Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ
Αριθ. εἰσ. 705
ΔΩΡΕΑ Αντων. Σκουλούδη
GRVER 00763 9107

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

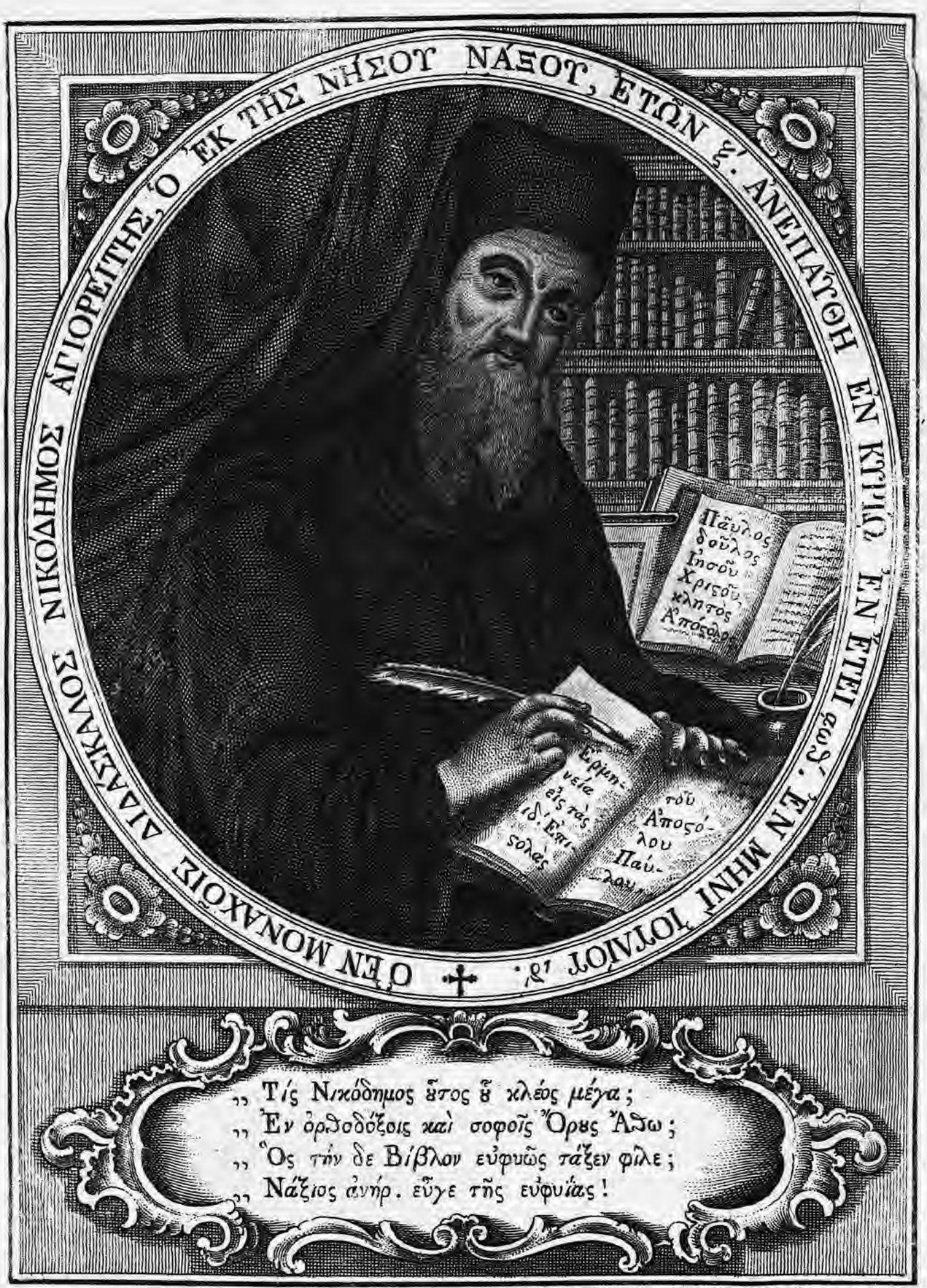

Ἰωάννης Ἀντώνιος Ζώκιώνης ἐχάραξε. 1818 Venetiis.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Εὐλογῆσον πάτερ χειρόγραφα πάλαι.

ΠΑΥΛΟΥ

ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΝΔΟΞΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΑΙ ΙΔ΄. ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΕΡΜΗΝΕΤΘΕΙΣΑΙ ΜΕΝ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙ ΥΠΟ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ

ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΥ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Μεταφραθεῖσαι δὲ εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς κοινοτέραν διάλεκτον, ᾗ Σημειώμασί διαφόροις καταγλαϊθεῖσαι, παρὰ τῶ ἐν μακαρία τῇ λήξει γενομένῳ

ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΑΓΙΟΡΕΙΤΟΥ.

ΑΙ ΤΙΝΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΕΙΣΑΙ ΔΙ' ΑΝΑΛΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΟΙΔΙΜΟΥ

ΝΕΟΦΥΤΟΥ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Ἤδη πρῶτον Τύποις ἐξεδόθησαν τῇ συνδρομῇ ᾗ αὐτιλήψει τῶν Παναγιωτάτων Πατριαρχῶν Γρηγορίου τε ᾗ Κυρίλλου, ᾗ τῶ Ἐξοχωτάτου ᾗ Πανευκλάμπρου Κόμητος

ΚΥΡΙΟΥ ΚΥΡΙΟΥ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ

ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ ΚΑΙ ΕΞ ΑΠΟΡΡΗΤΩΝ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΤΩΝ ΡΩΣΣΙΩΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΟΛΟΝΙΑΣ, ΙΠΠΕΩΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΤΑΓΜΑΤΩΝ ΡΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΩΝ ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΕΩΝ Κ. Τ. Λ.

Ἅμα δὲ συνδρομῇ καὶ ἄλλων ζηλωτῶν Ἱερομένων τε καὶ Λαϊκῶν.

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

Τὴν πρὸς Ῥωμαίους ᾗ τὴν πρὸς Κορινθίους Πρώτην περιέχων

Ὧ τινι προσετέθησαν εἰς Κανὼν Παρακλητικὸς εἰς τὰς ΙΒ΄. Ἀποστόλους, ᾗ Οἶκοι ΚΔ΄. εἰς τὰς Κορυφαίους Πέτρον ᾗ Παῦλον, φιλοπονηθέντες παρὰ τῦ αὐτῦ Μεταφραστῦ.

Σπουδῇ δὲ ᾗ ζήλῳ τῶν ἐλαχίστων Ἱερομονάχων

ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΦΥΤΟΥ ΤΩΝ ΑΓΙΟΡΕΙΤΩΝ

ΕΙΣ ΚΟΙΝΗΝ ΑΠΑΝΤΩΝ ΤΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΩΦΕΛΕΙΑΝ.

ΕΝΕΤΙΗΣΙΝ.

ΠΑΡΑ ΝΙΚΟΛΑΩ ΓΑΤΚΕΙ ΤΩ ΕΞ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ.

1819.

Αρ. Εισ. 705

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γ'.

ΤΩ ΠΑΝΕΥΓΕΝΕΣΤΑΤΩ ΚΟΜΗΤΙ ΚΥΡΙΩ ΑΝΤΩΝΙΩ ΜΑΡΙΑ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ

ΗΓΕΜΟΝΙ ΤΟΥ ΤΑΓΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΩΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ.

Φυσικὴ χαρὰ ἦτο, Πανευγενέστατε Ἄρχων, ἣν ἐχάρη ὁ Πατριάρχης Ἰακὼβ, ὅτε τὸν ἀγαπητόν τε υἱὸν Ἰωσὴφ ἀνεγνώρισεν ἐν Αἰγύπτῳ. Τοιαύτη χαρὰ γνωρίζεται κοινὴ εἰς ὅλους τοὺς γονεῖς, ἀνεγειρομένη εἰς ὁμοίας περιστάσεις, κατὰ τὰς ἰδίας νόμους τῆς φύσεως· ἀλλὰ πόσον ἀνωτέρα ἦτον ἐκείνη, ἥτις κατὰ συνέχειαν ἀνεθάλπετο εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Πατριάρχου διὰ τῶν ἀρετῶν τοῦ υἱοῦ του, αἱ ὁποῖαι ἱκαναὶ ἐφάνησαν νὰ σώσωσι τὴν Πατρίδα ἐκείνου ἀπὸ τὸν ἐνδημοῦντα τότε λιμὸν, ἢ νὰ δοξάσωσιν ἅμα αὐτὴν μετὰ τῆς οἰκογενείας του! Αὗται ἦσαν τὰ ἡδύτατα ἔκγονα, τὰ ὁποῖα καὶ εἰς τὸ ἔσχατον γῆρας, ὡς πνευματικὰ καὶ ἀθάνατα ἔρα, μακαριώτερον ἀπεκαθίζων τὸν Πατριάρχην „ὡς δρόσος Ἑρμὼν ἡ καταβαίνουσα ἐπὶ τὰ ὄρη „Σιὼν“ ἀφραίνουσα τὴν ἐκείνου καρδίαν.

Ὁποίαν ὁ Πατριάρχης ἐκεῖνος διὰ ταῦτα ἠθανάτου ἀγαλλίασιν, τοιαύτην ἀναλόγως πρέπει νὰ δοκιμάζῃ καὶ ἡ ἰδικὴ Σου ἀρετὴ καὶ ἐνάρετος ψυχὴ, ἥτις ἴσως καθ' ἑαυτὴν σιωπῶσα ἔλεγε μετὰ τοῦ Εὐριπίδου· „Ζῆλός μοι σέθεν· ὡς χρονίζεις“!

Ἡ θεία Πρόνοια, ἥτις βραβεύει τὴν ἀρετὴν, δὲν παρέβλεψε τὴν δικαίαν τῆς ψυχῆς Σου ἐπιθυμίαν· ἐδέχθης τὸν ἀγαπητόν Σου Υἱὸν εἰς τὰς πατρικὰς ἀγκάλας ἐπιτραπέντα, ἐχάρης ἐπὶ τούτῳ κατὰ φυσικὸν λόγον, ὡς ὁ Ἰακὼβ τότε, δοκιμάζεις ἄρα καὶ ἐκείνῳ τὴν ἄῤῥητον ἀφροσιώλω, τῆς ὁποίας δεκτικαὶ εἰσὶ μόναι ἐκεῖναι αἱ καρδίαι, εἰς τὰς ὁποίας κατὰ τὸν Ἀπολλόδωρον·

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Ἡ μεσότης ἐν πᾶσιν ἀρετή. Τῷ μήτε λίαν ἐν ταπεινῷ τῆς τύ-
„χης Μέρει φέρεσθαι, μήτ' ἐν ὑψηλῷ πάλιν". Τὰ πνεύματικά Σε
ἔκγονα, ἡ ἀρετὴ δηλονότι, ἡ ὑψηλὴ Φρόνησις, ἡ μετριότης, ἡ μυ-
ρί' ἄλλα τοιαῦτα προτερήματα τοῦ Ἐξοχωτάτου καὶ Πανευλάμπρου
Κόμητος Κυρίου Ἰωάννου Καποδίστρια γλυκυτάτε Σε Υἱοῦ,
προσφέρουσιν ὕλην ἐπὶ τούτῳ ἀνάλογον· αὐτὸ „Οὐρανῷ ἐφήρμοξε κά-
„ρη, ἢ ἐπὶ χθονὶ βαίνει"· κατὰ τὸν Ποιητήν· αὐτὸ ἀνεβίβασαν
τὸν λαμπρὸν τοῦτον Ἄνδρα εἰς τὸν πρέποντα αὐτῷ βαθμὸν παρὰ τῷ
Σεβαστῷ τῶν Ῥωσσιῶν Αὐτοκράτορι· αὐτὸ καθείλκυσαν
τὴν εὔνοιαν τῆς αὐτοῦ Μεγαλειότητος· αὐτὸ πρὸς αὐτὸν ἐφέλ-
κονται πᾶσαν ὄψιν· αὐτὸ τὴν τῆς Κερκύρας Ἐποχὴν λαμπρὰν κα-
θιεῶσι· αὐτὸ τελευταῖον ἀνακουφίζουσι τὴν δυσυχῆ Ἑλλάδα ἀπὸ
τὸν δεινὸν λιμὸν τῆς καταφρονήσεως, εἰς τὸν ὁποῖον λυγρὰ πρεσβα-
τικὰ καθυπέβαλον.

Ἔκγονον ἰδικόν Σε ἆρα, Πανύμνητε Ἄρχων, ἢ ἢ ἐξ αὐτῶν προ-
κύπτουσα τοιαύτη τοῦ Υἱοῦ Σε λαμπρὰ φήμη, τῆς ὁποίας κατὰ τὸν
ὑμνῳδὸν Καλλίμαχον· „Ἴθματος μὲν χέρσῳ, κεφαλὰ δὲ οἱ ἀ-
„ψατ' Ὀλύμπῳ". Τοιαῦτα λαμπρὰ ἔκγονα παντὸς ἄλλου ἀρετὴν
ἐδιώαντο νὰ κλονίσωσιν, ὥστε νὰ εἴπῃ μὲ τὸν Ἐμπεδοκλῆ· „Χαίρετ'·
„ἐγὼ δ' ὑμῖν Θεὸς ἄμβροτος οὐκέτι θνητὸς πωλεύμαι"· ἀλλὰ τὴν
ἰδικήν Σε, ἧς „Ἥψατο οὐδὲν ἄγος", ἀπέδειξαν τῷ ὄντι ψυχαίαν, ὡς
ἔχουσαν βάσιν τὴν φιλόσοφον ἐκείνην μετριότητα, ἥτις ἀγάλλεται
ἐν ταπεινότητι, τῷ καρπῶν της ἐπαπολαύουσα, ἐπειδὴ .... Σὺ με-
„γαλήτορα θυμὸν Ἴσχεν ἐν στήθεσι" κατὰ τὸν Ποιητὴν, καὶ τοιού-
τον διὰ τῆς ὑψηλῆς ἀνατροφῆς, καὶ παιδείας ἐνέταξες ἐξ ἀπαλῶν
ὀνύχων καὶ εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Ἐξοχωτάτου Υἱοῦ Σε, ὅς τις, καὶ τοι
τοιοῦτος λαμπρὸς, δὲν ἐπαίρεται, ἀλλὰ μᾶλλον γλυκὺς καὶ ἱλαρὸς,
καὶ ἀπροσήγορος, παράδειγμα μὲν εἰς τοὺς ὁμογενεῖς τῆς ταπεινοφρο-
συνης γινόμενος, θαυμασμὸς δὲ εἰς τοὺς ἄλλους, βλέποντας τόσην
μετριότητα εἰς τοιοῦτον περίβλεπτον Ἄνδρα.

Ἀλλὰ τί νὰ λέγωμεν κατὰ μέρος τὰς ἀρετὰς τοῦ τοιούτου Υἱοῦ Σε,
εἰς τῷ ὁποίων τὴν διήγησιν δὲν ἤθελον ἐξαρκέσει, κατὰ τὸν Ποιητὴν,
„δέκα μὲν γλῶσσαι δέκα δὲ στόματα"; ἢ τί νὰ εἴπωμεν εἰς θαυ-
μασμὸν τοιούτου ἀγαθοῦ Πατρός; „Σὺ ἀγαθὸς, ἐθλὴ μέν σε ἀπό-
„κεισις, ἐσθλὰ δὲ ἔργα" κατὰ τὸν Θέογνιν.

Ὁ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὅλα ταῦτα ὡς τοις πᾶσι φανερὰ εἶναι περιττὸν νὰ ἐπαειθμήσωμεν· ἐπειδὴ ὅμως ἔχεις καὶ πολλὰ ἄλλα πνάματικὰ ἔκγονα, τὰ ὁποῖα τὸ ταπεινὸν τᾶ περικλεᾶς Υἱᾶ Σᾶ δὲν συγχωρεῖ νὰ ἀνακαλύπτωνται, ἐκμιμνμένα τὴν Κυριακὴν Ἐντολὴν λέγνσαν „τί ποιεῖ ἡ δεξιά „σᾶ μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σᾶ“· ἀδύνατον δὲ πάλιν τὸ νὰ μὴ γένηται φανερὸν παῦ κρυπτὸν „διότι ὁ λύχνος ἐτίθεται ὑπὸ τὸ μόδιον“· κείνομεν δι' αὐτὸ τοῦτο ἀπαραίτητον ἡμῶν χρέος τὸ νὰ κοινοποιήσωμεν μίαν τᾶ πολλῶν ἄλλων κεκρυμμένων αὐτᾶ ἀρετῶν, τὰ τέκνα τὴν προνοιαν, θεοσεβῆ ζῆλον, καὶ ἄοκνον φροντίδα, ἣν ἡ αὐτᾶ Ἐξοχότης ἀνελάβετο διὰ τὴν Ἔκδοσιν τᾶ Ἐπιστολῶν τᾶ Θείου Ἀποστόλου Παύλου, μετὰ τᾶς ἀναπτύξεως αὐτῶν, μεθερμηνευθείσας εἰς τὴν νεωτέραν Ἑλληνικὴν, μετὰ πολλῶν ἀξιολόγων Σημειώσεων, ὑπὸ τᾶ ἐν μακαρία τῆ λήξει ἀειμνήστα Νικοδήμου, τᾶ σοφᾶ καὶ ἐναρέτα ἐκείνου Ἀνδρὸς, ὅς τις μυείας ὅσας κόπας κατέβαλεν ὑπὲρ τᾶς κοινᾶς τᾶ Χριστιανῶν ὠφελείας, ἄλοτε μὲν συλλέγων, ἄλοτε δὲ μεταφράττων, ἄλοτε δὲ ὡς ἐκ πηγᾶς ἀφθόνε, καὶ μάλιστα περὶ τὰ Ἐκκλησιαστικὰ φιλολογίας τα, καὶ γνώσεως ἴδια Συγγράμματα καταγράφων, ὧν πολλὰ ἐν διαφόροις καιροῖς εἰς φῶς ἐξεδόθησαν.

Οὔτε πολιτικαὶ φροντίδες, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἀδιακόπως περιστοιχίζεται, οὔτε ὁ ὑϊκὸς πόθος τᾶ νὰ ῥιφθῆ εἰς τὰς ἀγκάλας Σᾶ τᾶ φιλοστόργα Πατρὸς, ἔτε ἡ φυσικὴ χρεία τᾶς περὶ τὴν αὐτᾶ ὑγείαν ἐπισκέψεως, καὶ μυεία ἄλλα τοιαῦτα, δὲν ἀνεχαίτισαν τὸν ἔνθεον αὐτᾶ ζῆλον, καὶ πρόνοιαν εἰς τὴν Ἔκδοσιν τᾶ ἐπωφελεστάτα Βιβλίου· ἀλλὰ παρὼν μὲν βάσις αὐτῆς ἐγένετο δι' ἀδροτάτης τᾶ ἰδίᾳ συνεισφορᾶς, ἀπὼν δὲ, καὶ ἄλλως ὄχι ὀλίγως διὰ τᾶς παιεκλάμπεσα αὐτᾶ προτροπᾶς εἰς σωφρομὴν προσεκάλεσε, καὶ ὅπως αἰτία ἄμεσός τε καὶ ἔμμεσος τᾶ νὰ δοθῆ εἰς φῶς τὸ τοιοῦτον Πόνημα, τᾶ ὁποίᾳ τὴν Ἔκδοσιν πολλαὶ μὲν καρδίαι πολλῷ χρόνον ἐπεθύμησαν, ἔφερε δὲ εἰς τέλος ὁ μόνος διάπυρος περὶ τὰ καλὰ ζῆλος καὶ προθασία τᾶς αὐτᾶ Ἐξοχότητος.

Ἔκγονον ἆρα καὶ τᾶτο Σόν, Παναγιώτατε Ἄρχον, καὶ ὡς τοιοῦτον, πρὸς τίνα ἄλλο πρεπωδέστερον ἦτο νὰ ἀφιερώσωμεν, πάρεξ πρὸς Σὲ τὸν ἀγνοῦντα καὶ ταύτῳ τὴν κατ' ἰδίαν ἀρετὴν τᾶ Ἐξοχωτάτα Υἱοῦ Σᾶ; Ἐὰν τᾶτο ἀναφέρωμεν πρὸς τὸν Αἴτιον τᾶς Ἐκδόσεως, ἐλυπεῖμεν βέβαια τὴν μετεωρόφρονα, καὶ ἀγγελικὴν τα ψυχὴν, τᾶτο μὲν κρύπτον-

πτοντας τὰ τοιαῦτα ἐνάρετα αὐτῦ κατορθώματα, τὰ ὁποῖα ἐξίσε δωύανται νὰ ὑποσκιάζωνται ὡς ἀκτῖνες Ἡλίυ ἀπὸ ἀὐθενῆ νέφη, τῦτο δὲ ἑαυτῷ σωειδότας τὰ ἴδια.

Πρὸς Σὲ λοιπὸν τὸν τοιῦτον Πατέρα τοιάτυ Τιῦ ἀφιερῦμεν τὸ ἴδιον Ἔκγονον, ἢ ὡς τοιῦτον, ὐχὶ δ' ὡς ἀφιέρωμα ἰδικόν μας, προσηνῶς παρακαλῦμεν νὰ ἀποδεχθῆς μὲ τὴν σωήθη ἀμέναιαν, ἅμα δὲ καὶ τὴν δι' αὐτὸ ἡμετέραν τοιπεινὴν ἀγνωμοσωύλω, ἥτις ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἀΐδιος διαμένασα, ὑποχρεοῖ ἡμᾶς πρσσέτι ἵνα καθικετεύωμεν διαπύρως τὸ Θεῖον ὑπὲρ τῆς ὑγιείας, ἀτυχίας ἢ σερεώσεως τῦ Ἐξοχωτάτυ Τιῦ Σου, ὅς ἐςι τὸ καύχημα τῦ Γένυς, μακροβιότητος δὲ τῆς Σῆς Παναγλυείας, σὺν πάσῃ τῇ ἐμμυσώ, ἢ εὐγλυεσάτῃ Χορείᾳ τῦ γλυκυτάτων Συ Τιῶν.

ΤΗΣ ΣΗΣ ΠΑΝΕΥΓΕΝΕΙΑΣ

Οἱ ἐλάχισοι ἢ ὑποκλινεῖς δ'χέται ἢ δῦλοι

Σπέφανος ἢ Νειάφυτος Ἁγιορεῖται.

ΕΠΙ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ζ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΤΡΕΠΤΙΚΗ

ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ ΤΕ ΚΑΙ ΘΕΙΟΤΑΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΥΡΙΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΚΥΡΙΛΛΟΥ

ΗΝ ΕΠΕΣΤΕΙΛΕ ΤΩ ΕΥΓΕΝΕΣΤΑΤΩ ΑΡΧΟΝΤΙ ΚΥΡΙΩ ΛΑΖΑΡΩ ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗ.*

ΚΥΡΙΛΛΟΣ

ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ.

Τιμιώτατε Πρόκειτε τῆς Νήσου Ὕδρας Κύριε Λάζαρε, Κυνηγιώτη τὴν ἐπωνυμίαν, ἠμέτερε κατὰ πνεῦμα υἱὲ ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε, χάρις εἴησε τῇ Τιμιότητι καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ, παρ' ἡμῶν δὲ εὐχὴ, εὐλογία, καὶ συγχώρησις. Πολυειδεῖς καὶ διάφοροι εἶναι οἱ τρόποι τῆς ἀγαθοεργίας, μὲ τοὺς ὁποίους δύναται κάθε φιλόκαλλος νὰ παρασήσῃ τὸν θεοδίδακτον πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην, ἥτις ἀνάγεται καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν Θεόν· προτιμότερος δὲ τῶν ἄλλων εἶναι χωρὶς ἀμφιβολίας ἐκεῖνος ὁ περὶ τὴν Ἔκδοσιν Ἱερῶν Βιβλίων καὶ ψυχωφελῶν Συγγραμμάτων ἐνεργούμενος, ἡ ὁποία περὶ τὰ τοιαῦτα συνδρομὴ καὶ βοήθεια, χαρακτηρίζουσα κατ' ἐξαίρετον τρόπον ἐκείνου τὸ φιλογενὲς καὶ φιλάδελφον, εἶναι ἐπομένως καὶ μᾶλλον εὐπρόσδεκτος τῷ Θεῷ, καὶ μείζονα τὴν ἀντιμισθίαν ἀντιπαρέχεται, οὔτε τῷ νῦν καὶ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι. Μίαν τοιαύτην ἀγαθοεργίαν καιρὸς εἶναι νὰ δείξῃς, Τέκνον ἡμῶν ἀγαπητὸν ἐν Κυρίῳ, καὶ ἡ Τιμιότης σου, καὶ ἀπαιτεῖται ὄχι μόνον διότι ἔχεις περὶ τὰ καλὰ ζῆλον σύνθερμον, καὶ προθυμίαν χρυσιακὴν, καὶ φιλοτιμίαν ἀξιέπαινον, καθὼς ἐκ πολλῶν πληροφορούμεθα, καὶ χαίροντες ἐπὶ τούτῳ, κατασφομεύσε μὲ τὰς ἐγκαρδίους πατρικὰς ἡμῶν εὐχὰς καὶ εὐλογίας, ἀλλὰ καὶ διότι ἔχεις, ἐλέῳ τοῦ πλουσιοδότου Θεοῦ, ἀποχρῶσαν τὴν εὐπορίαν, καὶ ὑπέρτινα ἄλλον τὴν δωρεάν, εἰς τὸ νὰ σωνεργῇς, καὶ νὰ σωτρέχῃς μὲ χεῖρα πλουσιοπάροχον εἰς τὴν κατόρθωσιν κοινωφελῶν Ἔργων, φαινόμενος τῷ δὲ τῷ τρόπῳ ἔμφρων καὶ πιστὸς οἰκονόμος τῆς θεόθεν δεδωρημένων σοι ἀγαθῶν. Αὐτὴν τὴν ἐλπιζομένην, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἀπαιτουμένην ἀγαθοεργίαν, καὶ ἀνάλογον τῇ κατασάσει καὶ τῇ ὑπολήψει σου εὐποιΐαν, ἔρ-

---

*Ὁ φιλογενὴς οὗτος Κύριος Λάζαρος Κουνιώτης ὁ ἐξ Ὕδρας ἐκ ἐδιδάχθη παρήκοος εἰς τοὺς προτρεπτικοὺς λόγους τοῦ Πανιερωτάτου, ἀλλὰ κατέβαλε προθυμώτατα πεντε χιλιάδας γρόσια· διὸ καὶ μεγίστης ἀναμφιβόλως τύγχανται τῆς ἀμοιβῆς τὸ ζῆλος παρὰ τοῦ μισθαποδότου Θεοῦ, μὲ τὸ νὰ ἐγείνε ἀφ' ἑνὸς τοιαύτης προθύμου καταβολῆς καμφόρου παράδειγμα καὶ εἰς τοὺς ἄλλους φιλογενεῖς, ὅσοι σωέδραμον εἰς τὸ μεγάλου δαπάνου τοῦ Τύπου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἔρχονται πρὸς τὴν Τιμιότητά σε νὰ ζητήσωσιν ἀμέσως οἱ κομισαὶ τῆς παρούσης Πατριαρχικῆς ἡμῶν Ἐπιστολῆς δύω Ὁσιώτατοι Ἱερομόναχοι ὅ,τε κὺρ Στέφανος, καὶ ὁ κὺρ Νεόφυτος, ἀπεσταλμένοι ἐπ' ἐλπίσι χρησαῖς ἐκ μέρους τῆς ἐν τῷ Ἁγιονύμῳ Ὄρει τοῦ Ἄθωνος Ἱερᾶς Σωλάξεως τῶν Ὁσιωτάτων Πατέρων, καὶ δι' ἡμετέρων Ἐκκλησιαστικῶν συστατηρίων Γραμμάτων ἐφωδιασμένοι, ἀπὸ ζώσης φωνῆς τῶν ὁποίων θέλεις πληροφορηθῆ ἐντελέστερον, ἐκ μιᾶς τοῦ σκοποῦ μέρους, πόσον εἶναι ἀναγκαῖα εἰς ψυχικὴν σωτηρίαν παντὸς τοῦ Ὀρθοδόξου Πληρώματος τὰ δύω ἐκεῖνα Τάγματα, τὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, καὶ ὁ Κῆπος τῶν Χαρίτων, ἅπερ ὁ ἀείμνηστος Διδάσκαλος αὐτῶν κύριος Νικόδημος φιλοπονώτατα συνετάξατο, ἐκ δὲ τοῦ ἄλλου, ὅτι ἡ εἰς τύπον Ἔκδοσις αὐτῶν ἐξήρτηται ἀπὸ τὴν γενναίαν καὶ φιλότιμον τῆς Τιμιότητός σου συνδρομήν. Καὶ ἡμεῖς δὲ κατὰ χρέος πατρικὸν, συνεισφέροντες τὰς φιλοσόργους παραινέσεις μας, καὶ σωτηριώδεις ὑποθήκας τῇ περιποθήτῳ ἡμῖν Τιμιότητί σου, ἐντελόμεθα πνευματικῶς, καὶ προτρεπόμεθα ἐπιπόνως, ἐπευχόμενοί σοι ἐκ βαθέων καρδίας, νὰ δῷς ἀκρόασιν εὐμενῆ τοῖς ἐπὶ τόπῳ ἐρχομένοις εἰρημένοις Ὁσιωτάτοις Πατράσι, καὶ νὰ ἐναγκαλισθῆς μετὰ πάσης περιχαρείας τὸ πρόβλημα αὐτῶν, ὡς λίαν θεοφιλὲς καὶ θεάρεστον, καὶ νὰ φιλοτιμηθῆς ἐν ἁρμοδίῳ καιρῷ ἤδη, εἰς τὸ νὰ ἐκδοθῶσι τὰ δύω ἐκεῖνα Ἱερὰ Τάγματα, μὲ τὴν ἐκ μέρους σου τῶν ἀναγκαίων ἐξόδων καταβολὴν, ἵνα καὶ μετὰ πάσης ἀσφαλείας καὶ βεβαιότητος, ἡ ὑποχόμενος τῇ Ὁσιότητί των, ἢ ἐγχειρίζων, καὶ ἐμπιστευόμενος, θέλεις ὑπεραυξήσειν τὸν σπόρον αὐτῶν ζῆλον, καὶ τὴν ἐνδεικνυμένην προθυμίαν καὶ ἀπειρίαν, εἰς τὸ νὰ ἀπέλθωσιν ὅπου δεῖ, παραβλέποντες κάθε δυσκολίαν καὶ θαλασσοδοιπορικὴν κακοπάθειαν, καὶ νὰ φέρωσιν εἰς ἔκβασιν τὸν προκείμενον θεάρεστον σκοπὸν, ἀναλόγως καὶ μὲ τὰς διαταγὰς τῆς ἀειμνήστου ἐκείνου Διδασκάλου των. Μὲ αὐτὴν δὲ τὴν ἐξαίρετον ἀγαθοεργίαν, καὶ κλέος ἔξεις ἀθάνατον, καταγραφομένου τῆς Τιμίας Ὀνόματός σου καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν δύω τῶν Ἱερῶν Βίβλων, καὶ εἰς τὰς Οὐρανίους ἐκείνας Μεμβράνας, καὶ ὡς παράδειγμα ζήλου διαπύρου τοῖς μεταγενεστέροις γινομένου, καὶ πρόξενος ἔσῃ μεγίστης ψυχικῆς ὠφελείας πρὸς πάντας τοὺς ὁμογενεῖς, τοὺς μετ' ὀλιγαβείας τὰ Τάγματα ἐκεῖνα ἀναγινώσκοντας, καὶ θέλεις γνωσθῆ παρὰ πᾶσι φιλογενὴς, καὶ φιλάδελφος, καὶ τῶν κοινῶν ἐπαίνων καὶ εὐφημιῶν ἄξιος, καὶ κληρονόμος πρὸς τοῖς ἐπιγείοις καὶ τῶν Οὐρανίων ἐκείνων Ἀγαθῶν, ἐν τῷ καιρῷ τῆς τῶν ἔργων ἀνταποδόσεως· „ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη" κατὰ τὸν Θεῖον Ἀπόστολον. Καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τοσοῦτον μετ' ἐλπίδων χρηστῶν καὶ διαθέσεως πατρικῆς φιλοσόργου· ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος, καὶ ἡ εὐχὴ καὶ ἡ εὐλογία τῆς ἡμῶν μετριότητος εἴη μετὰ τῆς Τιμιότητός σου.

ᾳωιζ'. Μαρτίου κδ'.

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐν Χειτῷ διάπυρος εὐχέτης.

ΕΠΙ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΥ ΚΑΙ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ ΠΡΩΗΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΥΡΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΥΣ ΤΟΥ ΑΓΙΩΝΥΜΟΥ ΟΡΟΥΣ.

Ὁσιώτατοι Προϊσάμενοι τῆς τε Ἱερῶν Μοναστηρίων, Κοινοβίων, Σκήτεων, καὶ Κελλιωτῶν Πατέρων, χάρις εἴη ὑμῖν ἅπασι καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ.

Οἱ δύω Ὁσιώτατοι Πατέρες Στέφανος καὶ Νέοφυτος οἱ Σκυρταῖοι ἀπὸ Βενετίας γράφουσι πρὸς ἡμᾶς, ὅτι ἡ ἐξήγησις τῆς Ἐπιστολῶν τοῦ Θείου Παύλου, ἐξηγημένων εἰς ἁπλῆν φράσιν θαυμασίως παρὰ τοῦ μακαρίτου Νικοδήμου (ὅστις διὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἁγίου Ἰωαννίνων διεκωλύθη) διὰ συνδρομῆς τινῶν φιλοχρίστων, μέλλει νὰ ἔμβῃ εἰς τύπον· ὅμως ἐπειδὴ ἡ συνδρομὴ αὕτη δὲν ἐξαρκεῖ διὰ τὰ ἔξοδα τοῦ τύπου, τότε χάριν ἰδὲ διορίζονται οἱ δύω Ὁσιώτατοι Ἱερομόναχοι, ὅτε Παπᾶ κὺρ Δαβὶδ Καλυμαυχᾶς, καὶ ὁ Πνευματικὸς Παπᾶ κὺρ Ἰάκωβος Μιτυληναῖος, ἵνα περιέλθωσιν εἰς τοὺς προαιρουμένους κατ' εὐθεῖαν ζῆλον σημειῶσαι ὅσα ἕκαστος σώματα θέλει, διδοὺς καὶ τὴν παραβολήν, ὅτις θέλει ἐγχειρισθῇ πρὸς τὴν Κοινότητα, ἵνα ἀποσταλῇ διὰ Θεσσαλονίκης εἰς Βενετίαν. Ὅθεν προτρέπομεν καὶ ἡμεῖς πάντας εἰς τὴν περὶ τούτων ψυχωφελεστάτην συνδρομήν.

αωιή. Μαΐου κγ'.

Ὁ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος.

ΚΡΑΤΙΚΟΝ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΑΞΕΩΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΥΣ ΤΩΝ Κ'. ΙΕΡΩΝ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΩΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ.

(Η Σφραγὶς τῆς Κοινότητος.)

Τῷ ὑμετέραν περιπόθητον ἡμῖν Πανοσιότητα Ἅγιοι Προϊστάμενοι τῆς ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς Ἁγιωνύμῳ Ὄρει Ἱερῶν εἴκοσι Μοναστηρίων, καὶ λοιποὶ Πατέρες Ὁσιώτατοι καὶ τίμιοι Γέροντες, Ἱερομόναχοί τε καὶ Μοναχοὶ, τῆς τε Σκήτεων καὶ Κελλείων, ἅπαντας ὑμᾶς ἀδελφικῶς ἐκ ψυχῆς ἐν Κυρίῳ προσαγορεύοντες, ἥδιστα καταπαζόμεθα.

Καὶ μετὰ τὰς ὀφειλομένας ἀδελφικὰς ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς ἀπαξαπάντας ἀσπασμὰς, γίνεται δῆλον ὑμῖν, ὅτι οἱ Ὁσιώτατοι Πατέρες Στέφανος καὶ Νεόφυτος οἱ Σκηταῖοι γράφουσιν ἀπὸ Βενετίας, πῶς ἡ παρὰ τοῦ Ὁσιωτάτου ἐκείνου καὶ Ἐλογιμωτάτου μακαρίτου Νικοδήμου θαυμασία καὶ ἐξαίρετος ἐξήγησις τῆς τοῦ Θείου Παύλου Ἐπιστολῶν, εἰς πεζὴν φράσιν, ἡ ὁποία διὰ τῶν ἀποβίωσιν τοῦ Ἁγίου Ἰωαννίνων ἐμποδίσθη τότε νὰ τυπωθῇ, ἤδη μέλλει νὰ ἔμβῃ εἰς τύπον (καθὼς καὶ ὁ Παναγιώτατος καὶ προσκυνητὸς ἡμῶν Δεσπότης, πρώην Κωνσταντινουπόλεως, Κύριος Κύριος Γρηγόριος ἰδιοχείρως γράφει) διὰ συνδρομῆς τινῶν Φιλοχρίστων. Ὅθεν διωρίσθησαν κατ' ἐκλογὴν οἱ δύω ἔτι Πανασιώτατοι Ἱερομόναχοι, θείῳ ζήλῳ κινούμενοι, ὅ,τε Παπᾶ κυρ Δαβὶδ Καλυμαυχᾶς, καὶ ὁ Πνευματικὸς Παπᾶ κυρ Ἰάκωβος Μιτυληναῖος, ἵνα περιέλθωσιν, ἀδεία τῆς καθ' ἡμᾶς Κοινῆς Συναξέως, ἅπαν τὸ καθ' ἡμᾶς Ἅγιον Ὄρος, μὲ τὸ παρὸν Κοινοσφράγιστον ἡμῶν Γράμμα, πάτε Ἱερὰ Μοναστήρια, Σκῆπας τε καὶ Κελλεῖα, διὰ νὰ καταγράψῃ ἕκαστος, ἀπό τε Κοινοῦ, καὶ κατὰ μέρος, ὅσα Βιβλία ἀγαπᾷ καὶ βέλεται, μετὰ προθυμίας καὶ τῆς τυχούσης, δίδοντες πρὸς τοῦτο τῶν Πανοσιοτάτων καὶ τοῦτο καταβολὴν τῆς τιμῆς, ἥτις παρ' αὐτῶν θέλει ἐγχειρισθῇ ἀσφαλῶς εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς Κοινότητα, καὶ διὰ Θεσσαλονίκης νὰ ἀποσταλῇ εἰς Βενετίαν. Διὸ καὶ κελεύοντες εὐάρεστον, θεῖον, καὶ εὔδοξον τὸ Ἔργον, ἀξιοῦντες παρακαλοῦμεν, καὶ προτρέπομεν Ὑμᾶς ἅπαντας, ὅπως προθυμοποιούμενοι δείξετε τὴν φιλότιμον, καὶ φιλάγαθον συνδρομὴν σας, καὶ ἀποπερατωθῇ ὁμοῦ καὶ συντελεσθῇ τὸ ψυχωφελέστατον, καὶ πολλῶν ἐπαίνων ἄξιον τοῦτο Ἔργον, καὶ τὰς ἀντιμισθίας θέλετε ἔχει παρ' αὐτοῦ τοῦ Θείου Ἀποστόλου Παύλου μυριοπλασίους, τὸν ἀπαθανατισμὸν τῆς Ὀνομάτων ὑμῶν, καὶ τὸ μνημόσυνον αἰώνιον. Ἀμήν.

ᾳωιή. Ἰουλίου ἰή.

Ἅπαντες οἱ ἐν τῇ Ἱερᾷ Κοινῇ Συναξει τῆς εἴκοσι Ἱερῶν Μοναστηρίων τοῦ Ἁγίου Ὄρους Προϊστάμενοι βεβαιοῦμεν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΒΙΟΣ ΕΝ ΣΥΝΟΨΕΙ

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΤΟΥ ΚΑΙ ΑΟΙΔΙΜΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ

ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΑΓΙΟΡΕΙΤΟΥ

Συγγραφέως τῆς παρούσης Βίβλου,

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΟΣΙΟΛΟΓΙΩΤΑΤΟΥ

ΚΥΡΙΟΥ

ΟΝΟΥΦΡΙΟΥ ΙΒΗΡΙΤΟΥ.

Νικόδημος ὁ ἀοίδιμος, γενόμενος ἐκ τῆς Νάξου, μιᾶς τῶν Κυκλάδων Νήσων. Ἐν νεανίσκοις τελῶν, ἐμαθήτευσεν ἐν Σμύρνῃ τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα παρὰ Ἱεροθέῳ τῷ Διδασκάλῳ. Ποθῶν δὲ τὸν ἀπράγμονα καὶ μονήρη βίον, ἦλθεν εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος κατὰ τὸ 1775. καὶ κυρωθεὶς Μοναχὸς εἰς τὴν τῆς Διονυσίου Μονὴν, μετωνομάσθη ἀπὸ Νικολάου Νικόδημος, ψηφισθεὶς ἀναγνώστης καὶ γραμματικὸς τῆς Μονῆς. Μετὰ δὲ ἔτη δύω, ἐλθὼν ὁ Κορίνθου Μακάριος, (1) παρέδωκεν αὐτῷ τὴν Φιλοκαλίαν εἰς θεωρίαν του, τῆς ὁποίας ἄρισα σωνέθετο τό, τε Προοίμιον καὶ τὰς συνοπτικὰς Βίας τῶν ἐν αὐτῇ ἐμπεριεχομένων Συγγραφέων. Εἶτα διορθώσας τὸν Εὐεργετινὸν, καὶ προσεπιπλατύνας τὸ περὶ συνεχοῦς Μεταλήψεως Πονημάτιον, καὶ ὅλην αὐτιγράψας καὶ ἐπιδιορθώσας τὴν Μελετίου τοῦ Ὁμολογητοῦ Ἀλφαβητάλφαβητον, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν προρρηθεῖσαν Μονήν. Βουλόμενος δὲ ἀπελθεῖν εἰς Μπογδανίαν πρὸς τὸν ἀρετῇ διαπρέποντα Κοινοβιάρχην Παΐσιον Ῥώσσον, ἐνεποδίσθη Θείᾳ Δυνάμει. Ὑποταχθεὶς ἓν πρός τινα γέροντα Ἀρσένιον Πελοποννήσιον ἐν τῇ Σκήτει τοῦ Παντοκράτορος, ἐδόθη ὅλος εἰς τὴν μελέτην τῶν Θείων Γραφῶν, καὶ τῶν Ἁγίων Πατέρων. Παραγενόμενος δὲ μετὰ τοῦ γέροντος τοῦ εἰς Σκυροπέλαν, συνεχράψατο τὸ πρὸς τὸν ἐξάδελφόν του Εὐείπιον Ἱερόθεον Συμβουλευτικόν. Τὸ δὲ 1783. ἐπιστρέψας πάλιν εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος, ἠγόρασε τὴν τοῦ γέροντος Θεωρίαν λεγομένην καλύβην, κειμένην κατὰ τὴν ῥηθεῖσαν Σκήτην τοῦ Παντοκράτορος. Τότε δὲ ἔλαβε τὸ μέγα καὶ Ἀγγελικὸν Σχῆμα παρὰ τοῦ Ὁσιωτάτου γέροντος Δαμασκηνοῦ Σταυρουδᾶ, καὶ ὅλην ἐξαετείαν ἡσυχάζων καὶ μελετῶν, ἐγυμνάσθη δόκιμος τῆς Θείας Γραφῆς, καὶ τοῖς πᾶσι περιβόητος καὶ παμπόθητος. Ἐπανελθόντος δὲ καὶ δεύτερον τοῦ ῥηθέντος Μητροπολίτου Κορίνθου, διορθώσατο διὰ προτροπῆς ἐκείνου τὰ τοῦ Ἁγίου Συμεὼν τοῦ Νέου Θεολόγου Συγγράμματα. Εἶτα συνέθετο τὸ Ἐξομολογητάριον, καὶ τὸν ἀόρατον Πόλεμον, καὶ σιωπτέρως τὸ Νέον Μαρτυρολόγιον, πάντα Πνευματικὰ Γυμνάσματα, καὶ τὸ Νέον Ἐκλόγιον. Ἐπὶ πᾶσι δὲ συναθροίσας, διὰ προτροπῆς τοῦ σοφολογιωτάτου Διδασκάλου Ἀθανασίου τοῦ Παρίου, καὶ τοῦ ἀοιδίμου Ἁγίου Ἡλιουπόλεως Λεοντίου, καὶ τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ Συγγράμματα, μετὰ κόπου πολλοῦ, καὶ ἐν τρισὶν ὅλοις Τόμοις ἀπαρτίσας, καὶ πλείοσι Σημειώμασιν, ὡς ἔθος αὐτῷ, προσεπαυξήσας καὶ κατακαλλωπίσας, ἀπέστειλεν εἰς Βιέννην διὰ νὰ τυπωθῶσιν, ὅπου καὶ παρέπεσον διά τινας περισάσεις.

Ἐδόθη δὲ ὅλος μετὰ τοῦ ἐκ Δημητζάνης Ἱεροδιδασκάλου κυροῦ Ἀγαπίου εἰς τὴν ἑρμηνείαν τῶν Ἱερῶν Κανόνων, ἥτοι τοῦ Πηδαλίου, ὃ καὶ παραφθαρὲν ὑπὸ Θεοδωρίτου, ἐλύπησε μεγάλως τοὺς Συγγραφεῖς, καὶ μάλιστα αὐτὸν τὸν Νικόδημον. Ὕστερον δὲ ἐκαλλώπισε τοὺς ὕμνους καὶ ἐγκώμια τοῦ Ἐπιταφίου καὶ τῆς Λαμπρᾶς. Εἶτα τὸ Νέον Θεοτοκάριον ἐπόνεσε, καὶ συγγραψάμενος τὴν Χρησοπήθειαν, καὶ συλλεξάμενος τὸ Εὐχολόγιον, ἤρξατο τῷ 1794. πρῶτον μὲν ἑρμηνεύειν τὰς ἑπτὰ Καθολικὰς, καὶ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου Ἐπιστολὰς, εἶτα δὲ τὸ Ψαλτήριον Εὐθυμίου τοῦ Ζυγαδινοῦ, καὶ τὰς ᾠδὰς, εἰς Βίβλον ἰδιαιτέραν, ἣν περ Κῆπον Χαρίτων ἐπωνόμασε. Διὰ προτροπῆς δὲ τῶν Ἁγιορειτῶν Πατέρων, συνέθετο τὰ Ὑπομνήματα τῶν τοῦ Ὄρους Ἁγίων Ἀνδρῶν, μελουργήσας εἰς αὐτὰς καὶ γλαφυροπάτητον ἀσματικὴν Ἀκολουθίαν. (2) Τῷ δὲ 1805. τῷ

---

(1) Τόπον τὰ ὅσα μετὰ θαύματος ἐτίμησεν ὁ Θεὸς ἰδιώτην καὶ θαύμασι πλείστοις.

(2) Τελεῖται ἡ αὐτῶν Μνήμη ἐν ὅλῳ τῷ Ἁγίῳ Ὄρει τῇ α. Κυριακῇ μετὰ τὴν τῶν Ἁγίων Πάντων.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῷ ϗ 57. τῆς ζωῆς τε, καί τοι βεβαρυμένος ὑπὸ τῆ πολλῶν ϗ μακρῶν πόνων τῆ διαφόρων Συγγραμμάτων, ϗ ἀσκητικῶν κακοπαθειῶν, μετέφρασεν ἐρανίσας τὸν ἤδη τυπωθέντα Νέον Συναξαριστήν. Τῷ ἔρωτι δὲ τῆς ἡσυχίας φλεγόμενος, ἠγόρασεν αὖθις ἑτέραν ἄνωθεν τοῦ Κυριακῆ τῆς Σκήτης καλύβην, ὅπου καταστρώσας Ὁμολογίαν τῆς ἑαυτῆ Πίστεως, ἢ Ἀπολογίαν πρὸς τοὺς αὐτῆ κατηγόρους, μεθυρμώσατε τὰς Δεσποτικὰς ϗ Θεομητορικὰς ἁσματικὰς Κανόνας, ϗ τὰς τῆς Ὀκτωήχε Ἀναβαθμούς, ὀνομάσας τὰς μὲν, Ἑορτοδρόμιον, τὰς δὲ, Νέαν Κλῖμακα.

Ἀποκαμὼν τοίνυν ἐκ τῆ πολλῶν, ὡς εἴπομεν, καὶ ἀτρύτων πόνων, τὰς ὁποίας τοσοῦτον χρόνον ὑπέμεινεν ὁ ἀοίδιμος, ϗ τὴν καλύβην καταλιπὼν, ὑπῆγε πρὸς τοὺς Ἱερομονάχους ϗ ἐν Χριστῷ αὐτῆ ἀδελφοὺς, Στέφανον ϗ Νεόφυτον τοὺς Ἁγιογραφίτας ϗ Σκυρταίους λεγομένους, εἰς τὰς ὁποίας ἄφησεν ἐνταλίνη, ἵνα φροντίσωσι περὶ τῆ ἀνεκδότων Συγγραμμάτων αὐτοῦ, τὰ τῇ δὲ κἀκεῖσε διεσκορπισμένα ὄντα, ϗ ἐκδώσωσιν εἰς Τύπον, τὰ ὁποῖα εἶναι ταῦτα. α'. τὸ Ψαλτήριον. β'. αἱ παρᾶσαι Ἐπιστολαὶ τῆ Θείε ϗ Ἐνδόξου Ἀποστόλου Παύλε. γ'. ὁ Κῆπος τῆ Χαρίτων. δ'. τὰ ἅπαντα Συγγράμματα τῆ Ἁγίε Γρηγορίε τῆ Παλαμᾶ. ε'. ἡ Ἀλφαβητάλφάβητος τῆ Ἁγίου Μελετίε τῆ Ὁμολογητῆ. ς'. τὸ Ἑορτοδρόμιον. ζ'. ἡ νέα Κλῖμαξ. η'. δὲ καὶ τελευταῖον ἡ Ὁμολογία τῆς ἑαυτῆ Πίστεως. Μετ' ὀλίγον δὲ νόσῳ καταχεθεὶς, πρὸς Κύριον ἐξεδήμησε, τῷ 1809. Ἰουλίε 14. ζήσας ὅλως χρόνους ἑξήκοντα.

Ἦν δὲ τὸν τρόπον ἁπλῆς ϗ ἀνεξίκακος, τὸ ἦθος γλυκὺς ϗ χαρίεις, ἀκτήμων ϗ λίαν ἀπερίεργος. Εἰς τοσοῦτον δὲ ἦλασε μνήμης, ὥστε ϗ ὅλα Κεφάλαια ἀπεστομάτιζε τῆς Γραφῆς, ῥητῶν ἐδαφιάτε ϗ σελίδας, ϗ πλείστας μαρτυρίας τε ϗ γνώμας Πατέρων· ὧν ϗ τοὺς τόπους τῆ Λόγων ϗ Τόμων ἀνεπισφαλῶς ἐκ μνήμης ἐγίνωσκε. Πολλοὺς δὲ πειρασμοὺς τῆ νοητῆ ἐχθρῶν, ϗ κατηγορίας ἀπείρας τῆ αἰσθητῶν, ἤτοι ἀπαιδεύτων, ϗ τιμῆ ἀρετῆ ὑποκειμένων, γενναίως ὑποσὰς, πλείστα τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆ Χριστῆ καταλέλοιπε Συγγράμματα, ὧν τὰ μὲν αὐτὸς συνθεὶς, τὰ δὲ ἐπιδιορθώσας ἐξέδοτο, ἅτινα ὡς ἐν συνόψει εἰσὶ ταῦτα.

α'. Φιλοκαλία. (1) β'. Εὐεργετινός. (2) γ'. Περὶ συνεχῆς Μεταλήψεως. (3) δ'. Ἀλφαβητάλφάβητος. (4) ε'. Συμβουλευτικόν. (5) ς'. Συμεὼν τῆ Νέε Θεολόγου. (6) ζ'. Ἐξομολογητάριον. (7) η'. Ἀόρατος Πόλεμος. (8) θ'. Νέον Μαρτυρολόγιον. (9) ι'. Πνευματικὰ Γυμνάσματα. (10) ιά. Νέον Ἐκλόγιον. (11) ιβ'. Γρηγορίε τῆ Παλαμᾶ τὰ σωζόμενα. (12) ιγ'. Πηδάλιον. (13) ιδ'. Ἐγκώμια Ἐπιταφίε. (14) ιέ. Νέον Θεοτοκάριον. (15) ις'. Χρησοήθεια. (16) ιζ'. Εὐχολόγιον. (17) ιή. Καθολικαὶ Ἐπιστολαί. (18) ιθ'. Ἐπιστολαὶ Ἀποστόλε Παύλε. (19) κ'. Ψαλτήριον. (20) κά. Κῆπος Χαρίτων. (21) κβ'. Βαρσανούφιος. (22) κγ'. Ὑπομνήματα Ἁγίων Ἀνδρῶν Ἁγιορειτῶν. (23) κδ'. Νέος Συναξαριστής. (24) κέ. Ὁμολογία τῆς ἑαυτοῦ Πίστεως. (25) κς'. Ἑορτοδρόμιον. (26) κζ'. Νέα Κλῖμαξ. (27) Καὶ οἵας μὲν ἦν ἐν τύποις παρενέσεσιν ὑποσημειώσεις τε ϗ ἀναγκαίας εἰδήσεις, ϗ ἐν ἑπάσῃ Τόμῳ διαφορὰς λόγων, τρόπων τε ϗ νοημάτων, καὶ ἐνθέσεις γραφικῶν ἀπορημάτων καὶ λύσεων, ἔξεσι τοῖς ἐντυγχάνουσι παρατηρῆσαι καὶ γνῶναι. Ὅσα δὲ Τροπάρια, Οἴκους τε, ϗ ὁλοπλήρες ἁσματικὲς Κανόνας ϗ Ἐγκώμια εἰς πολλὲς τῆ Ἁγίων μελῳδικώτατα συνεπέξατο ϗ προσανεπλήρωσε, ταῦτα ϗ γραφῆ παραδῶναι σχεδὸν ἀδυνάτον.

ΤΟΙΣ

---

(1) Ἐξεδόθη τῷ 1782. ἐν Βενετίᾳ, εἰς φύλλον.
(2) Ἐξεδόθη τῷ 1783. ἐν Βενετίᾳ, εἰς φύλλον.
(3) Ἐξεδόθη ἐν Βενετίᾳ, εἰς 8. τῷ 1785.
(4) Ἀνέκδοτος.
(5) Ἐξεδόθη τῷ 1801. ἐν Βιέννῃ τὸ δεύτερον εἰς 8. μέγα.
(6) Ἐξεδόθη τῷ 1790. ἐν Βενετίᾳ, εἰς φύλλον.
(7) Ἐξεδόθη τὸ δεύτερον ἐν Βενετίᾳ, τῷ 1804. εἰς 8. τὸ αὐτὸ ἐξεδόθη τὸ τρίτον ἐν Βενετίᾳ, τῷ 1818. εἰς 8.
(8) Ἐξεδόθη ἐν Βενετίᾳ, τῷ 1796. εἰς 8.
(9) Ἐξεδόθη τῷ 1799. ἐν Βενετίᾳ, εἰς 8. μέγα.
(10) Ἐξεδόθη ἐν Βενετίᾳ, τῷ 1800. εἰς 8. μέγα.
(11) Ἐξεδόθη ἐν Βενετίᾳ, τῷ 1803. εἰς 8. μέγα.
(12) Παρέπεσεν ἐν Βιέννῃ διά τινας περιστάσεις.
(13) Ἐξεδόθη ἐν Λειψίᾳ, τῷ 1800. εἰς φύλλον.
(14) Ἐξεδόθησαν ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῷ 1800. εἰς 8.
(15) Ἐξεδόθη ἐν Βενετίᾳ, τῷ 1796. εἰς 8. μέγα.
(16) Ἐξεδόθη ἐν Βενετίᾳ, τῷ 1803. εἰς 8. μέγα.
(17) Ἐξεδόθη τῷ 1799. ἐν Κωνσταντινουπόλει, εἰς 8. μέγα.
(18) Ἐξεδόθησαν ἐν Βενετίᾳ, τῷ 1806.
(19) Ἐκδίδονται ἐν Βενετίᾳ, κατὰ τὸ παρὸν ἔτος 1819. εἰς Τόμους τρεῖς εἰς μέγα 4.
(20) Ἐκδίδεται ἐν Κωνσταντινουπόλει, κατὰ τὸ παρὸν ἔτος 1819. εἰς Τόμους δύο.
(21) Μέλλει ἐκδοθῆναι κατὰ τὸ παρὸν ἔτος 1819. ἐν Βενετίᾳ εἰς μέγα ὀγδοον.
(22) Ἐξεδόθη ἐν Βενετίᾳ, τῷ 1816. εἰς 8. μέγα.
(23) Εἰσέτι ἀνέκδοτα.
(24) Ἐξεδόθη ἐν Βενετίᾳ, τῷ 1819. εἰς 4. μέγα. εἰς Τόμους τρεῖς.
(25) Ἐξεδόθη τῷ 1819. ἐν Βενετίᾳ, εἰς 8.
(26) Ἀνέκδοτον.
(27) Ἀνέκδοτος. Τὸ Ἑορτοδρόμιον, καὶ ἡ Νέα Κλῖμαξ μέλλουσιν ἐκδοθῆναι διὰ ἰδίων συναλωμάτων τῆς κατὰ τὸ Ἀγιώνυμον Ὄρος Σεβασμίας Μονῆς τῆ Ἰβήρων.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΤΟΙΣ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΙΣ

Τὴν ταπεινὴν προσκύνησιν ἐκ τοῦ ἐν Χριστῷ ἀδελφικοῦ ἀσπασμοῦ ἀπομέμω.

Ἔπρεπε βέβαια νὰ ἔχω μίαν γλῶσσαν Χρυσοστομικήν, διὰ νὰ ἠμπορέσω κατ' ἀξίαν νὰ ἐπαινέσω τὸν μακαρίτην Παῦλον (1) τὰς Θεοπνεύστους Ἐπιστολάς· μόνη γὰρ ἡ καλὴ ἐκείνη, καὶ εὔλαλος, καὶ ᾠδικὴ τοῦ Χρυσορρήμονος Ἰωάννου φωνή, ἡ ὑπὲρ πᾶντας τοὺς παλαιούς τε, καὶ νεωτέρους Ῥήτορας, λόγοις ῥητορικοῖς τὴν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν κοσμήσασα· μόνη, λέγω, ἐκείνη, καθὼς ἐσάθη ἱκανὴ νὰ ἑρμηνεύσῃ τὰς Ἐπιστολὰς τοῦ

---

(1) Τὸ ὄνομα Παῦλος, κατὰ τὸν πολυμαθῆ Κορέσιον, τινὲς μὲν ἐνόμισαν ὅτι ἦναι Ἑλληνικόν, καὶ δηλοῖ Παῦλαν, ἤγουν ἀνάπαυσιν· τὸ δὲ Σαῦλος, τὸ πρότερον ὄνομα τοῦ Παύλου, ἐνόμισαν ὅτι δηλοῖ σάλον, ἤγουν κλύδωνα καὶ παραχώ, καθ' ὅτι ὁ Παῦλος, σάλος πρότερον ὤν, καὶ παραχὴ τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ὕστερον ἀρίδηλη παντὸς ἐγένετο, καὶ ἀνάπαυσις. Ὁ δὲ θεῖος Ἱερώνυμος, ὁ τῆς Ἑβραϊκῆς γλώσσης ἔμπειρος, θέλει ὅτι τὸ Παῦλος, ἦναι ὄνομα Ἑβραϊκόν, καὶ ἑρμηνεύεται θαυμαστός· ἄλλοι δὲ λέγουν, ὅτι Παῦλος, θέλει νὰ εἰπῇ ἐργατικός, παραγόμενον ἀπὸ τὸ πάαλ, καθ' ὅτι ὁ Παῦλος ὑπὲρ πάσας τὰς ἄλλας Ἀποστόλους ἐκοπίασεν ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, καθὼς τὸ λέγει μόνος· „ἀλλὰ περισσότερον πάντων ἐκοπίασα“ (α. Κορινθ. ιε. 10.) καὶ καθ' ὅτι, νύκτα καὶ ἡμέραν ἠργάζετο μὲ τὰς ἁγίας του χεῖρας, ὑπηρετῶν καὶ εἰς τὰς ἐδικάς του χρείας, καὶ εἰς τὰς χρείας τῶν μετ' αὐτοῦ ὄντων ἀδελφῶν· „ταῖς χρείαις μου γὰρ φησι, καὶ „τοῖς οὖσι μετ' ἐμοῦ, ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὗται“. (Πράξ. κ'. 34.) Τινὲς δὲ θέλουν ὅτι τὸ Παῦλος, ἦναι ὄνομα Ῥωμαϊκόν, ἤτοι Λατινικόν, καὶ δηλοῖ μικρός, ἐπειδὴ ὁ θεῖος Παῦλος, μικρὸς ἦτον κατὰ τὸ μέγεθος τοῦ σώματος· λέγουσι δὲ πάλιν, διὰ τί ὁ Παῦλος, ἀγχαλὰ καὶ ἦτον Ἰουδαῖος τῷ γένει, πατρίδα ἔχων τὴν Ταρσὸν, ἐπειδὴ ὅμως ὁ πατὴρ αὐτοῦ, διὰ Ῥωμαϊκῆς φιλοτιμίας, ἢ καὶ διὰ χρημάτων, Ῥωμαῖος ἐγράφη, ἤτοι μπερατλὴς ἔγινε τῆς Ῥωμαίων· τούτου χάριν καὶ ὁ Παῦλος, κατὰ τοῦτο, Ῥωμαῖος ἦτον· ὅθεν, ὡς ἀποδείχνει ὁ σοφὸς Φώτιος, (Ἐπιστολ. ρβ'.) δὲν ἐδίδουτο ὁ τῆς ἀληθείας Κήρυξ ὅταν ἔλεγε πρὸς τὸν Ἑκατόνταρχον· „ἢ ἄνθρωπον Ῥωμαῖον, καὶ ἀκατάκριτον ἔξεστι μαστίζειν“; (Πράξ. κβ'. 25.) Καὶ πάλιν εἰπόντος πρὸς αὐτὸν τὸν Χιλιάρχου· „λέγε μοι εἰ σὺ „Ῥωμαῖος εἶ“; ὁ δὲ ἔφη, ναί· καὶ παρακάτω· „ὁ δὲ „Παῦλος ἔφη, ἐγὼ δὲ καὶ γεγέννημαι“. (αὐτόθ. 27.) Ὅτι μὲν οὖν ὁ Παῦλος παρὰ Θεοῦ ὠνομάσθη Παῦλος, ἀντὶ Σαῦλος, διὰ νὰ μὴν ἦναι κατώτερος τοῦ Κορυφαίου τῶν Ἀποστόλων, τοῦ μετονομασθέντος Πέτρου, καὶ τοῦ Ἰακώβου, καὶ Ἰωάννου, τῶν μετονομασθέντων παρὰ Κυρίου, Βοανεργές, ἤτοι υἱοὶ βροντῆς, μαρτυρᾶσιν ὁ θεῖος Χρυσόστομος, καὶ ὁ Θεοφύλακτος, καὶ ὁ σοφὸς Φώτιος ἐν τῷ ἀ. σίχ. τῆς πρὸς Ῥωμαίους Ἐπιστολῆς· μαρτυρεῖ δὲ καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος λέγων· „τότε τὸ „Πνεῦμα, ἐπὶ λαβὴ διώκτης θερμὸς τὸν ζῆλον, με„τατίθησι καὶ ποιεῖ Παῦλος, ἀντὶ Σαύλου, καὶ τοσού„του εἰς εὐσέβειαν, ὅσον εἰς κακίαν κατέλαβε“. (Λόγ. εἰς τὴν Πεντηκοστ.) Πότε δὲ ὠνομάσθη ἔτσι ὑπὸ Κυρίου, δὲν φαίνεται καθαρῶς εἰς καμίαν μέρος τῆς Νέας Γραφῆς· σχαστικῶς ὅμως ἠμπορεῖ νὰ εἰπῇ τινάς, ὅτι ἐπειδὴ καὶ τὸ Παῦλος δηλοῖ θαυμαστόν, ἢ ἐργατικόν, καὶ κοπιαστικόν, ὡς προείπομεν, αὐτὰ δηλοῦνται μὲ τὰ λόγια ἐκεῖνα, ὁπού εἶπε περὶ τοῦ Παύλου πρὸς τὸν Ἀνανίαν ὁ Κύριος· τὸ μὲν γὰρ „πορεύου, ὅτι σκεῦος „ἐκλογῆς μοί ἐστιν οὗτος τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐ„νώπιον ἐθνῶν, καὶ Βασιλέων, υἱῶν τε Ἰσραήλ“. (Πράξ. θ'. 15.) σημαίνει τὸ θαυμαστὸν χεδὸν περιέχουσι σημασίαν· θαυμαστὸς γὰρ ἀκολουθεῖ νὰ ἦναι ὅποιος ὀνομάζεται παρὰ Θεοῦ Σκεῦος ἐκλογῆς· τὸ δὲ „ἐγὼ „γὰρ ὑποδείξω αὐτῷ ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνόμα„τός μου παθεῖν“, (αὐτόθ. 16.) σημαίνει τὸ ἐργατικόν, καὶ κοπιαστικὸν χεδὸν περιέχει σημασίαν· ὁ γὰρ μέλλων πάσχειν ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ, ἐργατικὸς φρέπει νὰ ἦναι, καὶ κοπιαστικός· ἴσως δὲ καὶ ὁ Κύριος ἀπεκάλυψεν εἰς τὸν Ἀπόστολον Ἀνανίαν, ὅτι νὰ ὀνομάσῃ αὐτὸν Παῦλον, ὅταν μέλλῃ νὰ τὸν βαπτίσῃ.

Μὲ τρία δὲ ὀνόματα ὠνομάσθη ὁ Παῦλος· μὲ τὸ Σαῦλος, μὲ τὸ Σαὰλ, ὅπερ ὁ Κύριος ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ ἐφώνησε, καὶ δηλοῖ κλπτὸς, καὶ μὲ τὸ, Παῦλος. Παῦλος δὲ φαίνεται νὰ ὠνομάσθη πρώτην φορὰν, ὅταν ἐτύφλωσεν Ἐλύμαν τὸν μάγον· „Σαῦλος δὲ ὁ καὶ „Παῦλος“. (Πράξ. ιγ'. 9.) Τοῦτο δὲ ἠκολούθησε πολὺ ὕστερα ἀπὸ τὴν ὄψιν ἐκείνην Ἀποκάλυψιν, καὶ ὑπόσταση ὁποῦ εἶδε· καὶ γὰρ ὕστερον ἀπὸ αὐτὴν, πάλιν Σαῦλος ἐκαλεῖτο· „Σαῦλος μᾶλλον ἐνεδυναμοῦτο“. (Πράξ. θ'. 22.) „Εἶπε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἀφο„ρίσατε δήμοι τόντε Βαρνάβαν, καὶ τὸν Σαῦλον“. (Πράξ. ιγ'. 2.) καθὼς καὶ ὁ Κορυφαῖος ὕστερα ἀφ' οὗ μετωνομάσθη Πέτρος ὑπὸ τοῦ Κυρίου, πάλιν Σίμων πολλάκις ἐλέγετο· „Σίμων Ἰωνᾶ ἀγαπᾷς με πλεῖον τού„των“; (Ἰωαν. κα. 15.) Ὁμοίως καὶ ὁ Ἰωάννης, καὶ Ἰάκωβος, καὶ ὕστερον ἀφ' ὅ ἐκλήθησαν υἱοὶ βροντῆς, πάλιν μὲ τὰ πρότερα ὀνόματα ὠνομάζοντο.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῦ Παύλυ ταῖς χρυσεπόνοις αὐτῆς ἐξηγήσεσιν· ἔτζι ϗ μόνη ἦτον ἱκανὴ νὰ ἐπαινέσῃ κατ' ἀξίαν τὰς αὐτὰς Ἐπιστολὰς, τοῖς χρυσολόγοις αὐτῆς διδάγμασιν.

Ἐπειδὴ αἱ δεκατέσσαρες αὗται τῦ Θείυ Παύλυ Ἐπιστολαὶ, εἶναι αἱ ἀσφαλεῖς βάσεις τῆς τῇ Χεισιανῶν Πίσεως· αἱ ἀρχαὶ τῆς κατὰ Χεισὸν εὐσεβείας· τὰ σοιχεῖα ὅλης τῆς ἀπὸ Ἀνατολῶν ἕως Δυσμῶν ἐκτεινομένης, Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς, ϗ Ἀποσολικῆς Ἐκκλησίας· τὰ ἐνδιάθηκα Βιβλία, τὰ συμπληρωτικὰ τῆς Νέας Διαθήκης· καθὼς ϗ αἱ δεκατέσσαρες σάσεις, σανισῶσι τὴν παῦδημου τέχνην τῆς Ῥητορικῆς, καὶ καθὼς αἱ δεκατέσσαρες φωναὶ, συνισῶσι τὴν κοσμοχαρμόσυνου τέχνην τῆς Μυσικῆς, ἔτζι ϗ αἱ δεκατέσσαρες αὗται τῦ Οὐρανοβάμονος Παύλυ Ἐπιστολαὶ, συνισῶσι, ϗ συγκρατῦσιν ὅλου τὸ Χεισώνυμου Πλήρωμα τῆς τῦ Χεισοῦ Οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας. Αὗται εἶναι τῆς ὑψηλῆς Θεολογίας ἡ ἀκρίβεια· τῆς φυσικῆς Φιλοσοφίας ἡ ἀσφάλεια, ϗ τῆς Ἠθικῆς ἡ εὐθυτάτη διδασκαλία· αὗται αὗται εἶναι τῇ ὀρθῶν Δαγμάτων ὁ Κανών, ϗ τῇ νόθων φρονημάτων ὁ ἔλεγχος· οἱ πρῶτοι σήμονες τῇ Θεολόγων, τόσον τῇ παλαιῶν, ὅσον καὶ τῇ νεωτέρων, μὲ τὰς ἀποίας αὐτοὶ τὴν ἐδικήν τυς χρόκην συνυφαίναντες, ἐκαταστκεύασαν, καὶ καταστκευάζυσι τὸν αἰῶθεν ὑφαντὸν τῆς Ὀρθοδοξίας, ϗ μὲ αὐτὸν τὴν τῦ Χεισῦ Ἐκκλησίαν σολίζυσι· καὶ αὗται εἶναι ἡ ἀναγκαία ὕλη πάντων τῇ Διδασκάλων, ἐκ τῆς ὁποίας ἀναγκαῖοι συλλογισμοὶ γίνονται, ϗ ἀναγκαῖα ἐπιφέρονται συμπεράσματα· ταύτας ἓῦ οἱ ἁπανταχῦ γῆς Διδάσκαλοι, εἰς τὰς Διδαχὰς, ϗ τὰ Συγγράμματα αὐτῶν μεταχειριζόμενοι, ὄχι μόνον πείθυσι τυς Ἀκροατὰς, ϗ τύτυς ὁδηγῦσι ῥῳὸς σωτηρίαν· ἀλλὰ ϗ αὐτοὶ κοσμῦσι διὰ τῇ τῦ Παύλυ θείων Λογίων, τὰς εἰδικὰς των Λόγους, ϗ τὰ Συγγράμματα· ὅθεν εἶπε περὶ αὐτῶν ὁ Χρυσόγλωττος Ἰωάννης· „ταῦτα δὲ πάντα ἡμῖν ὁ „Παῦλος ἐργάζεται, δι' ὧν ἡμῖν κατέλιπεν Ἐπιστολῶν, τῇ θαυμασίων ἐκείνων, ϗ „τῆς θείας πεπληρωμένων σοφίας· ἃ ῥῳὸς δογμάτων μὲν δύναιτο ἀπάτροπην, „ϗ γνησίων ἀσφάλειαν, ἐπιτήδεια ἡμῖν τῦ Παύλυ τὰ γράμματα, ἀλλὰ καὶ ῥῳὸς „τὸ βιῦν εὖ ἀκ ἐλάχισα ἡμῖν συντελεῖ μέρος· τύτοις γὰρ ἔτι καὶ νῦν, οἱ τῇ Ἐκ„κλησιῶν Προεσῶτες χρώμενοι, ϗ τὴν ἁγνὴν Παρθένον, ἣν ἡρμόσατο τῷ Χεισῷ, „ῥυθμίζυσί τε ϗ πλάττυσι, καὶ ῥῳὸς τὸ πνευματικὸν ἄγυστι κάλλος". (Λόγ. δ'. περὶ Ἱερωσύν.)

Καὶ διὰ νὰ εἰπῶ μὲ συντομίαν, αἱ Ἐπιστολαὶ αὗται τῦ μεγάλου Παύλου εἶναι τῇ διαφόρων χαρισμάτων τῦ Πνεύματος τὰ ταμιεῖα, τῇ τῆς Ἐκκλησίας Μυσηρίων τὰ γαζοφυλάκια, τῇ Ἀποσολικῶν Παραδόσεων αἱ ἀποθῆκαι· αἱ πηγαὶ τῦ Σωτηρίυ, ἀπὸ τὰς ὁποίας ποταμηδὸν ῥέει ἡ τῇ Ὀρθοδόξων ἁπάντων πολυειδὴς ὠφέλεια· τὸν νοητὸν Κόσμυ ἡ ἀνακάλυψις, ϗ αὐτῦ τῦ θείυ Εὐαγγελίυ ἡ ἀνάπτυξις. Αὗται εἶναι τῦ νοητῦ Κόσμου ἡ ἀνακάλυψις· διὶ ὅ,τι, πόθεν ἄλλοθεν ἐμάθομεν ἡμεῖς οἱ ἐπὶ γῆς, τὸν Οὐράνιον διάκοσμον τῇ μακαρίων Ἀγγέλων; ἢ πόθεν ἔχομεν τὰ ὀνόματα τῇ Θρόνων, τῇ Κυριοτήτων, τῇ Ἐξυσιῶν, τῇ Ἀρχῶν, ϗ τῇ λοιπῶν Ταγμάτων τῇ ἀσωμάτων Ἀγγέλων, εἰμὴ ἀπὸ τὰς Ἐπιστολὰς ταύτας; „ἐν αὐτῷ γὰρ, φα„σὶν αὗται, ἐκτίσθη τὰ πάντα, τὰ ἐν τοῖς Οὐρανοῖς, ϗ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὁρα„τὰ, καὶ τὰ ἀόρατα· εἴτε Θρόνοι, εἴτε Κυριότητες, εἴτε Ἀρχαὶ, εἴτε Ἐξυσίαι". (Κολ. ά. 16.) Καὶ πάλιν· „ϗ ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ αὐτῦ ἐν τοῖς Ἐπυρανίοις, ὑπε„ράνω πάσης Ἀρχῆς, ϗ Ἐξυσίας, ϗ Δυνάμεως, ϗ Κυριότητος". (Ἐφ. β'. 20.) Πόθεν δὲ ἐβεβαιώθημεν ὅτι αἱ ὑπερκόσμιαι Ἀρχαὶ, ϗ Ἐξυσίαι, ἔμαθαν διὰ τῆς Ἐκκλησίας τὴν πολυποίκιλον σοφίαν τῦ Θεῦ, εἰμὴ ἀπὸ τὰ τῦ Παύλου Συγγράμματα; „ἵνα γνωρισθῇ, φησὶ, νῦν ταῖς Ἀρχαῖς, ϗ ταῖς Ἐξυσίαις ἐν τοῖς Ἐπυρα„νίοις διὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἡ πολυποίκιλος σοφία τῦ Θεῦ". (Ἐφ. γ'. 10.) ἢ πόθεν ἐμάθομεν, ὅτι ὅλοι οἱ Ἄγγελοι εἶναι „Πνεύματα λειτουργικὰ εἰς διακονίαν ἀ„ποστελλόμενα, διὰ τὰς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν" παρὰ ἀπὸ τὰς Ἐπιστολὰς

ταύ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ταῦτας; μόνος γὰρ, ἢ μετ' ὀλίγων, ὁ Παῦλος, οὐκ ἀνθρωπίνῃ φαντασικῇ διανοίᾳ, ἀλλ' ἐν ἀῤῥήτῳ, καὶ ὑπερφυσικῇ δυνάμει τῦ Πνεύματος, ἀρθεὶς ἀπό γῆς ἔτι ζῶν, κ) εἴτε ἐν σώματι ἦν, εἴτε ἐκτὸς τῦ σώματος, ὐκ οἶδως, τὸν μεταξὺ Ὀυρανοῦ κ) γῆς ἀπέραντον διέπλευσεν Ὠκεανὸν, κ) ἁρπαγεὶς μέχρι τρίτυ Ὀυρανῦ, τὸν ἐκεῖ νοερὸν, κ) ὑπερκόσμιον Κόσμον ἡμῖν τοῖς ἐπὶ γῆς διὰ τῶν Ἐπιστολῶν αὐτῦ ἀνεκάλυψε· μῦθον χεδὸν, κ) ὅδεν ἀποδείξας, ἐν τῷ μέρει τότῳ, Χειροφόρον ἐκεῖνον, τὸν διὰ τῆς ἀνθρωπίνης κ) φυσικῆς δυνάμεως, τὸν Ὠκεανὸν διαβαίνοντα, κ) τὸν νέον αἰθητὸν Κόσμον τῆς Ἀμερικῆς τοῖς ἀνθρώποις ἀνακαλύψαντα. (1)

Αὐταὶ εἶναι ἀκόμη κ) τῦ θείυ Εὐαγγελίυ ἡ ἀνάπτυξις· διότι ποῖος ἐδύνατο νὰ καταλάβῃ τίνος ἦτον τύπος ἡ Περιτομὴ τῦ Χριστῦ, ἢ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ περιεχομένη, ἂν αἱ Ἐπιστολαὶ τῦ Παύλυ δὲν ἤθελαν ἀνάπτύξει αὐτὴν, κ) νὰ εἴπῦν, ὅτι ἦτον τύπος τῦ Ἁγίυ Βαπτίσματος; „ἐν ᾧ καὶ περιετμήθητε περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ „ἐν τῇ ἀπεκδύσει τῦ σώματος τῶν ἁμαρτιῶν τῆς σαρκὸς, ἐν τῇ περιτομῇ τῦ Χρι„στῦ, συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ Βαπτίσματι“. (Κολ. β'. 11.) Ποῖος ἤθελεν ἐννοήσῃ τί ἐδήλυ τὸ Βάπτισμα, ὁπῦ παρέδωκεν ὁ Κύριος ἐν Εὐαγγελίοις εἰς τὸς Ἱερὸυς Ἀποστόλυς, ἂν αἱ Ἐπιστολαὶ τῦ Παύλυ δὲν ἠρμήνευαν πῶς εἰκονίζει τὸν θανάτον, κ) τὴν ταφὴν, κ) ἀνάστασιν τῦ Χριστῦ; „ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθημεν, εἰς τὸν θά„νατον αὐτῦ ἐβαπτίσθημεν. Συνετάφημεν ὖν αὐτῷ διὰ τῦ Βαπτίσματος εἰς τὸν θά„νατον..... εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τῦ θανάτυ αὐτῦ, ἀλλὰ καὶ „τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα“. (Ῥωμ. ς'. 3.) Ποῖος ἤθελε ςοχασθῇ μὲ λογισμὸς ἐδικὸς τὸ, τί ἐφανέρονεν ὁ ἐπὶ τῦ Σταυρῦ θανάτος τῦ Ἰησῦ Χριστῦ, αὐίσως ὁ διορατικώτατος ἐκεῖνος, κ) θεοειδέσατος νῦς τῦ μεγίςυ Παύλυ, ἐν τῇ πρὸς Ἑβραίυς Ἐπιστολῇ, δὲν ἔκαμνε θεωρίας βαθυτάτας ἐπάνω εἰς τῦτο; καὶ αὐίσως ἐκεῖνος δὲν ἐσημείονεν, ὅτι ὁ Χριστὸς ἐπαίω εἰς τὸν Σταυρὸν, ἐπροσφερε τὸν ἑαυτόν τυ θυσίαν, κ) προσφορὰν πρὸς τὸν Θεὸν, κ) Πατέρα, ὑπὲρ τῆς καταλλαγῆς ὅλυ τῦ Κόσμυ; καὶ διὰ τῦτο ἦτον Ἱερεὺς, κ) Ἀρχιερεὺς αἰώνιος, κ) ἀδιάδοχος, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ, πολλῷ μεγαλίτερος τῶν κατὰ Νόμον Ἀρχιερέων. Ποῖος ἤθελε καταλάβῃ ἀφ' ἑαυτῦ τὸ, ὅτι ὁ Χριστὸς ἀναληφθεὶς εἰς τὸς Ὀυρανὸς, κ) καθίσας ἐν δεξιᾷ τῦ Θεῦ, ὡς ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ ἀναγινώσκεται, ἔγινε κεφαλὴ πάσης τῆς Ἐκκλησίας, ὑπεράνω ἀπὸ ὅλας τὰς τάξεις τῶν Ἀγγέλων, ἂν αἱ Ἐπιστολαὶ τῦ Παύλυ δὲν ἐφανέρωναν τῦτο εἰς ἡμᾶς; „Καὶ ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ αὐτῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, ὑπεράνω πάσης „Ἀρχῆς, κ) Ἐξυσίας, κ) Δυνάμεως, κ) Κυριότητος, καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζο„μένυ, ὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τότῳ, ἀλλὰ κ) ἐν τῷ μέλλοντι· κ) πάντα ὑπέταξεν ὑ„πὸ τὰς πόδας αὐτῦ, κ) αὐτὸν ἔδωκε κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ Ἐκκλησίᾳ“. (Ἐφ. ά. 20.) Ἢ ποῖος ἀναγινώσκων ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ περὶ τῆς ἀναστάσεως, ὅτι οἱ νεκροὶ ἔχυν νὰ ἀναστηθῦν, ἐδύνετο νὰ καταλάβῃ, πῶς, καὶ μὲ τί τρόπον αὐίσονται, ἐὰν τῦτο δὲν ἐμανθάνεν ἀπὸ τὰ τῦ Παύλυ Συγγράμματα; (2) κ) διὰ νὰ μὴν ἀνα-

(1) Εἶπεν δὲ ὅτι μόνος, ἢ μετ' ὀλίγων ὁ Παῦλος τὸν νοερὸν ἀνεκάλυψε Κόσμον, δηλ. τὶ κ) ὁ Θεοφόρος Ἰγνάτιος, κ) ἄλλοι, ἀνεκάλυψαν αὐτόν· ὄχι ὅμως ὡσὰν ὁ Παῦλος· κ) ἄκυσον αὐτὰ τὰ ἰδία Ἰγνατίου λέγοντος· „Καὶ γὰρ ἐγὼ, οὐ καθ' ὅτι δέδεμαι, „κ) δύναμαι νοεῖν τὰ Ἐπουράνια, κ) τὰς Ἀγγελικὰς Τά„ξεις κ) τὰς τῶν Ἀγγέλων, κ) Στρατιῶν ἑξαπλαγάς, „Δυνάμεών τε κ) Κυριοτήτων διαφοράς, Θρόνων τε κ) „Ἐξυσιῶν παραλλαγάς, αἰώνων μεγαλειότητας· ὧν τε „Χερυβὶμ κ) Σεραφὶμ τὰς ὑπεροχάς· ὧν τε Πνεύμα„τος τῦ ὑψηλότητα, κ) τῦ Κυρίυ τῦ Βασιλείαν· „κ) ἐπὶ πᾶσι τὰ τῦ Παντοκράτορος Θεῦ ἀπαράθετον· „πάντα γινώσκων ἐγὼ, ὅ πάντως ἤδη τετελείωμαι, ὃ „μαθητὴς εἰμὶ, οἷος Πέτρος, κ) Παῦλος· ποθὰ γάρ „μοι λείπει, ἵνα Θεῦ μὴ ἀπολειφθῶ“. (Ἐπιστολ. πρὸς Τραλλησίυς.) Ὅθεν κ) ὁ Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος παρὰ τῷ Παύλυ ἐμαθητεύθη πῶς εἶναι ἐννέα αἱ Τάξεις τῶν Ἀγγέλων, κ) ποῖα εἶναι ἡ ὑπερκόσμιος αὐτῶν ἁρμονία, κ) τὰ ἄκρα πάντα ἀγγελοπρεπῆ αὐτῶν ἰδιώματα, τὰ ὁποῖα καταλεπτῶς γράφει ἐν τῷ περὶ Οὐρανίυ Ἱεραρχίας Βιβλίῳ, κ) κλεινὸν αὐτῷ Καθηγεμόνα ὀνομάζει τὸν μακάριον Παῦλον.

(2) Ὅρα περὶ αὐτῦ εἰς τὸ ιέ. Κεφάλαιον τῆς πρὸς Κορινθίυς, κ) εἰς τὸ δ'. τῆς πρὸς Θεσσαλονικεῖς ἐπιστολῆς.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ναφέρω εὖα πρὸς εὖα, λέγω καθολικῶς, ὅτι ὅσα ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ τῦ Χριϛῦ συνεπτυγμένως περιέχονται Δόγματα, καὶ Μυϛήρια, ταῦτα ἀνεπτυγμένως ἐν ταῖς τῦ Παύλυ Ἐπιϛολαῖς περιέχονται. (1)

Τί λέγω; αἱ ἐντολαί, ὁπῦ ὁ μακάριος Παῦλος ἐν ταῖς σεπταῖς Ἐπιϛολαῖς τε παραγγέλλει εἰς τὸς Χριϛιανὸς, αὐτῦ τῦ Κυρίυ εἰσιν ἐντολαί, καὶ τὰ λόγια τῦ Παύλυ, εἶναι λόγια τῦ Χριϛῦ· ἐπειδὴ ὁ Χριϛὸς ἦν ὁ ἐν τῷ Παύλῳ λαλῶν· καὶ ὅτι ταῦτά εἰσιν ἀληθῆ, ἄκρον αὐτῦ τῦ ἰδίυ λέγοντος· „ Εἴτις δοκεῖ Προφήτης εἶναι, „ ἢ Πνευματικὸς, ἐπιγινωσκέτω, ἃ γράφω ὑμῖν, ὅτι τῦ Κυρίυ εἰσιν ἐντολαί". (ά. Κορινθ. ιδ'. 37.) Καὶ πάλιν· „ τῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ Κυρίυ". (ά. Θεσσαλ. δ'. 15.) Καὶ πάλιν· „ ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τῦ ἐν ἐμοὶ λαλῦντος Χρι„ ϛῦ". (β'. Κορινθ. ιγ'. 3.) Ὅθεν καὶ ὁ χρυσῦς τῦ Ἰωάννυ ἔγραφε κάλαμος· „ διὰ „ τῦτο γὰρ συνεχῶς ὑπὲρ ἁπάντων ἐπὶ τὴν ἁγίαν ἐκείνην καταφεύγω ψυχὴν, ὅτι „ χρήσιμοί τινες εἰσὶ, καὶ θεῖοι Νόμοι τὰ Παύλυ ῥήματα· ἃ δὴ Παῦλος ἐϛιν ὁ λα„ λῶν, ἀλλ' ὁ Χριϛὸς ὁ τὴν ἐκείνυ ψυχὴν κινῶν· δι' ἐκείνυ γὰρ φθέγγεται πάν„ τα, ἅπερ ἐκεῖνος εἶπε". (Λόγ. ὅτι ἐπικίνδυνον ἐϛι τὸ πρὸς χάριν δημηγορεῖν, Τόμ. ή.) Καὶ ὁ μακάριος Θεοδώριτος λέγει· „ ὅτι δὲ οἱ τῦ Ἀποϛόλυ Νόμοι, τῦ „ Δεσπότυ Χριϛῦ εἰσὶ Νόμοι, δῆλον ἐϛι τοῖς τὰ Θεῖα πεπαιδευμένοις· αὐτῦ γάρ „ ἐϛι φωνή· ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τῦ ἐν ἐμοὶ λαλῦντος Χριϛῦ". (Ἑρμηνεία εἰς τὴν πρὸς Κορινθ. ά. Κεφ. ζ'. 12.) Διὰ τῦτο ἄρα, καὶ μὲ κάθε δικαίαν ψῆφον, Θεόπνευϛοι ὀνομάζονται ἀπὸ τὰς Θεολόγυς, αἱ τῦ μακαρίυ Παύλυ Ἐπιϛολαὶ, καὶ ὥρα τὴν ὑποσημείωσιν τῦ· „ τῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ Κυρίυ". (ά. Θεσσαλ. δ'. 15.)

Νὰ εἰπῶ ἀκόμη καὶ μεγαλίτερον; αἱ τῦ Παύλυ Ἐπιϛολαὶ περιέχυσι νοήματα, καὶ μυϛήρια μεγαλίτερα ἀπὸ τὰ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ περιεχόμενα· διατί, καθὼς ὁ Χριϛὸς μεγαλίτερα θαύματα ἐποίησε διὰ μέσυ τῶν αὐτῦ Μαθητῶν καὶ Ἀποϛόλων, καὶ τῶν ἄλλων τῶν πιϛευόντων εἰς αὐτὸν, παρὰ ὁπῦ ἐποίησεν αὐτὸς ὁ ἴδιος, καθὼς μόνος εἶπε τῦτο μετὰ διπλῆς βεβαιώϛεως· „ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ὁ πιϛεύων εἰς ἐ„ μὲ, τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ, κἀκεῖνος ποιήσει, καὶ μείζονα τύτων ποιήσει, ὅτι ἐγὼ „ πρὸς τὸν Πατέρα μυ πορεύομαι". (Ἰωάνν. ιδ'. 12.) ἔτζι καὶ διὰ μέσυ τῦ σώματος τῦ μακαρίυ Παύλυ, ἐλάλησε μυϛήρια μεγαλίτερα ἀπὸ ἐκεῖνα, ὁπῦ ἐλάλησεν ἀμέσως αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ· καὶ τῦτο δὲν εἶναι λόγος ἐδικός μυ, ἀλλ' εἶναι νόημα τῦ χρυσῦ Νοὸς, καὶ λόγος ἐνδιάθετος τῆς χρυσῆς καρδίας, καὶ λόγος προφορικὸς τῆς χρυσῆς γλώττης, καὶ γράμμα τῆς χρυσοδακτύλυ χειρὸς, τῦ παγχρύσυ, καὶ ὁλοχρύσυ Ἰωάννυ· οὕτω γὰρ ἐκεῖνος ἐπαινῶν πάντα κατὰ μέρος τὰ ἱερὰ μέλη τῦ θεσπεσίυ σώματος τῦ μακαρίυ Παύλυ, καὶ περὶ τῦ θεοφθόγγυ ἐκείνυ σώματος ταῦτά φησι· „ τότυ τῦ σώματος ἐβυλόμην τὴν κόνιν ἰδεῖν, δι' ὃ τὰ μεγάλα, καὶ

„ ἀ-

---

(1) Διὰ τῦτο λέγει καὶ ὁ μέγας Μακάριος· ὅτι, καθὼς εἶναι εὔκολον, καὶ μὲ σωτηρίαν φανερόνεται, τὸ νὰ εἰπῇ τινας, ὅτι ὁ ἄρτος γίνεται ἀπὸ σιτάρι· καὶ ὅτι τὸ ἱμάτιον, καπνίζεται ἀπὸ λινάρι, ἢ μαλλί· εἶναι δὲ δύσκολον, καὶ μὲ πολλὰ λόγια φανερόνεται, μὲ ποῖον τρόπον γίνεται ὁ ἄρτος αὐτὸς, καὶ πῶς τὸ ἱμάτιον καπνίζεται· ἔτζι τὸ μὲν Ἅγιον Εὐαγγέλιον μὲ σωτηρίαν διδάσκει τὴν καθαρότητα τῆς Ψυχῆς· ὁ δὲ Ἀπόϛολος Παῦλος μὲ πολλὰ λόγια ἐξηγεῖ καὶ διδάσκει μὲ ποῖον τρόπον ἀποκτᾶται ἡ καθαρότης αὐτή· „ τὸ εἰπῶν τινα, ὅτι ὁ ἄρτος οὖτος ἀπὸ σίτου „ γεγένηται, εὔκολόν ἐϛι· πῶς δὲ λεπτῶς κατασκευά„ ζεται, καὶ πίϛεται ἄρτος, χρὴ εἰπεῖν... τὸ γὰρ „ Εὐαγγέλιον ἐν σωτηρίῳ ἀπεφήνατο· μὴ ὀργισθῆς· „ μὴ ἐπιθυμήσῃς· ἐάντις σε ῥαπίσῃ εἰς τὴν δεξιὰν σε „ σιαγόνα, παράδες καὶ τὴν ἄλλην· ἐάντις κρίνῃ ἆ„ ραι σου τὸ ἱμάτιον, δὸς αὐτῷ καὶ τὸν χιτῶνα. Ὁ „ δὲ Ἀπόϛολος ἐπακολυθῶν, πῶς κρὴ κατὰ μικρὸν „ τὸ ἔργον τῆς καθάρσεως μετὰ ὑπομονῆς, καὶ μακροθυ„ μίας γίνεσθαι, δι' πολλῶν διδάσκει· φῶσον γαλα„ κτροφῶν ὡς νηπίους, ἵνα φέρων εἰς αὔξησιν, καὶ „ τελειότητα. Εἶπε γὰρ τὸ Εὐαγγέλιον γενέσθαι ἀ„ πὸ ἐρέως σιχάριον· ὁ δὲ Ἀπόϛολος ἐμήνυσε πῶς „ λεπτύνεται, πῶς κατασκευάζεται". (Ὁμιλ. ιζ'. Κεφ. ιά.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ ἀπόῤῥητα ὁ Χριστὸς ἐλάλησε, καὶ μείζονα, ἢ δι' ἑαυτοῦ· ὥσπερ γὰρ εἰργάσατο μεί-
„ ζονα διὰ τῶν Μαθητῶν, ὅτω καὶ ἐφθέγξατο· δι' ὃ τὸ Πνεῦμα τῇ Οἰκουμένῃ τοὺς θαυ-
„ μαστοὺς ἐκείνους χρησμοὺς ἔδωκε· τί γὰρ οὐκ εἰργάσατο ἐκεῖνο τὸ στόμα ἀγαθόν“;
(Ὁμιλ. λβ'. εἰς τὴν πρὸς Ῥωμ.)

Ταύτας λοιπὸν, τὰς τῶν τοσούτων, καὶ τηλικούτων ἐπιπραισίων τοῦ Πνεύματος θησαυροῦς πλήρεις Ἐπιστολὰς τῆς Σκεύους τῆς ἐκλογῆς, θεωρήσας ὁ Χρυσορρήμων Ἰωάννης, καὶ τὸ ἐν αὐταῖς ἀναγκαῖον, καὶ πολυωφελὲς, καὶ μεγαλωφελὲς ἀποθαυμάσας, ἐκινήθη ὑπὸ τῆς θείας Χάριτος, καὶ πρῶτος αὐτὸς ἡρμήνευσεν αὐτὰς πάσας, κάλλιστά τε, καὶ ὑψηλότατα, καὶ τὰ ἐν αὐταῖς δυσνόητα μυστήρια ἀνεκάλυψεν, αὐτοῦ τοῦ μεγάλου Παύλου παρισταμένου, καὶ πρὸς τὸ δεξιὸν ὡς αὐτοῦ ἐπικεκυφότος, καὶ προσλαλοῦντος, καὶ τὴν τούτων ἑρμηνείαν μυσταγωγοῦντος, καθὼς ἐφάνη δι' ὁπτασίας τῷ θείῳ Πρόκλῳ, τῷ τοῦ Χρυσορρήμονος μαθητῇ· τοσοῦτον δὲ προσφυὴς, καὶ κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ μεγάλου Παύλου ἡ Ἑρμηνεία αὕτη τοῦ Χρυσοστόμου ἐγένετο, ὥσε ὅπου καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος Παῦλος αἰσθητῶς φανεὶς μετὰ τὴν ἑρμηνείαν, τοῦτο προσεβεβαίωσεν, ὡς διηγεῖται τοῦτο ὁ τοῦ Χρυσοστομικοῦ Βίου Ἀνώνυμος Συγγραφεύς· ἐπειδὴ γὰρ ὁ θεῖος Ἰωάννης, βαστῶν εἰς τὰς χεῖράς τε τὸ ἑρμηνευθὲν παρ' αὐτοῦ Βιβλίον τοῦ Ἀποστόλου, καὶ ἀτενίσας εἰς τὴν Εἰκόνα τοῦ Παύλου εἶπε· „ δέχοιο Παῦλε τῶν παρ' ἐμοῦ πόνων, καὶ ὧν ἔχω τὸ τιμιώτα-
„ τον δώρημα· εἰ μὲν τῆς σῆς ἄξιον μεγαλονοίας καὶ χάριτος, τῷ Θεῷ, καὶ σοὶ χά-
„ ρις· εἰδὲ μὴ ἄξιον, σύγγνωθι τῇ ἀνθρωπίνῃ ἀσθενείᾳ δεδωκόμενοι“· ἐπειδὴ, λέγω, ταῦτα εἶπεν ὁ θεῖος Χρυσόστομος· ὢ τοῦ θαύματος! Ἰδοὺ αὐτὸς ὁ τῶν ἀῤῥήτων ἀκροατὴς καὶ Διδάσκαλος Παῦλος, σωματοειδῶς ὤφθη λέγων αὐτῷ· „ἀδελφὲ Ἰωάν-
„ νη, μηδεὶν ὅλως ἀμφίβαλε περὶ τῆς τῶν ἐμῶν, μᾶλλον δὲ τοῦ Πνεύματος Ἐπισ-
„ λῶν ἐξηγήσεως· ἴσθι γὰρ σαφῶς, ὡς ὅτως ἀκριβῶς διέγνως ταύτας, καὶ ἀνεκάλυ-
„ ψας, ὡς αὐτός τε ἔγνων ἐγὼ, καὶ ὡς τὸ αὐτὸ Πνεῦμα ἀμφοτέροις ὑπέθετο“. Ταῦτα εἰπὼν, καὶ ἀπασμὸν αὐτῷ δοὺς, εὐθὺς ἐξ ὀφθαλμῶν αὐτοῦ γέγονεν.

Ἀπὸ τῆς ἑρμηνείας δὲ τοῦ θείου Πατρὸς Χρυσοστόμου, ὡς ἀπό τινος πηγῆς πολυχεύμονος, πάντες χεδὸν ἠρύσαντο, ὅσοι μετὰ ταῦτα ἡρμήνευσαν πάσας τὰς τοῦ Παύλου θεοπνεύστους Ἐπιστολάς· οἷον ὁ μακάριος Θεοδώριτος, ὁ καὶ μαθητὴς χρηματίσας τοῦ Χρυσορρήμονος· Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς, ὁ τὰς ἐν ἐπιτομῇ Ἐκλογὰς ποιήσας εἰς τὰς Ἐπιστολὰς τοῦ Παύλου, συλλεγείσας παρ' αὐτοῦ ἐκ τῆς καθ' ὅλα ἑρμηνείας τοῦ Χρυσοστόμου, καθὼς καὶ ἐπιγράφονται, αἵτινες περιέχονται ἐν τῷ δευτέρῳ Τόμῳ τῶν ἐν Βενετίᾳ τυπωθέντων Συγγραμμάτων αὐτοῦ· ὁ Θεοφύλακτος Βουλγαρείας (1), ὅς τις ἐκ τῶν αὐτῶν ἐξηγήσεων τοῦ Χρυσοστόμου ἐραισθεὶς, ἡρμήνευσε πάσας τὰς τοῦ Παύλου Ἐπιστολὰς, καὶ ὄ μόνον πάντα χεδὸν, (πλὴν ὀλίγων) τὰ νοήματα τοῦ παμμεγάλου, καὶ παμμάκαρος Ἰωάννου (οὕτω γὰρ αὐτὸς συνηθίζει νὰ ὀνομάζῃ τὸν Χρυσόστομον εἰς πολλὰ μέρη τῆς ἑρμηνείας τε) ἀλλὰ καὶ αὐτὰς τὰς λέξεις ἐκείνου ἐκθέττει· διὸ καὶ

Πα-

(1) Περὶ τοῦ Θεοφυλάκτου ταῦτα γράφει ὁ Μελέτιος· „ Θεοφύλακτος ὁ ἐν Ἁγίοις Ἀρχιεπίσκοπος
„ Ἀχριδῶν, ἦτοι τῆς Βουλγαρίας, ἀνὴρ πεπαιδευμέ-
„ νος τὰ θεῖα, καὶ εἰς ἄκρον πάσης ἀρετῆς φθάσας, Τ-
„ ὑπομνήματα ἐξέδωκεν εἰς τοὺς ἑλάσσονας Προφήτας,
„ εἰς τὰ Εὐαγγέλια, εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων,
„ καὶ εἰς τὰς Ἐπιστολὰς τοῦ Παύλου, εἰς τὴν ἐκλογὴν Ἰωάν-
„ νου τοῦ Χρυσοστόμου, κατὰ πάντα ἀκολουθήσας· προσ-
„ έτι ἔγραψε καὶ Ἐπιστολὰς φερούσας, καὶ Διατυπώ-
„ Βασιλικῷ“. (Τόμ. β'. σελ. 444.) Ὁ δὲ Δοσίθεος Ἱεροσολύμων λέγει περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἤκμαζεν εἰς τοὺς χιλίους ἑβδομήκοντα χρόνους ἀπὸ Χριστοῦ· ἐπειδὴ ἦτον Διδάσκαλος Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, καὶ πρῶτος Ἀρχιεπίσκοπος γέγονε τῶν Βουλγάρων. Φαίνεται δὲ πιθανώτερον, ὅτι ὁ Θεοφύλακτος ἤκμαζε πρότερον, δηλαδὴ κατὰ τοὺς χιλίους χρόνους, καὶ οὐχὶ κατὰ τοὺς χιλίους ἑβδομήκοντα, καθ' ὅτι ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογεννήτος ἐζησεν ἑβδομήκοντα ἔτη, καὶ ἐτελεύτησεν ἐν ἔτει χιλιοστῷ εἰκοστῷ ὀγδόῳ, κατὰ τὸν Μελέτιον. (Τόμ. β'. Σελ. 571.) Φανερὸν δὲ εἶναι ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος νέος ὢν, ἐμαθήτευε παρὰ τῷ Θεοφυλάκτῳ. Σημείωσαι δὲ ὅτι Ἅγιον ὀνομάζει ὁ Μελέτιος τὸν Θεοφύλακτον· ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς Βουλγάροις ὡς Ἅγιος τιμᾶται ὁ Ἱερὸς Θεοφύλακτος, καὶ ἐν εἰκόσιν αὐτοῦ πεπυπωμένοις εἰς χάρτιον ἐπιγράφεται, Σφετὶν, ἦτοι ὁ Ἅγιος Θεοφύλακτος· τινὲς δὲ λέγουσι ὅτι καὶ τὸ λείψανον αὐτοῦ εὑρίσκεται εἴ τινι μέρει τῆς Βουλγαρίας.

* * *

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Παραφραστὴς τ̃ θείᾳ Χρυσοστόμᾳ ἀπὸ πολλ̃ ὀνομάζεται (1). Ἀλλὰ κ̀ ὁ μετὰ τὸν Γερὸν Θεοφύλακτον ἀκμάσας Οἰκυμένιος, ἀπὸ τὴν πηγὴν τ̃ αὐτοῦ Χρυσορρήμονος κἀκεῖνος τὰ νάματα λαβὼν, εἰς τὴν ἰδικήν τ μετωχέτευσεν Ἑρμηνείαν, τὴν εἰς τὰς τ̃ Παύλ Ἐπιστολὰς, ἵνα μὴ λέγω ὅτι κ̀ αὐτὸς ὁ κελτικὸς Φώτιος, ὃ πολλὰ μέρη τ̃ Ἐπιστολῶν τ̃ Παύλ ἑρμηνεύσας, ἀπὸ τὸν θεῖον Χρυσόστομον τὰ πλεῖστα ἠρανίσατο. Σημειωμεν δὲ, ὅτι ἐν τοῖς ὑστέροις χρόνοις κ̀ ὁ πολυμαθὴς Γεώργιος ὁ Κορέσσιος Ἐκλογάς τινὰς κ̀ Ἑρμηνείας, εἰς πολλὰς πλείκοπὰς τ̃ τ̃ Παύλ Ἐπιστολῶν, ἐκ διαφόρων Πατέρων ἐρανισθείσας, ἐξέδωκεν.

Ἀνίσως δὲ τινὰς ἤθελεν ἐρωτήσῃ, ποία ἄρα (μετὰ τὴν τοῦ Χρυσοστόμου) ἀπὸ τὰς ἑρμηνείας τ̃ ἀνωτέρω Διδασκάλων, ὑπερέχει τ̃ ἄλλων, κ̀ μᾶλλον ἐπιτυγχάνει τὸ σκοπ̃; Θαρρύντως, κ̀ μετὰ ἀληθείας ἀποκελνόμεθα· ὅτι εἶναι ἡ τ̃ ἱερου̃, καὶ μακαρία Θεοφύλακτε, κ̀ διὰ τὴν καθαρότητα τ̃ νοημάτων, κ̀ διὰ τὴν συντομίαν τ̃ς φράσεως· ἀλλ' ἡ Ἑρμηνεία αὕτη, ἡ τοσ̃τον ἀναγκαία, κ̀ πολυωφελὴς, κ̀ ποθητὴ εἰς τὸ Γένος τ̃ Ὀρθοδόξων Γραικῶν, μὲ τὸ νὰ ἦτον συγγεγραμμένη Ἑλληνικὰ, κ̃πος ἦτον ἀληθ̃ς κεκλεισμένος, κ̀ πηγὴ ἐσφραγισμένη, κοντὰ εἰς τοὺς ἰδιώτας, κ̀ ἁπλοϊκοὺς Χειστιανοὺς, καὶ ἐπληρ̃το ἐπ' αὐτ̃ τὸ τ̃ Σειρὰχ ἐκεῖνο· „Σοφία „κεκρυμμένη, κ̀ θησαυρὸς ἄφαντος, τίς ὠφέλεια ἐν ἀμφοτέροις“; (Σειρὰχ κ'. 30.) Ὅθεν ἐγὼ ὁ ἐλάχιστος πάντων, μὲ τὸ νὰ ἔβλεπον σεσυρμένους τοὺς ἐν Χειστ̃ Ἀδελφούς μου ἀπὸ τὴν ὠφέλειαν τ̃ς ἀναγνώσεως τ̃ς τοιαύτης ἑρμηνείας, ἅμα δὲ κ̀ μὲ τὸ νὰ παρεκινήθην ἀπό τινας πνευματικοὺς Ἀδελφοὺς, ζ̃ήλου θερμὸν ἔχοντας περὶ τὰ κοινωφελ̃ τ̃ Γένους καλά· τότε χάριν, ταῖς τ̃ μεγάλου Παύλου, κ̀ Χρυσορρήμονος, κ̀ Θεοφυλάκτου θαρρήσας παρρησίαις, κ̀ ταῖς εὐχαῖς τ̃ μελλόντων ἀναγινώσκειν ἐν Χειστ̃ μοι Ἀδελφῶν, μετέφρασα τὴν Ἑρμηνείαν ταύτην, εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς κοινοτέραν διάλεκτον, πρὸς κοινὴν ὠφέλειαν ἁπάντων τ̃ Ὀρθοδόξων ἁπλουστέρων Χειστιανῶν, ἵνα αὐτοὶ ἀκούοντες ἐπ' Ἐκκλησίας ἀναγινωσκόμενον καθ' ἑκάστην τὸν θεῖον Ἀπόστολον, δύνωνται εὐκόλως διὰ τ̃ς Ἑρμηνείας ταύτης νὰ καταλαμβάνειν κ̀ τὰ ὑπὸ τ̃ Ἀποστόλου νοούμενα.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ σαφήνεια, κ̀ ἡ πολλὴ συντομία εἶναι δύω πράγματα ἐναντία· ὁ δὲ Γερὸς Θεοφύλακτος ἐμετασχειρίσθη εἰς πάμπολλα μέρη τ̃ς ἑρμηνείας τὴν πολλὴν συντομίαν, διὰ τὴν ὁποίαν ἠκολούθει νὰ μὴ σαφηνίζεται καθαρῶς τὸ νόημα, κ̀ μάλιστα εἰς τὸ ἁπλ̃ν μεθερμηνευόμενον· διὰ τοῦτο ἐγὼ εἰς ὅποια μέρη εὗρον ἀσάφειαν τ̃ νοημάτων διὰ τὴν συντομίαν, ἤνοιξα ὀλίγον τὰ κεκλεισμένα, κ̀ ἐπλάτυνα τὰ συντετμημένα, μὲ προσθήκας, μὲ ἀφαιρέσεις, κ̀ μὲ μεταβολὰς, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ κάμω εἰς τοὺς ἁπλοὺς ἀδελφούς μου σαφ̃ τὰ νοήματα· ἐπειδὴ, ὡ̃ κατὰ τὴν λέξιν μόνην μετέφραζα τὰ σύντομα ταῦτα μέρη ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸν, παντάπασιν ἔμενε τὸ νόημα σκοτεινόν· κ̀ ἀγκαλὰ εἰς κάθε γλώσσης μετάφρασιν χρειάζεται πάντοτε νὰ γίνε-

---

(1) Περὶ τ̃ κύρους δὲ, κ̀ τ̃ς ἀξιοχρ̃ους τ̃ς Ἑρμηνείας τ̃ θείου Χρυσοστόμου, ὅπου φησιν ὁ Ἀνώνυμος Συγγραφεὺς τ̃ Βίου αὐτ̃· „ὅθεν κ̀ οἱ καθ' ἡμᾶς θεόπα„τοι Πατέρες, ὅπου μεγάλας πᾶς κατὰ πᾶν μέρος (Χρυ„σόστομον δηλαδὴ) παρὰ Θεοῦ, καὶ παρ' αὐ Θεοῦ, ἐκ „πολλ̃ν ὑπερφυῶν μαρτυρίας ἀνασκοπήσαντες, κ̀ „φρόνε πάντων, πλὴν ἐν αὐτῷ θεοσοφίαν καὶ χάριν, „ἀλλ̀ καὶ αὐτὰ Συγγράμματα ἀκριβωσάμενοι, τὰ πά„ντη παρ' ἄλλων ἑρμηνευθέντα φρεσκεκίνασι, κινλὴν καὶ „πλὴν αὐτὴν γνώμην ἀποφηνάμενοι, ὡς εἰ τ̃ν ἑτέρων „ἁπάντων περί τινα ῥητ̃ σύνεσιν ἐμφωνησάντων, ἑ„τέρως εἰπ̃ τὸ αὐτὸ ὁ μέγας ἑρμηνευτικ̃ς, ἐμφρόσθεν „τὴν αὐτ̃ ἀναμφιλέκτως ἄγειν ἐξήγησιν. Αὖπ̃ πάγα„ρὸν ἡ ἁγία Ἐκκλησία καθαρᾶται κραυγάσα μέ„χρι καὶ τ̃μερον“. Βεβαιοῖ δὲ ἀξ̀ τ̃ πραγμάτων πλὴν τὴν Ἀνωνύμου μαρτυρίαν παύτην ἐπαληθεύουσαν, ὁ Παραφραστὴς τ̃ θείου Χρυσοστόμου, κ̀ ἑρὸς Συγγραφεὺς, Ἱερὸς Θεοφύλακτος· ἑρμηνεύων γὰρ ἅγιος τὸ „δὲ πορεύων εἰς τὸ ἴδιον σ̃μα ἀναπαύει“. (κ'. Κορινθ. ε'. 18.) καὶ πάμπολλα ἄλλα τ̃ θείου Παύλου ῥητὰ, εἰς τὰ ὁποῖα φέρει ἑρμηνείας καὶ ἄλλων Πατέρων, παντοχ̃, κ̀ πάντοτε ἐγκρίνει πλὴν ἑρμηνείαν τ̃ Χρυσορρήμονος, ὡς προσφυεστέραν τ̃ ὑποθέσει, κ̀ ὑπερέχουσαν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γίνεται προσθήκη τις, ἢ ἀφαίρεσις, ἢ μεταβολή, διὰ τὰς ξεχωρισὰς ἰδιωτισμὰς ἑκάστης· ἐδῶ ὅμως ἢ διὰ τὴν συντομίαν, αἱ προσθῆκαι ἔτι ὀλίγον αὐξήνθησαν. Ἐπειδὴ δὲ ἢ εἴς τινα μέρη, ἦτον ἐλλείψεις μαρτυρειῶν ἀναγκαίων τῆς θείας Γραφῆς, ἢ νοημάτων ἁρμοζόντων εἰς τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν, διὰ τοῦτο ἀνεπλήρωσα ἢ ταύτας ἔκτε τῶν θείων Γραφῶν, ἢ τῶν Ἱερῶν Πατέρων, καθὼς τοῦτο δύναται νὰ ἰδῇ κάθε εὐας, ὅς τις ἤθελε παραβάλῃ τὴν μετάφρασιν ταύτην μὲ τὸ Ἑλληνικόν. Κοντὰ δὲ εἰς τὴν μετάφρασιν, ὁπὸ διὰ τὰς ἁπλοϊκὰς ἀδελφάς μου ἐφιλοπόνησα, ἢ Σημειώσεις πολλὰς φιλολογικὰς διὰ τὰς Ἑλλογίμους τῆ Γενάς μου προσέθηκα, ἢ μάλιστα διὰ τὰς ἀρχαείους Ἱεροκήρυκας, ἵνα δώσω ὕλην εἰς αὐτοὺς νὰ διδάσκωσι τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ, δι' ὅτι, ἀγκαλὰ ἢ ἐγὼ ἔχω προηχθύμενον σκοπὸν τὸ νὰ ὠφελῶ τὰς ἁπλᾶς ἀδελφάς μου μὲ τὸ εὐτελῆ, ἢ ἁπλᾶ μου πονημάτια· (ὁ γὰρ διὰ τὰ πετεινὰ ἐγὼ ὁμαλύνω τὰς ὁδὰς, ἢ καθαείζω τὰς δρόμους ἀπὸ τὰς λίθας, καὶ τὰς ἀκανθας, ἢ τὰ ἄλλα προσκόμματα, κατὰ τὸν εἰπόντα, ἤτοι ὄχι διὰ τὰς ασβδαίας, ἢ μυστροφόρας ἐγὼ φιλοπονῶ, ἃ φιλαπονῶ· αὐτοὶ γὰρ ἔχυσιν εἰς διάβασιν, τὸν ἀνώτατον ἀέρα, καὶ τὸ περιέχον τοῦ ὑψηλοῦ στερεώματος· ἀλλὰ διὰ τὰ ἄπτερα ζῶα, ἤτοι διὰ τὰς ἀμαθεῖς, ἢ ἰδιώτας Χριστιανάς.) μὲ ὅλα ταῦτα, ἐπόμενον ἔχω σκοπὸν, ἢ τὸ νὰ ὠφελῶ ἐν μέρει καὶ τὰς Ἑλλογίμους, εἴτις ἐστι ἢ παρὰ τὰ ἀμαθᾶς τοῖς πολυμαθέσιν ὠφέλεια· ἐκτείνεται γὰρ ἢ μέχρι τούτων τὸ χρέος τῆς ἀδελφικῆς μου ἀγάπης, καθ' ὅ,τι „Ἕλλησί τε ἢ βαρβάροις, σοφοῖς τε, ἢ ἀνοήτοις ὀφειλέτης εἰ„μὶ" κατὰ τὸν Ἀπόστολον. (Ῥωμ. ά. 14.)

Δέξασθε τοίνυν, Ἀδελφοί μου ἐν Χριστῷ περιπόθητοι, τὴν μετάφρασιν ταύτην τῶν σεπτῶν Ἐπιστολῶν τοῦ Θεοκήρυκος Παύλου, δέξασθε, ἁπλοϊκοίτε ὁμοῦ, ἢ Ἑλλόγιμοι, ἢ Πατριάρχαι, ἢ Ἀρχιερεῖς, ἢ Ἱερεῖς, ἢ ἄνδρες, ἢ γυναῖκες, ἢ γονεῖς, ἢ παιδία, ἢ δοῦλοι, ἢ ἐλεύθεροι, ἢ ἄρχοντες, ἢ ἀρχόμενοι, ἅπαν γένος, ἢ πᾶσα ἡλικία, χωρὶς τινὸς ἐξαιρέσεως· ὁ γὰρ μακάριος Παῦλος, καθὼς ἔτι ζῶν, πᾶσι πάντα ἐγίνετο, ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσῃ, διὰ τῶν ἀγράφων λόγων τε, ἔτζι ἢ ἀποθανὼν, πάντας κοινῶς διδάσκει, καὶ πάντας κοινῶς ὠφελεῖ διὰ τῶν γεγραμμένων τούτων Ἐπιστολῶν του. Καὶ αὖ ἄλλα Βιβλία δεν δυνηθῆτε νὰ ἀποκτήσετε, ὅμως τὰ Βιβλία ταῦτα τοῦ Θείου Ἀποστόλου ἐπιμεληθῆτε νὰ ἀποκτήσετε, ἵνα καθὼς ἔχετε τὸ Ἅγιον Εὐαγγέλιον, τὸ ἑρμηνευθὲν ὑπὸ τοῦ Ἱεροῦ Θεοφυλάκτου, ἢ εἰς ἁπλῆν γλῶσσαν μεταφρασθέν, ἔτως ἔχετε ἢ τὸν Ἀπόστολον ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Θεοφυλάκτου ἑρμηνευόμενον, ἢ ἤδη μεταφρασθέντα εἰς κοινὴν διάλεκτον· ἀποτολμῶ ἢ νὰ σᾶς εἰπῶ, Ἀδελφοί, ὅτι μαζὶ μὲ τὴν Ἑρμηνείαν ταύτην τοῦ μακαρίου Θεοφυλάκτου, ἢ τὰς λοιπὰς Ἑρμηνείας τοῦ Χρυσορρήμονος, τοῦ Θεοδωρίτου, τοῦ Δαμασκηνοῦ Ἰωάννου, τοῦ Οἰκουμενίου, τοῦ Φωτίου, ἢ ἄλλων Πατέρων, θέλετε ἀποκτήσει, ὡς κἀκείνας ἐν ταύτῃ, ἢ μάλιστα ἐν ταῖς Ὑποσημειώσεσι, συντόμως περιεχομένας. Παρακινεῖ δὲ τὴν ὑμῶν ἀγάπην εἰς τοῦτο καὶ ὁ χρυσόγλωττος Ἰωάννης λέγων· „Ἀκούσατε, παρακαλῶ, πᾶσοι οἱ „βιωτικοὶ, ἢ κτᾶσθε Βιβλία φάρμακα τῆς ψυχῆς· εἰ μηδὲν ἕτερον βούλεσθε, τὴν „γῆν Καινὴν (Διαθήκην δηλ.) κτήσασθε, τὸν Ἀπόστολον, τὰς Πράξεις, τὰ Εὐαγ„γέλια, Διδασκάλους διηνεκεῖς". (Ὁμιλ. θ'. εἰς τὴν πρὸς Κολασ.) καὶ ὅταν ἀκολουθήσῃ εἰς ἐσᾶς κἀμμία λύπη, ἢ ζημία, ἢ θανάτος τινὸς συγγενοῦς σας, ἀναγινώσκετε τὰς Ἐπιστολὰς τοῦ Μακαρίου Παύλου, ἢ θέλετε εὕρῃ παρηγοείαν εἰς ὅλας ταύτας τὰς περισάσεις σας· διὰ τί ὅλων τῶν κακῶν αἰτία εἶναι, τὸ νὰ μὴν ἀναγινώσκετε τὰς Γραφὰς, καὶ τὸ νὰ περιπατῆτε εἰς τὸν νοητὸν πόλεμον, χωρὶς ἅρματα τῆς γνώσεως τῶν Γραφῶν. Ἔτζι ὁ ἴδιος Χρυσόστομος σᾶς παρακινεῖ νὰ κάμνετε· „ἂν λύ„πη συμβῇ, ὥσπερ εἰς ἀποθήκην φαρμάκων ἔγκυψον· λάβε παραμυθίαν ἐκεῖθεν „τὸ δεινὸν, ἂν ζημία, ἂν θανάτος, ἂν ἀποβολὴ οἰκείων· μᾶλλον δὲ, μὴ ἔγκυπτε, „ἀλλὰ ἀνάλαβε πάντα, ἔχε ἐπὶ τῆς διανοίας. Τοῦτο πάντων αἴτιον τῶν κακῶν, τὸ

„μὴ

„μὴ εἰδεύαι τὰς Γραφάς· χωεὶς ὅπλων εἰς πόλεμον βαδίζομεν, ϗ πῶς ἔδει σωθῆ-
„ναι; ἀγαπητὸν μετὰ τότων σωθῆναι, μήτι γε χωεὶς τότων". (αὐτόθι.)

Μὴ σοχαθῆτε, Ἀδελφοὶ, ὅτι ἡ Ἐπισολὴ τῦ Οὐρανοβάμονος Παύλε εἶναι εὐκο-
λονύηταις, καὶ διὰ τῦτο δεῦ εἶναι χρεία συνεχῶς νὰ τὰς ἀναγινώσκεπε· κατὰ ἀλή-
θειαν αὐταῖς εἶναι γεμάταις ἀπὸ μίαν σοφίαν ὐρανίον· αὐταῖς εἶναι εἰς τὴν γνῶ-
σιν πλατύτεραις τῆς θαλάσσης, καὶ βαθύτεραις τῦ Ὠκεανῦ, καθὼς ἔλεγεν ὁ χρυ-
σόῤῥεθρος Ποτομὸς τῆς Ἐκκλησίας· „τίνι ἂν τις παραβάλῃ τὰ τῦ Παύλε ῥήμα-
„τα; θαλάσσῃ, ἢ ὠκεανῷ; ἀλλ' ὐδεν ἴσον· πολλῷ ταύτης δαψιλέσερα τὰ ῥεύμα-
„τα τὰ τότε, καθαρώτερα, ϗ βαθύτερα". (Ὁμιλ. νέ. εἰς τὰς Πράξεις.) Αὐταῖς
περιέχει τόσα νοήματα ὑψηλὰ, καὶ μεγάλα, ὥσε ὁποῦ ὀνομάζονται δυσνόητα ἕως
ϗ ἀπὸ ἀυτὸν τὸν Κορυφαῖον τῶ Ἀποσόλων Πέτρον, ἔτω λέγοντα· „καθὼς ϗ ὁ ἀ-
„γαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος, κατὰ τὴν αὐτῷ δοθεῖσαν σοφίαν, ἔγραψεν ὑμῖν,
„ὡς ϗ ἐν πάσαις ταῖς Ἐπισολαῖς, λαλῶν ἐν αὐταῖς περὶ τότων, ἐν οἷς ἐσι δυσνόη-
„τά τινα, ἃ οἱ ἀμαθεῖς ϗ ἀσήρικτοι ςρεβλῶσιν, ὡς ϗ τὰς λοιπὰς Γραφὰς, εἰς
„τὴν ἰδίαν ἀπώλειαν". (Β'. Πέτρ. γ'. 5.) (1) διὰ τί αὖ ἦτον εὔκολαις ἡ τῦ
Παύλε Ἐπισολαῖς, ὁ Χρυσόσομος Πατὴρ δεῦ ἤθελε καταβάλῃ τόσους κόπους μα-
ταίως, ϗ νὰ χύσῃ τόσες αἱματωμένες ἱδρῶτας, διὰ νὰ τὰς ἑρμηνεύσῃ, ϗ τρεῖς φο-
ραῖς νὰ ἐπιδιορθώσῃ, κατὰ τὸν Ἀνώνυμον, τὰς εἰς αὐτὰς χρυσεπόνους αὐτῦ ἐξηγή-
σεις· ὁμοίως ϗ ὁ Θεοδώρητος, ϗ ὁ Θεοφύλακτος, ϗ οἱ λοιποὶ ἄλλοι· (2) μηδὲ νομί-
σητε εὐκαταφρονήτες ϗ ὀλιγωφελεῖς τὰς Ἐπισολὰς ταύτας· κατὰ ἀλήθειαν, Ἀδελφοί
με, αὐταῖς ἐφανήκαν παύτοτε θαυμασαῖς, ὄχι μόνον κοντὰ εἰς τὰς πισὲς Χεισιανὲς,
ἀλλὰ ϗ κοντὰ εἰς τὰς ἀπίσες Ἰουδαίες, ϗ Ἕλληνας, ϗ αὐταῖς ὠφέλησαν, ϗ θέλει
ὠφελῆν ὅλον τὸ γένος τῶ ἀνθρώπων, ἕως τῆς συντελείας τῦ Κόσμου. Ἔτζι τὸ βε-
βαιοῖ ὁ τῦ Παύλε εὐθους ἐρασὴς, ϗ κατ' ἐξοχὴν τότων φιλῶν (3) Ἰωαννης ὁ Χρυ-
σορῥήμων λέγων· „πόθεν ὁ παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ ϗ παρὰ Ἰουδαίοις, ϗ Ἕλλησι μάλισα
„πάντων ὁ Παῦλος θαυμάζεται; ὐκ ἀπὸ τῆς τῶ Ἐπισολῶν ἀρετῆς, δι' ἧς, οὐ τὸς
„τότε μόνον πισὲς, ἀλλὰ καὶ τὸς ἐξ ἐκείνε μέχει τῆς σήμερον γενομένες, καὶ τὸς

„μέλ-

---

(1) Τῦτο τὸ ῥητὸν τῦ Κορυφαίε Πέτρε ὁ κρισιχὸς Φώτιος ωροτιθεὶς, οὕτω λέγει ωρὸς τὸν Νικομη-
δείας Γεώργιον· „Βούλει δέσοι τὸν Κορυφαῖον καλῶ-
„μεν μαρτυρα τῆς ἐνούσης τῷ Παύλῳ σοφίας; κα-
„θὼς φησιν ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν Παῦλος, κατὰ τὴν δο-
„θεῖσαν αὐτῷ σοφίαν ἔγραψε, δῶρον θεῖον τὴν Παύ-
„λε σοφίαν, ϗ εἰδὼς ϗ ὑμαρτυρόμενος· ἆπα ϗ
„τὸ βαθύ, ϗ τὸ πυκνὸν τῶ γεγραμμένων; οἷον ἀ-
„ποθειάζων, ϗ ἀξιωμένος, ἐν οἷς ἐσι, φησὶ δυσ-
„νόητά τινα· ὡσανεὶ φρενὸς ὀξείας δεῖται, ῥᾳδῆς θείας,
„σοφῶν μαθητῶν, σωέσεως σαθερᾶς, ὁ τῶ γραμμά-
„των Παύλε θεωρός· ὑμᾶ τῦτο οἱ ἀμαθεῖς ϗ ἀσήρι-
„κτοι, ωρὸς τῷ μηδὲν κερδᾶναι, ϗ σφᾶς αὐτοὺς
„ὑμσφάλλοντες, ωροσαπόλυνται". (Γεωργίῳ Νικο-
μηδείας, Ἐπισολ. ρξέ.)

(2) Οὐδὲ ματαίως ἤθελον ἑρμηνεῦσαι εἰς τὸν λαὸν
οἱ Διδάσκαλοι τὰς Ἐπισολὰς ταύτας, αὖ ἦσαν δύκολο-
νόητοι· ἱσορεῖ γὰρ Ἰωάννης ὁ Κίννα μος, ϗ Νικήτας
ὁ Χωνιάτης, ὅτι ἐπὶ Μανουὴλ τῶ Κομνηνῦ ἦσαν εἰς
τὸ Βυζάντιον εὖας Διάκονος Βασίλειος ὀνόματι, ὅς τις
εἶχε τὸ ἐπάγγελμα τῦτο, τὸ νὰ ἐξηγῇ εἰς τὸ κοινὸν
τὰς Ἐπισολὰς τὸ μακαρίε Παύλε· ϗ ὅρα τὸν Δοσί-
θεον Βιβλ. ἡ. Κεφ. ιβ'. παραγρὰφ. ἁ. σελ. 807. τῆς
Δωδεκαβίβλε.

(3) Ὅτι δὲ ὁ Χρυσορῥήμων κατ' ἐξοχὴ ἠγάπα
τὸν μακάριον Παῦλον, αὐτὸς ὁ ἴδιος τὸ ὁμολογῆ,
ὅτε νὰ κάμῃ ϗ ἡμᾶς κοινωνὸς τῆς αὐτῆς ωρὸς τὸν
Παῦλον ἀγάπης τε, λέγων· „ἄπαντας μὲν φιλῶ τὸς
„Ἁγίες· μάλισα δὲ τὸν μακάριον Παῦλον, τὸ σκεῦος
„τῆς ἐκλογῆς, τὴν σάλπιγγα τὴν ἀράνιον, τὸν νυμ-
„φαγωγὸν τῦ Χρισῦ· τῦτο δέ ἦτον, ϗ ὅτι περὶ αὐτὸν
„ἔρωτα ἔχω, εἰς μέσον ὀξήνεγκα, ἵνα ϗ ἡμᾶς κοι-
„νωνὸς ποιήσω τῦ φίλτρε". (Λόγ. εἰς τὸ Ἀποσολι-
κόν· „ὄφελον ἠνείχεδέ με" Τόμ. ἐ.) Καὶ ἀλλαχῦ ὁ
αὐτὸς ἔλεγε Χρυσορῥήμων, τὸν ωρὸς τὸν Παῦλον ἐμ-
φαίνων ὑμάτιρον ἔρωτα· „Εἰ γάρ μοι τῆς Οἰκεμένης ἐ-
„δωκέ τις κραπῆσαι πάσης, τὸν ὄνυχα μόνον Παύλου,
„πάσης ἂν τῆς Βασιλείας ἐκείνης ἰχυρότερον εἶναι ἐ-
„νόμισα· πάσης ςρυφῆς τὴν πενίαν, πάσης δόξης,
„τὴν ἀδοξίαν· παντὸς πλέτε τὴν γύμνωσιν· πάσης
„ἀτίας τὸν κολαφισμὸν τῆς ἱερᾶς ἐκείνης κεφαλῆς".
(Ὁμιλ. ιγ'. εἰς τὴν ἁ. ωρὸς Κορινθ.) Καὶ πάλιν·
„ἅτις ἐμοὶ τὸν Οὐρανὸν ἐχαρίζετο παῦτα, ἢ τὴν
„ἄλυσιν ἐκείνην, (τὰ Παύλε) ἐκείνην ἂν ἐγὼ ωροε-
„τίμησα· ἅτις με μετὰ τῶν Ἀγγέλων ἴση ἄνω, ἢ
„μετὰ Παύλε δεδεμένε, τὸ δεσμωτήριον αὖ εἱλόμην·
„ἅτις με ἐκείνων εὖα ἐποίει τῶν Δωμάτων τῶν περὶ
„τὸν Οὐρανὸν, τῶν περὶ τὸν Θρόνον τὸν Βασιλικὸν, ἢ
„δεσμώτην πισὸν, πονηρὸς ἂν εἱλόμην δεσμώτης".
(Ὁμιλ. δ'. εἰς τὴν ωρὸς Ἐφεσίες.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„μέλλοντας ἔσεσθαι μέχρι τῆς ἐχάτης τῦ Χριστῦ παρουσίας, ὠφέλιμός τε, καὶ ὠφελίσει, καὶ ὁ παύσεται τῦτο ποιῶν, ἕως τὸ τῶν ἀνθρώπων διαμενῇ γένος; ὥσπερ γὰρ „τεῖχος ἐξ ἀδάμαντος κατασκευασθεὶ, ὕπω τὰς ἁπασταχῦ τῆς Οἰκουμένης Ἐκκλη„σίας τὰ τότε τειχίζει γράμματα“. (Λόγ. δ'. περὶ Ἱερωσύνης.) (1)

Οἱ εὐλαβεῖς Χριστιανοὶ ἔχυν συνήθειαν καὶ ὅταν ἀναγινώσκυν τὸν Ἀπόστολον, σέκονται ὄρθιοι, μετικοὶ δὲ εἶναι καὶ ἀσκεπεῖς, καθὼς καὶ τώρα μία τοιαύτη συνήθεια φυλάττεται ἐν τῇ τῦ Χριστῦ Ἁγία Ἐκκλησίᾳ, καὶ ὁ ἀναγινώσκων τὰς Ἐπιστολὰς τῦ Παύλυ, ὄρθιος σέκει, καὶ ἀσκεπής, διὸ καὶ περὶ τότε διατάσσει εἰς κάθε Μοναχὸν ὁ θεῖος Κάλλιστος ὁ Ξανθόπουλος ταῦτα· „ὄρθιος μὲν ἔστω ἀναγινώσκων τὸ τετυπω„μένον σοι ἐκ τῦ Ψαλτηρίυ, τῦ Ἀποστόλυ, καὶ τῦ Ἁγίυ Εὐαγγελίυ . . . καθήμενος „δὲ ἐν ταῖς λοιπαῖς ἀναγνώσεσι τῶν ἁγίων Γραφῶν“. (Κεφ. κζ'. Φιλοκαλ. σελ. 1041.) Ὁ δὲ θεῖος Χρυσόστομος λέγει, ὅτι εἰς τὸς καιρούς του οἱ Χριστιανοὶ εἶχον συνήθειαν, καὶ ὅταν ἔμελλον νὰ ἀναγνώσυν κανένα Ἱερὸν Βιβλίον, ἔνιπτον πρῶτον τὰς χεῖρας, καὶ τότε ἐλάμβανον τὸ Βιβλίον, καὶ ἀσκεπεῖς αὐτὸ ἀνεγίνωσκον· καὶ γυνὴ ὅταν ἔμελλε νὰ ἀναγνώσῃ πνευματικὸν Βιβλίον, ἂν ἦτον ἀσκέπαστος, ἔφρεπε νὰ σκεπάσῃ τὴν κεφαλήν μὲ τὸ φᾶρος καὶ τὴν καλύπτραν της, καὶ ἔτζι μετὰ πολλῆς εὐλαβείας ἀνεγίνωσκεν· „εὐθέως γὰρ συσελλόμεθα, καὶ τὰς χεῖρας νιπτόμεθα, ὅταν „Βιβλίου βαλώμεθα λαβεῖν. Ὁρᾷς, καὶ πρὸ τῆς ἀναγνώσεως πόση εὐλάβεια; Καὶ „γυνὴ, κἂν ἀκατακάλυπτος ᾖ, περιτίθεται εὐθέως τὸ φᾶρος, τῆς ἔνδοθεν εὐλα„βείας τὸ δεῖγμα ἐνδεικνυμένη· καὶ ἀνὴρ, ἐὰν κατακεκαλυμμένος ᾖ, γυμνοῖ τὴν κε„φαλήν· ὁρᾷς πῶς κήρυξ γίνεται τῆς ἔνδου εὐλαβείας, τὸ ἔξωθεν σχῆμα“; (Ὁμιλ. ργ'. εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην.)

Ἐγὼ δὲ λέγω συγκαταβαίνωντας, ὅτι οἱ Χριστιανοὶ ὁπῦ ἀγοράζυν τὰς Θεοπνεύσυς ταύτας τῦ Ἀποστόλυ Παύλυ Ἐπιστολὰς, εἰ μὲν καὶ δύνανται νὰ σέκυν ὄρθιοι καὶ νὰ τὰς ἀναγινώσκυν, καλῶς· δείχνυσι δὲ μὲ τὸ ὄρθιον σάσιμον, τὸ πρὸς τὸν μέγαν

(1) Τὸ πολυωφελὲς, καὶ μεγαλωφελὲς τῆς διδασκαλίας, ὁπῦ περιέχεται μέσα εἰς τὰς Ἐπιστολὰς ταύτας τῦ Θεσπεσίυ Παύλυ, σωστόμως ζωγραφίζει ὁ Θεολόγος Γρηγόριος ἐν τῷ Ἀπολογητικῷ, ὅπυσι λέγων· „τὸ δὲ τῆς διδασκαλίας τῦ Παύλυ φιλόπονον, τίς ἂν „ἀξίως διέλθοι; τὸ δὲ ποικίλον τῆς θεραπείας; . . . „νομοθετῆ δύλοις, καὶ δεσπόταις, ἄρχυσι, καὶ ἀρχο„μένοις, ἀνδράσι, καὶ γυναιξί, γονεῦσι, καὶ τέκνοις, „γάμῳ καὶ ἀγαμίᾳ, ἐγκρατείᾳ, καὶ τρυφῇ, σοφίᾳ, καὶ „ἀμαθείᾳ, περιτομῇ καὶ ἀκροβυσίᾳ, Χριστῷ καὶ Κόσ„μῳ, σαρκὶ, καὶ πνεύματι, ὑπὲρ μὲν τῶν, δύχαρι„στεῖ, τῶν δὲ καθάπτεται· τὰς μὲν, χαρὰν, καὶ στέ„φανον ὀνομάζει· τοῖς δὲ, ἀθύμιαν ἐγκαλεῖ· τοῖς μὲν „σωφρύσι, καὶ συμπροθυμεῖται ὀρθοπορύσι· τὰς δὲ, „ἀκάκοπτα κακῶς ὁδεύυσας· νῦν ἀφορίζει, νῦν ἀγά„πᾳ κυροῖ, νῦν θρηνεῖ, νῦν διῤῥαίνεται· νῦν γάλα „ποτίζει, νῦν μυστηρίων καθάπτεται· νῦν συγκατέρ„χεται, νῦν ἑαυτῷ σωφρύει· νῦν ῥάβδον ἀπειλεῖ, „νῦν προτείνει πνεῦμα πραότητος· νῦν ἐπαίρεται τοῖς „ὑψηλοῖς, νῦν ταπεινοῦται τοῖς ταπεινοῖς, ἄρτι τῶν „Ἀποστόλων ἐστὶν ἐλάχιστος· ἄρτι δοκιμὴν ὑπιχνέ„ται τῦ ἐν αὐτῷ λαλῦντος Χριστῦ· ἄρτι τῶν ἐκδη„μίαν ποθεῖ, καὶ πενθύεται, ἄρτι παραμεῖναι τῇ σαρ„κὶ δι' αὐτὰς ἀναγκαιότερον δοκιμάζει, ἐγὼ γὰρ ζητῶ τὰ „ἑαυτῦ, ζητεῖ δὲ τὰ τῶν τέκνων, ὧν ἐν Χριστῷ διὰ „τῦ Εὐαγγελίυ ἐγέννησεν· ἔστι ὅρος πάσης πνευμα„τικῆς προσασίας, παπαχοῦ τὸ καθ' ἑαυτὸν παρορᾶν „προς τὸ τῶν ἄλλων συμφέρον· ἐγκαυχᾶται πῖς ἀδε„νείας καὶ ταῖς θλίψεσιν, ὡς ἄλωτινι κόσμῳ· τῇ „Γησῦ νεκρώσει ἐγκαλωπίζεται· ὑψηλὸς ἐστὶ τὰ σαρ„κικὰ, καὶ τοῖς πνευματικοῖς ἐπαγάλλεται· ἐκ ἰδιώ„της τῶν γνώσιν, καὶ βλέπειν φησὶ δι' ἐσόπτρυ, καὶ ἐν „αἰνίγματι· θαῤῥεῖ τῷ πνεύματι, καὶ ὑποπιάζει τὸ „σῶμα καθαιρῶν ὡς ἀντίπαλον· τί διδάσκων ἡμᾶς „ἐν πᾶσι, καὶ τί παιδεύων; μὴ φρονεῖν τὰ κάτω· μὴ „φυσιῦσθαι τῇ γνώσει· μὴ τῶν σάρκα ἐπεγείρειν τῷ „πνεύματι· πάντων ὑπερμαχεῖ, πάντων ὑπερεύχε„ται· ζηλοῖ πάντας· ἀνέπτεται ὑπὲρ πάντων, τῶν „ἔξω Νόμου, τῶν ὑπὸ Νόμον· κήρυξ Ἐθνῶν, Ἰου„δαίων προσάπτης· ἐπόλμησέ τι καὶ μεῖζον, ὑπὲρ τῶν ἀ„δελφῶν αὐτῦ τῶν κατὰ σάρκα, ἵνα πολμήσωτι καὶ αὐ„τὸς ὕπω λέγων· ἀντισαχθῆναι πάντας ἑαυτῦ Χριστῷ, „δι' ὃν τῶν ἀγαπᾷν εὔχεται. Ὢ τῆς μεγαλονοίας! ὦ „τῆς τῦ πνεύματος ζέσεως! μιμεῖται Χριστὸν, τὸν γε„νόμενον ὑπὲρ ἡμῶν κατάραν· τὸν τὰς ἀθυμίας ἡ„μῶν αἰκαλαβόντα, καὶ τὰς νόσυς βαστάσαντα, ἢ τὸ γε „μετριώτερον εἰπεῖν, παθόντι ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ ὡς ἀ„σεβὴς δέχεται φρῶτος ἀπὸ Χριστῦ, μόνον εἰ ὅτι σῶ„ζοιντο· καὶ τί λέγω καθ' ἕκαστον; ζῶν γὰρ ὅλ' ἑαυ„τῷ, Χριστῷ δὲ, καὶ τῷ κηρύγματι, καὶ κόσμον ἑαυ„τῷ σαυρώσας, καὶ σαυρωθεὶς κόσμῳ, καὶ τοῖς ὁρωμέ„νοις, πάντα ἡγῆται μικρὰ, καὶ τῆς ἐπιθυμίας ἐλάτ„τονα, κἂν ἀπὸ Ἱερυσαλὴμ, καὶ κύκλῳ μέχρι τῦ Ἰλ„λυρικῦ πληρῶσι τὸ Εὐαγγέλιον· κἂν ἐπὶ τρίτον „Οὐρανὸν φθάσῃ διὰ ἁρπαγῆς, κἂν τὸ Παράδεισον γέ„νηται θεατὴς· κἂν ῥῆτῶν ῥημάτων ἀκροατὴς“.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γαν Παῦλον σέβας αὐτῶν καὶ εὐλάβειαν· εἰδὲ καὶ δὲν δύνανται, ἂς ἀναγινώσκωσιν ταύτας καὶ καθήμενοι, νὰ τὰς ἀναγινώσκωσιν ὅμως μετὰ εὐλαβείας, μετὰ προσοχῆς, καὶ μετὰ κατανύξεως, καὶ φόβου Θεοῦ, ὡσὰν νὰ ἀναγινώσκωσιν λόγια αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ, αὐτοῦ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ τοῦ Θείου Εὐαγγελίου· καὶ νὰ τὰς φαίνεται πῶς ἀκούουσιν, ὄχι φωνὴν ἀνθρώπου, ἀλλὰ ὡσὰν μίαν βροντὴν φοβερὰν, ὁποῦ βροντᾷ ἄνωθεν ἀπὸ τὸν Οὐρανὸν, καθὼς τοῦτο λέγει ὁ μακάριος Ἰωάννης· „τίς μοι νῦν ἔδωκε περιχυθῆναι τῷ σώματι Παύλου, καὶ προσηλωθῆναι τῷ τάφῳ, καὶ τὴν κόνιν ἰδεῖν τοῦ σώματος, δι' οὗ Χριστὸς ἐφθέγγετο, καὶ τὸ φῶς ἐξέλαμψε, τὸ πάσης ἀστραπῆς λαμπρότερον, καὶ φωνὴ ἐξεπήδησε, πάσης βροντῆς φοβερωτέρα τοῖς δαίμοσιν; „οὐχ ὕπως ἡμῖν ἡ βροντὴ φοβερὸν, ὡς ἐκείνη τοῖς δαίμοσιν ἡ φωνή· εἰ γὰρ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἔφριττον, πολλῷ μᾶλλον τὴν φωνήν". (Ὁμιλ. λβ'. εἰς τὴν πρὸς Ῥωμαίους.) ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, οἱ Χριστιανοὶ ὅταν ἀναγινώσκωσιν τὰς Ἐπιστολὰς τοῦ Παύλου, πρέπει νὰ νομίζωσιν πῶς ἀκούουν τὰς σάλπιγγας ἐκείνας, ὁποῦ ἐσάλπισαν, καὶ ἀπὸ τὴν βοὴν αὐτῶν ἐκρήμνισαν τὰ τείχη τῆς Ἱεριχὼ, ἤγουν τὰ τείχη τῆς ἁμαρτίας, καὶ τοῦ Διαβόλου, καθὼς καὶ τοῦτο λέγει ὁ αὐτὸς Ἰωάννης· „οὐχ ὕπως αἱ πολλαὶ „σάλπιγγες ἐνέπιπτον τοῖς λίθοις τῆς τῶν Ἱεριχοντίων πόλεως, καὶ καθῆρουν αὐτὰς, „ὡς ἡ τοῦ Παύλου φωνὴ ἠχοῦσα, τὰ ὀχυρώματα τοῦ διαβολικοῦ καὶ ῥίπτει χαμαὶ, „καὶ τοὺς ἐναντίους πρὸς ἑαυτὸν μεθίστησι". (Ὁμιλ. κέ. εἰς τὴν Β'. πρὸς Κορινθ.)

Παύτοτε λοιπὸν, ἀδελφοί μου Χριστιανοὶ, παύτοτε πρέπει νὰ ἀναγινώσκετε τὰς ἑπτὰς ταύτας τοῦ Παύλου Ἐπιστολὰς, διὰ νὰ μανθάνετε ἀπὸ αὐτὰς τὰ τῆς ὀρθοδόξου Πίστεως δόγματα, τὰς παραδόσεις τῶν Ἱερῶν Ἀποστόλων, τὰ καθήκοντα τῆς Χριστιανικῆς ζωῆς, καὶ διὰ νὰ διδάσκεσθε, πῶς μὲν νὰ ἀπέχετε ἀπὸ τὰς κακίας, πῶς δὲ νὰ ἀποκτήσετε τὰς Χριστιανικὰς ἀρετάς· μάλιστα δὲ καὶ ἐξαιρέτως πρέπει νὰ ἀναγινώσκετε τὰς Ἐπιστολὰς ταύτας εἰς τὰς Κυριακὰς, καὶ εἰς τὰς ἄλλας Δεσποτικὰς, καὶ Θεομητορικὰς, καὶ Ἁγίων Ἑορτάς· ἐν ταῖς ἡμέραις γὰρ ταύταις, τόσον οἱ ἅγιοι Ἱερεῖς εἰς τὰς Ἐκκλησίας, πρέπει νὰ φροντίζωσι, μετὰ τὴν τοῦ Εὐαγγελίου ἐξήγησιν, νὰ διαβάζωσι καὶ τὴν τοῦ τυχόντος Ἀποστόλου ἐξήγησιν, ἢ εἰς τὸν Ὄρθρον, ἢ εἰς τὴν Λειτουργίαν, αὐτὶ τοῦ Κοινωνικοῦ, διὰ νὰ ἀκούουν οἱ ἁπλοῖ, καὶ ἀγράμματοι Χριστιανοὶ, νὰ καρπόνωνται ὠφέλειαν ψυχικήν· ὅσον καὶ ἐσεῖς οἱ Χριστιανοὶ, ὁποῦ ἠξεύρετε γράμματα, πρέπει μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς Θείας, καὶ Ἱερᾶς Λειτουργίας, νὰ πηγαίνετε εἰς τὰ σπίτια σας, καὶ ἀνοίγοντες τὸ Βιβλίον, νὰ ἀναγινώσκετε τὴν ἐξήγησιν τοῦ Ἀποστόλου τῆς ἡμέρας ἐκείνης· ἀλλὰ νὰ τὴν ἀναγινώσκετε μετὰ προσοχῆς, καὶ εὐλαβείας, ἵνα μὴ μόνον ἀναγινώσκετε, ἀλλὰ καὶ γινώσκετε, ἃ ἀναγινώσκετε, καθὼς εἶπεν ὁ Φίλιππος εἰς τὸν Εὐνοῦχον· „ἆρά γε γινώσκεις, ἃ ἀ„ναγινώσκεις"; (Πράξ. η'. 30.) Ἐὰν δὲ ἀγαπᾶτε νὰ καταλαμβάνετε καὶ τὰ τοῦ Παύλου νοήματα, καὶ νὰ γινώσκετε, ἃ ἀναγινώσκετε, πρέπει νὰ φυλάττετε τὴν ζωήν σας καθαρὰν ἀπὸ τὰ πάθη, καὶ τὰς ἁμαρτίας· εἶπε γὰρ ὁ Χρυσορρήμων· „Καὶ πρὸς „τὸ νοῆσαι δὲ τὰ Παύλου, βίου καθαροῦ δεῖται". (Ὁμιλ. νέ. εἰς τὰς Πράξ.) Ὅθεν γινώσκοντες, ἃ ἀναγινώσκετε, σπουδάζετε, Ἀδελφοί μου, διὰ νὰ βάλλετε καὶ εἰς ἔργον τὰ ἐκ τῆς ἀναγνώσεως γινωσκόμενα, ἵνα ἐκ τούτου πάλιν φωτίζεσθε, εἰς τὸ νὰ γινώσκετε καλλίτερα τὰ ἀναγινωσκόμενα.

Πληροφορῶ γὰρ τὴν ἐν Χριστῷ ὑμῶν ἀγάπην, ὅτι ἀΐσως ἔτζι κάμνετε, καὶ συνεχῶς τὸν Παῦλον εἰς τὰς χεῖρας λαμβάνετε, ἐντὸς ὀλίγου χρόνου, θέλετε λάβει μίαν παράδοξον μεταμόρφωσιν, κατὰ τὰ ἤθη, καὶ κατὰ τὴν ζωήν· διατὶ αἱ Ἐπιστολαὶ τοῦ Μακαρίου Παύλου, ἔχουσι τοιαύτην ὑπερφυσικὴν δύναμιν νὰ μεταμορφώνουν τοὺς ἀνθρώπους, καὶ νὰ κάμνωσι τοὺς λύκους, πρόβατα· τὰ ἄλογα, λογικά· τοὺς ἀγρίους, ἡμέρους, καὶ τοὺς κακοὺς, καλούς· καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, αἱ Ἐπιστολαὶ τοῦ Παύλου ἔχουν δύναμιν νὰ σαγηνεύουν, καὶ νὰ διασώζωσι ὅλην τὴν Οἰκουμένην. Ἔτζι μᾶς πληροφορεῖ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὁ χρυσοῦς Ῥήτωρ τῆς Ἐκκλησίας· „καθάπερ γὰρ Νῶε σανίδας ῥάψας, Κιβωτὸν „εἰργάσατο· ὅτω καὶ Παῦλος Ἐπιστολὰς γράψας, κατεσκεύασε Κιβωτὸν νοερὰν· Αὕ„τη ἐκείνης βελτίων· ἡ μὲν γὰρ, ἐλάμβανε τὰ ἄλογα, καὶ ἔτήρει τὰ ἄλογα. αὕ„τη δὲ, λαμβάνει τὰ ἄλογα, καὶ μεταβάλλει· οἷόν τι λέγω· εἰσῆλθεν εἰς τὴν Κι„βωτὸν λύκος, καὶ ἐξῆλθε λύκος, εἰσῆλθεν εἰς τὰς Παύλου Ἐπιστολὰς λύκος, καὶ „ἐξῆλθε πρόβατον· εἰσῆλθε μάγος, καὶ διορθώθη· εἰσῆλθεν ὕπατος, καὶ βελτίων „ἐγένετο. Καὶ ἐκείνη μὲν ἡ Κιβωτὸς, τὸν Νῶε διέσωσε μόνον, μετὰ δύω, ἢ „τριῶν, ἢ ὀλίγων ὀνομάτων· αὕτη δὲ ἡ Κιβωτὸς, τὴν Οἰκουμένην ἐσαγήνευσε· παν„ταχοῦ πλέει καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καὶ αἱ σανίδες οὐ διαλύονται· οὐ γὰρ πίσση, ἀλ„λὰ Πνεύματι εἰσὶ κεχρισμέναι· ἀπῆλθεν ὁ Νῶε ἐκ τῆς Κιβωτοῦ, καὶ αὕτη οὐ „πλέει· ἀπέθανε Παῦλος, καὶ ἡ Κιβωτὸς ζῇ· καθ' ἡμέραν σαγηνεύει, καὶ ἀνα„πουτίζεται· ἔχει γὰρ τὸ Κυβερνήτου τῆς Οἰκουμένης τὴν χάριν, αὐτὴν κατέχου„σαν". (Λόγ. εἰς τὸ „ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου". Τόμ. ε.)

Καὶ τί χρειάζεται νὰ λέγωμεν πολλά; ἐὰν εἰς τὰς Ἐπιστολὰς τοῦ Παύλου συνεχῶς καταγίνεσθε, Ἀδελφοί μου παμπόθητοι, ἐν μὲν τῇ παρούσῃ ζωῇ, θέλετε ἀξιωθῆτε νὰ ἀπολαύσετε τὴν μεγάλην ἐκείνην εὐχήν, ὁπού ὁ ἴδιος Παῦλος διὰ τοὺς Χεσιανοὺς ἠὔχετο· „τότε χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν Πατέρα τοῦ Κυρίου „ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,... ἵνα ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι σὺν πᾶσι τοῖς ἁγίοις, τί „τὸ πλάτος, καὶ μῆκος, καὶ βάθος, καὶ ὕψος· γνῶναί τε τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώ„σεως ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ". (Ἐφεσ. γ'. 14.) ἤγουν θέλετε ἀξιωθῆτε νὰ καταλά„βετε τὸ ὕψος τῆς Τριαδικῆς Θεολογίας· τὸ βάθος τῆς ἐνσάρκου τοῦ Θεοῦ Λόγου Οἰ„κονομίας· τὸ μῆκος τοῦ ἀϊδίου Προορισμοῦ· τὸ πλάτος τῆς εἰς πάντας ἀνθρώπους Ἰου„δαίους, καὶ Ἐθνικοὺς ἐκτεινομένης ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ· ἢ τὸ ὕψος τῆς εἰς Οὐρανοὺς τῶν „προωρισμένων ἀναβάσεως· τὸ βάθος τῶν τοῦ Θεοῦ κριμάτων· τὸ μῆκος τῆς ἀϊδιότη„τος, καὶ τὸ πλάτος τῆς θείας ἀγάπης· ἐν δὲ τῇ μελλούσῃ ζωῇ, θέλετε ἀξιωθῆτε νὰ „ἰδῆτε καὶ αὐτὸν τὸν ἴδιον μακάριον Παῦλον, Παῦλον τὸ σῶμα, καὶ νοῦν τοῦ Χριστοῦ· „τὸν τειπηχον κατὰ τὸ σῶμα, καὶ οὐρανομήκη κατὰ τὴν ψυχὴν ἄνθρωπον· τὸν Διδά„σκαλον τῶν Ἐθνῶν, τὸν Παιδοτρίβην τῆς Οἰκουμένης· τὸν σοφὸν Ἀρχιτέκτονα τῆς Ἐκ„κλησίας, τὸν φυτουργὸν τῆς θείας ἀμπέλου, τὸ φῶς τῶν Ἐκκλησιῶν, τὸν ἀναγ„καῖον σύμβουλον τῶν Χριστιανῶν, τὸν εὐαγγελικὸν παιδοτρίβην τῆς παγκρατίας τοῦ „Κόσμου· τὸν μείζονα πάντων τῶν Ἀποστόλων· τὸν κρείττονα τῶν κορυφαίων Προφη„τῶν, καὶ τὸν ἀμείνονα πάντων ἀνθρώπων· καθὼς μὲ τοιαῦτα ὑψηλὰ ἐπίθετα ἐγκω„μιάζει τὸν ἐρωμένον της Παῦλον ἡ Χρυσοστομικὴ Ψυχή· (1) „Παῦλον τὸν τῇ φρο„νήσει τῶν οὐρανίων μετέωρον, καὶ τῇ καταφρονήσει τῶν ἐπιγείων μετάρσιον· τὸν θεό„λεπτον νοῦν· τὴν χειροκίνητον γλῶτταν· τὸν ὡραιότατον κάλαμον τοῦ ὀξυγράφου „γραμματέως, τὸν καλλιγραφήσαντα τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς ἀληθείας τὰ δόγματα· τὸ „ἐν τῇ χειρὶ τοῦ δυνατοῦ θεοχάλκευτον βέλος, τὸ τῇ καρδίᾳ τῶν κοσμοκράτορος τοῦ „σκότους, καιρίαν ἐμπῆξαν τὴν πληγήν· τὴν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ, καὶ κύκλῳ, μέχρι „τοῦ Ἰλλυρικοῦ, μᾶλλον δὲ μέχρι τῶν περάτων τῆς γῆς, φάσασαν ἀστραπήν· τὴν διε„δεσάτην, καὶ μεγαλόφθογγον φωνὴν τῆς θείας βροντῆς, τὴν ἐν τῷ μυσικῷ τροχῷ τοῦ „Εὐαγγελίου, τῷ κατὰ πάσης κυλιομένῳ τῆς Οἰκουμένης, κηρύξασαν". καθὼς ὁ Νύσσης Γρηγόριος, μὲ τοιούτους ὑπεροχικοὺς τίτλους κατασέφει τὴν τοῦ μακαρίου Παύλου Ἱερὰν Κεφαλὴν (2), Παῦλον, τὸν δυνάμενον ἐν βάρει εἶναι, ὡς Χριστοῦ „Ἀ-

(1) Ὅρα εἰς τὸν ε. Τόμον τῆς ἐν Ἐσπερίᾳ Ἐκδόσεως, σελ. 209. στίχ. 25. καὶ σελ. 276. στίχ. 15. καὶ σελ. 294. στίχ. 10. καὶ 317. στίχ. 30. καὶ 976. στίχ. 30. Καὶ εἰς τὸν ζ'. Τόμ. 588. στίχ. 35. Καὶ εἰς τὸν η'. Τόμ. σελ. 56. στίχ. 1.

(2) Ὅρα εἰς τὸν γ'. Τόμον αὐτῶ, ἐν τῷ Προοιμίῳ τῶ εἰς τὸν Ὑπαπαντὴν Λόγον.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Α'πόστολον· τὸν περισσότερον παύτων κοπιάσαντα· τὸν ϗ πεῖν, ἢ τὰς μητέρας ὠ-
„ δῖνας λῦσαι, τῷ Θεῷ ἀφωσιωμένον· τὸν τῶν ἀθεάτων θεατήν· τὸν τῶν ἀπορρήτων
„ κατήκοον· τὴν Χριστοῦ εὐωδίαν, τὸν τὴν νέκρωσιν τοῦ Ἰησοῦ, ἀλλὰ ϗ τὴν ζωὴν, ἐν
„ τῷ σώματι περιφέροντα". καθὼς μὲ τοιούτους ἐπαίνους γεραίρει τὸ Ἀποστολικὸν τοῦ
Παύλου ὑποκείμενον ὁ χρυσορρήμων Φώτιος (1) τοῦτον, λέγω, τοῦτον, τὸν τοσοῦ-
τον, καὶ τηλικοῦτον Ἀπόστολον" (τὸν ὁποῖον ὅποιος μέλλει καὶ νὰ ὀνομάσῃ μόνον,
πρέπει πρῶτον νὰ πλύνῃ τὸ στόμα του, ϗ ἔτζι νὰ τὸν ὀνομάζῃ, ἵνα μὴ ὁ καθαρὸς
ὑπὸ ἀκαθάρτου ὀνομάζεται στόματος· καθὼς ἔλεγε τοῦτο περὶ τοῦ Ἰωβ, ὁ σοφὸς Νικήτας) (2)· τοῦτον, πάλιν λέγω, θέλετε ἀξιωθῆτε νὰ ἰδῆτε, Ἀδελφοὶ, ἐὰν ἀγαπᾶτε
νὰ μελετᾶτε συχνάκις τὰς Ἁγίας του Ἐπιστολὰς, αὖ ὄχι κουτὰ εἰς αὐτὸν παρεισάμενοι
(διὰ τί τοῦτο εἶναι μεγάλον ἄξίωμα.) ἀλλ' ὅμως θέλετε τὸν ἰδῆτε ὅλον ἡλιόμορφον,
ὅλον κατὰ χάριν Θεὸν, ἐνώπιον τοῦ κατὰ φύσιν Θεοῦ παρεισάμενον, ϗ πλησίον ὄντα
εἰς τὸν βασιλικὸν Θρόνον τῆς Τριηλίου Θεότητος. Ἔτζι σᾶς πληροφορεῖ τὸ τοῦ Χρι-
στοῦ ὁμοῦ, ϗ τὸ τοῦ Παύλου στόμα, ὁ χαριτώνυμος καὶ χρυσόστομος Ἰωάννης· „ἵνα μὴ
„ ἐνταῦθα μόνον ἀκούσωμεν τῆς τοῦ Παύλου φωνῆς, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ἀπελθόντες ἰδεῖν
„ καταξιωθῶμεν τὸν Ἀθλητὴν τοῦ Χριστοῦ· μᾶλλον δὲ, αὖ ἐνταῦθα ἀκούσωμεν, κἀκεῖ
„ παύτως αὐτὸν ὀψόμεθα, εἰ ϗ μὴ πλησίον ἑστῶτες, ἀλλ' ὀψόμεθα παύτως ἐγγὺς τοῦ
„ Θρόνου τοῦ βασιλικοῦ λάμποντα, ἔνθα τὰ Χερουβὶμ δοξάζει, ἔνθα τὰ Σεραφὶμ πέ-
„ ταται· ἐκεῖ Παῦλον ὀψόμεθα μετὰ Πέτρου, καὶ τοῦ τῶν Ἁγίων Χοροῦ, Κορυφαῖον
„ ὄντα, ϗ φροσάτην, καὶ τῆς ἀγάπης ἀπολαύσομεν τῆς γνησίας". (Ὁμιλ. λβ.
εἰς τὴν πρὸς Ῥωμαίους.)

Κάμνω τέλος, ϗ ἐπισφραγίζω τὸ παρὸν Προοίμιον μὲ ἐκεῖνα τὰ ἴδια λόγια, ὁ-
ποῦ ἐπεσφράγισεν ὁ χρυσοῦς Ἅγιος τὴν εἰς τὴν δευτέραν πρὸς Κορινθίους εἰκοστὴν
πρώτην του Ὁμιλίαν, ϗ σᾶς λέγω, ὅτι, ἐὰν συχνάκις τὰ τοῦ Παύλου Συγγράμματα
ἀναγινώσκετε, ἀγαπητοὶ, ϗ ξεφαντόνετε μέσα εἰς αὐτὰ, ὡσὰν μέσα εἰς ὡραῖον περι-
βόλι, ϗ εὐώδη παράδεισον, ὄχι μόνον τὸν ἑαυτόν σας θέλετε ὠφελεῖτε, ἀλλὰ ϗ τὰς
ἀδελφάς σας Χριστιανάς· τῶν καλῶν δὲ τούτων ἀπολαύοντες, ἐνθυμηθῆτε, Ἀδελφοί μου,
νὰ δεηθῆτε τοῦ Θεοῦ, διὰ τὰς ψυχὰς ἐκείνων, ὁποῦ ἐκοπίασαν εἰς τὰς παρούσας Ἐπι-
στολὰς, ϗ διαφόρως συνήργησαν μὲ ζῆλον εὔθεον ϗ συνδρομήν. „Ἵνα ἔν ϗ ἑαυτοῖς,
„ ϗ ἑτέροις γινώμεθα χρήσιμοι, συνεχῶς τὸν Παῦλον μεταχειριζώμεθα, αὐτὶ λει-
„ μῶνος, ϗ παραδείσου τοῖς τότε γράμμασιν ἐντρυφῶντες· ὕπω γὰρ δυνησόμεθα, ϗ
„ κακίας ἀπαλλαγῆναι, ϗ ἀρετὴν ἑλέσθαι, ϗ τῶν ἐπηγγελμένων τυχεῖν ἀγαθῶν,
„ χάριτι ϗ φιλανθρωπίᾳ". (3)

Ὁ τῆς ἐν Χριστῷ ὑμῶν ἀδελφικῆς ἀγάπης

Ταπεινότατος δοῦλος
Νικόδημος ὁ Μεταφραστής

---

(1) Ὅρα εἰς τὸν πρὸς τὸν Νικομηδείας Γεώργιον ρξέ. Ἐπιστολὴν αὐτοῦ.

(2) Ὅρα ἐν τῷ Προοιμίῳ τῆς Ἑρμηνείας τῆς Βίβλου τοῦ Ἰωβ, ὅπου ὁ Νικήτας φησιν· „ὑπόθεσις ἡμῖν
„ϗ σκοπὸς τοῦ λόγου, ἡ τῆς Βίβλου τοῦ πολυπάθους Ἰωβ
„ ἀνάπτυξις· οὗ χρὴ μόνον μεμνῆσθαι μέλλοντας, ἀπο-
„πλύεσθαι δεῖ τὸ στόμα, ϗ ὅπως αὐτοῦ μνησθῶμεν· κα-
„θαρὸν γὰρ ἀνάγκης ἅπτεσθαι χείλεσι, μὴ ἐχὶ θε-
„μιτὸν εἶη".

(3) Ὅτι δὲ αἱ Ἐπιστολαὶ τοῦ Παύλου, ὄχι μόνον εἶναι γεμάταις ἀπὸ τὴν Θείαν Σοφίαν, ἀλλὰ ϗ ἀπὸ
τὴν ἀνθρωπίνην· ϗ καλωπίζονται μὲν ἀπὸ τὰ ποι-
κίλα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κίλα αὐδη τᾶ τῆς Ῥητορικῆς λειμῶνος, χηματίζονται δ' μὲ διαφόρες ἰδέας, χάριν, καὶ κάλλος, καὶ ἰσχύν, καὶ πιθανότητα ἐμφυτον προβαλλόμεναι, μαρτυρεῖ ὁ σοφώτατος καὶ χριτικώτατος Φώτιος ἐν τῇ πρὸς τὸν Νικομηδείας Μητροπολίτην Γεώργιον, ρξέ. Ἐπιστολῇ· ἐξ ἧς ἀποτάσας μέρη τινά, παραθέσθω ταῦτα ἐδῶ χάριν τῶν φιλολόγων. „Θαυμάζεις, φησὶν, ἡ ποικίλαις ἰδέαις τᾶ θείᾳ Παύλᾳ αἱ Ἐπιστολαὶ χηματίζονται, καί μοι μηδεὶς τῆς ἀληθείας ἀχθεσθῇς, ὅτι ὅπω διέκυψας πρὸς τὸ βάθος τῆς ἐνούσης τῷ ἀνδρὶ σοφίας· εἰδέσθε φιλοπονωτέρα περὶ τὰς ἐκείνᾳ λόγους λάβοι μελέτη, τῆς ἀνωθεν σοι δηλονότι ροπῆς εἰς ἐμοίνων ὁρῶσης, θαυμάσαις ἂν μᾶλλον, ὅπως σε ποικίλη σοφίας διελαύνθαιε χάρις, καὶ κάλλος ἐμφυτο λόγω, θερμὸν ἐρασθῆναι ἂκ ἔχει· καὶ ὅπως γε τοῖς ἐν δόγμασι, καὶ πίσει λέγω σοφίαν· τᾶτο γὰρ, ἀδ' αὐτὸς ἡμῖν ἀμφισβητῶν ὤφθης· ἀλλ' ὅση κρατεῖ τε λόγων, καὶ ἰσχὺ θαυμάζεθαι παρέχει.....

„Ἐκείνων γε τῶν λόγων τοῖς γλῶτταν εἶχε κανόνα ὁ Παῦλος, οἳ πλικούτων πραγμάτων τὸν νᾶν ἐχφέρειν ἐδύναντο κατ' ἀξίαν, μηδὲν ὀλιγοῦντες, μήτε ὑπερβάλλοντες.... ἐπὶ ταύτῃ τῇ σοφίᾳ τὸν Διδάσκαλον ἐγὼ τῆς Οἰκουμένης θαυμάζω, καὶ δι' ἧς ταῦτα ἐφθέγγετο, βυσσῷ μὲν, καὶ σαθρᾷ λέξει τὸ νόημα παρισῶν, κοινὸν δὲ πᾶσι τὸ ὄφελος προτιθείς. Τί δ' αὖ ἔπρις ἐνθεωρήσας αὐτᾶ τὸ καθαρὸν τῶν ῥημάτων; ἀ μόνον ὅσον εἰς ἀρθότητα φωνῆς, καὶ συμμετρίαν ἦκε περιόδων, ἐναρμονίως συστελλόμενον, ἀλλὰ καὶ ἔτι τροῖς τοῖς τῶν πραγμάτων ἀφηγησιν ἀπευθύνεται; μηδεὶς τῶν ἀναγκαίων ἔξωθεν ἐπισυρόμενον, ἐφ' ὅσον τε τὸ τετραμμένον τῆς ὀνομάτων, καὶ ὅσον ἐπὶ τὸ σκληρὸν ἀπονεῦον, διακόψαν καλῶς ἀποτέμπεται; καὶ τοι μεγέθει τὸ σαφὲς, ὡς ἔτις ἄλλος, μᾶλλον δ' ὡς οὐδεὶς ἕτερος, διὰ ὅλων ἐγκερασάμενος; καὶ ὅπω τᾶτό φημι, ὅτι περ τῷ συμβουλευτικῷ, καὶ νομοθετικῷ διαποικίλεται· οὐδ' ὅτι περὶ θείων ὁ λόγος αὐτῷ πραγμάτων, καὶ τῶν ἐν ἀνθρώποις μάλιστα τιμίων· ἀλ' οὐδὲ ὅτι λαμπρύνεθαι, καὶ φαιδρῶς εἰπεῖν, μιμητὰ ἂκ ἔχων... θαυμαστὰ μὲν, γὰρ ἄλλα καὶ ταῦτα· πῶς γὰρ ἔ; ἔντε τοῖς ἄκροις, καὶ τῆς ἐπ' ἄκρον συνδρομῆς φαιδροπρεπές τε, καὶ καθαρόπτερος· „ἀλ' οἷος ἐν τῷ γνωμολογεῖν, καὶ δυσκόλως ἀποφαίνεσθαι; ἐλέγχειν εὖθα δεῖ, καὶ ὡς δεῖ ἐπιτιμᾶν, καὶ „διαμαρτύρεσθαι.... ἀρ' ἂν ἐνδεῖ τινος τῶν περὶ ταῦτα τὸν βίον ὅλον καπηλεύοντων, ὁ μηδὲ μέχρι τῶν ὀνομάτων, οἶμαι, τῆς ἐπιμελείας αὐτῶν ἀναχόμενος; „ἀλ' αὐτοσχέδιον ἔχων τοῖς γλῶτταν ῥήτορα; ἀλ' ἄρα, τὸ μὲν ἦθος αὐτῷ καὶ τὸ σαφὲς ὄντως τοῦ μεγέθους ὕπω διαφέρει κεκρυμμένον, συῦ πάχους δ' ἐνδεῖ; καὶ τίς ὕπω πέφυκε συγκράτῳ λεῖθαι γοργότητι;.... Καὶ τί ἂν τις πελάγη θαλάσσης σαλαγμοῖς μετρεῖν ἐπιχειροίη; ἴσον γὰρ ἐκεῖνα σαλαγμῶν „λογισμοῖς ὑποβάλλειν, καὶ τὴν Παύλου σοφίαν περαθαι λόγῳ διεξελθεῖν.

„Οὐδὲ γὰρ, οὐδὲ τὸ καλλωπίζον, καίτοι γε περιῤῥῶν αὐτὸ, εἰς τέλος παρέδραμεν· ἀλλὰ τῆς ἐπιβουλῆς μὲν γυμνώσας, ἐν ᾗ αὖτις καὶ ἐκαλλωπίσατο, τῷ ἐμφύτῳ δὲ περιβαλών, ὅπερ αὖτις μόλις ἐλπίσειεν, ὕπω καὶ θαυμάσαι προήνεγκεν, ὡς αὐτὸ τὸ κανόνα, καὶ τύπον κάλλους ἀληθινᾶ τοῖς σωροῦσι προκεῖθαι, πολλῷ τῷ σεσοφισμένῳ, καὶ κατ' ἐπιβουλὴν εἰς ὠραιότητα διαφέροντος..... ὕπως ὁ τῶν Ἑπτὰ σολῶν τὸ μεγάλου Παύλου χαρακτὴρ, ἀρετῆς ἀπάσης „τῆς ἐν λόγῳ πᾶς ἰδέας ἐμμορφάμενος, καὶ τοῖς καθαπλοῖς, καὶ οἰκείοις ἐμποικιλόμενος χήμασιν, ἀρχετύπου, καὶ παραδείγματος λόγον ἐπέχειν, καὶ ζηλᾶθαι ἄξιος, ἀλλὰ μὴ τροῖς ἑτέρων μίμησιν ἀναγεγράφθαι τοῖς γε σωφρονοῦσιν ἔτι δίκαιος· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ ῥᾴδιον ὃν εἰκονίσειεν· ἐπὴ μηδὲ μελέτης καρπὸς, ἀλ' ἐπινοίας ὑπερφυᾶς τὰ Παύλου ῥήματα.... Ὦ φρικτῶν, καὶ παραδόξων μυστηρίων μαρτύριον ἀπαράγραπτον! ὡς ἰδιωτικῆς γλώττης σάζουσα σοφία· ὡς ἀμελετήτου τόματος, καινὴν δυγλωττίας· ὡς ἀμαθῶν χειλέων, τέχνη ῥητορείας... τί δ' ἂν ἔπρις ἐμβαθυνόμενος τῷ ἑτέρῳ μέρει τῆς Παύλου περὶ τὰς λόγους δυνάμεως; οἷος ἐν τοῖς κεφαλαίοις, τοῖς τάξιν, τοῖς σωτῆσιν! εἰσάγων, οἰκονομούμενος, ὑποφέρων ἀνυποφόρων! ὅσος τῶν ἐπιχειρημάτων τοῖς εὑρεσιν! τὸ ἐν ταῖς ἐργασίαις γόνιμον! ὅπως συμπεθὴν ἕτοιμος καὶ πολὺς, παραβολαῖς, παραδείγμασιν! ἡλίκος τοῖς ἐνθυμήμασι, καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσις ἅπασιν συγγενῆ δυνάμιν"!

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΟΥ.

ΗΡΩΕΛΕΓΕΙΟΝ

ΕΙΣ ΤΑΣ ΙΔ΄. ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΑΣ.

„ Ἀ'ρθεὶς ὑραμίην, ὑπὲρ αὖτυγα πρᾶγμα Παῦλος,
„ Κεῖθεν ἀπαρράπτε, ἄωτον ἀγλαΐην.
„ Κόσμῳ τε βρυτὰς, ἐρικηχέας ἐγυφέλιξε,
„ Τὴν δ' ἄρ' Ἐπιστολίων, Τεσσαρακαιδεκάδα.

ΙΑΜΒΙΚΟΝ ΕΙΣ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΠΑΥΛΟΥ.

„ Σαῦλε τὸ πρῶτον, γράμμα ἧμπερ ἔξέλης,
„ Τὸ Πῖ δὲ προσθῇς, Παῦλος ἔσαι αὐτίκα.
„ Παύλου τὸ Πῖ δ' αὖ, ἧμπερ ἔξέλης φίλε,
„ Χειρῶ ὁ Παῦλος, αὐλὸς ἀρεθήσεται.

ΕΤΕΡΟΝ ΕΙΣ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΠΑΥΛΟΥ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΑΣ ΑΥΤΟΥ.

„ Σαῦλος τοπρὶν μὲν, ἦν σάλος χειρωμύμων,
„ Ἐπιστολὰς χὼν, ἧς Ἰουδαίων πάρα.
„ Παῦλος δὲ παῦλα, μαῦ φιλοχείρων πέλει,
„ Ἐπιστολὰς δύο, τὰς δὲ τῇ Ἐκκλησίᾳ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑΝ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΝ
ΔΙΑ ΣΤΙΧΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ.

„ Αἱ δὶς ἑπτὰ Ἐπιστολαὶ τοῦ Μακαρίου Παύλου,
„ Πηγαὶ ὡς δισεπτάκρημοι, ὕδατος ψεκταρέου,
„ Ἀρδεύουσιν ἀφραίμους, Χριστοῦ τὴν Ἐκκλησίαν,
„ Καὶ καρποφόρον ἀρεταῖς, δεικνύουσιν εὖ μάλα.
„ Ἀλλ' ὥσπερ ὕδωρ ὄφελος, πηγῇ τῇ κεκλεισμένῃ,
„ Καὶ θησαυρῷ τῷ ἀφανεῖ, ὡς τῷ Σειρὰχ ἐρρέθη·
„ Οὕτως ὕδωρ τὸ ὄφελος, ταύταις ὑπῆρχε πρῶτον,
„ Ὡς κεκλεισμέναις ἀσαφεῖ, γλώσσῃ τῇ τοῦ Ἑλλήνων.
„ Νῦν δὲ Χριστοῦ τῇ χάριτι, ἠνοίχθησαν ἀσόχως,
„ Διὰ τῆς γλώσσης τῆς πεζῆς, καὶ ῥέουσιν ἀφθόνως.
„ Δεῦτε λοιπὸν Χριστώνυμοι, ἅπαντες ἰδιῶται,
„ Ἐκ σωτηρίου τοῦ πηγῶν, προθύμως ἀπαντλεῖτε.

ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΚΟΠΙΑΣΑΝΤΑΣ ΚΑΙ ΔΑΠΑΝΗΣΑΝΤΑΣ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΒΙΒΛΟΥ.

„ Ἄμαξ Ἰησοῦ, ὄχλου πάσης βλάβης,
„ Τοὺς σωδραμόντας, καὶ πορήσαντας λίαν,
„ Ἔργοις, λόγοις τε, καὶ χρημάτων δαπάνῃ,
„ Ἐν τῇ δε Βίβλῳ Σοῦ σοφοῦ Ἀποστόλου.
„ Ζωῆς δὲ γράψον, ἐν Βίβλῳ ὦ Χριστέ μου,
„ Τούτους ἅπαντας, κἀμὲ τὸν Σὸν οἰκέτην.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΤΟΥ ΚΟΡΥΦΑΙΟΥ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ ΠΕΤΡΟΥ.

„Καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος, κατὰ τὴν αὐτῷ δο-
„θεῖσαν σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν· ὡς καὶ ἐν πάσαις ταῖς Ἐπιστολαῖς λα-
„λῶν ἐν αὐταῖς περὶ τούτων. Ἐν οἷς ἐστι δυσνόητά τινα, ἃ οἱ ἀμαθεῖς,
„καὶ ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν, ὡς καὶ τὰς λοιπὰς Γραφὰς, πρὸς τὴν ἰδίαν
„αὐτῶν ἀπώλειαν". (Πέτρος. Ἐπιστ. β'. Κεφ. γ'. 15.)

ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΤΟΥ ΑΙΓΥΠΤΙΟΥ.

„Ὥσπερ Βασιλεὺς γράψας Ἐπιστολὰς, οἷς βούλεται κωδικέλλους, καὶ δω-
„ρεὰς χαρίσασθαι, σημαίνει πᾶσιν, ὅτι ταχέως ἔσπευδάσατε ἐλθεῖν πρός
„με, ἵνα λάβητε παρ' ἐμοῦ δωρεὰς βασιλικάς..... οὕτω καὶ τὰς θείας
„Γραφὰς, ὥσπερ Ἐπιστολὰς ἀπέστειλεν ὁ Βασιλεὺς Θεὸς τοῖς ἀνθρώ-
„ποις, δηλώσας δι' αὐτῶν, ἵνα παρακαλέσαντες τὸν Θεὸν, καὶ πιστεύσαν-
„τες, αἰτήσωσι, καὶ λάβωσι δωρεὰν ὑπουράνιον". (Ἐκ τῆς λθ'. Ὁμιλίας αὐτοῦ, ἧς
ἡ Ἐπιγραφή· „Τίνος ἕνεκεν ἐδόθη ἡμῖν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἡ θεία Γραφή".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΠΑΥΛΟΥ

ΤΟΥ ΕΝΔΟΞΟΥ ΚΑΙ ΠΑΝΕΥΦΗΜΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΑΙ ΔΕΚΑΤΕΣΣΑΡΕΣ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

Θεοφυλάκτου Ἀρχιεπισκόπου Βουλγαρίας Ἑρμηνεία εἰς τὴν πρὸς Ῥωμαίους τοῦ Ἀποστόλου Παύλου Ἐπιστολήν, μεταφρασθεῖσα εἰς τὸ ἁπλοῦν.

Ὑπόθεσις τῆς πρὸς Ῥωμαίους Ἐπιστολῆς (1) κατὰ τὸν Θεῖον Χρυσόστομον, Θεοδώριτον, Θεοφύλακτον, καὶ Οἰκουμένιον.

Ἡ συνεχὴς ἀνάγνωσις τῆς θείας Γραφῆς, φέρει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν γνῶσιν αὐτῆς· ἀληθὴς γὰρ εἶναι ὁ Κύριος, ὅπου εἶπε· „ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε, κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν“. (Ματθ. ζ'. 7.) Καὶ ἡμεῖς λοιπὸν θέλομεν μάθομεν τὰ μυστήρια τῆς Ἐπιστολῶν τοῦ μακαρίου Παύλου, ἀνίσως συνεχῶς καὶ ἐπιμελῶς ταύτας ἀναγινώσκωμεν· ἐπειδὴ αὐτὸς ὑπερέβαλεν ὅλους τοὺς ἄλλους Ἀποστόλους κατὰ τὸν λόγον τῆς διδασκαλίας· καὶ φρεπόντως τοὺς ὑπερέβαλε, διὰ τὶ καὶ περισσότερον ἀπὸ ὅλους ἐκοπίασεν εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου· διὰ τοῦτο ἔλαβε καὶ πλουσιωτέραν τὴν χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος. Ἡ ὑπεροχὴ δὲ τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἀποστόλου τότε γίνεται φανερά, ὄχι μόνον ἀπὸ τὰς Ἐπιστολάς του, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων· διὰ τὶ, ὅταν ὁ Παῦλος ἀνώρθωσε τὸν Παράλυτον εἰς τὴν Λύστραν, καὶ Δέρβην, τὰς πόλεις τῆς Λυκαονίας, οἱ ὄχλοι βλέποντες τὸ παράδοξον, μὲ λυκαονικὴν φωνὴν „ἐκάλουν, τὸν μὲν Βαρνάβαν, Δία· τὸν δὲ Παῦλον, Ἑρμῆν“· ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου. (Πράξ. ιδ'. 12.) ὁ γὰρ Ἑρμῆς, Θεὸς τῆς εὐγλωττίας ἐνομίζετο κοντὰ εἰς τοὺς Ἕλληνας.

Πρώτη δὲ Ἐπιστολὴ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου εἶναι ἡ πρὸς Ῥωμαίους, ὄχι διὰ τὶ αὐτὴ πρώτη ἐγράφη· ἐπειδὴ προτίτερα ἀπὸ αὐτὴν ἐγράφησαν αἱ δύω πρὸς τοὺς Κορινθίους, καὶ πάλιν πρὸ αὐτῆς ἐγράφησαν αἱ πρὸς Θεσσαλονικεῖς δύω (2)· γράφων γὰρ εἰς τοὺς Κορινθίους τὸ δεύτερον περὶ τῆς ἐλεημοσύνης τῆς πεμπομένης εἰς Ἱερουσαλὴμ ἔλεγεν· „οἶδα γὰρ ἐγὼ τὴν προθυ-„μίαν ὑμῶν, ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακεδόσιν (ἤτοι τοῖς Θεσσαλονικεῦσιν)“ (β'. Κορινθ.

(1) Ἡ Ἐπιστολὴ αὕτη ἐγράφη κατὰ τὸν Μελέτιον, ἔτη κδ'. ἢ κς'. μετὰ τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου. Τόμ. α'. σελ. 41. τῆς Ἐκκλησ. Ἱστορίας.

(2) Σημείωσαι ὅτι κατὰ τὸν σοφὸν Θεοδώριτον, πρώτη κατὰ τὴν τάξιν, καὶ τὰς χρόνους, καθ' ὃς ἔγραψεν ὁ Παῦλος τὰς ἐπιστολάς του, εἶναι ἡ πρὸς Θεσσαλονικεῖς πρώτη· ἡ δὲ πρὸς Ῥωμαίους αὕτη, εἶναι ἑβδόμη· δηλαδὴ μετὰ τὰς δύω πρὸς Θεσσαλονικεῖς, καὶ τὰς δύω πρὸς Κορινθίους, καὶ τὴν πρώτην πρὸς Τιμόθεον καὶ τὴν πρὸς Τίτον· πρώτη δὲ εἶναι αὕτη, τῆς πρὸς Γαλάτας, τῆς πρὸς Φιλιππησίους, τῆς πρὸς Φιλήμονα, τῆς πρὸς Ἐφεσίους, τῆς πρὸς Κολασσαεῖς, τῆς πρὸς Ἑβραίους, καὶ τῆς πρὸς Τιμόθεον δευτέρας, τῆς πασῶν ὑστάτης. (ἐν τῇ προθεωρίᾳ τῆς τοῦ Παύλου Ἐπιστολῶν).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ριν Θ'. 2.)· ἀλλὰ καὶ ἡ πρὸς Γαλάτας Ἐπιστολὴ, προτέρα τῆς πρὸς Ῥωμαίους εἶναι. Ἀπὸ δὲ τὰς ἄλλας Ἐπιστολὰς τῦ Παύλυ, πρώτη εἶναι αὕτη ἡ πρὸς Ῥωμαίυς. Διὰ τί λοιπὸν αὐτὴ ἔχει τὴν πρώτην τάξιν; Ὅτι κοντὰ εἰς τὴν θείαν Γραφὴν, ἡ τοιαύτη τάξις δὲν φυλάττεται ἀναγκαίως· διὰ τί καὶ οἱ δώδεκα Προφῆται, ἀγκαλὰ καὶ δὲν ἀκολυθῦν σὲας εἰς τὸν ἄλλον κατὰ τὸς χρόνυς, ἀλλὰ εἶναι πολὺ μακρὰν σὲας ἀπὸ τὸν ἄλλον, μ' ὅλον τῦτο κατὰ τὴν τάξιν τῆ βιβλίων αὐτῆ, ἀκόλυθοι δείσκονται εἰς τὴν Παλαιάν· γράφει δὲ εἰς τὰς Ῥωμαίυς ὁ Παῦλος, σὲα μὲν, διὰ τί εἶχε χρέος νὰ ἦναι λειτργὸς τῦ Χριστῦ, καὶ νὰ κηρύττη καὶ ἐγγράφως τὸ Εὐαγγέλιον· καὶ ἄλλο δὲ, διὰ τί ἡ Ῥώμη, καὶ οἱ ἐν αὐτῆ κατοικῦντες, ἦτον κεφαλὴ τῆς οἰκυμένης· ὅποιος δὲ τὴν κεφαλὴν ὠφελεῖ, ἐκεῖνος ὠφελεῖ καὶ ὅλον τὸ ἐπίλοιπον σῶμα.

Στέλλει δὲ τὴν Ἐπιστολὴν ταύτην ὁ Παῦλος πρὸ τῦ νὰ ἰδῆ τὰς Ῥωμαίυς, ἀκύων δὲ μόνον περὶ αὐτῆ, καὶ ποθῶν νὰ τὰς ἰδῆ· γράφει δὲ εἰς αὐτὴν, ὅτι τὰ ἔθνη ἐκαλέσθησαν εἰς τὴν πίστιν ἀπὸ τὸν Θεόν· ὅτι ἡ περιτομὴ ἦτον ἄχρι τινὸς καιρῦ, καὶ πόρα ἔπαυσεν· ὅτι διὰ μέσυ τῦ Ἰησῦ Χριστῦ ἐλύθη ἡ ἁμαρτία τῦ Ἀδὰμ, καὶ ἐπέρασεν ἡ σκιὰ τῦ νόμυ, καὶ διὰ νὰ κατασκιάσῃ πῶς ὁ Θεὸς ἐκάλεσεν ὅλα τὰ Ἔθνη, κατηγορεῖ μὲν τὺς Ἕλληνας, διὰ τί ὁ Θεὸς ἐφανέρωσεν εἰς αὐτὺς ἀπὸ τῆ ποιημάτων τῦ Κόσμυ τὴν ἐδικήν τυ γνῶσιν, καὶ τὴν ἀΐδιόν τε δυνάμιν· αὐτοὶ δὲ, δὲν ἠθέλησαν νὰ γνωρίσυν τὸν Θεὸν ἀπὸ τὰ ποιήματά τε, ἀλλὰ μᾶλλον ἐθεοποίησαν αὐτά, καὶ διὰ τῦτο δὲν ἐφύλαξαν τὸν φυσικὸν νόμον, τὸν ἔμφυτον εἰς ὅλυς τὺς ἀνθρώπυς· ὅθεν καὶ ἦτον ὑποκάτω εἰς ἁμαρτίαν. Κατηγορεῖ δὲ καὶ τὺς Ἑβραίους, πῶς δὲν ἐφύλαξαν τὸν γραπτὸν νόμον, ἀλλὰ διὰ τῆς παραβάσεως τῦ νόμυ ἀτίμαζαν τὸν Θεόν· καὶ ἔτζι ἐλέγχει καὶ τὺς δύω, ἤτοι καὶ τὺς Ἕλληνας, καὶ τὺς Ἑβραίυς, ὡς ἁμαρτωλὺς, καὶ παρανόμους· καὶ ἀκολύθως ἀποδείχνει, ὅτι ὅλοι ἦτον ὑπὸ θυμὸν εἰς καταδίκην, καὶ τιμωρίαν, καὶ διὰ τῦτο ἐχρειάζοντο τὸν Σωτῆρα, καὶ Λυτρωτὴν Ἰησῦ Χριστὸν, διὰ νὰ τὺς συγχωρήσῃ τὰς ἁμαρτίας, καὶ νὰ τὺς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὴν καταδίκην.

Καὶ λοιπὸν ἐκ τύτων συμπεραίνει ὅτι ἡ χάρις, καὶ κλῆσις τῦ Ἰησῦ Χριστῦ ἐπίσης ἔγινε καὶ εἰς τὺς Ἰυδαίυς, καὶ εἰς τὺς Ἕλληνας, ἤτοι εἰς τὰ Ἔθνη· καὶ ὅτι, ἐπειδὴ καὶ τὰ Ἔθνη ἐκαλέσθησαν, ἀναγκαίως ἔπαυσεν ἡ περιτομὴ, καὶ ἡ τῦ νόμυ σκιά· διὰ τί καὶ ὁ Ἀβραὰμ δὲν ἐδικαιώθη ἀφ' ὗ περιετμήθη, ἀλλὰ πρὸ τῦ νὰ περιτμηθῆ, καὶ ὠνομάσθη Ἀβραὰμ, ἤτοι πατὴρ πολλῶν Ἐθνῶν, διὰ τὴν πίστιν ὁπῦ ἔδειξε πρὸ τῆς περιτομῆς, ἔτι ἀκρόβυστος, ἤτοι ἀπερίτμητος, ὢν· καὶ ὅτι ἔλαβε τὴν περιτομὴν ἀφ' ἧ ἐδικαιώθη, διὰ νὰ ἦναι αὐτὴ σημεῖον, εἰς ἐκείνυς ὁπῦ γεννῶνται ἀπὸ αὐτὸν κατὰ σάρκα, ἕως ὗ νὰ γεννηθῦν τὰ ἔθνη, τὰ κατὰ τὴν πίστιν (τὴν πρὸ τῆς περιτομῆς δηλαδὴ) τῦ Ἀβραὰμ μέλλοντα πολιτεύεσθαι, διὰ τὰ ὁποῖα τέκνα μετωνομάσθη Ἀβραὰμ· καὶ ἔτζι νὰ παύσῃ πλέον τὸ σημεῖον τῆς περιτομῆς· διότι φυσικῷ τῷ τρόπῳ, ὅταν ἔλθουν παρόντα τὰ σημαινόμενα πράγματα, τότε ἐξ ἀνάγκης παύυν καὶ τὰ τύπων σημεῖα, τὰ πρὸ τύπων γινόμενα· δι' ὅτι, ἂν οἱ Ἑβραῖοι ἀναγκάζουν νὰ περιτέμνωνται τὰ Ἔθνη, ἂς παύσυν καὶ τὸ ὄνομα τῦ Ἀβραὰμ, καὶ ἂς ὀνομάζεν αὐτὸν μόνον Ἄβραμ· εἰ δὲ Ἀβραὰμ ὑπὸ Θεῦ ὠνομάσθη, διὰ τί ἔμελλε νὰ γένῃ πατὴρ πολλῶν ἐθνῶν, λοιπὸν καὶ τὰ τύτυ τέκνα τὰ Ἔθνη, δὲν πρέπει νὰ περιτέμνωνται· ἀλλ' οὐδὲ οἱ Ἑβραῖοι τὰ κατὰ σάρκα τέκνα τῦ Ἀβραὰμ, πρέπει νὰ περιτέμνωνται, διὰ νὰ γένῃ βέβαιον τὸ ὄνομα τῦ Ἀβραὰμ, τῦ Πατρὸς τῆ ἐθνῶν· ἐπειδὴ δὲν χρειάζεται πλέον τινὰς τὴν περιτομὴν, οὐδὲ τὴν ἄλλην τὸ νόμυ σκιὰν, ἀρκύμενος εἰς μόνην τὴν πίστιν τῦ Ἀβραάμ.

Καὶ κατὰ ἄλλον δὲ τρόπον κατασκιάζει, πῶς δὲν θέλει γένῃ λύτρωσις, καὶ χάρις εἰς τὺς Ἰυδαίυς, καὶ εἰς τὰ Ἔθνη, αἰσως πρῶτον δὲν λυθῆ ἡ παλαιὰ ἁμαρτία τῦ Ἀδὰμ, ἡ ὁποία διεδόθη εἰς ὅλυς τὺς ἀνθρώπυς· διὰ μέσυ δὲ ἄλλυ τινὸς, ἄυτη δὲν ἦτον δυνατὸν νὰ λυθῆ, παρὰ διὰ τῦ Ἰησῦ Χριστῦ, τῦ Υἱῦ τῦ Θεῦ. Ἄλλως δὲ πάλιν νὰ λύσῃ ταύτην δὲν ἐδύνετο ὁ Υἱὸς τῦ Θεῦ, πάρεξ νὰ φορέσῃ σῶμα, καὶ νὰ γένῃ ἄνθρωπος, νὰ πάθῃ καὶ νὰ ἀποθανῇ διὰ ὅλυς τὺς ἀνθρώπυς· καὶ ἔτζι διὰ μέσυ τῦ θανάτυ τε, νὰ ἐλευθερώσῃ ὅλους ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ τὸν θάνατον. Καὶ καθὼς διὰ τῦ ἑνὸς ἀνθρώπυ τῦ Ἀδὰμ, ἐμβῆκεν εἰς τὸν Κόσμον ἡ ἁμαρτία, καὶ ὁ θάνατος· ἔτζι καὶ διὰ τῦ ἑνὸς ἀνθρώπυ Ἰησῦ Χριστῦ, νὰ δοθῆ ἡ χάρις, καὶ ἡ ζωή. Εἶπα ὁ Παῦλος ὡς καλὸς Οἰκονόμος, τὺς μὲν Ἑβραίυς παρηγορεῖ πῶς δὲν εἶναι παραβάται τῦ νόμυ, αἰσως πιστεύυν εἰς τὸν Χριστόν· εἰς δὲ τὰ Ἔθνικὺς παραγγέλλει, νὰ μὴν ὑπερηφανεύωνται κατὰ τῶν Ἑβραίων· ἀλλὰ νὰ ἠξεύρουν, ὅτι καθὼς ὁ κλάδος ἐγκεντρίζεται εἰς τὴν ῥίζαν, ἔτζι καὶ οἱ Ἐθνικοὶ ἐκεντρίσθησαν εἰς τὺς Ἰουδαίυς· καὶ ἔτζι διδάξας τὺς Ῥωμαίυς περὶ ἠθῶν, καὶ πολιτείας ἐναρέτυ, καὶ δείξας ὅτι κανένα κρέας χριστιανὸν δὲν εἶναι ἀκάθαρτον, καὶ συγχαμερὸν εἰς τὺς πιστεύοντας τῷ Χριστῷ· καὶ τὺς περὶ τύτων διαφερομένυς συμβυλεύσας νὰ μὴ σκανδαλίζωνται, τελειόνει τὴν Ἐπιστολήν.

ΕΡ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

1. „Παῦλος".

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Οὔτε ὁ Μωϋσῆς, οὔτε πολλοὶ ἄλλοι μετὰ τὸν Μωϋσῆν, ἀλλ' οὐδὲ οἱ θεῖοι Εὐαγγελισταί, ἔγραψαν τὰ ὀνόματά των πρότερα ἀπὸ τὰ συγγράμματα αὐτῶν· ὁ δὲ μακάριος οὗτος Ἀπόστολος, εἰς ὅλας τὰς Ἐπιστολάς του, γράφει πρότερον τὸ ὄνομά του. Διὰ τί δὲ τοῦτο ποιεῖ; διὰ δύω αἰτία· πρῶτον, διὰ τί, ἐκεῖνοι μὲν, ἔγραφον εἰς τὰς παρόντας, καὶ πλησίον ὄντας ἀνθρώπους· οὗτος δὲ, ἔστελλε τὰς Ἐπιστολάς του εἰς τοὺς μακρὰν ἀπέχοντας, καὶ διὰ τοῦτο μὲ δίκαιον λόγον ἔγραφε πρότερον τὸ ὄνομά του· καὶ δεύτερον, διὰ τί ἐφύλαττε τὸν νόμον, καὶ τὴν πάξιν τῶ ἐπιστολικοῦ χαρακτῆρος, εἰς τὸν ὁποῖον συνειθίζεται νὰ προγράφεται τὸ ὄνομα τοῦ ἐπιστέλλοντος (1). Εἰς τὴν πρὸς Ἑβραίους ὅμως Ἐπιστολὴν, δὲν προγράφει τὸ ὄνομά του ὁ Παῦλος, ἐπειδὴ καὶ οἱ Ἑβραῖοι εἶχον ἔχθραν πρὸς αὐτόν· ὅθεν, ἵνα μὴ δύθῃ ὁποῦ ἀκούσουν τὸ ὄνομά του, παραχθῶσι, καὶ δὲν δεχθῶσι τὴν Ἐπιστολήν του, διὰ τοῦτο ἔκρυψεν ἐπίτηδες τὸ ὄνομά του εἰς τὴν ἀρχήν· καὶ ὅρα εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἐπιστολῆς ἐκείνης. Διὰ ποίαν δὲ ἀφορμὴν μετωνομάσθη Παῦλος ἀπὸ Σαῦλου; διὰ νὰ μὴ φανῇ καπώτερος, κατὰ τοῦτο, ἀπὸ τὸν Κορυφαῖον τῶν Ἀποστόλων Πέτρον, ὅς τις ἀπὸ Σίμωνος, μετωνομάσθη Κηφᾶς, ὃ ἑρμηνεύεται Πέτρος· (Ἰωαν. α'. 43.) καὶ ἀπὸ τὸν Ἰάκωβον, καὶ Ἰωάννην, τοὺς υἱοὺς Ζεβεδαίου, τοὺς ἐπονομασθέντας Βοανεργὲς, ἤτοι υἱοὶ βροντῆς (2). (Μάρ. γ'. 17.)

„Δοῦλος".

Πολλοὶ τρόποι δουλείας εἶναι· δι' ὅτι εἶναι τινὰς δοῦλος τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τὴν δημιουργίαν, καὶ κτίσιν, καθ' ὅ,τι ὅλα τὰ κτίσματα εἶναι δοῦλα εἰς τὸν Θεόν. „Τὰ σύμπαντα γάρ φησι, „δοῦλά σά". (Ψαλ. ριή. 9.) Εἶναι τινὰς δοῦλος τῶ Θεῶ ἀπὸ τὴν πίσιν· περὶ ὧν εἶπεν ὁ αὐτὸς Παῦλος „ὅτι ὑπηκούσατε (ἤτοι ἐδουλεύσατε) (3) εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον διδα„χῆς". (Ῥωμ. ς'. 17.) Εἶναι τινὰς δοῦλος τῶ Θεῶ καὶ ἀπὸ τὴν πολιτείαν· καθ' ὃ ὁ Μωϋσῆς,

(1) Οὕτω γὰρ οἱ ἀρχαῖοι ἐσυνήθιζον νὰ γράφουν ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς, καθὼς τὸν Φῶτιον. „Κλαύδιος Λυ„σίας τῷ κρατίστῳ Ἡγεμόνι Φήλικι χαίρειν". (Πράξ. κγ'.) „Φίλιππος Ἀριστέλει εὖ πράττειν". „Ἀλε„ξανδρος Ἀριστέλει χαίρειν" ἢ προγράφει τὸ ὄνομά του ὁ Παῦλος, κατὰ τὸν αὐτὸν Φώτιον, μὴ θέλωντας νὰ ἀνοίξῃ τὸ στόμα, καὶ νὰ κινήσῃ τὸν κάλαμον, χωρὶς νὰ ἐνθυμηθῇ τὴν δύσκολίαν, ὁποῦ τῷ ἔκαμεν ὁ Κύριος, ἀπὸ φιλοτιμίαν τοῦ ὁποίου εἶχε τὸ, Παῦλος, ὄνομα· ἔτσι γὰρ φησι· „Προστάττει νῦν ἐπιστολῶν αὐ„τοῦ Παῦλος ὁ θεῖος τὸ ὄνομα, μηδὲ διαρᾶσι στό„μα χωρὶς τοῦ μεμνῆσθαι τῆς δεσποτικῆς δύσκολίας „βλώμενος· καὶ γὰρ τὴν κλῆσιν ἡ χάρις ἐκαινίσει, „εἰς Παῦλον τὸν Σαῦλον, ὥσπερ τὰς τρόπους διαμει„μένη τῷ ῥήματι". (Ἀμφιλοχίων Ζητήματι, ρνζ'.)

(2) Ἀλλαχοῦ γὰρ ὁ αὐτὸς τὴν ὑπακοὴν εἰς τὴν δουλείαν μεθερμηνεύει λέγων· „οὐκ οἴδατε ὅτι ᾧ πα„ρεστήσατε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν, δοῦλοί ἐστε ᾧ „ὑπακούετε"; (Ῥωμ. ς'. 16.)

(3) Τί δὲ σημαίνει τὸ ὄνομα, Παῦλος, εἴπομεν ἐν τῷ Προοιμίῳ πρὸς τοὺς ἐντυγχάνοντας.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σῆς, θεράπων λέγεται τῦ Κυρίυ, ἤτοι δοῦλος (1)· κατὰ πᾶσας δὲ τὰς ξόπους τάτας, δοῦλος ἦτον ὁ Παῦλος τῦ Χριστῦ (2).

„ Ἰησοῦ Χριστοῦ".

Ἐδῶ προβάλλει τὰ ὀνόματα τῆς οἰκονομίας τῦ Κυρίυ, ὁ Παῦλος ἀναβαίνωντας ἀπὸ τὰ κάτωθεν εἰς τὰ ἄνω· διὰ τί ὁ Κύριος μετὰ τὴν σάρκωσιν ὠνομάσθη Ἰησοῦς, καὶ Χριστός· ἐπειδὴ ἐχρίσθη, ὄχι μὲ ἔλαιον αἰσθητὸν, ἀλλὰ μὲ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τὸ ὁποῖον εἶναι βέβαια κυριώτερον ἀπὸ τὸ ἔλαιον (3)· ὅτι δὲ εἶναι καὶ χρίσις χωρὶς τοῦ ἐλαίυ γινομένη, μὲ μόνον τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἄκουσον τὰ Ψαλμῳδὸ λέγοντος· „μὴ ἅπτεσθε τῶν χριστῶν μυ" (Ψαλ. 104. 5.) ἐπειδὴ ὁ λόγος αὐτὸς εἶναι περὶ τῶν πρὸ τοῦ νόμου χρισῶν· τῦ Ἀβραὰμ δηλαδὴ, τῦ Ἰσαὰκ, καὶ τῦ Ἰακὼβ, ὅταν εἰδὲ αὐτὸ τὸ ὄνομα τὸ ἐλαίυ τῆς χρίσεως ἦτον.

„ Κλητὸς".

Τὸ ὄνομα τῦτο εἶναι ἴδιον παπεινοφροσυνης· δείχνει γὰρ μὲ τοῦτο ὁ Παῦλος ὅτι αὐτὸς δὲν ἐζήτησεν, ἔτε εὗρῆκε τὸν Χριστὸν ἀπὸ λόγυ τυ, ἀλλὰ παρὰ τοῦ Χριστῦ ζητηθεὶς, καὶ καλεθεὶς, ἦλθεν εἰς αὐτόν· δι' ὅ,τι ἐκ τῦ Οὐρανῦ ἐκάλεσεν αὐτὸν ὁ Κύριος διὰ τῆς ὑπὲρ Ἥλιον λαμπύσης ὀπασίας ἐκείνης, ὡς αἱ Πράξεις ἱστορῦσι τῦ Ἀποστόλων, ἐν Κεφαλαίῳ Θ'. (4).

„ Ἀπόστολος".

Τοῦτο τὸ ὄνομα ἐπροθέσεν ὁ Παῦλος πρὸς διαφορὰν τῶν ἄλλων κλητῶν· διὰ τί καὶ ὅλοι οἱ πιστοὶ, ὀνομάζονται κλητοὶ, ἤτοι καλεσμένοι· πλὴν ἐκεῖνοι μὲν ὀνομάζονται καλεσμένοι, ἕως ἔ νὰ πισθύσεν· ἐγὼ δὲ, λέγει, ἔλαβον καὶ τὸ νὰ εἶμαι Ἀπόστολος· τὸ ὁποῖον τοῦτο ὀνο-

---

(1) Ὁ γὰρ ἐν τῇ ἐξόδῳ καλόμενος θεράπων Κυρίου Μωϋσῆς (Ἐξ. ὁ'. 10.) καὶ ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ (Ἐξ. λχ'. 11.) οἱ αὐτοὶ ὀνομάζονται δοῦλοι Κυρίου ἐν τῷ Βιβλίῳ τοῦ Ἰησοῦ. „Μωϋσῆς φησιν ὁ δοῦλος „Κυρίου" (Ἰησ. ιὸ'. 7. κβ'. 3.) Καὶ Ἰησοῦς υἱὸς Ναυῆ δῦλος Κυρίυ. (Ἰησ. κδ'. 29.)

(2) Κατὰ δὲ τὸν Οἰκουμενίου ὁ Παῦλος φρογράφει δύθις ἐν τῇ ἐπισολῇ ταύτῃ τὸ, δοῦλος, καὶ ὄχι τὸ, Ἀπόστολος, ὡς σωηθίζει νὰ φρογράφῃ δύθις εἰς τὰς ἄλλας ἐπισολάς, διὰ νὰ φέρῃ τοὺς Ῥωμαίους εἰς φόβον καὶ δύλάβειαν τῦ Ἰησῦ Χριστῦ· διὰ τί αὐτοὶ, πόσον ἦταν περφυσιωμένοι, ὥσε ὁπῦ ἐψήφιζον διὰ Θεὸς ἐκείνες ὁπῦ ἤθελον· ὅθεν, ὡς λέγει ὁ Εὐσέβιος, (Βιβλ. β'. Κεφ. β'.) ἐπειδὴ ὁ ἡγεμὼν τῆς Ἰουδαίας, ἔγραψεν εἰς τὸν Βασιλέα τὸν Ῥώμης Τιβέριον ὅτι κηρύττεται Θεὸς ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὡς θαύματα ποιῶν, δὲν εὐέχθη τὸ ὄνομα τοῦτο ὁ Βασιλεὺς, καὶ ἡ Σύγκλητος· ὄχι πῶς δὲν ἦταν ἄξιος νὰ ὀνομάζεται Θεὸς, ἀλλὰ διὰ τί παρὰ γνώμλω αὐτῷ ἔλαβε τοῦτο τὸ ὄνομα· ἐστάθη δὲ τοῦτο μία θεία οἰκονομία, διὰ νὰ μὴ φανῇ ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὠνομάσθη Θεὸς μὲ ἀνθρωπίνλω ψῆφον καὶ ἐκλογήν· ὁ δὲ Χρυσόστομος τὰ αὐτὰ ἑρμηνεύων μὲ τὸν Θεοφύλακταν (μᾶλλον δὲ ὁ Θεοφύλακτος αὐτὰ ἐρανίσθη ἀπὸ τὸν Χρυσόστομον) λέγει· „ἐπεὶ ἓν κατὰ πάν„τας τοὺς ἕξοπας τοὺς ὁπλείας δῦλος ἦν ὁ Παῦλος, ἀλ„τ' εἰ μέγιστον ἀξιώματος τοῦτο τίθησι λέγων, δοῦλος „Ἰησοῦ Χριστῦ".

(3) Ὅθεν χρίσμα τοῦτο καλεῖ ὁ μέγας Βασίλειος λέγων „τὸ Πνεῦμα οὐκ ἐν τῷ πλήθει, ἀλλὰ μετὰ τῆς „δυάδος τριάδα πληροῖ, καὶ κτίσεως ἀπηλλοτρίωται, „καὶ πλῆθον ὑπερέχει, ἅπε δὴ ἁγιάζον τῷ χρίσιν, „καὶ ζωοποιῶν, καὶ χρίσμα ἐφ' ἡμῖν ὄν, ἤδη δὲ καὶ ἐν „αὐτῇ τῇ τῦ Κυρίυ σαρκί". (Ὁμιλ. εἰς τὸ Ἅγιον Βάπτισμα.) ἀλλὰ καὶ Χριστὸς αὐτὸ ὀνομάζεται, μὲ τὸ αὐτὸ ὄνομα τῦ ὑπ' αὐτῦ κατὰ σάρκα χρισμένυ Χριστῦ, κατὰ τὸν αὐτὸν Βασίλειον λέγοντα· „ἐπεὶ πᾶσα „ἐνέργεια τῦ Υἱῦ διὰ τῦ Πνεύματος φανερῦται, Κύ„ριος ὀνομάζεται τὸ Πνεῦμα, τῷ τοῦ Κυρίυ ὀνόμα„τι, καὶ Χριστὸς τῷ τῦ Χριστῦ". (αὐτόθ.) Σωάγει δὲ τοῦτο ἀπὸ τὸ ἀποστολικὸν ἐκεῖνο· „ἥτις Πνεῦμα Χρι„στῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. εἶπα ἐπάγει· εἰδὲ „Χριστὸς ἐν ὑμῖν, αὐτὶ τῦ λέγειν, ὅπερ ἀκόλουθον „ἦν· εἰδὲ τὸ πνεῦμα ἐν ὑμῖν" (αὐτόθ.) „Χριστὸς „ἐν κατὰ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον, διὰ τῶν θείπατα „ὠνομάσθη· χρίσις γὰρ οὖσα τῆς ἀνθρωπότητος, οὐκ „ἐνεργείᾳ κατὰ τὰς ἄλλας χριστὰς ἁγιάζουσα, παρουσίᾳ „δὲ ὅλου τῦ χρίσαντος· ἵς ἔργον ἀνθρώπυ ἀκοῦσαι τὸ „χρίον, καὶ ποιῆσαι Θεὸν τὸ χριόμενον". (Λόγ. β', περὶ Υἱῦ.)

(4) Ὁ δὲ Κορέσιος, ἐκ τῶν τῶν Ἑβραϊκῶν, λέγει, ὅτι καὶ τὸ Σαοὺλ ὄνομα, μὲ τὸ ὁποῖον ἐκάλεσε τὸν Παῦλον ὁ Κύριος ἀπὸ τὸν Οὐρανὸν, θέλει νὰ εἶπῃ Κλητός· ἀγκαλὰ καὶ ὁ θεῖος Μάξιμος λέγει, ὅτι τὸ ὄνομα Σαοὺλ „ὑπακοὴ Θεοῦ ἑρμηνεύεται" (Κεφ. νδ'. τῆς β'. Ἐκατονπ. τῶν Θεολογικῶν.) Σημειῦμεν δὲ ἐνταῦθα, ὅτι τὸ „Σαοὺλ Σαοὺλ" ὁπῦ γράφυν αἱ Πράξεις, ὁ θεῖος Χρυσόστομος παραλλάττει γράφει „Σαοῦλε „Σαοῦλε" ἐν τῷ λόγῳ δηλαδὴ, ὁπῦ γράφει, διὰ τί ὁ Παῦλος δὲν ὠνομάσθη δύθις μετὰ τῶν ἐπισροφῶν τῶν Παῦλος, ἀλλὰ μετὰ χρόνου παρέλθυσιν· ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ ὅμως τῶν Πράξεων, καὶ αὐτὸς Σαοὺλ αὐτὸν γράφει.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νομα καὶ ὁ Χριστὸς ἔλαβεν, ἀποσταλεὶς ἀπὸ τὸν Πατέρα (1)· εἶπε γὰρ ὁ Κύριος πρὸς τὸν Παῦλον „πορεύου, ὅτι ἐγὼ εἰς Ἔθνη μακρὰν ἐξαποστελῶ σε". (Πράξ. κβ'. 21.)

„Ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον Θεοῦ".

Τουτέστι, ξεχωρισμένος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Εὐαγγελίου· καὶ κατὰ ἄλλον δὲ λόγον ἀφωρισμένος ἦτον ὁ Παῦλος, ἀντὶ τοῦ, προωρισμένος εἰς τὸ Εὐαγγέλιον, καθὼς καὶ πρὸς τὸν Γερεμίαν λέγει ὁ Θεός· „πρὸ τοῦ σε ἐξελθεῖν ἐκ μήτρας ἡγίασά σε". (Ἱερ. ά. 5.) ἤτοι ἐδιώρισά σε εἰς προφητείαν· καὶ ὁ Παῦλος ἀλλαχοῦ λέγει διὰ λόγου του· „ὅτε δὲ εὐδόκησεν ὁ „Θεὸς ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρός μου". (Γαλ. ά. 15.) (2) Δεύτερον λέγει δὲ ὁ Παῦλος μετανοίως, ὅτι εἶμαι κλητὸς, καὶ ἀφωρισμένος εἰς τὸ Εὐαγγέλιον· ἀλλ' ἐπειδὴ γράφει εἰς τοὺς ὑπερηφάνους Ῥωμαίους, δείχνει τὸν ἑαυτόν του ἀξιόπιστον μὲ τὰ λόγια ταῦτα, ὡς ψηφισμένος ἀπὸ τὸν Θεόν. Λέγεται δὲ Εὐαγγέλιον Θεοῦ, τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων (3), ὄχι μόνον διὰ τὰ ἀπερασμένα ἀγαθὰ ὁποῦ μᾶς ἐχάρισεν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ μέλοντα ὁποῦ μᾶς ὑπόσχεται· μὲ τὸ χαροποιὸν δὲ ὄνομα τοῦ Εὐαγγελίου, παρηγορεῖ διὰ τοῦτο τὸν ἀκροατὴν ὁ Ἀπόστολος· ἐπειδὴ αὐτὸ περιέχει, ὄχι λυπηρὰ μηνύματα, ἀλλὰ θησαυροὺς μυρίων ἀγαθῶν· τὸ δὲ Εὐαγγέλιον τοῦτο, τοῦ Θεοῦ εἶναι, ἤτοι τοῦ Πατρός· καὶ καθ' ὃ ἐχαρίσθη ἀπὸ τὸν Πατέρα, καὶ καθ' ὃ φανερόνει εἰς τοὺς ἄλλους αὐτὸν τὸν Πατέρα· διατί, ἀγκαλὰ καὶ ἐν τῇ παλαιᾷ ἦτον γνωστὸς καὶ φανερὸς ὁ Πατὴρ, ἀλλὰ ἦτον γνωστὸς μόνον εἰς τοὺς Ἰουδαίους· καὶ οὔτε εἰς αὐτοὺς ἦτον γνωστὸς ὡσὰν Πατὴρ ἔχων υἱόν· ἀλλὰ μόνον ὡσὰν Θεὸς, καὶ δημιουργὸς τοῦ Κόσμου· ὕστερον δὲ, διὰ μέσου τοῦ Εὐαγγελίου, ἐφανερώθη εἰς ὅλην τὴν Οἰκουμένην, ὅτι εἶναι Πατὴρ, καὶ ὅτι ἔχει υἱόν.

2. „Ὃ προεπηγγείλατο διὰ τῶν Προφητῶν αὐτοῦ".

Ἐπειδὴ καὶ οἱ Ἕλληνες διέβαλλον τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου πῶς ἦτον καινούργιον, διὰ τοῦτο δείχνει ὁ Παῦλος μὲ τὰ λόγια ταῦτα, ὅτι ἦτον παλαιότερον καὶ ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς Ἕλληνας, καὶ προεπονίζετο εἰς τοὺς Προφήτας· καὶ αὐτὸ τὸ ἴδιον ὄνομα τοῦ Εὐαγγελίου δείχνεται αὐτολεξεὶ εἰς τὸν Προφήτην Δαβὶδ, λέγοντα· „Κύριος δώσει ῥῆμα τοῖς εὐαγγελιζομένοις „δυνάμει πολλῇ". (Ψαλ. ξζ'. 12.) καὶ εἰς τὸν Ἡσαΐαν. „ὡς ὡραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐαγ„γελιζομένων εἰρήνην". (Ἡσ. νβ'. 7.) (4)

„Ἐν

(1) „Ἀπεστάλη μὲν ὡς ἄνθρωπος ὁ Χριστὸς, κα„τὰ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον· εἰ δὲ καὶ ὡς Θεὸς, τί „τοῦτο; τὴν δυσκολίαν τοῦ Πατρός, ἀποστολὴν εἶναι νό„μισον, ἐφ' ὃν ἀναφέρει τὰ ἑαυτοῦ, καὶ ὡς ἀρχὴν τι„μῶν ἄκραντος, καὶ τὸ μὴ δοκεῖν εἶναι ἀντίθεος" (Λόγ. εἰς τὰ γενέθλια.) Καὶ ὁ Παῦλος λέγει περὶ τοῦ Χριστοῦ· „καταπαύσατε τὸν Ἀπόστολον, καὶ ἀρχιερέα" (Ἑβρ. γ'. 1.)

(2) Καὶ αἱ Πράξεις δὲ τῶν Ἀποστόλων λέγουσιν ὅτι ἀφώρισε τὸν Παῦλον εἰς τὸ Εὐαγγέλιον τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. „Λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ Κυρίῳ καὶ „νηστευόντων, εἶπε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· ἀφορίσατε „δή μοι τόν τε Βαρνάβαν, καὶ τὸν Σαῦλον εἰς τὸ ἔργον „ὃ προσκέκλημαι αὐτούς". (Πράξ. ιγ'. 2.

(3) „Τοῦτο ἐστὶ τὸ τοῦ Θεοῦ Εὐαγγέλιον, κατὰ τὸν „Ἅγιον Μάξιμον, θεσπέσια Θεοῦ, καὶ παράκλησις πρὸς „ἀνθρώπους διὰ Υἱοῦ σαρκωθέντος, καὶ μισθὸν δωρουμένου „τοῖς πιστεύουσι τῆς ὁδοῦ τὸν Πατέρα καταλλαγῆς, „τὴν ἀγέννητον Θεώσιν· ἀγέννητον δὲ λέγω Θέωσιν τὴν „κατ' ἐλπίδος εὐπόστατον ἔλλαμψιν, ἥτις οὐκ ἔχει γένε„σιν, ἀλλ' ἀεπινόητον ἐν τοῖς ἀξίοις φανέρωσιν". Περὶ τοῦ Εὐαγγελίου. Ὅρα εἰς τὸ ιδ'. Κεφαλ. τῆς πρὸς Ρ'ωμ. σιχ. 24. ἵνα μάθῃς ὅτι δὲν ὀνομάζει ὁ Παῦλος ἐδῶ Εὐαγγέλιον, Βιβλίον Εὐαγγελίου, χωρισὸν ἀπὸ τὰ τέσσαρα, καθὼς τινες ψεύδως εἶπον. Σημείωσαι ὅτι κατὰ τὸν Θεοδώριτον, ἐδῶ μὲν τώρα ὀνομάζει ὁ Παῦλος Εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός, μετὰ ὀλίγον δὲ ὀνομάζει τοῦτο τοῦ Υἱοῦ, λέγων· „μάρτυς γάρμου „ἐστὶν ὁ Θεὸς, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί μου, ἐν „τῷ Εὐαγγελίῳ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ" (Κεφ. ά. στίχ. θ'.) ἵνα δειχθῇ, ὅτι τὰ αὐτὰ ὁ Παῦλος, ποτὲ μὲν ἐπὶ τοῦ Πατρὸς τίθησι, ποτὲ δὲ, ἐπὶ τοῦ Υἱοῦ, διὰ τὴν αὐτὴν ὁμοουσιότητα καὶ ὁμοτιμίαν.

(4) Καὶ ἀλλαχοῦ ὁ Δαβὶδ· „Εὐαγγελίζεσθε ἡμέ„σὶν ἡμέραν ἐξ ἡμέρας τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ ἡμῶν". (Ψαλ. μέ. 2.) Καὶ ὁ Ἡσαΐας „ἐπ' ὄρους ὑψηλοῦ ἀ„ναβηθὶ ὁ εὐαγγελιζόμενος Σιών, ὕψωσον ἰσχυρῶς τὴν φω„νήν σου ὁ εὐαγγελιζόμενος Ἱερουσαλήμ". (Ἡσ. μ'. 9.) Καὶ „τὸ σωτήριον Κυρίου εὐαγγελιοῦνται" (ξ'. 6.) Καὶ εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς ἀπέσταλκέ με. (ξά. 1.) Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἰωὴλ· „ἐν τῷ ὄρει Σιών, καὶ ἐν Ἱε„ρουσαλὴμ ἔσται ἀνασῳζόμενος, καθ' ὅτι εἶπε Κύριος, „καὶ εὐαγγελιζόμενοι οὓς ὁ Κύριος προσκέκληται" (Ἰωὴλ. β'. 32.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Ἐν Γραφαῖς Ἁγίαις ".

Οἱ γὰρ Προφῆται δὲν ἔλεγον μόνον τὰ τοῦ Εὐαγγελίου, ἀλλὰ καὶ ἔγραφον, καὶ μὲ φράγματα ἐτύπουν τὰ λεγόμενα· καθὼς ὁ Ἀβραὰμ προετύπου τὸ Πάθος τοῦ Χριστοῦ διὰ τοῦ Ἰσαὰκ, καὶ ὁ Μωϋσῆς προεδήλου τὸν Σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ, διὰ τῆς ὑψώσεως τοῦ χαλκοῦ ὄφεως, καὶ τῆς ἐκπάσεως τῶν χειρῶν του, καὶ τῆς σφαγῆς τοῦ ἀμνοῦ· διὰ τί, ὅταν ὁ Θεὸς μέλλῃ νὰ κατασκευάσῃ μεγάλα φράγματα, προκηρύττει αὐτὰ ἀπὸ πολλῶν χρόνων. „ Εἰδὲ καὶ λέγει ὁ Κύριος, ὅ„ τι πολλοὶ Προφῆται ἐπεθύμησαν νὰ ἰδοῦν ἃ βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον ". (Ματθ. ιγ'. 16.) αὐτοῦ τοῦ σάρκα τοῦ Κυρίου, λέγει, ὅτι δὲν εἶδον, καὶ αὐτὰ τὰ θαύματα τοῦ Χριστοῦ μὲ τοὺς αἰθητοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ ἐχὶ δηλαδὴ πῶς δὲν εἶδον αὐτὰ μὲ τοὺς νοητοὺς καὶ προφητικοὺς αὐτῶν ὀφθαλμούς.

3. „ Περὶ τοῦ Υἱοῦ τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος Δαβὶδ κατὰ σάρκα ".

Φανερῶς ἐδῶ τὰς δύω γεννήσεις τοῦ Χριστοῦ ὁ Παῦλος δηλοῖ· λέγωντας γὰρ περὶ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ, ὅτι τοῦ Θεοῦ, ἐφανέρωσε τοῦτο ἄνω καὶ θείαν γέννησιν· προσθεὶς δὲ καὶ τὸ ἐκ σπέρματος Δαβὶδ, ἐφανέρωσε τοῦτο κάτω καὶ ἀνθρωπίνην γέννησιν· προσθέττωντας δὲ ἀκόμη καὶ τὸ κατὰ σάρκα, ἔδειξεν ὅτι ὁ αὐτὸς ἔχει γέννησιν καὶ κατὰ Πνεῦμα, ὅτι κατὰ τοῦτο Θεότητα. „ Πνεῦμα γάρ φησιν ὁ Θεός ". (Ἰω. δ'. 24.) (1) Δὲν διδάσκει λοιπὸν τὸ Εὐαγγέλιον τοῦτο, διὰ ἄνθρωπον φιλὸν, ἀλλὰ διὰ τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ· καὶ πάλιν ὄχι διὰ Θεὸν γυμνὸν, ἀλλὰ διὰ τὸν γενόμενον ἀπὸ τὸ σπέρμα τοῦ Δαβὶδ κατὰ τοῦτο σάρκα· ἐπειδὴ ὁ αὐτὸς Χριστὸς, εἶναι καὶ τὰ δύω ταῦτα, καὶ υἱὸς Θεοῦ, καὶ υἱὸς Δαβίδ. Λοιπὸν ἂς καταιχεῖται ὁ Νεσόριος, ὁπὸ λέγει φιλὸν ἄνθρωπον τὸν Χριστόν. Ἀναφέρει δὲ ὁ Παῦλος ἐδῶ τοῦτο κατὰ σάρκα γέννησιν τοῦ Χριστοῦ, καθὼς ἀναφέρουν αὐτοῦ καὶ οἱ Θεῖοι Εὐαγγελισταὶ, διὰ νὰ ὁδηγήσῃ ἀπὸ αὐτοῦ τὰς ἀκροατὰς εἰς τοῦτο ἄνω, καὶ θεϊκὴν τε γέννησιν· διὰ τί καὶ αὐτὸς ὁ Κύριος, πρῶτον ἐφαίνη ὡς ἄνθρωπος, καὶ ὕστερον ἐγνωρίσθη ὡς Θεός.

4. „ Τοῦ ὁρισθέντος Υἱοῦ Θεοῦ ἐν δυνάμει, κατὰ πνεῦμα ἁγιωσύνης, „ ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν, Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν ".

Εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Παῦλος ὅτι διὰ τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ εἶναι τὸ Εὐαγγέλιον ὁποῦ κηρύττει, τώρα δὲ προσθέττει καὶ τοῦτο αἰτίαν, πῶς ἐγνωρίσθη ὅτι εἶναι Υἱὸς Θεοῦ, καὶ λέγει τοῦ ὁρισθέντος, ἤτοι τοῦ ἀποδειχθέντος, τοῦ βεβαιωθέντος, καὶ κριθέντος ὅτι εἶναι Υἱὸς Θεοῦ· ὅρος γὰρ λέγεται ἡ κρίσις, καὶ ἡ ψῆφος, καὶ ἡ ἀπόφασις (2). Ὅλοι λέγει οἱ ἄνθρωποι ὤρισαν, καὶ ἐψήφισαν τὸν Χριστὸν, πῶς εἶναι Υἱὸς Θεοῦ. Πόθεν; ἐν δυνάμει, ἤγουν ἀπὸ τοῦτο δυνάμιν τῶν θαυμάτων ὁποῦ ἐποίησεν· ἀλλὰ καὶ πρὸς τούτοις ἐψήφισαν αὐτὸν Υἱὸν Θεοῦ, κατὰ πνεῦμα ἁγιωσύνης, ἤτοι ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, διὰ μέσου τοῦ ὁποίου ἠγίαζε τοὺς πιστεύοντας εἰς αὐτόν· ἀλλὰ καὶ ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν, ἐψήφισαν αὐτὸν πάντες ὅτι εἶναι Υἱὸς Θεοῦ· διὰ τί πρῶτος αὐτὸς, καὶ μόνος, ἀνέστησε τὸν ἑαυτόν του· μεγάλον δὲ ἦτον τοῦτο, τὸ νὰ πάθῃ, καὶ τὸ νὰ ἀναστηθῇ· ὅθεν καὶ αὐτὸς ὁ Κύριος ἔλεγεν· „ ὅταν ὑψώσητέ με ἀπὸ τῆς γῆς, (ἤγουν ὅταν „ μὲ σταυρώσητε, καὶ ἐγὼ ἀναστηθῶ) τότε γνώσεσθε, ὅτι ἐγώ εἰμι ". ἤτοι ὅτι εἶμαι Υἱὸς Θεοῦ. (Ἰωάν. η'. 28.)

5. „ Δι'

---

(1) Ὅθεν καὶ ὁ Θεοδώρητος εἶπεν· „ ἡ γὰρ τῶ κατὰ „ σάρκα προσληψις αὐτίστεται, ὡς τῶ Θεῶ καὶ Πα„ τρὸς Υἱὸς ἐστιν ἀληθῶς κατὰ τοῦτο Θεότητα· οὐδὲ γὰρ „ ἐπὶ τῆ τοῦτο μόνον ὄντων, ὅπερ ὁρῶνται (ἤτοι ἐπὶ „ τῆ φιλῶν ἀνθρώπων) ἐστιν οὗτος τὸ κατὰ σάρκα „ προσκάμενον.... οὐχ ἥρμοττε γὰρ αὐτῆς, ἀνθρώ„ ποις ὢσιν, ἡ τοιαύτη προσληψις· ἐνταῦθα δὲ, ἐπει„ δὴ οὐκ ἀνθρωπος μόνον ἐστιν, ἀλλὰ καὶ Θεὸς προαιώ„ νιος ὁ ἐνανθρωπήσας Θεὸς Λόγος· τῶ σπέρματος τοῦ „ Δαβὶδ μνημονεύσας ὁ θεῖος Ἀπόστολος, ἀναγκαίως „ τὸ κατὰ σάρκα προσέθηκε, σαφῶς ἡμᾶς διδάξας, „ πῶς μὲν Υἱὸς ἐστι τῶ Θεῶ, πῶς δὲ τῶ Δαβὶδ ἐχρη„ μάτισε ".

(2) Τοῦτ' αὐτὸ σαφῶς γνῶσιν, καὶ βεβαίαν λέγει καὶ ὁ Οἰκουμένιος ὅτι δηλοῖ τὸ, ὁρισθέντος. „ ἐπειδὴ „ δὲ ὁρισμῶν τινῶν ἐπιγινώσκομεν ἃ βεβαίως, καὶ οὐκ „ ἐν δισταγμῶ ἐπισάμεθα ".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

5. „Δι' ὃ ἐλάβομεν χάριν, καὶ ἀποστολὴν εἰς ὑπακοὴν πίστεως".

Βλέπε, ὦ ἀναγνῶστα, δύχαριστον, γνώμιλω τὸ μακαρίου Παύλου· καὶνὰ, λέγει, δὲν ἔχομεν ἐδικόν μας, ἀλλὰ ὅλα τὰ ἐλάβομεν διὰ μέσου τοῦ Υἱοῦ (1), καὶ ἀγκαλὰ διὰ μέσου τοῦ Πνεύματος ἔλαβον οἱ Ἀπόστολοι τὴν ἀποστολὴν καὶ τὴν χάριν· „ἐκεῖνος γὰρ, λέγει ὁ Κύ„ριος (ὁ Παράκλητος δηλαδὴ) ὁδηγήσει ὑμᾶς εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν". (Ἰω. ιϛ'. 13.) Καὶ τὸ Πνεῦμα λέγει „ἀφορίσατέ μοι τὸν Παῦλον, καὶ τὸν Βαρνάβαν εἰς τὸ ἔργον ὃ προσκέ„κλημαι αὐτούς". (Πράξ. ιγ'. 2.) Καὶ „διὰ τοῦ Πνεύματος δίδοται λόγος σοφίας". (α. Κορ. ιβ'. 8.) πλὴν τί ἐναντίον ἀπὸ τᾶτο ἀκολουθεῖ; οὐδέν· διὰ τὶ ὅσα εἶναι τὸ Πνεύματος, εἶναι καὶ τὸ Υἱοῦ· καὶ ἀντιστρόφως, ὅσα εἶναι τοῦ Υἱὸ, εἶναι καὶ τοῦ Πνεύματος, διὰ τὴν αὐτὴν ὁμοουσιότητα· χάριν δὲ, λέγει, ἐλάβομεν καὶ ἀποστολήν· ἤτοι ἡμεῖς ἀπὸ λόγου μας δὲν ἐκαπωρθώσαμεν τᾶτο τὸ νὰ γνώμεν Ἀπόστολοι· ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἄνωθεν χάριν τᾶτο ἔγινεν εἰς ἡμᾶς· ἀλλὰ καὶ τὸ νὰ πείθωμεν τὺς ἀνθρώπους, καὶ αὐτὸ τῆς χάριτος εἶναι· τὸ μὲν γὰρ νὰ περιέρχωνται καὶ νὰ κηρύττωσιν οἱ Ἀπόστολοι, τᾶτο ἦτον ἔργον ἐδικόν τες, καὶ κατόρθωμα· τὸ δὲ νὰ πείθουν τοὺς ἀκούοντας, αὐτὸ ἦτον κατόρθωμα ὅλον τοῦ Θεοῦ. Εἰς ὑπακοὴν δὲ πίστεως ἀπεστάλημεν, λέγει, καὶ ὄχι εἰς λογομαχίας καὶ ζητήσεις, ἢ καταστροφὰς διὰ λόγων. Τί δὲ δηλοῖ τὸ, εἰς ὑπακοὴν πίστεως; δηλαδὴ, ἵνα οἱ διδασκόμενοι ὑπακούσωσι, καὶ χωρὶς ἀντιρρήσεως πιστεύσωσιν (2).

„Ἐν πᾶσι τοῖς Ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ".

Εἰς ὅλα, λέγει, τὰ Ἔθνη ἐλάβομεν χάριν, ὄχι μόνος ἐγὼ, ἀλλὰ καὶ οἱ λοιποὶ Ἀπόστολοι· ἐπειδὴ μόνος ὁ Παῦλος δὲν περιῆλθεν εἰς ὅλα τὰ Ἔθνη· ἔξω μόνον αὖ εἰπῇ τινας, ὅτι αὖ ὄχι καὶ ζωντανὸς περιῆλθεν αὐτὰ, ἀλλ' ὅμως μετὰ θάνατον περιέρχεται ὅλα τὰ Ἔθνη, διὰ μέσου τῆς Ἐπιστολῶν του· ἐδόθη δὲ ἡ χάρις αὕτη τὸ νὰ κηρύττωσιν οἱ Ἀπόστολοι εἰς τὰ Ἔθνη, ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ, ἤτοι ἵνα πιστεύσωσιν οἱ ἀκούοντες, διὰ τὸ ὄνομα τοῦ

---

(1) Ὁ δὲ Προκόπιος λέγει, ὅτι, διὰ τῆς χάριτος ταύτης καὶ ἀποστολῆς ὅπερ ἔλαβον οἱ Ἀπόστολοι, ἐδυνήθησαν νὰ ἄρχουσι τοῦ Κόσμου. „ὁ γὰρ μὴ τοῦ „φύσει ἄρχοντος μεταχών, τᾶτ' ἐστὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύ„ματος, ἃ δύναται ἄρχειν". „χωρὶς ἐμοῦ φησιν ἃ δύ„ναθε ποιεῖν ὐδέν". (Ἰωαν. ιέ. 5.) Καὶ ὁ Ἀπόστο„λος, δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν εἰς ὑπα„κοὴν πίστεως· δι' ὅτι σοφοὶ μεν, καὶ δυνατοὶ Βασι„λεῖς, ἄρχειν οὐκ ἠδυνήθησαν ἀληθῶς, οἱ δὲ τῆς ἀν„θρωπίνων ἐσερημένοι, ἦρξαν καὶ κεκρατήκασι Κόσμου „παντὸς Ἀπόστολοι" (σελ. 1566. τοῦ α. Τόμ. τῆς Ὀκταβύχ.) Ὁ δὲ Οἰκουμένιος, τὸ, χάριν καὶ ἀποστολὴν, μεταφράζει „χάριν εἰς ἀποστολήν". ὁ δὲ μέγας Βασίλειος ὧδε ἑρμηνεύει τὸ ῥητὸν τᾶτο „ἐν μὲν „γὰρ τῷ λέγειν (τὸν Ἀπόστολον) δι' οὗ ἐλάβομεν „χάριν, καὶ ἀποστολὴν, τὴν ἐκεῖθεν (ἀπὸ Πατρὸς „εἰς ἡμᾶς) τῆς ἀγαθῶν χορηγίαν ἐμφαίνει· ἐν δὲ τῷ „λέγειν, δι' ὃ τὴν προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν, τὴν ἡμε„τέραν προσληψιν, καὶ οἰκείωσιν διὰ Χριστὸ πρὸς τὸν „Θεὸν γινομένην παρίστησι". (Κεφ. ἡ. περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος). Ἀπὸ τὰ λόγια δὲ ταῦτα τοῦ μεγάλου Βασιλείου δείκνυται, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εὑρίσκεται παντοῦ μεσίτης, καὶ ἐν τῇ ἀναβάσει τῆς γνώσεως ἡμῶν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα, καὶ ἐν τῇ ἀπὸ τοῦ Πατρὸς εἰς ἡμᾶς καταβάσει τῶν πνευματικῶν χαρισμάτων· καθ' ὅτι, ὡς ὁ αὐτὸς λέγει Βασίλειος „ἡ ὁδὸς τῆς „θεογνωσίας ἐστὶν, ἀπὸ ἑνὸς Πνεύματος, διὰ τοῦ ἑνὸς „Υἱοῦ, ἐπὶ τὸν ἕνα Πατέρα· καὶ ἀνάπαλιν, ἡ φυσικὴ „ἀγαθότης, καὶ ὁ κατὰ φύσιν ἁγιασμὸς, καὶ τὸ βασιλι„κὸν ἀξίωμα, ἐκ Πατρὸς, διὰ τοῦ Μονογενοῦς, ἐπὶ τὸ „Πνεῦμα διήκει". (Κεφ. ιή. περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος). ὅθεν καὶ ὁ Θεσσαλονίκης ἐφη Γρηγόριος. „μία „γὰρ ἡ τοῦ θείου βουλήματος κίνησις ἐκ προκαταρκτικῆς „αἰτίας τοῦ Πατρὸς ὁρμωμένη, καὶ διὰ τοῦ Υἱοῦ προϊοῦσα, „καὶ ἐν τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι τελουμένη, καὶ τοῦτο „δῆλον ἐκ τῆς ἀποτελεσμάτων· ἐντεῦθεν γὰρ πᾶσα „φυσικὴ ἐνέργεια καθίσταται γνώριμος". (Κεφ. ριβ'.)

Σημειώσου δὲ ὅτι διχῶς εὑρίσκεται παντοῦ Μεσίτης ὁ Χριστὸς, καὶ καθ' ὁ Θεὸς, ὡς λέγει αὐτόθεν ὁ μέγας Βασίλειος, καὶ ὁ Θεσσαλονίκης Γρηγόριος· καὶ καθ' ὁ ἄνθρωπος, ὡς λέγει ὁ Θεοδώριτος· κατὰ τᾶτο γὰρ λέγεται καὶ Ἀρχιερεὺς αἰώνιος, ὡς λέγει ἀλλαχοῦ ὁ Παῦλος· „ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησοῦς, κα„τὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ Ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς „τὸν αἰῶνα". (Ἑβρ. ϛ'. 20.) ὅπερ ἑρμηνεύων ὁ Θεοδώριτος „Ἀρχιερεύς, φησιν, εἰς τὸν αἰῶνά ἐστιν, ἐχ' ὡς „θυσίας προσφέρων· ἅπαξ γὰρ τὸ ἑαυτοῦ προσενηνο„χε σῶμα· ἀλ' ὡς μεσίτης, προσάγων τῷ Πατρὶ τοὺς „πιστεύοντας· δι' αὐτοῦ γάρ φησιν ἐσχήκαμεν τὴν προσ„αγωγὴν οἱ ἀμφότεροι ἐν ἑνὶ Πνεύματι πρὸς τὸν „Πατέρα". (Ἐφ. β'. 18.) Καὶ αὖτος δὲ ὁ Κύριος ἐν τοῖς ἱεροῖς Εὐαγγελίοις φησιν „οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς „τὸν Πατέρα, εἰμὴ δι' ἐμοῦ". (Ἰω. ιδ'. 6.) Ὅρα καὶ τὸ „ὃς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν". (Ῥωμ. η'. 34.) καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „εἷς καὶ μεσίτης Θεοῦ καὶ „ἀνθρώπων". (α. Τιμοθ. β'. 5.)

(2) Καὶ μὴ πολυπραγμονῶσι δηλαδὴ γένησιν, καὶ ἀσίαι Θεοῦ, κατὰ τὸν Οἰκουμένιον.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῶ Χριςῶ, καὶ ὐχὶ διὰ τὴν ουσίαν αὐτοῦ· ἐπειδὴ καὶ τὸ ὄνομα τῶ Χριςῶ ἦτον ὁποῦ ἔκαμνε τὰ θαύματα· τοῦτο δὲ πίστιν ἐχρειάζετο· διὰ τί, οὐδὲ αὐτὸ εἶναι καπάληπτον εἰς τὸν νοῦν (χωρὶς πίστεως δηλαδὴ) πῶς τὸ ὄνομα τῶ Χριςοῦ κάμνει θαύματα. Βλέπε δὲ, ὡ ἀναγνῶςα, τὴν χάριν τῶ Εὐαγγελίου, πῶς δὲν ἐδόθη εἰς ὅλα Ἔθνος, καθὼς ἡ παλαία Διαθήκη ἐδόθη εἰς μόνους τοὺς Ἰουδαίους, ἀλλὰ εἰς ὅλα τὰ Ἔθνη.

6. „Ἐν οἷς ἐςὲ καὶ ὑμεῖς, κλητοὶ Ἰησοῦ Χριςοῦ".

Ἐδῶ καπαβάλλει τὴν ὑπερηφάνειαν τῶν Ῥωμαίων ὁ Θεῖος Ἀπόςολος, διὰ τί, λέγει, ἐσεῖς οἱ Ῥωμαῖοι ὁπῦ φαίνεσθε πῶς ὑξιάζετε τοὺς ἄλλους, δὲν ἀποκτᾶσετε κάνενα περιςότερον προνόμιον ἀπὸ τὰ ἄλλα Ἔθνη· ἀλλὰ καθὼς εἰς τοὺς ἄλλους κηρύττομεν, ἔτζι παρομοίως καὶ εἰς ἐσᾶς· μὴ ὑπερηφανεύεσθε λοιπόν. Καὶ ἄλλως δὲ τοῦτο ἐρμηνεύεται· καλεσμένοι, λέγει, ἐδῶ καὶ ἐσεῖς οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ ἐφορτώθητε ἀπὸ τὴν χάριν τῶ Θεῶ, ὴ ἀπὸ λόγυ σας δὲν ἤλθετε εἰς αὐτήν.

7. „Πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ ἀγαπητοῖς Θεοῦ, κλητοῖς ἁγίοις".

Ἐγὼ, λέγει, ὁ Παῦλος ὁ δοῦλος Ἰησοῦ Χριςοῦ λέγω, ὄχι εἰς ὅλους ἁπλῶς τοὺς κατοικοῦντας ἐν Ῥώμῃ, ἀλλὰ εἰς ὅλους ἐσᾶς τοὺς ἠγαπημένους παρὰ Θεοῦ. Πόθεν δὲ εἶναι φανερὸν ὅτι ἦτον οἱ Ῥωμαῖοι ἀγαπητοί; ἀπὸ τὸν ἁγιασμόν. Ἁγίους δὲ ὀνομάζει ὁ Παῦλος ὅλους τοὺς πιςοὺς Χριςιανούς· ἐφόβεσε δὲ τὸ, κλητοῖς, ἐνθυμίζωντας αὐτὲς τὴν ἐνέργειαν τῶ Θεοῦ, καὶ ὅτι, κἂν, λέγει, ἀπὸ Ὑπάτους, ἢ Ἐπάρχους ἐγεννήθητε καπὰ σάρκα, ἀλλ' ὅμως ὁ Θεὸς σᾶς ἐκάλεσε μὲ τὴν αὐτὴν κλῆσιν, μὲ τὴν ὁποίαν ἐκάλεσε καὶ τοὺς ἰδιώτας, καὶ πενιχροὺς, ἀγαπήσας, ἢ ἁγιάσας, καὶ ἐσᾶς, ὁμοίως μὲ ἐκείνους (1). Ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ ἠγαπήθητε, καὶ ἐκαλέσθητε, καὶ ἠγιάσθητε ἀπὸ τὸν Θεὸν παρόμοια μὲ ὅλους, μὴν ὑπερηφανεύεσθε καπ' ἐκείνων τῶν δύο τελῶν.

„Χάρις ὑμῖν, καὶ εἰρήνη".

Τί δὲ λέγω εἰς ἐσᾶς τοὺς κατοικοῦντας ἐν τῇ Ῥώμῃ; τὸ νὰ ἦναι χάρις εἰς ἐσᾶς, καὶ εἰρήνη· αὐτὶ τῶ, σᾶς χαιρετῶ (2), δι' ὅτι τὸ ὄνομα τῆς εἰρήνης ἐφόςαξεν ὁ Κύριος τοὺς Ἀποςόλους νὰ λέγωσι φῶτον, ὅταν ἐμβαίνοιω εἰς τοὺς οἴκους τῶν ἀνθρώπων· οὕτω γὰρ λέγει· „εἰς ἣν δ' ἂν οἰκίαν εἰσέρχησθε, φῶτον λέγετε· εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ". (Λεκ. ι. 15.) ἐπειδὴ ὁ Κύριος ἀφάνισε τὸν πολυὺ πόλεμον, τὸν ὁποῖον ἐγέννησεν εἰς ἡμᾶς ἡ ἁμαρτία ἐναντίον τῶ Θεῶ, καὶ μᾶς εἰρήνωσε μὲ τὸν Θεόν· ἡ εἰρήνη δὲ αὕτη δὲν ἔγινεν ἀπὸ τὰς ἐδικάς μας πόπες, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν χάριν τῶ Θεοῦ· ὅθεν προτέρα εἶναι ἡ χάρις, ἔπειτα ἡ εἰρήνη. Αὐτὰ λοιπὸν τὰ δύω ἀγαθὰ, εὔχεται ὁ Παῦλος νὰ μένωσι παντοτινὰ, καὶ ἀπίνητα εἰς ἡμᾶς τοὺς Χριςιανοὺς, διὰ νὰ μὴν ἁμαρτήσωμεν πάλιν, καὶ ἄλλον πόλεμον ἀσηκώσωμεν καπὰ τοῦ Θεοῦ (3).

„Ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίυ Ἰησοῦ Χριςοῦ" (4).

Ὢ τοῦ θαύματος! πόσον ἡ χάρις ἴσχυσεν, ἡ ἐκ τῆς θείας ἀγάπης προερχομένη! διὰ τί ἡμεῖς οἱ Χριςιανοὶ ὁποῦ ἤμεθα ἐχθροὶ τοῦ Θεοῦ καὶ ἄτιμοι, ἐγίναμεν υἱοὶ τοῦ Θεοῦ, καὶ Πα-

---

(1) Ὁ δὲ Οἰκυμένιος λέγει ὅτι φῶτον ἔβαλε τὸ, ἠγαπημένοις Θεοῦ, εἶπε τὸ, κλητοῖς ἁγίοις, ὡσὰν νὰ ἔλεγε „πόθεν ἐκλήθητε; ἐκ ποίων πόνων; ἐκ ποίων „καταρθωμάτων; πόθεν ἔσετε ἅγιοι; ἀλλ' ἢ ἐκ μόνης „τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ· αὐτὸς γὰρ δωρεὰν ἀγαπήσας „ἡμᾶς, καὶ τὸ αἷμα αὐτὸ ὑπὲρ ἡμῶν ἐκχέας, ἐκά„λεσεν ἡμᾶς εἰς ἁγιασμὸν, καὶ κληρονομίαν τῆς Βα„σιλείας αὐτῦ".

(2) Περὶ τοῦ χαιρετισμῦ τούτου, ὅρα εἰς τὴν ά. τροπ. Κορινθ. στιχ. 3. ὅπου πλατύτερον τὸν ἐρμηνεύσαμεν.

(3) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ θεῖος Χρυσόςομος, τὰ αὐτοτέρω ἑρμηνεύων λέγει· „ὢ φροσηγορίας, μυρία φερούσης „ἀγαθά"!

(4) Σημείωσαι ὅτι καπὰ τὸν Θεοδώριτον, ἐνταῦθα ἐτελείωσεν ὁ Ἀπόςολος τὴν φοσγραφὴν τῆς Ἐπιστολῆς

Πατέρα ἀποκτίσαμεν τὸν Θεόν (1). Ἀπὸ τῦ Θεῦ λοιπὸν ἡ Παξὸς, καὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἄμποτε νὰ ἦναι λέγει εἰς ἐσᾶς τὲς ἐν τῇ Ῥώμῃ Χριστιανὲς βεβαία ἡ χάρις, καὶ ἡ εἰρήνη, οἵτινες καὶ ἔδωκαν ταῦτα κατ' ἀρχὰς εἰς ἐσᾶς, καὶ δυώμεται νὰ τὰ φυλάξουν ἕως τέλους.

8. „ Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὑπὲρ πάν-
„ των ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ Κόσμῳ".

Ὄντως πρέπον εἶναι εἰς τὸ ψυχικὸ τοῦ μακαρίου Παύλου τὸ προοίμιον τοῦτο! διὰ μέσου γὰρ τότε διδασκόμεθα νὰ εὐχαριστῶμεν καὶ ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ τὸν Θεὸν, ὄχι μόνον διὰ τὰ ἀγαθὰ ὁποῦ ἐχάρισεν εἰς ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ ἀγαθὰ ὁποῦ ἐχάρισεν εἰς τὸν πλησίον μας· τοῦτο γὰρ εἶναι ἴδιον τῆς ἀγάπης. Εὐχαριστεῖ δὲ ὁ Παῦλος τὸν Θεὸν, ὄχι διὰ γήϊνα καὶ φθαρτὰ ἀγαθὰ, ἀλλὰ διὰ τὴ ἐπίστευσαν οἱ Ῥωμαῖοι εἰς τὸν Θεόν. Λέγοντας δὲ ὁ Ἀπόστολος τῷ Θεῷ μου, ἔδειξε τὸ ἀγαπητικὸ διάθεσιν, τὸ ὁποίαν εἶχε πρὸς τὸν Θεόν· ἐπειδὴ καὶ κάμνει ἴδιον ἐδικόν του, τὸν ὄντα κοινὸν Θεὸν ὅλων τῶν ἀνθρώπων, καθὼς καὶ οἱ Προφῆται πολλαχοῦ τοῦτο ποιοῦσιν (2)· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Θεὸς τοῦτο ποιεῖ, ὀνομάζοντας τὸν ἑαυτόν του Θεὸν Ἀβραὰμ, καὶ Ἰσαὰκ, καὶ Ἰακὼβ, διὰ νὰ δείξῃ τὸ ξεχωριστὸ ἀγάπτο ὁποῦ ἔχει εἰς τοὺς προπάτορας αὐτούς. Λέγει δὲ ὁ Παῦλος ὅτι εὐχαριστεῖ τὸν Θεὸν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· διὰ τὶ ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ μεσίτης καὶ πρόξενος καὶ αὐτῆς τῆς πρὸς Θεὸν εὐχαριστίας ἡμῶν· ὄχι μόνον διὰ τὶ μᾶς ἐδίδαξε νὰ εὐχαριστῶμεν ἁπλῶς, ἀλλὰ καὶ διὰ τὶ μᾶς ἐδίδαξε νὰ προσφέρωμεν τὸ εὐχαριστίαν μας παύτου εἰς τὸν Πατέρα. Διὰ ποίαν δὲ αἰτίαν εὐχαριστεῖ ὁ Ἀπόστολος; ὅτι ἡ πίστις τῶν Ῥωμαίων κηρύττεται εἰς ὅλον τὸν Κόσμον· μὲ τοῦτα δὲ τὰ λόγια, δύω πράγματα εἰς αὐτοὺς μαρτυρεῖ, ὅτι ἐπίστευσαν ἁπλῶς, καὶ ὅτι μὲ τόσην παῤῥησίαν ἐπίστευσαν, ὥστε ὁποῦ, ἡ πίστις αὐτῶν κηρύττεται εἰς ὅλον τὸν Κόσμον, καὶ διὰ μέσου αὐτῶν ὠφελοῦνται ὅλοι οἱ ἀκούοντες, παρακινόμενοι εἰς τὸ νὰ ζηλόνουν, καὶ νὰ μιμῶνται τὸ Βασιλεύουσαν Πόλιν τῆς Ῥώμης (3). Καὶ ἀγκαλὰ ὁ Πέτρος ἐκήρυξεν εἰς τὸ Ῥώμλω, ὅμως τὰ κατορθώματα τὰ Πέτρου, νομίζοντας κατορθώματα ἐδικά του ὁ Παῦλος, εὐχαριστεῖ διὰ τὸ πίστιν τῶν μαθητῶν τοῦ Πέτρου· τόσον ἦτον ἐλεύθερος ἀπὸ κάθε φθόνον καὶ βασκανίαν ὁ χρισμακάριος.

9. „ Μάρ-

λῆς παύτης· „ Παῦλος γάρ φησι δοῦλος Ἰησοῦ Χριστοῦ, „ πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ ἀγαπητοῖς Θεοῦ, κλητοῖς „ ἁγίοις, χάρις ὑμῖν, καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς „ ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ". τὰ δὲ ἄλλα πάντα τὰ ἔβαλε διὰ μέσου. „ ἐπεύχεται δὲ αὐτοῖς πρῶτον „ μὲν τοῦ Θεοῦ τὴν χάριν· διὰ ταύτης γὰρ ἅπαντες „ σωτηρίας ἀπήλαυσαν οἱ πιστεύσαντες· εἶτα τὴν εἰρή-„ νην, δι' ἧς πᾶσαν ἀνίστησι τὴν ἀρετὴν κατόρ-„ θωσιν· εἰρηνεύει γὰρ πρὸς Θεὸν ὁ τὴν εὐαγγελικὴν „ ἀσπαζόμενος πολιτείαν· ὁ θεραπεύειν αὐτὸν εἰς ἅ-„ παντα προθυμούμενος, πάντων δὲ τῶν δωρεῶν, οὐ τὸν „ Πατέρα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸν Υἱὸν δείκνυσι χορηγόν".

(1) Ὅθεν ἔλεγεν ὁ θεῖος Χρυσόστομος „ ὅταν δὲ „ ἰοὺς εἴπῃ, ἅπαντα τῶν ἀγαθῶν τὸν θησαυρὸν ἀνεκά-„ λυψεν".

(2) Ὁ γὰρ Προφήτης Δαβὶδ· „ ὁ Θεὸς ὁ Θεός „ μου φησὶ πρός σε ὀρθρίζω". (Ψαλ. ξβ'. 1.) Καὶ „ σῶσον τὸν δοῦλόν σου ὁ Θεός μου". (Ψαλ. πέ. 2.) Καὶ „ Κύριε ὁ Θεός μου ἐμεγαλύνθης σφόδρα". (Ψαλ. ργ'. 1.) Καὶ ὁ Ἡσαΐας „ Ἰδοὺ ὁ Θεός μου Σωτήρ „ μου". (ιβ'. 12.) Καὶ πάλιν „ Καὶ ὁ Θεός μου ἐ-„ σαι μοι ἰσχύς". (μδ'. 5.) Καὶ ὁ Ὡσηέ. „ Κύριος „ ὁ Θεός μου εἶ σύ". (β'. 23.) Καὶ ὁ Μιχαίας· „ ἀντιλήψομαι Θεοῦ μου ὑψίστου". (ζ'. 6.) Καὶ ὁ Ἀβ-βακούμ. „ Κύριος ὁ Θεός μου δυνάμεις μου". (γ'. 18.) Καὶ εἰς τὸ νέον Γραφεῖον καὶ χάριν τοῦ Εὐαγγελίου, πολλοὶ τῶν Ἁγίων, τὸν Θεόν, καὶ τὸν Ἰησοῦν, καὶ τὸν Χριστὸν, ἰδιοποιοῦνται, μάλιστα δὲ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος λέγων· „ Πάλιν Ἰησοῦς ὁ ἐμός". (Λόγ. εἰς τὰ Φῶτα.) Ὁ δὲ Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος ἰδιοποιεῖται μὲν καὶ αὐτὸς τὸν Χριστὸν, κεκολασμένως δὲ, λέγων „ πι-„ στεύσθω δὲ τοῦ λόγου Χριστὸς, εἰ θέμις ἐστὶν εἰπεῖν, ὁ „ ἐμός". (περὶ Ἐκκλ. Ἱεραρχ.)

(3) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει καὶ τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὁποίαν ἡ πίστις τῶν Ῥωμαίων ἐκηρύττετο εἰς ὅλον τὸν Κόσμον· „ ἐν ἐκείνῃ γὰρ εἶχον πάλαι, Ῥωμαίων „ οἱ Βασιλεῖς τὰ Βασίλεια· κἀκεῖθεν αἵ, τε τῶν Ἐθνῶν „ ἄρχοντες ἐξεπέμποντο, καὶ οἱ τὸν δασμὸν τῇς πόλης „ εἰσπράττοντες· καὶ μὴν καὶ εἰς ἐκείνην συνέῤῥεχον „ ἅπαντες, οἱ βασιλικὰς ἀπαγγέλλοντες χάριτας, καὶ „ διὰ τούτων ἀπάντων κατεμηνύετο πανταχῦ, ὡς καὶ ἡ „ Ῥωμαίων πόλις τὸν κατὰ Χριστὸν διδασκαλίαν ἐ-„ δέξατο". μεγίστην δὲ τοῦτο τοῖς ἀκούουσιν ὠφέλειαν φησὶ φέρειν· ὅτι δὲ τῷ αὐτῷ καιρῷ ἦσαν ἡ Ῥώμη πεπληθυσμένη ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ὅλη τὸ Κόσμο, μαρτυρεῖ ὁ ἱστορικὸς Ἀθηναγόρας, ὅς τις ὀνομάζει τὴν Ῥώμην „ δῆμον τῆς οἰκουμένης". καὶ πάλιν λέγει „ ἐκ αὐ-„ τῆς σκοπεῖν πάρεστι τοξότοι, λέγων τὴν Ῥωμαίων „ πόλιν, ἐπιστήμην τῆς οἰκουμένης". (Βιβλ. α.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

9. „ Μάρτυς γάρ μου ἐστιν ὁ Θεὸς, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί μου, „ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μνείαν ὑμῶν „ ποιοῦμαι πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου “.

Ἐπειδὴ ὁ Παῦλος ἀκόμη δὲν εἶχεν ἰδῇ τοὺς Ῥωμαίους, ἔμελλε δὲ νὰ εἰπῇ ὅτι πάντοτε ἐνθυμᾶται αὐτοὺς, διὰ τοῦτο καλεῖ μάρτυρα τὸν Θεὸν, τὸν γινώσκοντα τὰς καρδίας. Βλέπε δὲ, ὦ Ἀναγνώστα, πλάγχνα τῆς Ἀποστόλου! ἐπειδὴ πάντοτε ἐνθυμεῖτο ἀνθρώπους, ὁποῦ δὲν τοὺς εἶδεν εἰς πρόσωπον· καὶ πῶς τοὺς ἐνθυμεῖτο; εἰς τὰς προσευχάς του, καὶ ὄχι μίαν, ἢ δύω φοράς, ἀλλὰ πάντοτε. Λατρεύω δὲ τῷ Θεῷ, λέγει, ἤτοι δουλεύω, ἐν τῷ πνεύματί μου, ἤτοι ὄχι μὲ σαρκικὴν λατρείαν, ἀλλὰ μὲ πνευματικήν· ἡ μὲν γὰρ λατρεία τῶν Ἑλλήνων, ἦτον σαρκικὴ, καὶ πεπλανημένη· ἡ δὲ τῶν Ἰουδαίων, δὲν ἦτον μὲν πεπλανημένη, ἦτον δὲ σωματικὴ καὶ αὐτή· ἡ δὲ κατὰ Χριστὸν λατρεία εἶναι καὶ ἁπλανὴς, ἤτοι ἀληθινὴ, καὶ πνευματική· ὅθεν καὶ ὁ Κύριος εἶπεν εἰς τὴν Σαμαρείτιδα· „ ὅτι οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ, προσκυνή„ σουσι τῷ Πατρὶ ἐν πνεύματι, καὶ ἀληθείᾳ “. (Ἰωάνν. δ'. 23.) (1) Ἐπειδὴ δὲ πολλοὶ τρόποι λατρείας εἶναι· ἄλλος μὲν γὰρ λατρεύει, καὶ δουλεύει εἰς τὸν Θεὸν, μὲ τὸ νὰ οἰκονομῇ μόνον τὰ ἐδικάτου φαγήματα· ἄλλος δὲ, μὲ τὸ νὰ ἐπιμελῆται τοὺς ξένους ἀδελφοὺς, καὶ νὰ φροντῇται τὰς χήρας, καθὼς ἦτον ὁ Στέφανος, καὶ οἱ ἄλλοι ἑξ διάκονοι τῶν ζαπεζῶν· καὶ ἄλλος, μὲ τὴν διακονίαν τοῦ λόγου, καὶ τῆς διδασκαλίας· διὰ τοῦτο λέγει ὁ Παῦλος, ὅτι ἐγὼ λατρεύω τὸν Θεὸν μὲ τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ· εἶπε δὲ τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Υἱοῦ, ἀγκαλὰ καὶ αὐωτέρω εἶπεν ὅτι εἶναι καὶ τοῦ Πατρός· ἀλλ' ὅμως δὲν εἶναι κἀνένα παράδοξον· ἐπειδὴ ὅσα εἶναι τοῦ Πατρὸς, ταῦτα εἶναι καὶ τοῦ Υἱοῦ· καὶ ἀντιστρόφως, ὅσα εἶναι τοῦ Υἱοῦ, εἶναι καὶ τοῦ Πατρὸς, διὰ τὴν αὐτῆν ὁμοουσιότητα. Λέγει δὲ πῶς λατρεύει καὶ δουλεύει τὸν Θεὸν μὲ τὸ Εὐαγγέλιον, διὰ νὰ δείξῃ πόσον εἶναι ἀναγκαία εἰς αὐτὸν ἡ ὑπὲρ τῶν Ῥωμαίων μέριμνα· διὰ τί ἐκεῖνος ὁποῦ ἐγχειρισθῇ τὴν διελείαν τοῦ Εὐαγγελίου, φανερὸν ὅτι αὐτὸς ἔχει καὶ ἀνάγκην νὰ μεριμνᾷ διὰ ὅλους, ὁποῦ δέχονται τὸν λόγον τοῦ Εὐαγγελίου, μέρος δὲ τῶν ὅλων, ἦτον καὶ οἱ Ῥωμαῖοι (2).

10. „ Δέο-

(1) Ἡ λατρεία κυρίως, δουλείαν δηλοῖ, καθὼς λέγει ὁ Ἱερὸς Αὐγουστῖνος. (Κεφ. 45. περὶ ἀληθοῦς θρησκείας) καὶ περιέχει πίστιν, καὶ ἐλπίδα τῆς σωτηρίας ἡμῶν, καὶ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον, μόνῳ τῷ Θεῷ ἡ λατρεία αὕτη ἀποδίδοται· ὅθεν εἶπεν αὐτὸς ὁ Θεὸς „ Κύ„ ριον τὸν Θεόν σου προσκυνήσεις, καὶ αὐτῷ μόνῳ λα„ τρεύσεις “. (Δεύ. ς'. 13.) ὡς παίρνων αὐωτάτω δηλαδὴ, καὶ αἰτίαν, διὰ τοῦτο εἶναι, καὶ διὰ τοῦ εὖ εἶναι. Διὰ τοῦτο καὶ Διονύσιος ὁ Γαβάλων, ἐρίζει τὴν λατρείαν, ὅτι εἶναι δουλεία μόνῳ Θεῷ ἀποδιδομένη, κατὰ τὸ κατ' εἰκόνα, καὶ καθ' ὁμοίωσιν. Καὶ ἡ ζ'. Σύνοδος εἶπεν ἐν τῷ ὅρῳ αὐτῆς „ ἀσπασμὸν καὶ τιμητικὴν προσκύνησιν „ ἀπονέμειν τοῖς ἁγίαις εἰκόσιν, ἡ μὴν τὴν κατὰ πί„ στιν ἡμῶν ἀληθινὴν λατρείαν, ἣ πρέπει μόνῃ τῇ θείᾳ „ φύσει “. ἐπειδὴ δὲ ἡ εὐσέβεια εἰς δύω διαιρεῖται εἰς πίστιν, καὶ ἔργα· αὐτὸν εἶπεν, εἰς θεωρίαν καὶ πρᾶξιν, διὰ τοῦτο καὶ ἡ λατρεία εἰς δύω διαιρῆται, εἰς θεωρητικὴν, καθ' ἣν καὶ οἱ Ἄγγελοι λατρεύουσι τῷ Θεῷ, ὡς ψάλλει καὶ ἡ Ἐκκλησία. „ νῦν αἱ δυνάμεις τῶν „ Οὐρανῶν, σοὶ ἡμῖν ἀοράτως λατρεύουσι “· καὶ εἰς πρακτικὴν, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Νεῖλος, εὔτως ὁρίζει τὴν λατρείαν· „ λατρεία ἐστὶ τῷ γινωσκομένῳ Θεῷ ἀποδιδο„ μένη, διανοητικὴ, καὶ σωματικὴ ὑποταγὴ, σημεῖον „ ἔχουσα τὸ πείθεσθαι τοῖς ἐκείνου νόμοις “.

Καὶ ὁ Ἱερὸς Θεοφύλακτος. „ λατρεία ἐστὶν ἡ διὰ πρά„ ξεως τιμή “. καὶ ὁ μέγας Βασίλειος λέγει „ λατρεία ἐστὶν, „ ἡ συντεταμένη, καὶ διηνεκὴς, καὶ ἀμετεώριστος περὶ τὰ „ λατρευόμενα θεραπεία “. (ὅρα κατ' ἐπιτομὴν. σλ'.) ἀγκαλὰ καὶ κυριωτέρῳ λόγῳ καὶ οὐσιώδει, πρακτικὴ μᾶλλον ἡ τοῦ Θεοῦ λατρεία ἐστὶ, καὶ ἐκ τῆς θελήσεως πρόεισι, θεωρητικὴ δὲ ὀνομάζεται, τῷ λόγῳ τῶ τέλους· διὰ τῆς πίστεως δηλαδὴ, καὶ ἐλπίδος καὶ ἀγάπης· ἐπειδὴ καὶ ἡ πρᾶξις τρὸς θεωρητικὸν ἀποδιδωμένη τέλος· ἐτυμολογεῖται δὲ ἡ λατρεία ἀπὸ τοῦ λα, ἐπιτατικοῦ μορίου, καὶ τοῦ βαίνω, τοῦ φοβεῖσθαι· ὅθεν καὶ λατρεία γενικωτέρῳ λόγῳ, ἡ μετὰ φόβου δουλεία ἐστὶ τρὸς τοὺς ὑπερέχοντας· διὸ καὶ λάρις ἡ δούλη ὀνομάζεται, κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη ἐν τῇ πολιτικῶν. καὶ τούτῳ τῷ λόγῳ, λάρης τῆς Θεοτόκου εὐφημεῖ ὁ μέγας Βασίλειος λέγεται· ἴσως δὲ καὶ οἱ Ἄγγελοι διὰ τοῦτο λατρεύουσι τῷ Θεῷ, ὡς δοῦλοι, καὶ λειτουργικὰ πνεύματα, μετὰ φόβου τῷ Θεῷ παρισάμενοι. (παρὰ Κορεσίῳ). ἴσως δὲ ὁ Ἀπόστολος ἐδῶ, τοὺς δύω τρόπους τῆς τρὸς Θεὸν λατρείας δηλοῖ, τὸν μὲν θεωρητικὸν καὶ γνερὰν διὰ τοῦ, ἐν τῷ Πνεύματί μου, τὸν δὲ πρακτικὸν διὰ τοῦ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ· καὶ βλέπε ὅτι ὁ Παῦλος πρῶτον ἔβαλε τὴν θεωρητικὴν καὶ πνευματικὴν λατρείαν, καὶ δεύτερον τὴν πρακτικήν· καθ' ὅτι ἡ θεωρητικὴ λατρεία τοῦ Θεοῦ, τρονγυμένη ἐστὶν ἐν τῇ ψυχῇ, ἡ δὲ πρακτικὴ ἑπομένως ἀκολουθεῖ, ἐμφανίζουσα τοῖς ἀνθρώποις διὰ τῆς ἐξωθεν φαινομένων σωματικῶν ἔργων, τὴν ἐν τῇ ψυχῇ ἔσωθεν, ἀφανῶς τρεϋπάρχουσαν πνευματικὴν λατρείαν.

(2) Ὁ δὲ Θεοδώρητος οὕτως αἰτιολογεῖ διὰ τί ὁ Παῦλος ἔφερεν ἐδῶ μάρτυρα τὸν Θεόν. „ ἐπειδὴ κε„ χειροτονῆσθαι μὲν ἔφη τῶν Ἐθνῶν ἁπάντων διδάσκα-

„ λος,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

10. „ Δεόμενος, εἴπως ἤδη ποτε ὁδοθήσομαι ἐν τῷ θελήματι τοῦ „ Θεοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ".

Τοῦτα προσθέττει ὁ Ἀπόστολος καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν ἐνθυμᾶται τοὺς Ῥωμαίους εἰς τοῦτο προσδοκήν τε· δέομαι, λέγει, διὰ νὰ ἔλθω εἰς ἐσᾶς, ἀδελφοί. Βλέπε, ὦ ἀναγνῶστα, πόσον μὲν ἠγάπα τοὺς Ῥωμαίους ὁ Παῦλος, καὶ πόσον ἐσπούδαζε διὰ νὰ τοὺς ἰδῇ, ὄχι δὲ καὶ ἔξω ἀπὸ ἐκεῖνο ὁποῦ ἦτον ἀρεστὸν, καὶ θέλημα εἰς τὸν Θεόν· ἡμεῖς ὅμως τοῦτο σήμερον, ἢ κάνενα δὲν ἀγαπῶμεν, ἢ ὅταν ἀγαπήσωμεν τινα, τὸν ἀγαπῶμεν ἔξω ἀπὸ τοῦτο ἀρέσκειαν, καὶ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ· ὁ δὲ Παῦλος, ἀπὸ μὲν τοῦτο σφοδρὰν ἀγάπην ἐπαρακινεῖτο νὰ εὔχεται διὰ νὰ ἰδῇ τοὺς Ῥωμαίους, ἀπὸ δὲ τοῦτο πολλὴν ὀλάβειαν ὁποῦ εἶχεν εἰς τὸν Θεὸν, ἔδειχνε πάλιν, ὅτι ὑποτάσσεται εἰς τὸ νεῦμα τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἀδελφοὶ, ἂς μάθωμεν, καὶ ὅταν ζητῶμέν τι ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ δὲν τὸ ἀπολαμβάνωμεν, ἂς μὴ λυπούμεθα· διὰ τί δὲν ἔμεθα καλίτεροι ἀπὸ τὸν Παῦλον, ὅς τις καὶ διὰ τὸν σκόλοπα ὁποῦ εἶχε, ἓξ φοραῖς παρεκάλεσε τὸν Κύριον, διὰ νὰ τὸν σηκώσῃ ἀπὸ αὐτὸν, καὶ δὲν τὸ ἐπέτυχεν· ἐπειδὴ καὶ τοῦτο ἦτον συμφέρον (2).

11. „ Ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν πνεύ- „ ματικόν ".

Ἄλλοι μὲν, λέγει, διὰ ἄλλα τέλη ἀνθρώπινα καὶ κοσμικὰ, περιπατοῦσι μακρινὰς ὁδοιπορίας, ἐγὼ δὲ, ἐπόθουν καὶ ἤθελα κοπιάσω, διὰ νὰ μεταδώσω εἰς ἐσᾶς τοὺς Ῥωμαίους κάνενα χάρισμα πνευματικόν· παπεινοφρονῶν δὲ λέγει τοῦτο ὁ Παῦλος, διὰ τί δὲν εἶπε, διὰ νὰ σᾶς διδάξω, ἀλλὰ διὰ νὰ σᾶς μεταδώσω ἐκεῖνο τὸ χάρισμα ὁποῦ ἔλαβον, καὶ αὐτὸ μικρόν τι καὶ σύμμετρον· χάρισμα δὲ εἶναι, κάθε καλὸν διὰ λόγου, καὶ ἔργου, ὁποῦ οἱ Διδάσκαλοι δείχνουσιν, εἰς ὠφέλειαν τῶν ἀκροατῶν τους· διὰ τί, ἀγαπητὰ καὶ αὐτὸ φαίνεται ὅτι εἶναι κατόρθωμα καὶ ἀρετὴ ἐδικήτων, ἀλλ' ὅμως καὶ τὰ κατορθώματα, καὶ αἱ ἀρεταί μας, χαρίσματα εἶναι τοῦ Θεοῦ, διὰ τί χρειάζονται τοῦτο θείαν βοήθειαν διὰ νὰ κατορθωθοῦν. (Ὅρα περὶ τούτου εἰς τὸ, ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ) (Φιλιππ. ά. 29.)

12. „ Εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς· τοῦτο δέ ἐστι, συμπαρακληθῆναι ἐν „ ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ ".

Μὲ ξόπον κρυπτὸν δείχνει διὰ τῶν λόγων τούτων ὁ Παῦλος, ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι ἐσαλεύοντο, καὶ διὰ τοῦτο ἐχρειάζοντο πολλὴν διόρθωσιν καὶ στηριγμόν· ἐπειδὴ δὲ τοῦτο ἐφαίνετο πολλὰ βαρὺ εἰς αὐτοὺς (διὰ τί ἴσως ἤθελαν εἰπεῖν· τί λέγεις ὦ μακάριε Παῦλε; ἡμεῖς σαλευόμεθα; ἡμεῖς πλανώμεθα, καὶ χρειαζόμεθα ἐσύ να διὰ νὰ στηριχθῶμεν;) διὰ τοῦτο ἀπολούθως λέγει ὁ Ἀπόστολος· τοῦτο δέ ἐστι συμπαρακληθῆναι· τὸ δὲ νόημα τοῦ λόγου, τοῦτο εἶναι· πολλὰς θλίψεις, λέγει, ἀδελφοὶ, ὑπεμείνατε· ἐπεθύμησα λοιπὸν νὰ σᾶς ἰδῶ διὰ

„ λος, συχνὰ δὲ χρόνε διελήλυθόμος, ἅπε αὐτοὺς φρὸς „ αὐτὰς ἀπελήλυθεν, ἅπε διὰ γραμμάτων αὐτοὺς φρὸς „ τὴν ἀλήθειαν ἐποδήγησεν, ἀναγκαίως καὶ τὴν ἀπο- „ λογίαν φροσφέρει, καὶ τὸν Δεσπότην Θεὸν εἰς μαρτυ- „ ρίαν τῆς περὶ αὐτὰς καλῆ διαθέσεως ".

(1) Ὅρα καὶ εἰς τὴν β'. φρὸς Κορινθ. ιβ'. 7. καὶ εἰς τὴν τοῦτε ἑρμηνείαν καὶ ὑποσημείωσιν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ σοφὸς Θεοδώριτος λέγει τὰ ἀξιάγαστα ταῦτα· „ εἰδὲ „ ὅπου σωτηρία μυριάδων ποσάκων, εὐθὺ ἀορίστως ἔφη- „ σεν ὁ θεῖος Ἀπόστολος, ἀλλὰ τῇ αἰτήσει τὸ θεῖον „ συνέπαξε θέλημα, ποίας ἡμᾶς ἄξιοι συγγνώμης πε- „ ρὶ αἰθητῶν πραγμάτων καὶ διωλιγόμενοι, καὶ δύχό- „ μενοι, καὶ τῆς θείας βυλῆς ἐκ ἐξαρτώμτες τὰ καθ' ἡ- „ μᾶς "; Ὅρα καὶ τὸ „ ἐὰν ὁ Κύριος θελήσῃ ". (Α'. Κορ. δ'. 19.) καὶ τὸ „ ἐάν περ ἐπιτρέπῃ ὁ Θεός ". (Ἑβρ. ς'. 3.) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ ἀδελφόθεος Ἰάκωβος κατηγορεῖ μερικὰς αἰοήσεις, οἵτινες λέγουσι ταῦτα· „ σή- „ μερον, ἢ αὔριον πορευσόμεθα εἰς τοῦτο δε τοῦτο πό- „ λιν, καὶ ποιήσομεν ἐκεῖ ἐνιαυτὸν ἕνα, καὶ ἐμπορεύ- „ σόμεθα καὶ κερδήσομεν· αἵτινες οὐκ ἐπίστασθε τὸ „ αὔριον.... ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς· ἐὰν ὁ Κύριος θε- „ λήσῃ, καὶ ζήσωμεν καὶ ποιήσωμεν τοῦτο, ἢ ἐκεῖνο ". (Ἰάκ. δ'. 13.) Λέγει δὲ καὶ ὁ μέγας Μακάριος „ εἰ „ γὰρ πάντα ὅσα ἤθελον, ἐποίουν οἱ Ἀπόστολοι, ἀ- „ ναγκαστικῇ δυνάμει ἐφύτευον ἐις ἀνθρώπους εἰς τὴν „ θεοσέβειαν, διὰ τὰ σημεῖα, καὶ τὸ αὐτεξούσιον, καὶ ἐ- „ κεῖ πίστις, καὶ ἀπιστία ". (Ὁμιλ. κζ'. Κεφ. ε'.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

διὰ νὰ σᾶς παρηγορήσω· μᾶλλον δὲ διὰ νὰ λάβω καὶ ἐγὼ παρηγορίαν ἀπὸ ἐσᾶς· κοινὸν γὰρ εἶναι τὸ κέρδος, καὶ ἐδικόν σας, καὶ ἐδικόν μου· διὰ τί οἱ τότε Χριστιανοί, μὲ τὸ νὰ ἦτον ὡσὰν σκλάβοι ὑποκάτω εἰς τοὺς ἀσεβεῖς καὶ τυράννους, διὰ τοῦτο ἐχρειάζοντο νὰ συνδέζωνται σὺας μὲ τὸν ἄλλον, καὶ μεγάλως νὰ παρηγοριῶνται. Τί λοιπόν; Καὶ ὁ Παῦλος, ὁ σύλος τῆς Ἐκκλησίας, ἐχρειάζετο τὴν Ῥωμαίων τὴν παρηγορίαν καὶ τὴν βοήθειαν; ἄπαγε! ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ κάμῃ τὸν λόγον κατηγορητικὸν καὶ βαρύν, καὶ ἐπιπλήξῃ αὐτοὺς, ὡς εἴπομεν, διὰ τοῦτο εἶπεν, ὅτι καὶ αὐτὸς χρειάζεται τὴν ἐκείνων παρηγορίαν. Ἐὰν δὲ τινὰς ἐνοήσῃ ὅτι ἡ ὑπαὐθαδα ἀναφερομένη παράκλησις, εἶναι ἡ χαρὰ καὶ δόξα διὰ τὴν αὔξησιν τῆς πίστεως τῶν Ῥωμαίων, καὶ ὅτι ταύτην ἐχρειάζετο ὁ Παῦλος, καλῶς ἤθελε τὸ ἐννοήσῃ, ἐπειδὴ τοῦτο δηλοῦται καὶ ἀπὸ ἐκεῖνο ὁποῦ λέγει, ὅτι ἔχω νὰ χαροποιηθῶ διὰ τῆς κοινῆς πίστεως τῆς ἐδικῆς σας, καὶ ἐδικῆς μου· ὥστε ὁ λόγος εἶναι τοιοῦτος· καὶ ἐγὼ μὲν βλέποντας τὴν πίστιν τὴν ἐδικήν σας θέλω παρακληθῶ, καὶ δόξαν θῶ· καὶ ἐσεῖς δὲ, θέλετε συνεχισθῆτε ἀπὸ τὴν ἐδικήν μου πίστιν, παρηγορηθέντες εἰς ἐκεῖνα, διὰ τὰ ὁποῖα ἴσως διὰ τὴν ὀλιγοψυχίαν σας κλονεῖσθε καὶ σαλδεύεσθε· ἀλλὰ ταῦτα δὲν λέγει φανερῶς, ἀλλὰ μὲ μέθοδον κατασκδάζει τὸν λόγον, ὡς εἴπομεν. (Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τῶν „βλασφημούμενοι παρακαλοῦμεν“). (ά. Κορινθ. δ'. 13.)

13. „Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοὶ, ὅτι πολλάκις προεθέ-„μην πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν (1) ἐκωλύθην ἄχρι τοῦ δεῦρο“.

Ἐπειδὴ ἀνωτέρω εἶπεν, ὅτι εὔχομαι τῷ Θεῷ νὰ ἔλθω εἰς ἐσᾶς, ἀκόλουθον ἦτον νὰ νομίσουν οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ νὰ εἴπουν· καὶ αὖ εὔχεσαι, ὦ μακάριε Παῦλε, καὶ ἐπιθυμῇς νὰ ἔλθῃς διὰ νὰ μᾶς παρηγορήσῃς, καὶ διὰ νὰ παρηγορηθῇς ἀπὸ ἡμᾶς, τί εἶναι ἐκεῖνο ὁποῦ σὲ ἐμποδίζει νὰ ἔλθῃς; διὰ τοῦτο ἀκολούθως λέγει ὁ Παῦλος· ὅτι ἐμποδίσθηκα ἀπὸ τὸν Θεόν (2). Βλέπε δὲ πῶς δὲν περιεργάζεται ὁ Ἀπόστολος τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὁποίαν ἐμποδίσθη, ἀλλὰ ὑποτάσσεται εἰς τὰς προσταγὰς τοῦ Δεσπότου Θεοῦ, διδάσκοντας καὶ ἡμᾶς νὰ μὴ περιεργαζώμεθα τὰς οἰκονομίας ἐκείνας ὁποῦ κάμνει ὁ Θεός. Δείχνει λοιπὸν εἰς τοὺς Ῥωμαίους, ὅτι ὄχι διὰ ἀμέλειαν, ἢ καταφρόνησιν δὲν πηγαίνει εἰς αὐτούς· τόσον γὰρ λέγει καίομαι διὰ λόγους, ὥστε ὁποῦ καὶ μ' ὅλον ὅτι ἐμποδιζόμην ἀπὸ τὸν Θεὸν, ὅμως ἐγὼ δὲν ἔπαυον, ἀλλὰ πάλιν, καὶ πάλιν ἐπεχείρουν νὰ ἔλθω, διὰ τὴν θερμὴν ἀγάπην ὁποῦ ἔχω εἰς ἐσᾶς. (Ὅρα κὴ τὴν Ἑρμηνείαν τοῦ 18. στίχου τοῦ β'. Κεφαλαίου τῆς πρὸς Θεσσαλονικεῖς πρώτης, κὴ τὸν ιζ'. στίχον τοῦ ά. Κεφαλαίου τῆς πρὸς Κορινθίους δευτέρας.

„Ἵνα τινα καρπὸν σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν, καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς „Ἔθνεσι“ (3).

Ἐπειδὴ ἡ Πόλις τῆς Ῥώμης ἦτον περιφανὴς, καὶ βασιλεύουσα, καὶ ὅλοι ἔτρεχον εἰς αὐτὴν, διὰ τὰ ἐν αὐτῇ θέρισκόμενα ἄξια θεωρίας θεάματα, καὶ διὰ τὴν δόξαν αὐτῆς· διὰ νὰ

(1) Ἐν ἄλ. ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς.

(2) Ὁ δὲ Φώτιος ἐν τῷ Οἰκουμενίῳ, κὴ τῷ Θεοφυλάκτῳ τοῦτο λέγων, ὅτι ἐμποδίσθη ὁ Παῦλος νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Ῥώμην· διὰ τί θερισκόμενος εἰς τὴν Κόρινθον, (ἀπὸ τὴν ὁποίαν κὴ γράφει τὴν ἐπιστολὴν ταύτην) περιέβλεχε κηρύττων τὸ Εὐαγγέλιον εἰς ἐκείνα τὰ μέρη, καθὼς μόνος του λέγει πάντοτε εἰς τὸ τέλος τῆς παρούσης Ἐπιστολῆς. „Δι' ὃ κὴ ἐνεκοπτόμην τὰ „πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς· νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον „ἔχων ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις, ἐπιποθίαν δὲ ἔχων „τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, ὡς ἐὰν πο-„ρεύωμαι εἰς τὴν Σπανίαν, ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς“. (Ῥωμ. ιέ. 22.) Δὲν εἶναι ἐναντίον δὲ τοῦτο ὁποῦ λέγει ὁ Θεοφύλακτος ὅτι ἐμποδίσθη ἀπὸ τὸν Θεὸν ὁ Παῦλος· διὰ τί κηρύττων τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τὸν Θεὸν ἐμποδίζετο.

(3) Κατὰ δὲ τὸν Φώτιον, καθ' ὑπερβατὸν εἰῶ ὁ λόγος εἴρηται παρὰ τῷ Ἀποστόλῳ· τὸ γὰρ ἀκόλουθον ἦτον τοῦτο· „πολλάκις προεθέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, „ἵνα καρπόν τινα σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν, καθὼς καὶ ἐν τοῖς „λοιποῖς ἔθνεσιν, ἀλλ' ἐκωλύθην ἄχρι τοῦ δεῦρο“. πλὴν καθὼς θέρισκεται ὁ λόγος εἰς τὴν πάχυνσιν, ἐννοεῖται, ὅτι ἐκωλύθην ἄχρι τοῦ δεῦρο· διὰ τί; διὰ νὰ μὲ ἴδω ὀλίγωρα, καὶ σᾶς εὕρω ἀκάρπους· ὅθεν ἐβράδυνα τὴν παρουσίαν μου, ἕως οὗ μάθω καὶ εἰς ἐσᾶς καρπόν τινα βλασταίνοντα ἄξιον καὶ τέλειον. Ἀπρεπὲς δὲ ἄξιον εἶναι, διὰ τί αὐτὸς μὲν εἶπεν ὅτι ἡ πίστις σῶ Ῥωμαίων καταγγέλεται ἐν ὅλῳ τῷ Κόσμῳ, αὐτὸς δὲ λέγει, ἵνα λάβῃ καρπὸν ἀπὸ αὐτούς· ἢ καρπὸν ἐδῶ λέγει ὄχι τῆς πίστεως μόνης, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων πνευματικῶν χαρισμάτων· διὰ τί ἀγκαλὰ καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐπίστευσαν, ἐκλογοῦντο ὅμως εἰς πολλὰ

κα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νὰ μὴ νομίσῃ τινὰς, ὅτι καὶ ὁ Παῦλος διὰ τὴν αἰτίαν αὐτὴν ἐπιθυμεῖ νὰ θεωρήσῃ τοὺς Ρωμαίους λέγει· ὅτι διὰ τοῦτο ἐπεθύμουν νὰ ἔλθω, διὰ νὰ λάβω καὶ εἰς ἐσᾶς κάποιον καρπὸν πνευματικόν· μὲ τοῦτο δὲ λέγει ἐν ταυτῷ καὶ τὴν ἄλλην ὑποψίαν· ἴσως γὰρ ἤθελον εἰπῇ τινάς· ὅτι διὰ τοῦτο ἐμποδίζουσιν, ὦ Παῦλε, διὰ τί δὲν ἤθελες νὰ ἔλθῃς εἰς ἡμᾶς κατὰ Θεὸν ἀλλὰ κατὰ σάρκα· ὅθεν τρὸς τοῦτο ἀποκρινόμενος ὁ Ἀπόστολος λέγει, ὅτι ἤθελον νὰ ἔλθω, διὰ νὰ λάβω καρπὸν ἀπὸ λόγους ψυχικὸν καὶ πνευματικόν. Δὲν εἶπε δὲ, ὅτι ἐπεθύμουν νὰ ἔλθω διὰ νὰ σᾶς κατηχήσω, ἢ νὰ σᾶς διδάξω· ἀλλὰ ταπεινοφρονῶν εἶπε, διὰ νὰ λάβω καρπὸν μερικὸν, καθὼς καὶ ἀνωτέρω εἶπε, διὰ νὰ σᾶς μεταδώσω χάρισμα πνευματικόν· συσπείρωντας δὲ τὴν ὑπερηφάνειαν αὐτῶν λέγει, ὅτι νὰ λάβω καρπόν τινα καὶ εἰς ἐσᾶς, καθὼς καὶ εἰς τὰ ἄλλα Ἔθνη· μὴ νομίσετε, λέγει, ὅτι ἐπειδὴ ἐσεῖς οἱ Ρωμαῖοι ἔχετε τὴν Βασιλείαν, εἶσθε καλλίτεροι ἀπὸ τὰ ἄλλα Ἔθνη· ὄχι, διατί ἴσοι καὶ ὅμοιοι μὲ ἐκείνους εἰς τὴν τάξιν εὑρίσκεσθε, καθ' ὃ Χριστιανοὶ δηλαδή (1).

14. „Ἕλλησί τε καὶ βαρβάροις, σοφοῖς τε, καὶ ἀνοήτοις ὀφειλέτης „εἰμι" (2).

15. „Οὕτω τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον, καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ εὐαγ- „γελίσασθαι".

Καὶ οὗτος ὁ λόγος τῆ Ἀποστόλου ταπεινοφροσύνης εἶναι δηλωτικός· εἰς κανένα, λέγει, ἐγὼ δὲν κάμνω χάριν, ἀλλὰ πληρόνω τρόσταγμὰ Δεσποτικόν· ὅθεν καὶ εἰς τὸν Θεὸν τρέπει νὰ εὐχαριστῆτε, καὶ ὄχι εἰς ἐμένα· διατί ἐκεῖνος εἶναι ὁποῦ σᾶς εὐεργετεῖ· ἐγὼ δὲ χρεώστης εἶμαι, καὶ ἀπαραίτητον χρέος ἔχω, τὸ νὰ κηρύττω, τὸ ὁποῖον τοῦτο ἔλεγε καὶ εἰς τοὺς Κορινθίους· „Οὐαί μοι ἐστιν, ἐὰν μὴ εὐαγγελίζωμαι". (ά. Κορινθ. Θ'. 16.) τρόθυμος λοιπὸν εἶμαι νὰ κηρύξω καὶ εἰς ἐσᾶς, κἂν καὶ τρομπλέπω ὅτι ἔχω νὰ πάθω κινδύνους· τόσον ἔβραζεν ἡ ἁγία καρδία τε, διὰ τὴν εἰς τὸν Χριστὸν ἀγάπην.

16. „Οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ· δύναμις γὰρ „Θεοῦ ἐστιν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι".

Ἐπειδὴ οἱ Ρωμαῖοι ἦτον πολλὰ ἐκδεδομένοι εἰς τὴν δόξαν τοῦ Κόσμου, ὁ δὲ Παῦλος ἔμελλε νὰ κηρύξῃ εἰς αὐτοὺς τὸν Σταυρὸν, καὶ τὸν πᾶσαν ἀτιμίαν ὑπομείναντα Ἰησοῦν, ἠκολούθουν ἦτον νὰ ἐντρέπωνται αὐτοί, πῶς ἔχουν τοιοῦτον Σωτῆρα ἄτιμον· διὰ τοῦτο λέγει ἐδῶ, ὅτι ἐγὼ δὲν ἐντρέπομαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, διδάσκωντας μὲ τοῦτο καὶ ἐκείνους νὰ μὴν ἐντρέπωνται· ὅτι καὶ αὐτὸς, ὄχι μόνον δὲν ἐντρέπετο, ἀλλὰ καὶ ἐκαλλωπίζετο, καὶ ἐκαυχᾶτο εἰς τὸν Ἐσταυρωμένον· ὁμοῦ δὲ καὶ τοῦτο διδάσκει, ὅτι ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ ὑπερηφανεύονται εἰς τὴν σοφίαν, ἐγὼ, τοὺς λέγει, ἔρχομαι νὰ σᾶς κηρύξω Σταυρὸν, ὃς τις νομίζεται μωρία, καὶ δι' αὐτὸν δὲν ἐντρέπομαι. Εἶπε δὲ ὅτι τὸ εὐαγγέλιον εἶναι δύναμις Θεοῦ εἰς σωτηρίαν, ἐπειδὴ εἶναι καὶ δυνάμεις εἰς παιδείαν καὶ ἀπώλειαν· εἰς παιδείαν μὲν, ὃν τρόπον ὁ Θεὸς εἰς τὸν Φαραὼ, καὶ εἰς τοὺς Αἰγυπτίους ἔδειξε τὴν δυνάμιν τε, κολάζων αὐτούς. „Οἷνεκεν τούτου φησὶ διετηρήθης, ἵνα ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν ἰσχύν μου". (ἐν ἄλλοις δὲ κεῖται „τὴν δυνάμιν μου".) (Ἔξοδ. Θ'. 17.) εἰς ἀπώλειαν δὲ, κατὰ τὸ λόγιον ἐκεῖνο τοῦ Κυρίου τὸ λέγον· „Φοβήθητε τὸν δυνάμενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέν- „νῃ". (Ματθ. ι'. 28.) Ἐκεῖνα ὅμως ὁποῦ ἐγὼ ὁ Παῦλος κηρύττω, δὲν τροξενοῦσι παιδείαν καὶ ἀπώλειαν, ἀλλὰ σωτηρίαν· εἰς ποῖον δὲ τὴν τροξενοῦσιν; εἰς κάθε ἕνα ὁποῦ πιστεύει· διατί δὲν τροξενεῖ εἰς ὅλους ἁπλῶς σωτηρίαν τὸ Εὐαγγέλιον, ἀλλὰ εἰς τοὺς δεχομένους αὐτό.

„Ἰσ-

καθὼς ἦτον τὸ νὰ καταχρίνουν ἕνας τὸν ἄλλον διὰ τὰ βρώματα, καὶ ἄλλα πολλά· διὰ τὰ ὁποῖα ἐχρειάζοντο καὶ συμπεριφορὰν ὑπὸ τοῦ Παύλου, ὡς καὶ φανερῶς τέλεισι. (Ἐπιστολ. ρξζ'. Γεωργίῳ Νικομηδείας).

(1) Ποῖα δὲ καταρθώματα ἠμποροῦν νὰ ἐμποδίσῃ ὁ Σατανᾶς, καὶ ποῖα δὲν δύναται, ἴδε εἰς τὴν ὑπὸ σημείωσιν τοῦ „ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ Σατανᾶς". (ά. Θεσσαλ. β'. 18.)

(2) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει, ὅτι ὁ Ἀπόστολος, σοφοὺς μὲν ὀνομάζει τοὺς ἐν ἐγκωμίοις βρενθυομένους, ἀνοήτους δὲ, τοὺς ὑπὸ τῶν καλουμένων σοφῶν, δι' ἀπαιδευσίαν ὄντως προσαγορευομένους.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Ἰουδαίῳ τε πρῶτον, καὶ Ἕλλησι “.

Τὸ πρῶτον εὐθὺς δηλοῖ τιμὴν τάξεως, καὶ ὄχι περισσείαν χάριτος· διὰ τί ὁ Ἰουδαῖος δὲν ἔχει περισσοτέραν χάριν, μὲ τὸ νὰ ἔλαβε μεγαλητέραν δικαιοσύνην τὴν ἐν τῷ νόμου· ἀλλ' ἐτιμήθη μόνον, ὅτι πρῶτος αὐτὴν ἔλαβεν· ὥστε ἡ τιμὴ αὕτη, φίλη τιμὴ εἶναι λόγου μόνου, καὶ ὄχι τίποτε περισσότερον (1).

17. „ Δικαιοσύνη γὰρ Θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς „ πίστιν, καθὼς γέγραπται· ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται “. (Ἀββ. β'. 4.)

Ἀφ' ὅ εἶπεν ὁ Παῦλος ὅτι τὸ Εὐαγγέλιον εἶναι εἰς σωτηρίαν, λέγει καὶ πῶς τοῦτο εἶναι, καὶ προσθέτει, ὅτι ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ, αὐτὴ εἶναι ὁπού σώζει ἡμᾶς, καὶ ὄχι ἡ ἰδική μας δικαιοσύνη (2)· διὰ τί ποίαν δικαιοσύνην ἔχομεν ἡμεῖς, ὁπού ἠμεθα συγχαμένοι καὶ διεφθαρμένοι; ἀλλ' ὁ Θεὸς ἐδικαίωσεν ἡμᾶς, ὄχι ἀπὸ τὰ ἔργα μας, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν, ἡ ὁποία χρεωστεῖ νὰ αὐξαίνῃ, καὶ νὰ προκόπτῃ εἰς πίστιν περισσοτέραν, καὶ μεγαλητέραν (3), διὰ τί δὲν εἶναι ἀρκετὸν τὸ νὰ πιστεύσωμεν μόνον εἰς τὴν ἀρχήν, ἀλλὰ πρέπει

(1) Ὁ δὲ Ἀκάκιος λέγει, ὅτι ὁ μὲν Ἰουδαῖος ἐπίστευσεν εἰς τὸν Χριστὸν ἀπὸ τὴν σύρησιν τοῦ γραπτοῦ νόμου, ὁ δὲ Ἕλλην, ἀπὸ τὴν σύρησιν τοῦ φυσικοῦ νόμου· ὁ δὲ Θεοδώρητος ἄλλως φησί· „ προετέθεικε γὰρ Ἕλληνας τοὺς Ἰουδαίους, ἐπειδὴ καὶ ὁ Δεσπότης Χριστός, „ τούτοις πρώτοις τοὺς Ἱεροὺς Ἀποστόλους ἀπέστειλε κήρυκας· οὕτω καὶ ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Προφήτου φησί „ τέθεικά σε εἰς διαθήκην γένους, εἰς φῶς Ἐθνῶν “. (Ἡσ. μβ'. 6.) γένος καλῶν τοὺς Ἰουδαίους, ἐπειδὴ κατὰ σάρκα ἐκ πάντων ἐβλάστησεν· ὡραῖα δὲ εἶναι καὶ τὰ ὁμοιώματα ὁπού φέρει ὁ ἴδιος Θεοδώρητος διὰ νὰ παρασύρῃ τὴν κεκρυμμένην ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ δύναμιν τοῦ Θεοῦ. „ Καὶ γὰρ αἰσθητῶν, φησί, πολλὰ, κεκρυμμένην ἔχει τὴν οἰκείαν ἐνέργειαν· καὶ γὰρ τὸ „ πέπερι ψυχρὰν μὲν ἔχει τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ τοῖς „ ἀγνοοῦσιν οὐδεμίαν δείκνυσι θερμότητος ἔμφασιν· ὁ „ δὲ τοῖς ὀδοῦσι λεπτύνας, τὴν πυροειδοῦς θερμότητος „ δέχεται τὴν αἴσθησιν· διά τοι τοῦτο ἰατρῶν παῖδες „ δυνάμει τοῦτο θερμὸν ἐνομάζουσιν, ὡς οὐ φαινόμενον „ μὲν τοιοῦτο, δυνάμενον δὲ διεχθῆναι τοιοῦτον· οὕτω „ καὶ ὁ σίναπι, δύναται μὲν εἶναι καὶ ῥίζα, καὶ κα„ λάμη, καὶ ἄσαχυς, οὐ φαίνεται δὲ τοιοῦτος, πρὶν „ εἰς τὰς αὐλακας καταπαρῆναι τῆς γῆς. εἰκότως τοί„ νυν καὶ ὁ θεῖος Ἀπόστολος δυνάμειν Θεοῦ, τὸ σωτή„ ριον προσηγόρευσε κήρυγμα, ὡς τοῖς πιστεύουσι μό„ νοις ἀποκαλύπτον τὴν δύναμιν, καὶ τὴν αἰωνίαν „ ὠρυόμενον “.

(2) Ὁ δὲ Κορέσιος λέγει, ὅτι δικαιοσύνη Θεοῦ ἡ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ ἀποκαλυπτομένη εἶναι, κατὰ τὸν Ὠριγένη, καὶ Ἀμβρόσιον, καθ' ἣν ὁ Θεὸς τοῖς μὲν δικαίοις βραβεῖον, τοῖς δὲ ἁμαρτωλοῖς τιμωρίαν παρέχει· κατὰ δὲ τὸν Θεοδώρητον, καθ' ἣν ὁ Χριστὸς τῷ ἰδίῳ Πατρὶ ἱκανοποίησεν ὑπὲρ ἡμῶν· κατὰ δὲ τὸν Αὐγουστῖνον (Βιβλ. περὶ τοῦ γράμματος καὶ τοῦ Πνεύματος) ἡ δικαιοσύνη αὕτη εἶναι θεία, καὶ ὄχι Ἰουδαϊκὴ, ἤτε φιλοσοφική· καθ' ἣν ὁ Θεὸς ἡμᾶς δικαιοῖ διὰ μέσου τοῦ Χριστοῦ· ὁ δὲ Φώτιος (εἰς τὰ Ἀμφιλόχια, Ζητήμ. ρπδ'.) λέγει, ὅτι δικαιοσύνη Θεοῦ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ ἀποκαλύπτεται, καθ', ὅτι ἐν τῇ παλαιᾷ Διαθήκῃ, δὲν ἦσαν ἡ κλῆσις δικαία· οὐ γὰρ ὁμοίως πάντας ἐκάλει καὶ ἐφώτιζε, τοὺς Ἰουδαίους δὲ μόνους.

Οὐκ ἦν ἓν δικαίᾳ, ἀλλ' οἰκονομικῇ, προπαρασκευάζουσα ὁδὸν τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ Εὐαγγελίου· ἢ λέγω δὲ ταύτην δικαίαν, κἀκείνην ἄδικον· ἀλλ' ἐκείνην ὁδὸν ταύτης. Ἐπειδὴ λοιπὸν τὸ Εὐαγγέλιον ἐδόθη εἰς ὅλους τοὺς τῆς αὐτῆς φύσεως ὄντας ὁμοτίμους ἀνθρώπους, διὰ τοῦτο δικαιοσύνη Θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεσθαι, καὶ καλεῖται δικαιοσύνη Εὐαγγελίου· τύπος δὲ τοῦ, ὅτι ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται, ἐστάθησαν ὁ Μωϋσῆς, καὶ ὁ Ἀαρών· καθ' ὅτι αὐτοὶ διὰ νὰ μὴ πιστεύσουν εἰς τὸ ὕδωρ τῆς ἀντιλογίας Κάδδης, ἐν τῇ ἐρήμῳ Σίν, δὲν ἠξιώθησαν νὰ ἐμβοῦν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, ὡς εἶπεν αὐτοῖς ὁ Θεός, καθὼς ἑρμηνεύουσιν ὁ Ἀπολινάριος, καὶ ὁ Προκόπιος· (Σελ. 1363. τῆς Πευσταδύχου.) ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει „ ὅτι δι„ καιοσύνη Θεοῦ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ ἀποκαλύπτεται, „ καθ' ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ οὐκ ἐξουσίᾳ τῆς ἡμετέρας „ οἰκονόμησε σωτηρίας, οὐδὲ φαντάσματι, καὶ λόγῳ „ κατέλυσε τοῦ θανάτου τὸ κράτος, ἀλλ' ἐκέρασε τῷ „ δικαίῳ τὸν ἔλεον· καὶ αὐτὸς ὁ μονογενὴς τοῦ Θεοῦ „ λόγος τὴν τοῦ Ἀδὰμ ἐνδυσάμενος φύσιν, καὶ πά„ σης ἁμαρτίας φυλάξας ἀμύητον, οὕτω ὑπὲρ ἡμῶν „ προσενήνοχε· καὶ τὸ χρέος τῆς φύσεως ἀποδοὺς, τὸ „ κοινὸν πάντων ἀνθρώπων διέλυσε φάρμακον “.

(3) Εἰς πίστιν μεγαλητέραν, ἤτοι ἀπὸ τὴν πίστιν τὴν κατὰ προαίρεσιν τοῦ ἀνθρώπου, εἰς τὴν πίστιν τὴν κατὰ συνέργειαν, καὶ ἀποκάλυψιν Θεοῦ· ἀπὸ τὴν πίστιν τῶν Προφητῶν, εἰς τὴν πίστιν τοῦ Εὐαγγελίου, ἀπὸ τὴν πίστιν τοῦ Εὐαγγελίου, εἰς τὴν πίστιν τῶν μελλόντων, κατὰ τὸν Θεοδώρητον, καὶ Οἰκουμένιον· ἡ μὲν γὰρ πρώτη πίστις, κατ' αὐτὸν, ὁμοιάζει μὲ τὸ σπέρμα· ἡ δὲ διὰ τῶν ἔργων συναυξηθεῖσα πίστις, ὁμοιάζει μὲ τὴν καρποφορίαν· ἡ δὲ ἐξ αὐτῶν τελεωθεῖσα πίστις, ὁμοιάζει μὲ τὴν ἀπόλαυσιν τῶν καρπῶν, καὶ εὐδαιμονίαν, ἥτις ἐν τῇ Βασιλείᾳ τῶν Οὐρανῶν διαπρέπει· ἐκ πίστεως εἰς πίστιν, ἐκ πίστεως τῶν διδασκόντων, εἰς τὴν πίστιν τῶν διδασκομένων, κατὰ τὸν Αὐγουστῖνον· ἐκ πίστεως τοῦ ὑποκειμένου Θεοῦ,

εἰς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πει ἀπὸ τὴν εἰσαγωγικὴν, καὶ τὴν τῆς ἀρχαίων πίστιν, νὰ ἀναβαίνωμεν εἰς τὴν τελειοτέραν πίστιν· δηλαδὴ, τὴν ἀμεταθέτον, καὶ βεβαίαν, περὶ ἧς καὶ οἱ Ἀπόστολοι εἶπον πρὸς τὸν Κύριον· „πρόσθες ἡμῖν πίστιν". (Λουκ. ιζ'. 5.) Βεβαιόνοι δὲ ὁ Παῦλος ἐκεῖνο ὁποῦ λέγει, ὅτι ἐκ Πίστεως ἐδικαιώθημεν, ἀπὸ τὴν ῥῆσιν τῆ Ἀββακὺμ τὴν λέγουσαν ὅτι „ὁ δίκαιος ἐκ „Πίστεως ζήσεται". (1) ἐπειδὴ γὰρ ἐκεῖνα ὁπῆ ὁ Θεὸς ἐχάρισεν, ὑπερβαίνει τὲς σοχασμὲς τῶν ἀνθρώπων, διὰ τῦτο δικαίως χρειαζόμεθα νὰ ἔχωμεν πίστιν· διὰ τί ἂν ἀρχίσωμεν νὰ περιεργαζώμεθα τὰ τῆς πίστεως δόγματα λέγοντες, διὰ τί τῦτο, καὶ διὰ τί ἐκεῖνο, ἐχάσαμεν τὸ παν.

18. „Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ Θεῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν, καὶ ἀδικίαν „ἀνθρώπων, τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων". (2)

Ἀρχίσας ὁ Ἀπόστολος ἀπὸ τὰ χαροποιὰ καὶ χρησότερα, καὶ εἰπὼν ὅτι δικαιοσυνὴ Θεῦ ἀποκαλύπτεται ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ, τώρα λέγει καὶ τὰ λυπηρὰ, καὶ δυνάμενα νὰ φοβήσουν· ἠξεύρει γὰρ ὅτι οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι, ἔλκονται εἰς τὴν ἀρετὴν, ἀπὸ τὸν φόβον τῶν τιμωριῶν· ἔτζι καὶ ὁ Θεὸς ὑποχόμενος νὰ δώσῃ Βασιλείαν, φοβερίζει καὶ τὴν γέενναν· ὁμοίως καὶ οἱ Προφῆται, λέγυσι πρότερον τὰ ἀγαθὰ, καὶ ἔπειτα τὰ κακά· ὅτι τὰ μὲν ἀγαθὰ δίδει ὁ Θεὸς ἀπὸ προηγέμενον θέλημά τε· τὰ δὲ κακὰ παραχωρεῖ νὰ ἔρχωνται εἰς ἡμᾶς ἀπὸ τὴν ἐδικίμας ἀμέλειαν. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, τὴν ἀκολυθίαν τῦ λόγυ· ἦλθε, λέγει, ὁ Κύριος φέρων εἰς ἐσένα δικαιοσύνην καὶ συγχώρησιν ἁμαρτιῶν· ἐὰν δὲν τὸν δεχθῇς διὰ τῆς πίστεως, τότε ἀποκαλύπτεται, καὶ φανερόνεται ἐναντίον σου ἡ ὀργὴ τῦ Θεῦ ἀπὸ τὸν Οὐρανὸν, κατὰ τὴν δευτέραν τε Παρουσίαν. „τότε γὰρ φησὶν, ὄψεσθε τὸν Υἱὸν τῦ ἀν„θρώπε ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τῦ Οὐρανῦ, μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς". (Ματθ. κδ'. 30.) καὶ τώρα μὲν λαμβανόμεν τὴν ὀργὴν τῦ Θεῦ, ἀλλὰ πρὸς διόρθωσιν τῶν σφαλμάτων

εἰς πίστιν τῦ ἀνθρώπου τῦ πιστεύοντος τῇ ὑποχέσει τῦ Θεῦ· κατὰ τὸν Ἀμβρόσιον· ἐκ πίστεως τῆς παλαιᾶς Διαθήκης, εἰς τὴν πίστιν τῆς νέας, κατὰ τὸν Ὠριγενή· καὶ ἐκ πίστεως ἀμυδρᾶς, καὶ ἀτελῦς τῦδε τῦ Κόσμυ καὶ τῦ αἰῶνος, εἰς πίστιν ἐκτυπωτέραν καὶ τελειοτέραν τῦ μέλλοντος, κατὰ ἄλλυς· καὶ τὸ μὲν ἐκ πίστεως, δηλοῖ τὴν πρώτην δικαίωσιν· τὸ δὲ εἰς πίστιν, δηλοῖ τὴν δευτέραν δικαίωσιν, κατὰ τὸν Κορέσιον.

(1) Ὁ δὲ Κορέσιος λέγει εἰς τὸ ῥητὸν τῦτο· ὅτι ἡ χάρις μὲ τὴν ὁποίαν ὁ δίκαιος ζῇ, πρῶτον ἄρχεται ἀπὸ τὴν πίστιν μόνην· δεύτερον αὐξάνει καὶ τελειόνει διὰ τῆς πίστεως, καὶ τῆς ἀγάπης, καὶ τῆς τῶν ἐντολῶν τηρήσεως· καὶ καθὼς ἡ καρδία εἶναι πηγὴ τῆς ζωῆς τῆς αἰωνίυ, συνεργῦσι δὲ πρὸς τὴν ζωὴν, καὶ ὁ ἐγκέφαλος καὶ ὁ πνεύμων, καὶ ὁ στόμαχος, καὶ τὰ λοιπά· ἔτζι καὶ ἡ πίστις εἶναι ἡ καρδία, καὶ ἡ πηγὴ τῆς νοητῆς ζωῆς, συνεργῦσι δὲ πρὸς τὴν ζωὴν ταύτην, καὶ ἡ ἐλπὶς, καὶ ἡ ἀγάπη, καὶ αἱ λοιπαὶ ἀρεταί· καλῶς ἄρα εἴρηται, ὅτι „ἐπίστευσεν Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐ„τῷ εἰς δικαιοσύνην". (Γεν. ιέ. 18.) Λέγει δὲ ὁ Οἰκουμένιος ὅτι δὲν εἶπεν ὅτι ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζῇ, ἀλλὰ ζήσεται· ὡς διὰ παντὸς προκόπτων ἐν τῇ πίστει, καὶ μηδέποτε παύων· ζωὴν δὲ εἶπε, καὶ ὄχι ἄλλο, φανερόνοντας τὴν ποικίλην ἀγάπην τῆς πίστεως, ὅτι ὁ δίκαιος, οὐδὲ νὰ ζῇ, καὶ νὰ ἀναπνέῃ θέλει, χωρὶς πίστεως.

(2) Ὁ μέγας Βασίλειος ἐρωτηθεὶς πῶς κατέχουσί τινες τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ, τῦτο ἀποκρίνεται· „ὅταν τις τοῖς παρὰ Θεῦ δεδομένοις ἀγαθοῖς, εἰς „τὰ ἴδια θελήματα καταχρήσηται, ὅπερ ἀπηρνήσατο „ὁ Ἀπόστολος εἰπών· οὐ γὰρ ἐσμεν ὡς οἱ πολλοὶ „καπηλεύοντες τὸν λόγον τῦ Θεῦ". (Β'. Κορινθ. β'. 17.) Καὶ πάλιν· „ὅτε γάρ ποτε ἐν λόγῳ κολα„κείας ἐγενήθημεν καθὼς οἴδατε· οὔτε προφάσει „πλεονεξίας. Θεὸς μάρτυς. οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώ„πων δόξαν, οὔτε ἀφ' ὑμῶν, οὔτε ἀπ' ἄλλων". (Α'. Θεσσαλ. β'. 5.) (Ὁρ. κατ' ἐπιτομ. ξέ.) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει, ὅτι ὁ Ἀπόστολος κατηγορεῖ ἐδῶ ὅλους τῦς ἀνθρώπους, καὶ κατηγορῶντας αὐτῦς, ἀπολογεῖται ὑπὲρ τῦ Θεῦ τῦ Ποιητῦ τῶν ἀνθρώπων· ὅτι ὁ Θεὸς δημιυργήσας αὐτῦς, δὲν τῦς ἄφηκε νὰ ζοῦν ὡσὰν τὰ ἄλογα ζῶα· ἀλλ' ἐνεφύτευσεν εἰς αὐτῦς λόγον καὶ διάκρισιν τῦ καλῦ καὶ τῦ κακῦ· ὁ λόγος δὲ αὐτῦς καὶ ἡ διάκρισις, νόμος φυσικὸς ὀνομάζεται· καὶ μαρτυροῦσι τῦτο οἱ πρὸ τῦ Μωσαϊκῦ νόμου, πόσον ἐνάρεστοι καὶ δίκαιοι, ὅσον καὶ ἁμαρτωλοὶ· ὅθεν ὁ Ἀδὰμ, θύθυς ὁποῦ παρέβη τὴν ἐντολὴν, καὶ ἔφαγεν ἀπὸ τὸν ἐμποδισμένον καρπὸν, ἐδοκίμασε μὲν νὰ κρυφθῇ· καλεθεὶς δὲ εἰς τὸ κρίμα παρὰ τῦ Θεῦ, δὲν ἀρνήθη τὴν ἁμαρτίαν ὁποῦ ἔκαμεν, οὐδὲ εἶπε πῶς δὲν ἠξύρευε, ἀλλὰ ἔρριξε τὴν αἰτίαν εἰς τὴν γυναῖκά τε· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Καΐν θανατώσας κρυφίως τὸν ἀδελφόν τε, καὶ ἐρωτηθεὶς, πῦ Ἄβελ ὁ ἀδελφός σου; ἀρνήθη, καὶ ἐπεχείρησε νὰ κρύψῃ τὴν ἁμαρτίαν τε· ἐλεγχθεὶς δὲ ἀπὸ τὸν Θεὸν, ὡμολόγησε πῶς εἶναι δικαία ἡ τιμωρία τε. Καὶ τὰ δύω λοιπὸν τῦτα ἐδίδαξεν ἡ φύσις τῦς ἀνθρώπους, καὶ τὸ νὰ γνωρίζουν τὸν Θεὸν Δημιυργὸν τῶν Παντὸς, καὶ τὸ νὰ φεύγουν τὴν ἀδικίαν, καὶ νὰ ἀγαποῦν τὴν δικαιοσύνην· ἐπειδὴ δὲ αὐτοὶ δὲν ἐμεταχειρίσθησαν εἰς τὸ πρέπον τὴν διδασκαλίαν τῆς φύσεως, διὰ τῦτο καὶ ὁ Θεὸς ἐφεβέχθη εἰς αὐτῦς τὴν μέλλυσαν κόλασιν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μάτων μας, τότε δὲ τιὼ λαμβαίομεν, ωρὸς κόλασιν μόνον. Καὶ πάρα μεν, ἀπὸ ἀνθρώπες φαινόμεθα ὅτι πειραζόμεθα ταῖς περισσότεραις φοραῖς, τότε δὲ, φανερὰ θέλει δοθῇ παρὰ τῶ Θεῶ ἡ κόλασις εἰς κάθε ἀσέβειαν. Εἶπε δὲ ὁ Παῦλος εἰς κάθε ἀσέβειαν, διὰ τὶ ἡ μεν ἀληθὴς λατρεία, ϗ ἡ δίσέβεια, εἶναι μία, ἡ δὲ ἀσέβεια εἶναι πολλῶν λογιῶν, ὡσαὶ ὁπῶ εἶναι πολλαῖς ςράπαις, ὁπῶ φέρνυσι τὸν ἄνθρωπον εἰς τιὼ ἀσέβειαν.

Εἶπε δὲ ϗὴ ἀδικίαν ἀνθρώπων· διὰ τὶ ἄλλο εἶναι ἀσέβεια, ϗ ἄλλο ἀδικία· ἡ μεν γὰρ ἀσέβεια, γίνεται εἰς τὸν Θεὸν (1), ἡ δὲ ἀδικία γίνεται εἰς τὲς ἀνθρώπες· ϗ ἡ μεν ἀσέβεια εἶναι σφάλμα τῶ θεωρητικοῦ νοὸς, ἡ δὲ ἀδικία εἶναι σφάλμα τῶ ωρακτικοῦ. Πολλαὶ δὲ εἶναι ϗὴ αἱ ςράπαι τῆς ἀδικίας· ἐπειδὴ κατὰ πολλὲς τρόπες ἡ ἀδικία γίνεται· διὰ τὶ ἀδικεῖ τινὰς τὸν πλησίον τε εἰς τὰ χρήματα· τὸν ἀδικεῖ εἰς τὸ γυναῖκά του· τὸν ἀδικεῖ εἰς τιὼ δόξαν τε. Μερικοὶ δὲ λέγυσιν, ὅτι ϗὴ τιὼ ἀδικίαν ἐνόησεν ὁ Παῦλος εἰς τὸ θεωρητικὸν, ἤτοι εἰς τὰ δόγματα τῆς πίσεως, ϗὴ ὄχι μόνον εἰς τὸ ωρακτικὸν ϗὴ εἰς τὰς ϗακίας. Τί δὲ λέγει τὸ „τῶ τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικία κατεχόντων"; ἄπυσον· ἡ ἀλήθεια, ἤτοι ἡ περὶ Θεοῦ γνῶσις, ἐνεσπάρθη μέσα εἰς τὲς ἀνθρώπους ἐξ ἀρχῆς (2), αὐτιὼ τιὼ ἀλήθειαν ϗὴ γνῶσιν οἱ Ἕλληνες ἐκράτησαν μὲ ἀδικίαν, ἤτοι ἀδίκησαν αὐτιὼ, ὅσον ἀπὸ μέρους των, μὲ τὸ νὰ ἀφιέρωσαν τιὼ δόξαν τοῦ Θεοῦ εἰς τὰ ἄψυχα Εἴδωλα, θεοποιήσαντες αὐτά· καθὼς χάριν παραδείγματος ϗὴ σὺας ὁποῦ λάβῃ ἄσπρα ἀπὸ τὸν Βασιλέα, διὰ νὰ τὰ ἐξοδεύσῃ εἰς τιὼ δόξαν τοῦ Βασιλέως, ἔπειτα, ἐαὺ ἐξοδεύσῃ αὐτὰ εἰς κλέπτας, ϗὴ εἰς πόρνας, αὐτὸς ἤθελεν ὀνομασθῇ ὅτι ἀδίκησε τιὼ δόξαν τοῦ Βασιλέως· τοιωτοτρόπως ϗὴ οἱ Ἕλληνες, μὲ ἀδικίαν ἐκράτησαν, ἤτοι ἐσκέπασαν, ϗὴ ἐσκότισαν ἀδίκως τιὼ δόξαν ϗὴ γνῶσιν τῶ Θεῶ, μὲ τὸ νὰ μιὼ ἐμπαχειρίσθησαν αὐτιὼ εἰς τὸ φρένον.

19. „Διότι τὸ γνωςὸν τοῦ Θεοῦ, φανερόν ἐςιν ἐν αὐτοῖς, ὁ γὰρ „Θεὸς αὐτοῖς ἐφανέρωσε".

20. „Τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτῦ ἀπὸ κτίσεως Κόσμυ τοῖς ποιήμασι μυ„μενα καθορᾶται, ἥτε ἀΐδιος αὐτοῦ δυνάμις, ϗὴ θειότης, εἰς „τὸ εἶναι αὐτὺς ἀναπολογήτυς".

21. „Διότι γνόντες τὸν Θεὸν, οὐχ' ὡς Θεὸν ἐδόξασαν, ἢ ἀχαρι„ςησαν".

Εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Ἀπόσολος ὅτι οἱ Ἕλληνες ἀδίκησαν τιὼ γνῶσιν τῶ Θεοῦ, μὲ τὸ νὰ ἐμπαχειρίσθησαν αὐτιὼ κακῶς, ϗὴ ἐθεοποίησαν τὰ Εἴδωλα· πόθεν δὲ εἶναι φανερὸν ὅτι εἶχον γνῶσιν τοῦ Θεῶ οἱ Ἕλληνες; ὅτι λέγει τὸ γνωςὸν τῶ Θεῶ, φανερὸν ἦτον εἰς αὐτές· πῶς δὲ τοῦτο ἦτον φανερόν; ὅτι ἀπὸ τῆς διαταξίας τῶ κτισμάτων κηρύττεται ὁ τούτων κτίσης ϗὴ δημιυργός· καθὼς ϗὴ ὁ Δαβὶδ λέγει· „Οἱ Οὐρανοὶ διηγυῦνται δόξαν Θεῶ". (Ψαλμ. 11. ϛ.) (3) τί δὲ εἶναι τὸ γνωςὸν τῶ Θεοῦ; οὔπω θέλεις τὸ μάθῃς· τοῦ Θεῶ, ἄλλο μεν, εἶναι

(1) Ὅθεν ὁ μέγας Βασίλειος ἑρμηνεύων τὸ „μα„κάριος αἰὴρ, ὃς οὐκ ἐπορεύθη ἐν βουλῇ ἀσεβῶν" λέγει „ἀσέβεια κυρίως λέγεται ἡ εἰς Θεὸν ἁμαρ„τία".

(2) Λέγει γὰρ ὁ θεῖος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς „πᾶσιν ἡ γνῶσις τοῦ εἶναι Θεὸν, ὑπ' αὐτῦ φυσικῶς „ἐγκατέσπαρται· ϗὴ αὐτὴ δὲ ἡ κτίσις, ϗὴ ἡ τούτης σωοχὴ τε ϗὴ κυβέρνησις, τὸ μεγαλεῖον τῆς θείας „ἀνακηρύττει φύσεως". (Βιβλ. α. Κεφ. ά. περὶ Πίσεως) Καὶ Μελέτιος ὁ Πηγᾶς. „Καὶ ἁπαξαπλῶς, „οὐδὲ εὑρέθη τῶ κτισμάτων, ᾧ μὴ ἐνυπάρχει ἴχνος „τι τοῦ Θεοῦ, ἢ ὥσε δυνασθαι ἐπιγινώσκεσθε Θεὸν· „μὴ εἶναι δὲ Θεὸν, ἐπεὶ ϗὴ καταύοπτος, οὐδὲ λέγειν ἐ„σιν ἀνεκτόν". (Τόμῳ γ'. περὶ Χρισιανισμῦ)

(3) Καὶ ὁ Σολομὼν λέγει περὶ τῶ Ἑλλήνων ταὐτα· „εἰ μεν τῇ καλονῇ (τῶ κτισμάτων) περιόμε„νοι, Θεὸς ὑπελάμβανον, γνώσαν πόσῳ τούτων ὁ „Δεσπότης ἐςὶ βελτίων· ὁ γὰρ τῶ κάλλους γενεσιάρ„χης ἔκτισεν αὐτά· εἰδὲ δυνάμιν, καὶ ἐνέργειαν ἐκ„πλαγέντες, νοησάτωσαν ἀπ' αὐτῶν, πόσῳ ὁ κατα„σκευάσας αὐτὰ δυνατώτερός ἐςιν· ἐκ γὰρ μεγέθους „καλονῆς κτισμάτων, ἀναλόγως ὁ γενεσιυργὸς αὐ„τῶν θεωρῆται". (Σοφ. ιγ'. 5.) Κύριλλος δὲ ὁ Ἀλεξανδρείας λέγει, ὅτι ἐπειδὴ ϗὴ τὰ κτίσματα ἐχυσι φυσιν φθαρτὴν, ϗὴ ἐν χρόνῳ ἐγενόντο, ἐκ τῆς φθαρτῆς ταύτης, ϗὴ χρονικῆς ὑπάρξεως τῶ κτισμάτων, σωάγεται ὅτι ὁ Δημιυργὸς τούτων, ωρέπει ἐξ ἀνάγκης νὰ ἦναι ἄφθαρτος, ϗὴ ἀΐδιος, ἤτοι ἄχρονος· ἀδυνασον γὰρ εἶναι ὅτι ὁ Κτίσης, ϗὴ τὰ κτίσματα νὰ ἦναι ἰσότιμα· ὅθεν ἀκολουθᾶ, ὅτι ὅσαι μεν πελειότητες εὑρίσκονται εἰς τὰ κτίσματα, αὐταὶ νὰ εὑρίσκωνται ἐξόχως, ϗὴ ποσῷ μᾶλλον εἰς τὸν Κτίσην.

ὅσαι

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νμι ἀγνωστόν, καθὼς εἶναι ἡ οὐσία καὶ φύσις αὐτοῦ· ἄλλο δὲ, γνωστὸν, καθὼς εἶναι ὅλα τὰ περὶ τὴν οὐσίαν καὶ φύσιν αὐτῆς θεωρούμενα, ἤτοι ἡ ἀγαθότης, ἡ σοφία, ἡ δυνάμις, ἡ θειότης, ἤτοι ἡ μεγαλειότης (1), τὰ ὁποῖα καὶ ἀόρατα τοῦ Θεοῦ ὀνομάζει ἐδῶ ὁ Παῦλος, νούμενα δὲ ἀπὸ τὰ ποιήματα τοῦ Θεοῦ (2). Εἰς τοὺς Ἕλληνας λοιπὸν ἔδειξεν ὁ Θεὸς τὸ γνωστὸν αὐτοῦ, ἤτοι τὰ περὶ τὴν οὐσίαν αὐτῆς θεωρούμενα, τὰ ὁποῖα ἀπὸ τοὺς αἰθητοὺς μὲν ὀφθαλμοὺς εἶναι ἀόρατα, καταλήπτα (3) δὲ, ἀπὸ τὸν νοῦν, διὰ μέσου τῆς διαταξίας τῶν ποιημάτων. Τινὲς δὲ τὰ ἀόρατα τοῦ Θεοῦ, τοὺς Ἀγγέλους ἐνόησαν οὐκ ὀρθῶς (4). Εἶπε δὲ εὐθὺς ἀπὸ τοὺς Πατέρας, ἀΐδιον μὲν δυνάμιν, τὸν Υἱὸν, Θειότητα δὲ, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Τὸ δὲ, εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους, τοῦτο ἠκολούθησεν ἀπὸ τὸ ἀποτέλεσμα· διὰ τί ὁ Θεὸς δὲν ἔκτισε τὰ ποιήματά του διὰ ταύτην τὴν ἀφορμὴν, διὰ νὰ εἶναι οἱ Ἕλληνες ἀναπολόγητοι, ὄχι· ἀλλὰ τοῦτο συνέβη εἰς αὐτοὺς ἀπὸ τὸ ἀποτέλεσμα. Πρόσεχε λοιπὸν, ὦ ἀναγνῶστα, εἰς τὸ ἰδίωμα τοῦτο ὁποῦ μεταχειρίζεται ἡ Γραφὴ, καὶ δὲν θέλεις σκοντάψῃ· διὰ τὶ

ὅσα δὲ ἀτελειότητες καὶ ἐλαττώματα εἰς τὰ κτίσματα θεωροῦνται, αὐταὶ νὰ εἶναι μακρὰν ἀπὸ τὸν Κτίστην. Διὰ τοῦτο καὶ Γεώργιος ὁ Κορέσιος γράφει, ὅτι, ὁ παλαιὸς ἐκεῖνος Ἑρμῆς ὁ τρισμέγιστος λέγει, ὅτι ὁ Κόσμος εἶναι βιβλίον θεότητος, καὶ τῶν θείων ἔσοπτρον, ἐν ᾧ ζωγραφεῖται ὁ Θεός· καὶ ὁ Ὀρφεὺς ἔλεγεν, ὅτι ἡ τοῦ Κόσμου σύστασις καὶ οἰκοδομὴ, εἶναι μία ἐναρμόνιος μουσική, καὶ θαυμασὴ συμφωνία, ὑμνοῦσα τὸν Δημιουργόν· καὶ ὁ Φίλων ἐν τῷ περὶ εὐσεβοῦς Θεοῦ, ναὸν Θεοῦ τὸν Κόσμον ὠνόμασε, συμφώνως μὲ τὸν Δημόκριτον ὑπόνοια, ἐν τινι ἐπισολῇ, ὅτι ὁ Θεὸς εἰς τόπῳ δὲν περιέργεται· ἀλλ' ὅλος ὁ Κόσμος ἔσιν αὐτοῦ ναὸς, ἄστροις, καὶ φυτοῖς πεποικιλμένος.

(1) Τὰ ἰδια σχεδὸν λέγει καὶ ὁ Θεῖος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός. (Βιβλ. α. περὶ Πίστεως. Κεφ. β'.) Λέγει δὲ καὶ ὁ Θεῖος Μάξιμος „τῶν θείων, τὰ μὲν λεπτὰ, „τὰ δὲ ἄληπτα τοῖς ἀνθρώποις". (Κεφ. ε. τῶν δ'. Ἑκατοντ. τῶν περὶ ἀγάπης). Λέγει δὲ καὶ ὁ Μέγας Βασίλειος „ἐκ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Θεοῦ ἀναγνωμένους ἡμᾶς, καὶ διὰ τῶν ποιημάτων τὸν ποιητὴν, ἐννοεῖν„ται, τῆς ἀγαθότητος αὐτοῦ, καὶ τῆς σοφίας λαμβά„νειν τὴν σύνεσιν· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ γνωστὸν τοῦ Θεοῦ, „ὃ πᾶσιν ἀνθρώποις ὁ Θεὸς ἐφανέρωσε". (Λόγ. ἀ. κατ' Εὐνομίου).

(2) Τὰ ἀόρατα τοῦ Θεοῦ, ἤτοι τὰ περὶ τὸν Θεὸν φυσικῶς καὶ ἀϊδίως θεωρούμενα, ἡ μὲν Ἁγία Γραφὴ ὀνομάζει ἀρετὰς τοῦ Θεοῦ „διὰ τὰς ἀρετάς μου τοῖς „γλυπτοῖς δώσω". (Ἡσ. μβ'. 8.) καὶ „ἐκάλυψεν „οὐρανὸς ἡ ἀρετὴ αὐτοῦ". (Ἀββ. γ'. 2.) Οἱ δὲ παλαιότεροι Θεολόγοι, καὶ Ἅγιοι, φυσικὰ ἰδιώματα τοῦ Θεοῦ καλοῦσι, καὶ φυσικὰς, καὶ οὐσιώδεις τοῦ Θεοῦ δυνάμεις, καὶ ἐνεργίας ἀκτίσεις. Ὁ δὲ Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος, προόδους τῆς πάντων αἰτίας καλεῖ, καὶ μεταχὰς καὶ αὐτομεταχὰς τῶν ὄντων, καὶ δῶρα θεῖα καὶ μυρόλεκτα, καὶ ἀναμενὴν Θεολογίαν· ὡσαὶ ὅπου πᾶσα κοινωνεῖσιν ὅλης τῆς Ἁγίας Τριάδος· οἱ δὲ νεώτεροι Θεολόγοι, προσόντα καὶ τελειότητα τοῦ Θεοῦ, κοινότερον ὀνομάζουσιν. Ὅρα δὲ ὅτι καὶ ὁ Παῦλος ἐδῶ αἰδίως, ἤτοι συναΐδιον τῷ Θεῷ ὀνομάζει τὴν δύναμιν, καὶ θειότητα, καὶ τὰ λοιπὰ ὑστιδὸν τοῦ Θεοῦ ἰδιώματα· εἰδὲ συναΐδια ταῦτα εἰσι τῷ Θεῷ, ἄρα καὶ ἄκτιστα· ὅθεν ἐρρέπασιν οἱ Βωλαμμῖται καὶ Ἀκινδυναῖοι, οἱ κτιστὰ ταῦτα φρονοῦντες, καὶ ὀνομάζοντες.

(3) Καταλήπτα εἰσὶ τὰ θεῖα προσόντα ἢ κατὰ πάντα τρόπον· ἄπειρα γάρ, καὶ ἀκολούθως ἐπέκεινα τῆς περιγραπτῆς καταλήψεως τῶν λογικῶν κτισμάτων, Ἀγγέλων τε καὶ ἀνθρώπων· ἀλλὰ κατὰ μέρος, καὶ ὑπ' ὀλίγον, ὅσον ἐστὶ χωρητὸν τῇ τῶν κτισμάτων γνώσει· ἄληπτος γὰρ τελείως ἔσται ὁ Θεὸς κατὰ τὴν οὐσίαν, καὶ φύσιν· δύσληπτος, κατὰ τὰ περὶ τὴν φύσιν αὐτοῦ καὶ θεῖα προσόντα· καταλήπτος δὲ τελείως, καθ' ὃ ἄπειρος καὶ ἀκαταλήπτος· ὡς εἶπεν ὁ Νικήτας ὁ χωνιάτης τῶν Θεολόγων, καὶ πρὸ αὐτοῦ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος· „ἄπειρον ἦν τὸ θεῖον καὶ δυσθεώρητον, καὶ τοῦ„το παντὴ καταληπτὸν αὐτοῦ μόνον ἡ ἀπειρία" (Λόγ. εἰς τὸ Πάσχα, καὶ τὰ Γενέθλια)· ἤτοι τοῦτο μόνον καταλαμβάνει βεβαίως ὁ νοῦς, ὅτι ὁ Θὸς εἶναι ἀκατάληπτος. (Ὅθεν καὶ τὰ κτίσματα οὐ πᾶσαν τὴν σοφίαν, καὶ ἀγαθότητα, καὶ δύναμιν τοῦ Θεοῦ φανερόνουσιν, ἀλλὰ μέρος βραχύτι αὐτῶν.) Διὸ εἶπε Μελέτιος ὁ Πηγᾶς, ὅτι ὥσπερ τὸ ἀόρατον σκόπος ὁρᾶται ὅτι εἶναι ἀόρατον· οὕτω καὶ ἀκατανόητος Θεός, καταναοῦται ὅτι εἶναι ἀκατανόητος. Ὁ δὲ Θεῖος Νύσσης Γρηγόριος λέγει· „τοῦτο γὰρ αὐτῆς (τῆς θείας οὐσίας „δηλωδὴ) ἰδιαίτατον γνώρισμα, τὸ παντὸς χαρακτη„ριστικὸν νοήματος ὑψηλότερον αὐτὴν εἶναι τὴν φύσιν". (Λόγ. ἀ. κατ' Εὐνομίου)

(4) Οὕτως ἐνόησε τὰ ἀόρατα τοῦ Θεοῦ, Ἀγγελικὰς δυνάμεις, ὁ Οἰκουμενίου, καὶ ὁ Αἱρετικὸς Ἀκίνδυνος, ὡς φαίνεται ἐν τοῖς κατ' αὐτοῦ ἀντιῤῥητικοῖς τῷ Θεσσαλονίκης Γρηγορίου, καὶ ὁ Ὠριγενίτης· ἀξιάγαστα δὲ εἶναι ἐκεῖνα ὁπὸ γράφει ὁ Μέγας Βασίλειος, ἑρμηνεύων τὸ „παῦσα τὰ ἔργα αὐτῆς ἐν πίσει". (Ψαλμ. λβ'.) „Τί οὖν ἐστιν, ὃ λέγει; πῶς ἐν ἐν„πίσει παῦσα; ἐὰν τε οὐρανὸν, φησιν, ἴδῃς, καὶ τὴν ἐν„αὐτῷ τάξιν, πίσεως ἐστιν ὁδηγός, δείκνυσι γὰρ τὸν „τεχνίτην δι' ἑαυτῆς· ἐάν τε τὰς περὶ τὴν γῆν διακοσμήσεις, πάλιν καὶ διὰ πάντων αὔξεται σε ἡ περὶ „τὸν Θεὸν πίστις· ἐ γὰρ σαρκίνοις ὀφθαλμοῖς καταμαθόντες τὸν Θεὸν, πεπισεύκαμεν εἰς αὐτὸν· ἀλλὰ „τῇ τοῦ νοῦ δυνάμει, διὰ τῶν ὁρωμένων τὸν ἀόρατον „καθορῶμεν. Πάντα οὖν τὰ ἔργα αὐτῆς ἐν πίσει· κἂν „τὸν λίθον καταμάθῃς, ἔχει καὶ αὐτὸς τινα τῆς δυ„νάμεως τοῦ πεποιηκότος ἀπόδειξιν· κἂν μύρμηκα, „κἂν ἐμπίδα, κἂν μέλισσαν· πολλὰς καὶ ἐν τοῖς μι„κροτάτοις ἡ σοφία τοῦ Δημιουργοῦ διαφαίνεται· ὁ γὰρ „τὸν οὐρανὸν διαπλώσας, καὶ τὰ ἄπλετα μεγέθη τῶν πι„λαγῶν ὠκεχήκας, οὗτός ἐστιν ὁ καὶ τὸ λεπτότατον κυ„κλον τῆς μελίσσης κοιλάνας ὥσπερ αὐλὸν, ὥστε δι' αὐ„τοῦ τὸν ἰὸν ἀποχυθῆναι. Πάντα ἂν τὰ ἔργα αὐτῆς ἐν „πίσει· μηδενὸς ἀπιστίας ἐφόδιον ὄντος· μὴ ἄπιθι, „ὡς ἔτυχε γέγονε τοῦτο, καὶ αὐτομάτως ἀπήνησε τὸ„δε· οὐδὲν ἄπαυστον, οὐδὲν ἀόριστον, οὐδὲν ἐκ τῆ γι„νόμενον".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὶ πολλὰ τοιαῦτα εὑρίσκονται εἰς πολλὰ μέρη τῆς Θείας Γραφῆς, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ τὰ λύῃς ἔτζι, ἀποβατικῶς δηλαδὴ, καὶ ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος τῆς πραγμάτων, καὶ ὄχι αἰτιολογικῶς, ἢ ἐξ αἰτίας τοῦ Θεοῦ· χάριν παραδείγματος, ὁ Δαβὶδ λέγει ὅτι „ τὸ πονηρὸν „ ἐνώπιόν σου ἐποίησα, ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου, καὶ νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί „ σε". (Ψαλμ. ν'.) τὸ ὁποῖον φαίνεται ἄτοπον, ἀλλὰ δὲν εἶναι· λέγει γάρ· Κύριε, ἐγὼ ἐνεργεπιθεὶς ἀπὸ λόγου σε, ἥμαρτόν σοι ἔξω ἀπὸ κάθε ἐλπίδα· ὅθεν ἀπὸ τοῦτο ἀκολουθεῖ νὰ δικαιωθῇς ἐσὺ πρὸς ἐμένα, καὶ νὰ νικήσῃς. Ἀπὸ τὸ ἀποτέλεσμα λοιπὸν δικαιόνεται ὁ Θεὸς, ὅταν ἡμεῖς φανώμεθα ἀχάριστοι εἰς τὰ παρὰ τοῦ Θεοῦ δοθέντα πρὸς ἡμᾶς χαρίσματα, καὶ δὲν ἔχομεν τὶ νὰ ἀπολογηθῶμεν· τοιουτοτρόπως καὶ οἱ Ἕλληνες ἀναπολόγητοι ἔγιναν· διὰ τὶ γνωρίσαντες τὸν Θεὸν διὰ μέσου τῆς Κτίσεως (1), δὲν ἐδόξασαν αὐτὸν ἀξίως, καὶ καθὼς ἔπρεπεν, ἤτε εὐχαρίστησαν αὐτὸν ὡς Κτίστην, καὶ Ποιητήν· ἀλλὰ τὴν δόξαν, καὶ τὴν εὐχαριστίαν ἀπέδωκαν εἰς τὰ Εἴδωλα.

„Ἀλλ' ἐ-

---

(1) Ἐγνώρισαν τὸν Θεὸν οἱ Ἕλληνες, κατὰ τὸν Κρητικὸν Φώτιον, διὰ τῆς κτίσεως, ὄχι τί ἐστι κατὰ τὴν οὐσίαν καὶ φύσιν, ἀλλὰ καθόσον εἶναι εἰς τοὺς ἀνθρώπους χωρητὸν τὸ γνωστὸν τοῦ Θεοῦ. Τί δὲ εἶναι τὸ γνωστὸν τοῦ Θεοῦ; ὅτι εἶναι Δημιουργὸς, ὅτι προνοητὴς, ὅτι ἀγαθὸς, ὅτι Δεσπότης· καὶ ὅτι πρέπει νὰ σέβωνται αὐτὸν ὡς προσήκομεν· ταῦτα δὲ γνωρίσαντες οἱ Ἕλληνες, καὶ τὰ ὑψηλὰ ταῦτα φαντασθέντες περὶ Θεοῦ, ἐπλανήθησαν εἰς τὸ ἑξῆς, καὶ αὐτὶ νὰ δοξάσωσι, καὶ νὰ εὐχαριστήσωσι τὸν Θεὸν, ὅτι διὰ τοὺς ἀνθρώπους ἔκτισε τὸν ὁρατὸν τοῦτον Κόσμον, αὐτοὶ τὸν ἀτίμασαν, τὰ κτίσματα, καὶ τὰς εἰκόνας τῶν κτισμάτων προσκυνήσαντες καὶ θεοποιήσαντες. Καλῶς δὲ εἶπεν ἀνωτέρω ὁ σοφὸς Φώτιος, ὅτι διὰ τῆς κτίσεως ἡ οὐσία τοῦ Θεοῦ δὲν γνωρίζεται τί ἐστιν, ἀλλ' ἡ τοῦ Θεοῦ ἀγαθότης, καὶ φρόνησις· διὰ τί καὶ ὁ Μέγας Βασίλειος, ἐναντιωμενος πρὸς τὸν Εὐνόμιον εἶπε τὰ· „ἐκ τῆς δημιουργημάτων σκοπούμενός τις, ἐκ τούτων „ἐπὶ τὰς οὐσίας ἀνάγεται, οὕτως ἀποκρίνεται· „πῶς δυνατὸν ἐκ τῆς δημιουργημάτων τὰς οὐσίας ἀ„ναλογίζεσθαι; ἐγὼ μὲν οὐχ ὁρῶ· δυνάμεως γὰρ, καὶ „σοφίας, καὶ τέχνης, οὐχὶ δὲ τῆς οὐσίας αὐτῆς ἐν„δεικτικά ἐστι τὰ ποιήματα· καὶ οὐδὲ αὐτῷ πᾶσαν „τοῦ Δημιουργοῦ τὴν δύναμιν ἀναγκαίως παρίστησιν· „ἐνδεχομένου ποτὲ, τὸν τεχνίτην μὴ πᾶσαν ἑαυτοῦ „τὴν ἀρετὴν ἐναποτίθεσθαι ταῖς ἐνεργείαις (ἤτοι „τοῖς τῶν ἐνεργειῶν ἀποτελέσμασιν) ἀλ' ὑφειμένοις „πολλάκις ἐπὶ τῆς ἔργων τῆς τέχνης, τοῖς πόνοις χρή„σασθαι". (Λόγ. β'. κατ' Εὐνομίου)

Ἐπειδὴ δὲ περὶ τῆς κτισμάτων ὁ λόγος ἐνταῦθα ἐστι, σημειῶ ὅτι διὰ πέντε τινα ἔγιναν τὰ αἰσθητὰ ταῦτα κτίσματα. Α'. Ἵνα μέσα εἰς τὰ κτίσματα, ὡσὰν μέσα εἰς καθρέπτας, βλέπωμεν τὸν τούτων Κτίστην, καὶ Δημιουργόν· καὶ ἐκ τῆς οὐσίας μὲν τῆς ὄντων, νοῶμεν καὶ πιστεύωμεν ὅτι ἐστὶ Θεὸς, ὁ τούτων Δημιουργὸς· ἐπειδὴ ἀδύνατον εἶναι τὰ κτίσματα αὐτὰ ἀφ' ἑαυτὰ νὰ δημιουργήσωσι, καὶ νὰ φέρωσι τὸν ἑαυτόν τους ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι· καθ' ὃ τοῦτο ὑπερβαίνει πᾶς ὅρος τῆς φυσικῆς αὐτῶν δυνάμεως· ἐκ δὲ τῆς ἀγαθότητος τῆς κτισμάτων, νὰ νοῶμεν τὴν ἀγαθότητα τοῦ Κτίστου· καὶ ἐκ τῆς σοφίας, καὶ δυνάμεως τῆς κτισμάτων, νὰ γνωρίζωμεν τὴν σοφίαν τοῦ Κτίσου καὶ δύναμιν· καὶ καθολικῶς εἰπεῖν, ἐν τῇ φύσει νὰ βλέπωμεν τὴν πίστιν, καὶ ἐν τοῖς ἐνεργοῦσιν αἰσθητοῖς, νὰ πληροφορώμεθα περὶ τῆς μελλόντων νοητῶν ἀγαθῶν, ὁποῦ ἔχομεν νὰ ἀπολαύσωμεν· καὶ τοῦτο εἶναι ἐκεῖνο ὁποῦ εἶπεν ὀλίγον πρότερον ὁ Ἀπόστολος „ὅτι τὰ „ἀόρατα αὐτοῦ, τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθορᾶται". καὶ ὁ Ἀρεοπαγίτης δὲ Διονύσιος λέγει· „ὅτι εἶναι εἰ„κόνες τὰ ὁρατὰ τῆς ἀοράτων, καὶ τὰ αἰσθητὰ τῆς νοη„τῶν". καὶ ἀλλαχοῦ· „Καὶ αὐτὰ δὲ τὰ φαινομενα πα„ντὸς ἡ κοσμεργία, τῆς ἀοράτων τοῦ Θεοῦ προβέβλη„ται" (Ἐπιστολ. πρὸς Τίτον).

Β'. Τὰ κτίσματα ἔγιναν πρὸς διδασκαλίαν, καὶ παράδειγμα ἐδικόν μας, ὥστε διὰ νὰ μανθάνωμεν ἐκ τῆς κτισμάτων, ὅσον τὰς τέχνας, ὅσον καὶ τὸ νὰ ἀπέχωμεν ἀπὸ τὰς κακίας, καὶ νὰ ἐργαζώμεθα τὰς ἀρετὰς· νὰ ἀπέχωμεν ἀπὸ τὰς κακίας, ἤγουν νὰ ἀποφεύγωμεν τοῦ λύκου τὸ ἁρπακτικὸν, τῆς καμήλου τὸ μνησίκακον, τὸ ὀργίλον τῆς παρδάλεως, τῆς ἀκάρπων φυτῶν τὴν ἀκαρπίαν, καὶ τὰ ὁμοια· νὰ ἐργαζώμεθα δὲ καὶ τὰς ἀρετὰς, μιμούμενοι τὸ ἀοκνον τοῦ μύρμηκος, τὴν φιλοπονίαν τῆς μελίσσης, τὰς εὐκαρπίας τῆς φυτῶν, καὶ ὅλας τὰς ἄλλας φυσικὰς ἀρετὰς τῆς ζώων, καὶ φυτῶν, καὶ τῆς λοιπῶν κτισμάτων. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Σολομὼν, ποτὲ μὲν, μᾶς στέλνει εἰς τὸν μύρμηκα· „ἴδι πρὸς τὸν μύρμηκα, ὦ ὀκνηρὲ, καὶ „ζήλωσον ἰδὼν τὰς ὁδὸς αὐτοῦ". (Παρ. ς'. 6.) ποτὲ δὲ, πρὸς τὴν μέλισσαν· „πορεύθητι πρὸς τὴν „μέλισσαν, καὶ μάθε ὡς ἐργάτις ἐστὶ· τὴν τε ἐργα„σίαν ὡς σεμνὴν ποιεῖται". (αὐτόθ.) Διὰ τοῦτο καὶ Θεόδωρος ὁ Σπουδίτης, χολείον ὀνομάζει τὸν Κόσμον τοῦτον, ἐν μιᾷ τῆς αὐτῷ κατηχήσεων. Γ'. Διὰ νὰ ἀπολαμβάνωμεν τὰς ἀναγκαίας χρείας καὶ τροφὰς ἀπὸ τὰ κτίσματα, καὶ ἄλλα συστατικὰ τῆς σωμάτων μας. Δ'. Ἵνα ἀπολαμβάνοντες ἐκ τῆς κτισμάτων τὰ συστατικὰ τῆς ζωῆς μας, εὐχαριστῶμεν διὰ παντὸς τὸν δοτῆρα τῆς σωματικῶν τούτων ἀγαθῶν. Ε'. δὲ καὶ τελευταῖον, ἵνα διὰ ταῦτα πάντα τὰ καλὰ, μένωμεν διὰ παντὸς δοξάζοντες, τὸν τῷ Κτίσιν δημιουργήσαντα Θεόν· ἐπειδὴ ὁ Θεὸς διὰ τοῦτο τὸ τέλος ἔκτισε τὸν Κόσμον, διὰ νὰ δοξάζεται παρὰ τῶν λογικῶν κτισμάτων· ὅθεν εἶπεν ὁ θεῖος Δαβίδ· „οἱ οὐρανοὶ „διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ". (Ψαλμ. ιθ'. 1.) Καὶ ὁ Παροιμιαστὴς· „πάντα τὰ ἔργα Κυρίου μετὰ δικαιο„σύνης" ἢ ὡς ἄλλος ἐξέδωκε „πάντα τὰ ἔργα Κυ„ρίου δι' αὐτόν". (Παρ. ιϛ'. δ'.) ἤγουν ὅλα τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ, ἔγιναν διὰ δόξαν του· ὅθεν εἶπε καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος· „πάντα Θεὸν ὑμνεῖ καὶ δοξάζει „φωναῖς ἀλαλήτοις· ἐπὶ πᾶσι γὰρ εὐχαριστεῖται δι' ἐ„μοῦ Θεός· καὶ ὅπως ὁ ἐκείνων ὕμνος ἡμέτερος γένε„ται, παρ' ὧν ἐγὼ τὸ ὑμνεῖν λαμβάνω". (Λόγ. εἰς τὴν Καιν. Κυριακὴν·)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Ἀλλ' ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτί-
„ σθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία".

22. „ Φάσκοντες εἶναι σοφοὶ, ἐμωράνθησαν".

Λέγει ἐδῶ τὴν αἰτίαν ὁ Παῦλος, διὰ τὴν ὁποίαν ἔπεσον οἱ Ἕλληνες εἰς ἀνοησίαν· διὰ τί, λέγει, ἐσυγχώρησαν τὸ πᾶν εἰς τοὺς σοχασμούς των, (ἤγουν ὄχι δηλαδὴ εἰς τὴν Πίστιν.) καὶ θέλοντες νὰ καταλάβουν τὸν ἀχημάτιστον Θεὸν, μὲ τὰ σχήματα τῆς φαντασίας, καὶ τῆς αἰσθήσεως, ἤγουν τὸν ἀσώματον μὲ τὸ σῶμα, ἐφάνηκαν μάταιοι· διὰ τί οἱ σοχασμοί των, δὲν ἐδυνήθησαν νὰ φθάσουν εἰς τὴν τελείαν γνῶσιν τοῦ Θεοῦ· ἀσυνέτους δὲ λέγει τὴν καρδίαν τῶν Ἑλλήνων, διὰ τί δὲν ἠθέλησαν μὲ τὴν πίστιν νὰ περιλάβουν τὸ πᾶν τῆς τοῦ Θεοῦ γνώσεως. Πόθεν δὲ ἐπλανήθησαν εἰς τὸ νὰ ἀφήσουν τὸ πᾶν εἰς τοὺς σοχασμούς των; μὲ τὸ νὰ ἐνόμιζον πῶς εἶναι σοφοί· διὰ τοῦτο καὶ ἐμωράνθησαν· ἐπειδὴ τί ἄλλο ἀνοητότερον, καὶ μωρότερον πρᾶγμα εἶναι, ὡσὰν τὸ νὰ προσκυνοῦν λίθους, καὶ ξύλα;

23. „ Καὶ ἠλλάξαντο τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου Θεοῦ, ἐν ὁμοιώματι εἰ-
„ κόνος φθαρτοῦ ἀνθρώπου, καὶ πετεινῶν, καὶ τετραπόδων, καὶ
„ ἑρπετῶν".

Εἷς ἄνθρωπος ὁποῦ ἀλλάσει κάνενα πρᾶγμα, τὸ ἀλλάσει μὲ ἄλλο ὁποῦ δὲν ἔχει· εἶχον λοιπὸν καὶ οἱ Ἕλληνες τὴν γνῶσιν τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἐπρόδωκαν αὐτὴν, καὶ ἠθέλησαν νὰ πάρουν ἄλλο ὁποῦ δὲν εἶχον, καὶ διὰ τοῦτο ἔχασαν καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ εἶχον· διὰ τί τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου Θεοῦ, τὴν ἔδωκαν, ὄχι εἰς ἄνθρωπον ἔμψυχον, ἀλλὰ εἰς ἄψυχον εἰκόνα φθαρτοῦ ἀνθρώπου, θεοποιοῦντες τὰ ἴδια ἀνθρώπων Εἴδωλα· καὶ τὸ χειρότερον ἀπὸ τοῦτο, ὅτι καὶ ἐκρεμνίσθησαν εἰς τὸ νὰ προσκυνοῦν τὰ ἑρπετὰ, καὶ ὀφίδια, καὶ ἑτρελάθησαν τόσον, ὥστε νὰ προσκυνοῦν, φεῦ! καὶ αὐτὰς τὰς Εἰκόνας τῶν ἑρπετῶν, καὶ ὀφιδίων· διὰ τὴν γνῶσιν ὁποῦ ἔφερε νὰ ἔχουν τοῦ Θεοῦ, τὸν ὑπερέχοντος ὅλα τὰ ὄντα μὲ ἀσύγκριτον ὑπεροχὴν, αὐτὴν τὴν ἀφιέρωσαν εἰς τὰ ἀσυγκρίτως ἀπὸ ὅλα ἀτελέσερα κτίσματα. Δόξα δὲ Θεοῦ εἶναι τὸ νὰ γνωρίζεται αὐτὸς ὡς ποιητὴς καὶ προνοητὴς τοῦ Παντὸς, καὶ τὸ νὰ ἔχῃ ὅλα τὰ ἄλλα θεοφρεπῆ ἰδιώματα. Ποῖοι δὲ ἔκαμαν αὐτὰ τὰ σφάλματα; οἱ φιλοσοφώτεροι ἀπὸ ὅλους Αἰγύπτιοι (1)· αὐτοὶ γὰρ ἦτον ὁποῦ ἐπροσκυνοῦν τὰς Εἰκόνας τῶν ἑρπετῶν, καὶ ὀφιδίων.

24. „ Διὸ καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρ-
„ διῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν, τὸ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν
„ ἐν ἑαυτοῖς".

25. „ Οἵτινες μετήλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ Θεοῦ, ἐν τῷ ψεύδει·
„ καὶ ἐσεβάσθησαν, καὶ ἐλάτρευσαν τῇ Κτίσει παρὰ τὸν Κτίσαν-
„ τα· ὅς ἐστιν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας". Ἀμήν.

Τὸ παρέδωκε θέλει νὰ εἰπῇ, ὅτι ἄφηκε, καὶ ἀπέλυσε τοὺς Ἕλληνας, καὶ σοφοὺς νὰ πέσουν εἰς τὰς ἐπιθυμίας των, καθὼς καὶ σὰς Ἰατρὸς ὁποῦ βοηθεῖ, καὶ ἐπιμελεῖται τὸν ἀσθενῆ· ἔπειτα βλέποντας αὐτὸν πῶς ἀπαιτεῖ, καὶ δὲν φυλάττει τὴν δίαιταν ὁποῦ τὸν διορίζει, παραδίδει αὐτὸν εἰς ἀρρωστίαν περισσοτέρων, ἤτοι ἀφίνει αὐτὸν νὰ μεταχειρισθῇ τὸ ἐδικόν του θέλημα, καὶ νὰ μὴν ἀναλάβῃ ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν (2). Μερικοὶ δὲ

(1)

---

(1) Ἀλλὰ καὶ οἱ Βαβυλώνιοι ἑρπετὰ καὶ δράκοντας ὡς Θεὸς ἐπροσκύνουν, καθὼς φαίνεται εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφὴν, εἰς τὸ, Βὴλ, Δράκων, ὅπου ὁ Δανιὴλ γράφεται ὅτι ἐθανάτωσε τὸν δράκοντα, ὃν οἱ Βαβυλώνιοι προσεκύνουν.

(2) Σωσθῆναι γὰρ ἔχει ἡ θεία Γραφὴ νὰ ὀνομάζῃ ὡς αἰτίαν τὴν παραχώρησιν καὶ συγχώρησιν τοῦ Θεοῦ, κατά τε τὸν Οἰκουμένιον καὶ Προκόπιον, (Σελ. 556. τοῦ β'. Τόμ. τῆς Ὀκταβίχ.) καὶ τὸν Θεοδώρητον, ὅς τις καὶ λέγει αὐτολεξεί· „ ἀγαθὸν αἴτιος ὁ

 „ Θεὸς,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

(1) τὸ, παρέδωκεν ὁ Θεὸς, τὸ ἔνόησαν ἔτζι· ἤγουν ὅτι παρέδωκεν αὐτοὺς ἡ ὀργὴ τὸν Θεὸν γνωμενὴν ἀπὸ αὐτοὺς ὕβρις, καὶ ἀτιμία· καθὼς συνειθίζομεν νὰ λέγωμεν, ὅτι τὸν ὀδεῖνα ἄνθρωπον ἀπώλεσε, καὶ ἐκόλασε τὸ ἀργύριον· καὶ μ' ὅλον ὁποῦ τὸ ἀργύριον δὲν ἀπώλεσεν αὐτὸν, ἀλλὰ ἡ παρ αὐτῦ γνωμενὴ κακὴ μεταχείρησις τῦ ἀργυρίου· καὶ καθὼς λέγομεν, ὅτι τὸν Σαὺλ, καὶ τὸν Σολομῶντα ἀπώλεσεν ἡ Βασιλεία· αὐτὶ τῦ, ἡ παράχρησις, ἢ κακὴ χρῆσις τῆς Βασιλείας.

Παρεδόθησαν λοιπὸν οἱ Εἰδωλολάτραι εἰς ἀκαθαρσίαν, διὰ τὴν ἐθικήν τους κακίαν, ὥστε ὁποῦ δὲν ἐχρειάζετο νὰ ἀτιμάζωνται ἀπὸ ἄλλους, ἀλλ' αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἀτίμαζον τὸν ἑαυτόν τους (2)· τοιαῦτα γὰρ εἶναι τὰ ἀκάθαρτα πάθη, ὅπου ἀτιμάζουσι ἐκείνους ὁπῦ τὰ φράττουν. Ἀπὸ ποίαν δὲ αἰτίαν ἐξεδόθησαν εἰς τὴν ἀκαθαρσίαν τῶν παθῶν; ἀπὸ τὴν ἀτιμίαν, καὶ ὕβριν ὁπῦ ἔκαμνον εἰς τὸν Θεόν· διὰ τὶ ἐκεῖνος ὁπῦ δὲν θέλει νὰ ἠξεύρῃ Θεὸν, δίδυς ἢ εἰς τὴν ζωὴν διαφθείρεται· καθὼς ἢ ὁ Δαβὶδ λέγει· „Εἶπεν ἄφρων ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐκ ἔστι Θεός“· ἔπειτα λέγει ἢ τὴν αἰτίαν· „διεφθάρησαν ἢ ἐβδελύχθησαν ἐν ἐπιθυμίαις“. (Ψαλμ. ιγ'. 1.) Ἐμεπάλαξαν λοιπὸν οἱ Ἕλληνες τὰ ἀληθῶς πρόσωπα τῦ Θεοῦ, καὶ θεοπρεπῆ ἰδιώματα, καὶ τὰ ἔδωκαν εἰς τὰς ψεύτικους Θεάς (3). Τὸ μὲν οὖν ἐσεβάθησαν, δηλοῖ, ὅτι ἐτίμησαν τὰ κτίσματα· τὸ δὲ ἐλάτρευσαν, δηλοῖ ὅτι καὶ δουλείαν, διὰ τῆς ἔργων, ἐπρόσφεραν εἰς αὐτά· λατρεία γὰρ εἶναι ἡ διὰ πράξεως τιμή (4). Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι δὲν εἶπεν ὁ Παῦλος ἁπλῶς, πῶς ἐλάτρευσαν οἱ Ἕλληνες τὴν κτίσιν· ἀλλὰ πῶς τὴν ἐλάτρευσαν περισσότερον ἀπὸ τὸν κτίσαντα, μεγαλειώνοντας τὸ ἔγκλημά των ἀπὸ τὴν σύγκρισιν (5)· πλὴν ὁ Κτίσης, λέγει, εἶναι εὐλογητὸς, καὶ δεδοξασμένος εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅπου δὲν ἐβλάβη τίποτε ἀπὸ τὴν ἀτιμίαν, καὶ ὕβριν τῆς Ἑλλήνων· ἀλλ' εἶναι εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, βεβαίως καὶ ἀσφαλῶς· τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ, Ἀμήν (6).

26. „Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἵ τε „γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν „παρὰ φύσιν“.

27. „Ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἄρρενες ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς „θηλείας, ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρσε„νες ἐν ἄρσεσι τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι, καὶ τὴν αὐτι„μισθίαν, ἣν ἔδει, τῆς πλάνης αὐτῶν, ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβά„νοντες“.

Πάλιν ἐδῶ τὴν τῦ Θεοῦ ἐγκατάλειψιν καὶ παραχώρησιν, παράδοσιν ὀνομάζει ὁ Παῦλος, ἡ ὁποία ἔγινεν εἰς αὐτοὺς, διὰ τὶ ἐλάτρευσαν καὶ ἐδούλευσαν εἰς τὴν Κτίσιν· καθὼς γὰρ διε-

---

„Θεὸς, κακῶν δὲ αἰτίαις, ἐπιδίκνυσι τὸ φρακτέον, „καὶ ἀποτρέπει τῆς ἐναντίων· ἃ βιάζεται δὲ τῆς αἰ„σθήσεως τὴν γνώμην, ἀλλὰ τῷ αὐτεξουσίῳ παραχω„ρεῖ. Ἐπεὶ ἐν συγχωρεῖ γενέσθαι ταύταις, κωλύσαι „δυνάμενος, οὐκ ἀνέχεται δὲ κωλύειν, ἵνα μὴ βίᾳ „καὶ ἀνάγκῃ γένηται τὸ κατορθούμενον· τὸ γὰρ ἐθελού„σιον τῆς ἀρετῆς, ἀξιέπαινον· τὴν συγχώρησιν αἰ„τίαν ἐκάλεσε“. (Σελ. 1603. τῦ α. Τόμ. τῆς Ὀκτατεύχ.)

(1) Ὁποῖος ἐστιν ὁ κριτικὸς Φώτιος· ὅπου γὰρ ἐκεῖνος ἑρμηνεύει τὸ παρέδωκε.

(2) Μερικοὶ δὲ Διδάσκαλοι λέγουσιν, ὅτι τῶν Ἑλλήνων τὰ σώματα, ἀτιμάζοντο αὐτὰ ἀπὸ τὸν ἑαυτόν τους μὲ τὸ πάθος τῆς μαλακίας, μὲ τὸ ὁποῖον πάθος, τὸ αὐτὸ σῶμα ἐνεργεῖ καὶ πάσχει αὐτὸ εἰς ἑαυτό.

(3) Ὁ δὲ Θεοδώριτος λέγει, ὅτι ἀληθινὸν Θεοῦ ὀνομάζει ὁ Παῦλος, τὸ, Θεὸς ὄνομα· ψεῦδος δὲ, τὸ χειροποίητον εἴδωλον. Ὁ δὲ Σεβηριανὸς λέγει, ὅτι ὁ μὲν Θεὸς, ἀληθῶς ἐστι Θεὸς, τὰ δὲ εἴδωλα ὁποῦ οἱ Ἕλληνες προσεκύνησαν, ψευδῶς ὀνομάζονται Θεοί.

(4) Ὅρα εἰς τὸ „μάρτυς γάρ μου ἐστὶν ὁ Θεὸς, ᾧ „λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί μου“. (Ῥωμ. ἀ. 9.)

(5) Τινὲς δὲ νεώτεροι διδάσκαλοι εἰς τὸ, παρὰ τὸν κτίσαντα, δὲν θέλουσι νὰ εἶναι ἡ Παρὰ φρόνησις, συγκριτική, ἀλλὰ ἀποφατική, καὶ ἀρνητική· ἤτοι οἱ Ἕλληνες καὶ Εἰδωλολάτραι, ἐλάτρευσαν τὴν κτίσιν, καὶ ὄχι τὸν Κτίσαντα· ἐπειδὴ ὅμως ὁ λόγος τῦ Ἀποστόλου περὶ τῶν σοφῶν τῶν Ἑλλήνων ἐστὶ, πολλοὶ ἐκ τῶν ὁποίων (εἷς ὁ Πλάτων, καὶ Ἀριστοτέλης) ἐδόξαζον ὕλην ἀϊδιαυτον Δημιουργὸν τοῦ Παντὸς, ἄτρεπτον, καὶ ἀθάνατον, καὶ ἄπειρον, ἐλάτρευον ὅμως καὶ τὰ Κτίσματα, ὡς ὑποβεβηκότας Θεὰς, καὶ Δημιουργούς, διὰ τοῦτο συγκριτική, περὶ αὐτῶν ἡ Παρὰ φρόνησις, ὀρθῶς ἐκλαμβάνεται, ὡς καὶ ὁ Θεοφύλακτος, καὶ Οἰκουμένιος ἐκλαμβάνουσιν· ἐλάτρευσαν γὰρ οἱ Σοφοὶ τῶν Ἑλλήνων τὴν κτίσιν, περισσότερον ἀπὸ τὸν Κτίσαντα.

(6) Τὸ, Ἀμὴν, ἐν ὅλῃ τῇ Παλαιᾷ Γραφῇ, εἰς πρία

διεφθάρησαν εἰς τὰ περὶ Θεοῦ δόγματα, μὲ τὸ νὰ ἄφησαν τὴν φωνὴν τοῦ Κτίσαντος ὁδηγίαν ὁποῦ ἐφοξεύει εἰς αὐτὲς ἡ Κτίσις· ἔτζι ἔγιναν συγχαμεροὶ καὶ εἰς τὴν πολιτείαν, μὲ τὸ νὰ ἄφησαν τὴν κατὰ φύσιν ἡδονὴν τῆς γυναικῶν, ἥτις εἶναι καὶ δύσκολωτέρα, καὶ ἡδονικωτέρα· καὶ ἔπεσαν εἰς τὴν παρὰ φύσιν τῶν ἀνδρῶν, ἤτοι τὴν ἀρσενοκοιτίαν, ἥτις εἶναι καὶ δυσκολωτέρα, καὶ ἀπδεστέρα· τὸ γὰρ μεταλλάξαι τοῦτο δηλοῖ, ὅτι ἀφῆκαν ἐκεῖνα ὁποῦ εἶχον, καὶ ἐφροτίμησαν ἄλλα ὁποῦ δὲν εἶχον. Φανερόνοι δὲ ὁ Ἀπόστολος μεγάλον κατήγορον τῶν δύω γενῶν, ἤτοι τῶν γυναικῶν, καὶ τῶν ἀνδρῶν, τὴν φύσιν, τὴν ὁποίαν παρέβησαν· ἀφ' οὗ γὰρ εἶπε σιωπεσκιασμένως, πῶς αἱ γυναῖκες τῶν Ἑλλήνων ἔφραττον σῶα ἔργον αἰσχρὸν, (τὸ ὁποῖον ἐδὲ πρέπει νὰ γραφθῇ ἐδῶ διὰ τὴν αἰσχρότητα) λέγει καὶ περὶ τῶν ἀνδρῶν, ὅτι ὡξεκαύθησαν σῶας εἰς τὸν ἄλλον, φανερόνωντας μὲ τὸ, ὡξεκαύθησαν, τὸν πολὺν ἐρεθισμόν, καὶ τὴν ἀκράτητον ὁρμὴν τῆς ἐπιθυμίας πρὸς τὴν ἀρσενοκοιτίαν. Δὲν εἶπε δὲ ὅτι κατεργάζονται τὴν ἐπιθυμίαν, ἀλλὰ τὴν αἰσχημοσύνην, δηλοποιῶντας μὲ τοῦτο, ὅτι καὶ αὐτὴν τὴν φύσιν αἰσχήμισαν, καὶ ἐντροπίασαν· ἐπειδὴ δὲ εἶπεν ὡξεκαύθησαν εἰς τὴν σαρκικὴν ὄρεξιν, διὰ νὰ μὴ νομίσῃς ὅτι τῆς φυσικῆς ἐπιθυμίας των ἦτον ἡ ἁμαρτία, λέγει ἀκολούθως, ὅτι αὐτοὶ κατεργάζοντο αὐτὴν· ἤτοι κάθε σπουδὴν ἔβαλλον εἰς τὴν ἀκαθαρσίαν, κάμνοντες αὐτὴν ἔργον τους, καὶ ἀπολαμβάνοντες μισθὸν τῆς ἀπὸ τὸν Θεὸν ἀποσασίας, καὶ τῆς φωτὸς τὰ Εἴδωλα πλανής των, τὴν τοιαύτην αἰσχημοσύνην, καὶ κόλασιν ἔχοντες, αὐτὴν τὴν ἰδίαν ἡδονὴν ὁποῦ ἐδοκίμαζον (1), ὡσὰν ὁποῦ ἦτον παρὰ φύσιν, καὶ γεμάτη ἀπὸ ἀκαθαρσίαν. Λέγει δὲ τοῦτο ὁ Παῦλος, ἐπειδὴ ἀπόμη δὲν ἐδύνετο νὰ καταπείσῃ τοὺς Ῥωμαίους ὅτι ἦτον κόλασις, καὶ γέεννα· πίσδυε γὰρ, λέγει, ἐσὺ Χρισιανὲ, ὅτι αὐτὴ ἡ ἀκάθαρτος πρᾶξις ὁποῦ οἱ Ἕλληνες ἔφραττον, ἦτον κόλασις εἰς αὐτὲς, ἀίσως καὶ ἀπισῇς εἰς τοὺς περὶ τῆς κολάσεως λόγους.

28. „Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν Θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, „παρέδωκεν αὐτὲς ὁ Θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν ποιεῖν τὰ μὴ κα„θήκοντα".

Ἰδοὺ τρεῖς φοραῖς ἐνθυμήθη ὁ Παῦλος τὸ αὐτὸ νόημα, καὶ ἐμεταχειρίθη τρεῖς τὴν αὐτὴν λέξιν εἰπὼν τὸ, παρέδωκε· παντοχοῦ δὲ λέγει αἰτίαν τῆς ἐγκαταλείψεως τοῦ Θεοῦ, τὴν ἀσέβειαν τῶν ἀνθρώπων, ὡς καὶ πρὸ τοῦτο λέγει· καθὼς γὰρ, λέγει, αὐτοὶ οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν Θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς τὰ πάθη· ὡσὰν νὰ λέγῃ· ἡ εἰς τὸν Θεὸν ἀτιμία τῶν Ἑλλήνων, δὲν προήρχετο ἀπὸ ἀγνωσίαν τους, ἀλλὰ ἀπὸ μελέτην· διὸ ὅτι, δὲν εἶπεν, καθὼς δὲν ἐγνώρισαν τὸν Θεόν· ἀλλὰ καθὼς δὲν ἐδοκίμασαν, ἤτοι καθὼς δὲν ἔκριναν νὰ ἔχουν τὸν Θεὸν μὲ ἐπίγνωσιν, ἀλλὰ θελληματικῶς ἐφροτίμησαν τὴν ἀσέβειαν· ὥσε τὰ ἁμαρτήματα δὲν γεννῶνται ἀπὸ τὴν σάρκα, καθὼς μερικοὶ αἱρετικοὶ λέγουσιν (1)· ἀλλὰ ἀπὸ τὴν διεφθαρμένην κρίσιν τοῦ νοὸς (2). Πρῶτον λοιπὸν ἐκεῖνοι δὲν ἔκριναν νὰ γνωρίσουν τὸν Θεὸν, καὶ τότε ὁ Θεὸς ἀφῆκεν αὐτοὺς νὰ πέσουν εἰς ἀδόκιμον, καὶ ἀδιάκριτον νοῦν (3), ἐπειδὴ ἡ ἀποστροφὴ τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἐγκατάλειψις, παράδοσις

τρία μέρη μένον διεφθαρμένα" (εἰς τὴν ά. τῆς Παραλειπομ. ιε'. 36. καὶ εἰς τὸν Νεεμίαν δίς· ε'. 15. καὶ ιγ'. 8.) Πλησίαχις δὲ διέφθαρται εἰς τὴν Νέαν· δηλοῖ δὲ ναί, βέβαια· καθὼς ὁ Παῦλος αὐτὸς σαφῶς ἐφμηνεύει· „Ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι Θεοῦ, ἐν αὐτῷ, „τὸ ναί, καὶ ἐν αὐτῷ, τὸ, Ἀμήν". (β'. Κορινθ. α'. 20.) Διὰ τί δὲ ὁ Παῦλος δοξολογεῖ ὅταν ἀναφέρῃ τὸ ὄνομα τοῦ Πατρός, ὅρα εἰς τὸ ὑ'. Κεφάλαιον τῆς φωτὸς Φιλιππησίους Στίχ. 20. ἐν τῇ ὑποσημειώσει.

(1) Διὰ τοῦτο καὶ κοινὸν ἀπόφθεγμα τοῦτο φέρεται „ἀποχρῶσα δίκη ἡ πενηρία τῷ πονηρῷ". Λέγει δὲ καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος „ὁ ζῶν ἐν πενηρίᾳ, καὶ φορὰ „τῆς γενέσης κολάζεται τῷ σωφρονεῖν κεκτημένος". (Ἀνδριάντ. ιε'.) Καὶ ὁ Σειράχ εἶπε· „ψυχὴ πο„νηρὰ ἀπολεῖ τὸν κτησάμενον αὐτὴν, καὶ ἐπίχαρμα „ἐχθρῶν ποιήσει αὐτόν". (Σειράχ ε'. 4.) Διὰ τί καθὼς ἡ σκουριὰ τὸν σιδήρου καταπρώγει τὸν ἴδιον σίδηρον ὁποῦ τὴν ἐγέννησε, ἢ καθὼς ἡ ἐχίδνα καταπρώγει τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς ὁποῦ τὴν σωτελάβεν· ἔτζι καὶ ἡ ἁμαρτία καταπρώγει ἐκεῖνον τὸν ἴδιον ὁποῦ τὴν ἐργάζεται· ὅθεν δίκαιον εἶχεν ὁ Σολομὼν νὰ λέγῃ περὶ αὐτῆς· „ὥσπερ ὀμφαξ ὀδοῦσι „βλαβερὸν, καὶ καπνὸς ὀμμασιν· ὕπω παρανομία τοῖς „χρωμένοις αὐτῇ". (Παρ. ι. 26.)

(1) Οἱ Μανιχαῖοι δηλαδή.

(2) Ὅρα τὴν ἐρμηνείαν τῶν „ποιοῦντες τὰ θελήμα„τα τῆς διανοίας". (Εφ. β'. 3.)

(3) Λέγει γὰρ ὁ Ἱερὸς Αὐγουσῖνος ὅτι τὰ ἐπόμενα τῆς πλημμελημάτων, ποιναὶ εἰσὶ τῶν προηγουμένων. (Βιβλ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σις ὀνομάζεται ἀπὸ τὴν Γραφήν. Μερικοὶ δὲ ἀπὸ τὸν Ἁγίους ἐμεταχειρίθησαν εἶα νόσιμον παράδειγμα, διὰ μέσου τοῦ ὀφείλου σαφηνίζεται, τὸ, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεός· καθὼς, λέγουσιν, ἀνίσως τινὰς κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμούς του, καὶ δὲν θελήσῃ νὰ ἰδῇ τὸν Ἥλιον, ἔπειτα πέσῃ εἰς λάκκον, λέγομεν ὅτι ὁ Ἥλιος μὲ τὸ νὰ μὴ φανῇ, ἔρριψε τὸν ὁδηγὸν εἰς τὸν λάκκον· ὄχι πῶς ὁ Ἥλιος ἐθυμώθη, καὶ ἔρριψε τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν λάκκον, ἀλλ' ὅτι πῶς δὲν ἐφώτισε τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου· τὸ δὲ νὰ μὴ φωτίσῃ ὁ Ἥλιος, πόθεν ἠκολούθησεν; ἀπὸ αἰτίαν ἐκείνου ὁποῦ ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμοὺς του καὶ δὲν εἶδε τὸν Ἥλιον· ποικοτρόπως καὶ ὁ Θεὸς παρέδωκεν εἰς πάθη ἀτιμίας· μὲ ποῖον τρόπον; μὲ τὸ νὰ μὴν ἐγνωρίθη ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους· τὸ δὲ νὰ μὴ γνωρισθῇ πάλιν πόθεν ἠκολούθησεν; ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ δὲν ἐδοκίμασαν, ὐδὲ ἔκειναν νὰ γνωρίσουν αὐτόν (1). Ὅρα δὲ καὶ τὴν Ἑρμηνείαν τοῦ 19. Στίχου τοῦ δ'. Κεφ. τῆς πρὸς Ἐφεσίους, πολλὰ συμβάλλουσιν εἰς τὸ ῥητὸν τοῦτο.

29. „Πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ".

Βλέπε, ὦ ἀναγνῶστα, πῶς ὅλα τὰ πάθη εἶχον οἱ Ἕλληνες μὲ ὑπερβολήν· διὰ τί λέγει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος πῶς ἦτον γεμάτοι ἀπὸ κάθε ἀδικίαν, μὲ τὸ νὰ ἔφθασαν εἰς αὐτὸ τὸ ἔσχατον μέτρον κάθε κακίας· ἔπειτα ἀπαριθμεῖ καὶ τὰ εἴδη τῆς κακίας, εἰς τὰ ὁποῖα ἔπεσαν.

„Πορνείᾳ".

Μὲ τὸ ὄνομα τῆς πορνείας, συμπεριέλαβε καθολικῶς κάθε ἀκαθαρσίαν.

„Πονηρίᾳ".

Ἤτοι οἱ τῶν Ἑλλήνων σοφοὶ ἦτον γεμάτοι ἀπὸ τοῦ κακὸ τὸ πλησίον ἐπιβουλήν.

„Πλεονεξίᾳ".

Καὶ γεμάτοι ἀπὸ τοῦ τῶν χρημάτων ἐπιθυμίαν.

„Κα-

(Βιβλ. έ. κατὰ Ἰουλιανῶ.) Τὸ αὐτὸ λέγει καὶ ὁ Διάλογος. (Βιβλ. κέ. τῆς Ἠθικῶν, Κεφ. θ'.) Σημείωσαι ὅτι ἀπὸ τὸ ῥητὸν τοῦτο τοῦ Ἀποστόλου συμπεραίνομεν, ὅτι τὰ πονηρὰ δόγματα καὶ ἡ ἀσέβεια καὶ ἀπιστία, γεννῶσι πονηρὸν καὶ διεφθαρμένον βίον· ἐπειδὴ γὰρ οἱ Ἕλληνες δὲν ἐδοκίμασαν νὰ γνωρίσουν καὶ νὰ πιστεύσουν εἰς τὸν Θεὸν, ἐκ τῆς ἀγνωσίας ταύτης καὶ ἀπιστίας, ἐποίησαν τὰ μὴ καθήκοντα, καὶ ἔζησαν ζωὴν γεμάτην ἀπὸ κάθε ἁμαρτίαν· ὅθεν εἶπεν ὁ Μακάριος Θεοδώρητος· „ὑποβάθρα τῆς παρανομίας γενήσεται ἡ ἀσέβεια". Καθὼς καὶ ἀντιστρόφως ὁ πονηρὸς καὶ διεφθαρμένος βίος γεννᾷ πονηρὰ καὶ διεφθαρμένα δόγματα, καὶ ἀπιστίας, καὶ ἀσεβῆ ποιεῖ τοὺς ἀνθρώπους· καὶ τοῦτο συμπεραίνεται ἀπὸ τὰ λόγια πάλιν τοῦ ἰδίου Ἀποστόλου· αὐτὸς γὰρ εἶπε πρὸς τὸν Τιμόθεον· „ἔχων ἀγαθὴν συνείδησιν, ἣν τινες ἀπωσάμενοι περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν". (α. Τιμ. ά. 19.) Καὶ πάλιν „ῥίζα πάντων τῶν κακῶν ἐστιν ἡ „φιλαργυρία, ἧς τινες ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ „τῆς πίστεως". (α. Τιμ. ϛ'. 10.) Καὶ λοιπὸν, ὅμοιον κακὸν εἶναι καὶ τὰ πονηρὰ δόγματα, καὶ ἡ πονηρὰ ζωὴ· καὶ ἀντιστρόφως ἡ πονηρὰ ζωὴ καὶ τὰ πονηρὰ δόγματα· διὰ τί εἶα τοῦ ἄλλου εἶναι γεννητικόν, καὶ ὅποιος ἔχει τὸ ἕνα, κατάντᾳ καὶ εἰς τὸ ἄλλο· ἄθεν σοφώτατα εἶπεν ὁ Θεολόγος Γρηγόριος ἐν ταῖς διςίχοις ὑπερωελεγείαις γνώμαις αὐτοῦ.

„Ἴσον ἐμοὶ κακόν ἐστι, Βίος, καὶ Μῦθος ἀλιβός.
„Ὁππότερον κεν ἔχοις, καὶ θατέροιο τύχοις.

(1) Λέγει δὲ καὶ ὁ σοφὸς Μελέτιος ὁ Πηγᾶς εἰς τὸ ῥητὸν τοῦτο· „εἰς ἀδόκιμον νοῦν παρέδωσεν ὁ Θεὸς, „ὥστε ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα· ἀλλὰ διὰ προαγούσας „ἁμαρτίας παρέδωσεν· ἐπειδὴ γὰρ ἔφησαν μὴ ἐδοκί„μασαν τὸν Θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐ„τοὺς ὁ Θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν ποιεῖν τὰ μὴ καθήκον„τα· ὥστε τοὺς ὑστέρας ἁμαρτίας, καὶ ἁμαρτίας εἶναι, „καὶ ἁμαρτιῶν κολάσεις . . . αἱ ἁμαρτίαι οὖν αὗται, „καὶ ἡ κολάσις, ὑπαίτιον ἔχουσι τὸν Θεὸν, παρα„χωροῦντα τούτοις συμπίπτειν εἰς ἀκαθαρσίαν ἐχόντας, „ὥστε τῷ μεγέθει τῆς ἀσεβείας, εἰς σωφρόνισιν δια„δοὺς ἐρχέσθαι, καὶ ἡ κολάζεσθαι, οἷς ἐνέδοσαν, ἢ „περιφανέστατον γενέσθαι τὸ τῆς κακίας ἦχος, εἰς ἀ„ποτροπὴν, τῆς σωφρονεῖν φροντιζόντων". (Βιβλ. ά. περὶ Χριστιανισμοῦ).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Κακίᾳ “.

Καὶ γεμάτοι ἀπὸ μνησικακίαν (1).

„ Μεσοὺς φθόνου, φόνου “.

Πάντοτε ὁ φόνος γεννᾶται ἀπὸ τὸν φθόνον· διὰ τί ὁ Ἄβελ μὲ τὸ νὰ φθονηθῇ, ἐφονεύθη· καὶ ὁ Ἰωσὴφ ἐπιδυώδυσε νὰ φονευθῇ ἀπὸ τοὺς φθονήσαντας αὐτὸν ἀδελφούς· διὰ τοῦτο καὶ ὁ μέγας Βασίλειος εἶπε· „ τὰ αὐτὰ δὲ παῦται ποιῶν καὶ ὁ Καΐν δείκνυται ὁ φῶτος „ μαθητὴς τοῦ Διαβόλου, καὶ φθόνον, καὶ φόνον παρ' αὐτοῦ διδαχθείς, τὰς ἀδελφὰς ἀνομίας, „ ἃς καὶ ὁ Παῦλος στυγάζων ἔφησε μεστοὺς φθόνου φόνου “. (Λόγ. περὶ Φθόνου.)

„ Ἔριδος, δόλου “.

Ἀπὸ τὸν φθόνον γεννᾶται καὶ ἡ καταγορικὴ φιλονεικία, καὶ δολιότης ἡ διὰ βλάβην γινομένη τοῦ φθονουμένου. Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος ὅπως ὁρίζει τὸν δόλον· „ δόλος ἐστί, τὸ φῶς „ ἐπιβουλὴν πεσίεργον· ὅταν τις ἀγαθόντι χρηματισάμενος, καὶ τοῦτο ὥσπερ δέλεαρ τινι φρο„ θείς, δι' αὐτοῦ τὰ τῆς ἐπιβουλῆς κατεργάσηται “. (Ὅρ. κατ' ἐπιτομ. οζ'.)

„ Κακοηθείας “.

Κακοήθεια εἶναι ἡ εἰς τὸ βάθος τῆς ψυχῆς κεκρυμμένη μὲν κακία, ἐπαίνου δὲ ἀλειφομένη μὲ φαινομένην καλωσύνην. Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος λέγει· „ κακοήθεια ἐστὶν, ὡς λογίζο„ μαι, αὐτὴ ἡ φῶτη καὶ κεκρυμμένη κακία τοῦ ἤθους. (Ὅρ. κατ' ἐπιτομ. οζ'.) (2)

3ο. „ Ψιθυριστὰς, καταλάλους, θεοστυγεῖς “.

Ψιθυριστὰς μὲν ὀνομάζει ὁ Παῦλος ἐκείνους ὁποῦ διαβάλλουν κρυφίως τοὺς ἀδελφούς των, ὅταν εἶναι παρόντες· καταλάλους δὲ, τοὺς κατηγοροῦντας φανερά· καὶ θεοστυγεῖς, τοὺς μισοῦντας τὸν Θεὸν, ἢ καὶ μισουμένους ἀπὸ τὸν Θεόν.

„ Ὑβριστὰς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας “. (3)

Εἰς τοῦτο ἄρα τῆς κακῶν αἰέβη, τοῦτο ὑπερηφάνειαν· διὰ τί, καὶ καλὸν νὰ κάμνῃ τινὰς, ἔπειτα νὰ ὑπερηφανεύεται, χαίει τὸν μισθὸν τοῦ καλοῦ ἐκείνου· πόσῳ δὲ μᾶλλον ὅταν καὶ ὑπερηφανεύεται, καὶ κακὰ ποιῇ; διὰ τί ὁ ἁμαρτωλὸς καὶ ὑπερήφανος, νὰ μετανοήσῃ δὲν ἠμπορεῖ· ἤξευρε ὅμως, ὅτι ὑπερηφάνεια μὲν εἶναι Θεοῦ καταφρόνησις· ἀλαζονεία δὲ, εἶναι καταφρόνησις τῶν ἀνθρώπων, ἀπὸ τοῦτοίων γεννᾶται ἡ φῶτος τοὺς ἀνθρώπους ὕβρις· διὰ τί ἐκεῖνος ὁποῦ καταφρονεῖ τοὺς ἀνθρώπους, ὅλους τοὺς ὑβρίζει, καὶ τοὺς καταπατεῖ· ἢ τάχα, ἀγαπαλὰ, καὶ ἡ ἀλαζονεία ἦναι φυσικὰ φροτέρα ἀπὸ τοῦτο ὕβριν, ἀλλ' ὅμως εἰς τοὺς ἔξω βλέποντας ἡμᾶς, φῶτη φαίνεται ἡ ὕβρις, εἶτα γνωρίζεται ἡ μήτηρ καὶ αἰτία τῆς ὕβρεως ἀλαζο-

---

(1) Ὁ δὲ Οἰκουμένιος κακίαν ὀνομάζει, τοῦτο πάθην ὁποῦ ἔχει τινας εἰς τὸ νὰ κακοποιήσῃ τὸν πλησίον.

(2) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει· „ κακοήθεις δὲ καλεῖ τοὺς εἰς ἐπιβουλὴν κεχρημένους τοῖς λογισμοῖς, καὶ τοῦτο βλάβην τῷ πέλας τεκταινομένους.

(3) Ὁ δὲ Οἰκουμένιος, ὑπερηφάνους μὲν ὀνομάζει ἐκείνους ὁποῦ ὑπερηφανεύονται διὰ τὰ κάλα ὁποῦ ἔχουν, ἐναντίον ἐκείνων ὁποῦ δὲν τὰ ἔχουν· ἀλαζόνας δὲ, ἐκείνους ὁποῦ καυχῶνται εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν ἔχουν, ὡσὰν νὰ τὰ ἔχουν. Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος λέγει· „ ὑ„ περήφανός ἐστιν ὁ ἐπὶ τοῖς προσοῦσιν αὐτῷ κομπά„ ζων, καὶ ὑπὲρ ὃ ἐστὶ φαίνεσθαι ἐπιποθῶν· ἀλαζὼν „ δὲ, ὁ μὴ στοιχῶν τοῖς νενομοθετημένοις, μηδὲ πλη„ ρῶν τῷ αὐτῷ στοιχεῖν κανόνι, τὸ αὐτὸ φρονεῖν, ἰ„ δίαν δὲ ὁδὸν δικαιοσύνης, καὶ δυσεβείας ἐπινοῶν “. (Ὅρ. κατ' ἐπιτομ. νς'.) καὶ ὁ Θεοδώρητος, ἀλαζόνας λέγει τοὺς μάτην φυσιωμένους.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ζονεία· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος προτέραν ἔβαλε τὴν ὕβριν (1)· ὅθεν εἶπε καὶ ὁ Ἡσαΐας „Καὶ ὕβριν ὑπερηφάνων παπεινώσω". (Ἡσ. ιγ'. 11.) ὅπερ ἑρμηνεύων ὁ μέγας Βασίλειος λέγει· „ὥστε πᾶσα ἁμαρτία ὕβρις ἐστι, καὶ ὕβρεως ἐστι βλάσημα, πρώτου ἀπτομένη τοῦ ὑ„βριστοῦ".

„Ἐφευρετὰς κακῶν".

Οἱ Ἕλληνες, καὶ Εἰδωλολάτραι, δὲν ἀρκέντο εἰς τὰ πρότερα κακὰ ὁποῦ εἶχον, ἀλλὰ καὶ ἄλλα ἐφεύρισκον· τὸ δὲ νὰ ἐφευρίσκωσι τὰ κακὰ, δὲν ἠκολούθει εἰς αὐτὰς ἀπὸ συλλογισμὸν τοῦ λογισμοῦ, ἀλλὰ ἀπὸ μελέτην, καὶ ἀσκησιν (2).

„Γονεῦσιν ἀπειθεῖς".

Δείχνει μὲ τοῦτο ὁ Παῦλος ὅτι καὶ μὲ αὐτὴν τὴν φύσιν οἱ Ἕλληνες ἐμάχοντο.

„Ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους".

Καὶ πρεπόντως ἀσυνέτοι ἦσαν οἱ Ἕλληνες, διατὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀπειθοῦν εἰς τοὺς γονεῖς των, τί ἄλλο καλὸν ἠμπορεῖ νὰ συλλογισθοῦν, καὶ νὰ καταλάβουν; ἀσυνθέτους δὲ λέγει αὐτοὺς, ἤτοι μὴ μένοντας εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ ἐσυμφώνουν. ταῦτον εἶπεῖν ἀπίστους, καὶ μὴ φυλάττοντας ἐμπιστοσύνην.

„Ἀσπόνδους, ἀστόργους, ἀνελεήμονας".

Ἡ ρίζα ὅλων τῶν κακῶν, αὐτὴ εἶναι, ἡ ψυχρότης τῆς ἀγάπης· ἀπὸ ταύτην γὰρ προέρχεται τὸ νὰ μὴ φιλιόνεται τινὰς μὲ τὸν ἀδελφόν του, μήτε νὰ σέργῃ, ἤτοι νὰ μὴν ἀγαπᾷ αὐτὸν, μήτε νὰ τὸν ἐλεῇ· ὅθεν εἶπε καὶ ὁ Χριστὸς ὅτι „ἔταν πληθυνθῇ ἡ ἀνομία, ψυγήσε„ται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν". (Ματθ. κδ'. 12.) Καὶ μ' ὅλον ὁποῦ ἡ αὐτὴ φύσις τῆς ἀνθρωπότητος, ὁποῦ ἔχομεν συγκολλᾷ ἡμᾶς, σὰν μὲ τὸν ἄλλον, καθὼς καὶ τὰ ζῶα τὰ ὁμοειδῆ ἕνα μὲ τὸ σὰν συνάπτεται, ἀλλ' ὅμως οἱ Ἕλληνες δὲν συνῆκαν τοῦτο.

31. „Οἵτινες

---

(1) Ὅρα καὶ Διογένη τὸν Λαέρτιον, καὶ δύρήσεις ὅτι ὅλοι οἱ Σοφοὶ τῶν Ἑλλήνων, ἀπέρασαν ζωὴν, καὶ πολιτείαν κακὴν, καὶ ἐνόμισαν τὰ πονηρὰ πάθη αὐτοῖ δίκα Θεοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ θεῖος Ἱερώνυμος εἰς τὸν Ὠσηὲ εἶπεν· „Ἀργαλέον εἶναι δύρεῖν σεμνὸν αἱρετι„κόν". Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἱερὸς Ἀμβρόσιος λέγει· „Καὶ τὸ „δοκεῖν εἶναι ἀρετὴ, κακία ἐστὶ χαρὶς δυσεβείας· ἐ γὰρ „σωφρονεῖ πρὸς σωτηρίαν, ὅστις Θεῷ οὐχ δύαρεσεν". (παρὰ Μελετίῳ τῷ Πηγᾷ.)

(2) Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος ἑρμηνεύει ποῖοι εἶναι οἱ ἐφευρεταὶ τῶν κακῶν, καὶ λέγει ὅτι εἶναι „οἱ πα„ρὰ τὰ σωθέντα παῖς πολλοῖς, καὶ γνώμημα κακὰ, ἀλ„λὰ τινα προσεπινοοῦντες καὶ δύρίσκοντες". (Ὅρ. κατ' ἐπιτομ. οὐ.) Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, πῶς ἔβαλεν ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος σὰν κατάπιν ἀπὸ τὸ ἄλλο τὰ πάθη ὁποῦ εἶχον οἱ Ἕλληνες· ἐπειδὴ καθὼς αἱ ἀρεταὶ χρέμονται μιαὶ ἀπὸ τὴν ἄλλην, ὡς εἴπομεν εἰς τὴν ὑπασημείωσιν τοῦ „μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθω„σύνη". (Γαλ. ε'. 22.) ἔτζι καὶ αἱ κακίαι καὶ τὰ πάθη σὰν ἀπὸ τὸ ἄλλο χρέμονται. Διὰ τοῦτο εἶπεν ὁ θεῖος Νύσσης Γρηγόριος· „ἀκοὴ ἐξ ἀντιστρόφου, καὶ „ἡ περί τι βλάβη τῶν ἐν ἡμῖν, εἰς ὅλον τὸν κατ' ἀ„ρετὴν διατείνει βίον· καὶ ὥσπερ, καθ' ἃ φησιν ὁ Ἀ„πόστολος, τοῖς μέρεσι τὸ ὅλον συνδιατίθεται· οὕτε „πάσχει μέλος τι, συναλγοῦσι τὰ πάντα, εἴτε δο„ξάζεται, τὰ ὅλα συγχαίρουσι". (Κεφ. ιδ'. περὶ Παρθενίας) Λέγει δὲ καὶ ὁ μέγας Μακάριος· „τῶν „ἀφ' ἑνὸς τὰ κακὰ ἐκδέδυται· τὸ μῖσος, ἀπὸ τοῦ „θυμοῦ· ὁ θυμὸς, ἀπὸ τῆς ὑπερηφανίας· ἡ ὑπερηφα„νία, ἀπὸ τῆς κενοδοξίας, ἡ κενοδοξία, ἀπὸ τῆς ἀ„πιστίας, ἡ ἀπιστία, ἀπὸ τῆς σκληροκαρδίας· ἡ σκλη„ροκαρδία, ἀπὸ τῆς ἀμελείας· ἡ ἀμέλεια, ἀπὸ τῆς „χαυνώσεως· ἡ χαύνωσις, ἀπὸ τῆς ἀκηδίας, ἡ ἀκη„δία, ἀπὸ τῆς ἀυπομονησίας, ἡ ἀυπομονησία, ἀπὸ „τῆς φιληδονίας, καὶ τὰ λοιπὰ μέλη τῆς κακίας, ἀλ„λήλων εἰσὶν ἐκκρεμάμενα". (Ὁμιλ. μ'. Κεφ. α'.) Ὅρα τὸν ἀπιλεύθερον ἄλυσιν τῶν κακῶν καὶ εἰς τὸ γ'. Κεφάλαιον τῆς β'. τοῦ Τιμοθέου εἰς τὸ „Γονεῦσιν „ἀπειθεῖς".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

32. „Οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ Θεοῦ ἐπιγνόντες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα „πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσίν, οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ „καὶ συναδοκοῦσι τοῖς πράσσουσιν".

Ἔδειξεν ἀνωτέρω ὁ Παῦλος, ὅτι οἱ Ἕλληνες μὲ τὸ νὰ μὴ ἠθέλησαν νὰ γνωρίσουν τὸν Θεὸν, ἐγέμωσαν ἀπὸ κάθε κακίαν· τώρα δὲ δείχνει, ὅτι οὐδὲ συγχώρησιν νὰ λάβουν εἶναι ἄξιοι· διὰ τί δὲν ἠμποροῦν νὰ εἰποῦν ὅτι δὲν ἠξεύραμεν τὸ καλόν· ἠξεύρουσι γὰρ τὸ δικαίωμα καὶ τὴν προσαγωγὴν τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὸν φυσικὸν νόμον ὁδηγούμενοι· θελοντικῶς δὲ κάμνουσι τὸ ἐναντίον· καὶ τὸ χειρότερον εἶναι, ὅτι καὶ συναρέσκονται μὲ τοὺς τὰ κακὰ κάμνοντας, ἤτοι συμβουλεύουσιν εἰς τὸ κακόν· τὸ ὁποῖον εἶναι μία κακία ἀνιάτρευτος (1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

1. „Διὸ ἀναπολόγητος εἶ ὦ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων· ἐν ᾧ γὰρ κρί- „νεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις· τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις „ὁ κρίνων".

Ἐπειδὴ ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι ἔχομεν τὰς γνώμας ἀπάτης, καὶ ἀπατεώνας, καὶ ἄλλοτε μὲν συμβουλεύομεν εἰς τὸ κακὸν, ἄλλοτε δὲ γινόμεθα κριταὶ τῶν ξένων σφαλμάτων, κατακρίνοντες τὰς ὁμοίας μας ἁμαρτωλάς· διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος εἶπε μὲν πρότερον, διὰ ἐκείνους ὁποῦ συμβουλεύουν τὰς κακὰς, τώρα δὲ κάμνει τὸν λόγον, καὶ διὰ ἐκείνους ὁποῦ κατακρίνουν τὰς ἄλλας, καὶ λέγει, ὅτι ἀναπολόγητος εἶσαι ὦ ἄνθρωπε· ἤτοι, ἐπειδὴ καὶ ἐσὺ ἠξεύρωντας τὸ δικαίωμα καὶ τὴν

---

(1) Ὁ δὲ θεῖος Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης οὐκ ἀποδέχεται ἐκείνους ὁποῦ διορθόνουσι πάχα ὡς ἐσφαλμένον τὸ Ἀποστολικὸν τοῦτο ῥητὸν, καὶ ἀναγινώσκουσιν οὕτως „οὐ μόνον οἱ ποιοῦντες αὐτὰ, ἀλλὰ καὶ οἱ συναδοκοῦντες τοῖς πράσσουσι". Θέλοντες νὰ δείξουν μικρότερον ἁμάρτημα τὸ νὰ συναδοκῇ τινὰς μὲ τοὺς κακοὺς, καὶ μεγαλήτερον τὸ νὰ πράττῃ τὰ κακά· οὐκ ἀποδέχεται λέγω αὐτοὺς ὁ Ἅγιος· ἀλλὰ λέγει, ὅτι δὲν εἶναι ἐσφαλμένον τὸ ῥητὸν τοῦτο, ἀλλ' ὀρθῶς ἔχει καθὼς ὁρίσκεται γεγραμμένον· „φημὶ τοίνυν, ὅτι ἐπειδὴ τὸ „πλημμελεῖν, τὸ ἐπαινεῖν τοὺς πλημμελοῦντας ἀργα- „λεωτέρον ἐστὶ καὶ μεῖζον εἰς κολάσεως λόγον, εἰκότως „ἔρρηται· „οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συναδο- „κοῦσι τοῖς πράσσουσιν"· ὁ μὲν γὰρ μετὰ τὸ πλημ- „μελεῖν καταγινώσκων τῆς ἁμαρτίας, δώσεται χρό- „νῳ ποτὲ ἑαυτὸν ἀνακτήσασθαι, μεγίστῳ βοηθείᾳ ἐ- „χων εἰς τὸ μετανοῆσαι τὴν καταγνῶσιν τῆς ἁμαρ- „τίας· ὁ δὲ ἐπαινῶν τὴν πονηρίαν, τῆς ἐκ τοῦ με- „τανοῆσαι βοηθείας ἑαυτὸν ἀποστερεῖ. Ἐπεὶ τοίνυν διε- „φθαρμένης ἐστὶ γνώμης, καὶ ψυχῆς νενοσηκυίας „αὕτη ἡ ἁμαρτία, εἰκότως τοὺς πλημμελοῦντας, ὁ τὴν ἁ- „μαρτίαν ἐπαινῶν, πολλῷ παρανομώτερος κέκριται". (Ἐπιστολ.) Ὅσον καὶ ὁ Θεοδώρητος „οὐδὲ, φησὶν, „εἰκὸς ἀποχρῶν ἡγεῖσθαι τὸ αὐτὰ ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ ἐ- „παίνους τοῖς τὰ ὅμοια δρῶσιν ὑφαίνουσιν· ἔχασε δὲ „ὅπως ὅρος τῆς παρανομίας· ἔδει γὰρ μὴ μόνον τὴν τῶν „ἄλλων παρανομίαν μισεῖν, ἀλλὰ καὶ τὴν οἰκείαν βδε- „λύττεσθαι". Τοῦτο δὲ φαίνεται νὰ δηλοῖ καὶ τὸ Ψαλμικὸν ἐκεῖνο „ἐπαινέσαι ὁ ἁμαρτωλὸς ἐν ταῖς ἐπι- „θυμίαις τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ ὁ ἀδίκων εὐλογεῖται". (Ψαλμ. θ'. 23.) Λέγει δὲ καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος· „οὐ μόνον τὸ ζηλοῦν κακίαν, ἀλλὰ καὶ τὸ τοὺς „ἐν αὐτῇ ζῶντας ἐπαινεῖν, φέρει κόλασιν χαλεπωτέ- „ραν τῶν ἐν πονηρίᾳ ζώντων· τὸ γὰρ ἁμαρτάνειν, τὸ „καὶ ἐπαινεῖν τοὺς ἁμαρτάνοντας, πολὺ μεῖζον εἰς κο- „λάσεως φέρει λόγον". (ἐκ τῶν εἰς τὸν Σαοὺλ Λόγων). Ἀλλὰ καὶ ὁ μέγας Βασίλειος „ἐπιμελέστερον, λέγει, „ἑαυτοῖς προσέχωμεν, μή ποτε ἀσεβῆ τινα ἄνθρωπον, „λόγῳ, ἢ ἔργῳ δικαιώσωμεν, καὶ τῇ φωνῇ ἡμῶν „χαίρῃ προσαχθέντες αὐτῷ τῇ συγκαταθέσει· καὶ γὰρ „οἱ λέγοντες τὸ πονηρὸν καλὸν, καὶ τὸ καλὸν πονηρόν· „οἱ τιθέντες τὸ φῶς σκότος, καὶ τὸ σκότος φῶς· οἱ „τιθέντες τὸ πικρὸν γλυκὺ, καὶ τὸ γλυκὺ πικρόν"! (Ἡσ. ε'. 20.) Καὶ πάλιν λέγει· „ὁ μέν τοι σωφρο- „νῶν τοῖς κακοῖς, καὶ ἐμπαρρησιαζόμενος ταῖς ἀπο- „τοις πράξεσιν, ὅσος ἐστὶν ὁ λέγων τὸ πονηρὸν καλὸν· „κατὰ τὸν Ἀπόστολον μεμφόμενον, τοῖς οὐ μόνον ποιοῦ- „σιν αὐτὰ, ἀλλὰ καὶ συναδοκοῦσι τοῖς πράσσουσι". (Ἑρμην. εἰς τὸν Ἡσαΐ.) Εἶπε δὲ καὶ ὁ Παροιμιαστὴς· „ὃς δίκαιον κρίνει τὸν ἄδικον, ἄδικον δὲ τὸν δίκαιον, „ἀκάθαρτος καὶ βδελυκτὸς παρὰ Θεῷ". (Παρ. ιζ'. 15.) Καὶ τοῦτο εἶναι ἐκεῖνο ὁποῦ λέγει ὁ Δαβὶδ ὅτι „ἐπαινεῖται ὁ ἁμαρτωλὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς ψυ- „χῆς αὐτοῦ, καὶ ὁ ἀδίκων εὐλογεῖται". (Ψαλ. θ'.) ὅπερ ἑρμηνεύων ὁ θεῖος Ἰσίδωρος λέγει· „ὅτι ὁ ἁμαρ- „τωλὸς ἐπαινεῖται, καὶ ἐγκωμιάζεται παρὰ τῶν κολα- „κευόντων αὐτὸν, καὶ ἐπιτρεβόντων αὐτὸν τὴν κακίαν· „καὶ τοῦτο ἐστὶ τῶν πάντων δεινότατον, ὅταν ἡ κακία ἐ- „παινῆται, καὶ μηδὲ κακία εἶναι νομίζεται· ὥσπερ „γὰρ ὁ εἰς ἀρετὴν ἐνάγων στερεῖται, κἂν μηδὲν ὠ- „νήσῃ· τὸ γὰρ ἑαυτῷ πεπληρωκέναι δοκῶν καὶ ὁ εἰς κα- „κίαν ἀλείφων, κολάζεται· κἂν μηδὲν ἰσχύσῃ· τὸ „γὰρ ἑαυτῷ καὶ ὅσον ἐποίησεν". (Ἐπιστολ. γ'.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῷ ἐντολῷ τῦ Θεῦ, πῶς οἱ κακοὶ εἶναι ἄξιοι κολάσεως, ἀναπολόγητος καὶ αὐτοκατάκριτος γίνεσαι διὰ τὶ κρίνεις ἐκείνες ὁπῦ πράττεν τὰ ὅμοια κακὰ ὁπῦ πράττεις κ' ἐσύ. Φαίνεται δὲ πῶς ὁ Θῖος Παῦλος λέγει τὰ λόγια ταῦτα εἰς τὺς ἄρχοντας, καὶ μάλιστα εἰς τὺς Ρωμαίους, οἵτινες ἦτον Προεσῶτες τῆς Οἰκυμένης· διὰ τὶ τῦ ἀρχόντων εἶναι ἴδιον τὸ νὰ κρίνεν τὺς ἄλλυς· ὅμως κ' εἰς κάθε ἄνθρωπον αὐτὰ ἁρμόζεσι· διὰ τὶ κάθε σῦας ἠμπορεῖ νὰ κρίνῃ τὸν ἄλλον, κἂν κ' ἐξεσίαν δεν ἔχῃ. Ὅταν λοιπὸν καθ' ὑπόθεσιν, ἐσὺ ὦντας μοιχὸς, καταπρίνῃς τὸν ἄλλον ὁμοιόν σε μοιχὸν, τὸν ἴδιον ἑαυτόν σε καταπρίνεις (1).

2. „Οἴδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρίμα τῦ Θεῦ ἐσι κατὰ ἀλήθειαν, ἐπὶ τὺς „τὰ τοιαῦτα πράσσοντας".

Διὰ νὰ μὴ λέγῃ τινὰς ὅτι, ἐγὼ ἀγαπᾶ κ' κατέκρινα, κ' ἐπαίδδυσα τὸν μοιχὸν, μοιχὸς ὦντας, δεν κατακρίθω ὅμως, ὅπε ἐπαιδδύθω παρομοίως κατὰ τὸ παρὸν, διὰ τῦτο ὁ Ἀπόστολος φοβερίζει τὸν τοιῦτον κ' λέγει· ὅτι δεν εἶναι ἔτζι κ' κοντὰ εἰς τὸν Θεόν· διὰ τὶ, ἐδῶ μὲν, ὁ σῦας μοιχὸς παιδεύεται, ὁ δὲ ἄλλος γλυτόνοι τῷ παιδείαν, τότε δὲ εἰς τὸ μέλλουσαν κρίσιν, δεν ἀκολυθεῖ ἔτζι· ἐπειδὴ ἡ κρίσις καὶ καταδίκη τῦ Θεῦ, θέλει γένῃ κατὰ ἀλήθειαν εἰς ὅλυς τὺς μοιχὺς, καὶ ἁμαρτωλύς.

3. „Λογίζῃ δὲ τῦτο ὦ ἄνθρωπε, ὁ κρίνων τὺς τὰ τοιαῦτα πράσ-„σοντας, κ' ποιῶν αὐτὰ, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τῦ Θεῦ";

4. „Ἢ τῦ πλύτυ τῆς χρηστότητος αὐτῦ, κ' τῆς ἀνοχῆς, κ' τῆς μα-„κροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν ὅτι τὸ χρηστὸν τῦ Θεῦ εἰς με-„τάνοιάν σε ἄγει".

5. „Κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου, κ' ἀμετανόητον καρδίαν, θησαυρί-„ζεις σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς, κ' ἀποκαλύψεως δικαιοκρι-„σίας τῦ Θεῦ".

6. „Ὃς ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῦ" (2).

Εἶπεν ἀνωτέρω, ὅτι ἡ ἀντιπληρωμὴ τῆς Εἰδωλολατρείας ἀπεδίδοτο εἰς τὺς κακῦς, μὲ ἐκείνας τὰς ἰδίας ἁμαρτίας, κ' ἀκαθαρσίας ὁπῦ ἔφραττον· ἐπειδὴ αὐτὴ ἡ ἰδία των ἀκαθαρσία, ἦτον ἀρκετὴ εἰς αὐτὺς, αὐτὶ διὰ κόλασιν. Τώρα δὲ φανερόνοι εἰς αὐτὺς, καὶ τὴν κόλασιν ὁπῦ μέλλεν νὰ λάβεν· εἶναι λέγει, κ' ἄλλη κόλασις διὰ λόγυσε ἄνθρωπε· διὰ τὶ δεν θέλεις γλυτώσεις τὴν καταδίκην τῦ Θεῦ· πῶς γὰρ θέλεις τὴν γλυτώσεις ἐσὺ ὁπῦ τὴν ἐδικήν σου καταδίκην δεν ἐγλύτωσες; διὰ τὶ καταδικάζωντας τὸν ἄλλον, τὸν ἴδιον ἑαυτόν σου κατεδίκασας; ἐπειδὴ, ἀείσως ἐσὺ, μὲ τὸ νὰ μὴν ἐκολάθης ἀκόμη, καταφρονεῖς διὰ τῦτο τὸν πλῦτον τῆς ἀγαθότητος τῦ Θεῦ, ἤξυρε ὅτι αὐτὸ μάλιστα εἶναι ὁπῦ θέλει προξενήσει εἰς ἐσὲ περισσοτέραν τὴν κόλασιν· διὰ τὶ ἡ μακροθυμία, καὶ ὑπομονὴ τῦ Θεῦ, εἰς ἐκείνυς μὲν ὁπῦ τὴν μεταχειρίζονται πρὸς διόρθωσίν τυς, εἶναι σωτηριώδης κ' ὠφέλιμος· εἰς ἐκείνυς δὲ ὁπῦ ὀξοδεύσιν αὐτὴν, εἰς τὸ νὰ προθέσσαν κ' ἄλλας κακίας, γίνεται αἰτία τιμωρίας μεγαλη-

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος ὥσπως ἑρμηνεύει τὸ ῥηθέν. „Εἶπε πάλιν ἕτερος δείκνυσιν ἔχοντας ἡμᾶς τὴν τῆς „ἀγαθῶν, κ' τὴν ἐναντίων διάκρισιν· ἀλλὰ καὶ οὕτω „φησὶ διακείμενοι, εἰ τὸ κρίνειν τὴν ἐξουσίαν παρά „τινος λάβοιτε, τίς τὴν νόμων παράβασιν, ὡς ὑπεύ-„θυνους κολάζετε· συνοίδατε ἐχετε τὴν ἀγαθῶν, καὶ „τὴν ἐναντίων διάγνωσιν· χρὴ μεν οὖν εἰδέναι, ὅτι „δι' ὧν τὰς ἄλλυς ἁμαρτάνοντας κρίνετε, κ' ὑμᾶς αὐ-„τὺς ταῖς αὐταῖς ῥήσεις ὑπάγετε· τὴν αὐτὴν γὰρ „πλημμέλειαν παρανομίαν".

(2) Σημείωσον ὅτι τὸ ῥηθὲν τῦτο „ὃς ἀποδώσει „ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῦ" ἐρανίδη ὁ Παῦλος, ἀπὸ τὸν παροιμιαστὴν, ἀπαραλλάκτως τῦτο λέγοντα. (Παρ. κδ'. 12.) καὶ ἀπὸ τὸν Δαβὶδ τῦτο τὸ ἴδιον λέγοντα. (Ψαλμ. ξά. 11.) Ὁ δὲ Θεοφύλακτος Μάξιμος τῦτο τὸ ῥηθὲν ἑρμηνεύων λέγει „ὅταν ἀκούσῃς τῆς „Γραφῆς λεγούσης, ὅτι σὺ ἀποδώσεις ἑκάστῳ κατὰ τὰ „ἔργα αὐτῦ, μὴ τὰ παρὰ τὸν σκοπὸν τὸν ὀρθὸν πραττό-„μενα, εἰ δοκεῖ καλὰ εἶναι, ὁ Θεὸς καλὰ ἀποδί-„δωσιν· ἀλλὰ τὰ κατὰ τὸν ὀρθὸν δηλονότι· ἢ γὰρ εἰς „τὰ γινόμενα, ἀλ' εἰς τὸν σκοπὸν τῶν γινομένων ἡ τῦ „Θεῦ κρίσις ἀφορᾷ". (Κεφ. λζ'. τῆς β'. Ἐπιστολ. τῦ περὶ ἀγάπης).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ραλητέρας, ὄχι ἐξ αἰτίας τῆς θείας μακροθυμίας, ἀλλ' ἐξ αἰτίας τῆς σκληρότητος τῆ ἁμαρτωλῶν· θησαυρίζεις γὰρ, λέγει, ὀργὴ εἰς τὸν ἑαυτόν σου ἐσὺ ὁ ἁμαρτάνων· καὶ ὄχι ὁ Θεὸς, ἀλλὰ ἐσὺ προξενεῖς αὐτὴ εἰς τὸν ἑαυτόν σου· ἀπὸ ποίαν ἀφορμὴ; ἀπὸ τὴ ἀμάλακτον εἰς τὸ καλὸν καὶ σκληρά σε καρδίαν· διὰ τί, ὅταν ἐσὺ, οὔτε μὲ τὴ καλοσύνη, καὶ μακροθυμίαν τῦ Θεῦ μαλακύνεσαι, οὔτε μὲ τὸν φόβον κλίνεις εἰς τὸ καλὸν, τί ἄλλο πρᾶγμα εἶναι σκληρότερον ἀπὸ λόγου σε (1); Λέγωντας δὲ ἡμέραν ὀργῆς, ἀκολούθως λέγει τὸ „ἀποκαλύψεως, καὶ δικαιοκρισίας τῦ Θεῦ (2). Καὶ πρεπόντως, διὰ νὰ μὴ νομίσῃ τινὰς, ὅτι ἡ κρίσις τῦ Θεοῦ γίνεται μὲ ὀργὴ· ἀποκάλυψις, λέγει, καὶ φανέρωσις πρώτων γίνεται ὅλων τῶ ἁμαρτιῶν, καὶ ἔπειτα κατὰ τὴ ἀξίαν τῶ φανερωμένων ἁμαρτιῶν, ἔτζι γίνεται καὶ ἡ ἀνταπόδοσις καὶ ὀργὴ, ὥστε διὰ τῦτο γίνεται καὶ δικαιοκρισία· διὰ τί, εἰς τῦτον μὲν τὸν Κόσμον, ἐπειδὴ καὶ εἶναι κεκρυμμένα τὰ ἔργα τῶ ἀνθρώπων, διὰ τῦτο δὲν γίνεται παύτοτε καὶ δικαιοσύνη· τότε δὲ ὅταν φανερωθῦν τὰ κρυπτὰ τῦ κάθε ἑνὸς, ἀκολουθεῖ νὰ γενῇ δικαιοκρισία. Σημείωσαι δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, τὴ περικοπὴ ταύτη τοῦ Ἀποστόλου, διὰ τί χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ ἑρμηνεύσῃς ὀρθῶς τὸ λόγιον ἐκεῖνο τῆς Ἐξόδου τὸ λέγον· „ἐγὼ δὲ σκληρυνῶ τὴ καρδίαν Φαραώ". (Ἔξοδ. δ'. 21.) σχεδὸν γὰρ ἐκεῖνο παραφράζει μὲ ἄλλας λέξεις ἐδῶ ὁ Παῦλος· καὶ ὅρα περὶ τύπου εἰς τὸ „ἄρα οὖν ὃν θέλει, ἐλεεῖ, ὃν δὲ θέλει, „σκληρύνει". (Ῥωμ. θ'. 18.)

7. „Τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθῦ, δόξαν, καὶ τιμὴν, καὶ ἀφ-„θαρσίαν ζητῦσι, ζωὴν αἰώνιον".

Ἐπειδὴ εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Παῦλος, ὅτι ἀποδώσει ἑκάστῳ ὁ Κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτῦ· διὰ τῦτο θέλωντας νὰ κάμῃ τὸν λόγον ἡμερώτερον, ἀρχίζει ἐδῶ ἀπὸ τὴν ἀντιπληρωμὴν τῶ καλῶν, ὁπῦ ἔχει τότε νὰ ἀποδώσῃ ὁ Κύριος. Λέγωντας λοιπὸν τοῖς καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθῦ, δύω πράγματα φανερόνει· σὰν μὲν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀμελῇ τινὰς, καὶ νὰ ὀκνηρύῃ, ἀλλὰ νὰ ὑπομένῃ εἰς τὸ καλὸν ἕως τέλους. Καὶ ἄλλο δὲ, ὅτι δὲν πρέπει νὰ θαρρῇ τινὰς εἰς μόνην τὴν πίστιν· ἐπειδὴ χρειάζεται καὶ τὰ καλὰ ἔργα. Λέγωντας δὲ καὶ ἀφθαρσίαν, ἀνοίγει πόρταν καὶ γνῶσιν περὶ τῆς ἀναστάσεως· ἔπειτα, ἐπειδὴ καὶ ὅλοι μὲν ἔχομεν νὰ ἀναστηθῶμεν· ὅλοι δὲ δὲν ἔχομεν νὰ ἀναστηθῶμεν διὰ τὸ αὐτὸ τέλος· ἀλλὰ ἄλλοι μὲν ἀνασταίνονται, διὰ δόξαν, καὶ βασιλείαν, ἄλλοι δὲ διὰ κόλασιν, καὶ τιμωρίαν, διὰ τῦτο εἶπε δόξαν καὶ τιμήν. Ὅλη δὲ ἡ περίοδος τῦ λόγου ἔτως ἑρμηνεύεται· ὁ Θεὸς, λέγει, εἰς ἐκείνους ὁπῦ ζητῦσι τὴν μέλλουσαν δόξαν, καὶ τιμὴν, καὶ ἐνθυμῦνται παύτοτε πόσον αὐτὴν, ὅσον καὶ τὴν ἀφθαρσίαν, ὁπῦ μέλλουν νὰ λάβουν εἰς τὴν ἀνάστασιν, εἰς ἐκείνους, λέγω, θέλει δώσει ζωὴν αἰώνιον· μὲ ποῖον δὲ τρόπον ζητεῖται ἡ μέλλουσα δόξα, καὶ τιμὴ, καὶ ἀφθαρσία; μὲ τὴν ὑπομονὴν τῶ καλῶν ἔργων· διὰ τί ἐκεῖνος ὁπῦ ὑπομένει εἰς τὸ καλὸν ἔργον, καὶ σπέρνει σπέρνει ἐναντίον εἰς πάθε πειρασμὸν ὁπῦ τῦ ἔλθῃ, αὐτὸς τῇ ἀληθείᾳ ζητεῖ τὴν δόξαν, καὶ τὴν τιμὴν, καὶ τὴν ἀφθαρσίαν, ἤτοι τὴν ἀπόλαυσιν τῶ ἀφθάρτων ἀγαθῶν, τὴν ἀπολαμβανομένην μὲ τὸ ἄφθαρτον σῶμα.

8. „Τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας, καὶ ἀπειθῦσι μὲν τῇ ἀληθείᾳ, πειθομέ-„νοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ θυμὸς, καὶ ὀργή" (3).

9. „Καὶ

(1) Διὰ τῦτο καλὰ εἶπεν ὁ Ὠριγένης, ὅτι ὁ ἀνθρώπινος νοῦς γίνεται ὡσὰν τὸ σκληρὸν κηρὶ διὰ τὴν ψυχρότητα, καὶ πάντε γίνεται ἀνεπίδεκτος τῦ χαρακτῆρος τῆς θείας Εἰκόνος. Ἔφη δὲ καὶ ὁ θεῖος Μάξιμος· ὅτι ἡ σκληρὰ καρδία, ὅτε μὲ τὴν ἀγάπην μαλακύνεται, ὅτε μὲ τὴν προσευχὴν, καὶ τὴν μετάνοιαν, ὅτε μὲ τὰς παιδείας, καὶ μάσιγας, ὅτε μὲ τὰς διδασκαλίας, καὶ Θεῦ δωρεάς. (παρὰ Κερσίῳ) Ὅσον εἶπεν ὁ Ἡσαΐας „ἐσκλήρυνας τὰς καρδίας ἡμῶν τοῦ „μὴ φοβῆσαί σε". (Ἡσ. ξγ'. 17.)

(2) Καὶ δικαιοκρισίας τῦ Θεῦ· ὁ Καὶ, σιώδεσμος, εἰς τὸ κάμνειν μὲν τῦ Ἀποστόλου ἐχ ὑρίσκεται· ὁ δὲ Ἱερὸς Θεοφύλακτος, καὶ ὁ Θεοδώρητος ἔχουσι ταύτην ἐν ταῖς εἰς τὸν Ἀπόστολον ἑρμηνείαις των. Ὁ δὲ Οἰκουμένιος, ὡς περιττὸν κρίνει αὐτόν.

(3) Ἡ δὲ ὅλη περίοδος ὅπω σωμαίνεται τὰ ὑπερβατὰ εἰς τάξιν παχθεῖσα· „τοῖς καθ' ὑπομονὴν ἔργου „ἀγαθῦ ζητῦσι ζωὴν αἰώνιον, δόξαν, καὶ τιμὴν, καὶ „ἀφθαρσίαν ἀποδώσει ὁ Θεός· τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας, „καὶ ἀπειθοῦσι μὲν τῇ ἀληθείᾳ, πειθομένοις δὲ τῇ „ἀδικίᾳ, θυμὸς καὶ ὀργὴ ἀποδοθήσεται, ἢ ἔσται". Οὕτως ὁ Φώτιος, αὐτοτελῶς τὸ χωρίον τοῦτο, εἰς τὸ ἀσφέστερον διαμορφοῖ. (Ἐπιστολ. ρξζ'. Γεωργίῳ Νικομηδείας.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

9. „Καὶ θλῖψις, ἡ στενοχωρία ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου, τοῦ „κατεργαζομένου τὸ κακὸν, Ἰουδαίου τε πρῶτον, καὶ Ἕλληνος" (1).

Εἰρήθεια ὀνομάζεται ἡ φιλονεικία, καὶ ἡ ἄλογος ἀντίστασις (2)· εἰς τὰς ἀπὸ ἐρίθειαν λοιπὸν κινουμένους, λέγει, ἤτοι εἰς τοὺς φιλονείκους, θέλει ἀκολουθήσει θλῖψις, καὶ στενοχωρία· μὲ τοῦτο δὲ δείχνει ὁ Παῦλος ὅτι ἔγιναν οἱ ἄνθρωποι πονηροὶ, ὄχι ἀπὸ ἀγνωσίαν, ἀλλὰ ἀπὸ φιλονεικίαν, καὶ διὰ τοῦτο ἦτον ἀσυγχώρητοι· ἀλλὰ καὶ τὸ νὰ πείθωνται μὲν εἰς τὴν ἀδικίαν, νὰ ἀπειθοῦν δὲ εἰς τὴν ἀλήθειαν, τῆς προαιρέσεως αὐτῶν ἦτον σφάλμα· ἐπειδὴ δὲν εἶπε πῶς ἐβιάζοντο, ἢ πῶς ἐτυραννοῦντο, ἀλλὰ πῶς ἐπείθοντο. Βλέπε δὲ πῶς εἶπεν, ὅτι ὁ Θεὸς θέλει ἀποδώσει ζωὴν αἰώνιον· ὄχι ὅμως ὅτι θέλει ἀποδώσει καὶ τὰ καπά· θυμὸς γὰρ, καὶ ὀργὴ, καὶ θλῖψις, δὲν λέγει πῶς ἔχουν νὰ ἀποδοθοῦν ἀπὸ τὸν Θεὸν εἰς τοὺς κακούς, ἀλλὰ ἀφῆκεν αὐτὸ νὰ νοῆται ἔτζι ἀορίστως, ὅτι θέλουν ἀκολουθήσουν παῦτα τὰ κακὰ εἰς αὐτούς· διὰ τί, ἡ μὲν ζωοποίησις εἶναι ἴδιον φυσικὸν τοῦ Θεοῦ, ἡ δὲ κόλασις ἀκολουθεῖ εἰς ἡμᾶς, ὄχι ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἰδικήν μας ἀμέλειαν. Εἰπὼν δὲ κάθε ψυχὴν ἀνθρώπου, παπεινόησε τὴν ὑπερηφανείαν τῶν Ῥωμαίων· διὰ τί καὶν Βασιλεῖς ἦναι τινας, δὲν θέλει γλυτώσει ἀπὸ τὴν παιδίκην, ἐὰν τὸ κακὸν κατεργάζεται, ἤτοι ἐὰν ἐπιμένῃ εἰς τὸ κακὸν, καὶ δὲν μετανοῇ· διὰ τί δὲν εἶπεν ἐργαζόμενος, ἀλλὰ κατεργαζόμενος, ἤγουν μὲ μελέτην καὶ ἐπιμονὴν φράττων τὸ κακόν· ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἰουδαῖος ἀπόλαυσε περισσοτέραν διδασκαλίαν τὴν ἐκ τοῦ Νόμου, διὰ τοῦτο εἶναι ἄξιος νὰ λάβῃ καὶ περισσοτέραν τιμωρίαν. „Δυνατοὶ γὰρ δυνατῶς „ἐτασθήσονται". (Σοφ. ς'. 7.) Καὶ ὅσοι εἶναι περισσότερον φρόνιμοι, αὐτοὶ καὶ περισσότερον μέλλουν νὰ κολασθοῦν.

10. „Δόξα, καὶ τιμὴ, καὶ εἰρήνη, παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθὸν, „Ἰουδαίῳ τε πρῶτον, καὶ Ἕλλησι" (3).
11. „Οὐ γάρ ἐστι προσωποληψία παρὰ τῷ Θεῷ".

Σκοπὸν ἔχει ὁ Ἀπόστολος νὰ δείξῃ εἰς τὰ ἀκόλουθα λόγια, πῶς δὲν ὠφελεῖ τίποτε ἡ περιτομὴ τοῦ Ἰουδαίων, οὔτε βλάπτει ἡ ἀκροβυστία τοῦ Ἐθνικῶν· καὶ ἀφ' οὗ δείξῃ τοῦτο, ἔχει σκοπὸν ἀκολούθως νὰ ἐμβάσῃ τὴν Πίστιν τὴν δικαιοῦσαν τὸν ἄνθρωπον. Αὐτὸν λοιπὸν ἔχοντας τὸν σκοπὸν, σαλεύει πρότερον τὰ ἔθιμα τοῦ Ἰουδαίων· καὶ βλέπε τὴν σοφίαν αὐτοῦ· διηγεῖται τὰ πρὸ τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὅτι ὁ Κόσμος ἦτον γεμάτος ἀπὸ πονηρίαν, καὶ ὅτι ἦτον ὑπόδικοι εἰς κόλασιν πρῶτον οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ἔπειτα οἱ Ἕλληνες· λαβὼν δὲ ὡς ὁμολογούμενον, ὅτι ὁ Ἕλλην θέλει κολασθῇ διὰ τὰ κακὰ ὁποῦ κάμνει, ἐπειδὴ παραβαίνει τὸν φυσικὸν Νόμον, τὸν ἐν ταῖς καρδίαις γεγραμμένον, ἀπὸ αὐτὸ κατασκευάζει, ὅτι καὶ θέλει τιμηθῇ διὰ τὰ καλὰ ὁποῦ ἐργάζεται, φυλάττων τὸν Νόμον αὐτόν· ἀνίσως δὲ ἀπολουθῇ ἐκ τῶν ἔργων ἡ τιμὴ, καὶ ἡ ἀτιμία, λοιπὸν περιττὸς εἶναι ὁ γραπτὸς Νόμος, καὶ ἡ περιτομή· καὶ ὄχι μόνον περιττὸς, ἀλλὰ καὶ πρόξενος περισσοτέρας κολάσεως εἰς τὸν Ἰουδαῖον· διὰ τί, ἀνίσως ὁ Ἕλλην καπαπείνεται, ἐπειδὴ δὲν ἐπαιδεύθη τὰ καλὰ

ἀπὸ

---

(1) Ἐλείπει ἐξωθεν τὸ ἔσαι.

(2) Τί δὲ εἶναι ἡ ἐρίθεια, καὶ ἡ ἔρις, ὅρα εἰς τὸ β'. Κεφάλ. τῆς πρὸς Κορινθ. β'. Στίχ. 20.) Προδέττει δὲ καὶ παῦλαι ὁ θεῖος Νύσσης Γρηγόριος, ὅτι ὁ Ἀπόστολος Παῦλος δὲν φροντίζει σωφθείας λέξεων, ἀλλὰ μόνον παρασκαίνει τὸ νόημα του μὲ πάς λέξεις ὁπῦ βούλεται· ἅπω γάρ φησιν· „ἡ δὲ ἐριστικὴ, καὶ ἀ„μωσιχὴ φιλονεικία, πῶς τῷ τῆς ἐριθείας παρ' αὐτοῦ „σημαίνεται ῥήματι, φανερὸν πᾶσιν ονσι, ὅτι ἐκ τῆς „ἐριωργίας ἡ ἐριθος ἐκ τῆς Γραφῆς ὀνομάζεται, καὶ „τίνι περὶ τὰ ἔρια σπουδῇ τῷ ὀνόματι τῆς ἐριθείας „σημαίνειν εἰώθαμεν; ἀλλ' ὅμως χαίρειν ἐάσας ὁ Παῦ„λος τὰς ψυχρὰς ἐτυμολογίας, δι' ὧν βούλεται λέ„ξεων, ὃ βούλεται παρίστησι νόημα. Καὶ γὰρ καὶ ἀλ„λα πολλὰ τοῖς ἀκριβῶς ἐξετάζουσιν εὑρεθείη ἂν ἐν „τοῖς λόγοις τοῦ Ἀποστόλου, μὴ δυσθύσντα τῇ χρήσει „τῆς σωφθείας· ἀλλὰ κατά τινα ἰδιότροπον συνήθειαν, „ἐπ' ἐξουσίας παρ' αὐτῷ προφερόμενα, μηδὲν ἐπιστρεφο„μένου πρὸς τὴν σωφθειαν". (Ὁμιλία εἰς τὸ, ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα. Τόμῳ β'.) Πλὴν καὶ ὁ Ἀδελφόθεος Ἰακωβος μεταχειρίζεται τὴν λέξιν τῆς ἐριθείας εἰς τὸ ἴδιον τοῦτο σημαινόμενον, ὁπῦ μεταχειρίζεται αὐτὴν ὁ Παῦλος. „Εἰδὲ ζῆλον πικρὸν ἔχε„τε, καὶ ἐριθειαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν". (Ἰακωβ. γ'. 14.)

(3) Ἐξωθεν σωυπακούεται τὸ „ἀποδοθήσεται πα„ρὰ Θεοῦ".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀπὸ τὴν κτίσιν, καὶ ἀπὸ τὸν φυσικὸν Νόμον, πολλῷ μᾶλλον θέλει κατακριθῆ ὁ Ἰουδαῖος, ὅς τις κοντὰ εἰς τὴν κτίσιν, καὶ τὸν φυσικὸν Νόμον, ἔλαβε πρὸς τούτοις, καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ γραπτοῦ Νόμου (1). Ἐπειδὴ λοιπὸν ὦ ἀναγνῶστα, ἔμαθες τὸν σκοπὸν τοῦ Ἀποστόλου, ἀκολούθει λοιπὸν καὶ εἰς τὰς λέξεις αὐτοῦ· Ἕλλησας δὲ ἐδῶ ὀνομάζει ὁ Παῦλος, ὄχι τοὺς Εἰδωλολάτρας, ἀλλὰ τοὺς Θεοσεβεῖς, καὶ τοὺς πειθομένους εἰς τὸν φυσικὸν Νόμον, καθὼς ἦτον ὁ Μελχισεδὲκ, ὁ Ἀβιμέλεχ ὁ Βασιλεὺς τῆς Γεράρων, ὁ Ἰὼβ, οἱ Νινευῖται, καὶ ὁ Κορνήλιος ὕστερον· ὁμοίως καὶ Ἰουδαίους ὀνομάζει τοὺς ὄντας πρὸ τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ· καὶ ἐπειδὴ ἀποδάζει ὁ Ἀπόστολος νὰ δείξῃ ὅτι ἡ περιτομὴ δὲν ἔχει καμμίαν δύναμιν, τρέχει εἰς τοὺς παλαιοὺς χρόνους, καὶ δείχνει, ὅτι τότε καμμία διαφορὰ δὲν ἦτον ἀναμεταξὺ τοῦ Θεοσεβοῦς Ἕλληνος, καὶ τοῦ φράττοντος τὰ καλὰ Ἰουδαίου· διὰ τὶ αὐίσως πρὸ τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ, ὅταν ἦτον ἀνθισμένα περισσότερον τὰ ἔθιμα τῆς Ἰουδαίων, δὲν εἶχε καμμία προνόμιον περισσότερον ὁ Ἰουδαῖος ἀπὸ τὸν Ἕλληνα, πόσῳ μᾶλλον δὲν ἔχει καμμία προνόμιον περισσότερον μετὰ τὴν παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ, ὅταν ὁ Νόμος ἔμεινεν ἀργός; Λέγει δὲ ταῦτα ὁ Παῦλος διὰ νὰ κρημνίσῃ τὴν ὑπερηφάνειαν τῆς Ἰουδαίων, οἵτινες δὲν ἐδέχοντο τὰς Ἐθνικάς.

Δόξα, λέγει, καὶ τιμὴ, καὶ εἰρήνη θέλει ἀποδοθῆ παρὰ Θεοῦ εἰς τὸν Ἰουδαῖον, καὶ εἰς τὸν Ἕλληνα· πῶς δὲ ταῦτα ἐρμηνεύονται; ἄκουσον· ἡ μὲν τοῦ Κόσμου δόξα, καὶ τιμὴ, καὶ τὰ λοιπά του ἀγαθὰ, ἔχουσι πάντοτε πολέμους, καὶ ταραχὰς, μὲ τὸ νὰ φθονεῦνται, καὶ νὰ ἐπιβουλεύωνται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους· κἂν δὲ καὶ τινὰς δὲν ἐπιβουλεύῃ αὐτὰ ἀπὸ ἔξω, ὅμως τὸ ὀλιγώτερον ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει τὰ ἀγαθὰ ταῦτα, παράττεται πάντοτε ἔσωθεν ἀπὸ τοὺς λογισμούς· ἡ δὲ δόξα, καὶ τιμὴ αἱ παρὰ Θεοῦ διδόμεναι, ἔχουσι τὴν εἰρήνην· διὰ τὶ δὲν ἐπιβουλεύονται, καὶ διὰ τὶ προξενοῦσιν εἰς τοὺς δοξαζομένους, καὶ τιμωμένους, τὴν ἀπαραξίαν, καὶ εἰρήνην τῆς λογισμῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἐφαίνετο ἀπίστευτον τὸ νὰ λαμβάνῃ τιμὴν, καὶ δόξαν ἀπὸ τὸν Θεὸν ὁ Ἕλληνας, ὁποῦ δὲν ἤκουσεν οὔτε Νόμον, οὔτε Προφήτας, διὰ τοῦτο λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος τὴν αἰτίαν, ὅτι τοῦτο ἀκολουθεῖ, μὲ τὸ νὰ εἶναι ἀπροσωπόληπτος ὁ Θεός· ἤτοι δὲν λαμβάνει πρόσωπα ἀνθρώπων, ἀλλὰ ἐξετάζει γυμνὰ τὰ πράγματα. Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ Ἕλληνας δὲν διαφέρει ἀπὸ τὸν Ἰουδαῖον, κατὰ τὰ πράγματα, καὶ κατὰ τὴν ἐργασίαν τοῦ ἀγαθοῦ· διὰ τοῦτο τίποτε δὲν ἐμποδίζεται ἀπὸ τὸ νὰ τιμηθῇ καὶ αὐτὸς ἐξίσου μὲ τὸν Ἰουδαῖον· ὥστε ἐσὺ ὦ Ἰουδαῖε, μὴ καυχᾶσαι ἐναντίον τοῦ Ἐθνικοῦ, ὕστερον ἀπὸ τὴν ἀργίαν καὶ κατάπαυσιν τοῦ νόμου· διὰ τὶ καὶ εἰς τὸν καιρὸν ὅταν ὁ Νόμος ἤκμαζε, καὶ ἀνθοῦσαν τὰ ἐδικά σου ἔθιμα, ἰσότιμος μὲ ἐσένα ἦτον ὁ Ἐθνικὸς ὁποῦ ἔφραττε τὸ καλόν.

12. „ Ὅσοι γὰρ ἀνόμως ἥμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται, καὶ ὅσοι ἐν
„ Νόμῳ ἥμαρτον, διὰ Νόμου κριθήσονται “.
13. „ Οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ τοῦ Νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ Θεῷ, ἀλλ' οἱ
„ ποιηταὶ τοῦ Νόμου δικαιωθήσονται “ (2).

Ἔδει-

(1) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ μέγας Βασίλειος ἑρμηνεύων τὸν τοῦ Ἡσαΐου ἐκεῖνο „ Νόμον δέδωκεν εἰς βοήθειαν “ (Ἡσ. ἡ. 20.) λέγει „ μεγάλη μὲν ἰσχὺς καὶ ἡ ἐκ
„ φύσεως ἐνυπάρχουσα πρὸς τὸ καλὸν ἐπιτηδειότης·
„ ἀλλὰ τοῦτο τελειῶν ὁ Θεὸς, καὶ τὴν ἐκ τοῦ νόμου σοι
„ χειραγωγίαν προσέθηκεν “.

(2) Τοῦτο τὸ ῥητὸν ἑρμηνεύων ὁ Κορέσιος λέγει· ὅτι διχῶς δικαιοῦται ὁ ἄνθρωπος· ἢ γὰρ ἐξ ἁμαρτωλοῦ γίνεται δίκαιος, ἢ ἐκ δικαίου γίνεται δικαιότερος. Ἡ δικαίωσις δὲ γίνεται, διὰ μὲν τῆς πίστεως, ἀρχικῶς, καὶ ποιητικῶς· διὰ δὲ τῶν ἔργων, ὀργανικῶς· καὶ οὐ ἀμφοτέρων λοιπὸν γίνεται ἡ δικαίωσις. Οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ τοῦ Νόμου· ἰδὺ ἡ πίστις· ἀλλ' οἱ ποιηταὶ τοῦ Νόμου· ἰδὺ ἡ πρᾶξις· καὶ ὁ μὲν Θεὸς δικαιοῖ, ὁ δὲ ἄνθρωπος αὐτὸς ἑαυτὸν πρὸς δικαιοσύνην διατίθεται. Ἁρμόζει εἰς τοῦτο ἐκεῖνο ὁπὸ εἶπεν ὁ Ἅγιος Ἐφραὶμ· „ Ἀδελφὲ, γνωστικὸν σεαυτὸν ἀποκαλεῖς; ἐκ
„ τῶν ἔργων σε ἐπίγνωθι σεαυτόν· ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα
„ χωρὶς τοῦ πνεύματος νεκρόν ἐστιν, οὕτω καὶ ἡ γνῶσις
„ χωρὶς ἐργασίας νεκρά ἐστι. Πλὴν αὐτὸς τῷ μὴ ἰδέ-
„ ναι πᾶς Γραφάς· διοσῶς δὲ πλανᾶται ὁ ἐπισάμενος
„ καὶ καταφρονῶν “. Γέγραπται δὲ καὶ ἐν τῷ Γεροντικῷ, ὅτι ἔλεγον οἱ Γέροντες· „ ταῦτά ἐστιν ἃ ζητεῖ ὁ Θεὸς
„ παρὰ τῶν Χριστιανῶν ἵνα τὰς ὑποταγὴ ταῖς Ἁγίαις
„ Γραφαῖς, καὶ τὰ λεκτέα φρακτέα ποιάζῃ ἐνδέξα-
„ σθαι “. Καὶ πάλιν εἶπε Γέρων· „ οἱ Προφῆται τὰ
„ Βιβλία ἐποίησαν, καὶ ἦλθον οἱ Πατέρες ἡμῶν καὶ
„ ἠργάσαντο τοῦτα· οἱ δὲ μετ' αὐτοὺς, ἐξέμαθεν αὐτὰ
„ ἐκείνους· ἦλθε δὲ ἡ γενεὰ αὕτη, καὶ ἔγραψεν αὐτὰ,
„ καὶ ἔδηκεν αὐτὰ εἰς τὰς θυρίδας ἀργά “.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἔδειξεν ἀνωτέρω ὁ Ἀπόστολος, ὅτι τιμᾶται καὶ ὁ Ἕλλην ἐξίσου μὲ τὸν Ἰουδαῖον· τώρα δὲ δείχνει, ὅτι κατὰ τοῦτο τιμωρίαν βαρύτερα πολάζεται ὁ Ἰουδαῖος (1), διὰ τί οἱ μὲν Ἕλληνες, λέγει, ἀνόμως ἥμαρτον, ἤτοι χωρὶς νὰ ἔχουν τοῦτο διδασκαλίαν, καὶ κατήχησιν τοῦ γραπτοῦ Νόμου· διὰ τοῦτο καὶ ἀνόμως ἀπολοῦνται, ἤτοι ἐλαφρότερα θέλουν πολαθοῦν, μὴ ἔχοντες τὸν γραπτὸν Νόμον κατηγοροῦντα αὐτούς· τὸ γὰρ ἀνόμως, τοῦτο δηλοῖ, ὅτι χωρὶς τοῦτο κατάκρισιν τοῦ γραπτοῦ Νόμου· ὁ δὲ Ἰουδαῖος, ἐπειδὴ μὲ τὸν γραπτὸν Νόμον ἥμαρτεν, ἤτοι ἔχωντας τοῦτο τοῦ Νόμου κατήχησιν, καὶ Διδασκαλίαν, διὰ τοῦτο καὶ μὲ τὸν γραπτὸν Νόμον θέλει κριθῇ, ἤτοι κατακριθῇ· ἐπειδὴ ὁ Νόμος σφοδρότερα ἐλέγχει καὶ κατηγορεῖ αὐτὸν πῶς τὸν παρέβη, καὶ ἀκολούθως προξενεῖ εἰς αὐτὸν μεγαλιτέραν τοῦ παραδείκτου (2). Πῶς λοιπὸν λέγεις ἐσὺ ὦ Ἰουδαῖε, ὅτι δὲν χρειάζομαι τοῦτο χάριν τοῦ Εὐαγγελίου; διὰ τί δικαιόνομαι ἀπὸ μόνον τὸν παλαιὸν Νόμον; Ἰδοὺ γὰρ ἐφάνης, πῶς δὲν ὠφελήθης τίποτε ἀπὸ τὸν Νόμον· ὥστε, περισσότερον χρειάζεσαι ἐσὺ τοῦτο τοῦ Χριστοῦ χάριν, παρὰ ὁ Ἕλλην· ἐπειδὴ δὲν ἔγινες δίκαιος κανὰ εἰς τὸν Θεὸν ἀπὸ μόνον τοῦτο ἀπρόσιτον τοῦ Νόμου· διὰ τί κοντὰ μὲν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ἀκροαταὶ τοῦ Νόμου ἠμποροῦν νὰ φαίνωνται σεμνοὶ, καὶ δίκαιοι, ὄχι ὅμως καὶ κοντὰ εἰς τὸν Θεόν· ἀλλὰ οἱ ποιηταὶ τοῦ Νόμου, αὐτοὶ εἶναι κοντὰ εἰς τὸν Θεὸν ὁποῦ δικαιόνονται.

14. „ Ὅταν γὰρ Ἔθνη τὰ μὴ Νόμον ἔχοντα, φύσει τὰ τοῦ Νόμου „ ποιῶ, ὗτοι Νόμον μὴ ἔχοντες, ἑαυτοῖς εἰσι Νόμος " (3).
15. „ Οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ Νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς „ καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως ".

Ὅταν ὁ Παῦλος λαλῇ ἐναντίον τῶν Ἰουδαίων, τόσον συνετῶς μεταχειρίζεται τὰ λόγια του, ὥστε ὁποῦ φαίνεται ὅτι δὲν λέγει κἀνενὰ ἐναντίον τοῦ παλαιοῦ Νόμου· διὰ τοῦτο λέγει ἐδῶ, ὡσὰν νὰ ὑφόνῃ, καὶ νὰ μεγαλώνῃ τὸν Νόμον, πῶς, ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἔχουν μὲν Νό-

(1) Καὶ ὁ Οἰκουμένιος δὲ συμφώνως τῷ Θεοφυλάκτῳ, τὸ, ἀνόμως, καὶ τὸ, διὰ νόμου κριθήσονται ἑρμηνεύει, προσθεὶς μόνον ὅτι καὶ οἱ Ἕλληνες θέλαν κολασθοῦν, ἐλαφρότερα ὅμως, ὡς παραβαίνοντες μόνον τὸν Νόμον τῆς φύσεως· οἱ δὲ Ἰουδαῖοι βαρύτερα, ὡς παραβαίνοντες καὶ τὸν Νόμον τῆς φύσεως, καὶ τὸν Νόμον τὸν γραπτόν.

(2) Σημείωσαι ὅτι ἀπὸ τὸν λόγον τοῦτον τοῦ Ἀποστόλου μανθάνομεν, ὅτι δὲν κατακρίνονται ἐπίσης ἐκεῖνοι ὁποῦ πράξουσιν εἴτε καὶ τὸ αὐτὸ ἁμάρτημα, πρὸ τοῦ Νόμου, καὶ μετὰ τὸν Νόμον, ἀλλὰ διαφόρως, κατὰ τοῦ γνῶσιν, καὶ δύναμιν, καὶ τελειότητα τοῦ κάθε ἑνός, καὶ κατὰ τοῦ διαφορὰν τῶν καιρῶν· ὅθεν εἶπεν ὁ Σολομών· „ κρίσις ἀπόρισος ἐν τοῖς ὑπερέχουσι „ γίνεται· ὁ γὰρ ἐλάχιστος, συγγνωστὸς ἐστὶν ἐλέους· „ δυνατοὶ δὲ δυνατῶς ἐτασθήσονται ". (Σοφ. ς'. 6.) Καὶ ὁ Κύριος ἐν τοῖς Ἱεροῖς Εὐαγγελίοις ἀπεφήνατο. „ Παντὶ ᾧ ἐδόθη πολὺ, πολὺ ζητηθήσεται παρ „ αὐτοῦ· καὶ ᾧ παρέθεντο πολὺ περισσότερον αἰτήσουσιν „ αὐτόν ". (Λουκ. 12. 48.) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Πηλουσιώτης Ἰσίδωρος ἔγραφε τῷ Σχολαστικῷ Εὐδαίμονι ταῦτα· „ ἐπειδὴ γέγραφας, δι' ἣν αἰτίαν πολλοὶ πολλάκις τὰ „ αὐτὰ πεπλημμεληκότες, οὐ τοῖς αὐτοῖς ἔδωσαν δί- „ κην, φημὶ, ὅτι πολλάκις ἐν τῷ κρίνειν ἡ ἀκρίβεια· ἐν „ γὰρ τοῖς παίσμασιν, ἃ τὸ εἶδος ζητοῦσι μόνον τὸ „ ἁμάρτημα, ἀλλὰ καὶ ἡ γνώμη τοῦ ἁμαρτάνοντος, καὶ τὸ „ ἄξιωμα... καὶ χώρας διαφορὰ ἀξετάζεται, καὶ πολιτείας „ κατάστασις· οὐ γὰρ ὁ πρὸ Νόμου, καὶ μετὰ Νόμον, „ καὶ μετὰ τοῖς χάριν, τοῖς αὐτοῖς ἁμαρτίαν ἁμαρ- „ τῶν, τοῖς αὐτοῖς δίκῃ ὑφέξει· ἀλλ' ὁ μὲν ἡμερω- „ τέραν, ὁ δὲ ἀκριβεστέραν· ὁ δὲ (ὁ μετὰ τὴν χάριν „ δηλαδὴ) ἀπαραίτητον " (Ἐπιστολ. πς'.) Καὶ πάλιν· ὁ αὐτὸς ἀλλαχοῦ Ἰωάννης Διακόνῳ γράφων λέγει· „ τοῦ Νόμου τὰς συγγνώμης ἀμαρτάνοντας μείζο- „ να, ἀπαραιτήτως κολάζοντος, ἢ χάριν ἐπιφοιτήσα- „ σα..... τοῖς παίσασι, καὶ μὴ μετανοήσασι, μᾶλλον „ ἢ ὁ Νόμος πικροτέρως ἐκόλασε, καὶ ἠπείλησε τὰς „ τιμωρίας· οἱ γὰρ τοσαύτης ἀξιωθέντες δωρεᾶς, καὶ „ εἰς τιμὴν βασιλικὴν ἀνακομισθέντες, εἶτα ῥαθυμή- „ σαντες, μείζονος ἂν εἶεν τιμωρίας ἄξιοι ". ὅθεν ὁ Παῦλος εἶπεν· „ ἀθετήσας τις Νόμον Μωσέως, χω- „ ρὶς οἰκτιρμῶν, (αὐτὶ τοῦ χωρὶς ἐλέους, καὶ παρα- „ πόσεως, καὶ συγγνώμης) ἐπὶ δυσὶν, ἢ τρισὶ μάρτυ- „ σιν ἀποθνήσκει, ἤτοι λιθοβολεῖται· πόσῳ δοκεῖτε „ χείρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας, ὁ τὸν ἐλευθερώσαν- „ τα φησὶ, καὶ τιμήσαντα, οἷ ὧν πράττει καθυβρί- „ ζων ". (Ἐπιστολ. ρξς'.) Καὶ ὁ Θεοδώρητος λέγει· „ διδάσκει διὰ τούτων ἡμᾶς ὁ Δεσπότης, ὡς τοὺς ἐν ἀ- „ ρετῇ τελείους τοῦ ἄκρων ἀρετῶν ἐπιπτεῖ· καὶ τοῖς „ ἄλλοις ἀνθρώποις, μεγάλα παρανομοῦσι μακροθυμῶν, „ τοῖς ἁγίοις παύτης οὐ μεταδίδωσι τῆς συγγνώμης " (ὡς τὰ ἄπορα τῆς Γραφῆς, Ἐρωτήσ. μγ'.) Λέγει δὲ καὶ ὁ μέγας Βασίλειος τὰ ὁλίγα ταῦτα, ἀλλὰ φοβερὰ λόγια· „ κρίσις ἔσεται χαλεπὴ· καὶ ὅπως ἐχρήσω „ τοῖς χαρισθεῖσιν ὁ κριτὴς ἐξετάσει ". (Λόγῳ περὶ σωφροσύνης).

(3) Ὁ σοφὸς Θεοδώρητος οὕτως ἑρμηνεύει τὸ ῥητὸν τοῦτο· „ ὅτι γὰρ τοῦ τρόπου ὁ θεῖος ἅπαντα νό-

„ μος,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Νόμον, κάμνουσι δὲ τὰ ἔργα τοῦ Νόμου φύσει· ἤτοι πειθόμενοι εἰς τὸν φυσικὸν Νόμον, καὶ ἔμφυτον λόγον τῆς συνειδήσεως, αὐτοὶ εἶναι θαυμασταὶ καὶ ἐπαινετοί· διὰ τί δὲν ἐχρειάσθησαν τὸν γραπτὸν Νόμον, καὶ διὰ τί ἐπελείωσαν τὰς τοῦ γραπτοῦ Νόμου παραγγελίας, μὲ τὸ νὰ ἐτύπωσαν μέσα εἰς τὰς καρδίας, καὶ εἰς τὸ συνειδός των, ὄχι γράμματα, ἀλλὰ ἀγαθὰ ἔργα, καὶ μὲ τὸ νὰ μεταχειρίζωνται, αὐτὰ διὰ γραπτὸν Νόμον, τὸν φυσικὸν Νόμον, καὶ λογαριασμὸν, εἰς μαρτυρίαν καὶ ἀπόδειξιν τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἀρετῆς. Τρεῖς δὲ Νόμους λέγει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος· τὸν γραπτὸν, τὸν φυσικὸν, καὶ τὸν διὰ τῆς ἔργων θεωρούμενον. „Ἔθνη φησὶ τὰ μὴ Νόμον ἔχοντα". ποῖον Νόμον; τὸν γραπτόν. „φύσει τὰ τοῦ Νόμου „ποιῇ". ποῖα Νόμια; τὰ διὰ τῆς ἔργων θεωρημένα. „ἅτινες Νόμον μὴ ἔχοντες". ποῖον Νόμον; τὸν γραπτόν· „ἑαυτοῖς εἰσι Νόμος". πῶς καὶ τίνι τρόπῳ; μεταχειριζόμενοι τὸν φυσικὸν Νόμον καὶ λόγον τῆς συνειδήσεως· „οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ Νόμου". ποίου Νόμου „τὰ διὰ τῆς πράξεων θεωρημένα" (1).

Σποχάσου δὲ σοφίαν τοῦ Παύλου, πῶς δὲν ἐπέπληξε τοὺς Ἰουδαίους, καθὼς τὸ ἀπαίτει ἡ ἀκολουθία τοῦ λόγου· ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἀκόλουθον, ἔπρεπε νὰ εἰπῇ ἔτζι· ὅταν γὰρ τὰ ἔθνη χωρὶς Νόμου, φύσει τὰ τοῦ Νόμου ποιῇ, βέβαια πολλὰ καλλίτερα εἶναι αὐτὰ ἀπὸ τοὺς διδασκομένους ἐκ τοῦ νόμου Ἰουδαίους· ὅμως δὲν εἶπεν ἔτζι, ἀλλὰ ἱλαρώτερα· ὅτι τὰ ἔθνη εἶναι νόμος εἰς τὸν ἑαυτόν τους (2)· δείχνει δὲ ἀπὸ αὐτὰ, ὅτι ἦ εἰς τὰς παλαιὰς χρόνους, καὶ πρὸ τοῦ νὰ δοθῇ ὁ Νόμος, ἡ φύσις τῆ ἀνθρώπων ἐλάμβανεν ἀπὸ τὸν Θεὸν κάθε πρόνοιαν καὶ ἐπιμέλειαν· ἐπισομίζει δὲ ἐντεύθεν καὶ ἐκείνους ὁποῦ λέγουσι· διὰ ποίαν ἀφορμὴν δὲν ἦλθεν ἐξ ἀρχῆς τοῦ Κόσμου ὁ Χριστὸς διὰ νὰ διδάξῃ τοὺς ἀνθρώπους πλὴν ἐργασίαν τῶ καλοῦ· ἀποκρίνεται γὰρ εἰς αὐτοὺς μὲ τοῦτα ὁ Παῦλος, ὅτι ὁ Θεὸς ἐξ ἀρχῆς ἔβαλεν εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους πλὴν γνῶσιν τῶ καλοῦ, καὶ τῶ κακοῦ, ἀφ' οὗ δὲ εἶδεν ὅτι δὲν κατορθόνοι τίποτε, ἦλθε καὶ αὐτὸς εἰς τὰς ἐσχάτας καιρούς (3).

„Καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῆ λογισμῶν κατηγορούντων, ἢ καὶ ἀπο-
„λογουμένων" (4).

16. „Ἐν

„μος, μαρτυροῦσιν οἱ ἀπὸ τῶ Μωσαϊκοῦ Νόμου δι-
„σεβεῖσι μὲν χρησάμενοι λογισμοῖς, φράξεσι δὲ ἀγα-
„θαῖς τὸν βίον κατακοσμήσαντες, καὶ ὀφῶν αὐτῆ νο-
„μοθέται γενόμενοι". Σημείωσαι ὅτι, κατὰ τινας Ἡθικὰς, βία εἶναι τὰ γενικὰ καὶ καθολικὰ ἀξιώματα, ἐπάνω εἰς τὰ ὁποῖα στηρίζεται ὁ φυσικὸς Νόμος, καὶ τὰ ὁποῖα χρεωστεῖ νὰ φυλάττῃ ὁποιος δὲν θέλει νὰ πλανηθῇ ἀπὸ τὴν στράταν τῆς ἀρετῆς. α'. ὅ, τι δὲν θέλεις νὰ γίνεται πρὸς σὲ, μὴ πράττεις σὺ πρὸς τοὺς ἄλλους. β'. ὅ, τι θέλεις νὰ πράττωσιν ἄλλοι εἰς τὸν ἑαυτόν τους, πράττε καὶ σὺ πρὸς τὸν ἑαυτόν σου. γ'. ὅ, τι θέλεις νὰ πράττωσιν ἄλλοι πρὸς ἐσένα, πράττε καὶ σὺ πρὸς τοὺς ἄλλους. Τὸ πρῶτον ὀνομάζεται ἀξίωμα τῆ Δικαίου· τὸ δεύτερον, ἀξίωμα τῆ Τιμίου· καὶ τὸ τρίτον, ἀξίωμα τῆ Καθήκοντος, ἢ Πρέποντος. Ταῦτα δὲ πάντα ὁ Κύριος περιέλαβεν εἰς τοῦτα τὰ λόγια· „Πάν-
„τα οὖν ὅσα ἂν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρω-
„ποι, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος γάρ ἐστιν ὁ
„Νόμος, καὶ οἱ Προφῆται". (Ματ. ζ'. 12.) Ταύτην δὲ τὴν καθολικὴν, καὶ σύμφωνον τῶ φυσικῶ Νόμῳ διδασκαλίαν τοῦ Κυρίε, εἰς τῆ παλαιῶν Αὐτοκρατόρων τῆς Ῥώμης ὑπερθαυμάσας, καὶ σὶ ἄπιστος καὶ ἀδωλολάβητος ὢν, ἔγραψεν αὐτὴν ἐπάνω τῆς θύρας τοῦ βασιλικοῦ παλατίου του, διὰ νὰ διαγινώσκωσιν αὐτὴν οἱ εἰσερχόμενοι ἅπαντες.

(1) Σημείωσαι ὅτι καὶ ὁ Κορέσιος, καὶ ὁ ἴδιος ἔφη Θεοφύλακτος Νόμον τῆ ἔργων ὀνομάζεσι τὸν τῆ Μωϋσέως, ἤτοι τὸν ἴδιον γραπτὸν Νόμον, καὶ ὅρα (Ῥωμ. γ'. 27.)

(2) Σημείωσαι ὅτι ὁ Κορέσιος λέγει, ὅτι κατὰ τὸν Ἱερὸν Αὐγουστῖνον (ἐν τοῖς περὶ τῆ Γράμματος καὶ Πνεύματος, Κεφ. κε'.) ἔθνη ἐδῶ ἐννοοῦνται τὰ εἰς τὸν Χριστὸν πιστεύσαντα· ἐπειδὴ ὁ Νόμος τῆ Χριστῆ, ἦταν συγγενὴς μὲ τὴν φύσιν· καθὼς καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος ἔφην, ἐν τῷ εἰς τὸν Ἀθανάσιον ἐγκωμίῳ, ὅτι ἡ ἐλαμψις ἦναι συγγενὴς τῆ ἡμετέρα φύσει· κατὰ δὲ τὸν Χρυσόστομον, καὶ Θεοδώρητον, καὶ Οἰκουμένιον ἔθνη ἐδῶ ἐννοοῦνται, τὰ μὴ πιστεύοντα τῷ Χριστῷ, φυσικῶς δὲ ποιοῦντα μερικὰς ἀγαθοεργίας τῆς συνειδήσεως· ἐπειδὴ ὁ Θεὸς, ἐν τῷ βασιλικῷ τῆς καρδίας θαλάμῳ, τὸ ἑαυτῆ βῆμα, καὶ κριτήριον ἔθετο, καὶ Νόμους εὐαίσθησεν εἰς τὰς τῆς καρδίας πλάκας· καὶ ἑκάστῳ κριτὴν μὲν, τὸν ὀρθὸν λόγον, ἀκολουθοῦντα εἰς τὴν συνείδησιν· μάρτυρας δὲ ἔβαλε, τὰς φαντασίας, ἢ βοηθοῦντας, ἢ καταμαρτυροῦντας. Διὰ τοῦτο περὶ τοῦ κριτῆ τούτε ἔφην ὁ Δαβίδ· „ἐσημειώθη ἐφ' ἡμᾶς τὸ
„φῶς τῆ προσώπου σου". (Ψαλ. δ'. 7.) Καὶ πάλιν· „ψεῦδες οἱ γοὶ τῆ ἀνθρώπων ἐν ζυγοῖς". (Ψαλ. ξθ'. 9.) Καὶ ὁ Κύριος ἔφην· „ἴδοι δίνοιν τῷ ἀνο-
„τιδίκως σε πεχύ, ἤτοι τῷ Νόμῳ τῆς συνειδήσεως" καθὼς ἑρμηνεύει ὁ Ἀββᾶς Δωρόθεος, καὶ ἅλλοι Πατέρες.

(3) Διὰ τί ἦλθεν ὁ Χριστὸς εἰς τὰς ἐσχάτας καιρούς, ὅρα εἰς τὴν ἑρμηνείαν σου· „νῦν δὲ ἅπαξ ἐπὶ
„συντελείᾳ τῆ αἰώνων". (Ἑβρ. θ'. 26.) καὶ εἰς τὸ, „ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα τῶ χρόνα" ἐν τῇ ὑποσημειώσει. (Γαλ. δ'. 4.)

(4) Ὁ μέγας Μακάριος τὸ ῥητὸν τοῦτο ἑρμηνεύων λέγει· „ὥσπερ ἐκεῖ ἦ πλοῖον, ἔχον πολλὴν κατασκευήν·

„ἐκεῖ

16. „Ἐν ἡμέρᾳ ὅτε κρινεῖ ὁ Θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων, κατὰ „τὸ εὐαγγέλιόν μου, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ".

Ἀπὸ ἄλλου ἀρχοῦ ἀνάγνωθι τὸ ῥητὸν τοῦτο· διὰ τί ὁ Παῦλος ἐδῶ διδάσκει περὶ τοῦ πῶς θέλομεν κριθῶμεν ὅλοι κοινῶς οἱ ἄνθρωποι· τότε γὰρ ἐκβαίνουσι οἱ λογισμοί μας, ἄλλοι μὲν κατηγοροῦντες ἡμᾶς, ἄλλοι δὲ ἀπολογούμενοι πρὸς βοήθειάν μας· καὶ δὲν χρειάζεται ὁ ἄνθρωπος ἄλλον κανένα κατήγορον, ἢ συμβοηθὸν εἰς ἐκεῖνο τὸ κριτήριον (1). Θέλωντας δὲ νὰ αὐξήσῃ τὸν φόβον, δὲν εἶπεν ὅτι θέλει κρίνει ὁ Θεὸς τὰ ἁμαρτήματα, ἀλλὰ τὰ κρυπτὰ, ἐπειδὴ οἱ ἄνθρωποι κρίνουσι μόνα τὰ φανερὰ ἁμαρτήματα, ὁ δὲ Θεὸς θέλει κρίνει τὰ κρυπτὰ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἤτοι ὁ Πατὴρ διὰ τοῦ Υἱοῦ· διὰ τί „ὁ Πατὴρ οὐδένα κρίνει, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκε τῷ Υἱῷ". (Ἰωαν. ε. 22.) ἢ ἔτζι θέλεις νοήσεις τὸ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον τὸ διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀφιερωθὲν εἰς ἐμέ. Δείχνει δὲ ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, ὅτι δὲν διδάσκει τὸς Ῥωμαίους διὰ τῆς Εὐαγγελίας τα, ἤτοι διὰ τῆς εὐαγγελικοῦ του κηρύγματος, καινέα φραῦγμα ἀλλόκοτον, καὶ καινούργιον, ἀλλ' ἐκεῖνα ὁποῦ προλαβοῦσα ἐδίδαξεν αὐτὸς ἡ φύσις· ἤτοι τὴν κρίσιν, καὶ τὴν κόλασιν, αὐτὰ τὰ ἴδια διδάσκει, καὶ τὸ Εὐαγγέλιόν τα (2).

17. „Εἰ

„ἐκεῖ ὁ κυβερνήτης διοικεῖ τὰς παίσας, καὶ οἰκονομεῖ, „τῆς μὲν, ἐπιπλήττων, ἄλλας δὲ, ὁδηγῶν· ὅταν ἴδῃ „καὶ ἡ καρδία, ἐχυσα τὸν νοῦν κυβερνήτην, τὴν συν„είδησιν ἐλέγχουσαν, λογισμοὺς κατηγοροῦντας, καὶ ἀπο„λογουμένους· λέγει γάρ· μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισ„μῶν κατηγορούντων, ἢ καὶ ἀπολογουμένων. Ὁρᾷς ὅτι „ἡ συνείδησις ἐ συγχρίνει τὰς τοιούτας λογισμούς, τὰς „ὑπακούοντας τῇ ἁμαρτίᾳ, ἀλλ' ἀδύς ἐλέγχει; οὐ „δύδεται γάρ· ἐπὶ τί εἶπεν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἐν „τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως; μαρτύρεται ὡς πάντοτε ἐ„λέγχουσα". (Ὁμιλ. ιε. Κεφ. λγ'. καὶ λδ'.) Σημείωσαι ὅτι, καπ' τινες Ἠθικούς, οὕτως ὁρίζεται ἡ Συνείδησις· „Συνείδησις ἐναι ἐκείνη ἡ ἐνέργεια τῆς „ψυχῆς, διὰ τῆς ὁποίας κρίνει, ὅτι αἱ πράξεις αὐ„τῆς εἶναι σύμφωνοι μὲ τὸν Νόμον, ἢ ὄχι". ὅθεν ἐκ τοῦ ἐραμοῦ τούτου φαίνεται, ὅτι ἡ Συνείδησις ἐναι ἕνας τέλειος συλλογισμός, τοῦ ὁποίου ἡ μείζων πρόσταση, περιέχει τὸν Νόμον, ἡ ἐλάττων πρόσταση περιέχει τὴν Πρᾶξιν· καὶ τὸ συμπέρασμα περιέχει τὴν Ψῆφον, αὖ ἡ Πράξεις ἦναι σύμφωνος μὲ τὸν Νόμον, ἢ ὄχι. Παραδείγματος χάριν· ἡ Συνείδησις ὡς βιβλίον τὸ Νόμο λέγει· „ὁ κλέπτων ἁμαρτάνει". ἰδοὺ ἡ μείζων πρόσταση· ἡ Συνείδησις τῷ κλέπτῃ μαρτυρεῖ τὴν ἐλάττονα λέγουσα· „ἐγὼ κλέπτω". καὶ ἡ αὐτὴ Συνείδησις ἐπιφέρει τὴν Ψῆφον εἰς τὸ συμπέρασμα καὶ λέγει· „ἄρα ἁμαρτάνω". Διὰ τοῦτο καὶ ἡ Συνείδησις ὀνομάζεται Κανὼν τῶν Πράξεων τῶν ἀνθρώπων, κατήγορος, μάρτυς, καὶ κριτὴς, ὡς ὁ Ἀπόστολος τοῦτα δηλοποιεῖ διὰ τῶν ἐνταῦθα λογίων τα. Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τῶ „ἐ γὰρ ἑαυτὸς ἐκείνομεν, οὐκ ἂν ἐκρι„νόμεθα". (α'. Κορ. ια'. 31.)

(1) Παρὰ τῷ Οἰκυμενίῳ τὸ „κατηγορούντων, καὶ „ἀπολογουμένων" ἑρμηνεύεται οὐχὶ ἐπὶ ἑνὸς προσώπου, ἀλλ' ἐπὶ διαφόρων· κατηγοροῦσι γὰρ οἱ λογισμοὶ τοὺς μέλλοντας κολασθῆναι, ἀπολογοῦνται δὲ πρὸς βοήθειαν οἱ λογισμοὶ τῶν δικαιωθησομένων· ἐπειδὴ ὅμως ἐδεὶς ἀναμάρτητος, διὰ τοῦτο καὶ οἱ λογισμοὶ τῶν δικαιωθησομένων, κατηγοροῦσιν αὐτοὺς ὡς συγγνωστὰ ἁμαρτήσαντας, νικῶσιν ὅμως οἱ πρὸς βοήθειαν αὐτῶν ἀπολογούμενοι λογισμοί, τὰ ἀδύνατα τῆς φύσεως, καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ προβαλλόμενοι· ἐπὶ δὲ τῶν κολασθησομένων, ὑπερνικῶσιν οἱ κατηγοροῦντες αὐτοὺς λογισμοί, ὡς ἀσυγγνωστα καὶ ἀμετανόητα ἁμαρτήσαντας· πλὴν καὶ τὴν κατάκρισιν τῶν κατηγορούντων λογισμῶν, καὶ τὴν δικαίωσιν τῶν ἀπολογουμένων, μόνος ἐπάγει ὁ Κριτής. Ὁ δὲ σοφὸς Θεοδώρητος φέρει πρὸς ἀδελφοὺς τὸν Ἰωσὴφ παράδειγμα, διὰ νὰ βεβαιώσῃ πῶς τὸ συνειδὸς τοῦ ἀνθρώπου φυσικῷ τῷ τρόπῳ κατηγορεῖ, ἢ ἀπολογεῖται· ὅταν γὰρ ὁ Ἰωσὴφ ἔβαλε τοὺς ἀδελφοὺς τα εἰς τὴν φυλακὴν τρεῖς ἡμέρας, καὶ ἐζήτει νὰ μείνῃ ὁ νεώτερος ἐν τῇ φυλακῇ, τότε ἐκεῖνοι ὑπὸ τῆς συνειδήσεως κεντώμενοι καὶ κατηγορούμενοι, εἰς μὲν τὴν ἐνεστῶσαν συμφορὰν πρὸς δὲν ἐφρόντιζαν, τὴν δὲ πρὸ εἴκοσι δύω χρόνων γενομένην ὑπ' αὐτῶν παρανομίαν ἐνθυμηθέντες, ταῦτα ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους· „Ναὶ ἐν ἁμαρτίαις γὰρ ἐσμὲν περὶ „τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, ὅτι ὑπερείδομεν τὴν θλῖψιν τῆς „ψυχῆς αὐτοῦ, ὅτε κατεδέετο ἡμῶν, καὶ οὐκ εἰσηκούσαμεν αὐτοῦ· καὶ ἕνεκεν τούτου ἐπῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ἡ „θλῖψις αὕτη". (Γεν. μβ'. 21.) Ὁ δὲ Ῥουβὶμ οἰνεὶ ἀπολογούμενος, ἐνθύμισεν αὐτοὺς τὰ λόγια ὁποῦ ἔλεγε πρὸς βοήθειαν τοῦ Ἰωσὴφ· „οὐκ ἐλάλησα ὑμῖν „λέγων, μὴ ἁδικήσητε τὸ παιδάριον, καὶ οὐκ εἰσηκού„σατέ μου; καὶ ἰδοὺ τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐκζητεῖται". (αὐτ. 22.) Ἔτζι καὶ ὁ Ἀβιμέλεχ ὁ Βασιλεὺς τῶν Γεράρων, ἔχωντας τὴν μαρτυρίαν τῆς συνειδήσεως, ἀπολογεῖτο πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τὴν Σάρραν τὴν γυναῖκα τοῦ Ἀβραάμ λέγων· „Κύριε ἔθνος ἀγνὸν καὶ δίκαιον ἀπο„κτενεῖς; οὐκ αὐτός μοι εἶπεν, ἀδελφή μου ἐστί; καὶ αὐτ„ὸς εἶπεν· ἀδελφός μου ἐστί; ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ, καὶ „ἐν δικαιοσύνῃ χειρῶν ἐποίησα τοῦτο". (Γεν. κ'. 5.) Ἔτζι λοιπὸν ἀκολουθεῖ καὶ εἰς τὸ μέλλον κριθήσεσθαι, καὶ ὅσοι ἐπολιτεύθησαν ἔξω ἀπὸ τὸν Νόμον, ἢ κατηγοροῦνται ὑπὸ τοῦ συνειδότος ὅτι ἥμαρτον, καὶ ὅτι δικαίως ὑπὸ Θεοῦ κολάζονται· ἢ ἀπολογεῖται ὑπὲρ αὐτῶν ἡ συνείδησίς των, προβαλλομένη ὅτι ἐν ἀγνοίᾳ ἥμαρτον.

(2) Περὶ τοῦ Εὐαγγελίου ὅρα εἰς τὸ ιδ'. Κεφάλαιον τῆς πρὸς Ῥωμαίους τούτης εἰχ. 24.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

17. „Εἰ δὲ (1) σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ, καὶ ἐπαναπαύῃ τῷ Νό-
„μῳ, καὶ καυχᾶσαι ἐν Θεῷ".
18. „Καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα, καὶ δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα κα-
„τηχούμενος ἐκ τοῦ Νόμου".

Ἀφ' οὗ εἶπεν ὁ Παῦλος ὅτι δὲν λείπει τίποτε εἰς τὸ νὰ σωθῇ ὁ Ἕλλην, ὁποῦ διὰ τοῦ φυσικοῦ Νόμου κάμνει τὰ ἔργα τοῦ γραπτοῦ Νόμου· ἀπαρνεῖται λοιπὸν καὶ τὰ σεμνὰ καὶ τίμια τῶν Ἰουδαίων, εἰς τὰ ὁποῖα αὐτοὶ ἐλπίζοντες ὑπερηφανεύοντο κατὰ τῶν Ἐθνικῶν· καὶ πρῶτον μὲν εἶχον τὸ ὄνομα τῶν Ἰουδαίων, ἤτοι τὸ νὰ ὀνομάζωνται Ἰουδαῖοι· τὸ ὁποῖον ἦτον σεμνὸν τότε, καθὼς τώρα εἶναι σεμνὸν τὸ ὄνομα τῶν Χριστιανῶν· δὲν εἶπε δὲ ὅτι εἶσαι Ἰουδαῖος, ἀλλ' ὅτι ἐπονομάζεσαι Ἰουδαῖος· διὰ τί ἀληθινὸς Ἰουδαῖος λέγεται ὁ ὁμολογούμενος· ἐπειδὴ Ἰούδας θέλει νὰ εἰπῇ Ἑλληνικὴ ὁμολόγησις. Καὶ ἐπαναπαύεσαι εἰς τὸν Νόμον, ἤτοι δὲν κοπιάζεις περιερχόμενος, καὶ μανθάνοντας, ποῖα ἔργα πρέπει νὰ κάμῃς· ἀλλ' ἔχεις τὸν γραπτὸν Νόμον, ὁ ὁποῖος σὲ διδάσκει ὅλα εὐκόλως, καὶ καυχᾶσαι εἰς τὸν Θεὸν πῶς ἠγαπήθης ἀπὸ αὐτὸν, καὶ ἐξοτιμήθης ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Ὑπερηφανεία δὲ καὶ ἀγνωσία μεγάλη εἶναι, τὸ νὰ μεταχειρίζεσαι τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, ἐναντίον τῶν ὁμογενῶν σου ἀνθρώπων, ἤτοι τῶν Ἐθνικῶν· καὶ ἐξεύρεις τὸ θέλημα, τοῦ Θεοῦ δηλαδὴ, καὶ δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα· ἤγουν διακρίνεις τί πρέπει νὰ πράξῃς, καὶ τί νὰ μὴ πράξῃς· διαφέροντα γὰρ θέλει νὰ εἰπῇ, τὰ πρέποντα, καὶ συμφέροντα εἰς τὸν κάθε ἕνα.

19. „Πέποιθάς τε σεαυτὸν ὁδηγὸν εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν
„σκότει".
20. „Παιδευτὴν ἀφρόνων, διδάσκαλον νηπίων· ἔχοντα τὴν μόρ-
„φωσιν τῆς γνώσεως, καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ Νόμῳ".

Ἀνωτέρω μὲν ἔλεγεν ὁ Παῦλος, ὅτι δὲν ὠφελεῖ τίποτε ἡ ἀκρόασις τοῦ Νόμου, αἴσως δὲν ἦναι ἑνωμένη καὶ ἡ πρᾶξις· „οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ, λέγει, τοῦ Νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ Θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταί· τώρα δὲ λέγει τὸ μεγαλίτερον· ὅτι κἂν καὶ διδάσκαλος τοῦ νόμου ἦσαι, δὲν πράττῃς δὲ τὰ τοῦ Νόμου, ὄχι μόνον τίποτε δὲν θέλεις ὠφεληθῇς, ἀλλὰ καὶ περισσότερον θέλεις κολασθῇς· ἐπειδὴ γὰρ εἰς τὸ διδασκαλικὸν ἀξίωμα μάλιστα ὑπερηφανεύοντο οἱ Ἰουδαῖοι, ἀπὸ τοῦτο μάλιστα δείχνει καὶ ὁ Ἀπόστολος αὐτοὺς ἀξίους γέλωτος· ὅθεν λέγοντας αὐτοὺς ὁδηγοὺς τυφλῶν, διδασκάλους νηπίων, καὶ τὰ λοιπὰ, τὴν ὑπερηφάνειαν αὐτῶν κατηγορεῖ· διὰ τί ἔτζι ἐκεῖνοι ὠνόμαζον τὸν ἑαυτόν τους, ὁδηγοὺς, καὶ φῶς, καὶ παιδευτάς· τοὺς δὲ προσηλύτους καὶ νεοκατηχήτους ἐθνικοὺς, ὠνόμαζον σκοτεινοὺς, καὶ νηπίους, καὶ ἄφρονας. Ἔχεις, λέγει, ἐσὺ ὦ διδάσκαλε Ἰουδαῖε, τὴν μόρφωσιν τῆς γνώσεως καὶ ἀληθείας· ὄχι εἰς τὰς πράξεις, καὶ εἰς τὰ κατορθώματα, ἀλλὰ εἰς μόνον τὸν γραπτὸν Νόμον, μὲ τὸ νὰ θαρρῇς εἰς αὐτὸν, πῶς μορφόνει εἰς ἐσέ τὴν ἀρετὴν· ὅθεν καὶ ἀκολουθεῖ ἕνα παρόμοιον· καθὼς χάνει λόγου, αἴσως τινὰς ἔχῃ εἰκόνα Βασιλέως, καὶ αὐτὸς μὲν δὲν μιμᾶται τὴν ζωγραφίαν ἐκείνου· οἱ δὲ μὴ ἔχοντες τὴν εἰκόνα, μιμοῦνται αὐτὴν κατὰ ἀλήθειαν καὶ χωρὶς νὰ τὴν βλέπουν. Κάθε διδάσκαλος λοιπὸν ζωγραφίζει, καὶ μορφόνει εἰς τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν καὶ ἀκροατῶν του, τὴν γνῶσιν τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἀληθείας· ἀλλὰ, εἰ μὴ ὁ διδάσκαλος ἐκεῖνος πράττει καὶ ἔργα ὅμοια μὲ τὴν διδασκαλίαν του, αὐτὸς εἶναι τέλειος· εἰ δὲ δὲν πράττει ἔργα, αὐτὸς εἶναι τοιοῦτος, ὁποῖοι ἦσαν καὶ οἱ ἐδῶ ὀνειδιζόμενοι Ἰουδαῖοι ἀπὸ τὸν Ἀπόστολον. Μερικοὶ δὲ μόρφωσιν ὀνόμασαν, τὴν φλυδῆ, καὶ ἐπίπλασον, καὶ χρωματισμένην εἰς τὰ ἔξω εἰκόνα τῆς γνώσεως, καὶ ὄχι τὴν ἀληθῆ γνῶσιν, καὶ δυσέβειαν (2).

21. „Ὁ

(1) Παρὰ μὲν τῷ Θεοδωρήτῳ, ἴδε, γράφεται· παρ' ἄλλοις δὲ, ἰδὲ, καὶ παρ' ἄλλοις εἰδέ. ὀρθότερον δὲ φαίνεται ὅτι εἶναι, σὺ, ἰδὲ, ἢ ἰδέ, καὶ ὄχι τὸ εἰδέ, ἀγκαλὰ καὶ παρὰ τοῖς πλείοσιν ἀντιγράφοις οὕτω γράφεται.

(2) Ὁ δὲ σοφὸς Φώτιος λέγει παρὰ τῷ Οἰκουμενίῳ,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

21. „Ὁ ἐν διδάσκων ἕτερον, σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; ὁ κηρύσσων μὴ „κλέπτειν, κλέπτεις“; (1)

22. „Ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν, μοιχεύεις; ὁ βδελυσσόμενος τὰ Εἴδω„λα, ἱεροσυλεῖς“;

23. „Ὃς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ Νόμου τὸν „Θεὸν ἀτιμάζεις“;

24. „Τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς Ἔθ„νεσι, καθὼς γέγραπται“. (Ἡσ. μβ'. 5.)

Κατ' ἐρώτησιν κάμνει τὸν λόγον ὁ Ἀπόστολος, ἐξοπτίζοντας ἐκείνους τοὺς Ἰουδαίους ὁποῦ ἐκαυχῶντο εἰς τὸ νὰ διδάσκουν τοὺς ἄλλους· ἱεροσυλίαν δὲ ὀνομάζει τὴν κλοπὴν τῶν χημάτων ἐκείνων ὁποῦ ἦτον ἀφιερωμένα εἰς τὰ Εἴδωλα (2), διότι ἀγκαλὰ καὶ ἐσυγχαίνοντο τὰ Εἴδωλα, ἀλλ' ὅμως νικώμενοι ἀπὸ τὴν φιλαργυρίαν, ἔπερναν τὰ ἀφιερώματα τῶν Εἰδώλων διὰ αἰσχροκέρδειαν. Ἔπειτα λέγει τὸ βαρύτερον· ἐσὺ ὁποῦ καυχᾶσαι εἰς τὸν γραπτὸν Νόμον, ὡσὰν ὁποῦ ἐτιμήθης ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ ἔλαβες Νόμον, ἐσὺ διὰ μέσου τῆς παραβάσεως τοῦ Νόμου τὸν Θεὸν ἀτιμάζεις (3); Τέλος δὲ ἐγκλήματα ἀριθμεῖ ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος

σὺν

νίῳ, ὅτι ὁ εἰδὼς τὸν νόμον καὶ πολιτευόμενος κατ' αὐτὸν, αὐτὸς μορφοῦται τὴν μόρφωσιν τῆς γνώσεως καὶ ἀληθείας· νοεῖται δὲ, ἡ μὲν μόρφωσις τῆς γνώσεως, ἐπὶ τῷ εἰδέναι, ἡ δὲ μόρφωσις τῆς ἀληθείας, ἐπὶ τῷ πράττειν· διὰ τί ἐκεῖνος δείκνυε ἀληθῆ τὴν γνῶσιν τοῦ νόμου, ὁ διὰ τῶν ἔργων πλημμῶν αὐτὸν. Ὅρα καὶ εἰς τὸ βίαιον κεφάλαιον τῆς ὡρᾶς Τιμόθεον. (β'. εἰχ. 3.)

(1) Διὰ τοῦτο καλῶς ἔλεγεν ὁ σοφὸς Πρόσπερος ὁ Ἀκυϊτανὸς, ὁ ὀπαδὸς τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου· „τὸ καλῶς μὲν διδάσκειν, κακῶς δὲ ζῆν, οὐδέν ἐστιν ἕτερον, εἰ μὴ ἑαυτὸν καταδικάζειν“· ὅθεν ἔφασκε καὶ ὁ Θεολόγος ἐν τοῖς πεζοῖς Ἰάμβοις· „ἢ μὴ διδάσκειν, ἢ διδάσκειν τῷ τρόπῳ. μὴ τῇ μὲν, ἕλκειν τῇ δ' ἀπωθεῖσθαι χεροῖν“. Ἔφη δὲ καὶ ὁ Δίδυμος ἐν τῷ περὶ ἀσωμάτων λόγῳ· „αὐτοῦσι παρὰ διδασκάλου παιδεύσεις τε καὶ προβοπαὶ πρὸς ὠφέλειαν τῶν ἀκροωμένων, οὐχ ὅταν λόγῳ μόνῳ διδάσκῃ ὁ παιδεύτης, ἀλλὰ καὶ πράξει καταλήφῃ, καὶ σωφρεῖ τοῖς ἐπαγγελλομένοις“. Καὶ πάλιν· „δεῖ τὸν γνήσιον διδάσκαλον, βίον καταλήψιν ἔχειν τοῖς ὑπ' αὐτὸν νουθετουμένοις, ἵνα ᾖ τὸ ἔργον αὐτοῦ σωτηριουμένον τῷ λόγῳ“. Καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς ἑρμηνεύων τὸ τοῦ Δαβὶδ ἐκεῖνο· „Κύριος δώσει ῥῆμα τοῖς εὐαγγελιζομένοις δυνάμει πολλῇ“. (Ψαλ. λζ'. 12.) λέγει „εὐαγγελίζονται δὲ δυνάμει πολλῇ, οἱ μὴ συλλαβὰς „μόνας προφέροντες, ἀλλὰ καὶ τὴν δύναμιν αὐτῆς ἐπι„δεικνύμενοι, πρακτικῷ καὶ θεωρητικῷ βίῳ“. Λέγει δὲ καὶ ὁ Πηλουσιώτης Ἰσίδωρος· „ὅτε λόγος, ὅτε σκῆ„ψις ὑπολείπεται, τοῖς διδάσκειν μὲν πλημμέλειαν, τὰ „ἐναντία δὲ, ὧν λέγουσι, πράττουσι· τοὺς μὲν γὰρ, „μήτε φρέατα ὄντας, μήτε διδάσκειν ἐπιχειροῦντας, ἡ„κιστα μεβιωτέραν ἀπαιτήσῃ τιμωρίαν· τοὺς δὲ ἐ„ναβρυομένους μὲν ἐπὶ τῷ διδασκαλικῷ λόγῳ, μὴ „παιδεύτους δὲ, ἀφασι, παραίτητον, καὶ ἀσύγγνωστον“. (Ἐπιστ. φιη'. Θεοπέμπτῳ πρεσβυτέρῳ.) Καὶ ὁ μέγας Βασίλειος· „ἀξιοπιστία τοῦ διδάσκοντος, βύπαρά„δεκτον μὲν τὸν λόγον καθίστησι, πρόσεχεστερος δὲ „τοῖς διδασκομένοις παρασκευάζει“. (Τόμ. α'. Ὁμιλ. β'.) Ὁ δὲ θεῖος Χρυσόστομος ὅπου φησί· „ὅτε μα„λιστα οἱ μαθηταὶ, εἰς τὸν τῆς ἀγάπης ἀγῶνα ἀγωνίσασθαι „ζῆλον, ὅταν παρὰ τῆς διδασκάλου ἔχωσι τὰ παραδείγματα. Καὶ ὁ Σῳζόμενος Κλήμης· διδάσκων τις, „μανθάνει πλέον· καὶ λέγων, σωναυαχροᾶται πολλάκις „τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ“.

(2) Ὁ δὲ Σοφὸς Φώτιος Ἱεροσυλίαν ἐννοεῖ τὴν κλοπὴν τῆς χημάτων τῆς ἀφιερωμένων εἰς τὸν ἀληθῆ Θεὸν, καὶ ὄχι εἰς τὰ Εἴδωλα· οἱ γὰρ βδελυσσόμενοι τὰ Εἴδωλα, ἔπειτα κλέπτοντες τὰ Ἱερὰ, διὰ τῆς κλοπῆς ταύτης, καὶ ὕβρεως τοῦ Θεοῦ, θεραπεύουσι τοὺς δαίμονας, τῶν ὁποίων ἦσαν τὰ Εἴδωλα οἰκητήρια.

(3) Διὰ τοῦτο λέγει καὶ ὁ μέγας Βασίλειος· „ὥσπερ „γὰρ διὰ τῶν ἀγαθῶν ἔργων δόξαν φέρομεν τῷ Κυ„ρίῳ, οὕτω διὰ τῶν πονηρῶν ἔργων τὸ ἐναντίον „τοῖς γὰρ ἁμαρτάνουσι τί λέγει; τὸ ὄνομά μου δι' ὑ„μᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς Ἔθνεσι“. Καὶ πάλιν ὁ Ἀπόστολος· „διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ Νόμου τὸν Θεὸν „ἀτιμάζεις· ὕβρις γάρ ἐστι τῷ νομοθέτῃ, ἡ τῆς νό„μων ὑπεροψία, καὶ καταφρόνησις· καὶ οἰκίας κακῶς „οἰκουμένης, ἐν ᾗ θυμὸς καὶ κραυγὴ, ὕβρις καὶ γέ„λως, βυφὴ καὶ ἀσωτία, ἃ καθαρσίας καὶ ἀσέλγειας „ἐπὶ τὸν κρατοῦντα αὐτῆς (ἤτοι ἐπὶ τὸν οἰκοκύριον) „ἡ ἀτιμία, καὶ ἡ αἰσχύνη τῆς γονέων ἐπανίσταται. „Ἀκόλουθον δὲ νοεῖν ἡμᾶς, ὅτι ὥσπερ ἐν τοῖς ἀγαθοῖς „ἔργοις δοξάζεται ὁ Θεός· ὕπως ἐν τοῖς πονηροῖς δο„ξάζεται ὁ ἐχθρός· ὅταν γὰρ ἅρας τὰ μέλη τοῦ Χρι„στοῦ ποιήσω πόρνης μέλη, μεμήνεγκα τὴν δόξαν ἐπὶ „τὸν ἀποκύναμον ἀπὸ τοῦ σώζοντος με.... Φοβηθῶ„μεν οὖν μὴ δόξαν, καὶ καύχημα διὰ τὰς ἁμαρτίας „ἡμῶν τῷ διαβόλῳ φέροντες, μετ' αὐτοῦ τὴν αἰωνίαν „αἰσχύνην παραδοθῶμεν. ὅταν γὰρ ὁ νὺς παλαίῃ τῷ „πάθει, ἐὰν μὲν δι' ὑπομονῆς καὶ προσοχῆς ἐπικρα„τῇ, φέρεται κατὰ τὰ παθήματα τὰ νικητήρια, καὶ οἱονεὶ „στεφανοῖ δι' ἑαυτὸν τὸν Θεόν· ὅταν δὲ καταμελήσῃ „θεὶς, ὑποχύψῃ τῇ ἡδονῇ, δοῦλος, καὶ αἰχμάλωτος „τῆς ἁμαρτίας γενόμενος, καύχημα καὶ ἔπαρσιν, καὶ „ὑπερηφανίας ἀφορμὴν προσίδηται τῷ ἐχθρῷ“. (Ἑρμηνεία εἰς τὸν ρη'. Ψαλμ. προκειμένου ῥητοῦ „ἐνέγκα„τε τῷ Κυρίῳ δόξαν καὶ τιμήν“.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σὰ μὲν, ὅτι ἁπλῶς ἀτιμάζουσι· δεύτερον δὲ, ὅτι ἀτιμάζουσι τὸν τιμήσαντα αὐτοὺς Θεόν· καὶ τρίτον, ὅτι ἀτιμάζουσι τὸν Θεὸν, μὲ τὸ μέσον ἐκείνου τοῦ ἰδίου Νόμου, μὲ τὸν ὁποῖον ἐτιμήθησαν, ὡς παραβαίνοντες αὐτόν. Ἔπειτα, διὰ νὰ μὴ φανῇ ὅτι τοὺς κατηγορεῖ ἀπὸ λόγου του, φέρει μάρτυρα, καὶ κατήγορον αὐτῷ τὸν Προφήτην Ἡσαΐαν, διπλῶς κάμνοντας αὐτῷ τὴν κατηγορίαν· διὰ τί, ὄχι μόνον αὐτοὶ ὑβρίζουσι τὸν Θεὸν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους κάμνουσι νὰ τὸν ὑβρίζουν· καὶ ὄχι μόνον δὲν διδάσκουσι τὰ τοῦ Νόμου, ἀλλὰ διδάσκουν ἀπόμη καὶ τὰ ἐναντία τοῦ Νόμου· τὸ ὁποῖον τοῦτο γίνεται αἰτία νὰ βλασφημοῦν οἱ ἄνθρωποι τὸν Θεὸν, τὸν δοτῆρα τοῦ Νόμου· διὰ τί ἐκεῖνοι ὁποῦ βλέπουν αὐτοὺς διεφθαρμένους, λέγουσι· καὶ τοιούτους ἀνθρώπους ἔπρεπε νὰ ἀγαπήσῃ ὁ Θεός; καὶ ἆρά γε ὁ Θεὸς ὁποῦ ἀγαπᾷ τοὺς τοιούτους, εἶναι ἀληθινός; καὶ ἄλλα ὅμοια.

25. „Περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ, ἐὰν πράσσῃς Νόμον· ἐὰν δὲ παραβάτης Νόμου ἦς, ἡ περιτομή σου ἀκροβυστία γέγονεν".

Ἐπειδὴ οἱ Ἰουδαῖοι εἶχον εἰς μεγάλην ὑπόληψιν τὴν περιτομὴν, δὲν εἶπεν εὐθὺς ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ὁ Παῦλος, ὅτι ἡ περιτομὴ εἶναι πρᾶγμα περιττὸν, καὶ ἀνωφελές· ἀλλὰ μὲ τὸν ψιλὸν λόγον μὲν, δέχεται αὐτήν· μὲ τὸ πρᾶγμα δὲ, κρημνίζει αὐτὴν, λέγων· ὁμολογῶ καὶ, ὅτι ὠφελεῖ ἡ περιτομὴ, ἀλλ' ἐὰν ἐσὺ ὁ περιτετμημένος φυλάσσῃς καὶ τὰς ἐντολὰς τοῦ Νόμου· ἐὰν δὲ παραβαίνῃς τὰς ἐντολὰς τοῦ Νόμου, δὲν εἶπεν ὅτι ἡ περιτομή σου δὲν ὠφελεῖ, (διὰ νὰ μὴ φανῇ ὅτι ὑβρίζει αὐτὴν), ἀλλὰ ξεγυμνόνει τελείως ἀπὸ αὐτὴν τὸν Ἰουδαῖον, καὶ λέγει, ὅτι ἐὰν ἐσὺ παραβαίνῃς τὸν Νόμον, ἡ περιτομή σου ἔγινεν ἀκροβυστία· καὶ λοιπὸν μὲ τὸν λόγον τοῦτον δείχνει αὐτὸν ἀπερίτμητον κατὰ τὴν καρδίαν. Διὰ τοῦτο λέγει καὶ ὁ Θεὸς διὰ Ἱερεμίου. „Πάντα τὰ Ἔθνη ἀπερίτμητα σαρκὶ, καὶ πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ, „ἀπερίτμητοι καρδίας αὐτῶν". (Ἱερεμ. Θ'. 26.) δι' ὅ, τι δύω περιτομὰς, καὶ δύω ἀκροβυστίας λέγει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος· τὰς μὲν δύω φαινομένας, καὶ αἰσθητὰς, τὰς δὲ ἄλλας δύω κρυπτομένας, καὶ νοητάς. Χάριν παραδείγματος· περιτομὴ φαινομένη κατὰ σάρκα εἶναι, ὅταν τινὰς περιτμηθῇ τὴν σάρκα του· περιτομὴ δὲ νοητὴ, καὶ κατὰ πνεῦμα εἶναι, ἡ ἀποβολὴ τῶν σαρκικῶν παθῶν, καὶ περιττῶν ἡδονῶν· πάλιν ἀκροβυστία μὲν αἰσθητὴ, καὶ κατὰ σάρκα εἶναι, ὅταν τινὰς ἦναι ἀπερίτμητος κατὰ τὴν σάρκα· ἀκροβυστία δὲ νοητὴ, καὶ κατὰ πνεῦμα εἶναι, ὅταν τινὰς ἔχοντας τὴν ψυχήν του ὡσὰν τὴν τῶν Ἐθνικῶν, δὲν ἀποκόπτῃ κάνενα πάθος, καὶ ἡδονὴν ἀπὸ αὐτήν (1). Λέγει λοιπὸν ὁ Παῦλος, ὅτι ὅταν ἐσὺ ἦσαι περιτετμημένος κατὰ τὴν σάρκα, δὲν πράττῃς δὲ κάνενα ἔργον τοῦ Νόμου, τότε εἶσαι ἀκρόβυστος, καὶ ἀπερίτμητος κατὰ πνεῦμα· διὰ τοῦτο σε προσάζει ὁ Θεὸς, νὰ περιτμηθῇς κατὰ τὴν καρδίαν. „Περιτμήθητε τῷ Θεῷ ὑμῶν, καὶ περιτέμεσθε τὴν σκληροκαρδίαν „ὑμῶν ἄνδρες Ἰούδα". (Ἱερεμ. δ'. 4.) Καθὼς ἐκ τοῦ ἐναντίου, ὁ ὁποῖος εἶναι κατὰ σάρκα ἀπερίτμητος, αἰσίως πράττῃ τὰ ἔργα, καὶ ἐντολὰς τοῦ Νόμου, αὐτὸς εἶναι περιτετμημένος κατὰ πνεῦμα, διὰ τί ἀπέκοψε τὰ τῆς σαρκὸς πάθη καὶ ἡδονάς. Λέγει δὲ ταῦτα καὶ εἰς τὰ ἀκόλουθα λόγια ὁ Ἀπόστολος καὶ ἄκουσον.

26. „Ὅταν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ δικαιώματα τοῦ Νόμου φυλάττῃ, „οὐχὶ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν λογισθήσεται";

Δὲν λέγει ὁ Παῦλος ὅτι ἡ ἀκροβυστία νικᾷ τὴν περιτομήν· διὰ τί τοῦτο ἦτον φορτικὸν καὶ βαρὺ εἰς τοὺς ἀκούοντας, ἀλλ' ὅτι ἡ ἀκροβυστία θέλει λογισθῇ ὡς περιτομή· ὥστε περιτο-

(1) Ὁ δὲ Θεολόγος Γρηγόριος εἶπεν εἰς τὰ Γενέθλια τοῦ Σωτῆρος. „περιτμήθητι, περιελοῦ τὸ ἀπὸ „γενέσεως κάλυμμα". ὅπερ ἑρμηνεύων ὁ Σχολιαστὴς Νικήτας λέγει· „περιτομὴ πνευματικὴ ἐστὶν ἡ τῆς σω„ματικῆς ἡδονῆς, καὶ τῆς περιττῆς, καὶ σὺν αὐταῖς „καίων ἀπόθεσις· πᾶσα γὰρ ἡδονὴ μὴ ἐκ Θεοῦ, καὶ „ἐν Θεῷ γινομένη, περίττωμα ἡδονῆς ἐστιν, ἧς τύ„πος ἡ ἀκροβυστία· ἥτις οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν, εἰ μὴ δέρ„μα, ἡδονικοῦ βίου περίττωμα. Ἀπὸ γενέσεως δὲ „κάλυμμα λέγει, ὅτι εἶναι ἡ προγονικὴ ἁμαρτία ἡ „εἰς ὅλον τὸ γένος ῥυεῖσα· αὕτη γὰρ οὐθὺς ἐκ γενέ„σεως, οἱονεί τις νέφος ἐπιφρασθεῖσα τῇ ψυχῇ περιωρεῖ„ται δὲ τῇ μαχαίρᾳ τοῦ σωτηρίου Βαπτίσματος, καὶ „τῷ ξίφει τοῦ ζωοποιοῦ Πνεύματος". Ἄλλοι δὲ ἀπὸ γενέσεως κάλυμμα λέγουσι, τὰς ἐμπαθεῖς λογισμοὺς, καὶ τὴν ἐκ τούτων σύγχυσιν· καὶ ἄλλοι τὴν ἀγνοιαν τὴν συνεζευγμένην τῇ σαρκὶ, καθάπερ νέφος τινὲς, καὶ παραπέτασμα. (Ὅρα καὶ τὸν ΙΙΙ στίχ. τοῦ Β'. Κεφ. τῶν πρὸς Κολασσ.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τομὴ ἀληθινὴ εἶναι ἡ καλὴ πρᾶξις, καὶ ἡ ἀρετή· καὶ ἀκροβυσία ὁμοίως ἀληθινὴ εἶναι, ἡ πονηρὰ πρᾶξις, καὶ ἁμαρτία. Βλέπε δὲ πῶς δὲν εἶπεν ὁ Παῦλος, ὅτι ὅταν ἡ ἀκροβυσία τὸν Νόμον φυλάττῃ· διὰ τί ἀκόλουθον ἦτον νὰ ἀποκριθῇ ὁ Ἰουδαῖος καὶ νὰ εἰπῇ· καὶ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ φυλάττεται ὁ Νόμος ἀπὸ τὸν ἀπερίτμητον; διὰ τί αὐτὸ μόνον τὸ νὰ ἦναι ἀπερίτμητος, εἶναι τοῦ Νόμου παράβασις· τούτου χάριν ὁ Παῦλος εἶπεν, ὅτι ἐὰν ἡ ἀκροβυσία φυλάττῃ τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου, βέβαια θέλει λογισθῇ ὡς περιτομή. Ποῖα δὲ ἦτον τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου; ἐκεῖνα δηλαδὴ ὁποῦ φαίνονται πῶς δικαιοῦσι τὸν ἄνθρωπον διὰ τῆς ἐργασίας αὐτῆς· διὰ τί ἡ περιτομὴ δὲν ἦτον ἐργασία, καὶ ἐνέργεια, ἀλλὰ πάθος, μὲ τὸ νὰ ἔπασχε, καὶ νὰ ἐπόνει κατὰ τὴν σάρκα, ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπεριτέμνετο· ὥστε οὐδὲ δικαίωμα τοῦ Νόμου ἠμπορεῖ αὐτὴ νὰ ὀνομασθῇ· ἡ γὰρ περιτομὴ ἐδόθη σὰν σημάδι εἰς τοὺς Ἰουδαίους διὰ τοῦτο μόνον τὸ τέλος, διὰ νὰ μὴ ἀναπαύωνται μὲ τὰς Ἐθνικὰς (1).

27. „Καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία, τὸν Νόμον τελοῦσα, „σὲ τὸν διὰ γράμματος (2) καὶ περιτομῆς παραβάτην Νό„μου“.

28. „Οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ, Ἰουδαῖός ἐστιν· οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανε„ρῷ ἐν σαρκὶ περιτομή“.

29. „Ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαῖος, καὶ περιτομὴ καρδίας, ἐν „πνεύματι, οὐ γράμματι· οὗ ὁ ἔπαινος, οὐκ ἐξ ἀνθρώπων, „ἀλλ' ἐκ τοῦ Θεοῦ“.

Εἰδῶ δείχνει ὁ Ἀπόστολος φανερὰ ὅτι λέγει δύω περιτομὰς, τὴν ἐκ φύσεως, καὶ τὴν ἐκ προαιρέσεως, ἡ ὁποία εἶναι, ὡς προείπομεν, ὅταν τινὰς δὲν ἔχῃ περιτετμημένον κανένα σαρκικὸν πάθος, καὶ ἡδονήν· καὶ δύω περιτομὰς τὴν κατὰ σάρκα, καὶ τὴν τῆς καρδίας ἐν πνεύματι. Λέγει λοιπὸν ὅτι ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυσία, ὅταν περιτέμνῃ τὰ πάθη διὰ τῆς φυλακῆς τοῦ Νόμου, ἤτοι τῶν δικαιωμάτων τοῦ Νόμου, ὡς προείπομεν, αὐτὴ κρινεῖ, ἤτοι θέλει καταπείνει, ὄχι τὴν περιτομήν, (ἐπειδὴ τοῦτο ἐφαίνετο ἐπιπληκτικὸν) ἀλλὰ ἐσένα τὸν Ἰουδαῖον, ὁποῦ φαίνεσαι μὲν πῶς εἶσαι περιτετμημένος ὅσον κατὰ τὴν σάρκα, εἶσαι δὲ ἀπερίτμητος κατὰ τὴν καρδίαν, καθ' ὅτι παραβαίνεις τὰ δικαιώματα τοῦ Νόμου. Δὲν ἀτιμάζει λοιπὸν τὴν περιτομὴν μὲ τὰ λόγια ταῦτα ὁ Ἀπόστολος· περισσότερον γὰρ φαίνεται ὅτι τὴν τιμᾷ· ἀλλὰ ἀτιμάζει τὸν ὑβρίζοντα εἰς τὴν περιτομὴν Ἰουδαῖον, ὡς παραβάτην τῶν τοῦ Νόμου δικαιωμάτων. Ἔπειτα, ἀφ' ὅ ταῦτα ἐκαπασκεύασεν, ὁρίζει φανερὰ, καὶ ποῖος εἶναι ὁ ἀληθινὸς Ἰουδαῖος, καὶ δείχνει τοὺς Ἰουδαίους πῶς τὰ ἔπαμναν ἄλλα πρὸς ἐπίδειξιν· διὰ τί, δὲν εἶναι, λέγει, Ἰουδαῖος ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι εἰς τὸ φανόμενον, ἀλλ' ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι εἰς τὸ κρυπτόμενον· ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν κάμνει ἁπλῶς κάνενα νόμιμον σωματικῶς, ἀλλὰ νοεῖ πνευματικῶς, καὶ τὰ σάββατα, καὶ τὰς θυσίας, καὶ τοὺς καθαρισμοὺς, καὶ πᾶσα τὰ τοῦ Νόμου ἔθιμα. Λέγοντας δὲ περιτομὴ καρδίας ἐν πνεύματι, δείχνει δρόμον εἰς τὴν χάριν, καὶ εἰς τὴν πνευματικὴν πολιτείαν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐμβάζει τὴν πίστιν, διὰ τί ἡ πίστις μὲ τὴν καρδίαν ἐνεργεῖται, καὶ μὲ τὸ πνεῦμα, καὶ τὸν ἔπαινον ἔχει ἀπὸ τὸν Θεὸν, ὅς τὰς ἐπάζει καρδίας, καὶ δὲν κρίνει κατὰ τὴν σάρκα, καὶ κατὰ τὸ φανόμενον (3). Τὸ συμ-

---

(1) Παρὰ δὲ τῷ Βασίλῳ εὕρηται ὅτι ἡ περιτομὴ ἦτον σημεῖον τριῶν πραγμάτων δηλωτικόν. α'. σημεῖον τῆς πίστεως. β'. σημεῖον τῆς γνώσεως τοῦ Ἀβραάμ. καὶ γ'. σημεῖον τῆς σώφρονος πολιτείας. Σχεδὸν τὰ αὐτὰ λέγει καὶ ὁ Φώτιος. (Ἐπιστολ. σέ. Θεοδώρῳ ἡγουμένῳ.)

(2) Γράμμα κατὰ τὸν Κορίσιον ὀνομάζεται, ἢ νόμος τοῦ Μωϋσέως, ἢ διὰ τί ἐγράφη εἰς πλάκας λιθίνας, ἢ διὰ τί ἦτον εἰσαγωγικὸς εἰς τὴν χάριν, καθὼς καὶ τὰ γράμματα εἰσάγουσι τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ νὰ ἀναγινώσκῃ· ἢ πρὸς διαφορὰν τοῦ Νόμου τῆς χάριτος, ὁποῦ δὲν ἐδόθη διὰ αἰσθητῶν γραμμάτων, ἀλλὰ διὰ λόγου τοῦ Χριστοῦ, καὶ διὰ τοῦ Πνεύματος, τοῦ καταβάντος εἰς τοὺς Ἀποστόλους. Ὁ δὲ Θεοδώριτος λέγει· ὅτι τὸ νὰ χύνῃ τινὰς ἀκράβυστος, τοῦτο δὲν ἔχει κατηγορίαν· διὰ τί ἐπῆγε γενεσθαι ἐκ φύσεως, καὶ ὁ δημιουργὸς ὅπως αὐτὸν διαπλάττει. Διὰ τοῦτο οὐδὲ βλάβη τις ἀκολουθεῖ ἐκ τούτου εἰς τοὺς ἀγαπῶντας τὴν ἀρετήν· ἐὰν δὲ ὁ Ἰουδαῖος, ἐξέχυσε μὲν τὸ σημεῖον τῆς περιτομῆς ἀπὸ τὰς προγόνους σου, καὶ τὸν Νόμον ἔχεις ὁποῦ σὲ διδάσκει τί νὰ φράττῃ, ἔπεσε δὲ μὲ τὰ ἔργα ἀντιφάττεις εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ Νόμου.

(3) Διὰ τοῦτο εἶπε καὶ ὁ θεῖος Μάξιμος, ὁρίζων τί εἶναι ἡ ἐν πνεύματι τῆς καρδίας περιτομή. „Ἐν πνεύ„ματι περιτομὴ καρδίας ἐστὶν, ἡ γινομένη ἀπὸ κατ' αἰ-

„σθη-

συμπέρασμα δὲ ὁποῦ ἐκβαίνει ἀπὸ ὅλα αὐτὰ εἶναι τοῦτο, ὅτι παντοχοῦ εἶναι χρεία τῆς καλῆς ζωῆς. Ὅταν δὲ ἀκούσῃς ἀκρόβυστον, ἤτοι ἀπερίτμητον καὶ Ἕλλωνα, μὴ νομίσῃς τὸν Εἰδωλολάτρην, καὶ προσκυνοῦντα τὰ Εἴδωλα, ἀλλὰ τὸν θεοσεβῆ μὲν, καὶ ἐνάρετον, ἔξω δὲ ὄντα τῆς παραπτήσεως τοῦ Νόμου, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω (1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

1. „ Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου; ἢ τίς ἡ ὠφέλεια τῆς περι-
„ τομῆς “;
2. „ Πολὺ κατὰ παντα τρόπον. Πρῶτον μὲν γὰρ ὅτι ἐπιστεύθη-
„ σαν τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ “.
3. „ Τί γὰρ εἰ ἠπίστησάν τινες; μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ
„ Θεοῦ καταργήσει; μὴ γένοιτο “.

Ἐπειδὴ ὁ Παῦλος εἶχαλεν ἔξω ὅλα τὰ τοῦ νόμου, μὲ τὸν λόγον ὁποῦ εἶπεν· „ σὺ γὰρ
„ ὁ ὢν τῷ φανερῷ Ἰουδαῖος “· διὰ τοῦτο λοιπὸν, „ βλέπωντας ὅτι ἐγεννᾶτο μία αὐτίστασις, πολε-
„ μεῖ καὶ ἀναβέπει αὐτόν. Ποῖα δὲ εἶναι ἡ αὐτίστασις; ὅτι ἀίσως, λέγει, καὶ αὐτὰ τὰ τοῦ
„ νόμου δὲν ὠφελοῦν, διὰ τί ἐδιαλέχθησαν οἱ Ἰουδαῖοι οἱ παῦτα φυλάττοντες, ἀπὸ ὅλα τὰ
„ Ἔθνη; Λύει λοιπὸν τὴν αὐτίστασιν παύτην μὲ τὴν σοφίαν του, καὶ συμβουθεῖ μὲν εἰς αὐ-
„ τὸν λέγωντας, ὅτι εἶναι πολὺ τὸ ὄφελος τοῦ Ἰουδαίου· καταστολάζωντας δὲ τοῦτο, δὲν φέ-
„ ρει εἰς τὸ μέσον τὰ κατορθώματα τῶν Ἰουδαίων, ἀλλὰ τὰ χαρίσματα τοῦ Θεοῦ· διὰ τί, δὲν
„ εἶπεν ὅτι πολὺ περισσεύουσιν οἱ Ἰουδαῖοι ἀπὸ τοὺς Ἐθνικοὺς, ἐπειδὴ καὶ ἐκατόρθωσαν παῦ-
„ τας καὶ παύτας τὰς ἀρετάς· ἀλλὰ ἐπειδὴ καὶ ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ, τὸ ὁποῖον
„ εἶναι διέργεσία, καὶ χάρισμα Θεοῦ, καὶ ὄχι τῶν Ἰουδαίων προτέρημα. Τί δὲ εἶναι τὸ, ἐπι-
„ στεύθησαν; αὐτὶ τοῦ ἔλαβον, ἐνεχειρίσθησαν, ἄξιοι ἐφάνηκαν οἱ Ἰουδαῖοι εἰς τὸν Θεὸν, τοῦ
„ νὰ δεχθοῦν τὰ ἄνωθεν δοθέντα λόγια τοῦ Θεοῦ, καὶ τὰς προφητείας. Ταῦτα δὲ λέγωντας
„ ὁ Ἀπόστολος, φαίνεται μὲν ὅτι ἀπολογεῖται πρὸς βοήθειαν τῶν Ἰουδαίων, φέρει ὅμως εἰς τὸ
„ μέσον ἄλλην πάλιν κατηγορίαν αὐτῶν, καὶ δείχνει αὐτοὺς πῶς ἀπίστησαν εἰς τὰ λόγια τοῦ
„ Θεοῦ, μὲ τὰ ὁποῖα ἐτιμήθησαν. Πλὴν τὴν κατηγορίαν αὐτὴν, τὴν φέρει ὡς ἀπὸ ἄλλο
„ πρόσωπον, ὁποῦ λέγει τοιαῦτα. Καὶ τί τὸ ὄφελος, λέγει, ὅτι ἐδέχθησαν οἱ Ἰουδαῖοι τὰ
„ λόγια τοῦ Θεοῦ, εἰς καιρὸν ὁποῦ δὲν ἐπίστευσαν; Φαίνεται λοιπὸν ὅτι λύει ὁ Παῦλος τὴν αὐ-
„ τίστασιν αὐτὴν, ἀπολογούμενος, ὄχι διὰ βοήθειαν τῶν Ἰουδαίων, ἀλλὰ διὰ δόξαν τοῦ Θεοῦ·
„ διὰ τί, ἀίσως, λέγει, δὲν ἐπίστευσαν οἱ Ἰουδαῖοι, τί κακὸν ἔπροξένησε τοῦτο εἰς τὸν
„ Θεόν; μήπως ἡ ἀπιστία τῶν Ἰουδαίων, θέλει καταργήσει τὴν πίστιν τοῦ Θεοῦ, ἤτοι τὴν ἐμ-
„ πίστευσιν τῶν λόγων τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν διέργεσίαν του; ὄχι· διὰ τί τόσον δὲν βλάπτεται ὁ Θεὸς
„ ἀπὸ τὴν ἀπιστίαν ἐκείνων, ὥστε ὁποῦ καὶ δοξάζεται δι' αὐτὴν περισσότερον, ὡς φιλάνθρωπος·
„ διὰ τί καὶ ἐκείνους τοὺς Ἰουδαίους ὁποῦ ἔμελλον νὰ ἀτιμάσουν τὸν Θεὸν διὰ τῆς ἀπιστίας των, ὁ
„ Θεὸς ἐκ τοῦ ἐναντίου φαίνεται νὰ τοὺς διέργεται (2)· εἶδες πῶς ὁ Παῦλος ἔκαμε τοὺς Ἰου-
„ δαίους ὑπόθυμους, καὶ καπαδίκους, ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ ἐκαλλωπίζοντο; ἤγουν ἀπὸ τὸ νὰ δέ-
„ χωνται τὸν Νόμον.

4. „ Γι-

„ σεως, καὶ τῶν, περὶ τὰ αἰσθητὰ, καὶ τὰ νοητὰ φυσι-
„ κῶν ἐνεργειῶν παντελὴς περιαίρεσις, διὰ τῆς ἀμέσου
„ τοῦ τε σώματος, καὶ τῆς ψυχῆς ὁλικῆς μεταμορφώσεως
„ πρὸς τὸ θειότερον, παρουσίας τοῦ πνεύματος “. (Κεφ.
μς'. τῆς ά. Ἑκατοντ. τῶν Θεολογικῶν.)

(1) Καὶ ὁ Θεοδώρητος οὕτω συμφώνως λέγει περὶ
τούτου, ὅτι Ἕλλωνας νοεῖ ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, τοὺς πρὸ
τῆς ἀνανδρωπήσεως ὄντας, τοὺς μὴ προσκυνοῦντας τὰ
Εἴδωλα, θεοσέβειαν ὅμως ἀγαπῶντας, καὶ ἀρετὴν, οἷ-
οιοι ἦσαν ὁ Μελχισεδὲκ, ὁ Ἀβιμέλεχ, καὶ ἄλλοι.

(2) Ὁ δὲ Θεοδώρητος ἕτως ἑρμηνεύει τὸ ῥητὸν τοῦ-
το· „ ἂς εἴπωμεν, λέγει, ὅτι κἀγὼ ἄνθρωπος δὲν
„ ἐπροσφέρω εἰς τὸν Θεὸν τὴν πρέπουσαν καὶ χρεωστου-
„ μένην δοξολογίαν, καὶ δοξολογίαν, ἀλλὰ ὅλοι ἐφάνη-
„ καν ἀχάριστοι εἰς τὸν Θεὸν (τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ, πᾶς
δὲ ἄνθρωπος ψεύστης.) μήπως ἡ ἀχαριστία τῶν ἀν-
„ θρώπων, ἔχει νὰ προξενήσῃ ἐλάττωσιν τῆς δόξης τοῦ
Θεοῦ; ὄχι. Τοῦτο καὶ ἀλλαχοῦ λέγει ὁ μακάριος Παῦ-
λος· „ εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει· ἀρνήσασθαι
„ ἑαυτὸν οὐ δύναται “. (β'. Τιμοθ. β'. ιγ'.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

4. „Γινέσθω δὲ ὁ Θεὸς ἀληθὴς, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης (1) „καθὼς γέγραπται· ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου, καὶ „νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε“. (Ψαλ. μ'. 6.) (2).

Εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Παῦλος, ὅτι μερικοὶ Ἰουδαῖοι δὲν ἐπίστευσαν· ἔπειτα, ἐπειδὴ, ὄχι μερικοὶ, ἀλλὰ ὅλοι φαίνονται πῶς δὲν ἐπίστευσαν, διὰ τοῦτο σοφώτατα τὸν λόγον μεταχειρίζεται, διὰ νὰ μὴ φανῇ φορτικὸς, τὸ κατὰ ἀλήθειαν γινόμενον, ὡς καθ' ὑπόθεσιν τοῦτο γράφει, λέγων· ἂς ὑποθέσωμεν ὅτι ὅλοι δὲν ἐπίστευσαν, καὶ τί κακὸν προξενεῖ τοῦτο εἰς τὸν Θεόν; αὐτὸς μάλιστα ἀπὸ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν δικαιοῦται· ἴσως γὰρ χρεία, καὶ ἔκπασις τῆς δυσγενείας ὁποῦ ἔκαμεν ὁ Θεὸς εἰς τοὺς Ἰουδαίους, καὶ τῆς ἀχαριστίας ὁποῦ ἐξ ἐναντίας ἔδειξαν οἱ Ἰουδαῖοι εἰς τὸν Θεὸν, βέβαια θέλει λάβῃ τὰ νικητήρια ὁ Θεὸς, καθὼς λέγει καὶ ὁ Δαβίδ. Τὸ δὲ „γινέσθω ὁ Θεὸς ἀληθὴς“ νοεῖται ἀντὶ τοῦ, ἂς φανερωθῇ, καὶ ἂς ἀποδειχθῇ ὁ Θεὸς, ὅτι εἶναι ἀληθινός (3).

5. „Εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν, Θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησι (4), τί „ἐροῦμεν; μὴ ἄδικος ὁ Θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀργήν; (κατὰ ἄν„θρωπον λέγω)“.

6. „Μὴ γένοιτο· ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ Θεὸς τὸν Κόσμον“;

Ἀντίσπασιν φέρει μὲ τὰ λόγια ταῦτα ὁ Παῦλος, τὴν ὁποίαν ἤθελαν εἰπεῖν τινὲς Ἰουδαῖοι· ἴσως, λέγει, ὁ Θεὸς ὁπού μᾶς δυσγένησεν, ἔπειτα ἀχαρίστησε ἀπὸ ἡμᾶς, ἴσως, λέ-

---

(1) Τὸ ῥηθὲν τοῦτο ἐρωτήθη ὁ Παῦλος ἀπὸ τὸν Δαβὶδ λέγοντα· „ἐγὼ δὲ εἶπα ἐν τῇ ἐκστάσει μου „πᾶς ἄνθρωπος ψεύστης“. (Ψαλ. ριε'. 2.) περὶ τοῦ ὁποίου λέγει ὁ Κορέσιος, ὅτι ὁ μὲν μέγας Βασίλειος ἡρμήνευσε τὸ „ἐν τῇ ἐκστάσει μου“· ὅτι ἐν τῇ ἁρπαγῇ τοῦ νοός μου· ὁ δὲ Ἀκύλας, καὶ Ἱερώνυμος, ἑβραϊστὶ λέγει ὅτι ἀναγινώσκεται οὕτως „ἐν τῇ σπουδῇ τοῦ νοός μου“· διότι ὁ μὲν Σαμουὴλ ὑπέφερε μοναχὸς τὸν Βασιλέα, ὁ δὲ Σαοὺλ τὴν δυγατέρα, οἱ δὲ φίλοι, καὶ οἱ στρατηγοὶ, πίστιν, καὶ ὅμως πάντες ἐψεύσθησαν. Οὕτως λοιπὸν ψεύστης ἦτον πᾶς ἄνθρωπος φρὸ τῆς χάριτος, καὶ ὕστερ· καὶ ὁ μὲν Θεὸς ἀληθεύσει εἰς τὰς ἐπαγγελίας του, ὁ δὲ ἄνθρωπος ἐψεύσθη· ἐπειδὴ πᾶς ἄνθρωπος ψεύστης ἐστὶν, ἢ διατί ἐστιν ἐλπὶς, καὶ ἄσπασις, ὡς ἡρμήνευσεν ὁ Θεοδοτίων, καὶ ὁ Θεοδώρητος, καὶ ὁ Εὐθύμιος ὁ Ζιγαδινός· ἢ διατί ὁ ἄνθρωπος ἐστὶ σκιὰ, καὶ ψεῦδος· ὡς μετέφρασεν αὐτὸ ὁ Ἀκύλας, καὶ ὁ Ἱερώνυμος, ἐπειδὴ ἐν μόνῳ τῷ Θεῷ ἐστιν, ἡ ἀπρεψία, καὶ ἀϊδιότης, καὶ ἀλήθεια. Ὁ δὲ Σύμμαχος μετέφρασε τὸ ῥηθὲν τοῦτο οὕτω· „πᾶς ἄνθρωπος ψεῦδός „ταί“. Ὑπηλῶς δὲ ἑρμηνεύει τὸ ῥηθὲν τοῦτο ὁ Νύσσης Γρηγόριος. „ὁ μέγας Δαβὶδ, ἐπειδὴ ποτὲ τῇ δωρεᾷ „μου τοῦ πνεύματος ὑψώθεις τὴν διάνοιαν, καὶ οἷον „ἐκβὰς αὐτὸς ἑαυτὸν, εἶδεν ἐκεῖνο τὸ ἀμήχανον, καὶ „ἀπερινόητον κάλλος ἐν τῇ μακαρίᾳ ἐκστάσει... ἐκεῖ„νην ἐξεβόησε τὴν φωνὴν, ὡς πάντες ἄδουσι· πᾶς „ἄνθρωπος ψεύστης· τοῦτο δέ ἐστιν, ὡς ὁ ἐμὸς λόγος, „ὅτι πᾶς ἄνθρωπος φωνῇ ἐπιβέπων τὴν τῶ ἀφράστου „φωνὸς ἑρμηνείαν, ὅπως ψεύστης ἐστὶν, ἀχὶ τῷ μι„σεῖν αὐτὸν, ἀλλὰ τῷ ἀδυνατεῖν περὶ τὴν τοῦ νοητοῦ „πόθου παράστασιν“. (Κεφ. ι'. τῆς περὶ Παρθενίας Λόγου.)

(2) Τὸ δὲ „καὶ τὸ πονηρὸν ἐνώπιόν σου ἐποίησα, „ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου, καὶ νικήσῃς ἐν „τῷ κρίνεσθαί σε“ ἔτως ἑρμηνεύεται παρὰ τῷ αὐτῷ Κορεσίῳ· ὅπως νικήσῃς, ἐλέγχων με διὰ τῶν Νάθαν, ἀγκαλὰ καὶ ὁ Ἀπόστολος εἰς τὴν διὰ τῆς ἔργων πίστιν τὸ ῥηθὲν ἐξέλαβεν. Ὁ δὲ Ἡσύχιος, καὶ ὁ Δίδυμος, ὅπως νικήσῃς, φασὶν, ἐν τοῖς λογισμοῖς σου, οἷ ὧν ἔλεγες· „πάντες ἐξέκλιναν“. Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει ὅτι τὸ, ὅπως, οὐκ αἰτιολογικόν ἐστιν ἐνταῦθα, ἀλλὰ τῆς ἐκβάσεως δηλωτικόν· οὐδὲ γὰρ τοῦτο χαρὶν ἁμαρτάνομεν, ἵνα τῶ Θεῷ τὴν φιλανθρωπίαν δείξωμεν· ἀλλ' αὐτὸς μὲν τῇ δυσγενείᾳ χορηγεῖ τὰς πηγὰς σωτηρίων φραγματουόμενος, οἱ δὲ ἄνθρωποι μὲ τὸ νὰ εἶναι αὐτεξούσιοι, ἄλλοι μὲν, ὑποπίπτουσι εἰς τὸν Θεὸν, ἄλλοι δὲ, ἐναντιόνονται εἰς αὐτόν· ὅθεν καὶ ἐκεῖνοι μὲν σώζονται, οὗτοι δὲ κολάζονται· ὁ Θεὸς ὅμως, ὁ καὶ τὰς κακὰς δυσγενείᾳ, ἔχει νὰ ἀπολογηθῇ εἰς τὴν κρίσιν, καὶ νὰ δείξῃ εἰς αὐτοὺς τὰς δυσγενείας ὁπού τοὺς ἔκαμεν. Ἔτζι καὶ φρὸς τὰς Ἰσραηλίτας ἔλεγε· „λαός „μου, τί ἐποίησά σοι; ἢ τί ἐλύπησά σε; ἢ τί πα„ρηνώχλησά σοι; ἀποκρίθητί μοι“. (Μιχ. ς'. 3.) καὶ ἀκολούθως ἐνθυμίζει αὐτοὺς τὰς δυσγενείας του. Ἔτζι καὶ διὰ τοῦ Ἱερεμίου ἔλεγε· „τί εὗρον οἱ Πατέ„ρες ἐν ἐμοὶ πλημμέλημα, ὅτι ἀπέστησαν μακρὰν „ἀπ' ἐμοῦ, καὶ ἐπορεύθησαν ὀπίσω τῆς ματαίου, καὶ „ἐματαιώθησαν“; (Ἱερ. β'. 5.) καὶ ἀκολούθως ἀναφέρει τὰς δυσγενείας ὁπού ἔκαμεν εἰς αὐτούς.

(3) Ὁ Φώτιος δέ, ἀντὶ τοῦ „γινέσθω“ μεταφράζει· „λογιζέσθω, νοείσθω, φρονείσθω ὅτι ὁ Θεός ἐστιν ἀ„ληθής“.

(4) Ὁ αὐτὸς Φώτιος (Ἀμφιλοχ. ζητημ. ξς'.) λέγει, ὅτι τὸ, συνίστησιν ἐδῶ, δὲν σημαίνει τὴν ὕπαρξιν τῆς δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ ἀλλ' ἐλήφθη ἀπὸ τὸν Ἀπόστολον, αὐτὶ, τοῦ ἐμφανῆ παρίστησι τὴν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ ἡ εἰσηγημένη ἀδικία· καθὼς καὶ τὸ σκότος παρα-

π.ι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λέγω, αὐτὸς φαίνεται περισσότερον δίκαιος, καὶ νικᾷ εἰς τὴν κρίσιν του, ὡς εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Δαβὶδ, ἐπειδὴ διεργετεῖ τοὺς ἀναξίους διὰ τὴν πολλήν του φιλανθρωπίαν, διὰ τί λοιπὸν μᾶς ὀργίζεται, καὶ μᾶς κολάζει, ὁποῦ ἡμεῖς ἐγίναμεν εἰς αὐτὸν αἴτιοι νὰ δικαιωθῇ, καὶ νὰ νικήσῃ εἰς τὴν κρίσιν του; Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀντίσασις, τὴν ὁποίαν λύει παντόφως, καὶ ἀντιρρόφως ὁ Θεῖος Ἀπόστολος· ἐπειδὴ, λέγει, καὶ σὲ κολάζει ὁ Θεὸς, διὰ τοῦτο ἐσὺ ὁ κολαζόμενος δὲν εἶσαι αἴτιος τῆς νίκης εἰς τὸν Θεόν· διὰ τί εἶναι ἀδικία σὺ ὁ αἴτιος τῆς νίκης τοῦ Θεοῦ, νὰ κολάζεσαι ἀπὸ τὸν νικῶντα Θεόν· ἐπειδὴ δὲ ὁ Θεὸς δὲν εἶναι ἄδικος, (διὰ τί ἐὰν ὁ Θεὸς ἦναι ἄδικος, πῶς θέλει κρίνει τὸν Κόσμον μὲ δικαιοσύνην;) ἐπειδὴ, λέγω, ὁ Θεὸς μὲν δὲν εἶναι ἄδικος, κολάζει δὲ ἐσένα, λοιπὸν δικαίως σὲ κολάζει· ὅθεν ἐσὺ δὲν ἔγινες αἴτιος εἰς τὸν Θεὸν νὰ νικήσῃ διὰ τοῦ νὰ ἁμαρτήσῃς, ἐπειδὴ ἦτον δυνατὸν νὰ νικήσῃ ὁ Θεὸς εἰς τὴν κρίσιν του καὶ κατὰ ἄλλον τρόπον, κἂν καὶ ἐσὺ δὲν ἤθελες ἁμαρτήσῃς· τὸ δὲ, κατὰ ἄνθρωπον, λέγω, τοιοῦτον νόημα ἔχει· ἐγὼ, λέγει, τοιαῦτα ἀπολογοῦμαι διὰ τὸν Θεὸν, κατὰ ἀνθρώπινον λογισμὸν, ἤτοι καθὼς εἶναι δυνατὸν νὰ συλλογίζεται εἷς ἄνθρωπος ὁποῦ ἀκολουθεῖ εἰς τὸν ὀρθὸν καὶ δίκαιον λογαριασμόν· ἐπειδὴ ὅσα κάμνει ὁ Θεὸς, αὐτὰ ἔχουν λογαριασμοὺς ἀπορρήτους, καὶ ὑπερβαίνουν τοὺς ἀνθρωπίνους λογισμοὺς, χωρὶς νὰ χρειάζωνται τὴν ἐδικήν μας ἀπολογίαν, καὶ ὑπεράσπισιν.

7. „Εἰ γὰρ ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι κἀγὼ ὡς ἁμαρτωλὸς κρίνομαι“;

8. „Καὶ μὴ (καθὼς βλασφημούμεθα, καὶ καθὼς φασί τινες ἡμᾶς λέγειν ὅτι) ποιήσωμεν τὰ κακὰ, ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθά“; ὧν τὸ κρῖμα ἔνδικόν ἐστι“.

Πάλιν τὸ ἴδιον νόημα ἐπαναλαμβάνει καὶ ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, διὰ νὰ κάμῃ αὐτὸ σαφέστερον· ἐπειδὴ, λέγει, αὐίσως ὁ Θεὸς ἐδοξάθη, καὶ ἐφάνη δίκαιος, καὶ ἀληθινὸς, διὰ τί ἐγὼ ἥμαρτον, καὶ ἐπαρανόμησα, τίνος εἶχεν λοιπὸν καταδικάζομαι, ὁποῦ ἐχρησίμευσα εἰς τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ; δι' ὅ,τι δὲν εἶμαι ἄξιος καταδίκης διὰ τοῦτο, ἀλλὰ μᾶλλον στεφάνων, ὡς αἴτιος γενόμενος νὰ δοξασθῇ ὁ Θεός. Πρὸς τοῦτο λοιπὸν ἐναντιούμενος ὁ Παῦλος, ἐὰν, λέγει, τοῦτο ὁποῦ ἐσὺ προβάλλεις, ἦναι ἀληθινὸν, βέβαια θέλει ἀληθεύσει καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ λέγουσιν οἱ Ἕλληνες διὰ ἡμᾶς τοὺς Χριστιανούς· διὰ τί οἱ Ἕλληνες ἀκούσαντες νὰ εἰπῇ ὁ Παῦλος ὅτι „ὅπου ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις“ ἐπεριγέλουν, καὶ ἔλεγον, ὅτι, οἱ Χριστιανοὶ λέγουσιν· ἂς κάμωμεν τὰ κακὰ, διὰ νὰ μᾶς ἔλθουν τὰ ἀγαθά· καὶ ἂς ἁμαρτήσωμεν πολλὰ, διὰ νὰ περισσεύσῃ ἡ χάρις εἰς ἡμᾶς. Τοῦτο λοιπὸν ὁποῦ ἔλεγον οἱ Ἕλληνες βλασφημοῦντες, καὶ περιγελῶντες ἡμᾶς, ἀκολουθεῖ καὶ τώρα, αὐίσως δεχθῶμεν τὸν λόγον τοῦτον ὡς ἀληθινὸν, τὸν ὁποῖον λέγεις ἐσὺ, ὅτι ὁ Θεὸς φαίνεται ἀγαθὸς, καὶ δοξάζεται ἀπὸ τὴν ἐδικήν μου κακίαν, καὶ ἀχαριστίαν· ἐπειδὴ ὅμως ὁ ἀνωτέρω λόγος τῶν βλασφόλογων Ἑλλήνων δὲν εἶναι ἀληθινός· (τῶν ὁποίων Ἑλλήνων ἡ καταδίκη εἶναι δικαία, ἤτοι αὐτοὶ μέλλουν δικαίως νὰ κολασθοῦν)· λοιπὸν οὐδὲ ὁ ἐδικός σου λόγος αὐτὸς εἶναι ἀληθινὸς, δηλαδὴ, ὅτι ἐγὼ ἁμαρτάνοντας, γίνομαι αἴτιος εἰς τὸν Θεὸν νὰ δικαιωθῇ, καὶ νὰ δοξασθῇ, καὶ διὰ τί ὁ λόγος σου αὐτὸς δὲν εἶναι ἀληθινός; διὰ τί ἐσὺ καταδικείνεσαι ἀπὸ τὸν Θεὸν ὡς ἁμαρτωλός· δὲν ἤθελες δὲ καταδικείνεσαι, αὐίσως καὶ ἡμάρτανες διὰ δόξαν Θεοῦ, καὶ ὄχι διὰ τὴν ἐδικήν σου κακίαν, καὶ φιλήδονον γνώμην.

9. „Τί οὖν προεχόμεθα; οὐ πάντως (1) προητιασάμεθα γὰρ Ἰουδαίους τε, καὶ Ἕλληνας, πάντας ὑφ' ἁμαρτίαν εἶναι“.

10. „Κα-

τιθέμενον μὲ τὸ φῶς, κάμνει αὐτὸ νὰ λάμπῃ περισσότερον, εἰς τοὺς ὁποίους βλέπουμεν· καὶ καθὼς τὸ πικρὸν παρατιθέμενον μὲ τὸ γλυκὺ, κάμνει αὐτὸ νὰ φαίνεται γλυκύτερον, εἰς τοὺς ὁποίους βάλλονται· ἐπειδὴ τὰ ἐναντία ἐναντίοις παραβαλλόμενα μᾶλλον ἀποφαίνονται· ἀλλ' ὐδὲ ἀπορητικῶς τοῦτο λέγεται παρὰ τοῦ Ἀποστόλου.

(1) Σημείωσαι, ὅτι παρὰ τῷ Θεοδωρίτῳ, αὐτὶ τοῦ „τί οὖν προεχόμεθα; ἢ πάντως“· οὕτως εὑρίσκεται γεγραμμένον· „τί οὖν κατέχομεν περισσόν; „προητιασάμεθα γὰρ“ καὶ τὰ ἑξῆς.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

10. „ Καθὼς γέγραπται· ὅτι οὐκ ἔστι δίκαιος οὐδὲ εἷς". (Ψαλ. ιγ'. 3.)
11. „ Οὐκ ἔστιν ὁ συνιῶν· οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν Θεόν".
12. „ Πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρειώθησαν· οὐκ ἔστι ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός". (αὐτόθι).
13. „ Τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν· ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν (Ψαλμ. έ. 9.) Ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν". (Ψαλ. ρλθ'. 3.)
14. „ Ὧν τὸ στόμα ἀρᾶς, καὶ πικρίας γέμει". (Ψαλ. θ'. 29.)
15. „ Ὀξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα". (Παρ. ά. 16. Ἡσ. μθ'. 7.)
16. „ Σύντριμμα, καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν". (Ἡσ. μθ'. 7.)
17. „ Καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν". (Ἡσ. μθ'. 8.)
18. „ Οὐκ ἔστι φόβος Θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν". (Ψαλ. λέ. 1.)

Εἰπὼν ἀνωτέρω ὁ Θεῖος Ἀπόστολος, ὅτι ἔχουσι κάτι περισσότερον οἱ Ἰουδαῖοι ἀπὸ τοὺς Ἐθνικούς, διὰ τὶ ἐμπιστεύθησαν ἀπὸ τὸν Θεόν, καὶ ἐνεχειρίσθησαν τὸν Νόμον, τώρα δείχνει πῶς δὲν ἔχουν κἀνένα τι περισσότερον, ὅσον ἀπὸ τὰς φράξεις των· διὰ τί, μὲ τὸ νὰ μὴν ἐφύλαξαν ἐκεῖνα ὁποῦ ἐμπιστεύθησαν, περισσότερον κατηγορεῦνται· ὥστε, εἶχον μὲν περισσότερόν τι, καθ' ὃ ἐδιαλέχθησαν ἀπὸ τὸν Θεόν· ἐπειδὴ ὅμως μὲ τὰ κακὰ ἔργα των ἀτίμασαν τὸν Θεὸν ὁποῦ τοὺς ἐτίμησε, καὶ τοὺς ἐδιάλεξεν, ὄχι μόνον δὲν ἔχουν κἀνένα προνόμιον περισσότερον, ἀλλὰ ἔχουν καὶ περισσοτέραν κατηγορίαν. Λέγει λοιπὸν ὡς ἀπὸ πρόσωπον τῶν Ἰουδαίων (1), τί λοιπὸν προεχόμεθα; ἤτοι ἀράγε ἔχομεν ἡμεῖς οἱ Ἰουδαῖοι κἀνένα προνόμιον περισσότερον ἀπὸ τοὺς Ἐθνικούς, διὰ τὶ ἐδεχθημεν τὸν Νόμον, καὶ τὴν περιτομήν; οὐ πάντως, ἤτοι οὐδαμῶς· διὰ τί καὶ οἱ Ἰουδαῖοι ἴσα μὲ τοὺς Ἕλληνας ἥμαρτον· διὰ νὰ μὴ λέγω ὅτι καὶ περισσότερον ἥμαρτον ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας· καὶ πόθεν τοῦτο εἶναι φανερόν; ἀπὸ τοὺς Προφήτας, καὶ μάλιστα ἀπὸ τὸν Δαβὶδ, καὶ τὸν Ἡσαΐαν· διὰ τί, λόγια μὲν τοῦ Δαβὶδ εἶναι ἀπὸ τοῦ „ οὐκ ἔστι δίκαιος οὐδὲ εἷς" ἕως τοῦ· „ ἀρᾶς καὶ πικρίας γέμει"· τὰ δὲ Ἡσαΐου λόγια εἶναι ἀπὸ τὰ· „ ὀξεῖς οἱ πόδες" ἕως τὰ· „ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν"· ἔπειτα πάλιν εἶναι τοῦ Δαβὶδ (2). Τὰς πλέον ὀνομασοὺς λοιπὸν Προφήτας φέρει ὁ Ἀπόστολος κατηγόρους τῶν Ἰουδαίων, καὶ συμφωνεῖντας σὰν μὲ τὸν ἄλλον· ὅθεν ὕστερα ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ Ἡσαΐου, πάλιν λέγει τὰ τοῦ Δαβίδ· ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἡσαΐας φα-

(1) Ὁ δὲ Οἰκουμένιος λέγει, ὅτι ἐὰν τὸ, τί οὖν προεχόμεθα; ἤτοις ἀναγνωσθῇ, ὁμοῦ, καὶ ἐρωτηματικῶς, ἀπὸ μέρους τῶν Ἰουδαίων λέγεται. λέγουσι γὰρ οἱ Ἰουδαῖοι· τί λοιπὸν ὑπερέχομεν; ἢ ἐκερδήσαμεν ἡμεῖς περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἐθνικούς, οἱ τὸν Νόμον δεξάμενοι; πρὸς τοὺς ὁποίους γίνεται ἀπόκρισις, ὅτι οὐκ ἐκ παντὸς τρόπου κέρδος εἶναι τοῦτο εἰς ἐσᾶς, ὡς μὴ φυλάξαντες τὰ ἐμπιστευθέντα, ἀλλὰ καὶ τιμωρίαν μεγαλυτέραν. Ἐὰν δὲ χωρισθῇ ἀναγνωσθῇ, ἢ ἐρωτηματικῶς ἅπαν· „τί οὖν; προεχόμεθα"; ἀπὸ μέρους τῶν Ἐθνικῶν λέγεται· ἀποροῦσι γὰρ αὐτοὶ λέγοντες, τί λοιπόν; ἡμεῖς οἱ ἀκρόβυστοι προεχόμεθα; ἤτοι ὑπερεχόμεθα ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους καθ' ὅλου; καὶ ποῦ ἡ τοῦ Θεοῦ δικαιοσύνη; πρὸς τοὺς ὁποίους ἀποκρίνεται ὁ Παῦλος, ὅτι δὲν ὑπερέχουν ἀπὸ ἐκείνους, διὰ τί δὲν ἐφύλαξαν τὰ ἔργα τοῦ Νόμου.

(2) Ὅθεν οὐκ ὀρθῶς ἀναγινώσκουσί τινες τὸν ιγ'. Ψαλμὸν τοῦ Δαβὶδ· ἤτοι τὸ „εἶπεν ἄφρων ἐν καρδίᾳ „αὐτοῦ". καθὰ τὴν σειρὰν παντὸν τῶν λόγων ὁποῦ ἔχει ἐκεῖ ὁ Παῦλος, ἐσφαλμένως τοχαζόμενοι, ὅτι οὕτως ἐγράφη ἀπὸ τὸν Δαβὶδ, καθὼς ἐκεῖ κεῖται, μεταλαγὴ δὲ ἀπὸ τὰς ἀντιγραφὰς· ἐπειδὴ ὁ Ἀπόστολος ἐκεῖ ἐρανίζει τὰ λόγια αὐτὰ ὄχι ἀπὸ ἐκεῖνα Ψαλμόν, ἀλλὰ ἀπὸ διαφόρους· ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸν Προφήτην Ἡσαΐαν καὶ ἀπὸ τὰς Παροιμίας, ὡς ἀνωτέρω φαίνονται οἱ τόποι τῆς ῥητῆς. Εὑρίσκεται δὲ ὁ ἀνωτέρω ιγ'. Ψαλμὸς καὶ ἐκδεδομένος εἰς νεωτέρους τύπους, καθὰ τὴν ἐνταῦθα τοῦ Ἀποστόλου σειράν, οὐκ ὀρθῶς.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φανερὰ λέγει ταῦτα διὰ τὲς Ἰουδαίους, λοιπὸν ϗ ὁ Δαβὶδ διὰ τοὺς αὐτοὺς λέγει τὰ αὐτερα. Ὅρα δὲ, ἀγαπητὲ, ὅτι ἐν τῷ ἅμα ὅπε ἐκκλίνει τινὰς ἀπὸ τὸ καλὸν, δύθυς ἀχρειόνεται (1)· ἐπειδὴ ἡ κακία δὲν εἶναι ἄλλο, παρὰ μία παραξοπὴ τῆ εἰς τὸ καλὸν κινήσεων τῆς φύσεως· ὅθεν ϗ εἰς τὸ παρὰ φύσιν ἐκβάλλουσα τὸν ἄνθρωπον, κάμνει ἀχρεῖον αὐτόν· διὰ τί ἡ φύσις δὲν μεταχειρίζεται πλέον αὐτὸν εἰς τὰ καλὰ ἔργα· ὅθεν εἶπεν ϗ ὁ Δαβὶδ, „πάντες ἐξέκλιναν· ἅμα ἠχρειώθησαν“· σωτερμα δὲ, ϗ παλαιπωρία εἶναι ἡ ἁμαρτία· διὰ τὶ κανένα πρᾶγμα τόσον δὲν συντείβει τὴν ψυχὴν, καθὼς τὴν συντείβει ἡ ἁμαρτία, διὰ τὺς κρημνοὺς ὅπου ἔχει· ἡ γὰρ ἀρετὴ μὲ τὸ νὰ ἦναι ἀγαθὸν ἴδιον τῆς φύσεώς μας, μᾶς κάμνει νὰ πορδώμεθα εἰς ἴσιν ϗ ὁμαλὴν στράταν· ἡ δὲ κακία, μὲ τὸ νὰ ἦναι παρὰ φύσιν, μᾶς κάμνει νὰ φερώμεθα ποτὲ μὲν, ἐπαίω, ποτὲ δὲ, κάτω, εἰς ὑπερβολὰς, ϗ ἐλλείψεις· ϗ διὰ τοῦτο κάμνει τὴν κίνησίν μας ἀνώμαλον, ϗ κοπιαστικήν· ϗ ἀφίνω νὰ λέγω τὰς μετὰ τὴν ζωὴν ταύτην κολάσεις ὅπου ἡ ἁμαρτία μᾶς ἑτοιμάζει. Ὁδὸν δὲ εἰρήνης θέλεις νοήσεις τὴν κατὰ Θεὸν πολιτείαν· αὕτη γὰρ εἶναι ὁδὸς, ϗ στράτα τῆς ἀπαραξίας, ϗ τῆς εἰρήνης· ὅθεν εἶπεν ὁ Κύριος· „ἄρατε τὸν ζυγόν μου ἐφ' ὑμᾶς, ϗ εὑ„ρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν“. (Ματθ. ιά. 29.) ἀλλὰ ϗ τῆς ἀληθινῆς εἰρήνης τοῦ Χριςοῦ ἡ στράτα αὕτη οἰκεία εἶναι.

19. „Οἴδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ· „ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ, ϗ ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ Κόσ„μος τῷ Θεῷ· διὸ ὅτι, ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶ„σα σάρξ“. (2)

Διὰ νὰ μὴν εἰποῦν οἱ Ἰουδαῖοι, ὅτι αὐτὰ τὰ λόγια τῆ Προφητῆ, δὲν ἐρρέθησαν εἰς ἡμᾶς, διὰ τοῦτο λέγει ὁ Παῦλος, ὅτι ὅσα ὁ Νόμος λέγει, τὰ λέγει εἰς τὲς ἐν τῷ Νόμῳ εὐσεβοῦντας Ἰουδαίους· ἐπειδὴ, τίς ἡ ἀνάγκη, λέγει, ὁ νόμος ὅπου ἐδόθη εἰς ἐσᾶς, νὰ λαλῇ εἰς ἄλλους; Νόμον δὲ ὀνομάζει ὅλην τὴν παλαιὰν Γραφὴν, ϗ ὄχι μόνον τὰ πέντε βιβλία τοῦ Μωϋσέως· καθὼς ϗ τώρα ἐδῶ νόμον ὠνόμασε τὰ λόγια τοῦ Ἡσαΐου, ϗ τὲς Ψαλμοὺς τοῦ Δαβίδ. Τὸ δὲ, διὰ νὰ φραγῇ κάθε σόμα, φανερόνει τὴν μεγαλορρημοσύνην τῆ Ἰουδαίων, ϗ τὸ κίνημα τῆς γλώσσης αὐτῆ τὸ ἀκράτητον. Ἔφραξε λοιπὸν ὁ Προφήτης τὸ κίνημα αὐτὸ τῆς γλώσσης τῆ Ἰουδαίων, ὅπου ἐφέρετο ὡσὰν ῥεῦμα. Πλὴν δὲν λέγει ὅτι διὰ τοῦτο ἥμαρτον οἱ Ἰουδαῖοι, ϗ ἐμεγαλορρημόνουν, διὰ νὰ φραγῇ τὸ στόματων· ἀλλ' ὅτι διὰ τοῦτο ἐλέγχθησαν ἀπὸ τὲς Προφήτας, διὰ νὰ γνωρίσων ὅτι ἁμαρτάνων, ϗ ὅτι καυχῶνται· οὐ μόνον δὲ διὰ νὰ φραγῇ τὸ σόμα τῆ Ἰουδαίων ἐρρέθησαν ταῦτα παρὰ τῆ Προφητῆ, ἀλλὰ ϗ διὰ νὰ γένῃ ὅλος ὁ Κόσμος ὑπόδικος εἰς τὸν Θεὸν, ἤτοι κατάκριτος ϗ ἀπαρρήσιαστος, μὴ ἠμπορῶντας νὰ δικαιωθῇ ἀπὸ τὰ ἐδικά του ἔργα, ἀλλὰ χρειαζόμενος τῆς βοηθείας ἄλλου, ἤτοι τῆς χάριτος τοῦ Χριςοῦ· ὥστε ἐσὺ ὦ Ἰουδαῖε, τί καυχᾶσαι εἰς τὸν Νόμον, εἰς καιρὸν ὁποῦ σὲ ἴσου μὲ τὸν ἄλλον Κόσμον ἔσαι ϗ ἐσὺ ὑπόδικος, μὲ τὸ νὰ μὴν ἠμπορῇς νὰ δικαιωθῇς ἀπὸ τὰ ἔργα τῶ νόμε;

20. „Διὰ

---

(1) Ὁ δὲ Οἰκουμένιος λέγει, ὅτι τὸ „ἅμα ἐξέ„κλιναν“ δηλοῖ ὅτι ὁμῶ ϗ οἱ Ἰουδαῖοι, ϗ οἱ Ἐθνικοί, ἐξέκλιναν ἀπὸ τὸ καλόν.

(2) Σημέωσαι ὅτι τὸ ῥητὸν τοῦτο οὕτως ἑρμηνεύει ὁ Θεοδώρητος· „τοῦ Μωσαϊκῆ Νόμου, τὸ μὲν συν„έβαινε τῇ γνώσει τῆς φύσεως, ὡς τὸ, οὐ μοιχεύσεις, „οὐ φονεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐ ψευδομαρτυρήσεις κατὰ „τοῦ πλησίον σου μαρτυρίαν ψευδῆ· τίμα τὸν πατέ„ρα σου, ϗ τὴν μητέρα σου, ϗ ὅσα τοιαῦτα. ἤδεσαν „γὰρ ϗ οἱ τῶν μὴ δεξάμενοι τὸν Νόμον, ὅτι πού„ων ἔκαστον κατηγορίας, ϗ μέντοι, καὶ τιμωρίας „ὑπεύθυνον. τινὰ δὲ Ἰουδαίοις μόνοις κατ' ἐκεῖνον „συμφέροντα τὸν καιρὸν τέθεικεν ὁ Νομοθέτης, οἷον „περιτομὴν λέγω, ϗ σάββατον, ϗ τὰς θυσίας, καὶ „τὰ τοιαῦτα, ἃ, σύμβολα μέν ἐσιν ἑτέρων, πληρού„μενα δὲ αὐτὰ καθ' ἑαυτά, ὐκ ἀπόλλη δίκαιον ἀπε„φῶσα τὸν μετιόντα“. οὗ δὴ χάριν ϗ ὁ θεῖος Ἀ„πόστολος ἔφη· „διότι ἐξ ἔργων Νόμε ὐ δικαιωθήσε„ται πᾶσα σάρξ ἐνώπιον αὐτῦ“. Τὰ αὐτὰ λέγει ϗ ἐν τῇ ἐρμηνεία τοῦ· „τὸν Νόμον τῶ ἐντολῶν, ἐν „δόγμασι καταργήσας“. (Ἐφ. β'. ιέ.) Καὶ ἐγὼ δὲ ἐσημέωσα ἀλαχοῦ, ὅτι τοῦ Νόμου τὸ μὲν τελεσιτικὸν, καὶ ἱερουργικὸν μέρος, ἔπαυσε μετὰ τὴν ἔλυσιν τῦ Χριςῦ, ϗ καταργήθη τὸ περὶ θυσιῶν, ϗ προσφορῶν, ϗ τῆ ἄλλων ἱεροπραξιῶν τῆ τῦ Νόμε Ἱερέων διοριζόμενον· τὸ δὲ ἠθικὸν μέρος αὐτῦ, καὶ μετὰ τὴν ἔλυσιν τῦ Σωτῆρος κρατεῖ ϗ ἐνεργεῖ, ϗ φυλάσσεται· ὅθεν ὁ Κύριος εἶπε φρὸς τὸν νεανίσκον· „τὰς „ἐντολὰς οἶδας τὸ ὐ φονεύσεις, ὐ μοιχεύσεις, ϗ τὰ „λοιπά“. Καὶ ὅρα τὴν ὑποσημέωσιν τῦ „ὑμᾶς γὰρ „ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε ἀδελφοί“. (Γαλ. ε. 13.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

20. „ Διὰ γὰρ Νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας “.
21. „ Νυνὶ δὲ χωρὶς Νόμου, δικαιοσύνη Θεοῦ πεφανέρωται, μαρ-
„ τυρουμένη ὑπὸ τοῦ Νόμου, καὶ τῶν Προφητῶν “.

Ἀνίσως, λέγει, καυχᾶσαι ἐσὺ ὁ Ἰουδαῖος εἰς τὸν Νόμον, ἤξιουν, ὅτι ὁ Νόμος ἔγινεν αἴτιος εἰς ἐσένα μεγαλιτέρας κολάσεως· διὰ τί ὁ νόμος σὲ ἔκαμε νὰ γνωρίσῃς ποῖα εἶναι ἁμαρτία. Εἰς σὲ δὲ ὁπὸ γνωρίζει τὴν ἁμαρτίαν, καὶ ἔπειτα ἁμαρταίνει, μεγαλιτέρα ἀκολουθεῖ ἡ κόλασις· πλὴν τοῦτο ἐσωμέβη ἀπὸ τὴν ἐδικήν σου ἀμέλειαν· ἐπειδὴ διὰ νὰ μὴ φύγῃς τὴν ἁμαρτίαν, τὴν ὁποίαν διὰ τοῦ Νόμου ἐγνώρισες, ἐβάβιξες εἰς τὸν ἑαυτόν σου μεγαλιτέραν κόλασιν (1). Πῶς λοιπὸν θέλεις ἐλευθερωθῇς ἀπὸ τὴν κόλασιν; ἀνίσως δεχθῇς τὴν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ, τὴν χωρὶς Νόμυ διδομένην· ἤτοι τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν· διὰ τί ὁ Θεὸς μᾶς δικαιόνει, κἂν καὶ τὰ ἔργα τοῦ Νόμου δὲν ἔχωμεν· ἐπειδὴ εἶναι Θεὸς ὁποῦ παῦται δύναται. Καλῶς δὲ λέγει τὸ ἐφανερώθη, διὰ νὰ δείξῃ ὅτι ἡ δικαιοσύνη αὐτὴ, παλαιὰ ἦσα, ἦτον πεκρυμμένη· εἰπὼν δὲ, καὶ ὅτι ἡ δικαιοσύνη αὐτὴ ἐμαρτυρεῖτο ἀπὸ τὸν Νόμον, καὶ ἀπὸ τοὺς Προφήτας, τὸ αὐτὸ δηλοῖ· δηλαδὴ, ὅτι ἡ δικαιοσύνη αὕτη δὲν εἶναι καινύργια, ἀλλὰ παλαιὰ· ἐπειδὴ καὶ ὁ Νόμος τοῦ Μωϋσέως, καὶ οἱ Προφῆται, διὰ αὐτὴν ἔλεγον· ὥστε ἐπειδὴ τοιαύτη εἶναι ἡ τοῦ Θεοῦ δικαιοσύνη, διὰ τοῦτο εἶναι ἀξία καὶ νὰ δεχθῇ. Διὸ, τι ἀγκαλὰ καὶ νὰ ἦναι χωρὶς Νόμου, ἀλλ' ὅμως καὶ εἰς αὐτὸν τὸν Νόμον εἶναι ἀρεστὴν, τὸ νὰ δικαιόνωνται οἱ ἄνθρωποι μὲ τὴν δικαιοσύνην αὐτήν.

22. „ Δικαιοσύνη δὲ Θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς πάντας,
„ καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς πιστεύοντας (2)· οὐ γάρ ἐστι διαστολή “.
23. „ Πάντες γὰρ ἥμαρτον, καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ “.
24. „ Δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι, διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως
„ τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ “.

Ἡ δικαιοσύνη, λέγει, αὐτὴ, ἤτοι ἡ δικαίωσις, μὲ τὴν ὁποίαν μᾶς δικαιόνει ὁ Θεὸς, ἔρχεται εἰς ὅλους διὰ πίστεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· φέροντες γὰρ ἡμεῖς τὴν πίστιν ἀπὸ λόγου μας, λαμβανόμεν ἀπὸ τὸν Θεὸν τὴν δικαίωσιν ὅλοι, καὶ Ἰουδαῖοι, καὶ Ἕλληνες· διὰ τί δὲν εἶναι διαφορά· ἐδὲ ὁ Ἰουδαῖος, ἐπειδὴ ἔλαβε Νόμον, προτιμᾶται ἀπὸ τὸν Ἕλληνα· διὰ τί καὶ ὁ Ἰουδαῖος ἥμαρτον· ἐπειδὴ ἔμαθε μὲν ἀπὸ τὸν Νόμον, ποῖα εἶναι ἡ ἁμαρτία, δὲν τὴν ἀπέφυγε δέ· ἀνίσως δὲ καὶ τόσον πολλὰ δὲν ἥμαρτεν ὁ Ἰουδαῖος, ὡσὰν καὶ ὁ Ἕλληνας, ἀλλ' ὅμως ὑστερεῖτο καὶ αὐτὸς τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, παρομοίως μὲ τὸν Ἕλληνα· ἐπειδὴ ὅποιος ἁμαρτήσῃ, αἰχμάλωτον λαμβάνει, καὶ ἐντροπὴν, ἀλλ' ὄχι δόξαν καὶ παῤῥησίαν· ὅμως ἐσὺ μὴ ἀπελπίσθῃς· διὰ τί ὅλοι καὶ Ἰουδαῖοι, καὶ Ἕλληνες δικαιόνονται χωρὶς πληρωμὴν, μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία χάρις γίνεται διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως, ἤτοι διὰ τῆς τελείας ἐλευθερίας, τὴν ὁποίαν ἐνήργησεν ὁ Χριστός· διὰ τί αὐτὸς ἔδωκε τὸν ἑαυτόν του λύτρον, ἤτοι ἐξαγορὰν, καὶ ἐδικαίωσεν ἡμᾶς.

25. „ Ὃν προέθετο ὁ Θεὸς ἱλαστήριον διὰ πίστεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵ-
„ ματι (3), εἰς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, διὰ τὴν πάρε-
„ σιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων “.

26. „ Ἐν

---

(1) Ὁ δὲ Ἅγιος Γεννάδιος λέγει, ὅτι ὁ Νόμος ἔκαμνε νὰ γνωρίσουν οἱ ἄνθρωποι τὴν ἁμαρτίαν, ὄχι μόνον διὰ τί ἐμπόδιζε νὰ μὴ κάμνουν οἱ ἄνθρωποι τὴν ἁμαρτίαν, ἀλλὰ καὶ διὰ τί ἐπαίδευεν ἐκείνους ὁποῦ παρήκουον, καὶ ἐφοβοῦντον αὐτὸν· διὰ τί ἂν δὲν ἐπαίδευεν ὁ Νόμος τοὺς ἁμαρτάνοντας, δὲν ἤθελε κάμη αὐτοὺς νὰ γνωρίσουν πῶς εἶναι κακὸν ἡ ἁμαρτία, διὰ τῆς πάρας, καὶ παιδείας αὐτῆς αἰωνικῶς· ἡ γὰρ πᾶρα πιστοτέρα ἐστὶ τῆς ἀτελοῦς γνώσεως.

(2) Κατὰ τὸν Θεοδώρητον τὸ, εἰς πάντας, δηλοῖ πρὸς Ἰουδαίους· τὸ δὲ, ἐπὶ πάντας, τοὺς ἐκ τῶν ἄλλων Ἐθνῶν δηλοῖ.

(3) Ταῦτα ἑρμηνεύων ὁ Κορέσσιος λέγει, ὅτι ἐμπαῦδά εἰσι τὰ αἴτια τῆς δικαιώσεως, ἀπὸ τὰ ὁποῖα, τὸ μὲν ἀρχικώτατον, ἐστὶν ὁ Θεός· τὸ δὲ δεύτερον, ὁ Χριστός· ὀργανικὸν δὲ, τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ· αἴτιον δὲ τῆς κοινωνίας τῆς βιῶν, εἶναι ἡ πίστις. Ταῦτα δὲ πάντα προξενοῦσι τὴν τῶν ἁμαρτιῶν ἄφεσιν· ὅθεν τὴν πάρεσιν, ὁ Ὠριγένης ἐνόησεν ἄφεσιν· ἀγκαλὰ καὶ ὁ Χρυσόστομος εἶπεν, ὅτι αὐτὰ δηλοῖ φθορὰν, καὶ φθίσιν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

26. „Ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ Θεοῦ, πρὸς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ „ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον, καὶ δικαιοῦντα „τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ".

Ἱλαστήριον καὶ αἷμα ἐνθυμᾶται ἐδῶ ὁ Παῦλος, διὰ νὰ καταπείσῃ τὸν Ἰουδαῖον, ὅτι ἡ συγχώρησις τῶν ἁμαρτιῶν, καὶ ἡ δικαίωσις γίνεται ἐν τῷ Χριστῷ· διὰ τί, λέγει, ἀνίσως ἐσύ, ὦ Ἰουδαῖε, ἐπίστευες, ὅτι μὲ τὸ αἷμα τῶν προβάτων ἐλύοντο αἱ ἁμαρτίαι, πολλῷ μᾶλλον πρέπει νὰ πιστεύῃς ὅτι λύονται μὲ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ; Καὶ ἀνίσως τὸ νομικὸν ἱλαστήριον, ὁποῦ ἦτον τύπος Χριστοῦ, εἶχε τοιαύτην δύναμιν, πολλῷ μᾶλλον ἡ ἀλήθεια; Ἱλαστήριον δὲ ὠνομάζετο, τὸ ποῦμα, καὶ σκέπασμα τῆς Κιβωτοῦ (1)· τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀπὸ τὸ σῶμα τε μέρος, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο, τὰ δύω Χερουβίμ· τὸ σκέπασμα δὲ αὐτὸ, καὶ ἱλαστήριον, ἐφανέρονε βέβαια τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν τὴν ἐν τῷ Χριστῷ, ἡ ὁποία ἦτον ὡσὰν σῶμα σκέπασμα τῆς Θεότητος, σκεπάζουσα αὐτήν. Ἐδοξάζετο ὅμως καὶ ἀπὸ τὰς ἀγγελικὰς δυνάμεις, ὁποῦ ὑπηρέτουν αὐτὴν, διὰ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν λόγον αὐτῆς καθ' ὑπόστασιν σῶσιν. Προέθετο δὲ εἶπεν ὁ Παῦλος, διὰ νὰ δείξῃ ὅτι ἦτον παλαιὰ προωρισμένη (2), ἡ διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ ἀπολύτρωσις, διὰ νὰ ἰατρεύσῃ τὴν πάρεσιν, ἤγουν τὴν νέκρωσιν ὁποῦ ἠκολούθησεν ἀπὸ τὰ προγεγονότα ἁμαρτήματα τῶν ἀνθρώπων· εἶπε δὲ καὶ ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι, ἀγκαλὰ καὶ οἱ ἄνθρωποι ἀπόλαυσαν τὴν ποθητὴν χρηστότητα καὶ μακροθυμίαν τοῦ Θεοῦ, ὅμως ὡμοίαζον μὲ τοὺς παραλύτους, καὶ νεκρούς (3)· Αὐ-

(1) Περὶ τοῦ ἱλαστηρίου τούτου λέγει ἡ Ἁγία Γραφή· „Καὶ ἐποίησε (Βεσελεὴλ) τὸ ἱλαστήριον ἐπάνω„θεν τῆς Κιβωτοῦ ἐκ χρυσίου καθαροῦ, καὶ τοὺς δύω „Χερουβὶμ χρυσοῦς· Χερούβ εἷς, ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ „ἱλαστηρίου τὸ εἷς, καὶ Χερούβ εἷς ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ „ἱλαστηρίου τὸ δεύτερον, σκιάζοντα ταῖς πτέρυξιν αὐ„τῶν ἐπὶ τὸ ἱλαστήριον". (Ἔξοδ. λή. 6.) Ὅτι δὲ τὸ ἱλαστήριον εἶχε τύπον τοῦ Χριστοῦ, ὅρα εἰς τὸ Ε'. Κεφ. τῆς πρὸς Ἑβραίους σίχ. 5. ἐκ τοῦ ἱλαστηρίου δὲ ἐγίνετο φανερὰ εἰς τὸν Ἀρχιερέα, ὅταν ἐλειτούργει, ἡ τοῦ Θεοῦ βούλησις, καὶ φιλανθρωπία, καὶ ἱλασμός. Ὅτι δὲ ὁ Χριστὸς ἱλαστήριον ἐγένετο τῶν ἁμαρτιῶν, καὶ οὐχὶ ἑαυτοῦ, προλαβὼν ἐμαρτύρησεν ὁ θεῖος Δαβὶδ, εἰπὼν περὶ αὐτοῦ· „ὁ ἔδωσε τῷ Θεῷ ἐξίλασμα ἑαυτοῦ". (Ψαλ. μή.) ὅπερ ἑρμηνεύων ὁ μέγας Βασίλειος λέγει· „οὐ „δώσει τῷ Θεῷ ἐξίλασμα ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τοῦ Κόσμου „παντός· οὐ γὰρ ἱλασμοῦ δεῖται· ἀλλ' αὐτός ἐστιν ἱλα„στήριον".

(2) Πρόθεσις γὰρ λέγεται καὶ ὁ προορισμός, ὡς πρὸ τῶν χρόνων, καὶ πρὸ αἰώνων τεθεὶς, ἤτοι ψηφισθεὶς ἀπὸ τὸν θεαρχικὸν νοῦν τοῦ Θεοῦ· καὶ δηλοῖ ὁ Ἀπόστολος εἰπών· „τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσι". (Ῥωμ. ή. 28.) Καὶ πάλιν· „ἵνα ἡ κατ' ἐκλογὴν „τοῦ Θεοῦ πρόθεσις μένῃ". (Αὐτόθ. Θ'. 11.) καὶ πρὸς Ἐφεσίους δὲ γράφει· „κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώνων". (Ἐφ. γ'. 11.) Ὁ δὲ Οἰκουμένιος λέγει, ὅτι ὁ μὲν Πατὴρ προέθετο, καὶ προώρισε τὸν Υἱὸν ἱλαστήριον· ὁ δὲ Υἱὸς τὸ αἷμα ἐξέχεε· συνήργησε δὲ καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· ὥστε κοινὴ χάρις τῆς Ἁγίας Τριάδος ἐστὶν ἡ σωτηρία ἡμῶν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ θεῖος Νύσσης Γρηγόριος ἔλεγεν, ὅτι οἱ Χριστιανοὶ ἐπίσης πρέπει νὰ εὐχαριστῶν καὶ τὸν Πατέρα, καὶ τὸν Υἱὸν διὰ τὴν σωτηρίαν αὐτῶν· „ἐγὼ δὲ φημι, δεῖν πρὸς ἁπλούστερον δι„χρομένοις τὸ περὶ τὸν Σταυρὸν, καὶ τὴν Ἀνάστασιν „κήρυγμα, ἴσης εὐχαριστίας, φρύττειν τε τὸν Υἱὸν, καὶ „τὸν Πατέρα τῷ αὐτῷ χάριν ὑποδέσιν γίνεσθαι, „καὶ τὸ Παθητὸν θέλημα τοῦ Υἱοῦ τελειώσαντος· τοῦτο „δὲ ἐστὶ τὸ πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι, καθώς φησιν ὁ „Ἀπόστολος· ὁμοίως ἐπὶ τῇ χάριτι ταύτῃ τιμᾶν „τὸν Πατέρα τε, καὶ τὸν Υἱὸν, ὡς οὐκ ἂν γενομένης „ἡμῖν σωτηρίας, εἰμὴ τὸ ἀγαθὸν θέλημα τοῦ Παθητοῦ „καὶ τῆς ἰδίας δυνάμεως αὐτοῦ προῆλθεν ἡμῖν εἰς ἐ„νέργειαν· δύναμιν δὲ τοῦ Παθητοῦ τὸν Υἱὸν εἶναι, πα„ρὰ τῆς Γραφῶν μεμαθήκαμεν". (Λόγ. ιβ'. κατ' Εὐνομίε.) Λέγοντας δὲ ὁ Ἅγιος, ὅτι ἐπίσης πρέπει νὰ εὐχαριστῶμεν τὸν Πατέρα, καὶ τὸν Υἱὸν, καθὼς τὸ σιωπώμενον συμπεριέλαβε καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τὸ τελειωτικὸν τῆς ἡμῶν σωτηρίας· διὰ τί, ὅπου Πατὴρ, καὶ Υἱὸς, ἐκεῖ διὰ ἀνάγκης ἐστὶ καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, διὰ τὸ φερώνυμον, καὶ φύσει ἀχώριστον τῆς Μακαρίας Τριάδος.

(3) Ὁ δὲ Φώτιος συμφώνως τῷ ῥηθὲν ἑρμηνεύων λέγει, ὅτι εἰς καιρὸν ὅπου οἱ ἄνθρωποι ἔφερε νὰ παιδευθῶν διὰ τὴν νέκρωσιν, καὶ παράλυσιν τῶν ἁμαρτημάτων τες, ἔτυχον ἀνοχῆς καὶ φιλανθρωπίας τοῦ Θεοῦ· καὶ πάλιν εἰς καιρὸν ὅπου ἔφερε νὰ μετανοοῦν διὰ τὴν φιλανθρωπίαν ὅπου ἔτυχον, εἰς τὰ αὐτὰ ἐπίπτων ἁμαρτήματα· ὁ δὲ Θεὸς, εἰς καιρὸν ὅπου ἔφερε νὰ παιδεύσῃ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ διὰ τί ἥμαρτον, καὶ διὰ τί ἔτυχον τῆς φιλανθρωπίας του, καὶ διὰ τί παύσης τυχόντες, δὲν ἐμετανόησαν, ἀλλὰ καὶ τὴν κακίαν αὔξησαν, εἰς σῶα λέγω καιρὸν πιστὸν τί ἔκαμεν; ἔδωκε τὸν ἑαυτόν τε ἐξαγοραν, καὶ ὄχι μόνον λυτρῶνοι τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὴν παιδείαν, καὶ κόλασιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς δικαιόνοι, καὶ σώζει, καὶ κληρονόμους ποιεῖ τῆς Βασιλείας του. Ὅπως αὐτὴ εἶναι χάρις ὅπου δὲν ἔχει μέτρον· αὐτὴ εἶναι μία δωρεὰ ὅπου ὑπερβαίνει κάθε δύναμιν δωρεᾶς· καὶ αὐτὴ εἶναι μία εὔθυνεξις ἀληθῶς ἀφάτου δικαιοσύνης· καὶ δικαιοσύνης, ὄχι ἀνθρωπίνης, ἀλλὰ θείας, καὶ ὑπὲρ ἀνθρωπον. Διὸ καὶ εἶπεν ὁ Παῦλος, ὅτι αὐτὸ, ἤτοι μόνα τὸ Θεῦ, ἦταν ἡ ταιαύτη δικαιοσύνη, καὶ ὄχι ἄλλα τινὸς κτίσματος. Ὁ δὲ Οἰκουμένιος τὸ, πρὸς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἑρμηνεύων, λέγει, ὅτι τοῦτο ἦταν δικαιοσύνης εὔθυνεξις τὸ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Αὐτὰ δὲ ἔγιναν διὰ νὰ δειχθῇ ἡ δικαιοσυνὴ τοῦ Θεοῦ, ἤγουν διὰ νὰ μὴ φανῇ πῶς εἶναι μόνος ὁ Θεὸς δίκαιος, ἀλλὰ διὰ νὰ φανῇ καὶ πῶς δυνατὸν νὰ ἀνασήσῃ καὶ ἄλλες νεκρωμένες ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ νὰ δείξῃ αὐτοὺς δικαίους· καθὼς καὶ σύνδεξις πλούτου εἶναι, τὸ νὰ μὴν εἶναι τινὰς μόνος πλούσιος, ἀλλὰ καὶ τὸ νὰ δυνατὸν νὰ κάμῃ καὶ ἄλλους πλουσίους. Μὴ λοιπὸν, λέγει, ἐνδεχόμενον ἐσὺ ὁ Ἰουδαῖος ὁποῦ δικαιόνεσαι μὲ τοιοῦτον τρόπον· διὰ τί, ἐὰν ὁ Θεὸς ἐνδείκνυται, ἤγουν καλλωπίζεται, καὶ δοξάζεται πῶς δικαιόνει ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους, εἰς ἕνα τοιοῦτον καιρὸν, ὅταν αὔξησεν ἡ ἁμαρτία, καὶ ὅταν ἐπελπίσθημεν ὡς παράλυτοι, καὶ νεκρωμένοι ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, πῶς ἐσὺ ὁ Ἰουδαῖος ἐνδέπεσαι εἰς τὴν ταιαύτην τοῦ Θεοῦ δόξαν;

27. „Ποῦ οὖν ἡ καύχησις; ἐξεκλείσθη· διὰ ποίου Νόμου; τῶν ἔρ-„γων; οὐχί· ἀλλὰ διὰ Νόμου πίστεως".

Ἔδειξεν ἀνωτέρω ὁ Θεῖος Ἀπόστολος ὅτι διὰ τῆς πίστεως δικαιονόμεθα· ὅθεν πρεπόντως ἐρωτᾷ τὸν Ἰουδαῖον, καὶ λέγει αὐτῷ· ποῦ λοιπὸν εἶναι ἡ καύχησίς σου, ὦ Ἰουδαῖε; καὶ ἡ μεγαλορρήμοσύνη σου; δὲν λέγει δέ· ποῦ εἶναι ἡ ἀρετή σου; ἐπειδὴ οἱ Ἰουδαῖοι δὲν εἶχον ἀρετὴν, ἀλλὰ καύχησιν μόνην. Καὶ ἀποκρίνεται εἰς τὴν ἐρώτησιν· ὅτι ἡ καύχησίς σε ἐξεκλείσθη, ἤτοι δὲν ἔχει πλέον καιρὸν, καὶ τόπον· διὰ τί, πρὸ τοῦ μὲν νὰ ἔλθῃ ὁ Χριστὸς, καιρὸς ἦτον νὰ καυχᾶσαι εἰς τὸν Νόμον· τώρα δὲ, καιρὸς πλέον δὲν εἶναι τῆς τοιαύτης καυχήσεως· διὰ τί αὐτὴ ἐφάνη ἄχρηστος καὶ ἀνωφελὴς, ἐπειδὴ αὐ ὁ Νόμος ἦτον δυνατὸς νὰ μᾶς δικαιώσῃ, δὲν ἐχρειαζόμεθα νὰ μᾶς δικαιώσῃ ὁ Χριστός. Μὲ ποῖον δὲ Νόμον λέγει ὅτι ἀπερλήθη ἡ τῶν Ἰουδαίων καύχησις; ἆρά γε μὲ τὸν Νόμον τῶν ἔργων; ἤγουν μὲ τὸν Νόμον τοῦ Μωϋσέως τὸν λέγοντα, ὅτι ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς; (Λεϋιτ. ιή. 5.) (1) ὄχι, λέγει· ἀλλὰ μὲ τὸν Νόμον τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως, ἡ ὁποία πίστις δικαιόνει τὸν ἄνθρωπον χάριτα, καὶ ὄχι διὰ τὰ ἔργα του. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι καὶ τὴν εἰς Χριστὸν Πίστιν, Νόμον ὀνομάζει ὁ Παῦλος, διὰ τί ὁ Νόμος ἦτον τίμιον ὄνομα κοντὰ εἰς τοὺς Ἰουδαίους. Λοιπὸν ὦ Ἰουδαῖε, εἰς τὴν πρὸς Χριστὸν πίστιν καυχοῦ, ἥτις δυνατὸν νὰ σὲ δικαιώσῃ, καὶ ὄχι εἰς τὸν Νόμον τοῦ Μωϋσέως.

28. „Λογιζόμεθα οὖν πίστει δικαιοῦσθαι ἄνθρωπον χωρὶς ἔργων „Νόμου".

29. „Ἢ Ἰουδαίων ὁ Θεὸς μόνων, οὐχὶ δὲ καὶ Ἐθνῶν; ναὶ καὶ „Ἐθνῶν".

30. „Ἐπείπερ εἷς ὁ Θεὸς, ὃς δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως, καὶ „ἀκροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως".

Ἐπειδὴ ἔδειξεν ὁ Παῦλος ἀνωτέρω, ὅτι εἰς τὸ αἷμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ κρέμεται ἡ δικαίωσις, καὶ ὄχι εἰς τὰ ἔργα τοῦ Νόμου, συμπεραίνει ἐδῶ τὸν λόγον, καὶ λέγει, ὅτι ἀπὸ ὅλα τὰ ἄνω εἰρημένα συλλογιζόμεθα, ὅτι κάθε ἄνθρωπος δικαιόνεται μὲ τὴν πίστιν. Καὶ μὴ συγχυσθῇς ὦ Ἰουδαῖε, ἂν σοι φαίνεται πῶς εἶναι τὸ πρᾶγμα ἄτοπον· μήπως γὰρ ὁ Θεὸς εἶναι μερικὸς, καὶ τινῶν μόνων ἀνθρώπων Θεὸς, διὰ νὰ σώσῃ ἐσένα μόνον, καὶ νὰ μὴ σώσῃ κάθε ἄνθρωπον Ἐθνικόν; ὄχι. Μὲ τὰ λόγια δὲ ταῦτα ἐντροπιάζει ὁ Ἀπόστολος τὸν Ἰουδαίους ἐπιπληκτικώτερον, ὡς Θεομάχους, ἀνίσως δὲν δέχωνται τὸ νὰ σωθοῦν καὶ τὰ Ἔθνη διὰ τῆς πίστεως· ἐπειδὴ μὲ τοῦτο δείχνουσιν, ὅτι δὲν πιστεύουσιν πῶς ὁ Θεὸς εἶναι παρομοίως ὅλων τῶν ἀνθρώπων Θεὸς, καὶ πῶς δὲν προνοεῖται ὅλους ἐξίσου. Ἕνας λοιπὸν καὶ

νὰ ἀληθεύσῃ ὁ Θεὸς εἰς τὰς ὑποσχέσεις ὁποῦ ἔδωκε πρὸς τὸν Ἀβραὰμ, τὸ νὰ εὐλογηθοῦν ὅλα τὰ Ἔθνη ἐν τῷ σπέρματι αὐτοῦ, καὶ τὸ νὰ σώσῃ ὁ Θεὸς τοὺς ἀνεξίους· ὅθεν καλὰ εἶπεν ὁ Ἅγιος Μάξιμος, ὅτι αὐτὴ εἶναι ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ, τὸ νὰ πάσχῃ δηλ. τοὺς ἁμαρτωλούς.

(1) Ὁ δὲ Κορέσιος λέγει, ὅτι δηλ. τοῦτο ὀνομάζεται Νόμος τῶν ἔργων, ὁ τοῦ Μωσέως Νόμος, ἤ δηλ. τί προτίθεται καὶ διδάσκει τί πρέπει νὰ ἐργαζώμεθα, ἤ δηλ. τί περιέχει μόνα τὰ ἔργα, καὶ ὄχι τὴν μακαριότητα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ ὁ αὐτὸς Θεὸς εἶναι τῶν Ἰουδαίων, καὶ τῶν Ἐθνῶν, ὁ ὁποῖος καὶ τὴν περιτομὴν, ἤγουν καὶ τὸν περιτετμημένον, δικαιόνει, ὄχι ἀπὸ τὸν Νόμον, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν πίστιν· καὶ τὴν ἀκροβυστίαν, ἤτοι καὶ τὸν ἀπερίτμητον δέχεται διὰ μέσου τῆς πίστεως. Ἐνθυμηθεὶς δὲ ὁ Ἀπόστολος περιτομὴν, καὶ ἀκροβυστίαν, πάλιν ἐνθυμίζει ἐκεῖνα ὁποῦ εἶπε πρὸ ὀλίγου, μὲ τὰ ὁποῖα ἀπέδειχνεν, ὅτι ὅτε ἡ περιτομὴ ὠφελεῖ, ὅταν τὰ ἔργα λείπουν, ἅπε ἡ ἀκροβυστία βλάπτει αὐτὴ καθ' ἑαυτήν· διὰ τί καὶ τὰ δύω χρειάζονται τὴν πίστιν.

31. „ Νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; μὴ γένοιτο! ἀλλὰ „ Νόμον ἱστῶμεν “.

Ἐπειδὴ ἐπάρατε τοὺς Ἰουδαίους τὸ νὰ καταλυθῇ ὁ Νόμος διὰ μέσου τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως, τούτου χάριν ὁ Παῦλος θεραπεύει τοῦτο μὲ τὴν μεγάλην του σοφίαν, λέγοντας, ὅτι ἡ εἰς Χριστὸν πίστις σώνει τὸν Νόμον· διὰ τί, ἐκεῖνο ὁποῦ ἤθελεν ὁ Νόμος, ἤτοι τὸ νὰ δικαιώσῃ τὸν ἄνθρωπον, δὲν ἐδυνήθη δὲ νὰ τὸ κάμῃ, τοῦτο ἡ εἰς Χριστὸν πίστις τὸ τελειόνει· διὰ τί αὐτὴ δικαιόνει τὸν ἄνθρωπον, ἀνθὺς ὁποῦ πιστεύσῃ. Δὲν καταργεῖ λοιπὸν τὸν Νόμον ἡ εἰς Χριστὸν πίστις, ἀλλὰ μᾶλλον τὸν ἱστᾷ· μὲ τὴν λέξιν δὲ τοῦ ἱστᾷ, δείχνει πῶς ὁ Νόμος ἦτον πεσμένος· διὰ τί ὅποιος εἶναι πεσμένος, ἐκεῖνος χρειάζεται διὰ νὰ σαθῇ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

1. „ Τί οὖν ἐροῦμεν Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὑρηκέναι κατὰ „ σάρκα “; (1)
2. „ Εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα, ἀλλ' οὐ „ πρὸς τὸν Θεόν “.
3. „ Τί γὰρ ἡ Γραφὴ λέγει; ἐπίστευσε δὲ Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ, καὶ „ ἐλογίσθη (2), αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην “. (Γεν. ιέ. 6.)

Ἀφ' οὗ ὁ Ἀπόστολος ἱκανῶς κατεσκεύασεν, ὅτι ὅλοι καὶ Ἰουδαῖοι, καὶ Ἐθνικοὶ χρειάζονται τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν, δείχνει τοῦτο περισσότερον καὶ διὰ μέσου τοῦ Ἀβραὰμ, ὅς τις ἐτιμᾶτο κοντὰ εἰς τοὺς Ἰουδαίους, καὶ λέγει· ὅτι οὐδὲ αὐτὸς ὁ Ἀβραὰμ, ὁ κατορθώσας τοσαῦτα, καὶ τοιαῦτα καλὰ ἔργα, ἐδικαιώθη ἀπὸ τὰ ἔργα του, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν πίστιν (3). Πατέ-

(1) Σημείωσαι ὅτι κρῖμα ὑπερβατὸν ἐμεταχειρίθη ἐδῶ ὁ Παῦλος κατὰ τὸν χριστικὸν Φώτιον· αὐτὶ τοῦ, τί οὖν ἐροῦμεν Ἀβραὰμ τὸν κατὰ σάρκα πατέρα ἡμῶν εὑρηκέναι; τί δὲ εὗρεν ὁ Ἀβραάμ; δικαιοσύνην; πόθεν; ἐκ τῶν ἔργων; οὐχί· ἀλλ' ἐκ τῆς πίστεως, ἐπίστευσε γάρ, λέγει ἡ Γραφή, ὁ Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. Ἀπορία δὲ γεννᾶται ἐκ τούτου, διατί ὁ μὲν Παῦλος ἐδῶ λέγει, ὅτι ὁ Ἀβραὰμ δὲν ἐδικαιώθη ἀπὸ τὰ ἔργα, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν πίστιν; Ὁ δὲ Ἀπόστολος Ἰάκωβος λέγει τὸ ἐναντίον ὅτι „ Ἀβραὰμ ὁ Πατὴρ ἡμῶν, οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀνενέγκας Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ „ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον “; (Ἰάκ. β'. 21.) Ἡ λύσις δὲ τῆς ἀπορίας ταύτης γίνεται ἀπὸ τὸν Φώτιον ἅπως, ὅτι ὁ Ἀβραάμ, εἶχε μὲν ἔργα ἐνάρετα, κατὰ τὸν Ἰάκωβον, ἐκ τῶν ὁποίων συγχεινόμενος μὲ τοὺς ἀνθρώπους ὁποῦ ἦταν εἰς τοὺς καιρούς του, ἦταν ἄξιος νὰ προκερδήσῃ ἀπὸ ἐκείνους, καὶ νὰ δικαιωθῇ· συγχεινόμενος δὲ μὲ τὸν Θεόν, δὲν ἐδύνατο νὰ δικαιωθῇ ἀπὸ τὰ ἔργα του, ἤ νὰ φανῇ ἄξιος πρὸ ἀπὸ τὸν Θεὸν δόλογιῶν, ἤ δωρεῶν τοσούτων μεγάλων· ἀλλὰ ἀπὸ μόνην τὴν εἰς Θεὸν πίστιν, ὡς λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος.

(2) Ἡ πίστις δηλαδή.

(3) Ἀλλ' ἀπορήσεις, φησὶν ὁ Κορέσιος, πῶς ἐδικαιώθη ὁ Ἀβραὰμ μὴ πιστεύσας τῷ Μεσσίᾳ, ἤτοι τῷ Χριστῷ; ἤ ἀποκρίνεται, ὅτι τὸ σπέρμα, ὅπερ ἐπηγγείλατο ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραάμ, σωρευτυγμένως περιεῖχε καὶ τὸν τὸν Μεσσίαν γέννησιν· καὶ λοιπὸν τὰ ἔργα δικαιόνουσι, ἤ δὲν δικαιόνουσι· δικαιόνουσι μέν, ἡνωμένα ὄντα τῇ πίστει, καὶ χάριτι· οὐ δικαιόνουσι δέ, τὰ φυσικά, ἤ γεγυμνωμένα τῆς πίστεως. Λέγει δὲ καὶ ὁ Νύσσης Γρηγόριος· „ καταλιπὼν τὴν ἐκ τῆς γνώ„ σεως πολυπραγμοσύνῃ, ἐπίστευσέ φησιν, Ἀβραὰμ „ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην· οὐκ „ ἐγράφη δὲ δι' ἐκεῖνον, ὁ Ἀπόστολος λέγει, ἀλλὰ δι' „ ἡμᾶς, ὅτι τὴν πίστιν, οὐχὶ τὴν γνῶσιν ὁ Θεὸς εἰς „ δικαιοσύνην λογίζεται τοῖς ἀνθρώποις. ἡ μὲν γὰρ „ γνῶσις, ὡς ἐμπειρικήν τινα τὴν ὑφέσεσιν ἔχει, μο„ νῳ τῷ γινωσκομένῳ συντιθεμένη· ἡ δὲ τῶν Χρι„ στιανῶν πίστις, οὐχ' οὕτως· ἡ γὰρ τῶν γινωσκομένων, „ ἀλλὰ τῶν ἐλπιζομένων ἐστὶν ὑπόστασις “. (Λόγῳ ιβ'. κατ' Εὐνομίου.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τέρα δὲ κατὰ σάρκα ὀνομάζει τὸν Ἀβραὰμ, ἐκβάλλοντας αὐτοὺς ἔξω ἀπὸ τὴν κατὰ πνεῦμα συγγένειαν τοῦ Ἀβραάμ· μᾶλλον δὲ καὶ ἀναγκάζοντας αὐτοὺς, νὰ μιμηθοῦν καὶ αὐτοὶ τὸν Ἀβραὰμ κατὰ πάντα, καὶ κατὰ τὴν πίστιν· διὰ τί, αὖ ὁ Ἀβραὰμ ἐδικαιώθη ἀπὸ τὰ ἔργα του, ἔχει καύχημα, ἀλλ' ὄχι εἰς τὸν Θεόν· ἤγουν ἔχει νὰ καυχηθῇ πῶς ἐπάτορθωσε μὲ τοὺς ἐδικούς του κόπους τοιαῦτα ἔργα, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι καύχημα εἰς τὸν Θεὸν, οὐδὲ εἰς τὸν Θεὸν ἀνατρέχει. Ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ δικαιόνεται ἀπὸ τὴν πίστιν, ἔχει τὸ καύχημά του εἰς τὸν Θεόν, ἐπειδὴ καυχᾶται εἰς τὸν Θεὸν, πῶς ἐσώθη μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀγαπήθη ἀπὸ τὸν Θεόν. Ἀλλὰ καὶ κατὰ ἄλλον τρόπον καυχᾶται εἰς τὸν Θεὸν ἐκεῖνος ὁποῦ πιστεύει· ἐπειδὴ δοξάζει, καὶ φρονεῖ διὰ μέσου τῆς πίστεως, ὅτι ὁ Θεὸς δύναται νὰ κάμῃ τὰ ἀδύνατα. Ἔχει λοιπὸν ὁ πιστεύων τὸ καύχημα καὶ τὴν παῤῥησίαν πρὸς τὸν Θεόν, ὡσὰν ὁποῦ ἔχει τὴν ἀληθινὴν δόξαν καὶ γνῶσιν περὶ Θεοῦ, καὶ πιστεύει εἰς αὐτὸν ὅτι πάντα δύναται.

4. „ Τῷ γὰρ ἐργαζομένῳ, ὁ μισθὸς, οὐ λογίζεται κατὰ χάριν, „ ἀλλὰ κατὰ τὸ ὀφείλημα “.
5. „ Τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν „ ἀσεβῆ, λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ (1) εἰς δικαιοσύνην “.
6. „ Καθάπερ καὶ ὁ Δαβὶδ (2) λέγει τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώ- „ που, ᾧ ὁ Θεὸς λογίζεται δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων “.
7. „ Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι, καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν „ αἱ ἁμαρτίαι “.
8. „ Μακάριος ἀνὴρ, ᾧ οὐ μὴ λογίσηται Κύριος ἁμαρτίαν “. (Ψαλ. λά. 1.)

Ἐκεῖνος, λέγει, ὁποῦ ἐργάζεται, λαμβάνει μισθὸν, διδόμενον εἰς αὐτὸν ὡσὰν χρέος διὰ τὸν κόπον του· ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ πιστεύει, ἂν καὶ νὰ μὴν ἐργάζεται, ὅμως προσφέρει τὴν πίστιν, ἥτις εἶναι πρᾶγμα μεγάλον· διὰ τί τὸ νὰ πληροφορηθῇ τινὰς, καὶ νὰ πιστεύσῃ ὅτι ὁ Θεὸς ἠμπορεῖ, ὄχι μόνον νὰ ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὴν κόλασιν, ἀλλὰ καὶ νὰ κάμῃ δίκαιον ἐκεῖνον ὁποῦ ἐπέρασε μὲ ἀσέβειαν τὸ ζωή του, τοῦτο εἶναι μεγάλον πρᾶγμα τῇ ἀληθείᾳ. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ πίστις ἐκείνου ὁποῦ τοῦτο πιστεύει, λογίζεται εἰς δικαιοσύνην, ἤτοι δέχεται τὴν πίστιν αὐτοῦ ὁ Θεὸς, ὄχι διὰ νὰ ἀντιδώσῃ μισθὸν εἰς αὐτὸν, ἀλλὰ διὰ νὰ δικαιώσῃ αὐτόν· ὥστε καὶ αὐτὸς προσφέρει εἰς τὸν Θεὸν κάποιόν τι, τὴν πίστιν δηλαδή. Ἀφ' οὗ λοιπὸν ἔδειξεν ὁ Παῦλος ἀπὸ τὸν Ἀβραὰμ, ὅτι ἐκ τῆς πίστεως γεννᾶται ἡ δικαιοσύνη, ἤτοι ἡ δικαίωσις, φέρει μάρτυρα καὶ τὸν Δαβὶδ, ὅς τις μακαρίζει τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς δὲν λογίζεται ἁμαρτίαν, καὶ ἐκ τούτου δείχνει περισσοτέραν ὑπερβολήν· διὰ τί ἀνίσως ἦναι μακάριος ἐκεῖνος ὁποῦ λάβῃ συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν του χάρισμα, πολλῷ μᾶλλον εἶναι μακάριος ἐκεῖνος ὁποῦ δείξει πίστιν εἰς τὸν Θεὸν, καὶ ἀπὸ αὐτὴν δικαιωθῇ; Μή μου εἰπῇς, λέγει, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος λαμβάνει κατὰ χάριν τὴν συγχώρησιν· διὰ τί αὐτὸς ἰδοὺ ὁποῦ μακαρίζεται ἀπὸ τὸν Δαβίδ· δὲν ἤθελε δὲ μακαρίσῃ αὐτὸν ὁ Δαβὶδ, ἐὰν δὲν ἔβλεπεν αὐτὸν πῶς ἀπολαμβάνει δόξαν πολλὴν ἀπὸ τὸν Θεόν (3)· ἐπειδὴ ὁ μακαρισ-

---

(1) Ἴσως αὐτῷ ὀρθότερον.

(2) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει, ὅτι ἀπὸ τοῦτο ὁ Ἀπόστολος ἀναφέρει ἐδῶ τὸν Δαβὶδ, ἐπειδὴ καὶ προφὸς αὐτὸν ἀνεγνώρισεν ὁ Θεὸς, πὼς προφὸς τὸν Ἀβραὰμ γεγενημένας ἐπαγγελίας· „ ὥσπερ γὰρ τῷ Πατριάρχῃ ὑπέ- „ σχετο Ἀβραὰμ, ἐν τῷ σπέρματι αὐτοῦ εὐλογήσειν „ πάντα τὰ Ἔθνη· οὕτω καὶ τῷ θεσπεσίῳ ἔφη Δα- „ βίδ· „ ἅπαξ ὤμοσα ἐν τῷ Ἁγίῳμου, εἰ τῷ Δαβὶδ „ ψεύσομαι· τὸ σπέρμα αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα μενεῖ, καὶ „ ὁ θρόνος αὐτοῦ ὡς ὁ Ἥλιος ἐναντίον μου “. (Ψαλ. πθ'. 10.) Καὶ πάλιν· „ πάντα τὰ Ἔθνη εὐλεύσου- „ σιν αὐτῷ. (αὐτόθ.) καὶ ἐπειδὴ περ τὸν μακάριον ἔ- „ δειξεν Ἀβραὰμ διὰ πίστεως τὴν δικαιοσύνην κτησά- „ μενον, πρὸ δὲ τῆς τοῦ Νόμου θέσεως Ἀβραὰμ ἐγε- „ γόνει, ἀναγκαίως τὸν Δαβὶδ, ὑπὸ τῷ Νόμῳ πολι- „ τευσάμενον, δείκνυσι μαρτυρεῖται τῇ χάριτι “.

(3) Ὁ δὲ Θεολόγος Γρηγόριος ἑρμηνεύων τὸ αὐτὸ ῥητὸν τοῦ Δαβὶδ λέγει· ὅτι τὸ „ μακάριοι ὧν ἀ- „ φέθησαν αἱ ἀνομίαι “ φανερόνει τὴν τελείαν κάθαρσιν τῆς ἁμαρτιῶν· τὸ δὲ „ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρ- „ τίαι “ δηλοῖ τὴν κατ' ἐπιφάνειαν, καὶ ὄχι κατὰ βάθος κάθαρσιν αὐτῶν. τὸ δὲ „ μακάριος ἀνὴρ, ᾧ οὐ μὴ λο- „ γί-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἰσμὸς εἶναι τραῦμα μεγάλον, καὶ μεγαλίτερον ἀπὸ αὐτὴν τὴν δικαίωσιν, μὲ τὸ νὰ εἶναι αὐτὸς ἡ κορυφὴ ὅλων τῶν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ διδομένων εἰς ἡμᾶς ἀγαθῶν (1).

9. „Ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν περιτομὴν, ἢ ἐπὶ τὴν ἀ-
„κροβυστίαν (2); λέγομεν γὰρ ὅτι ἐλογίσθη τῷ Ἀβραὰμ ἡ
„πίστις εἰς δικαιοσύνην.

10. „Πῶς οὖν ἐλογίσθη; ἐν περιτομῇ ὄντι, ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ; οὐκ ἐν
„περιτομῇ, ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ".

Ἀνίσως, λέγει, ὁ μακαρισμὸς ἁρμόζῃ εἰς ἐκεῖνον, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς δὲν λογίζεται ἁμαρτίαν, ἤτοι εἰς τὸν δικαιωθέντα· ἐδικαιώθη δὲ ὁ Ἀβραὰμ, ἄρα ὁ Ἀβραὰμ ἠξιώθη καὶ τοῦ μακαρισμοῦ. Ἂς ἰδοῦμεν λοιπὸν πότε ἐδικαιώθη ὁ Ἀβραάμ· ὅταν ἦτον ἀπερίτμητος, ἢ ὅταν ἐπερετμήθη; βέβαια ὅταν ἦτον ἀπερίτμητος. Λοιπὸν ὁ ἀνωτέρω μακαρισμὸς, εἰς τὴν ἀκροβυσίαν πίπτει, ἤτοι εἰς τὴν ἀκροβυσίαν ἁρμόζει περισσότερον, παρὰ εἰς τὴν περιτομήν.

11. „Καὶ σημεῖον ἔλαβε περιτομῆς, σφραγῖδα τῆς δικαιοσύνης τῆς
„πίστεως τῆς ἐν ἀκροβυστίᾳ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάν-
„των τῶν πιστευόντων δι' ἀκροβυστίας, εἰς τὸ λογισθῆναι καὶ αὐ-
„τοῖς τὴν δικαιοσύνην".

12. „Καὶ Πατέρα περιτομῆς, τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον· ἀλ-
„λὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσι τοῖς ἴχνεσι τῆς ἐν ἀκροβυστίᾳ πίστεως
„τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ".

Λύει ἐδῶ ὁ Παῦλος μίαν ἀντίρρησιν· ἴσως γὰρ ἤθελεν εἰπῇ τινάς· ἀνίσως ἐδικαιώθη ὁ Ἀβραὰμ ὅταν ἦτον ἀπερίτμητος, διὰ τί ὕστερον περιετμήθη; Λέγει λοιπὸν ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ὁ Ἀβραὰμ τὸ σημάδι τῆς περιτομῆς ἔλαβεν ὕστερον, ὡσὰν μίαν σφραγῖδα ὁποῦ ἐσφράγιζε, καὶ ἐκήρυττεν ὅτι ὁ Ἀβραὰμ ἐδικαιώθη ἀπὸ τὴν πίστιν, τὴν ὁποίαν πίστιν ἔδειξε προτίτερον ὅταν ἦτον ἀπερίτμητος· ὥστε, ἐπειδὴ αὐτὰ τὰ δύω θεωροῦνται εἰς τὸν Ἀβραὰμ, ἡ ἀκροβυστία, καὶ ἡ περιτομὴ, διὰ μέσου μὲν τῆς ἀκροβυστίας, δείχνεται τῶν ἀκροβύστων, ἤτοι τῶν ἀπεριτμήτων Ἐθνῶν, Πατὴρ. Ἀλλὰ ποίων ἀπεριτμήτων; ἐκείνων δηλαδὴ ὁποῦ πιστεύουν ὁμοίως μὲ αὐτὸν, ὥστε καὶ εἰς αὐτοὺς νὰ λογίζεται ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην, ἤτοι εἰς τὸ νὰ γίνωνται καὶ αὐτοὶ δίκαιοι. Διὰ μέσου δὲ τῆς περιτομῆς, πάλιν δείχνεται ὁ Ἀβραὰμ Πατὴρ τῆς περιτομῆς, ἤτοι τῶν περιτετμημένων Ἰουδαίων· εἶναι δὲ Πατὴρ, ὄχι εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἔχουσι μοναχὰ τὴν περιτομὴν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἀκολουθοῦν εἰς τὰ ἴχνη τῆς πίστεως τῆς προϋπαρχούσης εἰς τὸν Ἀβραὰμ ὅταν ἦτον ἀπερίτμητος. Ἔτζι δὲ πρέπει νὰ ἀναγνωσθῇ ὅλη ἡ περίοδος. „Καὶ πατέρα περιτομῆς, οὐ
„τοῖς ἐκ περιτομῆς μόνον ὁμολουμένοις αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσι τοῖς ἴχνεσι τῆς πί-
„στεως, ἤτοι τοῖς πιστεύουσιν ὁμοίως μὲ ἐκεῖνον εἰς νεκρῶν σωμάτων ἀνάστασιν". Διὰ τί καὶ ὁ Ἀβραὰμ, γέρων ὤντας καὶ νεκρὸς, ἐπίστευσεν ὅτι ὁ Θεὸς δύναται νὰ κάμῃ τὸ σπέρμα του ζωογόνον, καὶ νὰ τοῦ δώσῃ υἱόν. Ὅλον λοιπὸν τὸ νόημα εἶναι τοιοῦτον· ἀπερίτμητος ὤντας

„γίσηται Κύριος ἁμαρτίαν" δηλοῖ, μίαν βίαιον πρᾶξιν τῶν ἁμαρτανόντων, τῶν ὁποίων, τὸ μὲν ἔργον, καὶ ἡ πρᾶξις δὲν εἶναι ἐπαινετὴ, ἡ δὲ γνώμη τῶν εἶναι ἀνεύθυνος· διὰ τί τυχὸν ἔπραξαν τὴν ἁμαρτίαν, ἐν ἀγνοίᾳ, ἢ σωφρόνως, ἢ μὲ σκοπὸν καλόν. (Λόγῳ εἰς τὸ Ἅγιον Βάπτισμα.) Καὶ δὲ ἄλλος ἑρμηνευτὴς, ἀφίενται μὲν αἱ ἁμαρτίαι διὰ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος, καλύπτονται δὲ καὶ σκεπάζονται διὰ τῆς μετανοίας, καὶ οὐδὲ λογίζεται παύτας ὁ Κύριος. (ὁ Νικήτας ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ τοῦ ἀνωτέρω Λόγου τοῦ Γρηγορίου.) Ὁ Διάλογος δὲ ἐν τῷ β'. τῆς μετανοίας Ψαλμῶν, λέγει, ὅτι καλύπτονται αἱ ἁμαρτίαι, ὡς καλύπτονται αἱ πληγαὶ μὲ τὸ ἔμπλαστρον.

(1) Ὅθεν καὶ ὁ Νύσσης Γρηγόριος λέγει ὅτι „μακαριότης ἐστὶ περίληψις παντὸς ἀγαθοῦ". (Λόγ. εἰς τὸν ἁ. Μακαρισμόν.)

(2) Ἐλλείπει τὸ, πίπτει, καθὼς ἑρμηνεύει παρακάτω ὁ Θεοφύλακτος, ἢ τὸ, ἁρμόζει.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πας ὁ Ἀβραὰμ, ἐπίστευσε καὶ ἐδικαιώθη, διὰ νὰ ἦναι Πατὴρ τῶν ἀπεριτμήτων Ἐθνῶν. Πάλιν ὕστερον ἔλαβε τὴν περιτομὴν, σφραγίδα καὶ σημεῖον τῆς πίστεως ὁποῦ ἔδειξεν, ὅταν ἦτον ἀπερίτμητος, διὰ νὰ εἶναι Πατὴρ καὶ τῶν περιτετμημένων Ἰουδαίων, ἐκείνων δηλαδὴ ὁποῦ ἀκολουθοῦν εἰς τὰ ἴχνη τῆς πίστεως, τὴν ὁποίαν εἶχεν ὁ Ἀβραὰμ ὅταν ἦτον ἀπερίτμητος· διὰ τί, ἐὰν αὐτὴ ἡ πίστις λείπῃ, ματαίως καλλωπίζονται οἱ περιτετμημένοι εἰς τὴν περιτομήν· καθὼς καὶ ὦ ἤθελε δείξῃ τινὰς πυγκεῖον, τὸ ὁποῖον ἔχει μόνον ἔξωθεν βοῦλλαν, ἤτοι εἶναι βεβλωμένον, κἀνένα δὲ ἄσπρον δὲν ἔχει μέσα, ἀλλὰ εἶναι ἄδειον καὶ εὔκερον. Καὶ λοιπὸν κἄθε Ἑβραῖος εἶναι τὴν σήμερον, ὡσὰν σὰν πουγκεῖον βουλλωμένον ἀπέξω μὲ τὴν περιτομὴν, μὴ ἔχων δὲ μέσα τὸν θησαυρὸν τῆς πίστεως, τῆς ὁποίας σφραγίδα καὶ βοῦλλα εἶναι ἡ περιτομή.

13. „Οὐ γὰρ διὰ Νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραὰμ, καὶ τῷ σπέρ-
„ματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον εἶναι αὐτὸν τοῦ Κόσμου· ἀλλὰ διὰ
„δικαιοσύνης πίστεως".

14. „Εἰ γὰρ οἱ ἐκ Νόμου κληρονόμοι, κενωμένη ἡ πίστις, καὶ
„κατήργηται ἡ ἐπαγγελία".

Ἔδειξεν ἀνωτέρω ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ἡ δικαιοσύνη, ἤτοι ἡ δικαίωσις, δὲν ἔγινεν ἀπὸ τὸν Νόμον, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν πίστιν τοῦ Ἀβραάμ· τώρα δὲ δείχνει ἐδῶ ὅτι καὶ ἡ ἐπαγγελία καὶ ὑπόσχεσις ὁποῦ ἔδωκεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν Ἀβραὰμ, δὲν ἔγινεν ἀπὸ τὸν Νόμον, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν πίστιν τοῦ δικαιώσασαν τὸν Ἀβραάμ. Ποία δὲ ἦτον ἡ ἐπαγγελία τοῦ Θεοῦ καὶ ὑπόσχεσις; τὸ νὰ γένῃ ὁ Ἀβραὰμ κληρονόμος τοῦ Κόσμου, ἤτοι τὸ νὰ εὐλογηθοῦν ἐν τῷ Ἀβραὰμ ὅλα τὰ Ἔθνη τοῦ Κόσμου· διὰ τί, ἐὰν ὁ Νόμος, λέγει, ἔδιδε κληρονομίαν, κενοῦται ἡ πίστις, ἤτοι ἄδειον καὶ ἀχρεῖον φράγμα ἡ πίστις εὑρίσκεται· ἐπειδὴ, ποῖος πλέον θέλει φροντίσει διὰ τὴν Πίστιν, ἐὰν ὁ νόμος δίδῃ τὴν τοῦ Θεοῦ ἐπαγγελίαν; ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι ἔτζι· διὰ τί ὁ Ἀβραὰμ ἐκληρονόμησε τὴν ἐπαγγελίαν, ὄχι μὲ τὸ μέσον τοῦ Νόμου, ἐπειδὴ ποῦ ἦτον τότε Νόμος; ἀλλὰ μὲ τὸ μέσον τῆς Πίστεως, καθὼς εἶναι γεγραμμένον· „ἐ-
„πίστευσε δὲ ὁ Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην". (Γεν. ιέ. 6.)

15. „Ὁ γὰρ Νόμος ὀργὴν κατεργάζεται· οὗ δὲ οὐκ ἔστι Νόμος,
„οὐδὲ παράβασις".

Τώρα μὲ τὰ λόγια ταῦτα κατασκευάζει ὁ Ἀπόστολος πῶς καταργεῖται ἡ ἐπαγγελία τοῦ Θεοῦ διὰ μέσου τοῦ Νόμου· λέγει γὰρ ὅτι εἰς τὸν Νόμον ἀκολουθεῖ παράβασις· ὁ δὲ Νόμος παραβαινόμενος, ὀργὴν φροξενεῖ, καὶ κατάραν φέρει, καὶ τιμωρίαν (1). Ὅποιος λοιπὸν εἶναι ὑπόδικος εἰς τιμωρίαν, πῶς πλέον εἶναι ἄξιος νὰ λαμβάνῃ κληρονομίαν, καὶ ἐπαγγελίαν;

16. „Διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν,
„τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ Νόμου μό-
„νον, ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραὰμ, ὅς ἐστὶ πατὴρ πάν-
„των ἡμῶν".

17. „Ὡς γέγραπται· ὅτι πατέρα πολλῶν Ἐθνῶν τέθεικά σε,
„(Γεν. ιέ. 7.) κατέναντι (2), οὗ ἐπίστευσε Θεοῦ (3).

Ἐπει-

(1) Καὶ ὁ Θεοδώριτος λέγει· „ὀργὴν γὰρ τὴν τι-
„μωρίαν ἐκάλεσεν".

(2) Ἐν ἄλλοις, κατενώπιον.

(3) Ὁ δὲ Φώτιος θέλει νὰ ἐμποδισθῇ ἐδῶ ὁ Παῦλος χῶμα ὑπερβαῖνον, καὶ τὸ „ὡς γέγραπται" νὰ συνάπτεται μὲ τὸ „κατενώπιον οὗ ἐπίστευσε Θεοῦ". ἤτοι καθὼς γέγραπται κατενώπιον τοῦ Θεοῦ, δηλαδὴ εἰς πρόσωπον, καὶ ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Θεοῦ, τὸ βέβαιον καὶ ἀξιόπιστον παρεισῶν· ὡσὰν νὰ λέγῃ· βεβαία ἐστὶν ἡ Γραφὴ· Θεὸς γὰρ ἔστιν ἐν αὐτῇ ὁ εἰπών· „Πατέρα
„πολλῶν Ἐθνῶν τέθεικά σε".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐπειδὴ ὁ Νόμος προξενεῖ ὀργήν, διὰ τοῦτο ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος λέγει ὅτι ἀπὸ τὴν πίστιν ἐδικαιώθη ὁ Ἀβραὰμ, καὶ ἐκληρονόμησε τοῦ Θεοῦ τὴν ἐπαγγελίαν, διὰ νὰ ἦναι ὅλα κατὰ χάριν Θεοῦ· ἡ δὲ χάρις εἰς τί χρησιμεύει; εἰς τὸ νὰ ἦναι βεβαία ἡ ἐπαγγελία· διὰ τί, μήπως ἡ χάρις ἔχῃ παράβασιν, καθὼς ὁ Νόμος, διὰ νὰ ἦναι ἀβέβαια ἐκεῖνα ὁποῦ δίδονται κατὰ χάριν ἀπὸ τὸν Θεόν; ὄχι· ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ πᾶν εἶναι χάρις, καὶ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦτο ἀρεπόντως καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ δίδονται, εἶναι βέβαια, εἰς ὅλον τὸ σπέρμα τοῦ Ἀβραὰμ, ἤτοι εἰς ὅλους τοὺς πιστεύοντας, καὶ ὄχι μόνον εἰς τοὺς ἐκ Νόμου, ἤτοι εἰς τοὺς περιτετμημένους Ἰουδαίους, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἀπροβύστους, καὶ ἀπεριτμήτους Ἐθνικοὺς, οἵτινες εἶναι σπέρμα τοῦ Ἀβραὰμ, μὲ τὸ νὰ ἐγεννήθησαν ἀπὸ αὐτὸν ἐκ τῆς πίστεως· ὥστε, ὅποιος δὲν ἔχει πίστιν, οὐδὲ σπέρμα εἶναι τοῦ Ἀβραὰμ, ὅς τις εἶναι Πατὴρ ὅλων ἡμῶν, ἤτοι τῶν πιστῶν, καθὼς εἶναι γεγραμμένον· „ὅτι Πατέρα πολλῶν Ἐθνῶν τέθεικάσε, κατέναντι οὗ „ἐπίστευσε Θεοῦ". Τὸ δὲ νόημα τῶν λόγων τούτων εἶναι τοιοῦτον· ὁ Ἀβραὰμ εἶναι Πατὴρ ὅλων τῶν πιστῶν, κατέναντι τοῦ Θεοῦ, ἤτοι παρομοίως μὲ τὸν Θεόν· καθὼς δηλαδὴ ὁ Θεὸς εἶναι ὅλων Πατὴρ, ἔτζι καὶ ὁ Ἀβραὰμ ἔγινε Πατὴρ πάντων ὄχι κατὰ φυσικὴν συγγένειαν, ἀλλὰ κατὰ οἰκειότητα πίστεως (1). Ἐφρόσθεσε δὲ ὁ Παῦλος καὶ τὸ „ἔ ἐπίστευσεν" ἵνα δείξῃ, ὅτι ὁ Ἀβραὰμ ἔλαβε καὶ ἀμοιβὴν τῆς πίστεως, τὸ νὰ ἦναι ὅλων τῶν πιστῶν Πατήρ· ὥστε, ἐὰν ἐσὺ ὦ Ἰουδαῖε δὲν δέχεσαι πῶς ὁ Ἀβραὰμ εἶναι Πατὴρ πάντων ἡμῶν, ὠλιγόστευσας τὴν τιμὴν ὁποῦ ὁ Ἀβραὰμ ἔλαβε μὲ τὸ νὰ ἐπίστευσεν.

„Τοῦ ζωοποιοῦντος τοὺς νεκροὺς, καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς „ὄντα".

Ἐκεῖνο ὁποῦ εἶπεν ἀνωτέρω, ὁ Παῦλος λέγει καὶ τώρα ἐδῶ· ὅτι ὁ Ἀβραὰμ ἐπίστευσε πῶς ὁ Θεὸς δύναται σῶμα νεκρὸν, ὁποῖον ἦτον τὸ ἰδικόν του, ὄχι μόνον νὰ τὸ ζωνταυδύσῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ τὸ δείξῃ ζωογόνον ἄλλου. Διὰ τοῦτο καὶ λέγει τώρα· „τοῦ ζωοποιοῦντος τοὺς νεκρούς"· τὸ δέ· „καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα" διὰ τοῦτο ἐφρόσθεσε, διὰ νὰ δείξῃ ὅτι δὲν εἶναι ἀδύνατον εἰς τὸν Θεὸν, τὸ νὰ κάμῃ παιδία τοῦ Ἀβραὰμ, ἐκείνες ὁποῦ δὲν ἦτον παιδία τε· δὲν εἶπε δὲ παράγοντος, καὶ δημιουργοῦντος τὰ μὴ ὄντα, ἀλλὰ καλοῦντος· διὰ τί καθὼς εἶναι εὔκολον εἰς ἡμᾶς νὰ καλέσωμεν τὰ ὄντα· ἔτζι καὶ εἰς τὸν Θεὸν εἶναι εὔκολον νὰ κάμῃ ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν εἶναι (2).

18. „Ὃς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐ-„τὸν Πατέρα πολλῶν Ἐθνῶν".

Μὴ νομίσῃς, λέγει, ὅτι ματαίως, καὶ χωρὶς δίκαιον ἐτιμήθη ὁ Ἀβραὰμ, διὶ ὅ,τι πῶς ἐτιμήθη χωρὶς δίκαιον, αὐτὸς ὁποῦ ἔξω ἀπὸ ἀνθρωπίνως, καὶ κατὰ φύσιν ἐλπίδα ἐπίστευσεν εἰς τὴν ἐλπίδα τοῦ Θεοῦ (3), ὅτι θέλει γένῃ πατὴρ πολλῶν Ἐθνῶν, ὄχι τῶν Ἰσμαηλιτῶν, (διὰ τί ἐκεῖνοι δὲν ἐγεννήθησαν ἀπὸ τὸν Ἀβραὰμ κατὰ τὴν πίστιν, ἀλλὰ κατὰ τὴν φύσιν) ἀλλὰ τῶν Ἐθνῶν ἐκείνων, ὁποῦ ὁμοιάζουν μὲ τὸν Ἀβραὰμ κατὰ τὴν πίστιν;

19. „Κα-

(1) Ἀλλὰ καὶ ὁ Θεοδώρητος τὸ, κατέναντι, αὐτὶ τὸ παρομοίως ἑρμηνεύσε.

(2) Ὁ δὲ Κορέσσιος λέγει, ὅτι τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα καλεῖ ὁ Θεὸς· ἤτοι τὰ μὴ ὄντα σπέρμα, καὶ λαὸν, καλεῖ σπέρμα, καὶ λαὸν, κατὰ τὸν Ἀμβρόσιον. Ἄλλοι δὲ τοῦτο ἐκλαμβάνουσι κατὰ τὸν προορισμὸν, ὅτι τὰς μήπω γεννηθέντας, ὡς τοιούτους προορίζει ὁ Θεὸς ἐν τῷ νῷ· ἕτεροι δὲ νοοῦσι τὴν γέννησιν τοῦ Ἀβραὰμ, καὶ τῆς Σάρρας, τὴν μὴ οὖσαν κατὰ φύσιν, ὡς οὖσαν κατὰ τὸ παυσπδύναμον τοῦ Θεοῦ. Ὁμοίως δὲ καὶ τὸ „τοῦ ζωοποιοῦντος τοὺς νεκρούς" ὁ μὲν Ἀμβρόσιος εἶπε τοῦ ζωοποιοῦντος τὰς ἀγόνους, ὡς τὸν Ἀβραὰμ, καὶ τὴν Σάρραν· ὁ δὲ Χρυσόστομος, νεκροὺς ἐννοεῖ τοὺς Ἐθνικοὺς, τοὺς νεκροὺς ὄντας τῇ ἀσεβείᾳ, καὶ τοῖς παραπτώμασι, τοὺς ὁποίους ζῶντας δείχνει ὁ Θεὸς, τῇ εὐσεβείᾳ καὶ ταῖς ἀρεταῖς. Ἁρμόδια εἶναι εἰς τὸ ῥητὸν τοῦτο τοῦ Παύλου, τὰ λόγια τῆς θαυμαστῆς Ἰουδίθ· „διενοήθης καὶ ἐγενήθησαν ἃ διενοήθης, καὶ παρέστησαν „ἃ ἐβουλεύσω, καὶ εἶπαν· ἰδοὺ πάρεσμεν". (Ἰουδίθ. Σ. 5.)

(3) Συμφώνως καὶ ὁ Σεβηριανὸς λέγει, ὅτι, παρ' ἐλπίδα τῆς οἰκείας φύσεως, ἐπίστευσεν ὁ Ἀβραὰμ τῇ ἐλπίδι τῆς τοῦ ἐπηγγελαμένου Θεοῦ δυνάμεως. Καὶ ὁ Θεοδώρητος· „παρ' ἐλπίδα τὴν κατὰ φύσιν, ἐπ' ἐλ-„πίδι τῆς τοῦ Θεοῦ ὑποσχέσεως".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

19. „ Κατὰ τὸ εἰρημένον, οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου, (Γεν. ιέ. 5.)
„ καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει, οὐ κατενόησε τὸ ἑαυτοῦ σῶμα
„ ἤδη νενεκρωμένον, ἑκατονταέτης που ὑπάρχων, καὶ τὴν νέ-
„ κρωσιν τῆς μήτρας Σάρρας".
20. „ Εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Θεοῦ, οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ·
„ ἀλλ' ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει, δοὺς δόξαν τῷ Θεῷ".
21. „ Καὶ πληροφορηθεὶς, ὅτι ὃ ἐπήγγελται, δυνατός ἐστι καὶ ποιῆ-
„ σαι".

Ἀφ' οὗ εἶπεν ὁ Παῦλος ὅτι ὁ Ἀβραὰμ ἔξω ἀπὸ ἀνθρωπίνην ἐλπίδα ἐπίστευσεν εἰς τὴν θείκὴν ἐλπίδα, τώρα κατασκευάζει τοῦτο, καὶ λέγει ὅτι ἐρρέθη μὲν εἰς τὸν Ἀβραὰμ ἀπὸ τὸν Θεὸν, ὅτι θέλει εἶναι τὸ σπέρμα σου ὡσὰν τὰ ἄστρα τοῦ Οὐρανοῦ, καὶ ὡσὰν ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης· ὁ δὲ Ἀβραὰμ δὲν ἠσθένησεν εἰς τὴν πίστιν, ἀλλ' ἔχοντας τὴν πίστιν αὐτὴν δυνατὴν εἰς τὴν καρδίαν του, δὲν ἐσοχάσθη οὔτε τὸ ἐδικόν του σῶμα, ὁποῦ ἦτον νενεκρωμένον ἀπὸ τὸ πολὺ γηρατεῖον, καὶ ἀπὸ τὴν σύρωσιν· οὐδὲ διεκρίθη, ἤτοι δὲν ἀμφίβαλε τελείως, οὔτε ἐδίστασεν, ἀλλὰ ἐδυναμώθη εἰς τὴν πίστιν (1). Βλέπε δὲ πῶς δείχνει μὲ τὰ λόγια ταῦτα ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ὅποιος πιστεύει, χρειάζεται νὰ ἔχῃ πολλὴν δύναμιν· διὰ τί πολλοὶ ἐξυπτέλιζον, καὶ ἐκαταφρόνουν τὴν πίστιν, πῶς εἶναι φράγμα ὁποῦ γίνεται χωρὶς κόπον· τὰ δὲ ἔργα ἐμεγάλυναν, πῶς ἔχουν ἱδρῶτας, καὶ κόπους, καὶ πῶς χρειάζονται δύναμιν διὰ νὰ γένουν. Χρειάζεται, λέγει, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ πιστεύει μεγάλην, καὶ δυνατὴν ψυχὴν, διὰ νὰ διώξῃ τοὺς λογισμοὺς τῆς ἀπιστίας, καθὼς καὶ ὁ Ἀβραὰμ ἐδυναμώθη εἰς τὴν πίστιν. Πῶς; καὶ μὲ τί τρόπον; μὲ τὸ νὰ ἔδωκε δόξαν εἰς τὸν Θεὸν, καὶ δὲν ἐπίστευσε, λέγει, εἰς ἀνθρωπίνους λογισμοὺς, ἀλλὰ ἐσοχάσθη ἄξια τῆς δόξης, καὶ μεγαλειότητος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπληροφορήθη ὅτι ὁ Θεὸς, καὶ τὰ ἀδύνατα δύναται νὰ κάμῃ· τοῦτο γὰρ εἶναι δόξα Θεοῦ· ὥστε λοιπὸν, ὅποιος δὲν πιστεύει, ἀλλὰ πολυφραγμονεῖ, αὐτὸς δὲν δοξάζει τὸν Θεόν· ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἀβραὰμ δὲν ἦτον ἑκατὸν χρόνων ὁλοκλήρων, διὰ τοῦτο εἶπεν ὁ Παῦλος κολαστικῶς, ὅτι ἦτον νεκρὸν, καὶ παρ' ὀλίγον ἑκατὸν χρόνων (2).

22. „ Διὸ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην".
23. „ Οὐκ ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν μόνον, ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δι-
„ καιοσύνην".
24. „ Ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς, οἷς μέλλει λογίζεσθαι, τοῖς πιστεύου-
„ σιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν Κύριον ἡμῶν, ἐκ νε-
„ κρῶν".
25. „ Ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν, καὶ ἠγέρθη διὰ
„ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν".

Ἐπειδὴ ὁ Ἀπόστολος πολλὰ, καὶ μεγάλα εἶπε περὶ τοῦ Ἀβραὰμ, διὰ νὰ μᾶς εἰπῇ τινὰς, καὶ τί ταῦτα ἁρμόζουσιν εἰς ἡμᾶς τοὺς Χριστιανοὺς, ὦ μακάριε Παῦλε; διὰ τοῦτο λέγει ὅτι διὰ λόγου μας ἐγράφησαν αὐτὰ, καὶ εἰς ἡμᾶς μέλλει ἡ πίστις νὰ λογίζεται εἰς δικαίωσιν, μήπως μόνον ἔχωμεν αὐτὴν, πιστεύοντες εἰς τὸν Θεὸν, τὸν ἐγείραντα τὸν Ἰησοῦν κατὰ τὸ ἀνθρώπινον.

---

(1) Ὁ δὲ Κορέσιος ἀπορῶν λέγει, καὶ πῶς ὁ Ἀβραὰμ ἀμφιβάλλωνας εἶπε· „ Δέσποτα Κύριε, κατὰ
„ τί γνώσομαι ὅτι κληρονομήσω αὐτήν"; (τὴν γῆν Χαναὰν δηλαδή); (Γεν. ιέ. 8.) Λοιπὸν ἐδίστασε· καὶ λύων τὴν ἀπορίαν λέγει, ὅτι ἐπίστευσε μέν, ὡς φαίνεται ἀνώτερα τὸ κεφαλαίο πάσα τῆς Γενέσεως, σὰν βέβαιον δὲ μόνον περιεργάζεται, καθὼς ἑρμηνεύουσιν ὁ Αὐγουστῖνος, ὁ Χρυσόστομος, καὶ ὁ Θεοδώρητος τὸ ιέ. τῆς Γενέσεως.

(2) Λέγει γὰρ ἡ Γραφὴ, ὅτι ὅταν ὁ Ἰσαὰκ ἐγεννήθη, ἦταν ὁ Ἀβραὰμ ἑκατὸν χρόνων. „ Καὶ Ἀβραὰμ
„ ἦν ἑκατὸν ἐτῶν, ὅτε ἐγένετο αὐτῷ Ἰσαὰκ ὁ υἱὸς
„ αὐτοῦ". (Ἐξοδ. κά. 5.) ὥστε σωστὰ εἶπεν ὅτι ὁ Ἀβραὰμ ὅταν ἔλαβε τὴν ἐπαγγελίαν νὰ γεννήσῃ υἱὸν, ἦταν χρόνων ἐννενήκοντα ἐννέα, καὶ ἓξ μηνῶν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νον. Εἰ δὲ κὴ ἀμφιβάλλῃς ἐσὺ Χριστιανὲ, πῶς δικαιωθῇς, σοχάσου τὸν Ἰησοῦν ὁποῦ ἐξάλειψεν ὅλα σου τὰ ἁμαρτήματα, ὅς τις καὴ ἀπέθανεν, ὄχι διὰ τὴν ἰδικήν του ἁμαρτίαν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἁμαρτίαν τοῦ Κόσμου· ἐπειδὴ δὲ ἁμαρτίαν μὴ ἔχωντας ἀπέθανε, διὰ τοῦτο καὴ τρεπόντως ἀνέστη· διὰ τί πῶς ἔμελε νὰ κρατηθῇ ἀπὸ τὸν θάνατον, καὴ ἄλλον ὁ ἀναμάρτητος; Ἀπέθανε λοιπὸν, καὴ ἀνέστη, διὰ νὰ ἐλευθερώσῃ τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, καὴ νὰ τὰς κάμῃ δικαίους (1). Καθὼς λοιπὸν ὁ Ἀβραὰμ ἐπίστευσεν, ὅτι ἔχει νὰ ζωογονηθῇ τὸ σῶμά του ὁποῦ ἦτον νεκρὸν, ἔτζι καὴ σὺ πίστευσον, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἀπέθανε, καὴ ἀνέστη, καὴ θέλει λογισθῆ καὴ εἰς ἐσὲ εἰς δικαιοσύνην ἡ πίστις αὕτη, καθὼς ἐλογίσθη καὴ εἰς τὸν προπάτορα ἡμῶν Ἀβραάμ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

1. „ Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως, εἰρήνην ἔχομεν πρὸς τὸν Θεὸν, „ διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ".
2. „ Δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν τῇ πίστει, εἰς τὴν χά„ ριν ταύτην, ἐν ᾗ ἑστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς „ δόξης τοῦ Θεοῦ" (2).

Περὶ πολιτείας ὁμιλεῖ ὁ Παῦλος εἰς τοῦτο τὸ Κεφάλαιον· ἐπειδὴ γὰρ εἶπε περὶ Πίστεως μεγάλα, τὰ δὲ ἔργα ἐξεθέλισε, διὰ νὰ μὴν ἀμελήσωμεν, λέγει λοιπὸν καὴ περὶ ἔργων, καὴ πολιτείας τῆς Χριστιανῶν· ὅτι ἐπειδὴ ἡ πίστις μᾶς ἐδικαίωσεν, ἂς μὴν ἁμαρτάνωμεν πλέον, ἀλλὰ ἂς ἔχωμεν εἰρήνην πρὸς τὸν Θεὸν, μὲ τὸ μέσον τῆς θεαρέστου μας πολιτείας. Τοῦτο δὲ πῶς θέλει κατορθωθῇ; διὰ μέσου τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· διὰ τί ὁ Χριστὸς, ὅς τις ἐδικαίωσεν ἡμᾶς, ὁποῦ ἐμεθα ἁμαρτωλοὶ, αὐτὸς θέλει συνεργήσει καὴ εἰς τὸ νὰ φυλαχθῶμεν, καὴ νὰ διαμείνωμεν ἐν τῇ δικαιοσύνῃ ταύτῃ· ἐπειδὴ διὰ μέσου αὐτοῦ, ἔχομεν τὴν προσαγωγὴν, ἤτοι ἐπροσφέρθημεν. Ἀνίσως λοιπὸν ἐπρόσφερεν ἡμᾶς ὁ Χριστὸς, ὁπῶ

---

(1) Ὁ δὲ Ὠριγενὴς λέγει, ὅτι ἐπὶ τῷ ῥητῷ τούτου· „ καὴ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν" ἡ Διαθρόδεσις σημαίνει παραδειγματικὸν αἴτιον, ὅπως δηλαδὴ, καὴ ἡμεῖς θησκοντες, ἐγειρώμεθα κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Κυρίου· ἢ τὸ „ διὰ τὴν ἡμετέραν δικαίω„ σιν" δηλοῖ, ὅπως τὴν ἁμαρτίαν νικήσας ὁ Κύριος, ἀναζωώσῃ ἡμᾶς.

(2) Ὁ δὲ Κορέσσιος πᾶσα ἑρμηνεύων λέγει· α'. καρπὸς τῆς δικαιοσύνης ἡμῶν εἶναι εἰρήνη. β'. ἐλπὶς τῆς δόξης. γ'. μεγαλοψυχία. δ'. χαρά. ε'. φιλία. ϛ'. ὑποθεσία. ζ'. ζωὴ αἰώνιος. Σημείωσαι, ὅτι κατὰ τὸν θεῖον Γρηγόριον τὸν Θεσσαλονίκης, τριῶν λογιῶν ἔχομεν εἰρήνην· ἔχομεν εἰρήνην πρὸς τὸν ἑαυτόν μας, ὅταν ἀποδιώκωμεν τὰ πάθη, καὴ τοὺς λογισμοὺς ἀπὸ τὴν ψυχήν μας, καὴ δὲν παρατρώμεθα ἀπὸ αὐτά· ἔχομεν εἰρήνην πρὸς τὸν πλησίον μας, ὅταν κάμνωμεν κάθε βόπον διὰ νὰ εἰρηνεύσῃ ὁ ἀδελφός μας, καὴ δὲν προξενοῦμεν αὐτῷ κἀμμίαν λογῆς σκάνδαλον· ἔχομεν καὴ εἰρήνην πρὸς τὸν Θεὸν, ὅταν φυλάττωμεν τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, καὴ τὰ θελήματά του, καὴ δὲν μᾶς κατηγορῇ ἡ συνείδησις πῶς ἐπαραβήκαμεν κἀμμίαν ἐντολήν.

Ὁ δὲ Θεοφόρος Κάϊσιος πλατύτερον περὶ τῆς εἰρήνης θεωρῶν, εἰς τέσσαρα διαιρεῖ τὴν εἰρήνην· ἄλλη μὲν γάρ ἐστιν εἰρήνη σώματος, ὅπερ τὸ σῶμα, λέγει, ἀπολαμβάνῃ κάθε ἀνάπαυσιν, καὴ ὑπάθειαν, ἤτις δὲν ἦναι εἰρήνη, ἀλλὰ φαίνεται μόνον, καθ' ὅτι ποθεῖ πεπαχλὴ προξενεῖ εἰς τὴν ψυχήν· ἄλλη δὲ εἰρήνη ἐστὶν ἡ αἰσθήσεων, ὅταν τινὰς φεύγωνας ἀπὸ τὸν Κόσμον, καὴ τὰ τοῦ Κόσμου, ἢ κλεισμένος προξενεῖ ὄφελος τῆς ἡσυχίας, καὴ φυγῆς, εἰρήνην εἰς τὰς αἰσθήσεις του, μήτε βλέπων, μήτε ἀκούων, μήτε λαλῶν τὰ τοῦ Κόσμου. Εἶναι τρίτη εἰρήνη, ἡ εἰρήνη τῆς αἰσθήσεων ὁμοῦ, καὴ τῆς ψυχῆς, ὅταν δηλαδὴ μαζὶ μὲ τὴν εἰρήνην τῆς αἰσθήσεων, εἰρηνεύῃ καὶ ἡ ψυχὴ ἀπὸ τοὺς λογισμούς, καὴ αἱ δυνάμεις αὐτῆς εἰρηνεύουσι, ὄφελος τῆς ἡσυχίας, καὴ τῆς φυλακῆς τοῦ νοὸς καὴ τῆς καρδίας· ὅταν τινὰς καὴ προσεύχεται καθαρώτερα, καὶ θρηνῇ γλυκύτερα, καὴ εἰς τὰ θεῖα λόγια προσέχῃ μὲ ἡδονήν. Τετάρτη δὲ εἰρήνη γίνεται εἰς τὴν ψυχὴν τελεία, ὅταν ὁ ἄνθρωπος λάβῃ τὴν παρουσίαν τοῦ τὰ παῦτα κτίσαντος ἁγίου Πνεύματος, καὴ φωτίζεται, καὴ χαίρει, καὴ ζῇ ζωὴν ἄλλοίαν, καὴ εἰρηνεύει εἰρήνην τὴν ὑπερέχουσαν παῦτα νῦν, ὄφελος τῆς εἰρηνοποιοῦ Πνεύματος ἐνέργειαν καὴ φωτισμὸν, καὴ ζωοποίησιν, καὴ ὅρασιν, καὴ χαρὰν τῆς ἐνυποστάτου, καὴ ἐνεργητικῶς ἐν τῇ καρδίᾳ πνέοντος. Καὶ ἡ μὲν δευτέρα, καὴ βίᾳ εἰρήνη μετὰ κόπου ἀποκτᾶται, καὴ ὄφελος τοῦτο δὲν εἶναι ἀβέβαιος, καὴ τελεία· ἡ δὲ τετάρτη, χωρὶς κόπου γίνεται σωματικοῦ, καὶ ἐν καταπαύσει τελείᾳ σαββατισμοῦ. (Κεφ. πβ'. τῆς Ἀνεκδότων). Περὶ τῆς εἰρήνης ὅρα καὴ εἰς τὸ „ καὴ ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα παῦτα „ νοῦν". (Φιλιπ. δ'. 7.) καὶ εἰς τὸ „ ὁ δὲ Θεὸς „ τῆς εἰρήνης". (Φιλιπ. δ'. 9.) Λέγει δὲ καὴ Μάρκος ὁ Ἀσκητὴς. „ Εἰρήνη ἐστὶ τῶν παθῶν ἀπαλλαγὴ, ἤτις „ ἐκπορεύεται ἐνεργείας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἀχωρίστως".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὁπῦ εἴμεθα μακρεὰ, πολλῷ μᾶλλον θέλει μᾶς κρατήσει τώρα ὁπῦ ἐπήγαμεν κοντά. Πῦ δὲ μᾶς ἐφορόσφερεν; εἰς τὴν χάριν ταύτην· μὲ ποῖον τρόπον; μὲ τὴν πίστιν, ἤτοι μὲ τὸ νὰ ἐφοσφέραμεν καὶ ἡμεῖς τὴν πίστιν. Ποία δὲ εἶναι ἡ χάρις εἰς τὴν ὁποίαν μᾶς ἐφόσφερεν ὁ Χριστός; ἡ ἐπιτυχία, καὶ ἀπόλαυσις ὅλων τῶν ἀγαθῶν ὁποῦ ἐκερδήσαμεν διὰ μέσου τῦ Ἁγίου Βαπτίσματος· εἰς τὴν χάριν δὲ ταύτην, λέγει, στεκόμεθα, τὸ βέβαιον ἔχοντες καὶ ἀπερίτρεπτον· διὰ τί τὰ θεῖα ἀγαθὰ παύτοτε στέκονται, καὶ ποτὲ δὲν μεταπίπτουσι, καὶ ὄχι μόνον βεβαίως ἔχομεν ἐκεῖνα ὁποῦ ἐλάβομεν, ἀλλὰ καὶ ἄλλα ἐλπίζομεν νὰ λάβωμεν· διὰ τί, λέγει, καυχώμεθα εἰς τὴν ἐλπίδα τῶν ἀγαθῶν, ὁποῦ μέλλουν νὰ δοθοῦν εἰς ἡμᾶς· τὰ ὁποῖα, μὲ τὸ νὰ ἦναι εἰς δόξαν Θεῦ, θέλουν δοθοῦν ἀναγκαίως εἰς ἡμᾶς, ἂν ὄχι διὰ λόγου μας, ἀλλ' ὅμως διὰ νὰ δοξασθῇ ὁ Θεός.

3. „Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν (1), „εἰδότες ὅτι ἡ θλῖψις ὑπομονὴν κατεργάζεται".

4. „Ἡ δὲ ὑπομονὴ, δοκιμήν· ἡ δὲ δοκιμὴ, ἐλπίδα· ἡ δὲ ἐλπὶς, „οὐ καταισχύνει".

Ὄχι μόνον, λέγει, καυχώμεθα εἰς τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ, ἀλλὰ τὸ μεγαλίτερον ἀκόμη, καυχώμεθα καὶ εἰς τὰς παρούσας θλίψεις ὁποῦ ἔχομεν. Μὴ παραχθῆτε, λέγει, Χριστιανοὶ ἀδελφοὶ, διὰ τί θλιβόμεθα· διὰ τί αὐταὶ αἱ θλίψεις, εἶναι καύχημα τοῦ Χριστιανοῦ· διὰ τί ἡ θλῖψις φοξενεῖ ὑπομονήν· ἡ δὲ δοκιμὴ, κάμνει δόκιμον ἐκεῖνον ὁποῦ πειράζεται· ἀφ' οὗ δὲ ὁ ἄνθρωπος γένῃ δόκιμος, καὶ θαρρῇ εἰς τὴν καλήν του συνείδησιν, ὅτι ἐθλίβη διὰ τὸν Θεὸν, ἐλπίζει νὰ λάβῃ τοὺς μισθοὺς διὰ τὰς τοιαύτας θλίψεις· ἡ δὲ τοιαύτη ἐλπὶς, δὲν ξεπέφτει, οὐδὲ ἐντροπιάζει ἐκεῖνον ὁποῦ ἐλπίζει. Διὰ τοῦτο εἶπεν ὁ ἀδελφόθεος Ἰάκωβος· „μακάριος ἀνὴρ, ὃς ὑπομένει πειρασμὸν, ὅτι δόκιμος γενόμενος, λήψεται τὸν „στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλατο ὁ Κύριος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν". (Ἰάκ. ά. 12.) διὰ τί, αἱ μὲν ἐλπίδες τῦ ἀνθρώπων, μὲ τὸ νὰ μὴν διγαίνουσιν ἀληθιναὶ, ἐντροπιάζουσιν ἐκείνους ὁποῦ ἐλπίζουσιν εἰς αὐτάς· εἰς δὲ τὰς ἐλπίδας τοῦ Θεοῦ κἀνένα τοιοῦτον δὲν ἀκολουθεῖ· διὰ τί ἐκεῖνος ὁποῦ δίδει τὰ ἀγαθὰ, ἤτοι ὁ Θεὸς, εἶναι ἀθάνατος, καὶ ἀγαθός· ᾗ ἡμεῖς ὁποῦ μέλλομεν νὰ λάβωμεν τὰ ἀγαθὰ, κἂν καὶ ἀποθάνωμεν, ἀλλ' ὅμως θέλομεν ζήσομεν πάλιν. Καὶ λοιπὸν δὲν εἶναι κἀνένα ἐμπόδιον εἰς τὸ νὰ μὴν εὑγοῦν ἀληθεῖς αἱ ἐλπίδες μας (2).

5. „Ὅ-

---

(1) Ἄξιον δὲ ἦναι τὸ ὁμοίωμα ὁπῦ φέρει ὁ Ἀλεξανδρείας Κύριλλος λέγων· „ὥσπερ γὰρ οἶμαι τὰ „δοκιμώτατα τῦ θυμιαμάτων, πυρὶ προσομιλήκοτα „τῆς ἐνούσης αὐτοῖς εὐοσμίας πότε ποιοῦνται τὴν ἔν„δειξιν· οὕτω καὶ ὁσία ψυχὴ πυρουμένη βρότον τινα „ᾗ τὸ πειράζεσθαι καὶ πονεῖν, ἐνεργεστέραν ποιεῖται „τὴς ἐνούσης αὐτῇ πολυειδοῦς ἀρετῆς τὴν ἔκφαν„σιν". (Βιβλ. ά. τῦ Γλαφυρ. περὶ τῦ Πατριάρχυ Ἰακώβ.) Ἀλλὰ καὶ ὁ σοφὸς Φώτιος ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ τῶ ῥητῦ τούτυ ἀξιάγασα εἶναι τὴν ἀληθείαν, καὶ ἑρωτικώτατα τὰ λόγια ὁπῦ λέγει· „Πόθεν καυχώμεθα ἐν ταῖς „θλίψεσιν; ὅτι ἐρῶμεν σφόδρα τοῦ Θεοῦ· ἐραστὴς „γὰρ ἅπας χαίρει, καὶ σεμνύνεται, νικᾷ πάσχει ὑ„πὲρ οὗ ἐρᾷ. Ἀλλὰ πόθεν ὁ θεῖος ἔρως ἐκεῖνος ἐκ„κέχυται, καὶ ὅλων ἡμῶν περιείληφε τὴν καρδίαν; „ἐκ τῶ Παναγίου Πνεύματος τῶ δοθέντος ἡμῖν, ὥστε „ἕλον τῆς ἄνωθεν χάριτος· ἀλλὰ καὶ χρεωστοῦμεν ὑπε„ρεραν αὐτῦ, κἂν τι δέοι παθεῖν, μὴ ἀφίσασθαι τοῦ „φροὺς αὐτὸν ἔρωτος. Διὰ τί; ὅτι αὐτὸς ἡμῶν ἠράσθη „φρῶτος· καὶ ποτε τίνων; ἡμῶν ἐχθρῶν καὶ πολεμίων „ὑπαρχόντων. Εἶδες ὑπερβολήν; εἶδες πόσον τὸ χρέος; „φρόδρα καὶ τὸ ἔτι μεῖζον· οὐκ ἠράσθη μόνον, ἀλλὰ καὶ „ἠτιμάσθη ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ ἐφραπίσθη, καὶ ἐσταυρώθη, „καὶ ἐν νεκροῖς ἐλογίσθη· καὶ ᾗ πάντων ἁπάντων τὸν „περὶ ἡμᾶς αὐτῦ παρέσησεν ἔρωτα. Ὢ ἔρωτος Ἀγ„γέλες καπαπλήξαντος, ἀνθρώπους εἰς Οὐρανοὺς ἀνυ„ψώσαντος, καὶ δαιμόνων τυραννίδα καταργήσαντος! „τίς ἐρασὴν τοιοῦτον οὐ φιλεῖ; μᾶλλον δὲ τίς τι φρε„ξας, ἄξιον τῦ τηλικούτυ ἔρωτος ἐπιτελέσει; ἢ κἂν „βραχὺ γοῦν τῶ χρέους ἀποτίσει; κἂν γὰρ μυριάκις „ἀποθάνῃ, ὁ μέγα εἰσπενγκε· ὑπὲρ γὰρ διεργέτου, „ὑπὲρ ἐρασοῦ, ἀλλ' οὐχ ὑπὲρ ἐχθρῶν, καὶ πολεμίων, „ὡς ἐκεῖνος ἔπαθε, καὶ ἡμῶν ἕκαστος πάσχει· δι' ὃ ἡ„νίκα πάσχομεν, χαίρειν ὀφείλομεν, καὶ σεμνύνεσθαι, „ὅτι κἂν βραχύ γε, ὑπὲρ τηλικούτυ ἐραστῦ, καὶ ἡ„μεῖς παθεῖν τι καπξιώθημεν" (παρὰ τῷ Οἰκουμενίῳ).

(2) Ὁ δὲ Φώτιος λέγει, ὅτι ὁ Παῦλος ἀρχίσας ἀπὸ τὸ· „ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ" ἐτελείωσεν εἰς τὸ „ἡ δὲ ἐλπὶς οὐ καταισχύνει". ᾗ νὰ δείξῃ, ὅτι ἡ μὲν πρώτη ἐλπὶς, εἶναι τῶ ἀρχαίων, ἡ μὴ δοκιμασθεῖσα μὲ πάσι θλίψεις, καὶ πειρασμούς· ἡ δὲ ἄλλη, εἶναι τῶ τελείων, ἥτις ᾗ τῶ θλίψεων δοκιμασθεῖσα, καὶ φανεῖσα ἀδίσακτος, ἔχει τὸ τέλειον, καὶ ἐν ἀπολαύσει τῶ ἐλπιζομένων γίνεται· καθὼς χάριν παραδείγματος· ἤλπισεν ὁ Ἀβραὰμ μετὰ τὸ γῆρας, καὶ τὴν στείρωσιν τῆς μήτρας τῆς Σάρρας, ὅτι θέλει γένῃ πατὴρ τῶ Ἐθνῶν. Αὕτη μὲν εἶναι φρώτη ἐλπὶς,

ἥτις

5. „ Ὅτι ἡ ἀγάπη τῦ Θεῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, διὰ „ Πνεύματος Ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν “.

Βεβαιόνει ὁ Ἀπόστολος τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ ἀπὸ τὴν ἀγάπην, ὁποῦ ἔδειξεν ὁ Θεὸς εἰς ἡμᾶς· χεδὸν γὰρ λέγει ταῦτα ὁ Παῦλος· μὴ ἀπισήσῃς ἄνθρωπε, ὅτι δὲν ξεπέφτει ἡ ἐλπίδα ὁποῦ ἔχομεν διὰ τὰ μέλλοντα ἀγαθά· διατί, ἂν ὁ Θεὸς τόσον πολλὰ μᾶς ἠγάπησεν, ὥσε ὁποῦ ἀπὸ ἐδῶ ἀκόμη μᾶς ἔκαμεν υἱούς του χωρὶς κόπον, διὰ μέσου τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, πῶς αὐτὸς δὲν θέλει μᾶς δώσει καὶ στέφανα, ὕστερα ἀπὸ τοὺς κόπους ὁποῦ ἠθέλαμεν λάβωμεν διὰ τὴν ἀγάπην τε; Ἐχύθη λοιπὸν ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ εἰς τὰς καρδίας μας· αὐτὶ τοῦ, πλουσία, καὶ δαψιλὴς φαίνεται εἰς ἡμᾶς ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ (1), μὲ τὸ νὰ ἔχωμεν εἰς τὰς καρδίας μας τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ὁποῦ μᾶς ἔδωκεν.

6. „ Ἔτι γὰρ Χριστὸς ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν, κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀ„ σεβῶν ἀπέθανε “.
7. „ Μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίυ τὶς ἀποθανεῖται· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγα„ θοῦ, τάχα τις καὶ τολμᾷ ἀποθανεῖν “.
8. „ Συνίστησι δὲ τὴν ἑαυτῦ ἀγάπην ὁ Θεὸς εἰς ἡμᾶς, ὅτι ἔτι ἁ„ μαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν, Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε “.
9. „ Πολλῷ οὖν μᾶλλον δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, σω„ θησόμεθα δι' αὐτῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς “.

Εἶπεν αὐωτέρω ὁ Παῦλος ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ἐχύθη εἰς τὰς καρδίας μας, διὰ μέσου τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁποῦ ἔχομεν εἰς αὐτὰς, τὸ ὁποῖον ἐδόθη ἀπὸ τὸν Θεόν· ἀλλὰ καὶ ἐδῶ ἀκόμη δείχνει τὸ μέγεθος τῆς ἀγάπης ταύτης τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὸν θάνατον, ὁποῦ ἔλαβεν ὁ Χριστὸς δι' ἡμᾶς τοὺς ἀσθενεῖς, ἤτοι τοὺς ἁμαρτωλούς· ἀσθένεια γὰρ εἶναι ἡ ἁμαρτία, καθὼς καὶ ἡ δικαιοσυνὴ, καὶ ἀρετὴ, εἶναι ὑγεία. (Καὶ μάλιστα ὅταν ἡ τοιαύτη ἀσθένεια τῆς ἁμαρτίας ἐπλεόνασε, τότε ἀπέθανεν ὁ Χριστὸς, κατὰ τὸν Ἱερώνυμον). (Ἐπιστολ. πρὸς Ἀλγαζίαν). Καὶ ὄχι μόνον ἀπέθανεν ὁ Χριστὸς διὰ ἡμᾶς, ὁποῦ ἤμεθα ἁμαρτωλοί· ἀλλὰ τὸ μεγαλίτερον, καὶ διὰ ἡμᾶς ὁποῦ ἤμεθα ἀσεβεῖς· καὶ μ' ὅλον ὁποῦ μόλις καὶ μετὰ βίας ἤθελεν ἀποθάνῃ τινὰς διὰ δίκαιον ἄνθρωπον. Ὑπερβολὴ λοιπὸν ἀγάπης εἶναι, τὸ νὰ ἀποθάνῃ ὁ Χριστὸς διὰ ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτωλοὺς, καὶ ἀσεβεῖς (2). Τὸ δὲ κατὰ καιρὸν δηλοῖ, ὅτι εἰς τὸν

ὄντις μεγάλη μὲν εἶναι, ἀλλὰ ἀδόκιμος. Ἐπείρασεν ὕστερον αὐτὸν ὁ Θεὸς, καὶ τὸν ἐχώνδυσε μὲ χωνδυτήριον φοβερόν, ὅταν τὸν ἐφώταξε νὰ σφάξῃ τὸν υἱόν τε. Ὁ δὲ Ἀβραὰμ μὴ δισάσας, ἀλλὰ δραμὼν νὰ σφάξῃ αὐτὸν, χωρὶς νὰ συλλογισθῇ, καὶ νὰ εἰπῇ, καὶ πῶς θέλω γένῳ ἐγὼ πατὴρ τῶν Ἐθνῶν, ἐὰν θοῦτον σφάξω; αὐτὴ εἶναι τελεία ἐλπὶς, ὄντις καὶ ἀπολαμβάνει ἐκεῖνα ὁποῦ ἐλπίζει. Λέγει δὲ καὶ ὁ μέγας Βασίλειος, ἑρμηνεύων τὸ „ καὶ ἐκ πασῶν τῶν θλίψεών μου ἐρρύσατό „ με “ τοῦ λγ'. Ψαλμῦ· „ ἡ γὰρ ἡ θλῖψις ὑπομο„ νὴν κατεργάζεται· ἡ δὲ ὑπομονὴ, δοκιμὴν, ὁ τὴν „ θλῖψιν ἀφαιρούμενος, τῆς δοκιμῆς ἑαυτὸν ἀπεστέρη„ σεν. Ὡς ἂν μὴδεὶς σεφανῶται αὐδ' ἀναγωνισῇ, ὅπως „ οὐδὲ δόκιμος ἀποφανθῶναι δύναται, ἀμὴ δίχα θλί„ ψεων “. Καὶ πάλιν λέγει ὁ αὐτὸς ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ τοῦ αὐτοῦ Ψαλμοῦ· „ τρώγυσι γὰρ τοῖς καλῶς παρε„ σκευασμένοις αἱ θλῖψεις, οἱονεὶ τροφαί τινες εἰσιν „ ἀθλητικαὶ, καὶ γυμνασίαι, ἐπὶ τὴν παρῶσαν δόξαν „ τὸν ἀγωνιστὴν προβιβάζουσαι· ὅταν λοιδορούμενοι, „ εὐλογῶμεν· βλασφημούμενοι, παρακαλῶμεν, καπτε„ νόμενοι, εὐχαριστῶμεν, θλιβόμενοι, ἐπὶ τῇ θλίψει „ καυχώμεθα “.

(1) Ἀγάπην τῦ Θεῦ, ὁ μὲν Χρυσόστομος, καὶ ὁ Ἀμβρόσιος, ἐννοοῦσι τὴν ἀγάπην τὴν ἐνοῦσαν τῷ Θεῷ, μὲ τὴν ὁποίαν μᾶς ἀγαπᾷ, συμφώνως δηλαδὴ τῷ Ἱερῷ Θεοφυλάκτῳ. Ὁ δὲ Αὐγουστῖνος (ἐν τῷ περὶ τῦ πνεύματος καὶ γράμματος, καὶ περὶ Χριστιανικῆς Διδασκαλίας.) ἀγάπην ἐννοεῖ, δι' ἣν ἡμεῖς τὸν Θεὸν ἀγαπῶμεν· ἔστι δὲ αὐτὴ κατ' αὐτὸν, ὀρθὴ διάθεσις τοῦ ἡμετέρυ νοός. (παρὰ Κορνηλίῳ).

(2) Ὁ δὲ Φώτιος βία λέγει, ὅτι ἦταν τὰ ἐμπόδια ὁποῦ ἔχομεν διὰ νὰ σωθοῦμεν· ἀ. ὁποῦ ἤμεθα ἀσθενεῖς, κατὰ τὴν προαίρεσιν δηλαδὴ, καὶ ὄχι κατὰ τὴν φύσιν· ὅθεν καὶ ἐχρειαζόμεθα πολλὴν βοήθειαν. β'. ἤμεθα καὶ ἀσεβεῖς, ὅτι ἐδιώκαμεν τὸν βοηθόν μας Θεόν, καὶ ἐπολεμοῦμεν αὐτῷ, ἐσεβόμεθα δὲ τὰ εἴδωλα, καὶ τοὺς μὴ ὄντας Θεούς. καὶ γ'. ἤμεθα καὶ ἁμαρτωλοὶ· διὰ τί ἔχομεν ζωὴν πονηρὰν, ἡ ὁποία δὲν μᾶς ἄφινε νὰ σηκωθῶμεν. Οὕτω δὲ ἔχοντας κακῶς, μᾶς ἠγάπησεν ὁ ἀγαθὸς Υἱὸς τῦ Θεῦ, καὶ τὴν ψυ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὸν προέπεμπε, καὶ προωρισμένον καιρόν· διὰ τί ὅταν ἦτον ἁρμόδιος καιρὸς, τότε ἀπέθανεν ὁ Χριστὸς διὰ λόγου μας· καθὼς τοῦτο δηλοῖ καὶ τὸ „ὅτε ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου“ (1). Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ Χριστὸς διὰ τὴν ἀγάπην μας ἀπέθανε, διὰ δὲ τοῦ θανάτου αὐτοῦ μᾶς ἐδικαίωσε, πολλῷ μᾶλλον ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἑξῆς, θέλει λυτρώσει ἀπὸ τὴν μέλλουσαν ὀργὴν ἡμᾶς ὁποῦ ἐδικαίωσε; διὰ τί ἀνίσως τὸ μεγαλήτερον μᾶς ἔδωκε, ἤτοι τὸ νὰ μᾶς δικαιώσῃ, πῶς δὲν θέλει μᾶς δώσει τὸ μικρότερον, ἤτοι τὸ νὰ μᾶς λυτρώσῃ ἀπὸ τὴν ὀργήν; ὀργὴ δὲ εἶναι ἡ μέλλουσα κόλασις, κατὰ τὸν Θεοδώρητον· ἀφ' οὗ δὲ μᾶς λυτρώσῃ ἀπὸ τὴν ὀργὴν, πῶς δὲν θέλει μᾶς δώσῃ καὶ τὰ μέλοντα ἀγαθὰ, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην ὁποῦ ἔχει εἰς ἡμᾶς; ναὶ, θέλει μᾶς τὰ δώσει ὁξάπαντος, ἐὰν ἐπιμείνωμεν μέχρι τέλους εἰς τὴν χάριν, καὶ ἀγάπην αὐτοῦ.

10. „Εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες, κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ θανάτου „τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλλον καταλλαγέντες, σωθησόμεθα ἐν τῇ „ζωῇ αὐτοῦ“.

Φαίνεται μὲν ὅτι λέγει ὁ Ἀπόστολος τὰ αὐτὰ ὁποῦ εἶπεν ἀνωτέρω, ὅμως διαφορετικὰ εἶναι τὰ νοήματα τῶν λόγων του, κατὰ σύγκρισιν προφερόμενα· διὰ τί, ἐπάνω μὲν εἶπεν, ὅτι ἡμεῖς εἴμεθα ἁμαρτωλοί· ὕστερον δὲ εἶπεν, ὅτι καὶ ἐδικαιώθημεν, καὶ ἔπειτα συγκριτικῶς εἶπεν, ὅτι ἂν ὁ Χριστὸς ἐδικαίωσεν ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτωλοὺς μὲ τὸν θάνατόν του, πολλῷ μᾶλλον θέλει σώσει ἡμᾶς, ἀφ' οὗ ἐδικαιώθημεν; Τώρα δὲ λαβὼν τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὴν ζωὴν, πάλιν συγκριτικῶς προφέρει τὸ νόημα, καὶ λέγει ἔτζι· τότε ἐφιλιώθημεν μὲ τὸν Θεὸν διὰ τοῦ αἵματος, καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Υἱοῦ του· πόρα δὲ, πῶς δὲν θέλομεν σωθῶμεν μὲ τὴν ζωὴν, καὶ ἀπάσαν τοῦ Υἱοῦ του; διὰ τί, ἂν ὁ Θεὸς, ὁ Πατὴρ, δὲν ἐλυπήθη, οὐδὲ ἀκριβόθη τότε τὸν Υἱόν του, ἀλλὰ ἔδωκεν αὐτὸν διὰ τὴν ἐδικήν μας φιλίωσιν, πῶς πόρα πολλῷ μᾶλλον δὲν θέλει σώσει ἡμᾶς, μὲ τὴν ζωὴν τοῦ αὐτοῦ Υἱοῦ τε;

11. „Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν τῷ Θεῷ, διὰ τοῦ Κυρίου „ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν“.

Οχι μόνον, λέγει, ἐσώθημεν, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα εἰς τὸν Θεὸν δι' αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ἀσεβεῖς ὄντες, ἐσώθημεν· καὶ μάλιστα ὅτι ἐσώθημεν, ὄχι δι' ἄλλα τινὸς, ἀλλὰ διὰ τοῦ αἵματος τοῦ μονογενοῦς αὐτοῦ Υἱοῦ. Καυχώμεθα δὲ διὰ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν· διὰ τί αὐτὸς εἶναι ὁ αἴτιος τῆς καυχήσεώς μας, ὅς τις εἶναι αἴτιος καὶ τῆς μὲ τὸν Θεὸν φιλιώσεώς μας.

12. „Διὰ τοῦτο ὥσπερ δι' ἑνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν Κόσμον „εἰσῆλθε, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος· καὶ οὕτως εἰς πάντας „ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον“.

Ἀφ' οὗ εἶπεν ὅτι ἐδικαίωσεν ἡμᾶς ὁ Κύριος Ἰησοῦς, ἀναστρέχει εἰς τὴν ῥίζαν τοῦ κακοῦ, δηλαδὴ εἰς τὴν ἁμαρτίαν, καὶ τὸν θάνατον· καὶ δείχνει ὅτι αὐτὰ τὰ δύω, ἡ ἁμαρτία, καὶ ὁ θάνατος ἐμβῆκαν εἰς τὸν Κόσμον, διὰ μέσου ἑνὸς ἀνθρώπου τοῦ Ἀδὰμ· καὶ πάλιν δείχνει, ὅτι αὐτὰ ἀφανίσθησαν, διὰ μέσου ἑνὸς ἀνθρώπου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τί δὲ δηλοῖ τὸ, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον; ἤτοι διὰ τὸν Ἀδὰμ, ὅλοι οἱ ἐξ ἐκείνου γεννηθέντες ἄνθρωποι ἥμαρτον· διὰ τί, ἐπει-

---

ψυχικὸν ἔβαλε δι' αὐτὴν ἀγάπην μας. Καὶ ἂν λοιπὸν ὅπου ἐφθάσαμεν εἰς τόσον κακίαν, μᾶς ἠγάπησε, μᾶς ἀνέστησε, καὶ μᾶς ἐδικαίωσε, δοὺς ἐλευθερωτήριον μας τὸ αἷμά του· πολλῷ μᾶλλον ἀφ' οὗ ἔτζι μᾶς ἐδικαίωσε, καὶ μᾶς οἰκειοποίησε, θέλει μᾶς ὑπερασπίζεται εἰς τὸ ἑξῆς, ὅταν δεύ γένει χρεία πλέον αὐτὸς νὰ ἀποθάνῃ, μήτε ἡμεῖς φθάνομεν εἰς τόσην ἀδικίαν, καὶ κακίαν, καθὼς τὸ πρότερον; Διὰ τοῦτο λοιπὸν πρέπει νὰ ἐχωμεν βεβαίαν καὶ ἀδίστακτον τὴν ἐλπίδα τῆς ἐπηγγελμένων ἀγαθῶν.

(1) Ὅρα πῶς ἑρμηνεύεται πλατύτερον τὸ „ὅτε „ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου“. (Γαλ. δ'. 4.) ἐν τῇ ὑποσημειώσει· καὶ διὰ τί ὁ Χριστὸς ἦλθεν ἐπ' ἐσχάτων, ὅρα εἰς τὸ „νῦν δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν „αἰώνων“. (Ἑβρ. θ'. 26.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἔπεσε, καὶ ἐθανατώθη, διὰ τοῦτο καὶ ἐκεῖνοι ὅπερ δὲν ἔφαγον ἀπὸ τὸ ἀπηγορευμένον ξύλον, ἔγιναν δι' αἰτίας ἐκείνου θνητοί, ὡσὰν νὰ ἥμαρτον καὶ αὐτοί, διὰ τί ἐκεῖνος ἥμαρτε (1).

13. „ Ἄχρι γὰρ Νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν Κόσμῳ· ἁμαρτία δὲ οὐκ ἐλ-
„ λογεῖται μὴ ὄντος Νόμου".

14. „ Ἀλλ' ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι Μωσέως, καὶ
„ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς παραβάσεως
„ Ἀδὰμ, ὅς ἐστι τύπος τοῦ μέλλοντος" (2).

Σκοπὸν ἔχει ὁ Παῦλος νὰ δείξῃ, ὅτι καὶ ἐκεῖνοι ὅπερ δὲν ἔφαγον ἀπὸ τὸ ξύλον, μηδὲ ἥμαρτον αὐτοπροσώπως παρόμοια μὲ τὸν Ἀδὰμ, ὅμως διὰ τὴν ἁμαρτίαν τοῦ Ἀδὰμ, ἐλογίζοντο καὶ αὐτοὶ ὡσὰν νὰ ἥμαρτον, καὶ διὰ τοῦτο ἀπέθνησκον. Τοῦτο λοιπὸν κατασκευάζει μὲ τοιοῦτον τρόπον· ἡ ἁμαρτία ἐκράτει, καὶ ἐβασίλευεν, ἕως ὁποῦ ἐδόθη ὁ νόμος, ὅτι ἡ ἁμαρτία

---

(1) Ὁ δὲ Φώτιος τὸ „ ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον" ἔτως ἑρμηνεύει· „ ἐπὶ τούτῳ, λέγει, σωματοθνήσκομεν τῷ
„ Ἀδὰμ, ἐφ' ᾧ καὶ συνεμαρτάνομεν· καὶ τῷ μὲν ἀρ-
„ χικῷ, ἐκεῖνος παρέσχεν, ἡμᾶς δὲ τῷ ἀφορμῷ λα-
„ βόντες, οὐκ ἐκωλύσαμεν τὸ κακὸν, ἀλλὰ καὶ συνηργή-
„ σαμεν, καὶ ἐπὶ μέγα χωρῆσαι παρεσκευάσαμεν". Τὰ αὐτὰ λέγει καὶ ὁ Οἰκουμένιος. Ἐν δὲ τοῖς Ἀμφιλοχίοις (Ζητημ. σμά.) λέγει ὁ αὐτὸς Φώτιος, ὅτι τὸ „ ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον" δὲν σημαίνει προσωπον, ἀλλὰ αἰτίαν· ἤτοι διότι πάντες ἥμαρτον· συμφώνως δηλαδὴ μὲ τὸν Ἱερὸν Θεοφύλακτον. Περὶ τῆς συγκοινωνίας καὶ μεταδόσεως τῆς προπατορικῆς ἁμαρτίας, πολλαὶ δόξαι αἱρετικαὶ ἀνεφύησαν· οἱ μὲν γὰρ Καρποκρατιανοί, καὶ οἱ Ἀρμένιοι, καὶ οἱ νεώτεροι Ἀναβαπτισταί, καὶ οἱ Σαχραμενταῖοι ἐφρόνησαν, ὅτι κἀθε ἄνθρωπος δὲν ἐκοινώνησε ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν αὐτοῦ. Οἱ δὲ Καλβῖνοι εἶπον, ὅτι μόνα τὰ ὑπὸ τῶν πίστων γεννώμενα νήπια δὲν ἐκοινώνησαν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν αὐτοῦ, ἀλλ' ὄχι καὶ τὰ ὑπὸ ἀπίστων γεννώμενα. Ἄλλοι δὲ προπατορικὸν ἁμάρτημα εἶπον, πῶς εἶναι ἡ ἄγνοια ὁποῦ ἔχει ὁ νοῦς εἰς τὸ ἀληθὲς, καὶ ἡ κλίσις ὁποῦ ἔχει ἡ θέλησις εἰς τὰ πάθη. Ταῦτα δὲ οὐκ εἰσὶ προπατορικὴ ἁμαρτία, ἀλλὰ ποιναὶ τῆς προπατορικῆς ἁμαρτίας. Καὶ ἄλλοι μὲν εἶπον, ὅτι προπατορικὴ ἁμαρτία εἶναι ἡ οὐσία τοῦ ἀνθρώπου, μεταδιδομένη εἰς ὅλους κατ' ἐνέργειαν μοιχθηρᾶς προαιρέσεως, εἰς οὐσίαν, καὶ φύσιν μεταβληθεῖσαν ἑκάστου. Οἱ δὲ Πελαγιανοί, μ' ὅλον ὁποῦ ἀπέβαλον τὴν προπατορικὴν ἁμαρτίαν ἀπὸ ὅλον τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, ἤθελον ὅμως ὅτι μεταδίδεται εἰς αὐτὸ κατά τινα μιμικὴν μίμησιν. Τὸ δὲ φρόνημα τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας εἶναι, ὅτι ἡ προπατορικὴ αὕτη ἁμαρτία, οὐχὶ οὐσία ἐστὶ, ἀλλ' ἔκτροπὴ τοῦ ὀρθοῦ λόγου, καὶ παρακοὴ τῆς χρεωστουμένης ὑπακοῆς εἰς τὴν ἐντολὴν τοῦ Δημιουργοῦ, καὶ οὐχὶ ἄγνοια τοῦ νοὸς, καὶ κλίσις τῆς θελήσεως εἰς τὰ χειρὶ, ἀλλ' αἰτία, καὶ ῥίζα πάντων, μεταδίδοται εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ἕως καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἐκ κοιλίας μητρὸς ἡγιασμένους, ἕως καὶ εἰς αὐτὸν τὸν Κύριον ἡμῶν Θεοτόκον, καὶ οχι εἰς μόνα τὰ ὑπὸ ἀπίστων γεννώμενα νήπια· οχι κατὰ μίμησιν, ἢ ἕξιν, ἀλλὰ κυρίως, καὶ κατ' ἀλήθειαν, καὶ πραγματικὴν κοινωνίαν· διὸ καὶ τὸ βρέφη, κυρίως καὶ ἀληθῶς εἰς ἄφεσιν τῶν τοιούτων ἁμαρτίας βαπτίζονται, κατὰ τὸν ῥητὸν Καινὸν τῆς ἐν Καρθαγένῃ Ἁγίας Συνόδου, ὡς ἀληθῶς, καὶ πραγματικῶς αὐτὰς κοινωνήσαντα. Διὰ ποῖον δὲ λόγον τὸν Ἀδὰμ ἁμαρτήσαντος, μεταδίδονται ἡ ἁμαρτία του εἰς τοὺς ἐξ αὐτοῦ γεννηθέντας, ὄρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ ῥητοῦ. Καινὸν τῆς ἐν Καρθαγένῃ ἐν τῷ ἡμετέρῳ νεοτυπώτῳ Καινονικῷ. Ὁ δὲ Ἀπόστολος ἐδῶ, μὲ ἕνα μόνον λόγον, τὸ „ ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον" ἐφανέρωσεν ὅτι ἐν τῷ Ἀδὰμ, πάντες ἥμαρτον οἱ ἐκ τοῦ Ἀδὰμ. Ὁ ὑλικὸς δὲ τρόπος, διὰ μέσου τοῦ ὁποίου τὸ προπατορικὸν ἁμάρτημα μεταδίδοται, κοινῶς οἱ Θεολόγοι λέγουσιν, ὅτι εἶναι ἡ ἐμπάθεια, καὶ ἐνδόνος ῥεῦσις τοῦ σπέρματος, ἐξ οὗ συναμβανόμεθα· διὸ καὶ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, ὡς μὴ ἐκ σπέρματος γεννηθέντα, αὐθέτερον ὁμολογοῦμεν τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος.

(2) Τύπος τοῦ Χριστοῦ ἦτον ὁ Ἀδὰμ, κατὰ τὸν Κορέσιον, ὅτι καὶ οἱ δύω ἐστάθησαν Πατέρες ἡμῶν· ὁ μὲν, κατὰ φύσιν, ὁ δὲ, κατὰ χάριν· ὅτι καὶ ὁ Ἀδὰμ δὲν εἶχε Πατέρα φυσικὸν ἐπὶ γῆς, ὁμοίως καὶ ὁ Χριστός. Πρέπει δὲ διαφορὰ εὑρίσκονται μεταξὺ τοῦ Ἀδὰμ, καὶ τοῦ Χριστοῦ. Α'. Ὅτι ὁ μὲν Ἀδὰμ ἐγινεν αἴτιος τῆς ἀπωλείας, ὁ δὲ Χριστὸς, αἴτιος τῆς σωτηρίας. Β'. Ὅτι ὁ μὲν Ἀδὰμ, μετέδωκε τῷ μίαν ἁμαρτίαν εἰς ὅλην τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν· ὁ δὲ Χριστὸς ἀπὸ ὅλας τὰς ἁμαρτίας ἠλευθέρωσεν αὐτὸν, καὶ ἀπὸ τὴν προπατορικὴν, καὶ ἀπὸ τὰς προσωπικάς. Γ'. Ὁ μὲν Ἀδὰμ, μᾶς ἐχώρισεν ἀπὸ τὸν Θεὸν, ὁ δὲ Χριστὸς μᾶς ἐφιλίωσε, καὶ μᾶς ἔνωσε μὲ τὸν Θεόν. Δ'. Ὅτι ὁ μὲν Ἀδὰμ μᾶς ἐπέκρωσε προσκαίρως, ὁ δὲ Χριστὸς μᾶς ἐζώωσεν αἰωνίως. Ε'. Ὅτι ὁ μὲν Ἀδὰμ δὲν ἔγινε πρόξενος ἁμαρτίας εἰς τοὺς Ἀγγέλους, ὁ δὲ Χριστὸς ἔγινε καὶ εἰς ἐκείνους πρόξενος σωτηρίας (ἤτοι τῆς εἰς τὸ κακὸν ἀστρεψίας), καὶ μείζονος χάριτος. Τρεῖς δὲ κατασκάσεις εἰσὶ, κατὰ τὸν αὐτὸν Κορέσιον· πρώτη ἡ ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ ἕως τοῦ Μωϋσῆ. β'. ἡ ἀπὸ τοῦ Μωϋσῆ ἕως τοῦ Χριστοῦ. γ'. ἡ ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ἕως τοῦ τέλους τοῦ Κόσμου· καὶ ἐν τῇ α. μὲν, ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία· ἐν δὲ τῇ β. ηὐξήνθη· ἐν δὲ τῇ γ. ἐφανίδη· καὶ ἡ μὲν ἦν, πρὸ τοῦ Νόμου· ἡ δὲ, ὑπὸ Νόμον, καὶ ἐν τῷ Νόμῳ· ἡ δὲ, ὑπὸ χάριν, καὶ ἐν τῇ χάριτι· καὶ αἱ μὲν δύω, εἶναι κατασκάσεις θανάτου· ἡ δὲ τρίτη εἶναι κατάσκασις ζωῆς.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τία ἐβασίλδυε καὶ φρὸ τῦ νόμυ. Ποία λοιπὸν ἦτον ἡ ἁμαρτία αὐτή; ἄρά γε ἡ ἁμαρτία ὀπῦ ἀκολυθεῖ ἀπὸ τὴν παράβασιν τῦ νόμυ; καὶ πῶς ἔμελλε νὰ ἦναι τοιαύτη ἁμαρτία, εἰς καιρὸν ὁπῦ ἀκόμη δὲν ἦτον νόμος; διὰ τί ἁμαρτία τότε λογίζεται, καὶ παράβασις, ὅταν ἦναι νόμος, τὸν ὁποῖον παραβαίνοντες οἱ ἄνθρωποι, λέγονται ὅτι ἁμαρτάνουν· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Θάνατος ἐβασίλδυσεν ἕως τῦ Μωϋσέως, ἤγυν καὶ φρὸ τῦ νὰ δοθῇ ὁ νόμος (Μωϋσῆν γὰρ ἐδῶ τὸν νόμον λέγει, κατὰ Θεοδώρητον)· „ἔχουσι γάρ φησι, Μωσέα (ἤτοι τὸν νόμον) καὶ „τὸς Προφήτας". (Λυκ. ιϛ'. 29.) Καὶ ὁ Ἀπόστολος λέγει· „ἀλλ' ἕως σήμερον, ἡνίκα ἀ„ναγινώσκεται Μωσῆς, κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται". (Β'. Κορινθ. γ'. 15.) ἐπειδή, λέγω, ὁ Θάνατος ἐβασίλδυσε καὶ φρὸ τῦ νὰ δοθῇ ὁ νόμος, λοιπὸν καὶ φρὸ τῦ νὰ δοθῇ νόμος, ἦτον ἁμαρτία, διὰ μέσυ τῆς ὁποίας ὁ Θάνατος ἐβασίλδυσε· δὲν ἤθελε βασιλδύση δὲ, ἀνίσως δὲν ἦτον ἁμαρτία ἡ σωσιτῶσα τὸν Θάνατον. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἀπεδείχθη, ὅτι ἀπὸ τὴν παράβασιν τῦ νόμου ἁμαρτία ἀκόμη δὲν ἦτον (διὰ ὅ,τι οὐδὲ ὁ παραβαινόμενος νόμος δὲν ἦτον) λείπεται νὰ ἦναι ἡ ἁμαρτία αὕτη, ἐκείνη ἡ τῦ Ἀδὰμ· διὰ τὴν ὁποίαν ὁ Θάνατος ἐβασίλδυσε, καὶ εἰς ἐκείνυς ὁπῦ δὲν ἥμαρτον μὲν, ὅσον τὸ κατ' αὐτὺς, (ἐπειδὴ δὲν αὐτοὶ δὲν ἔλαβον νόμον, καὶ ἐντολὴν παρὰ τῦ Θεῦ, μηδὲ ἐπαρέβησαν αὐτὸν, διὰ τῦτο ἐδὲ λέγονται πῶς ἥμαρτον) ἥμαρτον ὅμως κατὰ τὸ ὁμοίωμα τῆς παραβάσεως τῦ Ἀδὰμ, καὶ ἔγιναν κοινωνοὶ εἰς τὴν ἁμαρτίαν ἐκείνου, καθ' ὃ προπάτορος, ὅς τις εἶναι τύπος τῦ Χριστῦ· διὰ τί, καθὼς ὁ παλαιὸς Ἀδὰμ ἔκαμεν ὑποδίκυς εἰς τὴν ἐδικὴν τυ ἁμαρτίαν, καὶ παράβασιν ὅλυς τὺς ἀνθρώπυς, καὶ μ' ὅλον ὁπῦ δὲν ἁμάρτησαν ἐκεῖνοι, (οἱ ἴδιοι δηλ. αὐτοπροσώπως.) τοιυτοτρόπως καὶ ὁ Χριστὸς ἐδικαίωσεν ὅλυς τὺς ἀνθρώπυς, καὶ μ' ὅλον ὁπῦ οἱ ἄνθρωποι δὲν ἔκαμαν ἔργα ἄξια δικαιώσεως. Διὰ τῦτο ὁ παλαιὸς Ἀδὰμ, τύπος εἶναι τῦ μέλλοντος, ἤτοι τῦ Χριστῦ, τῦ νέυ Ἀδάμ.

15. „Ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα, οὕτω καὶ τὸ χάρισμα· εἰ γὰρ „τῷ τῦ ἑνὸς παραπτώματι, οἱ πολλοὶ (1) ἀπέθανον, πολ„λῷ μᾶλλον ἡ χάρις τῦ Θεῦ, καὶ ἡ δωρεὰ, ἐν χάριτι τῇ „ἑνὸς ἀνθρώπυ Ἰησῦ Χριστῦ, εἰς τὺς πολλὺς ἐπερίσσευσε".

16. „Καὶ οὐχ' ὡς δι' ἑνὸς ἁμαρτήσαντος, τὸ δώρημα· τὸ μὲν γὰρ „κρίμα, ἐξ ἑνὸς εἰς κατάκριμα· τὸ δὲ χάρισμα, ἐκ πολλῶν „παραπτωμάτων εἰς δικαίωμα".

Οὐχι μόνον, λέγει, τόσον μᾶς ὠφέλησεν ὁ Χριστὸς, ὅσον μᾶς ἔβλαψεν ὁ Ἀδάμ· ἀλλὰ πολὺ περισσότερον ὁ Χριστὸς μᾶς ὠφέλησε, παρὰ ὁπῦ μᾶς ἔβλαψεν ὁ Ἀδάμ· διὰ τί, ἀνίσως ἡ ἁμαρτία τῦ Ἀδὰμ τόσον ἐδυνήθη νὰ πάμῃ, ὥστε ὁπῦ ὁ σῶς νὰ πταίσῃ, καὶ ὅλοι οἱ ἐξ ἐκείνυ γεννηθέντες, νὰ κατακριθῦν νὰ ἀποθάνουν, καὶ χωρὶς νὰ πταίσων· πολλῷ μᾶλλον ἡ χάρις τῦ Θεῦ, καὶ Πατρὸς, καὶ ἡ μόνη τότε, ἀλλὰ καὶ τῦ Υἱῦ αὐτῦ Ἰησῦ Χριστῦ, θέλει περισσεύσει εἰς τὺς πολλὺς ἄφθονος χυθεῖσα (2); Καὶ δὲν θέλει εἶναι τὸ χάρισμα τῦ Θεῦ

(1) Τὸ „οἱ πολλοὶ" ἐνταῦθα ἐκλαμβάνεται ἀντὶ τῦ Πάντες, καθὼς φροϊὸν ὁ αὐτὸς Παῦλος ἑρμηνεύει τῦτο λέγων· „Ἄρα οὖν ὡς δι' ἑνὸς παραπτώμα„τος εἰς πάντας ἀνθρώπυς εἰς κατάκριμα". (Στίχ. 18.) πάντες γὰρ οἱ ἀπὸ τῦ Ἀδὰμ κατὰ διαδοχὴν γεννηθέντες διὰ σπερμογονίας, ἀπέθανον, καὶ κατεκρίθησαν, καὶ ἀχὶ ἄλλοι μὲν, ἄλλοι δ' ἔ. Οὕτω καὶ τὸ λόγιον τῦ Κυρίυ ἐκεῖνο· „πίετε ἐξ αὐτῦ πάντες, τῦτό ἐστι „τὸ αἷμά μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ πολλῶν ἐκχυνόμε„νον" αὐτὶ τῦ πάντων ἐννοεῖται, κατὰ τρόπον συνεκδοχῆς, τὸ περισσοτέρου μέρους, αὐτὶ τῦ καθόλου νομιζομένου, καὶ ἐκλαμβανομένου, καθ' ὅτι καὶ οἱ πάντες, πολλοί εἰσιν.

(2) Ἄριστα καὶ ὁ σοφὸς Φώτιος τὰ ἀποσολικὰ πῦρα ἑρμηνεύων λέγει· ὅτι τρία τινα εἰς αὐτὰ θεωρῦνται· ἐναντιότης, ὁμοιότης, καὶ ὑπερβολὴ κατὰ τὴν ὁμοιότητα· ἐναντιότης μὲν, ὅτι ἦναι ἐναντία ἀλλήλων ἡ ἁμαρτία, καὶ τὸ ἀναμάρτητον· ἡ φρὸς Θεὸν ἔχθρα, καὶ ἡ φρὸς Θεὸν καταλλαγὴ· κατάκριμα, καὶ δικαίωμα· ἀπώλεια, σῶμα, θάνατος, καὶ σωτηρία, καὶ ἀνάστασις, καὶ ζωή. Ὁμοιότης δὲ πάλιν ἦναι, ὅτι καθὼς διὰ τῦ ἑνὸς Ἀδὰμ, ἠκολύθησαν τὰ κακὰ εἰς ὅλυς· ἔτζι διὰ τῦ ἑνὸς Χριστῦ, ἠκολύθησαν εἰς ὅλους τὰ ἀγαθά. Ἡ δὲ ὑπερβολὴ θεωρεῖται εἰς αὐτά· ὅτι εἰς μὲν τὰ κακὰ, σωμήργησαν μετὰ τὸν ἕνα Ἀδὰμ, οἱ πολλοὶ, διὰ ὅλῃ φροαιρετικῶν αὐτῶν ἁμαρτιῶν· εἰς δὲ τὰ ἀγαθὰ, ὐδεὶς ἐσωμήργησεν, ἢ ἐβοήθησεν· ἀλλὰ μόνυ τῦ Χριστῦ τὸ χάρισμα, καὶ κατόρθωμα ἔγινε. Καὶ πάλιν· ὅτι ὄχι μόνον ἀνηρέθησαν τὰ κακὰ ὑπῦ ἐφρυξεν ὁ Ἀδὰμ, καὶ οἱ τρύτυ ἀπόγονοι· ἀλλὰ καὶ ἐδοθησαν φρὸς

Θεῦ τόσον μόνον, ὅσον ἔγινε καὶ τὸ κατάκριμα τὸ μεταδοθὲν εἰς πάντας, διὰ μέσου τοῦ υἱοῦ Ἀδὰμ ὅπου ἥμαρτε· διὰ τί, τὸ μὲν κρίμα, ἤτοι ἡ κατάκριτος ἁμαρτία, ἀπὸ τὸν ἕνα Ἀδὰμ χυθεῖσα, ἐγίνετο παύτοτε εἰς τοὺς ἀπογόνους του εἰς κατάκριμα, ἤτοι εἰς θάνατον, ἢ καὶ εἰς περισσοτέρας ἁμαρτίας· ὥστε ὅπου νὰ κυριεύωνται οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τὸν θάνατον, καὶ ἀπὸ πολλὰς ἁμαρτίας· τὸ δὲ χάρισμα τοῦ Θεοῦ ἔγινεν εἰς δικαίωμα ἀπὸ πολλὰς ἐκείνας ἁμαρτίας· ἤγεν ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, δὲν ἀνέτρεφε μόνον ἐκείνην τὴν μίαν ἁμαρτίαν τοῦ Ἀδὰμ· ἀλλὰ ἀκόμη καὶ ὅλας τὰς ἄλλας ἁμαρτίας τὰς προαιρετικὰς τῶν ἀνθρώπων, αἱ ὁποῖαι ἐφάνθησαν ὕστερον ἀπὸ τὴν προπατορικὴν ἐκείνην ἁμαρτίαν· διὰ τί ἡ χάρις αὐτὴ τοῦ Χριστοῦ, λύσασα ὅλας τὰς ἁμαρτίας ὅπου ἐφάνθησαν μετὰ τὴν παράβασιν, ἔγινεν εἰς ἡμᾶς δικαίωσις, ἤτοι μᾶς ἐδικαίωσε διὰ μέσου τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος (1).

17. „Εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσε διὰ „τοῦ ἑνὸς, πολλῷ μᾶλλον οἱ τὴν περισσείαν τῆς χάριτος, καὶ „τὴν δωρεὰν τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες, ἐν ζωῇ βασιλεύσουσι „διὰ τοῦ ἑνὸς Ἰησοῦ Χριστοῦ".

18. „Ἄρα οὖν, ὡς δι' ἑνὸς παραπτώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς „κατάκριμα· οὕτω καὶ δι' ἑνὸς δικαιώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους „εἰς δικαίωσιν ζωῆς".

Ἀνίσως, λέγει, τὸ νὰ φάγῃ ἀπὸ τὸ ξύλον τῆς γνώσεως ἕνας μόνος ἄνθρωπος ὁ Ἀδὰμ, ἔκαμε νὰ βασιλεύσῃ ὁ θάνατος εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους· πολλῷ μᾶλλον ἡμεῖς οἱ πιστοὶ ὁπού ἐλάβομεν τὴν περίσσειαν, καὶ πλουσιότητα τῆς χάριτος, καὶ ὁπού ἐδικαιώθημεν, πολλῷ μᾶλλον, λέγω, ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ θέλομεν ζήσομεν, καὶ θέλομεν βασιλεύσομεν διὰ μέσου τοῦ υἱοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ; τότε γὰρ εἴμεθα ἀδελφοὶ, καὶ τότε καπεχάθημεν σύσωμοι, καὶ συνάθημεν μὲ αὐτὸν τόσον πολὺ, καθὼς εἶναι ἡνωμένον καὶ τὸ σῶμα μὲ τὴν κεφαλήν· διὰ τί, μήπως ἐλάβομεν, λέγει, ἕνα μόνον, καὶ γυμνὸν ἀγαθὸν ἀπὸ τὸν Χριστὸν, διὰ νὰ διτάζωμεν καὶ εἰς τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ, ὁπού ἐλπίζομεν παρ' αὐτοῦ νὰ λάβωμεν; ὄχι· ἀλλὰ τὰ ἀγαθὰ αὐτοῦ ἐπληθύνθησαν εἰς ἡμᾶς μὲ περίσσειαν χάριτος· καὶ ὁμοιάζομεν κατὰ τοῦτο μὲ ἕνα, ὁπού χρεωστεῖ μυρία, καὶ ὁπού βαλθῇ εἰς φυλακὴν διὰ τὸ χρέος του, ὁμοῦ μὲ τὴν γυναῖκα, καὶ τέκνα του· ἔπειτα δὲ, δὲν ἐλευθερωθῇ μόνον ἀπὸ τὴν φυλακὴν, καὶ ἀπὸ τὸ χρέος ὁπού ἔχει, ἀλλὰ λάβῃ καὶ πολὺς τόπους μυεία, καὶ ἀνακάθηματα πλουτεῖα· καὶ μετὰ ταῦτα αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐμβαίνῃ εἰς τὰ βασιλικὰ παλάτια, ἤθελεν ἀξιωθῇ τιμῆς πολλῆς, καὶ γνώσεως τοῦ Βασιλέως υἱός. (2) Συμπεραίνωντας λοιπὸν τὸ νόημα τοῦ λόγου του ὁ Ἀπόστολος, λέγει· ἄρα, κα-

---

πολὺς πούπους καὶ ἀγαθὰ ἀπὸ τὸν Χριστόν· μάλιστα δὲ ἡ ὑπερβολὴ αὕτη ἐφάνη, κατὰ τὸν Οἰκουμένιον, ὅτι ὁ μὲν θάνατος, ἀρχὴν λαβὼν τὴν τοῦ Ἀδὰμ ἁμαρτίαν, ἔλαβε πολὺς πούπους συνέργειαν καὶ πρὸς προαιρετικὰς τῶν ἀνθρώπων ἁμαρτίας, καὶ ὅπως ἐθανάτωσεν ὅλους· ἡ δὲ τοῦ Χριστοῦ Χάρις, χωρὶς τῆς συνεργείας τῶν ἀνθρώπων, ἐξεπλώθη εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους· ἐπειδὴ ἡ διὰ Χριστοῦ δοθεῖσα ἀνάστασις, καὶ ζωὴ, καὶ εἰς τοὺς ἀπίστους Ἰουδαίους, καὶ Ἕλληνας, τοὺς μὴ μόνον μὴ πιστεύοντας, ἀλλὰ καὶ βλασφημοῦντας, καὶ πολεμοῦντας τὸν τοῦ Χριστοῦ Πίστιν, καὶ εἰς αὐτοὺς, λέγω, ἡ ἀνάστασις, θέλει δοθῇ· πάντες γὰρ μέλλουν νὰ ἀναστηθοῦν, καὶ πιστοὶ, καὶ ἄπιστοι.

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει, ὅτι ἄνθρωπον ὀνομάζει ἐδῶ τὸν Χριστὸν, διὰ νὰ δείξῃ ἀκριβῶς τὸν τύπον τοῦ Ἀδὰμ· ὅτι καθάπερ ἐκεῖ, δι' ἑνὸς ἀνθρώπου ὁ θάνατος· οὕτω καὶ δι' ἑνὸς ἀνθρώπου ἐναυλοῦται ἡ τοῦ θανάτου καταλυσις.

(2) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος λέγει, ἑρμηνεύων τὸ ῥητὸν τοῦτο, ὅτι τόσον πλουσίαν ἐκκοποίησιν, καὶ κανόνα ἔκαμεν ὁ Χριστὸς διὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἀπὸ Ἀδὰμ ἕως τῆς συντελείας τοῦ Κόσμου, ὥστε ὅλους ἡ ἁμαρτίας τοῦ Κόσμου, συγκεκρυμμένους μὲ αὐτὴν, φαίνονται ὡσὰν μία ῥανίδα νεροῦ συγκεκρυμμένη μὲ ἕνα πέλαγος. „Πολλῷ γὰρ πλείονα ὢν „ὀφείλομεν κατέβαλεν ὁ Χριστὸς, καὶ τοσούτῳ πλείο„να, ὅσῳ τοῦ ῥανίδα μικρὰν πέλαγος ἄπειρον. Μὴ „τοίνυν ἀμφίβαλε, ἄνθρωπε, τοσοῦτον πλοῦτον ὁρῶν ἀ„γαθῶν· μηδὲ ζήτει, πῶς ὁ σπινθὴρ ἐκεῖνος τοῦ θανά„του, καὶ τῆς ἁμαρτίας ἐλύθη, τοσούτης θαλάττης χα„ρισμάτων ἐπεκεχύθησαν αὐτῷ". (Ὁμιλ. ι. εἰς τὴν τοῦ Ῥωμ.) Καὶ ὁ Ἱεροσολύμων δὲ Κύριλλος οὕτω λέγει· „ἡ τοσοῦτον ἡμεῖς ἁμαρτήσαμεν, ὅσον ἐκεῖνος". „(ὁ Χριστὸς δηλ.) δικαίως ἐφάνθη". (Κατηχ. γ'.) Καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος. „Εἰ ἡ γεῦσις κατέκρι„νε, πόσῳ μᾶλλον τὸ Χριστοῦ παθὸν ἐδικαίωσε"; (Λόγ. εἰς τὰ Γενέθλια). Ὅπερ ἑρμηνεύων ὁ σχολιαστὴς Νικήτας λέγει· „Καὶ ἐκεῖ μία ἀθέσις ἡ γεῦσις, „κατέκρινεν ἡμᾶς, πόσῳ μᾶλλον ἐδικαίωσεν ἡμᾶς ὁ „Ἰησοῦς Χριστὸς, παθὼν ὑπὲρ ἡμῶν τὸ πάθος, ὅπερ „ὑ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καθὼς διὰ μέσου τοῦ παραπτώματος τοῦ ενὸς Ἀδὰμ, ἦλθεν ἡ κατάκρα καὶ κατάδικη εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους (βλέπε δὲ, πῶς ἐκεῖνο ὁποῦ εἶπεν ἀνωτέρω κείμα, τώρα τὸ ὀνομάζει παράπτωμα, ἤτοι τὴν ἁμαρτίαν τοῦ Ἀδὰμ) ἔτζι καὶ διὰ τοῦ δικαιώματος τοῦ ενὸς Χριστοῦ, ἦλθεν ἡ δίλογία, καὶ χάρις εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς, ἀντὶ μὲν τῆς ἁμαρτίας, δικαίωσιν, ἀντὶ δὲ τοῦ θανάτου, ζωὴν (1).

19. „Ὥσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ενὸς ἀνθρώπου, ἁμαρτωλοὶ „κατεστάθησαν οἱ πολλοὶ, οὕτω καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ενὸς δί„καιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί".

Δὲν εἶναι ταυτολογία, καθὼς φαίνεται, εἰς τὰ ἀποστολικὰ ταῦτα ῥήματα· ἀλλ' ἐπειδὴ εἶπεν ἀνωτέρω ὁ θεῖος Ἀπόστολος, ὅτι, καθὼς διὰ τοῦ σφάλματος τοῦ ενὸς, ἔτζι καὶ διὰ τοῦ δικαιώματος τοῦ ενὸς· τώρα ἐξηγεῖ τί ἦτον τὸ σφάλμα τοῦ ενὸς, καὶ λέγει· ὅτι ἦτον ἡ παρακοὴ, διὰ μέσου τῆς ὁποίας κατεστάθησαν ἁμαρτωλοὶ οἱ πολλοὶ, ἤτοι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ὑπεύθυνοι ἔγιναν εἰς τὴν κόλασιν, καὶ καταδίκοι εἰς τὸν θάνατον. Τί δὲ εἶναι καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ ενὸς, ἤτοι τοῦ Χριστοῦ; καὶ λέγει ὅτι ἦτον ἡ ὑπακοὴ, ἡ μέχρι θανάτου, καὶ θανάτου σταυρικοῦ, διὰ μέσου τῆς ὁποίας ὑπακοῆς, σωτερεύθη ὁ θάνατος, καὶ ἡμεῖς ἐλευθερώθημεν ἀπὸ τὴν καταδίκην ἐκείνου.

20. „Νόμος δὲ παρεισῆλθεν, ἵνα πλεονάσῃ τὸ παράπτωμα. Οὗ „δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις".

Ἐπειδὴ ἔδειξεν ὁ Παῦλος ὅτι ὅλοι οἱ ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ γεννηθέντες κατεδικάθησαν, ἀπὸ δὲ τὸν Χριστὸν ἐσώθησαν, ἀκόλουθον δὲ ἦτον νὰ ἀπορήσῃ τινὰς, καὶ νὰ εἰπῇ· τί ἔκαμνε λοιπὸν ὁ νόμος τόσους χρόνους, ἴσως καὶ ὁ Χριστὸς μᾶς ἐδικαίωσε, καὶ ὄχι ὁ νόμος; Καὶ ἀποκρίνεται, ὅτι ὁ νόμος παρεισῆλθεν· ἀντὶ τοῦ τότε καιρὸν ἐδόθη, καὶ ὄχι προηγουμένως, καὶ κυρίως· τότε καιρὸν δὲ δοθεὶς ἐπερίσσευσε τὴν ἁμαρτίαν· διὰ τί ἔδιδε πολλὰς ἐντολὰς, τὰς ὁποίας ἐπειδὴ καὶ ἐπαράβαιναν οἱ ἄνθρωποι, διὰ τοῦτο ἐπερίσσευσεν ἡ ἁμαρτία. Τὸ δὲ, ἵνα, ἐδῶ δὲν εἶναι αἰτιολογικὸν, ἀλλὰ ἀποβατικόν· ἤτοι ἀπὸ τὴν ἀπόβασιν, καὶ τὸ τέλος, τοῦτο ἠκολού-

---

„ὑπέμεινεν ἐπὶ πάσης τῆς ἁγίας ἀυτοῦ σαρκός"; Ἀπὸ τὸ Ἀποστόλου δὲ ἐραυίδη, φησὶ, καὶ αὖτη ἡ συνοια, λέγοντος· „Ἆρα ἓν ὡς δι' ενὸς παραπτώματος, „εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα· οὕτω καὶ δι' ενὸς „δικαιώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς δικαίωσιν ζωῆς". Καὶ εἶναι γνώμη πολλῶν Θεολόγων, ὅτι τόσον πλουσία εἶναι ἡ ἱκανοποίησις ὁποῦ ἔκαμεν ὁ Χριστὸς μὲ τὸ πάθος του, εἰς τρόπον ὁποῦ εἶναι ἀρκετὴ νὰ σώσῃ καὶ τοὺς δαίμονας ὅλους, ἐὰν αὐτοὶ ἤθελαν μετανοήσειν· καὶ ἡ αἰτία εἶναι, διὰ τί τὸ πρόσωπον ὁποῦ ἔλαβε τὰ πάθη, καὶ τὸν θάνατον, μὲ τὸ νὰ ἦναι ἀπείρου τιμῆς, ἂν μόνον ἐλάμβανεν εὐὰ ὀλίγον πόνον, καὶ μίαν μόνην ῥάσιγα, ἦτον ἀρκετὸς κανόνας διὰ ὅλας τὰς περασμένας ἁμαρτίας τῶν ἀνθρώπων· πόσῳ μᾶλλον ὁποῦ ἔπαθε τόσα καὶ τόσα; Διὰ τοῦτο καὶ μερικοὶ Διδάσκαλοι δύτυχῶς ὀνομάζουσι τὸ πάθος τοῦ Ἀδὰμ, διὰ τί ἐκ τούτου ἀπέβη καὶ δύτυχήσαμεν τόσας χάριτας.

(1) Τὸ ῥηθὲν τοῦτο ἑρμηνεύων Γεώργιος ὁ Κορέσσιος λέγει, ὅτι οἱ μὲν Φιλόσοφοι ἤθελον πῶς φυσικὸς νὰ ἦναι ὁ θάνατος, κατὰ τὰς Νόμους τῆς φύσεως ἀκολουθῶν, διὰ τὸ ἐξ ἐναντίων εἶναι τὸ σῶμα συνθέτον, ὁ δὲ Σολομὼν λέγων· „ὁ Θεὸς θάνατον οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ τέρπεται ἐπ' ἀπωλείᾳ ζώντων". (Σοφ. ά. 13.) Καὶ „φθόνῳ δὲ διαβόλου θάνατος εἰσῆλθεν εἰς „τὸν Κόσμον". (Σοφ. β. 24.) ὁμοίως καὶ ὁ Ἀπόστολος ἐδῶ „ἐν τῷ τοῦ ενὸς παραπτώματι ὁ θάνατος ἐ„βασίλευσε διὰ τοῦ ενός". Καὶ ὁ Ἀδελφόθεος Ἰάκωβος· „ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκύει θάνα„τον". (Ἰάκ. ά. 15.) οὕτω, λέγω, ταῦτα λέγοντες, ἀποδεικνύουσι ὅτι ὁ θάνατος δὲν εἶναι κατὰ φύσιν, ἀλλὰ εἶναι ποινὴ, καὶ τιμωρία, καὶ τῆς ἁμαρτίας ἔκγονον· καὶ ἡ μὲν μήτηρ τῆς ἁμαρτίας, εἶναι ἡ κατ' ἐξιν ἐπιθυμία· ὁ δὲ πατήρ της, εἶναι ἡ ἐλευθέρα θέλησις, (ἤ καὶ ὁ Διάβολος). τὸ δὲ σπέρμα τῆς μητρὸς, εἶναι ἡ ὁρμὴ, καὶ ἡδονή· τὸ δὲ σπέρμα τοῦ πατρὸς, ἤτοι τῆς θελήσεως, εἶναι ἡ συγκατάθεσις· τὸ δὲ τέκνον αὐτῶν, εἶναι ἡ ἐμφωλεύσασα ἁμαρτία, ἡ ὁποία ἂν εἶναι ἔμβρυον ἀτελὲς, καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ συγγνωστὴ, καὶ ἀθανάσιμος ἁμαρτία· ἂν εἶναι τέλειον, καὶ εἰδοποιημένον, καὶ γεννημένον, καὶ εἶναι ἡ θανάσιμος ἁμαρτία· ἀνεψιὸς δὲ τῆς Μητρὸς, καὶ τοῦ Πατρὸς, εἶναι ὁ θάνατος· φρονογενῆ δὲ θάνατον θέλει ὁ θεῖος Γρηγόριος ὁ Διάλογος νὰ ἦναι ἡ ὑπερηφάνεια, ἥτις ἐθανάτωσε καὶ τοὺς Ἀγγέλους εἰς τὸν Οὐρανὸν, καὶ τὸν Ἀδὰμ εἰς τὴν γῆν· ὅθεν εἶπεν ὁ Σειράχ· „ἀρχὴ ὑπερηφανίας ἁ„μαρτία". (Σειρ. ί. 13.) Ἄλλοι δὲ θέλουσι νὰ ἦναι ὁ βίαιος θάνατος, καθὼς σωέβη ἐπὶ τοῦ Ἄβελ φρόνου ἀποθανόντος βιαίως ἐπὶ τῆς γῆς.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λέθησεν· ἐπειδὴ ἐδόθη μὲν ὁ νόμος διὰ νὰ ὀλιγοσθύσῃ, καὶ νὰ χαλάσῃ τὴν ἁμαρτίαν, ἀπέβη ὅμως καὶ ἔγινε τὸ ἐναντίον, διὰ τὴν ἀμέλειαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὄχι διὰ τὴν φύσιν τοῦ νόμου· ἐπειδὴ δὲ ἐπερίασθσεν ἡ ἁμαρτία διὰ μέσου τοῦ νόμου, διὰ τοῦτο ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, ἐπερίασθσεν ὑπὲρ τὴν ἁμαρτίαν, διὰ μέσου τοῦ Χριστοῦ· ἐπειδὴ δὲν ἠλθύθέρωσε τοὺς ἀνθρώπους μόνον ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐδικαίωσε, καὶ τοὺς ἔκαμεν Οὐρανίους, καὶ Υἱοὺς Θεοῦ· διὰ τοῦτο δὲν εἶπεν ὁ Παῦλος ὅτι ἐπερίασθσεν ἡ χάρις, ἀλλ' ὑπερεπερίασθσε, φανερόνωντας μὲ τὴν λέξιν ταύτην, τὸ πλῆθος αὐτῆς, καὶ τὴν ἀφθονίαν (1).

21. „Ἵνα, ὥσπερ ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτω καὶ ἡ „χάρις βασιλεύσῃ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον".

Μὲ τὸ νὰ εἶπεν ὁ Ἀπόστολος ἀνωτέρω, ὅτι ὑπερεπερίασθσεν ἡ χάρις, δείχνει ἐδῶ καὶ τὸ εὔλογον τοῦ πράγματος, διὰ νὰ μὴν ἀπιστῶμεν· καὶ λέγει, ὅτι ἡ μὲν ἁμαρτία ἦτον εἰς τάξιν Βασιλέως· ὁ δὲ θάνατος, ἦτον εἰς τάξιν Στρατιώτου, ἁρματωμένου ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας. Ἀνίσως λοιπὸν ἡ ἁμαρτία, ἐβασίλευσεν εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους, ἔχουσα τὸν θάνατον ὡσὰν σῶα στρατιώτην της· πολλῷ μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ Χριστοῦ θέλει βασιλεύσει εἰς ἡμᾶς; Ἡ χάρις δὲ αὐτη, ἔχει μὲν μαζί της τὴν δικαιοσύνην, τὴν φθαρτικὴν τῆς ἁμαρτίας· διὰ μέσου δὲ τῆς φθορᾶς τῆς ἁμαρτίας, φθείρει ὅμως καὶ τὸν θάνατον, καὶ φέρει ζωὴν αἰώνιον. Ἔγινε λοιπὸν ὡσὰν σῶας πόλεμος, ἀπὸ δύω ἐναντίας ἐχθρές· καὶ ἡ μὲν ἁμαρτία, εἶχε στρατιώτην της τὸν θάνατον· ἡ δὲ χάρις, εἶχε στρατιώτην της τὴν δικαιοσύνην. Ἐθανάτωσε λοιπὸν ἡ δικαιοσύνη τὴν βασίλισσαν ἁμαρτίαν, καὶ μαζὶ μὲ τὴν ἁμαρτίαν, ἐθανάτωσεν ὁμοῦ καὶ τὸν θάνατον· καὶ λοιπὸν ἐμβῆκεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους ζωὴ αἰώνιος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ϛ'.

1. „Τί οὖν ἐροῦμεν; ἐπιμενοῦμεν τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ χάρις πλεο„νάσῃ";
2. „Μὴ γένοιτο! οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσο„μεν ἐν αὐτῇ";

Ἐπειδὴ εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Παῦλος ὅτι ὅπου ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίασθσεν ἡ χάρις, ἴσως ἤθελεν εἰπῇ τινας· λοιπὸν ἂς μὴ παύσωμεν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, διὰ νὰ φανῇ εἰς ἡμᾶς περισσότερα ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ· ταύτην λοιπὸν τὴν αὐτίσασιν λύωντας ὁ Ἀπόστολος, λέγει ἀρνητικῶς· μὴ γένοιτο! τὸν ὁποῖον τοῦτον λόγον συνειθίζει νὰ λέγῃ ὁ Παῦλος εἰς τὰ πολλὰ ὁμολογούμενα, καὶ φανερὰ ἄτοπα· ἔπειτα κάμνει καὶ συλλογισμὸν ἐπάνω εἰς τοῦτο, λέγων· ὅτι ἡμεῖς ἀπεθάνομεν καπὰ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ ἐγίναμεν νεκροὶ εἰς αὐτὴν, διὰ μέσου τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος, ὥστε πλέον νὰ μὴν ὑπακούωμεν εἰς αὐτήν. Καὶ λοιπὸν, πῶς πάλιν θέλομεν ζήσομεν εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ὥστε ὁποῦ νὰ ἔχωμεν σχέσιν, καὶ οἰκειότητα μὲ αὐτὴν, καὶ νὰ τῆς ὑπακούωμεν; Ἐκ τῶν λόγων δὲ τούτων μανθάνομεν, ὅτι κάθε πιστὸς Χριστιανὸς, νεκρόνεται μὲν εἰς τὴν ἁμαρτίαν, διὰ μέσου τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος· ἐὰν δὲ ἀμελήσῃ, αὐτὸς ἀνασαίνει τὸν ἑαυτόν του, καὶ τὸν ζωντανεύει πάλιν εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ὥστε ὁποῦ νὰ μολυνέται μὲ αὐτήν· καθὼς ἐκ τοῦ ἐναντίου, καὶ ὅποιος εἶναι ἐπιμελὴς, καὶ ἀγωνιστὴς, αὐτὸς παύποτε φυλάττει εἰς τὸν ἑαυτόν του τὴν εἰς τὴν ἁμαρτίαν νέκρωσιν ταύτην· καὶ ἂν ἡ ἁμαρτία μυρίαις φοραῖς τὸν προσάζῃ νὰ τῆς ὑπακούσῃ, αὐτὸς ὅμως ὡς νεκρὸς, δὲν ὑπακούει εἰς αὐτήν.

3. „Ἢ

(1) Ὁ δὲ Γεννάδιος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ἑρμηνεύων τὸ ῥητὸν τοῦτο λέγει, ὅτι τοῦτο ὁμοιάζει μὲ ἐκεῖνο ὁποῦ λέγει ὁ αὐτὸς Παῦλος εἰς τὴν πρὸς Γαλάτας ἐπιστολήν. „Τί οὖν ὁ Νόμος; τῶν παραβά„σεων χάριν προσετέθη". (Γαλ. γ'.) Τὸ δὲ ἵνα, ἐβαλεν ἐδῶ, κατὰ τὸ ἰδίωμα τῆς Γραφῆς, σημαίνει δὲ τὸ ἀκόλουθον· ἤτοι τὸ ἵνα δὲν γίνεται αἰτιολογικὸν, ἀλλὰ ἀποβατικόν· ἀφ' ἧς γὰρ ὁ Νόμος ἐδόθη, ἐπερίσσευσαν τὰ ἁμαρτήματα· διὰ τί ὅσον ἦταν ἡ παραγγελίαις τοῦ Νόμου περισσότεραις, τόσον ἐπαραβαίνοντο, ἐπειτα ἠκολούθη καὶ ἀπέβη νὰ γίνωνται τόσον περισσότερα τὰ ἁμαρτήματα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

3. „Ἢ ἀγνοεῖτε (1), ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν (2), εἰς
„τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν“;
4. „Συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ Βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον·
„ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ Πατρὸς,
„οὕτω καὶ ἡμεῖς, ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν“.

Προθέττει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος τὸν τρόπον, καὶ τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὁποίαν ἡμεῖς ἀπεθάνομεν κατὰ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ λέγει· ὅτι διὰ μέσου τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος ἀποθνήσκομεν κατ' αὐτήν· διὰ τί εἰς τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ ἐβαπτίσθημεν, ἤτοι ἐβαπτίσθημεν διὰ νὰ ἀποθάνωμεν καὶ ἡμεῖς προαιρετικῶς, καθὼς ἐκεῖνος πραγματικῶς ἀπέθανεν· ἐπειδὴ, ἐκεῖνα ὁπού ἔγιναν εἰς τὸν Χριστὸν, ὁ Σταυρὸς, καὶ ὁ τάφος, τοῦτο γίνεται καὶ εἰς ἡμᾶς τοὺς Χριστιανοὺς, τὸ Βάπτισμα (3), αὖ καὶ ὄχι παρὰ τὰ αὐτὰ πράγματα (4). Διὰ τί, ὁ μὲν Χριστὸς, κα-

(1) Ἐν ἄλλοις, ἢ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί.
(2) Ἐν ἄλλοις, εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐβαπτίσθημεν.
(3) Ὅθεν καὶ ἐν ταῖς Ἀποστολικαῖς Διαταξέσι γέγραπται· „ἔστι τοίνυν, τὸ μὲν Βάπτισμα, εἰς τὸν
„θάνατον τοῦ Κυρίου διδόμενον· τὸ δὲ ὕδωρ, ἀντὶ τῆς
„πηγῆς· τὸ ἔλαιον, ἀντὶ τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου· ἡ
„σφραγὶς, ἀντὶ τοῦ Σταυροῦ· τὸ μῦρον, βεβαίωσις τῆς
„ὁμολογίας· ἡ κατάδυσις, τοῦ σωματοθαπῆναι· ἡ ἀνά-
„δυσις, τοῦ σωματαναστῆναι“. (Βιβλ. γ'. Κεφ. ιζ'.) Σημείωσαι δὲ, ὅτι διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος πρῶτον εἶπε τὸν θάνατον, δεύτερον τὸν ταφὸν, καὶ τρίτον τὴν ἔγερσιν· διὰ τί κατὰ τὸν Μέγαν Βασίλειον· „ἀνάγκη τὸν ἀ-
„ποθανόντα ταφῆναι· καὶ τὸν ταφέντα ἐν τῷ ὁμοιώμα-
„τι τοῦ θανάτου, ἀναστῆναι διὰ τῆς ἐν Χριστῷ τοῦ Θεοῦ
„χάριτος, καὶ μηκέτι διὰ τὰς ἁμαρτίας τὸ προσωπον
„τοῦ ἔσω ἀνθρώπου, ὡς προκαυμα χύτρας ἔχειν· ἀλλ' ἐν
„τῷ πυρὶ φανερωθέντων τῶν ἁμαρτημάτων, καὶ διὰ τοῦ
„αἵματος τοῦ Χριστοῦ τὴν ἄφεσιν λαβόντων, λοιπὸν διὰ
„τῆς ἐν καινότητι ζωῆς ἀπαστράπτειν τὰ ἐν Χριστῷ
„δικαιώματα, ὑπὲρ παῦτα λίθον τίμιον πολλῷ“. (Λόγ. περὶ Βαπτίσματος, πῶς βαπτίζεται τις ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ).

(4) Ἀπορίας δὲ ἄξιον εἶναι, διὰ τί ὁ μὲν Κύριος εἶπε νὰ βαπτιζώμεθα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὁ δὲ Παῦλος λέγει ἐδῶ ὅτι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστόν. Ταύτην τὴν ἀπορίαν λύει ὁ Μέγας Βασίλειος, λέγων, ὅτι τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, σωρευτυγμενῶς περιέχει, καὶ τὸν χρίσαντα Πατέρα, καὶ τὸν χρισθέντα Υἱόν, καὶ τὸ χρίσμα τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· ὅθεν παῦτον εἶναι νὰ εἴπῃ τινάς, ὅτι ἐβαπτίσθημεν εἰς τὴν Ἁγίαν Τριάδα, καὶ ὅτι ἐβαπτίσθημεν εἰς τὸν Χριστόν. Τὰ δὲ λόγια τοῦ Μεγάλου Βασιλείου εἶναι παῦτα· „καὶ μηδένα παρακρυέσθω τὸ
„τοῦ Ἀποστόλου, ὡς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Ἁγίου
„Πνεύματος, ἐπὶ τῆς τοῦ Βαπτίσματος μνήμης πολ-
„λάκις παραλιμπάνοντος, μηδὲ διὰ τοῦτο ἀπαραπίπτειν τοῦ οἰέσθω τῶν ἐπικλήσιν εἶναι τῶν ὀνομάτων“. „Ὅσοι, φησὶν εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε“. (Γαλ. γ'. 27.) Καὶ πάλιν· „ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθητε“· „ἡ γὰρ τοῦ Χριστοῦ προσηγορία, τῆς πάντως ἐστὶν ὁμολογία· δηλοῖ γὰρ, τὸν τε χρίσαντα Θεὸν, καὶ τὸν χρισθέντα Υἱόν, καὶ τὸ χρίσμα τὸ Πνεῦμα .... φανέντα μὲν ποτὲ καὶ μόνα τοῦ Πνεύματος ἐπὶ τοῦ Βαπτίσματος μνημονεύσας“. „πάντες γὰρ φησὶν ἐν ἑνὶ σώματι, εἰς ἓν Πνεῦμα ἐβαπτίσθημεν“. (Α'. Κορ. ιβ'. 11.) (ἄλλως ὅμως κεῖται τὸ ῥητὸν παῦτο). „Συμφωνεῖ δὲ παῦτῳ καὶ τὸ, ἡμεῖς δὲ βαπτισθησεσθε ἐν
„Πνεύματι Ἁγίῳ“ (Πραξ. α'.) ἀλλ' ὁ παρὰ τοῦτο πέ-
„λειον αὐτὸς εἴπῃ Βάπτισμα, ᾧ μόνον τὸ ὄνομα τοῦ
„Πνεύματος ἐπεκλήθη· χρὴ γὰρ ἀπαράβατον μένειν,
„τὸν ἐν τῷ ζωοποιῷ χάριτι (τοῦ Βαπτίσματος δηλ.)
„δεδομένον παράδοσιν“. (Κεφ. ιβ'. περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος).

Ὁ δὲ χριτικὸς Φώτιος ἀπορήσας πρότερον, διὰ τί οἱ Ἀπόστολοι ἐβάπτιζον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὕστερον ἐπιλύει τὴν ἀπορίαν καὶ λέγει· „ἐβάπτιζον μὲν οὖν οἱ Ἀπόστολοι, κατὰ τὴν τοῦ Κυ-
„ρίου ἐντολὴν, καὶ βαπτίζειν ἄλλοις παρεδίδοσαν, εἰς
„τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύ-
„ματος, καὶ τὸ δόγμα ὅπλωτο παντα χοῦ, καὶ τοῖς ἔργοις
„ὁ Νόμος ἐκράτει, καὶ τὸ κήρυγμα τὴν Οἰκουμένην
„περιέτρεχεν. Ἐλέγοντο δὲ βαπτίζειν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ
„Χριστοῦ, καὶ ὅσα τοιαῦτα, οὐχ ὅτι τὸ τῆς παλιγγενε-
„σίας δῶρον, διὰ τῆς τοιαύτης ἐπικλήσεως τὸ ὀνομά-
„των ἱεράρχαν, ἀλλ' ὅτι κατὰ τὸν ἐκείνου (τοῦ Χριστοῦ
„δηλ.) Νόμον, καὶ ἣν ἐδωρήσατο μυσταγωγίαν, κατ' ἐ-
„κείνην τοῦ Βαπτίσματος τοῖς μυουμένοις παρέχοντο
„τὴν χάριν. Εἰς ὄνομα δὲ Χριστοῦ, καὶ εἰς Χριστόν, καὶ
„ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ βαπτίζειν ὅπως ἐλέ-
„γοντο· διότι παντα χοῦ τὸν Χριστοῦ Νόμον βαπτί-
„ζοντες ἐκράτυνον, ὧδε ἀφαιροῦντες, ὧδε προσιθεῖ-
„τες, ἀλλ' εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ
„Ἁγίου Πνεύματος, τὴν καθάρσιον μυσταγωγίαν τοῖς
„προσιοῦσιν ἱεραρχοῦντες. Οἷς ἂν εἰσηγητὴν, καὶ μυσα-
„γωγὸν, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν οἱ βαπτί-
„ζοντες, τῆς ἱερᾶς ταύτης τελεταρχίας ἀνεκήρυττον,
„πάντως ἀκόλουθον ἦν καὶ εἰδέναι, καὶ λέγειν, ὅτι εἰς τὸ
„ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐν τῷ ὀνόματι Χριστοῦ ἐβάπτι-
„ζον, καὶ ὅσα τοιαῦτα .... πατρίοις ἐβάπτιζον οἱ Ἀ-
„ποστολοι, ὡς παρέλαβον, ὡς ὁ Διδάσκαλος παρέ-
„δωκεν, ὡς τοῦ Κυρίου θεσπίζει προσαγμα, ὡς μὴ
„τοὺς μυσταγωγήσαντας δόξα ἐκηρύττετο. Καὶ γὰρ τὸ ὄ-
„νομα, ἓν μόνον δηλοῖ τὸ κύριον, καὶ ἀφωρισμένον τῆς
„ὑποστάσεως· ἀλλ' οὐδὲν ἔλαττον, καὶ τὴν δόξαν, καὶ τὴν
„τιμὴν, καὶ τὸν ἔπαινον δηλοῖ“... Καὶ παρακάτω λέγει·
„ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθημεν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ
„ἐβαπτίσθημεν· διὰ μὲν τοῦ, εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθη-

„μεν“

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κατὰ τὸ σῶμα ἀπέθανε, καὶ ἀνέστη, ἡμεῖς δὲ κατὰ τὴν ἁμαρτίαν ἀποθνήσκοντες ἐν τῷ Βαπτίσματι, ἀνασαινόμεθα κατὰ τὴν ἀρετὴν (1). Καὶ καθὼς ὁ Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ Πατρὸς, ἤτοι δι' ἑαυτοῦ, καὶ διὰ τῆς ἐδικῆς του Θεότητος (2)· (δόξα γὰρ τοῦ Πατρὸς εἶναι ὁ Υἱός.) „λύσατε, γάρ φησι, τὸν ναὸν τοῦτον καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν". (Ἰωαν. β'. 19.) ἔτζι καὶ ἡμεῖς ἀνασηνόμεθα ἄλλην ἀνάστασιν, τὴν καινὴν πολιτείαν· διὰ τί, ὅταν ὁ πόρνος γενῇ σώφρων, ἰδοὺ εἰς τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον, ἔγινε θάνατος, καὶ ζωή· ὅτι ἡ μὲν κακία, ἀπέθανεν εἰς αὐτὸν, ἡ δὲ ἀρετὴ, ἀνέστη, καὶ ἔζησεν.

5. „Εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόμαμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ· ἀλ-
„λὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα".
6. „Τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώ-
„θη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν
„ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ".

Δεῦ-

„μεν, τὸ κατὰ τὴν ἐκείνου μυσταγωγίαν, καὶ τὴν πα-
„ραδεδομένην τελετὴν ἀπαγγέλει, καὶ ἡμᾶς τὴν ἀνα-
„γέννησιν ἐπιτελεῖν. Διὰ δὲ τοῦ εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ,
„ἐχ' ὅτι τὸ λυτρὸν τῆς παλιγγενεσίας, τῇ τοῦ Δεσπο-
„τικοῦ θανάτῳ ἐπικλήσει τελεσιουργοῦμεν· μὴ γένοιτο!
„Εὐνομίῳ γὰρ τῷ ἀνομοίῳ τὸ ποιεῖν ἐπολμήθη πα-
„ρανόμημα· ἀλλ' ὅτι οἱ βαπτιζόμενοι εἰς τὸ ὄνομα τοῦ
„Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἐν ἱε-
„ραῖς συμβόλοις, καὶ κρυφιομύσοις αἰνίγμασι, τὸν τοῦ
„Σωτῆρος ἐκμιμοῦνται θάνατον . . . καθ' ὅτι καὶ εἰς τὸν
„Μωϋσῆν οἱ Ἰσραηλῖται, οἷον ἐκεῖνον μιμούμενοι, τὴν
„ὑγραίνουσι πεζοπορεύοντες ποσὶν ἀβρόχοις διέβησαν".
(Ἀμφιλοχ. Ζητήμ. μβ'.) Ὅρα καὶ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ
12. Στίχ. τοῦ β'. Κεφ. τῆς πρὸς Κολασσαεῖς, καὶ τὴν
ὑποσημείωσιν.

Ὅτι δὲ φρέπει ἐν τῇ Ἱερᾷ Κολυμβήθρᾳ νὰ σκεπάζεται ὅλον τὸ σῶμα τῶν βαπτιζομένων, μαρτυρεῖ καὶ ὁ Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος· „οἰκείως ἡ διὰ ὕδατος
„ὁλικὴ κάλυψις, εἰς τὴν τοῦ θανάτου, καὶ τοῦ τῆς ταφῆς
„ἅδου, εἰκόνα παρείληπται. Τὸν ἐν ἱερῷ βαπτιζόμενον ἡ συμβολικὴ διδασκαλία μυσταγωγεῖ, ταῖς ἐν
„τῷ ὕδατι τρισὶ καταδύσεσι, τὸν θεαρχικὸν τῆς βιμερονύκτου ταφῆς Ἰησοῦ τοῦ ζωοδότου μιμεῖσθαι θάνατον". (περὶ Ἐκκλ. Ἱεραρχ. Κεφ. β'.) Σημείωσαι ὅτι ὁ Ἀπόστολος ἀορίστως λέγει ἐὰν ὅτι ἐβαπτίσθημεν, μὴ φροντίσας παρά τίνων, καὶ μ' ὅλον ὅπου εἶναι φανερὸν, ὅτι παρὰ Ἱερέων ἐβαπτίσθημεν, διὰ νὰ διδάξῃ τοὺς Ἱερεῖς νὰ ταπεινοφρονῶν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος ἑρμηνεύων τὸ „ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν
„Πνεύματι Ἁγίῳ". (Πράξ. κ. 5.) λέγει· „Καὶ οὐκ
„εἶπεν, ὑμᾶς δὲ ἐγὼ βαπτίζω ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ,
„ἀλλὰ βαπτισθήσεσθε, διδάσκων ἡμᾶς ταπεινοφρονεῖν·
„τοῦτο γὰρ ἀπὸ τῆς μαρτυρίας Ἰωάννου δῆλον, λοιπὸν
„ὂν, ὅτι οὗτος ἦν ὁ βαπτίζων ἐπόντως· „αὐτὸς ὑ-
„μᾶς βαπτίσει ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ καὶ πυρί". (Λουκ. γ. 16.) (Ὁμιλ. κά. εἰς τὰς Πράξεις.) ὅθεν οὐκ ὀρθῶς ποιοῦσιν οἱ λέγοντες, ἐγὼ σὲ βαπτίζω.

(1) Διὰ τοῦτο θαυμαστὰ εἶναι ἀληθῶς, καὶ ὄντως ἄξια βασιλικῆς νοός, τὰ ὁμοιώματα ὅπου λέγει ὁ Μέγας Βασίλειος, μὲ τὰ ὁποῖα ὁμοιάζει κάθε Χριστιανὸς ὅπου βαπτισθῇ· καθὼς, λέγει, τὸ μολύβι, ὅταν βαφῇ εἰς χάνευκα χρῶμα, ὅλον μεταβάλλεται, καὶ μορφόνεται εἰς τὸ χρῶμα ἐκεῖνο· ἢ τροσφυέστερον εἰπεῖν· καθὼς τὸ σίδηρον ὅπου βαπτισθῇ, καὶ βαλθῇ ὅλον μέσα εἰς τὸ καμίνι, τὸ ὑπὸ τοῦ αέρος φυσώμενον καὶ ἀναπτόμενον, γνωρίζεται μὲν καλίτερα, ἐὰν ἔχῃ κάμμίαν σκουρίαν, δύκολώτερον δὲ γίνεται εἰς τὸ νὰ καθαρισθῇ· ἀλλοιόνεται δὲ καὶ μεταβάλλει, ὄχι μόνον τὸ χρῶμα τοῦ σιδήρου, ἀλλὰ καὶ τὸ σκληρὸν ἀποβάλλει, καὶ γίνεται ἁπαλώτερος, καὶ ἀκολύθως γίνεται ἐπιτηδειότερος εἰς τὸ νὰ ἐνεργήσῃ εἰς αὐτὸ τὸ εἶδος καὶ ἐργαλεῖον ὅπου θέλει ὁ χαλκεὺς καὶ τεχνίτης· καὶ γενόμενος λαμπρὸς ἀπὸ ἐκεῖ ὅπου ἦτον τροτέρου μελανὸς, ὄχι μόνον αὐτὸς γίνεται ὅλον πῦρ, καὶ ἀστράπτει, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ πλησιάσουν εἰς αὐτὸ, τὰ φωτίζει, καὶ τὰ θερμαίνει· τοιουτρόπως εἶναι ἀκόλουθον, καὶ ἀναγκαῖον νὰ γενῇ καὶ ὁ Χριστιανὸς ὅπου βαπτισθῇ ἐν τῷ πυρὶ, ἤγουν ἐν τῷ λόγῳ τῶν διδασκαλίας, ὁ ὁποῖος λόγος ἐλέγχει μὲν καὶ ἐπιπλήττει τὴν κακίαν, φανερόνει δὲ τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ θεῖων ἐντολῶν τὸ χαρὸν· ὥστε ὅπου κάμνει τὸν βαπτισθέντα νὰ μισήσῃ μὲν, καὶ νὰ συγχωθῇ τὴν ἀδικίαν, καθὼς εἶπεν ὁ Δαβίδ· „ἀδικίαν ἐμίσησα καὶ
„ἐβδελυξάμην". (Ψαλμ. ριή.) νὰ ἐλθῇ δὲ εἰς ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ καθαρισθῇ διὰ τῆς πίστεως ἐν τῇ δυνάμει τοῦ αἵματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. (Λέγ. περὶ Βαπτίσματος, πῶς βαπτίζεταί τις ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ. Διὰ τοῦτο λοιπὸν ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ ὅπου ἐβαπτίσθημεν, ἂς ἀποβάλωμεν κάθε σκληρότητα καὶ ἀπείθειαν, καὶ ἂς δείξωμεν κάθε εὐπείθειαν, καὶ ὑπακοὴν εἰς τὰς φροσταγὰς τοῦ Κυρίου, καὶ ἂς λάμψωμεν ὡσὰν ὁ πυρακτωμένος σίδηρος τῷ πνεύματι ζέοντες, κατὰ τὸν αὐτὸν Βασίλειον· καὶ ὄχι μόνον ἂς φωτισθῶμεν ἡμεῖς ἀπὸ τὸν Ἥλιον τῆς δικαιοσύνης Χριστὸν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ἂς φωτίσωμεν. (αὐτόθι).

(2) Οὕτω γὰρ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος τὴν δόξαν αὐτὴ τῆς Θεότητος ἐκλαμβάνει. Ἐν γὰρ τῷ δευτέρῳ Λόγῳ περὶ Υἱοῦ, οὕτω γράφει· „Θεὸς δὲ λέγοιτο καὶ
„ὁ τοῦ λόγου, τοῦ ὁρωμένου δὲ· ὥσπερ καὶ Πατὴρ, ὁ τοῦ
„ὁρωμένου, τοῦ λόγου δὲ . . . Παύλου λέγοντος ἀκούσαντος· ἵνα ὁ Θεὸς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ
„Πατὴρ τῆς δόξης· Χριστοῦ μὲν, Θεὸς, τῆς δὲ δόξης,
„Πατήρ. Εἰ δὲ καὶ εὑρήσομεν, ὅτι ὁ Πατὴρ ἤγειρε τὸν
„Χριστὸν, εὑρὼν ἄνωθεν ἀκολουθεῖ· ἤγειρε γὰρ αὐτὸν,
„καθ' ὃ ἄνθρωπον, καὶ οὐ καθ' ὁ Θεόν· ἐπειδὴ καθ' ὃ
„ἄνθρωπος καὶ τοῦ πάθους ἐδέετο καὶ τοῦ θανάτου· ὡς
„λέγω ὁ Θεολόγος".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δεν εἶπεν ὁ Παῦλος ὅτι ἐκοινωνήσαμεν μὲ τὸ ὁμοίωμα τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ, ἀλλ' ὅτι σύμφυτοι γεγόναμεν, φανερόνωντας μὲ τὸ ὄνομα τῆς φυτείας, τὸν καρπὸν ὁποῦ γεννᾶται ἀπὸ αὐτήν· διατὶ τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου ἐνταφιάσθη εἰς τὴν γῆν, ἔφερε τὸν καρπὸν τῆς σωτηρίας τοῦ Κόσμου (1)· ἐπειδὴ δὲ ἡμεῖς ἐνταφιαζόμεθα εἰς τὸ νερὸν, ἐκεῖνος δὲ εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐπειδὴ ἡμεῖς μὲν ἐνταφιαζόμεθα κατὰ τὴν ἁμαρτίαν, ἐκεῖνος δὲ κατὰ τὸ σῶμα, διὰ τοῦτο δὲν εἶπεν, ὅτι εἰς τὸν θάνατόν του ἐγίναμεν σύμφυτοι, ἀλλὰ εἰς τὸ ὁμοίωμα τοῦ θανάτου του (2)· λοιπὸν καὶ τῆς ἀναστάσεώς του θέλομεν γένη κοινωνοί, καὶ θέλομεν κληρονομήσομεν ζωὴν αἰώνιον καὶ ἡμεῖς, ἐὰν δείξωμέν τὴν μὲ τὰ ἀγαθά μας ἔργα ἀνάστασιν. Διατὶ ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος, ἤτοι ἡ κακία (3) συνεσταυρώθη· ἤγουν ὁμοίως μὲ τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ἐτάφη εἰς τὸ Βάπτισμα, διὰ νὰ καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας· ἤγουν ἡ ἀπὸ διάφορα μέρη συνηθισμένη κακία, καὶ ὅσα ὡσὰν σῶμα· ἢ καὶ νὰ καταργηθῇ τὸ σῶμά μας τὸ ἁμαρτωλὸν (ἢ τὸ συλληφθὲν ἐν ἁμαρτίᾳ κατὰ τὸν Κορέατιον) διατοῦτο καὶ ἀκολούθως λέγει, τὸ σῶμα νὰ ἦναι νεκρὸν, ὄχι διὰ νὰ ἀφανισθῇ, καὶ νὰ διαλυθῇ, ὡς τὰ νεκρὰ σώματα· ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ ἁμαρτάνῃ πλέον (4).

7. „Ὁ γὰρ ἀποθανὼν, δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας".

Διὰ κάθε ἄνθρωπον τοῦτο λέγει ὁ Παῦλος· ὅτι καθὼς ἐκεῖνος ὁποῦ ἀπεθάνη, δεδικαίωται, ἤτοι ἐλευθερόνεται, καὶ παύει ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν· ἔτζι καὶ σὺ Χριστιανὲ, ὁποῦ ἐβαπτίσθης καὶ ἐνεκρώθης κατὰ τὴν ἁμαρτίαν, μένε νεκρὸς πάντοτε κατ' αὐτήν (5). Διατοῦτο λέγει

---

(1) Ὁ δὲ Μέγας Ἀθανάσιος τὸ, σύμφυτοι ἑρμηνεύων, λέγει· „ὥσπερ τὸ σῶμα τὸ Δεσποτικὸν παφεὶ „ἐν τῇ γῇ ἔφυσε σωτηρίαν τῷ Κόσμῳ· ὕστερον καὶ τὸ ἡ„μῶν φησι, παφεὶ ἐν τῷ Βαπτίσματι, ἔφυσεν ἡ„μῖν αὐτοῖς δικαιοσύνην. Καὶ ὁ Θεοδώρητος· „ἐπειδὴ „θανάτου τύπον ἐκάλεσε τὸ σωτήριον Βάπτισμα, τῇ „τοῦ ὀνόματος ἐναλλαγῇ, σαφῶς ὑπέζαση τὴν ἀνάστα„σιν· φύεται γὰρ τὸ σαφῶς φυτευόμενον".

(2) Ὁ δὲ Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας ὁμοίωμα θανάτου, λέγει, ὅτι εἶναι ὁ τοῦ Χριστοῦ θάνατος, καθ' ὅτι ἐπὶ πολὺ δὲν ἔμεινεν εἰς τὸν θάνατον ὁ Χριστὸς, ἀλλὰ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνέστη. Ὁ δὲ Οἰκουμένιος, βλέπε, λέγει, Θεοῦ ἀγαθότητα· ὅτι τὸν μὲν θάνατον τοῦ Κυρίου, ἐν εἰκόνι μόνον ἀπεθανόμεν, καὶ ἐν ὁμοιώματι· τῆς δὲ ἀναστάσεώς του, ἀληθῶς, καὶ πραγματικῶς θέλομεν μεθέξει. Ὁ δὲ θεῖος Μάξιμος ὕστερα τροπολογικῶς τὸ ῥητὸν ἑρμηνεύει· „ὁ νεκρώσας τῇ ἁμαρτίᾳ „τὴν προαίρεσιν, σύμφυτος γέγονε τῷ ὁμοιώματι τοῦ „θανάτου τοῦ Χριστοῦ· καὶ ὁ πάσην ἀνάστασιν τῇ δικαιο„σύνῃ, σύμφυτος γέγονε καὶ τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ". (Κεφ. κγ'. τῆς ς'. ἑκατοντ. τῆς Θεολογικῶν.) Λέγει δὲ καὶ ὁ Μέγας Βασίλειος· „συμφυτωθέντες ἐν τῷ „ὁμοιώματι τοῦ θανάτου, πάντες σπουδάζομεν τῷ „Χριστῷ· τῆς γὰρ φυτείας τὸ ἀκολούθως σημαινόμε„νον ποιοῦσι· νῦν μὲν κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἐνανθρωπή„σεως συμμορφούμενοι τὸν ἔσω ἄνθρωπον ἐν τῇ καινό„τητι τῆς ζωῆς, καὶ τῇ μίσει θανάτου ὑπακοῇ ἐν „πληροφορίᾳ τῆς ἀληθείας τοῖς ῥήμασιν αὐτοῦ, ἵνα ἄ„ξιοι γενώμεθα μετὰ ἀληθείας εἰπεῖν· „ζῶ δὲ οὐκ ἔτι „ἐγὼ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός· εἰς δὲ τὸ μέλλον· „καθὼς διεβεβαιώσατο ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος εἰπὼν, εἰ „γὰρ συμπεθάνομεν, καὶ συζήσομεν". (Λόγ. περὶ Βαπτίσματος, πῶς βαπτίζεται τις ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ).

(3) Παλαιὸς ἄνθρωπος εἶναι, κατὰ μὲν τὸν Θεοδώριτον, ἡ πονηρὰ γνώμη· κατὰ δὲ τὸν Φώτιον, ὁ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις παλαιωθεὶς βίος· ὀνομάζεται δὲ ἄνθρωπος, διατὴν δυσαπόσπαστον, καὶ οἱονεὶ φυσικὴν κλίσιν καὶ χέσιν ὁποῦ ἔχουσιν οἱ ἄνθρωποι πρὸς τὸν τοιοῦτον πονηρὸν βίον. Ὅρα καὶ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ „ἀ„πενδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, σὺν ταῖς πρά„ξεσιν αὐτοῦ". (Κεφ. γ'. Στίχ. 9. εἰς τὴν πρὸς Κολασσαεῖς) γλαφυρὰν ἔσαν. Ὁ δὲ Μέγας Βασίλειος λέγει· „ὁ γὰρ παλαιὸς ἄνθρωπος ὀνομασθείς, πάντα „ὁμοῦ τὰ κατὰ μέρος ἁμαρτήματα τὰ μολύσματα ὠ„φερ μέλη ἑαυτοῦ δηλοῖ". (Λόγ. ἀ. περὶ Βαπτίσματος) Καὶ πάλιν λέγει· „καὶ ὥσπερ ὁ ἐσταυρωμένος „κείμενος θανάτου ὑποδεξάμενος, τῇ πάλαι συζώσῃ „αὐτῷ ἁφέντας, ὑψηλότερος τῇ ἐπὶ τῆς γῆς ἐρπού„σῃ γενόμενος· οὕτω καὶ ὁ τῷ Χριστῷ συσταυρωθεὶς „διὰ τοῦ Βαπτίσματος, παύσῃ ὁμοῦ τῇ κατὰ τὸν αἰῶ„να τούτου ζώσῃ ἁμαρτίᾳ, ὑψώσας ἑαυτὸν τὸ φρό„νημα τοῦ ἐπουρανίου πολιτείας". (αὐτόθι) Καὶ τοῦτο δὲ σημειοῖ ὁ Μέγας Βασίλειος, ὅτι ἐπειδὴ καὶ ἡ Διδασκαλία ἡ περὶ τοῦ Βαπτίσματος εἶναι ἀναγκαιοτάτη εἰς τοὺς Χριστιανοὺς, διατοῦτο ἐπαναλαμβάνει πάλιν ταύτην ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος εἰπών· „τοῦτο γινώσκοντες „ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη" καὶ τὰ ἑξῆς· ἵνα διὰ τῆς ἐπαναλήψεως καὶ παυσολογίας, ἀσφαλέστερα ἐντυπώσῃ τὴν Διδασκαλίαν ταύτην εἰς τὰς ψυχὰς τῶν Χριστιανῶν, μιμούμενος κατὰ τοῦτο τὸν Ἰωσὴφ, ὁποῦ τὸν δύω φοραῖς ἑρμήνευσε τὸ ἐνύπνιον τοῦ Φαραὼ (αὐτόθι).

(4) Καὶ ὁ Φώτιος δὲ, σῶμα τῆς ἁμαρτίας, λέγει ὅτι εἶναι αὐτὴ ἡ ἁμαρτία, κατὰ περίφρασιν.

(5) Μερικοὶ δὲ, λέγει ὁ Οἰκουμένιος, τὸ ῥητὸν τοῦτο „ὁ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας" „περὶ τοῦ Βαπτίσματος ἐνόησαν, ἐν ᾧ συνεταφεύσό„μεν, καὶ συνεπήρημεν τῷ Χριστῷ, καὶ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας „ἐδικαιώθημεν· καὶ ὅτι δεύτερον Βάπτισμα δὲν εἶναι „πλέον διὰ νὰ ἀποθάνωμεν ἐν αὐτῷ, καὶ νὰ δικαιω„θῶμεν". Ὁ δὲ Κορέατιος λέγει, ὅτι ὁ θεῖος Χρυσό-

στομος,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γει καὶ ὁ Μέγας Βασίλειος· „δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, τετέσιν ἀπήλλακται, ἠλευθέρω„ται, κεκαθάρισαι πάσης ἁμαρτίας, τῆς ἐν ἔργοις, καὶ λόγοις μόνον, ἀλλὰ καὶ προαιρέσεως „ἐνθυμήσεως". (Λόγ. ά. περὶ Βαπτίσμ.)

8. „Εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν Χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συζήσομεν „αὐτῷ".
9. „Εἰδότες, ὅτι Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν, οὐκέτι ἀποθνήσκει, „θανάτος αὐτοῦ οὐκ ἔτι κυριεύει".
10. „Ὃ γὰρ ἀπέθανε τῇ ἁμαρτίᾳ, ἀπέθανεν ἐφάπαξ· ὃ δὲ ζῇ, „ζῇ τῷ Θεῷ".
11. „Οὕτω καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς, νεκροὺς μὲν εἶναι τῇ ἁμαρ„τίᾳ (1), ζῶντας δὲ τῷ Θεῷ, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν".

Φαίνεται ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος ὅτι πάλιν λέγει τὰ αὐτά· ἀλλ' ὅμως δὲν λέγει τὰ αὐτά· διὰ τί, ἀνωτέρω μὲν ἔλεγε περὶ τοῦ πῶς πρέπει παντοτε ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ νὰ μένωμεν νεκροὶ κατὰ τὴν ἁμαρτίαν· τώρα δὲ λέγει, περὶ τοῦ πῶς πρέπει νὰ ἔχωμεν παντοτε εἰς τὸν ἑαυτόν μας τὴν ἀνάστασιν τῆς κατὰ Θεὸν πολιτείας· διὰ τί ἀνίσως καὶ ἀπεθάνομεν μαζὶ μὲ τὸν Χριστὸν διὰ μέσου τοῦ Βαπτίσματος, πιστεύομεν, ὅτι θέλομεν ἔχομεν παντοτε διέρχομένην εἰς τὸν ἑαυτόν μας τὴν ἀνάστασιν τῆς νέας ζωῆς τοῦ (2)· διὰ τί καὶ ὁ Χριστὸς, ἀφ' ἧς ἀνέστη, παντοτε ζῇ, χωρὶς πλέον νὰ ἀποθνήσκῃ· ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ ἀπέθανε, διὰ τὴν ἐδικήν μας ἁμαρτίαν ἀπέθανε, καὶ ὄχι πῶς αὐτὸς ἦτον ὑπεύθυνος καὶ ἄξιος θανάτου· ἀναμάρτητος γὰρ ἦτον· ἐκεῖνο δὲ ὁποῦ τώρα ζῇ, ζῇ τῷ Θεῷ, ἤτοι μὲ τὴν θείκήν δύναμιν ζῇ, διὰ τί ζῇ παντοτε μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός· ἐπειδὴ δὲ δεύτερον δὲν ἀποθνήσκει ὁ Χριστός, διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς δεύτερον θανάτου μὲ ἄλλο Βάπτισμα δὲν ἔχομεν, ἤτοι δὲν βαπτιζόμεθα δεύτερον. Λοιπὸν ἂς μένωμεν εἰς τὰ πρότερα, εἰς τὸν θανάτον μὲν τῆς ἁμαρτίας, (3) εἰς τὴν ἀνάστασιν δὲ τῆς κατὰ Θεὸν ἀρέτης ζωῆς. Τοῦτο δὲ θέλει γένῃ εἰς ἡμᾶς, ἂν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἤγουν μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· διὰ τί ἐὰν ὁ Χριστὸς μᾶς ἀνάστησεν, ὅπου

σομος, καὶ ὁ Θεοδώρητος λέγουσιν, ὅτι καθὼς ὁ δοῦλος, ἕως ὅπου ζῇ, διορίζεται, καὶ ὑπόκειται εἰς τὴν δουλείαν· ὅταν δὲ ἀποθάνῃ, πλέον δὲν ὑπόκειται εἰς αὐτήν· ἔτζι καὶ ὁ νεκρόμενος διὰ τοῦ Βαπτίσματος Χριστιανός, ἐλευθερόνεται ἀπὸ τὴν δουλείαν τῆς ἁμαρτίας.

(1) Λέγει ὁ θεῖος Γρηγόριος ὁ Νύσσης συμβουλεύει τοὺς Χριστιανούς, τί πρέπει νὰ λέγουν εἰς τὴν ἁμαρτίαν μετὰ τὸ Βάπτισμα, καὶ πῶς πρέπει νὰ ἀποστρέφωνται τὰς προσβολὰς τοῦ διαβόλου· „ὅταν αἰσθώ„μεθα τῆς τοῦ διαβόλου προσβολῶν, προσῆκε τὴν ἀ„ποστολικὴν ῥῆσιν ἑαυτοῖς ἐπιλέγειν· ὅσοι εἰς Χρι„στὸν ἐβαπτίσθημεν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθη„μεν· εἰ δὲ σύμμορφοι τοῦ θανάτου γεγόναμεν, νεκρὰ „πάντως λοιπὸν ἐν ἡμῖν ἡ ἁμαρτία, τῷ σωρομένῃ „διελαθέσα τοῦ Βαπτίσματος, ὡς ὁ πόρνος ἐκεῖνος „παρὰ τῷ ζηλωτοῦ Φινεές· φεῦγε πίνων ἀφ' ἡμῶν δυσ„ώνυμε· νεκρὸν γὰρ θέλεις συλεύειν, τὸν πάλαι σοι „συμπαζάμενον· (ἤτοι ἀποχωρισθέντα καὶ ἀποφυγόν„τα.) τὸν ἀπολέσαντα πάλαι φῶς ταῖς ἡδοναῖς τῆς „αἰσθήσεις· νεκρὸς, σωμάτων ἐκ ἐρᾷ· νεκρὸς, οὐκ ἀ„λίσκεται πλούτῳ· νεκρὸς, ἀ συκοφαντεῖ· νεκρὸς, οὐ „λούεται· οὐκ ἁρπάζει τὰ μὴ προσήκοντα· ἀ λοιδο„ρεῖται τοῖς προσπυγχάνουσι· φῶς ἄλλου μοι ζωὴ „ὁ βίος ἐκεινοίδη· ἐπαιδεύθην τῆς ἐγκοσμίων κατα„φρονεῖν, τὰ γῆινα παρατρέχειν, καὶ παιδεύειν φῶς τὰ „οὐράνια". (Λόγ. εἰς τὸ Βάπτισμα τοῦ Χριστοῦ, Τόμ. γ'.) Καὶ μετ' ὀλίγα „πᾶσα ψυχὴ ἀληθῶς ἀνα„γεννηθεῖσα τὰ ῥήματα· ἅπτεται τὸ νεοτελοῦς ἀνθρώπου „φωναί, τὰ μεμνημένου τῆς οἰκείας ὁμολογίας, ἣν ἐν „τῇ παραδόσει τοῦ Μυστηρίου (ἤτοι ἐν τῷ Βαπτίσ„ματι) φῶς Θεὸν ἐποιήσατο, πάσης καὶ τιμω„ρίας, καὶ ἡδονῆς ὑπὲρ τῆς εἰς αὐτὸν ἀγάπης κατα„φρονεῖν ὑποχόμενος". (αὐτόθ.) Ὁ δὲ θεῖος Κύ„ριλλος ὁ Ἀλεξανδρέας ἑρμηνεύων πῶς συζήσομεν τῷ Χριστῷ, λέγει· „συζησόμεθα γὰρ ἀληθῶς καὶ συμβα„σιλεύσομεν αὐτῷ, τὸν μὲν ἀπὸ τοῦ σώματος ἐκτρε„πόμενοι μολυσμόν, καὶ μισοῦντες, καθάπερ τις τῶν „Ἁγίων φησίν, (ὁ Ἀποστόλος Ἰούδας δηλ.) τὸν ἀ„πὸ τῆς σαρκὸς ἐσπιλωμένον χιτῶνα, τιμῶντες δὲ, „τὸν Θεῷ φίλον ἐγκράτειαν, καθάπερτι δῶρον τῷ „ὑπὲρ ἡμῶν ἀποθανόντι Χριστῷ, τὸν ἐν ἀρετῇ βίον „ἀποκομίζοντες". (Ὁμιλ. β'. εἰς τὸ Πάσχα).

(2) Ὁ συναποθνήσκων τῷ Χριστῷ, συζῇ μὲ τὸν Χριστὸν ἐν τῇ ζωῇ τῆς μακαριότητος, κατὰ τὸν Ὠριγενῆ, καὶ τὸν Θεοδώρητον· ἕτεροι δὲ λέγουσιν, ὅτι συζῇ τῷ Χριστῷ μὲ τὴν καινὴν ζωὴν τῆς χάριτος. (Παρὰ Κορνουήλ).

(3) Θνήσκει γὰρ τῇ ἁμαρτίᾳ καὶ νεκρὸς λογίζεται εἰς αὐτὴν, ὁ ἀπεχόμενος τῶν πονηρῶν ἔργων, καὶ σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, καὶ ὁ ἀπεχόμενος τῆς πλήμης τῆς ὑπερηφανίας, καὶ ἀδικίας, κατὰ τὸν σοφὸν Πρόσπερον τὸν ὀπαδὸν τοῦ θείου Αὐγουστίνου. (Βιβλ. περὶ θεωρητικῆς ζωῆς. Κεφ. νέ.).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὅπου εἴμεθα νεκροί, πολλῷ μᾶλλον τώρα ὁπού εἴμεθα ζωντανοί, θέλει μᾶς διαφυλάξει εἰς τὴν ζωὴν ταύτην (1).

12. „Μὴ οὖν βασιλευέτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι, εἰς „τὸ ὑπακούειν αὐτῇ ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ".

Διὰ νὰ δείξῃ ὁ θεῖος Ἀπόστολος ὅτι δὲν ἐκρατούμεθα ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν μὲ βίαν καὶ ἀνάγκην, ἀλλὰ θελληματικῶς· διὰ τοῦτο δὲν εἶπεν, ἂς μὴ τυραννῇ, ἀλλὰ ἂς μὴ βασιλεύῃ ἡ ἁμαρτία· διὰ τί βασιλεία εἶναι, ἡ τῶν θελόντων βασιλεύεσθαι ἐπισασία (2). Λέγοντας δὲ ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι, ἔδειξε δύω πράγματα· σὰν μὲν, ὅτι, οὔτε τὰ ἡδονικὰ τοῦ σώματος ἀγαθὰ εἶναι σερεὰ, καὶ διαμένοντα· (διὰ τί τὸ σῶμα εἶναι θνητὸν καὶ πρόσκαιρον, ὥστε δὲν πρέπει νὰ κάμνωμεν χάρεν εἰς αὐτὸ μὲ τὰς τοιαύτας ἡδονὰς) ἔτε τὰ λυπηρὰ, καὶ κοπιαστικὰ εἶναι παρομοίως μόνιμα καὶ αὐτά. Διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν τὰ λυπηρὰ, καὶ τὸν κατὰ τῶν ἡδονῶν πόλεμον· ἓν ἄλλο δὲ, ὅτι μὲ τὴν λέξιν τοῦ θνητοῦ, μᾶς ὑπομιμνήσκει ὁ Παῦλος, ὅτι ἡ θνητότης τοῦ σώματος ἠκολούθησεν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν· λοιπὸν ἐσὺ Χριστιανὲ, μὴ δουλεύσῃς πλέον εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ἡ ὁποία φέρει τὸν θάνατον. Πῶς δὲ βασιλεύει ἡ ἁμαρτία; ἐὰν ὑπακούωμεν εἰς αὐτὴν μὲ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ σώματος· ὥστε, τὸ σῶμα δὲν βλάπτει κατὰ τὴν φύσιν του, ἀλλὰ μᾶς βλάπτει τὸ νὰ ὑπακούωμεν δι' αὐτοῦ εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, ἓν πόση μεγάλη εἶναι ἡ χάρις ὁπού ἔδωκεν ὁ Χριστὸς εἰς ἡμᾶς τοὺς Χριστιανούς· ὅτι, ὁ μὲν Ἀδὰμ ἥμαρτε, καὶ μ' ὅλον ὁπού δὲν εἶχε σῶμα θνητὸν (3)· ἡμεῖς δὲ οἱ Χριστιανοὶ, καὶ σῶμα θνητὸν ἔχοντες, νικῶμεν τὴν ἁμαρτίαν, καὶ δὲν ἁμαρτάνομεν.

13. „Μὴ δὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα ἀδικίας τῇ ἁμαρ„τίᾳ· ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ Θεῷ, ὡς ἐκ νεκρῶν ζῶντας· „καὶ τὰ μέλη ὑμῶν, ὅπλα δικαιοσύνης τῷ Θεῷ".

Πῶς εἶναι οἱ αἱρετικοὶ Μανιχαῖοι ὁπού λέγουν, ὅτι τὸ σῶμα εἶναι κακὸν φυσικά; ἂς ἀκούσουν τί λέγει εὐθὺς ὁ Παῦλος, ὅτι τὸ σῶμα εἶναι ὅπλον καὶ ἅρμα· τὸ δὲ ἅρμα, δὲν εἶναι καθ' ἑαυτὸ, ἔτε καλὸν, ἔτε κακὸν, ἀλλὰ μέσον ἀρετῆς, καὶ κακίας· διὰ τί, εἰς μὲν τὸν στρατιώτην, τὸ μαχαῖρι γίνεται ἅρμα, πρὸς βοήθειαν τῶν ἀνθρώπων τῆς πόλεως· εἰς δὲ τὸν λῃστὴν, τὸ μαχαῖρι γίνεται ἅρμα, ἐναντίον τῶν ἀνθρώπων τῆς πόλεως. Εἶπε δὲ ὁ Ἀπόστολος μὴ παρασαίνετε τὰ μέλη σας ἅρματα ἀδικίας εἰς τὴν ἁμαρτίαν· διὰ τί ἐκεῖνος ὁπού ἁμαρτάνει, ἀδικεῖ μὲν καὶ τὸν ἄλλον ἀδελφόν του πολλαῖς φοραῖς· πάντοτε ὅμως, ἀδικεῖ τὸν ἑαυτόν του (4)· ἀλλὰ παραστήσατε, λέγει, τὰ μέλη σας εἰς τὸν Θεὸν, στοχαζόντες πόση διαφορὰ εἶναι ἀνάμεσα τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀνάμεσα τῆς ἁμαρτίας· καὶ ὑποκάτω εἰς ποῖον εἶναι καλλίτερον νὰ βάλλετε τὸν ἑαυτόν σας, καὶ νὰ βασιλεύεσθε, ὑποκάτω εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ὁπού σᾶς ἐνέκρωσεν, ἢ ὑποκάτω εἰς τὸν Θεὸν ὁπού σᾶς ἐζωοποίησεν. Ὀνομάζωντας δὲ ὁ Παῦλος ἅρματα τῆς

---

(1) Ὁ δὲ Κορέσιος λέγει, ὅτι τὸ ἐν Χριστῷ, δηλοῖ τὸ, καθ' ὁμοιότητα τοῦ Χριστοῦ.

(2) Οὐ βασιλεύει ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ σώματι, κατὰ τὸν Κορέσιον· ἐπειδὴ, κατὰ τὸν Χρυσόστομον, παλαίει μὲ τὸ σῶμα, ἀλλὰ δὲν τὸ κυριεύει. Ὁ δὲ Μέγας Βασίλειος τὰ ἀνωτέρω ῥήματα τοῦ Ἀποστόλου ἑρμηνεύει λέγει· „δυσωπητικώτερον, καὶ ἀναγκαστικώτε„ρον ἡμᾶς ὁ Ἀπόστολος παιδεύει κεκριμένους, νεκροὺς „μὲν εἶναι τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ Θεῷ ἐν Χρι„στῷ Ἰησοῦ· ἵνα, ὥσπερ ὁ Χριστὸς ἀποθανὼν δι' ἡμᾶς, „καὶ ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν ὑπὲρ ἡμῶν οὐκ ἔτι ἀποθνή„σκει· οὕτω καὶ ἡμεῖς βαπτισθέντες εἰς τὸν θάνατον ἐν „τῷ ὁμοιώματι, ἀποθνήσκομεν τῇ ἁμαρτίᾳ· καὶ διὰ „τῆς ἐκ τοῦ Βαπτίσματος ἀνόδου, ὥσπερ ἐκ νεκρῶν ἐ„γερθέντες, ζήσωμεν τῷ Θεῷ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ „μηκέτι ἀποθνήσκωμεν, οὐτέτι μηκέτι ἁμαρτήσωμεν· „διότι ψυχὴ ἁμαρτάνουσα, αὐτὴ ἀποθανεῖται" (Ἰεζ. „ιή. 14.) καὶ ὥσπερ ἐκεῖνος ὁ θάνατος ἠκυριεύει, ἐ„κεῖνο καὶ ἡμῶν μηκέτι κυριεύσῃ ἁμαρτία· οὐτέτι μη„κέτι αὐτῇ ποιῶμεν· ὅτι ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, „δοῦλός ἐστι τῆς ἁμαρτίας". (Ἰωαν. ἡ. 34.) (Λόγ. περὶ Βαπτίσματος, πῶς βαπτίζεται τις ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ).

(3) Ὅτι δὲ ὁ Ἀδὰμ δὲν εἶχε σῶμα θνητὸν, ἀπὸ ἐπλάσθη θνητὸς, ἦ μέσον θνητότητος, καὶ ἀθανασίας, ὅρα τὸν ρκ'. Κανόνα τῆς ἐν Καρθαγενῇ Συνόδου, καὶ τὴν εἰς ἐκεῖνον ὑποσημείωσιν ἐν τῷ ἡμετέρῳ Κανονικῷ.

(4) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Πλάτων εἶπεν, ὅτι κανένας δὲν ἀδικεῖται ποτὲ ἀπὸ τὸν ἄλλον· ὅλοι ὅμως οἱ τοὺς ἄλλους ἀδικοῦντες, αὐτοὶ εἶναι ὁποὺ ἀδικοῦσι τὸν ἑαυτόν σας· „ἀδικᾶται μὲν ἐδεὶς, ἀδικοῦσι δὲ πάντες".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῆς δικαιοσύνης τὰ μέλη, ὁμοῦ μὲν δείχνει, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, ὅτι τὸ σῶμα δὲν εἶναι κακὸν, ἐπειδὴ δύναται νὰ γένῃ ὅπλα τῆς δικαιοσύνης, καὶ ἀρετῆς· πρὸς τούτοις δὲ, ὅτι καὶ πόλεμος γίνεται ἀόρατος, καὶ πρέπει νὰ εἴμεθα ὑποκάτω εἰς Ἀρχιστράτηγον τὸν Θεὸν, καὶ τὰ ὅπλα μας πρέπει νὰ τὰ μεταχειριζώμεθα πρὸς βοήθειαν, καὶ σωτηρίαν τῶν ψυχῶν μας (1).

14. „Ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει, οὐ γὰρ ἐστὲ ὑπὸ Νόμον, „ἀλλ' ὑπὸ χάριν".

Τὸ σῶμα, λέγει, τὸ ἐδικόν σας, Χριστιανοὶ, πρὸ μὲν τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ, ἦτον δύκολονίκητον ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν· διὰ τί, ἔτε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἦτον παρὸν διὰ νὰ σᾶς βοηθῇ, ἔτε τὸ Βάπτισμα εἴχετε λάβῃ, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ σᾶς νεκρώσῃ κατὰ τῶν ἁμαρτίων. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Νόμος, διδάσκωντάς σας ἐκεῖνα ὁποῦ πρέπει νὰ πράττετε, τίποτε δὲν ἐπατόρθουεν. Ἀφ' ὅ δὲ ἦλθεν ὁ Χριστὸς, ὁ πόλεμος, καὶ ἡ νίκη ἔγιναν δύκολώτερα· διὰ τοῦτο καὶ μεγαλήτερος πόλεμος ἀνοίχθη πάρα εἰς ἡμᾶς τοὺς Χριστιανούς· διὰ τί καὶ μεγαλήτερα εἶναι ἡ βοήθεια ὁποῦ ἐχαρίθη εἰς ἡμᾶς. Δὲν θέλει λοιπὸν μᾶς κυριεύσει, καὶ μᾶς νικήσει ἡ ἁμαρτία, ἀνίσως ἡμεῖς δὲν κλίνωμεν τὸν ἑαυτόν μας εἰς τὴν ἁμαρτίαν, μὲ τὴν θέλησίν μας· (2) διὰ τί δὲν εἶναι πάρα εἰς ἡμᾶς ὁ νόμος, ὁποῦ ἐπρόσταζε μόνον νὰ κάνωμεν τὴν ἀρετὴν, καὶ κἀμμίαν βοήθειαν δὲν μᾶς ἔδιδεν· ἀλλὰ εἶναι ἡ χάρις, ἡ ὁποία ὄχι μόνον ἐσυγχώρησε τὰ πρότερα σφάλματά μας, ἀλλὰ καὶ μᾶς προφυλάττει εἰς τὸ νὰ μὴ πίπτωμεν εἰς ἄλλα μέλλοντα σφάλματα (3). Ὅρα καὶ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ „Καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι στῆ„ναι". (Ἐφ. ϛ'. 13.)

15. „Τί οὖν; ἁμαρτήσομεν, ὅτι οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ Νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χά„ριν; μὴ γένοιτο"!

16. „Οὐκ οἴδατε, ὅτι ᾧ παριστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοὴν, „δοῦλοί ἐστε ᾧ ὑπακούετε; ἤτοι ἁμαρτίας, εἰς θάνατον, ἢ ὑπα„κοῆς, εἰς δικαιοσύνην";

Παντοχοῦ ὁ Ἀπόστολος τὰς ἀντιστάσεις, καὶ ἐναντιολογίας ὑποπτεύει, καὶ διὰ τοῦτο φέρει παύτας εἰς τὸ μέσον, καὶ τὰς λύει, καθὼς καὶ τὴν παροῦσαν παύτην λύει, λέγωντας· μὴ γένοιτο νὰ ἁμαρτήσωμεν, διὰ τί δὲν δυσκόμεθα ὑποκάτω εἰς τὸν Νόμον, ἀλλ' ὑποκάτω εἰς τὴν χάριν! ἔπειτα δείχνει, ὅτι εὔκολον εἶναι εἰς ἡμᾶς τοὺς Χριστιανοὺς τὸ νὰ μὴν ἁμαρταίνωμεν,

---

(1) Ὅθεν εἶπε καὶ ὁ Κορέσιος· ὅτι ὁ μὲν ἁμαρτωλὸς, μεταχειρίζεται τὰ μέλη του ὄργανα εἰς τὴν ἁμαρτίαν· τὰ μὲν χέρια του, εἰς τὸ νὰ δέρνῃ τοὺς ἄλλους· τὴν δὲ γλῶσσάν του, εἰς τὸ νὰ καταλαλῇ· τοὺς ὀφθαλμούς του, εἰς τὸ νὰ βλέπῃ τὰ αἰσχρά· τὰ αὐτία του, εἰς τὸ νὰ ἀκούῃ τοὺς διαβολάς· τοὺς πόδας του, εἰς τὸ νὰ τρέχῃ τοὺς ὁδοὺς τῆς ἀπωλείας· ὁ δὲ δίκαιος ἀνθρωπος μεταχειρίζεται ἐκ τῶν ἐναντίων τὰ μέλη του, ὄργανα εἰς τὴν ἀρετήν· διὰ τί, τὰς μὲν χεῖράς του ἁπλόνει εἰς ἐλεημοσύνην· τὴν δὲ γλῶσσάν του κινεῖ εἰς ὕμνον καὶ δοξολογίαν Θεοῦ· τοὺς ὀφθαλμούς του, εἰς τὸ νὰ βλέπῃ τὰ θαυμάσια κτίσματα τοῦ Θεοῦ· καὶ τὰς ἀκοάς του ἀνοίγει εἰς τὰς συμβουλάς, καὶ διδασκαλίας τῆς Θείων Γραφῶν, καὶ τῆς Ἁγίων Πατέρων. Τὰ αὐτὰ λέγει καὶ ὁ Θεοδώρητος.

(2) Πρὸ μὲν γὰρ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Χριστοῦ, ἡ ἁμαρτία κατεκυρίευεν, καὶ κατεκυρίευε τοὺς ἀνθρώπους· περιπατοῦσα φανερὰ, ὡσὰν σὰς τύραννος σκληρότατος, καὶ ὑποτάσσουσα ὅλους εἰς τὴν ἐξουσίαν της μὲ τὰ διάφορα πάθη· μετὰ δὲ τὴν ἔλευσιν τοῦ Χριστοῦ, ἐνικήθη ἡ δύναμις, καὶ τὸ κράτος, καὶ ἡ τυραννία της, καὶ πλέον δὲν πολεμᾷ φανερὰ, ἀλλὰ κρυφίως διὰ τῆς ἀπάτης τῆς ἐπιθυμίας, διὰ τῆς ἡδονικῆς συγκαταθέσεως, καὶ διὰ τῶν ἐμπαθῶν λογισμῶν· καὶ παρομοιάζει ὡσὰν σὰς λῃστὴς, ὁποῦ κάθηται κρυφίως μέσα εἰς τὸν λόγγον, καὶ κτυπᾷ κρυφίως τοὺς ἀνθρώπους ὁποῦ περνῶσιν ἐκεῖθεν, καθὼς λέγουσιν οἱ Θεῖοι Πατέρες. Ὅρα περὶ τούτου καὶ τὴν ὑποσημείωσιν εἰς τὸ „τὸν ἄρχον„τα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος". (Ἐφ. ιβ'. 2.)

(3) Διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἐν Καρθαγενίῃ Σύνοδος, ἀνάθεματίζει εἰς τὸν ρκβ'. Κανόνα της, ἐκεῖνον ὁποῦ εἶπε, ὅτι ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, μὲ τὴν ὁποίαν δικαιούμεθα, δύναται μόνον νὰ μᾶς χαρίσῃ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν τῶν ἀπερασμένων, καὶ δὲν μᾶς δίδει βοήθειαν καὶ εἰς τὸ νὰ μὴ κάμνωμεν ἄλλας ἁμαρτίας· οὐ μόνον δὲ βοήθειαν μᾶς δίδει νὰ μὴ ἁμαρτήσωμεν, ἀλλὰ καὶ γνῶσιν μᾶς χαρίζει πῶς νὰ γνωρίσωμεν τὸ καλὸν, καὶ ἀγάπην εἰς τὸ νὰ ἀγαπήσωμεν ἐκεῖνο τὸ καλὸν ὁποῦ πρέπει νὰ κάμωμεν, κατὰ τὸν ρκγ'. Κανόνα τῆς αὐτῆς. Διὰ τοῦτο κατὰ τὸν σοφὸν Θεοδώρητον „καὶ ἀκρι„βεστέραν τοῦ Νόμου, ἡ νομοθεσία τῆς χάριτος, ὡς τῆς „ἐπιχειρίας τὴν δυσκολίαν λυούσης".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μεν, λέγων· ἐχαίρετε Χριστιανοί, ποῖον εἶναι καλλίτερον· τὸ νὰ ἤσθε δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας, καὶ θελληματικῶς νὰ ὑποτάσσεσθε εἰς αὐτὴν (παύτην γὰρ τὴν θελληματικὴν ὑποταγὴν δηλοῖ, τὸ, παρεσπέσετε) καὶ ἐκ τούτου νὰ κερδαίνετε τὸν θάνατον, ἤτοι τὴν ἀθάνατον κόλασιν· (διατί ἡ μὲν ἁμαρτία τοῦ Ἀδὰμ ἐγέννησε θάνατον σωματικὸν, καὶ πρόσκαιρον· ἡ δὲ ἁμαρτία ἡ μετὰ τὴν χάριν γινομένη, παραδίδει τὸν ἄνθρωπον εἰς θάνατον αἰώνιον τῆς ψυχῆς, καὶ τοῦ σώματος, δηλαδὴ εἰς τὴν κόλασιν.) ποῖον, λέγω, εἶναι καλλίτερον, τὸ νὰ ὑπακούετε εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ἢ τὸ νὰ ὑπακούετε εἰς τὸν Θεὸν, καὶ ἐκ τούτου νὰ κερδαίνετε δικαιοσύνην, ἤγουν δικαίωσιν, καὶ τὰ ἐκ ταύτης ἀπόρρητα ἀγαθά; φανερὸν εἶναι, ὅτι τὸ δεύτερον εἶναι ἀσυγκρίτως καλλίτερον.

17. „Χάρις δὲ τῷ Θεῷ, ὅτι ἦτε δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας· ὑπηκούσατε „δὲ ἐκ καρδίας, εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον διδαχῆς".

Ἄς ἦναι, λέγει, χάρις εἰς τὸν Θεὸν, ὅτι δὲν ἦτον ἀνθρωπίνης δυνάμεως ἔργον τὸ νὰ ἐλευθερωθῆτε ἐσεῖς οἱ Χριστιανοὶ ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ κακὰ ὁποῦ ἐκυριεύεσθε, ἀλλὰ ἦτον ἀποτέλεσμα τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ· διὰ τοῦτο καὶ πρέπει νὰ εὐχαριστῆτε εἰς τὸν Θεόν. Λέγει δὲ ὁ Ἀπόστολος ὅτι δὲν ἠναγκάσθητε, ἀλλὰ θελληματικῶς ἐκ καρδίας ὑπηκούσατε εἰς τὴν παραδοθεῖσαν διδαχήν· ὥστε μὴ γυρίσητε πάλιν ὀπίσω εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν θελληματικῶς ἀνεχωρήσατε, καὶ ἐχωρίσθητε. Δείχνωντας δὲ, ὅτι, ἀγκαλὰ καὶ οἱ Χριστιανοὶ ἦλθον ἀπὸ λόγου εἰς τὴν πίστιν, ὅμως τὸ πῶς εἶναι τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ· διὰ τοῦτο ἐπρόσθεσε τὸ „παρεδόθητε"· ἤγουν ὑπὸ Θεοῦ ὡδηγήθητε εἰς τὸν τύπον τῆς διδαχῆς. Ποῖος δὲ εἶναι ὁ τύπος τῆς διδαχῆς; τὸ νὰ ζῇ ὁ Χριστιανὸς ὀρθῶς, καὶ μὲ πολιτείαν ἀρίστην (1).

18. „Ἐλευθερωθέντες δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας (2), ἐδουλώθητε τῇ δι„καιοσύνῃ".

19. „Ἀνθρώπινον λέγω, διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν· ὡ„σπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ, καὶ „τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν ἀνομίαν· οὕτω νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ὑ„μῶν δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν".

Δύω, λέγει, διεργασίας, ἐλάβετε ἀπὸ τὸν Θεὸν, Χριστιανοὶ, σᾶς μὲν, τὸ νὰ ἐλευθερωθῆτε ἀπὸ τὴν τόσην ἐντροπὴν τῆς ἁμαρτίας, καὶ ἄλλο δὲ, τὸ νὰ δουλωθῆτε εἰς τὴν δικαιοσύνην, καὶ ἀρετὴν, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀπόλαυσις δόξης πολλῆς. Θέλωντας δὲ ὁ Ἀπόστολος νὰ εἰπῇ, ὅτι ὅσον ἐδουλεύσατε πρότερον εἰς τὴν ἁμαρτίαν, τόσον δουλεύσατε τώρα καὶ εἰς τὸν Θεόν, προφθαίνει πρῶτον καὶ λέγει· ἀνθρώπινον σᾶς λέγω, ὦ ἀδελφοὶ, ἤτοι πρᾶγμα σᾶς λέγω ἀτελὲς, καὶ μικροπρεπὲς, καὶ σύμμετρον μὲ τὴν ἀσθένειάν σας· διατί, ἔπρεπε μὲν νὰ δείχνετε πολυπλάσιον τὸ μέτρον τῆς δουλεύσεως εἰς τὸν Θεόν, ἀπὸ τὸ μέτρον τῆς δουλεύσεως ὁποῦ ἐδείξατε εἰς τὴν ἁμαρτίαν· τολάχιστον ὅμως διὰ τὴν ἀσθένειάν σας, καὶ ἂν δείχνετε τώρα εἰς τὸν Θεὸν τὸ ἴσον μέτρον τῆς δουλεύσεως ἐκείνης, ὁποῦ ἐδείξατε πρότερον καὶ εἰς τὴν ἁμαρτίαν (3). Βλέπε δὲ πῶς φανερώτατα ἐδήλωσεν ὁ Ἀπόστολος τὴν θελληματικὴν δουλείαν, ὁποῦ

---

(1) Ὁ δὲ Μέγας Βασίλειος τὸ ῥηθὲν τοῦτο ἑρμηνεύων λέγει· „εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον διδαχῆς, ἵνα „ὥσπερ ὁ κηρὸς παραδιδόμενος τῷ τύπῳ τῆς γλυφῆς „μορφοῦται πρὸς ἀκρίβειαν τὴν ἐγκειμένην τῇ γλυφῇ „μορφὴν, οὕτω καὶ ἡμᾶς παραδόντες ἑαυτοὺς τῷ τύπῳ „τῆς κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον διδασκαλίας, μορφωθῶμεν „τὸν ἔσω ἄνθρωπον". (Κεφ. β'. τῶν περὶ Βαπτίσματος Λόγων).

(2) Τρεῖς ἐλευθερίαι εἶναι κατὰ τὸν Κορέσιον· ἐλευθερία φύσεως, ἐλευθερία χάριτος, καὶ ἐλευθερία δόξης, καὶ μακαριότητος. Ἡ ἐλευθερία τῆς φύσεως, αὐτίκειται τῇ βίᾳ, καὶ τῇ τοῦ κρείττονος ῥοπῇ, καὶ ποιεῖ τὸ αὐτεξούσιον· ἡ ἐλευθερία τῆς χάριτος, αὐτίκειται τῇ ἁμαρτίᾳ, καὶ τοῖς πάθεσι, καὶ ποιεῖ τὸν δίκαιον, καὶ ἅγιον· ἡ δὲ ἐλευθερία τῆς δόξης, αὐτίκειται τῷ θανάτῳ, καὶ τοῖς πειρασμοῖς τῆς παρούσης ζωῆς, καὶ ποιεῖ τὸν μακάριον· ἐνταῦθα δὲ ὁ λόγος τοῦ Ἀποστόλου εἶναι, περὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς χάριτος.

(3) Τὸ αὐτὸ λέγει καὶ ὁ Θεῖος Χρυσόστομος· ὁ δὲ Φώτιος, ἀνθρώπινον λέγει, τοῦτ' ἔστιν ὁ Παῦλος δουλεύω, τὴν τῆς δικαιοσύνης ἐργασίαν· καθ' ὅτι αὐτὴ εἶναι ἀληθὴς ἐλευθερία, καὶ ὄχι δουλεία· δουλείαν δὲ αὐτὴν ὠνόμασε, διὰ τὴν ἀσθένειαν τῶν ἀνθρώπων· καθ' ὅτι πολλοὶ, καὶ μάλιστα οἱ ἀρχαῖοι, σωματισμέ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πῶ ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ δείχνομεν εἰς τὴν ἁμαρτίαν· διὰ τί, ἐσεῖς, λέγει, παρεσήσατε τὰ μέλη σας ὑπόδουλα τῆς ἁμαρτίας, μὲ τὸ νὰ σκλαβόνετε οἱ ἴδιοι τὸν ἑαυτόν σας, ἢ νὰ γίνεσθε ὑποχείριοι εἰς τὴν ἀκαθαρσίαν· πρέσιν εἰς τὴν μοιχείαν, πορνείαν, καὶ τὰς ἄλλας κακίας, ἢ ὁποίαις δὲν πρέπει νὰ λέγωνται διὰ τὴν αἰσχρότητα. Ἀλλὰ τί λέγω ὅτι εἰς μόνας τὰς αἰσχρὰς ἁμαρτίας γίνεσθε ὑποχείριοι; ἐσεῖς ἐδουλώσητε ἁπλῶς εἰς κάθε ἀνομίαν, καθολικώτερον, ἢ γενικώτερον κάμνωντας τὸν λόγον. Τὸ δὲ „εἰς τὴν ἀνομίαν" δηλοῖ, τὸ νὰ ἀνομῆτε ἀκόμη περισσότερον· διὰ τί ὅταν ἐκάμνετε κάμμιαν ἁμαρτίαν, δὲν ἐστέκεσθε μόνον ἕως εἰς αὐτὴν· ἀλλὰ ἐμεταχειρίζεσθε αὐτὴν, ὡσὰν σῦκα προσαύξημα, καὶ μίαν σκάλαν, εἰς τὸ νὰ ἁμαρτάνετε ἀκόμη περισσότερον. Καθὼς λοιπὸν πρότερον παρεστήσατε τὸν ἑαυτόν σας δοῦλον εἰς κάθε ἁμαρτίαν· ἔτζι τώρα μὲ τὸ ἴσον μέτρον, παρασήσατε τὰ μέλη σας ὑπόδουλα εἰς τὴν δικαιοσύνην, ἤτοι εἰς κάθε ἀρετήν· ὥστε ὁποῦ νὰ πολιτεύεσθε μὲ σωφροσύνην, καὶ ἁγιασμόν, ἀντὶ τῆς προτέρας ἀκαθαρσίας σας.

20. „Ὅτε γὰρ ἦτε δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιο-
„σύνῃ".

21. „Τίνα οὖν καρπὸν εἴχετε τότε, ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε; τὸ
„γὰρ τέλος ἐκείνων, θάνατος".

Ὅταν, λέγει, ἐσεῖς οἱ Χριστιανοὶ ἔζητε πρότερον, καὶ ἐδουλεύετε εἰς τὴν κακίαν (1), ἤσθε ἐλεύθεροι, ἤγουν λελυμένοι ἀπὸ τὴν δικαιοσύνην καὶ ἀρετήν· διὰ τί δὲν ὑποτάσεσθε εἰς τὴν ἀρετήν, μήτε ἠθέλετε νὰ δουλεύετε τελείως εἰς αὐτήν· λοιπὸν καὶ τώρα δουλεύσατε ἐξ ἐναντίας εἰς τὴν δικαιοσύνην, καὶ ἀρετήν, καὶ τελείως μὲν ὑποτάσεσθε εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Καὶ μ' ὅλον ὁπῶς, τότε ὅταν ἐδουλεύετε εἰς τὴν ἁμαρτίαν, τί καρπὸν ἀπὸ αὐτὴν ἐλαμβάνετε; βέβαια ὄχι ἄλλον, εἰμὴ ἐντροπήν, καὶ ἀτιμίαν· μὰ τί λέγω μόνον ἐντροπὴν καὶ ἀτιμίαν; ἢ θάνατον ἀκόμη ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν ἐλαμβάνετε· διὰ τὸ τέλος τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ἀκαθάρτων ἐκείνων ἔργων σας, ἦτον θάνατος· καὶ πολλαῖς φοραῖς μὲν, ἦτον καὶ θάνατος σωματικός· παντοτε δὲ, ἢ βεβαίως, ἦτον θάνατος ψυχικός· ἀλλὰ τώρα, ἀπὸ μὲν τὸν θάνατον ἐκεῖνον ἐλευθερωθήκετε, διὰ μέσε τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ· ἡ δὲ ἐντροπὴ τῶν ἀκαθάρτων ἐκείνων ἔργων σας, καὶ ἕως τώρα μένει εἰς τὴν συνείδησίν σας συμφερόντως, ἢ ἐπωφελῶς. Διὰ τί; διὰ νὰ τὰ ἐνθυμῆσθε, ἢ νὰ τὰ μισῆτε ἀπὸ καρδίας· διὰ τί ἢ τώρα, λέγει, ἀκόμη ἐντρέπεσθε, ἐνθυμούμενοι ἐκεῖνα τὰ αἰσχρά, ἢ τὰς ἁμαρτίας ὁπῶ τότε ἐκάμνετε· κατὰ γὰρ τὸν Θεοδώρητον· „κἂν λίαν τις ἀναιδέστατος ἦ, μετὰ τὴν παῦλαν τῆς ἡδονῆς, τὴν „αἰσχύνην εἰσδέχεται".

22. „Νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, δουλωθέντες δὲ
„τῷ Θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν, τὸ δὲ τέ-
„λος, ζωὴν αἰώνιον".

23. „Τὰ

νοι ὄντες εἰς τὰ κακὰ, λυπῶνται ὅταν θέλουν νὰ κάμουν τὴν ἀρετήν· μὲ τὸ νὰ ἐναντιόνεται εἰς αὐτὴν ἐσωθεν τὸ φρόνημα τῆς σαρκός των· συνειθίζομεν γὰρ νὰ ὀνομάζωμεν δικαίαν καὶ τυραννίαν, τὰ ἔργα ἐκεῖνα ὁποῦ πράττομεν σωικῶς, καὶ μετὰ λύπης, καὶ βίας· καὶ ὁ Θεοδώρητος δὲ ἐν ἄλλοις, ἀνθρώπινον ὑρμήνευσε τὸ μεικρὸν, ἢ δύσκολες.

(1) Πῶς δὲ τινὰς δουλεύει, ἤτοι εἶναι δοῦλος τῆς ἁμαρτίας; διὰ τί πράττει τὴν ἁμαρτίαν, κατὰ τὸ λόγιον τοῦ Κυρίου· „Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, δού-
„λος ἐστὶ τῆς ἁμαρτίας" - (Ἰωαν. η'. 34.) Δοῦλος δέ τινας γίνεται μάλιστα τῆς ἁμαρτίας, διὰ τί νικᾶται, ἢ κυριεύεται ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, καθὼς εἶπεν ὁ Κορυφαῖος Πέτρος· „ᾧ γάρ τις ἥττηται, τούτῳ καὶ
„δεδούλωται". (Β'. Πέτρ. β'. 19.) ἤτε θανάσιμος εἶναι ἡ ἁμαρτία, ἤτε ἀθανάσιμος, ἢ συγγνωστή· (ὅρα πόσον κακὰ εἶναι τὰ συγγνωστὰ ἁμαρτήματα, ἐν τῷ νεοτυπώτῳ Βιβλίῳ τῆς Πνευματικῶν Γυμνασμάτων.) Διὰ τοῦτο ἢ πρότερον εἶπεν ὁ Παῦλος ὅτι „ὡς
„παρεστήσατε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοὴν, δοῦλοί ἐστε ᾧ
„ὑπακούετε· ἤτοι ἁμαρτίας, εἰς θάνατον, ἢ ὑπακοῆς,
„εἰς ζωήν". (Ῥωμ. ϛ'. 16.) Ὅπερ ὁ Θεοδώρητος ἑρμηνεύων λέγει· „ᾧ περ ἂν ἕλῃ δουλεῦσαι, τούτῳ σε
„προσήκει κελεύοντι πειθέσθαι· ἃ γὰρ εἴρηται δῶν δε-
„σπότης δουλεύειν καλεῖ τοὺς ἑαυτοῦ· ἐναντία δὲ ἐκ διαφόρου δικαιοσύνη, καὶ ἁμαρτία. Τοῦτο καὶ ὁ Κύριος
„ἐν τοῖς ἱεροῖς Εὐαγγελίοις ἔφη· „οὐδεὶς δύναται δυ-
„σὶ κυρίοις δουλεύειν". (Ματθ. ϛ'. 24.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

23. „ Τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας, θάνατος· τὸ δὲ χάρισμα τοῦ „ Θεοῦ, ζωὴ αἰώνιος, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν " (1).

Τῶν μὲν τῆς ἁμαρτίας ἔργων ὁ καρπὸς, λέγει, εἶναι ἐνδοπὴ, καὶ ἀτιμία· τῆς δὲ τῆς δικαιοσύνης, καὶ ἀρετῆς ἔργων ὁ καρπὸς, εἶναι ἁγιασμὸς, τιμὴ, καὶ καθαρότης· καὶ τὸ μὲν τέλος ἐκείνων, εἶναι θάνατος· τὸ δὲ τέλος τούτων, εἶναι ζωὴ αἰώνιος· διὰ τί τὰ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας, εἶναι θάνατος. Ὀψώνιον δὲ λέγεται, ἡ πληρωμὴ, καὶ τὸ σιτηρέσιον τὸ παρὰ τοῦ Βασιλέως εἰς τοὺς στρατιώτας διδόμενον. Διὰ τοῦτο ἔλεγεν ὁ Πρόδρομος τοῖς στρατευομένοις· „ ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν ". (Λουκ. ιγ'. 14.) Καὶ ὁ Παῦλος ἀλλαχοῦ· „ τίς στρατεύ„ εται ἰδίοις ὀψωνίοις ποτέ "; (α'. Κορινθ. θ'. 7.) Ὅθεν ἀκολούθως καὶ εἰς ἐσᾶς, λέγει, ὅπου ἐδουλεύετε πρότερον τῷ ἁμαρτίαν, σᾶς ἔδιδεν ἡ ἁμαρτία ὀψώνιον, καὶ πληρωμὴν τῆς δουλεύσεώς σας, τὸν θάνατον (2)· τὸ δὲ χάρισμα τοῦ Θεοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον τώρα δουλεύετε, εἶναι ζωὴ αἰώνιος. Δὲν εἶπε δὲ, ἡ πληρωμὴ ἡ παρὰ τοῦ Θεοῦ διδομένη διὰ τὴν δούλευσίν σας, ἀλλὰ τὸ χάρισμα· διὰ τί δὲν ἐλάβετε, λέγει, πληρωμὴν καὶ ἀνταμοιβὴν τῆς κόπου σας τὴν αἰώνιον ζωήν· ἀλλὰ ταύτην ἐλάβετε κατὰ χάριν, καὶ δωρεὰν τοῦ Θεοῦ, πλὴν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ἐπειδὴ καὶ ὁ Χριστὸς ἐνήργησεν αὐτὴν εἰς ἐσᾶς, διὰ τῆς ἐνσάρκου Οἰκονομίας του (3). Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει, ὅτι ἐπειδὴ ὁ Ἀπόστολος εἶπεν ἀνωτέρω, ὅτι ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία, καὶ ἐτυραύνει, καὶ ὅτι ὅπλα αὐτῆς εἶναι τὰ μέλη, τὰ κακῶς κυβερνώμενα, διὰ τοῦτο πρεπόντως καὶ τὸν μισθὸν αὐτῆς, ὀψώνιον ὠνόμασεν, ἐπιμενῶν εἰς τὴν μεταφοράν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

1. „ Ἢ ἀγνοεῖτε, Ἀδελφοὶ, (γινώσκουσι γὰρ Νόμον λαλῶ) ὅτι ὁ „ Νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ ";
2. „ Ἡ γὰρ ὕπανδρος γυνὴ, τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται Νόμῳ· ἐὰν δὲ „ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, κατήργηται ἀπὸ τοῦ Νόμου τοῦ ἀνδρός ".
3. „ Ἄρα οὖν, ζῶντος τοῦ ἀνδρὸς, μοιχαλὶς χρηματίσει, ἐὰν γένη„ ται ἀνδρὶ ἑτέρῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ἀ„ πὸ τοῦ Νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν μοιχαλίδα, γενομένην ἀνδρὶ „ ἑτέρῳ ".

Ἀφή-

(1) Βλέπε ἐδῶ πῶς ὁ Ἀπόστολος λέγει χάρισμα Θεοῦ, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἤτοι τὴν μακαριότητα· ἐπειδὴ κατὰ τὸν αὐτὸν Παῦλον· „ Οὐκ ἄξια τὰ „ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ, πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν „ ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς ". (Ῥωμ. η'. 18.) ὥστε κατὰ τὸν Κορέσιον, ἡ μακαριότης, καὶ αἰώνιος ζωὴ, λέγεται χάρις. Λέγεται δὲ καὶ ἡ χάρις, κατὰ τὸν λόγον τῶν ἔργων, καθ' ὅτι ὁ Θεὸς τὰ μικρὰ αὐτῆς μεγάλων δέχεται· λέγεται δὲ αἰώνιος, ἐπειδὴ ἀεὶ ὡσαύτως ἔχει, καὶ ἐδραῖά ἐστι, καὶ ἀμεταχίνητος· ὅθεν καὶ ὁ Βοέτιος ὁ Νεώτερος (ἐν τῷ ε'. περὶ παραμυθίας) ὁρίζει τὴν μακαριότητα ὅτι· „ ἐστὶν ἀδιόριστος ζωῆς „ κτῆσις, ὅλη ἅμα τελεία ". Ὅρα περὶ τούτου καὶ τὸ, „ λοιπὸν ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος " καὶ τὴν εἰς τοῦτο ὑποσημείωσιν. (Β'. Τιμόθ. δ'. 8.) Καὶ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ α'. Κεφ. Στίχ. 18. τῆς αὐτῆς ῥητοῦ Τιμοθέου β'. Ἐπιστολῆς, καὶ τὴν ὑποσημείωσιν. Λέγει δὲ καὶ ὁ Θεοδώρητος· „ Θεοῦ δῶρον ἡ „ ζωὴ ἡ αἰώνιος· κἂν γὰρ τὴν ἄχραντον καταρδώσῃ „ δικαιοσύνην, ἀλλ' ἀντιπαλαντεύεται τοῖς προσκαίροις „ πόνοις τὰ αἰώνια ἀγαθά ".

(2) Φανερῶς ὁ Προφήτης Ἡσαΐας ἐπροφήτευσε τὰς γλυκυτάτας, καὶ ζωηφόρους καρπὰς, ὁποῦ λαμβάνουν καὶ ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ, καὶ ἐν τῇ μελλούσῃ, ἐκεῖνοι ὁποῦ δουλεύουν τὸν Θεὸν, καὶ ἐργάζονται τὴν ἀρετὴν, καὶ τὰς ἐντολάς του· ὁμοίως καὶ τὰς πικροτάτας, καὶ θανατηφόρους καρπὰς, ὁποῦ ἐξ ἐναντίας λαμβάνουν οἱ δουλεύοντες τὴν ἁμαρτίαν, καὶ τὸν Διάβολον· καὶ τὴν χαρὰν, καὶ παρρησίαν ἐκείνων, καὶ τὴν λύπην, καὶ ἐντροπὴν τούτων· ἔτσι γάρ φησι· „ πάλε λέγει Κύριος, ἰδοὺ οἱ δουλεύον„ τές μοι φάγονται, ὑμεῖς δὲ πεινάσετε· ἰδοὺ οἱ δου„ λεύοντές μοι πίονται, ὑμεῖς δὲ διψήσετε· ἰδοὺ οἱ δου„ λεύοντές μοι εὐφρανθήσονται, ὑμεῖς δὲ αἰσχυνθήσε„ σθε· ἰδοὺ οἱ δουλεύοντές μοι ἀγαλλιάσονται ἐν εὐφρο„ σύνῃ, ὑμεῖς δὲ κεκράξεσθε διὰ τὸν πόνον τῆς καρ„ δίας ὑμῶν, καὶ ἀπὸ συντριβῆς πνεύματος ὑμῶν ὀλο„ λύξετε· καταλείψετε γὰρ τὸ ὄνομα ὑμῶν εἰς ἔκλησ„ μονὴν τοῖς ἐκλεκτοῖς μου· ὑμᾶς δὲ ἀπολεῖ Κύριος· „ τοῖς δὲ δουλεύουσί μοι κληθήσεται ὄνομα καινὸν· ὃ εὐ„ λογηθήσεται ἐπὶ τῆς γῆς, εὐλογήσουσι γὰρ τὸν Θεὸν „ τὸν ἀληθινόν ". (Ἡσ. ξέ. 13.)

(3) Ὅτι δὲ ἡ ἁμαρτία ἦτον θάνατος, ὁ δὲ Θεὸς εἶναι

Ἀφήσας τὸν ἠθικὸν λόγον, ἦγεν τὴν περὶ τῶν ἠθῶν διδασκαλίαν, μεταβαίνει τώρα ὁ Ἀπόστολος εἰς τὸν δογματικὸν, ἤγουν εἰς τὴν περὶ δογμάτων διδασκαλίαν, καὶ δείχνει, ὅτι ὅσοι ἔγιναν Χριστιανοὶ, δὲν χρεωστοῦσι πλέον νὰ εἶναι ὑποκάτω εἰς τὸν Νόμον· διὰ τί, λέγει, ὁ Νόμος, τὸν ὁποῖον καὶ ἐσεῖς ἠξεύρετε, ἐξουσιάζει τὸν ἄνθρωπον, εἰς ὅσον καιρὸν ὁ ἄνθρωπος ζῇ· διὰ τί εἰς τοὺς ἀποθανόντας ἀνθρώπους, πλέον ὁ Νόμος δὲν δίδει ἐντολάς· ἐπειδὴ δὲ καὶ ἐσεῖς ἀπεθάνετε κατὰ τὸν Νόμον, ὡς πιστεύσαντες εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ διὰ τοῦ Βαπτίσματος ἀποθανόντες ἀπὸ ὅλα, λοιπὸν ὁ Νόμος δὲν σᾶς ἐξουσιάζει. Εἰς τὰς ἀρχὰς μὲν ἦν, ἔτζι τοῦτο αἰνιγματωδῶς ἐφανέρωσεν ὁ Παῦλος· εἰς δὲ τὰ ἀκόλουθα λόγια, κατὰ ἄλλον τρόπον τοῦτο τὸ ἴδιον φανερόνει, λέγων, ὅτι, ἀφ' ὅ ἀποθάνῃ ὁ ἄνδρας, ἡ γυναῖκα ἔχει ἐξουσίαν νὰ συναρμοσθῇ μὲ ἄλλον ἄνδρα· ἐσεῖς δὲ, λέγει, παρομοιάζετε μὲ γυναῖκα (1). Ἔπειτα τὸ ἀκόλουθον ἦτον νὰ εἰπῇ· ὥστε, ἀδελφοί, δὲν σᾶς ἐξουσιάζει πλέον ὁ Νόμος· ἐπειδὴ καὶ ἀπέθανεν· ἀλλὰ δὲν εἶπεν ἔτζι, διὰ νὰ μὴ κτυπήσῃ τοὺς Ἰουδαίους· ἀλλὰ φέρει εἰς τὸ μέσον τὴν γυναῖκα ὁπὸ ἀποθάνῃ, ἤγουν αὐτοὺς τοὺς ἰδίους, οἵτινες ἔχουν πάξιν γυναικὸς ἀποθανούσης, ἵνα μὲ τοῦτον τὸν τρόπον δείξῃ εἰς αὐτοὺς, ὅτι διπλοῦν ἔλαβον ἐλευθερίαν· διὰ τί, ἀείσως ἡ ὕπανδρος γυνὴ, ἀφ' ὅ ἀποθάνῃ ὁ ἄνδρας της, ἤτοι ὁ Νόμος, ἐλευθερώθη ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ Νόμου, πολλῷ μᾶλλον ἐλευθερώθη ἀπὸ αὐτὸν, ὅταν καὶ αὐτὴ ἡ ἰδία ἀπόμη φαίνεται ἀποθανοῦσα.

4. „Ὥστε, ἀδελφοί μου, ἐθανατώθητε καὶ ὑμεῖς τῷ Νόμῳ διὰ τοῦ „σώματος τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἑτέρῳ, τῷ ἐκ νε„κρῶν ἐγερθέντι, ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ Θεῷ".

Ἀνίσως, λέγει, καὶ ἐγίνετε νεκροὶ, δὲν εἴσθε πλέον ὑποκάτω εἰς Νόμον· διὰ τί, ἐὰν ἡ γυναῖκα, ὅταν ἀποθάνῃ ὁ ἄνδρας της, ἤγουν ὁ Νόμος, δὲν εἶναι πλέον ὑπεξούσιος εἰς αὐτὸν, ἀλλ' ἐλευθέρα· πολλῷ μᾶλλον εἶναι ἐλευθέρα ἀπὸ τὸν ζυγὸν, καὶ τὴν δουλείαν τοῦ αὐτοῦ Νόμου, ὅταν καὶ αὐτὴ ἡ ἰδία ἀποθάνῃ (2). Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, σοφίαν τοῦ μεγάλου Παύλου, πῶς δείχνει, ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος Νόμος θέλει νὰ χωρισθοῦν ἀπὸ αὐτὸν οἱ εἰς τοῦτον ὑποτασσόμενοι· ἐλευθερωθήκετε, λέγει, λοιπὸν καὶ ἐσεῖς, ἀδελφοί μου Χριστιανοὶ, ἀπὸ τὸν Νόμον, διὰ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, τοῦ σταυρωθέντος, καὶ θανατωθέντος διὰ λόγου σας· ἐπειδὴ τὸ σῶμα ἐκεῖνο τοῦ Χριστοῦ διὰ τοῦτο ἐθανατώθη, διὰ νὰ θανατωθῆτε καὶ ἐσεῖς ἀπὸ τὸν Νόμον, καὶ νὰ ὑποταχθῆτε εἰς ἄλλον, τὸν διὰ λόγου σας ἀποθανόντα, καὶ μετὰ ταῦτα ἐγερθέντα, καὶ ζῶντα Χριστόν· διὰ τί, ὁ μὲν Νόμος, ἀφ' οὗ ἀπέθανε, πλέον δὲν ζῇ· ὁ δὲ Χριστὸς, καὶ μ' ὅλον ὁποῦ ἀπέθανεν, ἀλλὰ πάλιν ἀνέστη, καὶ ζῇ· ὥστε δὲν ἔχετε πλέον ἐξουσίαν νὰ χωρισθῆτε ἀπὸ αὐτὸν τὸν ζῶντα Χριστόν. Τί δὲ εἶναι τὸ κέρδος ὁποῦ ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ ἔχομεν ἐν τούτῳ νὰ ἀπολαύσωμεν; τὸ νὰ καρποφορήσωμεν δηλαδὴ εἰς τὸν Θεὸν, ἤγουν ἵνα ἐκ τῆς πνευματικῆς συζυγίας, καὶ σώσεως ταύτης τῆς μετὰ Χριστοῦ, γεννογονήσωμεν εἰς τὸν Θεὸν, φράξεις δηλαδὴ καὶ ἔργα καλὰ, καὶ τέλεια, καὶ τῆς Οὐρανῶν βασιλείας ἄξια.

5. „Ὅ-

εἶναι ἡ ἀληθινὴ καὶ μόνη ζωὴ, μαρτυρεῖ μὲν ὁ θεῖος Νύσσης Γρηγόριος εἰπών· „ἁμαρτία ἐστὶν ἡ τοῦ Θεοῦ „ἀλλοτρίωσις, ὅς ἐστιν ἡ ἀληθινὴ καὶ μόνη ζωή". (Λόγ. β'. κατ' Εὐνομίου.) Μαρτυρεῖ δὲ καὶ ὁ σωνόνυμος αὐτῷ Θεολόγος Γρηγόριος λέγων· „μία ζωὴ, „φησὶ τὴν ζωὴν βλέπειν· ἧς θάνατος, ἡ ἁμαρτία· „ψυχῆς γὰρ ὄλεθρος· πάλαι δὲ, οἷς μέγα φρονοῦσί „τινες, ὀνειράπειν ὀφις ἐστὶ, καὶ νῦν ὄντως παίζεται, „καὶ ψυχῆς ἀπασπλὰ φάσματα". (Λόγ. παραμυθητικ. εἰς τὴν ἑαυτοῦ μητέρα).

(1) Ἡ βοπολογικὴ ἀλληγορία τῶν ῥητῶν τούτων τοιαύτη ἐστὶν, κατὰ τὸν Κορέσιον· ὁ Νόμος εἶναι ὁ ἀνήρ· γυνὴ εἶναι ἡ ψυχὴ· παιδία, καὶ ἔγγονα, εἶναι τὰ σαρκικὰ, καὶ δύστηλα ἔργα· τοῦ ἀνδρὸς δὲ τούτου ἀποθανόντος, ἡ ψυχὴ λαμβάνει ἕτερον ἄνδρα τὸν Χριστὸν, καὶ γεννᾷ παιδία, τὰ πνευματικὰ ἔργα, καὶ τέλεια.

(2) Ὁ δὲ Μέγας Βασίλειος, ῥωσθεὶς τὸ ῥητὸν τοῦτο τοῦ Ἀποστόλου, ὕστερον συμπεραίνει ἐκ τούτου λέγων· „εἰ δὲ ἡ κατὰ Νόμον δικαιοσύνη ἀπουδαζομένη „τισι τῷ ἐν τῷ Βαπτίσματι καθομολογησάντων ἑαυ„τοὺς τῷ Θεῷ, μηκέτι ἑαυτοῖς ζῆν, ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ „αὐτῶν ἀποθανόντι, καὶ ἐγερθέντι, μοιχείας κρίμα „ἐπάγει, ὡς διὰ τῶν προηρημένων σαφῶς δέδεικται, „τί ἂν τις εἴποι περὶ παραδόσεων ἀνθρωπίνων"; (Λόγ. περὶ Βαπτίσματος, πῶς βαπτίζονται οἱ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

5. „ Ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν τῇ σαρκὶ, τὰ παθήματα τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ „ τοῦ Νόμου, ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, εἰς τὸ καρποφορῆ- „ σαι τῷ θανάτῳ “.

Ἀφ' οὗ ἔδειξεν ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ὁ Νόμος τίποτε δὲν μᾶς ἐβοήθει εἰς τὸ νὰ φύγωμεν τὰ σαρκικὰ πάθη, ἀλλὰ μόνον ταῦτα μᾶς ἔδειχνε· τώρα λέγει, ὅτι ὅταν ἤμεθα εἰς τὴν σαρκικὴν ζωὴν (1), καὶ εἰς τὰ πονηρὰ ἔργα, τὰ παθήματα τῶν ἁμαρτιῶν, τὰ ὁποῖα ἐφανερόνοντα, καὶ ἐγναιρίζοντο εἰς ἡμᾶς διὰ μέσου τοῦ Νόμου· ταῦτα, λέγω, ἐνεργοῦντο, καὶ ἐφράττοντο ἀπὸ τὴν ψυχὴν εἰς τὰ μέλη μας. Δὲν εἶπε δὲ, ὅτι τὰ μέλη ἐνέργουν τὴν πονηρίαν, διὰ νὰ μὴ δώσῃ αἰτίαν εἰς τινὰς αἱρετικοὺς νὰ κατηγορήσουν τὴν σάρκα ὅτι εἶναι κακή· ἀλλ' εἶπεν ὅτι ἡ πονηρία ἐνεργεῖτο εἰς τὰ μέλη μας ἀπὸ τὴν ψυχήν· διατί ἡ ψυχὴ, εἶναι ὡσὰν κιθαρῳδὸς, καὶ λυρῳδὸς, τὰ δὲ μέλη τοῦ σώματος, εἶναι ὡσὰν κιθάρα, καὶ λύρα. Ὅταν λοιπὸν κακῶς κρέμῃ, καὶ παίζῃ ὁ κιθαρῳδὸς, καὶ λυρῳδὸς, βέβαια κακῶς ἠχεῖ καὶ ἡ κιθάρα, καὶ λύρα. Ὑπολάπω λοιπὸν εἰς τὸν Νόμον ἀφεισκόμενοι ἡμεῖς, ἐπειδὴ τὰ πάθη δὲν ἐδυνάμεθα νὰ φύγωμεν, διὰ τοῦτο ἐπεκοπιάζομεν εἰς τὸν θανάτου τὰς πονηρὰς πράξεις, καὶ ἔργα.

6. „ Νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ Νόμου, ἀποθανόντες ἐν ᾧ κα- „ τειχόμεθα, ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς ἐν καινότητι πνεύματος, καὶ „ οὐ παλαιότητι γράμματος “.

Δὲν εἶπεν ὁ Ἀπόστολος, ὅτι κατηργήθη ὁ Νόμος, διὰ νὰ μὴ κτυπήσῃ τοὺς Ἰουδαίους· ἀλλ' ὅτι ἡμεῖς κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ Νόμου, ἤτοι ἐλευθερώθημεν, καὶ ἐλευθερώθημεν ἀπὸ τὸν Νόμον, μὲ τὸ νὰ ἀπεθάνωμεν, καὶ ἐγίναμεν νεκροὶ καὶ ἀκίνητοι πρὸς ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐκρατούμεθα καὶ ἐκινδυνεύομεθα, τὸ ὁποῖον ἦτον ἡ ἁμαρτία· ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας γὰρ ὡσὰν ἀπὸ πάνσα δεσμὸν ἐκρατούμεθα· ἀπεθάνομεν δὲ, καὶ νεκροὶ ἐγίναμεν εἰς τὴν ἁμαρτίαν, μὲ σκοπὸν διὰ νὰ δουλεύσωμεν· ποῖον; τὸν Θεὸν δηλαδὴ, μὲ τὴν νεότητα τοῦ Πνεύματος, καὶ ὄχι μὲ τὴν παλαιότητα τοῦ Γράμματος, ἤτοι τοῦ γραπτοῦ Νόμου· διατί, παλαιὰ μὲν ἦτον ἡ ἀρετὴ δυσκολοκατόρθωτος, ἐπειδὴ ὁ Ἀδὰμ, μαζὶ μὲ τὸ ἅγιον σῶμα ὁποῦ ἀπόκτησε μετὰ τὴν παράβασιν, καὶ πολλὰ ἄλλα φυσικὰ ἐλαττώματα ἀπόκτησε, τὰς ἀρετὰς ἐμποδίζοντα· τώρα δὲ μὲ τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ, καὶ μὲ τὸ Ἅγιον Βάπτισμα, ἡ φύσις μας ἐδυναμώθη διὰ μέσου τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὸ ὁποῖον μᾶς ἔκαμε νέους, καὶ μᾶς ἐλευθέρωσεν ἀπὸ τὸ παλαιότητα, καὶ ἀσθένειαν τοῦ γραπτοῦ Νόμου. Διὰ τοῦτο, εἰς μὲν τὸν παλαιὸν Νόμον, σαφὲς πρᾶγμα ἦτον ἡ Παρθενία, καὶ ἡ τελεία ἀρετή· εἰς δὲ τοὺς νέους χάριν τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, χιλιάδες διείσκονται τῆς ἐν παρθενίᾳ πολιτευομένων Μοναχῶν· ὁμοίως πολλοὶ διείσκονται ἐν αὐτῇ, καταφρονεύντες καὶ αὐτὸν τὸν ἴδιον θάνατον.

7. „ Τί οὖν ἐροῦμεν; ὅτι ὁ Νόμος ἁμαρτία; μὴ γένοιτο! ἀλλὰ τὴν „ ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνων, εἰμὴ διὰ Νόμου· τήν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ „ ἤδειν, εἰμὴ ὁ Νόμος ἔλεγεν· οὐκ ἐπιθυμήσεις “. (Ἐξ. κ'. 17.)

Ἐπειδὴ ὁ θεῖος Ἀπόστολος εἶπε πολλὰ, τὰ ὁποῖα ἐφαίνοντο ὅτι διαβάλλουσι, καὶ κατηγοροῦσι τὸν Νόμον, καθὼς ἦτον τὸ „ ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει· οὐ γάρ ἐστε ὑπὸ Νόμον, „ ἀλλ' ὑπὸ χάριν “. (Ῥωμ. ς'. 14.) Καὶ „ Νόμος παρεισῆλθεν, ἵνα πλεονάσῃ τὸ παρά- „ πτωμα “. (Ῥωμ. έ. 21.) Καὶ πρὸ ὀλίγου „ τὰ παθήματα τῶν ἁμαρτιῶν, τὰ διὰ τοῦ Νό-

μου

(1) Ὁ δὲ Θεοδώριτος τὸ „ ὅτε ἦμεν ἐν τῇ σαρκὶ “ ἑρμηνεύει ὅτι, ὅταν ἤμεθα εἰς τὴν κατὰ Νόμον πολιτείαν· σάρκα γὰρ ὠνόμασε τὰς δεδομένας σαρκικὰς τοῦ Νόμου ἐντολὰς, οἷον περὶ φαγητοῦ, καὶ ποτοῦ, καὶ χέσρας, καὶ τὰ παιδία, τὰ ἐν τῷ σαρκικῷ βίῳ ἐνεργούμενα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ μου". (Ρωμ. ζ'. 5.) καὶ πάλιν· „ παλαιότητι γράμματος". (Ρωμ. ζ'. 6.) Ταῦτα, λέγω, πάντα, ἐπειδὴ ἐφαίνοντο ὅτι κατηγορεῖσι τὸν Νόμον, διὰ τοῦτο θεραπεύει τώρα τὴν ὑπόνοιαν ταύτην, καὶ φέρει συμβουλδυτικῶς εἰς τὸ μέσον, ὡσὰν μίαν ἀντίστασιν, καὶ λέγει· τί λοιπὸν νὰ εἰποῦμεν διὰ τὸν Νόμον; ὅτι εἶναι ἁμαρτία; ἔπεπα λύει τὴν ἀντίστασιν ταύτην, πρῶτον μὲν ἀρνητικῶς, μὲ τὸ „ μὴ γένοιτο νὰ ἦτον ἁμαρτία ὁ Νόμος"! καθὼς συνειθίζει νὰ λέγῃ τὸν λόγον τοῦτον εἰς τὰ πολλὰ ἄτοπα πράγματα. Δεύτερον δὲ, καὶ συλλογισμοὺς ἐνθέτει, καὶ λέγει, ὅτι δὲν εἶναι ἁμαρτία ὁ Νόμος, ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν φανερόνει· διὰ τί δὲν ἤξευρα, λέγει, ἐγὼ τὴν ἐπιθυμίαν, πῶς εἶναι ἁμαρτία, ἀνίσως ὁ Νόμος δὲν ἔλεγεν· „ οὐκ ἐπιθυμήσεις" (Ἐξ. κ'. 17.) ἦτοι δὲν θέλεις ἐπιθυμήσεις (1). Ἀλλ' ἤθελεν εἰπῆ τινας, καὶ διὰ τί λοιπὸν ἔγινεν ὁ κατακλυσμός; διὰ τί τὰ Σόδομα κατεκάησαν, ἀνίσως πρὸ τοῦ νὰ δοθῇ ὁ Νόμος, ἡ ἐπιθυμία δὲν ἐγνωρίζετο ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ὡς ἁμαρτία; Καὶ λέγομεν εἰς τοῦτο, ὅτι ἐγνωρίζετο μὲν ἡ ἐπιθυμία, ὡς ἁμαρτία· ὄχι ὅμως τόσον ἐπιτεταμένη, οὐδὲ μὲ τόσην ἀκρίβειαν, καθὼς ὕστερον ἐγνωρίθη, ἔχουσα καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ Νόμου μαρτυρίαν· πρωτίτερα γὰρ μὲ μόνον τὸν φυσικὸν Νόμον ἐγνωρίζετο ἡ ἁμαρτία ὡς ἁμαρτία· ὕστερον δὲ ἐγνωρίσθη ἀκόμη καὶ μὲ τὸν Νόμον τὸν γραπτόν· τὸ ὁποῖον εἶναι μεγαλιτέρας τιμωρίας πρόξενον· ἀλλὰ ἡ τιμωρία αὐτὴ δὲν ἐπροξενήθη ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Νόμου, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἀμέλειαν ἐκείνων, ὁποῦ δὲν ἐπρόσεχαν νὰ φυλάττουν τὸν Νόμον· τὰ ὁποῖα ταῦτα φανερόνει ὁ Παῦλος καὶ μὲ τὰ ἀπόλυθα λόγια.

8. „ Ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία, διὰ τῆς ἐντολῆς κατειργάσατο „ ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν· χωρὶς γὰρ Νόμου ἁμαρτία νεκρά".

Δὲν εἶπεν ὁ Παῦλος ὅτι ὁ Νόμος κατειργάσατο κάθε ἐπιθυμίαν, ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία (ἡ ὁποία, κατὰ τὸν θεῖον Χρυσόστομον, εἶναι ἡ ῥάθυμος, καὶ διεφθαρμένη προαίρεσις) ἢ ὁ διάβολος (τινὲς γάρ τινες ἐνόησαν ἁμαρτίαν) (2) ἢ ἡ φιληδονία, καὶ ἡ εἰς τὸ κακὸν ὁρμὴ, ἐπεχειρίσθη τὴν διδασκαλίαν τοῦ Νόμου εἰς τὸ ἐναντίον καὶ πονηρόν· διὰ τί, καθὼς δὲν ἤθελε κατηγορηθῇ ὁ ἰατρὸς ἐκεῖνος, ὅστις ἐπειδὴ ἐμπόδισε τὸν θερμασμένον, καὶ ἐπιθυμοῦντα ἀκαίρως νὰ πίῃ ψυχρὸν νερὸν, ἀπὸ τὸ νὰ χορτάσῃ τὴν βλαβερὰν ταύτην ἐπιθυμίαν του, ἤθελεν αὐξήσῃ αὐτὴν περισσότερον· διὰ τί, τοῦ μὲν ἰατροῦ εἶναι ἴδιον, νὰ ἐμποδίσῃ τὸ ψυχρὸν νερόν· τοῦ δὲ ἀρρώστου εἶναι ἴδιον, νὰ μὴ πίῃ αὐτό· ποιοτρόπως καὶ ὁ Νόμος, ἐδίδασκε μὲν, καὶ ἐμπόδιζε τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὴν κακὴν ἐπιθυμίαν· ἡ δὲ κακὴ καὶ φιλαμάρτημων προαίρεσις τῶν ἀνθρώπων, αὔξησε τὴν ἐπιθυμίαν περισσότερον, καὶ ἔφαξεν ὄχι μίαν, ἀλλὰ κάθε ἁμαρτίαν, μὲ ἐπίτασιν τὸ κακὸν ἐνεργοῦσα· διὰ τί, ὅταν τινὰς ἐμποδίζεται ἀπὸ σέν πρᾶγμα ὁποῦ ἐπιθυμεῖ, τότε περισσότερον μαίνεται, καὶ ἐνθυσιᾷ. Τότε δὲ ἐφάνη ἡ ἁμαρτία, ὅταν ὁ Νόμος ἐπαραβαίνετο· διὰ τί χωρὶς Νόμου ἡ ἁμαρτία εἶναι νεκρὰ, ἤτοι δὲν λογίζεται πῶς εἶναι ἁμαρτία· ὅταν δὲ ὁ Νόμος ἦναι, καὶ προσάζῃ ἐκεῖνο ὁποῦ πρέπει νὰ κάμῃ τινάς, ἢ νὰ μὴ κάμῃ, τότε ἡ ἁμαρτία ζῇ, ἤτοι συνίσταται, καὶ νομίζεται ἁμαρτία, διὰ τί οἱ παραβαίνοντες τὸν Νόμον, μὲ γνῶσιν ἁμαρτάνουσιν.

9. „ Ἐγὼ

(1) Τὸ, οὐκ ἐπιθυμήσεις ὁ Ἰώσηπος, (Βιβλ. ιβ'. τῆς Ἀρχαιολογ. Κεφ. ιγ'.) καὶ ἄλλοι ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους, ἐρμηνεύουσιν ὅτι ἐννοεῖται κατὰ τὴν ἔξωθεν πρᾶξιν τῆς ἐπιθυμίας, καὶ διίσχυρίζονται ὅτι ἡ ἔνδοθεν ἐπιθυμία δὲν ἐμποδίζεται· ἀλλ' ὁ Κύριος ἐφάμαρτεν κρίνει καὶ τὴν ἔνδοθεν ἐπιθυμίαν. „ Πᾶς γάρ „ φησιν ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτῆς, „ ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ". (Ματθ. ε'. 28.) Ἡ ἐπιθυμία δὲ αὕτη ἔρχεται τῆς συγκαταθέσεως γίνεται τῇ αὐτεξουσίᾳ· ἐπειδὴ εἶναι καὶ ἄλλη ἐπιθυμία προηγουμένη τῇ αὐτεξουσίᾳ, περὶ ἧς ὁ Ἀπόστολος εἶπε· „ νυνὶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό, ἀλλ' ἡ „ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία". (Ρωμ. ζ'. 17.) ὥστε διττὴ εἶναι ἡ ἐπιθυμία, ἡ μὲν, προτερεύουσα τῇ αὐτεξουσίᾳ, ἡ δὲ, ἑπομένη (παρὰ Κορεσίῳ). Ὁ δὲ Θεὸς Μελόδιος λέγει· „ διὰ τοῦτο τὴν ἐπιθυμίαν οὐκ ἤθελεν „ εἰ μὴ ὁ Νόμος ἔλεγεν οὐκ ἐπιθυμήσεις· οὐκοῦσα γάρ „ ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρὸν οὐ „ φάγεσθε ἀπ' αὐτοῦ, ᾗ δ' ἂν ἡμέρᾳ φάγησθε ἀπ' αὐτοῦ „ θανάτῳ ἀποθανεῖσθε· τότε τὸ ἐπιθυμῆσαι σωνέλα„ βον, καὶ ἐνεκίσησε· οὐ γὰρ ὧν ἔχει, καὶ ὧν ἀξιοῦ„ σιάζει, καὶ κέχρηται αὐτοῖς ὁ ἐπιθυμῶν, ἐπιθυ„ μεῖ· ἀλ' ὧν κεκώλυται, καὶ ἀφῄρηται, καὶ οὐκ ἔχει".

(2) Ὁποῖος εἶναι ὁ Θεὸς Ἐπιφάνιος, αἱρέσει ξδ'. καὶ ἄλλοι (παρὰ Κορεσίῳ).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

9. „Ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς Νόμου ποτέ· ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς, ἡ „ἁμαρτία ἀνέζησεν, ἐγὼ δὲ ἀπέθανον".

Προτίπερα, λέγει, ἀπὸ τὸν Μωϋσῆ, ἐγὼ ἔζουσα χωρὶς Νόμον (διὰ τοῦ Μωϋσέως γὰρ ἐδόθη ὁ Νόμος) (1)· διὰ τοῦτο ἐδὲ βαρέως κατεδικάζομεν. Εἰς τὸ ἐδικόν τε δὲ πρόσωπον ὅλως τὴν φύσιν τῶν ἀνθρώπων ἀπαλαμβάνει ὁ Παῦλος, ἢ διὰ τοῦτο ὁμιλεῖ μὲ τέτοιον ῥῆμα. Ὅταν δὲ ἦλθεν ἡ ἐντολὴ ἢ ὁ Νόμος, τότε ἡ ἁμαρτία ἐφάνη ἁμαρτία· διότι οἱ πρὸ τοῦ Νόμου ὄντες, ἁμαρτωλοὶ ἦσαν, ὅμως δὲν ἤξεραν ὅτι ἁμαρτάνουσιν· ὥστε καὶ αὐτὸ ἦτον τὸ Νόμου καλόν, ὅτι ἔκαμνε τοὺς ἀνθρώπους νὰ γνωρίζουν ὅτι ἁμαρτάνουσι. Τὸ δὲ, ἀπέθανον, δύο λογιῶν θέλεις νοήσεις· αὐτὶ τοῦ, ἥμαρτον, καὶ αὐτὶ τοῦ μεγαλιτέρας κολάσεως ἔγινα ὑπόδυνος, ὡς ἐν γνώσει παραβαίνων· τὸ ὁποῖον τοῦτο δὲν εἶναι τοῦ Νόμου κατηγόρημα, ἀλλὰ ἐκείνου ὁποῦ δὲν προσέχει εἰς τὸν ἑαυτόν του· χάριν παραδείγματος, σὰς ἦτον ἄῤῥωστος, καὶ οὐδὲν ἤξερον ὅτι ἦτον ἄῤῥωστος· ἔπειτα ἦλθεν ὁ ἰατρὸς, καὶ ἐδίδαξεν αὐτὸν, ὅτι εἶναι ἄῤῥωστος, καὶ ὅτι πρέπει νὰ ἀπέχῃ ἀπὸ τὸ τάδε φαγητὸν, διὰ τὶ αὐτὸ αὐξαίνει τὴν ἀῤῥωστίαν του· ὁ δὲ ἄῤῥωστος δὲν ἤκουσε τὸν ἰατρὸν, ἀλλὰ ἔφαγε τὸ ἐναντίον ἐκεῖνο φαγητὸν, καὶ ἀπέθανεν (2). Ὁ δὲ Ἀλεξανδρείας Κύριλλος ὕτως ἑρμηνεύει τὸ ῥητόν· „τὴν γὰρ τῶν Πατέρων ἐλευθερίαν, „καὶ αὐτὸς ἡμῖν ὁ θεσπέσιος Παῦλος παρέδειξε λέγων· „ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς Νόμου ποτέ· „τὸ ἐγὼ, τῇ ῥίζῃ τοῦ γένους ἀναπεθεὶς, καὶ ταῖς τῶν Πατέρων ἀάπτοις κεφαλαῖς". (Βιβλ. ά. τῆς Γλαφυρ.)

10. „Καὶ εὑρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς ζωὴν, αὕτη εἰς θάνατον".
11. „Ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς, ἐξηπάτησέ με, καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινεν".

Δὲν εἶπεν ὁ Παῦλος ὅτι ἡ ἐντολὴ ἔγινεν εἰς ἐμὲ θάνατος, ἀλλ' εὑρέθη, θέλοντας νὰ φανερώσῃ μὲ τὸν λέξιν ταύτην, τὸν καινὸν καὶ παράξενον ἀτοπίαν· διὰ τὶ, ὁ μὲν σκοπὸς τῆς

---

(1) Ὁ δὲ Ἱερὸς Αὐγουστῖνος ἐν τῷ κατὰ Ἰουλιανὸν, καὶ ὁ Ἱερώνυμος ἐπιστολῇ πρὸς Ἀλγασίαν, ζητήματι ιά. λέγουσιν ὅτι τὸ, ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς Νόμου ποτέ· ἐννοεῖται πρὸ τῆς χρίσεως τοῦ αὐτεξουσίου (παρὰ Κορεσσίῳ). Καὶ ὁ Ἅγιος Μεθόδιος οὕτω λέγει· „δοθείσης γὰρ τῆς ἐντολῆς, ἔσχε λαβὴν διὰ τῆς „ἐντολῆς ὁ διάβολος κατεργάσασθαι ἐν ἐμοὶ τὴν ἐπι„θυμίαν, παρορμήσασε με καὶ προσκαλεσάμενος ἐντέ„χνως εἰς ὄρεξιν κατάπεσεῖν τῆς κεκωλυμένου· χωρὶς „γὰρ Νόμου ἡ ἁμαρτία νεκρά· εἶον, ὁ δοθείσης γάρ, „ἐδὲ ὕπω ἐδέπω τῆς ἐντολῆς, ἄφαλτος ἦν ἡ ἁμαρ„τία, ἐγὼ δὲ ἔζων ἀμέμπτως πρὸ τῆς ἐντολῆς, ὅτ' „ἔχων διορισμὸν καὶ διαπυγὴν, καθ' ὧν ἔδει πολιτεύ„σασθαι, ἧς καὶ ὀλισθήσας ἁμαρτήσομαι".

Ὁ δὲ σοφὸς Κωσάρεως, ὁ ἀδελφὸς Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, λέγει, ὅτι λόγον τοιοῦτον παρέλαβεν ἀπὸ ὀνόματος τοῦ Γέρσωνος, πῶς ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὔα πεσόντα πρᾶγμα ἡμέρας ἐν τῷ Παραδείσῳ ἐποίησαν· καὶ ὅτι τὸν ἐντολὴν ἔλαβον ἀπὸ τὸν Θεὸν, ὄχι δύνης ἵνα ἐπλάσθησαν, ἀλλὰ μετὰ παρέλευσιν καιροῦ καὶ ἡμερῶν· καὶ δείκνυται, λέγει, ταῦτα ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ τοῦ Παύλου· ἐκ προσώπου γὰρ τοῦ Ἀδὰμ λέγει· „ἐγὼ „δὲ ἔζων χωρὶς Νόμου ποτέ". „ὅκ ἦρα δὲ Παῦλος „τοῦ Νόμου ποτὲ ὑπῆρχεν, ὁ ἐσχάτως πάντων τῷ „τοῦ Νόμου φύσαντι· ἀλλ' ἐκ προσώπου τοῦ Ἀδὰμ ἀποδύ„ρεται, εἰκότως φησί. Σαφέστερον δὲ παρίστησιν ἐκ „προσώπου τοῦ Ἀδὰμ τοῦτο βοῶν, καὶ λυκαίνων τὸ „νόημα, οὐκέτι Νόμον, ἀλλ' ἐντολὴν φάσκων, τὴν „δοθεῖσαν τῷ Ἀδὰμ δηλονότι· ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντο„λῆς, ὡσανεὶ ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν· ἐγὼ δὲ ἀπέθανον „φησι τῇ διὰ παρασκευῆς ἐκπτώσει τῆς μακαρίας „ζωῆς· ὡς δῆλον ὑπάρχειν μὴ δύνης τοῦ γενέσθαι „τὸν Ἀδὰμ δοθεῖσαν τὴν ἐντολὴν, ἀλλὰ μετά τινα „χρόνον". (Σελ. 254. τοῦ Ἀναστασίου Σιναΐτου).

(2) Ὁ δὲ Θεοδώρητος ἐννοεῖ ἐδῶ, τὴν δοθεῖσαν εἰς τὸν Ἀδὰμ, νὰ μὴ φάγῃ ἀπὸ τὸ ἀπηγορευμένον ξύλον· ὁ γὰρ Θεὸς ἔδωκε μὲν ἐντολὴν εἰς αὐτὸν νὰ μὴ φάγῃ, ὁ δὲ διάβολος προσῆλθε διὰ συμβουλῆς εἰς τὴν Εὔαν, ἐκείνη δὲ δελεασθεῖσα ἀπὸ τὴν ὡραιότητα τοῦ καρποῦ, ἐνικήθη ἀπὸ τὴν ἡδονὴν καὶ παρέβη τὴν ἐντολὴν· ὁ δὲ Ἀδὰμ συγκοινωνήσας μὲ αὐτὴν ἀπὸ τὴν βρῶσιν, ἐδέχθη τὴν ἀπόφασιν τοῦ θανάτου. Συμφώνως μὲ τὸν Θεοδώρητον λέγει καὶ ὁ Ἅγιος Μεθόδιος, παρὰ τῷ Ἁγίῳ Ἐπιφανίῳ, εἰς τὰ Πανάρια, αἱρέσει μγ'. κατὰ Ὠριγενούς· „ἐλθούσης δὲ „τῆς ἐντολῆς, ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν, ἐγὼ δὲ ἀπέθα„νον, καὶ εὑρέθημοι ἡ ἐντολὴ εἰς ζωὴν αὐτῷ, εἰς „θάνατον· ὅτι μετὰ τὸ νομοθετῆσαι τὸν Θεὸν, καὶ δρά„σασθαι, ὁ ποιητέον, καὶ μὴ ποιητέον, κατεργάσα„το ἐν ἐμοὶ τὴν ἐπιθυμίαν ὁ διάβολος· ἡ γὰρ πα„ράβασις τοῦ Θεοῦ, καὶ παρεγγελία ἡ δοθεῖσα μοι, ἄμ„φω εἰς ζωὴν ἦν καὶ ἀφθαρσίαν· ἵνα πεδόμενος αὐ„τῇ, καὶ κατ' αὐτὴν βιῶς, ἀπήμονα, καὶ μακαριστο„πάτην δὴ αἰῶνος, καὶ θεὸν θάλλοντα τρὸς ἀθανασίαν „βίον ἔχω καὶ χάριν· ἀθετήσαντι δὲ αὐτὴν, εἰς „θάνατον ἀπέβη καὶ καταδίκην".

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῆς ἐντολῆς, ἔφερε τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ ζωὸ, καὶ διὰ τοῦτο τὸ τέλος ἐδόθη· ἀνίσως δὲ ἐκ τούτου ἠκολούθησε θανάτος, δὲν εἶναι ἡ κατηγορία τῆς ἐντολῆς. διὰ τί ἡ ἁμαρτία, ἤτοι ἡ εἰς τὸ κακὸν ὁρμὴ, καὶ κλίσις τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἡ διεφθαρμένη καὶ φιλαμαρτήμων προαίρεσις, ἢ μᾶλλον καὶ κυριώτερον εἰπεῖν, ἡ ἡδονὴ μὲ ἠπάτησε, καὶ ἐθανάτωσέ με διὰ μέσου τῆς ἐντολῆς. Ἐπειδὴ αὖ ἡ ἐντολὴ δὲν ἔδειχνε ποία εἶναι ἡ ἁμαρτία, οὔτε ἐγὼ ἤθελα λογίζωμαι πῶς πράττω ἁμαρτίαν, καὶ ἀκολούθως, οὐδὲ ἄξιος ἤμουν κολάσεως καὶ τιμωρίας· (διὰ τί τὸ, ἀπέκτεινε καὶ εἰς τὰ δύω πρέπει νὰ νοῆται, καὶ εἰς τὸ ἁμαρτίαν, καὶ εἰς τὸ κόλασιν, καθὼς καὶ εἰς τὰ δύω ἀνωτέρω ἐτονεῖτο ἀνωτέρω καὶ τὸ, ἀπέθανον, ὡς προείπομεν). Ὅλον λοιπὸν τὸ συμπέρασμα τοῦ ἀποστολικοῦ νοήματος εἶναι τοιοῦτον· πρὸ τοῦ νὰ δοθῇ Νόμος, ἁμαρτία δὲν ἐλογίζετο· ἀφ' οὗ δὲ ὁ Νόμος ἐδόθη, καὶ ἐπαραβαίνετο, τότε ἐφάνη ἡ ἁμαρτία ὡς ἁμαρτία, καὶ ἀνέζησεν· ὥστε, διὰ μέσου τῆς παραβαινομένης ἐντολῆς ἐπισώθη ἡ ἁμαρτία, καὶ ἡ τῆς ἁμαρτίας γνῶσις, καὶ τὸ εἶναι ἐβεβαιώθη, πρότερον μὴ οὖσα, μηδὲ λογιζομένη, ἐπειδὴ μήτε ὁ παύτῳ δηλοποιῶν Νόμος ἦτον. Αἴτιος λοιπὸν αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν ὁ Νόμος δὲν ἦτον τῆς ἁμαρτίας· ὅμως δὲν εἶχε δύναμιν καὶ νὰ λυτρώσῃ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν· ὥστε ἐχρειάσθημεν εἰς τοῦτο τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ, διὰ τὴν ἀδυναμίαν τοῦ Νόμου.

12. „Ὥστε, ὁ μὲν Νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ ἁγία, καὶ δικαία, „καὶ ἀγαθή" (1).

Ἰδοὺ φανερώτατα ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος μὲ τὰ λόγια ταῦτα ἔφραξε τὰ στόματα τῶν Μαρκιωνιστῶν, καὶ Μανιχαίων, καὶ Σιμωνιανῶν, καὶ ὅλων τῶν ἄλλων αἱρετικῶν, ὁποῦ κατηγοροῦσι τὴν παλαιὰν Διαθήκην πῶς εἶναι κακή· διὰ τί φανερὰ ἀνακηρύττει Ἅγιον τὸν Νόμον, καὶ τὴν Ἐντολὴν ἁγίαν, καὶ δικαίαν, καὶ ἀγαθήν. Διαφέρει δὲ ὁ Νόμος ἀπὸ τὴν ἐντολὴν, καθ' ὅτι ὁ μὲν Νόμος εἶναι περιεκτικώτερος καὶ καθολικώτερος, ἡ δὲ ἐντολὴ, εἶναι μερικωτέρα, καὶ διὰ τί ὁ Νόμος περιέχει τὰ δόγματα τὰ περὶ τὴν πίστιν, καὶ τὰς ἐντολὰς τὰς περὶ τὴν πρᾶξιν. Τὰ δόγματα λοιπὸν τοῦ Νόμου ἅγια εἶναι· καὶ αἱ περὶ τῶν πράξεων Ἐντολαὶ, καὶ αὐταὶ παρομοίως ἅγιαι εἶναι καὶ δίκαιαι, καὶ ἀγαθαὶ (2), ὥστε καὶ τὰ δύω, νομοθεσίαι εἶναι τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ δικαίου Θεοῦ· κἂν καὶ οἱ προρρηθέντες αἱρετικοὶ βλασφημοῦσιν, ὅτι ὁ παλαιὸς Νόμος εἶναι τοῦ πονηροῦ Θεοῦ.

13. „Τὸ οὖν ἀγαθὸν, ἐμοὶ γέγονε θάνατος; μὴ γένοιτο! ἀλλ' ἡ ἁ„μαρτία, ἵνα φανῇ ἁμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη „θάνατον".

Ὁ Νόμος, λέγει, δὲν ἔγινε θάνατος εἰς ἐμένα, ἀλλ' ἡ ἁμαρτία μὲ ἐθανάτωσε, διὰ νὰ φανῇ πόσον μεγάλον κακὸν εἶναι· καὶ ὅτι, μ' ὅλον ὁποῦ ἰατρεύετο ἀπὸ τὸν Νόμον, ὅμως χειροτέρα ἔγινεν· ἁμαρτίαν δὲ, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἴπομεν, θέλεις νοήσεις, ἀγαπητὲ, καὶ τὴν φιλήδονον προαίρεσιν, καὶ τὴν εἰς τὴν ἁμαρτίαν ὁρμήν· ἢ καὶ τὸν διάβολον, καὶ αὐτὴν τὴν πρᾶξιν τῆς ἁμαρτίας, ἥτις κρυφίως ἔλκει τὸν ἄνθρωπον διὰ μέσου τῆς ἡδονῆς (3). Ἂς ἦναι λοι-

(1) Οὕτως ἑρμηνεύει τὸ ῥητὸν τοῦτο ὁ Θεοδώριτος, „δέδοται τοῦτο ὁ θεῖος Ἀπόστολος ἁγίαν, καὶ δικαίαν, „καὶ ἀγαθὴν τὴν ἐντολὴν προσηγόρευσεν· ἁγίαν μέν, „ὡς τὸ δέον διδάξασαν· δικαίαν δὲ, ὡς ὀρθῶς τοῖς πα„ραβάσασι τὴν ἄφορον ἐξενεγκοῦσαν· ἀγαθὴν δὲ, ὡς „ζωὴν τοῖς φυλάξασιν ὑποσχεθεῖσαν". Διὰ τοῦτο, λέγει ὁ αὐτὸς Θεοδώριτος, ὅτι οἱ τὴν διάκρισιν ἔχοντες ἐκ φύσεως τὸ καλὸν καὶ τὸ κακὸν ἄνθρωποι, κατὰ τοῦτο ταύτην ἁγίαν ἐντολὴν, καὶ τὸν Νόμον τὸν Θεῖον ἦτον πρέπον νὰ πολιτεύωνται, ἕνα μὲν, διὰ νὰ γνωρίζεν οἱ ἄνθρωποι τὴν εὐεικίνητους λογικὴν καὶ διακριτικὴν φύσιν· καὶ ἄλλο δὲ, διὰ νὰ φοβῶνται τὸν Νομοθέτην Θεόν.

(2) Ὁ δὲ Θεοδώριτος Νόμον μὲν ἐννοεῖ τὸν Μωσαϊκὸν, ἐντολὴν δὲ τοῦτο τὸν Ἀδὰμ δεδομένον.

(3) Διὰ τοῦτο λέγει ὁ Μέγας Βασίλειος· „ἡδονή „ἀγκίστρου ἐστὶ τοῦ διαβόλου φορὸς ἀπώλειαν ἕλκον· ἡδο„νὴ μήτηρ τῆς ἁμαρτίας, ἡ δὲ ἁμαρτία τοῦ κέντρου „ἐστὶ τοῦ θανάτου· ἡδονὴ βορὸς τοῦ αἰωνίου σκώληκος· „ἡ πρὸς καιρὸν μὲν καταλεαίνει τὸν ἀπολαύοντα, ὕ„στερον δὲ πικροτέρας χολῆς, ποιεῖται τοὺς αὐτιδό„σεις". (Τόμ. α. Ὁμιλ. ιγ'.) Καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς Μέγας Βασίλειος λέγει· „ἡδονή ἐστι τὸ μέγα τοῦ κακοῦ „δέλεαρ, δι' οὗ δύεμπτωτοι μάλιστα πρὸς ἁμαρτίαν „ἐσμὲν οἱ ἄνθρωποι· ὑφ' ἧς πᾶσα ψυχὴ, ὡς ὑπ' ἀγ„κίστρου πρὸς τὸν θάνατον ἕλκεται· ὡς ὅτε μὴ ἐκ„θηλυόμενος ὑπ' αὐτῆς, διὰ τῆς ἐγκρατείας πᾶσαν „φυγὴν ἁμαρτημάτων κατώρθωσεν". (Ὁρ. κζ' πλά„τους ιζ'.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λοιπὸν χάρις, καὶ εὐχαριστία εἰς τὸν Χριστὸν, ὅπου μᾶς ἠλευθέρωσεν ἀπὸ τοιοῦτον κακὸν, τὴν ἁμαρτίαν.

„ Ἵνα γένηται (1) καθ' ὑπερβολὴν ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς „ ἐντολῆς".

Τὸ „ἵνα γένηται" δηλοῖ, ἵνα φανῇ πόσος μεγάλος ἀφανισμὸς εἶναι ἡ ἁμαρτία· καθὼς καὶ τὸ „γενέσθω δὲ ὁ Θεὸς ἀληθὴς" ἀντὶ τοῦ φανήτω νοεῖται· ἐφάνη δὲ ταιαύτη ἡ ἁμαρτία, διὰ μέσου τῆς ἐντολῆς· ἐπειδὴ καὶ ἡ ἁμαρτία ἐμεταχειρίσθη τὴν ζωοποιὸν ἐντολὴν, εἰς θάνατον· καθὼς καὶ μία ἀσθένεια, ὅταν διὰ μέσου τοῦ τοῦ ἰατροῦ φαρμάκων φανῇ χειροτέρα ἀπὸ ὅ,τι ἦτον πρὸ τοῦ· αὐτὸ λέγω ἡ ἀσθένεια ἤθελε ῥηθῇ, ὅτι φανερόνει τὴν κακίαν της διὰ μέσου τῆς ἰατρικῆς τέχνης· διὰ τί δὲν ὠφελεῖται ἀπὸ αὐτήν.

14. „ Οἴδαμεν γὰρ ὅτι ὁ Νόμος Πνευματικός ἐστιν· ἐγὼ δὲ σαρκι- „ κός εἰμι πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν".

Ἐπειδὴ προεῖπεν ἀνώτερα ὁ Παῦλος ὅτι ἡ ἁμαρτία ἐφάνη ἁμαρτία διὰ μέσου τῆς ἐντολῆς· διὰ νὰ μὴ νομίσῃς ἐσὺ ὁ ἀναγνώστης, ὅτι ὁ Νόμος ἔγινεν αἴτιος τῆς ἁμαρτίας· διὰ τοῦτο ἀπολογεῖται ἐδῶ πρὸς βοήθειαν τοῦ Νόμου, καὶ φέρει μίαν κοινὴν ἀπόφασιν, καὶ ἕνα ἀξίωμα καθολικὸν, λέγων, ἡμεῖς ἠξεύρομεν ὅτι ὁ Νόμος εἶναι πνευματικός· φανερὸν, λέγει, καὶ ὁμολογούμενον πάντων εἶναι ἀπὸ ὅλους, ὅτι ὁ Νόμος πόσον ἀπέχει ἀπὸ τὸ νὰ ἦναι αἴτιος τῆς ἁμαρτίας, ὥστε ὅπου, καὶ ἐπαινέτης, καὶ διδάσκαλος εἶναι τῆς ἀρετῆς, καὶ τῆς ἁμαρτίας κατήγορος, καὶ ἀντίμαχος· τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ πνευματικός (2). Πόθεν λοιπὸν ἡ ἁμαρτία ἠκολού-

---

Καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ θεῖος Νύσσης Γρηγόριος· „Σύμμικτός πως ἐστὶν ἡ τοῦ κακοῦ φύσις, ἐν μὲν „τῷ βάθει τὸν ὄλεθρον, οἷόν τισα ὄλον ἐγκεκρυμμέ- „νον ἔχουσα, ἐν δὲ τῇ κατὰ τὸ φαινόμενον ἀπάτῃ, „καλόν τινὰ φαντασίαν παραδεικνύουσα, κατὰ τὴν τῆ „δηλητηρίων κακίαν, τῇ παρερτυδευσάσῃ τῷ μέλιτι· „καθ' ὃ μὲν καταγλυκαίνει τὴν αἴσθησιν, καλὸν εἶναι „δοκεῖ· καθ' ὃ δὲ φθείρει τὸν φοσαπτόμενον, κακοῦ „παντὸς ἔσχατον γίνεται. Καλὸν δοκεῖ τοῖς φιλαργύ- „ροις ἡ τῆς ὕλης εὐχρεία, ἀλλὰ ῥίζα πάντων τῶν κα- „κῶν ἡ φιλαργυρία γίνεται· τίς δ' ἂν ἐπὶ τὸν δυσω- „δη βόρβορον τῆς ἀκολασίας κατῴλισθεν, εἰ μὴ τὴν „ἡδονὴν, καλόν τι καὶ αἱρετὸν ὤετο, ὁ τῷ δελεάστι „τούτῳ φρὸς τὸ πάθος κατασυρόμενος"; (Τόμ. ά. περὶ κατανύξης ἀνθρώπου, Κεφ. κ'.) Καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς· „ὅπως πρῶτον κακίας, οἷόν τι δέλεαρ ἡ ἡδονὴ „προβληθεῖσα, δύκολος τὰς λιχνοτέρας ψυχὰς ἐπὶ „τὸ ἀγκιστρον τῆς ἀπωλείας ἑρέλκεται· μάλιστα δὲ „πως διὰ τῆς ἀκολάστου ἡδονῆς, ἀφυλάκτως ἡ φύσις „φρὸς τὸ κακὸν παρασύρεται". (Τόμ. ά. εἰς τὸν βίον τοῦ Μωϋσέως.) Καὶ ἀλλαχοῦ ὁ αὐτὸς Νύσσης ἔτσι λέγει· „ἐν τούτῳ μάλιστα τῷ μέρει πλημμελοῦμεν „ἡμῶν ἡ ζωὴ, ἐν τῷ μὴ δυνάσθαι ἀκριβῶς σωτέναι, „τί τὸ ὄφελος καλοῦ, καὶ τί τὸ δὲ ἀτόπου πονοῦν- „τος ὑποφαινόμενον· ἡ γὰρ γνώμη φροέκειτο ἡ κακία τῷ „βίῳ, καὶ μή τινι καλοῦ φαντασίᾳ φροσπεπλασμένη, „οὐκ ἂν ὑπερεμόλησε φρὸς αὐτὴν τὸ κίνδυνον". (Ὁμιλ. ά. εἰς τὰς Μακαρισμούς.) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κλήμης ὁ Στρωματεὺς εἶπε· „Μυρίπολις ἡ κακὴ ἡ „ἡδονή".

Πῶς δὲ, καὶ τίνι τρόπῳ ἠμπορεῖ τινὰς νὰ ἀποδιώξῃ ἀπὸ τοῦ σώματος ἡδονὰς, μᾶς ἑρμηνεύει ὁ Μέγας Βασίλειος, λέγων· „ἐπιθυμίαι πονηραὶ ἐξεπερ- „σάσθησαν τὴν ψυχὴν, εἰς ὁρμὰς ἀκρατεῖς, καὶ ἀκολά- „στους ἐμβάλλουσιν; ἐὰν ἐν φροσεχῇς σεαυτῷ, καὶ μνη- „σθῇς, ὅτι τοῦτο μὲν σοι τὸ παρὸν ἡδύ, εἰς μικρὸν „καταντήσει πέρας, καὶ ὁ νῦν ἐκ τῆς ἡδονῆς ἐγγινό- „μενος τῷ σώματι ἡμῶν γαργαλισμὸς, ὕστερον γεννή- „σει τὸν ἰοβόλον σκώληκα, ἀθάνατα κολάζοντα ἡμᾶς „ἐν τῇ γεέννῃ· καὶ ἡ πύρωσις τῆς σαρκὸς μήτηρ γε- „νήσεται τῆς αἰωνίου πυρός· δύσις εἰσήσονται, φυγα- „δευθήσεται αἱ ἡδοναί, καὶ θαυμασὴ τις εὐδία γαλήνη „περὶ τὴν ψυχὴν, καὶ ἡσυχία γενήσεται". (Λόγ. εἰς τὸ φρόσεχε σεαυτῷ.) Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ διαβόλου". (Ἐφ. ς'. 11.)

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει, ὅτι ἐλπίζει ἐδῶ τὸ, φανερά (ἴσως δὲ, φανερόν) τὸ δὲ ἐλπίζει τόσο ἐστὶν ἵνα γένηται διὰ τῆς ἐντολῆς φανερὰ, ὅτι καθ' ὑπερ- „βολὴν ἐστὶν ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία, ἀντὶ τοῦ πονη- „ρά". ἀλλ' ὅμως δύναται ἡ συμπέξις νὰ καθὼς γράφεται.

(2) Ὁ δὲ Κορέσιος λέγει, ὅτι ὁ Νόμος λέγεται πνευματικὸς διὰ τὴν ἀπόδωσιν φρὸς τὸ Πνεῦμα τῆς νέας χάριτος· ὁ δὲ Θεοδώρητος, διὰ τί δὲ ἐγράφη Πνεύματα· ὁ δὲ Θεοφόρος Μάξιμος ὅτως ἑρμήνευσεν τὸ Πνευματικός· „ἡ χάρις τῆς νέας διαθήκης μυστικῶς „τῷ τῆς παλαιᾶς κεχρυσται γράμμασι· διὸ φησὶν „ὁ Ἀπόστολος· ὅτι ὁ Νόμος Πνευματικός ἐστιν· ὁ- „ὃν Νόμος τῷ μὲν γράμματι παλαιοῦται, καὶ γηρά- „σκει καταργούμενος· τῷ δὲ Πνεύματι, νεάζει διὰ- „παντὸς ἐναργούμενος· ἡ γὰρ χάρις παντελῶς ἀπα- „λείωτος". (Κεφ. πδ'. τῆς α. ἑκατον. τῆς Θεολογικ.) Ὅθεν ἀσεβεῖς ἠπατῆνες διδάσκαλοι, ὅτι ἡ παλαιὰ περιέχεται μέσα εἰς τὴν νέαν, καὶ ἀντιστρόφως ἡ νέα μέσα εἰς τὴν παλαιὰν, ὅσον κύκλος μέσα εἰς ἄλλον κύκλον, καὶ ὅσον βόχος μέσα εἰς ἄλλον βόχον.

Λέ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λούθησεν, ἐὰν ἔτζι ὁ Νόμος ἦναι τῆς ἀρετῆς θαυμαστὸς διδάσκαλος; Ἀπὸ τὴν ἀμέλειαν καὶ ἀσθένειαν τῆ μαθητῆ τοῦ Νόμου· διὰ τί, λέγει, ἐγὼ εἶμαι σαρκικός· ἤτοι ὅλη ἡ ἀνθρωπίνη φύσις, τόσον ἡ πρὸ τὸ Νόμου, ὅσον καὶ ἡ ἐν τῷ παιρῷ τὸ Νόμου ἦσα (1)· ἐπειδὴ ἐπράτησεν εἰς τὸν ἑαυτόν της ὅλαν τὸ πλῆθος τῆ παθῶν, ὁπὸ ἐμβῆκαν εἰς αὐτὴν ἔξωθεν ἀπὸ τὰς αἰσθήσεις, καὶ ἀπὸ τὰ αἰσθητὰ πράγματα· διὰ τί ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι, ὄχι μόνον ἐγίναμεν θνητοὶ ἀπὸ τὴν παράβασιν τὸ Ἀδάμ· ἀλλὰ καὶ ἡ φύσις ἡμῶν ἐδέχθη τὰ πάθη, πωληθεῖσα ὑποκάτω εἰς τὴν ἁμαρτίαν, καὶ δέλη γενομένη εἰς αὐτὴν τόσον, ὥστε ὁποῦ οὐδὲ νὰ ἀνακύψῃ ἠδύνετο. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς ἔλεγε διὰ τὸ Ἡσαΐα· „τίνι ὑπόχρεω πέπρακα ὑμᾶς; ἰδοὺ ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν ἐπράθητε". (Ἡσ. ν'. 1.)

15. „Ὃ γὰρ κατεργάζομαι, οὐ γινώσκω".

Δὲν λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος τὴν παντελῆ ἀγνωσίαν τῶν ἁμαρτανόντων ἀνθρώπων· διὰ τί, ἂν οἱ ἄνθρωποι μὲ τελείαν ἀγνωσίαν ἡμάρτανον, δὲν ἐκολάζοντο· ἀλλὰ τί λέγει; σκοτίζομαι εἰς τὸν λογισμόν, κλέπτομαι, καὶ δὲν ἠξεύρω πῶς μὲ συναρπάζει ἡ ἁμαρτία καὶ τὴν κάμνω· ὥστε τὸ, οὐ γινώσκω, δὲν φανερόνει ἀγνωσίαν ἐκείνου τοῦ καλοῦ ὁπὸ πρέπει νὰ κάμῃ τινὰς, ἀλλὰ φανερόνει περίσασιν, ἐπιβολὴν, ἀπάτην, καὶ συναρπαγὴν τῆς ἁμαρτίας (2). Αὐτὰ δὲ ὅλα τὰ λέγει ὁ Ἀπόστολος, ὄχι περὶ τῶν ἀνθρώπων τῶν ὄντων ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐπιδημίαν τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ περὶ τῶν ὄντων πρὸ τῆς ἐπιδημίας τὸ Χριστοῦ, ἀγκαλὰ καὶ ἔβαλε τοὺς ὑποκάτω εἰς τὸ ἐδικόν τε πρόσωπον.

„Οὐ γὰρ ὃ θέλω, τοῦτο πράσσω".

Ἤτοι, ἐκεῖνο ὁπὸ ἤθελον οἱ πρὸ Χριστοῦ ἄνθρωποι, τοῦτο δὲν ἔπραττον. Μὲ τὰ τοιαῦτα δὲ λόγια δὲν φέρει ὁ Παῦλος ἀνάγκην καὶ βίαν εἰς τὰς αὐτεξουσίας ἀνθρώπες· ἀλλὰ τί ἐννοεῖ; ἐκεῖνο τὸ κακὸν ὁπὸ δὲν ἐπαίνουν οἱ τότε ἄνθρωποι, ἐκεῖνο ὁπὸ δὲν ἐδέχοντο, καὶ ἐκεῖνο ὁπὸ δὲν ἠγάπουν, τοῦτο ἔπραττον ὑπὸ τῆς ἡδονῆς καταθελγόμενοι· ὅθεν λέγει ἀκολούθως.

„Ἀλλ' ὃ μισῶ τοῦτο ποιῶ".

Βλέπεις ἐδῶ φανερά, ὅτι δὲν φέρει βίαν, ὅτε ἀνάγκην ὁ Παῦλος; διὰ τί ἂν ἦτος εἶχεν, ἤθελεν εἰπῆ ἀκολούθως· ἀλλ' ἐκεῖνο ὁπὸ ἀναγκάζομαι, τοῦτο πράττω· τώρα ὅμως δὲν εἶπεν ἔτζι· ἀλλὰ, ἐκεῖνο ὁπὸ μισῶ, τοῦτο πράττω· ὥστε τὸ „ὃ θέλω" ἔτζι θέλεις τὸ ἐννοήσεις, καθὼς ἐξηγήθη, ἤγουν ὅτι δὲν σημαίνει ἀνάγκην, ἀλλὰ ἀθένειαν, ὡς λέγει καὶ ὁ Θεοδώρητος.

Λέγει δὲ καὶ ὁ Νύσσης Γρηγόριος· „οὕτω παῦσαι τὸν „Νόμον, ἵνα μὴ τὰ καθ' ἕκαστον λέγοντες ὑβρίζω„μεν. Παχυμερὲς σῶμα λαβὼν ὁ Ἀπόστολος, λε„πτύνει διὰ τῆς θεωρίας, πνευματικὸν αὐτὸν ἐκ σω„ματικοῦ ἐργαζόμενος, οἶδαμεν, λέγων, ὅτι ὁ Νό„μος πνευματικός ἐστι". (Ὁμιλ. ζ'. εἰς τὸ ῥῆμα τῆ ῥήματ.)

(1) Ὁ μὲν Ὠριγένης, καὶ ὁ Ἀμβρόσιος ἐν ταῖς ἐξηγήσεσι, καὶ ὁ Ἱερώνυμος ἐπιστολῇ πρὸς Ἀλγασίαν, θέλουσιν ὅτι ὁ Ἀπόστολος νὰ ὁμιλῇ ἐδῶ ὡς ἐκ προσώπου ἁμαρτωλῦ, ἕως οὗ κε. σίχῃ· ἐπειδὴ καὶ λέγει „ἐγὼ δὲ σαρκικός εἰμι πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρ„τίαν". Ὁ δὲ Αὐγουστῖνος (Βιβλ. ά. τῆ διορθώσεων, καὶ κατὰ Ἰουλιανοῦ.) καὶ ὁ Ὦσος Ἰλάριος, θέλουσιν ὅτι ὁ Παῦλος ἐδῶ ὡς Ἅγιος διαλέγεται· ἐπειδὴ λέγει· „ὅτι οὐκ ἔτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό". (Ῥωμ. ζ'. 17.) Καὶ „συνήδομαι τῷ Νόμῳ τοῦ Θεοῦ „κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον". (Αὐτόθ. 22.) Ἁμαρτίαν δὲ, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἦτον πεπραμένος, ἐννοεῖ τὴν ἐπιθυμίαν· διατί αὐτὸ ἀντίκειται τῷ Νόμῳ τοῦ Θεοῦ· διὰ τί διεγείρει πρὸς τὴν πρᾶξιν τῆς ἁμαρτίας τὸν ἄνθρωπον, καὶ δὲν τί ἄναι ἀποτέλεσμα τῆς προπατορικῆς ἁμαρτίας.

(2) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος εἶπεν· „ἐν γνώσει δὲ ἁμαρτάνοντας καλεῖ τὰ λόγια, τοὺς πε„ρὶ τὴν ἄληθειαν τὸ ἀγαθοῦ γνῶσιν, ἢ τὴν ποίησιν „ἐξαθενοῦντας· καὶ τοὺς ἑδόντας τὸ θέλημα, καὶ μὴ „ποιοῦντας· τοὺς ἀκουσίως μὲν, ἀσθενοῦντας δὲ περὶ „τὴν πίστιν, ἢ τὴν ἐνέργειαν τὸ ἀγαθοῦ· καὶ ἀβούλη„τον τίθησι τὸ σωτεύειν τὸ ἀγαθοῦνα, κατὰ τὴν παρα„βολὴν, ἢ τὴν ἀσθένειαν τῆς βουλήσεως· καὶ ὅλως τὸ „κακὸν, ὡς ποικίλης ὑρήκαμεν, ἀσθένειαν, καὶ ἀδυνα„μίαν καὶ ἔλλειψίν ἐστιν, ἢ τῆς γνώσεως, ἢ τῆς ἀλήθει„ας γνώσεως, ἢ τῆς πίστεως, ἢ τῆς φύσεως, ἢ τῆς ἐνερ„γείας τὸ ἀγαθοῦ". (Περὶ θείων ὀνομάτων, Κεφ. δ'.) Λέγει δὲ καὶ ὁ Θεοδώρητος· „ὁ γὰρ ἡττώμενος ὑπὸ „τῆς ἡδονῆς, καὶ μετὰ καὶ τῆς ὀργῆς τῷ πάθει με„θύων, οὐκ ἔχει σαφῆ τὴν γνῶσιν τῆς ἁμαρτίας· „μετὰ δέγε τὴν παῦλαν τὸ πάθους, τὴν αἴσθησιν ἐ„σχηκὼς τὸ κακοῦ".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ειτος. Μὲ ποῖον τρόπον λοιπὸν ἐγίνοντο τὰ κακά; μὲ συναρπαγὴν, μὲ ἀσθένειαν, τὴν ὁποίαν ἔλαβον οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τὴν παράβασιν τοῦ Ἀδάμ· ταύτην δὲ τὴν ἀσθένειαν, ὁ μὲν Νόμος δὲν ἐδύνατο νὰ ἰατρεύσῃ, καὶ μ' ὅλον ὅπου ἐσυμβούλευε τοὺς ἀνθρώπους τὰ καλὰ ἐκεῖνα ὁποῦ ἔφερε νὰ πράττωσιν, ὁ δὲ Χριστὸς μόνος ἐλθὼν, ἰατρεύσει αὐτήν. Αὐτὸς λοιπὸν εἶναι ὅλος ὁ σκοπὸς τοῦ Ἀποστόλου εἰς ὅλα ὅσα εἶπε, καὶ ὅσα μέλλει νὰ εἰπῇ, τὸ νὰ δείξῃ δηλαδὴ, ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη φύσις, μὲ τὸ νὰ ἔπαθεν ἀνιάτρευτα πάθη, ἀπὸ ἄλλον κανένα δὲν ἰατρεύθη, εἰμὴ ἀπὸ τὸν Χριστόν.

16. „Εἰ δὲ ὃ θέλω, τοῦτο ποιῶ, σύμφημι τῷ Νόμῳ, ὅτι καλός".

Ὅτι, λέγει, εἶναι καλὸν ὁ Νόμος, φανερὸν εἶναι ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ καὶ ἐγὼ ὁ λογικὸς ἄνθρωπος ἠξεύρω καὶ διακρίνω φυσικῶς ὅτι εἶναι καλὰ, καὶ ὅτι πρέπει νὰ τὰ πράττω. Ἐπειδὴ δὲν εἶμαι παντῃ ἐφαρμοσμένος εἰς τὸ λογικὸν καὶ εἰς τὴν γνώμην, ἀγαπῶ καὶ νὰ κάμνω τὸ καλὸν, καὶ τὴν ἁμαρτίαν. „Αὐτὸ γὰρ τὸ μῖσος (λέγει ὁ Θεοδώρητος) ὃ περὶ τὴν „ἁμαρτίαν ἔχω, παρὰ τοῦ Νόμου λαβὼν ἔχω· ἐκεῖνον συνηγορῶ τῷ Νόμῳ, καὶ εὐ αὐτὸν ἔχειν „ὁμολογῶ".

17. „Νυνὶ δὲ οὐκ ἔτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ „ἁμαρτία" (1).

18. „Οἶδα δὲ, ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοὶ, τοῦτέστιν, ἐν τῇ σαρκί μου ἀ„γαθόν".

Δὲν εἶπεν ὁ Ἀπόστολος ὅτι ἡ σάρκα αὐτὸ κατεργάζεται, ἀλλ' ἡ ἁμαρτία· τοῦτέστιν ἡ τυραννὶδα τῆς ἁμαρτίας, συναρπάζουσά με καὶ ἀπατῶσα· ὥστε, τί φλυαροῦσιν οἱ κατηγοροῦντες τὴν σάρκα ὡς κακὴν, καὶ χωρίζοντες αὐτὴν ἀπὸ τὴν δημιουργίαν τοῦ ἀγαθοῦ Θεοῦ, καὶ λέγοντες, ὅτι εἶναι ποίημα τοῦ πονηροῦ. Ἀλλὰ ἀποκρίνονται αὐτοί· καὶ πῶς λέγει ὁ Παῦλος, ὅτι δὲν κατοικεῖ εἰς ἐμένα, ἤτοι εἰς τὴν σάρκα μου ἀγαθόν; Ἀκούσατε πῶς τοῦτο λέγει ὁ Ἀπόστολος· ὁ ἄνθρωπος συνίσταται ἀπὸ δύω μέρη, ἀπὸ ψυχὴν, καὶ ἀπὸ σάρκα. Ἀπὸ τὰ δύω δὲ ταῦτα, ἡ μὲν ψυχὴ ἔχει τὸ κράτος καὶ τὴν ἐξουσίαν εἰς τὴν σάρκα· ἡ δὲ σάρκα, εἶναι δέλη καὶ ὑπεξούσιος εἰς τὴν ψυχήν· δὲν κατοικεῖ λοιπὸν εἰς τὴν σάρκα τὸ ἀγαθόν· αὐτὶ τοῦ, δὲν εὑρίσκεται εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆς σαρκὸς τὸ ἀγαθόν; ἀλλὰ εἰς τὴν ἐξου-

(1) Ταῦτα ἑρμηνεύων ὁ σοφὸς Θεοδώρητος, φέρει τὸ γλαφυρὸν παράδειγμα τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἐρανίσθη ἀπὸ τὸν Πλάτωνα· ὅτι μετὰ τὴν παράβασιν τοῦ Ἀδάμ, ἐδέχθη τὸ ἀνθρώπινον τοῦτο σῶμά μας τὰ δύω ταῦτα πάθη, τὴν ἐπιθυμίαν καὶ τὸν θυμόν· τὰ ὁποῖα εἶναι ὡσὰν δύω ἄλογα ὁποῦ βαβίζουσι τὴν καρότζαν τῆς ψυχῆς· ὁ δὲ νοῦς εἶναι ὡσὰν κυβερνήτης ὁποῦ κρατεῖ τὰ χαλινάρια τῶν δύω ἀλόγων τούτων, καὶ στέκεται ἐπάνω εἰς αὐτά. Ὅταν λοιπὸν τύχῃ νὰ περισσεύσῃ ἡ ἐπιθυμία, καὶ νὰ κλίνῃ εἰς τὰς αἰσχρὰς φαντασίας τῆς σαρκὸς, τότε ὁ νοῦς σηκόνει κατὰ τῆς ἐπιθυμίας τὸν θυμόν, καὶ διὰ τοῦ θυμοῦ παιδεύνει τὴν ἀμετρίαν ταύτην, καὶ ἔτζι φρονεῖ ἰσότιμα εἰς τὸν ζυγὸν τῆς ἀλόγου· ὁμοίως καὶ ὅταν ὁ θυμὸς περισσεύσῃ, καὶ κλίνῃ εἰς φονικὰς ὁρμὰς, καὶ κινήσεις ἀπίκνους, τότε ὁ νοῦς φροντίζει τὴν ἐπιθυμίαν διὰ νὰ παιδεύσῃ τὴν ἀμετρίαν τοῦ θυμοῦ· καὶ ἔτζι τὸ ἕνα ἐναντίον μὲ τὸ ἄλλο ἐναντίον συσκέπτεται, καὶ κινεῖται συμμέτρως καὶ δικαίως.

Ὅταν λοιπὸν ὁ νοῦς ἦναι ἔξυπνος καὶ προσεκτικὸς, φυσικῶς κυβερνᾷ τὰ δύω ταῦτα πάθη τοῦ σώματος· ὅταν δὲ τύχῃ νὰ ἀμελήσῃ, καὶ τὰ ἀφήσῃ τὰ χαλινάρια τῆς ἀλόγου φυγῆς, τότε κάμνει τὰ ἄλογα ταῦτα πάθη νὰ σκιρτῶσι, καὶ νὰ βαβίξουν τὸν νοῦν εἰς χρημνοὺς, καὶ λάκκους τῆς ἁμαρτίας. Τοῦτο ἂν ὁ Ἀπόστολος ἐδῶ φανερόνει, ὅταν λέγῃ, ὅτι ἐγὼ δὲν κάμνω τὸ κακὸν, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία, ἁμαρτίαν ὀνομάζων τὴν τοῦ νοῦ δουλείαν, καὶ ὑπεξουσιότητα εἰς τὰ ἄλογα πάθη· καὶ ἀντιστρόφως τὴν τῶν παθῶν κατὰ τοῦ νοὸς διαστολὴν καὶ κυριότητα. Ἁρμόζει εἰς ταῦτα καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ λέγει ὁ Ἀββᾶ Μακάριος· „ὥσπερ ἐν σα„δίῳ τὰ ἅρματα βλέχουσι, καὶ φορολαμβάνον ἐμποδί„ζει, καὶ ἐπέχει, καὶ κωλύει τὸ ἕτερον τοῦ μὴ φορτο„ῶσαι, καὶ φορλαβεῖν εἰς νῖκος· οὕτως οἱ διαλογισμοὶ „τῆς ψυχῆς, καὶ τῆς ἁμαρτίας βλέχουσιν ἐν τῷ ἀν„θρώπῳ· ἐὰν μὲν τύχῃ φορλαβεῖν τὸν διαλογισμὸν „τῆς ἁμαρτίας, ἐμποδίζει, καὶ ἐπέχει, καὶ κωλύει τὴν „ψυχὴν τὰ μὴ προσεγγίσαι τῷ Θεῷ· καὶ τὸ κατ' αὐ„τῆς νῖκος ἁρπάσαι· ὅπου δὲ αὐτὸς ὁ Κύριος ἐπιβαί„νει, καὶ ἡνιοχεῖ τὴν ψυχὴν, πάντοτε αὐτὸς νικᾷ, „ἡνιοχῶν καὶ ὁδηγῶν ἐπιστημόνως τὸ ἅρμα τῆς ψυ„χῆς, εἰς τὸ ἄνωθεν, καὶ ἐνάρετον φρόνημα διαπαντός". (Ὁμιλ. ἀ. Κεφ. ϛ'.) καθὼς δηλαδὴ καὶ τὸ Χερουβὶμ ὁποῦ εἶδεν ὁ Ἰεζεκιὴλ, ἐδήγαινε ὅπου αὐτὸ ἡνιόχει ὁ καθήμενος ἐπάνω αὐτοῦ Θεός.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὀξεσίαν τῆς ψυχῆς· ἐκεῖνα λοιπὸν ὅπου ἡ ψυχὴ προτιμήσῃ, καὶ θέλῃ, ἐκεῖνο κάμνει καὶ ἡ σάρξ· καθὼς, χάριν παραδείγματος, ἤθελον εἰπῇ τινες, ὅτι τὸ καλὸν κρῦσμα καὶ ἡ μελῳδία, δὲν εὑρίσκεται εἰς τὴν λύραν ὅπου παίζεται, ἀλλὰ εἰς τὸν λυρικὸν ὅπου τὴν παίζει· διὰ τί ὁ λέγων τοῦτο, δὲν κατηγορεῖ τὴν λύραν ὡς κακὴν, ἀλλὰ δείχνει τὴν ὑπεροχὴν ὁπου ἔχει ὁ ἐμπείρος λυρικὸς, ἀπὸ τὸ ὄργανον, καὶ τὴν λύραν του (1).

„ Τὸ γὰρ θέλειν παράκειταί μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι, τὸ καλὸν οὐχ εὑρίσκω".

19. „ Οὐ γὰρ ὃ θέλω, ποιῶ ἀγαθόν· ἀλλ' ὃ οὐ θέλω κακὸν, τοῦτο πράσσω".

20. „ Εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω ἐγὼ, τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία".

Λέγωντας ὁ Παῦλος, ὅτι δὲν εὑρίσκει πῶς νὰ ἐργασθῇ τὸ καλὸν, φανερόνοι μὲ τοῦτο τὴν ἐπιβουλὴν, καὶ ἐπήρειαν τῆς ἁμαρτίας, καὶ ἀκολούθως, ἐλευθερόνοι ἀπὸ κάθε κατηγορίαν, καὶ τὴν οὐσίαν τῆς ψυχῆς, καὶ τὴν οὐσίαν τῆς σαρκὸς, καὶ ἀναφέρει τὸ πᾶν εἰς τὴν πονηρὰν προαίρεσιν, τὴν πράττουσαν τὴν ἁμαρτίαν (2). Λέγωντας μὲν γὰρ, ὅτι ἐκεῖνο ὁποῦ δὲν θέλω, μὲ τοῦτο ἐλευθερόνει τὴν οὐσίαν τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὴν κατηγορίαν. Λέγωντας δὲ πάλιν, ὅτι ἐγὼ δὲν ἐργάζομαι τὸ κακὸν, μὲ τοῦτο κάμνει τὴν φύσιν τῆς σαρκὸς ἀκατηγόρητον. Τίς εἶναι λοιπὸν ὁποῦ κάμνει τὸ κακόν; ἡ ἁμαρτία, ἤτοι ἡ πονηρὰ, καὶ φιλαμαρτήμων προαίρεσις, καθὼς ἑρμηνεύει ὁ Χρυσόστομος, ὡς προείπομεν· αὕτη δὲ ἡ πονηρὰ προαίρεσις, δὲν εἶναι δημιούργημα, καὶ κτίσμα Θεοῦ, ἀλλὰ ἐδικόν μας κίνημα καὶ γέννημα· διὰ τί, ἡ μὲν ἁπλῶς βούλησις καὶ θέλησις τῆς ψυχῆς μας, εἶναι ἔργον καὶ ποίημα Θεοῦ· ἡ δὲ τοιαύτη πονηρὰ βούλησις, εἶναι ἔργον ἐδικόν μας, καὶ τῆς κακοντρεχοῦς γνώμης τῆς ἐδικῆς μας. Εἴπομεν δὲ ἀνωτέρω, ὅτι ἁμαρτία εἶναι, καὶ ἡ τῆς ἁμαρτίας τυραννὶς, ἥτις σιωαρπάζει, καὶ ξαβίζει τὸν νοῦν εἰς τὸ κακὸν, διὰ μέσου τῆς ἡδονῆς.

21. „ Εὑρίσκω ἄρα τὸν Νόμον, τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλόν· ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται".

Σκο-

(1) Ὁ δὲ σοφὸς Φώτιος ἑρμηνεύων τό „ οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοί, τουτέστιν ἐν τῇ σαρκί μου ἀγαθόν" οὕτω λέγει „ ὅτι ὁ Παῦλος δὲν λέγει τοῦτο ὡς λόγου του· ἀλλὰ τὸ λέγει οἰκειοποιούμενος καὶ λαμβάνωντας τὸ πρόσωπον ὅλης τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως· τότε δὲ δὲν κατοικεῖ εἰς τὴν σάρκα τὸ ἀγαθὸν, ὅταν ἡμεῖς μὲ τὴν σωφροσύνην, καὶ μὲ τὴν πολυκαιρίαν δουλωθῶμεν εἰς τὴν ἁμαρτίαν, καὶ φέρωμεν εἰς τὴν ψυχήν μας ἔμμονον καὶ δυσκολοεξάλειπτον τὴν φαντασίαν καὶ μνήμην τοῦ κακοῦ· διὰ τί ἐκεῖνος ὁποῦ δουλωθῇ εἰς τὴν τοῦ κακοῦ ξενιτίαν ἔξιν, καὶ σωφροσύνην, κἂν καὶ θέλῃ νὰ γυρίσῃ πάλιν εἰς τὴν ἀρετὴν, εὑρίσκει τὴν θέλησίν του δύσκολον, καὶ δυσκόλως τελειωμένην· διὰ τοῦτο καὶ λέγει ὁ ποιητὴς, ὅτι ἐγὼ δὲν κάμνω πλέον τὸ κακόν· ἤτοι ἐγὼ δὲν ἠξεύρω πῶς εἶναι τὸ κακὸν ἔργον ἐδικόν μου. διὰ τί πῶς εἶναι ἔργον ἐμὸν, ὁ ὁποῖος ξενοχωρᾶται ὑπὸ τοῦ κακοῦ; ἀλλὰ εἶναι ἔργον τῆς ἁμαρτίας τῆς ἐν ἐμοί, ἥτις ἔλαβε κατοίκησιν ἔμμονον καὶ στερεὰν εἰς τὸν ἑαυτόν μου. διὰ τοῦτο καὶ κλαίω, καὶ θρηνῶ ζητῶ ἐλευθερίαν, καὶ ἀνακράζω· „ ταλαίπωρος „ ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ „ θανάτου τούτου"; (Ἀμφιλοχ. ζητήματ. πρ.) Ὁ δὲ Ἅγιος Μακάριος ὕτως ἑρμηνεύει τό „ οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ „ οἰκεῖ ἐν ἐμοί, τουτέστιν ἐν τῇ σαρκί μου, τὸ ἀγα- „ θόν· „ τὴν ἀπὸ τῆς παραβάσεως διὰ τῆς ἐπιθυμίας „ εἰσοικισθεῖσαν εἰς ἡμᾶς ἁμαρτίαν βούλεται μιμεῖσθαι „ ἤδη· ἧς δὴ καθάπερ βλαστήματα νέα, καὶ κλῶνες, „ οἱ φιλήδονοι περὶ ἡμᾶς αἱ λογισμοὶ σωΐστανται".

(2) Ἀξιάγασε ἀληθῶς, καὶ γλαφυρὰ εἶναι ἐκεῖνα ὁποῦ γράφει ὁ διαλεκτικὸς τῶ θείου Αὐγουστίνος κάλαμος εἰς τὸ ῥηθὲν τοῦτο, τὴν ἀθλιότητα φανερόνωντας τοῦ ἀνθρώπου· ὅπου γάρ φησι πρὸς τὸν Θεόν· „ εἰ θέλεις, „ δύνασαί με σῶσαι· ἐγὼ εἰ θελήσω, οὐκ ἂν δυναίμην· „ τοσοῦτον τὸ τῆς ἐμῆς ἀθλιότητος μέγεθος· τὸ γάρ „ θέλειν παράκειταί μοι, τὸ τελειῶσαι δέ, οὐχ εὑρί- „ σκω· ἀλλὰ καὶ θέλειν τὸ ἀγαθὸν ἐδύναμαι, εἰ μὴ „ θέλεις αὐτός· ἀλλὰ καὶ ὃ θέλω, οὐ δύναμαι, εἰ μή „ σὺ με δύναμιν ἐνισχύσῃ· ἀλλὰ καὶ ὃ ἔνδυναμαι, ἐπε- „ ρως οὐ βούλομαι, ἐμοὶ τὸ σὸν γένοιτο θέλημα, ὡς „ ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς· ἀλλὰ καὶ ὃ θέλω, καὶ „ δύναμαι, ἀγνοῶ, εἰ μὴ ἡ σὴ με σοφία φωτίσῃ· καὶ „ ἐπιγνοίην, ἀπελὴς, καὶ κενὴ παρέρχεται ἡ σοφία μου, „ ποτὲ μὲν, βουλομένου, ποτὲ δὲ, μὴ βουλομένου, „ εἰ μὴ παρὰ τῆς σῆς σοφίας βοηθηθείη· τῇ δὲ σῇ „ βουλήσει πάντα ὑπόκειται, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ἀθετήσαντες „ αὐτήν". (Εὐχὴ ἐρωτικ. κδ'. ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστιν ἡ σωτηρία ἡμῶν.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Συστοιχος εἶναι ὁ λόγος ὅπος, μὲ τὸ νὰ εἶναι ἐλλιπὴς· διὰ τί ἔτζι ἔφερε νὰ ῥηθῇ „ εὑ-„ ρίσκω ἄρα τὸν Νόμον σωμηχορωῦπά μοι, θέλοντι μοὺ ποιεῖν τὸ καλὸν, μὴ ποιοῦντι δὲ, ὅ-„ τι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται“· ἤγουν εὑρίσκω πῶς ὁ Νόμος συμβαινθεῖ εἰς ἐμένα, ὅς τις μισῶ τὸ κακὸν, καὶ θέλω νὰ κάμω τὸ καλὸν· δὲν τὸ κάμνω δὲ, διὰ τί; ἐπειδὴ καὶ τὸ κακὸν εὑρίσκεται κοντὰ εἰς ἐμένα. Τὸ νόημα δὲ, ὅπου λέγει ὁ Ἀπόστολος, εἶναι τοιοῦτον· τὴν γνῶσιν, λέγει, καὶ διάκρισιν τοῦ καλοῦ, ἐξ ἀρχῆς, καὶ ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς ἔλαβον, συγ-καταβεβλημένην μαζὶ μὲ τὸ εἶναί μου· εὑρίσκω δὲ καὶ τὸν Νόμον συμβοηθοῦντά μοι εἰς τὴν γνῶσιν ταύτην, καὶ τὴν διάκρισιν· ἐπειδὴ κ' αὐτὸς ἐπαινεῖ τὸ καλὸν ἐκεῖνο, ὁπου ἐγὼ γνω-ρίζω ἐκ φύσεως, κ' θέλω μὲν νὰ κάμω τὸ καλὸν, σωμαρπάζομαι ὅμως, κ' τὸ κακὸν πα-ράκειταί μοι· ἤτοι ἡ πρᾶξις τοῦ κακοῦ, δὲν ἀφαιρεῖται ἀπὸ λόγου μου· σῶμα μὲν, διὰ τί ἔχω θνητὸν σῶμα καὶ παθητὸν, καὶ ἄλλο δὲ, διὰ τὴν ἀμέλειαν, κ' ἀσθένειαν τῆς ψυχῆς μου. Ὁ μακάριος ὅμως Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ἀφ' ὅ ἐξήγησε τὸ ἀνωτέρω ῥητὸν, ὡς ἐλλιπὲς, κα-θὼς καὶ ἡμεῖς εἴπομεν, λέγει, ὅτι δύναται τοῦτο νὰ νοηθῇ κ' κατὰ ἄλλον τρόπον· οἷον, εὑ-ρίσκω ἄρα πῶς ὁ Νόμος εἶναι βοηθὸς, ὄχι εἰς ἄλλο τινὰ, ἀλλὰ εἰς ἐμένα ὁποῦ θέλω νὰ κάμω τὸ καλὸν· διὰ τί εἰς μόνον ἐκεῖνον ὁποῦ θέλει νὰ κάμνῃ τὸ καλὸν, εἶναι Νόμος ὁ Νόμος, ἤγουν βοηθὸς· μὲ τὸ νὰ θέλῃ καὶ αὐτὸς ὁ Νόμος δηλαδὴ, τὸ ἴδιον καλὸν ὁποῦ θέλει καὶ ὁ λογικὸς ἄνθρωπος· τοῦτο δὲ δῆλον γίνεται καὶ ἀπὸ τὰ ἀπάλουθα λόγια τοῦ Ἀποστόλου.

22. „ Συνήδομαι γὰρ τῷ Νόμῳ τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον“.
23. „ Βλέπω δὲ ἕτερον Νόμον ἐν τοῖς μέλεσί μου, ἀντιστρατευόμε-„ νον τῷ Νόμῳ τοῦ νοός μου, καὶ αἰχμαλωτίζοντά με τῷ Νόμῳ „ τῆς ἁμαρτίας, τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσί μου“.

Ἤξουρα, λέγει, καὶ φρὸ τὸ Νόμου τὸ καλὸν, διὰ τὴν διάκρισιν ὁποῦ εἶχον τὸ φυσικοῦ λόγου· εὑρίσκωντας δὲ αὐτὸ γεγραμμένον καὶ εἰς τὸν Νόμον, ἐπαινῶ τὸν Νόμον, καὶ συγ-καταπιθέμαι μὲ αὐτὸν κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον, ἤτοι κατὰ τὸν νοῦν (1)· βλέπω δὲ ἄλλον Νόμον, ἤτοι τὴν ἁμαρτίαν (τὴν ὁποίαν ὠνόμασε Νόμον, διὰ τὶ αὐτὴ καταπείθει ἐκείνους τοὺς ἀνθρώπους ὁποῦ ἀπατᾷ, κ' τοὺς κάμνει νὰ φοβοῦνται νὰ τὴν ἀφήσουν, ὥσαν νὰ ἦτον κά-νενὰς Νόμος ἀπαράβατος). Αὕτη λοιπὸν ἡ ἁμαρτία αὐτιπολεμεῖ εἰς τὸν Νόμον τοῦ νοός μου, ἤτοι εἰς τὸν φυσικὸν λόγον. Ὅρα δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι ἐκεῖνον ὁποῦ ὠνόμασεν ὁ Ἀπόστολος ἀ-νωτέρω, ἔσω ἄνθρωπον, τοῦτον ἐδῶ φανερὰ ὀνομάζει νοῦν· ἡ ἁμαρτία, λέγω, αὕτη, αὐτιπολε-μεῖ, καὶ νικᾷ με, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, καὶ σκλαβόνει με, ἀκολούθως δὲ μαζὶ μὲ ἐμένα νικᾷ καὶ τὸν Νόμον τὸν φυσικὸν, καὶ τὸν Νόμον τὸν γραπτόν. Μὲ ποῖον δὲ τρόπον μὲ σκλαβόνει, μὲ τὸν Νόμον τῆς ἁμαρτίας; ἤγουν μὲ τὴν δύναμιν, καὶ τυραννίδα (καὶ μὲ τὴν σωμή-θειαν, καὶ ἕξιν) τῆς ἁμαρτίας. Δὲν εἶπε δὲ, μὲ τὴν ὁρμὴν τῆς σαρκὸς, ἢ μὲ τὴν φύσιν· ἀλλὰ μὲ τὸν Νόμον τῆς ἁμαρτίας, τὸν κατακυριεύσαντα τὰ μέλη μας· τοῦτο δὲ, δὲν εἶναι κα-τηγορία τῆς φύσεως τῆς σαρκὸς· διὰ τί, καθὼς ἐὰν ὄχι πλέπτης κυριεύσῃ τὰ βασιλικὰ παλάτια, καὶ κατοικήσῃ εἰς αὐτὰ, τοῦτο δὲν εἶναι κατηγορία τῶν παλατίων· ἔτζι καὶ ἐδῶ ἀνίσως καὶ ἡ ἁμαρτία κατοικῇ εἰς τὰ μέλη μας, δὲν εἶναι διὰ τοῦτο κακὴ ἡ σάρκα, κ' τὰ μέλη μας· διὰ τί αὐτὰ ἐκυριεύθησαν μὲ τυραννίαν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν. Μερικοὶ δὲ (2) λέ-

(1) Ὁ δὲ Κορέσιος λέγει, ὅτι κατὰ τὸν Φώτιον, ἔσω ἄνθρωπος εἶναι ὁ ὀρθὸς λόγος, ἐξωθεν δὲ ἄνθρωπος, εἶναι ἡ αἴσθησις, κ' ἡ ἐπιθυμία, ἤτοι ἡ ἐμπαθὴς αἴσθησις· κατ' ἄλλους δὲ, ἔσω ἄνθρωπος εἶναι ἡ ψυχὴ, ἥτις παρὰ Θεοῦ δημιουργηθεῖσα, ἔχ' ὑποκείται καθ' ἑαυτὴν τῇ ἐπιθυμίᾳ· ἔξωθεν δὲ ἄνθρωπος, εἶ-ναι τὸ σῶμα, τὸ ὑποκείμενον τῇ ἐπιθυμίᾳ, καὶ ταῖς ἄλλαις ἁμαρτίαις.

(2) Ὁποῖος μάλιστα εἶναι ὁ θεῖος Ἰωάννης ὁ Δα-μασκηνὸς, ὅς τις πὼς τέσσαρας, Νόμους φύσεως εἰσάγει ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ Θεολογικῷ (Βιβλ. β'. Κεφ. ιθ'.) λέγει γὰρ ὅτι περὶ φύσεων ταῦτα· „ ὁ μὲν ἐν Νόμος τοῦ „ γένους μου, ἤτοι ἡ σωτήρησις, σωτήσεται τῷ Νόμῳ τοῦ „ Θεοῦ, ἤτοι τῇ ἐντολῇ τοῦ Θεοῦ, καὶ ταύτῃ θέλη-„ σ' ὁ δὲ Νόμος τῆς ἁμαρτίας, ἤτοι ἡ φρασβολὴ, διὰ „ τοῦ Νόμου τοῦ ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἤτοι τῆς διὰ τῶν „ σωμάτων ἐπιθυμίας, καὶ ῥοπῆς κ' κινήσεως, καὶ τοῦ „ ἀλόγου μέρους τῆς ψυχῆς, αὐτιστρατεύεται τῷ Νόμῳ „ τοῦ νοός μου· τοῦτ' ἔστι τῇ σωτηρίᾳ, καὶ αἰχμαλωτί-„ ζει με, καὶ θέλοντα τὸν τοῦ Θεοῦ Νόμον, κ' ἀγαπῶν-„ τα, κ' μὴ θέλοντα τὴν ἁμαρτίαν, διὰ τε τὸ λείου „ τῆς ἡδονῆς, κ' τὴς τῶ σώματος ἐπιθυμίας, καὶ τοῦ

„ ἀλό-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λέγουσιν ἐδῶ τέσσαρας Νόμους· πρῶτον Νόμον, τὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν διδάσκοντα ἡμᾶς τὰ ἀρέσκοντα· δεύτερον Νόμον, τὸν ἀντιπολεμοῦντα ἡμᾶς, ὅς τις κατ' ἐνέργειαν τοῦ διαβόλου ἔρχεται εἰς ἡμᾶς διὰ τῆς προσβολῆς τῶν λογισμῶν· τρίτον, τὸν Νόμον τοῦ νοὸς, ἤτοι τὸν φυσικὸν τῆς συνειδήσεως· καὶ τέταρτον, τὸν Νόμον τὸν εἰσερχόμενον εἰς τὰ μέλη μας, ἤτοι τὸν φιλαμαρτήμονα προαίρεσιν, καὶ τὸν τοῦ κακοῦ κλίσιν, καὶ ἡδονὴν, ἡ ὁποία ἐκατοίκησεν εἰς ἡμᾶς διὰ μέσου τῆς κακῆς συνηθείας, καὶ ἕξεως. Ὅρα καὶ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ ζ'. στίχου τοῦ ε'. κεφαλαίου τῆς πρὸς Γαλάτας.

24. „Ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος! τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ „θανάτου τούτου“;

Ὁ φυσικὸς Νόμος δὲν ἐσάθη ἀρκετὸς νὰ μᾶς λυτρώσῃ ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν· ὁ γραπτὸς Νόμος, παρομοίως τοῦτο δὲν ἐδυνήθη νὰ κάμῃ· ἀλλὰ καὶ τοὺς δύω αὐτοὺς Νόμους ἐνίκησεν ἡ τυραννὶς τῆς ἁμαρτίας· πόθεν εἶναι λοιπὸν εἰς ἡμᾶς ἐλπίδα σωτηρίας; ποῖος, λέγει, νὰ μὲ ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦτο τοῦ θανάτου; ἤτοι, τὸ ὑποκείμενον εἰς τὸν θάνατον, καὶ εἰς τὴν ἁμαρτίαν· ἐπειδὴ γὰρ δεκτικὸν τῆς παθῶν τὸ σῶμα τῆς ἀνθρώπων ἐγένετο ἀπὸ τὴν παράβασιν, διὰ τοῦτο καὶ δύσκολοπολέμητον ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν ἐσάθη (1). Ἀλλὰ θέλει εἰπῇ τινὰς, καὶ ἐπειδὴ δύσκολοπολέμητον ἐσάθη τὸ σῶμα ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, διὰ τί ἐκολάθησαν οἱ προ Χριστοῦ ἁμαρτάνοντες; καὶ ἀποκρινόμεθα, διὰ τί τοιαῦτα εὔπολα ἐφοσάχθησαν νὰ κάμουν, ὁποῦ καὶ εἰς καιρὸν ὁποῦ ἡ ἁμαρτία ἐκυρίευεν, ἐδυνάτο νὰ τὰ κατορθώσουν, ἀλλὰ δὲν ἠθέλησαν.

25. „Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν“.

Ἐπειδὴ ὁ Ἀπόστολος ἔμεινεν ἄπορος ἀπὸ κάθε μέρος, καὶ ἄλλον πάντα δὲν εὗρε διὰ νὰ τὸν σώσῃ, διὰ τοῦτο ἐξ ἀνάγκης εὗρε τὸν Ἰησοῦν Χριστόν· ὅθεν καὶ δύχαριστεῖ εἰς τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα, διὰ μέσου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ἤτοι τοῦ αἰτίου ὅπως τῆς δύχαριστίας Χριστοῦ· διὰ τί, λέγει, αὐτὸς μόνος ἐκατώρθωσεν ἐκεῖνα ὁποῦ ὁ Νόμος δὲν ἐδυνήθη νὰ κατορθώσῃ· αὐτὸς μὲ ἐλευθέρωσεν ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν τοῦ σώματος, μὲ τὸ νὰ ἐνεδυνάμωσε αὐτὸ, διὰ νὰ μὴ τυραννῆται καὶ νὰ νικᾶται ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν· ἀλλὰ καθὼς διὰ τὴν παρακοὴν καὶ παράβασιν τοῦ παλαιοῦ Ἀδὰμ, ἔγινε θνητὸν τὸ σῶμα τῆς ἀνθρώπων, καὶ ἐσάθη δύσκολοπολέμητον ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν· ποιητρόπως διὰ τὴν ὑπακοὴν τοῦ νέου Ἀδὰμ, Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ σταυρωθέντος, καὶ ἀναστάντος, ἔλαβε τὸ αὐτὸ σῶμα τῆς ἀνθρώπων τοὺς ἀρραβῶνας τῆς ἀφθαρσίας, καὶ στέκεται, καὶ πολεμεῖ ἀνδρείως ἐναντίον τῆς ἁμαρτίας (2).

ΚΕ-

„ἀλόγου μέρους τῆς ψυχῆς, ὡς ἔφην, πλανᾷ, καὶ πείθει δουλεύσαι τῇ ἁμαρτίᾳ· ἀλλ' ὁ Θεὸς τὸ ἀδύνατον τοῦ „Νόμου“.... καὶ καθεξῆς λέγει, ὅσα ἀνωτέρω εἶπεν ὁ Ἀπόστολος· ὁ δὲ ἅγιος Μεθόδιος „εἰς Νόμους, „λέγει, ὅτι ὁ Ἀπόστολος ἐδῶ ὑποτίθεται· ἕνα μὲν, „τὸν κατὰ τὸ ἔμφυτον ἐν ἡμῖν ἀγαθὸν· (ὃν καὶ Νόμον „σαφῶς νοῦς ἐκάλεσεν.) δεύτερον δὲ, τὸν ἐκ „προσβολῆς ἐνισάμενον τοῦ πονηροῦ, καὶ εἰς τὰς ἐμπα„θεῖς ἐξέλκοντα πολλάκις φαντασίας τῷ ψυχῷ (ὃν „ἀντιστρατεύεσθαι τῷ Νόμῳ τοῦ νοὸς ἔφη)· καὶ τρίτον, „τὸν κατὰ τὴν ἁμαρτίαν ἐκ τῆς ἐπιθυμίας ἐνσκιρώ„σαντα ἐν τῇ σαρκὶ (ὃν ἁμαρτίας Νόμον, εἰκότα „ἐν τοῖς μέλεσιν ἐκάλεσεν“.)

(1) Ὅθεν καὶ ὁ Ἀββᾶ Μακάριος οὕτω λέγει· „τοῦτο τοίνυν σύνεκεν σῶμα λέγεται ἡ ψυχὴ τὸ σκότος „τῆς πονηρίας, ἕως οὗ ἔστιν ἐν αὐτῇ τὸ σκότος „τῆς ἁμαρτίας· ὅτι ἐκεῖ ζῇ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ποιη„ρὸν τὸ σκότος, καὶ ἐκεῖ κεκράτηται“· καθὼς καὶ ὁ Παῦλος, σῶμα ἁμαρτίας, καὶ σῶμα θανάτου καλῶν λέγει· „ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας“. (Ῥωμ. σ'. 6.) Καὶ πάλιν· „τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ „σώματος τοῦ θανάτου τούτου; ὁμοίως πάλιν ἡ πανσόφα„σα τῷ Θεῷ ψυχὴ, καὶ ἐκ τῆς ἁμαρτίας ῥυσθεῖ„σα, καὶ θανατωθεῖσα ἐκ τῆς ζωῆς τοῦ σκότους, καὶ τῷ „φῶς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ὥσπερ ζωὴν καθέσασα, καὶ „ἐκεῖθεν ζήσασα, ἐκεῖ λοιπὸν διαβίβει, ὅτι ἐκεῖ κε„κράτηται τῷ φωτὶ τῆς Θεότητος· οὔτε γὰρ φύσεως „τῆς Θεότητος ἐστὶν ἡ ψυχὴ, ὥστε φύσεως τοῦ σκότους „τῆς πονηρίας· ἀλλ' ἔστι κτίσμα τι νοερὸν, καὶ ὡραῖον, „καὶ μέγα, καὶ θαυμαστὸν, καὶ καλόν ὁμοίωμα, καὶ εἰ„κὼν τοῦ Θεοῦ· καὶ διὰ τὴν παράβασιν, εἰσῆλθεν εἰς „αὐτὴν ἡ πονηρία τῶν παθῶν τὸ σκότος“. (Ὁμιλ. α'. Κεφ. ζ'.)

(2) Ὁ Μέγας Βασίλειος λέγει, ὅτι καθὼς ὁ Ἡσαΐας θείας ἀντιλήψεως ἠξιώθη, διὰ τί ὡμολόγησε φρόνιμον τὸν ἑαυτόν του πάλαι καὶ ἀκάθαρτον, ἔστι καὶ ὁ Παῦλος ἐδῶ· „ἀπεστάλη (τὸ Σεραφὶμ φησὶ τὸν „Ἡσαΐαν) ἐπειδὴ ἤκουσεν ἐξυβρισμένα τοὺς ἰδίους παλαι„πωρίας· καὶ ὁμολογοῦντος τοῦ ἐν λογισμοῖς αὐτοῦ ἁ„μαρτίαν· ἆρε γὰρ τὸ ὦ πάλαι ἐγώ! ὅτι κα„ταισύγημα, ὅτι ἄνθρωπος ὤν, καὶ ἀκάθαρτα χείλη „ἔχων, ἐν μέσῳ λαοῦ ἀκαθάρτα χείλη ἔχοντος ἐγώ“

„εἰ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

1. „ Ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ, τῷ μὲν νοΐ δουλεύω Νόμῳ Θεοῦ, τῇ δὲ „ σαρκὶ, Νόμῳ ἁμαρτίας· οὐδὲν ἄρα κατάκριμα τοῖς ἐν Χριστῷ „ Ἰησοῦ, μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα “.

Τὸ „ δουλεύω “ ὅπου λέγει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, νοεῖται αὐτὶ τοῦ, ἐδούλευον πρότερον, διὰ τὶ μὲ αὐτὸ συνθυμίζει τὶ πρότερον κατάστασιν, ὁποῦ εἶχεν ἡ ἀνθρωπίνη φύσις· θέλοντας γὰρ νὰ εἰπῇ, ὅτι πόρα δὲν εἶναι καμμία τοιαύτη καταδίκη εἰς τοὺς Χριστιανοὺς, καὶ θέλοντας νὰ φανερώσῃ τὶ ἀνεκδιήγητον χάρην τοῦ Χριστοῦ, συνθυμᾶται ποίαν κατάστασιν ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι εἴχομεν πρότερον, καὶ πῶς ἐνοούσαμεν τὸ καλὸν, ἀπὸ τὶ σάρκα ὅμως, ἤγουν ἀπὸ τὶ ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς νικώμενοι, ὑπετασσόμεθα εἰς τὸν Νόμον τῆς ἁμαρτίας· ἀλλὰ πόρα, λέγει, δὲν εἶναι καμμία τοιαύτη καταδίκη, καὶ δουλεία εἰς ἐκείνους ὁποῦ ζῶσιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἤγουν εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἠξιώθησαν νὰ λάβουν τὸ Ἅγιον Βάπτισμα. Ἐπειδὴ δὲ πολλοὶ, καὶ ὕστερα ἀπὸ τὸ Ἅγιον Βάπτισμα, ἁμαρτάνουσι, διὰ τοῦτο ἐπρόσθεσεν, ὅτι δὲν εἶναι καμμία τοιαύτη καταδίκη εἰς ἐκείνους ὁποῦ δὲν περιπατοῦν καὶ δὲν πολιτεύονται κατὰ σάρκα, ἤτοι σαρκικὰ καὶ ἁμαρτωλὰ, φανερόνοντας μὲ τὶ προσθήκην ταύτην, ὅτι τὸ πᾶν ὅλον, διὰ τὸ ὁποῖον ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ ἁμαρτάνομεν μετὰ τὸ Βάπτισμα, εἶναι ἡ ἐδική μας ἀμέλεια· διὰ τὶ πόρα εἶναι καὶ δυνατὸν, καὶ εὔκολον εἰς τοὺς βαπτισμένους Χριστιανοὺς, νὰ μὴ πολιτεύωνται κατὰ σάρκα· τὸ ὁποῖον τοῦτο πρὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Χριστοῦ, ἦτον πολλὲ δύσκολον. Πρέπει δὲ, ὄχι μόνον νὰ ἀπέχῃ τινὰς ἀπὸ τοῦ νὰ πολιτεύεται κατὰ σάρκα, ἀλλὰ πρέπει πρὸς τούτοις καὶ νὰ πολιτεύεται κατὰ πνεῦμα· διὰ τὶ, μοναχὴ ἡ ἀπραξία τῆς κακίας, δὲν στεφανόνει τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀπόκρισις τῶν πνευματικῶν ἔργων, καὶ ἡ τῆς ἀρετῆς μετοχή· „ ἔκκλινον γὰρ φησιν ἀπὸ κακοῦ, καὶ ποίησον ἀγαθόν “. (Ψαλ. λς'. 27.)

2. „ Ὁ γὰρ Νόμος τοῦ Πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἠλευ- „ θέρωσέ με ἀπὸ τοῦ Νόμου τῆς ἁμαρτίας, καὶ τοῦ θανάτου “.

Νόμον Πνεύματος, τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ὀνομάζει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, καθὼς καὶ Νόμον ἁμαρτίας, τὶ ἁμαρτίαν· ζωῆς δὲ Νόμον, τὸν Νόμον τοῦ Πνεύματος λέγει, πρὸς διαφορὰν τοῦ Νόμου τῆς ἁμαρτίας, ὅς τις ἐπροξένησε τὸν θάνατον (1)· διὰ τὶ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, ἐθανάτωσε μὲν τὴν ἁμαρτίαν, καὶ τὸν θάνατον· ποιήσασα δὲ ἐλαφρὸν εἰς ἡμᾶς, τὸν κατὰ τῆς ἁμαρτίας ἀγῶνα, ἔτζι μᾶς ἔβγασεν εἰς τὸν κατ' αὐτῆς ἄθρατον πόλεμον. Αἱ δὲ πονηραὶ γλῶσσαι τῶν αἱρετικῶν, ἤτοι τῶν Μανιχαίων, καὶ Μαρκιονιστῶν, ἐτόλμησαν νὰ εἰποῦν ἐδῶ, Νόμον ἁμαρτίας, τὸν Μωσαϊκὸν Νόμον, τὸν ὁποῖον ὁ Θεῖος Ἀπόστολος εἰς κανένα μέρος δὲν ὠνόμασεν ἔτζι· ἀλλὰ μᾶλιστα ὠνόμασεν Ἅγιον, καὶ Πνευματικόν· ἀλλ' ἐναντιοῦνται οἱ αὐθάδεις καὶ λέγουν· καὶ ἂν ὁ Μωσαϊκὸς Νόμος ἦναι πνευματικὸς, τί λοιπὸν διαφέρει ἀπὸ τὸν Νόμον τοῦ Πνεύματος, καὶ τῆς χάριτος; καὶ εἰς τοῦτο ἀποκρινόμεθα, ὅτι πολὺ διαφέρει ἐκεῖνος ἀπὸ ἐτοῦτον· διὰ τὶ, ὁ μὲν Μωσαϊκὸς Νόμος ἐδόθη μόνον ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἀλλὰ δὲν ἔδιδε καὶ Πνεῦμα· ὁ δὲ τῆς χάριτος Νόμος, καὶ αὐτὸ ἀκόμη δίδει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.

3. „ Τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ Νόμου, ἐν ᾧ ἠσθένει διὰ τῆς σαρκὸς, ὁ „ Θεὸς τὸν ἑαυτοῦ Υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας, „ καὶ περὶ ἁμαρτίας κατέκρινε τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί “.

Ἐπει-

„ οἰκῷ “. (Ἡσ. ε'. 5.) Ταῦται ἔλεγε καὶ ὁ Παῦλος. „ ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος! τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ „ σώματος τοῦ θανάτου τούτου “; εἶπε καὶ αὐτὸς, ὡς τυχὼν θείας ἀποκαλύψεως, ἐπάγει· „ εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ διὰ „ Ἰησοῦ Χριστοῦ “. (Ἑρμηνεία εἰς τὰ ε'. τοῦ Ἡσαΐου.)

(1) Ὁ δὲ Ἅγιος Μεθόδιος Νόμον τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς, τὸ Ἅγιον Εὐαγγέλιον λέγει· ὅπερ φανερὸν εἶναι μὲ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ Ἱερεῦ Θεοφυλάκτου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐπειδὴ ἀνωτέρω ὁ Ἀπόστολος ἀνέφερε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τώρα ἀναφέρει καὶ τὸν Πατέρα, καὶ τὸν Υἱόν, διδάσκοντας τὴν Ἁγίαν Τριάδα. Καὶ φαίνεται μὲν ὅτι τὰ λόγια ταῦτα εἶναι ἐναντία τοῦ Νόμου, δὲν εἶναι ὅμως· διὰ τί δὲν εἶπεν ὁ Ἀπόστολος τὸ πονηρὸν τοῦ Νόμου, ἐν ᾧ ἐκαπούργει, ἀλλὰ τὸ ἀδύνατον τοῦ Νόμου, ἐν ᾧ ἠσθένει. Πῶς δὲ ἠσθένει; διὰ μέσου τῆς σαρκὸς, ἤτοι τοῦ σαρκικοῦ φρονήματος· τὸ δὲ νόημα ὅλων τῶν λόγων ἐκείνων ὁπὸ εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Παῦλος, ἐδῶ φανερόνεται· διὰ τί λέγει, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, ὅτι ὁ Νόμος, ἐδίδασκε μὲν, ποῖον εἶναι τὸ καλὸν καὶ τὸ κακὸν, δὲν ἐδύνετο ὅμως καὶ νὰ νικήσῃ τὸ σαρκικώτερον φρόνημα τῶν ἀνθρώπων. Ὁ Πατὴρ λοιπὸν ἔπεμψε τὸν Υἱόν του μὲ ὁμοίωμα σαρκὸς ἁμαρτίας, ἤγουν ἔχοντα σάρκα, ὁμοίαν μὲν κατὰ τὴν οὐσίαν μὲ τὴν ἐδικήν μας ἁμαρτωλὴν σάρκα, ἀναμάρτητον δέ· ἐπειδὴ γὰρ ἐνθυμήθη ὁ Παῦλος τὸ ὄνομα τῆς ἁμαρτίας, διὰ τοῦτο καὶ μόνον ἐφρόσθεσε τὸ ὁμοίωμα (1), διὰ τί δὲν ἔλαβεν ἄλλην σάρκα ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' αὐτὴν τὴν ἰδίαν σάρκα τὴν ἐδικήν μας λαβὼν, ἡγίασε, καὶ ἐσεφάωσε, καπεκείνας τὴν ἁμαρτίαν μὲ τὴν ἐνοσληθεῖσαν ταύτην ὑπ' αὐτὸ σάρκα, καὶ δείξας, ὅτι ἡ σάρκα δὲν εἶναι ἁμαρτωλὴ φυσικά. Ὅμοιον λοιπὸν εἶναι ἐκεῖνο ὁποῦ ἐποίησεν ὁ Χριστὸς, ὡσὰν ἀΐσως τινὰς βλέπωντας μίαν γυναῖκα δερνομένην εἰς τὸ παζάρι, ἤθελον εἰπῇ, ὅτι τῆς γυναικὸς ταύτης τῆς ἀτιμαζομένης εἶναι υἱὸς, αὐτὸς ὁπὸ εἶναι βασιλέως υἱὸς· καὶ μὲ τοῦτον τὸν τρόπον ἤθελον ἐλευθερώσῃ αὐτὴν ἀπὸ τοὺς δέρνοντας. Ἐκεῖνο δὲ ὁπὸ λέγει „Καὶ περὶ ἁμαρτίας" ἠμπορεῖ μὲν νὰ νοηθῇ κ' ἁπλοϊκώτερον ἀντὶ τοῦ, ἔπεμψε τὸν Υἱὸν ὁ Πατὴρ περὶ ἁμαρτίας; ἤτοι διὰ νὰ καταπολεμήσῃ τὴν ἁμαρτίαν, ἐὰν θελήσωμεν στηριθῇ εἰς τὸ „κ' περὶ ἁμαρτίας". Ὁ δὲ μέγας Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, σωπάπωντας τὸ „κ' περὶ ἁμαρτίας" μὲ τὸ „κατέκρινε τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκὶ" λέγει· ὅτι ὁ Χριστὸς ἐλέγξας πρότερον τὴν ἁμαρτίαν περὶ τῆς ἁμαρτίας, καὶ ἀδικίας ὁπὸ ἔκαμεν εἰς αὐτὸν, ἔπως αὐτὴν κατεδίκασε· διὰ τί, ἕως μὲν ὁποῦ ἡ ἁμαρτία ἐθανάτωνε τοὺς ὄντας ἁμαρτωλοὺς ἀνθρώπους, μὲ δικαίαν κρίσιν ἔδιδε τὸν θανάτον εἰς αὐτούς· ἐπειδὴ δὲ ἀναμάρτητον σύροῦσα τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου, ἀδίκως ἐθανάτωσεν αὐτὸ, διὰ τοῦτο ὡς ἀδικήσασα, καὶ ἁμαρτήσασα, κατεκρίθη. Ἔπεμψε λοιπὸν τὸν Υἱὸν αὐτῆς ὁ Θεὸς, καὶ διὰ νὰ δείξῃ τὴν ἁμαρτίαν ἄδικον, καὶ ἁμαρτήσασαν, καὶ διὰ νὰ καπακρίνῃ δικαίως αὐτὴν· καὶ ἀκολούθως διὰ νὰ μὴν ἔχῃ νὰ λέγῃ ὁ Διάβολος, ὅτι ὁ Χριστὸς, δὲν μὲ ἐνίκησεν ὡς δίκαιος μὲ δικαιοσύνην, ἀλλὰ ὡς δυνατὸς μὲ τὴν δύναμίν τε (2). Τὰ αὐτὰ σχεδὸν λέγει καὶ ὁ Θεοδώρητος.

4. „Ἵνα

---

(1) Ὅθεν καὶ ὁ Ἀλεξανδρείας Κύριλλος ἐν τῷ κατὰ Ἰουλιανὸν ιέ. βιβλίῳ οὕτω λέγει· „τὸ σῶμα τοῦ „Χριστοῦ, οὐκ ἦν ἁμαρτίας σῶμα, ἀλλ' ὁμοίωμα σαρ„κὸς ἁμαρτίας· τὰ μὲν γὰρ φυσικὰ πάθη παραδέ„ξάμενος ὡς βεβαίωσιν τῆς ἀληθείας καὶ τῆς κατὰ „φαντασίαν ἐνανθρωπήσεως, τὰ ἀπὸ κακίας πάθη, „ὅσα τὸ καθαρὸν τῆς ζωῆς ἡμῶν καταῤῥυπαίνει, ὡς „ἀνάξια τῆς ἀχράντου Θεότητος ἀπώσατο" (παρὰ τῷ Οἰκουμενίῳ.) Τὸ δὲ ὅλον νόημα τῆς ἀποστολικῶν ῥημάτων εἶναι τοῦτο, ὅτι ἐκεῖνο ὁπὸ δὲν ἔχε δύναμιν ὁ Νόμος νὰ κάμῃ, ἤτοι τὸ νὰ καπακρίνῃ τὴν ἁμαρτίαν, ὁ Θεὸς πέμψας τὸν Υἱόν του, τοῦτο ἐκατόρθωσε, καπακρίνας τὴν ἁμαρτίαν. Καὶ ὁ Μέγας δὲ Βασίλειος ἐν τῇ Ἐπιστολῇ, ἣν γράφει πρὸς ἐν Σωζοπόλει, τὰ αὐτὰ περίπου λέγει μὲ τὰ ἀνωτέρω· „ὅθεν φαίνεται „ὁ Κύριος τὰ μὲν φυσικὰ πάθη παραδεξάμενος, τὰ „δὲ ἀπὸ κακίας πάθη ὅσα τὸ καθαρὸν τῆς ζωῆς ἡ„μῶν ἐπιῤῥυπαίνει, τοῦτο ὡς ἀνάξια τῆς ἀχράντου „Θεότητος ἀπωσάμενος, διὰ τοῦτο εἰρηται ἐν ὁμοιώ„ματι γεγενῆσθαι σαρκὸς ἁμαρτίας· ἡ γὰρ ἐν ὁμοιώ„ματι σαρκὸς, ὡς πᾶσι δοκεῖ (πρὸς λέγουσι δηλαδὴ „ὅτι εὐρύνιον σῶμα φορέσας ὁ Κύριος παρεγένετο, „καθ' ὃν γράφει πρὸς Ἐπισκοπὸν) ἀλλ' ἐν ὁμοιώματι „σαρκὸς ἁμαρτίας· ὥστε σάρκα μὲν τὴν ἡμετέραν „ἀνέλαβε μετὰ τῆς φυσικῶν ἄνευ παθῶν, ἁμαρτίαν „δὲ οὐκ ἐποίησεν· ἀλλ' ὥσπερ ὁ θεράπων ὁ ἐν τῇ σαρ„κὶ διὰ τῶν Ἀδὰμ εἰς ἡμᾶς παραπεμφθεὶς, κατεπό„θη ὑπὸ τῆς Θεότητος· οὕτω καὶ ἡ ἁμαρτία ἐξανη„λώθη ὑπὸ τῆς δικαιοσύνης τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὥστε „ἡμᾶς ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ ἀπολαβεῖν τὴν σάρκα, μήτε „ὑπόδικον θανάτῳ, μήτε ὑπόδυσωπον ἁμαρτίᾳ". Καὶ πάλιν ἀλλαχοῦ ὁ αὐτὸς Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας φησὶ· „πεφόρηκε τὴν ἀπὸ γῆς σάρκα τὴν νοσοῦσαν ἐν „ἑαυτῇ τὸν τῆς ἁμαρτίας Νόμον, καπὰ τὸν τοῦ Παῦ„λου φωνὴν· ὅσον γὰρ ἦκεν εἰς τὴν τῆς σαρκὸς φύ„σιν, πεθεῖσθαι δοκεῖ κ' ὑπὸ ζυγὸν ἁμαρτίας· ἀλλ' ἦν „ἀπείρασος· καπέκρινε γὰρ τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρ„κὶ, ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ Νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν „τοῖς μὴ καπὰ σάρκα περιπαπῶσιν, ἀλλὰ καπὰ Πνεῦ„μα". (Βιβλ. β'. τῆς Γλαφυρῶν) Ἐν δὲ τῇ 18'. Ὁμιλίᾳ εἰς τὸ Πάσχα λέγει ἀποριπικῶς· „Καὶ τί „δὴ πατέ ἐστι τὸ ἀδύνατον τοῦ Νόμου; φαίη ἂν οἶμαί „τις· διὰ γὰρ Νόμου καλοῦντος εἰς ἐγκράτειαν, ἀ„ποφέρει φησὶ τὸ ἐναντίον ἡ τῆς σαρκὸς φύσις, ἀπὸ „τοῦ ὀρέξεις παραδηγοῦσα πρὸς μυσαρωπάπας· ἀλλ' ὁ γε „τῶν ὅλων Θεὸς τὸν ἑαυτοῦ Υἱὸν πέμψας, ἐ γυμνὸν „καὶ ἀσώματον.... καπέκρινε τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ „σαρκί· ἀνῄρπαι γὰρ ὡς ἔφην· ὥστε καὶ ἔξω σαρκὸς „γενέσθαι δοκεῖν κ' ἡμᾶς αὐτὰς, ὡς ἡγιασμένους, καὶ „τὸ θεῖον αὐτοῦ καπαπλησθέντας Πνεῦμα".

(2) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ σοφὸς Νικόλαος ὁ Καβάσιλας ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ τῆς ιά. ἀντιφώνων τῆς Ἱερᾶς Λειτουργίας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

4. „Ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ Νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν, τοῖς μὴ κατὰ „σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ Πνεῦμα".

Διὰ νὰ μὴν εἰπῇ τινάς· καὶ τί ὠφέλησεν ἐμένα ὁ Χριστὸς, ἀφοῦ ἐνίκησεν ἐκεῖνος τὴν ἁμαρτίαν μὲ τὴν σάρκα ὁπού προσέλαβε; διὰ τοῦτο λέγει ὁ Παῦλος ἐδῶ, ὅτι τοῦτο μάλιστα εἶναι ὁπού ὠφέλησεν ἐσένα, ἐπειδὴ τὸ δικαίωμα τοῦ Νόμου, ἤτοι τὸ τέλος, καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ Νόμου, (σκοπὸν γὰρ καὶ τέλος εἶχεν ὁ Νόμος, τὸ νὰ δικαιόνῃ τὸν ἄνθρωπον) ἐπληρώθη εἰς ἡμᾶς, καὶ πέρας ἔλαβε· διὰ τί ἐκεῖνο ὁποῦ ὁ Νόμος μὲν ἤθελε, δὲν ἠμπόρει δὲ, τοῦτο ὁ Χριστὸς τὸ ἔκαμε διὰ λόγου μας· καὶ τὸν μὲν πόλεμον καὶ ἀγῶνα, αὐτὸς μόνος ἐποίησεν, ἡμεῖς δὲ ἀπολαύσαμεν τὴν νίκην, καὶ δόξαν. Διὰ τοῦτο καὶ πλέον δὲν θέλομεν ἁμαρτήσομεν, ἀνίσως καὶ δὲν περιπατῶμεν κατὰ σάρκα, ἤτοι ἐὰν δὲν φρονῶμεν σαρκικά· ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, δὲν εἶναι ἀρκετὸν μόνον τοῦτο, τὸ νὰ μὴ φρονῶμεν σαρκικὰ, ἀλλὰ πρέπει πρὸς τούτοις, ὡς προείρηται, καὶ νὰ ἔχωμεν φρόνημα πνευματικόν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος ἐπρόσθεσε πάλιν τὸ „κατὰ Πνεῦμα". „Ἔγκλινον δὲ ἀπὸ κακοῦ" λέγει ὁ Ψαλμῳδός· πλὴν δὲν ἀρκεῖ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ „καὶ ποίησον ἀγαθόν". (Ψαλμ. λδ'. 17.) Ἐπειδὴ γὰρ ἠκούσαμεν, ὅτι ὁ Χριστὸς ἐχάρισε τὴν νίκην εἰς ἡμᾶς, ἂς μὴν ἀμελήσωμεν διὰ τοῦτο μὲ τελειότητα· ἀλλὰ ἂς σπουδάζωμεν νὰ φυλάττωμεν τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος· διὰ τί, εὐκολωτέρα εἶναι τώρα εἰς ἡμᾶς ἡ κατὰ τῆς ἁμαρτίας νίκη, παρὰ ὁποῦ ἦτον πρὸ τοῦ Βαπτίσματος.

5. „Οἱ

γίας λέγει· „ὅτι ὁ Σωτὴρ ἐν τῇ δικαιοσύνῃ τὴν ἁ„μαρτίαν ἐκβαλὼν, καὶ τὸν διάβολον ἀποκτείνας, „οὐχ ὑπερβολῇ ἰσχύος, οὐδὲ τῷ νικᾶν δυνάμει τοῦτο ἐ„ποίησεν, ἀλλὰ κρίσει καὶ δικαιοσύνῃ, κατὰ τὸ εἰ„ρημένον· „δικαιοσύνη καὶ κρίμα ἑτοιμασία τοῦ θρόνου „σου". (Ψαλ. πθ'. 14.) καθάπερ ἡμεῖς ἐν τοῖς δι„καστηρίοις τοὺς ἀντιδίκους αἱρέμεν τῇ ψήφῳ τῶν δικα„στῶν· διὰ τοῦτο φησι· „νῦν κρίσις ἐστὶ τοῦ κόσμου τούτου, „νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω". „(Ἰω. ιβ'. 31.) Ταῦτα εἰδὼς ὁ μακάριος Διονύσιος ὁ „Ἀρεοπαγίτης, „τὴν τῆς θεαρχικῆς ἀγαθότητος ἀπει„ροπάτῳ φιλανθρωπίᾳ φησὶ, τὴν ἀποστατικὴν πλη„θύος (τῶν δαιμόνων δηλαδὴ) τὸ καθ' ἡμῶν καταλυ„σαν κράτος, οὐ κατὰ δυνάμιν, ὡς ὑπερισχύουσαν, „κατὰ δὲ τὸ μυστικῶς ἡμῖν παραδοθὲν λόγιον, ἐν „κρίσει καὶ δικαιοσύνῃ". (Ἐκκλ. Ἱεραρχ. Κεφ. γ'.) Δὲν δυνάμεθα ἐδῶ νὰ σιωπήσωμεν ἐκείνους τοὺς γλαφυροὺς συλλογισμοὺς ὁποῦ μερικοὶ διδάσκαλοι φέρουσι, διὰ νὰ ἀποδείξωσι τὸν δικαιοσώλον ὁποῦ ἐμπεχειρίσθη ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, διὰ τὸν ἑαυτόν του σώσασιν, καὶ διὰ τὸν ἡμῶν σωτηρίαν. Νόμος, λέγουσι, τῆς δικαιοσύνης εἶναι νὰ λαμβάνῃ τινὰς ὀπίσω ἐκεῖνο τὸ φράγμα ὁποῦ ἀδίκως ὑστερήθη· ἐπειδὴ δὲ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἀδίκως ὑστερήθη τὴν ζωήν του ἀπὸ τὸν οὐράνιον διάβολον, διὰ μέσα τοῦ σταυρικοῦ θανάτου· ἁμαρτίαν γὰρ μὴ ποιήσας, δὲν ἦτον ὑπεύθυνος εἰς τὸν θάνατον, τὸν εἰς ποινὴν τῆς ἁμαρτίας συγχωρηθέντα· λοιπὸν μὲ κάθε δικαιοσύνην ἔλαβεν ὀπίσω τὴν ζωήν του ὁποῦ ὑστερήθη ἀδίκως, καὶ ἔπας ἀπέσπασε τὸν ἑαυτόν του ἀπὸ τὸν θάνατον.

Πάλιν Νόμος δικαιοσύνης εἶναι, κατὰ τὸ ἀξίωμα, καὶ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ ἀδικηθέντος προσώπου, νὰ λογίζεται καὶ ἡ πρὸς αὐτὸ γενομένη ἀδικία· ὁ δὲ Χριστὸς, Θεὸς ὤν, εἶχεν ἀξίωμα αἰώνιον παντὸς ἁγίου καὶ ἀπείρου τιμῆς, ἀφ' ὅσου καὶ ἡ πρὸς αὐτὸν γενομένη ἀδικία, ὅσον ἡ τοῦ θανάτου, ὅσον καὶ ἡ ἀφ' οὗ θανάτου ἀτιμασθέντων παίδων, ἦτον ἐσχάτη, καὶ πασῶν τῶν ἀδικιῶν αἰωνία καὶ ἄπειρος. Λοιπὸν ὁ Χριστὸς ὡς ἀπείρως ἀδικηθεὶς, μὲ κάθε Νόμον δικαιοσύνης, οὐχὶ μόνον τὸν ἑαυτόν του ἀνέστησεν, ἀλλὰ καὶ ἡμᾶς τοὺς πλασματάς του, τοὺς ὑπὸ τοῦ διαβόλου, καὶ τοῦ θανάτου, καὶ τῆς ἁμαρτίας κατεχομένους ἐλευθερώσας, ἀνέστησε καὶ ἐζωοποίησε· τὸν δὲ διάβολον, καὶ τὸν θάνατον, καὶ τὴν ἁμαρτίαν, ὡς ἀδικητὰς, καὶ πιοὺ παντὸς προσώπου ἀπειροτίμου ἀδικητὰς, μὲ κάθε δικαιοσύνην κατέκρινε, καὶ ἠφάνισεν. Ὅθεν καὶ ὁ θεῖος Νύσσης Γρηγόριος ὅπου λέγει ἐν τῷ Κατηχητικῷ, Κεφ. κβ'. „οὗτος ὁ Θεὸς, ὡς ἀγαθὸς, οἰκείαν λαμβάνει τὴν διά„πεπαικότος, καὶ ὡς σοφὸς, οὐκ ἀγνοεῖ τὸν βάσανον τῆς „ἀπακλήσεως· σοφίας δ' αὖ ἐστι, καὶ ἡ τοῦ δικαίου κρί„σις· οὐ γὰρ αὖτις ἁρπασύνῃ τὴν ἀληθῆ δικαιοσύνην „ἁρπάσειεν. Τί οὖν ἐν τούτοις τὸ δίκαιον; τὸ μὴ „τυραννικῇ τινι χρήσασθαι κατὰ τοῦ κατέχοντος ἡμᾶς „αὐθεντίᾳ· μηδὲ τῷ περιόντι τῆς δυνάμεως ἀποπά„σασθαι τοὺς κρατοῦντας, καταλιπεῖν τινα δικαιολογίας „ἀφορμὴν τῷ δι' ἡδονὴν καταδουλωσαμένῳ τὸν ἄνθρω„πον· καθάπερ γὰρ οἱ χρημάτων τὴν ἑαυτῶν ἐλευθε„ρίαν ἀποδόμενοι, δοῦλοι τῷ ὠνησαμένῳ εἰσὶν, οὕ„τοι ἁρπάσαντες ἑαυτῷ κατασκήπτουσιν.... εἰ δέ τις κηδό„μενος τοῦ ἀπεμπολησθέντος, βίᾳ κατὰ τοῦ ὠνησαμένου „χεῖρα, ἄδικος εἶναι δόξει, τὸν Νόμῳ χρησάμενος τυ„ραννικῶς ἐξαιρούμενος... κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἐ„κεῖνος ἡμῶν ἑαυτοὺς ἀπεμπολησάντων, ἔδει παρὰ τοῦ „δι' ἀγαθότητα πάλιν ἡμᾶς εἰς ἐλευθερίαν ἐξαιρουμέ„νου, μὴ τὸν τυραννικὸν, ἀλλὰ τὸν δίκαιον βάσανον ἐ„πινοηθῆναι τῆς ἀπακλήσεως.... Καὶ τελευταῖον λέ„γει· „τὸ μὲν γὰρ ἐλεεῖσθαι σῶσαι, τῆς ἀγαθότητος „ἐστι μαρτυρία· τὸ δὲ σωαλλαγματικῶς ποιήσασθαι „τὸν τοῦ κρατουμένου λύτρωσιν, τὸ δίκαιον δείκνυσι· „τὸ δὲ χωρῆσαν δι' ἐπινοίας πεῖσαι τῷ ἐχθρῷ τὸ „ἀχώρητον, τῆς ἀνωτάτω σοφίας τὴν ἀπόδειξιν ἔχει". (Τόμ. γ'.) Ὅρα καὶ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Θεοδωρήτου ἐν τῇ ὑποσημειώσει τοῦ „Δικαιοσύνη γὰρ Θεοῦ ἐν αὐ„τῷ ἀποκαλύπτεται". (Ῥωμ. α'. 17.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

5. „ Οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες, τὰ σαρκικὰ φρονοῦσιν· οἱ δὲ κατὰ „ πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος “.

Ἐκεῖνοι, λέγει, ὁπου ἐξέδωκαν τὸν ἑαυτόν τους εἰς τὴν ὑπερβολικὴν τῆς σαρκὸς δουλείαν, πάντοτε φρονοῦσι τὰ τῆς σαρκὸς, χωρὶς νὰ σοχάζωνται κἀνένα θεϊκὸν, καὶ οὐράνιον· ἐκεῖνοι δὲ ὁποῦ ἐκ τοῦ ἐναντίου ὁλοκλήρως ὑπεπάχθησαν εἰς τὸ Πνεῦμα, „ ὅλα Πνευματικὰ τὰ νοοῦσι, καὶ τὰ πράττουσι (1).

6. „ Τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς, θάνατος· τὸ δὲ φρόνημα τοῦ „ πνεύματος, ζωὴ, καὶ εἰρήνη “.

Φρόνημα τῆς σαρκὸς ὀνομάζει ὁ Ἀπόστολος τὸν παχὺν νοῦν τῶν ἀνθρώπων· ἔτζι ὀνομάσας αὐτὸν, ἀπὸ τὸ κατώτερον ἐκ τῶν δύω μερῶν τοῦ ἀνθρώπου, ἤτοι ἀπὸ τὴν σάρκα· ἐπειδὴ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἡ σάρκα, δὲν ἔχει φρόνημα ἰδικόν της· ἀλλὰ ἡ παχεῖα, καὶ ὑλικὴ διάνοια, καὶ ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου, αὐτὸς εἶναι τὸ φρόνημα τῆς σαρκός· καὶ ὡσὰν νὰ εἰπῇ τινάς, τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς, εἶναι ὁ νοῦς ἐκεῖνος ὁποῦ φρονεῖ σαρκικά· καθὼς καὶ φρόνιμα τοῦ Πνεύματος ὀνομάζει, τὴν διάνοιαν, καὶ τὸν νοῦν τὸν φρονοῦντα τὰ τοῦ Πνεύματος· ὁποῖος νοῦς γεννᾷ ζωὴν, πρὸς διαφορὰν τοῦ θανάτου, τὸν ὁποῖον γεννᾷ ὁ σαρκικὸς φρονῶν νοῦς· ἀλλὰ καὶ εἰρήνην γεννᾷ ὁ φρονῶν τὰ τοῦ Πνεύματος νοῦς, πρὸς διαφορὰν τῆς ἔχθρας, καὶ τοῦ πολέμου, περὶ τοῦ ὁποίου λέγει ἀκολούθως.

7. „ Διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς, ἔχθρα εἰς Θεόν· τῷ γὰρ Νό- „ μῳ τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται· οὐδὲ γὰρ δύναται “.

Ἡ μὲν πνευματικὴ, λέγει, διάνοια καὶ ὁ νοῦς, εἰρήνην γεννᾷ, ὁ δὲ τὰ σαρκικὰ φρονῶν νοῦς, ἔχθραν γεννᾷ πρὸς τὸν Θεόν (2)· ἀράγε δὲ χεῖρας σηκόνει, καὶ πολεμεῖ ὁ τοιοῦτος νοῦς τὸν Θεόν; ὄχι· ἀλλὰ εἰς τὸν Νόμον τοῦ Θεοῦ μὴ ὑποτασσόμενος, λέγεται ὅτι εἶναι ἔχθρα εἰς τὸν Θεόν. Μὴ παραχθῇς δὲ ὦ ἀναγνῶστα, ἀκούοντας ὅτι τὸ σαρκικὸν φρόνημα δὲν δύναται νὰ ὑποταχθῇ εἰς τὸν Νόμον τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ νόει τὸ λεγόμενον, καθὼς πρέπει· διατὶ τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς, ναὶ δὲν δύναται νὰ ὑποταχθῇ εἰς τὸν Νόμον τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐν ὅσῳ ἤθελε μείνῃ ποτοῦτον σαρκικόν· ὡσὰν νὰ ἤθελον εἰπῇ τινάς, ὅτι ἡ πόρνη, δὲν δύναται νὰ ἦναι σώφρων ἐν ὅσῳ εἶναι πόρνη· διὰ τὶ δὲν εἶπεν ὁ Παῦλος εἰς μέλλοντα χρόνον, ὅτι δὲν θέλει δύνηθῇ, ἀλλὰ εἰς ἐνεστῶτα χρόνον, ὅτι πόρα δὲν δύναται νὰ ὑποταχθῇ εἰς τὸν τοῦ Θεοῦ Νόμον, μείνοντας δηλαδὴ σαρκικὸν· ἐπειδὴ ὢν ἡ μεταβολὴ ἦτον ἀδύνατος, πῶς αὐτὸς ὁ ἴδιος Παῦλος, πῶς ἄλλοι μυρίοι, ἀπὸ πονηροὶ καὶ κακοὶ ὁποῦ ἦτον πρότερον, ἔγιναν ὕστερον ἀγαθοὶ, καὶ καλοί; Ἔτζι καὶ ὁ Κύριος εἶπεν εἰς τὸ Εὐαγγέλιον· „ ὅτι οὐ δύνα- „ ται δένδρον πονηρὸν, καὶ σαπρὸν, καρποὺς καλοὺς ποιεῖν “. (Ματθ. ζ'. 18.) δηλαδὴ ἕως ὁποῦ εἶναι πονηρὸν, καὶ σαπρὸν, διατὶ νὰ αὐτὸ ἐγκεντρισθῇ εἰς δένδρον ἀγαθὸν, μεταβάλλει τὴν προτέραν πονηρίαν του, καὶ γεννᾷ καρποὺς ἀγαθοὺς (3). Ἂς μὴ φρονῶμεν λοιπὸν σαρκικὰ καὶ ἡμεῖς ἀδελφοὶ, ἀλλὰ ἂς φρονῶμεν τὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διὰ νὰ ἔχω-

μεν

---

(1) Διὰ τοῦτο εἶπεν ὁ θεοφόρος Ἰγνάτιος· „ οἱ „ σαρκικοὶ τὰ πνευματικὰ πράττειν οὐ δύνανται, οὔτε „ οἱ πνευματικοὶ τὰ σαρκικά “. (Ἐπιστολὴ πρὸς Ἐφεσ.) Καὶ ὁ Μέγας Βασίλειος· „ ὁ σαρκικὸς ἄνθρω- „ πος ἀγύμναστον ἔχων πρὸς θεωρίαν τὸν νοῦν, μᾶλλον „ δὲ ὥσπερ ἐν βερβόρῳ τῷ φρονήματι τῆς σαρκὸς κα- „ τημωρυγμένον φέρων, ἀδυνατεῖ ἐφ' ἱκανὸν πρὸς τὸ πνευμα- „ τικὸν φῶς τῆς ἀληθείας ἀναβλέψαι “.

(2) Ὅθεν ὁ Προφήτης Μιχαίας περὶ τῆς νεκρᾶς ταύτης ἔχθρας προεῖπεν· „ ὁ λαός μου εἰς ἐχθραν ἀν- „ τέστη, κατ' ἐναντι τῆς εἰρήνης αὐτοῦ “. (Μιχ. β'. 8.) Καὶ ὁ ἀδελφόθεος Ἰάκωβος· „ μοιχοὶ καὶ μοιχα- „ λίδες, οὐκ οἴδατε ὅτι ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἔχθρα τοῦ „ Θεοῦ ἐστιν; ὃς ἂν οὖν βουληθῇ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, „ ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ καθίσταται “. (Ἰακ. δ'. 4.)

(3) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος, ὡσὰν νὰ ἤθελε νὰ φανερώσῃ, ὅτι δύναται ὁ ἄνθρωπος, ἢ νὰ γένῃ δένδρον καλὸν, ἢ νὰ γένῃ δένδρον σαπρὸν, ἔλεγεν· „ ἢ „ ποιήσατε τὸ δένδρον καλὸν, καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ „ καλὸν· ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρὸν, καὶ τὸν καρ- „ πὸν αὐτοῦ σαπρὸν “. (Ματθ. ιβ'. 33.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μεν εἰρωνίαν πρὸς τὸν Θεὸν, ὅπου μᾶς ἔδωκε τὸ Πνεῦμά του· διὰ μέσου τοῦ ὁποίου Πνεύματος ὅλα εἶναι εἰς ἡμᾶς τοὺς Χριστιανοὺς εὐκολοκατόρθωτα, τὰ πρότερον ὄντα εἰς τοὺς Ἰουδαίους τὰ ὑπὸ Νόμον, δυσκολοκατόρθωτα.

8. „ Οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες, Θεῷ ἀρέσαι οὐ δύανται “.
9. „ Ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκὶ, ἀλλ' ἐν Πνεύματι “.

Ἤτοι ἐκεῖνοι, λέγει, ὅπου ἔχουν τὸ σαρκικὸν φρόνημα, δὲν ἠμποροῦν νὰ ἀρέσουν εἰς τὸν Θεὸν, ἕως ὁπού εἶναι τοιοῦτοι σαρκικοί· διὰ τί, δὲν ὀνομάζει ἐδῶ ὁ Παῦλος σάρκα τὴν οὐσίαν τῆς σαρκός· ἀλλὰ τὴν παχεῖαν, καὶ σαρκικὴν ζωὴν, ἡ ὁποία κάμνει ὅλον τὸν ἄνθρωπον σάρκα, καθὼς καὶ εἰς τὴν παλαιὰν λέγει ὁ Θεὸς „ οὐ μὴ καταμείνῃ τὸ Πνεῦμά μου „ ἐν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις, διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς σάρκας “. (Γεν. ς'. 3.) Τοιοῦτον εἶναι καὶ τοῦτο ὁπού λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος, ὅτι „ ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκὶ, ἀλλ' ἐν Πνεύματι “· ἤτοι ἐσεῖς δὲν δουλεύετε πλέον τὴν σαρκικὴν ζωὴν, ἀλλὰ τὴν πνευματικήν. Καὶ διὰ τί δὲν εἶπεν, ἐσεῖς δὲ, δὲν εἶσθε ἐν ἁμαρτίαις; διὰ νὰ μάθῃς ἐσὺ ὁ Χριστιανὸς, ὅτι ὁ Χριστὸς, ὄχι μόνον ἔσβυσε, καὶ ἠφάνισε τὴν τυραννίδα τῆς ἁμαρτίας, ἀλλὰ πρὸς τούτοις ἔκαμε καὶ αὐτὴν τὴν σάρκα ἐλαφροτέραν, καὶ πνευματικωτέραν, διὰ τί καθὼς ὁ σίδηρος ὅταν σύρῃ μὲ τὴν φωτίαν, φωτία γίνεται καὶ αὐτός· ἔτζι καὶ ἡ σάρκα τοῦ Χριστιανοῦ, ὁπού ἐδέχθη τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον διὰ μέσου τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος, ὅλη γίνεται πνευματική.

10. „ Εἴπερ Πνεῦμα Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν “.

Τὸ „ εἴπερ “ ἐδῶ δὲν εἶναι δισακτικὸν, ἀλλὰ βεβαιωτικόν· ἀντὶ τοῦ, ἐπειδὴ περ Πνεῦμα Θεοῦ κατοικεῖ εἰς ἐσᾶς τοὺς βεβαπτισμένους Χριστιανοὺς, διὰ τοῦτο πλέον δὲν εἶσθε εἰς τὴν σάρκα, ἀλλὰ εἰς τὸ Πνεῦμα.

„ Εἰ δέ τις πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ “.

Δὲν εἶπεν ὁ Ἀπόστολος, εἰ δὲ καὶ Πνεῦμα Χριστοῦ δὲν ἔχετε, δὲν εἶσθε τοῦ Χριστοῦ· διὰ νὰ μὴ κάμῃ τὸν λόγον φορτικὸν, καὶ λυπηρόν· ἀλλ' ἀορίστως εἶπεν, ὅτι ὅποιος Χριστιανὸς δὲν ἔχει Πνεῦμα Χριστοῦ, αὐτὸς δὲν εἶναι τοῦ Χριστοῦ. Καὶ πρεπόντως δὲν εἶναι τοῦ Χριστοῦ, ὅποιος δὲν ἔχει τὸ Πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ· διὰ τί ἡ σφραγίδα, καὶ τὸ σημάδι τοῦ Χριστοῦ, εἶναι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· ὥστε, ὅποιος Χριστιανὸς δὲν ἔχει τὴν σφραγίδα, καὶ τὸ σημάδι τοῦ Πνεύματος αὐτοῦ, αὐτὸς δὲν εἶναι οὔτε τοῦ Δεσπότου Χριστοῦ, ὅς τις δηλοποιεῖται μὲ τὴν σφραγίδα ταύτην καὶ τὸ σημάδι· λέγει γὰρ ὁ Ἅγιος Μακάριος „ τοῦτο σημεῖον, καὶ σίγνον ὑπάρχει τοῦ Κυρίου ἐντυπούμενον ταῖς ψυχαῖς, Πνεῦμα φωτὸς ἀῤῥήτου ὑπάρχον “. (Ὁμιλ. λ'. Κεφ. ε'.)

„ Εἰδὲ Χριστὸς (1) ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα, νεκρὸν διὰ ἁμαρτίαν· „ τὸ δὲ πνεῦμα, ζωὴ διὰ δικαιοσύνην “.

Πάλιν γλυκαίνει τοὺς ἐν Ῥώμῃ Χριστιανοὺς ὁ Ἀπόστολος μὲ τὸ νὰ εἰπῇ, εἰδὲ καὶ ὁ Χριστὸς εὑρίσκεται μέσα εἰς ἐσᾶς. Μερικοὶ δὲ (2), Χριστὸν ἐδῶ τὸ Πνεῦμα ἐνόησαν· ἀλλὰ τοῦτο, λέγει ὁ Θεῖος Χρυσόστομος, ὅτι δὲν εἶναι ἔτζι· ἐπειδὴ ὁ Παῦλος θέλει νὰ δείξῃ, ὅτι ὅποιος ἔχει τὸ Πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ, ἔχει καὶ αὐτὸν τὸν Χριστὸν (3)· διὰ τί, ὅπου εἶναι τὸ σῶμα

(1) Παρὰ δὲ τῷ Θεοδωρήτῳ οὕτω γράφεται· „ εἰ „ δὲ Χριστὸς οἰκεῖ ἐν ὑμῖν “.

(2) Ἤτοι ὁ Μέγας Βασίλειος, Ὁμιλίᾳ εἰς τὸ Ἅγιον Βάπτισμα, τὴν ὁποίαν μαρτυρίαν ἀνέφεραμεν εἰς τὸ α'. Κεφ. τῆς πρὸς Ῥωμ. παύσης, στίχ. α'. ἐν τῇ λέξει· „ Ἰησοῦ Χριστοῦ “.

(3) Ὅθεν ὁ Ἀλεξανδρείας Κύριλλος ἐν τοῖς θησαυροῖς λέγει· „ Χριστὸν φησι τὸ Πνεῦμα, τὸ ὡς αὐτὸς „ ἐν ἡμῖν μορφούμενον “. Καὶ πάλιν· „ Χριστοῦ τὸ „ Πνεῦμα, ὡς τοῦ Θεοῦ Λόγου διὰ Πνεύματος ἡμῖν ἐ„ νοικιζομένου, φησὶ τῆς υἱοθεσίας ἀναβαίνομεν ἀ„ ξίωμα “. Καὶ ὁ μέγας Βασίλειος· „ ἁγιαζόμενοι διὰ

„ τοῦ

σία πρόσωπον τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἐπεὶ εἶναι καὶ τὰ λοιπὰ δύω πρόσωπα, ὡς φερόλλησα, καὶ ὡς ἀπ' ἀλλήλων ὄντα ἀχώριστα. Τί δὲ κέρδος καὶ ὄφελος θέλει γενῇ, ἐὰν καὶ ὁ Χριστὸς διείσκηται εἰς ἡμᾶς; δηλαδὴ τοῦτο θέλει γενῇ τὸ νὰ ἦναι τὸ σῶμά μας νεκρὸν, ὅσον εἰς τὴν ἁμαρτίαν· τὸ δὲ ἐνοικούμενον εἰς ἡμᾶς Ἅγιον Πνεῦμα, νὰ ἦναι ζωή· ἤτοι νὰ μὴ ζῇ αὐτὸ μόνον καθ' ἑαυτὸ, ἀλλὰ καὶ εἰς ἡμᾶς τοὺς αὐτοῦ κοινωνοὺς, νὰ ἐνεργῇ ἐσωτερικῶς, καὶ νὰ χαρίζῃ ζωὴν γνωστῶς καὶ ἐναργῶς (1)· παύτην δὲ τὴν ζωὴν θέλει χαρίζεται εἰς ἡμᾶς διὰ δικαιοσυνίην, ἤτοι διὰ τὴ ἐδικαιώθημεν ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ διὰ τὴ φυλάττεται ἀπὸ ἡμᾶς καθαρὰ καὶ ὁλόκληρος διὰ τῆ ἐντολῶν, καὶ ἀρετῆ, ἐκείνη ἡ δικαιοσυνίη, καὶ δικαίωσις ὁποῦ ἐλάβομεν ἀπὸ τὸν Θεὸν, διὰ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος. Ὅταν δὲ ἡ δικαίωσις αὕτη διαφυλάττεται ἀπὸ λόγου μας, φανερὸν, ὅτι οὐδὲ ἁμαρτία θέλει εἶναι εἰς ἡμᾶς· ὅταν δὲ ἁμαρτία εἰς ἡμᾶς δὲν ἦναι, βέβαια οὐδὲ θανάτος θέλει εἶναι. Καὶ λοιπὸν ὅλον μας τὸ παῦ θέλει εἶναι ζωὴ, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα, ὅταν ζῶμεν, ὡς εἴπομεν, κατὰ Θεόν· (διὰ τὶ αὕτη κυρίως εἶναι ζωὴ, ὅταν εἰς τὴν ἁμαρτίαν εἴμεθα νεκροὶ), καὶ εἰς τὸν μέλλοντα, ὅταν λάβωμεν ἐκείνην τὴν ἀκαπάλυτον, καὶ παντοτινὴν ζωήν.

11. „Εἰ δὲ τὸ Πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν, οἰκεῖ „ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας τὸν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν, ζωοποιήσει καὶ „τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν, διὰ τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ Πνεῦμα ἐν „ὑμῖν".

Πάλιν τὸν περὶ ἀναστάσεως κινεῖ λόγον ἐδῶ ὁ Παῦλος καὶ λέγει· μὴ παραχθῇς ἀγαπητὲ, πῶς φορεῖς σῶμα νεκρόν· διὰ τὶ ἔχεις ἐγκάτοικον εἰς τὸ νεκρὸν αὐτὸ σῶμάσε τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, ὅς τις ἀνέστησε τὸν Χριστὸν, κατὰ τὸ ἀνθρώπινον, ἀπὸ τοὺς νεκρούς· καὶ καθὼς ἐκεῖνον ἀνέστησεν, ἔτζι θέλει ἀναστήσει καὶ ἐσένα, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, θέλει σὲ ζωοποιήσει· διὰ τὶ θέλουν μὲν ἀναστηθοῦν καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἔχουν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἀλλὰ εἰς κόλα-

---

„τὸ Πνεῦμα, δεχόμεθα τὸν Χριστὸν κατοικοῦντα ἐν„μῶν εἰς τὸν ἐσω ἄνθρωπον, καὶ μετὰ τὸν Χριστὸν τὸν „Πατέρα, κοινὴν ποιούμενον τὴν μονὴν παρὰ τοῖς „ἁξίοις". Καὶ ὁ Δαμασκηνὸς Ἰωάννης ἐν Κεφαλαίῳ γ'. τῆ δογματικῶν· „εἰκὼν τοῦ Παῦρὸς ὁ Υἱὸς, καὶ „τοῦ Υἱοῦ τὸ Πνεῦμα, δι' ὧν ὁ Χριστὸς ἐνοικῶν ἀνθρά„πῳ, δίδωσιν αὐτῷ τὸ κατ' εἰκόνα". (παρὰ Ἰωσὴφ τῷ Βρυεννίῳ, Τόμ. ά. Σελ. 165.)

(1) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Μέγας Μακάριος λέγει, ὅτι καθὼς ἡ ψυχὴ ζωοποιεῖ τὸ σῶμα, ἔτζι καὶ τὴν ψυχὴν ζωοποιεῖ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καὶ χωρὶς τὸ Πνεῦμα ἡ ψυχὴ εἶναι νεκρά· „τοῦτο γὰρ τὸ σῶμα, „ὁμοίωμα τυγχάνει τῆς ψυχῆς, ἡ δὲ ψυχὴ, εἰκὼν „τοῦ Πνεύματος ὑπάρχει· καὶ ὥσπερ τὸ σῶμα χωρὶς „τῆς ψυχῆς νεκρόν ἐστι, μηδὲν δυνάμενον διαφά„ξασθαι· οὕτως αὖθι τῆς ἐπουρανίου ψυχῆς, ὅπου χω„ρὶς τὸ θείκου Πνεύματος, νεκρὰ τυγχάνει ἀπὸ τῆς „Βασιλείας ἡ ψυχὴ, μηδὲν δυναμένη διαφράξασθαι „τῷ τοῦ Θεοῦ, αἴθι τοῦ Πνεύματος". (Ὁμιλ. λ'. Κεφ. γ'.) Τὸ αὐτὸ λέγει θεόν καὶ ὁ θεοφόρος Μάξιμος ἐν οἷς φησίν· „ἡ δὲ χάρις αὐτῶν τελεσιουργεῖ „τὸν ἀπόρρητον σύνδεσιν· δι' αὐτῆς γὰρ ὅλος μὲν ὅ„λοις τοῖς ἀξίοις ὁ Θεὸς περιχωρεῖ, ὅλοι δὲ ὅλῳ „περιχωροῦσιν ὁλικῶς οἱ Ἅγιοι τῷ Θεῷ, ὅλην ἀν„πιλαμβανόμενοι ἑαυτῷ τὸν Θεὸν, καὶ τῆς φρὸς αὐτὸν „ἀναβάσεως οἷον ἐπαθλον, αὐτὸν μόνον κτησάμενοι „τὸν Θεὸν, ψυχῆς φρὸς σῶμα περιφυόμενα ἕκαστον ὡς „ἰκνεῖσθαι μέλεσι, καὶ ἐν αὐτοῖς ἄγαν καταξιώσαντα". (Κεφ. οβ'. Θεολογικ.)

Καὶ πάλιν ὁ Μέγας Μακάριος· „ὥσπερ γὰρ ἐν „Κόσμῳ ζωὴ τοῦ σώματος ἡ ψυχὴ ἐστιν· οὕτω καὶ „ἐν τῷ αἰωνίῳ, καὶ ἐπουρανίῳ Κόσμῳ τῆς ψυχῆς „ἡ ζωὴ τὸ Πνεῦμα τῆς Θεότητος ὑπάρχει". (αὐτόθ. Κεφ. έ.) Ὅπου θέλει νὰ εἰπῆ, ὅτι ἡ χάρις τοῦ Πνεύματος εἶναι ἡ ψυχὴ τῆς ψυχῆς. Ὅθεν λέγει ἀκολούθως τὸν φοβερὸν τοῦτον λόγον ὁ Μέγας Μακάριος· „ἵστις τοίνυν οὐκ ἐζήτησεν ἐντεῦθεν καὶ „ἔλαβε ζωὴν τῇ ψυχῇ τὸ θεῖκον φῶς τοῦ Πνεύματος, „ἐν τῷ ἐξέρχεσθαι τοῦ σώματος, ἐν τοῖς ἀριστεροῖς „βρόποις τοῦ σκότους ἤδη ἀφερίζεται, εἰς Βασιλείαν „Οὐρανῶν μὴ εἰσερχόμενος, ἐν γεέννῃ τὸ τέλος ἔχων „μετὰ τοῦ διαβόλου, καὶ τῶν Ἀγγέλων αὐτοῦ". (Ὁμιλ. λ. Κεφ. ς'.) Φερίξωμεν, ἀδελφοὶ, καὶ βομάξωμεν ἀκούοντες ταῦτα· καὶ ἂς ζητήσωμεν ἐμπόνως, ἵνα ἀπὸ ἐδῶ λάβωμεν τὴν ζωὴν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Καὶ τοῦτο δὲ σημειώμεν ἐδῶ, ὅτι ἡ ζωὴ, καὶ τὰ λοιπὰ χαρίσματα ὁποῦ χαρίζει εἰς τὴν καθαρὰν ψυχὴν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, δὲν χωρίζονται ἀπὸ αὐτὸ· ἀλλ' ἀχώρισα μένουσιν ἀπ' αὐτὸ, κατὰ τὸν Μέγαν Βασίλειον λέγοντα· „Καὶ ὧν τρόπον δὲ ζωὴ εἰς ἄλλου ὑπό„στασιν τὸ Πνεῦμα, οὐ χωρίζεται αὐτῆς· ἀλλ' ὥσπερ „πυρὸς τὸ μὲν ἐστιν ἡ σωιοῦσα θερμότης, τὸ δὲ, ὧν „παρέχει τῷ ὕδατι, ἤ ἑτέρῳ τινί· ὅτω καὶ αὐτὸ· καὶ „ἐν ἑαυτῷ ἔχει τὴν ζωὴν, καὶ οἱ μετέχοντες αὐτῆς, „ζῶσι θεοφορήτως, ζωὴν θείαν καὶ ἀρρατον κεκτημένοι". (Λόγ. περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.) Σημειώσαι δὲ, ὅτι ὁ Θεοδώρητος πνεῦμα ἐδῶ τὴν ψυχὴν ἐνόησεν, ὡς πνευματικὴν γενομένην διὰ τῆς μετοχῆς τῆς δικαιοσύνης, ἧς καρπός ἐστιν ἡ ζωή.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λασιν καὶ ἀπώλειαν· θέλουσι δὲ ἀνασταθοῦναι καὶ οἱ τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος ἔχοντες, ἀλλὰ εἰς ζωὴν καὶ σωτηρίαν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἀπόστολος δὲν εἶπεν· ὅτι θέλει ἀναστήσει τὸ σῶμά σου, ἀλλ' ὅτι θέλει τὸ ζωοποιήσει· διατί; διὰ τὸ ἐνοικοῦν εἰς ἐσοῦα Πνεῦμά του. Καὶ ὅρα, ὅτι δὲν εἶπε διὰ τὸ ἐνοικήσαν Πνεῦμά του, ἀλλὰ διὰ τὸ ἐνοικοῦν, ἤτοι τὸ ἕως τέλους κατοικοῦν, καὶ παραμένον μέσα εἰς ἐσοῦα· διατί δὲν θέλει ὑποφέρει ὁ Θεὸς νὰ ἰδῇ τὸ Πνεῦμά του μέσα εἰς ἐσοῦα, καὶ νὰ μὴ φέρῃ καὶ ἐσοῦα τὸν ἴδιον, ὁποῦ τὸ ἔχεις, εἰς τὸν οὐρανίον νυμφῶνα, καὶ Βασιλείαν· καθὼς ἐκ τοῦ ἐναντίου, ἐὰν δὲν ἔχῃς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐγκάτοικον εἰς τὸν λόγου σου, βέβαια θέλεις ἀπολεσθῆς, καὶ κολασθῆς, κἂν καὶ θέλῃς ἀναστηθῆς. Νέκρωσον λοιπὸν τὸ σῶμα, διὰ νὰ κατοικῇ εἰς αὐτὸ τὸ Πνεῦμα, ἵνα καὶ διὰ τὸ Πνεῦμα, δοθῇ σοι καὶ ἡ αἰώνιος ζωή (1).

12. „ Ἄρα οὖν, ἀδελφοὶ, ὀφειλέται ἐσμὲν, οὐ τῇ σαρκὶ, τοῦ κατὰ „ σάρκα ζῆν “.

Ἀφ' οὗ ἔδειξεν ὁ Παῦλος πόσον ὠφέλιμος εἶναι ἡ πνευματικὴ ζωὴ, διατί κάμνει τὸν Χριστὸν νὰ κατοικῇ εἰς ἡμᾶς, καὶ νὰ ζωοποιῇ τὰ θνητὰ σώματά μας· φέρει λοιπὸν ἀκολούθως τοῖς συμβουλὴν ταύτην, καὶ διδάσκει, ὅτι ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ δὲν ἐμεθα πλέον χρεῶσται εἰς τὴν σάρκα, ἀλλὰ εἰς τὸ Πνεῦμα. Εἶπε δὲ χρεῶσται· διατί τὰ μὲν ἐκ τοῦ Θεοῦ ἀγαθὰ, κατὰ χάριν ἔγιναν εἰς ἡμᾶς· τὰ δὲ ἀπὸ ἡμᾶς εἰς τὸν Θεὸν προσφερόμενα, χρέος εἶναι, καὶ ἀναγκαίως ἀπαιτοῦνται ἀπὸ λόγου μας. Ἑρμηνεύοντας δὲ ὁ Ἀπόστολος, πῶς εἶπεν ὅτι χρεωστοῦμεν εἰς τὴν σάρκα, διὰ νὰ μὴ νομίσῃς ἐσὺ, ὅτι εἶπε τοῦτο διὰ τὴν φύσιν τῆς σαρκὸς, ὕστερον ἔφερε τὸ „ τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν “· ὡσὰν νὰ λέγῃ· δὲν ἀνατρέπω ἐγὼ τὴν ἀναγκαίαν φροντίδα τῆς σαρκὸς, (ἐπειδὴ πολλὰ εἰς αὐτὴν χρεωστοῦμεν, τὸ νὰ τρέφωμεν αὐτὴν, καὶ νὰ θάλπωμεν μὲ τὰ ἀναγκαῖα ἐνδύματα, καὶ σκεπάσματα), ἀλλὰ ἀποκόπτω τὴν ἀσθένειαν, καὶ ἐπιμέλειαν τῆς σαρκὸς, τὴν εἰς ἁμαρτίαν, καὶ εἰς τὰ περιττὰ φέρουσαν· κατὰ σάρκα γὰρ ζῇ, ὅποιος Χριστιανὸς κάμνει τὴν σάρκα κυρίαν τῆς ζωῆς του, καὶ δέσποιναν, καὶ βασίλισσαν τῆς ψυχῆς του.

13. „ Εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν· εἰ δὲ Πνεύ- „ ματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε, ζήσεσθε “.

Θάνατον ὁ Ἀπόστολος ὀνομάζει μὲν καὶ τὴν ἐκεῖ ἐν τῇ γεέννῃ τοῦ πυρὸς ἀθάνατον κόλασιν, ἀλλὰ καὶ τὴν ζωὴν ὁποῦ ζῇ τινὰς ἐδῶ εἰς τὰς πονηρὰς πράξεις θάνατον παρομοίως καλεῖ· καθὼς ἐκ τοῦ ἐναντίου, αὖ διὰ μέσου τῆς πνευματικῆς ζωῆς, θανατώνωμεν τὰς πονηρὰς πράξεις τοῦ σώματος, θέλομεν ζήσομεν, τόσον τὴν ἐκεῖ τότε ἀθάνατον ζωὴν, ὅσον καὶ τὴν ἐδῶ πάρα εἰς τὰς ἀρετὰς ζωήν· διατί ὅποιος εἶναι νεκρὸς εἰς τὸν Κόσμον, ἐκεῖνος τῇ ἀληθείᾳ ζῇ (2). Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, πῶς δὲν εἶπεν ὁ Παῦλος ὅτι τὸ σῶμα θανατοῦτε „

---

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος ἑρμηνεύων τὸ ῥητὸν τοῦτο λέγει· „ ἐδίδαξε δὲ ἡμᾶς διὰ τῆς εἰρημένων καὶ τὴν „ μίαν τῆς Θεότητος φύσιν· τὸ γὰρ Παράγιον Πνεῦ- „ μα, καὶ Θεὸν προσηγόρευσε καὶ Χριστὸν· ἐκ ἐπειδὴ κα- „ τὰ τὰς δυσωνύμους αἱρετικὰς, ἐκ τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ „ Υἱοῦ δεδημιούργηται· ἀλ' ἐπειδὴ ὁμοούσιόν ἐστι Παρὸς „ καὶ Υἱοῦ, καὶ ἐκ Παρὸς μὲν ἐκπορεύεται κατὰ τὴν „ τῶν Εὐαγγελίων διδασκαλίαν, ἡ δὲ πᾶσα χάρις τοῖς „ ἀξίοις διὰ τοῦ Χριστοῦ χορηγεῖται“. Λέγει δὲ καὶ ὁ Μέγας Ἀθανάσιος· „ διὰ τοῦτο ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἐ- „ νηθεὶς σαρκὶ, γέγονε σάρξ, ἵνα οἱ ἄνθρωποι ἐνω- „ θέντες Πνεύματι, γένωνται εἰ Πνεῦμα. Αὐτὸς οὖν „ ἐστι Θεὸς σαρκοφόρος, ἡμεῖς δὲ ἄνθρωποι πνευματο- „ φόροι· ἀπαρχὴν γὰρ λαβὼν ἐκ τῆς οὐσίας τῶν ἀν- „ θρώπων, τοῦτέστιν ἐκ τοῦ σπέρματος Ἀβραὰμ, ἧτις „ ἐστὶ δούλου μορφὴ, καὶ ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπου γενο- „ μένος, ἐδωρήσε ἡμῖν ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ Παρὸς ἀπαρ- „ χὴν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἵνα γενώμεθα οἱ πάντες „ εἷς Υἱὸς Θεοῦ.... Καὶ αὖτη τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπία „ ἐστὶν, ὅτι ὢν ἐστὶ ποιητὴς, πάντων καὶ Πατὴρ ὕστερον „ κατὰ χάριν γίνεται· γίνεται δὲ, ὅταν οἱ καθαρεύ- „ οντες ἄνθρωποι λάβωσιν εἰς τὰς καρδίας ἑαυτῶν τὸ „ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, κράζον Ἀββᾶ ὁ Πατήρ· ἄλλως „ γὰρ οὐκ ἂν γένοιντο υἱοὶ, ὄντες φύσει κτίσματα, „ εἰμὴ τὸν ὄντως φύσει καὶ ἀληθινὸν Υἱὸν τὸ Πνεῦμα ὑ- „ ποδέξωνται· διὸ ὁ καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο, ἵνα τὸ „ ἀνθρώπινον δεκτικὸν Θεότητος ποιήσῃ“. (Παρὰ τῷ ἁ. Τόμῳ τῆς Βρυεννίε, Σελ. 214.)

(2) Τέσσαρα πράγματα θεωροῦνται εἰς τὸ ῥητὸν τοῦτο τοῦ Ἀποστόλου, δύω νέκρωσις, καὶ δύω ζωαὶ· νέκρωσις τοῦ σώματος εἰς τὰ κακὰ, καὶ νέκρωσις τῆς ψυχῆς εἰς τὰ κακὰ· ζωὴ τοῦ σώματος εἰς τὰ καλὰ, καὶ νέκρω-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τε, (ἐπειδὴ τοῦτο εἶναι φόνος, καὶ αὐτοκτονία) ἀλλὰ εἶπεν, ὅτι θανατόνετε τὰς πράξεις τοῦ σώματος, τὰς πονηρὰς δηλαδὴ καὶ κακάς· ἐπειδὴ δὲν μᾶς διδάσκει ὁ Ἀπόστολος νὰ θανατόνωμεν, τὸ νὰ βλέπωμεν ἁπλῶς μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἢ τὸ νὰ ἀκούωμεν ἁπλῶς μὲ τὰ αὐτία, (τὰ ὁποῖα εἶναι ἔργα φυσικὰ τοῦ σώματος), ἀλλὰ τὸ νὰ μεταχειριζώμεθα κακῶς καὶ εἰς τὰ κακὰ, τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ τὰ αὐτία, καὶ τὰς λοιπὰς αἰσθήσεις μας.

14. „Ὅσοι γὰρ Πνεύματι Θεοῦ ἄγονται, οὗτοί εἰσιν Υἱοὶ Θεοῦ".

Ὑπεσχέθη ἀνωτέρω ὁ Παῦλος καὶ εἶπεν, ὅτι ἐὰν τὰς πονηρὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατόνετε, Χριστιανοὶ, θέλετε ζήσετε· τώρα δὲ προσθέττει σέφανον μεγαλήτερον, καὶ μισθὸν περισσότερον ἀπὸ τὸν πρῶτον· δηλαδὴ τὴν θείαν υἱοθεσίαν· διὰ τοῦτο δὲν εἶπεν, ὅσοι Πνεύματι Θεοῦ ζῶσιν, οὗτοι εἶναι υἱοὶ Θεοῦ, ἀλλ' ὅσοι ἄγονται, ἤτοι ὅσοι κυβερνοῦνται, καὶ ἡνιοχοῦνται ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, κάμνοντες αὐτὸ ἡγεμονικὸν, καὶ κύριον τῆς ψυχῆς, καὶ τοῦ σώματός των· καθὼς κυβερνᾶται ἀπὸ τὸν καραβοκύρην τὸ καράβι, καὶ καθὼς ἡνιοχεῖται ἀπὸ τὸν καβαλάρην τὸ ἄλογον· διὰ τί, κἂν ἐσὺ Χριστιανὲ λάβῃς τὸ Ἅγιον Βάπτισμα, κἂν καὶ γένῃς υἱὸς Θεοῦ διὰ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος· ἐὰν ὅμως δὲν κυβερνᾶσαι ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἔχασες τὴν δωρεὰν, καὶ τὸ χάρισμα τῆς υἱοθεσίας. Ὅλοι μὲν οὖν οἱ Χριστιανοὶ Πνεῦμα Ἅγιον λαμβάνομεν κατὰ χάριν μόνην, διὰ μέσου τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος· τὸ δὲ νὰ κυβερνούμεθα ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἰς ὅλην μας τὴν ζωὴν, τοῦτο τὸ ζητοῦμεθα χρεωστικῶς, ὡς ἔργον ἐδικόν μας, καὶ τῆς ἡμῶν προαιρέσεως. Διὰ τοῦτο, δὲν εἶπεν ὁ Παῦλος, ὅσοι Πνεῦμα Θεοῦ ἔλαβον, οὗτοι εἶναι υἱοὶ Θεοῦ· ἀλλ' ὅσοι Πνεύματι Θεοῦ ἄγονται, καὶ κυβερνοῦνται, πάντοτε δηλαδὴ, καὶ εἰς ὅλην τὴν ζωήν.

15. „Οὐ γὰρ ἐλάβετε Πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον· ἀλλ' ἐ-„λάβετε Πνεῦμα υἱοθεσίας".

Εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Παῦλος ὅτι εἶναι υἱοὶ Θεοῦ, ὅσοι κυβερνῶνται μὲ Πνεῦμα Ἅγιον· ἔπειτα, ἐπειδὴ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι ἐμέτεχον τὴν υἱοθεσίαν „υἱοὺς γὰρ, λέγει ὁ Ἡσαΐας, ἐγέννησα, „καὶ

κρωσις τῆς ψυχῆς εἰς τὰ καλά· καὶ ἡ μὲν νέκρωσις τοῦ σώματος εἰς τὰ κακὰ, καὶ ἡ ζωὴ τῆς ψυχῆς εἰς τὰ καλὰ, εἶναι ἐπαινετά· διὰ τί, ὅταν τὸ σῶμα ἦναι νεκρὸν εἰς τὰ κακὰ, καὶ τὰ πάθη, τότε ἡ ψυχὴ ζῇ εἰς τὰ καλὰ, καὶ τὰς ἀρετάς· ἡ δὲ ζωὴ τοῦ σώματος εἰς τὰ κακὰ, καὶ ἡ νέκρωσις τῆς ψυχῆς εἰς τὰ καλὰ, εἶναι κατηγορημένα· διὰ τί, ὅταν τὸ σῶμα ἦναι ζωντανὸν εἰς τὰ κακὰ, καὶ τὰ πάθη, τότε ἡ ψυχὴ εἶναι νεκρὰ εἰς τὰ καλὰ, καὶ τὰς ἀρετάς. Ὅτι δὲ ἡ κατὰ σάρκα σὺν ἁμαρτωλῶν ζωὴ, δὲν εἶναι ζωὴ ἀληθὴς, μαρτυρεῖ ὁ Θεῖος Νύσσης Γρηγόριος λέγων· „οὐ γὰρ „ἀληθῶς ζῇ ὁ τὴν ἀληθῆ μὴ ἔχων ζωήν· τῇ ἁ-„μαρτωλῶν ἡ ζωὴ, οὐκ ἀληθῶς ἐστιν ὃ λέγεται, ἀλ' ὀ-„νομάζεται μόνον, τὸ γὰρ τῆς ἀληθινῆς ζωῆς διε-„ζευγμένον, ζωὴ οὐκ ἔστι". (Κεφ. ιέ. εἰς τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ Ψαλμῶν.) Λέγει δὲ καὶ ὁ Θεοφόρος Μάξιμος „πᾶς ὁ καθ' ἱστορίαν μόνην Ἰουδαϊκῶς τὸ γράμ-„μα δεχόμενος, κατὰ σάρκα ζῇ, τῆς ἁμαρτίας κα-„θ' ἑκάστην ἡμέραν διὰ τὴν ζῶσαν αἴσθησιν, γνωμι-„κῶς ἀποθνήσκων τῷ θανάτῳ· μὴ δυνάμενος Πνεύ-„ματι τὰς πράξεις θανατῶσαι τοῦ σώματος, ἵνα ζῇ „τὴν ἐν Πνεύματι μακαρίαν ζωήν· εἰ γὰρ κατὰ „σάρκα ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν, φησὶν ὁ Θεῖος Ἀ-„πόστολος· εἰ δὲ Πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος „θανατοῦτε, ζήσεσθε". (Κεφ. οσ'. τῆς ς'. ἑκατοντάδος περὶ θεολογικ.)

Καὶ κατὰ ἄλλον δὲ τρόπον, οἱ Χριστιανοὶ χρεωστοῦσι νὰ μὴ ζοῦν κατὰ σάρκα, ἀλλὰ κατὰ Πνεῦμα, καὶ διὰ τοῦ Πνεύματος νὰ θανατόνουσι τὰς πράξεις τῆς σαρκός· διὰ τί ὁ Κύριος εἶπεν· „τὸ γεγεν-„νημένον ἐκ τῆς σαρκὸς, σάρξ ἐστι· καὶ τὸ γεγεννημέ-„νον ἐκ τοῦ Πνεύματος, Πνεῦμά ἐστι". (Ἰω. γ'.) Ὅθεν ἐπειδὴ οἱ Χριστιανοὶ ἐγεννήθησαν ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὡς βαπτισθέντες ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Πνεύματος, καὶ ἔγιναν Πνεῦμα, ὡς εἶπεν ὁ Κύριος· διὰ τοῦτο ἀναγκαίως καὶ κατὰ Πνεῦμα πρέπει νὰ ζῶσι, καὶ πνευματικὴν πολιτείαν χρεωστοῦν νὰ μεταχειρίζωνται· ὁμοίως δηλαδὴ καὶ ἀρέσκουσαν τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι· διὰ τί κάθε γέννησις κάμνει νὰ ὁμοιάζῃ τὸ γεννηθὲν μὲ τὸ γεννῶν· ὅθεν εἶπεν ὁ Μέγας Βασίλειος· „ὥσπερ τὸ κατὰ σάρκα ἐκτενὲς γεννηθὲν ποιεῖ-„τόν ἐστιν, οἷόν ἐστι τὸ ἐξ οὗ ἐγεννήθη· οὕτω καὶ ἡμᾶς „ἐπαναγκες ἐκ τοῦ Πνεύματος γεννωμένους, Πνεῦμα „γενέσθαι (κατὰ τὴν φύσιν καὶ οὐσίαν, ἀλλὰ κατὰ „τὴν ἐνέργειαν καὶ τὴν χάριν)". (Λόγ. ά. περὶ Βαπτίσματος.) Μὲ ποῖα δὲ φρονήματα γίνεται ὁ Χριστιανὸς Πνεῦμα; ἀποκρίνεται ὁ αὐτὸς Βασίλειος, ὅτι γίνεται μὲ ἐκεῖνα ὁπὸ γράφει ὁ ἴδιος Ἀπόστολος, πρῶτα μὲν λέγων· „ὁ καρπὸς τοῦ Πνεύματος ἐστιν ἀγά-„πη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, καὶ τὰ λοιπὰ", ὕστερα δὲ „εἰ ζῶμεν Πνεύματι, Πνεύματι καὶ στοιχῶ-„μεν". Διὰ τούτων, καὶ σὺν ἄλλων ὁ Κύριος τοὺς γεννηθέντας ἐκ Πνεύματος, Πνεῦμα γενέσθαι λέγει. (Αὐτόθι.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ καὶ ὕψωσα". (Ἡσ. ά. 2.) Καὶ ὁ Μωϋσῆς „ υἱὸς πρωτοτόκός μου Ἰσραήλ". (Ἐξ. δ'. 23.) διὰ τοῦτο δείχνει ἐδῶ ὁ Παῦλος, πόση διαφορὰ εἶναι ἀνάμεσα εἰς τὴν ὑοθεσίαν ἡμῶν τῆ Χριστιανῶν, καὶ εἰς τὴν ὑοθεσίαν τῆ Ἰουδαίων, καὶ λέγει· ὅτι ἐκεῖνοι μὲν οἱ Ἰουδαῖοι ἔλαβον Πνεῦμα δουλείας· Πνεῦμα δὲ δουλείας τὸ γράμμα τοῦ Νόμου ὠνόμασεν, ὡσὰν ὁποῦ ἐδόθη μὲν αὐτὸ ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἤρμοζε δὲ μᾶλλον ἡ τῶ τοιούτου δόσις εἰς δούλους. ἄ. διὰ τί ὅταν ἁμάρτανον, αἱ τιμωρίαι παρευθὺς ἠκολούθουν εἰς αὐτοὺς, ὡσὰν εἰς δούλους. β'. διὰ τί καὶ αἱ τιμωρίαι αὗται ἦσαν σωματικαὶ, καὶ αἰσθηταὶ ὡσὰν λιθοβολισμοὶ, καύσεις πυρὸς, καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι θάνατοι. γ'. διὰ τί καὶ οἱ φοβερισμοὶ ὁπᾶ ἐγίνεντο εἰς τοὺς Ἰουδαίους ἦτον σωματικοὶ, ὅ, τι λογῆς εἶναι ἐκεῖνα τὰ διὰ τοῦ Ἡσαΐου φοβερίζόμενα „ μάχαιρα ὑμᾶς κατέδεται". (Ἡσ. ά. 20.) Διὰ τὰ ὁποῖα ὅλα αὐτὰ, πολὺς φόβος διέίσκετο πάντοτε ἔμπροσθεν εἰς τὰ ὀμμάτια τῆ Ἰουδαίων. Ὁμοίως πάλιν καὶ οἱ μισθοὶ, καὶ αἱ ὑποσχέσεις ὁποῦ ἐπάίζοντο εἰς τοὺς Ἰουδαίους, ἦτον ἐπίγειοι, καὶ τῆ γῆνων τούτων ἀγαθῶν, καὶ οὐχὶ τῆ οὐρανίων· καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, τὰ εἰς τοὺς Ἰουδαίους δοθέντα προσάγματα, ἦτον δουλικὰ, καὶ μικροπρεπῆ· ὥστε, διὰ νὰ συμπεραίνω τὸ πᾶν, οἱ μὲν Ἰουδαῖοι, δὲ καὶ νὰ ὠνομάζοντο υἱοὶ Θεοῦ, ἀλλ' ὅμως ἦσαν ὡς δοῦλοι. Ἡμεῖς δὲ οἱ Ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ, ὀνομαζόμεθα υἱοὶ Θεοῦ, ἀλλὰ υἱοὶ ἐλευθέροι· διὰ τί καὶ οἱ μισθοὶ ὁποῦ ἔχομεν νὰ λάβωμεν, εἶναι οὐράνιοι, καὶ εἰς υἱοὺς Θεοῦ πρέπαντες· ὁμοίως καὶ αἱ τιμωρίαι ὁποῦ λαμβάνομεν, ὅταν σφάλλωμεν, δὲν εἶναι λιθοβολισμοὶ, καὶ παιδεύσεις, καὶ ἄλλα ὅμοια δουλικὰ βάσανα, παρὰ τῆ Ἱερέων ἐνεργούμενα· ἀλλ' ἀρκεῖ μόνον νὰ διωχθῶμεν ὡσὰν ἐλευθέρεις υἱοὶ, ἀπὸ τὴν Πνευματικὴν Τράπεζαν τοῦ Οὐρανίου Πατρός μας, καὶ νὰ μὴ μεταλάβωμεν τὰ Μυστήριά τε, ἢ μὲ τοῦτο διορθονόμεθα. Ἀλλὰ καὶ ἡ προσαγαῖς, καὶ ἐντολαῖς ὁποῦ ἐλάβομεν, εἶναι ὅλαις θεϊκαῖς, καὶ ἁρμόδιαις εἰς ἐλευθέρεις υἱούς· καθὼς εἶναι τὸ, μὲν ἰδῆς ἐμπαθῶς, μὲν ὀμόσῃς, ῥίψαι τὰ ὑπάρχοντά σου, καὶ γενοῦ ἀκτήμων. Καὶ παῦτα πάντα καταρθόνονται ἀπὸ ἡμᾶς, ὄχι ἀπὸ φόβον δουλικὸν τῆς κολάσεως, ἀλλὰ ἀπὸ ἐπιθυμίαν καὶ ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸ Ἁγίου Πνεύματος· καὶ τοῦτο γίνεται φανερὸν ἀπὸ τοῦτο, διὰ τί πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἀληθινοὺς Χριστιανοὺς, καὶ αὐτὰς ἀκόμη τὰς ἐντολὰς ὑπερβαίνουσι, καὶ κάμνουν ὑπὲρ τὴν ἐντολὴν, ὁποῖοι μάλιστα εἶναι, οἱ τὴν ὑπὲρ ἐντολὴν παρθενίαν ἐπαγγελόμενοι. Καὶ ἐκεῖ μὲν εἰς τοὺς Ἰουδαίους Πνεῦμα δὲν ἦτον· ἐδῶ δὲ εἰς τοὺς Χριστιανοὺς, πλουσία διέίσκεται ἡ τοῦ Πνεύματος χάρις (1).

„Ἐν ᾧ κράζομεν· Ἀββᾶ ὁ Πατήρ".

Ἑβραϊκὸν ὄνομα ἔβαλεν ἐδῶ ὁ Παῦλος, καὶ δὲν εἶπε μόνον ὁ Πατὴρ, ἀλλὰ Ἀββᾶ ὁ Πατήρ· διὰ νὰ δείξῃ μὲ τοῦτο τὴν γνησιότητα, ἢ πρὸς τούτοις, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι τὸ ὄνομα τοῦτο, ἔχουσι συνήθειαν νὰ φωνάζουν πρὸς τὸν πατέρα των τὰ γνήσια τέκνα (2). Τί λοιπόν; ἢ οἱ Ἰου-

(1) Ὁ δὲ Χρυσόστομος προσέσται καὶ ἄλλας διαφοράς, ὁποῦ ἔχει ἡ ὑοθεσία τῆ Ἰουδαίων ἀπὸ τὴν τῆ Χριστιανῶν· καθ' ὅ, τι, εἰς ἐκείνους μὲν ἐλάλησεν ὁ Θεὸς μὲ ἄλλων μέσα, εἰς ἡμᾶς δὲ ἐλάλησε μὲ τὸ ἐδικόν τε μέσον αὐτοπροσώπως· καὶ ἐκείνων μὲν ἡ ὑοθεσία ἦταν μόνον τιμὴ φιλῆ ὀνόματος, εἰς δὲ τὴν ἐδικήν μας ὑοθεσίαν, καὶ πρᾶγμα ἠκολούθησεν· ἡ διὰ τὸ Βαπτίσματος κάθαρσις, καὶ τοῦ Πνεύματος δόσις, καὶ ἡ τῆ ἄλλων ἀγαθῶν χορηγία.

(2) Τίνι τρόπῳ ἐδείξεν ὁ Παῦλος γνησιότητα ἐκείνων Ἑβραϊκῶς Ἀββᾶ, καθὼς λέγει ὁ Χρυσόστομος; καὶ πῶς τὸ ὄνομα τοῦτο Ἀββᾶ, εἶναι ἴδιον τῆ γνησίων υἱῶν, ὡς λέγει ὅ, τε Χρυσόστομος ὁμοῦ καὶ Θεοφύλακτος; ἀπορῶ· μήπως οὖν ἐδείξεν ὁ Παῦλος διὰ τοῦ Ἑβραϊκῶ τούτου ὀνόματος Ἀββᾶ, τὴν γνησιότητα ὁποῦ ἔχουν οἱ Χριστιανοὶ μὲ τὸν Χριστόν; ὅτι, καθὼς ἐκεῖνος κατὰ φύσιν Υἱὸς ὢν τῶ Πατρός, ἐμπεριχειρίθη τὸ Ἑβραϊκὸν αὐτὸ ὄνομα ἐν τῇ προσευχῇ αὐτοῦ· „ Ἀββᾶ ὁ Πατήρ". (Μάρκ. ιδ'. 36.) Ἔτζι καὶ ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ οἱ κατὰ χάριν υἱοὶ τοῦ αὐτῶ Πατρὸς γενηθέντες, τὸ αὐτὸ Ἑβραϊκὸν ὄνομα μεταχειριζόμεθα, κράζοντες ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, Ἀββᾶ ὁ Πατήρ. Εἶναι δὲ καὶ τὸ ὄνομα τοῦτο Ἀββᾶ, ἴδιον τῆ γνησίων υἱῶν, καθ' ὅ, τι πᾶντα χεδὸν τὰ βρέφη, οἱονεὶ ἐκ φύσεως κινούμενα, καλοῦσι τὸν πατέρα των, μπαμπᾶ, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ αὐτὸ μὲ τὸ, Ἀββᾶ. Καὶ ἀφίνω νὰ λέγω, ὅτι τὸ, Ἀββᾶ, μυστικῶς περιέχει καὶ τὸ πρῶτον στοιχεῖον τῆ γραμμάτων τῶ Ἑβραϊκῶ, ἢ Ἑλληνικῶ ἀλφαβήτου· ὅπερ ἐστὶ, τὸ, ἄλεφ, ἢ τὸ ἄλφα, τὸ ὁποῖον ἐκφωνεῖται μὲ μεγάλον αἴσιγμα ὡς σύμφωνος· καὶ διὰ τοῦτο αὐτὸ πρῶτον τὸ ἄλφα φωνάζουν τὰ βρέφη, ὅταν πέσουν ἀπὸ τὴν κοιλίαν τῆς μητρός των, κλαυθμηρίζοντα, ἢ ἄ ἄ, κράζοντα.

Πρὸς τούτοις τὸ Ἀββᾶ περιέχει καὶ τὴν πρώτην συλλαβὴν, ὁπὸ συνιστᾶται ἐκ τῶν γραμμάτων, ἥτις ἐστὶ τὸ, βα, διὰ νὰ δειχθῇ καὶ ἐκ τῶν δύω τούτων, ὅτι ὁ ἄνθρωπος, καὶ δύθ' ὅτε γεννηθῇ, καὶ ὅταν ἀρχίζῃ νὰ συλλαβίζῃ, καὶ νὰ μιλίζῃ, μυστηριωδῶς ἐπικαλεῖται τὸ γλυκύτατον, καὶ παρὰ πάσης τῆς κτίσεως ποθούμενον ὄνομα τῶ Οὐρανίου Πατρός. Διὰ τί δὲ ὁ Χριστὸς δὶς

εἶπεν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἰουδαῖοι δὲν ὠνόμαζον Πατέρα τὸν Θεόν; ναὶ „Θεὸν γὰρ, λέγει ὁ Μωϋσῆς, τὸν γεννήσαν„τά σε ἐγκατέλιπες". (Δεύτερ. λβ'. 18.) Καὶ ὁ Μαλαχίας „Θεὸς εἷς ἔκτισεν ἡμᾶς, καὶ „Πατὴρ εἷς πάντων ἡμῶν" (Ματ. β'. 10.). Ἀλλ' ἀποκρινόμεθα· ὅτι ἀγαπαλὰ καὶ τὰ λόγια ταῦτα ἐρρέθησαν διὰ τοὺς Ἰουδαίους, ὅμως εἰς τὸν προσδυχὸν του πάντας ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους δὲν διείσκεται νὰ ἐνομάσῃ Πατέρα τὸν Θεὸν, καθὼς ἡμεῖς πάρα οἱ Χρισιανοὶ, ἀφ' ὅ βαπτισθῶμεν ὀνομάζομεν τὸν Θεὸν Πατέρα μας ἐν τῇ προσδυχῇ, λέγοντες „Πάτερ ἡμῶν ὁ „ἐν τοῖς Οὐρανοῖς". (Ματ. ς'. 9.) Καὶ κατὰ ἄλλον δὲ τρόπον λέγομεν, ὅτι αὖ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι ὠνόμασάν ποτε Πατέρα τους τὸν Θεὸν, ἀλλὰ τὸν ὠνόμασαν ἀπὸ τὴν ἐδικήν τους διάνοιαν, καὶ θέλησιν· οἱ δὲ πισοὶ Χρισιανοὶ ὀνομάζεσι Πατέρα τους τὸν Θεὸν, ἀπὸ τὴν ἐνέργειαν τὸ Ἁγίου Πνεύματος, τοῦ ἔσωσεν κινουῦντος εἰς τοῦτο αὐτούς· διὰ τί, καθὼς ἠξεύρομεν, ὅτι εἶναι Πνεῦμα, ἤτοι χάρισμα προφητείας, τὸ ὁποῖον ὅποιος λάβῃ, προλέγει τὰ μέλλοντα· ἔτζι εἶναι καὶ Πνεῦμα, ἤτοι χάρισμα ὑοθεσίας, τὸ ὁποῖον ὅποιος λάβῃ, ὀνομάζει Πατέρα του τὸν Θεὸν, κινούμενος ἔσωσεν ἀπὸ αὐτὸ τὸ Πνεῦμα· ἐπειδὴ καὶ ἡ ὑοθεσία εἶναι σῶα ἀπὸ τὰ πολλὰ, καὶ διάφορα χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καθὼς καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος Παῦλος κατωτέρω λέγει τοῦτο.

16. „Αὐτὸ γὰρ τὸ Πνεῦμα συμμαρτυρεῖ τῷ Πνεύματι ἡμῶν, ὅτι „ἐσμεν τέκνα Θεοῦ".

Ἤτοι αὐτὸς ὁ Παράκλητος συμμαρτυρεῖ μὲ τὸ χάρισμα τῆς ὑοθεσίας ὁποῦ ἐδόθη εἰς ἡμᾶς· διὰ τί ἡμεῖς οἱ Χρισιανοὶ, δὲν λέγομεν μόνον πρὸς τὸν Θεὸν, Ἀββᾶ· οὐδὲ ἀφ' ἑαυτῆ μόνον κινούμενοι λέγομεν, Πάτερ· ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα κινεῖ ἔσωσεν εἰς τοῦτο ἡμᾶς, καὶ ἡ φωνὴ αὐτὴ καὶ χάρις, τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἶναι. Αὐτὸς γὰρ ὁ Παράκλητος ἐδίδαξεν ἡμᾶς διὰ μέσου τοῦ Πνεύματος, ἤτοι τοῦ πνευματικοῦ χαρίσματος ὁποῦ μᾶς ἔδωκεν, οὕτω νὰ λέγωμεν εἰς τὰς προσδυχάς μας· „Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς Οὐρανοῖς" (Ματ. ς'. 9.) (1). Ὁ δὲ Νύσσης Γρηγόριος λέγει, ὅτι τὸ μὲν Ἀββᾶ ὁ Πατὴρ, δὲν φανερόνοι χέσιν, τίνων δηλαδὴ εἶναι Πατὴρ· τὸ δὲ, Πάτερ ἡμῶν, φανερόνοι καὶ σχέσιν, ὅτι ἡμῶν τῶν Χρισιανῶν ἐσι Πατὴρ· „πάλιν Ἀββᾶ ὁ Πατὴρ τὸ Πνεῦμα βοᾷ· αὕτη ἡ τῆς μερικῆς σχέσεως ἀπολελυμένη φω„νή· ἀλλὰ καὶ Πατέρα ἡμῶν τὸν Πατέρα τὸν ἐν τοῖς Οὐρανοῖς καλεῖν προσετάχθημεν· αὕτη „πάλιν ἡ σχετικὴ σημασία". (Λόγ. ἀ. κατ' Εὐνομίου).

17. „Εἰ

εἶπεν ἐν τῇ προσδυχῇ τὸ Πατήρ; τινὲς λέγουν, διὰ τί οὐ μόνον καθ' ὃ Θεὸς εἶχε τὸν Θεὸν Πατέρα του, ἀλλὰ καὶ καθ' ὃ ἄνθρωπος, ἦ ἐπειδὴ καὶ οἱ εἰς τὸν Χριστὸν πισεύσαντες, καὶ γεννηθέντες ἐκ Θεοῦ, ἦ Ἑβραῖοι ἦσαν, ἦ Ἕλληνες καὶ Ἐθνικοί· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος Ἑβραϊκὸν, καὶ Ἑλληνικὸν ὄνομα ἐμεταχειρίσθη ἐν τῇ προσδυχῇ του, τοὺς εἰς αὐτὸν μέλλοντας πισεῦσαι δύο λαοὺς ἀγιάσοντας, οἵτινες Ἑβραϊκῶς, καὶ Ἑλληνικῶς ἔμελλον νὰ ὀνομάζωσι Πατέρα τους τὸν Θεόν. Πρῶτον δὲ ἐτέθη τὸ Ἑβραϊκὸν· διὰ τί καὶ οἱ Ἑβραῖοι πρῶτοι ἐπίσευσαν τῷ Χριστῷ· καὶ δεύτερον ἐτέθη τὸ Ἑλληνικὸν, διὰ τί καὶ οἱ Ἕλληνες δεύτεροι ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους ἐπίσευσαν. Σποχάσου δὲ, ἀγαπητὲ, ὅτι τὴν ὑοθεσίαν μᾶς ἐχάρισεν ὁ Υἱὸς, ἐπὰν εἰς ἡμᾶς νὰ προσευχώμεθα ἔπρεπε· „Πάτερ ἡμῶν" ἐτελείωσε δὲ τὸ Πνεῦ„μα τὸ Ἅγιον, κράζον ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, „Ἀββᾶ ὁ Πατήρ". αἰωθὲν δὲ ὑπέφερε αὐτὴν εἰς ἡμᾶς „ὁ Πατὴρ εἰπών· „ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς „ἔσεσθέ μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέρας". (Ἱερ. λά. 1.) Ὅτι δὲ ἀληθὴς ἐσιν ἡ αἰωτέρα ἑρμηνεία ὁποῦ ἐποιήσαμεν, μαρτυρεῖ καὶ ὁ σοφὸς Θεοδώρητος λέγων· „τὸ „νηπίων ἴδιόν ἐστι τὸ, Ἀββᾶ καλεῖν τοὺς πατέρας· „νήπιοι δὲ κατὰ τὸν παρόντα βίον ἦσαν, οἱ διὰ τοῦ „Βαπτίσματος ἀξιωμένοι τῆς υἱοθεσίας, τὴν τελείαν „καὶ ἀληθῆ ἐπὶ τὰ μέλλοντα προσδοκῶντες αἰῶνας".

(1) Τοῦτο δὲ σαφέτερον δηλοῖ ὁ αὐτὸς Παῦλος ἐλεγεν εἰς τοὺς Γαλάτας· „ὅτι δὲ ἐστὲ υἱοί, ἐξαπέστει„λεν ὁ Θεὸς τὸ Πνεῦμα τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρ„δίας ὑμῶν, κράζον Ἀββᾶ ὁ Πατήρ". Καὶ ὁ θεῖος δὲ Χρυσόστομος ἑρμηνεύων τὸ „αὐτὸ τὸ Πνεῦμα συμ„μαρτυρεῖ τῷ Πνεύματι ἡμῶν" λέγει ὅπερ εἶπε καὶ ὁ ἱερὸς Θεοφύλακτος, φησὶς καὶ τοῦτο· „ἡ γὰρ τοῦ „χαρίσματός ἐσιν ἡ φωνὴ μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῦ δόντος „τὴν δωρεὰν Παρακλήτου". Ὁ δὲ Ὠριγένης θέλει, ὅτι τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ συμμαρτυρεῖ τῷ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ πνεύματι, ἤτ' οὖν τῇ ψυχῇ τοῦ ἀνθρώπου. (Τόμ. β'. τῆς Ὀκπατ. Σελ. 824.) Ὁ δὲ Κορέσσιος λέγει, ὅτι ἡ μαρτυρία, μὲ τὴν ὁποίαν μαρτυρεῖμεν ἡμεῖς, ὅτι ἐμεθα τέκνα Θεοῦ, εἶναι, κατὰ μὲν τὸν Ὠριγένην, ἡ ἀγαθὴ σωείδησις, κατὰ δὲ τὸν Ἀμβρόσιον, ἡ τοῦ Θεοῦ μίμησις. Ὁ δὲ Μέγας Βασίλειος λέγει, ὅτι καθὼς ὁ λόγος εὑρίσκεται εἰς τὴν ψυχὴν, ἔτζι καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εὑρίσκεται εἰς αὐτὸν. „Καὶ ὡς λόγος δὲ ἐν ψυχῇ, πῆ μὲν ὡς τὸ ἐν „καρδίᾳ νόημα, πῆ δὲ, ὡς ὁ φερόμενος διὰ „γλώσσης· ὅπου τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ναὶ μὴν, ὅταν „συμμαρτυρῇ τῷ Πνεύματι ἡμῶν, καὶ ὅταν κράζῃ „ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν Ἀββᾶ ὁ Πατήρ· ναὶ δὴ, „ὅταν λαλῇ ὑπὲρ ἡμῶν, τὸ ὑπὲρ ἡμῶν· ὅτι οὐχ ὑ„μεῖς ἐσε οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τοῦ Πατρὸς „τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν". (Κεφ. κς'. περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

17. „ Εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι· κληρονόμοι μὲν Θεοῦ, συγκλη-
„ ρονόμοι δὲ Χριστοῦ “.

Ἐπειδὴ ὅλα τὰ τέκνα δὲν γίνονται κληρονόμοι, διὰ τοῦτο δείχνει ἐδῶ ὁ Παῦλος, ὅτι ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ, εἴμεθα καὶ τέκνα, εἴμεθα καὶ κληρονόμοι· ἐπειδὴ δὲ πάλιν ὅλοι οἱ κληρονόμοι, δὲν κληρονομοῦσι μεγάλα πράγματα, διὰ τοῦτο δείχνει ὁ Παῦλος, ὅτι ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ κληρονομοῦμεν καὶ μεγάλα πράγματα, ἐπειδὴ κληρονομοῦμεν τὸν ἴδιον Θεόν. Πάλιν, ἐπειδὴ εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι κληρονόμοι τινὲς, νὰ μὴ συγκληρονομοῦσιν ὅμως καὶ μαζὶ μὲ τὸν μονογενῆ υἱόν· διὰ τοῦτο λέγει ὁ Παῦλος, ὅτι ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ καὶ τοῦτο τὸ ἀπολαμβάνομεν· διὰ τὶ συγκληρονομοῦμεν μαζὶ μὲ τὸν Χριστὸν, τὸν Μονογενῆ Υἱὸν τοῦ Θεοῦ (1).

„ Εἴπερ συμπάσχομεν, ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν “.

Ἐπειδὴ εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Θεῖος Ἀπόστολος, ὅτι θέλομεν γένῃ συγκληρονόμοι τοῦ Χριστοῦ, δείχνει τώρα ἐδῶ, ὅτι μὲ εὔλογον τρόπον τοῦτο θέλομεν ἐπιτύχῃ· διὰ τὶ ἐκεῖνος ὁπού ἐπλούτισε, καὶ ἐγέμισεν ἀπὸ τόσα ἀγαθὰ ἡμᾶς, ὁπού δὲν ἐποιήσαμεν κἀνένα κατόρθωμα καὶ ἀρετὴν, αὐτὸς ὅταν μᾶς ἰδῇ, ὅτι ἐκοπιάσαμεν πολλὰ διὰ λόγου του, πῶς δὲν θέλει μᾶς ἀνταμείψει πλουσιώτατα; Τοῦτο δὲ κάμνει ὁ Θεὸς καὶ ἀνταμείβει τοὺς κοπιάσαντας, διὰ νὰ μὴν ἐντρέπωνται ἐκεῖνοι ὁπού λαμβάνουν τὰς δωρεάς του, πῶς χωρὶς κόπον τὰς ἔλαβον· πλὴν σοχάσου ἐσὺ Χριστιανὲ, ὅτι ἐννοεῖ ἐδῶ ὁ Παῦλος, πῶς ἐκεῖνος ὁ Χριστιανὸς, ὁποῦ ἀξιωθῇ νὰ λάβῃ ἀπὸ τὸν Θεὸν τοιαῦτα χαρίσματα, ὅσα ἀνωτέρω προείπομεν, αὐτὸς πρέπει νὰ μὴν ἀμελῇ, ἀλλὰ, ὅταν τὸ καλέσῃ ἡ χρεία, νὰ δίδῃ τὸν ἑαυτόν του εἰς κινδύνους, καὶ βάσανα.

18. „ Λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ, πρὸς
„ τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς “.

Ἐπειδὴ εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Παῦλος ὅτι συμπάσχομεν μὲ τὸν Χριστὸν, διὰ νὰ μὴ μικροψυχήσῃ ἐκεῖνος ὁπού τοῦτο ἀκούσῃ, ὡσὰν ὁποῦ ἐμβαίνει εἰς κινδύνους, καὶ βαβίζεται εἰς πάθη καὶ βάσανα, διὰ τοῦτο τοῦ λέγει ὁ Παῦλος· μὴ φοβηθῇς ἀδελφὲ παῦτε ἀπέραν· διὰ τὶ τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ, ἤγουν τὰ προσωρινὰ, καὶ διαβατικὰ, δὲν εἶναι ἄξια, συγκρινόμενα μὲ τὴν δόξαν ἐκείνην ὁπού μέλλει νὰ φανερωθῇ εἰς ἡμᾶς τοὺς Χριστιανούς. Βλέπε δὲ, ὡς ἀναγνώσα, ὅτι δὲν εἶπεν ὁ Ἀπόστολος ἄφεσιν, ἀλλὰ δόξαν· ἀ. ἐπειδὴ τοῦτο τὸ ὄνομα τῆς δόξης, εἶναι ποθεινότατον εἰς τοὺς πολλούς· καὶ δεύτερον, διὰ τὶ, ὅπου μὲν εἶναι ἄφεσις, ἐκεῖ δὲν εἶναι ἐξ ἀνάγκης καὶ δόξα· ὅπου δὲ εἶναι δόξα, ἐκεῖ ἐξ ἀνάγκης εἶναι καὶ ἄφεσις. Λέγωντας δὲ ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ἡ δόξα ἐκείνη μέλλει νὰ ἀποκαλυφθῇ εἰς ἡμᾶς, ἔδειξε μὲ τοῦτο, ὅτι καὶ τώρα εἶναι ἕτοιμος εἰς τοὺς Οὐρανοὺς ἡ αὐτὴ δόξα, κρύπτεται ὅμως καὶ δὲν φανερόνεται (2)· τότε δὲ θέλει ἀποκαλυφθῇ, ἤγουν τελείως θέλει φανερωθῇ. Ἐπειδὴ γὰρ εἶναι μεγάλη ἡ οὐράνιος δόξα ἐκείνη, καὶ ἀρρήτως ὑπερβαίνει τὸν παρόντα αἰῶνα, διὰ τοῦτο ἐκεῖ εἰς τοὺς Οὐρανοὺς, εἶναι φυλαγμένη διὰ νὰ φανερωθῇ, καὶ τότε θέλει ἐπεκτείνεται εἰς τοὺς ἀπε-

λεύ-

(1) Ταῦτα ὅμως γίνονται, ἐὰν ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ ὁποῦ διὰ τοῦ Βαπτίσματος ἐγίναμεν Υἱοὶ Θεοῦ, ἐχομεν εἰς τὸν ἑαυτόν μας μεμορφωμένας πάσας ἀρετὰς τοῦ Οὐρανίου Πατρός μας, καὶ εἴμεθα ἀληθῶς, ὅσοι, καὶ χρηστοὶ καθὼς ἐκεῖνος· ὅθεν λέγει ὁ Νύσσης Γρηγόριος· „ εἰ ἐν ἐλαίᾳ τὸν Θεὸν, καὶ τέκνον ἐγένου Θεοῦ, „ δεῖξον διὰ τῆς φρονιμήσεως τὸν ἐν σοὶ ὄντα Θεόν· „ δεῖξον ἐν σεαυτῷ τὸν γεννήσαντα.... ἐκεῖνος κεῖ- „ νει τὴν χεῖρα, καὶ ἐμπίπλᾳ πᾶσῃ ζῶσῃ εὐδοκίας, ὑ- „ περβαίνει ἀφορμὰς, μετανοεῖ ἐπὶ κακίαις· χρηστὸς „ Κύριος πᾶσι συμπάσιν· εὐθὺς Κύριος ὁ Θεὸς, καὶ „ οὐκ ἔστιν ἀδικία ἐν αὐτῷ... ἐὰν ἐν τούτοις ἦς, ἀ- „ λλοῦ- ἐγένου τέκνον Θεοῦ· εἰ δὲ ταῖς τῆς κακίας „ ἐπιμένεις γνωρίσμασι, μάτην ἐπιθυμεῖς σεαυτῷ „ τὴν ἄνωθεν γέννησιν. ἐρεῖ τοῖς σὲ ἡ προφητεία, „ ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου εἶ, οὐχὶ υἱὸς Ὑψίστου· ἀγαπᾷς „ ματαιότητα, ζητεῖς ψεῦδος· οὐκ ἔγνως ὅτι ἄνδρωπος „ οὐκ ἄλλως Τίος Θεοῦ γίνεται, εἰ μὴ ὅσιος γένηται “; (Λόγ. Κατηχητικ. Κεφ. μ'.)

(2) Διὸ καὶ μακαρίζει ὁ αὐτὸς Παῦλος ἐλεγεν· „ ἡ „ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ Θεῷ “. (Κολ. γ'. 3.) καὶ ὁ Δαβὶδ· „ ὡς πολὺ τὸ πλῆθος „ τῆς χρηστότητός σου Κύριε, ἣν ἐκρυψας τοῖς φοβουμέ- „ νοις σε “. (Ψαλ. λ'. 24.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λυτήτους αἰῶνας· ὥστε καὶ ἐσὺ Χριστιανὲ, ἐπειδὴ τὰ μὲν παθήματα, καὶ βάσανα τῆ παρόντος καιρῆ εἶναι πρόσκαιρα, ἡ δόξα δὲ τῆ μέλλοντος αἰῶνος εἶναι ἀπολύτητος, διὰ τοῦτο λέγω, καὶ ἐσὺ Χριστιανὲ, τὰ μὲν παθήματα τῆς παρούσης ζωῆς, καταφρόνει καὶ ὑπόφερε ὡς πρόσκαιρα, τὴν δὲ μέλλουσαν δόξαν, ἐπιθύμει ὡς ἀπολύτητον.

19. „ Ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία τῆς κτίσεως, τὴν ἀποκάλυψιν τῶν „ υἱῶν τῆ Θεῆ ἀπεκδέχεται “.

Θέλωντας ὁ μακάριος Παῦλος νὰ δείξη, πόσην δόξαν ἔχομεν νὰ λάβωμεν ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ, λέγει, ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ αἰσθητὴ, καὶ ἄλογος κτίσις, θέλει ἀλλαχθῆ εἰς τὸ καλλίτερον· καὶ ἴσως ἡ ἄλογος κτίσις θέλει ἀλλαχθῆ, πόσῳ μᾶλλον ἡμεῖς οἱ λογικοὶ; καὶ τὸ μὲν νόημα τῶν λόγων τοῦ Ἀποστόλου εἶναι τοιοῦτον· ἐκεῖνο δὲ ὁποῦ οἱ Προφῆται συνειθίζουν νὰ κάμνουν προσωποποιΐας, καὶ νὰ δείχνουν, τοὺς μὲν ποταμοὺς, πῶς κτυποῦσι μὲ τὰ χέρια των· „ ποταμοὶ γὰρ φησι κροτήσουσι χειρὶ ἐπὶ τὸ αὐτό “. (ιζ'. 9.) τὰ δὲ ὄρη καὶ τὰ βουνὰ, πῶς χορεύουν· „ τί ὅτι τὰ ὄρη ἐσκίρτησατε, ὡσεὶ κριοὶ, καὶ οἱ βουνοὶ, ὡς ἀρνία „ προβάτων “. (Ψαλ. ριγ'. 4.) προσώπα ἔμψυχα, καὶ λογικὰ, εἰς τὰ ἄψυχα, καὶ ἄλογα προσαρμόζοντες, τοῦτο λέγω τὸ ἴδιον καὶ ὁ Παῦλος κάμνει ἐδῶ, καὶ λέγει, ὅτι ὅλη ἡ κτίσις ἔχει ἀποκαραδοκίαν, ἤγουν ἔχει μεγάλην ἐλπίδα, ὅτι καὶ αὐτὴ μέλλει νὰ ἀλλαχθῆ εἰς τὸ καλλίτερον, καὶ προσμένει τὴν ἀποκάλυψιν καὶ φανέρωσιν τῆς δόξης ἡμῶν τῶν Υἱῶν τοῦ Θεῆ· διὰ τί τότε καὶ αὐτὴ θέλει δοξασθῆ μὲ τὴν ἀφθαρσίαν, ὅταν καὶ ἡμεῖς ἀφθαρτισθῶμεν, καὶ δοξασθῶμεν. Ὅσα λοιπὸν ἀκούεις ἐδῶ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου περὶ τῆς κτίσεως, ὡσὰν περὶ ἐμψύχου, νόμιζε ὅτι λέγονται μὲ τρόπον προσωποποιΐας, συνειθισμένης εἰς τὴν Γραφήν.

20. „ Τῆ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ' ἑκοῦσα, ἀλλὰ διὰ „ τὸν ὑποτάξαντα “.

21. „ Ἐπ' ἐλπίδι, ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς „ δουλείας τῆς φθορᾶς, εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκ- „ νων τῆ Θεῆ “.

Ἡ Κτίσις, λέγει, ὑπεπάχθη εἰς τὴν ματαιότητα, ἤγουν εἰς τὴν φθοράν· αὐτὶ τοῦ, φθαρτὴ ἔγινε διὰ σὲ τὸν φθαρτὸν γενόμενον ἄνθρωπον, ἐπειδὴ γὰρ ἐσὺ ὁ ἄνθρωπος, σῶμα ἀπόκτησες μετὰ τὴν παράβασιν, θνητὸν, καὶ παθητὸν, διὰ τοῦτο καὶ ἡ γῆ ἀκάνθας καὶ βοτάνους ἐβλάστησε, καὶ ὁ οὐρανὸς παλαιούμενος, ἔχει χρείαν νὰ ἀλλαχθῆ, καὶ νὰ ἀνακαινισθῆ (1). Καὶ πῶς ἡ κτίσις διὰ τὸν ἄνθρωπον φθαρτὴ ἔγινεν; ἐπειδὴ καὶ διὰ τὸν ἄνθρωπον

ἀπὸ

(1) Ἀξιάγαστα δὲ εἶναι καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ λέγει ὁ σοφὸς Φώτιος εἰς τὴν ἑρμηνείαν τῶ ῥητοῦ τούτου· ἐπειδὴ, λέγει, ὁ Θεὸς ἤξευρεν ὅτι θέλει ξεπέση ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἐπειδὴ ἤξευρεν, ὅτι ἡ κτίσις δὲν ἤθελε νὰ ὑπηρετήση τὸν ἁμαρτήσαντα ἄνθρωπον· διὰ τοῦτο ἐκαλλίτησεν αὐτὴν ὁ χωρὶς νὰ θέλη, καὶ τὴν ἐπρόσταξε νὰ ὑποτάσσεται εἰς τὸν ἄνθρωπον, καθὼς καὶ πρότερον τὸν ὑποτάσσετο, ὅταν ἐφύλαττε τὸ βασιλικὸν τοῦ πρόσταγμα, καὶ ἐφύλαττε τὴν ἐντολὴν τῆ κτίστου του· διὰ τοῦτο, ὅτι ἡ κτίσις ἐντρέπετο νὰ ὀνομάζη ἄρχοντά της τὸν ἄνθρωπον, καὶ νὰ ὑποτάσσεται ὡς εἰς αὐθέντην της, εἰς τὸν σκλάβον τῆ διαβόλου καὶ τῆς ἁμαρτίας γενόμενον· καὶ ἐβρέπετο νὰ ὑπηρετῆ τὸν ἄνθρωπον, βλέπουσα αὐτὸν νὰ γένῃ δοῦλος τῆς ἁμαρτίας· ἀλλ' ἐμοὺς ἐπρόσταξε τὴν κτίσιν ὁ Θεὸς, νὰ μὴν ἀρνηθῆ τὸν παραβάτην ἄνθρωπον, ἀλλὰ νὰ δείχνη τὴν πλευσίαν χάριν τῆ Θεῆ, καὶ τὴς δι' εργασίας αὐτῆ τῶ ἀμπελῶνα· ὑποχρεώσεις εἰς τὴν κτίσιν, ἐπὶ ὅταν ἀνακαινισθῆ, καὶ ἐλευθερωθῆ ὁ σκλαβωθείς, καὶ φθαρεὶς ἄνθρωπος, τότε ἔχει νὰ ἀνακαινισθῆ καὶ αὐτή· ὡσὰν νὰ τῆς ἔλεγε ταῦτα· ἔπεσεν ἡ εἰκὼν μου ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἐκρεμνίσθη διὰ τὴν παράβασιν, καὶ ἐφθάρη διὰ τὴν παρακοήν, ἐσὺ ἡ κτίσις ὑπόμεινον, καὶ δέλθυσιν εἰς τὴν φθορὰν τοῦ φθαρέντος· καὶ ὅταν ἀνακαινίσω τὴν ἐδικήν μου εἰκόνα τὸν ἄνθρωπον, τότε μαζὶ μὲ αὐτὸν θέλω ἀνακαινίσω καὶ ἐσένα τὴν κτίσιν· καὶ ἂν ἐσὺ ἔπεσες καὶ ἐκρεμνίσθης μαζὶ μὲ τὴν ἐκείνου παλαιότητα, ὅμως μαζὶ μὲ τὴν δόξαν του καὶ ἐσὺ θέλεις νὰ ἀνασηθῆς, καὶ νὰ σωδοξασθῆς.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ κτίσις σωματικῶς ὑπετάγη εἰς τὴν ματαιότητα, ἤγουν εἰς τὸν μάταιον γεγονότα ἄνθρωπον, διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς εἰς κάθε κλίμα τῆς Οἰκουμένης ἔβαλεν Ἀγγέλους διὰ νὰ χαλιναγωγοῦν τὴν κτίσιν, καὶ νὰ τὴν κάμνουν περισσότερον νὰ ὑπηρετῆ εἰς τὸν ἄνθρωπον· καὶ μάλιστα βλέποντας αὐτὸν πῶς εἰδωλείς λοξεύοντα, καὶ τὴν τοῦ Θεοῦ τι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ἐδημιουργήθη· τὸ δὲ, ὄχι θελληματικὴ, τοῦτο φανερόνει, ὅτι ὅλον τὸ παῦ τῆς φρονοίας ἦταν τοῦ Θεοῦ, καὶ ὄχι τῆς κτίσεως κατόρθωμα· ὡσὰν νὰ λέγη ὁ Ἀπόστολος τοῦτο· διὰ τὴν ἐδικήν σου ὠφέλειαν, ἄνθρωπε, ἔγινεν ἡ κτίσις φθαρτὴ, ἵνα καὶ ἐσὺ ὁ ἄνθρωπος, βλέπωντας τὴν φθορὰν τῆς κτίσεως, καταφρονῇς τὴν φθαρτὴν κτίσιν, καὶ βλέπῃς καὶ ποθῇς τὸν Οὐρανὸν καὶ τὴν ἐν Οὐρανῷ ἄφθαρτον δόξαν. Καὶ τὸ „ ἐπ' ἐλπίδι " δὲ ἀκούωντας, ἤγκεν ὅτι ἡ κτίσις ὑπεπάχθη εἰς τὴν φθορὰν, μὲ ἐλπίδα, ὡσὰν νὰ ἦτον ἔμψυχος καὶ λογικὴ· τοῦτο, λέγω, ἐσὺ ἀκούωντας, ὦ ἀναγνῶστα, νόμιζε ὅτι ἐρρέθη μὲ τρόπον φροσωποποιίας, καὶ τὰ λοιπὰ τὰ ὅμοια μὲ αὐτό. Καὶ αὐτὴ λοιπὸν ἡ κτίσις θέλει ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὴν φθορὰν, καὶ ὄχι ἐσὺ μόνος ὁ ἄνθρωπος, ἀλλὰ καὶ ἡ παντέρα σου ἄψυχος, καὶ ἀναίσθητος κτίσις, θέλει συγκοινωνήσει καὶ αὐτὴ τὰ ἀγαθὰ τῆς ἐδικῆς σου ἀφθαρσίας, καὶ πλέον δὲν θέλει εἶναι φθαρτὴ, ἀλλὰ θέλει ἀπολουθήσει ἐσένα· καὶ καθὼς ὅταν ἐσὺ ἔγινες φθαρτὸς, ἔγινε καὶ αὐτὴ φθαρτὴ, ἔτζι καὶ ὅταν ἐσὺ γένῃς ἄφθαρτος, ἔχει καὶ αὐτὴ νὰ ἀφθαρτισθῇ. Ἀνίσως λοιπὸν ἡ κτίσις ἔπαθε τὴν φθορὰν διὰ ἐσένα, λοιπὸν καὶ ἐσὺ Χρισιανὲ, χρεωστεῖς νὰ πάσχῃς διὰ τὸν Θεὸν, καὶ νὰ ὑπομένῃς μὲ δυχαριστίαν, καὶ χαρὰν τὰς ἐπερχομένους σοι πειρασμούς, καὶ τὰς θλίψεις· καὶ αὐ ἐκείνη ἐλπίζῃ νὰ δοξασθῇ, καὶ νὰ ἀφθαρτισθῇ, πολλῷ μᾶλλον ἐσὺ ὁ Χρισιανὸς χρεωστεῖς νὰ ἐλπίζῃς ἀναμφιβόλως, ὅτι ἔχεις νὰ δοξασθῇς, καὶ νὰ ἀφθαρτισθῇς διὰ τοὺς πειρασμούς, ὁποῦ πάσχεις διὰ τὸν Θεόν; διὰ τί, καθὼς σὰς παπὴρ εἰς τὸν καιρὸν τῆς δόξης καὶ χαρᾶς τῆ υἱῶν τε, σολίζει ἀκόμη καὶ τὰς δούλους του, διὰ περισσοτέραν δόξαν τῆ υἱῶν του· ἔτζι καὶ ὁ Θεὸς εἰς τὸν καιρὸν τῆς δόξης καὶ χαρᾶς, καὶ ἀφθαρσίας ἡμῶν τῆ Υἱῶν τε, σολίζει καὶ αὐτὴν τὴν ὑπόδουλον, καὶ ἄψυχον κτίσιν μὲ ἀφθαρσίαν, διὰ περισσοτέραν δόξαν ἐδικήν μας (1).

22. „ Οἴδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συσενάζει, καὶ συνωδίνει ἄ-
„ χρι τοῦ νῦν ".
23. „ Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ Πνεύματος
„ ἔχοντες, καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν, υἱοθεσίαν ἀ-
„ πεκδεχόμενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν " (2).

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα ἀναγκάζει ὁ Ἀπόστολος κάθε Χρισιανὸν νὰ καταφρονῇ τὸν παρόντα Κόσμον, καὶ ὡσὰν νὰ λέγη εἰς αὐτόν· Χρισιανὲ, μὴ γίνεσαι χειρότερος ἀπὸ τὴν ἄψυχον, καὶ

μὴν εἰς τοὺς λίθους καὶ τὰ ξύλα ἀφιερόνοντα· διὰ τοῦτο εἶπεν ὁ Μωϋσῆς· „ ἔστησεν ὅρια ἐθνῶν, κα-
„ τὰ ἀριθμὸν Ἀγγέλων Θεοῦ ". (Δευτ. λβ'. 8.) (Ἀμφιλοχ. ζητήμ. ρπά.) Ὥστε κατὰ τὸν σοφὸν τοῦτον Διδάσκαλον, καὶ οἱ Ἄγγελοι διὰ μέσου τῆς αἰσθητῆς ταύτης κτίσεως, ὑπεπάγησαν εἰς τὴν μετάνοιαν· ἤτοι εἰς τὸν μεταμοθετόντα καὶ φθαρτὸν ἄνθρωπον, ἐπιβοηθοῦντες αὐτὸν, καὶ πόρα μὲν, τὴν κτίσιν χαλινόνοντες, καὶ ποιοῦντες αὐτὴν νὰ ὑποτάσεται εἰς τὸν ἄνθρωπον· πόρα δὲ, καὶ αὐτοὶ ἀμέσως διακονοῦντες αὐτῷ, κατὰ τὸ „ ὄχι πάντες εἰσὶ λειτουργικὰ πνεύματα
„ εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα, διὰ τοὺς μέλλοντας κλη-
„ ρονομεῖν σωτηρίαν "; (Ἑβ. ά. 14.) πλὴν καθὼς ἡ αἰσθητὴ κτίσις ἔχει νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὴν ὑποταγὴν καὶ ὑπηρεσίαν τοῦ ἀνθρώπου· ἔτζι καὶ οἱ Ἄγγελοι ἔχουν νὰ ἐλευθερωθοῦν ἀπὸ τὴν τῶν ἀνθρώπων διακονίαν, καὶ θέλουν λάβουν παρὰ Θεοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως μισθοὺς μείζονας, διὰ τὴν διακονίαν ταύτην, ὡς οἱ ἱεροὶ Θεολόγοι λέγουσιν. Ὁ δὲ Θεοδώρητος προσθέτει καὶ τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὁποίαν ἔγινεν ἡ κτίσις φθαρτὴ λέγων· „ εὐ γὰρ ἴσως εἰκὸς, οὐδὲ δί-
„ καιον, τὰ μὲν διὰ τὸν ἄνθρωπον γεγενημένα μετα-
„ λαχεῖν ἀφθαρσίας· αὐτὸν δὲ, δι' ὃν χάριν ταῦτα ἐπε-
„ ποίητο (ἤτοι τὸν ἄνθρωπον) θνητὸν εἶναι, καὶ παθη-
„ τὸν· πέπου δὲ καὶ διὰ τῆς ἀναστάσεως τὴν ἀθανασίαν
„ λαμβάνοντος κἀκεῖνα, ὡσαύτως μεταλαγχάνει τῆς ἀφ-
„ θαρσίας ". Καὶ ταῦτα δὲ λέγει ὁ αὐτὸς, ὅτι καὶ οἱ Ἄγγελοι, καὶ Ἀρχάγγελοι, καὶ αἱ Δωνάμεις, καὶ Ἐξουσίαι, καὶ αἱ Κυριόσητες, καὶ αὐτὰ ὅλα προσμένουν τὴν ἐδικήν μας τελείωσιν.

(1) Περὶ τῆς ἀφθαρσίας καὶ ἀνακαινίσεως τῆς Κτίσεως, προεῖπε μὲν ὁ Ἡσαΐας· „ ὃν τρόπον γὰρ ὁ οὐ-
„ ρανὸς καινὸς, καὶ ἡ γῆ καινὴ, ἃ ἐγὼ ποιῶ, μένει
„ ἐνώπιον ἐμοῦ λέγει Κύριος ". (Ἡσ. ξς'. 22.) Προλέγει δὲ καὶ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος· „ καινὸς δὲ οὐρα-
„ νὸς, καὶ γῆν καινὴν προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύ-
„ νη κατοικεῖ ". (β'. Πέτ. γ'. 13.) Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τῶ „ τὰ πάντα δὲ αὐτῶ, καὶ εἰς αὐτὸν ἐκ-
„ τισται ". (Κολ. ά. 16.)

(2) Κατὰ τὸν θεῖον Ἀμβρόσιον, στενάζουσιν οἱ Ἀπόστολοι, οἱ θεόθεν τὰ πρωτόλεια καὶ ἀπαρχὰς τῆ χαρισμάτων τοῦ Πνεύματος λαβόντες· κατὰ δὲ τὸν Κύριλλον ἐν τοῖς θησαυροῖς, τοὺς πρώτους Χρισιανοὺς ἐνταῦθα ἐννοεῖ ὁ Ἀπόστολος, ὅτι στενάζωσι. (Παρὰ Κορεσίῳ.) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει, ὅτι ἐπειδὴ καὶ ὁ Παῦλος ἐδῶ λέγει „ πᾶσα ἡ κτίσις " συμπεριλαμβάνει καὶ τὴν ἄρρωτον κτίσιν, καὶ νοητὴν τῶν Ἀγγέλων· διὰ ὅ, τι καθὼς οἱ Ἄγγελοι χαίρουσιν ἐπὶ ενὶ

ἁμαρ-

καὶ ἀναίσθητον κτίσιν, μὴ δὲ γίνου ἔκδοτος εἰς τὰ παρόντα· ἀλλὰ μάλιστα σπάζε, καὶ πόθει, πῶς ὑστερῆσαι, καὶ δεῖ ἔχεις τώρα τὴν μέλλουσαν ἐκείνην, καὶ οὐράνιον δόξαν σου· διὰ τί, ἂν ἡ ἄλογος κτίσις σπάζῃ, πῶς ὑστερεῖται τὴν ἀφθαρσίαν της, πόσῳ μᾶλλον ἐσὺ ὁ λογικὸς χρεωστεῖς νὰ σπουδάζῃς, πῶς εἶσαι ὑστέρημένος τὴν ἄφθαρτον δόξαν σου; Λέγει δὲ ἀκολούθως ὁ Ἀπόστολος, ὅτι καὶ ἡμεῖς οἱ Χριστιανοί, μὲ τὸ νὰ ἔχωμεν μέσα εἰς τὸν ἑαυτόν μας τὴν ἀπαρχὴν τοῦ Πνεύματος, ἤτοι μὲ τὸ νὰ ἐγευθήκαμεν ὀλίγον καὶ ἀπὸ μέρους τὰ μέλλοντα ἐκεῖνα καὶ οὐράνια ἀγαθὰ, σπουδάζομεν διὰ τί τώρα δὲν τὰ ἔχομεν, μηδὲ τὰ ἀπολαμβάνομεν ὅλα, διὰ ὅ,τι ἀπὸ τὰ ὀλίγα παῦτα πνευματικὰ χαρίσματα ὁποῦ ἐλάβομεν τώρα εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, (αὐτὰ γὰρ εἶναι ἡ ἀπαρχὴ) συμπεραίνομεν καὶ τὰ μέλλοντα. Ἔπειτα διὰ νὰ μὴ δώσῃ ὁ Παῦλος ἀφορμὴν εἰς τοὺς αἱρετικοὺς Μανιχαίους, ὅτι διὰ τοῦτο σπάζομεν, διὰ τί εἶναι πονηρὸς ὁ Κόσμος, λέγει, ὅτι σπάζομεν διὰ τί προσμένομεν νὰ λάβωμεν Υἱοθεσίαν. Καὶ πῶς, ὦ μακάριε Παῦλε; ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ ἐλάβομεν τὴν Υἱοθεσίαν διὰ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος, καὶ πάλιν προσμένομεν νὰ λάβωμεν ἄλλην Υἱοθεσίαν; Ναὶ ἀποκρίνεται ὁ Ἀπόστολος, Υἱοθεσίαν ὀνομάζωντας, ὄχι τὴν διὰ τοῦ Βαπτίσματος, ἐπειδὴ αὐτὴν τὴν ἐλάβομεν· ἀλλὰ τὴν τελείαν δόξαν, καὶ ἀφθαρσίαν τοῦ σώματός μας· αὐτὴ γὰρ εἶναι ἡ τελεία Υἱοθεσία, ἡ ἀπολύτρωσις, καὶ ἡ ἐλευθερία ἀπὸ τὸν θάνατον, καὶ ἀπὸ τὰ πάθη, ὅταν δηλαδὴ δὲν ἔχωμεν πλέον νὰ γραφώμεν εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ ἀπὸ τὴν Υἱοθεσίαν, νὰ πέσωμεν πάλιν εἰς τὴν δουλείαν τῆς ἁμαρτίας (1).

24. „Τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν (2), ἐλπὶς δὲ βλεπομένη, οὐκ ἔ-„στιν ἐλπίς".

25. „Ὃ γὰρ βλέπει τὶς, τί καὶ ἐλπίζει; Εἰ δὲ ὃ οὐ βλέπομεν „ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα".

Ἐπειδὴ ἀνώτερα ὁ Παῦλος εἶπε διὰ μέλλοντα πράγματα, τὰ ὁποῖα κοντὰ εἰς τοὺς πολλοὺς φαίνονται ἄπιστα, διὰ τοῦτο τώρα λέγει ἐδῶ· μὴ ἀπιστήσῃς σὺ ὦ Χριστιανὲ, εἰς αὐτὰ ὁποῦ λέγω· διὰ τί ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ πνευματικὰ χαρίσματα ὁποῦ τώρα ἔλαβες, πίστευσον καὶ διὰ τὰ μέλλοντα· καὶ καθὼς πρότερον τίποτε ἄλλο δὲν ἔδωκες, παρὰ τὴν πίστιν μονάχην, καὶ ἔλαβες ἀπὸ τὸν Θεὸν μεγάλα ἀγαθά· ἔτζι καὶ τώρα τὴν αὐτὴν πίστιν μεταχειρίσου, εἰς τὴν ἐλπίδα, καὶ ἀπόκτησιν τῶν μελλόντων· διὰ τί ἡ ἐλπὶς, τότε εἶναι ἀληθῶς ἐλπὶς, ὅταν ἐλπίσῃ ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν βλέπονται· διὰ τί ἐκεῖνο ὁποῦ βλέπει τινὰς, τί νὰ ματαίως τὸ ἐλπίζει; περιττὴ γὰρ εἶναι, καὶ ἀνωφελὴς τότε ἡ ἐλπίς. Ἂς μὴ ζηποῦμεν λοιπὸν, ἀδελφοί μου Χριστιανοὶ, νὰ ἀπολαύσωμεν ὅλα τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ εἰς τὴν παροῦσαν ζωήν· ἀλλὰ μὲ ὑπομονὴν ἂς τὰ προσμένωμεν εἰς τὴν μέλλουσαν· ὑπομονὴν δὲ ὅταν ἀκούσῃς Χριστιανὲ, σταχάζου, πῶς μὲ τὸ ὄνομα τοῦτο, φανερόνονται κόποι, ἀγῶνες, ἱδρῶτες, καὶ πειρασμοί. Διὰ τοῦτο ὁ Χριστιανὸς χρεωστεῖ νὰ ὑπομένῃ κόπους, καὶ θλίψεις, καὶ οὕτω νὰ προσμένῃ τὰ μέλλον-

---

ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι, ἔτζι καὶ σπάζουσι, καὶ λυποῦνται διὰ τὰς ἁμαρτίας τῶν ἀνθρώπων· „εἰ δὲ χαίρουσιν ἐ-„πὶ τοῖς μετανοοῦσιν ἁμαρτωλοῖς, καὶ ἀθυμοῦσι δηλονό-„τι, τὰς ἡμετέρας παρανομίας ὁρῶντες". Λέγει δὲ καὶ ὁ Θεῖος Νύσσης Γρηγόριος· „ἐπειδὴ γὰρ χαρὰ γίνε-„ται τοῖς Ἀγγέλοις ἐπὶ τοῖς ἀνασῳζομένοις ἐξ ἁ-„μαρτίας· διὰ ὅ,τι μέχρι τοῦ νῦν σπουδάζει ἡ κτίσις „ἐκείνη (τῶν Ἀγγέλων δηλαδὴ), καὶ συνωδίνει τῇ „καθ' ἡμᾶς ματαιότητι, ζημίαν οἰκείαν κρίνουσα τὴν „ἡμετέραν ἀπώλειαν· ὅταν ἡ ἀποκάλυψις γένηται τῶν „Υἱῶν τοῦ Θεοῦ, ὧν ὑπὲρ ἡμῶν φὴ παραδοκοῦσι καὶ „ἀπεκδέχονται (οἱ Ἄγγελοι δηλαδὴ) καὶ ὅταν ἀπο-„σωθῇ τῇ ἀνω ἐκπονηθὲν τὸ πρόβατον.... προσάξω-„σι τῷ Θεῷ τὴν προσκύνησιν τῷ διὰ τῆς πρωτοτο-„κίας ἀνακαλεσαμένῳ τὸν τῆς πατρῴας ἑστίας ἀπο-„φοιτήσαντα". (Λόγ. γ'. κατ' Εὐνομίου.)

(1) Προσφυέστατον εἶναι εἰς τοῦτο τὸ λόγιον τοῦ Κυ-ριλλου, ὅτι τὰ ὁποῖα παρεσκεύασται ἡ διὰ τῆς ἀνασάσεως τελεία υἱοθεσία· „οἱ δὲ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐ-„κείνου τυχεῖν, καὶ τῆς ἀνασάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν, ὅτε „γαμοῦσιν, οὔτε ἐκγαμίσκονται· οὔτε γὰρ ἀποθανεῖν „ἔτι δύανται· ἰσάγγελοι γάρ εἰσι, καὶ υἱοί εἰσι Θεοῦ, „ὡς ἀνασάσεως υἱοὶ ὄντες". (Λουκ. κ'. 35.) Ὁ δὲ Φώτιος λέγει, ὅτι ἐκείνη ἡ υἱοθεσία ὁποῦ ἐλάβομεν διὰ τοῦ Βαπτίσματος, αὐτὴ ἡ ἰδία εἶναι ὁποῦ ἔχομεν νὰ λάβωμεν καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν τελειότερον τότε φανερωμένη· καὶ ὡσὰν νὰ εἴπῃ τινάς, ἐκείνη μὲν εἶναι ὡσὰν πόρος καὶ ρίζα, καὶ ἀρχὴ, αὐτὴ δὲ εἶναι καρπὸς, καὶ ἀποτέλεσμα ἐκείνης.

(2) Ὁ δὲ Φώτιος λέγει, ὅτι ὁ Παῦλος δὲν ἔβαλεν ἄλλην λέξιν ἐδῶ παρὰ τὸ „ἐσώθημεν"· διὰ νὰ φανερώσῃ, ὅτι μὲ τὴν ἐλπίδα ἐγλυτώσαμεν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, ὡσὰν ἀπὸ κάποια μεγάλην κίνδυνον, καὶ κλύδωνα, καὶ παραχὴν θανατηφόρον.

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λοντα ἀγαθὰ, τὰ ὁποῖα, δὲν βλέπονται μὲν μὲ τὰ αἰσθητὰ ὀμμάτια, βλέπονται δὲ διὰ μέσου τῆς ἐλπίδος, καὶ πίστεως.

26. „ Ὡσαύτως καὶ τὸ Πνεῦμα συναντιλαμβάνεται ταῖς ἀσθενείαις „ ἡμῶν “.

Ἐπειδὴ ἀνέφερεν ἀνωτέρω περὶ ὑπομονῆς ὁ Ἀπόστολος, διὰ τοῦτο ἐδῶ παραθαρρύνει τὸν Χριστιανὸν, καὶ λέγει, ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον συμβοηθεῖ εἰς τὰς ἀσθενείας μας (1), ὥστε μὴ ἀποκάμης Χριστιανὲ, ἐλπίζωντας τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ, καὶ ὑπομένωντας τὰς θλίψεις· διὰ τί βοηθεῖ σοι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἐὰν ἔχῃς καὶ σὺ εἰς τὸν ἑαυτόν σου ἐλπίδα, καὶ ὑπομονὴν τῆ πειρασμῶν.

„ Τὸ γὰρ τί προσεύξωμεθα καθ' ὃ δεῖ, οὐκ οἴδαμεν “.

Δείχνει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος μὲ ποῖον τρόπον βοηθεῖ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἰς τὰς ἀσθενείας μας, καὶ λέγει· ὅτι τόσον εἴμεθα ἀσθενεῖς, καὶ ἀδύναμοι, ὥστε ὁποῦ, οὔτε ἠξεύρομεν τί πρέπει νὰ προσεύχηθῶμεν, τόσον ὅλοι ἁπλῶς οἱ Χριστιανοὶ, ὅσον καὶ ἐγὼ ὁ Παῦλος· διὰ τί καὶ ὁ Παῦλος ἐπροσεύχηθη διὰ νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὸν σκόλοπα τῆς σαρκὸς, καὶ διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Ῥώμην. Καὶ ὁ Μωϋσῆς δὲ ἐπροσεύχηθη διὰ νὰ ἴδῃ τὴν Παλαιστίνην, καὶ τὰ Ἱεροσόλυμα· καὶ ὁ Ἱερεμίας ἐπροσεύχηθη διὰ τοὺς Ἰουδαίους· ἀλλὰ καὶ οἱ ἓξ εἷς οὗτοι οἱ τόσον μεγάλοι Ἅγιοι, δὲν ἠξεύραν τί ἔπρεπε νὰ προσεύχηθῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἀπέτυχον, καὶ δὲν ἔλαβον τὰ αἰτήματά των. Ταῦτα δὲ λέγει πάλιν ὁ Παῦλος, ἐπειδὴ ἦτον ἀκόλουθον νὰ ἀμείσκωνται εἰς τὴν Ῥώμην Χριστιανοὶ, διωκόμενοι, καὶ θλιβόμενοι, καὶ ἐπειδὴ αὐτοὶ ἐζήτουν ἄνεσιν, καὶ ἐλευθερίαν ἀπὸ τὰς θλίψεις, καὶ δὲν ἐλάμβανον, διὰ τοῦτο ἀκόλουθον ἦτον νὰ ἐσκανδαλίζοντο. Δείχνει λοιπὸν εἰς αὐτοὺς ὁ Παῦλος διὰ τῆ λόγων τούτων, ὅτι δὲν ἠξεύρει τινὰς τὸ συμφέρον, καὶ ὅτι χρεωστοῦσι νὰ ὑπομένουν· διὰ τί μοναχὸν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἠξεύρει τί συμφέρει εἰς ἡμᾶς. Διὰ τοῦτο καὶ λέγει ἀκολούθως.

„ Ἀλλ' αὐτὸ τὸ Πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν στεναγμοῖς ἀ- „ λαλήτοις “ (2).

Καθὼς καὶ ἄλλα πολλὰ χαρίσματα ἔδιδε παλαιὰ ὁ Θεὸς εἰς τοὺς Χριστιανοὺς ὁποῦ ἐβαπτίζοντο, τὰ ὁποῖα ὠνομάζοντο Πνεύματα, ὡς ἐνέργειαι καὶ καρποὶ τοῦ ἁγίου Ἁγίου Πνεύματος· „ Καὶ Πνεύματα γάρ φησι Προφητῶν, Προφήταις ὑποτάσσεται “. (ά. Κορ. ιδ'.) καὶ ἄλλος μὲν, εἶχε χάρισμα Προφητείας, ἄλλος δὲ, χάρισμα σοφίας, καὶ ἄλλος, ἄλλο τι· ἔτζι ἔδιδεν ὁ αὐτὸς Θεὸς εἰς τοὺς βαπτιζομένους, καὶ χάρισμα δύχῆς, τὸ ὁποῖον καὶ αὐτὸ ὠνομάζετο Πνεῦμα· διὰ τί, ἐπειδὴ ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι μὲν ἠξεύροντες πολλὰ ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ μᾶς συμφέρουν, ζητοῦμεν ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν μᾶς συμφέρουν, διὰ τοῦτο ἐδίδετο χάρισμα δύχῆς εἰς ἕνα ἀπὸ τοὺς τότε Χριστιανοὺς, καὶ ἔτζι αὐτὸς ἐστέκετο εἰς τὸ μέσον τῆ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ συναθροισμένων Χριστιανῶν, καὶ ἐζήτει ἀπὸ τὸν Θεὸν ἐκεῖνο ὁποῦ ἦτον συμφέρον εἰς ὅλους κοινῶς τοὺς ἐκεῖ δυσκολευομένους· καὶ ὄχι μόνον αὐτὸς τοῦτο ἐζήτει, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ἐδί-

---

(1) Ὁ δὲ Φώτιος λέγει, ὅτι ὄχι μόνον δῆ τί εἰπεν περὶ ὑπομονῆς, ἀλλὰ δῆ τί εἰπεν καὶ περὶ ἐλπίδος· δῆ τοῦτο εἶπεν ἀκολούθως, ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον συμβοηθεῖ εἰς τὰς ἀσθενείας μας· δῆ νὰ μὴ ἀπελπισώμεθα γάρ, εἰς τὰς ἐλπίδας ὁποῦ ἔχομεν περὶ τῆ μελλόντων, δῆ τοῦτο τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον συμβοηθεῖ εἰς τὴν ἀδυναμίαν τῆ λογισμῶν μας, καὶ μὲ τὰ πνευματικά του χαρίσματα πληροφορεῖ τὰς ἐλπίδας ὁποῦ ἔχομεν, καὶ δὲν μᾶς ἀφίνει νὰ ἀμφιβάλωμεν περὶ τῆ μελλόντων· μάλιστα δὲ μὲ τὴν διδασκαλίαν, καὶ τὸ χάρισμα ὁποῦ μᾶς δίδει, πῶς νὰ προσεύχώμεθα.

(2) Διὰ τοῦτο ᾧ ὁ Ὠριγένης εἶπεν, ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον διδάσκει ἡμᾶς, ὡς ὁ διδάσκαλος διδάσκει τοὺς μαθητὰς τὰ γράμματα. (παρὰ Κορεσίῳ.) Ὁ Χρυσόστομος δὲ λέγει, ὅτι τὸ ῥηθὲν τοῦτο εἶπεν ὁ Παῦλος· „ ἐπειδὴ τὸ Πνεῦμα ἐσιώπησεν· ἀλλ' ἐπει- „ δὴ οἱ πνευματικοὶ ἄνδρες, οἱ τὰ χαρίσματα τοῦ „ Πνεύματος ἔχοντες, ὑπὲρ τῆ πλησίον δύχόμενοι, „ καὶ τὰς ἱκεσίας ἀναφέροντες, μετὰ κατανύξεως, καὶ „ στεναγμῶν τοῦτο ἐποίουν “. (Ἑρμηνεία εἰς τὸν μα. Ψαλμόν.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐδίδαξε πῶς νὰ τὸ ζητοῦῃ ἀπὸ τὸν Θεόν. Πνεῦμα λοιπὸν ὀνομάζει ἐδῶ ὁ Παῦλος, τὸ τῆς ψυχῆς χάρισμα, καὶ αὐτῷ τῷ ψυχῷ τῷ τὸ πνευματικὸν χάρισμα τοῦτο ἔχουσαν, τὴν παρακαλοῦσαν τὸν Θεόν, καὶ στενάζουσαν· ἐπειδὴ ἐστέκετο, καὶ ἐπαρακάλει τὸν Θεόν ὁ πνευματικὸς ἐκεῖνος ἄνθρωπος, ὁ τὸ χάρισμα ἔχων τῆς ψυχῆς· τούτου δὲ τοῦ πνευματικοῦ ἀνθρώπου τύπος, καὶ εἰκὼν εἶναι, ὁ νεὼς τῆς Ἐκκλησίας Διάκονος, ὅς τις στέκεται καὶ ποιεῖ τὰς ἐντόνους αἰτήσεις ὡρὸς τὸν Θεὸν διὰ ὅλου τοῦ λαοῦ.

27. „Ὁ δὲ ἐραυνῶν τὰς καρδίας, οἶδε τί τὸ φρόνημα τοῦ Πνεύματος, ὅτι κατὰ Θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ Ἁγίων".

Ὄχι, λέγει, διὰ τί ὁ Θεὸς δὲν ἠξεύρει, διὰ τοῦτο στέκεται ὁ πνευματικὸς ἄνθρωπος καὶ τὸν παρακαλεῖ· διὰ τί ὁ Θεὸς ὁποῦ ἐραυνᾷ, καὶ ἠξεύρει τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων, αὐτὸς ἠξεύρει καὶ τί εἶναι τὸ φρόνημα τοῦ Πνεύματος· ἤγουν τοῦ πνευματικοῦ ἐκείνου ἀνθρώπου, τοῦ ἔχοντος τὸ χάρισμα τῆς ψυχῆς· ὅτι ζητεῖ διὰ τοὺς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Χριστιανοὺς ἐκεῖνα, ὁποῦ εἶναι ἀρέσκοντα εἰς αὐτὸν τὸν Θεόν (1)· οἱ Χριστιανοὶ γὰρ εἶναι οἱ Ἅγιοι, περὶ τῶν ὁποίων λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος· γίνεται δὲ τοῦτο διὰ νὰ μάθωμεν ἡμεῖς, νὰ ζητοῦμεν τὰ αἰτήματά μας κατὰ Θεόν, ἤγουν μόνα τὰ ἀρέσκοντα εἰς τὸν Θεόν. Ἐπειδὴ λοιπὸν τὸ Πνεῦμα διὰ λόγου μας παρακαλεῖ, μὴ λυπῆσαι ἐσὺ Χριστιανέ, ὀπὲ θλίβεσαι, ἢ πάρεις διὰ τὸν Χριστόν.

28. „Οἴδαμεν δὲ, ὅτι τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν, πάντα συνεργεῖ εἰς „τὸ ἀγαθὸν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσιν".

Τὰ προτερινὰ μὲν λόγια, ὁποῦ εἶπεν ὁ Ἀπόστολος, (καθὼς εἶπον, ὅτι ἡ κτίσις ὑπετάχθη εἰς τὴν φθορὰν, καὶ ὅτι θέλει ἀφθαρτισθῇ, καὶ ὅτι ἡμεῖς δὲν ἠξεύρομεν τί νὰ προσευχηθῶμεν·) αὐτὰ, λέγω, ὅλα, εἶπον συμβουλαὶ, καὶ διδασκαλίαι παρηγορητικαὶ τῆς Χριστιανῶν ἐκείνων ὁποῦ ἐθλίβοντο, καὶ ἐταλαιπωροῦντο εἰς τὴν Ῥώμην διὰ τὴν Χριστιανισμόν· τὰ δὲ λόγια ὁποῦ γράφει πόρα ἐδῶ, αὐτὰ εἶναι φανερώτατον, ὅτι διὰ ὅλους τοὺς θλιβομένους Χριστιανοὺς τὰ γράφει, διὰ τί, λέγει, εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἀγαποῦν τὸν Θεὸν, ὅλα, καὶ αὐτὰ ἀκόμη ὁποῦ φαίνονται πῶς εἶναι δύσκολα, καὶ θλιβερὰ, συνεργοῦσιν εἰς τὸ ἀγαθὸν, καὶ τὴν ἀρετήν. Βλέπε δὲ, Χριστιανὲ, ὅτι δὲν εἶπεν ὁ Παῦλος, ὅτι δὲν ἔρχεται κάνενα θλιβερὸν εἰς τοὺς ἀγαπῶντας τὸν Θεὸν, ὄχι· ἀλλ' εἶπεν, ὅτι ἔρχονται μὲν τὰ θλιβερὰ εἰς αὐτοὺς, ὁ Θεὸς ὅμως διὰ τὴν ἀγαθότητά του μετακινεῖζεται τὰ θλιβερὰ ταῦτα διὰ τὸ συμφέρον ἐκείνων ὁποῦ τὰ πάσχουν (2). Ἔπειτα, ἐπειδὴ τοῦτο ἐφαίνετο, ὅτι εἶναι ἄπιστον, καὶ ἀβέ-

(1) Σημείωσαι, ὅτι κατὰ τὸν Οἰκουμένιον, ὁ ἐραυνῶν ἐδῶ τὰς καρδίας, νοεῖται ἰδιαιτέρως περὶ τοῦ Παρεκλήτου· ἐπειδὴ γὰρ ὁ Παράκλητος εἶναι φύσει Θεὸς, τὸ δὲ Θεοῦ εἶναι ἴδιον νὰ ἐραυνᾷ τὰς καρδίας, κατὰ τὸ „Σὺ μονώτατος οἶδας τὴν καρδίαν πάντων". (γ'. Βασιλ. η'. 39.) ἄρα καὶ ὁ Παράκλητος ἐραυνᾷ τὰς καρδίας· καὶ ἂν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐραυνᾷ ἕως τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ, ὡς λέγει ὁ Παῦλος, (α'. Κορ. β'.) πόσῳ μᾶλλον ἐραυνᾷ τὰς τῶν ἀνθρώπων καρδίας; Καὶ πρέπει δὲ ἐτι σημειοῦμεν ἐνταῦθα, ὅτι λέγει ὁ θεῖος Χρυσόστομος, πῶς ὁ Θεὸς ἀγαπᾷ νὰ τὸν παρακαλοῦν οἱ ἄνθρωποι, διὰ νὰ τὰς εὐεργετῇ, ὥστε ὁποῦ, δὲν τὰς διδάσκει μόνον αὐτὸς νὰ παρακαλοῦν τὸν Θεὸν πάντοτε λέγων· „αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν". (Ματθ. ζ'. 7.) ἀλλὰ καὶ χάρισμα εὐχῆς δίδει εἰς αὐτὰς, ἵνα διὰ μέσου αὐτοῦ τὸν παρακαλοῦν· καὶ καθὼς εἰς τὸν Μωυσῆν ἔλεγεν· „ἄφες με καὶ ἐξαλείψω αὐτούς". (Ἔξοδ. λβ'. 1.) διὰ νὰ παρακινήσῃ αὐτὸν μὲ τὸν λόγον ἐκεῖνον, νὰ τὸν παρακαλέσῃ διὰ τοὺς Ἰσραηλίτας, τοῦτο καὶ πόρα κάμνει· διὰ τοῦτο καὶ χάρισμα εὐχῆς ἔδιδε. (Ὁμιλ. ιδ'. εἰς τὴν πρὸς Ῥωμ.)

(2) Ὁ δὲ θεῖος Αὐγουστῖνος, λέγει ὅτι καὶ αὐταὶ αἱ ἁμαρτίαι συνεργοῦσιν εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἀγαποῦν τὸν Θεόν· (Ἐρωτικὴ Εὐχ. κή.) καθ' ὅτι ἁμαρτάνοντες αὐτοί, ἐξ αἰτίας τούτου μετανοοῦσι, καὶ σώζονται, ἔτσι γάρ φησιν· „οἱ δὲ γεγραμμένοι ἐν Βίβλῳ ζωῆς, ἀ„πολεθοῦσι ἢ δώσωσι, οἷς πάντα συνεργεῖ εἰς τὸ ἀγα„θὸν, καὶ αὐτὰ τὰ ἁμαρτήματα· ὅταν γὰρ πέσωσιν, ἢ „καπηράσουσι· εἰς δὲ τοὺς μὴ ἀγαπῶντας τὸν Θεόν „πάντα συνεργεῖ εἰς τὸ κακόν". ὅθεν ὁ Θεὸς τοὺς τοιούτους σκληρύνει, κατὰ τὸν Κορέσιον. Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει· „οὐχ ἁπάσι συνεργεῖ, ἀλλὰ τοῖς ἀγαπῶσι· „καὶ οὐχ ἁπλῶς συνεργεῖ, ἀλλ' εἰς ἀγαθὸν συνεργεῖ· εἰ „γάρ τις αἰτήσῃ τὰ μὴ συμφέροντα, διαμαρτάνει τῆς „αἰτήσεως· ἐπειδὴ τὰ μὴ τυχεῖν συμφέρει". Ὁ δὲ Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος ἔτσι φησι· „ἐν πᾶσι τοῖς ὑ„σιν ἡ θεία πρόνοια, καὶ οὐδενὶ τῶν ὄντων ἀπρονόητον, „ἀλλὰ καὶ τοῖς γινομένοις κακοῖς ἀγαθοφερπῶς ἡ πρό„νοια κέχρηται πρὸς τὴν αὐτῆς, ἢ ἄλλων, ἢ δίκην, „ἢ κοινὴν ὠφέλειαν, καὶ οἰκείως ἑκάστου τῆς ὄντως προ„νοεῖ". (Κεφ. δ'. περὶ θείων ὀνομάτων.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀβέβαιον, διὰ τοῦτο ἀπὸ τὰ ἀπερασμένα βεβαιόνει τοῦτο, λέγωντας „τοῖς κατὰ πρόθεσιν „κλητοῖς οὖσιν". Ὁ Θεὸς, λέγει, σὲ ἐκάλεσε Χριστιανὲ, ὁπὸ ἦσαν μακρὰν ἀπὸ αὐτὸν κατὰ τὴν Θεογνωσίαν, καὶ πίστιν· καὶ καλέσας, σὲ ἔκαμεν ἐδικόν του, καὶ λοιπὸν πῶς δὲν θέλει νὰ σοὶ βοηθήσῃ πώρα, ὁποῦ ἐκλήθης ἀπ' αὐτὸν, καὶ ἔγινες ἐδικός του; Κλητὸς δὲ γίνεται ὁ ἄνθρωπος, ὅπου καλεσμένος κατὰ πρόθεσιν, ἤγουν μὲ τὴν ἐδικήν του προαίρεσιν (1)· ἐπειδὴ δὲν εἶναι ἀρκετὸν μόνον τὸ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ κάλεσμα εἰς τὸ νὰ σωθῇ τινάς· διατί, ἂν ἦτον ἔτζι, ὅλοι ἤθελαν σωθοῦν οἱ ἄνθρωποι, ἐπειδὴ καὶ ὅλοι ἐκαλέσθησαν· ἀλλὰ εἶναι χρεία καὶ τῆς προαιρέσεως τοῦ ἀνθρώπου· καὶ οὕτως ἐκ τῶν δύω τούτων, τοῦ τε θείου καλέσματος, καὶ τῆς ἀνθρωπίνης προαιρέσεως, σῴζεται ὅποιος σῴζεται. Καὶ ὁ Θεοδώρητος δὲ λέγει· „σφόδρα δὲ ἀκριβῶς σωιέζολξε τῇ κλήσει τὴν πρόθεσιν, οὐ γὰρ ἁπλῶς καλεῖ, ἀλλὰ „τὴν πρόθεσιν ἔχοντας".

29. „Ὅτι οὓς προέγνω, καὶ προώρισε συμμόρφους τῆς εἰκόνος τοῦ „Υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελ„φοῖς".

30. „Οὓς δὲ προώρισε τούτους καὶ ἐκάλεσε".

Προγινώσκει ὁ Θεὸς ἐκείνους, ὁποῦ εἶναι ἄξιοι διὰ νὰ καλεσθοῦν εἰς τὴν χάριν καὶ Βασιλείαν του, καὶ ἔπειτα τοὺς προορίζει. Πρότερα λοιπὸν τῇ τάξει εἶναι ἡ πρόγνωσις, καὶ ἔπειτα ὁ προορισμός. Προορισμὸν δὲ πρέπει νὰ νοῇς, ὦ ἀναγνῶστα, τὸ ἀμεταθέτον τοῦ Θεοῦ ἀγαθὸν θέλημα (2). Προεγνώρισε λοιπὸν ὁ Θεὸς, ὅτι ὁ Παῦλος εἶναι ἄξιος τῆς κλήσεως τοῦ

(1) Ὁ δὲ θεῖος Αὐγουστῖνος ἐν τῷ περὶ διορθώσεως, καὶ χάριτος, καὶ ἀθανασίᾳ, πρόθεσιν ἐννοεῖ τὸν σκοπὸν τοῦ Θεοῦ, καθὼς καὶ ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος φανερῶς ἀθανασίᾳ, πρόθεσιν Θεοῦ λέγει· „ἵνα ἡ κατ' ἐκλο„γὴν τοῦ Θεοῦ πρόθεσις μείνῃ". (Ῥωμ. Θ'. 11.) (παρὰ Κορεσίῳ.)

(2) Περὶ μὲν τῆς τοῦ Θεοῦ Προγνώσεως, ταῦτά φησιν ὁ θεῖος Ἰωαννῆς ὁ Δαμασκηνός· „Τοῦτο γινώσκειν, „ὡς παῦτα μὲν προγινώσκει ὁ Θεὸς, οὐ παῦτα δὲ „προορίζει· προγινώσκει γὰρ καὶ τὰ ἐφ' ἡμῖν (ἤτοι τὰ „ἐπὶ τῇ ἡμετέρᾳ προαιρέσει διερισκόμενα καλὰ, ἢ „κακά.) ἃ προορίζει δὲ αὐτά· ἃ γὰρ θέλει τὴν κα„λὴν γενέσθαι, ἃ δὲ βιάζεται τὴν ἀρετήν". (Βιβλ. β'. περὶ Πίς. Κεφ. μζ'.) Περὶ δὲ τῆ θείᾳ Προορισμοῦ τοῦτα· „ὥστε τῆς θείας προγνωσικῆς κελεύσεως „ἔργον ἐστὶν ὁ Προορισμός· προορίζει δὲ τὰ οὐκ ἐφ' ἡ„μῖν κατὰ τὴν προγνωσιν αὐτοῦ· ἤδη γὰρ κατὰ τὴν „προγνωσιν αὐτοῦ, προέκρινε παῦτα ὁ Θεὸς, κατὰ τὴν „ἀγαθότητα, καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ (αὐτοθ.) ὥστε „κατὰ τὸν Ἅγιον τῶν ἁγίων ἡ Πρόγνωσις ἔστιν καθολικω„τέρα, καὶ περιεκτικωτέρα τοῦ Προορισμοῦ· ὁ δὲ Προο„ρισμὸς ἔστιν μερικώτερος· καθ' ὅ, τι ἡ μὲν Πρόγνω„σις καὶ τοῦ Θεοῦ περιλαμβάνει καὶ τὰ ἐφ' ἡμῖν, καὶ τὰ οὐκ „ἐφ' ἡμῖν· ἤγουν καὶ ὅσα χρέμενται ἐκ τῆς ἐδικῆς μας „προαιρέσεως, καθὼς εἶναι αἱ ἀρεταὶ, καὶ αἱ κακίαι, „καὶ ὅσα δὲν χρέμενται ἐξ αὐτῆς, ἀλλὰ ἐκ τῆς θελή„σεως τοῦ Θεοῦ· ὁ δὲ Προορισμὸς περιλαμβάνει μόνα „τὰ οὐκ ἐφ' ἡμῖν, ἤγουν ὅσα δὲν χρέμενται ἀπὸ τὴν „ἐδικήν μας θέλησιν, ἀλλὰ ἀπὸ μόνην τὴν θέλησιν „τοῦ Θεοῦ". Ποῖα δὲ εἶναι αὐτά; ἄκουσον πάλιν τὸν „αὐτὸν Δαμασκηνὸν παῦτα λέγοντα· „ἃ οὐκ ἐφ' ἡ„μῖν... τὰ λοιπὰ παῦτα τῆς θείας βουλῆς ἐξήρτηται· „ἡ μὲν γὰρ γένεσις παύτων ἐκ τοῦ Θεοῦ· αὕτη γὰρ „τῆς ἐκμεργικῆς αὐτοῦ δυνάμεώς ἐστι, καὶ ἡ διαμονὴ, „τῆς συνεκτικῆς δυνάμεως αὐτοῦ· καὶ ἡ κυβέρνησις ἡ„μῶν, καὶ σωτηρία, τῆς προνοητικῆς αὐτοῦ δυνάμεως, „καὶ ἡ τῶν ἀγαθῶν αἰωνία ἀπόλαυσις, τῆς ἀγαθότητος „αὐτοῦ". (Βιβλ. β'. περὶ Πίς. Κεφ. μέ.) Καὶ λοιπὸν, ἐπειδὴ κατὰ τὸν θεῖον τῶν Πατέρα, αὐτὰ εἶναι τὰ ἔργα τῆ Προορισμοῦ, τὰ οὐκ ἐφ' ἡμῖν· ἤτοι ἡ δυμιργία ἡμῶν, ἡ σωσχὴ καὶ φρόνοια ἡμῶν, καὶ ἡ αἰωνία ἀπόλαυσις τῶν ἐν οὐρανοῖς ἀγαθῶν· ταῦτον εἰπεῖν, ἡ ἀρχὴ, καὶ τὸ μέσον, καὶ τὸ τέλος μας, διὰ τοῦτο ἔπεται, ὅτι ὁ Θεὸς ἀπὸ μέρος ἐδικόν του, προώρισε διὰ τὴν ἄπειρόν του ἀγαθότητα ἁπλῶς καὶ καθολικῶς, καὶ χωρὶς τινος ἐξαιρέσεως, τὸ νὰ δημιουργήσῃ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, τὸ νὰ τοὺς συντηρήσῃ εἰς τὸ εἶναι, διὰ τῆς σωσχῆς καὶ φρονοίας του, καὶ τὸ νὰ τοὺς σώσῃ, καὶ νὰ τοὺς κάμῃ κληρονόμους τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν του· ὅθεν, ὁ μὲν ἐξοχώτατος ἐν τοῖς παλαιοῖς Θεολόγοις θεῖος Διονύσιος ἀπὸ τὸ σὸν μέρος, Προορισμὸν ὀνομάζει τὸ ἀγαθὸν τοῦ Θεοῦ θέλημα, καθὸ ὁ Θεὸς ἀπ' αἰῶνος προώρισε παῦτα τὰ κτίσματα, καὶ ἐν χρόνῳ ἐδημιούργησε· „παραδείγματα δὲ φαμεν τὰς ἐν Θεῷ τῶν ὄν„των ὑσιοποιὰς, καὶ ἑνιαίους προϋφεστώσας λόγους, ὃς ἡ „Θεολογία προορισμοὺς καλεῖ, καὶ θέλα καὶ ἀγαθὰ θε„λήματα, τῶν ὄντων ἀφορισικὰ καὶ ποιητικὰ, καθ' οὓς „ὁ Ὑπερούσιος τὰ ὄντα παῦτα, καὶ προώρισε, καὶ παρή„γαγε". (Κεφ. ε'. περὶ Θείων ὀνομάτ.) Ὁ δὲ Συμεὼν ὁ νέος Θεολόγος ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, οὕτω φησί· „λοιπὸν ὅλους τοὺς προσκαλεῖ (ὁ Θεὸς) ἀπὸ ἀνατολὰς „ἕως δυσμὰς, Ἕβραίους, λέγω, καὶ Ἕλληνας· ἐφορο„γνώρισε δὲ ὁ Θεὸς τὴν ἀπείθειαν ὁποῦ ἔμελλον „νὰ δείξουν οἱ Ἕβραῖοι διὰ ἀπιστίας εἰς τὸ προσκαλεσ„μα, καὶ τὴν ἐπιστροφὴν ὁποῦ ἔμελλον νὰ κάμουν τὰ „ἔθνη ἐκ πίστεως· μὲ ὅλον τοῦτο προώρισε ἀπὸ τῶν „αἰώνων, ὅτι ὅσοι θελήσουν (καὶ Ἕβραῖοι εἶναι, „καὶ Ἕλληνες) νὰ πιστεύσουν εἰς αὐτὸν, καὶ νὰ βαπτι„σθοῦν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ.... νὰ δικαιωθοῦν ἀπὸ τῆς „ἁμαρτίας, καὶ νὰ δοξασθῶν, καὶ νὰ γένουν μέτοχοι

„ζωῆς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ ἔτζι τὸν προώρισεν, ὅπου ἀμεταθέτως ὥρισε, καὶ ἀπεφάσισε τὸ νὰ κα-
λέσῃ αὐτόν. Συμμόρφους λοιπὸν κάμνει ὁ Θεὸς τῆς εἰκόνος τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ ἐκείνους, ὁποῦ
προγινώσκει ἀξίους· διὰ τί, ἐκεῖνο ὁποῦ εἶναι ὁ μονογενὴς τοῦ Υἱὸς κατὰ φύσιν, τοῦτο οἱ ὑ-
πὸ

ζωῆς αἰωνίου... Ἰδοὺ λοιπόν, ἀδελφὲ, ὁπῶς ἐφρονιω-
„θῆς ἀπὸ τὸν Θεόν, καὶ ἐπροωρίσθης, καὶ ἐδικαιω-
„θῆς, καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον ἀνεκαλέσθης, διὰ τῆς εἰς
„Χριστὸν Πίστεως, καὶ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος". (Λόγ.
κς'. Σελ. 140.) Ὅθεν ἀπὸ δεῦ μόνη εἰς τοὺς πα-
ρὰ τοῦ Θεοῦ προορισθέντας ἀνθρώπους, πάρεξ τὸ νὰ
συμφωνήσουν καὶ αὐτοὶ μὲ τὸ εἰκόνας Θέλημα, εἰς τὸ
προορίσαν αὐτοὺς ἀγαθὸν Θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἤτοι τὸ νὰ
ἀκολουθήσουν καὶ αὐτοὶ διὰ τῆς ἔργων εἰς τὸν παρὰ τοῦ
Θεοῦ Προορισμόν τους, πιστεύοντες εἰς τὸν Χριστὸν, φυ-
λάττοντες τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, ἀπέχοντες ἀπὸ κά-
θε ἁμαρτίαν, καὶ ἐργαζόμενοι τὰς ἀρετάς. Οὕτω δεί-
κνυνται προωρισμένοι· οὕτω γίνονται κληρονόμοι τῆς
τοῦ Θεοῦ βασιλείας· διότι, ὅσοι δεν συμφωνήσουν μὲ
τὸ Θέλημά τους εἰς τὸ προορισικὸν Θέλημα τοῦ Θεοῦ, καὶ
δεν ἀκολουθήσουν διὰ τῆς ἔργων εἰς τὸν παρὰ Θεοῦ
Προορισμόν τους, μὴ πιστεύοντες εἰς τὸν Χριστὸν, μηδὲ
φυλάττοντες τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, οὗτοι ἐκπίπτουσιν
ἀπὸ τὸν παρὰ τοῦ Θεοῦ γενόμενον ἀπ' αἰῶνος προορισ-
μόν τους, καὶ ὑστεροῦνται καὶ στὴν ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ δίδο-
μένην τοῦ Θεοῦ χάριν, καὶ στὴν ἐν τῇ μελλούσῃ δοθη-
σομένην δόξαν· καὶ ἁπλῶς, οἱ μὴ ἀπέχοντες ἀπὸ
τὰς κακίας, μηδὲ ἐργαζόμενοι τὰς ἀρετὰς, αὐτοὶ νὰ
γένουν προωρισμένοι, γίνονται ἀποδεδοκιμασμένοι, ὄχι
ἀπὸ μέρος τοῦ Θεοῦ· μὴ γένοιτο! ὁ γὰρ Θεὸς ἐχάρι-
σεν εἰς αὐτοὺς ὅλα τὰ ἱκανὰ μέσα, καὶ, διὰ τῆς φυ-
σεως, καὶ διὰ τῆς χάριτος, εἰς τὸ νὰ σωθοῦν, καὶ νὰ
ἐπιτύχουν τὸν παρὰ τοῦ Θεοῦ προορισμόν τους· ἀλλὰ ἀ-
πὸ μέρος ἐδικόν τους· διότι, ὅτι αὐτοὶ μὴ θελήσαντες
νὰ μεταχειρισθοῦν τὰ μέσα ταῦτα καλῶς, ἀλλὰ κακῶς
μεταχειρισάμενοι τὸ ἐδικόν τους αὐτεξούσιον, ἀπέτυχον
τοῦ θείου Προορισμοῦ, καὶ τῆς αἰωνίου κληρονομίας τῶν ἀ-
γαθῶν, αὐτὸν εἶπεν, ἀπέτυχον τὸ τέλος ἐκεῖνο, διὰ
τὸ ὁποῖον ἐδημιουργήθησαν.

Ὅθεν ἀρέσκομαι πολλὰ ἐκεῖνο ὁποῦ εἶπε προφρόνως
καὶ σοφῶς ὁ πολυμαθὴς Γεωργιος ὁ Κορέσιος· ὅτι
καλῶς ἀκολουθεῖ εἰς τὰ τῆς φύσεως φράγματα· ἔτζι
ἀκολουθεῖ καὶ εἰς τὰ τῆς χάριτος· καὶ καθὼς εἰς τὰ φυ-
σικὰ, καθ' ὑπόθεσιν εἰς τὸ νὰ κάμῃ καρπὸν σῦκα δένδρον, χρειάζονται διὰ νὰ σωθοῦν, καὶ χῶνος, καὶ
τόπος, καὶ βροχαὶ, καὶ εὐκρασία ἀέρων, καὶ πολλαὶ
ἄλλαι περιστάσεις φυσικαὶ· παρομοίως καὶ εἰς τὰ τῆς
χάριτος, καθ' ὑπόθεσιν εἰς τὸ νὰ ἐπιτύχῃ ὁ ἄνθρω-
πος τοῦ παρὰ Θεοῦ προορισμοῦ του, χρειάζεται νὰ θελή-
σῃ καὶ αὐτὸς νὰ κοπιάσῃ, καὶ νὰ ἀγωνισθῇ εἰς τὸ νὰ
φυλάξῃ τὸν ἑαυτόν του ἀπὸ τὰ κακὰ, εἰς τὸ νὰ ἐρ-
γάζεται τὰς ἀρετὰς, καὶ ἁπλῶς εἰς τὸ νὰ διαμένῃ
πάντοτε ἐν τῷ καλῷ, καὶ ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι·
διότι, καθὼς τὰ φυσικὰ δεν ἔρχονται εἰς τέλος
πρόσφορον, ἐὰν μὴ σωθοῦν καὶ αἱ ἔξωθεν περισπά-
σεις· ἔτζι καὶ τὰ τῆς χάριτος δεν λαμβάνουν τέλος
πρόσφορον, ἐὰν μὴ σωθῇ καὶ ἡ τοῦ ἀνθρώπου προαί-
ρεσις. Συμπεραίνεται λοιπὸν ἐκ τῆς ἱερημένων, ὅτι ὁ
Προορισμὸς νοεῖται διπλῶς, καθολικῶς, καὶ μερικῶς·
ὁ Προορισμὸς μὲν καθόλου εἶναι ἀπὸ μέρος τοῦ Θεοῦ,
καθ' ὅτι ὁ Θεὸς διὰ μόνην στὴν φυσικὴν τοῦ ἀγαθότητα
ἀπὸ τοῦ αἰῶνος μὲ τὸ ὡρισμένον του Θέλημα προώρι-

σε νὰ δημιουργήσῃ ὅλους κοινῶς τοὺς ἀνθρώπους, νὰ τοὺς
σωτηρώσῃ διὰ τῆς χάριτος τοῦ μονογενοῦς του Υἱοῦ, καὶ
νὰ τοὺς κάμῃ κληρονόμους τῆς βασιλείας του, καθὼς ὁ
Παῦλος βοᾷ· „ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι".
(α'. Τιμοθ. β'. 4.) Μερικὸς δὲ Προορισμὸς εἶναι, ἀ-
πὸ μέρος τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, οἵτινες θέλουν καὶ
αὐτοὶ νὰ συμφωνήσουν τὸ θέλημά τους εἰς τὸ προηγημέ-
νον θέλημα τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀγωνίζονται νὰ φυλάττουσι
τὰς ἐντολάς του, καὶ νὰ ἐπιτύχουν τὸν παρὰ τοῦ Θεοῦ
προορισμόν τους· ὁ δὲ προορισμὸς οὗτος καλεῖται καὶ ἐκ-
λογὴ· καθ' ὃ, τι μερικοὶ μόνον ἀπὸ τοὺς πολλοὺς θέλ-
ουν καὶ ἀκολουθοῦν εἰς αὐτὸν, κάμνοντες τὸ θέλημα τοῦ
Θεοῦ, οἵτινες διὰ τοῦτο λέγονται καὶ ἐκλεκτοὶ, καθὼς
εἶπεν ὁ Κύριος· „Πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοὶ, ὀλίγοι δὲ
„ἐκλεκτοί". (Ματθ. κ'. 16.)

Σημειώσαι δὲ, ὅτι ὁ Ἀπόστολος ἐδῶ ὁμιλεῖ, ὡς
νομίζω, περὶ τοῦ μερικοῦ Προορισμοῦ· εἶπε γάρ, ὅτι
„τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν·
„καὶ προώρισε συμμόρφους τῆς εἰκόνος τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ".
Τούτων οὕτως ἱερημένων, θαυμάζω πῶς μερικοὶ ἀπὸ
τοὺς ἐδικούς μας νεωτέρους Θεολόγους, εἶπον ὅτι ὁ Προο-
ρισμὸς δεν εἶναι προηγούμενον θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ
ἑπόμενον· ἐπειδὴ καὶ ὁ Θεὸς λέγουσι, διὰ τοῦτο προοι-
ρίζει τοὺς δικαίους, διὰ τί προγνωρίζει τὰ καλὰ ἔργα
ὁποῦ ἔχουν νὰ κάμουν· ἐκινήθησαν δὲ νὰ εἰποῦν αὐτὸ,
διὰ νὰ φύγουν ἐκεῖνο ὁποῦ λέγουσιν οἱ Καλβῖνοι, δηλα-
δὴ ὅτι ὁ Θεὸς προορίζει τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὸ νὰ ἀ-
πολαύσουν στὴν βασιλείαν του, καὶ χωρὶς νὰ κάμουν κα-
λὰ ἔργα· καὶ ζητοῦντες νὰ φύγουν τὸ σῦκα ἄσπρον, ἔπε-
σον εἰς ἄλλο ἄσπρον. Διότι, στὶ, ἐὰν εἴπωμεν, ὅτι διὰ
τὰ καλὰ ἔργα τῆς δικαίων προώρισεν ὁ Θεὸς νὰ δημι-
ουργήσῃ, καὶ νὰ σώσῃ αὐτούς, λοιπὸν δεν εἶναι προη-
γουμένη αἰτία τῆς δημιουργίας καὶ σωτηρίας αὐτῆς ἡ τοῦ
Θεοῦ ἀγαθότης καὶ Θέλησις· ἀλλ' εἶναι τὰ καλὰ ἔργα
τῆς δικαίων· ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ ἀγαθότης καὶ Θέλησις εἶ-
ναι ἑπομένη, καθ' ὃ, τι ἐκ τῆς ἔργων αὐτῆς ἐκινήθη
νὰ τοὺς δημιουργήσῃ, καὶ νὰ τοὺς σώσῃ. Τοῦτο δὲ πόσον
εἶναι ἄσπρον, τίς δεν τὸ βλέπει; Ἔπειτα, αὐ διὰ τὰ
καλὰ ἔργα τῆς δικαίων προώρισεν ὁ Θεὸς νὰ δημιουρ-
γήσῃ, καὶ νὰ σώσῃ τοὺς δικαίους· ἔπρεπεν ἐκ τοῦ ἀ-
κολουθοῦ, καὶ διὰ τὰ κακὰ ἔργα τῆς ἁμαρτωλῶν νὰ ἐμ-
ποδίσῃ ὁ Θεὸς ἀπὸ τὸ νὰ προορίσῃ εἰς τὸ νὰ δημιουρ-
γήσῃ, καὶ νὰ καλέσῃ εἰς στὴν βασιλείαν του τοὺς ἁμαρ-
τωλούς· ἀλλὰ μὴν, καθὼς διὰ τὰς κακίας τῆς ἁμαρ-
τωλῶν δεν ἐμποδίσθη ὁ Θεὸς ἀπὸ τὸ νὰ προορίσῃ
ἀπ' αἰῶνος εἰς τὸ νὰ δημιουργήσῃ τοὺς ἁμαρτωλούς, καὶ
νὰ τοὺς καλέσῃ εἰς στὴν βασιλείαν του· ἔτζι ἐκ τοῦ
ἐναντίου, εἶπε διὰ τὰς ἀρετὰς τῶν δικαίων προηγουμέ-
νως δεν ἐκινήθη ὁ Θεὸς νὰ προορίσῃ αὐτοὺς ἀπ' αἰῶ-
νος εἰς τὸ νὰ τοὺς δημιουργήσῃ, καὶ νὰ τοὺς σώσῃ.

Ἡ ἀλήθεια λοιπὸν εἶναι αὐτή· ὅτι ὁ Θεὸς ἀπ' αἰῶ-
νος προεγίνωσκε ναὶ καὶ τὰ καλὰ ἔργα ὁποῦ ἔμελλον νὰ
κάμουν οἱ δίκαιοι, καὶ τὰ κακὰ ἔργα ὁποῦ ἔμελλον νὰ
κάμουν οἱ ἁμαρτωλοί· ἀλλ' ὅμως, εἶπε διὰ τὰ καλὰ ἔρ-
γα τῆς δικαίων αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ, προώρισε νὰ δημιουρ-
γήσῃ, καὶ νὰ σώσῃ αὐτούς· οὔτε διὰ τὰ κακὰ ἔργα
τῆς ἁμαρτωλῶν αὐτὰ καθ' αὐτὰ, ἐμπόδισθη ἀπὸ τὸ νὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πὸ Θεοῦ προορισθέντες γίνονται κατὰ χάριν, μὲ τὸ νὰ χρηματίζουν καὶ αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ (1). Πρωτότοκος δὲ εἶναι ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς ὁ Χριστὸς κατὰ τὴν ἔνσαρκον Οἰκονομίαν· ἐπειδὴ κατὰ τὴν Θεότητα δὲν εἶναι πρωτότοκος, ἀλλὰ μονογενής· διότι, ἐπειδὴ ἡ ὑπὸ τοῦ Υἱοῦ προσληφθεῖσα ἀνθρωπίνη σὰρξ, ἐχρίσθη μὲ τὴν παρουσίαν ὅλου τοῦ χρίοντος Θεοῦ, καθὼς εἶπεν ὁ Θεολόγος Γρηγόριος (2)· καὶ ἔγινεν ἀπαρχὴ ἡμῶν, καὶ ἐπειδὴ ἐν τῷ Χριστῷ ἡγιάσθη ἡ κατάκριτος ἡμῶν φύσις, διὰ τοῦτο πρεπόντως, πρωτότοκος μὲν, εἶναι ὁ Χριστὸς, ἡμεῖς δὲ, ἀδελφοὶ αὐτοῦ χρηματίζομεν. Ὁ δὲ Νύσσης Γρηγόριος „πρωτότοκος λέγει, ὅτι „ἔγινεν ὁ Χριστὸς ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς ἰδιαίτερον διὰ τὸ Βαπτίσματος· καθ' ὅτι αὐτὸς προ„γεννηθεὶς ἐν τῷ ὕδατι, ἐξ οὗ τὰς ὠδῖνας ἡ πτῶσις τῆς πεπλανημένης ἐμαιώσατο, δι' οὗ τοὺς συμ„μετασχόντας αὐτῷ τῆς ὁμοίας γεννήσεως, ἀδελφοὺς ἑαυτοῦ ποιεῖ, καὶ πρωτότοκος γίνεται „τῶν μετ' αὐτὸν γεννωμένων ἐκ τοῦ ὕδατός τε καὶ τοῦ Πνεύματος". (Λόγ. γ'. κατ' Εὐνομίου). Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „πρωτότοκος πάσης κτίσεως". (Κολ. α'. 15.)

„Οὓς δὲ ἐκάλεσε, τούτους καὶ ἐδικαίωσε".

Ἐδικαίωσεν ὁ Θεὸς ἐκείνους ὁποῦ ἐκάλεσε διὰ μέσου τοῦ λουτροῦ τῆς ἀναγεννήσεως τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος, καθαρίσας τούτους δι' αὐτοῦ ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας, καὶ δικαίους ποιήσας.

„Οὓς δὲ ἐδικαίωσε, τούτους καὶ ἐδόξασε".

Πῶς τοὺς δικαιωθέντας ὁ Θεὸς ἐδόξασε; μὲ τὸ νὰ ἁγίωσεν αὐτοὺς τῆς θείας χαρίτος, καὶ μὲ τὸ νὰ ἐχάρισεν εἰς αὐτοὺς ὅλα τὰ ἄλλα χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος (3).

31. „Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; εἰ ὁ Θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡ„μῶν";

Βλέπεις, ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι φανερώτατα ἐδῶ ἐπαράστησεν ὁ Ἀπόστολος ὅτι πρὸς τοὺς θλιβομένους Χριστιανοὺς λέγει ταῦτα; τοιαῦτα γὰρ φαίνεται νὰ τοὺς λέγῃ· ἴσως ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ εἰς καιρὸν ὁποῦ εἴμεθα ἐχθροὶ τοῦ Θεοῦ, ἠξιώθημεν νὰ λάβωμεν ἀπὸ αὐτὸν, τόσα μεγάλα ἀγαθὰ, πόσῳ μᾶλλον ὕστερα ἀφ' οὗ ἐδικαιώθημεν, καὶ ἐδοξάσθημεν, καὶ ἐγίναμεν φίλοι Θεοῦ,

---

δημιουργήσῃ αὐτὸς καὶ νὰ τοὺς καλέσῃ εἰς τὴν βασιλείαν του· ἀλλὰ διὰ μόνην τὴν ἄπειρον καὶ φυσικὴν του ἀγαθότητα, καὶ θέλησιν, ἀπ' αἰῶνος ὡρίσθησε νὰ δημιουργήσῃ, καὶ νὰ καλέσῃ εἰς τὴν βασιλείαν του καὶ τοὺς δικαίους, καὶ τοὺς ἁμαρτωλούς· ἀλλ' οἱ μὲν δίκαιοι, μὲ τὸ νὰ ἐσυμφώνησαν τὴν θέλησίν του, καὶ ἠκολούθησαν εἰς τὴν θέλησιν αὐτὴν τοῦ Θεοῦ, ἐπέτυχον τῆς Βασιλείας του· οἱ δὲ ἁμαρτωλοὶ, μὲ τὸ νὰ μὴ θελήσουν νὰ συμφωνήσουν καὶ νὰ ἀκολουθήσουν εἰς τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ, ἐξέπεσον τῆς Βασιλείας του.

(1) Διὰ τῶν λόγων τούτων φαίνεται ὁ ἱερὸς Θεοφύλακτος, ὅτι ἐννοεῖ τὴν εἰκόνα τοῦ Υἱοῦ κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, καὶ ὄχι κατὰ τὴν Θεότητα, καθ' ὅτι χωρὶς τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ, δὲν ἠδύναντο νὰ γένουν Υἱοὶ Θεοῦ οἱ προορισθέντες. Ἀλλὰ καὶ ὁ θεῖος Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας, καὶ ὁ Οἰκουμένιος, κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα νοοῦσι τὴν εἰκόνα ταύτην· ὁ γὰρ Οἰκουμένιος λέγει, ὅτι ὅπερ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ κατὰ φύσιν ἦν ἐν τῇ ἐνανθρωπήσει, ἦτοι ὡς Ἅγιος, τοῦτο καὶ οἱ προορισθέντες ἔγιναν κατὰ χάριν, ἐπειδὴ κατὰ τὴν οἰκονομίαν, σύμμορφοι καὶ ἀδελφοὶ τοῦ Υἱοῦ οἱ ἀνθρωποι ἐγένοντο. Ὁ δὲ Κύριλλος λέγει· „καθὼς εἰκόνα „τοῦ χοϊκοῦ, ἤτοι τὸν Ἀδὰμ, τὴν ἐν παρακοῇ καὶ „ἁμαρτίαις ζωὴν εἰναί φαμεν· οὕτως εἰκόνα τοῦ ἐπου„ρανίου, τουτέστι τὴν ἐν ἁγιασμῷ ζωὴν, καὶ τὴν „πρὸς παῦσιν ἁμώμητον πολιτείαν". Ὁ δὲ Μέγας Ἀθανάσιος ἐν τῷ πρὸς Σεραπίωνα, καὶ ὁ Βασίλειος ἐν τῷ ε'. κατ' Εὐνομίου, εἰκόνα τοῦ Υἱοῦ νοοῦσι, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· ὁ δὲ Θεοδώρητος εἰκόνα τοῦ Υἱοῦ λέγει, τὸ σῶμά του, μὲ τὸ ὁποῖον ἔχει νὰ γένῃ σύμμορφον τὸ σῶμα τῶν προωρισμένων, ὡς εἶπε πρὸς Φιλιππ. Κεφ. γ'. ὁ Ἀπόστολος· „ὃς μετασχηματίσει „τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐ„τὸ σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ".

(2) Λόγ. β'. περὶ Υἱοῦ. Ὅρα δὲ καὶ ὁλόκληρον τὸ ῥηθὲν τοῦ Ἁγίου εἰς τὸ α'. Κεφ. τῆς πρὸς Ρωμ. σὺν τῷ στίχ. ι'. εἰς τὴν λέξιν, Ἰησοῦ Χριστοῦ.

(3) Τὸ, ἐδόξασεν, ὁ μὲν Χρυσόστομος, καὶ ὁ Θεοφύλακτος, καὶ ὁ Θεοδώρητος, καὶ ὁ Ἀμβρόσιος, καὶ ὁ Ἱερώνυμος ἐκλαμβάνουσιν ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ, τῷ λόγῳ δηλαδὴ τῆς ὑοθεσίας· ὁ δὲ Ὠριγένης ἐκλαμβάνει τοῦτο ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ· ἤτοι γὰρ ὁ Προορισμὸς περιέχει, κλῆσιν, δικαίωσιν, καὶ δόξαν (παρὰ Κορεσίῳ.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Θεῦ, θέλομεν ἀξιωθῆμεν νὰ λάβωμεν ἀπὸ αὐτὸν ἀγαθὰ μεγαλήτερα; Καὶ αὖ ὁ Θεὸς ἦναι βοηθὸς εἰς ἡμᾶς, ποῖος θέλει δύρεθῆ νὰ μᾶς ἐναντιωθῆ; βέβαια ἐδεὶς· διὰ τί, κἂν ὅλη ἡ οἰκυμένη συνωθῆ κατ' ἐπάνω μας, ἐξάπαντος ἡ τῦ Θεῦ σοφία θέλει μεταχειρίσει ὅλων ἐκείνων τὴν καθ' ἡμῶν τῆς οἰκυμένης ἐπανάστασιν, εἰς σωτηρίαν ἐδικήν μας καὶ δόξαν.

32. „Ὃς γε τῦ ἰδίυ Υἱῦ ὐκ ἐφείσατο· ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτὸν, πῶς ὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσεται“;

Ἀφίνω, λέγει, ὅλα τὰ ἄλλα ἀγαθὰ ὁπῦ μᾶς ἐχάρισεν ὁ Θεὸς, τὰ ὅσα προλαβόντως εἶπα· ἤγεν ὅτι μᾶς ἐκάλεσεν, ὅτι μᾶς ἐδικαίωσε, καὶ ὅτι μᾶς ἐδόξασε· καὶ τῦτο μόνον λέγω, ὅτι σοχάσθε Χεισιανὲ, ὅτι ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ, τὸν ἴδιόν τε Υἱὸν, ἤγεν τὸν μονογενῆ, τὸν ἀγαπητὸν, τὸν φυσικῶς ἀπὸ τὴν οὐσίαν τε γεννηθέντα (ἐπειδὴ εἶναι καὶ κατὰ χάριν θεοὶ υἱοὶ αὐτῦ διὰ μέσυ τῦ Ἁγίυ Βαπτίσματος) αὐτὸν, λέγω, τὸν τόσον ἀκριβὸν, καὶ ἀγαπητόν τε Υἱὸν δὲν ἀκριβολόγθη, ἔτε ἐλυπήθη, (τῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ, ἐφείσατο) ὁ αὔταρχος Πατὴρ· ἀλλὰ διὰ τὴν ἀγάπην τὴν ἐδικήν μας τὸν παρέδωκε· ἢ ὄχι διὰ σῦα, ἢ διὰ δέκα, ἢ διὰ ἑκατὸν, ἀλλὰ διὰ ὅλυς ὁμῦ τὺς ἀνθρώπυς, καὶ δυσγενεῖς, καὶ δυσγενεῖς, καὶ ἐνδόξυς, καὶ δυπελεῖς, καὶ ἀχαρίστυς, καὶ βλασφήμυς, καὶ ἐχθρύς τε· καὶ ὄχι ἁπλῶς τὸν παρέδωκεν, ἀλλ' εἰς σφαγὴν, καὶ θάνατον σταυρικὸν καὶ ἄτιμον (1). Καὶ λοιπὸν πῶς πόρα ὁ αὐτὸς Θεὸς, ὁ τοσῦτον ἡμᾶς ἀγαπήσας, πῶς δὲν θέλει χαρίσει εἰς ἡμᾶς μαζὶ μὲ τὸν Υἱόν τε καὶ ὅλα τὰ πάντα; διὰ τί ἐκεῖνος ὁπῦ ἔδωκε διὰ λόγυ μας, ἐχθρὺς ὄντας, τὸν Δεσπότην τῦ Κόσμυ, πῶς δὲν θέλει δώσει εἰς ἡμᾶς φίλυς ἤδη ὄντας, τὰ τῦ Κόσμυ κτήματα καὶ ὑπάρχοντα; ὥστε, ἐπειδὴ δὲν μᾶς πᾶ δίδει, φανερὸν εἶναι ὅτι δὲν μᾶς συμφέρει, καὶ διὰ τῦτο δὲν μᾶς πᾶ δίδει. Λοιπὸν ἐσὺ Χεισιανὲ, ὁπῦ θλίβεσαι διὰ τὸν Χεισὸν, μὴ ζητῆς τὴν αἴτεσιν, διὰ τί δὲν σοι συμφέρει· ἐπειδὴ ἐὰν σοι συμφέρον, ἤθελες τὴν λάβῃς πρὸ τῦ, ἢ καὶ πόρα θέλεις τὴν λάβῃς, ἐὰν ἦναι συμφέρον σε.

33. „Τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν Θεῦ“;

Ἐπειδὴ μαζὶ μὲ τὰς ἄλλας πειρασμὺς ὁπῦ ἐλάμβανον οἱ τότε ἐξ Ἰουδαίων Χεισιανοὶ, ὠνειδίζοντο, καὶ ὑβρίζοντο πρὸς τῦτοις ἀπὸ τὺς ὁμοφύλυς των Ἰουδαίυς, πῶς εἶναι δύμεταβλητοι, καὶ δύκολως ἐγύριζον εἰς τὸν Χεισιανισμόν· διὰ τῦτο λέγει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος εἰς αὐτὺς· ὅτι ὁ Θεὸς σᾶς ἐδιάλεξεν ἀπὸ τὺς ἄλλυς Ἑβραίυς, καὶ ποῖος λοιπὸν θέλει κατηγορήσει τὴν ἐκλογὴν, καὶ τὸ διάλεγμα αὐτὸ τῦ Θεῦ; Καὶ ἐὰν σῦας ἄνθρωπος τεχνίτης, καὶ ἔμπειρος, διαλέξῃ κάνενα πρᾶγμα τῆς τέχνης του, τινὰς δὲν διρίσκεται διὰ τῦτο νὰ τὸν κατηγό-

(1) Τὰ αὐτὰ χεδὸν μὲ τὸν Παῦλον λέγει καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης ἐν εἰς φησιν· „Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν Κόσμον, ὥστε τὸν Υἱὸν αὐτῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον“. (Ἰωαν. γ'. 16.) Λέγει δὲ ὁ Νύσσης Γρηγόριος· „Ἡ μὲν Ἐκκλησία πιστεύει τὸν ἀληθινὸν Πατέρα, ἀληθῶς εἶναι Υἱὸν Πατέρα ἰδίυ, καθὼς φησιν ὁ Ἀπόστολος, ὐκ ἄλλα ἑπτά· ἅπαξ γὰρ εἴ τινι τῶν Ἐπιστολῶν ἀπεφήνατο· „ὃς γε τῦ ἰδίυ Υἱῦ ὐκ ἐφείσατο· ἀντιδιαστέλλων τῇ τῦ ἰδίυ προσηγορίᾳ, πρὸς χάριν, καὶ οὐ φύσιν τῆς ὑιοθεσίας ἠξιωμένυς“. (Λόγ. β'. κατ' Εὐνομίυ). Λέγει δὲ καὶ ὁ Ἀλεξανδρείας Κύριλλος· „τί γὰρ ἔσται τὸ παρήμιν ἰσοσάσιον τῷ Θεῷ καὶ Πατρί; ἐδόθη γὰρ ὑπὲρ ἡμῶν τὸν ἴδιον Υἱὸν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύσας εἰς αὐτὸν, μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον· μονονυχὶ καὶ τῆς αὐτῷ προσηκούσης ἀφιέντος φιλοτιμίας“. (Βιβλ. δ'. τῦ Γλαφυρῶν, ἐν ᾧ περὶ τῆς ἀμαλέως γίνεται λόγος) Καὶ πάλιν λέγει ὁ αὐτὸς· „Εἰ γάρ τι καὶ ἀνθρώπινον εἰπεῖν εἰς ἀπόδειξιν τῶν νοημάτων ἐναργὴ, κατεδάκνετο τρόπον τινὰ πέμπων εἰς θάνατον δι' ἡμᾶς τὸν Υἱὸν ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ, εἰ καὶ ἤδει πεισόμενον τῷ λυτρύμενον ἐδέν· ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ἦν ἀπαθὴς ὡς Θεὸς· ὅμως δ' οὖν τὸ ἐκ τῦ θανάτου χρήσιμον ἐνόησε, τὴν ἀπάντων φημὶ σωτηρίαν καὶ ζωὴν, τῆς Πατρικῆς φροντίσης φιλοτεχνίας ἡμέλει. διὸ δὴ καὶ Παῦλος αὖθις ἀπεθαύμαζε λέγων· „ὅς γε τῦ ἰδίυ Υἱῦ ὐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν· ἐπὶ τίνι δ' ἂν χρείᾳ τὸ δικαίως τὸ θαῦμα τῆς εἰς ἡμᾶς ἀγάπης τῦ Θεῦ καὶ Πατρὸς, εἰ μήτι καὶ τῷ ἀβλαβῶν ἔδοξεν ὑπομένειν, παραδοὺς ὑπὲρ ἡμῶν τὸν ἴδιον Υἱόν; τοῦτο γάρ τοι νοεῖν ἡμᾶς ἀναπείθει, τὸ, ὐκ ἐφείσατο, λέγων ὁ Παῦλος· ὅπερ ὐκ ἂν ἐπὶ τοῖς τυχοῦσι ῥηθεῖη ποτέ, ἀλλ' ἐπὶ μόνοις τοῖς μεγάλου τινὸς καταναλισκομένοις πράγμασι“. (Βιβλ. ἀ. τῷ Γλαφυρῶν, ἐν ᾧ περὶ τῦ Ἀβραὰμ, καὶ Ἰσαὰκ λέγει).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γορήση, ὅταν ὁ παντεχνήμων, καὶ ἀπειρόσοφος Θεὸς διαλέγῃ, ποῖος θέλει δύνεθῇ νὰ τὸν κατηγορήσῃ; βέβαια ἀδείς.

„Θεὸς, ὁ δικαιῶν".

34. „Τίς ὁ κατακρίνων; Χριστὸς ὁ ἀποθανὼν, μᾶλλον δὲ ἐγερ-
„θεὶς ἐκ νεκρῶν".

Δεν εἶπεν ὁ Παῦλος, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ὁποῦ ἐσυγχώρησε τὰ ἁμαρτήματά μας· ἀλλ' εἶπε τὸ πολὺ μεγαλήτερον, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ὁπὲ μᾶς ἔκαμε δικαίους. Ἂς μὴ φοβώμεθα λοιπὸν, Χριστιανοὶ, μήτε ἐκείνους ὁπὲ μᾶς πειράζωσι, μήτε ἐκείνους ὁπὲ μᾶς ὑβρίζωσι, καὶ ὀνειδίζουν· ὁ Θεὸς γὰρ εἶναι ἐκεῖνος ὁπὲ μᾶς ἐδικαίωσε· καὶ ἐκεῖνος δὲ ὁπὲ ἀπέθανε διὰ λόγου μας, μᾶλλον δὲ καὶ ὁπὲ ἀνέστη ἀπὸ τοὺς νεκροὺς διὰ τὴν ἀγάπην μας, εἶναι ὁ Χριστὸς, ὁ γνήσιος Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Καὶ λοιπὸν ποῖος θέλει καταδικάσει ἡμᾶς, ὁπὲ ἠξιώθημεν νὰ λάβωμεν τὴν τοσαύτην δόξαν;

„Ὃς ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ· ὃς ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν".

Τὸ ἐντυγχάνει, θέλει νὰ εἰπῇ, πρεσβεύει, καὶ παρακαλεῖ. Διὰ νὰ δείξῃ λοιπὸν ὁ Παῦλος τὴν ὑπερβολικὴν ἀγάπην, ὁπὲ ἔχει ὁ Χριστὸς εἰς ἡμᾶς, εἶπε τοῦτο· ὅτι καὶ μ' ὅλον ὁπὲ ὁ Δεσπότης μας Χριστὸς ἐτελείωσεν ὅλην τὴν σαρκικὴν οἰκονομίαν, δὲν ἔπαυσεν ὅμως καὶ τὴν φιλάνθρωπον κλίσιν, καὶ ἀγαπητικὴν διάθεσιν, ὁπὲ ἔχει εἰς ἡμᾶς τοὺς Χριστιανοὺς τώρα· ἀλλὰ πρεσβεύει, καὶ παρακαλεῖ διὰ λόγου μας τὸν ἄναρχόν του Πατέρα. Τὸ δὲ νὰ πρεσβεύῃ, καὶ νὰ παρακαλῇ ὁ Χριστὸς διὰ λόγου μας, τοῦτο δὲν φέρει καμμίαν ἐλάττωσιν τῆς θείκης δόξης αὐτοῦ καὶ μεγαλειότητος, ὄχι· διὰ τί ὁ Παῦλος πρότερον εἶπεν, ὅτι ὁ Χριστὸς ἔστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, (τὸ ὁποῖον εἶναι δηλωτικὸν τῆς θείκης του μεγαλειότητος) ὕστερον εἶπε τὸ, ἐντυγχάνει· θέλοντας νὰ φανερώσῃ μὲ τοῦτο, ὄχι ἄλλοτι, ὡς εἴρηται, παρὰ τὴν ἀγάπην ὁπὲ ἔχει ὁ Χριστὸς εἰς ἡμᾶς. Ἐπειδὴ καὶ διὰ τὸν Πατέρα εἶπεν ὁ αὐτὸς Παῦλος, ὅτι παρακαλεῖ ἡμᾶς διὰ μέσου τοῦ Ἀποστόλου· „ὡς τοῦ Θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν". (β'. Κορ. ε'. 20.) Ἀράγε δὲ ὠλιγόσωσεν ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς διὰ τί παρακαλεῖ; ὄχι· ἀλλ' ἐξάπαντος τοῦτο εἶναι παρασκευὴ τῆς ἀῤῥήτου κηδεμονίας, καὶ ἀγάπης ὁπὲ ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ ἔχει εἰς ἡμᾶς. Μερικοὶ δὲ τὸ „ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν" ἔτζι ἐνόησαν· ὅτι, ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς τὸ σῶμα φορεῖ, καὶ δὲν τὸ ἀπέβαλεν ὅταν ὠνελήφθη, ὡς οἱ Μανιχαῖοι φλυαροῦσιν, αὐτὸ τὸ νὰ φορῇ σῶμα, τοῦτο εἶναι μία πρεσβεία, καὶ δέησις πρὸς τὸν Πατέρα διὰ ἡμᾶς, διὰ τὶ βλέποντας αὐτὸ ὁ Πατὴρ, ἐνθυμίζεται τὴν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἀγάπην, διὰ τὴν ὁποίαν ἐφόρεσε σῶμα ὁ ἀγαπητὸς τοῦ Υἱὸς, καὶ ἔτζι κλίνει εἰς συμπαθείαν, καὶ ἔλεος (1). Ταῦτα δὲ λέγει ὁ Παῦλος, καθὼς πολλάκις εἶπον, διὰ νὰ παρηγορήσῃ τοὺς θλιβομένους Χρι-

στια-

(1) Ὁ δὲ Φώτιος λέγει, ὅτι ἡ δύκη ἐκείνη, καὶ παράκλησις ὁπὲ ἔκαμε πρὸ τοῦ πάθους ὁ Κύριος πρὸς τὸν Πατέρα, εἰπὼν διὰ τοὺς Ἀποστόλους, καὶ ὅλους τοὺς μέλλοντας πιστεῦσαι· „Πάτερ Ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν „τῷ ὀνόματί σου, οὓς δέδωκάς μοι. Καὶ, ἁγίασον αὐ„τοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου· καὶ ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ, „οὐ περὶ τοῦ Κόσμου ἐρωτῶ". (Ἰωαν. ιζ'.) Αὐτὰ λέγω ἡ δύκη καὶ παράκλησις τοῦ Κυρίου, ἀγαλλιάσεως καὶ ἐρίσεθη μίαν φοράν, ἔχει ὅμως τόσην δύναμιν καὶ ἰσχύν, ὁποῦ πάντοτε ἐνεργεῖ καὶ τελειόνει τὰ τῆς ἐντυχίας τοῦ Κυρίου. Ὁ δὲ Ἀλεξανδρείας Κύριλλος λέγει, ὅτι ἐπειδὴ καὶ ὁ Χριστὸς εἶναι Ἀρχιερεὺς αἰώνιος, κατὰ τὸ „σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα", (Ψαλμ. ρθ'. 5.) ὡς ἄνθρωπος δηλαδὴ· τοῦ δὲ Ἀρχιερέως εἶναι ἴδιον τὸ πρὸς Θεὸν μεσιτεύειν, καὶ εὐχεσθαι ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, διὰ τοῦτο καὶ περὶ αὐτοῦ εἶπεν ὁ Παῦλος, ὅτι ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ παρακαλεῖ. Ὁ δὲ Προκόπιος λέγει, ὅτι συγκαταβάσεως ῥήματα εἶναι τὰ λόγια ταῦτα τοῦ Παύλου, τὸ „ὃς ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ Πατρὸς" καὶ ἡ ἐντυχία τοῦ Κυρίου καὶ παράκλησις· ὡσανεὶ ὁποῦ ὁ Θεὸς, ἔπε ἐν τόπῳ εἶναι, ἵνα ἔχῃ δεξιὰ, ἔπε χρηάζεται τὴν ὑπὲρ ἡμῶν τοῦ μονογενοῦς ἐντυχίαν· (Τόμ. β'. τῆς Ὀκταδύχ. σελ. 807.) Ὁ δὲ Μέγας Βασίλειος ἑρμηνεύων τὸ „ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ" λέγει· „Παύλου „ἐν Πνεύματι διαμαρτυρομένου περὶ Χριστοῦ, ὅτι ἐ„στιν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ . . . οἶμαι τὴν μὲν ἑάσιν, καὶ „τὴν καθίδρυσιν, τὸ πάγιον τῆς φύσεως καὶ παντε„λέσιμον ὑποφαίνειν· καθ' ὃ καὶ ὁ Βαρούχ τὸ ἀκίνη„τον, καὶ ἀμετάθετον τῆς τοῦ Θεοῦ διεξαγωγῆς ἐνδεικνύ„μενος ἔφη τῷ „σὺ καθήμενος εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ἡ„μεῖς ἀπολλύμενοι εἰς τὸν αἰῶνα· τὴν δεξιὰν δὲ χώ„ραν δηλοῖ, τὸ τῆς ἀξίας ὁμότιμον". (Κεφ. ε'. περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.) Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς". (Ἑβρ. α'. 3.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σιανὲς, καὶ διὰ νὰ δείξῃ εἰς αὐτὲς, ὅτι καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα διὰ λόγε μας παρακαλεῖ· καὶ ὁ Πατὴρ δὲν ἐλυπήθη τὸν ἴδιόν τε Υἱὸν διὰ τὴν ἀγάπην μας· ἀλλὰ κ' μᾶς ἐδικαίωσε, καὶ μᾶς ἐδόξασε. Καὶ τέλος, ὅτι καὶ ὁ Υἱὸς παρακαλεῖ διὰ λόγε μας· καὶ λοιπὸν δὲν πρέπει νὰ λυπώμεθα, κ' νὰ καταπίπτωμεν ἀπὸ τὺς πειρασμές (1).

35. „ Τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τῦ Χριςῦ; Θλῖψις, ἢ „ ςενοχωρία, ἢ λιμὸς, ἢ διωγμὸς, ἢ γυμνότης, ἢ κίνδυνος, ἢ „ μάχαιρα;

Ἀφ' ἧς ἔδειξεν ὁ Παῦλος τὴν ἄῤῥηπον ἀγάπην, ὁποῦ ἔχει εἰς ἡμᾶς τὺς ἀνθρώπους ὅλη ἡ Ἁγία Τριὰς, ὁ Πατὴρ, ὁ Υἱὸς, καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἔγινεν ὡσὰν ὑπθεσιῶν, κ' λέγει· ποῖος λοιπὸν θέλει μᾶς χωρίσει ἀπὸ τὴν ἀγάπην τῦ Θεῦ; ἤτοι ἐδεὶς· διὰ τί κἀνενὰ βάσανον, ὅσον καὶ ἂν ἦναι μεγάλον, ὅσον κ' ἂν ἦναι φοβερὸν, δὲν ἠμπορεῖ νὰ χωρίσῃ ἀπὸ τὸν Θεὸν ἡμᾶς τὺς Χριςιανὲς, ὁποῦ τόσον ἠγαπήθημεν ἀπ' αὐτὸν, καὶ ἠξιώθημεν νὰ λάβωμεν τόσην πατρικὴν τε φρόνοιαν. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶςα, ὅτι δὲν εἶπεν ὁ Ἀπόςολος πῶς δὲν ἠμπορῦν νὰ μᾶς χωρίσῃν ἀπὸ τὸν Θεὸν τὰ τοῦ παρόντος Κόσμου ἡδονικὰ πράγματα· καθὼς εἶναι αἱ τῆς σαρκὸς ἡδοναὶ, ἡ ἀγάπη τῦ πλέτε, ἡ ἐπιθυμία τῆς δόξης, καὶ τῦ ἀξιωμάτων, κ' τὰ λοιπὰ, μὲ τὰ ὁποῖα οἱ ἄνθρωποι τυραννῦνται, ὄχι· ἀλλ' εἶπεν, ὅτι δὲν δυνάνται νὰ μᾶς χωρίσῃν ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἐκεῖνα ὁπῦ εἶναι πολὺ τυραννικώτερα ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω, καὶ ὁπῦ ἠμπορῦν νὰ βιάσῃν καὶ χωρὶς νὰ θέλῃ, τὴν ψυχὴν τῦ ἀνθρώπε. Ποῖα εἶναι αὐτά; αἱ Θλίψεις, αἱ ςενοχωρίαι, καὶ τὰ λοιπὰ ὁπῦ ἀπαριθμεῖ· τὰ ὁποῖα, ἀγκαλὰ κ' εἶναι ὀλίγα εἰς τὸν ἀριθμὸν, ὅμως κάθε ἕνα ἀπὸ αὐτὰ, περιλαμβάνει μυρίους πειρασμούς· μάλιςα δὲ τὸ τῆς Θλίψεως, κ' τὸ τῆς ςενοχωρίας, περιέχει κ' δεσμὰ, καὶ δεσμωτεία, καὶ συκοφαντίας, κ' ἁλύσεις, κ' ὀξορίας, καὶ ὅλα τὰ ἄλλα κακὰ, ὁπῦ ἠμπορῦν νὰ παλαιπωρήσῃν τὸν ἄνθρωπον, κἂν κ' χωρὶς χωρὶς δὲν τὰ ἀπαρίθμησεν ὁ Παῦλος.

36. „ Καθὼς γέγραπται „ ὅτι ἕνεκά σε θανατόμεθα ὅλην τὴν ἡμέ- „ ραν· ἐλογίθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς ". (Ψαλμ. μγ'. 12.) (2)

Διὰ νὰ μὴ φανῇ ὅτι εἶναι σημεῖόν τι ἐγκαταλείψεως θεϊκῆς τὸ νὰ θλίβωνται, κ' νὰ ςενοχωρῦνται οἱ Χριςιανοὶ, φέρει ὁ Ἀπόςολος ἐδῶ μάρτυρα τὸν Προφήτην Δαβὶδ, προφητεύοντα τὰς Θλίψεις ταύτας, καὶ ςενοχωρίας τῦ Χριςιανῶν· ὅς τις μὲ τὰ λόγια ταῦτα, δείχνει πῶς εἶναι μεγαλωτάτη παρηγορία εἰς τὲς Χριςιανὲς, τὸ νὰ πάσχῃν διὰ τὸν Θεόν· μᾶλλον δὲ, ὄχι μόνον τὸ νὰ πάσχῃν, ἀλλὰ κ' τὸ νὰ θανατόνωνται κάθε ἡμέραν διὰ τὸν Θεόν· ὁ καθημερινὸς δὲ αὐτὸς θάνατος, γίνεται μὲ τὴν προαίρεσιν καὶ γνώμην, καὶ ὄχι πραγματικῶς καὶ μὲ τὴν φύσιν... διὰ τί νὰ θανατόνεταί τινας πραγματικῶς καθ' ἡμέραν, τοῦτο εἶναι ἀδύνατον φυσικῷ τῷ τρόπῳ· δηλοῖ δὲ τὸ, θανατόνεται, τὸ νὰ θυσιάζεταί τινας διὰ τὸν Θεόν· ἐπειδὴ ὁ Ἀπόςολος τέτο ἐφανέρωσεν ὅτι δηλοῖ, μὲ τὰ ἀκόλεθα λόγια ὁπῦ εἶπεν, ὅτι θανατόμεθα ὡσὰν πρόβατα σφαγῆς. Καὶ ὅτι, καθὼς τὰ πρόβατα δὲν ἐναντιόνονται, ὅταν σφάζωνται· ἔτζι ἐδὲ ἡμεῖς οἱ Χριςιανοὶ πρέπει νὰ ἐναντιονόμεθα, ὅταν ζητῦν νὰ μᾶς σφάξῃν οἱ ἀσεβεῖς, κ' κακόδοξοι, διὰ τὸν Θεὸν, κ' διὰ τὸ ὄνομα τῦ Χριςῦ.

37. „ Ἀλλ'

---

(1) Ὅρα καὶ τὴν ἑρμηνείαν τὲ ἐντυγχάνει εἰς τὸ ζ'. Κεφάλαιον τῆς πρὸς Ἑβραίους Στίχ. 25. Ὁ δὲ Κορέσιος λέγει, ὅτι κ' ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Διάλογος ἐν τῷ ε'. Ψαλμῷ τῆς Μετανοίας, φησιν, ὅτι καθ' ἑκάσην ὁ Χριςὸς εὔχεται ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας· ὁμοίως κ' ὁ Αὐγεςῖνος ἐν τῷ κδ'. τῷ Ψαλμῶν. Ὅρα κ' τὴν ὑποσημείωσιν τὲ „ ἐς κ' μεσίτης Θεοῦ καὶ „ ἀνθρώπων ". (α'. Τιμ. β'. 5.)

(2) Ὁ Οἰκυμένιος λέγει, ὅτι διὰ τέτο ὁ Παῦλος ἔφερε τὴν μαρτυρίαν ταύτην, θέλοντας νὰ ἐντρεπάσῃ τὺς τότε Χριςιανὺς, διὰ τί αὐ οἱ ἐν τῇ παλαιᾷ ὄντες Δίκαιοι καὶ Προφῆται κατεφρόνεσαν τὴν ζωὴν τῶν διὰ τὴν ἀγάπην τῦ Θεῦ, τῆ ὁποίων οἱ μισθοὶ καὶ τὰ στέφανα ἦσαν γήϊνα, κ' τὰ τῆς γῆς ἀγαθά· πόσῳ μᾶλλον χρεωςεμεν ἡμεῖς οἱ Χριςιανοὶ νὰ καταφρονεμεν τὴν ζωήν μας διὰ τὴν ἀγάπην τῦ Θεῦ; ἡμεῖς ὁπῦ ἐχομεν νὰ λάβωμεν εἰς ἀνταμοιβὴν τὴν κόσμων κ' τὸ θανάτε μας, μίαν βασιλείαν οὐρανῶν; Ὁ δὲ Θεοδώριτος ἑρμηνεύει, ὅτι τὸν Ψαλμὸν αὐτὸν ἔγραψε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον διὰ τῦ Δαβὶδ περὶ τῆ θαυμασίων Μακκαβαίων, τῆ ὑπὲρ τῆς πίςεως μαρτυρησάντων.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

37. „Ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς".

Ἐπειδὴ εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Παῦλος, ὅτι ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ θανατούμεθα, διὰ τοῦτο προσθέτει ἐδῶ καὶ τὰ παρηγορήματα, διὰ νὰ μὴ μικροψυχήσωμεν τινὰς ἀκούοντας θανάτους, καὶ σφαγὰς, καὶ ἀποκάμωμεν. Λέγει λοιπὸν, ὅτι, ἀγαπητοὶ καὶ ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ πάσχομεν θλίψεις καὶ στενοχωρίας, καὶ θανάτους, ἀλλ' ὅμως ὄχι μόνον νικῶμεν, ἀλλὰ καὶ ὑπερνικῶμεν, ἤγουν μὲ κάθε δυκολίαν, καὶ χωρὶς πόνους, καὶ ἱδρῶτας γινόμεθα νικηταὶ (1), καὶ μὲ αὐτὰ τὰ ἴδια βάσανα, καὶ δεινὰ, μὲ τὰ ὁποῖα κακοποιούμεθα· διὰ τί, τοῦτο εἶναι ἡ τελειοτάτη νίκη, ὅταν ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ διωκόμενοι, καὶ βασανιζόμενοι, φανῶμεν δυνατώτεροι ἀπὸ τοὺς διώκοντας ἡμᾶς καὶ βασανίζοντας. Καὶ μὲν ἀπίστους εἰς τοῦτο ἀγαπητέ· διὰ τί ὁ Θεὸς εἶναι ὁπού συναγωνίζεται μαζὶ μὲ ἡμᾶς, καὶ ὁπού τόσον ἠγάπησεν ἡμᾶς· ὥστε, ὅσον εἶναι θαυμαστὸν, οὕτως καὶ ὑπερνικῶμεν, εὑρισκόμενοι εἰς τὰ δεινὰ εὐεισκόμενοι.

38. „Πέπεισμαι γὰρ, ὅτι οὔτε θάνατος, οὔτε ζωὴ, οὔτε Ἄγγελοι,
„οὔτε Ἀρχαὶ, οὔτε Δυνάμεις (2), οὔτε ἐνεστῶτα, οὔτε μέλλοντα"·
39. „Οὔτε ὕψωμα, οὔτε βάθος, οὔτε κτίσις ἑτέρα, δυνήσεται ἡμᾶς
„χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ
„Κυρίῳ ἡμῶν" (3).

Πρῶτον εἶπεν ὁ Παῦλος, πῶς ἠγάπησεν ἡμᾶς ὁ Θεός· ἔπειτα λέγει, καὶ πῶς ἠγάπησεν αὐτὸς τὸν Θεὸν, διὰ νὰ μὴ φανῇ πῶς λέγει μεγάλα τινὰ, καὶ ὑπερήφανα διὰ λόγου του· (μᾶλλον δὲ μὲ τὸ πρόσωπον τὸ εἰδικόν του φανερόνει ὁ Παῦλος, καὶ πῶς πρέπει οἱ Χριστιανοὶ νὰ ἀγα-

(1) Ὁ δὲ Μέγας Βασίλειος ὅπως ἑρμηνεύει τὸ ὑπερνικῶμεν· „νικᾷ μὲν γάρ, ὁ μὴ ἐνδιδοὺς τοῖς φόβοις „ἀναγκῶν ἐπαγομένοις· ὑπερνικᾷ δέ, ὁ καὶ αὐθαιρέτως „ὁδοὺς ἐπὶ ἐπίδειξιν τῆς ὑπομονῆς ἐπιτεμνόμενος". (Ἑρμηνεία εἰς τὸν ριδ'. Ψαλμ.) Καθὼς δυλαδὴ καὶ ὁ Δαβὶδ ἔλεγεν· „θλῖψιν καὶ ὀδύνην εὗρον"· ὅπερ ὁ αὐτὸς ἑρμηνεύων Βασίλειος λέγει· „ἐπειδὴ γὰρ ἐκεῖ „κενεδόπους εὑρέθη ἔχων φόβους τοὺς παρὰ τοῦ παράζον„τος ἐπαχθέντας, ἵνα δείξῃ τὴν περιουσίαν τῆς φόβου „Θεοῦ ἀγάπης, προσέθηκα θλῖψιν ἐπὶ τῇ θλίψει, „καὶ ὀδύνην ἐπὶ τῇ ὀδύνῃ, ἐκ τῆς ἐμαυτοῦ δυνάμεως τῆς „ἀλγεινῶν κεκτημένους, ἀλλὰ δι' ὅτι τὸ ἔνσαρκα „Κυρίῳ ἐπεκαλεσάμην". (αὐτόθι)

(2) Σημείωσαι ὅτι κατὰ τὸν θεῖον Νύσσης Γρηγόριον τὸ Δυνάμεις ἐδῶ σημαίνει ὅλας τὰς τάξεις τῶν Μακρίων Ἀγγέλων· καθολικὸν γὰρ καὶ περιληπτικὸν ὄνομα εἰσὶν αἱ Δυνάμεις τῶν ναερῶν Πνευμάτων· ὅθεν εἶπεν ὁ Προφήτης Δαβίδ· „εὐλογεῖτε τὸν Κύριον πᾶσαι αἱ δυνάμεις αὐτοῦ, λειτουργοὶ αὐτοῦ οἱ ποιοῦντες τὸ „θέλημα αὐτοῦ". (Ψαλμ. ρβ'.) Καὶ λοιπὸν διὰ τῶν Δυνάμεων ἐδῶ σημαίνονται καὶ τὰ Χερουβὶμ, καὶ τὰ Σεραφὶμ· ὅτι γάρ φησιν· „ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ παρὰ τῷ „Ἡσαΐᾳ Σεραφὶμ περιέληπται τῷ καταλόγῳ τῶν „μνημονευθέντων, τῇ προσηγορίᾳ τῶν Δυνάμεων ὀνο„μασθέντα παρὰ τοῦ Μεγάλου Παύλου". (Λόγ. ά. κατ' Εὐνομίου) Λέγει δὲ καὶ ὁ Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος ἐν τῷ ιά. Κεφαλαίῳ περὶ οὐρανίας Ἱεραρχίας, διὰ τί πᾶσαι αἱ οὐράνιαι οὐσίαι κατὰ κοινὸν Δυνάμεις οὐρανίαι λέγονται· „ἀλ' ἐπειδὴ εἰς τρία διήρηται τῷ „κατ' αὐτὰς ὑπερκοσμίῳ λόγῳ πᾶσαι οἱ θεῖοι νόες, „εἰς οὐσίαν, καὶ δύναμιν, καὶ ἐνέργειαν, ὅταν ἅπαντας, „ἢ τινας αὐτῶν ἀπλανῶς θεωρήσωμεν, οὐρανίας οὐσίας, ἢ οὐ„ρανίας δυνάμεις ἀποκαλοῦμεν, αὐτοὺς περιφρασικῶς „αὐτοὺς περὶ ὧν ὁ λόγος, ἐμφαίνειν ἡμῖν οἰητέον, ἐκ „τῆς καθ' ἕκαστον αὐτῶν οὐσίας, ἢ δυνάμεως".

(3) Τὰ αὐτὰ σχεδὸν ἐρωτικὰ λόγια τοῦ θείου Παύλου, ἐκφωνεῖ καὶ ὁ ὑπὸ τοῦ θείου ἔρωτος ἐκκαιόμενος, καὶ οἰστρεῖ ἐνθουσιῶν τῷ ὄντι θεοφόρος Ἰγνάτιος· ὅπου γὰρ γράφει φρὸς τοὺς Ῥωμαίους· „Ὀναίμην τῶν θηρίων τῶν „ἐμοὶ ἡτοιμασμένων· ἃ καὶ εὔχομαι εὑρεθῆναί μοι εὐρέ„θηναι· ἃ καὶ κολακεύσω εὐπρόσωπα μοι γενέσθαι· ἐὰν δὲ καὶ „ὥσπερ τινῶν δειλαινόμενα οὐκ ἐθέλωσι· κἂν δὲ αὐτὰ „ἐγὼ προσβιάσωμαι· μηδέν με ζη„λώσατε τῶν ὁρατῶν καὶ τῶν ἀοράτων, ἵνα Ἰησοῦ ἐπιτυ„χω· πῦρ, καὶ σταυρὸς, θηρίων τε συρμοὶ, ἀνατο„μαὶ, διαιρέσεις, σκορπισμοὶ ὀστέων, συγκοπαὶ με„λῶν, ἀλεσμοὶ ὅλου τοῦ σώματος, καὶ κόλασις τοῦ Διε„βόλου ἐπ' ἐμὲ ἐρχέσθω, μόνον ἵνα Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπι„τύχω· εἰσὶ γάρ με ὠφελήσει τὰ πέρατα τοῦ Κόσμου· οὐ„δὲ αἱ βασιλεῖαι τοῦ αἰῶνος τούτου· καλόν μοι ἀποθα„νεῖν εἰς Ἰησοῦν Χριστὸν, ἢ βασιλεύειν τῶν περάτων τῆς „γῆς. Τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος ἐὰν τὸν Κόσμον „ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσῃ;.... „ἐγὼ γράφω πᾶσαις ταῖς Ἐκκλησίαις καὶ ἐντέλλομαι „πᾶσιν, ὅτι ἑκὼν ὑπὲρ Θεοῦ ἀποθνήσκω, ἐὰν μὴ ὑ„μεῖς μὴ κωλύσητε... ἄφετέ με θηρίων εἶναι βρω„μα, δι' ὧν ἔστι Θεοῦ ἐπιτυχεῖν· μᾶλλον κολακεύσατε „τὰ θηρία, ἵνα μοι τάφος γένωνται, καὶ μηδὲν κατα„λίπωσι τοῦ σώματός μου· κλιθήσομαι τότε τοῦ Κύριον ὑ„πὲρ ἐμοῦ, ἵνα διὰ τῶν ὀργάνων τούτων Θεῷ θυσία „θυρεθῶ· ἄφετέ με καθαρὸν φῶς λαβεῖν· ἐκεῖ παραγε„νόμενος, ἄνθρωπος Θεοῦ ἔσομαι· ἐπιτρέψατέ μοι μι„μητὴν εἶναι τοῦ πάθους τοῦ Θεοῦ μου".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γαπωῶ τὸν Θεόν)· λέγει λοιπὸν, ὅτι ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ, τόσον εἴμεθα κρεμασμένοι ἀπὸ τὴν ἀγάπην τῦ Θεῦ, ὥστε ὁπᾶ, ὄχι μόνον ὅλα τὰ εἰς τὸν Κόσμον τῦτον ὑρισκόμενα βάσανα, δὲν θέλων δωνηθοῶ νὰ μᾶς χωρίσων ἀπὸ αὐτὴν· ἀλλὰ καὶ φρὸς τούτοις ἀκόμη, κἂν καθ' ὑπόθεσιν ὑρεθῇ τινὰς τύραννος καὶ Βασιλεὺς, ὁποῦ μᾶς φοβερίζει, ὅτι ἔχει νὰ δώσῃ εἰς τιμωρίαν μας τὸν μέλλοντα ἐκεῖνον αἰώνιον θάνατον τῆς κολάσεως, ἢ ὑπόχεται νὰ μᾶς δώσῃ εἰς βραβεῖόν μας τὴν μέλλουσαν ἐκείνην αἰώνιον ζωὴν, καὶ μὲ αὐτὰ ἐπιχειρεῖ νὰ μᾶς χωρίσῃ ἀπὸ τὸν Θεὸν, δὲν θέλει καταρθώσει τίποτε. Μὰ τί λέγω τυράννους, ἢ Βασιλεῖς; οὔτε αὐτοὶ οἱ ἴδιοι Ἄγγελοι, οὐδὲ ὅλα τὰ πάγματα τῶν ἀσωμάτων δυνάμεων, οὔτε ὅλα τὰ παρόντα φράγματα, οὔτε ὅλα τὰ μέλλοντα, οὔτε ὕψωμα, ἤγουν ἔτε ὅλα τὰ ἐν Οὐρανοῖς, ἢ ἡ τῶν Οὐρανῶν Βασιλεία, ἔτε βάθος, ἤγουν οὔτε ὅλα τὰ ἐν τῇ γῇ, καὶ ὑπὸ τὴν γὴν, καὶ ὁ ἐν τῷ βάθει τῆς γῆς ὑρισκόμενος ᾅδης, ἢ ἡ κόλασις (1), αὐτὰ, λέγω, ὅλα ὁμῦ συμμαζωμένα τὰ καλὰ, καὶ τὰ κακὰ, δὲν θέλουσι δυνηθοῶ νὰ μᾶς παρασαλεύσων ἀπὸ τὴν ἀγάπην τῦ Θεῦ. Ἀλλὰ, ἢ αὖ καθ' ὑπόθεσιν, ἄλλη κτίσις ἠθελεν ἦναι, τόση μεγάλη καὶ θαυμασὴ, ὅση εἶναι ὅλη ἡ ὁρατὴ ἑτέτη κτίσις, καὶ ὅλη ἡ ἀόρατος, καὶ νοητὴ, πάλιν δὲν ἠθελεν ἠμπορέσῃ νὰ μᾶς χωρίσῃ ἀπὸ τὴν τῦ Θεοῦ ἀγάπην. Ἀνέφερε δὲ τὺς Ἀγγέλους ὁ Παῦλος, ὄχι πῶς οἱ Ἄγγελοι χωρίζων τὺς ἀνθρώπυς ἀπὸ τὸν Θεόν· ἄπαγε! ἀλλ' εἶπε τῦτο καθ' ὑπόθεσιν, καὶ θέλοντας διὰ νὰ δείξῃ καὶ μὲ τὰ ἀδύνατα, τὴν μεγάλην ὑπερβολὴν τῆς ἀγάπης ὁποῦ εἶχεν εἰς τὸν Θεὸν, καὶ τὴν ἀγάπην ὁποῦ φρέπει οἱ Χριστιανοὶ νὰ ἔχουν φρὸς τὸν Χριστόν· ἐπειδὴ ὁ Παῦλος δὲν ἠγάπα τὸν Χριστὸν, διὰ τὰ τὰ τῦ Χριστῦ, ἤγουν διὰ τὴν Βασιλείαν καὶ τὰ ἀγαθὰ τῦ Χριστῦ, ἀλλὰ διὰ τὸν Χριστὸν, ἠγάπα καὶ τὰ τὰ τῦ Χριστῦ, καὶ φρὸς τὸν Χριστὸν ἔβλεπε μόνον, καὶ σῦα μόνον ἐφοβεῖτο, τὸ νὰ ξεπέσῃ ἀπὸ τὴν ἀγάπην ἐκείνου· διὰ τί τῦτο ἦτον εἰς αὐτὸν φοβερώτερον, καὶ ἀπὸ τὴν ἰδίαν κόλασιν· καθὼς ἐκ τῦ ἐναντίου καὶ τὸ νὰ μυῇ εἰς τὴν ἀγάπην τῦ Χριστῦ, τῦτο ἦτον ποθεινότερον εἰς αὐτὸν καὶ ἀπὸ τὴν ἰδίαν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν· διὰ τῦτο καὶ ἐφρόθεσεν· „ἀπὸ τῆς ἀγάπης τῦ Θεῦ, τῆς ἐν Χριστῷ Ἰη„σοῦ“· τοιαύτην, λέγει, ἔχω ἀγάπην φρὸς τὸν Θεὸν, ὄχι καθὼς τὴν ἔχουν οἱ ἄλλοι Ἑβραῖοι, ἀλλὰ ἐν Χριστῷ Ἰησῦ· διὰ τί καὶ οἱ Ἑβραῖοι λέγουν, ὅτι ἀγαπῶν τὸν Θεὸν, ἀλλὰ δὲν τὸν ἀγαπῶν ἐν Χριστῷ Ἰησῦ, διὰ τί δὲν ἔχουν τὴν φρὸς Χριστὸν Πίστιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

1. „Ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ· οὐ ψεύδομαι. (συμμαρτυρύσης μοι „τῆς συνειδήσεως ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ)“.
2. „Ὅτι λύπη μοί ἐστὶ μεγάλη, καὶ ἀδιάλειπτος ὀδύνη ἐν τῇ καρ„δίᾳ μυ“.

Μέλλει νὰ δείξῃ ἔμφροθεν ὁ Ἀπόστολος, ὅτι δὲν εἶναι σπέρμα τῦ Ἀβραὰμ ὅλοι, ὅσοι εἶναι σπέρμα τῦ Ἀβραάμ. Καὶ διὰ νὰ μὴ φανῇ, ὅτι ἐμπαθῶς καὶ ἐχθρωδῶς τῦτο λέγει, φρολαμβάνει ἐδῶ, καὶ λέγει τὰ τῶν Ἑβραίων καυχήματα, καὶ καλὰ, διὰ νὰ ἀπατρέψῃ τὴν ὑποψίαν αὐτὴν, καὶ ὁμολογεῖ „ὅτι ὑπερβολικὰ ἀγαπᾶ τὺς Ἑβραίους· διὰ νὰ πισθυθῇ δὲ, λέγει φρῶτον, ὅτι „ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ, καὶ οὐ ψεύδομαι· συμμαρτυρύσης μοι τῆς συν„ειδήσεως ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ“· φέρων δηλαδὴ εἰς τῦτο τρεῖς μάρτυρας, τὸν Χριστὸν, τὴν συνειδησίν τε, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Καὶ λέγει, ὅτι μεγάλη λύπη καὶ παντοτινὸς πόνος διείσκεται εἰς ἐμένα, καταπρώγων τὴν καρδίαν μυ, διὰ τὸ γένος τῶν Ἑβραίων, ὅτι ἐξέπεσον ἀπὸ τὴν χάριν τῦ Θεῦ· καὶ ἔπειτα ἀκολυθεῖ λέγων·

3. „Ἡ-

(1) Οὕτως ἐνόησεν ὁ Θεοδώρητος τὸ ὕψωμα, καὶ τὸ βάθος· ὕψωμα μὲν, τὴν Οὐρανῶν Βασιλείαν· βάθος δὲ, τὴν γεενναν· παύσαν εἰπεῖν τὴν αἰώνιον ζωὴν, καὶ τὸν αἰώνιον θάνατον. Σημείωσαι ὅτι διὰ τῶν ἔργων αὐτῶν ἐδειξεν ἀληθὲς τὸ ῥηθὲν τῦτο τῦ Ἀποστόλυ ὁ Μοναχὸς ἐκεῖνος περὶ ὗ γράφει ὁ θεῖος Νεῖλος· „Ἀλ„λ᾽ πάλιν φιλοθέῳ, καὶ φροσευχῆς ἐντεύξει ποιυμένῳ, „ἐν ἐρήμῳ βαδίζοντι, Ἄγγελοι ἐπέσησαν δύω, καὶ ἐ„μέσαζον αὐτὸν συνοδοιπορῦντες αὐτῷ· ὁ δὲ, ὡδὲ ὅ„λως τῦτοις φροσεῖχεν, ἵνα μὴ τὸ χρῆτον ζημιωθῇ· „ἐμνημόνυσε γὰρ τῦ Ἀποστολικῦ ῥητῦ φάσκοντος· „ὔ„τε Ἄγγελοι, οὔτε Ἀρχαὶ, οὔτε Δυνάμεις δυνήσον„ται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τῦ Χριστῦ“. (Κεφ. ριβ. περὶ Προσδυχῆς)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

3. „ Ηὐχόμην γὰρ αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα εἶναι ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ, ὑ-„ πὲρ τῶν ἀδελφῶν μου τῶν συγγενῶν κατὰ σάρκα ".

Τί θέλει νὰ εἰπῇ ἀνάθεμα; μάθε ὅτι δηλοῖ χωρισμὸν καὶ ἀλλοτρίωσιν· διὰ τί, καθὼς δὲν τολμᾷ τινὰς νὰ ἐγγίσῃ ἐκεῖνο τὸ ἀνάθημα ὁποῦ ἀνατεθῇ, ἤγουν ἀφιερωθῇ εἰς τὸν Θεόν, ἀλλὰ μένει αὐτὸ χωρισμένον ἀπὸ τὴν κοινὴν μεταχείρισιν· ἔτζι καὶ ὅποιος ἀναθεματίζεται, χωρίζεται ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους· ὅμως ὁ χωρισμὸς τοῦ ἑνὸς, καὶ τοῦ ἄλλου, νοεῖται μὲ διάφορον τρόπον· διὰ τί, τὸ μὲν ἱερὸν ἀνάθημα, δὲν τολμᾷ τινὰς νὰ ἐγγίσῃ, διὰ τί εἶναι ἀφιερωμένον εἰς τὸν Θεόν· ἀπὸ δὲ τὸν ἀναθεματιζόμενον ἄνθρωπον, ὅλοι χωρίζονται, ὡσὰν ἀπὸ μιαρὸν, καὶ χωρισμένον τοῦ Θεοῦ (1). Τί εἶναι λοιπὸν τοῦτο ὁποῦ λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος; διὰ τί φαίνεται, ὅτι ἐναντία ὁμιλεῖ μὲ τὰ ἀνωτέρω. Ἐπειδὴ τότε μὲν ἔλεγεν, ὅτι ἐδεὶς θέλει μὲ χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ· τώρα δὲ λέγει, ὅτι παραπαλεῖ νὰ χωρισθῇ. Φαίνεται λοιπὸν, ὅτι εἶναι ἐναντία τὰ λόγια ταῦτα μὲ τὰ ἀνωτέρω· ὅμως δὲν εἶναι· διὰ τί καὶ τοῦτο ὁποῦ ἐδῶ λέγει, διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ τὸ λέγει· ἐπειδὴ γὰρ ὅλοι ἐκατηγόρουν τὸν Θεὸν, πῶς ἐξέβαλεν ἀπὸ τὴν χάριν του, καὶ ἀτίμασε τοὺς Ἑβραίους, ὁποῦ ἀξιώθηκαν τῆς θείας υἱοθεσίας, καὶ ἐδοξάσθησαν, καὶ ἔγιναν προπάτορες τοῦ Χριστοῦ, ἔμβασε δὲ ὀξ ἐναντίας εἰς τὴν χάριν του τοὺς ἐθνικοὺς, ὁποῦ δὲν ἐγνώρισαν ποτὲ αὐτὸν ὡς Θεόν· ἐπειδὴ, λέγω, πολλοὶ ἐκατηγόρουν τὸν Θεὸν, καὶ ἐγόγγυζον ἐναντίον τῆς προνοίας του, καὶ ἐβλασφήμουν, ὅτι ἀδίκως ταῦτα γίνονται, καὶ ὅτι ὁ Θεὸς ἐγέλασε τοὺς Προπάτορας ἐκείνους, εἰς τοὺς ὁποίους ἔπαξε νὰ δώσῃ τόσας δωρεάς· διὰ ταῦτα πάντα πονῶντας ὁ θεῖος Παῦλος, καὶ λυπούμενος διὰ τὴν ἀτιμίαν αὐτοῦ τῆς τοῦ Θεοῦ δόξης, ἠθέλησε νὰ ἦναι αὐτὸς ἀνάθεμα, ἤγουν νὰ χωρισθῇ αὐτὸς ἀπὸ τὸν Χριστὸν, μόνον διὰ νὰ σωθῶσιν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ἔτσι νὰ ἀφανισθῇ ἡ πικρία κατὰ Θεοῦ βλασφημία. Βλέπεις τώρα, ὦ ἀναγνῶστα, πῶς διὰ τὴν τοῦ Θεοῦ ἀγάπην, παρακαλεῖ ὁ Παῦλος ἐδῶ, ἂν ἦτον δυνατὸν, νὰ χωρισθῇ ἀπὸ τὸν χορὸν τῶν Μαθητῶν, καὶ Ἀποστόλων τοῦ Χριστοῦ; καὶ ὅτι παρακαλεῖ νὰ χωρισθῇ μὲν ἀπὸ τὴν δόξαν τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὴν ἀπόλαυσίν του, ὄχι δὲ νὰ χωρισθῇ καὶ ἀπὸ τὴν ἀγάπην του; ἔτζι πολλαῖς φοραῖς καὶ οἱ σαρκικοὶ γονεῖς, χωρίζονται ἀπὸ τοὺς υἱούς, μόνον διὰ νὰ δοξασθοῦν οἱ υἱοί των· καὶ δὲν χωρίζονται μὲ τοῦτο ἀπὸ τὴν ἀγάπην τῶν υἱῶν τους, ἀλλὰ προτιμοῦν καλλίτερα νὰ εἶναι αὐτοὶ ἄδοξοι καὶ ἄτιμοι, μόνον νὰ δυδοκιμήσουν καὶ νὰ φανῶν ἔνδοξοι καὶ τίμιοι οἱ υἱοί των. Λέγει λοιπὸν ὅτι, αὐτὸς ἐγὼ ὁ Παῦλος, ὁ τόσα ἀνδραγαθήματα κατορθώσας, ὁ ἀγαπήσας ὑπὲρ φύσιν τὸν Θεὸν, εὔχομαι νὰ σερνθῶ τῆς δόξαν τοῦ Χριστοῦ, διὰ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ· ἤτοι μόνον διὰ νὰ δοξασθῇ ὁ Θεὸς, καὶ νὰ μὴν ἀτιμασθῇ· τὸ δὲ νὰ σερνθῇ τινὰς τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, διὰ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, τοῦτο δὲν εἶναι σέρνισις τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπόκτησις αὐτῆς, καὶ ἐπιτυχία (2). Λέγωντας δὲ ὁ Παῦλος ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου τῶν συγγενῶν κατὰ σάρκα, δεί-

---

(1) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεῖος Χρυσόστομος κάμνει λόγον ὁλόκληρον, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀναθεματίζῃ τινὰς κανένα ἄνθρωπον ζωντανὸν, ἢ ἀποθαμένον. (Τόμ. 5.) Ἐν ᾧ καὶ λέγει ταῦτα· „τί ἄλλο θέλει νὰ εἰπῇ τὸ ἀ-„ νάθεμα, ὁποῦ λέγεις ἄνθρωπε, παρὲξ ἀς ἀφιερωθῇ „ὅπως εἰς τὸν Διάβολον, καὶ πλέον ἂς μὴν ἔχῃ χώ-„ ριον σωτηρίας, καὶ ἂς γένῃ ἀποξενωμένος ἀπὸ τὸν „Χριστόν"; Καὶ πάλιν· „τὸ ἀνάθεμα παντελῶς χω-„ ρίζει καὶ ἀποκόπτει τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὸν Χριστόν". Λέγει δὲ καὶ ὁ Ταρασίος ἐν τῷ ἀπολογητικῷ τῆς ζ. Συνόδου· „δεινὸν εἶναι τὸ ἀνάθεμα, ἐπειδὴ μακρὰν τὸν „Θεὸν ποιεῖ τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἀπὸ τὴν Βασιλείαν τῆς „οὐρανῶν ἐκδιώκει, καὶ πέμπει αὐτὸν εἰς τὸ σκότος τὸ „ἐξώτερον". (Σελ. 724. τοῦ β'. Τόμου τῶν Συνοδικῶν). Ὁ δὲ Ἅγιος Βαρσανούφιος λέγει, ὅτι ὄχι μόνον τοὺς αἱρετικοὺς, ἀλλὰ οὐδὲ τὸν Διάβολον πρέπει νὰ ἀναθεματίζῃ τινάς· διὰ τί ἀναθεματίζει τὸν ἴδιον ἑαυτόν του, ὁπού ἀγαπᾷ καὶ κάμνει τὰ Διαβόλου θελήματα καὶ ἔργα. Ὅρα περὶ τῶν ἀναθέματος πλατύτερον εἰς τὰ προλεγόμενα τῆς ἐν Γάγγρᾳ Συνόδου ἐν τῷ ἡμε-τέρῳ κανονικῷ. Λέγει δὲ καὶ ὁ Κορέσιος ὅτι τὸ ἀνάθεμα λέγεται Ἑβραϊστὶ χερμά, ἢ χερέμ· σημαίνει δὲ τὸ χερὲμ τὸ ἀποκτανέσθαι καὶ ἀποθνήσκειν, καθ' ὅ,τι ἐκεῖνο, ὁπού ἀνατίθεται, καὶ ἀφιερώνεται εἰς τὸν Θεόν, ἐχωρίζετο ἀπὸ τὸν ρίζικον τῆς ἀφιερώσεως, καὶ ἐθανατώνετο.

(2) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ φοβερὸς Φώτιος κομπόσπασε, καὶ γλαφυρώσατα λέγει, ἑρμηνεύων τὸ Ἀποστολικὸν ῥητὸν τοῦτο „ηὐχόμην αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα εἶναι· ἤτοι μὲ „φησιν εἶπεῖν τὸ ποθῶ τὸ κέντρον σωμελαύνει· ἤτοι ἡ „τῆς ζοργῆς φλὸξ τὰ σπλάγχνα ἐπιβοσκομένη βαζε-„ται ἀκαχρᾶζειν· εἴτουν ὁ ἔρως Χριστοῦ ἔρως, καὶ τὸ „ἀποδύειν αὐτῷ πᾶσαν ἱερῶσαι φρονεῖν ἀκαπείδει· ἡ-„χόμην ἄν, εἰ ἐνεδέχετο, εἰ ἐνεχώρει· εἴτις ἦν ἐ-„πύσασις σωτήριος Θεοῦ, χαριζομένη σωφρόνων· εἴ-„τις χωρισμὸς σωθέων σφοδρότερον· εἴτις ἀλλοτρίωσις „οἰκειοῦσα τελειότερον· οὐδὲ γὰρ, οὐδὲ τοῦτον, τῆς Χρι-„στοῦ ὄψεως, καὶ τῆς τῶν ὁμοφύλων σωτηρίας χάριν, ἐμεῖνεν, „ὃ κἂν παρῆλθον τὸν τρόπον· ἐπειδὴ γὰρ ἐκ τῆς ὀ-„ργῆς τῶν ἀπάντων τοῦ Χριστοῦ ἀγάπης ἐπεδείξατο... „Ἐπεὶ ἂν συμπαθῶς μοῦ τὰ ὄντα, καὶ μελίζων καὶ κε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δείχνει μὲ τὰ λόγια ταῦτα, τὴν ἐγκάρδιον ἀγάπην ὁπού ἔχει πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, καὶ πόσον καίεται ἡ ψυχή του διὰ τὴν σωτηρίαν των (1).

4. „Οἵτινες εἶναι Ἰσραηλῖται, ὧν ἡ υἱοθεσία, καὶ ἡ δόξα, καὶ αἱ διαθῆκαι, καὶ ἡ νομοθεσία, καὶ ἡ λατρεία, καὶ αἱ ἐπαγγελίαι".

5. „Ὧν οἱ Πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὢν ἐπὶ πάντων Θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν".

Ἐπαινεῖ ὁ Παῦλος ἐδῶ τοὺς Ἰουδαίους, καὶ μεγαλύνει διὰ νὰ μὴ φανῇ, ὡς εἴπομεν, ὅτι κατὰ πάθος καὶ ἔχθραν λαλεῖ· πλαγίως δὲ φανερόνει μὲ τὰ λόγια ταῦτα καὶ ὅτι, ὁ μὲν Θεὸς ἤθελε νὰ σώσῃ τοὺς Ἰουδαίους, καὶ διὰ τοῦτο ἠξίωσεν αὐτοὺς τῆς υἱοθεσίας καὶ δόξης, καὶ ὑποσχέσεως ἀγαθῶν ἔδωκεν εἰς τοὺς Προπάτορας των, τὸν Ἀβραὰμ δηλαδή, καὶ Ἰσαὰκ, καὶ Ἰακὼβ, καὶ ὅλα τὰ ἄλλα ὑπέρτατα χαρίσματα ἐχάρισεν εἰς αὐτούς, ἀλλὰ καὶ τὸν Χριστὸν ὑπεδόκησε νὰ γεννηθῇ κατὰ σάρκα ἀπὸ αὐτούς. Αὐτοὶ ὅμως ἀπεσράφησαν τὴν ὑπεργεσίαν αὐτὴν τοῦ Θεοῦ· διὰ τοῦτο ἐκπλαγεὶς ὁ Ἀπόστολος εἰς τὴν μεγάλην ἀγάπην τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, κάμνει εὐχαριστίαν εἰς τὸν μονογενῆ, καὶ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ λέγει· ὅτι αὐτὸς εἶναι ἐπάνω εἰς ὅλα Θεὸς εὐλογημένος εἰς τοὺς αἰῶνας. Ὡσανὰ νὰ λέγῃ· μήπως καὶ ἄλλοι βλασφημοῦσι τὸν Θεὸν, ὅτι μὲ εὔλογον καὶ δίκαιον τρόπον δὲν ἔγινεν ἡ κλῆσις καὶ παράδοσις τῶν ἐθνῶν, ἀλλ' ὅμως ἡμεῖς ἀπὸ ἠξεύρομεν τὰ μυστήρια τοῦ Χριστοῦ, καλῶς γνωρίζομεν, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ἄξιος, ὄχι νὰ βλασφημῶνται καὶ νὰ κακολογῶνται, ἀλλὰ νὰ εὐλογῶνται καὶ νὰ δοξάζεται ὡς Θεός. Καταισχύνεται δὲ καὶ ὁ κτισματολάτρης Ἄρειος ἀπὸ ταῦτα τὰ λόγια· διὰ τί ὁ Παῦλος κηρύττει ἐδῶ φανερὰ τὸν Χριστὸν, Θεὸν ἐπὶ πάντων (2).

6. „Οὐχ' οἷον δὲ, ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ".

Ἐγὼ μὲν, λέγει, καταπαίομαι διὰ τί βλασφημεῖται ὁ Θεὸς, καὶ ἤθελον διὰ τοῦτο νὰ σωθῶσιν ὅλοι οἱ Ἰουδαῖοι. Πλὴν αὖ καὶ νὰ μὴ σώζωνται ὅλοι, ὅμως ἀπὸ τοῦτο δὲν ἐψεύσθηκεν ὁ Θεὸς

„φλασάμενος διεξῆλθεν, ἕπω δὲ σὺν τῷ πάθει ἔσπευδε „δρόμου. λοιπὸν ἤδη καὶ ἐκ τῶν μὴ ὄντων μεῖ, μηδὲ „γεγονότων, εἰς ὑπάρξιν δὲ παραλαμβανομένων, οἷα „τις κόρον οὐκ εἰδὼς ἐραστής, ἀεὶ δὲ νομίζων ἐλαττῶθαι τὸ χρεὼν, καὶ τὸ λοιπὸν φροσφιλονεικῶν αὐξάνεται πληρῶσαι φροσπάγει, μονονουχὶ λέγων· ὡς καὶ αὐτὴν τὴν ἐλπίδα, αὐτὸν τὸν δρόμον, αὐτὴν τὴν „σωτηρίαν, κατεδέμην αὖ, εἰ Χριστὸς πλέον διὰ τῆς „τοιαύτης ἐδοξάζετο φρᾶξεως, καὶ τὸ Ἰουδαίων ἔθνος ἐπιστρεφὸν διεσώζετο· τὸ δὲ τοιοῦτον καὶ φρονεῖν καὶ λέγειν, ὅτε Θεοῦ χωρισμὸς, ἐντεῦθεν, ὅτε διάσασις· „σῶσις δὲ μᾶλλον, θαυμασία τις καὶ ὑπερφυὴς, καὶ „καινοφορεστάτη σωτηρία, καὶ τῶ φρὸς Θεὸν καὶ αὐθρώπους ἀπαραβλήτῳ φίλτρῳ ἐναργέστατα παράσασις, „καὶ μόνης ὡς ἀληθῶς τῆς μακαρίας ἐκείνης καὶ ἀρχείας Παύλου ψυχῆς ἀπαράγραπτον γνώρισμα". (Ἀμφιλοχ. ζητημ. ρλδ'.)

(1) Ὁ δὲ φορφυρὴς σοφὸς Φώτιος καὶ ἄλλας δύω ἑρμηνείας κάμνει εἰς τὸ ῥηθὲν τοῦτο· καὶ ἡ μὲν μία εἶναι αὕτη· „ψυχόμυ, λέγει, ἤτοι φροτιμότερον ἦτον „εἰς ἐμὲ, ἐσεῖς μὲν οἱ Ἰουδαῖοι νὰ φροσρέξετε εἰς τὸ „κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου καὶ νὰ πιστεύσετε, ἐγὼ δὲ νὰ „διατρίβω ἀκόμη ὀλίγον τι εἰς τὴν σκιὰν τοῦ παλαιοῦ Νόμου, παρὰ ἐγὼ μὲν νὰ φροκλάβω νὰ πιστεύσω εἰς τὸν Χριστὸν, ἐσᾶς δὲ νὰ βλέπω ἐχθροὺς τοῦ „Χριστοῦ καὶ μὴ θέλοντας ἐπιστρέψαι· διὰ τί εἰς ἐμὲ „μὲν δὲν ἤθελε φροξενήσῃ κάμμιαν βλάβην ἡ εἰς „τὸν Νόμον ἀργεσορία, εἰς ἐσᾶς δὲ φόβος εἶναι μέ„γαλος, μήπως παντοτινὰ μείνετε εἰς τὴν ἀπιστίαν, „καὶ κολασθῆτε". Ἡ δὲ ἄλλη ἑρμηνεία εἶναι αὕτη· „ψυχόμυ, λέγει νὰ γένω ἀνάθεμα, ἤγουν νὰ πάθω „πολλὰς κακώσεις καὶ τιμωρίας σωματικὰς, (ἐπειδὴ „ἡ Γραφὴ αὐτὶ κακώσεως ἐκλαμβάνει τὸ ἀνάθεμα) μόνον διὰ νὰ σωθῶν οἱ συγγενεῖς μυ Ἰουδαῖοι". (αὐτόθ.) Ὅμοιον δὲ εἶναι τοῦτο ὁπού λέγει ὁ Παῦλος ἐδῶ· „ψυχόμυ ἀυτὸς ἐγὼ κἀνάθεμα εἶναι ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μυ τῶν συγγενῶν κατὰ σάρκα" μὲ ἐκεῖνο ὁπού εἶπεν ὁ Μωϋσῆς πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ τῶν ἰδίων Ἑβραίων· „Δέομαι Κύριε· ἡμάρτηκεν ὁ λαὸς „οὗτος ἁμαρτίαν μεγάλην, καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς Θεοὺς „χρυσοῦς· καὶ νῦν, εἰ μὲν ἄφες τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν, „ἄφες· εἰ δὲ μή, ἐξάλειψόν με ἐκ τῆς βίβλου σου ἧς ἔγραψας". (Ἐξ. λβ. 31.) „Τοῦτο δὲ, τί ἐστιν ἄλλο, κατὰ τὸν Φώτιον, παρὰ τὸ λέγειν ὡς, εἰ μὴ „τοῖς ἐκ γένους καταλλαγείης, καὶ σαυτῷ σωθείης „αὐτὸς, χώρισον κἀμὲ ἀπὸ σοῦ"; (αὐτόθ.)

(2) Ὁ δὲ Θεοδώριτος λέγει, ὅτι θέλοντας ὁ Παῦλος νὰ δείξῃ τὴν μεγάλην ἀγάπην ὁπού εἶχεν εἰς τοὺς Ἰουδαίους, μιμεῖται τὰς γυναῖκας τὰς θρηνούσας τοὺς νεκροὺς, αἱ ὁποῖαι ἀπαριθμοῦσι καὶ ὑφαίνουσιν εἰς τοὺς θρήνους των, καὶ τὴν ὡραιότητα τοῦ σώματος τῶν νεκρῶν, καὶ τὴν ἡλικίαν των, καὶ τὴν εὐγένειαν τῶν προγόνων των, καὶ τὸν πλοῦτον, καὶ τὴν ἀξίαν των· διαθήκας δὲ λέγει τῶν Ἰουδαίων, ὅτι καὶ τοῦτον ὁ Θεὸς ὑπέσχετο νὰ δώσῃ εἰς αὐτοὺς· „διαθησόμαι γὰρ „φησι

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὁ Θεὸς εἰς ἐκεῖνα ὁπῶ ὑπεχέθηκεν εἰς τὺς Προπάτορας, εἰς τὸν Ἀβραὰμ, κὴ Ἰσαὰκ, κὴ Ἰακώβ· ἐπειδὴ δὺ εἶναι δυνατὸν (τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ, οὐχ οἷον) (1) νὰ ἐκπέσῃ ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν ὁ λόγος τῶ Θεῶ· διὰ τί ἐκεῖνο ὁπῶ ὁ Θεὸς ὑπεχέθη εἰς ἐκείνους, τοῦτο ἐποίησε διὰ τῆ ἔργων κὴ τῆς ἐκβάσεως, κᾶν κὴ ἐκεῖνοι ὁπῶ βλασφημῶσι, λέγωσιν ὅτι εἰς ἄλλους ὁ Θεὸς ὑπεχέθη, κὴ εἰς ἄλλες ἔδωκε τὰς ὑποχέσεις· ἄκυε δὺ τί λέγει ἀπολύτως ὁ Παῦλος,

7. „ Οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, τοῦτοι Ἰσραήλ· οὐδ' ὅτι εἰσὶ σπέρ-
„ μα Ἀβραὰμ, πάντες τέκνα".

Ἐκεῖνο, λέγει, ὁπῶ ὁ Θεὸς ὑπεχέθη, τοῦτο κὴ ἐποίησεν· εἶπε γὰρ εἰς τὸν Ἀβραὰμ, ὅτι „ σοὶ δώσω αὐτὴν (τὴν γῆν) κὴ τῷ σπέρματί σου εἰς τὸν αἰῶνα". (Γεν. ογ'. 17.) Ἂς ἰδῶμεν λοιπὸν ποῖον εἶναι τὸ σπέρμα τοῦτο· διὰ τί, ὅσοι ἐγεννήθησαν ἀπὸ τὸν Ἀβραὰμ, ἦτοι ὅλοι ἁπλῶς δὺ εἶναι σπέρμα τοῦ Ἀβραὰμ κὴ τέκνα, καθὼς οὔτε ὅλοι οἱ ἀπὸ τὸν Ἰσραὴλ, ἦτοι οἱ ἀπὸ τὸν Ἰακὼβ γεννηθέντες, ἦτοι εἶναι Ἰσραηλῖται· ἀλλὰ σπέρμα κὴ τέκνα τῶ Ἀβραὰμ, κὴ τῶ Ἰσραὴλ εἶναι οἱ κατὰ τὴν ὁμοιότητα τῶ Ἰσαὰκ, ἐκ τοῦ Ἀβραὰμ γεννηθέντες, κὴ οἱ ἄξιοι τῆς τῶ Ἰσραὴλ ἀρετῆς, μὲ τὴν ὁποίαν ἠξιώθη νὰ ἰδῇ τὸν Θεόν· ἐπειδὴ ἐπίπονες δὺ εἶπεν ὁ Παῦλος, οἱ ἐξ Ἰακὼβ, ἀλλ' οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, διὰ νὰ φανερώσῃ τὸ τίμιον ὄνομα ὁποῦ ἔλαβεν ὁ Ἰακὼβ ἀπὸ τὸν Θεὸν ὅταν ἐπάλαισε μὲ αὐτὸν, ὀνομασθεὶς Ἰσραὴλ, ὅπερ δηλοῖ νῆς ὁρῶν τὸν Θεόν. Οὕτω γὰρ φησιν ἡ Ἁγία Γραφὴ· „ κ λη θήσεται ἔ-
„ τι τὸ ὄνομά σε Ἰακὼβ, ἀλλ' Ἰσραὴλ ἔσαι τὸ ὄνομά σε". (Γεν. λβ'. 28.) Ἐὰν λοιπὸν ἐσὺ ὡ ἀναγνῶσα, μάθῃς, ποῖοι γεννῶνται ἀπὸ τὸν Ἀβραὰμ κατὰ τὴν ὁμοιότητα τῶ Ἰσαὰκ, πότε θέλεις εὕρῃς ἀληθινὴν, κὴ ἄψευσον τὴν τῶ Θεῶ ἐπαγγελίαν· ἐπειδὴ εἰς τύπος ἐδόθησαν αἱ ἐπαγγελίαι· ὥστε δὺ εἶναι ἄξιος νὰ βλασφημῆται ὁ Θεός· διὰ τί ἐκεῖνο ὁπῶ εἶπε, τὸ ἔχαμε, κᾶν μερικοὶ δὺ τὸ νοῦσιν.

8. „ Ἀλλ' ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα· τουτέστιν, οὐ τὰ τέκνα
„ τῆς σαρκὸς, ταῦτα τέκνα Θεοῦ· ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγε-
„ λίας λογίζεται εἰς σπέρμα" (2).

9. „ Ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος „ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύ-
„ σομαι, κὲ ἔσαι τῇ Σάρρᾳ υἱός". (Γεν. ιη'. 10.)

Δὺ σοὶ ἑρμηνεύω, λέγει, ἐγὼ ποῖον εἶναι τὸ ἀληθινὸν σπέρμα τῶ Ἀβραὰμ, ἀλλ' ἡ παλαιὰ Γραφὴ, ἥτις εἶπεν ὅτι „ ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα". (Γεν. κά. 12.) ὥστε, ὅσοι ἐγεννήθησαν κατὰ τὴν ὁμοιότητα τῶ Ἰσαὰκ, ἦτοι ἐξ ἐπαγγελίας, αὐτοὶ εἶναι τὰ ἀληθινὰ τέκνα τῶ Ἀβραὰμ, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, τὰ ἀληθινὰ τέκνα τῶ Θεῶ· ἐπειδὴ κὴ ὅλον τὸ παῦν τῆς γεννήσεως τῶ Ἰσαὰκ, ἐσάθη ἔργον τῶ λόγε τῶ Θεῶ, κὴ τῆς ἐπαγγελίας· διὰ τί δὺ ἐγεννήθη ὁ Ἰσαὰκ μὲ νόμον κὴ δυίαμιν τῆς φύσεως, ἀλλὰ μὲ δυίαμιν τῆς Θείας ἐπαγγελίας· „ κατὰ τὸν καιρὸν γὰρ τοῦτον ἐλεύσομαι, εἶπεν ὁ Θεὸς πρὸς τὸν Ἀβραὰμ, κὴ ἔσαι τῇ
„ Σάρρᾳ υἱός". (Γεν. ιή. 14.) Ὁ λόγος λοιπὸν ἦτος τῶ Θεῶ, διέπλασε τὸν Ἰσαὰκ εἰς τὴν μήτραν τῆς Σάρρας, κὴ ἐγέννησεν αὐτόν· ἔτζι δὲ ἀκολυθεῖ κὴ εἰς ἡμᾶς τὺς Χριστιανὺς τὰ τέ-

κνα

„ φησι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ, καὶ τῷ οἴκῳ Ἰούδα διαθή-
„ κην καινὴν, ὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν διεθέμην τοῖς
„ πατράσιν αὐτῶν". (Ἱερ. λά. 31.) Ἀλ' ὅμως τὴν καινὴν διαθήκην οἱ Ἰσραηλῖται νὰ δεχθῶν δὺ ἠθέλησαν.

(1) Ὁ δὲ Φώτιος λέγει, ὅτι τὸ οὐχ' οἷον δηλοῖ τοῦτο „ οὐ μόνον οὐκ ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ· „ ἀλ' οὐδὲ οἷον ἐκπέπτωκεν, ἦτοι οὐδὲ ἐγγὺς γέγονε τῶ „ ἐκπεσεῖν, ἢ δοκεῖν ἐκπεπτωκέναι".

(2) Σημείωσαι κατὰ τὸν Κορέσιον, ὅτι δισσὰς ἐπαγγελίας καὶ δόλογίας ὑπέχετο ὁ Θεὸς εἰς τὸ σπέρμα τῶ Ἀβραὰμ, τὴν μὲν, ἐγκόσμιον, τὴν δὲ, ὑπερκόσμιον· καὶ τὴν μὲν ἐγκόσμιον, ὑπέχετο εἰς τὸ ἐγκόσμιον σπέρμα τε, ἦτοι εἰς τὸν Ἰσμαὴλ, κ εἰς τὰς ἐξ ὧν τὰς κατὰ φυσικὸν Νόμον γεννηθείσας ἐκ τῆς Χετθούρας, τὴν δὲ ὑπερκόσμιον ἔδωκεν εἰς τὸ ὑπερκόσμιον σπέρμα τε, τὰς ἐκ τῆς ἐπαγγελίας δηλαδὴ κατὰ τὸν Ἰσαὰκ πνευματικῶς γεννηθείσας· καὶ ἡ μὲν ἐγκόσμιος ἐπαγγελία ἡ περὶ τῆς γῆς Χαναὰν, καὶ ἡ αὔξησις ὡς τὰ ἄστρα, ἐπληρώθη πρὸ τὰ Χριστε· ἡ δὲ πνευματικὴ δόλογία, καὶ ὑπερκόσμιος ἐπαγγελία ἐπληρώθη, ὅταν ὁ Χριστὸς ἦλθε, κοινωνηθεῖσα ἀπὸ τὰ ἔθνη, τὰ ἅγια τέκνα τῶ Ἀβραὰμ κατὰ τὴν πίστι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κνα τῶ Θεῶ· διὰ τὶ εἰς τὴν κολυμβήθραν τῶ Ἁγίου Βαπτίσματος, ὡσαὐ εἰς μήτραν, λέγονται λόγια θεῖκὰ, καὶ ἐκεῖνα μᾶς ἀναπλάττουσι· βαπτιζόμενοι γὰρ εἰς ὄνομα Πατρὸς, Υἱῦ, καὶ Ἁγίου Πνεύματος, ἀναγεννώμεθα πνευματικῶς. Καὶ καθὼς ἐκεῖ τότε ὑπερχέθη ὁ Θεὸς τὴν γέννησιν τῶ Ἰσαὰκ πρῶτον, καὶ ὕστερον ἐτελείωσεν αὐτὴν· ἔτζι καὶ τὴν ἐδικήν μας πνευματικὴν ἀναγέννησιν ὑπερχέθη ὁ Θεὸς πρότερον διὰ μέσα τῦ Προφητῶν, καὶ ὕστερον αὐτὴν ἐτελείωσεν· ὥστε τὸ „ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα" θέλει νὰ νοῆται· αὐτὶ τὰ ἐκεῖνοι εἶναι σπέρμα τῶ Ἀβραὰμ, οἱ γεννηθέντες κατὰ τὸν τρόπον τῆς τῶ Ἰσαὰκ γεννήσεως, ἤτοι διὰ λόγυ Θεῦ. Λοιπὸν δὲν διέπεσεν, οὐδὲ ἐψεύδη ὁ λόγος τῶ Θεῶ, ἀλλὰ ἔδωκεν ἐκεῖνα ὁπῶ ὑπερχέθη· εἰς ποῖον; εἰς τὸ ἀληθινὸν σπέρμα τῶ Ἀβραὰμ, ἤτοι εἰς τοὺς ἐξ ἐθνῶν πιστὺς, οἵτινες ἔγιναν τέκνα Θεῦ, παρομοίως μὲ τὸν Ἰσαὰκ, καθ' ὃ δηλαδὴ καὶ αὐτοὶ ἐγεννήθησαν ἐξ ἐπαγγελίας καὶ διὰ λόγε Θεῦ. Εἰ δὲ καὶ λέγει οἱ Ἰουδαῖοι, ὅτι τὸ „ἐν Ἰσαὰκ „κληθήσεταί σοι σπέρμα" θέλει δηλοῖ, τὸ νὰ λογίζωνται εἰς σπέρμα τῶ Ἀβραὰμ, ὅσοι γεννῶνται ἀπὸ τὸν Ἰσαὰκ, ἀποκρινόμεθα, εἰς αὐτὺς ὅτι αὖ ἦτον τῦτο τὸ νόημα ἀληθινὸν, ἔπρεπε καὶ οἱ Ἰδυμαῖοι, καὶ ὅλοι οἱ ἐξ ἐκείνων γεννηθέντες, νὰ λογίζωνται σπέρμα τῶ Ἀβραάμ· διὰ τὶ ὁ πρόγονος τῶν Ἰδυμαίων Ἡσαῦ, υἱὸς ἦτον τῶ Ἰσαάκ· ἀλλὰ τώρα οἱ Ἰδουμαῖοι, ὄχι μόνον δὲν εἶναι, οὐδὲ λογίζονται υἱοὶ τῶ Ἀβραὰμ, ἀλλὰ καὶ πολλὰ χωρισμένοι εἶναι ἀπὸ τὸ γένος τῦ Ἀβραὰμ, καὶ ἀλλόφυλοι ὀνομάζονται.

10. „Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ ζ Ῥεβέκκα ἐξ ἑνὸς κοίτην ἔχυσα τῶ Πα„τρὸς ἡμῶν Ἰσαάκ".

Ἔδειξε μὲν ἀνωτέρω ὁ θεῖος Ἀπόστολος, ὅτι καὶ μ' ὅλον ὁποῦ εἶχεν ὁ Ἀβραὰμ πολλὰ καὶ διάφορα τέκνα (εἶχε γὰρ καὶ τὸν Ἰσμαὴλ ἀπὸ τὴν δούλην τε Ἄγαρ· εἶχε καὶ ἐξ υἱοὺς ἀπὸ τὴν Χεττῶραν τὴν δευτέραν αὐτῦ γυναῖκα). μόνος ὅμως ὁ Ἰσαὰκ ὠνομάσθη σπέρματε· ὥστε καὶ οἱ κατὰ τὸν ὅμοιον τρόπον τῶ Ἰσαὰκ γεννώμενοι, σπέρμα τῶ Ἀβραὰμ ὀνομάζονται. Καὶ τώρα δὲ λέγει· ὅτι ὄχι μόνον εἰς τὸν Ἰσαὰκ τοῦτο ἤθελεν ἰδῆ τινάς· ἀλλὰ τὸ μεγαλίτερον, τῦτο θέλει τὸ ἰδῆ καὶ εἰς ἀδελφοὺς διδύμους, σὺα Πατέρα ἔχοντας, καὶ μίαν Μητέρα, καὶ μίαν σύλληψιν, δηλαδὴ εἰς τὸν Ἡσαῦ, καὶ εἰς τὸν Ἰακώβ· διὰ τὶ, οὐδὲ αὐτοὶ τὰ αὐτὰ πρωτόμια ἀπόκτησαν· ἀλλ' ὁ μὲν Ἰακὼβ ἐδιαλέχθη ἀπὸ τὸν Θεὸν, ὁ δὲ Ἡσαῦ ἐμισήθη· ὥστε καὶ ἐσὺ ὦ ἀναγνῶστα, μὴ ζητῆς λογαριασμὸς ἀπὸ τὸν Θεόν· διὰ τὶ, τὸς μὲν ἐθνικὺς ἐδιάλεξε, καὶ ἔκαμεν αὐτὸς σπέρμα τῶ Ἀβραὰμ, μᾶλλον δὲ σπέρμα ἐδικόν τε, τὸς δὲ Ἑβραίυς ἀπεγράφη, καὶ ἔπαρωξεν. Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει ὅτι τὸ „ἐξ ἑνὸς κοίτην ἔχυσα" δηλοῖ, αὐτὶ τῦ, κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἀμφοτέρυς συνέλαβεν.

11. „Μήπω γὰρ γεννηθέντων, μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν, ἢ κα„κὸν, ἵνα ἡ κατ' ἐκλογὴν πρόθεσις τῦ Θεοῦ μένῃ, οὐκ ἐξ ἔρ„γων, ἀλλ' ἐκ τῦ καλῦντος".

12. „Ἐῤῥέθη αὐτῇ, ὅτι „ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι". (Γεν. κέ. 23.) (1)

13. „Κα-

(1) Ὁ μείζων Ἡσαὺ ἐδούλευσε τῷ ἐλάσσονι Ἰακώβ, καθ' ὅτι οἱ ἐκ τῦ Ἡσαὺ καταγόμενοι Ἰδυμαῖοι ἐδούλευσαν εἰς τὺς Ἰσραηλίτας· ἐδούλευσαν γὰρ εἰς τὸν Δαβὶδ πρὸ τῆς ἁλώσεως τῆς Βαβυλῶνος, ὡς μαρτυρεῖ ἡ Γραφή. „Καὶ ἐγένοντο πάντες οἱ Ἰδουμαῖοι δοῦλοι „τῷ Βασιλεῖ". (Δαβὶδ) (β. Βασιλ. η. 14.) ἐδούλευσαν τὺς Ἰσραηλίτας καὶ μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν ἀπὸ Βαβυλῶνος, κατὰ τὸν Προκόπιον, ὅταν ἐναντιάνω εἰς τὺς Ἰσραηλίτας τὰ γενόμενα Ἔθνη, καὶ δὲν ἤφιναν αὐτὺς νὰ κτίσωσι τὸν Ναὸν, ὅθεν ὁποίων πόλεων Ἐθνῶν ἦτον οἱ Ἰδουμαῖοι ἐν τῇ κοιλάδι τῦ Ἰωσαφὰτ, ὅπε διωχθέντες ἀπὸ τὺς Ἰσραηλίτας ἐθαναπώθησαν, καὶ οἱ ἐπίλοιποι ἔγιναν δοῦλοι. (Σελ. 311. τῆς Πεντατεύχυ.) ὅθεν εἶπεν ὁ Ἰωὴλ· „ἡ Ἰδουμαία „εἰς πεδίον ἀφανισμὸ ἔσται". (Ἰω. γ. 19.) Συμπεραίνει λοιπὸν ὁ Ἀπόστολος ἐκ τύτε, κατὰ τὸν Καρέσσιον, ὅτι καθὼς οἱ Ἰδουμαῖοι δὲν ἐδικαιώθησαν, διὰ τὶ ἐκατάγοντο ἀπὸ τὸν Ἡσαῦ, καὶ δὲ αὐτὺς ἀπὸ τὸν Ἀβραὰμ, ἔτζι καὶ ἐσεῖς οἱ Ἰουδαῖοι δὲν θέλετε δικαιωθῆτε χωρὶς τῆς πίστεως τῶ Χριστῶ, κἂν καὶ καταγεσθε ἀπὸ τὸν Ἀβραάμ· ἀλλὰ καθὼς οἱ Ἰδουμαῖοι ἐδούλευσαν τὺς Ἰουδαίυς, ἔτζι καὶ ἐσεῖς οἱ Ἰουδαῖοι θέλετε δουλεύσει εἰς τὺς ἐθνικοὺς πίστες, καὶ ἡ παλαιὰ διαθήκη, θέλει δουλεύσει μὲς τὴν νέαν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

13. „Καθὼς γέγραπται „τὸν Ἰακὼβ ἠγάπησα· τὸν δὲ Ἡσαῦ ἐ„μίσησα". (Μαλαχ. α. 3.)

Ἀναγκαῖον εἶναι νὰ προειπῶμεν τὸ νόημα ὅλων τῶν τῷ μακρῶν, καὶ ἐκτεταμένων λόγων ὁπῦ μέλλει νὰ εἰπῇ ὁ Ἀπόστολος· ἐπειδὴ γὰρ ἔλεγον οἱ πολλοὶ ἀπορῦντες, διὰ ποίαν αἰτίαν τὰ ἔθνη ἐφοτιμήθησαν ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους, (διὰ τί δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἰπῇ τινας, ὅτι ἐφοτιμήθησαν διὰ τὴν ἀρετήν τας· ἐπειδὴ ὅλοι ἥμαρτον, καὶ Ἑβραῖοι ὁμῶ καὶ οἱ Ἐθνικοὶ) εἰς τοῦτο λοιπὸν τὴν ἀπορίαν, συναθροίζει πολλὰ ἄλλα ἄπορα ὁ Ἀπόστολος, εἰς ἡμᾶς μὲν ἀκαπάλληπτα, εἰς μόνον δὲ τὸν Θεὸν καταλληπτά· καὶ πρῶτον μὲν δείχνει τοὺς αὐτοὺς δύω διδύμους ἀδελφοὺς, τὸν Ἰακὼβ καὶ τὸν Ἡσαῦ, ὅτι ἀπὸ αὐτοὺς ὁ διαλεχθεὶς Ἰακὼβ, δὲν ἐδιαλέχθη διὰ τὴν ἀρετήν, καὶ τὰ καλὰ ἔργα τα (1), οὐδὲ ἐκ τοῦναντίον ὁ μισηθεὶς Ἡσαῦ, ἐμισήθη διὰ τὰ κακά τα ἔργα (ἐπειδὴ ἀκόμη εἰς τὴν κοιλίαν τῆς Μητρός των καὶ οἱ δύω διδυσκόμενοι, δὲν εἶχαν πράξῃ κἀνένα ἀγαθὸν, ἢ κακόν.) ἀλλὰ ἀπὸ τὴν προθεσιν, ἤτοι ἀπὸ τὴν προγνωσιν τοῦ Θεοῦ, ὁ μὲν εἷς, ὁ Ἰακὼβ, ἐδιαλέχθη καὶ ἠγαπήθη· ὁ δὲ ἄλλος, ὁ Ἡσαῦ, ἐμισήθη· καθὼς καὶ ὁ Προφήτης Μαλαχίας λέγει ἐκ προσώπου τοῦ Θεοῦ, ὅτι τὸν μὲν Ἰακὼβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἡσαῦ ἐμίσησα (2), διὰ νὰ ἦναι ὅλον τὸ παῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ προθέσεως καὶ προγνώσεως. Καὶ τί λέγω τοῦτο μόνον; ἀκόμη καὶ οἱ Ἰσραηλῖται, ὅλοι μὲν ἔκαμαν τὸ εἴδωλον τοῦ μόχου εἰς τὸ ὄρος Χωρηβ, καὶ τὸ ἐφοσκυλήσαν, ἀλλ' ἄλλοι μὲν ἀπὸ αὐτοὺς, ἐπαιδεύθησαν, ἄλλοι δὲ, δὲν ἐπαιδεύθησαν. Καὶ ὁ Βασιλεὺς δὲ Φαραὼ σκληρὸς μὲν ἦτον ἀληθῶς· ἀλλ' ἦτον τότε καὶ πολλοὶ ἄλλοι σκληροὶ κατ' ἐκεῖνον· πῶς λοιπὸν μόνος ἐκεῖνος ἐπαιδεύθη; Βλέπεις, ὅτι ταῦτα εἶναι κρίματα Θεοῦ, ἀκαπάλληπτα μὲν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, εἰς μόνον δὲ τὸν Θεὸν καταλληπτά; τοιουτοτρόπως λοιπὸν καὶ ἡ τῶν Ἐθνῶν ἐκλογὴ, καὶ ἡ τῶν Ἑβραίων ἀποβολὴ, παράλογος μὲν φαίνεται κοντὰ εἰς ἡμᾶς, κοντὰ δὲ εἰς τὸν Θεὸν εἶναι εὐλογωτάτη, καὶ δικαιοτάτη. Τοῦτο εἶναι τὸ καθολικὸν νόημα, ὁπῦ περιέχει τὰ προκείμενα, καὶ τὰ ἀκόλουθα λόγια τοῦ Ἀποστόλου.

14. „Τί οὖν ἐροῦμεν; μὴ ἀδικία παρὰ τῷ Θεῷ; μὴ γένοιτο".

Ἐπειδὴ λέγει καὶ ἀδικία δὲν εἶναι κοντὰ εἰς τὸν Θεὸν, λοιπὸν οὐδὲ εἰς ἡμᾶς τοὺς Ἐθνικοὺς καὶ τοὺς Ἰουδαίους ἔγινεν ἄδικος ὁ Θεός.

15. „Τῷ γὰρ Μωσῇ λέγει· „ἐλεήσω, ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτειρή„σω, ὃν ἂν οἰκτείρω". (Ἔξοδ. λγ'. 19.) (3)

Προσθέττει ὁ θεῖος Ἀπόστολος ἐδῶ καὶ ἄλλο ἐπιχείρημα, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, ἀπὸ τὴν παλδιάν, ἀποδεικνύων μὲ αὐτὸ ὅτι μόνος ὁ Θεὸς ἠξιώρει, ποῖοι εἶναι ἄξιοι, ἢ τιμῆς, ἢ παι-

(1) Οὐκ ἐξ ἔργων, λέγει ὁ Κορέσιος, ὡς ἠγουμένων, ἀλλ' ἐκ τῶν καλουῦντος ὡς ἠγουμένων· οὐκ ἐξ ἔργων, ἀλλὰ δι' ἔργων· οὐκ ἐξ ἔργων ὡς ὀφειλόντων, ἀλλ' ἐκ τῆς χάριτος τῆς οἰκονομούσης πρὸς σωτηρίαν τοὺς δεκτοὺς· οὐκ ἐξ ἔργων, ὡς ἀξίων σωτηρίας, ἀλλ' ἐκ τῆς χάριτος τῆς ἐνσάρκου Οἰκονομίας, καὶ τῶν Θεὸς τὰ λογιζομένων τὰ ἔργα ἄξια σωτηρίας· οὐκ ἐξ ἔργων ὡς ἐξ ἔργων· ἢ γὰρ ἐξ ἡμῶν ὡς ἐξ ἡμῶν.

(2) Κατὰ τὸν Κορέσιον οἱ περισσότεροι Διδάσκαλοι δείκνυσιν, ὅτι ὁ Ἀπόστολος διδάσκει ἐδῶ, πῶς ἡ ἀρχὴ τῆς σωτηρίας δὲν εἶναι ἐκ τῶν ἔργων, ἀλλὰ ἐκ τῆς χάριτος· δὲν ἀποβάλλονται ὅμως καὶ τὰ ἔργα, ἐπειδὴ ἐδείς χωρὶς τὰ αὐτεξούσιον σώζεται· πλὴν ἀπὸ τὰ λόγια ὁπῦ λέγει ὁ Παῦλος ἐδῶ, ἀποβάλλει τὰ ἔργα καθ' ἑαυτά, ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος, καθ' ὁ ἄνθρωπος, κλίνει πρὸς τὸ κακὸν, καὶ πωλεῖται ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ ἐργάζεται τὰ τῆς σαρκὸς, καὶ τῷ Κόσμῳ, καὶ τῷ Διαβόλῳ, σκοτιζόμενος· ἡγουμένης ὅμως τῆς χάριτος, δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ συγκαταπεθῇ, καὶ νὰ ἀκολουθήσῃ τὸ φῶς ἐκείνης. Καὶ λοιπὸν ὁ Παῦλος ἀποβάλλει τὰ ἔργα, λέγει, καθ' ὁ ἔργα σωτηρίαν τῷ κατὰ φύσιν ἀνθρώπῳ· καὶ πάλιν δέχεται τὰ ἔργα τοῦ ἀνθρώπου, καθ' ὃ ὁ ἄνθρωπος σωτίζεται μὲ τὴν χάριν καὶ συμβαλλῶ τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁδηγεῖται ὑπ' ἐκείνου.

(3) Ὁ δὲ Μελέτιος ὁ Πηγᾶς ἑρμηνεύων τοῦτο τὸ ῥητὸν λέγει· „ὅτι μὲν τὴν ἐκλογὴν χάριτι θελε„ξατο ὁ Θεὸς, πολαχόθεν ἔξεστιν ἰδεῖν· τὸ γὰρ ἐ„λείσω, ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτειρήσω, ὃν ἂν οἰκτείρω, „τοῦτο δηλοῖ, ἔλεος εἶναι καὶ οἶκτον τὴν περὶ οὓς ἐκ„λεκτὰς δωρεὰν τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ· καὶ ἀναμφιβόλως „ἡμᾶς πεπαίδευκεν, ἐξελέξασθαι τὴν Σιὼν, καὶ ἐ„ρετίσασθαι αὐτὴν εἰς κατοικίαν ἑαυτῷ· τὴν Ἐκκλη„σίαν δηλαδὴ τῶν ἐκλεκτῶν, οἳ ἦν ἤρκει, ὅτι ἐνοι„κήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω... Ταύτην ἐν ἐ„σε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

παιδείας· διὰ τί, καὶ μ' ὅλον ὅπερ ὅλοι ἐπίσης οἱ Ἰσραηλῖται ἔκαμαν τὸ εἴδωλον τὸ μόσχε, καὶ τὸ ἐφοσκώπησαν εἰς τὴν ἔρημον, ὅμως ὁ Θεὸς, ἄλλους μὲν ἀπὸ ἐκείνους ἠλέησε, καὶ οὐ τοὺς ἐπαίδευσεν· ἄλλους δὲ, παρέδωκεν εἰς τὰς Λιβύπας καὶ τὰς κατέσφαξαν, καὶ ἔδωκε ὁ Μωϋσῆς ἄξιον λόγου τὴν αἰτίαν ταύτην, ὁ τόσον Μέγας Προφήτης κοντὰ εἰς τὸν Θεόν· ἐσὺ δὲ ἄνθρωπε, τί αἰτίας, καὶ λογαριασμοὺς ζητεῖς ἀπὸ τὸν Θεὸν, διὰ τί οἱ Ἐθνικοὶ ἐφωτιμήθησαν, ὅπερ ἦτον ἁμαρτωλοί; Καὶ ἀγκαλὰ ὁ Παῦλος ἠδυνάτο νὰ εἰπῇ τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὁποίαν οἱ μὲν Ἐθνικοὶ ἐφωτιμήθησαν, οἱ δὲ Ἰσραηλῖται ἀπεβλήθησαν (τὴν ὁποίαν ἐφανέρωσεν εἰς ἄλλο μέρος· τέτοιε, διὰ τί οἱ μὲν Ἰσραηλῖται, ἐνόμισαν νὰ δικαιωθοῦν ἀπὸ τὸν Νόμον, καὶ τὰ ἔργα των, οἱ δὲ Ἐθνικοὶ ἐνόμισαν νὰ δικαιωθοῦν ἀπὸ μόνην τὴν πίστιν, καὶ χάριν) ἀγκαλὰ λέγω, καὶ ὁ Παῦλος ἠδυνάτο νὰ εἰπῇ τὴν αἰτίαν ταύτην, ἀλλὰ κατὰ τὸ παρὸν δὲν τὴν λέγει, ἀλλὰ τὴν σιωπᾷ, διὰ νὰ ἐπιζομίσῃ περισσότερον τὰς περιέργες, καὶ νὰ τὰς παπαπείσῃ νὰ μὴ λογαριάζουν πάντα ἀπὸ τὰ κρίματα, καὶ τὰς οἰκονομίας ταύτας τοῦ Θεοῦ.

16. „Ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλοντος, οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ ἐλεοῦντος Θεοῦ".

Ἤθελε μὲν, λέγει, ὁ Ἰσαὰκ νὰ εὐλογήσῃ τὸν Ἡσαῦ· ἔτρεχε δὲ καὶ ὁ Ἡσαῦ εἰς τὸν κάμπον, διὰ νὰ κυνηγήσῃ κυνήγιον, καὶ δι' αὐτοῦ νὰ εὐλογηθῇ, καθὼς εἶναι γεγραμμένον εἰς τὴν γένεσιν· „εἶπε γὰρ φησιν αὐτῷ (τῷ Ἡσαῦ ὁ Ἰσαὰκ) ἔξελθε εἰς τὸ πεδίον, καὶ θήρευσόν μοι θήραν· ἐπορεύθη δὲ Ἡσαῦ εἰς τὸ πεδίον θηρεῦσαι θήραν τῷ Πατρὶ αὐτοῦ". (Γεν. κζ'. 5.) Ἀλλ' ὁ Θεὸς μὲ λόγους δικαίαν, ἔκαμε νὰ τύχῃ τὴν εὐλογίαν ὁ Ἰακὼβ, ὡσὰν ὅπερ ἦτον ἄξιος αὐτῆς βέβαια. Φαίνεται δὲ μὲ τὰ λόγια ταῦτα, πῶς ἀναιρεῖ τὸ αὐτεξούσιον ὁ Ἀπόστολος, ἢ ἀναιρεῖ δὲ αὐτό· ἀλλὰ καθὼς ἐπὶ τῆς οἰκίας λέγομεν, ὅτι τὸ πᾶν εἶναι τοῦ τεχνίτε καὶ οἰκοδόμε, καὶ μ' ὅλον ὅπερ ὁ οἰκοδόμος χρειάζεται νὰ ἔχῃ καὶ ὕλην διὰ νὰ οἰκοδομήσῃ τὴν οἰκίαν, καὶ ἄνθρωπος, ὅπερ νὰ συνεργήσῃ μὲ αὐτὸν εἰς τὴν οἰκοδομὴν ἐκείνης· ἀλλ' ὅμως ἐπειδὴ ἡ τελείωσις τῆς οἰκίας εἰς τὸν οἰκοδόμον σέκει, διὰ τοῦτο λέγομεν, ὅτι τὸ πᾶν τῆς οἰκίας, εἶναι τοῦ οἰκοδόμε· τοιουτρόπως καὶ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου λέγομεν, ὅτι τὸ πᾶν εἶναι τοῦ Θεοῦ, καὶ μ' ὅλον ὅπερ ὁ Θεὸς χρειάζεται καὶ τὴν τοῦ ἀνθρώπε προαίρεσιν καὶ προθυμίαν· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Θεὸς τελειόνει, καὶ ὁ Θεὸς σεφανόνει, καὶ ὁ Θεὸς καπαιρένει, διὰ τοῦτο λέγομεν, ὅτι τοῦ Θεοῦ εἶναι τὸ πᾶν (1).

17. „Λέ-

„σεσθαι τὴν καπάπαυσιν τοῦ Κυρίε, φησὶ Δαβὶδ, καὶ „ἐπιφέρει τὸ αἴτιον· ᾧδε φησι καπακήσω· τίνος χά„ριν, καὶ διὰ τί; ὅτι ἠρετισάμην αὐτὴν· τοῦτο τῷ „καθολικῷ δόγματι, καὶ τὸ καθ' ἑαυτὸν ὑποτίθησιν ὁ „Προφήτης λέγων· „ῥύσεταί με ὅτι ἠθέλησέ με· μὴ „γὰρ εὑρίσκων ἐν ἡμῖν ὁ Θεὸς, ὅπερ χάριν ἐκλέξε„ται ἡμᾶς, εἰς τὰς οἰκείας ἐμβλέπει οἰκτιρμὸς, καὶ „χάριτι δὲ ἔλεος ἐκλέγεται". (Βιβλ. α'. περὶ Χριστιανισμοῦ).

(1) Καὶ ὁ Καρέασις δὲ λέγει ὅτι ἡ Γραφὴ, καὶ ἡ κοινὴ χρῆσις τοῦ λέγειν πρὸς ἀρχικοὺς, καὶ κυρίους αἰτίους πρὸς ἐνεργείας ἀπονέμει, καὶ οὐχὶ πρὸς συναιτίους καὶ ὑπουργοὺς. Ὁ δὲ Ἀνεστάσιος ἐν τοῖς ζητήμασι τῆς Γραφῆς λέγει, ὅτι ἡ εὐλογία καὶ τοῦ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ, δὲν ἦτον εὐλογία τοῦ Ἡσαῦ, τὸν θέλοντος μὲν καὶ τρέχοντος εἰς τὸν κάμπον διὰ νὰ θηρεύσῃ κυνήγιον, καὶ διὰ αὐτοῦ νὰ εὐλογηθῇ· ἀλλ' ἦτον τὸ ἐλεηθέντος ἀπὸ τὸν Θεὸν Ἰακὼβ, καὶ βυκηθέντος τυχεῖν τῆς εὐλογίας· πλὴν μὲ διακοσμὸν ὁ Θεὸς ἠλέησε καὶ ἔδωκε τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἰσαὰκ εἰς τὸν Ἰακὼβ, καθ' ὅτι ὁ Ἰακὼβ ἦτον πρωτότοκος υἱὸς τοῦ Ἰσαὰκ, ὡσὰν ὅπερ ἀγόρασε τὰ πρωτοτόκια ἀπὸ τὸν Ἡσαῦ, διὰ φακὴ καὶ ὀλίγον ἔψημα φακῆς, ὡς μαρτυρεῖ ἡ Γραφὴ. (Γεν. κζ'.) Προεκόνιζε δὲ, ὁ μὲν Ἡσαῦ, τὸν Ἰσραηλιτικὸν λαὸν, ὁ δὲ Ἰακὼβ, τὸν Ἐθνικὸν τῆς Χριστιανῶν. Λέγει δὲ πρὸς τούτοις ὁ Καρέασις, ὅτι ἐδῶ λαλεῖ ὁ Ἀπόστολος περὶ τοῦ θέλοντος μὲν καὶ τρέχοντος, ὄχι ὅμως μὲ ὀρθὴν πίστιν καὶ συνείδησιν, καὶ ὄχι περὶ τὸ θέλοντος καὶ τρέχοντος μὲ ὀρθὴν πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν· διὰ τί ὁ ὅστις μὴ τρέχων, δὲν ἐλεεῖται· ὁ δὲ μετὰ πίστεως ὀρθῆς τρέχων καὶ συνειδήσεως, ἐλεεῖται. Ἔλεος δὲ εἶναι ἡ διὰ τὰ Μεσσίε σωτηρία· „καπὼς γὰρ φησιν ἔλεον ἔσωσεν ὑμᾶς". (Τίτ. γ'. 5.) Θέλει καὶ τρέχει ὁ Ἀγαρηνὸς, καὶ ὁ Ἰουδαῖος, καὶ ὁ αἱρετικὸς, ἀλλὰ μάτην θέλουσι καὶ τρέχουσι, διὰ τί δὲν ἔχουν ὁδηγοῦσαν τὴν χάριν καὶ τὸ θεῖον ἔλεος τοῦ διὰ τῆς ἐνσάρκε Οἰκονομίας δωρηθέν. Λέγουσιν δὲ ὁ Ἀπόστολος ὅτι ὁρᾷ τοῦ νὰ φαίζων χαρακτὰ καλὸν, ἢ κακὸν ὁ Ἡσαῦ καὶ ὁ Ἰακὼβ, φανερόνει, ὅτι ἡ σωτηρία δὲν ἀκολουθεῖ εἰς τὰ ἔργα τοῦ ἀνθρώπε, ἀλλὰ εἰς τὴν ἀΐδιον βουλὴν καὶ προγνῶσιν καὶ προορισμὸν τοῦ Θεοῦ, ὃς τὸν ὁρᾷ τῶν φαίζων προορίζει· καὶ γὰρ ἡ πρόγνωσις τοῦ Θεοῦ ἀφυποτίθεται τὰ γενησόμενα καλὰ ἔργα, ἀλλ' ὄχι καθ' ἑαυτὰ, καὶ καθ' ὁ φυσικὰ, ἀλλὰ καθ' ὁ ἀκολουθοῦντα εἰς τὴν ὁδηγοῦσαν χάριν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

17. „Λέγει γὰρ ἡ Γραφὴ τῷ Φαραώ· ὅτι „εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά „σε, ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου, καὶ ὅπως διαγγε„λῇ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ". (Ἐξ. Θ'. 17.)

Καθὼς, λέγει, ἐπὶ τῆς πτοησαίπων ἐν τῇ ἐρήμῳ τὸ εἴδωλον τοῦ μόχου Ἑβραῖοι, ἄλλοι ἐλυτρώθησαν ἀπὸ τὴν παιδείαν, ἄλλοι δὲ ἐπαιδεύθησαν, ὡς προείπομεν· ἐπειδὴ μόνος ὁ Θεὸς ἐξεύρει ἐκείνους ὁποῦ εἶναι ἄξιοι σωτηρίας, ἢ παιδείας· τοιουτοτρόπως καὶ μόνος ὁ Φαραὼ ἐδοκίμασε τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ, καὶ μ' ὅλον ὁπού καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἔγιναν σκληροὶ ὡσαὐτὸν ἐκεῖνον· διὰ τοῦτο γὰρ αὐτὸ, σὲ ἐσήκωσα, λέγει, ὦ Φαραὼ (1), ἤγουν διὰ τοῦτο εἰς τὸ μέσον σὲ ἔφερα, ἵνα διὰ μέσου σου φανῇ ἡ δυνάμις μου, καὶ ἵνα διὰ σοῦ συναλθῶσι πολλοὶ ἄλλοι σκληροὶ, καὶ πονηροὶ, μὲ τὸ νὰ διαφημισθῇ τὸ ὄνομά μου εἰς ὅλην τὴν γῆν, πῶς εἶμαι δίκαιος, καὶ δυνατός.

18. „Ἄρα οὖν ὃν θέλει, ἐλεεῖ· ὃν δὲ θέλει, σκληρύνει" (2).

Κάμνει ἐδῶ συμπέρασμα τῶν ἀνωτέρω εἰρημένων ὁ θεῖος Ἀπόστολος, καὶ ἀποφασίζει, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ζητῇ τινὰς ἀπὸ τὸν Θεὸν κρίσεις, καὶ λογαριασμούς· διὰ τί, ἐκεῖνον μὲν ὁποῦ θέλει, ἐλεεῖ· ὡσαὐτὸν ἐκείνους ὁποῦ ἐμοχθοποίησαν εἰς τὴν ἔρημον καὶ δὲν ἐπαιδεύθησαν· ἐκεῖνον δὲ ὁποῦ θέλει, σκληρύνει, ὡσαὐτὸν τὸν Φαραώ. Τί δὲ ἁπλοῖ τὸ, σκληρύνει; (διὰ τί φαίνεται ἄπονον.) ἄκουσον· καθὼς ὁ Ἥλιος, τὸ μὲν κηρὸ, ἀπαλύνει, τὸν δὲ πηλὸν, σκληρύνει, ὄχι καθ' ἑαυτὸν, ἀλλὰ διὰ τὴν διαφορετικὴν ὕλην τοῦ κηροῦ, καὶ τοῦ πηλοῦ· ἔτζι καὶ ὁ Θεὸς, τὴν πηλίνην καρδίαν τοῦ Φαραὼ λέγεται πῶς ἐσκλήρυνε· μὲ τί τρόπον; μὲ τὴν μακροθυμίαν του καὶ ὑπομονήν· διὰ τί μακροθυμῶντας, καὶ ὑπομενόντας αὐτὸν, τὸν ἔκαμε σκληρότερον. Καθὼς, χάριν παραδείγματος, καὶ αὐίσως τινὰς ἔχοντας δοῦλον πονηρὸν, δὲν παιδεύει αὐτὸν, ἀλλὰ μεταχειρίζεται φιλανθρωπίαν εἰς αὐτὸν, τὸν κάμνει πονηρότερον ἀπὸ ὅ,τι ἦτον πρότερον· ὄχι πῶς ὁ αὐθεντὴς διδάσκει τὸν δοῦλον ἐκεῖνον τὴν πονηρίαν· ἀλλ' ὅτι ὁ δοῦλος μεταχειρίζεται τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ αὐθεντοῦ του εἰς αὔξησιν τῆς πονηρίας του, μὲ τὸ νὰ καταφρονῇ ἐκεῖνου (3).

19. „Ἐρεῖς οὖν μοι· τί ἔτι μέμφεται; τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς „ἀνθέστηκε";

Σπουδάζει μὲ κάθε τρόπον ὁ Ἅγιος Ἀπόστολος, καθὼς τὸ εἶπον πολλάκις, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι εἰς τὸν Θεὸν μοναχὸν εἶναι γνωσταὶ αἱ οἰκονομίαι, καὶ τὰ κρίματα ταῦτα· διὰ τοῦτο καὶ ἀπὸ

(1) Ὁ δὲ Κυρίλλος τὸ „ἐξήγειρεν" ἑρμηνεύει αὐτί „σοῦ, βασιλέα σε καθέστησα, ἢ σωτηρίαν σοι ἔδωκα, κατὰ τὴν Χαλδαϊκὴν διάλεκτον, ἢ παρεχώρησα χρήσασθαι τυραννίδι κατὰ τῶν ἐμῶν λαῶν, ὅπως δείξω τὴν ἐμὴν δύναμιν διὰ τῆς θαυμάτων μου. Ὁ δὲ, Θεοδώρητος ὕπως ἑρμηνεύει· „τὸ δὲ ἐξήγειρά σε, αὐτὶ τοῦ σωτηρίαν σοι „τῆς Βασιλείας τυχεῖν, καὶ κωλῦσαι δυναμένου, οὐκ „ἐκώλυσα, τὴν ἐντεῦθεν τοῖς ἄλλοις γενησομένην „ὠφελειαν. Ὅρα δὲ ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι ἀληθὴς „ἐγένετο ὁ λόγος ὕστερον τοῦ Κυρίου ἐπὶ τῆς ἔργων· ἐ„παίδευσε διὰ νὰ παιδεύσῃ ὁ Θεὸς τὸν Φαραὼ μὲ δέκα „πληγὰς, καὶ τελευταῖον μὲ τὸν καταποντισμὸν „αὐτοῦ ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ, ἠκούθη καὶ ἐφημίσθη „τὸ ὀνομά του εἰς ὅλην τὴν γῆν· ὅθεν ἔλεγεν ὁ Μωϋ„σῆς ἐν τῇ ᾠδῇ, ἤκουσαν Ἔθνη, καὶ ὠργίσθησαν, (ἤ „ἐφοβήθησαν) ὠδῖνες ἔλαβον κατοικοῦντας Φυλιστιείμ· „τότε ἐπτοήθησαν Ἡγεμόνες Ἐδὼμ καὶ ἄρχοντες Μωαβι„τῶν ἔλαβεν αὐτοὺς τρόμος· ἐπάγησαν πάντες οἱ κα„τοικοῦντες Χαναάν". (Ἐξ. ιε'. 15.) Ἔλεγε δὲ καὶ ὁ Ραὰβ ἡ πόρνη πρὸς τοὺς δύο κατασκόπους. „Ἐπίσα„μαι ὅτι ἔδωκεν ἡμῖν Κύριος τὴν γῆν· ἐπιπέπω„κε γὰρ ὁ φόβος ὑμῶν ἐφ' ἡμᾶς· ἀκηκόαμεν γὰρ ὅ„τι κατεξήρανε Κύριος ὁ Θεὸς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασ„σαν ἀπὸ προσώπου ὑμῶν, ὅτε ἐξεπορεύεσθε ἐκ γῆς „Αἰγύπτου. . . καὶ ἀκούσαντες ἡμεῖς ἐξέστημεν τῇ καρ„δίᾳ ἡμῶν· καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι πνεῦμα ἐν οὐδενὶ ἡμῶν „ἀπὸ προσώπου ὑμῶν". (Ἰησ. β'. 9.)

(2) Ὁ δὲ Προκόπιος ἐρωτηματικῶς θέλει νὰ ἀναγινώσκεται τὸ ῥηθὲν τοῦτο· λέγει γάρ· „ποτὲ δὲ ὡς ζήτη„μα προβάλλει τὸν σκληρυνόμενον ὑπὸ Κυρίου· ἆρ' ἐν ὃν θέ„λει, ἐλεεῖ; ὃν δὲ θέλει σκληρύνει; οἷς ἐπενήνοχε τὸ, „μενοῦνγε σὺ ὦ ἄνθρωπε, τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος „τῷ Θεῷ; ἢ τὸ δυσχερὲς τῆς ἀπορίας ἰδὼν, καὶ τὴν „λύσιν μὴ θαρρῶν καταπιστεῦσαι γράμμασιν, ἢ μὴ „κρίνων ἀποκρίσεως ἄξιον τὸν ἐγκαλοῦντα τῇ Θείᾳ „Προνοίᾳ". (Σελ. 641. τῆς Πενταπόλεως).

(3) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἀλεξανδρεὺς Κλήμης ἐν τῷ Παιδαγωγῷ λέγει, ὅτι ὁ Θεὸς δὲν μισεῖ, ὅτε σκληρύνει

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πὸ κάθε μέρος συνάγει ἄπορα πολλὰ, καὶ δὲν λύει αὐτὰ, διὰ νὰ ξενοχωρήσῃ τὸν ἀκροατὴ καὶ περίεργον, καὶ νὰ τὸν καταπείσῃ, ὅτι τὰ τοιαῦτα εἶναι ἀκατάληπτα, καὶ ἀκατανόητα. Ἐκεῖνο λοιπὸν ὁπὸ λέγει ἐδῶ, εἶναι τοιοῦτον· φέρει μίαν ἀντίλογίαν καὶ ἀπορίαν εἰς τὰ παρ' ἀὐτοῦ προειρημένα καὶ λέγει· ὅτι ἀνίσως ἐκεῖνον ὁποῦ θέλει ὁ Θεὸς, σκληρύνῃ, πῶς λοιπὸν μέμφεται καὶ κατακρίνει ἐκεῖνον ὁπὸ πταίει; διὰ τί εἰς τὸ θέλημα τὸ Θεὸ ποῖος δύναται νὰ ἀντισταθῇ; Ὁ Θεὸς ἠθέλησε, καὶ ἐσκλήρυνε τὸν Φαραὼ, ἢ ἄλλον τινὰ ἄνθρωπον· ὅθεν καὶ ἀπολύθως ἔπταισον ἐκεῖνος ὁπὸ ἐσκλήρυνε· πῶς λοιπὸν μέμφεται, καὶ κολάζει αὐτὸν ὁπὸ ἐσκλήρυνον; Αὕτη λοιπὸν εἶναι ἡ ἀντίστασις καὶ ἀπορία, ἡ ὁποία ἐφέρθη ἀπὸ τὸν Ἀπόστολον, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι εἶναι ἄπορα τὰ τοιαῦτα, καὶ εἰς μόνον τὸν Θεὸν εἶναι κατάληπτά· διὰ τοῦτο οὐδὲ αὐτὸς λύει τὴν ἀπορίαν παύτην, ἀλλὰ ἐπισομίζει ἐκεῖνον ἁπὸ ἀπορεῖ, καὶ λέγει εἰς αὐτὸν ἀπολύθως.

20. „ Μενοῦνγε (1) ὦ ἄνθρωπε· σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ „ Θεῷ“;

Βλέπεις, ἀγαπητὲ, πῶς ὁ Μέγας Ἀπόστολος ἐμποδίζει τὴν ἄκυρον, καὶ περιττὴν περιέργειαν τῶν πολυφραγμονούντων, καὶ βάλλει χαλινὸν εἰς αὐτήν; διὰ νὰ διδάξῃ τοὺς ἀνθρώπους νὰ γνωρίζωσιν, τί μὲν εἶναι ὁ Θεὸς, τί δὲ εἶναι ὁ ἄνθρωπος, (δηλ. πῶς ὁ Θεὸς εἶναι πάνσοφος, καὶ δίκαιος, καὶ ὅλα τὰ ἠξιώσει μὲ τὴν σοφίαν τα, καὶ τὰ οἰκονομεῖ μὲ τὴν δικαιοσύνην τα· ὁ δὲ ἄνθρωπος εἶναι ἀδυνέσατος εἰς τὸν νοῦν, καὶ δὲν καταλαμβάνει τὰ τοῦ Θεοῦ ἀκατάληπτα, καὶ δίκαια κείματα). Ποῖος εἶσαι, λέγει, ἐσὺ ὦ ἄνθρωπε; συγκοινωνὸς, καὶ συμμοιρασὴς εἶσαι ἐσὺ τῆς ἐξουσίας τοῦ Θεοῦ; κριτὴς εἶσαι ἐσὺ τῆ οἰκονομιῶν ἐκείνων, ὁπὸ πρέπει νὰ κάμνῃ ὁ Θεὸς, ἢ νὰ μὴ κάμνῃ· δι' ὅτι τὸ νὰ ἐξετάζῃ τινὰς, ὅτι τοῦτο ἔτζι ἔπρεπε νὰ γενῇ, καὶ τοῦτο δὲν ἔπρεπεν ἔτζι νὰ γενῇ, ἡ ἐξέτασις αὕτη εἶναι ἰδία ἐκείνου ὁποῦ αὐτοκρίνεται, καὶ ἀντιξέκεται εἰς τὸν Μέγαν Θεόν· ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ κάμνωσιν ἔτζι οἱ φοβούμενοι τὸν Θεὸν, ἀλλὰ νὰ πείθωνται ἀνεξετάσως εἰς ἐκεῖνα ὁπὸ γίνονται ἀπὸ τὴν πάνσοφον Πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ, μὲ ὅτι τρόπον καὶ ἂν γίνωνται.

„ Μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι· τί με ἐποίησας οὕτως“;
21. „ Ἢ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράμα„ τος ποιῆσαι, ὃ μὲν, εἰς τιμὴν σκεῦος, ὃ δὲ, εἰς ἀτιμίαν“; (2)

Τὸ παράδειγμα τοῦτο ἐμεταχειρίσθη ὁ Ἀπόστολος, ὄχι διὰ νὰ σπιώσῃ τὸ αὐτεξούσιον τῶν ἀνθρώπων, ἔτε διὰ νὰ μᾶς κάμῃ ἀργὲς καὶ ἀκινήτας ὡσὰν τὰ ἄψυχα· ἀλλὰ διὰ νὰ μᾶς διδάξῃ

φωνίαν φρόνησιν, ἀλλὰ δευτέρως· ὁ δὲ Μελέτιος ὁ Πηγᾶς ἔτω λέγει· „τὸ σκληρύνειν τὴν καρδίαν οὐ ποιεῖ „ὁ Θεός, ὃς περιτέμνειν κελεύεται τὴν καρδίαν· ὃς „ἐνεδίζει τὸ σκληροτράχηλον παντα χῦ· ὃς ἐντίθησι „καρδίας σαρκίνας (ἤτοι ἁπαλάς)· εἰ γὰρ ἐσκλήρυνεν „ὁ Θεὸς τὴν καρδίαν Φαραὼ, ὥστε αὐτῷ ἀντιπίπτειν, ἵν' αὖ αὐτὸς τὴν κακίαν αὐτὴν ἐργαζόμενος, ὁ τὴν αἰτίαν τῆς κακίας παρέχων Θεός, οὐσαν καὶ κακίαν, καὶ κακίας ὑπέκαυμα.... Καὶ εἰ „Παῦλος ἔγνω τὸν Θεὸν σκληρύνοντα, πῶς παραγγέλλει λέγων „μὴ σκληρύνετε τὰς καρδίας ὑμῶν“ μᾶλλον δὲ πῶς τοῦτο λέγει ὁ Θεός; αὐτὸς γὰρ λέγει περὶ αὐτοῦ, καὶ διὰ Δαβὶδ, καὶ διὰ τοῦ Ἀποστόλου ἀναφωνεῖ· τὸ „σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, „μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν“. (Ἑβρ. γ'. 8.) Πάλιν παῦτα, καὶ τὰ τοιαῦτα, οἷόν ἐστι καὶ τὸ παρὰ Ἡσαΐᾳ „τί, ὅτι ἐπλανήσας ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ὁδῶν σου; καὶ „ἐσκλήρυνας τὰς καρδίας ἡμῶν τοῦ μὴ φοβεῖσθαί σε“; (Ἡσ. ξγ'. 17.) Ὡς ἐνεργοῦντος μὲν λέγεται τοῦ „Θεοῦ, μὴ ἐνεργοῦντος δὲ, μηδὲ ἐμποιοῦντος αὐτοῦ δὲ „αὐτοῖς ταῦτα, ἀλλὰ μόνον ἐῶντος ἐνεργεῖσθαι· ὡς καὶ „Αὐγουστῖνος ἐν τοῖς περὶ προορισμοῦ, καὶ χάριτος, „σοφώτατα διατραυοῖ· ἐῶντος δὲ, ὅτι αὐτεξουσίως ἐ„ποίησε“. (Βιβλ. ά. περὶ Χερσιανισμοῦ).

(1) Τὸ, μενοῦνγε, τρεῖς σωιδεσμοὶ ὀν, θέλει νὰ εἰπῇ, τὸ λοιπὸν, ἢ ἀληθῶς.

(2) Τὰ ῥητὰ παῦτα ἐρωτᾷθη ὁ Ἀπόστολος ἀπὸ τὸν Ἡσαΐαν, λέγοντα· „ἐχ ὡς πηλὸς τῷ κεραμέως λογι„σθήσεται; μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι αὐτῷ· „τί σύ με ἔπλασας; ἢ τὸ ποίημα, τῷ ποιήσαντι, ὅ „σωεπῶς μὲ ἐποίησας“; (Ἡσ. κθ'. 16.) Ὁ δὲ Σοφὸς Μελέτιος ὁ Πηγᾶς τὰ ῥητὰ παῦτα ὕσως ἑρμηνεύει „ἐγὶ δ' ὅπως τῷ Ἀποστόλου ὁ νοῦς· ὅτι οὐκ ἄδικος ὁ „Θεὸς· εἰ μεὶ (ὧπο δὲ καὶ πρώτου νοεῖται ἐπιβο„λὴ) ὡς κεραμεὺς, Κύριος δηλαδὴ τῷ φυράματος ὅ„λα ἐνεγκάμενος σκεύη, κατῳρτισεν αὖ ἐξ αὐτῷ, ἃ „μὲν εἰς τιμὴν, ἃ δὲ ἐκόντα ἦκοντα εἰς ἀπώλειαν· „εἰ δὲ (ὅπερ δευτέρας ἐστὶν ἐπιφορᾶς) σκεύη μὲν ἠ„νεγκεν αὐτὸς τίμια καὶ ἐπὶ τιμῇ· ἐπὶ γὰρ ἁρμαρ„σίᾳ ἔπλασεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον· φθόνῳ δὲ Διά„βό-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δάζη πῶς πρέπει νὰ πειθώμεθα εἰς τὸν Θεὸν, ὡς προείπομεν, καὶ νὰ δείχνωμεν εἰς τὴν οἰκονομίας ὁπὲ κάμνει, ὑπερβολικὴν σιωπὴν καὶ ὑπακοὴν, καὶ παπείνωσιν· διὰ τί, καθὼς, λέγει, ὁ κεραμεὺς, ἀπὸ τὸν αὐτὸν πηλὸν πλάττει ἐκεῖνα τὰ ἀγγεῖα ὁπὲ θέλει, ἄλλα μὲν, εἰς μεταχείρησιν τιμίαν, ἄλλα δὲ, εἰς μεταχείρησιν ἄτιμον, καὶ κάνενα ἀπὸ τὰ ἀγγεῖα ἐκεῖνα δὲν αντιλέγει εἰς αὐτόν· ἔτζι καὶ ὁ Θεὸς ἀπὸ τὸ αὐτὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, ἄλλους μὲν, τιμᾷ καὶ δοξάζει, ἄλλους δὲ, παιδεύει καὶ ἀτιμάζει· ὅθεν ἐσὺ ὦ ἄνθρωπε, μὴ περιεργάζεσαι ταῦτα· ἀλλὰ προσκυνεῖ μόνον καὶ μιμοῦ τὸν πηλὸν, καὶ τὰ ἀγγεῖα τὰ πήλινα· καὶ καθὼς ὁ πηλὸς ἀκολυθεῖ εἰς τὸ χέρι τοῦ κεραμέως, ἔτζι καὶ σὺ ἀκολούθει εἰς τὴν βουλὴν καὶ κρίσιν τοῦ τὰ πάντα οἰκονομοῦντος Θεοῦ. Ἤξεύρε δὲ, ὡς ἀναγνῶστα, ὅτι καθὼς ἀκολυθεῖ εἰς τὰ πήλινα ἀγγεῖα, καὶ ὁ πηλὸς δὲν κάμνει τὸ νὰ εἶναι ἄλλα μὲν ἀπὸ αὐτὰ, σύτιμα, ἄλλα δὲ, ἄτιμα· ἐπειδὴ ὁ πηλὸς εἶναι σὰς καὶ ὁ αὐτὸς εἰς ὅλα τὰ ἀγγεῖα· ἀλλὰ κάμνει τὴν διαφορὰν αὐτῶν, ἡ διάφορος χρῆσις ἐκείνων τῶν ἀνθρώπων, ὁπὲ τὰ μεταχειρίζονται· ἔτζι ἀκολυθεῖ καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους· διὰ τί ἡ φύσις ἡ ἀνθρωπίνη δὲν κάμνει, ἄλλους μὲν, ἀνθρώπους νὰ γεννῶνται, ἄλλους δὲ, νὰ κολάζωνται· ὄχι· ἐπειδὴ εἶναι μία καὶ ἡ αὐτὴ εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους· ἀλλ' ἡ προαίρεσις τῶν ἀνθρώπων, εἶναι ὁπὲ κάμνει αὐτὴν τὴν διαφοράν.

22. „Εἰ δὲ θέλων ὁ Θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν, καὶ γνωρίσαι τὸ „δυνατὸν αὐτοῦ, ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ σκεύη ὀργῆς, κα„τηρτισμένα εἰς ἀπώλειαν".

23. „Καὶ ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ, ἐπὶ σκεύη ἐ„λέους, ἃ προητοίμασεν εἰς δόξαν".

24. „Οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς, οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ ἐξ „ἐθνῶν".

Ἀφ' ὅ ἐπισόμισεν ὁ Ἀπόστολος ἐκείνους, ὁπὲ ἐπιχειρῶν νὰ πολυφραγμονῶν τὰς κρίσεις τοῦ Θεοῦ, τώρα κάμνει τὴν λύσιν τῆς ἀπορημένων, καὶ λέγει τοιοῦτον νόημα· σκεῦος ὀργῆς ἦτον ὁ Φαραὼ, ἤτοι ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὁπὲ ἀνταπε τοῦ ὀργὴν τὸ Θεοῦ μὲ τὴν σκληρότητά του. Τοῦτον λοιπὸν ἤνεγκεν ὁ Θεὸς, ἤτοι τὸν ὑπέφερε· διὰ τί ἔδειξε μεγάλην μακροθυμίαν εἰς τὴν κακίαν του (1)· ἀλλ' ἐκεῖνος ἐμεταχειρίσθη τὴν μακροθυμίαν ταύτην τοῦ Θεοῦ, εἰς περισσοτέραν σκλη-

---

„βόλι εἰσῆλθεν ὁ θάνατος. (Σοφ. β. 24.) Εἰσῆλθε „δὲ δι' αὐτὸ διὰ τῆς ἁμαρτίας· καὶ οὐκ ἐχρεώθη ὁ Θεὸς τὸ „ἐσεγκεῖν παρὰ τὸ προγινώσκειν αὐτό, ἐκόπα εἶχονται „τῷ πονηρῷ· ἀλλὰ καὶ ἔπλασε μὲν ἀγαθὰ δι' ἀγαθό„πα, καὶ ὑπήνεγκε διὰ πολλὴν μακροθυμίαν ἀγαν, „ὡς φησὶ Παῦλος διὰ τῆς χρηστότητος εἰς μετανοίαν, „ἵνα ἡ σώση ἡ μετανοία, ἢ κολάσῃ δικαιότερον κα„τὰ Γρηγόριον, πῶς ἄδικος; πλάσας μὲν πικρὸν ἀγαθὸν, ὑπενεγκάμενος δὲ μακροθύμως πονηρούς, „καὶ τέλος ἐπάγων μὲν ἀπειθοῦσιν ὀργὴν, δεικνύων δὲ „τὸ ζωπαθὲς τῆς δικαίας αὐτοῦ ὀργῆς ἐπὶ τοῖς μὴ ἐ„πιμένουσιν ἐν τῇ ἀγαθότητι αὐτοῦ, ἐν ᾗ ἐπλάσθη„σαν; οὐκ ἄδικος οὖν ὁ Θεὸς ὀργιζόμενος τοῖς ἀ„δίκοις, καὶ εὐμηχάνως προσιζόμενος ἐκ τῆς ἐκείνων „ἀδικίας, τῆς ἰδίας δικαιοσύνης ἐνδείξεως ἀφορμὰς, „καὶ δοξαζόμενος ἐπ' αὐτοῖς, ὡς αὐτὸς ἔφη ἐπὶ Φα„ραώ". (Βιβλίῳ ά. περὶ Χριστιανισμοῦ).

Σημείωσαι δὲ, ὅτι κατὰ τὴν αὐτὴν Μελέτιον, μερικοὶ ἐπλανήθησαν (ὁποῖοι εἶναι οἱ Μανιχαῖοι καὶ οἱ Καλβῖνοι) ἀπὸ τὰ λόγια ταῦτα τοῦ Ἀποστόλου, καὶ ἐνόμισαν ὅτι ὁ Θεὸς θέλωντας ὅλον τὸ φύραμα τῶν ἀνθρώπων νὰ δικαιώσῃ, καὶ νὰ προορίσῃ, ἄλλους μὲν κατεσκεύασεν εἰς τιμὴν, ἄλλους δὲ εἰς ἀτιμίαν· (καθὼς ὁ κεραμεὺς ἀπὸ τὸν αὐτὸν πηλὸν καὶ ζυμάρει, ἄλλα μὲν, σκεύη κατασκευάζει τίμια, ἄλλα δὲ ἄτιμα) ἤτοι ἄλλους μὲν ἀνθρώπους προορίζει ὁ Θεὸς εἰς σωτηρίαν, ἄλλους δὲ, εἰς ἀπώλειαν· καὶ ὅπως καὶ τοὺς δύω ὁ Θεὸς προορίζει· τὸ ὁποῖον εἶναι βλάσφημον, καὶ αἱρετικόν· ἐπειδὴ ὁ Θεὸς δὲν προορίζει, ὅτε κάμνει κάνενα ἄτιμον καὶ εἰς ἀπώλειαν· ἀλλ' ὁ καθ' ἕνας κάμνει τὸν ἑαυτόν του τοιοῦτον μὲ τὴν ἰδίαν του προαίρεσιν· καὶ πάλιν δηλῶν ὁ Ἀπόστολος ἐγραφε πρὸς Τιμόθεον· „ἐν μεγάλῃ δὲ οἰ„κίᾳ οὐκ ἔστι μόνον σκεῦη χρυσᾶ, καὶ ἀργυρᾶ, ἀλλὰ „καὶ ξύλινα, καὶ ὀστράκινα, καὶ ἃ μὲν εἰς τιμὴν, ἃ δὲ „εἰς ἀτιμίαν". Ἔπειτα λέγει ἀκολούθως· „ἐὰν οὖν τις „ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται σκεῦος εἰς τι„μὴν, ἡγιασμένον, καὶ εὔχρηστον τῷ Δεσπότῃ, εἰς „πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον" (Β. Τομ. β'. 20.) διδάσκων διὰ τούτου τὸ αὐτεξούσιον.

(1) Ὁ δὲ Κορέσιος τὸ „ἤνεγκεν ἑρμηνεύει" ὅτας· ὁ Θεὸς ἤνεγκεν, οὐκ ἐποίησε κατὰ τὴν κακὴν χρῆσιν τοῦ αὐτεξουσίου, εἰ καὶ ἔπλασεν ἐκεῖνα τῷ τῆς δημιουργίας λόγῳ· ἃ γὰρ ἐποίησε κατὰ πρῶτον λόγον, ἤνεγκε κατὰ δεύτερον· ἄρα ἤνεγκεν, οὐκ ἐποίησε· καὶ διὰ τί ἤνεγκεν; ὅπως ἐνδείξηται τὸν πλοῦτον τῆς χρηστότητος καὶ τῆς δόξης αὐτοῦ, καὶ σώσῃ τινὰς μετανοοῦντας διὰ τῆς κακῶν σωζεσθαι· „λοιμὸς γάρ φησι μετανοεῖ„νου ἀφρων παντουργότερος ἔσται". (Παρ. ιθ'. 25.) Καὶ „ὀλολύξατε πίτυες, ὅτι πέπτωκε κέδρος". (Ζαχ. ια'. 2.)

Δ'.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σκληρόπτα, ϗ ἔγινε σκεῦος δεκτικὸν τῆς θείκῆς ὀργῆς ϗὰ ἀγανακτήσεως, ϗὰ κατηρτισμένον εἰς ἀπώλειαν, ἤτοι ἀπηρτισμένον ϗὰ τελειωμένον εἰς τέτο, ἀφ' ἑαυτῦ, ϗ ἀπὸ τὴν οἰκείαν τε γνώμην· διὰ τί αὐτὸς δὲν ἀφῆκεν ἀσυνέργητον καινὸν ἐπιχείρημα ἀπὸ ἐκεῖνα, ὁπῦ ἦτον εἰς ἀπώλειαν τε, ἀλλὰ ὅσα ἦτον πρὸς ἀφανισμόν τε, ὅλα τὰ ἐτελείωσεν· ἢ τὸ „ἤνεγκε" νοεῖται, ἀντὶ τοῦ εἰς τὸ μέσον ἔφερε τὸν Φαραὼ, ἵνα, αἰτίως δὲν διορθωθῇ μὲ τὴν φιλανθρωπίαν ϗ μακροθυμίαν τῦ Θεῦ, τιμωρήσῃ αὐτὸν, ϗ ἔπω δείξῃ τὴν ἐσκηλύ τε δυνάμιν, ϗ δικαιοσύνην, διὰ νὰ διορθωθῦν οἱ ἄλλοι ὁπῦ τὸ ἀκέσεν. Καθὼς λοιπὸν τὸν Φαραὼ πάτον, ὁπῦ ἔγινεν ἀφ' ἑαυτῦ τε σκεῦος ὀργῆς, παιδεύσας ὁ Θεὸς, ἔδειξε τὴν δυνάμιν, ϗὰ δικαιοσύνην του, τοιετοτρόπως ϗ τὰς Ἐθνικὰς πολλὰ ἁμαρτήσαντας, ἐλεήσας ὁ Θεὸς (διὰ τί ἔκαμαν τὸν ἑαυτόν τους ἄξιον ἐλέες) ἐφανέρωσε τὸν πλοῦτον τῆς δόξης του· δὲν εἶπε δὲ, ὅτι ἐφανέρωσε τὸν πλῆτον τῆς φιλανθρωπίας τε, ἀλλὰ τῆς δόξης τε· ἐπειδὴ τέτο εἶναι τελεία δόξα τῦ Θεῦ, τὸ νὰ ἐλεῇ· τὸ δὲ „ἃ προητοίμασεν" εἶπεν, ἀντὶ τέ, ἃ προεγνώρισε (1)· δὲν εἶπε δὲ, ὅτι ὅλες τὰς Ἐθνικὰς ἔσωσεν, ἀλλὰ ἐξ Ἐθνῶν, μερικὰς δηλαδὴ ἐξ αὐτῶν· ὥστε μὴ σκανδαλίζεσαι σὺ ὦ Ἰουδαῖε· διὰ τί, νὰ ὁπῦ ϗὰ ἀπὸ τὰς Ἐθνικὰς, ἄλλοι μὲν ἐλεῦνται, ἄλλοι δὲ δὲν ἐλεῦνται.

25. „Ὡς ϗὰ ἐν τῷ Ὡσηὲ λέγει· „καλέσω τὸν οὐ λαόν με, λαόν „με, ϗ τὴν οὐ ἠγαπημένην, ἠγαπημένην". (Ὡσ. β'. 24.)

26. „Καὶ ἔσται ἐν τῷ τόπῳ ὅπε ἐῤῥέθη αὐτοῖς· οὐ λαός με ὑμεῖς· ἐ„κεῖ κληθήσονται υἱοὶ Θεῦ ζῶντος". (Ὡσ. α'. 10.)

Διὰ νὰ μὴ λέγουν οἱ Ἰουδαῖοι· μᾶς ἀπατᾷς ὦ Παῦλε μὲ αὐτὰ ὁπῦ λέγεις, διὰ τοῦτο ὁ Ἀπόστολος φέρει μάρτυρα τῷ λεγομένων τὸν Προφήτην Ὡσηὲ, βοῶντα ϗ λέγοντα· „θέλω „ὀνομάσω λαόν με, ἐκεῖνον ὁπῦ δὲν εἶναι λαός με· ϗ θέλω ὀνομάσω ἠγαπημένην με, ἐ„κείνην ὁπῦ δὲν εἶναι ἠγαπημένη με". Ποῖος δὲ ἄλλος εἶναι ὁ μὴ ὢν λαὸς, παρὰ τὰ Ἐθνη; ἢ ποία ἄλλη εἶναι ἡ μὴ ἔσα ἠγαπημένη, παρὰ ἡ Ἐκκλησία τῷ ἐθνικῶν; διὰ τί οἱ ἐθνικοὶ ἔγιναν, ὄχι μόνον λαὸς Θεῦ, ϗ ἠγαπημένοι Θεῦ, ἀλλὰ τὸ μεγαλήτερον, ἔγιναν ϗ υἱοὶ Θεῦ ζῶντος. Εἰ δὲ ϗ εἰπῇ τινὰς, ὅτι ὁ λόγος ἔτος ἐῤῥέθη διὰ τὰς Ἰουδαίας, ὁπῦ ἐφάνησαν ἀχάριστοι πρότερον, ὕστερον δὲ ἐδέχθησαν ἀπὸ τὸν Θεόν· αἰσχρὸν εἶναι τὸ νόημα τέτο· διὰ τί αὖ εἰς τὰς Ἰουδαίας τέτο ἠκολούθησε, τί ἐμπόδιον ἦτον νὰ μὴν ἀκολουθήσῃ τοῦτο ϗ εἰς τὰς Ἐθνικὰς; ϗὰ οἱ μὲν φανέντες ἄπιστοι ἐξ αὐτῶν, νὰ ἀποβληθοῦν, οἱ δὲ προσελθόντες εἰς τὴν τε Χριτε πίτιν, νὰ προσδεχθῦν;

27. „Ἡσαΐας δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ· „ἐὰν ᾖ ὁ ἀριθμὸς τῶν „υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ κατάλειμμα σω„θήσεται". (Ἡσ. ι'. 21.)

Δὲν ἀρκέσθη ὁ Παῦλος εἰς μόνον τὸν Ὡσηὲ, ἀλλὰ φέρει μάρτυρα ϗὰ τὸν Ἡσαΐαν, κράζοντα, ἤτοι μετὰ παῤῥησίας κηρύττοντα, ϗὰ μὴ ὑποσελλόμενον· τί δὲ κηρύττοντα; ὅτι δὲν θε-

---

Λέγει δὲ ϗὰ Μελέτιος ὁ Πηγᾶς· „οὐχουν ἄδικος „ὁ Θεὸς ὁ ἐνέγκας τὰ σκεύη, οὐδὲ τῆς σφῶν α„πωλείας αὐτὸς αὐτοῖς αἴτιος· ἤνεγκε γὰρ ὁ Θεὸς „σκεύη, ϗ σκεύη· ἀλλὰ τὰ μὲν σκεύη ὀργῆς, ἤνεγ„κε μόνον, τὰ δὲ ἐλέες, ϗὶ ἤνεγκε, ϗὶ προητοίμα„σεν· ἔπλασεν ἄμφω τὰ σκεύη ὁ κεραμεὺς ἐκ τοῦ „αὐτῦ φυράματος τῦ πηλοῦ· ἀλλὰ τὰ μὲν, ἔπλασε, „ϗ προητοίμασε σκεύη τῆς ἐκλογῆς· τὰ δὲ, ἔπλασε „μὲν αὐτὸς, κατηρτισμένα δὲ λέγεται εἰς ἀπώλειαν· „τὸ δὲ εἰπεῖν κατηρτισμένα, ἐχὶ δὲ κατήρτισεν, ὁ „φὸς τὸν πλάσαντα, ἢ ἐνέγκαντα αὐαφέρει δῆτα ϗὶ „τὸν εἰς ἀπώλειαν κατηρτισμένον· μᾶλλον δὲ ἀπὸ τοῦ „πλάσαντος ἀφαιρεῖται". (Βιβλ. α'. περὶ Χριτιανισμῦ) Φέρει δὲ εἰς τέτο ϗ παράδειγμα ὁ σοφὸς Θεόδωρητος λέγων· „καθάπερ οἱ ἰατροὶ, οὐκ αὐτοὶ τὰς „ἐχίδνας δημιεργῦσιν, ἐκ δὲ τῶν ἀφελίμων τοῖς ἀν„θρώποις κακοποιὰς ἐξεργάζονται φάρμακον· ὕτως ὁ Θεὸς, ἐ„βούλετο μὲν τὸν Φαραὼ τῆς τιμωρίας μὴ μεταλα„χεῖν· ἐπειδὴ δὲ εἰς πολλὴν ἐκεῖνος διεμοδίαν ἐξώ„κελε, παντοδαπὰς μὲν αὐτῷ τιμωρίας ἐπήγαγε, „πλὴν δὲ οἰκείαν πᾶσιν ἀνθρώποις ἐπέδειξε δύναμιν".

(1) Οὕτω ϗ ὁ Θεοδώρητος ἡρμήνευσε τὸ, προητοίμασε· „τὸ δὲ ἃ προητοίμασεν εἰς δόξαν, τὴν προ„γνῶσιν τὴν θείαν παραδηλοῖ· τέτο γὰρ ϗὶ ἐν τοῖς „ῥηθεῖσιν εἰρηκεν, ὅτι ἃς προέγνω, ϗ προώρισε συμ„μόρφους τῆς εἰκόνος τῦ Υἱῦ αὐτῦ". (Ῥωμ. η'. 29.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θέλων σωθοῦ ὅλοι οἱ Ἰσραηλῖται, ἀλλὰ μόνοι οἱ ἄξιοι· τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ κατάλειμμα, ἤτοι οἱ ἐκλελεγμένοι, τοὺς ὁποίους κατέλιπε, καὶ ἐξεχώρισεν ὁ Θεός, ὡς ἀξίους δηλαδὴ εἰς τὸ νὰ σωθῶν. Λέγωντας δὲ ὁ Ἀπόστολος σὺν τῷ Προφήτῃ, τὸ „ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης" ἐνθυμίζει εἰς τοὺς Ἰουδαίους τὴν παλαιὰν ἐπαγγελίαν καὶ ὑπόσχεσιν ὁποῦ ἔδωκεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν Ἀβραὰμ, νὰ πληθύνῃ τὸ σπέρμα του ὡσὰν τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης, τῆς ὁποίας ὑποσχέσεως ταύτης ἔκαμαν τὸν ἑαυτόν τους ἀνάξιον. Μὴ λοιπὸν παράτεσθε, λέγει, ὦ Ἰουδαῖοι, πῶς ἐφάνη ψεύδης ἡ ἐπαγγελία τοῦ Θεοῦ· διὰ τί ἰδοὺ ὁποῦ ὅλοι οἱ Προφῆται προφητεύουσιν, ὅτι ὅλοι οἱ Ἰουδαῖοι δὲν θέλων εὑρεθοῦν ἄξιοι σωτηρίας, ἀλλὰ μόνον μερικοί. Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ Κόσμος" (Ἑβρ. ια'. 38.) πῶς ἑρμηνεύει τοῦτο ὁ Θεολόγος Γρηγόριος.

28. „Λόγον γὰρ συντελῶν καὶ συντέμνων ἐν δικαιοσύνῃ· ὅτι λόγον συντετμημένον ποιήσει Κύριος ἐπὶ τῆς γῆς". (Ἡσ. ι'. 22.) (1)

Τώρα δείχνει ἐδῶ ὁ Παῦλος, μὲ τὶ τρόπον θέλει σωθῇ τὸ κατάλειμμα, καὶ οἱ ἐκλελεγμένοι τοῦ Ἰσραὴλ· καὶ λέγει, ὅτι δὲν εἶναι χρεία νὰ κοπιάζῃ τινὰς, καὶ νὰ περιέρχεται ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, καὶ νὰ παλαιπωρῆται μὲ τὰ πολύμοχθα ἔργα τοῦ παλαιοῦ Νόμου· διὰ τί ὁ Θεὸς, λέγει, συντέμνωντας τὸν λόγον τῆς πίστεως εἰς ὅλην τὴν γῆν, θέλει κάμῃ ἐν δικαιοσύνῃ, ἤτοι διὰ νὰ δικαιώσῃ ἐκείνους ὁποῦ δεχθοῦν εἰς τὴν καρδίαν τους τὸν λόγον τοῦτον τῆς πίστεως· ἐπειδὴ, ὡς ὁ αὐτὸς Παῦλος λέγει· „ἐὰν ὁμολογήσῃς μὲ τὸ στόμα σου τὸν Ἰησοῦν, Κύριον καὶ Θεὸν, καὶ πιστεύσῃς μὲ τὴν καρδίαν σου, ὅτι ὁ Θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν κατὰ τὸ ἀνθρώπινον ἀπὸ τοὺς νεκροὺς, θέλεις σωθῇς. (Ῥωμ. ι'. 9.) Οὗτος εἶναι ὁ συντετμημένος λόγος, τὰ ὀλίγα δηλαδὴ τῆς πίστεως λόγια (2).

29. „Καὶ καθὼς προεῖπεν Ἡσαΐας· „εἰμὴ Κύριος Σαββαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα, ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν, καὶ ὡς „Γόμορρα ἂν ὡμοιώθημεν". (Ἡσ. α'. 4.)

Ἀφ' οὗ εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Ἀπόστολος ὅτι θέλει σωθῇ τὸ κατάλειμμα τοῦ Ἰσραὴλ, τώρα ἑρμηνεύει φανερῶς τὶ εἶναι τὸ κατάλειμμα τοῦτο καὶ λέγει· ὅτι εἶναι ἐκεῖνο ὁποῦ ἄφηκεν ὁ Θεὸς, ὡσ-

---

(1) Σημείωσαι ὅτι, καθὼς λέγει ὁ Μέγας Βασίλειος εἰς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ Ἡσαΐου, ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ἅμα μὲν λόγια ἅλλαξε τοῦ ῥητοῦ τούτου, ἅμα δὲ ἄφηκε καθὼς ἦτον ἑρμηνευμένα. Ἑβραῖος γὰρ ὢναι, καὶ τῆς Ἑβραϊκῶν γραμμάτων ἔμπειρος, δὲν ἠκολούθησεν εἰς τὰς ἐκδόσεις τῆς ἄλλων, ἀλὰ ἡρμήνευσε τὸ ῥητὸν τοῦτο ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ, καθὼς ἐσοχάθη. Προϊστορεῖ δὲ καὶ ταῦτα ὁ θεῖος Παπίας· „τίς δὲ ὁ τρόπος τῆς σωτηρίας; ὅτι λόγον, φησὶ, συντελῶν καὶ συντέμνων ἐν δικαιοσύνῃ· ὁ γὰρ ὅλον τὸ χάραγμα τοῦ νομικοῦ, καὶ τὴν προφητικὴν διάπαξιν ἐν τῇ βραχυλογίᾳ τοῦ Εὐαγγελίου πεπλατυσμένος τὸ παρὰ τοῦ Κυρίου αὐτῷ ὑποδεχθὲν, ὅπως σωθήσεται· ἀγαπήσεις γὰρ Κύριον τὸν Θεόν σου, καὶ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν· ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς, ὅλος ὁ Νόμος κρέμαται, καὶ οἱ Προφῆται. Ὁ ἐν συντελῶν τὸν λόγον, ὁ εἰς ἔργον ἄγων, καὶ συντέμνων αὐτὸν, καὶ οἱονεὶ συγκεφαλαιούμενος αὐτὸ τὸ πλάσμα ἐν ταῖς βραχυπάσαις ἐντολαῖς, ὅπερ ἐστὶ τὸ κατάλειμμα τὸ σῳζόμενον. „Πάντα φησὶν, ὅσα ἂν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος γάρ ἐστιν ὁ Νόμος καὶ οἱ Προφῆται". (Ματθ. ζ'. 12)

„Ὁρᾶς ἐν τῇ φυσικῇ ἐννοίᾳ ὅλον τὸν λόγον σωτελούμενον, καὶ σωτεμνόμενον ἐν δικαιοσύνῃ; ὅτι λόγον συντετμημένον ποιήσει Κύριος τῇ Οἰκουμένῃ ὅλῃ; Ὁ μὲν τοι Ἀπόστολος εἶπε· ποιήσει Κύριος ἐπὶ τῆς γῆς". συμφώνως δὲ αὐτῷ ἐξέδωκε Σύμμαχος καὶ Θεοδοτίων· „ἐν μέσῳ πάσης τῆς γῆς". τὸ δὲ ἐναπαρατήρητον τοῦ Νόμου· „μὴ ἅψῃ, μηδὲ γεύσῃ, μηδὲ θίγῃς· αἱ περὶ ἑορτῶν διατάξεις, αἱ περὶ ἡμερῶν, αἱ περὶ ὁλοκαυτωμάτων, αἱ περὶ καθάρσεως, αἱ περὶ ἱλασμοῦ, πάντα σωτετμήθη εἰς ἓν κεφάλαιον, βραχὺ, καὶ δυσπαρατήρητον". (εἰς τὰς δύω δηλ. ἐντολὰς τῆς ἀγάπης καὶ εἰς τὸ „Πάντα ὅσα „ἂν θέλητε" καὶ τὰ ἑξῆς.) ὡς μηδεμίαν προφάσιν ὑπολειπέσθαι τοῖς μὴ πολιτευομένοις κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον".

(2) Ὁ δὲ Κορέσσιος τὸ „σωτελῶν καὶ σωτέμνων" ἑρμηνεύει, ὁ σμικρύνων καὶ δεικνύων ὀλίγον τὸν ἀριθμὸν τῶν σῳζομένων ἐκ τοῦ Ἰσραὴλ, καθὼς εἶπεν ἀνωτέρω, ὅτι τὸ κατάλειμμα, ἤτοι ὀλίγοι, σωθήσεται. Λόγιον συντετμημένον τὸν τοῦ Εὐαγγελίου ἐνόησεν ὁ Ὠριγένης καὶ ὁ Αὐγουστῖνος, ἐκτεταμένον δὲ τὸν τῆς παλαιᾶς· ἢ συντελῶν λόγος ἐστὶν, ὁ συντέμνων τὴν ἁμαρτίαν, κατὰ τὸν Ἀμβρόσιον.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὡσαὺ σπέρμα, ϗ προζύμι· τὸ γὰρ ἐγκατέλιπεν, αὐτὶ τῆ ἐδιάλεξεν ἐνόησεν ὁ Ἀπόστολος· διὰ τί, ἐαὺ ὁ Θεὸς αὐτὸ τὸ σπέρμα δεν τὸ διεφύλαττεν, ὅλον ὁμῶ τὸ γένος τῶ Ἑβραίων ἠθέλαμεν ἀπολεσθῶμεν, ὡσαὺ τὰ Σόδομα, ϗ ὡσαὺ τὰ Γόμορρα· ἐπειδὴ ϗὰ ἐμεῖς θα ὡσαὺ ἐκεῖνοι, ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας καπάδικοι (1).

30. „ Τί ἔμ ἐρῦμεμ; ὅτι Ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσυνὼν, κατέ-
„ λαβε δικαιοσυνὼν, δικαιοσυνὼν δὲ τὴν ἐκ πίστεως “.

31. „ Ἰσραὴλ δὲ διώκων Νόμον δικαιοσυνῆς, εἰς Νόμον δικαιοσυνῆς
„ οὐκ ἔφθασεν “.

Ἐδῶ φέρει τὴν φανερωτάτην λύσιν τῆ προπορημενῶν ὁ θεῖος Ἀπόστολος, ϗὰ δείχνει ἀπὸ ποίαν αἰτίαν, τὰ μὲν Ἔθνη ἐπροσδέχθησαν ἀπὸ τὸν Θεὸν, οἱ δὲ Ἰσραηλῖται ἀπεβλήθησαν. Λέγει λοιπὸν, ὅτι τὰ Ἔθνη, ἐπειδὴ ϗ ἐκράτησαν εἰς τὸν ἑαυτόν τως τὴν ἐκ πίστεως τῆ Χριστῆ δικαιοσυνὴν, διὰ τοῦτο ἀληθῶς ἐδικαιώθησαν· οἱ δὲ Ἰσραηλῖται, ἐπειδὴ διώκουσιν, ἤτοι ζητῶσι τὸν Νόμον τῆς δικαιοσυνῆς, ἤτοι τὸν ἐκ τῆ ἔργων, διὰ τοῦτο δεν ἔφθασαν εἰς τὸ νὰ δικαιωθῶν· ἐπειδὴ ὁ ἐκ τῆ ἔργων Νόμος, δεν ἠδύνατο νὰ δικαιώσῃ τὸν ἄνθρωπον.

32. „ Διὰ τί; ὅτι οὐκ ἐκ Πίστεως, ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων Νόμυ “.

Ἐρωτᾷς, λέγει, ἄνθρωπε, διὰ ποίαν αἰτίαν οἱ Ἰσραηλῖται ἀπέτυχον τῆ νὰ δικαιωθῶν, ϗ μ' ὅλον ὁπῆ ἐσπούδαζον πολλὰ νὰ δικαιωθῶν; μάθε, ὅτι δεν ἐζήτων νὰ δικαιωθῶν ἀπὸ τὴν πίστιν τῆ Χριστῆ, ἀλλὰ ὡς ἀπὸ τὰ ἔργα τῆ Νόμυ· ἀπὸ δὲ τὰ ἔργα τῆ Νόμυ δεν θέλει δικαιωθῇ κάθε ἄνθρωπος. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, πῶς δεν εἶπεν ὁ Παῦλος ἐκ τῆ ἔργων, ἀλλὰ ὡς ἐξ ἔργων· διὰ νὰ δείξῃ μὲ τὸ, ὡς, ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι δεν ἐπιμελῆντο ἀληθῶς οὐδὲ τὰ ἔργα τῆ Νόμυ, ἀλλ' ἐν ὑποκρίσει παῦτα ἐμεταχειρίζοντο.

33. „ Προσέκοψαν γὰρ τῷ λίθῳ τῆ προσκόμματος, καθὼς γέγρα-
„ πται· „ Ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιὼν λίθον προσκόμματος, ϗ πέ-
„ τραν σκανδάλυ· ϗὰ πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ, οὐ καταισχυ-
„ θήσεται “. (Ἡσ. κή. 33.)

Ἐκεῖνος ὁπῆ σκοντάβει εἰς πέτραν, αὐτὸς σκοντάβει, διὰ τὶ χάσκει ϗὰ βλέπει εἰς ἄλλα φράγματα, ϗ δεν προσέχει ἐμπροσθύτε. Καὶ οἱ Ἰουδαῖοι τὸ αὐτὸ ἔπαθον· ἐπειδὴ γὰρ αὐτοὶ χάσκουσι, ϗ ἀποβλέπουσιν εἰς τὸν Νόμον, διὰ τοῦτο ἐσκόνταψαν εἰς τὸν Χριστὸν, ἤγουν ἀπίστησαν, ϗ δεν ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστόν· λίθος δὲ προσκόμματος, ϗὰ πέτρα σκανδάλου ὀνομάζεται ὁ Χριστὸς, ὄχι ἀπὸ λόγυ τε, ἀπὸ τὸ τέλος, ϗ τὴν ἔκβασιν ἐκείνων ὁπῆ ἀπίστησαν εἰς αὐτὸν (2), διὰ τὶ αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν ὁ Χριστὸς, ἐβάλθη θεμέλιος, ϗ σερέωμα εἰς ὅλην τὴν Ἐκκλησίαν τῆ πιστῶν, ϗὰ κάθε εἷας ἀποῦ πιστεύει ἐπάνω εἰς αὐτὸν, δεν θέλει καταισχυνθῇ, κἂν Ἐθνικὸς ἦναι, κἂν Ἰουδαῖος· ὥστε ἡ πίστις εἶναι ὁπῆ ἐνεργεῖ τὸ παῦ, ϗὰ δικαιοῖ τὸν ἄνθρωπον, ϗ ὄχι τὰ ἔργα τῆ Νόμυ.

ΚΕ-

(1) Σπέρμα ὃ ἐγκατέλιπεν ὁ Κύριος, εἶναι οἱ ὀλίγοι Ἰουδαῖοι ὁπῆ ἐσώθησαν, ὧν φρώτη ἀριθμεῖται ἡ Θεοτόκος, ϗ δεύτερον οἱ Ἀπόστολοι, κατὰ τὴν ἑρμηνείαν τῆ θείυ Κυρίλλυ· ἢ σπέρμα ἐστὶν ὁ Χριστὸς, ὡς εἶπεν ὁ Ὠριγένης, ϗ ὁ Φώτιος (παρὰ Κορεσσίῳ).

(2) Ὁ δὲ Κορέσσιος λέγει, ὅτι, κατὰ τὸν Αὐγουστῖνον ὁ Χριστὸς λέγεται λίθος προσκόμματος, ἐπειδὴ διὰ τῆ Τίτυ ϗ Οὐεσπασιανῆ, ἐσώτερε τὰς Ἰουδαίας ἐκείνης ὁπῆ ἀπεγράφησαν τὴν εἰς αὐτὴν πίστιν· ὅθεν εἶπεν ὁ Κύριος· „ λίθον, ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκο-
„ δομοῦντες, ὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας... Καὶ
„ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον, συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν
„ δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν “. (Ματ. κά. 44.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

1. „Ἀδελφοὶ, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας, καὶ ἡ δέησις ἡ πρὸς „τὸν Θεὸν, ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ ἐστὶν εἰς σωτηρίαν".

Ἐπειδὴ μέλλει ὁ Ἀπόστολος νὰ κατηγορήσῃ τοὺς Ἰουδαίους, διὰ τοῦτο μαλακόνοι πρότερον αὐτοὺς μὲ γλυκὰ λόγια, διὰ νὰ μὴ νομίσουν, ὅτι ἐκεῖνα ὁποὺ μέλλει νὰ τοὺς εἰπῇ, τοὺς τὰ λέγει κατὰ πάθος καὶ ἔχθραν· τί δὲ τοὺς λέγει; ἡ μὲν εὐδοκία, ἤτοι ἡ προαιρετικὴ θέλησις καὶ ἡ θερμὴ ἐπιθυμία τῆς καρδίας μου, ἀλλὰ καὶ ἡ πρὸς τὸν Θεὸν δέησίς μου, διὰ ἐσᾶς τοὺς ὁμογενεῖς μου εἶναι· ὄχι μόνον διὰ νὰ ἐλευθερωθῆτε ἀπὸ τὴν κόλασιν, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ σωθῆτε εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ Βασιλείαν. Πῶς λοιπὸν ἤθελα ἔχω ἔχθραν εἰς ἐσᾶς, διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ὁποίων εὔχομαι τῷ Θεῷ;

2. „Μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζῆλον Θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐ-„πίγνωσιν".

3. „Ἀγνοοῦντες γὰρ τὴν τοῦ Θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν δικαιο-„σύνην ζητοῦντες στῆσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν".

Φαίνεται μὲν κατ' ἀρχὰς, ὅτι κάμνει χάριν εἰς τοὺς Ἰουδαίους ὁ Παῦλος, διὰ νὰ μαλακώσῃ αὐτούς· διὰ τί λέγοντας, ὅτι ἔχουν ζῆλον Θεοῦ, ἀλλ' ὄχι κατ' ἐπίγνωσιν, δείχνει αὐτοὺς πῶς εἶναι ἄξιοι περισσότερον ἐλέους, παρὰ κολάσεως, καὶ τιμωρίας· ἐπειδὴ ζηλόνουσι ναὶ διὰ τὸν Νόμον, τὸν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ παραδοθέντα εἰς αὐτούς· ὅμως δὲν εἶναι μὲ ἐπίγνωσιν ὁ ζῆλος αὐτῶν· διὰ τί δὲν θέλουν νὰ γνωρίσουν, ὅτι ὁ Νόμος αὐτοὺς ἔπαυσε, καὶ κατηργήθη· φαίνεται λέγω διὰ ταῦτα ὁ Παῦλος, ὅτι κατ' ἀρχὰς τοῦ Κεφαλαίου τούτου, κάμνει χάριν εἰς τοὺς Ἰουδαίους, παρακαλῶ ὅμως πηγαίνοντας, δείχνει τὴν φιλονεικίαν αὐτῶν καὶ τὴν φιλαρχίαν· διὰ τί οἱ Ἰουδαῖοι ζητοῦντες νὰ στήσουν φιλονείκως ἐδικήν τους δικαιοσύνην, ἤγουν τὴν ἐκ τοῦ Νόμου, καὶ τὴν ἐκ τῶν ἰδίων πόνων καὶ ἔργων κατορθωμένην, ἡ ὁποία ἔπεσε, καὶ πλέον νὰ σαθῇ δὲν δύναται, ταύτην, λέγω, τὴν πεσοῦσαν δικαιοσύνην ζητοῦντες νὰ στήσουν, ἔτε αὐτὴν ἔστησαν, ἔτε εἰς τὴν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ ὑπετάχθησαν· τὸ ὁποῖον τοῦτο εἶναι σημεῖον ὑπερηφανείας, καὶ γνώμης φιλάρχου καὶ φιλονείκου, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, αὐθάδους· τὸ νὰ ζητῶν δηλαδὴ νὰ συσταίνουν παντοτε ἐκεῖνο ὁποῦ εἶναι ἀσύστατον, καὶ εἰς τοῦτο ματαίως νὰ κοπιάζουν. Θεοῦ δὲ δικαιοσύνη ὀνομάζεται ἡ ἐκ πίστεως, διὰ τὸ δὲν ἔχει πόνους ἐδικούς μας, ἀλλὰ τὸ ὅλον εἶναι τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ.

4. „Τέλος γὰρ Νόμου Χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι".

Ἐπειδὴ ὁ Ἀπόστολος ὅλως ὠνόμασε δικαιοσύνην τὴν ἐν τῷ Νόμῳ, διὰ νὰ μὴν εἰπῶν οἱ Ἰουδαῖοι ὁποῦ ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστὸν, ὅτι, λοιπὸν ἡμεῖς ἐπαρανομήσαμεν, διὰ τί ἀφήσαμεν τὴν δικαιοσύνην ταύτην· καὶ πάλιν διὰ νὰ μὴν ἔχουν νὰ λέγουν οἱ μὴ πιστεύσαντες Ἰουδαῖοι, ὅτι ἐπειδὴ ὅλως δικαιοσύνη εἶναι ἡ ἐν τῷ Νόμῳ, αὐτὴν καὶ τώρα δὲν τὴν ἐτελειώσαμεν, ἀλλὰ ἐξάπαντος ἔχομεν ποτὲ νὰ τὴν τελειώσωμεν· ταῦτα, λέγω, τὰ δύω ἀνατρέπωντας, καὶ ἐμποδίζωντας ὁ Ἀπόστολος, εἶπεν, ὅτι τέλος Νόμου εἶναι ὁ Χριστός· διὰ τί ἐκεῖνο ὁποῦ ὁ Νόμος μὲν ἤθελε, δὲν ἠδύνατο δὲ νὰ τελειώσῃ, τοῦτο ἐτελείωσεν ὁ Χριστός. Τοῦτο δὲ εἶναι τὸ νὰ δικαιώσῃ τὸν ἄνθρωπον· ὥστε μὴ λέγῃς ἐσὺ Χριστιανὲ, ὁ ἐκ τῆς Ἑβραίων πιστεύσας, ὅτι ἐπαρανόμησες διὰ τί ἀφῆκες τὴν ἐν τῷ Νόμῳ πίστιν· ἐπειδὴ μᾶλλον εἶδες εἰς τὸν ἑαυτόν σου, τελειωθεὶν διὰ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως τὸ θέλημα καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ Νόμου· μηδὲ πάλιν ἐσὺ, ὦ Ἰουδαῖε, ὁποῦ ἀκόμη δὲν ἐπίστευσες, μὴν ἐλπίζῃς ὅτι θέλεις τελειώσεις ποτὲ τὴν τοῦ Νόμου δικαιοσύνην· διὰ τί ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ παύτης τῆς δικαιοσύνης τελειωτής· ὥστε, ἐὰν θέ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θέλης νὰ ἀποκτήσῃς τὴν δικαιοσύνην, τὸν Χριστὸν ἀπόκτησον διὰ τῆς πίστεως, καὶ θέλεις ἀποκτήσει ὅλον τὸ παῦ (1).

5. „ Μωσῆς γὰρ γράφει τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ Νόμου· ὅτι ὁ „ ποιήσας ἀυτὰ ἄνθρωπος, ζήσεται ἐν αὐτοῖς “. (Λευϊ. ιή. 5.)

Ἐδῶ βεβαιόνει ὁ Ἀπόστολος ἐκεῖνο ὁπὸ εἶπεν ἀνωτέρω· δηλαδὴ, ὅτι ἐκεῖνο ὁπὸ ὁ Νόμος δὲν ἐδυνήθη νὰ τελειώσῃ, τὸ ἐτελείωσεν ὁ Χριστὸς, καὶ λέγει, ὅτι ὁ Μωσῆς νομοθετεῖ νὰ δικαιοῦται ὁ ἄνθρωπος μὲ τὰ ἔργα τοῦ Νόμου· τὰ δὲ ἔργα τοῦ Νόμου δὲν εὑρέθη κανένας ἄνθρωπος νὰ τὰ τελειώσῃ· ὥστε, εἰς τὸν Νόμον δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ δικαιωθῇ τινάς.

6. „ Ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτω λέγει (2)· Μὴ εἴπῃς ἐν „ τῇ καρδίᾳ σου, τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; (Δευτερον. λ'. „ 12.) τουτέστι Χριστὸν καταγαγεῖν “.

7. „ Ἢ τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον; (ἀυτόθ.) τουτέστι Χρι„ στὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν “;

8. „ Ἀλλὰ τί λέγει; ἐγγύς σου τὸ ῥῆμα ἐστὶν ἐν τῷ στόματί σου, „ καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου· (αὐτόθ. 13.) τουτέστι τὸ ῥῆμα τῆς πί„ στεως ὃ κηρύσσομεν “.

9. „ Ὅτι ἐὰν ὁμολογήσῃς ἐν τῷ στόματί σου Κύριον Ἰησοῦν, καὶ „ πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ὅτι ὁ Θεὸς ἀυτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν „ σωθήσῃ “.

Ἐπειδὴ, λέγει, ἔμαθες ὦ Ἰουδαῖε, ὅτι τὰ ἔργα τοῦ Νόμου δὲν ἠμποροῦν νὰ δικαιώσουν τὸν ἄνθρωπον, ἄκουσον τώρα καὶ πῶς ἐν τῷ Χριστῷ δικαιονόμεθα μὲ εὐκολίαν, καὶ χωρὶς κόπον· διὰ τὶ ἡ ἐν τῷ Χριστῷ δικαιοσύνη ζητεῖ πίστιν ἀπὸ τὴν καρδίαν, καὶ ὁμολογίαν ἀπὸ τὸ στόμα. Ἀναγκαῖον δὲ εἶναι νὰ ἐξηγήσωμεν τὰ ῥητὰ ταῦτα πλατύτερον, ἤγουν τὸ, Ποῖος θέλει ἀναβῇ εἰς τὸν οὐρανὸν, ἢ ποῖος θέλει καταβῇ εἰς τὴν ἄβυσσον; Τὸ ῥητὸν τοῦτο ἐρωτήσθη ὁ Ἀπόστολος ἀπὸ τὸν Μωϋσῆν, καὶ τὸ ἐνόησε κατὰ τὴν μεγάλην, καὶ Ἀποστολικήν τε σοφίαν· διὰ τὶ, ὁ μὲν Μωϋσῆς, ὅσον κατὰ τὸ γράμμα, τοῦτο λέγει· ὅτι ἡ ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ εὑρίσκεται ἔμφροσθεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς σε, ὦ Ἰουδαῖε, καὶ δὲν χρειάζεται οὔτε νὰ ἀναβῇς εἰς τὸν οὐρανὸν διὰ νὰ εὕρῃς τὴν ἐντολήν αὐτὴν, οὔτε νὰ καταβῇς εἰς τὴν ἄβυσσον, διὰ νὰ λάβῃς αὐτήν· οὔτε νὰ διαβῇς εἰς τὸν Ὠκεανὸν, καὶ εἰς τὰ μακρινὰ μέρη τῆς θαλάσσης· ἀλλ' εὑρίσκεται ἡ ἐντολὴ αὕτη κοντά σου, μέσα εἰς τὸ στόμα σου, καὶ μέσα εἰς τὴν διάνοιάν σου· ἐπειδὴ διὰ μέσου τοῦ Νόμου ὅλα τὰ φρέποντα σοὶ τὰ ἔδειξεν ὁ Θεός. Ὁ μὲν ἓν Μωϋσῆς κατὰ τὸ γράμμα ἔτζι φαίνεται πῶς νὰ λέγῃ ταῦτα· ὁ δὲ μέγας Παῦλος εἰς τὸν Χριστὸν ἐξέλαβε καὶ ἐνόησε τὰ ῥητὰ λέγων· μὴ ἀμφιβάλῃς, ὦ ἄνθρωπε, μηδὲ εἴπῃς εἰς τὸν νοῦν σου, πῶς ὁ Χριστὸς κατέβη ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς καὶ ἐσαρκώθη, ἢ πῶς, ἀφ' ἧ ἀπέθανεν, ἀνέστη ἀπὸ τὴν ἄβυσσον, ἤγουν ἀπὸ τὰς κατωτάτας τόπους τῆς γῆς· ἀλλὰ πίστευσον, ὅτι ἐκατέβη καὶ ἐσαρκώθη· καὶ ὅτι ἀφ' ἧ ἐτάφη, ἀνέστη ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἀνέβη πάλιν εἰς τοὺς οὐρανούς· „ οὐδεὶς γάρ φησιν ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ „ κα-

(1) Τέλος Νόμου τὸν Χριστὸν εἶπεν ὁ Αὐγουστῖνος, καθ' ὅτι ἐτελείωσε τὸν παλαιὸν Νόμον. Τὸ αὐτὸ λέγει καὶ ὁ Διάλογος. (Ὁμιλ. εἰς τὸν Ἐζεκίαν.) Ὁ δὲ Χρυσόστομος τέλος Νόμου, λέγει, ὅτι ἦναι ὁ Χριστὸς, ἤγουν ὁ σκοπὸς, διὰ τὸν ὁποῖον ὁ Νόμος ἐδόθη. (παρὰ Κορεσίῳ.) Λέγει δὲ καὶ ὁ Θεοδώριτος· „ ἐ γὰρ ἐ„ ναντία τῷ Νόμῳ ἡ εἰς τὸν Κύριον πίστις, ἀλλὰ καὶ „ μάλα σύμφωνος· ὁ γὰρ Νόμος ἡμᾶς φησὶ τὸν Δε„ σπότην Χριστὸν ἐπιδημῆσαι. Τὸν τοῦ Νόμου τοίνυν πλη„ ροῖ σκοπὸν, ὁ πιστεύων τῷ Δεσπότῃ Χριστῷ· καλῶς „ δὲ πάλιν παντὶ τῷ πιστεύοντι πέφηκε· συμπερι„ λαβὼν γὰρ πᾶσαν τὴν ἀνθρώπων τὴν φύσιν· κἂν γὰρ „ Ἕλλην ᾖ, κἂν Βάρβαρος, πιστεύσῃ δὲ, τῆς σωτη„ ρίας μεταλαγχάνει “.

(2) Οὕτως ἑρμηνεύει ὁ Θεοδώριτος τὸ ῥητὸν τοῦτο, αὐτὶ τοῦ „ περὶ δὲ τῆς ἐκ πίστεως δικαιοσύνης, οὐ „ Μωσῆς ταῦτα λέγει, ἀλλὰ διὰ Μωσέως ὁ τὰ ὅλων „ Θεός “.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ καταβάς “. (Ἰω. γ'. 13.) διὰ τί ὁ Θεὸς αὐτὸν ἀνέστησε κατὰ τὸ ἀνθρώπινον (1), ὥστε καὶ ἀπὸ τὸ θεῖκὸν ἀξίωμα ὁποῦ ἔχει ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ ὁποῦ τὸν ἀνέστησε, καὶ ἀπὸ αὐτό, λέγω, δυνάσαι νὰ πιστεύσῃς εὐκόλως. Τί ἄλλο λοιπὸν εἶναι ἀπὸ τοῦτο εὐκολώτερον, ὅταν μέσα εἰς τὸ στόμα σου, καὶ μέσα εἰς τὴν καρδίαν σου ἔχῃς τὴν σωτηρίαν σου; Διὰ νὰ μὴ φανῇ δὲ, ὅτι ἡ πίστις εἶναι πρᾶγμα καταφρονημένον διὰ τὴν εὐκολίαν, δείχνει ὁ Ἀπόστολος ὅτι καὶ εἰς τὴν πίστιν λογισμοὶ τῆς ἀπιστίας ἀντιστέκονται καὶ πολεμοῦν· καὶ πρέπει νὰ στέκεται τινὰς νὰ τοὺς ἀντιπολεμῇ μὲ ἀπόδειξιν καὶ καρδίαν ἀδιάκοπον· μὴ εἰπῇς γὰρ, λέγει, εἰς τὴν καρδίαν σου πόθε καὶ πόθε, ἤτοι μὴ διακεινθῇς, μηδὲ ἐννοήσῃς τελείως καινὸν νόημα ἀπιστίας καὶ ἀμφιβολίας.

10. „ Καρδίᾳ μὲν γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν “ (2).

Χρειάζεται, λέγει, εἰς τὴν τελείαν πίστιν καὶ σωτηρίαν, καὶ τὰ δύω ὁμοῦ, καὶ ἡ καρδία, καὶ τὸ στόμα, ἐπειδὴ, τί τὸ ὄφελος νὰ πιστεύῃ μὲν τινὰς κρυφίως μὲ τὴν ψυχήν καὶ καρδίαν του, νὰ μὴν ὁμολογῇ δὲ φανερὰ καὶ μὲ τὸ στόμα του, ἔμφροσθεν τῶν ἀνθρώπων ἐκεῖνο ὁποῦ πιστεύει; ἡ μὲν γὰρ ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ τῇ διανοίᾳ πίστις, δικαιόνει μόνον τὸν ἄνθρωπον, ἐν δὲ τῇ ὁμολογίᾳ τοῦ στόματος, ἡ τελεία σωτηρία δυείσκεται· ἐπειδὴ τότε λάμπει ἡ πίστις, ὅταν ᾖναι σύμφωνη μὲ τὴν ὁμολογίαν· διὰ τί τότε οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι ἀκόντες,

---

(1) Ὁ δὲ θεῖος Μάξιμος ὅπως ἑρμηνεύει τὸ ῥητὸν τοῦτο· „ ἐκ ἔξω τῶν ζητούντων χρὴ ζητεῖσθαι τὸν Κύριον· ἀλλ' ἐν ἑαυτοῖς δεῖ τοὺς ἐν ἔργοις πίστεως αὐτὸν λεγὴ ζητεῖν τοὺς ζητοῦντας· ἐγγύς σε γάρ φησι τὸ ῥῆμά ἐστιν ἐν τῷ στόματί σε, καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σε· τουτέστι τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως, ὡς αὐτῶ ὄντος τοῦ Χριστοῦ καὶ ῥήματος τοῦ ζητουμένου. (Κεφ. λέ. τῶν β'. ἑκατοντ. τῶν Θεολογικ.) Καὶ πάλιν· „ μήτε τὸ ὕψος τῆς θείκης ἀπειρίας ἐννοήσαντες, ἀπελπίσωμεν τὴν τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίαν, ὡς ὑ φθάνουσαν διὰ τὸ ὕψος μέλεις ἡμῶν· μήτε τὸ ἄπειρον βάθος τῆς ἡμῶν διὰ τὴν ἁμαρτίαν πτώσεως ἐνθυμηθέντες, ἀνάσπασιν γίνεσθαι τῆς ἐν ἡμῖν νεκρωθείσης ἀρετῆς ἀπισήσωμεν· ἀμφότερα γὰρ δυνατὰ τῷ Θεῷ, καὶ τὸ καταβῆναι, καὶ φωτίσαι τὸν νῦν ἡμῶν διὰ γνώσεως, καὶ τὸ ἀναστῆσαι πάλιν τὴν ἀρετὴν ἐν ἡμῖν, καὶ ἑαυτῷ σαυτῶσαι διὰ τῶν ἔργων τῆς δικαιοσύνης “. Καὶ παρακάτω λέγει ὁ αὐτός· „ ἄβυσσον μὲν πάντα τὰ μετὰ Θεόν .... οὐρανὸν δὲ, τὴν φυσικὴν τοῦ Θεοῦ κρυφιότητα, καθ' ἣν πᾶσίν ἐστιν ἀκατάληπτος· ἡ γῆ μὲν εἶναι ὁ λόγος τῆς Θεολογίας, ἄβυσσος δὲ, τὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας μυστήριον· ἀμφότερα γὰρ δυσεπίβατα τοῖς ἀποδεικτικῶς ζητεῖν ἐπιχειροῦσι· μᾶλλον δὲ παντελῶς ἄβατα, δίχα πίστεως ἐρευνώμενα “. (Κεφ. λς'. αὐτοῦ.)

Ὁ δὲ Μέγας Βασίλειος, ἑρμηνεύων τὸ τοῦ Ἡσαΐου ἐκεῖνο· „ ἔθεσαν σεαυτῷ σημεῖον παρὰ Κυρίου εἰς βάθος, ἢ εἰς ὕψος “. (Ἡσ. ζ. 10.) λέγει· „ ἐπεὶ γὰρ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο, ἡ προφητεία δεῖ μὲν τοῦ εἰς βάθος, τὴν γῆν σημαίνει, καὶ τὴν ἀπ' αὐτῆς λαμβανομένην σάρκα· δεῖ δὲ τοῦ εἰς ὕψος, τὸν ὑπερουράνιον λόγον ... ἢ πάχα βάθος σημαίνει τὰ κατώτατα τοῦ ᾅδου, ὕψος δὲ, τὴν ὑπερουράνιον χώραν. ὡς ὁ Ἀπόστολος ἡμῖν παρίστησι λέγων· „ μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σε “ καὶ τὰ ἑξῆς τοῦ παρόντος ῥητοῦ. Καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς λέγει· „ ἐγγύς σε ἐστὶ τὸ ῥῆμα ἐν τῷ στόματί σε, καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σε “. καὶ ὁ Κύριος δὲ ἡμῶν „ ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, φησὶν, ἐντὸς ὑμῶν ἐστί. (Λουκ. ιζ'. 21.) τὰ μὲν οὖν χρήσιμα, καὶ δι' ὧν ἡ σωτηρία, ἐγγὺς ἡμῶν ἐστι, καὶ ἐντὸς· τὰ δὲ ἐναντία, ἡμῶν πόρρωθεν ἔρχεται, ἐκτὸς ἡμῶν τυγχάνοντα· οὐ γὰρ τῇ κατασκευῇ ἡμῶν ἐνυπάρχει ἡ ἁμαρτία, ἀλλ' ὕστερον ἐπιγεγένηται· διὰ τοῦτο καὶ ἡ θλῖψις ἡ ἐπὶ τοῖς πλημμελήμασιν ἐπαγομένη, πόρρωθεν ἥξειν ἀπειλεῖται παρὰ τῷ Προφήτῃ “. (Ἑρμηνεία εἰς τὸ ι'. τοῦ Ἡσαΐα.)

(2) Τοῦτο τὸ ῥητὸν οὕτως ἑρμηνεύει ὁ Μέγας Βασίλειος· „ ἐπειδὴ κατὰ τὸν Ἀπόστολον καρδίᾳ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν, καὶ ἡ ἀμφοτέρων ἐν τούτοις ἐνέργεια ὑποβάλλει τὴν τελειότητα, διὰ τοῦτο ἀμφότερα ἀπαιτεῖ ὁ Κύριος· δηλαδὴ τὴν τοῦ στόματος ἐνέργειαν, καὶ τὴν ἐν τῇ καρδίᾳ μελέτην· ἐὰν τε γὰρ μὴ ᾖ τὸ ἀγαθὸν ἐν τῇ καρδίᾳ, πῶς προσενέγκῃ τὸν θησαυρὸν διὰ τοῦ στόματος, ὁ μὴ κεκτημένος ἐν τῷ κρυπτῷ; ἐὰν δέ τις ἔχῃ τὰ τῆς καρδίας ἀγαθὰ, μὴ δημοσιεύῃ δὲ τῷ λόγῳ, ὥσπερ φοβούμενος, μὴ καὶ τὴν γλῶσσαν ἀγιάσῃ, λεχθήσεται αὐτῷ τὸ „ σοφία κεκρυμμένη, καὶ θησαυρὸς ἀφανὴς, τίς ὠφέλεια ἐν ἀμφοτέροις “; (Σειρ. κ'. 30.) (παρὰ τὴν σειρὰν τὸ κατὰ Ματθ. ι'. 32.) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος εἶπεν· „ πᾶς ὃς τις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω κἀγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ Πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς· ὅστις δ' ἂν ἀρνήσηταί με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι κἀγὼ αὐτὸν ἔμπροσθεν τοῦ Πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς “. (Ματθ. ι'. 32.) Καὶ ὁ Θεολόγος λέγει· „ ἀμφοτέρων χρεία καὶ πίστεως ἀληθοῦς καὶ βεβαίας, καὶ ὁμολογίας σῴζουσι παρρησίᾳ γινομένης, ἵνα ἡ καρδία κοσμῆται τῷ ἀναμφιβόλῳ τῆς πίστεως, καὶ ἡ γλῶσσα λαμφύνηται ἀδεῶς κηρύττουσα τὴν ἀλήθειαν “.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τες, ὠφελῶνται (1)· ἀναγκαιότερον ὅμως ἀπὸ τὸ στόμα εἶναι ἡ καρδία, διὰ τί πολλοὶ μὲν ὁμολογοῦσι τὸν Χριστὸν μὲ τὸ σόμα μόνον, καθ' ὑπόκρισιν· ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπὸ τὸν Χριστὸν, καθὼς εἶναι γεγραμμένον· „ ἐγγίζει μοι ὁ λαὸς οὗτος ἐν τῷ στόματι „ αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτῶν τιμῶσί με, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐ„ μοῦ". (Ἡσ. κθ'. 13.)

11. „ Λέγει γὰρ ἡ Γραφὴ, πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυ„ νθήσεται". (Ἡσ. κή. 16.)

12. „ Οὐ γάρ ἐστι διαστολὴ Ἰουδαίου τε, καὶ Ἕλληνος· ὁ γὰρ αὐτὸς „ Κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους „ αὐτόν".

13. „ Πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα Κυρίου, σωθήσεται". (Ἰωήλ. β'. 32.)

Εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ὁ Χριστὸς μὲ τὴν καρδίαν πιστεύεται, καὶ μὲ τὸ στόμα ὁμολογεῖται· διὰ τοῦτο ἐδῶ φέρει μαρτυρίαν ἀπὸ τὴν Γραφὴν καὶ διὰ τὰ δύω, μίαν, διὰ τὴν ἐν καρδίᾳ πίστιν, καὶ ἄλλην, διὰ τὴν ἐν τῷ στόματι ὁμολογίαν, διὰ τί λέγοντας μὲν „ πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ, οὐ μὴ καταισχυνθῇ" ἐφανέρωσε τὴν ἐν καρδίᾳ πίστιν, διὰ μέσου τῆς ὁποίας ὁ πιστεύων δικαιούμενος, δὲν θέλει καταισχυνθῇ. Λέγοντας δὲ „ ὃς ἂν ἐ„ πικαλέσηται τὸ ὄνομα Κυρίου σωθήσεται" ἐφανέρωσε καὶ τὴν διὰ τοῦ στόματος ὁμολογίαν, ἡ ὁποία προξενεῖ σωτηρίαν. Λοιπὸν κάθε ἄνθρωπος, εἴτε Ἰουδαῖος εἶναι, εἴτε Ἕλλην καὶ Ἐθνικὸς, δεκτὸς εἶναι κοντὰ εἰς τὸν Θεόν· διὰ τί ὅλων τῶν ἀνθρώπων εἶναι εἷς καὶ ὁ αὐτὸς Κύριος, καὶ πλουτεῖ, τουτέστι τὸν πλοῦτον αὐτοῦ ἔχει, εἰς ὅλους ἐκείνους ὁποῦ τὸν ἐπικαλοῦνται· ὡσὰν νὰ ἤθελεν εἰπῇ τινὰς, ὅτι ὁ Βασιλεὺς πλουτεῖ εἰς χρυσίον καὶ ἀργύριον, ἤτοι ὁ πλοῦτός τε εἶναι χρυσίον, καὶ ἀργύριον· ὥστε, ἐπειδὴ ὁ Θεὸς πλοῦτον ἔχει ἐκείνης ὁποῦ πιστεύουν εἰς αὐτὸν, μὴν ἀπογνωσθῇς σὺ ὦ Χριστιανὲ, ἀνίσως καὶ ἥμαρτες ἀσυγχώρητα, διὰ τί ὁ Θεὸς θέλει σε δεχθῇ, ὅταν μετανοήσῃς, διὰ νὰ κάμῃ καὶ σὲ μέρος τοῦ ἐδικοῦ του πλούτου.

14. „ Πῶς οὖν ἐπικαλέσονται, εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; πῶς δὲ πι„ στεύσουσιν, οὗ οὐκ ἤκουσαν; πῶς δὲ ἀκούσουσι, χωρὶς κηρύσ„ σοντος";

15. „ Πῶς

(1) Ὅθεν εἶπε καὶ ὁ Κορέσιος, ὅτι ἡ αὔξησις, καὶ ἡ σωτήρησις τῆς δικαιοσύνης, διὰ τῆς ὁμολογίας τοῦ στόματος γίνεται· καὶ βεβαιοῖ ὁ Μάρτυς Γόρδιος λέγων, κατὰ τὸν Μέγαν Βασίλειον, φρὸς τοὺς αὐτὸν βασανίζοντας οὕτω· „ τί μέλλετε; τί ἐπήκατε; ξυ„ νέδω σῶμα, τρεβλήσδω μέλη, βασανιζέσδω ὡς ἂν „ ἐθέλητε· μὴ μοι βασκαίνητε τῆς μακαρίας ἐλπίδος· „ ὅσῳ γὰρ αἱ ἐπιτιμήσητε τὰ δεινὰ, τοσούτῳ μείζονά μοι „ τὴν ἀντίδοσιν προξενεῖτε· σωκλάγματα ἡμῖν ἐστι „ παῦται φρὸς τὸν Δεσπότην· ἀντὶ τῆς μωλωπων τῆς „ ἐπανισταμένων τῷ σώματι, φαεινὸν ἔνδυμα ἡμῖν „ ἐν τῇ ἀναστάσει ἐπανδήσει· ἀντὶ τῆς ἀτιμίας, σέ„ φανοι, ἀντὶ δεσμωτηρίε, παράδεισος· ἀντὶ τῆς μετὰ „ τῆς κακούργων καταδίκης, ἡ μετ' Ἀγγέλων διαγω„ γή· πείραστε πολλὰ ἐν ἐμοὶ, ἵνα διρίσω πολυπλα„ σίονα". (Ὁμιλ. εἰς τὸν Γόρδιον.)

Ὅρα καὶ εἰς τὸ ς'. Κεφ. τοῦ β'. τῶν Μακαβαίων πῶς ὁ Ἐλεάζαρος ἐκεῖνος ὡμολόγησε παῤῥησία, καὶ μέλει θανάτου τὴν ὁμιλογίαν ἐκράτησε. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἅγιος Ἱερομάρτυς Πέτρος ὁ Ἀλεξανδρείας εἰς τὸν ἑ. Κανόνα του κανονίζει ἐξ μὴνας νὰ μετανοοῦν ἐκεῖνοι οἱ Χριστιανοὶ ὁποῦ ἐπιάσθησαν ἀπὸ τοὺς τυράννους, καὶ ἐκαμώθησαν μεν, πῶς ἐπλησίασαν εἰς τοὺς βωμοὺς τῶν εἰδώλων, ἢ πῶς ἔγραψαν νὰ ἀρνηθοῦν, ἢ ἔβαλαν ἄλλους νὰ θυσιάσουν, δὲν ὡμολόγησαν δὲ μὲ τὸ στόμα τὴν πίστιν τους· διὰ νὰ μάθουν, ὅτι καὶ μὲ τὴν καρδίαν φέρει νὰ πιστεύουν, καὶ μὲ τὸ στόμα φέρει νὰ ὁμολογοῦν, κατὰ τὸ ῥηθὲν ἀπὸ τὸν Ἀποστόλου, ὃ καὶ φέρει εἰς μαρτυρίαν ἐκεῖ. Λέγει δὲ καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος· „ ἐγγύς σου φησὶ τὸ ῥῆ„ μά ἐστιν· ἡ διάνοια τοίνυν ἔχει τὸν θησαυρὸν, καὶ ἡ „ γλῶσσα, ἡ μὲν πιστεύουσα, ἡ δὲ, ὁμολογοῦσα. Τί „ τούτου σωτηριωτέρον τὰ πλάτα; τί τούτης τῆς δωρεᾶς „ εὐκολώτερον; ὁμολόγησον Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ πίστευ„ σον ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, καὶ σωθήσῃ· δικαιο„ σύνη μὲν γάρ, καὶ τὸ πιστεῦσαι μόνον, σωτηρία δὲ „ παντελὴς, τὸ καὶ ὁμολογῆσαι, καὶ προσθῆναι τῇ ἐπι„ γνώσει τὴν παῤῥησίαν". (Λόγ. περὶ τῆς ἐν διαλέξεσιν εὐταξίας.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

15. „Πῶς δὲ κηρύξουσιν, ἐὰν μὴ ἀποσταλῶσιν; καθὼς γέγραπται, „ὡς ὡραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην, τῶν εὐαγγε„λιζομένων τὰ ἀγαθά". (Ἡσ. νβ'. 7.)

Εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Ἀπόστολος, ὅτι κάθε ἄνθρωπος, ὁποῦ ἐπικαλεσθῇ τὸ ὄνομα Κυρίου, θέλει σωθῇ· τώρα λοιπὸν κατηγορεῖ τοὺς Ἰουδαίους, πῶς δὲν ἐπικαλέσθησαν τὸ τοῦ Κυρίου ὄνομα. Διὰ τί δὲ δὲν τὸ ἐπικαλέσθησαν; διὰ τί δὲν ἐπίστευσαν· καὶ διὰ τί δὲν ἐπίστευσαν; μήπως καὶ δὲν ἤκουσαν κηρυττομένην τὴν πίστιν; ναὶ ἤκουσαν. Ἔπειτα φέρει αὐτίσποσιν εἰς τοῦτο καὶ λέγει· καὶ πῶς ἠδύναντο νὰ ἀκούσουν, χωρὶς τινὰς νὰ κηρύττῃ; καὶ κάμνωντας τὴν λύσιν λέγει· ὅτι ναὶ ἐκήρυξαν καὶ ἀπεστάλησαν ἀπὸ τὸν Θεὸν εἰς τοὺς Ἰουδαίους πολλοὶ κηρύττοντες τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. Καὶ πόθεν εἶναι φανερὸν, ὅτι οἱ κηρύττοντες αὐτοὶ ἦτον ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀπεστάλησαν παρὰ τοῦ Θεοῦ; Πρὸς τοῦτο λοιπὸν φέρει μάρτυρα τὸν Προφήτην Ἡσαΐαν λέγοντα· „ὅτι εἶναι πολλὰ ὡραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζο„μένων Ἀποστόλων τὴν εἰρήνην, καὶ τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ ἀγαθά". διὰ τί οἱ Ἀπόστολοι, ἄλλο τίποτε δὲν ἐκήρυττον περιερχόμενοι εἰς τὸν Κόσμον, πάρεξ τὰ ἀπόῤῥητα ἐκεῖνα καὶ ἀνεκλάλητα τῆς βασιλείας τοῦ οὐρανῶν ἀγαθά, καὶ τὴν εἰρήνην τοῦ Θεοῦ, τὴν γνωμένην πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος ἐνετείλατο εἰς αὐτοὺς „εἰς ἣν δ' ἂν „οἰκίαν εἰσέρχησθε, πρῶτον λέγετε. Εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ". (Λουκ. ι'. 5.) ὥστε τὸ νὰ μὴ πιστεύσουν τινὲς, τοῦτο εἶναι κατηγορία ἐκείνων ὁποῦ δὲν ἐδέχθησαν τοὺς Ἀποστόλους κηρύττοντας, καὶ ὄχι ἄλλου τινός (1).

16. „Ἀλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ Εὐαγγελίῳ (2). Ἡσαΐας γὰρ „λέγει Κύριε, τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν"; (Ἡσ. νγ'. 1.)

Ἐπειδὴ εἶπεν ἀνωτέρω, ὅτι οἱ εὐαγγελιζόμενοι Ἀπόστολοι ἐμαρτυρήθησαν ἀπὸ τὸν Προφήτην, πῶς ἦτον θεόθεν ἀπεσταλμένοι, διὰ νὰ μὴν εἰπῇ τινὰς· καὶ λοιπὸν ἐπειδὴ ἦτον θεόθεν ἀπεσταλμένοι, ἔπρεπεν ὅλοι νὰ τοὺς ὑπακούσουν, διὰ τοῦτο λέγει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ἀληθῶς δὲν ὑπήκουσαν ὅλοι εἰς τὸ Εὐαγγέλιον· ὅμως ἐκ τούτου δὲν βλάπτεται τίποτε ἡ ἀλήθεια· ἐπειδὴ καὶ αὐτὸ τὸ νὰ μὴν ὑπακούσουν ὅλοι, πρὸ πολλῶν χρόνων τὸ προεῖπεν ὁ αὐτὸς Προφήτης Ἡσαΐας, λέγων· Κύριε, ποῖος ἐπίστευσεν εἰς τὰ παρ' ἡμῶν λεγόμενα, καὶ ὑπὸ τὴν ἄλλων ἀκουόμενα; ἦτοι ὀλίγοι, καὶ ὀλίγοι εἶναι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐπίστευσαν εἰς αὐτά.

17. „Ἄρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς· ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος Θεοῦ".

Τοῦτο ὁποῦ λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος, ἀκόλουθον μὲν εἶναι εἰς τὰ πρότερον εἰρημένα, καὶ εἶναι ὡσὰν ἕνα συμπέρασμα εἰς τὰ προλεχθέντα· φανερόν ὅμως καὶ κάποιον ἄλλον νόημα· ἐπειδὴ γὰρ οἱ Ἰουδαῖοι εἰς κάθε καιρὸν ἐζήτουν σημεῖα καὶ θαύματα, καὶ ἐζήτουν νὰ βλέπουν μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς των νεκροὺς ἀνασημένους, διὰ τοῦτο λέγει ὁ Ἀπόστολος ἐδῶ, ὅτι ἡ πίστις γενιᾶται ἀπὸ τὴν ἀκοὴν τοῦ κηρύγματος, καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν θεωρίαν τῶν θαυμάτων. Λοιπὸν περισσότερόν τι ἀπὸ τὴν ἀκοὴν, μὴ ζητῇς ὦ Ἰουδαῖε· διὰ τί ἡ ἀκοὴ αὐτὴ δὲν εἶναι ἀκοὴ λόγων, ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε λεγομένων, ἀλλὰ εἶναι λόγων Θεοῦ· ὥστε, ἐὰν ἐσὺ

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει· „πούσαν τοὺς πόδας „ὡραίους ἀποκαλεῖ, ὡς τὸν καλὸν ἔχοντας δρόμον, „ὡς ὑπὸ τῆς θεοστυγοῦς ἀπογιφθέντας χειρῶν". Ὁ δὲ Θεολόγος Γρηγόριος λέγει· „εἴτις μαθητὴς ἐπὶ τὸ „Εὐαγγέλιον πέμπεται, φιλοσόφως, καὶ ἀπερίσπως· „ὃν δεῖ, φησὶ τῷ ἀχάλκῳ, καὶ ἀῤῥάβδῳ, καὶ μονοχι„τωνι, ἔτι καὶ γυμνοποδεῖν, ἵνα φανῶσιν οἱ πόδες ὡ„ραῖοι τῆς εὐαγγελιζομένων εἰρήνης, καὶ ἄλλο τι ἀ„γαθόν". (Λόγ. εἰς τὸ Πάσχα.) Χωρὶς ὑποδήματα γὰρ ὁ Κύριος ἀπέστειλε τοὺς μαθητὰς εἰς τὸ κήρυγμα, κατὰ τὸν Εὐαγγελιστὴν Ματθαῖον, (Κεφ. ι'. 10.) καὶ Λουκᾶν, καὶ κατὰ τὸν Ἅγιον τοῦτον.

(2) Ὁ δὲ Θεοδώρητος θέλει νὰ ἀναγινώσκεται τοῦτο κατ' ἐρώτησιν· „ἀλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ Εὐαγ„γελίῳ"; καὶ ἀποκρισιν δὲ νὰ ἀναγινώσκεται τὸ, „Ἡσαΐας γὰρ λέγει". ἀλλ' ὅμως δύναται ἡ σωστὴ ἔξις καὶ τὸ νόημα, καὶ ἂν ἀναγνωσθῇ ἀποφαντικῶς τὸ ῥητόν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐσὺ ζητῆς θαύμασα, διὰ τί τὰ θαύματα εἶναι ἐκ τοῦ Θεοῦ, πίστωσον καὶ εἰς τοὺς ἀκουσμένους λόγους, διὰ τί καὶ οἱ λόγοι αὐτοὶ ἐρρέθησαν ἀπὸ τὸν Θεόν (1).

18. „Ἀλλὰ λέγω· μὴ οὐκ ἤκουσαν; μενοῦνγε, εἰς πᾶσαν τὴν „γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμέ„νης τὰ ῥήματα αὐτῶν". (Ψαλ. ιή. 4.)

Ὡσὰν νὰ ἤθελεν ἀντισταθῇ τινας καὶ νὰ εἰπῇ· καὶ τί τὸ διάφορον, καὶ κέρδος, ὦ μακάριε Παῦλε, ἐὰν ἀπεσάλησαν μὲν εἰς τὸν ἄλλον Κόσμον οἱ εὐαγγελιζόμενοι Ἀπόστολοι, οἱ δὲ Ἰουδαῖοι δὲν ἤκουσαν τὸ κήρυγμά των; Εἰς ταύτην τὴν ἀντίστασιν ἀπαντῶντας ὁ Παῦλος λέγει, ὅτι ὅλη ἡ Οἰκουμένη ἤκουσε τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων (2), καὶ οἱ Ἰουδαῖοι δὲν ἤκουσαν; οἱ Ἰουδαῖοι, κοντὰ εἰς τοὺς ὁποίους τόσον καιρὸν διέτριψαν οἱ Ἀπόστολοι, καὶ ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἐγεννήθησαν; καὶ ποῖον λογαριασμὸν ἔχει ὁ λόγος αὐτός; ἢ πῶς τόσον θέλει τὸν πισθύσει τινάς (3).

19. „Ἀλλὰ λέγω· μὴ οὐκ ἔγνω Ἰσραήλ";

Πάλιν καὶ ἐδῶ βάλλει ὁ Ἀπόστολος ἄλλην ἀντίστασιν, τοιαύτα λέγουσαν· καὶ ἐὰν μὲν ἐκήρυξαν οἱ Ἀπόστολοι, καὶ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς ἤκουσαν, ἀλλὰ δὲν ἐκαπάλαβαν τὸ κήρυγμα καὶ τὴν διδαχήν τους, ἄραγε δὲν εἶναι διὰ τοῦτο συγχωρήσεως ἄξιοι; Εἰς ταύτην λοιπὸν τὴν ἀντίστασιν κάμνει τὴν λύσιν μὲ τὰ ἀπόλυθα λόγια.

„Πρῶτος Μωσῆς λέγει· „ἐγὼ παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ Ἔθνει· ἐ„πὶ Ἔθνει ἀσυνέτῳ παροργιῶ ὑμᾶς". (Δάυτερ. λά. 21.)

Ἂν, λέγει, καὶ ἀπὸ πάντα ἄλλο δὲν ἐκαπάλαβαν οἱ Ἰουδαῖοι τὸ κήρυγμα τῶν διδασκόντων Ἀποστόλων, πάλιν τὸ ὀλιγώτερον ἔπρεπε νὰ τὸ καταλάβουν ἀπὸ τὴν τιμήν, μὲ τὴν ὁποίαν ἐτιμήθησαν οἱ Ἐθνικοί· διὰ τί, ὅταν αὐτοὶ ἔβλεπον τοὺς Εἰδωλολάτρας Ἐθνικοὺς, νὰ ἀξιωθοῦν αἰφνιδίως, καὶ ἔξω ἀπὸ κάθε ἐλπίδα, τόσα καὶ τόσα ἀγαθὰ καὶ χαρίσματα τοῦ Θεοῦ, ἔπρεπε νὰ συζηλώσουν ἐκείνους, καὶ νὰ ἐντραποῦν, ὅτι τοῦτο εἶναι τὸ Ἔθνος ἐκεῖνο, περὶ τοῦ ὁποίου προεῖπεν ὁ Προφήτης Μωϋσῆς· ἐπειδὴ ἦτον ἱκανὰ νὰ βάλουν τοὺς Ἰουδαίους εἰς ζῆλον, ὄχι μόνον τὸ μεγαλεῖον τῆς τιμῆς ὁποῦ οἱ Ἐθνικοὶ παρὰ Θεοῦ ἔλαβον, ἀλλὰ πρὸς τούτοις, καὶ ἡ τόση πολλὴ δυτέλεια καὶ ὀλιγότης τῶν τιμηθέντων Ἐθνικῶν, ὥστε ὁποῦ μηδὲ Ἔθνος ὁλόκληρον νὰ νομίζωνται (4). Λέγει γὰρ ὁ Μωσῆς „ἐπ' οὐκ Ἔθνει παραζη„λώ-

(1) Ὁ δὲ Μελέτιος ὁ Πηγᾶς ἐν τῷ β'. βιβλίῳ περὶ Χριστιανισμοῦ ὕπω λέγει· „Καὶ τρόπον τινὰ εἴπερ ἡ „πίστις ἐξ ἀκοῆς, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, ἡ δὲ ἀκοὴ „διὰ ῥήματος Θεοῦ, φανερὸν τὸ ἐκπὸς τοῦ θείου ῥήμα„τος, ὡς Βασίλειος συλλογίζεται, ἐκπὸς τῆς πίστεως „ἐστιν· εἰ δὲ ἐκπὸς τῆς πίστεως, Θεῷ ἀρέσαι ἀδύνα„τον, ὅτι ἁμαρτία ἐστί".

(2) Γεώργιος ὁ Κορέσιος ἀπορῶν πῶς ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος τῶν Ἀποστόλων εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην φησιν, ὅτι ὁ μὲν Χρυσόστομος λέγει ὅτι διεσπάρη εἰς πᾶσαν τὴν γῆν τὸ εὐαγγελικὸν κήρυγμα· ὁ δὲ Ἀμβρόσιος λέγει, ὅτι ἡ φήμη τῶν εὐαγγελικῶν κηρύγματος διεσπάρη εἰς πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ οὐχὶ τὸ κήρυγμα· ἄλλοι δὲ λέγουν, ὅτι τὸ ἀπερασμένον ἐδῶ νοεῖται αὐτὶ τοῦ μέλλοντος, κατὰ τὴν συνήθειαν τῆς Προφητείας, ὥσπερ καὶ ὁ Κύριος εἶπε· „Κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ „Εὐαγγέλιον ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ, εἰς μαρτύριον „πᾶσι τοῖς ἔθνεσι, καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος". (Ματθ. κδ'. 14.)

(3) Ὅθεν λέγει καὶ ὁ σοφὸς Θεοδώρητος· „Πρώ„τοις γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις τῆς ἀληθείας οἱ κήρυκες προσ„ήνεγκαν τὰ κηρύγματα. καὶ γὰρ αὐτὰς ὁ Κύριος „φησὶ αὐτοῖς ἔφη· „πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρό„βατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ". (Ματθ. ι. 6.) „καὶ ἐν ταῖς πράξεσι τῶν Ἀποστόλων (γέγραπται) „ὑμῖν ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον λαληθῆναι τὸν λόγον τοῦ „Θεοῦ". (Πράξ. ιγ'. 46.)

(4) Παρὰ δὲ τῷ Θεοδωρήτῳ οὕτως ἑρμηνεύεται τὸ, ἐπ' οὐκ ἔθνει· „οὐκ ἔθνος ἦν οἱ τῷ Σωτῆρι Χριστῷ „πεπιστευκότες, ἀλλὰ μυρία· καὶ παῦται ποτε ἀσυνέτως „ἦσαν. Ὥσπερ τοίνυν ὑμεῖς, φησι, τὸν ἕνα καὶ „παλιπόντες Θεὸν, πολλοὺς ψευδωνύμους προστετιμήκα„τε· οὕτως ἐγὼ τὸν εἷς λαὸν ἀπορρίψας, πᾶσι τοῖς „ἔθνεσι παρέξω τὴν γνῶσιν· οὐκ ὑμᾶς μὲν τοὺς οὐκ „ὄντας πεπιμήκατε Θεούς, καὶ ἀπεφήνατε Θεοὺς· ἐγὼ „δὲ τὰ ἀσυνέτα ἔθνη θείας ἐμπλήσω σοφίας, ὑμεῖς „δὲ ὁρῶντες τῷ φθόνῳ πικήσεσθε". Καὶ πάλιν λέγει ὅτι δὲν λυπᾶ τόσον τοὺς Ἰουδαίους ἡ σκληρία ὁποῦ ἐ„χαν,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„λώσω ὑμᾶς· ἐπὶ Ἔθνει ἀσυνέτῳ"· ἐπειδὴ ποῖον γένος ἦτον ἀσυνετώτερον καὶ ἀνοητότερον ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας, ὁποῦ ἔχασκαν καὶ προσεκυνοῦσαν ξύλα καὶ πέτρας;

20. „Ἡσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ καὶ λέγει· „εὑρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζη-„τοῦσιν· ἐμφανὴς ἐγενόμην, τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν". (Ἡσ. ξέ. 1.)

Ἀφ' οὗ εἶπεν ὁ Παῦλος ὅτι πρῶτος ὁ Μωϋσῆς λέγει· διηγεῖται πόρα ἐδῶ καὶ διὰ ἄλλου Προφήτου, ὁποῦ λέγει τὰ αὐτὰ καθαρώτερον καὶ σαφέστερον· ὁ Ἡσαΐας γὰρ φησιν, ἀποτολμᾷ καὶ λέγει, ἤγουν ἐβίασε τὸν ἑαυτόν του νὰ εἰπῇ τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἐφοτίμησε κάλλιον νὰ κινδυνεύσῃ, παρὰ νὰ σιωπήσῃ (1). Εὑρέθηκα, λέγει, εἰς τοὺς Ἐθνικούς, τοὺς ἐμὲ μὴ ζητοῦντας, μηδὲ ἐρωτῶντάς με· δι' ὅ,τι ἐκείνους ὁποῦ ὁ Μωϋσῆς ὠνόμασεν Ἔθνος ἀσύνετον, τούτους ὁ Ἡσαΐας ὀνομάζει, μὴ ζητοῦντας, μηδὲ ἐπερωτῶντας, ὡς ἀμαθεῖς δηλαδὴ καὶ ἀνοήτους, καὶ μισοῦντας τοὺς λόγους. Ἔφερε λοιπὸν οἱ Ἰουδαῖοι νὰ καταλάβουν ἀπὸ ὅλα αὐτά, διὰ ποίαν αἰτίαν, αὐτοὶ μὲν ἀπεβλήθησαν, οἱ δὲ Ἐθνικοὶ προσεδέχθησαν.

21. „Πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ λέγει· „ὅλην τὴν ἡμέραν, ἐξεπέτασα τὰς „χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα, καὶ ἀντιλέγοντα". (Ἡσ. ξέ. 2.)

Διὰ νὰ μὴν ἔχουν οἱ Ἰουδαῖοι νὰ λέγουν ὅτι, ὦ Προφῆτα Ἡσαΐα, εἰς τοὺς Ἐθνικοὺς εὑρέθης, καὶ εἰς ἡμᾶς δὲν ἠθέλησας νὰ ὁμιλήσῃς; διὰ τοῦτο λέγει· ὅτι ὅλην τὴν ἡμέραν, ἤγουν ὅλον τὸν χρόνον τῆς ζωῆς μου, ἐξέτεινα τὰς χεῖράς μου διὰ νὰ ἐλκύσω ἐσᾶς τοὺς Ἰουδαίους εἰς τὴν θείαν ἐπίγνωσιν, ἀλλὰ ἐσεῖς ἐφάνητε λαὸς ἀπειθὴς, καὶ ἀντιλέγων. Ἐδική σας λοιπὸν εἶναι ἡ κατηγορία τῆς παρακοῆς, καὶ ὄχι ἐδική μου· διατί ἐγὼ μὲν ἐξάπλωνα τὰς χεῖράς μου, καὶ σᾶς ἐπροσκάλουν νὰ ἔλθετε νὰ ἀκούσετε τὴν διδασκαλίαν καὶ τὸ κήρυγμά μου, ἐσεῖς ὅμως δὲν ὑπακούσετε· ὥστε ἐκ τούτων εἶναι φανερὸν, ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ἤκουσαν, καὶ ἐγνώρισαν· ἀλλὰ νὰ ὑπακούσουν δὲν ἠθέλησαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

1. „Λέγω οὖν· μὴ ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ, ὃν προέγνω; „μὴ γένοιτο! Καὶ γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλίτης εἰμὶ, ἐκ σπέρματος Ἀ-„βραὰμ, φυλῆς Βενιαμίν".
2. „Οὐκ ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ, ὃν προέγνω".

Ἐπειδὴ ἀνωτέρω εἶπε τοὺς Ἰουδαίους λαὸν ἀπειθῆ, ἀπορεῖ ἐδῶ καθ' ἑαυτὸν ὁ Ἀπόστολος, καὶ λέγει· ὅτι ἐπειδὴ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι ἐφάνηκαν λαὸς ἀπειθὴς, ἄραγε μήπως καὶ ἐψεύσθηκαν αἱ προς τοὺς Ἰουδαίους ἐπαγγελίαι καὶ ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ; Καὶ λύει τὴν ἀπορίαν λέγων· μὴ γένοιτο! ἐπειδὴ δὲν ἀπέβαλεν ὁ Θεὸς τὸν λαόν του, τὸν ὁποῖον προεγνώρισεν ἀπὸ τοῦ αἰῶνος, ἤτοι ἐκεῖνον ὁποῦ ἐγνώρισε πῶς εἶναι ἐπιτήδειος καὶ ἄξιος εἰς τὸ νὰ δεχθῇ τὴν τοῦ Χριστοῦ πίστιν· διατί καὶ ἐγὼ Ἰουδαῖος καὶ Ἰσραηλίτης εἶμαι, ὅμως ἐδέχθηκα τὴν τοῦ Χριστοῦ πίστιν· ἔπειτα διὰ νὰ μὴν εἰπῇ τινὰς εἰς αὐτόν· καὶ τί; ἐσὺ μόνος δύνασαι νὰ ἔσαι λαός; διὰ τοῦτο ἀκολούθως λέγει μὲ διπλασιασμὸν, δὲν ἀπέβαλεν ὁ Θεὸς τὸν λαόν του, ὡσὰν νὰ λέγῃ· δὲν εἶμαι μόνος ἐγὼ ὁποῦ ἐπίστευσα εἰς τὸν Χριστὸν, εἶναι καὶ ἄλλοι πολ-

---

χυν, καὶ τὸ νὰ διασπαρθῶν εἰς διάφορα μέρη τῆς Κόσμου, καὶ ἡ ἐρημία τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ναῶν, καθὼς τὰς λυπεῖ ἡ δυσέβεια καὶ περιφάνεια καὶ τιμὴ, τὴν ὁποίαν βλέπων πῶς ἔχουν οἱ εἰς τὸν Χριστὸν πιστεύσαντες ἐκ τῆς Ἐθνῶν Χριστιανοί.

(1) Καὶ ὁ Θεοδώρητος οὕτως ἑρμηνεύει τὸ, ἀποτολμᾷ· „ἐκ ἐθέσει φησὶ, φωνάσας Ἰουδαίους καὶ μεμι-„νότας, ἀλλὰ σὺν παῤῥησίᾳ πολλῇ τὴν τῆς Ἐθνῶν „προεκήρυξε σωτηρίαν· προεδέσπισε δὲ καὶ τὴν Ἰουδαίων „τὴν ἀπιστίαν".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πολλοὶ ὁπουῦν ἐπίσευσαν, δηλαδὴ οἱ τριχίλιοι, καὶ οἱ πενταχιλιοι, καὶ ἡ ὁλόκληρος μυριάδες, ὁπὲρ ἀπὸ τὸν λαὸν τῷ Ἰουδαίων ἐπίσευσαν εἰς τὸν Χριστὸν, καθὼς ἱστοροῦσιν αἱ πράξεις τῷ Ἀποστόλων. (Πράξ. β'. 24. κά. 20.)

Η. „ Ἢ, οὐκ οἴδατε ἐν Ἠλίᾳ (1) τὶ λέγει ἡ Γραφὴ, ὡς ἐντυγχάνει
„ τῷ Θεῷ κατὰ τὲ Ἰσραὴλ; λέγων·
3. „ Κύριε, τὲς Προφήτας σε ἀπέκτειναν, καὶ τὰ θυσιαστήριά σε κα-
„τέσκαψαν· κἀγὼ ὑπελείφθην μόνος· καὶ ζητῦσι τὴν ψυχήν
„μὲ". (γ'. Βασιλ. ιθ'. 18.)
4. „ Ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός; κατέλιπον ἐμαυτῷ (2)
„ἑπτακισχιλίας ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ Βάαλ".
(γ'. Βασιλ. ιθ'. 18.)

Διὰ νὰ μὴν εἰποῦν τινες· τί λέγεις ὦ μακάριε Παῦλε; εἰς τρεῖς χιλιάδας, καὶ εἰς πέντε, καὶ εἰς μυριάδας ὀλίγας, περιλαμβάνεις τὸν τόσον πολυάριθμον λαὸν τὲ Ἰσραὴλ, τὸν ὁμοιάζοντα εἰς τὸ πλῆθος, μὲ τὴν ἀμέτρητον ἄμμον τῆς θαλάσσης, καὶ μὲ τὰ ἀναρίθμητα ἄστρα τῦ οὐρανῦ; διὰ νὰ μὴν εἰποῦν, λέγω, τέτοιοι τινες, διὰ τέτο ἐδῶ ὁ Παῦλος λέγει, ὅτι καὶ εἰς τὸν καιρὸν τὲ Προφήτου Ἠλιὰ, ἑπτὰ χιλιάδες μόναι ἀπὸ τὸν λαὸν τὲ Ἰσραὴλ ἐπίστευον εἰς τὸν ἀληθῆ Θεὸν, καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι ἐπροσκυνοῦν τὰ εἴδωλα· καὶ οὐδὲ αὐτὰς τὰς ὀλίγας ἤξευρεν ὁ Ἠλίας, ὅτι ἦσαν πιστοὶ, διὰ τέτο καὶ ἔλεγεν, ὅτι αὐτὸς μόνος ἔμεινεν ὁπῦ πιστεύει τὸν ἀληθῆ Θεόν (3). Καὶ πόρε λοιπὸν ἀκόλουθον εἶναι νὰ εἶναι πολλοὶ ὁπὲ πιστεύουν εἰς τὸν Χριστὸν ἀπὸ τὲς Ἰουδαίους. Εἰ δὲ καὶ ἐσεῖς δὲν τὲς ἠξεύρετε, δὲν εἶναι θαυμασόν· διὰ τὶ καὶ ὁ Ἠλίας τότε δὲν ἤξευρε τὲς πιστεύοντας εἰς τὸν Θεὸν ἑπτακισχιλίους. Λέγωντας δὲ περὶ ἄλλης ὑποθέσεως, κρυφίως δείχνει ὁ Παῦλος τὴν πρὸς τὲς φόνους ἐπιθυμίαν τῷ Ἰεδαίων, κηρυττομένην ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς ἀπὸ τὲς Προφήτας· ἵνα γὰρ μὴ λέγωσί τινες Ἰουδαῖοι, ὅτι ὡς πλανῶν ἐφονεύσαμεν τὸν Χριστόν· διὰ τέτο ὁ Ἀπόστολος ἀποκρίνεται εἰς αὐτὲς, καὶ λέγει· καὶ πῶς οἱ πατέρες σας ἐφόνευσαν τὲς παλαιὲς Προφήτας; μήπως καὶ

(1) Γεώργιος ὁ Κορέσιος λέγει, ὅτι ἡ ἐν τροπάρεσις ἐδῶ, εἶναι αὐτὶ τῆς περὶ Ἠσαΐ· ἤτοι, ἢ οὐκ οἴδατε περὶ τὲ Ἠλίου· τέτο γὰρ δηλοῖ τὸ μπετ, Ἑβραϊστὶ· ἢ ἐν Ἠλίᾳ, αὐτὶ τὲ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τὲ Ἠλία, ἤτοι εἰς τὴν γ'. τῷ Βασιλειῶν, τὴν περὶ τῦ Ἠλία ἱστορῦσαν.

(2) Τὸ κατέλιπον ἐννοῆται, κατὰ τὸν Κορέσιον, αὐτὶ τὲ, διεσώρισα ἐν τῷ Ἰσραὴλ, ἦγεν ἐν τῇ Σαμαρείᾳ, ὅπε ἐβασίλευον ἡ δέκα φυλαῖς, καὶ οὐχὶ ἐν τῷ Ἰούδᾳ· διατί καὶ ποτὲ ἦσαν πολλοὶ ἐκλεκτοὶ, κἂν καὶ ὁ Ἠλίας ἐνόμιζεν, ὅτι δὲν ἔμεινεν οὐδὲ εἷς· διὰ τέτο καὶ πρὸς αὐτὸν εἶπεν ὁ Θεός· „ Καὶ κατάλειψα
„ἐν Ἰσραὴλ ἑπτὰ χιλιάδας ἀνδρῶν, πάντα γόνατα,
„ἃ οὐκ ὠκλασαν γόνυ τῷ Βάαλ, καὶ πᾶν στόμα ὃ οὐ
„προσεκύνησεν αὐτῷ". (γ'. Βασιλ. ιθ'. 18.) Σημείωσαι, ὅτι, κατὰ τὸν Ἰώσηπον, ὁ Βάαλ ἦτον Θεὸς τῶν Τυρίων, καὶ ἐπειδὴ ὁ Ἀχαὰβ ἔλαβε γυναῖκα τὴν Ἰέζαβελ Βασιλέα τῶν Τυρίων καὶ Σιδωνίων, τέτε ἕνεκεν χαριζόμενος τῇ γυναικί τε, ναὸν τῦ Βάαλ κατεσκεύασεν εἰς τὴν Σαμάρειαν, καὶ Προφήτας τέτε ἐποίησε. Βααλὶμ δὲ ἑρμηνεύει ἡ Γραφὴ, τὸν ναὸν τὲ Βάαλ, ὡς λέγει ὁ Θεοδώρητος· λέγει δὲ ὁ Ὠριγένης, ὅτι ὁ Παῦλος εἶληφε τὸ ῥητὸν τέτο ἀπὸ τὰς παλαιὰς, αὐτὶ τῆς κατ' ἐκλογὴν Ἰσραηλίτης· „ τῷ μὴ μόνον
„τὰ Ἔθνη ὠφελεῖσθαι ὑπὸ τῆς Χριστοῦ ἐπιδημίας,
„ἀλλὰ καί τινας τῶν ἀπὸ τῆς θείας Γένες, ἤτοι τῶν Ἰσ-
„ραϊλαίων". (Σελ. 785. τῦ β'. Τόμ. τῆς ἐκπαιδύχ.)

(3) Ἦσαν γὰρ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Ἠλιοῦ πολλοὶ πιστοὶ καὶ δύσεβεῖς εἰς τὸν Θεὸν ἐν ταῖς δέκα φυλαῖς, καθὼς ὁ Ἰωναδάβ ὁ Υἱὸς τῦ Ῥηχάβ, καὶ ὅλον τὸ γένος τε, οἵτινες ἐκατοίκησαν εἰς σκηνὰς καὶ ἐρήμες, ἀπεχόμενοι ἀπὸ τὸν οἶνον, καθὼς περὶ αὐτῶν γράφει τὸ δέκατον κεφάλαιον τῆς πεπάρτης τῷ Βασιλειῶν, καὶ ὁ Ἱερεμίας ἐν τῷ λέ. Κεφαλαίῳ. Τότε ἦτον καὶ ὁ φοβύμενος τὸν Θεὸν Ἀβδιὰς, ὁ οἰκονόμος τῦ Ἀχαὰβ, ὃς τις εἶχε κρυμμένες ἑκατὸν Προφήτας εἰς δύο σπήλαια, καὶ ἔβερεν αὐτὲς, ὡς μαρτυρῆ τὸ ιή. Κεφάλαιον τῆς γ'. τῷ Βασιλειῶν. Ὁ δὲ θεῖος Νύσσης Γρηγόριος λέγει ὅτι οἱ κόρακες ἔφερναν τὲς ἄρτες, καὶ τὸ κρέας ἀπὸ τὲς δύσεβεῖς τὲς δύρισκομένες ἐπὶ τῦ καιρῦ τὲ Ἠλιὰ, καὶ ἔφερον αὐτὲς εἰς τὸν Ἠλίαν, καὶ ἔρωγεν· „γίνεται δὲ τῷ Προφήτῃ (Ἠλίᾳ) παρὰ τῶν κορά-
„κων, ἡ τῷ τρὸς τὴν ζωὴν ἀναγκαίων διακονία,
„δεικνύπερ διὰ πάντων τὸ Θεῦ τῷ Προφήτῃ, ὅτι πολ-
„λοί εἰσιν οἱ παραμεμενηκότες τῇ τὲ ἀληθινῦ Θεοῦ
„λαβείᾳ, ὅθεν ἐχορηγῆτο διὰ τῶν κοράκων ἡ τροφὴ
„τῷ Προφήτῃ· ἐ γὰρ ἂν ἐκ τῶν μεμιασμένων αὐτῷ
„προσῆγεν τὸν ἄρτον, ἢ τὸ εἰδωλόθυτον κρέας· ὥστε
„ἡ διὰ πάντων ἐναχθῆναι τὸν Ἠλίαν καθυφεῖναί τι
„τῦ κατὰ τὴν ἠσεβηκέναν θυμοῦ, μαθόντα διὰ τῶ
„γινομένων, ὅτι πολλοί εἰσιν οἱ τρὸς τὸν Θεὸν ὁρώ-
„μενοι, οὓς ἐκ ἦν δίκαιον συγκαταδικαδῆναι τοῖς ὑ-
„παντίοις". (Ἐπιστολ. διὰ τὴν ἐγγασθεμένην.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ ἐκεῖνοι ἦτον πλανοι; ἀλλὰ θέλετε εἰπῆ, ὅτι διὰ τὶ ἐλύπουν αὐτὸς οἱ Προφῆται μὲ τὴν παῤῥησίαν, καὶ τὸν ἔλεγμὸν ὁποῦ ἔκαμνον, διὰ τοῦτο τὸς ἐφόνευον· ἀλλ' ἀποκρίνομαι, ὅτι ἔσω πῶς διὰ τοῦτο ἐθανάτωσαν τὸς Προφήτας, ἀμὴ πῶς τὰ θυσιαστήρια τοῦ Θεοῦ κατέσκαψαν, καὶ ἠφάνισαν; μήπως καὶ τὰ θυσιαστήρια τὸς ἤλεγχον; Πῶς δὲ καὶ αὐτὸν τὸν Ἠλίαν ἐζήτων νὰ θανατώσουν, τὸν θαυματουργὸν, καὶ τὸν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας ἐκείνων ζηλώσαντα; Φανερὸν λοιπὸν εἶναι, κατὰ τὸν Θεοδώρητον, ὅτι διὰ τοῦτο οἱ Ἰουδαῖοι τὸς Προφήτας ἐθανάτωσαν, καὶ τὰ θυσιαστήρια κατέσκαψαν, διὰ τὶ ἐμίσουν τὸν Θεὸν τὸν Προφητῶν, καὶ τὸν θυσιαστηρίων· ὥστε, ἐπειδὴ καὶ τότε, ἀπὸ τόσους πολλοὺς πονηροὺς Ἰουδαίους, ἐπῆ χιλιάδας μόναν ἐδιάλεξον εἰς τὸν ἑαυτόν του ὁ Θεὸς, καθὼς ὁ χρηματισμὸς, ἤγουν ἡ τοῦ Θεοῦ ἐμφάνεια καὶ ὁμιλία ἐφανέρωσε, (τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ „ κατέλιπον ἐμαυτῷ " ἤτοι ἐδιάλεξα διὰ λόγου μου)· λοιπὸν δὲν εἶναι παράδοξον αὐτίκα καὶ τώρα μόνους τὸς ἀξίους ἀπὸ τὸς Ἰουδαίους, διαλέγῃ ὁ Θεός· τοῦτο δὲ δηλοῖ ὁ Ἀπόστολος καὶ μὲ τὰ ἀκόλουθα λόγια. Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „ ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ Κόσμος " (Ἑβρ. ιά. 38.) πῶς ἑρμηνεύει τὸ „ κατέλιπον ἐμαυτῷ " ὁ Θεολόγος Γρηγόριος ἐκεῖσε.

5. „ Οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, λεῖμμα κατ' ἐκλογὴν χάριτος γέγονε ".

Καὶ τώρα, λέγει, λεῖμμα, ἤγουν καταλείμματα ἐκλεκτὸν ἔγινεν ἀπὸ τὸς Ἰουδαίους· διατί, καθὼς χάριν παραδείγματος, ἀπὸ τὰ ἄχυρα ὁποῦ καθαρίσθουν, τὸ κατάλειμμα, ἤγουν ἐκεῖνο ὁποῦ μένει κάτω, εἶναι τὸ σιτάρι· τοιουτοτρόπως καὶ ὁ Θεὸς, ἀποβάλλοντας τοὺς πονηροὺς, ἀφίνει διὰ τὸν ἑαυτόν του, καὶ ἐκλέγει τοὺς ἀξίους καὶ ἀγαθούς· λέγοντας δὲ „ κατ' ἐκλογὴν " ἔδειξεν ὁ Παῦλος τὴν ἀσθένειαν καὶ προθυμίαν ἐκείνων ὁποῦ ἐπλέχθησαν· ἐπειδὴ ἀπὸ τὴν πολλὴν τους ἀσθένειαν καὶ ἐπιμέλειαν, ἔγιναν ἄξιοι νὰ διαλεχθοῦν ἀπὸ τὸν Θεόν· λέγοντας δὲ καὶ „ χάριτος " ἔδειξε τὴν τοῦ Θεοῦ δωρεάν (1).

6. „ Εἰ δὲ χάριτι, οὐκ ἔτι ἐξ ἔργων (2)· ἐπεὶ ἡ χάρις, οὐκ ἔτι γίνεται χάρις ".

Ὑπερπερισσῶς καὶ μὲ ὑπερβολὴν δείχνει ὁ Παῦλος ἀναπολογήτους τοὺς Ἰουδαίους ἐκείνους, ὁποῦ δὲν ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστόν· δὲν ἔχετε, λέγει, ἐσεῖς νὰ εἰπῆτε, ὅτι ἔργα καὶ κόπους ζητεῖ χρεωστικῶς ἀπὸ ἡμᾶς ὁ Θεὸς διὰ νὰ πιστεύσωμεν, ἀλλὰ τὸ παῦ εἶναι τῆς χάριτός του· διατί λοιπὸν δὲν θέλετε νὰ πιστεύσετε, καὶ νὰ σωθῆτε, εἰς καιρὸν ὁποῦ εὑρίσκεται ἕμφορσθεν σας ἕτοιμον εἶδα τοιοῦτον ἀποπίασον ἀγαθὸν, ἡ πίστις καὶ σωτηρία σας; ὥστε ἐκεῖνοι ὁποῦ ἠθέλησαν, ἐκεῖνοι καὶ ἐπίστευσαν, καὶ ἐσώθησαν, οἵτινες εἶναι καὶ λαὸς ἀληθινὸς τοῦ Θεοῦ. Λοιπὸν δὲν ἀπέβαλεν ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ, τὸν ἄξιον σωτηρίας.

„ Εἰ δὲ ἐξ ἔργων, οὐκ ἔτι ἐστὶ χάρις· ἐπεὶ τὸ ἔργον, οὐκ ἔτι ἐστὶν ἔργον ".

Ἀνίσως, λέγει, ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ Νόμου ἠαρεστῶμεν εἰς τὸν Θεὸν, πλέον ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ δὲν ἔχει τόπον· ἐπειδὴ ἐὰν ἡ χάρις ἔχῃ τόπον, τὸ ἔργον λοιπὸν χάνεται, καὶ πλέον ἔργον δὲν εἶναι· διότι, ὅπου εἶναι χάρις, ἐκεῖ ἔργον δὲν ζητεῖται, καὶ ἀντιστρόφως, ὅπου εἶναι ἔργον, ἐκεῖ χάρις δὲν εἶναι.

7. „ Τί

---

(1) Σημείωσαι ὅτι τὸ ῥητὸν τοῦτο ἐρωτήθη ὁ Ἀπόστολος ἀπὸ τὸν Ἡσαΐαν λέγοντα· „ Καὶ ἔσται τὸ „ καταλειφθὲν τῷ Ἰακὼβ ἐπὶ Θεὸν ἰσχύοντα ". (Ἡσ. ι. 22.) καθὼς λέγει ὁ Μέγας Βασίλειος ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ τῆς ις'. Κεφαλαίων τοῦ Ἡσαΐου.

(2) „ Ἡ χάρις, λέγει ὁ Κορέσιος, οὐκ ἐξ ἔργων· „ ἐπειδὴ εἰ ἐξ ἔργων, οὐκ ἔτι χάρις· πάντες γὰρ οἱ „ τῆς χάριτος παρέχοντες τὰ ἔργα ἠδίκως καὶ βουλ„ τικῶς, καὶ οὐχὶ φυσικῶς· εἰ γὰρ καὶ διὰ τῶν ἀγαθῶν „ ἔργων σῴζεται ὁ ἄνθρωπος, ὅμως δὲν ὑξιώθηται τὰ „ ἔργα μὲ τὸν χάριν καὶ ἐνέργειαν τοῦ Θεοῦ ".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

7. „ Τί οὖν; ὃ ἐπιζητεῖ Ἰσραὴλ, τοῦτο οὐκ ἐπέτυχεν· ἡ δὲ ἐκλο-
„ γὴ ἐπέτυχεν “.

Ἀφ' ἑ ἔδειξεν ὁ Ἀπόστολος τί πρᾶγμα εἶναι ἡ χάρις, ἤγουν ὅτι ἡ χάρις ἔργων, αὐτὴ εἶναι ἡ παρὰ Θεοῦ χάρις καὶ δωρεά· πάρα λέγει λοιπὸν, ὅτι οἱ Ἰσραηλῖται ζητοῦντες νὰ δικαιωθοῦν, δὲν ἐπέτυχον, ἤτοι δὲν ἐδικαιώθησαν, διὰ τὶ κακῶς ζητοῦν νὰ δικαιωθοῦν ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ Νόμου· τὸ ὁποῖον εἶναι ἀδύνατον· ἡ δὲ ἐκλογὴ, ἤτοι οἱ ἐκλελεγμένοι, ἐπέτυχον τοῦτο, καὶ ἐδικαιώθησαν· μὲ τοῦτο λέξιν δὲ ἐπέτυχε, φανερόνει ὁ Παῦλος τῷ ἀγαθῶν τὸ πλήρωμα ὁποῦ οἱ ἐκλεκτοὶ ἀπόλαυσαν, καὶ ὅτι τὸ πᾶν εἶναι τῆς τοῦ Θεοῦ χάριτος· διὰ τί καὶ ἡμεῖς εἰς τοῦτο κοινοῦ ὁμιλίαν ὁπού συνειθίζομεν νὰ κάμνωμεν, λέγομεν· ὁ δεῖνα ἄνθρωπος ἐπέτυχεν, ἤτοι ἀπόκτησεν εὕρεμα.

„ Οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν “.

8. „ Καθὼς γέγραπται, ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς Πνεῦμα κατανύ-
„ ξεως, ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν, (Ἡσ.
„ κθ'. 10.) ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας “.

Φέρει ἐδῶ ὁ Παῦλος τὸν Ἡσαΐαν, μάρτυρα τῆς πωρώσεως (1), καὶ ἀναισθησίας τῶν Ἰουδαίων, διὰ νὰ μὴ φαίνεται ὅτι λέγει λόγια ἐδικά τε· τὸ δὲ, ἔδωκεν ὁ Θεὸς, νοεῖται αὐτὶ, τοῦ, κατέλιπεν, ἀφῆκε, συνεχώρησεν ὁ Θεὸς νὰ ἔχουν αὐτοὶ πνεῦμα κατανύξεως· κατάνυξιν δὲ λέγει τοῦτο εἰς τὰ κακὰ ἐπιμονὴν, καὶ ἀμετάθετον ἕξιν τῆς ψυχῆς (2), ἐπειδὴ κατανύττεσθαι δηλοῖ, τὸ νὰ ἐμπήγῃ τινὰς, καὶ νὰ καρφόνῃ σίγα πρᾶγμα. Θέλωντας λοιπὸν ὁ Προφήτης νὰ φανερώσῃ τὸ ἀνιάτρευτον, καὶ ἀμετάθετον τῆς γνώμης τῶν Ἰουδαίων, κατάνυξιν αὐτὸ ὠνόμασε· διὰ τί αὐτοὶ ἔχοντες ὀφθαλμοὺς, διὰ νὰ βλέπουν τὰ θαύματα τοῦ Κυρίου, καὶ αὐτία, διὰ νὰ ἀκούουν τοῦ διδασκαλίαν τε, δὲν ἐμπαχειρίσθησαν εἰς κάνενα ἀπὸ αὐτὰ τὰ ὀφθαλμούς, καὶ αὐτία των· καὶ οὐ μόνον εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Χριστοῦ ἔτζι ἔκαμαν οἱ Ἰουδαῖοι, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν καιρὸν τῶν μετὰ ταῦτα Ἀποστόλων· διὰ τοῦτο ἐπρόσθεσεν ὁ Ἀπόστολος, ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι ἐπωρώθησαν ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας· ἤτοι ἀναίσθητοι ἔμειναν ἕως τώρα, ὡσὰν ὁ λίθος ὁ καλάμενος πωρὶ, ὡς ὑπεσημειώσαμεν ἀνωτέρω.

9. „ Καὶ Δαβὶδ λέγει, γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα,
„ καὶ εἰς αὐταπόδοσιν, καὶ εἰς σκάνδαλον, καὶ εἰς αὐταπόδομα
„ αὐτοῖς “.

10. „ Σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν
„ μῶτον αὐτῶν διὰ παντὸς σύγκαμψον “. (Ψαλ. ξθ'. 12.)

Ἀμετάθετοι, λέγει, εἶναι οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ὅλως προσηλωμένοι εἰς τοῦτο κακίαν, καὶ διὰ τοῦτο θέλουν πάθουν τὰ ἔσχατα κακά· δι' ὃ, τὶ ἡ τράπεζα αὐτῶν, ἤτοι ὅλα τὰ ἀγαθὰ, καὶ

ἡ

(1) Πωρὶ ὀνομάζεται σίγα λίθος, ὁπού συνίσταται ἀπὸ μερίδια ἄμμου· ἐκ μεταφορᾶς λοιπὸν τοῦ ἀναισθήτου λίθου τούτου, μεταφορικὰ καὶ ἡ πώρωσις, καὶ ἀναισθησία ὁπού ἔχει ἡ καρδία καὶ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου.

(2) Ὁ δὲ Κορέσιος λέγει, πνεῦμα λύπης κατὰ τὸν Ἀμβρόσιον, ἢ πνεῦμα φθόνου κατ' ἄλλους· ἢ πνεῦμα καταφορᾶς, ὡς ὁ Ἀκύλας ἐξέδωκεν, ἢ κενοδοξίας· πέντε γὰρ κακὰ ἀκολουθοῦν εἰς τοὺς πεισματικοὺς ἀνθρώπους, τύφλωσις τῆς ψυχῆς, κώφωσις, καταφρόνησις Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, τὸ ἀδιόρθωτον, καὶ ἡ ἀναισθησία. Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει· „ Πνεῦμα κατανύξεως τοῦτο ἀμεταβλητον ἐκάλεσε γνώμην· ὥσπερ γὰρ „ ὁ τοῦτο ἐπανορθούμενος ἔχων κατάνυξιν, τοῦτο ἐπὶ τὸ „ χεῖρον βοπὴν οὐκ ἐπιδέχεται· οὕτως ὁ παντελῶς „ ἑαυτὸν ἐκδὺς τῇ πονηρίᾳ, τοῦτο ἐπὶ τὸ κρεῖττον οὐκ „ ἀμοιβὴν μεταβολήν· ὅτι δὲ ἀφ' ἑαυτῶν ἔγιναν οἱ Ἰου- „ δαῖοι τυφλοὶ, σαφέστερον λέγει ὁ Ἡσαΐας, ἐπαχύν- „ θη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶ βα- „ ρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν, „ μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκού- „ σωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι, καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ „ ἰάσομαι αὐτούς “. (Ἡσ. ς'. 10.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἢ τρυφήτων, θέλουσι μεταβληθοῦν εἰς τὸ ἐναντίον, ἤτοι εἰς ὀδυρμὸν καὶ ἀπόγαν (1)· καὶ θέλουσι παγιδευθοῦν, καὶ πιασθοῦν ἀπὸ τὴν παγίδα, μὲ τὸ νὰ γένουν εἰς ἄλλους ὑπόδουλοι· καὶ παύτοτε σκάνδαλα καὶ σκοπέμματα, ἤτοι δυσυχίας καὶ κακὰ, θέλουν ἔχειν εἰς τὴν ζωήν τους. Δείχνωντας δὲ ὁ Ἀπόστολος ὅτι διὰ τὰ ἁμαρτήματα τῶν πάσχουν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ μάλιστα διὰ τὴν κατὰ Χριστοῦ μιαιφονίαν, ἐφρόσθεσεν, ὅτι παῦτα πάσχουν εἰς ἀνταπόδομα τῆς ἁμαρτιῶν τους· ἀλλὰ καὶ οἱ ὀφθαλμοί αὐτῆς ἐσκοτίσθησαν, τόσον οἱ νοητοὶ, ὅσον καὶ οἱ αἰσθητοὶ, ἀπὸ τὰς συμφοράς· καὶ ἡ πλάτη αὐτῆς ἐκάμφθη, καὶ ἐκαμπούρωσε, διὰ τὴν δουλδύσουν εἰς τοὺς Ῥωμαίους, καὶ ἄλλους Βασιλεῖς, μὲ δουλείαν καὶ ὑπέρσιόπιτα παντοτινήν· τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ διαπαντός· καὶ δὲν θέλουσι λάβειν ποτὲ ἐλδύθερίαν ἀπὸ αὐτήν. Ὅρα καὶ εἰς τὴν δωδεκάβιβλον τοῦ Δοσιθέου σελ. 12. πῶς ὅταν οἱ Ῥωμαῖοι ἔκαυσαν τὸ Ἱερὸν ἐν Ἱερουσαλὴμ ἡμέρᾳ Σαββάτῳ κατὰ τὴν πέμπτην τῆς Αὐγούστου, ἔτυχε νὰ ψάλλουν οἱ ψάλται τὸ διάψαλμα ἐκεῖνο· „Καὶ ἀποδώσει αὐτοῖς Κύριος τὴν ἀνομίαν αὐτῶν, καὶ κατὰ τὴν πονη„ρίαν αὐτῶν ἀφανεῖ αὐτοὺς Κύριος ὁ Θεός"· διὰ νὰ δείξῃ ὁ Θεὸς εἰς τοὺς Ἰουδαίους, ὅτι παῦτα πάντα ἔπαθον διὰ τὴν ἀνομίαν τῆς χριστοκτονίας).

11. „Λέγω οὖν· μὴ ἔπταισαν, ἵνα πέσωσι; μὴ γένοιτο"!

Ἐπειδὴ ἱκανῶς ἐκατηγόρησε τοὺς Ἰουδαίους ὁ Ἀπόστολος, τώρα ζητεῖ νὰ ἐπινοήσῃ παρηγορίαν εἰς αὐτοὺς, καὶ τοὺς ἐρωτᾷ τοιουτοτρόπως· μήπως ἔπταισαν οἱ Ἰουδαῖοι διὰ νὰ πέσουν; ἤτοι ἆρά γε ἀμάρτυπα νὰ ἥμαρτον, καὶ πλέον δὲν ἠμποροῦν νὰ διορθωθοῦν; καὶ ἀποκρίνεται· μὴ γένοιτο! ἔπταισαν μὲν, ἤτοι προσέκρουσαν, καὶ ἐναντιώθησαν εἰς τὴν ἀλήθειαν καὶ πίστιν τοῦ Εὐαγγελίου, ἀλλ' ὄχι καὶ διὰ νὰ πέσουν τελείως, καὶ πλέον νὰ μὴν ἠμποροῦν νὰ σπωθοῦν· διὰ τί θέλουν σωθοῦν εἰς τὸν καιρὸν τῆς συντελείας, καθὼς ἐμπροσθεν θέλει εἰπῆ.

„Ἀλλὰ τῷ αὐτῶν παραπτώματι, ἡ σωτηρία τοῖς Ἔθνεσιν, εἰς τὸ „παραζηλῶσαι αὐτούς".

Δύω φράγματα θέλει νὰ καπορθώσῃ ὁ Παῦλος μὲ τὰ λόγια ὁπού γράφει ἐδῶ. Πρῶτον, νὰ παρηγορήσῃ τοὺς Ἰουδαίους· καὶ δεύτερον, νὰ παπεινώσῃ τὴν ὑπερηφάνειαν τῆς Ἐθνικῶν. Λέγει λοιπὸν, ὅτι ἡ σωτηρία ἔγινον εἰς τὰ Ἔθνη, ἐπειδὴ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι ἐπροσπερουσαν, καὶ δὲν ἐπίσδυσαν· δι' ὅ τι, ἡ ἀκολουθία τῆς φραγμάτων ἐζήτει, οἱ Ἰουδαῖοι φρῶτον νὰ σωθοῦν, καὶ ἔπειτα οἱ Ἐθνικοί· ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἰουδαῖοι ἐφάνηκαν ἀπειθεῖς, καὶ δὲν ἐπίσδυσαν, διὰ παῦτο ἐκαλέσθησαν οἱ Ἐθνικοὶ εἰς τὴν πίστιν· τὸ ὁποῖον τοῦτο πόημα, καὶ εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἁγίων Εὐαγγελίων φανερόνεται (2). Ἐπίσδυσαν δὲ πάλιν καὶ ἐσώθηκαν οἱ Ἐθνικοί,

(1) Ὁ δὲ Κορέσιος λέγει, τινὲς μὲν βάπεζαν ἐννοῦσι, τὸ ὄξος ἢ τὴν χολὴν, ὁπὲ ἐπροσφεραν τῷ Κυρίῳ εἰς τὴν δίψαν οἱ Ἰουδαῖοι, διὰ τὴν ὁποίαν καὶ αὐτοὶ ὑπέπεσον εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ Τίτου. Ὁ δὲ Ἱλάριος, βάπεζαν ἐννοεῖ πᾶς θυσίας ἢ τὸν ἀμνὸν ὁπὲ ἔβωγαν, τὰ ὁποῖα μεταβλήθησαν εἰς ὀδύνην, διὰ τὴν σκλαβίαν ὁπὲ ἔπαθον, ὡς λέγει ὁ Ἰσαΐας· τὰ δὲ νῶτα τῆς Ἰουδαίων, ὁ Θεοδώρητος λέγει, ὅτι δέλουν καμφθῆν ἀπὸ τὸ βάρος τῆς αἰχμαλωσίας· ἢ δηλῶσι τὰ νῶτα τοῦτο, ὅτι ἐστωσαν οἱ Ἰουδαῖοι τὰ βάρη τῆς χιόνων φέροντες, καὶ μὴ ὑφιλοφρονούντες. Καὶ τῇ ἀληθείᾳ ἡ βάπεζα, τὴν ὁποίαν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Σωτῆρι ἡτοίμασαν, διὰ τοῦ Σταυροῦ, καὶ τῆς παθῶν, ἔγινεν εἰς αὐτοὺς εἰς παγίδα καὶ ἀνταπόδοσιν· ἀναγινώσκομεν γὰρ εἰς τὰς Ἰσορίας, ὅτι αὐτοὶ διὰ τὰ τριάκοντα ἀργύρια, μὲ τὰ ὁποῖα ἠγόρασαν οἱ Ἰουδαῖοι τὴν ζωὴν τοῦ Σωτῆρος, ἐπωλήνθη βδελύκοπα Ἰουδαῖοι διὰ ἕνα ἀργύριον ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ τῆς Ἱερουσαλὴμ· ἀντὶ διὰ τὴν μασίγωσιν ὁποῦ ἔκαμαν τῷ Κυρίῳ, ἀπέδωκαν οἱ ἐντιμότεροι ἀπὸ αὐτοὺς ἀποκάτω εἰς τὰς μασίγας, δεδεμένας ἐχοντες τὰς χεῖρας· καὶ αὐτὶ τῶ σφύρου Σταυροῦ, εἰς τὰν ὁποῖον ἐφορτίλωσαν τὸν Σωτῆρα τοῦ Κόσμου, τόσοι Ἰουδαῖοι ἐσταυρώθησαν ἀπὸ τοὺς Ῥωμαίους εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ, ὥστε ὁπὲ, ὕτε πόπος πλέον ἔμεινε τῆς πόλεως διὰ νὰ σαίνωνται οἱ σταυροὶ, ὕτε δάσος ἔμεινε διὰ νὰ κόπτωνται τὰ χρειαζόμενα ξύλα τῆς σταυρῶν. (Ὅρα εἰς τὸν β'. Τόμ. τοῦ Προκοπίου, Κεφ. μβ'.)

(2) Μάλιστα δὲ εἰς τὸ κβ'. τοῦ Ματθ. ὅπου περὶ τοῦ γάμου γίνεται ἐνθύμησις· καὶ εἰς τὸ ιδ'. τοῦ Λουκᾶ, ὅπου ἀναφέρεται περὶ τοῦ δείπνου· δείχνεται γὰρ καὶ εἰς τὰ δύω αὐτὰ, ὅτι ἐπειδὴ οἱ καλεσμένοι εἰς τὸν γάμον, καὶ εἰς τὸν δεῖπνον Ἰουδαῖοι, δὲν ἠθέλησαν νὰ ἔμβουν καὶ νὰ ἀπολαύσουν· διὰ τοῦτο ἐκαλέσθησαν οἱ εἰς τὰς πλατείας, καὶ ῥύμας διερχόμενοι Ἐθνικοί· καὶ ὅπως εἰσῆλθον, καὶ ἀπόλαυσαν τὰ τοῦ γάμου, καὶ δεῖπνα πνδυμαπικὰ ἀγαθά.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ, διὰ νὰ ζηλώσουν αὐτοὺς οἱ Ἰουδαῖοι, ἤγουν, ἵνα ἡ τιμὴ καὶ δόξα ὁποῦ ἔλαβον τὰ Ἔθνη, παρακινήσασα τοὺς Ἰουδαίους, πεῖσῃ αὐτοὺς νὰ προσέλθουν εἰς τὴν τῶ Χριστοῦ πίστιν, ἂν ὄχι ἀπὸ ἄλλο, ἀλλὰ μὲν ἀπὸ τὴν πρὸς τὰ Ἔθνη φιλονεικίαν, καὶ ζῆλόν τως.

12. „ Εἰ δὲ τὸ παράπτωμα αὐτῶ πλοῦτος Κόσμω, καὶ τὸ ἥττημα „ αὐτῶ πλῆτος Ἐθνῶν, πόσῳ μᾶλλον τὸ πλήρωμα αὐτῶ “.

Ἀνίσως, λέγει, ὅταν οἱ Ἰουδαῖοι ἔσφαλαν, καὶ δὲν ἐδέχθηκαν τὴν πίστιν, ἔγιναν πρόξενοι σωτηρίας εἰς πόσα Ἔθνη τῶ Κόσμου· καὶ εἰς καιρὸν ὁποῦ ἐκεῖνοι ἀπεβλήθησαν, οἱ Ἐθνικοὶ ἐπροσδέχθησαν· καὶ ὢν τὸ σφάλμα καὶ ἐλάττωμα τῶ Ἰουδαίων ἔγινε πλῆτος τῶ Ἐθνικῶν, πόσῳ μᾶλλον θέλει γένῃ πλῆτος τῶ Κόσμου, τὸ πλήρωμα αὐτῶ; ἤγουν ὅταν ὅλοι οἱ Ἰουδαῖοι ἐπιστραφοῦντες εἰς τὸν Χριστὸν, σωθῶσι. Ταῦτα δὲ λέγει ὁ Ἀπόστολος κατὰ χάριν, παρηγορῶντας τὸς Ἰουδαίους· διότι, ὄχι διὰ τὶ ἔπταισαν οἱ Ἰσραηλῖται, διὰ τοῦτο οἱ Ἐθνικοὶ ἐσώθησαν· ἀλλὰ διὰ τὶ ἐπροσρέξαν εἰς τὴν τῶ Χριστῶ πίστιν, καὶ ἐδέχθηκαν αὐτήν.

13. „ Ὑμῖν γὰρ λέγω τοῖς Ἔθνεσιν· ἐφ' ὅσον μὲν εἰμι ἐγὼ Ἐθ- „ νῶν Ἀπόστολος, τὴν διακονίαν μου δοξάζω “.

14. „ Εἴπως παραζηλώσω μου τὴν σάρκα, καὶ σώσω τινας ἐξ αὐ- „ τῶν “.

Πάλιν ἐδῶ παρηγορεῖ μὲν τὸς Ἰουδαίους ὁ Θεῖος Ἀπόστολος, ταπεινόνει δὲ τὸς Ἐθνικὸς, καὶ λέγει· ὅτι σᾶς ἐπαινῶ, ὦ Ἐθνικοὶ, διὰ δύω αἴτια· πρῶτον μὲν, ὅτι ἔχω ἀνάγκην νὰ δοξάζω, καὶ νὰ μεγαλύω τὴν διακονίαν καὶ ἀποστολήν μου, ἥτοι ἐσᾶς· διὰ τὶ ἐνεχειρίσθηκα ἀπὸ τὸν Χριστὸν τὸ νὰ εἶμαι διδάσκαλος, καὶ Ἀπόστολος ἐδικός σας· δεύτερον δὲ σᾶς ἐπαινῶ, διὰ νὰ παραζηλώσω, ἤγουν διὰ νὰ βάλω εἰς ζῆλον καὶ συνείσιαν τὴν σάρκα μου, ἥτοι τὸς κατὰ σάρκα συγγενεῖς μου Ἰουδαίους. Λέγωντας δὲ ὁ Παῦλος σάρκα, ἐφανέρωσε τὴν γνησιότητα, καὶ φιλοσοργίαν ὁποῦ ἔχει πρὸς τοὺς Ἰουδαίους· καὶ διὰ νὰ σώσω, δὲν εἶπεν ὅλους, ἀλλὰ μερικοὺς ἀπὸ αὐτούς· πλαγίως δὲ καὶ ἀνεπαισθήτως φανερόνει μὲ τοῦτο τὴν σκληρότητα τῶ Ἰουδαίων, ὅτι ἀφ' ἑαυτῶ δὲν θέλουν νὰ πισεύσουν, ἀλλὰ συνείσιαν λαβόντες, ἴσως θέλουν μιμηθοῦν τὸς Ἐθνικοὺς, καὶ νὰ πισεύσουν μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς εἰς τὸν Χριστόν.

15. „ Εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐτῶν, καταλλαγὴ Κόσμω, τίς ἡ πρόσλη- „ ψις, εἰμὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν “;

Ἀνίσως, λέγει, ὀργιζόμενος ὁ Θεὸς εἰς τὸς Ἰουδαίους, τοιαῦτα μεγάλα ἀγαθὰ ἐχάρισεν εἰς τὸς Ἐθνικὸς, (τὰ γὰρ ὀνομάζει Κόσμον·) καὶ τὸς ἐχθρούς τε φίλως ἐποίησεν· ὅταν τὸς Ἰουδαίους προσλάβῃ, καὶ δεχθῇ εἰς τὴν πίστιν, τότε, ποῖα ἀγαθὰ δὲν θέλει χαρίσει; δῆλον, τὶ τότε θέλει γένῃ ζωὴ ἀπὸ τὸς νεκροὺς, ἥτοι τότε θέλουν ἀκολουθήσουν ἄπειρα ἀγαθά. Τοῦτο γὰρ δηλοῖ μὲ τὸ ὄνομα τῆς ζωῆς· ὁμῶς δὲ καὶ ἄλλο τι βαθύτερον νόημα ἐννοεῖ· δηλαδὴ, καθὼς ἡ ἐκ νεκρῶν ἀνάστασις δὲν θέλει δοθῇ εἰς τὸς ἀνθρώπους διὰ τὸς Ἰουδαίους· ἔτζι ὲδὲ εἰς τὸς ἄλλους θέλει γένῃ σωτηρία διὰ τὸς Ἰουδαίους, ἂν ἐκεῖνοι οἱ σωθησόμενοι, δὲν ἔχουσι πίστιν (1)· λέγω δὲ τοῦτο, διὰ τὶ ὅσα φαίνεται πῶς λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος πρὸς βοή-

θειαν,

(1) Τὸ „ εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν “ καὶ ἔπου νοεῖται καὶ παρὰ τὸν Οἰκουμένιον· ὅτι πόση πολλὴ καὶ τελεία χαρὰ θέλει ἀκολουθήσει, ὅταν καὶ οἱ Ἑβραῖοι πισεύσουν, ὅσοι ἤθελεν ἀκολουθήσῃ, ἂν αὐτοὶ νεκροὶ ὄντες, ἐζωοποιήνται καὶ ἀνασαίσονται ἀπὸ τὰς νεκράς. Ὁ δὲ Θεοδώριτος ἔπου τὸ „ εἰμὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν “ ἑρμηνεύει· „ εἰ γὰρ „ πάντων ἀπιστησάντων, φησὶ, προσελήφθη τὰ Ἔθνη, „ καὶ τῆς προτέρας ἀγνοίας ἠλευθερώθη, δῆλον, ὡς εἰ „ πάντες ὅσοι πιστεῦσαι θελήσαιεν, εὑρεῖν ἕτερον ὑπο- „ λείπεσι, ἢ τὸ γενέσθαι τῶν νεκρῶν τὴν ἀνάστασιν. „ Τοῦτο δὲ καὶ ὁ Κύριος ἔφη· „ κηρυχθήσεται τὸ εὐαγ- „ γέλιον τοῦτο τῆς Βασιλείας εἰς πάσαν τὴν Ἔθνη, εἰς „ μαρτύριον αὐτοῖς, καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος “.

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θειαν, καὶ παρηγορίαν τῷ Ἰουδαίων, ψυχαὶ χάειν χαειζόμενος εἰς αὐτὲς τοῦτο λέγει· καθὼς καὶ οἱ ἰατροὶ πολλαῖς φοραῖς πάμνουσι τοιαύτῳ χάειν εἰς τὲς ἀθενεῖς.

16. „Εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα· καὶ εἰ ἡ ῥίζα ἁ-„γία, ⸗ οἱ κλάδοι".

Ἀπαρχὼ, καὶ ῥίζαν ὀνομάζει ὁ Ἀπόστολος τὲς Πατριάρχας, τὸν Ἀβραὰμ, Ἰσαὰκ, καὶ Ἰακὼβ, καὶ τὲς ἐξ αὐτῦ· φύραμα δὲ καὶ κλάδους, τὲς ἐξ ἐκείνων πισεύσαντας εἰς τὸν Χρισὸν Ἰουδαίους (1). Παρηγορεῖ λοιπὸν τὲς ἀπίσους Ἰουδαίους μὲ τῦτο, ὁ θεῖος Παῦλος λέγων-τας εἰς αὐτὲς, ὅτι καὶ ἐσεῖς ἐὰν πισεύσετε, Ἅγιοι θέλετε γενῆ· διότι, τι χρεία εἶναι νὰ ἦναι ὅμοιον τὸ φύραμα, ἤτοι ἡ ζύμη ὅλη, μὲ τὴν ἀπαρχὼ, ἤτοι μὲ τὸ προζύμι· καὶ οἱ κλά-δοι, νὰ εἶναι ὅμοιοι μὲ τὴν ῥίζαν· εἰ δὲ καὶ ἐσεῖς δὲν ὁμοιωθῆτε μὲ ἐκείνες κατὰ τὴν πί-σιν, νὰ ἠξεύρετε, ὅτι τῦτο εἶναι σημάδι μεγάλης κακίας σας (2).

17. „Εἰ δέ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ ἀγριέλαιος ὢν „ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς, καὶ συγκοινωνὸς τῆς ῥίζης, καὶ τῆς „πιότητος τῆς ἐλαίας ἐγένε".

18. „Μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων".

Τὲς μὲν Ἐθνικὲς ὠνόμασεν ὁ Ἀπόσολος ἀγριελαίους, ἤτοι ἀγρίαν ἐλαίαν ἐγκεντρισθεῖ-σαν εἰς ἥμερον ἐλαίαν, τὲς δὲ ἀπίσους Ἑβραίες ὠνόμασε κλάδες ⸗ζακισθέντας καὶ ἀποκοπέν-τας ἀπὸ τὴν ῥίζαν· ἐπειδὴ καὶ ἐφαίνκαν ἀνάξιοι τῆς ῥίζης τῆς ἁγίας, ἤτοι τῆς πίσεως τῶν Πατριαρχῶν· καὶ τρασφυῶς εἶπεν, ὅτι ἐξεκόπκαν· διὰ τί, καὶ μ' ὅλον ὁπού οἱ Ἑ-βραῖοι κατὰ διαφόρους καιρὲς, καὶ ⸗όπες, ἁμάρτησαν εἰς τὸν Θεὸν, κάμμίαν φορὰν ὅμως ὁ Θεὸς τόσον πολὺ, καὶ τόσες πολλὲς χρόνες δὲν ἀπέβαλεν αὐτὲς, καθὼς τὲς ἀπέβαλε τώ-ρα. Ἀντὶ δὲ τῶν Ἰουδαίων, ἐνεκεντρίσθης, λέγει, ἐσὺ ὁ ἀγριέλαιος Ἐθνικός· δὲν εἶπε δὲ, ὅτι ἐφυτεύθης, ἀλλ' ἐνεκεντρίσθης· διὰ νὰ κρύψῃ μὲ τὴν λέξιν ταύτην τὸν Ἰουδαῖον, δείχνωντας, ὅτι ἐπαίω εἰς τὸ ἐθνικόν τε δένδρον, ἤγουν εἰς τὲς ἐθνικὲς τε Ἰουδαίους Πατριάρχας, ἐσπάθη ὁ Ἐθνικὸς, καὶ ἔγινε συγκοινωνὸς τῆς ῥίζης, ἤτοι τῆς πίσεως· ὁμοίως ἔγινε συγκοινωνὸς καὶ τῆς παχύτητος τῆς ἐλαίας, ἤγουν τῆς ὁμοίας μὲ τὲς Πατριάρχας δικαιοσύνης, καὶ δόξης κοντὰ εἰς τὸν Θεόν· καθὼς καὶ ἡ ἀγρία ἐλαία ὅταν κεντρισθῇ εἰς ἥμερον ἐλαίαν, συγκοινωνεῖ ἀ-πὸ τὴν πιότητα ἐκείνης, καὶ γίνεται καὶ αὐτὴ ἥμερος. Λοιπὸν μὴν ὑπερφανεύεσαι ἐσὺ ὁ Ἐθνικὸς, ἡ ἀγρία ἐλαία, διὰ τὸ κέντρισμα αὐτὸ ὁπῦ ἔλαβες, μηδὲ καυχᾶσαι ἐναντίον εἰς τὲς ἀποκοπέντας κλάδες, τὲς Ἰουδαίους.

„Εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι, οὐ σὺ τὴν ῥίζαν βασάζεις, ἀλλ' ἡ ῥίζα „σέ".

Διὰ τί, ἂν ἐσὺ, λέγει, ὁ Ἐθνικὸς, καυχᾶσαι ἐναντίον εἰς τὲς ἀποκοπέντας κλάδες τοὺς Ἰουδαίους, ἠξεύρε ὅτι δὲν βασάζεις ἐσὺ τὴν ῥίζαν, ἤγουν τὴν πίστιν τῶν παλαιῶν ἐκείνων Πατριαρχῶν Ἰουδαίων, ἀλλ' ἡ ῥίζα ἐκείνων, εἰς τὴν ὁποίαν ἐνεκεντρίσθης, βασάζει ἐσένα· ἀλλ' ὅμως ἂν ἡ ῥίζα τῶν Πατριαρχῶν βασάζῃ τὲς ἐγκεντρισθέντας εἰς αὐτὴν Ἐθνικὲς, καὶ ὄχι οἱ Ἐθνικοὶ βασάζουν τὴν ῥίζαν, τὶ κατόρθωμα καὶ ἀρετὴ εἶναι αὕτη τῶν ἀποκοπέντων κλά-

---

(1) Ὁ δὲ Ἀμβρόσιος ἀπαρχὴν ὀνομάζει τὲς Ἀ-ποσόλες, καὶ τὲς πρώτας Χριςιανές. (παρὰ Κορνηλίῳ.) Ὁ δὲ Θεοδώρητος· „ἀπαρχὴν καλεῖ τὸν Δεσπόσην „Χρισὸν κατὰ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν· ῥίζαν δὲ, τὸν „Πατριάρχην Ἀβραάμ, κλάδες δὲ ἐλαίας, τὸν τῶν „Ἰουδαίων λαὸν, ὡς ἐκεῖθεν βλασήσαντα· πιότητα δὲ „ἐλαίας, τὴν τῆς εὐσεβείας δικαιοσύνην. Παρακε-„λεύεται τοίνυν τοῖς ἐξ ἐθνῶν πεπισευκόσι, τῶν ἀπι-„στησάντων Ἰουδαίων μὴ καταπαίρεσθαι· πάντως γὰρ ὀνο-„μάζει κλάδους ἀποκλασθέντας".

(2) Προδέκται δὲ ὁ Οἰκυμενίος, ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι μὲ τὴν παρούσαν ἀπομοίωσιν, ὁπού ἔχουν κατὰ τὴν πίσιν, μὲ τὲς παλαιὲς τῶν Ἁγίων Προπάτορας, ἠξέ-πεσαν καὶ ἀπὸ τὴν συγγένειαν τὲ Ἀβραὰμ, καὶ ἀπ-γόνοι καὶ τέκνα ἐκείνε νὰ ὀνομάζωνται δὲν εἶναι ἄξιοι

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κλάδων, ἤτοι τῆ ἄλλων τωεινῶν Ἑβραίων ὁποῦ δὲν ἐπίσθσαν; βέβαια ὐδεμία· διὰ τὶ τῆς ῥίζης εἶναι κατόρθωμα τῶτο ὁπῦ βασάζει τὰ ἐγκεντεισθέντα, ϗ ὄχι τῆ κλάδων, τῆ ἀποκοπέντων ἀπὸ τὶω ῥίζαν. Βλέπεις τώρα, ἀγαπητὲ, πῶς ὁ Παῦλος ψυχαὶ χάειν χαείζεται εἰς τὰς Ἰουδαίως, ὡς φορείπαμεν, ϗ θέλει μόνον νὰ τοὺς παρηγορήση μὲ τὰ τοιαῦτα λόγια; μᾶλλον δὲ εἰπεῖν, μὲ τὰ λόγια ταῦτα παρακινᾶ τὰς Ἰουδαίως εἰς ζῆλον ϗ σωτεισίαν, δείχνωντας εἰς αὐτὰς τὶω ζημίαν ὁποῦ ἔπαθον, ϗ πῶς ἄλλοι, ἤτοι οἱ Ἐθνικοὶ, ἐπῆραν τὰ ἀγαθὰ αὐτῆ, ϗ τὰ ἀπολαμβάνεσιν.

19. „Ἐρεῖς οὖ· ἐξεκλάσθησαν οἱ κλάδοι, ἵνα ἐγὼ ἐγκεντεισθῶ".

20. „Καλῶς· τῆ ἀπιστίᾳ ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ τῆ πίστει ἔστηκας· „μὴ ὑψηλοφρόνει, ἀλλὰ φοβῦ".

Ἐδῶ δείχνει ὁ Ἀπόστολος, ὅτι, ὄχι διὰ τὶ ἔσφαλαν οἱ Ἰουδαῖοι ϗ ἀπίσησαν, διὰ τῦτο οἱ Ἐθνικοὶ ἐφοσδέχθησαν, ἀλλὰ διὰ τὶ ἔδειξαν πίστιν οἱ Ἐθνικοί. Μὲ ἐκεῖνα λοιπὸν τὰ λόγια ὁπῦ φαίνεται ὁ Παῦλος πῶς παπεωόνει τὸν Ἐθνικὸν, μὲ αὐτὰ πὲ ἴδια δείχνει τὸν Ἰουδαῖον, πῶς ἔπταισον ἀσυγχώρητα· ϗ οὕτω διορθόνοι ϗ τὼς δύω μὲ τὰ αὐτά. Ἠμπορεῖς λοιπὸν, λέγει, ἐσὺ ὁ Ἐθνικὸς νὰ εἰπῆς, ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι ἐξεκόπησαν ἀπὸ τὴν ῥίζαν τῆ Πατριαρχῶν τως, διὰ νὰ ἐγκεντεισθῶ ἐγὼ ὁ Ἐθνικὸς εἰς αὐτὶω· ἀλλ' ἐγώ σοι ἀποκρίνομαι, ὅτι ναὶ, ἐξεκόπησαν ἐκεῖνοι, ἀλλὰ διὰ τὶω ἀπιστίαν τως ἐξεκόπησαν, ϗ ὄχι διὰ τὶ ὁ Θεὸς ἐχρεώσει τιμὶω εἰς ἐσέ· ἐσὺ δὲ πάλιν σέκεσαι ναὶ εἰς τὶω ῥίζαν τῆ Ἰουδαϊκῶν Πατριαρχῶν ἐγκεντρισμένος, ἀλλὰ σέκεσαι μὲ τὶω πίστιν. Ἔχε φόβον λοιπὸν, ϗ μὴ ξεθαῤῥῆς· διὰ τὶ τὸ ἐγκέντρισμά αὐτὸ ὁποῦ ἔλαβες, δὲν εἶναι τῆς φύσεως, διὰ νὰ μείνῃ ἀμετάβλητον, ϗ στερεόν· ἀλλὰ εἶναι τῆς πίστεως, ϗ τῆς προαιρέσεως, ϗ ἀκολούθως εἶναι μεταβλητὸν, ϗ τρεπτόν.

21. „Εἰ γὰρ ὁ Θεὸς τῆ κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ ἐφείσατο, μή- „πως οὐδὲ σᾶ φείσηται".

Ἐὰν, λέγει, οἱ Ἰουδαῖοι ὁπᾶ ἦσαν κατὰ φύσιν υἱοὶ τῆ Ἁγίων ἐκείνων Πατριαρχῶν, ἐξεκόπησαν ἀπὸ αὐτὰς διὰ τὴν ἀπιστίαν τους· πολλῷ μᾶλλον πρέπει νὰ φοβῆσαι ἐσὺ ὁ κατὰ θέσιν υἱὸς αὐτῆ Ἐθνικὸς, μήπως πταίσης ϗ ἀπισήσης, ϗ ἔτζι δὲν δείξει διάπλαγχνίαν εἰς ἐσὲ ὁ Θεὸς, καθὼς ἔπ εἰς ἐκείνως ἔδειξεν.

22. „Ἴδε οὖν χρηστότητα, ϗ ἀποτομίαν Θεῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πε- „σόντας, ἀποτομίαν· ἐπὶ δὲ σὲ, χρηστότητα, ἐὰν ἐπιμείνῃς „τῇ χρηστότητι· ἐπεὶ ϗ σὺ ἐκκοπίσῃ".

23. „Καὶ ἐκεῖνοι δὲ, ἐὰν μὴ ἐπιμείνωσι τῇ ἀπιστίᾳ, ἐγκεντεισθή- „σονται· δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ Θεὸς πάλιν ἐγκεντρίσαι αὐ- „τούς".

Δὲν εἶπεν ὁ Παῦλος ἐδῶ· βλέπε λοιπὸν ὦ Ἐθνικὲ, ποῖον εἶναι τὸ κατόρθωμά σε· ἀλλὰ εἶπε· βλέπε τὶω χρηστότητα, ϗ ἀγαθότητα τῦ Θεῦ, ἐπειδὴ τὸ παῦ εἶναι τῆς τῦ Θεῦ χάριτος· ϗ ἀπέδαζε νὰ ἐπιμείνῃς ἕως τέλους, ὐ μόνον εἰς τὶω πίστιν, ἀλλὰ ϗ εἰς τὶω χρηστότητα ταύτῃω, ϗ ἀγαθότητα τῦ Θεῦ· τῦτέστι διὰ νὰ φράττῃς ἔργα ἄξια τῆς τῦ Θεῦ χρηστότητος, ϗ φιλανθρωπίας μέχρι τέλους· διὰ τὶ ἐὰν ἔτζι δὲν κάμνῃς, ἠξόρε, ὅτι θέλεις ἐκκοπῆς· καθὼς ἐκ τῦ ἐναντίου ϗ οἱ Ἰουδαῖοι, ἀπίσως ϗ δὲν ἐπιμείνουν μέχρι τέλους εἰς τὶω ἀπιστίαν, θέλουν ἐγκεντρισθοῦν εἰς τὶω αὐτὶω ῥίζαν τῆς πίστεως· διὸ ὅ,τι οὐδὲ τοὺς Ἰουδαίως προηγμένως ἐξέκοψεν ὁ Θεὸς ἀπὸ τὶω ῥίζαν τῆ ἐθνικῶν τως Πατριαρχῶν, ἀλλ' αὐτοὶ ἀπὸ λόγω των ἐξέπεσον μὲ τὶω ἀπιστίαν τως, ϗ ἀπὸ τὴν ῥίζαν ἐκόπησαν. Ἀποτομίαν δὲ Θεοῦ ὀνομάζει ὁ Παῦλος, τὸ νὰ μὶω ἀκριβολογῆ ϗ νὰ λυπηθῆ ὁ Θεὸς τοὺς Ἰουδαίους·

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀλλὰ τὸ νὰ τοὺς κρίνῃ ἀναξίους τῆς φυσικῆς κοινωνίας, καὶ συγγενικῆς σειρᾶς τῶν Ἁγίων Προπατόρων τους (1). Σοφώτατα δὲ μὲ τὰ λόγια ταῦτα ὁ Παῦλος, καὶ τὸν Ἐθνικὸν φοβίζει ἀπὸ τὰ συμβαίνοντα εἰς τὸν Ἰουδαῖον, καὶ ἐν ταὐτῷ παραθαρρύνει καὶ τὸν Ἰουδαῖον ἀπὸ τὸ παράδειγμα τοῦ Ἐθνικοῦ, εἰς τὸ νὰ ἐγκεντρισθῇ καὶ αὐτὸς διὰ τῆς τοῦ Χριστοῦ πίστεως, εἰς τὴν ρίζαν τῶν Προπατόρων του, καὶ πάντοτε νὰ ἔχῃ καλὴν ἐλπίδα εἰς τὸν ἑαυτόν του, ἀπὸ μέρους τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ· ἐπειδὴ, λέγει, ὅτι δυνατὸς εἶναι ὁ Θεὸς νὰ τὸν ἐγκεντρίσῃ πάλιν εἰς τὴν ἰδίαν του ρίζαν, ὅς τις ὅλα τὰ κάμνει παραδόξως, καὶ ἔξω ἀπὸ κάθε ἐλπίδα.

24. „Εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐξεκόπης ἀγριελαίας, καὶ παρὰ „φύσιν ἐνεκεντρίσθης εἰς καλλιέλαιον, πόσῳ μᾶλλον οὗτοι „οἱ κατὰ φύσιν ἐγκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ“.

Ἂν ἐσὺ, λέγει, ὁ Ἐθνικὸς, ὁποῦ ἦσουν φύσει κακὸς, καὶ εἰδωλολάτρης, καὶ ὁποῦ εἶχες προπάτορας ὁμοίους μὲ τὴν ἄκαρπον ἀγριελαίαν, ἐξεκόπης μὲν ἀπὸ τὴν ἀγριελαίαν ἐκείνων, καὶ Εἰδωλολατρείαν, καὶ ἔξω ἀπὸ τὴν φύσιν σου ἐνεκεντρίσθης εἰς καλὴν καὶ ἥμερον καὶ καρποφόρον ἐλαίαν τῆς θεογνωσίας, καὶ πίστεως τοῦ Χριστοῦ· αὖ ἐσὺ, λέγω, ἐνεκεντρίσθης εἰς αὐτὴν, πόσῳ μᾶλλον θέλει ἐγκεντρισθῇ εἰς τὴν αὐτὴν καλλιέλαιον τῆς πίστεως ὁ Ἰουδαῖος, ὁποῦ εἶχε κατὰ φύσιν καὶ ἐκ προγόνων τὸ παλὸν, καὶ τὴν θεογνωσίαν; καὶ πόσῳ μᾶλλον θέλει ἐπαναγυρίσει αὐτὸς εἰς τὴν ἐδικήν του καλὴν ἐλαίαν, ἤτοι εἰς τὴν πίστιν τῶν Προπατόρων του; Ὅταν δὲ ἐσὺ ὦ ἀναγνῶστα ἀκούσῃς τὸν Παῦλον νὰ λέγῃ κατὰ φύσιν, νόει πῶς τοῦτο δηλοῖ, τὸ φρέπον, καὶ τὸ ἀκόλουθον· παραδείγματος χάριν, τὸ τέκνον τοῦ Ἁγίου Ἀβραὰμ, κατὰ φύσιν εἶναι, ἤτοι φρέπον καὶ ἀκόλουθον εἶναι, διὰ νὰ ἦναι καὶ αὐτὸ Ἅγιον· καθὼς πάλιν ἐκ τοῦ ἐναντίου, ὅταν ἀκούσῃς νὰ λέγῃ παρὰ φύσιν, νόει ὅτι τοῦτο δηλοῖ, τὸ ἄφρεπον, καὶ τὸ ἀνακόλουθον· χάριν παραδείγματος· τὸ τέκνον ενὸς μιαροῦ, καὶ ἀκαθάρτου Ἕλληνος, παρὰ φύσιν εἶναι, ἤτοι ἄφρεπον εἶναι, καὶ ἀνακόλουθον νὰ γένῃ αὐτὸ Ἅγιον.

25. „Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοὶ, τὸ μυστήριον τοῦτο „(ἵνα μὴ ἦτε φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς), ὅτι πώρωσις (2) ἀπὸ „μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν, ἄχρις οὗ τὸ πλήρωμα τῶν Ἐθνῶν „εἰσέλθῃ“.

26. „Καὶ οὕτω πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται“.

Μυστήριον ἐδῶ ὀνομάζει ὁ Παῦλος τὸ ἄγνωστον, καὶ ἀπόρρητον· ποῖον δὲ εἶναι τὸ μυστήριον τοῦτο; δηλαδὴ ὅτι ἡ ἀπιστία τῶν Ἑβραίων, δὲν θέλει εἶναι κοινὴ ὅλων τῶν Ἑβραίων ἐξ ὁλοκλήρου, ἀλλὰ ἡ πώρωσις, καὶ ἀναισθησία, ἤτοι ἡ ἀπιστία αὐτῶν, ἔγινε μερική· διὰ τί πολ-

---

(1) Τὴν τοῦ Θεοῦ ἀποστομίαν καθαρῶς ἐφανέρωσεν εἰς ἡμᾶς ὁ Μέγας Βασίλειος μὲ τὸ παράδειγμα τοῦ Μωϋσέως, λέγων ὅπως· „ὅταν ἴδῃ Μωϋσέα τὸν τοῦ „Θεοῦ θεράποντα τὸν μέγαν ἐκεῖνον, τὸν τοσαύτης μὲν „καὶ παλαιότητος ἀξιωθέντα τιμῆς παρὰ Θεοῦ, ὅτε δὲ „πολλάκις ὑπ' αὐτοῦ μαρτυρηθέντα, ὡς ἄκουσαν „οἰ„δάσε παρὰ πάντας καὶ εὕρηκας χάριν ἐνώπιόν μου. „(Ἔξοδ. κγ'. 12.) τοίνυν ὅταν ἴδω ἐπὶ τοῦ ὕδατος „τῆς ἀντιλογίας, ὀδυνώμενον ἕτερον, ἢ ἵνα μόνον „εἴπῃ τῷ λαῷ γογγύζουσι διὰ ἀπορίαν ὕδατος· „μὴ „ἐκ ταύτης τῆς πέτρας ἐξάξω ὑμῖν ὕδωρ; (Ἀριθ. „κ'.) τοῦτον μένον σύνεσιν, ἀπειλὴν δεχόμενον εἰς „τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας μὴ εἰσελεύσεσθαι.... ὅταν „ἴδω μηδεμιᾶς συγγνώμης ἀξίᾳ τὰ τοσαῦτα καταδω„μαται ἐπὶ τῷ βραχεῖ ἐκείνῳ ῥήματι κατηξιούμενον, „ὅταν μὲν ὑπὲρ τοῦ Θεοῦ ἀποστομίαν, κατὰ τὸν Ἀπόστο„λον. Ὅταν δὲ ἐκεῖνο ἀληθὲς εἶναι πείθομαι, τὸ „ὁ δίκαιος μόλις σώζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἁμαρτωλὸς „πῦ φανεῖται“; (ἀ. Πέτρ. δ'. 18.) (περὶ κρίματος Θεοῦ.) Εἰς τοῦτο ἁρμόζει καὶ τὸ τοῦ Ζαχαρίου ῥητὸν ἐκεῖνο τὸ λέγον· „ὀλολύξατω πίτυς, ὅτι ὅτι πέ„πτωκε κέδρος“. (Ζαχ. ια'. 2.) ἤγαν, ἂς θρηνήσῃ ὁ ἀδυάσπος καὶ δύσκολος ζάκυνθος, ὡσὰν ἡ κυπαρισσία, διότι ἔπεσε καὶ ἐτζακίδη ὁ δυνατὸς, καὶ δύσκολος ζάκυνθος κέδρος.

(2) Τί δὲ εἶναι ἡ πώρωσις, καὶ ὅτι καὶ πόρωσις γράφεται παρὰ Θεοδωρήτῳ, ἔρα εἰς τὴν ἑρμηνείαν καὶ ὑποσημείωσιν τοῦ „διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας „αὐτῶν“. (Ἐφ. δ'. 18.)

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πολλοὶ μὲν Ἑβραῖοι ἐπίσευσαν εἰς τοὺς ἀπερασμένους χρόνους, ἐκείνους δηλαδὴ ὁποῦ ἐπροεγνώρισεν ὁ Θεὸς ἀξίους, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω· πολλοὶ δὲ πάλιν ἀπὸ αὐτοὺς, μέλλουσι νὰ πιστεύσουν ὕστερον (1), διὰ τὶ ἐπερωτήθησαν καὶ, καὶ ἀπίστησαν οἱ Ἰσραηλῖται, ἀλλ' οὐχὶ ὅλοι, οὐδὲ ἕως τέλους, ἀλλ' ἕως ὅ νὰ σωθῶσιν ὅλοι οἱ προεγνωσμένοι Ἐθνικοί· καὶ ἀφ' οὗ ἐκεῖνοι σωθῶσι, τότε καὶ κάθε Ἰσραηλίτης καὶ Ἰουδαῖος (ὁ ἄξιος δηλαδὴ), θέλει σωθῇ, μὲ τὸ νὰ πιστεύσῃ εἰς τὸν Χριστόν (2).

„ Καθὼς γέγραπται, „ ἥξει ἐκ Σιὼν ὁ ῥυόμενος, „ καὶ ἀποστρέψει ἀσε-
„ βείας ἀπὸ Ἰακώβ ".
27. „ Καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη, „ ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἁ-
„ μαρτίας αὐτῶν ".

(Ἡσ. μθ'. 20.)

Μάρτυρας φέρει εἰς τὰ ἀνωτέρω, ὁποῦ εἶπον ὁ Ἀπόστολος, τὸν Προφήτην Ἡσαΐαν, βοῶντα καὶ λέγοντα· ὅτι θέλει ἔλθῃ ἀπὸ τὴν Σιὼν, ἐκεῖνος ὁποῦ δύναται νὰ σώσῃ, καὶ θέλει καθαρίσει τὰς ἁμαρτίας τῆς Ἰσραηλιτῆς. Πότε δὲ αὐτὰ θέλουν γένουν; ὅταν ἀφέλωμαι, λέγει Κύριος, τὰς ἁμαρτίας αὐτῆς, ἤτοι ὅταν ἀξιώσω αὐτὰς τῆς ἀφέσεως τῆς ἁμαρτιῶν τους, διὰ μέσου τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος· ὥστε, ἐπειδὴ τὴν ἄφεσιν ταύτην τῆς ἁμαρτιῶν ἀκόμη οἱ Ἰουδαῖοι δὲν ἠξιώθησαν, (διὰ τὶ ἐπερωτήθησαν, καὶ ἀπίστησαν·) λοιπὸν ὕστερον τοῦτο μέλλει νὰ γένῃ (3).

28. „ Κατὰ μὲν τὸ Εὐαγγέλιον, ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς· κατὰ δὲ τὴν ἐκ-
„ λογὴν, ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς Πατέρας ".
29. „ Ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα, „ καὶ ἡ κλῆσις τοῦ Θεοῦ ".

Ἐπειδὴ, λέγει, ἐσεῖς τὰ Ἔθνη, ὑπηκούσατε εἰς τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ πιστεύσαντες εἰς τὸν Χριστὸν, ἐπροσδέχθητε ἀπὸ τὸν Θεὸν, διὰ τοῦτο οἱ Ἰουδαῖοι ἔγιναν φιλόνεικοι, καὶ πεισματικοὶ περισσότερον, καὶ περισσότερον ἀπέφυγον ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ ἐχθροὶ τοῦ Εὐαγγελίου ἐγένοντο· καθὼς ὅμως οἱ προπάτορες τῆς Ἰουδαίων ἐδιαλέχθησαν ἐξ ἀρχῆς, καὶ προσεδέχθησαν ἀπὸ τὸν Θεὸν, διὰ τοῦτο δὲν θέλει ἀφήσει τοὺς ἀπογόνους αὐτῆς ὁ Θεὸς νὰ ἀπολεσθοῦν μὲ πλειότητα· (διὰ τὶ εἶναι ἀγαπητοὶ, ὅσον διὰ τοὺς Ἁγίους Προπάτοράς των)· ἀλλ' ἐὰν πιστεύσουν, θέλει προσδεχθῇ καὶ αὐτοὺς ὁ Θεός (4).

30. „ Ὥσ-

(1) Ὅθεν λέγει καὶ ὁ Ἀλεξανδρείας Κύριλλος· „ τὸ „ δὲ τῆς οἰκείας ἀπονοσφίζεσθαι μὲν καὶ ἀναχωρεῖν ἅμα „ τῷ Υἱῷ (Ἰσαὰκ) τὸν πατέρα (Ἀβραάμ), ὡς δὲ „ καὶ μὴ αὖθις ἐπαναίξει, λέγειν· „ ἐγὼ γάρ φησι καὶ τὸ „ παιδάριον διελθόντες ἕως ὧδε, καὶ προσκυνήσαντες „ ἀναστρέψομεν πρὸς ὑμᾶς, σημαίνει τὴν πρόσκαιρον ἀ- „ναχώρησιν τοῦ Θεοῦ τοῦ ἐκ τῆς Υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ „ τοῦ ἐπὶ τέλει τῆς αἰώνων ἐπ' αὐτοὺς ἐσομένου ὑπο- „ στροφὴν διὰ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ἐπιτελουμένην· „ ὅταν γὰρ τὸ πλήρωμα τῶν Ἐθνῶν εἰσέλθῃ, τότε „ πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται". (Βιβλ. α'. τῆς Γλαφυρῶν περὶ τοῦ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαάκ.)

(2) Ὁ Ὠριγένης, καὶ ὁ Ἱλάριος, καὶ ὁ Ἀμβρόσιος λέγουσιν, ὅτι πάντες οἱ Ἰουδαῖοι σωθήσονται· ἢ τὸ πᾶς Ἰσραὴλ δηλοῖ, ὅτι οἱ πλῆσοι ἐκ τοῦ Ἰσραὴλ, πλὴν τῆς φυλῆς Δαὰν· ἐπειδὴ πολλοὶ τῆς Ἰουδαίων τῷ ἀντιχρίστῳ ἀκολουθήσουσι, κατὰ τὸ ε'. Κεφ. τοῦ Ἰωάννου. 43. „ ἐγὼ γὰρ φησὶν ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Πα- „ τρός μου, καὶ οὐ λαμβάνετέ με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ „ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ ἐκεῖνον λήψεσθε". Καὶ ὁ Παῦλος δὲ λέγει· „ ὃ ἐστὶν ἡ παρουσία κατ' ἐνέργειαν τοῦ Σα- „ τανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει, καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ τῆς ἀ- „ δικίας ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις, ἀνθ' ὧν τὴν ἀγάπην „ τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς". (β'. Θεσσαλ. β'. 10.) Συμφώνως δὲ τούτου λέγει καὶ ὁ Ἱππόλυτος.

(3) Λέγει δὲ καὶ ὁ Κορέσιος ὅτι τοῦτο πέρας λήψεται διὰ τοῦ κηρύγματος τοῦ Ἠλιοῦ, ὡς λέγει ὁ Μαλαχίας, Κεφ. δ'. 6. ὅτε γὰρ θέλει λάβῃ τέλος καὶ ἡ ἁμαρτία. Τὸ αὐτὸ λέγει καὶ ὁ Θεοδώρητος· „ τῆς „ γὰρ Ἐθνῶν δεξαμενῶν τὸ κήρυγμα, πιστεύσουσι κα- „ κεῖνοι, Ἠλίου τοῦ πάνυ παραγενομένου, καὶ τῆς πί- „ στεως αὐτοῖς τὴν διδασκαλίαν προσφέροντος· τοῦτο „ γὰρ καὶ ὁ Κύριος ἐν τοῖς ἱεροῖς Εὐαγγελίοις ἔφη· „ Ἠλίας ἔρχεται, καὶ ἀποκαταστήσει πάντα". (Ματθ. ιζ'. 11.)

(4) Σημείωσαι, ὅτι, κατὰ τὸν Θεοδώρητον, τὸ „ ἀμεταμέλητα τὰ χαρίσματα, καὶ ἡ κλῆσις τοῦ Θεοῦ" λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος πρὸς προβουλὴν τῆς Ἰουδαίων· „ ὅτι γὰρ ἃ δίδωσιν ὁ Θεὸς ἀγαθὰ, πάλιν λαμβά- „ νει, ὅταν ἴδῃ τοὺς εἰληφότας ἀχαριστίαν νοσοῦντας, „ μάρτυς ὁ Σαὺλ, πνευματικῆς χάριτος ἀπολαύσας, „ εἶτα πάντως ἔρημος μετὰ πάντα γεγενημένος· καὶ ὁ „ Σολομὼν δὲ ὡσαύτως, ἁρμόνης ἀπολαύσας τῆς τοῦ „ θείου φιλοτιμίαν, μετὰ τὴν παράβασιν ἐγυμνώθη „ τῆς χάριτος· καὶ αὐτοὶ δὲ Ἰουδαῖοι προφητικῆς ἐπι- „ μελείας δικαίως ἀπολαύσαντες, ἐπὶ πᾶν παρέστησαν „ τῆς κηδεμονίας πάντως ἐστέρησται".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

30. „Ὥσπερ γὰρ ὑμεῖς ποτε ἠπειθήσατε τῷ Θεῷ, νῦν δὲ ἠλεήθη-„τε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ".

31. „Οὕτω καὶ οὗτοι νῦν ἠπείθησαν τῷ ὑμετέρῳ ἐλέει, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐ-„λεηθῶσι".

Ἀνόμη καπασκιάζει ἐδῶ ὁ Παῦλος κὴ αἰτιολογεῖ, ὅτι θέλουν σωθῆν οἱ Ἰουδαῖοι ὕστερον· ἐσεῖς, λέγει, οἱ Ἐθνικοί, ἐπειδὴ κληθέντες πρότερον εἰς τὴν θεογνωσίαν διὰ τῆ φυσικοῦ Νόμου, καὶ τῆς θεωρίας τῶν κτισμάτων κὴ τῆς προκαταρκτικῆς, καὶ προσκαλούσης χάριτος τῆ Θεῆ, δὲν ἠθελήσατε νὰ ὑπακούσετε, ἀλλὰ ἀφέντες τὴν γνῶσιν τῆ ἀληθινοῦ Θεοῦ, ἐπροσκυνεῖτε τὰ αἰσθητὰ εἴδωλα, καὶ ἐλατρεύετε τὴν Κτίσιν, κὴ ὄχι τὸν Κτίσαντα· (καθὼς περὶ τύτε εἶπεν ὁ Παῦλος εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον τῆς πρὸς Ῥωμαίους ταύτης· καὶ ὅρα στιχ. 19. 20. 21.) διὰ τῆτο οἱ Ἰουδαῖοι ἐκαλέσθησαν εἰς τὴν θεογνωσίαν, ὅπου ὁ Προπάτωρ τῶν Ἰουδαίων Ἀβραὰμ ὁδηγηθεὶς διὰ τοῦ φυσικοῦ Νόμου, καὶ τῆς θεωρίας τῶν κτισμάτων, καὶ τῆς προκαταρκτικῆς, καὶ προσκαλούσης χάριτος, ἐπίστευσεν εἰς τὸν ἀληθινὸν Θεὸν, τὴν πίστιν δὲ ταύτην παρέδωκε κὴ εἰς ὅλους τοὺς ἀπογόνους του, οἵ τινες διὰ τὴν πίστιν αὐτὴν, ἔλαβον κὴ τὸν παρὰ Θεῆ Νόμον ὕστερον (1). Πάλιν ἐπειδὴ κὴ οἱ Ἰουδαῖοι ἐκαλέσθησαν μὲν ἀπὸ τὸν Θεὸν εἰς τὸ νὰ πιστεύσουν τῷ Χριστῷ, τῷ Υἱῷ αὐτοῦ, ἀπείθησαν δὲ, καὶ δὲν ἠθέλησαν νὰ ὑπακούσουν, διὰ τοῦτο ἐσεῖς οἱ Ἐθνικοὶ ἐκαλέσθητε εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ πίστιν, κὴ ὑπακούσαντες, ἐλεήθητε ἀπὸ τὸν Θεόν· ἀλλὰ τὸ ἔλεος ὁποῦ ἐσεῖς ἐλάβετε ἀπὸ τὸν Θεόν· τῦτο θέλει γενῆ κοινὸν καὶ εἰς τὸς Ἰουδαίους· διὰ τὶ οἱ Ἰουδαῖοι εἰς ὅλον τὸ ὕστερον, θέλουν συζηλώσουν ἐσᾶς, καὶ θέλουν πισεύσουν κὴ αὐτοί· καὶ ἔτζι ἐξ αἰτίας τῆ ἐδικῆσας ἐλέους, θέλουν ἐλεηθῆν κὴ αὐτοί.

32. „Συνέκλεισε γὰρ ὁ Θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν, ἵνα τοὺς „πάντας ἐλεήσῃ".

Τὸ συνέκλεισεν εἰς ἀπείθειαν δηλοῖ, ὅτι ὁ Θεὸς ἤλεγξε, καὶ ἀπέδειξεν ἀπειθεῖς ὅλους, τόσον Ἐθνικοὺς, ὅσον καὶ Ἰουδαίους, ἵνα καὶ Ἐθνικοὺς ὁμοῦ καὶ Ἰουδαίους ἐλεήσῃ, καὶ σώσῃ διὰ τῆς μεταξὺ Ἐθνικῶν καὶ Ἰουδαίων γνησίας συζηλώσεως καὶ φιλονεικίας. Πρότερον γὰρ εἰς τοὺς παλαιοὺς χρόνους, ἐπειδὴ ἀπείθησαν οἱ Ἐθνικοὶ, ἠλέησε καὶ ἔσωσεν ὁ Θεὸς, ὡς εἴρηται, τοὺς Ἰουδαίους· εἰς τοὺς ὑστέρους χρόνους δὲ τῆ Χριστῆ, ἐπειδὴ ἀπείθησαν οἱ Ἰουδαῖοι, διὰ τῦτο ἠλεήθησαν, καὶ ἐσώθησαν οἱ Ἐθνικοί· πάλιν ἐπειδὴ ἐλεήθησαν καὶ ἐσώθησαν οἱ Ἐθνικοὶ, διὰ τοῦτο θέλουν συζηλώσουν αὐτοὺς οἱ Ἰουδαῖοι εἰς ὅλον τὸ ὕστερον, καὶ θέλουν ἐλεηθοῦν καὶ σωθοῦν καὶ αὐτοί. Καὶ ἔτζι μὲ τοῦτον τὸν τρόπον Ἐθνικοὶ καὶ Ἰουδαῖοι, ὅλοι ὁμοῦ ἀπὸ τὸν Θεὸν ἐλεοῦνται.

33. „Ὦ βάθος πλούτου, καὶ σοφίας καὶ γνώσεως Θεοῦ! ὡς ἀ-„νεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ „αὐτοῦ"!

Συλλογισθεὶς ὁ θεῖος Ἀπόστολος τὰς ποικιλοτρόπους οἰκονομίας ὁποῦ μεταχειρίζεται ὁ παύσοφος Θεὸς, διὰ τὴν σωτηρίαν τῆ ἀνθρώπου, ἀφ' οὗ ἐσάθη ὁ Κόσμος, πῶς δηλαδὴ οἰκονομεῖ νὰ γίνωνται τὰ ἐναντία διὰ μέσα ἄλλων ἐναντίων, κὴ πῶς διὰ μέσα ἄλλων ἀπειθῶν αὐ-

(1) Διὰ τῦτο λέγει περὶ τοῦ Ἀβραὰμ ὁ θεῖος Νύσσης Γρηγόριος· „τύτῳ χάριν, ἐπικρατύσης ποτε „τῆς Χαλδαϊκῆς Φιλοσοφίας, οἱ τὴν τῶν ὄντων αἰ-„τίαν ἐν τῇ ποιᾷ κινήσει τῶν ἄστρων ὁρίζοντο, ὑ-„περκεισθαι δέ τινα τῶν φαινομένων δυνάμιν ποιητικὴν „τῶν ὄντων οὐκ ἤρνητο· ὥστε τὸν Ἀβραὰμ ἀναδείκνυσιν, „ὃς ἐπιβάθρᾳ τῇ τοιαύτῃ παιδεύσει χρησάμενος, ἀ-„νεζήτησε τὸν ἀφ' ἑαυτῶν τῶν ὁρωμένων νοούμενον, καὶ ὁδὸς „τῆς ἐφεξῆς ἐγένετο πίστεως, τῆς εἰς τὸν ὄντως ὄντα „Θεὸν, αὐτὸς πρὸς ταύτην καθηγησάμενος, ἀφ' οὗ „καταλιπεῖν τὴν παρ' ἄλλων ἀπάτην, καὶ τὴν τῶν ἀ-„σπερμόνων πρὸς τὴν φαινομένην Κτίσιν συγγένειαν". (Ἐγκωμίῳ εἰς τὸν μέγαν Βασίλειον.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀνθρώπων, κάμνει ἄλλους ὑπειθεῖς, ἐξεπλάγη καὶ ἐθαύμασε· καὶ μὲ τὸν θαυμασμὸν αὐτὸν, ἐβεβαίωσεν, ὅτι ὁ Θεὸς, ὁποῦ τοσοῦτον παντόφρως καὶ βαθέως, καὶ μὲ ἀκαταλήπτους τρόπους οἰκονομεῖ τὴν ἀνθρώπων τὴν σωτηρίαν, αὐτὸς βέβαια θέλει οἰκονομήσει καὶ διὰ τὴν μέλλουσαν σωτηρίαν τῶν Ἰουδαίων. Πλοῦτον λοιπὸν ὀνομάζει ὁ Παῦλος τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ, τῆς ὁποίας τὸ βάθος, θαυμάζει μόνον, πόσον δὲ εἶναι τὸ βάθος αὐτὸ δὲν ἠξεύρει· διὸ ὅ, τι τὸ πλούτη καὶ τῆς ἀγαθότητος ἦτον ἴδιον, τὸ νὰ κάμῃ ὁ Θεὸς τοὺς πεύτας, καὶ ἀπόρους Ἐθνικοὺς, τόσον εὐπόρους τε καὶ πλουσίους· κοντὰ δὲ εἰς τὴν ἀγαθότητα, θαυμάζει ὁ Παῦλος καὶ τὸ βάθος τῆς σοφίας τοῦ Θεοῦ, μὲ τὴν ὁποίαν κυβερνᾷ τὰ ἀνθρώπινα, καὶ ἐσόφισε τοὺς ἀσόφους, καὶ ἀμαθεῖς Ἐθνικούς (1)· θαυμάζει δὲ καὶ τὸ βάθος τῆς γνώσεως, διὰ μέσου τῆς ὁποίας γνωρίζει, ποῖον εἶναι τὸ συμφέρον εἰς τὸν καθ' ἕνα (2). Ὅρα δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι δὲν εἶπεν ὁ Ἀπόστολος εἶναι ἀκατάληπτα τὰ κρίματα, ἤτοι αἱ κρίσεις τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ πῶς εἶναι ἀνεξερεύνητα, τέτοιαν, ὥστε ἔρευναν ὅλως δέχονται· ἀλλὰ καὶ οἱ ὁδοὶ τοῦ Θεοῦ, ἤτοι αἱ οἰκονομίαι τε, ὄχι μόνον δὲν ἠμποροῦν νὰ γνωρισθοῦν, ἀλλ' οὐδὲ νὰ ζητηθοῦν, ἢ ἕτε ἴχνος αὐτῆς δύναται νὰ φανῇ (3).

34. „ Τίς

---

(1) Κατὰ τὸν Κορέσιον ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ ὑπερέχει τῆς σοφίας τῶν ἄλλων· πρῶτον, διότι γινώσκει τὰ μέλλοντα· δεύτερον, διότι ὅλα τὰ ἠξεύρει τελείως, καὶ ὁ εἷς ἕτερον ἕτερον, ἤγουν οὐδεὶς ἄλλος γινώσκει τὸν γινωσκόμενον· ἀμέσως γὰρ πάντα γινώσκει, καὶ ἐν ἰδέᾳ, παντοχοῦ παρὼν καὶ τὰ πάντα πληρῶν· εἶπον, ὅτι ἐν τῷ νῷ, ἅπαντα γινώσκει· τέταρτον, ὅτι ἀεὶ πάντα γινώσκει· πέμπτον, ὅτι φύσει, καὶ οὐ κατὰ μετοχὴν γινώσκει· ἕκτον, ὅτι ὡς αἰτία τῶν γνωστῶν γινώσκει πάντα· ὅθεν εἶπεν ὁ Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος· „οὐκ ἐκ τῶν ὄντων τὰ ὄντα μανθάνων οἶδεν ὁ Θεὸς „νῦς· ἀλλ' ἐξ ἑαυτοῦ, καὶ ἐν ἑαυτῷ κατ' αἰτίαν, τὴν „πάντων εἴδησιν, καὶ γνῶσιν, καὶ οὐσίαν προέχει καὶ „προσωπάλιψεν· οὐ κατ' ἰδέαν ἑκάστοις ἐπιβάλλων, „ἀλλὰ κατὰ μίαν τῆς αἰτίας περιοχὴν τὰ πάντα εἰ„δὼς καὶ συνέχων". (Κεφ. ζ'. περὶ θείων ὀνομάτ.) Ἑβδομον δὲ καὶ τελευταῖον, ὅτι πάντα γινώσκει ὁμοῦ, καὶ κατὰ παύσιν διαφόρως, ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ ἐνεργείᾳ, κατὰ τὸν Θηκαρᾶ.

(2) Ἁρμοδιώτατα εἶναι νὰ σημειωθῶν ἐδῶ τὰ λόγια τοῦ μεγάλου Παρῶς Βασιλείου· ἑρμηνεύων γὰρ οὗτος τὸ „τιθεὶς ἐν θησαυροῖς ἀβύσσους" τοῦ λβ. Ψαλμοῦ, οὕτως ἐπὶ λέξεως λέγει· „μήποτε οὖν οἱ περὶ „τῆς θείας κρίσεως λόγοι, ἄρρητοι ὄντες καὶ ἀκατά„ληπτοι ταῖς ἀνθρωπίναις ἐννοίαις, ἄβυσσοι λέγων„ται, ἐν μόνῃ τῇ τοῦ Θεοῦ γνώσει ἀποκειμένων τῶν „λόγων, καθ' οὓς ἕκαστα οἰκονομᾶται; ὅτι γὰρ τὰ „περὶ ἕκαστον κρίματα, ἄβυσσος ἀρεσηγορεύθη, ἐν ἑ„τέρῳ Ψαλμῷ δεδιδάγμεθα, λέγοντι· „τὰ κρίματά „σου ἄβυσσος πολλή. Ἐὰν ἓν ἐπιζητῇς, διατί τὸν μὲν „ἁμαρτωλὸν ἡ ζωὴ, παρατείνεται, τοῦ δὲ δικαίου αἱ „ἡμέραι τῆς παροικίας, συστέμνονται; διατί ὁ μὲν „ἄδικος, εὐθηνεῖται, ὁ δὲ δίκαιος, θλίβεται; διατί „τὸ παιδίον, πρὶν εἰς τελείωσιν ἐλθεῖν, ἀνῃρπά„θη; πόθεν πόλεμοι; διατί ναυάγια; οἱ σεισμοί, „οἱ αὐχμοὶ, οἱ ἐπομβρίαι; διατί τὰ φάρμακα τῶν „ἀνθρώπων δεδημιούργηται; διατί, ὁ μὲν, δοῦλος, „ὁ δὲ, ἐλεύθερος; ὁ μὲν, πλούσιος, ὁ δὲ, πένεται; „πολὺ δὲ καὶ ἐν τοῖς ἁμαρτανομένοις, ἡ καταφρονουμέ„νοις ἐστὶ τὸ διάφορον· ἡ μὲν γὰρ πορνοβοσκὸς φρα„θεῖσα, φρὸς αἰσχύλην ἐστὶν ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ, ἡ δὲ, „δοῦλος ἀγαθῆς δεσποίνης ἐπιτυχοῦσα, σωφρονεῖ τῇ „παρθενίᾳ· διατί αὕτη μὲν διερχέσθη, ἐκείνη δὲ „καταδικάσθη; καὶ τίς ἡ ἐφ' ἑκάστου τούτων παρὰ τοῦ „κριτοῦ αἰτιαπόδοσις; ταῦτα πάντα λαβὼν εἰς ἔννοιαν, „ἐνθυμήθητι, ὅτι ἄβυσσός ἐστι τὰ κρίματα τοῦ Θεοῦ".

(3) Ὅθεν καὶ ὁ Μέγας ἐκεῖνος Βασίλειος· „τί δὲ „τὸ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς Παῦλος, καὶ... τίνα ἡμῖν „περὶ οὐσίας Θεοῦ διδασκαλίαν ἀφῆκεν; ὅς γε ὅτε εἰς „τὰς μερικὰς τῆς οἰκονομίας διεκύλισε λόγους, οἷον ἐ„λιγμάσας φρὸς τὸ τῆς θεωρίας ἀδιεξόδευτον, ἐκεί„νῳ ἐβόησε τῷ φωνῷ· „ὦ βάθος πλούτου, καὶ σο„φίας, καὶ γνώσεως Θεοῦ, ὡς ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα „αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ· εἰδὲ παῦτα „πῶς εἰς τὸ τῆς Παύλε γνώσεως μέτρον ἐφθακόσιν ἀ„νέφικτα, πόσος ὁ τύφος τῶν ἐπαγγελλομένων εἰδέναι „τοῦ Θεοῦ τὴν οὐσίαν"; (Λόγ. α'. κατ' Εὐνομίου.)

Λέγει δὲ καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Νύσσης Θεὸς Γρηγόριος· „παῦτα τοίνυν μαθόντες ἀπὸ τοῦ Παύλε, θαῤῥοῦντες „ἀποφαινόμεθα, ὅτι οὐ μόνον τὰ κρίματα τοῦ Θεοῦ „τῆς τῶν ἐρευνᾶν ἐπιχειρόντων δυνάμεως ἐστιν ὑψηλότε„ρα· ἀλλὰ καὶ τῆς γνώσεως αἱ ὁδοὶ μέχρι τοῦ νῦν ἀ„βάτοις τε καὶ ἀνεπιβάτοι μένουσι· τῶν γὰρ ἡγεμόνα „τὸν Ἀπόστολον σημαίνειν βουλόμενον, ἀνεξιχνιάστους „εἶπεν τὰς ὁδούς, ἃ φρὸς τὸ ἀκατάληπτον φέρουσι, „δεικνύοντα τῆς λέξεως, ὅτι ἀνεπιβάτος ἐστὶ λο„γισμοῖς ἀνθρωπίνοις ἡ γνῶσις ἐκείνη, καὶ οὕτω τὶς „ἐπέσησεν αὐτῷ τῷ διανοίαν τῇ τοιαύτῃ τοῦ λόγου „πορίᾳ, ὅτε τι ἴχνος, ὅτε σημεῖον καταληπτικῆς ἐ„φόδου τοῖς ἀλήπτοις ἐνεσημάνατο. Ταῦτα τοίνυν ἐκ „τῆς ἀποστολικῆς μεγαλοφυΐας μαθόντες, ἀναλογιζό„μεθα τῶν ἀρημένων, ὅτι εἰ τὰ κρίματα ἐξερεύ„νητὰ οὐ δύναται, καὶ αἱ ὁδοὶ ἐκ ἐξιχνιάζονται, „καὶ ἡ τῶν ἀγαθῶν ἐπαγγελία πάσης ὑπερκειται τῆς „ἀπὸ στοχασμῶν εἰκασίας, πόσῳ μᾶλλον τῷ μέτρῳ, „καὶ τῷ ἀφράστῳ τε καὶ ἀφραπελάστῳ, ἀνωτέρω τε „καὶ ὑψηλότερον αὐτὸ τὸ Θεῖον, τῷ περὶ αὐτὸ νοου„μένων, ὧν οὐδεμίαν εἶναι γνῶσιν ὁ Θεοδίδακτος ἀ„ποφαίνεται Παῦλος"; (Λόγ. γ'. κατ' Εὐνομίου.)

Λέγει δὲ καὶ ὁ Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος· „Καὶ πολὺς „τῶν Θεολόγων ὄρησις, οὐ μόνον ὡς ἄρρητον αὐτὸν „καὶ ἀπερίληπτον ὑμνήκοπε, ἀλλὰ καὶ ἀνεξερεύνητον ἄ„μα καὶ ἀνεξιχνίαστον, ὡς ἂν ὄντος ἴχνους ἀδενὸς τῆς „ἐπὶ τὸν κρυφίαν αὐτῆς ἀπειρίαν διεκπλυδότων. „(Κεφ. ἀ. περὶ θείων ὀνομάτ.) Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ „μὲ τὸν λέγεται ὁ Θεὸς ἐμεσίζειν, καὶ ὧν αὐτὸν Διο„νύσιον" (Κεφ. ιέ. περὶ Οὐρανοῦ Ἱεραρχ.) ὅτι κα„θὼς ὁ λέων σκεπάζει τὰ ἴχνη του μὲ τὴν οὐρὰν του, „ὅταν περιπατῇ, διὰ νὰ μὴ τὰν εὕρουν οἱ κυνηγοὶ, „ἔτζι καὶ ὁ Θεὸς κρύπτει τὰ ἴχνη τῆς αὐτοῦ γνώσεως

„ὅταν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

34. „Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν Κυρίου; ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο“; (Ἡσ. μ'. 13.)

35. „Ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ“;

Μόνος, λέγει, ὁ Θεὸς κρίνει τὰ εἰκαῖά τε νοήματα, καὶ βουλεύματα, καὶ ὄχι ἄλλος τις· καθὼς ὁ Προφήτης Ἡσαΐας ἐβόησε· καὶ ὁ Σολομὼν δὲ λέγει· „τίς ἄνθρωπος γνώσεται βουλὴν Θεοῦ, ἢ τίς ἐνθυμηθήσεται ἃ θέλει ὁ Κύριος“; (Σοφ. Θ'. 13.), ἤτοι ὑδεὶς· ἐπειδὴ δὲ ὁ Θεὸς εἶναι φύσει σοφός, μᾶλλον δὲ παμσοφος καὶ ἀπειρόσοφος, διὰ τοῦτο δεν ἐσοφίσθη ἀπό ἄλλον σύμβουλον· ἀλλ' αὐτὸς εἰς τὸν ἑαυτόν τε εἶναι αὐτάρκης, καὶ πλήρέστατος. Καὶ ὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ὅλων τῶν ἀγαθῶν αὐτὸς εἶναι πηγή, καὶ ὅσα δίδει, δεν τὶ δίδει ὡς χρεωστῶν πληρωμὴν, ἀλλὰ τὰ δίδει διὰ τὴν ἐδικήν τε φυσικὴν ἀγαθότητα· δι' ὅ, τι ποῖος ἔδωκεν εἰς τὸν Θεὸν πρότερον κάνονα ἀγαθὸν, καὶ ἐνέργειαν, ἵνα ἀνταποδώσῃ πάλιν εἰς αὐτὸν ὁ Θεός; ἤγουν, ἵνα ἡ παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐνέργεια, λογισθῇ ὡς ἀνταπόδομα τῆς ἐνέργειας, ὁπὸ προέγινεν εἰς αὐτόν; βέβαια ὐδείς (1).

36. „Ὅτι ἐξ αὐτοῦ, καὶ δι' αὐτοῦ, καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα“.

Αὐτὸς, λέγει, ὁ Θεὸς, εἶναι ἡ πηγὴ ὅλων τῶν ἀγαθῶν· τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ „ἐξ αὐτοῦ“· καὶ ὁ Ποιητὴς πάντων· τοῦτο γὰρ δηλοῖ „τὸ δι' αὐτοῦ“· καὶ ὁ συνοχεὺς πάντων· τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ „εἰς αὐτόν“ (2). Ὅλα λοιπὸν τὰ ὄντα ἀπὸ τὸν Θεὸν ἔχουσι τὴν ἀρχήν· καὶ διὰ τοῦ Θεοῦ ἐγί-

---

„ὄδευε καὶ ἴρηται „ἐν τῇ θαλάσσῃ αἱ ὁδοί σου, καὶ „αἱ τρίβοί σου ἐν ὕδασι πολλοῖς, καὶ τὰ ἴχνη σου οὐ „γνωσθήσονται· „ὥσπερ γὰρ ὄφις ἐν ὕδασιν οὐ σώζε„ται, οὔτε ἴχνη λέοντος, οὕτως οὔτε Θεοῦ πορεῖαι“· σχολιάζει ὁ Ἅγιος Μάξιμος.

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει· „καὶ τρία ταῦτα, „φησὶ τὰ βάθη πέφηκεν ὁ Ἀπόστολος τοῦ πλούτου, „καὶ τῆς σοφίας, καὶ τῆς γνώσεως· τὸ μὲν „τίς ἔ„γνω νοῦν Κυρίου; φησὶ τὴν γνῶσιν· τὸ δὲ „τίς σύμ„βουλος αὐτοῦ ἐγένετο; φησὶ τῆς σοφίας· τὸ δὲ „τίς „προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ; φησὶ „τὸν πλοῦτον· οὕτω γὰρ ἀμέτρητος ὁ τῆς ἀγαθότητος „πλοῦτος, ὅστις καὶ τοῖς μὴ οὖσι τὸ εἶναι δέδωκε· καὶ „τοῖς γεγονόσι, τὸ εὖ εἶναι χαρίζεται· καὶ οὐκ ἀντι„δίδωσιν, ἀλλὰ δίδωσι τὰ ἀγαθὰ· φιλάνθρωπος δὲ „ὢν, ἀντιδόσιν τῆς δόσιν καλεῖ“.

(2) Τὰ μὲν οὖν τοῦ Παύλου, ὁ μὲν Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης ἑρμηνεύων λέγει· „Πᾶσα παρέκτασις „φωτοφανείας θεοδόσου εἰς ἡμᾶς ἀγαθοδότως φοιτῶσα, „πάλιν ὡς ἑνοποιὸς δύναμις ἀνακτικῶς ἡμᾶς ἀνα„πλοῖ, καὶ ἐπιστρέφει πρὸς τὴν τοῦ σωτηρίου Πατρὸς „ἑνότητα, καὶ θεοποιὸν ἁπλότητα· καὶ γὰρ ἐξ αὐτοῦ τὰ „πάντα καὶ εἰς αὐτὸν, ὡς ἱερὸς ἔφη λόγος“ ἤγουν δηλαδὴ ὁ τοῦ Ἀποστόλου. (Οὐρανοῦ Ἱεραρχ. Κεφ. α'.) Ὁ δὲ Θεολόγος Γρηγόριος λέγει, ὅτι ἐξ ἡμῶν τριῶν ὑπάρχων δηλοῦται ὁ Ἅγιος Τριὰς· μὲ τὸ ἐξ αὐτοῦ, δηλοῦται ὁ Πατήρ, μὲ τὸ δι' αὐτοῦ, ὁ Υἱὸς, καὶ μὲ τὸ, εἰς αὐτὸν, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· ὅθεν τὰ τρία προσωπα ταῦτα ἑνόνονται εἰς τὸν ἀπόλυθον λόγον τοῦ Ἀποστόλου, εἰς τὸ „αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας“· ἤγουν ἵνα δηλωθῇ ἡ μία τῶν Θείων Θεότης. (Δοξ. εἰς τὰ ἐπιφαν.) Καὶ ὁ Θεῖος Αὐγουστῖνος (Βιβλ. α'. περὶ Τριάδος, Κεφ. α'.) θέλει, ὅτι ἡ ἐκ, προσαρμόζεται τῷ Πατρὶ, ὡς πρώτῳ αἰτίῳ πάντων, ἐξ οὗ πάντα προῆλθαι, καὶ ἐξ οὗ πᾶσα δύναμις, καὶ ἐνέργεια, καὶ παν ἀποτέλεσμα· ἡ δὲ δι', προσαρμόζεται τῷ Υἱῷ· ἐπειδὴ ἡ δια, σημαίνει ἀρχὴν ἐκ τοῦ Πατρὸς καὶ σοφίαν, διὰ ἧς πάντα ἐγένετο· καὶ μεσίτην καὶ θύραν καὶ ποιμένα, καὶ ὁδὸν φησὶν ὁ Πατήρ· ἡ δὲ ἐν, τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι προσαρμόζεται, ὡς ἀγαθότητι, ὡς ἀγάπῃ, ὡς ἑνότητι καὶ τελειότητι.

Ἄλλοι δὲ λέγουν, ὅτι δὲν εἶναι κἀμμία διαφορὰ ἐν τοῖς προσώποις καὶ τὰς προθέσεις, καθὼς καὶ ὁ Αὐγουστῖνος ἐν τῷ αὐτῷ Βιβλίῳ πρὸ συμπεραίνει· ἐπειδὴ καὶ τὰς φησὶ τὰ ἔξω ἐνεργείας, ἀπαρελλάκτους ἐνεργεῖ ἡ Τριὰς· ἐπειδὴ προάγεται ἡ φησὶ τὰ ἔξω ἐνέργεια, ἐκ τῆς αὐτῆς καὶ μιᾶς ἀπαραλλάκτου οὐσίας. Ὅθεν ὁ αὐτὸς Αὐγουστῖνος, (Βιβλ. α'. περὶ Χριστιανικῆς Διδασκαλίας) ἡ Τριὰς, φησὶν, εἷς Θεός ἐστιν, ἐξ ἃ, καὶ δι' ἃ, καὶ ἐν ᾧ ἐστὶ τὰ πάντα (παρὰ Κορεσσίῳ). Πάλιν καὶ ἡ φησὶ τὰ ἔξω διδομένη ἐνέργεια τῆς μιᾶς Θεότητος, ἐκ Πατρὸς μὲν ἀφορμᾶται, διὰ Υἱοῦ δὲ φθάνει, καὶ ἐν τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι προφαίνεται, κατὰ τὸν Μέγαν Βασίλειον, καὶ τὸν Θεολογικὸν Δίδυμον Γρηγόριον· καὶ ὅρα πῶς ὑποστηρίζουσιν τὸ „δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολήν“. (Ρωμ. α'. 5.) Ὁ δὲ Μέγας Βασίλειος λέγει, ὅτι καὶ τὰ πρὸς ταῦτα εἰς τὸν Υἱὸν ἐνεργοῦνται μόνον· καθ' ὅτι τὸ „τίς ἔγνω νοῦν Κυρίου“, τὰ λόγια δηλοῖ, ὅπου αἰωνίως ἀπέρρευε τοῦ Προφήτου ὁ Παῦλος, περὶ μόνου τοῦ Υἱοῦ ἐκλαμβάνοντας· „ἐξ οὗ„τοῦ ἐν τῷ Υἱῷ τοῖς οὖσιν ἡ αὐτία τοῦ εἶναι, καὶ τὸ „θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός· δι' οὗτος τοῖς πᾶσιν ἡ „διαμονὴ καὶ ἡ συστασις.... δι' ὃ δὴ καὶ εἰς αὐτὸν ἐ„πέστραπται τὰ σύμπαντα, ἀφέτου τινὸς πρὸ αὐ„τοῦ καὶ ἀρ„χῆς τοῦ τὴν ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς καὶ χορηγὸν „ἀποβλέποντος“. (Κεφ. ε. περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.) Νὰ εἰπῶ καὶ ἐγὼ τὸ γνώμα μου, μὲ τὸ, ἐξ αὐτοῦ, δηλοῦται ἡ ποιητικὴ ἀρχὴ τῶν ὅλων· μὲ τὸ, δι' αὐτοῦ, τὸ μέσον πάντων, τὸ ἁγίασμα τῆς προνοίας καὶ σωοχῆς δωρούμενον· καὶ μὲ τὸ, εἰς αὐτὸν, δηλοῦται τὸ τέλος τῶν πάντων. Ἡ ἀρχὴ ἂν, καὶ τὸ μέσον, καὶ τὸ τέλος τῶν πάντων, ὁ Θεός ἐστιν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γιναν, καὶ εἰς τὸ Θεὸν, ὡσαὺ εἰς ἀσφαλέστατον θεμέλιον στέκονται, καὶ συνέχονται, πρὸς αὐτὸν ἐπιστρέφοντα (1).

„ Αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν".

Συνήθειαν ἔχει ὁ μακάριος Παῦλος, ἀπὸ ὅταν εἰπῇ κάνενα μεγάλον λόγον καὶ νόημα, τελειόνει τὸν λόγον εἰς δοξολογίαν, ἢ εὐχαεισίαν, καθὼς καὶ τώρα μεταχειρίζεται αὐτὴν τὴν συνήθειαν· ἐπειδὴ γὰρ αὐτὸς ἐξεπλάγη, καὶ ἐθαύμασε τὴν ἄῤῥητον ἀγαθότητα, ἢ σοφίαν, καὶ γνῶσιν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὰς οἰκονομίας αὐτοῦ· διὰ τοῦτο λοιπὸν δοξάζει καὶ μεγαλύνει τὸν Θεὸν, διδάσκοντας καὶ ἡμᾶς νὰ κάμνωμεν τὸ ἴδιον, καὶ εἰς ὅλα μὲν, μάλιστα δὲ εἰς τὰ μεγάλα ἀγαθὰ, τὸ νὰ εὐχαεισῶμεν ὁπλαδὴ καὶ ἡμεῖς καὶ νὰ δοξάζωμεν τὸν Θεὸν, πόσον διὰ λόγων, ὅσον ἢ δι' ἔργων, ἢ ζωῆς ἐναρέτου (2).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

1. „ Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ Θεοῦ, „ παραστῆσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν, ἁγίαν, εὐάρεστον „ τῷ Θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν".

Ἐπειδὴ ἱκανῶς διέτριψε τὸν καιρὸν ὁ θεῖος Ἀπόστολος εἰς τὴν περὶ δογμάτων πίστεως θεωρητικὴν διδασκαλίαν, λοιπὸν ἐμβαίνει εἰς τὴν περὶ τῶν ἠθῶν πρακτικὴν διδασκαλίαν (3). Καὶ ἀφ' ὧν ἔδειξε διὰ τῶν προρρηθέντων τὴν περὶ ἡμᾶς τοὺς Χριστιανοὺς ἄφατον οἰκονομίαν, καὶ ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ· τώρα μᾶς παρακαλεῖ διὰ μέσου τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ Θεοῦ, ἤτοι προβάλλοντας μεσίτας τῆς παρακαλέσεώς του, αὐτοὺς τοὺς ἰδίους οἰκτιρμοὺς, καὶ αὐτὰ τὰ φιλάνθρωπα σπλάγχνα τοῦ Θεοῦ, ὁποῦ ἀπολαύσωμεν, διὰ νὰ εὐχαριστῶμεν αὐτὸν, καὶ νὰ μὴ κάμωμεν κάνενα ἔργον ἀνάξιον αὐτῶν. Διὰ τί δὲ μᾶς παρακαλεῖ ὁ Παῦλος; διὰ νὰ παραστήσωμεν τὰ σώματά μας, ἤγουν διὰ νὰ τὰ δώσωμεν εἰς πόλεμον καὶ ἀγῶνα· ἔτζι γὰρ ἡ κοινὴ ὁμιλία τῶν ἀνθρώπων συνειθίζει καὶ λέγει· ὁ ἀρχιστράτηγος ἐπαράσησε τὰς τάξεις τῶν στρατιωτῶν εἰς τὸν πόλεμον (4)· ἢ μᾶς παρακαλεῖ νὰ παραστήσωμεν τὰ μέλη μας εἰς τὸν Θεὸν, ὡσαὺ εἰς Βασιλέα, καθαρὰ καὶ διαλεγμένα· ἐπειδὴ ποῖοι διαλεγμένοι εἶναι καὶ ἐκεῖνοι οἱ ἄνθρωποι ὁποῦ παρασέκνονται ἔμπροσθεν εἰς τὸν Βασιλέα· ἀλλὰ καὶ ἀκόμη μᾶς παρακαλεῖ ὁ Ἀπόστολος νὰ παραστήσωμεν τὰ σώματά μας εἰς τὸν Θεὸν, ὡσαὺ μίαν θυσίαν, ὄχι νεκρὰν ἀλλὰ ζωντανὴν· διὰ τί ὅταν νεκρώσωμεν τὰ πάθη, καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ σώματός μας, τότε ζῶμεν κατὰ τὴν ψυχήν (5). Καὶ ἡ μὲν θυσία τῶν Ἰουδαίων, δὲν ἦτον

δὲ-

---

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει· „ ἔδειξε διὰ τούτων „ ὁ θεῖος Ἀπόστολος, ὡς ἐκ οἴδε τῆς ἐξ ἑᾶ, ἢ δι' οὗ „ προθέσεως τὴν διαφορὰν· καὶ τὴν μὲν, ὡς μεῖζόν „ τι σημαίνουσαν, προσήκουσαν τῷ Πατρὶ, τὴν δὲ, ὡς „ ἐλαττόν τι διδάσκουσαν, ἁρμόττουσαν τῷ Υἱῷ· ἀμ- „ φοτέρας γὰρ ἐφ' ἑνὸς προσώπου τέθεικεν, ὅπερ, εἴτε „ τῷ Πατρὶς εἴποιεν εἶναι, οἱ κατὰ Ἄρειον φρονοῦντες, ἢ „ Εὐνομιανοὶ, εὑρήσουσι τῇ ἐξ ἑᾶ, καὶ τὴν δι' ἑᾶ συζευ- „ γνυμένην· εἴτε τῷ Υἱῷ προσαρμόσαιεν, ὁμοίως „ τῇ δι' ἑᾶ, καὶ τὴν ἐξ ἑᾶ συμπεμένην· εἰδέ, ἡ μὲν „ ἐξ ἑᾶ, μεῖζόν τι σημαίνει, ἡ δὲ δι' οὗ, τὸ ἔλαττον, „ ἀμφότερα δὲ ἐφ' ἑνὸς κεῖνται προσώπου, αὐτὸς ἄρα „ ἑαυτῷ μείζων μὲν, διὰ τὴν ἐξ ἑᾶ, ἐλάττων δὲ διὰ „ τὴν δι' ἑᾶ, εἰκότως ἂν νοηθῇ".

(2) Ὅρα ἢ τὴν ὑποσημείωσιν εἰς τὸ δ'. Κεφ. τῆς πρὸς Φιλιππησίους στίχ. 20. ἀξιόλογον ἐσαν· διὰ τί ὁ Ἀπόστολος σπουδάζει νὰ δοξάζῃ τὸν Θεὸν συνεχῶς.

(3) Ἐπειδὴ, κατὰ τὸν μακάριον Θεοδώρητον „ ὅ- „ περ ἐστιν ὀφθαλμὸς ἐν σώματι, τοῦτο τῇ ψυχῇ πί- „ στις, καὶ τῆς ἐκείνων ἡ γνῶσις· δεῖται δὲ ὅμως αὕτη „ τῆς πρακτικῆς ἀρετῆς, καθάπερ ὀφθαλμὸς χειρῶν, „ ἢ ποδῶν, ἢ τῶν ἄλλων μορίων τοῦ σώματος".

(4) Σημείωσαι ὅτι τὸ, παρέσησε, λαμβάνεται ἀκόμη καὶ αὐτὶ τοῦ ἐνίκησεν· οἷον παρέσησε τὴν πόλιν ὁ στρατηγὸς, αὐτὶ τοῦ ἐνίκησεν· ὅθεν παραγγέλλει εἰς ἡμᾶς ὁ Ἀπόστολος νὰ παραστήσωμεν, ἤγουν νὰ νικῶμεν τὰ σώματά μας, ἢ νὰ μὴ καταδεχώμεθα νὰ νικώμεθα ἀπὸ τὰς ἐπιθυμίας του.

(5) Ζῶσα θυσία λέγεται, καὶ ὄχι νεκρὰ, καθὼς ἦτον τῶν βοῶν καὶ τράγων, ἡ ζῶσα διὰ τῆς ζωντανῶν ἔργων τῆς ἀρετῆς, ἢ θανοῦσα ἅμως, κατὰ τὴν νέκρωσιν τῆς σαρκός· ὅθεν εἶπεν ὁ Ὠριγενίης· ἂν νικᾷς τὴν ὑπερηφάνειαν, θυσιάζεις μοσχάρι εἰς τὸν Θεόν· ἂν νικᾷς τὸν θυμόν, θυσιάζεις ταῦρον· ἂν νικᾷς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς σαρκός, θυσιάζεις βάγον· ἂν νικᾷς τὰς βιαίας φαντασίας, θυσιάζεις περιστερὰ, καὶ τρυγόνα. Καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς Ὠριγενίης λέγει· βία εἶναι τὰ μαρτύρια· μαρτύριον δὲ θανάτου· μαρτύριον διὰ παρθενίας· μαρτύριον δὲ ἐγκρατείας· αὐτὶ δὲ εἶναι καὶ θυσία εἰς τὸν Θεόν. Ἄλοι δὲ λέγουσι, ὅτι

βί-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δύάρεσες εἰς τὸν Θεὸν, διὰ τί ὁ Θεὸς εἶπεν εἰς τὸς Ἰουδαίους διὰ τῦ Προφήτυ Ἡσαΐου, πῶς δὲν ζητεῖ τοιαύτας θυσίας ἀπὸ αὐτούς· „τίς γὰρ ἐξεζήτησε ταῦτα ἐκ τῆς χειρῶν ὑμῶν“, (Ησ. ά. 12.)· ἡ δὲ τῆ Χριστιανικῶν σωμάτων θυσία, καὶ ἡ λογικὴ λατρεία αὐτῆ, καὶ πολλὰ ζητεῖται ἀπὸ τὸν Θεόν· προσάζει γὰρ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον διὰ τῦ Δαβὶδ κάθε Χριστιανὸν, καὶ τοῦ λέγει· „θῦσον τῆ Θεῷ θυσίαν αἰνέσεως“· (Ψαλ. μθ'. 14.) καὶ πάλιν „θυσία αἰνέσεως δοξάζει με“. (Ψαλ. μθ'. 23.). Λογικὴ δὲ λατρεία, δὲν εἶναι μόνον ἡ διὰ λόγων καὶ δοξολογίας, καὶ εὐχαριστίας πρὸς Θεὸν γινομένη· ἀλλὰ καὶ ἡ κατὰ Χριστὸν πολιτεία· ὅταν δηλαδὴ ἡμᾶς τὰς Χριστιανὰς δὲν κυριεύῃ κἀνένα ἄλογον πάθος, ἀλλὰ ὅλας τὰς κινήσεις καὶ αἰσθήσεις καὶ δυνάμεις τῆς ψυχῆς καὶ τὰ σώματός μας, τὰς κυβερνᾷ ὁ ὀρθὸς λόγος, καὶ ἡ τῦ Θεῦ ἐντολή. Καὶ τρόπον τινὰ κάθε εἷς ἀπὸ ἡμᾶς τὰς Χριστιανούς, γίνεται ἀρχιερεὺς τῦ ἑαυτῦ τε, καὶ σφάζει μὲν καὶ θανατόνει τὰς κακὰς ἐπιθυμίας, καὶ τὰ πονηρὰ θελήματα τῆς ψυχῆς καὶ τῦ σώματός τε, παρασέκεται δὲ πάντοτε νοερῶς ἔμπροσθεν εἰς τὸν Θεὸν, καὶ τόσον φείττει καὶ φοβεῖται εἰς κάθε τε ἔργον, καὶ λόγον, καθὼς φοβεῖται καὶ ὁ ἀρχιερεὺς, ὅταν παρασέκεται μέσα εἰς τὸ Ἅγιον Βῆμα, καὶ θυσιαστήριον (1).

2. „Καὶ μὴ συσχηματίζεσθαι τῷ αἰῶνι τούτῳ· ἀλλὰ μεταμορφοῦσθαι „(2) τῇ ἀνακαινώσει τῦ νοὸς ὑμῶν“.

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα δείχνει ὅπον εἰς ἡμᾶς τὰς Χριστιανὰς ὁ Ἀπόστολος, μὲ τὸν ὁποῖον θέλομεν δυνηθῆ νὰ κατορθώσωμεν τὴν λογικὴν λατρείαν, ὅπε μᾶς προεῖπεν ἀνωτέρω. Ὁ τρόπος δὲ αὐτὸς εἶναι, νὰ μὴ σχηματιζώμεθα μαζὶ μὲ τὰ πράγματα τῦ παρόντος αἰῶνος· διὰ τί κἀνένα ἀπὸ αὐτὰ δὲν εἶναι βέβαιον καὶ σεβεὸν, ἀλλὰ ὅλα εἶναι πρόσωρινὰ, καὶ σκῆμα, μόνον ἔχουσι τὸ εἶναι, ἀλλ' ὄχι ὑπόστασιν, καὶ ὐσίαν μόνιμον. Μὴ λοιπὸν, λέγει, ὁμοιόνεσθε καὶ ἐσεῖς οἱ Χριστιανοὶ οἱ ἀθάνατοι καὶ παντοτινοὶ, μὲ τὸν πρόσκαιρον, καὶ ἀνύπόστατον τοῦτον αἰῶνα, μηδὲ φρονεῖτε τὰ τότε πράγματα· ἀλλὰ μεταμορφόνεσθε μὲ τὸν παντοτινὸν ἀνακαινισμὸν τῦ νοός σας, ἤτοι πάντοτε ἀνακαινίζετε τὸν ἑαυτόν σας· χάριν λόγου, ἤμαρτες Χριστιανὲ, ἤξυρε, ὅτι ἐπαλαίωσας τὴν ψυχήν σε, καὶ διὰ τῦτο ἀνακαινίσου πάλιν μὲ τὴν μετάνοιαν· ἐκατόρθωσες κάμμίαν ἀρετὴν, σπούδασον νὰ κατορθώσῃς καὶ ἄλλην μεγαλητέραν, καὶ ἔτζι γίνεσαι καινέριος, πάντοτε μεταμορφόμενος εἰς τὸ καλλίτερον, καὶ τὴν καλὴν ἀλλοίωσιν ἀλλοιούμενος (3). Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι ἐπὶ μὲν τῦ Κόσμου τὸ σχῆμα εἶπεν

βίπλῆ εἶναι ἡ θυσία· φρόνημα ἡ τῆς ψυχῆς, καὶ αὕτη εἶναι ἡ προσευχή· δεύτερα εἶναι ἡ τῦ σώματος, καὶ αὕτη εἶναι ἡ τῦ σώματος νέκρωσις διὰ νηστείας, καὶ ἐγκρατείας, καὶ ἀσκήσεως· καὶ βίτι, ἡ διὰ τῆς ἀγαθῶν ἔργων· καὶ αὕτη εἶναι ἡ ἐλεημοσύνη ἡ διὰ τῆς ἔργων αὐτῆς γινομένη· εἷον τῦ βρέφειν τοὺς πεινῶντας, τῦ ποτίζειν τοὺς διψῶντας, τῦ ἐνδύειν τοὺς γυμνὺς, τῦ φιλοξενεῖν τοὺς ξένους· τῦ ἐπισκέπτεσθαι τοὺς ἀσθενεῖς, καὶ φυλακωμένους. (παρὰ Κορεσίῳ). Λέγει ὅμως ὁ θεῖος Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας, ὅτι τὸ νὰ παρασήσῃ τινὰς τὰ μέλη τε θυσίαν ζῶσαν εἰς τὸν Θεὸν, χρειάζεται αὐξητὸν φρόνημα, καὶ ἱδρῶτας πολλούς· „ἀλλ' οὐχ „αὗ οἵμαί τις, τὸν οὕτω καλλίνικον ἆθλον ἐξανύσαι „ῥᾳδίως, εἰ μὴ νεανικῷ μὲν ἐπιδαρσεῖ φρονήματι, „δέχοιτο δὲ ἀσμένως τὰ καὶ πολλὰκις ἱδρῶν ὑπὲρ ἀ„ρετῆς ἐπιγεῖσθαι, καὶ δόξαν ἡγεῖτο τὸ πονεῖν ἐπ' ἀγα„θοῖς“. (Ὁμιλ. ζ. εἰς τὸ Πάσχα.)

(1) Διὰ τῦτο εἶπεν ὁ Θεοφόρος Μάξιμος· „Διά„κονε λόγον ἐπέχει, ὁ τρὸς τὰς ἱερὰς ἀγῶνας ἀλεί„φων τὸν νῦν, καὶ τὰς ἐμπαθεῖς ἀπελαύνων λογισμὺς „ἀπ' αὐτῦ. Πρεσβύτερε δὲ, ὁ εἰς τὴν γνῶσιν τῆ ὄν„των φωτίζων, καὶ τὴν ἀδιδάκτυμον γνῶσιν ἐξαφανί„ζων. Ἐπίσκοπε δὲ, ὁ τῷ Ἁγίῳ Μύρῳ πελεῶν τῆς „γνώσεως τῆς προσκυνητῆς Τριάδος“. (Κεφ. κα'. τῆς β'. ἑκατοντ. τῆ περὶ ἀγάπης.)

(2) Ἀπὸ κοινῦ ἐδῶ ἐννοεῖται τὸ, παρακαλῶ, μὴ συσχηματίζεσθαι, ἀλλὰ μεταμορφῦσθαι.

(3) Τὰ αὐτὰ χεδὸν λέγει καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος εἰς τὴν καινὴν Κυριακὴν· „οὐ βούλεται σε ὁ „λόγος ποτὲ ἐνταῦτῷ μένειν· ἀλλ' ἀεικίνητον εἶναι, „πάντως νεάκτισον· ἂν ἁμαρτάνῃς, ἐπιστρέφοντα· ἂν „καπηλῇς, ἐπιτείνοντα.... χθὲς ἦσθα θεατρικός; „σήμερον φαίνῃ θεωρητικός· χθὲς λείδορος, ἐπα„μός; σήμερον εὔφημος, ἥμερος· χθὲς κωμασῆς; σή„μερον σωφρονιστής· σήμερον οἰνοπότης; αὔριον ὑδρο„πότης· σήμερον καπασκαπλῶν ἐπὶ κλινῶν ἐλεφαντί„νων, καὶ τὰ σῶμα μῦρα χριόμενος; αὔριον χαμεύ„νης καὶ ἀγρυπνος· ἀντὶ γελοιαστῦ, σωφρονῆς· ἀντὶ καλ„λωπιστῦ, δυσείμων· ἀντὶ γαύρα καὶ ἀλαζόνος, δύτε„λὴς τὸ φαινόμενον· ἀντὶ χρυσοφόρου, σακεόχωρος· „κἄπα νεύων, ἀντὶ ὑψαύχενος.... γενῦ καινὸς αὖ„τὶ παλαιὸς, καὶ ψυχῆς ἐφρόντιζε τὰ ἐγκαίνια“. Ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς τεθραστίχοις ἰάμβοις λέγει ὁ αὐτός· „ὁ „νῦς ἀεί σοι καμνέτω τυπούμενος θείοις νοήμασί τε καὶ „βίου λόγοις“. Λέγει δὲ καὶ ὁ Μέγας Βασίλειος ἑρμηνεύων τὴν ἐπιγραφὴν τῦ μ'. Ψαλμῦ, εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῆ ἀλλοιωθησομένων· „ἐπειδὴ οὐ πᾶσι „γέγραπται τὰ λόγια ταῦτα τῦ Θεῦ, ἀλλὰ τοῖς ἔχουσιν „ὡπα κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον, τοῖς ἀλλοιωθησομένοις „ἐπέγραψεν, ὡς οἶμαι τοῖς ἑαυτῆ ἐπιμελουμένοις,

„καὶ

ὁ Παῦλος, διὰ νὰ φανερώσῃ τὸ τοῦ Κόσμου ἀδιάλυτον καὶ προσωρινόν· ἐπὶ δὲ τῆς ἀρετῆς, εἶπε τὸ, μορφὴ, διὰ νὰ φανερώσῃ, ὅτι ἡ ἀρετὴ καθ' ἑαυτὴν ἔχει φυσικὸν κάλλος, καὶ δὲν χρειάζεται τὰ ἔξωθεν χρίματα, καὶ τὰς καλλωπισμούς· ἐπειδὴ, ὁ μὲν Κόσμος, δὲν εἶναι, ἀλλὰ χριματίζεται καὶ ὑποκρίνεται πῶς εἶναι κάποιόν τι πρᾶγμα ὡραῖον, διὰ νὰ κλέψῃ τὴν αἴσθησιν, καὶ νὰ μᾶς ἀπατήσῃ· ἡ δὲ ἀρετὴ, δείχνει τὴν ἐδικήν της φυσικὴν μορφὴν, χωρὶς κάνενα χριματισμὸν, καὶ ὑπόκρισιν. Χρεωστοῦμεν λοιπὸν ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ νὰ μὴ σχηματιζώμεθα ποτε, ἀλλὰ πάντοτε νὰ μεταμορφούμεθα κατὰ τὴν ἀρετὴν, καὶ κατὰ τὴν πνευματικὴν γνῶσιν· καὶ πάντοτε νὰ γινώμεθα καινούργιοι, καὶ ἀπὸ τὸ κακὸν νὰ ἀλλοιονώμεθα εἰς τὸ καλὸν, καὶ ἀπὸ τὴν κατωτέραν γνῶσιν, νὰ ἀναβαίνωμεν εἰς τὴν ἀνωτέραν, καὶ ἀπὸ τὴν μικροτέραν ἀρετὴν, νὰ προκόπτωμεν εἰς τὴν μεγαλητέραν.

„ Εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ τὸ ἀγαθὸν, καὶ „ εὐάρεστον, καὶ τέλειον “.

Ἐπειδὴ εἶπεν ἀνωτέρω ὁ μακάριος Παῦλος ὅτι νὰ ἀνανεώνεσθε, καὶ νὰ γινώμεθα πάντοτε καινούργιοι, μὲ τὴν ἀρετὴν, καὶ μὲ τὴν γνῶσιν· τώρα εὐθὺς προσθέτει, καὶ ποῦ εἶναι ὠφέλιμος ὁ τοιοῦτος τοῦ νοὸς ἀνακαινισμός. Λέγει λοιπὸν, ὅτι πρέπει νὰ ἀνακαινιζώμεθα διὰ νὰ δοκιμάζωμεν, ἤτοι νὰ γνωρίζωμεν φανερῶς, ποῖον εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ· διὰ τί ἐκεῖνος μὲν ὁποῦ ἔχει τὸν νοῦν του πεπαλαιωμένον ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ ἀγνωσίαν, αὐτὸς δὲν γνωρίζει ποῖον εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἔτε ἐννοεῖ πῶς θέλημα Θεοῦ εἶναι νὰ ζῶμεν ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ μὲ ταπεινοφροσύνην, μὲ πτωχείαν, μὲ πένθος καὶ πόνον καρδίας, καὶ μὲ τὰ ἄλλα θεοφιλῆ ἔργα ὁποῦ ἐνομοθέτησαν ἐν τῷ Ἁγίῳ Εὐαγγελίῳ, καὶ μάλιστα μὲ ἐκεῖνα ὁποῦ περιέχονται εἰς τοὺς μακαρισμούς· ὅποιος δὲ ἀνακαινισθῇ κατὰ τὸ πνεῦμα καὶ νοῦν, αὐτὸς γνωρίζει ποῖον εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου, ὄχι καθὼς τὸ ἐγνώριζαν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν ἦσαν κρεμασμένοι ἀπὸ τὸν Νόμον· διὰ τί ὁ Νόμος, ἀγαλλὰ καὶ ἦτον θέλημα Θεοῦ, ἀλλὰ δὲν ἦτον καὶ θέλημα Θεοῦ εὐάρεστον, οὐδὲ τέλειον· ἐπειδὴ δὲν ἐδόθη ἀπὸ προηγούμενον Θεοῦ θέλημα, ἀλλὰ μόνον συνεχωρήθη διὰ τὴν ἀσθένειαν τῶν Ἰουδαίων· τέλειον δὲ καὶ εὐάρεστον Θεοῦ θέλημα, εἶναι ἡ νέα διαθήκη τοῦ Εὐαγγελίου. Ἠμπορεῖς δὲ καὶ νὰ ἐννοήσῃς ἔτζι τὸ ῥητὸν τοῦτο τοῦ Ἀποστόλου, καθὼς τὸ ἑρμηνεύει ὁ μέγας Βασίλειος. (Ὅρα κατ' ἐπιτομ. σοσ'.) Πολλὰ πράγματα θέλει ὁ Θεὸς, ἄλλα μὲν, καθ' ὃ χρηστὸς, καὶ μακρόθυμος, καὶ φύσει ἀγαθὸς, διὰ ἐνεργεσίαν ἐδικήν μας, τὰ ὁποῖα ὀνομάζονται ἀγαθὰ, διὰ τί εἶναι γεμάτα ἀπὸ ἀγαθότητα, καὶ χρηστότητα τοῦ Θεοῦ· καθὼς εἶναι αἱ ἀρεταὶ, καὶ τὰ θεῖα χαρίσματα, μὲ τὰ ὁποῖα μᾶς χαριτόνει, καὶ παῦτα τὰ σωματικὰ, καὶ ψυχικὰ ἀγαθά· ἄλλα δὲ θέλει ὁ Θεὸς, ὅταν ὀργίζεται διὰ τὰς ἁμαρτίας μας, τὰ ὁποῖα ὀνομάζονται κακὰ, διὰ τί προξενῶν κατὰ τὴν σωματικὴν αἴσθησιν, κάκωσιν καὶ πόνον εἰς τοὺς λαμβάνοντας, καθὼς εἶναι αἱ ἀσθένειαι, αἱ δυσυχίαι, καὶ κάθε θλῖψις ὁποῦ προέρχεται, εἴτε ἀπ' ἀνθρώπων, εἴτε ἐκ δαιμόνων, εἴτε καὶ ἐκ τῆς διεφθαρμένης φύσεως· τῶν δὲ κακῶν τὸ τέλος εἶναι ἀγαθὸν, διὰ τί συμφέρει εἰς τὴν ψυχὴν ἐκείνου ὁποῦ πάσχει μὲ ὑπομονὴν, καὶ εὐχαριστίαν (1). Ἡμεῖς λοιπὸν χρεωστοῦμεν νὰ μιμώμεθα τὰ ἀγαθὰ θελήματα τοῦ Θεοῦ τὰ

„ καὶ διὰ τῶν γυμνασίων τῆς εὐσεβείας ἐπὶ τὸ μεῖζον „ προκόπτουσιν· αὕτη γάρ ἐστιν ἡ καλλίστη ἀλοίωσις, „ ἣν ἡ δεξιὰ χαρίζεται τοῦ Ὑψίστου· ἧς καὶ ὁ μακά„ ριος Δαβὶδ ἐπῆδεσο, ἔτε γδυσάμενος τῶν καλῶν τῆς „ ἀρετῆς, τοῖς ἐμπροσθεν ἐπεξέτεινε. Τί γάρ φησι; „ Καὶ ἔπον· νῦν ἠρξάμην· αὕτη ἡ ἀλλοίωσις τῆς δε„ ξιᾶς τοῦ Ὑψίστου· ὥστε ὁ προκόπτων εἰς ἀρετὴν, ἐκ „ τούτου ὅτι οὐκ ἀλλοιοῦται· ὅτε γὰρ ἤμην φησι νήπιος, „ ὡς νήπιος ἐλάλουν, ὡς νήπιος ἐφρόνουν, ὡς νήπιος „ ἐλογιζόμην· ὅτε δὲ γέγονα αὐτὴ καταργῶ τὰ τοῦ „ νηπίου· καὶ πάλιν γενόμενος αὐτὴ οὐχ ἵσταμαι τοῖς ἐ„ νεργείαις, ἀλλὰ τῇ ὑπισθεν ἐπιλανθανόμενος, καὶ τοῖς „ ἐμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος κατὰ σκοπὸν ἐδιωκον ἐπὶ „ τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως. Ἀλοίωσις ἐνέστι τοῦ „ ἐσω ἀνθρώπου ἀνακαινουμένου ἡμέρα καὶ ἡμέρα. Διὰ „ τοῦτο εἶπε καὶ ὁ Ἱερεμίας, νεώσατε ἑαυτοῖς νεώματα. (Ἱερ. δ'. 4.) Ὅρα καὶ τὸ „ ἀνανεοῦσθε τῷ πνεύματι „ τοῦ νοὸς ὑμῶν “. (Ἐφ. δ'.)

(1) Συμφώνως σχεδὸν τῷ Μεγάλῳ Βασιλείῳ λέγει καὶ ὁ θεῖος Δαμασκηνὸς, διαιρῶν εἰς δύο τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Εἰς τὸ προηγούμενον, καθ' ὃ ὁ Θεὸς, ὡς ἀγαθὸς θέλει τὰ ἀγαθά· ὅπερ καὶ Εὐδοκία καλεῖται· καὶ εἰς τὸ ἑπόμενον, καθ' ὃ ὡς δίκαιος συγχωρεῖ νὰ μᾶς ἔρχωνται θλῖψεις καὶ κάθε συμφορὰ πρὸς τὸ συμφέρον· ὅπερ καὶ Παραχώρησις ὀνομάζεται· ἡ δὲ ἁμαρτία, ἔτε κατὰ προηγούμενον τοῦ Θεοῦ θέλημα γίνεται, οὔτε κατὰ τὸ ἑπόμενον· ἀλλὰ γένημα μόνης ἐστὶ τῆς κακενεργεχοῦς τοῦ ἀνθρώπου προαιρέσεως· καὶ ὅρα Βι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὰ πρὸς διεργασίαν τῦ πλησίον ἀποβλέποντα, τὰ δὲ πρὸς κάπωσιν ἀποβλέποντα νὰ μὴ μιμώμεθα· διὰ τί ἡμεῖς δὲν ἐμπορεθα ὑπηρέται εἰς τὰ καλὰ χῆ τὰς θλίψεις τῆ ἄλλων, ἀλλὰ αἱ πονηραὶ δυνάμεις τῆ δαιμόνων. Πρῶτον λοιπὸν ἐσὺ Χεισιανὲ ζοχάζου τὸ θέλημα τῦ Θεῦ, αὐίσως καὶ ἦναι προσηγούμενον, χῆ καθ' αὐτὸ ἀγαθόν· ἔπειτα ἀφ' ἒ γνωρίσης ὅτι εἶναι ἀγαθὸν, ζοχάζου αὐ ἦναι καὶ εὐάρεστον· διὰ τί πολλὰ πράγματα εἶναι ἀγαθὰ, ἀλλὰ δὲν εἶναι εὐάρεστα· ἢ διὰ τί γίνονται ἔξω ἀπὸ τὸν πρέποντα καιρὸν, ἢ ἔξω ἀπὸ τὸ πρέπον πρόσωπον. Παραδείγματος χάριν, ἀγαθὸν εἶναι τὸ νὰ θυμιάζῃ τινὰς εἰς τὸν Θεὸν, ἀλλὰ ὁ Βασιλεὺς Ὀζίας θυμιάσας, δὲν εὐηρέσησε τῷ Θεῷ, (β'. Παρ. κς'.) διὰ τί δὲν ἤρμοζεν εἰς τὸ ἐδικόν τε πρόσωπον νὰ θυμιάσῃ, λαϊκὸς ὢν τας, ἀλλὰ εἰς τὰς ἱερεῖς· (β'. Παραλ. κς'.) καὶ καλὸν πρᾶγμα ἦτον νὰ ἐμπισθοδωθοῦν τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας οἱ μαθηταὶ τῦ Κυρίου· ἀλλὰ δὲν ἦτον εὐάρεστον νὰ τὰ ἐμπισθοδωθοῦν πρὸ τῦ πρέποντος καιρῦ· ὅθεν ὁ Κύριος εἶπεν εἰς αὐτὰς· ὅτι „πολλὰ ἔχω λέγειν ὑμῖν, ἀ ὐ δύνασθε βασάζειν ἄρτι". (Ἰω. ιϛ'. 12.) Ὅταν δὲ πάλιν ζοχασθῇς ὅτι τὸ θέλημα τῦ Θεῦ εἶναι καὶ ἀγαθὸν, καὶ εὐάρεστον, τότε σπούδασον διὰ νὰ γίνεται ἀπὸ λόγυσε τὸ θέλημα τῦ Θεῦ, καὶ τέλειον καὶ ἀνελλιπές· δηλαδὴ ἔτζι νὰ γίνεται, καθὼς ἀπαιτεῖται, καὶ πρέπει μὲ ὅλην τὴν τελειότητα, χῆ ὄχι κολοβῶς· χάριν λόγυ· εἶναι θέλημα Θεῦ ἀγαθὸν, καὶ εὐάρεστον νὰ ἐλεῇς, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐλεῇς χῆ μὲ ἁπλότητα, ἤγουν μὲ πλυσιότητα χῆ ἀφθονίαν· διὰ τί ἐὰν μὲ φειδωλίαν χῆ ἀκριβολογίαν ἐλεῇς, ἡ ἐλεημοσύνη σου δὲν ἔχει τὸ τέλειον μέτρον, ἀλλὰ εἶναι ἀτελής.

3. „Λέγω γὰρ διὰ τῆς χάριτος τῦ Θεῦ τῆς δοθείσης μοι, παντὶ „τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρονεῖν, παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν".

Μὲ τὸ νὰ ἦναι ταπεινόφρων ὁ μέγας Παῦλος, διὰ τῦτο εἰς κανένα μέρος τῆ ἐπιστολῶν τε δὲν νομίζει τὸν ἑαυτόν τε μόνον ἀξιόπιστον εἰς διδασκαλίαν· ἀλλὰ ποτὲ μὲν, προβάλλει μεσίτας τὰς οἰκτιρμὺς τῦ Θεῦ, ὡς εἶπεν ὀλίγον πρότερα, ποτὲ δὲ, τὴν χάριν τῦ Θεῦ, καθὼς λέγει τώρα ἐδῶ, ἤγουν ὅτι ἐγὼ δὲν σᾶς λέγω λόγον ἐδικόν με, Χεισιανοὶ, ἀλλ' ἐκεῖνον τὸν λόγον σᾶς λέγω, τὸν ὁποῖον ἐνέπνευσεν εἰς ἐμένα ἡ τῦ Θεῦ χάρις. Ποῖος δὲ εἶναι ὁ λόγος ὁπῦ σᾶς λέγω; ὅτι κάθε ἕνας ἀπὸ λόγυσας, εἴτε ἰδιώτης εἶναι, εἴτε ἄρχοντας, νὰ μὴ φρονῇ παραέω, καὶ ἔξω ἀπὸ ἐκεῖνο ὁπῦ πρέπει νὰ φρονῇ (1). Καθὼς δὲ ὁ Κύριος, ἄρχισε τὴν διδασκαλίαν τῆ μακαρισμῶν ἀπὸ τὴν ταπεινοφροσύνην εἰπὼν „Μακάριοι οἱ „πτωχοὶ τῷ Πνεύματι" (Ματθ. ε'. 3.) ἤτοι οἱ ταπεινόφρονες· ἔτζι παρομοίως χῆ ὁ Ἀπόστολος ἐδῶ περὶ ταπεινοφροσύνης διδάσκει πρῶτον· ἐκεῖνο δὲ ὁπῦ λέγει, ἔχει τοιῦτον νόημα· πρέπει κάθε Χεισιανὸς νὰ φρονῇ μὲν, ἤτοι νὰ ἔχῃ λογισμὸν ὑψηλὸν, ἀλλὰ εἰς τὸ νὰ φρονῇ τὰ ἐπάνω, χῆ νὰ γίνεται μὲ τὸν νῦν ἐπαέω ἀπὸ τὰ τῦ Κόσμυ γενικὰ πράγματα, ἀλλ' ὄχι χῆ εἰς τὸ νὰ ὑπερηφανεύεται ἐναντίον τῆ ὁμογενῶν τε ἀνθρώπων· τῦτο γὰρ εἶναι τὸ νὰ ὑπερφρονῇ τινὰς ἔξω ἀπὸ ἐκεῖνο ὁπῦ πρέπει νὰ φρονῇ.

„Ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν".

Ἐλάβομεν, λέγει, ἡμεῖς οἱ Χεισιανοὶ γνῶσιν καὶ φρόνησιν φυσικὴν ἀπὸ τὸν Θεὸν, ὄχι διὰ νὰ μεταχειριζώμεθα αὐτὴν εἰς ὑπερηφάνειαν, ἀλλὰ διὰ νὰ μεταχειριζώμεθα αὐτὴν εἰς ταπεινοφροσύνην· εἶπε δὲ ἔτζι ὁ Παῦλος, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ταπεινοφρονεῖ, ἀλλὰ ὑπερηφανεύεται καὶ ὑπερφρονεῖ, αὐτὸς εἶναι τρελὸς, καὶ ἔξω φρενῶν· ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ ταπεινοφρονεῖ, αὐτὸς ἔχει σώας τὰς φρένας, καὶ διὰ τῦτο λέγεται ὅτι σωφρονεῖ.

„Ἑκάστῳ ὡς ὁ Θεὸς ἐμέρισε μέτρον πίστεως".

Ἀφ' ἒ εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Ἀπόστολος ὅτι ἡμεῖς οἱ Χεισιανοὶ δὲν πρέπει νὰ ὑπερφρονοῦμεν καὶ νὰ ὑπερηφανευώμεθα, ἀλλὰ νὰ σωφρονοῦμεν καὶ νὰ ταπεινοφρονῦμεν, τώρα λέγει ἐδῶ, καὶ

Βιβλ. β'. Κεφ. μς'. περὶ πίστεως. Ὅρα χῆ τὴν ἑρμηνείαν τῦ „μηδὲ ἐλεγχόμενος". (Ἑβρ. ιβ'. 6.) χῆ εἰς τὴν πᾶσαν ὑποσημείωσιν.

(1) Ὁ δὲ Φώτιος οὕτως ἐνόησε τὸ ῥητὸν· „λέγω εἰς ἐσᾶς μὴ ὑπερφρονεῖν ἐν παντὶ χαρίσματι „τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ πῶς πρέπει νὰ ταπεινοφρονῶμεν, αὖ δηλαδὴ συλλογιζώμεθα, ὅτι ὁ Θεὸς ἐχάρισεν εἰς τὸν καθ' ἕνα ἀπὸ ἡμᾶς, μέτρον, καὶ χάρισμα πίστεως· ἐπειδὴ γὰρ τὰ χαρίσματα ὁποῦ ἔλαμβανον τότε οἱ Χριστιανοὶ, ἔκαμναν πολλὲς νὰ ὑπερηφανεύωνται περισσότερον, τούτου χάριν, λέγει ὁ Παῦλος, ὅτι δι' αὐτὸ τοῦτο, Χριστιανὲ, πρέπει νὰ ταπεινοφρονῇς, διὰ τί εἰς τὸν καθ' ἕνα ἐμοίρασεν ὁ Θεὸς χάρισμα πίστεως· μήπως γὰρ λέγει, τὸ κατόρθωμα τοῦτο εἶναι ἐδικόν σου; ὄχι· ἀλλὰ εἶναι χάρισμα τοῦ Θεοῦ· καὶ κἂν μεγάλον ἦναι αὐτὸ, κἂν μικρὸν, ὁ Θεὸς σοι τὸ ἔδωκε. Πίστιν δὲ λέγει τὸ χάρισμα τῆς πίστεως, μὲ τὸ ὁποῖον ἐθαυμάτουργεν, διὰ ὅ,τι ἡ πίστις εἶναι δύω λογιῶν· ἡ ἄλλη μὲν πίστις εἶναι τῆς ἐδικῆς μας προαιρέσεως, κατὰ τὸ, „ἡ πίστις σου σέσωκέ σε". (Ματθ. θ'. 22.) ἄλλη δὲ πίστις, εἶναι δῶρον καὶ χάρισμα Θεοῦ, διὰ μέσου τῆς ὁποίας γίνονται τὰ θαύματα, κατὰ τὸ „ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ· μετάβηθι ἐντεῦθεν ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται". (Ματ. ιζ'. 43.) καὶ διὰ τοῦ ὁποίου οἱ Ἀπόστολοι παρεκάλεσαν τὸν Κύριον, λέγοντες· „πρόσθες ἡμῖν πίστιν". (Λουκ. ιζ'. 5.) (1).

4. „Καθάπερ γὰρ ἐν ἑνὶ σώματι πολλὰ μέλη ἔχομεν, πάντα δὲ „τὰ μέλη οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν".

5. „Οὕτω καὶ οἱ πολλοὶ, ἓν σῶμά ἐσμεν ἐν Χριστῷ· ὁ δὲ καθεὶς, „ἀλλήλων μέλη".

Μὲ τοῦτο παρομοίωσιν τοῦ σώματος καὶ τῶν μελῶν, καταβάλλει ὁ Ἀπόστολος τὸ ὕψωμα τῆς ὑπερηφανίας· διὰ τί, καθὼς τὸ σῶμα, λέγει, εἶναι μὲν ἕνα, ἔχει δὲ μέλη διαφορετικὰ, τὰ ὁποῖα ἐνεργοῦν διαφόρους πράξεις καὶ ἐνεργείας; ἔτζι καὶ ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ ἕνα σῶμα ἐμεθα, συνδεδεμένοι ὡσαὐτὼς εἰς μίαν κεφαλὴν, τὸν Χριστόν· καὶ πάλιν δὲ ὁ καθ' ἕνας ξεχωρισμένος ἀπὸ τοὺς Χριστιανοὺς, εἶναι μέλος τοῦ ἄλλου, καὶ ὄχι μόνον ὁ μικρὸς, καὶ ἀτελὴς Χριστιανὸς, εἶναι μέλος τοῦ μεγάλου καὶ ἀξιωματικοῦ Χριστιανοῦ· ἀλλὰ καὶ ὁ μεγάλος καὶ ἀξιωματικὸς Χριστιανὸς, εἶναι παρομοίως μέλος τοῦ μικροῦ, καὶ ἀτελοῦς Χριστιανοῦ. Λοιπὸν, λέγει, ἐπειδὴ καὶ εἶσθε μέλη ἕνας τοῦ ἄλλου, μὴν ὑπερηφανεύεσθε ἕνας κατὰ τοῦ ἄλλου, διὰ τί ἔχετε χρείαν ἕνας τοῦ ἄλλου, καθὼς καὶ τὰ μέλη χρειάζονται ἕνα τὸ ἄλλο (2).

6. „Ἔχοντες δὲ (3) χαρίσματα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν „ὑμῖν διάφορα, εἴτε προφητείαν (4), κατὰ τὴν ἀναλογίαν „τῆς πίστεως".

Βλέπε, ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι δὲν εἶπεν ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, πῶς ἔχετε μεγαλήτερα, καὶ μικρότερα χαρίσματα, ἀλλὰ διάφορα, ἵνα ταπεινώσῃ τοὺς ὑπερηφανευομένους καὶ ἀπὸ αὐτὸ τὸ ὄνομα τῶν χαρισμάτων. Καὶ πρὸς τούτοις, δὲν εἶπεν· ἔχετε κατορθώματα καὶ ἀρετὰς, ἀλλὰ ἔχετε χαρίσματα· τοῦ Θεοῦ, λέγει, εἶναι, Χριστιανὲ, τὸ χάρισμα ὁπού ἔλαβες, καὶ ὄχι ἐδικόν σου κατόρθωμα· καὶ ἡ χάρις εἶναι ὁπού σοι ἔδωκε τοῦτο, ὄχι ἡ ἀρετή σου ἡ ἐδική σου (5). Διὰ νὰ

(1) Περὶ τῆς πίστεως ταύτης ὅρα τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „ὥστε ὁρμὴ μεθυσαίνει, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, „οὐδέν εἰμι". (α. Κορινθ. ιγ'. 2.) καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη". (Γαλ. ε'. 6.)

(2) Ὁ δὲ Κορέσιος λέγει, ὅτι τέσσαρα πράγματα ὑπάρχουσιν ἐν τῷ σώματι. α'. σύνθεσις σώματος. β'. μερῶν διαφορά, γ'. ἐνεργειῶν τῶν μερῶν διαφορά. καὶ δ'. διάφορος θέσις τῶν μερῶν. Ταῦτα δὲ πάντα πρέπει νὰ εἶναι καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Χριστιανῶν.

(3) Τὸ, ἔχοντες, συμπάσχεται, κατὰ τὸν Θεοδώρητον, μὲ τὸ ἀνώτερω· ἤγουν μὲ τὸ „ὕπω καὶ οἱ πολλοὶ ἓν σῶμά ἐσμεν ἐν Χριστῷ, ἔχοντες χαρίσματα". περισσὸς δὲ εἶναι ὁ δὲ, σύνδεσμος, κατ' αὐτόν.

(4) Ἀπὸ κοινοῦ νοεῖται ἐδῶ τὸ, ἔχοντες, κατὰ τὸν Φώτιον, οἷον· „εἴτε προφητείαν ἔχοντες, κατὰ τὴν „ἀναλογίαν τῆς πίστεως". Λέγει δὲ πρὸς τούτοις ὁ αὐτὸς, ὅτι τὰ ἀποστολικὰ ταῦτα περιβεβλημένου λόγου ἔχει παράδειγμα· διὰ ὅ,τι ὕστερα ἀπὸ τὰ καθόλου, δύθυς ἐπάγει τὰ μερικὰ, καὶ μὲ τὸν ἀπὸ κοινοῦ σολίζεται τρόπον· διὰ ὅ,τι τὸ ἔχοντες ἀπὸ κοινοῦ λαμβανόμενον, εἰς τὰ καλούμενον ζεῦγμα διαιρίζεται, καὶ πληθυντικῶς τὸ αὐτὸ προσπαθεῖ, ἐνικῶς διαιρῆται εἰς τὸ, ὁ διδάσκων, καὶ ὁ παρακαλῶν.

(5) Ἀπορίας δὲ ἄξιον εἶναι πῶς ὀνομάζει ἐδῶ χαρίσματα ὁ Παῦλος, τὴν διακονίαν, τὴν μεταδόσιν καὶ ἐλεημοσύνην, τὴν προσκαίρησιν τῶν ἀσθενῶν, τὴν ἀγάπην, καὶ τὰ ἄλλα, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀρεταὶ περισσότερον, παρὰ χαρίσματα; Τὴν λύσιν τῆς ἀπορίας ταύτης θέλεις εὕρῃ εἰς τὸν τοῦ Φιλιππησίους Ἐπιστολὴν, ἐν Κεφαλαίῳ κ'. στίχ. 29. καὶ ὅρα ἐκεῖ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νὰ παρηγορήσῃ λοιπὸν τοὺς ὑπερηφανευομένους εἰς τὰ χαρίσματα, διὰ τοῦτο λέγει, ὅτι αὐτὰ ἐδόθησαν εἰς αὐτοὺς ἀπὸ τὸν Θεόν· καὶ διὰ τοῦτο καὶ χαρίσματα αὐτὰ ὀνομάζει· διὰ νὰ παρακινήσῃ δὲ πάλιν, καὶ νὰ ἐξυπνήσῃ τοὺς ἀμελεῖς, δείχνει, ὅτι καὶ ἡμεῖς φέρομεν τὸ ἐδικόν μας μερίδιον εἰς τὸ νὰ λάβωμεν τὰ θεῖα ταῦτα χαρίσματα· διὸ ὅ,τι λέγει, λαμβάνομεν προφητείαν κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως· διατί αὖ καὶ ἡ χάρις τὰ ἦναι χάρις, ἅμα δὲν δίδεται εἰς τὸν καθ' ἕνα, ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν· ἀλλ' ὅσον μικρὸν, ἢ μεγάλον εὕρῃ τὸ ἀγγεῖον τῆς πίστεως τοῦ ἀνθρώπου, τόσον ὀλιγώτερον, ἢ περισσότερον χύνεται εἰς αὐτό. Πρῶτον δὲ ἔβαλεν ὁ Ἀπόστολος τὸ χάρισμα τῆς Προφητείας, ἴσως μὲν, διατί ἐποίησε τοῦτο ἀδιαφόρως, ἦγεν χωρὶς νὰ κάμῃ διαφορὰν πρώτου, ἢ δευτέρου· ἴσως δὲ, καὶ διατί τυχὸν εἰς τὸ χάρισμα αὐτὸ τινὲς ὑπερηφανεύοντο. Ἀλλ' ἤθελον εἰπῇ τινὰς, καὶ ἂν ὑπερηφανεύωντο, πῶς ὁ Θεὸς δὲν τοὺς ὑστέρει ἀπὸ τὸ χάρισμα; καὶ ἀποκρινόμεθα εἰς τοῦτο, ὅτι δὲν τοὺς ὑστέρει ὁ Θεὸς τὸ χάρισμα, διὰ τὴν ὠφέλειαν τοῦ λαοῦ, καὶ διὰ νὰ διδάξῃ ἡμᾶς, νὰ μὴ παρακείνωμεν ἐκείνους ὁποῦ ἔχουν τὰ χαρίσματά του, κἂν καὶ ἁμαρτάνωσιν, ὡσὰν νὰ λέγῃ εἰς ἡμᾶς ὁ Θεός· καὶ ἂν ἐγὼ δὲν δὲν ξεγυμνόνω τοὺς δούλους μου ἀπὸ τὰ χαρίσματά μου, ἐσὺ ποῖος εἶσαι καὶ τοὺς ἐξευθενεῖς; Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „πάντα ὑμῶν ἐστιν, εἴτε Παῦλος, εἴτε „Ἀπολλώς". (ά. Κορ. γ'. 21.)

7. „Εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ".

Εἶναι μὲν ἡ μεσιτεῖα, ὅπου ξεχωρισῆς οἰκονομίας χάρισμα ἡ διακονία, καθὼς ὅπου ἡ τῶν ἑπτὰ Διακόνων· θέλεις δὲ νοήσεις καὶ καθολικῶς διακονίαν, κάθε ἔργον πνευματικόν. Λέγει οἰῶ ὁ Παῦλος· ἀνίσως τινὰς ἔχῃ τινὰ διακονίαν, (ἀπὸ κοινοῦ γὰρ νοεῖται τὸ ἔχει) ἂς μένῃ εἰς τὴν διακονίαν ταύτην, (πρέπει γὰρ νὰ προσεθῇ τὸ „μενέτω" ὡς ἐλλιπὲς) (κατὰ τὸν Φώτιον, Ἀμφιλοχίων ζητήμ. σξγ'.) (1) καὶ ἂς μὴ ζητῇ ἄλλο τι περισσότερον, μηδὲ ἂς ὑπερηφανεύεται ἐναντίον τοῦ ἄλλου, ὁποῦ δὲν ἔχει αὐτὸ τὸ χάρισμα· ἀλλὰ ἂς μένῃ στέργων ἐκεῖνο ὁποῦ ἔλαβεν.

„Εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ".

Ὁμοίως καὶ ἐδῶ πρέπει νὰ προσεθῇ τὸ, μενέτω· ἤτοι ἂν ἦναί τινὰς διδάσκαλος, ἂς μένῃ ἐν τῇ διδασκαλίᾳ. Εἰ μὲν λοιπὸν, ὦ ἀναγνῶστα, νοήσεις καθολικὸν χάρισμα τὴν διακονίαν, ὡς εἴπομεν, ἔχεις καὶ τὰ εἴδη τῆς διακονίας ταύτης ἐδῶ ἀριθμούμενα· εἰδὲ νοήσεις ξεχωρισῶς, καὶ μεσιτὴν τὴν διακονίαν, βλέπε πῶς ὁ Παῦλος ἐκείνην βαλὼν εἰς τὴν πρώτην τάξιν, τὴν διδασκαλίαν ἐδῶ ἔβαλεν εἰς τὴν δευτέραν τάξιν, καὶ μ' ὅλον ὁποῦ εἶναι μεγαλητέρα τῆς διακονίας, δείχνοντας ἀδιάφορον τὴν τάξιν αὐτῆν, εἴτε πρῶτον ταχθῶσιν, εἴτε δεύτερον. Τοῦτο δὲ ποιεῖ διὰ νὰ διδάξῃ καὶ ἡμᾶς ἀπὸ τὴν ἀδιάφορον αὐτῆν τάξιν, νὰ μὴ φυσῶμεν, μηδὲ νὰ ὑπερηφανεύώμεθα εἰς ἐκεῖνα τὰ χαρίσματα ὁποῦ φαίνονται μεγαλίτερα.

8. „Εἴ-

(1) Μὴ θαυμάσῃς, ὦ ἀναγνῶστα, καὶ τῆς ἑλληνικῆς παιδείας ἔμπειρε, λέγει σοι ὁ κρητικὸς Φώτιος, ἐὰν βλέπῃς τὸν Ἀπόστολον Παῦλον νὰ μεταχειρίζεται ἑλληνικὰ, καὶ ἀπὸ κοινοῦ ζεύγματα, καὶ πνεύματα ῥηματικὰ, καὶ ὑπέρβατὰ, καὶ σχήματα ἄλλα περὶ λέξεις, καὶ συλλαβὰς, καὶ κῶλα καὶ περιόδους, ἴδια τῆς μεγάλων παρὰ τοῖς Ἕλλησι ῥητόρων καὶ συγγραφέων· διατί ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὁποῦ ἐχάρισε τὰ μεγαλίτερα εἰς τοὺς Ἀποστόλους, ἐχάρισε καὶ τὰ μικρὰ ταῦτα καὶ δύσκολα· καὶ μάλιστα εἰς τὸν Παῦλον, τὰ ὁποῖα αὐτὸς μεταχειρίζεται, ὄχι πῶς εἶναι μεγάλα τινὰ, ἀλλὰ διὰ νὰ καταισχύνῃ ἐκείνους ὁποῦ καυχῶνται εἰς αὐτὰ, καὶ ὑπερηφανεύονται, καὶ νὰ φέρῃ πάντας εἰς ταπεινοφροσύνην, καὶ ὑπακοὴν τῆς αὐτοῦ διδασκαλίας, καὶ γνησιότητος· ἄσχημα γὰρ ἦτον εἰς τὸν μακάριον Παῦλον ὅλα ὅσα ἔφερον σωτηρίαν ἀνθρώπων· καὶ διὰ τοῦτο καὶ σίχους τοῦ Ποιητοῦ, καὶ ἰσορίας τοῦ Ἑλλήνων μεταχειρίζεται, καὶ μυρία ἄλλα, μόνον διὰ νὰ σώσῃ ἀνθρώπους· διατί αὖ τὰ τοιαῦτα σχήματα δὲν ἐμεταχειρίζετο, ἤθελαν κατηγορῶν αὐτοῦ ὡς ἀμαθῆ καὶ ἀδιώατον, οἱ αἱρετικοὶ καὶ πολυμῆροι, καθὼς καὶ τώρα πολλοὶ ἀπαίδευτοι, ὁποῦ δὲν καταλαμβάνουν τὰ τοιαῦτα, κατηγορῶν τὸν Παῦλον ὡς ἰδιώτην. Εἰ δὲ καὶ οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι τοιαῦτα χήματα δὲν ἐμεταχειρίσθησαν, εἰ μὴ ἀπαιδίως, ἀρκεῖ καὶ μόνος ὁ Παῦλος νὰ δείξῃ, ὅτι ἦτον εὔκολον καὶ εἰς ἐκείνους νὰ τὰ μεταχειρισθοῦν, ἐκεῖ ἤθελον· διὰ τοῦτο καὶ μερικοὶ ἀπὸ τοὺς νεωτέρους σοφοὺς, Δημοσθένη τῆς Ἐκκλησίας τὸν Παῦλον ὠνόμασαν. Ὅρα καὶ τὸ ιά. Κεφ. σίχ. β'. τῆς β'. φρὸς Κορινθίους, καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Βίβλου φρὸς τοὺς ἐντευξομένους.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

8. „Εἴτε ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει".

Εἶδος διδασκαλίας εἶναι ἡ παράκλησις· διδασκαλία μὲν οὖν καθολικῶς λέγεται, ἡ περὶ παντὸς τοῦ προβληθέντος διάλεξις. Παράκλησις δὲ μερικῶς καὶ ξεχωρισὰ ἐννοεῖται, ὅταν τινὰς μὲ τὸν λόγον προξενῇ παρηγορίαν καὶ ἡμερότητα εἰς τὰς ψυχὰς ἐκείνας ὁποὺ εἶναι πεπαραγμενάις, ἢ ἀπὸ λύπην, ἢ ἀπὸ θυμόν, καθὼς εἶναι γεγραμμένον· „ἄνδρες ἀδελφοί, εἰ ἔστι „λόγος ἐν ὑμῖν παρακλήσεως πρὸς τὸν λαόν, λέγετε". (Πράξ. ιγ'. 16.) καὶ ὁ Σειρὰχ λέγει ὅτι ὁ Ἡσαΐας „παρεκάλεσε τοὺς πενθοῦντας ἐν Σιών". (Σειρ. μή. 27.) (1) Ὅποιος λοιπόν, λέγει, παρακαλεῖ, καὶ παρηγορεῖ, ἂς μένῃ εἰς τοῦτο παράκλησιν, καὶ παρηγορίαν ταύτην, μεταχειριζόμενος τὸ ἔργον τε, καὶ μὴ ὑπερηφανεύόμενος κατὰ τὸ ἄλλο, ὁποῦ δὲν ἔχει τοιοῦτον χάρισμα.

„Ὁ μεταδιδὰς, ἐν ἁπλότητι· ὁ προϊστάμενος ἐν σπουδῇ" (2).

Ἀφ' οὗ εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Ἀπόστολος περὶ διδασκαλίας, καὶ παρακλήσεως, αἵτινες εἶναι χαρίσματα ψυχικὰ, λέγει τώρα ἐδῶ καὶ περὶ σωματικῶν· ἐπειδὴ ταῦτα εἶναι δεύτερα ἀπὸ τὰ ψυχικά. Ὅποιος λοιπὸν, λέγει, μεταδίδει καὶ ἐλεεῖ τὰς ἄλλες, ἂς ἐλεῇ μὲ ἁπλότητα, ἤτοι μὲ πλουσιότητα καὶ ἀφθονίαν· ἐπειδὴ πρέπει νὰ δίδῃ τινὰς μετὰ πλουσιότητος· διὰ τί κάμμία ἀρετὴ δὲν μένει ἀρετὴ, αἴσως δὲν γίνεται μὲ τὸν πρέποντα τρόπον της· ὅτι καὶ αἱ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ παρθένοι ἐκεῖναι, εἶχον μὲν λάδι, ἤτοι ἐλεημοσυνίω, εἰς τὰς λαμπάδας των· ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν εἶχον ἱκανὸν καὶ πλέσιον λάδι, διὰ τοῦτο ἐκλείσθησαν ἔξω τὸ Νυμφῶνος, καὶ ἐκολάσθησαν (3)· ἀλλὰ καὶ ὅποιος, λέγει, προΐσταται καὶ προστατεύῃ ἄλλους, χρεωστεῖ νὰ μεταχειρίζεται τοῦτο προστασίαν αὐτοῦ, ὄχι μὲ ἀμέλειαν καὶ ῥαθυμίαν, ἀλλὰ μὲ σπουδὴν καὶ προθυμίαν. Τὸ νὰ προΐσταται δὲ καὶ νὰ προστατεύῃ τινὰς εἶναι, τὸ νὰ βοηθῇ καὶ διὰ λόγε, καὶ διὰ τὸ κόπε τοῦ σώματός τε, ἐκεῖνον ὁποῦ ἔχει χρείαν βοηθείας· ἐπειδὴ γὰρ εἶπε πρότερον ὁ Παῦλος περὶ μεταδόσεως χρημάτων καὶ ἐλεημοσυνῶν, ὅλοι δὲ οἱ ἄνθρωποι δὲν ἔχουν χρήματα διὰ νὰ ἐλεοῦν, λέγει· ὅτι αὖ ἐσὺ Χριστιανὲ, δὲν ἔχης ἄσπρα διὰ νὰ ἐλεῇς, πρόστατευε ἄλλων, καὶ μὲ τοῦτο ὑπηρεσίαν καὶ δυάμιν τοῦ σώματός σου, βοήθει τοὺς χρείαν ἔχοντας ἀδελφούς σε, μὲ σπουδὴν ὅμως, καὶ ὄχι μὲ ἀμέλειαν· διὰ τί τοῦτο σπουδὴν ὁποῦ δείχνεις διὰ τὸν ἀδελφόν σου, τοῦτο δείχνεις διὰ τὸν ἑαυτόν σου καὶ διὰ τοῦτο σωτηρίαν σου (4).

„Ὁ ἐλεῶν, ἐν ἱλαρότητι" (5).

Εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Παῦλος ὅτι πρέπει νὰ μεταδίδῃ καὶ νὰ ἐλεῇ τινὰς μὲ ἁπλότητα, ἤγουν μὲ πλουσιότητα καὶ ἀφθονίαν· ἔπειτα, ἐπειδὴ πολλοὶ ἐλεοῦσι μὲν, βεβιασμένως ὅμως καὶ μὲ λύπην τῆς καρδίας, διὰ τοῦτο προσθέτει ἐδῶ καὶ λέγει· ὅτι ἐὰν ἐλεῇς, Χριστιανὲ, μὲ πλουσιότητα καὶ ἀφθονίαν, πρόσθεσαι κοντὰ εἰς τοῦτο πλουσιότητα τῆς ἐλεημοσυνής σε, καὶ τὴν ἱλα-

---

(1) Ὁ δὲ Μέγας Βασίλειος θέλει, ὅτι τὸ παρακαλῶ ἐννοεῖται καὶ αὐτὶ τὰ συμβιβάζω τοῦτο καρδίαν πρὸς τοῦτο ἀλήθειαν, καὶ ὅρα εἰς τοῦτο ὑποσημείωσιν τῶ „βλασφημέμενοι παρακαλέμεν". (α. Κορ. δ'. 13.)

(2) Καὶ ἐδῶ σχῆμα ἐλλειπτικὸν μεταχειρίζεται ὁ Ἀπόστολος· τὸ δὲ ἀνελλιπὲς ἔστιν· „ὁ μεταδιδὰς, „ἐν ἁπλότητι μεταδιδότω, καὶ ὁ προϊσάμενος, ἐν σπουδῇ προϊστάσθω"· κατὰ τὸν Φώτιον. (Ἀμφιλοχίων ζητήματι, σξγ'.)

(3) Διὸ καὶ ἀλλαχοῦ ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος συμβουλεύει νὰ ἐλεοῦν οἱ Χριστιανοὶ μὲ πλουσιότητα, λέγων· „ὁ σπείρων ἐπ' εὐλογίαις, ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει". (β'. Κορινθ. θ'. 6.) Καὶ πάλιν· „ἐν παντὶ πλουτι„ζόμενοι εἰς πᾶσαν ἁπλότητα". (β'. Κορινθ. θ'. 11.) καὶ ὁ Θεὸς ὑπόσχεται ὅτι θέλει μᾶς ἐλεήσει μὲ μέγα ἔλεος. „Καὶ μετ' ἐλέους μεγάλου ἐλεήσω σε". (Ἡσ. νδ'. 7.) ὅθεν καθὼς παρακαλοῦμεν τὸν Θεὸν νὰ μᾶς ἐλεήσῃ μὲ μέγα ἔλεος, διὰ τοῦ Δαβὶδ· „ἐλέησόν με „ὁ Θεὸς κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου". (Ψαλ. ν'. 1.) ἔτζι πρέπει καὶ ἡμεῖς νὰ ἐλεοῦμεν τοὺς ἀδελφούς μας μὲ μέγα ἔλεος.

(4) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει ὅτι ὁ προϊστάμενος πρέπει νὰ προΐσταται ἐν σπουδῇ, ἤγουν νὰ μὴν ἤναι ἐπιπόνης, καὶ νὰ ὑποφέρῃ ὅταν οἱ ἄλλοι ἀδικῶνται· ἐπειδὴ τοῦτο δὲν εἶναι ἴδιον ἐπιτηδείας. (Ἑρμηνεία εἰς τὸ, ἐπιτηδῇ ἀ. Τιμόθ. γ'. 3.)

(5) Καὶ ἐδῶ ἐμοίως χῆμα ἐλλειπτικὸν ἐμεταχειρίσθη ὁ Ἀπόστολος· λείπει γὰρ τὸ, ἐλεείσω, ἤτοι ὁ ἐλεῶν, ἐν ἱλαρότητι ἐλεείσω.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἱλαρότητα καὶ φαιδρότητα τῆς καρδίας, καὶ τὸ πρόσωπον· καὶ ὅταν ἐλεῇς, μὴ φαίνεσαι λυπημένος καὶ σκυθρωπὸς ὡσὰν νὰ ζημιόνεσαι· ἀλλὰ νὰ χαίρῃς, καὶ νὰ εὐφραίνεσαι, ὡσὰν νὰ κερδαίνῃς· διὰ τί μὲ ὀλίγα τιμᾷ, ἐξαγοράζεις τὸν Οὐρανὸν (1), ἔχει δὲ διαφορὰν ἐκεῖνος ὁποῦ μεταδίδει, ἀπὸ ἐκεῖνον ὁποῦ ἐλεεῖ· ὅτι ἐκεῖνος μὲν ὁποῦ μεταδίδει, μεταδίδει εἰς τοὺς ἄλλους ἐκεῖνο ὁποῦ λάβῃ· ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ ἐλεεῖ, κάμνει τιμὴ ἐλεημοσυνάμου ἀπὸ τὰ ἐδικά του.

9. „ Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος".

Μὲ τὸν λόγον τοῦτον δείχνει ὁ Ἀπόστολος πῶς ἠμπορεῖ ὁ Χριστιανὸς νὰ κατορθώσῃ ὅλα, ὅσα εἶπεν ἀνωτέρω. Λέγει γάρ· ἡ ἀγάπη ἂς ἦναι εἰς ἐσᾶς τοὺς Χριστιανοὺς ἀνυπόκριτος· ἐλλείπει γὰρ τὸ, ἔσω, κατὰ τὸν Φώτιον· (Ἀμφιλοχ. ζητήματι, σξγ'.) διὰ τί ἐὰν ἡ ἀγάπη εὑρίσκεται εἰς τοὺς Χριστιανοὺς, ὄχι καθ' ὑπόκρισιν, καὶ πεπλασμένη, καὶ ψεύτικη, ἀλλὰ ἀληθινὴ, καὶ γνησία, βέβαια ὅλα τὰ ἀνωτέρω θέλουσι κατορθωθοῦν μὲ εὐκολίαν· ὅτι καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐλεεῖ, θέλει ἐλεεῖ μὲ ἱλαρότητα, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ μεταδίδει εἰς τὸν ἄλλον, θέλει μεταδίδει μὲ πλουσιότητα, νομίζοντες ὅτι μεταδίδει εἰς τὸν ἴδιον ἑαυτόν τα, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ προσατενίζει τὸν ἄλλον, μὲ σεβασμὸν καὶ προθυμίαν θέλει τὸν προσατενίζει, ὡσὰν νὰ προσατενίζῃ τὸν ἑαυτόν του, καὶ ὅλα τὰ ἄλλα θέλει τὰ ἐργάζεται ὁμοίως μὲ ἀγάπην ἀδελφικὴν (2).

„ Ἀποστυγοῦντες (3) τὸ πονηρόν".

Ἐπειδὴ ὁ Παῦλος εἶπε περὶ ἀγάπης, εἶναι δὲ καὶ ἀγάπη βλαβερὰ, ὡς ἡ τῶν λῃστῶν, καὶ ἡ τῶν ἐχόντων σαρκικὸν ἔρωτα, διὰ τοῦτο προσθέτει ἐδῶ καὶ λέγει, ὅτι πρέπει οἱ Χριστιανοὶ νὰ ἀποστυγοῦν, ἤγουν νὰ μισοῦν ἀπὸ καρδίας τὸ κακόν· δι' ὅ,τι ἡ ἀπὸ, προθεσις, φανερόνει τὸ ἐπιτεταμένον καὶ ὑπερβολικὸν μῖσος, τὸ ἀπὸ ψυχῆς γινόμενον. Ἐπειδὴ γὰρ πολλοὶ Χριστιανοὶ εὑρίσκονται, οἱ ὁποῖοι δὲν κάμνουσι μὲν τὰ κακὰ, ἔχουσιν ὅμως εἰς τὴν καρδίαν τους τὴν ἐπιθυμίαν τῶν κακῶν, ἤτοι τὰ ἐπιθυμοῦσι μὲ τὴν καρδίαν, διὰ τοῦτο λέγει εἰς αὐτοὺς ὁ Ἀπόστολος· Χριστιανοὶ, ἐγὼ χρεωστικῶς ζητῶ ἀπὸ λόγου σας τὸ νὰ μὴ κάμνετε μόνον τὰ κακὰ μὲ τὸ ἔργον, ἀλλὰ καὶ τὸ νὰ μισῆτε τὰ κακὰ μὲ τὴν καρδίαν, καὶ ψυχήν σας· ἵνα, καθὼς εἶναι τὸ σῶμά σας καθαρὸν ἀπὸ τὴν πρᾶξιν τῆς ἁμαρτίας, ἔτζι νὰ ἦναι καὶ ἡ ψυχὴ καὶ καρδία σας καθαρὰ ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς αὐτῆς ἁμαρτίας· ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ ἐγὼ σᾶς εἶπον ἀνωτέρω νὰ ἔχετε ἀγάπην ἀνυπόκριτον ἀναμεταξύ σας, μὴ νομίσητε πῶς μὲ τοῦτον τὸν λόγον σᾶς παρακινῶ νὰ ἔχετε ἀγάπην ἀναμεταξύσας, καὶ νὰ συνεργῆτε σεῖς τὸν ἄλλον εἰς τὰ κακὰ, ὄχι· ἀλλὰ μᾶλλον σᾶς παρακινῶ νὰ σχάζεσθε πῶς θέλω ὅλον τὸ ἐναντίον, ἤτοι πῶς θέλω νὰ εἶσθε τόσον χωρισμένοι ἀπὸ τὰ κακὰ, ὥστε ὄχι, ὄχι μόνον νὰ ἀπέχετε ἀπὸ τὴν πρᾶξιν τῶν κακῶν, καὶ τῆς ἁμαρτίας, ἀλλὰ νὰ ἀπέχετε ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ αὐτοῦ κακοῦ, μὲ τὸν λογισμόν σας, καὶ τὴν καρδίαν.

„ Κολ-

---

(1) Διὸ καὶ ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος ἀλλαχοῦ, πάπο τοῦ ἴδιον παραγγέλλει, ἤτοι νὰ ἐλεῇ ὁ Χριστιανὸς ὄχι μὲ λύπην, ἀλλὰ μὲ χαρὰν, λέγων· „μὴ ἐκ λύπης, ἢ „ἐξ ἀνάγκης· ἱλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός". (β'. Κορ. θ'. 7.) ὅθεν καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος λέγει, ὅτι ὅποιος λυπᾶται, ὅταν ἐλεῇ, αὐτὸς δὲν ἐλεεῖ, ἀλλ' εἶναι ἀπάνθρωπος καὶ ὠμός· „τί γὰρ ἀλγεῖς, „οὐκ ἐλεεῖς· ἀλλ' ὠμὸς εἶ καὶ ἀπάνθρωπος· εἰ γὰρ σὺ „ἀλγεῖς, πῶς ἐκεῖνον, (δηλ. τὸν πτωχὸν) ἐν λύπῃ „ὄντα, διανάστησαι δωπόν;... τίς βασιλείαν λαμβά„νων, σκυθρωπὸς ἐστι; τίς ἁμαρτημάτων δεχόμενος „συγχώρησιν, ἐν κατηφείᾳ μένει"; (Ὁμιλ. κά. εἰς τὴν πρὸς Ῥωμ.) καὶ ὁ Σειράχ δὲ λέγει· „ἔκ πάσῃ „δόσει ἱλάρωσον τὸ πρόσωπόν σε". (Σειρ. λβ'. 8.) Ὁ δὲ Προφήτης Ἡσαΐας λέγει· „ἐὰν ἀφέλῃς ἀπὸ „σοῦ σωρὸν, καὶ χειροτονίαν, καὶ ῥῆμα γογγυσμοῦ, „καὶ ἐὰν θρέψῃς τὸν ἄρτον ἐκ ψυχῆς σου, καὶ ψυχὴν „τεταπεινωμένην ἐμπλήσῃς, τότε ἀνατελεῖ ἐν τῷ σκό„τει τὸ φῶς σου, καὶ τὸ σκότος σου ὡς μεσημβρία". (Ἡσ. νῑ'. 9.) Ποῖος δὲ εἶναι ὁ σωρὸς, καὶ ἡ χειροτονία; ὅρα πῶς ταῦτα ἑρμηνεύει ὁ Θεολόγος Γρηγόριος εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „εἰ γὰρ ἡ προθυμία „πρόκειται". (β'. Κορ. η'. 12.) Σημείωσαι δὲ ὅτι ὅτι ὅποιος μὲ ἱλαρὰν ψυχὴν καὶ χαρμόσυνον ἐλεεῖ, αὐτὸς ὑπὸ τῆς χαρᾶς ταύτης παρακινεῖται, καὶ εἰς τὸ νὰ ἐλεῇ μὲ πλουσιότητα, καὶ ἀφθονίαν.

(2) Διὰ τοῦτο εἶπεν ὁ Κορεσσιος, ὅτι ἡ τῶν Χριστιανῶν ἀγάπη πρέπει νὰ ἦναι ἁπλῆ, μιμητικὴ, ἀδελφικὴ, σπουδαία, θερμὴ, φιλόθεος, χωρὶς κέρδος, χωρὶς ὑπερηφάνειαν.

(3) Ὁ Φώτιος λέγει, ὅτι ἡ μετοχὴ αὕτη, ταυτοσημάτιστος εἶναι μὲ τὸ, ἔχοντες χαρίσματα, ὁποῦ εἶπεν ἀνωτέρω· ὁμοίως καὶ αἱ ἀκόλουθοι μετοχαί.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ".

Δεν εἶναι ἀρκετὸν εἰς σωτηρίαν, μόνον τὸ νὰ φεύγῃ τινὰς τὸ κακὸν, ἀλλὰ πρέπει καὶ νὰ ἐργάζεται τὸ καλὸν καὶ τὴν ἀρετὴν, κατὰ τὸ „ ἔκκλινον ἀπὸ κακοῦ, καὶ ποίησον ἀγαθόν". (Ψαλμ. λς'. 28.) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος, εἰπὼν ἀνωτέρω, ὅτι νὰ μισοῦν οἱ Χριστιανοὶ τὸ κακὸν, τώρα ἀπολούθως τοὺς λέγει, νὰ κολλῶνται καὶ εἰς τὸ ἀγαθόν· τοῦτέστιν, ὄχι μόνον νὰ κάμνουν τὸ καλὸν καὶ τὴν ἀρετὴν μὲ τὴν πρᾶξιν καὶ τὰ ἐξωτερικὰ ἔργα τοῦ σώματος, ἀλλὰ καὶ νὰ ἔχουν ἐσωτερικῶς μὲ τὴν καρδίαν καὶ τὴν ψυχήν τους, ἀγάπην καὶ ἐπιθυμίαν τοῦ αὐτοῦ καλοῦ, καὶ τῆς ἀρετῆς· τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ, κολλώμενοι· διότι καὶ ὁ Θεὸς συνάπτοντας οἰκειότερον τὸν ἄνδρα μὲ τὴν γυναῖκα, ἔλεγεν· „ ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐ„ τοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ". (Ματθ. ιθ'. 5.)

10. „ Τῇ φιλαδελφίᾳ (1) εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι".

Σᾶς παρήγγειλα, λέγει, Χριστιανοὶ, ἀνωτέρω, νὰ ἀγαπᾶτε ἕνας τὸν ἄλλον· καὶ πρεπόντως χρεωστεῖτε τοῦτο νὰ κάμνετε· διὰ τί εἶσθε ὅλοι ἀδελφοὶ, καὶ ἐγεννήθητε ὅλοι ἀπὸ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν μήτραν, τὴν Ἁγίαν Κολυμβήθραν· καὶ ἀπὸ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν μητέρα, τὴν Ἁγίαν Ἐκκλησίαν. Λοιπὸν δίκαιον καὶ ἀναγκαῖον εἶναι, νὰ ἔχετε ἀναμεταξύ σας φιλοστοργίαν καὶ ἀγάπην ἀδελφικήν· διότι, καὶ ἡ ἀδελφότης, ὅπου ἡ ἀδελφικὴ συγγένεια, ἀπὸ τὴν φιλίαν καὶ ἀγάπην γνωρίζεται πῶς εἶναι ἀδελφότης· καὶ πάλιν ἡ φιλία καὶ ἀγάπη, ἀπὸ τὴν ἀδελφότητα, ἤγουν ἀπὸ τὴν ἀδελφικὴν συγγένειαν, γίνεται καὶ συγκρατεῖται (2).

„ Τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι".

Εἰς τοῦτο διδάσκει ὁ Ἀπόστολος τὸν τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον ἠμπορεῖ νὰ διαμένῃ ἡ φιλαδελφία εἰς τοὺς Χριστιανούς, καὶ λέγει· Χριστιανοὶ, ἐὰν θέλετε νὰ εἶσθε φιλάδελφοι πάντοτε, τιμᾶτε ἕνας τὸν ἄλλον, καὶ ὁ εἷς νὰ προφθάνῃ τὸν ἕτερον μὲ τὴν τιμὴν καὶ δεξίωσιν· τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ, προηγῆται, ἤγουν τὸ νὰ προλαμβάνῃ ὁ καθ' εἷς, καὶ νὰ τιμᾷ τὸν ἄλλον, πρὸ τοῦ ἐκεῖνος νὰ τὸν τιμήσῃ.

11. „ Τῇ σπουδῇ (3) μὴ ὀκνηροί".

Ἐπειδὴ πολλοὶ μὲν φαίνονται ὅτι ἀγαπῶσι τοὺς ἄλλους μὲ τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν, διὰ τῶν ἔργων ὅμως δὲν δίδουσι χεῖρα βοηθείας εἰς τὴν χρείαν ἔχοντα ἀδελφόν τους, διὰ τοῦτο ἐδῶ ὁ Παῦλος παραγγέλλει λέγων, ὅτι δὲν πρέπει οἱ Χριστιανοὶ νὰ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφόν τους μόνον μὲ τὸν νοῦν, ἢ καὶ μὲ φιλόν λόγον, ἀλλὰ πρὸς τούτοις πρέπει καὶ νὰ προστατεύῃ εἷς τὸν ἄλλον, καὶ νὰ μὴν ὀκνηρεύῃ, ἀλλὰ νὰ σπουδάζῃ νὰ βοηθῇ καὶ διὰ τῶν ἔργων τὴν χρείαν ἔχοντας ἀδελφοῦ του· καθὼς συμφώνως καὶ ὁ ἠγαπημένος Ἰωάννης παραγγέλλει λέγων· „ τεκνία μου, „ μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ, μηδὲ γλώσσῃ, ἀλλ' ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ". (α. Ἰωαν. γ'. 18.)

„ Τῷ Πνεύματι ζέοντες".

Ὡσὰν νὰ ἤθελεν ἀπορήσῃ τινὰς Χριστιανὸς εἰς τὰ προλεχθέντα καὶ νὰ εἰπῇ· καὶ πῶς ἠμποροῦμεν, ὦ μακάριε Παῦλε, νὰ γενώμεν ὄκνηροι κατὰ τὴν σπουδήν; πρὸς τοῦτο, λέγω, ὡσὰν νὰ

(1) Ἐδῶ φαίνεται ὅτι εἶναι χῆμα ἐλλειπτικόν· ἐλλείπει γὰρ τὸ ὄντες, ὅπου τῇ φιλαδελφίᾳ ὄντες εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι, διὰ νὰ ἦναι παυσχημάτιστον μὲ τὸ, ἔχοντες χαρίσματα· καὶ διὰ νὰ ἀποδοθῶν αἱ μεσοχαὶ αὐταὶ ὅλαι κάπου εἰς τὸ „ βλογεῖτε τοὺς διώκοντας ὑ„ μᾶς".

(2) Ὁ δὲ Μέγας Βασίλειος ἐρωτηθείς· „ τί ἐστι, „ τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι"; ἀποκρίνεται· „ ἡ στοργὴ κατ' ἐπίπασιν τῆς φιλίας λέγοιτο ἄν, ἐν ἐ„ πιθυμίᾳ καὶ διαθέσει διαπύρῳ τοῦ ἀγαπῶντος περὶ τὸν „ ἀγαπώμενον. Ἵν' οὖν μὴ ἐπιπόλαιος ἡ φιλαδελφία, „ ἐνδιάθετος δὲ καὶ διάπυρος ᾖ, εἴρηται τὸ, τῇ φι„ λαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι". (Ὁρ. κατ' ἐπιτομ. συμβ.)

(3) Καὶ ἐδῶ φαίνεται ὅτι ἐλλείπει τὸ, ὄντες· διὰ νὰ ἦναι παυσχημάτιστον μὲ τὸ „ ἔχοντες".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νὰ ἀποκείνεται ὁ Ἅγιος Ἀπόστολος καὶ νὰ λέγῃ· θέλετε γοῦν ἀδελφοί μου πιστοὶ ἄοκνοι, ἀνίσως ζέετε τῷ Πνεύματι, ἤτοι ἀνίσως εἴσθε ὀξυπνικοὶ, καὶ θρόθυμοι, καὶ θερμοί. Βλέπε δὲ, ὅτι ὁ Ἀπόστολος, ἀφ' ὧν ἀπαρίθμησε πολλὰ εἴδη τῆς ἀρετῆς, ὕστερον εἶπεν ἐδῶ· „τῷ Πνεύ„ματι, ζέοντες“· διὰ ὅ,τι, ὁποιος καθορθώσῃ τὰ προειρημένα εἴδη τῆς ἀρετῆς, αὐτὸς τραβίζει εἰς τὸν ἑαυτόν του καὶ τὸν χάρον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ πυρακτώμενος ἀπὸ αὐτὸ, ζέει καὶ ἀναβράζει (1), καθὼς ἐν τῷ ἐναντίῳ, ὅποιος δὲν κάμνει τὰ ἄνω εἰρημένα καλὰ, μηδὲ ἐργάζεται τὸν ἀρετὸν, ἐκεῖνος ψυχραίνει, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, σβυώει τελείως τὸν χάρον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· διὸ καὶ ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος ἀλλαχοῦ παραγγέλλει λέγων· „τὸ Πνεῦμα μὴ „σβένυτε“. (α. Θεσσαλ. ε. 19.)

„Τῷ Κυρίῳ δουλεύοντες“.

Ὅταν ἐσὺ, Χριστιανὲ, ἦσαι φιλάδελφος, ὅταν ἐλεῇς μὲ ἱλαρότητα, ὅταν ἔχῃς τὸν ἀγάπην, καὶ ὅλα τὰ ἄλλα εἴδη τῆς ἀρετῆς, ὁποῦ ἀπαρίθμησεν ἀνωτέρω ὁ Ἀπόστολος· τότε ἤξεύρε, ὅτι δουλεύεις εἰς τὸν Κύριον, καθὼς ὁ Παῦλος ἐδῶ λέγει· διὰ τί ὁ Κύριος ἀναδέχεται εἰς τὸν ἑαυτόν του, ὅσα καλὰ ἐσὺ ἤθελες κάμῃς εἰς τὸν ἀδελφόν σου, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, εἰς τὸν ἑαυτόν σου· καὶ ὡσαὐτὸ νὰ τὰ ἔλαβεν αὐτὸς καὶ νὰ διεργετήθη, ἔτζι θέλει σοι δώσει τὸν μισθὸν εἰς τὴν Βασιλείαν του. Βλέπεις πῶς ὁ Παῦλος ἀνέβασε τὸν λογισμὸν ἐκείνου, ὁποῦ ἐργάζεται τὰ ἄνω εἰρημένα εἴδη τῆς ἀρετῆς; διὰ τί λέγει, ὅτι ὁ ταῦτα ἐργαζόμενος, δουλεύει αὐτὸν τὸν ἴδιον Θεόν.

12. „Τῇ ἐλπίδι χαίροντες“.

Ἐπειδὴ ὁ Παῦλος ἐζήτησε χρεωστικῶς ἀπὸ τοὺς Χριστιανοὺς νὰ κάμνουν τὰ ἄνω εἰρημένα μεγάλα, κοπιαστικὰ, καὶ δυσκατόρθωτα ἔργα, ἄσπρων, λέγω, δαπανίου, καὶ κόπου σώματος, καὶ ἀποδημίαν, καὶ διδασκαλίαν, καὶ θρησκείαν, καὶ τὰ λοιπὰ, διὰ τοῦτο δείχνει τώρα εἰς αὐτοὺς, καὶ πῶς ταῦτα θέλουν καθορθώσουν μὲ εὐκολίαν· ἤγουν, ἐὰν ἔχουν εἰς τὸν καρδίαν τους τὴν ἐλπίδα τῆς μελλήσης μισθαποδοσίας, καὶ μὲ αὐτὸν χαίρουσι, καὶ εὐφραίνονται· διὰ τί ἡ ἐλπὶς τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, κάμνει τὸν ψυχὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀνδρειοτέραν, καὶ εἰς τοὺς κινδύνους καὶ πόνους τολμηροτέραν.

„Τῇ θλίψει ὑπομένοντες“.

Δείχνει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος κατὰ ἀκολουθίαν καὶ ἄλλο μέγα καλὸν, ὁποῦ ἀποκτοῦν οἱ Χριστιανοὶ ἀπὸ τὴν ἐλπίδα τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, ἤτοι τὸ νὰ γίνωνται καρτερικοὶ, καὶ δόκιμοι, μὲ τὸν ὑπομονὴν, ὁποῦ ἤθελαν δείξει εἰς τὰς θλίψεις, καὶ πειρασμὸς, καὶ πρὸ τοῦ νὰ ἀπολαύσουν ἐκεῖνα τὰ ἐλπιζόμενα ἀγαθὰ, ἀπολαμβάνουν ἀκόμη ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ, σέφανα καὶ βραβεῖα διὰ τῆς ὑπομονῆς.

„Τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες“.

Μεγάλη βοήθεια εἶναι εἰς τὸ νὰ καθορθώσουν οἱ Χριστιανοὶ τὰ προειρημένα εἴδη τῆς ἀρετῶν, ὁποῦ ἀπαρίθμησεν ὁ Ἀπόστολος, ἡ θεία καὶ ἱερὰ προσευχή· διὰ τοῦτο καὶ περὶ αὐτῆς λέ-

(1) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Μέγας Βασίλειος ἐρωτηθεὶς πῶς εἶναι ὁ τῷ Πνεύματι ζέων, ἀποκρίνεται ὅτι εἶναι „ὁ διαπύρῳ προθυμίᾳ, καὶ ἀκορέστῳ ἐπιθυμίᾳ, „καὶ ἀδιάλειπτῳ πόθῳ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἐν „ἀγάπῃ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, κατὰ τὸ „γεγραμμένον· „ἐν ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ θελήσει σφό„δρα“. (Ψαλμ. ρά. 1.) (ὅρα κατ' ἐπιτ. σιθ'.) καθὼς εἶπεν ἐκεῖνος ὁ θεῖος Ἀπολλώς, ὅστις ὡς γράφουν αἱ πράξεις· „ζέων τῷ Πνεύματι, ἐλάλει καὶ ἐδί„δασκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ τοῦ Κυρίου ἐν Ἐφέσῳ“. (Πράξ. ιή. 25.) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς, θέλοντας νὰ φανερώσῃ, ὅτι πρέπει πάντοτε νὰ ἀνάπτῃ τὸ πῦρ τοῦ Πνεύματος, καὶ ἡ θρησκία εἰς τὰς ἀρετὰς μέσα εἰς τὰς ψυχάς μας, ἔτζι ἐπρόσταξεν εἰς τὸν παλαιόν· „Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν λέγων. . . ὅτος „ὁ Νόμος τῆς ὁλοκαυτώσεως· αὕτη ἡ ὁλοκαύτωσις ἐ„πὶ τῆς καύσεως αὐτῆς ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου ὅλην τὴν „νύκτα ἕως πρωΐ, καὶ τὸ πῦρ τοῦ θυσιαστηρίου καυθή„σεται ἐπ' αὐτοῦ, καὶ σβεσθήσεται“. (Λευϊτ. ς'. 1.) Ὅρα καὶ τὸ „διὴν αἰτίαν ἀναμιμνήσκωσε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ Θεοῦ. (β'. Τιμ. ά. 6.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος· οὐκ εἶπε δὲ ἁπλῶς ἔστεθε προσδυχόμενοι, ἀλλὰ προσκαρτεροῦντες εἰς τὴν προσδυχὴν (1)· διὸ, τι κἂν κἀ παρδυθὺς δοὺ λάβῃς ἐσὺ Χεισιανὲ ἀπὸ τὸν Θεὸν τὸ ζήτημά σε διὰ τῆς προσδυχῆς, πρόσμενε, καὶ καρτέρει εἰς τὴν προσδυχὴν, κἀ θέλεις λάβῃς ἐκεῖνο ὁπὲ ζητεῖς.

13. „ Ταῖς χρείαις τῶν Ἁγίων κοινωνοῦντες “.

Ἀνωτέρω μὲν λέγωντας ὁ Παῦλος· „ ὁ ἐλεῶν ἐν ἱλαρότητι “ μὲ τὸν λόγον αὐτὸν παρήγγειλεν εἰς τοὺς Χεισιανοὺς, ἵνα ἐλεοῦν ὅλες ἁπλῶς, κὴ πισὲς κὴ ἀπίσες, καὶ δύσεβεῖς κὴ ἀσεβεῖς· τώρα δὲ ἐδῶ, ξεχωεισὰ παρακινεῖ τοὺς Χεισιανοὺς νὰ ἐλεοῦν τοὺς ὁμοπίσους αὐτῶν, κὴ δύσεβεῖς, τότες γὰρ ὀνομάζει Ἁγίες· καὶ δοὺ εἶπε, δίδετε τὰς χρείας αὐτῶν, ἀλλὰ εἶπε· κοινωνεῖτε, δείχνωντας, ὅτι ἡ φρὸς τὲς πισὲς ἐλεημοσυνὴ εἶναι πραγματεία κὴ κέρδος κοινὸν, κὴ ἐκείνων ὁπὲ τὴν λαμβάνει, καὶ ἐκείνων ὁπὲ τὴν δίδουν· διὰ τί ἐσεῖς μοὺ, λέγει, οἱ ἐλεοῦντες, δίδετε εἰς αὐτὲς ἄσπρα, ἐκεῖνοι δὲ οἱ ἐλεούμενοι, σᾶς ἀντιδίδουσι τὸν οὐρανὸν, κὴ τὴν φρὸς τὸν Θεὸν παῤῥησίαν. Δοὺ εἶπε δὲ, κοινωνεῖτε εἰς τὲς πολυτελείας τῶν Ἁγίων, ἀλλὰ εἰς τὲς χρείας αὐτῶν καὶ ἀνάγκας, διὰ νὰ καταπείσῃ ἐσεῦνα Χεισιανὲ μὲ τοῦτο, νὰ τὲς ἐλεῇς· διὸ, τι πῶς δοὺ εἶναι θηριώδεις καὶ ἀπάνθρωποι ἐκεῖνοι οἱ Χεισιανοὶ, ὁποῦ δοὺ βοηθοῦν τὲς ὁμοπίσες ἀδελφές των εἰς τὰ χρειώδη κὴ ἀναγκαῖά των (2);

„ Τὴν φιλοξενίαν διώκοντες “.

Δοὺ εἶπεν ὁ Παῦλος, τὴν φιλοξενίαν μεταχειριζόμενοι, ἀλλὰ διώκοντες, διδάσκωντας ἡμᾶς τὲς Χεισιανοὺς μὲ τὸν λόγον τοῦτον, νὰ μὴ φροσμένωμεν νὰ ἔρχωνται εἰς ἡμᾶς ἐκεῖνοι ὁπὲ ἔχεν χρείαν νὰ μᾶς ζητῶν, καὶ τότε νὰ τὲς ἐλεοῦμεν, ἀλλὰ νὰ τρέχωμεν ἡμεῖς ἀπὸ λόγισμας νὰ κυνηγοῦμεν τὲς χρείαν ἔχοντας, εὑρίσκοντες αὐτούς, ὡσὰν σὺα καλὸν κυνῆγι καὶ εὕρεμα νὰ τὲς ἐλεοῦμεν, καθὼς ἔκαμνεν ὁ Ἀβραὰμ, κὴ ὁ ανεψιός του Λὼτ. Περὶ μὲν γὰρ τοῦ Ἀβραὰμ γέγραπται ὅτι „ ἰδὼν (τὲς τρεῖς ἄνδρας) φροσέδραμεν εἰς συναντησιν αὐτοῖς „ ἀπὸ τῆς θύρας τῆς σκηνῆς αὐτοῦ, κὴ φροσεκύνησεν ἐπὶ τὴν γῆν. Καὶ εἶπε· Κύριε, εἰ ἄ„ ρα εὗρον χάριν ἐναντίον σου, μὴ παρέλθῃς τὸν παῖδά σου. Ληφθήτω δὲ ὕδωρ, κὴ νιφάτωσαν „ τὲς πόδας ὑμῶν· κὴ καταψύξατε ὑπὸ τὸ δένδρον “. (Γεν. ιή. 2.) Περὶ δὲ τοῦ Λὼτ, ὅπω γέγραπται· „ ἰδὼν δὲ Λὼτ (τὲς δύω Ἀγγέλες) ὤξωεὲσεν εἰς συναντησιν αὐτοῖς, κὴ φροσε„ κύνησε τῷ φροσώπῳ ἐπὶ τὴν γῆν· καὶ εἶπεν· ἰδοὺ κύριοι· ἐκκλίνατε εἰς τὸν οἶκον τοῦ „ παιδὸς ὑμῶν· κὴ καταλύσατε, καὶ νίψατε τὲς πόδας ὑμῶν.... κὴ εἶπαν· οχὶ, ἀλλ' ἐν τῇ „ πλατείᾳ καταλύσομεν· κὴ κατεβιάσατο αὐτὲς, κὴ ὤξέκλιναν φρὸς αὐτόν “. (Γεν. ιθ'. 1.) Διὰ τοῦτο κὴ ὁ Ἀπόστολος εἶπεν εἰς τὴν φρὸς Ἑβραίους· „ τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπιλανθάνε„ σθε· διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες ξενίσαντες Ἀγγέλες “. (Ἑβρ. ιγ'. 2.) Ὅρα κὴ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „ ἀσπάζεται ὑμᾶς Γάϊος ὁ ξένος μου “. (Ῥωμ. ις'. 23.)

14. „ Εὐλογεῖτε τὲς διώκοντας ὑμᾶς· (3) εὐλογεῖτε, κὲ μὴ κατα„ ρᾶσθε “.

Ἀφ' ὃ ἐδίδαξε τὲς Χεισιανὲς ὁ θεῖος Ἀπόστολος περὶ φιλαδελφίας, κὴ περὶ τῆς φρὸς ἀλλήλες ἀγάπης, ἀκολούθως διδάσκει τώρα αὐτὲς, κὴ πῶς φρέπει νὰ φέρωνται μὲ τὲς ἐχθρές των.

(1) Ὅθεν καὶ ὁ Κύριος διὰ νὰ πείσῃ τὲς ἀνθρώπως νὰ φροσκαρτερῶν εἰς τὴν φροσδυχὴν κὴ νὰ μὴ σενοχωρῶνται, εἶπεν εἰς αὐτὰς τὴν παραβολὴν τῆς κήρας τῆς εἰδικίας, κὴ τῆς χήρας ὁπὲ τὸν ἐπαρακάλει νὰ τὴν ἐκδικήσῃ ἀπὸ τὸν ἀντίδικόν της, ἤτις διὰ τὴν συχνὴν παράκλησιν κὴ ἐνόχλησιν ὁπὲ ἐφροξεύνη, ἐκαπάπεισεν αὐτὸν εἰς ὅλον τὸ ὕστερον, καὶ ἔκαμε τὴν αἴτησίν της· „ ἔλεγε δὲ κὴ παραβολὴν αὐτοῖς, φρὸς τὸ „ δεῖν πάντοτε φροσεύχεσθαι, κὴ μὴ ἐκκακεῖν “. (Λουκ. ιή. 1.) Ὅρα καὶ ἐν τῷ φροοιμίῳ τοῦ νεοτυπώτου ἀπανθίσματος τῶν ἱερῶν δύχων, ὅπου πολλὰ λέγω ἐν τῷ φροοιμίῳ, περὶ τῆς ἐν τῇ φροσευχῇ καρτερείας.

(2) Ὁ δὲ Ὠριγένης· „ ταῖς μνείαις τῶν Ἁγίων „ κοινωνοῦντες “ ἀναγινώσκει, ἵνα νὰ συγκοινωνοῦμεν εἰς πὰς ἐν ταῖς μνήμαις τῶν Ἁγίων γινομένας ἑορτὰς, κὴ ἀγάπας· ἀλλ' ὅμως ταῖς χρείαις γράφεται παρὰ Κορεσίῳ. Ὅτι δὲ ἡ ἐλεημοσυνὴ εἶναι κοινωνία τῶν ἀρετῶν τῷ ἐλεουμένῳ, ὅρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „ ἐπὶ τῇ „ κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ Εὐαγγέλιον “. (Φιλιπ. ά. 5.)

(3) Σημείωσαι, ὅτι κατὰ τὸν κριτικὸν Φώτιον, εἰ μὲν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

των. Δεν εἶπε δὲ, μὴ μνησικακεῖτε ἀδελφοί μου, μηδὲ κάμνετε ἐκδίκησιν εἰς ἐκείνους ὁποῦ σᾶς διώκουν· ἀλλὰ εἶπε τὸ πολλὰ μεγαλίτερον· εὐλογεῖτε αὐτούς, ἤτοι λέγετε καλὰ διὰ λόγου που· ἐπρόσθεσε δὲ καὶ τὸ, μὴ καταρᾶσθε αὐτούς· διὰ νὰ μάθωμεν ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ μήτε νὰ μνησικακῶμεν, μήτε νὰ καταρώμεθα τοὺς ἐχθρούς μας· διὰ τί ὅποιος εὐλογεῖ καὶ καλολογᾷ ἐκείνους ὁποῦ τὸν διώκουν διὰ τὸν Χριστὸν, καὶ διὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Χριστοῦ, αὐτὸς δείχνει, ὅτι χαίρεται πῶς πάσχει διὰ τὸν ὑπ' αὐτοῦ ἀγαπώμενον Χριστόν· ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ καταρᾶται τοὺς διώκοντας τε, δείχνει, ὅτι δὲν χαίρεται πῶς πάσχει διὰ τὸν Χριστὸν, καὶ ἀκολούθως δείχνει, ὅτι οὐδὲ ἀγαπᾷ τὸν Χριστὸν, διὰ τὸν ὁποῖον πάσχει, καὶ διώκεται (1).

15. „Χαίρειν μετὰ χαιρόντων, καὶ κλαίειν μετὰ κλαιόντων".

Τὰ ἀπαρέμφατα ταῦτα χαίρειν, καὶ κλαίειν, αὐτὶ προσακτικῶν ἐδῶ ἐμεταχειρίθη ὁ Παῦλος, ἤτοι αὐτὶ, τοῦτε χαίρετε, καὶ κλαίετε. Μεγάλην λοιπὸν ἀληθῶς καὶ γενναίαν ψυχὴν χρειάζεται, ὄχι μόνον τὸ νὰ μὴ φθονῇ τινὰς εἰς τὰ καλὰ ὁποῦ ἔχει ὁ ἀδελφός τε, ἀλλὰ καὶ τὸ νὰ συγχαίρεται μαζὶ μὲ ἐκεῖνον ὁποῦ χαίρει, καὶ προκόπτει, καὶ εὐδοκιμεῖ εἰς τὰς ἀρετὰς, διὶ ὅ,τι ἡ χαρὰ αὕτη ὁποῦ ἔχει τινὰς εἰς τὴν προκοπὴν, καὶ εὐδοκίμησιν τοῦ ἀδελφοῦ τε, δείχνει ὑπερβαλόντως, πῶς εἶναι ἡ ψυχή του ἐλεύθερα ἀπὸ κάθε φθόνον· διὰ τί μεγαλίτερον εἶναι, τὸ νὰ συγχαίρεται τινὰς μαζὶ μὲ τοὺς χαίροντας, παρὰ τὸ νὰ κλαίῃ μαζὶ μὲ τοὺς κλαίοντας· (2) διὰ τί, τὸ νὰ κλαίῃ τινὰς, καὶ αὐτὴ ἡ ἰδία φύσις τὸ διδάσκει, κάμνουσα τὰ βρέφη εὐθὺς ὁποῦ γεννηθοῦν, νὰ κλαίουν αὐτοδιδάκτως, καὶ τραβίζουσα τοὺς ἀνθρώπους νὰ συμπάσχουν εὔκολα εἰς τὰ ἄλλα τοῦ δυσυχίαν· πλὴν καὶ τὰ δύω μᾶς διδάσκει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος νὰ κάμνωμεν, καὶ τὸ νὰ συγχαίρωμεν μὲ τοὺς χαίροντας, καὶ τὸ νὰ συγκλαίωμεν μὲ τοὺς κλαίοντας, ἤγουν καὶ νὰ ἔχωμεν διάθεσιν ἄφθονον εἰς τὴν προκοπὴν καὶ δυτυχίαν τῶν ἀδελφῶν μας, καὶ νὰ ἔχωμεν γνώμην συμπαθητικὴν εἰς τὴν δυσυχίαν καὶ συμφοράν τους, συλλυπούμενοι καὶ συμπονοῦντες εἰς ὅλων τὰς θλίψεις, ἕως καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν διωκτῶν καὶ ἐχθρῶν μας.

16. „Τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες".

Πάλιν ἐδῶ περὶ ταπεινοφροσύνης διδάσκει ὁ Παῦλος· ἀκόλουθον γὰρ ἦτον νὰ εὑρίσκετο εἰς τὴν Ῥώμην, ὡς εἰς πόλιν μεγάλην καὶ βασιλεύουσαν, ἡ ἀθυμία καὶ κακία τῆς ὑπερηφανίας.

μὲν ἀπὸ τοῦ „ἔχοντες χαρίσματα" ἕως τοῦ „εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας ὑμᾶς" τοῦτο, δὲν γένῃ καμμία διακοπὴ καὶ ἀνάπαυσις ἐν τῷ μεσοῦ, καθὼς διέκοψε τὴν συνάφειαν ὁ Θεοφύλακτος, ἀλλὰ νόημα ἀνάκυπτει· καὶ ἡ μεσοχὴ, ἔχοντες χαρίσματα, καὶ αἱ λοιπαὶ ὅλαι διὰ μακρᾶς ἀποδίδονται εἰς τὸ, εὐλογᾶτε καὶ μὴ· ἡ σύνταξις δὲ αὕτη καὶ περίοδος, ὀνομάζεται μονοημάτιστος, καὶ περιβολὴ, καὶ πνεῦμα, κατὰ τοὺς ῥήτορας· περιβολὴ μὲν, καθ' ὃ πολλὰ ἐν τῷ μεσοῦ διαπλέκονται· πνεῦμα δὲ, καθ' ὃ εἰς μακρὸν διάστημα ἐκτείνεται τὸ τοῦ ἀναγινώσκοντος πνεῦμα, ἤτοι ἡ ἀναπνοή.

(1) Καὶ ὁ Κύριος δὲ ἡμῶν μᾶς παραγγέλλει· „ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν· καὶ εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς· καλῶς ποιεῖτε τοὺς μισοῦντας ὑμᾶς· καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς, καὶ διωκόντων ὑμᾶς". (Ματθ. ε. 44.)

(2) Ἀγκαλὰ καὶ ἦναι μεγαλίτερον τὸ νὰ συγχαίρῃ τινὰς μὲ τοὺς χαίροντας, παρὰ τὸ νὰ συγκλαίῃ μὲ τοὺς κλαίοντας, ὅμως καλίτερον καὶ ψυχωφελέστερον εἶναι τὸ νὰ συγκλαίῃ τινὰς μὲ τοὺς κλαίοντας, παρὰ τὸ νὰ συγχαίρῃ μὲ τοὺς χαίροντας χαρὰν κοσμικὴν καὶ σωματικὴν· καὶ βεβαιοῖ ὁ Ἐκκλησιαστὴς λέγων· „ἀγαθὸν πορευθῆναι εἰς οἶκον πένθους, ἢ ὅτι πορευθῆναι εἰς οἶκον πότου". (Ἐκκλ. ζ'. 3.) Σημείωσαι δὲ ὅτι τὸ ῥητὸν τοῦτο ἐρανίσθη ὁ Ἀπόστολος ἀπὸ τὸν σοφὸν Σειρὰχ· λέγει γὰρ ἐκεῖνος „μὴ ὑστερῆσαι ἀπὸ κλαιόντων, καὶ μετὰ πενθούντων πενθῆσον". (Σειρ. ζ'. 34.) Ἐδῶ δὲ ἤθελεν ἀπορήσῃ τινας, διὰ τί ὁ μὲν Θεὸς παραγγέλει νὰ λυπώμεθα διὰ λόγου μας· „λυπεῖσθε ἐφ' ἑαυτοῖς". (Ἡσ. ιε. 2.) ὁ δὲ Παῦλος λέγει ἐδῶ νὰ λυπούμεθα διὰ τοὺς ἄλλους; Ταύτην τὴν ἀπορίαν λύει ὁ Μέγας Βασίλειος ἑρμηνεύων τὸ ῥητὸν αὐτὸ τοῦ Ἡσαΐου, καὶ λέγων· „μακάριος μὲν, ὅστις καθαρὰν ἔχων τὴν ψυχὴν ἑαυτοῦ, μὴ ἔχῃ οἰκείαν ὑπόθεσιν λύπης· διὰ δὲ τὸ τὴν ἀγάπην μὴ ζητεῖν τὸ ἑαυτοῦ, πάσχοντος μέλους συμπάσχων καὶ αὐτὸς, καὶ συλλυπούμενος, καὶ κλαίων μετὰ τῶν κλαιόντων, κατὰ τὸν Ἀπόστολον... εὐδόκιμος μὴ ποιῶν ἑαυτὸν, ἀλλὰ τὰς ἰδίας ἁμαρτίας ἐγκαλινδήσῃ, ὅπως ἐφ' ἑαυτῷ λυπήσθω, νικώμενος ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ, φησὶν ὃν ἔστιν ἡ πάλη· ἢ πάσης λύπης ἀφραίνει τὸν τοῖς διδασκαλικοῖς λόγοις ἐναγόμενα αὐτὸν εἰς σωφρόνησιν". ὥστε ὁ μὲν δίκαιος, φρέπει νὰ λυπᾶται διὰ τοὺς ἄλλους· ὁ δὲ ἁμαρτωλὸς, πρέπει νὰ λυπᾶται διὰ τὸν ἑαυτόν τε, κατὰ τὰ λόγια τοῦ θείου πάτερ Πατρός. Ὁ δὲ Μέγας ἐν Πατράσι Βαρσανούφιος οὕτω τὸ ῥητὸν ἑρμηνεύει· „τὸ χαίρειν μετὰ χαιρόντων ἐστὶ, τὸ συγχαίρειν τοῖς καταρθοῦσι τῷ κατὰ Θεὸν ἀρετῷ, καὶ τῇ ἐλπίδι τῶν μελλόντων ἀγαθῶν εὐφραινομένους· τὸ δὲ κλαίειν μετὰ κλαιόντων, τὸ συμπαθεῖν τοῖς ἁμαρτάνουσι ἐπὶ τῇ μετανοίᾳ τῆς ἁμαρτίας, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νίας. Τὸ δὲ νόημα ὁποῦ λέγει εἶναι τοιοῦτον· μεγάλον, λέγει, ἐσὺ Χεισιανὲ, νομίζεις τὸν ἑαυτόν σε; λοιπὸν νόμιζε καὶ τὸν ἀδελφόν σε πῶς εἶναι τοιοῦτος μέγας, καθὼς καὶ ἐσύ· ταπεινὸν καὶ μικρὸν ἔχεις τὸν ἀδελφόν σε; λοιπὸν καὶ σὺ ἔχε τὸν ἑαυτόν σε παρόμοιον, ταπεινὸν δηλαδὴ καὶ μικρόν. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον, καὶ μὲ αὐτὸ τὸ φρόνημα, θέλεις ἰσάσεις κάθε ὠμομαλίαν καὶ ἀνισότητα τοῦ μεταξὺ τοῦ ἑαυτοῦ σε, καὶ τοῦ ἀδελφοῦ σε θεωρημένου· καὶ ὅτε τὸν ἑαυτόν σε θέλεις ἔχειν, ὡς ὑπερέχοντα καὶ μεγαλίτερον, ὅτε τὸν ἀδελφόν σε θέλεις καταφρονήσειν ὡς δίτελῆ καὶ μικρότερον· ἀλλὰ θέλεις τὸν τιμᾷς ὡς ἴσον καὶ ὅμοιόν σε, καθὼς τιμᾷς καὶ τὸν ἑαυτόν σε.

„Μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες, ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενοι".

Ἐδῶ διδάσκει ὁ Παῦλος μὲ ποῖον τρόπον δυνάνται οἱ Χεισιανοὶ νὰ κατορθώσουν ἐκεῖνο ὁποῦ εἶπεν ἀνωτέρω, ἤτοι τὸ νὰ φρονοῦν τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους. Λέγει λοιπόν, ὅτι τοῦτο ἠμποροῦν νὰ κατορθώσουν, ἀνίσως διώξουν ἀπὸ λόγου των τοῦ ὑπερηφάνειαν, καὶ δὲν φρονοῦν ὑψηλὰ διὰ λόγου των, ἀλλὰ συναπάγονται, ἤτοι συγκαταβαίνουν, καὶ συμπεριφέρονται, καὶ δὲν συνταπεινόνονται ἁπλῶς μὲ μόνον τὸν λογισμόν, ἀλλὰ καὶ χεῖρα βοηθείας δίδουν εἰς τοὺς ταπεινοὺς, δηλαδὴ εἰς τοὺς δίτελεῖς, καὶ δυναπαφρονήτους ἀδελφούς των· διὰ τί φρονοῦνται αὐτῶν, ὄχι μὲ μέσον ἄλλων ἀνθρώπων, ἀλλ' αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, καθὼς καὶ ὁ πατὴρ φρονοεῖται ὁ ἴδιος τὰ τέκνα του, καὶ ἡ κεφαλὴ φρονοεῖται τὰ μέλη τοῦ σώματός της.

„Μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς". (1)

Ἤτοι μὴ νομίζεται, λέγει, ὦ ἀδελφοί μου Χεισιανοὶ, πῶς εἶσθε ἐσεῖς μόνοι ἀρκετοὶ εἰς τὸν ἑαυτόν σας, καὶ δὲν χρειάζεσθε ἄλλον νὰ σᾶς συμβουλεύσῃ, ἢ νὰ σᾶς ἐνθυμίσῃ ἐκεῖνο ὁποῦ πρέπει νὰ κάμετε· παλαυίζει γὰρ ὁ Ἡσαΐας ἐκείνους ὁποῦ νομίζουν τὸν ἑαυτόν τους φρόνιμον καὶ σωστόν· „καὶ οἱ σωστοὶ ἐν ἑαυτοῖς, καὶ ἐνώπιον αὐτῶν ἐπισήμονες". (Ἡσ. ε'. 21.) διὰ τί, ὅσον φρόνιμος καὶ ἂν ἦναί τινας, ἐὰν νομίσῃ πῶς δὲν χρειάζεται ἀπὸ ἄλλον συμβουλὴν, ἀνοητότερος ἀπὸ ὅλους γίνεται· ἐπειδὴ καὶ ὁ φρόνιμος, πολλαῖς φοραῖς δὲν νοεῖ ἐκεῖνο ὁποῦ πρέπει· καὶ ὁ ἀόπτος ἐξ ἐναντίας δύναται πολλαῖς φοραῖς νὰ νοήσῃ καὶ νὰ εὕρῃ ἐκεῖνο ὁποῦ πρέπει· ὅθεν καὶ ὁ μέγας Μωϋσῆς, καὶ μ' ὅλον ὁποῦ συνομίλει μὲ τὸν Θεὸν, ἐχρειάσθη ὅμως σύμβουλον τὸν βάρβαρον πενθερόν του Ἰοθὼρ· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Σολομὼν κατηγορεῖ ἐκεῖνον ὁποῦ νομίζει τὸν ἑαυτόν του σοφόν· „εἶδον ἄνδρα δόξαντα παρ' ἑαυτῷ σοφὸν εἶναι, ἐλπίδα μᾶλλον ἄφρων αὐτῷ". (Παρ. κς'. 12.) (2)

17.

(1) Τὸ ῥηθὲν τοῦτο ἐρανίσθη ὁ Ἀπόστολος ἀπὸ τὸν Σολομῶντα, ὅς τις εἶπε· „μὴ ἴσθι φρόνιμος παρὰ „σεαυτῷ". (Παρ. γ'. 7.) Ὁ δὲ Μέγας Βασίλειος ἐρωτηθεὶς διὰ τί ὁ Ἀπόστολος ἐδῶ μὲν λέγει νὰ μὴ γίνωνται φρόνιμοι εἰς τὸν ἑαυτόν τους οἱ Χεισιανοὶ, ἀλλαχοῦ δὲ λέγει· „μὴ γίνεσθε ἄφρονες"; (Ἐφ. ε'. 17.) φρὸς τοῦτο, λέγω, τὴν ἐρώτησιν ἀποκρίνεται, ὅτι „ἄφρων μὲν εἶναι, ὁ μὴ σωθεὶς τὸ θέλημα τοῦ „Κυρίου (καθὼς καὶ ὁ Ἀπόστολος ἀκολούθως τοῦτο λέγει μετὰ τὸ „μὴ γίνεσθε ἄφρονες)· φρόνιμος δὲ παρ' „ἑαυτόν ἐστι, πᾶς ὁ λογισμοῖς ἰδίοις χρώμενος, καὶ „μὴ κατὰ πίστιν στοιχῶν τοῖς ῥήμασι τοῦ Θεοῦ. Εἰ ἄν „τις βούλεται μήτε ἄφρων εἶναι, μήτε φρόνιμος παρ' „ἑαυτῷ, σωθῆναι ὀφείλει τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου πίστει „τῇ εἰς αὐτὸν, καὶ ἐν φόβῳ Θεοῦ μιμεῖσθαι τὸν Ἀπόστολον λέγοντα· „λογισμοὺς καθαιροῦντες, καὶ παν ὕ„ψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ, καὶ „αἰχμαλωτίζοντες παν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ „Χριστοῦ". (β'. Κορ. ι'. 5.) (Ὁρ. κατ' Ἐπιτομ. σξ'.)

(2) Ὁ γὰρ ἄνθρωπος μὲ τὸ νὰ ἦναι φυσικὰ ἀτελὴς, καὶ δὲν ἠμπορῇ νὰ νοήσῃ μόνος ἀφ' ἑαυτοῦ ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ φρέπουσι, διὰ τοῦτο χρειάζεται ἀναγκαίως καὶ τὴν παρὰ τῶν ἄλλων συμβουλὴν, κἂν καὶ εἶναι παραμικρὸς, εἰς ἀναπλήρωσιν τῆς ἀτελείας του· ὅθεν εἶπεν ὁ θεῖος Χρυσόστομος· „τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν πολλὰ λυ„πᾶται πολλάκις· πολλοὶ δὲ πολλάκις ὑπὲρ τοῦ μὴ φα„ῦναι δεόμενοι συμβουλῆς τῆς παρ' ἑτέρων, εἶλκυσαν φο„δύνας τοῦ ὠφελεῖσθαι τοῦ ἀπὸ τῆς γνώμης, ἢ δεξά„μενοι τοῦ παραίνεσιν διορθῶσαι τὸ ἁμάρτημα, μᾶλ„λον ἀγνοῆν, ἢ μαθεῖν καταδεξάμενοι· οὐκ εἰδότες, „ὅτι τὸ μαθεῖν, ἐγκλημα, ἀλλὰ τὸ ἀγνοεῖν, κατο„ρθία· τὸ διδαχθῆναι, ἀλλὰ τὸ ἐν ἁμαρτίᾳ εἶναι· „ἔστι γὰρ ἔστι καὶ παρὰ ἀνθρώπῳ μικρῷ καὶ δίτελεῖ δύ„ρεθῆναί τι τῶν δεόντων, ὃ παρὰ τῷ σοφῷ, καὶ μεγά„λῳ οὐκ εὕρηται· ὅπερ οὖν σωθεὶς καὶ ὁ Μωϋσῆς „ἐκεῖνος, ἤκουε μετὰ πάσης ἐπιεικείας τοῦ ἰδιωλολά„τρου, (τοῦ πενθεροῦ δηλ.) συμβουλεύοντος, καὶ λέγον„τος· ἀκουσόν μου, καὶ συμβουλεύσω σοι". (Ἐξ. ιη'. 19.) (Λόγ. ιγ'. φρὸς τοὺς ἐγκαλέσαντας περὶ τῆς μίξεως τῶν φροσιμίων). Λέγει δὲ καὶ ἡ κοινὴ παροιμία· „ὅπερ σο„φὸς διέλαθε, τοῦτο παιδίον εὗρατο".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

17. „ Μηδεμὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες “.

Ἐδῶ διδάσκει ὁ Ἀπόστολος νὰ μὴ κάμνῃ ὁ Χριστιανὸς ἐκδίκησιν εἰς κανένα. Καὶ ἐὰν ἐσὺ, λέγει, Χριστιανὲ, κατηγορῇς ἐκεῖνον ὁποῦ σὲ ἐκακοποίησε, διατὶ καὶ ἐσὺ κάμνεις τὸν ἑαυτόν σου ὑπόδικον εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ αὐτοῦ, μὲ τὸ νὰ ζητῇς νὰ κακοποιήσῃς ἐκεῖνον; καὶ ἂν ἐκεῖνος ὡς κακὸς σὲ ἐκακοποίησε, διατὶ καὶ ἐσὺ ζηλεύεις τὴν κακίαν ἐκείνου, καὶ τὸν κακοποιεῖς; Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι δὲν εἶπεν ὁ Παῦλος, μὴν ἀποδίδετε κακὸν εἰς τὸν πιστὸν Χριστιανὸν, ἀλλὰ εἰς κανένα ἁπλῶς καὶ καθολικῶς, κἂν Ἕλληνας ἦναι, κἂν αἱρετικὸς, κἂν ἕποιος ἄλλος ἦναι. Ὅρα καὶ τὸν 15. Στίχον τοῦ ε'. Κεφαλ. τῆς πρὸς Θεσσαλονικεῖς πρώτης.

„ Προνοούμενοι καλὰ ἐνώπιον παντὸς ἀνθρώπου “.

Τοῦτο τὸ ἴδιον εἶναι ἐκεῖνο ὁποῦ λέγει ὁ Κύριος εἰς τὸ Εὐαγγέλιον· „ οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς „ ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων “. (Ματθ. ε'. 16.) μᾶλλον δὲ ἐκεῖνο τὸ ἴδιον ὁποῦ λέγει ὁ Σολομών· „ φρονοῦ καλὰ ἐνώπιον Κυρίου καὶ ἀνθρώπων “. (Παρ. γ'. 4.) Παραγγέλλει δὲ ὁ Ἀπόστολος μὲ τὰ λόγια ταῦτα εἰς ἡμᾶς τοὺς Χριστιανοὺς, ὄχι διὰ νὰ ζῶμεν μὲ κενοδοξίαν, κατὰ τὴν ἀρέσκειαν καὶ ὑπόληψιν τῶν ἀνθρώπων, διατὶ τοῦτο εἶναι ἁμαρτία μεγάλη· καὶ ὁ Προφήτης καταράται τοὺς ἀνθρωπαρέσκους λέγων· „ ὁ Θεὸς διεσκόρπισεν ὀστᾶ ἀνθρωπαρέ„ σκων “. (Ψαλμ. νβ'. 7.) Ἀλλὰ μᾶς διδάσκει μὲ αὐτὰ νὰ μὴ δίδωμεν ἀφορμὴν εἰς ἐκείνους ὁποῦ θέλουν καὶ ζητοῦν ἀφορμὴν διὰ νὰ μᾶς κατηγορῶν, ὥστε νὰ προξενῶμεν μὲ κάμμίαν ἁμαρτίαν κανένα σκάνδαλον διὰ λόγων, ἢ διὰ ἔργων, εἰς τοὺς πιστοὺς, ἢ ἀπίστους· καθὼς καὶ ὁ αὐτὸς ἀλλαχοῦ λέγει· „ ἀπρόσκοποι γίνεσθε καὶ Ἰουδαίοις καὶ Ἕλλησι, καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ „ Θεοῦ “. (ά. Κορ. ι'. 32.) Καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, μὲ τὴν φρόνοιαν ταύτην τῶν καλῶν, ζητεῖ χρεωστικῶς ἀπὸ ἡμᾶς ὁ Ἀπόστολος, τὸ νὰ ἔχωμεν ζωὴν ἀσκανδάλιστον, καὶ ἀπρόσκοπον· διατὶ πολλοὶ εἶναι ἐκεῖνοι ὁποῦ παραπηροῦν τὴν ζωήν μας, καὶ ζητοῦν νὰ εὕρουν κανένα ἐλάττωμα, διὰ νὰ μᾶς κατηγορήσουν.

18. „ Εἰ δυνατὸν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρη„ νεύοντες “.

Καλῶς εἶπεν ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος ὅτι, ἂν ἦναι δυνατὸν, νὰ εἰρηνεύωμεν μὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους· διατὶ μερικαῖς φοραῖς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἰρηνεύωμεν μὲ ὅλους, ὅταν ὁ ἀγὼν, καὶ ἡ ὑπόθεσις ἦναι περὶ τῆς δυσεβείας καὶ πίστεως, ἢ περὶ ἐντολῆς Θεοῦ, καὶ τῆς τῶν ἀδικουμένων βοηθείας. Λέγει λοιπὸν, ἐσὺ Χριστιανὲ τὸ ἐδικόν σου κάμνε, καὶ ὅσον ἀπὸ μέρος ἐδικόν σου, (τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ ἐξ ὑμῶν.) μὴ δίδῃς εἰς κανένα αἰτίαν καὶ ἀφορμὴν πολέμων καὶ παραχῶν· ἐὰν δὲ ἰδῇς τὸν δυσέβειαν βλαπτομένην, καὶ πολεμημένην ἀπὸ τοὺς ἐναντίους, ἢ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ φανερῶς καταφρονημένην, καὶ παραβαινομένην, στέκου καὶ πολέμει γενναίως διὰ τὴν ἀλήθειαν, ἐχθρευόμενος, ὄχι τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὴν ἀσέβειαν καὶ κακίαν τοῦ ἀνθρώπου· τὸν δὲ ἄνθρωπον ἐλεῶντας, καὶ προνοούμενος διὰ τὴν σωτηρίαν του. Καὶ μὲ τοιοῦτον τρόπον γίνεται δυνατὸν ἐκεῖνο, ὁποῦ ἐφαίνετο πῶς δὲν ἦτον δυνατὸν· διατὶ, ὅσον τὸ κατὰ σὲ, εἰρηνεύεις μὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, μάχεσαι δὲ μόνον τὴν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν τῶν ἀνθρώπων (1).

19. „ Μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοί· ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀρ„ γῇ·

---

(1) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ θεῖος Αὐγουστῖνος ἑρμηνεύων τὸ ψαλμικὸν ἐκεῖνο· „ τέλειον μῖσος ἐμίσουν αὐτοὺς εἰς „ ἐχθροὺς ἐγενόντο μοι “. (Ψαλμ. ρλή. 21.) λέγει, „ ὅτι τοῦτο εἶναι τὸ τέλειον μῖσος· ὅταν τινὰς μισῇ „ μὲν τὴν κακίαν καὶ ἀσέβειαν τοῦ ἀνθρώπου, ἀγαπᾷ „ δὲ τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου· καὶ οὔτε διὰ τὴν φύσιν „ ἀγαπᾷ τὴν κακίαν, οὔτε διὰ τὴν κακίαν μισεῖ τὴν „ φύσιν “. Ὅρα καὶ τὸ „ εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων “. (Ἑβρ. ιβ'. 14.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ γῆ· γέγραπται γὰρ „ ἐμοὶ ἐκδίκησις· ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέ-
„ γει Κύριος". (Δευτερ. λβ'. 35.) (1)

Μὴ ἐκδικῆτε, λέγει, ἐσεῖς οἱ Χριστιανοὶ μόνοι τὸν ἑαυτόν σας, ἀλλὰ δότε τόπον, καὶ ἀφῆτε τὸ παῦ εἰς τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ κάμῃ ἐκεῖνος τὴν ἐκδίκησιν κατ' ἐκείνων ὁποῦ σᾶς ἠδίκησαν, ἢ μὲ οἱονδήποτε τρόπον σᾶς ἐκακοποίησαν· διὰ τί, ἐὰν ἐσεῖς τοὺς ἐκδικῆτε, ὁ Θεὸς δὲν τὸς ἐκδικεῖ· ἐὰν δὲ ἐσεῖς δὲν κάμετε τὴν ἐκδίκησιν, ὁ Θεὸς βέβαια θέλει τὸς ἐκδικήσει πικρότερα καὶ χειρότερα ἀπὸ λόγου σας. Φέρει δὲ ὁ Ἀπόστολος καὶ μαρτυρίαν ἀπὸ τὸν Μωϋσῆν, διὰ νὰ βεβαιώσῃ τὸν λόγον του. Καὶ ὁ Προφήτης δὲ Ἱερεμίας ἔτω λέγει· „ὅτι ἐκ-
„δίκησις παρὰ Θεοῦ ἐστί". (Ἱερ. ἑ. 15.) Ταῦτα δὲ λέγει ὁ Παῦλος, διὰ νὰ παρηγορήσῃ τὰς μικροψύχους, οἵτινες κάνουν ἄλλο δὲν ἐπιθυμοῦσιν, ὡσὰν τὸ νὰ ἰδοῦν τοὺς ἐχθρούς των νὰ λάβουν ἐκδίκησιν. (2)

20. „Ἐὰν οὖν πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου, ψώμιζε αὐτόν· ἐὰν διψᾷ, πό-
„τιζε αὐτόν· τοῦτο γὰρ ποιῶν, ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ
„τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ".

Περισσοτέραν ἀπὸ τὴν ἀνωτέρω φιλοσοφίαν καὶ ὑπομονὴν, ζητεῖ ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς Χριστιανοὺς ὁ Ἀπόστολος μὲ τοῦτα τὰ λόγια. Καὶ τί λέγω ἐγὼ, λέγει, ὅτι ἐσεῖς οἱ Χριστιανοὶ πρέπει μὲ

---

(1) Τὸ ῥητὸν τοῦτο οὕτως ἑρμηνεύει ὁ Προκόπιος· „ὁ τόπος δηλοῖ καὶ τὴν ἱερὰν τινὰς ἀκολουθίαν, καθ' ἣν „λέγεται· „μὴ ἐκδικοῦντες ἑαυτοὺς ἀγαπητοί, ἀλλὰ „δότε τόπον τῇ ὀργῇ· οἴδαμεν γὰρ τὸν ὑπόνοια ἐμοὶ „ἐκδίκησις· ἐμποδίζει γὰρ ἐκδίκησιν Θεοῦ, παρεπο-„μένη παῖς ἀδίκοις, ὁ ἑαυτὸν ἐκδικῶν, τὸν τῆς φρο-„νοίας διακόπτων ἁρμόν". (Σεκ. 927. τῆς Πενταπεύχου) Ὁ δὲ θεῖος Ἀμβρόσιος, (Βιβλ. α'. τῆς ὀφφικίων, Κεφ. λς'.) τί θέλετε, λέγει, νὰ ἐκδικῆτε Χριστιανοί; τὸ νὰ ἐκδικῇ τινὰς δὲν εἶναι ἔργον ἀνδρείας, ἀλλὰ ἀδυνείας, καὶ δειλίας. Ὁ δὲ θεῖος Χρυσόστομος λέγει, ὅτι τὸ νὰ φιλῇ μέν τινας τὸν φιλοῦσι, τοῦτο εἶναι τῆς φύσεως· τὸ δὲ νὰ φιλῇ τὸν ἐχθρόν του, τοῦτο εἶναι τῆς χάριτος· ἔδειν ὁ Κλεόβουλος εἷς τῶν ἑπτὰ σοφῶν ἔλεγεν· διέρχεται καὶ τὸν φίλον καὶ τὸν ἐχθρόν· τὸν μὲν φίλον, ὅπως σωτηρῆς παντοτε φίλον, τὸν δὲ ἐχθρόν, ὅπως κτήσῃ φίλον. Καὶ ὁ Αἰλιανὸς δὲ γράφει, ὅτι ὁ Φωκίων καταχριθεὶς εἰς θάνατον ἀδίκως διὰ τὸ ποτήριον τῶν κωνείων, μετὰ τὸ πιεῖν, ἔπεμψε τὸ ποτήριον τῷ υἱῷ αὐτοῦ, μηνύσας ὅτι νὰ γενῇ αὐτῷ ποτήριον λήθης, ἤτοι νὰ λησμονήσῃ καὶ νὰ μὴ φυλάξῃ ἐχθραν διὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός του. Καὶ ὁ Λυκοῦργος τυφλωθεὶς τὸν δεξιὸν ὀφθαλμὸν ἀπὸ ἕνα νέον Ἀλεξανδρον τῷ ὀνόματι, ἐπῆρεν αὐτὸν, καὶ ὄχι μόνον δὲν τὸν ἐτιμώρησεν, ἀλλὰ καὶ τὸν διέργεσε. Καὶ ὁ Γύμης πεκτὼν ἐθανάτωσε Θυραῖον τὸν υἱὸν τοῦ Πιττακοῦ, ἡ δὲ κρίσις ἔσειλε δέσμιον τὸν φονέα φρὸς τὸν Πιττακόν, διὰ νὰ τὸν κάμῃ ὅ,τι θέλῃ· ὁ δὲ Πιττακὸς ἀπεκρίθη, ὅτι ἡ ἐκδίκησις νικᾶται ἀπὸ τὴν συγχώρησιν. Καὶ ὁ Ἀντίγονος ἐδίδασκεν, ὅτι ἡ ὀργὴ πρέπει νὰ νικᾷ τὴν βίαν. Καὶ ὁ Δαρεῖος φθονῶν τὴν ὀργὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐφοσιύχετο εἰς τὸς Θεοὺς, ἢ νὰ νικήσῃ αὐτὸς τὸν Ἀλέξανδρον κατὰ τὴν ὀργὴν του· ἢ ἂν ἐστερήθῃ ἀπὸ τὴν Βασιλείαν, νὰ γενῇ Βασιλεὺς, ὄχι ἄλλος, ἀλλὰ ὁ Ἀλέξανδρος. Εἰ δὲ καὶ ἀπορεῖς, διὰ τί ὁ θεῖος Χρυσόστομος εἶπεν ἀνωτέρω, ὅτι τὸ φιλεῖν τὸν ἐχθρὸν εἶναι τῆς χάριτος, εἰς καιρὸν ὁποῦ οἱ Ἕλληνικοὶ τοῦτο ἐκαπύρθωσαν, σοὶ ἀποκρίνεται ὁ Μέγας Ἀθανάσιος (Λόγῳ β'. κατὰ Ἑλλήνων.) ὅτι διαφορὰ εἶναι ἀναμεταξὺ εἰς τοὺς Χριστιανοὺς τοὺς ἐργαζομένους τὰς ἀρετὰς, καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας· διατί οἱ μὲν Χριστιανοὶ, μὲ παρείνωσιν φρόντιζαν τὰς ἀρετὰς, οἱ δὲ Ἕλληνες ἐφρόντιζαν αὐτὰς μὲ δόξαν καὶ ὑπερηφάνειαν· ὅθεν μαζὶ μὲ τὰς ἀρετὰς, εἶχον συμπεπλεγμένας καὶ τὰς κακίας. (παρὰ Κορεσίῳ.) Ὁ δὲ Μέγας Βασίλειος ἐρωτηθεὶς, τί εἶναι τὸ „δότε τόπον τῇ ὀργῇ"; ἀποκρίνεται „ἢ „τὸ μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ· καθὼς γέγραπται, ἀλ-„λὰ καὶ τῷ τύπτοντι ἐπὶ τὴν δεξιὰν σιαγόνα, στρέ-„ψαι καὶ τὴν ἄλλην· ἢ τὸ ὅταν διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ „πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν ἄλλην". (Ὁρ. κατ' ἐπιτομ. ρμδ'.)

(2) Διατί οἱ μεγαλόψυχοι, καὶ ἀληθινοὶ Χριστιανοὶ, καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀγαποῦν νὰ σωθῶν, δὲν πρέπει νὰ παραδίδουν τοὺς ἐχθροὺς των εἰς τὸν Θεὸν, καὶ εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Θεοῦ διὰ νὰ τοὺς ἐκδικήσῃ ἐκεῖνος· καθὼς κάμνουν μερικοὶ αὐθάδεις, καὶ μικρόψυχοι Χριστιανοὶ, λέγοντες διατὶ τὸν ἐχθρόν τους· ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ τὸ εὕρῃ! ὁ Θεὸς νὰ τὸν παιδεύσῃ! ἀλλ' οὐδὲ πρέπει νὰ μὴ τοὺς ἐκδικῶν αὐτοί, ὄχι μὲ ἀγάπῃ καὶ καλὸν σκοπόν, ἀλλὰ μὲ σκοπὸν καὶ γνώμην, διὰ νὰ τοὺς ἐκδικήσῃ χειρότερα ὁ Θεὸς, ὁποῦν, διὰ τί τοῦτο εἶναι χειρότερον, παρὰ αὐτὸ ἠθέλαν παραδώσειν αὐτοὶ τοὺς ἐχθρούς των εἰς κρίσιν, καὶ τιμωρίας θανατηφόρους· διατί ὁ Θεὸς, ὅταν παιδεύῃ καὶ ἐκδικῇ τινα, τὸν παιδεύει, καὶ τὸν ἐκδικεῖ (ἀγαπολὰ καὶ δικαίως) μὲ ὑπερβολικὰς, καὶ αἰωνίους τιμωρίας.

Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος λέγει· „φοβερὸν τὸ ἐμπε-„σεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος". (Ἑβρ. ἰ. 31.) Καὶ ὁ Χρυσόστομος· „τίς ἀνθρώπων δυνάσαι κολάσαι οὕ-„τως, ὡς ἐκόλασεν ὁ Θεὸς, κατακλυσμὸν ποιήσας, „καὶ πανωλεθρίαν πᾶσαν γενεὰν, καὶ μετὰ μικρὸν, πῦρ „αἰώνιον βρέξας, καὶ πάντας ἀρίδην ἀφανίσας; ποῖα

„αὐ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μὲ ὅλους νὰ εἰρηνεύετε; ἐγὼ σᾶς δίδω ἐντολὴν, καὶ νὰ συργετῆτε ἀκόμη τοὺς ἐχθρούς καὶ ἀδικήσαντάς σας, καὶ νὰ τοὺς τρέφετε, καὶ νὰ τοὺς ποτίζετε· διατί κάμνοντες τὰς συργεσίας ταύτας εἰς τοὺς ἐχθρούς σας, θέλετε σωρεύσετε κάρβουνα ἀναμμένα εἰς τὸν κεφαλήν τους. (1) Λέγει δὲ πάλιν ὁ Παῦλος, ἀ. μοῦ, διὰ νὰ παρηγορήσῃ τὴν ἀδυναμίαν καὶ μικροψυχίαν τοῦ ἀδικηθέντος Χριστιανοῦ, καὶ μὲ τὴν ἐλπίδα τῆς τοῦ ἐχθροῦ παιδείας, νὰ τὸν κάμῃ εὐθυμότερον εἰς τὸ νὰ συργετῇ τὸν ἐχθρόν του· ἐπειδὴ εἰς σέα ὁποῦ ἀδικηθῇ, ἄλλο πρᾶγμα δὲν εἶναι γλυκύτερον καὶ ποθεινότερον, ὡσὰν τὸ νὰ ἰδῇ τὸν ἄνθρωπον, ὁποῦ τὸν ἀδίκησε νὰ παιδεύεται (2), καὶ ὡσὰν νὰ τοῦ λέγῃ ταῦτα ὁ Ἀπόστολος· Θέλεις, Χριστιανέ, ἐσὺ ὁποῦ ἀδικήθης, νὰ

„ἀνθρώπου τιμωρίαν δύναται ἄνευ ποινῆς; .. ὥσπερ „γὰρ ἡ φιλανθρωπία αὐτοῦ μεγάλη, ὕπου καὶ ἡ κόλα„σις". (Ὁμιλ. δ'. εἰς τὸν ἀ. ψαλμ. Κορινθ.) Καὶ β'. διατί τοῦτο εἶναι ἀπόρριπτον τοῖς ἐντολαῖς τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῖς τῶν Χριστιανῶν πολιτείαις, ὅπου τὸ νὰ μὴν ἐκδικοῦν αὐτοὶ τοὺς ἐχθρούς των, μὲ σκοπὸν διὰ νὰ τοὺς ἐκδικήσῃ χειρότερα ὁ Θεός, ἐπειδὴ οἱ Χριστιανοὶ ἔχουν χρέος, ὄχι μόνον νὰ συγχωροῦν αὐτοὶ τοὺς ἐχθρούς των, ἀλλὰ καὶ νὰ παρακαλοῦν ἀκόμη τὸν Θεόν, ὄχι νὰ τοὺς ἐκδικήσῃ καὶ νὰ τοὺς παιδεύσῃ, ἀλλὰ νὰ τοὺς συγχωρήσῃ, καὶ νὰ τοὺς σώσῃ· οὕτω γὰρ προσάζει ὁ Θεὸς νὰ κάμνουν οἱ Χριστιανοὶ λέγων· „προσεύχε„σθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς, καὶ διωκόντων ὑ„μᾶς". (Ματθ. ε. 44.) Τοῦτο δὲ τὸ νόημα ὁποῦ λέγω εἶναι, τὸ φανερόνει καὶ ὁ Ἀπόστολος παρακάτω. στίχ. 21. Ἀλλ' ἤθελεν ἀπορήσῃ τινὰς, πῶς ὁ Κύριος παρέδιδε εἰς τὸν Θεὸν ἐκείνους, ὁποῦ τὸν ἐλοιδόρουν, καὶ τὸν ἐβασανίζουν; λέγει γὰρ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος· „ὃς λοιδορούμενος, οὐκ ἀντελοιδόρει· πάσχων, „οὐκ ἠπείλει· παρεδίδου δὲ, τῷ κρίνοντι δικαίως, ἤ„τοι τῷ Θεῷ". (α. Πέτρ. β'. 23.) Καὶ εἰς τοῦτο ἀποκρινόμεθα, ὅτι ναὶ παρέδιδεν ὁ Κύριος εἰς τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα τοὺς λοιδοροῦντας, καὶ σκυρεύοντας αὐτὸν· ὄχι ὅμως μὲ σκοπὸν διὰ νὰ τοὺς παιδεύσῃ καὶ νὰ τοὺς ἐκδικήσῃ ἐκεῖνος, ἀλλὰ διὰ νὰ τοὺς συγχωρήσῃ, καὶ νὰ τοὺς ἀφήσῃ τὴν ἁμαρτίαν· καὶ δῆλον ἀπὸ τὴν προσευχὴν ὁποῦ ἔκαμεν ὑπὲρ αὐτῶν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, λέγων· „Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς". (Λουκ. κγ'. 34.)

Ὁ δὲ Μέγας Βασίλειος ἐννα τὸ ῥητὸν ἑρμηνεύει οὕτως· „ἀνεξικακίᾳ χρῆσθε τὴν τοῦ διαβόλου θρασύτητα „καταβαλόντες· καὶ ὀργὴν τοῖς ἐξυβρίζουσιν, ἀλλὰ παρ„ρεδίδατε τῷ κρίνοντι δικαίως· πάντοτε κρῖσιν εὐλέξασθε „κατὰ τὸ ἀνθρώπινον χρῆμα". (Ἐν τοῖς ἀσκητικοῖς) Ὄχι μόνον δὲ οἱ Χριστιανοὶ δὲν χρεσθοῦν νὰ ἐκδικοῦν τοὺς ἐχθρούς των, ἀλλ' οὐδὲ νὰ σκανδαλίζουν κατ' αὐτῶν, καθὼς τοὺς παραγγέλλει ὁ Ἀδελφόθεος Ἰάκωβος λέγων· „Μὴ „στενάζετε κατ' ἀλλήλων ἀδελφοί, ἵνα μὴ κατακριθῆ„τε". (Ἰάκ. ε. 9.) ὅπερ ἑρμηνεύων ὁ σοφὸς Φώτιος λέγει, ὅτι ἦναι πλέον δύκολώτερον νὰ μὴν κατασκανδαλίζουν κατὰ τῶν ἐχθρῶν τους, παρὰ τὸ νὰ μὴ τοὺς ἐκδικοῦν· καὶ λοιπὸν ἂν τὸ δυσκολώτερον καταρθώνουν, πόσῳ μᾶλλον δύνανται νὰ καταρθώσουν τὸ δύκολώτερον, ὅπου τὸ νὰ μὴ σκανδαλίζουν κατὰ τῶν ἐχθρῶν τους· „εἰ γὰρ καὶ ἔξω θυμὸν ἐμπλή„σαι, καὶ ἀντιλυπῆσαι, καὶ τὴν ζημίαν πᾶσαν ἀνα„καλέσασθαι· πόθεν δὲ πλείονα, καὶ σφοδρὰ γεν„ναίας ψυχῆς δεομένων ὥστε παρελθεῖν.... εἰ δὲ πόθεν „τῶν ἀφρόνων δύνασαι ἐγγὺς κρατῆσαι παθῶν, πῶς δύ„χι μᾶλλον καὶ τὸ σκανδαλίζειν ἐλάσεις ἀπὸ σοῦ, πρᾶγμα „ὄντως ὕπελες, καὶ μηδὲν κέρδος δυσάμενον παρασχεῖν"; (Ἀμφιλοχ. ζητημ. ρμζ'.)

(1) Ὁ σοφὸς Φώτιος τὰ κάρβουνα ὁποῦ λέγει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, τὰ ἐνόησε προπολογικῶς, ὅτι δηλαδὴ, εἶναι τὸ πῦρ τῆς πυρασμῶν, καὶ θλίψεων ἐκείνων, ὁποῦ ὁ ἀδικήσας ἐπροξένησεν εἰς τὸν ἀδικηθέντα, τὸ ὁποῖον πῦρ γρέφει εἰς τὸν κεφαλὴν τοῦ ἀδικήσαντος· ἢ οἱ ἀναμμένοι ἄνθρακες ὁποῦ σωρεύονται εἰς τὸν κεφαλὴν τοῦ ἀδικήσαντος ἐχθροῦ, ἐξ αἰτίας τῆς συργεσιῶν τοῦ ἀδικηθέντος, εἶναι οἱ πεπυρωμένοι λογισμοὶ τῆς μετανοίας, τοὺς ὁποίους γρέφει εἰς τὸν νοῦν τοῦ ὁ ἀδικήσας, μετανοῶν, διατί ἀδίκησε τὸν ἀδελφόν του, ἢ τὸν ἐκακοποίησε, κατὰ τὸν αὐτὸν Φώτιον. Καὶ πάλιν δὲ ἀκόμη τὸ ἔντιμον ἀξιολογον νόημα προσημαίνει ὁ αὐτὸς ἱερὸς Φώτιος, ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἐκδικεῖ, ἤγουν δὲν κάμνει ἐκδίκησιν εἰς βοήθειαν ἐκείνου ὁποῦ μὲ κακὸν σκοπὸν καὶ γνώμην παραδίδει τὸν ἐχθρόν του εἰς τὸν Θεὸν διὰ νὰ τὸν ἐκδικήσῃ ἐκεῖνος, ὄχι διατί ὁ Θεὸς ἀφαυδεῖται ναὶ, καὶ ἐκδικεῖ, μὰ τὸν καλὸν καὶ φρόνιμον ἄνθρωπον, καὶ ὄχι ἐκεῖνον ὁποῦ ἐκδικεῖ τὸν ἑαυτόν του μὲ τὸν θυμὸν, καὶ μὲ τὴν κακὴν προαίρεσιν, καὶ ἐκεῖνον ὁποῦ μὲ πάσας συργεσίας ποτρδύεται διὰ νὰ κακοποιήσῃ τὸν ἐχθρόν του. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ὁ Θεὸς δεύτερον, παιδεύσῃ ἐκεῖνον, ἀλλ' ὅμως ὁ συργετῶν τὸν ἐχθρόν του μὲ σκοπὸν κακὸν, διὰ νὰ τὸν παιδεύσῃ ὁ Θεὸς περισσότερον, αὐτὸς νικᾶται ἀπὸ τὸ κακὸν, καὶ χάνει τὸν μισθόν του. (Ἀμφιλοχ. ζητημ. τά.)

Ὁ δὲ θεῖος Αὐγουστῖνος, (λόγῳ περὶ τοῦ χρόνου) καὶ ὁ Ἱερώνυμος, ἀνθρακας λέγουσιν ἀπὸ ἐδῶ τὸ ἐχθρῶ μεγίστου πόθος σὲ ἔρωτος. Ἄλλοι δὲ ἀνθρακας πυρὸς ἐνόησαν, τὸ κοκκινάδι ὁποῦ λαμβάνει εἰς τὸ πρόσωπον ὁ ἐχθρὸς ἀπὸ τὴν ἐντροπὴν, ὅταν συργετᾶται ἀπὸ τὸν παρ' αὐτοῦ ἀδικηθέντα. (παρὰ Κορνήλιῳ) Καὶ ὁ Θεσσαλονίκης δὲ Γρηγόριος τοὺς ἀνθρακας ἐνόησεν αὐτὰ τῆς πεπυρωμένων λογισμῶν τῆς διανοίας, καὶ τὸ ἡγεμονικοῦ, ὅπου λέγων· „Καὶ τοῖς καλοῖς ἀνθρᾶξι βοηθῶ„μεθα, τῷ διανοητικῷν ἡμῶν ἀνάπτουσι, καὶ καθαίρου„σι παρὰ τοῦ πῦρ ἐλθόντος βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, τὸ „τῆς μοχθηρᾶς ἕξεως ἀναλωτικόν, καὶ τὴν ἀναξίαν ἐ„πισπασθόντος". (Λόγ. εἰς τὸ Πάσχα) Ὅπερ ἑρμηνεύων ὁ σοφὸς Νικήτας· „πῶς τοὺς ἀνθρακας, θείους „καὶ πνευματικοὺς λογισμοὺς ἐνόησε, τοὺς τῶν δερματέ„νων καὶ ἀνάπτοντας· τὸ δὲ καθαίρεσι προσθείς, τὸ „ἀνθρακος ἐκείνου ἐμνήσθη, καὶ τοῦ Σεραφείμ, καὶ τῆς „ἐντεῦθεν τοῦ Ἡσαΐα καθάρσεως". Σημειώσαι δὲ ὅτι τὸ ῥητὸν τοῦτο ἐρανίσθη ὁ Ἀπόστολος ἀπὸ τὸν Σολομῶντα, αὐτολεξεὶ τοῦτο λέγοντα. (Παρ. κε. 23.) Καὶ τοῦτο τὸ ἴδιον ἐννοῶν ὁ Θεολόγος, εἶπεν ἀπάνω, ὅτι οἱ ἀνθρακες ἀνάπτουσι τὴν κεφαλὴν, ἤγουν τὸ διανοητικόν.

(2) Διὰ τοῦτο λέγει καὶ ὁ Θεοδώρητος· „ἐδύνατο „μὲν τοι χρὴ, ὡς ἐκ τοῦ πάντα θεραπεύειν προσήκει τοὺς „δυσμενεῖς, ἵνα μείζους ἐκεῖνοι τίσωσι δίκας· ὁ γὰρ

„θεῖος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νὰ ἐκδικήσῃς ἐκεῖνον ὁπὸ σὲ ἀδίκησεν; συγχώρησον αὐτὸν, καὶ τότε τὸν ἐκδίκησες περισσότερον. Διὰ τοῦτο καὶ εἶπεν, ὅτι κάρβουνα ἀναμμένα θέλεις σωρεύσει εἰς τὸ κεφάλι του, φανερόνωντας μὲ τὸν λόγον τοῦτον, τὴν ὑπερβολικὴν τιμωρίαν ὁπὸ προξενεῖ μὲ τὰς συγχωρήσεις ὁ ἀδικηθεὶς εἰς τὸν αὐτὸν ἀδικήσαντα· καθὼς καὶ ἀνωτέρω εἶπε, νὰ μὴν ὀργίζωνται οἱ ἀδικηθέντες Χριστιανοὶ κατὰ τῶν ἀδικησάντων αὐτὲς, ἀλλὰ νὰ δίδουν τόπον εἰς τὸ κατ' αὐτῶν ὀργὴ τοῦ Θεοῦ. β'. δὲ, εἶπε τὸν λόγον αὐτὸν ὁ Ἀπόστολος, διὰ νὰ συμμαζώξῃ, καὶ νὰ σωφρονίσῃ μὲ τὸν φόβον τῆς τιμωρίας καὶ τὸν ἀδικήσαντα Χριστιανόν. γ'. εἶπε τοῦτο, διὰ νὰ μεταβληθῇ ὁ ἀδικήσας ἐχθρὸς ἀπὸ τὸ κακίαν του, βλέπωντας, ὅτι συγχωρεῖται ἀπὸ ἐκεῖνον ὁπὸ ἀδίκησε· καὶ δ'. διὰ νὰ μεταβληθῇ καὶ ὁ ἀδικηθεὶς Χριστιανὸς ἀπὸ τὸ μνησίκακον προαίρεσιν ὁπὸ ἔχει· διὰ τί τρέφωντας, καὶ ποτίζωντας, καὶ συγχωρῶντας τὸν ἐχθρόν του, ἀπὸ τοῦτο μαλακύνεται, ὅσον καὶ ἂν ἦναι σκληρὸς, καὶ ἀγαπᾷ τὸν ἐχθρόν του, καὶ δὲν ἐπιθυμεῖ πλέον τὴν τιμωρίαν του καὶ ἐκδίκησιν.

21. „Μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν".

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα φανερόνει ὁ Ἀπόστολος, ὅτι οἱ Χριστιανοὶ δὲν πρέπει νὰ τρέφων, καὶ νὰ ποτίζουν, καὶ νὰ συγχωροῦν τοὺς ἐχθρούς των, μὲ τοιαύτην γνώμην καὶ σκοπὸν, διὰ νὰ τοὺς ἐκδικήσῃ ὁ Θεὸς, καὶ νὰ τοὺς τιμωρήσῃ περισσότερον· ὄχι· διὰ τί ἐὰν τοῦτο κάμνουν, εἶναι χειρότεροι ἀπὸ ὅλους τοὺς κακοποιοὺς ἀνθρώπους. Λέγει γάρ· μὴ νικᾶσαι ἐσὺ Χριστιανὲ, ἀπὸ τὸ κακὸν, ἤγουν μὴν συγχωρῇς καὶ ἀγαθοποιῇς τοὺς ἐχθρούς σου, μὲ προαίρεσιν μνησίκακον, μηδὲ γίνεσαι καὶ ἐσὺ κατὰ τοῦτο κακοποιὸς καὶ ἐκδικητὴς· νικᾶσαι γὰρ μὲ τοῦτον τὸν τρόπον ἀπὸ τὸ κακὸν, καὶ ὄχι νικᾷς τὸ κακόν· ἀλλὰ μᾶλλον παίδαζε καὶ ἀγωνίζου μὲ τὴν καλοσύνην καὶ ἀγαθοποιΐαν σου, νὰ νικήσῃς τὸν ἐχθρόν σου, καὶ νὰ τὸν μεταβάλῃς ἀπὸ τὴν κακίαν του· διὰ τί ὁ ἐχθρός σου, ὅταν βλέπῃ πῶς ἐσὺ ὁπὸ ἀδικήθης ἀπὸ αὐτὸν, τὸν συγχωρεῖς, κἂν σκληρὸς καὶ ἀπλαγχνος ἦναι, κἂν θηρίον ἀνήμερον, βέβαια θέλει μεταβάλῃ τὴν κακίαν του, καὶ θέλει ζητήσει συγχώρησιν ἀπὸ λόγου σου, καὶ ἀκολούθως θέλει διορθωθῇ. Ἐκεῖνο λοιπὸν ὁπὸ εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Ἀπόστολος διὰ παρηγορίαν τῶν μικροψύχων Χριστιανῶν, τώρα ἐδῶ τὸ ἐκαθάρισε, καὶ τὸ ἐδίδαξε τελειότερον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

1. „Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω".

Ἐπειδὴ ὁ Ἀπόστολος ἀρκετὰ διώρθωσε τὰ ἤθη τῶν ἀκροατῶν Χριστιανῶν, καὶ ἐδίδαξεν αὐτὲς, πῶς νὰ εἶναι εἰς τοὺς ἐχθρούς των δυνοϊκοὶ, καὶ ἀμνησίκακοι, λέγει τώρα ἐδῶ εἰς αὐτὲς καὶ ταύτην τὴν παραγγελίαν, ἤγουν διδάσκει κάθε ψυχὴν, κἂν Ἱερεὺς, καὶ Ἀρχιερεὺς ἦναι, κἂν Μοναχὸς, κἂν Ἀπόστολος, ὄχι ἁπλῶς νὰ πείθεται, ἀλλὰ νὰ ὑποτάσσεται εἰς τὰς ὑπερεχούσας ἐξουσιαστὰς καὶ ἄρχοντας· διὰ τί αὐτὴ ἡ ὑποταγὴ δὲν ἀπατρέπει τὴν δυσέβειαν καὶ τὴν πίστιν. Παραγγέλλει δὲ τοῦτο ὁ Ἀπόστολος, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, δὲν διδάσκει ἀποστασίαν, καὶ ἀπείθειαν εἰς τὰς ἐξουσιαστὰς, ἀλλὰ μᾶλλον δυγνωμοσυνίν, καὶ δυπείθειαν εἰς αὐτές (1).

„Οὐ

„θεὸς Ἀπόστολος ταῦτα προσέθηκε, σβέσαι τὸ ἀδι-
„κεμένῳ βουλόμενος τὸν θυμὸν, καὶ τῷ ἀγαθῷ τὸ κα-
„κὸν αὐξῆσαι πειρώμενος· ὅτι γὰρ φιλοσοφεῖν κελεύει,
„καὶ τὰ ἑξῆς διδάσκει".

(1) Διὰ ὅλου αὐτοῦ ἀριθμεῖ ἐδῶ ὁ Παῦλος, ὅτι πρέπει νὰ ὑποτάσσωνται οἱ Χριστιανοὶ εἰς τὰς ἐξουσίας. α'. ὅτι εἶναι συνολὴ Θεοῦ. β'. ὅτι οἱ ἄρχοντες καὶ ἐξουσιασταὶ εἶναι λειτουργοὶ Θεοῦ. γ'. ὅτι τιμωροῦσι τοὺς κακοὺς διὰ μαχαίρας. δ'. ὅτι πρέπει νὰ ὑποτασσώμεθα εἰς αὐτοὺς διὰ τὴν ὑπακοήν. ε'. ὅτι ὁ Θεὸς καταπείνα τοὺς μὴ ὑπακούοντας τοῖς ἐξουσιασταῖς. ς'. ὅτι διὰ τοῦτο δίδονται εἰς τοὺς ἐξουσιαστὰς καὶ τὰ χαράτζια. ζ'. ὅτι τῶν Χριστιανῶν εἶναι ἴδιον νὰ τιμᾷ τοὺς ὑπερέχοντας. η'. καὶ διὰ τὴν κοινὴν ὠφέλειαν πρέπει εἰς αὐτοὺς νὰ ὑποτασσώμεθα. (παρὰ Κορεσίῳ.) Διὰ τοῦτο εἶπε καὶ ὁ Κορυφαῖος Πέτρος· „ὑποτάγητε ἐν πάσῃ ἀνθρωπί-
„νῃ κτίσει διὰ τὸν Κύριον, εἴτε βασιλεῖ ὡς ὑπερέ-
„χοντι, εἴτε ἡγεμόσιν ὡς δι' αὐτοῦ πεμπομένοις εἰς
„ἐκδίκησιν μὲν, κακοποιῶν, ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν·
„ὅτι οὕτως ἐστὶ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ". (α'. Πέτρ. β'. 13.) Πάλιν πρέπει νὰ προσέχωμεν, καὶ ὅταν τύχῃ κἀνένας ἐξωτερικὸς ἐξουσιαστὴς νὰ μᾶς βιάζῃ νὰ ἀρνηθῶμεν τὴν πίστιν μας, ἢ νὰ παραβῶμεν κἀμμίαν ἐντολὴν Θεοῦ, τότε πρέπει νὰ μὴν ὑποτασσώμεθα εἰς αὐ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Οὐ γάρ ἐστιν ἐξουσία, εἰμὴ ἀπὸ Θεοῦ· αἱ δὲ οὖσαι ἐξουσίαι, ὑπὸ Θεοῦ „ τεταγμέναι εἰσίν".

Τί λέγεις ὦ μακάριε Παῦλε; πᾶσα ἄρχων, καὶ ἐξουσιαστὴς ἀπὸ τὸν Θεὸν ἐχειροτονήθη; Δοὺ λέγω τοῦτο, μᾶς ἀποκλίνεται ὁ θεῖος Παῦλος, οὐδὲ συγχεκριμένως διὰ τὸν πᾶσα μερικὸν ἄρχοντα ὁ λόγος μου εἶναι· ἀλλὰ διὰ τὸ πρᾶγμα αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ἀφηρημένον καὶ καθολικὸν τῆς ἐξουσίας καὶ τῆς ἀρχῆς· δι' ὅτι τὸ νὰ ἦναι ἀρχὴ καὶ ἐξουσία εἰς τὸν Κόσμον, καὶ ἄλλοι μὲν, νὰ ἄρχωσι καὶ νὰ ἐξουσιάζουσιν, ἄλλοι δὲ, νὰ ἄρχωνται καὶ νὰ ἐξουσιάζωνται, ὥστε ὅπου νὰ μὴ γίνωνται ἀπαξίαις, καὶ νὰ μένω ἦναι αὔω καὶ κάτω τὰ πράγματα καὶ συγκεχυμένα, τοῦτο εἶναι ἔργον καὶ ἀποτέλεσμα τῆς τοῦ Θεοῦ σοφίας τε καὶ προνοίας. Διὰ τοῦτο δὲν εἶπον, ὅτι δὲν ἔσιν ἄρχων καὶ ἐξουσιαστὴς, ἀλλ' εἶπον, ὅτι δὲν ἔσιν ἐξουσία, εἰμὴ ἀπὸ Θεοῦ· ὥστε, διὰ τὸ πρᾶγμα αὐτὸ καθ' αὐτὸ τῆς ἀρχῆς, ὁμιλεῖ ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος (1), καθὼς καὶ ὁ Παροιμιαστὴς ὅταν λέγει „παρὰ Κυρίου ἁρμόζεται γυνὴ ἀνδρί". (Παρ. ιθ'. 14.) δὲν λέγει, ὅτι κάθε ἄνδρα ὅπου συναντᾷσκεται μὲ γυναῖκα, ὁ Θεὸς τὸν συναπτει· διὰ τί αὖ ἄπου ἔτζι, θέλομεν εἰπῆ, ὅτι συναπτει καὶ τὰς μὲ πορνείαν, ἢ μοιχείαν, καὶ ἄλλας ἀθεμιτογαμίας συναπτομένας· ἀλλὰ λέγει, ὅτι ὁ Θεὸς ἁπλῶς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα τοῦ γάμου ἐποίησε, καὶ πιθ-

---

αὐτὰς, ἀλλὰ νὰ ἀντισεκώμεθα μέχρι θανάτου, ἐνθυμούμενοι τὸν λόγον τῆς Ἀποστόλων, ὃν εἶπον πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῆς Ἰουδαίων· „πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον „ἢ ἀνθρώποις". (Πράξ. ε'. 29.) Καὶ τὸν λόγον τοῦ Δαβίδ· „Καὶ ἐλάλουν ἐν τοῖς μαρτυρίοις σου ἐναντίον „βασιλέων, καὶ οὐκ ἠσχυνόμην". (Ψαλμ. ριθ'.) Ὁ δὲ σοφὸς Θεοδώρητος εἰς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ ῥητοῦ τούτου λέγει· „ἡ γὰρ τοῦ Θεοῦ χειροτονία τῆς ἀδίκων ἢ ἐξου„σία, ἀλλὰ αὐτὴ ἡ τῆς ἡγεμονίας οἰκονομία· δύνεται „μέν τοι ὢν (ὁ Θεὸς δηλ.) δίδωσιν ἄρχοντας, τιμῶν„τας τὸ δίκαιον· „δώσω γὰρ ὑμῖν, φησὶ, ποιμένας „κατὰ τὴν καρδίαν μου, καὶ ποιμανοῦσιν αὐτοὺς ποιμαί„νοντες μετ' ἐπιστήμης". (Ἱερ. γ'. 15.) Καὶ πάλιν· „ἐπισήσω τοὺς κριτάς σου ὡς τὸ πρότερον, καὶ τοὺς συμ„βούλους σου ὡς τὸ ἀπαρχῆς, καὶ μετὰ ταῦτα κληθήσῃ „Πόλις δικαιοσύνης, Μητρόπολις πιστὴ Σιών". (Ἡσ. „α'. 26) Παιδεύσαι δὲ πλημμελοῦντας βούλόμενος, καὶ „παρὰ πονηρῶν ἀρχόντων ἄρχεσθαι συγχωρεῖ· „ἐπισή„σω γάρ φησι νεανίσκους ἄρχοντας αὐτῶν, καὶ ἐμπαί„κται κυριεύσουσιν αὐτῶν". (Ἡσ. γ'. 4.) Καὶ πάλιν ὁ Ἡσαΐας· „οἱ ἄρχοντές σου ἀπειθοῦσι, κοινωνοὶ „κλεπτῶν, ἀγαπῶντες δῶρα, διώκοντες ἀνταπόδομα". (Ἡσ. α'. 23.) Καὶ ὁ Ἰεζεκιήλ· „οἱ ἄρχοντες αὐ„τῆς, ἐν μέσῳ αὐτῆς, ὡς λύκοι ἁρπάζοντες ἁρπαγ„μάτα, ψυχὰς καταθλίοντες ἐν δυνάσθαι". (Ἰεζεκ. κβ'. 27.) Καὶ ὁ Σοφονίας· „οἱ ἄρχοντες αὐτῆς ἐν „αὐτῇ, ὡς λέοντες ὠρυόμενοι· οἱ κριταὶ αὐτῆς, ὡς „λύκοι τῆς Ἀραβίας, οὐχ ὑπελίποντο εἰς τὸ πρωΐ". (Σοφ. γ'. 4.)

(1) Ἄξιον δὲ ἀπορίας εἶναι, διὰ τί προῖών ἐμφοεδεν ὁ Παῦλος, οὐχὶ ἀφηρημένως, ἀλλὰ συγκεχεριμένως προφέρει τὸν λόγον, λέγων, ὅτι ὁ ἄρχων (ἀλλ' οὐχὶ δηλ. ἡ ἀρχὴ) Θεοῦ διάκονός ἐστι, καὶ ἄλλα ὅμοια; ἔστιν ἂν εἰπεῖν εἰς λύσιν τῆς ἀπορίας· ὅτι οὐχὶ μόνον ἡ ἐξουσία καὶ ἀρχὴ ἀφηρημένως, εἶναι ἀπὸ τὸν Θεὸν τεταγμένη, ἤτοι κατὰ τὸ προηγούμενον θέλημα τοῦ Θεοῦ διωρισμένη, ἀλλὰ καὶ κάθε ἐξουσιαστὴς καὶ ἄρχων· ἀλλὰ ποῖος ἄρχων, καὶ ἐξουσιαστής; ὁ νομίμως δηλαδὴ ἔχων τὴν ἐξουσίαν καὶ ἀρχὴν ταύτην, ὁ ἀληθὴς, ὁ ἄξιος τῆς ἀρχῆς, καὶ ὁ μὴ τύραννος ὤν· καὶ ὅσος γὰρ ἀπὸ τὸν Θεὸν δίδοται τοῖς ἀνθρώποις κατὰ θέλημα Θεοῦ προηγούμενον· καθὼς καὶ εἴρηται ὅτι „καρδία Βασιλέως ἐν χει„ρὶ Θεοῦ". (Παρ. κά. 1.) τὸ νομίμως δηλ. τὸ μὴ τυραννικῶς, τὸ τῆς κλήσεως ὄντως ἄξιον· ἐπειδὴ κατὰ τὸν Μέγαν Βασίλειον· „βασιλεία ἐστὶν εὔνομος ἐπιστασία". (εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Παροιμ.) Καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς Βασίλειος, ἑρμηνεύων τὸ τοῦ Ἡσαΐου· „ἱμάτιον ἔχως „ἀρχηγὸς ἡμῶν γενοῦ". (Ἡσ. γ'. 6.) ὁρίζει ποῖος εἶναι ὁ ἀληθὴς ἄρχων· „ὁ ἀληθῶς ἄρχων, οὐκ ἐκ τῆς „ἐξωθεν συμβόλων γνωρίζεται, οἷον πορφύρας, χλα„νίδος, καὶ διαδήματος, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἔχειν τὴν ἀρχικὴν „ἀρετὴν· ὁ γὰρ ἀρχόμενος ὑπὸ τῆς ἡδονῶν, καὶ ἀγό„μενος ἐπιθυμίαις ποικίλαις, δοῦλος ὢν τῆς ἁμαρ„τίας, ἀνεπιτήδειός ἐστι τοῦ ἄρχειν". Ὅσοι δὲ βασιλεῖς, καὶ ἄρχοντες, καὶ ἐξουσιασταὶ δὲν εἶναι νόμιμοι, καὶ γνήσιοι, καὶ ἀληθεῖς, αὐτοὶ ὄχι μόνον δὲν δίδονται ἀπὸ τὸν Θεὸν, (ἤτοι κατὰ τὸ προηγούμενον Θεοῦ θέλημα, εἰμὴ κατὰ τὸ ἑπόμενον, καὶ κατὰ συγχώρησιν μόνῳ, καὶ παραχώρησιν) ἀλλ' οὐδὲ βασιλεῖς, καὶ ἄρχοντες, καὶ ἐξουσιασταὶ εἶναι ἄξιοι νὰ ὀνομάζωνται· ἀλλὰ μόνον τύραννοι, καὶ ἀδικηταὶ, καὶ ἀντικείμενοι, καθὼς ἡ θεία Γραφὴ, σατανᾶν, ἤτοι ἀντικείμενον ὀνομάζει τὸν Ἄδερ Βασιλέα Συρίας, ἤτοι τῆς Δαμασκοῦ· οἱ γὰρ μὴ τὸ πρᾶγμα τῆς ἀρχῆς, νομίμως καὶ ἀληθῶς ἔχοντες, ἄτοι οὐδὲ τὸ ὄνομαστὸ τῆς ἀρχῆς εἶσιν ἄξιοι. Εἰ δὲ καὶ ἤθελε προστεῖναι τινας πῶς ὁ Σολομὼν λέγει· „δι' ἐμοῦ Βασιλεῖς βασιλεύουσι, καὶ οἱ δυνάσται „γράφουσι δικαιοσύνην... καὶ τύραννοι δι' ἐμοῦ κρατοῦσι „γῆς". (Παρ. η'. 15.) ἀποκρινόμεθα πρὸς αὐτὸν, μετὰ τοῦ Νύσσης Γρηγορίου, ὅτι βασιλεῖς μὲν ἐνόησεν, οἱ πραεῖς τῷ πνεύματι, οἱ τῆς ἀϊδίου Βασιλείας ἀξιώμενοι, ὡς εἶπεν ὁ Κύριος· „μακάριοι οἱ „πραεῖς τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία „τῆς οὐρανῶν". Δυνάσται δὲ, οἱ κατὰ τῆς παθῶν δυνασεύοντες, καὶ μὴ δουλεύοντες τῇ δυνασείᾳ τῆς ἁμαρτίας· ὁμοίως καὶ τυραννοῦντας, οἱ τὴν δημοκρατίαν καὶ πολυαρχίαν τῶν παθῶν εἰς μοναρχίαν μεταστοιχειάζοντες· εἰσὶ γὰρ παῦσαι μὲ τὴν βοήθειαν τῆς ὄντως σοφίας τοῦ Θεοῦ, ἀξιόνονται καὶ γίνονται τοιοῦτοι. (Λόγ. γ'. κατ' Εὐνομίου).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοιοῦτον Νόμον ἔθετο ἀπ' ἀρχῆς εἰς τοὺς ἀνθρώπους, τὸ νὰ εἶναι ἄρσεν καὶ θῆλυ, καθὼς ὁ Κύριος ἔλεγεν· „ὁ ποιήσας ἐξ ἀρχῆς, ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς". (Ματθ. ιθ'. 4.) Ὅλαις λοιπὸν αἱ ἐξουσίαις εἶναι διατεταγμέναις δικαίως ἀπὸ τὸν Θεόν, καὶ ὁποίαν δήποτε ἐξουσίαν καὶ ἂν ἔχαθῇς, κἂν τὴν ἐξουσίαν ὁποῦ ἔχει κάθε Πατὴρ πρὸς τὸν υἱόν του, κἂν τὴν ἐξουσίαν ὁποῦ ἔχει κάθε ἄνδρας πρὸς τὴν γυναῖκά του, καὶ ὁ διδάσκαλος πρὸς τὸν μαθητήν του, καὶ ὁ αὐθέντης πρὸς τὸν δοῦλόν του· κἂν ὅλας τὰς ἄλλας ἐξουσίας ἔχαθῇς, ὁποῦ εὑρίσκονται εἰς τὰ ζῶα, ὡσὰν εἰς τὰ τετράποδα, εἰς τὰ πετεινὰ, εἰς τοὺς ἰχθύας, καὶ εἰς τὰ καλάμενα σύτομα, οἷον εἰς τὰς μελίσσας· διὰ τί ἡ ἀναρχία καὶ τὸ ἀνεξουσίαστον, παπαχὲ εἶναι κακὸν, καὶ συγχύσεως αἴτιον.

„Οἱ δὲ ἀνθεκτικότες, ἑαυτοῖς κρίμα λήψονται".

Διὰ νὰ μὴν ἔχουν νὰ λέγουν οἱ Χριστιανοὶ, ὅτι ἀτελίζεις ὦ μακάριε Παῦλε καὶ παραφρονεῖς ἡμᾶς τοὺς Χριστιανούς, ὁποῦ μέλλομεν νὰ ἀπολαύσωμεν τὴν τῶν οὐρανῶν Βασιλείαν, ἐπειδὴ καὶ μᾶς ὑποτάσεις ὑποκάτω εἰς κοσμικοὺς ἄρχοντας, καὶ ἐξουσιαστάς, διὰ τοῦτο δείχνει ἐδῶ ὁ Παῦλος, ὅτι ὅποιος ὑποτάσεται εἰς τὰς ἐξουσίας καὶ ἀρχὰς, αὐτὸς εἰς τὸν ἴδιον Θεὸν ὑποτάσεται· μᾶλλον δὲ καὶ φοβερώτερον λόγον ἀκόμη λέγει· δηλαδὴ, ὅτι ὅποιος δὲν πείθεται εἰς τὰς ἐξουσίας, αὐτὸς ἀντιστέκεται καὶ ἀπειθεῖ εἰς τὸν ἴδιον Θεὸν, ὁποῦ τὰς ἐξουσίας ταύτας ἔταξε, καὶ ἐδιώρισεν· ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ ἀντιστέκεται εἰς τὸν Θεὸν, θέλει τιμωρηθῇ καὶ ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἤτοι ἀπὸ τοὺς ἰδίους αὐτοὺς ἐξουσιαστὰς, εἰς τοὺς ὁποίους ἀντιστέκεται· τοῦτο γὰρ δηλοποιεῖ μὲ τὸν λόγον ὁποῦ εἶπεν ὅτι „οἱ ἀνθεκτικότες, ἑαυτοῖς κρίμα λήψονται" (1).

3. „Οἱ γὰρ ἄρχοντες, οὐκ εἰσὶ φόβος τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ, ἀλλὰ τῷ κακῷ· θέλεις μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποίει, καὶ ἕξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς".

Τί φοβῆσαι, λέγει, καὶ τρομάζεις Χριστιανὲ τὸν ἄρχοντα καὶ ἐξουσιαστὴ; μήπως αὐτὸς σὲ παιδεύῃ, ὅταν ἐσὺ φρόττης τὸ καλόν; ὄχι· ἢ μήπως γίνεται φοβερὸς κατ' ἐπάνω σε, ὅταν ἐσὺ ἐπιμελῆσαι τὴν ἀρετήν; οὐχί· ἀλλ' ἐὰν ἐσὺ κάμνῃς τὸ ἀγαθὸν καὶ τὴν ἀρετὴν, ὁ ἄρχων γίνεται περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ἐπαινέτης καὶ ἐγκωμιαστής σε· διότι, πόσον μακρὰν εἶναι αὐτὸς ἀπὸ τὸ νὰ σὲ φοβίζῃ, ὥστε ὄχι καὶ σὲ ἐπαινεῖ ἀκόμη, καὶ ὄχι μόνον δὲν σὲ ἐμποδίζει ἀπὸ τὸ νὰ κάμνῃς τὸ καλὸν, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ σὲ συμβοηθεῖ εἰς αὐτό. Ὅταν λοιπὸν ἔχῃς τὸν ἐξουσιαστὴν ἐπαινέτην σε, καὶ συμβοηθόν σε, διὰ τί δὲν ὑποτάσεσαι εἰς αὐτόν;

4. „Θεοῦ γὰρ διάκονος ἔστι σοι εἰς τὸ ἀγαθόν".

Ὁ ἐξουσιαστὴς, λέγει, συνεργεῖ εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ· χαίρει λόγου· ὁ Θεὸς σοὶ παραγγέλλει διὰ τοῦ Εὐαγγελίου νὰ ἦσαι σώφρων, καὶ ὁ ἐξουσιαστὴς τὸ ἴδιον σοὶ παραγγέλλει διὰ τῶν Νόμων νὰ κάμνῃς· ὁ Θεὸς σὲ προσάζει νὰ μὴ πλεονεκτῇς, μηδὲ νὰ ἁρπάζῃς τὸ ξένον πρᾶγ-

(1) Διὰ τοῦτο εἶπεν ὁ Νεοκαισαρείας θεῖος Γρηγόριος εἰς τὴν Ἐκκλησιαστὴν· „Βασιλεῖ δὲ καὶ ἀρχουσιν „ὑπακούειν προσήκει, καὶ οὐκ ἀπεχθαίνεσθαι, εἰ δ' ὅλως „λυπηρόν τι εἰς αὐτοὺς ῥῆμα ἀπορριπτεῖν· δέος γὰρ „μὴ τὸ κατὰ μόνας εἰρημένον, εἰς φανερὸν πως ἔλθῃ". Καὶ ὁ Ἰωὴβ λέγει· „ἀσεβὴς ὁ λέγων βασιλεῖ, παρα„νομεῖς· ἀσεβέσασι τοῖς ἄρχουσι". (Ἰωὴβ λδ'. 18.) Καὶ ὁ Ἐκκλησιαστὴς Σολομὼν λέγει· „Καὶ γε ἐν συ„νειδήσει σου Βασιλέα μὴ καταράσῃ, καὶ ἐν ταμιείοις „κοιτῶνός σε μὴ καταράσῃ πλούσιον· ὅτι πετεινὸν τοῦ „οὐρανοῦ ἀποίσει τὴν φωνήσασαν, καὶ ὁ ἔχων τὰς πτέ„ρυγας, ἀπαγγελεῖ λόγον σου". (Ἐκκλ. ι'. 20.) Καὶ εἰς τὰς Παροιμίας λέγει ὁ αὐτὸς Σολομών· „φοβοῦ τὸν „Θεὸν, υἱέ, καὶ Βασιλέα· καὶ μηδετέρῳ αὐτῶν ἀπειθή„σῃς". (Παρ. κδ'. 21.) Καὶ πάλιν· „θυμὸς Βα„σιλέως ἄγγελος θανάτου". (Παρ. ιε'. 15.) Καὶ πάλιν· „Βασιλέως ἀπειλὴ, ὁμοία βρυγμῷ λέοντος". (Παρ. ιθ'. 12.) Καὶ ἀλλαχοῦ· „οὐ διαφέρει ἀπειλὴ „Βασιλέως θυμοῦ λέοντος· ὁ δὲ παροξύνων αὐτὸν ἁ„μαρτάνει εἰς τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν". (Παρ. κ'. 2.) ἀλλὰ καὶ ὁ Θεὸς προσάζει νὰ μὴ κατηγορῇ τινας τῶν ἀρχόντων τοῦ λαοῦ του· „ἄρχοντα τοῦ λαοῦ σου, οὐκ ἐρεῖς „κακῶς". (Ἐξ. κβ'. 28.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

παράγμα, καὶ ὁ ἐξουσιαστὴς παρομοίως σὲ προστάζει τὰ αὐτὰ, καὶ διὰ αὐτὰ κάθεται καὶ σὲ κρίνει· ὥστε ὁ ἐξουσιαστὴς, σωτερικὸς καὶ συμβουλὸς γίνεται εἰς ἡμᾶς τοὺς ἐξουσιαζομένους Χριστιανοὺς πρὸς τὰ καλὰ ἔργα, ἐὰν εἰς αὐτὸν προσέχωμεν καὶ πειθώμεθα. Διὰ τοῦτο λέγει ὁ Σολομών· „δεκτὰ βασιλεῖ χείλη δίκαια". (Παρ. ιε'. 14.)

„Ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκῇ τὴν μάχαιραν φορεῖ".

Ἐὰν δὲ, λέγει, ἐσὺ Χριστιανὲ κάμνῃς τὸ κακὸν, τότε πρέπει νὰ φοβῆσαι τὸν ἐξουσιαστήν· ἐπειδὴ κατὰ τὸν Παροιμιαστήν· „βδέλυγμα βασιλεῖ ὁ ποιῶν κακά". (Παρ. ιε'. 13.) ὥστε, ὁ ἐξουσιαστὴς δὲν προξενεῖ τὸν φόβον, ἀλλ' ἡ ἐδική μας κακία, διὰ τὴν ὁποίαν ἐνεργεῖ εἰς ἡμᾶς καὶ ἡ μάχαιρα τοῦ ἐξουσιαστοῦ, ὅπου ἡ παιδευτικὴ δύναμις ὅπου ἔχει· διότι ὁ ἄρχων καὶ ἐξουσιαστὴς, δὲν εἶναι ἐζωσμένος τὸ σπαθὶ ματαίως καὶ ἀνωφελῶς· ἀλλὰ διὰ νὰ παιδεύῃ τοὺς πονηροὺς καὶ κακούς· καὶ ὡσὰν στρατιώτης φοβερὸς, εἶναι ἁρματωμένος, καὶ στέκεται ἐπάνω εἰς ἐκείνους ὁποῦ σφάλλουν, καὶ ἁμαρτάνουν (1).

„Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν, ἔκδικος εἰς ὀργὴν, τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι".

Ὁ ἐξουσιαστὴς, λέγει, καὶ ὅταν τὸν ἀρετικὸν ἐπαινῇ καὶ τιμᾷ, τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ πληρόνει· καὶ πάλιν ὅταν ἐξαντίας μεταχειρίζεται τὸν μάχαιραν καὶ τὸν παιδευτικόν του δύναμιν, καὶ παιδεύῃ μὲν τὸν κακὸν, ἐκδικῇ δὲ καὶ διαφενδεύῃ τὸν ἀρετικὸν, καὶ τότε ὑπηρεσίαν τοῦ Θεοῦ κάμνει· διὰ τί οἱ πολλοὶ καὶ χυδαῖοι ἄνθρωποι δὲν μεταχειρίζονται τὸ καλὸν καὶ τὸν ἀρετικὸν τόσον διὰ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, ὅσον τὸ μεταχειρίζονται διὰ τὸν φόβον, καὶ διὰ τὴν παιδείαν τῆς ἐξουσιαστῶν· ὥστε ὁ ἐξουσιαστὴς, ἐπειδὴ ἐκδικεῖ μὲν καὶ διαφενδεύει τὸν ἐνάρετον, καὶ τὸν ἀρετικὸν, παιδεύει δὲ τὸν κακὸν, καὶ τὴν κακίαν, διὰ τοῦτο δικαίως ὀνομάζεται καὶ εἶναι κατὰ τοῦτο, διάκονος, καὶ ὑπηρέτης Θεοῦ.

5. „Διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργὴν, ἀλλὰ καὶ „διὰ τὴν συνείδησιν".

Ἀνάγκη εἶναι, λέγει, νὰ ὑποτάσσωνται οἱ Χριστιανοὶ εἰς τοὺς ἐξουσιαστὰς, ὄχι μόνον διὰ νὰ μὴ δοκιμάσουν ὡς ἀπειθεῖς τὴν ὀργὴν καὶ παιδείαν, τόσον τοῦ Θεοῦ ὅπου τοὺς ἐδιάταξεν, ὅσον καὶ αὐτῶν τῶν ἰδίων ἐξουσιαστῶν, καὶ παιδεύθῶσι μὲ τιμωρίας ἀνυποφόρους· ἀλλὰ πρέπει πρὸς τούτοις νὰ ὑποτάσσωνται εἰς αὐτοὺς, καὶ διὰ νὰ μὴ φανοῦν πῶς εἶναι ἀσυνείδητοι, καὶ ἀχάριστοι

---

(1) Διὰ τοῦτο ὁ Θεολόγος Γρηγόριος μᾶς συμβουλεύει νὰ ἀπέχωμεν ἀπὸ τὰ κακὰ, καὶ νὰ πολιτευώμεθα καλῶς ἀπὸ μόνον τὸν φόβον τῆς ἐξουσίας, καὶ ὄχι νὰ προσμένωμεν νὰ μᾶς σωφρονίσῃ ἡ μάχαιρα τῆς ἐξουσίας· „ἔστι καὶ ὅπως εἰς τοὺς ἡμετέρους νόμους, καὶ ὅπως τοὺς ἐπανημμένους καὶ κάπισα διαπεπαγμένους τῷ „πνεύματι... ὥσπερ δοῦλος ὑπακούειν δεσπόταις, καὶ γυ„ναῖκας ἀνδράσι, καὶ Κυρίῳ τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ μα„θητὰς ποιμέσι καὶ διδασκάλοις· οὕτω καὶ πάσας ἐξου„σίας ὑπερεχούσας ὑποπίπτεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν „ὀργὴν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν, ὡς ὑποτελεῖς „φόρου τυγχάνοντας· καὶ μὴ κακοποιοῦντας μισεῖν τὸν „Νόμον, μηδ' ἀναμένειν τὴν μάχαιραν, ἀλλὰ τῷ φο„βῷ καθαιρομένους, ἐπαινεῖσθαι ὑπὸ τῆς ἐξουσίας". (Λόγ. πρὸς τοὺς πολιτευομένους Ναζιανζῆ). Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος παραγγέλει νὰ ὑποτασσώμεθα εἰς τοὺς ἐξουσιαστὰς, ὡς ἐλεύθεροι, καὶ ὡς δοῦλοι Θεοῦ ἀληθινοὶ, καὶ ὄχι ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας μας τὴν ἐλευθερίαν· „ὡς ἐλεύθεροι, καὶ μὴ ὡς ἐπι„κάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' „ὡς δοῦλοι Θεοῦ". (α. Πέτρ. β'. 16.) ὅπερ ἑρμηνεύων ὁ σοφὸς Φώτιος λέγει· „ἐπεὶπερ ἅπαξ ἐξαγορασθέντες „ἡμᾶς τῷ τιμίῳ αἵματι αὐτοῦ, τῆς παλαιᾶς συ„ρφετοῦ ἐλευθέρους ἀπέφηνεν ὁ Χριστός, ἵνα μήτις „λέγῃ· εἰ γεγόναμεν ἐλεύθεροι, πῶς πάλιν ὑποπιπτεις τοῖς ἐγκοσμίοις ἄρχουσιν ἡμᾶς· ὡς ἐλεύθεροι, „λέγω φησὶν ὑποτάγητε· τουτέστιν ἑκόντες, ἀπὸ γνώ„μης, ἐκ προαιρέσεως· ὥσπερ γὰρ δοῦλον τὸ ἀκούσιον, „ὅπως ἐλεύθερον τὸ χωρὶς ἀνάγκης καὶ αὐτοπροαίρε„τον. Ὅταν οὖν ἑκόντες ὑποτασσώμεθα, τοῖς δεσποτικοῖς „νόμοις παιδόμενοι, τὴν ἐλευθερίαν μᾶλλον κρατυνό„μεν, καὶ ἀξίους ἡμᾶς τῆς δωρεᾶς ταύτης παρισῶμεν, „καὶ ἐπιδεικνύμεθα· εἰς γὰρ τὸν Δεσπότην τιμῶμεν, „τοῖς αὐτοῦ νόμοις ἀγόμενοι, περιχαρῶς τὸ ζυγὸν ὁ„μολογοῦμεν ὑποδέξασθαι... οἱ δὲ γνώμῃ μὲν μοχ„θηρᾷ, πάλμῃ δὲ πονηρᾷ καὶ παραχαῖς χαίρουσι τὴν „ἐλευθερίαν ἐπιφημίζοντες, καὶ διὰ τοῦτο κάσει τὴν „δύνομίαν λύοντες, οὗτοι προκάλυμμα πονηρίας, καὶ „αὐθαδείας τὴν ἐλευθερίαν προβαλλόμενοι, δοῦλοι μεν „εἰσιν ἀλογίστων παθῶν, δοῦλοι δὲ παραχῆς καὶ δορύ„βων, καὶ τῆς ἐλευθερίας κατήγοροι, καὶ διὰ τοῦτο παύ„της ἀξίοι". (Ἀμφιλοχ. ζητημ. ρμδ'.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φησοι εἰς τὲς διεργέπας αὐπῶν ἐξουσιασάς· διὰ τὶ οἱ ἐξουσιασαὶ, μεγάλως διεργετῦσι τὰς πολιτείας, ϗ χώρας, ϗ τόπυς, εἰς τὲς ὁποίυς διείσκονται· ἐπειδὴ διὰ μέσυ τῦ ἐξουσιασῶν σωίσαται, ϗ διπαντεῖ ἡ ζωὴ τῦ ἀνθρώπων· ϗ αὖ ἐξεσιασαὶ δεν ἦσαν εἰς τὸν Κόσμον, βέβαια ὅλα ἤθελαν ἀφανιθῆν, ϗ κάθε εἰρϊὴν ἤθελε σπαωθῆ ἀπὸ τὸ μέσον, ϗ πᾶσα σπανομία, ϗ διπαξία πολιτικὴ ἤθελε διαλυθῆ· διὰ τὶ οἱ δωιατώτεροι ἤθελαν καπιπίνειν τὲς ἀδυνατες. Ἡ συνείδησίς συ λοιπὸν Χεισιανὲ, ἂς καταπείθῃ ἐσενὰ παῦτα μανθάνοντα, νὰ τιμᾶς τὲς ἐξεσιασάς, ὁπῦ σοι χαρίζυν τοιαῦτα καλὰ, ϗ νὰ ὑποπάσεσαι εἰς αὐτὲς, κἂν ϗ ὁ φόβος ϗ ἡ παιδεία τῦ ἐξεσιασῶν δεν σε ἔπειθεν εἰς τὸ νὰ τὲς ὑποπάσεσαι.

6. „ Διὰ τῦτο γὰ ϗαὶ φόρυς τελεῖτε “.

Καὶ σὺ Χεισιανὲ, λέγει, ϗ σὺ ὁ ἴδιος μαρτυρεῖς ϗ βεβαιόσις μὲ τὸ ἔργον ϗαὶ μὲ τὶω τρᾶξιν, ὅτι διεργετῆσαι ἀπὸ τὲς ἐξουσιασάς, καθ' ὅ,τι τὸ δόσιμον ϗαὶ χαράτζι ὁπῦ δίδεις εἰς αὐτὲς, τὸ δίδεις ὡσαὶ μιθὸν ϗαὶ πληρωμὶω διὰ τὰς διεργεσίας ὁπῦ σοι κάμνεν· φανερὸν γὰρ εἶναι, ὅτι διὰ τῦτο ἐσὺ δίδεις τὸ τέλος ϗ δόσιμον εἰς τὸν ἐξεσιασμὶω, διὰ τὶ ϗ ὁ ἐξεσιασὴς τροποεῖται ϗ ἀγρυπνᾶ ϗ φροντίζει διὰ τὶω φύλαξιν, ϗαὶ εἰρήνιω τὶω ἐδικῦσε· ἐπειδὴ, ποτὲ οἱ ἄνθρωποι ἐξ ἀρχῆς δεν ἤθελαν πειθῆν νὰ δίδεν δοσίματα εἰς τὲς ἐξεσιασὰς, ἐαὶ δεν ἐγνώριζαν ὅτι κερδαίνεσι, ϗ διεργετῦνται ἀπὸ τὶω τῶν ἐπισασίαν· ϗ ὅτι, αὐτοὶ μεὶ κοιμῶνται ἀμέριμνοι, οἱ δὲ ἄρχοντες ϗ ἐξεσιασαὶ, ἀγρυπνῦσι διὰ τὶω φύλαξιν αὐτῶν. Βλέπε δὲ, ὡ ἀναγνῶσα, τὶω σοφίαν τῦ μεγάλυ Παύλυ· διὰ τὶ τὰ δοσίματα ϗ χαράτζια, ὁπῦ εἶναι φυσικὰ φορτικὰ ϗ λυπηρὰ εἰς τὲς ὑπηκόυς, αὐτὸς τὰ ἀπέδειξε πῶς εἶναι δίκαιον νὰ δίδωνται εἰς τὲς ἐξεσιασάς, ὡς γνωρίσματα τῆς αὐτῶν περὶ τὲς ὑπηκόους φρονοίας ϗ διεργεσίας, ϗ ἀπολύθως ἐκ τύτα τὰ ἀπέδειξε, πῶς εἶναι ἐλαφρὰ ϗ χαροποιά (1).

„ Λειτργοὶ γὰρ Θεῦ εἰσιν, εἰς αὐτὸ τῦτο προσκαρτερῦντες “.

Ὥσε ϗ εἰς τὸν Θεὸν εἶναι ἀρεσὸν, λέγει, τὸ νὰ δίδεν οἱ Χεισιανοὶ φόρυς ϗ δοσίματα εἰς τὲς ἐξεσιασάς· διὰ τὶ αὐτοὶ τῦ Θεῦ εἶναι ὑπηρέται. Θέλει γὰρ ὁ Θεὸς νὰ πολιτεύεται ϗ νὰ διείσκεται εἰς τὸν Κόσμον ἡ εἰρήνη ϗ ἡ ἀρετὴ, ϗ νὰ διώκεται ὁ πόλεμος ϗαὶ κάθε καπία· εἰς τῦτο δὲ τὸ θέλημα τῦ Θεῦ εἶναι ὑπηρέται ϗ λειτργοὶ οἱ ἐξεσιασαὶ, μὲ τὸ νὰ κοπιάζεν διὰ τὶω κοινὶω καπάσαν τῦ ἀνθρώπων, ϗαὶ μὲ τὸ νὰ πολεμῦν διὰ τὶω κοινὶω εἰρήνιω τῦ ἄλλων, ϗ διὰ τῦτο τὸ τέλος προσκαρτερῦν ϗ ἐπιμενεν, διὰ νὰ περνῶμεν ἡμεῖς οἱ ὑποπασόμενοι, μὲ ἀπαραξίαν ϗ ἡσυχίαν· ὅθεν ϗ ἀλλαχῦ ὁ αὐτὸς Παῦλος παραγγέλει, ὄχι μόνον νὰ ὑποπασώμεθα εἰς τὲς βασιλεῖς, ϗ ἐξεσιασάς, ἀλλὰ ϗ νὰ διχώμεθα δι' αὐτές. Διὰ ποῖον κέρδος; ἵνα ϗ ἡμεῖς οἱ ὑποπασόμενοι, διάγωμεν ζωὶω εἰρηνικὶω ϗαὶ ἥσυχον· „ἵνα ἤρεμον ϗ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ ϗ σεμνότητι“. (ά. Τιμοθ. β'. 1.) Ἐαὶ ὅμως τινὰς ἐξεσιασὴς, καὶ μεταχειρίζεται τὶω παρὰ τῦ Θεῦ δοθεῖσαν ἐξεσίαν, τῦτο κἀμμίαν βλάβιω δεν φέρει εἰς τὶω δικαίαν ϗ τὰ καλὰ, ὁπῦ τροξενεῖ αὐτὸ τὸ θεόσδοτον τρᾶγμα τῆς ἐξυσίας· διὰ τὶ ἡ καπηγορία αὖτη ἀναφέρεται, ὄχι εἰς αὐτὶω τὶω ἐξεσίαν, ἀλλὰ εἰς τὸ τρόσωπον ϗ ὑποκείμενον ἐκεῖνο ὁπῦ ἔχει τὶω ἐξεσίαν.

7. „ Ἀπόδοτε οὖν πᾶσι τὰς ὀφειλάς· τῷ τὸν φόρον, τὸν φόρον· „ τῷ τὸ τέλος, τὸ τέλος· τῷ τὸν φόβον, τὸν φόβον· τῷ τὶω „ τιμὶω, τὶω τιμὶω “ (2).

Χρέος, λέγει, ἀπαραίπτον ἔχεις, Χεισιανὲ, νὰ ἦσαι ὀφλώμων ϗ ὀχάειτος εἰς τὲς ἐξεσιασάς· λοιπὸν πλήρωσον ἐκεῖνα ὁπῦ χρέωσεῖς εἰς ὅλους ἐκείνες ὁπῦ ἔχεν διάφορα εἴδη ἐξε-

(1) Ὅτι δὲ οἱ Χεισιανοὶ οἱ χαράτζια ϗαὶ δοσίματα πληρόνοντες, ἔχεν νὰ καπαικήσωσι μετὰ θάνατον εἰς φωτεινὰ παλάτια, ὅρα τὶω ὑποσημείωσιν τῦ „ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρόν“. (Ἐφ. ἐ. 16. ἐν τῷ β'. Τόμῳ.) Ὅτι δὲ ϗαὶ ὁ Κύριος, ϗαὶ οἱ Ἀπόστολοι ἐπλήρωναν τὰ βασιλικὰ, ϗαὶ ἱερατικὰ δοσίματα, ὅρα τὶω ὑποσημείωσιν τῦ „μνημονεύετε γὰρ ἀδελφοί, τῦ „κόπων ἡμῶν, ϗαὶ τῦ μόχθων“. (ά. Θεσσαλ. β'. 9. ἐν τῷ γ'. Τόμῳ.)

(2) Ἐλπιπῶς σωισπάχθησαν παῦτα πάντα· ἐν ἐκά-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ξυσιῶν· χάριν λόγου εἰς ἐκεῖνον ὁπού χρεωστεῖται ὁ φόρος, ἤτοι τὸ λεγόμενον κεφαλιάτικον, πλήρωσον καὶ σὺ τὸ κεφαλιάτικόν σου· εἰς ἐκεῖνον ὁπού χρεωστεῖται τὸ τέλος, ἤτοι τὸ διὰ τοὺς γλῶσσαν διδόμενον δόσιμον, ἤτοι τὸ τουρκιστὶ λεγόμενον παχεῖλι, πλήρωσον καὶ σὺ τὸ παχείλι σου. Οὐ μόνον δὲ ἄσπρα, ἀλλὰ καὶ φόβον χρεωστεῖς νὰ προσφέρῃς εἰς τὰς ἐξουσιαστὰς, ἤγουν ἐντροπὴν, καὶ δυλάβειαν, καὶ τιμὴν ὑπερβολικὴν, διὰ τί ὁ φόβος εἶναι δύο λογιῶν, ὁ μὲν σῶς εἶναι ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον φοβοῦνται ἐκεῖνοι ὁπού πταίουσι, ἐλεγχόμενοι ἀπὸ τὸ συνειδός των· τοῦτον δὲ τὸν φόβον ὁ Παῦλος ἀνωτέρω ἐμπόδισεν, εἰπών· „Θέλεις μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξου„σίαν, τὸ ἀγαθὸν ποίει". (Ρωμ. ιγ'. 3.) Εἶναι δὲ καὶ ἄλλος φόβος, τὸν ὁποῖον ἔχουσιν οἱ ἀγαπῶντες πρὸς τὰς ἠγαπημένους των· ὅς τις εἶναι μία δυλάβεια, καὶ ὑπερβολικὴ τιμὴ, ὡς εἶπεν ὁ Δαβίδ· „ὐκ ἔστιν ὑστέρημα τοῖς φοβουμένοις αὐτόν". (Ψαλμ. λγ'. 10.) Καὶ ἀλλαχοῦ· „ὁ φόβος Κυρίε ἁγνὸς, διαμένων εἰς αἰῶνα αἰῶνος". (Ψαλμ. ιή. 19.) Τὸν δεύτερον λοιπὸν τοῦτον φόβον, παραγγέλλει ὁ Παῦλος νὰ προσφέρωμεν εἰς τὰς ἐξουσιαστὰς, ἤτοι μίαν δυλάβειαν, καὶ συσολὴν, καὶ ὑπερβαλικὴν τιμήν.

8. „Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους".

Τὰ μὲν ἄλλα, λέγει, χρέη, ὁπού ἔχετε, ἀδελφοὶ, πληρόνετέ τα· ἀλλὰ τὴν ἀγάπην, ποτὲ μὴ θελήσετε νὰ τὴν πληρώσετε, ἀλλὰ παύποτε νὰ τὴν πληρόνετε, καὶ παύποτε νὰ τὴν ἔχετε χρέος ἀπλήρωτον· μὴ νομίσῃς γὰρ, λέγει, Χριστιανὲ, ὅτι ἐπειδὴ σήμερον ἔδειξες ἀγάπην πρὸς τὸν ἀδελφόν σου, ἐπλήρωσες μὲ τοῦτο ὅλον τὸ χρέος τῆς ἀγάπης, καὶ διὰ τοῦτο αὔριον παραβλέπεις αὐτόν· ὄχι· ἀλλὰ παύποτε νόμιζε πῶς χρεωστεῖς νὰ δείχνῃς τὴν αὐτὴν ἀγάπην εἰς τὸν πλησίον σου.

„Ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον, Νόμον πεπλήρωκε".

9. „Τὸ γάρ, οὐ μοιχεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐκ ἐπιθυμή„σεις, καὶ εἴτις ἑτέρα ἐντολὴ, ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ ἀνακεφαλαιοῦ„ται· ἐν τῷ, ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν". (Λεϊτ. ιθ'. 18.)

Ὅλον τὸν Νόμον, λέγει, τελειόνει, ὅποιος ἀγαπᾷ τὸν ἀδελφόν του· λοιπὸν χρέος ἔχει κάθε Χριστιανὸς νὰ ἀγαπᾷ τὸν ἀδελφόν του· διὰ τί τόσον πολλὰ διέργεται ἀπὸ αὐτὸν, καὶ ἀπὸ τοὺς πρὸς αὐτὸν ἀγάπην, ὥστε ὁπού νὰ τελειόνῃ ἐξ αἰτίας του ὅλον τὸν Νόμον. Δὲν εἶπε δὲ ὁ Παῦλος ὅτι κάθε ἐντολὴ πληρόνεται ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλὰ ὅτι ἀνακεφαλαιῶται, ἤτοι εἰς ἕνα ὀλίγον καὶ σιώπιμον λόγον τῆς ἀγάπης τὸ πλησίον, ὅλον τὸ πᾶν τῷ ἐντολῶν τελειόνεται· διὰ τί καὶ ἡ ἀρχὴ, καὶ τὸ τέλος τῆς ἀρετῆς, εἶναι ἡ ἀγάπη. Ζητεῖ δὲ ὁ παλαιὸς Νόμος ἀπὸ τὸν Χριστιανὸν, νὰ ἔχῃ ἐπιτεταμένην καὶ ὑπερβολικὴν ἀγάπην, ἤτοι νὰ ἀγαπᾷ τὸν ἀδελφόν του ὡσαὐτὸν του· „ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν". (Λεϊτ. ιθ'. 18.) Ὁ δὲ Κύριος ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ, ζητεῖ ἀκόμη καὶ μεγαλίτερον, ἤτοι ζητεῖ νὰ ἀγαπᾷ ὁ Χριστιανὸς τὸν ἀδελφόν του περισσότερον καὶ ἀπὸ τὸν ἑαυτόν του· ἐπειδὴ διδάσκει ὅτι ἐὰν τὸ καλέσῃ ἡ χρεία, νὰ βαύῃ τὴν ψυχήν του, ἤτοι τὴν ζωήν του εἰς θάνατον, διὰ τὸν φίλον καὶ ἀδελφόν του· καθὼς καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος Κύριος ἠγάπησεν ἡμᾶς περισσότερον ἀπὸ τὸν ἴδιον ἑαυτόν του, θυσιάσας τὴν ζωήν του διὰ τὴν ἀγάπην μας· διὰ τοῦτο καὶ καινὴν ἐντολὴν παύτην ἐκάλεσεν, ὡς μὴ ὑπὸ τὸ παλαιοῦ Νόμου τοιουτοτρόπως διδασκομένην· „Ἐντολὴν καινὴν δίδωμι „ὑμῖν ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους· καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς, ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους". (Ἰωαν. ιγ'. 34.)

10. „Ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται· πλήρωμα οὖν „Νόμου ἡ ἀγάπη".

Δεί-

κάστην δὲ πάντων πρέπει νὰ ὑπακούεται ἐξαιρέτως τὸ, χρεωστούμενον· καὶ τό, ἀπόδοτε ἀπὸ κοινοῦ· οἷον „τῷ τὸν „φόρον χρεωστούμενον, ἀπόδοτε τὸν φόρον· τῷ τὸ τέλος „χρεωστούμενον, ἀπόδοτε τὸ τέλος· τῷ τὸν φόβον χρεω„στούμενον, ἀπόδοτε τὸν φόβον· τῷ τὴν τιμὴν χρεω„στούμενον, ἀπόδοτε τὴν τιμήν".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δείχνει ἐδῶ ὁ μακάριος Παῦλος, ὅτι καὶ τὰ δύω καθολικὰ εἴδη τῆς ἀρετῆς, μὲ τὴν ἀγάπην ὁμοῦ πρέπει νὰ δυσίσπωνται, ἡ ἀποχὴ, λέγω, τῆ καπῶν, καὶ ἡ ἐργασία τῆ ἀγαθῶν· λέγωντας γὰρ, ὅτι ἡ ἀγάπη δὲν κάμνει εἰς τὸν πλησίον κανένα κακὸν, ἐφανέρωσε τὴν ἀποχὴν τῆ καπῶν· καὶ πάλιν λέγωντας, ὅτι εἶναι ἡ ἀγάπη πλήρωμα Νόμου, ἐφανέρωσε τὴν ἐργασίαν τῆ καλῶν· ἐπειδὴ ἡ ἀγάπη κατορθόνει εἰς ἡμᾶς ὁλόκληρον τὴν ἀρετὴν, τὴν ὑπὸ τὸ Νόμον διδασκομένην (1), περὶ ἧς εἶπεν ὁ Δαβίδ· „ἔκκλινον ἀπὸ κακῦ, καὶ ποίησον ἀγαθόν". (Ψαλμ. λς'. 18.) Καὶ ὁ Ἡσαΐας· „παύσασθε ἀπὸ τῆ πονηριῶν ὑμῶν· „μάθετε καλὸν ποιεῖν". (Ἡσ. ά. 17.)

11. „Καὶ τῦτο, εἰδότες τὸν καιρὸν, ὅτι ὥρα ὑμᾶς ἤδη ἐξ ὕπνυ ἐ„γερθῆναι".

Χρεωσεῖτε, λέγει, ἐσεῖς οἱ Χριστιανοὶ νὰ ἐναγκαλίζεσθε τὴν ἀγάπην, καὶ διὰ μέσου τῆς ἀγάπης, νὰ ἐναγκαλίζεσθε καὶ νὰ ἐπιμελῆσθε καὶ ὅλας τὰς ἄλλας ἐπιλοίπυς ἀρετάς· καὶ διὰ ἄλλα μὲν αἴτια, μάλιστα δὲ διὰ τὸν καιρόν· διατὶ λέγει, κοντὰ εἶναι τὸ τέλος τῦ θανάτυ, κοντὰ εἶναι ἡ ἀνάστασις, κοντὰ εἶναι ἡ κρίσις· καὶ πρέπει νὰ σηκωθῶμεν ὅλοι ἀπὸ τὸν ὕπνον τῆς ἀμελείας, καὶ νὰ εἱμεθα ἑτοιμασμένοι μὲ τὰ καλὰ ἔργα, τὰ τῆς μελλούσης ἀναστάσεως, καὶ κρίσεως ἄξια.

„Νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία, ἢ ὅτε ἐπιστύσαμεν".

Ἐπειδὴ ἀκόλυθον ἦτον οἱ τότε Χριστιανοὶ, εἰς μὲν τὴν ἀρχὴν ὅταν ἐπίστυσαν, νὰ εἶναι θερμότεροι καὶ προθυμότεροι εἰς τὴν ἀρετὴν, ἔπειτα περνῶντος τῦ καιρῦ, νὰ ἐψυχράνθησαν· διὰ τῦτο ὁ Παῦλος ἐδῶ λέγει εἰς αὐτὲς, ὅτι τώρα περισσότερον πλησιάζομεν, ἀδελφοί μυ, εἰς τὸ τέλος τῦ Κόσμυ, καὶ εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα· ἐκεῖνον γὰρ τὸν αἰῶνα ὠνόμασε σωτηρίαν, ἀπὸ τὸ καλλίτερον καὶ ἐπιθυμητότερον αὐτῦ ὄνομα· διατὶ ὁ αἰὼν ἐκεῖνος, εἰς μὲν τὲς δικαίυς, εἶναι σωτηρία, εἰς δὲ τὲς ἁμαρτωλὲς, δὲν εἶναι σωτηρία, ἀλλὰ ἀπώλεια· ὥστε, ἐπειδὴ πλησιάζομεν τώρα εἰς τὴν μέλλουσαν ἐκείνην ἡμέραν περισσότερον, παρὰ ὅταν ἐπιστύσαμεν, διὰ τῦτο ἂς δείξωμεν καὶ περισσοτέραν τὴν ἐπιμέλειαν εἰς τὴν ἀρετήν.

12. „Ἡ νὺξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικε".

Ἤτοι εἰς τὸ τέλος, λέγει, δυσίσκεται ἡ νύκτα τῆς παρύσης ζωῆς ἀδελφοί· παραδείγματος χάριν ἂς ὑποθέσωμεν, πῶς ἡ νύκτα εἶναι δώδεκα ὥραις· ὅταν λοιπὸν ἡ δέκα ὥραις περάσων

(1) Πλήρωμα Νόμου λέγεται ἡ ἀγάπη, κατὰ τὸν Αὐγουστῖνον, διατὶ ὁ ἀγαπῶν τὸν Νομοθέτην Θεὸν, πιθέται καὶ εἰς τὺς Νόμυς ἐκείνυ. Ἄλλοι δὲ πλήρωμα Νόμυ λέγυσι τὸν σκοπὸν τῦ Νόμυ, καθ' ὅ,τι ἡ ἀγάπη πληροῖ καὶ τελειόνει τὰ τῦ Νόμυ ἐνπάλματα, καθὼς καὶ ὁ ἱερὸς Θεοφύλακτος ἑρμηνεύει· διὰ τῦτο καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς ἠθικοῖς λέγει, ὅτι ἡ ἀγάπη σωέχει καὶ τελειοῖ τὰ τῆς πολιτείας, καὶ σύντης παρύσης, δεὺ χρειάζονται οἱ πολῖται δικαιοσύνη. Ὁ δὲ Χρυσόστομος λέγει, ὅτι ἡ ἀγάπη εἶναι ἀρχὴ, καὶ τέλος τῆ ἀρετῶν (παρὰ Κορνεσίῳ). Νόστιμον δὲ, καὶ ἀξιόλογον ἐν τύτῳ, εἶναι τὸ ὁμοίωμα ὁπῦ φέρει ὁ μέγας ἐκεῖνος, καὶ ὁμολογιώτατος ἐν Πατράσι Δωρόθεος, διὰ νὰ δείξῃ, ὅσι ὅσον οἱ Χριστιανοὶ ἑνόνονται διὰ τῆς ἀγάπης μὲ τὸν ἀδελφὸν τυς, τόσον ἑνόνονται καὶ μὲ τὸν Θεόν· καὶ ἐξ ἐναντίας, ὅσον μακρύων καὶ χωρίζονται ἀπὸ τὸν ἀδελφόν τυς, τόσον μακρύων καὶ χωρίζονται καὶ ἀπὸ τὸν Θεόν. Ποῖον δὲ εἶναι τὸ ὁμοίωμα αὐτό; ὑπόκεσαι, λέγει, ἀδελφέ, μὲ τὸν λογισμόν συ, ἕνα κύκλον μεγάλον, ὅς τις νὰ ἔχῃ εἰς τὸ μέσον κέντρον· ἀπὸ δὲ τὴν περιφέρειαν τῦ κύκλυ νὰ ἔχῃ δυθείας γραμμάς, αἵτινες νὰ προχωρῦσι καὶ νὰ ἑνόνωνται εἰς τὸ κέντρον τῦ κύκλυ. Κύκλος λοιπὸν εἶναι, λέγει, ὅλος, ὁ κόσμος· κέντρον δὲ τὸ κύκλυ, δυρισκόμενον εἰς τὸ μέσον, εἶναι ὁ Θεός· δυθεῖαι δὲ γραμμαί, ὁπῦ δυγαίνυν ἀπὸ τὴν περιφέρειαν τῦ κύκλυ, καὶ ἑνόνονται εἰς τὸ μέσον, εἶναι ἡ διάφορος πολιτείας τῆ ἀνθρώπων. Ὅσον ὅσον οἱ Χριστιανοὶ πλησιάζυν διὰ τῆς ἀγάπης εὐας εἰς τὸν ἄλλον τυς, τόσον προχωροῦσιν εἰς τὸ κέντρον, ἤγουν τόσον πλησιάζουν καὶ εἰς τὸν Θεόν· καὶ ἀνάπαλιν ὅσον πλησιάζω εὐας εἰς τὸν ἄλλον, καθὼς καὶ αἱ γραμμαὶ τῦ κύκλυ, ὅσον πλησιάζυν ἀναμεταξύτων, τόσον πλησιάζω καὶ εἰς τὸ κέντρον· καὶ ἀνάπαλιν· ἐκ τῦ ἐναντίυ δέ, ὅσον οἱ Χριστιανοὶ μακρύνυν εὐας ἀπὸ τὸν ἄλλον τυς διὰ τῆς μίσης, τόσον μακρύνου καὶ ἀπὸ τὸν Θεόν· καὶ ἀνάπαλιν, ὅσον μακρύνω ἀπὸ τὸν Θεόν, τόσον μακρύνω καὶ εὐας ἀπὸ τὸν ἄλλον.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ράσεν τῆς νυπτὸς, λέγομεν ὅτι ἐφρόκοψεν ἡ νύκτα, αὐτὶ τὲ ἐπέρασεν ἡ νύκτα, καὶ διείσκεται κοντὰ εἰς τὸ τέλος. Νύκτα δὲ ὀνομάζει ὁ Ἀπόστολος τὴν παροῦσαν ζωὴν, καὶ διὰ τὸ αἰσθητὸν σκότος, καὶ διὰ τὸ νοητὸν τῆς καρδίας ὁπὲ διείσκεται εἰς αὐτὴν· καὶ διὰ τὶ ἡ ζωὴ καὶ γνώμη τὲ κάθε ἀνθρώπε, εἶναι σκοτεινὴ, καὶ πεκρυμμένη, καὶ δὲν ἠξεύρει τινὰς, ἢ καλὴ εἶναι, ἢ κακή· ἡμέραν δὲ πάλιν ὀνομάζει τὸν μέλλοντα αἰῶνα, διὰ τὸ φῶς ὁποῦ ἔχουν οἱ δίκαιοι· καὶ διὰ τὶ τότε φανερόνονται τὰ κρυπτὰ ὅλων τῶν ἀνθρώπων. Εἰς δὲ τὸ Ἅγιον Εὐαγγέλιον ἐκ τὲ ἐναντίου, ἡμέρα μὲν ὀνομάζεται ἡ παροῦσα ζωή· διὰ τὶ εἰς αὐτὴν εἶναι ὁ ἁρμόδιος καιρὸς διὰ νὰ ἐργαζώμεθα τὴν ἀρετήν· νύκτα δὲ ὀνομάζεται ὁ μέλλων αἰὼν, διὰ τὶ τότε τινὰς δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐργάζεται τὸ καλόν· „ἐμὲ γὰρ, φησὶ, δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ „πέμψαντός με, ἕως ἡμέρα ἐστὶν· ἔρχεται νὺξ, ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι". (Ἰωαν. θ'. 4.) (1)

„Ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τῆς σκότους, καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ ὅπλα τῆς „φωτός".

Ἔργα ὀνομάζει ἐδῶ ὁ Παῦλος τὰς πράξεις τῆς ἁμαρτίας· διὰ τὶ ἔχουσι μεγάλην ἐργωδίαν, ἤτοι δυσκολίαν εἰς τὸ νὰ πραχθῶν· καὶ διὰ τὶ οἱ ἁμαρτάνοντες δοκιμάζουν κινδύνους μυρίους, ἀκόμη καὶ εἰς τὴν παροῦσαν ζωήν· σκότος δὲ ἔργα τὰς αὐτὰς ἁμαρτίας ὀνομάζει· διὰ τὶ ἡ περισσοτέρας ἁμαρτίαις, μὲ σκότωσιν ἐνεργοῦνται τὰ λογισμὲ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ σκοτάδι τῆς νυκτὸς γίνονται· ὅπλα δὲ φωτὸς ἐκ τὲ ἐναντίου ὀνομάζει, τὰς πράξεις τῆς ἀρετῆς, διὰ τὶ εἶναι καθ' ἑαυταῖς φωτειναῖς, καὶ διὰ τὶ κάμνουσιν ἐκείνες ὁπὲ τὲς ἐργάζονται νὰ εἶναι, πρῶτον μὲν ἀσφαλεῖς καὶ ἄφοβοι, ἐπειδὴ εἶναι ἁρματωμένοι μὲ αὐτὰς, ὡσὰν μὲ δυνατὰ ἅρματα· καὶ δεύτερον, κάμνουσιν αὐτὲς νὰ λάμπουν, καὶ νὰ παρρησιάζωνται ὡσὰν φῶς εἰς τὸν Κόσμον. Λέγωντας δὲ ὁ Παῦλος, νὰ ἀποθέσωμεν, ἤτοι νὰ ἐκδυθῶμεν τὰ σκοτεινὰ ἔργα, καὶ νὰ ἐνδυθῶμεν τὰ φωτεινὰ, μὲ τὰ λόγια ταῦτα μᾶς ἐφανέρωσε τὴν δυκολίαν ὁπὲ ἔχουσι καὶ τὰ δύω, καὶ ἡ ἀποχὴ καὶ φυγὴ τῶν κακῶν, καὶ ἡ νεῦσις καὶ ἐργασία τῶν καλῶν· δι' ὅτι, καθὼς εἶναι εὔκολον νὰ ἐκδυθῇ τινὰς τὸ ῥοῦχόν του, καὶ νὰ ἐνδυθῇ ἄλλο· ἔτζι εἶναι εὔκολον εἰς ἐκεῖνον ὁπὲ θέλει, νὰ φύγῃ μὲν, τὴν κακίαν, νὰ φρτιμήσῃ δὲ, τὴν ἀρετήν.

„13. Ὡς ἐν ἡμέρᾳ εὐσχημόνως περιπατήσωμεν".

Ἀνωτέρω μὲν εἶπεν ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ἐπλησίασεν ἡ ἡμέρα· ἐδῶ δὲ δείχνει, ὅτι ἡ ἡμέρα αὕτη τώρα διείσκεται παροῦσα, καὶ διὰ τοῦτο λέγει, ὅτι ὡσὰν νὰ διεισκώμεθα εἰς αὐτὴν, ἔτω πρέπει ἡμεῖς οἱ Χρισιανοὶ νὰ περιπατῶμεν μὲ εὐσχημοσύνην, καὶ εὐταξίαν, καὶ χρησοήθειαν· ἐπειδὴ γὰρ οἱ Χρισιανοὶ, ἐπιθυμοῦν νὰ τὰς ἔχουν οἱ πολλοὶ εἰς καλὴν ὑπόληψιν, καὶ νὰ τὰς δοξάζων, διὰ τοῦτο τραβίζει αὐτὰς ὁ Παῦλος εἰς τὴν ἐπιθυμίαν ταύτην, μὲ τὸ μέσον τῆς εὐσχημοσύνης, καὶ εὐταξίας τῶν ἔξωθεν ἠθῶν· καὶ δὲν εἶπε· περιπατεῖτε ἐσεῖς, ἀλλὰ βάλλει καὶ τὸ ἐδικόν του πρόσωπον καὶ λέγει· ἂς περιπατήσωμεν ὅλοι ἡμεῖς ἀδελφοί· διὰ νὰ κάμῃ μὲ τοῦτο τὸν λόγον πλέον δυκολόδεκτον εἰς τοὺς ἀκροατάς· κανένα δὲ φράγμα δὲν εἶναι αἴτιον τῆς εὐσχημοσύνης καὶ εὐταξίας τόσον, ὅσον εἶναι ἡ ἀρετή· ὅτε πάλιν τῆς ἀσχημοσύνης καὶ ἀταξίας ἄλλο φρόξενον δὲν εἶναι τόσον, ὅσον εἶναι ἡ ἁμαρτία.

„Μὴ κώμοις, καὶ μέθαις".

Δὲν ἐμποδίζει μὲ τὰ λόγια ταῦτα ὁ Παῦλος, τὸ νὰ πίνουν οἱ Χρισιανοὶ κρασὶ, ἀλλὰ ἐμποδίζει ἀπὸ αὐτὰς, τὸ νὰ πίνουν τὸ κρασὶ ἀμέτρως καὶ ὑπερβολικῶς· διὰ ἐμποδίζει τὴν ἀπό-

(1) Ὁ δὲ Ἅγιος Κυπριανὸς νύκτα λέγει τὸν, πρὸ Χριστὲ καιρὸν, ἡμέραν δέ, τὸν μετὰ Χριστὸν καιρόν. Ὁ Ὠριγένης δὲ λέγει, ὅτι εἶναι ἡ παροῦσα ζωὴ νύκτα, ἡ δὲ μέλλουσα, ἡμέρα. Ἄλλοι δὲ λέγασι νύκτα, τὸν τῶ ἐθνισμῶ καιρόν, ἡμέραν δὲ τὴν τῆς μετανοίας ἀνάσασεως. (παρὰ Κορσαΐῳ) Ὁ δὲ Βασίλειος λέγει· „κἂν „ἡ κοινὴ δὲ ἡμέρα τῆς τῶ παντὸς Κόσμου σωτελείας „μακρὰ ᾖ, ἀλλ' ἡ ἰδία ἑκάσε τῆς ἐξόδου (ἤτοι τοῦ „θανάτε) ἤτις ἐσι τῶ καθ' ἕνα ἀνθρώπου σωτέλεια, „ἐγγὺς πάρεσιν, ἣν χρὴ φρὸ ὀφθαλμῶν ἔχοντα, τη„ρεῖν τὸ παρὰ τοῦ Ἡσαΐου λεγόμενον· „ὀλολύξατε· „ἐγγὺς γὰρ ἡ ἡμέρα Κυρίε, καὶ πείθεσθαι τῷ λέγον„τι „μακάριοι οἱ πενθοῦντες, καὶ μακάριοι οἱ κλαίον„τες". (Ἑρμηνέα εἰς τὸν Ἡσαΐ. Κεφ. ιγ'. 6.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πόλαυσιν καὶ καλιὰ χρῆσιν τῶ οἴνῳ, ἀλλὰ τῆ καλιᾶ αὐτῶ χρῆσιν, ἤτοι τῆ μέθῃ. Κῶμοι δὲ εἶναι τὰ ἐν τῆ μέθῃ λεγόμενα ἄσεμνα τραγῳδία, τὰ ὁποῖα, ἑλληνικὰ μὲν, ὀνομάζονται παροιμίαι· βαρβαρικὰ δὲ, λέγονται μαιναδες, ἢ πατιναδες (1).

„ Μὴ κοίταις, καὶ ἀσελγείαις ".

Ἀφ' ὧ εἶπε πρότερον ὁ Ἀπόστολος διὰ τῆ μέθῃ, πόρα λέγει καὶ διὰ τὰ κακὰ, ὁπῶ γεννῶνται ἀπὸ τῆ μέθῃ· διὰ τί ἀπὸ τῆ μέθῃ γεννῶνται ἡ ἀσέλγειαις, ἡ πορνείαις, ἡ μοιχείαις, καὶ τὰ ἄλλα ἀπάθαρτα πάθη τῆς σαρκός (2)· δὲν ἐμποδίζει δὲ ὐδὲ ἐδῶ ὁ Παῦλος τῆ νόμιμον μίξιν τῆς γυναικός, ἀλλὰ τῆ παράνομον, καὶ τῆ πορνείαν.

„ Μὴ ἔριδι, καὶ ζήλῳ ".

Ἐπειδὴ ἀνωτέρω ὁ Ἀπόστολος ἔσβεσε τὰ τῶ ἐπιθυμητικῶ μέρους κακὰ, τὰ γεννώμενα ἀπὸ τῆ μέθῃ, διὰ τῦτο ἐδῶ σβυώει πόρα καὶ τὰ τῶ θυμικῦ μέρους κακὰ, τὰ καὶ αὐτὰ ἀπὸ τῆ μέθῃ γεννώμενα· ἐπειδὴ κάνενα ἄλλο πρᾶγμα τόσον δὲν ἀνάπτει τὸν θυμὸν, καὶ τὰς φιλονεικίας, καὶ μάχας, καθὼς τὰς ἀνάπτει ἡ μέθη· ἔσμιξε δὲ μαζὶ μὲ τῆ ἔριν, ἤτοι τῆ φιλονεικίαν, καὶ τὸν ζῆλον· διὰ τί τὰ δύω αὐτὰ κακὰ, καὶ πάθη, εἶναι ὁμῶ συντροφιασμένα, καὶ ὅποιος ἔχει ζηλοτυπίαν καὶ φθόνον πρὸς ἄλλον, ἐκεῖνος κάμνει καὶ φιλονεικίας, καὶ λογομαχίας μὲ αὐτόν· ὅθεν ὁ Παῦλος, ἀφ' ὧ ἀνέπασε τὸ βλασάει, ἦγεν τῆ φιλονεικίαν καὶ μάχην, ἀναπαῶ καὶ αὐτῆ τῆ ῥίζω καὶ ἀρχῆ τῆς φιλονεικίας καὶ μάχης, ἤτοι τῆ ζηλοτυπίαν καὶ φθόνον· διὰ τί δὲ ὕστερα ἀπὸ τὰς ἀσελγείας ἔβαλε τὰς ζηλοτυπίας καὶ φιλονεικίας; διὰ τί ἤξθρον, ὅτι ἀπὸ τὰς ἀσελγείας, ἤτοι ἀπὸ τὰς πορνείας καὶ τὰς μοιχείας, ἀνάπτονται ζῆλοι καὶ πόλεμοι μεταξὺ ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν· ἀδικοῦνται τέκνα· ἀκολουθοῦν φαρμακοποσίαι, καὶ φόνοι· ἀφανίζονται ὁλόκληρα ὑπάρχοντα, καὶ μυρία ἄλλα προξενοῦνται κακά.

14. „ Ἀλλ' ἐνδύσασθε τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν ".

Ἀφ' ὧ ὁ θεῖος Παῦλος ἐγύμνωσε τὰς Χριστιανοὺς διὰ τῆς διδασκαλίας τε ἀπὸ τὰ πονηρὰ ῥοῦχα τῶ ἄνω εἰρημένων κακιῶν, πόρα ἐδῶ τοὺς λέγει τὰς αὐτοὺς Χριστιανοὺς, καὶ δὲν ἐνδυώει πλέον αὐτὰς μὲ ἅρματα φωτὸς, καθὼς ἔμπροσθεν· ἀλλὰ τὸ πολὺ φοβερώτερον, δίδει φόρεμα

---

(1) Τὰ ἄσεμνα τραγῳδία ἐμποδίζοντας ὁ θεῖος Χρυσόστομος ἀπὸ τὰς Χριστιανὰς, λέγει ταῦτα τὰ χρυσᾶ λόγια· „ μαθέτωσαν Ἕλληνες, ὅτι μάλιστα Χριστιανοὶ „ σὺ τρυφᾶν ἴσασι καὶ τρυφᾶν μετὰ κόσμου· „ ἀγαλλιᾶσθε γάρφησι τῶ Κυρίῳ ἐν τρόμῳ (Ψαλμ. β. 11.) „ πῶς δέ ἐστιν ἀγαλλιᾶσθαι; ὕμνους λέγοντας, ᾠδὰς „ ποιμένας, ψαλμοὺς ἐπισαγοντας αὐτῖ ἀντὶ ἀσελγῶν ἐκείνων ἀσμάτων· ὅπω καὶ ὁ Χριστὸς τῆ τραπέζῃ παρέσαι, καὶ εὐλογίας ἐμπλήσει τῶν οἰκίαν „ ἅπασαν, ὅταν εὐχῆ, ὅταν ᾄδης πνευματικὰ, ὅταν „ πέμπτης ἐπὶ τῆς προκειμένων τῶν κοινωνίαν καλῆς· „ ὅταν δυπαξίαν καὶ σαφροσύνῃ ἐπισήσης τῷ συμπο„ σίῳ· οὕτω καὶ Ἐκκλησίαν ἐργάσῃ τὸν τόπον, ἀντὶ „ τῆς ἀκαίρων χραυγῶν, τὸν τῆς ἁπάντων Δεσπότου ὑ„ μνῶν· καὶ μὴ μὲ λέγε, ὅτι ἕτερος ἐχράσησε Νόμος· „ ἀλλὰ διόρθα τὰ κακῶς ἔχοντα ". (Ὁμ. κδ'. εἰς τὴν πρὸς Ῥωμ.) Ὅρα καὶ εἰς τῶν νεοσύθεαν Χριστοπόθεαν, τῆς Χριστιανῶν, τὸν β'. Λόγον, ὅτι οἱ Χριστιανοὶ δὲν πρέπει νὰ παίζουν, νὰ χορεύουν, καὶ νὰ τραγῳδοῦν.

(2) Ὅθεν καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος ὅπως ἐνόησε τὸ ῥητὸν τοῦτο, καὶ εἰώμενος μὲ τὰς μέθας ἤξθρα καὶ αὐτὰς τὰς ἀσελγείας, λέγων· „ μὴ κώμοις καὶ μέθαις, „ εἶς κοίταις καὶ ἀσελγείαις οἶδα συνεζδυγμένας ". (Λόγ. εἰς τὰ Γενέθλια) Διὰ τί δὲ ἡ μέθη καὶ τὰ φαγοπότια κρημνίζουσι τὰς ἀνθρώπους εἰς τὰ σαρκικὰ πάθη; ἀ. διὰ τί διώκουσιν ἀπὸ τὸν νῶν τὰς ὑπερφυσικὰς ἐλλάμψεις, καὶ τὸν φωτισμὸν τῶ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἀφίνουσιν αὐτὸν σκοτεινὸν, καθὼς λέγει ὁ Μέγας Βασίλειος· „ ἐκ γὰρ τῆς παχείας τροφῆς, (τροφὴν δὲ, „ καὶ ἐκ τῆς πολῆς τοῦ οἴνου πόσεως) οἷον ἀθαλώδης „ ἀναθυμιάσεις ἀναπεμπόμεναι, νεφέλης δίκην τυχνῆς „ τὰς ἀπὸ τῶ Ἁγίου Πνεύματος ἐγγινομένας ἐλλάμ„ ψεις ἐπὶ τὸν νῶν διακόπτουσι ". (Λόγ. ἀ. περὶ νηστείας) Καὶ β'. διὰ τί τὰ φαγοπότια καὶ ἡ μέθη, σκοτίζουσιν ἀκόμη καὶ τῆ φυσικῆ διάκρισιν τῶ λογικοῦ, καὶ λοιπὸν κάμνουσι τὸν παλαίπωρον ἄνθρωπον, ὡσὰν σῶα ἄλογον ζῶον, νὰ ὁρμᾶ εἰς τὰ πάθη· ὅθεν εἶπεν ὁ Ἀλεξανδρείας Κύριλλος „ τρυφὴ γὰρ ἅ„ πασα κοσμικὴ, γλυκεῖαν μὲν ἔχει τῆ παραυτίκα „ μέθεξιν, σκοτοῖ δὲ δὴ λίαν καὶ ἐκμεθύσκει δεινῶς „ τὸν εἰσδεδεγμένον αὐτήν ". (Τόμ. β'. τῆς Ὀκταθύχ. σελ. 918.) Πόσα δὲ ἄλλα κακὰ προξενεῖ ἡ μέθη, ὅρα εἰς τῆ ὑποσημείωσιν τῶ „ καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ „ ἐν ᾧ ἐστιν ἀσωτία ". (Ἐφ. ε'. 18.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μὲ εἰς αὐτὲς, αὐτὸν τὸν ἴδιον Δεσπότην τῦ ἁπάντων, καὶ αἴτιον ὅλων τῦ φώτων, δηλαδὴ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησῦν Χριστόν· διὰ τί ὅποιος εἶναι ἐνδυμένος τὸν Χριστὸν, αὐτὸς μαζὶ μὲ τὸν Χριστὸν, εἶναι ἐνδυμένος καὶ κάθε ἀρετή· δι' ὃ καὶ ἀλλαχῦ ὁ αὐτὸς Παῦλος ἔλεγεν, ὅτι „ὅ„σοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε". (Γαλ. γ'. 27.) (1)

„Καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε εἰς ἐπιθυμίας".

Δὲν ἐμποδίζει ἐδῶ ὁ Παῦλος τὸ νὰ προνοῦνται ἁπλῶς καὶ νὰ φροντίζουν οἱ Χριστιανοὶ διὰ τὸ σῶμά των· ἀλλὰ ἐμποδίζει τὸ νὰ προνοῦνται τὸ σῶμά των μὲ τὰς κακὰς ἐπιθυμίας, καὶ μὲ τὰ περιττὰ, καὶ ἡδονικὰ, καὶ ὄχι μὲ τὰ συσατικὰ καὶ ἀναγκαῖα. Ἐπιμελῦ, λέγει, Χριστιανέ τὸ σῶμά σε, ἀλλὰ διὰ τὴν ὑγείαν τε, καὶ ὄχι διὰ τὴν ἀσέλγειάν τε· διὰ τὴν τροφήν του, καὶ ὄχι διὰ τὴν τρυφήν τε· διὰ τὴν ἀναγκαίαν τε σύσασιν, καὶ ὄχι διὰ τὴν περιττὴν ἡδονήν τε· ἐπειδὴ αὐτὴ δὲν εἶναι πρόνοια καὶ ἐπιμέλεια τῦ σώματος, τὸ νὰ ἀνάπτης ἐσὺ μὲ τὴν τρυφὴν, καὶ οἰνοποσίαν, τὴν φλόγα τῆς ἐπιθυμίας του, καὶ τὸ νὰ κάμνης τὸ δυσυχὲς σῶμά σε, μίαν κάμινον Βαβυλωνίαν· ὅθεν εἶνα μόνον ζητεῖ ἀπὸ λόγε σε ὁ Ἀπόστολος, πῶς νὰ φυλάττης τὸ σῶμά σε ὑγιεινὸν, καὶ περισσότερον ἀπὸ τῦτο μὴ περιεργαθῇς, ὥσε νὰ ἀνάπτης καὶ τὰς ἐπιθυμίας τε· ἀλλὰ ὅλην σε τὴν σπουδὴν καὶ ἐπιμέλειαν νὰ τὴν ὁξοδεύης εἰς τὰ πνευματικὰ, καὶ εἰς τὴν ψυχήν σε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

1. „Τὸν δὲ ἀσθενῦντα τῇ πίστει, προσλαμβάνεσθε".

Ἡ αἰτία, διὰ τὴν ὁποίαν λέγει ὁ Ἀπόστολος ταῦτα, εἶναι αὐτή. Πολλοὶ ἀπὸ τὰς τότε πιστεύσαντας ἐκ τῦ Ἰουδαϊσμῦ Χριστιανὲς, καὶ ἀφ' ὅ ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ ἐδέχθησαν τὸ Εὐαγγέλιον, ὄντες ἀκόμη ἀτελεῖς εἰς τὴν πίστιν, ἐφύλαττον τὴν παρατήρησιν τῦ φαγητῦ, καὶ δὲν ἔτρωγαν χοίρεια κρέατα, συγχαινόμενοι αὐτὰ ὡς ἀκάθαρτα, μὲ τὸ νὰ μὴν ἐξεθάρρυν νὰ ἀφήσυν τελείως τὸν παλαιὸν Νόμον, καὶ τὰ τῦ Νόμε προσάγματα· ὁ γὰρ παλαιὸς Νόμος ἐπρόσαζε νὰ μὴ τρώγουν οἱ Ἰουδαῖοι τὰ χοίρεια κρέας, ὡς ἀκάθαρτον, τόσον εἰς τὸ Λευϊτικὸν, ὅσον καὶ εἰς τὸ Δευτερονόμιον... Ἐν μὲν γὰρ τῷ Λευϊτικῷ ἔτω γέγραπται· „οὐ „φάγεσθε τὸν ὗν, ὅτι διχηλεῖ ὁπλὴν τῦτο, καὶ ὀνυχίζει ὄνυχας ὁπλῆς· καὶ τῦτο οὐκ ἀνάγει „μηρυκισμὸν, ἀκάθαρτον τῦτο ὑμῖν". (Λευϊτ. ια'. 7.) Ἐν δὲ τῷ Δευτερονομίῳ· „ὁ φάγε„σθε τὸν ὗν, ὅτι διχηλεῖ ὁπλὴν τῦτο, καὶ ὀνυχίζει ὀνυχισμὸν ὁπλῆς, καὶ τῦτο μηρυσμὸν ὐ „μηρυκᾶται· ἀκάθαρτον τοῦτο ὑμῖν". (Δευτ. ιδ'. 8.) Ἔπειτα οἱ Χριστιανοὶ αὐτοὶ διὰ νὰ μὴ

---

(1) Ὅρα τὴν εἰς τὸ ῥηθὲν τοῦτο ὑποσημείωσιν εἰς τὸν τρόπον Γαλάτας· λέγει δὲ καὶ ὁ μέγας Ἀθανάσιος· „αὐτὸς σὺν ὁ ἀληθινὸς Θεὸς πρὸς πάντας ἡμᾶς „φορᾷ, ἵνα οἱ πάντες φορέσωμεν Θεόν· ὅσοι γοῦν „ἐνδυμασφόροι, φῶς φορῦσι· καὶ οἱ φορεῦντες φῶς, „Χριστὸν εἰσὶν ἐνδεδυμένοι, καὶ οἱ ἐνδεδυμένοι Χρι„στὸν, τὸν Πατέρα ἐνδέδυνται". (παρὰ τῷ ά. Τόμῳ τῦ Βρυεννίε, σελ. 214.) Ὁ δὲ μέγας Μακάριος λέγει, ὅτι μόνος ὁ Χριστὸς δύναται νὰ σολίσῃ τὴν ψυχὴν μὲ τὸ ἔνδυμα τῆς χάριτος· καὶ ὅτι ὅσιος Χριστιανὸς δὲν φορεῖ τὸ ἐξ οὐρανοῦ πνευματικὸν ἔνδυμα, πρέπει νὰ κλαίῃ, καὶ νὰ παρακαλῇ τὸν Χριστὸν, ὅλα νὰ ἐνδύσῃ τὴν ψυχήν τε τὴν γεγυμνωμένην ἀπὸ τὴν ἐνέργειαν τῦ Θεῦ, καὶ ἀπὸ τὸ θεῖον ἔνδυμα· ἐπειδὴ πολλῶν παθῶν, ἐντροπὴν ἦναι ἐνδεδυμένος ἐκεῖνος ὁπὸ δὲν φορεῖ τὸ τῦ Ἁγίε Πνεύματος φόρεμα· καὶ καθὼς τὰς γυμνὰς ἀνθρώπες ἀποστρέφονται οἱ φίλοι, καὶ συγγενεῖς, καὶ τὰ πεκνα αὐτῶν, καθὼς καὶ οἱ υἱοὶ τῦ Νῶε ἀπέστρεψαν τὰς ὀφθαλμὰς των νὰ μὴν ἴδων τὴν γύμνωσιν τῦ πατρός των· ἔτζι καὶ ὁ Θεὸς ἀποστρέφεται καὶ δὲν θέλει νὰ ἰδῇ πῶς ψυχὰς ὁποῦ δὲν ἔναι ἐνδυμένας τὸν Ἰησῦν Χριστὸν ἐν ἀληθείᾳ. „Διὸ καὶ „ὁ Θεὸς ἀπέστραπται τὰς ψυχὰς, τὰς μὴ ἐνδεδυμέ„νας τὸ τῦ Πνεύματος ἔνδυμα ἐν πληροφορίᾳ, καὶ τὰς „μὴ ἐνδεδυμένας τὸν Κύριον Ἰησῦν Χριστὸν ἐν δικαι„οσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ". (Ὁμιλ. κ'. Κεφ. ά.)

Καὶ αὖ ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὔα θεωρήσαντες τὸν ἑαυτόν τως γυμνὸν μετὰ τὴν παράβασιν, τόσον πολὺ ἐντράπησαν, ὁπῦ ἐπῆραν φύλλα συκῆς, καὶ ἐπλάσαν περιζώματα δῶ νὰ σκεπάσυν τὴν γύμνωσίν τως· πολλῷ μᾶλλον ἡ ἀθλία ψυχὴ τῦ ἁμαρτωλῦ, θέλει ἐντραπῇ, ὅταν ἰδῇ τὸν ἑαυτόν της γυμνὸν ἀπὸ τὸ ἄφθαρτον καὶ πνευματικὸν φόρεμα τῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ; Διὰ τῦτο ἡ ταλαίπωρη ψυχὴ ἂς ζητῇ πανάπαρε ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ τὴν ἐνδύσῃ ἀπὸ τὴν δόξαν τῦ Χριστῦ· (αὐτόθ.) Διὰ τῦτο καὶ ὁ Κύριος συμβουλεύει τὸν Ἐπίσκοπον τῆς Λαοδικείας, καὶ λέγει εἰς αὐτὸν· „συμβουλεύω σοι ἀγο„ρᾶσαι παρ' ἐμῦ ἱμάτια λευκὰ, ἵνα περιβάλῃ, καὶ μὴ „φανερωθῇ ἡ αἰσχύνη τῆς γυμνότητός σε". (Ἀποκαλ. γ'. 18.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μὴ φανῇ εἰς τὰς ἄλλας πῶς δὲν τρώγουν μόνον τὸ κρέας τῶ χοίρυ, καὶ ἐκ τέτυ ἀκολέθως φανῇ, ὅτι ἀκόμη κρατῶν τὸν παλαιὸν Νόμον, διὰ τέτο ἐπαραίτησαν καὶ δὲν ἔτρωγαν τελείως κάνενὸς ζώυ κρέας, ἀλλὰ ἔτρωγαν μόνον λάχανα· διὰ νὰ δείξουν μὲ τὴν καθολικὴν αὐτὴν ἀποχὴν, ὅτι διὰ νηςείαν καὶ ἐγκράτειαν δὲν τρώγυν τὰ κρέατα, καὶ ὄχι διὰ παρατήρησιν καὶ φύλαξιν τῶ Νόμυ. Ἄλλοι δὲ πάλιν ἀπὸ αὐτὲς, τελειότεροι ὄντες εἰς τὴν πίςιν τῶ Χριςοῦ, δὲν ἐσυγχαίνοντο ὡς ἀκάθαρτα, οὐδὲ ἐπαρατηροῦσαν κάνενα ἀπὸ τὰ τοιαῦτα ζῶα, ἀλλὰ ἔτρωγαν καὶ τὰ χοίρεια, καὶ ὅλα τὰ ἄλλα σωπῆ κρέατα· διὸ καὶ ἐπεφορτίζοντο τὲς ἀτελεςέρους ἐκείνες Χριςιανὲς ὁπῦ ἐπαρατηροῦσαν τὰ τοιαῦτα, ὀνειδίζοντες αὐτὲς καὶ ἐπιπλήττοντες διὰ τὴν νομικὴν παρατήρησιν ὁπῦ κάμνεν, καὶ εἰς λύπην πολλὴν αὐτὲς βάλλοντες (1). Ἐφοβήθη λοιπὸν ὁ Παῦλος, μήπως οἱ τελειότεροι εἰς τὴν πίςιν Χριςιανοὶ, τὲς ἀτελεςέρυς ἀναίρως ἐπιπλήττοντες καὶ λυπῦντες, παρασαλδύσωσιν αὐτὲς ἀπὸ τὴν εἰς Χριςὸν πίςιν· καὶ θέλοντες νὰ κατορθώσεν πρᾶγμα μικρὸν, τὴν τῦ φαγητῶν ἀδιαφορίαν, προξενήσεν κακὸν μέγα, τὴν ἔκπτωσιν τῆς πίςεως· διὰ τέτο μὲ μεγάλην σοφίαν ἐπιμελεῖται καὶ τὸ σῶα μέρος, καὶ τὸ ἄλλο· διὰ τί, ἔτε εἰς τὲς τελειοτέρυς καὶ ἐπιπλήττοντας, ἐτόλμα νὰ εἰπῇ, ὅτι κάμνετε κακὰ πῶς ἐπιπλήττετε, διὰ νὰ μὴ σηείξῃ καὶ βεβαιώσῃ μὲ τέτο εἰς τὴν παρατήρησιν τῦ φαγητῶν, τὲς ἀτελεςέρυς· ἔτε πάλιν ἐτόλμα νὰ τὲς εἰπῇ, ὅτι κάμνετε καλὰ διὰ τὶ τὲς ἐπιπλήττετε, διὰ νὰ μὴ τὲς παρακινήσῃ νὰ ἐπιπλήττεν, καὶ νὰ κατηγορῶν ἐκείνυς περιασότερον· ἀλλὰ συμμετρημένως κάμνει τὴν συμβελὴν καὶ εἰς τὸ σῶα μέρος, καὶ εἰς τὸ ἄλλο· καὶ φαίνεται μοῦ, ὅτι ἐπιπλήττει ὁ Παῦλος τὲς τελειοτέρυς καὶ δυναπωτέρους εἰς τὴν πίςιν, τὸ δὲ περιασότερον μέρος τῆς ἐπιπλήξεώς του, τὸ ὀλιγαιρόνοι εἰς τὲς ἀσθενεςέρυς κατὰ τὴν πίςιν. Εὐθὺς λοιπὸν λέγωντας „τὸν ἀσθενῦντα τῇ πίςει" ἔδειξε πῶς ὁ παρατηρῶν τὰ κρέατα, αὐτὸς εἶναι ἄῤῥωςος, καὶ κακῶς ἔχων· λέγωντας δὲ καὶ „προσλαμβανέσθε" δείχνει, ὅτι αὐτὸς χρειάζεται πολλὴν ἐπιμέλειαν, καὶ ἰατρείαν· τὸ ὁποῖον τέτο εἶναι σημάδι ἀῤῥωςίας μεγάλης· καὶ ὅτι οἱ μὴ παρατηροῦντες τὰ κρέατα, εἶναι δυνατοὶ, καὶ ὑγιεῖς, καὶ διὰ τέτο πρέπει νὰ προσλαμβάνυν, καὶ νὰ ἐπιμελῦνται τὲς ἀσθενεῖς.

„Μὴ εἰς διακρίσεις λογισμῶν" (2).

Τυτέςιν, ἐσεῖς οἱ δυνατοὶ εἰς τὴν πίςιν Χριςιανοὶ, ἰατρεύετε τὸν ἀσθενῆ εἰς τὴν πίςιν ἀδελφόν σας, χωρὶς νὰ διακρίνεσθε, καὶ νὰ σκανδαλίζεσθε εἰς τὴν ἀσθένειαν τῆς πίςεώς του· ἔτε νὰ παράττεσθε ἀπὸ λογισμὲς τοιέτυς, λέγωντας· διὰ τὶ καὶ αὐτὸς νὰ μὴν ἦναι δυνατὸς εἰς τὴν πίςιν τῶ Χριςῶ; ἢ διὰ τί αὐτὸς νὰ παρατηρῇ ἀπόμη φαγητὰ, καὶ νομικὰ ἐπιτάγματα; Μὴ λέγετε λοιπὸν τοιαῦτα, ἀδελφοὶ, ἀλλὰ δείχνετε εἰς αὐτὸν, ὡς ἀσθενῆ ὄντα, κάθε λογῆς ἐπιμέλειαν καὶ ἰατρείαν.

2. „Ὃς μὲν, πιςεύει φαγεῖν πάντα· ὁ δὲ ἀσθενῶν, λάχανα ἐ-„σθίει".

Συγκρίνει ἐδῶ ὁ Παῦλος τὸν τέλειον εἰς τὴν πίςιν, καὶ τὸν ἀτελῆ Χριςιανὸν, καὶ λέγει· ὅτι ὁ μὲν τέλειος εἰς τὴν πίςιν Χριςιανὸς, αὐτὸς θαῤῥῶντας εἰς τὴν πίςιν, τὰ χοίρεια, καὶ τὰ ἄλλα κρέατα τὰ τρώγει χωρὶς κάμμίαν διαφορὰν, καὶ παρατήρησιν· ὁ δὲ ἀτελέςερος Χριςιανὸς, μὲ τὸ νὰ ἦναι ἀσθενὴς καὶ ἄῤῥωςος εἰς τὴν πίςιν, παρατηρεῖ καὶ διακρίνεται, νὰ φάγῃ χοίρεια, καὶ ἄλλα κρέατα, ἀλλὰ νηςεύωντας τρώγει μόνον λάχανα καὶ χορτάρεια· ὥςε, καθ' ὃ πιςὸς ἀσθενὴς, ἄξιος εἶναι νὰ ἰατρεύεται, καὶ ὄχι νὰ ἐπιπλήττεται. (3)

3. „Ὁ

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει, ὅτι οἱ ἐξ Ἐθνῶν πιςεύσαντες, οὗτοι ἦσαν οἱ τελειότεροι εἰς τὴν πίςιν, οἱ μὴ παρατηροῦντες τὰ χοίρεια κρέατα, ἀλλὰ πάντα τρώγοντες ἀμιγκρίτως· ἀτελεῖς δὲ καὶ ἀσθενεῖς εἰς τὴν πίςιν ἦσαν οἱ ἐξ Ἰουδαίων πιςεύσαντες, οἵτινες παρετήρυν, καὶ δὲν ἔτρωγαν τὰ χοίρεια κρέατα.

(2) Ἐν ἄλλοις, διαλογισμῶν.

(3) Ὁ δὲ Ὠριγένης τροπολογικῶς ἑρμηνεύων φ, „ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει" λέγει, ὅτι λάχανα εἶναι, ἡ εὔκολος καὶ παπεινὴ διδασκαλία, ἡ ὁποία πρέπει εἰς τὲς ἀσθενεῖς κατὰ τὸν νῦν, καὶ ἀδωμάτως.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

3. „ Ὁ ἐσθίων, τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων „ τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω· ὁ Θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο ".

Ἐκεῖνοι ὁπῦ ἀπαραπρήπως καὶ ἀβδελύκπως ἔτρωγαν ὅλα τὰ φαγηπὰ, ὡς τελειότεροι εἰς τὴν πίσιν, κατεφρόνων καὶ ἐξουπέλιζον ἐκείνους ὁπῦ δὲν τὰ ἔτρωγαν ὅλα, ὡς ὀλιγοπίσους, καὶ ἀκόμη τὰ τῆ Ἰουδαίων φυλάττοντας· πάλιν δὲ, ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἔτρωγαν ὅλα τὰ φαγηπὰ, κατέκρινναν ἐκείνους ὁπῦ τὰ ἔτρωγαν ὅλα, ὡς λαιμάργους καὶ ἀκρατεῖς· ἐπειδὴ δὲ καὶ ἀπὸ τὰς ἐξ Ἐθνῶν πισεύσαντας Χριστιανὰς, ἦτον πολλοὶ τοιῦτοι, ὁπῦ ἀπαραπρήπως ἔτρωγαν ὅλα τὰ φαγηπὰ, διὰ τῦτο λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος, ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἐξ Ἰουδαίων πισεύσας ἀτελὴς Χριστιανὸς, ὁπῦ δὲν τρώγει τὰ φαγηπὰ ὅλα, αὐτὸς ἂς μὴ κατακρίνῃ ὡς λαίμαργον καὶ ἀκρατῆ, ἐκεῖνον τὸν ἐξ Ἐθνῶν πισεύσαντα Χριστιανὸν, διατί ὁ Θεὸς προσέλαβε, καὶ ἐδέχθη αὐτὸν εἰς τὴν πίσιν τῦ Χριστῦ, καὶ ἔδειξεν εἰς αὐτὸν τὴν ἄφατον χάριν τῦ. Διατί λοιπὸν ἐσὺ ὁ ἐξ Ἰουδαίων Χριστιανὸς, διαλέγεσαι φιλονείκως μὲ τὸν ἐξ Ἐθνῶν Χριστιανὸν περὶ Νόμε, καὶ τῆ ὑπὸ τῦ Νόμε ἐμποδισμένων φαγηπῶν, εἰς καιρὸν ὁπῦ ὁ Χριστὸς αὐτὸν ἐδικαίωσεν; (1)

4. „ Σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ Κυρίῳ στήκει, „ ἢ πίπτει ".

Ταῦτα λέγει ὁ Ἀπόσολος προὸς τὸν τελειότερον εἰς τὴν πίσιν Χριστιανὸν, ἐμποδίζοντας αὐτὸν, ὄχι μόνον νὰ μὴ καταφρονῇ καὶ νὰ περιγελᾷ τὸν ἀτελῆ εἰς τὴν πίσιν Χριστιανὸν, ἀλλ' ὕτε νὰ τὸν κατακρίνῃ ὡς ἰουδαΐζοντα· ἐπειδὴ οἱ τελειότεροι εἰς τὴν πίσιν, καὶ τὰ δύω τὰ ἔκαμνον, καὶ ἐκαταφρόνων, καὶ κατέκρινον τὸς ἀτελεσέρους. Λέγωντας δὲ ταῦτα προὸς τὸν τελειότερον ὁ Παῦλος, λανθανόπως καὶ κρυφίως κατηγορεῖ καὶ τὸν ἀτελῆ εἰς τὴν πίσιν, καὶ τὰ τῦ Νόμε φυλάττοντα παραπρήματα, καὶ ὡσαὐ νὰ λέγῃ· δὲν σὲ προσάζω ὦ τέλειε εἰς τὴν πίσιν Χριστιανὲ, νὰ μὴ κατακρίνῃς τὸν ἀτελῆ, διατί δὲν κάμνει ἄξια κατακρίσεως, ἐπειδὴ αὐτὸς μὲν ἀληθῶς κατακρίσεως εἶναι ἄξιος, ἀλλ' ὅμως δὲν εἶναι ἐδικός σου δοῦλος, διὰ νὰ τὸν κρίνῃς ἐσὺ, ἀλλ' εἶναι ξένος δῦλος, ἤτοι τῦ Θεῦ· καὶ κἂν ἀδενῇ εἰς τὴν πίσιν, κἂν κατακρίσεως κάμνῃ ἄξια, ὅμως δὲν ἐξέπεσεν ἀπὸ τὸ νὰ ἦναι δῦλος Θεοῦ· καὶ ἀκολύθως δὲν πρέπει νὰ ἀπογινώσκεται ἀπὸ λόγου σου, ὡς μὴ ἔχων σωτηρίαν. Παρηγορῶντας δὲ πάλιν τὸν ἀτελῆ εἰς τὴν πίσιν, δὲν εἶπον ἀποφασιστικὰ, ὅτι ἔτος πίπτει, ἢ ἔπεσεν, ἀλλ' ὅτι σέκει, ἢ πίπτει· ἐὰν, λέγει, σέκῃ, ἢ ἐὰν πίπτῃ ὁ τοιῦτος, εἰς τὸν αὐθεντῶτω τῦ Θεὸν ἀνήκει τῦτο, ἢ ἐκεῖνο, καὶ ὄχι εἰς ἐσένα τὸν τέλειον· καὶ ἡ ζημία δηλαδὴ τῦ πίπτοντος δύλε, καὶ τὸ κέρδος πάλιν τῦ σέκοντος δύλε, καὶ τὰ δύω εἰς τὸν αὐθεντῶτω τῦ Θεὸν σέκονται. (2)

„ Σταθήσεται δέ· δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ Θεὸς στῆσαι αὐτόν ".

Λέγωντας ὁ Παῦλος, ὅτι θέλει σαθῇ ὁ ἀτελὴς εἰς τὴν πίσιν Χριστιανὸς, δείχνει ὅτι ἀκόμη σαλεύεται, καὶ κλονεῖται νὰ πέσῃ, καὶ τόσον πολλὰ κλονεῖται, ὥσε ὁπῦ χρειάζεται νὰ τὸν στήσῃ μόνος ὁ Θεός· τὸν ὁποῖον τρόπον, συνειθίζομεν ἡμεῖς νὰ λέγωμεν εἰς τοὺς πολλὰ ἀπελπισμένους ἀνθρώπες. (3)

5. „ Ὃς

(1) Ὁ δὲ Οἰκουμενίος λέγει, ὅτι δὲν εἶπε πῶς ἐκεῖνος ὁπῦ τρώγει ὅλα τὰ φαγηπὰ ἂς μὴ διορθόνῃ τὸν μὴ ταῦτα τρώγονπα· ἀλλὰ ἂς μὴ τὸν ἐξουθενῇ, ὡς συγχαμερὸν, καὶ ὡς καπιγέλασπα φράπονπα· πρέπει γὰρ ἀδελφικῶς καὶ παπεινῶς νὰ διορθόνεσαι ὁ τοιῦπος, ἀλλ' ὄχι καὶ νὰ ἐξουθενῶνται ὑπερηφάνως.

(2) Ὁ Παῦλος μὲ τὰ λόγια ταῦτα ἀποβάλλει τὴν κατάκρισιν, καὶ δὲν θέλει νὰ κατακρίνναν οἱ Χριστιανοί· α'. ὅτι ὁ Θεὸς ἔχει δῦλον ἐκεῖνον ὁποῦ ἐσὺ κατακρίνεις. β'. ὅτα πρέπει νὰ παπεινοῦνται οἱ Χριστιανοί, διὰ τὴν σρφίαν, καὶ πίσιν ὁπῦ ἔχειν. γ'. διατί ἐκεῖνος ὁπῦ τρώγει, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν τρώγει, διὰ τὸν Κύριον καὶ οἱ δύω τὸ κάμνεσι. δ'. διατί μόνος ὁ Θεὸς εἶναι Κριτὴς ὅλων τῆ ἀνθρώπων. (παρὰ Κορεσίῳ)

(3) Καὶ ὁ Αὐγουσῖνος δὲ λέγει, ὅτι ἐσὺ κρίνεις τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον, πῶς εἶναι, πότε μὲν, καλὸς, πότε δὲ, κακὸς· ὁ δὲ Θεὸς μόνος ἠξεύρει τὸ μέλλον καὶ τὸ ἀποβησόμενον.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

5. „Ὃς μὲν, κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν· ὃς δὲ, πᾶσαν ἡμέραν".

Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ἐξ Ἰουδαίων πιστεύσαντας Χριστιανοὺς, ἐνήστευαν, καὶ δὲν ἔτρωγαν κρέατα χοίρεια συνεχῶς, ἀλλ' ἡμέραν παρ' ἡμέραν, εἰς τόσας διωρισμένας ἡμέρας· ἄλλοι δὲ, ἔτρωγαν συνεχῶς καὶ κάθε ἡμέραν, οἱ ὁποῖοι καὶ ἐκατάκρινναν ἐκείνους ὁπού ἐνήστευον, καὶ δὲν ἔτρωγαν. Διὰ τοῦτο λοιπὸν ὁμιλεῖ ὁ Παῦλος ἐδῶ, καὶ λέγει, ὅτι ἄλλος μὲν, μὲ ἄλλον τρόπον κρίνει εἰς τὸν λογισμόν του νὰ κάμνῃ· ἄλλος δὲ, μὲ ἄλλον τρόπον (1). Καὶ τὸ πρᾶγμα καθ' ἑαυτὸ εἶναι ἀδιάφορον, εἴτε τῆς νηστείας καὶ ἀποχῆς τῶν χοιρείων κρεῶν, εἴτε τοῦ ἀδιαφόρου φαγητοῦ αὐτῶν· ὅθεν δὲν πρέπει δι' αὐτὸ νὰ ἐπιπλήττωνται καὶ νὰ λυπῶνται οἱ ἀδελφοί. Ταῦτα δὲ λέγει ὁ Ἀπόστολος συγκαταβαίνωντας, ὄχι διὰ τὸ πρᾶγμα αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ, ἀλλὰ διὰ τὸν καιρόν· διὰ τί ἀκόμη ἦτον νέοι εἰς τὴν πίστιν, καὶ ἀτελεῖς οἱ τότε Χριστιανοὶ, πρὸς τοὺς ὁποίους ἔγραφε ταῦτα. Ὅθεν εἰς τὰς Κολασσαεῖς γράφων τὰς ἤδη παλαιὰς εἰς τὴν πίστιν, μὲ πολλὴν σπουδὴν ἐμποδίζει ταῦτα, λέγων· „Βλέπετε μήτις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ „τῆς φιλοσοφίας, καὶ κενῆς ἀπάτης, κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα „τοῦ Κόσμου, καὶ ὐ κατὰ Χριστόν". (Κολ. β'. 8.) Καὶ πάλιν· „μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν „βρώσει, ἢ ἐν πόσει". (Κολ. β'. 16.) Ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς Γαλάτας γράφωντας, ζητεῖ νὰ φυλάττωσιν κάθε ἀκρίβειαν καὶ τελειότητα εἰς τὰ τοιαῦτα.

„Ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοὶ πληροφορείσθω".

Ὅταν μὲν ὁ λόγος ἦναι περὶ δογμάτων τῆς πίστεως, τότε δὲν πρέπει νὰ πληροφορῆται τινὰς μὲ τὸν ἐδικόν του νοῦν καὶ λογισμὸν, ἀλλὰ νὰ κρατῇ καὶ νὰ φυλάττῃ ἐκεῖνα ὁπού παρέλαβε· καὶ κἂν Ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ ἔλθῃ καὶ διαγγελίζεται ἄλλα, νὰ μὴ τὰ δέχεται. „Εἴτις „γάρ, φησιν ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος, ὑμᾶς διαγγελίζεται, παρ' ὃ παρελάβετε, κἂν Ἄγγελος „ἐξ οὐρανοῦ, ἀνάθεμα ἔστω". (Γαλ. α'. 9.) Ὅταν δὲ ὁ λόγος ἦναι περὶ φαγητῶν, καὶ περὶ νηστείας, καὶ τῶν τοιούτων, καὶ ὅταν οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα σφάλλοντες, εἶναι νεοφυτευμένοι εἰς τὴν πίστιν, καὶ νεοφώτιστοι, καὶ χρειάζονται, ὡς ἀσθενεῖς, καὶ ἀτελεῖς, συγκατάβασιν, τότε πρέπει νὰ ἀφίνωμεν ὀλίγον τὴν ἀκρίβειαν, καὶ νὰ συγκαταβαίνωμεν εἰς τὴν ἀσθένειαν τῶν ἀδελφῶν.

6. „Ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ φρονεῖ· καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν „ἡμέραν, Κυρίῳ οὐ φρονεῖ".

Ὁ ποιος, λέγει, παρατηρεῖ, ὅτι νὰ μὴ φάγῃ τὸ ὁδεῖνα ἡμέραν χοίρεια κρέατα, ἀλλὰ νὰ νηστεύῃ, αὐτὸς διὰ τὸν Κύριον τὸ παρατηρεῖ, ὡς συνελλόμενος καὶ συλαβόμενος τὸν Θεὸν τὸν ἐν τῷ Νόμῳ ταῦτα ἐμποδίζοντα· ὁμοίως καὶ ὅποιος δὲν παρατηρεῖ ἡμέρας, καὶ διορίας ἡμερῶν, ἀλλὰ τρώγει συνεχῶς, καὶ αὐτὸς διὰ τὸν Κύριον δὲν τὰς παρατηρεῖ, ὡς τέλειος γενόμενος ἐν Χριστῷ, κατὰ τὸν λογισμὸν καὶ τὴν πίστιν, καὶ ὡς ἀνώτερος φανεὶς τοῦ τε Νόμου παρατηρήσεων. Ὅρα δὲ ὅτι καὶ ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος κρυφίως πλήττει τὸν παρατηροῦντα τὰς ἡμέρας· διὰ τί, αὖ ὁ παρατηρῶν, καὶ ὁ μὴ παρατηρῶν τὰς ἡμέρας, διὰ τὸν Κύριον καὶ οἱ δύω τὸ κάμνουσι, φανερὸν εἶναι, ὅτι ὁ μὴ παρατηρῶν, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ διὰ τὸν Κύριον τοῦτο ποιῶν, καὶ ὄχι ὁ παρατηρῶν, ὡς ἔτι αὐτὸς τὸν Νόμον ἐναγκαλιζόμενος.

„Καὶ ὁ ἐσθίων, Κυρίῳ ἐσθίει· (εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ Θεῷ) καὶ ὁ μὴ „ἐσθίων, Κυρίῳ οὐκ ἐσθίει· καὶ εὐχαριστεῖ τῷ Θεῷ".

Ἕνα πρᾶγμα, λέγει, μόνον πρέπει νὰ ζητῶμεν, ἀδελφοὶ, εἰς τὰ τοιαῦτα, ἐὰν διὰ τὸν Θεὸν τὸ παῦ γίνεται, καὶ ἐὰν εὐχαριστῶσι τὸν Θεὸν, τόσον ἐκεῖνοι ὁπού τρώγουν τὰ χοίρεια κρέατα, ὅσον καὶ ἐκεῖνοι ὁπού δὲν τὰ τρώγουν· καὶ ἐὰν ἕτζι γίνεται, ἀκατηγόρητον εἶναι τὸ πρᾶγμα

(1) Καὶ ὁ Ὠριγένης δὲ καὶ ἄλλοι λέγουσιν, ὅτι οἱ μὲν, δὲν ἐνήστευον πάντοτε· καὶ οἱ δύω ὅμως, καλῶς καὶ ἐν τῇ Ῥώμῃ, ἄλλοι μὲν, ἐνήστευον πάντοτε, ἄλλοι δὲ καλὸν σκοπὸν τοῦτο ἐποίουν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μα (1)· παῦτα δὲ, ὡς προείπομεν, συγκαταβατικῶς λέγει ὁ Παῦλος, διὰ τὶ ἦτον εἰς τὴν πίστιν νεοφυτόυμενοι, οἱ ἐν Ῥώμῃ Χριστιανοὶ, καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν τὸ κηρύγματος, ὅθεν καὶ ἐχρειάζοντο συγκατάβασιν. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι λέγωντας ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ὁ μὴ τρώγων δὲν χαρίζεται τῷ Θεῷ, μὲ τῦτο κρυφίως κτυπᾷ καὶ ἐπιπλήττει τὸν τὰς Ἰουδαϊκὰς παραπηρήσεις φυλάττοντα· διὰ τὶ, πῶς ὁ μὴ τρώγων, ἠμπορεῖ νὰ δὲν χαρισθῇ τὸν Θεὸν, εἰς καιρὸν ὁπὸ ἀκόμη ἀναγκαλίζεται τὸν παλαιὸν Νόμον; δι' ὃ καὶ ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος πρὸς Γαλάτας ἔγραφεν· „οἵτινες ἐν Νόμῳ δικαιῦσθε, τῆς χάριτος ἐξεπέσατε". (Γαλ. ε. 4.) Ἀγνατλὰ καὶ τῦτος βασάζη κατὰ τὸ παρὸν ὁ Παῦλος, μὲ τὸ νὰ μὴν ἦτον ἀκόμη καιρὸς ἁρμόδιος, διὰ νὰ τὸς ἐπιπλήξῃ ἔτζι φανερὰ, καθὼς ἐκείνους ἐπίπληξεν.

7. „Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ· καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀποθνήσκει".
8. „Ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ Κυρίῳ ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, „τῷ Κυρίῳ ἀποθνήσκομεν".

Αὐθεντίαν, λέγει, ἔχομεν τὸν Κύριον, ὁ ὁποῖος φροντίζει διὰ λόγυ μας, καὶ ὁ ὁποῖος νομίζει πλέον μὲν εὐδικοῦντα, τὴν εὐδικίαν μας ζωὴν, ζημίαν δὲ εὐδικοῦντα, τὸν εὐδικόν μας θάνατον· διὰ τὶ ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ, δὲν ζῶμεν, ἤτε ἀποθνήσκομεν εἰς τὸν ἑαυτόν μας, ἀλλὰ εἰς τὸν Κύριον. Ζωὴν δὲ λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος ὄχι τὴν τὸ σώματος, καὶ τὴν σωματικὴν, ἀλλὰ τὴν τῆς πίστεως, καὶ τὴν πνευματικήν· ὁμοίως καὶ θάνατον δὲν λέγει τὸν τὸ σώματος, ἀλλὰ τὸν ἀπὸ τῆς πίστεως ἔκπτωσιν· ὥστε ὁ αὐθεντήσας μας ἔπος καὶ Κύριος, δὲν θέλει ἀφήσει, λέγει, νὰ ἀποθάνῃ τινὰς κατὰ τὴν πίστιν, ἤτε νὰ ἐκπέσουν ἀπὸ αὐτὴν ἐκεῖνοι ὁπὸ εἶναι ἀδύνατοι, καὶ ἀτελεῖς εἰς αὐτήν. Ὅρα δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι λέγωντας ὁ Παῦλος, πῶς ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ ζῶμεν εἰς τὸν Κύριον, κρυφίως ἐπιπλήττει τὸς ἰουδαΐζοντας Χριστιανὸς, διὰ τὶ ἐκεῖνος ὁπὸ ζῇ ἀκόμη εἰς τὸν Νόμον, πῶς δυνάται νὰ ζῇ εἰς τὸν Χριστόν; τῦτο γὰρ εἶναι ἀνακόλουθον.

„Ἐάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τῦ Κυρίυ ἐσμεν".

Ἀπὸ τὸν πνευματικὸν θάνατον τῆς πίστεως, μεταβαίνει ὁ Παῦλος εἰς τὸν φυσικὸν θάνατον τὸ σώματος, καὶ διὰ τῦτον τὸν τρόπον λαλεῖ (2) ὅτι, κἂν τὴν φυσικὴν ἐπέτυχεν ζῶμεν ζωὴν, τῦ Κυρίυ ἐσμεν· κἂν τὸν φυσικὸν τῦτον ἀποθνήσκωμεν θάνατον, ὁ Κύριος φροντίζει διὰ λόγου μας.

9. „Εἰς τῦτο γὰρ Χριστὸς, καὶ ἀπέθανε, καὶ ἀνέζησεν (3) ἵνα καὶ νεκρῶν, „καὶ ζώντων κυριάσῃ".

Καὶ τῦτο, λέγει, ἂς σὲ καταπείθῃ, ὦ τέλειε κατὰ τὴν πίστιν Χριστιανὲ, ὅτι φροντίζει ὁ Κύριος διὰ τὴν διόρθωσιν τῶν ἀδυνάτων καὶ ἀτελῶν εἰς τὴν πίστιν ἀδελφῶν συ· διὶ ὅ,τι ἐκεῖνος ὁπὸ ἔχυσε τὸ αἷμά τε, καὶ ὑπέμεινε θάνατον, διὰ νὰ μᾶς ἐξυσιάσῃ, καὶ νὰ μᾶς κάμῃ δέλους τε· αὐτὸς τώρα, πῶς δὲν θέλει φροντίσει διὰ ἐκείνους τὸς Χριστιανὸς, ὁπὸ ἤδη ἔγιναν δέλοί τε; ἔτζι καὶ ἡμεῖς συνειθίζομεν νὰ λέγωμεν εἰς τὴν ὁμιλίαν μας· ὁ ὀδεῖνα αὐθεντὴς πῶς δὲν θέλει φροντίσει διὰ τὸν δέλόν τε, τὸν ὁποῖον διὰ νὰ ἀγοράσῃ τόσῳ τιμὴν ἔδωκεν; Καὶ αὖ

(1) Ὁ δὲ Φώτιος λέγει ὑπέ τὶ δύχαρίσεσθαι οὗτοι τὸν Θεόν· ὁ μὲν γὰρ τρώγων, δύχαρίστει τὸν Θεόν, πῶς ὑπὲ τὴν φαγητὴν ἔδωκεν εἰς τὸς ἀνθρώπους πάρον καὶ σύστασιν τῆς ζωῆς· ὁ δὲ μὴ τρώγων, ἀλλὰ νηστεύων, δύχαρίστει καὶ αὐτὸς τὸν Θεόν, πῶς ἔδωκεν ὁ Θεὸς τρόπον καὶ μέθοδον ὑπὲ μέσυ τῆς νηστείας, καὶ δωώντται οἱ ἄνθρωποι νὰ νικοῶσι τὰ πάθη τῆς σαρκός· καὶ ὁ μὲν τρώγων, δύχαρίστει τὸν Θεόν, ὅτι εἰς δόξαν Χριστῦ τρώγει· ὁ δὲ μὴ τρώγων, κατὰ τῦτο ἦτον ἐλλιπὴς· διὰ τὶ δὲν ἐδώκατο νὰ εἰπῇ, ὅτι εἰς δόξαν τῦ Χριστῦ δὲν τρώγει, ἀλλὰ ὡς ἀσθενὴς καὶ ἀσθένησας εἰς τὴν πίστιν, τῦτο ἐποίει.

(2) Ἔτζι γὰρ ἔχει σωνήθειαν ὁ Ἀπόστολος νὰ μεταβαίνῃ ἀπὸ ἕνα εἰς ἄλλο· ὅθεν καὶ ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους φρώτῃ ἐπιστολῇ κατὰ τὸ ἑνδέκατον κεφάλαιον, λέγωντας ὑπὲ τὰς κοινὰς τραπέζας τὰς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ γινομένας, μεταβαίνει εἰς τὴν πνευματικὴν τράπεζαν τῶν Θείων Μυστηρίων.

(3) Ἐν ἄλλοις πολλοῖς „καὶ ἔζησεν".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αὖ ὁ Κύριος φροντίζῃ διὰ τὰς νεκρὰς, πόσῳ μᾶλλον θέλει φροντίσει διὰ τὰς ζωπανάς (1); Λέγει δὲ αὐτὰ ὁ Παῦλος διὰ νὰ ἐντροπιάσῃ τὸν τὰ Ἰουδαϊκὰ φυλάττοντα Χριστιανὸν, καταπείθωντας αὐτὸν νὰ ἐνθυμηθῇ, πῶς γίνεται ἀχάριστος εἰς τὸν ὑπὲρ αὐτῦ ἀποθανόντα Χριστὸν, ἐὰν ἀκόμη θέλῃ νὰ προσέχῃ εἰς τὸν Νόμον.

10. „ Σὺ δὲ, τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; ἢ καὶ σὺ, τί ἐξουθενεῖς „ τὸν ἀδελφόν σου; πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ Βήματι „ τοῦ Χριστοῦ “.

Ἐσὺ, λέγει, ὁπῦ νηστεύεις καὶ δὲν τρώγεις τὰ χοίρεια κρέατα, διὰ τί καταχρίνεις τὸν ἀδελφόν σου ὡς λαίμαργον, ἐπειδὴ καὶ τρώγει αὐτά; καὶ σὺ πάλιν ὁπῦ τρώγεις ταῦτα ἀπαρατηρήτως, διὰ τί καταφρονεῖς καὶ περιγελᾷς τὸν ἀδελφόν σου ὡς ὀλιγόπιστον, ἐπειδὴ δὲν τὰ ἐξωγειώνει; αὐτὸς εἶναι ἀδελφός σου, καὶ μέλος σου, ὅθεν δὲν πρέπει νὰ ἐξουθενῇς τὸν ἐδικόν σου ἀδελφὸν, καὶ τὸ οἰκεῖόν σου μέλος. Μήπως γὰρ ἐσὺ ἔχεις νὰ δώσῃς λόγον τῷ Θεῷ διὰ ἐκεῖνον ὁπῦ δὲν τρώγει τὰ κρέατα; αὐτὸς καὶ ἐσὺ καὶ ὅλοι ἡμεῖς, ἔχομεν νὰ παρασταθοῦμεν εἰς τὸ βῆμα τῦ Δεσπότου Χριστῦ, καὶ αὐτὸς, καὶ ἐσὺ, καὶ κάθε σὰρξ, ἔχει νὰ λάβῃ παρ' ἐκείνου μόνον τὴν πρέπουσαν ἀνταπόδοσιν. Βλέπεις, ὦ ἀναγνῶστα, πῶς μὲ ἐκεῖνα ὁπῦ λέγει εἰς τὸν τελειότερον Χριστιανὸν, μὲ αὐτὰ τὰ ἴδια φοβίζει καὶ τὸν ἀτελῆ καὶ Ἰουδαΐζοντα, πῶς μέλλει νὰ τιμωρηθῇ ἐπὶ τῦ φοβερῦ βήματος;

11. „ Γέγραπται γὰρ ζῶ ἐγὼ, λέγει Κύριος· ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν „ γόνυ, καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται τῷ Θεῷ “. (Ἡσ. με. 23.) (2)

12. „ Ἄρα ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτῦ λόγον δώσει τῷ Θεῷ “.

Πῶς, λέγει, θέλομεν κριθῶμεν ὅλοι ὡσαὐτὼ δοῦλοι ἀπὸ τὸν Δεσπότην μας Χριστὸν, μαρτυρεῖ καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας, ὅς τις λέγωντας μὲν ὅτι θέλουν κλίνουν ὅλοι τὰ γόνατα εἰς τὸν Δεσπότην Χριστὸν, φανερόνει τὴν ὑπερβολικὴν ὑποταγὴν, ὁπῦ θέλουν δείξουν εἰς αὐτὸν, καὶ βασιλεῖς, καὶ ἄρχοντες, καὶ ἀρχόμενοι. Λέγωντας δὲ πάλιν, ὅτι κάθε γλῶσσα ἐξομολογήσεται, φανερόνει, ὅτι καὶ οἱ πρὸ τῦ Νόμου, καὶ οἱ ἐν τῷ Νόμῳ, θέλουν ἐξομολογηθοῦν, ἤτοι θέλουν δώσουν λόγον καὶ ἀπολογίαν διὰ τὰς πράξεις των· εἰς ποῖον; ὄχι εἰς τὸν Νόμον, ἀλλὰ εἰς τὸν Χριστὸν, τὸν δόντα τὸν Νόμον· ὥστε ἐσὺ ὁ εἰς τὸν Χριστὸν πιστεύων, τὸν Κριτὴν τῶν ἁπάντων, διὰ τί δὲν παραιτεῖς, ἀλλὰ κρατεῖς ἀκόμη τὸν Νόμον;

13. „ Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν· ἀλλὰ τῦτο κρίνατε μᾶλλον „ τὸ μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ, ἢ σκάνδαλον (3).

Καὶ τὰ δύω μέρη, λέγει, καὶ οἱ τέλειοι κατὰ τὴν πίστιν, καὶ οἱ ἀτελεῖς, παύσατε ἀπὸ τὰς φιλονεικίας ὁπῦ κάμνετε ἀναμεταξύ σας· καὶ μήτε ἐσὺ ὁποῦ τρώγεις, νὰ βάλλῃς σκάνδα-

(1) Ὁ δὲ Μεθόδιος ἐν τῷ περὶ ἀναστάσεως Λόγῳ αὐτῦ, λέγει ὅτι οἱ νεκροὶ, καὶ οἱ ζῶντες, τῶν ὁποίων θέλει κυριεύσει ὁ Κύριος, εἶναι αἱ ψυχαὶ καὶ τὰ σώματα· αἱ μὲν γὰρ ψυχαὶ, εἶναι ἀθάνατοι καὶ ζωπανάι, τὰ δὲ σώματα εἶναι θνητὰ καὶ νεκρά.

(2) Ὁ δὲ Οἰκουμενίους λέγει, ὅτι ἐπειδὴ ἐρρέθη περὶ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, ὅτι δὲν κρίνει κανένα „ ὁ γὰρ Πατὴρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκε τῷ Υἱῷ “. (Ἰω. ε.) ὁ δὲ Παῦλος μετὰ τοῦ Προφήτου, εἰς περὶ κρισεως ἐνταῦθα ὁμιλοῦν περὶ τῦ Χριστοῦ, ὅτι ἐξομολογήσεται πᾶσα γλῶσσα τῷ Θεῷ, ἄρα Θεός ἐστιν ὁ Χριστὸς, κἂν οἱ ἀσεβεῖς καὶ ὁ Ἄρειος ἀπαρέσκωνται.

(3) Ἀξιάγασται τῇ ἀληθείᾳ εἶναι τὰ λόγια ὁποῦ γράφει ὁ σοφὸς Φώτιος εἰς τὸ ῥητὸν τῦτο· „ ὦ Παῦλε „ φωνῆς! ὦ οἰκοδόμου θεμέλιος! τοῦτο κρίνατέ φησι, „ τὸ μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ, ἢ σκάνδαλον· ταύτην κρηπίδα πρώτην καταβαλεσθε· ἂν αὖ „ τι ἐδρασθῇ ἐν ὑμῖν ἡ κρηπὶς, ῥᾴον τὰ ἄλλα ἐποικοδομεῖν ἐστε· καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν, ὁ οὕτω „ διαλαθὼν φρονῶν, ὥστε καθ' ἡμέραν νηστεύειν, διὰ τὸν „ Κύριον ἕπω φρονεῖ· καὶ ὁ φρονῶν, ὥστε καθ' ἡμέραν „ μὴ νηστεύειν, διὰ τὸν Κύριον ἕπω φρονεῖ. (Παρὰ τῷ Οἰκυμενίῳ.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δαλον εἰς τὸν ἀτελῆ καὶ ἐκεῖνον ὁπὲρ δὲν τρώγει, μὲ τὴν σφοδρὰν ἐπίπληξιν ὁποῦ τὸν κάμνεις· μήτε ἐσὺ ὁποῦ δὲν τὰ τρώγεις ὅλα, νὰ τροξεύῃς σκάνδαλον εἰς τὸν ἀδελφόν ὁποῦ τὰ τρώγει, μὲ τὴν νομικὴν αὐτὴν παρατήρησιν ὁπὲρ κάμνεις. Καὶ εἰς τὰ δύω γὰρ μέρη ἁρμόζουν τὰ λόγια ταῦτα· διὰ τοῦτο καὶ δύω ταυτοσήμαντα ὀνόματα ἔβαλε, τὸ τροσκομμα, καὶ τὸ σκάνδαλον, τὸ σῦκα, διὰ τὸ σῦκα μέρος, καὶ τὸ ἄλλο, διὰ τὸ ἄλλο.

14. „ Οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ, ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι' ἑ-
„ αυτῆς, εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν “.

Ἀφ' ὲ ἐδίδαξεν ὁ Ἀπόστολος, ὅτι δὲν τρέπει οἱ δυνατοὶ εἰς τὴν πίστιν νὰ ἐπιπλήττουν τοὺς ἀδυνάτους εἰς αὐτὴν, δόγμα κοινὸν, καὶ ἀπόφασιν καθολικὴν ἐφέρει περὶ τῆς φαγητῆς, καὶ διδάσκει τὸν ἀσθενέστερον εἰς τὸν λογισμὸν, νὰ μὴ φοβῆται, μηδὲ νὰ τρέμῃ ὡς ἀκάθαρτα τὰ χοίρεια κρέατα, καὶ τὰ ἄλλα φαγητὰ, ὁπὲρ ἐμποδίζει ὁ Νόμος, καὶ λέγει ἔτζι· ἐγὼ ἠξεύρω, καὶ εἶμαι πληροφορημένος, ὄχι μὲ ἀνθρωπίνους λογισμοὺς, ἀλλ' ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ, ὅτι παρ' αὐτὸν τὸν Κύριὸν μαθὼν, καὶ ἀπὸ ἐκεῖνον πιστωθεὶς, ὅτι κανένα φαγητὸν δὲν εἶναι κοινὸν καὶ ἀκάθαρτον δι' ἑαυτὸν, ἤτοι κατὰ τὴν αὐτὴν φύσιν· ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἀσθενῆ γνώμην καὶ πίστιν ἐκείνου, ὁποῦ τὰ μεταχειρίζεται, νομίζονται τὰ φαγητὰ ἀκάθαρτα· καὶ εἰς ἐκεῖνον μόνον φαίνεται τοιοῦτον, ἀλλ' ὄχι καὶ εἰς ὅλους, τοὺς δυνατοὺς δηλαδὴ εἰς τὴν πίστιν καὶ τὸν λογισμόν (1).

15. „ Εἰ δὲ διὰ βρῶμα ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκ ἔτι κατὰ ἀγά-
„ πην περιπατεῖς “.

Εἰς τὸν τελειότερον κατὰ τὴν πίστιν ἐδῶ λαλεῖ ὁ Ἀπόστολος, διδάσκωντας αὐτὸν, ὅτι κἂν καὶ τὰ βρώματα κατὰ τὴν αὐτῆν φύσιν, δὲν εἶναι ἀκάθαρτα, ἐσὺ ὅμως τρέπει νὰ ἀπέχῃς ἀπὸ τὰ χοίρεια κρέατα, καὶ νὰ μὴ τρώγῃς αὐτὰ, κάμνωντας οἰκονομίαν, καὶ συγκατάβασιν εἰς τὸν ἀδελφόν σου, μήπως καὶ θέλῃς νὰ φυλάξῃς τὴν τρὸς αὐτὸν ἀγάπην, ἵνα ἐκεῖνος μὴ λυπῆται, σκανδαλιζόμενος ἐξ αἰτίας σου· κατὰ γὰρ τὸν σοφὸν Φώτιον, καλὸν μὲν εἶναι τὸ νὰ δοκιμάζῃς ἐσὺ ὁ τελειότερος, νὰ διορθώσῃς τὸν ἀσθενοῦντα καὶ ἀτελῆ ἀδελφόν σου, ἵνα μὴ διακρίνεται, καὶ παραπτῇ φαγητά· ἐσὺ ὅμως ἐκεῖνος δὲν δυνάται νὰ διορθωθῇ, καλλίτερον εἶναι νὰ παραβλέπῃς τὸ ἐλάττωμά του, καὶ μὲ κάθε τρόπον νὰ τὸν χειραγωγῇς, εἰς τὸ νὰ τὸν κερδήσῃς, καὶ νὰ τὸν σώσῃς.

„ Μὴ

(1) Καὶ ὁ Θεοδώρητος δὲ τὰ αὐτὰ σχεδὸν μαρτυρῶ λέγων· ὅτι διὰ νὰ μὴ λέγωσι τινες, καὶ πῶς ἐσὺ Παῦλε νομοθετεῖς ἐναντία μὲ τὸν Μωυσῆν, ὃς τις ἐπροστάξεν εἰς τὸ Λευϊτικὸν, (Κεφ. ιά.) καὶ εἰς τὸ Δευτερονόμιον, (Κεφ. ιδ'.) πῶς εἶναι τοῦ χοίρου τὰ κρέατα, καὶ ἄλλων ζώων ἀκάθαρτα; διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος ἔφερεν εἰς τὸ μέσον τὸν Δεσπότην τοῦ Μωυσέως Χριστὸν, ὃς τις ἔπαυσε τὰς τῦ Νόμου παραπτήσεις, καὶ δὲν ἀφησε νὰ νομίζεται κάτενα ἀκάθαρτον· τὸ δὲ „ δι' ἑαυτῆς “ ὁ Σάτηρος τὸ ἀνέγνωσε, δι' αὐτοῦ, ἤτοι ὁ Χριστὸς δι' αὐτῦ, ἤγουν διὰ τῆς εὐαγγελικῆς αὐτῦ νομοθεσίας, δὲν ἀφῆκε κάτενα φαγητὸν νὰ νομίζεται ὡς ἀκάθαρτον. Εἰ δέ τις ἀπορῇ τινας, διὰ τί ὁ χοῖρος, καὶ ὁ κύων, καὶ ὁ γύπας, καὶ ἄλλα ζῶα ὀνομάζονται ἀκάθαρτα ἀπὸ τὴν Ἁγίαν Γραφὴν, ἀποκριθόμεθα, ὄχι διὰ τί εἶναι βδελυκτὰ καὶ σιγχαμερὰ ἔτζι ὀνομάζονται· ἐπειδὴ, ὡς εἶπεν ὁ Ἀπόστολος ἀνώτερω, οὐδὲν κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον εἶναι εἰς τὴν ἑαυτῆς φύσιν· ἀλλ' ἔτζι ὀνομάζονται διὰ βίας αἰτίας· ἡ πρώτη καὶ κυριωτάτη αἰτία εἶναι, διὰ τί ὅλα τὰ καλούμενα ἀκάθαρτα, εἶναι βλαβερὰ εἰς τὴν ὑγείαν τῦ σώματος, καθὼς καὶ οἱ ἔγκριτοι τῆς Ῥαββίτων καὶ οἱ ἰατροί, περὶ τῆς ἀκαθάρτων ζώων τὴν γνώμην αὐτὴν ἔχουσι, καὶ μάλιστα ὁ Μέγας Βασίλειος ἐν τῷ πς. κανόνι αὐτῦ. Δεύτερα, διὰ τί ἔτζι νομίζονται καὶ τὰ εἰς τὴν ὑπόληψιν τῆς πολλῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὸν Προκόπιον. Καὶ τρίτη, διὰ νὰ μὴ τροσκυνήσουν αὐτὰ οἱ Ἰουδαῖοι εἰς Θεὸς, κατὰ τὸν Θεοδώρητον· ὥστε, ἐγγειτώνας ὁ Θεὸς τὴν ὑγείαν τῶ σώματός μας, καὶ θέλωντας νὰ μᾶς κάμῃ νὰ μὴ τὰ τρώγωμεν, τὰ ὠνόμασεν ἀκάθαρτα, ἵνα καὶ ἀπὸ αὐτὸ τὸ ὄνομα τῶν, αὐτὰ ἀποφεύγωμεν· ἐὰν ὅμως εὑρεθῇ τινὰς εἰς ἀνάγκην, καὶ φάγῃ ἀπὸ τὰ ἀκάθαρτα κακόμενα, ἢ σκύλα, καὶ γύπα, δὲν ἁμαρτάνει, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον κατὰ τὸ Μεγάλου Βασιλείου· ἐπειδὴ κάτενα ἀπὸ αὐτὰ, δὲν ἦναι ἐμποδισμένον ἀπὸ τὴν τέων Γραφῶν· οἱ γὰρ θεῖοι Ἀπόστολοι εἰς τὸ κε. Κεφ. τῶν Πράξεων, ἐμπόδισαν μόνον νὰ μὴ φάγουν οἱ Χριστιανοὶ τὰ εἰδωλόθυτα, τὸ αἷμα, καὶ τὸ πνικτόν· καὶ εἰς τὸν ξγ. κανόνα των, ὁμοίως ἐμπόδισαν νὰ μὴ φάγουν οἱ Χριστιανοὶ, θηριάλωτον ἄνησιμαῖον, ἤτοι ἄφιμι, καὶ αἷμα· ὅρα καὶ τὴν ἑρμηνείαν τῦ ς'. εἰχ. τῦ Β'. Κεφ. τῆς πρὸς Τιμόθεον Πρώτης.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Μὴ τῷ βρώματίσου ἐκεῖνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ Χριστὸς ἀπέθανε".

Διὰ τὴν αἰτίαν, λέγει, τοῦ φαγητοῦ, ἀπολλύεις τὸν ἀδελφόν σου, Χριστιανὲ, ὁ ὁποῖος εἶναι τόσον πεπρόθητος κοντὰ εἰς τὸν Χριστὸν, ὥστε ὁποῦ αὐτὸς ἀπέθανε διὰ τὴν σωτηρίαν του· καὶ ὁ μὲν Χριστὸς, δὲν ἐπαραίτησε τὸ νὰ γένῃ δοῦλος, καὶ νὰ ἀποθάνῃ διὰ τὸν ἀδελφόν σου, σὺ δὲ, οὐδὲ ἀπὸ φαγητὸν ἀπέχεις διὰ νὰ τὸν σώσῃς, ἀλλὰ μὲ τὴν φιλονεικίαν σου αὐτὸν τὸν ἀπατρέπεις εἰς τὰ μεγαλήτερα· διὰ τί αὐτὸς, βλέπωντας ἐσένα πῶς τρώγεις τὰ χοίρεια κρέατα διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν φιλονεικίαν, πλέον ἐναντίος, καὶ πεισματάρης γίνεται· καὶ ἀκολούθως ἐκ τούτου θέλει κινδυνεύσει νὰ χωρισθῇ καὶ τελείως ἀπὸ τὸν Χριστὸν, καὶ τὴν τοῦ Χριστοῦ πίστιν, καὶ νὰ προσηλωθῇ εἰς τὸν Νόμον ὅλως διόλου.

16. „Μὴ βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν".

Ἤγουν, ἐσὺ ναὶ ἔχεις τελειότητα εἰς τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ· (παύτην γὰρ ὀνομάζει ἀγαθὸν), ὅμως τὴν τελειότητά σου αὐτὴν μὴ κάμνῃς νὰ τὴν βλασφημῇ ὁ ἀτελὴς εἰς τὴν πίστιν· διότι ἐὰν ἐσὺ, μὲ τὸ νὰ ἦσαι τέλειος, διαφθείρῃς τὸν ἀτελῆ ἀδελφόν σου, γίνεσαι αἴτιος νὰ βλασφημῆται τὸ καλὸν, καὶ ἡ τελειότης ὁποῦ ἔχεις. Θέλεις δὲ νοήσεις καὶ ἀγαθὸν, τὸ δόγμα τῆς Χριστιανικῆς πίστεως, τὸ ὁποῖον δὲν θέλει ὁ Παῦλος νὰ βλασφημῆται, καὶ νὰ κατηγορῆται ἀπὸ τοὺς ἀπίστους, καὶ ἀσεβεῖς, βλέπωντας τὰ χήματα, καὶ τὰ σκάνδαλα, ὁποῦ ἔχουν οἱ Χριστιανοὶ ἀναμεταξύτων διὰ τὰ φαγητά.

17. „Οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ βρῶσις, καὶ πόσις".

Μήπως, λέγει, ἀπὸ τὰ φαγητὰ ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ δόκιμοι θέλομεν, καὶ σωζώμεθα; μήπως ἐὰν ἐσὺ φάγῃς χοίρεια κρέατα, τὸ φαγητὸν αὐτὸ θέλει σὲ ἐμβάσει εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ; ὄχι· κατηγορῶντας δὲ αὐτοὺς πῶς ὑπερηφανεύοντο ὅτι τρώγουν τὰ χοίρεια κρέατα ἀπαραπρήπως, διὰ τοῦτο δὲν εἶπε μόνον βρῶσιν, ἀλλὰ ἐπρόθεσε καὶ πόσιν, κατὰ τὸν Θεῖον Χρυσόστομον, καὶ τὸν ἱερὸν τοῦτον Θεοφύλακτον (1).

„Ἀλλὰ δικαιοσύνη, καὶ εἰρήνη, καὶ χαρὰ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ".

Ποῖα δὲ, λέγει, εἶναι ἐκεῖνα ὁποῦ ἐμβάζουσι τοὺς Χριστιανοὺς εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ; εἶναι ἡ δικαιοσύνη, ἤγουν ἡ καθολικὴ, καὶ περιεκτικὴ ἀρετὴ, καὶ ἡ καθαρὰ, καὶ ἀκατηγόρητος ζωή· εἶναι ἡ πρὸς τοὺς ἀδελφούς των εἰρήνη, καὶ οὐχὶ ἡ φιλονεικία, καὶ λογομαχία· εἶναι ἡ χαρὰ, ἡ ἐκ τῆς ὁμονοίας τῶν ἀδελφῶν τους γινομένη, καὶ ὄχι ἡ λύπη τῶν ἀδελφῶν τους, ἡ ἐκ τῆς ἐκπλήξεως προξενεμένη· ἐπειδὴ δὲ διέρχεται εἰς τὰ κακὰ φρόνιμα εἰρήνη, καὶ χαρὰ, διὰ τοῦτο ὁ Ἀπόστολος ἐπρόθεσεν ἀκολούθως τὸ „ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ" ὡσὰν νὰ λέγῃ ἔτζι· ἐγὼ δὲν λαλῶ ἐδῶ διὰ τὴν ἐπὶ κακῷ εἰρήνην, καὶ χαρὰν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ· παύτην εἶπεῖν διὰ τὴν ἐπὶ τοῖς πνευματικοῖς ἀγαθοῖς χαρὰν, καὶ εἰρήνην. Ὁ δὲ μέγιστος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἐξήγησε καὶ βαθύτερον, διὰ τί ὁ Παῦλος ἐδῶ ἐνθυμήθη καὶ ἀνέφερε τὴν δικαιοσύνην, διὰ νὰ δείξῃ, λέγει, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν κάμνει οἰκονομίαν διὰ τὸς ἀσθενεῖς, καὶ δὲν ἀπέχει ἀπὸ τὰ χοίρεια κρέατα, αὐτὸς ἀδικεῖ τὸν ἀδελφόν του, εἰς αὐτὴν τὴν ἰδίαν σωτηρίαν του, τὴν ὁποίαν ὁ Χριστὸς μὲ τὸν θάνατόν του ἐπροξένησεν εἰς αὐτόν· ὥστε ἐκ τοῦ ἐναντίου, ὅποιος ἀπέχει τὴν τοῦ χοίρου κρεῶν διὰ νὰ κερδήσῃ τὴν σω-

(1) Ὁ δὲ Φώτιος λέγει, ὅτι λέγωντας ὁ Ἀπόστολος βρῶσιν καὶ πόσιν, ἔδειξε πῶς ἡ φιλονεικία ὁποῦ εἶχον περὶ τῆς φαγητῆς, ἦτον πολλὰ μεγάλη, καὶ ἔξω ἀπὸ μέτρου· ὅθεν ὡσὰν νὰ τοὺς λέγῃ, ὅτι ἀνίσως καὶ ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἦτον φαγητὸν, καὶ ποτὸν, καὶ μὲ τὰ φαγητὰ, καὶ ποτὰ ἀποκτᾶτο, περισσότερον ἀγῶνα, καὶ πόλεμον δὲν ἠθέλετε δείξετε, ἀπὸ αὐτὸν ὁποῦ τώρα ἔχετε· ὁμοῦ δὲ καὶ ἐντροπιάζει αὐτοὺς μὲ τὰ λόγια ταῦτα· ὅτι αὐ διὰ φαγητὰ, καὶ ποτὰ ἔτζι κάμνετε, τί πρέπει νὰ κάμετε διὰ τὴν δικαιοσύνην, καὶ εἰρήνην, καὶ τὴν πνευματικὴν χαρήν;

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σωτηρίαν τοῦ ἀδελφοῦ του, αὐτὸς εἶναι ἐργάτης τῆς δικαιοσυνῆς, ὅτις προξενεῖ τὴν τοῦ Θεοῦ Βασιλείαν.

18. „Ὁ γὰρ ἐν τούτοις δουλεύων τῷ Χριστῷ, εὐάρεστος τῷ Θεῷ, „καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις".

Αἰνιγματωδῶς φανερόνει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, ὅτι οἱ τελειότεροι εἰς τὴν πίστιν Χριστιανοί, ἀπὸ ὑπερηφάνειαν τοὺς ἐπίπληττον τοὺς ἀτελεστέρους· διὰ τοῦτο λέγει εἰς αὐτούς· ἐὰν θέλῃς ἐσὺ ὁ τελειότερος εἰς τὴν πίστιν Χριστιανὸς, νὰ θαυμασθῇς, ἢ νὰ ἐπαινεθῇς ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἔξεύρε ὅτι δὲν θέλεις ἐπαινεθῇς τόσον ἀπὸ τὴν τελειότητα αὐτὴν ὁποῦ ἔχεις, ὅσον ἔχεις νὰ ἐπαινεθῇς ἀπὸ τὴν πρὸς τὸν ἀδελφούς σου εἰρήνην, καὶ χαρὰν, καὶ τὰς λοιπὰς ἀρετάς σου· διότι μὲ αὐτὰς τὰς ἀρετὰς, δύνασαι νὰ δουλεύῃς τὸν Χριστὸν, καὶ νὰ εὐαρεστήσῃς εἰς τὸν Θεὸν, καὶ ὄχι μὲ τὸ νὰ τρώγῃς ἀδιαφόρως τὰ χοίρεια κρέατα.

19. „Ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν, καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς „εἰς ἀλλήλους".

Τὸ μὲν τῆς εἰρήνης ὄνομα, εἶπεν ὁ Ἀπόστολος πρὸς τὸν ἀτελέστερον εἰς τὴν πίστιν, καὶ ἀσθενῆ Χριστιανόν· διὰ τί ἐκεῖνος ἦτον ὁποῦ δὲν εἰρήνευεν· ἢ καὶ ἐκεῖνος ἦτον ὁ αἴτιος τῆς σκανδάλων, καὶ τῆς παραχῆς, μὲ τὸ νὰ ἐζήτει νὰ φυλάττῃ εἰς τὰ φαγητὰ, τὰς νομικὰς παρατηρήσεις· τὸ δὲ ὄνομα τῆς οἰκοδομῆς, τὸ λέγει ὁ Παῦλος πρὸς τὸν τελειότερον, καὶ δυνατώτερον εἰς τὴν πίστιν Χριστιανὸν, διὰ νὰ μὴ κρημνίζῃ τὸν ἀτελῆ ἀδελφόν του, σκανδαλίζων καὶ ἐξασθενῶν αὐτόν· ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, καὶ τὴν εἰρήνην, καὶ τὴν οἰκοδομὴν, κοινὰ τὰ ἔκαμεν ὁ Παῦλος καὶ εἰς τὰ δύω μέρη, προσθέττοντας τὸ „εἰς ἀλλήλους" καὶ λέγοντας, ὅτι πρέπει καὶ οἱ δυνατοὶ, καὶ οἱ ἀσθενεῖς εἰς τὴν πίστιν νὰ εἰρηνεύουν, καὶ νὰ οἰκοδομοῦν ἕνας τὸν ἄλλον· ἐπειδὴ δὲ πρότερον εἶπε τὴν εἰρήνην, καὶ ὕστερον τὴν οἰκοδομὴν, ἐφανέρωσε μὲ τοῦτο ὁ Ἀπόστολος, ὅτι χωρὶς τὴν εἰρήνην, δὲν εἶναι εὔκολον τινὰς νὰ οἰκοδομῇ τὸν ἄλλον.

20. „Μὴ ἕνεκεν βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ".

Ἔργον τοῦ Θεοῦ, λέγει, εἶναι ἡ σωτηρία τοῦ ἀδελφοῦ σου, Χριστιανέ. Μὴ κρημνίζῃς λοιπὸν τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν ὁποίαν ὁ ἴδιος Θεὸς ἐπροξένησεν εἰς αὐτόν· καὶ μάλιστα διὰ τί κρημνίζει τὴν σωτηρίαν του ὄχι διὰ καμμίαν ἄλλην αἰτίαν, ἀλλὰ διὰ φαγητὸν, μὴ θέλοντας δηλαδὴ νὰ ἀφεθῇς καὶ ἐσὺ ἀπὸ τὸ χοίρειον κρέας, διὰ νὰ κερδήσῃς τὸν ἀσθενῆ ἀδελφόν σου.

„Πάντα μὲν καθαρὰ, ἀλλὰ κακὸν τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίοντι".

Ἐπειδὴ ὁ Παῦλος ἐπέπληξε πολλὰ τὸν τελειότερον εἰς τὴν πίστιν Χριστιανὸν, ἐφοβήθη μήπως ὁ ἀτελὴς εἰς τὴν πίστιν σερεωθῇ εἰς τὴν κακὴν ὑπόληψιν, καὶ παρατήρησιν ὁπῦ κάμνει τοῦ φαγητοῦ. Διὰ ταύτην τὴν ἀφορμὴν πάλιν δόγμα, καὶ ἀπόφασιν προφέρει ἐδῶ καθολικὴν, λέγων, ὅτι ὅλα τὰ φαγητὰ εἶναι καθαρά· ἀλλὰ εἰς ἐκεῖνον ὁπῦ μὲ πονηρὰν συνείδησιν τρώγει τὰ φαγητὰ, καὶ σκανδαλίζεται εἰς τὸν λογισμόν του, εἰς αὐτὸν εἶναι κακὸν τὸ νὰ τρώγῃ· διὰ τί ὁ ἀτελὴς εἰς τὴν πίστιν, καὶ τὸν λογισμὸν, νομίζοντας ὅτι εἶναι ἀπάθαρτον τὸ χοίρειον κρέας, ἔπειτα ἀναγκαζόμενος ἀπὸ τὰς ἐξουθενήσεις τοῦ ἄλλων νὰ τὸ φάγῃ, δὲν ὠφελεῖται, ἀλλὰ βλάπτεται περισσότερον· διὰ τί δὲν τὸν βλάπτει τὸ φαγητὸν, ἀλλὰ ἡ γνώμη, μὲ τὴν ὁποίαν τὸ τρώγει· ὥστε αὐτὸς πρέπει νὰ μάθῃ πρῶτον, καὶ νὰ πληροφορηθῇ ἀπὸ ἐσᾶς τὸν τελειότερον εἰς τὸν λογισμὸν, ὅτι δὲν εἶναι κανὲν φαγητὸν ἀπάθαρτον· ἀλλ' ὅλα εἶναι καθαρὰ, καὶ ἔπειτα αὖ τὸ τρώγῃ μὲ τὴν τοιαύτην πληροφορίαν, δὲν βλάπτεται.

21. „Κα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

21. „Καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα, μηδὲ πιεῖν οἶνον, μηδὲ ἐν ᾧ ὁ „ἀδελφός σου σκανδαλίζεται, ἢ προσκόπτει, ἢ ἀσθενεῖ".

Σὺ, λέγει, ὦ τελειότερε εἰς τὴν πίστιν Χριστιανὲ, ἀναγκάζεις τὸν ἀτελῆ ἀδελφόν σου, νὰ τρώγῃ ἐκεῖνα τὰ φαγητὰ ὁποῦ δὲν θαρρεῖ, διατὶ τὰ νομίζει ἀκάθαρτα· ἐγὼ δέ σε λέγω, ὅτι καὶ ἐσὺ πρέπει νὰ ἀπέχῃς ἀπὸ κάθε φαγητὸν, καὶ πιοτὸν ὁποῦ σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν σου· ὄχι διατὶ εἶναι κακὸν τὸ νὰ τρώγῃς κάθε φαγητὸν, ἐπειδὴ ὅλα εἶναι καθαρά· ἀλλὰ διὰ τὴν αὐτὴν τὸ νὰ τρώγῃς ὅλα, σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν σου. Λέγωντας δὲ ὁ Παῦλος ὅτι σκανδαλίζεται ὁ ἀτελὴς ἀδελφὸς, ἔδειξεν ὅτι αὐτὸς εἶναι ψώπτος, καὶ κοῦφος εἰς τὸν λογισμὸν, διατὶ οἱ κοῦφοι εἰς τὸν λογισμὸν, ὁλόλους σκανδαλίζονται· λέγωντας δὲ ὅτι προσκόπτει, ἔδειξεν ὅτι αὐτὸς εἶναι τυφλὸς· διατὶ οἱ τυφλοὶ προσκόπτουσι, καὶ σκοντάβουσι· λέγωντας δὲ καὶ ὅτι ἀσθενεῖ, ἔδειξεν ὅτι εἶναι καὶ ὀλιγόπιστος. Διὰ τούτων οὖν πάντων βαβίζει καὶ παρακινεῖ τὸν δωδεκάτερον Χριστιανὸν, εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ ἀδελφοῦ του, ὁποῦ εἶναι κατὰ πάντα ἀσθενής (1).

22. „Σὺ πίστιν ἔχεις; κατὰ σεαυτὸν ἔχε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ".

Ἐδῶ φανερόνει αἰνιγματωδῶς ὁ Ἀπόστολος ὅτι ὁ τελειότερος εἰς τὴν πίστιν Χριστιανὸς, ἔδειχνε τὴν τελειότητά του, ὡσὰν κενόδοξος. Λέγει λοιπὸν εἰς αὐτὸν, Θέλεις ἐσὺ Χριστιανὲ, νὰ δείξῃς ὅτι εἶσαι τέλειος εἰς τὴν περὶ τῶν φαγητῶν πίστιν, καὶ ὅτι πιστεύεις ἀδιακρίτως πῶς ὅλα τὰ φαγητὰ εἶναι καλὰ καὶ καθαρά; μὴ δείχνῃς τοῦτο εἰς ἐμένα, ἢ εἰς τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ ἀρκεῖ τὸ νὰ ἔχῃς τὴν πίστιν αὐτὴν εἰς τὴν συνείδησίν σου· ἀρκεῖ καὶ τὸ νὰ δείχνῃς τὴν πίστιν σου παύτην εἰς μόνον τὸν Θεὸν, ἢ ὄχι ἢ εἰς τοὺς ἀνθρώπους.

„Μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει".

Κἂν, λέγει, ἄνθρωπος ἄλλος δὲν σὲ ἠξεύρῃ, αὐτὸς ἐσὺ ἀρκεῖς εἰς τὸν ἑαυτόν σου νὰ ἦσαι μακάριος· πότε, καὶ πῶς; ἴσως δηλαδὴ δὲν καταπείνῃς τὸν ἑαυτόν σου, μηδὲ ἡ συνείδησίς σου σὲ κατηγορῇ, εἰς τὸ πρᾶγμα ὁποῦ ἐδοκίμασες, ἤτοι ἐδιάλεξες, διὰ νὰ κάμῃς παῦ-

(1) Σημείωσαι ὅτι δὲν πρέπει τινὰς νὰ ἀπέχῃ ἀπὸ κάθε πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον εἶναι καθ' ἑαυτὸ καλὸν καὶ κατ' εὐπολλὼ Θεοῦ, μήπως καὶ ἄλλος σκανδαλίζεται δι' αὐτό· ἀλλὰ πρέπει νὰ καταφρονῇ τὸ σκάνδαλον αὐτὸ, καὶ νὰ ἐνεργῇ τὸ καλὸν ἐκεῖνο, κἂν καὶ οἱ ἄλλοι σκανδαλίζωνται, καθὼς ἀποφαίνεται ὁ Μέγας Βασίλειος· „ἐὰν μὲν αὐτὸ κατὰ τὸν ἴδιον λόγον ἀγαθὸν „ἢ τὸ λεγόμενον, ἢ τὸ γινόμενον, ἡ δὲ νόσος τοῦ „λεγομένου τῷ ἔργῳ, ἢ τῷ λόγῳ, ἐν τῇ χρήσει ἐμ„ποιήσῃ αὐτῷ τὴν βλάβην, καθαρὸς ἐστιν ἀπὸ τῶν „κρίματος τῶν σκανδαλιζομένων ὁ τὸ ἀγαθὸν εἰς οἰ„κοδομὴν τῆς πίστεως εἰπών, καὶ ποιήσας· ὥσπερ ὁ „Κύριος, εἰπὼν μὲν, ὃ τῷ εἰσερχομένῳ εἰς τὸ στό„μα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ „τοῦ σώματος, τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. φησὶ δὲ τοὺς „σκανδαλισθέντας ἐπαγαγών· „πᾶσα φυτεία ἣν οὐκ „ἐφύτευσεν ὁ Πατήρ μου ὁ Οὐράνιος, ἐκριζωθήσεται". (Ἐρωτήσ. ἰ. Λόγῳ β'. περὶ Βαπτίσματ.)

Ἐὰν δὲ τὸ πρᾶγμα καθ' ἑαυτὸ ἦναι κακὸν, ἢ ἦναι ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ εὑρίσκονται εἰς τὴν ἐξουσίαν μας, ἢ ὄχι νὰ συγχωρηθέντος, ἢ πράξῃ τοῦτο τινάς, ἢ ἐκ τῆς πράξεως πρίξουσιν σκάνδαλον εἰς τοὺς ἄλλους, καὶ μάλιστα εἰς τοὺς ἀδυνάτους κατὰ τὴν πίστιν, ἢ τὴν γνῶσιν· ὁ τοιοῦτος ἀπαραιτήτως θέλει κατακριθῇ διὰ τὸ σκάνδαλον αὐτὸ ὁποῦ ἐποίησεν· ὡς αὐτὸς πάλιν λέγει ὁ Θεοφόρος Βασίλειος· „ὅταν δὲ ἢ τὸ γενόμε„νον τῷ ἰδίῳ λόγῳ κακὸν ὑπάρχον, αἴτιον γένηται „σκανδαλισμοῦ, ἤτι τῶν συγχεχωρημένων, ἢ ἐν ὑπ„σίᾳ ἡμετέρᾳ καμένων ὑπάρχον, τῷ ἀθετοῦντι τὴν „πίστιν ἢ τὴν γνῶσιν γένηται σκάνδαλον, φανερόν, „ᾧ ἀπαραίτητον ἔχει τὸ φοβερὸν ἐκεῖνο κρῖμα, τὸ ὑ„πὸ τοῦ Κυρίου εἰρημένον ὕπω· „Συμφέρει αὐτῷ ἵνα „κρεμασθῇ λίθος ὀνικὸς περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ „ἐρριπται εἰς τὴν θάλασσαν.... διὸ ὅπερ ὁ Ἀπό„στολος καὶ ἐπὶ τῶν συγχεχωρημένων φησί· „καλὸν „τὸ μὴ φαγεῖν κρέα, μηδὲ πιεῖν οἶνον, μηδὲ ἐν ᾧ ὁ „ἀδελφός σου προσκόπτει, ἢ σκανδαλίζεται, ἢ ἀσθε„νεῖ". Καὶ πάλιν, ἀλλαχὴ λέγων· „ὅτι πᾶν κτίσ„μα Θεοῦ καλὸν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον μετὰ εὐχαρι„στίας λαμβανόμενον". (α. Τιμ. δ'. 4.) ὅμως φη„σίν· „οὐ μὴ φάγω κρέα εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν „ἀδελφόν μου σκανδαλίσω". (α. Κορινθ. η'. 13.) ἡ δὲ ἐπὶ τῶν συγχεχωρημένων φησὶν τὸ κρῖμα, τί αὐτὸς εἶποι περὶ τῶν κεκωλυμένων; διὸ ὅπερ καθολικώτερον ἡμᾶς παιδεύει λέγων· „ἀπρόσκοποι γίνεσθε, „καὶ Ἰουδαίοις, καὶ Ἕλλησι, καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ, „καθὼς κἀγὼ πᾶσι πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ ζητῶ τὸ ἐ„μαυτοῦ συμφέρον, ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν ἵνα σωθῶσιν". (α. Κορινθ. ι'. 32.) Ὅρα καὶ τὸν περὶ σκανδάλου πλατύτατον Λόγον ἐν τῇ Χρησοπηγίᾳ τῇ ἡμετέρᾳ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ταῦτα δὲ νόει, ἀγαπητὲ, ὄχι εἰς κάθε φᾶγμα, ἀλλὰ εἰς μόνω τὼ προκειμένω ὑπόθεσιν τὼ περὶ τῦ φαγητῦ, κατὰ τὸν Χρυσόστομον, καὶ τὸν ἱερὸν Θεοφύλακτον τοῦτον, ἤγουν ὅτι εἶναι μακάριος ἐκεῖνος, ὁποῦ δὲν κατακρίνεται ἀπὸ τὼ συνείδησίν του, εἰς ἐκεῖνα τὰ φαγητὰ ὁποῦ ἐδιάλεξε νὰ φάγῃ, ὅποιος δηλαδὴ δὲν τὰ νομίζει ἀκάθαρτα (1).

23. „Ὁ δὲ διακρινόμενος, ἐὰν φάγῃ, κατακέκριται, ὅτι οὐκ ἐκ „πίστεως“.

Καὶ τοῦτο πρὸς τὸν τέλειον εἰς τὼ πίστιν ἐρρέθη Χριστιανόν· τί βιάζεις, λέγει, Χριστιανὲ, τὸν ἀδύνατον νὰ φάγῃ; δὲν ἠξεύρεις ὅτι ὅποιος διακρίνει εἰς τὸν λογισμόν του, πῶς εἶναι ἀκάθαρτα τὰ φαγητὰ, καὶ δὲν τὰ τρώγει μὲ πληροφορίαν βεβαίαν ὡς καθαρὰ, ἀλλὰ τὰ ἔχῃ ἀπὸ συνοπτὴν, ἢ ἀνάγκην, δὲν ἠξεύρεις, λέγω, πῶς αὐτὸς κατακρίνεται; διὰ τί; ὄχι διὰ τὸ εἶναι τὰ φαγητὰ ἀκάθαρτα, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς τὰ ἔχῃ ὡς ἀκάθαρτα, βιαζόμενος ἀπὸ ἐσνία.

„Πᾶν δὲ ὃ οὐκ ἐκ πίστεως, ἁμαρτία ἐστιν“ (2).

Καὶ τοῦτο πρὸς τὸν τέλειον εἰς τὼ πίστιν ἐρρέθη Χριστιανόν· διὰ τί, λέγει, ὅταν ὁ ἀτελὴς ἀδελφὸς, δὲν ξεθαρρεύσῃ, μηδὲ πιστεύσῃ, ὅτι τὰ φαγητὰ εἶναι καθαρὰ, ἀλλὰ φάγῃ αὐτὰ μὲ πονηρὰν, καὶ κατεγνωσμένω συνείδησιν, βέβαια ἥμαρτε. Μὲ αὐτὰ δὲ ὅλα δείχνει ἐδῶ ὁ Παῦλος, κατὰ τὸν Χρυσόστομον, πόσω βλάβω προξενοῦσι οἱ τελειότεροι εἰς τὼ πίστιν, ἀναγκάζοντες τὺς ἀτελεῖς, καὶ διακρίνοντας εἰς τὸν λογισμόν, νὰ τρώγουν τὰ νομιζόμενα κοινὰ εἰς αὐτὺς ἀκάθαρτα φαγητά· καὶ ὅτι διὰ τὼ βλάβω αὐτὼ ὁποῦ προξενοῦσι εἰς αὐτὺς, πρέπει νὰ παύσουν ἀπὸ τὸ νὰ τοὺς ἐπιπλήττουν.

24. „Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ Εὐαγγέλιόν μου, καὶ „τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρό„νοις αἰωνίοις σεσιγημένου“ (3).

25. „Φανερωθέντος δὲ νῦν, διά τε Γραφῶν, καὶ Προφητῶν, κατ' „ἐπιταγὼ τοῦ αἰωνίου Θεοῦ, εἰς ὑπακοὼ πίστεως, εἰς πάντα „τὰ Ἔθνη γνωρισθέντος“.

26. „Μόνῳ σοφῷ Θεῷ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς „αἰῶνας. Ἀμήν“.

Συνειθίζει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὕστερα ἀπὸ τὼ παραίνεσιν, καὶ διδασκαλίαν του, νὰ κάμνῃ δύχως εἰς τὸν Θεόν· τὸ ὁποῖον μεταχειρίζεται καὶ ἐδῶ, παρακαλῶντας τὸν Θεὸν διὰ τὺς ἀπε-

(1) Ὁ Φώτιος λέγει, ὅτι πρὸς τὸν τέλειον εἰς τὸν πίστιν λέγει τὸ ῥηθὸν τοῦτο ὁ Παῦλος· λέγει δὲ πρὸς τούτοις ὁ Φώτιος, ὅτι τὸ ῥηθὸν τοῦτο νοεῖται καθολικῶς, καὶ διὰ κάθε φᾶγμα· ἤγουν εἶναι μακάριος ὁποιος κάθε φᾶγμα ὁποῦ καταλάβῃ μὲ ἀκριβῆ δοκιμασίαν, ὅτι εἶναι ἀγαθὸν, φάττει αὐτὸ, τὼ συνειδησιν ἔχων μαρτυροῦσαν. (Παρὰ τῷ Οἰκουμενίῳ.)

(2) Διατί δὲ εἶναι ἁμαρτία, τὸ οὐκ ἐκ πίστεως γινόμενον; διατί ἡ πίστις εἶναι ἐξ ἀκοῆς, καθὼς προεῖπεν ὁ Παῦλος, ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος Θεοῦ, (Ῥωμ. ι. 17.) ὥστε τὸ μὴ ἐκ πίστεως γινόμενον, ἔξω εἶναι τῦ ῥήματος τῦ Θεῦ, καὶ διατοῦτο ὡς παράβασις τῦ ῥήματος τοῦ Θεῦ, ἁμαρτία ἐστι. Καὶ ἄλλως δὲ, τὸ χωρὶς πίστεως γινόμενον, Θεῷ ἀρέσαι οὐ δύναται, ἐπειδὴ κατὰ τὸν Ἀπόστολον· „χωρὶς „πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστῆσαι“. (Ἑβρ. ια'. 6.) Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τῦ „ἄρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς“.

(3) Σημείωσαι ὅτι οἱ ἓξ οὗτοι στίχοι, ἤγουν τὸ „τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι“ καὶ τὰ λοιπά. τὸ, „φανερωθέντος δὲ νῦν“ καὶ τὰ λοιπά· τὸ „μόνῳ σοφῷ „Θεῷ“· ἐν ἅπασι μὲν ἀντιγράφοις ἐκδεδομένοις, εἶναι προστεθειμένοι εἰς τὸ ιε'. τελευταῖον κεφάλαιον τῆς πρὸς Ῥωμαίους μετὰ τὰς ἀσπασμὺς, οὐκ ὀρθῶς· καθ' ὅτι προσίδεται μετὰ τὸ „ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν „Ἰησοῦ Χριστοῦ, μετὰ πάντων ὑμῶν ἀμήν“· τὸ ὁποῖον εἶναι ἀκροτελεύτιος λόγος τῆς κάθε Ἐπιστολῆς τῦ Παύλυ, καὶ ἅπας λόγος μετὰ ταῦτα δὲν ἀκολουθεῖ. Παρὰ δὲ τῷ θείῳ Χρυσοστόμῳ, Θεοδωρήτῳ, Θεοφυλάκτῳ, καὶ Οἰκουμενίῳ, καὶ τῷ ὀρθῷ λόγῳ, καλῶς ἐδῶ οἱ στίχοι ἔπρεπε εἶναι γεγραμμένοι· ἐν ἅπασι δὲ γράφεται „διά τε Γραφῶν προφητικῶν“.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀπελεύθερος εἰς τὴν πίστιν Χριστιανούς· καὶ ὄχι μόνον διδάσκων αὐτοὺς μὲ τὸν λόγον, ἀλλὰ καὶ τὴν παρὰ Θεοῦ βοήθειαν ἐπικαλούμενος εἰς αὐτούς. Ἡ δὲ ἀκολουθία τῆς συνταξέως εἶναι ταύτη κατὰ χῆμα ὑπερβατόν· „τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι Θεῷ, διὰ Ἰησοῦ Χρι„στοῦ, ᾧ ἡ δόξα (πρέπει, ἢ ἔστω) εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν". Τὸ δὲ ᾧ ἄρθρον, εἶναι περιττόν· ἐβάλθη δὲ, διὰ τί ὁ λόγος ἐχρειάζετο πάλιν νὰ ἐπαναληφθῇ, διὰ τὰ ἐν τῷ μεταξὺ πεθύμητα λόγια πολλά· εἶπε δὲ νὰ ἦναι δόξα εἰς τὸν Θεὸν, ὅς τις δύναται νὰ στερεώσῃ ἐσᾶς τοὺς ἀσθενεῖς καὶ σαλδομένους· πῶς δὲ τοῦτο δύναται; κατὰ τὸ Εὐαγγέλιόν μου, ἤτοι νὰ σᾶς στηρίξῃ διὰ νὰ κρατῆτε ἐκεῖνα ὁποῦ ἐγὼ σᾶς διδάσκω, καὶ εὐαγγελίζομαι (1)· τὸ δὲ ἐδικόν μου Εὐαγγέλιον, καὶ τὸ κήρυγμα καὶ ἡ διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἶναι πρᾶγμα εἶναι· διὰ τί δὲν εἶναι δόγματα ἐδικά μου αὐτὰ ὁποῦ ἐγὼ σᾶς διδάσκω, ἀλλὰ εἶναι νόμοι καὶ δόγματα τοῦ Χριστοῦ, κατὰ Ἀποκάλυψιν μυστηρίου. Μεγαλωτάτης τιμῆς σημάδια, λέγει, εἶναι τὸ νὰ ἀξιωθοῦμεν νὰ γενώμεν ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ κοινωνοὶ τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ· πρᾶγμα ὁποῦ ἦτον, πάλαι μὲν, καὶ ἀπὸ τοὺς αἰῶνας προωρισμένον, τώρα δὲ ἐφανερώθη διὰ μέσου τῶν Γραφῶν τοῦ Νόμου, καὶ τῶν Προφητῶν· ὥστε τί φοβᾶσαι ἐσὺ ὁ ἀσθενὴς εἰς τὴν πίστιν, νὰ μὴ χωρισθῇς ἀπὸ τὸν Νόμον· ἐὰν τρώγῃς χοίρεια κρέατα; δὶ ὅτι ἰδοὺ πῶς ὅλαι αἱ Γραφαὶ τοῦτο τὸ μυστήριον τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ κηρύττουσι (2), τὸ ὁποῖον κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα, διδάσκει καὶ τὴν ἀδιαφορίαν τῶν φαγητῶν· ἀλλὰ καὶ κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου Θεοῦ (3), ἐφανερώθη αὐτὸ τὸ μυστήριον. Λοιπὸν ἐσὺ ὁ διακεκριμένος διὰ τὰ φαγητὰ, δὲν πρέπει νὰ ἐναντιώνεσαι εἰς τὸν Θεὸν, ἀλλὰ νὰ πιστεύῃς, καὶ νὰ ὑπακούῃς· ἐπειδὴ ἡ πίστις χρειάζεται ὑπακοὴν, καὶ ὄχι ἔρευναν, καὶ πολυπραγμοσύνην· ἀλλὰ καὶ ὅλα τὰ ἔθνη ἔτζι πιστεύουσι, διὰ τί εἰς ὅλα ἐφανερώθη αὐτὸ τὸ μυστήριον. Πῶς λοιπὸν ἐσὺ ὦ Ἰουδαΐζων Χριστιανὲ, ἀκόμη δουλεύεις, καὶ ὑπακούεις εἰς τὸν Νόμον, καὶ δὲν ὑπακούεις εἰς αὐτὸ τὸ μυστήριον, καὶ τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ ὁποῖον πιστεύουσιν ὅλοι; μόνῳ δὲ σοφῷ Θεῷ εἶπεν ὁ Παῦλος, ὄχι πρὸς διαφορὰν τοῦ Υἱοῦ, χωρίζωντας δηλαδὴ τὸν Υἱὸν ἀπὸ τὸν Πατέρα, μὴ γένοιτο! διὰ τί ὁ Υἱὸς εἶναι ἡ σοφία τοῦ Πατρός· καθὼς ὁ Πατὴρ εἶναι σοφὸς, ἔτζι ἀπαραλλάκτως καὶ ὁ Υἱὸς εἶναι σοφός· ἀλλὰ τὸ μόνον εἶπε, πρὸς διαφορὰν τῶν Ἀγγέλων, καὶ τῶν ἀνθρώπων· μόνος γὰρ ὁ Θεὸς εἶναι φύσει σοφός· οἱ δὲ Ἄγγελοι, καὶ οἱ ἄνθρωποι, κατ' μετοχὴν ἔχουν ἀπὸ τὸν Θεὸν τὴν σοφίαν, καὶ εἶναι σοφοί. Εἰς αὐτὸν λοιπὸν τὸν Θεὸν, ὁποῦ ἐφανέρωσε τὸ μυστήριον τοῦτο, ἂς ἦναι δόξα, καὶ ὄχι εἰς τὸν Νόμον, εἰς τὸν ὁποῖον ἐσὺ ἀκόμη παρακάθεσαι, παραπρόμενος τὰ φαγητά. Τὸ δὲ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἠμπορεῖ μὲν νὰ συνταχθῇ, καθὼς εἴπομεν ἀνωτέρω, ἤγουν τῷ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· ἠμπορεῖ δὲ καὶ ἔτζι νὰ νοηθῇ· ὅτι τὸ μυστήριον τοῦ Εὐαγγελίου, ἐγνωρίσθη εἰς

---

(1) Πολλοὶ δὲ αἱρετικοὶ ἀκούσαντες τὸν Παῦλον νὰ λέγῃ ἐδῶ διαγγελίαν μου, καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἐπιστολῶν του, ἐπλάσαν καὶ ἐψεύδολόγησαν πῶς νὰ ἔγραψεν ὁ Παῦλος βιβλίον χωριστὸν Εὐαγγελίου, καθὼς καὶ ἄλλων πολλῶν· οἷον Εὐαγγέλιον τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου, Θωμᾶ, Ἀνδρέου· Εὐαγγέλιον τοῦ Νικοδήμου· τῶν τριῶν Εὐαγγέλιον τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου, Φιλίππου, Βαρθολομαίου, Ματθαίου, Βαρνάβα, τῶν δώδεκα Ἀποστόλων· Εὐαγγέλιον τῆς γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος· Εὐαγγέλιον τῆς νηπιότητος αὐτοῦ, τῆς γεννήσεως τῆς Μαρίας· Εὐαγγέλιον τῶν Αἰγυπτίων· Εὐαγγέλιον τῶν Ἑβραίων· Εὐαγγέλιον τῶν Ναζιραίων· παῦτα δὲ πᾶσι νόθα, καὶ ψευδεπίγραφα, καθὼς οἱ αὐτοὶ αἱρετικοὶ ἔπλασαν πῶς ἦναι καὶ πέντε νόθα βιβλία ἐν τῇ παλαιᾷ· οἷον ἡ ἀποκάλυψις τοῦ Μωϋσέως· ἡ λεπτὴ γένεσις· ἡ ἀνάβασις τοῦ Μωϋσέως· τὰ μυστικὰ βιβλία τοῦ Μωϋσέως, καὶ ἡ διαθήκη τοῦ Μωϋσέως.

(2) Ὁ δὲ Φώτιος λέγει, ὅτι τὸ κήρυγμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἦτον αὐτὸ ὅτι „ἵνα γινώσκωσί σε, λέ„γω, τὸν ἀπέσταλας Ἰησοῦν Χριστόν· ὅτι „ἐγὼ καὶ „ὁ Πατὴρ ἓν ἐσμέν. ὅτε „πᾶν κρίσιν πᾶσαν ὁ Υἱὸς „ἔχει· „ὅτι πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ „Ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, „καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος". καὶ τὰ ὁμοια, τὰ ὁποῖα ὅλα ἦτον ἡ ὑπόθεσις καὶ τὸ κήρυγμα τοῦ Παύλου.

(3) Ὁ δὲ Φώτιος λέγει, ὅτι αἰώνιον Θεόν, τὸ Πνεῦμα ὀνομάζει ὁ Παῦλος ἐδῶ, κατ' ἐπιταγὴν, καὶ ἐμπνεύσιν τοῦ ὁποίου, ἐλαλήθη, καὶ ἐγράφη τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ. Ὅλων λοιπὸν τῶν Ἁγίων Τριάδα φανερόνει ὁ Παῦλος ἐδῶ, καὶ εἰς αὐτὴν ἀναπέμπει τὴν δόξαν. Λέγωντας γὰρ τῷ μόνῳ σοφῷ Θεῷ, ἐδήλωσε τὸν Πατέρα· λέγωντας τὸ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐδήλωσε τὸν Υἱὸν, καὶ λέγωντας τὸ, αἰωνίῳ Θεῷ, ἐδήλωσε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα· μόνῳ δὲ σοφῷ Θεῷ εἶπε, λέγει ὁ αὐτὸς, ὄχι πρὸς διαφορὰν τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Πνεύματος, ἀλλ' ἵνα συμπήξῃ τὸ ὑξάριτον εἰς τὴν μυναδικὴν Τριάδα, καὶ ὄχι διὰ νὰ χύσῃ αὐτὴν, καὶ νὰ ἀφαιρέσῃ αὐτῆς τὸ ἀξίωμα· μόνον γὰρ ὅταν εἴπω, λέγει, πάλαι παῦτα χωρίζω καὶ διασείω, ἐκεῖνο δὲ μᾶλλον διὰ τοῦτο, μένει, εὐσταθεῖ, τῆς φυσικῆς χρίσεως, ἡ χωρίζων τὸ ἀδιάσπαστον, ἀλλὰ συσφίγγων τοῖς ὀλίγοις διανοίαις τὴν εὐστάθειαν· ὅθεν καὶ τὸ, ὦ, ἄρθρον, ὁποῦ ἐπρόθεσεν ὁ Παῦλος ἐν τῷ τέλει, καὶ μὲ τὸ τρίτον πρόσωπον τῆς Τριάδος ἀναφέρεται διὰ τὴν μίαν τῶν τριῶν ὑσίαν καὶ Θεότητα. Ὁ δὲ Οἰκουμένιος λέγει, ὅτι τὸ μόνῳ σοφῷ Θεῷ εἴρηται, καὶ πρὸς διαφορὰν τῶν ψευδωνύμων καὶ ἀσόφων θεῶν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἰς ὅλα τὰ Ἔθνη διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· αὐτὸς γὰρ ἐφανέρωσε τὸ μυστήριον· αὐτὸ εἰς τὰ Ἔθνη, μὲ τὸ νὰ ἔστειλε τοὺς Μαθητάς του νὰ μαθητεύσουν ὅλα τὰ Ἔθνη, εἰπὼν αὐτοῖς „πορευ„θέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ Ἔθνη". (Ματθ. κή. 19. (1)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

1. „Ὀφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνά„των βαστάζειν".

Ἀφ' οὗ ἔκαμε τὸν ὀχλὸν ὁ Ἀπόστολος, πάλιν συμβουλεύει, καὶ γλυκαίνει τὰς τελειοτέρας εἰς τὸν πίστιν Χριστιανούς· ὅτι μὲν, διὰ τὶ ἐσυναρίθμησε μαζὶ μὲ αὐτοὺς καὶ τὸ πρόσωπον τὸ ἐδικόν του, εἰπὼν ὅτι χρεωστοῦμεν ἡμεῖς· καὶ ἄλλο δὲ, διὰ τὶ ὀνομάζει αὐτοὺς δυνατούς· δὲν εἶπε δὲ ἁπλῶς νὰ βαστάζωμεν τὰς ἀσθενεῖς, ἀλλὰ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων, διπλώσας τὸν λέξιν, διὰ νὰ τὰς ἐμβίξῃ εἰς περισσότερον σπλάγχνας (2).

„Καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν".

Ἐπειδὴ εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Παῦλος ὅτι χρεωστοῦμεν ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ νὰ βαστάζωμεν τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων, τώρα διδάσκει, καὶ πῶς ἠμπορεῖ τοῦτο νὰ γένῃ, καὶ λέγει, ὅτι τότε ἠμποροῦμεν νὰ τὰ βαστάζωμεν, ἀνίσως δὲν ζητῶμεν μόνον τὸν ἐδικήν μας ἀρέσκειαν καὶ τὸ θέλημα, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀρέσκειαν καὶ σωτηρίαν τοῦ ἀδελφοῦ μας.

2. „Ἕκαστος ὑμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰ„κοδομήν".

Ἤτοι κάθε ἕνας Χριστιανὸς, πρέπει νὰ κάμνῃ ἐκεῖνο ὁποῦ εἶναι ἀρεστὸν εἰς τὸν ἀδελφόν του, εἰς τὸ ἀγαθὸν ὅμως, καὶ ὄχι εἰς τὸ κακόν· πολλοὶ γὰρ πολλάκις κάμνουσι κακὰ διὰ νὰ ἀρέσουν εἰς τὸν πλησίον. Διὰ νὰ μὴ λέγῃ δὲ ὁ τέλειος εἰς τὴν πίστιν Χριστιανὸς, νὰ ἐγὼ τραβίζω τὸν ἀτελῆ ἀδελφόν μου εἰς τὸ ἀγαθὸν, ἐπιπλήττων αὐτὸν νὰ μὴ παρατηρῇ τὰ φαγητά· διὰ τοῦτο ἐπρόσθεσεν ὁ Παῦλος τὸ „πρὸς οἰκοδομήν"· ναὶ λέγει, αὐτὸ ὁποῦ κάμνεις ἐσὺ ὁ τέλειος, ἀγαθὸν εἶναι, ὅμως ἐπειδὴ δὲν γίνεται εἰς τὸν πρέποντα καὶ ἁρμόδιον καιρὸν, διὰ τοῦτο δὲν γίνεται εἰς οἰκοδομὴν, ἀλλὰ εἰς κρημνισμὸν τοῦ ἀδελφοῦ σου· δι' ὅτι ἡ ἄκαιρος ἐπίπληξις, τὸν κρημνίζει, καὶ ὄχι τὸν οἰκοδομεῖ (3).

3. „Καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς, οὐχ' ἑαυτῷ ἤρεσεν· ἀλλὰ καθὼς γέγρα„πται· οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σε ἐπέπεσον ἐπ' ἐμέ". (Ψαλμ. ξή. 10.)

Τὸν Χριστὸν φέρει εἰς τὸ μέσον ὁ Παῦλος, καὶ τοῦτον δίδει παράδειγμα εἰς ἡμᾶς τοὺς Χριστιανούς· δι' ὅ,τι εἰς τὸν ἐξουσίαν τοῦ Χριστοῦ ἦτον, λέγει, νὰ μὴν ὀνειδισθῇ, καὶ νὰ μὴν ἀτιμασθῇ, μηδὲ νὰ πάθῃ ἐκεῖνα ὁποῦ ἔπαθεν, ἀνίσως καὶ ἤθελε νὰ ἀρέσῃ εἰς τὸν ἑαυτόν του,

---

(1) Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν εἰς τὸ δ'. Κεφ. τῆς πρὸς Φιλιππ. στίχ. 20. ἀξιόλογον ὅσαν.

(2) Ὁ Μέγας Βασίλειος ἐρωτηθεὶς πῶς χρεωστοῦσιν οἱ δυνατοὶ νὰ βαστάζουν τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων, ἔτζι ἀποκρίνεται· ἀνίσως τὸ βαστάζειν, θέλει νὰ εἴπῃ τὸ νὰ ἀσηκόνῃ, καὶ νὰ ἰαβδύῃ τινὰς τὸν ἀσθένειαν καὶ τὸ ἐλάττωμα τοῦ ἀδελφοῦ τε, καθὼς εἶναι γεγραμμένον περὶ τοῦ Κυρίου· „ὅτι αὐτὸς τὰς ἀσθε„νείας ἡμῶν ἔλαβε, καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν", ὄχι πῶς ἐδέχθη ταύτας ἐπάνω του ὁ Κύριος, ἀλλὰ πῶς ἰάβδυσε τὰς ἀδενείας· ἀνίσως, λέγω, πρέπει καὶ ἐδῶ εἰς τὰ λόγια ταῦτα τοῦ Ἀποστόλου νὰ φορσαρμόζεται ὁ λόγος καὶ ὁ βρόπος τῆς μετανοίας, διὰ μέσου τοῦ ὁποίου βρόπου θέλουν ἰαβδυθῆν οἱ ἀδύνατοι ἀπὸ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ἀδυνατωτέρων. (Ὅρ. κατ' Ἐπιτομ. ροέ.)

(3) Ὅρα καὶ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ „μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ „ζητείτω, ἀλλὰ τὸ τοῦ πλησίον ἕκαστος". (ά. Κορινθ. ι. 24.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

του, ἤγουν αὐίσως καὶ ἤθελε νὰ ζητῇ τὸ ἐδικόν του μόνον· τοῦτο ὅμως δὲν ἠθέλησεν (1), ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκαπαδέχθη νὰ πάθῃ, διὰ τοῦτο ἔλαβε καλὴν ὑπόληψιν ἀπὸ τοὺς πολλοὺς, καὶ ἐνομίσθη πῶς εἶναι ἀδιάφθορος, καὶ ὡσὰν σῶας πλανὸς, καὶ κακοποιός· ὅθεν ἐφώναζον οἱ παραπορευόμενοι, καὶ βλέποντες αὐτὸν εἰς τὸν Σταυρόν· „ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται „σῶσαι"; (Ματθ. κζ'. 42.) Οἱ ὀνειδισμοὶ λοιπὸν, ἔλεγον ὁ Χριστὸς πρὸς τὸν Πατέρα, οἱ ὀνειδισμοὶ, καὶ αἱ ἀτιμίαι τῶν Ἰουδαίων, οἵτινες ὠνείδιζον, καὶ ἀτίμαζον ἐν τῇ παλαιᾷ Διαθήκῃ ἐσένα τὸν Πατέρα μου, αὐτοὶ ἔπεσον καὶ ἐπαίνω εἰς ἐμένα τὸν υἱόν σου ἐν τῇ νέᾳ Διαθήκῃ· καὶ τοῦτο δὲν ἐσάθη καινούργιον, καὶ παράδοξον πρᾶγμα· διὰ τί ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐσυνήθισαν νὰ ὑβρίζουν τὸν Πατέρα, αὐτοὶ καὶ κατὰ τὸν Υἱὸν τοιαῦτα ἐτόλμησαν.

4. „Ὅσα δὲ (2) προεγράφη, εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν προε„γράφη· ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς, καὶ τῆς παρακλήσεως τῶν Γρα„φῶν τὴν ἐλπίδα ἔχομεν".

Αὐτὰ, λέγει, προεγράφησαν, διὰ νὰ τὰ μιμούμεθα ἡμεῖς· μὲ τὰ λόγια δὲ ταῦτα, παρακινεῖ τοὺς Χριστιανοὺς ὁ Ἀπόστολος, νὰ ὑπομένουν τοὺς πειρασμοὺς, καὶ τὰς θλίψεις. Ἀπὸ τὰς θείας, λέγει, Γραφὰς, ἐνδυναμούμενοι ἡμεῖς, ἂς ὑπομένωμεν τὰ ἐναντία ὁποῦ μᾶς ἔρχονται (3), καὶ ὑπομένοντες αὐτὰ, ἂς δείχνωμεν εἰς τὸν ἑαυτόν μας τὴν περὶ τῶν μελλόντων ἐλπίδα ὁποῦ ἔχομεν, ζωντανὴν, καὶ βεβαίαν· διὰ τί ὅποιος ὑπομένει εὐχαρίστως καὶ γενναίως τὰς θλίψεις, αὐτὸς φαίνεται, ὅτι ἔχει βεβαίαν ἐλπίδα τῶν μελλόντων ἀγαθῶν· καθὼς ἐκ τοῦ ἐναντίου ὅποιος εἶναι ἀυπομόνητος, καὶ δὲν ἔχει ἀνδρείαν, αὐτὸς φαίνεται, ὅτι δὲν ἔχει βεβαίαν ἐλπίδα εἰς τὴν καρδίαν του, καὶ διὰ τοῦτο μικροψυχεῖ, καὶ δὲν ὑπομένει.

5. „Ὁ δὲ Θεὸς τῆς ὑπομονῆς, καὶ τῆς παρακλήσεως, δώη ὑμῖν τὸ „αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν".

Δείχνει μὲ τὰ λόγια ταῦτα ὁ θεῖος Ἀπόστολος, ὅτι μαζὶ μὲ τὰς Γραφὰς, ὁ Θεὸς εἶναι ὁποῦ δίδει τὴν παρηγορίαν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν Χριστιανῶν, καὶ τὴν ὑπομονὴν τῶν πειρασμῶν· διὰ τοῦτο καὶ Θεὸν αὐτὸν ὀνομάζει τῆς ὑπομονῆς, καὶ τῆς παρηγορίας, ὡσὰν ὁποῦ αὐτὸς εἶναι ὁ δοτὴρ τούτων καὶ αἴτιος. Εὔχεται λοιπὸν εἰς τὸν Θεὸν νὰ δοθῇ εἰς τοὺς Χριστιανοὺς, τὸ νὰ μὴ φρονῇ εἷς ἄλλο, καὶ ἄλλος, ἄλλο· ὁ εἷς νὰ παρατηρῇ τὸ ἕνα, καὶ ὁ ἄλλος νὰ παρατηρῇ τὸ ἄλλο· ἀλλὰ ὅλοι νὰ φρονοῦν ἕνα καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα ἀναμεταξύ τους· διὰ τί τοῦτο εἶναι ἴδιον τῆς ἀληθινῆς ἀγάπης, ἤτοι ἐκεῖνο ὁποῦ φρονεῖ καὶ λογιάζει ὁ εἷς διὰ λόγου του, τοῦτο νὰ φρονῇ καὶ διὰ τὸν ἀδελφόν του· ἐπειδὴ δὲ εἶναι καὶ ἀγάπη κοσμικὴ, καὶ κακὴ, διὰ τοῦτο ἐπρόσθεσεν ὁ Παῦλος, κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν, ἤτοι εὔχομαι Χριστιανοὶ, νὰ σᾶς δώσῃ ὁ Θεὸς, νὰ φρονῆτε ἐκεῖνα ὁποῦ ἀρέσουν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, ἤτοι τὰ θεάρεστα καὶ καλὰ, καὶ ὄχι τὰ θεομισῆ καὶ πονηρά.

6. „Ἵ-

---

(1) Ὅθεν ὁ Θεοδώρητος ἅπως ἑρμηνεύει· „αὐτὸς „γὰρ ὁ Δεσπότης, οὐ τὸ οἰκεῖον ἐζήτησεν, ἀλλ' ὑπὲρ „τῆς ἡμετέρας σωτηρίας ἑαυτὸν θανάτῳ παρέδωκεν· „εὐχόμεθα γὰρ αὐτῷ παρὰ τοῦ πάθους προσδυχομένου, „καὶ λέγοντος· „Πάτερ, εἰ δυνατὸν, παρελθέτω ἀπ' ἐ„μοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλ„λ' ὡς σύ. (Ματθ. κς'. 39.) Ἐδέξατο δὲ καὶ τὴν „Ἰουδαίων πᾶσι βλασφημίας, καὶ ἃς πάλαι τῷ Πατρὶ „αὐτοῦ προσένεμον παρανόμως βιώντες, παύσας ἐκήρυττε „κατ' αὐτοὺς ἃ δὴ χάριν, καὶ τὴν προφητικὴν παρέδω„κε μαρτυρίαν". Φαίνεται δὲ, ὅτι σχῆμα ἐλλειπτικὸν μεταχειρίζεται ἐδῶ ὁ Παῦλος, ὅπερ ἴσως ἅπας ἀναπληρώσει· „Καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρεσεν, „ἀλλὰ τῷ πλησίον εἰς σωτηρίαν, διὰ ὧν ὠνειδίσθη, καὶ „ἔπαθε, καθὼς γέγραπται· οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδι„ζόντων σε" κτ. ἤ καὶ ἅπω· „Καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς οὐχ „ἑαυτῷ ἤρεσεν, ἀλλὰ τῷ Πατρὶ, διὰ ὃν καὶ ὠνειδίσθη, „καθὼς γέγραπται".

(2) Ἐν ἄλλοις· „ὅσα γάρ".

(3) Ὅτι δὲ αἱ θεῖαι Γραφαὶ, καὶ τὰ βιβλία τὰ ἅγια τῶν Γραφῶν εἶναι παρηγορία εἰς τοὺς πειρασμοὺς ὁποῦ πάσχουν οἱ Χριστιανοὶ, ἐδήλωσαν οἱ Μακκαβαῖοι, εἰπόντες· „Καὶ ἡμεῖς ἔν ἀφορμαῖς τούτων ὄντες, πα„ράκλησιν ἔχοντες τὰ βιβλία τὰ ἅγια τὰ ἐν ταῖς „χερσὶν ἡμῶν". (α. Μακκαβ. ιβ'. 9.) Ὅρα καὶ εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικείτω „ἐν ὑμῖν πλουσίως". (Κολασ. γ'. 16.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

6. „Ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἑνὶ στόματι δοξάζητε τὸν Θεὸν, καὶ Πα-
„τέρα τῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησῦ Χριστῦ".

Ποῖον εἶναι τὸ κέρδος, λέγει, τοῦ νὰ φρονῆτε ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ τὰ αὐτά; τὸ νὰ δοξάζετε τὸν Θεὸν, ὄχι μόνον μὲ ἕνα στόμα, ἀλλὰ καὶ μὲ μίαν ψυχὴν καὶ καρδίαν, τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ ὁμοθυμαδὸν τοῦ θυμοῦ, αὐτὶ τῆς ψυχῆς καὶ καρδίας νοουμένου· διὰ τί ὅν τῇ καρδίᾳ τὸ θυμικὸν κινεῖται· ἐδῶ δὲ πρέπει νὰ χυθῇ στιγμὴ, καὶ νὰ σαθῇ ὁ ἀναγινώσκων· ἔπειτα νὰ ἀναγνώσῃ ἀπὸ ἄλλου ἀρχῆ, καὶ νὰ εἰπῇ· „Καὶ Πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ἤγουν διὰ νὰ δοξάζετε τὸν Θεὸν μὲν τὸν εἰδικόν σας, Πατέρα δὲ τοῦ Κυρίου Ἰησῦ Χριστοῦ· εἰ δὲ καὶ σωμικῶς ἀναγνώσῃς τὸν Θεὸν ὁμοῦ, καὶ τὸν Πατέρα, ὥστε ὁποῦ τοῦ αὐτοῦ Χριστοῦ νὰ ἦναι καὶ Θεὸς, καὶ Πατὴρ, κἀνεῖα ἄτοπον δὲν ἀκολουθεῖ· Θεὸς μὲν γὰρ εἶναι τοῦ Χριστῦ, κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, Πατὴρ δὲ αὐτοῦ εἶναι κατὰ τὴν Θεότητα.

7. „Διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς προσελά-
„βετο ὑμᾶς εἰς δόξαν Θεῦ".

Πάλιν ἀκολουθεῖ τὴν προτέραν διδασκαλίαν ὁ Θεῖος Ἀπόστολος, καὶ φέρει παράδειγμα τὸν Χριστὸν, διὰ νὰ ἐπιμελοῦνται οἱ Χριστιανοὶ, καὶ νὰ θεραπεύουν ἕνας τὸν ἄλλον· ἐπειδὴ τοῦτο ἀποβλέπει εἰς τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ· διὰ τί τὸ νὰ εἶναι σύμμικτοι οἱ Χριστιανοὶ καὶ ὁμόφρονες, τοῦτο δοξάζει τὸν Θεόν· εἶπε γὰρ ὁ Κύριος πρὸς τὸν Πατέρα· „ἐν τούτῳ γνώσον-
„ται πάντες ὅτι σύ με ἀπέστειλας, ἐὰν ὦσιν ἕν". (Ἰω. ιζ'. 8.) καθὼς ἐκ τοῦ ἐναντίου, τὸ νὰ εἶναι σχισμένοι οἱ Χριστιανοὶ ἀναμεταξύ των, καὶ νὰ ἔχουν διάφορα φρονήματα, τοῦτο κάμνει νὰ βλασφημῆται ὁ Θεός· διὰ τί οἱ Ἕλληνες βλέποντες τοὺς Χριστιανοὺς χισμένους, ἢ χωρισμένους, κατηγοροῦσι τὴν πίστιν, καὶ τὸν Χριστόν (1).

8. „Λέγω δὲ ὑμῖν Ἰησοῦ Χριστὸν διάκονον γεγενῆσθαι περιτομῆς,
„ὑπὲρ ἀληθείας Θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν
„Πατέρων".

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα δείχνει ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν ἄρεσεν εἰς τὸν ἑαυτόν του, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀγάπην τὴν ἐδικήν μας ὅλα τὰ ἐκαπαδέχθη· καὶ ἀπολύθως πείθει μὲ τοῦτο τοὺς ἐξ ἐθνῶν πιστεύσαντας Χριστιανοὺς, νὰ μὴν ὑπερηφανεύωνται ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν, ὁποῦ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐπίστευσαν· δι' ὅ, τι οἱ μὲν Ἰουδαῖοι ἐπίστευσαν καὶ ἐσώθησαν διὰ τὰς ἐπαγγελίας, καὶ ὑποχέσεις ὁπῦ ὁ Θεὸς εἶχε δώσῃ εἰς τοὺς αὐτῶν Προπάτορας· οἱ δὲ Ἐθνικοὶ ἐπίστευσαν, καὶ ἐσώθησαν, διὰ μόνην τὴν φιλανθρωπίαν, καὶ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Τὸ νόημα δὲ ὁποῦ λέγει ὁ Ἀπόστολος εἶναι τοιοῦτον· ἐπαγγελία τοῦ Θεοῦ ἦτον εἰς τὸν Ἀβραὰμ, νὰ κληρονομήσῃ τὸν Κόσμον τὸ σπέρμα του· ἀλλὰ οἱ ἐκ τοῦ Ἀβραὰμ γεννηθέντες, ἐπειδὴ παρέβηκαν τὸν Νόμον τοῦ Θεοῦ, ἔγιναν ὑπόδικοι εἰς παιδείαν, καὶ ἀκολούθως ἔγιναν ἀνάξιοι τῆς πρὸς τὸν Ἀβραὰμ ἐπαγγελίας, καὶ ὑποσχέσεως τοῦ Θεοῦ· ὕστερον ἦλθεν ὁ Χριστὸς, καὶ ἐφύλαξε τὸν Νόμον τῷ Θεοῦ, κατὰ τὸ ἀνθρώπινον, καὶ ἐκαπαδέχθη ὅλα τὰ ἄλλα, καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν περιτομὴν, ἥτις ἦτον σημεῖον τῶν γενωμένων τέκνων ἐκ τοῦ σπέρματος Ἀβραάμ· πληρώσας δὲ τὸν Νόμον ὁ Χριστὸς, καὶ περιτμηθεὶς, καὶ γενόμενος σπέρμα τοῦ Ἀβραάμ, ἔλυσε τὴν κατὰ τῶν Ἰουδαίων ὀργὴν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἔκαμεν αὐτοὺς ἐπιδεκτικοὺς εἰς τὸ νὰ δεχθοῦν πάλιν τὰς ἐπαγγελίας ἐκείνας, καὶ ὑποσχέσεις τοῦ Θεῦ. Διὰ τοῦτο λοιπὸν μόνον ἐδέχθη τὴν περιτομὴν ὁ Χριστὸς, διὰ νὰ κάμῃ ἀληθινὰς τὰς ἐπαγγελίας τῶ Θεῶ καὶ Πατρὸς, καὶ ὄχι διὰ νὰ βεβαιώσῃ, καὶ νὰ κάμῃ τὸν Νόμον νὰ ἐπικρατῇ· ὅθεν διὰ τί ἐσὺ ὁ ἐξ Ἰουδαίων πιστεύσας Χριστιανὸς, ἀκόμη ἰουδαΐζεις; καὶ διὰ τί τὸν Νόμον φυλάττεις,

διὰ

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος ἄπω φησί· „Καὶ ὁ Δεσπότης „Χριστὸς, ὁ δικαίως ὀφθεὶς ἠγάπησεν, ἀλλ' ἁμαρτωλὸς „λαβὼν ἐδικαίωσε. Προσήκει τοίνυν καὶ ὑμᾶς φέρειν „τῶν ἀδελφῶν τὴν ἀδυνάμειαν, καὶ πᾶσαν ὑπὲρ τῆς ἐκεί-„νων σωτηρίας".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

διὰ τὸν ὁποῖον ἐκινδύνευες νὰ ὑστερηθῇς τὰς τοῦ Θεοῦ ἐπαγγελίας; ὁ γὰρ Χριστὸς, (λέγει ὁ Χρυσόστομος) ἐπλήρωσε ναὶ, καὶ ἐφύλαξε τὸν Νόμον, μὰ ὄχι διὰ νὰ τὸν φυλάττῃς ἐσὺ εἰς τὸ ἑξῆς· ἀλλὰ διὰ τί ἐσὺ τὸν παρέβης πρότερον, καὶ παραβὰς αὐτὸν, ἔγινες ἀνάξιος τῆς ἐπαγγελίας τοῦ Πατέρων· ὥστε καὶ σὺ κατὰ χάριν ἐσώθης, διὰ τί ἤσουν πρότερον ἀποβεβλημένος, καὶ πῶρα ἔλαβες τὰς ἐπαγγελίας διὰ μέσου τοῦ Χριστοῦ. Λοιπὸν καὶ εἰς τοῦτο πίστιν, καὶ τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ πρέπει νὰ ἀκολουθῇς, καὶ ὄχι εἰς τὸν Νόμον.

9. „ Τὰ δὲ Ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους δοξάσαι τὸν Θεόν".

Οἱ μὲν ἐκ τοῦ Ἰουδαίων, λέγει, πιστεύσαντες Χριστιανοὶ, ἐπαγγελίας εἶχον· ἀγνοιὰ καὶ παραβαίνοντες τὸν Νόμον τοῦ Θεοῦ, ἔγιναν τοῦτων ἀνάξιοι· ἐσεῖς δὲ οἱ ἐξ Ἐθνῶν πιστεύσαντες Χριστιανοὶ, ἀπὸ μόνου τοῦ τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίαν ἐσώθητε· διὰ τοῦτο καὶ εἴσθε ὑπόχρεοι νὰ δοξάζετε περισσότερον διὰ τοῦτο, καὶ νὰ εὐχαριστῆτε τὸν Θεόν· διὰ τοῦτο γὰρ ὁ Θεὸς ἐδέχθη εἰς τοῦτο πίστιν ἐσᾶς τοὺς ἐξ Ἐθνῶν πιστεύσαντας, κατὰ τὸν Φώτιον, διὰ νὰ δοξασθῇ περισσότερον· διὰ τί, αὖ τὸ νὰ πληρωθοῦν αἱ ἐπαγγελίαι τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, καὶ νὰ μὴ φανῇ ὅτι ἐψεύσθη ὁ Πατὴρ, ἦτον δόξα τοῦ· πῶς δὲν εἶναι ἄρρητος δόξα τοῦ αὐτοῦ Παχὸς, τὸ νὰ χαείσῃ εἰς ἐσᾶς τὰ Ἔθνη, τὰ ὑπερφυῆ, καὶ ἀνέλπιστα ἀγαθὰ, χωεὶς νὰ σᾶς τὰ ὑποσχεθῇ πρότερον; Δόξα δὲ Θεοῦ, καὶ εὐχαριστία εἶναι, τὸ νὰ εἶσθε ἐσεῖς οἱ ἐξ Ἐθνῶν πιστεύσαντες Χριστιανοὶ σύμμοιροι καὶ ἀμεταξύσας, τὸ νὰ βαστάζετε τοὺς ἀσθενεῖς, καὶ τὸ νὰ μὴν ὑπομένετε νὰ χωείζωνται ἀπὸ λόγου σας τὰ ἴδιά σας μέλη, καὶ οἱ ἀδελφοί σας.

„ Καθὼς γέγραπται· διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι ἐν Ἔθνεσι, καὶ
„ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ". (Ψαλ. ιζ'. 49.)

10. „ Καὶ πάλιν λέγει· εὐφράνθητε Ἔθνη μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ". (Δευτερ. λβ'. 43.)

11. „ Καὶ πάλιν· αἰνεῖτε τὸν Κύριον πάντα τὰ Ἔθνη· ἐπαινέσα-
„ τε αὐτὸν πάντες οἱ λαοί". (Ψαλ. ριζ'. 1.)

12. „ Καὶ πάλιν Ἡσαΐας λέγει· ἔσται ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαὶ, καὶ ὁ
„ ἀνιστάμενος ἄρχειν τῶν Ἐθνῶν· ἐπ' αὐτῷ Ἔθνη ἐλπιοῦσιν".
(Ἡσ. ια'. 10.)

Ὅλας αὐτὰς τὰς μαρτυρίας ἔφερεν εἰς τὸ μέσον ὁ Ἀπόστολος, διὰ νὰ δείξῃ πῶς ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ, τόσον οἱ ἐκ τῶν Ἐθνῶν πιστεύσαντες, ὅσον καὶ οἱ ἐκ τοῦ Ἰουδαίων, πρέπει νὰ εἶναι ὑμόφρονες, καὶ νὰ φρονοῦν ἕνα καὶ τὸ αὐτό· καὶ τοὺς μὲν ἐκ τοῦ Ἰουδαίων πιστεύσαντας Χριστιανοὺς, μὲ τὰς μαρτυρίας ταύτας ταπεινόνει, διὰ νὰ μὴν ὑπερηφανεύωνται κατὰ τῶν ἐξ ἐθνῶν πιστεύσαντων Χριστιανῶν· ἐπειδὴ ὅλοι οἱ Προφῆται ἐπροφήτευον, ὅτι καὶ τὰ Ἔθνη θέλουν πιστεύσουν εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ νὰ ἑνωθοῦν μὲ τοὺς Ἰουδαίους. Μὲ τὰς αὐτὰς δὲ μαρτυρίας, ταπεινόνει καὶ τοὺς ἐκ τῶν Ἐθνῶν πιστεύσαντας Χριστιανοὺς, διὰ τί δείχνει μὲ αὐτὰς εἰς αὐτοὺς, ὅτι δὲν ἦτον λαὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἑνώθησαν μὲ τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ, ἤτοι μὲ τοὺς Ἰουδαίους· καὶ ἀκολούθως, ὅτι χρεωστοῦν περισσότερον εἰς τὸν Θεὸν ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους, διὰ τί ἔλαβον καὶ χάριν, καὶ συγχωρησίαν περισσοτέραν ἀπὸ ἐκείνους· τὸ δὲ „ ἐξομο-
„ λογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσιν" ἐρρέθη ἐκ προσώπου τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν Πατέρα· θέλωσε κηρύξω, λέγει, ὦ Πάτερ μου, εἰς τὰ Ἔθνη· τὸ δὲ „ ἔσται ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαὶ" δηλοῖ ὅτι θέλει βλαστήσει ἀπὸ τοῦ ῥίζαν τοῦ Ἰεσσαὶ ὁ ἀνιστάμενος, διὰ νὰ ἐξουσιάσῃ τὰ Ἔθνη, ἤτοι ὁ Χριστός· τὸ δὲ, καὶ, εἶναι περιττὸν κατὰ τὸν Οἰκουμενίου· „ ἔσται, λέγει ἡ ῥίζα
„ τοῦ Ἰεσσαί". ποία δὲ εἶναι αὕτη; „ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν Ἐθνῶν" ἤτοι ὁ Χριστός.

13. „ Ὁ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

13. „Ὁ δὲ Θεὸς τῆς ἐλπίδος (1), πληρώσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς, „καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ „ἐλπίδι, ἐν δυνάμει Πνεύματος Ἁγίου".

Εὔχεται ἐδῶ εἰς τοὺς Χριστιανοὺς ὁ Ἀπόστολος διὰ νὰ γεμώσουν, οἱ μὲν ἐξ Ἰουδαίων πιστεύσαντες ἀπὸ κάθε χαρὰν, αὐτοὶ γὰρ ἦτον λυπημένοι διὰ τὶ ἐπιπλήττοντο· οἱ δὲ ἐκ τῶν Ἐθνῶν πιστεύσαντες, διὰ νὰ γεμώσουν ἀπὸ εἰρήνην· αὐτοὶ γὰρ ἐφαίνοντο πῶς ἐμάχοντο, καὶ ἐχθρικῶς εἶχον μὲ τοὺς ἐξ Ἰουδαίων πιστεύσαντες, διὰ τὶ ἀκόμη ἐκράτουν τὰ τοῦ Νόμου· ἢ μᾶλλον εἰπεῖν εὔχεται ὁ Παῦλος νὰ γεμώσουν καὶ τὰ δύω μέρη, καὶ οἱ ἐξ Ἰουδαίων, καὶ οἱ ἐξ Ἐθνῶν Χριστιανοὶ, ἀπὸ τὰ δύω ταῦτα, ἀπὸ τὴν χαρὰν, καὶ ἀπὸ τὴν εἰρήνην. Πῶς δὲ τοῦτο θέλει γένῃ εἰς αὐτούς; μὲ τὸ νὰ πιστεύουν· ἡ πίστις δὲ τούτων εἰς τί θέλει τοὺς ὠφελήσει; εἰς τὸ νὰ περισσεύουν εἰς τὴν ἐλπίδα· διὰ τὶ ὅποιος πιστεύει εἰς τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ, καὶ δὲν λυπεῖται διὰ τὰ παρόντα δεινὰ, αὐτὸς περισσεύει εἰς τὴν ἐλπίδα, ἐλπίζων μὲν τὰ μέλλοντα, ὑπομένων δὲ ἀνδρείως τὰ πρόσκαιρα δεινά· ἡ δὲ ἐλπὶς πάλιν, εἰς τί θέλει μᾶς ὠφελήσει; εἰς τὸ νὰ ἀποκτήσωμεν τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἡ ὁποία θέλει κάμῃ δυνατωτέραν τὴν αὐτὴν ἐλπίδα μας· ἡ γὰρ ἐλπίδα προξενεῖ εἰς ἡμᾶς τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ πάλιν ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος γίνεται δυνατωτέρα ἡ αὐτὴ ἐλπίδα μας.

14. „Πέπεισμαι δὲ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι „καὶ αὐτοὶ μεστοὶ ἐστὲ ἀγαθωσύνης, πεπληρωμένοι πάσης γνώ„σεως, δυνάμενοι καὶ ἀλλήλους νουθετεῖν".

Ἐπειδὴ εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἐπιστολῆς ταύτης, τραχὺ, καὶ ἐπιπληκτικὸν ἐμεταχειρίσθη τὸν λόγον ὁ θεῖος Ἀπόστολος, διὰ τοῦτο τώρα τὸν ἰατρεύει· καὶ δὲν λέγει, ὅτι ἤκουσα, ἀλλὰ πέπεισμαι, ἤτοι ἐπληροφορήθη καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος ὁποῦ σᾶς ἐπιπλήττω, καὶ σᾶς κατηγορῶ, ὅτι εἶσθε γεμάτοι ἀπὸ καλωσύνη, ἤγουν ἀπὸ καλὴν καὶ φιλάδελφον γνώμην, ἢ καὶ ἀγαθοσύνη ὀνομάζει κάθε ἁπλῶς ἀρετήν· καὶ δὲν εἶπεν ὅτι ἔχετε καλωσύνη, ἀλλ' ὅτι εἶσθε γεμάτοι ἀπὸ καλωσύνη· ἐπειδὴ δὲ κάμνει ὄφελος δὲν εἶναι, ἐὰν ἔχῃ μὲν τινὰς καλωσύνη, δὲν ἠξεύρει δὲ πῶς νὰ μεταχειρισθῇ τὴν καλωσύνη αὐτήν· διὰ τοῦτο ἐπρόσθεσεν ὁ Ἀπόστολος, καὶ εἶπεν ὅτι εἶσθε γεμάτοι καὶ ἀπὸ κάθε γνῶσιν· διὰ νὰ ἠξεύρετε μὲ τὴν γνῶσιν αὐτὴν νὰ μεταχειρίζεσθε καθὼς πρέπει τὰς καλωσύνας καὶ ἀρετὰς ὁποῦ ἔχετε· εἶπε δὲ, ὅτι δύνανται νὰ νουθετοῦν καὶ ἄλλους, ἤγουν δὲν μανθάνουν μόνον ὑπὸ τῶν ἄλλων, ἀλλὰ καὶ ἄλλους εἶναι ἄξιοι νὰ διδάσκουν.

15. „Τολμηρότερον δὲ ἔγραψα ὑμῖν, ἀδελφοὶ, ἀπὸ μέρους, ὡς ἐ„πανάμνησκων ὑμᾶς".

Οἱ Ῥωμαῖοι ἦτον ἄνθρωποι ἀξιωματικοὶ, διὰ τὶ ἐκατοίκουν εἰς βασιλεύουσαν πόλιν· ὅθεν καὶ εἶχον ὑπερηφάνειαν πολλὴν· διὰ τοῦτο γλυκαίνει αὐτοὺς ὁ Ἀπόστολος, μὲ τὸ νὰ εἰπῇ, ὅτι ἐτόλμησα νὰ σᾶς γράψω· τζακίζει γὰρ πολλὰ, καὶ συντρίβει τύπους ἡ λέξις αὕτη. Δὲν ἀρκέσθη δὲ εἰς μόνον τοῦτο, ἀλλὰ ἐπρόσθεσεν ἀκόμη καὶ εἶπεν, ὅτι ἀπὸ μέρους ἐτόλ-

(1) Εἶπε δὲ ὁ Θεὸς τῆς ἐλπίδος, διὰ νὰ φανερώσῃ, κατὰ τὸν Οἰκουμένιον, ὅτι διὰ τοῦτο εὔχομαι, διὰ τὶ ἐλπίζω νὰ ἐνεργήσῃ ἡ προσευχή μου εἰς ἐσᾶς, κἀνέσως καὶ ἐσεῖς θελήσετε· ἐπειδὴ ὁ Θεὸς ἡμῶν εἶναι Θεὸς τῆς ἐλπίδος· καὶ ὅποιος ἐλπίζει εἰς αὐτὸν δὲν καταισχύνεται. Ὁ δὲ Θεοδώρητος ἔτως ἑρμηνεύει τὸ ῥητόν· „εἶπεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν (ὁ Ἀπόστολος) „ὅτι ἐλπὶς βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς· διὰ τοῦτο καὶ „Θεὸν ἐλπίδος τὸν Θεὸν προσαγορεύει, ὡς ἂν ὧσιν „μὲν, δεδωκότα τοῖς Ἔθνεσι τὴν ἐλπίδα τῆς εὐλο„γίας, τοῖς ἔργοις δὲ, τὴν ὑπόσχεσιν βεβαιώσαντα. „τοῦτο δὲ τῶν ἐλπιζομένων ἐστὶν ἐνίσχυρον ἀγαθόν· ὁ „γὰρ ἐκεῖνα ὑποσχόμενος, ἅπερ πληρώσας, πληρώσει „πάντως καὶ ἃ νῦν ἡμῖν ἐπηγγείλατο· κελεύει δὲ ἡ„μᾶς, ἃ μόνον ἐλπίζειν, ἀλλὰ καὶ περισσεύειν ἐν τῇ „ἐλπίδι· οὐτέσιν εἰλικρινῶς ἐλπίζειν, καὶ νομίζειν ὁ„ρᾶν τὰ ἐλπιζόμενα ἀγαθά. τοῦτο δὲ, ἔφη, παρέ„χειν, τὴν τῶ Πνεύματος χάριν".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τόλμησα, ἤτοι μεβικῶς, καὶ εἰς ὀλίγα μέρη, καὶ ὄχι ὡσὰν νὰ σᾶς διδάσκω, ἀλλὰ ὡσὰν νὰ σᾶς ἐπαναμιμνήσκω, ἤγουν ὀλίγον τινὰ σᾶς ἐνθυμίζω· καὶ διὰ τούτων πάντων δείχνει, κατὰ τὸν Χρυσόστομον, ὅτι δὲν λαλεῖ εἰς αὐτοὺς ὡσὰν διδάσκαλος, καὶ Ἀπόστολος, ἀλλ' ὡσὰν ἀδελφὸς καὶ φίλος εἰς ἀδελφοὺς καὶ ὁμοτίμους φίλους· ἐπειδὴ τοῦτο εἶναι ἴδιον τοῦ διδασκάλου, ποτὲ μὲν, νὰ λαλῇ ἐπιπληκτικὰ, ποτὲ δὲ, ταπεινὰ, καὶ νὰ ποικίλλῃ τὸν λόγον πρὸς τὴν τῶν ἀκουόντων ὠφέλειαν.

„ Διὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ “.

16. „ Εἰς τὸ εἶναί με λειτουργὸν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὰ Ἔθνη, ἱε-
„ ρουργοῦντα τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ “.

Ταπεινότερον τὸν λόγον ποιῶν ὁ Ἀπόστολος, λέγει, ὅτι ἐγὼ δὲν οἰκειοποιήθηκα εἰς τὸν ἑαυτόν μου τὴν τιμὴν ταύτην τοῦ νὰ διδάσκω, καὶ νὰ εἶμαι Ἀπόστολος, ὄχι· οὐδὲ πρῶτος ἐγὼ ἐπιδόσα εἰς τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο· ἀλλ' ὁ Θεὸς ὁποῦ μὲ ἐδιώρισεν εἰς τοῦτο, αὐτὸς μὲ ἐπρόσαξεν, ὄχι ὡς ἄξιον ὄντα τοῦ τοιούτου ἐπαγγέλματος, ἀλλὰ κατὰ χάριν αὐτοῦ· εἰς τί δέ μοι ἐδόθη ἡ χάρις αὐτή; εἰς τὸ νὰ εἶμαι λειτουργὸς καὶ ἱερεὺς τοῦ Εὐαγγελίου, ἤτοι τοῦ Εὐαγγελικοῦ κηρύγματος. Μὴ λοιπὸν μὲ κατηγορεῖτε, ὦ ἀδελφοί μου, αἰσως καὶ σᾶς διδάσκω, διὰ ὅ,τι αὕτη εἶναι ἐδική μου ἱερωσύνη, τὸ νὰ κηρύττω τὸ Εὐαγγέλιον· καὶ μάχαιραν μὲν ἔχω, ἐγὼ ὁ ἱερεὺς τοῦ Εὐαγγελίου, τὸν λόγον καὶ τὸ κήρυγμα· θυσία δὲ, εἶσθε ἐσεῖς οἱ Χριστιανοὶ, οἱ ἀκούοντες τὸ κήρυγμά μου. Ποῖος λοιπὸν ἤθελε κατηγορήσῃ τὸν Ἱερέα, ὅτι βάλλει τὴν μάχαιράν του ἐπάνω εἰς τὰ ζῶα, τὰ εἰς θυσίαν διωρισμένα, καὶ ὅτι σφάζει, καὶ κατακαμμελίζει αὐτά; βέβαια ὐδείς. Ταῦτα δὲ λέγει ὁ Παῦλος, διὰ νὰ ἀναπτερώσῃ τὰ φρονήματα τῶν Χριστιανῶν, ἀφ' οὗ μάθουν ὅτι εἶναι θυσία τοῦ Εὐαγγελίου του· καὶ ἄλλο δὲ, διὰ νὰ ἀπολογηθῇ διὰ λόγου του, καὶ νὰ δείξῃ, ὅτι τοῦτο εἶναι προσταγμένος θεόθεν νὰ κάμνῃ.

„ Ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ τῶν Ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν
„ Πνεύματι Ἁγίῳ “.

Διὰ σᾶς ἔγραψα, λέγει, διὰ νὰ δοξασθῶ ἐγώ· ἀλλὰ διὰ νὰ σωθῆτε καὶ ἐσεῖς οἱ ἐν τῇ Ρώμῃ διεισκόμενοι, ὁμοῦ μὲ τὰ ἄλλα Ἔθνη ὁποῦ ἐσώθησαν· καὶ ἔτζι νὰ γένῃ ἡ εἰς τὸν Θεὸν προσφορὰ καὶ θυσία τῶν Ἐθνῶν, ὁλοκλήρως εὐπρόσδεκτος, μὲ τὸ νὰ καρποφορηθοῦν ὅλα εἰς τὸν Θεόν· ἡγιασμένη δὲ εἶναι ἡ προσφορὰ αὕτη ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ, ἤγουν ἡγιασμένη μὲ ζωὴν καὶ πολιτείαν πνευματικήν· διότι μόνη ἡ πίστις δὲν ἀγιάζει, ἀλλὰ χρειάζεται καὶ ἡ καλὴ, καὶ πνευματικὴ ζωή· ἡμεῖς γὰρ οἱ Χριστιανοὶ μὲ τὸ νὰ ἐπιστεύσαμεν, καὶ ἐβαπτίσθημεν, ἐλάβομεν Πνεῦμα Ἅγιον· ἀλλ' ἀνίσως δὲν ἔχωμεν καὶ ζωὴν πνευματικὴν, καὶ ἐνάρετον, σβυέται ἡ χάρις τοῦ Πνεύματος ὁποῦ ἐλάβομεν. Λέγωντας δὲ ὁ Παῦλος Ἔθνη, ταπεινόνει μὲ τοῦτο τὰ ὑπερήφανα φρονήματα τῶν Ῥωμαίων, ὥστε ὁποῦ νὰ μὴ κρίνουσιν ἀνάξιον τῆς τιμῆς των, τὸ νὰ ἔχουν τὸν Παῦλον διδάσκαλον, ὅς τις ἐπρόσφερεν εἰς τὸν Θεὸν ὅλα τὰ Ἔθνη, τὰ εἰς τὴν γῆν, καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ εἰς τὴν Οἰκουμένην ὅλην σχεδὸν διεισκόμενα.

17. „ Ἔχω οὖν καύχησιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς τὸν Θεόν “.

Ἐπειδὴ ἐταπείνωσε πολλὰ τὸν ἑαυτόν του ὁ θεῖος Παῦλος μὲ τὰ πρότερα λόγια, τώρα ὑψόνει τὸν λόγον διὰ νὰ μὴ φανῇ, ὑπεραφρόνητος· ὑψόνωντας ὅμως τὸν λόγον, πάλιν δὲν διαλείνει ἔξω ἀπὸ τὸ σωθῆς αὐτῷ ταπεινὸν ἦθος· λέγει γὰρ, ὅτι ἔχω καύχησιν, ὄχι ὅμως εἰς τὸν ἑαυτόν μου, οὐδὲ εἰς τὴν ἐδικήν μου σπουδὴν· ἀλλὰ εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ εἰς τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ. Ποῦ δὲ καυχῶμαι; εἰς τὰ πρὸς τὸν Θεόν, ἤτοι ὄχι εἰς τὰ τυχόντα, καὶ ὐτελῆ, καὶ φθαρτὰ πράγματα, ἀλλ' εἰς τὰ θεῖα, καὶ πνευματικά.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

18. „Οὐ γὰρ τολμήσω τι λαλῆσαι, ὧν οὐ κατειργάσατο Χριστὸς „δι' ἐμοῦ, εἰς ὑπακοὴν Ἐθνῶν, λόγῳ, καὶ ἔργῳ".

19. „Ἐν δυνάμει σημείων, καὶ τεράτων, ἐν δυνάμει Πνεύματος „Ἁγίου".

Ἐπειδὴ εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Ἀπόστολος, ὅτι εἶμαι λειτουργὸς, καὶ ὑπηρέτης τοῦ Εὐαγγελίου εἰς ὅλα τὰ Ἔθνη, λέγει τώρα ἐδῶ, ὅτι δὲν κομπάζω, οὐδὲ ὑπερηφανεύομαι εἰς κανένα πρᾶγμα, ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν ἔκαμα· μᾶλλον δὲ, ἐγὼ δὲν ἔκαμα οὐδέν, ἀλλ' ὁ Χριστὸς ἔκαμε καὶ ἐτελείωσε τὰ πάντα, μεταχειριζόμενος ἐμένα ὄργανον εἰς ὅλα αὐτά· διὸ, τι κἂν λαλῶ καὶ φιλοσοφῶ περὶ τῶν Οὐρανίων πραγμάτων, κἂν ἐργάζωμαι, μεταχειριζόμενος μίαν θεϊκὴν, καὶ ὑπερφυσικὴν πολιτείαν, κἂν θαύματα τελῶ, ὅλα ταῦτα, λέγω, εἶναι κατορθώματα, καὶ ἀποτελέσματα τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὄχι ἰδικά μου· καὶ ταῦτα ἐγένοντο, διὰ νὰ ὑπακούσουν τὰ Ἔθνη, καὶ νὰ πιστεύσουν. Διαφέρει δὲ τὸ σημεῖον ἀπὸ τὸ τέρας, καθ' ὅτι, σημεῖον μὲν λέγεται ἐκεῖνο ὁποῦ γίνεται μὲν εἰς τὰ κατὰ φύσιν πράγματα, καινοπρεπῶς ὅμως, καὶ θαυμασῶς· χάριν παραδείγματος, τὸ νὰ ἰατρευθῇ παραυτὰς ἡ θερμαινομένη πενθερὰ τοῦ Πέτρου, τοῦτο κατὰ φύσιν μὲν εἶναι, τότε ὅμως καινοπρεπῶς, καὶ μὲ τρόπον θαυμασὸν ἔγινε· διὰ τί τόσον ὀλίγωρα, καὶ μὲ μόνον τὸ πιάσιμον τῆς χειρὸς τοῦ Κυρίου, ἀφῆκεν αὐτὴν ἡ θέρμη· τέρας δὲ λέγεται ἐκεῖνο ὁποῦ γίνεται εἰς τὰ μὴ κατὰ φύσιν ὄντα· παραδείγματος χάριν, κατὰ φυσικὸν τρόπον ὅποιος γεννηθῇ τυφλὸς, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἰατρευθῇ, καὶ νὰ λάβῃ ὀφθαλμοὺς βλέποντας· ἀλλ' ὁ Κύριος τὸ θαῦμα τοῦτο ἐποίησε, τὸν ἐκ γενετῆς ὀμματώσας τυφλόν· πλὴν τόσον τὸ σημεῖον, ὅσον καὶ τὸ τέρας, ἔξω ἀπὸ τοὺς συνήθεις Νόμους τῆς φύσεως γίνονται καὶ τὰ δύω· ἀλλὰ εἰς μὲν τὸ σημεῖον, ὀλιγώτεροι Νόμοι τῆς φύσεως λύονται, εἰς δὲ τὸ τέρας, περισσότεροι· ἐπειδὴ δὲ πολλαῖς φοραῖς γίνονται σημεῖα, καὶ τέρατα μὲ τὴν ἐνέργειαν τῶν δαιμόνων, διὰ τοῦτο ὁ Ἀπόστολος ἐφρόντισε τὸ „ἐν δυ„νάμει Πνεύματος Ἁγίου" ἤτοι τὰ σημεῖα, καὶ τὰ τέρατα ταῦτα ἐγένοντο ὑπ' ἐμοῦ, μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἐκ τῶν λόγων δὲ τούτων δείχνεται καὶ τὸ θεϊκὸν ἀξίωμα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· ἐπειδὴ αὐτὸ δύναται νὰ κάμνῃ τοιαῦτα σημεῖα, καὶ τέρατα ὡς Θεὸς ὁποῦ εἶναι.

„Ὥστε με ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ, καὶ κύκλῳ, μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πε„πληρωκέναι τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ".

Θέλεις, λέγει, ὦ ἀκροατὰ, νὰ λάβῃς ἀπόδειξιν τῶν λόγων μου; ἰδὲ τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν ὁποῦ ἔκαμα· διὰ τί ἀρχίσας ἐγὼ ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ, ἐπῆγα ἕως εἰς τὸ Ἰλλυρικὸν, ἤτοι ἕως εἰς τὴν Σκλαβονίαν, ἥτις εἶναι τὰ τελευταῖα μέρη τῆς Βλαχείας· καὶ δὲν εἶπεν ὅτι ἐκήρυξα μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπλήρωσα τὸ Εὐαγγέλιον, διὰ νὰ δείξῃ ὅτι ὁ λόγος, καὶ τὸ κήρυγμά του, δὲν ἔγινεν ἄπρακτον καὶ ἀνενέργητον, ἀλλὰ ἔμπρακτον καὶ ἐνεργὸν, καὶ ὅτι ἐποίησε καρπὸν πληρέστατον. Διὰ νὰ μὴ νομίσῃς δὲ, ὅτι ὁ Παῦλος ἄρχισεν ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐπῆγε κατ' εὐθεῖαν ὁδὸν ἕως εἰς τὸ Ἰλλυρικὸν, διὰ τοῦτο ἐφρόντισεν, ὅτι ἐπῆγε καὶ εἰς τὰ τριγύρω μέρη τῆς Ἱερουσαλὴμ, καὶ τοῦ Ἰλλυρικοῦ, ἤτοι τόσον εἰς τὰ βόρεια, ὅσον καὶ εἰς τὰ νότια Ἔθνη· ὅθεν κατὰ τὸν θεῖον Χρυσόστομον, ὁ Παῦλος δὲν ἐκήρυξε μόνον εἰς τὰ Ἔθνη, καὶ πόλεις, καὶ χώρας τὰς εὐρισκομένας ὑποκάτω εἰς τὴν τότε πλατυτάτην ἐπικράτειαν τῶν Ῥωμαίων, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς εὑρισκομένας ὑποκάτω εἰς τοὺς βαρβάρους, εἰς τὴν Φοινίκην, λέγω, καὶ Συρίαν, καὶ Κιλικίαν, καὶ Καππαδοκίαν, καὶ εἰς τὴν Ἀραβίαν, καὶ εἰς τὰς ἐπαρχίας τῶν Σαρακηνῶν, καὶ Περσῶν, καὶ Ἀρμενίων, καὶ ἄλλων βαρβάρων, καὶ εἰς Ἰταλίαν, καὶ Ἰσπανίαν, καὶ ἄλλας πόλεις, καὶ Βασίλεια τῆς Εὐρώπης.

20. „Οὕτω δὲ φιλοτιμούμενον εὐαγγελίζεσθαι, οὐχ' ὅπου ὠνομάσθη „Χριστὸς, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ".

Οχι μόνον, λέγει, εἰς τόσα πολλὰ Ἔθνη ἐκήρυξα τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ ἐτράβιξα τόσους εἰς τὴν τῶ Χριστῶ πίστιν· ἀλλ' ὅτι καὶ τὰ τόσα Ἔθνη δὲν εἶχον ἀκούσῃ προτίτερα ὄνομα Χρι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Χριστῦ, οὐδὲ κήρυγμα ἄλλου τινος Ἀποστόλου· ἐπειδὴ ἐγὼ ἐνόμιζον φιλοτιμίαν, ἤτοι δόξαν ἢ καύχημά μου, τὸ νὰ μὴ ὑπάγω νὰ κηρύττω εἰς Ἔθνη ὁποῦ ἤκουσαν ὄνομα Χριστοῦ, καὶ κήρυγμα ἄλλου Ἀποστόλου, διὰ νὰ μὴ φαίνωμαι ὅτι κτίζω ἐπάνω εἰς ξένον θεμέλιον· τόσον μακρὰν ἐπέχω ἀπὸ τὸ νὰ θέλω νὰ ῥίπτω τὸν ἑαυτόν μου εἰς ἄλλων Ἀποστόλων μαθητάς, ἢ νὰ κάμνω τοῦτο διὰ δόξαν ἢ καύχησίν μου. Λοιπὸν οὐδὲ εἰς ἐσᾶς ἔγραψα, διὰ τὶ ἀγαπῶ νὰ λάβω ἀπὸ λόγου σας δόξαν, ἀλλὰ διὰ τὶ μὲ τοῦτο πληρόνω τὸ ὀφειλομένον μοι διακονίαν τοῦ Εὐαγγελίου. Ξένον δὲ θεμέλιον ὀνομάζει ὁ Παῦλος τὸ διδασκαλίαν καὶ τὸ κήρυγμα τῶν ἄλλων Ἀποστόλων, ὄχι πῶς ἦσαν ἐκεῖνοι ξένοι, οὐδὲ πῶς ἐκήρυττον ἐκεῖνοι ἄλλα ἀπὸ τὸν Ἀπόστολον, ἀλλ' οὕτως αὐτὸν ὀνομάζει, κατὰ τὸν λόγον τοῦ παρὰ Θεοῦ διδομένου μισθοῦ, καθ' ὅ,τι ὁ μισθὸς ὁποῦ ἔμελλον νὰ λάβουν οἱ Ἀπόστολοι διὰ τὸν κόπον ὁποῦ ἔκαμαν εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἐκήρυξαν, ἦτον ἐδικός των, καθὼς καὶ ὁ κόπος ἦτον ἐδικός των, ξένος δὲ καὶ ἀνοίκειος ἦτον εἰς τὸν Παῦλον, ὡσὰν ὁποῦ αὐτὸς εἰς ἐκείνους δὲν ἐκοπίασεν.

21. „Ἀλλὰ καθὼς γέγραπται οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ, ὄψον„ται· καὶ οἱ οὐκ ἀκηκόασι, συνήσουσι". (Ἡσ. μβ'. 15.)

Δείχνει ὁ Παῦλος ἐδῶ, ὅτι ἡ Προφητεία αὕτη ἐπληρώθη εἰς τὸ ἐδικόν του κήρυγμα· διὰ τὶ αὐτὸς μὲ τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου, πολλὰ μὲν Ἔθνη ἔκαμε καὶ εἶδον τὸ φῶς τῆς Θεογνωσίας, εἰς τὰ ὁποῖα πρότερον ἄλλος τινὰς δὲν ἐκήρυξε· πολλοὺς δὲ ἀνθρώπους, οἵτινες ἄλλου τινὸς Ἀποστόλου δὲν ἤκουσαν πρότερον, ἔκαμε καὶ ἐκαπάλαβαν τὴν ἀλήθειαν τῆς πίστεως. Μὲ τοῦτο δὲ φανερόνει, ὅτι περισσότερον κόπον καὶ ἱδρῶτα λαμβάνει τινὰς, ὅταν διδάσκῃ βαρβάρους, καὶ ἀμαθεστάτους ἀνθρώπους, ὁποῦ ἄλλοτε δὲν ἤκουσαν λόγον Θεοῦ, (εἰς τὸ ὁποῖον τοῦτο ὁ Παῦλος ἔτρεχε), παρὰ ὅταν διδάσκῃ τινὰς τοὺς προκατηχημένους ἀπὸ ἄλλους.

22. „Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς".

Εἰς μὲν τὴν ἀρχὴν τῆς Ἐπιστολῆς εἶπεν ὁ Ἀπόστολος ὅτι ἐμποδίσθην ἕως τοῦ νῦν· ἐδῶ δὲ λέγει καὶ τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὁποίαν ἐμποδίσθη· ὅτι ἐπειδὴ ἔτρεχον εἰς κάθε τόπον κηρύττων τὸ Εὐαγγέλιον, διὰ τοῦτο ἐμποδιζόμην, πολλαῖς φοραῖς μὲν ἐπιχειρῶν καὶ ἐπιθυμῶν νὰ ἔλθω, μὴ δυνηθεὶς ὅμως νὰ φέρω εἰς ἔκβασιν τὴν ἐπιθυμίαν μου, καὶ νὰ ἔλθω, διὰ τὴν ἀνωτέρω αἰτίαν.

23. „Νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις, ἐπιπο„θίαν δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν"·

24. „Ὡς ἂν πορεύωμαι εἰς τὴν Ἱσπανίαν (1), ἐλεύσομαι πρὸς „ὑμᾶς· ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμενος θεάσασθαι ὑμᾶς, καὶ ὑφ' „ὑμῶν προπεμφθῆναι ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμ„πλησθῶ".

Ἐμποδιζόμην, λέγει, νὰ ἔλθω εἰς ἐσᾶς τοὺς Ῥωμαίους, διὰ τὶ ἤθελον νὰ κηρύττω εἰς ἄλλα Ἔθνη· τώρα δὲ, ἐπειδὴ εἰς τοὺς τόπους τούτους τῆς Κορίνθου (ἀπὸ Κορίνθου γὰρ ἔγραφεν ἡ ἐπιστολὴ αὕτη) καὶ Πελοποννήσου, δὲν ἔχω πλέον καμμίαν ἐργασίαν, διὰ τοῦτο καὶ γράφω εἰς ἐσᾶς, καὶ θέλω ἔλθω εἰς Ῥώμην, διὰ τὴν ἐδικήν σας ἀγάπην, καὶ ὄχι διὰ ἔρωτα δόξης, ἢ ἄλλο κανένα αἴτιον. Ἔπειτα, διὰ νὰ μὴ εἴποῦν εἰς αὐτὸν οἱ Ῥωμαῖοι ὅτι, ἐπειδὴ δὲν ἔχεις αὐτοῦ ἐργασίαν ὦ Παῦλε, διὰ τοῦτο μεταχειρίζεσαι ἡμᾶς ὡσὰν σένα πάρεργον, τοῦτο χάριν ἀποκρινόμενος πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἀπόστολος λέγει· ὅτι ἐπειδὴ ἔχω ἐπιθυμίαν πρὸ χρόνων πολλῶν νὰ σᾶς ἀπολαύσω, διὰ τοῦτο βραδύζω τώρα νὰ πληρώσω τὴν ἐπιθυμίαν μου ταύτην· ἵνα δὲ πάλιν μὴ ὑπερηφανεύσωμαι, ὅτι ἐπιποθεῖ αὐτὸς ὁ Παῦλος, διὰ τὶ εἶναι με-

(1) Ἐν ἄλλοις ἀντὶ τὴν Σπανίαν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μεγαλίτεροι ἀπὸ τὲς ἄλλους· διὰ τῦτο ἀκολούθως λέγει· ὅτι ὅταν πηγαίνω εἰς τὴν Ἱσπανίαν θέλω νὰ ἔλθω εἰς ἐσᾶς. Πάλιν δὲ διὰ νὰ μὴν εἰπῦν οἱ Ῥωμαῖοι· καὶ τί; πάρεργον τῆς ὁδῦ κάμνεις ἡμᾶς, καὶ διὰ τῦτο περασικῶς θέλεις νὰ μᾶς ἰδῆς; τῦτο χάριν πάλιν εἶπεν, ὅτι ἀπὸ ἐσᾶς θέλω προπεμφθῶ ἐκεῖ, ἤτοι ἐσεῖς οἱ ἴδιοι βλέποντες τὴν βιάζουσαν ἀνάγκην ὁποῦ ἔχω εἰς τὸ νὰ ὑπάγω εἰς τὴν Ἱσπανίαν, ἐσεῖς θέλετε μὲ προπέμψετε ἐκεῖ· ὥστε δὲν σᾶς καταφρονῶ, ἀλλὰ ἀπὸ ἀνάγκην θέλω σᾶς παραδράμω· ἀλλ' ὅμως, ἐπειδὴ τῦτο ἀκόμη ἐλύπει τὲς Ῥωμαίους, διὰ τῦτο ἰατρεύει καὶ αὐτὸ λέγωντας, ὅτι ἀπὸ ἐσᾶς ἔχω νὰ προπεμφθῶ ἐκεῖ, αἴσως πρῶτον μερικῶς σᾶς χορτάσω. Δείχνει δὲ μὲ τὰ λόγια ταῦτα ὁ θεῖος Ἀπόστολος, πῶς ἐρωτικῶς καὶ σφοδρῶς τὲς ἀγαπᾷ· ἄθεν δὲν εἶπε νὰ σᾶς ἰδῶ, ἀλλὰ νὰ σᾶς χορτάσω, μιμούμενος τὰ λόγια ὁποῦ λέγουν οἱ φιλόστοργοι γονεῖς πρὸς τὰ φίλτατα καὶ μονογενῆ τέκνα των· μερικῶς δὲ εἶπεν, ἤτοι κάνενας καιρὰς, ὅσον καὶ αὖ ἦναι μακρὺς, δὲν δύναται νὰ μὲ χορτάσῃ, οὐδὲ νὰ προξενήσῃ εἰς ἐμὲ κόρον τῆς ἐδικῆς σας ἀπομιλίας καὶ ἀπολαύσεως, πλὴν στέργω κἂν νὰ σᾶς χορτάσω μερικῶς.

25. „Νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς Ἰερουσαλὴμ διακονῶν τοῖς ἁγίοις".
26. „Εὐδόκησαν γὰρ Μακεδονία, καὶ Ἀχαΐα κοινωνίαν τινὰ ποιή-
„σασθαι εἰς τὲς πτωχὲς τῶν ἁγίων τῶν ἐν Ἰερουσαλήμ".

Ἀνωτέρω μὲν ὑπεσχέθη ὁ Ἀπόστολος ὅτι νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Ῥώμην· ἐπειδὴ ὅμως ἔμελλε νὰ ἀργοπορήσῃ, διὰ μὴ φαίνεται ὅτι τὲς περιγελᾷ, λέγει πόρα καὶ τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὁποίαν ἀργοπορεῖ· δηλαδὴ, ὅτι ἐγὼ πηγαίνω, λέγει, εἰς τὴν Ἰερουσαλὴμ νὰ ὑπηρετήσω τὲς ἁγίες, δὲν εἶπε νὰ τὲς ὑπάγω ἐλεημοσυνίων, ἀλλὰ νὰ τὲς ὑπηρετήσω, διὰ νὰ μάθωμεν ἡμεῖς, πόσον μεγάλον καλὸν εἶναι, ἡ πρὸς τὲς Ἁγίους Χριστιανὲς διδομένη ἐλεημοσυνία, εἰς καιρὸν ὁπῦ σᾶς Παῦλος, ὁ τῆς Οἰκουμένης Διδάσκαλος παραδέχεται νὰ τὴν πηγαίνῃ μόνος· καὶ ἀγαλὰ τόσον πολλὰ ἠγάπα τὲς Ῥωμαίους, ὅμως ἀφίνει αὐτὲς, καὶ προτιμᾷ τὴν εἰς τὲς Ἁγίους ἐλεημοσυνίων (1). Μὲ τῦτον δὲ τὸν λόγον παρακινεῖ ἐν παύτῳ καὶ τὲς Ῥωμαίους νὰ κάμουν ἐλεημοσυνίων καὶ αὐτοὶ εἰς τὲς αὐτὲς πτωχές· λέγωντας γὰρ ὅτι ἡ Μακεδονία, καὶ ἡ Ἀχαΐα (2), ἠθέλησαν νὰ δώσουν ἐλεημοσυνίων, μὲ τῦτο ἐμβάζει ζῆλον εἰς τὴν καρδίαν τῶν Ῥωμαίων, διὰ νὰ μιμηθοῦν καὶ αὐτοὶ τὲς πόλεις ἐκείνας, καὶ νὰ ἐλεήσουν τὲς ἐν Ἰερουσαλὴμ Ἁγίους. Παντοχοῦ δὲ ὁ Παῦλος κοινωνίαν τὴν ἐλεημοσυνίων ὀναμάζει, διὰ τί εἶναι κοινὸν κέρδος, καὶ ἐκείνων ὁποῦ τὴν δίδουν, καὶ ἐκείνων ὁποῦ τὴν λαμβάνουν. Τίνα δὲ ἐλεημοσυνίων εἶπεν; ἤγουν μικρὰν καὶ ὀλίγην, διὰ νὰ μὴ φανῇ πῶς ὀνειδίζει τὲς Ῥωμαίους, ὅτι εἶναι φιλάργυροι, καὶ ἀνελεήμονες· πτωχὲς δὲ τῶν ἁγίων, ἤτοι τῶν Χριστιανῶν, λέγει, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι μὲ διπλοῦν τρόπον εἶναι ἄξιοι ἐλέους, καὶ διὰ τὴν πτωχείαν τες, καὶ διὰ τὴν ἁγιότητα καὶ ἀρετήν τες.

27. „Εὐδόκησαν γὰρ, καὶ ὀφειλέται αὐτῶν εἰσιν· εἰ γὰρ τοῖς
„πνευματικοῖς αὐτῶν ἐκοινώνησαν τὰ Ἔθνη, ὀφείλουσι καὶ τοῖς
„τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐτοῖς".

Δηλονὸν εἶναι, λέγει, κάνενα θαυμαστὸν πρᾶγμα, αἴσως οἱ ἀνωτέρω Μακεδόνες, καὶ Πελοποννήσιοι ἠθέλησαν νὰ ἐλεήσουν τὲς ἐν Ἰερουσαλὴμ ἐξ Ἰουδαίων Χριστιανούς· διὰ τί αὐτοὶ εἶναι

(1) Ὅρα εἰς τὸ β'. Κεφάλαιον τῆς πρὸς Γαλάτας στίχ. 10. ὅτι ὅταν ὁ Παῦλος ἀπεφασίσθη μὲ τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, τὸ μὲν κήρυγμα τὸ Εὐαγγελίου τὸ ἐμοίρασαν, καὶ οἱ μὲν ἄλλοι Ἀπόστολοι, ἐκήρυττον εἰς τὲς Ἑβραίους, ὁ δὲ Παῦλος, ἐκήρυττεν εἰς τὲς Ἐθνικές· τὲς πτωχὲς ὅμως Χριστιανὲς τὲς ἐν Ἰερουσαλὴμ, τὲς δὲ Ἑβραίων πιστεύσαντας καὶ διαπαγεύσαντας τὰ ὑπάρχοντα ἀπὸ τὲς ἀπίστους Ἑβραίους· αὐτοὺς λέγω ὅτι τὲς ἐμοίρασαν, ἀλλ' εἶχον αὐτὲς κοινὲς καὶ ἐκεῖνοι καὶ ὁ Παῦλος, καὶ ἐφρόντιζον τὰ πρὸς τὴν χρείαν τες· καὶ διὰ τῦτο γράφει περὶ τῦτο ὁ Ἀπόστολος ἐδῶ.

(2) Σημείωσαι ὅτι, κατὰ τὸν Γεωγράφον Μελέτιον, ἡ Ἀχαΐα λαμβανομένη πλατύτερον, περιέχει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ τὴν Κορινθίαν, καὶ Σικυωνίαν (τὰ νῦν Βασιλικὰ καλούμενα) ἰδίως δὲ λαμβανομένη, ὀνομάζεται ὁ τόπος ἐκεῖνος, ὃς τις περιέχει τὰ ἀναμεταξὺ Σικυωνίας, καὶ Ἤλιδος (ἤτοι τῆς Γαστούνης) ἐκτεινομένη κατὰ τὴν ἀνατολικὴν πρὸς ἀνατολὰς, ἤτις καὶ Αἰγιάλεια ἐκαλεῖτο ἀπὸ τὰ αἰγιαλὰ, ὡσαὐτὼς ὁποὺ εἶναι παραθαλασσία.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἶναι χρεῶσαι εἰς ἐκείνους· διὰ ποίαν αἰτίαν; διὰ τὶ ἀπὸ τὰς Ἰουδαίους ἐκατάγετο ὁ Χριστός· διὰ τὰς Ἰουδαίους ἦλθεν· ἀπὸ τὰς Ἰουδαίους ἦτον οἱ Ἀπόστολοι, οἱ Προφῆται, καὶ ὅλα τὰ πνευματικὰ ἀγαθά· τὰ δὲ εἰδικά των ταῦτα πνευματικὰ ἀγαθὰ, τὰ ἀπόλαυσαν οἱ Μακεδόνες καὶ οἱ Πελοποννήσιοι, καὶ ὅλη ἡ Οἰκουμένη. Λοιπὸν χρεωστεῖ καὶ ἡ Οἰκουμένη, καὶ οἱ ἐν τῇ Οἰκουμένῃ Χριστιανοὶ, νὰ μεταδώσουν πάλιν εἰς τὰς ἐξ Ἰουδαίων Χριστιανοὺς τὰ σωματικὰ ἀγαθά· ὥστε καὶ ἐσεῖς οἱ Ῥωμαῖοι χρέος ἔχετε νὰ τὰς ἐλεήτε. Δὲν εἶπε δὲ νὰ κοινωνήσουν εἰς αὐτὰς τὰ σωματικὰ ἀγαθὰ, ἀλλὰ νὰ λειτουργήσουν, ἤτοι νὰ διακονήσουν· εἰς τάξιν γὰρ διακόνων αὐτὰς κατέστησε τῆ ἁγίων ἐκείνων, ἵνα δίδουσιν εἰς αὐτὰς, καθὼς δίδουσι φόρους καὶ εἰς τὰς βασιλείας· οὐδὲ εἶπε, νὰ τὰς διακονήσουν οἱ Ἐθνικοὶ μὲ τὰ εἰδικά των σωματικὰ ἀγαθὰ, καθὼς ἐκεῖ εἶπεν, ὅτι τὰς ἐκοινώνησαν οἱ Ἰουδαῖοι μὲ τὰ εἰδικά των πνευματικὰ ἀγαθά· διὰ τὶ τὰ ἄσπρα, καὶ τὰ ἄλλα σωματικὰ ἀγαθὰ, δὲν εἶναι ἴδια κτήματα ἐκείνων μόνων ὁποῦ τὰ ἔχουν, καθὼς εἶναι τὰ πνευματικὰ ἀγαθά· ἀλλὰ εἶναι κοινὰ ὅλων τῶ ἀνθρώπων, μὲ τὸ νὰ γίνωνται ἄλλοτε ἄλλων κτήματα (1).

28. „Τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας, καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν „τοῦτον, ἀπελεύσομαι δι' ὑμῶν εἰς τὴν Ἱσπανίαν". (2)

Ἤτοι αὐτὴν τὴν εἰς τὰς ἁγίους ἐλεημοσύνην, ἀφ' ἧς ἀποθέσω ὡσὰν εἰς βασιλικὰ θησαυροφυλάκια, καὶ ἀφ' οὗ ταύτην σφραγίσω, ὡσὰν εἰς ἄπλεπτον καὶ ἀσφαλῆ τόπον· εἰς τοιούτους γὰρ τόπους βάλλονται τὰ σφραγιζόμενα· ἀφ' οὗ, λέγω, ταῦτα ποιήσω, θέλω ὑπάγω διὰ μέσα ἐσᾶς τῆ Ῥωμαίων εἰς τὴν Ἱσπανίαν (3). Μὲ τὰ λόγια δὲ ταῦτα δείχνει ὁ μακάριος Παῦλος, ὅτι ἦτον ἀναγκαῖος ὁ διὰ τῆς Ῥώμης πηγεμός τε εἰς τὴν Ἱσπανίαν, καὶ ὄχι ὅτι διὰ καταφρόνησιν παρατρέχει τὴν Ῥώμην, ὡς ἀνωτέρω προείπομεν· καρπὸν δὲ τὴν ἐλεημοσύνην ὠνόμασε, διὰ νὰ δείξῃ ὅτι περισσότερον κερδίζουσι καὶ καρποφοροῦσιν οἱ δίδοντες τὴν ἐλεημοσύνην, πάρεξ οἱ ταύτην λαμβάνοντες.

29. „Οἶδα ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς, ἐν πληρώματι εὐλογίας τοῦ „Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ ἐλεύσομαι".

Ἤξεύρω, λέγει, ὅτι ἐρχόμενος εἰς τὴν Ῥώμην, θέλω σᾶς ἰδῶ νὰ εὐδοκιμῆτε μὲ ὅλα τὰ ἀγαθὰ τοῦ Εὐαγγελίου· δι' ὅ, τι πλήρωμα εὐλογίας τοῦ Εὐαγγελίου ὀνομάζει ὁ Ἀπόστολος ὅλα τὰ ἀγαθὰ, τὰ ἄξια τῆς εὐλογίας, ἤτοι τὰ ἐπαίνου τοῦ Εὐαγγελίου. Δωάσαι δὲ νὰ

---

(1) Βλέπε δὲ, ἀγαπητὲ, ὅτι κοινωνίαν αἰωνέρω ἐκάλεσεν ὁ Παῦλος τὴν ἐλεημοσύνην· ἐπειδὴ καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ λαμβάνουν αὐτὴν, πρέπει νὰ κοινωνοῦν τὰ πνευματικὰ ἀγαθὰ εἰς τοὺς ἐλεήτας αὐτοὺς, καὶ νὰ προσεύχωνται ὑπὲρ αὐτῆ· ὅθεν καὶ ὁ Θεοδώρητος λέγει, ὅτι ὁ Μωϋσῆς βλέποντας πῶς ὠλοκαυτώθη ὁ περὶ τῆς ἁμαρτίας προσφερθεὶς βάγος, ὠργίσθη εἰς τὸν Ἐλεάζαρ καὶ Ἰθάμαρ, καὶ εἶπεν εἰς αὐτούς· „διὰ „τί οὐκ ἐφάγετε τὸ περὶ τῆς ἁμαρτίας ἐν τόπῳ Ἁ„γίῳ, ὅτι Ἅγια ἁγίων ἐστί; τοῦτο ἔδωκεν ὑμῖν „Κύριος φαγεῖν, ἵνα ἀφέλητε τὴν ἁμαρτίαν ἐκ τῆς „συναγωγῆς, καὶ ἐξιλάσησθε περὶ αὐτῆς ἔναντι Κυ„ρίου". (Λευϊτικ. ι.) Τοῦτο δὲ καὶ διὰ τοῦ Προφήτου Ὡσηὲ δηλῶν ὁ Θεὸς φησιν· „ἁμαρτίας λαοῦ μου φά„γονται". (Ὡσ. δ'.) Διὸ καὶ ὁ Ἀπόστολος λέγει· „κοινωνοῦσιν ἡμῖν ἐν τοῖς σωματικοῖς, κοινωνοῦμεν „αὐτοῖς ἐν τοῖς πνευματικοῖς· διδασκόμεθα ποίνην „ἐντεῦθεν, ὡς τὰ παρὰ τῶ λαῶ προσφερόμενα ἐδίεν„τες, καὶ μὴ ἀπεδαίως τὰς ὑπὲρ αὐτῆ ὠχὰς προσφέ„ροντες, δίκλω ὑπέχομεν τῷ Θεῷ". (ἐκ τῆ ἀποριμμάτων τῆς Γραφῆς). „Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ Εὐαγγέλιον". (Φιλιπ. α'. 5.) καὶ τὴν τοῦ „τῆς δὲ δυποιίας καὶ κοινω„νίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε". (Ἑβρ. ιγ'. 16.)

(2) Ἐν ἄλλοις Σπανίαν.

(3) Ἐδῶ ὁ Θεοδώρητος λέγει· „Ποίαις αὖτις ἀ„ξίαις δυφημίαις τὴν μακαρίαν ταύτην καὶ βρισμακα„ρίαν κεφαλὴν στεφανώσει"; ὅτι ἀγκαλὰ καὶ ἤξεύρε, καὶ ἐφόλεγεν εἰς τοὺς πρεσβυτέρους τῆς Ἐφέσου τὰς θλίψεις καὶ δεσμὰ ὁποῦ ἔχει νὰ πάθῃ εἰς κάθε πόλιν, ὅπου γάρ φησι· „Πλὴν ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον κατὰ πό„λιν διαμαρτύρεται λέγον, ὅτι δεσμά με καὶ θλίψεις „μένουσι". (Πράξ. κ'. 23.) μ' ὅλον τοῦτο ὁ ἀείδιμος Παῦλος, ὅλα αὐτὰ δὲν ἐσυλογίζετο· ἀλλ' ἔγραφεν εἰς τοὺς Ῥωμαίους ὅτι θέλει ὑπάγῃ εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἔχει νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Σπανίαν, μὴ φροντίζων διὰ τὰς θλίψεις, ὁποῦ ἔμελλεν εἰς τὰς πόλεις ταύτας νὰ δοκιμάσῃ, μόνον διὰ νὰ τελειώσῃ τὸν δρόμον τοῦ Εὐαγγελίου, καθὼς καὶ ἐφόλεγεν ὁ ἴδιος πάλιν· „ἀλλ' οὐδενὸς λόγου ποιοῦμαι, οὐδὲ ἔχω τὴν ψυ„χήν μου τιμίαν ἐμαυτῷ, ὡς τελειῶσαι τὸν δρόμον „μου μετὰ χαρᾶς, καὶ τὴν διακονίαν, ἣν ἔλαβον πα„ρὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, διαμαρτύρασθαι τὸ Εὐαγγέλιον „τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ". (Πράξ. κ'. 24.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ ἐννοήσῃς καὶ εὐλογίαν, τῳ̣ ἐλεημοσυνῳ̣. Λέγει λοιπὸν ἔτζι· ὅτι θέλω σᾶς εὕρω τελείους εἰς τῳ̣ ἐλεημοσυνῳ̣ καὶ φιλανθρωπίαν (1)· ταῦτα δὲ γράφει, διὰ νὰ φολάβῃ τοὺς Ρωμαίους, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐξαπαντὲς τὰ τοῦ Παύλου ἐγκώμια, συνδάσουν νὰ γένουν τοιοῦτοι ἐλεήμονες, καθὼς τοὺς ἐπαινεῖ.

30. „Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ „Χριστοῦ, καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ Πνεύματος, συναγωνίσασθέ „μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν Θεόν".

Εἰς κάθενα πρᾶγμα ὁ Παῦλος δὲν νομίζει τὸν ἑαυτόν του ἀξιόπιστον καὶ ἱκανὸν, ἀλλὰ πέρνει μαζί του καὶ μεσίτας, καθὼς καὶ πρώτα βάλλει μεσίτας πρὸς τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα, τὸν Χριστὸν, καπὶ τὸ ἀνθρώπινον, καὶ τῳ̣ ἀγάπῃ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· τὸν δὲ Πατέρα δὲν ἀναφέρει ῥητῶς, διὰ νὰ μάθῃς ἐσὺ ὁ ἀναγνώστης, ὅτι καθὼς ἐδῶ ἀναφέροντας τὸν Υἱὸν, καὶ τὸ Πνεῦμα, κατὰ τὸ σιωπώμενον συναναφέρει καὶ τὸν Πατέρα, ἔτζι καὶ ὅταν ἀναφέρῃ μόνον τὸν Πατέρα, δὲν ἀποκλείει ἔξω καὶ τὸν Υἱὸν, καὶ τὸ Πνεῦμα, διὰ τὸ φεράλληλον, καὶ ἀχώριστον τῆς προσώπων τῆς Ἁγίας Τριάδος· τῆς ἀγάπης δὲ τοῦ Πνεύματος εἶπε, διὰ νὰ φανερώσῃ, ὅτι καθὼς ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱὸς ἠγάπησαν τὸν Κόσμον, ἔτζι ἀπαραλλάκτως ἠγάπησεν αὐτὸν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Βλέπε δὲ ὦ ἀναγνῶστα πόσον μεγάλη ἦτον ἡ ταπεινοφροσυνὴ τοῦ Παύλου, ὥστε ὁποῦ νὰ λέγῃ, ὅτι χρειάζεται τὰς τῆς ἄλλων Χριστιανῶν εὐχάς.

31. „Ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ τῆς ἀπειθούντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ".

Διὰ εἶπεν ὁ Παῦλος εὔχεσθε διὰ νὰ πολεμήσω καὶ νὰ νικήσω τοὺς ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀπειθοῦντας· ἀλλὰ διὰ νὰ λυτρωθῶ ἀπὸ αὐτοὺς, τελειόνοντας μὲ τοῦτο τὸν Νόμον τοῦ Χριστοῦ, τὸν προσέζοντα νὰ προσευχώμεθα, διὰ νὰ μὴ πέσωμεν εἰς πειρασμόν· „προσεύχεσθε μὴ „εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν". (Ματθ. ϛ'. 13.) Δείχνει δὲ πρὸς τούτοις μὲ τοῦτο ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ διακονήσῃ καὶ νὰ ὑπάγῃ ἐλεημοσυνὴν εἰς τοὺς ἁγίους Χριστιανοὺς, ὁποῦ εὑρίσκονται ἀνάμεσα εἰς τόσους ἀπειθεῖς, (ἀπὸ τοὺς ὁποίους καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος παρακαλεῖ νὰ λυτρωθῇ), καὶ ὁπῦ κινδυνεύει νὰ ἀποθαίνουν ἀπὸ τῳ̣ πεῖναν καὶ γύδειαν.

„Καὶ ἵνα ἡ διακονία μου ἡ εἰς Ἰερουσαλὴμ, εὐπρόσδεκτος γένηται „τοῖς ἁγίοις".

Ἤτοι εὔχεσθε διὰ νὰ ἀποδεχθοῦν μὲ προθυμίαν οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἅγιοι Χριστιανοὶ τῳ̣ δι' ἐμοῦ προσφερομένῳ̣ ἐλεημοσυνῳ̣. Ἐκ τοῦ λόγου δὲ τούτου τοῦ Ἀποστόλου, γίνεται φανερὸν, ὅτι δὲν εἶναι ἀρκετὸν μόνον τὸ νὰ δώσῃ τινὰς ἐλεημοσυνῳ̣, ἀλλὰ καὶ τὸ νὰ δεχθῇ ἡ ἐλεημοσυνή του· διατί ὅποιος δώσῃ ἐλεημοσυνῳ̣ μὲ ἀνάγκην καὶ βίαν, ἢ ἀπὸ ἀδικίας, ἢ μὲ κενοδοξίαν, ἡ ἐλεημοσυνή του εἶναι ἄδεκτος, καὶ ὁ ἐκ ταύτης καρπὸς ἀφανίζεται (2).

32. „Ἵνα

(1) Λέγει γὰρ ὁ θεῖος Χρυσόστομος „ὅτι σαφήθεια „παλαιὰ ἦτον τὸ νὰ καλῆται εὐλογία ἡ ἐλεημοσύνη". (Ὁμιλ. λ'. εἰς τῳ̣ πρὸς Ῥωμ.) Καὶ ὁ Παῦλος δὲ ὅπως ἀλλαχοῦ αὐτῳ̣ ὀνομάζει· „ἀναγκαῖον εἶν ἡγησά„μην παρακαλέσαι τοὺς ἀδελφοὺς, ἵνα προέλθωσιν εἰς „ὑμᾶς, καὶ προκατηρτίσωσι τὴν προκαταγγελμένην „εὐλογίαν ὑμῶν, ταύτην ἑτοίμην εἶναι οὕτως ὡς εὐ„λογίαν, καὶ μὴ ὥσπερ πλεονεξίαν". (β'. Κορ. θ'. 5.)

(2) Ὁ δὲ Θεοδώρητος διακονίαν ἐδῶ ἐννοεῖ, τῳ̣ διακονίαν τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος, περὶ τῆς ὁποίας ὁ Παῦλος προείλεγεν ἐν ταῖς ὡραίοις· „ἀλ' οὐδενὸς „λόγου ποιοῦμαι, οὐδὲ ἔχω τὴν ψυχήν μου τιμίαν ἐ„μαυτῷ, ὡς τελειῶσαι τὸν δρόμον μου μετὰ χαρᾶς, καὶ „τὴν διακονίαν, ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, „διαμαρτύρασθαι τὸ Εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ". (Πράξ. κ'. 24.) Ὅτι δὲ ἡ ἐξ ἀδικίας ἐλεημοσυνὴ εἶναι ἄδεκτος, μαρτυρεῖ ὁ Σειράχ· „θυσιάζων ἐξ ἀδί„κου προσφορὰ μεμωμημένη". (Σειρ. λά. 18.) καὶ πάλιν· „δῶρα υἱοῦ εὐνοεῖται τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ὁ προσ„άγων θυσίαν ἐκ χειμάρρων πενήτων". (Αὐτόθ. 20.) Καὶ ὁ Σολομὼν λέγει· „τίμα τὸν Κύριον ἀπὸ σῶν „δικαίων πόνων, καὶ ἀπάρχου αὐτῷ ἀπὸ σῶν καρπῶν „δικαιοσύνης". (Παρ. γ'. 9.) Λέγει δὲ καὶ ὁ Μέγας Βασίλειος· „ἐλεημοσυνὴ γὰρ ἐξ ἀδικίας οὐ γίνεται· „οὐδὲ ἀπὸ κακοπραγίας εὐλογία, οὐδὲ ἀπὸ δακρύων εὐαρ„γεσία". Καὶ πάλιν· „Εἰ ἀφελόμενος ἀπὸ τῆς πενή„των πένησι δίδως, καλὸν ποιεῖς, ὡς ἤρπασα, μὴ σε „ἁρπάζων, μήτε δούς. Τί μολύνεις τὸν ἀσκόν σου πλε„ονάζων, ἐπισάξας ἐν αὐτῷ τὰ τῆς ἀδικίας κέρδη; τί „βδελυκτὸν ποιεῖς τῳ̣ ἀσκῳ̣ προσφορὰν, ἐξ ἀδι-

„κίας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

32. „Ἵνα ἐν χαρᾷ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος Θεοῦ".

Διὰ τοῦτο, λέγει, παρακαλῶ νὰ λυτρωθῶ ἀπὸ τὴς ἀπειθείας τῆς Ἰουδαίας, διὰ νὰ ἔλθω νὰ σᾶς ἰδῶ ὀγλίγωρα, καὶ μὲ χαρὰν τῆς καρδίας μου, χωρὶς νὰ δοκιμάσω κἀμμίαν λύπην ἀπὸ ἐκείνους.

„Καὶ συναναπαύσωμαι ὑμῖν".

Δηλ. εἶπε, νὰ ἔλθω καὶ νὰ σᾶς διδάξω, ἀλλὰ νὰ συναναπαυθῶ μαζί σας, ὥστε ἵνα καὶ ἐσεῖς ἀναπαυθῆτε μὲ ἐμένα διὰ τὴν διδασκαλίαν μου, καὶ ἐγὼ ἀναπαυθῶ μὲ ἐσᾶς, διὰ τὴν προκοπὴν τὴν πίστεώς σας. Δείχνει δὲ μὲ τὴν λέξιν ταύτην τῆς ἀναπαύσεως ὁ Ἀπόστολος, ὅτι μὲ τὸ νὰ ἔχουν οἱ ἐν Ῥώμῃ Χριστιανοὶ ἀγῶνας, καὶ κόπους, καὶ αὐτοὶ καὶ αὐτὸς χρειάζονται ἀνάπαυσιν.

33. „Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν".

Ταύτην τὴν συνήθειαν ἔχει ὁ μακάριος Παῦλος, τὸ νὰ κάμνῃ εὐχὴν εἰς κάθε μέρος τῶν Ἐπιστολῶν τε, καὶ νὰ προσθέτῃ ταύτην κοντὰ εἰς τὴν διδασκαλίαν του τὴν παραίνεσιν, καθὼς καὶ ἄλλοτε εἴπομεν (1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣ'.

1. „Συνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν, διάκονον οὖσαν „τῆς Ἐκκλησίας τῆς ἐν Κεγχρεαῖς".

Ἐπειδὴ ἡ Φοίβη αὕτη ἐπήγαινε τὴν Ἐπιστολὴν ταύτην εἰς τοὺς Ῥωμαίους, διὰ τοῦτο ὁ Ἀπόστολος συνιστᾷ αὐτὴν εἰς αὐτούς· σεμνύνει δὲ αὐτὴν καὶ ἐπαινεῖ διὰ πολλὰ αἴτια· πρῶτον, διὰ τὴ πρώτην αὐτὴν ἀπὸ ὅλους τοὺς ἑξῆς ῥηθησομένους, ἔγραψε· δεύτερον, διὰ τὴ ὀνομάζει πνευματικὴν ἀδελφήν τε, τὸ ὁποῖον εἶναι μεγάλον ἐγκώμιον εἰς αὐτὴν, τὸ νὰ ἀξιωθῇ δηλαδὴ νὰ λέγεται ἀδελφὴ Παύλου· καὶ τρίτον, διὰ τὴ ἔδειξεν αὐτὴν πῶς εἶναι διάκονος τῆς Ἐκκλησίας τῆς ἐν Κορίνθῳ· ἐπειδὴ ἡ Κεχριαῖς εἶναι χωρίον μεγαλώτατον τῆς Κορίνθου, κατὰ τὸν Θεοδώριτον.

2. „Ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε ἐν Κυρίῳ ἀξίως τῶν ἁγίων".

Ἤτοι συνιστῶ αὐτὴν εἰς ἐσᾶς Χριστιανοὶ, διὰ νὰ τὴν δεχθῆτε μετὰ τιμῆς διὰ τὸν Κύριον· δι' ὅ,τι ἐκεῖνος ὁποῦ δέχεται ὅλους διὰ τὸν Κύριον, αὐτὸς καὶ τὸν μικρὸν καὶ ὀὐτελῆ μεγάλως τιμᾷ· ἐὰν δὲ καὶ Ἅγιος ἦναι ὁ συνισάμενος, πολλῷ μᾶλλον αὐτὸν τιμᾷ. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἀπόστολος ἐπροσθεσεν, ὅτι νὰ ὑποδεχθῆτε τὴν Φοίβην ἀξίως, καὶ καθὼς πρέπει νὰ ὑποδέχωνται οἱ ἅγιοι, ἤτοι νὰ ὑποδεχθῆτε αὐτὴν ὡς ἁγίαν.

„Καὶ

„κίας προσφέρειν ἐπιχειρῶν"; (Ὅρ. κατὰ Πλάτ.) Ὁ δὲ θεῖος Χρυσόστομος οὕτω φησιν· „ἐλεημοσύνας „φησι, καὶ πίστεσιν ἀποκαθαίρονται ἁμαρτίαι· ἐλεημο„σύνην δὲ οὐ τὴν ἐξ ἀδικίας λέγω· οὗτοι γὰρ οὐκ „ἔστιν ἐλεημοσύνη, ἀλλ' ὠμότης καὶ ἀπανθρωπία· τί γὰρ „ὄφελος ἐκδύσαι ἕτερον, καὶ ἕτερον ἐνδύσαι; κἂν γὰρ „πάντα τὰ παρ' ἑτέρων δῶμεν, οὐδεν κέρδος ἡμῖν". (Ὁμιλ. ί. 5.) Ὅρα καὶ τὴν πλατεῖαν ὑποσημείωσιν περὶ ἁρπαγῆς καὶ ἀδικίας, τὸ „καὶ γὰρ τὴν ἁρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέξασθε". (Ἑβρ. ί. 34.)

(1) Ὅρα εἰς τὸ ιδ. Κεφ. τῆς πρὸς Ῥωμαίους παύσης, στίχ. 24.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Καὶ παραστῆτε αὐτῇ, ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν πράγματι χρήζῃ".

Ἤτοι συνιστῶ τὴν Φοίβην εἰς ἐσᾶς Ἀδελφοί, διὰ νὰ προσφέρετε εἰς αὐτὴν ἐκεῖνο ὁποῦ δυνάσθε, καὶ νὰ δώσετε αὐτῇ χεῖρα βοηθείας· καὶ δὲν εἶπε, διὰ νὰ τὴν ἐλευθερώσετε τελείως ἀπὸ τὰ δεινὰ ὁπᾶ πάσχει, διὰ μὴ γένῃ φορτικὸς καὶ βαρὺς εἰς αὐτούς.

„Καὶ γὰρ αὕτη προστάτις πολλῶν ἐγενήθη, καὶ ἐμοῦ αὐτοῦ".

Ἐπαίνεσε πρῶτον τὴν Φοίβην· ἔπειτα ἔβαλε τὴν παρακάλεσιν ὁπᾶ κάμνει δι' αὐτήν· καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν ἐπαινεῖ αὐτὴν ἐδῶ καὶ ἐγκωμιάζει, διὰ νὰ σφίξῃ τοὺς Ῥωμαίους καὶ ἀπὸ τὰ δύω μέρη, εἰς τὸ νὰ τιμήσουν αὐτήν. Προστάτις, λέγει, αὕτη ἔγινε καὶ ἄλλων πολλῶν, ἀλλὰ καὶ ἐμένα τοῦ ἰδίου Παύλου, τοῦ κήρυκος τῆς Οἰκουμένης, τοῦ πασαῦται παθόντος, καὶ μυρίων προσπαθοῦντος. Οὕτως μακαρία ἐστάθη ἡ Φοίβη αὕτη, κατὰ τὸν Χρυσορρήμονα· διὰ τί, πῶς δὲν εἶναι μακαρία, ὁποῦ ἠξιώθη νὰ λάβῃ τέτοιαν μαρτυρίαν ἀπὸ τὸν Παῦλον; Διὰ τοῦτο ἂς μιμηθῶμεν, Ἀδελφοί, καὶ ἡμεῖς τὴν ἁγίαν ταύτην, καὶ ἄνδρες ὁμοῦ καὶ γυναῖκες.

3. „Ἀσπάσασθε Πρίσκιλλαν (1) καὶ Ἀκύλαν, τοὺς συνεργούς μου „ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ".

Χαιρετίσατε, λέγει, ἐκ μέρους με τὴν αὐτόθι διεσκορπισμένην γυναῖκα Πρίσκιλλαν, καὶ τὸν ἄνδρα αὐτῆς Ἀκύλαν τὸν ἐξ Ἰουδαίων, διατί συνήργησαν μὲ ἐμένα εἰς τὸν λόγον τῆς διδασκαλίας, καὶ ἔγιναν συγκοινωνοί μου εἰς τοὺς ὑπὲρ τοῦ κηρύγματος κόπους καὶ κινδύνους. Μερικοὶ δὲ εἶπον, ὅτι αὐτοὶ ἦτον συνεργοὶ τοῦ Παύλου, καθ' ὅτι ἦσαν συντεχνῖται μὲ τὸν Παῦλον, καὶ σκηνοποιοί, καθὼς μαρτυρεῖ περὶ αὐτῶν ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς εἰς τὰς Πράξεις (ἐν Κεφ. ιή. 2.), διὰ ὁποῦ καὶ ὁ Παῦλος ἐν τῇ Κορίνθῳ διεσκόμενος, ἔμενε κοντὰ εἰς αὐτούς· ἡ Πρίσκιλλα δὲ αὕτη καὶ ὁ Ἀκύλας, εἶναι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐπῆραν τὸν Ἰουδαῖον Ἀπολλὼ, τὸν λόγιον ἐκεῖνον ἄνδρα, καὶ ζέοντα τῷ πνεύματι, καὶ ἀκριβέστερον ἐδίδαξαν αὐτὸν τὴν στράταν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν θεογνωσίαν, ὡς μαρτυρεῖ ὁ αὐτὸς Λουκᾶς ἐν τῷ αὐτῷ Κεφ. κἰχ. 26.

4. „Οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν".

Μάρτυρες, λέγει, τέλειοι κατὰ τὴν προαίρεσιν καὶ τοὺς κινδύνους εἶναι ὅτοι ἡ Πρίσκιλλα καὶ ὁ Ἀκύλας· διατί τοῦ Νέρωνος βασιλεύοντος, μυρίοι κίνδυνοι ἠκολούθουν εἰς τοὺς Χριστιανούς, καὶ μάλιστα εἰς τοὺς Ἀποστόλους· ὅθεν ἐπομένως καὶ αὐτοὶ πολλοὺς κινδύνους ἐδοκίμασαν διὰ τὴν ἀγάπην ἐμοῦ τοῦ Παύλου.

„Οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ Ἐκκλησίαι τῶν „Ἐθνῶν".

Ἐδῶ φανερόνει ὁ Παῦλος τὴν φιλοξενίαν καὶ ἐλεημοσύνην ὁποῦ εἶχον ἡ Πρίσκιλλα, καὶ ὁ Ἀκύλας· ὅτι ὄχι μόνον τὴν ζωήν τους εἰς θάνατον ἔβαλον, ἀλλὰ καὶ τὴν περιουσίαν τους εἶχον κοινὴν εἰς ὅλους τοὺς Χριστιανούς· διὰ νὰ μὴ φανῇ δὲ, ὅτι κολακεύει ταῦτα λέγων ὁ Ἀπόστολος, διὰ τοῦτο φέρει καὶ ἄλλους μαρτυροῦντας τὴν ἀρετὴν τῶν ἀνωτέρων. Βλέπεις, ὦ Χριστιανέ, γυναῖκας ἀνδρείας (σὲ λέγει ὁ Χρυσόστομος), αἵτινες δὲν ἐμποδίσθησαν τελείως εἰς τὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν τῆς γυναικείας φύσεως; καὶ δικαίως τοῦτο ἀκολου-

(1) Παρὰ Θεοδωρίτῳ, Πρίσκιλλαν γράφεται, ἀπὸ τὸ Πρίσκιλλαν, κατὰ ἀποκοπήν· καὶ τὰ δύω γὰρ σύνονται γεγραμμένα ἐν ταῖς Ἐπιστολαῖς τοῦ Παύλου, ὡς αὐτὸς φησιν. Ὅρα καὶ εἰς τὸν πρῶτον στίχον, καὶ εἰς τὸν πρῶτον κεφάλαιον τῆς πρὸς Θεσσαλονικεῖς πρώτης.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λουθει· διὰ τί, ὡς εἶπεν ὁ αὐτὸς Παῦλος „ἐκ οἴνι ἄρσεν καὶ θῆλυ· πάντες γὰρ ὑμεῖς „ἓς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ". (Γαλ. γ'. 28.)

5. „Καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῆς Ἐκκλησίαν".

Τόσον ἦτον ἐνάρετοι τὸ ἀλογημένον ἀνδρόγυνον τοῦτο, ἡ Πρίσκιλλα, λέγω, καὶ ὁ Ἀκύλας, ὥστε ὁποῦ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τῶν ὁποίων, τοὺς ἔκαμαν Χριστιανούς· ὅθεν καὶ Ἐκκλησίαν αὐτοὺς ὅλους ὀνομάζει ἐδῶ ὁ Παῦλος· ὄχι μόνον δὲ διὰ τοῦτο ἔτζι τοὺς ὀνομάζει, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν φιλοξενίαν ὁποῦ εἶχον, δι' ὅ,τι εἰς ὁποιον ὁποῦτι δείσκεται δίλαβεια πολλὴ, καὶ ἀρετὴ, τὸ ὁποῦτι ἐκεῖνο εἶναι, καὶ ὀνομάζεται Ἐκκλησία. Διὰ τοῦτο λέγει ὁ Χρυσόστομος, ὅτι καὶ εἰς τοὺς Κορινθίους γράφωντας, διὰ τοὺς ἰδίους τότες ὁ αὐτὸς Παῦλος ἔλεγεν· „ἀσπάσασθε Ἀκύλαν, καὶ Πρίσκιλλαν σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν Ἐκκλησίᾳ" (α'. Κορ. ιϛ'. 19.) καὶ πάλιν ἔγραφεν ὑπὲρ Ὀνησίμου· „Παῦλος Φιλήμονι, καὶ Ἀπφίᾳ τῇ ἀγαπητῇ, καὶ „τῇ κατ' οἶκόν σου Ἐκκλησίᾳ". (Φιλ. α'. 2.) Ἂς ἀκούσουν οἱ ὕπανδροι ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ὅτι ἐὰν θέλουν, δὲν ἐμποδίζονται ἀπὸ τὸν γάμον εἰς τὸ νὰ κάμουν τὴν ἀρετήν· διὰ τί καὶ οἱ προειρημένοι ἦτοι, ὑποκάτω εἰς γάμον διεισκόμενοι, καὶ σκυλοποιοὶ ὄντες, ἤτοι τεχνῖται τῶν τέντων καὶ τζαδιρίων, ἔλαμψαν ὅμως ὑπὲρ τὸν ἥλιον εἰς τὴν ἀρετήν.

„Ἀσπάσασθε Ἐπαινετὸν τὸν ἀγαπητόν μου· ὅς ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς „Ἀχαΐας εἰς Χριστόν".

Μέγα ἀξίωμα εἶναι τῇ ἀληθείᾳ, τὸ νὰ ἦναί τινας ἀγαπητὸς καὶ φίλος τοῦ Παύλου, ὅς τις ἤξιρε νὰ ἀγαπᾷ μὲ κρίσιν ὀρθὴν καὶ ἀλήθειαν, καὶ ὄχι μὲ χάριν καὶ κολακείαν, καθὼς τοιοῦτος τοῦ Παύλου ἀγαπητὸς, ἦτον ὁ Ἐπαινετὸς ἦτος· ἀπαρχὴν δὲ αὐτὸν ὀνομάζει, ἢ διὰ τί πρῶτος αὐτὸς ἐπίστεψε καὶ ἔγινεν εἰς ὅλον τὸ Ἔθνος ἐκεῖνο, ἀρχὴ καὶ πρωτοφανήσιμος καρπὸς, καὶ εἴσοδος εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ πίστιν· ἢ διὰ τί αὐτὸς εἶχε περισσοτέραν δίλάβειαν εἰς τὸν Χριστὸν, διλαδὴ ἦτον ἀπαρχὴ, ὄχι εἰς τὰ κοσμικὰ φράγματα καὶ ἀξιώματα, ἀλλὰ εἰς τὰ πνευματικὰ καὶ καπὲ Χριστόν.

6. „Ἀσπάσασθε Μαριὰμ, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς ἡμᾶς".

Τὴν Μαριὰμ ταύτην σολίζει καὶ ἐπαινεῖ ὁ Παῦλος ἐδῶ, ὄχι ἀπὸ βραχιόλια, καὶ χρυσᾶ ἱμάτια, καὶ τοὺς ἄλλους ματαίους σολισμοὺς τῶν γυναικῶν, ἀλλὰ ἀπὸ τοὺς κόπους καὶ ἱδρῶτας ὁποῦ αὐτὴ ἔχυσε διὰ τὴν ἀλήθειαν, καὶ τὴν πίστιν· δι' ὅ,τι αὐτὴ, λέγει, δὲν ἐκοπίασε μόνον εἰς τὸν ἑαυτόν της, ἀχρυπνοῦσα, καὶ χαμαὶ κοιμωμένη· ἀλλὰ τὸ μεγαλίτερον, καὶ κοντὰ εἰς ἡμᾶς, Ἀποστόλε εἶχε τάξιν. Ἀλλ' ἤθελεν ἀπορήσῃ τινας, καὶ πῶς ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος λέγει· „ὅτι γυναικὶ διδάσκειν οὐκ ἐπιτρέπω"; (α'. Τιμ. β'. 12.) πρὸς τὸ ὁποῖον ἀποκρίνομαι, ὅτι δὲν ἐμποδίζει τὴν γυναῖκα ὁ Παῦλος μὲ τὰ λόγια ταῦτα ἀπὸ τὸ νὰ διδάσκῃ κατ' ἰδίαν μὲ λόγον· ἀλλὰ ἐμποδίζει αὐτὴν ἀπὸ τὸ νὰ διδάσκῃ παῤῥησίᾳ εἰς τὸ μέσον, καθημένη ἐπὶ θρόνου καὶ βήματος· τὸ δὲ νὰ διδάσκῃ ἡ γυναῖκα κατ' ἰδίαν, τοῦτο καὶ πολλὰ δέχεται ὁ Παῦλος· ὅθεν μὲ τοῦτον τὸν τρόπον δύναται ἡ γυνὴ νὰ διδάσκῃ τὸν ἄνδρα, καὶ τὰ τέκνα της ἐν τῷ οἴκῳ, καθὼς μὲ τοῦτον τὸν τρόπον καὶ ἡ γυνὴ Πρίσκιλλα, ἐδίδαξε τὸν ἄνδρα Ἀπολλὼ ἀκριβέστερον τὴν θεογνωσίαν. Δὲν εἶπε δὲ ὁ Παῦλος ὅτι ἡ Μαριὰμ αὐτὸν ἐδίδαξεν, ἀλλ' ὅτι ἐκοπίασε, διὰ νὰ δείξῃ μὲ τὴν λέξιν ταύτην, ὅτι αὐτὸν δικαιοῦνει εἰς τοὺς Ἀποστόλους, καὶ μὲ ἄνδρα, καὶ μὲ ἄλλους ξόπους.

7. „Ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον, καὶ Ἰουνίαν τοὺς συγγενεῖς μου, καὶ „συναιχμαλώτους μου, οἵτινές εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς Ἀποστό„λοις, οἵτινες καὶ πρὸ ἐμοῦ γεγόνασιν ἐν Χριστῷ".

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, σκλάβος μὲν πραγματικῶς δὲν φαίνεται νὰ ἔγινε τινὸς, ἔπασχεν ὅμως χειρότερα ἀπὸ κάθε σκλάβον, διωκόμενος, δερνόμενος, δεσμόμενος, λιθοβολούμενος, πεινῶν, καὶ διψῶν, καὶ μυρία ἄλλα ὑπομένων κακά· ὅθεν καὶ ὁ Ἀνδρόνικος ἦτος καὶ ἡ Ἰουνία,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νία, ἐπειδὴ ἐδιώκοντο καὶ ἐπολεμοῦντο, καὶ τὰ ἄλλα πάντα ἔπασχον δεινὰ, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος ὀνομάζει αὐτοὺς συναιχμαλώτους του, ὅτι μὲ αὐτὸν συνεκλαβωμένους. Δὲν εἶναι λοιπὸν τόσον μεγάλον ἐγκώμιον πῶς τοὺς ὀνομάζει συγγενεῖς, ὅσον εἶναι πῶς τοὺς ὀνομάζει συναιχμαλώτους τε, ἀλλὰ καὶ τὸ νὰ εἶναι αὐτοὶ Ἀπόστολοι, μέγα εἶναι ἀξίωμα, καὶ μάλιστα τὸ νὰ ἦναι καὶ γυναῖκα ἡ Ἰουνία. Τὸ δὲ νὰ εἶναι καὶ ὀνομαστοὶ ἀνάμεσα εἰς τοὺς Ἀποστόλους, αὐτὸ εἶναι πολλὰ μεγαλίτερον ἀξίωμα· ὀνομαστοὶ δὲ ἔγιναν αὐτοὶ ἀπὸ τὰ ἔργα των. Βλέπε δὲ, ἀγαπητὲ, πόσον καθαρὰ ἀπὸ κενοδοξίαν ἦτον ἡ ἀγία τοῦ Παύλου ψυχή· διὰ τί αὐτὸς δὲν ἐντρέπεται νὰ λέγῃ, πῶς ὁ Ἀνδρόνικος, καὶ ἡ Ἰουνία ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστὸν, πρωτίτερα ἀπὸ λόγου του· ἐπαινῶντας αὐτοὺς μὲ τοῦτο, ὅτι αὐτοὶ ἐπρόλαβον, καὶ ἤρπασαν τὸ ἀγαθὸν, ἦτον τρὶς εἰς Χριστὸν πίστιν.

8. „Ἀσπάσασθε Ἀμπλίαν τὸν ἀγαπητόν μου ἐν Κυρίῳ".

Ἀνίσως ἦναι μέγα ἀξίωμα, τὸ νὰ ἀγαπᾶται τινας ἀπὸ τὸν ἐπίγειον Βασιλέα, πόσῳ μᾶλλον μεγαλίτερον εἶναι τὸ νὰ ἀγαπᾶται τινας ἀπὸ τὸν μέγαν Παῦλον; ὅς τις κατὰ Θεὸν, καὶ διὰ τὴν ἀρετὴν ἠγάπα ἐκείνους ὁποῦ ἠγάπα, καθὼς καὶ τὸν Ἀμπλίαν τοῦτον· διὰ τί αὖ αὐτὸς δὲν εἶχεν ἀρετὴν, βέβαια δὲν ἤθελεν ἀγαπᾶται ἀπὸ τὸν Παῦλον.

9. „Καὶ Οὐρβανὸν τὸν συνεργὸν ἡμῶν ἐν Χριστῷ".

Τοῦ Οὐρβανοῦ τούτου τὸ ἐγκώμιον εἶναι μεγαλίτερον ἀπὸ τὸ τοῦ ἀνωτέρω Ἀμπλία, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, τοῦτο προξενεῖ, καὶ περιέχει ἐκεῖνο· διὰ τί ὅποιος εἶναι συνεργὸς τοῦ Παύλου, βέβαια αὐτὸς εἶναι καὶ τοῦ Παύλου ἀγαπητός.

„Καὶ Στάχυν τὸν ἀγαπητόν μου".

Καὶ τοῦτον τὸν Στάχυν στεφανόνει ὁ Παῦλος μὲ τὸ ἴδιον ἐγκώμιον τοῦ προρρηθέντος Ἀμπλία (1).

10. „Ἀσπάσασθε Ἀπελλῆν τὸν δόκιμον ἐν Χριστῷ".

Ἤτοι τὸν ἀκατηγόρητον, καὶ ἄμωμον εἰς ὅλα· μερικοὶ δὲ λέγουσιν, ὅτι τοῦτον ἔτζι ὠνόμασε, διὰ διαφορὰν ἄλλου τινὸς Ἀπελλοῦ ἀδοκίμου.

„Ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου".

Ἴσως διὰ τοῦτο δὲν ἀναφέρει ὁ μακάριος Παῦλος τούτους κατ' ὄνομα, διὰ τί δὲν ἦτον περιφανεῖς, ὡς ἦτον οἱ ἀνωτέρω.

11. „Ἀσπάσασθε Ἡρωδίωνα τὸν συγγενῆ μου· ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ „τῶν Ναρκίσσου, τοὺς ὄντας ἐν Κυρίῳ".

Καὶ ἔτσι φαίνονται πῶς δὲν ἦτον τοιοῦτοι ἀδόκιμοι, καθὼς ἦτον οἱ ἀνωτέρω, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ εἶπε τὸ ὀνομά των ὁ θεῖος Ἀπόστολος· ὄντας δὲ μόνον ἐν Κυρίῳ αὐτὸς λέγει, ἤτοι πιστούς.

12. „Ἀσπάσασθε Τρύφαιναν, καὶ Τρυφῶσαν τὰς κοπιώσας ἐν Κυρίῳ".

Περὶ μὲν τῆς ἀνωτέρω ῥηθείσης Μαριὰμ ἔλεγεν ὁ Ἀπόστολος ὅτι πολλὰ ἐκοπίασε πρότερον· περὶ δὲ τῶν γυναικῶν τούτων λέγει, ὅτι τώρα ἀκόμη κοπιῶσι· μέγας δὲ ὁ ἔπαινος ὅτος

(1) Ἴσως ὁ Στάχυς ὅτος, εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ ἔγινε πρῶτος τῶ Βυζαντίου Ἐπίσκοπος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

οὗτος εἶναι κατὰ ἀλήθειαν, τὸ νὰ ἐνεργῶσιν αἱ γυναῖκες αὐταὶ πάντοτε, καὶ νὰ κοπιῶσιν ἐν Κυρίῳ.

„ Ἀσπάσασθε Περσίδα τὴν ἀγαπητὴν, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν ἐν „ Κυρίῳ ".

Αὕτη ἡ μακαρία Περσὶς φαίνεται μεγαλητέρα ἀπὸ τὰς ἀνωτέρω γυναῖκας, καὶ διὰ τὶ ἐκοπίασε πολλὰ, καὶ διὰ τὶ ἦτον ἀγαπητὴ ἀπὸ τὸν Παῦλον· ἔτζι τὸν καθ' εἷς ὀνομάζει ὁ μακαρισὸς τῶ Κυρίε Ἀπόστολος, κατὰ τὴν ἀξίαν, καὶ ἀρετὴν ὁποῦ εἶχεν· εἷς μὲν, διὰ νὰ κάμῃ αὐτὰς τὰς ἰδίας προθυμοτέρας εἰς τὴν πίστιν καὶ ἀρετὴν, καὶ ἄλλο δὲ, διὰ νὰ παρακινήσῃ καὶ ἄλλας εἰς τὸν ὅμοιον ζῆλον τῆς ἀρετῆς αὐτῆς.

13. „ Ἀσπάσασθε Ῥοῦφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν Κυρίῳ, καὶ τὴν μητέρα „ αὐτοῦ, καὶ ἐμοῦ ".

Δύω ὁλόκληρα ἀγαθὰ μαρτυρεῖ ὁ Παῦλος εἰς τέτοιας τὰς μακαρίας, δηλαδὴ, τὸ νὰ ἦναι καὶ ὁ υἱὸς ἐκλεκτὸς καὶ ἀκατηγόρητος, καὶ ἡ μητέρα τε ὁμοίως ἐκλεκτὴ, καὶ ἀκατηγόρητος, ταυτὸν εἰπεῖν, τὸ νὰ ἦναι καὶ ἡ ῥίζα ὁμότιμος μὲ τὸν καρπὸν, καὶ ἀντιστρόφως ὁ καρπὸς μὲ τὴν ῥίζαν· διὰ τὶ ὁ Παῦλος δὲν ἤθελεν ὀνομάσῃ ποτὲ τὴν μητέρα τοῦ Ῥούφε τέτε, μητέρα ἐδικήν τε, ἀφ' οὗ δὲν ἐγνώριζε πολλὴν ἀρετὴν εἰς αὐτήν.

14. „ Ἀσπάσασθε Ἀσύγκριτον, Ἑρμᾶ (1), Πατρόβαν, Ἑρμῆν, καὶ „ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς ".

Μὴ στοχασθῆς, ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι δὲν ἐγκωμίασε τύπους ὁ θειότατος Παῦλος· ἀλλ' ὅτι, καὶ μ' ὅλον ὁπῶ αὐτοὶ ἦσαν ἀπὸ τοὺς ἄλλους κατώτεροι, ἔκεινον ὅμως αὐτοὺς ἀξίους τῶ χαιρετισμῶ τε· μᾶλλον δὲ καὶ αὐτὸς ἐγκωμίασεν, ἀδελφοὺς ἐδικούς τε ὀνομάσας.

15. „ Ἀσπάσασθε Φιλόλογον, καὶ Ἰουλίαν, Νηρέα, καὶ τὴν ἀδελ- „ φὴν αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας Ἁγίους ".

Μέγας εἶναι καὶ ὁ στέφανος τοῦ ἐγκωμίου ὁποῦ ἔπλεξεν εἰς τύπους ὁ μακάριος Παῦλος, Ἁγίους αὐτοὺς ὀνομάσας.

16. „ Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ ".

Διὰ νὰ μὴ γίνωνται φιλονεικίαις αἰτίαμεσα εἰς τοὺς ἐν Ῥώμῃ Χριστιανοὺς, διὰ τὶ ἄλλους μὲν ἔτζι ἐχαιρέτισεν ὁ Ἀπόστολος, ἄλλους δὲ, ἔτζι· καὶ διὰ τὶ, ἄλλους μὲν, μὲ περισσότερα ἐγκώμια ἐτίμησεν, ἄλλους δὲ, μὲ ὀλιγώτερα, διὰ τοῦτο ὀξισάζει ὅλους ἐδῶ μὲ τὴν ἰσότητα τοῦ ἁγίου φιλήματος, ἵνα μήτε ὁ μεγαλίτερος καταφρονῇ τὸν μικρότερον, μήτε ὁ μικρότερος φθονῇ τὸν μεγαλίτερον· διὰ τὶ τὸ ἅγιον φίλημα ὁποῦ ἐδῶ γράφει ὁ θεσπέσιος Παῦλος ὅλας καταφραύνει, καὶ ὅλας ὀξισάζει (2).

„ Ἀσπά-

(1) Ὁ Ἑρμᾶς ὅπος σωιέγραφε τὸ καλούμενον βιβλίον τῶ Ποιμένος, τὸ ὁποῖον, καθὼς λέγει ὁ θεῖος Ἱερώνυμος, ἦναι τῇ ἀληθείᾳ ὠφελιμώτατον, καὶ ἀναγκαιότατον. Ὅρα εἰς τὸν ά. Τόμ. τῆς Ἐκκλησ. Ἱστορ. Σελ. 172. τοῦ Μελετίου· ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι τὸ βιβλίον τοῦ Ποιμένος, σωιεγράφη ἀπὸ Κύαρτον τὸν Ἀπόστολον, ὃν ἀναφέρει ἡ Ἐπιστολὴ αὐτὴ ἐν τῷ τέλει τῶ ἰδίω τῆς κεφαλαίου, στίχ. 23. τὸ δὲ βιβλίον τοῦ Ποιμένος ἀναφέρει ὁ Μέγας Ἀθανάσιος ἐν τῇ ἑορταστικῇ Ἐπιστολῇ· ὁ Ἅγιος Μάξιμος ἐν τοῖς σχολίοις τῶ Ἁγίου Διονυσίου, καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος εἰς τὸ Πάσχα.

(2) Ὅρα τὴν περὶ τῶ φιλήματος ὡραίαν ἑρμηνείαν εἰς τὸ 1γ'. Κεφ. τῆς β'. πρὸς Κορινθ. στίχ. 12.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Ἀσπάζομται ὑμᾶς αἱ Ἐκκλησίαι τῦ Χριςῦ “.

Ὄχι μόνον ὁ Ἅγιος Ἀπόστολος ἤνωσε τὺς ἐν Ῥώμῃ Χριςιανὺς, εἰπὼν νὰ φιλήθοῦν ὅλοι μὲ φίλημα ἅγιον, ἀλλὰ καὶ τὸν παρὰ τῦ Ἐκκλησιῶν ἀσπασμὸν πέμπει εἰς αὐτοὺς ἡνωμένον καὶ ἀδιαίρετον· κοινῶς γὰρ, λέγει, σᾶς ἀσπάζονται ὅλους αἱ Ἐκκλησίαι τοῦ Χριςοῦ, καὶ ὄχι χωρὶς χωρὶς τὸν δεῖνα, καὶ τὸν δεῖνα. Ἡ αἰτία δὲ, διὰ τὴν ὁποίαν τόσυς πολλοὺς ἐχαιρέτισεν ὁ Παῦλος εἰς τὴν πρὸς Ῥωμαίυς ταύτην Ἐπιςολὴν, (τὸ ὁποῖον εἰς ἄλλην Ἐπιςολὴν δὲν ἔκαμεν.) εἶναι, ἀ. διὰ τί ἀπόμη δὲν εἶχεν ἰδῆ τὺς Ῥωμαίυς· καὶ, β. ἐπειδὴ πολλοὶ γνώριμοι τῦ Ἀποστόλυ κατέφυγον εἰς τὴν πόλιν τῆς Ῥώμης, ὡς ἀσφαλεστέραν καὶ βασιλεύυσαν· διὰ τῦτο δικαίως κατ' ὄνομα τύτυς ἐνθυμήθη, καὶ διὰ τῆς Ἐπιςολῆς τυ τύς χαιρετᾷ καὶ τύς συνιςᾷ· διὰ τί, κατὰ τὸν Χρυσόςομον, τόσην μεγάλην δόξαν καὶ ὄνομα εἶχεν ὁ Παῦλος τότε, ὥςε ὅπυ, καὶ ὅσοι εἶχον μόνην Ἐπιςολήν τυ, πολλὴν προσασίαν καὶ βοήθειαν ἐλάμβανον ἀπὸ ὅλυς· διὰ τί ὅλοι, ὄχι μόνον ἐνξέποντο, καὶ ἐλάβαινον τὸν Παῦλον, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐφοβῦντο, διὰ τὴν δυάμιν τῆς θαυμάτων ὅπυ εἶχεν.

17. „ Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, σκοπεῖν τὺς τὰς διχοσασίας, „ καὶ τὰ σκάνδαλα, παρὰ τὴν διδαχὴν, ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε, „ ποιῦντας “ (1).

Πάλιν καὶ ἐδῶ τὺς συμβελεύει ὁ Ἀπόστολος, ὄχι ὅμως ὡσὰν σύμβελος καὶ διδάσκαλος, ἀλλ' ὡσὰν ἱκέτης καὶ παρακαλεστὴς μὲ πολλὴν τιμὴν, ἀδελφὺς γὰρ τὺς ὀνομάζει. Φανερόνωντας δὲ τὸν δολερὸν τρόπον τῆς ἐνοχλεύντων καὶ σκανδαλιζόντων αὐτύς, εἶπε, σκοπεῖτε, ἤτοι περιεργάζεσθε αὐτὺς, ἀδελφοὶ, μὲ ἀπείβειαν· πρῶτον δὲ ἔβαλε τὰς διχοσασίας, ἤτοι τὰ χίσματα, καὶ ἔπειτα τὰ σκάνδαλα· διὰ τί ἕως ὅπυ οἱ ἐν Ῥώμῃ Χριςιανοὶ ἦτον ἀναμεταξύτων ἡνωμένοι ὡσὰν σῶμα, δὲν ἐδιώνοντο νὰ ἔμβουν ἐκεῖ τὰ σκάνδαλα. Ἤξυρε δὲ, ὦ ἀναγνῶςα, ὅτι τὰ σκάνδαλα ταῦτα ὅπυ λέγει ὁ Παῦλος ἐδῶ, ἦτον αἱρέσεις· λέγει γὰρ ἀκολέθως, ὅτι τὰ σκάνδαλα ταῦτα ἦτον ἔξω ἀπὸ τὴν διδαχὴν ὅπυ ἔμαθον τῆς Ἀποστόλων· δὲν εἶπε δὲ τὴν διδαχὴν ὅπυ ἡμεῖς οἱ Ἀπόςολοι σᾶς ἐδιδάξαμεν· ἀλλὰ τὴν διδαχὴν ὁποῦ ἐσεῖς ἐμάθετε, παρολαμβάνωντας αὐτὺς, καὶ δείχνωντας, πῶς πρότερον ἦτον πεπεισμένοι καὶ πληροφορημένοι, καὶ διὰ τῦτο χρεωστῶν νὰ μένυν εἰς ἐκεῖνα ὅπυ παρέλαβαν. Καὶ τὰ σχίσματα λοιπὸν καὶ τὰ σκάνδαλα, ἤγυν αἱ αἱρέσεις, ἐμβαίνουν καὶ ἀκολυθῶν, ὅταν τινὰς δύναίνη ἔξω ἀπὸ τὴν διδαχὴν τῆς Ἀποςόλων.

„ Ἐκκλίνατε ἀπ' αὐτῆς “.

18. „ Οἱ γὰρ τοιῦτοι, τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησῦ Χριςῷ ὐ δυλεύυσιν, „ ἀλλὰ τῇ ἑαυτῆς κοιλίᾳ “.

Φεύγετε, λέγει, καὶ μακρυύετε, ἀδελφοί μυ, ἀπὸ τὺς τοιύτυς αἱρετικὺς, καὶ μὴ τὺς ἐναντιόνεσθε μὲ λόγια· δι' ὅ, τι, εἰ μὲν ἀπὸ ἄγνοιαν, καὶ πλανῦν τὸ νόος των, φρονῦσι καὶ λέγουσι τὰ αἱρετικὰ ταῦτα, πρέπει νὰ τὺς διορθόνετε· ἐπειδὴ δὲ ἐν γνώσει ἁμαρτάνουσι, διὰ τῦτο φεύγετε ἀπὸ αὐτύς. Φανερόνει δὲ αἰνιγματωδῶς ὁ Ἀπόστολος, ὅτι νὰ ἦτον ἤτοι οἱ ἐξ Ἰυδαίων πισεύσαντες, ἐπειδὴ αὐτὺς συνειθίζει ὁ Θεῖος Παῦλος νὰ καπηγορῇ ὡς γασερμάργυς· διὰ τί καὶ ὅλον τὸ γένος τῆς Ἰυδαίων εἶναι τοιῦτον γασέρμαργον· ὅθεν καὶ εἰς τὰς Φιλιππησίες γράφων, τύτυς καπηγορεῖ λέγων· „ ὧν ὁ Θεὸς ἡ κοιλία “. (Φιλ. γ'. 19.) Καὶ εἰς τὸν Τῖτον ἔγραφε περὶ τύτων· „ κακὰ θηρία. γασέρες ἀργαὶ “ ἤτοι γασερίμαργοι, τοῦ ἀργοῦ λαμ-

(1) Διὰ τῦτο καὶ ὁ Θεοφόρος Ἰγνάτιος ἔγραφε πρὸς τὺς Ἐφεσίυς· „ τὺς μερισμὺς φεύγετε ὡς ἀρχὴν κα„ κῶν· καθώς τινες δόλῳ πονηρῷ τὸ ὄνομα Χριςοῦ „ περιφέρειν, ἄλλα τινὰ πράσσοντες ἀνάξια Θεοῦ, οὓς „ δεῖ ὑμᾶς ὡς θηρία ἐκκλίνειν· εἰσὶ γὰρ κύνες λυσ„ σῶντες, λαθροδῆκται, οὓς δεῖ ὑμᾶς φυλάσσεσθαι, „ ὄντας δυσθεραπεύτυς “. Καὶ ἐν τῇ πρὸς Φιλαδελφεῖς γράφει· „ μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μυ, ἐάν τις χίζοντι ἀ„ κολυθῇ, Βασιλείαν Θεῦ ὐ κληρονομεῖ “.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λαμβανομένῳ, κατὰ ἀντίφρασιν, ἀντὶ τοῦ χορηγῷ ἢ ἀχορτάσῳ. (Τίτ. ά. 12.) Ὅλως δὲ ἡ αἵρεσις ἀπὸ τῆς δουλείας τῶν παθῶν, καὶ τῆς κοιλίας γεννᾶται. Σὺ λοιπὸν, λέγει, Χειστιανὲ, δὲν ἐντρέπεσαι νὰ ἔχῃς διδασκάλους, ἀνθρώπους κοιλιοδούλους, ἐσὺ ὁποῦ εἶσαι μαθητὴς καὶ ἀδελφὸς τοῦ Χειστοῦ; σημειῶσαι δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, τὸν λόγον τοῦτον τοῦ θείου Παύλου, ὅτι ὅποιος δουλόει τὴν κοιλίαν τα, αὐτὸς δὲν δουλόει τὸν Χειστὸν, τὸ ὁποῖον εἶναι τῇ ἀληθείᾳ φοβερὸν καὶ ξομερόν.

„Καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας, καὶ εὐλογίας ξαπατῶσι τὰς καρδίας „τῶν ἀκάκων".

Αὐτοὶ, λέγει, οἱ ἐξ Ἰουδαίων γαστρίμαργοι καὶ αἱρετικοὶ, ἐπιβουλεύουσι τοὺς ἁπλουστέρους Χειστιανοὺς μὲ τὰς κολακείας των· τοῦτο γὰρ δηλοῖ ἡ χρηστολογία καὶ εὐλογία, ὅταν, τὰ μὲν λόγια εἶναι φιλικὰ, τὸ δὲ νόημα τῶν λόγων εἶναι γεμάτον ἀπὸ δολιότητα, κατὰ τὸ Δαβιτικὸν ἐκεῖνο· „ἠπαλύνθησαν οἱ λόγοι αὐτῶν ὑπὲρ ἔλαιον, καὶ αὐτοί εἰσι βολίδες". (Ψαλ. νδ'. 24.)

19. „Ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ εἰς πάντας ἀφίκετο· χαίρω οὖν τὸ „ἐφ' ὑμῖν".

Τοὺς ἁπλουστέρους, λέγει, ἀπατῶσιν οἱ τοιοῦτοι αἱρετικοὶ, καὶ ὄχι ἐσᾶς τοὺς διακειτικοὺς, καὶ ἀκεραίους· διὰ τί, ἡ ἐδική σας ὑπακοὴ, ὅπου ἡ πειθώ εἰς τὴν ἀλήθειαν (ἥτις γεννᾶται ἀπὸ πολλὴν φρόνησιν) ἔφθασεν εἰς ὅλων τὰς ἀκοάς· καὶ δὲν μαρτυρῶ αὐτὴν ἐγὼ μόνος, ἀλλὰ καὶ ὅλη ἡ Οἰκουμένη. Χαίρω λοιπὸν διὰ ἐσᾶς ὅπου δὲν ἀπατῶνται ἀπὸ τοὺς τοιούτους.

„Θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς μὲν εἶναι εἰς τὸ ἀγαθὸν, ἀκεραίους δὲ εἰς „τὸ κακόν".

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα φανερόνει αἰνιγματωδῶς ὁ Ἀπόστολος, ὅτι καὶ ἀπὸ τοὺς Ῥωμαίους ἦσαν τινες ὁποῦ ἀπατῶντο εἰς τοὺς λόγους τῶν αὐτῶν αἱρετικῶν· φανερὰ δὲ ἐδῶ γράφει ὁ Παῦλος, ἐκεῖνον τὸν ἴδιον λόγον ὁποῦ εἶπεν ὁ Κύριος· „γίνεσθε οὖν φρόνιμοι, ὡς οἱ ὄφεις, καὶ ἀκε„ραιοι, ὡς αἱ περιστεραί". (Ματθ. ι'. 16.) δι' ὅ, τι, θέλει μὲν νὰ εἶναι οἱ Χειστιανοὶ σοφοὶ, ἤτοι φρόνιμοι εἰς τὸ ἀγαθὸν, ἤγουν εἰς τὴν σωτηρίαν καὶ ὠφέλειαν τῶν ἐδικῶν τους· ἀκέραιοι δὲ καὶ ἁπλοῖ εἰς τὸ κακὸν, ἤτοι εἰς τὸ νὰ κακοποιοῦν τοὺς ἄλλους, διὰ τί ὁ ἀκέραιος ἄνθρωπος, κἀνένα δὲν βλάπτει (1).

20. „Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης, συντρίψει τὸν Σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πό„δας ὑμῶν ἐν τάχει".

Ἐπειδὴ εὑρίσκοντο χίσματα καὶ διχόνοιαι εἰς τοὺς Ῥωμαίους, διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος ἐπικαλεῖται τὸν Θεὸν, τὸν δοτῆρα τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἑνώσεως, διὰ νὰ παύσῃ τὰ σκάνδαλα αὐτῶν. Δὲν λέγει δὲ, νὰ ὑποτάξῃ, ἀλλὰ τὸ πολλὰ μεγαλίτερον, νὰ συντρίψῃ, ὄχι μόνον ἐκείνους τοὺς αἱρετικοὺς ὁποῦ τοὺς ἐσκανδάλιζον, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀρχιστράτηγον αὐτῶν Σατανᾶν καὶ διάβολον· παρηγορεῖ δὲ αὐτοὺς καὶ μὲ τὸν καιρὸν, λέγοντας ὅτι θέλει τὸν συντρίψει ὁ Θεὸς ὀγλίγωρα· τὸ δὲ „συντρίψει" ἐπειδὴ εἶναι μέλλοντος χρόνου, διὰ τοῦτο καὶ ὡς δυχὴ λαμβάνεται, καὶ ὡς προφητεία (2).

„Ἡ

(1) Ὅρα καὶ τὸ „μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσὶν, „ἀλλὰ τῇ κακίᾳ νηπιάζετε, ταῖς δὲ φρεσὶ τέλειοι „γίνεσθε". (ά. Κορ. ιδ'. 20.) καὶ τὰ εἰς τοῦτο ὑποσημείωσιν.

(2) Ἀλλ' ἐμεῖς, ὡς εὐχὴ λαμβάνεται, οὕτω φρέπει νὰ γράφεται· „ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης συντρί„ψει" καθὼς καὶ παρὰ Θεοδωρήτῳ οὕτως εὑρίσκεται γεγραμμένον· εἰδὲ ὡς προφητεία, γράφεται ἐτζι, καθὼς εἶναι ἐδῶ γεγραμμένον.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Ἡ χάρις τ̃ Κυρίου ἡμῶν Ἰησ̃ Χριστ̃ μεθ' ὑμῶν “.

Ἐδῶ ἐνθυμίζει τὲς Ῥωμαίες ὁ θεῖος Ἀπόστολος τὴν χάριν τ̃ Κυρίου, ἥτις εἶναι τὸ ἄρρηκτον τεῖχος, καὶ τὸ μεγαλώτατον τῆς Χριστιανῶν ἅρμα, διὰ νὰ τοὺς κάμῃ προθυμοτέρους νὰ πιστεύσουν διὰ τὰ μέλλοντα, ἀπὸ τὰ ἀπερασμένα ὁπ̃ ἔλαβον· δι' ὅ,τι αὐίσως, λέγει, ἡ χάρις τ̃ Χριστ̃, ἔσωσεν ἐσᾶς πρότερον, ὁπ̃ ἤθε ἐχθροὶ, πολλῷ μᾶλλον τώρα ὁπ̃ εἴδε τ̃ Χριστ̃ φίλοι, θέλει σωζείψει ἡ αὐτὴ χάρις τὸν Σατανᾶν ὑποκάτω εἰς τὰς πόδας σας; Βλέπε δὲ, ὦ Χριστιανὲ, ὅτι ὅτε τὰ ἔργα τελειόνονται χωρὶς προσδοκίαν, ὅτε ἡ προσδοκία τελειόνεται χωρὶς ἔργα· δι' ὅ,τι ἀφ' ἑ ἐμαρτύρησεν ὁ Παῦλος πῶς ἔχουν οἱ Ῥωμαῖοι ὑπακοὴν καὶ δύπείθειαν, τότε ἔκαμεν δέησιν δι' αὐτὲς, διὰ νὰ φανερώσῃ, ὅτι ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι, καὶ παλαιὰ, καὶ πῶρα, καὶ πάντοτε χρειαζόμεθα τὴν χάριν τ̃ Θε̃ πρὸς βοήθειάν μας, κἂν καὶ εἴμεθα δόκιμοι καὶ ἐνάρετοι.

21. „ Ἀσπάζεται ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός μ “.

Χαιρετίσας πρότερον ὁ Ἀπόστολος ἐκείνους, ὁπ̃ διέτριβον εἰς τὴν Ῥώμην, τώρα γράφει ἐδῶ καὶ ἐκείνους ὁπ̃ ἦτον μαζί τε, καὶ χαιρετᾷ τοὺς Ῥωμαίους· πρῶτον δὲ γράφει τὸν Τιμόθεον, καὶ λέγει αὐτὸν συνεργόν τε, διὰ τί συνήργει μὲ αὐτὸν εἰς τὸ Εὐαγγέλιον. Μέγα δὲ ἀληθῶς ἐγκώμιον εἶναι, τὰ νὰ ἐνεργῇ τινὰς τὸ αὐτὸ ἔργον μὲ τὸν μέγαν Ἀπόστολον τοῦ Κυρίου Παῦλον.

„ Καὶ Λούκιος, καὶ Ἰάσων, καὶ Σωσίπατρος οἱ συγγενεῖς μ “.

Ὁ Ἰάσων ἔτος εἶναι ὁ Θεσσαλονικεὺς ἐκεῖνος, ὁποῦ ἀναφέρουν αἱ Πράξεις τῆς Ἀποστόλων (ὃν Κεφ. ιζ'. 5.) ὅτις εἶχεν εἰς τὴν οἰκίαν τε τὸν Παῦλον, καὶ τὸν Σίλαν· ἐπειδὴ δὲ οἱ ἀπειθεῖς Ἰουδαῖοι, παράξαντες τὸν Θεσσαλονίκην, ἐπῆγαν εἰς τὴν οἰκίαν τ̃ Ἰάσονος, καὶ ἐζήτων νὰ βγάλουν ἔξω τὸν Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν, διὰ τοῦτο μὴ βρόντες αὐτὲς, ἔβαβιξαν τὸν Ἰάσονα, καὶ τὸν ἐπαράδωκαν εἰς τὲς ἐξουσιάσας τῆς πόλεως· οἱ δὲ ἐξουσιασταὶ λαβόντες ἄφορα, ἀπέλυσαν τὸν Ἰάσονα. Ὁ δὲ Ἰάσων, καὶ οἱ λοιποὶ ἀδελφοὶ, ἔπεμψαν εἰς Βέρροιαν τὸν Παῦλον, καὶ τὸν Σίλαν. Συγγενεῖς λοιπὸν ὀνομάζει ὁ Παῦλος τὲς ἐδ̃ τύπες, ὄχι τόσον κατὰ τὴν σάρκα, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον κατὰ τὴν δυσέβειαν καὶ τὴν πίστιν· διὰ τί αὖ δὲν ἦτον ταιτ̃ι, δὲν ἤθελε τὲς ὀνομάσῃ ἔτζι ὁ Παῦλος.

22. „ Ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος, ὁ γράψας τὴν Ἐπιστολὴν ἐν „ Κυρίῳ “ (1).

Ὁ Τέρτιος ἔτος ἦτον γραφὸς, εἰς τὸν ὁποῖον ὑπαγόρδυσεν ὁ μακάριος Παῦλος, καὶ ἔγραψε τὴν Ἐπιστολὴν ταύτην. Μέγα δὲ ἐγκώμιον εἶναι τὸ νὰ γένῃ τινὰς ὑπογραφὸς καὶ νοτάριος ἑνὸς Παύλου. Σημειοῖ δὲ ὁ Τέρτιος πῶς ἔγραψε τὴν Ἐπιστολὴν ταύτην, ὄχι διὰ νὰ ἐγκωμιάσῃ τὸν ἑαυτόν τε, ἀλλὰ διὰ νὰ ἀγαπηθῇ περισσότερον ἀπὸ τὲς Ῥωμαίες, ὡς ὑπηρετήσας εἰς τὰ πρὸς αὐτὲς γράμματα τ̃ μεγάλου Παύλου.

23. „ Ἀσπάζεται ὑμᾶς Γάϊος ὁ ξένος μ, καὶ τ̃ ἐκκλησίας ὅλης “.

Πολλὺς εἶναι ὁ ἔπαινος ὁπ̃ κάμνει ὁ Παῦλος εἰς τὸν Γάϊον τοῦτον· διὰ τί ὁ μακάριος αὐτὸς, ὄχι μόνον ἐφιλοξένιζεν ὅλην τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν ἴδιον Παῦλον (2),

ὁ

(1) Σημείωσαι ὅτι χρῆμα ὑπερβατὸν μεταχειρίζεται ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, ὅπερ ὕστερον ἐξομαλίζεται· „ ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ ἐγὼ Τέρτιος ὁ γράψας „ τὴν Ἐπιστολήν “.

(2) Περὶ δὲ τ̃ ξενοδοχείων, καὶ δεξιμενίων τ̃ ἁγίων πατέρων, καὶ ἐναρέτων ἀνδρῶν, Χριστιανῶν, καὶ βοώντων αὐτοὺς καὶ ἐλεεινῶν, πάντα γράφει ὁ Μέγας Βασίλειος· „ δυνατός ἐστι καὶ αὐδὶ ἡμῶν ἔφειν ὁ Θεὸς „ τὰς ἑαυτ̃ δεσπότας· ἀλλ' ἡμῖν ἔδωκε χώραν καρ„ ποφορίας, καὶ ὑπόδεσιν σωτηρίας. Ἐδεξίωσε τὸν Ἀ-

„ γιον;

ὁ ὁποῖος βέβαια δὲν ἤθελε φιλοξενίζεται ἀπὸ αὐτὸν, ἀνίσως καὶ δὲν τὸν ἐγνώριζεν ἄξιον καὶ ἐνάρετον. Σημείωσαι δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι τὸν Γάϊον τοῦτον, ὁμοῦ μὲ τὸν Κείσπον, καὶ τὴν οἰκίαν τοῦ Στεφανᾶ, ἐβάπτισεν ὁ Παῦλος εἰς τὴν Κόρινθον, ὡς εἴπομεν ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους πρώτῃ, Κεφ. ά. στίχ. 14.

„ Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἔραστος ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως, καὶ Κούαρτος „ ὁ ἀδελφός “.

Οἰκονόμον λέγει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος τὸν προνοητὴν καὶ διοικητὴν τῆς πόλεως Κορίνθου. Ἐπαινεῖ ἓν αὐτὸν ὡς τοιοῦτον, διὰ νὰ μάθῃς ἐσὺ Χριστιανὲ, ὅτι ἔτε ὁ πλοῦτος, ἔτε τὰ ἀξιώματα ἐμποδίζουν τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν πίστιν καὶ τὴν ἐνάρετον καὶ κατὰ Χριστὸν πολιτείαν. Περὶ τοῦ Ἐράστου πάλιν γράφει καὶ ἐν τῇ πρὸς Τιμόθεον δευτέρᾳ Ἐπιστολῇ ταῦτα· „ Ἔραστος ἔμεινεν „ ἐν Κορίνθῳ “. (β'. Τιμοθ. δ'. 20.)

24. „ Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μετὰ παντὸς ὑ- „ μῶν. ἀμήν “. (1)

Καὶ τὸ Θεμέλιον, ἤτοι τὴν ἀρχὴν τῆς Ἐπιστολῆς ταύτης, μὲ τὸν χάριν τοῦ Κυρίου ἔβαλε καὶ ἐποίησεν ὁ Θεῖος Ἀπόστολος. Εἶπε γὰρ εἰς τὴν ἀρχήν· „ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη “. (Ῥωμ. ά. 7.) ὁμοίως καὶ τὴν ὁροφὴν, ἤτοι τὸ σκέπασμα, καὶ τὸ τέλος τῆς Ἐπιστολῆς, πάλιν μὲ τὴν χάριν ταύτην ἐπέθηκεν, ἐπιθυμῶν νὰ ἦναι παροῦσα εἰς ὅλους τοὺς Ῥωμαίους ἡ χάρις τοῦ Κυρίου· τοῦτο γὰρ εἶναι ἴδιον διδασκάλου, τὸ νὰ μὴν ὠφελῇ τοὺς μαθητάς του μόνον μὲ τὸν λόγον, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν εὐχήν. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ Θεῖοι Ἀπόστολοι περὶ τῆς δύω τούτων ἔλεγον· „ ὑμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ, καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου προσκαρτερήσομεν “. (Πράξ. ϛ'. 4.) (2) Αὕτη δὲ ἡ εὐχὴ, καὶ ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις, ἄμποτε νὰ φυλάττῃ καὶ ἡμᾶς τοὺς Χριστιανοὺς, ὁποὺ ἀναγινώσκομεν καὶ ἀκούομεν τὴν παροῦσαν Ἐπιστολήν, οἵτινες δὲν ἐλπίζομεν ὅλως ἀπὸ τὰ ἔργα μας νὰ εὕρωμεν τόπον σωτηρίας, ἀλλὰ τὸ παν τῆς ἐλπίδος μας τὸ ἐπιστηρίζομεν ἐπάνω εἰς τὴν χάριν, καὶ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ μέσου τῆς χάριτος ταύτης, ἄμποτε νὰ γεύωμεν αὐθέτερα, καὶ νὰ λυτρωθῶμεν ἀπὸ τὰς παγίδας τοῦ Σατανᾶ, μὲ τὸ νὰ συμβιβθῇ αὐταῖς ὑποκάτω εἰς τὰς πόδας μας, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Ἡ πρὸς Ῥωμαίους αὕτη Ἐπιστολὴ ἐγράφη ἀπὸ Κορίνθου διὰ Φοίβης τῆς διακόνου τῆς ἐν Κεγχρεαῖς Ἐκκλησίας.

ΠΑΥ-

„ γιον; ἐδεξιώσω τὸν Χριστόν· ἐτίμησας τὸν ὑπὸ τοῦ „ Κυρίου τετιμημένον; εἰς τὸν Κύριον ἡ τιμὴ ἀναβαί- „ νει· λάβε κοινωνὸς τῆς Ἁγίας ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, „ ἵνα αὐτοῖς σε κοινωνὸν ἐν ἐκείνῳ τῷ αἰῶνι δέξωνται· „ ποιήσατε γὰρ φησιν ἑαυτοῖς φίλους ἐκ τοῦ Μαμωνᾶ τῆς „ ἀδικίας, ἵνα δέξωνται ὑμᾶς εἰς τοὺς αἰωνίους σκη- „ νάς. (Λουκ. ιϛ'.) ἡ γὰρ τούτων ἐνδεια καὶ πτωχεία, „ ἀναδιδᾷ σοι πλούτου φράσεως, ὦ πλούσιε· διὰ γὰρ „ τούτων δείκνυσαι Χριστοῦ σωτῆρος, σταυρωθέντος φέρων „ Χριστὸν, καὶ Χριστὸν τὸν λέγοντα· „ ἐφ' ὅσον ἐποιήσα- „ τε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐ- „ ποιήσατε “. Ἐκ τῆς ἀσκητικῶν. Δὲν εἶναι δὲ ἄσχετον νὰ σημειώσωμεν ἐδῶ ὡς ἁρμόδιον, καὶ τὸ γνωμικὸν ὁπὸν λέγει ὁ Ὅμηρος διὰ ἐκείνους ὁπὸν ὑποδέχονται τοὺς ξένους.

„ Χρὴ ξεῖνον παρεόντα φιλεῖν, ἐθέλοντα δὲ πέμπειν· „ τοῦ γάρ τε ξεῖνος μιμνήσκεται ἤματα πάντα· ἐν- „ δρὸς ξεινοδόκου, ὃς κεν φιλόφρονα πάρσχῃ “. (Ὀδυσσ. ιχ. ό.) Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „ ἐπὶ τῇ κοι- „ νωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ Εὐαγγέλιον “. (Φιλ. ά. 5.) ὁμοίως δὲ ὁ Παῦλος ἀλλαχοῦ· „ τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπι- „ λανθάνεσθε “. (Ἑβρ. ιγ'. 2.)

(1) Σημειοῦμεν ἐδῶ, ὅτι εἰς μερικὰ ἀντίγραφα ἐκδεδομένα τῆς τοῦ Παύλου Ἐπιστολῶν, μετὰ τὸν ἀκροτελεύτιον τοῦτον λόγον τῆς Ἐπιστολῆς, ἐφορτώθησαν παράτινων ἁμαθῶν, οἱ βίβλοι στίχοι ἔτοι· 25. „ τῷ δὲ „ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ Εὐαγγέλιόν μου, καὶ „ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστη- „ ρίου, χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου “. 26. „ φανερω- „ θέντος δὲ νῦν διά τε Γραφῶν προφητῶν, κατ' ἐπι- „ταγὴν τοῦ αἰωνίου Θεοῦ εἰς ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάν- „τα τὰ Ἔθνη γνωρισθέντος “. 27. „ μόνῳ σοφῷ Θεῷ „ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν “. Οὕτοι λέγω οἱ στίχοι ἐφορτώθησαν παράτινων ἐκ ὀρθῶς εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο, μετὰ τὸν ἀκροτελεύτιον λόγον τῆς Ἐπιστολῆς, ὕστερον ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἄλλος λόγος δὲν πρέπει νὰ ἀκολουθῇ· καὶ δὲ τὴν ἑρμηνείαν τῶν Χρυσοστόμου, Θεοδωρήτου, Θεοφυλάκτου, Οἰκουμενίου, καὶ τῶν λοιπῶν ἑρμηνευτῶν, οἱ στίχοι ἔτοι περιέχονται εἰς τὸ ιδ'. Κεφάλαιον τῆς πρὸς Ῥωμαίους ταύτης, ἐν τῷ τέλει αὐτοῦ, καὶ ὅρα τὴν ἑρμηνείαν τούτων ἐκεῖ.

(2) Σημείωσαι, ὅτι, κατὰ τὸν Θεοδώρητον, τὸ, „ ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ παντὸς „ ὑμῶν. ἀμήν “. εἶναι ὁ ἀσπασμὸς τοῦ Παύλου, τὸν ὁποῖον ἰδιοχείρως ἔγραφε, καὶ ἦναι αὐτὸ τὸ, ἐρρῶσθε. Ὅρα εἰς τὸ τέλος τῆς πρὸς Θεσσαλονικεῖς β'.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΠΑΥΛΟΥ

ΤΟΥ ΕΝΔΟΞΟΥ ΚΑΙ ΠΑΝΕΥΦΗΜΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΑΙ ΔΕΚΑΤΕΣΣΑΡΕΣ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

Θεοφυλάκτου Ἀρχιεπισκόπου Βουλγαρείας Ἑρμηνεία εἰς τὴν πρὸς Κορινθίους πρώτην Ἐπιστολήν, μεταφρασθεῖσα εἰς τὸ ἁπλοῦν (1).

Ὑπόθεσις τῆς πρὸς Κορινθίους πρώτης Ἐπιστολῆς (2), κατὰ τὸν Χρυσόστομον, Θεοδώριτον, Θεοφύλακτον, καὶ Οἰκουμένιον.

Ἡ Κόρινθος εἶναι πόλις τῆς Πελοποννήσου μεγάλη, καὶ πολυανθρωπος, διεστηκυῖα κοντὰ εἰς τὸ καλούμενον Ἑξαμίλιον. Ἦτον δὲ γεμάτη τότε καιρῶν, ἀπὸ πλοῦτον, καὶ σοφίαν, καὶ ἀπὸ πολλὰ ἄλλα προτερήματα. Εἰς τοῦτην πόλιν παύτοτε πολλὰ ἔπαθεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος· διὰ ὅ,τι ἐν τῇ πόλει ταύτῃ φανεὶς εἰς αὐτὸν ὁ Χριστὸς „ μὴ φοβοῦ, τοῦ εἶπεν, ἀλλὰ „ λάλει, καὶ μὴ σιωπήσῃς· διὰ ὅτι ἐγώ εἰμι μετὰ σοῦ, καὶ οὐδεὶς ἐπιθήσεταί σοι τοῦ κακῶσαί „ σε· διότι λαός ἐστί μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ". (Πράξ. ιή. 9.) Ταύτοτε λοιπὸν τοῦτον τόσον μεγάλου, καὶ πολυανθρωπον πόλιν βλέποντας ὁ διάβολος, πῶς ἐκράτει τοῦτο ἀληθινοῦ πίστιν τοῦ Χριστοῦ, ἐμοίρασε τοὺς εἰς αὐτοῦτο διεστηκυῖας Χριστιανοὺς, καὶ ἄλλοι μὲν ἀπὸ αὐτοὺς ἐχειροτονήθησαν ἀπὸ λόγου των διδάσκαλοι, καὶ ἐδίδασκον, σχίσαντες εἰς δύω τὸ πλῆθος· διὰ ὅ,τι ἄλλοι μὲν ἀπὸ τὸ πλῆθος ἐπῆγαιναν εἰς μερικοὺς ἀπὸ ἐκείνους καὶ ἐδιδάσκοντο, προσέχοντες εἰς αὐτοὺς, ὡς σοφωτέρους ἀπὸ τοὺς ἄλλους, καὶ ὡς δυναμένους νὰ διδάσκουν ἀπὸ τὸν Παῦλον σοφώτερα· ἄλλοι δὲ ἐπήγαιναν εἰς ἄλλους ἐξ ἐκείνων, προσέχοντες εἰς αὐτοὺς ὡς πλουσιωτέρους, καὶ δυναμένους νὰ προστατεύουν, καὶ νὰ διοικοῦν τοὺς ἄλλους περισσότερον, καὶ ἔτζι εἷς κατὰ τοὺς ἄλλους φιλοτιμούμενοι, ἐκυβέρνων τοῦτο Ἐκκλησίαν τῆς Κορίνθου. Πρῶτον μὲν ἦν κακὸν ἦτον τοῦτο τῆς πόλεως ταύτης. Δεύτερον δὲ, διατί εἷς ἀπὸ τοὺς Κορινθίους ἔσμιγε μὲ τοῦτο μηχανεύτου, καὶ ὄχι μόνον δὲν ἐπετιμήθη ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ καὶ ἐπάραττε τὸν λαὸν, καὶ ὑπερηφανεύετο εἰς τοῦτο ἔξω σοφίαν του. Καὶ ἔτι, διατί μερικοὶ μὲν ἀπὸ τοὺς Κορινθίους, οἱ ἔτοπον τινὰ τελειότεροι τοῦ ἄλλων φαινόμενοι, ἀπὸ γαστριμαργίαν νικώμενοι, ἔτρωγαν τὰ κρέατα, ὁποῦ οἱ Ἕλληνες ἐθυσίαζον εἰς τὰ εἴδωλα, καὶ τρώγοντες αὐτὰ μέσα εἰς τοὺς

(1) Σημείωσαι ὅτι ἡ Ἐπιστολὴ αὕτη, ἥτις ἐστὶ κατὰ τοῦτο πέμπτη, καθ' ἣν ἔγραφε τοὺς Ἐπιστολάς του ὁ μακάριος Παῦλος, ὡς λέγει ὁ Θεοδώριτος ἐν τῷ προοιμίῳ τῆς Ἐπιστολῆς τοῦ Παύλου, δηλαδὴ μετὰ τὴν πρὸς Θεσσαλονικεῖς πρώτην, καὶ δευτέραν.

(2) Ἡ Ἐπιστολὴ αὕτη ἐγράφη, κατὰ τὸν Μελέτιον, ἐπὶ χβ. μετὰ τοῦτο τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου. Τόμ. ά. Σελ. τῆς Ἐκκλησ. Ἱστορίας.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὰς βρώμας τῶν εἰδώλων, ἔβλαπτον τοὺς πολλούς· μερικοὶ δὲ πάλιν διαφερόμενοι σφᾶς μὲ τὸν ἄλλον διὰ ἄστρα, ἐκρίνοντο εἰς τὰς ἐξωτερικὰς κρίσεις· καὶ ἄλλοι μὲν, ἔφευγοντες μόνοι εἰς τὰς Ἐκκλησίας, δὲν ἔβλεπαν εἰς τὸ φαγητὸν καὶ εἰς τοὺς πτωχούς· ἄλλοι δὲ, ὑπερηφανεύοντο εἰς τὰ χαρίσματα, καὶ τοὺς μὲν ἔχοντας τὰ ἄλλα χαρίσματα ἐκαταφρόνων, τοὺς δὲ λαλοῦντας διαφόρους γλώσσας θαυμάζοντες, ἐζήλευαν σφᾶς τὸν ἄλλον. Ἐκέντζαιναν δὲ καὶ εἰς τὸ περὶ ἀναστάσεως δόγμα, λέγοντες, ὅτι δὲν ἀνασταίνεται τὸ σῶμα τῶν ὁποῦ ἀποθνήσκει· καὶ μερικοὶ μὲν ἐξ αὐτῶν, διὰ τροφασιν ἐγκρατείας, ἄφιναν τὰς γυναῖκας των· μερικοὶ δὲ ἀφίνοντες ἀξύριστον τὸν κεφαλήν τους, ἐπερπάτων μὲ τὰ μαλλία ὡσὰν οἱ κυνικοὶ Φιλόσοφοι.

Τούτων λοιπὸν πάντων τῶν κακῶν ἐν τῇ Κορίνθῳ διεισκομένων, ἔγραψαν οἱ Κορίνθιοι πρὸς τὸν Παῦλον διὰ μέσε τῶ Στεφανᾶ, καὶ Φορτουνάτε, καὶ Ἀχαϊκῶ, περὶ μόνε τῶ γάμου, καὶ τῆς παρθενίας, τὰ ἄλλα ἀφήσαντες· ὅθεν ὁ Ἀπόστολος ἀπαντήσας, γράφει εἰς αὐτὰς τὴν Ἐπιστολὴν ταύτην, καὶ διδάσκει αὐτοὺς, ὄχι μόνον διὰ ἐκεῖνα ὁποῦ οἱ Κορίνθιοι ἔγραψαν, ἀλλὰ καὶ διὰ ἐκεῖνα ὁπῶ δὲν ἔγραψαν, μὲ τὸ νὰ τὰ ἔμαθεν ὅλα μετὰ ἀκριβείας ἀπὸ τὴν ἐν Κορίνθῳ φαμιλίαν τῆς Χλόης. Ἐπειδὴ λοιπὸν τὸ μεγαλίτερον κακὸν τῆς Κορινθίων ἦτον τὸ νὰ ἔχουν σχίσματα καὶ διχονοίας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν· τῶτο δὲ πάλιν ἠκολούθει ἀπὸ τὴν ὑψηλοφροσύνην αὐτῆς, καὶ ὑπερηφάνειαν, μὲ τὴν ὁποίαν ὀνόμιζον ὅτι διδάσκουν ὑψηλότερα ἀπὸ τὰς ἄλλας· διὰ τῶτο καὶ τὴν ὑπερηφάνειαν κρημνίζει χρῶτον ὁ Ἀπόστολος (1).

EP-

(1) Σημείωσαι ὅτι ὅταν ὁ Παῦλος ἔγραφε τὴν Ἐπιστολὴν ταύτην εἰς τὰς Κορινθίους, εἴκοσι χρόνους εἶχεν ἐν τῷ κηρύγματι τῶ Εὐαγγελίε, καθὼς λέγει ὁ θεῖος Χρυσόστομος· „ἐν πενίᾳ ἦ; ἀλλ' οὐκ ἐν τῳ„σαύτῃ, ὅσῃ ὁ Παῦλος, ὁ καὶ ἐν λιμῷ ἐξεταζόμε„νος, καὶ δίψει, καὶ γυμνότητι· ἢ γὰρ μίαν ἡμέραν „τῶτο ἔπαθεν, ἀλλὰ διηνεκῶς τῶτο ὑπέμεινε. Πόθεν „τῶτο δῆλον; ἄκουε αὐτοῦ λέγοντος· „ἄχρι τῆς ἄρτι „ὥρας, καὶ πεινῶμεν, καὶ διψῶμεν, καὶ γυμνητεύομεν. „(ά. Κορ. δ'. 11.) βαβαί! πόσῳ ἔχων ἤδη δόξαν „ἐν τῷ κηρύγματι, τοσαῦτα ὑπέμενεν. εἰκοσὶν λοι„πὸν ἔτος ἔχων, ὅτε ταῦτα ἔγραφεν". (Ὁμιλ. κβ'. εἰς τὴν πρὸς Ἑβραίους.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΗΝ Α΄. ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

1. „Παῦλος κλητὸς Ἀπόστολος“.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Βλέπε, ὦ ἀναγνῶσα, τὸ προοίμιον τῆς Ἐπιστολῆς ταύτης, πῶς κατηγορεῖ παρευθὺς τοὺς ἐν Κορίνθῳ ὑπερηφάνους ψευδοδιδασκάλους. Ἐκαλέσθηκα, λέγει, ἐγὼ ὁ Παῦλος ἀπὸ τὸν Θεὸν εἰς τὸ νὰ εἶμαι Ἀπόστολος, καὶ δὲν σύρηκα τοῦτο τὸ ὄνομα, ὅτε τὸ ἔλαβον μὲ τὼν ἐδικιώ μου σοφίαν· ἀλλὰ ἀπεστάλθηκα ἀπὸ τὸν Χριστὸν εἰς τὸ νὰ διδάσκω, καὶ δὲν ἐχειροτονήθηκα διδάσκαλος ἀπὸ λόγου μου, καθὼς εἶναι ἐκεῖνοι ὁποῦ σᾶς διδάσκουν.

„Ἰησοῦ Χριστοῦ“.

Ὁ Χριστὸς, λέγει, εἶναι ὁ παντῶν Διδάσκαλος· καὶ πῶς ἐσεῖς οἱ Κορίνθιοι ἐπιγράφετε, καὶ κάμνετε διδασκάλους σας τοὺς ἀνθρώπους;

„Διὰ θελήματος Θεοῦ“.

Ὄχι διατί, λέγει, ἐγὼ ἤμουν ἄξιος, διὰ τοῦτο ἐκαλέσθηκα ἀπὸ τὸν Θεὸν εἰς τὸ νὰ εἶμαι Ἀπόστολος· ἀλλὰ διὰ τί ἠθέλησεν ὁ Θεὸς, διὰ τοῦτό με ἐκάλεσε, καὶ με ἀπέστειλεν· ὥστε, θέλει νὰ εἶμαι Ἀπόστολος, καὶ Διδάσκαλος ἐδικός σας. Καὶ λοιπὸν πῶς ἐσεῖς τώρα προτιμᾶτε ἄλλους διδασκάλους ἀπὸ ἐμένα; μήπως εἴδατε ἐναντίοι εἰς τὸν Θεὸν, ὁποῦ μὲ τὸ θέλημά του μὲ ἐκάλεσε, καὶ με ἀπέστειλε;

Σημείωσαι ἐδῶ τὼν διὰ, πρόθεσιν, πῶς λέγεται καὶ ἐπὶ τοῦ Πατρὸς, καὶ ὄχι ἐπὶ μόνου τοῦ Υἱοῦ, καθὼς λέγουν οἱ Ἀρειανοί· οἵτινες διὰ τοῦτο φρονοῦν, πῶς ὁ Υἱὸς δὲν εἶναι ὁμοούσιος μὲ τὸν Πατέρα, ἀλλὰ κτίσμα, διὰ τί ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης ἔγραψεν ἐπ' αὐτοῦ τὼν διὰ πρόθεσιν, εἰπών· „δι' ἧ τὰ πάντα ἐγένετο“. (Ἰωαν. ά. 3.)

„Καὶ Σωσθένης ὁ ἀδελφός“.

Διὰ παπεινοφροσυνίαν ὁ μακάριος Παῦλος σύνοικοι ἐδῶ μαζὶ μὲ τὸν ἑαυτόν τε, τὸν πολλὰ κατώτερόν τε Σωσθένην· (1) καὶ τοῦτο τὸ κάμνει, διὰ νὰ ἐντροπιάσῃ τοὺς ὑπερηφάνους Κορινθίους, οἵτινες ἐκαταφρόνευν ὅλους, ὡς κατωτέρους των.

2. „Τῇ

(1) Ὁ Σωσθένης ἦτος ἦτον ἀρχισυναγωγος ποτὲ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἐπίστευσεν εἰς τὸν Χριστὸν, ὡς καὶ ὁ Κρίσπος ὁ ἀρχισυνάγωγος· ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀνθύπατος τῆς Ἀχαΐας Γαλλίων ἐδίωξε τοὺς Ἰουδαίους ἀπὸ τὸ βῆμά του, οἵτινες ἀπήγαγον εἰς αὐτὸ τὸν Παῦλον, ἔλαβε τοῦτο οἱ Ἕλληνες ἀποτυχόντες τοῦ νὰ δέρουσι τὸν Παῦλον, ἐπίασαν τὸν Σωσθένην τοῦτον καὶ ἔδειραν ἐμπροσθεν τοῦ βήματος, ὡς φίλον τοῦ Παύλου· καὶ ὅρα τὸ ιή. Κεφάλαιον τῶν Πράξεων στιχ. 17. καὶ τὼν εἰς αὐτὸ ἑρμηνείαν τοῦ Οἰκουμενίου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

2. „ Τῇ Ἐκκλησίᾳ τῦ Θεῦ, τῇ ὔσῃ ἐν Κορίνθῳ".

Γράφωντας ὁ Παῦλος ἐδῶ, ὅτι ἐγὼ καὶ ὁ Σωσθένης λέγομεν (τῦτο γὰρ ἔξωθεν ἐννοεῖται) εἰς τὴν ἐν Κορίνθῳ Ἐκκλησίαν τῦ Θεῦ, νὰ ἦναι χάρις, καὶ εἰρήνη, μὲ τῦτο ὡσὰν νὰ τὺς λέγῃ· ἡ Ἐκκλησία σας, ἀδελφοὶ, εἶναι Ἐκκλησία τῦ Θεῦ· πῶς λοιπὸν ἐσεῖς ἔχετε φροσάπας ἀνθρώπες; καὶ ἂν ἐσεῖς εἶσθε Ἐκκλησία, ὅπυ συμάξις καὶ συμμάζωξις, ἐξάπαντος φρέπει νὰ εἶσθε καὶ ἡνωμένοι· διὰ τί τὸ ὄνομα τῆς Ἐκκλησίας, δὲν εἶναι ὄνομα χωρισμῦ, καὶ διαιρέσεως, ἀλλὰ ἑνώσεως καὶ συμφωνίας. (1)

„ Ἡγιασμένοις ἐν Χριςῷ Ἰησῦ".

Δὲν ἡγιάσθητε, λέγει, ἐσεῖς ἀδελφοὶ μὲ ἀνθρώπε τινὸς ὄνομα, ἀλλὰ μὲ τὸ ὄνομα τῦ Ἰησῦ Χριςῦ· πῶς δὲ, καὶ μὲ τί τρόπον ἡγιάσθητε; διὰ μέσε τῦ Ἁγίε Βαπτίσματος, καὶ ὄχι διὰ μέσε τῆς σοφίας, ἢ τῦ πλύτε, εἰς τὰ ὁποῖα ἐπαίρεσθε.

„ Κλητοῖς Ἁγίοις".

Καὶ αὐτὸ, λέγει, τὸ νὰ πισδύετε εἰς τὸν Χριςὸν ἐσεῖς οἱ Κορίνθιοι, καὶ τῦτο δὲν εἶναι ἐδικόν σας κατόρθωμα· ἐπειδὴ δὲν φροσήλθετε εἰς τὴν πίσιν τῦ Χριςῦ φρῶτοι καὶ ἀπὸ λόγου σας, ἀλλὰ καλεσθέντες ἀπὸ τὸν Θεὸν φρῶτον, ἔτζι ὑπηκύσατε, καὶ ἐπισδύσατε· ὥσε καὶ ἡ πίσις ὁπῦ ἔχετε, τὴν ἀρχήν της ἔχει ἀπὸ τὸν Θεόν· διὰ τί ἂν ἐκεῖνος δὲν ἤθελε σᾶς καλέσῃ, ἐσεῖς ἀφ' ἑαυτῶν δὲν ἐπισδύετε. Διὰ τῦτο καὶ εἰς τὺς Ἐφεσίυς ὁ αὐτὸς Ἀπόσολος ἔγραφε· „ χάριτί ἐσε σεσωσμένοι διὰ τῆς πίσεως, καὶ τῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν, Θεοῦ τὸ δῶρον". (Ἐφεσ. β'. 5.)

„ Σὺν πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ „ Χριςοῦ".

Ὄχι μόνον, λέγει, εἰς ἐσᾶς τὺς Κορινθίυς λέγομεν, τὸ νὰ ἦναι χάρις, καὶ εἰρήνη, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλυς ἐκείνυς, ὁπῦ ἐπικαλῦνται τὸ ὄνομα τῦ Χριςῦ, καὶ ὄχι τῦ δεῖνος ἀνθρώπε, ἢ τῦ δεῖνος. (2)

„ Ἐν παντὶ τόπῳ, ἡμῶν τε, καὶ αὐτῶν. (3)

Ἐνθυμᾶται ἐδῶ ὁ Παῦλος ὅλυς τὺς Χριςιανὺς τυὺς διεσκορπισμένυς εἰς κάθε τόπον, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι ὅλοι οἱ ἁπανταχῦ ὄντες Χριςιανοὶ, μία Ἐκκλησία εἶναι, εἰς ὁποιον τόπον, καὶ πόλιν, καὶ χώραν διέσκονται· καὶ πῶς ἐσεῖς οἱ Κορίνθιοι, εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν διεσκορπισμένοι πόλιν, εἶσθε χωρισμένοι; ἐκ δευτέρε δὲ ἐφρόθεσε τὸ, ἡμῶν· ἐπειδὴ γὰρ ἀνωτέρω εἶπε τοῖς ἐπικαλεμένοις τὸ ὄνομα τῦ Κυρίυ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριςῦ, καὶ ἀνάμεσα ἔβαλε τὸ, ἐν παντὶ τόπῳ· διὰ τῦτο πάλιν ἐπανέλαβε καὶ εἶπε τὸ, ἡμῶν, ἤγεν τῦ Κυρίυ καὶ ἡμῶν, καὶ αὐτῶν τῶν ἐπικαλεμένων τὸ ὄνομά τε, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι ὁ Κύριος εἶναι κοινὸς Δεσπότης παύτων τῶν Χριςιανῶν· ὥσε τὸ, ἡμῶν, δὲν σωάπτεται μὲ τὸ, τόπῳ, ἀλλὰ μὲ τὸ, Κυρίε· μερι-

(1) Ὁ δὲ Κορέσιος Ἐκκλησία, λέγει, Θεῦ, ἔναι οἱ κλησθέντες ἅγιοι, ἢ σωάθροισις τῶν πισῶν, τῶν κλησθέντων εἰς ἁγιόσητα. Ὁ δὲ Θεῖος Χρυσόσομος· „ τὸ „ γὰρ τῆς Ἐκκλησίας ὄνομα, οὐ χωρισμῦ, ἀλλ' ἑνώ„ σεως καὶ συμφωνίας ἐσὶν ὄνομα". (Λόγ. ἀ. εἰς τὴν παρῦσαν.)

(2) Καὶ ὁ Θεοδώρητος δὲ λέγει· „ καλεῖ δὲ αὐ„ τὺς κλητὺς, καὶ Ἁγίυς, καὶ σωάπτει τοῖς κατὰ τὴν „ οἰκυμένην πεπισδυκόσι, διδάσκων, ὡς οὐκ αὐτοὺς μόνον ὁμονοεῖν φροσήκει, ἀλλὰ καὶ πανταχῦ τῶν σω„ τηρίων πεπισδυκότας κηρύγματι, εὖ ἔχειν φρόνημα, „ ἅτε δὴ εἰς ἓν σῶμα συντελῦντας τὸν Δεσπότην Χριςόν".

(3) Ἐν ἄλλοις „ αὐτῶν τε, καὶ ἡμῶν". Σημείωσαι ὅτι χῆμα ὑπερβατὸν μεταχειρίζεται ἐδῶ ὁ Θεῖος Ἀπόσολος, ὅπερ οὕτως ἐξομαλίζεται· „ σὺν πᾶσι τοῖς „ ἐπικαλεμένοις ἐν παντὶ τόπῳ, τὸ ὄνομα τῦ Κυρίυ „ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν, Ἰησῦ Χριςῦ". ὡς λέγει παραχάπω ὁ ἱερὸς Θεοφύλακτος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εικοὶ δὲ συνάπτοντες τὸ, ἡμῶν, μὲ τὸ, τόπῳ, ἕτω νοῦσι τὸ ῥητόν· ἐν παντὶ τόπῳ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν, ἤτοι εἰς κάθε τόπον, εἰς τὸν ὁποῖον καὶ ἡμεῖς διερχόμεθα, καὶ ἐκεῖνοι.

3. „Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς ἡμῶν, καὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ".

Ὅλον τὸ νόημα ἀπὸ τοῦ ἀρχοῦ τῆς Ἐπιστολῆς ἕως ἐδῶ, εἶναι χαιρετισμὸς, καὶ ἔτζι συνάπτεται· „ἐγὼ ὁ Παῦλος κλητὸς Ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ Σωσθένης ὁ ἀδελφὸς, λέγομεν „τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, ἡγιασμένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, κλητοῖς Ἁγίοις, „σὺν πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐν παντὶ τόπῳ ἡ„μῶν τε καὶ αὐτῶν". Τί λέγομεν; νὰ ἦναι χάρις εἰς ἐσᾶς, καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς ἡμῶν, καὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ· τὸ ὁποῖον εἶναι αὐτὶ χαιρετισμοῦ, ὡσὰν νὰ εἰπῇς, σᾶς χαιρετοῦμεν, καὶ σᾶς λέγομεν, νὰ χαίρετε. (1) Ἀπὸ Θεοῦ δὲ εἶναι ἡ χάρις, καὶ ἡ εἰρήνη, διὰ τί καὶ πρότερον ὄντες ἡμεῖς ἐχθροὶ, καὶ πολέμιοι μὲ τὸν Θεὸν, διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ εἰρηνεύσαμεν· ἀλλὰ καὶ πάρα, λέγει, εὔχομαι νὰ διαμένωσι ταῦτα τὰ δύω εἰς ἐσᾶς τοὺς Κορινθίους, ἵνα μήτε ἀπὸ τοῦ χάριν τοῦ Θεοῦ ἐκπέσετε, μήτε ἀπὸ τοῦ εἰρήνου του, ὡς χίσματα ἔχοντες ἀναμεταξύ σας. Πῶς λοιπὸν ἐσεῖς ἀφιερόνετε τὸν ἑαυτόν σας εἰς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ζητεῖτε, ἢ νὰ ἔχετε τοῦ χάριν καὶ εὐαρέσησιν τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου, ἢ νὰ ἔχετε τοῦ εἰρήνου τοῦ ἄλλου, πειθόμενοι εἰς αὐτοὺς, ὡσὰν εἰς διδασκάλους;

4. „Εὐχαριστῶ"

Καὶ εἰς κάθε Ἐπιστολὴν μᾶς διδάσκει ὁ Ἀπόστολος νὰ εἴμεθα εὐχάριστοι εἰς τὸν Θεόν· ἁρμοδιώτερον ὅμως καὶ μὲ εὐκαιρίαν περισσοτέραν μεταχειρίζεται ἐδῶ τοῦ εὐχαριστίαν, διὰ τί ἡ εὐχαριστία γίνεται διὰ χάριν, ὁποῦ λάβῃ τινὰς, ἡ δὲ χάρις δὲν εἶναι χρέος, οὐδὲ πληρωμή· τοῦτο δὲ καταβάλλει τῦφ Κορινθίων τοῦ ὑπερηφάνειαν.

„Τῷ Θεῷ μου".

Ἀπὸ τοῦ πολλοῦ ἀγάπου ὁποῦ ἔχει ὁ Παῦλος εἰς τὸν Θεὸν, ἰδιοποιεῖται καὶ ὀνομάζει ἐδικόν του, τὸν κοινὸν ὅλων τῦφ ἀνθρώπων, καὶ τῦφ κτισμάτων Θεόν. (2)

„Πάντοτε περὶ ὑμῶν ἐπὶ τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ".

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα διδάσκει ὁ Παῦλος τοὺς Κορινθίους νὰ ὁμολογοῦν χάριν εἰς τὸν Θεὸν, καὶ ὄχι εἰς τὰ ἐδικά των κατορθώματα· εὐχαριστῶ γὰρ, λέγει, διὰ τοῦ χάριν τοῦ Θεοῦ, καὶ ὄχι διὰ τὰ ἐδικά σας ἔργα.

„Τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ".

Ἤτοι εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ διὰ τοῦ χάριν ὁποῦ ἐδόθη εἰς ἐσᾶς, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἤτοι διὰ μέσου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ὄχι διὰ μέσου τοῦ ὀδεῖνος, ἢ τοῦ ὀδεῖνος ἀνθρώπου· ὥστε λοιπὸν, διὰ τί ἐσεῖς οἱ Κορίνθιοι προσέχετε εἰς ἀνθρώπους, καὶ δὲν προσέχετε εἰς μόνον τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, διὰ μέσου τοῦ ὁποίου σᾶς ἐδόθη ἡ χάρις;

„Ο-

---

(1) Ἔτζι φαίνεται νὰ ἦναι ὀρθοτέρα ἡ συνάξις, τὸ νὰ συνάπτεται δηλ. τὸ „τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ" μὲ τὸ ἐξῆς νοούμενον, λέγομεν, ἢ προσφωνοῦμεν, καὶ ὄχι νὰ συνάπτεται μὲ τὸ, „χάρις ὑμῖν εἴη τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ" καθ' ὅτι καὶ ἡ συνήθεια τοῦ ἐπιστολικοῦ χαρακτῆρος οὕτω γράφει· „Κλαύδιος γὰρ φησι Λυσίας, τῷ κρατίστῳ ἡγεμόνι „Φήλικι χαίρειν". ὅπου ἡ δοτικὴ Φήλικι, δὲν συνάπτεται μὲ τὸ χαίρειν, ἀλλὰ μὲ τὸ, λέγω, ἤτοι τῷ Φήλικι λέγω χαίρειν. (Πράξ. κγ'.) „Φίλιππος Ἀ„γριππείνῃ εὖ πράττειν" ἤτοι λέγω εὖ πράττειν· ὅπου δὲ καὶ ὁ Χρυσόστομος ἤθελαβε τοῦ ἀνωτέρω συνάπτειν, ἀγκαλὰ καὶ θέλῃ ὅτι ἡ δοτικὴ „τῇ Ἐκκλησίᾳ" νὰ συνάπτεται καὶ μὲ τὸ „χάρις ὑμῖν"· εἰς τὸ ὁποῖον τοῦτο ἠκολούθησε καὶ ὁ ἱερὸς Θεοφύλακτος.

(2) Ὅρα περὶ τούτου τὸ „προσῶπον μὲν εὐχαριστῶ „τῷ Θεῷ μου". (Ρωμ. α'. 8.) καὶ τοῦ εἰς τοῦτο ὑποσημείωσιν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Ὅτι ἐν παντὶ ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ".

Τὸ „ἐν αὐτῷ" δηλοῖ, αὐτὶ τοῦ, δι' αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἤτοι ἐγὼ εὐχαριστῶ τὸν Θεὸν διὰ τί ἐσεῖς ἐπλουτισθήκετε, ὄχι μὲ πλοῦτον ἁπλῶς, ἀλλὰ μὲ πλοῦτον θεϊκὸν, καὶ μὲ κάθε λογῆς πλοῦτον καὶ χάρισμα· καὶ πρὸς τούτοις, διὰ τί ἐπλουτήσατε ὄχι δι' ἄλλου τινὸς, ἀλλὰ διὰ μέσου αὐτοῦ τοῦ Μονογενοῦς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ· καὶ λοιπὸν πῶς ἐσεῖς τώρα φαίνεσθε ἀχάριστοι εἰς τὸν Χριστόν; καὶ ἐπιγράφετε διδασκάλους σας τοὺς ἀνθρώπους;

„Ἐν παντὶ λόγῳ, καὶ πάσῃ γνώσει".

Εἶναι μὲν καὶ λόγος χωρὶς γνῶσιν, καθὼς ὅταν τινὰς λέγῃ λόγια πολλὰ, χωρὶς νὰ ἔχεν νοήματα ἀξιόλογα· εἶναι δὲ καὶ γνῶσις χωρὶς λόγον, καθὼς ὅταν τινὰς, νοῇ μὲν νοήματα ὑψηλὰ, πλὴν λόγον δὲν ἔχῃ διὰ νὰ τὰ ἑρμηνεύσῃ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους· ἐσεῖς ὅμως, λέγει, καὶ λόγον ἔχετε, καὶ γνῶσιν θεϊκὴν (1), ὥστε ὅπου νὰ ἠμπορῆτε, καὶ νὰ νοῆτε νοήματα μεγάλα καὶ ὑψηλὰ, καὶ νὰ ἑρμηνεύετε ταῦτα διὰ τοῦ λόγου εἰς τοὺς ἄλλους.

6. „Καθὼς τὸ μαρτύριον τοῦ Χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν".

Τὸ, καθὼς, ἐδῶ νοεῖται, αὐτὶ τοῦ δι' ὧν, ἤτοι διὰ μέσου τούτων, τοῦ λόγου δηλαδὴ καὶ τῆς γνώσεως, μὲ τὰ ὁποῖα ἐπλουτισθήκετε· διὰ τούτων, λέγω, ἐβεβαιώθη εἰς ἐσᾶς τὸ μαρτύριον, ἤτοι τὸ κήρυγμα τοῦ Χριστοῦ (2), δι' ὅτι δὲν ἐδεχθήκετε τὸ κήρυγμα τῆς πίστεως διὰ μέσου τῆς ἔξωθεν σοφίας, ἀλλὰ διὰ μέσου τῆς θαυμάτων, καὶ τῆς πνευματικῶν χαρισμάτων ὅπου ἠξιώθητε.

7. „Ὥστε ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι".

Δικαίως ἤθελεν ἀπορήσῃ τινὰς καὶ νὰ εἰπῇ· καὶ αὖ οἱ Κορίνθιοι εἶχον ἀνελλιπῆ τὰ χαρίσματα τοῦ Πνεύματος, πῶς παραπάνω παρεμπρὸς τοὺς ὀνομάζει ὁ Ἀπόστολος σαρκικούς; Εἰς τοῦτο ἀπορίαν παύτοτε δύναται νὰ εἰπῇ τινὰς, ὅτι, ὅτε ὅλοι οἱ Κορίνθιοι ἦτον πνευματικοὶ, ὅτε ὅλοι σαρκικοί· διὰ τοῦτο, ἐκεῖνα μὲν ὅπου τώρα ἐδῶ λέγει ὁ Παῦλος, τὰ λέγει διὰ τοὺς πνευματικούς· ἐκεῖνα δὲ ὁπού λέγει παρεμπρὸς, τὰ λέγει διὰ τοὺς σαρκικούς· ἢ ἠμπορεῖ νὰ εἰπῇ τινας, καὶ ὅτι οἱ Κορίνθιοι, εἰς μὲν τοῦτο ἀρχοῦ ὅταν ἐδέχθησαν τοῦτο πίστιν, ἀκόλουθον ἦταν νὰ ἔλαβον ὅλοι τὰ Πνεύματος τὰ χαρίσματα, ὕστερον δὲ ἀμελήσαντες, ἔζων κατὰ σάρκα, καὶ ὄχι κατὰ Πνεῦμα.

„Α-

---

(1) Ὁ δὲ Φώτιος λέγει, ὅτι λόγος ἐδῶ ἐννοεῖται ὁ προφορικός, (καὶ ἴσως διὰ τοῦτο δηλοῦται ὅτι οἱ Κορίνθιοι ἐπλουτίσθησαν μὲ κάθε γλῶσσαν, καὶ διάλεκτον· ἐπληροῦτο γὰρ εἰς αὐτοὺς τὸ χάρισμα τῆς γλωσσῶν, ὡς φαίνεται εἰς πολλὰ κεφάλαια τῆς ἐπιστολῆς ταύτης) ἡ γνῶσις δὲ ἐννοεῖται, ἡ ἐν τοῖς δόγμασιν ἕδησις· καὶ ὅρα εἰς τοῦτο ἑρμηνείαν τοῦ „καὶ καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ, „ἀλλ' ὁ τῇ γνώσει. „ἐν τῇ ὑποσημειώσει". (β'. Κορ. ια'. 6.)

(2) Ὁ δὲ Φώτιος τὸ „καθὼς" ἐνόησεν αἰτιολογικὸν, ἤτοι πόθεν δῆλον ὅτι ἐσεῖς ἐπλουτίσθητε μὲ λόγον καὶ γνῶσιν; ἐκ τοῦ βεβαιωθῆναι ἐν ὑμῖν τὸ κήρυγμα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως. Μαρτύριον δὲ Χριστοῦ, λέγει ὁ αὐτὸς Φώτιος, πῶς εἶναι, ὑπὸ ἐκείνου καὶ σωτήριον πάθος, καὶ ἁπλῶς ἡ ὑπὲρ ἡμῶν τοῦ Λόγου ἐνανθρώπησις· ἢ τῆς θαυμάτων ἡ χάρις καὶ δωρεὰ, μαρτύριον γὰρ ἦσαν αὐτὰ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως, καὶ τῆς Θεότητος αὐτοῦ καὶ μεγαλειότητος, τὰ ὁποῖα ἐπλούτων οἱ Κορίνθιοι· ὥστε ἐπειδὴ, λέγει, ταῦτα τὰ χαρίσματα εὑρίσκονται εἰς ἐσᾶς πλούσια, καὶ βέβαια, διὰ τοῦτο καλὰ εἴπαν ὅτι εἶσθε πλουτισμένοι ἀπὸ κάθε λόγον, καὶ κάθε γνῶσιν· καὶ ὁ λόγος γὰρ, καὶ ἡ γνῶσις, μέρος ἦτον τῆς χαρισμάτων τοῦ Πνεύματος· καθὼς ὁ ἴδιος Παῦλος λέγει· „ᾧ μὲν διὰ τοῦ Πνεύματος δί„δοται λόγος σοφίας, ἄλλῳ δὲ, λόγος γνώσεως κατὰ „τὸ αὐτὸ Πνεῦμα". (α'. Κορ. ιβ'. 8.) Ὁ δὲ Θεοδώρητος συμφώνως τῷ Θεοφυλάκτῳ, Μαρτύριον Χριστοῦ ὀνομάζει τὸ κήρυγμα· ἐπειδὴ διεμαρτύροντο τρόπον τινα οἱ τοῦτο κηρύττοντες. Οὕτω καὶ Τιμοθέῳ γράφων ἔλεγε· „διεμαρτύρομαι ἐν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τοῦ „ζωοποιοῦντος τοὺς νεκρούς. (α'. Τιμ. ϛ'. 13.) Καὶ ὁ Κύριος ἔλεγε· „Καὶ κηρυχθήσεται τὸ Εὐαγγέλιον „τοῦτο τῆς Βασιλείας εἰς παντὰ τὰ Ἔθνη εἰς μαρτύ„ριον αὐτοῖς". (Ματθ. κδ'. 14.) Βεβαίωσιν δὲ τῆς Εὐαγγελίου καλεῖ, τὴν τῶν σημείων θαυμαπαργίαν· διὰ ἐκείνων γὰρ ἐδείκνυτο τὸ κηρύγματος ἡ ἀλήθεια.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Ἀπεκδεχομένους τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ".

Ἐδῶ φοβίζει τοὺς Κορινθίους ὁ Παῦλος, μὲ τὸ νὰ ἐνθυμίζῃ αὐτοὺς τὴν δευτέραν τοῦ Χριστοῦ παρουσίαν, ταύτην γὰρ ὀνομάζει ἀποκάλυψιν, καὶ ὡσὰν νὰ τοὺς λέγῃ· ἡ ἂν ὁ Χριστὸς μέλλῃ νὰ ἔλθῃ νὰ σᾶς κρίνῃ, πῶς ἐσεῖς ἔχετε ἄλλους προσάπας καὶ διδασκάλους; Δείχνει δὲ πρὸς τούτοις μὲ τὰ λόγια ταῦτα, καὶ ὅτι μαζὶ μὲ τὰ πνευματικὰ χαρίσματα, πρέπει νὰ ἔχῃ τινὰς καὶ τοὺς ἄλλους ἀρετάς· διὰ τί εἰς τὴν ἡμέραν ἐκείνην τῆς κρίσεως, δὲν ἠμποροῦν νὰ ὠφελήσουν τινὰ τὰ χαρίσματα, ἐὰν δὲν ἔχῃ καὶ βίον ἐνάρετον. Λέγοντας δὲ ἀποκάλυψιν τοῦ Κυρίου, φανερόνει ὅτι καὶ τώρα εἶναι παρὼν ὁ Κύριος, κρύπτεται ὅμως καὶ δὲν φαίνεται· τότε δὲ θέλει φανερωθῆ παρρησίᾳ, διὸ καὶ ἀλλαχοῦ ἔλεγεν· „ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χρι„ στῷ ἐν τῷ Θεῷ· ὅταν δὲ ὁ Χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ὑμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φα„ νερωθήσεσθε ἐν δόξῃ". (Κολοσ. γ'. 3.)

8. „ Ὃς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως τέλους ἀνεγκλήτους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ „ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ".

Λέγοντας ὁ Παῦλος ἐδῶ ὅτι ὁ Κύριος θέλει σᾶς βεβαιώσει, μὲ τοῦτο δείχνει πῶς ἐσαλεύοντο οἱ Κορίνθιοι· λέγοντας δὲ αὐτοὺς καὶ ἀνεγκλήτους, δείχνει πῶς ἦτον καὶ ὑποκείμενοι εἰς ἐγκλήματα· περισσότερον δὲ ἀναφέρει εἰς τὴν Ἐπιστολὴν ταύτην ὁ Ἀπόστολος τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, παρὰ εἰς τὰς ἄλλας Ἐπιστολάς του, διὰ νὰ ἐνθυμίσῃ μὲ τοῦτο τοὺς Κορινθίους, μὲ τίνος μέσον ἐσώθησαν, καὶ μὲ τίνος ὄνομα ὀνομάζονται· διὰ τί αὐτοὶ ὀνομάζονται Χριστιανοὶ ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ ὄχι ἀπὸ φιλῶν ἀνθρώπων ὄνομα.

9. „ Πιστὸς ὁ Θεὸς, δι' οὗ ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ Ἰη„ σοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν".

Ἦτοι ἀληθὴς εἶναι ὁ Θεός· ἀνίσως δὲ ὁ Θεὸς εἶναι ἀληθὴς, ἐκάλεσε δὲ ἡμᾶς τοὺς Χριστιανοὺς εἰς κοινωνίαν τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ, ἤγουν διὰ νὰ μᾶς δοξάσῃ μαζὶ μὲ τὸν Υἱόν του εἰς τὴν Βασιλείαν του (1)· φανερὸν ὅτι θέλει τελειώσει καὶ μὲ τὸ ἔργον ἐκεῖνα ὁποῦ ὑπεχέθη. Ἐκαλέθητε, λέγει, ἐσεῖς ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ ἀπὸ λόγου σας δὲν ἤλθετε εἰς αὐτόν· πῶς λοιπὸν τώρα ὑπερηφανεύεσθε, ὡσὰν νὰ ἦτον τὸ κάλεσμα αὐτὸ τοῦ Θεοῦ, ἐδικόν σας κατόρθωμα; Σημείωσαι ἐδῶ σαφέστερον, ὅτι τὸ, δι' οὗ, ἐπὶ τοῦ Πατρὸς εἴρηται· καὶ ὅρα εἰς τὸν πρῶτον στίχον ἀνωτέρω.

10. „ Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡ„ μῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ".

Ἐπειδὴ ὁ Θεῖος Ἀπόστολος ἔχει νὰ ὁμιλήσῃ εἰς τοὺς Κορινθίους ἐπιπληκτικώτερα, διὰ τοῦτο προλαμβάνει ἐδῶ, καὶ τοὺς παρακαλεῖ διὰ μέσου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· δὲν εἶμαι ἀρκετὸς, λέγει, ἐγὼ μόνος, νὰ σᾶς παρακαλέσω, ἀδελφοὶ, ἀλλὰ πέρνω μαζί μου μεσίτην, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ὀνομάζεσθε Χριστιανοί· ἐσεῖς δὲ ὑβρίσατε αὐτὸ, καὶ ἐπροτιμήσετε νὰ ὀνομάζεσθε ἀπὸ ὀνόματα τῶν ἀνθρώπων· αὐτὸ λοιπὸν τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ ἂς σᾶς κάμῃ νὰ δυσωπηθῆτε, καὶ νὰ πειθῆτε εἰς τὰ λόγιά μου.

„ Ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες, καὶ μὴ ᾖ ἐν ὑμῖν σχίσματα".

Ποία δὲ εἶναι, λέγει, ἡ παρακάλεσίς μου; διὰ νὰ εἶσθε σύμφωνοι ὅλοι, καὶ νὰ μὴν ἔχετε ἀναμεταξύσας διχονοίας, καὶ σχίσματα· διὰ τί κάθε πρᾶγμα ὁποῦ σχίζεται, φαίνεται μὲν, ὅτι γίνεται πολλὰ, ἀπὸ ἐκεῖ ὁποῦ ἦτον σύα· πλὴν αὐτὸ τὸ σύα, ὅτε πολλὰ γίνεται (διὰ τί

τί

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος, κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ τὴν υἱοθεσίαν ἑρμηνεύει.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τί τὸ ὄφελος νὰ γίνεται μὲν τὸ σῶα πολλὰ, ὅλα δὲ τὰ πολλὰ ταῦτα νὰ ἦναι ἀτελῆ καὶ κολοβά;) καὶ ὡρὸς τέτοις χαίρει καὶ τὸ σῶα ὁπῶ ἦτον· φανερὰ δὲ ὠνόμασε χίσματα ἐκεῖνα, ὁπῶ εἰς τὴς Κορινθίους ἐγίνοντο, καὶ παρασαίνει μὲ τὴν λέξιν ταύτην τὸ χίσματος, ὅτι οἱ Κορίνθιοι διείσποντο εἰς ἀθλίαν παπάσαν.

„Ἦτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοΐ, καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ".

Ἐπειδὴ ἀνωτέρω εἶπεν, ὅτι νὰ λέγωσιν ὅλοι τὸ αὐτὸ, διὰ νὰ μὴ νομίσῃ πῶς ὁ Παῦλος τὸς παραγγέλλει νὰ ἔχωσιν ὁμόνοιαν μὲ μόνα τὰ λόγια, διὰ τέτο ἀπολύτως λέγει, ὅτι νὰ ἔχωσιν ὁμόνοιαν μὲ τὸν αὐτὸν νῦν, ἤτοι νὰ φρονῶσι τὰ αὐτὰ· πάλιν, ἐπειδὴ, ἄλλοι μὲν φρονῶσι τὰ αὐτὰ εἰς σῶα πρᾶγμα, ἄλλοι δὲ, εἰς ἄλλο, διὰ τέτο ἐπρόθεσεν ὅτι νὰ εἶναι καὶ κατηρτισμένοι, ἤγουν τέλειοι, ὁμοφρονῶντες δηλαδὴ καὶ ὁμονοῶντες εἰς ὅλα τὰ πράγματα· ἐπειδὴ δὲ, πολλοὶ μὲν σύνονται κατὰ τὰ νοήματα, κατὰ δὲ τὴν γνώμην εἶναι χωρισμένοι· (καθὼς χάριν λόγε, ὅταν οἱ Χριστιανοὶ ἔχωσι μὲν τὴν αὐτὴν πίστιν, δὲν ἔχωσι δὲ τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἀναμεταξύτων, τότε, τὰ αὐτὰ μὲν νοῦσι, καὶ εἶναι κατὰ τὸν νῦν σύμφωνοι, χωρίζονται δὲ κατὰ τὴν γνώμην) διὰ τέτο, ἀφ' ἧ εἶπεν ὁ Παῦλος ὅτι νὰ εἶναι τέλειοι ἐν τῷ αὐτῷ νοΐ, ἐπρόθεσε καὶ μὲ τὴν αὐτὴν γνώμην, διὰ νὰ μὴ χωρίζωνται ἤτε κατὰ τὴν πίστιν, ἤτε κατὰ τὴν γνώμην.

11. „Ἐδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί με, ὑπὸ τῆς Χλόης".

Διὰ νὰ μὴν ἀρνηθῶν οἱ Κορίνθιοι πῶς δὲν ἔχουν αὐτὰ τὰ ἐγκλήματα ὁπῶ λέγει ὁ Παῦλος, διὰ τέτο φέρει μάρτυρας τέτων ἐδῶ· καὶ διὰ νὰ μὴ λέγωσι πῶς αὐτὸς ἀπὸ λόγου τε ἔπλασε τὺς μάρτυρας τέτες, διὰ τέτο λέγει καὶ τὰ ὀνόματα τῆς μαρτύρων· Χλόη γὰρ ὠνομάζετο σῶα ὁσπήτιον εἰς τὴν Κόρινθον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἦσαν ἐκεῖνοι ὁπῶ ἀνήγγειλαν ταῦτα εἰς τὸν Παῦλον· ἀδελφὺς δὲ ἀκόμη ὀνομάζει τὺς Κορινθίους, καὶ μ' ὅλον ὁπῶ ἔσφαλαν, ἐπειδὴ, κἂν καὶ φανερὸν ἦναι τινὸς τὸ ἁμάρτημα, δὲν εἶναι ἐμποδισμένον νὰ ὀνομάζῃ τινὰς αὐτὸν ἀδελφόν τε· δὲν εἶπεν ὅμως ῥητῶς καὶ τὰ κύρια ὀνόματα ἐκείνων ὁπῶ τὰ ἀνήγγειλαν· ἀλλὰ μόνον τὸ ὁσπήτι καὶ τὴν φαμιλίαν εἶπεν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐκατάγοντο, διὰ νὰ μὴ κάμῃ τὺς Κορινθίους ἐχθρὺς μὲ ἐκείνες.

„Ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰσι".

Ὡς ἀπὸ πρόσωπον τῆς ἀναγγειλάντων τὰ ἐγκλήματα τῆς Κορινθίων λαλῶν ὁ Παῦλος ἐδῶ, ἡμερωτέραν λέξιν ἐμεταχειρίσθη, ἔριδας ταῦτα καὶ φιλονεικίας μόνον ὀνομάζοντας· ὅταν δὲ ὡς ἀπὸ ἐδικόν τε πρόσωπον λαλῇ, χίσματα ὀνομάζει τὰ τῆς Κορινθίων ἐγκλήματα, τὸ ὁποῖον εἶναι χειρότερον ἀπὸ τὰς φιλονεικίας, καὶ μεγαλίτερον. (1)

12. „Λέγω δὲ τέτο, ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει· ἐγὼ μέν εἰμι Παύ-
„λε, ἐγὼ δὲ Ἀπολλώ".

Οὐχὶ σῶα μέρος ἀπὸ ἐσᾶς τὺς Κορινθίους ταῦτα λέγει, ἀλλὰ καθ' σῶας ἀπὸ ἐσᾶς· πλὴν δὲν ἔλεγον ἔτζι ἐκεῖνοι, ὅτι ἐγὼ εἶμαι τὲ Παύλε, καὶ ἐγὼ εἶμαι τὲ Ἀπολλῶ (2) καθὼς τὸ λέγει ἐδῶ· ἀλλὰ ὁ Παῦλος ἐχημάτισε τὰ λόγια ταῦτα καθ' ὑπόθεσιν, ἐπάνω εἰς τὸν ἑαυ-

(1) Διὰ τέτο καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος λέγει· „τί „δὲ ἡμετέρε λόγε τὸ κάλλιον; ἢ εἰρήνη, προθήσω δ' „ὅτι καὶ τὸ λυσιτελέσαν· τί δὲ τὸ ἀχίσαν, καὶ τὸ „βλαβερώτατον; ἡ διηλόνοια". (Λόγ. περὶ τῆς ἐν σπᾶς διαλέξεσιν εὐπρεΐας).

(2) Τίς ἦτον ὁ Ἀπολλὼς οὗτος, μαρτυροῦσιν αἱ Πράξεις τῶν Ἁγίων Ἀποσόλων ὅπω λέγωσι· „Ἰου-„δαῖος δέ τις Ἀπολλὼς ὀνόματι, Ἀλεξανδρεὺς τῷ „γένει, ἀνὴρ λόγιος, κατήντησεν εἰς Ἔφεσον, δυνα-„τὸς ὢν ἐν σπαῖς Γραφαῖς· οὗτος ἦν κατηχημένος „τὴν ὁδὸν τὲ Κυρίε, καὶ ζέων τῷ πνεύματι ἐλά-„λει, καὶ ἐδίδασκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ τὲ Κυρίε, ἐ-„πισάμενος μόνον τὸ Βάπτισμα Ἰωάννε· οὗτος τε ἤρ-„ξατο παῤῥησιάζεσθαι ἐν τῇ συναγωγῇ". καὶ τὰ λοιπά. (Πράξ. ιη'. 24.) Ὁμοίως περὶ αὐτὲ γράφει καὶ τὸ ιθ'. Κεφάλ. τῆς Πράξεων.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἑαυτόν τε, καὶ εἰς τὸν Ἀπολλὼ, καθὼς παρέμφρασεν τὸ λέγει ὁ ἴδιος Παῦλος· „ταῦτα δὲ, „ἀδελφοὶ, μετεσχημάτισα εἰς ἐμαυτὸν, καὶ Ἀπολλώ". (α'. Κορ. δ'. 6.) Τοῦτο δὲ ποιεῖ ὁ Ἀπόστολος διὰ νὰ δείξῃ εἰς τοὺς Κορινθίους, ὅτι ἀίσως ἦναι κακὸν καὶ ὑπόδικον τὸ νὰ λέγῃ καθ' ἕνας ἀπὸ αὐτοὺς, ὅτι εἶναι τοῦ Παύλου, καὶ τοῦ Ἀπολλὼ, καὶ τοῦ Κηφᾶ, πόσῳ μᾶλλον εἶναι κακὸν, τὸ νὰ λέγῃ καθ' ἕνας ἀπὸ αὐτοὺς, ὅτι εἶναι ἄλλων ἀνθρώπων ὑποκειτῶν, καὶ ψεύδοδιδασκάλων; (1)

„Ἐγὼ δὲ Κηφᾶ".

Ἐδῶ ἔβαλεν ὁ Παῦλος ὕστερον τὸ ὄνομα τοῦ Πέτρου, τὸ δὲ ἐδικόν του ἔβαλε πρῶτον, ὄχι διὰ τί ἐπαίρει, καὶ μεγαλυύει τὸν ἑαυτόν του, ἀλλὰ διὰ τί περισσότερον προτιμᾷ τὸν Πέτρον, καθὼς καὶ τὸν Χριστὸν προτιμῶν τοῦ Πέτρου, ἔβαλεν αὐτὸν ὕστερον ἐκείνου, καθὼς φαίνεται παρακάτω· εἰς πράγματα δὲ δύσκολα, καὶ ὁποῦ εἶναι ἀνάξια νὰ γένωνται, εἰς αὐτὰ πρῶτον βάλλει τὸ ἐδικόν του πρόσωπον ὁ Ἀπόστολος.

„Ἐγὼ δὲ Χριστοῦ".

Δὲν κατηγορεῖ ὁ Παῦλος τοὺς Κορινθίους, διὰ τί λέγουσι πῶς εἶναι τοῦ Χριστοῦ· ἀλλὰ διὰ τί ὅλοι συμφώνως δὲν λέγουσι τοῦτο· ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, οὐδὲ οἱ Κορίνθιοι ἔλεγον τοῦτο, ἀλλ' ὁ Παῦλος τὸ ἔβαλεν ἀπὸ λόγου του, διὰ νὰ κατασκευάσῃ βαρυτέραν τὴν κατηγορίαν, καὶ νὰ δείξῃ ὅτι καὶ ὁ Χριστὸς ὀνομάζεται σὺς μέρος ἀπὸ αὐτοὺς, καὶ νομίζεται ἴσος μὲ τοὺς ἄλλους, ἀγαλλὰ καὶ οἱ Κορίνθιοι τοῦτο δὲν ἔλεγον μὲ τὰ ἴδια ταῦτα λόγια.

13. „Μεμέρισται ὁ Χριστός";

Ὁ λόγος ἔτος εἶναι γεμάτος ἀπὸ θυμοειδῆ ζῆλον τοῦ Παύλου, διὰ τοῦτο καὶ κατ' ἐρώτησιν προφέρεται· κατεπόλαβε, λέγει, τὸν Χριστόν; διεμερίσατε τὸ σῶμά του τὴν Ἐκκλησίαν; μερικοὶ δὲ τὸ „μεμέρισται ὁ Χριστὸς" ἔτζι ἐνόησαν· ὁ Χριστὸς ἐμοίρασε τὴν Ἐκκλησίαν του μὲ τοὺς ἀνθρώπους; καὶ ἄλλο μὲν μέρος αὐτῆς ἐπῆρεν αὐτὸς, ἄλλο δὲ μέρος ἔδωκεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους;

„Μὴ Παῦλος ἐσταυρώθη ὑπὲρ ὑμῶν";

Ἀνατρέπει ὁ Ἀπόστολος μὲ τὰ λόγια ταῦτα τὸ ἄτοπον ὁποῦ ἐγίνετο κοντὰ εἰς τοὺς Κορινθίους, καὶ διὰ τοῦτο, μόνον τὸ ἐδικόν του πρόσωπον ἀναφέρει, διὰ νὰ μὴ φανῇ, ὅτι κατὰ φθόνου λέγει ταῦτα, ἐπαίνῳ εἰς πρόσωπα ἄλλων. Δὲν εἶπε δὲ, μήπως ὁ Παῦλος σᾶς ἔπλασεν, ἢ σᾶς ἐφρονόησεν; ἀλλ' εἶπεν ἐκεῖνο ὁποῦ φανερόνει πολὺ περισσότερον, τὴν ἀνεκδιήγητον τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίαν, φέρωντας εἰς τὸ μέσον τὸν Σταυρὸν, καὶ τὰ πάθη του· καὶ δὲν εἶπε· μήπως ὁ Παῦλος ἀπέθανε διὰ λόγου σας; ἀλλὰ εἶπε, μὴ Παῦλος ἐσταυρώθη; διὰ νὰ φανερώσῃ τὸν καταδικασμένον, καὶ ἄτιμον θάνατον τοῦ Σταυροῦ, ὁποῦ ὁ Κύριος ἔλαβεν.

„Η

(1) Σχεδὸν ὁ Ἀπόστολος ἐμιμήθη ἐδῶ τὴν γυναῖκα ἐκείνην Θεκωΐτιν, ἥτις διὰ νὰ καταπείσῃ δύκολώτερα τὸν βασιλέα Δαβὶδ, νὰ φέρῃ εἰς τὰ βασίλεια τὸν ἐξωσμένον γόνον του Ἀβεσαλὼμ, διὰ τί ἐβιάσατο τὸν ἀδελφόν του Ἀμνὸν, ὑπερεῖδε πῶς ἦταν χήρα, καὶ εἶχε δύω υἱούς, καὶ πῶς ὁ εἷς ἐκ τῶν δύω ἐθανάτωσε τὸν ἕτερον, καὶ ἐζήτων οἱ συγγενεῖς τοῦ φονεύσαντος νὰ θανατώσουν τὸν φονέα· καὶ ὅπου ἐσχημάτισε τὸ δρᾶμα, καὶ τὴν ὑπόθεσιν, ἐκατάπεισε τὸν Δαβὶδ νὰ ὁμόσῃ, καὶ νὰ εἴπῃ· „ζῇ Κύριος, εἰ πεσῇ „ται ἀπὸ τῆς τριχὸς τῆς κεφαλῆς σου ἐπὶ τὴν γῆν". (β'. Βασιλ. ιδ'. 11.) Καὶ τέλος πάντων, μὲ τοιοῦτον τρόπον ἔκαμε τὸν Δαβὶδ νὰ φέρῃ ἀπὸ τὴν ἐξορίαν τὸν Ἀβεσαλὼμ, καὶ νὰ φιλιωθῇ μὲ αὐτόν. Τοιουτοτρόπως καὶ ὁ Ἀπόστολος ἐδῶ σχηματίσας τὴν ὑπόθεσιν ὑποκάτω εἰς τὸ πρόσωπον τὸ ἐδικόν του, καὶ τοῦ Ἀπολλὼ, καὶ τοῦ Κηφᾶ, καὶ ὕστερον κατηγορήσας τὸν ἑαυτόν του, καὶ τὸν Ἀπολλὼ, λέγει γὰρ ἐμπροσθεν· „ὥστε ὅτε „ὁ φυτεύων ἐστὶ τι, ὅτε ὁ ποτίζων". (γ'. στίχ. 7.) μὲ τοῦτον τὸν τρόπον, ἔκαμεν ἐλαφρὰν, καὶ ἀβαρῆ τὴν κατηγορίαν, καὶ καταφρόνησιν τῶν ἐν Κορίνθῳ σοφῶν καὶ πλουσίων.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε".

Ἐβάπτισα μὲν, λέγει, καὶ ἐγὼ μερικοὺς, ἀλλὰ δὲν τοὺς ἐβάπτισα εἰς τὸ ἐδικόν μου ὄνομα, ἀλλ' εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ· τοῦτο δὲ λέγει ὁ Παῦλος ἐπειδὴ καὶ ἐγίνετο αἰτία τοῦ χίσματος, τὸ νὰ ὀνομάζωνται δηλαδὴ οἱ βαπτιζόμενοι, ἀπὸ τὸ ὄνομα ἐκείνων τῶν ἀνθρώπων ὁποὺ τοὺς ἐβάπτιζον. Δὲν ζητεῖται, λέγει, ὦ ἀδελφοὶ, ποῖος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ βαπτίζει, ἀλλ' εἰς τίνος ὄνομα βαπτίζει· ἐκεῖνος γὰρ εἶναι ὁποῦ συγχωρεῖ τὰς ἁμαρτίας τοῦ βαπτιζομένου, καὶ τὸν κάμνει κατὰ Πνεῦμα γεννητὸν, καὶ ὄχι ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν βαπτίζει, ὁποῖος καὶ ἂν ἦναι, Ἱερεὺς, ἢ Ἐπίσκοπος.

14. „Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ, ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα, εἰ μὴ Κρίσπον, καὶ Γάϊον".

Τί ὑπερηφανεύεσθε, λέγει, ἐσεῖς οἱ Κορίνθιοι πῶς βαπτίζετε ἄλλους; ἐγὼ περισσότερον εὐχαριστῶ τὸν Θεὸν, διὰ τί τοῦτο δὲν ἔκαμα, καὶ πολλοὺς ἀπὸ λόγους δὲν ἐβάπτισα, εἰ μὴ τὸν Κρίσπον, καὶ τὸν Γάϊον (1). Τοῦτο δὲ λέγει ὁ Παῦλος, ὄχι διὰ τί ἀτιμάζει τὴν δυνάμιν τοῦ Βαπτίσματος, ἀλλὰ διὰ νὰ καταβάλῃ τὴν ὑπερηφάνειαν ὁποῦ εἶχον οἱ Κορίνθιοι πῶς ἐβάπτιζαν· διότι, τὸ μὲν Βάπτισμα καθ' ἑαυτὸ, εἶναι μεγάλον μυστήριον, τὸ δὲ νὰ βαπτίζῃ τινὰς, δὲν εἶναι μεγάλον.

15. „Ἵνα μή τις εἴπῃ, ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα ἐβάπτισα".

Δὲν ἀναφέρει τοῦτον τὸν λόγον ὁ Παῦλος ἐδῶ, πῶς τὸν ἔλεγον οἱ Κορίνθιοι, ἀλλὰ λέγει, ὅτι φοβοῦμαι, μήπως τὸ κακὸν αὐξήσῃ, καὶ προχωρῶν εἰς τὸ ἔμπροσθεν, καταντήσῃ εἰς τοῦτο· διὰ τί, ἴσως εἰς καιρὸν ὁποῦ βαπτίζουσιν ἄνθρωποι ὀλιγοτελεῖς, καὶ παραμικροὶ, ἔγινεν αἵρεσις καὶ χίσμα, ὅταν ἐγὼ ὁ Κήρυξ καὶ Ἀπόστολος ἤθελα βαπτίζω, ἴσως τινὲς ἤθελαν σπουδάσουν νὰ λέγουν, ὅτι εἰς τὸ ὄνομά μου βαπτίζω τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ὄχι εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ (2).

16. „Ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶκον".

Ἤγουν ἐβάπτισα ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὴν φαμιλίαν ὁποῦ ἐμείσκετο εἰς τὸ σπίτι τοῦ Στεφανᾶ· μέγας δὲ καὶ ὀνομαστὸς ἦτον οὗτος εἰς τὴν Κόρινθον (3).

„Λοι-

(1) Τὸν Κρίσπον τοῦτον ἀναφέρει καὶ αἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων ἐν Κεφαλ. ιή. στίχ. 8. ὅτι ἦτον ἀρχισυνάγωγος, καὶ ἐπίστευσε τῷ Κυρίῳ σὺν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἐν Κορίνθῳ. „Κρίσπος γὰρ φησιν ὁ ἀρχισυνά-„γωγος ἐπίστευσε τῷ Κυρίῳ σὺν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐ-„τοῦ, καὶ πολλοὶ τῶν Κορινθίων ἀκούοντες ἐβαπτίζοντο". (Πράξ. ιή. 8.) Ὁμοίως καὶ τὸν Γάϊον ἀναφέρουσι αἱ Πράξεις ἐν Κεφ. ιθ. στίχ. 29. ὅτι ἦτον Μακεδὼν καὶ συνέκδημος τοῦ Παύλου· ἐπειδὴ ὅμως ὁ Παῦλος γράφει ἐδῶ προσδιωρισμένως ὅτι, οὐδένα ὑμῶν τῶν Κορινθίων ἐβάπτισα, εἰ μὴ Κρίσπον, καὶ Γάϊον, ἀκόλουθον εἶναι ὅτι ὁ Γάϊος ἦτος νὰ ἦτον Κορίνθιος, ἄλλος δηλαδὴ ἀπὸ ἐκεῖνον ὁποῦ ἀναφέρει αἱ Πράξεις· ὅτι δὲ ὁ Γάϊος ἦτον Κορίνθιος, μαρτυρεῖ ὁ ἴδιος Παῦλος, γράφων ἀπὸ Κορίνθου πρὸς Ῥωμαίους· „ἀσπάζεται ὑ-„μᾶς Γάϊος ὁ ξένος μου, (ἤτοι ὁ ξενοδόχος μου) „καὶ τῆς Ἐκκλησίας ὅλης". (Ῥωμ. ιϛ. 23.) Συμμαρτυρεῖ δὲ τοῦτο καὶ ὁ σοφὸς Θεοδώρητος, ἐν τῷ προοιμίῳ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Παύλου.

(2) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Φώτιος ἀπορῶν, διὰ τί ὁ Παῦλος λέγει τὸν λόγον τοῦτον, ὅπου φησίν· „ἢ ὅτι, „διὰ τοῦτο μὴ προηγούμενον ἔργον ἐθέμην τὸ Βάπτισ-„μα, ἵνα μὴ τῷ πλήθει τῶν βαπτιζομένων, δόξαν „ἐμαυτῷ περιάπτειν τοῖς βασκάνοις λέγειν, καὶ τὰ „κάλλιστα τῷ φθόνῳ βάλειν βίον ποιουμένοις, προφα-„σιν ἐπὶ διαβολῇ παρέξω, καὶ τῶν σωτηρίων τῆς ἀ-„ναγεννωμένων καπηλεύειν, ἐπαίνοις ἰδίοις τὸ δῶρον τοῦ „πνεύματος ἐνυβρίζων". (Ἀμφιλοχ. ζητήματι. μβ'.)

(3) Μερικοὶ δὲ λέγουν, ὅτι ὁ Στεφανᾶς οὗτος ἦναι ὁ δεσμοφύλαξ ἐκεῖνος, ὁποῦ εἶχε τὸν Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν εἰς τὴν φυλακὴν, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Φιλίππων, ὁπόταν ἐβαπτίσθη σὺν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καθὼς μαρτυροῦσιν αἱ Πράξεις· (Κεφ. ιϛ'.) ἴσως δὲ νὰ ἦτον ὁ δεσμοφύλαξ ἦτος καὶ Πελοποννήσιος, καὶ νὰ ἐμετοίκησεν ὕστερον εἰς τὴν Κόρινθον· διὸ καὶ ἐν τῷ τέλει τῆς ἐπιστολῆς (Κεφ. ιϛ'. στίχ. 15.) γράφει εἰς τοὺς Κορινθίους ὁ Παῦλος· „οἴδατε τὴν οἰκίαν Στεφανᾶ, ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας, καὶ ὅτι καὶ ἡ γυνὴ Λυδία ἡ πορφυροπώλις, ἦτον μὲν ἐκ πό-λεως Θυατείρων, ἐμετοίκησε δὲ εἰς Φιλίππους, ὡς φαίνεται εἰς τὸ αὐτὸ Κεφάλαιον τῆς Πράξεως. Ἐπειδὴ δὲ,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Λοιπὸν οὐκ οἶδα, εἴ τινα ἄλλον ἐβάπτισα".

Γόσον, λέγει, δὲν εἶναι ἐπιθυμητὸν εἰς ἐμὲ τὸ νὰ βαπτίζω, ὥστε ὅπου δὲν ἐνθυμοῦμαι ἀνίσως ἐβάπτισα ἄλλον τινὰ ἔξω ἀπὸ τὸν οἶκον τοῦ Στεφανᾶ καὶ τοὺς ἀνωτέρω· ἐσεῖς λοιπὸν πῶς καυχᾶσθε εἰς τοῦτο, δηλαδὴ πῶς βαπτίζετε;

17. „ Οὐ γὰρ ἀπέστειλέ με Χριστὸς βαπτίζειν, ἀλλ' εὐαγγελίζεσθαι".

Διατί ὁ Χριστός με ἔστειλε, λέγει, νὰ εὐαγγελίζωμαι, ἤγουν νὰ κηρύττω τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ ὄχι νὰ βαπτίζω, (καὶ μ' ὅλον ὅπου, κατὰ τὸν Θεοδώριτον, ὁ Χριστὸς καὶ τὰ δύω ἐπρόσταξε, καὶ τὸ νὰ εὐαγγελίζωνται οἱ Ἀπόστολοι, ἤτοι τὸ νὰ μαθητεύωσι, καὶ τὸ νὰ βαπτίζωσι, εἴτε ἀμέσως αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, εἴτε καὶ ἐμμέσως διὰ τῶν μαθητῶν αὐτῶν, καθὼς καὶ ὁ Κύριος ἐλέγετο ὅτι βαπτίζει, καίτοι αὐτὸς δὲν ἐβάπτιζεν, ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· (Ἰω. δ'. 2.) „Πορευθέντες γὰρ φησι, μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ „Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος". (Ματθ. κή. 19.) καὶ μ' ὅλον ὅπου, λέγω, ὁ Χριστὸς ἐπρόσταξε τοὺς Ἀποστόλους καὶ νὰ κηρύττωσι, καὶ νὰ βαπτίζωσι, ὁ Παῦλος ὅμως λέγει ἐδῶ, ὅτι τὸν ἀπέστειλεν ὁ Κύριος νὰ κηρύττῃ, καὶ ὄχι νὰ βαπτίζῃ, διότι τὸ νὰ κηρύττῃ τινὰς τὸ Εὐαγγέλιον, τοῦτο εἶναι ἔργον τῇ ἀληθείᾳ τιμιώτερον ἀπὸ τὸ νὰ βαπτίζῃ, κατὰ τὸν αὐτὸν Θεοδώριτον· καὶ ἔργον κοπιαστικώτερον, κατὰ τὸν θεῖον Χρυσόστομον, ὁποῦ χρειάζεται ψυχικὴ σιδηρεύαν· ἐπειδὴ τὸ νὰ καταπείσῃ τινὰς ἄνθρωπον βάρβαρον, καὶ Ἕλληνα, καὶ ἀναθρεμμένον εἰς τὰ πλάσματα, καὶ νὰ τὸν μετακινήσῃ ἀπὸ τὰ δόγματα, καὶ τὰ πατρικά του θρησκεία, καὶ νὰ τὸν φέρῃ εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ Πίστιν, καὶ μάλιστα μὲ κινδύνους τῆς ζωῆς του, τοῦτο εἶναι ἔργον μεγάλης καὶ ἀνδρειωμένης ψυχῆς· τὸ δὲ νὰ πάρῃ τινὰς ἕτοιμον τὸν τοιοῦτον προπατχηθέντα ἄνθρωπον, καὶ νὰ τὸν βαπτίσῃ, τοῦτο ἠμπορεῖ νὰ τὸ κάμῃ κάθε ἕνας ὁπου ἔχει ἀξίαν ἱερωσύνης (1).

Ἀλλ' ἤθελεν εἰπῇ τινας· καὶ ὦ, ὦ μακάριε Παῦλε, δὲν ἀπεστάλης ἀπὸ τὸν Θεὸν εἰς τὸ νὰ βαπτίζῃς, πῶς ὅλως ἐβάπτισας μερικούς; Δὲν ἀπεστάλθηκα, μᾶς ἀποκρίνεται, εἰς τὸ νὰ βαπτίζω προηγουμένως, ἀλλ' ὅμως δὲν ἐμποδίζομαι καὶ ἀπὸ τὸ νὰ βαπτίζω, διατί ἀπεστάλθηκα μὲν εἰς τὸ μεγαλήτερον ἔργον, ἤτοι εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου, δὲν ἐμποδίθηκα ὅμως ἀπὸ τὸ νὰ ἐνεργῶ καὶ τὸ μικρότερον ἔργον, ἤτοι τὸ νὰ βαπτίζω (2).

„ Οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ".

Ἀφ' οὗ ἐκατάβαλε καὶ ἐκήρυττεν ὁ Ἀπόστολος τὴν ὑπερηφάνειαν ἐκείνων, ὁποῦ ἐκαυχῶντο πῶς βαπτίζουν, μεταβαίνει τώρα καὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ ὑπερηφανεύοντο εἰς τὴν ἔξω σοφίαν, καὶ λέ-

---

δὲ, ὁ μὲν Παῦλος αὐτοῦτερω εἶπε προσδιωρισμένως· „ὅτι „οὐδένα ὑμῶν". (τῆς Κορινθίων δηλαδὴ, καὶ οὐχὶ σὲ ἄλλους τόπους διερχομένων.) ὁ δὲ Θεοφύλακτος λέγει ὅτι ὁ Στεφανᾶς ἦτον εἰς τὴν Κόρινθον ἐνομαστός, καὶ ὁ Παῦλος λέγει ὅτι ἦτον ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας· διὰ τοῦτο, λέγω, πιθανὸν ἠμπορεῖ νὰ εἰπῇ τινας, ὅτι ὅλοι ὅσοι ὁποῦ ἀναφέρει ὁ Παῦλος ἐδῶ, ἦσαν Κορίνθιοι, καὶ ὅτι ἀπὸ τοὺς πρώτους Κορινθίους ὁποῦ ἐβαπτίσθησαν, ὡς λέγουν αἱ Πράξεις (ιή. 8.) μένοι αὐτοὶ ἐβαπτίσθησαν ἐν Κορίνθῳ παρὰ τοῦ Παύλου, καὶ ὅτι ὁ Στεφανᾶς ἦτον ἕνας ἀπὸ τὸν δεσμοφύλακα, ὃν ἐβάπτισεν ἐν Φιλίπποις ὁ Παῦλος· διὸ καὶ τὸ „οὐκ οἶδα εἴ τινα ἄλλον ἐβάπτισα, προσδιωρισμένως πρέπει νὰ ἐννοῆται, δηλαδὴ ὅτι ἐν Κορίνθῳ ἄλλους δὲν ἐβάπτισα, καὶ οὐχὶ ἐν ἄλλοις τόποις.

(1) Ὅρα περὶ αὐτοῦ τοῦ ὑποσημειώσιν τοῦ „ἐγὼ „ἐφύτευσα, Ἀπολλὼς ἐπότισεν". (α'. Κορ. γ'. 6.) ἵνα μάθῃς, ὅτι ὁ μὲν Παῦλος ἐκατήχει καὶ ἐμαθήτευεν, ὁ δὲ Ἀπολλὼς ἐβάπτιζε τοὺς ὑπὸ τοῦ Παύλου κατηχηθέντας.

(2) Ὅτε τὸ „οὐ γὰρ ἀπέστειλέ με Χριστὸς βαπτί„ζειν" φρέπει νὰ νοῆται ὅτι φρονημένως μὲν οὐκ ἀπέστειλέ με Χριστὸς βαπτίζειν, ἀλλ' εὐαγγελίζεσθαι καὶ μαθητεύειν· ἐπεμνέως δὲ, καὶ βαπτίζειν ἀπέστειλέ με, εἴτε ἀμέσως διὰ τῶν ἰδίων μου χειρῶν, εἴτε καὶ ἐμμέσως διὰ τῶν ἐμῶν μαθητῶν· συμβαίνει γὰρ ὁ θεῖος Ἀπόστολος νὰ λέγῃ ἀποφατικῶς καὶ ἀρνητικῶς ἐκεῖνα, ὁπου δὲν λέγονται κατὰ φρονημένον λόγον, ἀλλὰ κατὰ ἐπόμενον· καὶ δῆλον τοῦτο ἀπὸ ἐκεῖνο ὁπου λέγει εἰς τὸ Δ'. Κεφάλαιον τῆς παρούσης, στίχ. 9. „μὴ γὰρ βοῶν „μέλει τῷ Θεῷ; αὐτὸ δὲ νοεῖται, ὄχι πῶς δὲν φροντίζει διὰ τὰ βόδια ὁ Θεός· εἰ γὰρ μὴ τούτων ἐφρόντιζε καὶ ἐπρονόει, οὐδὲ εἰς τὸ εἶναι αὐτὰ ἠθέλησε συνηρίθμησαι· ἀλλὰ πῶς δὲν φροντίζει διὰ αὐτὰ φρονημένως, ἀλλ' ἐπομένως, διὰ τοὺς ἀνθρώπους, ὡς λέγει εἰς τὴν ἑρμηνείαν ἐκείνου ὁ ἱερὸς Θεοφύλακτος, καὶ ὁ σοφὸς Φώτιος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λέγει· ὅτι ἐμένα ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς νὰ κηρύττω τὸ Εὐαγγέλιον, ὄχι μὲ σοφίαν λόγου, ἤγουν μὲ διγλωττίαν καὶ ῥητορικὴν τέχνην, διὰ νὰ μὴ λάβῃ ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ, ἤγουν τὸ περὶ τοῦ Σταυροῦ κήρυγμα, καὶ ἡ διδασκαλία, βλάβην καὶ ἐλάττωσιν· τοῦτο δὲ δηλοῖ τὸ „κενωθῇ" ἤτοι διὰ νὰ μὴ μείνῃ τὸ κήρυγμα τὸ περὶ τοῦ Σταυροῦ, ἄχρηστον καὶ ἄδειον, λόγια μόνον περιέχον ψιλὰ καὶ ῥητορικά, καὶ ὄχι ἔργα καὶ πράγματα· διότι αὐτοὶ οἱ Ἀπόστολοι ἤθελαν κηρύξειν μὲ διγλωττίαν λόγου, ἤθελαν ἔχειν πρόφασιν νὰ λέγουσι πολλοί, ὅτι ἐκαπάτησαν τοὺς λαοὺς καὶ ἐπίστευσαν μὲ τὴν πιθανότητα τοῦ λόγου των, καὶ ὄχι μὲ τὴν δύναμιν τοῦ κηρυττομένου Χριστοῦ. Τοῦτο δὲ ἦτον μία κένωσις καὶ βλάβη τοῦ Ἐσταυρωμένου· πόρα δὲ, ἐπειδὴ οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι ἐκήρυξαν μὲ ἰδιωτικὸν, καὶ ἁπλοϊκὸν λόγον, δείχνουσιν ὅτι ὅλον τὸ παῦ ἐνήργησεν ἡ δύναμις τοῦ Σταυρωθέντος (1). Καὶ κατὰ ἄλλον δὲ τρόπον κενοῦται καὶ βλάπτεται ὁ Σταυρός· παραδείγματος χάριν, ἐὰν μὲ ἐρωτήσῃ σέναν Ἕλληνας σένα ἐρώτημα θεϊκὸν, καὶ ὅπου ὑπερβαίνει τὴν τοῦ νοῦ καταλληλίαν, ἐγὼ δὲ ἐπιχειρήσω νὰ ἀποδείξω εἰς αὐτὸν τὸ ἐρώτημα ἐκεῖνο ἀπὸ συλλογισμοὺς, καὶ ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴν σοφίαν, βέβαια θέλω ἀδυνατήσω, καὶ δὲν θέλω ἠμπορῶ νὰ τὸ ἀποδείξω· ἐπειδὴ τὸ νόημα ἐκεῖνο ὅπου μοι ἐπρόβαλε, δὲν ἠμπορεῖ νὰ παρασήσῃ ὁ λόγος τῆς ἀνθρωπίνης σοφίας· καὶ ἔτζι ἡ τῆς ἐθνικῆς μου ἀποδείξεως ἀδυναμία, θέλει νομισθῇ πῶς εἶναι ἀδυναμία τῆς πίστεως, καὶ ἀκολούθως ὁ πιστεύομενος ὑπ' ἐμοῦ Σταυρὸς, καὶ ὁ ἐν τῷ Σταυρῷ ἀποθανὼν Χριστὸς, θέλει κενωθῇ, ἤτοι θέλει λογιαθῇ ὡς σένα πρᾶγμα μάταιον, καὶ ἀνωφελές.

18. „Ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ Σταυροῦ, τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστίν".

Ἐπειδὴ ἦτον τινὲς ἄπιστοι εἰς τὴν Κόρινθον, οἱ ὁποῖοι ἐπερι;έλων τὸν Σταυρὸν, καὶ ἔλεγον· ὅντως μωρία εἶναι τὸ νὰ κηρύττῃ τινὰς Θεὸν Ἐσταυρωμένον· διατί αὖ ὁ Ἐσταυρωμένος ἦτον Θεὸς, ἤθελε βοηθήσῃ καὶ ἐλευθερώσῃ τὸν ἑαυτόν του, ὅταν ἐσταυρόνετο· ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ δὲν ἐδυνήθη νὰ γλυτώσῃ ἀπὸ τὸν θάνατον, ἀλλὰ ἀπέθανε, πῶς ἤθελε δυνηθῇ νὰ ἀναστηθῇ ἀπὸ τοὺς νεκρούς; Ἀπόλυθον λοιπὸν ἦτον, ὅτι οἱ ἐκεῖσε Χριστιανοὶ, νὰ ἀντιστέκοντο εἰς τοὺς ἀπίστους αὐτοὺς μὲ τὴν ἔξω σοφίαν, περαττόμενοι, καὶ μὴ ὑποφέροντες νὰ βλασφημοῦσιν ἔτζι ἐκεῖνοι τὸν Σταυρόν. Λέγει λοιπὸν πρὸς τούτους ὁ Παῦλος ἐδῶ, μὴ σᾶς φαίνεται παράξενον, ἀδελφοὶ, πῶς οἱ ἄπιστοι βλασφημοῦν τὸν Σταυρόν· διατί ἐκεῖνα ὅπου ἐδόθησαν ἀπὸ τὸν Θεὸν εἰς τοὺς πιστοὺς διὰ σωτηρίαν, αὐτὰ φαίνονται μωρία εἰς τοὺς ἀπίστους, καὶ ἀπολλυμένους· λόγον δὲ τοῦ Σταυροῦ, τὸ κήρυγμα τοῦ Σταυροῦ ὀνομάζει, ἤτοι τοῦ Ἐσταυρωμένου Χριστοῦ.

„Τοῖς δὲ σῳζομένοις ἡμῖν, δύναμις Θεοῦ ἐστιν".

Εἰς ἡμᾶς λέγει τοὺς πιστεύοντας καὶ σῳζομένους, εἶναι τὸ κήρυγμα τοῦ Ἐσταυρωμένου, δύναμις τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ καὶ πρὸς τούτοις τὸ κήρυγμα τοῦ Ἐσταυρωμένου φανερόνει καὶ σοφίαν· τὴν μὲν γὰρ δύναμιν φανερόνει, διατί ὁ Ἐσταυρωμένος μὲ τὸν θάνατόν του, ἐνίκησε τὸν θάνατον· ἐπειδὴ ὑπερβολὴ δυνάμεως εἶναι, τὸ νὰ πέσῃ τινὰς, καὶ πίπτοντας, νὰ δυνηθῇ νὰ νικήσῃ ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν ἔρριψε κάτω (2), σοφίαν δὲ φανερόνει, διατί ὁ Ἐσταυρωμένος μὲ τοιοῦτον παράσοφον τρόπον, ἤτοι μὲ τὸ μέσον τοῦ Σταυροῦ, ἔσωσε τοὺς ἀπολεσμένους.

19.

(1) Ὅτι δὲ ἡ χάρις τοῦ Πνεύματος ἡ χαρίσασα τὰ μεγάλα χαρίσματα εἰς τὸν Παῦλον, ἐχαρίσατε καὶ τὰ μικρὰ καὶ εὔτελῆ, ὁποῖα ἦτον τὰ ῥητορικὰ σχήματα, ὡς λέγει ὁ Κερτικὸς Φώτιος, ἀναγνωσθὶ τὰς ὑποσημειώσεις τοῦ „εἴτε ἐγκωνίων, ἐν τῇ ἐγκωνίᾳ". (Ῥωμ. ιβ'. 7.) καὶ τὸ „εἰ γὰρ καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει". (β'. Κορ. ια'. 6.) Ὅρα καὶ ἐν τῷ εἰς τοὺς ἐντυγχανομένους προοιμίῳ, καπὶ τὸ τέλος.

(2) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ σοφὸς Κρεσίας λέγει, ὅτι ἡ δύναμις τοῦ Σταυροῦ, ὄχι μόνον καθ' ἑαυτὴν ἔλαμψεν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ κήρυγμα· ἐπειδὴ ὀλίγοι Ἀπόστολοι, ἁλιεῖς, καὶ πεντῆτες, καὶ ἀμαθεῖς, καὶ ἀγενεῖς Ἰουδαῖοι, ὅλα τὰ Ἔθνη ὑπέταξαν εἰς τὸν Σταυρὸν, καὶ ἐνίκησαν τοὺς δαίμονας, τὴν ἁμαρτίαν, τὸν θάνατον, τὴν ᾅδην, τοὺς βασιλεῖς, τοὺς τυράννους, τοὺς Ἕλληνας, τοὺς βαρβάρους, καὶ πᾶσαν θρησκείαν, καὶ πᾶσαν ἀπειλὴν καὶ τιμωρίαν· καὶ ταῦτα πάντα ἐκατόρθωσαν εἰς ὀλίγον καιρόν. Ἀξιάγαστα δὲ εἶναι καὶ τὰ θαυμαστικὰ λόγια ὁποῦ γράφει εἰς τοῦτο ὁ περίφημος νεώτερος Βενέτιος· „τίνι τρόπῳ οἱ ἁλιεῖς πείθουσι τοὺς πολυθεῖς Ἐθνικοὺς „ὅτι εἶναι εἷς μόνος Θεὸς, καὶ φθάνουσιν εἰς τὸ νὰ κα„θαρίσωσι τοὺς ἐνοίκους πνεύματος, καὶ νὰ τοὺς καταστήσωσι „πνευματικούς!.. τίνι τρόπῳ τοὺς μακρύνουσιν ἀπὸ „τὰς ἀπατηλὰς ἡδονὰς τῆς αἰσθήσεως, καὶ καθαρίζου„σιν ὅλα τῶν παθῶν, καὶ τοὺς κατασταίνουν σοφούς, καὶ „πλέον παρὰ σοφούς· τίνι τρόπῳ μάλιστα τοὺς πείθουσι „νὰ φρονιμεύσωσιν σένα ἄνθρωπον ἠτιμωμένον μὲ τὸν „σταυρικὸν θάνατον, καὶ μεταβάλλουσιν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

19. „ Γέγραπται γάρ· „ ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν σύ-
„ νεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω “. (Ἡσ. κθ'. 14.)

Ἐπειδὴ ὠνόμασεν ἀπωλεσμένους τοὺς ἔξω σοφοὺς, καὶ ῥήτορας, βεβαιόνει τοῦτο καὶ ἀπὸ τὴν Γραφὴν, ὅπου ἀπὸ τὸν Προφήτην Ἡσαΐαν· διὰ ὅτι, ἐπειδὴ ἐκεῖνος εἶπεν, ὅτι θέλω ἀπολέσω τὴν σοφίαν τῶν ἔξω σοφῶν, ὅπου θέλω ἀποδείξω αὐτὴν ἀνωφελῆ καὶ ματαίαν (τὸ ὁποῖον τοῦτο τὸ νὰ ἦναι ἀνωφελὴς, δὲν εἶναι ἴδιον σοφίας) ἐπειδὴ ἡ σοφία ἐφευρέθη διὰ νὰ ἦναι ὠφέλιμος εἰς τοὺς ἀνθρώπους· καὶ θέλω ἀποβάλω τὴν συίεσιν ἐκείνων ὁπού φαίνονται πῶς νοοῦσι τοὺς κρυφίους λόγους. Τί δὲ εἶναι ἡ συίεσις, ὅρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „ δώη γάρ σοι ὁ Κύ-
„ ριος, συίεσιν ἐν πᾶσι“. (β'. Τιμοθ. β'. 7.)

20. „ Ποῦ σοφός; ποῦ γραμματεύς; ποῦ συζητητὴς τοῦ αἰῶνος τούτου;
„ οὐχὶ ἐμώρανεν ὁ Θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ Κόσμου τούτου “;

Ἀφ' οὗ εἶπε τὸ λόγιον τοῦ Ἡσαΐου, φέρει λοιπὸν καὶ τὴν ἀπόδειξιν ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων, κατηγορικὸν μεταχειριζόμενος τὸν λόγον, καὶ ἐλέγχει, τοὺς μὲν Ἕλληνας, μὲ τὸ, ποῦ σοφός; ἤγουν ποῦ εἶναι φιλόσοφος καὶ ῥήτωρ; τοὺς δὲ Ἰουδαίους, μὲ τὸ, ποῦ γραμματεύς; συζητητὰς δὲ ὠνόμασεν ἐκείνους ὁποῦ συγχωροῦν τὴν γνῶσιν ὅλων τῶν ὄντων εἰς τὴν εἰδικήν τους ἔρευναν, καὶ τοὺς διαλογισμοὺς, καὶ νομίζουν πῶς ὅλα τὰ καταλαμβάνουν (1)· διὰ τί λέγει, ὅτι καινούργιος ἀπὸ τοὺς τοιούτους φιλοσόφους, καὶ γραμματεῖς, καὶ συζητητὰς, δὲν ἐδυνήθη νὰ μᾶς σώσῃ· ἀλλ' οἱ ψαράδες καὶ ἰδιῶται μᾶς ἠλευθέρωσαν ἀπὸ τὴν πλάνην καὶ ἀπιστίαν. Τὸ δὲ „ ἐμώρανεν ὁ „ Θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ Κόσμου “ δηλοῖ, ὅτι ἔδειξεν αὐτὴν ὁ Θεὸς πῶς ἦταν ἀνενέργητος, καὶ ἐθεάτρισεν αὐτὴν πῶς ἦτον μωρὰ καὶ ψεύτικος· διὰ τί δὲν ἐδυνήθη νὰ εὕρῃ τὴν ἀληθινὴν γνῶσιν τοῦ Θεοῦ.

21. „ Ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ Θεοῦ (2) οὐκ ἔγνω ὁ Κόσμος διὰ
„ τῆς σοφίας τὸν Θεὸν, εὐδόκησεν ὁ Θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ
„ κηρύγματος σῶσαι τοὺς πιστεύοντας “.

Εἰδὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὁποίαν ἐμωράνθη ἡ ἔξω σοφία· διὰ ὅτι, ἐπειδὴ μὲ τὴν σοφίαν τὴν φανερωμένην διὰ μέσου τῶν κτισμάτων, (καὶ ὁ οὐρανὸς γὰρ, καὶ ἡ γῆ, καὶ ὅλη ἡ κτίσις κηρύττουσι τὸν Δημιουργὸν μὲ τὴν ἐν αὐτοῖς φερισκομένην σοφίαν· ὅθεν εἶπεν ὁ Θεῖος Δαβὶδ· „ πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας “. (Ψαλμ. ργ'.) Καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος· „ τί γάρ ἐστι τῶν ὄντων, ὃ μὴ λόγῳ συνέστηκε “.) (Λόγῳ β'. περὶ Υἱοῦ.) ἐπειδὴ, λέγω, μὲ τὴν ἐν τοῖς κτίσμασι σοφίαν (3), δὲν ἐγνώρισεν ὁ Κόσμος, ἤγουν οἱ τὰ τοῦ Κόσμου φρο-
νοῦν-

„ των τὴν μωρίαν τοῦ κηρυκτοῦ εἰς σοφίαν! τίνι τρόπῳ
„ οἱ κήρυκες τοῦ Εὐαγγελίου πείθουσι τοὺς νέους αὐτῶν
„ ὑπηκόους, νὰ ἀρνηθῶσι τὰ κοσμικὰ συμφέροντα, καὶ
„ νὰ ζῶσιν εἰς καταφρόνησιν, εἰς ταπείνωσιν, καὶ εἰς ὄ-
„ νειδος· νὰ καταφρονῶσι παῦ εἶδος πόνου καὶ τιμωρίας·
„ νὰ ὑπάγωσι εἰς ὅλους τοὺς πειρασμοὺς, καὶ νὰ ἐπι-
„ μένωσι μέχρι θανάτου εἰς μίαν διδασκαλίαν, τῆς
„ ὁποίας τὰ αἱμοβαῆ εἶναι εἰς τὸν ἄλλον ζωὴν! τίνι
„ τρόπῳ λοιπὸν οἱ ἁλιεῖς τοὺς ἰχθύων, κατεσάθησαν
„ ἁλιεῖς ἀνθρώπων! τίνι τρόπῳ εἰς διάστημα ὀλιγωτε-
„ ρον ἀπὸ πεντήκοντα ἐτῶν, ἐνηγκαλίθησαν τὴν νέαν
„ αὐτὴν διδασκαλίαν τοσαῦται διάφοροι Ἔθνη! τίνι
„ τρόπῳ ὁ κόκκος τοῦ σινάπεως ἔγινε δενδρον μέγα!
„ τίνι τρόπῳ τὸ δενδρον τοῦτο ἐπεσκίασε τοσους σο-
„ πους “! (περὶ Χριστιανισμοῦ, Κεφ. λζ'.)

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος συζητητὴν λέγει τὸν τῇ διαλεκτικῇ τέχνῃ ἠσκημένον.

(2) Ὁ αὐτὸς Θεοδώρητος σοφίαν τοῦ Κόσμου καὶ τὴν Θεοῦ ἐννοεῖ τὴν δύγλωττίαν καὶ δυφράδειαν, ἡ ὁποία λέγεται μὲν τοῦ Θεοῦ, καθ' ὅτι ὁ Θεὸς διεμοίρασε τὰς γλώσσας εἰς τὴν Πυργοποιΐαν, καὶ εἰς κάθε γλῶσσαν ξεχωριστὰς χαρακτῆρας καὶ ἰδιωτισμοὺς ἔδωκε· καθὼς καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν αὐτὸς ἐχάρισε τὴν λαμπρότητα καὶ γλυκύτητα· οἱ δὲ Ἕλληνες μὴ μεταχειρισθέντες αὐτὴν εἰς τὰ πρέποντα, ἀπέδειξαν αὐτὴν δόλωμα καὶ ἄγκιστρον εἰς τὰ νὰ ἀπατῶσι, καὶ νὰ καμνοῦν πιθανὰς μὲ αὐτὴν τὰς μυθολογίας τῆς πλάνης των. Ὁ Παῦλος λοιπὸν κατηγορεῖ, ὄχι καθ' ἑαυτὴν τὴν δύγλωττίαν, ἀλλὰ τὴν εἰς τὴν δύγλωττίαν κεκρυμμένην ψυδολογίαν, καὶ τὴν κακὴν αὐτῆς μεταχείρισιν.

(3) Τελῶν λογίων εἶναι ἡ γνῶσις, καὶ σοφία τοῦ Θεοῦ· ἀ. φυσικὴ, καθὼς ὅταν γνωρίζῃ τινὰς ἀπὸ τὰ κτίσματα τὸν Κτίστην, καὶ ἀπὸ τὴν ἀλληλοχίαν καὶ ἕνωσιν τῶν μερῶν τοῦ Κόσμου, γνωρίζῃ πῶς εἶναι εἷς ὁ αὐτὸς Δημιουργὸς, καὶ μία ἀρχὴ πάντων, ἄυλος, ἀκίνη-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νῆντες, τὸν Θεὸν, μὲ τὸ νὰ ἐμποδίζοντο ἀπὸ τὴν σοφίαν τὴν ἐν τῇ δύγλωττίᾳ τοῦ λόγου θεωρουμένην· διὰ τοῦτο δύδόκησεν ὁ Θεὸς, διὰ μέσου τῆς ἀπλότητος, καὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ λόγου τοῦ κηρύγματος (ἡ ὁποία ἀπλότης φαίνεται μὲν πῶς εἶναι μωρία, καὶ ἀγνωσία, δὲν εἶναι ὅμως·) διὰ μέσου, λέγω, τῆς ἀπλότητος ταύτης τοῦ κηρύγματος, ἠθέλησεν ὁ Θεὸς νὰ σώσῃ ἐκείνους ὁποῦ πιστεύουν· ἐπειδὴ οἱ Ἕλληνες, εἶχον μὲν διδάσκαλον, ὁποῦ τοὺς ὡδήγει εἰς τὸν Θεὸν, τὴν ἐν τοῖς κτίσμασι θεωρουμένην σοφίαν, ἀλλὰ δὲν ἐγνώρισαν τὸν Θεόν· διὰ τὶ ἐφύσεται εἰς τὴν ἐν ταῖς λέξεσι, καὶ τῇ δύγλωττίᾳ θεωρουμένην σοφίαν, ἥτις τῇ ἀληθείᾳ σοφία δὲν εἶναι.

22. „Ἐπειδὴ Ἰουδαῖοι σημεῖον αἰτοῦσι, καὶ Ἕλληνες σοφίαν ζητοῦσιν".
23. „Ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν ἐσταυρωμένον".

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα θέλει νὰ δείξῃ ὁ Παῦλος, ὅτι ὁ Θεὸς τὰ ἐναντία μὲ τὰ ἐναντία ἐπανόρθωσε, καὶ λέγει· ὅταν εἶπῶ εἰς τοὺς Ἰουδαίους νὰ πιστεύσουν, δύθὺς ζητοῦν νὰ κάμω σημεῖα καὶ θαύματα, ὡρὸς βεβαίωσιν ἐκείνων ὁποῦ κηρύττω· ἡμεῖς ὅμως οἱ Ἀπόστολοι κηρύττομεν εἰς αὐτοὺς Χριστὸν ἐσταυρωμένον· τὸ ὁποῖον τοῦτο, ὄχι μόνον δὲν εἶναι ἐπίδειξις σημείων, καὶ θαυμάτων καὶ δυνάμεως, ἀλλὰ, ὅσον καπὲ τὸ φαινόμενον, εἶναι καὶ ἐπίδειξις ἀδυνειίας, καὶ ἀδυναμίας· (ἀδυναμίας γὰρ σημάδι φαίνεται κοντὰ εἰς τοὺς ἀπίστους καὶ κοσμικὰ φρονοῦντας, τὸ νὰ ἀποθανῇ τινὰς μὲ σαυσικὸν θάνατον) ἀλλ' ὅμως μὲ τὴν φαινομένην ταύτην ἀδυναμίαν, καὶ μὲ τοῦτο ὁποῦ φαίνεται ἐναντίον εἰς ἐκεῖνο ὁποῦ αἰτοῦσιν οἱ Ἰουδαῖοι, παρακινοῦνται νὰ πιστεύσουν. Τοῦτο δὲ ἀποδείχνει πῶς εἶναι μεγάλη ἡ τοῦ Θεοῦ δυνάμις, δηλαδὴ τὸ νὰ κατορθόνῃ τὰ ἐναντία μὲ τὰ ἄλλα ἐναντία. Πάλιν ἐὰν εἴπωμεν εἰς τοὺς Ἕλληνας νὰ πιστεύσουν, δύθὺς ζητοῦν ἀπὸ ἡμᾶς σοφίαν λόγου, καὶ δύγλωττίαν· ἀλλ' ἡμεῖς καὶ εἰς αὐτοὺς τὸν Ἐσταυρωμένον κηρύσσομεν· καὶ ἀγκαλὰ φαίνεται εἰς αὐτοὺς πῶς εἶναι μωρία, τὸ νὰ κηρύσσωμεν πῶς ὁ Θεὸς ἐσταυρώθη, πείθονται ὅμως εἰς τὸ κήρυγμα αὐτὸ καὶ πιστεύσει. Καὶ λοιπὸν δὲν εἶναι αὐτὰ μεγαλωτάτης καὶ θείας δυνάμεως ἀπόδειξις, τὸ νὰ πείθωνται καὶ Ἰουδαῖοι ὁμοῦ καὶ Ἕλληνες, ὄχι ἀπὸ ἄλλα, ἀλλὰ ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ἐναντία εἰς τὰ πράγματα ὁποῦ αὐτοὶ ἐπιζητοῦν; ναὶ βέβαια.

„Ἰουδαίοις μὲν, σκάνδαλον, Ἕλλησι δὲ, μωρίαν".

Οἱ Ἰουδαῖοι, λέγει, ἔχουσι σκάνδαλον, καὶ σκόνταμμα τὸν Ἐσταυρωμένον· διὰ τὶ σκοντάβουσιν εἰς αὐτὸν, λέγοντες· καὶ πῶς δύναται νὰ ἦναι Θεὸς ἐκεῖνος, ὁποῦ ἔτρωγε, καὶ ἔπινε μὲ τοὺς τελώνας καὶ πόρνες, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τελευταῖον ἐσταυρώθη μὲ τοὺς λῃστάς; Οἱ Ἕλληνες δὲ πάλιν περιγελοῦν τὸ μυστήριον, καὶ τὴν πίστιν τοῦ Ἐσταυρωμένου, ὡς μωρίαν καὶ ἀγνωσίαν· διὰ τὶ τὸ νὰ σταυρωθῇ ὁ Θεὸς, τοῦτο δὲν καταλαμβάνεται μὲ συλλογισμοὺς, καὶ λογικὰς ἀποδείξεις, ἀπὸ τοὺς ὁποίους οἱ Ἕλληνες ἀποκρεμῶνται, ἀλλὰ μὲ μόνην τὴν ἁπλῆν καὶ ἀπερίεργον πίστιν, καὶ διὰ τί ὁ Χριστιανισμὸς δὲν εἶναι σολισμένος μὲ δύγλωττίαν, καὶ ῥητορικὴν καλλιέπειαν, εἰς τὴν ὁποίαν αὐτοὶ καυχῶνται.

24.

κίνησις, εἰδικὸς, σοφὸς, δικαίᾳ, ἀγαθὸς· περὶ τῆς ὁποίας ταύτης γνώσεως εἶπεν ὁ Παῦλος εἰς τὴν πρὸς Ῥωμαίους· „ὅτι τὰ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως Κόσμου, τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθορᾶται". (Ῥωμ. ά.) β. ὑπερφυὴς, ἥτις ἀποκαλύπτει ἐξ' ἀπίστεως εἰς πίστιν, καθὼς ὅταν γνωρίσῃ τινὰς ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι εἷς καὶ πρῶτος· ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐγέννησεν ἄνθρωπος· ὅτι Παρθένος ἐγέννησε, καὶ παρθένος μετὰ τὸν τοκετὸν ἔμεινε· καὶ γ. ἡ μακαρία, ὁποῦ τινὰς μέλλει νὰ βλέπῃ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι πρόσωπον πρὸς πρόσωπον τὸν Θεόν. (παρὰ Κορνηλίῳ) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει ὅτι „πρὸς σοφίας ἀριθμὸν ἔδω ὁ „Ἀπόστολος· μίαν μὲν, τὴν τοῖς ἀνθρώποις δεδεμένην, δι' ἣν λογικοί τε ἐσμεν, καὶ τῆς φρακτέων τῶν „ἀλόγων ἐσμεν, καὶ τέχνας καὶ ἐπιστήμας διερισκόμεθα, καὶ Θεὸν γνῶναι δυναμεθα· δευτέραν δὲ, τὴν „ἐν τῇ κτίσει θεωρουμένην· ὁρῶμεν γὰρ οὐρανὸν μέγεθος, ἡλίου κάλλος, καὶ τὰ ἄλλα· τρίτην δὲ τὴν „ἐξ' ἧς τὴν Σωτῆρος ἐλεύσεως δεικνυμένην, ἣν οἱ ἀπιστήσαντες μωρίαν προσαγορεύουσιν". Ἐπειδὴ λοιπὸν οἱ ἄνθρωποι φυσικὴν γνῶσιν λαβόντες, δὲν ἠθέλησαν ἐξ' ἧς κτίσεως νὰ συνηγνῶν εἰς τὴν γνῶσιν τοῦ Δημιουργοῦ· ἐξ' οὗτο ὁ φιλάνθρωπος Θεὸς, ἐξ' ἧς καλυμμένης ἀπὸ τὰς αἰσθητὰς μωρίας, ἠλευθέρωσεν αὐτοὺς ἀπὸ τὴν πλάνην, καὶ ἔσωσεν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

24. „ Αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησι, Χριστὸν Θεοῦ „ δύναμιν, καὶ Θεοῦ σοφίαν ". (1)

Εἰς μὲν τοὺς ἀπίστους, λέγει, Ἰουδαίους, καὶ Ἕλληνας, σκάνδαλον καὶ μωρία φαίνεται νὰ ἦναι ὁ ἐσταυρωμένος Χριστός· διὰ τοῦτο δὲν εἰσπράττουσιν εἰς αὐτὸν ἐκεῖνα ὁποῦ αὐτοὶ ζητοῦσι, δηλαδὴ τὰ θαύματα, καὶ τὴν σοφίαν· εἰς δὲ τοὺς ὑπὸ Θεοῦ καλεσμένους εἰς τὴν πίστιν ὡς ἀξίους, τόσον Ἰουδαίους, ὅσον καὶ Ἕλληνας, εἰς αὐτοὺς δύεισκεται ὁ ἐσταυρωμένος Χριστὸς, καὶ τὰ δύω ἐκεῖνα ὁποῦ οἱ ἄπιστοι ζητοῦσιν, ἤγουν καὶ τὰ θαύματα, καὶ ἡ σοφία (2). Διότι, τί ζητεῖς ἐσὺ ὦ πιστὲ Ἰουδαῖε; σημεῖα καὶ θαύματα; ἰδοὺ ὁ Χριστὸς ὁποῦ πιστεύεις εἶναι δύναμις Θεοῦ, ἡ ὁποία δύναμις κάμνει τὰ θαύματα. Καὶ σὺ ὦ Ἕλλην, τί ζητεῖς; σοφίαν καὶ δύγλωττίαν; ἰδοὺ ἔχεις τὸν Χριστὸν ὁποῦ πιστεύεις, ὅστις εἶναι σοφία ὑπόστατος τοῦ Πατρός.

25. „ Ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ Θεοῦ, σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστὶ· καὶ τὸ „ ἀσθενὲς τοῦ Θεοῦ, ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων ἐστὶ ".

Τὸν Σταυρὸν, καὶ τὴν εἰς τὸν Ἐσταυρωμένον πίστιν ὀνομάζει μωρὸν τοῦ Θεοῦ ὁ Ἀπόστολος, διατὶ ἔτζι φαίνεται κοντὰ εἰς τοὺς ἔξω σοφούς· αὐτὸ ὅμως τὸ μωρὸν τοῦ Θεοῦ, εἶναι σοφώτερον ἀπὸ τοὺς σοφοὺς τῶν ἀνθρώπων· διατὶ οἱ μὲν σοφοὶ καὶ φιλόσοφοι, κατεγίνηκαν εἰς ψυχρὰ, καὶ ἀνωφελῆ πράγματα· ὁ δὲ Σταυρὸς τὸν Κόσμον ὅλον ἔσωσεν· ὁμοίως καὶ ἀσθενὲς τοῦ Θεοῦ, νομίζεται ὁ σταυρός· διατὶ οἱ ἄπιστοι λογιάζουν, ὅτι ὁ Χριστὸς ἀπὸ ἀδυναμίαν τοῦ ἐσταυρώθη· ἀλλ' ὅμως τὸ νομιζόμενον αὐτὸ ἀσθενὲς καὶ ἀδύνατον, εἶναι δυνατώτερον ἀπὸ ὅλους τοὺς δυνατοὺς ἀνθρώπους· ὄχι μόνον διατὶ μυριάδες ἀνθρώπων καὶ τυράννων ἐπάχισαν μὲν νὰ σβύσουν τὸ ὄνομα τοῦτο τοῦ Σταυροῦ, αὐτὸ δὲ ἀνθεῖ περισσότερον καὶ ἀκμάζει· ἀλλὰ καὶ διατὶ ὁ δυνατὸς διάβολος ἐδέθη, καὶ ἐνικήθη, ἀπὸ τὸ φαινόμενον τοῦτο ἀσθενὲς καὶ ἀδύνατον τοῦ Σταυροῦ. Ἠμποροῦμεν δὲ νὰ νοήσωμεν τὰ ἄνω εἰρημένα καὶ ἔτζι· δηλαδὴ ὅτι ἐπὶ Θεοῦ τὸ ὑπέρσοφον λέγεται ἄσοφον, ἤτοι μωρόν· καὶ τὸ ὑπερδυνατὸν καὶ ὑπερδύναμον, λέγεται ἀσθενὲς, καὶ ἀδύναμον· καθὼς καὶ τὸ ὑπέρφωτον τοῦ Θεοῦ, λέγεται σκότος καὶ γνόφος· ὑπεροχικῶς δηλαδὴ, τοῦ μωροῦ, καὶ ἀσθενοῦς λεγομένου, καὶ οὐχὶ ἐλλειπτικῶς, καὶ ὡσεὶ πῶς (3), ἤγουν, ὄχι πῶς δὲν ἔχει σοφίαν καὶ δύναμιν ὁ Θεός· ἀλλ' ὅτι ἡ σοφία, καὶ δύναμίς του, ὑπερέχει κάθε σοφίαν, καὶ δύναμιν τῶν κτισμάτων.

26.

---

(1) Ὁ Μέγας Βασίλειος ἐν τῷ ἀ. κατ' Εὐνομίου, λέγει· „ τὴν οὐσίαν, καὶ ἀχνιστὸν φύσιν ἐν αὐτῇ „ τῇ οὐσίᾳ λείπεται ἔχειν τὴν ὁμοιότητα, καὶ τὸ ἴσον, „ μὴ ἐν τῇ τῶν ὄγκων παραμετρήσει, ἀλλ' ἐν τῇ πυ„ κνότητι τῆς δυνάμεως· Χριστὸς, φησὶ Θεοῦ δύναμις, „ καὶ Θεοῦ σοφία, ὅλης τῆς πατρικῆς δυνάμεως ἐνα„ ποκειμένης αὐτῷ δηλονότι· ὅθεν, ὅσα περ ἂν βλέ„ πῃ τὸν Πατέρα ποιοῦντα, ταῦτα καὶ ὁ Υἱὸς ὁμοίως „ ποιεῖ ".

(2) Ὁ δὲ ἀδελφὸς τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, Νύσσης Γρηγόριος „ Χριστὸς, φησὶ, Θεοῦ δύναμις, καὶ Θεοῦ „ σοφία· διὰ τούτων ἁπάντων τῶν θεοφορεσιῶν ἐννοίας διὰ „ τῆς τοῦ Χριστοῦ φοσπηγορίας μανθάνομεν, δι' ὧν σε„ βάσμιον ἡμῖν τὸ ὄνομα γίνεται· ἐπειδὴ γὰρ πᾶσα „ ἡ κτίσις, ὅση τε τῇ αἰσθήσει γνωσκεται, καὶ ἡ τῆς „ ἀθρήτου ὑπερκειμένη καταστάσεως, δι' αὐτοῦ γέγο„ νε, καὶ ἐν αὐτῷ συνέστηκε, ἀναγκαίως φοὴς τὸν ὁ„ ρισμὸν τῆς τοῦ Χριστοῦ παρουσίας τὰ πάντα προσ„ δραμὼν, ἡ σοφία τῇ δυνάμει συμπλέκεται..... ὅ„ ταν μὲν οὖν πρὸς τὸ μέγεθος τῆς τῶν ὅλων συστά„ σεως ἀποβλέψωμεν, τὴν ἄφραστον αὐτοῦ δύναμιν ἐν„ νῷ καταλαμβανόμενοι θαυμάζομεν· ὅταν δὲ λογιζώ„ μεθα, ὅτι τὰ μὴ ὄντα παρῆλθεν εἰς γένεσιν, τῆς „ παντοδυνάμου ἐν τοῖς οὖσι βουλῆς ἐν θείᾳ νεύματος ἐ„ νεργείᾳ, τότε τὴν ἀκατάληπτον σοφίαν τοῦ Χρι„ στοῦ πιστεύομεν ". (Λόγ. περὶ τελειότητος, καὶ ὁποίου „ εἶναι χρὴ τὸν Χριστιανὸν, Τόμ. γ'.)

(3) Ὅθεν καὶ ὁ Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος τὸ μωρὸν τοῦ Θεοῦ ὅπως ἑρμηνεύει ἐν Κεφ. ζ'. περὶ θείων ὀνομάτων. „ Καὶ τοῦτο ὑπερφυῶς ἐννοήσας ὁ θεῖος ὄντως ἀ„ νὴρ, ὁ χωνὸς ἡμῶν, καὶ τοῦ καθηγεμόνος (τοῦ Ἱερο„ θέου δηλ.) ἥλιας (ἤτοι ὁ Παῦλος), τὸ μωρὸν τοῦ „ Θεοῦ, σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων φησὶν, οὐ μόνον ὅτι „ πᾶσα ἀνθρωπίνη ἐγνοίας πλάνητις ἐστὶ, κρινομένη „ πρὸς τὸ σαθρὸν καὶ μάταιον τῶν θείων καὶ τελειοτάτων „ νοήσεων, ἀλλ' ὅτι καὶ σωπηδὲς ἐστι τοῖς Θεολόγοις ἀ„ τιπεπαθῶς πρὸς τὰς ἐρησεως ἀποφάσκειν· οὕτω καὶ „ ἀρρητὰν φασι τὰ λόγια τὸ παμφαὲς φῶς· καὶ τὸν πο„ λύμιτον, καὶ πολυώπτρωμον, ἀόρατον καὶ ἀώνυμον... „ τοῦτον δὴ τὸν τρόπον καὶ νῦν ὁ θεῖος Ἀπόστολος ὑ„ μνῆσαι λέγεται μωρίαν Θεοῦ, τὸ φανόμενον ἐν ἀν„ θρώπῃ παράλογον, καὶ ἄσπον, εἰς τὴν ἀρρητὸν καὶ ἀρρή„ κτον πάντας ἀναγαγὼν ἀλήθειαν ".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

26. „ Βλέπετε γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν, ἀδελφοὶ, ὅτι οὐ πολλοὶ σο-
„ φοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολλοὶ δυνατοὶ, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς ". (1)

Σταχαθῆτε, λέγει, καὶ ἐρευνήσατε, ἀδελφοὶ, ἐκείνους ὁποῦ ἐκαλέθησαν εἰς τὴν πίστιν, καὶ θέλετε εὕρη ὅτι ἀπὸ αὐτοὺς δὲν εἶναι πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, ἤτοι κατὰ τὸ φαινόμενον, καὶ κατὰ τὸν παρόντα βίον. Δὲν εἶπε δὲ, ὅτι κἀνένας σοφὸς δὲν ἐπίστευσεν, ἀλλ' ὅτι δὲν ἐπίστευσαν πολλοὶ σοφοί· διὰ ὅ,τι ἐπίστευσαν καὶ σοφοὶ εἰς τὸν Χριστὸν, καθὼς ἦτον ὁ Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος, καθὼς ἦτον ὁ Ἀπολλὼ, καὶ ὁ Ἀνθύπατος (2), καὶ ἄλλοι, τοὺς ὁποίους κατ' ὄνομα δὲν ἀναφέρω ἐδῶ· ἀλλὰ καὶ δυνατοὶ, ἤγουν ἄνθρωποι ἀξιωματικοὶ, καὶ δυνάμιν μεγάλην ἔχοντες, ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστόν· ὁμοίως ἐπίστευσαν καὶ εὐγενεῖς, ἤτοι ἀπὸ γένος ἀρχοντικὸν καταγόμενοι· πλὴν πολλοὶ ἀπὸ τοὺς τοιούτους σοφοὺς, καὶ δυνατοὺς, καὶ εὐγενεῖς δὲν ἐπίστευσαν, ἀλλὰ μερικοὶ, οἱ περισσότεροι δὲ ἀπὸ τοὺς πιστεύσαντας, ἦτον ἀσοφοι, καὶ δυσγενεῖς, καὶ ἀδύνατοι. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος εἰς ὅλους τούτους ἔβαλε τὸ „ οὐ πολλοί ". ὥστε βλέπε σὺ ὦ ἀναγνῶστα, πῶς ἡ δύναμις τοῦ κηρύγματος τοῦ Χριστοῦ, ἐδίδαξε τοὺς ἰδιώτας καὶ ἀμαθεῖς, τοιαῦτα σοφὰ καὶ ὑψηλὰ δόγματα τῆς πίστεως, καὶ ἀπολέθωσε, πῶς ἔδειξε τὴν ἔξω σοφίαν, σὰν φρύγμα ἀχρεῖον καὶ μάταιον, ὁμοίως καὶ τὴν δύναμιν τοῦ Κόσμου, καὶ τὴν εὐγένειαν.

27. „ Ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ Κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεὸς, ἵνα καταισχύνῃ
„ τοὺς σοφούς· καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ Κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεὸς, ἵνα
„ καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρά ".

Ἀληθῶς, τοῦτο εἶναι μεγαλωτάτη καταισχύνη τῶν Ἑλλήνων, ὅταν αὐτοὶ ἰδοῦν σὰν Χριστιανὸν εἰς τὸ παζάρι ἀμαθῆ καὶ ἰδιώτην, καὶ τέχνην χονδρὴν καὶ βαναυσικὴν ἐργαζόμενον, νὰ φιλοσοφῇ περὶ Θεοῦ, καὶ τῶν Θείων, περισσότερον ἀπὸ αὐτούς· καὶ ὅταν ἰδοῦν σὰν ἀδύνατον, καὶ ποταπὸν Χριστιανὸν, νὰ παπεινόνῃ καὶ νὰ ὑπερνικᾷ τοὺς δυνάστας τοῦ Κόσμου, καὶ τοὺς ἀξιωματικοὺς καὶ πλουσίους· τοῦτο δὲ μάλιστα νοεῖται καὶ περὶ τῶν Ἀποστόλων, οἵτινες μωροὶ, ἤτοι ἀμαθεῖς, καὶ ψαράδες ὄντες, ἐνίκησαν καὶ κατήχησαν τοὺς σοφούς· καὶ ἀσθενεῖς καὶ ἀδύνατοι ὄντες κατὰ τὸν πλοῦτον, καὶ δόξαν, ἐντροπίασαν τοὺς δυνατοὺς, καὶ ἐνδόξους.

28. „ Καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ Κόσμου, καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ
„ Θεὸς, καὶ τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ ".

Μὴ ὄντα ὀνομάζει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, τοὺς μὲν Ἀποστόλους προπηγαινόντως, ἐπομένως δὲ τοὺς Χριστιανοὺς, ὁποῦ νομίζονται πῶς εἶναι τὸ ἐδεν, διὰ τὴν δυσγένειαν, καὶ ἀτέλειαν ὁποῦ ἔχουν· ὀξυναντίας δὲ ὄντα ὀνομάζει, τοὺς ἀπίστους ἐκείνους ὁποῦ φαίνονται εἰς τὸν Κόσμον πῶς εἶναι τὶ ὄντως ὄντα, διὰ τὴν εὐγένειαν, καὶ ἀξίαν τους (3)· ὅθεν ὁ Θεὸς διὰ νὰ δείξῃ τοὺς ἀπίστους τούτους ἀργοὺς καὶ ματαίους, τότε χάριν ἐδιάλεξε τοὺς μηδὲν ὄντας Ἀποστόλους, καὶ Χριστιανούς.

Α-

---

(1) Παρὰ δὲ τῷ Οἰκουμενίῳ ἐρωτηματικῶς ἀναγινώσκεται τὸ ῥητὸν, ἤτοι δὲν ἦτον πολλοὶ σοφοὶ κατὰ τὴν τοῦ Κόσμου σοφίαν; δὲν ἦτον πολλοὶ δυνατοὶ, δὲν ἦτον πολλοὶ εὐγενεῖς; ναὶ ἦτον· ἀλλὰ τούτους δὲν ἐδιάλεξεν ὁ Θεὸς, ἐδὲ ὅτι ἔγιναν μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ ἔγιναν μαθηταί του καὶ ἐδιαλέχθησαν οἱ ἀσοφοι καὶ ἀδύνατοι, καὶ ἀγενεῖς Ἀπόστολοι, καὶ διὰ μέσα αὐτῶν ἐκαλέθησε καὶ ἐσεῖς ὅλοι εἰς τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ. Φαίνεται δὲ ὅτι ἐλπιπηίσι τὰ λόγια ταῦτα τοῦ Παύλου ἀναπληρώθηται δὲ τυχὸν οὕτω· „ Βλέπετε γὰρ τὴν „ κλῆσιν ὑμῶν ἀδελφοὶ, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ ἐκλήθησαν καὶ ἐδιαλέχθησαν, οὐ πολλοὶ δυνατοὶ, καὶ τὰ ἑξῆς ".

(2) Ὁ Ἀνθύπατος ἦτος εἶναι Σέργιος Παῦλος, ὁ εἰς τὴν Πάφον τῆς Κύπρου εὑρισκόμενος, ὁ σωσθεὶς ἐκεῖνος ἀνὴρ, ὁ πιστεύσας εἰς τὸν Κύριον διὰ τῆς διδασκαλίας τοῦ Παύλου, ὅτε Ἐλύμας ὁ μάγος ἀντιστέκετο εἰς αὐτὸν, καθὼς ἀναφέρουν αἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων. (Κεφ. ιγ'. 7.)

(3) Ὁ δὲ Μέγας Βασίλειος ὑψηλότερον ἑρμηνεύει τὰ μὴ ὄντα ἐν τῷ β'. Λόγῳ κατ' Εὐνομίου· ἔτω γὰρ λέγει· „ Κύριος γάρ τε καὶ ἑτέρωθι ὁ αὐτὸς ἔτος Ἀ-
„ ποστόλοις, (ὁ Παῦλος δηλ.) ὁ ἐν Πνεύματι Θεοῦ
„ λαλῶν, μὴ ὄντα ὀνομάζει τὰ Ἔθνη διὰ τὸ τῆς γνώ-
„ σεως τοῦ Θεοῦ ἐστερῆσθαι, εἰπών· „ ὅτι τὰ μὴ ὄντα ἐξε-
„ λέξατο ὁ Θεὸς· ἐπειδὴ γὰρ ὢν, καὶ ἀληθὴς, καὶ ζωὴ
„ ὁ Θεὸς, οἱ τῷ Θεῷ τῷ ὄντι μὴ ἡνωμένοι κατὰ
„ τὴν πίστιν, τῇ δὲ αὐταρξίᾳ τῆς ψεύδους οἰκειωθέν-
„ τες διὰ τῆς περὶ τὰ εἴδωλα πλάνης, εἰκότως, οἶ-
„ μαι, διὰ τὴν στέρησιν τῆς ἀληθείας, καὶ τὴν ἀπὸ
„ τῆς ζωῆς ἀλλοτρίωσιν, μὴ ὄντες προσηγορεύθησαν ".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἀνέωντας δὲ ἐσὺ, ὦ ἀναγνῶσα, πῶς ἐδιάλεξεν ὁ Θεὸς, μὴ νοήσης ἔτζι ἁπλῶς τὸ πρᾶγμα, ἤγουν πῶς ὁ Θεὸς ἔκαμεν ἔργον τι, τὸ νὰ δεχθῇ μοὺ εἰς τὴν πίστιν τοὺς δύτελεῖς, καὶ ἀμαθεῖς, νὰ ἀποδιώξῃ δὲ τοὺς ἐνδόξους καὶ σοφούς· ὄχι· ἀλλὰ νόησον ὅτι, ἐπειδὴ καὶ οἱ ἔνδοξοι, καὶ σοφοὶ ἄνθρωποι τοῦ Κόσμου, ὑπερηφανεύοντο εἰς τὴν δόξαν, καὶ τὴν σοφίαν τους, καὶ δι' αὐτὰ δὲν ἐδέχοντο τὸ κήρυγμα τῆς πίστεως· διὰ τοῦτο οἱ δύτελεῖς, καὶ ἄσοφοι, ὡς ταπεινοὶ καὶ μὴ ὑπερηφανεύόμενοι, ἐφάνηκαν εἰς τὸν Θεὸν ἐπιτηδειότεροι διὰ νὰ δεχθῶσι τὴν πίστιν.

29. „Ὅπως μὴ καυχήσηται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ".

Διὰ τοῦτο, λέγει, ἐδιάλεξε τοὺς δύτελεῖς, καὶ ἀμαθεῖς ὁ Θεὸς, καὶ κατήργησε τοὺς ἐνδόξους, καὶ σοφοὺς, διὰ νὰ ταπεινώσῃ τὸν τύφον καὶ τὴν ὑπερηφάνειαν ἐκείνων τῶν ἀνθρώπων ὁποῦ φρονοῦν τὰ τοῦ Κόσμου (1), καὶ νὰ καταπείσῃ αὐτοὺς νὰ ἀφιερόνουν καὶ δόξαν, καὶ σοφίαν, καὶ ὅλα των τὰ πλούτια εἰς τὸν Θεὸν (2), καὶ ἔμαθοσθον ἀνθρώπου νὰ μὴ καυχῶνται πῶς εἶναι κἄποιόν τι.

Καὶ λοιπὸν πῶς ἐσεῖς, ὦ Κορίνθιοι, καυχᾶσθε εἰς τὴν δόξαν, καὶ δύναμιν, καὶ σοφίαν σας; Βλέπε δὲ, ἀγαπητὲ, ὅτι εἶπεν ὁ Ἀπόστολος, ὅπως μὴ καυχήσηται πᾶσα σὰρξ· ὅθεν καλῶς εἴπομεν ἀνωτέρω, ὅτι διὰ τὴν καύχησιν, καὶ ὑπερηφάνειάν τους, ἀνάξιοι ἔγιναν τοῦ κηρύγματος τῆς πίστεως, ὅσοι ἔμειναν εἰς τὴν ἀπιστίαν.

30. „Ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ".

Τὸ „ἐξ αὐτοῦ" ὁποῦ γράφει ὁ Παῦλος ἐδῶ, μὴ νοήσης πῶς λέγεται διὰ τὴν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι δημιουργίαν· ἀλλὰ διὰ τὴν ἐκ τοῦ κακῶς εἶναι, εἰς τὸ εὖ εἶναι μετάκλησιν καὶ νευργίαν. Τὸ νόημα δὲ τοῦ λόγου εἶναι τοιοῦτον· ἐσεῖς οἱ Χριστιανοὶ ἐγεννήθητε πνευματικῶς ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ ἐγίνετε τέκνα καὶ υἱοὶ τοῦ Θεοῦ, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἤτοι διὰ μέσου τοῦ Γησοῦ Χριστοῦ. Καὶ ἐπειδὴ ἀνωτέρω εἶπεν, ὅτι τὰ ἀγενῆ, ἤγουν τοὺς ἀπὸ γένος ταπεινὸν καὶ δύτελὲς κατάγομένους ἐδιάλεξεν ὁ Θεὸς, διὰ τοῦτο λέγει ἐδῶ εἰς παρηγορίαν τους, ὅτι αὐτοὶ εἶναι εὐγενέστεροι ἀπὸ ὅλους τοὺς εὐγενεῖς τοῦ Κόσμου, διὰ τὶ ἀπέκτησαν Πατέρα τὸν Θεόν.

„Ὃς ἐγενήθη ἡμῖν σοφία ἀπὸ Θεοῦ, δικαιοσύνη τε, καὶ ἁγιασμὸς, καὶ „ἀπολύτρωσις".

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, λέγει, ἔτος, διὰ μέσου τοῦ ὁποίου ἐγίναμεν τέκνα Θεοῦ, αὐτὸς, καθ' ὃ μὲν σοφία, μᾶς ἔκαμε σοφοὺς, καθ' ὃ δὲ ἁγιασμὸς, μᾶς ἔκαμεν Ἁγίους, καθ' ὃ δικαιοσύνη, μᾶς ἔκαμε δικαίους, καὶ καθ' ὃ ἀπολύτρωσις, μᾶς ἔκαμεν ἐλεύθερους· καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ὁποῦ εἴμεθα πρότερον μωροὶ, μᾶς ἔκαμε σοφοὺς, ἀπὸ ἐκεῖ ὁποῦ εἴμεθα ἀκάθαρτοι, μᾶς ἔκαμεν ἁγίους, ἀπὸ ἐκεῖ ὁποῦ εἴμεθα ἁμαρτωλοὶ, μᾶς ἔκαμε δικαίους· καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ὁποῦ εἴμεθα σκλάβοι τοῦ διαβόλου, καὶ τῆς ἁμαρτίας, μᾶς ἔκαμεν ἐλευθέρους. Δοῦ εἶπε δὲ, ὅτι μᾶς ἐσόφισεν ὁ Χριστὸς, καὶ μᾶς ἐδικαίωσε, καὶ μᾶς ἁγίασε, καὶ μᾶς ἠλευθέρωσεν· ἀλλὰ πῶς αὐτὸς ἔγινεν εἰς ἡμᾶς σοφία, καὶ δικαιοσύνη, καὶ ἁγιασμὸς, καὶ ἀπολύτρωσις, διὰ νὰ φανερώσῃ με τὰ λόγια ταῦτα, τοῦ πλουσιόπατα καὶ ἀφθονίαν τῆς χαρισμάτων τῶν ὁποῦ μᾶς ἔδωκε· καὶ ὡσὰν νὰ ἔλεγεν, ὅτι ὁ Χριστὸς τὸν ἑαυτόν τε ὅλον ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς. Ἐπειδὴ δὲ εἶπε μεγάλα πράγματα διὰ τὸν Υἱὸν, διὰ τοῦτο ἐφοβήθησε τὸ „ἀπὸ Θεοῦ"· διὰ νὰ μὴ νομίσῃς ἐσὺ ὁ ἀναγνώσπων, πῶς εἶναι ἀγέννητος ὁ Υἱὸς, ἀλλὰ διὰ νὰ νοήσῃς πῶς ἔχει αἰ-

(1) Ἐπειδὴ γὰρ τρία πράγματα θαυμάζει ὁ Κόσμος, σοφίαν, δύναμιν, καὶ εὐγένειαν, διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς κατεφρόνησε τοῦτα ἐν τῷ καιρῷ τῆς κλήσεως.

(2) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος παραπέμπει τὰ Ἑλληνικὰ μαθήματα, καὶ ὅλην τὴν ἐξωτερικὴν φιλοσοφίαν, τὰ ἐρρίζεν ὅλα ἐμφροδεν τὸν Χριστὸν, καὶ τὰ ἀφιέρωσεν εἰς αὐτὸν, καθὼς τὰ λέγει μόνος εἰς τὰ καθ' ἑαυτὸν ἔπη·

„Μοῦνον ἐμοὶ φίλον ἔσκε λόγων κλέος, ὃς σωμά-
„γειρεν
„Ἀγλαΐην Δύσις τε, καὶ Ἑλλάδος εὐχος Ἀθή-
„ναι
„Τοῖς ἔπι πολλὰ ἐμόγησα πολυν χρόνον· ἀλλὰ
„καὶ αὐτὰς
„Πομπίας ἐν δαπέδῳ, Χριστοῦ προπάροιθεν ἔ-
„θηκα.

αἰτίαν καὶ ἀρχὴν τε τὸν Παπέρα. Βλέπε δὲ τάξιν, ὦ ἀναγνῶστα· πρῶτον, ὁ Χριστὸς μᾶς ἔκαμε σοφούς, ἐπειδὴ μᾶς ἠλευθέρωσεν ἀπὸ τὴν πλάνην τῆς εἰδωλολατρείας, καὶ μᾶς ἐδίδαξε τὴν ἀλήθειαν τῆς θεογνωσίας· δεύτερον, μᾶς ἔκαμε δικαίους, μὲ τὸ νὰ μᾶς ἐχάρισε τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν μας· τρίτον, μᾶς ἔκαμεν ἁγίους, διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· καὶ ἔτζι ὕστερα ὕστερα μᾶς ἐχάρισε τελείαν ἐλευθερίαν ἀπὸ ὅλα τὰ κακά· ὥστε, χρέος ἔχομεν νὰ εἴμεθα ὅλοι διόλου οἰκεῖοι μόνου τοῦ Χριστοῦ, καὶ εἰς αὐτὸν μόνον νὰ εἴμεθα ἀφιερωμένοι.

31. „Ἵνα (1) καθὼς γέγραπται· „ὁ καυχώμενος, ἐν Κυρίῳ καυ-„χάσθω". (ά. Βασιλ. β'. 10. Ἱερ. θ'. 23.)

Ὅλα αὐτὰ, λέγει, ἔγιναν, διὰ νὰ μὴ νομίζῃ τινὰς τὸν ἑαυτόν του πῶς εἶναι κάποιόν τι, μηδὲ νὰ καυχᾶται εἰς τὸν ἑαυτόν του, ἢ εἰς ἄλλον τινά· ἀλλὰ εἰς μόνον τὸν Θεὸν, ὁποῦ μᾶς ἐχάρισε τόσα πνευματικὰ χαρίσματα. Καὶ λοιπὸν πῶς ἐσεῖς οἱ Κορίνθιοι ὑπερηφανεύεσθε, καὶ καυχᾶσθε εἰς τὸν ἑαυτόν σας, καὶ εἰς ἀνθρώπους διδασκάλους (2);

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

1. „Κἀγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, ἦλθον οὐ καθ' ὑπεροχὴν „λόγου, ἢ σοφίας, καταγγέλλων ὑμῖν τὸ μαρτύριον τοῦ Θεοῦ".

Ὄχι μόνον, λέγει, οἱ μαθηταὶ τοῦ Εὐαγγελίου ἐδιαλέχθησαν ἄσοφοι, καὶ ἀδύνατοι, καὶ ἀπὸ γένους δύτελες· ἀλλὰ καὶ ἐγὼ ὁ κήρυξ τοῦ Εὐαγγελίου, δὲν ἦλθον εἰς Κόρινθον ἑτοιμασμένος, καὶ ἁρματωμένος μὲ λόγους δυνατοὺς, καὶ ῥητορικοὺς, οὐδὲ ἐκήρυξα εἰς ἐσᾶς μὲ ἀνθρωπίνην σοφίαν, τὸ μαρτύριον, ἤτοι τὸ πάθος, καὶ τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι ἀγπαλὰ καὶ ὁ κήρυξ ἦτον ἄσοφος, καὶ ἰδιώτης· ἀγπαλὰ καὶ τὸ κηρυττόμενον ἦτον θάνατος, καὶ σταυρός· μ' ὅλον τοῦτο αὐτὰ ἐνίκησαν τὸν Κόσμον, καὶ ἔσωσαν αὐτόν. Λοιπὸν φανερὸν εἶναι, ὅτι ἡ παῦτα κατορθώσασα δυνάμις, ἄρρητος ἦτον, καὶ θεϊκή. Ἀλλ' ἤθελεν ἀπορήσῃ τινάς· ἄρα γε, ἐὰν ὁ Παῦλος ἤθελεν, ἐδυνέτο νὰ ὑπάγῃ εἰς τοὺς Κορινθίους, μὲ σοφίαν, καὶ δυνατότητα; καὶ ἀποκρινόμεθα, ὅτι αὐτὸς μὲν δὲν ἐδυνέτο, διὰ τὶ ἦτον ἰδιώτης καὶ ἀμαθὴς τῆς ἔξωθεν λόγων (3), ὁ δὲ Χριστὸς ὁ ἐν τῷ Παύλῳ λαλῶν, καὶ τὰ μεγαλίτερα εἰς αὐτὸν χαρισάμενος, ἐδυνάτο· ἀλλ' ὅμως δὲν συνέφερεν εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου, διὰ τὶ περισσότερον δοξάζεται ὁ Χριστὸς, ὅταν νικᾷ μὲ τὴν ἰδιωτείαν, καὶ τὸν ἁπλοϊκὸν λόγον τοῦ Παύλου, παρὰ ὅπου ἤθελε δοξασθῇ, ἐὰν ἐνίκα μὲ τὴν σοφίαν, καὶ δυνατότητα τοῦ Δημοσθένους.

2. „Οὐ

(1) Σημείωσαι ὅτι τὸ, ἵνα, παρὰ τῷ Θεοδωρήτῳ οὐχ' εὑρίσκεται· ἴσως δὲ ἔξωθεν νοεῖται τὸ „ἵνα πᾶς „ἐν Κυρίῳ καυχᾶσθαι, καθὼς γέγραπται" καὶ τὰ ἑξῆς· ὥστε, ἢ περισσόν ἐστι τὸ, ἵνα· ἢ ἔξωθεν ἐλλείπει τὰ ἀκόλουθα.

(2) Διὰ τί δὲ ἡ μὲν Ἁγία Γραφὴ φωνάζει· „μὴ καυχᾶσθε καὶ μὴ λαλεῖτε ὑψηλὰ εἰς ὑπεροχήν". (ά. Βασιλ. β'. 3.) ὁ δὲ Παῦλος λέγει· „ὁ καυ-„χώμενος ἐν Κυρίῳ καυχάσθω". (β'. Κορ. ιά. 17.) ἢ, ἀνίσως ἡ Ἁγία Γραφὴ συγχωρῇ νὰ καυχᾶται τινὰς εἰς τὸν Θεὸν, κατὰ τὸ ῥηθὲν τοῦτο τῆς Ἄννης, καὶ τοῦ Ἱερεμίου· διὰ τί ὁ Παῦλος ὠνομάζει ἄφρονα τὸν ἑαυτόν του διὰ τί ἐκαυχήθη; „γέγονα γὰρ φησιν ἄφρων „καυχώμενος". (β'. Κορ. ιά. 11.) Πρὸς τοῦτο λοιπὸν ἐποκρινόμεθα, ὅτι ὡρισμένως μὲν, δὲν ἁρέπει ποτὲ ὁ ἄνθρωπος νὰ καυχᾶται· ἀφροσύνης γὰρ τοῦτο καὶ ὑπερηφανίας εἶναι σημεῖον· ἀνίσως ὅμως καὶ λάβῃ ἀνάγκην νὰ καυχηθῇ, καθὼς ὁ Παῦλος παρευθὺς ἀνάγκην ἔλαβε, τότε ἐν Κυρίῳ ἁρέπει νὰ καυχᾶται· ἡ δὲ ἐν Κυρίῳ καυχησις εἶναι, κατὰ τὸν Μέγαν Βασίλειον, ὅταν εἰς τὰ κατορθώματα καὶ ἀρεστὰ του, δὲν τὰ ἀφιερόνῃ εἰς τὸν ἑαυτόν του, ἀλλὰ εἰς τὸν Θεὸν λέγων· „παῦτα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με Χριστῷ". (Φιλιπ. δ'. 13.) Ἡ δὲ ἐμπροσθεν καύχησις εἶναι δύο λογιῶν κατὰ τὸν αὐτὸν Βασίλειον· ἢ καθ' ὃ ὁ ἁμαρτωλὸς καυχᾶται εἰς τὰς κακίας του, κατὰ τὸ „ἐ-„παινᾶται ὁ ἁμαρτωλὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς ψυ-„χῆς αὐτοῦ" καὶ κατὰ τὸ „τί ἐγκαυχᾶ ἐν κακίᾳ ὁ „δυνατός"; ἢ καθ' ὃ ὁ ἄνθρωπος κάμνει τὰς ἀρετὰς ἵνα νὰ τὸν ἐπαινέσιν οἱ ἄνθρωποι, καυχώμενος καὶ αὐτὸς εἰς αὐτάς· κατὰ τὸ „παῦτα δὲ πάντα ἔργα αὐτῶν „ποιοῦσι πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις"· οἱ τοιοῦτοι δὲ εἶναι καὶ ἱερόσυλοι, καθ' ὅτι οἰκειοποιοῦνται τὰς δωρεὰς καὶ χάριτας τοῦ Θεοῦ, καὶ τῶν χρεωστουμένων δόξαν εἰς τὸν Θεὸν, αὐτοὶ τὴν ἁρπάζουσι εἰς τὸν ἑαυτόν τους. (Ὅρ. κατ' Ἐπιτ. σμζ'.) Ὅρα καὶ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ „γέγονα ἄφρων καυχώμενος".

(3) Ὅτι δὲ ὁ Παῦλος εἶχε μὲν δύγλωττίαν, ὄχι ὅμως κατὰ τέχνην, καὶ μάθησιν καὶ σπουδὴν, ὅρα εἰς τὸ ιά. Κεφ. τῆς β'. πρὸς Κορινθ. στίχ. 6. ἐν τῇ ὑποσημειώσει. Ὅρα ὁμοίως καὶ εἰς τὸ ιβ'. Κεφ. τῆς πρὸς Ρωμαίους στίχ. 7. ἐν τῇ ὑποσημειώσει. Ὅρα καὶ ἐν τῷ τέλει τοῦ πρὸς τοὺς ἐντυξομένους προοιμίου εἰς τὴν ἀρχήν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

2. „Οὐ γὰρ ἔκρινά τι εἰδέναι ἐν ὑμῖν, εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ „τοῦτον ἐσταυρωμένον".

Καὶ ὁ Χριστὸς, λέγει, τοῦτο ἤθελε, τὸ νὰ εἶμαι ἐγὼ ἰδιώτης καὶ ἀμαθὴς τῆς ἔξω σοφίας, καὶ δύγλωττίας· καὶ ἐγὼ δὲ τοῦτο ἔκρινα πῶς εἶναι καλὸν, τὸ νὰ μὴν ἠξεύρω καμμία μάθημα τῆς ἔξω παιδείας, εἰ μὴ μόνον νὰ ἠξεύρω, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐσταυρώθη, καὶ τοῦτον νὰ κηρύττω εἰς ἐσᾶς. (1)

3. „Καὶ ἐγὼ ἐν ἀσθενείᾳ, καὶ ἐν φόβῳ, καὶ ἐν τρόμῳ πολλῷ ἐγενό„μην πρὸς ὑμᾶς".

Ὄχι μόνον, λέγει, ἐγὼ ἦλθον εἰς ἐσᾶς τοὺς Κορινθίους ἀτελὴς κατὰ τὸν λόγον· ἀλλὰ καὶ διέτρεμα εἰς ἐσᾶς μὲ ἀσθένειαν, καὶ φόβον, καὶ τρόμον, ἤτοι διωκόμενος, καὶ πειραζόμενος, καὶ ἀπὸ φόβους μυρίους σωνεχόμενος· πολλοὺς γὰρ πειρασμοὺς ἔπαθεν ὁ μακάριος Παῦλος κηρύττωντας εἰς τὴν Κόρινθον, ὡς αἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων δηλοῦσι (2), διὰ τί καὶ ὁ Παῦλος, εἰ καὶ Παῦλος ἦτον, ὅμως ὡς ἄνθρωπος, ἐφοβεῖτο καὶ αὐτὸς πᾶς κινδύνως, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, καὶ ἔτρεμεν αὐτός· ὅθεν καὶ μεγαλίτερος ἔπαινος πρέπει εἰς αὐτόν· διὰ τί, ἀγκαλὰ καὶ εἶχε τὴν αὐτὴν ἀσθενῆ φύσιν μὲ ἡμᾶς, ὅμως ὑπερέβη τὴν φύσιν διὰ τῆς ἀνδρείαν προαίρεσιν ὁποῦ εἶχε. Λέγει δὲ αὐτὰ ὁ Παῦλος, διὰ νὰ δείξῃ τὴν εἰς αὐτὸν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ, ὅτι ἀγκαλὰ καὶ ἦτον τόσα πράγματα ὁποῦ τὸν ἐμπόδιζον, πλὴν ὑπερίσχυσε μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐπαπείνωσε τὴν ὑπερηφάνειαν τῶν Κορινθίων, οἵτινες ἤλπιζον, καὶ ἐθάρρουν εἰς τὴν σοφίαν, καὶ πλοῦτον, καὶ δύναμίν τους.

4. „Καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμά μου, οὐκ ἐν πειθοῖς ἀνθρωπίνης „σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνάμεως".

Δὲν ἦτον, λέγει, τὸ κήρυγμά μου σεσοφισμένον, μὲ πιθανότητα τοῦ ἔξω λόγου, καὶ δύγλωττίαν, ἀλλὰ μὲ ἀπόδειξιν Πνεύματος, ἤτοι τὸ κήρυγμά μου εἶχεν ἀπόδειξιν αὐτὸ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· σᾶς μὲν, διὰ τί τὸ Ἅγιον Πνεῦμα μὲ κάποιον ἄῤῥητον τρόπον, ἐφροντίζει πίστιν καὶ συγκατάθεσιν εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀκροατῶν, μὲ τὸ νὰ ἐγέμοζεν ἀπὸ θείαν χάριν τὸν λαλοῦμενον λόγον μου (3)· καὶ ἄλλο δὲ, διὰ τί καὶ σημεῖα ἐποίει καὶ θαύματα· τοῦτο γὰρ θέλει νὰ εἰπῇ τὸ, δυνάμεως, ὁποῦ λέγει ἀπολούθως· διότι μεγαλωτάτη ἀπόδειξις εἰς τὸ νὰ πιστεύσῃ τινὰς εἶναι, τὸ νὰ βλέπῃ νεκροὺς, νὰ ἀνασαίνωνται· τυφλοὺς, νὰ βλέπωσι· λεπρούς, νὰ

---

(1) Ὁ δὲ θεοφόρος Μάξιμος οὕτως ἑρμηνεύει τὸ μέρος τοῦτο· „Εἰ ἐσταυρώθη διὰ ἡμᾶς ἡ ἀδυνάτως ὁ τοῦ „Θεοῦ Λόγος, καὶ ἠγέρθη ἐκ δυνάμεως Θεοῦ, (β'. Κο„ρινθ. ιγ'. 4.) δηλονότι πνευματικῶς διὰ ἡμᾶς αὐ„τοῦτο ποιεῖ, καὶ πάσχει, ὡς πᾶσι γινόμενος, ἵνα σώ„σῃ πάντας. ἐκεῖνο καλῶς ὁ θεῖος Ἀπόστολος ἐν „τοῖς Κορινθίοις ἀσθενοῦσιν, οὐδὲν ἐκρίνεν εἰδέναι, „εἰμὴ Χριστὸν Ἰησοῦν, καὶ τοῦτον Ἐσταυρωμένον. Ἐφε„σίοις δὲ γράφει πεπεισμένοις ὅτι, τὸ „συνήγειρε, καὶ συν„εκάθισεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χρι„στῷ, (Ἐφ. β'. 6.) κατὰ τὴν ἀναλογίαν ἑκάστῳ δύ„ναμιν τὸν Θεὸν Λόγον γίνεσθαι φάσκων. σαυρὸν οὖν τοί„νυν τοῖς τρόπον δυσέβειαν φανερτικῶς εἰσαγομένοις, πᾶς „ἐμπαθεῖς αὐτῶν τῷ θείῳ φόβῳ φροσηλῶν ἐνεργείας· „ἀνίσταται δὲ καὶ κινεῖται εἰς σωτηρίαν, πᾶς ὅλον τὸν „παλαιὸν ἀπεκδυσαμένους ἄνθρωπον . . . καὶ ὅλον τὸν „νέον ἐνδυσαμένους". (Κεφ. κζ'. τῆς β'. Ἑκατοντ. Θεολογικ.)

(2) Διὰ τί κατὰ τὸν θεῖον Χρυσόστομον ἀσθένειαν ὁ Παῦλος πολλαχοῦ ὀνομάζει, πόνους, διωγμούς, καὶ πάς θλίψεις καὶ πειρασμούς· διὸ καὶ ἀλλαχοῦ λέγει· „τὴν „ἀσθένειαν τὴν ἐν σαρκί μου οὐκ ἐξουδενώσατε". (β'. Κορ. ιά. 30.) Καὶ πάλιν· „εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ „τῆς ἀσθενείας μου καυχήσομαι". Ποίας ὦ μακάριε Παῦ„λε; „ὁ Ἐθνάρχης φησὶν Ἀρέτα τοῦ Βασιλέως ἐφρού„ρει τὴν Δαμασκηνῶν πόλιν πιάσαι με θέλων". (β'. Κορ. ιά. 32.) Καὶ πάλιν· „δι' ὃ δύδοκῶ ἐν ἀσθέ„νείαις" εἶπε λέγων ποίαις; ἐπήγαγεν· „ἐν ὕβρε„σιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις". (β'. Κορινθ. ιβ'. 10.)

(3) Διὰ τοῦτο λέγει καὶ ὁ Μέγας Βασίλειος· „τὸ „ἁπλοῦν τῆς πίστεως ἰσχυρότερον ἐστὶ τῆς λογικῆς ἀπο„δείξεως· ὥσπερ γὰρ τῆς ἐπὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς φαντα„σιῶν, κρείττων ἐφάνη τῆς ἀντιλογίας ἡ πεῖρα· οὕ„τω καὶ ἐπὶ τῆς ὑπερκοσμίων δογμάτων, κρείττων „ἡ πίστις ἐστὶ τῆς διὰ τῆς λογισμῶν κατανοήσεως· εἰ „γὰρ μέλλομεν ἅπαντα τῇ κατανοήσει μετρεῖν, καὶ τὰ „τοῖς λογισμοῖς ἀπερίληπτον, μηδὲ εἶναι τοπαράπαν „ὑπολαμβάνειν, οἰχήσεται μὲν ὁ τῆς πίστεως δεσμὸς, „οἰχήσεται δὲ ὁ τῆς ἐλπίδος μισθός". Καὶ ὁ Μέγας

Ἀ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νὰ καθαρίζωνται, καὶ ἄλλα ὅμοια νὰ γίνωνται θαύματα· ἐπειδὴ δὲ καὶ ἀπὸ τὸς δαίμονας γίνονται δυνάμεις, καὶ θαύματα ἀπατηλὰ, καὶ κατὰ φαντασίαν, τότε χάριν ὁ Ἀπόστολος πρότερον εἶπε τὸ „ Πνεύματος " καὶ ὕστερον εἶπε τὸ „ δυνάμεως "· διὰ νὰ φανερώσῃ, ὅτι αἱ ὑπὸ τῦ Παύλε γινόμεναι δυνάμεις, καὶ τὰ θαύματα, τῦ Ἁγίε Πνεύματος ἦτον ἐνέργειαι· ἠμπορεῖς δὲ νὰ νοήσῃς τὸ „ δυνάμεως " καὶ κατὰ ἄλλον τρόπον· ἐπειδὴ ὃ εἶπεν αἰωτέρω, ὅτι δὲν ἦλθον μὲ σοφίαν εἰς ἐσᾶς, ἀλλὰ μὲ ἀσθένειαν· ἐναντίον μὲν εἰς τὴν σοφίαν, ἔβαλε τὴν ἀπόδειξιν τῦ Πνεύματος· ἐναντίον δὲ εἰς τὴν ἀσθένειαν, ἔβαλε τὴν δύναμιν, ἤτοι καὶ μ' ὅλον ὁπῦ ἐγὼ ἐδιωκόμην, καὶ ἐδερνόμην ἀπὸ τὰς ἀπίσες, ὅμως μὲ αὐτὰ πλέον δυνατώτερος ἐφαινόμην· τὸ ὁποῖον τᾶτο εἶναι μεγαλωτάτη ἀπόδειξις, ὅτι ἦτον θεῖον τὸ κήρυγμά με.

5. „ Ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐν δυνά-
„ μει Θεῦ ".

Σοφίαν ἀνθρώπων τὴν πιθανολογίαν, καὶ τὴν δύγλωττίαν ὀνομάζει ἐδῶ ὁ Παῦλος· δύναμιν δὲ Θεῦ, ὡς αἰωτέρω ἀπεδείχθη, ὀνομάζει τὴν ἐνδυνάμωσιν τῶν ἀθενῶν καὶ διωκομένων, καὶ τὴν τῶν θαυμάτων ἐνέργειαν, τὰ ὁποῖα ταῦτα ἐσύστησαν, λέγει, τὴν πίστιν σας, ὦ Κορίνθιοι, καὶ ὄχι ἡ ῥητορικὴ πιθανότης, καὶ δύγλωττία. (1)

6. „ Σοφίαν δὲ λαλῦμεν ἐν τοῖς τελείοις· σοφίαν δὲ οὐ τῦ αἰῶνος
„ τύτε, οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τῦ αἰῶνος τύτε τῶν καταργυμένων ".

Μωρίαν μὲν αἰωτέρω ὠνόμασεν ὁ Παῦλος τὸ κήρυγμα τῦ Εὐαγγελίε, καθὼς καὶ οἱ Ἕλληνες ἔτζι τῦτο ὠνόμαζον· ἐπειδὴ δὲ πάλιν ἀπέδειξε διὰ τῶν θραυμάτων, ὅτι ἡ ἀληθινὴ σοφία, τὸ κήρυγμα τᾶτο εἶναι· τότε χάριν ἐδῶ θαρρεῖ, καὶ ὀνομάζει σοφίαν τὸ περὶ τῦ Χριτῦ κήρυγμα, καὶ τὸ νὰ σωθῦν οἱ Χριτιανοὶ διὰ μέσε τῦ σαυρῦ· δι' ὅτι ἀληθῶς μεγαλωτάτης σοφίας ἔργον ἦτον, τὸ νὰ καταργηθῇ διὰ τῦ θανάτε ὁ θάνατος· τελείες δὲ ὀνομάζει τὺς πιτεύοντας Χριτιανύς· αὐτοὶ γὰρ εἶνε οἱ τέλειοι, οἱ καταφρονήσαντες μὲν ὅλα τὰ βιωτικὰ καὶ χήϊνα θράγματα, καὶ ἀναβαίντες εἰς τὸν ὐρανὸν διὰ τῆς διανοίας καὶ πίτεως· σοφίαν δὲ τῦ αἰῶνος τύτε ὀνομάζει τὴν ἔξω παιδείαν, ὡσαὐτῶς ὁπῦ εἶναι θρόσκαιρος, καὶ ἀφανίζεται ὁμοῦ μὲ τὸν παρόντα αἰῶνα· ἄρχοντας δὲ τῦ αἰῶνος τύτε δὲν ἐννοεῖ ὁ Ἀπόστολος τὺς δαίμονας, καθὼς τινες ἐνόμισαν, ἀλλὰ τὺς ἔξω σοφὺς, καὶ λογοθράφυς, καὶ ῥήτορας, οἱ ὁποῖοι ἔγιναν καὶ λαῦ ὄχυσιασαὶ, καὶ ἄρχοντες· τῦ αἰῶνος δὲ τύτε ἄρχοντας αὐτὺς ὀνομάζει, ὡσαὐτῶς ὁπῦ εἶναι θρόσκαιροι καὶ αὐτοὶ, καὶ καταργῦνται, ἤγουν παύει, μαζὶ μὲ τὸν παρόντα αἰῶνα, καὶ δὲν διαμένουσι παύτε· ἀλλ' οἱ δίκαιοι καὶ οἱ εἰς τὸν Χριτὸν πιτεύσαντες, δὲν καταργῦνται ὁμοῦ μὲ τὸν παρόντα αἰῶνα, ἀλλ' ὅταν αὐτὸς ἀπεράσῃ, τότε μάλιτα αὐθοῦσι, καὶ διαμένουσιν ἐν τῷ αἰῶνι τῷ μέλλοντι.

7. „ Ἀλλὰ λαλῦμεν Θεῦ σοφίαν ἐν μυτηρίῳ τὴν ἀποκεκρυμμένην ".

Μυτήριον ὀνομάζει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, τὸ τῦ Χριτῦ κήρυγμα· δι' ὅτι αὖ καὶ νὰ ἦναι κήρυγμα δημοσιευόμενον, καὶ λαλούμενον εἰς ὅλυς, ὅμως εἶναι τὸ αὐτὸ καὶ μυτήριον· σῶα μὲν, διὰ τί πολὺ νὰ γένῃ, δὲν ἠξεύραν αὐτὸ ἕτε οἱ Ἄγγελοι· καὶ ἄλλο δὲ, διὰ τί, ἄλλο βλέπο-

---

Ἀθαναίσιος οὕτω φησὶν· „ Ἡ Θεότης οὐκ ἐν ἀποδείξει „ λόγων παραδίδοται, ἀλ' ἐν πίτει καὶ εὐσεβεῖ λογισ- „ μῷ μετὰ εὐλαβείας· εἰ γὰρ τὰ περὶ τῦ σωτηρίε ἡμῶν „ Σακυρῦ, οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγυ, ἀλ' ἐν ἀποδείξει πνεύ- „ ματος, καὶ δυνάμεως ἐκήρυττεν ὁ Παῦλος· καὶ ἀρ' ἡ- „ μῶν δὲ δυνάμεων ἦκυσεν ἐν τῷ Παραδείσῳ, ἃ μὴ „ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι, πῶς περὶ αὐτῆς τῆς Ἁγίας „ Τριάδος τῷ λόγῳ τὴν ἀλήθειαν πιτεύσει "; (παρὰ Βρυεννίῳ, Τόμῳ α'. Σελ. 87.)

(1) Λέγει δὲ καὶ ὁ Θεσσάλος Κύριλλος ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας· „ Πίστις οὐκ ἔστι τὸ ζητούμενον· ἐν τρόπον „ γὰρ ἐλπὶς βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπὶς· ἅπερ καὶ πίστις „ ἐρευνωμένη, καὶ οὐκ ἔχουσα τὸ αἰτούμενον, πίστις οὐκ „ ἂν εἴη, κατὰ τὸν ἴσον τῇ ἐλπίδι λόγον ". (παρὰ Βρυεννίῳ, Τόμ. α'. Σελ. 87.) Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τῦ „ αἱ τινες ζητήσεις παρέχυσι μᾶλλον, ἢ οἰ- „ κονομίαν Θεῦ τὴν ἐν πίστει ". (α'. Τιμόθ. α'. 4.) ἵνα μάθῃς, ὅτι ὁ τῆς πίστεως βυθὸς ἐρευνώμενος, μᾶλλον κυμαίνεται.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πομεν εἰς τὸ κήρυγμα αὐτό, καὶ ἄλλο νοεῖμεν (τὸ ὁποῖον τοῦτο εἶναι ὁσιμὸς, καὶ σύσασις κάθε μυσηρίε) ἐπειδὴ βλέπομεν σαυρὸν, καὶ πάθος, καὶ νοεῖμεν δυνάμειν, καὶ κίνλιν· δῆλον ἀκούομεν, καὶ δεατότιν προσκυνοῦμεν· βλέπομεν Ἐσαυρωμένον, καὶ φανταζόμεθα τροπαιοῦχον· αὕτη δὴ ἡ μυσηριώδης σοφία, εἶναι κεκρυμμένη, τελείως μὲν καὶ παντελῶς ἀπὸ τοὺς ἀπίσες· ἀπὸ δὲ τὲς πισὲς Χρισιανὲς, ὄχι παντελῶς κεκρυμμένη, ἀλλὰ φανερωμένη σκιωδῶς, ὡσαὶ μέσα εἰς καθρέπτιν, ὡς λέγει ὁ αὐτὸς Παῦλος· „βλέπομεν ἄρτι δι' ἐσόπτρε καὶ ἐν „αἰνίγματι". (ά. Κορ. ιγ'. 12.)

„Ἣν προώρισεν ὁ Θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν".

Λέγει ὁ Ἀπόσολος ἐδῶ ὅτι ὁ Θεὸς προώρισε τινὰ ἐν τῷ μυσηρίῳ τὲ Χρισοῦ σοφίαν, διὰ νὰ δείξῃ τινὰ ἀγάπην ὁπὲ εἶχεν ὁ Θεὸς εἰς ἡμᾶς πρὸ τῶν αἰώνων· δι' ὅ,τι ἐκεῖνοι οἱ ἄνθρωποι λέγονται πῶς μᾶς ἀγαπᾶν περισόερον ἀπὸ τὲς ἄλλες, ὅσοι πρὸ πολλῶν χρόνων εἶναι ἑτοιμασμένοι διὰ νὰ μᾶς ὑπεργετήσεν· τοιοτρόπως καὶ ὁ Θεὸς προώρισε νὰ κάμῃ εἰς ἡμᾶς τινὰ διὰ τὲ σαυρὲ σωτηρίαν, ἥτις εἶναι ἔργον μεγαλωτάτης σοφίας· εἶπε δὲ καὶ ὅτι εἰς δόξαν ἡμῶν ταύτινα προώρισε, καθ' ὅ,τι κοινωνὲς ἡμᾶς τὲς Χρισιανὲς ἔκαμε ταύτης τῆς δόξης· ἐπειδὴ δόξα τὲ ἄλλου εἶναι, τὸ νὰ κοινωνήσῃ τὸ ἀπόκρυφον μυσήριον τὲ αὐθεντία του, καὶ νὰ γνωρίσῃ αὐτό· ὅθεν καὶ ὁ Κύριος ἔλεγε πρὸς τὲς Ἀποσόλες· „ὐκ ἔτι ὑμᾶς λέγω δού„λες, ὅτι ὁ δοῦλος ὐκ οἶδε τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ Κύριος· ὑμᾶς δὲ εἴρηκα φίλες, ὅτι πάντα ἃ „ἤκεσα παρὰ τὲ Πατρός με, ἐγνώρισα ὑμῖν". (Ἰωαν. ιέ. 15.)

8. „Ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τὲ αἰῶνος τότε ἔγνωκεν".

Ἄρχονπας τώρα λέγει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, τὲν Πιλάπον, καὶ τὲν Ἡρώδην· δὲν θέλεις δὲ σφάλλεις, ἀνίσως εἰπῇς ἄρχονπας καὶ τὲς ἀρχιερεῖς, καὶ γραμματεῖς τῶν Ἰουδαίων· τὲ αἰῶνας δὲ τότε εἶπεν αὐτὲς, διὰ τινὰ προσκαιρον αὐπῶν ἐξουσίαν, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω.

„Εἰ γὰρ ἔγνωσαν, ὐκ ἂν τὸν Κύριον τῆς δόξης ἐσαύρωσαν".

Ἀνίσως, λέγει, οἱ ἄρχονπες αὐποὶ, ὁ Πιλάπος καὶ ὁ Ἡρώδης, καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ Γραμματεῖς, ἐγνώριζαν τινὰ ἀποκεκρυμμένην ταύτην σοφίαν, καὶ τὰ τῆς Χρισὲ οἰκονομίας μυσήρια, δηλαδὴ, πῶς ὁ Υἱὸς τὲ Θεοῦ ἔγινεν ἄνθρωπος, πῶς ἐσαυρώθη κατὰ τινὰ ἀνθρωπότητα, καὶ κατὰ τινὰ Θεότητα ἔμεινεν ἀπαθὴς καὶ ἀσαύρωτος· πῶς ὁ Θεὸς ἐκάλεσε τὰ Ἔθνη εἰς τινὰ πίσιν, καὶ τὰ οἰκειοποιήθη· πῶς ἀνεγεννήθησαν οἱ πισεύσαντες διὰ τὲ Ἁγίε Βαπτίσματος, καὶ ἔγιναν Υἱοὶ Θεοῦ, καὶ κληρονόμοι τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν· καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, ἐὰν ἤξεραν ὅσα μυσήρια ἀπεκαλύφθησαν εἰς τὲς Ἀποσόλους διὰ τὲ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ χωρὶς ἀπὸ οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Ἰουδαῖοι, ἐὰν ἤξεραν, ὅτι ἡ τῶν Ἱεροσολύμων πόλις αὐτῶν, ἔχει νὰ ἀφανισθῇ, καὶ αὐτοὶ νὰ σκλαβωθοῦν, βέβαια δὲν ἤθελαν σαυρώσειν τὸν Κύριον τῆς δόξης (1). Κύριον δὲ τῆς δόξης εἶπεν αὐτὸν, ὅτι ἀγαπᾶ καὶ ὁ σαυρὸς ἐνομίζετο ἀδοξία καὶ ἀτιμία, ὁ Κύριος ὅμως τὸν σαυρὸν ὑπομείνας, δὲν ἐβλάβη εἰς τινὰ δόξαν ὁπὲ

(1) Ἀλλὰ καὶ ὁ Θεοδώριτος συμφώνως μὲ τὸν ἱερὸν Θεοφύλακτον, ἀρχοντας τὲ αἰῶνος τούτε, τὸν Πιλάτον, καὶ τὸν Ἡρῴδην, καὶ τὲς Ἀρχιερεῖς καὶ Ἰουδαίους ἐνόησεν, οἵτινες δὲν ἐγνώρισαν τὸ τῆς οἰκονομίας μυσήριον. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος σαυρούμενος ὑπὲρ αὐτῶν ἔλεγε· „Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· ἃ γὰρ οἴδασι τί ποιοῦσι". (Λυκ. κγ'. 54.) δι' ὅ,τι, ἂν οἱ Ἰουδαῖοι, λέγει, ἐγνώριζον ὅτι τὸ πάθος τοῦ Χρισὲ ἔχει αὐτοὺς μὲν νὰ διασκορπίσῃ εἰς τὸν Κόσμον, ἐκεῖς δὲ τὰ Ἔθνη νὰ μεπαβάσῃ τινὰ σωτηρίαν, δὲν ἤθελαν πολεμήσειν τὰ σταυρώσαν τὸν Κύριον. Διὰ τοῦτο καὶ ἠξίωσεν αὐτὲς ὁ Δεσπότης συγχωρήσεως· ἐπειδὴ ὅμως μετὰ τινὰ ἀνάσασιν, καὶ ἀνάληψιν τὲ Κυρὲ, καὶ τινὰ ἐπιφοίτησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ τὰς διαφόρους θαυματεργίας, οἱ Ἰουδαῖοι ἔμειναν εἰς τινὰ ἀπιστίαν, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος παρέδωκεν αὐτὲς εἰς ἀνομαλωσίαν. Κύριον δὲ τῆς δόξης ὠνόμασε τὸν Ἐσαυρωμένον· ὄχι, λέγει, διὰ τί προσαρμόζει πάθος εἰς τινὰ Θεότητα· ἀλλὰ διὰ νὰ δείξῃ τινὰ ὑπερβολὴν τῆς παρανομίας τῶν Ἰουδαίων. Ὁ δὲ Ἅγιος Νικηφόρος ἐν τῇ παραφράσει τὲ Συμβόλε ἔως φησί· „Πιςεύω αὐτὸν σαυ„ρωθῆναι, ὐχ ἓν ἢ διακάμπει σὼ τῷ Πατρὶ ὐσίᾳ, „ἢ καὶ τὸν Κύριον τῆς δόξης ἐσαυρῶσθαι λέγεται τῷ „λόγῳ τῆς ἀντιδόσεως· ἀλλὰ τῇ καθ' ἡμᾶς γεπρᾷ φύ„σει". (παρὰ τῇ Ἱερ. Καπιχήσ.) Λόγος δὲ καὶ τρόπος τῆς ἀντιδόσεως ἐπὶ Χριστοῦ εἶναι, ὅταν αἱ ἐνώ

φύσεις

ὁποῦ εἶχε αἰτίας τὸ σαυρὸ, ἀλλὰ καὶ περισσότερον ἐκ τὸ σαυρὸ ἐδοξάσθη· ἐπειδὴ μὲ τὸ νὰ ὑπομείνῃ τὸν σαυρὸν, ἐφάνη φιλάνθρωπος περισσότερον· διὰ τοῦτο καὶ ἔλεγε „νυνὶ δὲ „ἐδοξάθη ὁ υἱὸς τὸ ἀνθρώπου". (Ἰωαν. ιγ'. 31.) Ἀλλ' ἤθελεν εἰπῇ τινας, ὅτι, ἐπειδὴ ὁ Πιλάτος, καὶ Ἡρώδης, καὶ οἱ Ἰουδαῖοι δὲν ἤξεραν τὸ μυστήριον τὸ Χριστοῦ, λοιπὸν ἔπρεπε καὶ νὰ συγχωρηθῇ τὸ ἁμάρτημά των, ὡς ἐν ἀγνοίᾳ γενόμενον· εἰς τοῦτο ἀποκρινόμεθα, ὅτι ναὶ, ἀνίσως αὐτοὶ μετὰ ταῦτα ἤθελαν πιστεύσουν εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ νὰ μετανοήσουν, ἤθελε συγχωρηθῇ τὸ ἁμάρτημά των, καθὼς ἐσυγχωρήθη καὶ τὸ ἁμάρτημα τὸ διώκτε Παύλου, καὶ ἄλλων πολλῶν Ἰουδαίων, ὁποῦ ἐπίστευσαν.

9. „Ἀλλὰ, καθὼς γέγραπται".

Εἰδὲ λείπει τὸ, γέγονε· διὰ τί εἰς πολλὰ μέρη μεταχειρίζεται ὁ Ἀπόστολος τὸ ἐλλειπτικὸν ῥῆμα, ἦγεν, ἀλλὰ ἔγινεν ἐκεῖνα, ὁποῦ εἶναι γεγραμμένον· ποῖον δὲ εἶναι αὐτό; τὸ λέγει ἀκολούθως.

„Ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ ὃς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀν-
„θρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν".
(Ἡσ. ξδ'. 4.)

Ποῖα λέγει εἶναι ἐκεῖνα ὁποῦ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὸν ἀγαποῦν; εἶναι ἡ τὲ Χριστὲ γνῶσις, καὶ ἡ διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως σωτηρία· αὐτὰ γὰρ, ὅτε ὀφθαλμὸς ἀνθρώπινος τὰ εἶδεν, ὅτε αὐτὶ ἀνθρώπινον τὰ ἤκουσεν, ὅτε καρδία ἀνθρωπίνη τὰ ἐσυλλογίσθη· διὰ τί οἱ θεηγόροι Προφῆται ὁποῦ ἐφροντίσισαν τὰ τὲ Χριστὲ μυστήρια, δὲν ἐθεώρησαν αὐτὰ μὲ ἀνθρώπινα ὀμμάτια, ὅτε τὰ ἤκουσαν μὲ αὐτία ἀνθρώπινα, ὅτε τὰ ἐκατάλαβαν μὲ ἀνθρωπίνου καρδίαν, καὶ συλλογισμόν· ἀλλὰ ὅλα τὰ αἰσθητήρια τῆς Προφητῆς, καὶ ὀμμάτια, καὶ αὐτία, καὶ καρδία, ἦτον πνευματικὰ, καὶ θεῖα, καὶ ὄχι ἀνθρώπινα. „Κύριος, „γὰρ, λέγει ὁ Ἡσαΐας, Κύριος δίδωσί μοι γλῶσαν παιδείας, τὲ γνῶναι καιρὸν δεῖ εἰπεῖν „λόγον, προσέθηκέ μοι ὠτίον τὲ ἀκούειν". (Ἡσ. ν'. 4.) ἤτοι πνευματικὸν αὐτὶ ἐπρόσθεσεν εἰς ἐμοῦνα ὁ Κύριος· ὁμοίως καὶ τὰ ἄλλα αἰσθητήρια.

Ποῖοι δὲ εἶναι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀγαποῦν τὸν Κύριον, εἰς τοὺς ὁποίους τὰ ἀνωτέρω ἀγαθὰ ἑτοιμάσθησαν; εἶναι οἱ πιστοὶ Χριστιανοί. Ποῦ δὲ εἶναι γεγραμμένον τὸ ῥητὸν τοῦτο; ἴσως μὲν καὶ ἐγράφη τοῦτο ἕτζι αὐτολεξεὶ, πόρα δὲν ἠμπορεῖται τὸ βιβλίον, εἰς τὸ ὁποῖον εἶναι γεγραμμένον (1)· ἴσως δὲ καὶ ὁ σοφώτατος εἰς τὰ Ἑβραϊκὰ Παῦλος, παρέφρασεν αὐτὸ, καθὼς

φύσεως τὸ Χριστὸ δίδωσι μία εἰς τὸν ἄλλον τὰ ἐδικά της ἰδιώματα, ἡ Θεότης τὰ ὑψηλὰ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, καὶ ἡ ἀνθρωπότης τὰ ταπεινὰ εἰς τὴν Θεότητα, διὰ τὸν καθ' ὑπόστασιν ἕνωσιν, καὶ διὰ τὸν εἰς ἀλλήλας τῶν δύω φύσεων περιχώρησιν, ὡς λέγει ὁ θεῖος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς, Βιβλίῳ γ'. τῆς Θεολογικῶν, Κεφ. νά. Αὐτὸ λέγει καὶ ὁ Νύσσης θεῖος Γρηγόριος· „διὰ „τὸν ἀκριβῆ ἕνωσιν τῆς προσληφθείσης σαρκὸς, καὶ „τῆς προσλαβεμένης Θεότητος, ἀντιμεδίσανται τὰ ὀ-„νόματα, ὥστε καὶ τὸ ἀνθρώπινον τῷ θεῖῳ, καὶ τὸ θεῖον „τῷ ἀνθρωπίνῳ καπονομάζεσθαι· διὸ ὃ καὶ ὁ Ἐσαυρωμέ-„νος, Κύριος τῆς δόξης ὑπὸ τὲ Παύλου καλεῖται". (κατὰ Ἀπολιναρίου.)

(1) Ὁ δὲ Κεντικὸς Φώτιος, λέγει, ὅτι ὁ Παῦλος ἠρωτήσθη τὰ ῥητὰ τοῦτο ἐκ τῆς ἀποκρύφων τὲ Ἡλιὲ, τῆ νῦν μὴ σῳζομένων, ἐπειδὴ εἰς κανένα μέρος τῆς σῳζομένης ἁγίας Γραφῆς, εὑρίσκεται αὐτολεξεὶ οὕτω κείμενον. (Ἀμφιλοχ. Σικήματι ρβ'.) Σημείωσαι δὲ, ὅτι συμφώνως μὲ τὸν Παῦλον λέγει καὶ ἕνας Ἕλλην Ποιητὴς διὰ τὰ ἑτοιμασθέντα ἀγαθὰ τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν, ὅπως·

„Οὔπως ὐὸ ἐπιδερκτὰ πάϊ ἐν ἀνδράσιν,
„Οὐτ' ἐπακουσά, ὔτε νόῳ περιληπτά.

Ὁ δὲ Θεοδώρητος συμφώνων τῷ ἱερῷ Θεοφυλάκτῳ λέγει· „ὅτι περὶ τῆς μαρτυρίας ταύτης ἀμφιβάλλειν οὐ „δεῖ· ἀρκεῖ γὰρ ἡ μακαρία γλῶττα, (τὲ Παύλε δηλ.) „φήσασα καθὼς γέγραπται". διδάσκει δὲ ἡμᾶς καὶ τῆς Παραλειπομένων ἡ βίβλος, ὡς καὶ ἄλλαι πολλαὶ συγγράφησαν προφητεῖαι· ἐγὼ δὲ ἐρεύνησας, εὗρον ὅτι καὶ ἄλλοι προφῆται εἶχον βιβλία, τὰ ὁποῖα πόρα δὲν εὑρίσκονται, οἷον ὁ προφήτης Νάθαν, ὁ προφήτης Γάδ, ὁ προφήτης Ἀχία, ὁ προφήτης Ἀδδώ, ὁ προφήτης Σαμαΐας, καὶ ὁ προφήτης Ἰεσσίας, καὶ μαρτυρῶσι τὰ Παραλειπόμενα· ἐν γὰρ τῷ α'. τῆς Παραλειπομένων ἔπι γράφεται· „οἱ δὲ λοιποὶ λόγοι τὲ Βασιλέως Δαβὶδ „οἱ πρότεροι καὶ οἱ ὕστεροι, γεγραμμένοι εἰσὶν ἐν λό-„γοις Σαμουὴλ τὲ βλέποντος, καὶ ἐπὶ λόγων Νάθαν „τὲ προφήτου, καὶ ἐπὶ λόγων Γὰδ τὲ βλέποντος". (α'. Παραλ. κθ'. 29.) Καὶ ἐν τῷ β'. „ Παραλειπομένων· „Καὶ οἱ λοιποὶ λόγοι Σαλωμὼν οἱ „πρῶτοι, καὶ οἱ ἔσχατοι, ἰδοὺ ἔσται γεγραμμένοι ἐπὶ „τῶ λόγων Νάθαν τὲ προφήτου, καὶ ἐπὶ τῶ λόγων

„Α-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θῶς εἶναι ἐδῶ, ἀπὸ τὸ ῥητὸν ἐκεῖνο τῦ Ἡσαΐε τὸ λέγον· „ οἷς οὐκ ἀπηγγέλη περὶ αὐτῦ, ὄ-„ ψονται, καὶ οἱ οὐκ ἀκηκόασι, συνήσουσι“. (Ησ. νβ΄. 15.)

10. „ Ἡμῖν δὲ ὁ Θεὸς ἀπεκάλυψε διὰ τῦ Πνεύματος αὐτῦ“.

Ὡσαν νὰ ἤθελεν εἰπῆ τινας ἐναντίον εἰς τὰ προλεχθέντα, ὅτι ἐὰν εἰς τὴν καρδίαν καὶ τὸν συλλογισμὸν τῦ ἀνθρώπε, τὰ ἑτοιμασμένα παρὰ Θεοῦ ἀγαθὰ δὲν ἀνέβηκαν, πῶς ἐσεῖς οἱ Χριστιανοὶ τὰ ἐμάθετε; διὰ τῦτο ἀποκρίνεται ἐδῶ ὁ Παῦλος καὶ λέγει· ὅτι ὁ Θεὸς ἀπε-κάλυψε, καὶ ἐφανέρωσεν αὐτὰ εἰς ἡμᾶς, διὰ μέσε τῦ Ἁγίε τε Πνεύματος, καὶ ὄχι διὰ μέ-σου τῆς ἀνθρωπίνης καὶ ἔξω σοφίας· διότι, τὰ αὐτὰ δὲν ἐδυνήθη νὰ θεωρήσῃ τῦ Θεοῦ τὰ μυστήρια (1).

„ Τὸ γὰρ Πνεῦμα πάντα ἐραυνᾷ, καὶ τὰ βάθη τῦ Θεῦ“.

11. „ Τίς γὰρ οἶδε ἀνθρώπων τὰ τῦ ἀνθρώπου, εἰμὴ τὸ πνεῦμα „ τῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; οὕτω καὶ τὰ τῦ Θεῦ οὐδεὶς οἶδε, εἰ-„ μὴ τὸ Πνεῦμα τῦ Θεῦ“.

Τόσον, λέγει, μεγάλον καὶ βαθὺ ἦτον τὸ κατὰ Χριςὸν μυστήριον, καὶ τόσον πολλὰ ἦτον κεκρυμμένον ἀπὸ ἡμᾶς, ὥστε ὁποῦ ἡμεῖς δὲν ἠθέλαμεν δυνηθῶμεν νὰ τὸ μάθωμεν ἀπὸ ἄλλον, ἀνίσως τὸ Ἅγιον Πνεῦμα δὲν μᾶς τὸ ἐδίδασκε· τὸ ὁποῖον ὡς ὁμοούσιον ὂν τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ, ἠξεύρει καὶ αὐτὰ τὰ βάθη, ἤτοι τὰς βαθυτάτας, καὶ ἀποκρύφους οἰκονομίας, καὶ τὰ μυστήρια τῦ Θεῦ· τὸ δὲ „ ἐραυνᾷ“ δὲν φανερόνει ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον δὲν ἠξεύρει τὰ ἀπόκρυφα τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ τῦτο τὰ ἐραυνᾷ, ἀλλὰ φανερόνει τινὰ ἀνεβὴν καπάλιν ὁποῦ ἔχει

„ Ἀχὶε τὲ Σηλωνίτε, καὶ ἐν ταῖς ὁράσεσιν Ἰωὴλ τῦ „ ὁρωνίτε“. (β΄. Παραλ. γ΄. 29.) Καὶ πάλιν· „ καὶ „ οἱ λοιποὶ λόγοι Ἀβιὰ, καὶ αἱ Πράξεις αὐτῦ, καὶ οἱ „ λόγοι αὐτοῦ γεγραμμένοι ἐπὶ βιβλίῳ τοῦ προφήτου „ Ἀδδώ“. (β΄. Παραλ. ιγ΄. 22.) Καὶ πάλιν· „ καὶ „ λόγοι Ῥοβοὰμ οἱ πρῶτοι καὶ ἔσχατοι, γεγραμμένοι „ ἐν τοῖς λόγοις Σαμαΐε τε προφήτε, καὶ Ἀδδὼ τοῦ „ ὁρωνίτε, καὶ αἱ Πράξεις αὐτοῦ“. (β΄. Παραλ. ιβ΄. 15.) Ὅτι δὲ καὶ ὁ προφήτης Ἠσαΐας ἔχε βιβλίον, μαρτυρεῖ ἡ Γραφὴ λέγυσα· „ καὶ οἱ λοιποὶ λόγοι Ὀ-„ ζίε οἱ πρῶτοι καὶ ἔσχατοι, γεγραμμένοι ὑπὸ Ἠσαΐου „ τε προφήτε“. (β΄. Παραλ. κς΄. 22.) Ἴσως λοιπὸν ἀπό τε ἓξ βιβλίε ἤτοι ἓξ προφητῆ τινὸς, τὰ ὁποῖα μὴ σῴζόμενα, ἐραυνᾶσθε τὸ ῥητὸν τοῦτο ὁ Παῦλος. Δὲν εἶναι δὲ δύσκαταφρόνητος καὶ ἡ ἑρμήνεια ὁποῦ κάμνει εἰς τὸ ῥητὸν τῦτο Ἀνασπάσιος ὁ Σιναΐτης ἐν τῇ Βίβλῳ τῇ καλουμένῃ Ὁδηγῷ· λέγει γὰρ ἐκεῖ ὅτι τὸ ῥητὸν τοῦτο ὁπὸ λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος τὸ „ ὃ ὀφθαλμὸς οὐκ „ εἶδε“ καὶ τὰ λοιπὰ· ἐρρέθη διὰ τὰς τρὶ Χριςὰ ἐπι-σκέψεις, καὶ ὄχι διὰ τὰς μετὰ Χριςόν, καθὸ, τὶ καὶ ὁ Κύριος εἶπε· „ Πολλοὶ προφῆται, καὶ δίκαιοι ἐπεθύ-„ μησαν ἰδεῖν, ἃ βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδαν, ἃ ἀκέετε, καὶ οὐκ „ ἤκεσαν“. (Λυκ. ι΄.) Καὶ λοιπὸν ὁ Παῦλος, καὶ ὅσοι κατὰ Παῦλον εἶσι μετὰ Χριςὸν δίκαιοι, αὐτοὶ καὶ ἄλλοι, καὶ πάντα ὁρῶσιν ἐκεῖνα τὰ ἀγαθὰ τὰ ἡτοιμασμέ-να τοῖς τὸν Θεὸν ἀγαπῶσι, τὰ ὁποῖα οἱ τρὶ Χριςῦ δίκαιοι καὶ προφῆται οὐκ εἶδον, οὐδὲ ἤκεσαν. Διὰ τῦτο καὶ ὁ Παῦλος, φθὰς εἶπε τὸ ἀνωτέρω ῥητὸν, δὲν δύναται ἀ-κολάθως λέγειν· „ ἡμῖν δὲ ὁ Θεὸς ἀπεκάλυψε διὰ τῦ „ Πνεύματος αὐτῦ“· ὥστε γνῶσιν μὲν εἶναι τοῖς ἀ-ξίοις, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδεν, ἀκέσαι δὲ εἰς τοὺς μὴ ἀξίους· διὸ καὶ ἐκολάδευε λέγων ὁ Παῦλος· „ ψυχικὸς „ δὲ ἄνθρωπος, ὁ δέχεται τὰ τῦ Πνεύματος, μωρία „ γὰρ αὐτῷ ἐστι“. ἐπειδὴ τὰ πνευματικὰ τοῖς πνευ-ματικοῖς ἀνθρώποις γνωρίζονται καὶ ἀποκαλύπτον-ται. (Ἐρωταποκρίσεως ος.) Σχεδὸν τὰ αὐτὰ μὲ τὸν θεῖον Ἀνασάσιον λέγει καὶ ὁ μέγας Μακάριος ὅτι οἱ παλαιοὶ Δίκαιοι, καὶ Βασιλεῖς προφῆται δὲν ἤδησαν, ὅτε ἦκουσαν, ὅτε ἀνέβη εἰς τὰς καρδίας των, ὅτι ἔσαι Βάπτισμα πυρὸς καὶ Πνεύματος Ἁγίε, ὅτι οἱ μετα-λαμβάνοντες ἐκ τῦ μυστικοῦ ἄρτου, πνευματικῶς τὴν σάρκα τῦ Κυρίε ἐσθίσιν· ὅτι οἱ Χριστιανοὶ δέχονται τὸν Παράκλητον, καὶ ἐνδύονται δύναμιν ἐξ ὕψους· καὶ ὅτι συγκιρνῶνται αἱ ψυχαὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, καὶ πληρῦνται τῆς Θεότητος. (Ἴσως τῆς τῦ Θεοῦ ἐνεργείας καὶ χάριτος.) (Ὁμιλ. κζ΄. Ἐρωτ. ιζ΄.)

(1) Ὅθεν καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος τὸ ῥητὸν τῦτο ἑρμηνεύων λέγει· „ ἡμῖν δὲ ὁ Θεὸς ἀπεκάλυψε διὰ „ τῦ Πνεύματος αὐτῦ, ἤ διὰ τῆς ἐξωθεν σοφίας· αὐ-„ τὴ γὰρ καθάπερ θεραπαινὶς ἠτιμωμένη, οὐκ ἀφεῖδη „ ἐνδον εἰσελθεῖν, καὶ παρακύψαι εἰς τὰ δεσποτικὰ μυ-„ στήρια· Ὁρᾷς ὅσον τὸ μέσον τῆς σοφίας ταύτης κἀκεί-„ νης; ἄπερ Ἄγγελοι οὐκ ἔγνωσαν, ταῦτα ἡμᾶς ἐπαι-„ δευσαν αὐτὸ· ἡ δὲ ἐξωθεν, οὐδενὸς ἅπτεται ἐπαίσι-„ ον· ἡ μόνον οὐκ ἐπαίδευσεν, ἀλλὰ καὶ ἐκώλυσε, καὶ „ διετείχισε“. (Ὁμιλ. ζ. εἰς τὴν παροῦσαν.) Διὰ τῦτο εἶπε καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος· „ Μωαβίτας „ μὲν, καὶ Ἀμμανίτας μηδὲ ἀκοὴν ἔσω εἰς Ἐκ-„ κλησίαν Θεῦ, λόγοις διαλεκτικοῖς τε καὶ κακοφάγ-„ μασιν, οἱ γεννησιν Θεῦ πολυφραγμονοῦντες, καὶ φρέα-„ τον ἀρύσαντι, καταξανίσωμαι πολυπρᾶγμονας τῆς Θεότητος· „ ὡς δεῖν, ἢ ἐφικτὰ μόνοις εἶναι τὰ ὑπὲρ λόγον, ἢ „ μηδὲ ὅλως, ὅσα μὴ ἀκριβῶς κατειληφασι“. (Λόγ. εἰς τὸν ρν΄. Ἐπισκόπους.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἔχει τῶν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καθὼς καὶ περὶ τοῦ Πατρὸς λέγει ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος, ὅτι ἐρευνᾷ καὶ αὐτὸς τὰ ἀπόκρυφα τῆς καρδίας· „ὁ δὲ ἐρευνῶν τὰς καρδίας". (Ῥωμ. η'. 27.) Καὶ ὁ Παροιμιαστής· „Φῶς Κυρίου πνοὴ ἀνθρώπων, ὃς ἐρευνᾷ ταμεῖα κοιλίας". (Παρ. κ. 27.) ἤτοι ὁ γινώσκων, καὶ καταλαμβάνων τὰ βάθη τῶν καρδιῶν.

Καὶ κατὰ ἄλλον δὲ τρόπον λέγεται τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ὅτι ἐρευνᾷ τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ, καθ' ὅτι ἐντρυφᾷ, καὶ χαίρει εἰς τὴν θεωρίαν τῶν τοῦ Θεοῦ μυστηρίων, ὡς λέγει ὁ θεολόγος Γρηγόριος. (Ἐγκωμ. εἰς τὸν Μέγαν Βασίλ.) Δείχνει δὲ καὶ μὲ τὰ ἐπίλοιπα λόγια ὁ Ἀπόστολος, τὴν ἀπειβῆ γνῶσιν ὁπῦ ἔχει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· δι' ὅτι καθὼς, λέγει, τὸ Πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου (1), ἐξεύρει ἐκείνας τὰς λογισμοὺς καὶ τὰ μυστήρια, ὁποῦ ἀνθρωπος ἔχει εἰς τὴν καρδίαν του, καὶ ὄχι ἄλλος τινάς· ἔτζι καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, ἐξεύρει τὰ ἀπόκρυφα τοῦ Θεοῦ, καὶ ὄχι ἄλλος τινάς. Μανθάνομεν δὲ ἀπὸ τὸ ὁμοίωμα τοῦτο, ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον δὲν εἶναι ἄλλης οὐσίας, ἔξω ἀπὸ τὴν οὐσίαν τοῦ Πατρὸς, ἀλλὰ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς, καθὼς καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου, δὲν εἶναι ἄλλης οὐσίας ἔξω ἀπὸ αὐτόν (2).

12. „Ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ Κόσμου ἐλάβομεν, ἀλλὰ τὸ Πνεῦ-
„μα τὸ ἐκ τοῦ Θεοῦ".

Πνεῦμα Κόσμου τὴν ἀνθρωπίνην σοφίαν ὁ Παῦλος ἐδῶ ὀνομάζει· δὲν ἐλάβομεν λοιπὸν αὐτὴν τὴν σοφίαν ἡμεῖς οἱ Ἀπόστολοι, καὶ Χριστιανοὶ, διὰ νὰ μᾶς ἀποδεχθῇ εὔκερον καὶ μάταιον τὸ κήρυγμα τῆς πίστεώς μας· ἀλλὰ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τὸ ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἤτοι τὸ ὁμοούσιον τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ, καὶ τὸ ἐκ τῆς οὐσίας, καὶ ὑποστάσεως τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, τοῦτο ἐλάβομεν Διδάσκαλον (3).

„Ἵνα εἰδῶμεν (4) τὰ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν".

Φῶς, λέγει, εἶναι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· ὅθεν ἡμεῖς οἱ Ἀπόστολοι, καὶ οἱ Χριστιανοὶ ἐλάβομεν τοῦτο τὸ φῶς, ἵνα ὑπ' αὐτοῦ φωτιζόμενοι, ἰδῶμεν μὲ τοὺς ἱερεῖς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς μας, ἐκεῖνα ὁποῦ μέχρι τοῦ παρόντος ἦτον σκεπασμένα ἀπὸ ἡμᾶς. Ποῖα εἶναι αὐτά; ἐκεῖνα ὁποῦ ἐχαρίσθησαν εἰς ἡμᾶς ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἤτοι τὰ τῆς οἰκονομίας, καὶ ἐνανθρωπήσεως τοῦ Χριστοῦ μυστήρια· δηλαδὴ, πῶς ἀπέθανε διὰ λόγου μας ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, πῶς μᾶς ἔκαμεν Υἱοὺς τοῦ Θεοῦ· πῶς συνεκάθισεν ἡμᾶς μαζὶ μὲ τὸν ἑαυτόν του εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ Πατρός· ὥ-

σε

(1) Πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου, τινὲς μὲν ἐννοοῦσι τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου· τινὲς δὲ ἐννοοῦσι τὴν σωτηδήσιν τὴν σωτηρευθῶν πάντοτε μὲ τὴν γνῶσιν τὴν ἀχώριστον ἔσαι αὐτῆς· ἐκεῖνο γὰρ ὁποῦ ἡ γνῶσις τοῦ ἀνθρώπου ἐξεύρει, τοῦτο ὁμοῦ καὶ ἡ ἐνδοτέρα σωτηδησις γινώσκει· καὶ γὰρ ἡ σωτηδησις μία δευτέρα γνῶσις ἐστὶ, καὶ οἱονεὶ γνῶσις εἶναι τῆς γνώσεως· οὐ μόνον γὰρ ὁ ἄνθρωπος γινώσκει ἁπλῶς, ἀλλὰ κατ' ἐπιστροφὴν τοῦ νοὸς, καὶ γινώσκει ὅτι γινώσκει· ὅθεν ἐκ ἔστιν ἡ συνείδησις ἀλλοβία τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ σωτηρεύη αὐτῇ κατὰ τὴν γνώμην πολλῶν Θεολόγων. Ὁ δὲ θεοφόρος Μάξιμος, πνεῦμα ἀνθρώπου λέγει, ἐν ᾧ ἐποικοδομοῦνται αἱ αἰσθήσεις, καὶ σωίζονται. Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „Καὶ διϊκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυ-
„χῆς, καὶ πνεύματος". (Ἑβρ. δ'. 12.)

(2) Ὅθεν καὶ ὁ Μέγας Βασίλειος φησὶν λέγει· „τὸ
„δὲ μέγιστον τεκμήριον τῆς τοῦ Πατέρα καὶ Υἱὸν τοῦ
„Πνεύματος σωαφείας· ὅτι φησὶν ἔχειν λέγεται τοῦ
„Θεοῦ, ὡς τοῦ ἴδιον ἔχειν τὸ Πνεῦμα τὸ ἐν ἡμῖν·
„τίς γὰρ οἶδέ φησιν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου, εἰμὴ
„τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ· οὕτω καὶ τὰ τοῦ
„Θεοῦ οὐδεὶς οἶδεν, εἰ μὴ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ"; (Κεφ.
ιε'. περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.) Καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς
ἐν τῷ γ'. κατ' Εὐνομίου φησὶν· „τὸ δὲ ἐρευνᾶν τὰ
„βάθη τοῦ Θεοῦ, πόθεν τῷ πνεύματι φάσεσιν; ὥ-
„σπερ, φησὶν, οὐδεὶς οἶδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου,
„εἰ μὴ τὸ λεπτὸν τοῦ παρόντος ῥητοῦ· ὡς γὰρ οὐδεὶς ἀλο-
„γος, οὐδὲ ξένος τὰς ἐνδον λογισμὰς ἐποπτεύειν δύνα-
„ται τῆς ψυχῆς· οὕτω δηλονότι καὶ εἴτι τῶν ἀπορρήτων
„κοινωνεῖ τῷ Θεῷ, οὐκ ἄλλοτριον αὐτοῦ, οὐδὲ ξένον
„διερευνᾶν τὰ βάθη τῆς κεκρυμμένης τοῦ Θεοῦ δυνάσται".

(3) Ὅθεν καὶ ὁ σοφὸς Θεοδώρητος λέγει· „ἔδει-
„ξεν, ὅ μέρος ὂν τῆς κτίσεως τὸ Παναγιον Πνεῦμα,
„ἀλλ' ἐκ τοῦ Θεοῦ τὴν ὕπαρξιν ἔχον· οὕτω γὰρ λέγει·
„ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ Πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν· αὐτὶ
„τοῦ, ὃ κτίσιν ἐλάβομεν Πνεῦμα, οὐδὲ δι' Ἀγγέλων
„τὴν θείαν ἀποκάλυψιν ἐδεξάμεθα· ἀλλ' αὐτὸ τὸ
„ἐκ τοῦ Παθρὸς ἐκπορευόμενον Πνεῦμα ἐδιδάξεν ἡμᾶς
„τὰ κεκρυμμένα μυστήρια". Λέγει δὲ καὶ ὁ Μέγας Βασίλειος ἐν τῷ ε. Λόγῳ κατ' Εὐνομίου· „τὸ μὲν ἐκ
„Θεοῦ τὸ Πνεῦμα εἶναι, βαιῶς ἐπεχείρει ὁ Ἀπόστο-
„λος λέγων, ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐλάβο-
„μεν· καὶ τὸ διὰ Υἱοῦ πεφωνῆσθαι σαφὲς πεποίηκεν,
„Υἱοῦ Πνεῦμα ὀνομάσας αὐτὸ, καθάπερ Θεοῦ, καὶ
„τῶν Χριστοῦ ῥητόρων".

(4) Ἐν ἄλλοις, εἰδῶμεν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σε ἐκεῖνοι, ὁποῦ δὲν ἔχουν εἰς τὴν καρδίαν τους τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, αὐτοὶ δὲν θέλουν ἀξιωθῆ νὰ ἰδοῦν τὰ μυστήρια ταῦτα.

13. „Ἃ καὶ λαλοῦμεν, οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, „ἀλλ' ἐν διδακτοῖς Πνεύματος Ἁγίου".

Τόσον, λέγει, εἴμεθα ἡμεῖς οἱ Ἀπόστολοι, καὶ οἱ Χριστιανοὶ σοφώτεροι ἀπὸ τὴς σοφοὺς τῶν Ἑλλήνων, ὅσον ἐκεῖνοι μὲν ἐδιδάχθησαν ἀπὸ ἀνθρώπους, καὶ ἀπὸ λόγους, καὶ συλλογισμοὺς τῶν θνητῶν καὶ ἐπισφαλῶν ἀνθρώπων· ἡμεῖς δὲ, ἐκεῖνα ὁποῦ λαλοῦμεν, τὰ ἐδιδάχθημεν ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καὶ ἔτζι τὰ λαλοῦμεν.

„Πνευματικοῖς πνευματικὰ συγκρίνοντες".

Ἤτοι ἐὰν προβληθοῦν καὶ ἐρωτηθοῦν τινα πνευματικὰ ζητήματα, ἡμεῖς συγκρίνομεν, ἤγουν διαλύομεν ταῦτα καὶ ἑρμηνεύομεν μὲ ἄλλα πάλιν πνευματικὰ νοήματα καὶ ἱστορίας· παραδείγματος χάριν· ζητεῖ σύας, καὶ θέλει νὰ πληροφορηθῇ ὅτι ὁ Χριστὸς ἀνέστη· τοῦτο τὸ ζήτημα διαλύεται, καὶ ἐξηγεῖται μὲ ἄλλο πνευματικὸν νόημα, ἤγουν μὲ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἰωνᾶ· ὅτι, καθὼς ἐκεῖνος τρεῖς ἡμέρας εὑρισκόμενος εἰς τὴν κοιλίαν τοῦ κήτους, ὕστερον ἐβγῆκεν ἀπὸ ἐκεῖ ζωντανὸς, ἔτζι καὶ ὁ Χριστὸς τρεῖς ἡμέρας ποιήσας εἰς τὴν καρδίαν τῆς γῆς, ἤτοι εἰς τὸν ᾅδην, καὶ εἰς τὸν τάφον, ὕστερον ἀνέστη. Ζητεῖ σύας νὰ πληροφορηθῇ ὅτι Παρθένος ἐγέννησε, καὶ πληροφορεῖται τοῦτο, ἀπὸ τὴν σείρωσιν τῆς Σάρρας, τῆς Ῥεβέκκας, καὶ τῆς Ἐλισάβετ, αἱ ὁποῖαι γυναῖκες δὲν συνέλαβον μὲ Νόμον καὶ ἀπολυθίαν τῆς φύσεως, διὰ τὴν σείρωσιν καὶ ἀδυναμίαν ὁποῦ εἶχον εἰς τὸ νὰ συλλάβουν αἱ μῆτραί των. Ὁμοίως διαλύεται τὸ ζήτημα αὐτὸ, καὶ ἀπὸ τὴν Εὔαν, ἥτις ἐγένετο ἀπὸ τὴν πλευρὰν τοῦ Ἀδὰμ, χωρὶς σπορὰν, καὶ ἀπὸ τὰ ἄλλα κτίσματα, ὁποῦ ἦλθον ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι, διὰ μόνου λόγου τοῦ Θεοῦ. Θέλεις δὲ νοήσεις καὶ ἔτζι τὸ „πνευματικοῖς πνευματικὰ συγκρίνοντες" ἤτοι τὰ πνευματικὰ καὶ θεῖα νοήματα, ἀπὸ τοὺς πνευματικοὺς πάλιν ἀνθρώπους συγκρίνονται καὶ διαλύονται· διὰ τί αὐτοὶ μένουν ἡμπορροῦν νὰ χωροῦν τὰ τοιαῦτα, διὰ τοῦτο καὶ ἀπολούθως λέγει (1).

14. „Ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπος, οὐ δέχεται τὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ· „μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστι".

Ψυχικὸς ἄνθρωπος (2), εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ δίδει ὅλον τὸ παῦ τῆς γνώσεως εἰς τοὺς συλλογισμοὺς τῆς ψυχῆς του, καὶ δὲν νομίζει πῶς χρειάζεται τὴν ἄνωθεν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, μηδὲ

(1) Ὁ δὲ Ἀββᾶ Μακάριος λέγει· „ὁ μέτοχος „τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πᾶσαν ἀνθρώπου ἀνακρίνει „κατὰ τὸ γεγραμμένον· γινώσκει ἕκαστον πόθεν λα„λεῖ· καὶ πῦ ἔσηκε, καὶ ἐν ποίοις μέρεσιν ἐστιν, αὐτὸν „δὲ ἀδὴς ἀνθρώπων δὲν ἐχόντων τὸ πνεῦμα τῶ Κόσ„μου, γινώσκειν, καὶ ἀνακρίνειν δύνανται· εἰ μὴ μόνον „ὁ τὸ ὅμοιον ἔχων ἐπουράνιον τῆς Θεότητος Πνεῦμα „γινώσκει τὸν ὅμοιον· ὡς φησιν ὁ Ἀπόστολος· „πνεύ„ματικοῖς πνευματικὰ συγκρίνοντες· ψυχικὸς δὲ ἄν„θρωπος οὐ δέχεται τὰ τῶ Πνεύματος τῶ Θεοῦ· μω„ρία γὰρ αὐτῷ ἐστιν· ὁ δὲ Πνευματικὸς ἀνακρίνει „μὲν πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται". (Ὁμιλ. θ'. Κεφ. ἡ.)

(2) Μερικοὶ Διδάσκαλοι θέλουσιν, ὅτι βίων λογιῶν ἀνθρώπους διακρίνει ὁ Ἀπόστολος μὲ τὰ λόγια ταῦτα, σαρκικὸς, ψυχικὸς, καὶ πνευματικός· καὶ σαρκικὸς μὲν εἶναι ἐκεῖνος, ὁποῦ διρίσκεται εἰς τὸ παρὰ φύσιν, καὶ ἐσγάζεται τὸ κακὸν καὶ τὴν ἁμαρτίαν· ψυχικὸς δὲ εἶναι ἐκεῖνος, ὁποῦ διρίσκεται εἰς τὸ κατὰ φύσιν, καὶ μήτε τὸ κακὸν ἐργάζεται, μήτε τὴν ἀρετήν· πνευματικὸς δὲ εἶναι ἐκεῖνος, ὁποῦ διρίσκεται εἰς τὸ ὑπὲρ φύσιν, καὶ ἀξιωθῇ θῦ τῶ πνεύματος χαρισμάτων, καὶ διακρίνεται ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· παραδείγματος χάριν· σύας ἄνθρωπος ἀδικεῖ καὶ ἁρπάζει τὰ ἄλλα τὸ πρᾶγμα, αὐτὸς λέγεται σαρκικὸς· ἄλλος, δὲν ἀδικεῖ τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ δὲν θέλει νὰ ἀδικήσουν καὶ αὐτὸν ἄλλοι· δῦος λέγεται ἄνθρωπος ψυχικὸς· ἄλλος δὲ πάλιν, ὄχι μόνον δὲν ἀδικεῖ, ὄχι μόνον σπέργει νὰ τὸν ἀδικοῦν ἄλλοι, ἀλλὰ καὶ ὑπομένει εὐχαρίτως καὶ χαίρει ὅταν ἀδικῆται· οὗτος λέγεται ἄνθρωπος πνευματικός. Ὁ δὲ Κορέσιος λέγει, πῶς ψυχικὸς ἄνθρωπος εἶναι ἐκεῖνος, ὁποῦ ἀκολουθεῖ τῇ φυσικῇ καὶ αἰσθητικῇ ψυχῇ· καὶ ὁ Θεοφύλακτος δῦο λέγει ἀκόμη, ἑρμηνεύων τὸ, μεγαλωσύνη ἢ ψυχήμου τὸν Κύριον. (Λουκ. ά.) Γίνωσκε ὅτι ἡ Γραφὴ ἁπλῶς μὲν τὸ ἀνω δοκεῖ λέγειν· „πνεῦμα, καὶ ψυχὴ· κυρίως „δὲ διακρίνει· ψυχικὸν μὲν γὰρ ἄνθρωπον λέγει, τὸν „κατὰ φύσιν ζῶντα, καὶ ἀνθρωπίνοις λογισμοῖς διω-

„κού-

μηδὲ θέλει νὰ δεχθῇ ἀπεριέργως μὲ μόνην τὴν ἁπλῆν πίστιν κάνενα πνευματικὸν νόημα, ἀλλὰ νομίζει πὼς εἶναι μωρία, καὶ ἀγνωσία ὅλα ἐκεῖνα τὰ πνευματικὰ νοήματα, ὁπὸν δὲν ἔχουν ἀπόδειξιν· ὅθεν ὁ Παῦλος ψυχικὸν, ἤγουν φυσικὸν ἄνθρωπον ὀνομάζει ἐκεῖνον, ὁπὸν νομίζει πὼς ὅλα γίνονται μὲ φυσικὸν λογαριασμὸν, καὶ ἀκολουθίαν, καὶ δὲν φρονεῖ πὼς εἶναι ὑπὲρ τὴν φύσιν κάνενα θαῦμα. Λέγεται δὲ ὅτος φυσικὸς, καὶ ψυχικὸς, διὰ τὶ ἡ ψυχὴ τε καταγίνεται εἰς μόνην τὴν κυβέρνησιν καὶ οἰκονομίαν τῆς φύσεως. Καὶ καθὼς οἱ ὀφθαλμοὶ τὲ σώματος, ὅσον καὶ ἂν εἶναι ὡραῖοι καὶ χρησιμώτατοι, χωρὶς ὅμως νὰ ἔχουσι φῶς, δὲν ἠμποροῦν νὰ βλέπουσι, τοιουτοτρόπως καὶ ἡ ψυχὴ, μὲ τὸ νὰ ἐπατασκευάσθη εἰς τὸ νὰ εἶναι δεκτικὴ τὲ Ἁγίου Πνεύματος, ὅταν δὲν ἔχῃ τὸ φῶς τὲ Ἁγίε Πνεύματος, δὲν δύναται νὰ βλέπῃ, καὶ νὰ νοῇ τὰ θεῖα νοήματα.

„Καὶ δὲ δύναται γνῶναι ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται".

Ἤτοι δὲν δύναται νὰ ἐννοήσῃ ὁ ψυχικὸς ἄνθρωπος, ὅτι πίστιν χρειάζονται τὰ τὲ Πνεύματος λόγια, καὶ ὅτι μὲ συλλογισμοὺς ἀνθρωπίνες ταῦτα νὰ καταλάβῃ τινὰς δὲν δύναται· τὲτο γὰρ θέλει νὰ εἰπῇ τὸ „πνευματικῶς ἀνακρίνεται" ἀντὶ τε, διὰ πίστεως καὶ πνεύματος τὰς ἀποδείξεις ἔχουσι τὰ θεῖα νοήματα.

15. „Ὁ δὲ πνευματικὸς, ἀνακρίνει μεν τὰ πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται".

Ὁ μὲν πνευματικὸς ἄνθρωπος, λέγει, ὅλα τὰ ἐξεύρει, καὶ τὰ παρόντα, ὅτι εἶναι φρόσκαιρα, καὶ τὰ μέλλοντα, ὅτι εἶναι αἰώνια, καὶ τὴν ἐδικήν τε κατάσασιν, ὅτι θέλει ἐπιτύχῃ τὴν σωτηρίαν τε, καὶ τὴν κατάσασιν τῶν ἀπίσων, ὅτι θέλουν κολασθῆν· διὰ τᾶτο καὶ ἀνακρίνει, ἤτοι ἐλέγχει αὐτὰς· αὐτὸς ὅμως ἀπὸ κάνενα ἄπισον δὲν ἀνακρίνεται, ἤτοι δὲν ἐλέγχεται (1), καθὼς, χάριν λόγε, καὶ ὅσας ὁπὸν ἔχει τὰς ὀφθαλμὰς ὑγιεῖς καὶ πεφωτισμένους, αὐτὸς καὶ τὸν ἑαυτόν τε βλέπει, καὶ τὰς ἄλλες ὁποῦ δὲν βλέπουν· ὁποιος δὲ εἶναι τυφλὸς, αὐτὸς ἔτε τὰ ἐδικά τε βλέπει, ἔτε τὰ τῶν ἄλλων.

16. „Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν Κυρίου, ὃς συμβιβάσει αὐτόν"; (Ἡσ. μ'. 13.)

Τὸν τὲ πνευματικοῦ ἀνθρώπου νᾶν, ὀνομάζει ὁ Παῦλος νᾶν Κυρίε· τὸ δὲ „συμβιβάσει" θέλει νὰ εἰπῇ, τίς θέλει διορθώσῃ; ἐπειδὴ λοιπὸν εἶπεν ἀνωτέρω, ὅτι ὁ πνευματικὸς ἄνθρωπος δὲν ἀνακρίνεται ἀπὸ κάνενα, λέγει τώρα ὅτι φρεπόντως τᾶτο εἶπε· καὶ φέρει μάρτυρα τὸν Προφήτην Ἡσαΐαν λέγοντα, ποῖος ἐξεύρει τὸν νᾶν τὲ Κυρίε; ἢ ποῖος θέλει νὰ συμβιβάσῃ, καὶ νὰ διορθώσῃ αὐτὸν τὸν νοῦν τὲ Κυρίου; ἐδεὶς βέβαια· διὰ τὶ ἀνίσως αὐτὸς ὁλότελα δὲν ἠξεύρῃ τὸν νοῦν τὲ Κυρίου, πὼς θέλει διορθώσει αὐτόν; ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ πνευματικὸς ἄνθρωπος ἔχει εἰς τὸν ἑαυτόν τε τὸν νοῦν τὲ Κυρίου, λοιπὸν καὶ τὸν πνευματικὸν ἄνθρωπον ποῖος δύναται νὰ διδάξῃ, καὶ νὰ διορθώσῃ; βέβαια ἐδείς.

„Ἡμεῖς δὲ νοῦν Χριστὲ ἔχομεν".

Μὴ θαυμάσῃς, λέγει, πῶς εἶπον ὅτι ὁ πνευματικὸς ἄνθρωπος ἔχει τὸν νοῦν τὲ Κυρίου· διὰ τὶ ἡμεῖς ὅλοι καὶ Ἀπόσολοι, καὶ Χριστιανοὶ, νοῦν Χριστὲ ἔχομεν, ἤτοι ὅσα ἡμεῖς ἠξεύρομεν,

---

„κέμενον· οἷον ὅταν φαγῇ, ἐδίσπα τὸν ἐχθρὸν μι„σῆται· καὶ ἁπλῶς μηδὲν ὑπὲρ φύσιν φανταζόμενον· „πνευματικὸν δὲ, τὸν ὑπεραναβάντα τὰς τῆς φύσεως „Νόμους, καὶ μηδὲν ἀνθρώπινον φρονοῦντα· καὶ αὕτη „ἐστὶν ἡ διαφορὰ Ψυχῆς, καὶ Πνεύματος ἐν τῇ Γρα„φῇ".

(1) Ὁ Μέγας Βασίλειος οὕτως ὑπογράφει τὶ ἐστὶν ὁ Πνευματικός· „ὁ μηκέτι κατὰ σάρκα ζῶν, ἀλ„λὰ Πνεύματι Θεῷ ἀγόμενος, καὶ Υἱὸς χρηματίζων, „καὶ σύμμορφος τῆς Εἰκόνος τὲ Υἱὲ τὲ Θεὲ γενόμενος, „Πνευματικὸς ὀνομάζεται". (Κεφ. κέ. περὶ τὲ Ἁγίε Πνεύματος.) Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τὲ „στις δοκεῖ Προφήτης εἶναι, ἢ Πνευματικός". (α. Κορ. ιδ'. 37.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μεν, ὁ Χριστὸς τὰ ἀπεκάλυψεν εἰς ἡμᾶς· καὶ τὸν νοῦν δὲ ὁποῦ ἔχομεν περὶ τῶν θείων πραγμάτων, ἤτοι τὴν γνῶσιν ὁποῦ ἔχομεν περὶ τῶν πνευματικῶν δογμάτων τῆς πίστεως, ἀπὸ τὸν Χριστὸν παύτην ἔχομεν. Διὰ τοῦτο λοιπὸν οὐδὲ ἀναπαυόμεθα ἀπὸ κράζοντα· μερικοὶ δὲ (1) τοῦν Χριστὸν, τὸν Πατέρα, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ὠνόμασαν, καθ' ὅτι ἡμεῖς, ἔχοντες τὸν Χριστὸν εἰς τὸν ἑαυτόν μας, ἐναυτῷ καὶ τὸν Πατέρα τοῦ Χριστοῦ ἔχομεν, καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμά του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

1. „Καὶ ἐγὼ, ἀδελφοὶ, δὲν ἠδυνήθην λαλῆσαι ὑμῖν ὡς πνευματικοῖς, ἀλλ' ὡς σαρκικοῖς".

Ἐπειδὴ ὁ Ἀπόστολος ἀνωτέρω ἐταπείνωσε τὴν ὑπερηφάνειαν, ὁποῦ εἶχον οἱ Κορίνθιοι εἰς τὴν ἔξω σοφίαν, διὰ νὰ μὴν ἔχουν νὰ λέγουν ἐκεῖνοι, ὅτι ἡμεῖς δὲν καυχώμεθα εἰς τὴν ἔξω σοφίαν, ἀλλὰ εἰς τὴν ἔσω καὶ πνευματικὴν, διὰ τοῦτο ἀποδείχνει αὐτοὺς ἐδῶ, ὅτι οὐδὲ εἰς τὴν πνευματικὴν, καὶ ἐσωτερικὴν σοφίαν τῶν Χριστιανῶν ἔχουσι τὸ τέλειον, ἀλλ' εἶναι ἀκόμη ἀτελεῖς· λέγει γὰρ ὅτι ἐσεῖς οἱ Κορίνθιοι, ἀκόμη δὲν ἠκούσατε κράζοντα νόημα, καὶ μάθημα τελειότερον. Ὀρθῶς δὲ εἶπεν ὅτι ἐγὼ δὲν ἐδυνήθηκα νὰ λαλήσω εἰς ἐσᾶς ὡσὰν εἰς πνευματικοὺς καὶ τελείους, ἀλλὰ ὡσὰν εἰς σαρκικοὺς καὶ ἀτελεῖς, διὰ νὰ φανερώσῃ πῶς, ὄχι διὰ φθόνον δὲν ἐλάλησεν εἰς αὐτοὺς κράζοντα τελειότερον μάθημα, ἀλλὰ διὰ τί αὐτοὶ ἀκόμη ἐκαταγίνοντο εἰς τὰ σαρκικὰ, ὅθεν καὶ δὲν ἐδυνήθη, λέγει, νὰ λαλήσω εἰς ἐσᾶς ὡσὰν εἰς τελείους.

Πῶς δὲ οἱ Κορίνθιοι σαρκικοὶ ὄντες ἔκαμναν θαύματα; καὶ ἀποκρινόμεθα, ὅτι ἦτον εἰς αὐτοὺς καὶ τέλειοι, καὶ ἀτελεῖς, καθὼς καὶ εἴπομεν εἰς τὴν ἀρχήν· ὅθεν, οἱ μὲν ποιοῦντες τὰ θαύματα, ἦτον τέλειοι, οἱ δὲ μὴ ποιοῦντες, ἦτον ἀτελεῖς. Καὶ κατὰ ἄλλον δὲ τρόπον, εἶναι δυνατὸν νὰ κάμῃ τινὰς θαύματα, καὶ σαρκικὸς ὢν τας, καθὼς ἦτον καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐξέβαλον τὰ δαιμόνια μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, διὶ ὅτι τὰ θαύματα τρὸς ὠφέλειαν ἄλλων γίνονται· ὅθεν καὶ διὰ μέσου τῆς ἀναξίων πολλαῖς φοραῖς ἐνεργοῦνται.

2. „Ὡς νηπίοις ἐν Χριστῷ, γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, καὶ οὐ βρῶμα· „οὔπω γὰρ ἠδυνάσθε, ἀλλ' οὐδὲ ἔτι νῦν δυνάσθε· ἔτι γὰρ σαρ„κικοί ἐστε".

Ὅσον, λέγει, εἰς τὰ τοῦ Χριστοῦ μυστήρια, ἀκόμη νήπιοι εἶσθε· διὰ τοῦτο γάλα σᾶς ἐπότισα, ἤτοι τὴν ἁπλουστέραν διδασκαλίαν· καὶ δὲν σᾶς ἔδωκα βρῶμα, ἤγουν τὴν τελειοτέραν διδασκαλίαν· διὰ τί; διότι δὲν εἴχετε δύναμιν νὰ τὴν δεχθῆτε. Καταβάλλωντας δὲ ὁ Παῦλος τὴν ὑπερηφάνειαν αὐτῶν, λέγει, ὅτι καὶ τώρα ἀκόμη δὲν ἔχετε δύναμιν νὰ τὴν δεχθῆτε, ἐπειδὴ τὰ τῆς σαρκὸς φρονεῖτε. Βλέπεις, ἀγαπητὲ, ὅτι διὰ τοῦτο οἱ Κορίνθιοι δὲν ἐδύνοντο, διὰ τί δὲν ἤθελον νὰ εἶναι πνευματικοὶ, ἀλλὰ σαρκικοί;

3. „Ὅ-

(1) Καθὼς εἶναι πολλοὶ Πατέρες, καὶ μάλιστα ὁ Θεολόγος Γρηγόριος εἰπών· „τῷ λόγῳ καὶ πνεύματι, „τῇ μιᾷ συμφυΐᾳ θεότητι". Καὶ ὁ Μέγας Βασίλειος εἰπὼν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου· „διὰ τί λόγος; ἵνα δειχθῇ ὅτι ἐκ τοῦ νοὸς ἐφάνη· „διὰ τί λόγος; ὅτι ἀπαθῶς ἐγεννήθη· διὰ τί λό„γος; ὅτι εἰκὼν τοῦ γεννήσαντος ὅλον ἐν ἑαυτῷ δει„κνὺς τὸν γεννήσαντα, οὐδὲν ἐκείνου ἀπεμερίσας· καὶ „τέλειος ὑπάρχων καθ' ἑαυτόν, ὡς καὶ ὁ ἡμέτερος λό„γος ὅλην ἡμῶν ἀπεικονίζει τὴν ἔννοιαν". Ὁ δὲ θεσφόρος Μάξιμος λέγει, ὅτι ἡμεῖς τὸν Χριστὸν ἔχομεν, ὄχι πῶς ὁ νοῦς τοῦ Χριστοῦ χωρίζεται ἀπὸ τὸν Χριστὸν, καὶ ἔρχεται ἀσυλλήπτως καὶ καθ' ὑπόστασιν εἰς τὸν εἰκόνα μας νοῦν, οὐδὲ πῶς ὁ εἰκὼν μας νοῦς χωρίζεται ἀπὸ ἡμᾶς καὶ ὑπάγει εἰς τὸν Χριστὸν· ἀλλὰ τοῦτο ὅλοι, ὅτι ἡμεῖς κατὰ Χριστὸν νοοῦμεν ἐκεῖνα ὁποῦ νοοῦμεν, καὶ κατὰ τὸ θέλημα καὶ τὴν ἀρέσκειαν τοῦ Χριστοῦ· ὅσω γὰρ φησιν· „ὁ δὲ Χριστὸς νοῦς, ὃν λαμβάνου„σιν οἱ Ἅγιοι, κατὰ τὸν φαμενον· ἡμεῖς δὲ νοῦν „Χριστοῦ ἔχομεν, ὁ κατὰ στέρησιν τῆς ἐν ἡμῖν νοερᾶς „δυνάμεως ἐπιγίνεται, οὐδὲ ὡς συμπληρωτικὸς τοῦ ἡ„μετέρου νοός, οὐδ' ὡς μεταβαίνων ἀσυγχύτως καθ' ὑπόστα„σιν εἰς τὸν ἡμέτερον νοῦν· ἀλλ' ὡς τῇ οἰκείᾳ ποιότητι „τὴν τοῦ ἡμετέρου νοὸς λαμπρύνων δύναμιν, καὶ φῶς „τὴν αὐτῷ ἑαυτῷ φέρων ἐνέργειαν· τοῦν γὰρ ἔχειν „Χριστοῦ ἐγγεγραμμένοι, τὸν κατ' αὐτὸν νοοῦντα, καὶ διὰ „πάντων αὐτὸν νοοῦντα". (Κεφ. πγ. τῆς β. Ἑκατοντ. τῶν Θεολογικῶν.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

3. „Ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος, καὶ ἔρις, οὐ διχοστασίαι, οὐχὶ σαρ-„κικοὶ ἐστε, καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε“;

Ὅσα μὲν εἶπε πρότερον ὁ Ἀπόστολος, ὅλα τὰ εἶπε διὰ τοὺς ἄρχοντας τῆς Κορινθίων, καὶ διὰ ἐκείνους ὁποῦ ἐπαυχῶντο εἰς τὴν σοφίαν τους, τώρα δὲ λοιπὸν γυρίζει τὸν λόγον εἰς ἐκείνους ὁποῦ ὑπεπάσοντο εἰς τοὺς ἄρχοντας, καὶ εἰς τοὺς σοφοὺς αὐτοὺς, καὶ λέγει· δικαίως σᾶς ὀνομάζω σαρκικούς· διὰ τί σύρεσκονται εἰς ἐσᾶς φθόνοι, καὶ φιλονεικίαις, καὶ σχίσματα. Ἠθούλετο δὲ νὰ τοὺς κατηγορήσῃ διὰ πορνείαν, καὶ διὰ ἄλλα πολλὰ ἐλαττώματα ὁποῦ εἶχον· ἐπειδὴ ὅμως ὡς ἐπιτοπλεῖσον εἶχον διχονοίας, καὶ φιλονεικίας, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος ὡς ἀναγκαιοτέρας ταύτας ἐδῶ ἀναφέρει· πωποτε δὲ καὶ εἰς ὅλα τὰ μέρη σύνοικοι τὸν φθόνον μὲ τὴν φιλονεικίαν· διὰ τί ὁ φθόνος εἶναι πατὴρ ὁποῦ γεννᾷ τὰς φιλονεικίας. Αὐτὰ λοιπὸν, λέγει, τὰ πάθη, ὅταν ἐσεῖς οἱ Κορίνθιοι ἔχετε, δὲν περιπατεῖτε κατὰ ἄνθρωπον, ἤγουν δὲν φρονεῖτε σαρκικὰ, καὶ ἀνθρώπινα, καὶ χάϊνα φράγματα; ναὶ βέβαια.

4. „Ὅταν γὰρ λέγῃ τις, ἐγὼ μὲν εἰμι Παύλου· ἕτερος δὲ, ἐγὼ „Ἀπολλῶ, οὐχὶ σαρκικοὶ ἐστε“;

Δὲν ἔλεγον οἱ Κορίνθιοι ἔτζι τὰ λόγια ταῦτα, ὡς καὶ ἀνωτέρω προείπομεν· ἀλλὰ ὁ Ἀπόστολος ἐσχημάτισεν ἔτζι τὸν λόγον εἰς τὸ ὄνομα τὸ ἐδικόν τε, καὶ τὸ Ἀπολλῶ, φανερόνωντας μὲ τὸ ἐδικόν τε ὄνομα, καὶ μὲ τὸ τοῦ Ἀπολλῶ, τοὺς ἐνδοξοτέρους, καὶ σοφωτέρους διδασκάλους ὁποῦ εἶχον οἱ Κορίνθιοι, καὶ ὑπεπάσοντο εἰς αὐτούς.

5. „Τίς οὖν ἐστι Παῦλος; τίς δὲ Ἀπολλώς; ἀλλ' ἢ διάκονοι, δι' „ὧν ἐπιστεύσατε;

Μὲ τὸν σχηματισμὸν τοῦτον τὸν λόγου, καὶ μὲ τὸ ὄνομα τὸ ἐδικόν τε; καὶ τοῦ Ἀπολλῶ, κατορθόνει ὁ Ἀπόστολος ἐκεῖνο ὁποῦ θέλει, καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ ἔχει σκοπόν· κατασκεύαζει γὰρ μὲ τοῦτο, ὅτι, αὐτημεῖς οἱ Ἀπόστολοι δὲν εἴμεθα τίποτε, τί ἤθελον εἰπῆ τινας πλέον διὰ τοὺς ἐδικούς σας διδασκάλους; Ἡμεῖς, λέγει, εἴμεθα διάκονοι μόνον καὶ ὑπηρέται τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὄχι ρίζα καὶ πηγὴ τῶν ἀγαθῶν· αὐτὸς γὰρ εἶναι ὁ Χριστὸς μόνος· ὅθεν δὲν πρέπει νὰ καυχώμεθα πῶς ὑπηρετήσαμεν εἰς ἐσᾶς τὰ παρὰ τοῦ Θεοῦ ἀγαθὰ καὶ χαρίσματα· δι' ὅ, τι τὸ πᾶν ὅλον εἶναι τοῦ Θεοῦ, ὁποῦ σᾶς ἐχάρισεν αὐτὰ τὰ ἀγαθὰ, καὶ ὄχι ἡμῶν τῶν ὑπηρετῶν τοῦ Θεοῦ. Δὲν εἶπε δὲ, ὅτι εἴμεθα εὐαγγελισταὶ, καὶ κήρυκες, ἀλλὰ διάκονοι, καὶ ὑπηρέται· ἐπειδὴ οἱ εὐαγγελισταὶ καὶ κήρυκες, μὲ τὸν λόγον μόνον εὐαγγελίζονται, καὶ κηρύττουσιν· οἱ δὲ διάκονοι, καὶ ὑπηρέται, καὶ μὲ τὸ ἔργον ὑπηρετοῦσιν (1).

„Ἑκάστῳ, ὡς ὁ Κύριος ἔδωκεν“.

Οὐδὲ αὐτὸ, λέγει, τὸ μικρὸν ἐπάγγελμα, ὁποῦ ἔχομεν τῆς διακονίας καὶ ὑπηρεσίας, ἀπὸ λόγου μας τὸ ἔχομεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ ἐλάβομεν ἀπὸ τὸν Κύριον· ἄλλος, μὲ ἄλλο μέτρον, ἤτοι ἄλλος, περισσότερον, καὶ ἄλλος, ὀλιγώτερον, καθὼς ὁ Κύριος τοῦ ἐχάρισεν.

6. „Ἐ-

(1) Ἐκ τοῦ ῥητοῦ τούτου συμπεραίνουσιν οἱ θεολογοῦντες ὅτι οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ Ἱερεῖς εἰς τὴν Ἱερουργίαν τῶν Θείων Μυστηρίων σωβέχουσι μόνον ὀργανικῶς, καὶ ὡς μέσα τῆς φωνῆς αἰτίας, τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος δηλαδὴ, ὑφ' ἧς, ὡς ὑπὸ πρωτικῆς αἰτίας πραγματεύονται ἅπαντα τὰ Μυστήρια· ὅθεν ὁ θεῖος λέγει Χρυσόστομος· „χεῖμα πληροῖ αὐτίκα ὁ Ἱερεὺς τὰ ῥήματα φθεγγόμενος, ἡ δὲ δύναμις, καὶ ἡ χάρις τοῦ „Θεοῦ ἐστι“. (Λόγ. εἰς τὴν προδοσίαν τοῦ Ἰούδα.) Καὶ πάλιν· „Καὶ τί λέγω τοὺς Ἱερεῖς; εἶπε Ἄγγελος, „ὅστε Ἀρχάγγελος ἐργάσασθαί τι δύναται εἰς τὰ δο-„μούμενα παρὰ τοῦ Θεοῦ, ἅπαξ Πατὴρ, καὶ Υἱὸς, καὶ τὸ „Ἅγιον Πνεῦμα πάντα οἰκονομεῖ· ὁ δὲ Ἱερεὺς τὴν „ἑαυτοῦ γλῶσσαν, καὶ τὴν αὐτοῦ παρέχει χεῖ-„ρα· καὶ γὰρ οὐδὲ ἴδιόν ἐστιν, διὰ τὴν ἑτέρου κα-„κίαν, εἰς τὰ σύμβολα τῆς σωτηρίας ἡμῶν τοὺς πί-„στεις προσιόντας παραβλάπτεσθαι“. (Ὁμιλ. πε'. εἰς τὸν Ἰωάννην.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

6. „ Ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλὼς ἐπότισεν· ἀλλ' ὁ Θεὸς ηὔξανεν ".

Ἐγὼ μὲν, λέγει, σπόρον ἔσπειρα εἰς τὰς ψυχὰς σας τὸν λόγον τῶ κηρύγματος τοῦ Εὐαγγελίου· ὁ δὲ Ἀπολλὼς μὲ τὴν συχνὴν του διδασκαλίαν, ἐπότισε τὸν σπόρον τοῦ ἐδικοῦ μου κηρύγματος, καὶ δὲν τὸν ἄφησε νὰ ξηρανθῇ ἀπὸ τοὺς καύσωνας τῶν πειρασμῶν τοῦ διαβόλου, καὶ τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων· πλὴν ὁ Θεὸς εἶναι ὅλον τὸ πᾶν· διὰ τί αὐτὸς αὔξησε καὶ τὸν ἐδικόν μου σπόρον, καὶ αὐτὸν ἐδόδωσε, καὶ τὸ πότισμα τῶ Ἀπολλὼ, καὶ σᾶς ἔφερεν εἰς τοιαύτην καρποφορίαν (1).

7. „ Ὥστε, οὔτε ὁ φυτεύων ἐξί τι, οὔτε ὁ ποτίζων· ἀλλ' ὁ αὐξάνων „ Θεός ".

Βλέπετε ἐδῶ σοφίαν τῶ μεγάλου Παύλου, πῶς κάμνει ἐλαφρὰν καὶ ἀβαρῆ τὴν καταφρόνησιν τῆς ἐν Κορίνθῳ σοφῶν, καὶ πλουσίων διδασκάλων, μὲ τὸ νὰ καταφρονήσῃ, καὶ νὰ ἐξευτελίσῃ τὸν ἑαυτόν τε, καὶ τὸν Ἀπολλὼ, κατὰ τὸ φαινόμενον, καὶ μὲ τὸ νὰ διδάξῃ, ὅτι εἰς τὸν Θεὸν μόνον πρέπει νὰ προσέχωμεν, καὶ εἰς αὐτὸν νὰ ἀφιερόνωμεν ὅλα τὰ ἀγαθὰ καὶ χαρίσματα ὁποῦ ἔχομεν, διὰ τί εἶναι ἐδικά του.

8. „ Ὁ φυτεύων δὲ, καὶ ὁ ποτίζων ἓν εἰσιν ".

Ἤτοι καὶ ἐγὼ ὁποῦ ἐφύτευσα, καὶ ὁ Ἀπολλὼς ὁποῦ ἐπότισε, καθ' ὃ δὲν δυνάμεθα νὰ κάμωμεν ἀπὸ λόγου μας κἀνένα πρᾶγμα χωρὶς τῶ Θεοῦ, κατὰ τοῦτο ἕνα εἴμεθα καὶ οἱ δύω· ὥστε καὶ ἐσεῖς, πῶς ὑπερηφανεύεσθε ἕνας κατὰ τῶ ἄλλου, εἰς καιρὸν ὁποῦ ὅλοι εἶσθε ἕνα, καὶ εἰς καιρὸν ὁποῦ χωρὶς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ δὲν ἠμπορεῖτε νὰ κατορθώσετε τὸ οὐδέν;

„ Ἕκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν λήψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον ".

Ἐπειδὴ οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς ἄλλους κοπιάσαντες εἰς τὴν πίστιν, ἦτον ἀκόλουθον νὰ γένουν ἀμελέστεροι, ἀκούοντες ὅτι ὅλοι εἶναι ἕνα, διὰ τοῦτο ὀρθὺς διορθόνει τὸν λόγον ὁ Παῦλος, καὶ λέγει· ὅτι ἕνα εἶναι καὶ ὁ φυτεύων, καὶ ὁ ποτίζων, καθ' ὃ δὲν δύνανται νὰ κάμειν τίποτε χωρὶς τὸν αὐξάνοντα Θεόν· ἐπειδὴ, ὅσον εἰς τὴν ἀνταπόδοσιν καὶ πληρωμὴν ὁποῦ μέλλουν νὰ λάβουν παρὰ Θεοῦ, ἔχουν διαφορὰν ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον· διὰ τί κάθε ἕνας μέλλει νὰ λάβῃ πληρωμὴν περισσοτέραν, ἢ ὀλιγωτέραν, κατὰ τὸν περισσότερον, ἢ ὀλιγώτερον κόπον ὁποῦ ἤθελε κάμῃ. Δὲν εἶπε δὲ ὅτι θέλει πληρωθῇ καθ' ἕνας κατὰ τὸ ἔργον ὁποῦ κάμῃ, ἀλλὰ κατὰ τὸν κόπον· διὰ τί πολλαῖς φοραῖς κοπιάζει τινὰς, καὶ τὸ ἔργον, διὰ τὸ ὁποῖον κοπιάζει, δὲν τὸ τελειόνει· πλὴν ὢν καὶ τὸ ἔργον δὲν ἐδυνήθη νὰ τελειώσῃ, ὅμως τὸν μισθὸν τοῦ κόπου του δὲν ὑστερεῖται, ἀλλ' ἔχει νὰ τὸν λάβῃ παρὰ Κυρίου.

9. „ Θεῶ γάρ ἐσμεν συνεργοί ".

Ἡμεῖς, λέγει, ὁποῦ διδάσκομεν καὶ κηρύττομεν, εἴμεθα συνεργοὶ τῶ Θεῶ, ἐπειδὴ καὶ συνεργοῦμεν εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ Θεοῦ, ὅς τις θέλει νὰ σώσῃ τοὺς ἀνθρώπους διὰ τῆς διδασκαλίας, καὶ τῶ κηρύγματος· δὲν εἴμεθα δὲ αὐτεργοί, ἢ δοπῆρες, ἤτοι δὲν ἐργαζόμεθα, οὔτε δίδομεν

(1) Ὁ δὲ θεῖος Νύσσης Γρηγόριος, φυτείαν μὲν τῶ Παύλου ἐνταῦθα τὴν κατήχησιν τῆς πίστεως, καὶ μαθητεύσιν, πότισμα δὲ τῶ Ἀπολλὼ, τὸ νὰ βαπτίσῃ αὐτοὺς τοὺς ὑπὸ τῶ Παύλου κατηχηθέντας· ὅπου γάρ φησι· „ Φυτεύει μὲν διὰ τῆς καθηγήσεως (ἴσως κατηχήσεως) ὁ Ἀπόστολος, ποτίζει δὲ βαπτίζων ὁ Ἀπολλὼς, διὰ τῆς μυστικῆς ἀναγεννήσεως, προσάγων τοὺς „ παρὰ Παύλου κατηχουμένους τῷ μυστηρίῳ ". (Λόγ. β'. κατ' Εὐνομίου.) καὶ τοῦτο εἶναι ἐκεῖνο ὁποῦ εἶπε πρότερον ὁ Παῦλος· „ οὐ γὰρ ἀπέστειλέ με Χριστὸς βα„ πτίζειν, ἀλλ' εὐαγγελίζεσθαι ". (α'. Κορ. α'. 17.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δομεν ἡμεῖς ἀπὸ λόγου μας τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ ὁ Θεός. Λοιπὸν ἡμεῖς, καθ' ὅ εἴμεθα συνεργοὶ εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ Θεοῦ, δὲν πρέπει νὰ καταφρονεμεθα· καὶ καθ' ὁ δὲ πάλιν ἡμεῖς, δὲν εἴμεθα αὐτάρκοι τῆς τῶν ἀνθρώπων σωτηρίας, ἀλλὰ τοῦ Θεοῦ εἶναι τὸ παν, κατὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ ὑπερηφανευώμεθα.

„Θεοῦ γεώργιον· Θεοῦ οἰκοδομή ἐστε".

Ἐπειδὴ εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Παῦλος, ὅτι ἐγὼ σᾶς ἐφύτευσα, ἐπιμένει εἰς τὴν μεταφοραν ταύτην, καὶ διὰ τοῦτο ὀνομάζει ἐδῶ τοὺς Κορινθίους, γεωργίαν Θεοῦ· ἐπειδὴ δὲ πάλιν παρακάτω λέγει θεμέλιον τοῦ οἴκου, ἢ τῆς Ἐκκλησίας τὸν Χριστὸν, διὰ τοῦτο ἢ οἰκοδομὴ αὐτοὺς ὀνομάζει. Ἀνίσως λοιπὸν, λέγει, ὦ Χριστιανοὶ, εἶσθε γεωργία, ἢ οἰκοδομὴ τοῦ Θεοῦ, χρεωστεῖτε νὰ ὀνομάζεσθε ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ τοῦ Δεσπότου τῆς γεωργίας, καὶ τῆς οἰκοδομῆς σας ταύτης, ἢ ὄχι ἀπὸ τὰ ὀνόματα τῶν γεωργῶν, ἢ τῶν οἰκοδόμων σας. Καθ' ὃ λοιπὸν γεωργία ὀπου εἶσθε, χρεωστεῖτε νὰ εἶσθε περιτειχισμένοι ξιγύρω μὲ σῦκα φραγμὸν τῆς ὁμονοίας, ὃν τρόπον ἢ κάθε γεωργημένον χωράφι, εἶναι περιφραγμένον. Καθ' ὃ δὲ οἰκοδομὴ, χρεωστεῖτε νὰ εἶσθε λυωμένοι σῦκας μὲ τὸν ἄλλον, ὃν τρόπον εἶναι σύνωμένη καὶ ἡ οἰκοδομὴ, ἢ ὄχι νὰ εἶσθε χωρισμένοι σῦκας ἀπὸ τὸν ἄλλον.

10. „Κατὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι, ὡς σοφὸς ἀρχι-
„τέκτων θεμέλιον τέθεικα".

Σοφὸν ἀρχιτέκτονα ἢ πρωτομαΐστορα ὀνομάζει ἐδῶ τὸν ἑαυτόν του ὁ Παῦλος, ὄχι διὰ νὰ ὑψώσῃ τὸν ἑαυτόν του, ἀλλὰ θέλωντας νὰ δείξῃ, ὅτι τοῦτο εἶναι ἴδιον σοφοῦ πρωτομαΐστορος, τὸ νὰ βάλῃ τοιοῦτον θεμέλιον ἀσφαλέστατον ὅλου τοῦ οἴκου ἢ τῆς Ἐκκλησίας τῶν πιστῶν, δηλαδὴ τὸν Χριστὸν, ἢ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν, ἢ ὅτι δὲν ὑπερηφανεύεται ὁ Παῦλος ὀνομάζωντας ἔτζι τὸν ἑαυτόν του, φανερὸν εἶναι ἀπὸ τοῦτο· διὰ τί λέγει, ὅτι κατὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι, ἔβαλα θεμέλιον. Δὲν εἶναι, λέγει, ὦ ἀδελφοὶ, ἴδικόν μου τὸ κατόρθωμα τοῦτο, τὸ νὰ γένω ἐγὼ σοφὸς πρωτομαΐστωρ, ἀλλὰ εἶναι τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ.

„Ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ· ἕκαστος δὲ βλεπέτω πῶς ἐποικοδομεῖ".

Ἐπειδὴ πρότερον ὁ Ἀπόστολος ἐδίδαξε τοὺς Κορινθίους περὶ σύνωσεως ἢ ὁμονοίας, ἤτοι πῶς νὰ εἶναι σύνωμένοι ἢ σύμφωνοι ἀναμεταξύ των· τώρα διδάσκει αὐτοὺς ἢ περὶ ζωῆς καὶ πολιτείας· ἐποικοδομὴν γὰρ ὀνομάζει τὰς πράξεις καὶ τὰ ἔργα τοῦ κάθε ἀνθρώπου, τὰ ὁποῖα κτίζουσαι ἐπάνω εἰς τὸ θεμέλιον, ἤτοι ἐπάνω εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν.

11. „Θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμε-
„νον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς Χριστός".

Κανένας, λέγει, ἀρχιτέκτων ἢ πρωτομαΐστωρ, ἐν ὅσῳ μένει σοφὸς πρωτομαΐστωρ, δὲν ἠμπορεῖ νὰ βάλῃ ἄλλον θεμέλιον ἔξω ἀπὸ τὸν Χριστόν (1)· διότι, ὅταν τινὰς δὲν ἦναι σοφὸς πρωτομαΐστωρ, βάλλει μὲν ἄλλον θεμέλιον, αἱρέσεις ὅμως καὶ σχίσματα ἐκ τούτου ἀκαλουθοῦν. Εἰς ἐσᾶς δὲ τοὺς Κορινθίους, ἐπειδὴ σῦκα θεμέλιον ἐβάλθη ὁ Χριστὸς, διὰ τοῦτο χρεωστεῖτε καὶ ἐσεῖς ἐπάνω εἰς αὐτὸν νὰ οἰκοδομῆτε, ὄχι τὰ ἔργα τοῦ φθόνου, καὶ τῆς φιλονεικίας, ἀλλὰ τὰ ἔργα τῆς ὁμονοίας καὶ ἀρετῆς.

12.

(1) Ὁ Νύσσης Γρηγόριος ἑρμηνεύων τὸ τοῦ Σολομῶντος ἐκεῖνο· „Κύριος ἔκτισέ με (ἢ ὡς ἐν ἄλλοις „ἀντιγράφοις εὕρηται, ἐκτήσατό με) ἀρχὴν ὁδῶν αὐ-„τοῦ εἰς ἔργα αὐτοῦ, πρὸ τοῦ αἰῶνος ἐθεμελίωσέ με". (Παρ. η'.) τοῦτο, λέγω, ἑρμηνεύων, λέγει, ὅτι τοῦτο λέγεται περὶ τοῦ Χριστοῦ κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, καὶ ὄχι κατὰ τὴν Θεότητα· „ὅστις καὶ θεμέλιος ἡμῖν „γίνεται πρὸ τῶν μελλόντων αἰώνων, κατὰ τὸν τοῦ Παύ-„λου φωνὴν, ὅς φησιν, ὅτι θεμέλιον οὐδεὶς δύναται „θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον". (Λόγ. β'. κατ' Εὐνομίου.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

12. „Εἴ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν θεμέλιον τοῦτον, χρυσόν, ἄργυρον, λίθους τιμίους, ξύλα, χόρτον, καλάμην, ἑκάστου τὸ ἔργον φανερὸν γενήσεται“. (1)

Ἀφ' ὧν ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ δεχθῶμεν τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν ὡς θεμέλιον ὅλου τοῦ οἴκου, καὶ τῆς Ἐκκλησίας τὴν πίστιν, τότε κτίζομεν εἰς τὸ ἑξῆς ἐπάνω εἰς αὐτὸ τὸ θεμέλιον καθ' ἕνας· ἄλλος μέν, τὰ καλὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα ἔχουν διαφορὰν ἀναμεταξύ των, μὲ τὸ νὰ ἦναι ἄλλα μέν, μεγαλήτερα, ἄλλα δὲ μικρότερα· χάριν λόγου, κτίζομεν ἐπάνω εἰς τὸ θεμέλιον αὐτό, τὴν μὲν παρθενίαν καὶ ἀγαμίαν, ὡσὰν χρυσάφι, τὸν δὲ τίμιον γάμον, ὡσὰν ἀσῆμι· τὴν ἀκτημοσύνην, ὡσὰν πέτρας πολυτίμους, τὴν ἐν τῷ πλούτῳ ἐλεημοσύνην ὡσὰν ἕνα ἄλλο καπότερον εἰς τὴν τιμιότητα (2)· ἄλλος δὲ πάλιν κτίζει ἐπάνω εἰς τὸ θεμέλιον τῆς πίστεως, τὰ κακὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα καὶ αὐτὰ ἔχουν βαθμοὺς καὶ μέτρα ἀναμεταξύ των· χάριν λόγου, κτίζει τινὰς ἐπάνω εἰς αὐτὸ τὴν ἀκαθαρσίαν τῶν σαρκικῶν παθῶν, ὡσὰν χόρτον, τὴν φιλαργυρίαν καὶ πλεονεξίαν, ὡσὰν καλαμίαν τὸ θερισμένον χωραφίου, τὰ ὁποῖα εὐκολώτερα καίονται ἀπὸ τὰ ἄλλα, τὴν μέθην, καὶ τὸν γέλωτα καὶ τὰ χορταρίσματα, ὡσὰν ξύλα. Ἴσως δὲ μερικοὶ νοοῦσι τὸ ἐναντίον· καὶ ξύλα μὲν λέγουσι πῶς εἶναι, ἡ σαρκικαῖς ἁμαρτίαις, καὶ ἡ φιλαργυρία· χόρτος δὲ καὶ καλαμία λέγουσι πῶς εἶναι, ἡ μέθη, καὶ ἡ πολυφαγία, καὶ τὰ χορταρίσματα.

13. „Ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται, καὶ ἑκάστου „τὸ ἔργον, ὁποῖόν ἐστι, τὸ πῦρ δοκιμάσει“.

Ἡμέραν λέγει ὁ Παῦλος ἐδῶ, τὴν τῆς δευτέρας Παρουσίας, καὶ κρίσεως τοῦ Κυρίου· λέγει δὲ καὶ ὅτι μὲ πῦρ θέλει ἀποκαλυφθῆ τὰ ἔργα, ἤγουν θέλει φανερωθῆ, ποῖα εἶναι κατὰ τὴν φύσιν τους, ἢ χρυσάφι καὶ ἀσῆμι, ἢ ξύλα, καὶ χορτάρι, καὶ καλαμία. (3)

14. „Εἴ τινος τὸ ἔργον μενεῖ, ὃ ἐποικοδόμησε, μισθὸν λήψεται“.
15. „Εἴ τινος τὸ ἔργον κατακαήσεται, ζημιωθήσεται“.

Ἀνίσως, λέγει, ἐσὺ ὁ πιστεύσας Χριστιανός, ἔκτισες ἐπάνω εἰς τὸ θεμέλιον τῆς πίστεως καλὰ ἔργα καὶ ἀρετὰς, ὡσὰν χρυσάφι καὶ ἀσῆμι, βέβαια θέλει διαμείνουν τὰ ἔργα καὶ ἡ ἀρε-

---

(1) Οὕτως ἑρμηνεύει τὸ ῥητὸν τοῦτο ὁ θεῖος Μάξιμος· „τῷ Κυρίῳ καθάπερ τινὶ θεμελίῳ, τὸ ὕψος „ἐποικοδομοῦντες τὴν ἀγαθὴν, χρυσίον, ἄργυρίαν, λί„θους τιμίους ἐπιδώμεθα· τουτέστι θεολογίαν καθαρὰν, „καὶ ἀκίβδηλον, καὶ βίον διαφανῆ καὶ λαμπρὸν, καὶ θείους „λογισμοὺς καὶ μαργαρώδη νοήματα· ἀλλὰ μὴ ξύλα, „μήτε χόρτον, μήτε καλάμην· τουτέστι μήτε ἀδόλο„λαβίαν, ἥτις τὴν περὶ τὰ αἰσθητὰ πάσην, μήτε „βίον ἀλόγιστον, μήτε λογισμοὺς ἐμπαθεῖς, καὶ τὴν „τῆς σαρκὸς σωτηρίαν σωτέσεως, ὥσπερ ἀσχύνην, ἐστερημένους“. (Κεφ. ιβ'. τῆς β'. Ἑκατονταέτ. τῆς Θεολογικῶν.)

(2) Ὁ δὲ θεῖος Ἀμβρόσιος χρυσάφι μὲν, ἐννοεῖ τὴν ἀγάπην, ἀσῆμι δὲ, τὴν σοφίαν, λίθους πολυτίμους, τὰς ἄλλας ἀρετὰς (παρὰ Κορνήλ.) Ὁ δὲ Νύσσης Γρηγόριος, ὅπου φησὶν· „εἴτις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ „τὸν θεμέλιον τοῦτον χρυσίον, ἢ ἄργυρον, λίθους τι„μίους, τουτέστιν ἀρετὴν ἀνομάζεται· ξύλα δὲ, τὴν χάρ„τος, τὴν καλάμην ἢ τῆς κακίας ἑρμηνεύεται φύσις· „ἥτις εἰς ὕδωρ ὑπὸ, ἢ εἰς πυρὸς δαπάνην παρασκευά„ζεται“. (Ὁμιλ. ς'. εἰς τὴν Ἐκκλησιαστ.)

(3) Περὶ τοῦ ῥητοῦ τούτου πυρὸς λέγει ὁ Μέγας Βασίλειος· „αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ „καὶ πυρί, τὸ δὲ πυρὸς Βάπτισμα τὴν ἐν τῇ κρί„σει δοκιμασίαν λέγων, καθ' ἣν φησὶν ὁ Ἀπόστολος „ἑ„κάστου τὸ ἔργον ὁποῖόν ἐστι τὸ πῦρ δοκιμάσει“· καὶ πά„λιν· „ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει, ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύ„πτεται“. (Κεφ. ιέ. περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.) Ὁ δὲ θεῖος Διάδοχος, καὶ ὁ θεοφόρος Μάξιμος συμφώνως σχεδὸν λέγουσι τῷ Μεγάλῳ Βασιλείῳ· ὁ μὲν γὰρ Διάδοχος λέγει· „οἱ δὲ, κἂν ἐν βραχεῖ διελιών„τες ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θανάτου, ἐν τῇ πάντων τῶν ἀλ„λων ἀνθρώπων καταλιφθήσονται πλήθυϊ, ὡς ὑπὸ „κρίσιν ἥξουσι, ἵνα διὰ τοῦ πυρὸς δοκιμασθέντες τῆς „κρίσεως, τοὺς κεχρεωστημένους αὐτοῖς κατὰ τὰς αὐ„τῶν πράξεις ἀπολάβωσι κλήρους παρὰ τοῦ ἀγαθοῦ νο„μοθέτου, καὶ Βασιλέως Ἰησοῦ Χριστοῦ“. (Κεφ. ρ'.) Ὁ δὲ θεοφόρος Μάξιμος περὶ τοῦ ῥητοῦ τούτου ἐρωτηθεὶς, οὕτως ἀποκρίνεται· „οἱ μὲν πάντα τὸ ἀ„γαθὸν κεκτημένοι, ἀλλ' ἁμαρτήματα, καὶ καταδίκας „κεκτημένοι, ὅτι ἐν τῷ δικαστηρίῳ τῆς κρίσεως ἐ„γκύπτει κακεῖ ὀλίγα τῶν ἐξ ἀγαθῶν, καὶ φαύλων πρά„ξεων ἀντεξεπράσεως αἰσθητὰ πυρούμενοι, ἅπερ ἡ τῶν ἀ„γαθῶν πλατεῖα ἐπιβαρύνει, καθαίρονται τῆς κολά„σεως“. (Φιλοκαλ. σελ. 257.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρεταῖς σε αὐταῖς, καὶ θέλεις λάβης μισθὸν δι' αὐτὰς, τὴν ἀρετὴν βασιλείαν· εἰ δὲ ἔκτισες ἔργα κακὰ, καὶ ἁμαρτίας, ἤξευρε ὅτι τὰ κακά σε ἔργα πεῦτα, δὲν θέλει ὑποφέρειν τὸ τρέξιμον τὸ αἰώνιον πυρὸς, ἀλλὰ θέλει παπαιδῦν, καὶ θέλει φανερωθῆν ὅτι εἶναι πονηρά· δι' ὅτι καθὼς ὅταν τινὰς φορῶντας ἅρματα χρυσᾶ περάσῃ ἀπὸ ποταμὸν πύεινον, γίνεται λαμπρότερος· εἰδὲ καὶ εἶναι φορτωμένος ἀπὸ χορτάρι, καὶ καλαμίαν, ὄχι μόνον παπαίει τὸ χορτάρι, καὶ τὴν καλαμίαν αὐτὴν ἀπὸ τὸν πύεινον ἐκεῖνον ποταμὸν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἑαυτόν του θανατόνει· ἔτζι ἀκολουθεῖ καὶ εἰς τὰ ἔργα τὰ καλὰ, ἢ τὰ κακά· ὥστε, δὲν ὠφελεῖ ἡ πίστις μόνη χωρὶς ἔργα ἀγαθὰ, δι' ὅτι ἰδὲ καὶ ἐδῶ, θεμέλιον μὲν εἶναι ὁ Χριστὸς, καὶ ἡ κατὰ Χριστὸν πίστις, ἀλλὰ ἐὰν τὰ ἔργα δὲν εἶναι κατὰ Χριστὸν, καὶ σύμφωνα μὲ τὴν πίστιν, ἤγουν καλὰ καὶ ἅγια, καθὼς εἶναι καὶ ἡ πίστις καλὴ, καὶ ἁγία, αὐτὰ λέγονται ὅτι εἶναι ἄξια διὰ νὰ παπαιδῦν. (1)

„ Αὐτὸς δὲ σωθήσεται, οὕτω δὲ ὡς διὰ πυρός ".

Ὄχι, λέγει, καθὼς τὰ κακὰ ἔργα παπαιόνται καὶ χαίνονται, ἔτζι καὶ αὐτὸς ὁ τὰ κακὰ ἔργα ποιήσας ἁμαρτωλὸς, ἔχει νὰ παπαιδῇ, καὶ νὰ χαθῇ τελείως, πηγαίνοντας εἰς τὸ μὴ ὄν· ἀλλὰ θέλει σωθῇ, ἤγουν θέλει φυλάττεται σῶος, διὰ νὰ παπαίεται αἰωνίως καὶ πάντοτε εἰς τὸ πῦρ· δι' ὅ,τι καὶ ἡμεῖς συνειθίζομεν ὅταν ὁμιλῶμεν, νὰ λέγωμεν διὰ σῦα ξύλον ὁπῦ δὲν παπαίεται ἀπὸ τὴν φωτίαν, μηδὲ γίνεται σάκτι εὔκολα· ὅτι τὸ ξύλον αὐτὸ σῴζεται εἰς τὴν φωτίαν, ἤτοι διαμένει ἀρκετὸν καιρὸν καιόμενον. Ζημιόνεται λοιπὸν ὁ τὰ κακὰ ἔργα ποιήσας ἁμαρτωλὸς· διατί ἐκοπίασεν εἰς τοιαῦτα ἔργα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐκολάθη, καὶ διὰ τί ἔβαλε τὰς κόπους τε ματαίως εἰς πράγματα ἀνυπόστατα, καὶ μὴ ὄντα, καθὼς εἶναι αἱ ἁμαρτίαι, δι' ὅτι κάθε ἁμαρτία εἶναι μὴ ὄν· καθὼς ἤθελε ζημιωθῆ καὶ σῦας πραγματεύτης, ὁ ὁποῖος ἔδωκε μὲν ἄσπρα πολλὰ, ἀγόρασε δὲ σῦα νεκρὸν ζῶον, καὶ ψοφίμι, αὐτὶ διὰ ζωντανόν· σώζεται ὅμως ὁ ἁμαρτωλὸς, ἤγουν σῶος διαμένει, καὶ δὲν χαίνεται, πλὴν σῶος μένει διὰ νὰ κολάζεται παύτοτε· ἔτζι ἑρμηνεύει τὸ ῥητὸν ὁ θεῖος Χρυσόστομος, σὺν τῷ ἱερῷ Θεοφυλάκτῳ. (2)

16.

---

(1) Ὅτι δὲ τὰ κακὰ ἔργα ἔχουν νὰ παπαιδῦν καὶ νὰ ἀφανισθῦν, ὄχι δὲ καὶ ὁ τὰ ἔργα πεῦτα ποιήσας ἁμαρτωλὸς, μαρτυρεῖ καὶ ὁ Μέγας Βασίλειος λέγων· „ἡ δὲ ἁμαρτία, ἔστι μὲν οὐδέποτε, οὐδὲ ἐν ἰδίᾳ ὑ„ποστάσει καπαλαμβάνεται, ἐν δὲ τοῖς δρῶσιν αὐτὴν „μᾶλλον, ἢ ἐν τοῖς δρωμένοις κακῶς, ἀπολέλοιπε τοῦ „καλοῦ τὴν ὕπαρξιν ἔχουσα, σκότος συμβαῖνει τοῖς ἀ„δικήμασι νοηθῆναι.... πεπαυμένων γὰρ τῶν πονηρῶν πράξεων, καὶ „ἡ ὕπαρξις τῆς ἁμαρτίας συναφανίζεται· ζητηθήσε„ται γὰρ φησιν ἡ ἁμαρτία αὐτοῦ, καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ· „(Ψαλμ. ϟ'. 39.) κἂν ἡ ἐπὶ τοῖς ἁμαρτήμασι τι„μωρία πεπαμένη τύχοι τοῖς ἁμαρτάνουσι, καὶ ἄ„λυπος ἡ ἐπὶ τοῖς ἁμαρτήμασι κόλασις". (Ἀσκητ. Διαπέξει δ'.) Ὁ δὲ Μελέτιος ὁ Πηγᾶς φέρει τὸν Ἰσοὺν Αὐγυστῖναν, τὸ ῥητὸν τοῦτο τῶ Ἀποστόλω ἑρμηνεύοντα, δηλαδὴ ὅτι πῦρ ἐκλαμβάνει ὁ Παῦλος εὖπος πὼς ἐν τῷ παρόντι βίῳ θλίψεις· περὶ ὧν εἰρηκέπου, ὅτι ἡμεῖς ὁμολογοῦμεν ἐν παύτῃ τῇ θνητῇ ζωῇ ἡμαίτιπας ποιγὰς, ταῦτα τιμωρίας καθαρτικάς· ἐπακολουθῶ δὲ ὁ αὐτὸς Μελέτιος λέγων· „Καὶ ἡμεῖς ἄ„ρα κατὰ τὸν αὐτὸν Αὐγυστῖνον τὸ τῶ Ἀποστόλου πῦρ „πὼς θλίψεις ἐκλαμβάνομεν, πῦρ λεγομενικὼς μεταφο„ρικῶς· πύρωσιν γὰρ ἐφη ὁ μακάριος Πέτρος πὼς „θλίψεις· „Ἀγαπητοί μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυ„ρώσει, πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένῃ· (α'. Πέτρ. „δ'. 12.) ἐπειπερ ὡς πῦρ τὰ αὐτὰ δοκιμάζουσι, τὰ ἐ„ξελέγχουσιν ἕκαστον, πῶς γνήσιος ἔχει πρὸς ἀρετὴν, „ἢ κακίαν, ἢ πῶς ἑκάτερα μέσως διάκειται, καθ' ἃ ὁ „Δαβὶδ λέγει· „ἐδοκίμασας τὴν καρδίαν μου, ἐτε„σκέψω νυκτός". καὶ πάλιν τὴν ἐπίσκεψιν, καὶ δοκι„μασίαν ἐπεξηγούμενος λέγων· „ἐπύρωσάς με, καὶ οὐκ „εὑρεθη ἐν ἐμοὶ ἀδικία". (Ψαλ. ιζ'. 4.) (Βιβλ. ὁ'. περὶ Χριστιανισμοῦ.)

(2) Ἀλλὰ καὶ ὁ Φώτιος παρ' Οἰκουμενίῳ, τὸ ὡς δι' πυρὸς οὕτως ἑρμηνεύει· „ὅρα δὲ τί φροσεθηκεν, οὕτω „φησὶν ὡς διὰ πυρός· αντεῖν οὕτω σωθήσεται ὡς ἐν „πυρὶ σῳζόμενος, ἤτοι καπαιδόμενος, καὶ μὴ ἀνα„λισκόμενος· ἵνα γὰρ μὴ σωτηρίαν ἀκέωτ τῷ ὀνο„μα τῦ ὀνόματος, νομίσῃς ἔχειν τοῦτα ἔργα κατα„καίνατα τὴν τιμωρίαν εἶναι, ἐδείθη παύτης τῆς φρο„θήκης, ταῦ, αὐτὸς σωθήσεται δι' πυρός καιόμενος „αἰεί· τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ, ὡς". Ὁ δὲ Διάλογος (ἐν τῷ δ'. τῦ Διαλόγ.) καὶ ὁ Αὐγυστῖνος, (Ἑρμην. τοῦ λζ'. Ψαλμ.) ἐννοῦσι τὸ πῦρ τοῦτο, ὅτι ἔνεκα τὸ πῦρ τῆς μετανοίας ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ (παρὰ Κορεσίῳ)· πλὴν πῦρ ἐννοῦνται ἐδῶ τὸ τῆς δευτέρας Παρουσίας, καθὼς ὅ,τε θεῖος Χρυσόστομος, καὶ ὁ Θεοφύλακτος, καὶ ὁ Φώτιος συμφώνως ἐξήγησαν, ἐπειδὴ ἡμέρα Κυρίου ἐδῶ ἐννοεῖται, ἡ τῆς κρίσεως καὶ τῆς δευτέρας Παρουσίας, ὡς ἑρμήνευσε καὶ ὁ Βασίλειος ὕπισθεν· ἀλλὰ καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος λέγει ἐν τῷ περὶ Βαπτίσματος Λόγῳ· „οἶδα καὶ πῦρ οὐ καθαρτήριον, ἀλλὰ κολαστήριον „εἴτε τὸ ἑτοιμασμένον τῷ Διαβόλῳ καὶ τοῖς Ἀγγέλοις „αὐτὸ· εἴτε, ὃ τοῖς προσώποις Κυρίου πορεύσεται, καὶ „φλογιᾷ κύκλῳ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ". Ἀφ' οὗ καὶ ὁ ἱερὸς Κοσμᾶς ἐρωτηθεὶς εἶπεν· „ἐν πυρὶ βαπτίζει τελου„τῶντας Χριστὸς, τοὺς ἀπειδοῦντας, καὶ μὴ Θεὸν φρονοῦν„τας κύριον". Τὸ πῦρ ἑκάτο λοιπὸν θέλει δοκιμάσει καὶ δηλοῖνε τὰ καλὰ ἔργα καὶ τὰ κακά. Ὁ δὲ Θεοδώρη-

τος

16. „ Οὐκ οἴδατε ὅτι Ναὸς Θεοῦ ἐστε, καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ οἰκεῖ ἐν „ ὑμῖν “ ;

Ἐδῶ ἀρχίζει νὰ ἐμβαίνῃ ὁ Ἀπόστολος εἰς τὴν ὑπόθεσιν ἐκείνην, ὁποῦ ἐπόρνευε καὶ ἔσμιγε μὲ τὴν μητρυιάν του. Καὶ βλέπε, ὦ ἀναγνῶστα, πῶς μεταχειρίζεται τὸν λόγον ἐντροπιαστικὸν καὶ ἐλεγκτικόν· διὰ ὅ,τι ἐλέγχει τὸν πορνεύοντα καὶ αἱμομίκτην αὐτὸν, ἀπὸ τὴν χάριν ὁποῦ ἐδόθη εἰς ἡμᾶς τοὺς Χριστιανοὺς, ἤγουν ἀπὸ τὴν κατοίκησιν ὁποῦ ἔχει εἰς τὴν καρδίαν μας τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἀγκαλὰ καὶ φανερὰ νὰ μὴν ἔβαλεν ἐδῶ τὸ πρόσωπον τοῦ αἱμομίκτου ἐκείνου, ἀλλὰ κοινὸν εἰς ὅλους καὶ ἀόριστον κάμνει τὸν λόγον. Συμπεραίνεται δὲ ἀπὸ τὰ λόγια ταῦτα καὶ τοῦτο, ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἶναι Θεός· διότι αἴσως ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ ἐμεθα Ναὸς τοῦ Θεοῦ, καπιὰ δὲ εἰς ἡμᾶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· Λοιπὸν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἶναι Θεός· (1) „ Οὐκ οἴδατε γὰρ φησιν, ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν, Ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν Ἁγίου Πνεύ- „ ματός ἐστιν, ὃ ἔχετε ἀπὸ Θεοῦ “; (α. Κορ. ϛ'. 19.)

17. „ Εἴτις τὸν Ναὸν τοῦ Θεοῦ φθείρει, φθερεῖ τοῦτον ὁ Θεός “.

Ὅποιος, λέγει, φθείρει τὸν Ναὸν τοῦ σώματός του, διὰ τῆς πορνείας καὶ τῆς σαρκικῆς ἀκαθαρσίας, θέλει τὸν φθείρει, ἤτοι θέλει τὸν ἀπολέσει ὁ Θεός. Τοῦτο δὲ τὸ λέγει ὁ Ἀπόστολος, ὄχι ὡς καταρώμενος, ἀλλὰ ὡς προλέγων ἐκεῖνο ὁποῦ μέλλει νὰ γένῃ.

„ Ὁ γὰρ Ναὸς τοῦ Θεοῦ ἅγιός ἐστιν, οἵτινές ἐστε ὑμεῖς “.

Καὶ λοιπὸν ὁ πόρνος δὲν δύναται νὰ ἦναι ἅγιος, διατὶ ἔχασε τὸ νὰ ἦναι Ναὸς Θεοῦ, ἐπειδὴ βγῆκεν ἀπὸ τὴν καρδίαν του τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὁποῦ τὸν ἁγίαζε. Ποῖος δὲ εἶναι ὁ Ναός; ἐσεῖς δηλαδή, αἴσως καὶ μένετε καθαροὶ καὶ ἅγιοι.

18. Μηδεὶς ἑαυτὸν ἐξαπατάτω “.

Κρίνας, λέγει, ἂς μὴ γελᾷ τὸν ἑαυτόν του, νομίζοντας πῶς ἔχει ἄλλως τὸ πρᾶγμα, καὶ ὄχι καθὼς τὸ εἶπον ἐγώ.

„ Εἴτις δοκεῖ σοφὸς εἶναι ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέ- „ σθω, ἵνα γένηται σοφός “.

Ἀφ' ὅ ἔπον ὁ Παῦλος αἰνιγματωδῶς ὀλίγα τινὰ διὰ τὸν πορνεύσαντα, καὶ μητρογαμίκτην, πάλιν γυρίζει τὸν λόγον εἰς ἐκείνους, ὁποῦ ὑπερηφανεύοντο εἰς τὴν ἔξω σοφίαν, καὶ λέγει· ὅτι ὅποιος νομίζει πῶς εἶναι σοφὸς ἀνάμεσα εἰς ἐσᾶς, αὐτὸς ἂς γένῃ μωρὸς, ἤγουν αὐτὸς ἂς ἀπι-

---

τος ἄπως ἑρμηνεύει τὸ ῥηθὲν πάπα· „ οἱ Διδάσκαλοι (ἔ- „ σοι γάρ εἰσιν οἱ ἐποικοδομοῦντες ἐπὶ τὸν θεμέλιον) „ τὰ ξύλα παιδεύουσιν, οἱ δὲ ἀκούοντες κατὰ τὸ τῆς „ γνώμης αὐθαίρετον, τὸ φρακτέον αἴρονται, ἀλλὰ κα- „ τὰ τὴν τῆς ἐπιφανείας τοῦ Σωτῆρος ἡμέραν, βάσα- „ νος ἔσαι, καὶ ἔξέτασις ἀκριβὴς, καὶ πᾶς μὲν εἰ βεβιω- „ κότως, καθάπερ χρυσὸν καὶ ἄργυρον, τὸ πῦρ λαμ- „ προτέρας ἀποφανεῖ· πᾶς δὲ τῆς κακίας ἐργάτας, οἱ- „ κίαν ξύλων, καὶ χόρτου, καὶ καλάμης, κατανα λώσει· „ ὁ δέγε Διδάσκαλος τὰ προσήκοντα διδάξας, οὐκ ἐζη- „ μιωθήσεται δίκας, ἀλλὰ τῆς σωτηρίας ἀξιωθήσε- „ ται· πᾶπα γὰρ λέγει, αὐτὸς δὲ σωθήσεται, οὐτέστιν „ ὁ Διδάσκαλος, τὸ δὲ ἔργον κατακαήσεται, αὐτὶ τῶ, „ οἱ πένητον ἑαυτοὺς κατασκευάσαντες ἔργον, ἢ τινος „ τὸ ἔργον κατακαήσεται ζημιωθήσεται, οὕτω δὲ, ὡς „ διὰ πυρὸς, αὐτὶ τοῦ, καήσεται αὐτοῦ τὸ ἔργον ὑπὸ „ τοῦ πυρὸς, αὐτὸς δὲ σωθήσεται πιστεύει ὁ Διδάσκα- „ λος.... εἰ δέ τις ἀ βλέψει τὸ ὡς διὰ πυρὸς τῷ ἔρ- „ γῳ προσαρμόσας, ἀλλὰ τῷ Διδασκάλῳ, ἅπα νοησά- „ που, ὅτι ὑπὲρ μὲν ἐκείνων οὐκ ἐπαραχθήσεται δί- „ κας· σωθήσεται δὲ καὶ αὐτὸς διὰ πυρὸς δοκιμαζόμε- „ νος, ὑπερ ἄρα ἔχει τὸν βίον τῇ διδασκαλίᾳ πα- „ ράλληλον “.

(1) Ἕστζι ἀπὸ τὸ ῥηθὲν πάπα τοῦ Παύλου συμπεραίνει ὅσον ὁ Θεολόγος Γρηγόριος, ἐν τῷ περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος Λόγῳ, ὅσον καὶ ὁ Μέγας Βασίλειος, (ἐν τοῖς Κεφαλ. περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος) ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἶναι Θεός· ἀλλὰ καὶ ὁ Θεοδώρητος λέγει· „ μαρτυρεῖ ὁ λόγος ὅτι Θεός τὸ Παναγιον „ Πνεῦμα “.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀτιμάσῃ καὶ ἂς καταφρονήσῃ τὴν ἔξω καὶ ἀνθρωπίνην σοφίαν, διὰ νὰ ἀποκτήσῃ τὴν θεϊκὴν σοφίαν (1), διότι καθὼς ἡ κατὰ Θεὸν πτωχεία, εἶναι πλοῦτος, καὶ ἡ κατὰ Θεὸν ἀδοξία, εἶναι δόξα· ἔτζι καὶ ἡ κατὰ Θεὸν μωρία, εἶναι σοφία. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι δὲν εἶπεν ἂς ἀποβάλῃ τὴν ἔξω σοφίαν, ἀλλ' εἶπε τὸ πολλὰ μεγαλίτερον, ἤτοι ἂς γένῃ μωρὸς, ἤγουν, ἂς μὴ νοῇ τίποτε ἀπὸ λόγους, μηδὲ ἂς πιστεύῃ εἰς τοὺς ἐδικούς του λογισμοὺς, ἀλλὰ ἂς ἀπολυθῇ εἰς τὸν Θεὸν, ὡσὰν κτῆνος, καὶ ἂς πιστεύῃ εἰς ὅλα τὰ Θεῖα λόγια.

19. „Ἡ γὰρ σοφία τοῦ Κόσμου τούτου, μωρία παρὰ τῷ Θεῷ ἐστιν".

Ἡ σοφία λέγει τοῦ Κόσμου εἶναι μωρία κοντὰ εἰς τὸν Θεὸν, ὄχι μόναν διὰ τὶ αὐτὴ δὲν χρησιμεύει εἰς τὴν ἀληθινὴν καὶ θείαν σοφίαν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὶ ἐμποδίζει· ἐπειδὴ διὰ τὴν οἴησιν, καὶ τὸν τύφον ὁποῦ προξενεῖ εἰς τοὺς ἔχοντας αὐτὴν, δὲν ἀφίνει αὐτοὺς νὰ μάθουν· καὶ διὰ τοῦτο κάμνει αὐτοὺς νὰ μένουν παύποτε εἰς τὴν ἀγνωσίαν καὶ τὴν ἀμάθειαν· ὅθεν καὶ ὡς μωροὶ καὶ ἀνόητοι πιάνονται καὶ παγιδεύονται ἀπὸ τὸν ὑπέρσοφον Θεόν (2).

„Γέγραπται γὰρ „ὁ δρασσόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν".
(Ἰώβ. ε. 13.)

Μαρτυρίαν φέρει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος ἀπὸ τὸν Ἰωβ, πῶς ἡ ἀνθρωπίνη σοφία εἶναι μωρία κοντὰ εἰς τὸν Θεὸν, καὶ λέγει, ὅτι ὁ παύσοφος Θεὸς πιάνει τοὺς ἔξω σοφοὺς ὡσὰν μωροὺς, ἤγουν μὲ τὰ ἐδικά τους ὅπλα τοὺς νικᾷ, καὶ μὲ τὴν ἐδικήν τους πανουργίαν τοὺς παγιδεύει (3)· διότι καὶν αὐτοὶ φαίνονται πῶς εἶναι σοφοὶ, καὶ πανοῦργοι, μὲ τὰ σοφίσματα, καὶ μὲ τοὺς πολυπλόκους συλλογισμούς των, ἀλλ' ὅμως ἔμπροσθεν εἰς τὸν Θεὸν ἐλέγχονται ὅτι εἶναι μωροὶ, καὶ ἀνόητοι· χάριν λόγου, ἐκεῖνοι μὲν ὀνόμιζον πῶς δὲν χρειάζονται τὸν Θεὸν, καὶ τὴν θεϊκήν τους σοφίαν, ἀλλὰ πῶς τὰ ἐννοοῦν ὅλα μὲ τὴν γνῶσιν καὶ σοφίαν τους· ὁ Θεὸς ὅμως ἔδειξεν εἰς αὐτοὺς μὲ αὐτὰ τὰ φράγματα, ὅτι ἡ δεινότης καὶ πανουργία τῶν συλλογισμῶν τους, δὲν τοὺς ὠφέλησε τίποτε, ἀλλὰ μάλιστα αὐτοὶ χρειάζονται τὸν Θεὸν, καὶ τὴν θεϊκὴν σοφίαν, οἱ νομίζοντες ὅτι δὲν τὴν χρειάζονται· ὥστε, μὲ ἐκεῖνην τὴν πανουργίαν, μὲ τὴν ὁποίαν αὐτοὶ ἐνόμιζον ὅτι τὰ ἠξεύρουν ὅλα, μὲ αὐτὴν τὴν ἰδίαν ἐλέγχθησαν πῶς δὲν ἠξεύρουν τίποτε, ἀλλ' εἶναι ἀγροικότεροι καὶ ἀγνωστότεροι εἰς τὰ ἀναγκαῖα καὶ σωτηριώδη, ἀπὸ τοὺς ψαράδες, καὶ σκυτοτόμους, ὁποῖοι ἦσαν οἱ λοιποὶ Ἀπόστολοι, καὶ ὁ Παῦλος, ὁ τὰ δέρματα κόπτων, καὶ τὰ τζαδίρια καπασκιάζων.

20. „Καὶ πάλιν· „γινώσκει Κύριος τοὺς διαλογισμοὺς τῶν σοφῶν, „ὅτι εἰσὶ μάταιοι". (Ψαλμ. μγ'. 12.)

Ὁ Θεὸς, λέγει, ἠξεύρει πῶς τῶν σοφῶν οἱ διαλογισμοὶ, καὶ οἱ πολύπλοκοι συλλογισμοὶ, καὶ τὰ σοφίσματα, εἶναι ἀνωφελῆ καὶ μάταια εἰς τὴν σωτηρίαν τους. Καὶ λοιπὸν αἴσως παύτε ἔπος ἔχουσι, πῶς ἐσεῖς ὦ Κορίνθιοι, ἠξεύρετε καὶ φρονεῖτε τὰ ἐναντία μὲ τὸν Θεὸν, καὶ δὲν ἀπο-

(1) Διὰ αὐτὸ καὶ ὁ Θεσσαλονίκης Θεῖος Γρηγόριος προπολογικῶς ἑρμηνεύων τὸ ῥηθὲν τοῦ Κυρίου τοῦ λέγοντος „δυσκόλως πλούσιος εἰσελεύσεται εἰς τὴν Βασιλείαν „τοῦ Θεοῦ" (Ματθ. ιθ'. 23.) λέγει, ὅτι καθὼς ὁ πλούσιος εἰς τὰ χρήματα, δυσκόλως δύναται νὰ σωθῇ, ἔτζι καὶ ὁ πλούσιος εἰς τὰ ἔξω μαθήματα, δυσκόλως δύναται νὰ σωθῇ, αἴσως δὲν τὰ ἀφήσῃ διὰ τὸν Χριστὸν, ἢ κἂν μεταχειρισθῇ ταῦτα εἰς δόξαν Θεοῦ, καὶ εἰς ὠφέλειαν τοῦ πλησίον.

(2) Καὶ ὄντως ἡ σοφία τοῦ Κόσμου τούτου, μωρία εἶναι κοντὰ εἰς τὸν Θεὸν· ἐπειδὴ, κατὰ τὸν Κορίνθιον, τὰ τῆς παλαιᾶς σοφίας ἀξιώματα, μωρὰ φαίνονται κοντὰ εἰς τὸν Θεὸν, καὶ ἀδόκιμα· ἀ. ἀξιώματα τῆς ἔξω σοφίας ἦσαν, ὅτι ἐκ τοῦ μηδαμῆ μηδαμῶς ὄντος, κόσμον γίνεσθαι· β. ἐκ τῆς περισσείας φορὰς τὴν ἔξιν ἐπαύσθαι καὶ γίνεσθαι (ἤτοι ἀπὸ τυφλὸς, ἢ κωφὸς, ἢ νεκρὸς, τινὰς δὲν γίνεσθαι βλέπων, καὶ ἀκούων, καὶ ζωντανός.) γ. τὸ συμβεβυκὸς τὸ εἶναι ὑπάρχειν ἐν ἑτέρῳ εἶναι· δ. ὁ Κόσμος ἐστὶν ἀΐδιος· ε. τὸ εὖ ἀριθμῷ εἶναι ἐν ἑτέρῳ ἀκοινωνήτων· ς. τὸ νὰ εἶναι δύω φύσεις τέλειαι ἐν μιᾷ ὑποστάσει· ζ. τὸ νὰ ἦναι ὁ Θεὸς ἐνεργείᾳ ἄπειρος· η. τὸ νὰ κινῆται κατὰ τόπον τὸ παντῃ ἀσώματον. Ταῦτα δὲ παῦτα τῇ ἡμετέρᾳ Θεολογίᾳ ἀντίκεινται.

(3) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Τερτυλλιανὸς (ἐν τῷ περὶ Ψυχῆς Κεφ. γ'.) καὶ ὁ Εἰρηναῖος (Βιβλ. κατὰ αἱρέσεων) τοὺς φιλοσόφους ὠνόμασαν Πατέρας τῶν μετὰ ταῦτα γενομένων αἱρετικῶν. (πατρὰ Κορεσίῳ.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀποβάλλετε τὰς ἔξω σοφὰς, ὡς ματαίους καὶ ἀωφελεῖς, ἀλλὰ περιποιεῖσθε αὐτὰς καὶ ἐναγκαλίζεσθε, ὡς ἐπωφελεῖς καὶ σωτηριώδεις;

21. „Ὥστε μηδεὶς καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις· πάντα γὰρ ὑμῶν ἐστιν, „εἴτε Παῦλος, εἴτε Ἀπολλῶς, εἴτε Κηφᾶς".

Αὐτὰ τὰ λόγια φαίνεται μὲν ὅτι τὰ λέγει εἰς τοὺς Κορινθίους ἐκείνους, ὁπὲ ὑποπάσοντο εἰς τὲς σοφὲς, καὶ πλεσίες· ἐπιπλήττει ὅμως τὲς ὑποπάσοντας αὐτὲς, σοφὲς καὶ πλεσίες, λέγων· ὅτι δὲν πρέπει αὐτοὶ νὰ καυχῶνται εἰς τὴν ἔξω σοφίαν, διὰ τὶ αὐτὴ εἶναι μωρία· ἔτε εἰς τὰ πνευματικὰ χαρίσματα, διὰ τὶ αὐτὰ εἶναι τὲ Θεῦ δῶρα, καὶ διὰ τὲς ὑποπασομένες αὐτῖς, δίδονται παῦτα καὶ εἰς τὲς ὑποπάσοντας· τῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ, ὅλα εἶναι ἐδικά σᾶς, ἤτοι τί ὑπερηφανεύονται οἱ διδάσκαλοί σας; ἢ πῶς ἐσεῖς φρονόνετε αὐτὲς, καὶ τὲς πάμνετε νὰ ὑπεραίρωνται; μήπως ἔχων κἀνένα χάρισμα ἐδικόν τες; ὄχι· ἐκεῖνα γὰρ τὰ χαρίσματα ὁπὲ αὐτοὶ ἔχων, ἐδικά σας εἶναι· διὰ τὶ ἐδόθησαν αὐτὰ εἰς αὐτὲς ἀπὸ τὲν Θεόν, διὰ τὴν ἐδικήν σας ὠφέλειαν· ὅθεν αὐτοὶ χρεωσῦν νὰ σᾶς ὁμολογῦν χάριτας διὰ τῦτο. Ἀνέφερε δὲ πάλιν ἐδῶ τὸν ἑαυτόν τε, καὶ τὲν Πέτρον ὁ Παῦλος, διὰ νὰ κέμῃ τὸν λόγον ἐλαφρὸν καὶ ἀβαρῆ, καὶ διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι αὐ ἡμεῖς οἱ Ἀπόσολοι ἐλάβομεν ἀπὸ τὸν Θεὸν τὰ χαρίσματα, διὰ τὴν ἐδικήν σας ὠφέλειαν, καὶ διὰ ἐσᾶς ἐχειροτονήθημεν παρὰ Θεῦ διδάσκαλοι, πολλῷ μᾶλλον οἱ πνευμνοὶ διδάσκαλοί σας δὲν χρεωσῦν νὰ καυχῶνται εἰς τὰ χαρίσματα ὁπὲ ἔχων, ὡσαὐτὸ εἰς ἐδικά των κατορθώματα, διὰ τὶ αὐτὰ εἶναι ξένα ἀγαθὰ, καὶ ὡς παρὰ Θεῦ χαρισθέντα, καὶ ὡς διὰ τὴν σωτηρίαν τὴν ἐδικήν σας δοθέντα (1).

22. „Εἴτε Κόσμος, εἴτε ζωὴ, εἴτε θανάτος, εἴτε ἐνεστῶτα, εἴτε „μέλλοντα".

Καὶ ἡ ζωὴ, λέγει, τῶν Διδασκάλων, διὰ λόγου σας εἶναι, ὦ ἀδελφοὶ, διὰ νὰ ὠφελῆσθε ἐσεῖς ὁπὲ διδάσκεσθε ἀπὸ αὐτές· καὶ ὁ θάνατος δὲ τῶν Διδασκάλων, διὰ λόγου σας ὑποφέρεται· ἐπειδὴ οἱ Διδάσκαλοι, διὰ τὴν ἐδικήν σας σωτηρίαν κινδυνεύεν εἰς θάνατον· ἢ καὶ κατὰ ἄλλον τρόπον τῦτο νοεῖται· ὅτι καὶ ὁ θάνατος ὁπὲ ἐσυγχωρήθη εἰς τὸν Ἀδὰμ, καὶ τὲς ἀπογόνες τε, διὰ λόγου σας ἐσυγχωρήθη, διὰ νὰ σωφρονισθῆτε ἐσεῖς· καὶ ὁ τε Χριςε δὲ θάνατος διὰ τῦτο οἰκονομήθη, διὰ νὰ σωθῆτε ἐσεῖς ἀπὸ τὴν φθοράν, καὶ τὸν διπλοῦν θάνατον τῆς ψυχῆς καὶ τε σώματος. Καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, ὁ Κόσμος ὅλος διὰ λόγου σας ἔγινεν, ἵνα ἐσεῖς διὰ τῆς θεωρίας τε Κόσμε, ὁδηγῆσθε καὶ ἀναβαίνετε μὲ τὸν νῦν εἰς τὴν γνῶσιν τε Δημιργε Θεῦ, τε τὸν Κόσμον δημιργήσαντος· καὶ διὰ νὰ μεταχειρισθῆτε τὴν φθοράν τε φρασκαίρου Κόσμε, διδάσκαλον καὶ ὁδηγὸν, εἰς τὸν πόθον καὶ ἀγάπην τε ἀφθάρτε Κόσμε καὶ αἰωνίε· καὶ τὰ παρόντα δὲ ἀγαθὰ καὶ χαρίσματα, διὰ λόγου σας εἶναι, τὰ ὁποῖα ἀπὸ ἐδῶ ἀκόμη χαρίζει ὁ Θεὸς εἰς ἐκείνες ὁπὲ τὸν πισεύυσι· καὶ τὰ μέλλοντα δὲ, διὰ λόγου σας εἶναι ἑτοιμασμένα.

23. „Παῦτα ὑμῶν ἐστι· ὑμεῖς δὲ Χριςε, Χριςὸς δὲ Θεῦ".

Καθὼς ἡμεῖς εἴμεθα τε Χριςε, δὲν εἶναι καὶ ὁ Χριςὸς τε Θεῦ· δι' ὅτι ἡμεῖς μὲν εἴμεθα τε Χριςε, ὡς ἔργον καὶ ποίημά τε· ὁ δὲ Χριςὸς εἶναι τε Θεῦ, ὡς Υἱὸς αὐτε φσικὸν, καὶ ὡς αἴτιον φσικὸν ἔχων τὸν Πατέρα· ὥςε, ἀναλαὶ καὶ νὰ ἦναι μία ἡ λέξις, ἀλλὰ τὸ

(1) Ὁ δὲ θεῖος Χρυσόστομος ἐκ τε ῥητε τέτε συμπεραίνει, ὅτι ἀφ' τὲς Χριςιανὲς, δίδοται τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον καὶ εἰς τὲς ἀναξίες Ἱερεῖς· ἔτω γάρ φησιν· „εἰ γὰρ διὰ ὄνου φωνὴν ἀφεθῆναι ἐπέτρεψε, καὶ ἀφ' μιᾶς „τέως εὐλογίας πνευματικὰς ἐχαρίσατο, ἐν ἀλόγῳ „τόματι, καὶ ἐν ἀκαθάρτῳ γλώττῃ τῇ τε Βαλαὰμ „ἐνεργήσας ἀφ' τὲς προσκεκρευκότας Ἰεραίες· πολλῷ „μᾶλλον δ' ὑμᾶς τὲς εὐγνώμονας, εἰ καὶ σφόδρα εἰσὶ „φαῦλοι οἱ Ἱερεῖς, τὰ αὐτὰ πάντα ἐργάσεται, καὶ πέμ„ψει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· οὐδὲ γὰρ ὁ καθαρὸς, ἀ„πὸ τῆς οἰκείας ἐπιπάτας αὐτὸ καθαρότητος· ἀλλὰ ἡ „χάρις ἐστὶν ἡ τὸ πᾶν ἐργαζομένη· „Πάντα γάρ δι „ὑμᾶς, εἴτε Παῦλος, εἴτε Ἀπολλῶς, εἴτε Κηφᾶς"· ἀ„γαθὰ ἐγκεχείρισται ὁ Ἱερεύς, Θεῦ μόνε ἐστὶ δωρεῖσθαι". (Ὁμιλ. πς'. εἰς τὸν Ἰωαν.) Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τε „πείθεσθε τοῖς Ἡγεμόσιν ὑμῶν". (Ἑβρ. ιγ'. 17. Τόμ. γ'.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὸ νόημα εἶναι διαφορετικόν· ἐπειδὴ, οὐδὲ ὅλα τὰ ὄντα εἶναι ἐδικά μας τοιοτρόπως, καθὼς ἡμεῖς ἐσμεθα τῦ Χριςῦ· δι' ὅτι, ἡμεῖς μὲν ἐσμεθα δῦλοι καὶ ποίημα τῦ Χριςῦ, ὅλα δὲ τὰ ὄντα, δὲν εἶναι δῦλοί μας, οὐδὲ ποιήματα ἐδικά μας· ὥςε, δὲν κάμνετε καλὰ ἐσεῖς οἱ Κορίνθιοι, ὁπῦ ὑποπίαστε τὸν ἑαυτόν σας εἰς ἀνθρώπους, εἰς καιρὸν ὁπῦ εἶθε δῦλοι Χριςῦ (1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

1. „Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος, ὡς ὑπηρέτας Χριςῦ, καὶ οἰ„κονόμους μυςηρίων Θεῦ".

Ἐπειδὴ, λέγει, καὶ ἡμεῖς οἱ Ἀπόςολοι καὶ Διδάσκαλοι, ἐσμεθα ὑπηρέται τῦ Χριςῦ, διατί ἐσεῖς οἱ Κορίνθιοι ἀφίνετε τὸν Δεσπότην Χριςὸν, καὶ ὀνομάζεθε ἀπὸ τὰ ὀνόματα ἡμῶν τῶν ὑπηρετῶν καὶ δῦλων τῦ Χριςῦ; Διὰ τῦτο δὲ ὠνόμασε τὺς Ἀποςόλους, καὶ Διδασκάλους, οἰκονόμους Μυςηρίων Θεῦ, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι αὐτοὶ δὲν πρέπει νὰ δίδυσι τὸν λόγον καὶ τὴν διδασκαλίαν εἰς ὅλης χωρὶς οἰκονομίαν, ἀλλὰ πρέπει νὰ διδάσκυν ἐκείνης τὺς ἀνθρώπυς ὁπῦ πρέπει, καὶ ὅταν πρέπει, καὶ καθὼς πρέπει (2), μάλιςα δὲ τὰ μυςήρια τῦ Θεῦ δὲν πρέπει οἱ διδάσκαλοι νὰ τὰ φανερόνυν εἰς ὅλης ἁπλῶς, διατί δὲν εἶναι ἴδιον Οἰκονόμυ φρονίμυ.

2. „Ὃ δὲ ζητεῖται λοιπὸν ἐν τοῖς οἰκονόμοις, ἵνα τις πιςὸς (3) εὑ„ρεθῇ".

Τῦτο, λέγει, χρεωσεῖ νὰ ἔχῃ ὁ οἰκονόμος, τὸ νὰ ἦναι ἐμπισδυμένος εἰς ἐκεῖνα, ὁπῦ τῦ ἐδόθησαν ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἤγυν τὸ νὰ μὴ οἰκειοποιῆται αὐτὸς τὰ δεσποτικὰ φράγματα ὁποῦ ἐνεπισδύθη· τὸ νὰ μὴ μεταχειρίζεται ἐκεῖνα ὁπῦ τῦ ἐδόθησαν, ὡσὰν νὰ ἦτον αὐτὸς Δεσπότης των, καὶ ὡσὰν νὰ ἦτον ἐδικά τυ, ἀλλὰ νὰ τὰ μεταχειρίζεται ὡς ξένα, καὶ νὰ μὴ λέγῃ πῶς εἶναι ἐδικά τυ τὰ δεσποτικὰ, ἀλλὰ ὅλον τὸ ἐναντίον, τὰ ἐδικά του νὰ τὰ λέγῃ πῶς εἶναι δεσποτικὰ, ἤτοι τῦ Δεσπότυ τῶν ὅλων Θεῦ.

3. „Ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιςόν ἐςιν, ἵνα ὑφ' ὑμῶν ἀνακριθῶ, ἢ ὑπὸ „ἀνθρωπίνης ἡμέρας".

Ἕνα κακὸν συέσπετο εἰς τὴν Κόρινθον· ἐκεῖνοι ὁπῦ ἦτον χωρισμένοι, καὶ εἶχον χωρισὺς Διδασκάλες των, αὐτοὶ ἐκάθοντο ὡσὰν κριταὶ, καὶ τὺς μὲν θεοσεβεῖς καὶ θεοφιλεῖς Χριςιανὺς, ἀμαθεῖς δὲ, κατεδίκαζον καὶ τὺς ἀπεδίωκον, τὺς δὲ κακίςυς καὶ διεφθαρμένυς ἀνθρώπους, τὺς ἐδιάλεγον διὰ τὴν δυλωττίαν τυς, καὶ ἔδιδαν τοιαύτας ψήφους καὶ ἀποφάσεις μὲ αὐθάδειαν· ὁ ὀδεῖνα εἶναι ἄξιος· ὁ ὀδεῖνα ἀπὸ τὸν ὀδεῖνα εἶναι καλίτερος· καὶ ὁ ὀδεῖνα ἀπὸ τὸν ὀδεῖνα εἶναι κακίτερος.

Ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Παῦλος, ὅτι τῦτο ζητεῖται ἀπὸ τὺς οἰκονόμυς, τὸ νὰ εὑρεθῦν ἐμπισδυμένοι εἰς τὴν οἰκονομίαν των, ἐφαίνετο δὲ μὲ τῦτο ὁπῦ λέγει, ὅτι δίδει ἀφορ-

(1) Λέγει δὲ καὶ ὁ Θεοδώρητος, ὅτι ὅλα μὲν εἶναι ἐδικά μας, διὰ τὴν φιλοτιμίαν τῦ Θεῦ· ἡμεῖς δὲ ἐσμεθα τῦ Χριςῦ, καθ' ὃ μὲν ἄνθρωπον, μέλη τυ· καθ' ὃ δὲ Θεὸν, ποίημα τυ· ὁ δὲ Χριςὸς εἶναι τῦ Θεῦ, ὡς υἱὸς τυ γνήσιος, καὶ διʼ αὐτῦ γεννηθεὶς κατὰ τὴν Θεότητα.

(2) Διὰ τῦτο δὲν εἶναι πῶ κάθε σὺς ἴδιον νὰ γίνεται Ἱερεὺς, καὶ Ἀρχιερεὺς, καὶ Διδάσκαλος λαῦ, καὶ νὰ γίνεται οἰκονόμος διʼ τῦ Θεῦ μυςηρίων· ὅθεν ἔγραφεν ὁ Πηλυσιώτης Ἰσίδωρος εἰς τὸν Παλλάδιον· „ὁ παύσων τὸ δυώδεκα τοιαύτης ἀρχῆς (τῆς Ἱερωσύ„νης δηλ.) ἀντιλαβέσθω, ἥτις καὶ βασιλείας ἐςὶν ὑ„ψηλοτέρα· ἡ μὲν γὰρ, τὰ θεῖα, ἡ δὲ, τὰ ἐπίγεια „διέπει πράγματα, ἀλλʼ ὀλίγων κομιδῇ, οἳ τοσοῦτον „τῆς ἀρχομένων δίκαιοι ἂν εἶεν ὄγκῳ φέρειν, ὅσον οἱ ποι„μένες τῆς προβάτων, ἵνα μηδὲν ἧττον πλέον". (Ἐπιςολ. σις'.) Λέγει δὲ καὶ ὁ Θεοδώρητος· „ὁ τιμῶ„σαι βυλόμενος ἡμᾶς, ὡς ὑπηρέτας τιμάτω, ὡς οἰ„κονόμους αἰδέσθω, μετρείτω τὴν φύσιν τὸ γέρας· καὶ „ταῦτα ἃ μόνον γέγραφεν ὁ θεῖος Ἀπόςολος, ἀλλὰ καὶ „δέδρακε· τὺς γὰρ Δυκάονας ὕδασι πιαθέντας ἐ„κώλυσε, τὴν ἐωθινὴν σὺν τῷ Βαρνάβᾳ διαρρήξας, „καὶ βοήσας, ὅτι ὁμοιοπαθεῖς ὑμῖν ἐσμεν ἄνθρωποι" „ὅπως ὁ μακάριος Πέτρος ἔφη τῷ Κορνηλίῳ· καὶ αὖ„τὸς ἐγὼ ἄνθρωπος". (Πράξ. ι'. 26.)

(3) Ἐν ἄλ. ἵνα πιςός τις εὑρεθῇ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φορμὴν εἰς τὸν αὐστηρὸν νὰ κρίνωσι τὴν ζωὴν τὸ κάθε ἀνθρώπου· ἡ δὲ κρίσις αὕτη ἐφοξένει μεγαλυτέρας διχονοίας καὶ χίσματα εἰς τὴν Κόρινθον· τοῦτο χάριν, διὰ νὰ μὴ πάθουν τοῦτο οἱ Κορίνθιοι, ἐμποδίζει αὐτοὺς ἀπὸ τὸ νὰ κρίνωσι τοὺς ἄλλους, καὶ λέγει εἰς αὐτούς· „ἐμοὶ „δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν" ἤγουν ἐγὼ τὸ ἔχω διὰ ἀτιμίαν μου μεγαλωτάτην, τὸ νὰ κριθῶ μὲ τελειότητα ἀπὸ λόγου σας· ἔπειτα, διὰ νὰ μὴ κτυπήσῃ αὐτοὺς πῶς τοὺς καταφρονεῖ, ἐφρόθεσε τὸ „ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας" τουτέστιν, ἀτιμίαν μου τὸ ἔχω, νὰ κριθῶ ὄχι μόνον ἀπὸ λόγου σας, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ κάθε ἄλλον ἄνθρωπον ἔνδοξον, καὶ ὑψηλόν· διότι ἡμέραν ἀνθρώπου ἡ Γραφὴ συνειθίζει νὰ ὀνομάζῃ τὸ ὕψος, καὶ τὴν δόξαν τοῦ ἀνθρώπου, κατὰ τὸ ψαλμικόν· „ἡμέρας οὐ φοβηθήσομαι". (Ψαλμ. νέ. 2.) ἤτοι τὰς δυσμενείας, καὶ δυστυχίας τοῦ ἀνθρώπου δὲν θέλω φοβηθῆ (1). Κάμνας δὲ ἀκούοντας ταῦτα, ἂς μὴ παραγορήσῃ τὸν Παῦλον ὡς ὑπερήφανον· διατί αὐτὰ δὲν τὰ λέγει ἀληθῶς διὰ λόγου του, ἐπειδὴ κάμνας αὐτὸν δὲν ἔκρινε μὲ τελειότητα· ἀλλὰ ἔβαλε τὸ ῥόσωπόν του, διὰ νὰ διδάξῃ μὲ τοῦτο τοὺς ἄλλους νὰ μὴ κρίνωσι.

4. „Ἀλλ' οὐδὲ ἐμαυτὸν ἀνακρίνω· οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ συνοῖδα, ἀλλ' οὐκ „ἐν τούτῳ δεδικαίωμαι· ὁ δὲ ἀνακρίνων με Κύριός ἐστιν".

Μὴ νομίσητε, λέγει, ὅτι ἐξυπελίζωντας ἐσᾶς, ἢ κανένα ἄλλον ἄνθρωπον, λέγω ὅτι δὲν νομίζω ἄξιον τὸ νὰ κριθῶ ἀπὸ ἄνθρωπον· ἀλλ' οὐδὲ νομίζω πῶς εἶμαι ἀρκετὸς καὶ ἄξιος ἐγὼ ὁ ἴδιος νὰ κρίνω τὸν ἑαυτόν μου κατὰ ἀκρίβειαν· διότι κανένα μου σφάλμα, λέγει, δὲν γνωρίζω εἰς τὸν ἑαυτόν μου, καὶ εἰς τὴν συνείδησίν μου, μὲ τὸ νὰ μὴν ἠμπορῶ νὰ κρίνω αὐτὸς ἑαυτὸν ὀρθῶς καὶ ἀκριβῶς· ὅμως μὲ τοῦτο δὲν εἶμαι δίκαιος, ἤγουν δὲν εἶμαι καθαρὸς ἀπὸ ἁμαρτίαν· διότι ἐνδεχόμενον εἶναι νὰ ἔσφαλα μου σφάλματά τινα, ἐγὼ ὅμως δὲν τὰ γνωρίζω· μόνος δὲ ὁ Κύριος εἶναι ὁπού κρίνει ταῦτα, καὶ τὰ γνωρίζει ἀκριβῶς καὶ ἀσφαλῶς. Ἀπὸ τοῦτα τὰ λόγια, σοχάσου, ὦ ἀναγνῶστα, πόση θέλει εἶναι ἡ ἀκριβὴς ἐξέτασις ὁπού ἔχει νὰ γένῃ εἰς τὴν μέλλουσαν κρίσιν· διατί τότε ὁ Κύριος ἔχει νὰ εὕρῃ κρύφια σφάλματα καὶ εἰς ἐκεῖνον ἀπόμη ὁποῦ δὲν κατηγορεῖται ἀπὸ τὴν συνείδησίν του, ὅτι ἔσφαλεν εἰς κανένα ἔργον, ἢ λόγον, ἢ λογισμόν (2).

5. „Ὥστε μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ Κύριος".

Βλέπεις πόρα, ὦ ἀναγνῶστα, πῶς ὁ Παῦλος δὲν εἶπε διὰ λόγου του, ὅτι δὲν εἶναι ἄξιοι οἱ ἄνθρωποι νὰ τὸν κρίνωσι, ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ κρίνωσι τοὺς ἄλλους οἱ Κορίνθιοι; τοιοῦτος γὰρ συνειθίζει νὰ κάμνῃ ὁ μακάριος Παῦλος, ἤγουν τὸ νὰ δέχεται πάντοτε εἰς τὸ ἐδικόν του ῥόσωπον τὰ ῥ' ἄλλων καθ' ὑπόθεσιν, καὶ ἐπαίνω εἰς τὸ ἐδικόν του ῥόσωπον νὰ διδάσκῃ ἐκεῖνα, ὁποῦ ἔχει νὰ διδάξῃ τοὺς ἄλλους, διὰ νὰ κάμνῃ μὲ τὸν τρόπον τοῦτον τὸν λόγον ἀβαρῆ, καὶ πλέον εὐπαράδεκτον ἀπὸ τοὺς ἀκροατάς (3).

„Ὃς

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος, ἀνθρωπίνου, λέγει, ἡμέρου ἐκάλεσε, τὸ τῆς φύσεως ὀλιγόβιον.

(2) Ἀπὸ τὸν λόγον τοῦτον τοῦ Παύλου μανθάνομεν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐμπιστευώμεθα εἰς τὴν συνείδησίν μας, καὶ αὐτὴ κἂμμίαν φορὰν δὲν μᾶς καταγορῇ εἰς κάνενα πρᾶγμα· διότι τὶ συνείδησις λέγεται εἰς ἐκεῖνα μόνον τὰ σφάλματα ὁποῦ ἠξεύρομεν, καὶ ὄχι εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν ἠξεύρομεν· ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὸν Ἱερεμίαν· „βαθεῖα ἡ καρδία παρὰ πάντα". (Ἱερ. ιζ'. 9.) καὶ πολλὰ λεπτὰ πάθη εὑρίσκονται κεκρυμμένα μέσα εἰς αὐτὴν, τὰ ὁποῖα ἐλάτελα δὲν ἠξεύρει, ἐκτὸς ὁ ἴδιος ὁποῦ τὰ ἔχει· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Δαβὶδ παρεκάλει τὸν Θεὸν λέγων· „ἐκ τῶν κρυφίων μου κα„θάρισόν με". (Ψαλμ. ιθ'. 13.) Ὅθεν καὶ ἐσὺ Χριστιανέ, πίστευε πάντοτε ὅτι δὲν εἶναι καθαρὰ ἡ καρδία σου τελείως, ἀπὸ κρυπτὰ, καὶ λεπτὰ πάθη, τὰ ὁποῖα εἶναι γνωστὰ εἰς μόνον τὸν Θεὸν, ὁποῦ ἐπίζει τὰς καρδίας, κατὰ τὸν Σολομῶντα· „Σὺ μονώτατος οἶδας τὴν „καρδίαν πάντων τῶν υἱῶν ἀνθρώπων". (γ'. Βασιλ. ἡ. 39.) Καὶ ἔχε πάντοτε τῶν βέβαιον ἐκεῖνο ὁποῦ λέγει ὁ Ἰωάννης, πῶς ὁ Θεὸς εἶναι μεγαλύτερος ἀπὸ τὴν συνείδησίν μας· „μείζων ἐστὶν ὁ Θεὸς τῆς καρδίας ἡ„μῶν, καὶ γινώσκει πάντα". (α'. Ἰωαν. γ'. 20.) διατί ἴσως ὁ μέγας Παῦλος ἐδῶ, καὶ μ' ὅλον ὁποῦ δὲν ἐγνώριζε νὰ τὸν ἐλέγχῃ ἡ συνείδησις του εἰς κάνενα πρᾶγμα, ὅμως πάλιν δὲν νομίζει διὰ τοῦτο τὸν ἑαυτόν του δίκαιον κοντὰ εἰς τὸν Θεόν, πρέπει μᾶλλον δὲν πρέπει νὰ νομίζωμεν ἡμεῖς τὸν ἑαυτόν μας δίκαιον, ἀγκαλὰ καὶ νὰ μὴ μᾶς ἐλέγχῃ ἡ συνείδησις;

(3) Ὁ δὲ Μέγας Βασίλειος λέγει, ὅτι ἀπὸ τὰ λόγια ταῦτα ὁποῦ λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος, συμπεραίνομεν ὅτι, ἀπίσως ἡ κρίσις τινὸς ἀδελφοῦ εὑρίσκεται εἰς τὴν ἐδικήν μας ἐξουσίαν· καὶ πρὸς τούτοις ἀπίσως ἦναι ἄδηλον τὸ πρᾶγμα, πρέπει νὰ μὴ κρίνωμεν τὸν ἀδελ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Ὃς ἐ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τῶ σκότους, ἐ φανερώσει τὰς βυλὰς τῆ „καρδιῶν".

Τώρα, λέγει, εἰς τὴν παρῶσαν ζωὴν, εἶναι κεκρυμμένα τὰ κακὰ ἔργα τῆ ἀνθρώπων· αὐτὰ γὰρ εἶναι ὁπῶ ὀνομάζει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος „κρυπτὰ τῶ σκότους"· ἢ πολλαῖς φοραῖς σῦας ὁπῶ εἶναι ἀκάθαρτος, ἢ διεφθαρμένος ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας, νομίζεται ἀπὸ τὰς ἀνθρώπους πῶς εἶναι καθαρὸς, ἢ ὐάρετος· τότε δὲ εἰς τὴν μέλλουσαν κρίσιν, θέλει φανερώσει ὁ Θεὸς ὅλα τὰ κρυφὰ κακὰ ἔργα, ἀκόμη ἢ αὐτὰς τὰς βυλὰς, ἢ τὸς ἀποκρύφους διαλογισμὸς τῆ καρδιῶν τῆ ἀνθρώπων· χάριν λόγυ, σῦας εἰς τέτοιον τὸν ζωὴν ἐπαινεῖ σῦα ἀξιεπαίνετον ἄνθρωπον· ὁ ἔπαινος αὐτὸς εἶναι καλὸν, ἀλλ' ἡ βυλὴ ἢ ὁ λογισμὸς ἐκεῖνε ὁπῶ τὸν ἐπαινεῖ, ἴσως εἶναι κακὸς, ἢ διεφθαρμένος, τυχὸν γὰρ νὰ ἐπαινῆ τὸν ὐάρετον ἐκεῖνον, μὲ σκοπὸν κακὸν, ἢ μὲ κολακείαν ἢ ὑπόκρισιν. Πάλιν, ἐλέγχει σῦας ἄλλον ἄνθρωπον, κατὰ μὲν τὸ φαινόμενον, διὰ νὰ τὸν διορθώσῃ, κατὰ δὲ τὸ κρυπτόμενον ἢ τὸν ἐσωτερικὸν λογισμὸν τῆς καρδίας τε, διὰ νὰ ἐκπομπεύσῃ, ἢ νὰ θεατρίσῃ εἰς τὸς ἄλλυς τὸ σφάλμα τῶ ἀδελφοῦ· τότε ὅμως εἰς τὴν μέλλουσαν κρίσιν τῶ Θεοῦ, αὐτὰ ὅλα, ἢ ἄλλαι μυρίαι ἢ ἀναρίθμηταε ἀπόκρυφαι βυλαὶ τῆ ἀνθρώπων, ἔχυν νὰ φανερωθῶν καθαρώτατα.

„Καὶ τότε ὁ ἔπαινος γενήσεται ἑκάστῳ ἀπὸ τῶ Θεῶ".

Ἀκόλυθον ἦτον νὰ εἰπῆ ὁ Ἀπόστολος, ὅτι τότε θέλει γενῆ ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἢ τιμωρία, ἢ ἔπαινος· τιμωρία μὲν εἰς τὸς κακὸς, ἔπαινος δὲ εἰς τὸς καλὸς· ἀλλὰ ἀφῆκε τὴν τιμωρίαν, ἢ εἶπε μόνον τὸν ἔπαινον, διὰ νὰ κάμῃ τὸν λόγον πλέον εὐφημότερον.

6. „Ταῦτα δὲ, ἀδελφοὶ, μετεσχημάτισα εἰς ἐμαυτὸν καὶ Ἀπολλὼ „δι' ὑμᾶς· ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε, τὸ μὴ, ὑπὲρ ὃ γέγραπται, „φρονεῖν".

Αὐτὰ ὅλα, λέγει, ὁπῶ εἶπον ἀνωτέρω, τόσον διὰ τὰς διχονοίας ἢ χίσματα, ὅσον ἢ διὰ ἐκείνυς ὁπῶ καταπείνων τὸς ἄλλυς, αὐτὰ, λέγω, ὅλα τὰ ἐσχημάτισα καθ' ὑπόθεσιν ἐπάνω εἰς τὸ ἐδικόν μυ πρόσωπον, ἢ εἰς τὸ τῶ Ἀπολλῶ, μὲ σκοπὸν διὰ νὰ μάθητε ἐσεῖς ἐπάνω εἰς τὰ ἐδικά μας πρόσωπα, νὰ μὴ φρονῆτε παραπάνω ἀπὸ ἐκεῖνο ὁπῶ εἶναι γεγραμμένον· λέγει γὰρ ὁ Κύριος, περὶ μὲν τῶ, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐπαιρεταί τινας ἢ νὰ ὑπερηφανεύεται· „ὁ

ἀδελφὸν, κατὰ τὸ ὑπὸ τῶ Ἀποστόλου εἰρημένον περὶ τῆ ἀγνοημένων· „ὥστε μὴ πρὸ καιρῦ τι κρίνετε, ἕως „ἂν ἔλθῃ ὁ Κύριος, ὃς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τῦ „σκότυς· ἀνάγκη δὲ ἀπαραίτητος εἶναι νὰ ἐκδικοῦμεν „τὰ τῶ Θεῶ κρίματα... πλὴν ἡμεῖς τὰ αὐτὰ ποιεῖν „ἡμῖν ἐγκαλάμενος, ἀπαρρησίασος εἶν φρὸς τὸ κρί„νειν τὸν ἀδελφὸν, ἀκόων τὸ Κυρίε λέγοντος „ἔκβα„λε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τῦ ὀφθαλμῦ σε". (ἐν τῇ αὐτῇ τῶ κατὰ Ματθ. Κεφ. ζ'.) Καὶ ὁ Πηλυσιώτης δὲ Ἰσίδωρος ἔτω φησί· „περὶ μὲν δήκων, ἢ ἐκεί„νων ὁ Ἀπόστολος, ἢ κρίνειν πρυσέταξε, ἢ ἐξέβα„λε, ἢ ἐκβάλλειν τῆς Ἐκκλησίας πρυσέπαξε· περὶ „δὲ τῶ ἀδήκων, ὠμαρτύειν παρεκελεύσατο, ἕως ἂν „ἔλθῃ ὁ Κύριος· ἄτοπον γὰρ ἁρπάζειν τὰ κρυπτὰ τὴν „ἀξίαν, ἢ τὴν ψῆφον ἀκρίτως ἐνφέρειν, ἢ μὴ ἐπι„τρέπειν σπύδην τῷ καιρῷ τῆς ἀληθείας". (αὐτόθ.) Ὁ δὲ Θεῖος Μάξιμος· „ἐκεῖ φρίξαι ὅτι ὁ Θεὸς ἢ Πα„τὴρ κρίνει ἑκάστα, πᾶσαν δὲ τὴν κρίσιν δέδωκε τῷ „Τἱῷ· ὁ δὲ Τἱὸς κράζει λέγων, μὴ κρίνετε, ἢ σὺ „μὴ κρίνῃς· ἢ ὁ Ἀπόστολος ὁμοίως, μὴ πρὸ καιρῦ τι κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ Κύριος· οἱ δὲ ἄν„θρωποι ἀφέντες τὸ κρίνειν τὰς ἑαυτῶν ἁμαρτίας „ἦραν τὴν κρίσιν ἀπὸ τῦ Τἱῦ, ἢ αὐτοὶ ὡς ἁμαρ„τωλοὶ κρίνυσι ἢ καταδικάζυσιν ἀλλήλυς· ἢ ὁ μὲν „οὐρανὸς ὕξεσι ἐπὶ τούτῳ, ἡ δὲ γῆ ἐφρίξεν, αὐτοὶ δὲ „οὐκ αἰσχύνονται αὐτασθητοῦντες". (αὐτόθ.) Σημείωσαι δὲ ὅτι πότε τινὰς δὲν ἁμαρτάνει, ὅταν λέγῃ τῦ ἄλλυ τὴν ἁμαρτίαν, ἢ διὰ νὰ διορθώσῃ ἐκεῖνον, ἢ διὰ νὰ ὠφελήσῃ ἄλλυς, ὡς λέγει ὁ αὐτὸς Θεῖος Μάξιμος· „ἁπαδῶς λέγων ἁμαρτήματα ἀδελφοῦ, κατὰ „δύω αἰτίας λέγει· ἢ ἵνα αὐτὸν διορθώσηται, ἢ ἵνα „ἄλλυς ὠφελήσῃ· εἰ δὲ ἐκὸς τύπων λέγει, εἴτε αὐτῷ, „εἴτε ἄλλῳ, ὀνειδίζων, ἢ ὑφασύρων αὐτὸν λέγει· κα ἐ „μὴ ἐκφύγῃ τὴν θείαν ἐγκατάλειψιν· ἀλλὰ ἢ τῷ „αὐτῷ, ἢ ἄλλῳ παθήματι παθὼν περιπεσεῖται, ἢ „ὑπὸ ἑτέρων ἐλεγχθεὶς, κα ὀνειδισθεὶς καταισχυνθήσε„ται". (Κεφ. ρβ'. τῆς γ'. Ἑκατονταετ. τῶ περὶ ἀγάπης.) Τοῦτο τὸ ἴδιον γράφει ἢ ὁ Μέγας Βασίλειος ἐν τοῖς Ἀσκητικοῖς, ἀπὸ τὰν ὁποίαν ἠραιώθη τὰ ἀνωτέρω ἢ ὁ Θεῖος Μάξιμος, ὑπλαθὴ ἐν τῷ κε. κατ' ἐπιτομὴν ὅρῳ. κ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ὁ θέλων εἶναι πρῶτος, ἔσω πάντων ἔχατος“ (Ματθ. κγ΄. 12.) καὶ μυρία ἄλλα λέγει ἡ Γραφή· περὶ δὲ τῦ, ὅτι δὲν πρέπει νὰ κρίνῃ τινὰς, λέγει ὁ Κύριος· „μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε“. (Ματθ. ζ΄. 1.)

„Ἵνα μὴ εἷς ὑπὲρ τῦ ἑνὸς φυσιῦσθε κατὰ τῦ ἑτέρυ“. (1)

Τὰ λόγια ταῦτα λέγει ὁ Παῦλος πρὸς τὸν λαὸν, κάμνει γὰρ τὴν διδασκαλίαν ὁ Ἀπόστολος πολυποίκιλον καὶ διαφορετικήν· καὶ ἄλλο τε μὲν, γυρίζει τὸν λόγον εἰς τὰς μαθητὰς, καὶ ὑποτασομένυς, ἄλλο τε δὲ, εἰς τὰς διδασκάλους καὶ ὑποτάσοντας, καθὼς καὶ τώρα γυρίζει τὸν λόγον εἰς τὰς μαθητὰς καὶ ὑποτασομένυς· διότι αὐτοὶ ἐφέσκοντο καὶ ὑπερηφανεύοντο εἷς κατὰ τῦ ἄλλυ, πῶς ἔχει διδασκάλες σοφές· καὶ ὁ εἷς μὲν μαθητὴς ὑπερηφανεύετο, πῶς ἔχει καλύτερον διδάσκαλον, ἐναντίον ἄλλυ μαθητῦ, ὁπῦ δὲν εἶχε τοιῦτον διδάσκαλον· ὁμοίως καὶ ὁ ἄλλος, κατὰ τῦ ἄλλυ. Ὀρθᾶς δὲ τὴν ὑπερηφάνειαν ταύτην ὀνομάζει φυσίωσιν, ἤγουν ὄγκον καὶ φύσκωμα, κατὰ μεταφορὰν, καὶ ὁμοιότητα τῆ ἀσκῶν, ἢ ἄλλων σωμάτων, ὁπῦ φυσκόνυν καὶ ὀγκόνονται ἀπὸ ἀέρα, ἢ ἀπὸ ἄλλην κακοχυμίαν καὶ πάθος. Δείχνει λοιπὸν μὲ τῦτο, ὅτι ἡ ὑπερηφάνεια αὕτη εἶναι ματαία, καὶ ἀνωφελὴς, καὶ γεμάτη ἀπὸ ἄνεμον.

7. „Τίς γάρ σε διακρίνει; τί δὲ ἔχεις, ὃ οὐκ ἔλαβες; εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι, ὡς μὴ λαβών“;

Τὰ λόγια ταῦτα τὰ λέγει πρὸς τὲς διδασκάλες ὁ Παῦλος. Ποῖος, λέγει, διακρίνει ἐσένα ὦ διδάσκαλε, ἤγυν ποῖος σὲ ἐδοκίμασε καὶ σὲ ἔκρινεν ἄξιον ἐπαίνυ, καὶ ὑπερηφανεύεσαι; ἄνθρωπος; ἀλλ' ἡ κρίσις τῆ ἀνθρώπων εἶναι ἐσφαλμένη· μὰ ἔσω πῶς εἶσαι καὶ ἐπαίνου ἄξιος· τῦτο δὲν εἶναι ἐδικόν σε κατόρθωμα, ἀλλὰ εἶναι τῦ Θεῦ ὁπῦ σοι ἔδωκε τὸ χάρισμα ἐκεῖνο, διὰ τὸ ὁποῖον ἐπαινῆσαι, καὶ ἀκολέθως, ἐσὺ ἔλαβες τὸ ἐπαινετὸν αὐτὸ χάρισμα, ὁπῦ ἔχεις, ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ δὲν τὸ ἐκατόρθωσες μὲ τὸν κόπον σε. Εἰ δὲ καὶ τὸ ἔλαβες ἀπὸ τὸν Θεὸν, πῶς λοιπὸν ἐσὺ ἐπαίρεσαι, ὡσὰν νὰ μὴ τὸ ἔλαβες, ἀλλὰ ὡσὰν νὰ τὸ ἔχῃς ἀπὸ λόγυσε, καὶ ἀπὸ τὲς κόπες τὲς ἐδικές σε; διὰ τί ὅποιος λάβῃ, δὲν πρέπει νὰ ἐπαίρεται διὰ ἐκεῖνο ὁπῦ ἔλαβεν, ἐπειδὴ αὐτὸ εἶναι ξένον, καὶ ὄχι ἐδικόν τε.

8. „Ἤδη κεκορεσμένοι ἐστέ· ἤδη ἐπλυτήσατε“.

Τὰ λόγια ταῦτα, εἶναι λόγια ἀνθρώπε, ὁπῦ εἶναι βεβαρημένος ἀπὸ τὴν λύπην· τόσον, λέγει, ὀλίγωρα ἐσεῖς οἱ Κορίνθιοι, ἐγίνετε πλέσιοι, καὶ δὲν χρειάζεθε πλέον κάνενα; τόσον ἐχορτάσατε εἰς ὀλίγον καιρόν; τόσον ἐφθάσατε εἰς τὴν τελειότητα, καὶ ἐλάβετε ὅλον τὸν πλῆτον τῆς θείας γνώσεως καὶ τῆ πνευματικῶν χαρισμάτων, ὥσε ὁπῦ παρὰν νὰ λάβετε δύο σας κάμνει χρεία (2); Ἀλλ' ὅμως αὐτὴ ἡ τελειότης ὁπῦ ἐσεῖς νομίζετε πῶς ἔχετε, εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα δίδεται, καὶ ὄχι εἰς τὸν παρόντα αἰῶνα· ἐσεῖς ὅμως, ὡς φαίνεται, ἀκόμη ἀπὸ τὴν παρῦσαν ἔχετε ταύτην τὴν τελειότητα· διότι ἡ παύχησις ὁπῦ κάνετε, αὐτὴ σᾶς φανερόνει, ὅτι εἰς τὴν τῦ μέλλοντος αἰῶνος ἐφθάσατε τελειότητα. Ταῦτα λέγει ὁ Ἀπόστολος, διὰ νὰ τὲς δείξῃ, ὅτι εἶναι ἀτελέσποτοι, καὶ ἐντζὶ φρονῦσι.

„Χωρὶς ἡμῶν ἐβασιλεύσατε“.

Καὶ αὐτὰ ὁμοίως τὰ λόγια τὰ λέγει ὁ Ἀπόστολος, ὡς πολὺ βεβαρημένος καὶ λυπημένος, διὰ νὰ δείξῃ εἰς τὲς Κορινθίες, πῶς ἦτον ἀσωνείδητοι, καὶ ἀχάριστοι· ἐπειδὴ ἐσεῖς, λέγει, ὅσε-

---

(1) Παρὰ τῷ Θεοδωρήτῳ ἔτω γράφεται· „ἵνα ὑπὲρ τῦ ἑνὸς μὴ φυσιῦσθαι κατὰ τῦ ἑτέρυ“· τὸ ὁποῖον τῦτο φαίνεται ἀρδότερον· δύναται γὰρ τὸ φυσιοῦσθαι ἀπὸ τῦ ἀνωτέρω, ἵνα μάθητε· δύναται ὅμως καὶ ἄνω καθὼς γράφεται, ἐν ᾧ, φυσιοῦσθε, κεῖται ἀπαρέμφατον, ἤγουν „ἵνα μάθητε, τὸ μὴ εἷς ὑπὲρ τυ „ἑνὸς φυσιῦσθαι κατὰ τῦ ἑτέρυ· τὸ γὰρ ἵνα, ἐλπίες ἔσι, καὶ χρήζει σωαπτεδαι μὲ τὸ, μάθητε, ἀπὸ κοινῦ ἐννοεμένον.

(2) Σχεδὸν γὰρ καὶ ὁ Παῦλος κατηγορεῖ τὲς Κορινθίους ἐδῶ, μὲ τὰ ἴδια ἐκεῖνα λόγια, ὁπῦ οἱ ἅγιοι Προφῆται κατηγορῦν μερικές· ὁ μὲν γὰρ Ἡσαΐας λέγει

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὕστερα ἀφ' οὗ ἠξιώθητε τοιαῦτα θεῖα χαρίσματα, ὡς νομίζετε, καὶ ἐγίνετε βασιλεῖς, καὶ πλούσιοι εἰς τὰς πνευματικὰς δωρεὰς, δὲν ἠθελήσετε νὰ κάμετε συγκοινωνὸς τῦ πλούτυ, καὶ τῆς βασιλείας σας ταύτης καὶ ἡμᾶς τὸς Ἀποστόλυς, ὁποῦ ἐκοπιάσαμεν εἰς τὸ νὰ λάβετε τὰ χαρίσματα ταῦτα.

„ Καὶ ὄφελόν γε ἐβασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συμβασιλεύσωμεν".

Ἄμποτε, λέγει, νὰ ἠθέλετε βασιλεύσῃ, ἤτοι ἄμποτε νὰ ἠθέλετε ἐπιτύχῃ τὴν τελειότητα· ἔπειτα διὰ νὰ μὴ φανῇ πῶς εἶναι εἰρωνεία ὁ λόγος, καὶ περιγέλασμα, προθέττει· διὰ νὰ βασιλεύσωμεν καὶ ἡμεῖς οἱ Ἀπόστολοι καὶ Διδάσκαλοί σας, μαζὶ μὲ ἐσᾶς, ἤγουν διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν καὶ ἡμεῖς τὴν αὐτὴν τελειότητα, καὶ τὰ αὐτὰ ἀγαθὰ, διὰ τὴ ἐδική σας δόξα, εἶναι καὶ ἐδική μας· ἐπειδὴ ἁπλῶς εἰς κάθε Διδάσκαλον, εἶναι περιπόθητος ἡ προκοπὴ καὶ τελειότης τῶν μαθητῶν τε.

9. „ Δοκῶ γάρ, ὅτι ὁ Θεὸς ἡμᾶς τὸς Ἀποστόλους ἐσχάτυς ἀπέδει-„ ξεν, ὡς ἐπιθανατίυς".

Λόγια λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος λυπηρὰ καὶ ἐλεγκτικά· καθὼς, λέγει, ἐγὼ σχάζομαι ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ ἐσεῖς κάμνετε, ἡμεῖς οἱ Ἀπόστολοι καὶ Διδάσκαλοί σας, ἀπεδείχθημεν ἀπὸ τὸν Θεὸν πλέον κατώτεροι ἀπὸ ἐσᾶς, καὶ ἀπὸ ὅλυς τὺς ἀνθρώπους ἀπερρίμμενοι, καὶ ἐπιθανάτιοι, ἤγουν καταδίκοι, καὶ μόνον ἑτοιμασμένοι εἰς τὸ νὰ θανατονώμεθα, καὶ ὄχι εἰς τὸ νὰ λάβωμεν καὶ ἡμεῖς τὰ θεῖα χαρίσματα· δι' ὅτι ἀπὸ τὸ φρόνημα ὁποῦ ἐσεῖς ἔχετε πῶς ἐβασιλεύσετε, συλλογίζομαι ὅτι ἡμεῖς οἱ Ἀπόστολοι, ἤγουν οἱ ὑπὲρ Χριστῦ τόσα καὶ τόσα παθόντες, ἐκαταδικάθημεν ἀπὸ τὸν Θεὸν, νὰ εἴμεθα ἀπὸ ὅλους οἱ πλέον κατώτεροι κατὰ τὰ χαρίσματα, καὶ οἱ πλέον καταπεπεμμένοι.

„ Ὅτι θεάτρῳ ἐγενήθημεν τῷ Κόσμῳ, καὶ Ἀγγέλοις, καὶ ἀνθρώ-„ποις".

Ἤτι ἡμεῖς οἱ Ἀπόστολοι δὲν πάχομεν εἰς μίαν γωνίαν, καὶ εἰς ἕνα μέρος τῦ Κόσμου, ἀλλὰ εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς Οἰκουμένης, καὶ βλέπυν ἡμᾶς πάχοντας, ὄχι μόνον οἱ ἄνθρωποι (διὰ τί δὲν εἶναι τόσον δύτελῆ καὶ εὐάμινα ἐκεῖνα, διὰ τὰ ὁποῖα πάχομεν, ὁποῦ νὰ ἔχωμεν θεατάς μας τὺς ἀνθρώπυς μόνυς) ἀλλὰ βλέπυν ἡμᾶς καὶ οἱ Ἄγγελοι· δι' ὅτι τὰ παλαίσματα, καὶ οἱ ἀγῶνές μας εἶναι τόσον μεγάλοι, ὥστε ὁπῦ εἶναι ἄξιοι νὰ τὺς θεωρῦν καὶ αὐτοὶ οἱ Ἄγγελοι· ἐπειδὴ δὲν παλεύομεν μόνον μὲ τὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ μὲ τὰς ἀρχὰς, καὶ ἐξυσίας, καὶ δυνάμεις τῶν πονηρῶν δαιμόνων.

10. „ Ἡμεῖς μωροὶ διὰ Χριστόν· ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν Χριστῷ".

Πάλιν καὶ ἔτος ὁ λόγος ἐλεγκτικὸς εἶναι· διότι ἐπειδὴ καὶ οἱ Ἀπόστολοι ἐδέρνοντο, καὶ κατεφρονεῦντο διὰ τὸν Χριστὸν, ὡς μωροὶ, καὶ ἀνόητοι, οἱ δὲ Κορίνθιοι ἐτιμῶντο, καὶ ὡς σοφοὶ ἐνομίζοντο, καὶ ὑπερηφανεύοντο πῶς ταῦτα εἶναι κατὰ Χριστὸν, διὰ τῦτο ἐλέγχει αὐτὺς ὁ Ἀπόστολος. Καὶ πῶς εἶναι δυνατὸν, λέγει, ὦ Κορίνθιοι, νὰ συμφωνήσῃν τὰ ἐναντία εἰς τὰ αὐτὰ φρονήματα, ὁπῦ ἐσεῖς καὶ ἡμεῖς ἔχομεν; δι' ὅτι ἡμεῖς μὲν ἀτιμαζόμενοι φρονεῦμεν, ὅτι ἀτιμαζόμεθα διὰ τὸν Χριστόν· ἐσεῖς δὲ ὀξυναντίας τιμώμενοι, φρονεῖτε ὅτι τιμᾶσθε διὰ τὸν Χριστόν. Λοιπὸν τῦτο εἶναι ἀδύνατον· ὅθεν ἀνάγκη εἶναι, ἢ ἡμεῖς νὰ μὴ φρονεῦμεν κατὰ Χριστὸν, ἢ ἐσεῖς· ἀλλ' ἐπειδὴ ἀνάξιον, καὶ ἀνάρμοσον εἶναι, οἱ Ἀπόστολοι τῷ Χριστῷ νὰ μὴ φρονῆσι κατὰ Χριστόν· λοιπὸν ἐσεῖς εἴσθε, ὁποῦ δὲν φρονεῖτε κατὰ Χριστὸν, καὶ ἀπολύτως ἐσεῖς εἴσθε ἐσφαλμένοι (1).

„ Η-

γει· „Εἶπεν Ἐφραιμ, πλοῦτῳ πεπλούτηκα. (Ησ. ιβ'. 8.) Καὶ ὁ Ζαχαρίας· „εὐλογητὸς Κύριος, καὶ „πεπλουτήκαμεν". (Ζαχ. ια'. 5.)

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει, ὅτι δῶ νὰ μὴ ἐπιπλήξῃ πολὺ τὺς Κορινθίυς ὁ Παῦλος, λέγωντας ὅτι ἐσᾶς εἴσθε φρόνιμοι, ἀκολούθως εἶπε τὸ, ἐν Χριστῷ· λέ-

„Ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί· ὑμεῖς ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι".

Ἤτοι ἡμεῖς οἱ Ἀπόστολοι διωκόμεθα ἀπὸ τόπον εἰς τόπον, καὶ ἐσεῖς καπηλεύετε εἰς τὴν πατρίδα σας, καὶ ἔχετε κάθε ἄδειαν καὶ ἀνάπαυσιν· τὲς πειρασμὲς γὰρ καὶ τὲς διωγμούς, ἀσθένειαν ὀνομάζει ὁ Παῦλος εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς ἐπιστολῶν τε· καὶ ἐσεῖς μὲν εἴδε ἔνδοξοι, καὶ τίμιοι, καὶ εὐγενεῖς, ἡμεῖς δὲ καταφρονέμεθα ὡσὰν ἄτιμοι, καὶ ἀγενεῖς, καὶ ἐξευθενημένοι. Ταῦτα δὲ ὅλα λέγει ὁ Ἀπόστολος, βαρυνόμενος, καὶ λυπέμενος· εἶναι δὲ τὸ νόημα τῆς λόγων τέτων τοιῶτον. Πῶς εἶναι δίκαιον ἡμεῖς μὲν οἱ Ἀπόστολοι τὲ Κυρίε νὰ κακοπαθέμεν, καὶ νὰ διεισκώμεθα εἰς θλίψεις καὶ πειρασμὲς, ἐσεῖς δὲ οἱ ἐν Κορίνθῳ Χριστιανοὶ, νὰ ἀπολαμβάνετε κάθε ἀνάπαυσιν, καὶ νὰ διείσκεσθε εἰς ἀγαθὰ καὶ εὐτυχίας; ὥστε ἐκ τέτε εἶναι φανερὸν, πῶς δὲν διείσκεσθε καλά· ἀλλὰ τώρα ὁπὲ ἔχετε ἀναπαύσεις, τώρα περισσότερον πακῶς, καὶ ἀναξίως τῆς Ἀποστόλων καὶ μαθητῶν τὲ Χριστοῦ πολιτεύεσθε· λοιπὸν ἔπε πρέπει νὰ παυχᾶσθε διὰ τέτο, καὶ νὰ ὑπερηφανεύεσθε.

11. „Ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας, καὶ πεινῶμεν, καὶ διψῶμεν, καὶ γυμνιτεύομεν".

Τί νὰ διηγεῦμαι, λέγει, τὰ παλαιὰ δεινὰ, ὁπὲ ἐπάθομεν ἡμεῖς οἱ Ἀπόστολοι; ἰδέτε καὶ τώρα ποῖα κακὰ δοκιμάζομεν· πῶς ἡμεῖς μὲν πολλάκις εἴμεθα πεινασμένοι, καὶ διψασμένοι, καὶ γυμνοὶ, ἐσεῖς δὲ ὅλον τὸ ἐναντίον εἴδε χορτάτοι, καὶ ἐμπεπλισμένοι, καὶ ἐνδεδυμένοι. Ταῦτα δὲ λέγει ὁ Παῦλος διὰ ἐκείνες ὁπὲ ἐτρύφων.

„Καὶ κολαφιζόμεθα".

Ἤτοι δερνόμεθα μὲ τὸ χέρι πρὸς ἀτιμίαν καὶ καταφρόνησιν· κολάφισμα γὰρ εἶναι κυρίως ὅταν τινὰς κάμνωντας βαθυλιῶ τὸν παλάμιωτε, κτυπᾷ τὸν ἄλλον κρυφίως ὀπίσω εἰς τὸν τράχηλον, καὶ κάμνει πρότον διὰ νὰ κινήσῃ γέλωτα εἰς τὲς ἄλλες ὁπὲ ἀκέσιν (1). Τέτο δὲ τὸ λέγει ὁ Παῦλος εἰς ἐκείνες ὁπὲ ὑπερηφανεύοντο, καὶ ἀτιμίαν νὰ λάβεν δὲν ἤθελον.

„Καὶ ἀστατῦμεν".

Ἤτοι διωκόμεθα ἀπὸ τόπον εἰς τόπον, καὶ στάσιν εἰς σὲνα τόπον δὲν ἔχομεν· τέτο δὲ τὸ λέγει ὁ Παῦλος εἰς τὲς Κορινθίες, ὁπὲ εἶχον πλοῦτον, καὶ ὑποστατικὰ, καὶ δι' αὐτὰ νὰ παραμεείσιν δὲν ἤθελον.

12. „Καὶ κοπιῶμεν, ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσί".

Αὐτὰ τὰ λέγει ὁ Παῦλος ἐντροπιάζωντας, καὶ ἐλέγχωντας τὲς ψευδαποστόλες, καὶ ψευδοδιδα-

---

λέγει δὲ καὶ ὁ Νύσσης Γρηγόριος· „Πόσοι δὲ πάλιν „ἐκ τῆ ἐναντίᾳ τῆ θεωρίᾳ τῆς ἕνας ὄντων, ἀποχο„λάζοντες, τυφλοὶ στενες ἐν τοῖς ὑλικοῖς πράγμασιν „εἶναι νομίζοντα καὶ ἀνόητοι, οἷος καὶ ὁ Παῦλος εἶναι „καυχᾶται, μωρὸν ἑαυτὸν διὰ τὸν Χριστὸν εἶναι λέ„γων· ἡ γὰρ φρόνησις αὐτῆ καὶ ἡ σοφία πρὸς θεὸν ὅλη τῆς „ὧδε παιδαζομένων ἠμολύνθη, διὸ λέγει· „ἡμεῖς μω„ροὶ διὰ Χριστόν" ὡς ἂν εἰ ἔλεγεν· ἡμεῖς τυφλοὶ τῷ „κόσμῳ βίῳ, διὰ τὸ αὐτὸ βλέπειν, καὶ τὸς ὀφθαλμὸς „ἐν τῇ κεφαλῇ ἔχειν· ὧν χάριν ἄσεγος ἦν, καὶ ἀ„τράπεζος, πένης, ἀλιπὴς, γυμνὸς, λιμῷ, καὶ δίψει „κατατρυχόμενος· ἀλλ' ὁ κόσμος τοιοῦτος, ἐν τοῖς αὐτῆ „σκόπησον οἷος ἦν· ἕως γὰρ τείτε οὐρανοῦ ὑψωθείς, „ὅπου ἡ κεφαλὴ αὐτῆ ἦν, ἐκεῖ τὸς ὀφθαλμὸς ἔχε, „τοῖς ἀπορρήτοις τῆ Παραδείσου μυστηρίοις ἐναγαλό„μενος, καὶ τὰ ἀθέατα βλέπων". (Ὁμιλ. ε'. εἰς τὸν Ἐκκλησιαστὴν, προκειμένε ῥητῆ· „τὰ σοφὰ οἱ ὀφθαλ„μοὶ αὐτῆ ἐν κεφαλῇ αὐτῆ". Ἐκκλ. β'. 14.)

(1) Ὁ δὲ Φώτιος εἰς τὰ Ἀμφιλόχια λέγει, ὅτι κολαφισμὸς ἦταν ἕνα εἶδος παιδιᾶς, ὡ ὅποιον καὶ οἱ μιαροὶ Ἰουδαῖοι κατὰ τῆ Κυρίε ἐποίησαν, ἀκεπάζοντες μὲν αὐτὸ τὸ πρόσωπον, ἔπειτα δέροντες αὐτὸ, καὶ ἐρωτῶντες, προφήτευσον ἡμῖν, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε, καθὼς τέτο γράφει ὁ ἱερὸς Λουκᾶς. (Λουκ. κβ'. 64.) Ὁ δὲ θεῖος Χρυσόστομος λέγει ὅτι τὸ κολαφίζω ἐπὶ τῶν δαρσίματος τῆς κεφαλῆς λέγεται, ὁ Παῦλος ὅμως ἐδῶ λαμβάνει τὸ „κολαφιζόμεθα" αὐτὶ τῶ ἁπλῶς δερόμεθα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

διδασκάλες ἐκείνες, ὁπῦ ἐπεχείρουν νὰ διδάσκουν διὰ νὰ κερδίζουν, καὶ ὁπῦ ἐτόλμων νὰ κηρύττουν διὰ νὰ μαζόνουν ἀργύρια ἐκ τῦ κηρύγματος, καὶ δὲν ἤθελον νὰ θυλδίουν.

„ Λοιδορύμεθα, εὐλογοῦμεν· διωκόμεθα, ἀνεχόμεθα· βλασφημούμεθα, „ παρακαλοῦμεν ".

Καὶ τὸ μεγαλίτερον, λέγει, ἀπὸ ὅλα ὁπῦ πάσχομεν, εἶναι τῦτο· ὅτι οὐδὲ λυπούμεθα καὶ παραπονούμεθα διὰ τὰ κακὰ, ὁπῦ δοκιμάζομεν· καὶ πόθεν τῦτο εἶναι φανερόν; ἀπὸ τῦτο· διὰ τί ἐκείνες, ὁποῦ μᾶς κακοποιοῦν, ἡμεῖς συνδάζομεν νὰ τὲς εὐεργετοῦμεν καὶ νὰ τὲς ἀγαθοποιοῦμεν, διότι ἐκείνες ὁπῦ μᾶς ἀτιμολογοῦν, ἡμεῖς τὲς καλολογοῦμεν, καὶ διὰ τί ἐκείνες ὁπῦ μᾶς βλασφημοῦν, ἤγουν ὁπῦ ὑβρεισικώτερα καὶ τραχύτερα φέρονται εἰς ἡμᾶς, ἡμεῖς τὲς παρακαλοῦμεν, ἤτοι μὲ τραῦτερα καὶ μαλακὰ λόγια τὲς ἀπαμείβομεν· τῦτο γὰρ εἶναι ἡ παράκλησις, δηλαδὴ ἡ τραῦνουσα καὶ ἡ ἱλαρύνουσα συνομιλία (1)· ὅθεν καὶ οἱ Χρισιανοὶ διὰ τῦτο φαίνονται μωροὶ καὶ ἀνόητοι κοντὰ εἰς τὲς ἀνοήτες ἀπίσους, διὰ τί κάμνουσι τοιαῦτα, καὶ δὲν ἀποδίδουν κακὸν ἀντὶ κακοῦ.

13. „ Ὡς περικαθάρματα τοῦ Κόσμου ἐγενήθημεν· πάντων περίψη- „ μα ἕως ἄρτι ".

Τί εἶναι τὸ περικάθαρμα; τὸ κοινῶς λεγόμενον ἀποσφόγγισμα, δι' ὅτι ὅταν τινὰς ἀποσφογγίσῃ κάνενα ἀγγεῖον ἄπαστρον, καὶ ῥυπαρὸν, τὸ ἀποσφόγγισμα ἐκείνου ὀνομάζεται περικάθαρμα, καὶ τὸ περίψημα δὲ, τὸ αὐτὸ δηλοῖ, δι' ὅτι περιψᾶν λέγεται, τὸ νὰ ἀποσφογγίζῃ τινὰς κάνενα ἀγγεῖον, ἢ ἄλλο τι πρᾶγμα ἀκάθαρτον (2). Λέγει λοιπὸν ὁ Παῦλος, ὅτι καθὼς τὰ ἀποσφογγίσματα καὶ ἀποσαρώματα ῥίπτονται ἔξω, ὡς σιγχαμερὰ καὶ ἀποστροφῆς ἄξια, ἔτζι καὶ ἡμεῖς οἱ Ἀπόστολοι, ἄξιοι εἴμεθα νὰ ἀπορριπτώμεθα, καὶ ὡς σιγχάματα νὰ νομιζώμεθα, ὄχι μόνον ἀπὸ ἐσᾶς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ὅλον τὸν Κόσμον, καὶ ὄχι μόνον εἰς σὰν καιρὸν, καὶ εἰς τὲς προτέρες χρόνες, ἀλλὰ καὶ ἕως τῶρα ἀκόμη.

Βλέπε δὲ σὺ, ὦ ἀναγνῶσα, ὁποῖος πρέπει νὰ ἦναι ὁ Χρισιανός· δηλαδὴ ὅτι αὐτὸς πρέπει

(1) Ὁ δὲ Μέγας Βασίλειος λέγει ὅτι ὁ Ἀπόστολος ἐδῶ διδάσκει καθολικῶς ἡμᾶς τὲς Χρισιανοὺς μὲ τὸ ἐδικόν του παράδειγμα, νὰ μεταχειριζώμεθα ἀνεξικακίαν καὶ πραότητα εἰς ὅλους, νὰ εὐεργετοῦμεν μὲ ἀγαθὰ τὲς πονηρευομένες, ὄχι μόνον ἐκείνες ὁποῦ μᾶς λοιδοροῦν, καὶ μᾶς βλασφημοῦν, ἀλλὰ καὶ ὅλες ἁπλῶς τὲς κακοποιοῦσάς μας· τὸ δὲ παρακαλῶ ἡ θεία Γραφὴ τὸ μεταχειρίζεται, ὄχι καθὼς ἡ κοινὴ συνήθεια τὸ ἐκλαμβάνει εἰς τὸ νὰ παρηγορῇ, ἢ νὰ ἱκετεύῃ τινὰ, ἀλλὰ εἰς τὸ νὰ συμβιβάζῃ τὸν καρδίαν εἰς πληροφορίαν τῆς ἀληθείας· ὡς ἐν τῷ „ παρακαλῶ παρακαλῶτε „ τὸν λαὸν μου λέγει ὁ Θεός ". (Ἡσ. μ'. 1.) καὶ ὁ Ἀπόστολος· „ ἐπιποθῶ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ χά- „ ρισμα ὑμῖν πνευματικόν, εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς· „ τῦτο δέ ἐστι συμπαρακληθῆναι ἐν ὑμῖν, διὰ τῆς ἐν „ ἀλλήλοις πίστεως ὑμῶν τε καὶ ἐμῦ ". (Ῥωμ. ἀ. 11.) (Ὅρ. κατ' ἐπιτομ. σκς'.) καὶ ὁ Βαπτισὴς δὲ Ἰωάννης· „ παρακαλῶν φησιν, (ἤτοι συμβιβάζων τὲς καρδίας τῦ „ Ἰσδαίων τρὸς τὴν ἀλήθειαν, ὡς ἑρμηνεύει ὁ Βασίλειος „ ἐδῶ) εὐηγγελίζετο τὸν λαόν ". (Λουκ. γ'. 18.)

(2) Ὅθεν καὶ ὁ Οἰκουμένιος λέγει, ὅτι περίψημα λέγεται τὸ μανδύλιον, διὰ μέσου τοῦ ὁποίου ἀποσπογγίζει ὁ ἀσθενὴς τὸν ἱδρῶτά του· ὁ δὲ Φώτιος εἰς τὰ Ἀμφιλόχια λέγει, ὅτι κατὰ τὲς παλαιοὺς, περίψημα ἐλέγετο καὶ ἡ θυσία ἡ γινομένη διὰ σωτηρίαν τινῶν· ὅταν γὰρ ἔμελλον εἰς κάμμίαν πόλιν νὰ τροσφέρουν οἱ πολῖται εἰς τὲς θεῶν θυσίαν κάνενα συμπολίτην τους, διὰ νὰ λυτρωθῇ ἀπὸ κάμμίαν θεήλατον παθεῖαν ὁπῦ τὲς ἐμάστιζεν, ἐσυναθροίζοντο τριγύρω εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον ὁποῦ ἔμελλε νὰ θυσιασθῇ, περιψῶντες, ἤγουν χαϊδεύοντες αὐτὸν μὲ τὲς χεῖρας των, καὶ παρακαλοῦντες ἔλεγον αὐτῷ· „ περίψημα „ ἡμῶν γενοῦ ". Ἀπὸ ἐκεῖ λοιπὸν ὁ Παῦλος λαβὼν τὸ ὄνομα τῦτο, ἀχμαλωτίζει εἰς σλὼ ὑπακολὼ τὸ Χρισῦ, καὶ γράφει εἰς τὲς Κορινθίους, ὅτι περίψημα πάντων ἔγινεν· ἐπειδὴ καὶ τῇ ἀληθείᾳ πάντων ἦταν ὁ Παῦλος περίψημα, ἤγουν θυσία, καὶ ἱερεῖον, καθ' ἡμέραν παλαιπωρούμενος καὶ πάσχων, καὶ ἀποθνήσκων διὰ σλὼ σωτηρίαν πάντων· καθὼς ὁ ἴδιος ἔλεγε· „ καθ' ἡμέ- „ ραν ἀποθνήσκω ". (ἀ. Κορινθ. ιέ. 31.) Ὅτι δὲ ποιὸν νόημα ἔχει τὸ περίψημα, βεβαιοῖ καὶ ἡ συνήθεια τῦ ῥητῦ· διὰ τί αὖ τὸ περίψημα ἐσήμαινε τὸ ἠτιμωμένον καὶ καταπατημένον, ἔφερνε νὰ εἰπῇ ὁ Παῦλος, πᾶσι περίψημα, μετὰ δοτικῆς, καὶ ὄχι πάντων περίψημα, μετὰ γενικῆς· τόσον, λέγει καίομαι διὰ σλὼ ἀγάπῦ σας, ὥσε ὁπῦ δὲν παραιτοῦμαι νὰ γένω καὶ θυσία, καὶ ἱερεῖον, καὶ καθάρσιον διὰ λόγου σας. Λέγει ὅμως ὁ αὐτὸς Φώτιος, ὅτι ἐπειδὴ καὶ τὸ σῶα σημαινόμενον τῦ περιψήματος, καὶ τὸ ἄλλο, δὲν βλάπτει σλὼ ἀλήθειαν, διὰ τῦτο δὲν ἐμποδίζεται τινας ἀπὸ τὸ νὰ διαλέξῃ ἐκεῖνο ὁποῦ θέλει ἀπὸ τὰ δύω σημαινόμενα αὐτῦ (Ἀμφιλοχ. ζητημ. ρνδ'.) ἤγουν καὶ τὸ νὰ ἐννοήσῃ πῶς τὸ περίψημα δηλοῖ, κατάπατημα καὶ ἠτιμωμένον, καὶ πῶς δηλοῖ, θυσία καὶ ἱερεῖον.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιος

πει νὰ κοπιάσῃ, καὶ νὰ ἀγωνίζεται, ὄχι εἰς μερικὸν καιρὸν, ἀλλὰ ἕως ἄρτι, ἤγουν ἕως τὸ τέλος τῆς ζωῆς τε.

14. „Οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα· ἀλλ' ὡς τέκνα μου ἀγαπη„τὰ μυθετῶ".

Δὲν σᾶς λέγω, λέγει, αὐτὰ, ἀδελφοὶ, διὰ νὰ σᾶς ἐντροπιάσω, οὐδὲ μὲ κακὴν γνώμην καὶ μῖσος τὰ γράφω εἰς ἐσᾶς· ἀλλὰ σᾶς παραγγέλλω ὡς τέκνα μου, καὶ ὄχι ἁπλῶς τέκνα μου, ἀλλὰ ὡς ἀγαπητὰ τέκνα μου. Λοιπὸν συγχωρήσατέ μοι αὐίσως καὶ σᾶς εἶπον κάποια βαρυὰ, καὶ φορτικὸν λόγον· διότι ἀπὸ ἀγάπην τῶν σᾶς εἶπον, καὶ ὄχι ἀπὸ μῖσος. Δὲν εἶπε δὲ σᾶς ἐπιτιμῶ, ἀλλὰ σᾶς συμβουλεύω· ποῖος δὲ γὸς δὲν ὑποφέρει τὸν Πατέρα του, ὅταν τὸν συμβουλεύῃ διὰ τὴν ὠφέλειαν καὶ σωτηρίαν τε; βέβαια εὐδείς.

15. „Ἐὰν γὰρ μυρίους παιδαγωγοὺς ἔχητε ἐν Χριστῷ, ἀλλ' οὐ πολ„λοὺς Πατέρας".

Ἀγαπητὰ, λέγει, καὶ ἔχετε πολλοὺς παιδαγωγοὺς καὶ Διδασκάλους κατὰ Χριστὸν, ἀλλὰ πολλοὺς Πατέρας, ὡσὰν ἐμένα, δὲν ἔχετε. Ἀλλ' ἴσως οἱ Κορίνθιοι ἤθελαν εἰπεῖν· καὶ τί; οἱ ἄλλοι μας διδάσκαλοι δὲν μᾶς ἀγαποῦν; πρὸς τοὺς ὁποίους ἀποκρίνεται ὁ Παῦλος, ὅτι δὲν σᾶς ἀγαποῦν ἐκεῖνοι τόσον, καθὼς σᾶς ἀγαπῶ ἐγώ· διὰ τὶ ἐκεῖνοι μὲν εἶναι παιδαγωγοὶ, ἤγουν διοικηταὶ μόνον, καὶ διδάσκαλοι ἐσᾶς τῶν παιδίων, ἐγὼ δὲ εἶμαι Πατὴρ σας πνευματικὸς ἐν Χριστῷ. Καθὼς λοιπὸν ἀπολυθεῖ εἰς τὰ σαρκικὰ παιδία, καὶ ὁ μὲν Πατὴρ αὐτῶν εἶναι εἷς, οἱ δὲ παιδαγωγοί των, ἀπολυθεῖ νὰ εἶναι πολλοί· κατὰ σύγκρισιν δὲ τῆς ἀγάπης τὼν εἰδικῶν Πατρός των, ἡ ἀγάπη τῶν παιδαγωγῶν εἶναι πολλὰ ἐλλιπής· ἔτζι ἀπολυθεῖ καὶ εἰς ἐσᾶς τὰ πνευματικὰ παιδία μου. Βλέπε δὲ, ἀγαπητὲ, πῶς καὶ εἰς τὸς παιδαγωγοὺς ἔβαλε τὸ ἐν Χριστῷ, διὰ νὰ μὴ κτυπήσῃ αὐτὸς πολλὰ, ἀλλὰ καὶ τὸ κοπιαστικώτερον μὲν ἔργον ἔδωκεν εἰς τὸς παιδαγωγούς· τοιαύτη γὰρ εἶναι ἡ παιδαγωγία, ἔργον κοπιαστικὸν, καὶ ἐπίπονον, τὴν δὲ ὑπερβολὴν τῆς ἀγάπης ἐφύλαξε διὰ λόγου τε· τοιαύτη γὰρ εἶναι ἡ τῶ Πατρὸς διάθεσις, μὲ τὴν ὁποίαν καθ' ὑπερβολὴν ἀγαπᾷ τὰ τέκνα τε.

„Ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ Εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα".

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα κατασκευάζει ὁ Ἀπόστολος τίνι τρόπῳ εἶναι Πατὴρ τῶν Κορινθίων· ἐγὼ, λέγει, μὲ τὴν βοήθειαν καὶ χάριν τοῦ Χριστοῦ, σᾶς ἐγέννησα πνευματικῶς διὰ μέσου τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος· διότι ἐγὼ δὲν νομίζω πῶς μὲ τὴν ἐδικήν μου δύναμιν σᾶς ἐγέννησα πνευματικῶς, καθὼς οἱ ἐδικοί σας διδάσκαλοι τοῦτο νομίζουσιν, ἀλλὰ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ. Δὲν εἶπε δὲ, ὅτι σᾶς ἐδίδαξα, ἀλλὰ σᾶς ἐγέννησα, διὰ νὰ δείξῃ μὲ τὸ φυσικὸν ὄνομα τῆς γεννήσεως, τὴν πατρικὴν καὶ γνησίαν ἀγάπην ὁποῦ εἶχε πρὸς αὐτούς· καὶ ὅτι αὐτοὶ εἶναι οἱ οἰκειότατοι καὶ γνησιώτατοι μαθηταί τε, καθὼς καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα μέρη τῆς ἐπιστολῆς ταύτης τοῦτο δηλοποιεῖ.

16. „Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταί μου γίνεσθε".

Μιμηθῆτε, λέγει, ὦ ἀδελφοί μου, ἐμένα εἰς ὅλα, καὶ μήτε εἰς τὴν σοφίαν σας ὑπερηφανεύεσθε, μήτε εἰς τὸν πλοῦτόν σας, μήτε χωρίζεσθε ἀπὸ τὸς ἄλλους ἀδελφούς σας· ἀλλὰ γνωρίζετε πῶς εἶναι ἀληθὴς σοφία, καὶ πλοῦτος, ἡ πρὸς τὸν Χριστὸν, καὶ πρὸς τὸς ἀδελφούς σας ἀγάπη. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, φιλάνθρωπα καὶ ταπεινὰ σπλάγχνα τοῦ Μακαρίου Παύλου! πῶς παρακαλεῖ, καὶ ὄχι προστάζει νὰ τὸν μιμῆνται· μεγάλης δὲ παῤῥησίας, καὶ ἀρετῆς τοῦ Παύλου εἶναι ἀπόδειξις, τὸ νὰ προθέτῃ ἑμαυτὸν εἰς ὅλους τὸν ἑαυτόν του, ἀρχέτυπον παράδειγμα τοῦ καλοῦ, διὰ νὰ τὸν μιμῆνται ὅλοι (1).

17.

(1) Ὅθεν καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος τὸ ῥηθὲν τοῦτο ἑρμηνεύων λέγει· „βαβαί! πόση τοῦ διδασκάλου ἡ παῤ„ῥησία! πῶς ἀπηκολουθημένη ἡ εἰκὼν, ὅταν καὶ ἑτέρους „ἐπὶ τοῦτο παρακαλῇ! οὐκ ἐπαίρων δὲ ἑαυτὸν τοῦτο „ποιεῖ,

17. „ Διὰ τῦτο ἔπεμψα ὑμῖν Τιμόθεον, ὅς ἐςι τέκνον μου ἀγα-
„ πητὸν ".

Διὰ τῦτο, λέγει, ἤγουν διὰ τὶ σᾶς πονῶ ὡς τέκνα μυ ἀγαπητὰ ἔπεμψα εἰς ἐσᾶς τὸν Τιμόθεον· δὶ ὅτι ἐγὼ μὲν ἤθελον νὰ ἔλθω αὐτοπροσώπως διὰ νὰ σᾶς διορθώσω· ἐπειδὴ ὅμως τῦτο δὲν ἦτον δυνατὸν εἰς ἐμέ, διὰ τῦτο ἔπεμψα τὸν Τιμόθεον, ὅς τις εἶναι τέκνον μυ ἀγαπητόν. Τῦτον δὲ τὸν ἔπαινον εἶπεν ὁ Παῦλος, σύα μὲν, διὰ νὰ δείξῃ πῶς τόσον τὸς ἀγαπᾷ, ὥςε ὁπῦ ἐφροτίμησε διὰ τῦ ἀγάπης τυς νὰ χωρισθῇ ἀπὸ τὸ ἀγαπητόν τυ τέκνον· ἢ ἄλλο δὲ, διὰ νὰ κάμῃ αὐτὸς νὰ δεχθῦν τὸν Τιμόθεον μὲ σέβας καὶ δυλάβειαν (1).

„ Καὶ πιςὸν ἐν Κυρίῳ ".

Κοντὰ εἰς τὰ ἄνω ἐγκώμια ἐφρόσθεσεν ὁ Ἀπόσολος καὶ ὅτι ὁ Τιμόθεος εἶναι πιςὸς ἐν Κυρίῳ, ἤγουν ἐμπισδυμένος, ὄχι εἰς τὰ βιωτικὰ, καὶ κοσμικὰ πράγματα, ἀλλὰ εἰς τὰ κατὰ Χριςὸν καὶ πνδυματικὰ, ὥςε, λέγει, καὶ εἰς τὰς ἐδικάς σας κατὰ Χριςὸν ὑποθέσεις, ἔχει νὰ ὑπηρετήσῃ μὲ ἐμπισοσυνίλν, καὶ κάμμίαν ἀμφιβολίαν περὶ τύτυ μὴ ἔχετε.

„ Ὃς ὑμᾶς ἀναμνήσει τὰς ὁδύς μυ τὰς ἐν Χριςῷ, καθὼς πανταχῦ
„ ἐν πάσῃ Ἐκκλησίᾳ διδάσκω ".

Δὲν εἶπεν ὁ Παῦλος ὅτι θέλει σᾶς διδάξει ὁ Τιμόθεος, διὰ νὰ μὴ κακοφανῇ εἰς αὐτὺς· ἐπειδὴ τότε ἦτον νέος ὁ Τιμόθεος· ἀλλὰ εἶπεν, ὅτι θέλει σᾶς ἐνθυμίσει, ἤγουν θέλει ἀνακαινίσει εἰς τὸν μνήμον σας, ἐκεῖνα ὁπῦ ἠξεύρετε. Ὁδὺς δὲ ὀνομάζει ὁ Παῦλος τὰς οἰκονομίας ὁπῦ ἔκαμνεν εἰς τὸ κήρυγμα, καὶ τὺς κανόνας, καὶ νόμους, καὶ ἤθη, ὁπῦ ἐπαράδιδε καὶ ἐδίδασκεν εἰς τὸν Κόσμον· νὰ σᾶς ἐνθυμίσῃ, λέγει, θέλει ὁ Τιμόθεος, πῶς περιπατῶ, ὄχι πεφυσιωμένος ἢ ὑπερηφανδόμενος, καθὼς ἐσεῖς, ἐδὲ προξενῶντας εἰς τὰς Χριςιανὰς διχονοίας ἢ χίσματα. Ἐφρόθεσε δὲ ἢ τὸ „ ἐν Χριςῷ " διὰ νὰ φανερώσῃ, ὅτι ὅσας οἰκονομίας καὶ διδασκαλίας κάμνει, δὲν ἔχουν κανένα ἀνθρώπινον φρόνημα, ἀλλ' ὅλως εἶναι κατὰ Χριςὸν, ἢ καὶ ὅτι ὅλαις καπρθόνονται μὲ τὴν βοήθειαν καὶ δύναμιν τῦ Χριςῦ. Θέλει δὲ, λέγει, σᾶς φανερώσει ὁ Τιμόθεος, ἐκεῖνα τὰ ἴδια, καθὼς τὰ διδάσκω εἰς κάθε Ἐκκλησίαν ἢ Πόλιν· ἐπειδὴ δὲν διδάσκω εἰς μερικὺς ἄλλο κανένα καινέριον ἢ νεώτερον φρόνημα· ἀλλὰ ὅλοι μαρτυρᾶσι περὶ ἐμῦ, ὅτι αὐτὰ εἶναι ὁπῦ διδάσκω, καὶ ὄχι ἄλλα τινά· ὥςε ἐντραπῆτε ἐσεῖς οἱ Κορίνθιοι· διὰ τί ἐσεῖς μόνοι ἀπὸ ὅλας τὰς ἄλλας Ἐκκλησίας, καὶ Πόλεις, δὺγήκετε ἔξω ἀπὸ τὰς γραπὰς καὶ οἰκονομίας τὰς ἐδικάς μυ, καὶ διδάσκετε ἄλλα νεώτερα.

18. „ Ὡς μὴ ἐρχομένυ δέ μυ πρὸς ὑμᾶς, ἐφυσιώθησάν τινες ".

Ἐπειδὴ εἶπεν ὁ Ἀπόσολος ὅτι ἔπεμψα τὸν Τιμόθεον, διὰ νὰ μὴ γένουν ἀμελέσεροι οἱ Κορίνθιοι λέγει, ὅτι ἀγαπᾶ καὶ πόρα δὲν ἔρχομαι εἰς ἐσᾶς, καὶ διὰ τῦτο ἡ ἐδική μυ ἀπουσία καὶ ἔλλειψις, ἔκαμε νὰ φυσιωθῦν καὶ νὰ ὑπερηφανδῦν μερικοὶ ἀπὸ λόγυσας· ἀλλ' ὅμως θέλω ἔλθω. Δείχνει δὲ μὲ τὰ λόγια ταῦτα, πῶς εἶναι ὁ νὰς αὐτῶν παιδαριώδης· δὶ ὅτι τὰ παιδία εἶναι ἴδιον νὰ ἀπατῶν, ὅταν λείπῃ ὁ διδάσκαλός των. Ποῖοι δὲ ἦτον ἐκεῖνοι ὁπῦ ὑπερηφανδύοντο ἦτον οἱ φίλοι τῦ πορνδύσαντος καὶ μητρογαμήσαντος· διὰ τί αὐτὺς, μὲ τὸ νὰ

ἦτον

„ ποιῇ, ἀλλὰ δείκνυς εὐκολον ὄσαν τὴν ἀρετήν· μὴ
„ γάρ μοι εἴπῃς, φησὶν, ὅτι ὁ δυνάμενός σε μιμήσασθαι
„ σὺ διδάσκαλος εἶ, καὶ μέγας· ὁ γὰρ ἐσὶ τοσῦτον τὸ
„ μέσον ἐμῦ πρὸς ὑμᾶς, ὅσον τὸ τῦ Χριςῦ πρὸς ἐμέ·
„ ἀλλ' ὅμως ἐμιμησάμην ἐκεῖνον ἐγώ.... Καὶ ἄλλως δὲ
„ δείκνυσιν, ὅτι σὺν καὶ σὺτω τὸν Χριςὸν μιμήσασθαι
„ ὁ γὰρ τὴν σφραγῖδα μιμησάμενος τὴν ἀπηκριβω-
„ μένην, (ὁποία ἦτον ὁ Παῦλος) τὸ ἀρχέτυπον (ἤ-
„ τοι τὸν Χριςὸν) ἐμιμήσατο ". (Ὁμιλ. ιγ'. εἰς τὴν πρὸς Κορινθ. πρώτην.)

(1) Σημείωσαι ὅτι τὸν Τιμόθεον ἔπεμψε πρὸς τὰς Κορινθίους, χωρὶς ὅμως ἐπιστολὴν, ὡς λέγει ὁ Θεοδώρητος ἐν τῇ ὑποθέσει τῆς ἐπιστολῆς ταύτης· ταύτην γὰρ δὺο τῷ Στεφανᾷ καὶ Φορτουνάτῳ καὶ Ἀχαϊκῷ ἔπεμψεν ὁ Ἀπόσολος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἦτον σοφὸς, καὶ πλούσιος, εἶχε καὶ πολλὰς ὀπαδοὺς τὸν ὑπεραπίζοντο· ἢ ἦτον καὶ οἱ ἄλλοι ὀπαδοὶ ὑπερηφανεύοντο εἰς τὴν σοφίαν, καὶ πλοῦτόν τους, οἵτινες ἐπαυχῶντο, μὲ τὰ νὰ μὴ ἦτον ὁ Παῦλος παρὼν νὰ τοὺς ἐλέγχῃ.

19. „Ἐλεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ Κύριος θελήσῃ".

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα καταστέλλει ὁ Ἀπόστολος καὶ εἰρηνεύει τοὺς Κορινθίους, καὶ κάμνει αὐτοὺς νὰ στέκουν προσεκτικοί. Καλῶς δὲ ἐπρόθεσε τὸ „ἐὰν ὁ Κύριος θελήσῃ" νὰ ἔλθω· διὰ τί ὅλα τὰ κινήματα τῶν Ἁγίων κυβερνῶνται μὲ τὸ νεῦμα, καὶ θέλημα τοῦ Κυρίου (1).

„Καὶ γνώσομαι, οὐ τὸν λόγον τῶν πεφυσιωμένων, ἀλλὰ τὴν δύ-
„ναμιν".

20. „Οὐ γὰρ ἐν λόγῳ ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐν δυνάμει".

Ἐπειδὴ οἱ ἐν Κορίνθῳ ψευδαπόστολοι, καὶ ψευδοδιδάσκαλοι, ἐλπίζοντες εἰς τὴν δύγλωττίαν καὶ σοφίαν τους, κατεφρόνων τὸν Παῦλον ὡς ἰδιώτην, καὶ ἄσοφον, διὰ τοῦτο λέγει, ὅτι ὅταν ἔλθω, τότε θέλω ἰδῶ, ὄχι τὴν σοφίαν, καὶ δύγλωττίαν αὐτῶν· ἐπειδὴ αὐτὴ εἶναι ἄχρηστος καὶ ἀνωφελὴς, ἀλλὰ θέλω ἰδῶ τὴν θεϊκὴν δυνάμιν ὁποῦ ἔχει εἰς τὸ νὰ κάμνει θαύματα· δι' ὅτι ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, δὲν ἐκηρύχθη, ὅτε ἐβεβαιώθη μὲ λόγους δύγλώττους, καὶ ῥητορικοὺς, ἀλλὰ μὲ σημεῖα καὶ θαύματα, τὰ γινόμενα μὲ τὴν ὑπερφυσικὴν δυνάμιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Τίς δὲ εἶναι ὁ πεφυσιωμένος, ὅρα ἔμπροσθεν εἰς τὸ πέμπτον Κεφάλ. στίχ. 2.

21. „Τί θέλετε; ἐν ῥάβδῳ πρὸς ὑμᾶς ἔλθω, ἢ ἐν ἀγάπῃ, πνεύ-
„ματί τε πραότητος";

Ῥάβδον ὀνομάζει ἐδῶ ὁ Παῦλος τὴν παιδείαν καὶ τιμωρίαν. Λέγει λοιπὸν· εἰς τὸ χέρι τοῦ ἐδικόν σας στέκεται ὦ Κορίνθιοι, ἢ νὰ ἔλθω εἰς ἐσᾶς διὰ νὰ παιδεύσω καὶ νὰ τιμωρήσω μερικοὺς ἀπὸ λόγους σας αὐθεντικῶς καὶ ἀποστολικῶς μὲ τὴν δυνάμιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἢ νὰ ἔλθω μὲ ἀγάπην, καὶ πνεῦμα πραότητος· δι' ὅτι ἀπίστως ἀμελεῖτε, θέλω ἔλθω νὰ σᾶς παιδεύσω, καθὼς ἐπαίδευσα καὶ τὸν Ἐλύμαν τὸν μάγον, τυφλώσας αὐτὸν· ἀπίστως δὲ προσέχετε, καὶ διορθωθῆτε, θέλω μεταχειρισθῶ εἰς ἐσᾶς πνεῦμα πραότητος, καὶ μακροθυμίας· εἶναι γὰρ καὶ πνεῦμα αὐστηρότητος, καὶ τιμωρίας· ἀλλ' ὅμως ὁ Παῦλος ἀπὸ τὰ χρηστότερα αὐτὸ ὀνομάζει, καθὼς καὶ τὸν Θεὸν λέγομεν μόνον οἰκτίρμονα καὶ φιλάνθρωπον, καὶ ὅ λέγομεν αὐτὸν καὶ παιδευτὴν, εἰ μὴ ἀπανθρώπως, καὶ μ' ὅλον ὁποῦ εἶναι καὶ παιδευτὴς τῶν κακῶν (2).

ΚΕ-

(1) Μανθάνομεν δὲ καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τοῦτο, ὅτι ὅλα τὰ ἔργα ὁποῦ ἔχομεν νὰ κάμωμεν, κἂν καὶ φαίνεται καλὰ ἦναι, πρέπει νὰ τὰ χεμώμεν ἀπὸ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ· καὶ ὅρα περὶ τούτου τὴν ἑρμηνείαν τοῦ 3. στίχου τοῦ 5. Κεφαλαίου τῆς πρὸς Ἑβραίους· καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „εἴπως ἤδη ποτὲ εὐοδωθήσομαι ἐν τῷ θε-
„λήματι τοῦ Θεοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς". (Ῥωμ. α'. 10.)

(2) Ὁ δὲ θεῖος Χρυσόστομος ἑρμηνεύων τὸ „τί θέ-
„λετε; ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐν ἀγάπῃ" κοντὰ εἰς αὐτὰ ὁποῦ εἶπεν ὁ ἱερὸς Θεοφύλακτος, παρὰ τοῦ Χρυσοστόμου ἐρωτισάμενος, φοβίττει καὶ αὐτὰ· „σκό-
„πει σοφίαν Παύλου, τὴν ἐξουσίαν αὐτὸς ἔχων, καὶ τὰ-
„τε χαίνει, ἑτέρους ποιεῖ κυρίους, λέγων· τί θέλε-
„τε; ἐν ὑμῖν τὸ ῥαβδίον κεῖται· καὶ γὰρ ἡμεῖς ἐσμὲν
„καὶ οὗτοι, καὶ ἐκεῖνοι κύριοι, καὶ τὸν εἰς γέενναν ἐμπε-
„σεῖν, καὶ τὸν βασιλείας ἐπιτυχεῖν· ἐπειδὴ ὁ Θεὸς ἔ-
„τως ἠθέλησεν· „ἰδοὺ γὰρ φησὶ πῦρ καὶ ὕδωρ, ἐξ ἐὰν
„θέλῃς, ἐκτεινεῖς τὴν χεῖρά σου". (Σειρ. ιε'. 16.) Καὶ „ἐὰν θέλητε καὶ εἰσακούσητέ μου, τὰ ἀγαθὰ τῆς
„γῆς φάγεσθε". (Ἡσ. α'. 19.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

1. „Ὅλως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορνεία, ἥτις οὐδὲ „ἐν τοῖς Ἔθνεσιν ὀνομάζεται, ὥστε γυναῖκά τινα τοῦ πατρὸς ἔ„χειν“.

Κοινὸν ἔγκλημα κάμνει ὁ Παῦλος ὅλων τῶν ἐν Κορίνθῳ ὑπαρχόντων Χριστιανῶν, τὴν ἁμαρτίαν τοῦ σμίγοντος μὲ τὴν μητρυιὰν τοῦ· καὶ τοῦτο τὸ κάμνει, διὰ νὰ μὴν ἀμελήσουν ἐκεῖνοι, ὅπου δὲν μετέχουν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν αὐτὴν, ἀλλὰ νὰ συνδράμουν ὅλοι συμφώνως διὰ νὰ διορθώσουν τὸ κακὸν, ὡσὰν ὅπου εἶναι κοινὸν ὄνειδος καὶ κατηγορία εἰς ὅλους. Καὶ δὲν εἶπεν, ὅτι τολμᾶται πορνεία, ἀλλὰ ἀκούεται ὅλως· διότι αὐτὸ νὰ ἀκούεται μὲ τὴν ὁλότελα τοιοῦτον κακὸν, εἶναι παράνομον καὶ ἐμποδισμένον, πόσῳ μᾶλλον τὸ νὰ τολμᾶται; καὶ μάλιστα νὰ τολμᾶται ἀνάμεσα εἰς ἐσᾶς, ὅπου ἀξιωθήκετε τόσα μυστήρια, καὶ χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος; Δὲν εἶπε δὲ, ὅτι οὐδὲ εἰς τὰ Ἔθνη γίνεται τοιαύτη ἁμαρτία, ἀλλ' οὐδὲ ὀνομάζεται, ὥστε ὅπου ὁ υἱὸς νὰ ἔχῃ τὴν γυναῖκα τοῦ Πατρός του, ἤτοι τὴν μητρυιάν του· ἀλλ' ὁ Παῦλος δὲν ὠνόμασεν αὐτὴν μητρυιὰν, ἀλλὰ μόνον γυναῖκα τοῦ Πατρὸς, διὰ νὰ ἐπιπλήξῃ πλέον βαθύτερα τοὺς ἀκούοντας, μὲ τὸ νὰ ἀναφέρῃ ὄνομα Πατρός (1)· μὲ σεμνοτέραν δὲ λέξιν εἶπεν, ὅτι ἔχει ὁ τοιοῦτος τὴν γυναῖκα τοῦ Πατρός του, καὶ ὄχι πορνεύει, ἐντρεπόμενος τὸ δύσφημον ὄνομα τῆς τοιαύτης αἰμομίκτου πορνείας.

2. „Καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστέ“.

Αὐτὸς μὲν, λέγει, διέσκεται εἰς τοιαύτην ἀσεβεστάτην ἁμαρτίαν, ἐσεῖς δὲ ὑπερηφανεύεσθε, καὶ καυχᾶσθε εἰς τὴν σοφίαν τοῦ τοιούτου μητρυομίκτου (2)· σοφὸς γὰρ ἦτον ἐκεῖνος, καὶ εὔγλωττος. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, σοφίαν τοῦ Παύλου, ὅτι οὐδὲ λόγου καὶ ὁμιλίας ἄξιον κρίνει τὸν παράνομον ἐκεῖνον, ὡς ἄτιμον, καὶ ἀνάξιον νὰ παρρησιασθῇ εἰς τὸ μέσον, καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς ὁμιλίαν του· εἰς δὲ τοὺς ἄλλους διαλέγεται, καὶ ὁμιλεῖ, ὡσὰν ὅπου ἦτον κοινὸν εἰς ὅλους τὸ ἔγκλημα.

„Καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ἀρθῇ ἐκ μέσου ὑμῶν, ὁ τὸ „ἔργον τοῦτο ποιήσας“. (3)

Ἔπρεπε, λέγει, ἐσεῖς οἱ Κορίνθιοι νὰ λυπηθῆτε καὶ νὰ πενθήσετε, διατὶ τὸ ἔγκλημα αὐτὸ καὶ ἡ κατηγορία, ἐπροχώρησεν εἰς ὅλην τὴν κοινότητα τῆς Κορίνθου· ἔπρεπε νὰ κλαύσετε, καὶ νὰ παρακαλέσετε τὸν Θεὸν, καθὼς κλαίετε καὶ παρακαλεῖτε, ὅταν ἀκολουθήσῃ κάμμια πανώλη, καὶ κοινὴ ἀθυμία εἰς τὴν πόλιν σας, διὰ νὰ σηκωθῇ ἀπὸ ἐσᾶς, ὡσὰν μία κοινὴ βλάβη, καὶ ζημία, ὁ παράνομος αὐτὸς αἰμομίκτης. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι οὐδὲ ἐδῶ ἀναφέρει τὸ ὄνομά του ὁ Παῦλος, ἀλλὰ μόνον εἶπεν „ὁ τὸ ἔργον τοῦτο ποιήσας“.

3. „Ἐ-

---

(1) Λέγει δὲ καὶ ὁ Θεοδώρητος· „οὐκ εἶπε μητρυιὰν, ἐπειδήπερ τινὰ εὐσεμνύναν ἐμφαίνει τὸ ὄνομα, ἀλλὰ τῷ πατρὸς γυναῖκα, τουτέστι τὴν ἐν τάξει Μητρὸς οὖσαν, τὴν αὐτὴ τῷ Πατρὶ συναφθεῖσαν.

(2) Ὁ μέγας Βασίλειος ἑρμηνεύει, ὅτι πεφυσιωμένος, καὶ ὑψηλόφρων, ἦναι σὰν καὶ τὸ αὐτό. Τίς δὲ πάλιν ὁ ὑψηλόφρων; ἄκουσον αὐτὸν λέγοντος· „ὑψηλόφρων μὲν εἴη ἂν καὶ ὁ ἑαυτὸν ὑψῶν, ὁ ἐπὶ τοῖς πράγμασι μεγαλαφρονῶν καὶ ἐπαιρόμενος, κατὰ τὸν Φαρισαῖον ἐκεῖνον, καὶ μὴ τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενος· ὁ αὐτὸς δ' ἂν λέγοιτο καὶ πεφυσιωμένος, κατὰ τὸ Κορινθίων ἔγκλημα“. (Ὅρ. κατ' ἐπιτομ. νς'.)

(3) Τὸ „ἵνα ἀρθῇ ἐκ μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον „τοῦτο ποιήσας“ γράφει ὁ Παῦλος ἐδῶ, κατὰ μίμησιν τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἥτις λέγει· „καὶ ἐξαρεῖς τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν“. (Δευτ. ιζ'. 7.) Καὶ πάλιν· „Καὶ ἐξαρεῖς τὸ πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν“. (Δευτ. ιθ'. 19.) Τὸ αὐτὸ λέγεται καὶ κα'. 21. τοῦ αὐτοῦ Δευτερονομίου, ἀγκαλὰ καὶ ὁ Παῦλος αὐτολεξεὶ φέρῃ τὸ ῥητὸν τοῦτο τοῦ Δευτερονομίου παρακάτω.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

3. „ Ἐγὼ μὲν γὰρ, ὡς ἀπὼν τῷ σώματι, παρὼν δὲ τῷ πνεύμα-
„ τι, ἤδη κέκρικα ὡς παρών “.

Βλέπε, ὦ ἀναγνῶσα, θυμὸν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ζῆλον ἀποστολικὸν τὸ μακαρίου Παύλου· δὲν ἀναμένει νὰ ὑπάγῃ εἰς Κόρινθον αὐτοπροσώπως, καὶ νὰ δεχθῇ αὐτὸν οἱ Κορίνθιοι φρῶτον, καὶ τότε νὰ ἐπιτιμήσῃ τὸν μητρογαμίκτην ἐκεῖνον, ἀλλὰ σπουδάζει, ἐν λείπωντας σωματικῶς, νὰ ἐμποδίσῃ τὸ κακὸν αὐτὸ, ὡσὰν μίαν λοιμικὴν, φρὸ τοῦ νὰ διαδοθῇ εἰς ὅλον τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας. Λέγωντας λοιπὸν ὅτι ἐγὼ διείσκομαι παρὼν αὐτοῦ εἰς τὴν Κόρινθον, μὲ τὸ διορατικὸν χάρισμα τῆ Ἁγίᾳ Πνεύματος, μὲ τοῦτο σπουδάζει νὰ συντρέξῃ οἱ Κορίνθιοι εἰς τὴν ἀπόφασιν ὁπῶ ἔκαμε, ἐν τὸς φοβίζει, ὅτι ἠξεύρει ἐκεῖνα ὁπῶ μέλλει αὐτοὶ νὰ κρίνωσι, καὶ δὲν τὸν λανθάνει ἐκεῖνο ὁπῶ ἔχει νὰ φράξῃ. Λέγωντας δὲ, καὶ ὅτι ἐγὼ ἔκρινα ἐν ἀπεφάσισα, ὡσὰν νὰ ἤμαι αὐτῶ παρὼν, δὲν συγχωρεῖ αὐτὸς νὰ σχαθοιῶ καὶ νὰ κρίνωσι ἄλλο τι ἔξω ἀπὸ τὴν ἀπόφασίν τε. Ἐγὼ, λέγει, ἔκαμα τὴν ἀπόφασιν, ἐν πλέον καμμία ἄλλη κρίσις, ἐν ἀπόφασις δὲν φρέπει νὰ γένῃ.

4. „ Τὸν ὕτω τοῦτο κατεργασάμενον (1), ἐν τῷ ὀνόματι τῦ Κυρίυ
„ ἡμῶν Ἰησῦ Χριστῦ συναχθέντων ὑμῶν, ἐ τῦ ἐμῦ πνεύματος “.

Διὰ νὰ μὴ φανῇ ὁ Παῦλος πῶς εἶναι αὐθάδης, συμπαραλαμβάνει ἐν τὸς Κορινθίους κοινωνὸς εἰς τὴν κατὰ τοῦ μητρογαμίκτε ἀπόφασιν· νὰ συναχθῆτε, λέγει, ὅλοι εἰς τὸ ὄνομα τῦ Χριστῦ, ἵνα διὰ νὰ μὴ γένῃ ἡ συνάξις σας μὲ ἀνθρωπίνυ φρόσκλισιν καὶ θέλησιν, ἐν μὲ κάμμιαν φρὸς τὸν μητρογαμίκτην ἐκεῖνον φροσάθειαν καὶ ἐντροπὴν, ἀλλὰ κατὰ θέλησιν Θεῦ, ἵνα αὐτὸς ὁ Χριστὸς σᾶς συμμαζώξῃ, διὰ τὸν ὁποῖον καὶ συμμαζόνεσθε· μαζὶ δὲ μὲ αὐτὰς κάμνει ἐπισάτην καὶ τὸ ἐδικόν τε Πνεῦμα, ἵνα τὸ διορατικὸν αὐτῦ χάρισμα, διὰ νὰ μὴ συγχωρήσῃ τὸν παράνομον ἐκεῖνον, ἀλλὰ νὰ κάμνῃ ὀρθὴν κρίσιν, καὶ ἀπόφασιν δι' αὐτὸν, ὡσὰν ὁπῶ καὶ ὁ Παῦλος εἶναι παρὼν, καὶ βλέπει, ἐν ὑπάγει τὴν κρίσιν τος.

5. „ Σὺν τῇ δυνάμει τῦ Κυρίυ ἡμῶν Ἰησῦ Χριστῦ, παραδοῦναι τὸν
„ τοιοῦτον τῷ Σατανᾷ “.

Ἡ ἀπόφασις, λέγει, ἐν ἡ κρίσις ὁπῶ ἔχετε νὰ κάμετε κατὰ τὸ μητρογαμίκτου εἶναι, νὰ παραδώσετε αὐτὸν εἰς τὸν διάβολον μὲ τὴν δύναμιν τῦ Ἰησῦ Χριστῦ. Τοῦτο δὲ δηλοῖ, ἢ πῶς ὁ Χριστὸς δύναται νὰ σᾶς δώσῃ τοιαύτην χάριν, διὰ νὰ ἠμπορῆτε νὰ τὸν παραδώσετε εἰς τὸν διάβολον, ἢ πῶς αὐτὸς ὁ Χριστὸς μαζὶ μὲ ἐσᾶς κάμνει τὴν ἀπόφασιν ταύτην, καὶ τὸν παραδίδει εἰς τὸν Σατανᾶν κατὰ συγχώρησιν. Δὲν εἶπε δὲ νὰ τὸν ἐκδώσωσιν εἰς τὸν Σατανᾶν, ἤγουν νὰ τὸν δώσωσιν ὅλον εἰς τὸν Σατανᾶν, ὁμῦ τὴν ψυχὴν μὲ τὸ σῶμά τε· ἀλλὰ νὰ τὸν παραδώσωσιν, ἤτοι μόνον τὸ σῶμά τε, ἐν ὄχι τὴν ψυχὴν τε, διὰ νὰ παιδεύσῃ ὁ διάβολος τὸ σῶμά τε μὲ πληγὰς ὀδυνηρὰς, καὶ ἄλλας ἀσθενείας, καθὼς ἐπαίδευσε καὶ τὸν Ἰὼβ, τὴν δὲ ψυχήν τε νὰ μὴ βλάψῃ, μήδε νὰ δαιμονίσῃ, παράφρονα αὐτὸν ἐργασάμενος, ἵνα μὲ τὰς πληγὰς, καὶ ἀσθενείας αὐτὰς μετανοήσῃ, ἐν σωθῇ. Ὅρα δὲ ὅτι καὶ ἐδῶ δὲν ἀναφέρει τὸ ὄνομα τῦ παρανόμου ἐκείνυ, ἀλλ' ἀορίστως λέγει νὰ παραδώσωσιν εἰς τὸν Σατανᾶν τὸν τοιοῦτον (2).

„ Εἰς

---

(1) Σημείωσαι ὅτι, κατὰ τὸν Χρυσόστομον, ἄλλοι τινὲς συναπτουσι τὸ „ κατεργασάμενον “ μὲ τὸ „ ἐν τῷ „ ὀνόματι τῦ Κυρίυ “ χωρὶς στιγμὴν, ἤγουν τὸν κατεργασάμενον τὸ κακὸν τοῦτο, ἐν ἐνυβρίσωσι εἰς τὸ ὄνομα τῦ Κυρίυ· ἀλλ' ἡ ἀκόλουθος σύνοια εἶναι φροσφυεστέρα.

(2) Ὁ δὲ Φώτιος (Ἀμφιλοχ. ζητημ. σπδ'.) λέγει· „ ὅτι τὸ παραδοῦναι αὐτὸν τῷ Σατανᾷ, τὸ ἐ-
„ ξῶσαι ἐστὶν αὐτὸν τῆς Ἐκκλησίας· οἱ γὰρ ἐν τῇ Ἐκ-
„ κλησιῶν ἀξιωθέντες, ἔξω τῆς θείας γινόμενοι κυβερ-
„ νήσεως, ὑπὸ τὴν βακτὴν καὶ δικαστὴν πίπτουσι τοῦ
„ Σατανᾶ. Καλῶς δὲ ἐπήγαγε καὶ τὸ, εἰς ὄλεθρον τῆς
„ σαρκὸς, δεικνὺς, ὅτι οὐδὲ τοῦτο ἀφανίζειν ποιεῖ καὶ μέ-
„ σιν, ἀλλ' ἵνα τῇ πείρᾳ γνόντες τὸ ἁμάρτημα, φρὸς με-
„ τανόησιν νεύσωσιν, ὅπως τε τῆς τῦ διαβόλυ δυναστείας
„ ἔξω γενόμενοι, τῇ τῦ χριστοῦ νεύσει, τῆς σω-
„ τηρίας αὐτοὺς τῆς μελλούσης καταξιώσωσιν ἀξίως· ὅθεν
„ καὶ ἐπήγαγεν „ ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ
„ τῦ Κυρίυ ἡμῶν Ἰησῦ Χριστῦ “. Ὅρα καὶ τὴν ἑρμηνείαν
καὶ ὑποσημείωσιν τὴν „ οὓς καὶ παρέδωκα τῷ Σατα-
„ νᾷ, ἵνα παιδευθῶσι μὴ βλασφημεῖν “. (α'. Τιμοθ. α'. 20.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκὸς, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τ̃ „ Κυρίυ Ἰησ̃“. (1)

Ἤγεν παραδῶσατε, λέγει, τὸν παρανόμον ἐκεῖνον εἰς τὸν Σατανᾶν, διὰ νὰ καταξηράνῃ καὶ νὰ ἀφανίσῃ τὸ σῶμά τ̃ ἀπὸ τὰς ἀθυνείας, καὶ πλησμονὰς, ἐπειδὴ γὰρ ἀπὸ τὴν τρυφὴν καὶ καλοπάθειαν τ̃ σώματος, προέρχονται κοινῶς ὅλαι αἱ σαρκικαὶ ἐπιθυμίαι· ἀπολούθως δὲ ἐκ τῆς τρυφῆς, ἔπεσε καὶ ὁ παλαίπωρος ὅπως εἰς τὴν παρανομίαν ἐκείνην. Διὰ τ̃το ὁ Παῦλος θέλει νὰ παιδευθῇ τὸ σῶμά του, μὲ τὰ ἐναντία τῆς τρυφῆς, ἤτοι μὲ τὰς ἀθυνείας καὶ κακοπαθείας, διὰ νὰ σωθῇ τὸ πνεῦμά τ̃, ἤγουν ἡ ψυχή τ̃· ὄχι πῶς ἡ ψυχὴ μόνη σῴζεται, καὶ ἐχὶ καὶ τὸ σῶμα, ἀλλὰ διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι ὅταν ἡ ψυχὴ σωθῇ, βέβαια καὶ τὸ σῶμα θέλει σωθῇ, καὶ ἔχει νὰ συνδοξασθῇ καὶ αὐτὸ μαζὶ μὲ τὴν ψυχὴν διὰ τῆς ἀναστάσεως καὶ ἀφθαρσίας. Μερικοὶ δὲ λέγουν, ὅτι τὸ Πνεῦμα ἐδῶ ἐννοεῖται τὸ πνευματικὸν χάρισμα, τὸ ὁποῖον σβυνει ὅταν ἁμαρτήσῃ ὁ ἄνθρωπος. Λοιπὸν διὰ τ̃το προσάζει ὁ Παῦλος νὰ τιμωρηθῇ τὸ σῶμα τ̃ μητρυμήκτ̃ τ̃τυ, διὰ νὰ μὴ ἀναχωρήσῃ τελείως ἀπὸ αὐτὸν, ὥσαν ἀπὸ ἀσεβῆ, ἡ χάρις τ̃ Ἁγίου Πνεύματος, ἀλλὰ νὰ φυλαχθῇ σῶα εἰς αὐτὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως· ὅθεν ἡ τοιαύτη παιδεία ὁπ̃ ἔδωκεν εἰς αὐτὸν ὁ Παῦλος, δὲν ἦτον παιδεία καὶ τιμωρία τῇ ἀληθείᾳ, ἀλλὰ μᾶλλον εὐεργεσία, καὶ πατρικὴ πρόνοια.

Καλῶς δὲ ἐνθυμήθη ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως, ἵνα καὶ οἱ Κορίνθιοι φοβηθῶσιν ἐκ τ̃τυ, καὶ ἰατρεύσωσι τὸν ἁμαρτήσαντα μὲ τοιοῦτον ὀδυνηρὸν ἐπιτίμιον, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ἁμαρτήσας ὁμοίως δεχθῇ τὴν ἰατρείαν ταύτην, καὶ τὸ ἐπιτίμιον, μὲ χαράν. Λέγωντας δὲ ὁ Ἀπόστολος ὅτι νὰ παραδοθῇ ὁ ἁμαρτήσας εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκὸς, βάλλει ὅρον εἰς τὸν διάβολον, νὰ παιδεύσῃ μόνον τὸ σῶμά τ̃, καὶ ὄχι τὴν ψυχήν τ̃, καθὼς καὶ περὶ τοῦ Ἰὼβ εἶπεν ὁ Θεὸς τῷ διαβόλῳ· „ πλὴν τὴν ψυχὴν αὐτ̃ διατήρησον“. (Ἰὼβ β'. 6.) ἤτοι νὰ μὴ τὸν δαιμονίσῃς καὶ ποιήσῃς τὸν νοῦν τ̃ παράφρονα, ὡς εἴπομεν, καθὼς ἑρμηνεύει ὁ Δίδυμος ἐν τῇ Σειρᾷ τ̃ Ἰὼβ.

6. „ Οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν“.

Μὲ τὸν λόγον τοῦτον αἰνιγματωδῶς φανερόνει ὁ Ἀπόστολος, ὅτι οἱ Κορίνθιοι δὲν ἄφιναν τὸν μητρυμήκτην αὐτὸν νὰ μετανοήσῃ, μὲ τὸ ἐκαυχῶντο εἰς αὐτὸν, καὶ εἰς τὴν σοφίαν του· ἐπειδὴ ἦτον σῦας ἀπὸ τὰς παρ' αὐτοῖς νομιζομένας σοφάς.

„ Οὐκ οἴδατε ὅτι μικρὰ ζύμη, ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ“;

Φροντίζω, λέγει, ὄχι μόνον διὰ ἐκεῖνον τὸν παρανόμον, ἀλλὰ καὶ διὰ ἐσᾶς ἀδελφοὶ, διὰ τί ἐὰν ἀμεληθῇ, καὶ μείνῃ ἀδιόρθωτον τὸ κακὸν, ἠμπορεῖ νὰ βλάψῃ καὶ ὅλον τὸ κοινὸν σῶμα τῆς Ἐκκλησίας· τουτέστιν εἰπεῖν, ὅλον τὸ πλῆθος ἐσᾶς τῶν ἐν Κορίνθῳ Χριστιανῶν· διὰ ὅτι καθὼς τὸ προζύμι, ἀγκαλὰ καὶ ἦναι ὀλίγον, μεταβάλλει ὅμως εἰς τὸν ἑαυτόν τ̃ ὅλην τὴν ζύμην, καὶ τὴν κάμνει προζύμι· ἔτζι καὶ ἡ ἁμαρτία τ̃ μητρυμήκτ̃ τ̃τυ, θέλει τραβίξει πολλοὺς ἀπὸ ἐσᾶς εἰς τὸ νὰ τὴν μιμηθοῦν.

7. „ Ἐκκαθάρατε οὖν τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύραμα, „ καθὼς ἐστε ἄζυμοι“.

Ἤτοι ἐκβάλετε ἀπὸ τὸ μέσον σας τὸν μητρυμήκτην τ̃τον, μᾶλλον δὲ μαζὶ μὲ αὐτὸν, ἐκβάλετε καὶ τοὺς ἄλλους φανερὰς κακοὺς, καὶ μὴ συναναστρέφεσθε μὲ αὐτοὺς, ὡς παρακάτω θέλει εἰπῇ ἐν τῷ ἐνάτῳ στίχῳ· διὰ ὅτι παλαιὰν ζύμην, κάθε κακίαν ὀνομάζει ὁ Παῦλος (2). Δὲν

(1) Ἐν ἄλλοις „ τ̃ Κυρίυ ἡμῶν Ἰησ̃ Χριστ̃“.

(2) Σημείωσαι, ὅτι κατὰ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον, Λόγῳ εἰς τὸ Πάσχα, καὶ τὸν τότε σχολιαστὴν Νικήταν, δύω ἰδιώματα φυσικὰ ἔχει τὸ προζύμι, τὸ σῦκα κακὸν, καὶ τὸ ἄλλο καλόν· καθ' ὁ μὲν γὰρ τὸ προζύμι ἐστὶν ὄξινον, καὶ παλαιὸν, εἶναι κακὸν, καὶ εἰς τὴν κακίαν παραλαμβάνεται· καθ' ὃ δὲ εἶναι ζωτικὸν, καὶ θερμαίνει τὸ ζυμωτὸν ὅλον, καὶ τὸ σηκόνει, καὶ τρόπον τινὰ τὸ ζωο-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δεν εἶπε δὲ, καθαρίσατε, ἀλλὰ ἐκκαθαρίσατε, ἤτοι μετὰ ἀκριβείας καὶ ὁλοτελῶς καθαρίσατε τὴν παλαιὰν ζύμην, διὰ νὰ ἦτε νέον ζυμωτὸν, καθαρὸν καὶ ἄμικτον ἀπὸ κάθε κακίαν, καθὼς καὶ εἶστε, ἤτοι καθὼς καὶ πρέπει νὰ ἦτε ὡς Χριστιανοὶ, χωρὶς προζύμι, τουτέστι χωρὶς κακίαν παλαιὰν, ὀξινισμένην, καὶ λυπεσαν μὲ τὴν ὀδυνην τῆς μετανοίας.

„Καὶ γὰρ τὸ Πάσχα ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη Χριστός".

Ἐπειδὴ ἀνωτέρω ἀνέφερεν ὁ Παῦλος διὰ τὰ ἄζυμα, τὰ δὲ ἄζυμα πάλιν, ἐπειδὴ ἐτρώγοντο εἰς τὴν ἑορτὴν τὸ Πάσχα, διὰ τοῦτο ἀφ' ἧς ἀλληγόρησε τί εἶναι τὰ ἄζυμα, ἀναφέρει τώρα ἐδῶ κατὰ ἀκολουθίαν καὶ διὰ τὸ Πάσχα, καὶ ἀλληγορεῖ, ὅτι τὸ Πάσχα ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν, εἶναι ὁ Χριστὸς, ὁ ὁποῖος ἐθυσιάθη διὰ λόγισμας, καθὼς καὶ ὁ ἀμνὸς ὁ ὁν τῷ Πάσχα τρωγόμενος, ἐθυσιάζετο· ὅθεν χρεωστοῦμεν ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ νὰ φυλάττωμεν τὴν πολιτείαν μας χωρὶς προζύμι ὀξινισμένον, καὶ παλαιὸν, ἤγουν καθαρὰν ἀπὸ κάθε κακίαν.

8. „Ὥστε ἑορτάζωμεν, μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ, μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας „καὶ πονηρίας".

Δείχνει μὲ τὰ λόγια ταῦτα ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ὅλος ὁ χρόνος τῆς ζωῆς τῶν Χριστιανῶν, εἶναι χρόνος καὶ καιρὸς ἑορτῆς, διὰ τὸ πλῆθος καὶ τὴν ὑπερβολὴν τῶν πνευματικῶν ἀγαθῶν ὁπὸ ἐδόθησαν εἰς αὐτούς· ἐπειδὴ διὰ τοῦτο ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἔγινεν ἄνθρωπος, καὶ ἐθυσιάσθη, διὰ νὰ κάμῃ ἐσένα τὸν Χριστιανὸν νὰ ἑορτάζῃς, ὄχι μὲ τὸ προζύμι τὸ ὄξινον τῆς παλαιᾶς Ἀδὰμ, οὐδὲ μὲ ζωλὴν γεμάτην ἀπὸ κακίας, οὐδὲ γεμάτην ἀπὸ πονηρίας, ἡ ὁποία εἶναι χειροτέρα ἀπὸ τὴν κακίαν· δι' ὅτι κακὸς μὲν ὀνομάζεται ἐκεῖνος, ὁποῦ πράττει ἁπλῶς τὸ κακὸν, πονηρὸς δὲ ὀνομάζεται ἐκεῖνος, ὁπὸ πράττει τὸ κακὸν μὲ δόλερὰν, καὶ βαθυπάτην γνώμην.

„Ἀλλ' ἐν ἀζύμοις εἰλικρινείας (1), καὶ ἀληθείας".

Ἤτοι ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ, λέγει, χρεωστοῦμεν νὰ ἑορτάζωμεν μὲ ζωλὴν, καθαρὰν μὲν, πρὸς διαφορὰν τῆς κακίας· ἀληθινὴν δὲ, ἤτοι ἄδολον καὶ χωρὶς ὑπόκρισιν, πρὸς διαφορὰν τῆς πονηρίας· ἢ δυνάσαι νὰ νοήσῃς ταῦτα καὶ ἔτζι· ὅτι ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ πρέπει νὰ ἑορτάζωμεν μὲ ζωλὴν ἀληθινὴν, πρὸς διαφορὰν τὴν τύπων τῆς παλαιᾶς Νόμε, οἱ ὁποῖοι δὲν ἦσαν ἀλήθεια· διότι ὁ Χριστιανὸς πρέπει νὰ ἦναι ἀνώτερος ἀπὸ τὰς τύπας τῆς παλαιᾶς Διαθήκης· ἢ, διὰ μὲν τῆς εἰλικρινείας ἐδήλωσεν ὁ Παῦλος τὴν καθαρότητα τὴν διὰ τῆς πράξεως ἀποκτωμένην, διὰ δὲ τῆς ἀληθείας, ἐδήλωσε τὴν θεωρίαν, ἡ ὁποία ἔχει τέλος τὴν ἀλήθειαν.

9. „Ἔγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ, μὴ συναναμίγνυσθαι πόρνοις".

Εἰς ποίαν Ἐπιστολὴν ἔγραψε τοῦτο ὁ Παῦλος; εἰς τὴν παροῦσαν ἐπάτην· ἐπειδὴ γὰρ εἶπεν ἀνωτέρω· „ἐκκαθάρατε τὴν παλαιὰν ζύμην" διὰ τοῦτο ἐφανέρωσεν αἰνιγματωδῶς, ὅτι πρέπει νὰ ἐκβάλλωμεν ἀπὸ τὸ μέσον τους, ὄχι μόνον τὸν πορνεύσαντα, καὶ μητρυιομίκτην ἐκεῖνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους πόρνους, καὶ κακοὺς, καὶ μὲ αὐτοὺς νὰ μὴ συναναστρέφωνται. Ἐπειδὴ δὲ ἴσως ἤθελαν ὑπολάβουν μερικοὶ, ὅτι λέγει πῶς πρέπει νὰ μὴ συναναστρέφωνται ὅλους ἁπλῶς τοὺς πόρνους, τοὺς ὄντας Ἕλληνας, καὶ ἀπίστους, διὰ τοῦτο ἐρμηνεύει ἐδῶ ὁ Παῦλος, διὰ ποίους πόρνους, καὶ κακοὺς παραγγέλλει νὰ μὴ τοὺς συναναστρέφωνται οἱ Χριστιανοί.

10. „Καὶ

ζωοποιεῖ, καὶ τοῦτο εἶναι καλὸν, καὶ εἰς ὁμοίωμα τῆς ἀρετῆς παραλαμβάνεται. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος, ποτὲ μὲν τὸ προζύμι εἰς ὁμοίωμα τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν παρέλαβεν εἰπών· „ὁμοιωθὴ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ" (Ματθ. ιγ'. 33.) ποτὲ δὲ εἰς ὁμοίωμα τῆς κακίας, εἰπών· „ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων, ἥτις ἐστὶν ὑπόκρισις". (Ματθ. ιϛ'. 6.) Ὁ δὲ Παῦλος ἐπὶ κακῷ ἐδῶ τὸ προζύμι ἔλαβεν.

(1) Ὅτι δὲ ἡ εἰλικρίνεια λαμβάνεται πρὸς τὸν Θεὸν, ὅρα εἰς τὸ „ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς καὶ ἀπρόσκοποι". (Φιλιπ. ί. 10.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

10. „Καὶ ὲ παῦτως τοῖς πόρνοις τῦ Κόσμυ τύτυ, ἢ τοῖς πλεονέ-
„κταις, ἢ ἅρπαξιν, ἢ εἰδωλολάτραις· ἐπεὶ ὀφείλετε ἄρα ἐκ
„τῦ Κόσμυ ἐξελθεῖν".

Η συνταξις τῦ λόγυ εἶναι τοιαύτη· ἐγὼ βέβαια δὲν σᾶς ἐμπόδισα ἀπὸ τὸ νὰ συναναστρέφεσθε μὲ τὺς πόρνυς, ἢ πλεονέκτας, ἢ ἅρπαγας, καὶ εἰδωλολάτρας τῦ Κόσμυ τύτυ, ἤγουν τῆ Ἑλλήνων, καὶ τῆ ἄλλων ἀπίστων καὶ Ἐθνικῶν· διότι αὐ αὐτὺς δὲν συναναστρέφεσθε, χρεωσεῖτε νὰ βγῆτε ἀπὸ τὸν Κόσμον τῦτον, ἢ νὰ ζητήσετε μίαν ἄλλυ Οἰκυμενίκυ ὁπῦ δὲν ἔχει ἀπίστυς, καὶ Ἐθνικύς· ἐπειδὴ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ συναναστρέφεσθε τὺς τοιύτυς κακὺς ἐκ τῆ Ἑλλήνων, ἢ Ἐθνικῶν, εἰς καιρὸν ὁπῦ εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν πόλιν, καὶ χώραν καὶ ἐσεῖς οἱ Χριστιανοὶ βρίσκεσθε, ἢ οἱ Ἐθνικοὶ ἢ ἄπιστοι, ἀπὸ τὺς ὁποίυς οἱ περισσότεροι εἶναι φανερὰ πόρνοι, καὶ πλεονέκται, καὶ τοιῦτοι ἄλλοι κακοί;

11. „Νυνὶ δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυσθαι, ἐάν τις ἀδελφὸς
„ὀνομαζόμενος ᾖ, πόρνος, ἢ πλεονέκτης, ἢ εἰδωλολάτρης, ἢ
„λοίδορος, ἢ μέθυσος, ἢ ἅρπαξ, τῷ τοιύτῳ μηδὲ συνεσθίειν".

Βλέπεις, ὦ ἀναγνῶστα, πῶς εἰς τὴν Κόρινθον δὲν ἦτον σᾶς μοναχὸς πόρνος, (ὁποῖος ἴσως ὁ μητρογαμίκτης ἐκεῖνος) ἀλλὰ ἢ ἄλλοι, ἢ πῶς ἦτον πολλοὶ πεσμένοι εἰς διάφορα ἄλλα φανερὰ ἁμαρτήματα; Λέγει λοιπὸν ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ὅποιος ἀπὸ τὺς Χριστιανὺς φανερὰ εἶναι πόρνος, ἢ πλεονέκτης, ἢ εἰδωλολάτρης, καὶ λοίδορος καὶ μέθυσος (1) καὶ ἅρπαγας, μὲ αὐτὸν νὰ μὴ συναναστρέφωνται οἱ ἄλλοι Χριστιανοί, οὐδὲ νὰ συντρώγωσι μαζί του (2). Ποῖος δὲ εἶναι ὁ εἰδωλολάτρης ὁπῦ ἀναφέρει ἐδῶ, ἢ πῶς ἠμπορεῖ νὰ ἦναι ὁ αὐτὸς ἢ ἀδελφὸς Χριστιανὸς, ἢ εἰδωλολάτρης ἐν ταυτῷ; Εἰς τῦτο ἀποκρινόμεθα, ὅτι καθὼς οἱ Σαμαρεῖται, δὲν ἦτον τέλειοι βσεβεῖς ἢ Ἰουδαῖοι, ἀλλ' ἦτον μισοὶ Ἰουδαῖοι, ἢ μισοὶ Εἰδωλολάτραι ἢ Ἕλληνες· τοιουτρόπως ἢ ἀνάμεσα εἰς τὺς ἐν Κορίνθῳ Χριστιανὺς, ἦτον μερικοὶ ὁπῦ ἀπόμην ἐλάτρβον τὰ εἴδωλα. Καὶ κατὰ ἄλλον δὲ τρόπον μὲ τῦτο προλαμβάνει ὁ Ἀπόστολος ἢ θεμελιόνει τὸν λόγον, διὰ ἐκείνυς ὁποῦ ἔτρωγαν τὰ εἰδωλόθυτα (3). Καλῶς δὲ εἶπεν, ἐάν τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος· διότι ὅποιος ἔχει τὰ ἀνωτέρω κακὰ, ὄνομα μόνον ἔχει ἀδελφοῦ, ἀδελφὸς δὲ τῇ ἀληθείᾳ δὲν εἶναι. Τὸ δὲ „ἢ πόρνος" ἠμπορεῖ νὰ νοηθῇ ἢ ὡς ῥῆμα, ἤγουν ἐὰν ἦναι πόρνος· ἠμπορεῖ νὰ νοηθῇ ἢ ὡς σιώδεσμος διαζβκτικὸς, ἀντὶ τῦ ἤ, καθὼς εἶναι ἢ οἱ ἐπίλοιποι, ἤγουν ἢ πλεονέκτης, ἢ εἰδωλολάτρης, ἢ τὰ λοιπά. Προσάζει δὲ ὁ Ἀπόστολος τὺς Χριστιανὺς νὰ μὴ συναναστρέφωνται, ἢ νὰ συντρώγωσι μὲ τὺς φανερὰ πορνβύοντας, ἢ πλεονεκτῦντας, ἢ τὺς ἄλλας ἁμαρτίας ποιῦντας, ὄχι ὡς μισῦντες αὐτὺς, ἀλλὰ διὰ νὰ γνωρίσωσι οἱ τοιῦτοι φανεροὶ κακοὶ, πῶς διὰ τὰς φανερὰς ἁμαρτίας των οἱ ἀδελφοί των Χριστιανοὶ δὲν τὺς συναναστρέφονται, ἢ ἔτζι νὰ κάμωσιν ἀποχὴν τῦ κακῦ, ἢ νὰ διορθωθῦν (4).

12.

(1) Ὅρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τῦ „ἢ μὴ μεβύ-
„σκεδε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστιν ἀσωτία". (Ἐφ. ε'. 18.) πόσον κακὸν ἦναι ἡ μέθη.

(2) Εἰς δὲ τὴν πρὸς Θεσσαλονικεῖς β'. Ἐπιστολὴν Κεφ. γ'. στιχ. 14. παραγγέλλει ὁ Παῦλος νὰ μὴ συναναστρέφωνται ἀκόμη οἱ Χριστιανοί, οὔτε μὲ ἐκεῖνον ὁπῦ κάθηται ἄργος ἢ δὲν δβλεύει ἐργόχειρον, ἢ ὅρα τὴν ἑρμηνείαν ἐκεῖ, διὰ νὰ μάθῃς καὶ πόσον φοβερὸς ἦτον εἰς τὺς παλαιὺς ὁ ἀπὸ τῆ Χριστιανῶν χωρισμός.

(3) Μερικοὶ δὲ εἰδωλολάτρην ἐδῶ ἐννοῦσι τὸν φιλάργυρον· διὰ τί ὁ Παῦλος τὴν πλεονεξίαν καὶ φιλαργυρίαν, εἰδωλολατρείαν ὀνομάζει. (Κολ. γ'. 5.)

(4) Διὰ τῦτο εἶπεν ὁ θεῖος Χρυσόστομος· „δεῖ τῆ
„πονηρῶν ἀπέχεσθαι, ἢ ὡς σεσηπότα μέλη ἀφ' ἑαυτῆ
„ἐκβάλλειν". (ἐν τῇ Σειρᾷ τῦ κατὰ Ματθ.) Καὶ ὁ Θεοφύλακτος· „ἔστω ἀπόβλητος, ἵνα μὴ τῖς ἰδίοις
„κακίαις μεταδῷ ἢ τοῖς ἄλλοις". Λέγει δὲ τῦτο ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ τῦ λόγυ τῦ Κυρίου, ὃν εἶπε περὶ τῆ τοιῦτων πονηρῶν, ὁποῦ ἀναφέρει ἐδῶ ὁ Παῦλος. „Εἰ ἡ
„χείρ σε, ἢ ὁ πῦς σε σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὰ,
„ἢ βάλε ἀπὸ σῦ· καὶ εἰ ὁ ὀφθαλμός σε σκανδαλίζει
„σε, ἔξελε αὐτὸν, ἢ βάλε ἀπὸ σῦ". (Ματθ. ιή. 8.) Καὶ ὁ Μέγας δὲ Βασίλειος λέγει, ὅτι οἱ κακοὶ ἄνθρωποι παρομοιάζων μὲ τὺς πανουκλιασμένους, διότι μεταδίδουσι εὔκολα εἰς τὸν ἄλλον τὴν κακίαν τους ὡσὰν πανοῦκλαν· ὅθεν καθὼς φεύγομεν μακρὰν ἀπὸ τὺς πανουκλιασμένους, ἔτζι πρέπει νὰ φεύγωμεν μακρὰν ἢ ἀπὸ τὰς κακὰς ἐργασίας τῆς κτισμίας. „Φασὶ τὸν
„λοιμὸν οἱ περὶ ταῦτα δεινοὶ, ἐπιόντα σύος ἀνθρώπυ,
„ἢ κτηνῶν ἅψασθαι, καὶ διὰ βδόσιν ἐπὶ πάσας τὰς ἐγ-
„γίζοντας διανέμεσθαι. Τοιῦτοι δέ τινες εἰσὶ ἢ οἱ ἐρ-
„γάται τῶν ἀνομίας· ἅπτει γὰρ ἅπερ τῆς νόσυ μεταδι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

12. „Τί γάρ μοι καὶ τοὺς ἔξω κρίνειν"; Ἔξω ὀνομάζει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος τοὺς Ἕλληνας, καὶ ἀπίστους καὶ Ἐθνικοὺς ὡς ἔξω ὄντας τῆς τοῦ Χριστοῦ πίστεως, καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆ Χριστιανῶν· ἔσω δὲ ὀνομάζει τοὺς Χριστιανούς. Λέγει λοιπὸν, ὅτι ἐγὼ δὲν ἔχω κἀνένα λόγον, ἔτε κἀμμίαν φροντίδα, καὶ φρόνοιαν διὰ τοὺς ἐξωτερικοὺς Ἐθνικοὺς, διὰ τί αὐτοὶ εἶναι ἔξω τῆ Νόμων τοῦ Χριστοῦ· ὅθεν περιττὸν εἶναι νὰ λέγω τὰς προσαγὰς τοῦ Θεοῦ εἰς ἐκείνους ὁποῦ εἶναι ἔξω τῆς αὐλῆς καὶ Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ· ἐπειδὴ κατὰ τὸν αὐτὸν πάλιν τρόπον Παῦλον „ὅσα ὁ Νόμος λαλεῖ, τοῖς ἐν τῆ Νόμῳ λαλεῖ". (Ῥωμ. γ'. 19.)

„Οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε";
13. „Τοὺς δὲ ἔξω ὁ Θεὸς κρινεῖ".

Μερικοὶ μὲν εἰς τὸ οὐχὶ, βάλλουσι στιγμὴν· ἔπειτα ἀναγινώσκουσι τὸ λοιπὸν, ὡς ἀπὸ ἄλλου ἀρχοῦ, χωρὶς ἐρωτηματικὸν, ὕπω· „τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε"· ἐπειδὴ δὲ εἶπον ἀνωτέρω ὁ Ἀπόστολος ὅτι τί ἁρμόζει εἰς ἐμὲ νὰ κρίνω τοὺς ἐξωτερικοὺς καὶ ἀπίστους; ἀκολούθως λέγει· οὐχί· ἀντὶ τοῦ, δὲν εἶναι ἐδικόν μου νὰ κρίνω ἐγὼ ἐκείνους. Μερικοὶ δὲ ἀναγινώσκουσι τὴν περίοδον, συνάπτοντες τὸ οὐχὶ μὲ τὰ λοιπὰ, ἐρωτηματικῶς· „οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνε„τε"; ἀντὶ τοῦ, δὲν χρεωστεῖτε ἐσεῖς οἱ Χριστιανοὶ νὰ κρίνετε τοὺς ἔσω καὶ ὁμοπίστους Χριστιανούς; ναὶ χρεωστεῖτε· τοὺς δὲ ἐξωτερικοὺς καὶ ἀπίστους ὁ Θεὸς θέλει κρίνει ὁ φοβερώτερος κριτὴς ἀπὸ λόγους σας. Καὶ λοιπὸν, ἐὰν οἱ ἔσω Χριστιανοὶ κρίνωνται ἀπὸ ἐσᾶς, βέβαια μὲ τὴν ἡμερωτέραν κρίσιν τὴν ἐδικήν σας, θέλουν γλυτώσουν ἀπὸ τὴν φοβερωτέραν κρίσιν τοῦ Θεοῦ.

„Καὶ ἐξαρεῖτε τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν". (Δευτ. ιγ'. 6.)

Ἐδῶ ἀναφέρει ὁ Ἀπόστολος ἕνα ῥητὸν τῆς παλαιᾶς Γραφῆς, περὶ τοῦ ὁποίου εἴπομεν πρότερον στίχ. 2. διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι καὶ ὁ νομοθέτης Μωϋσῆς ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς προστάζει νὰ ἀπο-

---

„διδόντες, σωγοσοῦσιν ἀλλήλους καὶ σωαπόλωνται". (Ἑρμην. εἰς τὸν ἁ. Ψαλμ.) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Δαβὶδ μακαρίζει ἐκείνους ὁποῦ δὲν ἐκάθισαν εἰς τὴν καθέδραν τῆ λοιμῶν· „μακάριος ἀνὴρ, ὃς ἐπὶ καθέδρᾳ λοι„μῶν οὐκ ἐκάθισε". (Ψαλμ. ἁ. 1.) ὅπου δὲν συναναστρέφεται καὶ δὲν συγκάθεται μὲ τοὺς ψυχοβλαβεῖς ἀνθρώπους· ὅθεν εἶπεν ὁ Παροιμιαστὴς· „ἔκβαλε ἐκ „σωεδρίου λοιμὸν, καὶ σωιεξελεύσεται αὐτῷ νεῖκος· ὅ„ταν γὰρ καθίσῃ ἐν σωεδρίῳ παῦσας ἀτιμάζει". (Παρ. κβ'. 10.)

Ὅτι δὲ καὶ αὐτὴ μόνη ἡ θεωρία τῆ κακῶν βλάπτει, ἐδίλωσεν ὁ θεῖος Χρυσόστομος εἰπὼν τὸ παράδειγμα τοῦτο· „ὀφθαλμὸς πάσχοντας ἰδόντες τινὲς, με„τέλαβον τοῦ νοσήματος ἀπὸ τῆς θείας μόνης". (Λόγ. ζ'. περὶ μετανοίας.) Τὸ αὐτὸ λέγει καὶ ὁ Νύσσης Γρηγόριος· „ἀρ' οὐχὶ καθάπερ οἱ τῆ ὀφθαλμῶν τὴν „νόσον ἐκ τῆς πολλῆς ὁμιλίας τῆ φρονεντοπνεόντων, „ἐφ' ἑαυτοὺς ἕλκοντες, οὕτω καὶ αὐτὸς μετεσχηκέναι δό„ξω τοῦ περὶ τὴν ματαίαν ἀπουδὴν ἀῤῥωστήματος"; (κατ' Εὐναμίου, Λόγ. ἁ.) Καὶ ὁ Θεσλόγος δὲ Γρηγόριος λέγει, ὅτι δὲν βαφεται τόσον εὔκολα τὸ ὕφασμα ἀπὸ τὴν βαφὴν, οὔτε πέρνει τινὰς τὴν βρώμαν, ὅταν πλησιάσῃ εἰς αὐτὴν, οὔτε ἡ διεφθαρμένη καὶ νοσώδης ἀναδυμίασις, χωνεται τόσον εὔκολα εἰς τὸν ἀέρα καὶ μεταδίδεται εἰς τὰ ζῶα, ὁποία εἶναι ἡ λοιμικὴ καὶ ἡ πανοῦκλα, ὅσον ὀλίγωρα μεταδίδεται εἰς τοὺς ὑπηκόους ἡ κακία τῆ προεσώπων. (εἰς τὸν ἀπολογητικόν.) ὅθεν καὶ ὁ Πηλουσιώτης Ἰσίδωρος ἔγραφε. „Πῶς ἂν ὁ Παῦλος τὸν πεπορνευκότα ἀπέρ„ξε; μᾶλλον, ἢ ἐγὼ βάλομαι λέγεις· οὐ γὰρ ἐτύπτη„σεν, ἢ ὕβρισεν, ἀλλ' ἐχώρισε τῆς ἀγέλης, ἵνα μὴ „καὶ εἰς τὰ λοιπὰ τρόβαπα τὸ λοιμῶδες ἰὸν νόση„μα". (Ἐπιστολ. σή.)

Προθέτει δὲ ὁ Θεοδώρητος καὶ τοῦτο. „Εἰ δὲ κοινῆς „τροφῆς τοὺς τοιούτους ἀ δεῖ κοινωνεῖν, πῶς γε μυστικῆς „τε καὶ θείας"· ἤγουν ἀνίσως μὲ τοὺς φανερὰ ἁμαρτάνοντας δὲν πρέπει νὰ σωτρώγουν οἱ Χριστιανοὶ, πολλῷ μᾶλλον δὲν πρέπει νὰ μεταλαμβάνουν μαζὶ μὲ αὐτοὺς τὰ θεῖα μυστήρια; ἀνάξιοι γὰρ εἶναι οἱ τοιοῦτοι νὰ μεταλαμβάνουν, ἐὰν δὲν διορθωθῶν. Λέγουσι δὲ καὶ κοινῶς ὅλοι οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι εἰς τὰς Διαταγάς. „Ἁμαρτία „ἀνεξέλεγκτος, ἑαυτῆς χείρων γίνεται, καὶ εἰς ἄλλους τὴν „δηνεμῆ λαμβάνει· ἐπὶ καὶ μικρὰ ζύμη, πλήρωμα „φυράματος ζυμοῖ, καὶ εἷς κλέπτης, εἰς ὅλιν τὸ ἔθνος „τὸ μῖσος ἐπήγαγε, καὶ μία θανοῦσα σαπερδοῦσι „σκλασίαν ἡδύσματος ἐλαίου... οὕτω καὶ τρόβαπον „ὠφελοῦν μεταδίδουσιν ἑτέροις τῆς νόσου, μὴ χωρι„ζόμενον τῆ ὑγιαινόντων τροβάτων· καὶ ἄνθρωπος λοι„μὸς, πολλοῖς φυλακτέος· καὶ κύων λύσσῃ συνεχόμε„νος, ἐπικίνδυνος παντί, ᾧ ἂν προσάψῃ. Ἐὰν οὖν καὶ „ἡμεῖς παρακόμεν μὴ τῆς Ἐκκλησίας χωρίσω„μεν, ποιήμεν τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ σπήλαιον λῃστῶν".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀποκόπτωνται ἀπὸ τὰς ἄλλους Ἰουδαίους οἱ φανερῶς ἁμαρτάνοντες· τὸ δὲ ἐξ ὑμῶν αὐτῷ εἶπε, διὰ νὰ φανερώσῃ, ὅτι ἡ ἀποκοπὴ καὶ ὁ χωρισμὸς τῶν κακῶν ἀνθρώπων, εἶναι πρὸς περισσοτέραν ὠφέλειαν ἐκείνων, ἀπὸ τὰς ὁποίους χωρίζονται, καθ' ὅτι οἱ κακοὶ χωριζόμενοι, δὲν μεταδίδουσιν εἰς αὐτὰς τὴν κακίαν τας (1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ϛ'.

1. „ Τολμᾷ τις ὑμῶν πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ πρᾶγμα ἔχων, κρί-„ νεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἁγίων “;

Πολλοὶ ἀπὸ τὰς ἐν Κορίνθῳ Χριστιανοὺς, μὲ τὸ νὰ εἶχον ἀναμεταξύ των κρίσεις καὶ διαφορὰς περὶ ἄστρων, καὶ ἄλλων ὑποθέσεων, ἐπήγαιναν καὶ ἐκρίνοντο εἰς τὰς ἐξωτερικοὺς κριτὰς τῶν Ἑλλήνων, ὡσὰν ὁποῦ ἐκεῖνοι ἦτον νομομαθεῖς καὶ γυμνασμένοι εἰς τὰς κρίσεις. Τοῦτο λοιπὸν τὸ σφάλμα τῶν Χριστιανῶν, ὁποῦ παρενέπεσεν εἰς τὸ μέσον, διορθόνει ἐδῶ ὁ Παῦλος. Ἐπειδὴ γὰρ ἀνωτέρω ἐνθυμήθη τὰς πλεονέκτας, διὰ τὰς ὁποίας ἔσωθεν ἐθερμαίνθη ἡ παρρησία τε ἀπὸ τὴν φροντίδα ὁπὰ εἶχε διὰ τὰς ἁμαρτάνοντας. Καὶ βλέπε, ἀγαπητὲ, πῶς δείχνει ζῆλον θυμοειδῆ ἀπὸ τὴν ἀρχὴν, καὶ ὀνομάζει τὸ πρᾶγμα τόλμαν, καὶ παρανομίαν. Καὶ ἀποτολμᾷ, λέγει, τινὰς Χριστιανὸς, νὰ πηγαίνῃ εἰς τὰς ἐξωτερικοὺς καὶ ἀπίστους κριτὰς νὰ κρίνεται; καὶ δὲν ἐντρέπεται κἂν νὰ βάλῃ τοῦτο εἰς τὸν λογισμόν τε; οἱ πιστοὶ νὰ καθίζουν κριτὰς αὐτῷ τὰς ἀπίστους; οἱ πιστοὶ νὰ διαλέγουν τὰς ἀδίκους αὐτὶ τῶν ἁγίων; ὦ ἀλλοίμονον! δὲν εἶπε δὲ, ὅτι ἀποτολμᾷ τινὰς νὰ κριθῇ εἰς τὰς ἀπίστους, ἀλλὰ εἰς τὰς ἀδίκους· ἐπειδὴ γὰρ ἐκεῖνος ὁπὰ πηγαίνει διὰ νὰ κριθῇ, ζητεῖ νὰ εὕρῃ τὸ δίκαιόν τε, διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος δείχνει εἰς αὐτὰς, ὅτι ὅταν πηγαίνων εἰς κριτὰς ἀπίστους, χάνουν τὸ δίκαιον ὁπὰ ζητῶν, διὰ τὶ οἱ κριταὶ τῶν Ἑλλήνων, καὶ τῶν Ἐθνικῶν εἶναι ἄδικοι. Καὶ λοιπὸν ἐὰν αὐτοὶ εἶναι ἄδικοι, πῶς ἔχουν νὰ κρίνουν ἐσένα, Χριστιανὲ, μὲ δικαιοσύνην; Ἁγίους δὲ, τοὺς πιστοὺς Χριστιανοὺς ὀνομάζει, διὰ νὰ δείξῃ καὶ ἀπὸ αὐτὰ τὰ ὀνόματα, τὴν διαφορὰν ὁπὰ ἔχουν οἱ ἄπιστοι ἀπὸ τοὺς πιστοὺς, ὅτι οἱ μὲν, εἶναι ἄδικοι, οἱ δὲ, εἶναι ἅγιοι (2).

2. „ Ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ Ἅγιοι τὸν Κόσμον κρινοῦσι “;

Ἐπειδὴ οἱ πιστοὶ Χριστιανοὶ δὲν ἐφαίνοντο εἰς τοὺς ἄλλους πῶς εἶναι ἄξιοι νὰ κρίνουν καὶ νὰ κόψουν τὴν κρίσιν καὶ ὑπόθεσιν τὰ κάθε ἑνὸς, διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος δείχνει ἐδῶ, πῶς εἶναι ἄξιοι· πρῶτον μὲν, διὰ τὶ τοὺς ὠνόμασεν ἁγίους· ἔπειτα δὲ, καὶ ὅτι αὐτοὶ ἔχουν νὰ κρίνουν τὸν Κόσμον καὶ τοὺς ἀπίστους, ἤτοι ὄχι πῶς αὐτοὶ ἔχουν νὰ καθίσουν νὰ κρίνουν τοὺς τοῦ Κόσμου ἀπίστους (διὰ τὶ ὁ Κύριος ἔχει νὰ τοὺς κρίνῃ ὁ μόνος τῶν πάντων Κριτὴς)· ἀλλὰ πῶς ἔχουν νὰ τοὺς κατακρίνουν, καὶ νὰ τοὺς καταδικάσουν. Πῶς δὲ θέλουν τοὺς καταδικάσουν; ὅτι εἰς καιρὸν ὁποῦ ἦτον καὶ τὰ δύω μέρη, καὶ οἱ πιστοὶ καὶ οἱ ἄπιστοι, ὁμοιοπαθεῖς καὶ τῆς αὐ-

---

(1) Λέγει δὲ καὶ ὁ Νύσσης Γρηγόριος, ὅτι ὁ Ἀπόστολος λέγων ἐδῶ μὲν τὸν λόγον τοῦτον „ καθαίρε-„ τε τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν “· εἰς δὲ τὴν πρὸς Κορινθίους β'. λέγων, νὰ σωφρονίσουν μὲ τὸν ἐαυτόν τους οἱ Κορίνθιοι τὸν μητρυιμίκτην· „ κυρώσατε γάρ φησιν „ εἰς αὐτὸν ἀγάπην “. μὲ ταῦτα, λέγει, ἐφύλαττεν ὁ Παῦλος τὴν ἐντολὴν τῆς Ἐκκλησιᾶς τὴν λέγουσαν· „ καιρὸς τοῦ ῥῆξαι, καὶ καιρὸς τοῦ ῥάψαι “. (Ἐκκλ. γ'. 6.) (Ὁμιλ. ζ'. εἰς τὸν Ἐκκλησιαστὴν.)

(2) Ἀνίσως δὲ οἱ λαϊκοὶ Χριστιανοὶ δὲν πρέπει νὰ κρίνωνται εἰς τὰς ἐξωτερικὰς Κρίσεις, πολλῷ μᾶλλον δὲν πρέπει νὰ κρίνωνται εἰς αὐτοὺς οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ Ἱερεῖς· αὐ δὲ ἔστι δὲν πρέπει εἰς τοὺς σιούπας νὰ κρίνωνται, πολλῷ μᾶλλον δὲν πρέπει νὰ κρίνωνται εἰς αὐτοὺς οἱ μοναχοί· οἱ μοναχοί, οἱ τῷ Κόσμῳ, καὶ τοῖς ἐν Κόσμῳ νενεκρωμένοις; Διὰ τοῦτο γράφει ὁ Ὅσιος Νίκων ἐν τῷ α. Τόμῳ αὐτοῦ, Λόγῳ κ'. „ ὅτι „ ἀπίστις τῶν ἁγίων μοναχῶν τινι ἐχόντι κάμματα· „ ὅτι ὁ μοναζων, μοναζων, ἵνα μὴ κατακρίθῃ τι, δι' ἃ „ ἀδικεῖσθαι δύναται· εἰ δὲ κέκριταί τι, δι' οὗ ἀδι-„ κεῖται, οὐκ ἔστι μοναζων. Καλῶς ἂν καὶ θεολόγος ὁ „ μέγας εἶπεν· καὶ γὰρ ἡ μοναχικὴ πολιτεία τῶν νε-„ κρωθέντων, καὶ παντελῶς θνησάντων τῷ ἁπὸ τοῦ κόσμου ἐ-„ ναγγέλεται· καὶ αὐτοὶ τοίνυν οἱ πολιτικοὶ Νόμοι „ τοὺς Μοναχοὺς, ὡς νεκρωθέντας τῷ Κόσμῳ, ἐν τοῖς „ αὐτῷ δικαστηρίοις οὐκ ἐπιτρέπουσι κρίνεσθαι· ὅθεν πά-„ σης ἀπεστερῆσθαι συγγνώμης ὁ μοναζων, ἐν δικασπη-„ ρίοις βιωτικοῖς ἐμβαλὼν ἑαυτὸν παρὰ τὸ μὴ θέλειν „ ἀδικεῖσθαι· καὶ μαρτυς τούτων ὁ θεῖος Χρυσόστομος „ λέγων· „ τὸ μὲν βιωτικὸς εἶναι, καὶ δικαστηρίοις ἐ-„ ναγχολεῖσθαι, θαυμαστὸν οὐδέν· τὸ δὲ πολλοὺς τῶν ἀπε-„ πταισμένων τὰ αὐτὰ δὴ ταῦτα ποιεῖν, τοῦτό ἐστιν ὃ „ συγγνώμης πάσης ἐστέρηται “.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αὐτῆς φύσεως, ὅμως οἱ μὲν πιστοὶ, ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστὸν, οἱ δὲ ἄπιστοι, δὲν ἐπίστευσαν (1).

„Καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ Κόσμος, ἀνάξιοί ἐστε κριτηρίων ἐ„λαχίστων".

Βλέπε, ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι δὲν εἶπεν ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ὁ Κόσμος, ἤτοι οἱ ἄπιστοι κρίνονται ἀπὸ ἐσᾶς, ἀλλὰ μὲ ἐσᾶς, ἤγουν ἀπὸ τὸν Θεὸν μὲν αὐτοὶ κρίνονται, μὲ ἐσᾶς δὲ κατακρίνονται· ἀντὶ τῦ, μὲ τὸ νὰ εἴγίνετε ἐσεῖς εἰς αὐτὰς παράδειγμα τῆς πίστεως, αὐτοὶ ὅμως ἢ τὸ παράδειγμά σας ἔχοντες, δὲν ἐπίστευσαν. Τὸ δὲ, ἀνάξιοι εἶσθε κριτηρίων ἐλαχίστων, ἔχει τέτοιον νόημα· ἐπειδὴ ἦτον ἀκόλουθον νὰ ἐντρέπωνται οἱ Χριστιανοὶ, ὅταν ἐκείνοντο πάλιν εἰς τὰς Χριστιανοὺς, ὡς γνωρίμους ἢ ὁμοπίστους των, διὰ τῦτο λέγει ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ἐκ τῦ ἐναντίου, οἱ Χριστιανοὶ πρέπει μάλιστα νὰ ἐντρέπωνται ἢ εἰς καταιχάλωσιν νὰ τὸ ἔχουν, ὅταν κρίνωνται εἰς ἐξωτερικοὺς, ἢ ἀπίστους κριτάς· ἐπειδὴ τὰ κριτήρια τῦ ἐξωτερικῶν, εἶναι ἐλάχιστα, ἢ καταφρονήσεως ἄξια, ἢ ὄχι τὰ ἐσωτερικὰ τῦ Χριστιανῶν.

3. „Οὐκ οἴδατε ὅτι Ἀγγέλους κρινοῦμεν; μήτι γε βιωτικά;

Ἀγγέλους ἐδῶ τὰς δαίμονας λέγει ὁ Παῦλος, καθὼς καὶ ὁ Κύριος ἔλεγε περὶ τῦ πυρὸς, ὅτι εἶναι ἡτοιμασμένον τῦ διαβόλῳ, καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ· (Ματθ. κέ. 41.) δὶ ὅτι καὶ τὰς δαίμονας ἔχομεν νὰ κατακρίνωμεν ἡμεῖς οἱ Χριστιανοί· ὅταν, ἡμεῖς μὲν οἱ σῶμα φοροῦντες, ἔχωμεν νὰ διρεθῶμεν εἰς τὴν μέλλουσαν Κρίσιν ἀνώτεροι, κατὰ τὴν καλὴν γνώμην καὶ τὰς ἀρετὰς, οἱ δὲ δαίμονες ὁποῦ εἶναι ἀσώματοι, ἔχουν νὰ διρεθοῦν κατὰ ταῦτα κατώτεροι (2).

4. „Βιωτικὰ μὲν οὖν κριτήρια ἐὰν ἔχητε, τὰς ἐξουθενημένους ἐν τῇ „Ἐκκλησίᾳ, τούτους καθίζετε".

5. „Πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω· οὕτως οὐκ ἔνι ἐν ὑμῖν σοφὸς οὐδὲ „εἷς, ὃς δυνήσεται διακρῖναι ἀνὰ μέσον τῦ ἀδελφῦ αὐτῦ".

Θέλωντας ὁ Ἀπόστολος μὲ ὑπερβολὴν νὰ κόψῃ τὰς Χριστιανοὺς ἀπὸ τὰ ἐξωτερικὰ κριτήρια τῆς ἀπίστων, λέγει· ὅτι ἴσως ἤθελεν εἰπῆ τινας, πῶς δὲν εἶναι κανένας σοφὸς ἀπὸ τὰς Χριστιανοὺς, ὁποῦ νὰ ἠμπορῇ νὰ διακρίνῃ τὰς κρίσεις μας, καὶ διὰ τῦτο πηγαίνομεν εἰς τὰς ἀπίστους, ὁποῦ εἶναι σοφοὶ, ἢ ἠξεύρουν καὶ κρίνουν· φὸς τὸ ὁποῖον ἀποκρίνεται ὁ Ἀπόστολος· ὅτι αὖ ἢ κατὰ τὸν λόγον σας δὲν διρίσκεται κανένας σοφὸς Κριτὴς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ συνάξιν τῦ Χριστιανῶν, ὅμως κάλλιον εἶναι νὰ βάλετε κριτὰς νὰ σᾶς κρίνουν, τὰς πλέον εὐτελεῖς καὶ καταφρονημένους εἰς τὴν γνῶσιν Χριστιανοὺς, παρὰ νὰ σᾶς κρίνουν οἱ ἄπιστοι. Τῦτο δὲ τὸ εἶπον, λέγει, φὸς ἐντροπήν σας ἢ καταισχύνην, ἀκολουθῶντας τὴν ψῦδῆ φράσιν αὐτῆν ὁποῦ φραφασίζεσθε· ἐπειδὴ κατὰ τὸν λόγον σας, εἶναι τόση ὀλιγότης τῆς σοφῶν ἀνάμεσα εἰς ἐσᾶς, ὥστε ὁπῦ χρειάζονται νὰ σᾶς κρίνουν οἱ εὐτελεῖς καὶ ἀμαθέστεροι. Εἶπε δὲ, ὅτι δὲν διρίσκεται τινὰς σοφὸς ἀπὸ ἐσᾶς, ὁποῦ νὰ ἠμπορῇ νὰ διακρίνῃ τὴν ὑπόθεσιν ἀνάμεσον τῦ ἀδελφοῦ τε, φανερόνωντας μὲ τὸ ὄνομα τῦ ἀδελφῦ, ὅτι ὅταν ἡ κρίσις ἦναι μὲ ἀδελφὸν Χριστιανὸν, δὲν εἶναι χρεία νὰ ἔχῃ ὁ κριτὴς τόσην πολλὴν γνῶσιν, ἢ ποικιλότροπον σοφίαν· διὰ τὶ ἡ ἀδελφικὴ διάθεσις καὶ ἀγάπη ὁποῦ διρίσκεται ἀνάμεσα εἰς τὰς

---

(1) Ἔτζι κατὰ τὸν Θεοδώρητον, οἱ Νινευῖται καὶ ἡ Βασίλισσα Νότη κατακρίνῃ τὴν γενεὰν τῆς Ἰουδαίων· ἔτζι οἱ δώδεκα Ἀπόστολοι κατακρίνουσι τὰς δώδεκα φυλὰς τῦ Ἰσραὴλ· ἢ ἔτζι οἱ πιστεύσαντες Ἐθνικοὶ, κατακρίνουσι τὰς μὴ πιστεύσαντας.

(2) Ὁ δὲ Φώτιος λέγει ὅτι κατὰ τῦτο ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ ἔχομεν νὰ κατακρίνωμεν τὰς δαίμονας, ἤτοι νὰ ἐλέγξωμεν αὐτοὺς, ὅτι ἐκεῖνοι Ἄγγελοι ὄντες φρότερον, ἔπεσαν ἀπὸ τὴν ἀξίαν ὁποῦ εὐλογήσθησαν διὰ τὴν κακὴν των γνώμην, καὶ ἀσώματοι ὄντες δὲν ἐφύλαξαν τὸν θεῖον εἰς αὐτοὺς φυσικὸν Νόμον· ἡμεῖς δὲ μ' ὅλον ὁποῦ ἀπατήθημεν ἀπὸ αὐτοὺς, ἢ ἐπολεμήθημεν, μ' ὅλον ὁποῦ ἐμέθαμε μὲ σῶμα, ἐφυλάξαμεν ἔμως τὸν Νόμον, ὁποῦ ἐδόθησαν εἰς ἡμᾶς ὑπὸ τῦ Κυρίου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὰς Χρισιανὰς, αὐτὴ πολλὰ συνέργει εἰς τὸ νὰ διαλύουν τὰς φιλονεικίας των, καὶ οἱ Χρισιανοὶ νὰ μὴ σοφίζωνται, σπουδάζοντες πῶς νὰ νικήσουν ὅλας τὸν ἄλλον, διὰ νὰ κερδήσουν τὰ κρίσιν τους.

6. „Ἀλλὰ ἀδελφὸς μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται, καὶ τοῦτο ἐπὶ τῶν „ἀπίστων".

Διπλὸν, λέγει, κάμνετε τὸ κακὸν, ὅτι ἐσεῖς μὲν ὁπού κρίνεσθε, εἶσθε ὁμόπιστοι ἀδελφοὶ Χρισιανοὶ, ἐκεῖνοι δὲ ὁπού σᾶς κρίνουν, εἶναι ἄπιστοι, καὶ Ἐθνικοί (1).

7. „Ἤδη μὲν ὅλως ἥττημα ἐν ὑμῖν ἐστιν, ὅτι κρίματα ἔχετε „μεθ' ἑαυτῶν".

Πρότερον μὲν ἐμπόδισεν ὁ Ἀπόστολος τὸ νὰ κρίνωνται οἱ Χρισιανοὶ εἰς τὰς ἀπίστους· τώρα δὲ ἐμποδίζει καὶ αὐτὸ τὸ νὰ ἔχουν τελείως κρίσεις καὶ διαφορὰς ἀναμεταξύ των οἱ Χρισιανοί· ὅλως λέγει ἥττημα, ἤγουν παράκρισις, καὶ καταισχύνη εἶναι, τὸ νὰ ἔχετε μὲ τελειότητα ἐσεῖς οἱ Χρισιανοὶ κρίματα, ἤγουν κρίσεις, καὶ λογομαχίας σᾶς μὲ τὸν ἄλλον. Τοῦτο δὲ δηλοῖ τὸ „μεθ' ἑαυτῶν" (2)· ἐμφαντικῶς δὲ εἶπε τὸν λόγον τοῦτον „μεθ' ἑαυτῶν" διὰ νὰ φανερώσῃ, ὅτι οἱ Χριστιανοὶ χρεώστουν νὰ νομίζουν τοὺς ἀδελφούς των, πῶς εἶναι ὁ ἴδιος ὁ ἑαυτός των.

„Διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀπο-„στερεῖσθε";

8. „Ἀλλ' αὐτοὶ ἀδικεῖτε, καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ τοῦτα ἀδελφούς";

Τειπλὸν ἀποδείχνει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος τὸ ἔγκλημα ἐκείνων τῶν Χρισιανῶν, ὁποῦ κρίνονται εἰς τὰς ἀπίστους· πρῶτον, διὰ τί δὲν ὑποφέρουν, ὅταν ἀδικοῦνται ἀπὸ τοὺς ἄλλους Χρισιανούς· δεύτερον, διὰ τί αὐτοὶ περισσότερον ἀδικοῦσι τοὺς ἄλλους, παρὰ ὅπου ἀδικοῦνται· καὶ τρίτον, διὰ τί αὐτοὶ ἀδικοῦσιν, ὄχι ἀπίστους, ἀλλὰ τοὺς ὁμοπίστους των Χρισιανούς. Καλὸν μὲν ἦτον, λέ-

---

(1) Σημείωσαι ὅτι κατὰ τὸν Θεοδώριτον, δὲν εἶναι ἐναντίον τοῦτο ὁπού λέγει ὁ Παῦλος ἐδῶ μὲ ἐκεῖνο ὁπού λέγει εἰς τοὺς Ῥωμαίους· ἐπειδὴ ἐδῶ δὲν πρόσταζει νὰ ἐναντιόνωνται οἱ Χρισιανοὶ εἰς τοὺς ὑψηλοτέρους ἄρχοντας, καὶ ὑξουσιαστάς των· ἀλλὰ νομοθετεῖ εἰς τοὺς ἀδικημένους Χριστιανούς, νὰ μὴ μεταχειρίζωνται τοὺς ὑξουσιαστὰς ἄρχοντας, κρίνας τὴν ὑποθέσεών τους· ἐπειδὴ ἀπὸ τοὺς γνώμους τους κρέμεται, ἢ τὸ νὰ ἀδικῶνται, ἢ νὰ μὴ κρίνωνται τελείως, ἢ τὸ νὰ κρίνωνται εἰς τὰς ὁμοπίστους ἀδελφάς των. Ἐρώτησε δέ ποτε καὶ τὸν Ἅγιον Μάρκον τὸν ἀσκητὴν ἕνας σχολαστικὸς λέγων· „οἱ ἄρχοντες ἁμαρτάνουσι τοὺς ἀδικοῦντας, ἀμυνόμενοι, καὶ τοῖς ἀδικημένοις τὸ δίκαιον ἀ-„ποσφίζοντες"; ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· „οἱ δικασταὶ δὲν „ἁμαρτάνουσιν, ἀλλ' οἱ παραδιδόντες, καὶ μὴ Θεῷ ἀπο-„διδόντες· φρῶτον μὲν γάρ, ὅτι παῦ τὸ ἐπελθὸν αὐ-„τοῖς, τῶν ἰδίων κακῶν ἐπιφορὰ τυγχάνει, εἰς με-„τάνοιαν αὐτοὺς ἕλκον, καὶ εἰ κὰ εἰς ἄμυναν· δεύτερον δὲ, „εἰ καὶ ἀδίκως ἔπαθον τὸ τυχὸν πλημμέλημα, ἐδέ-„ἀφεινα τῷ ἀδικήσαντι, ἀκέσαιτο παῦ Κυρίε ἱερη-„κόπος· „ἄφετε, καὶ ἀφεθήσεται ὑμῖν"· καὶ μὴ διὰ „τῆς ἀνθρωπίνης αὐτοπαθείας ἀσυγχώρητα ποιεῖν τὰ „ἑαυτῷ κακά· οἱ δὲ ἄρχοντες, κατὰ τὸν Ἀπόστο-„λον, οὐκ εἰσὶ φόβος τῶν ἀγαθῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κα-„κῶν· εὐ γάρ τοι πίστις καὶ δύλαβεῖς ἀναγκάζουσι τὴν „ἀδικίαν κατηγορεῖν· οὐδὲ τοῖς ἀνεξικάκοις ἐχθραί-„νουσι, διὰ τί ἀ χῶνται τοῖς δικασπόλοις ἀδικούμε-„νοι· ἀλλὰ τοῖς βουλομένοις παρέχουσι τὸν ἐκδικη-„σιν· τοὺς δὲ διὰ τὸν Θεὸν μακροθυμοῦντας, ὡς μᾶλ-„λον δυπαιδεύπους, καὶ τιμῶσι καὶ ἀποδέχονται· καὶ ὥ-„σπερ τοὺς μὴ βουλομένους ἐντυγχάνειν οὐκ ἐφέλκονται, „οὕπω τοὺς κατηγορουμένους ἐκδικοῦντες οὐχ' ἁμαρτάνουσι".

(2) Οὕτω γὰρ καὶ ὁ Κύριος φροντίζει νὰ μὴ ἔχουν κρίσεις οἱ Χρισιανοί, ὅτε εἰς κρίσεις νὰ πηγαίνουν νὰ κρίνωνται· ἀλλὰ κάλλιον νὰ φροτιμοῦν νὰ πάνε γυμνόνουν· πάρεξ νὰ πηγαίνουν εἰς κρίσεις· τοῦτο γὰρ δηλοῦσι τὰ λόγια τοῦτα τοῦ Κυρίου· „ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν „μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ.... Καὶ τῷ θέλοντί σοι „κριθῆναι, καὶ τὸν χιτῶνά σε λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ „τὸ ἱμάτιον". (Ματθ. ε. 39.) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ μέγας ἐκεῖνος Ἰωάννης ὁ τῆς Βαρσανουφίου, ὁ καλέμενος Προφήτης, ἐρωτηθεὶς παράτινος τοῦτο· „ἐάν τις θέ-„λῃ λαβεῖν τὸ ἱμάτιόν μου, δῶσω αὐτῷ παραχρῆμα; „ἀπεκρίθη, ἃ τοῦτο λέγει, ἵνα τῷ θέλοντι παντὶ „ἁπλῶς λαβεῖν αὐτὸ δώσῃς αὐτῷ· ἀλλὰ τῷ θέλοντί „σε κριθῆναι· ὅπερ φιλονεικίαν σημαίνει, ἢ δικασθῆ-„ναι, γενέσθαι ψυχῇ πὸν βλάβην. Ἐνταῦθα ὃν ἐκ-„κ. σαρκικῶν καταφρονεῖν διὰ τὸν τῆς ψυχῆς σωτη-„ρίαν· τί γὰρ ὄφελος ἀνθρώπῳ ἐὰν κερδήσῃ τὸν „Κόσμον ὅλον, τὸν δὲ ψυχὸν αὐτοῦ ζημιωθῇ;

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λέγει, μήτε ἐσεῖς νὰ ἀδικῆτε ἄλλους, μήτε ἄλλοι νὰ ἀδικοῦν ἐσᾶς· κατὰ σύγκρισιν ὅμως ἡ ἐκλογὴ, κάλλιον εἶναι νὰ ἀδικῆσθε ἐσεῖς ἀπὸ ἄλλες, παρὰ ἐσεῖς νὰ ἀδικῆτε ἄλλες.

9. „Ἢ οὐκ οἴδατε, ὅτι ἄδικοι Βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομή-„σουσι“;

Εἰς φοβερισμὸν τελειόνει ὁ Ἀπόστολος τὴν νουθεσίαν ἢ παραγγελίαν τε, διὰ νὰ κάμῃ τὸν λόγον δυνατώτερον, καὶ ἐρωτᾷ αὐτὲς εἰς τρᾶγμα ὁποῦ εἶναι φανερὸν καὶ ὁμολογούμενον, ὅτι δηλαδὴ οἱ ἄδικοι, δὲν θέλει κληρονομήσειν τὴν Βασιλείαν τᾶ Θεᾶ.

„Μὴ πλανᾶσθε“.

Μὲ τὸν λόγον τᾶτον δηλοῖ αἰνιγματωδῶς ὁ Ἀπόστολος μερικὲς Χριστιανὲς, ὁπᾶ λέγουν· φιλαίθρωπος εἶναι ὁ Θεὸς, καὶ δὲν θέλει κολάσει τὲς ἁμαρτάνοντας, ἀλλὰ θέλει τὲς ἐμβάσει εἰς τὴν Βασιλείαν του. Μὴ εἴσθε πλανεμένοι, λέγει, Χριστιανοί· διότι πλανᾶ κατὰ ἀλήθειαν, καὶ ἀπάτη μεγάλη εἶναι, τὸ νὰ ἐλπίζουν ἐδῶ οἱ ἁμαρτάνοντες Χριστιανοὶ, ὅτι ἔχουν νὰ λάβουν τὰ αἰώνια ἀγαθὰ, ἔπειτα ἐκεῖ νὰ λάβουν τὰ ἐναντία τούτων αἰώνια κακά.

„Οὔτε πόρνοι“.

Πρῶτον ἔβαλε τὲς πόρνους, διὰ νὰ κτυπήσῃ τὸν πορνεύσαντα μητρυιόκτιτον ἐκεῖνον, ὁποῦ προλαβὼν κατεδίκασε.

„Οὔτε εἰδωλολάτραι, οὔτε μοιχοὶ, οὔτε μαλακοὶ“.

Εἰδωλολάτρας λέγει ἐδῶ, ἢ τὲς κρατουμένους ἀκόμη ἀπὸ τὴν λατρείαν τῶν εἰδώλων, ὡς προείπομεν εἰς τὸν 11. στίχον τοῦ ε'. Κεφαλαίου, ἢ τοὺς φιλαργύρους καὶ πλεονέκτας (1)· μαλακοὺς δὲ ὀνομάζει ἐκείνους ὁποῦ πάσχουν τὰ αἰσχρὰ πάθη ἀπὸ τοὺς ἄλλες (2).

10. „Οὔτε ἁρσενοκοῖται, οὔτε πλεονέκται, οὔτε μέθυσοι, οὐ λοίδοροι, „οὐχ ἅρπαγες, Βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι“.

Ἐπειδὴ εἶπεν ἀνωτέρω διὰ τοὺς πάσχοντας ἀπὸ ἄλλους τὰ αἰσχρὰ πάθη, τώρα ἐδῶ λέγει καὶ διὰ τοὺς ἐνεργοῦντας τὰ τοιαῦτα αἰσχρὰ, ὁποῖοι εἶναι οἱ ἁρσενοκοῖται. Ζημοῦσι δὲ πολλοὶ, διὰ τί ὁ Ἀπόστολος ἐσυναρίθμησε τοὺς μεθύσους, καὶ λοιδόρους, ἤγουν τοὺς περιγελασικὰ λόγια λέγοντας, ὁμοῦ μὲ τοὺς εἰδωλολάτρας, καὶ ἁρσενοκοίτας, ἤγουν διὰ τί συναριθμεῖ τοὺς ἐλαφρότερα πράξαντας, μὲ τοὺς βαρέως ἁμαρτήσαντας; Καὶ εἰς τοῦτο ἀποκρινόμεθα, ὅτι καὶ ὁ Κύριος σύναχον εἶπε τῆς γενεᾶς τῆς κολάσεως ἐκείνου, ὁποῦ εἶπε εἰς τὸν ἀδελφόν του, μωρέ· (Ματθ. ε'. 22.) καὶ ὅτι ὅσοι εἶναι μέθυσοι, αὐτοὶ καὶ ἁρσενοκοῖται, καὶ εἰδωλολάτραι γίνονται, καὶ ὅλα σχεδὸν τὰ κακὰ τὰ κάμνουσιν· ὅθεν οἱ Ἰουδαῖοι ἀφ' οὗ ἔπιον καὶ ἐμέθυσαν, εἰδωλολάτρησαν, προσκυνήσαντες τὸ μοσχάρι εἰς τὴν ἔρημον, καθὼς λέγει ἡ Ἁγία Γραφή· „ἐκάθισεν ὁ λαὸς τοῦ φαγεῖν καὶ πιεῖν, καὶ ἀνέστησαν παίζειν“. (Ἔξ. λβ'. 6.) ὅθεν εἶπεν ὁ μέγας Βασίλειος „ἡ παιδιὰ αὐτῶν, Εἰδωλολατρεία ἐστί“. (Λόγ. κατὰ μεθυόντ.) (3) ἔπειτα δὲν εἶναι ὁ λόγος ἐδῶ τᾶ Ἀποστόλου περὶ κολάσεως, ἤμαν πῶς ἔχουν νὰ λάβουν ὅλοι ὅσοι μίαν καὶ τὴν αὐτὴν κόλασιν· ἀλλ' εἶναι ὁ λόγος τε, περὶ

(1) Ὅρα περὶ τούτου εἰς τὸ ε'. Κεφάλαιον τῆς πρὸς Ἐφεσίους, στίχ. ε'. πῶς ἐρμηνεύεται τὸ, ἢ πλεονέκτης, ὅς ἐστιν εἰδωλολάτρης.

(2) Παράπονον δὲ τῶν νεωτέρων Διδασκάλων εἰς τὸν καινῶς ἐγκωμιαζόμενον μαλακίαν τὸ ὄνομα τῶν μαλακῶν ἐκλαμβάνουσι· περὶ ὧν ὅρα ἐν τῷ ἡμετέρῳ Ἑξαμολογητηρίῳ, καὶ ἐν τοῖς Κανόσι τῆς Νηστείας ἐν τῷ ἡμετέρῳ Κανονικῷ.

(3) Περὶ τοῦ πόσον κακὸν εἶναι ἡ μέθη, ὅρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν „ᾧ ἐστιν ἀσωτία“. (Ἐφ. ε'. 18.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

περὶ ἐκπτώσεως τῆς Βασιλείας τῆ Οὐρανῶν· ὅτι δηλαδὴ αὐτοὶ ὅλοι, ἐὰν δὲν μετανοήσουν, θέλουν ὑστερηθοῦν τὴν Βασιλείαν τῆ Οὐρανῶν· ἐὰν δὲ καὶ αὐτοὶ ὅλοι θέλουν ἔχουν διαφορὰν εἰς τὰς κολάσεις, καθὼς καὶ τῆ ἀληθείᾳ θέλουν ἔχουν διαφορὰν, τοῦτο δὲν εἶναι τοῦ παρόντος καιρὸ νὰ ζητῶμεν.

11. „ Καὶ ταῦτά τινες ἦτε· ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ ἡγιάσθητε· „ ἀλλὰ ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ; καὶ ἐν τῷ „ πνεύματι τοῦ Θεοῦ ἡμῶν “.

Σταχασθῆτε, λέγει, ὦ Χριστιανοὶ, ἀπὸ ποῖα μεγάλα κακὰ σᾶς ἠλευθέρωσεν ὁ Θεός· ἀπὸ εἰδωλολατρείας, δηλαδὴ, καὶ μοιχείας, καὶ μαλακίας, καὶ ἀρσενοκοιτίας, καὶ ἀπὸ τὰ λοιπὰ ὁποῦ εἶπεν ἀνωτέρω, τὰ ὁποῖα εἴχετε τρότερον ὅταν ἦσθε ἄπιστοι· καὶ ἐκ τοὐναντίου, ποῖα μεγάλα ἀγαθὰ σᾶς ἐχάρισε τώρα ὁπού ἐπιστεύσατε εἰς αὐτόν· δι' ὅτι καὶ ἐσεῖς εἴσθε τρότερον τοιοῦτοι εἰδωλολάτραι, καὶ μοιχοὶ, καὶ ἀρσενοκοῖται, καὶ τὰ λοιπά· ὁ Θεὸς ὅμως σᾶς ἔκαμε καθαροὺς ἀπὸ ὅλα αὐτά· καὶ ὄχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ σᾶς ἡγίασε. Πῶς δὲ καὶ μὲ ποῖον τρόπον σᾶς ἐκαθάρισε; μὲ τὸ νὰ σᾶς ἔλουσε τρῶτον, εἶτα σᾶς ἐδικαίωσε, καὶ δικαιώσας, ὕστερον σᾶς ἡγίασεν, ὄχι μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ὁδεῖνος καὶ τοῦ ὁδεῖνος ἀνθρώπου καὶ διδασκάλου· ἀλλὰ μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὅπου ἡ Ἁγία Τριὰς σᾶς ἐχάρισεν αὐτὰ ὅλα· δι' ὅτι, λέγωντας ὅτι ὁ Θεὸς σᾶς ἡγίασε, μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, δὲν ἐφανέρωσεν ἄλλο, παρὰ τὴν Ἁγίαν Τριάδα.

12. „ Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει “ (1).

Ἐπειδὴ εἶπεν ὁ Παῦλος διὰ τὸν πορνεύσαντα, καὶ πάλιν μέλλει νὰ εἰπῆ δι' αὐτὸν, καὶ διὰ ὅλους τοὺς ἄλλους πόρνους, διὰ τοῦτο ἀναμεταξὺ βάλλει, καὶ τὸν περὶ γαστριμαργίας λόγον· διὸ ὅ,τι ὡς ἐπιτοπλεῖστον ἀπὸ τὴν γαστριμαργίαν γεννᾶται τὸ πάθος τῆς πορνείας. Λέγει λοιπὸν ὅτι εἶναι συγκεχωρημένον εἰς ἐμὲ νὰ φάγω, καὶ νὰ πίω, ἀλλ' ὅμως δὲν εἶναι καὶ συμφέρον εἰς τὴν ψυχήν μου, νὰ τρώγω, καὶ νὰ πίνω μὲ ἀμετρίαν.

„ Πάντά μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι ὑπό τινος “.

Ἐξουσιαστὴς, λέγει, καὶ κύριος ἐγὼ εἶμαι, τοῦ νὰ φάγω καὶ τοῦ νὰ πίω, ἀλλ' ἐὰν δώσω τὸν ἐμαυτόν μου ἄμετρα εἰς τὰ φαγητὰ, καὶ τὰ ποτὰ, θέλω γένω δοῦλος τῆ φαγητῆ, καὶ πο-

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει, ὅτι τὸ ῥητὸν τοῦτο πρέπει νὰ ἀναγινώσκεται κατ' ἐρώτησιν, καὶ ἀπόκρισιν· οἷον· „ Πάντα μοι ἔξεστιν; ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει “· ὁμοίως καὶ τὸ κατωτέρω· „ πάντα μοι ἔξεστιν; ἀλλ' οὐκ „ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι ὑπό τινος “. Μὲ τὰ λόγια δὲ ταῦτα φαίνεται ὁ Ἀπόστολος ὅτι ὑποκάτω εἰς τὸ ῥητὸν τὸν εἰπεν τὴν ἐρώτησιν, καὶ ἀποκρίνεται εἰς τοὺς ἄλλους οὕτως· ἐσὺ Χριστιανὲ λέγεις ὅτι· δὲν εἶναι συγκεχωρημένον εἰς ἐμὲ νὰ τρώγω καὶ νὰ πίνω ὅλα τὰ φαγητὰ καὶ ποτά; ψεύς τὸν ὁποῖον ἀποκρίνεται ὁ Παῦλος· ναὶ ὅλα εἶναι συγκεχωρημένα εἰς ἐσένα, δὲν εἶναι ὅμως καὶ ὅλα συμφέροντα, διατί δουλόνεσαι εἰς αὐτά· τοῦτο γὰρ τὸ ἴδιον λέγει, καὶ ἐμπροσθεν, ἐν ᾧ γίνεται λόγος αὐτῷ περὶ τῆ εἰδωλοθύτων· „ πάντα „ μοι ἔξεστιν; ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα μοι ἐ- „ ξεστιν; ἀλλ' ὁ πάντα οἰκοδομεῖ “. (α. Κορ. ι. 23.) Ἐγὼ δὲ νομίζω ὅτι λαλεῖ ὁ Παῦλος ἐδῶ διὰ τὰ ἡδονικὰ καὶ ψυφιλὰ φαγητὰ, τὰ ὁποῖα ἀγκαλὰ ἦναι συγκεχωρημένα νὰ βρώγωνται, δὲν εἶναι ὅμως καὶ συμφέροντα εἰς ὅλους, καὶ μάλιστα εἰς τοὺς νέους, καὶ ἐμπαθεῖς· ἔδεν καὶ περὶ τῶν ψυφιλῶν φαγητῶν εἶπεν ὁ Σειράχ· „ Τέκνον ἐν τῇ ζωῇ σου πείρασον τὴν ψυχήν σου· καὶ „ ἴδε τί πονηρὸν αὐτῇ, καὶ μὴ δῷς αὐτῇ· οὐ γὰρ πᾶ- „ σι συμφέρει· καὶ οὐ πᾶσα ψυχὴ ἐν παντὶ βρώ- „ σει; μὴ ἀπλησθῇς ἐν πάσῃ βρώσει, καὶ μὴ ἐχυ- „ θῇς ἐπὶ ἐδεσμάτων “. (Σειρ. λζ. 27.) Καὶ ἴσως ἀπὸ τὸν Σειράχ ἐδανείσθη τοῦτο ὁπού λέγει ὁ Παῦλος ἐδῶ· ὁ δὲ Σολομὼν φησιν· „ οὐ συμφέρει ἄφρονι βρω- „ σις “. (Παρ. ιθ'. 10.) ὅπερ ἐρμηνεύων ὁ Μέγας Βασίλειος λέγει· „ τί δὲ σαρκὸς ἀπαθεστέρα, καὶ νεα- „ νικωτέρα περιφερομένης ἀφρονέστερον “; (Ὁρ. κζ' Πλάτ. ις'.) τὰ γὰρ ἡδονικὰ, καὶ βρυφιλὰ φαγητὰ, ὄχι μόνον παχαίνουσι τὴν σάρκα, καὶ αἰσθησιν αὐτὴν εἰς τὰ πάθη, ἀλλὰ καὶ παρακινοῦσι τοὺς ἀνθρώπους νὰ πέσουν μὲ ἀπλησίαν καὶ ἀμετρίαν· ἡ ἀπλησταία δὲ αὖθις πάλιν, ὄχι μόνον προξενεῖ εἰς τὰς ψυχὰς των τὸ, ἐὰν καὶ ἀπολίμονον, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος· „ οὐαὶ οἱ „ ἐμπεπλησμένοι “. (Λουκ. ϛ'. 25.) ἀλλὰ καὶ θανάσιμον πολλάκις προξενεῖ εἰς τὰ σώματα των, ὡς εἶπεν ὁ Σειράχ· „ ἐν πολλοῖς γὰρ βρώμασιν ἔσται πόνος· καὶ „ ἡ ἀπληστία ἐγγιεῖ ἕως χολέρας· δι' ἀπλησίαν πολ- „ λοὶ ἐτελεύτησαν· ὁ δὲ προσέχων, προδήσει ζωήν “. (Σειρ. λζ. 30.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πιοτῶν, καὶ ὄχι ἐξουσιαστής· δι' ὅτι ἐκεῖνος μὲν, ὁποῦ μὲ μέτρον, καὶ καθὼς πρέπει μεταχειρίζεται τὰ φαγητὰ, αὐτὸς εἶναι κύριος τῆς φαγητῆς καὶ ἐξουσιαστής· ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ μεταχειρίζεται τὰ φαγητὰ μὲ ἀμετρείαν, καὶ κατάχρησιν, αὐτὸς δὲν εἶναι πλέον ἐξουσιαστὴς τῆς φαγητῆς, ἀλλὰ δοῦλος, μὲ τὸ νὰ τυραννῆται καὶ νὰ κυριεύεται ἀπὸ τὴν πολυφαγίαν, καὶ τρυφήν. Εἶδες, ὦ ἀναγνῶστα, πῶς ὁ Παῦλος ἔδειξε δοῦλον, καὶ ὑπεξούσιον τῆς φαγητῆς ἐκεῖνον, ὁποῦ ἐνόμιζε πῶς εἶναι τούτων αὐθεντης καὶ αὐτεξούσιος; Καὶ σοχάσου, ὅτι κάθε σὰς μὲν ἀπὸ τοὺς Κορινθίους ἔλεγεν, ὅτι εἶναι ἐξουσία εἰς ἐμὲ νὰ ξυφῶ, ἐδῶ δὲ ὁ Παῦλος τὸ λέγει, ὅτι δὲν μεταχειρίζεται τὴν τρυφὴν ὡς ἐξουσιαστὴς καὶ κύριος αὐτῆς, ἀλλὰ τὴν μεταχειρίζεται ὡς ὑπεξούσιος, καὶ ὑπόδουλος τῆς τρυφῆς· δι' ὅ,τι ἐν ὅσῳ, λέγει, ἐσὺ εἶσαι ἄσωτος, καὶ τρυφηλὸς, δὲν ἐξουσιάζεις ἐσὺ τὴν κοιλίαν σου, ἀλλ' ἡ κοιλία σε ἐξουσιάζει ἐσένα.

13. „Τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ, καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν" (1).

Κοιλίαν ἐδῶ ὁ Παῦλος ὀνομάζει τὸ πάθος τῆς γαστριμαργίας, καὶ κοιλιοδουλείας, καὶ ὄχι τὸ μέλος τὴν κοιλίαν· βρώματα δὲ ὀνομάζει τὴν ἀμετρείαν, καὶ ἀπρασίαν τῆς βρωμάτων, καὶ φαγητῆς. Λέγει λοιπὸν, ὅτι ἡ ἀμετρεία τῆς φαγητῆς, συγγένειαν καὶ οἰκειότητα ἔχει μὲ τὴν γαστριμαργίαν καὶ κοιλοδουλείαν· καὶ αὐτιστρόφως ἡ κοιλιοδουλεία, ἔχει συγγένειαν μὲ τὴν τῆς φαγητῆς ἀμετρείαν. Ταῦτα δὲ καὶ τὰ δύω, δὲν ἠμποροῦν νὰ μᾶς φέρουν εἰς τὸν Χριστὸν, ἀλλ' εἰς τὸν ἑαυτόν τους φέρουσιν ἐκείνους ὁποῦ πείθονται εἰς αὐτὰ, ἤγουν ἡ ἀμετρεία τῆς φαγητῆς, τοὺς φέρει εἰς τὴν κοιλιοδουλείαν, καὶ ἡ κοιλιοδουλεία πάλιν, τοὺς φέρει εἰς τὴν τῆς φαγητῆς ἀμετρείαν.

„Ὁ δὲ Θεὸς καὶ ταύτην, καὶ ταῦτα καταργήσει".

Ὁ Θεὸς, λέγει, θέλει καταργήσει, καὶ παύσει καὶ τὴν κοιλιοδουλείαν, καὶ τὴν τῆς φαγητῶν ἀμετρείαν· τὸ δὲ καταργήσει, μερικοὶ μὲν (ὁποῖος εἶναι ὁ Φώτιος καὶ ὁ Θεοδώρητος) λέγουσιν, ὅτι τοῦτο εἶναι προαγόρευσις καὶ προφητεία διὰ ἐκεῖνο ὁποῦ ἔχει νὰ γένῃ εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα, ὅταν, οὔτε ξώγῃ τινὰς, οὔτε πίνῃ· ὅθεν ὡ ἐκεῖ, οὔτε σύμμετρα φαγητὰ δὲν εἶναι, πολλῷ μᾶλλον ἡ ἀμετρεία τῆς φαγητῆς, καὶ ἡ γαστριμαργία δὲν θέλει εἶναι, ἀλλ' ἔχει νὰ καταργηθῇ; Ὁ δὲ Θεολόγος Γρηγόριος, λέγωντας „τὴν καταργουμένην κοιλίαν „αὐτίκα σὺν τοῖς καταργουμένοις βρώμασιν" ἐφανέρωσε μὲ τοῦτο, ὅτι ἡ κοιλία, λύθης ὁπῶ χορτάσῃ ἀπὸ τὰ φαγητὰ, αὐτὴ καταργεῖται καὶ παύει, ἡ πρὸ τοῦ, τὰ πολλὰ ζητοῦσα· ὁμοίως καὶ τὰ φαγητὰ, καταργοῦνται, εἰς ἀφέδρωνα ἐκβαλλόμενα. Μερικοὶ δὲ (ὁποῖός ἐστιν ὁ Φώτιος) λέγουσιν, ὅτι ὁ Παῦλος ἐπεσφράγισε τὴν περὶ τῆς γαστριμαργίας διδασκαλίαν μὲ δύχιν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, μὲ κατάραν, λέγων· ἄμποτε ὁ Θεὸς νὰ καταργήσῃ, ἤτοι νὰ διώξῃ ἀπὸ ἡμᾶς, καὶ ἀργὰ, καὶ ἄχρηστον νὰ δείξῃ, τόσον τὴν ἀμετρείαν τῆς φαγητῆς, ὅσον καὶ τὴν γαστριμαργίαν.

„Τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ, ἀλλὰ τῷ Κυρίῳ, καὶ ὁ Κύριος τῷ „σώματι" (2).

Ἰδοὺ ἔδειξεν ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος ὅτι ἐπειδὴ εἶχε νὰ εἰπῇ διὰ τὴν πορνείαν, διὰ τοῦτο εἶπε πρότερον διὰ τὴν γαστριμαργίαν, ὡς προείπομεν· ἀκόλουθον δὲ ἦτον νὰ εἰπῇ ὁ Παῦλος, τὸ δὲ σῶμα δὲν ἔχει οἰκειότητα μὲ τὰ βρώματα, οὐδὲ μὲ τὴν κοιλίαν· ἀλλ' αὐτὸς δὲν εἶπεν ἔτζι, ἀλλὰ εἶπε· τὸ δὲ σῶμα δὲν ἔχει οἰκειότητα μὲ τὴν πορνείαν· διὰ τί; διὰ νὰ δείξῃ ὅτι ἀποτέλεσμα τῆς γαστριμαργίας καὶ τρυφῆς, εἶναι ἡ πορνεία (3). Ἔχει λοιπὸν ὁ λόγος τοιοῦτον

---

(1) Ἐλλειπτικὸν ῥῆμα μεταχειρίζεται ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος· ὅπερ οὕτως ἀναπληροῦται κατὰ τὸν ἱερὸν Θεοφύλακτον· „τὰ βρώματα οἰκεῖά ἐστι τῇ κοιλίᾳ, καὶ „ἡ κοιλία οἰκεία ἐστὶ τοῖς βρώμασιν".

(2) Ἐλλείπει καὶ ἐνταῦθά... „τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ „πορνείᾳ ἐστιν οἰκεῖον, ἀλλὰ τῷ Κυρίῳ· καὶ ὁ Κύριος „οἰκεῖός ἐστι τῷ σώματι, ὡς κεφαλὴ αὐτοῦ". ἢ τοιοῦτό τι ἄλλο.

(3) Ὅτι δὲ ἀπὸ τὴν γαστριμαργίαν καὶ τρυφὴν γεννᾶται ἡ πορνεία, καὶ τὰ ἄλλα σαρκικὰ πάθη, ἂς ἦναι παράδειγμα οἱ Σοδομῖται, οἵτινες διὰ τοῦτο ἔπεσαν εἰς τὴν ἀρσενοκοιτίαν, διὰ τί ἐβρῶτων καὶ ἐπα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τον νόημα· τὸ σῶμα τῦ Χριστιανοῦ, δὲν ἐπλάσθη διὰ τῦτο, διὰ νὰ τρυφᾷ, καὶ ἐκ τῆς τρυφῆς νὰ πίπτῃ εἰς τὴν πορνείαν, ὄχι· ἀλλὰ ἐπλάσθη διὰ νὰ σώσθῃ μὲ τὸν Κύριον, ὅς τις εἶναι κεφαλή τε· καὶ ἀντιστρόφως ὁ Κύριος διὰ τοῦτο ἔγινεν ἄνθρωπος, διὰ νὰ σώσῃται, καὶ νὰ ἐπικάθηται εἰς τὸ σῶμα τῦ Χριστιανοῦ, ὡσὰν κεφαλή τε.

14. „ Ὁ δὲ Θεὸς, καὶ τὸν Κύριον ἤγειρε, καὶ ἡμᾶς ἐξεγερεῖ διὰ „ τῆς δυνάμεως αὐτῦ “.

Μὴ παραχθῇς, ὦ ἀναγνῶστα, ἀκούοντας ὅτι ὁ Θεὸς ἀνέστησε τὸν Κύριον, διὰ τὶ συγκαταβατικῶς ὁμιλεῖ ὁ Παῦλος εἰς αὐτὸς, ὡς ἀτελεῖς καὶ νηπίους· καὶ ἐπειδὴ ὅλοι συμφώνως μεγάλα ἐνόουν διὰ τὸν Πατέρα, ὡσὰν ὁποῦ αὐτὸς εἶναι αἴτιος τῦ Υἱῦ, διὰ τῦτο καὶ τὴν κατὰ τὸ ἀνθρώπινον ἀνάστασιν τοῦ Υἱῦ, εἰς τὸν Πατέρα τὴν ἀποδίδει ὁ Ἀπόστολος, καὶ θεσπίζει, ὅτι καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τὸν Πατέρα ἔχομεν νὰ ἀναστηθῶμεν· δι' ὅτι, καθὼς ὁ Πατὴρ ἀνέστησε τὸν Χριστὸν, ὁποῦ εἶναι κεφαλήμας, ἔτζι καὶ ἡμᾶς θέλει ἀναστήσει, ὁποῦ εἴμεθα τῦ Χριστοῦ σῶμα. Καὶ διὰ νὰ πληροφορήσῃ τὸν λόγον τε, ἐφράσθησαν ὅτι θέλει μᾶς ἀναστήσει ὁ Πατὴρ μὲ τὴν δυνάμιν του. Μὴ ἀπιστήσετε, λέγει, ὦ ἀδελφοὶ, εἰς αὐτὸ ὁποῦ σᾶς λέγω, ὅτι θέλομεν ἀναστηθῶμεν, διὰ τὶ ἡ δυνάμις τῦ Θεοῦ, ὁποῦ δυνάται, καὶ κατορθόνει μεγάλα πράγματα, αὐτὴ θέλει κατορθώσει καὶ τὴν ἀνάστασίν μας. Ὅτι δὲ ὁ Ἀπόστολος ἀποδίδει τὴν ἀνάστασιν τῦ Χριστοῦ εἰς τὸν Πατέρα, διὰ νὰ τιμήσῃ αὐτὸν ὡς αἴτιον τῦ Χριστοῦ κατὰ τὴν Θεότητα, καὶ ὄχι διὰ νὰ δείξῃ πῶς ὁ Χριστὸς καθ' ὃ Θεὸς δὲν ἀνέστησε τὸν ἑαυτόν του, μάρτυς εἶναι αὐτὸς ὁ Κύριος, λέγων διὰ τὸν ἑαυτόν του· „ λύσατε τὸν ναὸν τῦτον, καὶ ἐν τρι- „ σὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν “. (Ἰωαν. β'. 29.) Καὶ πάλιν γέγραπται· „ οἷς (τοῖς Ἀπο- „ στόλοις δηλαδὴ) καὶ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα “· (Πράξ. ά. 3.) ὥστε, ἀγκαλὰ καὶ ὁ Κύριος καθ' ὃ Θεὸς ἀνέστησεν αὐτὸς ἑαυτὸν, ἀνατίθεται ὅμως ἡ ἀνάστασίς του εἰς τὸν Πατέρα, ὡς αἴτιον αὐτῦ κατὰ τὴν Θεότητα.

15. „ Οὐκ οἴδατε ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν μέλη Χριστῦ ἐστιν “;

Πάλιν ὁ Παῦλος εἰς τὸν προκείμενον ἦλθε σκοπὸν, τοῦ νὰ λαλήσῃ ἐναντίον τῆς πορνείας· φοβερώτερα δὲ λόγια μεταχειρίζεται κατ' αὐτῆς, ἂν ἄκουσον παῦτα.

„ Ἆρας οὖν τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ, ποιήσω πόρνης μέλη; μὴ „ γένοιτο “!

Θέλω, λέγει, ἔλθω ἐγώ ποτε εἰς τόσην τόλμην, καὶ ἀθεοφοβίαν, ὥστε ὁποῦ τὰ ἅγια μέλη τῦ Χριστῦ, ὁποῖα εἶναι τὰ ἰδικά μου, ὄχι μόνον νὰ τὰ σύρω μὲ τὴν ἀκάθαρτον πόρνην, ἀλλὰ τὸ φοβερώτερον, καὶ νὰ τὰ κάμω μέλη τῆς βρωμερᾶς πόρνης; ἄπαγε! μὴ γένοιτο νὰ ἔλθω εἰς τόσην ἀθεοφοβίαν! δι' ὅτι ποῖος δὲν θέλει φύγει ἀπὸ τὸν φόβον τε, ἀκούοντας τῦτο; τὸ νὰ ἀποσπάσω δηλαδὴ ἐγὼ ἀπὸ τὸν Χριστὸν τὰ μέλη του, καὶ νὰ τὰ κάμω μέλη τῆς πόρνης;

16.

ἀπατήλων, ὡς λέγει ὁ Ἰεζεκιήλ· „ τοῦτο τὸ ἀνόμημα „ Σοδόμων τῆς ἀδελφῆς σε... ἐν πλησμονῇ ἄρτων, καὶ „ ἐν δυσωρίᾳ ἐσπατήλων αὐτῆ, καὶ αἱ θυγατέρες αὐ- „ τῆς “· (Ἰεζ. ιϛ'. 48.) ὁμοίως ἂς ἦναι παράδειγμα καὶ οἱ Ἰσραηλῖται, οἵ τινες ἀφ' οὗ ἔφαγον καὶ ἔπιον, ἐσηκώθησαν καὶ ἐχόρευαν, καὶ εἰς σαρκικὰς ἀκαθαρσίας, ἔπιπτον· „ ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πιεῖν, „ καὶ ἀνέστησαν παίζειν “· (Ἔξοδ. λβ'. 6.) ὅπερ ἑρμηνεύων ὁ Μέγας Κύριλλος λέγει· „ ἀνέστησαν παί- „ ζειν· ἔφθασαν γὰρ πάντως ἀποσβέσει τῇ παρὰ Θεοῦ, „ τό καὶ ἐνδεδεμένοι τοῖς σαρκικοῖς, καὶ τὸ βυσμῶ „ ἡγεῖσθαι τὴν ἀκαθαρσίαν, καὶ φέρειν οἴεσθαι καλὴν „ καὶ ἡδεῖαν, ἃ ἐφ' οἷς ἰῶ αὐτοῖς καταμώζειν ἄξιον. Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „ μηδὲ εἰδωλολάτραι „ γίνεσθε “. (ά. Κορ. ι. 7.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

16. „Οὐκ οἴδατε ὅτι ὁ κολλώμενος τῇ πόρνῃ, ἓν σῶμά ἐστιν; ἔσον-„ται γάρ φησιν οἱ δύω εἰς σάρκα μίαν". (Γεν. β'. 24.)

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα καὶ μὲ τὴν μαρτυρίαν τῆς Γραφῆς, βεβαιόνει ὁ Ἀπόστολος ἐκεῖνο ὁποῦ εἶπεν ἀνωτέρω, ὅτι δηλαδὴ τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ, γίνονται πόρνης μέλη. Μὲ τὴν συνουσίαν, λέγει, ὦ Χριστιανὲ, σὰν γίνεται ὁ ἄνδρας μὲ τὴν γυναῖκα, καὶ ὁ πόρνος μὲ τὴν πόρνην· ὥστε καὶ τὰ μέλη ἐσένα τοῦ ἀνδρὸς, τὰ ὁποῖα εἶναι μέλη τοῦ Χριστοῦ, γίνονται καὶ μέλη τῆς πόρνης, μὲ τὴν ὁποίαν ἐσὺ ἐσμίξες.

17. „Ὁ δὲ κολλώμενος τῷ Κυρίῳ, ἓν Πνεῦμα ἐστι".

Βλέπε, ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι καὶ ἀπὸ αὐτὰ γυμνὰ τὰ ὀνόματα τῆς πόρνης, καὶ τοῦ Χριστοῦ, αὐξαίνει τὴν κατηγορίαν τῆς πορνείας ὁ Ἀπόστολος, καὶ τὴν κάμνει πολλὰ μεγάλην, καὶ φοβερά. Λέγει λοιπὸν, ὅτι ὅποιος σύνεται μὲ τὸν Κύριον, Πνεῦμα γίνεται μόνον, μὲ τὸ νὰ μὴ κάμνῃ κἀνένα ἔργον καὶ πάθος σαρκικὸν, ἤτοι γίνεται πνευματικὸς ἄνθρωπος, καὶ ὑπὲρ φύσιν· διὰ τὶ ἡ μετὰ τοῦ Κυρίου σύνωσις, χαρίζει εἰς αὐτὸν τὸν ἁγιασμὸν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· ὅθεν ἀπολούθως, καὶ ὅσοι Χριστιανοὶ σύνονται μὲ τὸν Κύριον, μέλη ἅγια γίνονται τοῦ Κυρίου.

18. „Φεύγετε τὴν πορνείαν".

Εἰς ὃ παρακινεῖ ἡμᾶς τοὺς Χριστιανοὺς ὁ Ἀπόστολος, νὰ φεύγωμεν τὴν πορνείαν, ὡσὰν νὰ ἦτον αὐτὴ κἀμμία διώκτρια, ὁποῦ μᾶς κυνηγᾷ νὰ μᾶς πιάσῃ, καὶ ὁποῦ παύτοτε μᾶς ἐπιφορτίζεται. Συμβουλεύει λοιπὸν ἡμᾶς μὲ τὴν λέξιν τῆς φυγῆς, νὰ ἀπέχωμεν μὲ ὑπερβολὴν, καὶ σπουδὴν μεγάλην, ἀπὸ αὐτὴν (1)· διὰ τὶ κἀμμία ἄλλη ἁμαρτία δὲν μᾶς κυνηγᾷ τόσον, καθὼς μᾶς κυνηγᾷ ἡ σαρκικὴ ἐπιθυμία, διὰ τὶ ἔχομεν αὐτὴν ἔμφυτον.

„Πᾶν ἁμάρτημα, ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος, ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστιν, „ὁ δὲ πορνεύων, εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει".

Ἀπὸ τὴν πορνείαν, λέγει, ὅλον τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου μολύνεται, διὰ τοῦτο καὶ ὅσοι πορνεύουν, ἔχουν σωφρόνειαν νὰ πηγαίνουν εἰς τὰ λουτρὰ νὰ λέωνται, ὡσὰν ὁποῦ ἐμολύνθη τὸ σῶμά των. Εἰς αὐτὸ λοιπὸν τὸ ἴδιόν τε σῶμα ἁμαρτάνει ἐκεῖνος ὁποῦ πορνεύει, μὲ τὸ νὰ μο-

(1) Μερικοὶ δὲ Διδάσκαλοι, τὸ, φεύγεται τὴν πορνείαν, ἑρμηνεύουσιν ἔτως· ὅτι ὅλα τὰ λοιπὰ πάθη τοῦ θυμικοῦ, καὶ τοῦ λογιστικοῦ, εἶον μῖσος, μνησικακίαν, κενοδοξίαν, ὑπερηφάνειαν, καὶ τὰ ὅμοια, φρέπει νὰ τὰ ἔχωμεν νὰ τὰ πολεμοῦμεν, διὰ νὰ τὰ νικήσωμεν, μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ μὲ τὰς ἐναντίας ἐκείνων ἀρετάς· τὰ δὲ πάθη τοῦ ἐπιθυμητικοῦ, καὶ τὰς σαρκικὰς ἁμαρτίας, φρέπει νὰ μὴ στέκωμεν νὰ τὰ πολεμοῦμεν, ἅτε νοητῶς, οὔτε αἰσθητῶς· ἀλλὰ νὰ τὰ φεύγωμεν, τόσον μὲ τὴν αἴσθησιν, ὅταν εἶναι παρόντα τὰ αἴτια τῆς ἁμαρτίας, ὅσον καὶ μὲ τὴν φαντασίαν, ὅταν λείπουν τὰ αἴτια, καὶ μὲ τὸν Θεὸν μόνον νὰ βέχωμεν διὰ τῆς προσευχῆς· ὅθεν καὶ ὁ Νύσσης θεῖος Γρηγόριος ἐν τῷ Λόγῳ ὁποῦ κάμνει εἰς τὸ „ὁ „δὲ πορνεύων εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει" λέγει· „φεύγετε τὴν πορνείαν· εἰ πολεμος ἀπιστίας προσβέ-„λῃ, χρήσιμος ἡ φρὸς ἐκεῖνον ἀντίστασις· εἰ δὲ λαιρὰ „ἀπειλῆται παράπτωσις, καλὴ ἡ φρὸς τοὺς ἀπαγωνι-„στὰς προσεδρία· ἂν συκοφαντιῶν ἐπιφέρηται τάξον, „λυσιτελεῖ ἡ ἀντιπρόσωπος συμβολὴ φρὸς τὸ ψεῦδος· „ὅταν δὲ μορφὴ πορνικὴ παξάῃ, νᾶπα διδόναι, καὶ πὶν „ἀντιπρόσωπον φεύγειν· καπαξάῃ γὰρ κατ' ὀφθαλ-„μῶν ἡ πορνεία· ἔστι γὰρ τῷ ἄλλων πονηρευμάτων φοβε-„ρώτερον". (Τόμ. β'.) Σημείωσαι δὲ ὅτι, κατὰ τὸν Κορέσιον, οἱ Κορίνθιοι ἦτον πολὰ ἔκδοτοι εἰς τὴν πορνείαν, καθὼς λέγει ὁ Σουΐδας ἐν τῇ λέξει, Κόπος, καὶ ὅτι ἦτον θεὸς παρ' ἐκείνοις πορνείας. Καὶ ὁ Ἡρόδοτος δὲ ἐν τῇ Κλειῷ, καὶ ὁ Στράβων τὸ ἴσο-ρᾷ, ὅς τις καὶ λέγει, ὅτι ἦτον ἐν Κορίνθῳ Ἱερὸν τῆς Ἀφροδίτης πλουσιώτατον, ἐν ᾧ ἦτον ἱεροδοῦλαι πόρναι περισσότεραι ἀπὸ χιλίας, καὶ δι' αὐτὰς ἐπλουτίζετο ἡ πόλις, μὲ τὸ νὰ ἔκδιδον εἰς αὐτὰς οἱ ἀπερχόμενοι ἐκεῖσε ναύται, τὰ ἄστρατα· ὅθεν καὶ ἡ παροιμία αὕτη ἐπεκράτησεν, ἡ λέγουσα· „οὐ παντὸς ἀνδρὸς εἰς „Κόρινθόν ἐστιν ὁ πλοῦς"· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος ἔλαβε χεῖραν νὰ γράψῃ φρὸς αὐτὰς ἀυτηρὰ, ὅτι νὰ φεύγουν τὸ τοιοῦτον πάθος. Ὅρα καὶ τὸν Βαρῖνον ἐν τῇ λέξει, Κόρινθος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μολυϑῇ αὐτὸ, ϗὰ νὰ τὸ καταβρωμίζῃ· διὰ ὅ,τι, ἂν ϗὰ ὁ φόνος φαίνεται ὅτι γίνεται μὲ τὸ μέσον τῦ σώματος, ἀλλὰ δὲν μολυίει ὅλον τὸ σῶμα· πολλάκις δὲ, ϗὲ μολυίει ὅλως αὐτὸ αἰϑητῶς· ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ φονεύσῃ ὁ ἄνϑρωπος, ἢ μὲ πέτραν, ἢ μὲ ξύλον, ἢ μὲ ἄλλο ὄργανον (1), χωρὶς νὰ μολυνϑῇ εἰς τὸ σῶμα· πορνείαν ὅμως νὰ κάμῃ ὁ ἄνϑρωπος, χωρὶς νὰ μολυνϑῇ τὸ σῶμά τε, εἶναι ἀδύνατον. Ἠϑέλησε δὲ νὰ μεγαλιώῃ τὸ ἁμάρτημα τῆς πορνείας ὁ Θεῖος Ἀπόστολος, ἐπειδὴ περὶ αὐτῦ διδάσκει, ϗὴ ἔχει σκοπὸν νὰ ἐμποδίσῃ αὐτὸ ἀπὸ τὲς Χριστιανούς· ϗαὶ ὄχι πῶς ἡ πορνεία εἶναι βέβαια χειροτέρα ἀπὸ ὅλας τὰς ἁμαρτίας. Ἠξεύρω ϗὴ ἄλλας λύσεις ὁπῦ δίδουν τινὲς εἰς τὸ ῥητὸν τῦτο, χάριν λόγυ· ὅτι ὁποιος πορνεύει, εἰς τὸ ἐδικόν του σῶμα ἁμαρταίνει, καθὸ δὲν σμίγει μὲ τὴν πόρνην ὡσὰν μὲ νόμιμον γυναῖκα διὰ νὰ γεννήσῃ παιδίον, ἀλλὰ ματαίως φθείρει τὸ σῶμά τε μὲ τὴν ῥεῦσιν, ϗαὶ τὸ ἀδυνατίζει (2). Καὶ ὅτι, ὅποιος πορνεύει, ἁμαρταίνει εἰς τὴν γυναῖκα ἐκείνην, μὲ τὴν ὁποίαν σμίγει, ἥτις γίνεται σῶμα ἐδικόν τε διὰ τῆς σμίξεως· διότι καθ' ὃ δὲν σμίγει νομίμως μὲ αὐτὴν, ἁμαρταίνει εἰς αὐτὴν (3)· πλὴν ἡ λύσις ὁπῦ δίδει ὁ μέγας Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, εἶναι ἡ καλλιτέρα ἀπὸ ὅλας, ἡ τρώτη δηλαδὴ, ὁπῦ εἴπομεν. Ἀπορῦσι δέ τινες εἰς τὸ ῥητὸν τῦτο ϗὴ λέγυν· ὁ φθόνος δὲν πίκει ϗὴ ἀναλύει τὸ σῶμα τῦ φθονερῦ; πῶς λοιπὸν λέγει ὁ Παῦλος ὅτι ἡ πορνεία μόνη τὸ φθείρει; ἀλλὰ πάλιν λύουσιν οἱ αὐτοὶ τὴν ἀποριαν, λέγοντες· ὅτι ὁ φθόνος, δὲν εἶναι ἐνέργεια, ἀλλὰ πάθος· ὁ δὲ Ἀπόστολος περὶ ἐνεργείας λαλεῖ ἐδῶ, ϗὴ ὄχι περὶ πάθους· λέγει γὰρ „πᾶν ἁμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄν„ϑρωπος· τὸν δὲ φθόνον, δὲν ἐνεργοῦμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ αὐτὸς ἐνεργεῖται μέσα εἰς ἡμᾶς" (4). Ὁ δὲ Ἱερώνυμος λέγει, ὅτι ὁ πορνεύων, εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρταίνει, ἤγουν εἰς τὴν ἰδίαν γυναῖκά του, ἥτις εἶναι σῶμα ἐδικόν του, καθ' ὃ αὐτὸς ἀδικεῖ τὴν νόμιμόν του γυναῖκα, ϗαὶ σμίγει μὲ ξένην.

19. „Ἢ οὐκ οἴδατε, ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν ναὸς τῦ ἐν ὑμῖν Ἁγίου „Πνεύματός ἐστιν, ὃ ἔχετε ἀπὸ Θεῦ"·

Ἐδῶ φοβίζει ἀκόμη περισότερον τὲς πορνεύοντας ὁ Θεῖος Ἀπόστολος μὲ τὸ μεγαλεῖον τῆς χάριτος τῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁπῦ ἔλαβον, ϗὴ μὲ τὴν ἀξίαν τῦ Θεῦ, ὅς τις παύτην τὴν χάριν ἔδωκεν εἰς αὐτές. Ναὸς, λέγει, εἶδε, ὦ Χριστιανοὶ, ϗὴ Ναὸς Ἅγιος τῦ Ἁγίε Πνεύματος· μὴ κάμετε λοιπὸν ἀκάϑαρτον, ϗὴ μιαρὸν τὸν Ἅγιον Ναὸν τῦ Ἁγίου Πνεύματος, μηδὲ ἀχρεῖαν δείξετε τὴν δωρεὰν, ϗὴ χάριν τῦ Θεοῦ, διότι ἀπὸ τὸν Θεὸν ἔχετε τὴν δωρεὰν, ϗὴ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.

20. „Καὶ οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν; ἠγοράσθητε γὰρ τιμῆς".

Ὑποκάτω, λέγει, εἰς αὐθεντίαν, ϗὴ ὑποταγὴν δεύεσκεσθε Χριστιανοὶ, δηλαδὴ ὑποκάτω εἰς τὸν Χριστὸν, ϗὴ κανένα πρᾶγμα δὲν δείζετε, ὅτε ἔχετε ἐδικόν σας, οὔτε αὐτὸ τὸ σῶμά σας· διότι ἐξαγορασμένοι σκλάβοι εἶσθε μὲ τιμὴν, ἤγουν μὲ αὐτὸ τὸ ἴδιον τὸ αἷμα τῦ Γησοῦ Χριστοῦ· ὥστε τὰ μέλη τῦ σώματός σας, δὲν τὰ ἐξουσιάζετε ἐσεῖς, οὔτε πὲ δείζετε διὰ νὰ τὰ μετακειρίζεσθε εἰς ἐκεῖνα πὲ κακὰ ὁπῦ θέλετε, ἀλλὰ τὰ ἐξουσιάζει αὐτὸς ὁ Αὐθέντης σας Χριστὸς, ὁποῦ σᾶς ἐξαγόρασε· ϗὴ ὅπου θέλει ἐκεῖνος, ἐκεῖ πρέπει νὰ φέρωνται ϗὴ τὰ μέλη σας. Ταῦτα δὲ λέγει ὁ Ἀπόστολος, ὄχι διὰ νὰ ἀναιρέσῃ τὸ αὐτεξούσιον τῦ ἀνθρώπε,

---

(1) Ταύτην τὴν γνώμην λέγει ὁ Μέγας Χρυσόστομος, ὁ Ἱερώνυμος, ϗαὶ ὁ Νύσσης Γρηγόριος, ὡς τις ϗαὶ λέγει· „τὲς φονεύοντας, ἐν τῷ κτείναν ἐνδέχε„ται μὴ σωματοδησκειν τοῖς φονευθεῖσιν, ὁ δὲ μο„λύνας τὴν σάρκα, σωματολυέι τοῦ μολυσμοῦ". (Λόγ. εἰς τὸ ῥητὸν τῦτο τῦ Ἀποστόλε.)

(2) Ταύτην τὴν λύσιν ποιεῖ ὁ μέγας Ἀθανάσιος ἐν τῷ περὶ σεμνῆ γάμε.

(3) Τὴν λύσιν παύτην δίδει ὁ Οἰκυμένιος, φρονεῖ δὲ, ὅτι ὄχι μόνον ἡ πορνευομένη γυνὴ γίνεται σῶμα τοῦ πορνεύοντος αὐτὴν ἀνδρὸς, διὰ τί σμίγει μὲ αὐτὸν· ἀλλὰ ϗὴ ὅλη τὶ ἡ γυνὴ, ἐκ τῆς πλευρᾶς τῦ ἀνδρὸς ληφθεῖσα κατ' ἀρχὰς, σῶμα αὐτῦ ἐστιν.

(4) Καὶ παῦτο τὸ λέγει ὁ Μέγας Ἀθανάσιος· ὁ δὲ Φώτιος λέγει, ὅτι ὁ πορνεύων, εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρταίνει, ἤτοι εἰς αὐτὸ τὸ ἴδιον σῶμα τοῦ Δεσπότου Χριστῦ ἁμαρταίνει, τοῦ ὁποίου ἦναι σῶμα τὸ ἐδικόν του σῶμα, καθὼς εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Ἀπόστολος· „ἐκ οἴ„δατε ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν, μέλη Χριστοῦ ἐστι" ϗὴ πάλιν· „ἄρας ἓν τὰ μέλη τοῦ Χριστῦ";

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πω, ἀλλὰ δείχνει μὲ αὐτὰ, ὅτι εἶναι δίκαιον καὶ πρέπον νὰ ἐμεθα ὑπόδουλοι εἰς τὸν Χριστὸν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐξηγοράσθημεν ἀπὸ τὴν σκλαβίαν τῦ διαβόλυ, καὶ τῆς ἁμαρτίας (1).

„ Δοξάσατε δὴ τὸν Θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν ".

Ἐπειδὴ, λέγει, καὶ τὸ σῶμα, καὶ ἡ ψυχή σας ἐξαγοράσθη ἀπὸ τὸν Χριστὸν, διὰ τοῦτο χρεωστεῖτε, ὦ ἀδελφοί μυ Χρισιανοί, καὶ μὲ τὸ σῶμά σας νὰ δοξάζετε τὸν Θεόν· πῶς; ποιῦντες διὰ τῦ σώματος τὰς πράξεις ἐκείνας καὶ ἔργα, τὰ ὁποῖα προξενῦσι δόξαν εἰς τὸν Θεόν· καὶ πρὸς τύτοις φυλάττοντες τὸ σῶμά σας ἅγιον, καὶ καθαρὸν ἀπὸ κάθε ἁμαρτίαν· δοξάζεται γὰρ ὁ Θεὸς, ὅταν οἱ ἄνθρωποι, βλέποντες τὰ καλά σας ἔργα, παρακινοῦνται νὰ δοξάζουσι τὸν Θεὸν, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος· „ ὕπω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀν„ θρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσι τὸν Πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς „ οὐρανοῖς ". (Ματθ. ε. 16.)

„ Καὶ ἐν τῷ Πνεύματι ὑμῶν ".

Ἐπειδὴ, λέγει, καὶ ἡ ψυχή σας, Χρισιανοὶ, ἐξαγοράσθη ἀπὸ τὸν Χριστὸν, διὰ τοῦτο χρεωστεῖτε καὶ μὲ τὴν ψυχὴν νὰ δοξάζετε τὸν Θεόν· δοξάζει δὲ τὸν Θεὸν ἡ ψυχὴ, ὅταν ἐδὲ κατὰ διανοιαν μὲ λογισμοὺς τῆς πορνείας καὶ ἀκαθαρσίας μολυύεται· Πνεῦμα γὰρ ἐδῶ τὴν διανοιαν ὠνόμασεν ὁ Ἀπόσολος, ἐπειδὴ καὶ ἡ ἐν τῇ καρδίᾳ ἐπιθυμία, εἶναι ἐμποδισμένη ἀπὸ τὸν Χριστὸν, ὡσαὶ μοιχεία· „ πᾶς γάρ φησιν ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι „ αὐτῆς, ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῦ ". (Ματθ. ε. 28.)

„ Ἅ τινά ἐστι τῦ Θεῦ ".

Συχνάκις μᾶς ἐνθυμίζει ὁ Ἀπόσολος, ὅτι δὲν ὁρίζομεν τὸν ἑαυτόν μας ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ, ἀλλὰ ἐμεθα ὑποκάτω εἰς Αὐθεντίαν τὸν Θεὸν, ὅστις καὶ ἐδημιούργησε, καὶ ἐξαγόρασε καὶ τὴν ψυχὴν, καὶ τὸ σῶμά μας· καὶ ἀκολούθως, ὅτι δὲν ὁρίζομεν νὰ μεταχειρισθῶμεν αὐτὰ, εἰς τὸ νὰ κάμωμεν κανένα ἔργον, ἢ λόγον, ἢ νόημα, ἔξω ἀπὸ τὸ νόημα, καὶ θέλημα τῦ ταῦτα δημιυργήσαντος, ἢ ἐξαγοράσαντος Θεῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

1. „ Περὶ ὧν ἐγράψατέ μοι ".

Ἀφ' οὗ ὁ Ἀπόσολος ἐδιώρθωσε τὰ σχίσματα τῶν Κορινθίων, καὶ τὴν πορνείαν, καὶ τὴν πλεονεξίαν αὐτῶν, τώρα διορίζει περὶ γάμου, καὶ παρθενίας· ἔγραψαν γὰρ εἰς αὐτὸν οἱ Κορίνθιοι, ἀνίσως πρέπῃ νὰ ἀπέχυν οἱ ἄνδρες ἀπὸ τὰς γυναῖκάς των, ἢ νὰ μὴν ἀπέχουν, ὡς εἴπομεν ἐν τῇ ὑποθέσει τῆς Ἐπισολῆς ταύτης.

„ Κα-

(1) Διὰ τοῦτο εἶπεν ὁ Ὠριγένης (Ἐξόδ. Κεφ. ε'.) ὅτι πάντες ἦμεν Θεοὶ πρότερον, καὶ διὰ τὴν ἁμαρτίαν ἐπωλήσαμεν ἑαυτοὺς τῷ διαβόλῳ· διὰ δὲ τῦ μισθῦ τῦ Κυρίυ, πάλιν ἠγοράσθημεν. Καὶ ὁ Θεῖος Μάξιμος λέγει ἐν τῷ περὶ τῦ θανάτυ τῦ Κυρίου· „ ἐ μισθῷ ἠγοράθημεν, πῶς χάριτι; ὄντως καὶ μι„ σθῷ ἠγοράθημεν κατὰ τὸ καθ' ἡμᾶς, καὶ χάριτι κα„ τὰ τὸ κατὰ Χριστόν· οὐ γὰρ ἀργυρίῳ, ἢ ἄλλῳ τινὶ „ τὴν σωτηρίαν κτησάν ἐλάβομεν· ὥστε ἐκ δὲ ἡμῶν ἐστιν „ ἡ σωτηρία, ἀλλὰ δι' ἡμῶν ἐκ τῆς χάριτος ". (παρὰ Κορεσσίῳ.) Λέγει δὲ καὶ ὁ Νύσσης Γρηγόριος· „ ἐ ποί„ νυν δοῦλοι τῦ λυτρωσαμένυ γεγόναμεν, φρὸς ὃν κυ„ ριεύονται πάντως ὀφείλομεν, ὡς μηκέτι ἡμᾶς ἑαυτοῖς „ ζῶν, ἀλλὰ τῷ κτισαμένῳ ἡμᾶς διὰ τοῦ τῆς ζωῆς „ ἀπαλλάγματος· οὐκέτι γὰρ ἑαυτῷ ἐσμεν κύριοι· „ ἀλλ' ὁ ὠνησάμενος ἐστὶ κύριος, ἡμεῖς δὲ αὐτοῦ τὰ „ κτήματα· οὐκοῦν Νόμος ἔσαι τῆς ἡμετέρας ζωῆς, τὸ „ τῦ κυριεύοντος θέλημα ". (Λόγ. περὶ τελειότητος, Τόμ. γ'.) Καὶ ὁ Ἀπόστολος δὲ Πέτρος ἔτω λέγει· „ οὐ φθαρτοῖς ἀργυρίῳ, ἢ χρυσίῳ ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς „ ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς τῆς πατροπαραδότυ, ἀλλὰ „ τιμίῳ αἵματι, ὡς ἀμνῦ ἀμώμυ καὶ ἀσπίλυ Χριστῦ ". (α. Πέτ. α. 18.) Ἐὰν δὲ θέλῃς νὰ μάθῃς, ποῖος ἔλαβε τὸν τιμὸν αὐτὸν, ὅρα ἐν τῇ ὑποσημειώσει τοῦ „ ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τῦ αἵματος „ αὐτῦ ". (Ἐφ. α. 7.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ ἅπτεσθαι ".

Τὸ πρῶτον, λέγει, καὶ ὑπερέχον καλὸν εἰς κάθε ἄνθρωπον, τόσον εἰς λαϊκὸν, ὅσον καὶ εἰς τὸν μέλλοντα γενέσθαι ἱερέα (καὶ ὄχι δηλαδὴ εἰς μόνον ἐκεῖνον ὁποῦ ἔχει νὰ γένῃ ἱερεὺς, καθὼς μερικοὶ ἐννοοῦσι κακῶς) τὸ πρῶτον, λέγω, καὶ ὑψηλότερον καλὸν εἰς κάθε ἄνθρωπον εἶναι τοῦτο, τὸ νὰ μὴ πέρνῃ τελείως γυναῖκα, ἀλλὰ νὰ φυλάττῃ παρθενίαν· τὸ σιγουρότερον ὅμως, καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ βοηθεῖ εἰς τὴν ἀσθενῆ φύσιν τῶν ἀνθρώπων, εἶναι ὁ γάμος, καὶ τὸ νὰ πέρνῃ ὁ ἄνθρωπος γυναῖκα νόμιμον.

2. „ Διὰ δὲ τὰς πορνείας, ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω· καὶ „ ἑκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἐχέτω ".

Καὶ διατὶ τὰ δύω μέρη ἐδῶ λαλεῖ ὁ Ἀπόστολος, καὶ διὰ τὸν ἄνδρα, καὶ διὰ τὴν γυναῖκα· δι' ὅ,τι ἀπόλουθον εἶναι, ὁ μὲν ἄνδρας νὰ θέλῃ σωφροσύνην, ἡ δὲ γυναῖκα νὰ μὴ θέλῃ· καὶ ἀντιστρόφως, ὁ ἄνδρας νὰ μὴ θέλῃ σωφροσύνην, καὶ ἡ γυναῖκα νὰ θέλῃ. Λέγοντας δὲ ὁ Παῦλος, ὅτι διὰ τὰς πορνείας πρέπει νὰ συγχωρῆται ὁ γάμος, εἰς ἐγκράτειαν, καὶ σωφροσύνην τὰς ὑπανδρευμένους παρακινεῖ· δι' ὅτι ἀνίσως διὰ νὰ μὴν ἀκολουθοῦν πορνείαις, ἐσυγχωρήθη νὰ γίνεται ὁ γάμος, καὶ νὰ ὑπανδρεύωνται οἱ ἄνθρωποι· λοιπὸν δὲν χρεωστοῦσιν οἱ ὑπανδρευμένοι νὰ σμίγουν ἀκόλαστα, καὶ πορνικὰ, ἀλλὰ σωφρόνως, διὰ μόνην παιδοποιΐαν (1). Ὅρα καὶ εἰς τὴν πρὸς Ἑβραίους (Κεφ. ιγ'. 4.) ὅτι διὰ τοῦτο λέγεται ὁ γάμος τίμιος, διατὶ φυλάττει τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν σωφροσύνην τοῦ σώματος, καὶ διατὶ ἐμποδίζει αὐτοὺς ἀπὸ τὸ νὰ πορνεύουν, καὶ νὰ μοιχεύουν.

3. „ Τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφειλομένην εὔνοιαν ἀποδιδότω· ὁ- „ μοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί ".

Χρέος, λέγει, ἔχετε ἐσεῖς οἱ Χριστιανοὶ ὁποῦ ὑπανδρεύεσθε, νὰ φυλάττετε ἀγάπην καὶ εὔνοιαν ἀναμεταξύ σας, ἤτοι ὁ ἄνδρας νὰ ἔχῃ ἀγάπην πρὸς τὴν γυναῖκα, καὶ ἡ γυναῖκα πρὸς τὸν ἄνδρα· ὅθεν καθ' ὃ χρέος, ἀνάγκη εἶναι νὰ ἀποδίδοτε, ἤτοι νὰ πληρόνετε τὴν ἀγάπην ταύτην σᾶς εἰς τὸν ἄλλον.

4. „ Ἡ

(1) Ὅθεν δὲν πρέπει οἱ ἄνδρες νὰ σμίγουν μὲ τὰς γυναῖκάς των, ὅταν εἶναι ἐγγαστρωμέναις, παρανομον γὰρ τοῦτο, καὶ ἄσπον, ὡς μὴ πρὸς παιδοποιΐαν γινόμενον, καὶ ὡς πολλάκις φόνου γινόμενον αἴτιον τῷ ἐν τῇ κοιλίᾳ ἐμβρύων· διὸ καὶ οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι κοινῶς εἰς πᾶς διαταγὰς των τοῦτο ἐμποδίζουσι νὰ μὴ γίνεται· καὶ αὐτὰ γὰρ τὰ ἄλογα ζῶα δὲν σμίγουν, ὅταν εἶναι ἐγγαστρωμένα τὰ θηλυκά. Ὁμοίως δὲν πρέπει νὰ σμίγουν καὶ ὅταν αἱ γυναῖκές των ἔχουν τὰ συνήθειά των· θανασίμως γὰρ οἱ τοιοῦτοι ἁμαρτάνουσιν· ἐπειδὴ καὶ τὰ παιδία ὁπὰ ἀπέρνανται, ὅταν αἱ μητέρες των ἔχουν τὰ συνήθειά των, γίνονται λωβὰ, καὶ λεπρὰ, ὡς ἐπιπλέον, καὶ ὀλίγωρα ἀποθνήσκουσιν, ὡς λέγει ὁ Θεοδώρητος, καὶ Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης, καὶ ἄλλοι Πατέρες· διὸ καὶ ὁ παλαιὸς Νόμος προσάζει νὰ θανατόνωνται οἱ τοῦτο ποιήσαντες· λέγει γὰρ ὁ Θεὸς ὡς τὸ Λευϊτικόν· „ ἀνὴρ ὃς ἂν κοιμηθῇ μετὰ γυναι- „ κὸς ἀποκαθημένης, καὶ ἀποκαλύψῃ τὴν ἀκημοσύ- „ νην αὐτῆς, τὴν πηγὴν αὐτῆς ἀπεκάλυψε, καὶ αὐτὴ „ ἀπεκάλυψε τὴν ῥύσιν τοῦ αἵματος αὐτῆς· ἐξολοθρευ- „ θήσονται ἀμφότεροι ἐκ τῆς γενεᾶς αὐτῶν ". (Λευϊτ. κ'. 18.) Καὶ διὰ νὰ εἰπῶ καθολικῶς, διὰ μόνην παιδογονίαν πρέπει νὰ γίνεται ἡ σωουσία τῶν ὑπανδρευμένων, καὶ ὄχι διὰ φιληδονίαν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς λέγει εἰς τὸ Λευϊτικόν· „ ἀνδρὶ ᾧ ἐὰν γένηται „ ῥύσις ἐκ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ἡ ῥύσις αὐτοῦ ἀκάθαρ- „ τος ἐστι ". (Λευϊτ. ιε'. 2.) ὅπερ ἑρμηνεύων ὁ σοφὸς Θεοδώρητος λέγει· „ Καὶ τὸν ὀνειρώτατον ἀκά- „ θαρτον εἶναί φασι, καὶ τοὺς ἐν Νόμῳ γάμῳ σωαπτο- „ μένους.... πῶς οὖν ἀκάθαρτον καλεῖ τὸν κατὰ Νό- „ μον μιγνύμενον; ἀλλὰ δῆλον ἐστὶν, ὡς καὶ τῆς κατὰ „ Νόμον μίξεως τὴν συμμέτριαν διδάσκει, καὶ κελεύει „ παιδογονίας χάριν, ἀλλ' οὐ φιληδονίας γίνεσθαι τὴν „ σωφροσύνην. Διὰ τοῦτο τοὺς μιγνυμένους, ἀκαθάρτους „ καλεῖ, καὶ κελεύει καθαίρεσθαι, ἵνα κωλύῃ τῆς σω- „ σίας τὸ συνεχὲς, ἡ περὶ τὴν κάθαρσιν ἀσχολία. Ὁ δὲ θεῖος Ἀπόστολος τοῖς τελείοις γράφει· „ Τίμιος „ ὁ γάμος, καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος· πόρνους δὲ, καὶ μοι- „ χοὺς κρινεῖ ὁ Θεός ". (Ἑβρ. ιγ'. 4.) (Σελ. 1037. τῆς Πεντατεύχου.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

4. „ Ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ὁ ἀνήρ· ὁμοίως „ δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ἡ γυνή “.

Ἐδῶ δείχνει τώρα ὁ Παῦλος πῶς εἶναι χρέος ἡ τρὸς ἀλλήλους τὴν ὑπανδρόμενων ἀγάπη· ἐπειδὴ, λέγει, αἱ ὕπανδροι γυναῖκες, καὶ ἄνδρες, δὲν ὁρίζουσι τὰ σώματά των· ἀλλ' ἡ γυνὴ εἶναι ὑπηρέτης καὶ δούλη, καὶ δέσποινα τοῦ ἀνδρός· δούλη μὲν, καθ' ὅ δὲν ὁρίζει τὸ σῶμά της νὰ τὸ δώσῃ εἰς ἄλλους ἄνδρας, ὅπου θέλει· ἀλλ' ὁ ἄνδρας της, ἐξουσιάζει, καὶ ὁρίζει αὐτό· (1) δέσποινα δὲ πάλιν καὶ κυρία τοῦ ἀνδρὸς εἶναι, διατὶ τὸ σῶμα τοῦ ἀνδρός της εἶναι ἐδικόν της· παρομοίως δὲ καὶ ὁ ἄνδρας εἶναι δοῦλος εἰς τὴν γυναῖκα, καθ' ὅ δὲν ὁρίζει τὸ σῶμά τε, νὰ τὸ δώσῃ εἰς ἄλλας γυναῖκας ὁπου θέλει· εἶναι καὶ αὐθέντης καὶ κύριος τῆς γυναικὸς, διατὶ τὸ σῶμα τῆς γυναικὸς, εἶναι ἐδικόν τε (2).

5. „ Μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους· εἰ μήτι αὖ ἐκ συμφώνου πρὸς „ καιρόν “.

Ἤτοι ἐὰν ὁ ἄνδρας δὲν θέλῃ νὰ ἐγκρατεύεται καὶ νὰ ἀπέχῃ ἀπὸ τὴν μίξιν, ἂς μὴν ἐγκρατεύεται ἀπὸ αὐτὴν ἡ γυνή· ὁμοίως καὶ ἐὰν ἡ γυναῖκα δὲν θέλῃ νὰ ἐγκρατεύεται καὶ νὰ ἀπέχῃ ἀπὸ τὴν μίξιν, ἂς μὴν ἐγκρατεύεται ἀπὸ αὐτὴν καὶ ὁ ἄνδρας· διὰ ὅ,τι τὸ νὰ στέργῃ τὸ σῶμα μέρος τοῦ ἀνδρογυνοῦ ἐκεῖνο, ὁποῦ δὲν θέλει τὸ ἄλλο (περὶ τῆς μίξεως δὲ ὁ λόγος), ἀποστέρησις εἶναι, καθὼς καὶ εἰς τὰ ἄσπρα τοῦτο ἀκολουθεῖ· καὶ ὅταν τινὰς στέρξῃ εἰς τὸ νὰ τοῦ πάρῃ ἄλλος τὰ ἄσπρα του στανικῶς, ἀποστέρησις τῶν ἀσπρων γίνεται εἰς αὐτόν· διατὶ δὲν ἤθελε νὰ τοῦ τὰ πάρουν· ὅταν δὲ καὶ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ ἀνδρογυνοῦ θέλῃ νὰ ἀπέχῃ ἀπὸ τὴν μίξιν, καθὼς θέλει καὶ τὸ ἄλλο, τότε ἡ ἀποχὴ αὕτη δὲν λέγεται ἀποστέρησις, διατὶ γίνεται ἐκ συμφώνου καὶ τρὸς καιρόν. Ποῖος δὲ εἶναι ὁ καιρὸς ὁποῦ πρέπει νὰ ἀπέχουν; παρακάτω τὸ φανερόνει ὁ Ἀπόστολος.

„ Ἵνα σχολάζητε τῇ νηστείᾳ, καὶ τῇ προσευχῇ “.

Ἐδῶ ἑρμηνεύει ὁ Ἀπόστολος πῶς εἶπον, ὅτι νὰ ἀπέχουν ἀπὸ τὴν μίξιν τὰ ἀνδρόγυνα: τρὸς καιρὸν, ἤγουν ὅταν ἦναι καιρὸς νὰ σχολάσουν, καὶ νὰ καταγίνωνται εἰς τὴν νηστείαν, καὶ εἰς τὴν προσευχήν· ὅθεν τὰ ἀνδρόγυνα δὲν πρέπει νὰ σμίγουν εἰς τὸν καιρὸν ὁποῦ ἔχουν νὰ σχολάζουν εἰς τὴν νηστείαν, καὶ μάλιστα εἰς τὴν μεγάλην τεσσαρακοστὴν, καὶ εἰς τὰς τετράδας, καὶ παρασκευὰς ὅλου τοῦ χρόνου· ἀλλ' ὅτε πρέπει νὰ σμίγουν καὶ εἰς τὸν καιρὸν ὁποῦ ἔχουν

---

(1) Σημείωσαι, ὅτι, ναὶ, δὲν ὁρίζει τὸ σῶμά της ἡ γυναῖκα, ἀλλ' ὁ ἄνδρας της· πλὴν εἰς τὴν κατὰ φύσιν καὶ νόμιμον σμίξιν, καὶ ὄχι εἰς τὴν παρὰ φύσιν καὶ αὐτομον σμίξιν· ὅθεν, ἂν ὁ ἄνδρας τινὸς γυναικὸς, ζητῇ παρανόμως νὰ σμίξῃ μὲ αὐτὴν εἰς τὸ παρὰ φύσιν, ἡ γυνὴ δὲν πρέπει εἰς τοῦτο νὰ ὑποπέσῃ· ἀλλὰ νὰ τὸν ἐμποδίζῃ, καὶ κατ' ἐδύνα τρόπον νὰ μὴ στέργῃ.

(2) Ἀξιάγαστε δὲ τῇ ἀληθείᾳ, καὶ ὄντως Χρυσοστομικὰ εἶναι τὰ λόγια τοῦ χαριτωνύμου Ἰωαννίνου, τὰ εἰς τὸ ῥηθὲν τοῦτο λεχθέντα· „ ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος „ οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ὁ ἀνήρ· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ „ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ἡ γυνή. Ἐὰν οὖν „ καλέσῃ σε πόρνη, ἐννόησον τὸ ῥῆμα καθ' ἑαυτὸ, καὶ „ εἰπέ· ὅτι ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, „ ἀλλ' ἡ γυνή· καὶ τὸ ῥῆμα γραφὲν εἰς τὸ πρόσωπόν „ σε, καὶ εἰπὲ τῇ πόρνῃ· τί με καλεῖς; οὐκ ἔστι τὸ „ σῶμα ἐμὸν, ἀλλὰ τῆς γυναικός μου· ἡ πολεμῶ τὸ ἀλ- „ λότριον προδοῦναι· τὴν πρᾶξιν αὐτῆς (τῆς γυναικός „ σου δηλαδὴ) οὐ πολεμᾷς μεῖσαι, οὐδὲ τὰ πράγματα „ αὐτῆς πολεμᾷς διαπεῖσαι, καὶ τὸ σῶμα αὐτῆς πολεμᾷς „ μολῦναι; εἰπὲ, ὅτι οὐκ ἐγγίζεις αὐτῇ· τοῦτο γὰρ „ οὐκ ἔστιν ἐμόν, ἀλλὰ ἀλλότριόν ἐστι· μὴ γὰρ πόρνης ἐ- „ στὶ τὸ σῶμα; ἐγὼ σῶμα πόρνης οὐ δέχομαι· τοῦτο „ τῆς γυναικός μου ἐστί· φοβήθητι τὸν Χριστὸν, καὶ εἰ- „ πὲ· ὅτι τὸ σῶμα τοῦτο, Χριστοῦ μέλος ἐστίν “.

Ὁμοίως καὶ ἐκεῖνος χαϊνέας ἄλλος ἄνδρας παρακινῆ εἰς μοιχείαν ἐσένα τὴν ὑπανδρον γυναῖκα, εἰπὲ εἰς αὐτὸν, τὸν λόγον τοῦτον τοῦ Ἀποστόλου, ἤγουν τὸ „ ἡ γυνὴ τοῦ „ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ὁ ἀνὴρ· τί με κα- „ λεῖς ἀνδρωπε“; ἢ τί με παρακινεῖς εἰς μοιχείαν; τὸ σῶμά μου δὲν εἶναι ἐδικόν μου, ἀλλ' εἶναι τοῦ ἀνδρός μου· καὶ ἐγὼ δὲν ἐξουσιάζω αὐτὸ, ἀλλ' ὁ ἀνδρας μου· καὶ λοιπὸν πῶς ἠμπορῶ νὰ προδώσω τὰ ξένον σῶμα; καὶ ἂν ἐγὼ δὲν πολεμῶ νὰ πωλήσω τὸ πρᾶγμα, καὶ τὸν ὁρισμὸν τοῦ ἀνδρός μου τὸν ἄψυχον, πῶς θέλω πολεμήσω νὰ δώσω τὸ σῶμά μου, ὁπου εἶναι ἡ ἐμψυχος προικα, καὶ τὸ ζωντανὸν ἀποκτημα τοῦ ἀνδρός μου, ἢ πῶς θέλω προδώσω τὸ σῶμά μου, ἐπου εἶναι σῶμα Χριστοῦ; φύγε μακρὰν ἀπὸ λογισμὸν, παμπόνηρε ἀνθρωπε.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

χουν νὰ σχολάζουν, ἤγουν νὰ καταγίνωνται ἐπιτεταμένως εἰς τὴν προσευχὴν, ἤτοι εἰς τὰ σάββατα καὶ τὰς κυριακὰς, καὶ τὰς δεσποτικὰς, καὶ θεομητορικὰς ἑορτὰς ὅλου τοῦ χρόνου· διὰ τί γίνεται εἰς αὐτὰς τὰς ἡμέρας ἡ θεία Λειτουργία, ὡς λέγει ὁ ἑ. καὶ ιγ'. Κανὼν τοῦ Ἁγίου Τιμοθέου, καὶ διὰ τί αὐτὰς τὰς ἡμέρας ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ σχολάζουν εἰς τὴν προσευχήν· μάλιστα δὲ καὶ ἐξαιρέτως πρέπει νὰ ἀπέχουν τὰ ἀνδρόγυνα ἀπὸ τὴν μίξιν, ὅταν ἔχουν νὰ μεταλάβουν τὰ θεῖα Μυστήρια· τότε γὰρ τρεῖς ἡμέρας τὸ ὀλιγώτερον πρέπει νὰ ἀπέχουν προτέρα. (Λέγω δὲ τοῦτο, ὅταν ἔξω τῆς νηστειῶν τύχῃ νὰ μεταλάβουν, διὰ τί ἐν ταῖς νηστίμοις ἡμέραις ὁποῦ μεταλαμβάνουν, ἀπέχουν καὶ ἀπὸ τὴν μίξιν διὰ τὸν καιρὸν τῆς νηστείας)· ἀλλὰ καὶ τὴν διακαινήσιμον ὅλην ἑβδομάδα τῆς Λαμπρᾶς, πρέπει νὰ μὴ σμίγουν, διὰ τί ὡς μία ἡμέρα ἡ ἑβδομάδα ἐκείνη λογίζεται, καθὼς διορίζει ὁ ξς'. Κανὼν τῆς Ἁγίας Οἰκουμενικῆς ς'. Συνόδου. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἀπόστολος δὲν εἶπε μὴ σμίγετε διὰ νὰ προσεύχεσθε ἁπλῶς, ἀλλὰ διὰ νὰ σχολάζετε, καὶ νὰ καταγίνεσθε εἰς τὴν προσευχήν· διότι, τί ἂν ὁ Ἀπόστολος ἐμπόδιζεν ἀπὸ τὸ νὰ προσεύχωνται ἁπλῶς τὰ ἀνδρόγυνα ὁπου σμίξουν, πῶς εἰς ἄλλο μέρος ὁ αὐτὸς παραγγέλει, νὰ προσεύχωνται οἱ Χριστιανοὶ παντοτινά; „ἀδιαλείπτως, „γάρ φησι, προσεύχεσθε“· (α. Θεσσαλ. ε. 16.) ὅθεν διὰ νὰ γίνεται ἡ προσευχὴ, καὶ ἡ νηστεία ἀσφαλεστέρα, καὶ προθυμοτέρα, διὰ τοῦτο παραγγέλει εἰς τὰ ἀνδρόγυνα ὁ Ἀπόστολος νὰ μὴ σμίγουν· διὰ τί ἡ σμίξις αὐτῆς, αὖ καὶ νὰ μὴν ἦναι ἀκάθαρτος, (καθ' ἑαυτὴν δηλαδὴ, καὶ οὐχὶ διὰ τὴν ἐμπαθῆ ἡδονὴν) ἀλλ' ὅμως προξενεῖ ἀσχολίαν, καὶ ἐμπόδιον εἰς τὴν νηστείαν, καὶ προσευχήν (1).

„Καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνέρχεσθε (2), ἵνα μὴ πειράζῃ ὑμᾶς „ὁ Σατανᾶς, διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν“.

Τὸ νὰ σμίγετε, λέγει, πάλιν ἐσεῖς τὰ ἀνδρόγυνα, ὕστερα ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς νηστείας, καὶ ὕστερα ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς προσευχῆς, τοῦτο δὲν σᾶς τὸ λέγω νομοθετῶντας (3), ἀλλὰ σᾶς τὸ λέγω συγκαταβαίνωντας, διὰ νὰ μὴ σᾶς πειράζῃ ὁ Σατανᾶς, καὶ σᾶς ῥίπτῃ εἰς τὴν πορνείαν μὲ ἄλλας γυναῖκας ἢ μὲ ἄλλους ἄνδρας, ὅταν δὲν σμίγετε μὲ τὰς ἐδικάς σας γυναῖκας, καὶ μὲ τοὺς ἐδικούς σας ἄνδρας· ἐπειδὴ ὅμως ὁ Διάβολος μόνος δὲν εἶναι αἴτιος τῆς πορνείας, ἀλλὰ προσγουμένως εἶναι ἡ ἀκρασία καὶ ἀκράτητος ἐπιθυμία ἡ ἐδική σας, διὰ τοῦτο ὁ Ἀπόστολος ἀκολούθως λέγει· ἵνα μὴ σᾶς πειράζῃ ὁ Σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν σας, ἤτοι αὐτὴ, λέγει, ἡ ἀκρασία ἡ ἐδική σας εἶναι αἰτία τοῦ νὰ σᾶς πειράζῃ ὁ Διάβολος· ἐπειδὴ σὺ ἐσεῖς θέλετε νὰ ζῆτε ἀμελῶς καὶ νὰ δουλεύετε εἰς τὰς ἡδονὰς τῆς σαρκὸς, τοῦτο χαίρει καὶ ὁ Διάβολος δύεισκει ἀφορμὴν νὰ σᾶς πολεμῇ, κατὰ τὸν ἱερὸν Θεοδώρητον.

6. „Τοῦτο δὲ λέγω κατὰ συγγνώμην, οὐ κατ' ἐπιταγήν.

Τὸ νὰ σμίγετε, λέγει, πάλιν ὕστερα ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς νηστείας, καὶ προσευχῆς, καὶ νὰ μὴ ἀποσερῆτε ἀλλήλους, ἤγουν τὸ νὰ μὴν ἀπέχετε ἀπὸ τὴν μίξιν, τοῦτο σᾶς τὸ λέγω κατὰ συγγνώμην, ἤγουν συγκαταβαίνωντας εἰς τὴν ἀσθένειάν σας, καὶ ὄχι πῶς βάλλω εἰς ἐσᾶς

Νό-

(1) Καὶ ὁ Ζωναρᾶς δὲ καὶ ὁ Βαλσαμὼν εἰς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ γ'. Κανόνος τοῦ Ἁγίου Διονυσίου, τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου διορίζομένην ἐδῶ προσευχὴν, τὴν ἀσφαλεστέραν ἐνόησαν συμφώνως τῷ Θεοφυλάκτῳ, καὶ τὴν μὲ κακοπάθειαν, καὶ δάκρυα γινομένην. Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει, ὅτι διὰ τοῦτο πρέπει τὰ ἀνδρόγυνα νὰ μὴ σμίγουν ἐν τῷ καιρῷ τῆς νηστείας καὶ προσευχῆς, διὰ νὰ τιμῶν τὴν νηστείαν, καὶ προσευχὴν μὲ τὴν ἁγιότητα καὶ καθαρότητα τῶν σώματός των.

(2) Ἐν ἄλλοις, συνέρχησθε.

(3) Ὅθεν ἐπειδὴ ὁ Ἀπόστολος ἐδῶ, δὲν νομοθετεῖ νὰ σμίγουν τὰ ἀνδρόγυνα, ἀλλὰ κατὰ τὸ συγχωρούμενον θέλει νὰ μὴ σμίγουν ποτέ, ἐὰν δύνανται, καὶ ἐὰν θέλουν· διὰ τοῦτο εἶναι ἄθεοι, ὅσα ἀνδρόγυνα θελήσουν, νὰ συμφωνῶν ἀναμεταξύ των, καὶ νὰ ἀπέχουν ἀπὸ τὴν μίξιν, ζῶντες ἐν σωφροσύνῃ καὶ παρθενίᾳ, καθὼς πολλὰ τοιαῦτα ἀνδρόγυνα ἐν τῷ Κόσμῳ καὶ τώρα εὑρίσκονται, ὁποῦ ζοῦν ὡς ἀδελφοί· καὶ παλαιὰ εὑρίσκομεν τοιαῦτα πολλὰ γεγραμμένα εἰς τὰ βιβλία· καλλίτερον ὅμως εἶναι καὶ συγχρότερον ὅτι τὰ τοιαῦτα ἀνδρόγυνα, ὁποῦ συμφωνήσουν νὰ φυλάξουν παρθενίαν, νὰ παρακτῶν Κόσμον, καὶ τὰ ἐν Κόσμῳ, καὶ νὰ γίνωνται καὶ τὰ δύο μέρη, Καλόγηροι, καὶ Μοναχοί, ἵνα καθὼς ἔλαβον τὸν στέφανον τοῦ γάμου, λάβουν ἐν οὐρανοῖς καὶ τὸν στέφανον τῆς παρθενίας, καθὼς ἀκριβῶς τοῦτο ἐποίησαν, καὶ ποιοῦν· καὶ ὁ μς'. Κανὼν τῆς Οἰκουμενικῆς ς'. Συνόδου διορίζεται τοῦτο.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Νόμον καὶ προσταγὴν ἀπαράβατον, ὅτι νὰ σμίγετε παύποτε, ἢ πῶς εἶναι ἐπαινετὸς ἐκεῖνος ὁπὸν σμίγει μὲ τὴν γυναῖκά του παύποτε, ὡς Νόμον πληρῶν· διὰ τί ἐὰν δώσασθε, ἐγκρατεύεσθε παύποτε ἐκ συμφώνου, καὶ μὴ σμίγετε (1).

7. „ Θέλω γὰρ πάντας ἀνθρώπους εἶναι, ὡς καὶ ἐμαυτόν ".

Ὅταν ἔχῃ ὁ Παῦλος νὰ προσάξῃ κάποιον δύσκολον πρᾶγμα, τότε συνειθίζει νὰ φέρῃ εἰς τὸ μέσον τὸν ἑαυτόν του, καὶ νὰ βάλῃ παράδειγμα τὸ ἰδικόν του πρόσωπον· διὰ τοῦτο καὶ ἐδῶ, μέλλοντας νὰ εἰπῇ περὶ τῆς ἰσαγγέλου παρθενίας, λέγει ὅτι θέλω διὰ νὰ εἶναι ὅλοι οἱ ἄνδρες, ὡσὰν καὶ ἐμένα, ἤτοι ὅλοι νὰ ἀπέχουν ἀπὸ γυναῖκα καὶ νὰ παρθενεύουν, καθὼς ἀπέχω, καὶ παρθενεύω καὶ ἐγώ (2).

„ Ἀλλ' ἕκαστος ἴδιον χάρισμα ἔχει ἐκ Θεοῦ, ὃς μὲν οὕτως, ὃς δὲ „ οὕτως ".

Τὸ νὰ μείνῃ, λέγει, τινὰς παρθένος, τοῦτο εἶναι χάρισμα ὁποῦ δίδεται ἀπὸ τὸν Θεόν· ἀγαλὰ καὶ αὐτὸ χρειάζεται νὰ ἔχῃ καὶ τὴν ἐδικιλίμας συνεργίαν καὶ σπουδήν. Πῶς λοιπὸν λέγει αὐτὸ χάρισμα, εἰς καιρὸν ὁποῦ οἱ ὕπανδροι δὲν μένουν ἐν παρθενίᾳ; διὰ νὰ παραγορήσῃ τὰς ὑπάνδρους· ἐπειδὴ ἀρκετὰ ἐπέπληξεν αὐτοὺς μὲ τὰ λόγια ἐκεῖνα ὁποῦ τοὺς εἶπεν, ὅτι διὰ τὴν ἀπρασίαν σας, σᾶς πειράζει ὁ Σατανᾶς. Σημείωσαι δὲ ὅτι καὶ τὸν γάμον χάρισμα βάλλει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, μὲ τὸν λόγον τοῦτον ὁποῦ εἶπε· κάθε ἕνας ξεχωριστὸν χάρισμα ἔχει ἐκ Θεοῦ, ἄλλος μὲν ἕτζι, ἄλλος δὲ ἕτζι· ἤτοι ἄλλος μὲν νὰ μείνῃ παρθένος, ἄλλος δὲ νὰ πέρνῃ μὲ γάμον γυναῖκα (3).

8. „ Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις, καὶ ταῖς χήραις, καλὸν αὐτοῖς ἐστιν „ ἐὰν μείνωσιν ὡς κἀγώ " (4).

9. „ Εἰ

---

(1) Οὕτως ἐννοεῖ τὸ ῥητὸν τοῦτο τοῦ Ἀποστόλου ὁ Οἰκουμένιος, ὁμοίως καὶ ὁ Θεοδώρητος· συμφωνεῖ δὲ μὲ τοῦτο καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος εἰπὼν εἰς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ προκειμένου ῥητοῦ· „ ἵνα γὰρ μὴ δόξῃ νομοθεσίας εἶναι τὸ πρᾶγμα (δηλαδὴ τὸ „ Καὶ „ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνέρχεσθε ") προσίθησι τὴν αἰτίαν· ποία δέ ἐστιν αὕτη; ἵνα μὴ πειράζῃ ὑμᾶς ὁ „ Σατανᾶς· συμφωνεῖ δὲ μὲ τὸ νόημα τοῦτο καὶ τὰ ἀνωτέρω καὶ κατωτέρω λόγια τοῦ Ἀποστόλου· ἀνωτέρω μὲν „ γὰρ εἶπεν· „ Καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνέρχεσθε, „ ἐπιφέρει· „ Τοῦτο δὲ λέγω κατὰ συγγνώμην οὐ κατ' ἐ„ πιταγήν ". τοῦτο, ποῖον; τὸ νὰ συνέρχεσθε δηλαδὴ καὶ νὰ σμίγετε πάλιν, τοῦτο τὸ λέγω κατὰ συγχώρησιν καὶ συγκατάβασιν (φοβούμενος δηλαδὴ μήπως ὁ Σατανᾶς σᾶς πειράξῃ, καὶ πέσετε εἰς πορνείαν καὶ μοιχείαν), καὶ οὐχὶ κατὰ Νόμον καὶ προσταγήν, καὶ κατὰ νομοθεσίαν, ὡς ὁ Χρυσορρήμων ἑρμήνευσε. Κατωτέρω δὲ πάλιν εἶπε· „ Θέλω πάντας ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ „ ἐμαυτόν, βεβαιῶν τὸ ἀνωτέρω ". ἤτοι θέλω νὰ μὴ συνέρχωνται, ἤτοι νὰ μὴ σμίγουν οἱ ἄνδρες μὲ γυναῖκα, καθὼς δὲν συνέρχομαι καὶ ἐγώ. Ὁ δὲ ἱερὸς Θεοφύλακτος, δὲν ἠξεύρω πῶς ἄλλως ἑρμήνευσε τὸ ῥητόν, λέγων, κατὰ συγχώρησιν εἶπεν τὸν Παῦλον καὶ συγκατάβασιν, οὐχὶ τὸ νὰ σμίγουν πάλιν τὸ ἀνδρόγυνα μετὰ τὴν νηστείαν, καὶ προσευχήν, ἀλλὰ τὸ νὰ μὴ σμίγουν ἐν τῷ καιρῷ τῆς νηστείας, καὶ προσευχῆς· τὸ δὲ σύγχυσιν ἔχει· συγκαταβαίνων γὰρ ὁ Παῦλος εἰς τὴν ἀσθένειαν τους λέγει τὸ νὰ σμίγουν πάλιν, καὶ οὐχὶ τὸ νὰ μὴ σμίγουν· ἐγὼ δὲ νομίζω, ὅτι τοῦτο εἶναι σφάλμα τῆς ἀντιγραφέως, καὶ οὐχὶ τοῦ μακαρίου, καὶ σοφωτάτου μου Συγγραφέως, τοῦ ἱεροῦ, λέγω, Θεοφυλάκτου.

(2) Ὁ δὲ Θεοδώρητος τὸ ῥητὸν τοῦτο ἑρμηνεύων λέγει· „ ἑαυτὸν δὲ ἀρχέτυπον προὔθηκεν (ὁ Παῦλος), „ τῆς οἰκείας ἡμῖν ἀγνείας ἀναγκασθεὶς ἀποκαλύψαι „ τὸν πλοῦτον ".

(3) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει, ὅτι διὰ τοῦτο ὀνομάζει ὁ Ἀπόστολος χάρισμα τὸν γάμον, διὰ τί ὑπὸ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ τὰ ἀνδρόγυνα βοηθούμενα, καταρδόνωσι τὴν ἐν γάμῳ σωφροσύνην· ἐπειδὴ ἡ χάρις βοηθεῖ εἰς ἐκείνους, ὁποῦ ἔχουσι προθυμίαν εἰς τὰ καλά· „ αἰτεῖτε γὰρ φησι, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, „ καὶ εὑρήσετε ". (Ματθ. ζ. 7.)

(4) Ζήτημα εἶναι ἀνάμεσα εἰς τοὺς Πατέρας, αὐ ὁ Παῦλος ἦταν ἀνύπανδρος, ἢ δὲν ἦταν. Ὁ Θεοφόρος Ἰγνάτιος, καὶ Κλήμης ὁ Στρωματεὺς λέγουν, ὅτι ἦταν ὕπανδρος, καὶ πολλοὶ δὲ ἄλλοι δέλυσι τοῦτο, ἐπιστηριζόμενοι εἰς τὸ ῥητὸν ὁποῦ γράφει ἐν τῇ πρὸς Φιλιππησίους ἐπιστολῇ, Κεφ. δ'. στίχ. 3. „ ἐρωτῶ καὶ σὲ „ σύζυγε γνήσιε " καὶ εἰς τὸ ῥητὸν ὁποῦ γράφει ἐδῶ, ὁποῦ δὲν ἀνέφερε μόνον τοὺς ἀγάμους, ἀλλὰ καὶ τὰς χήρας, τὰς ἐχάσας προτοῦ ἀνδρα· οὕτως οὖν φασι καὶ ὁ Παῦλος, ἔχων προτοῦ γυναῖκα, μετὰ τὸ καλεσθῆναι ὑπὸ Θεοῦ εἰς τὸ κήρυγμα, ἀφεθῇ ἀπὸ αὐτὴν, ὡς καὶ ὁ Πέτρος, καὶ ὁ Φίλιππος, καὶ προ αὐτῶν ὁ Προφήτης Ἡσαΐας, ὅστις ἀφ' οὗ εἶδε τὸν Κύριον ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ, δὲν ἐσυμίζε πλέον μὲ τὴν γυναῖκά του, καὶ ὁ Μωϋσῆς ἀφ' οὗ εἶδε τὴν ἐν τῇ βάτῳ θεοφάνειαν· οἱ

περι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

9. „Εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται, γαμησάτωσαν· κρεῖσσον γάρ ἐστι γα-
„μῆσαι, ἢ πυροῦσθαι".

Εἶδες σοφίαν τὸ μεγάλου Παύλου; πῶς κ' καλλιτέραν δείχνει τὴν ἐγκράτειαν, κ' ἀποχὴν τοῦ γάμου καὶ παρθενίαν, καὶ πάλιν δὲν ἀναγκάζει εἰς τὴν ἀποχὴν αὐτὴν ἐκεῖνον, ὁποῦ δὲν δύναται νὰ παρθενεύσῃ, διὰ νὰ μὴν ἀκουλουθήσῃ ἄλλο μεγαλίτερον ἁμάρτημα, κ' πέσῃ εἰς πορνείαν; διότι, ἐὰν, λέγει, ἐσεῖς οἱ ἀνύπανδροι, καὶ αἱ χῆραι, ἔχετε εἰς τὴν σάρκα πύρωσιν πολλὴν, καὶ βιάζεσθε ἀπὸ τὴν φύσιν, (μεγάλη γὰρ εἶναι ἡ τυραννία τῆς σαρκικῆς ἐπιθυμίας) (1) ὑπανδρεύθητε, καὶ ἐλεύθερωθῆτε μὲ τὸν γάμον ἀπὸ κόπους πολλοὺς, κ' ἱδρῶτας, διὰ νὰ μὴν ὀλισθήσετε κ' πέσετε εἰς πορνείαν.

10. „Τοῖς δὲ γεγαμηκόσι παραγγέλλω, οὐκ ἐγὼ, ἀλλ' ὁ Κύριος".

Ἐπειδὴ ὁ Κύριος ῥητῶς ἐνομοθέτησε νὰ μὴ χωρίζωνται τὰ ἀνδρόγυνα, ἔξω μόνον αἰ ἀπολουθήσῃ λόγος πορνείας· „ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὃς αἰ ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτῆ παρεκτὸς
„λόγου πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν μοιχᾶσθαι"· (Ματθ. ε'. 32.) διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἀπόστολος λέγει ἐδῶ· ὅτι ἐγὼ δὲν παραγγέλλω νὰ μὴ χωρίζωνται οἱ ὑπανδρευμένοι, ἀλλὰ αὐτὸς ὁ ἴδιος Κύριος. Λέγει δὲ τὸν λόγον τοῦτον ἔτζι· διότι, τί ὅσα προεῖπεν ἀνωτέρω, δὲν ἦταν ῥητῶς νομοθετημένα ἀπὸ τὸν Κύριον· ἀγκαλὰ καὶ ὅσα ὁ Παῦλος λέγῃ, τὲ Κυρίου εἶναι Ἐντολαὶ, καὶ ὄχι ἀνθρώπινα, καθὼς τὸ λέγει μόνος του· „Εἴ τις δοκεῖ Προφήτης εἶναι, ἢ Πνευματι-
„κὸς, ἐπιγινωσκέτω ἃ γράφω ὑμῖν, ὅτι τοῦ Κυρίου εἰσὶν Ἐντολαί"· (α'. Κορ. ιδ'. 37.) καὶ παρακάτω ἀπὸ τὰ ἄνω εἱρημένα λέγει· „δοκῶ γὰρ κἀγὼ Πνεῦμα Θεοῦ ἔχειν". (α'. Κορ. ζ'. 40.) Τί δὲ διαφέρει ἡ παραγγελία ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν, ὅρα εἰς τὸν 2. στίχον τοῦ δ'. Κεφαλ. τῆς πρώτης πρὸς Θεσσαλονικεῖς· καὶ εἰς τὸν ιδ'ὅεκατον στίχον τοῦ δ'. Κεφαλ. τῆς πρώτης πρὸς Τιμόθεον.

„Γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ χωρισθῆναι".

11. „Ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ, μενέτω ἄγαμος, ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλα-
„γήτω· καὶ ἄνδρα γυναῖκα μὴ ἀφιέναι".

Ἐπειδὴ διὰ ἐγκράτειαν κ' σωφροσύνην, ἢ διὰ ἄλλας προφάσεις κ' μικροψυχίας ἀλόγους, (καὶ οὐχὶ δηλαδὴ διὰ λόγον πορνείας καὶ μοιχείας) ἐγίνοντο διαζύγια, καὶ ἐχωρίζοντο τὰ ἀνδρόγυνα, διὰ τοῦτο λέγει ὁ Παῦλος ἐδῶ· ὅτι καλλίτερον εἶναι, πλεῖστος νὰ μὴ χωρίζωνται τὰ ἀνδρόγυνα, εἰ δὲ καὶ χωρισθῇ ἡ γυναῖκα ἀπὸ τὸν ἄνδρα της, ἂς μὴ πάρῃ δεύτερον ἄν-
δρα·

πεφωτισμένοτεροι δὲ Πατέρες βλέπουσιν ὅτι ὁ Παῦλος ἦταν ἄγαμος, ἤτοι ἀνύπανδρος· ὁ Χρυσόστομος, ὁ Ἀμβρόσιος, ὁ Αὐγουστῖνος, ὁ Ἐπιφάνιος, ὁ Ἱερώνυμος, ὁ Τερτυλλιανὸς, ὁ Θεοφύλακτος ὅλοι, κ' ἄλλοι. Ὅρα κ' εἰς τὸν α'. Τόμ. τῆς Ἐκκλησιαστ. Ἱστορ. τοῦ Μελετίου Σελ. 135. καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τὴν εἰς τοῦτο Γεωργίου Βενδότου· ἀλλὰ κ' ὁ Θεοδώρητος ἄγαμος θέλει νὰ ἦταν ὁ Παῦλος· κ' λέγει ὅτι δὲν πρέπει νὰ σωπαρθενεμμῇ τινας αὐτὸν μὲ τὰς χηρευούσας, ἢ χηρεύοντας, καθ' ὃ, τι νεανίας ἦταν ὁ Παῦλος, ὅταν ἐξιώθη τῆς ἐπουρανίου κλήσεως, κ' δὲν ἐσυγχώρει ἡ ἡλικία του νὰ ἦταν ὕπανδρος, κ' νὰ ἐχήρευσε.

(1) Ὁ Θεοδώρητος ἔτσι ἑρμηνεύει τὸ ῥητὸν τοῦτο· „πύρωσιν οὖ τῆς ἐπιθυμίας καλεῖ τὴν ἐνόχλησιν, „ἀλλὰ τὴν βάλωσιν τῆς ψυχῆς, κ' τὸν πρὸς τὸ χεῖ-„ρον ῥοπήν.... εἰδὲ φέρειν ἃ δυνάσθε τῆς ἐπιθυμίας „τὴν προσβολὴν, ἀλλ' ἀσθενῶς τῇ ψυχῇ πρὸς τὸν „ἀγῶνα τοῦτον διάκεισθε, διὰ τὸ μὴ θερμὴν ἔχειν πε-„ρὶ τὰ καλὰ προθυμίαν· ἔδει ὑμᾶς ἀπείργειν τὰ γά-„μου Νόμος"· ὥστε κατὰ τὸν θεῖον τοῦτον Πατέρα, δὲν πρέπει τινὰς νὰ προφασίζεται, πῶς δὲν ἠμπορεῖ νὰ μείνῃ ἄγαμος καὶ παρθένος, ἤτοι πῶς δὲν ἠμπορεῖ νὰ γίνεται μοναχὸς, διὰ τί ἐνοχλεῖται ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς σαρκὸς· διὰ τί ποῖος ἄνθρωπος εἶναι εἰς τὸν Κόσμον, ὁποῦ δὲν ἐνοχλεῖται ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν; βέβαια οὐδείς· ὅθεν κ' ἐδεῖς νὰ παρθενεύῃ ποτὲ, διὰ μόνην τὴν ἐνόχλησιν ταύτην. Λοιπὸν ἐὰν ὁ ἄνθρωπος δὲν δυνάμενται ὅλος μὲ τὸν νοῦν εἰς τὴν ἐπιθυμίαν, κ' ἐὰν ἔχῃ ἀνδρείαν πνευματικὴν, κ' προθυμίαν εἰς τὰ καλὰ, κ' ἐὰν ὁλοψύχως ἀγαπᾷ τὴν παρθενίαν, αὐτὸς δύναται, μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, νὰ ἀποδιώκῃ τὰς προσβολὰς τῶν σαρκικῶν λογισμῶν, δύναται νὰ καταφρονήσῃ τὴν πύρωσιν τῆς ἐπιθυμίας, κ' ἀκολούθως δύναται νὰ ἐκλέγῃ τὴν ἐν παρθενίᾳ ζωὴν, πιστεύοντας βεβαίως, ὅτι διὰ τὴν ὀλίγην ἐνόχλησιν, ὁπὸῦ λαμβάνει ἐκ τῆς σαρκὸς, καὶ διὰ τὸν ἀγῶνα ὁπὸῦ δοκιμάζει, ἔχει νὰ λάβῃ λαμπρὸς στεφάνους παρὰ Θεοῦ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δρα· ἀλλὰ ἂς μείνῃ ἔτζι ἔχουσα τὸν φρῶτόν της ἄνδρα· ἂν ὄχι κατὰ τὴν μίξιν αὐτῆ, ἀλλὰ τὸ ὀλιγώτερον κατὰ τοῦτο, καθ' ὁ δὲν πέρνει δεύτερον ἄνδρα· ἢ, ἐὰν δὲν δύναται νὰ ἐγκρατεύεται, ἂς φιλιόνεται πάλιν, καὶ ἂς σπόνεται μὲ τὸν ἄνδρα της. Τοῦτο δὲ νὰ κάμνῃ καὶ ὁ ἄνδρας, ἐὰν χωρισθῇ ἀπὸ τὴν γυναῖκά τε, τὸ νὰ μὴν ὑπανδρεύεται δηλαδὴ μὲ ἄλλην, ἀλλὰ νὰ μείνῃ ἄγαμος· καὶ ἐὰν δὲν δύναται νὰ ἐγκρατεύεται, καὶ νὰ σωφρονῇ, ἂς φιλιόνεται πάλιν, καὶ ἂς σπόνεται μὲ τὴν γυναῖκά τε (1).

12. „Τοῖς δὲ λοιποῖς ἐγὼ λέγω (2) οὐχ ὁ Κύριος· εἴτις ἀδελφὸς
„γυναῖκα ἔχοι ἄπιστον, καὶ αὐτὴ συνεύδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ,
„μὴ ἀφιέτω αὐτήν".

13. „Καὶ γυνὴ, ἥτις ἔχει ἄνδρα ἄπιστον, καὶ αὐτὸς συνεύδοκεῖ οἰ-
„κεῖν μετ' αὐτῆς, μὴ ἀφιέτω ἄνδρα".

Τί λέγεις ὦ μακάριε Παῦλε; ἂν μὲν ἦναι μοιχαλὶς ἡ γυνὴ, φροσάζει ὁ Κύριος νὰ χωρίζεται ἀπὸ τὸν ἄνδρα της (ἐὰν δηλαδὴ ὁ ἄνδρας της δὲν τὴν θέλῃ) ἐσὺ δὲ πῶς λέγεις, ὅτι ἂν ἦναι ἄπιστος ἡ γυνὴ, νὰ μὴ τὴν χωρίζῃ ὁ ἄνδρας της; μήπως καὶ χειροτέρα εἶναι ἡ μοιχεία ἀπὸ τὴν ἀπιστίαν; Δὲν εἶναι, ἀποκρίνεται ὁ Ἀπόστολος, χειροτέρα· ἀλλ' ὁ Θεὸς παιδεύει περισσότερον ἐκεῖνα τὰ ἁμαρτήματα ὁποῦ γένουν εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ διὰ τοῦτο λέγει νὰ χωρίζεται καὶ ἡ μοιχαλὶς γυνὴ ἀπὸ τὸν αὐτὴν μὴ θέλοντα ἄνδρα της, παρὰ ὁποῦ παιδεύει τὰ ἁμαρτήματα ὁποῦ γένουν εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον, ὁποία εἶναι καὶ ἡ ἀπιστία· διὰ τοῦτο καὶ φροσάζει τὸν κακοποιήσαντά τινα, νὰ μὴ φροσφέρῃ τὴν θυσίαν τε εἰς τὸν Θεὸν, ἀλλὰ νὰ ὑπάγῃ νὰ φιλιωθῇ μὲ τὸν ἀδελφόν τε φρῶτον· „ἄφες γὰρ φησι τὸ δῶρόν σε, καὶ ὕπα-
„γε διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σε". (Ματθ. ε'. 24.) Διὰ τοῦτο, καὶ τὰ μὲν μυρία τάλαντα, ὁποῦ ἦτον ἐδικά τε, τὰ κατεφρόνησε, τὴν δὲ ὕβριν, καὶ σκληροκαρδίαν ὁποῦ ἔδειξεν ὁ πονηρὸς δοῦλος εἰς τὰ ἑκατὸν δηνάρια τὸν ὁμοδούλου τε, δὲν ὑπέφερεν ὁ Θεὸς, ἀλλὰ τὸν ἐπαίδευσε, καθὼς φαίνεται εἰς τὸ ιή. Κεφάλ. τοῦ κατὰ Ματθαῖον. Τοιουτοτρόπως λοιπὸν κάμνει καὶ ἐδῶ, καὶ τὴν μὲν ἀπιστίαν τοῦ ἀνδρὸς, ἢ τῆς γυναικὸς, ὡς εἰς αὐτὸν ἀναφερομένην, παραβλέπει ὁ Θεὸς, καὶ διὰ τοῦτο δὲν τοὺς χωρίζει ἀπ' ἀλλήλων· τὴν δὲ μοιχείαν, ὡς εἰς τὸν ἄνδρα, ἢ εἰς τὴν γυναῖκα ἀναφερομένην, παιδεύει ὁ Θεὸς, καὶ διὰ τοῦτο συγχωρεῖ νὰ χωρίζωνται, ἐὰν δὲν θέλουν νὰ συνοικοῦν. Μερικοὶ δὲ λέγουν, ὅτι ἡ μὲν ἀπιστία γίνεται κατὰ ἀγνωσίαν τοῦ νοὸς, ἡ ὁποία ἀγνωσία εἶναι ἐνδεχόμενον, ὅτι ἴσως παύσῃ διὰ τῆς συνοικήσεως τοῦ ἀνδρογυνίου, καθὼς καὶ ὁ Ἀπόστολος τὸ λέγει· „τί γὰρ οἶδας γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώ-
„σεις"; (αὐτόθ. στίχ. 16.) ἡ δὲ μοιχεία γίνεται μὲ γνῶσιν, καὶ μὲ πονηρίαν ὁμολογουμένην, καὶ φανερὰν, καὶ διὰ τοῦτο γίνεται αἰτία χωρισμοῦ εἰς τὸ ἀνδρόγυνον. Καὶ ἄλλως δὲ, τὸ μέρος τοῦ ἀνδρογυνίου ὁποῦ μοιχεύσῃ, ἐφρόλαβε καὶ ἐχώρισεν ἑαυτὸ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος· διὰ τί τὰ μέλη του, τὰ ἔκαμε μέλη τῆς πόρνης γυναικὸς, ἢ τοῦ πόρνου ἀνδρὸς ἐκείνου, μὲ τὸν ὁποῖον ἔσμιξε· τὸ δὲ μέρος τοῦ ἀνδρογυνίου, ὁποῦ δύρέθη ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ἄπιστον, δὲν ἔσφαλε τίποτε εἰς τὸ πιστὸν μέρος, κατὰ τὴν σαρκικὴν σύνωσιν· ὅθεν εὐθὺς φρέπει ἀπὸ αὐτὸν νὰ χωρίζεται· μᾶλλον δὲ εἰπεῖν, διὰ τῆς σαρκικῆς συνώσεως ταύτης, εἶναι ἐλπὶς, ἴσως νὰ σωθῇ καὶ κατὰ τὴν πίστιν. Καὶ ἀφίνω νὰ λέγω, ὅτι ἀναξοπὴ τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, καὶ διαβολὴ, καὶ κατηγορία τοῦ Εὐαγγελίου ἤθελεν ἀκολουθήσῃ, ἂν ἴσως τὸ πιστὸν μέρος τοῦ ἀνδρογυνίου, ἤθελε χωρίζεται ἀπὸ τὸ ἄπιστον. Πλὴν αὐτὸ ὁποῦ λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος, φρέπει νὰ τὸ ἐννοῇς, ὦ ἀναγνῶσα, πῶς γίνεται, ὅταν καὶ τὰ δύω μέρη τοῦ ἀνδρογυνίου, ὁ ἄνδρας δηλαδὴ καὶ ἡ γυναῖκα, ἄπιστοι ὄντες φρότερον, συνεζεύχθησαν· ὕστερον δὲ ἐπίστευσον εἰς τὸν Χρι-
στὸν

(1) Ὅτι δὲ τὰ ἀνδρόγυνα, παρεκτὸς λόγου πορνείας, δὲν φρέπει νὰ χωρίζωνται, ἀλλὰ φρέπει νὰ ὑποφέρῃ τὸ σῶα μέρος τοῦ ἀνδρογύνου, τὰ ἐλαττώματα τοῦ ἄλλου, ὅρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ μή. Κανόνος ἐκ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, ἐν τῷ ἡμετέρῳ Κανονικῷ.

(2) Τὸ „ἐγὼ λέγω" ἑρμηνεύων ὁ Θεοδώριτος λέγει· „τὸ ἐγὼ λέγω, ἀντὶ τοῦ, οὐχ' εὗρον τοῦτον τὸν
„Νόμον τοῖς ἱεροῖς Εὐαγγελίοις ἐγγεγραμμένον, ἀλ-
„λὰ νῦν αὐτὸν τίθημι. Ὅτι δὲ οἱ τοῦ Ἀποστόλου Νό-
„μοι, τοῦ Δεσπότου Χριστοῦ Νόμοι, δῆλον ἐστὶ τοῖς τὰ
„θεῖα πεπαιδευμένοις· αὐτὸς γάρ ἐστι φωνή· „ἐπεὶ δο-
„κιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ; καὶ,
„λέγω διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι· οὕτω κἀγ-
„ὼ τοῦτα νομοθετῶ, τοῦ παναγίου Πνεύματος δι' ἐμοῦ
„φθεγγομένου". Ὅρα καὶ εἰς τὸ ἐν ἀρχῇ τῆς Βίβλου φρὸς τοὺς ἐνδυσεμοῦς φροσίμιον.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σὲν τὸ σῶα μέρος αὐτοῦ, ὁ ἀνὴρ, ἢ ἡ γυνή· τότε γὰρ, ἐὰν τὸ ἄπιστον μέρος θέλῃ νὰ συγκατοικῇ μὲ τὸ πιστὸν, προσπαίζει ὁ Ἀπόστολος, ὅτι νὰ συγκατοικῇ, καὶ τὸ πιστὸν μέρος νὰ δέχεται τὴν συγκατοίκησίν του καὶ σύωσιν, ἴσως διὰ τῆς σώσεως ταύτης, ἐλπίσῃ αὐτὸ εἰς τὴν πίστιν· ἐὰν ὅμως ἦναι πρὸ τοῦ γάμου τινὰς ἄνδρας, Χριστιανὸς ὀρθόδοξος, ἢ γυναῖκα Χριστιανὴ, αὐτοὶ δὲν εἶναι τελείως συγκεχωρημένον νὰ ὑπανδρεύωνται μὲ ἄπιστον πρόσωπον· ἄπαγε! εἰ δὲ καὶ ὑπανδρεύθουν, χωρίζονται ἐξάπαντος· διὸ ὅ,τι δὲν εἶπεν ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ὅποιος πιστὸς βούλεται, ἂς λαμβάνῃ γυναῖκα ἄπιστον, ἀλλὰ ὅποιος πιστὸς ἔχει ἄπιστον γυναῖκα, τὴν ὁποίαν δηλαδὴ εἶχε πρὸ τοῦ ἀκόμη νὰ πιστεύσῃ αὐτός· ἔπειτα δὲν συγχωρεῖ ὁ Ἀπόστολος ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε νὰ συγκατοικῇ τὸ πιστὸν μέρος μὲ τὸ ἄπιστον· ἀλλὰ μὲ ὑπόθεσιν, ἤτοι ἐὰν θέλῃ καὶ τὸ ἄπιστον μέρος τοῦ ἀνδρογυνίου νὰ συγκατοικῇ μὲ τὸ πιστόν· τὸ γὰρ „συνεύδοκεῖ" τοῦτο δηλοῖ, τὸ, ἐὰν θέλῃ, καὶ βούλεται.

14. „Ἡγίασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικί· καὶ ἡγίασται „ἡ γυνὴ ἡ ἄπιστος ἐν τῷ ἀδελφῷ".

Ἤτοι ἀπὸ τὴν ὑπερβολὴν τῆς καθαρότητος τοῦ πιστοῦ μέρους τοῦ ἀνδρογύνου νικᾶται ἡ ἀκαθαρσία τοῦ ἀπίστου μέρους· ὄχι πῶς ὁ Ἕλλην, καὶ ὁ ἄπιστος γίνεται ἅγιος διὰ τὴν συνοίκησιν τῆς πιστῆς γυναικός· διὶ ὅτι δὲν εἶπεν ὁ Ἀπόστολος, ὅτι εἶναι ἅγιος, ἀλλ' ὅτι ἡγίασαι, ἤγουν νικᾶται ἀπὸ τὴν ἁγιότητα τῆς πιστῆς αὐτοῦ γυναικός. Ταῦτα δὲ τὰ λέγει ὁ Παῦλος, διὰ νὰ μὴ φοβῆται, ὅτε ἡ πιστὴ γυναῖκα, πῶς γίνεται ἀκάθαρτος διὰ τὴν σμίξιν τοῦ ἀπίστου ἀνδρὸς, ὅτε ὁ πιστὸς ἀνὴρ, πῶς γίνεται ἀκάθαρτος, διὰ τὴν μίξιν τῆς ἀπίστου γυναικός (1). Ζήτημα δὲ, καὶ ἀπορία ἐδῶ ἀνακύπτει τοιαύτη· ἐὰν ἐκεῖνος ὁποῦ σμίγει μὲ τὴν πόρνην, ἦναι ἀκάθαρτος, ὡσαὐτὸ ὁποῦ γίνεται σῶα σῶμα μὲ τὴν πόρνην, φανερὸν, ὅτι καὶ ἡ γυναῖκα ὁποῦ σμίγει μὲ τὸν Ἕλληνα, καὶ ἄπιστον, σῶα σῶμα γίνεται καὶ αὐτὴ μὲ τὸν Ἕλληνα, καὶ τὸν ἄπιστον· καὶ λοιπὸν, πῶς δὲν εἶναι ἀκάθαρτος καὶ αὐτή; Ἡ λύσις δὲ τῆς ἀπορίας εἶναι αὐτή· ὅτι, εἰς μὲν τὴν πορνείαν, αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμα, κατὰ τὸ ὁποῖον συνάπτονται ὁ ἄνδρας καὶ ἡ γυνὴ, ἤτοι ἡ παράνομος σμίξις, αὐτὴ ἔχει τὴν ἀκαθαρσίαν, καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἐκείνης ἀκάθαρτοι γίνονται καὶ οἱ δύω· εἰς δὲ τὸ πιστὸν μέρος τοῦ ἀνδρογυνίου, καὶ τὸ ἄπιστον, δὲν ἀκολουθεῖ ἔτζι, ἀλλ' ἔχει ἄλλως τὸ πρᾶγμα· διὶ ὅτι, ἀκάθαρτος μὲν εἶναι ὁ ἄπιστος ἀνὴρ, κατὰ τὴν ἀπιστίαν ὁποῦ ἔχει· δὲν συγκοινωνεῖ ὅμως ἡ πιστὴ γυνὴ μὲ αὐτὸν κατὰ τὴν ἀπιστίαν, ἀλλὰ κατὰ τὴν μίξιν, καὶ τὴν ὁποίαν δὲν φαίνεται καμμία ἀκαθαρσία, ἐπειδὴ ἦτον πρὸ τοῦ νὰ πιστεύσῃ, διὰ γάμου ἑνωμένη μὲ τὸν ἄπιστον ἄνδρα της· ὅθεν διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην, δὲν εἶναι ἀκάθαρτον τὸ πιστὸν μέρος (2).

„Ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστι".

Διὰ τί, λέγει, ἀπίσω δὲν νικᾶται τὸ ἄπιστον μέρος μὲ τὴν καθαρότητα τοῦ πιστοῦ μέρους, λοιπὸν τὰ παιδία, ὁποῦ γεννῶνται ἐξ αὐτῶν, ἀκολουθεῖ νὰ ἦναι ἀκάθαρτα, ἤγουν κατὰ τὸ ἥμισυ μέρος αὐτῶν νὰ ἦναι καθαρά.

„Νυνὶ

(1) Ὅρα δὲ καὶ εἰς τὸ ιε'. Κεφάλαιον τῆς ὁρᾶς Κοσμᾶ Ἰνδικοπλεύστου τοπογραφίας, σίχ. 28. ὅπου λέγει ὁ ἴδιος οὗτος Θεσσαλονίκης, ὅτι ὑπερβολὴν ἐμεταχειρίσθη ὁ Ἀπόστολος ἐδῶ, καὶ ἔβαλε τὴν λέξιν „ἡγίασται". ὁ δὲ Θεοδώριτος, τὸ „ἡγίασται" ἑρμηνεύει, ἀντὶ τοῦ „ἔχει „σωτηρίας ἐλπίδα".

(2) Ὁ δὲ Φώτιος λέγει, ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ νὰ σέβῃ τὸ ἄπιστον μέρος τὴν συγκατοίκησιν καὶ σύωσιν τοῦ πιστοῦ μέρους, καὶ τοῦτο εἶναι σημεῖον, ὅτι κοντὰ εἶναι εἰς τὸ νὰ γνωρισθῇ τοῖς πίστιν, καὶ τοῖς εὐσέβειαν. Ἐγὼ δὲ λέγω καὶ τοῦτο· ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ νὰ σέρξῃ ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τὸ ἄπιστον μέρος, νὰ βαπτισθῇ καὶ νὰ πιστεύσῃ εἰς τὸν Χριστὸν τὸ πιστὸν μέρος, καὶ τοῦτο εἶναι σύα σημάδι καλὸν, ὅτι ἄρχισε νὰ δέχεται τὰ τῆς πίστεως, καὶ διὰ τοῦτο ἔσερξεν εἰς τοῦτο. Διὰ ταῦτα δὴ τὰ αἴτια, καὶ ὁ Ἀπόστολος ἐσυγχώρησεν εἰς τὸ πιστὸν μέρος νὰ δέχεται τὴν συγκατοίκησιν τοῦ ἀπίστου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Νυῦ δὲ ἅγιά ἐστιν “.

Ἤτοι τὰ ἐξ αὐτῆς γεννώμενα τέκνα, δὲν εἶναι ἀκάθαρτα· διὸ, τι μὲ τὴν ὑπερβολὴν τῆς λέξεως τὸ Ἅγιον, ἐκβάλλει τὸν φόβον τῆς ὑποψίας τὸ, ὅτι εἶναι ἀκάθαρτα (1).

15. „ Εἰ δὲ ὁ ἄπιστος χωρίζεται, χωριζέσθω “.

Δηλαδὴ, ἐὰν τὸ ἄπιστον μέρος τὸ ἀνδρογύνου, προσάζῃ τὸ πιστὸν μέρος, ἢ νὰ συγκοινωνήσῃ μὲ τὴν ἀπιστίαν τα, ἢ νὰ χωρισθῇ ἀπὸ αὐτό· τότε τὸ ἄπιστον αὐτὸ μέρος, ἂς ἀναχωρῇ, εἴτε ὁ ἀνδρας εἶναι, εἴτε ἡ γυναῖκα· διὰ τὶ εἶναι καλλίτερον νὰ λυθῇ, καὶ νὰ χωρισθῇ ὁ γάμος, παρὰ νὰ λυθῇ καὶ νὰ χωισθῇ ἡ δυσέβεια καὶ ἡ πίστις.

„ Οὐ δεδούλωται ὁ ἀδελφὸς, ἢ ἡ ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιούτοις· ἐν δὲ „ εἰρήνῃ κέκληκεν ὑμᾶς (2) ὁ Θεός “.

Ἄν, λέγει, μάχεται τὸ ἄπιστον μέρος τοῦ ἀνδρογυνου, μὲ ἐσυᾶ τὸ πιστὸν μέρος, πῶς δὲν συγκοινωνεῖς εἰς τὴν ἀπιστίαν τα, χωρίσου ἀπὸ αὐτό· διὰ τί δὲν ἔισαι ἐσὺ δοῦλον εἰς τὰ τοιαῦτα, ἤγουν δὲν ἀναγκάζεσαι νὰ βασάζῃς, καὶ νὰ ὑποφέρῃς τὸ ἄπιστον μέρος, καὶ εἰς τὰ τοιαῦτα ὁποῦ ἀποβλέπουν εἰς τὴν πίσιν, ὅτι εἶναι καλλίτερον νὰ χωρισθῇς, παρὰ νὰ μάχεσαι· ἐπειδὴ οὐδὲ ὁ Θεὸς θέλει τοῦτο· διότι αὐτὸς λέγει σᾶς ἐκάλεσεν ἐν εἰρήνῃ (3), ὥστε, ἐὰν τὸ ἄπιστον μέρος μάχεται, ἐκεῖνο ἔδωκε τὴν αἰτίαν τὸ χωρισμὸ, καὶ ἐχὶ τὸ πιστὸν μέρος, ὅθεν καὶ ἂς χωρίζεται.

16. „ Τί γὰρ οἶδας γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις “;

Πάλιν ἐδῶ ἐπαναλυείζει τὸν λόγον ὁ Θεῖος Ἀπόστολος ὅτι τὸ πιστὸν μέρος νὰ μὴ χωρίζῃ τὸ ἄπιστον, καὶ λέγει· ἐὰν ὁ ἄπιστος ἀνὴρ δὲν μάχεται μὲ ἐσυᾶ τὴν πιστὴν γυναῖκα, μὴν καὶ σέργε τὸν γάμον καὶ τὴν συνοίκησίν τα, καὶ συμβούλευε αὐτὸν καὶ νουθέτει, ἴσως καὶ δυνηθῇς νὰ κατορθώσῃς τίποτε, καὶ νὰ σώσῃς τὸν ἄνδρα σου· ἀμφίβολον δὲ ἀφίνει τὸ πρᾶγμα ὁ Ἀπό-

---

(1) Καὶ ὅπως ὑπερβολὴν ἐδῶ μεταχειρίζεται ὁ Θεῖος Ἀπόστολος, ὡς λέγει ὁ ἱερὸς Θεοφύλακτος· διὰ τί αἰσως τὰ ἐκ τοῦ πιστοῦ ἀνδρὸς, καὶ τῆς πιστῆς γυναικὸς γεννηθέντα τέκνα εἶναι ἀκάθαρτα, ὡς ἔλκοντα τὸν ῥύπον τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος, καὶ διὰ τοῦτο δεόμενα τῆς διὰ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος καθάρσεως, πόσῳ μᾶλλον εἶναι ἀκάθαρτα τὰ ἐκ τοῦ αἱρετογύνου γεννώμενα, ἕν τὸ μὲν ἕνα μέρος εἶναι πιστὸν, τὸ δὲ ἄλλο, εἶναι ἄπιστον; ἴσως δὲ εἶπεν αὐτὰ ἅγια, καθ' ὃ, τι ἁγιάζονται βαπτιζόμενα, καὶ πιστὰ γινόμενα, ἐξ αἰτίας τοῦ πιστοῦ μέρους τοῦ ἀνδρογύνου.

(2) Ἐν ἄλλοις, ἡμᾶς.

(3) Ὁ δὲ Θεοδώρητος ἑρμηνεύων τὸ „ ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν ὑμᾶς ὁ Θεὸς “ λέγει· „ Καὶ μοὶ ὁ „ Κύριος ἔφη· οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν, „ ἀλλὰ μάχαιραν, διχάσαι ἄνθρωπον ἀπὸ τοῦ πλησίον „ αὐτοῦ· (Ματθ. ί. 34.) ἀλλ' οὐκ ἐναντίον τοῦτο ἐκεί„ νῳ· ἑρμηνεύει δὲ ὁ Ἀπόστολος τὴν τοῦ Κυρίου δι„ δασκαλίαν· τὸ σωτήριον γὰρ φησι, κήρυγμα, ὁ συγ„ χυσιν εἰς τὸν βίον εἰσάγει, ἀλλὰ μᾶλλον φραγματευ„ σαι τὴν ἀληθῆ, καὶ δεσφιλῆ εἰρήνην. Διαιρεῖ μέντοι „ φρονεῖν τὴν καλὴν συμφωνίαν, καὶ διαφωνίᾳ τὴν „ ἐπαινουμένην ὁμόνοιαν φραγματεύεται· τί γὰρ τὸ „ θεῖον δεξάμενοι κήρυγμα, διδάσκαλοι τῶν ἀπίστων „ γινόμενοι, ἐργάζοντο παραδόξως τὴν θαυμασίαν „ μεταβολὴν, καὶ τὰς διαφθαρείσας οἰκίας ἐποδήγουν εἰς „ τὴν ἀξιέραστον συμφωνίαν· τοῦτο καὶ ἐνταῦθά φησιν “. Ὁ δὲ Μέγας Βασίλειος ἐν τῷ κατὰ πλάτος ὅρῳ ιβ'. ἐρωτηθεὶς πῶς πρέπει νὰ δέχεται τινας τοὺς ὑπανδρευμένους εἰς τὴν μοναδικὴν πολιτείαν, ἀποκρίνεται, ὅτι πρέπει νὰ τοὺς ἐρωτᾷ πρῶτον αὐτοὺς καὶ κάμνουσι τοῦτο μὲ κοινὴν συμφωνίαν, καθὼς λέγει ὁ Παῦλος (ὡς ἀνωτέρω δηλαδὴ εἶπε· „ μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μήτι „ αὖ ἐκ συμφώνου “. (α. Κορ. ζ'. 5.) καὶ οὕτω νὰ τοὺς δέχεται ἐπὶ πολλῶν μαρτύρων· εἰδὲ τὸ ἕνα μέρος τοῦ ἀνδρογύνου, ὁ ἀνὴρ, ἢ ἡ γυνὴ, δὲν συμφωνεῖ εἰς τοῦτο, ἀλλὰ μάχεται εἰς τὸν τοιοῦτον χωρισμὸν, ὀλιγώτερον ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος φροντίζον τὴν φρὸς Θεὸν εὐαρεσήσεως (ἥτις γίνεται δηλαδὴ διὰ τῆς μοναδικῆς ζωῆς) τότε ἂς μὴ τοὺς δέχεται, μήτε ἂς βάλλῃ τὸν ἑαυτὸν τα εἰς παραχὰς, ἐνθυμούμενος ἐκεῖνο ὁποῦ λέγει ὁ Παῦλος· „ ἐν εἰρήνῃ κέκληκεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς “. Ἑρμηνεύεται δὲ καὶ ἄλως ἡ ἀπόκρισις αὕτη τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, ἤγουν, ἐὰν μάχεται τὸ ἕνα μέρος φρὸς τὸ ἄλλο, ἂς λέγῃ αὐτοῖς ὁ μένων αὐτὸς δεχθῆναι, νὰ μένουν ἐν τῇ εἰρηνικῇ συζυγίᾳ, εἰς τὴν ὁποίαν τοὺς ἐκάλεσεν ὁ Θεός.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πόστολος, ἐαὺ ἡ γυνὴ σώσῃ τὸν ἄπιστον ἄνδρα της, ἢ δὲν τὸν σώσῃ, σὺα μὲν, διὰ νὰ μὴ φανῇ ὅτι ἀναγκάζει τὴν γυναῖκα, ἐξάπαντος νὰ πείσῃ τὸν ἄνδρα της, καὶ νὰ τὸν φέρῃ εἰς τὴν πίσιν· καὶ ἄλλο δὲ, διατὶ μὲ τὸν λόγον τοῦτον ἀφίνει τὴν γυναῖκα ἀποκρεμασμένην διὰ νὰ ἐλπίζῃ πάντοτε, ὅτι ἴσως θέλει ἐπιστρέψει τὸν ἄνδρα της, καὶ διὰ νὰ μὴν ἀπελπισθῇ, ὅτι δὲν θέλει καταρθώσει τίποτε.

„ Καὶ τί οἶδας ἄνερ εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις;

17. „ Εἰ μὴ ἑκάστῳ ὡς ἐμέρισεν ὁ Θεός· ἕκαστον ὡς κέκληκεν ὁ „ Κύριος, οὕτω περιπατείτω".

Μερικοὶ ἔτζι ἀναγινώσκουσι τὸ ῥητὸν τοῦτο· „ τί οἶδας ἄνερ, εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις, ἢ „ μή"; ἔπειτα κάμνουσιν ἄλλην ἀρχὴν „ ἑκάστῳ ὡς ἐμέρισεν ὁ Θεός". ἤτοι πόθεν ἠξεύρεις ὦ ἄνδρα, ἐὰν σώσῃς τὴν γυναῖκά σου, ἢ δὲν τὴν σώσῃς; ἄδηλον γὰρ τοῦτό ἐστιν· ὅθεν ἐπειδὴ τοῦτο εἶναι ἄδηλον, δὲν πρέπει νὰ λύῃς τὸν γάμον, καὶ νὰ χωρίζῃς τὴν ἄπιστον γυναῖκά σου· διότι, ἐὰν μὲν δὲν τὴν σώσῃς, τίποτε δὲν ἐβλάβης· ἐὰν δὲ τὴν σώσῃς, καὶ αὐτὴν ὠφέλησας, καὶ σὺ ὠφελήθης, ὡς τὰ ἴδιόν σε σῶμα ὠφελήσας. Ὁ ὲν Ἁγίοις ὅμως Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, δὲν ἀνέγνωσε τὸ ῥητὸν ἔτζι, ἀλλὰ κάμνει ἀρχὴν, ἀπὸ τὸ „ εἰ μὴ „ ἑκάστῳ ὡς ἐμέρισεν ὁ Θεός". (1) τὸ ὁποῖον εἶναι καὶ καλίτερον βέβαια· ὡσὰν γὰρ νὰ εἶπεν ὁ Ἀπόστολος, ὅτι δὲν γίνεται χωρισμὸς τοῦ γάμου διὰ τὴν ἀπιστίαν· „ εἰ μὴ ἑκάστῳ „ ὡς ἐμέρισεν ὁ Θεὸς" ἤτοι, ἀλλὰ κάθε σὺας, οὕτως ἂς ἔχῃ, καθὼς ἠθέλησεν αὐτὸν ὁ Θεός· ἐκαλέσθης λέγει ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ ἔχῃς γυναῖκα ἄπιστον; μεῖνε εἰς τοῦτο καὶ ἔχε αὐτὴν, καὶ μὴ διὰ τὴν ἀπιστίαν χωρισθῇς ἀπὸ αὐτήν.

„ Καὶ οὕτως ἐν πάσαις ταῖς Ἐκκλησίαις διατάσσομαι".

Τοῦτο τὸ λέγει ὁ Παῦλος, ἵνα οἱ Κορίνθιοι γένουν προθυμότεροι εἰς τὸ νὰ ὑπακούσουν εἰς ταῦτα, μανθάνοντες, ὅτι ἔχουν καὶ ἄλλους συγκοινωνοὺς, ὁποῦ ὑπήκουσαν εἰς αὐτὰ, καὶ τὰ ἐνεργοῦν.

18. „ Περιτετμημένός τις ἐκλήθη; μὴ ἐπισπάσθω".

Ἀκόλουθον ἦτον, ὅτι πολλοὶ ἐξ Ἰουδαίων Χριστιανοὶ, ἀφ' ἧς ἐπίστευον, ἐνδεπόμενοι πῶς ἔχουν περιτομὴν, ἐμεταχειρίζοντο κάποιαν ἰατρικὴν τέχνην καὶ μέθοδον, καὶ τραβίζοντες τὸ δέρμα, ἐσκέπαζον τὸ περιτετμημένον μέρος τοῦ παιδογόνου μορίου, καὶ ἔτζι ἐλάμβανον τὸ πρῶτον σχῆμα ὁποῦ εἶχον, καὶ ἐφαίνοντο ὡσὰν νὰ ἦτον ἀκρόβυστοι, ἤτοι ἀπερίτμητοι (2).

„ Ἐν ἀκροβυστίᾳ τις ἐκλήθη; μὴ περιτεμνέσθω".

Μερικοὶ δὲ πάλιν ἐξ ἐθνῶν Χριστιανοὶ ἐποίουν ὅλον τὸ ἐναντίον· καὶ διατὶ ἐφαίνετο σύνδοξος καὶ τιμία ἡ περιτομὴ, ἀφ' ἧς ἐπίστευον εἰς τὸν Χριστὸν, ἐπεριτέμνοντο. Λέγει οὖν ὁ Παῦλος νὰ μὴ ποιοῦσι τοῦτο, ὅτι ταῦτα εἰς τὴν πίσιν δὲν ὠφελοῦσιν τίποτε, καθὼς ἀλλαχοῦ ἔλεγεν· „ ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ, οὔτε περιτομή τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία". (Γαλ. ε'. 15.)

19. „ Ἕ

---

(1) Ὁμοίως καὶ ὁ Θεοδώρητος, καὶ οἱ περισσότεροι ἔτζι ἀναγινώσκουσι τὸ ῥητόν.

(2) Τὴν τέχνην ταύτην καὶ μέθοδον τοῦ νὰ μεταβάλλεται ἡ περιτομὴ εἰς ἀκροβυστίαν, φαίνεται ἐφεύρηκεν ὁ Ἡσαῦ, καὶ ἐπαράδωκεν αὐτὴν εἰς τοὺς ἀπογόνους του, ὡς λέγει ὁ Ἅγιος Ἐπιφάνιος· καὶ διὰ τοῦτο ἐμισήθη ὑπὸ Θεοῦ, ὡς λέγει ὁ Μαλαχίας· „ τὸν Ἰακὼβ „ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἡσαῦ ἐμίσησα". (Μαλ. α'. 3.) (παρὰ τῷ Οἰκουμενίῳ.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

19. „Ἡ περιτομὴ οὐδέν ἐστι, καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐδὲν ἐστιν, ἀλλὰ τή-„ρησις ἐντολῶν Θεοῦ".

Οὐδὲν, λέγει, ὠφελοῖ ἡ περιτομὴ, καὶ ἡ ἀκροβυσία, ὅτε τὸ νὰ μὴν ἔχῃ τινὰς περιτετμημένους (1)· (ἀκροβυστία γὰρ θέλει νὰ εἰπῇ, τὸ δέρμα ἐκεῖνο ὁποῦ σκεπάζει τὸ ἄκρον τοῦ καυλοῦ, ἐτυμολογουμένη ἀπὸ τὸ, βύει τὸ ἄκρον) ἀλλὰ παντοχοῦ τοῦτο ζητεῖται, ἡ μετὰ τῆς πίστεως φύλαξις, καὶ ἐργασία τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ.

20. „Ἕκαστος ἐν τῇ κλήσει, ᾗ ἐκλήθη, ἐν ταύτῃ μενέτω".
21. „Δοῦλος ἐκλήθης; μή σοι μελέτω, ἀλλὰ, εἰ καὶ δύνασαι ἐλεύ-„θερος γενέσθαι, μᾶλλον χρῆσαι".

Εἰς τὴν κλῆσιν, λέγει, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκλήθη ὁ κάθε εἷς, εἰς ταύτην ἂς μένῃ, ἤγουν εἰς ὁποίαν ζωὴν, καὶ εἰς ὅποιον πάγμα καὶ πολιτείαν εὑρισκόμενός τινας πρότερον, ἐπίστευσεν εἰς τὸν Χριστὸν ὕστερον, εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν, καὶ τὸ πάγμα ἂς μένῃ, καὶ ἀφ' οὗ ἐπίστευσε· κλῆσιν γὰρ ὀνομάζει τὸ εἰς τὴν πίστιν προσκάλεσμα. Ἂν ἦσαν λέγει, Χριστιανὲ, δοῦλος, καὶ ἐπίστευσας, μὴ φρόντιζε περὶ τούτου, μηδὲ παράτησε πῶς εἶσαι δοῦλος, καὶ ἐξαγορασμένος σκλάβος τινός (2)· διὰ τί ἡ δουλεία, τόσον δὲν σὲ βλάπτει εἰς τὴν πίστιν, καὶ εἰς τὴν ψυχήν· ὥστε ὁποῦ, καὶ ἂν ἠμπορῇς νὰ ἐλευθερωθῇς ἀπὸ τὴν δουλείαν, μεταχειρίσου ἀκόμη περισσότερον τὴν δουλείαν, ἤπου δούλευε, καὶ δὸς τὸν ἑαυτόν σου εἰς τὴν δούλευσιν τοῦ αὐθεντός σου. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ θεοφόρος Ἰγνάτιος ἔγραφεν· „οἱ δοῦλοι μὴ ἐράτωσαν ἀπὸ κοινοῦ „ἐλευθεροῦσθαι, ἀλλ' εἰς δόξαν τοῦ Θεοῦ τὸ πλεῖον δουλευέτωσαν, ἵνα κρείττονος ἐλευθερίας „ὑπὸ Θεοῦ τύχωσιν". (Ἐπιστολὴ πρὸς Πολύκαρπον) (3).

22. „Ὁ γὰρ ἐν Κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος, ἀπελεύθερος Κυρίου ἐστίν· „ὁμοίως καὶ ὁ ἐλεύθερος κληθεὶς, δοῦλος Χριστοῦ ἐστι".

Ἀπελεύθερος ὀνομάζεται ἐκεῖνος ὁποῦ ἐλευθερώθη ἀπὸ σκλαβίαν (4). Λέγει λοιπὸν ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, ὅτι σὺ ὁποῦ δοῦλος καὶ σκλάβος ὤντας, ἐπίστευσας εἰς τὸν Χριστὸν, ἠξεύρε ὅτι εἶσαι ἀπελεύθερος τοῦ Χριστοῦ· διὰ τί ὁ Χριστὸς σὲ ἐλευθέρωσεν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἐξωτερικὴν τοῦ σώματος σκλαβίαν, ἂν καὶ νὰ ἦσαι ἀκόμη σκλάβος κατ' αὐτήν· διὰ

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος ἅπας αὐτὰ ἑρμηνεύει· „ἦπε-„ρ γὰρ ἀκροβυστία, τῆς φύσεως ἐστι, καὶ ἡ περιτομὴ, „καπὶ τὸν παλαιὸν γεγένηται Νόμον· ἐπαινέται δὲ, „ὡ τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' ἡ τῆς θείας ἐντολῆς φυλακή".

(2) Λέγει ὁ Μέγας Βασίλειος, ὅτι κατὰ φύσιν τινὰς δοῦλος δὲν εἶναι, ἀλλὰ κατὰ βῆς βάπους γίνεται δοῦλος· ἢ διὰ τί εἰώασεν ὁ Θεὸς, καὶ ὑπεπάχθη εἰς ζυγὸν δουλείας, καθὼς γίνονται εἰς πᾶς σκλαβίας τῆς πόλεων, ὅταν οἱ πολῖται σκλαβώσωσιν· ἢ γίνεται τινες δοῦλος, διὰ τί εἶναι πτωχὸς, καὶ δὲν ἔχει νὰ βαφῇ, καθὼς ἔγιναν δοῦλοι οἱ Αἰγύπτιοι εἰς τὸν Φαραώ, λέγοντες πρὸς τὸν Ἰωσήφ· „κτῆσαι ἡμᾶς, καὶ „τὴν γῆν ἡμῶν αὐτὶ ἄρτων, καὶ ἐσόμεθα ἡμεῖς, καὶ „ἡ γῆ ἡμῶν, παῖδες (ἤτοι δοῦλοι) τῷ Φαραώ". (Γεν. μζ. 19.) ἢ γίνεται τινας δοῦλος, κατὰ τινες σοφὴν οἰκονομίαν, ὅταν τὰ χειρότερα καὶ ἀγνωσότερα παιδία, διὰ τὰς φωνὰς τῶν Πατέρων τους, καταδικάζωνται νὰ δουλεύσωσιν εἰς τὰ καλίτερα, καὶ φρονιμώτερα, ἡ ὁποία αὐτὴ δουλεία δὲν εἶναι κατάδικη, ἀλλὰ μᾶλλον εὐεργεσία, καθὼς ὁ Χαναὰν ὁ ἔγγονος τοῦ Νῶε, ἔγινε δοῦλος εἰς τὸν Σὴμ, καὶ εἰς τὰς ἀδελφάς του, καὶ καθὼς ὁ Ἡσαῦ ἔγινε δοῦλος εἰς τὸν Ἰακὼβ. (Κεφ. κ'. περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.) „δουλεύσει γὰρ φη-„σιν, ἄφρων φρονίμῳ". (Παραλ. ιά. 30.) Κοντὰ δὲ εἰς πᾶς βῆς βάπους αὐτοὺς, εἶναι καὶ ἄλλοι δύω βάποι δουλείας, ὅταν τινὰς ἐξαγοράσῃ μὲ ἄσπρα κάνενα ἄνθρωπον, καὶ τὸν ἔχει δοῦλον· ἢ ὅταν τινὰς δίδῃ μισθὸν εἰς τινὰ διὰ νὰ τὸν δουλεύῃ· ὁ Παῦλος ὅμως φαίνεται νὰ ὁμιλῇ, τόσον ἐδῶ, ὅσον καὶ εἰς πᾶς ἄλλας του Ἐπιστολὰς, διὰ πᾶς δούλας ὁποῦ ἔχει τινὰς ἐξαγορασμένους μὲ ἄσπρα· καὶ ὅρα εἰς τὸν 2. στίχ. τοῦ 5. Κεφαλαίου τῆς πρὸς Τιμόθεον πρώτης.

(3) Λέγει δὲ καὶ ὁ Θεοδώρητος· „οὐκ οἶδεν ἡ χά-„ρις δουλείας, καὶ δεσποτείας διαφοράς. Μὴ τοίνυν φύ-„γῃς ὡς ἀναξίαν τῆς πίστεως τὴν δουλείαν· ἀλλ' κἂν „τυχὸν τῆς ἐλευθερίας ἡ δωρεὰν, ἐπίμενον δου-„λεύων, καὶ φρόσμενον τὴν αὐτιδοσιν· οὕτω δὲ „τὴν ὑπερβολὴν οὐχ' ἁπλῶς τέθεικεν, ἀλλὰ πείθων „μὴ φυγεῖν τὴν δουλείαν φοφάσει θεοσεβείας".

(4) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει· „ἀπελεύθερον κα-„λεῖν εἰώθαμεν, τὸν ἐκ δούλων γεγενημένον".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

διὰ τὶ ὅταν τινὰς εἶναι ἐλεύθερος ἀπὸ τὰ πάθη, καὶ ἔχῃ δίγνικλῶ ψυχλῶ, αὐτὸς δὲν εἶναι τῇ ἀληθείᾳ δοῦλος, κἂν καὶ φαίνεται δῶλος· πάλιν ἄλλος, ἐλεύθερος ὤντας, ἐπίστευσε, καὶ αὐτὸς δοῦλος εἶναι Χεισποῦ· ὥστε, αὖ τὸ ὄνομα τῆς δουλείας παράττῃ, καὶ λυπῇ τὸν δῶλον, ἂς συλλογίζεται πῶς ἀπὸ τὸν Χεισὸν ἐλευθερώθη· τὸ ὁποῖον εἶναι πολλὰ μεγαλίτερον ἀπὸ τὼ ἐλευθερείαν ὁποῦ δώσουν οἱ ἄνθρωποι. Πάλιν αὖ τὸ ὄνομα τῆς ἐλευθερείας κάμνῃ τὸν ἐλεύθερον νὰ ὑπερηφανεύεται, ἂς συλλογίζεται καὶ αὐτὸς, ὅτι εἶναι δοῦλος Χεισῦ, καὶ ἂς ταπεινόνεται, σοχαζόμενος, πῶς εὑρίσκεται ὑποκάτω εἰς τοιοῦτον μέγαν Αὐθεντῶν τὸν Χεισὸν, καὶ πῶς χρεωσεῖ νὰ ἀρέσῃ εἰς αὐτόν. Βλέπεις ἀδελφὲ σοφίαν τῦ μεγάλου Παύλου; πῶς καὶ τὰ δύω μέρη, καὶ δούλους δηλαδὴ, καὶ ἐλευθέρους, διδάσκει τὰ πρέποντα, καὶ ὠφέλιμα;

23. „ Τιμῆς ἠγοράσθητε· μὴ γίνεσθε δῶλοι ἀνθρώπων ".

24. „ Ἕκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοὶ, ἐν τούτῳ μενέτω παρὰ „ τῷ Θεῷ ".

Τοῦτον τὸν λόγον δὲν τὸν λέγει ὁ Ἀπόστολος μόνον εἰς τὼς δούλους, ἢ πρὸς τὼς ἐλευθέρους· ἀλλὰ εἰς ὅλους τὼς Χεισιανὼς, ὁποίας τάξεως καὶ βαθμῦ εἶναι· δηλαδὴ, ὅτι νὰ μὴ κάμνουν ὅλοι οἱ Χεισιανοὶ κάτινα πρᾶγμα πρὸς ἀρέσκειαν τῶν ἀνθρώπων, μηδὲ νὰ ὑποτάσσωνται εἰς ἀνθρώπους, ὅταν αὐτοὶ προσάζουν παράνομα, καὶ ἔξω ἀπὸ τὼν Ἐντολῶν τῦ Χεισῦ· τοῦτο γὰρ εἶναι τὸ νὰ δουλεύῃ τινὰς τὼς ἀνθρώπους· καὶ μάλιστα διὰ τὶ οἱ Χεισιανοὶ ἀγοράσθησαν μὲ τὸν τιμὸν καὶ τὸ αἷμα τῦ Υἱοῦ τῦ Θεῦ· ὅθεν καὶ εἶναι δῶλοι τῦ Χεισῦ, καὶ ἐκείνου πρέπει νὰ κάμνουν τὰς Ἐντολὰς, καὶ ὄχι τῶν ἀνθρώπων (1). Μὲ ταῦτα δὲ τὰ λόγια, δὲν διδάσκει ὁ Ἀπόστολος νὰ χωρίζωνται οἱ δοῦλοι ἀπὸ τὺς αὐθέντας των· ἄπαγε! ἀλλὰ διδάσκει τοὺς δούλους νὰ προτιμοῦν κάλλιον νὰ φυλάττων τὰς σωτηριώδεις ἐντολὰς τοῦ Χεισῦ, τῦ ἀληθινοῦ Αὐθέντη των, παρὰ τὰς ψυχοβλαβεῖς ἐντολὰς τῶν θνητῶν αὐθεντῶν· ὅτι γὰρ ὁ Παῦλος δὲν λέγει νὰ χωρίζωνται οἱ δῶλοι ἀπὸ τὺς αὐθέντας των, φανερὸν εἶναι ἀπὸ ἐκεῖνο ὁποῦ λέγει ἀκολούθως, ἤγουν, ὅτι κάθε εἷς εἰς τὸν τάξιν, εἰς τὸν ὁποίαν εὑρίσκετο, ὅταν ἐκαλέσθη ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ ἐπίστευσεν, εἰς αὐτὸν ἂς μείνῃ· ἐφρόσθεσε δὲ „ παρὰ τῷ Θεῷ " διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι πάλιν δὲν πρέπει νὰ χωρίζωνται οἱ δῶλοι ἀπὸ τὸν Θεὸν, διὰ νὰ κάμνουν ὑποταγὴν εἰς τὰς παρανόμους αὐθέντας των· διότι καὶ διὰ τὰ δύω μέρη φροντίζει ὁ Παῦλος· ὥστε ὁποῦ οἱ δοῦλοι, δὲν πρέπει μήτε νὰ χωρίζωνται ἀπὸ τὰς σωματικοὺς των αὐθέντας, διὰ φρόφασιν καὶ αἰτίαν Θεῦ, μήτε πάλιν νὰ χωρίζωνται ἀπὸ τὸν Θεὸν, διὰ τὸν ὑπὲρ τὸ πρέπον ὑποταγὴν τῶν αὐθεντῶν (2).

25. „ Περὶ δὲ τῆς παρθενίων ἐπιταγὴν Κυρίου οὐκ ἔχω, γνώμην „ δὲ δίδωμι ὡς ἠλεημένος ὑπὸ Κυρίου πιστὸς εἶναι ".

Ἀφ' οὗ ὁ Ἀπόστολος ἐγύμνασεν ἡμᾶς τὼς Χεισιανοὺς μὲ τὰς περὶ σωφροσύνης διδασκαλίας τε, τώρα ἀναβαίνει εἰς τὸ μεγαλίτερον κατόρθωμα τῆς παρθενίας, καὶ λέγει· ὅτι ὁ Κύριος μὲν, δὲν ἐνομοθέτησεν, οὐδὲ ἐντολὴν ἔδωκε διὰ τὴν παρθενίαν, ἀλλ' εἶπε μόνον, ὅποιος δύναται, (ἤτοι ὅποιος θέλει), ἂς χωρέσῃ εἰς αὐτήν· „ ὁ δυνάμενος χωρεῖν, χωρεί„ τω ". (Ματθ. ιθ'. 12.) Λοιπὸν ἐδὲ ἐγὼ ἀποτολμῶ νὰ προτάξω τινὰ διὰ νὰ παρθενεύσῃ, διότι εἶναι μεγάλον καὶ ἐπικίνδυνον πρᾶγμα ἡ παρθενία· ὅμως δίδω γνώμην, ἤγουν συμβουλὴν, καθ' ὃ ἐγὼ ἀξιώθηκα διὰ τὸ ἔλεος τῦ Θεῦ νὰ εἶμαι πιστὸς, ἤγουν νὰ εἶμαι οἰκεῖος τῦ Θεοῦ, καὶ ἄξιος νὰ ἐμπιστεύωμαι τὰ μυστήρια αὐτῦ.

26. „ Νο-

---

(1) Διὰ τοῦτο δίκαιον ἦχε νὰ γράφῃ καὶ ὁ μέγας Βασίλειος παῦται· „ ἡ μὴ τῆς τροφῆς σεαυτὸν γενέσεως „ μέμνησαι ἄνθρωπε, (καθὼς δηλ. ἐκτίσθης κατ' εἰ„ κόνα Θεῦ καὶ ὁμοίωσιν) ἐκ τῆς καταβληθείσης ὑπέρ „ σοῦ τιμῆς, λάβε τινα τοῦ ἀξιώματος ἔννοιαν· ἀπό„ βλεψόν σου πρὸς τὸ αἱματάλγημα, καὶ γνῶθι σεαυτοῦ „ τὴν ἀξίαν· τῷ πολυτιμήτῳ αἵματι τοῦ Χριστοῦ ἠ„ γοράσθης, μὴ γίνῃ δοῦλος τῆς ἁμαρτίας· σώσεις σεαυ„ τὸν τῆς τιμῆς, ἵνα μὴ παρεικαδῆς τοῖς ἀνοήτοις κτή„ νεσιν ". (ἐμωνὴς εἰς τὸν μέγ. Ψαλμόν, προοιμιάζ. ῥήτ. „ Καὶ ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὢν, οὐ συνῆκε ".)

(2) Ὅρα καὶ τὴν ἑρμηνείαν καὶ ὑποσημείωσιν τοῦ „ πιστεύσαντος τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐκ ψυχῆς μετ' εὐνοίας ". (Ἐφ. ε'. 6.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

26. „Νομίζω οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν, διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀνθρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι".

Ὅσον, λέγει, κατὰ τὴν ἐδικήν μου γνώμην, πολλὰ καλὸν πρᾶγμα εἶναι, τὸ νὰ ἀπέχῃ ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὸν γάμον, καὶ νὰ μὴ ὑπανδρεύεται διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ἤτοι διὰ τὰς δυσκολίας, καὶ τὰς ἀναγκαίας περιστάσεις, ὁποῦ ἀκολουθοῦν εἰς τὸν γάμον (1), καὶ διὰ τὰς θλίψεις, καὶ φροντίδας ὁποῦ ἔχει ἡ ὑπανδρεία, καὶ ὄχι διὰ τὴν ἀκαθαρσίαν (2).

27. „Δέδεσαι γυναικί; μὴ ζήτει λύσιν· λέλυσαι ἀπὸ γυναικός; „μὴ ζήτει γυναῖκα· ἐὰν δὲ καὶ γήμῃς, οὐχ ἥμαρτες" (3).

Λέγωντας ἐδῶ ὁ Παῦλος, ὅτι αὖ ἦσαι δεμένος μὲ γυναῖκα, μὴ ζητῆς νὰ λυθῇς, φανερόνει, ὅτι ὁ γάμος φορτώνει κακοπαθείας, καὶ θλίψεις, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι δεσμός, καὶ ἀλυσίδα, καὶ σφίγγει τοὺς ὑπανδρευμένους· λύσιν δὲ τοῦ γάμου ἐννοεῖ ὁ Παῦλος ἐδῶ, ὄχι τὸν γινόμενον χωρισμὸν μὲ κοινὴν συμφωνίαν τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικός· ἔτος γὰρ ὁ χωρισμός, λύσις τοῦ γάμου δὲν ὀνομάζεται, ἐπειδὴ γίνεται διὰ μεγαλίτερον καλὸν, ἤγουν διὰ νὰ παρθενεύουν οἱ τοιουτοτρόπως χωρισθέντες· ἀλλὰ ὀνομάζει λύσιν, τὴν παράνομον, καὶ τὸν χωρὶς δίκαιον λόγου αἰτίας (ἤτοι μοιχείας) γενόμενον χωρισμόν· (ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, λύσιν ἐδῶ ὀνομάζει ὁ Παῦλος τὴν ἁπλῶς ἐλευθερίαν ἀπὸ γυναικὸς, καὶ αὐτὸ τὸ μηδέποτε ὑπανδρευθέντος) ἐπειδὴ δὲ εἶπεν, ὅτι αὖ δὲν ἔχῃς γυναῖκα, μὴ ζητῆς γυναῖκα, μηδὲ ὑπανδρευθῇς· ἐπειδὴ, λέγω, τοῦτο εἶπε, διὰ μὴ φανῇ, ὅτι δίδει τοῦτο ὡς ἐντολὴν, καὶ φορτώνει ἀναγκαίως νὰ παρθενεύουν οἱ ἄνθρωποι, διὰ τοῦτο ἀκολούθως λέγει, ὅτι, ἐὰν καὶ ἐσὺ Χριστιανὲ ὑπανδρευθῇς, δὲν ἁμαρτάνεις. Βλέπε δὲ πῶς πλαγίως, καὶ μὲ κρυφὸν τρόπον παρα-

---

(1) Ὁ δὲ Φώτιος ἐνεστῶσαν ἀνάγκην ἐννοεῖ φορτικὰς αὐτὰς καὶ τὰς ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ γινομένας διωγμὰς ἐκ τῶν πιστῶν ἀπὸ τοὺς ἀπίστους, καὶ τὰς ἄλλας κακώσεις, καθ' ὅτι δύσκολώτερα τότε ὑπέφεραν οἱ Χριστιανοὶ τοὺς διωγμούς, ἐὰν δὲν εἶχον γυναῖκας, καὶ τέκνα, παρὰ ἐὰν εἶχον αὐτά.

(2) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει· „τὸ νομίζω φορτίον „ἔδειξεν, οὐκ ἀμφιβάλλων, ὡς ἡ παρθενία καλὸν, καὶ „λίαν καλῶν κάλλιστον· ἀλλ' ἵνα μὴ Νόμος ἡ παραίνε„σις γένηται, τὴν ἀμφιβολίαν φορτίον ἔθηκεν· ἔφησε „γὰρ τῷ Νόμῳ καὶ φυλακὴ, καὶ παράβασις, καὶ νῦν „παραβαίνονται ἡ κόλασις· διὰ τοῦτο ὁ νομοθέτης τὰ „μεγάλα, ἀλλ' ἐπὶ τούτοις φορτίον ἔθηκε".

(3) Τὸ „ἐὰν δὲ καὶ γήμῃς οὐχ ἥμαρτες" ὑπερβατὸν σχῆμα θέλει νὰ ἦναι ὁ Φώτιος, ὅτι συνάπτεται μὲ τὸ ἀνώτερω, ὑπολαβὼν μὲ τὸ „καλὸν ἀνθρώπῳ τὸ „οὕτως εἶναι· ἐὰν δὲ καὶ γήμῃς οὐχ ἥμαρτες"· δι' ὅτι, ἐὰν συμβῇ, λέγει, τοῦτο καθὼς εἶναι, μὲ τὸ „λέ„λυσαι ἀπὸ γυναικός; μὴ ζήτει γυναῖκα" ἀκολουθεῖ εὔλογα νόημα. Τί γὰρ ἁρμόζει νὰ λέγῃ εἰς ἕνα ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ ἦσαν δεδεμένοι γυναικί, καὶ ἔπειτα ἐλύθη „ἐὰν „δὲ γήμῃς, οὐχ ἥμαρτες"; τοῦτο γὰρ ἁρμόζει νὰ λέγεται εἰς τοὺς μήπω γεγαμηκότας· καὶ ὅλως δὲ, λέγει, ἐφάμαρτον εἶναι, τὸ νὰ συγχωρῇ ὁ Παῦλος νὰ λύωνται οἱ ἄνδρες ἀπὸ τὰς γυναῖκάς των, καὶ νὰ λαμβάνουν ἄλλας. Διὰ τοῦτο οὖν θέλει, ὅτι νὰ ἦναι, ὡς εἶπον, τὸ ῥῆμα ὑπερβατόν· πλὴν ἐὰν ἦναι συγκεχωρημένον νὰ εἰπῶ καὶ ἐγὼ τὸ ἔκβλημα τῶν γνώμων μου, λέγω, ὅτι ἐὰν ἐπῇ μένῃ τὸ ῥῆμα, καθὼς εἶναι, ἔχομεν νόημα ὀρθὸν συναινοῦν ἐπειδὴ ἀνακόλουθον καὶ ἀνάρμοστον, διὰ ἁμαρτωλοὺς καὶ ἐσφαλμένους· ἡ λύσις γὰρ ὁποῦ λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος ἀπὸ γυναικός, δὲν ἐννοεῖται πῶς εἶναι τὸ δεδεμένος φορτωμένος μὲ γυναῖκα, καὶ ἔπειτα λυθεὶς ἀπὸ αὐτήν· ἀλλὰ ἐννοεῖται ἡ ἁπλῶς λύσις καὶ ἐλευθερία ἀπὸ γυναικός, καὶ αὐτὸ τὸ μήπω δεδεμένος γυναικί· ἤγε δεσμὸν καλεῖ ὁ Παῦλος τὸν γάμον ἁπλῶς, λύσιν δὲ γάμου, τὴν ἀγαμίαν καὶ παρθενίαν, ὡς καὶ ὁ Θεοφύλακτος τοῦτο ἐν τῷ τέλει τῆς ἑρμηνείας τοῦ ῥητοῦ λέγει· καὶ ἄφινε νὰ λέγω, ὅτι ἁρμοδιώτερον εἶναι νὰ συνάπτεται τὸ „ἐὰν γήμῃς, οὐχ ἥμαρτες" δυτεροφορσωπον, τῷ „λέλυσαι ἀπὸ γυναικός; μὴ ζήτει „γυναῖκα" δυτεροφορσώπῳ, παρὰ νὰ συνάπτεται τὸ δυτεροφορόσωπον αὐτὸ, μὲ τὸ βιτοφορόσωπον· „καλὸν „ἀνθρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι". Ἐὰν δέ τις εἴπῃ ὅτι τὸ, „λέλυσαι ἀπὸ γυναικός"; φορᾶ τὸ ἀντιστρετικὸν αὐτοῦ φέρεται, τὸ „δέδεσαι γυναικί" ὥστε ὁ λελυμένος, δεδεμένος ὢν φορτίον, ἐλύθη· ἀποκρινόμεθα, ὅτι καὶ τὸ „δέδεσαι γυναικί" (ὅπερ ἐπὶ τοῦ φορτωμένου λέγει) φορᾶ ἀντιστρετικὸν καὶ αὐτὸ δὲν ἦτον φέρεται τὸ, „λέλυσαι ἀπὸ γυναικός" ὁ γὰρ δεδεὶς, λυτὸς ὢν φορτίον ἐδέθη· ὥστε καὶ ὁ φορτωμένος δεδεὶς γυναικί, ἐκ τοῦ λυτὸς εἶναι ἀπὸ γυναικός, ἐδέθη. Ἡ λύσις λοιπὸν καὶ ἐπὶ τοῦ μηδέποτε γαμήσαντος λέγεται, καὶ οὐχὶ ἐπὶ μόνου τοῦ γαμήσαντος μὲν, λυθέντος δὲ ἀπὸ τοῦ γάμου ὕστερον· ὅθεν καὶ αὐτὸς ὁ Φώτιος ὁ τὰ φορτίον ἐκεῖνα εἰπών, ὥσπερ ἐπιδιορθούμενος ἑαυτὸν λέγει, ὅτι καὶ ἕως τοῦ ῥητοῦ κείμενον δύοδεται· „ἐὰν δὲ λέλυσαι ἀ„πὸ γυναικός, οὐχὶ φορτίον τὰς σωαφθείσας, εἰπὲ διά„λυθέντας ἀκούσης, ἀλλ' ἁπλῶς φορτίον τοὺς μὴ σωελ„θόντας ὅλως εἰς γάμου κοινωνίαν, ἀλλὰ λελυμένους; „ὅπερ τοῦ ποιοῦ δεσμοῦ".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρακινεῖ, καὶ σωρώχνει τὰς ἀνθρώπους εἰς τὴν παρθενίαν ὁ Θεῖος Ἀπόστολος, μὲ τὸ νὰ ὀνομάζῃ, τὸν μὲν γάμον, δεσμὸν, καὶ ἀλυσίδα, τὴν δὲ παρθενίαν, λύσιν, καὶ ἐλευθερίαν (1).

28. „ Καὶ ἐὰν γήμῃ ἡ παρθένος, οὐχ ἥμαρτε “.

Παρθένον ἐδῶ ὀνομάζει ὁ Παῦλος, ὄχι ἐκείνην ὁποῦ ἀφιερωθῇ εἰς τὸν Θεὸν, ἤγουν τὴν Μοναχὴν, καὶ Καλογραίαν· διὰ τί αὐτὴ ἐὰν ὑπανδρευθῇ, ἁμαρτάνει βέβαια, καὶ ὡς μοιχαλὶς κανονίζεται· διὰ τί φέρει ἔξωθεν ἄνδρα μοιχὸν, ἐναντίον εἰς τὸν νυμφίον της Χριστόν· ἀλλὰ ὀνομάζει παρθένον τὴν ἁπλῆν κόρην, ὁποῦ εἶναι ἀκόμη ἀνύπανδρος. Αὐτὴ λοιπὸν ἐὰν ὑπανδρευθῇ, δὲν ἁμαρτάνει, διὰ τί ὁ γάμος δὲν εἶναι ἀκάθαρτος.

„ Θλῖψιν δὲ τῇ σαρκὶ ἕξουσιν οἱ τοιοῦτοι· ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι “.

Θλῖψιν ὀνομάζει ὁ Ἀπόστολος τὰς φροντίδας, καὶ λύπας, ὁποῦ ἀπαραιτήτως ἀκολουθοῦν εἰς τὸν γάμον· ἐγὼ δὲ, λέγει, σᾶς πονῶ, καὶ σᾶς λυπᾶμαι ὡς τέκνα μου, καὶ θέλω νὰ εἶσθε ἐλεύθεροι, καὶ ἄλυποι· διὰ τί ὁ γάμος, ὡς προείπομεν, εἶναι δεσμὸς, καὶ ἀλυσίδα, καὶ σφίγξιμον· καὶ ὅποιοι εὑρίσκονται δεμένοι μὲ τὴν ἀλυσίδα αὐτὴν τοῦ γάμου, αὐτοὶ δὲν ἐξουσιάζουσι πλέον τὸν ἑαυτόν τους· ἀλλ' εἶναι δοῦλοι, καὶ σκλάβοι ἀλεύθεροι, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω (2).

29. „ Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοὶ, ὅτι ὁ καιρὸς συνεσταλμένος τὸ λοιπόν ἐστιν “.

Ἐπειδὴ ἀνωτέρω εἶπεν, ὅτι ἔχουν θλίψεις εἰς τὸ σῶμά τους ἐκεῖνοι ὁποῦ ὑπανδρεύονται, διὰ νὰ μὴν εἰπῇ τινας, ὅτι αὐτοὶ ἔχουν καὶ ἡδονὴν, διὰ τοῦτο μὲ τὰ λόγια ταῦτα ὁ Παῦλος, κόπτει, καὶ ὀλιγοστεύει τὴν τοιαύτην τοῦ γάμου ἡδονὴν, λέγωντας, πῶς ὁ καιρὸς τῆς παρούσης ζωῆς, εἶναι ὀλίγος, καὶ σωύτομος, καὶ πῶς ὁ θάνατος εἶναι κοντὰ, καὶ ὅλα τὰ πάντα τρέχουν εἰς τὴν λύσιν καὶ τὴν φθοράν, καὶ ἡ Βασιλεία τοῦ Χριστοῦ ἐγγίζει νὰ ἔλθῃ· καὶ λοιπὸν

(1) Καὶ ἕως τώρα δὲ ἡ κοινὴ συνήθεια τῶν ἀνθρώπων ἐτζὶ συνηθίζει τὲ λέγη τοὺς ἀνύπανδρους, ἐλευθέρους· πολλοὶ γὰρ ἐρωτῶσιν τινὰ ξένον, λέγουσι· παλικάρι, ὑπανδρεύμενος εἶσαι, ἢ ἐλεύθερος;

(2) Ὅθεν λέγει καὶ Μελέτιος ὁ Πηγᾶς, ὅτι δὲν ἁμαρτάνουν ἐκεῖνοι ὁποῦ ὑπανδρεύονται· „ πλὴν φρον„τίσι τισὶ σαρκικωτέρας περιπίπτουσιν, ὑφ' ὧν εἰσὶν, „οἱ καὶ ἐδ' ὅτε ἡττῶνται τῶ δέοντος, καὶ πίπτουσιν, ἀ„ναξίαι τῆς τοῦ Θεοῦ κλήσεως καὶ φρονήν, καὶ πράξιν. „τοιοῦτον γὰρ τὸ ἀνθρώπινον, μικράς τινες προφάσεως „ἐλλημμένον, καὶ παύτης ἢ ἀ ψεκτῆς, ἢ ἀ πταίστου ψε„κτῆς, ξενίας Θεοῦ ἐποιοδομῆ αφορμὰς, ἑλκόσας εἰς „ἀπώλειαν “. (Βιβλ. γ'. περὶ Χριστιανισμ.) Λέγει δὲ καὶ ὁ Νύσσης Γρηγόριος· „ εὖ δὲ ἴσθι παιδαζομένων „ὁ γάμος ἐστὶ, μᾶλλον δὲ ἀρχὴ, καὶ ῥίζα τῆς ἴσθι μα„ταίων παιδῶν “. (Κεφ. ζ'. τῶ περὶ Παρθενίας Λόγ.) Ἀποδεικνύει δὲ ὁ αὐτὸς ἐν τῷ δ'. Κεφαλαίῳ τῶ περὶ Παρθενίας Λόγου, ὅτι ἅπαντα τὰ κατὰ τὸν βίον ἄνομα, τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ γάμου ἔχει. Ὅποιος δὲ θέλει νὰ μάθῃ κατὰ πλάτος τὰς θλίψεις, καὶ συμφοράς, καὶ δυστυχίας, ὁποῦ δοκιμάζουν ἐκεῖνοι ὁποῦ ὑπανδρεύονται, ἂς ἀναγνώσῃ τὸ βῖπον κεφάλαιον τῶ περὶ Παρθενίας Λόγου, καὶ ὅλον ὁμοῦ τὸν Λόγον τοῦ αὐτοῦ Νύσσης, κειμένον ἐν τῷ γ'. Τόμῳ αὐτοῦ· ὁμοίως ἂς ἀναγνώσῃ καὶ τὸν περὶ Παρθενίας Λόγον τῶ θείω Χρυσοστόμου, καὶ τὰ περὶ Παρθενίας ἐπὶ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου· καὶ ἔχει νὰ ἰδῇ ἐκεῖ πῶς λυπηρὰς τραγῳδίας, ὁποῦ φροξενεῖ ὁ γάμος εἰς ἐκείνους, ὁποῦ πλέκονται εἰς τὰ δίκτυα τοῦ· καὶ ἐκ τοῦ ἐναντίου, τὴν μακαριότητα, ὁποῦ ἀπολαμβάνουν οἱ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τὰ δίκτυα τοῦ γάμου, καὶ τὴν παρθενικὴν ζωὴν διαλέξαντες. Ἀλλὰ γὰρ καὶ τὰ τοῦ μεγάλου Παῦλου Βασιλέου λόγια, ἀρκετὰ εἶναι δι' ὀλίγων νὰ φανερώσουν πᾶς θλίψεις τῶν ὑπανδρευμένων· λέγει γὰρ αὐτός· „ τὸν δὲ ἤδη κατειλημμένον ὁμοζύγῳ, ἕτερος θόρυβος „φροντίδων ἐκδέχεται· ἐν ἀπαιδίᾳ, παίδων ἐπιθυ„μία· ἐν παίδων κτήσει, περὶ ἀσφῆς φροντὶς· γυ„ναικὸς φυλακή· οἴκου ἐπιμέλεια· οἰκετῶν προσασίαι· „αἱ κατὰ τὰ συμβόλαια βλάβαι· οἱ φόροι τῆς γεω„νας διαπλαστισμοί· αἱ ἐν τοῖς δικαστηρίοις συμ„πλοκαί· τῆς ἐμπορίας οἱ κίνδυνοι· αἱ τῆς γεωργίας „διαπονήσεις· πᾶσα ἡμέρα ἰδίαν ἄκαι φέρουσα τῆς ψυ„χῆς ἐπισκόπησιν· καὶ αἱ νύκτες τὰς μεθημερινὰς „φροντίδας παραλαβοῦσα, ἐν ταῖς αὐταῖς φαντασίαις „ἐξαπατῶσι τὸν νοῦν· τῶν δὲ φυγὴ μία, ὁ χωρισ„μὸς ἀπὸ τοῦ Κόσμου παντὸς· Κόσμου δὲ ἀναχώρησις „ἡ τὸ ἔξω αὐτοῦ γενέσθαι σωματικῶς, ἀλλὰ τῆς φρο„τὸ σῶμα συμπαθείας τὴν ψυχὴν ἀπορρῆξαι “. (Ἐπιστολὴ ά.) Διὰ ταῦτα λοιπὸν πάντα ἀποφασίζει ὁ Θεσσαλονίκης Γρηγόριος, ὅτι εἶναι πολλὰ δύσκολώτερα ἡ ἐν παρθενίᾳ ζωὴ, ἀπὸ τὴν ἐν γάμῳ· „ ἅτινι „μέλει τῆς οἰκείας σωτηρίας, ἔστω ἵστω τὸν ἐν παρ„θενίᾳ βίον, πολλῷ τοῦ μιγάδος κουσιμώτερον ὄντα, „καὶ ἀπονώτερον “. (Λόγ. εἰς τὴν Ξένην.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πὸν ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ, χρεωσοῦμεν νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὸν Χριστόν· ὥστε κὴ αὐ ὁ γάμος ἔχῃ τινὰ ἡδονὴν, ἀλλ' ἡ ἡδονὴ αὕτη εἶναι συμπορος, κὴ ὀλιγοχρόνιος, κὴ αὐτὴ δὲ ἀκόμη ἡ τοῦ γάμου ἡδονὴ, εἶναι περιστότερον θλῖψις, κὴ κόπος, κὴ ὀδύνη, παρὰ ὁποῦ εἶναι ἡδονή.

„Ἵνα ζ οἱ ἔχοντες γυναῖκας, ὡς μὴ ἔχοντες ὦσι".

30. „Καὶ οἱ κλαίοντες, ὡς μὴ κλαίοντες· ζ οἱ χαίροντες, ὡς μὴ „χαίροντες· ζ οἱ ἀγοράζοντες ὡς μὴ κατέχοντες".

31. „Καὶ οἱ χρώμενοι τῷ Κόσμῳ τούτῳ ὡς μὴ καταχρώμε„νοι" (1).

Ἐπειδὴ, λέγει, κὴ ἐκεῖνοι, ὁποῦ ἔχουν γυναῖκας, χρεωστῶσι νὰ εἶναι ὡσὰν νὰ μὴ τὰς ἔχουν, τί χρειάζεται καὶ ὁλότελα λοιπὸν νὰ ὑπανδρεύθῃ τινὰς, καὶ νὰ πάρῃ γυναῖκα, καὶ νὰ βάλῃ εἰς τὸν ἑαυτόν του τοιοῦτον φορτίον; Τί δὲ θέλει νὰ εἰπῇ τὸ „ὡς μὴ ἔχοντες" ἤγουν οἱ ὑπανδρευμένοι Χριστιανοὶ, χρεωστοῦν νὰ μὴν εἶναι προσηλωμένοι, οὐδὲ νὰ ἐξοδεύουν ὅλην τὴν σπουδὴν εἰς τὸν γάμον, καὶ εἰς τὰς γυναῖκάς των· ἀλλὰ νὰ τὰς ἔχουν μὲ τόσην ἀφροπάθειαν, ὥστε ὁποῦ νὰ φαίνωνται πῶς δὲν τὰς ἔχουν ὁλότελα· ὁμοίως δὲ καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ κλαίουν, ἤγουν ἐκεῖνοι ὁποῦ λυποῦνται, διὰ τί, θεῖον, ἐσερήθησαν κάνενα σωματικὸν ἀγαθὸν, καὶ αὐτοὶ δὲν πρέπει διὰ τοῦτο νὰ λυποῦνται· ὡσαύτως καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ χαίρουν, πῶς ἀπολαμβάνουν τὰ τερπνὰ τοῦ Κόσμου τούτου, καὶ αὐτοὶ δὲν πρέπει διὰ ταῦτα νὰ χαίρουν. Καὶ ἐκεῖνοι δὲ ὁποῦ καπηλίνονται εἰς τὰ συναλλάγματα, καὶ πραγματείας, καὶ δίδουσι καὶ πέρνουσι, καὶ αὐτοὶ δὲν πρέπει μὲ τόσην σπουδὴν νὰ ζητοῦσι τὰ τοιαῦτα, διὰ τί τίποτε ἀπὸ αὐτὰ δὲν ἔχουν νὰ κρατήσουν, ἀλλ' ὅλα ἔχουν νὰ τὰ ἀφήσουν ἐδῶ. Καὶ διὰ νὰ μὴν ἀπαριθμῶ, λέγει, σύνα πρὸς σύνα ὅλα τοῦ Κόσμου τὰ πράγματα, λέγω καθολικῶς, ὅτι ὅσοι Χριστιανοὶ μεταχειρίζονται τὸν Κόσμον τοῦτον, αὐτοὶ ὅλοι χρεωστοῦν νὰ μὴ τὸν κακομεταχειρίζωνται, ἤγουν νὰ μὴ προσέχουν εἰς αὐτὸν μὲ κάθε σπουδὴν, κὴ προσπάθειαν· κατάχρησις δὲ ὀνομάζεται ἡ περιττὴ μεταχείρισις, ἡ ἔξω τοῦ πρέποντος γινομένη.

„Παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ Κόσμου τούτου".

Ἤτοι περνᾷ, λέγει, κὴ διαλύεται ὅλος ὅπος ὁ Κόσμος· ὅθεν διὰ τί ἐσεῖς, Χριστιανοὶ ἀδελφοί μου, νὰ ἐναγκαλίζεσθε τόσον, τὸν ἔτζι διαλυόμενον Κόσμον; σχῆμα δὲ τοῦ Κόσμου εἶπεν ὁ Ἀπόστολος, κὴ ὄχι Κόσμον, διὰ νὰ φανερώσῃ, ὅτι τὰ πράγματα τοῦ παρόντος Κόσμου, εἶναι

---

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος „ὡς μὴ παραχρώμενοι" ἔχει· ἑρμηνεύων δὲ τοῦτο λέγει· „οἱ πλεῖστα κεκτημένοι, „εἰς ὕφλην τούτων καὶ ἀσωτίαν μὴ ἀναλισκέτωσαν, „ἀλλὰ μέτριον ἑξ αὐτῶν τὴν χρείαν καρπούσθωσαν· τοῦ„το γὰρ λέγει „κὴ οἱ χρώμενοι τῷ Κόσμῳ τούτῳ ὡς „μὴ παραχρώμενοι"· τοῦτο κὴ διὰ τοῦ Ἰεζεκιὴλ φησὶ „κρίνων κὴ ψέγων κατηγόρησεν ὁ Θεὸς λέγων· „καὶ „οὐχ ἱκανὸν ὑμῖν, ὅτι τὸν καλὸν νομὸν ἐνεμέσθε; „καὶ τὰ κατάλοιπα τοῦ νομοῦ ὑμῶν κατεπατεῖτε τοῖς „ποσὶν ὑμῶν; κὴ τὸ καθαρὸν ὕδωρ ἐπίνετε; καὶ τὸ „λοιπὸν τοῖς ποσὶν ὑμῶν ἐταράσσετε"; (Ἰεζ. κδ'. 18.) πότοις γὰρ συμφωνεῖ τὸ „οἱ χρώμενοι τῷ Κόσ„μῳ, ὡς μὴ παραχρώμενοι". Ὁ δὲ Θεσσαλονίκης θεῖος Γρηγόριος λέγει, ὅτι ἴσως ὁ Παῦλος παραγγέλλει εἰς τοὺς ὑπανδρευμένους νὰ μὴν ἔχουν τόσην φροντίδα καὶ προσπάθειαν εἰς τὰ τοῦ Κόσμου πράγματα, πόσην μᾶλλον οἱ παρθένοι Μοναχοὶ, κὴ Μοναχαὶ χρεωστοῦν νὰ μὴν ἔχουν καμμίαν φροντίδα σὴν γῆινον πραγμάτων; εἰς ἐκείνους γὰρ δὲν εἶναι κατηγορία τὸ νὰ μεριμνοῦν τὰ τοῦ Κόσμου, εἰς οὓς δὲ, ὅπου εἰς τὰς παρθενίας, εἶναι κατηγορία τὸ νὰ μεριμνῶν περὶ σὴν κοσμικὴν φροντίδων· τί λέγω; εἰς τὰς παρθενίους Μοναχοὺς καὶ Μοναχὰς κίνδυνος ἀκολουθεῖ, ὄχι μόνον νὰ χωρισθῶν ἀπὸ τὸν ἐράσιον Νυμφίον τους Χριστὸν, μὲ τὰς μεριμνας τοῦ Κόσμου, ἀλλὰ κὴ νὰ γενοῦν ἐχθροὶ μὲ αὐτὸν· „ἡ φιλία τοῦ Κόσμου ἔχθρα εἰς Θεὸν, φη„σὶ Παῦλος ὁ νυμφοστόλος τοῦ πνεύματικοῦ Νυμφῶνος· „ἐκεῖνη ἡ παρθένος οὐ διαζυγιῶσι κινδυνεύσει μόνον, „ἀλλὰ κὴ εἰς ἔχθραν τοῦ ὑπερκοσμίου Νυμφίου καταση„ναι· κὴ μὴ θαυμάσῃς, μηδ' ἀπιστήσῃς, εἰ ταῖς μὲν ἐν „συζυγίᾳ παρὰ τῆς Γραφῆς μέμψις οὐ προσγίνεται „τοῦ Κόσμου, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ Κυρίου· ταῖς δὲ τὴν „παρθενίαν ἐπαγγειλαμέναις τῷ Θεῷ, κὴ φανεραν ὅ„λως σὴν ἐν Κόσμῳ ἀπηγόρευται, καὶ ζῶσι ὅλως ἐν „αὐτῷ ἐκ ἐφέτου· καὶ τοι κὴ τοῖς ἐν συζυγίᾳ προσ„φωνεῖ ὁ Παῦλος· „ὁ καιρὸς συνεσταλμένος τὸ λοι„πόν ἐστιν, ἵνα κὴ οἱ ἔχοντες γυναῖκας, ὡς μὴ ἔχον„τες ὦσι, καὶ οἱ χρώμενοι τῷ Κόσμῳ τούτῳ, ὡς μὴ „καταχρώμενοι". (Λόγ. πρὸς τὴν Ἐκύλιν.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ναι ἕως ὁποῦ φαίνονται μόνον εἰς τὰ ὀμμάτια, καὶ χῆμα μόνον ἔξωθεν καὶ ἐπιφάνειαν ἔχουσιν, ἔσωθεν δὲ, δὲν ἔχει κάνενα τερεόν, ἢ ὑσιώδες, ἢ ὑπόστατον (1).

32. „Θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι".

Θέλω, λέγει, ὅτι οἱ Χριστιανοὶ νὰ εἶναι ἀμέριμνοι· πῶς δὲ θέλει εἶναι ἀμέριμνοι; ἐὰν μένει ἄγαμοι ἢ δὲν ὑπανδρεύωνται (2)· διὰ τοῦτο λέγει ἀκολούθως.

„Ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου πῶς ἀρέσει τῷ Κυρίῳ".

33. „Ὁ δὲ γαμήσας, μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κόσμου, πῶς ἀρέσει τῇ „γυναικί".

Καὶ πῶς τοῦτο λέγεις, ὦ μακάριε Παῦλε; ἐσὺ θέλοντας νὰ μᾶς κάμῃς ἀμερίμνους, μᾶς παρακινεῖς νὰ μὴν ὑπανδρευώμεθα· καὶ πῶς πάλιν πόρα μᾶς λέγεις ὅτι „ὁ ἄγαμος με„ριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου"; ἰδοὺ γὰρ καὶ εἰς τὴν παρθενίαν εὑρίσκονται μέριμναι; Ναὶ μᾶς ἀποκρίνεται ὁ Ἀπόστολος, ἔχει μερίμνας καὶ ἡ παρθενία, μὰ ὄχι πικράς, καθὼς τὰς ἔχει ὁ γάμος· ἡ μὲν γὰρ μέριμνας τῆς παρθενίας, εἶναι μέριμνας τοῦ Κυρίου· ἡ δὲ μέριμνας τοῦ γάμου, εἶναι μέριμνας τῆς γυναικός· ἡ μέριμνας τῆς παρθενίας, εἶναι μέριμνας ψυχωφελεῖς, καὶ χαροποιάς· ἡ μέριμνας τοῦ γάμου, εἶναι μέριμνας ψυχοβλαβεῖς, καὶ θλιβεράς. Διότι, πῶς δὲν εἶναι θλῖψις, καὶ ἐνόχλησις, τὸ νὰ ἀπουδάζῃς ἐσὺ ὁ ἄνδρας νὰ ἀρέσῃς εἰς μίαν φιλόκοσμον, καὶ θυητὴν γυναῖκα; εἰς μίαν γυναῖκα ἀπὸ ποῦ ζητεῖ ἀ-

πὸ

---

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος οὕτως ἑρμηνεύει τὸ ῥητὸν τοῦτο· „ἐκεῖνοι φησὶ γεωργίαι καὶ ναυτιλίαι· ἐκεῖνοι βα„σιλεῖαι, καὶ στρατηγίαι· ἐκεῖνοι δυλεῖαι καὶ δεσποτεῖαι· „ἐκεῖνοι τέχναι καὶ ἐπιστῆμαι· ἐκεῖνοι πενίαι καὶ πλοῦτοι· „ἐκ γὰρ τούτων καὶ τῶν τοιούτων ὁ παρὼν βίος συνέστη„κε". Τοῦτο καὶ ὁ μακάριος Ἡσαΐας φησὶ, προθεσπίζων τὰ μέλλοντα. „ἰδοὺ Κύριος καταβήσεται τὴν οἰ„κουμένην, καὶ ἐρημώσει αὐτὴν, καὶ ἀνακαλύψει τὸ „πρόσωπον αὐτῆς, καὶ ἔσται ὁ λαὸς, ὡς Ἱερεὺς· καὶ ὁ „παῖς, ὡς ὁ Κύριος αὐτοῦ· καὶ ἡ θεράπαινα, ὡς ἡ „κυρία· ἔσται ὁ ἀγοράζων, ὡς ὁ πωλῶν· ὁ δανείζων, „ὡς ὁ δανιζόμενος· καὶ ὁ ὀφείλων, ὡς ᾧ ὤφειλε· „(Ἡσ. κδ'. 1.) ἄκρον γὰρ ὁ μέλλων βίος ἔχει φραγ„μάτων διαφοράν". Λέγει δὲ καὶ ὁ θεῖος Νύσσης Γρηγόριος· „οἶδεν ὁ ἐπεσκεμμένος τὰ θεῖα καλῶς, ὅτι ἐ„πὶ ἀνθρώπινα μόνον οὐκ ἔχει τὸ πάγιον, ἀλλ' ὡς ἐ„πὶ τοῦ Κόσμου παντὸς εἰς τὸ διωκεκὸς ἠρεμήσαντος· „διὰ τοῦτο ὡς ἀπροβίας καὶ ἀφοσκαίρου παύσης ὑπερορᾷ „τῆς ζωῆς· ἐπειδὴ ὁ οὐρανὸς, καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, „κατὰ τὸν τοῦ Σωτῆρος φωνὴν, καὶ πᾶσα τὴν μεταπε„σοιχείωσιν ἀναγκαίως ἐκδέχεται". (Λόγῳ περὶ Παρθενίας, Κεφ. δ'. Τόμ. γ'.)

(2) Παλαὶ καὶ διαφορὰ ἦναι τὰ προτόμια ὁποῦ ἔχει ἡ παρθενία· ὁ Ἱερώνυμος λέγει „ὅτι ἡ παρθενία εἶ„ναι θυσία τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἔχει μίμησιν ἀγγελικήν". Ὁ Ἀθανάσιος λέγει· „ὅτι εἶναι πλοῦτος ἀδαπάνητος, „στέφανος ἀμάραντος, παῖς Θεοῦ, ἐνδιαίτημα τοῦ Ἁγίου „Πνεύματος, μαργαρίτης σύτιμος, βάπτισμα κατὰ τὸ „ἅδυ, καὶ τὸ θανάτου". Ὁ Αὐγουστῖνος· „ἡ παρθενικὴ „διαγωγὴ ἀγγελικὴ ἐστὶ διαγωγὴ, καὶ ἐν φθαρτῷ σώ„ματι, ἀΐδιον ἀφθαρσίας μελέτη". Ὁ θεῖος Ἰγνάτιος ἐν τῇ πρὸς Ταρσεῖς Ἐπιστολῇ, τὰς παρθένους Ἱερεῖας Χριστοῦ ἐπωνόμασεν. Ὁ θεῖος Ἀμβρόσιος τὰς παρθένους καλεῖ Μάρτυρας. Ὁ Ἅγιος Κυπριανὸς· αὐτὸς, καὶ ῥόδον τῆς Ἐκκλησίας τὴν παρθενίαν ὠνόμασεν. Ὁ Θεολόγος Γρηγόριος ἐν τοῖς ἔπεσι λέγει, ὅτι αἱ παρθένοι μιμοῦνται τὴν παρθένον Τριάδα· λέγονται δὲ παρθένοι, διὰ τὴ παραθέσυσι τῇ Παρθένῳ, καὶ Μητρὶ τοῦ Θεοῦ, ἐκείνην μιμούμεναι. Φίλιππος ὁ Διάκονος τέσσαρας θυγατέρας παρθένους εἶχεν εἰς τὴν οἰκίαν του φροφητεύουσας, ὡς αἱ Πράξεις διηγοῦνται. (Πρ. κ'.) Φίλιππος ὁ Ἀπόστολος, ἤγουν θυγατέρας εἶχε, τὰς δύω παρθένους, κατὰ τὸν Πολυκράτη. Ἡ Ἁγία Θέκλα διὰ προβοπῆς τοῦ Παύλου τὸν παρθενίαν ἐδιάλεξε, καθὼς τὸν Ἀμβρόσιον· (Βιβλ. περὶ Παρθενίας.) καὶ ἡ Ἁγία Ἰφιγένια, προβοπῇ τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Ματθαίου, τὴν παρθενία ἐνέμενε, καθὼς τὸν Ἀβδίαν. Ἡ Ἁγία Φλαβία, ἡ συγάτηρ Κλήμεντος τοῦ συμβούλου τῆς Ῥώμης, προβοπῇ τοῦ Ἁγίου Κλήμεντος, τὴ παρθενία φρουσκοπήθη· αἱ παρθένοι εὑρίσκονται ἐπάνω εἰς τὸ ὄρος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀκολουθοῦσι τῷ ἀρνίῳ ὅπου ἂν ὑπάγῃ κατὰ τὴν Ἀποκάλυψιν. (Ἀποκαλ. ιδ'. 1.)

Ὁ Θεολόγος Γρηγόριος λέγει ἐν τοῖς ἔπεσιν, ὅτι ἐξύπνες, ὄχι κοιμώμενος, εἶδε δύω γυναῖκας περιχαλασμένας αὐτὸν, αἵτινες ἦταν ἡ Παρθενία, καὶ ἡ Σοφία· ἐπειδὴ ἡ Σοφία ἦναι ἑνωμένη μὲ τὴν Παρθενίαν· καὶ ὅποιος ἀγαπᾷ νὰ γένῃ σοφὸς, πρέπει νὰ ἦναι ἄγαμος καὶ παρθένος. Ὁ δὲ Νύσσης Γρηγόριος λέγει· „διὰ τοῦτο γὰρ εἰμαι καὶ „τὴν πηγὴν τῆς ἀφθαρσίας αὐτὸν τὸν Κύριον ἡμῶν „Ἰησοῦν Χριστὸν, μὴ διὰ γάμου ἐληλυθὼς εἰς τὸν Κόσ„μον, ἵνα ἐνδυθῇ διὰ τοῦ βρότου τῆς ἀνανθρωπή„σεως, τὸ μέγα τοῦτο Μυστήριον, ὅτι Θεὸς παρουσίαν „καὶ ἐσάρκον μὴν καθαρὸν ἱκανὴ ἐστι ἐξασθαι· ἵν „ἅπαξ ἐκ ἕξ φύσις ἀκρίβειαν πᾶσαν καταρθωθῇ, „εἰ μὴ παντελῶς τις ἐκποδὼν τῶν σαρκικῶν παθημάτων „ἀλλοτριώσειε". (Λόγ. περὶ Παθῶν. Κεφαλ. ιβ'. Τόμ. γ'.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πὸ ἐσσύα χρυσάφια, καὶ μαργαριτάρια, καὶ ἄλλα σολίδια μάταια καὶ αὐωφελῆ; πῶς δὲν εἶναι θλίψις τὰ τοιαῦτα εἰς ἐσᾶς τὰς ἀνδρας, οἱ ὁποῖοι διὰ νὰ δύχαριστήσετε τὰς φθαρτὰς γυναῖκάς σας μὲ τὰς τοιούτους καλλωπισμούς, ἀναγκάζεσθε, καὶ νὰ ἁρπάζετε, καὶ νὰ ἀδικῆτε, καὶ ἄλλας ψυχοβλαβεῖς ὑποθέσεις, καὶ τέχνας νὰ μεταχειρίζεσθε;

34. „ Μεμέρισται ἡ γυνὴ, καὶ ἡ παρθένος ".

Διαφορὰν πολλὴν, λέγει, ἔχουσιν αἱ ὕπανδραι γυναῖκες, καὶ αἱ παρθένοι καὶ Καλογραῖαι (1), καὶ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν φροντίδα δὲν ἔχουσι καὶ αἱ δύω· ἀλλὰ εἶναι μεμερισμέναις, καὶ χωρισμέναις κατὰ τὴν σπουδὴν, ἡ μία ἀπὸ τὴν ἄλλην· ὅτι ἡ μὲν ὕπανδρος γυνὴ, σπουδάζει καὶ καταγίνεται εἰς ἄλλα πράγματα, ἡ δὲ παρθένος καὶ Καλογραία, καταγίνεται εἰς ἄλλα· καὶ ὅτι, ἡ φροντίδες ὁποῦ ἔχουν αὐταῖς ἡ δύω, εἶναι εἰς τὸ ἄκρον διαφορετικαῖς. Διὰ τοῦτο ὅσαις εἶναι φρόνιμαις, καὶ γνωσικαῖς γυναῖκες, πρέπει νὰ διαλέγουν καλλίτερα τὰς φροντίδας ὁποῦ ἔχουν ἡ παρθέναις, καὶ καλογραίαις, ἤτοι πρέπει νὰ γίνωνται καλογραίαις· διὰ τὶ, ἡ μὲν φροντίδες τῆς καλογραίων, εἶναι καλλίτεραις εἰς τὴν ψυχὴν, καὶ εὐκολώτεραις εἰς τὸ σῶμα· ἡ δὲ φροντίδες τῆς γυναικῶν τῆς ὑπανδρευμένων, εἶναι καὶ βλαβεραῖς εἰς τὴν ψυχὴν, καὶ θλιβεραῖς εἰς τὸ σῶμα.

„ Ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, πῶς ἀρέσει τῷ Κυρίῳ, ἵνα „ ᾖ ἁγία καὶ σώματι, καὶ πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα, μεριμνᾷ τὰ τοῦ „ Κόσμου, πῶς ἀρέσει τῷ ἀνδρί ".

Η παρθένος, λέγει, καὶ καλογραία, αὐτὴν τὴν φροντίδα ἔχει μόνον, πῶς νὰ ἀρέσῃ εἰς τὸν Κύριον, ὁποῦ εἶναι νυπτὸς της Νυμφίος, διὰ νὰ ἦναι ἁγία καὶ καθαρὰ, ὄχι μόνον κατὰ τὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν· ἐπειδὴ δὲν εἶναι ἀρκετὸν εἰς αὐτὴν, τὸ νὰ ἦναι μόνον ἁγία, καὶ καθαρὰ κατὰ τὸ σῶμα· ἀλλὰ χρειάζεται νὰ ἦναι καθαρὰ καὶ κατὰ τὴν ψυχήν· διότι ὡς λέγει ὁ μέγας Βασίλειος, αὐτὴ εἶναι ἡ ὀληθινὴ παρθενία, ἡ τῆς ψυχῆς καθαρότης (2), ἐπειδὴ πολλαὶ παρθένοι καὶ καλογραῖαι, εἶναι μὲν κατὰ τὸ σῶμα καθαραῖς καὶ ἀμόλυνταις, ὅμως κατὰ τὴν ψυχὴν, εἶναι ἀκάθαρταις, καὶ μεμολυσμέναις, διὰ τὰς συνδυασμὺς,

(1) Διαφορὰν γὰρ πολλὴν ἔχει ἡ παρθενία ἀπὸ τὸν γάμον· ὅθεν ὁ μὲν Πηλουσιώτης Ἰσίδωρος λέγει, ὅτι οἱ παρθένοι, ὁμοιάζουν μὲ τὸν ἥλιον· οἱ δὲ ὕπανδροι, μὲ τὰ ἄστρα. (Ἐπιστολὴ 1.15.) Ὁ δὲ Χρυσόστομος· „ποσάκι φθάνει τὸ γάμον ἡ παρθενία, ὅσον „ τὴς γῆς ὁ οὐρανὸς ὑπερέχει ". Καὶ ὁ μέγας Ἀθανάσιος, τὸν μὲν γάμον ὀνομάζει στράταν ζωῆς μεβιωτέραν, καὶ βιωτικὴν, τὴν δὲ παρθενίαν, στράταν ἀγγελικὴν, καὶ ὑπερβλητὴν· (ἐν τῇ φρὸς Ἀμμοῦν ἐπιστολῇ.) καὶ διὰ νὰ εἰπῶ σωστὰ, πόσον καλὴ εἶναι ἡ παρθενία, ὥστε ἀπὸ ὁ γάμος, χωρὶς νὰ ἔχῃ ὀλίγην παρθενίαν, ἤτοι σωφροσύνην, εἶναι ἄχρηστος· καὶ διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος φροσάζει τὰς Χριστιανούς νὰ ἔχουν τὰς γυναῖκάς των μὲ τόσην ἀσφάλειαν καὶ σωφροσύνην, ὡσὰν νὰ μὴ τὰς ἔχουν.

(2) Ὅθεν καὶ ὁ θεῖος Νύσσης Γρηγόριος διὰ τοῦτο πάντα τὸν Παῦλον λέγει· „εἰδὲ χρὴ καὶ δι' ἑνὸς „μίαν παύτην τὴν τοῦ μεγάλου Θεοῦ δωρεὰν (ἤτοι „τὴν παρθενίαν) ἀποσεμύνειν, ἀρκεῖ φρὸς δύφημίαν „αὐτῆς ὁ θεῖος Ἀπόστολος, δι' ὀλίγων ῥημάτων πά„σαν ἐγκωμίων ὑπερβολὴν ἀποκρύψας· ὃς ἁγίαν, καὶ „ἄμωμον τὴν κεκοσμημένην διὰ τῆς χάριτος ταύτης „ὠνόμασεν· ἐν γὰρ τῷ κατορθῶσαι τῆς σεμνῆς ταύτης „παρθενίας ἐστὶ τὸ ἄμωμόν τινα γενέσθαι, καὶ ἅγιον, „ταῦτα δὲ τὰ ἀνάκτα κυρίως καὶ φρώτως ἐκ δόξαν „παραλαμβάνεται τοῦ ἀφθάρτου Θεοῦ, τὶς μείζων ἔ„παινος παρθενίας, ἢ τὸ ἀποδεδειχθῶαι διὰ τούτων „θεοποιοῦσαν βόπον τὴς τῆς καθαρᾶς αὐτῆς μυσηρίων „μετεχηκόπας, ἐκ τὸ γενέσθαι αὐτὴν κοινωνὸς τῆς δό„ξης τοῦ μόνου ὡς ἀληθῶς ἁγίου, καὶ ἀμώμου Θεοῦ, „διὰ καθαρότητος αὐτῷ καὶ ἀφθαρσίας οἰκειωμένους "; (Λόγ. περὶ Παρθενίας, Κεφ. α'. Τόμ. γ'.) Λέγει δὲ καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος· „τὴν παρθενίαν, οὐ τῷ „σώματι μόνον καθαρὰν εἶναι δεῖ, ἀλλὰ καὶ τῇ ψυ„χῇ, εἴγε μέλλοι τὸν Ἅγιον ὑποδέχεσθαι Νυμφίον ". (Λόγ. περὶ Παρθενίας.) Καὶ πάλιν· „Παρθενίας „ὅρος, τὸ καὶ σώματι, καὶ πνεύματι εἶναι ἁγίαν..... „ἀλλὰ φρόσωπόν μοι δείκνυσιν ὠχρὸν, καὶ κατηχνωμέ„να μέλη, καὶ σολὴν δύτελῆ, καὶ βλέμμα ἥμερον, καὶ „τί τὸ ὄφελος, ὅταν τὸ ἔνδον βλέμμα ἰσημόν ᾖ "; (Αὐτόθ.) Διὰ τοῦτο αἱ Παρθένοι καὶ Καλογραῖαι πρέπει νὰ φυλάττων καὶ τὰς αἰσθήσεις των ἁγίας, καὶ καθαράς, τὰς μὲν ὀφθαλμύς των, ἀπὸ τὸ νὰ μὴ βλέπουν τὰ πρόσωπα τῶν ἀνδρῶν, καὶ τὰ ἄκακτα θεάματα αὐτῶν, ἀπὸ τὸ νὰ μὴν ἀκούν λόγια αἰσχρὰ καὶ βαγώδια τῶν ἀσρήσιων, ἀπὸ τὸ νὰ μυρίζωνται δυώδιας· διὰ τὶ ἀπὸ ὅλα αὐτὰ μολύνεται ἡ τὴς ψυχῆς καθαρότης καὶ παρθενία· ὅθεν ἔλεγεν ὁ Θεολόγος Γρηγόριος· „Παρθένε, παρθένος ἴσθι, καὶ βασι, καὶ „φείσει, καὶ γλώσσῃ· πᾶσιν γὰρ ἐπιβοχὸς ἐστιν ἁ„μαρτάς ". (ἐκ τῶν ὑποθήκων τῆς Παρθενίων.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μούς, καὶ συγκαταθέσεις τῆς αἰσχρῶν, καὶ ἀκαθάρτων λογισμῶν ὁποῦ ἔχουσιν. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο σοχάσου ἀκόμη, ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι ὁποια παρθένος, καὶ καλογραία, μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κόσμου, αὐτὴ δὲν εἶναι πλέον παρθένος, καὶ καλογραία τῇ ἀληθείᾳ. Διὰ τοῦτο, ὅταν ἐσὺ ἰδῇς κάμμίαν παρθένον, καὶ καλογραίαν, ὁποῦ μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κόσμου, ἠξεύρε πῶς αὐτὴ κατὰ τοῦτο δὲν διαφέρει τίποτε ἀπὸ τὰς ὑπανδρευμένας· διὰ ὅ,τι ὁ Παῦλος ἔβαλεν ἐδῶ σύνορα, καὶ ὁροθέσια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα γνωρίζονται αἱ παρθένοι καὶ καλογραῖαι, καὶ αἱ ὑπανδρευμέναι καὶ ἐν γάμῳ· ποῖα δὲ εἶναι τὰ σωφρονα ταῦτα; εἶναι, ὄχι μόνον ὁ γάμος, καὶ ἡ παρθενία, ἀλλὰ καὶ ἡ πολυφραγμοσύνη καὶ μέριμνα, καὶ ἡ ἀφραγμοσύνη, καὶ ἀμεριμνία· ὥστε ὅποια παρθένος, καὶ καλογραία εἶναι πολυφράγμων, καὶ πολυμέριμνος, δὲν εἶναι παρθένος καὶ καλογραία τῇ ἀληθείᾳ. Τοῦτο δὲ, ὁποῦ λέγει ὁ Παῦλος περὶ τῶν γυναικῶν παρθένων, καὶ καλογραίων, νοεῖται ἀπαραλλάκτως καὶ διὰ τοὺς παρθένους ἄνδρας καὶ μοναχούς, ὅτι καὶ ἀπὸ αὐτοὺς, ὅσοι εἶναι πολυφράγμονες, καὶ πολυμέριμνοι, δὲν εἶναι τῇ ἀληθείᾳ παρθένοι, καὶ Μοναχοί. Μεριμνᾷ δὲ ἡ ὑπανδρευμένη πῶς νὰ ἀρέσῃ εἰς τὸν ἄνδρα της, τυχὸν μὲν διὰ τί ἐπιμελεῖται πῶς νὰ φανῇ εἰς τὸν ἄνδρα της ὡραία· τυχὸν δὲ, καὶ διὰ τί ἐπιμελεῖται πῶς νὰ φαίνεται εἰς τὸν ἄνδρα της, ὅτι εἶναι φύλαξ καλὴ τοῦ σπιτίου, καὶ τῶν τέκνων, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐλεεῖ τοὺς πτωχούς, διὰ νὰ φαίνεται πῶς φυλάττει τὰ τοῦ ἀνδρός της φράγματα, τὸ ὁποῖον εἶναι ψυχοβλαβέστατον.

35. „ Τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν συμφέρον λέγω, οὐχ ἵνα βρό„ χον ὑμῖν ἐπιβάλω".

Διὰ τοῦτο, λέγει, ἔγραψα, καὶ ἐκίνησα εἰς ἐσᾶς τοὺς Χριστιανοὺς τοὺς περὶ παρθενίας λόγους, διὰ τί γνωρίζω πῶς τὸ ἐπάγγελμα τῆς παρθενίας εἶναι συμφέρον εἰς ἐσᾶς, διὰ τί εἶναι ἄλυπον, διὰ τί εἶναι ἀμέριμνον, καὶ διὰ τί εἶναι ψυχωφελές· καὶ ὄχι διὰ νὰ σᾶς ἀναγκάσω, καὶ νὰ σᾶς βάλω βίαν, ὅτι νὰ παρθενεύετε σταυικῶς· βρόχον γὰρ τὴν ἀνάγκην, καὶ βίαν ὀνόμασεν.

„ Ἀλλὰ πρὸς τὸ εὔσχημον, καὶ ἀπάρεδρον (1) τῷ Κυρίῳ ἀπερ„ ισπάστως".

Διὰ τοῦτο, λέγει, σᾶς εἶπον νὰ παρθενεύετε Χριστιανοί, διὰ νὰ ζῆτε μὲ εὐσχημοσύνην, καὶ καθαρότητα· διὰ ὅ,τι, τί ἄλλο πρᾶγμα εἶναι χρησιμώτερον, καὶ καθαρώτερον ἀπὸ τὴν παρθενίαν; καὶ πρὸς τούτοις σᾶς λέγω νὰ παρθενεύετε, διὰ νὰ μένετε ἐλεύθεροι καὶ ἀπὸ τὰς ἐνοχλήσεις, καὶ φροντίδας τοῦ γάμου· καὶ ἔτζι νὰ δουλεύετε εἰς τὸν Κύριον ἀμερίμνως, καὶ χωρὶς περισπασμούς, καὶ εἰς τὸν Κύριον μόνον νὰ προσμένετε διὰ τῆς προσευχῆς, ἀφιερόνοντες εἰς αὐτὸν ὅλην τὴν ἐλπίδα σας.

36. „ Εἰ δέ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει, ἐὰν „ ᾖ ὑπέρακμος, καὶ οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι· ὃ θέλει ποιείτω, „ οὐχ ἁμαρτάνει· γαμείτωσαν".

Ὅποιος, λέγει, Πατέρας Χριστιανός, ἔχει θυγατέρα, ἀσθενὴς δὲ ὄντας εἰς τὸν νοῦν καὶ λογισμὸν, νομίζει πῶς εἶναι ἄσχημον, καὶ ἀπαίσιον πρᾶγμα, τὸ νὰ ἔχῃ θυγατέρα παρθένον καὶ ἀνύπανδρον εἰς τὸ σπίτι του, καὶ μάλιστα ἐὰν ἦναι καὶ ἡ ἡλικία τῆς θυγατρός του περασμένη· ἂς γίνεται, λέγει, καὶ ἔτζι· πῶς νὰ γίνεται, ἤγουν, ἂς κάμῃ ἐκεῖνο ὁποῦ θέλει ὁ ἀσθενὴς εἰς τὸν λογισμὸν, καὶ ἔτζι νομίζων πατήρ της· καὶ ἐὰν θέλῃ τὰ δώσῃ τὴν θυγα-

---

(1) Ἐν ἄκροις, εὐπρόσεδρον· ὅπερ σημαίνει τὸ αὐτὸ, εὐπάρεδρον.

(2) Σημειώσου ἐδῶ ὅτι αἱ παρθένοι αὗται, περὶ τῶν ὁποίων διορίζει ἐδῶ ὁ Παῦλος, δὲν εἶχον δώσῃ ὁμολογίαν καὶ ὑπόσχεσιν νὰ παρθενεύσουν· ἀπὸ συμφωνίαν ἔκαμαν πρὸς τὸν Θεὸν νὰ φυλάξουν παρθενίαν, καθὼς ἔλεγαν ὑπόσχεσιν, καὶ ἔκαμαν συμφωνίαν, αἱ χῆραι, αἱ σωφρονισμέναι εἰς τὸ πάγωμα τῶν χηρῶν, καὶ ἐκ τῆς Ἐκκλησίας βεφόμεναι· διὰ τί, ἂν εἶχον ὁμολογήσουν νὰ παρθενεύσουν, δὲν ἤθελε συγχωρήσῃ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γατέρα τε εἰς ἄνδρα, ἂς τὴν δώσῃ, καὶ δὲν ἁμαρτάνει (2)· πλὴν τὸ καλλίτερον εἶναι, λέγει, νὰ μὴ τὴν ὑπανδρεύῃ, ἀλλὰ νὰ τὴν φυλάττῃ παρθένον, καὶ νὰ τὴν κάμνῃ καλογραίαν (ἐὰν δηλαδὴ καὶ αὐτὴ θέλῃ), καθὼς τοῦτο βεβαιοῖ μὲ τὰ ἀκόλουθα λόγια.

37. „Ὃς δὲ ἕστηκεν ἑδραῖος ἐν τῇ καρδίᾳ, μὴ ἔχων ἀνάγκην, ἐξου-
„σίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος, καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν
„τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς ποιεῖ·
„ὥστε, καὶ ὁ ἐκγαμίζων, καλῶς ποιεῖ, ὁ δὲ μὴ ἐκγαμίζων,
„κρεῖττον ποιεῖ".

Βλέπεις, ὦ ἀναγνῶστα, πῶς ὁ Παῦλος εὐθὺς ἀπὸ τὴν ἀρχὴν θαυμάζει καὶ ἐπαινεῖ ἐκεῖνον, ὁπού φυλάττει τὴν θυγατέρα τε παρθένον, καὶ δὲν τὴν ὑπανδρεύει; ἐδραῖον γὰρ αὐτὸν καὶ στερεὸν εἰς τὴν καρδίαν, καὶ τὸν λογισμὸν, αὐτὸν ὀνομάζει· καὶ πῶς ἐκεῖνα ὁποῦ κάμνει, τὰ κάμνει μὲ διάκρισιν καὶ στοχασμόν· κέκρικε, λέγει, τὸ νὰ φυλάττῃ παρθένον τὴν θυγατέρα του· ὥστε ἐκεῖνος ὁποῦ ὑπανδρεύει τὴν θυγατέρα του, αὐτὸς δὲν εἶναι στερεὸς εἰς τὴν καρδίαν καὶ τὸν λογισμόν· τὸ δὲ „μὴ ἔχων ἀνάγκην" τοῦτο δηλοῖ· ὅτι ἐκεῖνος ὁ πατὴρ ὁπού ἔχει μὲν ἐξουσίαν νὰ δώσῃ τὴν θυγατέρα τε εἰς ἄνδρα, καὶ κάνενα ἄνθρωπον, ἢ πρᾶγμα δὲν ἔχει, ὁπού νὰ τὸν ἀναγκάζῃ νὰ μὴ τὴν δώσῃ, φυλάξῃ δὲ ταύτην παρθένον, αὐτὸς καλῶς ποιεῖ (1), ὥστε φιλοτιμίαν, καὶ θεοφιλῆ προαίρεσιν, καὶ ἀρετὴν νομίζει ὁ τοιοῦτος, τὸ νὰ φυλάξῃ παρθένον τὴν θυγατέρα τε· διὰ τοῦτο καὶ ἐπαινεῖται ἀπὸ τὸν Ἀπόστολον, ὡς καλῶς ποιῶν. Καὶ ἀγαλὰ καὶ ἐκεῖνος, ὁποῦ ὑπανδρεύει τὴν θυγατέρα του, καλῶς ποιεῖ, ἐπειδὴ δὲν εἶναι ἁμαρτία, τὸ νὰ δίδῃ τινὰς τὸ παιδίον τε εἰς νόμιμον γάμον, κἀδε δὲ πρᾶγμα ὁπού δὲν εἶναι ἁμαρτία, καλῶς γίνεται· πλὴν πολλὰ καλλίτερα κάμνει ἐκεῖνος ὁπού δὲν ὑπανδρεύει τὴν θυγατέρα τε· ἐπειδὴ αὐτὸς ὄχι μόνον δὲν ἁμαρταίνει, ἀλλὰ καὶ κατόρθωμα πράττει καὶ ἀρετὴν (2).

39. „Ἡ

εἰς αὐτὰς ὁ Παῦλος νὰ ὑπανδρεύωνται· ὑπὸ κατάκρισιν γὰρ τοῦτο ἔστιν· ἀλλ' ἤθελεν εἰπῇ καὶ περὶ αὐτῆς ἐκεῖνο ὁποῦ εἶπε περὶ τῆς νεωτέρων χηρῶν, ὁποῦ ἔδωκαν συμφωνίαν εἰς τὸν Χριστὸν νὰ μὴ δευτερογαμήσουν· „ὅταν καταστρηνιάσωσι τοῦ Χριστοῦ, γαμεῖν θέλουσιν· ἔχουσαι κρῖμα ὅτι τὴν πρώτην πίστιν ἠθέτησαν" (α'. Τιμοθ. ε'. 12.) ἦγουν ὅτι ἀθέτησαν καὶ ἔβγαλαν ἀπὸ τὴν συμφωνίαν, ὁποῦ μὲ τὸν Χριστὸν ἔκαμαν. Συμπεραίνεται λοιπὸν, ὅτι αἱ παρθένοι αὗται, ἐφύλαττον μὲν παρθενίαν ἁπλῶς, καὶ δὲν ὑπανδρεύονται· ὄχι ὅμως δι' ὁμολογίας καὶ ὑποχρέωσεως καὶ συμφωνίας· ὕστερον ὅμως μετὰ χρόνους, ὅσαι ἔμειναν παρθένοι, ἐδιάβασαν ὁμολογίαν καὶ ὑποχρέωσιν εἰς τὸν Χριστὸν νὰ παρθενεύουν, καὶ ἔτζι ἐσωαριθμοῦντο εἰς τὸ σῶμα τῆς παρθενίας, καθὼς τὸν ιη'. Κανόνα τοῦ μεγάλου Βασιλείου.

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος, τὸ „μὴ ἔχων ἀνάγκην" ἑρμηνεύει, αὐτὸ τὸ, ἀνυπεξούσιος ὤν, ἀλλ' ὑπεκείμενος ἀεὶ σοὶ.

(2) Ὁ αὐτὸς Θεοδώρητος τὸ „καλῶς ποιεῖ" καὶ τὸ „κρεῖττον ποιεῖ" ἑρμηνεύων, λέγει· „ἔδειξε, τὸ μὲν (ἤτοι τὸν γάμον) καλὸν, τὸ δὲ, (ἤτοι τὴν παρθενίαν) „κάλλιστον· καὶ τῆς τοῦ γάμου κατηγορούντων αἱ ἐπικῶν πάσης „γλώσσας ἐπέδησεν". Σημειώμεν δὲ ἐδῶ ὅτι τῷ τότε καιρῷ, μὲ τὸ νὰ μὴν ἦσαν ἀκόμη μοναστήρια, διὰ τοῦτο καὶ αἱ γυναῖκες ὁποῦ ἐφύλαττον παρθενίαν, ἐκάθιζαν μέσα εἰς τὸ σπίτιον τοῦ πατρός των, καὶ ἐκεῖ ἐπαρθενεύουν· τώρα δὲ, ἐπειδὴ μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, ἠνοίχθησαν μοναστήρια τῆς Καλογραίων εἰς διάφορα μέρη, πρέπει ἐκεῖ νὰ προσφέρουν οἱ γονεῖς τὰς θυγατέρας των, διὰ νὰ λαμβάνουν τὸ σχῆμα τῆς Καλογραίας, καὶ ἐκεῖ νὰ διαμένουσιν εἰς ὅλην των τὴν ζωήν. Πόσον δὲ καλὸν, καὶ ψυχωφελὲς ἔργον εἶναι νὰ κτίζωνται εἰς κάθε τόπον μοναστήρια καλογραίων παρὰ τῆς Χριστιανῶν, ἐγὼ δὲν δύναμαι νὰ παρασήσω διὰ λόγου· ὅσοι γὰρ Χριστιανοὶ κτίζουσι μοναστήρια καλογραίων εἰς τὸν τόπον τους, αὐτοὶ ἀληθῶς κτίζουσιν σπῆλαιον λιμένα, διὰ μέσα τὸ ὁποῖον ἐλευθερώνουσι πολλὰς ψυχὰς ἀπὸ τὴν φουρτούναν τοῦ Κόσμου· αὐτοὶ καπασκευάζουσι μίαν σκάλαν, διὰ μέσα τῆς ὁποίας ἀναβιβάζουσι πολλὰς γυναῖκας παρθένους εἰς τὸν οὐρανόν· καὶ αὐτοὶ οἰκοδομοῦσι σπῆλαιον νυμφικὸν θάλαμον καὶ παρθενῶνα, διὰ μέσου τοῦ ὁποίου κάμνουσι πολλὰς ἐπιγείους Κόρας, Νύμφας τοῦ ἐπουρανίου Βασιλέως Χριστοῦ. Πλὴν ἀφ' οὗ τὰ μοναστήρια ταῦτα κτίσωσι οἱ Χριστιανοὶ, πρέπει καὶ νὰ τὰ προικίζουν μὲ ὑποστατικὰ, διὰ νὰ βγαίνωνται ἀπ' αὐτὰ αἱ Καλογραῖαι· πρέπει καὶ νὰ τὰ κάμνωσι κοινοβίαν, καὶ ἄνδρες νὰ μὴν ἐμβαίνουν μέσα εἰς αὐτὰ, ὅτε αἱ Καλογραῖαι τε μὴν ἔχουν σωναναστροφὴν μὲ τοὺς ἄνδρας, καθὼς προσέχει ἡ Οἰκουμενικὴ Ζ'. Συνόδος, καὶ ὁ μέγας Βασίλειος· εἰς τὰ ὑποστατικὰ ὅμως τὰ ἀφιερωμένα τοῖς μοναστηρίοις τῶν καλογραίων πρέπει νὰ διορίζωνται ἐπίτροποι καὶ ἐπίσκοποι, διὰ νὰ ἐπισκοπῶν εἰς τὸ νὰ δουλεύωνται τὰ ὑποστατικὰ, καὶ νὰ σωάγωνται αἱ καρποφορίαι αὐτῶν, καὶ νὰ ἀποκομίζωνται ἀσφαλῶς καὶ μετὰ φόβου Θεοῦ εἰς τὰ μοναστήρια πρὸς συβέρνησιν τῆς Μοναζουσῶν, καὶ ὄχι αἱ Μοναζουσαι νὰ πηγαίνουν αἱ ἴδιαι εἰς τὰ ὑποστατικὰ των νὰ ἐπισκοπῶν εἰς αὐτὰ, ἵνα μὴ σωαναστρεφόμεναι μὲ τοὺς ἄνδρας βλάψωσι τὰς ψυχάς των· αὐταὶ γὰρ πρέπει νὰ μένουν μέσα εἰς τὸ μοναστήριον αὐτῶν, καὶ ἔξω νὰ μὴν ὑπερχωνται. Ὅσοι λοιπὸν κάμνουσι τὰς Καλογραίας ἀμελήμνους, καὶ πα-

ρας-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

39. „Ἡ γυνὴ, δέδεται Νόμῳ, ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· „ἐὰν δὲ κοιμηθῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἐλεύθερά ἐστιν ᾧ θέλει γαμηθῆ„ναι, μόνον ἐν Κυρίῳ".

40. „Μακαριωτέρα δέ ἐστιν ἐὰν οὕτω μείνῃ, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώ„μην· δοκῶ δὲ κἀγὼ Πνεῦμα Θεοῦ ἔχειν".

Διὰ τὸν δεύτερον γάμον ἐδῶ διδάσκει ὁ Ἀπόστολος, ἀδελφοί· καὶ συγχωρεῖ μὲν νὰ δευτεροϋπανδρεύεται ἡ γυναῖκα ἐκείνη, τῆς ὁποίας ἀπέθανεν ὁ ἄνδρας· ταύτην εἰπεῖν συγχωρεῖ μὲν νὰ λαμβάνῃ ἡ χήρα δεύτερον ἄνδρα, ὅμως μακαριωτέραν, καὶ εὐτυχεστέραν ἔχει, καὶ ὀνομάζει ἐκείνην, ὁποῦ δὲν δευτεροϋπανδρεύθῃ· διότι, ὅσον ἡ παρθενία εἶναι ἀνώτερα ἀπὸ τὸν πρῶτον γάμον, τόσον καὶ ὁ πρῶτος γάμος εἶναι ἀνώτερος ἀπὸ τὸν δεύτερον. Δεμένη λοιπὸν λέγει εἶναι ἡ γυναῖκα ἐν ὅσῳ ζῇ ὁ ἄνδρας της, ἤγουν κρατεῖται, καὶ ἐμποδίζεται ἀπὸ τὸν Νόμον, ὁπῦ διαλαμβάνει διὰ τὰς μοιχείας, δηλαδὴ, ὅτι ἂν ἡ ὕπανδρος γυνὴ ἀφήσῃ τὸν ἄνδρα της, καὶ πάρῃ ἄλλον, εἶναι μοιχαλίς· ἐὰν ὅμως ἀποθάνῃ ὁ ἄνδρας της εἶναι ἐλευθερωμένη, καὶ λελυμένη ἀπὸ τὸν πρῶτον δεσμὸν, καὶ Νόμον, καὶ ἔχει ἐξουσίαν νὰ πάρῃ δεύτερον ἄνδρα· μόνον, λέγει, νὰ τὸν πάρῃ ἐν Κυρίῳ, ἤγουν μὲ σωφροσυνῆν, καὶ κοσμιότητα, διὰ νὰ γεννήσῃ τέκνα, καὶ νὰ φροντατεύεται ἀπὸ ἄνδρα, καὶ ὄχι διὰ τὴν ἐμπάθειαν, καὶ ἐπιθυμίαν τῆς σαρκός (1)· τὸ δὲ „κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην" τὸ λέγει ὁ Ἀπόστολος, διὰ νὰ μὴ νομίσῃ τινὰς, ὅτι τὴν ἀποχὴν τῶ δευτέρου γάμου, τὴν θέλει ὁ Παῦλος ὡς ἀνάγκην καὶ ἐντολὴν, ἀλλὰ νὰ τὴν νομίζῃ, ὡς συμβουλὴν, συμβουλὴν ὅμως, ὄχι ἀνθρωπίνην ἁπλῶς, ἀλλὰ θείαν, καὶ τῶ Ἁγίου Πνεύματος· λέγει γὰρ ἀκολούθως, ὅτι κἀγὼ ὁ Παῦλος, ὁπῦ δίδω τὴν συμβουλὴν ταύτην, νομίζω ὅτι ἔχω Πνεῦμα Θεοῦ. Πολλὴν δὲ πεποιθησιν φανερόνει ὁ λόγος οὗτος· διότι, τί δὲν εἶπεν, ὅτι ἔχω Πνεῦμα Θεοῦ, ἀλλ' ὅτι δοκῶ, ἤγουν νομίζω, καὶ ὑπονοῶ, ὅτι ἔχω κἀγὼ Πνεῦμα Θεοῦ (2).

ΚΕ-

ρασκευάζουσιν αὐτὰς νὰ μὴν βγαίνουν ἔξω τοῦ μοναστηρίου, φέροντες εἰς αὐτὰς σιτάρι, ἀλεύρι, ὄσπρια, ἔλαιον, καὶ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα, αὐτοί, λέγω, κάμνουσι μίαν ἐλεημοσυνήν, ὁποῦ ὑπερβαίνει ὅλας τὰς ἐλεημοσύνας, ὁποῦ ἤθελε κάμη τινὰς εἰς ἄλλα φρόσωπα πτωχῶν, καὶ ἀσθενῶν. Διὰ τοῦτο ἔλεγεν ὁ διακριτικὸς ἐκεῖνος Ἀββᾶς Ἰσίδωρος ἐπὶ λέξεως τοῦτα· „ὁ „ἔχων, καὶ θέλων ποιῆσαι ἐλεημοσυνήν, εἰς τὰς ἀσ„θενείας μᾶλλον ποιησάτω· ὁ γὰρ ποιῶν εἰς αὐτὰς „ἔλεος, ὑπὲρ τοὺς τυφλοὺς, καὶ χωλοὺς, καὶ λεπρούς, „καὶ λελωβημένους πλείονα παρὰ Θεοῦ μισθὸν ἔχει· „ὅτι αὗται ἀσθενέστερον μέλος εἰσὶ τοῦ κοινοῦ σώματος· „ἀπεπάξαντο γὰρ καὶ πτωχεύουσι, καὶ οὐ δύνανται ὑγιε„θῆναι, ὡς ἡμεῖς, καὶ πωλῆσαι τὸ ἐργόχειρον αὐτῶν, „οὐδὲ διακονῆσαι ἑαυταῖς ἰσχύουσιν, ἢ ὅλως ὑγιεθῆναι „τῆς μονῆς... διὰ τοῦτο ὁ δυνάμενος πᾶς τοιαύτας „διακονεῖν διὰ τὸν Θεὸν, καὶ ἀφορίσας αὐτὰς ποιῆσαι, „ἑκατονταπλασίονα τὸν μισθὸν λήψεται ἐκ Θεοῦ, „ὑπὲρ τὸν τὰς ἄλλας πτώσας, καὶ ἀσθενείας ἐλεῆσαι· οὐ „γὰρ πᾶς ὑγιὴς μόνος ἐκ τῶ πυλῶνος τοῦ ἀσκητη„ρίου ἐξέλθοι, δύθυς, ὥσπερ ἐλάφου φανείσης, πάν„τες οἱ θηρευταὶ σῦν κακῶν εἰς αὐτὴν σκοπεύουσι, „καὶ παντοῖον τοξεύειν ἐπιχειροῦσιν".

(1) Τὸ „μόνον ἐν Κυρίῳ" ἑρμηνεύων ὁ μέγας Βασίλειος εἰς τὸν περὶ Παρθενίας Λόγον, λέγει ὅτι δηλοῖ, πῶς ὁ γάμος πρέπει νὰ ἔχῃ πραγματεύεσθαι σκοπόν, ὄχι τὸ νὰ πληρώσουν οἱ ὑπανδρεύομενοι τὸ πάθος τῆς ἡδονῆς, καὶ τῆς σαρκικῆς των ἐπιθυμίας· ἀλλὰ τὸ νὰ ἔχουν βοήθειαν πνευματικὴν εὖας ἀπὸ τὸν ἄλλον, διὰ νὰ περάσουν τὴν ζωὴν τούτην· ἐπόμενον δὲ σκοπὸν ἔχει ὁ γάμος, τὴν παιδοποιΐαν· φέρει δὲ εἰς παράδειγμα τὸν λόγον ὁπῦ εἶπεν ὁ Θεὸς πρὸ τοῦ νὰ πλασθῇ ἡ Εὔα τὸ „ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθὸν κα„τ' αὐτόν"· τὸ οἰκεῖον φανερόνει τὴν προηγουμένην τῶ γάμου ψυχικὴν καὶ πνευματικὴν βοήθειαν. Ὁ δὲ Κορέσιος τὸ „μόνον ἐν Κυρίῳ" ἑρμηνεύων λέγει, ὡς ὑπανδρεύεται δεύτερον ἡ γυνὴ, ἀλλὰ ἐν Κυρίῳ, ἤγουν κατὰ τὸν Νόμον τῶ Θεῶ, τὸν προσέχοντα νὰ σωφροσύνεται ἡ σωφροσυνὴ μὲ τὸν γάμον, καὶ ὄχι ἡ ἀκαλίνωτος ἐπιθυμία· ἐν Κυρίῳ, μετὰ φόβου Θεοῦ· ἐν Κυρίῳ, ὄχι μὲ ἀσέβειαν καὶ αἱρετικὸν, ἢ μὲ συγγενεῖς προσώπων ἐμποδισμένον ἀπὸ τοὺς Νόμους· ἀλλὰ μὲ εὐσέβειαν καὶ ὀρθόδοξον, καὶ μὲ προσώπον, μὲ τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει καμμίαν συγγένειαν φυσικὴν, ἢ πνευματικὴν, ἐμποδίζουσαν τὸν γάμον. Λέγει δὲ καὶ ὁ Νύσσης Γρηγόριος· „ἡμεῖς δὲ ταῦτα καὶ περὶ τῶ γάμου γινώ„σκομεν, ὡς δεῖ προηγουμένως μὲν εἶναι τὴν περὶ „τὰ θεῖα σπουδὴν καὶ ἐπιμέλειαν· τῆς δὲ τοῦ γάμου „λειτουργίας μὴ ὑπερορᾶν, τὸν σωφρόνως τε καὶ μεμε„τρημένως κεχρῆσθαι δυνάμενον, οἷος ἦν ὁ Πατριάρ„χης Ἰσαάκ· ὃς οὐκ ἐν ἀκμῇ τῆς ἡλικίας (ἵνα μὴ „πάθος ἔργον ὁ γάμος γένηται) ἀλλ' ἤδη τῆς νεότη„τος ὑπαλωδούσης αὐτῷ, δέχεται τὴν τῆς Ῥεβέκ„κας συνοίκησιν διὰ τὴν ἐπὶ τῷ σπέρματι τοῦ Θεοῦ „εὐλογίαν, καὶ μέχρι μιᾶς ὠδῖνος ὑπομείνασα τῷ γά„μῳ, πάλιν νέα ἀοράτων ὅλος ἦν, μύσας τὰ σωμα„τικὰ αἰσθητήρια· τοῦτο γὰρ ἡ ἱστορία δοκεῖ σημαί„νειν, τὴν βαρύτητα τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ Πατριάρχου „διηγουμένη". (Κεφ. ιδ'. περὶ Παρθενίας.)

(2) Ὁ δὲ Θεοδώρητος τὸ „μακαριωτέρα" περιεργότερον ἑρμηνεύων λέγει· „ἐπισημήνασθαι μέντοι χρὴ, „ὡς ὁ μὴ ἁπλῶς καλῶν μακαρίαν τὴν ἐγκρατεύσα-

„με-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

1. „Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν ὅτι πάντες γνῶσιν ἔχομεν· „ἡ γνῶσις φυσιοῖ, ἡ δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ“.

Εὑρίσκοντο μερικοὶ Χριστιανοὶ εἰς τὴν Κόρινθον τέλειοι εἰς τὴν πίστιν, καὶ στερεοὶ εἰς τὴν γνῶσιν, καὶ τὸν λογισμὸν, οἵτινες μὲ τὸ νὰ ἠξεύρουν ὅτι τὰ φαγητὰ, ὁποῦ εἰσέρχονται εἰς τὴν κοιλίαν, δὲν κοινοῦσιν, ἤγουν δὲν κάμνουν ἀκάθαρτον τὸν ἄνθρωπον, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος· (Ματθ. ιέ. 11.) καὶ ὅτι τὰ εἴδωλα εἶναι ἀναίσθητα ξύλα, καὶ πέτραις, καὶ δὲν δύνανται νὰ βλάψωσι τὸν ἄνθρωπον, διὰ τοῦτο εἰς τὴν πίστιν ταύτην, καὶ τὴν γνῶσιν θαρροῦντες, ἔμβαιναν μέσα εἰς τὰς βωμοὺς τῶν εἰδώλων, καὶ ἔτρωγαν ἀπὸ τὰς θυσίας ἐκείνας, ὁποῦ οἱ Ἕλληνες καὶ Εἰδωλολάτραι ἔκαμναν εἰς τὰ εἴδωλα (1). Βλέποντες δὲ αὐτοὺς ἄλλοι Χριστιανοὶ, ἀτελεῖς εἰς τὴν πίστιν, καὶ ἀδυνεῖς εἰς τὴν γνῶσιν καὶ τὸν λογισμὸν, καὶ νομίζοντες, ὅτι διὰ τιμὴν τῶν εἰδώλων ταύτας τρώγουσιν, ἔμβαιναν καὶ αὐτοὶ εἰς τοὺς βωμοὺς τῶν εἰδώλων, καὶ ἐθυσίαζαν εἰς αὐτὰ, ὄχι μὲ τὴν αὐτὴν γνώμην τῶν ἀνωτέρων τελείων Χριστιανῶν, ἀλλὰ νομίζοντες, πῶς τὰ εἴδωλα ἦτον τίμια, καὶ ἄξια νὰ λαμβάνουν θυσίας ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους (2). Τοῦτο τὸ συμβεβηκὼς ἠκούσθη εἰς τὸν Παῦλον, καὶ ἐκίνησεν αὐτὸν εἰς ζῆ-

λον

„μεῖλω (καὶ μὴ δευτερογαμοῦσαν δηλαδὴ) ἀλλὰ μακα„ριωτέραν ἐκάλεσε· διδάσκων, ὡς εὐδὲ ἡ δευτέρους ὁ„μιλοῦσα γάμοις ἀθλία, ἀλλὰ μακαρία, κατὰ τὸν „Ἀποστολικὸν Νόμον σωφαπομένη· ἡ γὰρ σύγκρι„σις, κἀκεῖνῶ μακαρίαν ἀπέφηνεν· ἱκανὴ δὲ καὶ „αὕτη τῶν Ναυάτου κατηγορία, οἱ τὰς δευτερογαμίας, ὡς „πορνείας κατηγοροῦσιν, αὐτικρυς τοῖς ἀποστολικοῖς „ἐναντιούμενοι Νόμοις“. Ὅτι δὲ ὁ δεύτερος γάμος ὑποχάπω εἶναι εἰς ἐπιτίμιον, ὅρα τὸν ὁ. Κανόνα τοῦ μεγάλου Βασιλείου, ἐμποδίζοντα τοὺς δευτερογάμους ἀπὸ τὰ Μυστήρια, ἕνα, ἢ δύω χρόνους· ὅτι δὲ καὶ οἱ δευτερογαμοῦντες ὑστερεῖνται, τὸ λέγει ὁ β. Κανὼν τοῦ Ἁγίου Νικηφόρου. Λέγει δὲ καὶ ὁ Χρυσόστομος, ἑρμηνεύων τὸ περὶ τῆς χηρῶν εἰρημένον παρὰ τοῦ Παύλου· „εἰδὲ μὴ ἐγκρατεύονται, γαμησάτωσαν“· ὅτι ὁ Παῦλος εἶπε τοῦτο κατὰ συγχώρησιν, καὶ ὑ κατ' ἐπιταγὴν, καθὼς ἐσυγχώρησε καὶ τὴν συχνὴν συνουσίαν τῶν φρωτογάμων διὰ τὴν ἀκρασίαν αὐτῶν, ἵνα μὴ πέσωσιν εἰς μοιχείαν. Ὅρα καὶ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ ζ'. Κανόνος τῶν ἐν Νεοκαισαρείᾳ ἐν τῷ ἡμετέρῳ Κανονικῷ.

Σημείωσαι ὅτι ὁ θεῖος Χρυσόστομος Λόγον ὁλόκληρον συνέγραψεν, ἐπιγραφὴν ἔχοντα τὸ ῥητὸν τοῦτο τοῦ Παύλου, ἤτοι τό· „ἡ γυνὴ δέδεται Νόμῳ ἐφ' ὅσον „χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἐὰν δὲ κοιμηθῇ ὁ ἀνὴρ αὐ„τῆς, ἐλεύθερά ἐστιν ᾧ θέλει γαμηθῆναι“. Λέγει ἐν ἡ χρυσῆ ἐκείνη γλῶσσα· „ὅταν ἀνὴρ ἐκβαλὼν βούληται „γυναῖκα, ἢ γυνὴ ἄνδρα ἀφῆναι, πάντως ἀναμιμνη„σκέσθω τῆς ῥήσεως, καὶ τὸν Παῦλον παρεῖναι νομιζέ„τω, καὶ καταδιώκειν αὐτὸν, βοῶντα καὶ λέγοντα· „γυ„νὴ δέδεται Νόμῳ, ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· „τοῦτο γὰρ ἔλεγεν, ὁ φροσέθηκεν, ὅτι ἐὰν τελευτή„σῃ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἀλλ' ἐὰν κοιμηθῇ· μονονουχὶ πα„ραμυθούμενος τὴν χήραν, καὶ παθομένην ἐπὶ τῷ „φρώτῳ, μὴ δεύτερον εἰσάγειν νυμφίον· οὐκ ἐτελεύ„τησέ σου, φησὶν, ὁ ἀνὴρ, ἀλλὰ καθεύδει· τίς δὲ „τὸν καθεύδοντα οὐκ ἀναμένει; ἐλευθέραν δὲ αὐτὴν „ποιεῖ τοῦ ἀνδρὸς τελευτῶν· μεγαλύνθη λέγων, „ἔδειξεν ὅτι φρὸ τούτου δούλη ἦν, ζῶντος ἐκείνου· δού„λη δὲ οὖσα ὑποκειμένη τῷ Νόμῳ, κἂν μυριάκις „βιβλίον ἀποσασίου λάβῃ, κατὰ τὰς παρὰ τῶν ἔξω„θεν (ἤτοι τῶν Βασιλέων) κειμένας Νόμους, τῷ τῆς „μοιχείας ἁλίσκεται Νόμῳ“. Τί δὲ συμπεραίνομεν ἀπὸ τὰ λόγια ταῦτα τοῦ Χρυσορρήμονος; ὅτι ὁποία γυνὴ χηρεύσῃ, δὲν φρέπει νὰ πέρνῃ δεύτερον ἄνδρα· ἐπειδὴ ὁ πρῶτος ἄνδρας της δὲν ἀπέθανεν, ἀλλ' ἐκοιμήθη, ὡς λέγει ὁ Παῦλος ἐδῶ, καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος· εἰδὲ ἐκοιμήθη, φανερὸν ὅτι ζῇ· ἡ δὲ ζῇ, πρέπει ἡ γυνή του νὰ φυλάττῃ τὴν κοίτην αὐτοῦ καθαρὰν, καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν πίστιν, μὲ τὸ νὰ μὴ πάρῃ δεύτερον ἄνδρα. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ Ἁγία Μακρίνα ἡ ἀδελφὴ τοῦ μεγάλου Βασιλείου, ἀφ' οὗ ἀπέθανεν ὁ ἀρραβωνιστικός της, ζητούντων τῆς γονέων αὐτῆς νὰ τὴ δώσουν ἄλλον ἄνδρα, αὐτὴ ἀπεκρίθη· ὅτι ὁ γάμος τοῦ ἀνθρώπου εἶναι σῶας, καθὼς καὶ μία εἶναι ἡ γέννησις αὐτοῦ, καὶ σῶας ὁ θάνατος· καὶ ὅτι ὁ πρῶτος ἀρραβωνιστικός της ζῇ, καὶ δὲν ἀπέθανε, διὰ τὴν ἐλπίδα τῆς ἀναστάσεως· „ἄτοπον εἶναι ἔλεγε καὶ παράνομον, μὴ „σέργειν τὸν ἅπαξ ἐκ τοῦ παρόντος κύτους κυρωθέντα γά„μον· ἀλλὰ πρὸς ἕτερον αἰσχύνεσθαι βλέπειν, σῶος „ὢν ἐν τῇ φύσει τοῦ γάμου, ὡς μία γένεσις, καὶ „θανάτου εἷς· τὸν δὲ σωφρονοῦντα κατὰ τὴν ὀφὴ γο„νέων κρίσιν, μὴ πεθναῖναι δίκαιον ἐλπίζεσθαι· ἀλλὰ τὸν τῷ „Θεῷ ζῶντα διὰ τὴν ἐλπίδα τῆς Ἀναστάσεως, ἄτοπον „δήμιον κρίνειν, καὶ ὑ νεκρόν· ἄτοπον δὲ εἶναι τῷ ἐκ„δημοῦντι Νυμφίῳ μὴ φυλάσσειν τὴν πίστιν“. (Γρηγόριος ὁ Νύσσης εἰς τὸν βίον Μακρίνης.)

(1) Ὁ δὲ Θεοδώριτος λέγει, ὅτι εἰρωνικῶς εἶπεν ὁ Παῦλος εἰς τοὺς Κορινθίους τὸ „οἴδαμεν ὅτι πάντες „γνῶσιν ἔχομεν“ ἐπειδὴ ὅτι ὑκ ἀληθῶς ταύτην αὐ„τοὺς ἔχειν εἶπε, διδάσκει μετὰ ταῦτα λέγων· „εἰ δέ „τις δοκεῖ εἰδέναι τι, οὐδέπω οὐδὲν ἔγνωκε, καθὼς δεῖ „γνῶναι“.

(2) Ὁ αὐτὸς Θεοδώριτος λέγει, ὅτι οἱ ἀτελεῖς κατὰ τὴν γνῶσιν, ἔτρωγαν τὰς θυσίας τῶν εἰδώλων, ὡς θυσίας εἰδώλων, καὶ οὐχὶ κατὰ τὸν σκοπὸν, καὶ τὴν γνῶσιν τῶν τελείων· οὐ λέγει δὲ καὶ ὅτι ἐθυσίαζον εἰς τὰ εἴδωλα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λον· διὰ τὶ ἔβλαπτε καὶ τὰ δύω μέρη, καὶ τὰς τελείας Χριστιανοὺς, ὁποῦ ἔτρωγαν ἀπὸ τὰς θυσίας τῶν Εἰδώλων, καὶ τῶν δαιμόνων· καὶ τὰς ἀτελεῖς, ὁποῦ παρεκινοῦντο, καὶ ἐπαρώχνοντο εἰς Εἰδωλολατρείαν. Σπεδάζει λοιπὸν ὁ Ἀπόστολος, νὰ διορθώσῃ τὸ κακὸν τοῦτο, καὶ πρῶτον μὲν λαλεῖ πρὸς τοὺς τελειοτέρους εἰς τὴν πίστιν, καὶ γνῶσιν, καὶ ἀφίνει τὰς ἀτελεῖς ὕστερον, καθὼς ἔχει συνήθειαν νὰ κάμνῃ. Καὶ πρῶτον μὲν, παπεινόνοι, καὶ κρημνίζει τὴν ὑπερηφάνειαν ὁποῦ ἔχον εἰς τὴν γνῶσιν τους, καὶ λέγει εἰς αὐτούς· δὲν ἔχετε ἐσεῖς μοναχοὶ τὴν γνῶσιν ταύτην, ἀλλὰ ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ ἠξεύρομεν, ὅτι κανένα Εἴδωλον δὲν εἶναι εἰς τὸν Κόσμον· ὅμως ἡ γνῶσις μοναχὴ, ὄχι μόνον δὲν ὠφελεῖ τὸν ἔχοντα, ἀλλὰ καὶ περισσότερον τὸν βλάπτει· διὰ τὶ φουσκόνει, καὶ ὀξυγκόνει αὐτὸν μὲ τὴν ὑπερηφάνειαν, καὶ διὰ τοῦτο χωρίζει αὐτὸν ἀπὸ τὸν ἀδελφόν του, αἴσως καὶ δὲν ἔχῃ μαζί της συύτροφον ἀχώριστον καὶ τὴν ἀγάπην· διὰ τὶ ἡ ἀγάπη ἔχει δυνάμιν νὰ οἰκοδομῇ, καὶ νὰ ὠφελῇ τὸν πλησίον· καὶ ὅσα ἡ χωρὶς ἀγάπης γνῶσις κρημνίζει, ταῦτα ἡ ἀγάπη τὰ οἰκοδομεῖ, καὶ τὰ ἀνεγείρει, διὰ τὶ τὰ κάμνει ὅλα διὰ τὴν τοῦ πλησίον ὠφέλειαν.

2. „ Εἰ δέ τις δοκεῖ εἰδέναι τι, οὐδέπω οὐδὲν ἔγνωκε, καθὼς δεῖ „ γνῶναι ".

Προσθέττει ἀκόμη ἐδῶ καὶ ἄλλο μεγαλίτερον ὁ Ἀπόστολος· ὅτι κἂν καὶ ἡ γνῶσις ἦναι σύνομον μὲ τὴν ἀγάπην, ὅμως ἀκόμη δὲν εἶναι τελεία· διὰ ὅτι κανένας δὲν ἠξεύρει κανένα πρᾶγμα μὲ τόσην τελειότητα, καθὼς πρέπει νὰ τὸ ἠξεύρῃ, κἂν Πέτρος ἦναι, κἂν Παῦλος· ὥστε τί καυχᾶσθε, λέγει, ἐσεῖς Χριστιανοὶ, ὁποῦ ἔχετε μόνην τὴν γνῶσιν χωρὶς τὴν ἀγάπην; εἰς καιρὸν ὁποῦ, κἂν καὶ εἴχετε τὴν γνῶσιν σύνομον μὲ τὴν ἀγάπην, πάλιν ὐδὲ ἔτζι κανένα τέλειον πρᾶγμα δὲν ἐγνωρίζετε; (1)

3. „ Εἰ δέ τις ἀγαπᾷ τὸν Θεὸν, οὗτος ἔγνωσται ὑπ' αὐτοῦ ".

Τὸ νόημα τῶν Ἀποστολικῶν τούτων λόγων, ποιὸν εἶναι· ὅποιος ἀγαπᾷ τὸν πλησίον καὶ ἀδελφόν του, αὐτὸς βέβαια ἀγαπᾷ καὶ τὸν Θεόν· ἀγαπῶντας δὲ τὸν Θεὸν, δὲν εἶπεν ὅτι ἐγνώρισε τὸν Θεὸν, ἀλλὰ γνωρίζεται αὐτὸς ἀπὸ τὸν Θεὸν, ὅποι γνωστὸς εἰς τὸν Θεὸν, καὶ φίλος, καὶ οἰκεῖός του γίνεται· (2) ἀφ' ὅ δὲ γνήσιος γνωστὸς καὶ οἰκεῖος τοῦ Θεοῦ, γνῶσιν λαμβάνει ἀπὸ τὸν Θεόν· πλὴν δὲν λαμβάνει τὴν γνῶσιν ταύτην τελείαν, καὶ ἀπηρτισμένην κατὰ παῦτα· ἐπειδὴ κατὰ τὸν Θεοδώρητον, τῶν ἀδυνάτων εἶναι νὰ λάβῃ παύτην τελείαν τινὰς ἐν τῷ παρόντι βίῳ. Λοιπὸν ἐσὺ Χριστιανὲ, ὁποῦ νομίζεις πῶς εἶσαι τέλειος εἰς τὴν γνῶσιν, μὴ καυχᾶσαι, κἂν καὶ γνῶσιν ἔχῃς· διὰ τὶ, ἔτε ἡ γνῶσίς σε αὕτη εἶναι τελεία, ἔτε ἐδικόν σου κατόρθωμα καὶ ἀρετὴ αὐτὴ εἶναι· ἀλλὰ εἶναι χάρισμα τοῦ Θεοῦ. Βλέπε λοιπὸν σὺ ὦ ἀναγνῶστα, μὲ πόσα ἐπιχειρήματα κρημνίζει ὁ Ἀπόστολος τὴν ὑπερηφάνειαν ἐκείνων, ὁποῦ νομίζων πῶς ἔχων γνῶσιν.

4. „ Περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν ὅτι οὐδὲν εἴδω- „ λον ἐν Κόσμῳ· καὶ ὅτι οὐδεὶς Θεὸς ἕτερος, εἰ μὴ εἷς ".

Πάλιν καὶ ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος δείχνει τὴν γνῶσιν κοινὴν εἰς ὅλους τοὺς Χριστιανοὺς, διὰ νὰ ταπεινώσῃ ἐκείνους, ὁποῦ ἐκαυχῶντο πῶς μόνοι ἔχουν τὴν γνῶσιν. Ὅλοι, λέγει, οἱ πιστοὶ Χριστιανοὶ ἠξεύρομεν, ὅτι κανένα εἴδωλον δὲν εἶναι εἰς τὸν Κόσμον. Καὶ πῶς ὦ μακάριε Παῦλε; δὲν εἶναι εἴδωλα, δὲν εἶναι ξόανα; Ναὶ εἶναι, λέγει, ἀλλ' αὐτὰ δὲν εἶναι τίποτε, ἤτοι

(1) Ὅρα τὸ ῥητὸν τοῦτο τὴν ἑρμηνείαν ὑψηλότερον γινομένην ὑπὸ τοῦ Νύσσης Γρηγορίου ἐν τῷ γ'. Κεφαλαίῳ τῆς πρὸς Φιλιππησίους, στιχ. 15. ἐν τῇ ὑποσημειώσει.

(2) Ὅτι δὲ δύω γνώσεις ἔχα ὁ Θεὸς, τὴν μὲν, κατὰ φύσιν, τὴν δὲ, κατ' οἰκειότητα, ὅρα τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „ νῦν δὲ γνόντες τὸν Θεὸν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ Θεοῦ. (Γαλ. δ'. 9.) Ὁ δὲ Θεοδώρητος τὸ „ ὅτος ἔγνωσται ὑπ' αὐτοῦ " ἑτζὶ ἑρμηνεύει· „ αὐ- „ τὶ τῆς παρ' αὐτοῦ κηδεμονίας συγχώνει· ὅπως καὶ ὁ „ μακάριος ἔφη Μωϋσῆς πρὸς αὐτὸν τὸν τῶν ὅλων Θεόν· „ σὺ μοι εὗρας χάριν παρ' ἐμοὶ, καὶ οἶδά σε πα- „ ρὰ πάντας. (Ἐξ. λγ'. 12.) Οὐκοῦν τὸ, ἔγνωσται „ ὑπ' αὐτοῦ, τὴν πλείονα τοῦ Θεοῦ κηδεμονίαν δηλοῖ ".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὅπου κάμμιαν δυνάμιν, καὶ ἰσχὺ δὲν ἔχει, οὐδὲ θεοὶ εἶναι, ἀλλὰ εἶναι λίθοι, καὶ δαίμονες (1)· ἐπειδὴ γὰρ ἦτον κοντὰ εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ ἀμαθεῖς, καὶ σοφοὶ, καὶ οἱ μὲν ἀμαθεῖς, καὶ ἰδιῶται ἐφρονεῦσαν, πῶς τὰ εἴδωλα δὲν ἦτον ἄλλο τι περισσότερον, παρὰ λίθοι, καὶ ξύλα αἰσθητά· οἱ δὲ σοφοὶ τῶν Ἑλλήνων ἐφρονεῦσαν, ὅτι μέσα εἰς τὰ εἴδωλα αὐτὰ, ἐκατοίκουν θεῖαί τινες δυνάμεις, τὰς ὁποίας ὠνόμαζον καὶ Θεούς· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος ἐδῶ, ἐναντίον μὲν εἰς τοὺς ἀμαθεῖς, καὶ ἰδιώτας Ἕλληνας εἶπεν· ὅτι κανὲν εἴδωλον δὲν εἶναι εἰς τὸν Κόσμον, καθὼς φρονεῦσι πῶς εἶναι, οἱ ἀμαθεῖς Ἕλληνες· ἐναντίον δὲ εἰς τοὺς σοφοὺς Ἕλληνας εἶπεν, ὅτι δὲν εἶναι ἄλλος Θεὸς, εἰ μὴ εἷς· ὥστε, οὐδὲ δυνάμεις θεῖαι κατοικοῦσι μέσα εἰς τὰ εἴδωλα· διὰ τί ὁ Θεὸς εἷς εἶναι, καὶ ὄχι πολλοὶ, καθὼς φρονοῦσιν οἱ σοφοὶ τῶν Ἑλλήνων.

5. „Καὶ γὰρ, εἴπερ εἰσὶ λεγόμενοι θεοὶ, εἴτε ἐν οὐρανῷ, εἴτε ἐπὶ „γῆς (ὥσπερ εἰσὶ θεοὶ πολλοὶ, καὶ κύριοι πολλοί.)
6. „Ἀλλ' ἡμῖν εἷς Θεὸς ὁ Πατὴρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς εἰς „αὐτόν".

Ἐπειδὴ ἀνωτέρω εἶπεν ὁ Παῦλος, ὅτι δὲν εἶναι ἄλλος Θεὸς, εἰ μὴ εἷς· ὠνομάζοντο δὲ καὶ κοντὰ εἰς τοὺς Ἕλληνας πολλοὶ θεοὶ, ὡς προείπομεν· ὅθεν διὰ νὰ μὴ φανῇ ὁ Παῦλος πῶς μάχεται εἰς τὰ φανερῶς ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας κηρυττόμενα, διὰ τοῦτο συγκαταβαίνει, καὶ λέγει, ὅτι, ἀγκαλὰ καὶ νὰ λέγωνται θεοὶ πολλοὶ, (ὅπου ὀνομαζόμενοι μόνον μὲ τὸν λόγον, μὴ ὄντες δὲ τῇ ἀληθείᾳ θεοὶ) εἴτε εἰς τὸν οὐρανὸν, καθὼς ὁ Ἥλιος, καὶ ἡ Σελήνη, καὶ οἱ λοιποὶ πλανῆτες, καὶ ἀστέρες, τοὺς ὁποίους ἐθεοποίουν οἱ Ἕλληνες, ὀνομάζοντες, ἄλλον μὲν Ἀπόλλωνα, ἄλλον δὲ Δία, καὶ Κρόνον· εἴτε εἰς τὴν γῆν, καθὼς ἦσαν ἐκεῖνοι οἱ γήϊνοι ἄνθρωποι, τοὺς ὁποίους ἐθεοποίησαν οἱ αὐτοὶ Ἕλληνες· κἂν, λέγω, καὶ ὠνομάζοντο τοιοῦτοι ψευδοθεοὶ, ἀλλ' ὅμως κοντὰ εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστοὺς Χριστιανοὺς, εἷς Θεὸς εἶναι ὁ Πατὴρ, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐδημιουργήθησαν ὅλα τὰ ὄντα, νοητὰ, καὶ αἰσθητά· τὸ γὰρ ἐξ οὗ, τὸ δημιουργικὸν, καὶ ποιητικὸν αἴτιον δηλοῖ· τὸ δὲ καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτὸν, δηλοῖ τὸν λόγον τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἐδικῆς μας ἐπιστροφῆς καὶ οἰκειώσεως· ὡσὰν νὰ ἤθελεν εἰπῇ, ὅτι, καὶ ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ, εἰς αὐτὸν τὸν Θεὸν ἐπιστρέφομεν, καὶ εἰς αὐτὸν εἴμεθα ἀποκρεμασμένοι. (2)

„Καὶ εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς, δι' οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ".

Διὰ τοῦ Κυρίου, λέγει, Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ὅλα τὰ ὄντα ἐδημιουργήθησαν, καὶ ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ δι' αὐτοῦ εἰς τὸ εἶναι ἤλθομεν, καὶ εἰς τὸ καλῶς εἶναι, μὲ τὸ νὰ ἐγεννάμεθα πιστοὶ, καὶ ἀπὸ τὴν πλάνην καὶ ἀπιστίαν, ἤλθομεν εἰς τὴν ἀλήθειαν, καὶ πίστιν. Ἀκούωντας δὲ ἐσὺ ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι εἷς εἶναι Θεὸς ὁ Πατὴρ, καὶ εἷς Κύριος ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, μὴ νομίσῃς πῶς κατὰ ἀποκλήρωσιν, καὶ ξεχωριστὸν τρόπον δίδοται, εἰς μὲν τὸν Πατέρα, τὸ Θεὸς ὄνομα, εἰς δὲ τὸν Υἱὸν τὸ, Κύριος· ὄχι· ἐπειδὴ ἀδιαφόρως καὶ ὁ Υἱὸς λέγεται Θεὸς, καθὼς βεβαιοῖ ὁ αὐτὸς Παῦλος λέγων· „ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὢν ἐπὶ πάντων Θεός". (Ῥωμ. Θ'. 5.) Καὶ πάλιν· „προσδεχόμενοι τὴν ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου Θεοῦ, καὶ „Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ". (Τίτ. β'. 13.)

Καὶ ὁ Πατὴρ πάλιν λέγεται ἀδιαφόρως Κύριος, ὡς λέγει ὁ Ψαλμῳδός· „Εἶπεν ὁ Κύριος „τῷ Κυρίῳ μου κάθου ἐκ δεξιῶν μου". (Ψαλμ. ρι'. 1.) (3) Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ λόγος τοῦ Ἀποσό-

(1) Ὅθεν καὶ ὁ θεῖος Γρηγόριος ὁ θαυματουργὸς, ἑρμηνεύων τὰ ῥηθέντα τοῦτο, ὅτι εἴδωλον ἐν Κόσμῳ, λέγει· „ἢ μὲν εἰς Θεὸν τὸν ὄντως ὄντα τιμὴ, „πάντως τε καὶ αὐτὴ τοῦ τιμωμένου ἐστὶ τιμή. Ἡ δὲ εἰς „τὸν ἐκ ὄντα Θεὸν τιμὴ, ἐξεναντίας καὶ αὐτὴ τοῦ τι„μωμένου ἐστὶν ἀτιμία". (παρὰ Ἰωάννῃ τῷ Δαμασκ. Τίτλ. λά.)

(2) Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν εἰς τὸ ιά. Κεφ. τῆς πρὸς Ῥωμ. στίχ. 36. Ὁμοίως ὅρα καὶ τὴν Ἑρμηνείαν τοῦ 5. στίχου, τοῦ β'. Κεφ. τῆς πρὸς Τιμόθεον πρώτης, καὶ τὴν εἰς ἐκεῖνον ὑποσημείωσιν, ἀναγκαίας οὔσας.

(3) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεοδώρητος λέγει ὅτι ὁ Ἀπόστολος ἐδῶ, ἰσοδυναμοῦν δείκνυσι τὸν Θεὸν φωνὴν μὲ τὸν, Κύριος· καθ' ὅτι καὶ ἡ παλαιὰ Γραφὴ τὰ ὀνόματα αὐτὰ σωτηρίως προφέρει· „ἐγὼ γάρ εἰμι φησὶ „Κύριος ὁ Θεός σου ὁ ἐξαγαγών σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου". (Ἔξοδ. κ'. 2.) Καὶ „ἄκουε Ἰσραὴλ Κύριος ὁ Θεός „σου Κύριος εἷς ἐστί". (Δευτ. ς'. 4.) Καὶ „Κύριε „ὁ Θεός μου, ἐμεγαλύνθης σφόδρα". (Ψαλμ. ργ'. 1.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σόλα εἶναι φησὶ Ἕλλησας, οἵ τινες ἐδόξαζον πολλοὺς Θεοὺς, καὶ πολλοὺς Κυρίους, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἀπόστολος, ὅτε τὸν Υἱὸν εἶπε Θεὸν, διὰ νὰ μὴ νομίσωσιν οἱ Ἕλληνες ὅτι δοξάζει δύω Θεούς, ὡσὰν ὁποὺ ἦσαν συνειθισμένοι εἰς τὴν πολυθεΐαν· οὔτε τὸν Πατέρα εἶπε Κύριον, ἵνα μὴ οἱ αὐτοὶ Ἕλληνες νομίσωσιν, ὅτι καὶ ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ πολλοὺς Κυρίους δοξάζομεν. Διὰ ταύτην δὲ τὴν αἰτίαν οὐδὲ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἀναφέρει ἐδῶ ὁ Παῦλος, φρονεύμενος τὴν ἀσθένειαν τῶν ἀκροατῶν, καθὼς καὶ οἱ Προφῆται δὲν ἀναφέρουν φανερὰ διὰ τὸν Υἱὸν εἰς τὰς προφητείας των, εἰ μὴ σπανιωδῶς, διὰ τὴν ἀσθένειαν τῶν ἀκροάντων Ἰουδαίων, διὰ νὰ μὴ νομίσουν ἐμπαθῆ τὴν ἐκ τοῦ Πατρὸς ἄναρχον γέννησιν τοῦ Υἱοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἀπόστολος συνεχῶς βάλλει τὸ, εἷς, λέγων „ὅτι οὐκ ἔστι Θεὸς, εἰ μὴ εἷς· καὶ εἷς Θεὸς ὁ Πατήρ· καὶ εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χρι„στός“· οὐ γὰρ πρὸς διαφορὰν καὶ ἀντιδιαστολὴν τοῦ Υἱοῦ εἶπε τὸ „εἷς Θεὸς ὁ Πατήρ“· ἀλλὰ πρὸς διαφορὰν τῶν ψευδωνύμων Θεῶν, οὐδὲ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τοῦ Πατρὸς εἶπε τὸ „εἷς Κύριος „Ἰησοῦς“ ἀλλὰ πρὸς διαφορὰν τῶν ψευδωνύμων κυρίων, τῶν παρὰ τοῖς Ἕλλησι πιστευομένων.

7. „Ἀλλ' οὐκ ἐν πᾶσι ἡ γνῶσις“.

Ὅλοι ὅμως, λέγει, οἱ Χριστιανοὶ δὲν ἠξεύρουν πῶς εἶναι εἷς Θεὸς, καὶ ὄχι πολλοί· οὐδὲ ὅλοι ἠξεύρουν πῶς δὲν εἶναι εἴδωλα εἰς τὸν Κόσμον. (1)

„Τινὲς δὲ τῇ συνειθείᾳ τοῦ εἰδώλου ἕως ἄρτι, ὡς εἰδωλόθυτον ἐ„σθίουσι, καὶ ἡ συνείδησις αὐτῶν ἀσθενὴς ὖσα, μολύνεται“.

Μερικοὶ, λέγει, ἀορίστως δηλαδὴ καὶ χωρὶς ὄνομα, ἐπειδὴ ὁ Ἀπόστολος δὲν θέλει νὰ ἐκπομπεύσῃ αὐτοὺς· διότι ἦσαν πολλοί, ὁποῦ ἀπὸ τὴν πλάνην τῆς Εἰδωλολατρείας ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστὸν, οἱ ὁποῖοι ἕως τώρα, λέγει, ἤγουν καὶ ἀφ' οὗ ἐπίστευσαν, τρώγουν τὰ εἰδωλόθυτα, ἤτοι τὰς θυσίας τῶν Εἰδώλων, ὡς εἰδωλόθυτα· διότι αὐτοὶ μὲ τὴν συνείδησιν τοῦ Εἰδώλου, ἤτοι τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχοντες εἰς τὰ Εἴδωλα, ὁποίαν εἶχον καὶ πρὸ τῆς πίστεως, καὶ νομίζοντες πῶς αὐτὰ εἶναι κάποιόν τι, καὶ φοβούμενοι πῶς τὰ Εἴδωλα δύνανται νὰ τοὺς βλάψουν, ἔτζι μὲ τοιαύτην συνείδησιν τρώγοντες τὰς τῶν Εἰδώλων θυσίας, μολύνονται. Διὰ τοῦτο ὁ Ἀπόστολος δὲν εἶπεν ὅτι τὰ Εἴδωλα μολύνουσιν αὐτοὺς, ἀλλ' ἡ συνείδησις ἐκείνων ὁποῦ τὰς τρώγουν ὡς θυσίας Εἰδώλων, αὐτὴ εἶναι ὁποῦ μολύνεται, μὲ τὸ νὰ ἦναι ἀσθενὴς, καὶ δὲν δύναται νὰ νοήσῃ, ὅτι τὰ Εἴδωλα δὲν εἶναι τίποτε, καὶ ἀκολούθως οὐδὲ αἱ τῶν Εἰδώλων θυσίαι· ἐπειδὴ τὰ Εἴδωλα καθ' ἑαυτὰ, νὰ μολύνουν δὲν δύνανται. Νόησον δὲ, πῶς ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔτρωγαν τὰς τῶν Εἰδώλων θυσίας, ἔπαιρνον σῶα παρόμοιον πρᾶγμα, καθὼς, λόγου χάριν, καὶ ὅποιος κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν Ἰουδαίων, νομίζωνας πῶς μολύνεται ἐὰν πιάσῃ νεκρὸν, ἔπειτα βλέπωντας ἄλλος ὁποῦ πιάνει νεκρὸν μὲ καθαρὰν συνείδησιν, πιάνει μὲν καὶ αὐτὸς τὸν νεκρὸν, ἀντρεπόμενος τὰς ἄλλους ὁποῦ τὸν πιάνουν, διακρινόμενος ὅμως, καὶ ἀμφιβάλλωντας, μολύνεται εἰς τὴν συνείδησίν του.

8. „Βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ παρίστησι τῷ Θεῷ“.

Διὰ νὰ μὴν εἰποῦν οἱ τέλειοι εἰς τὴν γνῶσιν Χριστιανοὶ, ὅτι ἐγὼ τρώγω τὰς θυσίας τῶν Εἰδώλων μὲ καθαρὰν συνείδησιν, καὶ τί με μέλει, ἐὰν ἄλλος δι' ἀσθένειαν τῶν λογισμῶν του σκανδαλίζεται; διὰ τοῦτο ὁ Ἀπόστολος, δείχνει ἐδῶ, ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ νὰ τρώγωμεν τὰς θυσίας τῶν Εἰδώλων διὰ καταφρόνησιν τῶν Εἰδώλων, τίποτε κατόρθωμα καὶ ἀρετὴ δὲν εἶναι· διότι, λέγει, κἂν καὶ ὁ ἀδελφός σου δὲν ἐβλάπτετο, οὐδὲ ἔτζι ἔπρεπεν κἀνένα πρᾶγμα ἐπαινετὸν, καὶ θαρρετὸν, ἐπειδὴ τὸ φαγητὸν δὲν μᾶς συνιστᾷ μὲ τὸν Θεόν.

„Οὔτε γὰρ ἐὰν φάγωμεν, περισσεύομεν· οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν, ὑ„στερούμεθα“.

Τὸ-

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος ἐκ τῶν λόγων τούτων τοῦ Ἀπο„στόλου ὅτι πάντες γνῶσιν ἔχομεν“ τὸ εἶπε κατ' οἰκονομίαν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Τετέστιν ὅτε ἐὰν φάγωμεν τὰς θυσίας τῶν Εἰδώλων, περισσόν τι ἔχομεν, καὶ δοκιμάζομεν κοντὰ εἰς τὸν Θεὸν, ὡς μέγα τι ἀγαθὸν ποιήσαντες, ὅτε πάλιν, ἐὰν δὲν φάγωμεν αὐτὰς, ὑστερούμεν, καὶ ἐλαττώμεθα κοντὰ εἰς τὸν Θεόν· καὶ κατὰ μὲν τὸ παρὸν, δείχνει ὁ Ἀπόστολος πῶς τὸ νὰ τρώγῃ τινὰς τὰ εἰδωλόθυτα, ἢ τὸ νὰ μὴ τὰ τρώγῃ, εἶναι περιττὸν, καὶ οὐδὲν διὰ τὶ ἐκεῖνο τὸ φαγμα, ὁποῦ μήτε ὠφελεῖ, ὅταν γίνεται, μήτε βλάπτει, ὅταν δὲν γίνεται, περιττὸν εἶναι· πηγαίνοντας δὲ ἔμπροσθεν, φανερόνει καὶ τῶ βλάβω ὁπῦ ἔχει τὸ νὰ τρώγῃ τινὰς Εἰδώλων θυσίας.

9. „Βλέπετε δὲ μή πως ἡ ἐξουσία ὑμῶν αὕτη, πρόσκομμα γένηται „τοῖς ἀσθενέσι τῶν ἀδελφῶν".

Φοβίζει τὺς τελείους εἰς τῶ γνῶσιν Χριστιανούς μὲ ταῦτα τὰ λόγια ὁ Ἀπόστολος, καὶ διὰ τῦτο λέγει εἰς αὐτύς· βλέπετε, ἤγουν προσέχετε, λέγει, καὶ ἐσχαθῆτε καλὰ, ἀδελφοὶ, διὰ νὰ τὺς φοβίσῃ, καὶ νὰ τὺς ἐντροπιάσῃ μὲ τῦτον τὸν λόγον, καὶ δὲν εἶπεν, ὅτι μή πως ἡ γνῶσίς σας αὕτη, ἢ ἡ τελειότης σας, τὰ ὁποῖα εἶναι ἐγκώμια· ἀλλὰ εἶπε· βλέπετε μήπως ἡ ἐξουσία σας αὕτη, ἤγουν ἡ προπέτεια καὶ ὑπερηφάνειά σας αὕτη, γένῃ σκάνδαλον· καὶ δὲν εἶπεν εἰς τὺς ἀδελφὺς μόνον, ἀλλὰ εἰς τὺς ἀσθενεῖς ἀδελφύς, διὰ νὰ αὐξήσῃ, καὶ νὰ δείξῃ τῶ κατηγορίαν μεγαλιτέραν, ὅτε ὑδὲ ἀσθενοῦντας τὺς ἀδελφούς των πονῦν, καὶ σπλαγχνίζονται, εἰς τὺς ὁποίους ἔπρεπε νὰ δίδωσι χεῖρα βοηθείας, καὶ νὰ σηκόνωσι αὐτὺς, καὶ νὰ διορθώνωσι. Μὰ ἔσω, λέγει, ὅτι δὲν σηκόνετε, καὶ δὲν διορθόνετε τὺς ἀδελφύς σας, διὰ τὶ καὶ νὰ τὺς ῥίπτετε κάτω, καὶ νὰ τὺς κρημνίζετε μὲ τὰ σκάνδαλα, καὶ τὰ σκοντάμματα ὁπῦ τὺς βάλλετε; ἔσω, δὲν ἠμπορεῖτε νὰ τὺς σώσετε, μὰ καλὰ, μὴ τὺς ἀπολλύετε.

10. „Ἐὰν γάρ τις ἴδῃ σε τὸν ἔχοντα γνῶσιν ἐν εἰδωλείῳ κατακεί- „μενον, οὐχὶ ἡ συνείδησις αὐτῦ, ἀσθενὴς ὤν τος, οἰκοδομηθήσεται „εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθυτα ἐσθίειν";

Ἀνίσως, λέγει, καὶ ἰδῇ τινας ἐσένα, τὸν, ὡς ἐσὺ νομίζεις, τέλειον ὄντα εἰς τῶ γνῶσιν, πῶς τρώγεις τὰς θυσίας τῶν Εἰδώλων, ἄραγε, δὲν θέλει λάβῃ ἐκ τύτε ἀφορμὴν περισσοτέραν, εἰς τὸ νὰ τρώγῃ καὶ αὐτὸς θυσίας Εἰδώλων; καὶ ἀκολύθως, δὲν θέλει συρεωθῆ (τῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ „οἰκοδομηθήσεται") καὶ εἰς τὸ νὰ νομίζῃ, πῶς τὰ Εἴδωλα εἶναι κάποιον τίποτε πρᾶγμα; διότι αὐτὸς, μὴν ἐξυρώντας τὸν ἐδικόν σε λογισμὸν, μὲ τὸν ὁποῖον τὺς τρώγεις, ὡς καταφρονῶντας δηλαδὴ τὰ Εἴδωλα, καὶ ὡς σοχαζόμενος ὅτι αὐτὰ δὲν εἶναι τίποτε, μὴν ἐξυρώντας, λέγω, τῦτο, θέλει παρακινηθῆ εἰς τὸ νὰ τὺς τρώγῃ καὶ αὐτὸς, καὶ νὰ φρονῇ πῶς τὰ Εἴδωλα εἶναι τίποτε πρᾶγμα.

11. „Καὶ ἀπολεῖται ὁ ἀσθενῶν ἀδελφὸς ἐπὶ τῇ σῇ γνώσει, δι' ὃν „Χριστὸς ἀπέθανεν".

Τέτια πράγματα, λέγει, ἔχεις ἐσὺ ὁ τέλειος εἰς τῶ γνῶσιν, ὁποῦ σε ὑστερῦν ἀπὸ κάθε συγχώρησιν, διὰ τῶ βλάβω ὁποῦ προξενεῖς εἰς τὸν ἀδελφόν σε. α'. ὅτι αὐτὸς ὁ ὑπὸ σοῦ σκανδαλιζόμενος, εἶναι ἀδελφὸς καὶ ὁμόπιστός σε Χριστιανός. β'. ὅτι εἶναι καὶ ἀσθενὴς εἰς τῶ γνῶσιν, καὶ λογισμόν· καὶ γ'. ὅτι καὶ ὁ Χριστὸς ἀπέθανε δι' αὐτόν· καὶ ἔτζι ἡ ἐδικήσε τελειότης, γίνεται αἰτία τῆς ἀπωλείας τῦ ἀδελφῦ σε· καὶ ὁ μὲν Χριστὸς δὲν παρεπήθη νὰ ἀποθάνῃ διὰ τῶ σωτηρίαν του, ἐσὺ δὲ, σύδὲ ἀπὸ τὸ φαγητὸν ἀπέχης, διὰ νὰ μὴ σκανδαλίζεται. Ὁ δὲ Χρυσόστομος αὐτὶ τῦ „ἐπὶ τῇ σῇ γνώσει, ἐπὶ τῇ σῇ βρώσει" λέγει.

12. „Οὕτω δὲ ἁμαρτάνοντες εἰς τὺς ἀδελφύς, καὶ τύπτοντες αὐτῶν „τὴν ἀσθενῆ συνείδησιν, εἰς Χριστὸν ἁμαρτάνετε".

Ἐσεῖς, λέγει, οἱ τέλειοι εἰς τὴν γνῶσιν Χριστιανοὶ, ἔτζι ἁμαρτάνοντες εἰς τὺς ἀδελφύς, καὶ τύπτοντες αὐτῶν τὴν ἀσθενῆ συνείδησιν, εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον Χριστὸν ἁμαρτάνετε. Δὲν εἶπε δὲ σκαν-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σκανδαλίζοντες τὴν συνείδησίν τινες, ἀλλὰ δέρνοντες, καὶ τυπτῶντες αὐτὴν, διὰ νὰ φανερώσῃ μὲ τὰς λέξεις ταύτας τὴν ὠμότητα καὶ ἀπλαγχνίαν τους, θηλαδὴ ὅτι ὄχι τὴν ἀσθενῆ καὶ ἀδύνατον συνείδησιν τῶν ἀδελφῶν τους σπλαγχνίζονται, ἀλλὰ δέρνουσιν αὐτήν. Βλέπε δὲ πῶς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην τῶν ἐθνικῶν τὰ εἰδωλόθυτα, εἰς αὐτὴν τὴν κορυφὴν τῆς παρανομίας ἀνέβίβασεν εἰπὼν, ὅτι εἰς τὸν Χριστὸν ἁμαρτάνετε.

Πῶς δὲ τὸ ἁμάρτημα, τὸ εἰς τὰς ἀδελφοὺς γινόμενον, εἰς τὸν Χριστὸν ἀναφέρεται; κατὰ πολλοὺς τρόπους. α'. ὅτι τὰ εἰς τοὺς δούλους τοῦ Χριστοῦ κακὰ, ὁ Χριστὸς τὰ οἰκειοποιεῖται· διὰ τοῦτο ἔλεγε πρὸς τὸν τοὺς δούλους του διώκοντα Παῦλον· „ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς, ὃν σὺ διώκεις". (Πράξ. Θ'. 5.) β'. ὅτι οἱ βλαπτόμενοι ἀδελφοὶ, εἶναι σῶμα, καὶ μέλη τοῦ Χριστοῦ. γ'. ὅτι ἐκεῖνο ὁποῦ ὁ Χριστὸς οἰκοδόμησε καὶ ἐστερέωσε μὲ τὸ σφαγὴν, καὶ τὸν θάνατόν τε, ἤτοι τὴν σωτηρίαν τῶν ἀδελφῶν, αὐτοὶ οἱ τόσοι βλάπτοντες, κρημνίζουσιν αὐτὸ καὶ ἀφανίζουσι. (1)

13. „Δι' ὅπερ, εἰ βρῶμα σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν μου, οὐ μὴ φάγω „κρέα εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω".

Ἐπειδὴ ὁ διδάσκαλος χρεωστεῖ νὰ φυλάττῃ πρῶτος αὐτὸς ἐκεῖνα, ὁποῦ παραγγέλει εἰς τοὺς ἄλλους νὰ φυλάττουν, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἀπόστολος ὡς διδάσκαλος ἄριστος, συμφωνῶ ἐδῶ μὲ τὸ παράδειγμά του ἐκεῖνα ὁποῦ διδάσκει, καὶ λέγει ὅτι, ἂν φαγητὸν σκανδαλίζῃ τὸν ἀδελφόν μου, ἐγὼ δὲν θέλω φάγω κρέατα εἰς ὅλην μου τὴν ζωὴν, μόνον διὰ νὰ μὴ σκανδαλίσω τὸν ἀδελφόν μου. Δὲν εἶπε δὲ ἂν σκανδαλίζῃ δικαίως, ἀλλὰ μὲ ὅποιον τρόπον καὶ ἂν σκανδαλίζῃ, εἴτε δικαίως, εἴτε ἀδίκως· καὶ δὲν εἶπεν ὅτι δὲν θέλω φάγω Εἰδώλων θυσίας, ἀλλὰ δὲν θέλω φάγω κρέατα, ἁπλῶς καὶ καθολικῶς, κἂν καὶ συγκεχωρημένα εἶναι πολλοὶ νὰ τρώγωνται, καὶ ὄχι νὰ μὴ τὰ φάγω εἰς μίαν, ἢ δύω ἡμέρας, ἀλλὰ εἰς ὅλον τὸν καιρὸν τῆς ζωῆς μου· τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ „εἰς τὸν αἰῶνα" καὶ δὲν εἶπεν, ὅτι διὰ νὰ μὴν ἀπολέσω τὸν ἀδελφόν μου, ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ τὸν σκανδαλίσω ἁπλῶς. (2)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

1. „Οὐκ εἰμὶ Ἀπόστολος; οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος; οὐχὶ Ἰησοῦν Χριστὸν „τὸν Κύριον ἡμῶν ἑώρακα";

Ἐπειδὴ εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ἀνίσως φαγητὸν σκανδαλίζῃ τὸν ἀδελφόν μου, ἐγὼ δὲν θέλω φάγω κρέατα, διὰ νὰ μὴ νομίσῃ τινὰς, ὅτι ὑπερηφανευόμενος ταῦτα λέγει, διὰ τοῦτο ἀναγκάζεται πάλιν ἐδῶ νὰ δείξῃ, πῶς ἀπεῖχεν ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ ἦτον συγκεχωρημένα εἰς αὐτὸν, μόνον διὰ νὰ μὴ σκανδαλίσῃ τινά· δι' ὅτι, ὁ μὲν Χριστὸς ἐπρόσταξεν, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ κηρύττει τὸ Εὐαγγέλιον, νὰ τρέφεται ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιον, ἤγουν ἀπὸ τοὺς μαθητευομένους τὸ Εὐαγγέλιον· „ἄξιος γὰρ φησιν ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἐστι". (Ματθ. ί. 10.) ἐγὼ ὅμως, λέγει, ἐπρόκεινα καλλίτερα νὰ ἀποθάνω ἀπὸ τὸ νὰ πέσουν, παρὰ νὰ λάβω ἀπὸ κανένα τὴν ἀναγκαίαν χρείαν μου· ἀλλὰ ἐργαζόμενος μὲ τὰς χεῖράς μου ἐκοπίαζα, καὶ ἐτρεφόμουν ἐκ τῆς ἐργοχειρίας μου, καθὼς ἐσεῖς τὸ ἠξεύρετε· (ἦσαν γάρ, ὡς φαίνεται, κοντὰ εἰς τοὺς Κορινθίους μερικοὶ διδάσκαλοι πλούσιοι, οἵτινες φιλοτιμούμενοι, ἐδίδασκον, χωρὶς νὰ πέρνουν μισθὸν ἀπὸ τοὺς διδασκομένους· τοῦτο δὲ ἐμηχανεύοντο, διὰ νὰ καταισχύνουν τὸν Παῦλον· τὸ ὁποῖον τοῦτο, ἀφ' ἧς ἐκαπάλαβον ὁ Παῦλος, ἀφέθη ἀπὸ τὸ νὰ τρέφεται ὑπὸ τῶν διδασκομένων, καὶ μ' ὅλον ὁποῦ τοῦτο ἦτον συγκεχωρημένον εἰς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ Κυρίου·) (3) ἐγὼ μὲν, λέ-

---

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος προσθέτει καὶ ὅτι, ὅτι αὐτὰ τὰ Δεσποτικὰ Χριστοῦ ἐστι φωνὴ ἡ λέγουσα „ὁρᾶτε μὴ κατα„φρονήσητε ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων". (Ματθ. ιή. 10.) Καὶ πάλιν· „ὃς δ' ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τού„των τῶν πιστευόντων εἰς ἐμὲ, συμφέρει αὐτῷ ἵνα κρε„μασθῇ μύλος ὀνικὸς ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ κα„ταβυθισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης". (Ματθ. ιή. 6.)

(2) Πρέπει δὲ σκανδάλου φροντίδα νὰ καταφρονῇ τινας, καὶ ποῖον δὲν πρέπει, ὅρα εἰς τὸ ὑποσημείωσιν. „τὸ καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα". (Ρωμ. ιδ'. 12.)

(3) Ἡ μὲν κυριωτέρα καὶ πρώτη αἰτία, διὰ τὴν ὁποίαν ὁ Παῦλος ἐδούλευεν ἐργόχειρον, καὶ ἐκ τοῦ ἐργοχείρου του ἐτρέφετο, ἦτον διὰ νὰ δείξῃ παράδειγμα εἰς ὅλους τοὺς Χριστιανοὺς, νὰ τὸν μιμῶνται, καὶ νὰ δουλεύουν καὶ αὐτοὶ, καθὼς τοῦτο σαφῶς λέγει ὁ Ἀπόστολος

εἰς

λέγει, ἔτζι ἔπαμα, καὶ ἀπὸ τὰ συγκεχωρημένα εἰς ἐμένα, ἀπέχω, μόνον διὰ νὰ μὴ σκανδαλίσω τινά· ἐσεῖς δὲ, οὐδὲ ἀπὸ τὴς Θυσίας τῶν Εἰδώλων ἀπέχετε, διὰ νὰ μὴ σκανδαλίζετε τὸν ἀδελφόν σας. Τὸ καθολικὸν νόημα λοιπὸν ὅλε τῆ λόγε, εἶναι αὐτὸ, τὸ ὁποῖον ὁ Ἀπόστολος μὲ πολλὰς σίχες, καὶ παραδείγματα εἰς πλάτος αὐξάνει, καὶ ἀποδείχνει εἰς ὅλον τοῦτο τὸ Κεφάλαιον. Ἀλλὰ ἂς θεωρήσωμεν καὶ τὸ μερικὸν νόημα κάθε λέξεως· δὲν εἶμαι, λέγει, καὶ ἐγὼ Ἀπόστολος; διὰ νὰ μοῦ εἰπῇ τινας εἰς αὐτὸν, ὅτι διὰ τοῦτο δὲν λαμβάνεις τὰ ταρὸς τοῦ χρείαν, ὦ Παῦλε, διὰ τί δὲν εἶναι συγκεχωρημένον εἰς ἐσέ· διὰ τοῦτο ὁ Ἀπόστολος ἀποκρινόμενος λέγει· καὶ πῶς; δὲν εἶναι εἰς ἐμένα συγκεχωρημένον τὸ νὰ λαμβάνω; μήπως καὶ οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι δὲν λαμβάνουσι τοῦ τροφοῦ τες ἀπὸ τὲς διδασκομένες; Ναὶ, τοῦ λαμβάνουσι, λέγει· τί λοιπόν; καὶ ἐγὼ δὲν εἶμαι Ἀπόστολος, καθὼς εἶναι καὶ ἐκεῖνοι; δὲν εἶμαι ἐλεύθερος; ἤτοι, μήπως ἔχω τινὰ ὁποῦ με ἐμποδίζει ἀπὸ τὸ νὰ λάβω; ὄχι. Πάλιν δὲ, διὰ νὰ μοῦ εἰπῇ τινας, ὅτι οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι ἔχουν περισσότερον ἀξίωμα ἀπὸ λόγου σε Παῦλε, διὰ τί εἶδον τὸν Κύριον, διὰ τοῦτο λέγει· δὲν εἶδον καὶ ἐγὼ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν; ναὶ, τὸν εἶδον· ἐπειδὴ ἀγκαλὰ καὶ ὕστερα ἀπὸ ὅλες, ὅμως ἐφάνη καὶ εἰς ἐμένα ὡσὰν εἰς σῶα ἔκτρωμα· „ἔσχατον δὲ πάντων ὡσπερεὶ τῷ ἐκτρώματι, ὤφθη κἀμοί“. (ἀ. Κορ. ιέ. 18.) μέγα γὰρ ἀληθῶς ἦτον τὸ νὰ ἀξιωθοῦν οἱ Ἀπόστολοι νὰ ἰδοῦν μὲ τὲς ὀφθαλμούς των τὸν Κύριον, καθὼς αὐτὸς ὁ ἴδιος Κύριος ἔλεγεν· „ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ, ὅ„τι βλέπουσιν.... ὅτι πολλοὶ Προφῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε, καὶ οὐκ εἶ„δον“. (Ματθ. ιγ'. 16.)

„Οὐ τὸ ἔργον μου ὑμεῖς ἐστε ἐν Κυρίῳ“;

Ἐπειδὴ ἐδοκίμαζε τινὰς νὰ εἰπῇ· καὶ αὖ ἦσαι ἐλεύθερος καὶ Ἀπόστολος, ὦ ἀκάμαρε Παῦλε, ἔπειτα τὸ ἔργον τῆ Ἀποστόλε δὲν ἔπαμες, τί θέλει σε ὠφελήσουν τὲ φιλὰ ὀνόματα; καὶ ὁ Ἰούδας Ἀπόστολος ἦτον, καὶ τὸν Κύριον εἶδεν, ἀλλ' ὅδεν ὠφελήθη· διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος ἀποκρινόμενος εἰς τοῦτο λέγει ἐδῶ· ὅτι τὸ ἔργον μου, ἐσεῖς οἱ Κορίνθιοι εἶσθε, εἰς τὲς ὁποίους ἐκήρυξα τὸ Εὐαγγέλιον· ὥστε ἐδῶ ὅπου ἐτελείωσα καὶ ἐγὼ ἀποστολικὸν διακόνημα. Ἐπειδὴ δὲ εἶπε μεγάλον λόγον, διὰ τοῦτο ἐπροσθέσε τὸ „ἐν Κυρίῳ“· ἐσεῖς, λέγει, εἶσθε τὸ ἀποτέλεσμα καὶ ὁ καρπὸς τῆ Ἀποστολικῆ μου κηρύγματος, τὸ ὁποῖον ἐτέλεσα, ὄχι μὲ τὴν ἰσχύν μου δύναμιν, ἀλλὰ μὲ τοῦ τῆ Κυρίε.

2. „Εἰ ἄλλοις οὐκ εἰμὶ Ἀπόστολος, ἀλλά γε ὑμῖν εἰμι“.

Δὲν καυχῶμαι, λέγει, ὅτι εἶμαι ὅλης τῆς Οἰκουμένης Ἀπόστολος καὶ Διδάσκαλος, ἀλλὰ τοῦτο μόνον λέγω, ὅτι ἐσᾶς τῶν Κορινθίων, δὲν εἶμαι Ἀπόστολος καὶ Διδάσκαλος; ναὶ εἶμαι. Πῶς λοιπὸν δὲν ἔλαβον τὰ ταρὸς τοῦ ἀναγκαίαν μου χρείαν ἀπὸ λόγε σας, ἀπὸ τὲς ὁποίους μάλιστα ἔπρεπε νὰ λάβω; Κατὰ συγχώρησιν δὲ, καὶ συγκατάβασιν γράφει ταῦτα ὁ Παῦλος, διὰ νὰ δείξῃ πόσον μισεῖ, τὸ νὰ τροξεύῃ σκάνδαλον εἰς τὲς ἄλλες, διὰ φράγματα συγκεχωρημένα εἰς αὐτὸν, ὁποῖον ἦτον τὸ νὰ λαμβάνῃ τὰ ταρὸς τὴν χρείαν παρὰ τῶν διδασκομένων.

„Ἡ γὰρ σφραγὶς τῆς ἐμῆς ἀποστολῆς, ὑμεῖς ἐστε ἐν Κυρίῳ“.

Ἤτοι ἡ ἀπόδειξις τῆ ἀποστολικῆ μου κηρύγματος, λέγει, ἐσεῖς οἱ Κορίνθιοι εἶσθε· καὶ αὖ θέλῃ τινὰς νὰ μάθῃ ἀπὸ ἐμένα ἐὰν εἶμαι Ἀπόστολος, τῆ δείχνω ἐσᾶς τοὺς παρ' ἐμοῦ διδαχθέντας· ὅτι ἐσεῖς εἶσθε ὁποῦ ἐπισφραγίζετε καὶ βεβαιώνετε τὸ ἀποστολικόν μου ἐπάγγελμα· ἤτοι ὅσα ἔργα σωσιγῶσιν σῶα Ἀπόστολον, ὅλα τὰ ἔδειξα εἰς ἐσᾶς, καθὼς τοῦτο τὸ ἴδιον γράφει καὶ εἰς τοῦ β'. ταρὸς τὲς Κορινθίες πάλιν Ἐπιστολῆ λέγων· „τὰ μὲν σημεῖα τῆ Α„ποστόλε κατειργάσθη ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ, ἐν σημείοις, καὶ τέρασι καὶ δυνάμεσι· τί „γάρ ἐστιν ὃ ἡττήθητε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς Ἐκκλησίας“; (β'. Κορινθ. ιβ'. 12.) (1)

3. „Ἡ

εἰς τοῦ ταρὸς Θεσσαλον. β'. Κεφ. γ'. σίχ. 9. Δεύτερα δὲ, καὶ ἐπομένη αἰτία ἦτον αὐτη, ὁποῦ λέγει ἐδῶ, ἦγουν διὰ ἐκεῖνος ἀπὸ ἐκαπηγόρεν αὐτὸν, καὶ ἐσκανδαλίζοντο πῶς ἐτρέφετο ἀπὸ τὲς διδασκομένες.

(1) Καὶ ὁ Θεοδώρητος τὴν σφραγῖδα, ἀπόδειξιν καὶ βεβαίωσιν ἑρμηνεύει· ὅπω γάρ φησι καὶ ὁ Θεσπέσιος Ἰωάννης· „Ὁ λαβὼν αὐτὸς τὴν μαρτυρίαν, ἐσφράγισεν ὅτι „ὁ Θεὸς ἀληθὴς ἐστι“, (Ἰωαν. γ'. 33.) ἤτοι ἐβεβαίωσε.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

3. „Ἡ ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσιν αὕτη ἐστί".

Ἤτοι εἰς ἐκείνους, λέγει, ὅπου με ἀνακρίνουν, καὶ ζητοῦν νὰ μάθουν ἂν εἶμαι Ἀπόστολος, παύτου τοῦ ἀπολογίαν προβάλλω· παύτου ποίαν; ἤτοι ἐσᾶς· δείχνοντας γὰρ ἐσᾶς, ὁποῦ ἐμαθητεύθητε, καὶ ἐκατηχήθητε ἀπὸ λόγου μου, μὲ τοῦτο ἀποσιωπῶ ἐκείνους, ὅπου με ἀνακρίνουσιν. Ὁ δὲ θεῖος Χρυσόστομος λέγει, ὅτι, εἰς ἐκείνους ὅπου με ἐγκαλοῦν πῶς πέρνω ἄσπρα, ἢ καὶ ἐρωτοῦν, διατί δὲν πέρνω ἄσπρα, ταῦτα ἀπολογοῦμαι, ὅπου μέλλω νὰ εἰποῦν ἀπολύθως.

4. „Μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν, καὶ πιεῖν";

Δὲν ἔχομεν, λέγει, ἐξουσίαν καὶ ἄδειαν νὰ λαμβάνωμεν ἀπὸ τοὺς μαθητάς μας Χριστιανοὺς τοῦ ἀναγκαίαν τροφοὺ μας; ναὶ ἔχομεν, ἀλλ' ὅμως δὲν μεταχειριζόμεθα ταύτην τὴν ἄδειαν. Ὁ δὲ Χρυσόστομος λέγει· καὶ πῶς ταῦτα εἶναι ἀπολογία, ὦ μακάριε Παῦλε, εἰς ἐκείνους ὅπου σε ἐγκαλοῦν; Ὅτι ὅταν, λέγει, φαίνωμαι πῶς ἀπέχω ἀπόμη καὶ ἀπὸ ἐκεῖνα, ὅπου εἶναι συγκεχωρημένα εἰς ἐμὲ, δὲν ἔχει δίκαιον πλέον τινὰς νὰ σκανδαλίζεται, καὶ νά με κατηγορῇ ὡς ἀπατεῶνα, καὶ ὡς κηρύττοντα διὰ χρήματα.

5. „Μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα περιάγειν, ὡς καὶ οἱ „λοιποὶ Ἀπόστολοι, καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου, καὶ Κηφᾶς";

Αἱ πλέσιαι γυναῖκες ἠκολούθων μὲ τοὺς Ἁγίους Ἀποστόλους, διὰ νὰ δίδουν εἰς αὐτοὺς τὰ χρειώδη τοῦ χρείαν, καὶ νὰ προξενοῦν εἰς αὐτοὺς κάθε ἀμεριμνίαν εἰς τὰ ἀναγκαῖα, ἵνα ἀμέριμνοι ὄντες οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι, καταγίνωνται εἰς μόνον τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου. (1) Βλέπε δὲ σοφίαν τοῦ μακαρίου Παύλου, τὸν Κορυφαῖον Πέτρον ὕστερον ἔβαλεν, ὡς μεγαλίτερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους, τοῦτο αἰνιγματωδῶς φανερόνωντας, καὶ λέγων· καὶ τί ἀναφέρω ἐγὼ τοὺς ἄλλους Ἀποστόλους; καὶ αὐτὸς ὁ Πέτρος, ὁ πρῶτος πάντων, τοῦτο ποιεῖ, καὶ ἔχει γυναῖκα ἀκολουθοῦσαν, διὰ νὰ δίδῃ εἰς αὐτὸν τὰ χρειώδη. Ἀδελφοὺς δὲ τοῦ Κυρίου λέγει ὁ Παῦλος, τὸν Ἰάκωβον τὸν Ἱεροσολύμων Ἐπίσκοπον, καὶ Ἰωσῆν, καὶ Σίμωνα, καὶ Ἰούδαν, οἱ ὁποῖοι ὠνομάθησαν ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου, διὰ τὸν ἀρραβωνισμὸν, ὁπου εἶχεν ὁ Ἰωσὴφ μὲ τὴν Θεοτόκον, οἵτινες μὴ πιστεύοντες πρότερον εἰς τὸν Κύριον, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης· „οὐδὲ γὰρ „οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν" (Ἰωαν. ζ'. 5.) ὕστερον ἐπίστευσαν, καὶ ἔγιναν δόκιμοι, ἁγιαλὰ καὶ δὲν ἔφθασαν εἰς τὰ μέτρα τῶν ἄλλων Ἀποστόλων, ὡς λέγει ὁ Χρυσόστομος· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος ἐδῶ ἀναμεταξὺ τῶν ἄλλων τούτους ἐσωταρίθμησε, βαλὼν εἰς τὸ σῶμα, καὶ ἄλλο μέρος αὐτῶν, τοὺς ἄκρους καὶ δοκιμωτέρους τῶν Ἀποστόλων.

6. „Ἢ, μόνος ἐγὼ καὶ Βαρνάβας οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν τοῦ μὴ ἐργάζε„σθαι";

Ἐγὼ, λέγει, μοναχὸς, καὶ ὁ Βαρνάβας δὲν ἔχομεν ἐξουσίαν νὰ ζῶμεν ἀργοὶ, καὶ χωρὶς νὰ ἐργαζώμεθα μὲ τὰς χεῖράς μας, ἀλλὰ νὰ τρεφώμεθα ἀπὸ τοὺς παρ' ἡμῶν μαθητευομένους; ναὶ δηλαδὴ, ἔχομεν ἐξουσίαν. (2) Δὲν ἔκρυψε δὲ ὁ Παῦλος καὶ τὸν Βαρνάβαν, τὸν ὁποῖον

---

(1) Ὁ δὲ Κλήμης ὁ Στρωματεύς, Βιβλ. γ'. λέγει ὅτι οἱ Ἀπόστολοι ἔχον μαζί των εἰς τὸ κήρυγμα, γυναῖκας ὡς ἀδελφὰς καὶ συνδιακόνους διὰ τὰς ἐν τῷ οἴκῳ καθημωμένας γυναῖκας, διὰ μέσου τῶν ὁποίων εἰσήρχετο ἡ τοῦ Κυρίου διδασκαλία μέσα εἰς τὸν θάλαμον, καὶ ἰδιαίτερον ὅσον τῶν γυναικῶν. Ὅρα καὶ τὸ ιη'. Βιβλ. τῶν Ἀποστολικῶν Διαταγῶν, Κεφ. κ'. καὶ. ὅπου λέγει ὅτι αἱ Διάκονοι γυναῖκες ὑπηρέτουν τὰς πρεσβυτέρας, ὅταν ἐβάπτιζαν τὰς γυναῖκας, διὰ τὸ σεμνὸν καὶ εὐπρεπές· ὥστε, εἰ μόνον διὰ τὰ ἀναγκαῖα τῶν Ἀποστόλων ἠκολούθων αὐτοῖς αἱ γυναῖκες, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ ῥηθέντα αἴτια ὧδε. Ὅρα καὶ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ ιδ'. Κανόνος τῆς α'. Συνόδου, καὶ τὸ ιδ'. τῆς ς'. καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ μ'. τῆς αὐτῆς ς'. ἐν τῷ ἡμετέρῳ Κανονικῷ.

(2) Ὅτι δὲ καὶ οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι ἐδύνθουν, καὶ ὁ μόνος ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας, μαρτυροῦσιν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι Ἀπόστολοι λέγοντες εἰς τὰς Διαταγάς των. „Καὶ γὰρ καὶ ἡμεῖς σχολάζοντες τῷ λόγῳ τοῦ Εὐαγγε„λίου, ὅμως καὶ τῆς ἐπεργιῶν οὐκ ἀμελοῦμεν· οἱ μὲν „γὰρ εἰσιν ἐξ ἡμῶν, ἁλιεῖς, οἱ δὲ, σκηνοποιοὶ, οἱ „δὲ, γῆς ἐργάται, ὡρὸς τὸ μηδέποτε ἡμᾶς ἀργοὺς εἶ-

„ναι".

οποῖον ἠξίωσε πῶς συγκοινωνεῖ ἢ αὐτὸς εἰς τὼ περὶ τότε ἀπείβειαν· διὰ τί ἢ ἐκεῖνος ἐργαζόμενος μὲ τὰς χεῖράς τε, ἐτρέφετο, μηδὲν λαμβάνων ἀπὸ τὸς μαθητευομένους.

7. „Τίς στρατεύεται ἰδίοις ὀψωνίοις ποτέ“;

Ποῖος, λέγει, γίνεται στρατιώτης μὲ ἐδικά τε ὀψώνια, ἤγουν σιτηρέσια, ἢ ζωοτροφίας; ἀδεὶς βέβαια· διότι ὅλοι ὅσοι στρατεύονται, τρέφονται ἀπὸ τὰ δημόσια χρήματα· προσφυῶς δὲ ἔβαλε πρῶτον τὸ παράδειγμα τῶ στρατιώτε· διὰ τί αὐτὸ εἶναι ἁρμόδιον, ἢ ὅμοιον μὲ τὸ ἀποστολικὸν ἐπάγγελμα· καθὼς γὰρ ὁ στρατιώτης ἔχει πόλεμον μὲ τὰς αἰσθητὰς ἐχθρὰς, ἢ βάλλει τὼ ζωώ τε εἰς κινδύνως, ἢ θάνατον· ἔτζι καὶ ὁ ἀποστολικὸν ἔχων ἐπάγγελμα, κάμνει πόλεμον μὲ τὰς νοητὰς ἐχθρὰς, ἢ δοκιμάζει κινδύνως, καὶ τελευταῖον λαμβάνει καὶ θάνατον.

„Τίς φυτεύει ἀμπελῶνα, καὶ ἐκ τῦ καρπῦ αὐτῦ οὐκ ἐσθίει“;

Ποῖος, λέγει, φυτεύει ἀμπέλι, καὶ ἀπὸ τὸν καρπὸν τῦ ἀμπελίου δὲν τρώγει; ἤτοι εἶσαι. Μὲ τὸ παράδειγμα δὲ τῦτο τῦ ἀμπελουργῦ, φανερόνει ὁ Παῦλος τὸν κόπον, ἢ τὼ κακοπάθειαν, ἢ τὴν ἐπιμέλειαν ὁπῦ δοκιμάζει ἐκεῖνος, ὁπῦ ἔχει ἐπάγγελμα ἀποστολικόν. Δὲν εἶπε δὲ, ὅτι ὁ ἀμπελουργὸς τρώγει ὅλον τὸν καρπὸν τῦ ἀμπελίε, ἀλλὰ ὅτι τρώγει μέρος ἀπὸ τὸν καρπόν τε· οὐδὲ εἶπε, ποῖος δὲν πλυτίζει ἀπὸ τὸν καρπὸν τῦ ἀμπελίου του; διὰ νὰ διδάξῃ ὅλως τὰς διδασκάλως, καὶ τὰς ἀποστολικὸν ἐπάγγελμα ἔχοντας, νὰ μὴ ζητῶν τὰ περιττὰ, ἢ ὑπὲρ τὼ χρέαν ἀπὸ τὰς διδασκομένως μαθητάς των, ἀλλὰ μόνα τὰ χρειώδη, καὶ ἀναγκαῖα.

„Τίς ποιμαίνει ποίμνιον, καὶ ἐκ τῦ γάλακτος τῆς ποίμνης οὐκ ἐ„σθίει“;

Ποῖος, λέγει, ποιμαίνει πρόβατα, ἢ ἀπὸ τὸ γάλα τῶ προβάτων δὲν τρώγει; βέβαια ἐδείς. Δὲν εἶπε δὲ, πῶς ὁ ποιμὴν πωλεῖ τὰ πρόβατα, ἢ σφάζει τὰ πρόβατα, καὶ τρώγει αὐτά· ἢ πῶς τρώγει ὅλον τὸ γάλα των· ἀλλὰ πῶς τρώγει μόνον μερικὸν ἀπὸ τὸ γάλα, διδάσκωντας μὲ τὸ παράδειγμα τῦτο, ὅτι ὁ ποιμὴν, καὶ διδάσκαλος τῶ λογικῶν προβάτων, πρέπει νὰ ἀρκῆται εἰς ὀλιγίαν παρηγοριὰν τῦ σώματός τε, ἢ εἰς τὴν ἀναγκαίαν μόνην τροφήν τε. Δείχνει δὲ ἀκόμη ὁ Ἀπόστολος μὲ τὸ παράδειγμα τῦ ποιμένος, τὴν πολλὴν φροντίδα, ἢ ἐπιμέλειαν, ὁπῦ πρέπει νὰ ἔχῃ ὁ Διδάσκαλος, καὶ Ἱερεὺς, ἢ μάλιστα ὁ Ἀρχιερεὺς, εἰς τὸ λογικὸν αὐτῦ ποίμνιον. (1)

8. „Μὴ κατὰ ἄνθρωπον ταῦτα λέγω; ἢ οὐχὶ καὶ ὁ Νόμος ταῦτα „λέγει“;

Τυτέστι μήπως, λέγει, ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω μόνον ἀνθρώπινα παραδείγματα, σωτῆρ ἢ ἀποδεικνύω κυρὸ ὁπῦ σᾶς λέγω, τὸ νὰ πρέπεται δηλαδὴ κάθε Ἀπόστολος ἀπὸ τὰς ὑπ' αὐτῦ μαθητευομένως; ἢ μήπως δὲν ἔχω ἢ τῆς Γραφῆς μαρτυρίαν; ναὶ ἔχω νὰ σᾶς δείξω, ὅτι καὶ εἰς τὸν Θεὸν ἔτζι φαίνεται ἀρεστόν· ἢ ὁ Νόμος, ὁπῦ δὲν εἶναι ἀνθρώπινος, ἀλλὰ θεϊκὸς, ἢ αὐτὸς ταῦτα μαρτυρεῖ.

9. „Ἐν

„ναι“. (Διαταγ. Βιβλ. β'. Κεφ. ξγ'.) Πῶς οὖν εἶπεν ὁ Παῦλος ὅτι μόνος αὐτὸς, καὶ ὁ Βαρνάβας δὲν δικαιοῦνται; ἢ ἀποκρινόμεθα, ὅτι μόνοι αὐτοὶ ἐδικαιοῦντο πάντοτε, οἱ δὲ ἄλλοι Ἀπόστολοι ἐδικαιοῦντο κατὰ τόπους, καὶ ὅταν ἀπαύρουν ἀπὸ τὸ κήρυγμα. Ὅρα καὶ τὼ ἑρμηνείαν τῦ 10. στίχε τῦ ὄρους Φιλιππ. δ'. Κεφαλαίε ἀναγκαίαν οὖσαν, καὶ τῦ 9. στίχ. τῦ β'. Κεφαλαίε τῆς πρὸς Θεσσαλονικεῖς α'. Εἶπον δὲ ὅτι ὁ Παῦλος ἐδικαιοῦτο πάντοτε, ἐξαιρουμένε τῦ καιρῦ ἐκείνε, καθ' ὃν εὑρίσκετο εἰς τὼ φυλακὼ, καὶ εἰς τὰ δεσμὰ, καθὼς τοῦτο δηλῶται εἰς τὸ ἀνωτέρω δ'. Κεφαλ. τῆς πρὸς Φιλιππ.

(1) Ὅθεν εἶπεν ὁ θεῖος Χρυσόστομος· „δείκνυσιν „ὁ Παῦλος, ὅτι μικρᾶ παραμυθία τὸν Διδάσκαλον „ἀρκεῖσθαι δεῖ, καὶ τῇ ἀναγκαίᾳ μόνῃ τροφῇ· ταῦτα „πρὸς τὰς βλεπομένας παντα κατεσθίειν, ἢ τὸν καρπὸν „ὅλο-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

9. „Ἐν γὰρ τῷ Μωσέως Νόμῳ γέγραπται· „οὐ φιμώσεις βοῦν ἀ„λοῶντα". (Δάυτερ. κέ. 4.)

Εἶνε, λέγει, γεγραμμένον εἰς τὸν Νόμον τῦ Μωϋσέως, ὅτι ὅποιος ἀλωνίζει τὸν σημωνίαντε, πρέπει νὰ μὴ βάλῃ πάντα ἐμπόδιον εἰς τὸ στόμα τῦ βοδίων, μὲ τὰ ὁποῖα ἀλωνίζει, ἀλλὰ νὰ τὰ ἀφίνῃ ἐλεύθερα, διὰ νὰ τρώγουν καὶ ἐκεῖνα ἀπὸ τὸν κόπον τες. (1) Μὲ ὑπερβολὴν δὲ ὁ Παῦλος κατασκευάζει ἐκεῖνο ὁποῦ θέλει, διὰ τῦτο καὶ τὸ τῦ βοῶν ὑπόδειγμα φέρει εἰς τὸν ὑπόθεσίν τε.

„Μὴ τῦ βοῶν μέλει τῷ Θεῷ";

Μήπως, λέγει, μέλει, καὶ εἶναι φροντὶς εἰς τὸν Θεὸν διὰ τὰ βόδια; τί λοιπόν; δὲν φροντίζει καὶ διὰ τὰ βόδια ὁ Θεός; ναὶ, λέγει, φροντίζει, ἀλλ' ὄχι τόσον πολλὰ, ὥστε καὶ νὰ δίδῃ Νόμες δι' αὐτά· ὥστε ἄλλοτι ἐθέλουσι ὁ Θεὸς αἰνιγματωδῶς, μὲ τὸν εἰς τὰ ἄλογα ζῶα φιλανθρωπίαν, ἤγουν διὰ νὰ γυμνάσῃ τὲς Ἰουδαίους, εἰς τὸ νὰ ἔχουν ἐπιμέλειαν, καὶ φροντίδα τῦ διδασκάλων ἐκείνων, ὁποῦ κοπιάζουν δι' αὐτές. Ἀπὸ τὰ λόγια δὲ ταῦτα τῦ Παύλου μανθάνομεν, ὅτι ὅσα λέγονται διὰ τὰ ἄλογα ζῶα εἰς τὴν παλαιὰν Γραφὴν, ὅλα συντείνουν, καὶ ἀποβλέπουν εἰς τὸν ἠθικὸν τῦ ἀνθρώπων διδασκαλίαν. (2)

10. „Ἢ δι' ἡμᾶς πάντως λέγει, δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη".

Διὰ ἡμᾶς, λέγει, βέβαια τὲς Ἀποστόλες, καὶ διδασκάλους ταῦτα εἶπεν ἡ Γραφή· ἐπρόσθεσε δὲ τὸ βέβαια, ὡσὰν εἰς ὁμολογούμενον πρᾶγμα, διὰ νὰ μὴ δώσῃ ἄδειαν εἰς τὲς ἀκούοντας, νὰ ἀναπαυθῇ μὲ πλεισόπια.

„Ο-

„ὁλόκληρον τρυγᾷ· οὕτω καὶ ὁ Κύριος ἐνομοθέτησε „λέγων· „ἄξιος ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτῦ ἐστι". (Ματθ. ί. 10.) „Οὐ τῦτο δὲ μόνον δῆλόν ἐστι τῦ ὑποδεί„γμάτων κατασκευάζει, ἀλλὰ καὶ δείκνυσιν ὁποῖον εἶναι „χρὴ τὸν Ἱερέα· καὶ γὰρ στρατιώτην ἀνδρεῖον κεκτῆσθαι „δεῖ, καὶ γεωργὸν ἐπιμέλειαν, καὶ ποιμένος κηδεμονίαν, „καὶ μετὰ τῦτο πάντα, μηδὲν πλέον τῆς αἰσχυκίων „ζητεῖν". (Ὁμιλ. κά. εἰς τὴν πρὸς Κορινθ. ά.)

(1) Ὅρα δὲ τὴν ἑρμηνείαν τὲ „οὐ φιμώσεις βοῦν „ἀλοῶντα" καὶ εἰς τὸ έ. Κεφ. τῆς πρὸς Τιμόθεον πρώτης σίχ. 18. γλαφυρὰν ὅσαν δῆλ. τὴν Διδασκάλες.

(2) Σημείωσαι δὲ ὅτι δὲν λέγει ὁ Παῦλος ἁπλῶς, ὅτι ὁ Θεὸς δὲν φροντίζει τὰ βόδια τελείως, ἀλλ' ὅτι δὲν τὰ φροντίζει προηγυμένως, ἀλλὰ δῆλ. τὲς ἀνθρώπους, ἓν τῦτοις εἶσι κτήματα· καὶ ὅρα τὴν ἑρμηνείαν τὲ 12. σίχ. τὲ ζ'. Κεφαλαίε τῆς β'. πρὸς Κορινθίες. Διὰ τῦτο καὶ ὁ Θεοδώρητος λέγει· „οὐ τῦτο λέγει, ὅ„τι τῆς βοῶν ὁ μέλει τῷ Θεῷ· μέλει γὰρ αὐτῷ, ἀλ„λὰ δι' ἡμᾶς μέλει· δι' ἡμᾶς γὰρ κἀκείνες ἐδημιέργη„σε· διὸ καὶ ὁ μακάριος ἔφη Δαβίδ· „τῷ ἐξαναστέλ„λοντι ἐν ὄρεσι χόρτον, καὶ χλόην τῇ δουλείᾳ τῆς αὐ„θρώπων". (Ψαλμ. ρδ'. 8.) ἤγουν ὑξαναστέλλει ὁ Θεὸς χόρτον καὶ χλόην, χάριν τῆς δουλείας τῆς ἀνθρώπων, ἤγουν δῆλ. νὰ τρώγουν τὰ ζῶα, καὶ νὰ δουλεύουν τὲς ἀνθρώπους. Καὶ πάλιν ἐν τῆς Ἀπόροις τῆς Γραφῆς λέγει· „τί ἐστιν ὁ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα; „τὸ μὲν τῆς ἀναγωγῆς νόημα σαφῶς ἡμᾶς ἐδίδαξεν ὁ „θεῖος Ἀπόστολος, καὶ αὐτὸ δὲ τὸ προχειρον δύσε„βες, ἄδικον γὰρ τὸν ἁρόσαντα τὴν γῆν, καὶ τὰ „δράγματα σπείραντα, μὴ μετασχεῖν τῦ καρπῦ".

Καὶ ὁ κεφτικὸς δὲ Φώτιος τὸ ῥηθὲν τῦτο τῦ θείου Παύλου ἐρμηνεύων, καὶ ἀποδεικνύων, ὅτι δὲν αὐτιμάχεται τῦτο ὁποῦ λέγει ὁ Παῦλος, μὲ τὸ λόγιον τῦ Κυρίου τὸ δηλοποιῦν, ὅτι ὁ Θεὸς φροντίζει καὶ αὐτὰ τὰ ζρουθία· „οὐχὶ δύω ζρουθία ἀσσαρίου πω„λεῖται, καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται, ἄνευ τῦ Πα„τρός μα τῦ ἐν οὐρανοῖς". (Ματθ. ί. 29.) τοῦτο, λέγω, ἀποδεικνύων ὁ σοφὸς Φώτιος, φησί· „μέλει „μὲν γὰρ τῆς βοῶν τῷ Θεῷ, ὥσπερ καὶ τῆς ἄλλων ἁ„πάντων αὐτῦ κτισμάτων, ἀλλ' οὐχ ὥστε περὶ αὐτῶν καὶ „Νόμες ἐκτίθεσθαι καὶ τῆς πολιτείας τύπες, καθ' οὓς „χρὴ βιώσοντας· ἀλλὰ καὶ ὧν προῆλθε δῆγμα, δῆλ. „τὴν τῆς ἀνθρώπων χρείαν καὶ παιδαγωγίαν τὴν εἰσ„φορὰν ὠκειώσατο· καὶ πῶς φανερὸν ἐδεῖ ἐλάττον καὶ ἐκ „τῆς ἄλλων ζώων καθίσασθαι, περὶ ὧν ἐδέμία Νόμων „ἐσφορὰ δῆλοῖ κύσαι.... πῶς γὰρ καὶ ὁ μακάριος καὶ „θεῖος ἐκεῖνος ἀνθρωπος εἰδώς, (ὁ Παῦλος δηλ.) καὶ „τὴν φρόνησιν αἰνιττόμενος πᾶσαν, πολλαχῦ, καὶ πολ„λάκις ἀνακηρύττων Θεῷ, καὶ τὰς περὶ τῆς ἀλόγων „Νόμες, οἷς ἐχρήσατο τὸ γράμμα τὸ Μωσαϊκὸν, ἐ„δῆλ. τὸν ἐκείνων βίον θεσπισθῆναι προηγυμένως ἀπε„φαίνεται... ἀλ' ἐπὶ παιδαγωγίᾳ καὶ ὑποθέσει τῦ δυσ„κινήτου Ἰουδαϊκῦ Ἔθνες, καὶ ῥηθῆναι, καὶ ἀναγραφῆναι, „σεσωπάσθαι, καὶ σωσπουγμένῃ κρίσει παραδίδοσιν". (Ἀμφιλοχίων ζητήματι κδ'.)

Λέγει δὲ καὶ ὁ Νύσσης Γρηγόριος· „ὁ μακάριος „Παῦλος, νῶν μὲν ἁπλῶς τε καὶ ἀκαπασκεύως, ὥσπερ „τινα ψωμὸν ἀκατέργασον προτίθησιν ἡμῖν τὸ τῦ Νό„με παραγγελμα λέγων· „οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα· „πάλιν δὲ δῆλ. τῆς ἐπεξηγήσεως ἀπαλωσας, εὐπαρά„δεκτον ποιεῖ τὸ τῦ Νόμου βούλημα, λέγων· „μὴ „τῆς βοῶν μέλει τῷ Θεῷ; ἢ δι' ἡμᾶς πάντως ἐγε„γράφη". (Ὁμιλ. ζ. εἰς τὸ ἔσμα τῆς ἑσμάτ.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Ὅτι ἐπ' ἐλπίδι ὀφείλει ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾷν".

Ἤτοι ὁ Ἀπόστολος, καὶ ὁ Διδάσκαλος, ὅπου κοπιάζει, καὶ γεωργεῖ τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, μὲ τὸ κήρυγμα, καὶ μὲ τὴν διδασκαλίαν, αὐτὸς, λέγει, χρεωστεῖ νὰ κοπιάζῃ, καὶ νὰ γεωργῇ, μὲ ἐλπίδα πῶς ἔχει νὰ λάβῃ πληρωμὴν, καὶ ἀντιμισθίαν.

„Καὶ ὁ ἁλοῶν, τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχειν, ἐπ' ἐλπίδι".

Ἀπὸ τὸν ἀσταχυν ἦλθε πάλιν εἰς τὸν ἁλῶνι ὁ Παῦλος, καὶ δείχνει ἀπὸ τὸ ὑπόδειγμα τοῦτο, τοὺς πολλοὺς ἱδρῶτας, καὶ κόπους τῶν Ἀποστόλων· ὅτι καὶ οἱ Ἀπόστολοι ὡσὰν γεωργοὶ, σπέρνουσι τὸν ἀσταχυν τῆς πίστεως, καὶ τὸ ἁλῶνι τῶν ψυχῶν τείβουσιν. Ἐπειδὴ δὲ, ἐκεῖνος μὲν, ὁπου σπέρνει, ἐλπίζει μόνον πῶς ἔχει νὰ ἀπολαύσῃ τὸν καρπόν· ἐκεῖνος δὲ, ὁπου ἁλωνίζει, καὶ ἀπολαμβάνει τότε μεγάλως τὸν καρπόν· διὰ τοῦτο ὁ Ἀπόστολος εἶπεν, ὅτι ὁ ἁλωνίζων, τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχει· πάλιν διὰ νὰ μὴν εἰπῇ τινας εἰς αὐτὸν· τί λοιπόν; αὐτὴν μοναχὴν τὴν πληρωμὴν δίδεις, ὦ μακάριε Παῦλε, εἰς τοὺς Ἀποστόλους, διὰ τοὺς τόσους κόπους, καὶ ἱδρῶτας ὁπου ἔχυσαν εἰς τὸ κήρυγμα, τὸ νὰ τρέφωνται μόνον ἀπὸ τοὺς μαθητάς των; διὰ τοῦτο, λέγω, ἐπρόθεσε τὸ „ἐπ' ἐλπίδι"· ἤτοι μὲ τὴν ἐλπίδα τῶν μελλόντων ἀγαθῶν· ὥστε, πρέπει ὁ Ἀπόστολος, καὶ ὁ διδάσκαλος νὰ ἐλπίζῃ καὶ τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ, πάλιν καὶ νὰ τρέφεται εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν ἀπὸ τοὺς μαθητάς του.

11. „Εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν, μέγα, εἰ ἡμεῖς ὑ-
„μῶν τὰ σαρκικὰ θερίσομεν";

Ἀνίσως, λέγει, ἡμεῖς οἱ Ἀπόστολοι, καὶ διδάσκαλοι, ἐσπείραμεν εἰς ἐσᾶς τοὺς Κορινθίους τὸν πνευματικὸν ἀσταχυν τῆς Εὐαγγελίου, μεγάλον χρέος εἶναι τὸ νὰ θερίσωμεν καὶ ἡμεῖς ἀπὸ ἐσᾶς τὰ σαρκικὰ, ἤγουν τὸ νὰ λάβωμεν ἀπὸ ἐσᾶς τὴν σωματικὴν ζωοτροφίαν μας; ὄχι βέβαια δὲν εἶναι μεγάλον. Δείχνει δὲ μὲ τὰ λόγια ταῦτα ὁ Ἀπόστολος, τὸ δίκαιον τοῦ χρέους· δι' ὅ,τι δὲν εἶναι, λέγει, ὅμοια ἐκεῖνα ὁπου δίδετε ἐσεῖς εἰς ἡμᾶς, μὲ ἐκεῖνα ὁπου ἐσεῖς ἐλάβετε ἀπὸ ἡμᾶς· ἐπειδὴ ἡμεῖς μὲν, ἐσπείραμεν, καὶ ἐδώκαμεν εἰς ἐσᾶς τὰ πνευματικὰ καὶ ἐράνια, ἐσεῖς δὲ ἀντιδίδετε εἰς ἡμᾶς τὰ σωματικὰ, καὶ ἐπίγεια. Καὶ εἶναι τοῦτο μεγάλον τίποτε; ὄχι.

12. „Εἰ ἄλλοι τῆς ἐξουσίας ὑμῶν μετέχουσιν, οὐ πολλῷ μᾶλλον ἡ-
„μεῖς";

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα δηλοῖ ὁ Ἀπόστολος μερικοὺς ψευδοδιδασκάλους, οἱ ὁποῖοι ἐλάμβανον ἀδιαντρόπα, καὶ ἐξουσιαστικὰ ἀπὸ τοὺς Κορινθίους κάθε τι, ὁπου ἐχρειάζοντο· διὰ τοῦτο δὲν εἶπεν, ὅτι ἀνίσως οἱ ἄλλοι ψευδοδιδάσκαλοι, καὶ ψευδαπόστολοι λαμβάνουσιν ἀπὸ ἐσᾶς· ἀλλ' εἶπε, τῆς ἐξουσίας σας μετέχουσιν, ἤτοι κρατοῦσι, καὶ σᾶς ἐξουσιάζουσι, καὶ ὡσὰν δοῦλους σᾶς μεταχειρίζονται· πόσῳ μᾶλλον ἡμεῖς οἱ ἀληθῶς Ἀπόστολοι, καὶ διδάσκαλοι ἔχομεν δίκαιον νὰ λαμβάνωμεν ἀπὸ ἐσᾶς τὴν ζωοτροφίαν μας.

„Ἀλλ' οὐκ ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ".

Ἀγκαλὰ, λέγει, καὶ ἐγὼ ὁ Παῦλος εἶχον ἐξουσίαν καὶ ἄδειαν νὰ τρέφωμαι ἀπὸ ἐσᾶς τοὺς μαθητάς μου· ἀλλ' ὅμως δὲν ἐμεταχειρίσθηκα αὐτὴν τὴν ἐξουσίαν, διὰ νὰ μὴ σκανδαλίζεσθε· ἐσεῖς δὲ, οὐδὲ ἀπὸ τὰς θυσίας τῶν Εἰδώλων ἀπέχετε, διὰ νὰ μὴ σκανδαλίζετε τοὺς ἀσθενεῖς ἀδελφούς σας.

„Ἀλλὰ πάντα στέγομεν, ἵνα μή τινα δῶμεν τῷ Εὐαγγε-
„λίῳ τοῦ Χριστοῦ".

Διὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Διὰ νὰ μὴ εἰπῇ τινας, ὅτι διὰ τί δὲν εἶχες χρείαν ὦ Παῦλε, διὰ τοῦτο δὲν ἔλαβες ἀπὸ ἡμᾶς τὰ ἀναγκαῖα τῆς ζωῆς σου, διὰ τοῦτο λέγει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος· ὅτι ἀγαπᾶ καὶ δυσκόμεθα εἰς μεγάλην συνοχωρίαν, ὅμως ὅλα τὰ ὑπομένομεν, καὶ πεῖναν, καὶ δίψαν, καὶ γυμνότητα, μόνον διὰ νὰ μὴ γένῃ καμμία ἐγκοπὴ, ἤγουν καμμία ὀλίγη καὶ ἡ τυχοῦσα ἀναβολὴ, καὶ ἐμπόδιον εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου.

13. „Οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι ἐκ τοῦ Ἱεροῦ ἐσθίουσιν";

Δὲν ἀρκέθη ὁ Παῦλος εἰς τὰ ῥῶτα παραδείγματα, ὁποῦ εἶπε περὶ τοῦ δικαίου, ὁποῦ ἔχουν οἱ διδάσκαλοι νὰ τρέφωνται ἀπὸ τοὺς μαθητάς των· ἀλλὰ προσθέττει καὶ ταῦτα τὰ ἐκ τοῦ Νόμου· δὲν ἠξεύρετε, λέγει, ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ δουλεύουν τὰ ἱερὰ, ἀπὸ τὸ ἱερὸν τρώγουσι, καὶ τρέφονται; ἐπειδὴ δὲ ἀλληγόρησεν ἀνωτέρω τὴν περὶ τοῦ βοδίου μαρτυρίαν τῆς Παλαιᾶς, λέγει πάλιν, ὅτι φανερὰ ὁ Νόμος προστάζει, νὰ τρέφωνται ἀπὸ τὸ ἱερὸν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐργάζονται τὰ ἱερὰ, ἤγουν οἱ Λευῖται, οἱ τοῦ ἱερέων ὄντες κατώτεροι εἰς τὸν βαθμὸν, καὶ τύπον ἔχοντες τοῦ ἐν τῇ χάριτι νῦν Διακόνων τοῦ Ἱερέων. Δὲν εἶπε δὲ, ὅτι οἱ Λευῖται τρώγουν ἀπὸ τὰ προσφερόμενα εἰς τὸ ἱερὸν, ἀλλ' ὅτι τρώγουν ἀπὸ τὸ ἱερὸν, ἵνα μήτε οἱ λαμβάνοντες, καὶ τρώγοντες ἐντρέπωνται, πῶς τρέφονται ἀπὸ ἀνθρώπους; μήτε οἱ δίδοντες Λαϊκοὶ, ὑπερηφανεύωνται πῶς τρέφουσι τοὺς ἱερωμένους.

„Οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ προσεδρεύοντες τῷ θυσιαστηρίῳ συμμερίζονται".

Ἤτοι οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ ἱερεῖς οἱ προσμένοντες εἰς τὸ θυσιαστήριον, πέρνουν μερίδιον ἀπὸ τὸ θυσιαστήριον· προσμένοντες δὲ εἶπε, διὰ νὰ φανερώσῃ τὴν παντοτινὴν ὑπηρεσίαν, καὶ ὑπομονήν, ὁποῦ οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ Ἱερεῖς ἔκαμναν εἰς τὸ θυσιαστήριον τῶν ὁλοκαυτωμάτων· δὲν εἶπε δὲ, ὅτι οἱ Ἀρχιερεῖς, καὶ Ἱερεῖς λαμβάνουσι τὰ ἱερά· διὰ νὰ φανερώσῃ, ὅτι αὐτοὶ δὲν πρέπει νὰ συνάξουν ἀργύρια ἀπὸ τὰ ἱερὰ, οὐδὲ εἶπεν, ὅτι λαμβάνουσιν ἀπὸ τοὺς θυσιάζοντας, ἀλλὰ εἶπεν, ὅτι τῷ θυσιαστηρίῳ συμμερίζονται, ἤτοι πέρνουν καὶ αὐτοὶ μερίδιον μαζὶ μὲ τὸ θυσιαστήριον· ἐπειδὴ, ὅσας θυσίας ἐφόσφερον ὁ λαὸς εἰς τὸ θυσιαστήριον, αὐταὶ δὲν ἦτον πλέον ἐκείνων ὁποῦ τὰς ἐφόσφερον, ἀλλὰ ἦτον τοῦ ἱερέως· τὸ δὲ „συμμερίζονται" εἶπεν, ἐπειδὴ ἀπὸ τὰ θυσιαζόμενα ζῶα, τὸ μὲν αἷμα, ἐχύνετο εἰς τὴν βάσιν τοῦ θυσιαστηρίου, τὸ δὲ ἀξύγγι, ἐθυμιάζετο· ἀπὸ δὲ τὰ κρέατα κάθε ζώου, ἔπερνε μερδικόν ὁ Ἱερεύς, τὸ σπλήνιον, καὶ τὸν δεξιὸν βραχίονα, καὶ τὸ ἦνυστρον ἢ σύνυστρον (1)· ὅσα ὅμως ζῶα ἐκαίοντο ὅλα, ἤτοι τὰ ὁλοκαυτώματα, ἦτον μόνον τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἀπὸ αὐτὰ ὁ Ἱερεὺς μερίδιον δὲν ἔπερνε.

14. „Οὕτω καὶ ὁ Κύριος διέταξε τοῖς τὸ Εὐαγγέλιον καταγγέλλουσιν, ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου ζῆν".

Τὸ δυνατώτερον ἐπιχείρημα ἀπὸ ὅλα, τὸ ἔβαλε πάλιν ὕστερον ὁ Ἀπόστολος· τί, λέγει, ἀναφέρω ἐγὼ τάδε, καὶ τάδε, ἀνθρώπινα παραδείγματα, καὶ τῆς παλαιᾶς Γραφῆς μαρτυρίας; αὐτὸς ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς ἔτζι διέταξεν εἰς τὴν νέαν Γραφὴν, νομοθετήσας συμφώνως μὲ τὴν παλαιὰν, καὶ εἶπεν· „ἄξιος ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἐστι." (Λουκ. ι'. 7.) διὸ ὅ,τι καθὼς ἐκεῖ ἐνομοθέτησε νὰ ζῶσιν οἱ Ἱερεῖς ἀπὸ τὸ ἱερὸν, ἔτζι καὶ ἐδῶ διέταξε νὰ τρέφωνται οἱ Εὐαγγελισταὶ καὶ Ἀπόστολοί του, ὄχι ἀπὸ τοὺς μαθητάς των, διὰ νὰ μὴν ὑπερηφανεύωνται ἐκεῖνοι πῶς τρέφουσι τοὺς διδασκάλους των, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιον ἐκεῖνο ὁποῦ κηρύττουσι· διὸ ὅτι δὲν τρέφεις, λέγει, ἐσὺ ὦ Χριστιανὲ, τὸν διδάσκαλον ὁποῦ σὲ διδάσκει, ἀλλὰ τρέφει αὐ-

(1) Οὕτω γράφουσιν ὁ Νόμος· „αὕτη ἡ κρίσις τῶν Ἱερέων παρὰ τοῦ λαοῦ παρὰ τῶν θυόντων θυσίαν, εἴτε μόσχον, εἴτε πρόβατον, καὶ δώσουσι τὸν βραχίονα τῷ ἱερεῖ, καὶ τὰ σιαγόνια, καὶ τὸ σύστρον". (Δευτερ. ιη'. 3.) Ἔνυστρον δὲ ἢ σύνυστρον, ἤτοι ἦνυστρον λέγεται, τὸ ἔσωθεν μέρος τῆς κοιλίας, ἐν ᾧ ἡ χώρας, κατὰ τὸν Βαρῖνον· ἢ τὸ σύστρον κατὰ τὸν Φίλωνα. Πῶς δὲ διρέσκετο τὸ θυσιαστήριον τῶν ὁλοκαυτωμάτων, ὅρα εἰς τὴν φρὰς Ἑβραίους. Κεφ. Σ'. στιχ. 2.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αὐτὸν τὸ ἔργον, καὶ τὸ διακόνημά του, ὅπου τὸ Εὐαγγέλιον ὅπου κηρύττει· (1) εἶπε δὲ καὶ, ὅτι οἱ διδάσκαλοι πρέπει νὰ ζοῦν μόνον ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ ὄχι νὰ πραγματεύωνται μετὰ τὸ Εὐαγγέλιον ὅπου κηρύττουν, καὶ νὰ θησαυρίζουν σωρεύοντες ἀργύρια.

15. „Ἐγὼ δὲ, οὐδενὶ ἐχρησάμην τούτων".

Ἐγὼ ὅμως, λέγει, ὁ Παῦλος, δὲν ἐμεταχειρίσθηκα κανένα ἀπὸ τὰ παραδείγματα αὐτὰ ὅπου ἀπαρίθμησα ἀνωτέρω, οὔτε τὰ τῆς παλαιᾶς, οὔτε τοῦ διατάγματος τοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ τρέφωμαι δηλαδὴ ἀπὸ ἐσᾶς τοὺς μαθητάς μου, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιον ὅπου κηρύττω. (2)

„Οὐκ ἔγραψα δὲ ταῦτα, ἵνα οὕτω γένηται ἐν ἐμοί".

Διὰ νὰ μοῦ εἰπῇ τινας εἰς αὐτὸν τί λοιπόν; καὶ αὐτώρα δὲν ἐμεταχειρίσθης, ὦ μακάριε Παῦλε, κανένα ἀπὸ ὅσα εἶπες διὰ νὰ τρέφεσαι ἀπὸ ἡμᾶς, ὅμως μετὰ ταῦτα θέλεις μεταχειρισθῇς, καὶ διὰ τοῦτο τὰ λέγεις αὐτά· τοῦτο χάριν ἐπιδιορθώνει τὴν ὑπόνοιαν παυτοῦ ὀλίγωρα ὁ Ἀπόστολος, καὶ λέγει· ὅτι ἐγὼ δὲν ἔγραψα αὐτὰ, διὰ νὰ πάρω ἀπὸ λόγου σας, καὶ νὰ τραφῶ.

„Καλὸν γάρ μοι μᾶλλον ἀποθανεῖν, ἢ τὸ καύχημά μου ἵνα τις κε„νώσῃ".

Προτιμῶ, λέγει, καλλίτερα νὰ ἀποθάνω ἀπὸ τὴν πεῖναν, καὶ δίψαν, καὶ γυμνότητα, παρὰ νὰ κενώσῃ τινὰς, ἤγουν, παρὰ νὰ δείξῃ εὔκερον, καὶ μάταιον τὸ καύχημά μου αὐτὸ, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ νὰ μὴ πέρνω τίποτε ἀπὸ τοὺς μαθητάς μου. Καύχημα δὲ αὐτὸ εἶπε, διὰ νὰ δείξῃ τὴν ὑπερβολὴν τῆς χαρᾶς του, διότι, ἴσως ἤθελον εἰπῇ τινας, ὅτι, ἀληθῶς ἐσὺ Παῦλε, δὲν λαμβάνεις μὲν ἀπό τινας ὠδὲ, πλὴν τοῦτο ποιεῖς, σωάζοντας καὶ λυπούμενος· ὅθεν λέγει ὁ Ἀπόστολος, ὅτι τόσον εἶμαι μακρὰν ἀπὸ τὸ νὰ λυπῶμαι διὰ τοῦτο, ὅτι καὶ χαίρω μὲ ὑπερβολὴν, καὶ ἀπὸ τὴν χαρὰν μου, καυχῶμαι εἰς τοῦτο.

16. „Ἐὰν γὰρ εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔστι μοι καύχημα· ἀνάγκη γάρ „μοι ἐπίκειται· οὐαὶ δέ μοι ἐστὶν, ἐὰν μὴ εὐαγγελίζωμαι".

Τί λέγεις, ὦ μακάριε Παῦλε; δὲν εἶναι καύχημά σου τὸ νὰ εὐαγγελίζεσαι, ἀλλὰ τὸ νὰ κηρύττῃς χωρὶς μισθὸν τὸ Εὐαγγέλιον; καὶ λοιπὸν τὸ νὰ κηρύττῃς χωρὶς μισθὸν, τοῦτο εἶναι τὸ Εὐαγγέλιόν σου; μὴ γένοιτο! λέγει· δὲν φρονῶ ἔτζι· ἀλλὰ τὸ μὲν νὰ εὐαγγελίζωμαι ἁπλῶς, καὶ νὰ κηρύττω τὸ Εὐαγγέλιον, τοῦτο εἶναι χρεωσαγή, καὶ χρέος μου, καὶ ἐὰν πληρόνω τὸ χρέος μου τοῦτο, δὲν κάμνω καμμίαν ἀρετὴν, καὶ κατόρθωμα, ὅπου νὰ καυχῶμαι· ἀλλὰ μάλιστα οὐαὶ, καὶ ἀλλοίμονον θέλει ἀκολουθήσει εἰς ἐμὲ, αὐτίκα καὶ δὲν πληρόνω τὸ χρέος μου τοῦτο· διότι θέλω δαρθῶ, καὶ παιδευθῶ πολλὰ, διὰ τί δὲν κάμνω τὴν χρεωσαγήν του Δεσπότου μου· τὸ δὲ νὰ κηρύττω τὸ Εὐαγγέλιον χωρὶς καμμίαν πληρωμὴν, τοῦτο εἶναι τῆς προαιρέσεώς μου φιλοτιμία, καὶ ἀρετὴ, καὶ διὰ τοῦτο εἶναι καύχημά μου· τὸ δὲ „ἀνάγκη μοι ἐπίκειται" δὲν τὸ εἶπεν ὁ Ἀπόστολος διὰ νὰ αἰωρήσῃ τὸ αὐτεξούσιον, ἀλλὰ χρὸς διαφορὰν τῆς ἐλευθερίας, καὶ ἐξουσίας ὅπου εἶχεν εἰς τὸ νὰ λαμβάνῃ ἀπὸ τοὺς μαθητάς του· καὶ χρὸς τούτοις, διὰ νὰ φανερώσῃ τὸν φόβον ὅπου εἶχεν, ὅτι μέλλει νὰ παιδευθῇ, ἐὰν δὲν κηρύττῃ τὸ Εὐαγγέλιον.

17.

(1) Ἡ καὶ τὸ Εὐαγγέλιον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον λέγει ὁ Κύριος νὰ ζοῦσιν οἱ τοῦτο κηρύττοντες, νοεῖται τὸ ἀφηρημένον αὐτὶ τοῦ συγκεκριμένου, ἤγουν οἱ τὸ Εὐαγγέλιον διδασκόμενοι πιστοί, ἀπὸ τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ ζοῦν, καὶ νὰ τρέφωνται οἱ διδάσκαλοι, καθὼς ὅπως ἑρμηνεύει ὁ αὐτὸς Θεοφύλακτος ἐμπροσθεν εἰς τὸν 23. στίχον τοῦ παρόντος Κεφαλαίου, καὶ εἰς τὸν 8. στίχ. τοῦ πρώτου Κεφαλαίου τῆς πρὸς Τιμόθεον δευτέρας.

(2) Ὁ δὲ Θεοδώρητος ὅπως ἑρμηνεύει τὸ ῥηθὲν τοῦτο· „ἐγὼ δὲ οὐδενὶ ἐχρησάμην τούτων· πάντες παρ' ὑ„μῶν κηρύττουσιν". τοῦτο γὰρ καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ διδάσκει ἐπιστολῇ· „τί γάρ ἐστιν ὑμῶν ἡττήθητε ὑπὲρ πάσας τοὺ„πας Ἐκκλησίας; εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ κατενάρκη„σα ὑμῶν"; (β. Κορ. ιά. 8.) Καὶ πάλιν· „ἄλλας „Ἐκκλησίας ἐσύλησα, λαβὼν ὀψώνιον εἰς τὴν ὑμῶν „διακονίαν". (αὐτόθ.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

17. „ Εἰ γὰρ ἑκὼν τοῦτο πράσσω, μισθὸν ἔχω· εἰ δὲ ἄκων, οἰκονο-
„ μίαν πεπίστευμαι “.

Ἀνίσως, λέγει, κ᾽ δεν ἤθελα ἐγχειρισθῶ ἀπὸ τὸν Θεὸν τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου, ἀλλὰ ἤθελα κάμνω τοῦτο ἐγὼ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ μου· (τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ „ ἑκὼν πράσσω “) ἤθελα ἔχω μισθὸν πολὺν, κ᾽ μεγάλον· ἐπειδὴ δὲ κὰι ἐνεχειρίσθηκα τὸ κήρυγμα ἀπὸ τὸν Θεὸν, φανερὸν εἶναι, ὅτι δεν κάμνω τοῦτο ἐγὼ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ μου, ἀλλὰ πληρόνω δεσποτικὴν προσταγήν· τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ „ ἄκων “· κ᾽ διὰ τοῦτο δεν εἶναι φιλοτιμία, κ᾽ ἀρετὴ τῆς προαιρέσεώς μου, δι᾽ ὅτι μὲ τὸ νὰ ἐμπιστεύθηκα ἀπὸ τὸν Θεὸν οἰκονομίαν κ᾽ διακόνημα, τελειόνω αὐτό. Βλέπε δὲ, ἀγαπητὲ, ὅτι δεν εἶπεν ὁ Παῦλος, ὅτι ἐπειδὴ ἐνεχειρίσθηκα τὸ κήρυγμα χωρὶς νὰ θέλω, δεν ἔχω μισθόν· διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι ἔχει μισθὸν παρὰ Θεοῦ, κ᾽ διὰ τί κηρύττει τὸ Εὐαγγέλιον, ἀγκαλὰ κ᾽ νὰ πληρόνῃ δεσποτικὴν προσταγήν· δι᾽ ὅτι ἄτοπον εἶναι νὰ εἴπωμεν, ὅτι οἱ Ἀπόστολοι ὅλοι δεν θέλουν λάβει μισθὸν, διὰ τὸ ἀποστολικὸν κήρυγμα ὁποῦ ἐτέλεσαν, ὅμως δεν λαμβάνουν τόσον πολὺν μισθὸν ἀπὸ τὸν Θεὸν, ὅσον λαμβάνει ἐκεῖνος ὁποῦ κηρύξῃ τὸ Εὐαγγέλιον ἀδωροδοκήτως, κ᾽ χωρὶς πληρωμήν.

18. „ Τίς οὖν ὁ μισθός; ἵνα εὐαγγελιζόμενος, ἀδάπανον θήσω τὸ
„ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ μὴ καταχρήσασθαι τῇ ἐξουσίᾳ
„ μου ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ “.

Ἤγουν ὁ μεγαλίτερός μου, λέγει, μισθὸς, κ᾽ ἄξιος καυχήματος εἶναι τοῦτος, τὸ νὰ μὴ μεταχειρισθῶ τελείως τὴν ἐξουσίαν μου, κ᾽ νὰ λάβω παρά τινος τίποτε· τὴν ἁπλῶς γὰρ χρῆσιν, κ᾽ μεταχείρισιν, κατάχρησιν, κ᾽ κακομεταχείρισιν ὠνόμασεν ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος· εἰς ὅλα δὲ τὰ μέρη ἐξουσίαν ὀνομάζει, τὸ νὰ λαμβάνῃ ἀπὸ τοὺς μαθητάς του τὰ πρὸς τὴν χρείαν, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι κ᾽ οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι ὅπου ἐλάμβανον, δεν ἁμάρτανον τίποτε, ἔτε ἦτον κατηγορίας ἄξιοι, ὡς ἐξουσίαν εἰς τοῦτο, κ᾽ ἄδειαν ἔχοντες· εἶπε δὲ, νὰ μεταχειρισθῇ τὴν ἐξουσίαν του ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι ἐκεῖνος χρεωστεῖ νὰ λαμβάνῃ, ὅποιος κοπιάζει, κ᾽ βοήθειαν ἐπαίρνει εἰς τὸ ἔργον κ᾽ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου, κ᾽ ὄχι ἐκεῖνος, ὁποῦ δεν κοπιάζει εἰς αὐτὸ, ἀλλ᾽ βοήθειαν ἀργός. (1)

19. „ Ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων, πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα
„ τοὺς πλείονας κερδήσω “.

Ἐδῶ προσθέττει ὁ Παῦλος κ᾽ ἄλλο μεγαλίτερον κατόρθωμα· ὄχι, λέγει, μόνον δεν ἔλαβον τίποτε ἀπὸ τοὺς μαθητάς μου, κ᾽ μ᾽ ὅλον ὁποῦ εἶχον ἐξουσίαν νὰ λάβω· ἀλλὰ κ᾽ πρὸς τούτοις, ὄντας ἐλεύθερος, ἤγουν χωρὶς νὰ εἶμαι εἰς κανένα ὑποκείμενος, κ᾽ χωρὶς νὰ ἔχω καμμίαν ἀνάγκην, ὅμως ἐδούλωσα τὸν ἑαυτόν μου εἰς ὅλους· ὄχι εἰς ἕνα, κ᾽ δύω, κ᾽ ἑκατὸν, ἀλλὰ εἰς ὅλην τὴν Οἰκουμένην· κ᾽ τοῦτο τὸ ἔκαμα, ὄχι διὰ νὰ ἀρέσω εἰς αὐτοὺς, ὡσὰν κόλακας, κ᾽ ἀπατεῶν· ἀλλὰ διὰ νὰ κερδήσω, κ᾽ νὰ σώσω τοὺς περισσοτέρους, ἐπειδὴ ὅλους νὰ τοὺς σώσω δεν εἶναι δυνατὸν εἰς ἐμέ.

20. „ Καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα Ἰουδαίους κερ-
„ δήσω “.

Τότε ἔγινεν ὁ Παῦλος μὲ τοὺς Ἰουδαίους ὡς Ἰουδαῖος, ὅταν περιέτεμε τὸν ἐθνικὸν Τιμόθεον, καθὼς οἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων δηλοῦσι· (Πράξ. ιϛ'. 3.) ἵνα γὰρ ἀναιρέσῃ τὴν περιτομὴν, ἐδέχθη οἰκονομικῶς τὴν περιτομήν· οὐκ εἶπε δὲ, ἐγενόμην Ἰουδαῖος, ἀλλ᾽ ὡσὰν Ἰουδαῖος,

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει ὅτι αὐτὰ ὅλα εἶπεν ὁ Παῦλος, δηλαδὴ, ὅτι δεν ἐμεταχειρίθη τὴν ἐξουσίαν ὁπῦ τοῦ ἔδωκεν ὁ Θεὸς, διὰ νὰ τρέφεται ἀπὸ τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου, μὲ σκοπὸν διὰ νὰ ἐμποδίσῃ ἀπὸ τὴν κακὴν ἐξουσίαν, κ᾽ ἄδειαν ἐκείνους, ὁποῦ ἐμεταχειρίζοντο κακῶς τὴν γνώσιν, κ᾽ ἔτρωγον ἀφόβως τὰ εἰδωλόθυτα, κ᾽ ἐκ τούτου ἐδίδουν ἀφορμὴν βλάβης εἰς τοὺς ἀδυνατωτέρους.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δαῖος, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι ὅσα ἐποίει, δεχόμενος τὰ τῷ Ἰουδαίων, ἦτον οἰκονομία, καὶ ἐπίδειξις μόνη, καὶ συγκατάβασις, διὰ νὰ κερδήσῃ, καὶ νὰ σώσῃ τοὺς Ἰουδαίους. (1).

„ Τοῖς ὑπὸ Νόμον, ὡς ὑπὸ Νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ Νόμον κερδήσω “.

Τὸ ὑπὸ Νόμον ἐδῶ ὀνομάζει ὁ Παῦλος τοὺς προσηλύτους, ἤγουν ἐκείνους ὁποῦ ἦτον ἀπὸ τὰ Ἔθνη, καὶ νέως προσελθόντας εἰς τὸν Ἰουδαϊσμόν, οἵτινες ἐδέχθησαν μοὺ, καὶ ἐκαταχρήσθησαν τὸν παλαιὸν Νόμον, ἀπόμη δὲ, δὲν ἦτον καθαροὶ Ἰουδαῖοι· ἢ ὑπὸ Νόμον ὀνομάζει, τοὺς Ἰουδαίους ἐκείνους ὁποῦ ἐπίσθωσαν μοὺ εἰς τὸν Χριστὸν, ὅμως ἐδέχοντο ἀκόμη τὰ τοῦ παλαιοῦ Νόμου· τότε δὲ ἔγινον ὁ Παῦλος ὡς ὑπὸ Νόμον ὑποκρινόμενος, ὅταν ἔζήτησε τὴν κεφαλήν, καὶ ἐπροσφέρε τὰς ὑπὲρ τῦ ἁγνισμοῦ θυσίας, καθὼς ἀναφέρει ἡ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, (Κεφ. κά.) (2) Ταῦτα δὲ ἔκαμνεν οἰκονομικῶς, καὶ κατ' ἐπίδειξιν μόνην, διὰ νὰ διορθώσῃ, καὶ νὰ σώσῃ τοὺς ἀληθῶς ταῦτα ποιοῦντας.

21. „ Τοῖς ἄνομοις, ὡς ἄνομος “.

Ἄνομος, λέγει, τοὺς μὴ ἔχοντας τὸν παλαιὸν Νόμον τοῦ Μωϋσέως, ἤτοι τοὺς ἐκ τῶν Ἐθνῶν, καὶ μήτε Ἰουδαίους καθαρῶς ὄντας, μήτε Χριστιανούς, μήτε πάλιν Ἕλληνας, καὶ Εἰδωλολάτρας, ἀλλὰ τὸν σῶν Θεὸν πιστεύοντας καὶ σῶν Δημιουργὸν τοῦ παντὸς, ὁποῖος ἦτον ὁ Κορνήλιος, εἰς τοὺς ὁποίους ὁ Παῦλος ἐπήγαινε συχνάκις κηρύττων τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ συγκαταβαίνων εἰς τὴν ἀσθένειαν τους, καὶ τὰ ἐκείνων ὑποκρινόμενος κατ' οἰκονομίαν· ἢ ἀνόμους λέγει, τοὺς Εἰδωλολάτρας καὶ Ἕλληνας, καθὼς ὅταν ἐδιαλέχθη μὲ τοὺς Ἀθηναίους ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ βωμοῦ των, τὴν λέγουσαν· „ ἀγνώστῳ Θεῷ “· εἰς τὴν ὁποίαν διάλεξιν ὁμιλεῖ ὁ Παῦλος περὶ τοῦ Χριστοῦ, ὄχι ὡσὰν περὶ Θεοῦ, ἀλλ' ὡσὰν περὶ ἀνθρώπου· ἐπειδὴ ἐκεῖνοι, Ἕλληνες ὄντες, δὲν ἐχωροῦσαν τὸ μυστήριον τῆς Θεότητος τοῦ Χριστοῦ· ἀλλ' ἐνόμιζον πῶς ὁ Χριστὸς εἶναι σῶς ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἥρωας, τοὺς ὁποίους αὐτοὶ ἐθεοποίησαν, καθὼς ἦτον ὁ Ἡρακλῆς, καὶ ὁ Ἀσκληπιὸς, καὶ ὁ Κρητικὸς Ζεὺς, καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι· εἰς ὅλα δὲ τὰ μέρη προσθέττει ὁ Ἀπόστολος τὸ, ὡς, ἤγουν ὡς ἄνομος, ὡς ὑπὸ Νόμον, ὡς Ἰουδαῖος, διὰ νὰ μάθῃς ἐσὺ ὁ ἀναγνώστης, ὅτι κατ' ἐπίδειξιν μόνην, καὶ κατὰ τὸ φαινόμενον, ἐποίει ὁ Παῦλος ταῦτα, καὶ ὄχι κατὰ ἀλήθειαν, ὡς ἀνωτέρω προεῖπομεν.

„ (Μὴ ὢν ἄνομος Θεοῦ, ἀλλ' ἔννομος Χριστοῦ) ἵνα κερδήσω ἀνόμους “.

Διὰ νὰ μὴ νομίσῃ τινὰς, ὅτι ὁ Παῦλος μετεβλήθη εἰς τὴν γνώμην, ὅταν συνωμίλει μὲ τοὺς ἀνόμους, διὰ τοῦτο ἐδῶ λέγει, ὅτι, καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ συνωμίλει μὲ τοὺς ἀνόμους, πλὴν ἐγὼ δὲν ἤμην ἄνομος, ἤγουν δὲν ἤμην ἔξω ἀπὸ τοὺς Νόμους τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ τοὐναντίον, ἤμην ἔννομος, καὶ ὄχι ἁπλῶς ἔννομος, ἀλλὰ τῷ Χριστῷ ἔννομος, ἤγουν ἐγὼ ἐφύλαττον τὸν Νόμον τοῦ Χριστοῦ, τὸν ὑψηλότερον καὶ τελειότερον ἀπὸ τὸν παλαιὸν Νόμον· (3) καὶ διὰ τί τέλος ἐποίουν τοῦτο; διὰ νὰ κερδήσω, καὶ νὰ σώσω τοὺς ἀνόμους.

22. „ Ἐ-

---

(1) Ὅθεν δίκαιον ἔχει νὰ θαυμάζῃ ὁ Χρυσορρήμων διὰ τὰς οἰκονομίας ταύτας τοῦ Παύλου· „ τί λέγεις, ὁ τῆς οἰκουμένης κήρυξ, καὶ τῆς ἁρπαγῆς αὐτῆς „ ἅψασθαι, καὶ σαββάτου ἐν τῇ χαριτι λαμψας, οὗτος ἀθρόον καταβαίνει προσωπον, καὶ, τοῦτο γαρ εἶπεν „ ἀνάβηναι, μὴ γὰρ δὴ τοῦτο ἴδῃς ὅτι καταβαίνει μόνον, ἀλλ' ὅτι καὶ τὸν κάτω κείμενον αὐτίσησι, καὶ ἀνάγει πρὸς ἑαυτόν “. (Ὁμιλ. κβ΄. εἰς τὴν α΄. πρὸς Κορινθ.)

(2) Οὕτως ἑρμηνεύει τοὺς ὑπὸ Νόμον καὶ ὁ Θεοδώρητος.

(3) Καὶ ὁ Πηλουσιώτης Ἰσίδωρος οὕτως ἑρμηνεύει τὰ ῥηθέντα τοῦτο· „ οὐκ ἄνομος κατὰ τὸν παλαιὸν Νόμον, „ ἀλλὰ ἔννομος κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον, οὐκ ἔξω τοῦ Νόμου, ἀλλὰ καὶ ἔσω τῆς χάριτος· οὐκ ἐμίσχυσα δῆθεν „ τὸν Νόμον, ἀλλ' οὐδὲ εἶδον ἀκολάστως δῆθεν τὸ Εὐαγ„ γέλιον· οὐκ ἐφόνευσα δῆθεν τὸν φόβον, ἀλλὰ καὶ ὀργὴν „ ἐκρέπισα δῆθεν τὸν πόθον· ὁ μὲν γὰρ τὸν παλαιὸν „ Νόμον φυλάξας, οὐκ ἦν ἄνομος Θεοῦ, ὁ δὲ τὸν νέον, „ ἔστι καὶ ἔννομος Χριστοῦ “. (παρὰ τῷ Οἰκουμενίῳ) Ὁ δὲ Οἰκουμένιος λέγει, ὅτι ἦταν ἀκόλουθον νὰ εἰπῇ, ἀλλ' ἔννομος Θεοῦ· αὐτὸς δὲ εἶπε Χριστοῦ ἀφ' Χριστὸς ὁ Θεός. Ἐν ἄλλοις δὲ γράφεται· „ μὴ ὢν ἄ„ νομος Θεῷ, ἀλλ' ἔννομος Χριστῷ “.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

22. „ Ἐγὼ γίνομαι τοῖς ἀσθενέσιν ὡς ἀσθενής, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερ-
„ δήσω “.

Ἔγινα, λέγει, καὶ ἐγὼ μὲ τοὺς ἀδυνάτους ὡσὰν ἀδύνατος, διὰ νὰ κερδήσω τοὺς ἀδυνάτους, καθὼς καὶ τώρα ἔκαμα εἰς ἐσᾶς τοὺς Κορινθίους, καὶ διὰ νὰ μὴ σκανδαλίσω τὴν ἀσθενῆ σας γνώμην, δὲν ἠθέλησα νὰ τραφῶ ἀπὸ λόγου σας. Καὶ ἐπειδὴ τοῦτο ἐσάθη αἴτιον νὰ εἰπῇ ὅλα, ὅσα εἶπε πρότερον, διὰ τοῦτο ὕστερον ἀπὸ ὅλα τοῦτο ἔβαλεν, ὡς οἰκειότερον εἰς τὴν ὑπόθεσίν του· ἀλλὰ καὶ ὅταν ἰδῇς τὸν Παῦλον νὰ μὴ λέγῃ τρανῶς, καὶ φανερῶς, διὰ τὴν Θεότητα τοῦ Υἱοῦ, ἢ τὸ Ἁγίου Πνεύματος, διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς ἀκροατοῦ, ἤξευρε καὶ τότε πῶς γίνεται ὡς ἀσθενὴς εἰς τοὺς ἀσθενεῖς· διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ἀλλαχοῦ ὁ αὐτὸς ἔλεγεν· „ ὀφείλομεν ἡμεῖς οἱ δυ-
„ νατοὶ, τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν “. (Ρωμ. ιέ. 1.) (1)

„ Τοῖς πᾶσι γέγονα τὰ πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω “.

Καὶ τί νὰ ἀπαρνηθῶ, λέγει, σύνα πρὸς σύνα; μὲ ὅλους ἐσυγκατέβηκα, ἀγκαλὰ καὶ δὲν ἤλπιζα νὰ τοὺς σώσω ὅλους, ἀλλὰ διὰ νὰ σώσω κἂν μόνον ὀλίγους· τὸ ὁποῖον εἶναι περισσότερον θαύματος, καὶ ἐπαίνου ἄξιον· διότι δὲν εἶναι τόσον θαυμαστὸν, τὸ νὰ κοπιάζῃ τινὰς, ὅταν ἐλπίζῃ νὰ ἀπολαύσῃ πολὺ καρπὸν, ἀλλ' ὅταν μοχθῇ, καὶ κοπιάζῃ τινὰς, ἐλπίζοντας νὰ λάβῃ ἕνα ὀλίγον κέρδος, τοῦτο εἶναι ἀληθῶς μέγα, καὶ θαυμαστόν. Εἶπε δὲ, ὅτι διὰ νὰ σώσω βέβαια μερικοὺς, καὶ ὀλίγους, ἵνα μὲ τὸν λόγον τοῦτον, παρηγορῇ τοὺς Ἱεροκήρυκας, καὶ Διδασκάλους· διὰ ὅτι κἂν καὶ δὲν σώσῃ ὁ Διδάσκαλος ὅλους τοὺς ὑπ' αὐτὸν διδασκομένους, ὅμως βέβαια καὶ ὀξάπαυτος, ἔχει νὰ σώσῃ ὀλίγους· καὶ λοιπὸν δὲν πρέπει νὰ ὀκνῇ εἰς τὸ νὰ διδάσκῃ. (2)

23. „ Τοῦτο δὲ ποιῶ διὰ τὸ Εὐαγγέλιον, ἵνα συγκοινωνὸς αὐτοῦ γέ-
„ νωμαι “.

Εὐαγγέλιον ἐδῶ ὀνομάζει τὸ ἀφηρημένον, αὐτὶ τοῦ συγκεκεριμένου, ἤγουν Εὐαγγέλιον ὀνομάζει τοὺς πιστοὺς Χριστιανοὺς, τοὺς διὰ τοῦ Εὐαγγελίου σῳζομένους, καθὼς καὶ ἀνωτέρω εἶπον, ὅτι νὰ ζῶν ἐν τῷ Εὐαγγελίου, ἤτοι ἐν τῇ πίστει, οἱ τοῦτο κηρύττοντες. (ὅρα σίχ. 14. τοῦ ἰδίου τούτου Κεφ.) Λέγει λοιπὸν, ὅτι, διὰ νὰ δυνηθῶ νὰ κοινωνήσω τοὺς οὐρανίους σεφαύους μαζὶ μὲ τοὺς πιστοὺς Χριστιανοὺς, διὰ τοῦτο παῦτα πάντα ποιῶ, καὶ συμπεριφέρομαι μὲ ὅλους· ὄχι πῶς ὁ Παῦλος ἐποίει παῦτα διὰ τὸν μισθὸν τῶν οὐρανίων ἀγαθῶν, (ἐπειδὴ αὐτὸς ὅλα τὰ ἔκαμνε διὰ μόνην τὴν ἀγάπην τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὡς Υἱὸς, καὶ ὄχι διὰ τὴν Βασιλείαν τοῦ Χριστοῦ, ὡς μισθωτὸς) ἀλλὰ διὰ νὰ παρακινήσῃ καὶ τοὺς Χριστιανοὺς, καὶ τοὺς διδάσκοντας τὸ Εὐαγγέλιον, νὰ ὑπομένωσι πάσῃ πειρασμὸν διὰ τοὺς ἀδελφούς των, μὲ τὴν ἐλπίδα πῶς ἔχουν νὰ λάβουν τὰ αἰώνια ἀγαθά. Βλέπε δὲ παρακινοφροσύνην τοῦ μεγάλου Παύλου, πῶς αὐτὸς ὁπού ἤτον ἄξιος

νὰ

---

(1) Σημείωσαι ὅτι μερικοὶ συκοφαντοῦσι τὸν Θεῖον Ἀπόστολον, πέρνοντες φόρασιν ἀπὸ τὰ λόγια παῦτα, καὶ λέγοντες, ὅτι κατὰ τοὺς καιροὺς, καὶ τὰ φρονήματα μετεβάλετο, τοὺς ὁποίους ἐλέγχων ὁ μακάριος Θεοδώριτος λέγει· „ προσέχει δὲ ἡμᾶς ἀκριβῶς τὰ εἰρημένα „ καταμαθεῖν· ἐπεὶ γὰρ, ὡς τινες συκοφαντοῦντες τὸν Θεῖον „ Ἀπόστολον ἔφασαν, φασὶ τοὺς καιροὺς μετεβάλετο, „ ἀλλὰ τῆς τῶν πολλῶν ὠφελείας ἕνεκα, παῦτα ἐφαρ„ ματτέσθω· τοῦτο γὰρ λέγει ἵνα Ἰουδαίους κερδήσω· „ ἵνα τοὺς ὑπὸ Νόμον κερδήσω· ἵνα κερδήσω πάντως· „ ἵνα τοὺς ἀδυνάτους κερδήσω “.

(2) Ὁ δὲ Θεοδώριτος φρονεῖ τοῦτο, ὅτι ὁ Παῦλος, καὶ ὄχι νὰ σώσῃ σύνα μόνον, κἂνε τόσον ἐδοκίμαζεν· „ ἤδει γὰρ ὡς οὐ πάντες τῆς σωτηρίας μεθέξουσιν, ἀλλ' „ ὅμως καὶ σύνος σύνεκα, πᾶσα συμπέφερε πάσχειν “. Ὁ δὲ Θεῖος Χρυσόστομος προβαίνωντας ἐμπρισθεν, λέγει, ὅτι ὁ διδάσκαλος, κἂν ἐδὲ σύνα σώσῃ μὲ τὴν διδασκαλίαν του, ὅμως αὐτὸς τὸν μισθὸν τοῦ κόπου του, τέλειον θέλει λάβει παρὰ Θεοῦ· ἔπω γὰρ ἡ χρυσῆ ἐκείνη γλῶσσα, καὶ ἡ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν ψυχῶν ἐκχωμένη καρδία, ἔλεγε· „ πάλιν εἶπω· πάλιν λέ„ γω· κἂν γὰρ μὴ πάντες ἀκούσωσιν, οἱ ἡμέτεροι „ ἀκούσονται· κἂν μὴ οἱ ἡμέτεροι ἀκούσωσι, τὸ τρίτον „ μέρος· κἂν μὴ τὸ τρίτον, τὸ τέταρτον· κἂν μὴ τὸ „ τέταρτον, κἂν δέκα· κἂν μὴ δέκα, κἂν πέντε· κἂν „ μὴ πέντε, κἂν εἷς· κἂν μὴ εἷς, ἐγὼ τὸν μισθὸν ἀ„ πηρτισμένον ἔχω “. (Λόγ. ὅτε τῆς Ἐκκλησίας ἐξω δρεθεὶς Εὐτρόπιος, ἀπεπαύθη) Καὶ πάλιν· „ ἐ„ γὼ ἀκόρεστός εἰμι· ἂ βούλομαι ὀλίγους σωθῆναι, ἀλλὰ „ πάντας· κἂν εἷς ἀπολειφθῇ ἀπολύμενος, ἐγὼ ἀπόλ„ λυμαι· καὶ οἶμαι τὸν ποιμένα ἐκεῖνον μιμεῖσθαι, ὃς „ ἐννενηκοντα ἐννέα εἶχε πρόβατα, καὶ ἐπὶ τὸ ἓν τὸ „ πεπλανημένον ἐδραμεν “. (αὐτόθ.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νὰ ἔχῃ τὰ πρωτεῖα ἀπὸ ὅλους, συναριθμεῖ τὸν ἑαυτόν του μὲ τοὺς ἁπλοῦς Χριστιανοὺς, εἰς τὴν ἀπόλαυσιν, καὶ κοινωνίαν τῶν ἐρανίων ἀγαθῶν.

24. „Οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες, πάντες μὲν τρέχουσιν, εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον“;

Ἀφ' ὅ ὁ Παῦλος ἔδειξεν εἰς τοὺς Κορινθίους, ὅτι πρέπει νὰ συγκαταβαίνωμεν εἰς τοὺς ἀδελφούς μας διὰ νὰ τοὺς κερδήσωμεν, λαλεῖ ἐδῶ ἐπιπληκτικώτερον εἰς αὐτούς. Τὸ νόημα δὲ τοῦ λόγου εἶναι τοιοῦτον· μὴ νομίσετε, λέγει, ὦ ἀδελφοί, ὅτι ἐπειδὴ ἐπιστεύσετε εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ ἐμβήκετε εἰς τὸ στάδιον τῆς κατὰ Θεὸν Χριστιανικῆς πολιτείας, τοῦτο μόνον εἶναι ἀρκετὸν, διὰ νὰ σᾶς σώσῃ, ὄχι· μὴ ἔτζι νομίζετε, διατὶ καθὼς εἰς ἐκείνους ὁποῦ παρατρέχουν εἰς τὸν τόπον τῶν ἀγώνος, δὲν εἶναι ἀρκετὸν μόνον τὸ νὰ ἔμβουν εἰς τὸν ἀγῶνα, καὶ νὰ τρέχουν ἁπλῶς, ἀλλὰ εἶναι χρεία εἰς αὐτοὺς, καὶ νὰ τρέχουν νομίμως, καὶ ἕως εἰς τὸ τέλος τοῦ διωρισμένου δρόμου, καὶ τότε πάλιν νὰ λάβῃ μόνος ἐκεῖνος τὸν στέφανον, ὁποιος τρέξῃ μὲ τοιοῦτον τρόπον, καὶ προφθάσῃ προτίτερα ἀπὸ τοὺς ἄλλους· ἔτζι καὶ ἐσεῖς χρεωστεῖτε νὰ ἔχετε μεγάλην σπουδὴν, καὶ μέχρι τέλους τῆς ζωῆς σας νὰ ἀγωνίζεσθε, διὰ νὰ λάβετε τὸν οὐράνιον στέφανον, τὸν ὁποῖον κινδυνεύετε τώρα νὰ μὴ λάβετε, διατὶ νομίζετε τὸν ἑαυτόν σας τέλειον εἰς τὴν γνῶσιν, καὶ καταφρονεῖτε τοὺς ἀδελφούς σας, σκανδαλίζοντες αὐτοὺς μὲ τὰ εἰδωλόθυτα ὁποῦ τρώγετε.

„Οὕτω τρέχετε, ἵνα καταλάβητε“.

25. „Πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται“. (1)

Χρεωστεῖτε, λέγει, καὶ ἐσεῖς ἀδελφοί μου Χριστιανοὶ, νὰ τρέχετε εἰς τὸ στάδιον τῆς παρούσης ζωῆς, προκόπτοντες εἰς τὰς ἀρετὰς, διὰ νὰ φθάσετε τὴν τελειότητα· τὸ φθάσιμον δὲ τοῦτο τῆς

(1) Πέντε ἀγῶνας, ἦγεν πανηγύρεις, ἔχεν οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες· τὸ νὰ τρέχουν· τὸ νὰ παρατρέχουν· τὸ νὰ ρίπτουν τὸ λιθάρι· τὸ νὰ πολεμοῦν μὲ τὸ κοντάρι· καὶ τὸ νὰ παλεύουν. Ὅσοι ἀγὼν ἐβρίσκετο καὶ εἰς τὸν Χριστιανὸν, καὶ ἀπὸ τοὺς πέντε τύπους ἀγῶνας τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων, πλέον δυσκολώτερος, ὡς λέγει ὁ Κορέντιος· ἀγωνιζόμενος δὲ εἶναι ὁ Χριστιανὸς, ὁ ἀλειφόμενος μὲ τὸ λάδι, ὡσὰν ὁ παλαιστὴς, καθὼς λέγει ὁ θεῖος Διονύσιος ἐν Κεφ. β'. περὶ Ἐκκλησιαστικῆς Ἱεραρχίας· ἀνταγωνισταὶ δὲ τῆς Χριστιανῆς εἶναι, ὁ κόσμος, ἡ σάρκα, καὶ ὁ διάβολος· βραβεῖον δὲ καὶ στέφανος εἶναι, ἡ ἀτελεύτητος μακαριότης. Ἡ διαφορὰ δὲ ὁποῦ ἔχει ὁ ἀγωνιζόμενος Χριστιανὸς ἀπὸ τοὺς ἐξωτερικοὺς ἀγωνιστὰς εἶναι, διατὶ ὁ Χριστιανὸς καὶ ἀποθνήσκων κατὰ τὸ σῶμα, ὅμως νικᾷ· ὅθεν ἔλεγεν ὁ Τερτυλλιανὸς ἐν τῷ περὶ Μαρτύρων Κεφ. δ'. ὅτι αἱ οἱ Ἕλληνες, διὰ δόξαν φθαρτὴν ἐκαταφρόνουν τὴν ζωήν τους, πόσῳ μᾶλλον οἱ Χριστιανοὶ πρέπει νὰ καταφρονοῦν τὴν ζωήν τους ταύτην τὴν φθοσκουραν, διὰ νὰ κερδήσουν ζωὴν τὴν αἰώνιον.

Καὶ αὖ ὁ Ἐπαμινώνδας ὁ Στρατηγὸς τῶν Θηβαίων, χώραν τινὰ ἀπέθνησκε, διατὶ ἐνίκησε τοὺς ἐχθρούς του, πόσῳ μᾶλλον οἱ Χριστιανοὶ πρέπει νὰ ἀποθνήσκουσι χαίροντες, μόνον διὰ νὰ νικήσουν τοὺς ἐχθρούς των, κόσμον, σάρκα καὶ διάβολον; καὶ αὖ ὁ Βρεττὸς ὁ τῶν Ῥωμαίων ἡγεμὼν, ἐφόσαξε νὰ θανατώσουν τὰ παιδία τε, διατὶ ἐβοήθησαν τοὺς ἐχθρούς του, πῶς ὁ Χριστιανὸς δὲν πρέπει νὰ θανατώνῃ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ σώματός του, διατὶ συμβιβάζουσι τοὺς ἐχθρούς του δαίμονας εἰς τὸ νὰ τὸν θανατώσουν; Διὰ τοῦτο καὶ Βιργίλλιος ἐσιχώρησεν, ὅτι διὰ τὴν ἀγάπην τῆς παστρίδος, ὁ Βρεττὸς ἐθανάτωσε τὰ παιδία τε. Καὶ ὁ Χρυσόστομος δὲ λέγει, ὅτι ὁ στρατιώτης χωρὶς πόλεμον δὲν νικᾷ· καὶ ὁ Ἱερώνυμος (Ἐπιστολ. πρὸς Ἰουλιανὸν) εἶπεν· „ὅτι ἀδύνατον εἶναι οἱ Χριστιανοὶ νὰ ἐδῶ νὰ χαίρουν, καὶ εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν· διατὶ ὅστο ὁ ἀγωνιζόμενος Χριστιανὸς, ἀπὸ ὅλα πρέπει νὰ ἐγκρατεύεται, καὶ μάλιστα ἀπὸ τὰς ἐπιθυμίας τῆς σαρκός· διατὶ ἀπὸ τὰς ἐπιθυμίας αὐτὰς, γίνεται ἀδύνατος καὶ ἀδύνητος, καὶ νὰ πολεμήσῃ δὲν δύναται τοὺς ἐχθροὺς, καθὼς λέγει, τόσον Κλήμης ὁ Σῶμα τοὺς, ὅσον καὶ ὁ Πλάτων ἐν τῷ περὶ Νόμων· πλὴν χωρὶς τὸ θεῖον ἔλεος, καὶ τὴν βοήθειαν, νίκην δὲν ἠμπορεῖ νὰ κατορθώσῃ ὁ Χριστιανὸς εἰς τὸν νοητὸν ἀγῶνα καὶ πόλεμον.

Λέγει δὲ καὶ ὁ Νύσσης Γρηγόριος· „στάδιον ὁ κόσμος τῶν ἀνθρώπων βίος ἐστὶν, οἷς ἀντίπαλος ἐστὶν „ἡ κακία, πανουργότροπος τοῖς δολεροῖς παλαίσμασι „καταγωνιζομένη τοὺς ῥᾳθυμοῦντας“. (Κεφ. β'. εἰς τὴν ἐπιγραφὴν τῶν Ψαλμ.) Ὁ δὲ Ἰσίδωρος ἔτω φησὶν· „οὐ γὰρ ἐναυθα ἡ ἀνταπόδοσις τῶν πόνων· ἀλλ' „τὰ μὲν ἐνταῦθα, ἄθλα, τὰ δὲ μετὰ ταῦτα, ἔπαθλα. Μὴ ζητήσωμεν παγκαρπὸν ἐν τῷ καιρῷ τῶν ἀγώνων τὴν ἀπόλαυσιν, μηδὲ συγχύσωμεν τοὺς καιρούς“. (Ἐπιστολ. ρο'. Στρατηγίῳ) Καὶ πάλιν· „τίς ἀπο„δέξεται Χριστιανὸν ἐν τῷ καιρῷ τῶν ἀγώνων τὰς σε„φάνους ἐπιζητοῦντα; τὰ μὲν γὰρ τῇδε, ἀγώνων ἐστὶ „καὶ στεφάνων ὑπόθεσις, τὰ δὲ ἐκεῖ, γερῶν καὶ τιμῶν. „Μὴ τοίνυν τὴν δικαιοσύνην τῶν πραγμάτων φοβώμεθα, „ἵνα μὴ ἐκεῖ αὐτὴν μεταμελησώμεθα“. (Ἐπιστολ. ξ'. Εὐτονίῳ Διακόνῳ) Καὶ πάλιν· „ἐξ ὧν μετέρχη „ἄθλων δαψιλείας, πέπεισο στάδιον ἡμῖν τὸν παρόντα

„φρο-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῆς τελειότητος, χωρὶς τὴν ἀγάπην δὲν γίνεται, τὴν ὁποίαν ἀγάπην ἐσεῖς δὲν ἔχετε· ἀναλαὶ καὶ νὰ νομίζετε πῶς εἴσθε τέλειοι, δὲν εἴσθε ὅμως τῇ ἀληθείᾳ, ἐπειδὴ καὶ ἀπόμη τὴν τελειότητα δὲν ἐφθάσατε. Θέλοντας δὲ νὰ φανερώσῃ ὁ Παῦλος αἰνιγματωδῶς, ὅτι κατὰ πολλὰ ἦτον ἐλλιπεῖς οἱ Κορίνθιοι, μὲ τὸ νὰ ἐπολιτεύετο εἰς αὐτὸς ἡ γαστριμαργία, καὶ μέθη, καὶ ἡ πορνεία, διὰ τοῦτο λέγει· ὅτι ὅποιος ἀγωνίζεται εἰς τὸν πνευματικὸν, καὶ ἀόρατον ἀγῶνα καὶ πόλεμον, ὅλα πρέπει νὰ τὰ ἐγκρατεύεται, καὶ ὄχι ἀπὸ σῦκα μόνον νὰ ἀπέχῃ, ἀπὸ ἄλλο δὲ, ὄχι· ἀλλὰ ἀπὸ ὅλα. Γνωρίσατε, λέγει, λοιπὸν πόσον ἐσεῖς, ἀδελφοὶ, λείπετε μακρὰν ἀπὸ τὴν τελειότητα, τὴν ὁποίαν νομίζετε πῶς ἔχετε, καὶ μάθετε τὸν τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον θέλετε ἠμπορέσετε νὰ στεφανωθῆτε· ποῖος δὲ εἶναι ὁ τρόπος αὐτὸς; εἶναι τὸ νὰ ἐγκρατεύεσθε ἀπὸ ὅλα (1).

„Ἐκεῖνοι μὲν οὖν, ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν, ἡμεῖς δὲ, ἄ„φθαρτον".

Ἐντροπιάζει τοὺς ἀκούοντας ὁ λόγος ὅτος τὸ Ἀποστόλου· ἐπειδὴ, ἐκεῖνοι μὲν ὅπου τρέχουν καὶ ἀγωνίζονται εἰς τοὺς ἔξω ἀγῶνας, ἐγκρατεύονται ἀπὸ κάθε λογῆς ἐναντίον, διὰ νὰ λάβουν σῦκα φθαρτὸν στέφανον, ἀπὸ σέλινον, ἢ δάφνην, ἢ κότινον, ἤγουν ἀγριελαίαν· ἡμεῖς δὲ οἱ Χριστιανοὶ, δὲν ἐγκρατευόμεθα ἀπὸ τὰ πάθη καὶ ἐναντία, οἵτινες ἔχομεν νὰ λάβωμεν σῦκα ἄφθαρτον, καὶ ἐπουράνιον στέφανον (2)· καὶ ἐκεῖνοι μὲν ἀγωνίζονται πολλοὶ, κατὰ τὸν Θεοδώρητον, σῦκα δὲ ἀπὸ τοὺς πολλοὺς πέρνει τὸν στέφανον· ἐσεῖς δὲ ὅλοι, λέγει, ἠμπορεῖτε νὰ στεφανωθῆτε, ἐὰν ἀγωνίζεσθε.

26. „Ἐγὼ τοίνυν οὕτω τρέχω, ὡς οὐκ ἀδήλως".

Τί θέλει νὰ εἰπῇ τὸ „οὐκ ἀδήλως"; θέλει νὰ εἰπῇ, ὅτι ὅλα μου τὰ ἔργα τὰ κάμνω μὲ ὀρθὸν σκοπὸν, καὶ τέλος θεαρέστου οἰκονομίας, καὶ ὅταν περιέτεμον τὸν Τιμόθεον, καὶ ὅταν ἔξυρίσθηκα, καὶ ἠγνίσθηκα· καὶ κανένα πρᾶγμα δὲν κάμνω ματαίως καὶ ἀνωφελῶς, καθὼς ἐσεῖς κάμνετε τὰ ἔργα σας· ἐπειδὴ τί ὀρθὸς σκοπὸς, καὶ τί θεάρεστον τέλος εἶναι, τὸ νὰ τρώγετε τὰς θυσίας τῶν εἰδώλων, εἰς καιρὸν ὁποῦ ἄλλοι ἀδελφοὶ σκανδαλίζονται, καὶ χάνονται ἀπὸ τοῦτο; βέβαια οὐδείς· ἀλλὰ μᾶλλον εἶναι καὶ ἄλογος καὶ ψυχοβλαβής· ὥστε ἐσεῖς, χωρὶς σκοπὸν, καὶ λόγον ὀρθὸν τοῦτο ποιοῦντες, ἀδήλως τρέχετε, καὶ ἀσκόπως, καὶ ἀνωφελῶς. Ὡς ἐκ προσώπου δὲ τοῦ ἐθνικοῦ τὰ λέγει ταῦτα ὁ Παῦλος, διὰ νὰ βάλῃ τὸν ἑαυτόν του παράδειγμα εἰς τὸ μέσον, ὡς ἄριστος τῆς ἀρετῆς Διδάσκαλος.

„Οὕ-

„φροκάθαι ἀόρατον, ἐν ᾧ θηρίοις οὐκ αἰθησῆς, ἀλλὰ „νοητοῖς προπαλαίομεν, ἅπερ οἱ τῆς ἐν ἡμῖν Ῥώμης „κρατήσουσιν, ἃ μέχρι τοῦ σώματος ἰσχύσι τὸν κίνδυ„νον· ἀλλ' αὐτῇ τῇ ψυχῇ τὸν θάνατον φέρουσιν". (Ἐπιστολ. ριγ'. Τιμοθέῳ Ἀναγνώστῃ.)

Καὶ ὁ θεοφόρος Ἰγνάτιος ἔγραφε φρὸς Πολύκαρπον Σμύρνης· „σὺ δὲ ἐδραῖος ὡς ἄκμων τυπτόμενος· με„γάλου ἐστὶν ἀθλητοῦ δέρεσθαι καὶ νικᾶν, μάλιστα δὲ „οὕνεκεν Θεοῦ ὑπομένειν ἡμᾶς δεῖ, ἵνα καὶ αὐτὸς ἡ„μᾶς ὑπομείνῃ εἰς τὴν βασιλείαν, σωφρονέστερον δρά„με· ἕως ἐνταῦθα εἶ, νίκησον· ὧδε γὰρ ἐστὶ τὸ σά„βιον, ἐκεῖ δὲ οἱ στέφανοι". (Ἐπιστολ. ιδ'.)

(1) Ὁ δὲ θεῖος Νύσσης Γρηγόριος διδάσκει ἡμᾶς πῶς τρόπον πρέπει νὰ νικῶμεν τὸν ἐχθρόν· ὅπου δὲ εἶναι, πρέπει νὰ μετανοῦμεν παύοντες εἰς τὰ κακὰ ὁποῦ κάμνομεν, καὶ νὰ καθαρίζωμεν τὸν ἑαυτόν μας ἀπὸ τὰ πάθη· „τὸ εἰδέναι τὴν κακὴν ἑαυτὸς ἐκκαθαίρειν, τῆς „διηνεκοῦς κατὰ τοῦ ἐχθροῦ νίκης παρασκευὴ γίνεται „καὶ ὑπόθεσις· ἀδύνατον γὰρ ἡμῖν ὄντας ἐν τῷ βίῳ „τούτῳ πάλης, τῆς γινομένης πρὸς τὸν Κοσμοκράτορα τοῦ „σκότους τούτου... ἐπειδὴ οὐ μόνον αὐτὰ παλαίσμα πρὸς „πᾶσαν περιπετείου προσβολὴν ἐχόμεν, τὴν μεπά„νοιαν· ὁ ἅπαξ ἐν ἑαυτῷ κατορθώσας, δύσπαντος νι„κητὴς γίνεται τοῦ ἀεὶ προπαλαίοντος". (Κεφ. ιγ'. εἰς τὴν ἐπιγραφὴν τῶν Ψαλμῶν, Τόμ. α'.)

(2) Καὶ τῇ ἀληθείᾳ ἡ ἐλπὶς καὶ τὸ τέλος τῶν στεφάνων, κάμνει τοὺς ἀγωνιστὰς νὰ ἀγωνίζωνται, τόσον εἰς τοὺς ἔξω πολέμους καὶ ἀγῶνας, ὅσον καὶ εἰς τοὺς ἐσω καὶ πνευματικούς· διὰ τοῦτο καὶ εἰς ποίους ψαλμοὺς ἐπιγράφεται ἡ λέξις αὕτη, εἰς τὸ τέλος· ὅπερ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ εἶπον „τῷ νικοποιῷ, ἢ ἐπινίκιον, ἢ εἰς τὸ „νῖκος" ὅπερ ἑρμηνεύων ὁ Νύσσης Γρηγόριος λέγει „ἐπεὶ οὖν τὸ τέλος πάντος ἀγῶνος ἡ νίκη γίνεται, „φρὸς ὃν βλέποντες οἱ φρὸς τοὺς ἀγῶνας ἀποδυόμενοι, „τῆς ἀθλήσεως ἅπτονται· δοκεῖ μοι διὰ τοῦτο τέλους ὁ „λόγος, ἐκ βραχείας φωνῆς ἐπεγείρων εἰς φροθυμίαν, „τοὺς διὰ τὴν ἀρετῶν ἀθλοῦντας, ἐν τῷ σαθρῷ τοῦ βίου, „ὡς ἂν εἰς τέλος βλέποντες, ὅπερ ἐστὶν ἡ νίκη, τῇ „τῶν στεφάνων ἐλπίδι, τῶν ἐν τοῖς ἄθλοις πόνων ἐπεκε„φίζοιεν· ὅπερ ἐπὶ τῆς γῆς ἐν τοῖς ἀγῶσιν ὁρῶμεν γι„νόμενον". (Κεφ. β'. εἰς τὴν ἐπιγραφὴν τῶν Ψαλμ. Τόμ. α'.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Οὕτω πυκτεύω, ὡς οὐκ ἀέρα δέρων ".

Δὲν ἀγωνίζομαι, λέγει, ἐγὼ καὶ δὲν πολεμῶ, ὥσαν νὰ δέρνω τὸν ἀέρα, καθὼς ἐκεῖνοι ὁπὸ ἀγωνίζονται εἰς τὰς ἔξω ἀγῶνας, κτυπῶσι τὸν ἀέρα μὲ τὰς χεῖρας των ἐντὸς γυμνάσιον, ὄχι· διὰ τί ἔχω, καὶ βλέπω νοητῶς ἐκεῖνον ὁπὸ κτυπῶ, καὶ πληγόνω, ἤτοι τὸν διάβολον, καὶ τὰς ἀοράτους δυνάμεις· ἐσεῖς δὲ, δὲν πληγόνετε τὸν διάβολον, ἀλλὰ ματαίως μεταχειρίζεσθε τὴν τελειότητα τῆς γνώσεως, ὁπὸ νομίζετε ὅτι ἔχετε.

27. „ Ἀλλ' ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ ".

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα φανερόνει τὰς Κορινθίους ὁ Παῦλος, πῶς ἐνικῶντο ἀπὸ τὴν πορνειαν, καὶ διὰ τοῦτο ἔτρωγαν τὰς θυσίας τῶν εἰδώλων· φρόφασιν δὲ, καὶ προσωπεῖον βάλλοντες πῶς τὰς τρώγουν διὰ τὴν τελειότητα τῆς γνώσεως, ἐθεράπευαν τὴν πορνειαν των. Ἐγὼ λοιπὸν, λέγει, κάθε κόπον ὑπομένω, μόνον διὰ νὰ ζῶ μὲ σωφροσύνην, καὶ καθαρότητα· ὑπωπιάζω γὰρ λέγει, ἤτοι πολεμῶ, καὶ σκληραγωγῶ τόσον τὸ σῶμά μου, ὥστε ὁπὸ χαδὸν καὶ πληγὰς, καὶ τραύματα εἰς αὐτὸ προξενῶ· ὑπώπια γὰρ λέγανται τὰ ὑποκάτω εἰς τὰς ὀφθαλμὰς γινόμενα τραύματα, τὰ ὁποῖα προξενοῦσι εἰς τὸν ἑαυτόν των ἐκεῖνοι, ὁποῦ προθύζονται ἀναμεταξύ των, καὶ μὲ τὴν πυγμὴν μάχονται· ὅθεν μὲ τὴν λέξιν ταύτην φανερόνει τὸν πολὺν ἀγῶνα, ὁπὸ ἔδειχνεν ὁ θεῖος Ἀπόστολος ἐναντίον εἰς τὴν φύσιν· ἐπειδὴ ἡ τυραννὶς τῆς φύσεως εἶναι μεγάλη, καὶ τὸ σῶμα εἶναι μέγας ἐχθρὸς, καὶ πολέμιος τοῦ ἀνθρώπου (1). Ἐπειδὴ δὲ εἶπεν, ὅτι ὑπωπιάζει, καὶ τραύματα ἀνέφερε, διὰ τοῦτο ὀλίγωρα εἶπε τὸ δουλαγωγῶ· διὰ νὰ μάθῃς ἐσὺ ὁπὸ ἀναγινώσκεις τὸν Παῦλον, ὅτι δὲν πρέπει νὰ πνίγῃς, καὶ νὰ θανατόνῃς τὸ σῶμά σου, ἀλλὰ νὰ παπεινόνῃς μόνον αὐτὸ, καὶ νὰ τὸ ὑποπάσῃς ὡς δοῦλον ἀνυπόταικτον· ἐπειδὴ τὸ νὰ ὑποπάσῃς τὸ σῶμα, τοῦτο εἶναι ἴδιον δεσπότου καὶ αὐθέντου τοῦ σώματος, τὸ δὲ νὰ πνίγῃς αὐτὸ, καὶ νὰ θανατόνῃς, τοῦτο εἶναι ἴδιον ἐχθροῦ, καὶ πολεμίου τοῦ σώματος. Μερικοὶ δὲ λοιπὸν, ὅτι τὸ ὑπωπιάζω δηλοῖ ἰδικώτερον, τὸ νὰ παραδίδῃ τινὰς τὸ σῶμά τους εἰς πεῖναν, καὶ δίψαν, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι ἔτζι· διὰ τί αὖ τοῦτο ἐσήμαινεν, ἔπρεπε νὰ εἰπῇ, ἀλλ' ὑποπιέζω μου τὸ σῶμα, ἤγουν σκοχωρῶ, καὶ ὄχι ὑπωπιάζω· σημείωσαι ὅμως ὅτι παρὰ τῷ Θεοδωρίτῳ γράφεται καὶ ὑποπιέζω.

„ Μή πως ἄλλοις κηρύξας, αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι.

Καὶ μὲ τὰ λόγια ταῦτα προσεκτικώτερος κάμνει ὁ Ἀπόστολος τοὺς Χριστιανούς· διότι, αἴσως, λέγει, εἰς ἐμένα δὲν εἶναι ἀρκετὸν εἰς σωτηρίαν, τὸ νὰ εἶμαι Κήρυξ καὶ Διδάσκαλος τῆς Οἰ-

(1) Εὐκαίρως ἐδῶ πρέπει νὰ ἐλεεινολογήσωμεν τὸν ἑαυτόν μας οἱ ἀναγινώσκοντες, καὶ νὰ εἰπῶμεν· ἀλλοίμονον εἰς ἡμᾶς! διὰ τί αὖ ὁ μέγας Παῦλος, ὁ ἀπαδέσας ἐκεῖνος καὶ ὑπὲρ ἄνδρωπον ἄνδρωπος, τόσον ἐσκληραγώγει τὸν ἑαυτόν του, πόσον ἔπρεπε νὰ σκληραγωγοῦμεν ἡμεῖς τὸ σῶμά μας; ἡμεῖς οἱ ἐμπαδέσαντες, οἱ μηδὲ τὴν ἰσχνὴν τοῦ Παύλου ἀπαπᾶσι ὄντες ἄξιοι; Διὰ τοῦτο ἐίχαμεν εἶπεν ὁ θεολόγος Γρηγόριος, ποτὲ μὲν νὰ λέγῃ, ὅτι μὲ μεγάλην δυσκολίαν ἐφάνησάν τινες νὰ νικήσῃ τὸν βαρυπάθειαν ὕλην τοῦ σώματος· „ ὡς μόλις „ αὐτὸς ἑαυτὸν, ἡ μακρὰ φιλοσοφία παιδαγωγήσας, „ καὶ ἀπορρήγνυς κατὰ μικρὸν τοῦ ψυχῆς δύγενες, „ καὶ φοβεῖσες τὴν πτῆνιν καὶ σκότῳ σωφρύγμενον, ἢ „ Θεὸς τυχὸν ἴλεω, ἢ καὶ ἄμφω ταῦτα, καὶ μελέτῃ „ ὅτι μάλιστα πολεμοῦσα ἄνω βλέπειν, τῆς κατασκευῆς „ ὕλης ἐπικρατήσειεν ". (Λόγ. ἀπολογητικὸ) ποτὲ δὲ νὰ ὀνομάζῃ τὴν σάρκα μὲ ὑσρημα ὀνόματα, ὅπου λέγων ἐδῶ στίχων ἀρμελειῶν

„ Σάρξ ὁλοῖ βελίαο κακόφρονος οἶδμα κελαινὸν
„ Σάρξ ὁλοὴ παθέων, ῥίζα πολυχιδέων,
„ Σάρξ ὁλοὴ κόσμοιο κάτω ῥέουσα ἐταίρη
„ Σάρξ ὁλοὴ ζωῆς αὐτίπαλ' ἀρχαίης,
„ Σάρξ ἐχθρὴ φιλίηται, γλυκὺς μόθος, ἐθλὸν ἄπιστον
„ Ἀνθρωφόνοιο φυτὸ πάσσατε γιγνομένη,
„ Βόρβορε ἰλυόεσσα, πέδη βεβάθισα μολυβδὶς
„ Θὴρ ἀδάμαδ' ὕλης, ἔκγονε μαρναμένης.

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν περὶ φιλοσοφίας Λόγον ὁ αὐτὸς Θεολόγος, ὅπως ἐλεεινολογεῖ τὸν ἑαυτόν του, ὅταν τὸ συνεδέθη μὲ τὸ μοχθηρὸν τοῦτο σῶμα· „ ὦ (σῶμα τι) „ πῶς σωεζύγλω ἐκ οἶδα, καὶ πῶς εἰκὼν εἰμὶ Θεοῦ, „ καὶ σοῦ πηλῷ συμφύρομαι· ὁ καὶ ἀνεκτὸν πολεμεῖ, καὶ „ αὐτὰ πολεμούμενα· ὁ καὶ ὡς σωΐδελον ἀγαπῶ, καὶ ὡς „ ἐχθρὸν ἀποστρέφομαι· ὁ καὶ ὡς δεσμὸν φεύγω, καὶ ὡς „ συγκληρονόμον αἰχμίσμαι· πῶξαι φιλονεικῶ, καὶ οὐκ „ ἔχω τί σωεργῷ πρὸς τὰ καλὰ χρήσωμαι! φείδο„μαι ὡς σωεργοῦ; καὶ οὐκ ἔχω πῶς φύγω τὴν ἐπανά-

„ σα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Οἰκουμένης, ἐὰν μὴ καθ' ὅλα δοὺ φανῶ ἀπίστος καὶ ἀκατηγόρητος, πῶς ἐσεῖς θέλετε σωθῆναι ἀπὸ μόνλω τλὼ Πίστιν, ὁπὲ νικᾶθε ἀπὸ τόσα καὶ τόσα πάθη (1);

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

1. „Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοὶ, ὅτι οἱ Πατέρες ἡμῶν „πάντες ὑπὸ τλὼ νεφέλλω ἦσαν, καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσ„σης διῆλθον".

Ἐδῶ ἀπαριθμεῖ ὁ Ἀπόστολος πόσας δωρεὰς, καὶ χαρίσματα ἠξιώθησαν ἀπὸ τὸν Θεὸν οἱ Ἑβραῖοι, καὶ δείχνει, πῶς ὕστερα ἀπὸ τόσα χαρίσματα, οἱ πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς δὲν ἄρεσαν εἰς τὸν Θεόν (2). Ταῦτα δὲ λέγει διὰ νὰ δείξη, ὅτι καθὼς ἐκείνους δὲν ὠφέλησαν τίποτε τὰ τόσα χαρίσματα ὁπὲ ἔλαβον, ἐπειδὴ δὲν ἐφρόσφεραν καὶ αὐτοὶ καλλιῶ γνώμλω καὶ ἐνάρετα ἔργα, ἔτζι ὐδὲ ἐσᾶς τὰς Χρισιανὺς, θέλει ὠφελήσει ἡ Πίστις, καὶ τὰ τόσα Πνεύματικὰ Μυσήρια, ὁπὲ ἀξιωθήκετε, αὐίσως καὶ ἐσεῖς δὲν κάμετε ἄξιον τὸν ἑαυτόν σας τῆς τῶ Θεῶ χάριτος. Ὅλοι, λέγει, οἱ πρόγονοι τῦ Ἑβραίων ἦτον ὑποκάτω εἰς τλὼ νεφέλλω· „διεπέρασε „γάρ φησιν ὁ Ψαλμῳδὸς, νεφέλλω εἰς σκέπλω" (Ψαλμ. ρδ'. 38.) καὶ ἐπέρασαν διὰ μέσε τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης.

2. „Καὶ πάντες εἰς τὸν Μωϋσῆν ἐβαπτίσθησαν (3), ἐν τῇ νε„φέλῃ καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ".

Ἤτοι μαζὶ μὲ τὸν Μωϋσῆν ἐκοινώνησαν οἱ Ἑβραῖοι τόσον τὸν ἴσκιον τῆς νεφέλης, ὁποῦ τὰς ἐσκέπαζεν ὅλλω τλὼ ἡμέραν, διὰ νὰ μὴ συγκαίωνται ἀπὸ τὸν ἥλιον· ὅσον καὶ τὸ διαπέρασμα τῆς Θαλάσσης· διὰ τὶ βλέποντες ἐκεῖνοι τὸν Μωϋσῆν νὰ ἔμβῃ πρῶτος εἰς τλὼ Θάλασ-

---

„σεσιν! ἐχθρός ἐσιν δύμενὴς, καὶ φίλος ἐπίβυλος. ὦ „τῆς συζυγίας καὶ τῆς ἀλλοτριώσεως! ὁ φοβέμαι, πε„ριέπω· καὶ ὁ σέργω, δέδοικα· περὶ πολεμῆσαι, κα„ταλλάσσομαι, καὶ περὶ εἰρηνεῦσαι, διίσαμαι. τίς ἡ „περὶ ἐμὲ σοφίας καὶ τί τὸ μέγα τῶτο μυσήριον;

(1) Ἀπὸ τὰ λόγια τῦτα τῶ Ἀποσόλλ μανθάνομεν, ὅτι ὐδέποτε πρέπει νὰ ξεθαρρεύσῃ τινὰς, ἀλλὰ πάντοτε πρέπει νὰ διρίσκεται εἰς φόβον, μήπως ἐκπέσῃ ἀπὸ τλὼ χάριν τῆς ἐν τῷ καλῷ ὑμμονῆς, καὶ γένῃ ἀδόκιμος, ἤγουν κολαδῆ· διότι, αὐ ὁ Παῦλος ἐφοβεῖτο τῦτο, ὁ Παῦλος ὁ μέχρι τέλλε ἐρημοῦ αἰχμάλωτος, καὶ ῥήματα ἀκούσας ἄῤῥητα, πόσῳ μᾶλλον, καὶ ἀσυγκρίτως πόσῳ, πρέπει νὰ φοβώμεθα τῦτο ἡμεῖς; ἡμεῖς οἱ εἰς τὰ πάθη ἐγκυλινδώμενοι, καὶ καθ' ἑκάσλω στιγμὴν ὡς σελλὴν ἀκοσμημένοι καὶ τρεπόμενοι; Ὅρα καὶ τλὼ ὑποσημείωσιν τῦ „μετὰ φόβου, καὶ τρόμου τλὼ „ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθε". (Φιλιππ. β'. 12.)

Λέγει δὲ καὶ ὁ μέγας Μακάριος φέρων εἰς μαρτυρίαν τὸ ῥητὸν τῦτο· „Καὶ ὅταν λαβῇ τις ψυχὴ τλὼ χά„ριν, καὶ πρᾶξη σωτηρίας, καὶ ὑμνήσεως χρέος· „ἅπερ καὶ πάντα αὐτὸς (ὁ Κύριος) δίδωσιν αὐτῇ ζη„τοῦσῃ περὶ αὐτῦ, ὅπως δύνηται αὐτῷ ὑμνῆσαι, „ἐν τῷ Πνεύματι ὁ λαμβάνει, καὶ ἐν μηδενὶ κραπθῇ „ὑπὸ τῆς κακίας, καὶ σφαλῇ ὑπὸ ἀγνοίας, καὶ ἀφο„βίας, καὶ ἀμελείας παρεπραπῆσα... ἐπεὶ τιμωρία, „καὶ θάνατος, καὶ πένθος τῇ τοιαύτῃ ἔσαι ψυχῇ· ὃ καὶ „ὁ θεῖος φησὶν Ἀπόσολος· „μή πως ἄλλοις κηρύξας, „αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι. Ὁρᾶς, Ἀπόσολος ὢν τῷ „Θεῷ, οἷον εἶχε φόβον"; (Ὁμιλ. ιέ. Κεφ. ε'.)

Διὰ τῦτο καὶ ἀλλαχῦ ὁ αὐτὸς Μακάριος λέγει· „τὸ „γὰρ σημεῖον τῦ Χρισιανισμοῦ τῦτο ἐσι, τὸ ὀπτινα„δόκιμον τῦ Θεῦ, παιδάζειν λανθάνειν ἀνθρώπους· καὶ „εἰ ἔχει ὅλως τὰς θησαυρὰς τῦ Βασιλέως, κρύπτειν αὐ„τὰς, καὶ παντοτε λέγειν, ὅτι οὐκ ἔσιν ἐμός· ἄλλος μοι „παρέδωκε τὸν θησαυρὸν τῦτον· ἐγὼ γὰρ πτωχός εἰ„μι, καὶ ὅτε θέλει, λαμβάνει αὐτὸν ἀπ' ἐμῦ. οὐδέτις „λέγει· πλούσιος εἰμι, οὐκέτι ἐκτησάμην, οὐκ ἔτι χρή„ζω, ὁ πιστὸς οὐκ ἔσι Χρισιανός· ἀλλὰ σκεῦός ἐσι τῆς „πλάνης, καὶ τῦ Διαβόλου". Καὶ πάλιν· „ἐὰν ἴδῃς „τινα ἐπηρμένον, καὶ πεπυφωμένον, ὡς μέγαν ὄντα „τῆς χάριτος, οὗτος ἐὰν καὶ σημεῖα ποιήσῃ, καὶ νεκρὺς „ἐγείρῃ, μὴ ἔχῃ δὲ τλὼ ψυχλὼ αὐτῦ ἄτιμον καὶ ἐ„ξουδενωμένλω, καὶ ἡ πτωχὸς τῷ πνεύματι, καὶ βδε„λυκτὸς, κλέπτεται ὑπὸ τῆς κακίας, καὶ οὐκ οἶδε· καὶ „ἡ ποιᾷ σημεῖα οὐκ ἔσιν αὐτῷ πιστεῦσαι.... οἱ γὰρ „τλὼ κόσμον, καὶ τὸν ἔρωτα ὡρὰς τὸν Θεὸν ἔχοντες „ἀκατάπαυσον, ὅσῳ ἀπαιτοῦσι πρόκοπτειν, καὶ ἐπιπο„ριζόμενοι, τοσῶτον ἑαυτὺς ἡγοῦνται πτωχὺς, καὶ ἐνδεεῖς, „καὶ μηδὲν κεκτημένυς· τῦτο γὰρ λέγουσιν· ὅτι οὐκ „εἰμὶ ἄξιος, ἵνα οὕτως ὁ ἥλιος ἐπιλάμψῃ μοι· τῦτό „ἐσι τὸ σημεῖον τῦ Χρισιανισμῦ· αὐτὸ ἡ ταπείνωσις". (Ὁμιλ. ιέ. Κεφ. λζ'.)

(2.) Ὁ δὲ Κορσσιος λέγει ὅτι δῆθεν ὁ Παῦλος ἀναφέρει τῦτα ἐδῶ, δῆθε νὰ δείξη εἰς τοὺς Χρισιανὺς, ὅτι, καθὼς οἱ Ἑβραῖοι μέσα τὸ τυπικὸν Βάπτισμα, καὶ τὸ μάννα, ὑσερήθησαν τλὼ γλυκῦ τῆς ἐπαγγελίας δῆθε τὰς ἁμαρτίας των· ἔτζι καὶ οἱ Χρισιανοὶ, ἐὰν μέσα τὸ Βάπτισμα δὲν ἀγωνίζωνται, ἔχουν νὰ χάσουν τὸν σέφανον τῆς μακαριότητος.

(3) Ἐν ἄλλοις ἐβαπτίσαντο.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λασσαν, καὶ νὰ διαπεράσῃ, ἐτόλμησαν καὶ αὐτοὶ καὶ ἐμβῆκαν, καὶ ἐμβαίνες διεπέρασαν αὐτλώ. Τοῦτο δὲ τὸ ἴδιον καὶ εἰς ἡμᾶς τοὺς Χριστιανοὺς ἀλληγορικῶς καὶ πνευματικῶς ἀκολουθήσας, διότι καὶ ἡμεῖς, βλέποντες τὸν Χριστὸν πῶς ἀπέθανε, καὶ ἀνέστη, βαπτιζόμεθα, καὶ διὰ τοῦ Βαπτίσματος μιμούμεθα τὸν θάνατον, καὶ τλὼ ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ· καὶ διὰ μὲν τῆς τριῶν καταδύσεων, μιμούμεθα τὸν τρίνυκτον αὐτοῦ θάνατον, διὰ δὲ τῆς τριῶν ἀναδύσεων, μιμούμεθα τὴν τριήμερόν τε ἀνάστασιν. Εἰς τὸν Μωϋσλῶ λοιπὸν οἱ Ἑβραῖοι ἐβαπτίσθησαν, αὐτὶ τοῦ αὐτὸν εἶχον ἀρχηγὸν τοῦ τύπου τοῦ ἐδικοῦ μας Βαπτίσματος· τύπος γὰρ Βαπτίσματος ἦτον, τὸ νὰ εἶναι ἐκεῖνοι ὑποκάτω εἰς τὴν νεφέλλω, καὶ τὸ νὰ διαπεράσουν τὴν θαλάσσαν (1). Ὁ δὲ σοφὸς Φώτιος τὸ „ εἰς τὸν Μωϋσλῶ ἐβαπτίθησαν " ἑρμηνεύει, αὐτὶ τοῦ „ μιμούμενοι τὸν Μωϋσλῶ "· (Ἀμφιλοχ. μβ'.) καὶ ὅρα εἰς τλὼ ὑποσημείωσιν τοῦ ς'. Κεφ. τῆς πρὸς Ῥωμ. ςἰχ. 3.

3. „ Καὶ πάντες τὸ αὐτὸ βρῶμα πνευματικὸν ἔφαγον· καὶ πάντες „ τὸ αὐτὸ πόμα πνευματικὸν ἔπιον ".

Καθὼς οἱ Ἑβραῖοι τότε, ἀφ' οὗ διεπέρασαν τλὼ ἐρυθρὰν θάλασσαν, ἔφαγον τὸ μάννα, ἔτζι καὶ ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ τώρα, ἀφ' οὗ βαπτισθῶμεν, τρώγομεν τὸ οὐράνιον μάννα, ἤτοι τὸ Σῶμα τὸ Δεσποτικὸν τοῦ Κυρίου· καὶ καθὼς τότε οἱ Ἑβραῖοι μετὰ τλὼ διάβασιν τῆς Ἐρυθρᾶς, ἔπιον τὸ ὕδωρ ὁποῦ ἀνέβλυσεν ἀπὸ τλὼ ἀκρότομον πέτραν, ἔτζι καὶ ἡμεῖς οἱ Χριστιανοί, μετὰ τὸ Βάπτισμα, πίνομεν τὸ ζωηῤῥύτον αἷμα τοῦ Κυρίου. Πνευματικὰ δὲ λέγει ὁ Παῦλος τὸ μάννα (2) καὶ τὸ τῆς πέτρας ὕδωρ, ἐπειδὴ, ἀγκαλὰ καὶ ἦτον αἰσθητά, ὅμως δὲν ἐγίνοντο μὲ τλὼ ἀκολουθίαν καὶ νόμον τῆς φύσεως, ἀλλὰ μὲ τλὼ ὑπερφυσικλὼ χάριν τοῦ Πνεύματος, καὶ ἕτερφον μαζὶ μὲ τὸ σῶμα καὶ τλὼ ψυχλώ, καὶ εἰς τλὼ πίστιν ὠδήγουν τῆς μυστηρίων τοῦ ἀχράντου σώματος, καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου.

4. „ Ἐ-

(1) Ὅτι δὲ τύπος τοῦ ἡμετέρου Βαπτίσματος ἦτον τὰ τότε εἰς τοὺς Ἑβραίους τελεθέντα, τὸ φάλλει μελῳδικῶς καὶ ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία μετὰ τοῦ Ἱερέως Κοσμᾶ εἰς τὸν ἁσματικὸν Κανόνα τῆς Θεοφανείων· „ θάλασσα δὲ λῶ τύπος ὕδατος, καὶ νεφέλη τοῦ Πνεύματος "· ὅτι δὲ καὶ ὁ Μωϋσῆς τύπον εἶχε τοῦ Κυρίου, μαρτυρεῖ ὁ μέγας Βασίλειος λέγων· „ τύπος ἦν ὁ „ Μωϋσῆς, οὐχὶ τοῦ Πνεύματος, ἀλλὰ τοῦ Χριστοῦ, τὸν „ γὰρ μεσίτλω Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, δι' ἑαυτοῦ τότε „ προανετύπου, ἐν τῇ τοῦ Νόμου διακονίᾳ ". (Κεφ. ιὸ. περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.) Λέγει δὲ καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος, παρ' ὃ καὶ ὁ θεῖος Κοσμᾶς ἐρωτίσθη τὰ ἀνώτερω λεχθέντα ὅτι· „ ἐβάπτισε Μωϋσῆς, ἀλ- „ λ' ἐν ὕδατι, καὶ τοῦτο ἦτον ἐν νεφέλη, καὶ ἐν θαλάσ- „ σῃ· τύπος δὲ ἦτο λῶ, ὡς καὶ Παῦλος ἔοικε, ἡ θά- „ λασσα τοῦ ὕδατος, ἡ νεφέλη τοῦ Πνεύματος, τὸ μαῦ- „ να τοῦ τῆς ζωῆς ἄρτου, τὸ πόμα τοῦ θείου πόματος ". (Λόγ. εἰς τὰ Ἐπιφάνια.) Ἔφη δὲ καὶ ὁ Θεοδώριτος, ὅτι ἡ θάλασσα τροφοκόνιζε τλὼ κολυμβήθραν τοῦ Βαπτίσματος, ἡ νεφέλη δὲ, τλὼ χάριν τοῦ Πνεύματος· ὁ Μωϋσῆς, ἐτύπτα τὸν βαπτίζοντα Ἱερέα, ἡ ῥάβδος, εἰκόνιζε τὸν Σταυρόν· οἱ Ἰσραηλῖται, εἰκόνιζον τοὺς Βαπτιζομένους· οἱ δὲ καταποντισθέντες Αἰγύπτιοι, τὴν παλαιὰν τῶν δαιμόνων πῆξιν πνιγομένην ἐν τῷ ὕδατι τοῦ βαπτίσματος· καὶ ὁ Φαραὼ, εἰκόνιζε τὸν διάβολον· τὸ δὲ εἰς τὸν Μωϋσῆν, δηλοῖ διὰ τοῦ Μωϋσέως. (παρὰ Κεφαλαίῳ.) Ὁ δὲ Φώτιος ἀπορεῖ διὰ τί λέγεται οἱ Ἑβραῖοι, ὅτι ἐβαπτίσθησαν ἐν τῇ θαλάσσῃ, εἰς χαρὰν ὅτι ἀβρόχοις ποσὶν αὐτλὼ διεπέρασαν. Λύει δὲ τλὼ ἀπορίαν, καὶ λέγει, ὅτι, ἀγκαλὰ καὶ δὲν ἐσκεπάσθησαν ἀπὸ τὸ νερὸν τῆς θαλάσσης οἱ Ἰσραηλῖται, ὅμως ἐπειδὴ καὶ ἐβρίσκοντο εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον τῆς θαλάσσης, εἰς τὸν ὁποῖον ἦτον ἀνάγκη νὰ σκεπασθοῦν ὅλοι, καὶ νὰ βαπτισθοῦν, ἐκεῖ τὸ νερὸν τῆς θαλάσσης ἔμεινεν εἰς τλὼ φυσικλὼ τοῦ στάσιν, διὰ τοῦτο λέγονται ὅτι ἐβαπτίθησαν εἰς αὐτό· (παρὰ τῷ Οἰκουμενίῳ.) Εἰς τὰ Ἀμφιλόχια δὲ (Ζητημ. σογ.) λέγει ὁ αὐτὸς, ὅτι τύπος λῶ τῆ νέων τὰ παλαιὰ· καὶ σκιὰ μὲν, ὁ Νόμος, σῶμα δὲ, ἡ χάρις. Ἐπειδὴ ποίμνιον ἐδίωκον τοὺς Ἑβραίους οἱ Αἰγύπτιοι, διαβάντες δὲ τλὼ ἐρυθρὰν θάλασσαν οἱ Ἑβραῖοι, τῆς πικρᾶς τῆ Αἰγυπτίων ἀπηλλάγησαν δουλείας, τύπον ἔχει τῆς κολυμβήθρας ἡ θάλαττα, καὶ τὰ λοιπὰ λέγει συμφώνως μὲ τὸν Θεοδώριτον ἀνωτέρω. Ὅρα καὶ τὸν θεῖον Δαμασκλωνόν, Βιβλίῳ ὸ'. περὶ Πίστεως.

(2) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος μὲ τὸ μάννα παρωμοίασε τὸ ζωοποιὸν Σῶμά τε λέγων· „ οἱ Πατέρες ὑ- „ μῶν τὸ Μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς ἐστι „ γεγραμμένον, ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φα- „ γεῖν. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμλὼ, λέγω „ ὑμῖν· οὐ Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον τὸν ἐκ τοῦ „ οὐρανοῦ, ἀλλ' ὁ Πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ „ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν ". (Ἰωαν. ς'. 31.) Τύπος δὲ ἦτον τὸ Μάννα τοῦ μυστικοῦ Σώματος τοῦ Κυρίου κατὰ πολλοὺς τρόπους· α. ὅτι τὸ Μάννα ἐδόθη εἰς τοὺς Ἑβραίους μετὰ τλὼ διάβασιν τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης, καὶ τὸ Σῶμα τοῦ Κυρίου δίδεται εἰς τοὺς Χριστιανοὺς μετὰ τὸ Βάπτισμα. β. μὲ τὸ Μάννα οἱ Ἑβραῖοι δυναμωθέντες ἐνίκησαν τὸν Ἀμαλὴκ, καὶ τὰ λοιπὰ Ἔθνη, καὶ μὲ τὸ Σῶμα τοῦ Κυρίου δυναμούμενοι οἱ Χριστιανοὶ, νικῶσι τὸν διάβολον καὶ τὰ πάθη. γ. τὸ Μάννα ἀπόρως ἐγίνετο, καὶ τὸ Σῶμα τοῦ Κυρίου ἀπόρως ἐγεννήθη. δ. τὸ Μάννα ὅσον ἔβρεφε τὸ πολύ, ὅσον ἔβρεφε καὶ τὸ ὀλίγον· τὸ αὐτὸ καμνει καὶ ἡ μετάληψις τοῦ Σώματος τοῦ Κυρίου. ε. τὸ Μάννα ἦτον γλυκὺ καὶ λάδικον ὡς κόριον, τί δὲ γλυκύτερον, καὶ λαδικότερον, ἢ λαμπρότερον τοῦ Δεσποτικοῦ Σώματος;

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

4. „Ἐπινον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας· ἡ δὲ πέ„τρα ἦν ὁ Χριστός".

Περὶ μὲν τὸ φαγητὸ τὸ μάννα, δὲν ἐχρειάσθη ὁ Ἀπόστολος παρασκευὰς καὶ ἐπιχειρήματα, διὰ νὰ τὸ ἀποδείξῃ πῶς ἦτον πνευματικόν, καὶ ὑπερφυσικῷ τρόπῳ γινόμενον· ἐπειδὴ ἀφ' ἑαυτὸ ἀπέδειχνε πῶς ἦτον παραλλαγμένον, καὶ παραδόξως ἐνεργούμενον· περὶ δὲ τὸ πιοτὸ, ἐπειδὴ μόνος ὁ τρόπος τῆς ἀναβλύσεώς του ἦτον παραλλαγμένος, καὶ ὑπερφυσικὸς, ἐχρειάσθη κατασκευὴ, καὶ ἐπιχείρημα διὰ νὰ τὸ ἀποδείξῃ, καὶ λέγει· ὅτι δὲν ἀνέβλυζε πάντα ἡ φύσις τῆς πέτρας (διὰ τί αὐ ἦτον ἔτζι, ἔπρεπε νὰ τὸ ἀναβλύσῃ καὶ πρὸ τοῦ νὰ τὴν κτυπήσῃ ὁ Μωϋσῆς μὲ τὴν ῥάβδον του) ἀλλὰ ἄλλη πέτρα νοητὴ, καὶ πνευματικὴ τὰ παῦ εἰργάσατο, καὶ τὸ ὕδωρ ἀνέβλυσεν, ἤτοι ὁ Χριστός· τὸ δὲ „ἀκολουθούσης" εἶπε, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι ὁ ὑπὸ τῆς πέτρας τυπούμενος Χριστὸς, αὐτὸς καθ' ὃ Θεὸς ἦτον ἀοράτως παρὼν μὲ τοὺς Ἑβραίους παντα-χοῦ, καὶ ἐνήργει ὅλα τὰ θαύματα (1).

5. „Ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν εὐδόκησεν ὁ Θεός· κατεστρώ„θησαν γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ".

Ἀγκαλὰ, λέγει, καὶ τόσα πολλὰ θαύματα καὶ σημάδια ἀγάπης ἔδειξεν ὁ Θεὸς εἰς τοὺς Ἑβραίους, καὶ ἠξίωσεν αὐτοὺς τόσα μεγάλα ἀγαθὰ καὶ χαρίσματα, ὅμως δὲν διαρεστήθη εἰς τοὺς περισσοτέρους ἀπὸ ἐκείνους (2)· τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ „εὐδόκησεν". Εἰς τοὺς περισσοτέρους δὲ εἶπε, διὰ τί ὅλοι δὲν ἀπεδοκιμάσθησαν ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἀλλ' οἱ περισσότεροι· καὶ πρὸς τοῦτο εἶπε τοῦτο, διὰ νὰ φανερώσῃ, ὅτι τὸ πολὺ πλῆθος δὲν ὠφέλησε τοὺς Ἑβραίους, ἐπειδὴ καὶ δὲν ἔδειξαν ἀγάπην, καὶ εὐχαριστίαν πρὸς τὸν εὐεργέτην τους. Λέγοντας δὲ ὅτι οἱ περισσότεροι Ἑβραῖοι κατεστρώθησαν εἰς τὴν ἔρημον, φανερόνει τὴν ἀπώλειαν, καὶ τὸν ἀφανισμὸν ὁποῦ ἔλαβον ὅλοι ὁμοῦ, ἔξω ἀπὸ τὸν Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ, καὶ τὸν Χάλεβ, καὶ τοὺς παρὰ Θεοῦ τιμωρίας, εἰς τὰς ὁποίας παρεδόθησαν.

6. „Ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν, εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπι„θυμητὰς πονηρῶν (3), καθὼς ἐκεῖνοι ἐπεθύμησαν".

Καθὼς, λέγει, αἱ πρὸς τοὺς Ἑβραίους δυσκολίαι τύποι ἔγιναν τῶν δυσκολιῶν καὶ χαιρίων, ὁποῦ ἐχάρισεν ὁ Θεὸς εἰς ἡμᾶς τοὺς Χριστιανούς· ἔτζι καὶ αἱ εἰς τοὺς Ἑβραίους τότε γε-νόμεναι τιμωρίαι, καὶ παιδεῖαι, ἔγιναν τύποι καὶ παραδείγματα εἰς ἡμᾶς, διὰ νὰ μὴ πάθω-μεν καὶ ἡμεῖς τὰς αὐτὰς τιμωρίας. Δείχνει δὲ ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ὄχι μόνον ἡμεῖς οἱ Χρι-στιανοὶ θέλομεν κολασθῆμεν καθὼς οἱ Ἑβραῖοι, ἐὰν φανῶμεν ἐπιθυμηταὶ τῶν κακῶν, ἀλ-λὰ

---

(1) Ὅθεν καὶ ὀρθῶς λέγουσί τινες ὅτι οἱ Ἑβραῖοι ἔβαλαν τὴν πέτραν ἐκείνην ἐπάνω εἰς ἅμαξαν, καὶ ἔσυρναν αὐτὴν μαζί τους εἰς ὅλην τὴν στράταν, καὶ εἶχαν καὶ ἔπινον ἀπὸ τὸ νερὸν ἀπου ἔβγεχεν ἐξ αὐτῆς· α. διὰ τί αὖ εἶχον μαζί τὴν ὑδροφόρον ἐκείνην πέτραν, πῶς οἱ Ἑβραῖοι ἐδίψησαν μετὰ ταῦτα εἰς τὴν στράταν τόσαις φοραῖς, καὶ αὐτοὶ καὶ τὰ κτήνη των; ἐδίψησεν γὰρ μετὰ ταῦτα εἰς τὸ ὕδωρ τῆς ἀντιλογίας, ὅταν ὁ Μωϋσῆς ἐκτύπησε τὴν πέτραν δύω φοραῖς, καὶ ἔβγαλεν ὕδωρ, ὡς φαίνεται εἰς τὸ κ'. Κεφάλ. τῆς Ἀριθμῶν· ἐδίψησαν, ὅταν ἐπέρασαν τὴν γῆν τοῦ Βασιλέως Ἐδώμ, ὡς φαίνεται εἰς τὸ αὐτὸ Κεφ. τῆς Ἀριθμῶν, ὅπου ἔλεγον οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ πρὸς Ἐδώμ· „παρὰ τὸ ὄρος παρελεύσομεθα· ἐὰν δὲ πῦ ὕδατός σου „πίωμεν, ἐγώτε καὶ τὰ κτήνη μου, δώσω τιμὴν σοι". (εἰχ. 19.) Καὶ πάλιν· „Καὶ κατελάλει ὁ λαὸς „πρὸς τὸν Θεὸν λέγοντες, ὅτι οὐκ ἔστιν ἄρτος, οὐδὲ „ὕδωρ". (Αὐτόθ. Ἀριθ. κά. 5.) ἐδίψησαν καὶ ὅταν ἐπῆγαν εἰς τὸ φρέαρ, ὅπου εἶπεν ὁ Θεὸς πρὸς Μωϋ-σῆν· „συνάγαγε τὸν λαὸν, καὶ δώσω αὐτοῖς ὕδωρ „πιεῖν". (Ἀριθ. κά. 16.) Ἂν εἶχον λαιπὸν μαζί τους τὴν ἐκβλύζουσαν τὸ ὕδωρ πέτραν, πῶς εἰς τόσα μέρη ἐχρειάσθησαν ὕδωρ; β. διὰ τί δὲν λέγει ὁ Ἀπόστολος ἐδῶ ὅτι ἠκολούθει μὲ τοὺς Ἑβραίους ἡ ἀσθη-τὴ πέτρα ἐκείνη, ἀλλ' ἡ πνευματικὴ καὶ νοητὴ· δηλαδὴ ὁ ὑπὸ τῆς πέτρας τυπούμενος Χριστός, καθὼς καὶ ὁ Θεοφύλακτος, καὶ ὁ Χρυσόστομος, καὶ ὁ Οἰκουμένιος, καὶ ὁ Θεοδώρητος ἑρμηνεύουσι.

(2) Ὅθεν εἶπεν ὁ Θεολόγος Γρηγόριος ἑρμηνεύων τὸ ῥητὸν τοῦτο· „οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν εὐδόκησεν ὁ „Θεός· σὺ μὲν ἀριθμεῖς τοὺς μυριάδας, Θεὸς δὲ τοὺς „σῳζομένους· καὶ σὺ μὲν τὸν ἀμέτρητον χέρι, ἐγὼ δὲ „τὰ σπάνια τῆς ἐκλογῆς". (Λόγ. εἰς τοὺς ῥν'. Ἐπισ-κόπους.) Ὅρα καὶ τὴν ὑπασημείωσιν τοῦ „ὧν οὐκ ἦν „ἄξιος ὁ Κόσμος". (Ἑβρ. ια'. 38.)

(3) Ἐν ἄλλοις, ἐπιθυμητὰς κακῶν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λὰ ϗ περισσότερον ἀπὸ τὰς Ἑβραίους· ὅσῳ γὰρ αὐώτερα εἶναι τὰ φράγματα, καὶ ἡ ἀλήθεια, ἀπὸ τὺς τύπες, ϗ τὰς εἰκόνας, τόσον αὐώτεραι, ϗ μεγαλίτεραι ἔχειν νὰ γενῆν ϗ αἱ τιμωρίαι εἰς ἡμᾶς τὺς Χρισιανούς· ϗ ὅσῳ περισσότερα χαρίσματα ἀπὸ τὰ τῷ Ἑβραίων ἐλάβομεν ἡμεῖς οἱ Χρισιανοὶ, τόσον ϗ περισσοτέρας κολάσεις ϗ παιδείας θέλομεν λάβομεν ἐὰν δὲν φυλάξωμεν αὐτά. Λέγωντας δὲ ὁ Ἀπόσολος νὰ μὴν ἐπιθυμηταὶ τῷ κακῶν, ἐφανέρωσεν ὅτι καθολικῶς λαλεῖ διὰ κάθε κακίαν, ἐπειδὴ καὶ κάθε κακία ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν προέρχεται, ϗ γεννᾶται. Ἔπειτα παρακάτω ἀπαριθμεῖ ϗ κατ' εἶδος τὰς κακίας. Τί δὲ οἱ Ἑβραῖοι ἐπεθύμησαν; σκόροδα, ϗ προμμύδια, ϗ πρέασα, ϗ ἀγγούρια, ϗ θεοὺς ξεχωρισὲς εδικούς των (1), καθὼς ϗ ὁ Ἀπόσολος εἰς τὰ ἀκόλυθα λόγια δηλοῖ τὴν εἰδωλολατρείαν ϗ πολυθεΐαν ἐκείνων.

7. „ Μηδὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθε, καθώς τινες αὐτῶν, ὥσπερ γέ„ γραπται, ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν, καὶ πιεῖν, καὶ ἀνέστησαν „ παίζειν “. (Ἔξοδ. λβ΄. 6.)

Μὲ τὰ λόγια παῦτα ἐγγίζει, ϗ παπγορεῖ ὁ Ἀπόστολος, ἐκείνους τὺς Κορινθίους ὁπῦ ἔτρωγαν μέσα εἰς τὺς βωμὺς τῷ εἰδώλων, ϗ δείχνει ὅτι καθὼς οἱ Ἑβραῖοι ἀπὸ τὴν γαστριμαργίαν ἔπεσον εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν, ἔτζι, λέγει, ϗ ἐσεῖς κινδυνεύετε νὰ πέσετε εἰς αὐτὴν, μὲ τὸ νὰ τρώγετε τὰς θυσίας τῷ εἰδώλων μέσα εἰς τὺς βωμύς των ἀπὸ γαστριμαργίαν σας· οἱ γὰρ Ἑβραῖοι, ἀφ' ὧ ἔφαγον ϗ ἔπιον, τότε ἐσηκώθησαν, ϗ ἔγιναν χορυὺς, ϗ ἐπαίζαν ἐμπροσθεν εἰς τὸν μόσχον λατρεύοντες αὐτόν. Διὰ τῦτο εἶπεν ὁ μέγας Βασίλειος ὅτι „ ἡ παιδιὰ αὐτῷ εἰδωλολατρεία ἦν “. (Λόγῳ κατὰ μεθυόντων.) τὺς ὁποίους κινδυνεύετε, λέγει, νὰ μιμηθῆτε ϗ ἐσεῖς οἱ Κορίνθιοι· ϗ λοιπὸν πῦ εἶναι ἡ φαινομένη σας τελειότης, εἰς καιρὸν ὁπῦ αὐτὴ σᾶς ρημηνίζει εἰς εἰδωλολατρείαν (2);

8. „ Μη-

(1) Λέγει γὰρ ἡ Θεία Γραφή· „ καὶ ὁ ἐπίμικτος „ ὁ ἐν αὐτοῖς ἐπεθύμησαν ἐπιθυμίαν, ϗ καθίσαντες „ ἔκλαυσαν, καὶ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, καὶ εἶπαν τίς ἡμᾶς „ ψωμιῆ κρεας; ἐμνησθημεν τὺς ἰχθύας, ὡς ἠδίομεν „ ἐν Αἰγύπτῳ δωρεὰν· ϗ τὺς σικύες, ϗ τὺς πεπο„ νας, ϗ τὰ πρέασα, ϗ τὰ κρόμμυα, ϗ τὰ σκόροδα, „ νῦν δὲ ἡ ψυχὴ ἡμῶν καπέζρος· ἐδὲν πλὴν εἰς τὸ „ Μαννα οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν “. (Ἀριθ. ιά. 4.) Ὅθεν ϗ ὁ Δαβὶδ ἔλεγε· „ Καὶ ἐπεθύμησαν ἐπιθυμίαν ἐν „ τῇ ἐρήμῳ “; (Ψαλμ. ρέ.) ἐπεθύμησαν δὲ ϗ Θεὸς, καθὼς ἡ αὐτὴ Γραφὴ μαρτυρεῖ· „ Ἀνάσηθι γὰρ εἶπον „ φὸς τὺν Ἀαρὼν, ϗ ποίησον ἡμῖν Θεοὺς, οἳ προ„ πορεύσονται ἡμῶν “. (Ἔξ. λβ΄. κ.) Ἀλλὰ διὰ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῷ παύσω, ϗ μάλισα τὴν τῷ κρεάτων, τί ἠκολούθησε; πληγὴ μεγάλη, ϗ θάνατος, ϗ ὀνειδος ἀνεξάλειπτον ϗ αἰώνιον· ἡ γὰρ κακὴ ἐπιθυμία αὐτῷ αὐτὴ, ἔδωκεν ἄτιμον ὄνομα εἰς αὐτὺς, τὸ νὰ ὀνομάζωνται δηλαδὴ μέχρι τῆς σωτελείας τῦ Κόσμου, λαὸς ἐπιθυμητής· ϗ εἰς τὰ μνήματα δὲ αὐτὰ ὁπῦ θὰ ἐνταφιάσθησαν, ἀφῆκεν ἡ ἐπιθυμία των τὸ ἄσχημα κατηγορημένον ϗ ἀποτρόπιδον ὄνομα· μνήματα γὰρ παῦτα τῆς ἐπιθυμίας ἐκλήθησαν, σηλογραφῶντα διὰ τῦ ὀνόματος τὴν ἀκρασίαν τῷ ἐν αὐτοῖς τεθαμμένων· „ τὰ „ κρέα φαγεῖν, ἔτι λῶ ἐν ταῖς ὀδόυσιν αὐτῷ, πρὶν ἢ „ ἐκλείπωσιν, ϗ Κύριος ἐθυμώθη εἰς τὸν λαὸν, ϗ ἐ„ πάταξε Κύριος τὸν λαὸν πληγὴν μεγάλην σφόδρα, „ διὰ τὴν ἐπιθυμίαν τὴν ἐκείνην, μνήμασι τῆς „ ἐπιθυμίας, ἔτι ἐκεῖ ἔθαψαν τὸν λαὸν τὸν ἐπιθυ„ μητήν “. (Ἀριθ. ιά. 33.) Ὅπερ ἑρμηνεύων ὁ θεσπέσιος τῆς Ἀλεξανδρείας Κύριλλος· „ ἐπεσημάσατο „ φησὶ τὰ λαῦ τὰ μνήματα· ἐκεῖ γὰρ φησιν ἔθαψαν „ τὸν λαὸν τὸν ἐπιθυμητὴν, κατὰ ᾧ, ἔσονται εἰς ὄ„ νειδος πάσῃ σαρκὶ “. (Ἡσ. ξς΄. κδ΄.) ϗ λαὸς ἐπιθυ„ μητὴς ὁ ἐκεῖνα παθὼν ὠνόμασε· κατ' ἐκεῖνο τὸ „ περί τινων εἰρημένον· „ ὧν ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ „ αὐτῶν “. (Φιλιπ. γ΄. 19.) ἀπὸ γὰρ τῆς ἁμαρτίας ἡ „ κλῆσις, ϗ ἀπελθόντος ἐπεγράφετο τοῖς τεθνεῶσιν „ οἰκτρῶς ὁ ἐπὶ ταῖς ἀνανδρίαις ὀνειδισμὸς, ϗ ἐξ ὧν „ κατεγινώσκετο τὰ ἐπίσημον “. Τῦτο χάριν ἂς μάθωμεν ϗ ἡμεῖς ἀδελφοὶ νὰ ἀρκήμεθα εἰς τὰ δύρισκόμενα ἂς ἡμᾶς φαγῆτε ϗ πιῆτε, ϗ νὰ δύχαρισῦμεν τὸν Θεὸν, καὶ ὡς μὴν ἐπιθυμῦμεν φαγῆτε ἡδονικὰ, καὶ ἀδημονεμεν πῶς δὲν ἔχομεν σιτιῆτε, ϗ γογγύζομεν εἰς τὸν Θεὸν, ἵνα μὴ τὰ αὐτὰ κακὰ παθωμεν, μὲ τὸν λαὸν ἐκεῖνον τὸν ἐπιθυμητήν. Ἂς ἐκάσωμεν τὶ μᾶς παραγγέλει ϗ ὁ σοφὸς Σειράχ· „ ὀπίσω τῷ ἐ„ πιθυμιῶν σε μὴ πορδύ, ϗ ἀπὸ τῷ ὀρέξεών σε κω„ λύε ἐκὶ χορηγήσῃς τῇ ψυχῇ σου δύδοΐαν ἐπιθυ„ μίας, ποιήσει σε ἐπίχαρμα τῷ ἐχθρῶν σε· μὴ δύ„ φαινε ἐπὶ πολῇ βρυφῇ, μηδὲ φορτδεθῇς συμβολῇ „ αὐτῦ “. (Σιρ. ιή. 30.) ὅσοι γὰρ δὲν χαρισῦμεν τὸν Θεὸν διὰ τὰ δύρισκόμενα εἰς μᾶς φαγῆτε, κἂν καὶ δύσκολη ϗ λιτὴ παῦτα εἶναι, ἀλλ' ἡ δύχαριστία μας γλυκαίνει παῦτα ϗ τὰ ἡδύνει, διὰ τί ὁ Κύριος δύφραινόμενος εἰς τὴν δύχαριστον γνώμην μας πάρεστιν ἀοράτως, ϗ δύλογῶν τὴν βραστὴν μας, ποιεῖ νόστιμα τὰ φαγητάτης.

(2) Ὁ δὲ Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας τὸ παίζειν τὰ εἰρημένα ὑπῦ, οὕτως ἑρμηνεύει· „ τὸ δὲ παίζειν ἐνν„ θάδε παραδίδυσιν ἔτικεν, δύφημον παρὰ τῇ Θείᾳ Γραφῇ „ παιδιᾶς ὀνόματι καλυπτόμενον “. (Λόγ. ια. εἰς τὸ Πάσχα.) Δεν εἶναι δὲ ἀπίδαφον νὰ ἠκολάθησαν ϗ τὰ δύω· ἀφ' οὗ γὰρ οἱ Ἰσραηλῖται ἔφαγον ϗ ἔπιον, ϗ ἐμέθυσαν, ϗ τὸν μόσχον προσεκύνων εἰδωλολατρεύοντες, ϗ ἀναμιχθέντες ἐποίκιλαν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

8. „ Μηδὲ πορνεύωμεν, καθώς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν, καὶ ἔπεσαν „ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ εἰκοσιτρεῖς χιλιάδες “.

Πάλιν ἐδῶ τινὲς πορνείαν ἀναφέρει ὁ Παῦλος, διὰ νὰ ἐμβάσῃ εἰς τινὲς διάνοιαν τὸ πορνεύσαντος ἐν Κορίνθῳ μητρυιομίκτου τινὸς τιμωρίαν τῆς πορνείας, καὶ διὰ νὰ πάμῃ τὸν λόγον δυνατώτερον, καὶ καρποφόρον μὲ τινὲς συνέχειαν τῶν ἐλέγχων. Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ ἁμαρτία τῆς πορνείας, ἀπὸ τινὲς γαστριμαργίαν γεννᾶται, ὡς προείπομεν. Πότε δὲ ἔπεσον εἰκοσιτρεῖς χιλιάδες; ὅταν μὲ τινὲς συμβουλὲς τοῦ μάντε Βαλαὰμ, αἱ γυναῖκες τῶν Μαδιανιτῶν, φανεῖσαι ἔμπροσθεν ἀπὸ τὸ στράτευμα, ἐτράβιξαν τοὺς νεωτέρους Ἑβραίους, καὶ διὰ μέσου τῆς πορνείας τοὺς ἔσυραν εἰς τὸ νὰ θυσιάσουν εἰς τὸ Βεελφεγὼρ (1)· ὅθεν ἀπὸ τινὲς αἰτίαν ταύτην, ἐφονεύθησαν εἰκοσιτρεῖς χιλιάδες Ἑβραῖοι. Ὅρα τὴν ἰσοφίαν ταύτην εἰς τὸ ρέ. τῶν Ἀριθμῶν.

9. „ Μηδὲ ἐκπειράζωμεν τὸν Χριστὸν, καθὼς καί τινες αὐτῶν ἐπει- „ ρασαν, καὶ ὑπὸ τῶν ὄφεων ἀπώλοντο “.

Οἱ Ἑβραῖοι, λέγει, πότε ἐπείραξαν τὸν Θεὸν, καὶ διὰ τοῦτο ἐθανατώθησαν ἀπὸ τὰ ὀφίδια (2)· ὅθεν καὶ ἡμεῖς τώρα ἂς μὴ πειράζωμεν τὸν Χριστὸν, ἵνα μὴ παθοδιδῶμεν. Φανερόνει δὲ μὲ τὰ λόγια ταῦτα ὁ Ἀπόστολος, ὅτι οἱ Κορίνθιοι ἐπείραζον τὸν Χριστὸν, σημεῖα καὶ θαύματα ζητοῦντες ἀπὸ αὐτόν (3).

10. „ Μηδὲ γογγύζετε, καθὼς καί τινες αὐτῶν ἐγόγγυσαν, καὶ ἀ- „ πώλοντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ “.

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα φανερόνει αἰνιγματωδῶς ὁ Ἀπόστολος, ὅτι οἱ Κορίνθιοι δὲν ὑπέφεραν γενναίως τοὺς πειρασμοὺς καὶ τὰς θλίψεις, ἀλλὰ ἐγόγγυζον λέγοντες· πότε νὰ ἔλθουν τὰ ἀγαθά; καὶ ἕως πότε νὰ εἶναι εἰς ἡμᾶς αἱ θλίψεις, καὶ κακοπάθειαι; Ὀλοθρευτὴν δὲ ὀνομάζει ὁ Ἀπόστολος, τιμωρητικήν τινα δύναμιν, ἀπὸ τινὲς ὁποίαν ἐπαιδεύοντο οἱ Ἰσραηλῖται ὅταν ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ Θεοῦ (4). Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει ὅτι οἱ Κορίνθιοι ἐγόγγυζον ἐναντίον ἐκείνων, ὁποῦ εἶχον χαρίσματα μεγαλήτερα, καὶ δὲν τὰ εἶχον αὐτοὶ ὅλα.

11. „ Ταῦ-

---

(1) Σημείωσαι, ὅτι εὑρίσκουν εὕρηται τὸ ὄνομα τοῦτο ἑρμηνευόμενον· Βεὲλ μὲν, ἄναξ ὁ Κρίνος, ὁ φρικτὸς Θεὸς τῶν Ἐθνῶν, ὃν ἐλάτρευον οἱ Μαδιανῖται· Φεγὼρ δὲ, ἄνοιγμα τόπου, ἐν ᾧ ἐστήθη τὸ εἴδωλον τοῦ Βεὲλ τότε, ἀφ' οὗ σωπετέθη τὸ Βεελφεγώρ.

(2) Περὶ τούτου λέγει καὶ ἡ Θεία Γραφή· „ Καὶ „ περιεκύκλωσαν τινὲς γῆν Ἐδώμ, καὶ ὀλιγοψύχει ὁ „ Λαὸς ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ κατελάλει ὁ λαὸς τοῦ θεοῦ „ Θεὸν, καὶ κατὰ Μωυσῆ λέγοντες· ἵνα τί τοῦτο ἀνή- „ γαγες ἡμᾶς ἐξ Αἰγύπτου ἀποκτεῖναι ἐν τῇ ἐρήμῳ; „ ὅτι οὐκ ἔστιν ἄρτος, οὐδὲ ὕδωρ· ἡ δὲ ψυχὴ ἡμῶν „ προσώχθισεν ἐν τῷ ἄρτῳ τῷ διακένῳ τούτῳ. Καὶ „ ἀπέστειλε Κύριος εἰς τὸν λαὸν τοὺς ὄφεις τοὺς θανα- „ τηφόρους, καὶ ἔδακνον τὸν λαὸν, καὶ ἀπέθανον, καὶ ἀ- „ πέθανε Λαὸς πολὺς τῶν υἱῶν Ἰσραήλ “. (Ἀριθ. κά. 4.) Γεώργιος δὲ ὁ Κορέσσιος λέγει, ὅτι ἦταν κόκκινα τὰ ὀφίδια ἐκεῖνα, ὁποῦ ἐδάγκαναν τοὺς Ἑβραίους, ἢ διὰ τὸ χρῶμα, ἢ διὰ τὸ δάγκαμα ὁποῦ ἔκαμναν.

(3) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει ὅτι ἐπείραζον οἱ Κορίνθιοι τὸν Θεὸν, ἐπειδὴ οἱ παῖς διαφόρως γλώσσας λαλοῦντες, ἔμεσον χωρίζονται αὐτοὺς τόπος φιλοτιμίαν, καὶ ὄχι τόπος τινὰ χρείαν καὶ ὠφέλειαν τῶν ἀδελφῶν.

(4) Πολλαῖς φοραῖς φαίνεται ὅτι ἐγόγγυσαν οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ· ἐγόγγυσαν εἰς Μερρὰν διὰ τὸ πικρὸν ὕδωρ (Ἐξ. ιέ. 24.) ἐγόγγυσαν ὅταν δὲν εἶχον ὕδωρ (Ἐξ. ιζ. 3. Ἀριθ. κ.) ἐγόγγυσαν ὅταν ἐγύρισαν οἱ κατάσκοποι ἀπὸ τινὲς γῆν τῆς ἐπαγγελίας (Ἀριθ. ιδ. 2.) ἐγόγγυσαν ὅταν ἐπανέστησαν οἱ περὶ τὸν Κορὲ, καὶ Δαθὰν, καὶ Ἀβειρὼν ἐναντίον τοῦ Μωυσῆ καὶ Ἀαρών (Ἀριθ. ιϛ.) καὶ ἄλλαις φοραῖς· ὅθεν καὶ ἡ Γραφὴ μαρτυρεῖ αὐτὲς διαφόρως γογγυσμούς. Καὶ ἔτσι Μωυσῆς καὶ Ἀαρὼν φοβοῦσαν πᾶσαν συναγωγὴν υἱῶν Ἰσραήλ· „ φωνὴ ὤφθη τινὸς δόξαν Κυρίου ἐν τῷ „ ἐκφανῆναι τὸν γογγυσμὸν ὑμῶν ἐπὶ τῷ Θεῷ· ἡμεῖς „ δὲ τίνες ἐσμέν, ὅτι διαγογγύζετε καθ' ἡμῶν “; (Ἐξ. ιϛ. 7.) Καὶ πάλιν· „ Καὶ ἕως ὁ λαὸς γο- „ γγύζων πονηρὰ ἐναντι Κυρίου, καὶ ἤκουσε Κύριος καὶ „ ἐθυμώθη ὀργῇ· καὶ ἐξεκαύθη ἐν αὐτοῖς πῦρ παρὰ „ Κυρίου, καὶ κατέφαγε μέρος τι τῆς παρεμβολῆς “. (Ἀριθ. ιά. 1.) Καὶ πάλιν· „ ἕως τίνος τινὶ συ- „ αγωγὴ τινὶ πονηρᾷ ταύτῃ; ἃ αὐτοὶ γογγύζουσιν „ ἐναντίον μου, τινὶ γόγγυσαν τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, ἃ „ ἐγόγγυσαν περὶ ὑμῶν ἀκήκοα.... ζῶ ἐγὼ, λέγει „ Κύριος· εἰ μὴ ὃν τρόπον ἐλαλήσατε εἰς τὰ ὦτά „ μου, οὕτω ποιήσω ὑμῖν· ἐν τῷ ἐρήμῳ τούτῳ πτώ- „ σεται τὰ κῶλα ὑμῶν “. (Ἀριθ. ιδ. 27.) Καὶ πάλιν· „ Καὶ ἐγόγγυσαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τῷ ἐπαύριον „ ἐπὶ Μωυσῆ καὶ Ἀαρὼν λέγοντες· ὑμεῖς ἀπεκτεί- „ να-

„ να-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

11. „ Ταῦτα δὲ παῦτα τύποι συνέβαινον ἐκείνοις, ἐγράφη δὲ πρὸς „ μαθησίαν ἡμῶν, εἰς ὃς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατηντήκησε ".

Φοβίζει μὲ τὰ λόγια παῦτα τὰς Χριστιανοὺς ὁ Ἀπόστολος· ἐπειδὴ λέγει ὅτι πρὸς νουθεσίαν, καὶ διδασκαλίαν ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν ἐγράφησαν τὰ ἄνω εἰρημένα, ὁπῦ ἔπαθον οἱ Ἑβραῖοι· καὶ λοιπὸν χρεωσαῦμεν καὶ ἡμεῖς νὰ προσμένωμεν παιδείας, καὶ τιμωρίας μεγαλητέρας ἀπὸ ἐκείνας, καθὼς καὶ μεγαλητέρας ἀπολαύσαμεν χάριτας. Φοβίζει δὲ αὐτὰς καὶ μὲ τὸ νὰ λέγῃ, ὅτι ἔφθασαν εἰς τὸ τέλος τῦ Κόσμου, καὶ διὰ τῦτο δείχνει, ὅτι δὲν θέλουν δεχθοῦν αὐτοὺς παιδεῖαι πρόσκαιροι, ἀλλὰ ἀθάνατοι, καὶ αἰώνιοι, αἱ ἀκολουθῦσαι μετὰ τῶν τῦ Κόσμυ συντέλειαν· πόρα γὰρ λέγει, ἡ κρίσις εἶναι ἐπὶ θύραις· ἐπειδὴ καὶ τελειόνει οἱ τοῦ Κόσμυ αἰῶνες, καθὼς καὶ ὁ ἀδελφόθεος Ἰάκωβος ἔλεγεν· „ ἰδὲ ὁ κριτὴς πρὸ τῶν θυρῶν ἕστηκεν ". (Ἰάκ. ε΄. 9.) (1).

12. „ Ὥστε ὁ δοκῶν ἑστάναι, βλεπέτω μὴ πέσῃ ".

Πάλιν ἐδῶ αἰνιγματωδῶς φανερόνει ὁ Παῦλος ἐκείνες τὲς Χριστιανούς, ὁποῦ ὑπερηφανεύοντο εἰς τὴν γνῶσιν τες, καὶ ἐνόμιζον πῶς εἶναι τέλειοι· διότι αὐ καὶ νομίζῃς, λέγει, ἐσὺ Χριστιανὲ πῶς ἑστέκεις, φοβοῦ μήπως πέσῃς· ἐπειδὴ καὶ αὐτὸ τὸ νὰ θαρρῇς πῶς ἑστέκεσαι, δὲν εἶναι στάσιμον ἀληθινόν· δι' ὅ,τι φαίνεσαι μὲν, ὅτι ἑστέκεσαι, ὅμως ἀληθῶς δὲν ἑστέκεσαι· εἰ δὲ καὶ ἑστέκεσαι, ἤξευρε ὅτι εὔκολα κρημνίζεσαι, καὶ πίπτεις, ἐὰν ὑπερηφανεύεσαι, καὶ νομίζῃς πῶς ἑστέκεσαι, καὶ εἶσαι τέλειος (2).

13. „ Πει-

„ κατὰ τὸν λαὸν Κυρίου ". (Ἀριθ. ιε΄. 41.) ὅθεν λέγει ὁ Σολομών· „ φυλάξασθε γογγυσμὸν ἀνωφελῆ, „ καὶ ἀπὸ καταλαλιᾶς φείσασθε γλώσσης ". (Σοφ. α΄. 11.) Καὶ ὁ Σειράχ· „ κύριρ ἐπισήμων ἐ γογγύσει ". (Σειρ. ί. 25.) Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος λέγει· „ τοῦ „ μὲν τοι γογγύσαντος, ἢ ἐπὶ ἐπάρσει ἐφυβρεθέντος, „ δεῖ τῷ ἐργασίαν μὴ καταμίγνυσθαι τῇ παρὰ τῦ „ παντὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ σωτηρίμμενον τῷ πνεύ„ ματι γινομένῃ ἐργασίᾳ, καὶ ὅλως μὴ ἀναλίσκεσθαι „ παρὰ τοῖς ἐλαβεῖσιν... ἀφορίσθεκεν ἂν τὸ τοιοῦτον „ ἔργον ὡς θυσία ἐπίμωμος, ὅπερ ἐγκαταμιγῆναι τῇ „ τῦ λοιπῶν ἐργασίᾳ, οὐκ ἐθέλεις... ὅθεν ἀναγκαίως „ τὰ τῶ ὀκνηρᾶ, καὶ ἀντιλόγου ἔργα, ἀλλοτρίωτεον τῶν „ ἀδελφότητος ". (Ὅρ. κατὰ Πλάτ. κδ΄.) Λέγει δὲ καὶ ὁ Ἅγιος Ἰσαάκ· „ πάσας τὰς ἀσθενείας τῦ ἀν„ θρώπων βασταζει ὁ Θεός, ἀνθρώπου δὲ οὐ γογγύ„ ζοντα οὐχ ὑπομένει, ἐὰν μὴ παιδεύσῃ αὐτόν ". (Λόγ. ογ΄. Σελ. 419.) Φανερόνει δὲ ἐν σώματι μὲ τὰ λόγια παῦτα ὁ μέγας Βασίλειος, ὅτι τὸ ἐργόχειρον ἐκεῖνο τῦ ἀδελφῦ, ὁπῦ γογγύσει ἐν τῷ κοινοβίῳ, νὰ μὴν αἰσχυνθῇ μὲ τὸ ἐργόχειρο τῦ μετὰ πολλῆς καρδίας καὶ ἀγογγύστου διαλύσεως ἀδελφῶν, ἀλλὰ νὰ χωρίζεται ἀπὸ αὐτὰ, ὡσὰν μία θυσία βλαχὴ, καὶ καταγορημένη, καὶ ἀφορισθεκτὸς ὑπὸ Κυρίου· καὶ ἡ συμμοὶ τῶ τοιῦτο ἐργοχείρου νὰ μὴν ἐξοδεύεται ποτὲ εἰς ὠφελείας.

(1) Ὁ σοφὸς Φώτιος (Ἀμφιλοχ. Ζητήματ. ζ΄.) ἐρμηνεύει τὸ ῥητὸν τῦτο· „ εἰς οὓς τὰ τέλη τῦ αἰώνων „ κατήντησε "· καὶ τὸ „ ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσι „ τοῖς ἐπερχομένοις τὸν ὑπερβάλοντα πλοῦτον τῆς χά„ ριτος αὐτοῦ ". (Ἐφ. β΄. 7.) λέγει, ὅτι ἡμεῖς πόρα εἰμεθα εἰς τὰ τέλη τῦ αἰώνων, ἐπερχομένους δὲ αἰῶνας φρέπει νὰ νοοῦμεν τοὺς μέλλοντας, ὅσοι ἔχουν νὰ συμπαραστέκωνται μὲ τὸν αἰώνιον ἀπόλαυσιν τῦ ἀγαθῶν· καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τούτους, ὧν τὰ τέλη ἐφθασαν εἰς ἡμᾶς, πέρας ἔλαβε τὸ πρὸ τῦ αἰώνων ὁρισθὲν τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως Μυστήριον, καὶ ἡ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους τῦ Θεῦ εὔνοια, καὶ καταβασις· εἰς δὲ τοὺς ἐπερχομένους αἰῶνας θέλει τελεσθῇ ἡ τῦ ἀνθρώπων πρὸς Θεὸν ἀνάβασις, καὶ τελειοτέρα σωτηρία. Εἰς τοὺς αἰῶνας τούτους χρεωστικῶς ζυπάμεθα τὸν ἐργασίαν τῦ ἐντολῶν τῦ Θεῦ, καὶ τὸ νὰ γυμναζώμεθα· εἰς δὲ τοὺς ἐπερχομένους αἰῶνας, θέλομεν λάβομεν τὴν ἀνταπόδοσιν τῦ ἔργων μας, καὶ νὰ ἀξιωθῶμεν τῶς σεφάνυ, ὅταν ὁ πλοῦτος τῆς τῦ Δεσπότυ χρηστότητος, καὶ φιλοτιμίας ἔχῃ νὰ πλημμυρίσῃ εἰς ἡμᾶς, μὲ ἀρρητον καὶ ἀκατάληπτον τρόπον· καὶ εἰς μὲν τοὺς παρόντας αἰῶνας, περνῶμεν τὴν ζωὴν μας μὲ φθαρτὸν σῶμα, καὶ ἔχομεν τὴν ἁμαρτίαν ὁπῦ μᾶς ἐνοχλεῖ, καὶ μᾶς πολεμᾷ· ὥστε δὲ εἰς τοὺς ἐπερχομένους αἰῶνας, θέλομεν διαπερνᾶμεν ἀφθαρτοι, καὶ ὄχι θέλομεν εὕρομεν τὴν ἁμαρτίαν ὅλως νὰ ἦναι, ἀλλ' οὔτε νὰ δύναται νὰ ἦναι. Ὅρα καὶ τὴν ἑρμηνείαν τῶ „ νῦν δὲ ἅπαξ ἐ„ πὶ συντελείᾳ τῦ αἰώνων ". (Ἑβρ. θ΄. 26.)

(2) Διὰ τῦτο λέγει τὰ ἐξαίρετα τῦτα ὁ μέγας Μακάριος· „ ὥστε δέεσι τὸ σημεῖον τῦ Χριστιανισμῦ, „ ὅσα αὖ ποιῇ ὁ Χριστιανὸς, καὶ ὅσως αὖ ποιήσῃ δι„ καιοσύνας, ὡς μηδὲν ποιήσας διακεῖσθαι· καὶ νηστεύων „ λέγειν· ὐκ ἐνήστευσα, εὐχόμενος, ὐκ ηὐξάμην, πα„ ραμενῶν τῇ εὐχῇ, ἃ παρεμεινα, καὶ ἀκμὴν ἀρχὴν „ ἔχω τῦ ἀσκεῖν, καὶ κάμνειν· κἂν δίκαιος ἦ παρὰ „ Θεῷ, ὀφίλει λέγειν· ἐγὼ ὐκ εἰμι δίκαιος, ἀπε κά„ μνω, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν ἀρχομαι ". (Ὁμιλ. κδ΄. Κεφ. ιά.) Τοιαῦτην γὰρ παπεινὴν διάθεσιν ἔχων ὁ Χριστιανὸς, δύναται νὰ στέκεται ἐν τῇ χάριτι τῦ Θεῦ, καὶ ἐν ταῖς ἀρεταῖς, καὶ νὰ μὴ πέσῃ εἰς τὴν κακίαν, καθὼς ἐδῶ ὁ θεῖος Ἀπόστολος παραγγέλλει. Ἔλεγε δὲ καὶ ἡ Ἁγία Συγκλητικὴ· „ ὁ τύχων βλεπέτω „ μὴ πέσῃ· ὁ μὲν γὰρ πεσὼν, μίαν ἔχει φρονηίδα „ ὦ ἀνάστωσιν· ὁ δὲ γε τύχων φυλαξάσθω τὸ μὴ πε„ σεῖν "

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

13. „Πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ εἴληφεν, εἰ μὴ ἀνθρώπινος· πιστὸς δὲ ὁ „Θεὸς, ὃς οὐκ ἐάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε· ἀλλὰ „σὺν τῷ πειρασμῷ ποιήσει καὶ τὴν ἔκβασιν τοῦ δύνασθαι ὑμᾶς „ὑπενεγκεῖν".

Ἐπειδὴ ἐφόβισεν αὐτοὺς ὁ Ἀπόστολος μὲ τὸ νὰ εἴπῃ, ὅτι ὅποιος νομίζει πῶς στέκεται, ἂς βλέπῃ μήπως καὶ πέσῃ, καὶ ἐπειδὴ πολλοὺς πειρασμοὺς ὑπέφεραν πρότερον οἱ Κορίνθιοι, διὰ νὰ μὴ λέγουν· τί μᾶς φοβίζεις ὦ μακάριε Παῦλε; ἡμεῖς πολλοὺς πειρασμοὺς ὑποφέραμεν, καὶ δὲν ἐπέσαμεν· διὰ τοῦτο λέγει ἐδῶ, ὅτι δὲν σᾶς ἠκολούθησεν ἀδελφοὶ πειρασμὸς μεγάλος, ἀλλὰ μικρὸς, καὶ σύμμετρος εἰς τὴν φύσιν καὶ ἀσθένειάν σας· παντοχοῦ δὲ ὁ Παῦλος ἀνθρώπινον ὀνομάζει τὸ μικρὸν, καθὼς ὅταν λέγῃ „ἀνθρώπινον λέγω διὰ τὴν „ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν". (Ρωμ. ς'. 19.) Ἔπειτα παρηγορεῖ πάλιν αὐτοὺς, πείθοντάς τους νὰ ἐλπίζουν εἰς τὸν Θεὸν, ὁ ὁποῖος εἶναι πιστὸς, ἤγουν ἀληθὴς, καὶ δὲν θέλει ψεύσθῃ εἰς τὰ λόγιά του· διότι, τί αὐτὸς ὑπεσχέθη καὶ εἶπε· „δεῦτε πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πε„φορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς". (Ματθ. ια'. 28.). Καὶ πάλιν „τότε βοήσῃ, καὶ ὁ „Θεὸς εἰσακούσεταί σου· ἔτι λαλοῦντός σου ἐρεῖ, ἰδοὺ πάρειμι". (Ἡσ. νη'. 9.) Καὶ πάλιν „ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς μου, κἀγώ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ". (Ἀποκάλ. γ'. 10.) Δὲν θέλει λοιπὸν σᾶς ἀφήσει, λέγει, ὁ Θεὸς νὰ πειρασθῆτε περισσότερον ἀπὸ ἐκεῖνο ὁποῦ δύνασθε, ἀλλὰ θέλει πάμψη νὰ ἔλθῃ ὁ πειρασμὸς εἰς ἐσᾶς, ἀνάλογος, καὶ ἰσόμετρος μὲ τὴν δύναμίν σας, ἤγουν, αὐ ἦναι ἡ δύναμίς σας μεγάλη, ἀφίνει νὰ σᾶς ἔρχεται καὶ πειρασμὸς μεγάλος, καὶ αὐ ἡ δύναμίς σας ἦναι ὀλίγη, καὶ μικρὰ, ὀλίγος, καὶ μικρὸς συγχωρεῖ νὰ σᾶς ἔλθῃ καὶ ὁ πειρασμός· ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, κάθε περίσπασις, καὶ πειρασμὸς θέλει γοῦν μεγαλίτερος ἀπὸ τὴν δύναμίν σας, ἐὰν ὁ Θεὸς δὲν σᾶς βοηθήσῃ· καὶ αὐ ὁ Θεὸς δὲν κάμῃ τὴν ἔκβασιν, ἤγουν τὴν τοῦ πειρασμοῦ λύτρωσιν, μαζὶ μὲ τὸν πειρασμὸν, ἤγουν ὀγλίγωρον καὶ ταχεῖαν, καὶ δίθυς ὁποῦ σᾶς ἔλθῃ, βέβαια ὁ πειρασμὸς θέλει φανῇ μεγάλος· ὥστε ὁποῦ διὰ τὴν ὀγλίγωρον λύτρωσίν του, θέλει γοῦν ὁ πειρασμὸς εἰς ἐσᾶς, ἐλαφρὸς, καὶ ὑποφερτός. Διὰ τοῦτο καὶ εἶπεν ὅτι θέλει πάμψη ὁ Θεὸς τὴν ἀπολύτρωσίν τοῦ πειρασμοῦ· διὰ τί; διὰ νὰ ἠμπορέσετε ἐσεῖς νὰ τὸν ὑπομένετε, ἤγουν διὰ νὰ φανῇ εἰς ἐσᾶς ὁ πειρασμὸς ἐλαφρὸς καὶ ὑποφερτός (1).

14. „Διὸ

„σὰν· καὶ γὰρ τὰ παραπτώματα διάφορα· καὶ ὁ μὲν „πέσῃ, τὸ μὲν στῆναι ἐστέρησα, κείμενος δὲ, οὐ „πάνυ ἔβλαβη· ὁ δὲ ἑστὼς, μὴ δυπελιζέτω τὸν πε„πτωκότα· ἀλλ' ἑαυτὸν ἀσφαλιζέσθω· μὴ πεσών, εἰς „καπώτερον κατοχθῇ βόθρον, καὶ τελέως διαφθαρῇ....

(1) Ἄριστα ἀληθῶς εἶπε τὸ παραδείγμα, ὁποῦ φέρει ὁ μέγας Μακάριος μετὰ τὰ Συμεὼν τοῦ Μεταφραστὴ, διὰ νὰ δείξῃ ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἀφίνει κανένα νὰ λάβῃ πειρασμὸν, παρὰ ἀπὸ τὴν δύναμίν του· διατί ἂν ὁ ἄνθρωπος, ἠξεύρῃ πόσον φορτίον ἠμπορῶν νὰ σηκώσουν τὰ ζῶα του, καὶ ὁ τζουκαλᾶς ἠξεύρῃ πόσον καιρὸν χρειάζονται νὰ μείνῃ τὰ τζουκάλια καὶ σκεύη τα εἰς τὸ καμίνι, καὶ παράμα ἀπὸ τὸ φέρτον, καὶ τὴν δύναμιν, ὥστε ἐκεῖνος φορτώνει τὰ ζῶά του, οὔτε ὁ τζουκαλᾶς κάνει τὰ σκεύη του· πόσῳ μᾶλλον ὁ Θεὸς δὲν ἀφίνει πειρασμοὺς εἰς τοὺς ἀνθρώπους, παρὰ ἀπὸ τὴν δύναμίν τους; οὕτω γάρ φασιν, „μηδέποτε ὁ Θεὸς „ἐπιτρέπει τὴν ἐπ' ἐκείνῳ ἐλπίζουσαν ψυχὴν κατα„πονηθῆναι τοῖς πειρασμοῖς, ὥστε καὶ ἐξαπορηθῆναι· „πιστὸς γάρ, ὁ Ἀπόστολός φησιν, ὁ Θεὸς, ὃς οὐκ ἐά„σει ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε.... καὶ ὁ πο„νηρὸς δὲ, οὐχ ὅσον ἐκείνῳ θέλησις, λυπεῖ τὴν ψυ„χὴν, ἀλ' ὅσον αὐτῷ ἐφεῖται παρὰ τοῦ Θεοῦ· εἰ γὰρ „ἀνθρώποις ἐκ ἀδήλου, πόσον αὖ ἡμιόνῳ βάρος, πό„σον δὲ, ὄνῳ· πόσον δὲ, καμήλῳ ἀγώγιμον εἴη· ἀλ„λὰ τὸ φορτὸν ἐπιστίθησι. Καὶ τῷ κεραμεῖ δὲ δῆλον „πόσον τῷ πυρὶ χρὴ τὰ σκεύη παραδοῦναι χρόνον, „ἵνα μήτε πλέον ἐμμείναντα, διαῤῥαγῇ, μήτε πάλιν „πρὸ τῆς ἀρκούσης πυρώσεως ἐκβληθέντα, ἀχρεῖα ᾖ· „εἰ τοσαύτη περὶ τὸν ἄνθρωπον σωφρόνησις, οὐχὶ πολλῷ „πλέον, καὶ ἀπείρως πλέον, ἡ τοῦ Θεοῦ σωφρόνησις οἴδε „πόσον ἑκάστῃ ψυχῇ τὸν πειρασμὸν δέον ἐπενεχθῆ„ναι, ἵνα δόκιμος γένηται, καὶ ἐπιπόθεια φῶς τὴν γῆν „οὐρανῶν Βασιλείαν"; (Κεφ. ιγ'. περὶ ἐλευθερίας νοός.) διὰ τί δὲ ὁ πειρασμὸς ὀνομάζεται πειρασμὸς ὅρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „Πίστει προσενήνοχεν „Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος". (Ἑβρ. ια'. 17.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

14. „ Διὸ ὅπερ, ἀδελφοί μου (1), φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρείας ".

Ἐπειδὴ ἀρκετὰ ἐκατηγόρησε, καὶ ἐπέπληξε τοὺς ἐν Κορίνθῳ Χριστιανοὺς ὁ Ἀπόστολος, τώρα τοὺς γλυκαίνει, ὀνομάζωντας αὐτοὺς ἀδελφούς, καὶ πλέον δὲν τοὺς ἐμποδίζει ἀπὸ τὸ νὰ τρώγουν τὰς θυσίας τῶν εἰδώλων, διὰ τὸν βλάβην τῶν ἀδελφῶν, ἀλλ' αὐτὸ καθ' αὑτὸ κατηγορεῖ τὸ πρᾶγμα, ὀνομάζωντάς το εἰδωλολατρείαν, καὶ ζητῶντας ἀπὸ αὐτοὺς νὰ τὸ παραιτήσουν ὁλίγωρα· φεύγετε γὰρ, λέγει, ἀπὸ τὴν εἰδωλολατρείαν.

15. „ Ὡς φρονίμοις λέγω, κρίνατε ὑμεῖς ὅ φημι ".

Ἐπειδὴ μεγάλον ἔγκλημα εἶπεν ὁ Παῦλος πῶς ἔχουν οἱ Κορίνθιοι, διὰ τὶ ὠνόμασεν εἰδωλολατρείαν ἐκεῖνο ὁπὸν ἔκαμναν, διὰ τοῦτο ἐδῶ ἱλαρύνει τὸν τραχύτητα τοῦ λόγου, καὶ αὐτοὺς τοὺς ἰδίους, ὁπὸν ἦτον ὑπόδικοι καὶ κατηγορέμενοι, τοὺς κατευαίνει λιπάς. Τοῦτο δὲ τὸ κάμνει σὰν ὁπὸν θαρρεῖ εἰς τὰ λόγιά του, πῶς εἶναι ἀληθινὰ, καὶ λέγει εἰς αὐτοὺς, ἐγὼ δὲν χρειάζομαι ἄλλας κρίσεις, διὰ νὰ κρίνουν αὐτὰ ὁποῦ σᾶς λέγω· ἀλλ' ἐσεῖς οἱ ἴδιοι ὡς φρόνιμοι, κρίνετε αὐτά.

16. „ Τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας, ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ „ αἵματος τοῦ Χριστοῦ ἐστι ";

Ποτήριον τῆς εὐλογίας ὀνομάζει ὁ Ἀπόστολος τὸ ποτήριον τῆς θείας εὐχαριστίας, ὅτι κρατῶντες αὐτὸ οἱ ἱερεῖς εἰς τὰς χεῖράς των, εὐλογοῦν, καὶ εὐχαριστοῦν τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, ὁπὸν ἔχυσε τὸ αἷμά του διὰ λόγου μας, καὶ μᾶς ἠξίωσε τόσων ἀρρήτων ἀγαθῶν. Δεύτερον εἶπε δὲ, ὅτι τὸ ποτήριον εἶναι μετοχὴ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ κοινωνία· διὰ νὰ φανερώσῃ κάποιόν τι παραπαίνω, δηλαδὴ τὴν ἄκραν σῶσιν ὁποῦ αὐτὸ ἔχει μὲ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ. Τὸ νόημα δὲ τοῦ λόγου εἶναι τοιοῦτον· τοῦτο ὁποῦ εὑρίσκεται μέσα εἰς τὸ ποτήριον, εἶναι ἐκεῖνο τὸ ἴδιον αἷμα, ὁποῦ ἔτρεξεν ἀπὸ τὴν πλευρὰν τοῦ Χριστοῦ, καὶ τοῦτο πίνοντες ἡμεῖς, κοινωνοῦμεν, ἤγουν ἑνούμεθα μὲ τὸν Χριστόν. Δεύτερον ἐντρέπεσθε λοιπὸν ἐσεῖς ὦ Κορίνθιοι, ἀφ' οὗ κοινωνήσετε τὸ ποτήριον τοῦτο, ὁπὸν μᾶς ἐλύτρωσεν ἀπὸ τὰ εἴδωλα, νὰ ἔρχεστε νὰ πίνετε τὸ ποτήριον τῶν εἰδώλων, ἤγουν τὸ προσφερθὲν εἰς τὰ εἴδωλα (2);

„ Τὸν ἄρτον, ὃν κλῶμεν οὐχὶ κοινωνία τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ „ ἐστι ";

Ἐκεῖνο ὁποῦ ὁ Χριστὸς δὲν ἔπαθεν ἐπάνω εἰς τὸν σταυρὸν, ἤγουν ὁποῦ δὲν ἐτζακίσθη κανένα τοῦ κόκκαλον „ ὀστοῦν γὰρ οὐ συντριβήσεται ἀπ' αὐτοῦ ". (Ἔξ. ιβ'. 46. Ἰωαν. ιθ'. 36.) τοῦτο πάσχει τώρα εἰς τὸν ἁγιασθέντα ἄρτον τῆς εὐχαριστίας, καταπατζακιζόμενος διὰ λό-

---

(1) Ἐν ἄλλοις ἀγαπητοί μου γράφεται αὐτὶ τοῦ, ἀδελφοί μου.

(2) Ἀξιάγαστα δὲ εἶναι τὰ λόγια ὁποῦ γράφει εἰς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ ῥητοῦ τούτου ὁ θεῖος Χρυσόστομος· „ τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας, ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ ἐστιν; Τί λέγεις, ὦ μακάριε Παῦλε; θέλων ἐντρέψαι τὸν ἀκροατὴν, καὶ „ μυστηρίων μεμνημένος φρικτῶν, εὐλογίας ποτήριον „ καλεῖς, τὸ ποτήριον τὸ φοβερὸν καὶ φρικωδέστατον „ ἐκεῖνο; ναί φησιν· ἐγὼ γὰρ μικρὸν τὸ εἰρημένον· εὐλο„ γίαν γὰρ ὅταν εἴπω, πάντα αἰσθάνομαι τὸν τῆς „ εὐεργεσίας τοῦ Θεοῦ θησαυρὸν, καὶ τῶν μεγάλων ἐκεί„ νων ὑπομιμνήσκω δωρεῶν· καὶ γὰρ καὶ ἡμεῖς ἐπιλέ„ γοντες τῷ ποτηρίῳ τὰς ἀφάτους εὐεργεσίας τοῦ Θεοῦ, „ καὶ ὅσων ἀπολελαύκαμεν, οὕτως αὐτὸ προσαγόμεθα, „ καὶ κοινωνοῦμεν, εὐχαριστοῦντες ὅτι τὰς πλανὰς ἀ„ πήλαξε τοῦ παντὸς ἀνθρώπων γένους ". (Ὁμιλ. κδ'. εἰς τὴν παρθέσιν.) Σωάγεται λοιπὸν ἐκ τῶν λόγων τούτων τοῦ θείου Χρυσοστόμου ὅτι τὸ μυστήριον τῆς θείας Εὐχαριστίας τελεσιουργεῖται ἀ διὰ τῆς κυριακῶν λογίων, ἀλλὰ δι' ἐπικλήσεως, καὶ εὐλογίας τοῦ Ἱερέως· ὅθεν καὶ Αἰμίων, Ἐπίσκοπος βίτης τῆς Ἀλβερσαΐτης Πόλεως Σαξονικῆς, ἑρμηνεύων τὸ ι'. τοῦτο Κεφάλαιον τῆς ὡρᾶς Κυριακ. α'. λέγει· „ εὐλογίας ποτήριον λέ„ γεται, διότι εὐλογήσας παρὰ τοῦ Ἱερέως ἐν τῷ „ θυσιαστηρίῳ ". Ὅρα καὶ τὸν Ἀργέντιν ἐν τῷ περὶ ἁγιασμοῦ τῶν Μυστηρίων, Τμήμ. β'. Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „ ἔλαβεν ἄρτον, καὶ εὐχαριστήσας ". (α'. Κορ. ια'. 24.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λόγω μας „ὃν ϗ κλῶμεν λέγει“ (1)· εἶπε δὲ ὅτι ὁ ἄρτος τῆς Εὐχαριστίας εἶναι κοινωνία τῦ σώματος τῦ Χριστῦ, ἤτοι καθὼς ἐκεῖνο τὸ σῶμα ἦτον ἑνωμενον μὲ τὸν Χριστὸν, ἔτζι ϗ ἡμεῖς διὰ μέσου τοῦ ἄρτου τούτου, τοῦ εἰς τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ μεταβληθέντος, ἑνούμεθα μὲ τὸν Χριστόν.

17. „Ὅτι εἷς ἄρτος, ἓν σῶμα οἱ πολλοὶ ἐσμεν“.

Ἐπειδὴ ἀνωτέρω εἶπεν ὁ Παῦλος ὅτι ὁ ἄρτος εἶναι κοινωνία τῦ σώματος τῦ Χριστῦ, ἐκεῖνο δὲ ὁπῦ κοινωνεῖ, εἶναι ἄλλο, ἀπὸ ἐκεῖνο ὁποῦ κοινωνεῖται παρ' αὐτῦ, διὰ τῦτο τώρα ἐδῶ δείχνει τὸ μεγαλίτερον, ϗ λέγει, ὅτι ἡμεῖς οἱ κοινωνοῦντες, εἴμεθα ἐκεῖνο τὸ ἴδιον σῶμα τῦ Χριστῦ, τὸ ὁποῖον κοινωνῦμεν· δι' ὅ,τι τί εἶναι ὁ ἄρτος τῆς εὐχαριστίας; εἶναι σῶμα Χριστῦ· τί δὲ γίνονται οἱ μεταλαμβάνοντες, ϗ κοινωνῦντες ἀπὸ τῦτον τὸν ἄρτον; γίνονται σῶμα Χριστῦ, ὄχι σώματα πολλὰ, ἀλλὰ σῶμα ἕν· διὰ τί, καθὼς ὁ ἄρτος ἀπὸ πολλοὺς κόκκους σίτου γίνεται ἕνας, ἔτζι ϗ ἡμεῖς οἱ μεταλαμβάνοντες ἀπὸ τὸν ἄρτον, πολλοὶ ὄντες, ἓν σῶμα Χριστοῦ γινόμεθα.

„Οἱ γὰρ πάντες ἐκ τῦ ἑνὸς ἄρτυ μετέχομεν“.

Ὥστε, ἐπειδὴ ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ ἀπὸ ἕνα ϗ τὸν αὐτὸν ἄρτον μεταλαμβάνομεν, ἕνα εἴμεθα. Καὶ λοιπὸν, διὰ τί δὲν φυλάττομεν ϗ τὴν ἕνωσιν τῆς ἀγάπης; ἢ διὰ τί δὲν γινόμεθα ὅλοι ϗ κατὰ τὴν ἀγάπην τὸ ἕνα; ϗ μάλιστα ὁποῦ ὁ Θεὸς, λέγει, διὰ τῦτο ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς τὸ σῶμά τε, διὰ νὰ μᾶς ἑνώσῃ ϗ μὲ τὸν ἑαυτόν του, ϗ ἕνα μὲ τὸν ἄλλον· δι' ὅτι, ἐπειδὴ ἡ πρωτέρα φύσις τῆς ἀνθρωπίνης σαρκός μας ἐφθάρη ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, ϗ ἐφθάρη τὴν ζωὴν, διὰ τῦτο ὁ Χριστὸς ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς τὴν ἐδικήν τε σάρκα τὴν ἀναμάρτητον, ϗ ζωοποιὸν, ὁμοίαν δὲ μὲ ἡμᾶς κατὰ φύσιν, ἵνα ἡμεῖς μεταλαμβάνοντες ἀπὸ αὐτὴν, συγκεραθῶμεν, ϗ γενώμεν τὸ ἕνα μὲ αὐτὴν ϗ ζήσωμεν ἀναμάρτητα.

18. „Βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα· οὐχὶ οἱ ἐσθίοντες τὰς θυσίας, κοινωνοὶ τῦ θυσιαστηρίυ εἰσίν“;

Ἀπὸ τὰ χονδρότερα, λέγει, παραδείγματα διδαχθῆτε, Χριστιανοὶ, ὅτι εἶναι κοινωνία τῶν εἰδώλων ἐκεῖνο ὁπῦ ἐσεῖς κάμνετε, ϗ τρώγετε τὰς θυσίας τῶν εἰδώλων. Βλέπετε, λέγει, τὸν κατὰ σάρκα ϗ σαρκικὸν λαὸν τῦ Ἰσραὴλ (χῆμα γὰρ ὑπερβατὸν ἐμεταχειρίσθη ἐδῶ ὁ Παῦλος) ἐσεῖς ὁποῦ εἶσθε κατὰ πνεῦμα, ϗ πνευματικὸς Ἰσραήλ (2). Σποχάσε δὲ ὅτι ὁ Ἀπόστολος διὰ μὲν τὰς Ἑβραίας, δὲν εἶπεν, ὅτι κοινωνοῦσι μὲ τὸν Θεὸν, ἀλλ' ὅτι εἶναι κοινωνοὶ τῦ θυσιαστηρίυ, ϗ διότι ἐκείνη ἡ παλαιὰ θυσία, ὁπῦ ἀφιερόνετο εἰς τὸν Θεὸν, αὐτὴ ἐβαίνετο ἐπάνω εἰς τὸ θυσιαστήριον, ϗ κατεπαίετο. Διὰ δὲ τὸ σῶμα τῦ Χριστῦ δὲν εἶπεν ἔτζι· ἀλλὰ εἶπεν, ὅτι εἶναι κοινωνία τῦ σώματος τῦ Χριστῦ· διότι ἡμεῖς ὁπῦ μεταλαμβάνομεν, δὲν γινόμεθα κοινωνοὶ τῦ θυσιαστηρίου, ἀλλὰ κοινωνοὶ τῦ Χριστῦ· ἐπειδὴ δὲ ἐφοβήθη, μήπως οἱ ἀκούοντες, νομίσουν, ὅτι καθὼς ὁ Θεὸς ὁπῦ ἐδέχετο ἐκεῖ εἰς τὴν Παλαιὰν τὰς θυσίας, ἐδυνάτο νὰ βλάψῃ, ἔτζι ϗ τὰ εἴδωλα ὁπῦ ἐδέχοντο ἐδῶ τὴν θυσίαν, ἐδυνάντο νὰ βλάψουν ἐκείνους, ὁπῦ δὲν προσφέρων θυσίαν εἰς αὐτά· διὰ τῦτο ἀπολύθως λέγει·

19. „Τί

(1) Σημείωσαι ὅτι ἐπειδὴ ἡ οὐσία τῦ ἄρτυ μεταβάλλεται εἰς τὸ ἄφθαρτον σῶμα τῦ Κυρίυ, λοιπὸν ὅταν ὁ ἄρτος τζακίζεται, ϗ μελίζεται, δὲν τζακίζεται, ὅτε μελίζεται τὸ ἄφθαρτον Σῶμα τοῦ Κυρίυ, ἀλλὰ τὰ φαινόμενα συμβεβηκότα τοῦ ἄρτυ· „ὁ μελι-„ζόμενος γάρ φησι, ϗ μὴ διαιρούμενος· ὁ πάντοτε „ἐσθιόμενος, ϗ μηδέποτε δαπανώμενος“.

(2) Κατὰ σάρκα δὲ Ἰσραὴλ, τὸν ἐν τῇ ἀπιστίᾳ μένοντα λέγει, κατὰ τὸν Θεοδώρητον· διὰ τί οἱ πιστεύοντες, Πνευματικὸς Ἰσραὴλ ὀνομάζονται. Σχῆμα δὲ ὑπερβατὸν μεταχειρίζεται ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, ὅπερ οὕτως ἐξομαλίζεται· „Βλέπετε τὸν κατὰ σάρκα Ἰσ-„ραήλ“.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

19. „Τί οὖν φημι; ὅτι εἴδωλόν τι ἐστίν; ἢ ὅτι εἰδωλόθυτόν τι „ἐστίν“;

Δὲν σᾶς ἐμποδίζω, λέγει, ἀπὸ τὸ νὰ τρώγετε τὰς θυσίας τῶν εἰδώλων, διὰ τί τὰ εἴδωλα εἶναι τίποτε, καὶ δὲν ἔχουν καμμίαν δύναμιν ἢ νὰ σᾶς βλάψουν, ἢ νὰ σᾶς ὠφελήσουν· ὄχι, ἀλλὰ σᾶς ἐμποδίζω νὰ μὴ τὰς τρώγετε, διὰ τί αἱ θυσίαι αὗται, δὲν προσφέρονται εἰς τὸν εἰδικόν σας Δεσπότην τὸν Θεόν· πῶς δὲ προσφέρονται; τὸ λέγει ἀκολούθως.

20. „Ἀλλ' ὅτι ἃ θύει τὰ Ἔθνη, δαιμονίοις θύει, καὶ οὐ Θεῷ“.

Ἐπειδὴ, λέγει, ἐκεῖνα τὰ ζῶα ὁπῶ θυσιάζουν τὰ Ἔθνη, τὰ θυσιάζουν εἰς τοὺς δαίμονας, καὶ ὄχι εἰς τὸν Θεὸν, λοιπὸν μὴ τρέχετε ἐσεῖς εἰς τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Θεοῦ, καὶ Δεσπότας σας δαίμονας· διὰ τί καθὼς, καθ' ὑπόθεσιν, ἁμαρτάνεις ἐσὺ ὦ Χριστιανὲ, αἴσως καὶ ἤθελες ἀφήσῃ μὲν τὴν βασιλικὴν τράπεζαν, ἔτρεχες δὲ εἰς τὴν τράπεζαν τῶν καπηλίκων καὶ ἐχθρῶν τοῦ βασιλέως· ὄχι πῶς ἔβλαπτεν ἡ τράπεζα ἐκείνη, ἢ ὠφελοῦσεν, ἀλλ' ὅτι ἐφαίνετο τοῦτο ὁπῶ κάμνεις, πῶς εἶναι ὕβρις καὶ καταφρόνησις τῆς βασιλικῆς τραπέζης· ἔτζι ἀκολουθεῖ καὶ ἐδῶ, καὶ ἐσὺ Χριστιανὲ ἁμαρτάνεις, ἐὰν ἀφίνῃς τὴν θεϊκὴν τράπεζαν τῶν μυστηρίων, καὶ πηγαίνῃς εἰς τὴν τράπεζαν τῶν δαιμονίων, καὶ τρώγῃς ἀπὸ τὰς θυσίας των.

„Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων γίνεσθαι“.

Ἀνίσως, λέγει, καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ τρώγουν ἀπὸ τὴν πνευματικὴν τράπεζαν τῶν μυστηρίων, κοινωνοῦσι μὲ τὸν Χριστὸν, φανερὸν εἶναι, ὅτι καὶ ἐκεῖνοι ὁπῶ τρώγουν ἀπὸ τὴν τράπεζαν τῶν δαιμόνων, κοινωνοῦσι μὲ τοὺς δαίμονας (1).

21. „Οὐ δύνασθε ποτήριον Κυρίου πίνειν, καὶ ποτήριον δαι„μονίων“.

Ἐπειδὴ ὡσὰν νουθεσίαν εἶπεν εἰς αὐτοὺς ὁ Ἀπόστολος, ὅτι δὲν θέλω νὰ γίνεσθε κοινωνοὶ τῶν δαιμονίων, διὰ νὰ μὴ καταφρονηθῇ ἡ νουθεσία του, διὰ τοῦτο ὡσὰν ἀπόφασιν λέγει ἀκολούθως τὸν λόγον τοῦτον εἰς αὐτοὺς, ἤγουν ὅτι δὲν ἠμπορεῖτε Χριστιανοὶ νὰ πίνετε ὁμοῦ, καὶ τὸ ποτήριον τοῦ Κυρίου, καὶ τὸ ποτήριον τῶν δαιμονίων.

„Οὐ δύνασθε τραπέζης Κυρίου μετέχειν, καὶ τραπέζης δαιμονίων“.

Ἀπὸ μόνα τὰ παντὶ ἐναντιώτατα καὶ διαφορετικώτατα ὀνόματα τοῦ Κυρίου καὶ τῶν δαιμονίων, καταπολεμάζει καὶ ἀποδείχνει ὁ Ἀπόστολος, ὅτι πρέπει νὰ ἀπέχουν οἱ Κορίνθιοι, καὶ πάντες οἱ Χριστιανοὶ, ἀπὸ τὰς θυσίας τῶν εἰδώλων (2).

22. „Ἢ

(1) Ὅρα καὶ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ ε'. στίχου τοῦ δ'. Κεφαλ. τῆς πρώτης πρὸς Τιμόθεον, συμβάλλουσαν εἰς τοῦτο.

(2) Ἀπὸ τὰ λόγια ταῦτα τοῦ Ἀποστόλου συμπεραίνομεν ὅτι οἱ Χριστιανοὶ δὲν πρέπει νὰ τρώγουν καὶ ἀπὸ τὰ κρεμνάμενα, ὁπῶ θυσιάζουν οἱ Ἀγαρηνοὶ εἰς τὰ μπαϊράμια των, οὔτε ἀπὸ τὰς θυσίας ὁποῦ κάμνουν ὅταν σουνετίζουν τὰ παιδία των, ἢ ὅταν ὑπανδρεύωνται, ἢ ἀπὸ ἄλλας παρομοίας θυσίας των· ἐπειδὴ καὶ τῶν Σαλομώντα· „θυσίαι ἀσεβῶν βδέλυγμα Κυ„ρίου“. (Παρ. κά. 27.) Καὶ πάλιν· „Βδέλυγμα „Κυρίῳ ὁδοὶ ἀσεβῶς“· (Παρ. ιέ. 10.) ὅθεν ἁμαρτάνουσι μεγάλως ἐκεῖνοι ὁποῦ τρώγουν ἀπὸ τὰς μιαρὰς θυσίας ταύτας, καὶ πρέπει νὰ ἐπιτιμῶνται παρὰ τοῦ Πνευματικοῦ, καὶ νὰ κανονίζωνται. Λέγει δὲ καὶ ὁ μέγας Βασίλειος· „διὰ τοῦτο οἱ τὰ εἰδωλόθυτα ἐσθίοντες, κεί„νοι βαπτίζης λέγονται δαιμονίων· ἐπειδὴ τὸ σφάγιον „τὸ προσαγόμενον τῷ εἰδώλῳ, προσεμερίσθη τι καὶ εἰς τὸν „παρεδρεύοντα δαίμονα, ἔκ τε τοῦ ἁγιασμένου αἵμα„τος, καὶ ἐκ τῆς ἀναθυμιωμένης τιμελῆς, καὶ τῶν λοι„πῶν τῆς ὁλοκαυτωμάτων λαμβάνουσί τινα μερίδα τοῦ „δαιμονίου· καὶ ὁ ἀπὸ τοῦ ποτηρίου πίνων, ἀφ' οὗ ἡ „σπονδὴ, ποτήριον πίνει δαιμονίων“. (Ἑρμηνεία εἰς τὸ ῥητὸν τοῦ Ἡσαΐα τὸ „ὀλολύξατε τὰ γλυπτὰ“ Κεφ. ί. 11.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

22. „Ἢ παραζηλοῦμεν τὸν Κύριον; μὴ ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἐσμεν“;

Τοῦτον τὸν λόγον εἶπεν ὁ Ἀπόστολος, διὰ νὰ ἐντροπιάσῃ τοὺς Κορινθίους· ἢ πειράζομεν λέγει τὸν Θεὸν, καὶ τὸν παροξυνόμεν (1) διὰ νὰ ἰδοῦμεν αὐ ἠμπορῇ νὰ μᾶς παιδεύσῃ, καὶ διὰ τοῦτο πηγαίνομεν εἰς τὰς ἐχθρούς τε δαίμονας, καὶ τρώγομεν τὰς θυσίας των; ἔπειτα φέρει καὶ εἰς ἄτοπον τὸν λόγον, καὶ λέγει· μήπως ἡμεῖς εἴμεθα δυνατώτεροι ἀπὸ τὸν Θεόν; Μὲ ταῦτα δὲ τὰ λόγια ἐνθυμίζει αὐτοὺς πολλὰ ἐπιπληκτικὰ, τὸ ῥητὸν το διὰ τοῦ Προφήτε Μοϋσέως εἰρημένον παρὰ Θεοῦ, διὰ τοὺς ἀπειθεῖς Ἰουδαίους· „Παρεζήλωσάν με ἐπ' οὐ Θεῷ, παρώρ„γισάν με ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν“. (Δευτ. λβ'. 21.)

23. „Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει“ (2).

Διὰ νὰ μὴ εἰπῇ τινας εἰς αὐτὸν, ὅτι, ἐγὼ μὲ τὸ νὰ τρώγω τὰς θυσίας τῶν εἰδώλων μὲ καθαρὰν συνείδησιν, ἔχω ἐξουσίαν, καὶ συγχώρησιν νὰ τὰς τρώγω· διὰ τοῦτο ἀποκρίνεται εἰς τοῦτο ὁ Ἀπόστολος· ναὶ, λέγει, ὅλα εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν σου Χριστιανὲ, ἐπειδὴ καὶ ἔγινες ἀπὸ τὸν Θεὸν αὐτεξούσιος· ἀλλ' ὅμως δὲν εἶναι καὶ συμφέρον εἰς ἐσὲ ὅλα. Διὰ τοῦτο λέγει καὶ ὁ Σειρὰχ „ὁ γὰρ παντὸς πᾶσι συμφέρει, καὶ οὐ πᾶσα ψυχὴ ἐν παντὶ δύδοκεῖ“. (Σειρ. λζ'. 28.) ὅθεν ἀκολούθως δὲν εἶναι συμφέρον εἰς ἐσὲ καὶ τὸ νὰ τρώγῃς τὰς θυσίας ταύτας· διὰ τί ὀλίγον ὀλίγον πηγαίνοντας εἰς τὰ ἔμφρασθεν, θέλεις λάβῃς διάθεσιν καὶ κλίσιν εἰς τὰ εἴδωλα, μὲ τὸ νὰ ἀπολαμβάνῃς συχνῶς τὰς ζαπέζας των.

„Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ“.

Δὲν εἶναι, λέγει, συμφέρον τὸ νὰ τρώγῃς τὰ εἰδωλόθυτα, ὄχι εἰς ἐσυνά, ὄχι εἰς τὸν ἀδελφόν σου, καθὼς καὶ προτίτερα εἶπόν σοι· διὰ τί αὐτὸ, ὄχι μόνον δὲν οἰκοδομεῖ, καὶ δὲν σεβεύνοι τὸν ἀδελφόν σου εἰς τὸ καλὸν, καὶ εἰς τὴν πίστιν, ἀλλὰ καὶ περισσότερον τὸν κρημνίζει, καὶ καταπλήττει τὴν πίστιν του· ὥστε ἐπειδὴ τοῦτο, ὄχι ἐσυνά ὠφελεῖ, οὔτε τὸν ἀδελφόν σου, διὰ τί τὸ πράττεις;

24. „Μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ ζητείτω, ἀλλὰ τὸ τοῦ πλησίον (3) ἕκα„στος“.

Μὴ ζητεῖς, λέγει, τοῦτο μόνον Χριστιανὲ ὅτι ἐσὺ τρώγεις τὰς θυσίας τῶν εἰδώλων μὲ καθαρὰν συνείδησιν· ἀλλὰ σταχάζε, ἀνίσως καὶ αὐτὸ ὁποῦ κάμνεις, οἰκοδομῇ τὸν ἀδελφόν σου εἰς τὸ καλὸν, καὶ τὴν πίστιν· τοῦτο γὰρ ὁ Παῦλος θέλει ὡς ἀναγκαιότατον εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἐπιστολῆς του, ἤκουν τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀδελφοῦ μας· διὸ καὶ ἔλεγεν „ἕκαστος τῶν πλη„σίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν“. (Ῥωμ. ιέ. 2.). Καὶ πάλιν „καθὼς κά„γὼ πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ ζητῶν τὸ ἐμαυτοῦ συμφέρον, ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσι“. (ά. Κορ. ί. 33.) Δὲν προσάζει δὲ ἁπλῶς, καὶ ἀδιορίσως ὁ Ἀπόστολος νὰ μὴ ζητεμεν τὸ ἐδικόν μας συμφέρον· ἀλλὰ ὅταν τὸ ἐδικόν μας συμφέρον βλάπτῃ τὸν ἀδελφόν μας, διὰ τί τότε πρέπει νὰ προτιμῶμεν τὸ συμφέρον τοῦ ἀδελφοῦ μας, περισσότερον ἀπὸ τὸ ἐδικόν μας (4).

25. „Πᾶ

(1) Ὁ δὲ Θεοδώριτος τὸ „παραζηλοῦμεν“ ἀντὶ τοῦ, παρακινίζομεν ἡρμήνευσε.

(2) Ὁ αὐτὸς Θεοδώριτος θέλει νὰ καταγινώσκεται τοῦτο, κατ' ἐρώτησιν, καὶ ἀπόκρισιν· „Πάντα μοι ἔξε„στιν; κατ' ἐρώτησιν καταγνωστέον· εἶτα κατὰ ἀπόκρι„σιν· ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει. „Πάντα μοι ἔξεστιν; „ἢ τοῦτο ἁπλῶς· ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ· ἔξεστί σοι „δι' ὧν λέγεις ἔχειν γνῶσιν πάντα ποιεῖν, ἀλλ' οὐκ „σοὶ συμφέρει τὸ βλάπτειν ἑτέρους, ὅτε ἐκείνους οἰκο„δομεῖ, τὰ παρὰ σοῦ γινόμενον“· ὡσαὐτὼς γὰρ νὰ ἀπεκρίνετο ὁ Παῦλος εἰς τὸν ἐρωτῶντα· δὲν εἶναι ὅλα συγχεχωρημένα εἰς ἐμένα τὸν τέλειον; ναὶ, τοῦ ἀπεκρίνετο ὁ Ἀπόστολος, ὅλα εἶναι συγχεχωρημένα εἰς ἐσυνά, δὲν εἶναι ὅμως καὶ ὅλα συμφέροντα.

(3) Ἐν ἄλλοις, τὸ τοῦ ἑτέρου.

(4) Τοῦτο δὲ νοεῖται εἰς τὰ συγχεχωρημένα φαγήματα εἰς ἡμᾶς, καὶ ὄχι εἰς τὰ κατ' ἐκκλησίαν, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι συγχεχωρημένα εἰς ἡμᾶς νὰ παραβαίνωμεν, διὰ νὰ μὴ βλάβῃ ὁ ἀδελφός μας, ὅς τις συχνὰν σκανδαλίζεται, διὰ τί ἡμεῖς φυλάττομεν τὰς ἐκκλησίας τοῦ Κυρίου, ἢ τὰς ὁποίας τὸν σκοπὸν τῶν ἐκκλησιῶν σκοπίνομεν· πότε γὰρ πρέπει νὰ καταφρονοῦμεν τὰ

τὰ

25. „Παῦ τὸ ὃμ μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες „διὰ τὴν συνείδησιν“.

Ἐπειδὴ μὲ πολλὰ ἐπιχειρήματα κατεσκεύασεν ὁ Ἀπόστολος, ὅτι πρέπει οἱ ἐν Κορίνθῳ Χριστιανοὶ νὰ μὴ τρώγουν θυσίας εἰδώλων, ὅθεν διὰ νὰ μὴ γένουν περιεργότεροι περισσότερον ἀπὸ τὸ πρέπον, ὥστε ὁπὰ νὰ παραιτῶν τὰ ἁπλᾶ κρέατα, ὁπὰ πωλοῦνται εἰς τὸ παζάρι καὶ μακελλεῖον, φοβούμενοι τάχα μήπως εἶναι καὶ ἐκεῖνα θυσιασμένα εἰς τὰ εἴδωλα· διὰ τοῦτο ὁ Ἀπόστολος ἐδῶ λέγει εἰς αὐτούς, ὅτι κάθε κρέας ὁποῦ πωλεῖται εἰς τὸ μακελλεῖον, τρώγετε αὐτό, Χριστιανοί, χωρὶς νὰ ἐρευνᾶτε περὶ τούτου, οὐ νὰ ἐρωτᾶτε τοὺς πωλοῦντας, μήπως ἦναι θυσιασμένον εἰς τὰ εἴδωλα, ὡς τάχα πλιτόμενοι ἀπὸ τὴν συνείδησιν, καὶ θέλοντες μὲ τοῦτο νὰ τὴν καθαρίσετε· ἢ ἐρμωσύνεται καὶ ἔτζι τὸ ῥητὸν τοῦτο· διὰ νὰ μή σε τύψῃ, λέγει, ἡ συνείδησις ἀδελφὲ, διὰ τοῦτο μὴν ἐρευνᾷς περὶ τούτου· διὰ τί ἴσως ἐρευνῶντας, καὶ ἐρωτῶντας, θέλεις μάθῃς, ὅτι εἶναι θυσιασμένον εἰς τὰ εἴδωλα, καὶ ἔτζι θέλει σε τύπτει ἡ συνείδησις (1).

26. „Τοῦ γὰρ Κυρίου ἡ γῆ, καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς“. (Ψαλμ. κγ΄. 1.)

Ὅλη ἡ γῆ, λέγει, εἶναι τοῦ Κυρίου, καὶ ὄχι τῶν δαιμονίων· ἴσως δὲ ἡ γῆ ἦναι τοῦ Κυρίου, φανερὸν, ὅτι καὶ οἱ καρποὶ, καὶ τὰ δένδρα, καὶ τὰ ζῶα, καὶ τὰ κρέατα, τοῦ Κυρίου εἶναι καὶ αὐτά· εἰ δὲ τοῦ Κυρίου εἶναι ὅλα, λοιπὸν κανένα δὲν εἶναι ἀκάθαρτον κατὰ τὴν φύσιν του, ἀλλὰ γίνεται ἀκάθαρτον, ἀπὸ τὴν διανοιαν, καὶ ὑπόληψιν ὁποῦ ἔχει κάθε σὰς πῶς εἶναι τοιοῦτον.

27. „Εἰ δέ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων, καὶ θέλετε πορεύεσθαι, „πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες „διὰ τὴν συνείδησιν“.

Καλῶς εἶπε, τὸ, ἐὰν θέλετε νὰ πηγαίνετε, ὅταν σᾶς καλέσῃ τινὰς ἄπιστος εἰς τὴν ξάπεζαν του· διὰ τί ὁ Ἀπόστολος δὲν ἤθελεν ἀπὸ λόγου του, ἔτε νὰ παρακινήσῃ εἰς τοῦτο τινα Χριστιανὸν, ἔτε νὰ ἀποπέμψῃ· μὴν ἐρευνᾶτε, λέγει, τίποτε διὰ τὰ φαγητὰ, ὁποῦ σᾶς ξαπεζόνουν οἱ ἄπιστοι· σὰν μὲν μήπως ἀπὸ τὴν περισσοτέραν ἔρευναν, καὶ περιέργειαν, νομισθῆτε κοντὰ εἰς τοὺς ἀπίστους, ὅτι φοβεῖσθε τὰ εἴδωλα, πῶς εἶναι τίποτε πρᾶγμα· καὶ ἄλλο δὲ, διὰ νὰ φυλάττετε καθαρὴν, καὶ ἀπλήγωτον τὴν συνείδησίν σας.

28. „Ἐὰν δέ τις ὑμῖν εἴπῃ· τοῦτο εἰδωλόθυτόν ἐστι· μὴ ἐσθίετε, δι' „ἐκεῖνον τὸν μηνύσαντα καὶ τὴν συνείδησιν· τοῦ γὰρ Κυρίου ἡ „γῆ, καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς“. (Ψαλμ. κγ΄. 1.)

Δύσε σε προσάζω, λέγει, Χριστιανὲ νὰ ἀπέχῃς ἀπὸ τὰ θυσιασμένα κρέατα εἰς τὰ εἴδωλα, διὰ τί εἶναι βλαβερά· ἀλλὰ νὰ τὰ ἀπέχῃς, διὰ ἐκεῖνον ὁποῦ σοι εἶπεν, ὅτι εἶναι εἰς τὰ εἴδωλα θυσιασμένα, διὰ μὴ βλαβῇ αὐτὸς εἰς τὴν συνείδησίν του, καὶ νὰ νομίσῃ, ὅτι οἱ Χρι-

---

τὴν βλάβην τῶν ἀλόγως σκανδαλιζομένων ἀδελφῶν μας· καὶ ὅρα περὶ τούτου εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „καλοῦ „τὸ μὴ φαγεῖν κρέα“. (Ρωμ. ιδ΄. 21.)

(1) Λέγει δὲ ὁ Ἀπόστολος ἐδῶ, ὅτι ἐπωλεῖτο εἰς τὸ μακελλεῖον αἱ θυσίαι τῶν εἰδώλων, καθὼς τὴν συνήθειαν ἀπὸ εἶχον περὶ τούτου οἱ Ἕλληνες· γράφει γὰρ ὁ Ἡρόδοτος ἐν τῇ Κλειῷ, ὅτι οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες τὰ περισσεύματα ἀπὸ τὰς θυσίας τῶν εἰδώλων, ἐσέλλον εἰς τὰ μακελλεῖα, καὶ τὰ ἐπώλων. (παρὰ Κορεσίῳ) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει· „ἐπειδὴ παντελῶς τὴν τῶν „εἰδώλων μεσιλατρίαν ἀπηγόρευσεν ὁ Ἀπόστολος, πλή„ρεις δὲ ἦσαν αἱ πόλεις κατ' ἐκεῖνο τοῦ καιροῦ τῶν „τοιούτων κρεῶν· καὶ εἰκὸς ἦν, τοὺς μὲν τὸν ἀποστο„λικὸν ἀγωνιῶντας Νόμον, μηδαμῶς ἀπτέσθαι, τοὺς δὲ, „διὰ γαστριμαργίαν, τὸν Νόμον καταφρονεῖν, ἀναγκαίως „καὶ περὶ τούτου νομοθετεῖ τὰ προσήκοντα“.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Χριστιανοὶ δέχονται τὰ εἴδωλα, καὶ δὲν τὰ ἀποστρέφονται. Ὅτι δὲ ἐγὼ σᾶς διδάσκω νὰ ἀπέχετε ἀπὸ τὰ εἰδωλόθυτα, ὄχι διὰ τί εἶναι ἀκάθαρτα, οὐδὲ διὰ τὶ εἶναι ξένα ποιήματα, καὶ ὄχι οἰκεῖα τοῦ ἑδικοῦ μας αὐθεντὸς Θεοῦ, φανερὸν εἶναι ἀπὸ τοῦτο· διὶ ἔτι εἶναι γεγραμμένον, ὅτι τοῦ Κυρίου εἶναι ἡ γῆ, καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς· ἤγουν ὅσα πληροῦσι καὶ περιέχονται μέσα εἰς τὴν γῆν, ὅλα εἶναι κτήματα, καὶ ποιήματα τοῦ Κυρίου. Ἡ ἑρμήνεται καὶ ἔτζι τὸ ῥηθὲν τοῦτο ἄπεχε, λέγει, ἀπὸ τὸ εἰδωλόθυτον φαγητὸν Χριστιανέ, διὶ ὅ,τι ὅλη ἡ γῆ εἶναι οἰκεῖον κτῆμα τοῦ Κυρίου, καὶ ἔχεις τὴν ἐξουσίαν νὰ χορτάσῃς τὴν κοιλίαν σου ἀπὸ ὅλα φαγητά· ὅλα γὰρ εἶναι ἀνοικτὰ, καὶ ἕτοιμα εἰς ζοφιάν σου (1).

29. „Συνειδησιν δὲ λέγω, οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὴν τοῦ ἑτέρου".

Ἤτοι διὰ τὴν συνείδησιν τοῦ Ἕλληνος, καὶ ἀπίστου, λέγω σοι ὦ Χριστιανὲ, νὰ ἀπέχῃς ἀπὸ τὰς θυσίας τῶν εἰδώλων, καὶ ὄχι διὰ τὴν ἑδικήν σου συνείδησιν· ἴσως γὰρ ἐκεῖνος, ὡς προεῖπον, θέλει σκανδαλισθῇ, καὶ ἢ θέλει σε κατακρίνῃ ὡς λαίμαργον, ἢ θέλει σε κατηγορήσει πῶς ἀποδέχεσαι καὶ ἐσὺ τὰ εἴδωλα, ὡσὰν καὶ αὐτόν. Ἴσως δὲ ἤθελεν ἀπορήσῃ τινὰς καὶ νὰ εἰπῇ· τί φροντίζεις ὦ μακάριε Παῦλε, διὰ ἐκεῖνον ὁποῦ ἐμιύυσεν ὅτι τὸ κρέας τοῦτο εἶναι εἰς τὰ εἴδωλα θυσιασμένον; εἶπες γὰρ πρότερον, ὅτι τί ἔχω ἐγὼ νὰ κρίνω τοὺς ἔξωτερικοὺς, καὶ ἀπίστους; „τί γὰρ μοι καὶ τοὺς ἔξω κρίνειν"; (ά. Κορ. ε. 12.) ἀλλ' ἀποκρίνεται ὁ Ἅγιος Ἀπόστολος, καὶ λέγει, ὅτι δὲν φροντίζω διὰ ἐκεῖνον τὸν ἄπιστον, ἀλλὰ διὰ ἐσᾶς τοὺς πιστοὺς, διὰ νὰ μὴ κατηγορῆσθε ἀπὸ τοὺς ἀπίστους, καὶ ἐξωτερικούς· ὅθεν καὶ ἀκολουθεῖ λέγων·

„Ἵνα τί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως";

Ἐλευθερίαν ὀνομάζει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, τὸ νὰ ἔχωμεν ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ ἀπαραπόδιστον ἀπὸ τοὺς ἄλλους, καὶ ἀνεμπόδιστον ζωὴν (2). Ἐγὼ μὲν, λέγει, ὁ τέλειος εἰς τὴν γνῶσιν Χριστιανὸς ἐλεύθερος, καὶ ἀπαραπρήτως ἔρχομαι τὸ θυσιασμένον εἰς τὰ εἴδωλα κρέας, ὁ δὲ Ἕλλην, καὶ εἰδωλολάτρης, βλέποντας ἐμὲ ἐρχόμενον, θέλει με κατακρίνῃ, καὶ θέλει εἰπῇ· μῦθος καὶ ψεῦδος εἶναι ἡ πίστις τῶν Χριστιανῶν· διὰ τὶ αὐτοὶ, λέγουσι μὲν πῶς σιχαίνονται τὰ εἴδωλα, ἔπειτα δὲ, τρώγουν προθύμως τὰ θυσιαζόμενα εἰς τὰ εἴδωλα κρέατα.

30. „Εἰ δὲ ἐγὼ χάριτι μετέχω, τί βλασφημοῦμαι, ὑπὲρ οὗ ἐγὼ „εὐχαριστῶ";

Ἐγὼ μὲν, λέγει, ὁ τέλειος εἰς τὴν γνῶσιν, καὶ πίστιν Χριστιανὸς, μετέχω, καὶ τρώγω ἀπὸ ὅλα τὰ κτίσματα τοῦ Θεοῦ ἐλεύθερος, διὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, ἥτις με ἔκαμε τόσον ἐδραῖον καὶ στερεὸν, ὥστε νὰ μὴ παραπρῶ κἀνένα φαγητὸν· ἀλλ' ὁ Ἕλλην, καὶ ἄπιστος, βλέποντάς με, θέλει με δυσφημήσει, πῶς ὑποκρίνομαι, ὅτι μισῶ μὲν καὶ ἀποστρέφομαι τὰ εἴδωλα, τὰς δὲ θυσίας αὐτῆς τρώγω διὰ γαστριμαργίαν. Τὸ δὲ „ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ" τοιοῦτον ἔχει νόημα· ὅτι ἐγὼ μὲν εὐχαριστῶ εἰς τὸν Θεὸν, ὅτι με ἔκαμε διὰ τῆς χάριτός του τόσον ὑψηλότερον καὶ ἀνώτερον ἀπὸ τὴν τῶν Ἑλλήνων παπεινὴν γνῶσιν, καὶ ἀσθένειαν, ὥστε ὁπῶς, ἀπὸ κἀνένα φαγητὸν νὰ μὴ βλάπτωμαι· ἀλλ' ὁ Ἕλληνας, καὶ ἄπιστος, ὡς προεῖπον, βλασφημεῖ καὶ κατηγορεῖ με.

31. „Εἴ-

---

(1) Ὁ δὲ Φώτιος λέγει, ὅτι δευτέραν φορὰν εἶπεν ὁ Παῦλος τὸ Ψαλμικὸν „ὅτι τοῦ Κυρίου ἡ γῆ „καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς". διὰ νὰ φανερώσῃ, ὅτι ἂν ὅλη ἡ γῆ, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ πάντα εἶναι τοῦ Κυρίου, πολλῷ μᾶλλον εἶναι ὁ ἐν αὐτῇ ἄνθρωπος; ὅθεν διὰ τὸν μηνύσαντα ἄνθρωπον, ὅς ἐστὶ τοῦ Κυρίου, καὶ διὰ ἄλλας ὁποῦ ἤκουσαν ἐκεῖνα, ἵνα μὴ βλαβῶσι, λέγει, μὴ φάγητε ἀπὸ τὰ εἰδωλόθυτα· τοῦ Κυρίου γὰρ εἶναι ἡ γῆ, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ πρέπει νὰ φροντίζωμεν τὴν ἐν αὐτῇ ἀνθρώπων, ὡς ὁμοδούλων. Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει· „Καὶ ἐπὶ τὸ ἐσθίειν τοῦτο (τὸ ῥηθὸν „δηλαδὴ τοῦ Δαβὶδ) πέφθεικε, καὶ ἐπὶ τὸ μὴ ἐσθίειν· „διδάσκων, ὡς καὶ μεταλαμβάνοντες εἰδέναι δεῖ, ὅτι „τοῦ Θεοῦ πάντα ποιήματα· καὶ οὐ πάλιν μὴ ἐσθίον„τας, τοῦτο προσήκει πεπεῖσθαι".

(2) Ὁ δὲ Θεοδώρητος, ἐλευθερίαν καλεῖ τὴν χάριν τῆς πίστεως.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

31. „ Εἴτε οὖν ἐσθίετε, εἴτε πίνετε, εἴτέ τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δό-
„ ξαν Θεοῦ ποιεῖτε “.

Ὅλα τὰ ἔργα σας, λέγει, νὰ τὰ κάμνετε ἀδελφοί μου Χριστιανοὶ εἰς δόξαν Θεοῦ· διὰ τί αὐτὰ ὁποῦ τώρα κάμνετε, δὲν εἶναι δόξα Θεοῦ, ἀλλὰ ἀδοξία, καὶ βλασφημία· τότε δὲ τρώγει, καὶ πίνει τινὰς εἰς δόξαν Θεοῦ, ὅταν δὲν τρώγῃ διὰ νὰ σκανδαλίσῃ ἄλλον· ὅταν δὲν ζώγῃ, ὡσὰν γαστρίμαργος, ἢ φιλήδονος, ἀλλὰ διὰ τί θέλει νὰ συγκρατῇ τὸ σῶμά του μὲ τὸ φαγητὸν, διὰ τὴν ἐργασίαν τῆς ἀρετῆς. Καὶ καθολικῶς δὲ, κάθε πρᾶγμα κάμνει τινὰς εἰς δόξαν Θεοῦ, ὅταν, μήτε τὸν ἄλλον βλάπτῃ, σκανδαλίζωντας αὐτὸν, μήτε βλάπτει τὸν ἑαυτόν του, ποιῶν τὰ ἔργα του διὰ ἀνθρωπαρέσκειαν, ἢ διὰ κάνένα ἄλλον ἐμπαθῆ, καὶ κοσμικὸν λογισμόν (1).

32. „ Ἀπρόσκοποι γίνεσθε καὶ Ἰουδαίοις καὶ Ἕλλησι, καὶ τῇ Ἐκκλη-
„ σίᾳ τοῦ Θεοῦ “.

Ἤτοι μὴ ὀλίγον, λέγει, ἀδελφοί μου Χριστιανοὶ, εἰς κάνένα κάμμίαν αἰτίαν κατηγορίας· γίνεται δὲ τοῦτο μάλιστα ὅταν σκανδαλίζωμεν κάνένα, ἤτε Ἑβραῖον, ἤτε Ἕλλωνα, καὶ ἄπιστον, οὔτε τοὺς ὁμοπίστους μας ἀδελφοὺς Χριστιανούς· αὐτοὶ γὰρ εἶναι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ (2). Βλέπε δὲ πῶς τὸ μεγαλίτερον ἐπιχείρημα τὸ ἔβαλεν ὁ Παῦλος ὕστερον· διὰ ὅ, τι ναὶ μὲν τοὺς ἀπίστους πρέπει νὰ ζαβίζωμεν εἰς τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ μὲ τοὺς ἀδελφούς μας Χριστιανοὺς δὲν πρέπει νὰ τοὺς διώκωμεν ἀπὸ τὴν πίστιν, σκανδαλίζοντες αὐτούς. Φανερόν δὲ μὲ τοῦτο ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ ἐσκανδαλίζοντο, διὰ τί ἔτρωγαν τὰς θυσίας τῶν εἰδώλων, οἱ ἐν Κορίνθῳ νομιζόμενοι τέλειοι.

33. „ Καθὼς κἀγὼ πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ ζητῶν τὸ ἐμαυτοῦ
„ συμφέρον, ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσι· μιμηταί μου γί-
„ νεσθε, καθὼς κἀγὼ Χριστοῦ “.

Ἐπειδὴ μεγάλον πρᾶγμα ἐπρόσαξε τοὺς Κορινθίους ὁ Παῦλος, τὸ νὰ μὴ σκανδαλίζουν τινὰ, δείξας ὅτι εἶναι ὑπόδικοι διὰ τοῦ βλάβου, ὁποῦ προξενοῦν εἰς τοὺς Ἑβραίους, καὶ Ἕλλωνας καὶ

---

(1) Οὕτω καὶ ὁ Θεοδώρητος ἠρμήνευσε τὸ ῥητόν· „ καλῶς ἅπαντα περιέλαβε, καὶ τὸ καθῆσθαι, καὶ τὸ „ βαδίζειν, καὶ τὸ διαλέγεσθαι, καὶ τὸ ἐλεεῖν, καὶ τὸ „ παιδεύειν, ὥσπερ πάντων ἓν ἡγῆσθαι σκοπὸν, τὴν „ τοῦ Θεοῦ δόξαν· οὕτω καὶ ὁ Κύριος παρηγγύησε· „ λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, „ ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσι τὸν „ Πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς “· (Ματθ. ε. 16.) Λέγει δὲ καὶ ὁ μέγας Βασίλειος ἐρμηνεύων τὸ „ διὰ παντὸς ἡ αἴνεσις αὐτοῦ ἐν τῷ στόματί μου “. τῶ λγ'. Ψαλμῶ· „ δοκεῖ ἀδιάκοπόν τι ἐπαγγέλλεσθαι „ ὁ Προφήτης· πῶς γὰρ διαπαντὸς ἡ αἴνεσις τοῦ Θεοῦ „ ἐν τῷ στόματι ἀνθρώπου εἶναι δύναται, ὅταν διαλέ- „ γεται τὰς συνήθεις βιωτικὰς ὁμιλίας, ἢ ἔχει τὸν „ αἶναν τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ στόματι· ὅταν καθεύδει, σιω- „ πήσεται πάντως· ἐσθίοντος δὲ καὶ πίνοντος πῶς ἐ- „ νεργήσει τὸ στόμα τὴν αἴνεσιν; Πρὸς δὴ τοῦτο λέγο- „ μεν, ὅτι ἐστί μέν τι καὶ νοητὸν στόμα τὸ ἔνδον ἀν- „ θρώπου, ᾧ βέβηται μεταλαμβάνων τοῦ λόγου τῆς „ ζωῆς .... δύναται οὖν ἡ ἐντετυπωμένη ἀπαξ καὶ „ οἱονεὶ ἐσφραγισμένη τῷ ἡγεμονικῷ τῆς ψυχῆς πε- „ ρὶ Θεοῦ ἔννοια, αἴνεσις ὀνομάζεσθαι Θεοῦ, διαπαν- „ τὸς ἐνυπάρχουσα τῇ ψυχῇ· δύναται δὲ καὶ κατὰ „ τὴν ἀποστολικὴν ὑποθήκην ὁ σπουδαῖος πάντα ποιεῖν „ εἰς δόξαν Θεοῦ· ὥστε πᾶσαν πρᾶξιν, καὶ παν ῥῆμα, „ καὶ πᾶσαν ἐνέργειαν νοεραὶν, αἰνέσεως ἐπέχειν δύνα- „ μιν· εἴτε γὰρ ἐσθίει ὁ δίκαιος, εἴτε πίνει, πάντα „ εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖ· τοῦ τοιούτου καθεύδοντος, ἡ „ καρδία ἐγρήγορε, κατὰ τὸν εἰπόντα ἐν τῷ ἄσματι „ τῶν ἀσμάτων· „ ἐγὼ καθεύδω, καὶ ἡ καρδία μου γρη- „ γορεῖ “· (ἄσμ. ε. 2.) ὡς γὰρ ἐπιποθοῦσι τὰ καθ' ὕπνον „ φαντάσματα, τῶν μεθημερινῆς ἐννοίας ἐστὶν ἀπηχή- „ ματα “. Ὁ αὐτὸς δὲ Βασίλειος ἐρωτηθεὶς περὶ τούτου, ἀποκρίνεται· „ ἐν τῇ μνήμῃ τοῦ διεργέτου (ἐσθίει „ δηλαδὴ καὶ πίνει τινὰς εἰς δόξαν Θεοῦ) καὶ ἐν τῇ „ τοιᾷδε διαθέσει τῆς ψυχῆς, μαρτυρουμένης ἐκ τῆς „ τοῦ σώματος κατασάσεως ὅτι οὐχ ὡς ἀμέριμνος ἐσθίει, „ ἀλλ' ὡς ἔχων ἐποπτεύοντα Θεὸν, καὶ ἐν τῷ σκοπῷ δὲ „ τῆς μεταλήψεως, ὅταν ὡς μὴ δοῦλος γαστρὸς δι' ἡ- „ δονὴν ἐσθίει· ἀλ' ὡς ἐργάτης Θεοῦ διὰ τοῦ ἐν τοῖς „ κατ' ἐνταλὴν τοῦ Χριστοῦ ἔργοις διανίαν “. (Ὁρ. κατ' Ἐπιτιμ. ρηγ'.)

(2) Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „ καλὸν τὸ μὴ „ φαγεῖν κρέα “. (Ῥωμ. ιδ'. 21.) περὶ τοῦ ποῖον σκάνδαλον πρέπει νὰ καταφρονῇ τινας, καὶ ποῖον νὰ μὴ καταφρονῇ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ ὁμοπάτριους τῶν Χερσιανούς, διὰ τοῦτο ἐδῶ βάλλει εἰς τὸ μέσον τὸν ἑαυτόν τε παράδειγμα, καὶ λέγει νὰ τὸν μιμοῦνται, διὰ νὰ κάμῃ τὸ φρᾶγμα, καὶ τὴν προσαγωγὴν τε εὐκολίαν. Ὅτι δὲ ὁ Παῦλος δὲν ἐζήτει τὸ ἰδικόν του συμφέρον, τοῦτο εἶναι φανερὸν καὶ ἀπὸ ἐκεῖνα ὁπού εἶπεν ἀνωτέρω, ὅτι „τοῖς πᾶσι γέγονα τὰ πάντα". (ά. Κορινθ. Θ'. 22.) μάλιστα δὲ ἀπὸ ἐκεῖνον τὸν λόγον ὁποῦ εἶπεν, ὅτι παρεκάλει νὰ γένῃ ἀνάθεμα ἀπὸ Χριστοῦ, ἤγουν νὰ χωρισθῇ αὐτὸς ἀπὸ τὸν Χριστὸν, διὰ τοὺς ἀδελφούς του. (Ρωμ. Θ'. 1.) (1) Μιμηταί μου, λέγει, γίνεσθε ἐσεῖς οἱ Χερσιανοί, καθὼς καὶ ἐγὼ γίνομαι Χριστοῦ μιμητής· τὸν λόγον δὲ τοῦτον τοῦ Ἀποστόλου, μὴ τὸν νοήσῃς ὡς ὑπερήφανον, ἀδελφὲ, ἀλλὰ σοχάσου πῶς εἶπε τοῦτον ὁ Παῦλος, διὰ νὰ παρακινήσῃ τοὺς Χερσιανοὺς εἰς τὴν μίμησίν του· δι' ὅ,τι, αὐ ἐγὼ, λέγει, ἐμιμήθηκα τὸν Χριστὸν, ὁπού ἐκαταφρόνησε τὴν ἐδικήν του ζωὴν, διὰ νὰ ζήσετε ἐσεῖς, πόσῳ μᾶλλον ἐσεῖς χρεωστεῖτε νὰ μιμηθῆτε ἐμένα; ἐπειδὴ ἐγὼ, δὲν εἶμαι τόσον ἀνώτερος ἀπὸ ἐσᾶς, ὅσον εἶναι ὁ Χριστὸς ἀνώτερος ἀπὸ ἐμὲ, ὁ πάντων ἀσυγκρίτως ὑπέρτερος (2).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

1. „Ἐπαινῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, ὅτι πάντά με μέμνησθε".

Ἀφ' ὅ ἐτελείωσεν ὁ Ἀπόστολος τὸν περὶ τῆς εὐσωλοθύτων λόγον, ὅς τις ἦτον περὶ μεγάλης ἁμαρτήματος, τώρα ἐδῶ διορθόνει σὰν ἁμάρτημα ἐλαφρότερον· συνειθίζει γὰρ ὁ Ἀπόστολος, ἀνάμεσα εἰς τὰ βαρέα ἁμαρτήματα, νὰ βάλῃ τὰ ἐλαφρότερα. Ποῖον δὲ ἦτον τὸ ἁμάρτημα τοῦτο; αἱ μὲν γυναῖκες ἀσκέπασοι ἦσαι εἰς τὴν κεφαλὴν, προσηύχοντο, καὶ ἐπροφήτευον (δι' ὅ,τι καὶ γυναῖκες ἐπροφήτευον τότε, καθὼς ἦτον καὶ αἱ τέσσαρες θυγατέρες τοῦ Φιλίππου, ὡς διηγοῦνται αἱ Πράξεις· (Πράξ. κά. 9.) οἱ δὲ ἄνδρες, δὲν ἐξύριζον τὴν κεφαλὴν, ἀλλ' ἔτρεφον τὰ μαλλία των, ὡσὰν ὁποῦ εἶχον διατρέψῃ εἰς τὴν Φιλοσοφίαν τῆς Ἑλλήνων, οἵ τινες ἐσυνείθιζον νὰ τρέφουν τὰ μαλλία τῆς κεφαλῆς (3), ὅθεν ἔτζι μὲ τὰ μαλλία προσηύχοντο εἰς τὸν Θεὸν, καὶ ἐπροφήτευον. Ἐπειδὴ λοιπὰν ἐσυμβούλευσεν αὐτοὺς περὶ τούτου ὁ Ἀπόστολος, ἴσως ὅταν ἦτον παρὼν εἰς τὴν Κόρινθον, καὶ ἄλλοι μὲν ἀπὸ αὐτοὺς, ὑπήκουσαν, καὶ ἐξύριζον τὰ μαλλία, ἄλλοι δὲ, ἔμειναν ἀπειθεῖς, διὰ τοῦτο λέγει εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὸ ὑπήκουσαν· ὅτι σᾶς ἐπαινῶ ἀδελφοὶ, διὰ τὸ ἐνθυμᾶσθε ὅλας μου τὰς παραγγελίας· καὶ ἀγκαλὰ

---

(1) Ὅθεν εἶπεν ὁ Θεολόγος Γρηγόριος· „τοῦτος „ὅρος πάσης πνευματικῆς φροντασίας, παπαγοῦ τὸ „καθ' ἑαυτὸν παρορᾶν, ὁρᾶν τὸ τῆς ἄλλων συμφέρον". (ἐν τῷ ἀπολογητικῷ.) Ὁ δὲ Φώτιος λέγει, ὅτι, ἐπειδὴ ζητοῦσι μὲν τὸ συμφέρον τῆς πολλῶν μερικοί, ὅμως διὰ νὰ κερδήσουν τὴν φιλίαν τους, ἢ διὰ νὰ ἐπαινεθοῦν ἀπὸ αὐτοὺς, ἢ διὰ νὰ ἐπιτύχουν ἄλλο τι, διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος δείχνει, ὅτι ζητεῖ τὸ τῆς ἄλλων συμφέρον, ὄχ' ἁπλῶς, ὥστε διὰ κἀνένα σκοπὸν ἐδικόν του, ἀλλὰ μόνον διὰ νὰ σωθοῦν ἐκεῖνοι· ὅθεν καὶ ὁ Θεοδώρητος τοῦτο τὸ ῥητὸν ἑρμηνεύων λέγει· „οἱ δὲ „κόλακες, ἃ τῷ ἀλλοτρίῳ συμφέρει, ἅπαντα τοῦτο οἰκεῖον „ζητοῦσι· μᾶλλον δὲ οὐδὲ τὸ οἰκεῖον· ἑαυτοῖς γὰρ πρὸ „τῆς ἄλλων λυμαίνονται· ὁ δὲ θεῖος Ἀπόστολος τὸ „μὲν οἰκεῖον οὐκ ἐζήτει, τὴν δὲ τῆς ἄλλων ἐφαγμα„τεύετο σωτηρίαν, δι' ἐκείνων αὔξων ἀνώλεθρον πλη„τον". Τὸ αὐτὸν δὲ ῥητὸν τοῦ Ἀποστόλου, ἁρμόζει μάλιστα εἰς τοὺς Ἐπισκόπους καὶ Ἁγίους Ἀρχιερεῖς, οἵ τινες πρέπει νὰ ζητοῦσι τὸ συμφέρον τῶν λαῶν των, περισσότερον παρὰ τὸ συμφέρον τὸ ἐδικόν τους, ὡς εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Θεολόγος Γρηγόριος. Γράφει δὲ καὶ ὁ μέγας Ἀθανάσιος ἐν τῇ πρὸς Δρακόντιον ἐπιστολῇ· „ὁ Ἐπίσκοπος, πρὶν μὲν κατασταθῇ Ἐπίσκοπος, ζῇ „διὰ τὸν ἑαυτόν του· ἀφ' οὗ δὲ καταστασθῇ, δὲν ζῇ „πλέον διὰ τὸν ἑαυτόν του, ἀλλὰ διὰ τοὺς Χρισιανοὺς ἐ„κείνους, διὰ τοὺς ὁποίους Ἐπίσκοπος κατεστάθη". Τότε δὲ μάλιστα δὲν πρέπει νὰ ζητῇ τινας τὸ ἰδικόν του συμφέρον, ὅταν βλέπῃ πῶς ἡ βλάβη τοῦ ἑνὸς διαβαίνει εἰς πολλούς· ὅθεν εἶπεν ὁ Ὅσιος Μάρκος· „ὅταν ἡ „τοῦ ἑνὸς βλάβη εἰς πολλοὺς αἰσθάνηται, οὐ δεῖ μακρο„θυμεῖν, οὐδὲ ζητεῖν τὸ ἑαυτοῦ συμφέρον, ἀλλὰ τὸ „τῆς πολλῶν, ἵνα σωθῶσι· δι' ὅ,τι τῶν μονομερῶν ἀ„ρετῶν, ἡ πολυμερὴς ὠφελιμωτέρα τυγχάνει". (Κεφ. σιδ'. περὶ τῶν οἰομένων ἐξ ἔργων δικαιοῦσθαι.)

(2) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει· „ὅτι ἐμιμεῖτο τὸν „Χριστὸν ὁ Παῦλος, καθ' ὅτι καὶ ὁ Χριστὸς, ἑτέρως „μὲν τοῖς Ἰουδαίοις, ἑτέρως δὲ τοῖς Ἀποστόλοις ὡμί„λει, καὶ ἄλλα μὲν τοῖς τελείοις, ἄλλα δὲ τοῖς ἀτε„λέσι προσέφερε".

(3) Οἱ γὰρ Φιλόσοφοι τῆς Ἑλλάδος, καὶ μάλιστα οἱ Κυνικοὶ, τὸ εἶχον διὰ τιμὴν, καὶ σεμνόπρεπε, νὰ βγάνουν μαλλία εἰς τὴν κεφαλὴν, καὶ νὰ ἔχουν γένεια· καθὼς καὶ γένος ὁλόκληρον τῆς εἰς τὰ Ἄγραφα Ἀκαδημίας, ἐσυνείθιζον νὰ μὴ ξυρίζουν, καὶ νὰ κείρουν τὰ μαλλία τῆς κεφαλῆς· ἀφ' οὗ καὶ Ἀκαδημαϊκοὶ ὠνομάσθησαν· Ἀκαδημαϊκοὶ γὰρ θέλει νὰ εἰπῇ, οἱ μὴ κειρόμενοι· ἐκ τοῦ ἐναντίου δὲ οἱ Κυνικοὶ, τὰ εἶχαν εἰς ἀτιμίαν, νὰ βγάνουν μαλλία· ὅθεν ἐσυνείθιζον νὰ τὰ ξυρίζουν, καὶ νὰ τὰ κείρουν, ἀφ' ὅ καὶ ὠνομάσθησαν· ἀπὸ γὰρ τοῦ Κυρῆτες, καπὶ συγκοπῇ τῆς λέξεως, ὠνομάσθησαν Κρῆτες.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λὰ μία ἦτον ἡ παραγγελία, ὁποῦ τοῖς ἔδωκε, τὸ νὰ μιλῶ ἔχουν μαλλία οἱ ἄνδρες, ὅμως ὁ Ἀπόστολος λέγει, ὅτι ἐνθυμᾶσθε ὅλας μου τὰς παραγγελίας· διὰ ὅ,τι σωειθίζει παντοτε νὰ μαλακόνῃ σοφῶς μὲ τοὺς ἐπαίνους ἐκείνους, ὁποῦ ἐλπίζει ὅτι ἔχυν νὰ διορθωθῦν μὲ αὐτάς (1).

2. „ Καὶ καθὼς παρέδωκα ὑμῖν, τὰς παραδόσεις κατέχετε "·

Ἀπὸ τὰ λόγια ταῦτα εἶναι φανερὸν, ὅτι καὶ ἀγράφως, ἤτοι διὰ μόνης ζώσης φωνῆς, καὶ ὄχι διὰ γραφῆς, πολλὰ παρέδωκεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τοὺς μαθητευθέντας παρ' αὐτοῦ Χριστιανοὺς, καὶ ὁ μόνον αὐτὸς, ἀλλὰ καὶ ὅλοι οἱ λοιποὶ Ἀπόστολοι.

3. „ Θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι, ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ Χρι-
„ στός ἐστι "·

Φαίνεται μοὶ ὅτι, ὅσον ἀπὸ τὴν ἀκολουθίαν τῦ λόγυ, διαλέγεται ὁ Ἀπόστολος μὲ ἐκείνυς τοὺς Χριστιανοὺς, ὁποῦ ἀνωτέρω ἐπαίνεσεν, ὅτι κρατοῦσι τὰς ἀποστολικὰς παραδόσεις τυ, τῇ ἀληθείᾳ δὲ διαλέγεται, καὶ διορθόνοι ἐκείνας τὰς ἀπειθεῖς, ὁποῦ δὲν τὰς ἐφύλαττον. Ὅταν δὲ ἐσὺ ἀκούσῃς νὰ λέγῃ ἐδῶ ὁ Παῦλος, ὅτι κάθε ἀνδρὸς κεφαλὴ εἶναι ὁ Χριστὸς, νόει ὄχι ἀνδρὸς ἀπίστυ, ἀλλὰ κάθε πιστῦ Χριστιανῦ· ἡμεῖς γὰρ οἱ Χριστιανοὶ εἴμεθα σῶμα τῦ Χριστοῦ, καὶ ὄχι οἱ Ἕλλωες, καὶ ἀκολούθως ἡμῶν εἶναι κεφαλὴ ὁ Χριστὸς, καὶ ὄχι ἐκείνων.

„ Κεφαλὴ δὲ γυναικὸς ὁ ἀνήρ· κεφαλὴ δὲ Χριστοῦ ὁ Θεός (2).

Κεφαλὴ μοὶ γυναικὸς εἶναι ὁ ἄνδρας, διὰ τὶ ἄρχει, καὶ ἐξυσιάζει αὐτὴν ὡς ἐκ τῆς πλευρᾶς τῦ ἀνδρὸς παρμένυν, κεφαλὴ δὲ τῦ Χριστῦ εἶναι ὁ Θεὸς, διὰ τὶ εἶναι αἴτιος αὐτῦ, ὡς πατὴρ υἱῦ· διὶ ὅ,τι δὲν πρέπει νὰ ἐκλαμβάνωμεν, καὶ νὰ νοῦμεν τὰ περὶ κεφαλῆς εἰρημένα, σχέσιν καὶ εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ εἰς ἡμᾶς· ἀλλ' ἡμῶν μοὶ εἶναι κεφαλὴ ὁ Χριστὸς, καθ' ὃ δημιεργός μας, καὶ καθ' ὃ ἡμεῖς εἴμεθα σῶμά τυ (3). Ὁ δὲ ἄρχος Πατὴρ, εἶναι κεφαλὴ τῦ Χριστῦ· ὡς αἴτιος, καὶ ἀρχὴ αὐτῦ κατὰ τὴν Θεότητα. Ἀνίσως δὲ καὶ νοήσῃς ὅτι ὁ Πατὴρ εἶναι κεφαλὴ τῦ Χριστοῦ καὶ κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς εἶναι κεφαλὴ ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων, δὲν εἶναι ἀσεβὲς, καὶ ἄτοπον, ἐπειδὴ ὁ Πατὴρ, λέγεται καὶ Θεὸς τοῦ Χριστοῦ κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα· διὶ ὅ,τι, ἐπειδὴ καὶ ὁ Υἱὸς τῦ Θεοῦ κατεδέχθη νὰ ὁμοιωθῇ μὲ ἡμᾶς, καὶ νὰ γένῃ ἀδελφός μας καὶ κεφαλή μας, δὲν εἶναι παράδοξον ἀνίσως καταδέχεται καὶ τὰ ταπεινὰ ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων ὀνόματα, καὶ μὲ αὐτὰ ὀνομάζεται, καὶ ἐκεῖνον, ὁποῦ ἔχει κατὰ τὴν Θεότητα Πατέρα, αὐτὸν ἔχει κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα Θεὸν, καὶ ἄρχοντα, καὶ κεφαλήν.

4. „ Πᾶς

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει, ὅτι οὐδὲ ὁ ἔπαινος ἦτος ὁποῦ προσφέρει τοῖς Κορινθίοις ἐδῶ, εἶναι πάντη ἀληθής· διὰ τὶ παρακάτω κατηγορεῖ αὐτοὺς, πῶς δὲν ἐφύλαξαν τοὺς παρὰ τῦ Παύλυ πεδευθέντας Νόμους, καὶ παραδόσεις. Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν, καὶ ἐρμήνειαν τοῦ „ ἄρα ἂν ἀδελφοὶ, στήκετε, καὶ κρατεῖτε τὰς πα-
„ ραδόσεις, ἃς ἐδιδάχθητε "· (β'. Θεσσαλ. β'. 15.)

(2) Ὁ αὐτὸς Θεοδώρητος λέγει, ὅτι οἱ Ἀρειανοὶ, καὶ Εὐνομιανοὶ ἀπὸ τὸν λόγον τοῦτον, ἐπιβάζων νὰ ἀποδείξων πῶς ὁ Υἱὸς εἶναι κτίσμα, καὶ ποίημα· ἐπειδὴ κεφαλὴ φησι Χριστῦ ὁ Θεὸς· φρὸς τοὺς ὁποίους ἀποκρίνεται λέγων· „ οὐκοῦν καὶ ἡ γυνὴ ποίημα τοῦ ἀν-
„ δρὸς, ἐπειδὴ περ κεφαλὴ γυναικὸς ὁ ἀνήρ· εἰ δὲ ἡ
„ γυνὴ, ἦ ποίημα τοῦ ἀνδρὸς, ἀλλ' ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ
„ ἀνδρὸς· οὐδὲ ὁ Υἱὸς ἄρα ποίημα τῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐκ
„ τῆς οὐσίας τῦ Θεῦ "·

(3) Ὅθεν καὶ ὁ Θεοδώρητος εἶπε· „ παντὸς ἀνδρὸς
„ κεφαλὴ ὁ Χριστός ἐστι, δηλονότι τῶν πιστευόντων· κε-
„ φαλὴ δὲ ἡμῶν ἐστιν, οὐ κατὰ τὴν Θεότητα, ἀλλὰ
„ κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα· σῶμα γὰρ αὐτοῦ προσαγο-
„ ρεύομεθα· τῷ δὲ σώματι ὁμόφυλον δεῖ εἶναι τὴν
„ κεφαλήν· κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα τοίνυν ἡμῶν κε-
„ φαλὴ "· Λέγει δὲ καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος· „ εἰ δὲ
„ εἷς ὁ Χριστός, μία κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ μία
„ σάρξ· ἡ δευτέρα δὲ ἀποστυγεῖται "· (Λόγ. ὅτε ἐπέλεσεν ὁ Ἰησῦς τοὺς λόγους.) Τεθραμμένως δὲ εἶναι ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας, ὡς λέγει Γεώργιος ὁ Κορέσιος· κατὰ τὸ ὁμοούσιον, κατὰ τὴν τελειότητα τῆς χάριτος, κατὰ τὴν ὑπεροχὴν, καὶ τὴν κοινωνίαν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

4. „ Πᾶς ἀνὴρ προσευχόμενος, ἢ προφητεύων, κατὰ κεφαλῆς ἔχων, „ καταισχυνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ “.

Δὲν ἐμποδίζει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος τὸν ἄνδρα, ἀπὸ τὸ νὰ σκεπάζῃ πάντοτε τὴν κεφαλήν του, ἀλλὰ τὸν διορίζει νὰ ἦναι ἀσκεπὴς, μόνον ὅταν προσεύχεται, ἢ ὅταν προφητεύῃ (1). Δὲν εἶπε δὲ, νὰ ἦναι ὁ ἄνδρας σκεπασμένος εἰς τὴν κεφαλὴν, ἀλλὰ νὰ ἔχῃ τι εἰς τὴν κεφαλὴν, διὰ νὰ σημάνῃ μὲ τοῦτον τὸν λόγον, ὄχι μόνον τὸ νὰ σκεπάζουν οἱ ἄνδρες τὴν κεφαλήν τους μὲ ροῦχον, καὶ σκέφιαν, ἀλλὰ καὶ μὲ μαλλία· διὰ τί ὁποιος ἔχει μαλλία, εἰς τὴν κεφαλήν του ἔχει τι, τὰ μαλλία δηλαδή. Πῶς δὲ καταισχύνει καὶ ἐντροπιάζει τὴν κεφαλήν του ὁ ἄνδρας, ἐὰν προσεύχεται, ἢ προφητεύῃ ἔχων σκέπασμα εἰς τὴν κεφαλὴν, ἢ μαλλία; διότι ἄρχων γεγονὼς, καὶ ἐξουσιαστὴς τῆς αὐτοῦ γυναικὸς, κάμνει τὸν ἑαυτόν του ὑπεξούσιον εἰς αὐτήν· ἐπειδὴ τὸ νὰ σκεπάζῃ ὁ ἄνδρας τὴν κεφαλήν του, τοῦτο εἶναι σημεῖον ὅτι ἔχει ἐξουσίαν ἐπάνω εἰς τὴν κεφαλήν του· ἐπειδὴ τὸ σκέπασμα τῆς κεφαλῆς, εἶναι αὐτὴ ἐξουσιοῦ, καὶ εἶναι σημεῖον ὑποταγῆς, τὰ ὁποῖα πάντα ἀρμόζουσιν εἰς τὴν γυναῖκα, ὁποῦ εἶναι ὑπεξούσιος, καὶ ὑποκειμένη εἰς τὸν ἄνδρα, καὶ ὄχι εἰς τὸν ἄνδρα, ὁποῦ εἶναι ἄρχων καὶ ἐξουσιαστὴς τῆς γυναικός. Ἢ καὶ ἔτζι νοεῖται τὸ ῥητόν· ὁ ἄνδρας σκεπασμένην ἔχων τὴν κεφαλὴν ἐν τῇ προσεύχεσθαι, κατασχύνει τὴν κεφαλήν του τὸν Χριστόν· διὰ τί; δι' ὅ, τι συμπεριφέρει τὸν ἑαυτόν του διὰ τοῦ σκεπάσματος, καὶ δείχνει τὸν ἑαυτόν του πῶς εἶναι ὑπεξούσιος, καὶ ἀνελεύθερος· δι' ὅ, τι, καθὼς ἐὰν μὲν ἔχῃ τινὰς μίαν κεφαλὴν μεγάλην, σῶμα δὲ μικρὸν, καταισχύνει καὶ ἐντροπιάζει τὴν μεγάλην κεφαλήν του, τὸ μικρὸν ἐκεῖνο σῶμά του· ἔτζι καὶ ὁ ἄνδρας ὁ ὑπὸ Θεοῦ γεγονὼς ἐλεύθερος, καὶ αὐτεξούσιος, καὶ ἄρχων, ἐὰν σκεπάζῃ τὴν κεφαλήν του, κάμνει τὸν ἑαυτόν του ὑπεξούσιον, ὑποτασσόμενον, καὶ σμικρότατον· ὅθεν ἐκ τούτου καὶ ἐντροπιάζει τὴν μεγάλην του κεφαλὴν τὸν Χριστόν· εἶπε δὲ κατωτέρω ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι κεφαλὴ κάθε ἀνδρὸς, ὡς σώματος αὐτοῦ.

Ἄξιον δὲ ἀπορίας, καὶ ζητήσεως εἶναι, διὰ τί ὁ Ἀπόστολος ὡς ἔγκλημα τοῦτο λογίζεται τὸ νὰ ἔχῃ τι ὁ ἄνδρας εἰς τὴν κεφαλήν του, ὅταν προσεύχεται; καὶ εἰς τοῦτο ἀποκρινόμεθα, ὅτι πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα σημάδια φυσικὰ ἐδόθησαν ἀπὸ τὸν Θεὸν, εἰς μὲν τὸν ἄνδρα, τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς ἐξουσίας, εἰς δὲ τὴν γυναῖκα, τῆς ὑποταγῆς, καὶ ὑπεξουσιότητος· κοντὰ δὲ εἰς αὐτὰ, ἐδόθη καὶ τοῦτο, ὅτι ὁ μὲν ἄνδρας νὰ γίνεται φυσικὰ φαλακρὸς, καὶ ἀπολύτως νὰ μὴ σκεπάζῃ μὲ μαλλία τὴν κεφαλήν του (μόνοι γὰρ οἱ ἄνδρες γίνονται φαλακροὶ) ἡ δὲ γυναῖκα ἐδόθη φυσικὰ νὰ μὴ γίνεται φαλακρὴ, ἀλλὰ φυσικὰ νὰ γίνεται μὲ μαλλία, καὶ μὲ αὐτὰ νὰ σκεπάζῃ τὴν κεφαλήν της· ἐδέποτε γὰρ γυναῖκα ἐφάνη φαλακή. (2) Πῶς λοιπὸν δὲν εἶναι ἔγκλημα νὰ παραβαίνωνται οἱ Νόμοι ἔτοι τῆς φύσεως, ὁποῦ ἐδιώρισεν ὁ Θεὸς, ἢ πῶς δὲν εἶναι κατηγορία, ὁ μὲν ἄνδρας νὰ τρέφῃ μαλλία, καὶ νὰ σκεπάζῃ τὴν κεφαλήν του, ὄχι μόνον μὲ αὐτὰ, ἀλλὰ καὶ μὲ ἱμάτια, ἡ δὲ γυναῖκα νὰ ἔχῃ προαιρετικῶς τὴν κεφαλὴν ἀσκέπαστον ἀπὸ ἱμάτιον, τὴν ὁποίαν ἡ φύσις μὲ μαλλία ἐσκέπασε; Τοῦτο λοιπὸν ἐδῶ αἱρεῖ καὶ ἐμποδίζει ὁ Παῦλος, ὡς σημάδι αὐθαδείας, ἢ ὁποία αὐθάδεια, ὄχι ὀλίγον βλάπτει τὰ ἐκκλησιαστικά· ἐκ τούτου γὰρ αἱρέσεις ἐφύτρωσαν, ἐπειδὴ κάθε εἷς παραβαίνει τὰ νόμιμα.

5. „ Πᾶσα δὲ γυνὴ προσευχομένη, ἢ προφητεύουσα ἀκατακαλύπτῳ „ τῇ κεφαλῇ, καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτῆς· ἓν γάρ ἐστι καὶ „ τὸ αὐτὸ τῇ ἐξυρημένῃ “.

Τῷ τότε καιρῷ, εἶπον, ὡς εἴπομεν, καὶ γυναῖκες ὁποῦ εἶχον τὸ χάρισμα τῆς προφητείας, καθὼς ἦσαν αἱ τέσσαρες θυγατέρες Φιλίππου τοῦ Ἀποστόλου ἐν τῇ ἑπτὰ Διακόνων, (ὡς ἀνα-

(1) Ὅθεν καὶ ὁ μέγας Βασίλειος, ἐπαινεῖ μέν τὸν θεῖον Γρηγόριον τὸν Νεοκαισαρείας, ὅτι προσηύχετο μὲ ἀσκέπαστον κεφαλήν· λέγων· „ Γρηγόριος δὲ κατε„ καλύπτετο ἐπὶ τὴν προσευχήν· πῶς γάρ; ὅ γε τοῦ „ Ἀποστόλου μαθητὴς γνήσιος, εἰκότως, πῶς ἀνὴρ „ προσευχόμενος, ἢ προφητεύων, κατὰ κεφαλῆς ἔχων, „ καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ “· κατηγορεῖ δὲ τοὺς Κληρικοὺς τῆς Νεοκαισαρείας, πῶς δὲν εἶναι κατὰ πάντα μαθηταὶ τοῦ θείου Γρηγορίου. (Ἐπιστολῇ πρὸς τοὺς κατὰ Νεοκαισάρειαν Κληρικούς.)

(2) Καθὼς λέγει αὐτὸν Ἰωάννης ὁ Ζωναρᾶς ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ τῶν ιζ'. Κανόνος τῶν ἐν Γάγγρᾳ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φέρεται εἰς τὰς Πράξεις, Κεφ. κά. 9.) καὶ ἄλλαι πολλαί. Πῶς δὲ ἡ γυναῖκα, ὁπῦ μὲ ἀσκέπασον κεφαλὴν προσδύχεται, ἢ προφητεύει, καταισχύνει τὴν κεφαλήν της; διὰ τὶ ἀποδείχνει πῶς ἡ κεφαλή της, ἤγουν ὁ ἄνδρας της, ἀποσάπισεν ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν ἐκείνην, ὁπῦ ἐμπιστεύθη παρὰ Θεῦ, νὰ ἔχῃ ἐπάνω εἰς τὴν γυναῖκα· μὲ τὸ ἀσκέπασον γὰρ τοῦτο χῆμα φανερόνει ἡ γυνὴ, ὅτι δὲν εἶναι πλέον ὑπεξούσιος εἰς τὸν ἄνδρα, ἀλλ' αὐτὴ ἐξουσιάζει τὸν ἄνδρα.

Ἤξεύρε δὲ ὅτι ὁ Ἀπόστολος, τὸν μὲν ἄνδρα ἐμποδίζει νὰ μὴ σκεπάζεται, μόνον εἰς τὴν προσδυχὴν, καὶ εἰς τὴν προφητείαν· τὴν δὲ γυναῖκα ἐμποδίζει νὰ μὴ ξεσκεπάζεται, ὄχι μόνον ὅταν προσδύχεται, ἢ προφητεύῃ, ἀλλὰ παντοτε καὶ εἰς κάθε καιρὸν, καὶ εἰς κάθε τόπον· τοῦτο γὰρ θέλει νὰ φανερώσῃ μὲ ἐκεῖνο ὁποῦ εἶπεν, ὅτι ἡ ἀσκέπαστος γυναῖκα εἶναι σῦα καὶ τὸ αὐτὸ μὲ τὴν ξυρισμενίαν· διὰ ὅ,τι, καθὼς τὸ νὰ ξυρισθῇ γυναῖκα εἶναι παντοτε αἰσχρὸν, καὶ ἀπαίσιον εἰς αὐτὴν, ἔτζι παρομοίως εἶναι αἰσχρὸν, καὶ ἀπαίσιον εἰς αὐτὴν παντοτε, καὶ εἰς κάθε καιρὸν, τὸ νὰ ἦναι ἀσκέπαστος εἰς τὴν κεφαλήν· διὰ τὶ τὰ μαλλία τῆς κεφαλῆς, ἐδόθηκαν εἰς αὐτὴν αὐτὶ διὰ φυσικὸν σκέπασμα· ὥστε ἐκείνη ὁπῦ ἀποβάλλει τὸ σκέπασμα, αὐτὴ εἶναι ὁμοία μὲ ἐκείνην ὁπῦ ἀποβάλλει καὶ τὰ μαλλία, ταυτὸν εἰπεῖν, εἶναι παρομοία μὲ τὴν ξυρισμενίαν, καὶ ὡς ξυρισμενὴ λογίζεται. (1)

6. „Εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται γυνὴ, καὶ κειράσθω· εἰ δὲ αἰσχρὸν „γυναικὶ τὸ κείρεσθαι, ἢ ξυρᾶσθαι, κατακαλυπτέσθω".

Ἐπιμένει εἰς τοῦτο ὁ Ἀπόστολος, δείχνωντας, ὅτι τὸ ξεσκέπασμα τῆς κεφαλῆς τῆς γυναικῶν, εἶναι παρόμοιον μὲ τὸ ξύρισμα, καὶ καθὼς τὸ ξύρισμα εἶναι αἰσχρὸν, καὶ ἀπαίσιον εἰς αὐταῖς, ἔτζι εἶναι καὶ τὸ ξεσκέπασμα· καὶ διὰ τοῦτον ἀκολούθως δείχνει, ὅτι τὸ νὰ ξεσκεπάζεται ἡ γυναῖκα, παντοτε εἶναι αἰσχρὸν εἰς αὐτὴν.

7. „Ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει κατακαλύπτεσθαι, εἰκὼν, καὶ δόξα „Θεοῦ ὑπάρχων".

Πρώτη μὲν αἰτία τῦ νὰ μὴ σκεπάζῃ τὴν κεφαλήν του ὁ ἄνδρας, εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Παῦλος, ὅτι εἶναι, διὰ τὶ ἔχει κεφαλήν του τὸν Χριστὸν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ σκεπάζεται· τώρα δὲ λέγει ἐδῶ καὶ δευτέραν αἰτίαν, ὅτι ὁ ἄνδρας εἶναι δόξα τῦ Θεοῦ, ἤγουν εἶναι ἄρχων τῦ Θεῦ,

---

(1) Διὰ τοῦτο ἀναγινώσκομεν εἰς τὴν θείαν Γραφὴν, ὅτι καὶ αἱ παλαιαὶ γυναῖκες, ὄχι μόνον εἶχον σκεπασμένην τὴν κεφαλήν, ὅταν εὐγαίναν ἔξω τὰ οἰκία των, ἀλλὰ εἶχον σκεπασμένον καὶ τὸ πρόσωπον· καὶ γὰρ ἡ Θάμαρ ἡ νύμφη τῦ Πατριάρχυ Ἰούδα, μὲ σκεπασμένον πρόσωπον ἐφάνη εἰς τὸν Ἰούδαν· „κατεκαλύ„ψατο γάρ φησι τὸ πρόσωπον αὐτῆς". (Γεν. κή. 15.) Ὁμοίως καὶ ἡ Σωσάνα· „οἱ δὲ παράνομοι ἐκέ„λευσαν ἀποκαλυφθῆναι αὐτὴν, ἦν γὰρ κατακεκα„λυμμένη, ὅπως ἐμπλησθῶσι τοῦ κάλλους αὐτῆς". (Σωσαν. 32.) Καὶ ἕως τῆς σήμερον δὲ αἱ γυναῖκες τῆς Ὀθωμανῶν μὲ σκεπασμένον πρόσωπον περιπατοῦν. Ἂς ἀκούσουν ταῦτα αἱ γυναῖκες τῆς Χριστιανῶν, καὶ ἂς ἐντραποῦν· διὰ τὶ αἱ μὲν παλαιαὶ γυναῖκες τῆς Ἰουδαίων, καὶ αἱ γυναῖκες τῆς ἀσεβῶν ἐσκέπαζον, καὶ σκεπάζουν τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ πρόσωπον, διὰ νὰ μὴ τύχῃ νὰ σκανδαλίσουν τινὰ μὲ τὸν κάλλος των· αἱ δὲ Χριστιανὲ γυναῖκες, περιπατοῦν ἀδιάντροπα εἰς τὰς ἀγοράς, καὶ εἰς τὰς ὁδὰς, ὄχι μόνον μὲ ἀνοικτὸν πρόσωπον, ἀλλὰ καὶ μὲ ἀνοικτὰ στῆθη, καὶ ἐκ τούτου σκανδαλίζουν πολλὰς ψυχὰς τῶν ἀδελφῶν τους Χριστιανῶν. Ἀνοίμονον ἀνοίμονον! χειρότερον γὰρ εἶναι αὐτὸ ὁπῦ κάμνουν, παρὰ ἐκεῖνον ὁπῦ ἦσαν πελειὸς ξυρισμενάες· ὅθεν ἂς ἐπιμεληθοῦν δι' ἀγάπην Θεοῦ, ἀπὸ τώρα καὶ ὕστερα, νὰ διορθώσουν τὸ ἄσχημον αὐτὸ, καὶ ἂς δύγαίνουν ἔξω τὰ οἰκία των σκεπασμένα μὲ σεμνότητα, καὶ κοσμιότητα, καθὼς πρέπει εἰς τὰς Χριστιανάς· εἰ δὲ μὴ, ἔχουν νὰ κατακριθοῦν ἐν ἡμέρᾳ Κρίσεως ἀπὸ τὰς γυναῖκας τῆς Ἑβραίων, καὶ ἀσεβῶν. Σημειῶ ἐνταῦθα καὶ ἐκεῖνο ὁπῦ λέγει Γεώργιος ὁ Κορέσσιος, ὅτι ὁ Παῦλος δὲν ἐμποδίζει ἀπὸ τὸ νὰ κυρδώσουν τὰ μαλλία αἱ Μοναχαὶ, καὶ παρθένοι· καθ' ὅτι αὐταὶ ἀποβάλλουν τὰ κοσμικὰ κάλλη· (σὺν ἐκ τῆς ὁποίων εἶναι καὶ τὰ μαλλία) ἐπειδὴ καὶ εἰς ἄνδρα δὲν ὑποκεινται, ἀλλὰ εἰς τὸν νοητὸν νυμφίον Χριστὸν, ὅστις ἀποβλέπει εἰς τὰ νοητὰ κάλλη τῆς ψυχῆς, καὶ ὄχι εἰς τὰ κάλλη τὰ σώματος. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ μ'. Κανὼν τῆς Οἰκουμενικῆς ε'. Συνόδυ προσάζει νὰ ἀποχειροτωνται, ὁσον οἱ Μοναχοὶ ἄνδρες, ὅσον καὶ αἱ Μοναχαὶ γυναῖκες· ἀλλὰ καὶ τὸ χῆμα τῆς Μοναχῶν ἀποκαρσις ὀνομάζεται. Προσέτι ἀκόμη ὅτι καὶ αἱ τῆς Ἑλλήνων γυναῖκες σκεπασμένας εἶχον τὰς κεφαλάς των, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Πλούταρχος εἰς τὰ ἀποφθέγματα· καὶ αἱ γυναῖκες τῆς παλαιῶν Χριστιανῶν, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Τερτυλλιανὸς, καὶ ὁ Βαλέριος. Ὅρα καὶ εἰς τὸν ι'. Λόγον τῆς Χρησοστόμου, ὁπου λέγομεν περὶ τοῦ πῶς πρέπει νὰ σκεπάζωνται αἱ γυναῖκες. Ἰσως δὲ καὶ ὁ Πλάτινας, ὅτι ἐκ ἐπιστολῆς τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου, ὁ Κλήμης ἐδίδαξεν εἰς τὴν Ῥώμην, νὰ μὴ εἰσέρχεται καμμία γυναῖκα ἀσκεπὴς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. (Συν. 12. τῆς δωδεκαβίβλ.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Θεῦ, καὶ εἰκὼν αὐτῦ· ὅθεν ὅποιος εἶναι ἄρχων τῦ παμβασιλέως Θεοῦ, πρέπει νὰ φαίνεται ἔμφροδεν τε μὲ τὰ σημάδια, κὴ παράσημα τῆς ἀρχῆς τε κὴ ἐξεσίας, ἤγεν μὲ τλὺ ἀσκέπασον κεφαλλύ· ἡ γὰρ ἀσκέπασος κεφαλὴ τῦ ἀνδρὸς, φανερόνοι, ὅτι αὐτὸς δεν εἶναι ὑποκάτω εἰς ἐξεσίαν τινὸς ἐπιγείε· ἀλλ' αὐτὸς ἄρχει, καὶ ἐξουσιάζει ὅλα τὰ ἐπίγεια κτίσματα, ὡς εἰκὼν τῦ Θεοῦ· δι' ὅ,τι καὶ ὁ Θεὸς ἐξ ἀρχῆς ἔτζι εἶπε περὶ αὐτῦ· „ποιήσωμεν ἄνθρωπον „κατ' εἰκόνα ἡμετέραν, καὶ καθ' ὁμοίωσιν, καὶ ἀρχέτωσαν τῦ ἰχθύων τῆς θαλάσσης, κὴ τῦ „πετεινῶν τε ἀρανε, κὴ τῦ κτηνῶν, κὴ πάσης τῆς γῆς, κὴ παύτων τῦ ἑρπετῶν τῦ ἑρπόντων „ἐπὶ τῆς γῆς". (Γεν. ά. 26.) (1), κὴ μάλισα, διὰ τὶ ὁ ἄνδρας εἶναι κὴ ἄρχων τῆς ὁμοσσίου αὐτῦ γυναικός.

„Γυνὴ δὲ δόξα ἀνδρός ἐστιν".

Ἤτοι ἡ γυνὴ ὑπὸ τε ἀνδρὸς ἐξεσιάζεται, καὶ πρέπει καὶ αὐτὴ νὰ φαίνεται ἔμφροδεν τοῦ Θεε, μὲ τὰ σημάδια κὴ παράσημα τῆς ὑποταγῆς, τὰ ὁποῖα εἶναι τὰ νὰ ἔχῃ σκεπασμένω τλὺ κεφαλλύ.

8. „Οὐ γάρ ἐστιν ἀνὴρ ἐκ γυναικὸς, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρός".
9. „Καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τλὺ γυναῖκα, ἀλλ' ἡ γυνὴ διὰ „τὸν ἄνδρα".

Εἰδῶ λέγει ὁ Ἀπόσολος τὰ αἴτια, διὰ τὰ ὁποῖα ὑπερέχει ὁ ἄνδρας ἀπὸ τλὺ γυναῖκα. ά. Ὅτι ἡ γυναῖκα ἐκτίθη ἀπὸ τλὺ πλθρὰν τε ἀνδρός. καὶ β'. Ὅτι δεν ἐκτίθη ὁ ἄνδρας διὰ τλὺ γυναῖκα, ἀλλ' ἡ γυναῖκα ἐκτίθη διὰ τὸν ἄνδρα· ὁ γὰρ Θεὸς εἶπεν· „ὐ καλὸν εἶ„ναι τὸν ἄνθρωπον μόνον· ποιήσωμεν αὐτῳ βοηθὸν κατ' αὐτόν". (Γεν. β'. 18.) Πῶς λοιπὸν ὁ ἄνδρας θέλει σκεπάσει τλὺ κεφαλλύ τε, εἰς καιρὸν ὁποῦ ἐτιμήθη τόσον πολλὰ ἀπὸ τὸν Θεόν; ἐὰν γὰρ σκεπάσῃ τλὺ κεφαλλύ του, ἁρπάζει τὸ χῆμα τῆς ὑποτασομόνης γυναικός, κὴ κάμνει τὸ ἴδιον, ὡσαὺ νὰ λάβῃ μὲ διάδημα βασιλικὸν εἰς τλὺ κεφαλλύ του, νὰ ἀπορρίψῃ δὲ αὐτὸ, κὴ αὐτὶ τότε νὰ λάβῃ χῆμα τε δέλε.

10. „Διὰ τῦτο ὀφείλει ἡ γυνὴ ἐξεσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ „τὺς Ἀγγέλυς".

Διὰ τὰ εἰρημένα, λέγει, αἴτια, χρεωσεῖ ἡ γυναῖκα νὰ ἔχῃ εἰς τλὺ κεφαλλύ της τὸ σημάδι πῶς ἐξεσιάζεται ἀπὸ τὸν ἄνδρα, ἤτοι νὰ ἔχῃ σκέπασμα εἰς τλὺ κεφαλλύ της, ἐντρεπομόνη, αὖ ὄχι ἄλλο, ἀλλὰ κὰν τὺς Ἀγγέλυς, διὰ νὰ μὴ φαίνεται καὶ εἰς αὐτὺς ἀναίσχυντος, κὴ ἀδιαύτροπος, γυμνλὼ ἔχουσα τλὺ κεφαλλύ της· δι' ὅ,τι καθὼς τὸ σκέπασμα τῆς κεφαλῆς, κάμνει τλὺ γυναῖκα νὰ νδύῃ κάτω τλὺ κεφαλλύ, κὴ τὺς ὀφθαλμὺς, κὴ νὰ ἐντρέπεται, κὴ νὰ φυλάττῃ τὸ χῆμα τε ὑποτασομόνε· ἔτζι κὴ τὸ ξεσκέπασμα τῆς κεφαλῆς, φανερόνοι ἀδιαντροπίαν, τλὺ ὁποίαν σιχαίνονται κὴ αὐτοὶ οἱ Ἄγγελοι, οἱ ἀπολυθέντες εἰς τὺς πισὺς, κὴ φυλάττοντες αὐτές· „οἱ Ἄγγελοι γὰρ φησιν αὐτῶν, διαπαντὸς βλέπυσι τὸ πρόσω„πον τε Πατρός με τε ἐν ἀρανοῖς". (Ματθ. ιή. 10.)

Ὁ

(1) Ὅθεν κὴ ὁ Θεοδώρητος λέγει ὅτι „εἰκὼν Θεε „εἶναι ὁ ἄνθρωπος, οὔτε κατὰ τὸ σῶμα, οὔτε κατὰ „τλὺ ψυχλὼ, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἀρχικὸν μόνον· ὡς ἀ„πάντων τύραννον τὸν ἐπὶ γῆς τλὺ ἀρχλὺ πεπισδυμέ„νος, εἰκὼν προσαγορδύεται Θεοῦ, ἡ δὲ γυνὴ ὡς ὑ„πὸ τλὺ τε ἀνδρὸς ἐξεσίαν τελῦσα, τοῦ ἀνδρὸς ἐστὶ „δόξα, καὶ οἷον εἰκόνος εἰκών· ἀρχὴ μὲν γὰρ καὶ „αὐτὴ τῆς ἄλλων, ἀλλ' ὑποτεταγθαι τῷ ἀνδρὶ προσ„ετάγη". Ὁ δὲ Φώτιος λέγει ὅτι ὁ ἀνὴρ ἐστι δό„ξα Θεε, καθ' ὃ τῆς ἀρχῆς, κὴ ἐξεσίας τε Θεε εἶ„ναι τὸ τιμιώτατον· δι' αὐτὸν γὰρ μᾶλλον, ἢ δι' ἄλ„τι τῷ ἐν τῷ Κόσμῳ δεδόξασαι (ὁ Θεός)· ὡσαύ„πως δόξα ἀνδρός ἐστιν ἡ γυνή· ἤτοι τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ „κὴ ἐξεσίας ἐστὶ τὸ τιμιώτατον, δι' ἧς μᾶλλον, ἢ δι' ἑ„τέρου τινὸς ὧν ἄρχει, ἔστιν αὐτῷ ἐγκαλωπίζεσθαι, „κὴ δοξάζεσθαι"... Λέγεται δὲ ὁ ἀνὴρ δόξα Θεε, κα„τὰ τὸν αὐτὸν Φώτιον, „καθ' ὃ εἰς δόξαν Θεε ὀφείλει „ὁ ἀνὴρ ὑποτάσσεσθαι τῷ Θεῷ, κὴ ἡ γυνὴ ὁμοίως λέ„γεται δόξα ἀνδρός, καθ' ὃ εἰς δόξαν ἀνδρὸς ὑποτάσ„σεται τῷ ἀνδρί. τί δέ ἐστιν τὸ εἰς δόξαν; ἤγεν δι„πλῶς, ἐκσιώς, κὴ μετὰ χαρᾶς φράττειν τὰ ἀρέ„σκοντα Θεῷ". (παρὰ τῷ Οἰκυμενίῳ)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὁ δὲ Κλήμης ὁ Στρωματεὺς Ἀγγέλες ἐνάπτε περιεργότερον, τὰς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ δικαίως ἤθελε λέγει ἀς σκεπάζῃ ἡ γυναῖκα τὴν κεφαλήν της, διὰ νὰ μὴ σκανδαλίσῃ αὐτὰς εἰς σαρκικὴν ἐπιθυμίαν (1).

11. „Πλὴν, ὅτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς, ὅτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς ἐν „Κυρίῳ“.

Ἐπειδὴ πρότερον ἔδωκεν ὁ Ἀπόστολος εἰς τὸν ἄνδρα πολλὴν ὑπεροχὴν, καὶ ἀξίαν, δείξας ὅτι ἡ γυναῖκα εἶναι παρμένη ἀπὸ τὴν πλευρὰν τὲ ἀνδρὸς, καὶ ἀφείσκεται ὑποκάτω εἰς τὸν ἄνδρα, καὶ διὰ τὸν ἄνδρα ἔγινε, διὰ τῦτο λέγει πάλιν ἐδῶ, ἵνα μήτε τὸς ἄνδρας ὑψώσῃ περισσότερον ἀπὸ τὸ πρέπον, μήτε τὰς γυναῖκας ταπεινώσῃ ἔξω ἀπὸ τὸ μέτρον. Ἀληθῶς, λέγει, εἰς τὴν πρώτην δημιυργίαν, ἡ γυνὴ ἐκτίσθη ἀπὸ τὴν πλευρὰν τὲ ἀνδρὸς, ἀλλὰ πόρα, ὅτε ὁ ἄνδρας γεννᾶται χωρὶς γυναῖκα· πλὴν ἐν Κυρίῳ, ὅπου ὁ Θεὸς εἶναι ὅπε κάμνει τὸ παῖ, καὶ ζωογονεῖ τὸ σπέρμα τὲ ἀνδρὸς, καὶ δυναμάναι τὴν μήτραν τῆς γυναικὸς πρὸς τὴν τεκνογονίαν.

12. „Ὥσπερ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ τὲ ἀνδρὸς, οὕτω καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυ„ναικός“.

Ἡ μὲν γυναῖκα, λέγει, ἐκ τὲ ἀνδρὸς ἔγινεν· ἀκόμη γὰρ μένει τὸ φρονόμιον τῦτο εἰς τὸν ἄνδρα ἀκέραιον, τὸ νὰ ἦναι δηλαδὴ ἀπὸ αὐτὸν ἡ γυναῖκα· ὁ δὲ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικὸς γεννᾶται, ἤτοι ἡ γυναῖκα, ὑπηρετεῖ μὲν εἰς τὴν γένησιν τὲ ἀνδρὸς, ἡ περισσότερα ὅμως ἐνέργεια εἶναι τὲ σπέρματος τὲ ἀνδρός· ὥστε ὁ ἄνδρας δὲν λέγεται κυρίως ὅτι γεννᾶται ἀπὸ τὴν γυναῖκα, καὶ Μητέρα· ἀλλὰ ἀπὸ τὸν ἄνδρα, καὶ Παπέρα, διὰ μέσε τῆς γυναικὸς, καὶ Μητρὸς, ἥτις γίνεται διάκονος, καὶ ὄργανον εἰς τὴν γέννησίν τε.

Ἐπὶ τὲ Κυρίου ὅμως, ὁ Παῦλος δὲν εἶπε γενόμενον διὰ γυναικός· ἀλλὰ „γενόμενον ἐκ „γυναικός“. (Γαλ. δ. 4.) Ἐφοβήθη γὰρ νὰ μεταχειρισθῇ τὴν διὰ φράσεσιν, διὰ νὰ μὴ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς τὲς αἱρετικὲς νὰ λέγουσι, ὅτι ὁ Κύριος διεπέρασεν ἀπὸ τὴν Παρθένον, ὡσὰν ἀπὸ σωλῆνα (2). Εἶπε δὲ τῦτο ἀκόμη, καὶ δι' ὅτι ὁ Χριστὸς καρπὸς ἦτον μόνης τῆς κοιλίας τῆς Παρθένε, χωρὶς σπέρμα ἀνδρός.

„Τὰ δὲ πάντα ἐκ τὲ Θεὲ“.

Δὲν εἶναι, λέγει, τὸ κατόρθωμα τῦτο τὲ ἀνδρὸς, ἤγεν τὸ νὰ γεννᾷ αὐτὸς ἄνθρωπον, ἀλλὰ εἶναι τὲ Θεῦ, ὁποῦ ζωογονεῖ τὸ σπέρμα του. Ἀνίσως λοιπὸν ὅλα γίνονται μὲ τὴν δύναμιν τὲ Θεὲ, ὁ δὲ Θεὸς ἐνομοθέτησε τὰ περὶ τῶν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, διὰ τῦτο ἐσὺ Χριστιανὲ, καὶ Χριστιανὴ μὴ ἀντίλεγε εἰς τὴν νομοθεσίαν τὲ Θεὲ, ἀλλὰ πείθε εἰς αὐτήν (3).

13.

---

(1) Διὰ τῦτο καὶ ἡ ἐν Γάγγρα τοπικὴ Σύνοδος ἀναθεματίζει τὰς γυναῖκας ἐκείνας, ὁπὲ δῆθεν νομιζομένην ἀσκησιν κερδῦσιν τὰ μαλίστα· „εἴ τις γυναικῶν „δῆθεν νομιζομένην ἀσκησιν ἀποκήρυτον τὰς νόμας τῆς „κεφαλῆς, ἃς ἔθηκεν ὁ Θεὸς εἰς ὑπόμνησιν τῆς ὑπο„ταγῆς, ὡς παρακούουσα τὸ πρόσταγμα τῆς ὑποταγῆς, „ἀνάθεμα ἔστω“. (Καν. ιζ'.) Διὰ τῦτο καὶ ὁ Βασιλεὺς Θεοδόσιος ἐνομοθέτησεν, ὅτι νὰ ἀποδιώκωνται ἀπὸ τὰς Ἐκκλησίας αἱ γυναῖκες ἐκείναι, ὁπὲ κερδῦσι τὰ μαλίστα· καὶ ὅσοι δὲ Ἀρχιερεῖς ἤθελαν δεχθῆ αὐτὰς, νὰ καθαιρῶνται ἀπὸ τὴν Ἀρχιερωσύνην, ὡς ὁ Σωζόμενος ἱστορεῖ. (Βιβλ. ζ. Κεφ. ιε'.) Αἱ δὲ γυναῖκες ἐκείνες ὁποῦ δῆθεν ἀληθινὴν ἄσκησιν ἐκύρδωσαν τὰ μαλίστα, καθὼς φαίνονται εἰς πάσης ἱστορίας, δὲν ὑπόκειναι εἰς τὴν παραγγελίαν τὲ Ἀποστόλου, ὥστε εἰς τὸ ἐπιτίμιον τὲ ῥηθέντος Κανόνος, ἐπειδὴ δῆθεν ἀληθινὴν ἄσκησιν, καὶ μετὰ ταπεινώσεως τῦτο ἐποίησαν, καὶ ὄχι φανερὰ ἔσαι, ἀλλὰ ἀγνώρισεν ἀπὸ τὲς πολλές.

(2) Οὕτως ἑρμηνεύει τὰ ῥηθὲν ὁ μέγας Βασίλειος ἐν Κεφ. ε'. περὶ τῦ Ἁγίου Πνεύματος· „ὅτι ὁ Ἀ„πόστολος τὴν ἐμφαντικωτέραν φωνὴν προετίμησε, τὴν „ἐκ δηλαδὴ, καὶ ὄχι τὴν διὰ, εἰπὼν γενόμενον ἐκ „γυναικός· τὸ μὲν γὰρ διὰ τῆς γυναικὸς, παροδικὴν „ἐμελέτα τὴν συνοικεσιν τῆς γεννήσεως ὑποφαίνειν, τὸ δὲ „ἐκ τῆς γυναικὸς, ἱκανῶς παραδηλοῖ τὴν κοινωνίαν „τῆς φύσεως τῦ τικτομένυ πρὸς τὴν γενήσασαν“.

(3) Τὸ ἐκ Θεῦ τι εἶναι, κατὰ διαφόρους τρόπους λέγεται παρὰ τοῖς θεολογοῦσιν, ὡς λέγει ὁ Ἰωσὴφ ὁ Βρυεννίος· ἢ κατ' αἰτίαν λέγεται γὰρ, οἷον ὅτι πάντα τὰ ποιήματα εἶναι ἐκ τῦ Θεοῦ, ὡς ἐκ τῆς ἐνεργείας τῦ Θεῦ· οἷον λέγεται ὅτι αἱ θεῖαι ἐνέργειαι εἶσιν ἐκ τῦ Θεῦ, ὡς ἐκ τῆς οὐσίας, καὶ φύσεως τῦ Θεὲ· οἷον λέγεται καὶ ὅτι ὁ Υἱὸς, καὶ τὸ Πνεῦμα εἰσὶν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

13. „Ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε".

Πάλιν αὐτὰς τὰς ἰδίας Κορινθίας κάμνει κριτὰς ὁ Ἀπόστολος, διὰ νὰ καταισχύνῃ περισσότερον ἐκεῖνο ὁπῦ θέλει.

„Πρέπον ἐστὶ γυναικὶ ἀκατακάλυπτον τῷ Θεῷ προσεύχεσθαι";

Μὲ ταῦτα τὰ λόγια αἰνιγματωδῶς φανερόνει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος ἕνα ἄλλο φοβερώτερον, δηλαδὴ, ὅτι ἀναφέρεται εἰς τὸν Θεὸν ἡ ὕβρις, καὶ ἀτιμία ὁπῦ ἀκολυθεῖ, ἀπὸ τὸ νὰ μὴ σκεπάζωνται αἱ γυναῖκες εἰς τὴν προσευχήν.

14. „Ἡ οὐδὲ αὐτὴ ἡ φύσις ἡμᾶς διδάσκει, ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομᾷ „ἀτιμία αὐτῷ ἐστι";

15. „Γυνὴ δὲ ἐὰν κομᾷ, δόξα αὐτῇ ἐστιν, ὅτι ἡ κόμη αὐτὶ περιβο„λαίου δέδοται αὐτῇ";

Καὶ αὐτὴ, λέγει, ἡ φύσις μᾶς διδάσκει, ὅτι ἐὰν ὁ ἄνδρας τρέφῃ μαλλία εἰς τὴν κεφαλὴν, εἶναι ἀτιμία τυ· πῶς δὲ εἶναι ἀτιμία εἰς τὸν ἄνδρα τὸ νὰ ἔχῃ μαλλία; ὅτι μὲ αὐτὰ λαμβάνει χῆμα τῆς γυναικὸς, καὶ αὐτὸς ὁπῦ ἐδιωρίσθη ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ ὑποτάσσῃ τὴν γυναῖκα, παραδέχεται εἰς τὴν κεφαλήν του τὸ σημάδι τῆς ὑποτασομένης γυναικός· εἰς δὲ τὴν γυναῖκα εἶναι δόξα τὰ μαλλία τῆς κεφαλῆς, διὰ τί μὲ αὐτὰ φυλάττει τὴν ἐδικήν της τάξιν· τιμὴ δὲ εἰς τὸν καθ' ἕνα εἶναι, ὅταν φυλάττῃ τὴν φυσικὴν τάξιν τυ. Ἐπειδὴ δὲ λέγει ὁ Ἀπόστολος, ὅτι τὰ μαλλία ἐδόθησαν ἀπὸ τὴν φύσιν εἰς τὴν γυναῖκα, αὐτὶ διὰ σκέπασμα, (καὶ δῆλον ὅτι ἐδεμίαν γυναῖκα ἡ φύσις ἔκαμε φαλακρὴν, ὡς εἴπομεν) διὰ τί πάλιν χρειάζεται νὰ σκεπάζῃ ἡ γυναῖκα τὴν κεφαλήν της μὲ καλύπτραν, καὶ ἄλλο ἐπίκτητον ἔξωθεν σκέπασμα; καὶ ἀποκρίνομαι, ὅτι τῦτο τὸ κάμνει ἡ γυναῖκα καὶ σκεπάζεται, διὰ νὰ ὁμολογῇ τὴν ὑποταγὴν ὁπῦ ἔχει πρὸς τὸν ἄνδρα, ὄχι μόνον μὲ τὴν φύσιν διὰ τῆς μαλλίων, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν προαίρεσιν διὰ τῦ σκεπάσματος.

16. „Εἰ δέ τις δοκεῖ φιλόνεικος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν οὐκ „ἔχομεν, οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τῦ Θεῦ".

Ἀπὸ τὰ λόγια ταῦτα τῦ Ἀποστόλυ μανθάνομεν, ὅτι τῆς φιλονεικίας εἶναι ἴδιον, τὸ νὰ ἐναντιῶνται τινὰς εἰς τὰ τοιαῦτα, καὶ ὄχι τῆς φρονήσεως, καὶ τῦ ὀρθῦ λογισμῦ· ἐπειδὴ γὰρ ἴσως οἱ Κορίνθιοι, ἐναντιοῦντο εἰς τὰς ἀνωτέρω παραγγελίας τῦ Ἀποστόλυ μὲ συλλογισμοὺς, ἀποδεικνύοντες, ὅτι τὸ νὰ τρέφυν μαλλία οἱ ἄνδρες, ἢ νὰ μὴ τρέφυν, εἶναι πρᾶγμα ἀδιάφορον, διὰ τῦτο λέγει ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ἡμεῖς οἱ Ἀπόστολοι δὲν ἔχομεν τοιαύτην συνήθειαν, ἤγουν νὰ φιλονεικοῦμεν ἂν ὁ ἄνδρας πρέπῃ νὰ τρέφῃ μαλλία, ἢ ἡ γυναῖκα νὰ σκεπάζεται· ἀλλ' οὐδὲ αἱ Ἐκκλησίαι τῦ Θεῦ τοιαύτην συνήθειαν ἔχυν νὰ φιλονεικῶν (1), ὥστε ἐσεῖς, ὁπῦ φι-

---

εἰσὶν ἐκ τῦ Θεῦ, ὡς ἐκ τῆς ὑποσάσεως τῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, ὁ μὲν Υἱὸς κατὰ γέννησιν, τὸ δὲ Πνεῦμα κατὰ ἐκπόρευσιν· ἢ λέγεται τὸ ἐκ Θεοῦ, κατὰ τρόπον οἰκειώσεως, ὡς φησιν ὁ Κύριος· „ὁ ὢν ἐκ τῦ „Θεῦ, τὰ ῥήματα τῦ Θεῦ ἀκύει· διὰ τῦτο ὑμεῖς οὐκ „ἀκύετε, ὅτι ἐκ τῦ Θεῦ οὐκ ἐστέ". (Ἰωαννν. η'. 47.) (Βρυεννν. Τόμ. α'. Λόγ. δεκάτῳ, Σελ. 185.)

(1) Σημείωσαι ὅτι διὰ τῦτο εἶπεν ὁ Παῦλος, ὅτι αἱ Ἐκκλησίαι τῦ Θεῦ, ἤτοι οἱ Χριστιανοὶ, δὲν ἔχυν συνήθειαν νὰ φιλονεικῶν, πρὸς διαφοράν τῶν σκληροτραχήλων Ἰουδαίων, οἵτινες ἦσαν πάντοτε φιλόνεικοι, καὶ παραχῶδες, καὶ ὀργίλοι· ὅθεν εἶπεν ὁ Θεὸς πρὸς Ἰεζεκιὴλ· „πᾶς ὁ οἶκος Ἰσραὴλ φιλόνεικοί εἰσι". (Ἰεζ. γ'. 7.) διὰ τί, ἡ μὲν φιλονεικία προξενεῖ μῖσος, ὡς εἶπεν ὁ Παροιμιαστὴς· „μῖσος ἐγείρει νεῖκος". (Παρ. ι'. 12.) τὸ δὲ ἀφιλόνεικον, προξενεῖ φιλίαν, κατὰ τὸν αὐτὸν· „πάντας δὲ τοὺς μὴ φιλονεικοῦντας καλύπτει „φιλία". (αὐτόθ.) καὶ διὰ τί ἡ φιλονεικία εἶναι ἴδιον τῆς ὀργίλων ἀνθρώπων· „ἀνὴρ θυμώδης ἐγείρει „νεῖκος". (Παρ. κθ'. 22.) Λέγει δὲ καὶ ὁ μέγας Βασίλειος· „ἡ ἀντιλογία, τὸ αὐτοκρατορικὸν, καὶ τὸ „αὐτόπτακτον δείκνυσι· φυσιώσεως ἂν μᾶλλον, καὶ κα„ταφρονήσεως ἀπόδειξιν ἔχει, ἀλλ' οὐ ταπεινότητος, καὶ „τῆς ἐν πᾶσιν ὑπακοῆς". Ὁ δὲ Ἅγιος Ἰσαὰκ λέγει·

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φιλονεικεῖτε περὶ τούτου, δὲν ἐναντιόνεσθε μόνον εἰς ἡμᾶς τοὺς Ἀποστόλους, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλας τὰς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὰς ὁποίας εἶναι δεκτὰ αὐτὰ ὁποῦ σᾶς εἶπον. Ἐντροπὴν δὲ προξενοῦν τὰ τοιαῦτα λόγια, καὶ ἀκολούθως παρακινοῦν τοὺς ἀκούοντας νὰ μὴ κάμνουσι τίποτε ἔξω ἀπὸ τὴν Ἀποστολικὴν παράδοσιν.

17. „ Τοῦτο δὲ παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ ".

Καθὼς ἐκεῖνοι οἱ Χριστιανοί, ὁποῦ ἐπίστευσαν εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ κηρύγματος, εἶχον ὅλα τὰ πράγματά των κοινοβιάτικα, καὶ ἔτρωγαν ὅλοι μαζί, τοιουτοτρόπως, ἀγκαλὰ καὶ ὄχι κατὰ ἀκρίβειαν, ἀλλ' ὅμως κατὰ κάποιαν μίμησιν τῆς Χριστιανῶν ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἐν Κορίνθῳ Χριστιανοί, εἰς κάποιας διωρισμένας ἡμέρας, ἴσως ἑορτασίμους, εἶχον συνήθειαν, καὶ ἀφοῦ ἐμεταλάμβαναν τὰ θεῖα Μυστήρια, ἔστηναν τράπεζαν κοινὴν εἰς τὰς ἔξω νάρθηκας τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἔτρωγαν ὅλοι μαζί· καὶ οἱ μὲν πλούσιοι καὶ οἱ ἔχοντες τὸν τρόπον, ἔφερνον τὰ φαγητά, οἱ δὲ πτωχοὶ, καὶ ἄποροι, ἐκαλοῦντο ἀπὸ τοὺς πλουσίους καὶ ἐφιλοῦντο. Διὰ τὰς διχονοίας λοιπὸν καὶ τὰ χίσματα, ὁποῦ εἶχον οἱ Κορίνθιοι ἀναμεταξύ των, διεφθάρη ἡ συνήθεια αὕτη ἡ θαυμασὴ, καὶ φιλάδελφος, καὶ φιλόπτωχος, καὶ δὲν ἐφυλάττετο ἀπὸ ὅλους ὅξισα. (1) Γράφει λοιπὸν ὁ Παῦλος πρὸς αὐτοὺς διὰ νὰ διορθώσῃ τὸ πρᾶγμα τοῦτο, καὶ εἰς μὲν τὸ προτερεινὸν ἔγκλημα τῆς Κορινθίων ὁποῦ εἴπομεν, ἐπειδὴ πολλὰς εἶχεν ὁ Ἀπόστολος, ὁποῦ ἐπείθοντο εἰς τὰς παραγγελίας του, διὰ τοῦτο ἄρχισε μὲ ἔπαινον, λέγωντας, σᾶς ἐπαινῶ ἀδελφοὶ ὅτι ἐνθυμᾶσθε τὰς παραγγελίας μου ὅλας· εἰς τοῦτο δὲ τὸ ἔγκλημα, ἐπειδὴ ἄλλως εἶχε τὸ πρᾶγμα, διὰ τοῦτο ἀρχίζει ἔτζι· τοῦτο δὲ παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ, ἤτοι δὲν σας ἐπαινῶ, πῶς ὅλως σᾶς παραγέλλω διὰ τοῦτο, ὁποῦ μέλλω νὰ σᾶς εἰπῶ· δι' ὅ,τι ἔφρεπε, λέγει, καὶ χωρὶς τὴν παραγγελίαν τὴν ἐδικήν μου, ἐσεῖς ἀπὸ λόγου σας νὰ σοχαθῆτε πεύτην τὴν ἁγίαν συνήθειαν

τοῦ

για· „ ἡ δικαιολογία, οὐκ ἔστι τῆς πολιτείας τῶν Χριστιανῶν, καὶ οὐκ ἔστι σεσημειωμένη ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ „ Χριστοῦ". Λέγει δὲ καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ τῆς Κλίμακος· ὁ „ ἐν διαλέξει τὸν ἑαυτοῦ λόγον, εἰ καὶ ἀληθῆ λέγει, σπου„σαι βυλόμενος, γινωσκέτω τὴν τοῦ βλάβην νόσον τοῦ„σεῖν· καὶ εἰ μὲν ἐν τῇ φορᾷ τῆς ἴσης συμπαλιᾷ πόνο„το ἐργάζεται, ἴσως ἔστιν αὐτὸν ποτε ἰαθῆναι ἐκ τῆς „τῶν μειζόνων ἐπιτιμίας· εἰ δὲ καὶ φορᾷ τοῦ μείζους, „καὶ σοφωτέρως οὕπω βλάκευται, παρὰ ἀνθρώπου τοῦτο „αἰσθέσθαι". (Λόγῳ δ'. περὶ ὑπακοῆς.)

(1) Σημείωσαι ὅτι αἱ κοιναὶ αὗται τράπεζαι, αἱ ὡς πρὸς Ἐκκλησίας γινόμεναι, ὠνομάζοντο Ἀγάπαι, καθ' ὅτι ἀπὸ ἀγάπης ἐγίνοντο, καὶ εἰς ἀγάπην καὶ ἕνωσιν ἔφερον τοὺς σωζομένους ἀδελφούς· ἐπειδὴ ὅμως καὶ αἱ τοιαῦται Ἀγάπαι ἔπεσαν εἰς κατάχρησιν ὕστερον, καὶ ἄλλος μὲν ἔπινε εἰς αὐτάς, ἄλλος δὲ ἐμέθυε, καὶ βλάσφημον ἐγίνετο καταφρόνησις τῆς Ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐντροπιάζοντο οἱ πτωχοὶ ὁποῦ δὲν εἶχον· τούτου χάριν ἐμπόδισε τὰς τοιαύτας κοινὰς τραπέζας ἡ Οἰκουμενικὴ ς'. Σύνοδος, κανόνι ὀδ'. καὶ ἡ ἐν Λαοδικείᾳ κανόνι κη'. ἀλλὰ καὶ ὁ μθ'. κανὼν τῆς ἐν Καρθαγένῃ ἐμποδίζει τοὺς Ἐπισκόπους, καὶ Κληρικοὺς, καὶ Λαϊκοὺς, νὰ μὴ κάμνουν συμπόσια μέσα εἰς Ἐκκλησίας, ἔξω μόνον αἰ καπὶ ἀνάγκῃ ξένοι τινὲς βλαβαίνοντες, φάγωσιν ἐν αὐταῖς. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ μέγας Βασίλειος προτιθεὶς τὰ λόγια τοῦτα τοῦ Ἀποστόλου συμπεραίνει, ὅτι τὸ κοινὸν δεῖπνον δὲν πρέπει νὰ ἐσθίῃ τινὰς μέσα εἰς Ἐκκλησίαν. (Ὅρ. κατ' ἐπιτομ. ρα'.)

Σημείωσαι ὅμως, ὅτι αἱ καὶ οἱ Κανόνες ἐμποδίζουν νὰ μὴ γίνωνται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰ τοιαῦτα συμπόσια, δὲν ἐμποδίζουν ὅμως αὐτὰ ἀπὸ τὸ νὰ γίνωνται καὶ εἰς τοὺς κοινοὺς οἴκους· ὅθεν ὁ μὲν κζ'. Κανὼν τῆς ἐν Λαοδικείᾳ προστάζει νὰ μὴ πέρνουν μέρος βλάβης τινὰ φαγητῶν βλαβῆς λιχνείαν, οἱ Ἱερωμένοι, καὶ Λαϊκοί, ὅταν καλῶνται εἰς τὰς τοιαύτας Ἀγάπας· καὶ ὁ ιά. Κανὼν τῆς ἐν Γάγγρᾳ ἀναθεματίζει ἐκείνους ὁποῦ καταφρονοῦσι τοὺς κάμνοντας τὰς τοιαύτας Ἀγάπας· (ἔξω τῆς Ἐκκλησίας δηλαδὴ) καὶ βλάβῃ τιμῶ τοῦ Κυρίου συγκαλοῦντας τοὺς ἀδελφούς, καὶ βλασφημίζοντες τὸ γινόμενον, δὲν θέλων νὰ ὑπάγωσιν εἰς αὐτάς. Σημείωσαι δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι τὰ συμπόσια τοῦτα, ἄλλα μὲν ὠνομάζοντο Γενεθλιακὰ, τὰ εἰς τοὺς μήνας τῆς Μαρτύρων γινόμενα, οἵτινες ὠνομάζοντο Γενέθλια, ἄλλα δὲ Γαμικὰ, τὰ εἰς τοὺς νυμφικοὺς γάμους γινόμενα· καὶ ἄλλα Ἐπικήδεια, τὰ γινόμενα εἰς τοὺς ἐνταφιασμοὺς τῶν νεκρῶν, καὶ ἄλλα ἄλλως.

Σημείωσαι δὲ ὅτι καὶ οἱ παλαιοὶ Ἰουδαῖοι, ὅταν ἑώρταζον κάμμιαν ἑορτὴν, ἔστελλον οἱ πλούσιοι φαγητὰ εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ μὴ ἔχοντας, βλέπε νὰ χαροῦν καὶ ἐκεῖνοι καὶ νὰ εὐφραν θοῦν· ἔτζι ἀναγινώσκομεν εἰς τὴν Ἐσθήρ· „ Διὰ τοῦτο οὖν οἱ Ἰουδαῖοι οἱ διεσπαρμένοι ἐν πάσῃ „ χώρᾳ τῇ ἔξω, ἄγουσι τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην τοῦ „ Ἀδὰρ ἡμέραν ἀγαθὴν, μετ' εὐφροσύνης ἀποστέλλον„τες μερίδας ἕκαστος τῷ πλησίον"... (Ἐσθ. Σ'. 19.) Καὶ παρακάτω· „ βλέποντες μερίδας τοῖς φίλοις, „ καὶ τοῖς πτωχοῖς" (αὐτόθ. 22.) Τώρα, αἱ οἱ Ἰουδαῖοι ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἑορτῶν των, ἔστελλον μερίδας φαγητῶν εἰς τοὺς πτωχοὺς, πολλῷ μᾶλλον χρεωστοῦσιν οἱ Χριστιανοὶ νὰ στέλνουσι φαγητὰ εἰς τοὺς πτωχοὺς ἀδελφούς των, ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς δεσποτικῶν, καὶ τῆς ἄλλων ἑορτῶν, βλέπε νὰ φαγοῦν καὶ ἐκεῖνοι νὰ εὐφραν θοῦν, καὶ νὰ δοξάσουν μὲν τὸν Χριστὸν τὸν ἑορταζόμενον, νὰ εὐλογήσουν δὲ καὶ τοὺς ἀδελφούς των, ὁποῦ τοὺς ἐχαροποίησαν, μὲ τὰ φαγητὰ ὁποῦ ἔστειλαν εἰς αὐτούς; Ἀληθῶς οἱ τοῦτο ποιοῦντες Χριστιανοὶ, ἔργον ποιοῦσι πρεπωδέστατον τοῦ Χριστιανισμοῦ, καὶ τῷ Δεσπότῃ ἡμῶν Χριστῷ πολλὰ εὐάρεστον.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὴ κοινὴ δείπνα, ϗ μήτε νὰ τὴν παραβῆτε, μήτε νὰ χρειαδῆτε ἀπὸ λόγου μου παραγγελίαν εἰς τοῦτο.

„Ὅτι οὐκ εἰς τὸ κρεῖττον, ἀλλ' εἰς τὸ ἧττον συνέρχεσθε".

Ἔπρεπε, λέγει, ἐσεῖς νὰ προκόπτετε, ϗ νὰ πηγαίνετε εἰς τὸ ἔμπροσθεν, ϗ πὰς κοινὰς τραπέζας, ϗ ἀγάπας ὁπὴ ἐκάμνετε πρότερον, νὰ τὰς κάμνετε τώρα πλέον πλουσιωτέρας· ἐσεῖς ὅμως ὠλιγοψύχησατε ϗ τὴν ἐπιπαπήσασαν εἰς τὰ τοιαῦτα συνήθειαν, καὶ συμμαζόνεσθε μὲν εἰς μίαν Ἐκκλησίαν, ὄχι ὅμως διὰ νὰ τρώγετε ὅλοι μαζί· τοῦτο γὰρ εἶναι τὸ ἧττον, ἤτοι ἐμεῖνο ὁπὴ πρέπα ἐλαττώθητε.

18. „Πρῶτον μὲν γὰρ συνερχομένων ὑμῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν".

Δὲν λέγει παρόλου ὁ Ἀπόστολος διὰ τὰς τραπέζας, ὁποῦ ἔκαμναν οἱ Χριστιανοὶ, ἀλλὰ πρότερον ἐπιπλήττει αὐτὲς, πῶς δὲν ἔσκονται σχίσματα, καὶ διχόνοιας ἀναμεταξύ των. Καὶ ἀληθῶς, διὰ τί ἦτον ἐχισμένοι, ϗ χωρισμένοι ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον, διὰ τοῦτο καὶ χωρισὰ ἔτρωγε καθ' ἕνας· ἐπειδὴ αὖ ἦτον ἑνωμένοι διὰ τῆς ἀγάπης, ϗ ὁμονοίας, δὲν ὑπέφερον νὰ κάμνουσι τοῦτο.

„Καὶ μέρος τι πιστεύω".

Διὰ νὰ μὴ λέγουσι οἱ ἐν Κορίνθῳ Χριστιανοὶ, καὶ τί μᾶς μέλει, ὦ μακάριε Παῦλε, ἀνίσως ἐκεῖνοι ὁποῦ μᾶς διαβάλλουν πῶς ἔχομεν σχίσματα, ψεύδονται, καὶ μᾶς κατηγοροῦσιν ἀδίκως; διὰ τοῦτο λέγει ὁ Παῦλος, ἤτε ὅτι πιστεύω ὅλα, ὅσα λέγουν ἐναντίον σας, (διὰ νὰ μὴ τὲς κάμῃ μὲ τὸν λόγον τοῦτον νὰ αὐθαδιάσουν περισσότερον) ἤτε πάλιν ὅτι δὲν τὰ πιστεύω, διὰ νὰ μὴ φαίνεται, ὅτι ματαίως, ϗ χωρὶς εὔλογον αἰτίαν τὲς ἐπιπλήττει· ἀλλὰ εἶπεν ὅτι μερικὰ ὀλίγα ἀπὸ ὅσα ἀκούω, πιστεύω· ἀλλὰ καὶ ἀπόλουθον εἶναι νὰ μὴν ἐπαράβαιναν ὅλοι τὴν καλὴν συνήθειαν τῆς καινῶν τραπεζῶν, ἀλλὰ μόνον μερικοί.

19. „Δεῖ γὰρ καὶ αἱρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι".

Δὲν λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος τὰς αἱρέσεις τῆς δογμάτων τῆς πίστεως, ἀλλὰ τὰς αἱρέσεις τῆς τοιούτων σχισμάτων, ϗ τὰς φιλονεικίας, τὰς περὶ τῆς κοινῶν τραπεζῶν γινομένας. Τί δὲ σημαίνει τὸ δεῖ; αὐτὶ τοῦ, ἐνδέχεται νὰ εἶναι σχίσματα, ϗ φιλονεικίαι εἰς ἐσᾶς (1), ἢ καὶ ὅτι, ἀνάγκη εἶναι νὰ μὴν ὀρθοποδῆτε ὅλοι, ϗ νὰ εἶσθε ὁμόφρονες εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, μὲ τὸ νὰ εἶσθε ἄνθρωποι φύσεως ἀδυνάτης· διὰ τοῦτο καὶ πιστεύω, ὅτι εἶναι ἀληθῆ ὅσα σᾶς ἐκατηγόρησαν· καθὼς ϗ ὁ Κύριος εἶπεν· „ἀνάγκη ἐστὶν ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα". (Ματθ. ιή. 7.) ἦτον ἀνάγκη εἶναι νὰ ἔλθουν τὰ σκάνδαλα ἀνάμεσα εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ὡσὰν νὰ λέγῃ, ἐπειδὴ καὶ κακοὶ ἄνθρωποι δὲν ἔσκονται εἰς τὸν Κόσμον, ἀνάγκη εἶναι νὰ ἔλθουν ϗ σκάνδαλα ἀπὸ αὐτές.

„Ἵνα οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν".

Τὸ ἵνα ἐδῶ, δὲν εἶναι αἰτιολογικὸν, ἀλλὰ δηλωτικὸν τῆς ἐκβάσεως τοῦ πράγματος, καθὼς ϗ ἀπὸ ἄλλα μέρη τοῦ Ἀποστόλου εἶναι φανερὸν, ὅτι ἔτζι ἐκλαμβάνεται τὸ ἵνα, ἤγουν, ἐπειδὴ οἱ πλέον ὑπερήφανοι ἀπὸ τὴς Κορινθίους δὲν ἐκαπαδέχοντο νὰ συντρώγουν μαζὶ μὲ τοὺς πτωχοὺς, ἀπὸ τοῦτο ἠκολούθησε νὰ φανερόνωνται ὅσοι εἶναι δόκιμοι εἰς τὴν ἀρετὴν, ἤγουν ἠκολούθησε νὰ φανερόνωνται οἱ πτωχοὶ ἐκεῖνοι, ὁποῦ ὑποφέρουσι τὴν καταφρόνησιν τῆς πλουσίων, διὰ τί πρωτίτερα δὲν ἐφαίνετο ἡ ὑπομονὴ, ϗ ἀνδρεία των· ἢ δοκίμους ὀνομάζει ἐκείνους, ὁποῦ δὲν

(1) Ἀπαρακάλυπτος ϗ ὁ Θεοδώρητος ἑρμηνεύει τὸ ῥητὸν οὗτο, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐραίνεται ταῦτα ϗ ὁ Θεοφύλακτος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δεν ἐχάλασαν τὴν καλὴν συνήθειαν αὐτὴν τῶν κοινῶν τραπεζῶν, ἀλλὰ ἀκόμη τὴν ἐφύλαττον· ὅλοι γὰρ δεν τὴν ἐπαρέβησαν. Ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ ἐκεῖνοι ὁπού παρέβηκαν αὐτὴν ἐφάνηκαν ἀδόκιμοι, ἐκ τούτου ἀπέβη νὰ φαίνωνται δόκιμοι, οἱ τὴν συνήθειαν ταύτην φυλάττοντες.

20. „Σωερχομένων ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, οὐκ ἔστι κυριακὸν δεῖπνον φαγεῖν".

Ἡ μὲν συμμάζωξις, λέγει, ὁπού κάμνετε εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἀδελφοὶ, δείχνει ἀγάπην, καὶ ἀδελφικὴν συναναστροφὴν, τὸ ἔργον ὅμως, καὶ τὸ τέλος, διὰ τὸ ὁποῖον συμμαζόνεσθε, δεν γίνεται, ἐπειδὴ καὶ δεν τρώγετε ὅλοι μαζί. Κυριακὸν γὰρ δεῖπνον ὀνομάζει, τὸ νὰ συντρώγωσιν ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ μαζί, διὰ τί ἔχει μίμησιν ἐκείνου τοῦ φοβεροῦ δείπνου, τὸν ὁποῖον ὁ Κύριος συνέφαγε μὲ τοὺς μαθητάς του, κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην, εἰς τὴν ὁποίαν ἔμελλε νὰ παραδοθῇ· καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν, τὸ ἄζυμον, καὶ ζεῦμα, ὁπού ἔκαμναν οἱ Κορίνθιοι εἰς τὰς Ἐκκλησίας, ἐν τῷ μέσῳ χεδὸν τῆς ἡμέρας, δεῖπνον ὠνόμασεν ὁ Ἀπόστολος, διὰ νὰ τὰς φέρῃ εἰς ἐνθύμησιν τοῦ δεσποτικοῦ ἐκείνου δείπνου, τοῦ γενομένου κατὰ τὸ ἑσπέρας τῆς μεγάλης πέμπτης (1). Βλέπετε, λοιπὸν, λέγει, Χριστιανοὶ ποῖον μεγάλον καλὸν ὑστερεῖσθε, τὸ νὰ μὴ μιμῆσθε τὴν κοινὴν ἐκείνην τράπεζαν τοῦ Κυρίου;

21. „Ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν".

Τὸ κοινὸν, λέγει, καὶ κυριακὸν δεῖπνον, τὸ ἐκάμετε ἐσεῖς μερικὸν καὶ ξεχωριστόν· διὶ ὅ,τι ἐν ὅσῳ ἦτον κοινὸν, δικαίως ὠνομάζετο καὶ κυριακὸν, ἐπειδὴ ὅλα τὰ τοῦ Δεσπότου, εἴτε φαγητὰ, εἴτε ἄλλα, εἶναι κοινὰ εἰς ὅλους τοὺς δούλους του, εἴτε πτωχοὺς, εἴτε πλουσίους· ἐπειδὴ δὲ κάθε εἷς ἀπὸ λόγου σας, προλαμβάνει, καὶ τρώγει τὸ ἐδικόν του φαγητὸν, καὶ δεν ἀφήνει τοὺς πτωχοὺς νὰ ἔλθουν διὰ νὰ συμφάγουν ἐκ τούτου καὶ αὐτοί· ἀλλὰ ξεχωριστὰ, καὶ κατὰ μόνας τρώγει ὁ καθεὶς, διὰ τοῦτο ἀτιμάσατε τὸ δεῖπνον, καὶ φαγητόν σας, καὶ αὐτὶ νὰ ἦναι κυριακὸν, καὶ κοινὸν, ἐσεῖς τὸ ἐκάμετε ξεχωριστὸν, καὶ ἰδιωτικόν.

„Καὶ ὃς μὲν, πεινᾷ· ὃς δὲ, μεθύει".

Εἰς τὸ δεῖπνον, λέγει, καὶ τὴν τράπεζαν, ὁπού ἐσεῖς κάμνετε ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὁ μὲν πτωχὸς, πεινᾷ, ὁ δὲ πλούσιος, μεθύει· δύω δὲ ἐγκλήματα, καὶ ἁμαρτίας προξενεῖτε· ὅτι καὶ οἱ πτωχοὶ παραβλέπονται, καὶ ἀφίνονται πεινασμένοι καὶ διψασμένοι, καὶ ἐσεῖς μεθύετε, μὲ τὸ νὰ τρώγετε μόνοι ἐκεῖνα τὰ φαγητὰ, ὁπού ἔπρεπε νὰ φάγουν οἱ πτωχοὶ ἀδελφοί. Ἐμφαντικῶς δὲ, καὶ ἐπιπληκτικῶς εἶπε τὸ „μεθύει" διὰ νὰ φανερώσῃ, ὅτι πόσον πολλὰ τρώγων,

---

(1) Ὁ δὲ Θεοδώριτος λέγει ὅτι Κυριακὸν δεῖπνον, τὸ Δεσποτικὸν καλεῖ Μυστήριον· „ἐκείνου γὰρ „πάντες ὁμοίως μεταλαμβάνουσι, καὶ οἱ φτωχοὶ, καὶ „οἱ πλούσιοι, καὶ οἰκέται, καὶ δεσπόται, καὶ ἄρχοντες, „καὶ ἀρχόμενοι. Ἔδει τοίνυν, φησὶ, καὶ τὰς κοινὰς „τραπέζας εἶναι κοινὰς, καὶ τὴν δεσποτικὴν μιμεῖ„σθαι, ἣ πᾶσι φέρεται ὁμοίως, νῦν δὲ ἐχ' ἕκαστος δρᾶ„πε· ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον προλαμβάνει ἐν τῷ „φαγεῖν· δεῖπνον δὲ κατὰ τὴν τότε συνήθειαν, λέγει „τὸ ἄριστον". Καὶ ὁ μέγας Βασίλειος τὸ Κυριακὸν δεῖπνον αὐτὶ τοῦ θείου δείπνου τὴν μυστηρίων ἐνόησε· (Ὁρ. κατ' ἐπιτιμ. 71.) ὁμοίως καὶ ὁ ἐν Καρθαγένῃ Συνόδος, κανόνι μή. Ὁ δὲ θεῖος Χρυσόστομος, καὶ ὁ Θεοφύλακτος ἐνόησαν, αὐτὶ τοῦ κοινοῦ εἰς ὅλους, καὶ κατὰ μίμησιν τοῦ Κυριακοῦ γενομένου. Ὅρα καὶ Εὐστράτιον τὸν Ἀργεντίνα Σελ. 308. περὶ τοῦ Κυριακοῦ δείπνου ὁπού λέγει· „Συνήθεια ἦτον ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ, „ὅτι οἱ Χριστιανοὶ μέλλοντες ἐκτελέσαι τὸ Κυριακὸν „δεῖπνον, νὰ φέρῃ ἕκαστος ἀπὸ τὰ σπίτια ψωμὶ καὶ „κρασὶ, καὶ νὰ τὰ δίδωσι τοῦ Διακόνου, καὶ ὁ Διάκονος „τὰ ἐφόσφερε τῷ Πρεσβυτέρῳ, καὶ τοῦτος τὰ ἡγίαζε„ζεν· ἔπειτα κατέκοπτε τὸν ἄρτον, καὶ τὸν ἐμοίραζε „τοῖς πιστοῖς, ὁμοίως καὶ τὸ ποτήριον· ἡ ὁποία συνή„θεια ἦναι ἀρχαιοπάτη, καὶ φυλάττεται ὁπωσδήποτε „μέχρι τῆς σήμερον εἰς πολλὰς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλ„λάδος, καὶ τῆς Νησίων, καὶ τῆς Ἀνατολῆς. Οἱ Κο„ρίνθιοι λοιπὸν κατὰ σπούδην τὴν συνήθειαν, φέρον„τες ἕκαστος αὐτῆς ψωμὶ καὶ κρασὶ εἰς τὴν Ἐκκλη„σίαν, δεν τὰ ἔδιδαν τοῦ Διακόνου, οὔτε εἰς τὸ κοι„νόν· ἀλλὰ ὕστερα ἀπὸ τὴν ὄλυγίαν τοῦ ἁγιασμοῦ τῆς „δώρων, ἐλάμβανε πάλιν καθ' ἕνας τὸ ἐδικόν του, καὶ „τὸ ἔτρωγε, καὶ τὸ ἔπινε μόνος του· καὶ ὅσοι ἦσαν πτω„χοὶ καὶ ἔνδεεῖς, καὶ δεν εἶχασιν εὐπορίαν νὰ φέρουσι „ψωμὶ καὶ κρασὶ, ἔμεναν πεινασμένοι, καὶ παραπο„νεμένοι, καὶ ἐντρέποντο καὶ κατηχοῦντο, καὶ οἱ ἄλλοι „ὅσοι εἶχον, ἔτρωγαν, καὶ ἐχόρταζαν, καὶ ἐμεθοῦσαν, „καὶ ἐγίνετο εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἀπόλα, καὶ ἀκαταστα„σία· τοῦτο δικαίως δεν ἤρεσε τοῦ Παύλου". κ. τ. λ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γειν, καὶ πίνειν οἱ πλέσιοι μόνοι, ὥσε ὀπὲ καὶ χορταίνειν ἀπὸ τὰ φαγητὰ, ἢ μεθύειν ἀπὸ τὰ ποτὰ, καὶ οἱ πτωχοὶ ἀδελφοὶ πεινᾶν, καὶ διψᾶν, καὶ ὑστερῶνται τῆ ἀναγκαίων.

22. „ Μὴ γὰρ οἰκίας ὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν, ἢ πίνειν "; Ἀ ἴσως, λέγει, καὶ δὲν τρώγετε κοινῶς οἱ πλέσιοι ὁμὲ μὲ τὲς πτωχοὺς, διὰ τί κᾶν νὰ συμμαζόνεσθε εἰς τὴν Ἐκκλησίαν νὰ τρώγετε, καὶ δὲν κάθεσθε εἰς τὰ ὁσπήτιά σας, καὶ ἐκεῖ μόνοι σας νὰ τρώγετε, καὶ νὰ πίνετε;

„ Ἢ τῆς Ἐκκλησίας τῦ Θεῦ καταφρονεῖτε "; Διὰ τί, λέγει, ὅταν ἐσὺ Χριστιανὲ τρώγῃς μόνος σου, εἰς τὴν Ἐκκλησίαν σύρισκόμενος, καὶ τὸ Κυριακὸν, εἴτ' ἓν κοινὸν δεῖπνον καὶ τραπέζι, τὸ κάμνῃς χωρισὸν, ἢ μοναχικόν σου, μὲ τῦτο ὑβρίζεις, καὶ ἀτιμάζεις τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ τὸν ἱερὸν τόπον.

„ Καὶ καταισχύνετε τὲς μὴ ἔχοντας ". Δὲν λυπᾶνται, λέγει, τόσον οἱ πτωχοὶ, διὰ τὲ δὲν τὲς τρέφετε ἀπὸ τὸ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τραπέζι σας, ὅσον λυπᾶνται, διὰ τὴν καταισχύνη, καὶ ἐντροπὴν ὁπὲ λαμβάνεν· διὰ τί, ἐσεῖς μὲν, κάθεσθε εἰς τὴν τράπεζαν, ἢ φιλοτίμως ἢ τρυφηλῶς τρώγετε, καὶ πίνετε, καὶ μεθύετε, αὐτοὶ δὲ οἱ δυσυχεῖς, θεατρίζονται ἔμπροσθεν εἰς ὅλες, διὰ τί δὲν ἔχεν τί νὰ φάγεν, ὡς πτωχοὶ ὁπὲ εἶναι.

„ Τί ὑμῖν εἴπω; ἐπαινέσω ὑμᾶς; ἐν τύτῳ ὐκ ἐπαινῶ ". Ἀφ' ἓ ἀπέδειξεν ὁ Ἅγιος Ἀπόσολος εἰς τὲς Κορινθίες τὴν ἀτοπίαν τῦ πράγματος, τότε λαλεῖ εἰς αὐτὲς ἡμερώτερα· διὶ ὅ,τι ἠμπορῶντας νὰ εἰπῇ, ὅτι αὐτὰ τὰ καπὰ ὁπὲ κάμνετε, εἶναι μυρίων θανάτων ἄξια· αὐτὸς ὅμως λέγει, νὰ σᾶς ἐπαινέσω; ἀλλὰ εἰς τῦτο δὲν σᾶς ἐπαινῶ (1). Κάμνει δὲ τῦτο οἰκονομικῶς, διὰ νὰ καπασήσῃ αὐτὲς ἡμερωτέρους εἰς τὲς πτωχές· διότι ἴσως ἤθελον ἐπιπλήξῃ αὐτὲς δυνατώτερα ἕως τέλες, βέβαια ἤθελε τὲς κάμῃ νὰ γένεν ἀγριώτεροι καπὶ τὴν πτωχῶν· ἐπειδὴ ἐξ αἰτίας αὐτῶν, ἀτιμάθησαν ἀπὸ τὸν Ἀπόσολον.

23. „ Ἐγὼ γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τῦ Κυρίε, ὃ ἢ παρέδωκα ὑμῖν ". Διὰ ποίαν αἰτίαν ἐδῶ ἐνθυμᾶται ὁ Ἀπόσολος τὰ μυσήρια τῦ Κυρίε, ἢ ἀναφέρει τὴν ἑσέραν ἐκείνην τῆς μεγάλης πέμπτης, καπὰ τὴν ὁποίαν ἐπαραδόθη ὁ Κύριος; διὰ πολλὴν ἀνάγκην τῦτο ἐποίησεν ὁ Παῦλος, ἤγουν διὰ νὰ διδάξῃ κάθε Χριστιανὸν, ὅτι, ἂν ὁ Δεσπότης Χριστὸς ἔκαμεν ὅλους τὲς Χριστιανὲς κοινωνὲς τῆς πνευματικῆς τραπέζης τῦ μυσηρίου του, πῶς ἐσὺ ὁ πλέσιος διώκεις ἀπὸ τὴν τράπεζαν τὸν ἀδελφόν σε Χριστιανόν; Διὰ τί δὲ λέγει ὁ Παῦλος ὅτι παρέλαβεν ἀπὸ τὸν Κύριον τὰ μυσήρια, εἰς καιρὸν ὁπὲ αὐτὸς δὲν ἦτον τότε μαθητὴς τῦ Κυρίε, ἀλλὰ διώκτης; διὰ νὰ μάθῃς ἐσὺ ὁ ἀναγινώσκων, ὅτι καὶ σήμερον αὐτὸς ὁ ἴδιος Χριστὸς εἶναι, ὁπὲ παραδίδει ἑαυτὸν εἰς τὴν θείαν τράπεζαν τὰ μυσήρια εἰς τὲς μεταλαμβάνοντας, καθὼς ἢ τότε τὰ παρέδωκε (2).

24. „ Ὁ-

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος ἔχει τὸ ῥητὸν ὕπως· „ ἐπαινέσω ὑμᾶς ἐν τύτῳ; ὐκ ἐπαινῶ ". ἤγεν νὰ σᾶς ἐπαινέσω εἰς τῦτο; δὲν σᾶς ἐπαινῶ.

(2) Ὁ δὲ Οἰκυμένιος λέγει ὅτι τὸ παρέλαβον διὰ λοιπὸν, ἢ τὸ ἐδιδάχθην. Ἴσως οὖν ὁ Παῦλος ἐδιδάχθη διά τινος θεοπέρας μυήσεως τῦ Κυρίε, τὴν τῆ θείων Μυσηρίων διάταξιν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

24. „Ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ, ᾗ παρεδίδοτο, ἔλαβεν ἄρ-
„τον, καὶ εὐχαριστήσας (1) ἔκλασε, καὶ εἶπε· λάβετε, φάγετε,
„τοῦτό μου ἐστὶ τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλώμενον".

Ἐνθυμηθῆτε, λέγει, ἀδελφοί μου Χριστιανοί, ὅτι ὁ μὲν Κύριος, ταύτην τὴν θείαν μυσταγωγίαν τὴν μυστηρίων ἔδωκεν εἰς ἐσᾶς, τελευταίαν, καὶ ὁλοτελεμένην, καὶ εἰς ἐκείνην τὴν ἱδίαν νύκτα, εἰς τὴν ὁποίαν ἔμελλε νὰ σφαγιασθῇ, ὅταν εἶχε μὲ τὸν προδότην Ἰούδαν ὁμοτράπεζον· (2) ἐσὺ ὅμως Χριστιανὲ πῶς δὲν κρίνεις ἄξιον τὸν πτωχὸν ἀδελφὸν τῆς τραπέζης σου; Καὶ ἐσὺ μὲν ἐδιδάχθης διὰ τοῦτο τὸ μυστήριον τῆς Εὐχαριστίας, νὰ εὐχαριστῇς τὸν Θεὸν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς, ὅταν τὸ μυστήριον τοῦτο παρέδιδεν, εὐχαρίστησε τὸν Θεὸν, διὰ νὰ δώσῃ τύπον εἰς ἡμᾶς νὰ εὐχαριστῶμεν· πόρα δὲ, πῶς ἀνάξια ἔργα τῆς εὐχαριστίας ταύτης κάμνεις, καὶ ὑβρίζεις τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ; καὶ εἰς καιρὸν ὅπου ἄλλος πεινᾷ, ἐσὺ πίνεις, καὶ μεθύεις; καὶ ὁ μὲν Κύριος εἶπε κοινῶς εἰς ὅλους· λάβετε, φάγετε, ὄχι ἄλλοτι, ἀλλ' αὐτὸ τὸ ἴδιον σῶμά του, τὸ ὁποῖον ἐτζάκισεν ἐπὶ τοῦ προσφερομένου ἄρτου, ἐξίσου διὰ ὅλους, δίδωντας αὐτὸ εἰς τὸν θάνατον· (3) ἐσὺ δὲ προλαμβάνεις, καὶ τρώγεις μόνος σου, καὶ κρατεῖς αὐτὸν τὸν κοινὸν

---

(1) Σημείωσαι ὅτι κατὰ τὸν Εὐστράτιον Ἀργεντίνου, ὡς παυσσήμαντα λαμβάνονται ἐπὶ τῶν μυστηρίων ἡ εὐλογία καὶ ἡ εὐχαριστία, δι' ὧν ὁ Κύριος ἐτελεσιούργησε τὰ μυστήρια· κατὰ γὰρ τὸν Εὐαγγελιστὴν Μάρκον, ὁ Κύριος λαβὼν τὸν ἄρτον εὐλόγησεν, ὁμοίως καὶ κατὰ τὸν Ματθαῖον, ἐνταῦθα δὲ ὁ Παῦλος λέγει ὅτι ἔλαβε τὸν ἄρτον καὶ εὐχαρίστησεν. Ὁμοίως ὁ μὲν Μάρκος λέγει ὅτι ὁ Κύριος ἐν τῷ ποτηρίῳ εὐχαρίστησεν, ὁ δὲ Παῦλος εἶπε προλαβὼν τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν. Λοιπὸν οἱ θεῖοι Εὐαγγελισταὶ καὶ ὁ Παῦλος, ὡς συνώνυμα μεταχειρίζονται τὴν εὐλογίαν καὶ τὴν εὐχαριστίαν, ἀφ' ὅτου ὁποίων τὰ μυστήρια τελειῶνται· αἱδὲ δὶ εὐλογίας καὶ εὐχαριστίας ταῦτα τελεῖνται, λοιπὸν ἀφ' ὅτου Κυριακῶν λογίων. Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας, ὃ „εὐλογοῦμεν". (α'. Κορ. ι'. 16.)

(2) Ὅτι μὲν εἶχεν ὁ Κύριος ὁμοτράπεζον τὸν Ἰούδαν εἰς τὴν κοινὴν τράπεζαν, ἵνα μετὰ τῶν μαθητῶν ἔφαγε, κατὰ τὸ ἑσπέρας τῆς μεγάλης Πέμπτης, τρανῶς οἱ θεῖοι Εὐαγγελισταὶ λέγουσιν ὅ,τε Ματθαῖος, (Κεφ. κς'.) καὶ ὁ Ἰωάννης (Κεφ. ιγ'.) καὶ οἱ ἄλλοι δύω· ἐὰν δὲ εἶχεν αὐτὸν συγκοινωνὸν καὶ εἰς τὴν τῶν θείων Μυστηρίων πνευματικὴν τράπεζαν, καὶ αὐτῷ μεταδώκε τὸ τιμιον αὐτοῦ σῶμα καὶ αἷμα, ἀμφιβολόν ἐστιν· ὁ μὲν γὰρ Χρυσόστομος, καὶ Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης, καὶ ὁ Θεοφύλακτος, καὶ ὁ Θεοδώρητος, καὶ πλεῖστοι ἄλλοι Πατέρες, θέλουσι νὰ ἦτον παρὼν ὁ Ἰούδας ὅταν ὁ Κύριος παρέδωκε τὰ μυστήρια, καὶ ὅτι καὶ ἐκοινώνησεν ἐξ αὐτῶν· αἱ δὲ Διαταγαὶ τῶν Ἱερῶν Ἀποστόλων Βιβλ. ε'. Κεφ. δ'. λέγουσι· „παραδὺς δὲ „ἡμῖν τὰ αὐτίτυπα μυστήρια τοῦ τιμίου σώματος αὐ„τοῦ, καὶ αἵματος, Ἰούδα μὴ συμπαρόντος ἡμῖν, ἐξῆλ„θεν εἰς τὸ ὄρος τῆς Ἐλαιῶν". Ὁμοίως καὶ ὁ ἰσαπόστολος Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης, τοῦτο τὸ ἴδιον θέλει λέγων· „καθ' ὃ καὶ αὐτὸς ὁ τῆς συμβόλων δη„μιουργὸς (ὁ Χριστὸς δηλ.) ἀποκληροῖ δικαιώτατα, „τὸν οὐχ' ὁσίως αὐτῷ καὶ ὁμοτρόπως τὰ ἱερὰ σωδεη„πνήσοντα". (Κεφ. γ'. περὶ Ἐκκλ. Ἱεραρχ.) ὅπερ Ἑρμηνεύων Μάξιμος ὁ σοφὸς λέγει· „ἐκ δὲ τῆς ἑξῆς „εὐλόγως ἄν τις φαίη, ὅτι μετὰ τὸ ἐξελθεῖν τὸν Ἰού„δαν ἐκ τοῦ δείπνου, παρέδωκεν ὁ Χριστὸς τοῖς μα„θηταῖς τὸ μυστήριον". Ἀγκαλὰ καὶ ὁ θεῖος αὐτὸς Πατὴρ παρακάτω λέγει· „Σημείωσαι ὅτι καὶ αὐτῷ „(τῷ Ἰούδᾳ) μετέδωκε τὰ μυστικοῦ (ἴσ. τοῦ κοινοῦ) „ἄρτου καὶ τοῦ ποτηρίου, μετὰ δὲ μυστήρια τοῖς μαθηταῖς „μετὰ τὸ ἐξελθεῖν τὸ δεῖπνα τὸν Ἰούδαν, ὡς ἀναξίου „τῶν ὄντος αὐτοῦ. Συμφωνεῖ τούτοις καὶ ὁ Ἀλεξαν„δρείας Κύριλλος εἰπών· „μετὰ τὸ ἐξελθεῖν τὸν Ἰού„δαν, παραδίδωσι τοῖς ἑαυτοῦ ὁ Σωτὴρ τὰ σωτηριώ„δες μυστήριον". (Ἐν τῇ Σειρᾷ τοῦ κατὰ Ματθ. Κεφ. κς'. - σιχ. 26.)

Ποτὲ δὲ τὸ μυστικὸν δεῖπνον ὁ Κύριος παρέδωκεν; ἀφ' ὅ ἔδωκε τὸ ψωμίον εἰς τὸν Ἰούδαν, βάψας αὐτὸ ἐν τῷ τρυβλίῳ, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης· „Καὶ „ἐμβάψας τὸ ψωμίον δίδωσιν Ἰούδᾳ Σίμωνος Ἰσκα„ριώτῃ.... λαβὼν οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος ἐξῆλ„θεν". (Ἰωάνν. ιγ'. 26.) Τὸ γὰρ ψωμίον τοῦτο, δὲν ἦτον τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου· ὄχι· ἀλλ' ἦτον ἄρτος κοινὸς ἀπὸ τὴν κοινὴν τράπεζαν, ὡς λέγει ὁ κρητικὸς Φώτιος, καὶ ὁ Ἀλεξανδρείας Κύριλλος· οὗτος γὰρ ἑρμηνεύων τὸ „ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ τρυβλίῳ „τὴν χεῖρα" ἔτσι φησί· „πάντων ὁ σωδιδυμητὴς, καὶ „σωτὴρ, καὶ τραπέζης καὶ ἁλῶν κοινωνός τε καὶ μέτα„χος". ἔτσι γὰρ αὐτὸν κατ' ἀρχὰς φωνῆς τοῦ μακαρίου Δαβὶδ ᾠήσατο λέγων· „σὺ δὲ ἄνθρωπε ἰσόψυχε", καὶ πάλιν ἑξῆς· αὐτὸ δὲ τοῦτο σαφέστερον ὁ Ἰωάννης ἐποίησεν· ἔφη γάρ· „ἐρήκεναι τὸν Κύριον, ὅτι ἐκεῖνός ἐ„στιν, ᾧ ἐγὼ βάψας τὸ ψωμίον ἐπιδώσω". (αὐτόθ.)

(3) Σημείωσαι, ὅτι, κατὰ τὸν Κορέσσιον ἐν τῷ περὶ Μυστηρίων, πέντε ἐνέργειαι ἐν τῷ δείπνῳ γεγόνασι· „λῆψις τοῦ ἄρτου, εὐλογία, κλάσις, διανομὴ, καὶ „βρῶσις· αἱ τρεῖς δὲ ὕστεραι ἐνέργειαι, προϋποτίθεσθαι „τὸ Κυριακὸν Σῶμα εἶναι ἐν τῇ εὐχαριστίᾳ· ἦ γὰρ καὶ „πρὸ τῆς βρώσεως, καὶ ἐκ τούτου, καὶ πρὸ τῆς χρήσεως, „καὶ ἐν τῇ χρήσει, καὶ μετὰ τὴν χρῆσιν, σῶμά ἐστι „Χριστοῦ ὁ ἁγιαθεὶς ἄρτος, καὶ πνευματικὴ βρῶσις κα„λεῖται". ὅθεν καὶ ὁ Κλήμης ἐν τῇ Λειτουργίᾳ „τὸ „ὑπολειφθὲν σῶμα τὴν κοινωνίαν, μετ' αἰδοῦς μεγα„λης ἐν τῷ] θυσιαστηρίῳ ἀποτίθεσθαι παρακελεύεται", καὶ ὁ Ἀμβρόσιος τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν Σάτυρον ἔφη „κλάσμα εὐχαριστίας τοῦ λαμπὸ ἐξαρτίσασθαι, καὶ σω„θῆναι ἐκ τοῦ κλύδωνος τῆς θαλάσσης" καὶ ὁ Χρυσόστομος ἔφη πρὸς Ἰννοκέντιον „τὸν στρατιώτας ἀπελ„θόντας εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων, ὄχλον διεκώλυσαι,

„καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νὸν ἄρτον δὺ βάλλεις εἰς τὸ μέσον, διὰ νὰ φάγῃ ὁ ἀδελφός σε, οὐδὲ τζακίζεις αὐτὸν, διὰ νὰ δοθῇ εἰς πολλὲς πτωχές· ἀλλὰ τὸν φυλάττεις διὰ μόνον τὸν ἑαυτόν σε.

„ Τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν ".

Τί λέγεις ἄνθρωπε; εἰ μὴ καὶ ἔπαμνες, λέγει, κάνενὸς ὑγὲ, ἢ πατρός σου ἀνάμνησιν, καὶ μνημόσυνον, βέβαια ἤθελε σὲ τύψῃ ἡ συνείδησις, ἀίσως δὺ ἐτελείονες τὰς νομίμους ἐλεημοσύνας, καὶ κοινὰς τραπέζας ἐκείνας, ὁπὲ εἶναι συνήθεια νὰ γίνωνται εἰς τὰ μνημόσυνα τῶν ἐν Χεισῷ κοιμηθόντων, καὶ ἀίσως δὺ ἐπάλεις πτωχὰς εἰς τὸ νὰ τὰς φιλόσῃς, διὰ νὰ συγχωρήσουν ἐκείνες· πόρα δὲ ἀνάμνησιν κάμνοντας τὲ Δεσπότε τῶν ἁπάντων, δὺ μεταδίδεις ὅδὲ αὐτῶ τὴν ἁπλῆν τραπέζαὐ σου εἰς κανένα πτωχὸν διὰ νὰ φάγῃ; καὶ δὺ τρομάζεις διὰ τὴν ἀνομίαν αὐτὴν ὁπὲ κάμνεις;

25. „ Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνῆσαι λέγων· τοῦτο τὸ „ ποτήριον, ἡ καινὴ διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι ". (1)

Ἦτον καὶ εἰς τὴν παλαιὰν Διαθήκην ποτήρια, καὶ φιάλαι, μέσα εἰς τὰ ὁποῖα ἔχυνον οἱ ἱερεῖς τὸ αἷμα τῶν ἀλόγων ζώων, ἀφ' οὗ ἐθυσίαζον ταῦτα, καὶ ὕστερ ἐῤῥαύτιζον αὐτό. Ἀντὶ λοιπὸν τοῦ αἵματος τῶν ἀλόγων ζώων, τὸ ὁποῖον ἐσφράγισε τὴν παλαιὰν διαθήκην, (2) φέρει ἐδῶ ὁ Παῦλος τὸν Κύριον λέγοντα· ὅτι ἐγὼ χύνω τώρα τὸ αἷμά μου, διὰ νὰ σφραγίσω τὴν νέαν Διαθήκην. Μὴ παραχθῇς δὲ ἐσὺ ὦ Ἰουδαῖε, ἀκούοντας αἷμα· διὰ τί, αὖ ἐδέχθης τὸ αἷμα τῶν ἀλόγων ζώων εἰς τὴν παλαιὰν, πόσῳ μᾶλλον πρέπει νὰ δεχθῇς τώρα εἰς τὴν νέαν, τὸ αἷμα τοῦ Θεοῦ;

„ Τοῦτο ποιεῖτε, ὁσάκις ἂν πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν ".

Καὶ διὰ μέσου, λέγει, τοῦ ποτηρίου, ἀνάμνησιν καὶ ἐνθύμησιν κάμνεις Χεισιανὲ τοῦ θανάτου τοῦ Κυρίου. (3) Πῶς λοιπὸν ἐσὺ μοναχὸς πίνεις, καὶ μεθύεις, εἰς καιρὸν ὁποῦ τὸ φοβερὸν ποτήριον τοῦ αἵματος τοῦ Κυρίου, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐσὺ πίνεις, δίδεται εἰς ὅλους, καὶ πίνεται;

26. „ Ὁσάκις γὰρ ἂν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον, καὶ τὸ ποτήριον τοῦ„ το πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρις οὗ „ ἂν ἔλθῃ ".

Τοιαύτῶ, λέγει, διάθεσιν χρεωσεῖτε νὰ ἔχετε, Χεισιανοὶ, ὅταν μεταλαμβάνετε τὸ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου, ὡσὰν νὰ διέρχεσθε εἰς ἐκεῖνῶ τὴν ἰδίαν ἐσπέραν τῆς μεγάλης Πέμπτης, καὶ ὡσὰν νὰ κάθεσθε εἰς τὴν ἰδίαν ἐκείνῶ τράπεζαν, ὅπου ἐκάθητο καὶ ὁ Κύριος, καὶ νὰ νομίζετε πῶς πέρνετε τὴν θυσίαν ταύτῶ τὴν ἀναίμακτον τῆς μυστηρίων, ἀπὸ τὰς ἰδίας χεῖρας τοῦ Χεισοῦ· διὰ τί, ἐκεῖνο τὸ ἴδιον δεῖπνον, ὁπὲ τότε ὁ Κύριος παρέδωκε, τοῦτο τελοῦμεν καὶ

„ καὶ ἔχυσαν αἷμα τοῦ Χεισοῦ ". Καὶ ὁ Κύριλλος γράφει πρὸς Καλοσύριον „ παραφρονῆν τοὺς οἰομένους τὴν „ πρωθεῖσαν ἔχαρισίαν ἐν ἄλλῃ ἡμέρᾳ, τῶ οἰκείαν „ ἀποβάλλειν δωρεάν ". τὸ ἂν „ λάβετε φάγετε ", τὴν χρῆσιν τὰ μυστήρια, οὐ τῶ οὐσίαν δηλοῖ. Ὅρα καὶ τῶ γλαφυρὰ ὑποσημειώσιν περὶ τῆς θυσίας τοῦ σώματος τοῦ Κυρίου εἰς τὸ „ καὶ ἐνεκαύσαμεν ταῖς αὐταῖς „ θυσίαις, ἃς προσφέρουσιν ". (Ἑβρ. ι'. 1.)

(1) Τὰ λόγια ταῦτα ἀπαραλλάκτως σχεδὸν διέρχονται καὶ εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον. (Κεφ. κβ'. 20.)

(2) Λέγει γὰρ ἡ Θεία Γραφή· „ λαβὼν δὲ Μωϋσῆς τὸ αἷμα κατεσκέδασε τὸ λαὸ, καὶ εἶπεν· ἰδοὺ τὸ „ αἷμα τῆς διαθήκης, ἧς διέθετο Κύριος πρὸς ὑμᾶς, „ περὶ πάντων τῶν λόγων τούτων ". (Ἔξοδ. κδ'. 8.) Ὅθεν καὶ ὁ Προφήτης Ζαχαρίας πρὸς τὸν νέον Σιὼν τὸν Ἐκκλησίαν ἀποστενόμενος, λέγει· „ Καὶ σὺ ἐν „ αἵματι διαθήκης σου, ἐξαπέστειλας δεσμίους σου, ἐκ „ λάκκου οὐκ ἔχοντος ὕδωρ ". (Ζαχ. θ'. 11.) Ὅρα περὶ τούτου καὶ εἰς τὸν πρὸς Ἑβραίους. (θ'. 20.)

(3) Περὶ τῆς ἀναμνήσεως ταύτης τοῦτα λέγει ὁ μέγας Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης· „ Τὸ θεομίμητον „ δὲ ἡμῖν, πῶς ἂν ἕτερος ἐγεύσατο μὴ τῆς τῶν ἱερω„ τάτων θεουργιῶν μνήμης ἀναπεμπούσης φῶς ταῖς ἱεραρ„ χικαῖς ἱερολογίαις τε καὶ ἱερουργίαις; τοῦτο ποιοῦμεν ὡς „ τὰ λόγια φησιν, εἰς τὴν αὐτῆς ἀνάμνησιν ". (Ἐκκλησ. Ἱεραρχ. Κεφ. γ'.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ εἰς πάθος Λειτουργίαν, καὶ ἐκεῖνον τὸν ἴδιον θάνατον τοῦ Κυρίου καταγγέλλομεν, ἤτοι φανερόνομεν διὰ τῆς μυστηρίων, ἕως τοῦ δευτέρου τοῦ παρουσίαν (1).

27. „Ὥστε, ὃς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον τοῦτον, ἢ πίνῃ τὸ ποτήριον τοῦ „Κυρίου ἀναξίως, ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος, καὶ αἵματος τοῦ „Κυρίου".

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα ὁ Ἀπόστολος φανερόνει αἰνιγματωδῶς τοὺς Κορινθίους, πῶς ἀναξίως ἐμεταλάμβανον τὰ θεῖα Μυστήρια, διατὶ ἐπαράβλεπον τοὺς πτωχοὺς, καὶ δὲν ἐφίλευαν αὐτοὺς εἰς τὰς καινὰς τραπέζας ὁποῦ ἔκαμναν. Πῶς δὲ γίνεται ἔνοχος τοῦ σώματος, καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου, ἐκεῖνος ὁποῦ ἀναξίως ταῦτα μεταλαμβάνει; ὅτι λογοῦ δηλαδὴ γίνεται ἔνοχος, καὶ ὑπόδικος, καὶ ὅποιος δὲν ἤθελε φάγει, ἢ πίνει τὸ τοῦ Κυρίου σῶμα, καὶ αἷμα, ἀλλ' ἤθελε θανατώσει ἐκεῖνα μόνον, καὶ ἤθελε χύσει ταῦτο μόνον· διὰ ὅτι, καθὼς οἱ στρατιῶται ὁποῦ ἐκρύπτασαν τότε τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου εἰς τὰς χεῖρας, καὶ πόδας, καὶ πλευρὰν, δὲν τὸ ἐκρύπτασαν διὰ νὰ πίουν τὸ αἷμά του, ἀλλὰ διὰ νὰ τὸ χύσουν φορὰς ἀτιμίας, καὶ καταφρόνησιν, ἔτζι καὶ τώρα, ὅποιος πίνει μὲν ἀναξίως τὸ μυστικὸν αἷμα τοῦ Κυρίου, καμμίαν δὲ ὠφέλειαν ἐκ τούτου δὲν λαμβάνει, ματαίως ἔχυσεν αὐτό. Καὶ οἱ μὲν Ἑβραῖοι, σαυρώσαντες τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου, ἐφάνησαν ὡσὰν νὰ ἐξέχυσαν τοῦ Βασιλέως τὴν χλαμύδα· ἐκεῖνος δὲ ὁ Χριστιανὸς, ὁποῦ ἀναξίως κοινωνεῖ τὸ αὐτὸ σῶμα τοῦ Κυρίου, εἶναι ὡσὰν νὰ ῥίπτῃ τὴν χλαμύδα τοῦ Βασιλέως μέσα εἰς τὸν βόρβορον, ἐπειδὴ βόρβορος εἶναι ἡ ἀκάθαρτος ψυχή του, μὲ τὴν ὁποίαν τὸ κοινωνεῖ· ὥστε καὶ οἱ χίλιαρχοι τῆς χλαμύδα τοῦ Βασιλέως Ἰουδαῖοι, καὶ οἱ εἰς βόρβορον αὐτὴν ῥίψαντες Χριστιανοὶ, σύναχροι εἶναι, καὶ ὑπόδικοι καὶ οἱ δύω, ὡς ὄξιστα ἀτιμάσαντες τὸν Βασιλέα (2).

28. „Δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτὸν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέ„τω, καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω".

Συνειθίζει ὁ θεῖος Παῦλος, ὅταν εἰς τὸ μέσον τινὸς ὑποθέσεως παρεμπέσῃ καμμία ἄλλη ἀναγκαία ὑπόθεσις, νὰ διηγῆται καὶ ἐκείνην, καθὼς καὶ τώρα ἐποίησε· διὰ ὅτι, ἔχοντας ἐμ-

(1) Ἕως τότε γὰρ, κατὰ τὸν Φώτιον, καταγγέλλομεν τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου· διὰ ὅτι, ἀπὸ τότε καὶ ὕστερα, ἤτε τῆς Ἁγίων τούτων Μυστηρίων μεταλήψομεθα, εἰς τελειοτέραν καὶ μυστικωτέραν πολιτείαν καὶ ἀπόλαυσιν ἀναγόμενοι· καὶ ἴσως διὰ τοῦτο λέγει ὁ ἴδιος Παῦλος εἰς τοὺς πρὸς Ῥωμαίους, ὅτι ὁ Κύριος ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ καθήμενος ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν, διὰ τῆς ἐν τοῖς Μυστηρίοις γινομένης ἀναμνήσεως τοῦ θανάτου· διὸ καὶ ἡμεῖς οἱ ζῶντες, καὶ οἱ ἐν Χριστῷ κοιμηθέντες, διὰ τῆς ἀναμνήσεως ταύτης τοῦ θανάτου τοῦ Κυρίου ὠφελούμεθα, καὶ τῆς ἁγιοσυνῶν τοῦ Κυρίου μετέχομεν, τὰς ὁποίας ἀπόλαυσε διὰ τοῦ Σταυροῦ καὶ θανάτου του. Διὰ τοῦτο λέγει καὶ ὁ Ἱερὸς Αὐγουστῖνος (Βιβλ. γ'. περὶ Τριάδος) „λάβετε φησὶ τοῦτο ἐν τῷ „ἄρτῳ, ὅπερ ἐκρέματο ἐν τῷ Σταυρῷ· λάβετε τοῦτο „ἐν τῷ ποτηρίῳ, ὅπερ ἐρρύη ἐκ τῆς πλευρᾶς τοῦ Χρι„στοῦ". Καὶ ἀλλαχοῦ ἐν τῷ Προσπέρῳ, λέγει· „ὅταν „λέγωμεν ἡ θυσία, ὅταν ἐκ τοῦ ποτηρίου χύνεται τὸ „αἷμα εἰς τὰ στόματα τῶν πιστῶν, τί ἄλλο δηλοῦται, „παρὰ ἡ θυσία τοῦ Κυριακοῦ σώματος ἐν τῷ Σταυ„ρῷ, καὶ ἡ ἐκχυσις τοῦ αἵματος ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ";

Συμπέρασμα ἔχει ἀγκαλὰ καὶ ἐπὶ τῆς θείας Εὐχαριστίας ἄλλῳ τινὶ τρόπῳ, ὁ θάνατος τοῦ Κυρίου, καὶ ἡ σφαγή του καταγγέλεται, ὡς λέγει ἐνταῦθα ὁ Παῦλος, ἤτοι, ὡς εἴπομεν, τῆς ἁγιοσυνῶν τοῦ θανάτου τοῦ Κυρίου μετέχομεν, ὅμως ἐπ' αὐταῖς γίνεται ἀνάμνησις, καὶ τοῦ Ἀναστάσεως, καὶ τοῦ Ἀναλήψεως καὶ τῆς δευτέρας παρουσίας, καὶ καθολικῶς, ὅλης τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας, καθὼς οἱ ἱεροὶ Θεολόγοι δογματίζουσι περὶ τοῦ Μυστηρίου τούτου· πνευματικῶς γὰρ καὶ μυστηριωδῶς ταῦτα τὰ τῆς ἐνσάρκου Οἰκονομίας τελοῦνται ἐπὶ τοῦ προσφερομένου ἄρτου· διὸ καὶ τὸ σῶμα ὁποῦ μεταλαμβάνομεν δὲν εἶναι τὸ παθητὸν καὶ φθαρτὸν τὸ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, καὶ ὡρὰ τῆς Ἀναστάσεως· ἀλλὰ τὸ ἀπαθὲς, καὶ ἄφθαρτον, καὶ τὸ μετὰ τὴν Ἀνάστασιν· τὸ μὲν γὰρ πραγματικῶς, ἤτοι αἰσθητῶς ἐγίνετο εἰς τὸ Μυστήριον ὁ θάνατος, καὶ ἡ σφαγὴ τοῦ Κυρίου, ἔχον νὰ λέγωμεν τινὲς ὅτι εἶναι φθαρτὸν, καὶ παθητὸν καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ μεταλαμβάνομεν· ἐπειδὴ δὲ ὁ θάνατος, καὶ ἡ σφαγὴ τοῦ Κυρίου γίνεται εἰς τὸ Μυστήριον πνευματικῶς καὶ μυστηριωδῶς, ἤτοι πνευματικῷ τῷ τρόπῳ διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ Ἁγίου πνεύματος (ἀγκαλὰ καὶ ἀληθῶς μεταβαλομένου τὸ ἄρτον εἰς ἐκεῖνο τὸ σῶμα τὸ θεῖον καὶ σφαγέν) τὰ δὲ πνευματικὰ εἶναι ἄφθαρτα καὶ ἀπαθῆ, ὡς τὰ ἐνεργοῦν ταῦτα Πνεῦμα, διὰ τοῦτο καὶ τὸ πνευματικὸν σῶμα, ὁποῦ μεταλαμβάνομεν, ἄφθαρτόν ἐστιν. Προδίδεται δὲ Εὐτράτιος ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, ὅτι λέγοντας ὁ Παῦλος ἐδῶ τὰ λόγια ταῦτα, δηλοποιεῖ, ὅτι τὸ Κυριακὸν Δεῖπνον ὠφέλει νὰ παρέχῃ τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ, ὄχι μόνον καθ' ὃ θυσία, ἀλλὰ καὶ καθ' ὃ μεταλήψις ὑπὸ τῶν πιστῶν μεταλαμβανομένη· (σελ. 324.) καὶ βεβαιοῦσι ταῦτα τὰ αὐστηρὰ λόγια τοῦ Ἱεροῦ Αὐγουστίνου.

(2) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει ὅτι ὁ Ἀπόστολος μὲ τὰ

ἐμφροσθεν τε προκειμένω τῳ περὶ τῆ τραπεζῶν ὑποθεσιν, ἐπειδὴ ἔπεσον εἰς τὸν λόγον τὸν περὶ Μυστηρίων, ἀκριβολογεῖται αὐτὸν καταλεπτῶς, ὡς ἀναγκαιότατον, καὶ δείχνει, πῶς εἶναι κεφάλαιον τῆ ἀγαθῶν, τὸ νὰ πλησιάζῃ τινὰς εἰς τὰ θεῖα Μυστήρια, καὶ νὰ μεταλαμβάνῃ μὲ καθαρὸν συνειδός· λέγει γὰρ, ὅτι ἐγὼ δὲν βάλλω ἄλλον κριτὴν εἰς ἐσένα Χριστιανὲ, διὰ νὰ σὲ κρίνῃ περὶ τούτε, ἀλλὰ τὸν ἴδιον ἑαυτόν σου βάλλω κριτὴν πάλιν εἰς τὸν ἑαυτόν σε. Κρῖναι λοιπὸν καὶ ἐξέτασον ἐσὺ τὸν ἑαυτόν σε μὲ τὴν συνείδησίν σε, καὶ ἔτζι πλησίαζε εἰς τὰ Μυστήρια, καὶ κοινώνει· ὄχι ὅταν εἶναι ἑορτὴ, ἀλλ' ὅταν εὕρῃς τὸν ἑαυτόν σε καθαρὸν, καὶ ἄξιον (1).

29. „Ὁ γὰρ ἐσθίων, καὶ πίνων ἀναξίως, κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει, „καὶ πίνει".

Ὅποιος, λέγει, Χριστιανὸς ἀναξίως μεταλαμβάνει τὸ σῶμα, καὶ αἷμα τε Κυρίε, αὐτὸς εἰς κατάκρισίν τε παύτα μεταλαμβάνει· ὄχι διὰ τὴν τῆ Μυστηρίων φύσιν (διὰ τί αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ εἶναι ζωηρὰ, καὶ ζωῆς καὶ σωτηρίας πρόξενα) ἀλλὰ διὰ τὴν ἀναξιότητα ἐκείνε, ὁποῦ τὰ μεταλαμβάνει· διὰ τί καὶ ὁ ἥλιος, εἰς ἐκείνες μὲν ὁπὲ ἔχουν τὰ ὀμμάτια ὑγιεινὰ, εἶναι ὠφέλιμος, καὶ γλυκὺς, εἰς ἐκείνες δὲ ὁπὲ ἔχεν ὀμμάτια διεφθαρμένα, καὶ ἀσθενῆ, γίνεται βλαβερὸς καὶ ἐπιζήμιος.

„Μὴ διακρίνων τὸ σῶμα τε Κυρίε".

Ἤτοι διὰ τοῦτο ὁ ἀναξίως μεταλαμβάνων Χριστιανὸς εἰς κατάκρισίν τε μεταλαμβάνει, διὰ τί δὲν ἐξετάζει, μηδὲ ἐννοεῖ τὸ μεγαλεῖον τε Μυστηρίε· δι' ὅτι ἀΐσως καὶ ἠθέλαμεν τοχαθῶμεν καλὰ, ποῖος εἶναι ἐκεῖνος ὁπὲ διέκρισεται ἐμφροσθέμας ἐπάνω εἰς τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν, καὶ ποῖος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ μεταλαμβάνομεν, πῶς δηλαδὴ εἶναι ἐκεῖνος ὁ ἴδιος ὁ Υἱὸς τε Θεε μυστικῶς παρὼν, ὑποκάτω εἰς τὸ εἶδος τοῦ ἡγιασμένου ἄρτε μὲ τὴν Θεότητα, καὶ τὴν ἀνθρωπότητα, βέβαια δὲν ἠθέλαμεν χρειαθῆ ἄλλου διδασκαλίαν· ἀλλ' αὐτὸς ὁ τοχασμὸς ἤθελε μᾶς κάμῃ νὰ φοβέμεθα, νὰ νήφωμεν, καὶ νὰ εἴμεθα προσεκτικοὶ ὅταν μεταλαμβάνωμεν.

30. „Διὰ τῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς, καὶ ἄῤῥωστοι, καὶ κοιμῶν„ται ἱκανοί".

Ἀπὸ ἐκεῖνα, λέγει, τὰ κακὰ, καὶ τὰς συμφορὰς, ὁπὲ ἀκολυθῦν εἰς ἐσᾶς Χριστιανοὶ, λάβετε τὰς ἀποδείξεις τύπον, ὁπὲ σᾶς λέγω· ἐπειδὴ διὰ τῦτο ἀκολυθῦν εἰς ἐσᾶς ἄῤῥωστοι καὶ αἰφνίδιοι, καὶ πρὸ τε φυσικε καιροῦ θάνατοι, καὶ πολυχρόνιαις ἀσθενείαις, διὰ τί ἀπὸ ἐσᾶς πολλοὶ ἀναξίως μεταλαμβάνεν. Ἀλλ' ἤθελεν εἰπῆ τινας· τί λοιπόν; ἐκεῖνοι ὁπὲ δὲν ἀσθενῦν, ὅτε ἀποθνήσκεν πρὸ καιρε, ἀλλὰ φθάνουσι εἰς γῆρας βαθὺ, αὐτοὶ, λέγω, δὲν ἁμαρτάνει, ἀλλὰ μόνοι οἱ ἀσθενῦντες, καὶ πρὸ καιρε ἀποθνήσκοντες; εἰς τὸ ὁποῖον ἀποκρινόμεθα, ὅτι καὶ ἁμαρτάνει καὶ αὐτοί. Καὶ λοιπὸν διὰ τί καὶ αὐτοὶ δὲν παιδεύονται ἐδῶ, καὶ ὅτε ἀσθενῦν, ὅτε πρὸ καιρε ἀποθνήσκεν; καὶ ἀποκρινόμεθα, ὅτι οἱ πιστοὶ ὁπὲ ἁμαρτάνουσι, καὶ δὲν παιδεύονται ἐδῶ, αὐτοὶ ἔχεν ἐκεῖ νὰ παιδευθῦν χειρότερα· ἡμεῖς ὅμως, ἐὰν ἠθέλαμεν

φὰ λόγια παῦτα, κοντὰ τὰς τῆ φιλαργυρίαν ἔχοντος Κορινθίους, καὶ τὸν πεπορνευκότα μητρυιμίκτῳ, καὶ τὰς ἀδιαφόρως τὰ εἰδωλόθυτα ἐδίοντας.

(1) Λέγει δὲ καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος εἰς τῆ παῦ ῥήτε τύτε ἑρμηνείαν παῦτα· „ὃ καθάπερ ἡμεῖς ποιεῦμεν νυνὶ, καιρῷ προσιόντες μᾶλλον, ἢ ἀποδὴ γνώμης· „οὐ γὰρ ὅπως παρεσκευασμένοι, καὶ τὰ κακὰ ἑαυτῶν „ἐκκαθάραντες, κατανύξεως πληρωθέντες, προσέλ„θοιμεν σκοπῶμεν· ἀλλ' ὅπως ἐν ἑορταῖς, καὶ νίκας „ἄν ἅπαντες· ἀλλ' οὐχ οὕτως ὁ Παῦλος ἐκέλευσεν· „ἀλλ' ἓν καιρὸν εἶδε προσόδε καὶ κοινωνίας, τὸ σωτη„δοτος τῆ καθαρότητα"..... Καὶ πάλιν· „δεῖ τοίνυν „προσιόντα, μήτε ῥαθύμως διακείμενον, καὶ παλαιπώ„ρως, ἀναγκάζεσθαι δεῖ τῆ ἑορτῆ προσιέναι, μήτε „αὖ κατανυγέντα, καὶ παρεσκευασμένον, κωλύεσθαι „δεῖ τὸ μὴ εἶναι ἑορτῆ· ἑορτὴ γὰρ ἔργων ἀγαθῶν „ἐστιν ἐπίδειξις, καὶ ψυχῆς εὐλάβεια, καὶ πολιτείας ἀ„κρίβεια· κἂν παῦτα ἔχῃς, διαπαντὸς ἑορτάζειν δυ„νήσῃ, καὶ διαπαντὸς προσιέναι". (Ὁμιλ. κθ'. εἰς τῆ α'. πρὸς Κορινθ.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μεν νὰ μὴν ἁμαρτάνωμεν, ἔτε ἐδῶ ἠθέλαμεν παιδεύθωμεν, ἔτε ἐκεῖ, (1) διὸ καὶ ἀκολούθως λέγει.

31. „ Εἰ γὰρ ἑαυτοὺς ἐκρίνομεν (2) οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα ".

Δὲν εἶπεν, ἀνίσως ἡμεῖς ἐπαιδεύαμεν τὸν ἑαυτόν μας, ἀλλὰ μόνον, ἀνίσως καὶ ἐκρίνομεν, ἤγουν ἀνίσως ἐγνωρίζαμεν τὰς ἁμαρτίας μας, καὶ ἐκατηγορούσαμεν τὸν ἑαυτόν μας μὲ τὴν αὐτομεμψίαν, καὶ μετανοίαν, ἔτε ἐδῶ ἠθέλαμεν παπερειθῶμεν ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἔτε ἐκεῖ, ἀλλ' ἠθέλαμεν γλυτώσωμεν καὶ τὰς ἐδῶ προσκαίρους κολάσεις, καὶ τὰς ἐκεῖ αἰωνίας· διότι καθὼς λέγει ὁ Θεῖος Χρυσόστομος· „ὁ κατηγορῶν ἑαυτὸν, διπλῆν τὸν Θεὸν ἐξιλεοῦται, καὶ τῷ ἐπιγνῶναι τὰ ἁμαρτήματα, καὶ τῷ πρὸς τὸ μέλλον ὀκνηρότερος γίνεσθαι". (Ὁμιλ. κή. εἰς τὴν παροῦσαν.)

32. „ Κρινόμενοι δὲ, ὑπὸ Κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ Κόσμῳ κατακριθῶμεν ".

Ἀγαπαλὰ, λέγει, καὶ ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ δὲν κάμνωμεν τὸ τόσον ἐλαφρὸν, καὶ εὔκολον πρᾶγμα, δηλαδὴ τὸ νὰ ἐξετάζωμεν τὴν συνείδησίν μας, καὶ τὸ νὰ κατηγορῶμεν, καὶ νὰ μεμφώμεθα τὸν ἑαυτόν μας, ὡς ἁμαρτωλοὺς, καὶ παραβάτας τῶν θείων ἐντολῶν· μ' ὅλον τοῦτο, ὁ Θεὸς πάλιν δὲν μᾶς τιμωρεῖ μὲ ἀπλαγχνίαν, καὶ ὀργήν· ἀλλὰ μᾶς παιδεύει ἐδῶ, διὰ νὰ μᾶς ἐλεήσῃ ἐκεῖ· παιδευόμεθα γὰρ, λέγει, ἐδῶ ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἤγουν νεθετούμεθα ὡσὰν ἀπὸ

---

(1) Σημειῶμεν δὲ ἐδῶ ἐκεῖνο ὁποῦ λέγει ὁ Μέγας Βασίλειος, ὅτι κίνδυνος μεγάλος εἶναι τὸ νὰ μεταχειρίζεται τινὰς ἰατρικὰ εἰς κάθε ἀσθένειαν, καὶ ἀρρωστίαν ὁποῦ πάσχει· ἐπειδὴ ὅλαις αἱ ἀσθένειαις δὲν γίνονται ἐκ τῆς φύσεως, οὐδὲ ἐκ τῆς κακῆς καὶ ἀπάκτου διαίτης τοῦ ἀνθρώπου, εἰς τὰς ὁποίας ἀσθενείας χρησιμεύει, καὶ βοηθεῖ ἡ ἰατρικὴ· ἀλλὰ εἶναι καὶ ἀσθένειαις ὁποῦ ἀκολουθοῦν εἰς ἡμᾶς ἀπὸ παιδίαν καὶ μάσιγα Κυρίου, διὰ νὰ ἀποσταφῶμεν τὴν ἁμαρτίαν ὁποῦ κάμνομεν, καὶ νὰ μετανοήσωμεν· ἔτζι ἀπὸ μάσιγα Κυρίου παιδεύονται, καὶ ἀρρωσταίνουν ἐκεῖνοι, ὁποῦ μεταλαμβάνουν ἀναξίως τὰ θεῖα Μυστήρια, διὰ τὰς ἁμαρτίας ὁποῦ κάμνουν, ἀρκετοὶ δὲ ἀπὸ τοὺς τοιούτους καὶ ἀπεθνήσκουν, καθὼς λέγει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος· ὅθεν ὅσοι τοιαύτας ἀσθενείας πάσχουν, ὄχι ἐκ φύσεως, καὶ ἀπάκτου διαίτης, ἀλλ' ἐκ παιδείας, καὶ μάσιγος Κυρίου διὰ τὰς ἁμαρτίας των, αὐτοὺς λέγει ὁ αὐτὸς θεῖος Βασίλειος, ὅτι δεὶ πρέπει νὰ καλῶν ἰατρὸν διὰ νὰ τοὺς βοηθήσουν, ἀλλὰ νὰ ὑπομένουν ἐυχαρίστως τὴν ἀσθένειαν, ὁμολογοῦντες ὅτι ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας των πάσχουν, καὶ διορθούμενοι, καὶ καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας ποιοῦντες. „Τοὺς δὲν τοιούτους ἠσυχάζοντας, καὶ ἀφεμένους „τῇ ἰατρικῶν ἐπιμελείαις, ὑπομένειν χρὴ τὰ ἐπα„γόμενα, ὅταν γνωρίσωμεν ἑαυτῶν τὰ πλημμελήματα „κατὰ τὴν εἰποῦσαν· „ὀργὴν Κυρίου ὑποίσω, ὅτι ἥ„μαρτον αὐτῷ". (Μιχ. ζ. 9.) καὶ τὴν δικαίωσιν „ἐπιδέχνυσθαι, διὰ τὸ ποιεῖν καρποὺς ἀξίους τῆς μετα„νοίας, καὶ μεμνῆσθαι τοῦ Κυρίου εἰπόντος· „ἰδοὺ ὑγιὴς „γέγονας μηκέτι ἁμάρτανε, ἵνα μὴ χεῖρόν τί σοι γέ„νηται". (Ὅρα κατὰ πλάτος νέ.)

(2) Ἐν ἄλλοις „διεκρίνομεν" ἀλλὰ καὶ ὁ Θεοδώρητος, ἐκρίνομεν ἔχει, ἃ διεκρίνομεν. Πόσον δὲ καλὸν εἶναι τὸ νὰ κρίνωμεν, καὶ νὰ μεμφώμεθα τὸν ἑαυτόν μας καὶ ἐδῶ τὸ φανερώνει ὁ Ἀπόστολος, καὶ σωστὰ τῷ Ἀποστόλῳ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος λέγων· „μὴ ἀναμένωμεν ὑπ' ἄλλων ἐλεγχθῆναι· ἡμῶν αὐτῶν ἐξεταστὰὶ „γενώμεθα· μέγα κακίας φάρμακον ὁμολογία, καὶ „φυγὴ τοῦ πταίσματος". (Λόγ. περὶ Χαλάζης.) Λέγει δὲ καὶ ὁ Ὅσιος Νεῖλος· „ἀρχὴ σωτηρίας ἡ „ἑαυτὰ κατηγόρησις" καὶ ὁ Μέγας Ἀνθώνιος· „αὕτη „ἐστὶν ἡ μεγάλη ἐργασία τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα τὸ σφάλ„μα ἑαυτῷ βάλῃ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ προσδοκήσῃ „πειρασμὸν ἕως ἐξόδου ἀναπνοῆς". Καὶ ἄλλος Πατὴρ ἐρωτηθεὶς· „τί πλέον εὗρες Πάτερ ἐν τῇ ὁδῷ „ταύτῃ; ὁποκριθεὶς εἶπε· τὸ ἐν παντὶ ἑαυτὸν μέμ„φεσθαι· ὅπερ καὶ ὁ ἐρωτήσας ἐπῄνεσε, καὶ εἶπεν· οὗ„τος, ἄλλη ὁδὸς οὐκ ἔστι πλὴν ταύτης". Καὶ ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν εἶπε· „μετὰ συναγμοῦ πᾶσαι αἱ ἀρεταὶ „εἰς τὸν Κόσμον τοῦτον εἰσῆλθον· ἕπαρον μίαν ἀρε„τὴν, καὶ ἐκτὸς αὐτῆς, κόπῳ ἴσασι οἱ ἄνθρωποι· καὶ „ἠρώτησαν αὐτὸν· ποία ἐστὶν αὕτη; καὶ λέγει· ἵνα ὁ „ἄνθρωπος ἐξεπανστὸς μέμφηται ἑαυτόν. εἶπε πάλιν· „ὁ „ἑαυτὸν μεμφόμενος, εἴτι ὐ αὐ συμβῇ αὐτῷ, εἶπε „ζημία, εἶπε ἀτιμία, εἶπε οἱαδήποτε θλῖψις, προ„λαβὼν ἔχει ἑαυτὸν ἄξιον, καὶ οὐδέποτε παράσεται. „Σημείωσαι ὅτι οὕτω ὁποῦ λέγει ὁ Παῦλος ἐδῶ· „εἰ „γὰρ ἑαυτοὺς ἐκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα, προλα„βὼν εἶπεν ὁ σοφὸς Σειράχ· „πρὸ κρίσεως ἐξέτασε „σεαυτὸν, καὶ ἐν ὥρᾳ ἐπισκοπῆς εὑρήσεις ἐξιλασμόν". „(Σειρ. ιή. 20.) τοῦτον γὰρ εἶναι σχεδὸν τοῦτο μὲ ἐκεῖ„νο. Τὴν ἐξέτασιν δὲ τούτην τὰ ἑαυτά μας, Κεφάλαιον „Συνειδήσεως Φίλων ὁ Ἰουδαῖος ὠνόμασε· καὶ ὁ ἱερὸς „Αὐγουστῖνος εἶπε· „γενοῦ κριτὴς, καὶ μὴ σωτὴρ τῶν „ἁμαρτιῶν σου". Ὁ δὲ Θεολόγος Γρηγόριος ἔτως „ἔφη· ἐρεύνα σαυτὸν πλέον, ἢ πᾶς τὸν πέλας· τὸ „μὲν γὰρ ἄλλοις κερδανεῖς, τὸ δ' οἰ πέλας· κρισεων „λογισμὸς φάσεως ἢ χρημάτων· τὰ μὲν γὰρ ἐστὶ τῆς „φθορᾶς, τὰ δ' ἴσασι". (ἐν τοῖς πετραστίχ. ἰάμβοις.) Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „Καὶ μεταξὺ ἀλλήλων „τῶν λογισμῶν κατηγορούντων". (Ρωμ. β'. 15.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πὸ Πατέρα, καὶ ὄχι κολαζόμεθα· (1) ἵνα μὴ σὺν τῷ Κόσμῳ παπεικθῶμεν, ἤγουν διὰ νὰ μὴ παπεικθῶμεν ἐκεῖ, ἢ κολασθῶμεν αἰωνίως, μαζὶ μὲ τοὺς ἀπίστους καὶ ἀσεβεῖς· (2) διότι οἱ Χριστιανοὶ, μὲ τὸ νὰ εἶναι περιπόθητοι κοντὰ εἰς τὸν Θεὸν, διὰ τοῦτο ἐδῶ λαμβάνουν οἱ περισσότεροι τὰς παιδείας διὰ τὰς ἁμαρτίας των, ἀνίσως δὲν φταίξουν μεγάλα τινὰ, καὶ ἀνιάτρευτα ἁμαρτήματα. (3)

33. „Ὥστε, ἀδελφοί μου, συνερχόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν, ἀλλήλους ἐκ„δέχεσθε".

Ἀφ' οὗ εἶπε περὶ τῆς Πνευματικῆς Τραπέζης τῶν Θείων Μυστηρίων ὁ Ἅγιος Ἀπόστολος, πάλιν ἦλθεν εἰς τὸν περὶ κοινῶν τραπεζῶν λόγον, καὶ λέγει· ὅτι ἐὰν θέλετε, ἀδελφοί μου, νὰ μὴ κοινωνῆτε ἀναξίως τὸ σῶμα, καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου, καὶ νὰ μὴ γίνεσθε ἔνοχοι τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου, ἢ ἀκολάθως, ἐὰν θέλετε, ἵνα μὴ ἐκ τούτου, πίπτετε εἰς διαφόρους ἀσθενείας καὶ θανάτους, τοῦτο νὰ κάμνετε, καὶ ὅταν κάθεσθε, ἢ τρώγετε εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, μὴ προλαμβάνετε ἢ τρώγετε μόνοι, ἀλλὰ προσμένετε νὰ ἔλθουν καὶ οἱ πτωχοὶ ἀδελφοὶ εἰς τὴν τράπεζάν σας νὰ φάγουν. Βλέπε δὲ, ὅτι δὲν εἶπε, μεταδότε σύας εἰς τὸν ἄλλον ἀπὸ τὴν τράπεζά τε, ἀλλ' εἶπε, προσμένετε, φανερόνωντας μὲ τοῦτο, ὅτι εἶναι κοινὰ ὅλα τὰ φαγητὰ, ὁποῦ εἰς τὰς τραπέζας ἐκείνας ἐφέροντο, ἢ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ προσμένωμεν τὴν κοινὴν συμμάζωξιν ὅλων τῶν ἀδελφῶν, καὶ πτωχῶν.

34. „Εἰ δέ τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσθιέτω".

Παρακινητικὸς, ἢ πρόξενος ἐντροπῆς εἶναι ὁ λόγος ἔτος τοῦ μακαρίου Παύλου, διὰ τὶ ὁμιλεῖ μὲ τοὺς Κορινθίους ὁ Ἀπόστολος, ὡσὰν νὰ ὁμιλῇ μὲ παιδία, ὁποῦ λυπῶνται, ἢ κλαίουσι διὰ τὶ πεινοῦν, ἢ ἀκολάθως καπηγορεῖ αὐτοὺς ὡς γαστρίμαργες· διὰ τοῦτο καὶ λέγει εἰς αὐτοὺς, ὅτι ὅποιος πεινᾷ, ἤγουν ὅποιος εἶναι γαστρίμαργος, ἢ δὲν προσμένει ἕως ἔ νὰ ἔλθωμεν καὶ οἱ ἄλλοι ἀδελφοὶ, καὶ πτωχοὶ, διὰ νὰ συμφάγουν ὅλοι μαζὶ, ὁ τοιοῦτος, ἂς πηγαίνῃ εἰς τὸν οἰκόν τε νὰ τρώγῃ, ἢ ἂς μὴ τρώγῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἢ εἰς τοὺς ἱερεὺς τόπους τῆς Ἐκκλησίας, τὸ ὁποῖον τοῦτο φαίνετο εἰς αὐτοὺς ὄχι ὀλίγη καταισχύνη, καὶ ἐντροπή.

„Ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνέρχησθε".

Ἤτοι διὰ τοῦτο σᾶς λέγω, ἀδελφοὶ, νὰ πηγαίνετε εἰς τὸν οἰκόν σας νὰ τρώγετε, ὅσοι εἶσθε λαίμαργοι, διὰ νὰ μὴ συμμαζόνεσθε ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ εἰς κατάκεισίν σας, καὶ βλάβῃ· ἐπειδὴ διὰ τοῦτο ἐδιωρίσθησαν νὰ γίνωνται αἱ συμμαζώξεις, ἢ αἱ κοιναὶ τράπεζαι, ἢ Ἀγάπαι τῶν Χριστιανῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, διὰ νὰ ὠφελῆσθε ἀπὸ τὴν συμμάζωξιν ταύτην, μὲ τὴν πρὸς ἀλλήλους φιλαδελφίαν· εἰ δὲ ἢ δὲν ὠφελεῖσθε ἀπὸ τὰς κοινὰς ταύτας τραπέζας, κάλλιον εἶναι νὰ μένετε εἰς τὸν οἰκόν σας νὰ τρώγετε, ἢ ὄχι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Τοῦτο δὲ λέγει εἰς αὐτοὺς ὁ Ἀπόστολος, ὄχι διὰ νὰ τοὺς παρακινήσῃ νὰ μένουν εἰς τὸν οἰκόν τους νὰ τρώγουν, ἀλλὰ διὰ νὰ τοὺς ἐλκύσῃ περισσότερον εἰς τὸ νὰ συμμαζόνωνται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καθὼς πρέπει, ἢ νὰ σωτρώγουν ὅλοι μαζί.

„Τὰ

(1) Διὰ τοῦτο ὁ ἴδιος Ἀπόστολος εἶπεν· „εἰ παι„δείαν ὑπομένετε, ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ Θεός· „τίς γάρ ἐστιν υἱὸς, ὃν οὐ παιδεύει Πατήρ"; (Ἑβρ. ιβ. 7.)

(2) Καὶ ὁ Θεοδώρητος δὲ λέγει· „εἰ τὰ βεβιωμέ„να λογισθῆναι ἠθέλομεν, ἢ δικαίαν καθ' ἡμῶν αὐ„τῶν ἐξενέγκομεν ψῆφον, ἐκ ἂν παρὰ τοῦ Θεοῦ κολα„σθῆναι ἐδεξάμεθα ψῆφον· ἀλλ' ὅμως καὶ τὰ μέγιστα „πλημμελοῦντας, μετρίως ὁ Δεσπότης παιδεύει, ἵνα „μὴ τῷ σὺν δυσεβῶν παραδεδῶμεν ὀλέθρῳ".

(3) Καλῶς δὲ εἶπεν ὁ Ἱερὸς Θεοφύλακτος, ὅτι ἀνίσως δὲν φταίξουν μεγάλα τινὰ καὶ ἀνίατρευτα ἁμαρτήματα· διότι τοιοῦτοι μεγάλα φταίστοντες ἁμαρτήματα, ἢ ἐκεῖ κολάζονται· ἢ ὅσον δὲν παιδεύθῶν ἐδῶ, τόσον περισσότερον ἔχουν νὰ παιδευθῶν ἐκεῖ· ὅθεν εἶπεν ὁ Θεολόγος Γρηγόριος· „Τοῖς ἐκεῖθεν „δικαιωτηρίοις τὰς πονηρὰς ἡ ἐνταῦθα φειδὼ παραδί„δωσι". Καὶ ὁ σοφὸς Νεῖλος λέγει· „θρήνει τὸν ἁ„μαρτωλὸν δύστυχῶντα· τὸ ξίφος γὰρ αὐτῷ τῆς δίκης „ἐπιτάνεται".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Τὰ δὲ λοιπὰ ἕως ἂν ἔλθω, διατάξομαι “.

Τὰ λόγια παῦτα λέγει ὁ Ἀπόστολος, ἢ διὰ ἄλλα τινὰ σφάλματα, ὁπὲ ἔκαμναν οἱ Κορίνθιοι, τὰ ὁποῖα ἐχρειάζοντο διαταγὴ ξεχωριστὴ, καὶ διδασκαλίαν, ἢ διὰ τὴν ἰδίαν ὑπόθεσιν παύτην τῆ κοινῶν τραπεζῶν· ἀπόλυθον γὰρ εἶναι νὰ ἀπολογήθηκαν μερικοὶ ἀπὸ τοὺς Κορινθίους εἰς τὰ ἀνώτερω λόγια, ὁπὲ εἶπεν ὁ Ἀπόστολος· διὸ λέγει, ὅτι κατὰ τὸ παρὸν μὲν, φυλάττετε αὐτὰ ὁπὲ σᾶς εἶπα· ἀνίσως δὲ τινὰς ἔχη νὰ εἰπῆ τίποτε περὶ τύπων, ἂς τὸ φυλάττη νὰ τὸ εἰπῆ ὅταν ἔλθω ἐγώ. Φοβίζει δὲ αὐτὺς, ὅτι ἔχει νὰ ὑπάγη εἰς Κόρινθον, διὰ νὰ συναλθῆν, καὶ νὰ διορθωθῆν, ἀνίσως πράττων κάνενα πρᾶγμα ἄπρεπον, καὶ μὴ καλῶς ἔχον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

1. „ Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοὶ, οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν “.

Ἤτοι περὶ τῶν χαρισμάτων τὲ Ἁγίε Πνεύματος, δὲν θέλω νὰ μὴν ἠξεύρετε, ἀδελφοί. Ἡ δὲ ὑπόθεσις εἶναι αὕτη· οἱ Χριστιανοὶ ἐκεῖνοι, ὁπὲ ἐπίστευον εἰς τὴν ἀρχὴν τὲ κηρύγματος, καὶ ἐβαπτίζοντο, ὅλοι ἐλάμβανον Πνεῦμα Ἅγιον· ἐπειδὴ δὲ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἶναι κατὰ τὴν ἑαυτὲ φύσιν ἀόρατον, ἐδίδετο εἰς τὺς τὲτο λαμβάνοντας σῶμα σημάδι αἰσθητὸν, καὶ ὁρατὸν τῆς αὐτὲ ἐνεργείας· ὅθεν οἱ βαπτιζόμενοι, ἢ μὲ γλώσσας διαφόρες ἐλάλων, ἢ ἐπροφήτευον, ἢ θαύματα ἔκαμναν. Εἰς τὺς Κορινθίους λοιπὸν, διὰ τὰ χαρίσματα παῦτα τὲ Ἁγίε Πνεύματος, ἦτον χίσματα, καὶ διχόνοιαις· ἐπειδὴ, ἐκεῖνοι μὲν, ὁπὺ ἐλάμβανον χαρίσματα μεγαλίτερα, ὑπερηφανεύοντο, κατὰ τῶν ἄλλων, ὁπὲ εἶχον τὰ μικρὰ, ἐκεῖνοι δὲ πάλιν, ὁπὺ ἐλάμβανον μικρότερα χαρίσματα, ἐλυπῶντο, καὶ ἐφθόνων ἐκείνες, ὁπὲ εἶχον τὰ μεγαλίτερα· χωρὶς δὲ ἀπὸ τὺτο, ἦτον εἰς αὐτὺς καὶ κάποιοι μάντεις, καὶ ψευδοπροφῆται, οἵ τινες δύσκολα ἐδιακρίνοντο ἀπὸ τὺς ἀληθεῖς, καὶ θείες Προφήτας· ὅθεν ὅλα παῦτα διορθότοι ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, καὶ πρῶτον λέγει περὶ τῶν μαντέων, καὶ ψευδοπροφητῶν.

2. „ Οἴδατε ὅτι ὅτε Ἔθνη ἦτε, πρὸς τὰ εἴδωλα τὰ ἄφωνα, ὡς ἂν ἤγεσθε, ἀπαγόμενοι “.

Ἐδῶ φανερόνει ὁ Ἀπόστολος ποῖον εἶναι τὸ σημάδι τὲ μάντε, καὶ ψευδοπροφήτε, καὶ ποῖον τὸ τὲ ἀληθινὲ Προφήτε, καὶ λέγει· ὅτι ὅποιος ψευδοπροφήτης ἐμαντεύετο εἰς τὰ εἴδωλα, ἐμπνευσθεὶς ἀπὸ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα, καὶ δαιμόνιον, ὡσὰν νὰ ἐκινεῖτο, καὶ νὰ ἐφέρετο ἀπὸ ἄλλον, ἔτζι ἐτραβίζετο ἀπὸ τὸ δαιμόνιον δεδεμένος, καὶ ἔλεγε μὲν πολλὰ, χωρὶς ὅμως νὰ ἠξεύρῃ κάνενα ἀπὸ ἐκεῖνα ὁπὲ ἔλεγεν· ἀλλ' ἦτον ὀξεσηκὼς, καὶ ἔξω φρενῶν (1)· ὁ δὲ ἀλη-

θι-

(1) Ὅθεν καὶ ὁ Πλάτων λέγει οὕτως· „ ὥσπερ οἱ „ χρησμῳδοὶ, καὶ οἱ θεομάντεις, λέγουσι μὲν πολλὰ καὶ „ καλὰ, ἴσασι δὲ οὐδὲν ὧν λέγουσι “. Καὶ ἄλλος δὲ Ποιητὴς, ἐπειδὴ ὁ δαίμων ἐμβαινε μέσα εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον ὁπὲ ἐμαντεύετο, καὶ ἐρίπτεν αὐτὸν κατὰ γῆς, καὶ ἐσπάραττε· ὅθεν τὺτο ὁ Ποιητὴς αὐτὸς λέγει εἰς τὰς σοιαύτα μαγγανεύοντας· „ λύσατε λευκὸν ἄνακτα „ βροτὸς, θεὸν οὐκ ἔτι χωρεῖ “· ὅθεν καὶ ὁ Βιργίλιος δίδει εἰς τὴν Πυθίαν παῦτα τὰ λόγια. „ Καὶ ἀγρίη „ μανίη καρδίη ὀγκᾶται “.

Ὁ δὲ Φώτιος, ἐν οἷς ἀναφέρει περὶ τῶν δέκα Σιβυλλῶν, σελδυσαῖον λέγει παῦτα· „ παύτης δέ φασι τῶν „ φρενῶν ἐξισταμένας, τὰ μέλοντα χρησμῳδεῖν· τῶν „ ὑπολαμβανόντων δὲ γραφῆ τὰς χρησμὰς, οὐκ ἐχόντων „ σοφίαν τὰ χρησμῳδούμενα γράφειν ἀπταίστως, ἅπαξ „ τε δέ, καὶ τῷ παχεῖ τῆς φορᾶς τῶν λόγων, οὐκ ἐχόν- „ των καθυπηρετουμένας τὰς χεῖρας, συμβλῦσαι πολλοὺς „ τῶν χρησμῶν εἰς χωλιάμβυς μεταπεσεῖν, καὶ μηλέτι „ τυχεῖν διορθώσεως, ἅτε δὴ, τῶν μὲν χρησμῳδῶν „ γωνιαίων ἐν ἑκάστοις καθεζομένων, ἐπειδὰν τὴν ὑπαρ- „ ξιν φρονηγορεῖν τῶν μελλόντων, πεπαυμένων δὲ τῆς „ χρησμῳλογίας, μηδαμῶς αἴσθησιν ἐχόντων, μήτε ὧν „ ἔλεγον, μήτε τί αὖ βέλτιστα τὰ κεχρησμῳδημένα “. (Ἀμφιλοχ. ξητημ. ρνϐ΄.) Τὰ αὐτὰ λέγει περὶ τῶν Σιβυλλῶν, καὶ ὁ θεῖος Ἰουστῖνος ὁ Φιλόσοφος καὶ Μάρτυς· ὅθεν θαυμάζω πῶς ποτε ἐγίνετο εἰς τὰς Σιβύλλας παύτας, εἰς καιρὸν ὁπὲ αὐταῖς ἐνεργεῖτο, ὄχι ὑπὸ τῶν δαίμονες, ἀλλ' ὑπὸ τῆ θείε Πνεύματος ἐν ᾧ καιρῷ τὰς περὶ Χριστῆ Προφητείας ἔλεγον· ὁ Μοντανὸς γὰρ ἐφλυάρει, ὅτι ὅλοι οἱ Προφῆται κυριεύομενοι ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἔλεγον μὲν τινα, δὲν ἠξεύραν ὅμως τί ἔλεγον· καὶ ὅρα περὶ παύτε εἰς τὴν ἑρμηνείαν τῆ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θινὸς Προφήτης δὲν ἦτον ἔτζι· ἀλλὰ μὲ νῦν καθαρὸν, καὶ προσεκτικὸν, καὶ μὲ φρενὰς καθερὰς, λαλεῖ ὅλα ἐκεῖνα ὁπὸ λαλεῖ (1). Τοῦτο εἶναι τὸ πρῶτον σημάδι τῶ ὑπὸ δαιμόνων κινουμένου Προφήτου, καὶ τῶ ὑπὸ Πνεύματος Ἁγίου ἐμπνεομένου.

3. „ Διὸ γνωρίζω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς Πνεύματι Θεοῦ λαλῶν, λέγει ἀ-
„ νάθεμα Ἰησοῦν· καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν Κύριον Ἰησοῦν, εἰ μὴ
„ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ “.

Δεύτερον σημάδι δίδει εἰς τῶ πιστεύειν, τὸ νὰ ἀναθεματίζῃ, ἤτοι τὸ νὰ βλασφημῇ αὐτὸς, καὶ νὰ κακολογῇ τὸν Ἰησοῦν Χριστόν· τῶ δὲ θείου Προφήτου σημάδι λέγει πῶς εἶναι, τὸ νὰ ὀνομάζῃ αὐτὸς μὲ εὔφημα, καὶ καλὰ λόγια τὸ ὄνομα τῶ Ἰησοῦ, καὶ νὰ λέγῃ αὐτὸν Κύριον, καὶ Δεσπότην. Ἀλλ' ἤθελεν εἰπῇ τινας· καὶ πῶς οἱ κατηχούμενοι, ὁποῦ ἀκόμη δὲν ἔλαβον Πνεῦμα Ἅγιον, ὀνομάζουσι Κύριον τὸν Ἰησοῦν; πρὸς τὸ ὁποῖον ἀποκρίνομαι, ὅτι δὲν εἶναι ὁ λόγος εἰς τῶ Ἀποστόλου περὶ κατηχουμένων, ἀλλὰ περὶ πιστῶν, καὶ ἀπίστων (2). Πῶς δὲ καὶ οἱ δαίμονες ὀνομάζουσι πολλάκις Κύριον τὸν Ἰησοῦν, καὶ Ἅγιον, καὶ Υἱὸν Θεοῦ, καθὼς εἰς τὸ Ἅγιον

Εὐαγ-

τῶ „ ἐὰν γὰρ προσεύχωμαι γλώσσῃ, τὸ Πνεῦμά μου
„ προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἀκάρπος ἐστι “. (α. Κορινθ. ιδ'. 14.) ἀκόμη ἴσως, καθὼς ἐδίδετο εἰς πολλοὺς χάρισμα γλωσσῶν ὑπὸ τῶ Ἁγίου Πνεύματος, δὲν ἐδίδετο δὲ καὶ χάρισμα τῆς ἑρμηνείας αὐτῶν, ὡς ἐν τῷ αὐτῷ Κεφαλαίῳ λέγει ὁ Παῦλος· ὅπως ἐδίδετο καὶ εἰς τὰς Σιβύλλας, τὸ νὰ λαλοῦν μὲν περὶ τοῦ Χριστοῦ μὲ γλῶσσαν ποιητικὴν, δὲν ἐδίδετο δὲ καὶ τὸ νὰ ἑρμηνεύουν αὐτήν.

Ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, ἐπειδὴ αἱ μὲν θεοφόροι Προφῆται, εἶχον σὺν γνῶσιν τῶ ἀληθινῶ Θεοῦ, καὶ ἐπίστευον εἰς αὐτὸν μὲ θέλησιν καὶ ἀγάπην, διὰ τοῦτο καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐνήργει εἰς αὐτὰς, διὰ μέσου τῆς ταιαύτης πίστεως αὐτῶν καὶ θελήσεως, ὥστε ἀπ' αὐτοῦ αὐταὶ μὲ νοῦν καθαρὸν ἔβλεπον τὰ ὑπὸ τῶ Πνεύματος δεικνυόμενα, καὶ μὲ φρενὰς καθερὰς ἐλάλουν καὶ ἐγίνωσκον ὅσα ἐλάλουν· αἱ δὲ Σιβύλλαι, ἐπειδὴ δὲν ἐπίστευον εἰς τὸν ἀληθῆ Θεὸν, καὶ δὲν ἔδιδαν εἰς αὐτὸν σὺν συγκατάθεσιν τῆς θελήσεώς των, διὰ τοῦτο τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἔκτασιν ἐποίει τῶ νοὸς αὐτῶν ὅταν πῶς περὶ Χριστοῦ χρησμοὺς ἀπεκάλυπτε, βιάζον τρόπον τινὰ σὺν αὐτῇ θέλησιν, καθὼς ἐβίασε καὶ σὺν θέλησιν τῶ μάντεως Βαλαὰμ εἰς τὸ νὰ εὐλογήσῃ τὸν Ἰσραηλιτικὸν λαόν.

Καὶ τοῦτο δὲ ἀκόμη σημειώσομεν ἐδῶ, ὅτι ὁ Ἅγιος Μάξιμος λέγει, πῶς μὲ καθαρὸν μὲν νοῦν ἔβλεπον οἱ Προφῆται τὰ ὑπὸ τοῦ Πνεύματος δεικνύμενα, δὲν ἤξευρον ὅμως καὶ τοὺς λόγους, καὶ μάλιστα τοὺς βαθυτέρους, τῶν δεικνυμένων, ἐὰν μὴ αὐτοὺς ἐζήτουν καὶ ἀπεκαλύπτοντο ὑπὸ τῶ Πνεύματος· φησὶ γάρ· „ δηλαδὴ τοῦτο
„ σαφῶς πάντες οἱ Ἅγιοι, μετὰ τὰς ἀποκαλύψεις τῶν
„ θείων, ζητοῦντες καὶ ἀποκαλυφθέντων τοὺς λόγους “. (Κεφ. ιγ'. τῆς ς'. Ἑκατοντάδ. τῶν Θεολογικ.) Διὰ τοῦτο ἀναγινώσκομεν εἰς τὸν Προφήτην Δανιὴλ αὐτά· „ Καὶ ἐγώ εἶπα ἐν τῷ ἰδεῖν με ἐγὼ Δανιὴλ, τὰ ὁ-
„ ράσεις, καὶ ἐζήτουν σώσεσιν, καὶ ἰδοὺ ἐνώπιον ἐμοῦ, ὡς
„ ὅρασις ἀνδρός. καὶ ἤκουσα φωνὴν ἀνδρὸς ἀνὰ μέσον τῶ
„ Οὐβὰλ, καὶ ἐκάλεσε, καὶ εἶπε· „ Γαβριὴλ σωφίτισον
„ ἐκεῖνον τὴν ὅρασιν. (Δανιὴλ π'. 15.) Σημείωσαι ὅμως, ὅτι ὁ Θεοδώρητος ἄκων ἠρμήνευσε τὸ ῥητὸν τοῦτο· ὅπως γὰρ ἐκεῖνος φησιν· „ ὅτι περὶν δέξηται τῆς θύ-
„ σεως τὸ φῶς, ἔστι τῷ ξύλῳ ἀναλίσκοντες, δίκην
„ ἄλογων τινῶν κτίσεως περιπτύσσε, τῇ τῶν ἀναισθήτων
„ εἰδώλων ἀξιοπίστῃ δεδιλωμένοι· οἱ γὰρ Ἕλληνες κα-
„ τελιπόντες τὸν σὸν Θεὸν, ποσοῖς τὸ σέβας τὸ θεῖον
„ προσήνεγκαν· ἀ πᾶσι γὰρ ἰσχύειν ἐνόμιζον ἕκαστον,
„ ἀλλὰ τὸν μὲν, σοφίας, τὸν δὲ, πολεμικῆς ἐμπει-
„ ρίας, τὸν δὲ, ναυτικῆς ἐπισήμης χορηγὸν ὑπελάμ-
„ βανον “.

(1) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ μέγας Βασίλειος, συμφώνως μὲ τὸν θεῖον Χρυσόστομον, καὶ τὸν Ἱερὸν Θεοφύλακτον, δὲν δέχεται ἐκείνους ὁποῦ λέγουν, ὅτι ἐγίνοντο ἔξω φρενῶν οἱ Προφῆται, καὶ δὲν ἤξευρον τί ἐλάλουν· τῆς δαιμονικῆς γὰρ δυνάμεως εἶναι τοῦτο ἴδιον, καὶ οὐχὶ τῆς δυνάμεως τῶ Ἁγίου Πνεύματος· „ ὅτε τὸ φῶς συρρέοντα
„ ἐμποιεῖ, ἀλλὰ τὴν ἐκ φύσεως ἐνυπάρχουσαν ὀρατικὴν
„ δύναμιν διεγείρει, ὅτε τὸ Πνεῦμα σκότωσιν ἐμποιεῖ
„ ταῖς ψυχαῖς, ἀλλὰ φῶς τὴν τῶν νοητῶν θεωρίαν τὸν
„ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας κηλίδων καθαρεύοντα νῦν δικνί-
„ σησι. Πονηρὰ μὲν οὖν δύναμιν, συγχυτικὴν εἶναι
„ διανοίας, ἐπιβλαβέσαν τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει, εἰκὸς ἀ-
„ πίθανον· θείου δὲ Πνεύματος παρουσίαν ταύτὸ τοῦτο
„ λέγειν ἐνεργεῖν, ἀσεβές. Ἔπειτα, εἰ ἀσφαλεῖς οἱ Ἅγιοι,
„ πῶς ἂν ἐπηκολούθουν τοῖς προφητευομένοις “; (ἤτοι πῶς δὲν ἐγνώριζαν τὰ ὑπ' αὐτῶν προφητευόμενα;) „ σοφὸς γάρ, φησὶ, νοήσει τὰ ἀπὸ τῆς ἰδίας τόμπας,
„ ἐπὶ δὲ χείλεσι φορᾶς ἐπιγνωμοσύνη “. (Παρ. ιε'. 23.) (εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἑρμηνείας τῶ Ἡσαΐου.)

Εἰδὲ καὶ προβάλοι τινὰς, ὅτι ὁ Δαβὶδ λέγει· „ ἐγὼ
„ δὲ εἶπα ἐν τῇ ἐκστάσει μου “· καὶ περὶ τῶ Ἰσαὰκ γέγραπται ὅτι „ ὠδέσθη ἐπὶ τῇ εἰσόδῳ τῆς Γυναικὸς αὐτοῦ “ ἀποκρίνεται πρὸς τοῦτο ὁ αὐτὸς Βασίλειος, ὅτι „ ἐλ-
„ λιπασιν ὠνόμασεν ἡ Γραφὴ τὴν ἔκπληξιν καὶ τὸν θαυ-
„ μασμόν “· καθὼς εἶναι καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ λέγει ὁ Ἡσαΐας· „ ὠδέσθη ὁ οὐρανὸς, καὶ ἡ γῆ ἔφριξε “· (αὐτόθι).

(2) Ἢ καὶ ἔπως ἀποκρινόμεθα, ὅτι οἱ κατηχούμενοι, ἂν καὶ νὰ μὴν ἐγεννήθησαν διὰ τῶ Βαπτίσματος, ἀλλ' ὅμως σωθελήθησαν ἐν τῇ πίστει, καὶ ἂν προθύμοις εἰσὶ τῆς Δύσεως, κατὰ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον· (Λόγ. εἰς τὸ Βάπτισμα.) διὸ καὶ ὡς οἰκεῖα τῆς Ἐκκλησίας μέλη ἤδη εἰσὶν, ὡς τὴν πίστιν δεξάμενοι, καὶ Χριστιανοὶ ὀνομαζόμενοι, διὸ καὶ παρὰ τῶν Κανόνων ἐπιτιμῶνται, καὶ ὡς ἐν Νόμῳ ὄντες, ὁ Νόμος αὐτοῖς κα-
λεῖ· ἔθεν καὶ ὡς παιδας τὸν Ἰησοῦν, Κύριον, καὶ τὰ λοιπὰ εὔφημα ὀνομάζουσι· πιστεύουσι γὰρ εἰς αὐτὸν. Ὁ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Εὐαγγέλιον φαίνεται; (Μάρκ. ά. 24. Λουκ. δ'. 34.) Ἀλλ' ἀποκείνομαι, ὅτι παῦπα λέγουσιν οἱ δαίμονες, μασιζόμενοι ἀραπῶς, καὶ διαζόμενοι· θελληματικῶς δὲ, καὶ χωρὶς νὰ μασίζωνται ἀορατῶς, ἐδέ ποτε παῦπα λέγουσιν. (1)

4. „ Διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσὶ, τὸ δὲ αὐτὸ Πνεῦμα ".

Ἀφ' ὧν ἔδωκεν ὁ Ἀπόστολος ποία εἶναι ἡ διαφορὰ τῶ ψευδοπροφήτου, καὶ μωΰτου, ἀπὸ τὸν ἀληθῆ, καὶ θεῖον Προφήτην, λέγει πῶρα καὶ διὰ τὰ χαρίσματα τῶ Ἁγίου Πνεύματος, διὰ νὰ διορθώσῃ ἐκείνους, ὁπῶ εἶχον διχονοίας δι' αὐτά· καὶ θωρῶντας μὲν ἰατρίαν, καὶ διορθόνοι ἐκεῖνον ὁπῶ ἔχει τὸ μικρότερον χάρισμα, καὶ διὰ τῦτο λυπεῖται, λέγων εἰς αὐτόν· διὰ τί, ἀδελφὲ, λυπῆσαι, πῶς δὲν ἔλαβες τόσον μεγάλον χάρισμα, καθὼς τὸ ἔλαβεν ἄλλος; μήπως αὐτὸ ἦναι χρέος, καὶ ἐχρεωστεῖτο νὰ δοθῇ εἰς ἐσένα τόσον, καὶ ὄχι ὀλιγώτερον; ὄχι· αὐτὸ εἶναι χάρισμα, καὶ δωρεὰ τῶ Ἁγίου Πνεύματος, ὥστε δύναεῖσι τὸν Θεὸν, ὅτι χωρὶς νά σοι χρεωστῇ τίποτε, ἔδωκέ σοι ὅλως καὶ χάρισμα· ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος ἐκεῖνος δοτὴρ καὶ Θεὸς, ὁπῶ ἔδωκεν εἰς ἐκεῖνον τὸ μεγάλον χάρισμα, αὐτὸς ἔδωκε καὶ εἰς ἐσένα τὸ μικρόν· ἐπειδὴ δὲν ἔδωκε τὸ χάρισμα, εἰς ἐσένα μὲν Ἄγγελος, εἰς ἐκεῖνον δὲ ὁ Θεός· ἀλλὰ τὸ αὐτὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἔδωκε καὶ εἰς ἐσένα, καὶ εἰς ἐκεῖνον· ὥστε αὖ καὶ κατὰ τὸ χάρισμα ἔγινε διαφορὰ, ἀλλὰ κατὰ τὸν δοτῆρα τῶ χαρίσματος καὶ τῶ πηγῶ, δὲν εἶναι ὐδεμία διαφορὰ, ἐπειδὴ εἷς καὶ ὁ αὐτὸς δοτὴρ εἶναι, καὶ μία ἡ πηγὴ, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.

5. „ Καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσιν, ὁ δὲ αὐτὸς Κύριος ".

Ἐδῶ ὁ Παῦλος ἀναφέρει καὶ τὸν Υἱὸν, ὡς δοτῆρα τῆ ἀγαθῶν, καὶ τῆ χαρισμάτων· διὰ νὰ παρηγορήσῃ δὲ περισσότερον ἐκεῖνον, ὁπῶ ἐλυπᾶτο πῶς εἶχε μικρότερον χάρισμα, διὰ τῦτο εἶπε τὴν λέξιν παύτην „διακονιῶν"· δι' ὅτι, ἐκεῖνος μὲν ὁπῶ ἀκύσῃ χάρισμα, ἔπεπε λάβῃ μικρότερον, ἴσως ἤθελε λυπηθῇ πῶς ἐφαίνη μικρότερος ἀπὸ τὸν ἄλλον κατὰ τὸ χάρισμα αὐτὸ, καὶ τῶ δωρεά· ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ ἀκύσῃ διακονίαν, δὲν λυπεῖται παρομοίως· ἐπειδὴ ἡ διακονία φανερόνοι πῶς ἔχει κόπον, καὶ ἱδρῶτα. Τί λυπᾶσαι, λέγει, ἐσὺ Χεισιανέ· ὁποῦ ἔλαβες μικρότερον χάρισμα, πῶς ἄλλον ἐπρόσεξεν ὁ Θεὸς νὰ κοπιάζῃ περισσότερον μὲ τῶ διακονίαν ὁπῶ τῶ ἔδωκε, καὶ ἐσένα ἐλυπήθη, καὶ δὲν σοι ἔδωκε τόσον πολὺ κόπον; ὥστε, αὖ αὐτὸς ἔχῃ τι περισσότερον ἀπὸ λόγου σε, κατὰ τὸν κόπον τὸ ἔχει. (2)

6. „ Καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσὶν, ὁ δὲ αὐτὸς Θεὸς ὁ ἐνεργῶν „ τὰ πάντα ἐν πᾶσιν ".

Ἐδῶ ἀναφέρει ὁ Παῦλος καὶ τὸν Πατέρα, ὁ ὁποῖος ἐνεργεῖ ὅλα τὰ ἐνεργήματα εἰς ὅλους τοὺς πιστοὺς Χεισιανούς. Καὶ ἰδοὺ ἡ Ἁγία Τριὰς παρασαίνεται ἀπὸ τὰ λόγια παῦπα τῶ Ἀποσό-

---

λου τὸν ιδ'. Κανόνα τῆς ά. τὸν ιθ'. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ, καὶ τὸν έ. τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ ἐν τῷ ἡμετέρῳ Κανονικῷ.

(1) Ἐπειδὴ γὰρ ὁ διάβολος, κατὰ τὰ λόγια τοῦ Κυρίου „ ἀνθρωποκτόνος ἐστὶ, καὶ τῇ ἀληθείᾳ οὐκ ἔστηκεν, ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ, ὅτι ψεύστης ἐστὶ καὶ ὁ Πατὴρ αὐτοῦ". (τοῦ ψεύδους δηλ.) (Ἰωαν. η'. 44.) πῶς ἠδύνατο νὰ ὁμιλήσῃ τὴν ἀλήθειαν θελληματικῶς ἀπὸ λόγου τῦ, ὁ τῦ ψεύστου Πατήρ; ὅθεν δῆλον ὅτι βιαζόμενος ὑπὸ τῆς ἀοράτου μάστιγος τῦ Θεῦ, καὶ χωρὶς νὰ θέλῃ κηρύττει τὴν ἀλήθειαν. Ὁ δὲ Θεοδώριτος οὕτως ἑρμηνεύει τὸ ῥηθὲν τῦτο· „παρ' ἡμῖν δὲ (τοῖς Χριστιανοῖς δηλ.) πλείστη „συμφωνία τε καὶ ὁμόνοια· ἑνὸς γὰρ ὄντος μὲν τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ, ἄλλα δὲ διδάσκει τὸ πανάγιον Πνεῦμα· „ἀλλ' ὥσπερ ἐν τοῖς θείοις Εὐαγγελίοις τὸ Παναγίου „Πνεύματος τὴν ἀξίαν ἐδίδαξεν ὁ Σωτὴρ Χριστὸς, „ὅπω τὴν αὐτῦ θεαρχικὴν τὸ θεῖον ἐκήρυξε Πνεῦμα· „οὐκ οἰόντε τὸν ὑπὸ τῦ θείου Πνεύματος ἐνεργούμενον, ἀλλότριον τῆς θείας φύσεως τὸν Χριστὸν ἀποφῆναι· διὸ αὖ πάλιν ἀνάγκη ὁμολογῆσαι Θεὸν, „μὴ ὑπ' ἐκείνης τῆς χάριτος φωτιζόμενον". τῦ Ἁγίου Πνεύματος δηλαδή. Ὁ δὲ Θεοφόρος Μάξιμος λέγει ἑρμηνεύων τὸ ῥηθὲν τῦτο· „ὁ τὴν τελείαν ἐγκρατῆ „κτησάσθαι δυνηθείς, καὶ ὅλον τὸν βίον αὐτῦ πρὸς „τοῦτο ῥυθμίσας, οὗτος λέγει Κύριον Ἰησοῦν ἐν „Πνεύματι Ἁγίῳ". (Κεφ. λθ'. τῆς δ'. Ἑκατοντ. τῆ περὶ Ἀγάπης.)

(2) Διὰ τῦτο ὁ Παῦλος, κατὰ τὸν Θεοδώριτον, διακονίαν ὠνόμασε τὸ ἀποστολικὸν τε χάρισμα· „ἐφ' ὅσον μὲν ἐμὲ ἐγὼ Ἐθνῶν Ἀπόστολος τὴν διακονίαν „μου δοξάζω". (Ρωμ. ια'. 13.) Καὶ τῷ Τιμοθέῳ ποτὲ μὲν ἔγραφε· „τὴν διακονίασε πληροφόρησον". (β'. Τιμ. δ'. 5.) ποτὲ δὲ „ἀναμιμνήσκωσε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τῦ Θεῦ". (β'. Τιμ. ά. 6.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σόλως, τελεία καὶ ἀπαρτισμένη. (1) Χάρισμα δὲ, καὶ διακονία, καὶ ἐνέργημα, εἰ καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα εἶναι, ἐγκαλεῖ καὶ διαφέρειν κατὰ τὰ ὀνόματα· (2) διότι ἴσα καὶ ταυτὰ εἶναι, τὰ παρὰ τοῦ Πνεύματος, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Πατρὸς διδόμενα δῶρα· ὥσπερ γὰρ ἡ οὐσία τῶν τριῶν εἶναι μία, ἅπερ καὶ τὰ χαρίσματα τὰ παρὰ τῶν τριῶν δωρούμενα, εἶναι τὰ αὐτά. Βλέπε δὲ πῶς ὁ Παῦλος πρῶτον ἀναφέρει τὸ Πνεῦμα, τελευταῖον δὲ τὸν Πατέρα, διὰ ἐμέσης ὅπου περιεργάζονται τινὲς πάλιν ἐπὶ τῆς Ἁγίας Τριάδος, καὶ θέλουσι, πῶς ποτὲ νὰ ἀναφέρεται πρῶτον ὁ Πατὴρ, καὶ τελευταῖον τὸ Πνεῦμα. (3)

7. „Ἑ-

---

(1) Ὁ δὲ σοφὸς Φώτιος λέγει, ὅτι, ἐπειδὴ ἀνωμεν εἶπεν ὁ Παῦλος τὸ Πνεῦμα, εἶπε μόνας εἰς τὸ ἴδιον χῆμα τοῦ λόγου καὶ νοήματος, καὶ εἶπεν ὁ αὐτὸς Κύριος, καὶ ὁ αὐτὸς Θεὸς, κατὰ ἐπισωρεύσεται πάλιν καὶ λέγει· „ἑκάστῳ δίδοται ἡ φανέρωσις τοῦ Πνεύματος „πρὸς τὸ συμφέρον". ὅπου πάλιν λέγει, ὅτι καὶ τὸ Κύριος, καὶ τὸ Θεὸς ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ Πνεύματος ἐπαξεν ὁ Παῦλος, καὶ Κύριον, καὶ Θεὸν αὐτὸ τρανῶς κυριολογῶν, καὶ θεολογῶν· εἰ δὲ καὶ τὸ, Κύριος, καὶ τὸ, Θεὸς, ἐπὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Πατρὸς νοοῦνται, πάλιν καὶ ἐκ τούτων ἡ Κυριότης, καὶ ἡ Θεότης μαρτυροῦνται τοῦ Πνεύματος, καθ' ὅτι ἅπερ ἐνεργεῖ τὸ Πνεῦμα, ταῦτα ἐνεργεῖ καὶ ὁ Κύριος τῇ κυριότητι, καὶ ὁ Θεὸς τῇ θεότητι· ὅθεν ἀκολούθως τῷ τε αὐτῷ τῷ Κυρίῳ καὶ τῷ Θεῷ ἐνεργοῦντι Πνεύματι, καὶ ἡ κυριότης τοῦ Υἱοῦ, καὶ ἡ θεότης τοῦ Πατρὸς ὑπάρχει· ὥστε πάντα, λέγει, καὶ ὁ Παῦλος, εἰς μὲν τὸ Πνεῦμα, ὑποστατικὸν ἐμπεχειρίζει ὄνομα· (τὸ γὰρ Πνεῦμα τῆς ὑποστάσεως τοῦ Πνεύματος ἐστὶ δηλωτικόν) εἰς δὲ τὸν Υἱὸν, καὶ τὸν Πατέρα, ἐμπεχειρίζει κοινὰ ὀνόματα, τὰ Κύριος δηλαδὴ καὶ τὸ Θεὸς, τὰ ὁποῖα εἶναι κοινὰ εἰς τὰς τρεῖς ὑποστάσεις, ἵνα ἀπὸ τὴν ταυτότητα τῆς ἐνεργείας τῶν τριῶν, καὶ τὴν ταυτότητα τῆς οὐσίας, καὶ τὰ αὐτὰ ὀνόματα, δηλαδὴ τό, Κύριος καὶ τὸ Θεὸς, καὶ ἐπὶ τοῦ Πνεύματος ἐννοῶμεν.

(2) Διαφέρουσι γὰρ τοῖς ὀνόμασι ταῦτα, κατὰ τὸν Φώτιον, καθ' ὅτι χαρίσματα μὲν καλοῦνται ταῦτα, ὡς φιλοτιμία ὄντα τοῦ Πνεύματος· διακονίαι δὲ, καθ' ὅτι εἰς ὑπηρεσίαν, καὶ διακονίαν τῶν πλησίον δίδονται· ὅθεν καὶ οἱ ἔχοντες αὐτὰς, δὲν πρέπει νὰ ἐπαίρωνται, ἀλλὰ μετὰ συστολῆς καὶ ταπεινοφροσύνης νὰ διακονῶσι τοὺς ἀδελφούς, διὰ τοῦ καὶ τὸ χάρισμα τοῦτο ἔλαβον· ἐνεργήματα δὲ εἶναι, αὐταὶ αἱ φράσεις, ἤτοι τὰ ἀποτελέσματα τὰ ἐκ τῶν χαρισμάτων ἐν τοῖς κεχαριτωμένοις ἐνεργούμενα, οἷον ἡ τῆς φύσεως βελτίωσις, καὶ ἄλλα. Καὶ ὁ Θεοδώρητος δὲ λέγει „ὅτι τὰ αὐτὰ, καὶ χαρίσματα, καὶ διακονίας, καὶ ἐνεργήματα προσηγόρευσεν ὁ Ἀπόστολος". διαφέρουσι δὲ κατὰ τὰ ὀνόματα, καθὼς εἶπε καὶ ὁ Φώτιος „καὶ τῶν αὐτῶν δωρεῶν χρηγὸν ἔδειξεν ὁ Παῦλος τὸν Ἁγίαν Τριάδα". Ὁ δὲ Θεοφόρος Μάξιμος λέγει· „ὁ θεῖος Ἀπόστολος τὰς „διαφορὰς ἐνεργείας τοῦ ἑνὸς Ἁγίου Πνεύματος, χα„ρίσματα λέγει διαφορὰ, ὑφ' ἑνὸς δηλονότι καὶ τοῦ αὐ„τοῦ ἐνεργούμενα Πνεύματος". (Κεφ. ις'. τῆς γ'. Ἑκατοντ. τῆς Θεολογικ.)

(3) Σημείωσαι δὲ ὅτι ἡ καὶ ἐναλλάσσεται μερικῶς φοραῖς παρὰ τῷ Ἀποστόλῳ ἡ τάξις καὶ ἀκολουθία τῆς Ἁγίας Τριάδος, ὡς ὑπὲρ τάξιν ὑσης αὐτῆς· ἡμεῖς ὅμως πρέπει νὰ φυλάττωμεν ἀκίνητον τὴν τάξιν αὐτῆς, καθὼς παρέσωκεν εἰς ἡμᾶς ὁ Κύριος ἐν Εὐαγγελίοις, καὶ καθὼς διδάσκει ἡμᾶς ὁ μέγας Βασίλειος λέγων· „ἀναγκαῖον ἐστὶ καὶ τοῦτο προσθεῖναι λόγῳ, ὅτι „φθόγγου δὲ καὶ τῆς τῶν ἀκολουθιῶν, ἣν παρέσωκεν „ἡμῖν ὁ Κύριος ἐναμείβοντες, ὡς φανερῶς μαχομέ„νους τῇ ἀληθείᾳ, καὶ Υἱὸν μὲν προτάσσοντας τοῦ Πα„τρὸς, Υἱὸς δὲ τοῦ Πνεύματος τὸ Ἅγιον προτιθέντας· ἁ„πάντων γάρ, καὶ ἀπαρεγχείρητον φυλάσσειν πρέπει „τὴν ἀκολουθίαν, ἣν ἐξ αὐτῆς τῆς Κυρίου φωνῆς παρε„λάβομεν ἡμεῖς· „πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα „τὰ Ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πα„τρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος". (Ἀντίγραφον Πίσεως ὅπερ ἔσωλε πρὸς Εὐσέβιον.) Καὶ ἀλλαχοῦ δὲ ὁ αὐτὸς Βασίλειος, τὸ ἀποστολικὸν τοῦτο ῥητὸν προτιθέμενος λέγει· „ἀμήν, ἐπειδὴ πρῶτον ἐνταῦθα τοῦ „Πνεύματος ὁ Ἀπόστολος ἐπεμνήσθη, καὶ δεύτερον τοῦ „Υἱοῦ, καὶ εἶπεν τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός, ἤδη χρὴ καθό„λου νομίζειν αὐτερᾴδειαν τὴν τάξιν· ἀπὸ γὰρ τῆς „ἡμετέρας σχέσεως τὴν ἀρχὴν ἔλαβεν· ἐπειδὴ ὑποδεχόμενοι τὰ δῶρα, πρῶτον ἐντυγχάνομεν τῷ διανέμοντι, (ἤτοι τῷ Πνεύματι) εἶτα ἐννοοῦμεν τὸν ἀποστείλαντα, (ἤτοι τὸν Υἱὸν)· εἶτα ἀνάγομεν τὸν ἐνθύμησιν ἐπὶ τὸν πηγὴν, καὶ αἰτίαν τῶν ἀγαθῶν „(ἤτοι τὸν Πατέρα.) (Κεφ. ις'. περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος).

Ὅταν γὰρ ἀπὸ τὰ κάτω ἀναβαίνωμεν, ἀπὸ τὸ Πνεῦμα ἀρχίζοντες, ἐξῆ τὸ Υἱὸ καταντῶμεν ἐπὶ τὸν Πατέρα· ὅταν δὲ ἀπὸ τὰ ἄνω καταβαίνωμεν, ἀπὸ τὸν Πατέρα ἀρχίζοντες, ἐξῆ τοῦ Υἱοῦ καταντῶμεν εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καθὼς καὶ τοῦτο ὁ αὐτὸς διδάσκει μέγας Βασίλειος· „ἡπλωμένη ὁδὸς τῆς εὐσεβοῦς ἐστιν „ἀπὸ τοῦ Πνεύματος, ἐξῆ τοῦ υἱοῦ Υἱοῦ, ἐπὶ τὸν ἕ„να Πατέρα· καὶ ἀνάπαλιν· ἡ φυσικὴ ἀγαθότης, καὶ „ὁ κατὰ φύσιν ἁγιασμὸς, καὶ τὸ βασιλικὸν ἀξίωμα, „ἐκ Πατρὸς, ἐξῆ τοῦ Μονογενοῦς, ἐπὶ τὸ Πνεῦμα διή„κει· ὅπου καὶ αἱ ὑποστάσεις ὁμολογοῦνται, καὶ τὸ δύσε„βες δόγμα τῆς μοναρχίας ἀμφίπτει". (Κεφ. ιή. περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.)

Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ τοῦ τοῦ Καινουργίου Ἐπιστολῇ περὶ τῆς τάξεως τῆς Ἁγίας Τριάδος ὅπου φησίν· „ἡ περὶ „τὴν τῆς Ἁγίας Τριάδος τάξιν κακοπραγία, αὐτῆς τῆς „ὑπάρξεως ἀθέτησιν ἔχει, καὶ ὅλης τῆς Πίστεως ἐστὶν ἀρ„νησις". Καὶ ὁ μέγας ἐν Ἀθανασίοις ὅπου ἑρμηνεύει τὸ ῥητὸν τοῦτο· „τοῦτο οὖν ὁ μακάριος Παῦλος, ἀδιαιρέτως τὴν Τριάδα ὥσπερ ὑμεῖς, ἀλλὰ τὴν εὐσέβειαν διδάσκων, ἔγραφε Κορινθίοις περὶ τῶν Πνευματικῶν· „διαιρέσεις χαρισμάτων εἰσὶ, τὸ δὲ αὐτὸ Πνεῦμα· καὶ „διαιρέσεις διακονιῶν εἰσιν, ὁ δὲ αὐτὸς Κύριος· καὶ διαι„ρέσεις ἐνεργημάτων εἰσὶν, ὁ δὲ αὐτὸς Θεὸς, ὁ ἐνερ„γῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν· ἃ γὰρ τὸ Πνεῦμα ἐκάστῳ „ἐνεργεῖ, ταῦτα παρὰ τοῦ Πατρὸς, ἐξῆ τοῦ Λόγου, χα„ρίσματα· πάντα γὰρ τὰ τοῦ Πατρὸς, τοῦ Υἱοῦ ἐστι· „διὸ καὶ τὰ παρὰ τοῦ Υἱοῦ ἐν Πνεύματι διδόμενα, τοῦ „Πατρός ἐστι χαρίσματα· καὶ τὸ Πνεύματος δὲ ὄντος „ἐν ἡμῖν, ἐν τούτῳ αὖτε ἐστιν ὁ Πατὴρ, καὶ ὁ Υἱὸς· „καὶ οὕτως ἐστὶ τὸ, ἐγὼ καὶ ὁ Πατὴρ ἐλευσόμεθα, καὶ „μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν". (ἐν τοῖς ὡραίοις Σερμωνίαις.) Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν εἰς τὸ „ἡ χαρις

„τοῦ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

7. „Ἑκάστῳ δὲ δίδοται ἡ φανέρωσις τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ συμ-„φέρον“.

Διὰ νὰ μὴ λέγῃ τινάς· καὶ τί μέλει ἐμένα, ἂν ἦναι τὸ αὐτὸ Πνεῦμα, ἢ ὁ αὐτὸς Κύριος, ἢ ὁ αὐτὸς Θεὸς ὁποὺ δίδει τὰς δωρεάς, ἐγὼ δὲ ἔλαβον ἀπὸ τὰς ἄλλας ὀλιγωτέρας; διὰ τοῦτο, λέγω, δείχνει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, ὅτι τοῦτο τὸ νὰ λάβῃς ἐσὺ ἀδελφὲ ὀλιγώτερον χάρισμα, ἦτον συμφέρον εἰς ἐσέ· διατί μὴ δυνάμενος νὰ ὑποφέρῃς τὸ μεγαλήτερον, εἶχες νὰ βλαβῇς· φανέρωσιν δὲ τοῦ Πνεύματος λέγει, τὰ σημεῖα, καὶ θαύματα· ἐπειδὴ ἀπὸ τὰ σημεῖα, ἐδείχνετο εἰς τοὺς ἀπίστους, πῶς κατοικεῖ εἰς τοὺς βαπτισθέντας τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Καὶ λοιπὸν, τί λυπᾶσαι ἐσὺ ὁποῦ ἔχεις τὸ μικρότερον χάρισμα, διὰ ὅτι κἂν μεγάλου χάρισμα ἔχῃς, κἂν μικρὸν, δείχνεις εἰς τὸν ἄπιστον πῶς ἔχεις Πνεῦμα Ἅγιον· ὥστε καὶ ἀπὸ τοῦτο παρηγορᾶ· ἐπειδὴ ἂν καὶ τὰ χαρίσματα εἶναι διάφορα, ἀλλ' ἡ ἀπόδειξις ἡ φανὸς τὸν ἄπιστον εἶναι μία, καθ' ὅτι ἢ μὲ τὸ πολὺ, ἢ μὲ τὸ ὀλίγον, γίνεσαι φανερὸς εἰς αὐτὸν, ὅτι ἔλαβες Πνεῦμα Ἅγιον. (1)

8. „Ὧ μὲν γὰρ, διὰ τοῦ πνεύματος δίδοται λόγος σοφίας“.

Καθὼς δηλαδὴ τοιοῦτον χάρισμα τοῦ λόγου τῆς σοφίας εἶχεν ὁ Ἰωάννης ὁ Θεολόγος, ὁ τῆς βροντῆς υἱός, καὶ ὁ Πέτρος, ἢ οἱ λοιποὶ Ἀπόστολοι, ἢ μάλιστα ὁ Ἀπόστολος ὅτου Παῦλος, μὲ τὸ ὁποῖον, ὄχι μόνον αὐτοὶ ἠξιώθησαν τὰ ἀπόκρυφα μυστήρια τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους διὰ τοῦ λόγου τὰ ἐδίδασκαν, ἐπειδὴ ἡ σοφία διδάσκει ἐκείνους ὁποῦ τὴν ἔχουν, σάφειά τις ὅσα, διατί σαφηνίζει τὰ ἀπόκρυφα· ἢ ὁ λόγος τῆς σοφίας, τὰ παρασταίνει ἢ εἰς τοὺς ἄλλους. Σημείωσαι δὲ, ὅτι ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐμεταχειρίσθη ὁ Παῦλος τὴν διὰ προθέσιν, ἢ παραπάνω τὴν κατὰ, ἢ τὴν ἐν, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι ἡ χρῆσις τῶν προθέσεων, εἶναι

„τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ“. (β΄. Κορινθ. ιγ΄. 13.) ὅθεν τί παρὰ τῷ Παύλῳ ἡ πίστις τῶν ὀνομάτων τῆς Ἁγίας Τριάδος ἑτέρως τίθεται.

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος οὕτως ἑρμηνεύει τὸ ῥητόν· „οὐκ εἶπεν ἡ χάρις, ἀλλ' ἡ φανέρωσις· ἡ μὲν γὰρ „χάρις ἢ νῦν δίδοται τοῖς τῆς Παναγίας Βαπτίσμα-„τος ἀξιωμένοις, ἀλλ' οὐκ ἐναργῶς· ὅτε δὲ, περαυτί-„κα ἢ γλώσσαις ὑφάρουσι ἐλάλουν, ἢ ἐθαυματοποίουν, „βεβαίως ὑφ' ὅπων, ἢ τῆς διδασκαλίας πεπληδές „διδασκόμενοι“. Ὁ δὲ Θεολόγος Γρηγόριος οὕτως αὐτὸ ἑρμηνεύει· „τὸ μὲν Πνεῦμα σοφὸν, τὰ χαρίσματα δὲ „οὐκ ἴσα, ὅτι μηδὲ τὰ δοχεῖα τοῦ Πνεύματος· ᾧ μὲν „γὰρ, ὑφ' οὗ Πνεύματος δίδοται λόγος σοφίας ἢ „θεωρίας· ἄλῳ δὲ, λόγος γνώσεως, ἢ ἀποκαλύψεως· „ἄλῳ δὲ πίστις βεβαία καὶ ἀνυποδοίαστος· ἄλῳ δὲ, ἐ-„νεργήματα δωμάτων, ἢ θαυμάτων ἀθλοτέρων· ἄλ-„λῳ δὲ χαρίσματα ἰαμάτων· ἀντιλήψεις, ἐφ' ὧν προ-„φασίσει· κυβερνήσεις, ἐφ' οἷς παιδαγωγίαι σαρκὸς· „γένη γλωσσῶν, ἑρμηνεῖαι γλωσσῶν· τὰ μείζω χαρί-„σματα, ἢ τὰ δεύτερα κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πί-„στεως“. (Λόγ. περὶ τῆς ἐν ὑφαλέξεσιν εὐταξίας.) Καὶ ὁ ἐν Ἁγίοις Κύριλλος Ἱεροσολύμων ὅπου λέγει· „καθαρίσωμεν τὸ ἄγγος, ἵνα πλείονα δέξῃ τῶν χά-„ριν· ἡ μὲν γὰρ ἄφεσις τῶν ἁμαρτιῶν δέδοται πᾶσι (βαπτιζομένοις) πᾶσιν, ἡ δὲ τοῦ Πνεύματος „τῆς Ἁγίας κοινωνία, κατὰ ἀναλογίαν δεδώρηται τῆς „ἑκάστου πίστεως· ἐὰν ὀλίγα κάμῃς, ὀλίγα λαμβάνεις· „ἐὰν δὲ ἐργάσῃ πολλὰ, πολὺς ὁ μισθός“. (Κατηχήσει α.)

Καὶ ὁ Θεοφάνης Μάξιμος· „ὧ πίστις κατὰ τὸ μέ-„τρον τῆς ἐν ἑκάστῳ πίστεως δίδοται ἡ φανέρωσις τοῦ „Πνεύματος ἐν τῇ μετοχῇ τοῦ παιδὸς χαρίσματος· „ἕκαστος γὰρ πιστῶν ὁμολογοῦσι κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τῆς „πίστεως, ἢ τῆς ὑποκειμένης αὐτῷ κατὰ ψυχὴν ὑφ-„θέσεως, συμμεμερισμένην δέχεται τὰ Πνεύματος τὴν „ἐνέργειαν, χαριζομένου αὐτῷ τοῦ δὲ, ἢ τῆς δὲ τῆς „ἐνοπλῆς τὴν ὁρμοζόσαν φορὰς ἐνέργειαν ἕξιν“. (Κεφ. ις΄. τῶν γ΄. Ἑκατοντ. τῆς Θεολογικ.) Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος περὶ τούτου λέγει, ὅτι εἶναι ἀναγκαῖον εἰς τὸ νὰ λάβῃ τινὰς τὸ Πνεῦμα τὴν ἐνέργειαν· α΄. ἡ καθαρότης ἢ ἡ ἀπὸ τὰ πάθη εἰρήνη· β΄. ἡ πίστις· ἢ γ΄. τὸ συμφέρον· ὅπου γὰρ λέγει· „ὁ μέντοι δὲ „ἡ τῶν παθῶν κατοχὴ ἀναγκαίως εἰς τὸν ὑστερεῖσθαι „τὴν ὑποδοχὴν τοῦ Πνεύματος· ἀλλὰ καὶ τὸ μέ-„τρον τῆς τοιαύτης πίστεως ὑφηθέσεως. Καὶ τὸ συμ-„φέρον, οὔτε τὸ ὑποδεχόμενον τὴν χάριν, ἢ τὴν „κατὰ καιρὸν ἀκούοντων, ἢ καὶ εἰς ὕστερον μεθεξόντων „τῆς ἐκ τῆς Προφητῶν ὠφελείας· δίδοται γὰρ, φησιν, „ἡ φανέρωσις τοῦ Πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον“. (εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Ἑρμην. τοῦ Ἡσαΐου.)

Ἀκαταλήπτως ὅμως εἶναι ὁ λόγος εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ὑφ' ὅτι, ἄλλος μὲν λαμβάνει τὸ ἕνα χάρισμα, ἄλλος δὲ τὸ ἄλλο, κατὰ τὸν αὐτὸν Βασίλειον, λέγοντα· „ἀνέ-„φικτον μέντοι τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει παρεσπάσατο τὸν „λόγον τῆς ὑφαφορᾶς ἐνεργείας τῆς παρὰ τοῦ θείου Πνεύ-„ματος τοῖς ἀξίοις ἐγγινομένης, καθ' ὃν ὁ μὲν, προ-„φητείαν πιστεύοντω, ἢ παύτῃ ἐπὶ πᾶσαν δὲ· ὁ δὲ, „χαρίσματα ἰαμάτων λαμβάνει· ἢ παῦται πλείπαδε... „παῦται γὰρ μόνος αἴδεν ὁ τῇ ἑκάστῃ ψυχῆς ἀξίᾳ ἐ-„νασπιζόμενος, ἢ τοῖς ἀδεσπότοις τῆς δικαιοσύνης μέ-„τροις διαμετρῶν ἑκάστῳ τὰ πρὸς ἀξίαν“. (αὐτόθι.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἶναι ἀδιάφορος κοντὰ εἰς αὐτὸν, καθὼς λέγει ὁ Φώτιος, καὶ ὁ μέγας Βασίλειος (ἐν τοῖς περὶ τῦ Ἁγίυ Πνεύματος κεφαλαίοις) καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος. (Λόγ. περὶ τῦ Ἁγίυ Πνεύματος.) Ὁ δὲ Θεοδώριτος λέγει, ὅτι λόγον σοφίας ὁ Παῦλος, ἃ τὴν δυγλωττίαν καλεῖ, ἀλλὰ τῶ ἀληθῆ διδασκαλίαν. Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος· „χρεία, φησὶ, τὸ λόγυ τῆς σοφίας πρὸς „τὸ κατασκεύασαι, καὶ ἐξεργάσασθαι τὰ συνεστραμμένως ἐν βραχυλογίαις ἐνδεδομένα· ἴδιον „γὰρ τῆς σοφίας τὸ ἐκτείνειν λόγους". (εἰς τῶ ἀρχῶ τῆς Ἑρμηνείας τῦ Ἡσαΐυ.)

„Ἄλλῳ δὲ, λόγος γνώσεως κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα".

Καθὼς τοιῦτον χάρισμα τῆς γνώσεως εἶχον πολλοὶ Χριστιανοὶ, γνῶσιν μὲν ἔχοντες πολλῶν πνευματικῶν Μυστηρίων, μὴ δυνάμενοι δὲ διὰ τὸ λόγυ νὰ τῶ διδάξυν καὶ εἰς τὰς ἄλλας· εἰς ὅλα δὲ τὰ χαρίσματα ἀναφέρει ὁ Παῦλος τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, διὰ νὰ παρηγορήσῃ μὲ αὐτὸ, ὡς εἴπομεν πολλάκις, ἐκεῖνον ὁπῦ εἶχε τὸ μικρότερον χάρισμα. Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος περὶ τῦ χαρίσματος τύτυ λέγει· „ἔστι δὲ τῦ λόγου τῆς γνώσεως χρεία πρὸς τὸ „θεωρεῖν τὰ Πνεύματος τὰ ἀπόρρητα" (εἰς τὴν ἀρχῶ τῆς ἑρμηνείας τῦ Ἡσαΐυ.) Ὁ δὲ Θεοφόρος Μάξιμος ἑρμηνεύων τὸ „Πνεῦμα γνώσεως" λέγει· „ἴδιον γνώσεως ἡ κατ' ἐνέργειαν „τῆ ἐν ταῖς ἀρεταῖς θείων λόγων περίληψις". (Κεφ. λϐ'. τῆς δ'. Ἑκατοντ. τῆ Θεολογικῶν.)

9. „Ἑτέρῳ δὲ, πίστις ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι".

Πίστιν ἐδῶ δὲν ἐννοεῖ ὁ Παῦλος τὴν τῆ δογμάτων, ἀλλὰ τὴν τῆ σημείων καὶ θαυμάτων, ἤτις δυνᾶται καὶ τὰ βυνὰ νὰ μεταποτίζῃ. Περὶ τῆς ὁποίας εἶπεν ὁ Κύριος· „ἐὰν ἔχητε πί„στιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῶ ὄρει τύτῳ μετάβηθι, καὶ μεταβήσεται". (Ματθ. ιζ'. 20.) Καὶ οἱ Ἀπόστολοι δὲ δι' αὐτὴν τὴν πίστιν παρεκάλεσαν τὸν Κύριον λέγοντες· „Πρόσθες „ἡμῖν πίστιν". (Λυκ. ιζ'. 5.) (1)

„Ἄλλῳ δὲ, χαρίσματα ἰαμάτων ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι".

Χάρισμα ἰαμάτων εἶναι, τὸ νὰ θεραπεύῃ τινὰς τόσον κάθε πολυχρόνιον, καὶ βαρεῖαν ἀθένειαν, ὅσον καὶ κάθε μαλακίαν, ἤγουν κάθε ἐλαφρὰν, καὶ ὀλιγοχρόνιον ἀθένειαν, καθὼς τοιῦτον χάρισμα ἔδωκεν ὁ Κύριος εἰς τὺς Ἀποστόλους, κατὰ τὸν Εὐαγγελιστὴν Ματθαῖον. (*ι.* 1.) (2)

10. „Ἄλλῳ δὲ, ἐνεργήματα δυνάμεων".

Ἐκεῖνος, ὁπῦ εἶχε τὸ χάρισμα τῆ δυνάμεων, αὐτὸς ἐδύνατο καὶ νὰ τιμωρῇ τὺς ἀπειθεῖς, καθὼς ὁ Παῦλος ἐτύφλωσε Ἐλύμαν τὸν μάγον, καὶ καθὼς ὁ Πέτρος ἐθανάτωσε τὸν Ἀνανίαν, καὶ τὴν Σάπφειραν· τὸ ὁποῖον τῦτο, ἤγεν τὸ νὰ τιμωρῇ τὺς ἀπειθεῖς, δὲν εἶχεν ἐκεῖνος ὁπῦ ἐλάμβανε τὸ χάρισμα τῆ ἰαμάτων.

„Ἄλλῳ δὲ, Προφητεία· ἄλλῳ δὲ, διακρίσεις πνευμάτων".

Τὸ χάρισμα τῆς διακρίσεως τῆ πνευμάτων ἦτον, τὸ νὰ ἠξεύρῃ τινὰς ποῖος εἶναι ὁ πνευματικὸς ἄνθρωπος, καὶ ποῖος ὁ μὴ πνευματικὸς, ἀλλὰ ψυχικὸς ὢν, ἢ σαρκικός· ποῖος εἶναι ὁ Προφήτης ὁ ἀληθὴς, ὁ ἐκ Θεῦ ἐμπνεόμενος, καὶ ποῖος εἶναι ὁ μάντις, καὶ ψευδοπροφήτης,

---

(1) Καὶ ὁ Θεοδώριτος λέγει, ὅτι πίστιν ἐδῶ δὲν λέγει ὁ Παῦλος τὴν κοινὴν, ἀλλὰ τὸ ἰδικὸν χάρισμα τῶν μεθυσῶν τὰ ὄρη.

(2) Ὁ θεῖος Μάξιμος βεβαιοῖ, ὅτι αὖ δὲν ἔχῃ τινὰς πρότερον φυσικὴν φιλανθρωπίαν εἰς τὴν ψυχήν τε, δὲν ἠμπορεῖ νὰ λάβῃ χάρισμα ἰαμάτων· ὕστω γὰρ λέγει· „οὔτε ἡ χάρις τῦ Παναγίυ Πνεύματος ἐνεργεῖ „ἰαμάτων χαρίσματα, δίχα τῆς κατὰ φύσιν φιλαν„θρωπίας· οὔτε τι ἕτερον τῆ λοιπῶν χαρισμάτων, „χωρὶς τῆς ἑκάστυ δεκτικῆς ἕξεώς τε καὶ δυνάμεως· ὑ„τε μὴν πάλιν ἐν τῆ ἀπηρτισμένων ἀνθρώπων κτί„σεται κατὰ δύναμιν φυσικὴν, δίχα τῆς χορηγήσης „αὐτοῖς θείας δυνάμεως". (Κεφ. ιγ'. τῆς ε'. Ἑκατοντ. τῆ Θεολογικ.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

της, ὁ ἐκ δαιμόνων ἐμπνεόμενος· διὰ τοῦτο ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος περὶ τούτου ἔγραφεν εἰς τοὺς Θεσσαλονικεῖς· „Προφητείας μὴ ἐξουθενεῖτε· πάντα δὲ δοκιμάζοντες, τὸ καλὸν κατέχετε". (ά. Θεσσαλ. έ. 20.) διὰ τί τότε, καθὼς ἦτον πολλοὶ Προφῆται ἀληθεῖς, ὁποῖος ἦν καὶ ὁ Ἄγαβος, ὅς τις διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐπροφήτευσεν, ὅτι ἔχει νὰ γένῃ πεῖνα μεγάλη εἰς ὅλην τὴν Οἰκουμένην, ἥτις καὶ ἔγινεν ἐπὶ Κλαυδίου Καίσαρος, ὡς λέγουσιν αἱ Πράξεις· (Κεφ. ιά. 28.) ὁποῖαι ἦτον καὶ αἱ τέσσαρες θυγατέρες τοῦ Φιλίππου προφητεύουσαι· (Πράξ. κά. 9.) τοιουτοτρόπως ἦτον τότε καὶ πολλοὶ ψευδοπροφῆται, μὲ τὸ νὰ ἐφιλονείκει ὁ διάβολος, κοντὰ εἰς τὰς ἀληθεῖς Προφητείας τοῦ Θεοῦ, νὰ παρυποσύρῃ, ἤγουν νὰ δείξῃ πῶς ἔχει κάποιαν φαινομένην ὑπόσασιν καὶ αἱ ψευδοπροφητεῖαι, καὶ μαντεῖαι αἱ ἐδικαί του, ὡς λέγει ὁ μέγας Χρυσόστομος, ὥστε τὸ χάρισμα τῆς διακρίσεως τῶν πνευμάτων, δεύτερον ἦτον ἀπὸ τὸ χάρισμα τῆς Προφητείας. (1)

„Ἑτέρῳ δὲ γένη γλωσσῶν, ἄλλῳ δὲ ἑρμηνεία γλωσσῶν".

Πολύ, καὶ μεγάλον, καὶ ἐκτεταμένον εἰς πολλὰς, ἦτον κοντὰ εἰς τοὺς Κορινθίους τὸ χάρισμα τῶν γλωσσῶν, διὰ τὸ ὁποῖον καὶ αὐτοὶ ἐκαυχῶντο περισσότερον, παρὰ ὁποῦ ἐκαυχῶντο διὰ ὅλα τὰ ἄλλα χαρίσματα, ὡσὰν ὁποῦ τὸ χάρισμα αὐτὸ ἐδόθη πρῶτον εἰς τοὺς Ἀποστόλους ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐν εἴδει πυρίνων γλωσσῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἐνομίζετο μεγαλίτερον ἀπὸ τὰ ἄλλα· ἀλλὰ δὲν εἶναι ἔτζι ἡ ἀλήθεια, διὰ τί τὸ χάρισμα τῆς διδασκαλίας, εἶναι μεγαλίτερον, καὶ τὸ νὰ ἑρμηνεύῃ τινὰς τὰς γλώσσας, εἶναι μεγαλίτερον ἀπὸ τὸ νὰ λαλῇ τὰς γλώσσας· διὰ τοῦτο καὶ ὕστερον ὕστερον αὐτὸ ἔβαλεν ὁ Ἀπόστολος ὡς ἀνώτερον· εἰς ἄλλον γὰρ τότε ἐδίδετο χάρισμα, τὸ νὰ λαλῇ μόνον διαφόρους γλώσσας, ὄχι ὅμως καὶ νὰ τὰς ἑρμηνεύῃ· ὅθεν αὐτὸς ἤξευρε μὲν τὰς γλώσσας ὁποῦ λαλεῖ, τί λέγων, εἰς ἄλλες δὲ νὰ τὰς ἑρμηνεύσῃ δὲν ἐδωίνετο· εἰς ἄλλον δὲ πάλιν ἐδίδοντο καὶ τὰ δύω χαρίσματα, καὶ τὸ νὰ λαλῇ γλώσσας διαφόρους, καὶ τὸ νὰ τὰς ἑρμηνεύῃ· ἢ ἐδίδετο εἰς αὐτὸν τὸ νὰ τὰς ἑρμηνεύῃ μόνον. Οἰκειότατα δὲ εἶπεν ἐπὶ τῶν γλωσσῶν γένη, ὀνομάσας γένη, τὰς διαφορὰς τῶν γλωσσῶν, ὁποῦ εἶναι μοιρασμέναις κατὰ τὰ γένη, καὶ ἔθνη τοῦ Κόσμου.

11. „Πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα, διαιροῦν „ἰδίᾳ ἑκάστῳ, καθὼς βούλεται".

Πάλιν τὴν ἰδίαν παρηγορίαν, ὁποῦ εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Ἅγιος Ἀπόστολος, λέγει καὶ ἐδῶ, ὅτι δηλαδὴ ὅλα αὐτὰ τὰ χαρίσματα, καὶ μικρὰ, καὶ μεγάλα, καὶ μεγαλίτερα, ἐνεργεῖ τὸ ἓν, καὶ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα, καὶ διαφορὰ κἀμμία δὲν εἶναι εἰς αὐτὰ, κατὰ τὸν θοπρα, καὶ τὴν πηγὴν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐκχέονται εἰς τοὺς κεχαριτωμένους. Βλέπε δὲ πῶς ἐπισομίζει ἐκεῖνον τὸν Χρισιανὸν, ὁποῦ δὲν ἀρέσκεται εἰς τὸν διαμοιρασμὸν τῶν χαρισμάτων τοῦ πνεύματος, λέγων· ὅτι καθὼς τὸ Πνεῦμα βούλεται, καὶ θέλει, καὶ ἀρέσκεται, ἔτζι καὶ κάμνει, καὶ διαμοιράζει αὐτά· ἐσὺ δὲ ποῖος εἶσαι, ὁποῦ δὲν ἀρέσκεσαι εἰς αὐτό; Σημείωσαι, ὦ ἀναγνῶστα, τὸ ῥητὸν τοῦτο, τὸ „καθὼς βούλεται" διὰ τοὺς πνευματομάχους, καὶ τοὺς μὴ λέγοντας Θεὸν, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· ἐπειδὴ δὲν εἶπεν ὁ Παῦλος, καθὼς προσάζεται τὸ Πνεῦμα, ἀλλὰ καθὼς βούλεται, αὐθεντικῶς δηλαδὴ καὶ δεσποτικῶς καὶ θεϊκῶς, μοιράζει τὰ χαρίσματά τα ὡς Αὐθέντης, καὶ

Δε-

---

(1) Λέγει γὰρ ὁ μέγας Βασίλειος· „μέγα μὲν καὶ „θαυμαστὸν χάρισμα, καὶ ψυχῆς ἄκρως κεκαθαρμένης δεό„μενον χωρῆσαι τὴν θείαν ἐπίπνοιαν φησὶ τὸ προφη„τεύειν τοῖς τοῦ Θεοῦ· δεύτερον δὲ μετ' ἐκεῖνο, καὶ οὐδὲ „αὐτὸ μικρᾶς, οὐδὲ τῆς τυχούσης ἐπιμελείας δεόμε„νον, τὸ καταικεῖν τὰ βουλήματα τῶν λεγομένων ὑπὸ „τοῦ Πνεύματος, καὶ μὴ παρασχάζεσθαι τῆς διανοίας „τῶν λεγομένων· ἀλλ' ἀδιαβόλως ἐπ' αὐτῶν ὁδηγεῖσθαι „ὑπὸ τοῦ οἰκονομήσαντος Πνεύματος γραφῆναι τὴν Προ„φητείαν, ὁδηγοῦντος καὶ τὴν διάνοιαν τῶν ὑποδεξαμέ„νων τὸ τῆς γνώσεως χάρισμα· διὸ καὶ ὁ Κύριος „ἐπέφερε λέγων· „ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω". (Ματθ. ιά. 15.) Καὶ ὁ Προφήτης Ὡσηέ· „τίς σο„φὸς, καὶ συνήσει ταῦτα; ἢ συνετὸς, καὶ ἐπιγνώσεται „αὐτά"; (Ὡσ. ιδ'. 10.) Καὶ ὁ Ἀπόστολος ἐν τῷ „περὶ χαρισμάτων τόπῳ, τὸ μὲν τι χάρισμα, Προ„φητείαν φησὶ· τὸ δὲ, διάκρισιν πνευμάτων· ὁ μὲν „γὰρ παρέχων ἑαυτὸν ἄξιον ὀργανον τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ „πνεύματος, Προφήτης ἐστὶν· ὁ δὲ τὴν δυνάμιν τῆς ἀ„παγγελμένων σωτηρίας ἐκδεχόμενος, τὸ χάρισμα „ἔχει τῆς διακρίσεως τῶν πνευμάτων· διὸ καὶ Κορυ„φαῖος διακρίνων· „Προφῆται δὲ φησι, δύω, ἢ τρεῖς „λαλείτωσαν καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν". (ά. Κορ. ιδ'. 29.) (εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἑρμηνείας τοῦ Ἡσαΐου)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δεσπότης, καὶ Θεός· καὶ δοὺ εἶπεν, ὅτι ἐνεργεῖται τὸ Πνεῦμα, ὡς λέγουσιν οἱ πνευματομάχοι, ἀλλὰ ἐνεργεῖ, καθὼς ἐνεργεῖ καὶ ὁ Πατὴρ, ὡς εἶπον ἀνωτέρω· „ὁ δὲ αὐτὸς Θεὸς, ὁ „ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν". (αὐτόθ. στιχ. 6.) (1)

12. „Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα εἷς ἐστι, καὶ μέλη ἔχει πολλὰ, πάν-„τα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος πολλὰ ὄντα, εἷς σῶμά ἐστιν· (2) „οὕτω καὶ ὁ Χριστός".

Παρηγορεῖ καὶ ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος ἐκεῖνον, ὁπού ἐλυπεῖτο πῶς εἶχε μικρότερον χάρισμα, ἀπὸ τὸ ὑπόδειγμα τοῦ σώματος, δείχνωντας εἰς αὐτὸν, πῶς δὲν εἶναι κατώτερος ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ὁπού ἔχουν τὰ μεγαλίτερα χαρίσματα· διὰ τί, λέγει, καθὼς τὸ σῶμα εἶναι εἷνα μὲν καθ' ἑαυτὸ, εἶναι δὲ καὶ πολλὰ, διὰ τί ἔχει μέλη διάφορα· ἔτζι πάλιν καὶ τὰ μέλη, εἶναι μὲν καὶ πολλὰ καθ' ἑαυτὰ, εἶναι δὲ καὶ εἷνα, καθ' ὃ συναίνουσιν εἷνα σῶμα. Καὶ λοιπὸν αἱ τὰ μέλη εἶναι κατὰ τοῦτο εἷνα, πῶς εἶναι πλέον ἡ διαφορὰ ὁπού ἔχουν; ἢ ποῖον εἶναι τὸ μεγαλίτερον; ἢ ποῖον εἶναι τὸ μικρότερον; βέβαια, ὅτε διαφορὰν ἔχει, ὅτε μεγαλίτερον καὶ μικρότερον εἶναι, διὰ τί ὅλα εἶναι εἷνα, ὡς εἷνα σῶμα σωτηρῶντα· τοιουτοτρόπως καὶ ὁ Χριστὸς, ἤτοι τὸ τοῦ Χριστοῦ σῶμα, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ Ἐκκλησία, καὶ ἡ συνάθροισις ὅλων τῶν Χριστιανῶν· διότι, ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς εἶναι κεφαλὴ τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, ὠνόμασε Χριστὸν, ἀπὸ τὴν κεφαλήν της· καθὼς γὰρ τὸ σῶμα, καὶ ἡ κεφαλὴ εἶναι εἷνας ἄνθρωπος, ἔτζι καὶ ἡ Ἐκκλησία, καὶ ὁ Χριστὸς, ὡσαὐτὸ ὁποῦ εἶναι σῶμα, καὶ κεφαλὴ, ἀκολούθως εἶναι καὶ εἷνα· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος αὐτὶ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, τὸν Χριστὸν ἔβαλε (3). Λέγει λοιπὸν, ὅτι καὶ εἰς τὴν μίαν Ἐκκλησίαν, εἷνα ἐμείνα-

(1) Ὁ θεῖος Μάρκος ὁ ἀσκητὴς ἔτω περὶ τῆς χάριτος τοῦ Πνεύματος λέγει· „μία μέν ἐστι, καὶ ἀπαλλοιώ-„τως ἡ χάρις τοῦ Πνεύματος, ἐνεργεῖ δὲ ἑκάστῳ, κα-„θὼς βούλεται". (Κεφ. ριέ. περὶ τῆς διαμονῆς ἐξ ἔργων.) Καὶ πάλιν· „ὥσπερ ὑετὸς ἐπιχεόμενος τῇ γῇ, „τοῖς φυτοῖς τροφὴν παρέχει ποιότητα, γλυκεῖαν μὲν, „τοῖς γλυκέσι, συφλὴν δὲ τοῖς συφεροῖς· ἔτως ἡ „χάρις ταῖς καρδίαις τῶν πιστῶν, ἐτρέπτως ἐπιβάλ-„λουσα, ἁρμοζόμενος ταῖς ἀρεταῖς τὰς ἐνεργείας χα-„ίζεται". (Κεφ. ριέ. αὐτόθ.) Καὶ αὖθις· „τῷ „μὲν Χριστὸν πεινῶντι, γίνεται (ἡ χάρις) τρο-„φὴ· καὶ τῷ διψῶντι, πόμα ἡδύτατον· τῷ ῥιγοῦν-„τι, ἔνδυμα· καὶ τῷ κοπιῶντι, ἀνάπαυσις· τῷ προσ-„δυχομένῳ, πληροφορία· καὶ τῷ πενθοῦντι, παρά-„κλησις". (Κεφ. ριζ'. αὐτόθ.) Λέγει δὲ καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος· „τὸ μὲν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ φῶς, ἁπλοῦν ἐστιν, „ἀκτῖνας δὲ διαφόρους ἔχει, οὐ τῇ φύσει, ἀλλὰ ταῖς „ἐνεργείαις· παρὰ μὲν τῷ Θεῷ μία ἐστὶν ἡ λαμπρό-„της, ἀλλ' ἐρχομένη πρὸς ἡμᾶς, πολλὰς λαμπρότητας „ἀποτελεῖ, καὶ διαφόρους τὰς μαρμαρυγάς, τῷ μὲν χα-„ιζομένῃ λαμπρότητα προφητείας, ἄλλῳ δὲ λαμπρό-„τητα ἀποστολῆς, ἄλλῳ, λαμπρότητα μαρτυρίου". (Λόγ. περὶ ζήλου καὶ διαβολῆς, καὶ εἰς τὸν ἐκ γενετῆς τυφλόν.) Καὶ πάλιν λέγει· „ὥσπερ τὰ αὐθηρὰ καὶ δι-„βαφῆ τῆς βασιλικῆς ἐσθῆτος, δέχεται μὲν ἀκτῖνα „πλειοτέραν, διαφόρους δὲ τὰς μαρμαρυγὰς ἀναπέμπει, καὶ „οἷον αὖ ἡ τῆς βαφῆς τοῦ κάλλους, τοιαύτην τὴν εὐ-„χροιαν ἀπεργάζεται... ὁ τῆς ἀκτῖνος μεριζομένης, „ἀλλὰ τῆς ἐσθῆτος τὴν οἰκειότητα, καὶ τὸν μερισμὸν „τῆς ἀκτῖνος χρηματιζομένης τῷ φωτί· ὥσπερ καὶ ἡ „θεία ἐνέργεια ἁπλῆ οὖσα τοῖς ὑποδεχομένοις αὐτὴν „συμμερίζεται". (αὐτόθι) Ὁ δὲ μέγας Ἀθανάσιος οὕτω φησί· „μονοειδὴς ὑετὸς καταβὰς, πολυειδῆς ἐρ-„γάζεται τοὺς· καὶ σῖτον μὲν ἐργάζεται, κύαμον „δὲ, καὶ κέγχρον, καὶ ὄλυραν· ἐν μὲν τῷ καταβαί-„νειν, πολλὰ δὲ τὰ βλαστήματα, καὶ τὸ μονοειδὲς τοῦ ὑετοῦ εἰς „πολύχουν καρποφορίαν διαπίπτεται". (Ὁμιλ. εἰς τὸν τόκον.)

(2) Τοῦτο τὸ ῥητὸν ἑρμηνεύων ὁ Θεολόγος Γρηγόριος λέγει· „παύτῳ αἰδώμεθα τὴν πάξιν, ἀδελφοί· „παύτῳ φυλάττωμεν· ὁ μὲν, ἐστὶ τις ἀκοή, ὁ δὲ, „γλῶττα· ὁ δὲ, χεὶρ, ὁ δὲ, ἅλμα· ὁ μὲν, διδα-„σκάλου, ὁ δὲ, μανθανέτω· ὁ δὲ, ἐργαζέσθω τὸ κα-„λὸν ταῖς ἰδίαις χερσὶν, εἰς μετάδοσιν τοῦ δεομέ-„νου καὶ χρήζοντος· ὁ μὲν, ἀρχέτω, καὶ προβεβλήσθω· „ὁ δὲ δικαιούσθω διὰ τῆς ὑπηρεσίας... μὴ πάντες ὦ-„μεν γλῶσσα, τὸ ἐπιμόπαν· μὴ πάντες Προφῆται, „μὴ πάντες Ἀπόστολοι, μὴ πάντες διερμηνεύομεν... „μέγα τὸ διδάσκειν; ἀλλὰ τὸ μανθάνειν ἀκίνδυνον· τί „σεαυτὸν ποιεῖς ποιμένα, πρόβατον ὤν; τί γίνῃ κε-„φαλὴ, πᾶς συγχαίων; τί στρατηγεῖν ἐπιχειρεῖς, τε-„ταγμένος ἐν στρατιώτας;... πάξις τοῦ παῖ σωτη-„σασθαι· πάξις σωέχει καὶ τὰ ἐπέραντα, καὶ τὰ ἐπίγεια· „πάξις ἐν νοητοῖς, πάξις ἐν αἰσθητοῖς· πάξις ἐν Ἀγ-„γέλοις· πάξις ἐν ἄστροις, καὶ κινήσει, καὶ μεγέθει, καὶ „σχέσει τῇ πρὸς ἄλληλα καὶ λαμπρότητι· καὶ πάξεως „μὲν ἐπικράτησις, κόσμος τὸ παῦ, καὶ τὸ κάλλος ἀ-„κίνητον· ἀπαξία δὲ καὶ ἀκοσμία, ἐν μὲν ἀέρι, τὰς „σκηπτὰς, ἐν δὲ γῇ, τὰς σεισμὰς, ἐν δὲ θαλάσσῃ, „τὰς ἐπικλύσεις, ἐν δὲ πόλεσι καὶ οἴκοις, πολέμους· „ἐν δὲ τοῖς σώμασι τὰς ἀῤῥωσίας, ἐν δὲ ταῖς ψυ-„χαῖς τὰς ἁμαρτίας ἐκαινοτόμησε". (Λόγ. περὶ τῆς ἐν βαλέξεσιν δυσεξίας.) Τοῦτο τὸ ῥητὸν τῷ Ἀποστόλῳ ἀναφέρει καὶ ὁ ξδ'. Κανὼν τῆς Οἰκουμενικῆς ε'. Συνόδου.

(3) Ὁ δὲ Φώτιος ἑρμηνεύων τὸ „ὅπω καὶ ὁ Χρι-„στὸς" λέγει· „ὅπω καὶ ὁ Χριστὸς, πολλὰ μὲν ἔχει μέλη „τὰ καθ' ἕκαστον, ἓν δὲ σῶμα τὴν κοινωνίαν τῆς Ἐκ-„κλησίας· ἐκ γὰρ πολλῶν συγκειμένη, ἓν ἐστι σῶμα, „κε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θα ὅλοι, ὡς συγκροτοῦντες σῶμα αὐτῆς, ἀγκαλὰ καὶ τοῦτο τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, σωτίθεται ἀπὸ διάφορα πράγματα, καὶ μέλη.

13. „Καὶ γὰρ ἐν ἑνὶ πνεύματι πάντες ἡμεῖς εἰς ἓν σῶμα ἐβαπτί-„σθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι, εἴτε Ἕλληνες, εἴτε δοῦλοι, εἴτε ἐλεύ-„θεροι".

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα δείχνει πῶρα ὁ Παῦλος, πῶς ἡ Ἐκκλησία ὁμοιάζει μὲ τὸ σῶμα, καὶ λέγει· ὅτι ἀπὸ σῶμα καὶ τὸ αὐτὸ Ἅγιον Πνεῦμα ὅλοι ἡμεῖς, καὶ ἐγὼ ὁ Παῦλος, ἐβαπτίθημεν εἰς σὶ σῶμα, ἤγουν εἰς τὸ νὰ ἤμεθα σῶμα· δὶ ὅ,τι δὲν ἐβαπτίθηκα ἐγὼ εἰς ἄλλο Πνεῦμα, καὶ σὺ εἰς ἄλλο, ἀλλὰ ἐβαπτίθημεν καὶ οἱ δύω εἰς σῶμα καὶ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα· ὥστε, ὐδὲ ἐγὼ ὁ Παῦλος ἔχω τι παραπάνω ἀπὸ λόγου σε· ἐπειδὴ εἰς σῶμα σῶμα ἐβαπτίθημεν, αὐτὶ τοῦ, διὰ νὰ ἤμεθα σῶμα σῶμα, πόσον οἱ Ἰουδαῖοι, ὅσον καὶ οἱ Ἕλληνες καὶ Ἐθνικοὶ, πόσον οἱ δοῦλοι, ὅσον καὶ οἱ ἐλεύθεροι. Ἀνίσως δὲ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἤνωσεν ἡμᾶς τοὺς Χριστιανοὺς, ὁποῦ ἤμεθα πόσον μακραὶ σῶας ἀπὸ τὸν ἄλλον, καὶ μᾶς ἔκαμεν σῶα, πολλῷ μᾶλλον ἀφ' ὅ ἐγίναμεν σῶα, διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, δὲν πρέπει νὰ λυπώμεθα, ὡσὰν νὰ ἦτον κἀμμία διαφορὰ ἀναμεταξύ μας (1).

„Καὶ πάντες εἰς ἓν Πνεῦμα ἐποτίσθημεν".

Φαίνεται μὲν νὰ λέγη ὁ Παῦλος ἐδῶ διὰ τοῦ πνευματικοῦ τράπεζαν τῆν Μυστηρίων, τοῦ ἄρτου, καὶ τὸ οἴνου· δὶ ὅτι λέγοντας πῶς ἐποτίθημεν εἰς σῶα Πνεῦμα, ἐφανέρωσε καὶ τὰ δύω, καὶ τὸ αἷμα τοῦ Κυρίου, ὁποῦ πίνομεν, καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ, ὁποῦ τρώγομεν. Πλὴν τὸ ἀληθέστερον νόημα εἶναι, ὅτι Πνεῦμα ἐδῶ ὀνομάζει τοῦ ἐπιφοίτησιν, καὶ ἐνοίκησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τοῦ γενομένου εἰς ἡμᾶς ἀπὸ τὸ Ἅγιον Βάπτισμα, καὶ πρὸ τοῦ ἀκόμη νὰ μεταλάβωμεν τὰ Μυστήρια· οἱ γὰρ Χριστιανοὶ, δίθυς ὁποῦ βαπτισθοῦν, λαμβάνει καὶ τοῦ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τοὺ καρδίαν τους, ὡς ὕδωρ ἀλλόμενον· ἐποτίσθημεν δὲ εἶπεν, ἀπὸ μεταφορᾶς καὶ ὁμοιώσεως τοῦ δενδρων, τὰ ὁποῖα ποτίζονται ἀπὸ μίαν καὶ τοὺ αὐτοὺ βρύσιν· σῶα λοιπὸν, λέγει, Πνεῦμα ἐπότισεν ὅλους ἡμᾶς, καὶ ἐχάρισε, καὶ σῶα σῶμα ἐποίησε.

14. „Καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἓν μέλος, ἀλλὰ πολλά".

Μὴ θαυμάσης, λέγει, Χριστιανὲ, ἀνίσως ἡμεῖς οἱ τόσοι πολλοὶ, εἴμεθα σῶα σῶμα· διὰ τί καὶ εἰς τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου ἔτζι ἀπολυθεῖ· καὶ ἀπὸ τὰ πολλὰ μέλη τοῦ ἀνθρώπου, σῶα σῶμα ἀνθρώπινον γίνεται.

15. „Ἐὰν εἴπῃ ὁ πούς, ὅτι οὐκ εἰμὶ χεὶρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος· „οὐ (2) παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος";

16. „Καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ οὖς, ὅτι οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμὸς, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ „σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος";

Ἐδῶ σοφῶς φέρνει ὁ Ἀπόστολος τὰ μέλη τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, καὶ μὲ μίαν προσωποποιΐαν χηματίζει αὐτὰ πῶς ὁμιλοῦν, ὡσὰν νὰ ἦτον λογικὰ, καὶ πῶς γογγύζουν, διὰ τὶ μερικὰ ἐξ αὐτῶν εἶναι καπώτερα ἀπὸ τὰ ἄλλα, μὲ σκοπὸν, ἵνα, δείχνοντας πῶς ὁ γογγυσμὸς τῆν τοιούτων μελῶν εἶναι παράλογος, δείξη ἀκολούθως, καὶ πῶς ὁ γογγυσμὸς ἐκείνων τῆν Χριστιανῶν ὁποῦ γογγύζουν, πῶς εἶναι ἄλλοι ἀπὸ λόγου των μεγαλίτεροι εἰς τὰ χαρίσματα, ἵνα

„κεφαλὴ ἔχυσα τὸν Χριστὸν, ὡς ἵνα τοῦ Ἐκκλη-„σίαν, καὶ τὸν Χριστὸν, σὶ ἀνυποστελὲς σῶμα. (παρ' Οἰκουμενίῳ.)

(1) Ὅρα καὶ τοῦ ὑποσημείωσιν εἰς τὸν 3. στίχ. τοῦ ς'. Κεφαλαίου τῆς πρὸς Ῥωμαίους.

(2) Τὸ, Οὐ συναῦθα φαίνεται πῶς ἐκλαμβάνεται αὐτὶ τοῦ, μὴ· ἤγουν, μήπως ἀπὸ τοῦτο δὲν ἦναι ὁ πούς ἐκ τοῦ σώματος; ὄχι· ἀλλὰ ἶναι ἐκ τοῦ σώματος· ὁμοίως καὶ τὸ παρακάτω, ἔτζι ἐκλαμβάνεται.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἵνα δείξῃ, λέγω, πῶς ὁ γογγυσμὸς τόπων, εἶναι παρομοίως παράλογος καὶ αὐτὸς, καὶ ἔτζι ἐντροπιάσῃ αὐτούς· φέρει δὲ εἰς τὸ μέσον, ὄχι πῶς γογγύζειν δύω μέλη, ὁποῦ εὑρίσκονται εἰς τὰς δύω ἄκρας τοῦ ἀνθρωπίνε σώματος, καθὼς εἶναι τὸ ποδάρι, καὶ τὸ αὐτί· ἔτε λέγει πῶς τὸ ποδάρι ὁμιλεῖ μὲ τὸ ὁμμάτι, καὶ γογγύζει κατ' αὐτοῦ, ἀλλὰ πῶς ὁμιλεῖ τὸ ποδάρι μὲ τὸ χέρι, τὸ ὁποῖον χέρι ὀλίγον ὑπερέχει ἀπὸ τὸ ποδάρι· τὸ δὲ αὐτὶ λέγει πῶς ὁμιλεῖ μὲ τὸ ὁμμάτι, καὶ πῶς γογγύζει κατ' αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον ὁμμάτι ὀλίγον ὑπερέχει ἀπὸ τὸ αὐτί· διότι ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι παντοτε ἔχομεν συνήθειαν νὰ φθονοῦμεν, ὄχι ἐκείνους ὁποῦ εἶναι πολλὰ ἀνώτεροί μας, ἀλλὰ ἐκείνους ὁποῦ ὀλίγον μᾶς ὑπερέχουν. Ἀνίσως λοιπὸν καὶ εἰπῇ τὸ ποδάρι, ὅτι ἐπειδὴ καὶ ἐγὼ δὲν εἶμαι χέρι, μήτε εἶμαι εἰς τὸ μέσον τοῦ σώματος, ἀλλ' εἶμαι ποδάρι καὶ ὑποκάτω ἀπὸ ὅλα, διὰ τοῦτο δὲν εἶμαι καὶ τελείως μέρος τοῦ σώματος· μήπως, λέγω, παρὰ τοῦτο, ἤγουν μήπως διὰ τὶ τὸ ποδάρι δὲν εἶναι χέρι, διὰ τοῦτο δὲν εἶναι καὶ τελείως ἀπὸ τὸ σῶμα, ἢ μέρος τοῦ σώματος; ὄχι· διὰ τί ὁ τόπος, ἡ μέση δηλαδὴ, ἢ ἡ ἄκρα τοῦ σώματος, αὐτὴ δὲν κάμνει τὸ νὰ ἦναί τι μέρος τοῦ σώματος, ἢ νὰ μὴν ἦναι· ἀλλὰ ἐκεῖνο ὁποῦ κάμνει τι μέρος τοῦ σώματος, εἶναι ἡ μὲ ὅλον τὸ σῶμα σύωσις αὐτοῦ, καθὼς ἐκ τοῦ ἐναντίε, καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ κάμνει νὰ μὴν ἦναί τι μέρος τοῦ σώματος, εἶναι ὁ ἀπὸ τοῦ ὅλου σώματος χωρεισμός. Ὁμοίως καὶ τὸ αὐτὶ, ἀνίσως εἰπῇ, ὅτι ἐπειδὴ ἐγὼ δὲν εἶμαι ὁμμάτι, λοιπὸν ἔτε μέρος εἶμαι τελείως τοῦ σώματος· μήπως, λέγω, διὰ τοῦτο καὶ τὸ αὐτὶ, δὲν εἶναι ἐκ τοῦ σώματος; ὄχι· ἀλλὰ καὶ αὐτὸ ἔχον τὸν ὀξ ἀρχῆς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διορισθέντα τόπον, καὶ ἐνεργῶν τὴν ἐδικήν του ἐνέργειαν, καὶ αὐτὸ μέρος εἶναι, καὶ μέλος τοῦ σώματος· ὥστε καὶ ἐσὺ Χεισιανὲ, ὁποῦ φαίνεσαι ὅτι ἔλαβες τὸ μικρότερον, καὶ κατώτερον χάεισμα, μὴ γογγύζης· διὰ τί καὶ ἐσὺ μέρος εἶσαι τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χεισοῦ, ἀγκαλὰ καὶ νὰ ἔλαχες τὸν κατώτερον τόπον, καὶ πάζιν· τότε ὅμως δὲν εἶσαι μέλος τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας, ὅταν χίσῃς, καὶ διαχωρίσῃς τὸν ἑαυτόν σου ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ τὴν σύστασιν αὐτῆς. Φύλαττε λοιπὸν τὴν σύωσιν αὐτὴν, ἐὰν θέλῃς νὰ ἦσαι μέλος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χεισοῦ.

17. „ Εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμὸς, ποῦ ἡ ἀκοή; εἰ ὅλον ἀκοὴ, ποῦ „ ἡ ὄσφρησις“;

Ἐπειδὴ ἀνέφερεν ἀνωτέρω ὁ Θεῖος Παῦλος ποδάρι, καὶ χέρι, καὶ αὐτὶ, καὶ ὁμμάτι, καὶ ἔφερε τοὺς Κορινθίους εἰς σύνοιαν τῆς ὑπεροχῆς, καὶ τῆς ἐλαττώσεως, καὶ διὰ τὴν σύνοιαν αὐτὴν, ἦτον ἀπόλυτον νὰ λυπῶνται πάλιν αὐτοὶ, καὶ ὄχι νὰ παρηγορῶνται· διὰ τοῦτο πάρα δείχνει, ὅτι ἔτζι εἶναι συμφέρον, νὰ ἦναι διάφορα χαείσματα εἰς τὴν τοῦ Χεισοῦ Ἐκκλησίαν· διὰ τί ἀνίσως ἦτον σῶα μέλος μόνον ὅλον τὸ σῶμα, ποῦ ἤθελαν εἶναι τὰ ἄλλα μέλη; ἔτζι καὶ ὢν σῶας μόνος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν εἶχον ὅλα τὰ χαείσματα, οἱ λοιποὶ τί ἤθελαν ἔχειν; Δὲν ἐντρέπεσαι λοιπὸν, λέγει, ἐσὺ Χεισιανὲ, ὁποῦ λυπῆσαι πῶς εἶναι ἄλλοι ἀνώτεροί σου; διὰ τί μὲ τοῦτο ζητεῖς νὰ ἐκβάλῃς ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τόσα μέλη, καὶ τόσες ἄλλες ἀδελφάς σε; καὶ διὰ τί ἐσὺ μόνος θέλεις νὰ ἦσαι εἰς αὐτὴν, καὶ νὰ ἔχῃς τὰ χαείσματα ὅλων;

18. „ Νῦν δὲ ὁ Θεὸς ἔθετο τὰ μέλη, ἓν ἕκαστον αὐτῶν ἐν τῷ σώ- „ ματι, καθὼς ἠθέλησε“.

Μεγάλως ἀποσοφίζει τοὺς Κορινθίους ὁ Ἀπόστολος, μὲ τὸν λόγον τοῦτον ὁποῦ εἶπεν, ὅτι ὁ Θεὸς ἠθέλησε, καὶ ἐδιώρισεν εἰς κάθε μέλος τοῦ σώματος τὸν ἐδικόν του φυσικὸν τόπον (τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ, ἔθετο) καὶ ἔτε τὸ ποδάρι χρεωσεῖ νὰ λυπῆται, διὰ τί ἐδιωρίσθη νὰ ἔχῃ τὸν κατώτερον τόπον τοῦ σώματος, ἐπειδὴ ἔτζι ἠθέλησεν ὁ Θεὸς, καὶ ἔτζι συμφέρει εἰς τὸ ποδάρι νὰ ἔχῃ τὸν κάτω τόπον· ἔτε πάλιν ἡ κεφαλὴ, χρεωσεῖ ὀξυναντίας νὰ ὑπερηφανεύεται, διὰ τί ἔχει τὸν ἀνώτατον τόπον τοῦ σώματος· ἐπειδὴ τὸ κατόρθωμα τοῦτο, δὲν εἶναι ἐδικόν της, ἀλλὰ εἶναι τοῦ Θεοῦ, ὁποῦ ἔτζι ἐδιώρισε τὸν τόπον τῶν μελῶν. Τοιουτοτρόπως λοιπὸν καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἐδιώρισεν ὁ Θεὸς, ὁ σῶας μὲν, νὰ ἦναι κάτω, διὰ τί ἔτζι συμφέρει εἰς αὐτόν· ὁ ἄλλος δὲ, νὰ ἦναι ἄνω, διὰ τί ἔτζι τοῦ συμφέρει· καὶ πρέπει καὶ ἐκεῖνος μὲν, νὰ σέργῃ τὸν κάτω τόπον, καὶ ἐκεῖνος δὲ, νὰ μὴν ὑπερηφανεύεται διὰ τὸν ἄνω τόπον.

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

19. „Εἰ δὲ ἰῶ τὰ παῦτα σῦ μέλος, πῦ τὸ σῶμα“;
20. „Νυνὶ δὲ, πολλὰ μὲν μέλη, σῦ δὲ σῶμα“.

Βλέπε σοφίαν τὸ μεγάλε Παύλου, διὰ τί ἀπὸ ἐκεῖνο ὅπου ἐλύπει τὸς Κορινθίους, ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἴδιον αὐτὸς τὸς παρηγορεῖ· καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ ἐφαίνετο εἰς αὐτὸς αἴτιον διαφορᾶς, αὐτὸς τὸ δείχνει αἴτιον σώσεως· λέγω δὴ τὸ, ὅτι πρέπει νὰ ἦναι διαφορετικὰ χαρίσματα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ νὰ μὴν ἦναι ὅλα ἰσότιμα· διατί, ἂν δὲν ἦτον διάφορα μέλη, οὐδὲ σῶμα δὲν ἦτον· ἐὰν δὲ σῶμα δὲν ἦτον, οὐδὲ ἰσοτιμία ἦτον εἰς τὰ μέλη· πῶρα δὲ, διὰ τῦτο εἶναι ἰσοτιμία εἰς ὅλα τὰ μέλη, διὰ τί ὅλα συνιστῶσιν σῶμα· ὥστε, διὰ νὰ ἦναι διάφορα τὰ μέλη, διὰ τῦτο ἀποτελεῖται καὶ σῶμα, καὶ διὰ νὰ εἶναι πάλιν σῶμα, διὰ τῦτο εἶναι ἰσοτιμία εἰς ὅλα τὰ μέλη· κατὰ τῦτο δηλαδὴ καθ' ὃ αὐτὰ χρησιμεύουν, καὶ συντελῶσιν εἰς σὸς σώματος ὁλοκληρίαν, καὶ συμπλήρωσιν. „Πολλὰ γὰρ „μέλη, λέγει, σῦ δὲ σῶμα“· ὥσε καὶ ἐσεῖς Χρισιανοί, ἐὰν δὲν εἴχετε χαρίσματα διάφορα, οὐδὲ σῶμα ἠθέλετε ἦτε· σῶμα δὲ σῶμα μὴ ὄντες, οὐδὲ ἰσότιμοι ἠθέλετε ἦτε· διατί ἡ ἰσοτιμία καὶ σύνωσίς σας γενῆται, μὲ τὸ νὰ εἶσθε σῶμα (1).

21. „Οὐ δύναται δὲ ὁ ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρί· χρείαν σου οὐκ „ἔχω· ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ, τοῖς ποσὶ, χρείαν ὑμῶν οὐκ ἔχω“.

Ἀφ' ὧν κατεσίγασε καὶ ἐπαρηγόρησε μὲ τὰ ἀνωτέρω ὁ Ἅγιος Ἀπόστολος ἐκείνους, ὁπῦ εἶχον τὰ μικρότερα χαρίσματα, τῶρα ὁμιλεῖ καὶ μὲ ἐκείνους, ὁπῦ εἶχον τὰ μεγαλίτερα χαρίσματα, καὶ ὑπερηφανεύοντο ἐναντίον τῶν κατωτέρων· δι' ὅτι καθὼς, λέγει, δὲν δυνάται ὁ ὀφθαλμὸς νὰ εἰπῇ εἰς τὸ χέρι, καὶ εἰς τὰ λοιπὰ μέλη τὲ σώματος, ὅτι, δὲν σᾶς ἔχω χρείαν (2) (ἐπειδὴ σῶμα μόνον μέλος, καὶ τὸ παραμικρότερον νὰ λείπῃ, χωλαίνει τὸ σῶμα, καὶ δὲν εἶναι ἄρτιον καὶ ὁλόκληρον)· ἔτζι οὐδὲ ἐκεῖνοι, ὁπῦ ἔχουν τὰ μεγαλίτερα χαρίσματα, δὲν δύνανται νὰ ὑπερηφανεύωνται, καὶ νὰ λέγουν εἰς τὸς τὰ μικρότερα χαρίσματα ἔχοντας, ὅτι, δὲν σᾶς ἔχομεν χρείαν· ἐπειδὴ χρειάζονται καὶ αὐτὸς, μὲ τὸ νὰ μὴν εἶναι μόνοι αὐτοὶ αὐτάρκεις, καὶ ἀνελλιπεῖς εἰς τὸ νὰ οἰκοδομῶσι τὴν Ἐκκλησίαν. Καλὰ δὲ εἶπε τὸ, ὅ δύναται ὁ ὀφθαλμὸς νὰ εἰπῇ τὰ ἀνωτέρω· διατί καὶ πολλὰ θέλῃ ὁ ὀφθαλμὸς, ὅτι νὰ μὴν ἔχῃ χρείαν ἀπὸ τὰ ἄλλα μέλη, ὅμως φυσικῷ τῷ τρόπῳ, τῦτο νὰ γένῃ εἶναι ἀδύνατον εἰς αὐτόν.

22. „Ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον τὰ δοκῦντα μέλη τὲ σώματος ἀσθενέ„στερα ὑπάρχειν, ἀναγκαῖά ἐστι“.

23. „Καὶ

---

(1) Ἀξιώσατε δὲ εἶναι καὶ τὰ ὁμοιώματα ὁποῦ φέρνει ὁ θεῖος Κυριανός, καθ' ἃ εὑρῆνται οἱ πιστοί· λέγει γὰρ ὅτος, ὅτι οἱ πνευματικοὶ ἀδελφοὶ, ὅπως οἱ Χριστιανοὶ, εὑρόντες, ἢ ὡς διάφοροι ἀκτῖνες ἐν τῷ αὐτῷ ἡλίῳ· ἢ ὡς διάφοροι κλάδοι, ἐν τῇ αὐτῇ ῥίζῃ· ἢ ὡς διάφοροι ὀχετοὶ καὶ αὐλάκια νεροῦ, ἐν τῇ αὐτῇ πηγῇ· ἢ ὡς διάφορα μέλη, ἐν τῷ αὐτῷ σώματι· ἔστι δὲ ἥλιος μὲν, ἐν ᾧ εὑρῆνται ἡ πίστις, ἀπὸ τὴν ὁποίαν λαμβάνουσι τὸ φῶς· ῥίζα ἡ ἀγάπη, ἀπὸ τὴν ὁποίαν αὐξάνουσι· πηγὴ ἡ παῦ Θεοῦ σοφία, ἀπὸ τὴν ὁποίαν σφίζονται· καὶ σῶμα ἡ Ἐκκλησία, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ὑπήρχησαν. Λέγει δὲ καὶ ὁ θεῖος Ἀμβρόσιος, ὅτι ἡ πνευματικὴ ἀδελφότης ὑπερτερεῖ κατὰ βία τινὰ τῆς σαρκικῆς ἀδελφότητος· ἀ. ὅτι ἡ μὲν σαρκικὴ ἀδελφότης, ἐπιδέχεται καὶ ἔχθραν, ἡ δὲ πνευματικὴ δὲν ἐπιδέχεται. β. ὅτι ἡ μὲν, διαιρεῖ τὰ κοινὰ, ἡ δὲ πνευματικὴ κοινὰ ποιεῖ τὰ ἴδια· καὶ γ. ὅτι ἡ μὲν σαρκικὴ, καταφρονεῖ τὸς οἰκείους, ἡ δὲ πνευματικὴ, δέχεται καὶ τὸς ἀλλοφύλους. (παρὰ Καρεσίῳ.)

(2) Ὁ δὲ Νύσσης Γρηγόριος βοσπολογικῶς ἑρμηνεύων τὸ ῥητὸν τῦτο τῦ Ἀποστόλου τὸ „ὁ δύναται ὁ „ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρί, χρείαν σου οὐκ ἔχω“ λέγει· „ὁ θεῖος Παῦλος διὰ πυκνῶν δογμάτων ποιεῖται, „ὅτι δι' ἀμφοτέρων φροντίζει τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας „φρόττειν καλῶς, τὸ διορατικὸ τῆς ἀληθείας συγκε„κραμένου φρὸς τὸ δραστήριον· ὅτε τῆς θεωρίας κα„θ' ἑαυτὴν τὴν ψυχὴν τελειώσης (ἥτις δηλῦται διὰ „τῦ ὀφθαλμῦ) εἰ μὴ τὰ ἔργα παρῇ (ἅ τινα δηλοῦν„σι διὰ τῆς χειρὸς) τὸν ἠδικὼς καταρδοῦσα βίον, „οὔτε τῆς πρακτικῆς φιλοσοφίας αὐτάρκη παρεχομέ„νης τὴν ὠφέλειαν, μὴ τῆς ἀληθινῆς δυσεβείας καὶ „κινημένων καθηγιασμένης· ἀναγκαία γὰρ τῷ ὀφθαλ„μῶν φρὸς τὰς χεῖρας ἐστὶν ἡ συζυγία, πιστεύσι, τῆς „πίσεως φρὸς τὰ ἔργα“. (παρὰ τῇ Σειρᾷ τὰ κατὰ Ματθ. Κεφ. κβ'. στίχ. 20.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

23. „ Καὶ ἃ δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματος, τούτοις τιμὴν „ περισσοτέραν περιτίθεμεν· καὶ τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν περισσοτέ- „ραν τιμὴν ἔχει “.

Τώρα δείχνει ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ἐκεῖνα τὰ μέλη ὁπὸ νομίζομεν πῶς εἶναι κατώτερα, αὐτὰ εἶναι ἀναγκαῖα, καὶ χρειάζονται, διὰ ὅ, τι φαίνονται μὲν ὅτι εἶναι κατώτερα, ὅμως τῇ ἀληθείᾳ δὲν εἶναι κατώτερα. Ποῖα δὲ εἶναι τὰ μέλη τὰ σώματος, τὰ φαινόμενα μὲν ἀσθενέστερα ἀπὸ τὰ ἄλλα, καὶ ἀτιμότερα, ἀναγκαῖα δὲ ὄντα καὶ χρειώδη; Μερικοὶ μὲν λέγουσιν, ὅτι εἶναι τὰ γεννητικὰ, καὶ παιδογόνα μόρια, τὰ ὁποῖα φαίνονται μὲν, ὅτι εἶναι ἄτιμα καὶ ἄσχημα, εἶναι δὲ τόσον ἀναγκαῖα, ὁπὸ χωρὶς αὐτὰ, ἡ διαδοχὴ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἡ ζωή των, δὲν ἠμπορεῖ νὰ διαμείνῃ· ἀλλὰ καὶ τιμὴν περισσοτέραν εἰς αὐτὰ δίδομεν, διὰ τὶ κἂν ἤνοιε τινὰς γυμνὸς εἰς ὅλον τὸ σῶμα, καὶ εἰς ὅλα τὰ ἄλλα τε μέλη, ἀλλὰ τὰ παιδογόνα μόρια δὲν ὑποφέρει νὰ τὰ ἀφίνῃ γυμνά (1). Μερικοὶ δὲ λέγουσι, ὅτι ἀσθενέστερα μὲν, ἀναγκαῖα δὲ, εἶναι τὰ ὀμμάτια· διὰ τὶ αὐτὰ, ἀγαπαλὰ καὶ εἶναι μικρὰ εἰς τὸ μέγεθος, καὶ ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα μέλη ἀσθενέστερα καὶ ἀδυναπώτερα, ὅμως εἶναι ἀναγκαιότατα· ἀτιμότερα δὲ καὶ ἄχημα λέγουν ὅτι εἶναι τὰ ποδάρια. Εἰς τὰ ὀμμάτιά μας λοιπὸν πολλὴν τιμὴν καὶ ἐπιμέλειαν προσφέρομεν, ἀλλὰ καὶ τὰ ποδάρειά μας σκεπάζομεν, καὶ φρονεύμεθα, καὶ μ' ὅλον ὁπὸ αὐτὰ εἶναι κάτω εἰς τὴν ἄκραν τῶ σώματός μας, καὶ φαίνονται ἄτιμα (2). Δύναται δὲ νὰ νοήσῃ τινὰς ζωὴν πάξεις εἰς τὰ μέλη τῶ σώματος· ὅτι, ἀλλὰ μὲν, εἶναι ἀσθενῆ, καὶ ἀναγκαῖα, καθὼς εἶναι τὰ ὀμμάτια· ἄλλα δὲ, ἄτιμα, καθὼς τὰ ποδάρια· καὶ ἄλλα ἄχημα, καθὼς εἶναι τὰ γεννητικὰ μόρια (3).

24. „ Τὰ δὲ εὐσχήμονα, ἡμῶν οὐ χρείαν ἔχει “.

Διὰ νὰ μὴν εἰπῇ τινάς· καὶ τί λόγος εἶναι αὐτὸς ὁποῦ λέγεις ὦ μακάριε Παῦλε, νὰ φρονεῦμεν, καὶ νὰ ἐπιμελούμεθα τὰ ἄσχημα καὶ ἄτιμα μέλη μας, νὰ καταφρονοῦμεν δὲ τὰ εὔχημα, καὶ τὰ τίμια; διὰ τῦτο λέγει ὁ Ἀπόστολος, ὅτι δὲν καταφρονεῦμεν τὰ εὔσχημα, καὶ τὰ τίμια μέλη μας, ἀλλὰ ἐκεῖνα δὲν χρειάζονται ἀπὸ ἡμᾶς κἀμμίαν τιμὴν, καὶ ἐπιμέλειαν· διὰ τὶ φυσικὰ ἔχουσι τὸ εὔσχημον, καὶ τὸ τίμιον ἀπὸ λόγου των.

„ Ἀλλ' ὁ Θεὸς συνεκέρασε τὸ σῶμα “.

Ὥστε, αὐ ὁ Θεὸς συνεκέρασε τὸ σῶμα, λοιπὸν καὶ σῶα τὸ ἔκαμε· διὰ τὶ ἐκεῖνο ὁποῦ συγκερνᾶται, σῶα γίνεται, καὶ τὶ ἦτον προτίτερα, πλέον δὲν φαίνεται· καὶ λοιπὸν πᾶ ἔμεινε πλέον εἰς τὸ σῶα, μεγαλίτερον, ἢ μικρότερον; βέβαια δὲν ἔμεινε.

25. „ Τῷ

(1) Διὰ τῦτο ὡς φαίνεται καὶ ὁ Ἀδὰμ, καὶ ἡ Εὔα ἐδῦσε ὁπὸ παρέβησαν τὴν ἐντολὴν τὸ Θεῦ, καὶ ἐδὲν τὴν γύμνωσίν των, ἔρραψαν φύλλα συκῆς, καὶ ἐποίησαν περιζώματα, διὰ νὰ σκεπάσουν τὰ παιδογόνα μόρια· „ἐγνώσαμεν γάρ φησιν ὅτι γυμνοὶ ἦσαν, καὶ ἐράψαν φύλλα συκῆς, καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς περιζώμα- „τα “. (Γεν. γ. 7.) καὶ τὰ μικρὰ παιδία δὲν δύσε ὁποῦ ἐλθουν εἰς ἡλικίαν, τὰ παιδογόνα σκεπάζουσι μόρια.

(2) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει, ὅτι ἀσθενέστερα μὲν, καὶ ἀναγκαιότερα μόρια εἶναι τὸ στήθος καὶ ὁ ἐγκέφαλος (τὸ ὠδες καὶ ὁ πνεύμων, καὶ ἡ καρδία, καὶ τὰ λοιπὰ σπλάγχνα) ἀλλ' ὅμως αὐτὰ περισσοτέραν ἀσφάλειαν ἠξιώθησαν ἀπὸ τὸν Ποιητὴν· καθ' ὅτι τὰ κόκκαλα τῶ στήθους, καὶ τῆς κεφαλῆς, τὰ περιέχοντα αὐτὰ, εἶναι πολὺ στερεώτερα ἀπὸ τὰ ἄλλα· ἀτιμότεροι δὲ φαίνονται οἱ πόδες, ἀλλ' ὅμως πολλὴν αὐτὴν ποιοῦμεν φρόνησιν, σκεπάζοντες αὐτοὺς μὲ τὰ ὑποδήματα.

(3) Προσθέττει δὲ καὶ τῦτο ὁ Φώτιος, ὅτι δὲν ἀκολουθεῖ νὰ εἶναι μικρότεροι ἐκεῖνοι, ὁποῦ λάβουν καὶ μικρότερον χάρισμα· οὔτε νὰ εἶναι μεγαλίτεροι οἱ τὸ μεγαλίτερον χάρισμα ἔχοντες· διὰ τί πολλοὶ λαβόντες χαρίσματα μεγάλα, ἐφάνησαν κατώτεροι, καὶ μικρότεροι ἀπὸ ἐκείνους, ὁποῦ δὲν ἔλαβαν χαρίσματα πελέως· τί λέγω πῶς ἐφάνησαν κατώτεροι; καὶ ἄθλιοι παντελῶς ἐγίναν, μὲ τὸ νὰ μὴν ἐφύλαξαν ἐκεῖνα τὰ χαρίσματα ὁποῦ ἔλαβον, καθὼς ἦτον ὁ Ἰούδας, ὁ πᾶσα χαρίσματα λαβὼν, καὶ θαύματα ποιῶν· καθὼς ἦτον ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔλεγον· „ Κύριε οὐ τῷ σῷ ὀνόματι „πάντες καὶ πάντα, καὶ δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν “; ὡς τοὺς ὁποίους εἶπεν ὁ Κύριος, ὅτι δὲν τοὺς ἠξεύρει, ἀλλὰ νὰ ἀναχωρήσουν ἀπὸ λόγου τε. (Ματθ. ζ.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

25. „ Τῷ ὑστερουμένῳ περισσοτέραν δοὺς τιμὴν, ἵνα μὴ ᾖ σχίσμα ἐν „ τῷ σώματι“.

Διὰ εἶπεν ὁ Παῦλος ὅτι ὁ Θεὸς ἔδωκεν εἰς τὸ ἄτιμον, καὶ ἄσχημον μέλος περισσοτέραν τιμὴν· ἐπειδὴ καθ' ἑαυτὸ, καὶ κατὰ τὴν ἑαυτῆς φύσιν, κανένα μέλος τοῦ σώματος, δὲν εἶναι ἄσχημον, καὶ ἄτιμον· ἀλλὰ εἶπεν, ὅτι ἔδωκε τιμὴν εἰς ἐκεῖνο τὸ μέλος, ὁποῦ ἦτον ὑστερημένον ἀπὸ πολλὴν τιμήν (1). Λοιπὸν καὶ σὺ ὁ τὸ μικρότερον χάρισμα ἔχων, καὶ τὴν ἐπὶ τέτε τιμὴν, μὴ λυπῆσαι, διὰ τί περισσότερον ὁ Θεὸς σε ἐτίμησεν (2). Ἡ αἰτία δὲ, διὰ τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς ἔδωκε τιμὴν περισσοτέραν εἰς τὰ μέλη τὰ ὑστερημένα τιμῆς, εἶναι, διὰ νὰ μὴ γένουν σχίσματα καὶ χωρισμοὶ εἰς τὸ σῶμα· διὰ τί αἰσίως, ἄλλα μὲν μέλη τὸ σώματός μας ἐθεραπεύοντο, καὶ ἐτιμῶντο, καὶ ἀπὸ τὴν φύσιν, καὶ ἀπὸ τὴν ἐθιμὴν μας ἐπιμέλειαν, ἄλλα δὲ μέλη ἐκ τῶν ἐναντίων, ἔτε ἀπὸ τὴν φύσιν, ἔτε ἀπὸ ἡμᾶς ἐλάμβανον τιμὴν καὶ ἐπιμέλειαν, βέβαια αὐτὰ ἤθελαν χωρισθοῦν σῶα ἀπὸ τὸ ἄλλο, καὶ δὲν ἤθελαν ὑποφέρουν τὸν φυσικὸν συνδεσμον, καὶ τὴν σύνωσιν ὁποῦ ἔχουν· ἐὰν δὲ παῦτα ἤθελαν χωρισθῆν, βέβαια καὶ τὰ λοιπὰ μέλη ἤθελαν βλαβουῦν, καὶ τὸ σῶμα ὅλον ἤθελε σχισθῆ. Καὶ ἐσεῖς λοιπὸν, λέγει, ἀδελφοὶ, ὁπὲ ἔχετε τὰ μεγαλίτερα χαρίσματα, μὴ ὑπερηφανεύεσθε, ἢ καταφρονεῖτε ἐκεῖνους ὁπὲ ἔχουν τὰ μικρότερα χαρίσματα, ἵνα μὴ, ἐκεῖνων χωρισθέντων ἀπὸ ἐσᾶς, ἢ ἐσεῖς βλαβῆτε ἀπὸ τὸν χωρισμόν τες.

„ Ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσι τὰ μέλη“.

Ὄχι μόνον, λέγει, διὰ τέτο ὁ Θεὸς ἔδωκε περισσοτέραν τιμὴν εἰς τὰ ὑστερουῦντα μέλη (3) διὰ νὰ μὴν ἦναι σχίσματα εἰς τὸ σῶμα· ἀλλὰ ἢ διὰ νὰ ἦναι ἡ ἀγάπη ἢ ἡ ὁμόνοια τῶν μελῶν πολλὴ, καὶ ἵνα ὁ μεγαλίτερος Χριστιανὸς φροντίζῃ, καὶ μεριμνᾷ διὰ τὸν μικρότερον, ὄχι ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ, ἤγουν διὰ νὰ ἀπολαμβάνῃ ὁ μικρότερος τὴν αὐτὴν φρόνοιαν, ἢ φροντίδα, ὁπὲ λαμβάνει καὶ ὁ μεγαλίτερος· ἔτζι χάνει λόγου, ὅταν ἐμπηχθῆ κανένα ἀκανθι μέσα εἰς τὴν πέρναν τὸ ποδαριοῦ, ὅλον τὸ σῶμα αἰσθαίνεται τὸν πόνον, καὶ μεριμνᾷ· ὅθεν καὶ ἡ κεφαλὴ σκύπτει εἰς τὸν τόπον τῆς πέρνας, καὶ ἡ ῥάχη τὸ σώματος, γυρίζει κάπω, καὶ ἡ κοιλία, καὶ τὰ μηρία συμμαζόνονται, καὶ τὰ ὁμματία βλέπυσι μὲ πολλὴν προσοχὴν, καὶ ἀκρίβειαν, διὰ νὰ ἰδοῦν τὸ ἀκανθι· καὶ τὰ χέρια κινοῦνται, καὶ πάσχυσιν ἕως νὰ τὸ ἐκβάλλυν· ἔτζι ἀκολουθεῖ καὶ ὅταν ἄλλο μέλος τὸ σώματος βλαβῇ, ἢ πονέσῃ, διὰ τί ὅλα τὰ μέλη φροντίζυν, καὶ μεριμνοῦν διὰ νὰ τὸ βοηθήσυν.

26. „ Καὶ

---

(1) Ὁ δὲ σοφὸς Θεοδώρητος ἑρμηνεύων „ τὰ δὲ δύσχημονα, ἤγουν ἃ χρείαν ἔχει, ἀλ' ὁ Θεὸς σωσεκέρασε „ τὸ σῶμα, τῷ ὑστερῦντι περισσοτέραν δοὺς τιμὴν“ λέγει „ τὸ μὲν γὰρ φρόσωπον, ἃ δεῖται κοσμήματος, „ τὰ δὲ παιδογόνα μόρια, καὶ ἡμεῖς τῇ ἐσθῆτι κεκαλύ„ πτομεν, ἢ ἡ φύσις αὐτῆς τὰς ῥῖχας, οἷόν τι πε„ ριβόλαιον περιτέθεικε, καὶ τοῖς γλωσσῖς (ἤγουν τοῖς „ μηροῖς) τὸ τῆς ἀποχρίσεως σωσεκάλυφε μόριον, ἤ„ τοι τὸ παιδογόνον“.

(2) Πῶς δὲ τιμᾷ ὁ Θεὸς ἐκεῖνον, εἰς τὸν ὁποῖον δίδει μικρότερον χάρισμα, τὸ λέγει σαφέστερα ὁ σοφὸς Φώτιος· διότι, τι εἰς μὲν τὰ ὑστερῦντα, καὶ τὰ χαμηλότερα, δίδει ὁ Θεὸς περισσότερον χάρισμα, ὡς ἀσθενῆ· εἰς δὲ τὸν δυνατὸν, καὶ δυνάμενον νὰ κυβερνήσῃ τὰ ἑαυτά τε, δίδει ὁ Θεὸς ὀλιγώτερον, ἢ μικρότερον χάρισμα· ὥστε, καὶ οἱ τὸ μεγαλίτερον χάρισμα λαβόντες, πρέπει νὰ μὴν ὑπερηφανεύωνται, πῶς ἔλαβον μεγαλίτερον· διὰ τί τέτο ἔναι σημεῖον τῆς ἀσθενείας των, διὰ τὴν ὁποίαν ἐχρειάσθηκαν νὰ λάβουν περισσότερον χάρισμα, διὰ νὰ ῥυθμίσουν τὸν ἑαυτόν τες· καὶ οἱ τὸ μικρότερον δὲ χάρισμα λαβόντες, ἐκ τέτε μάλιστα πρέπει νὰ χαίρυν, ἢ νὰ εὐθυμοῦν· διατί, δωσασμί, ἢ αὐτάρκεις ὄντες εἰς τὸ νὰ ῥυθμίσουν τὸν ἑαυτόν τους, μικρότερον χάρισμα ἔλαβον, καὶ δὲν ἐχρειάσθησαν μεγαλίτερον.

(3) Ὁ δὲ Χρυσόστομος λέγει, ὅτι καθὼς εἰς τὰ ὑστερῦντα μέλη ἔδωκεν ὁ Θεὸς τιμὴν περισσοτέραν, ἔτζι καὶ πολλῷ μᾶλλον ἔδωκε ἢ εἰς τοὺς παραμικροὺς ἀνθρώπους περισσοτέραν χάριν· ἔτζι ὁ λησὴς φρὰ ἠγὴ Ἀποστόλων ἐστεφανώθη· ἔτζι ὁ ἅγιος Ἰάκωβος ἔλαβε περισσοτέραν τιμὴν ἀπὸ τὸν ἐνάρετον ἀδελφόν του· ἔτζι τὸ πλανηθὲν πρόβατον, ἐπῆρε τὸν ποιμένα νὰ φύγῃ τὰ ἐνενηκοντα ἐννέα πρόβατα, ἢ νὰ βρεθῇ εἰς αὐτὸ διὰ νὰ τὸ εὕρῃ, ἢ εὑρεθὲν ἐβαστάζετο· ἔτζι οἱ περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν ἐλθόντες, ἔλαβον τὸν αὐτὸν μισθὸν μὲ τοὺς πρώτους, ἢ ἄλλοι πολλοί.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

26. „ Καὶ εἴτε πάσχει σῶ μέλος, συμπάσχει πᾶντα τὰ μέλη, εἴτε „ δοξάζεται σῶ μέλος, συγχαίρει πᾶντα τὰ μελη ".

Διὰ τὶ συμπάσχει ὅλα τὰ μέλη, μὲ τὸ μέλος ἐκεῖνο ὁπῦ πάσχει; καὶ διὰ τί συγχαίρει ὅλα τὸ μέλη, μὲ τὸ μέλος ἐκεῖνο ὁπῦ δοξάζεται, καὶ τιμᾶται; διὰ τὶ ἡ ἀκριβὴς ἕνωσις ὁπῦ ἔχουν τὰ μέλη ἀναμεταξύτων, αὐτὴ εἶναι ὁπῦ κάμνει κοινὰς εἰς αὐτὰ τόσον πὰς συμφορὰς καὶ πάθη, ὅσον καὶ πὰς δυτυχίας, καὶ δόξας· ἔτζι λόγου χάριν, ὡς προείπομεν, ὅταν ἡ πτέρνα, ἢ τὸ ὀυχὶ τῦ ποδαρίου, πληγωθῆ, καὶ πάσχη, καὶ ὅλα τὰ μέλη συμπάσχουν. Καὶ πάλιν ὅταν ἡ κεφαλὴ στεφανόνεται, καὶ ὅλα τὰ λοιπὰ μέλη ἔχουν δόξαν, καὶ χαρὰν· καὶ ὅταν οἱ ὀφθαλμοὶ εἶναι ὡραῖοι, καὶ εὔμορφοι, καὶ ὅλον τὸ πρόσωπον, καὶ τὸ σῶμα εὔμορφον φαίνεται.

27. „ Ὑμεῖς δέ ἐστε σῶμα Χριστῦ, καὶ μέλη ἐκ μέρους ".

Διὰ νὰ μὴ λέγουν τινὲς, καὶ τί ὁμοιότητα ἔχομεν ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ, μὲ τὸ ὑπόδειγμα τῦ σώματος, καὶ τῶν μελῶν, ὁποῦ ἀνέφερες, ὦ μακάριε Παῦλε; διὰ τῦτο λέγει ὁ Ἀπόστολος, ὅτι καὶ ἐσεῖς οἱ Χριστιανοὶ, σῶμα εἶσθε τῦ Χριστῦ καὶ μέλη τε· ὥστε, ἀνίσως δὲν πρέπη νὰ ἔχῃ διχόνοιαν τὸ σῶμα τῦ ἀνθρώπου, πόσῳ μᾶλλον δὲν πρέπει νὰ ἔχῃ διχόνοιαν τὸ σῶμα τῦ Χριστῦ (1); Ἐπειδὴ δὲ μόνοι οἱ Κορίνθιοι δὲν ἐσυμπλήρωναν τὸ σῶμα τῦ Χριστῦ, ἀλλὰ ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ οἱ διεισκομένοι εἰς ὅλων τὼν οἰκουμένων, διὰ τῦτο δὲν εἶπε μόνον πῶς οἱ Κορίνθιοι εἶναι σῶμα Χριστῦ, ἀλλὰ ἐπρόσθεσε πῶς εἶναι, καὶ μέλη· δι' ὅ, τι αὖ καὶ αὐτοὶ δὲν ἦτον ὅλον ἀκέραιον τὸ σῶμα τοῦ Χριστῦ, ὅμως ἦτον μέλη Χριστῦ· καὶ ὄχι πάλιν ὅλα τὰ μέλη τε, ἀλλὰ ἐκ μέρους, ἤγουν μέλη τινὰ, καὶ μερικά. Θεωρούμενοι γὰρ, λέγει, ἐσεῖς εἰς μόνων τὼν ἐδικῶν σας Ἐκκλησίαν τῆς Κορίνθου, σῶμα εἶσθε Χριστῦ, ὡσαὐτὸ ὁπῦ εἶσθε μία ἐκ μέρους ὁλόκληρος Ἐκκλησία· συγκεινάμενοι ὅμως μὲ τὼν Καθολικὼν Ἐκκλησίαν, τὼν διεισκομένων εἰς ὅλα τὰ μέρη τῦ Κόσμου, τῆς ὁποίας καθόλου Ἐκκλησίας τὸ σῶμα συμπληροῦται ἀπὸ ὅλας πὰς κατὰ μέρος τῦ Κόσμου Ἐκκλησίας, καὶ ἔχει κεφαλὴν τὸν Χριστὸν, κατὰ τῦτο λέγω, ἐσεῖς οἱ Κορίνθιοι εἶσθε μέλη μερικὰ· διὰ τὶ ἐκείνης τῆς καθόλε Ἐκκλησίας εἶναι μέρος ἡ ἐδική σας Ἐκκλησία.

28. „ Καὶ

(1) Τῦτο τὸ ῥητὸν ἑρμηνεύων καὶ ὁ μέγας Βασίλειος λέγει· „ ὑμεῖς δέ ἐστε σῶμα Χριστῦ, καὶ μέλη ἐκ „ μέρους, κραταίωσις δηλονότι τῆς συναπτώσης ἑκάστου „ τῷ ἄλλῳ πρὸς ὁμόνοιαν, τῆς μιᾶς καὶ μόνης κεφα„ λῆς, ἥτις ἐστὶν ὁ Χριστός ". (Ἐν τῷ προοιμ. περὶ κρίματος Θεοῦ.) Ἀλλὰ καὶ Νικόλαος ὁ Καββάσιλας ἑρμηνεύων, κατά τινα λόγον τὰ μυστήρια σημαντικὰ τῆς Ἐκκλησίας εἰσί, πᾶντα λέγει· „ Σημαίνεται δὲ „ ἡ Ἐκκλησία ἐν τοῖς μυστηρίοις, οὐχ ὡς ἐν συμβό„ λοις, ἀλλ' ὡς ἐν καρδίᾳ μέλη, καὶ ὡς ἐν ῥίζῃ φυ„ τὸν, κλάδοι, καὶ, καθάπερ ἐφη ὁ Κύριος, ὡς ἐν „ ἀμπέλῳ κλήματα· οὐ γὰρ ὀνόματος ἐνταῦθα κοινω„ νία μόνον, ἢ ἀναλογίας ὁμοιότης, ἀλλὰ πράγματος „ παντὸς· καὶ γὰρ σῶμα, καὶ αἷμα Χριστῦ τὰ μυστή„ ρια· ἀλλὰ καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ πᾶντα βρῶσίς ἐστι, καὶ „ ποσις ἀληθινή· καὶ πάντων μετέχουσα, ἃ πρὸς αὐθρώ„ πινον αὐτὰ μεταβάλλα σῶμα, καθάπερ ἄλλο τι σι„ τίον· ἀλλ' αὐτὴ μεταβάλλεται πρὸς ἐκεῖνα, καὶ χρυσ„ τῶνων ὑπερνικώντων· ἐπεὶ σίδηρος ὁμιλίαις πυρὶ, „ αὐτὸς γίνεται πῦρ, ἃ τῷ πυρὶ δίδωσιν εἶναι σίδη„ ρον· ἀλλὰ πῦρ ἀτεχνῶς ὁρῶμεν, καὶ τὸ σιδήρου ἰ„ διώματον ὑπὸ τοῦ πυρὸς παντελῶς ἀφανιζόμενον. „ Οὕτω καὶ τῶν τῦ Χριστῦ Ἐκκλησίαν, ἐάν τις ἰδὴν ἀν„ νηθείη καθ' αὑτὸ, καθ' ὅσον αὐτῷ πῶσαι, καὶ καθ' „ αὑτὸ μετέχει σαρκῶν, ἐδεν ἕτερον, ἢ αὐτὸ τὸ κυ„ ριακὸν ὀφθεν σῶμα· διὰ τῦτον τὸν λόγον· „ ὑμεῖς „ ἐστε σῶμα Χριστῦ, γράφει Παῦλος, καὶ μέλη ἐκ μέ„ ρους ". ὁ γὰρ τῶν τῦ Χριστῦ περὶ ἡμᾶς φρόνησιν, καὶ „ παιδαγωγίαν, καὶ νουθεσίαν, καὶ τὴν ἡμῶν φρὸς αὐτὸν „ ὑποταγὴν βυλόμενος δηλῶσαι, τὸν μὲν, κεφαλὴν, „ ἡμᾶς δὲ σῶμα φροσείπεν· ὥσπερ ἐς ἡμεῖς τῆ συγ„ γενῶν, ἢ φίλων μέλη καλοῦμεν, ὑπερβολῇ χρώμε„ νοι· ἀλλ' αὐτὸ ἐκεῖνο σημαίνων, ὅπερ ἔλεγεν, ὅτι „ τῆς πίστεως ἴδει διὰ τὸ αἷμα τῦτο, ζῶντας τῶν ἐν „ Χριστῷ ζωῶν, καὶ τῆς κεφαλῆς ἐκείνης ἐξηρτημένους „ ὡς ἀληθῶς, καὶ πᾶσι περικειμένους τὸ σῶμα ". (Κεφ. λη'. τῆς ἑρμηνείας τῆς Λειτουργίας.) Ὁ δὲ Θεοφόρος Μάξιμος λέγει· „ σῶμα Χριστῦ εἶναι λεγόμεθα, κατὰ „ τὸ, ἡμεῖς δὲ σῶμα Χριστῦ ἐσμεν, καὶ μέλη ἐκ μέ„ ρους, ἃ κατὰ στέρησιν τῆς ἡμετέρων σωμάτων ἐκεῖνο „ τὸ σῶμα γινόμενοι· οὐδ' αὖ πάλιν ἐκεῖνα καθ' ὑπό„ στασιν εἰς ἡμᾶς μεταβαίνοντος, ἢ μεληδὸν διαστεμνο„ μένω· ἀλλὰ τῷ καθ' ὁμοίοτητα τῆς τῦ Κυρίου σαρ„ κὸς τῶν φθορᾶς ἀποσείεσθαι τῆς ἁμαρτίας· ὡς γὰρ „ ὁ Χριστὸς κατὰ φύσιν σαρκί τε καὶ ψυχῇ, καθ' ὃ „ νοεῖται ἄνθρωπος, ἀναμάρτητος ὢν· ὕτω καὶ ἡμεῖς οἱ „ πεπιστευκότες αὐτῷ, χωρὶς ἁμαρτίας εἶναι δυνάμε„ θα ". (Κεφ. πδ'. Ἑκατοντ. β'. περὶ Θεολογικῶν.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

28. „ Καὶ ὃς μὲν, ἔθετο ὁ Θεὸς, ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, πρῶτον Ἀπο-
„ στόλους, δεύτερον Προφήτας “.

Ο Θεὸς, λέγει, ἐδιώρισεν ὅλους ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, πῶς λοιπὸν ἐσὺ Χριστιανὲ ἐναντιῆσαι εἰς τὸν διορισμὸν τοῦ Θεοῦ; Βάλλει δὲ ὁ Παῦλος πρώτους τοὺς Ἀποστόλους, ὡς χορηγοὺς ὅλων τῶν ἀγαθῶν, διὰ τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος, καὶ ὡς θεμελίους τῆς πίστεως (1)· δεύτερους δὲ βάλλει τοὺς Προφήτας, ἐκ τῆς παλαιᾶς Διαθήκης· (ἐπειδὴ ἐκεῖνοι ἕως τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου ἐπροφήτευσαν διὰ τὸν ἐρχομὸν τοῦ Χριστοῦ) ἀλλὰ ἐκείνους ὅπου ἐπροφήτευσαν ὕστερον ἀπὸ τὸν ἐρχομὸν τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν καινὴν Διαθήκην, καθὼς ἦτον αἱ τέσσαρες θυγατέρες Φιλίππου τοῦ Ἀποστόλου αἱ προφητεύσαι. (Πράξ. κά. 9.) καθὼς ἦτον Ἄγαβος ὁ Προφήτης (Πράξ. ιά. 28. κά. 10.) καὶ οἱ ἐν Ἀντιοχείᾳ προφητεύσαντες, καὶ ἄλλοι πολλοί· διότι τὸ χάρισμα τῆς προφητείας ἐδόθη πλέσιον εἰς κάθε Ἐκκλησίαν τῆς τότε Χριστιανῶν. Πρῶτον δὲ καὶ δεύτερον ἔβαλε, διὰ νὰ τάξῃ ὕστερον ἀπὸ ὅλα τὸ χάρισμα τῆς γλωσσῶν, καὶ ἔτζι νὰ παρεινώσῃ ἐκείνους, ὁπου εἰς αὐτὸ ὑπερηφανεύοντο.

„ Τρίτον Διδασκάλους “.

Διὰ τοῦτο εἶναι ὁ Διδάσκαλος τρίτος ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους, καὶ δεύτερος ἀπὸ τοὺς Προφήτας, διὰ τί, ὁ μὲν Προφήτης, ὅλα ὅσα λέγει τὰ λέγει ἀπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· ὅλον γὰρ θεῖον εἶναι τὸ χάρισμά του (2)· ὁ δὲ Διδάσκαλος, λέγει καὶ πολλὰ ἀπὸ λόγου του, καὶ ἀπὸ τὴν ἐδικήν του σύνεσιν, σύμφωνα ὅμως μὲ τὰς θείας Γραφάς· διὰ τοῦτο καὶ κοπιάζει, ὡς λέγει ἀλλαχοῦ ὁ αὐτὸς Παῦλος· „ οἱ καλῶς προεσῶτες πρεσβύτεροι, διπλῆς τιμῆς ἀξιέσθω-
„ σαν, μάλισπα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ “· (ά. Τιμ. έ. 17.) ὁ δὲ Προφήτης δὲν κοπιάζει (3).

„ Ἔπειτα δυνάμεις, εἶτα χαρίσματα ἰαμάτων “.

Αἱ δυνάμεις καὶ ἰάτρευον τοὺς ἀσθενεῖς, καὶ ἐπαίδευον τοὺς ἀπειθεῖς καὶ ἐναντίους· τὰ δὲ χαρίσματα τῆς ἰαμάτων, μόνον ἰάτρευον· διὰ τοῦτο τὰς δυνάμεις ἔβαλε προτίτερα ἀπὸ τὰ χαρίσματα τῆς ἰαμάτων ὡς ὠφελιμωτέρας ἔσας ἀπὸ αὐτά· καὶ ἀπὸ τὰ δύω ὅμως αὐτὰ, ἐβάλθη προτίτερος ὁ ἐν ἀληθείᾳ ὢν Διδάσκαλος, ἤτοι ὁποιος, καὶ διὰ ἔργου, καὶ διὰ λόγου, διδάσκει τοὺς ἄλλους, ὡς ἐκείνων ἀνώτερος (4).

„ Ἀν-

---

(1) Λέγει δὲ ὁ Θεοδώρητος, ὅτι ὲ μόνον τοὺς δώδεκα Ἀποστόλους ἐδῶ ἐννοεῖ ὁ Παῦλος, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἑβδομήκοντα, καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς μετὰ πάντα τὸν Ἀποστολικὸν ἀξιωθέντας χαρίσματος· ὁποῖος ἦτον ὁ ἴδιος Παῦλος, καὶ ὁ Βαρνάβας, καὶ ὁ Ἐπαφρόδιτος· „ ὃν „ Ἀπόστολον Φιλιππησίων καλῶ “. (Φιλ. β΄. 25.) καὶ ἄλλοι μυρίοι.

(2) Σημείωσαι ὅμως, ὅτι κατὰ τὸν θεῖον Χρυσόστομον, Προφήτας ἐδῶ ἐννοεῖ ὁ Παῦλος, οὐχὶ ἁπλῶς πάσας προφητεύοντας, ἀλλὰ τοὺς διὰ τῆς Προφητείας διδάσκοντας, καὶ εἰς τὸ κοινὴ συμφέρον ἅπαντα λέγοντας· καὶ διὰ τοῦτο προέτρεξεν αὐτοὺς ἀπὸ τοὺς διδασκάλους.

(3) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος ἑρμηνεύων ἐκεῖνο τὸ τοῦ Ἡσαΐου· „ ἰδοὺ ὁ Δεσπότης Κύριος Σα-
„ βαὼθ ἀφελεῖ ἀπὸ Ἰερουσαλὴμ.... Προφήτην καὶ στο-
„ χασπήν “ (Ἡσ. γ΄. 2.) ἔπω λέγει· „ ἕτερον στο-
„ χασμός, καὶ προφητεία ἄλλο· ὁ μὲν γὰρ, πνεύμα-
„ τι θείῳ φθέγγεται, μηδὲν οἰκοθεν εἰσφέρων· ὁ δὲ,
„ καὶ τὰς ἀφορμὰς ἀπὸ τῆς ἤδη γεγενημένων λαμβά-
„ νων, καὶ τὴν οἰκείαν σωτηρίαν διεγείρων, πολλὰ τῆς
„ μελλόντων φροντᾷ, ὡς εἰκὸς ἄνθρωπον ὄντα σωτηρίου
„ φροντίδειν· ἀλλὰ πολὺ τὸ μέσον τούτων κἀκείνου, ὅσον
„ σωτηρίας ἀνθρωπίνης, καὶ θείας χάριτος “. (Ἑρμηνεία εἰς τὸν Ἡσαΐαν.) Φαίνεται δὲ ὅτι καὶ οἱ Ἀπόστολοι ἐπροφήτευαν, ὁποῖος λοιπὸν καὶ ὁ Παῦλος, καθὼς αὐτὸς λέγει περὶ ἑαυτοῦ· „ Νῦν δὲ ἀδελφοὶ, ἐὰν μὴ
„ ὑμῖν λαλήσω, ἢ ἐν ἀποκαλύψει, ἢ ἐν γνώσει, ἢ
„ ἐν προφητείᾳ, ἢ ἐν διδαχῇ “; (ά. Κορ. ιδ΄. 6.) Συμπεραίνομεν λοιπὸν, ὅτι, τὸ μὲν χάρισμα τῆς Ἀποστόλων ἦταν διαφορετικὸν ἀπὸ τὸ χάρισμα τῆς Προφητείας· σύδευ δὲ κωλύει νὰ ἦναι κατὰ τὸ ὑποκείμενον, ἕνας καὶ ὁ αὐτὸς, καὶ Ἀπόστολος, καὶ Προφήτης· ἐγὼ δὲ νομίζω, ὅτι καὶ ὁ καθ' ἕνας ἀπὸ τοὺς δώδεκα Ἀποστόλους, καὶ μάλισα τοὺς Κορυφαίους, νὰ ἦταν ὁ αὐτὸς καὶ Προφήτης καὶ Διδάσκαλος, καὶ νὰ εἶχε δωρεάν, καὶ χαρίσματα ἰαμάτων, καὶ νὰ ἐλάλη γλώσσας, καὶ νὰ τὰς ἑρμηνεύσῃ· οἱ πιστοὶ ὅμως δὲν εἶχον ὁ καθεὶς ὅλα πάντα, ἀλλ' ἕκαστος εἶχεν ἴδιον χάρισμα.

(4) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει· „ πάντων (τῶν δωρεά-
„ μεων δηλαδὴ καὶ τῶν χαρισμάτων τῶν ἰαμάτων) τοῦτο
„ διδασκαλίαν προτέθεικεν, οὐχ' ἁπλῶς, ἀλλὰ διδάσ-
„ κων, ὡς ἐκεῖνα διὰ ταύτην, οὐκ αὐτὴ δι' ἐκεῖνα· ἡ
„ γὰρ

„ Ἀντιλήψεις, κυβερνήσεις “.

Ἀντίληψις εἶναι χάρισμα τῦ νὰ ἀντιλαμβάνεται, καὶ νὰ βοηθῇ τινὰς τὰς ἀσθενεῖς· ἡ δὲ κυβέρνησις εἶναι χάρισμα τῦ νὰ κυβερνᾷ, ἤτοι τῦ νὰ οἰκονομῇ τινὰς τὰ τῦ ἀδελφῶν κατὰ τὴν ἀρέσκειαν, καὶ τὸ θέλημα τῦ Θεῦ· πᾶντα γὰρ, ἀγκαλὰ καὶ εἶναι ἔργα καὶ τῆς ἐδικῆς μας προαιρέσεως, ἡ σωδῆς, ὅμως ἡ τῦ Θεῦ, λέγει, ὅτι εἶναι χαρίσματα, διδάσκωντας ἡμᾶς, ὅτι πρέπει νὰ ἤμεθα δυχάριστοι εἰς τὸν Θεὸν, ὁπῦ μᾶς τὰ χαρίζει, ἡ πρὸς τὸν Θεὸν μόνον νὰ ἀποβλέπωμεν, καὶ νὰ μὴ ὑπερηφανεύωμεθα εἰς αὐτὰ, ὡσὰν νὰ ἦτον κατορθώματα ἐδικά μας.

„ Γένη γλωσσῶν “.

Ὕστερον ἀπὸ ὅλα ἔβαλε τὸ χάρισμα τῶν γλωσσῶν, διὰ νὰ ταπεινώσῃ ἐκείνους, ὁπῦ εἰς αὐτὰ ὑπερηφανεύοντο, ὡς προείπομεν.

29. „ Μὴ πάντες Ἀπόστολοι; μὴ πάντες Προφῆται; μὴ πάντες
„ διδάσκαλοι; μὴ πάντες δυνάμεις “;
30. „ Μὴ πάντες χαρίσματα ἔχουσιν ἰαμάτων; μὴ πάντες γλώσ-
„ σαις λαλοῦσι; μὴ πάντες διερμηνεύουσι “;

Ἐπειδὴ ἀπόλουθον ἦτον νὰ λυπηθοῦν οἱ Κορίνθιοι, ἀφ' οὗ ἐφανερώθηκαν τὰ μεγαλίτερα, καὶ μικρότερα χαρίσματα, καθὼς αὐτὰ ὁ Ἀπόστολος ἀπαρίθμησε· διὰ τῦτο τώρα παρηγορεῖ πάλιν τὺς τὰ μικρότερα χαρίσματα ἔχοντας, καὶ λέγει, ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι ὅλοι Ἀπόστολοι, ἢ ὅλοι Προφῆται, ἢ ὅλοι Διδάσκαλοι· ἀλλὰ ἄλλος ἔχει σᾶν, καὶ ἄλλος ἔχει ἄλλο χάρισμα· ὥστε, τί λυπᾶσαι ἐσὺ Χρισιανὲ, διὰ τί τυχὸν δὲν ἔχεις τὸ χάρισμα τῦ Ἀποστόλων, ἢ τῦ Προφητῦ; σοχάσε, πῶς καὶ ἐσὺ πάλιν ἔχεις ἄλλο χάρισμα, ὁποῦ δὲν τὸ ἔχει ὁ Ἀπόστολος, καὶ ὁ Προφήτης· καὶ πάλιν ἄλλος ἔχει χάρισμα ἄλλο, ὁπῦ ὁ ἄλλος δὲν τὸ ἔχει· ὥστε τῦτο εἶναι συμφέρον εἰς ἐσᾶς καὶ ὠφελιμώτερον, τὸ νὰ ἔχῃ κάθε σᾶς διαφορετικὸν χάρισμα, ἵνα καὶ ὁ καθ' σᾶς ἔχῃ χρεία τῦ ἄλλυ, καθὼς ἡ εἰς τὰ μέλη τῦ σώματος ἔτζι ἀκολυθεῖ καὶ τὸ σᾶν μέλος δὲν ἔχει τὰς ἐνεργείας ὅλων τῶν μελῶν, ἀλλ' ἔχει τὸ καθ' σᾶν ξεχωρισλὼ ἐνέργειαν, διὰ νὰ χρειάζεται σᾶν τὸ ἄλλο, ὡς προείπομεν (1).

31. „ Ζηλῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ κρείττονα “ (2).

Μὲ τὸν λόγον τῦτον αἰνιγματωδῶς φανερόνει ὁ Ἀπόστολος, ὅτι αὐτοὶ εἶναι οἱ αἴτιοι τῦ νὰ λαμβάνεν μικρότερα χαρίσματα, καὶ ὄχι μεγαλίτερα· διότι εἰπὼν „ζηλοῦτε“ ζητεῖ τὴν ἐδικήν τῦς σωδὴν, καὶ τὴν περιασοτέραν προθυμίαν εἰς τὰ πνευματικά. Βλέπε δὲ, ὅτι δὲν εἶπε ζηλᾶτε τὰ μεγαλίτερα χαρίσματα, ἀλλὰ τὰ κρείττονα, ἤγουν τὰ χρησιμώτερα, ἡ ὠφελιμώτερα εἰς ἐσᾶς, ἡ εἰς τὺς ἀδελφύς σας.

„ Καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι “.

Μαζὶ, λέγει, μὲ τὰ χαρίσματα αὐτὰ ὁπῦ ἔχετε (τῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ ἔτι), αἰσως εἶσθε ζηλωταὶ, καὶ ἐπιθυμεῖτε καλλίτερα χαρίσματα, ἐγὼ νὰ σᾶς δείξω μίαν στράταν καθ' ὑπερβο-

---

„ γὰρ διδασκαλία τὴν σωτηρίαν ἐφραγματεύετο· ἐ-
„ πειδὴ δὲ χωρὶς σημείων οὐκ ἐδέχοντο πίστιν, ἀνάγ-
„ καιως εἶον τινα ἐνεχύρα, τὰ θαύματα παῖς προσιέ-
„ σιν ἐδίδοντο “.

(1) Ὅρα τὴν ὑποσημείωσιν τῦ „καθάπερ γὰρ τὸ
„ σῶμα ἕν ἐστι, καὶ μέλη ἔχει πολλά“. (α΄. Κορ. ιβ΄. 12.)

(2) Σημείωσαι ὅτι ὁ Φώτιος, ὁ Θεοδώρητος, καὶ ὁ Γεννάδιος Κωνσαντινυπόλεως, κατ' ἐρώτησιν αἰνίγνω-σαν τὸ ῥητὸν τῦτο· ἤτοι ζηλᾶτε, λέγει, καὶ ἀγαπᾶτε ὅλως τὰ καλλίτερα χαρίσματα; ἐγὼ νὰ σᾶς δείξω στράταν, διὰ μέσυ τῆς ὁποίας ἔχετε νὰ τὰ ἀποκτήσε-τε, τὴν ἀγάπην δηλαδή.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

βολὴν, ἤτοι ὑπερέχουσαν καὶ ἀνωτάτω, ἥτις σᾶς φέρει εἰς ὅλα τὰ χαρίσματα· καὶ ποία εἶναι ἡ σράπα αὐτή; εἶναι ἡ Ἀγάπη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

1. „Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ, καὶ τῶν Ἀγγέλων, „ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἠχῶν, ἢ κύμβαλον „ἀλαλάζον“.

Δεν δείχνει εἰς αὐτὰς παρεθὺς τὴν σράταν τῶν χαρισμάτων ὁ Θεῖος Ἀπόσολος, τὴν ὁποίαν τὰς ὑπεσχέθη, ἀλλὰ συγκρίνει τὴν ἀγάπην μὲ τὸ χάρισμα, ὁπὲ ἐφαίνετο κοντὰ εἰς αὐτὰς μεγαλίτερον, δηλαδὴ τῶν διαφόρων γλωσσῶν, καὶ δείχνει τὴν ἀγάπην ἀσυγκρίτως ἀνωτέραν ἀπὸ τὸ χάρισμα αὐτὸ, καὶ ἀπὸ ὅλα ὁμὲ τὰ λοιπὰ χαρίσματα· ἀφ' ἧς δὲ τὴν συγκρίνῃ, τότε τὴν κάμνει ἀξιοπόθητον ἀπὸ ὅλες. Ἄνισως, λέγει, λαλῶ τὰς διαφόρες γλώσσας τῶν ἀνθρώπων, ἤγουν ὅλων τῶν γενῶν καὶ Ἐθνῶν τῆς Οἰκουμένης· ἂν δὲν ἀρκέσθη εἰς μόνον αὐτὸ, ἀλλὰ καὶ ἄλλην ἐφόσθεσεν ὑπερβολὴν, ὅτι ἂν λαλῶ, καὶ τὰς γλώσσας τῶν Ἀγγέλων, ὄχι πῶς οἱ Ἄγγελοι ἔχουσι γλώσσας, ἀλλὰ θέλοντας νὰ φανερώσῃ ἄλλο τι νόημα μεγαλίτερον, καὶ ὑπέρτερον ἀπὸ τὰς ἀνθρωπίνας γλώσσας, διὰ τοῦτο ἔτζι τὸ εἶπε· δι' ὅτι εἰς τὰς Ἀγγέλες γλῶσσα εἶναι ἡ νοερὰ δυνάμις, ὁπὲ ἔχουν εἰς τὸ νὰ μεταδίδουν σὲας εἰς τὸν ἄλλον τὰ θεῖα νοήματα· ὠνόμασε δὲ γλῶσσαν τὴν νοεραὶν ταύτην τῶν Ἀγγέλων δύναμιν, ἀπὸ μεταφορᾶς καὶ ὁμοιώσεως τοῦ ὀργάνου τῆς ἐδικῆς μας γλώσσης, διὰ μέσου τῆς ὁποίας μεταδίδομεν σὲας εἰς τὸν ἄλλον τὰ νοήματα, ὁποῦ ἔχομεν εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας μας (1)· καθὼς καὶ γόνατα ὠνόμασε τῶν Οὐρανίων Ἀγγέλων, εἰπών· „Πᾶν γόνυ κάμψει „ἐπουρανίων“. (Φιλιππ. β'. 10.) ἐπειδὴ οἱ Ἄγγελοι δὲν ἔχουν κόκκαλα, καὶ νεῦρα, διὰ νὰ ἔχουν καὶ γόνατα· ἀλλ' ἠθέλησε μὲ τὴν λέξιν ταύτην νὰ φανερώσῃ ὁ Ἀπόστολος, τὴν φορὰν τὸν Χριστὸν ἄκραν, καὶ ὑπερβολικὴν ὑποταγὴν, καὶ προσκύνησιν τῶν Ἀγγέλων· ἔγινα δὲ εἶπε χαλκὸς ἠχῶν, ἐὰν ἀγάπην δὲν ἔχω, ἤτοι φωνὴν μόνον ἀγαύω, καὶ ματαίως λαλῶ τόσας γλώσσας, καὶ γίνομαι ὀχληρὸς καὶ βαρετὸς εἰς τοὺς πολλοὺς, ἐὰν εἶμαι χωρὶς τὴν ἀγάπην, διὰ τί δὲν ὠφελῶ τινὰ μὲ τὰς τόσας γλώσσας, ἐπειδὴ καὶ εἶμαι ὑστερημένος ἀπὸ τὴν ἀγάπην, τὴν ὠφελοῦσαν τοὺς πάντας. Βλέπεις ἀγαπητὲ πῶς ἐκρήμνισεν ὁ Ἀπόστολος τὸ χάρισμα τῶν διαφόρων γλωσσῶν, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ Κορίνθιοι ἐκαυχῶντο;

2. „Καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν, καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα, καὶ πᾶ„σαν τὴν γνῶσιν“.

Ἄνισως, λέγει, ἔχω, ὄχι ἁπλῶς προφητείαν, ἀλλὰ τὴν τελείαν καὶ ἀκροτάτην Προφητείαν καὶ Ἀποκάλυψιν, τὴν γνωρίζουσαν ὅλα τὰ μυστήρια τοῦ Θεοῦ, καὶ ὅλην τὴν γνῶσιν τῶν Θείων φραγμάτων, τίποτε δὲν εἶμαι, ἐὰν δὲν ἔχω τὴν ἀγάπην. Βλέπε, δὲ ὡ ἀναγνῶσα, πῶς εἰς μὲν τὰς γλώσσας δὲν εἶπεν ὁ Παῦλος πῶς εἶναι κάποια κέρδος, διὰ δὲ τὴν προφητείαν εἶπε, πῶς ποιεῖ τὰ μυστήρια ὅλα, καὶ ὅλην τὴν γνῶσιν.

„Καὶ

(1) Λέγει γὰρ ὁ μέγας Βασίλειος· „εἰ μὲν γὰρ „γυμνῇ τῇ ψυχῇ διεζῶμεν, οὐδὲν ἂν ἀπὸ τῆς νοη„μάτων ἀλλήλοις σωεγινόμεθα· ἐπειδὴ δὲ ὑπὸ παρα„πετάσματι τῇ σαρκὶ καλυπτομένη ἡμῶν ἡ ψυχὴ „τὰς ἐννοίας ἐργάζεται, ῥημάτων δεῖται καὶ ὀνομά„των, ὡς τὸ δημοσιεύειν τὰ ἐν τῷ βάθει κείμενα“. (Λέγ. εἰς τὸ πρόσεχε σεαυτῷ.) ὥστε καπὰ αὐτὸν τὸν Ἅγιον, καὶ οἱ Ἄγγελοι ὡς νόες ὄντες γυμνοὶ σωμάτων, διὰ τῆς νοημάτων μόνον ἀλλήλοις σωομιλοῦσι, χωρὶς νὰ χρειασθῶν γλῶσαν, καὶ λόγον φορφερικόν. Ὅτι δὲ λαλοῦσιν οἱ Ἄγγελοι, ὅπως καὶ αὐ λαλῶσι, φανερὸν εἶναι ἐκ τῆς Γραφῆς· ἤκουσε γὰρ αὐτῆς ὑμνούντων τὸν Θεὸν, ὁ Ἡσαΐας, καὶ ὁ Ἰεζεκιὴλ· καὶ διαλεγομένων πρὸς ἀλλήλες ἤκουσεν αὐτῆς ὁ Δανιὴλ, καὶ ὁ Ζαχαρίας, καὶ ὁ Μιχαίας· καὶ πρὸ αὐτῆς, οἱ προπάτορες αὐτῆς ἤκουσαν, ὡς ἑρμηνεύει ὁ Θεοδώρητος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν ".

Διὰ νὰ μὴν ἀπαριθμῇ σὺν πρὸς σὺν ὅλα τὰ χαρίσματα ὁ Ἀπόστολος, καὶ φαίνεται φορτικὸς, καὶ βαρετὸς εἰς τοὺς πολλοὺς, διὰ τοῦτο ἀνέβηκεν εἰς τὴν μητέρα καὶ τὴν πηγὴν ὅλων τῶν χαρισμάτων, τὴν πίστιν δηλαδὴ, καὶ λέγει, ὅτι ἂν ἔχω ὅλην τὴν πίστιν·

„ Ὥστε ὄρη μεθιστάνειν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδέν εἰμι ".

Ἐπειδὴ εἰς τοὺς χονδροὺς ἀνθρώπους, μεγάλον πρᾶγμα φαίνεται τὸ νὰ μεταπτίζῃ τινὰς τὰ βουνὰ, διὰ τοῦτο ὁ Ἀπόστολος ἀναφέρει καὶ τοῦτο ἐδῶ· ὄχι πῶς τοῦτο μόνον δύναται νὰ κάμῃ ὅλην ἡ πίστις· διὰ τί τὸ νὰ μεταπτίζῃ τινὰς τὰ βουνὰ, τοῦτο εἶπεν ὁ Κύριος, ὅτι τὸ κάμνει σὺν μόνον μικρὸν μέρος τῆς πίστεως· ὅπου γὰρ εἶπεν „ ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, „ ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ ἄρθητι, καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν ". (Ματθ. ιζ'. 20.) (1). Βλέπε δὲ, πῶς μαζὶ μὲ τὴν προφητείαν καὶ πίστιν, ὅλα ὁμοῦ τὰ λοιπὰ χαρίσματα συμπεριέλαβον ὁ Παῦλος· διὰ τί τὰ θαύματα ὅλα καὶ τὰ χαρίσματα, ἢ μὲ τοὺς λόγους ἐνεργοῦνται, τὸ ὁποῖον καταρθόνει ἡ προφητεία, ἢ μὲ τὰ ἔργα, τὸ ὁποῖον καταρθόνει ἡ πίστις. Δὲν εἶπε δὲ, ὅτι εἶμαι μικρὸς, καὶ ὠφέλιμος, ἐὰν δὲν ἔχω ἀγάπην· ἀλλὰ ὅτι εἶμαι τίποτε, καὶ τὸ οὐδέν (2).

3. „ Καὶ ἐὰν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου ".

Δὲν εἶπεν ἐὰν δώσω ἐλεημοσύνην μέρος ἀπὸ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν περιουσίαν μου, ἀλλ' ἐὰν δώσω ὅλα μου τὰ ὑπάρχοντα· καὶ δὲν εἶπεν ἐὰν δώσω, ἀλλ' ἐὰν ψωμίσω, ἤγουν ἐὰν ὄχι μόνον δώσω ἐλεημοσύνην εἰς τοὺς πτωχοὺς, ἀλλὰ καὶ ἐὰν ὑπηρετῶ καὶ τοὺς ἐλεεμένους παρ' ἐμοῦ πτωχοὺς, καὶ μὲ κάθε ἐπιμέλειαν τοὺς διακονῶ.

„ Καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου, ἵνα καυθήσωμαι, ἀγάπην δὲ μὴ „ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι ".

Δὲν εἶπεν ἐὰν ἀποθάνω, ἀλλ' εἶπεν ἐκεῖνο, ὁπού φαίνεται πῶς εἶναι δεινότερον ἀπὸ ὅλας τὰς τιμωρίας, ἤγουν τὸ νὰ καπακαῶ ζωντανός· καὶ αὐτὸ, λέγει, θέλει με ὠφελήσει, ἐὰν δὲν

---

(1) Τοιοῦτος ἐστάθη ὁ θεῖος Γρηγόριος Νεοκαισαρείας ὁ Θαυματουργός, ὅς στις μετεπόπισεν σὺν λίθον μέγαν ὡσὰν βουνὸν, ὡς λέγει Γρηγόριος ὁ Νύσσης εἰς τὸν βίον αὐτοῦ· καὶ ὁ Ὅσιος Μάρκος ἐν τῇ Θράκῃ· καὶ ὁ Ἀλεξανδρείας Ἰωακεὶμ ἐν τοῖς ὑστέροις καιροῖς, ὁ μεταπτίσας ἐν Αἰγύπτῳ τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Παρκισί, Νταὶρ Νταὶν, καὶ ἄλλοι πολλοί. Ταῦτα τὰ λόγια τοῦ Ἀποστόλου, τὰ περὶ τῆς ἀγάπης ἡρμηνεύα, προτιθεὶς ὁ μέγας Βασίλειος, „ λέγει τὰ φοβερὰ ταῦτα· „ λογίζομαι ταῦτα τὸν Ἀπόστολον ὁρισικῶς εἰρηκέναι, „ μεμνημένον τοῦ Κυρίου εἰπόντος· „ ὅτι πολλοὶ ἐλεύ„ σονται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ λέγοντες· Κύριε Κύριε „ ἢ τῷ σῷ ὀνόματι προεφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῷ ὀνό„ ματι δαίμονας ἐποιήσαμεν .... καὶ ἀποκρίνε„ ται αὐτοῖς· οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς· ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐ„ μοῦ οἱ ἐργάται τῆς ἀνομίας· ὡς δῆλον, καὶ ἀναν„ τίρρητον εἶναι, ὅτι χωρὶς ἀγάπης, κἂν γένηται τὸ „ προσάγμασι, καὶ τὸ δικαιώμασι, καὶ φυλαχθῶσιν αἱ „ ἐντολαὶ τοῦ Κυρίου, καὶ τὰ μεγάλα χαρίσματα ἐνερ„ γηθῇ, ἀνομίας ἔργα λογιεῖται· ἃ τῷ ἰδίῳ λόγῳ „ τῶν χαρισμάτων, καὶ τῶν δικαιωμάτων, ἀλλὰ τῷ σκε„ πτῷ τῶν πάντοις χωμένων φοβὸς τὰ ἴδια θελήματα ". (Λόγ. περὶ Βαπτίσματος πῶς βαπτίζεται τις ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ.) Ἐκ τῶν λόγων τούτων τοῦ Ἀποστόλου σωάγεται ἀναγκαίως, ὅτι ἡ πίστις ἡ τῆς ἀγάπης κεχωρισμένη ἐκπίπτει· ὁποία εἶναι ἡ δικαιοῦσα, ἡ ἱστορικὴ καλουμένη ἡ καὶ νεκρά· ἢ φρόσκαιρος, καὶ ἡ τῶν σημείων· ἡ δὲ πίστις ἡ σωημμένη τῇ ἀγάπῃ, καὶ δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη, ὡς εἶπεν ἄλλαχου ὁ Παῦλος, (Γαλ. ε'. 6.) εἶναι ἡ αἰωτέρα ἁπασῶν· ἐπειδὴ αὐτὴ οὐδέποτε ἐκπίπτει. Ὅρα περὶ πάντων τούτων ὑποσημείωσιν τοῦ αὐτοῦ ῥητοῦ, ἤγουν τοῦ „ ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη. (Γαλ. ε'. 6.)

(2) Ὁ μέγας Μακάριος ἐρωτηθεὶς, διὰ τί λέγει ὁ Παῦλος ἐδῶ πῶς δὲν εἶναι τίποτε καὶ τὸ οὐδέν, κἂν καὶ ἔχῃ ὅλην τὴν γνῶσιν, καὶ ὅλην τὴν προφητείαν, καὶ κἂν λαλῇ ὅλας τὰς γλώσσας τῶν Ἀγγέλων; τοῦτο, λέγω, ἐρωτηθεὶς ἀποκρίνεται· „ διὰ τοῦτο „ νοεῖν, ὅτι οὐδέν εἰσιν οἱ Ἀπόστολοι· ἀλλὰ πρὸς ἐκεί„ νην τὴν ἀγάπην, ἥτις ἐστὶ πλέον, ταῦτα μικρά ἐ„ στι· καὶ ὁ ἐν τούτοις ὢν τοῖς μέρεσι, τίποτε· ὁ δὲ „ ἔχων τὴν ἀγάπην, ἅπαντός ἐστι ". (Ὁμιλ. κζ'. Ἐρωτήσ. ιδ'.).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δεν ἔχω τὴν ἀγάπην. Ἀλλ' ἤθελεν ἀπορήσῃ τινάς· καὶ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ δώσῃ τινὰς τὰ ὑπάρχοντά τε ἐλεημοσύνην, ἢ νὰ καυκαυῇ ζωντανὸς, χωρὶς νὰ ἔχῃ ἀγάπην; ἡ εἰς τοῦτο ἀποκρινόμεθα, ὅτι ὁ Ἀπόστολος εἶπεν ἐδῶ καθ' ὑπόθεσιν, τὸ μὴ ὂν, ὡς ὄν, καὶ ἐκεῖνο ὅπου δὲν δύναται νὰ γένῃ, ὑπόθεσιν ὡσὰν νὰ δύναται νὰ γένῃ, καθὼς καὶ ὅταν λέγῃ· „ἐὰν Ἄγγελος, ἢ ἡμεῖς εὐαγγελιζώμεθα ὑμῖν, παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω". (Γαλ. ά. 8.) καὶ μ' ὅλον ὅπου, ἔτε αὐτὸς, ἔτε Ἄγγελος ἔμελλε νὰ εὐαγγελίζεται ἄλλα τινά· καὶ ἀλλαχοῦ δὲ ἔλεγεν ὅτι „πέπεισμαι, ὅτι ἔτε Ἄγγελοι ἔτε ἀρχαὶ, ἔτε δυνάμεις, ἔτε τις κτί„σις ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ". (Ρωμ. ή. 38.) καὶ μ' ὅλον ὅπου οἱ Ἄγγελοι δὲν ἐχώριζαν αὐτὸν ἀπὸ τὸν Θεόν· ἀλλ' οὔτε ἄλλη κτίσις εἶναι ἔξω ἀπὸ τοῦ ὄντος, ἀλλ' ἔπρεπε εἶπε τὸ μὴ ὂν ὡς ὄν, μὲ σχῆμα ὑπερβολῆς, διὰ νὰ φανερώσῃ τὴν ὑπερβολικὴν πόθον αὐτοῦ· ἢ νοεῖται καὶ ἄλλως τὸ ῥητὸν τοῦτο, ὅτι καὶ χωρὶς τὴν ἀγάπην δύνανται νὰ δώσῃ τινὰς τὰ ὑπάρχοντά τε ἐλεημοσύνην, ὅταν δὲν τὰ δίδῃ διὰ τὸν πρὸς τοὺς πτωχοὺς συμπάθειαν, καὶ εὐσπλαγχνίαν, ἀλλὰ διὰ τὸν ἔπαινον τοῦ Κόσμου, καὶ διὰ τὴν ἀνθρωπαρέσκειαν· τότε γὰρ ἡ ἐλεημοσύνη γίνεται μὲ ἀγάπην, ὅταν κάμνῃ τινὰς αὐτὴν, ὡς συμπονῶν, καὶ συμπάσχων, καὶ καιομένην ἔχων τὴν καρδίαν τε διὰ τοὺς πτωχούς (1).

4. „Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται".

Ἀπὸ ἐδῶ ἀρχινᾷ ὁ Ἀπόστολος νὰ ἀπαριθμῇ τὰ σημάδια, καὶ ἀποτελέσματα τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης· καὶ πρῶτον σημάδι αὐτῆς βάλλει τὴν μακροθυμίαν, τὴν ῥίζαν κάθε φιλοσοφίας καὶ ὑπομονῆς· μακρόθυμος γὰρ λέγεται ἐκεῖνος ὅπου ἔχει μακρὰν ψυχὴν, καὶ μεγάλην γενναιοπαρδίαν (2)· ἐπειδὴ δὲ μερικοὶ πολλαῖς φοραῖς μεταχειρίζονται τὴν μακροθυμίαν, περιγελῶντες ἐκείνους ὅπου θυμόνονται εὐαντίον τους, καὶ εἰρωνεύομενοι, φαίνονται πάλιν πῶς εἶναι μακρόθυμοι, καὶ κάμνουσι τοὺς θυμουμένους νὰ ἀνάπτωσι περισσότερον ἀπὸ τὸν θυμὸν, μὲ τὰ φαινόμενα μακρόθυμα σχήματα, καὶ λόγιά των· διὰ τοῦτο ἐπρόσθεσεν ὁ Ἀπόστολος ὅτι ἡ ἀγάπη χρηστεύεται, ἤτοι χρηστὸν, καὶ ἄκακον ἦθος δείχνει, καὶ ὄχι εἰρωνικὸν καὶ ὑποκριτικὸν, καθὼς τὸ δείχνουσιν ἐκεῖνοι, ὅπου καθ' ὑπόκρισιν φαίνονται μακρόθυμοι. Αὐτὰ δὲ εἶπεν ὁ Ἀπόστολος κατηγορῶν τοὺς ἐν Κορίνθῳ φιλονείκους φιλονείκους, καὶ ὑποκριτικούς.

„Οὐ ζηλοῖ".

Ἤτοι ἡ ἀγάπη δὲν βασκαίνει, ἔτε φθονεῖ τοὺς καλιτέρους, ἐπειδὴ εἶναι καὶ ζῆλος εἰς τὰ καλὰ, καὶ διὰ τὰ καλὰ γινόμενος, διότι εἶναι δυνατὸν νὰ ἦναι τινὰς μακρόθυμος, πλὴν νὰ φθονῇ τοὺς ἄλλους· ἀλλ' ἡ ἀγάπη, καὶ τὴν βασκανίαν, καὶ τὸν φθόνον ἀποφεύγει· τοῦτο δὲ τὸ εἶπεν ὁ Παῦλος διὰ τοὺς ἐν Κορίνθῳ βασκάνους, καὶ φθονερούς.

„Οὐ

(1) Λέγει δὲ καὶ ὁ Θεοφόρος Μάξιμος· „Πολλοὶ „μὲν πολλὰ περὶ ἀγάπης εἰρήκασιν· ἐν μόνοις δὲ τοῖς „τοῦ Χριστοῦ μαθηταῖς τοῦτην ζητήσας εὕρησεις· ἐπειδὴ μόνοι οὗτοι ἔχουν τὴν ἀληθινὴν ἀγάπην τῆς ἀγάπης διδάσκαλον, περὶ ἧς ἔλεγον· „ἐὰν ἔχω προφητείαν, „καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα, καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, „ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι. Ὁ ἓν κτησά„μενος τὴν ἀγάπην, οὗτος τὸν Θεὸν ἐκτήσατο· ἐ„πειδὴ ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν". (α'. Ἰω. δ'. 8.) (Κεφ. ρ'. τῆς δ'. Ἑκατοντ. πρὸς περὶ ἀγάπης.) Λέγει δὲ καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος· „ἀγάπης οὐδὲν, ὅτε μεῖζον, οὔ„τε ἴσον ἐστὶν, οὐδὲ αὐτὸ τὸ μαρτύριον· ὃ πάντων ἐστὶ „κεφάλαιον τῶν ἀγαθῶν· καὶ πῶς; ἄκουσον· ἀγάπη „μὲν, καὶ χωρὶς μαρτυρίου, ποιεῖ μαθητὰς τοῦ Χρι„στοῦ· μαρτύριον δὲ, χωρὶς ἀγάπης, οὐκ ἂν ἰσχύσειε „τοῦτο ἐργάσασθαι". (Λόγ. εἰς τὸν Μεγαλομάρτυρα Ῥωμανόν.)

(2) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἡσαΐας δείχνει, ὅτι ἡ μακρο-θυμία εἶναι ἐναντία μὲ τὴν ὀλιγοψυχίαν· „πῶδε „λέγει ὁ Ὕψιστος ἐν Ἁγίοις ἀναπαυόμενος, καὶ ὀλιγο„ψύχοις δίδοὺς μακροθυμίαν". (Ἡσ. νζ'. 15.) Καὶ ὁ Σολομὼν πολὺ φρόνιμον ὀνομάζει τὸν μακρόθυμον· „μακρόθυμος ἀνὴρ, πολὺς ἐν φρονήσει". (Παρ. ιδ'. 31.) καὶ καλίτερον ἀπὸ τὸν ἀνδρεῖον καὶ δυνατὸν ἀν„δρωπον· „κρείσσων ἀνὴρ μακρόθυμος ἰσχυροῦ". (Παρ. ις'. 32.) καὶ καλίτερον ἀπὸ τὸν ἀξιωματικὸν ἄνθρω„πον· „ἀγαθὸν μακρόθυμος ὑπὲρ ὑψηλόν". (Ἐκκλ. ζ'. 9.) Ὁ δὲ Θεοφόρος Μάξιμος ὁρίζων τί ἐστιν ὁ μακρόθυμος λέγει· „Μακρόθυμός ἐστιν ὁ τὸ τέλος ἐκ„δεχόμενος τοῦ πειρασμοῦ, καὶ τὸ καύχημα τῆς καρ„δίας λαμβάνων". (Κεφ. κγ'. τῆς δ'. Ἑκατοντ. πρὸς περὶ ἀγάπης.) Καὶ πάλιν· „ἀνὴρ μακρόθυμος „πολὺς ἐν φρονήσει· ὅτι πάντα τὰ συμβαίνοντα ἐπὶ „τὸ τέλος ἀναφέρει, κἀκεῖνο περιμένων, ἀνέχεται πᾶ„σι λυπηροῖς· τὸ δὲ τέλος ἐστὶ, ζωὴ αἰώνιος, κατὰ τὸν „Ἀπόστολον". (Αὐτόθ. Κεφ. κδ'.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Οὐ περπερεύεται ".

Ἤγουν ἡ ἀγάπη δὲν φαίνεται προπέτης· ἀλλὰ κάμνει σωφρονῶν καὶ σταθερὸν εἰς τὸ φρόνημα ἐκεῖνον ὁπού τὴν ἔχει· πέρπερος γὰρ εἶναι ἐκεῖνος ὁπού μετεωρίζεται μὲ τὸν λογισμόν του, ὁ ἐλαφρὸς εἰς τὸν νοῦν, καὶ βλακεύομενος εἰς τὰ ἤθη· καὶ τοῦτο δὲ τὸ λέγει διὰ τοὺς ἐν Κορίνθῳ ἐλαφροὺς καὶ νεωτερικούς (1).

„ Οὐ φυσιοῦται ".

Ἤτοι ἡ ἀγάπη δὲν ὑπερηφανεύεται· διατί εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχῃ τινὰς ὅλα τὰ ἀνωτέρω καλὰ, καὶ σημάδια τῆς ἀγάπης, νὰ φυσιοῦται ὅμως, καὶ νὰ ὑπερηφανεύεται πῶς τὰ ἔχει· ἀλλ' ἡ ἀγάπη, οὐδὲ τοῦτο ἔχει, ἀλλὰ κοντὰ ὁποῦ ἔχει τὰ προειρημένα ἀγαθὰ, πρὸς τούτοις καὶ ταπεινοφρονεῖ.

5. „ Οὐκ ἀσχημονεῖ ".

Ἤτοι ἡ ἀγάπη, ὄχι μόνον δὲν ὑπερηφανεύεται, ἀλλὰ ἂν καὶ τὰ αἴσχιστα, καὶ χείριστα κακὰ πάθῃ, δὲν νομίζει ταῦτα ἀσχημοσύνην, καὶ ἀτιμίαν διὰ τὸν παρ' αὐτῆς ἀγαπώμενον ἄνθρωπον, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς διὰ τὴν ἰδικήν μας ἀγάπην, ὄχι μόνον κατεδέχθη τὸν ἄτιμον, καὶ ἄσχημον θάνατον τοῦ σταυροῦ, ἀλλὰ καὶ δόξαν καὶ τιμήν του αὐτὸν ἐνόμισε. Θέλεις δὲ γνῶσεις τὸ ῥητὸν καὶ ἔτζι· ὅτι ἡ ἀγάπη δὲν ἀσχημονεῖ, ἤτοι δὲν ὑβρίζει, οὐδὲ ἄσχημον λόγον, ἢ ἔργον, λέγει, ἢ κάμνει· δι' ὅ,τι ἀπὸ τὸν ὑβριστὴν ἄνθρωπον, τί ἄλλο εἶναι ἀσχημονέστερον (2);

„ Οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, ἀ παροξύνεται ".

Ἐδῶ ἐρμηνεύει ὁ Παῦλος τὸν τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον ἡ ἀγάπη δὲν ἀσχημονεῖ, καὶ λέγει· ὅτι διὰ τοῦτο δὲν ἀσχημονεῖ ἡ ἀγάπη, διατί δὲν ζητεῖ τὸ ἰδικόν της συμφέρον, ἀλλὰ τὸ συμφέρον τοῦ ἀδελφοῦ της· καὶ τότε νομίζει πῶς ἔχει ἀσχημοσύνην, ὅταν δὲν ἐλευθερώσῃ τὸν ἀδελφόν της ἀπὸ τὰς ἀσχημοσύνας ὁποῦ κάμνει, εἴτε διὰ λόγου, εἴτε δι' ἔργου. Τοῦτο δὲ λέγει ὁ Ἀπόστολος, διὰ τοὺς Κορινθίους ἐκείνους, ὁποῦ παρέβλεπον τοὺς ἀδελφούς των, καὶ δὲν τοὺς ἐδιόρθωναν. Ἀλλ' ἰδὲ ἡ ἀγάπη παροξύνεται, λέγει, καὶ κινεῖται εἰς θυμόν, διατί ἰδὲ ἀσχημονεῖ· ἐπειδὴ ὅποιος εἶναι θυμώδης, αὐτὸς δὲν εἶναι δύσχημων, κατὰ τὸν Παροιμιαστήν· „ ἀνὴρ „ θυμώδης, ἐκ δύσχημων ". (Παρ. ιά. 25.) ὥστε ἡ ἀγάπη δὲν ἀσχημονεῖ, διατί ἰδὲ παροξύνεται, ἤτοι δὲν πηδᾷ καὶ δὲν κινεῖται παρὰθυμὰ εἰς ὀργήν. Τοῦτο δὲ τὸ λέγει διὰ ἐκείνους τοὺς Χριστιανοὺς, ὁποῦ ὑβρίζοντο, καὶ δὲν ὑπέφερον τὴν ὕβριν.

„ Οὐ λογίζεται τὸ κακόν ".

Ἡ ἀγάπη, λέγει, ἂν καὶ νὰ πάθῃ ὅλα τὰ κακὰ, ὅμως ὄχι μόνον δὲν κάμνει κἀμμίαν ἐκδίκησιν εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὴν κακοποιοῦν, ἀλλ' ἰδὲ λογίζεται ὅλως πῶς εἶναι κακὸν ἐκεῖνο ὁποῦ πά-

---

(1) Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος λέγει ὅτι· „ παῦε ὁ „ μὴ διὰ χεῖρας, ἀλλὰ διὰ καλλωπισμὸν παραλαμβά- „ νεται, περπερίας ἔχει κατηγορίαν ". (Ὁρ. κατ' ἐπιτομ. μδ'.) Ὁ δὲ ἀείδιμος, καὶ πολυμαθέστατος Δοσίθεος ὁ τῶν Ἱεροσολύμων λέγει· „ ὅτι περπέρεια εἶναι „ κάθε ματαιον, καὶ ἄκαιρον πρᾶγμα· ἡ λέξις δὲ αὐ- „ τὴ μεταφέρεται ἀπὸ τὰς Περπέρας, τὰς ἀδελφὰς τῶν „ Κεκροπιδῶν, αἵτινες ματαίως, καὶ ἀκαίρως ἐκοπία- „ ζον, ἀγαπῶντες αἰσχρὰ πρόσωπα· διὸ καὶ ὁ Ἀπό- „ στολος εἶπεν· ἡ ἀγάπη οὐ περπερεύεται, ἤτοι οὐ- „ δὲν ματίως ποιεῖ ". (Σελ. 514. τῆς δωδεκαβίβλ.) Ὁ δὲ Νύσσης Γρηγόριος λέγει· „ Πόθεν δὲ τὸ αὐτε- „ ῥήφανον τῆς ἀγάπης διὰ τῆς μὴ περπερεύεσθαι λέ- „ ξεως ὁ Ἀπόστολος ἐνεδείξατο "; (Ὁμιλ. εἰς τὸ, ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα. Τόμ. β'.)

(2) Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος ἐρωτηθείς· „ τί ἐστιν „ ἡ ἀγάπη οὐκ ἀσχημονεῖ "; ἀποκρίνεται· „ ἴσον τῷ „ εἰπεῖν τοῦ ἰδίου σχήματος οὐκ ἐκπίπτει· σχῆμα δὲ „ ἀγάπης, τὰ ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ „ ἀπηριθμημένα τῆς ἀγάπης ἰδιώματα ". (Ὁρ. κατ' Ἐπιτομ. σμζ'.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πάχει. Βλέπε, δὲ ὦ ἀναγνῶστα, πῶς εἰς ὅλα τὰ σημάδια τῆς ἀγάπης, δὲν λέγει ὁ Παῦλος πῶς ἡ ἀγάπη ζηλόνει μὲν καὶ φθονεῖ, νικᾷ ὅμως τὸν φθόνον, ἢ πῶς, κινεῖται μὲν εἰς θυμὸν, κρατεῖ δὲ καὶ ἐμποδίζει τὸν θυμὸν, ὄχι· ἀλλὰ λέγει, πῶς ὐδὲ εἰς τὴν ἀρχὴν ἀφίνει τελείως νὰ ξεφυτρώσῃ κἀμμία κακία, καὶ πάθος· καθὼς καὶ ἐδῶ λέγει, ὅτι ὐδὲ λογίζεται ὅλως τὸ κακὸν, ὡς κακόν. Τοῦτο δὲ τὸ λέγει ὁ Παῦλος διὰ ἐκείνους τοὺς Χριστιανοὺς ὁποῦ ὑβρίζονται ἀπὸ ἄλλους, διδάσκων αὐτοὺς ἵνα μὴ ὑβρίζουν καὶ αὐτοὶ ἀντιστρόφως τοὺς αὐτοὺς ὑβρίζοντας.

6. „Οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ".

Ἤτοι ἡ ἀγάπη δὲν διφραίνεται ὅταν τινὰς ἀδικηθῇ, καὶ ἐνοχληθῇ ἀπὸ ἄλλους, καὶ κακοπαθῇ· ἐπειδὴ τοῦτο δὲν εἶναι ἴδιον τῆς ἀγάπης, ἀλλὰ τῆς χαιρεκακίας, καὶ τοῦ φθόνου.

„Συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ".

Ὄχι μόνον, λέγει, ἡ ἀγάπη δὲν χαίρεται εἰς τὴν ἀδικίαν, ἀλλὰ τὸ μεγαλίτερον ἀκόμη, καὶ συγχαίρει μὲ ἐκείνους, ὁποῦ προκόπτουν· καὶ ὅταν ἡ ἀλήθεια παῤῥησιάζεται εἰς τοὺς ἄλλους, καὶ δοξάζεται, τότε καὶ ἡ ἀγάπη σωδοξάζεται, τὴν προκοπὴν ἐκείνων νομίζουσα προκοπὴν ἐδικήν της, ὁμοίως καὶ τὴν τῆς ἀληθείας δόξαν, λογιζομένη ἐδικήν της δόξαν. Τοῦτο δὲ εἶπεν ὁ Παῦλος διὰ ἐκείνους ὁποῦ φθονοῦν, καὶ λυποῦνται, ὅταν οἱ ἄλλοι εὐδοκιμοῦν καὶ προκόπτουν (1).

7. „Πάντα στέγει".

Ὅλα, λέγει, τὰ ὑποφέρει ἡ ἀγάπη, καὶ ὕβρεις, καὶ ἀτιμίας, καὶ πληγὰς, καὶ θάνατον· διότι αὐτὴ τὴν εἰς τὰ πάντα ὑπομονὴν, χαρίζει εἰς τὴν ἀγάπην ἡ μακροθυμία, τὴν ὁποίαν ὁ Παῦλος εἶπεν ἀνωτέρω, ὅτι ἔχει ἡ ἀγάπη. Τοῦτο δὲ τὸ λέγει ὁ Ἀπόστολος, διὰ ἐκείνους ὁποῦ ἐπιβουλεύονται ἀπὸ τοὺς ἄλλους, διδάσκων αὐτοὺς νὰ ὑποφέρουν ὅσα ἤθελαν τοὺς κάμειν οἱ ἐπιβουλεύοντες.

„Πάντα πιστεύει".

Ὅσα, λέγει, ἤθελεν εἰπῇ ὁ ἠγαπημένος φίλος, ὅλα τὰ πιστεύει ἡ ἀγάπη, καὶ δὲν νομίζει πῶς νὰ λαλῇ ἄλλοτε αὐτὸς, ἄλλοτε ἄλλος καινοῦργα ψεῦδος, καὶ ὑποκριτικὸν λόγον.

„Πάντα ἐλπίζει· πάντα ὑπομένει".

Δὲν ἀπελπίζεται, λέγει, οὐδὲ ἀπογινώσκεται ἡ ἀγάπη ἀπὸ τὸν ἀγαπώμενον φίλον της, ἀλλ' ἐλπίζει παντοτε, πῶς αὐτὸς ἔχει νὰ μεταβληθῇ καὶ νὰ προκόψῃ εἰς τὸ καλλίτερον. Τοῦτο δὲ εἶπεν ὁ Παῦλος, διὰ ἐκείνους τοὺς Χριστιανοὺς ὁποῦ ἀπογινώσκοντο διὰ τοὺς ἄλλους· αὐτοσὲ ἡ ἀγάπη ἐλπίζουσα τὴν εἰς τὸ καλλίτερον μεταβολὴν τοῦ ἠγαπημένου, ἀποτύχῃ, μὲ τὸ νὰ μείνῃ ἐκεῖνος εἰς τὴν κακίαν του· ἀλλ' ὅμως τὸ ὀλιγώτερον, ὑπομένει ὅλα τὰ φίλα της τὰ ἐλατ-

---

(1) Διὰ τοῦτο λέγει καὶ ὁ θεῖος Γρηγόριος ὁ Θεσσαλονίκης, ὅτι ὄχι μόνον ἀπὸ τὰς ἄλλας ἀρετὰς γεννᾶται ἡ ἀγάπη, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἀγάπην γεννῶνται αἱ ἄλλαι ἀρεταί· καὶ ὅτι ὅτε αἱ ἄλλαι ἀρεταὶ ὠφελοῦσι χωρὶς τὴν ἀγάπην, ὅτε πάλιν ἡ ἀγάπη μόνη ὠφελεῖ χωρὶς τὰ ἔργα καὶ τὰς ἄλλας ἀρετάς· „ἰδοὶ δ' αἴ„τις μὴ μόνον ἐκ τῆς ἀρετῆς τὴν φορὰν Θεοῦ ἀγά„πην, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ἀγάπης τὰς ἀρετὰς τίκτομε„νος· διὸ καὶ ὁ Κύριος ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ, „τοσα„μέν φησιν· „ὃ ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρῶν αὐτάς, „ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με· ἄλλοτε δὲ „ὁ ἀγαπῶν με„τὰς ἐντολάς μου τηρήσει· ἀλλ' ὅτε τὰ ἔργα τῆς ἀρετῆς „ἐπαινεταὶ σι καὶ χυσιτελῆ τοῖς φάσμασι, χωρὶς ἀ„γάπης, ὅτε μὲν ἡ ἀγάπη χωρὶς τῶν ἔργων· ὧν τὸ „μὲν διὰ πολλῶν ὁ Παῦλος δείκνυσι· φησὶ Κορινθίοις „γράφων· ἐὰν τοιήσω πάντα, καὶ πάντα, ἀγάπην δὲ μὴ ἔ„χω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι· τὸ δὲ πάλιν, ὁ τῷ Χριστῷ „ἐξόχως ἠγαπημένος μαθητὴς λέγων· „μὴ ἀγαπῶ„μεν λόγῳ, μηδὲ γλώσσῃ, ἀλλ' ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ". (Κεφ. νη. τῶν Φυσικῶν, καὶ Θεολογικ.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ελαττώματα, καὶ ἀπὸ τὴν ἀγάπην τὰ δὲν χωρίζεται· ὅλα γάρ, λέγει, τὰ ὑπομένει. Τοῦτο δὲ τὸ εἶπε διὰ ἐκείνους τοὺς ἠγαπημένους ὀπὲξ δύπολους, καὶ διὰ ἀνθρώπινα ἐλαττώματα, χωρίζονται ἐνας ἀπὸ τὸν ἄλλον.

8. „Ἡ ἀγάπη οὐδέ ποτε ἐκπίπτει".

Τὲτέσιν ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἀσχολεῖ, ἀλλὰ ὅλα τὰ καταρθόνει· ἢ καὶ ὕπω νοεῖται καλλίτερα· ὅτι ἡ ἀγάπη ποτὲ δὲν διαλύεται, οὐδὲ κόπτεται, οὐδὲ παύει, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν παρόντα αἰῶνα μένει, καὶ εἰς τὸν μέλλοντα, ὅταν ὅλα τὰ ἄλλα ἔχουν νὰ παύσουν, καὶ νὰ καταργηθοῦν, καθὼς λέγει ἀκολούθως (1).

„Εἴτε δὲ Προφητεῖαι, καταργηθήσονται· εἴτε γλῶσσαι, παύσονται".

Ἀφ' οὗ ἀπαρίθμησε τὰ σημάδια, καὶ βλασφήμια, καὶ ἀποτελέσματα τῆς ἀγάπης ὁ μέγας Ἀπόστολος, πάλιν ἐδῶ μὲ ἄλλον τρόπον ὑψόνει αὐτὴν, μὲ τὸ νὰ λέγῃ, ὅτι καὶ αἱ προφητεῖαι, καὶ αἱ γλῶσσαι ἔχουν νὰ λάβουν τέλος· ἡ δὲ ἀγάπη μόνη, ἔχει νὰ ἦναι αἰώνιος, καὶ ἀτελεύτητος· διὰ τί ἀγαλᾶ, καὶ αἱ προφητεῖαι, καὶ αἱ διάφοροι γλῶσσαι ἐδόθησαν ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, διὰ νὰ παραδεχθῇ, καὶ νὰ ἁπλωθῇ ἡ πίστις εἰς τὰ Ἔθνη· ἀφ' οὗ ὅμως ἡ πίστις ἁπλωθῇ παντοχῦ, ἀπολεύθως καὶ αἱ προφητεῖαι, καὶ αἱ γλῶσσαι θέλουν παύσουν ὡς περιττὰ καὶ εἰς τὴν παρεῦσαν ἀπόμη ζωὴν, μάλιστα δὲ εἰς τὴν μέλλουσαν.

„Εἴτε γνῶσις καταργηθήσεται".

9. „Ἐκ

(1) Κατὰ τὸν Φώτιον δὲ „ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει, ἤτοι οὐκ ἀποτυγχάνει τῆς δοκιμήσεως· ἀλλ' ἀεὶ προφάσεις ἀγαθὰς, καὶ καλὰς ἑαυτῇ ἐφοδεύσκει, δι' ὧν, τῆς φορᾶς τὸν πλησίον στοργῆς, καὶ σωφρείας κατέχει τοὺς χρωμένους αὐτῇ παραμένειν καὶ μὴ διαρρήγνυσθαι, κἂν ἐκεῖνοι ἀφιῶσι, καὶ ἀποσκιρτᾶν αἰτίας παρέχωσι· σέργει γὰρ καὶ ἐλπίζει, καὶ ὑπομένει τὸν ἁμαρτάνοντα εἰς αὐτήν". Ὁ δὲ μέγας Μακάριος ὑψηλότερα, καὶ θεωρητικώτερα ἑρμηνεύει τὸ ποιοῦν τὸ Ἀποστόλου ῥητόν· ὅτι, ὅσοι μὲν ἔχουσι τὰ ἄλλα χαρίσματα, ὁποῦ ἀνώτερω ἀπαρίθμησεν ὁ Ἀπόστολος, ἤτοι τὸ νὰ ἔχουν ὅλην τὴν πίστιν· τὸ νὰ ψωμίσουν, καὶ νὰ δώσουν διὰ τὸν Χριστὸν ὅλα των τὰ ὑπάρχοντα ἐλεημοσύνην· τὸ νὰ παραδώσουν τὸ σῶμά των εἰς μαρτύρια διὰ τὸν Χριστόν· καὶ τὸ νὰ κάμνουσι θαύματα· ὅλοι, λέγει, ἔτοι δύνανται νὰ πέσουν, ὡς μὴ φθάσαντες εἰς τὴν τελείαν ἀγάπην· ὁ δὲ ἔχων τὴν τελείαν ἀγάπην, αὐτὸς δὲν πίπτει· „ὁ ἔχων τὴν ἀγάπην, ἀπτωτός ἐστι· ἐγὼ δέ σοι λέγω, ὡς εἶδον ἀνθρώπους εἰς ὅλα τὰ χαρίσματα γενομένους, καὶ μεσόχους πνεύματος, καὶ οὕτοι μὴ φθάσαντες εἰς τὴν τελείαν ἀγάπην, ἔπεσον". (Ὁμιλ. κζ'. Ἀποκρ. ιδ'.) Ἀκολούθως δὲ φέρει ὁ Ἅγιος παραδείγματα τινῶν πρὸς βεβαίωσιν τοῦ λόγου του· ἤγουν ὅτι ἐνας δύγενὴς φρόνιμος, ἀφ' οὗ ἐπώλησε τὰ ὑπάρχοντά του διὰ τὸν Χριστόν, καὶ τὰ ἔδωκεν εἰς τοὺς πτωχοὺς, καὶ ἠλευθέρωσε τοὺς δούλους του, καὶ ἔγινε περιβόητος διὰ τὸν ἐνάρετον βίον του, ὕστερον μὲ τὸ νὰ ὑπερηφανεύθῃ, ἔπεσεν εἰς ἀσελγείας, καὶ μυρία κακά. Ἄλλος ἔχων πίστιν πολλὴν εἰς τὸν Χριστόν, ἔγινεν ὁμολογητὴς εἰς τὸν καιρὸν τοῦ διωγμοῦ, ὑπομένας πάθη· ὕστερον μὲ τὸ νὰ ἔγινεν εἰρήνη, ἀφέθη, καὶ ἦτον ὀνομαστὸς, ὡσὰν ὁποῦ καὶ τὰ βλέφαρα τῶν ὀφθαλμῶν του ἐβλάβησαν, διὰ τί ἐκαπνίσθησαν ἀπὸ τοὺς τυρεύνους· αὐτὸς λοιπὸν δοξαζόμενος ἀπὸ ὅλους, ἐκατάπεσεν εἰς τόσην ἀθεοφοβίαν, ὡσὰν νὰ μὴν ἤθελεν ἀκούσῃ ποτὲ λόγον Θεοῦ. Καὶ ἄλλος παρέδωκε τὸ σῶμά του εἰς τὰ μαρτύρια, καὶ ἐκρεμάσθη, καὶ ἔξεδη, ἔπειτα ἐβλήθη εἰς φυλακὴν· καὶ ἐπειδὴ ἐν τῇ φυλακῇ ὑπηρέτει αὐτὸν μία καλογραία, ἔξέπεσε μὲ αὐτὴν εἰς πορνείαν. Ἄλλος δὲ ἀσκητὴς φρόνιμος, τόσον ἦτον πλούσιος εἰς τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, ὁποῦ ἡ χάρις ἐβρασζεν ἐν τῇ καρδίᾳ του, καὶ διάφορα πάθη τῶν ἀνθρώπων ἰάτρευε, καὶ δαίμονας ἐδίωκε διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν του· ὕστερον δὲ ἐπειδὴ ἀμέλησε, καὶ ἀπὸ τὴν δόξαν τοῦ Κόσμου ἐπαρθεὶς, ἐτυφώθη, διὰ τοῦτο ἔξέπεσεν εἰς αὐτὰ τὰ βάθη τῆς ἁμαρτίας. Ἐγὼ δὲ προσθέτω ἐδῶ καὶ τὸ παράδειγμα τοῦ ἁθλίου ἐκείνου σαφοῦ Σαφρικίου, ὃς τις ἀγκαλὰ καὶ ὑπέμενε τόσα μαρτύρια διὰ τὸν Χριστὸν, καὶ ἔτοιμον εἶχε νὰ λάβῃ τὸν στέφανον τῆς ἀθλήσεως· ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἠθέλησε νὰ συγχωρήσῃ τὸν Ἅγιον Νικηφόρον, ἀκολουθᾶντα αὐτῷ καὶ ζητᾶντα συγχώρησιν, διὰ τοῦτο ὡς μὴ ἔχων τὴν ἀγάπην, ἀρνήθη φεῦ! τὸν Χριστὸν, καὶ ἐκολάσθη ὁ δείλαιος. Διὰ τοῦτο ἀκολουθεῖ ὁ μέγας Μακάριος καὶ λέγει· „ὁρᾷς, πῶς φορὰ τοῦ ἔρχεσθαι εἰς ἀγάπης μέτρα, „πίπτουσιν; ὁ γὰρ φθάσας εἰς τὴν ἀγάπην (τοῦ „Θεοῦ δηλαδὴ) δέδεται, καὶ μεμέθυσαι· ὅπως καταπε„πόντισαι, καὶ ἀχμάλωτος ἔσιν, εἰς ἄλλον κόσμον, „ὡς τῆς ἰδίας φύσεως ὐκ ἀλλαττόμενος". (Αὐτοθ.) Ὅρα περὶ τῆς ἀγάπης πῶς ὑποσημειώσης τὸ „πλήρωμα δὲν Νόμος ἡ ἀγάπη". (Ῥωμ. ιγ'. 10.) καὶ τοῦ „ὁ καρπὸς τοῦ πνεύματος ἔσιν ἀγάπη". (Γαλ. ε'. 22.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

9. „Ἐκ μέρους γὰρ γινώσκομεν, καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν".

10. „Ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, τότε τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται".

Ἐδῶ δικαίως ἤθελεν ἀπορήσῃ τινὰς, ὅτι, ἐὰν ἡ γνῶσις θέλῃ παύσει, καὶ καταργηθῇ, ὡς λέγει ὁ μακάριος Παῦλος, ἆρά γε λοιπὸν, μὲ ἀγνωσίαν ἔχομεν νὰ διαπερνῶμεν τὸν μέλλοντα ἐκεῖνον αἰῶνα; ἀλλ' ἀποκρινόμεθα εἰς λύσιν τῆς ἀπορίας ὅτι δὲν λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος, πῶς ἔχει νὰ παύσῃ, ἢ καθ' ὅλου καὶ τελεία γνῶσις εἰς ἐκεῖνον τὸν αἰῶνα, ἀλλ' ὅτι θέλει παύσει ἡ ἐκ μέρους, καὶ ἀτελὴς, ὅταν ἔλθῃ ἡ τελεία γνῶσις ἐν τῇ μελλούσῃ ἐκείνῃ ζωῇ· διὰ τί τότε δὲν θέλομεν ἠξεύρομεν τόσα μόνον, ὅσα τώρα ἠξεύρομεν· ἀλλὰ πολὺ περισσότερα, καὶ τελειότερα μέλλομεν νὰ γνωρίσωμεν· χάειν λόγω· τώρα μὲν ἠξεύρομεν, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι παντοχῦ, ἀλλὰ πῶς εἶναι παντοχῦ δὲν ἠξεύρομεν· καὶ πῶς μὲν ἐγεννήσε Παρθένος, τώρα τὸ ἠξεύρομεν· πῶς δὲ, καὶ μὲ τί τρόπον ἐγεννήσε, δὲν ἠξεύρομεν· τότε ὅμως εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν, ἔχομεν νὰ γνωρίσωμεν περὶ τούτων κἀποιόν τι παραπάνω, καὶ ὅσον εἶναι συμφέρον εἰς ἡμᾶς (1).

11. „Ὅτε ἤμην νήπιος".

Ἐπειδὴ εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Παῦλος, ὅτι ὅταν ἔλθῃ τὸ τέλειον, καταργεῖται καὶ παύει τὸ ἐκ μέρους, καὶ ἀτελὲς, τώρα φέρει εἰς τοῦτο καὶ παράδειγμα, μὲ τὸ ὁποῖον δείχνει πόσην διαφορὰν ἔχει ἡ γνῶσις τοῦ παρόντος αἰῶνος, ἀπὸ τὴν γνῶσιν τοῦ μέλλοντος· δι' ὅτι, τώρα, λέγει, εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, εἴμεθα ὡσὰν ἀτελῆ νήπια· τότε δὲ, θέλομεν γένῃ ἄνδρες τέλειοι.

„Ὡς νήπιος ἐλάλουν".

Ἐδῶ εἶπε τὸ „ἐλάλουν" διὰ τὸ χάρισμα τῶν γλωσσῶν, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ Κορίνθιοι ἐκαυχῶντο.

„Ὡς νήπιος ἐφρόνουν".

Ἐδῶ εἶπε τὸ „ἐφρόνουν" διὰ τὸ χάρισμα τῆς προφητείας, ἐπειδὴ τὸ παῦ αὐτῆς, μὲ τὸν νοῦν, καὶ μὲ τὸ φρόνημα τοῦ νοὸς ἐνεργεῖται.

Ὡς

(1) Ὁ δὲ θεῖος Χρυσόστομος λέγει, ὅτι καὶ μ' ὅλον ὁποῦ ὁ Παῦλος ἔχει τόσην πολλὴν γνῶσιν τῶν πνευματικῶν καὶ θείων πραγμάτων, ὅσην δὲν ἔχει ποτὲ κανένας ἄλλος ἀνθρωπος, ἐταπεινοφρόνει ὅμως, καὶ δὲν ἐπαίρετο εἰς τὴν γνῶσιν αὐτὴν· „τοσαύτη δὲ „ἦν ἐν αὐτῷ ἡ γνῶσις, ὅση ἐν οὐδενὶ τῶν πώποτε „ἀνθρώπων γεγενημένων· ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῷ τούτῳ „μεῖζόν ἐστι καὶ διὰ τοῦτο λέγει· „ἐκ μέρους γινώσκομεν, „καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν". (Λόγ. ε'. εἰς τὸν Ἀποστόλου Παῦλον, Τόμ. η'.) Λέγει δὲ καὶ ὁ μέγας Βασίλειος· „τὸ μὲν γὰρ πρόσωπον, πρὸς πρόσωπον, „καὶ ἡ τελεία ἐπίγνωσις ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι τοῖς „ἀξίοις ἀποδοθῆσε ἐπιγνῶναι· νῦν δὲ, κἂν Παῦ„λος τις ᾖ, κἂν Πέτρος, βλέπει μὲν ἀληθῶς, καὶ ἐ„πλανήσαι, οὐδὲ φαντάζεται· δι' ἐσόπτρου δὲ ὅμως „βλέπει, καὶ αἰνίγματος· καὶ τὸ ἐκ μέρους νῦν δύνα„σεως δεχομένης, τὸ τέλειον εἰς τὸ μέλλον προσδοκα„σθαι ἀπεκδέχεται· ὅπερ πιστοῦται μὲν ὁ Ἀπόστολος „Παῦλος, τῷ τοιούτῳ τινὶ τρόπῳ κατασκευάζων τὸν „λόγον· ὅτι ὥσπερ ὅτε ἤμην νήπιος ἄρτι, τὰ στοιχεῖα „τῆς ἀρχῆς τοῦ λογίου τοῦ Θεοῦ ἐκμανθάνων, ὡς νήπιος „ἐλάλουν, ὡς νήπιος ἐλογιζόμην· ὅτε δὲ γέγονα ἀνήρ, „καὶ εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ ἐπε„γνωμαι φθάσαι, τὰ τοῦ νηπίου κατήργηκα· καὶ τοσαύτην „ἔχομεν ἐν τῇ τοῦ θείου κατανοήσει τοῦ προκοπὴν, καὶ „βελτίωσιν· ὥστε, τὸν μὲν ἐν τῇ Ἰουδαϊκῇ λατρείᾳ ἐ„πίγνωσιν, νηπίας φρενὸς ἐοικέναι κινήμασιν· ἀνδρὶ δὲ „ἤδη τὰ πάντα τελείῳ προσήκουσαν τὴν διὰ τοῦ Εὐαγ„γελίου γνῶσιν· ὥσπερ ἐν συγκρίσει τῆς ἐν τῷ μέλ„λοντι αἰῶνι τοῖς ἀξίοις ἀποκαλυφθησομένης γνώ„σεως, καὶ τὸ δοκεῖν νῦν ἐν τῇ γνώσει τέλειον, βρα„χύτι, καὶ ἀμυδρότερον τοσοῦτον, ὡς πλέον ἀπολεί„πεσθαι τῆς ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι βραύσεως, ἢ ὅ„σον ἀπολιμπάνεσθαι τὸ προσώπῳ πρὸς πρόσωπον, τὸ „δι' ἐσόπτρου βλέπειν, καὶ ἐν αἰνίγματι". (Ἐν τοῖς Ἀσκητικοῖς ἐν τῷ περὶ πίστεως Λόγῳ.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Ὡς μήπιος ἐλογιζόμην".

Ἐδῶ εἶπε τὸ ἐλογιζόμην, διὰ τὸ χάρισμα τῆς γνώσεως.

„ Ὅτε δὲ γέγονα ἀνὴρ κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου".

Καθὼς, λέγει, ὅταν ἔγινα τέλειος ἄνδρας, ἔπαυσαν ὅλα ἐκεῖνα τὰ ἰδιώματα ὁπού εἶχον τοῦ νηπίου, τοιουτοτρόπως καὶ ὅταν εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα ἔχω νὰ λάβω ὑψηλοτέραν γνῶσιν καὶ ἀνδρειότερον καὶ τελειότερον νοῦν, τότε θέλει παύσει ἡ ἀτελὴς καὶ ὀλίγη γνῶσις ὁπού εἶχον ἐδῶ, ἡ μὲ τὰ νήπια ὁμοιάζουσα.

12. Βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι".

Σαφηνίζει ἐδῶ καθαρώτερα ὁ Ἀπόστολος τὸ παράδειγμα ὁπού ἔφερε παραπάνω περὶ τοῦ νηπίου, καὶ δείχνει, ὅτι ἡ γνῶσις ὁπού τώρα εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν ἔχομεν, εἶναι ἀμυδρὰ, καὶ σκοτεινή· τότε δὲ θέλει γείνη αὐτὴ τραντοτέρα, καὶ καθαρωτέρα, καθὼς καὶ ἡ ἀμέσως μὲ τὰς ὀφθαλμὰς γινομένη τοῦ ἡλίου θεωρία, εἶναι καθαρωτέρα ἀπὸ τὴν θεωρίαν τοῦ αὐτοῦ ἡλίου, ὁπού ἤθελε γείνη διὰ μέσου καθρέπτου (1)· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ καθρέπτης δείχνει ἐκτυπώτερον τὴν εἰκόνα τοῦ ἐμφαινομένου μέσα εἰς αὐτὸν ἡλίου, διὰ τοῦτο ἐπρόσθεσεν ὁ Παῦλος, καὶ τὸ „ ἐν αἰνίγματι". διὰ νὰ δείξῃ μὲ τὴν λέξιν τοῦ αἰνίγματος, ὅτι ἡ ἐνταῦθα γινομένη γνῶσις, εἶναι πολλὰ ἀτελὴς, καὶ ὀλιγωτάτη, συγκεινομένη μὲ τὴν μέλλουσαν· αἴνιγμα γὰρ εἶναι ὁ ἀσαφὴς, καὶ σκοτεινὸς λόγος.

„ Τό-

(1) Ἄρισα ὁ ῥητορικὸς τοῦ Θεοῦ Γρηγορίου τοῦ Νύσσης ἐκαλλιγράφησε κάλαμος, τίνι τρόπῳ βλέπουσι τὸν Θεὸν ἐν ἑαυτοῖς οἱ καθαροὶ τὴν καρδίαν, διὰ τῆς ὁμοιώσεως τοῦ καθρέπτου, ὅπου γὰρ λέγει· „ ὁ ἑαυτὸν „ βλέπων, ἐν ἑαυτῷ τὸ ποθούμενον βλέπει, καὶ οὕτω „ γίνεται μακάριος ὁ καθαρὸς τῇ καρδίᾳ, ὅτι τρόπος „ τὴν ἰδίαν καθαρότητα βλέπων, ἐν τῇ εἰκόνι κα„ θορᾷ τὸ ἀρχέτυπον· ὥσπερ γὰρ οἱ ἐν κατόπτρῳ ὁ„ ρῶντες τὸν ἥλιον, κἂν μὴ τρόπος αὐτὸν τὸν οὐρανὸν „ ἀποβλέψωσιν ἀπενὲς, ὅμως ἔλαττον ὁρῶσι τὸν ἥλιον „ ἐν τῇ τοῦ κατόπτρου αὐγῇ, ἤπερ τρόπος αὐτὸν ἀποβλε„ πόντων τοῦ ἡλίου κύκλον· ὅπω φησὶ καὶ ὑμεῖς, κἂν „ ἀπονήτε τρόπος κατανόησιν φωτὸς, ἐὰν ἐπὶ τὴν ἐξ „ ἀρχῆς ἐγκατασκευασθεῖσαν ὑμῖν χάριν τῆς εἰκόνος „ ἐπαναδράμητε, ἐν ἑαυτοῖς τὸ ζητούμενον ἔχετε· κα„ θαρότης γὰρ καὶ ἀπάθεια, καὶ κακῶν πάντων ἀλοβίω„ σις, ἡ Θεότης ἐστί". (Ὁμιλ. ε'. εἰς τοὺς μακαρισμούς, Τόμ. α'.) Καὶ ὁ Θεῖος δὲ, καὶ ὑψηγόρος Κάλλιστος δείκνυι, πῶς ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ θεωροῦσιν οἱ θεωρητικοὶ τὸν Θεὸν, τὸ ἀποσολικὸν τοῦτο ῥητὸν τροσιθέμενος, καὶ λέγων· „ ὡς ἐν ἐσόπτρῳ, καὶ ἐν αἰ„ νίγμασι, τοῖς παροῦσι καὶ γιγνομένοις, θεωροῦσιν οἱ „ θεωρητικοὶ τὴν τῶν μελόντων, καὶ γενησομένων κα„ τάστασιν· ὥσπερ δὴ τὸ ἔσοπτρον, οὔτε πάχος φέρει „ πραγματικὸν, παραδεικνύον ἐν ἑαυτῷ· οὔτ' οὖν αὖ„ θις, οὐδὲ ἔστι πάντη ὃ δείκνυσιν· ἐναργεστάτην γὰρ „ εἰκόνα τράγματος, πᾶς ὁ φιλῶν τὴν ἀλήθειαν ἔναν„ καθομολογήσει, τὸ ἐνθεωρούμενον τῷ ἐσόπτρῳ· ὥσ„ δή τοι καὶ τὰ ὄντα, καὶ τὰ γιγνόμενα, ἡ πάχος, οὐδὲ „ ὑπόστασιν ἑτέραν παρὰ τῶν σφῶν αὐτῶν ἐπιδεικνύ„ μενα, μεμυημένοις εἰκόνας ἀναμφιλέκτους τραγμάτων „ ἀληθινῶν ἐμφανίζουσι, τοῖς θεωρῆν δυναμένοις ἀληθῶ„ σι, καὶ τρὸς αὐτὸν τὸν ἀλήθειαν ἀσφαλῶς τοδηγοῦ„ σι". (Κεφ. νδ'. τῆς ὕστερον ἀνεθεὶσης χειρογράφων.)

Ὁ δὲ τῆς Θεσσαλονίκης μέγας Γρηγόριος, ὅπως ἑρμηνεύει τὴν ἐν ἐσόπτρῳ θεωρίαν· „ τὸν Θεὸν βλέ„ πουσιν οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, κατὰ τὸν ἀψευδῆ τοῦ „ Κυρίου μακαρισμόν". ὁ δὲ Θεὸς μὲ τὸ νὰ ἦναι φῶς, κατὰ τὸν Θεολόγον Ἰωάννην, ἐμφανίζει, καὶ κατοικίζει τὸν ἑαυτόν του εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὸν ἀγαποῦν, καὶ ἀγαπῶνται ἀπὸ αὐτὸν, κατὰ τὴν ἀληθῆ τους ὑπόσχεσιν· ἐμφανίζει δὲ τὸν ἑαυτόν του εἰς τὸν καθαρὸν νοῦν, ὡσὰν μέσα εἰς καθρέπτην, μενόντας αὐτοὺς ἀόρατος κατὰ τὴν οὐσίαν· τοιουτοτρόπως γὰρ γίνεται ἡ εἰς τὸν καθρεπτὴν θεωρία, τὸ νὰ φαίνεται μὲν ὁ ἐν τῷ καθρέπτῃ θεωρούμενος, νὰ μὴ βλέπεται δέ· διότι, τὸ οὐσιάσαν εἶναι παντελῶς, νὰ βλέπῃ τινὰς τρόσωπον ἀνθρώπου μέσα εἰς καθρέπτην, καὶ εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν, νὰ βλέπῃ καὶ αὐτὸν τὸν ἴδιον ἄνθρωπον ἀυτοτρεσώτως· καὶ εἰς μὲν τὴν παροῦσαν ζωὴν ἔτζι φαίνεται ὁ Θεὸς ὡς ἐν ἐσόπτρῳ εἰς ἐκείνους, ὁποῦ ἐκαθαρίθησαν μὲ τὴν τοῦ Θεοῦ ἀγάπην· εἰς δὲ τὴν ἄλλην ζωὴν, θέλει φανερωθῆ τρόσωπον τρὸς τρόσωπον, κατὰ τὸν Ἀπόστολον. (Λόγ. ά. εἰς τὰ εἰσόδια τῆς Θεοτόκου.) Ὁ δὲ Θεοδώρητος ὅπως ὑξηγεῖ τὸ ῥητὸν τοῦτο· „ σκιάφησι τὰ παρόντα τῶν μελλόντων· ἐν γὰρ „ τῷ πναγίῳ Βαπτίσματι, τὸν τύπον ὁρῶμεν τῆς „ ἀνασάσεως, τότε δὲ αὐτὴν ὀψόμεθα τὴν ἀνάστασιν· „ ἐνταῦθα τὰ σύμβολα τοῦ δεσποτικοῦ θεώμεθα σώμα„ τος, ἐκεῖ δὲ αὐτὸν ὀψόμεθα τὸν Δεσπότην· τοῦτο „ γάρ ἐστι τὸ τρόσωπον τρὸς τρόσωπον· ὁρῶμεν δὲ „ αὐτὸν, οὐ τὴν ἀθέατον φύσιν τὴν πᾶσιν ἀόρατον, „ ἀλλὰ τὴν δι' ἡμᾶς ληφθεῖσαν".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον ".

Δοὺ λέγει τοῦτο ὁ Παῦλος ὡσαὺ νὰ ἔχῃ πρόσωπον ὁ Θεὸς, ἀλλὰ τὸ εἶπε, διὰ νὰ δείξῃ τὴν ἄμεσον, ἢ σαφεστέραν, καὶ χωρὶς κάλυμμα ἢ μέσον γνωμολόγει τότε τὴν Θεῦ γνῶσιν.

„ Ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους· τότε δὲ γνώσομαι, καθὼς καὶ ἐ-
„ πεγνώσθην ".

Μὲ διπλῆν ζόπον καταβάλλει τὴν ὑπερηφάνειαν τῶν Κορινθίων ὁ Θεῖος Ἀπόστολος· δείχνει μὺ γὰρ ἀ. ὅτι ἡ γνῶ εἰς τὸν Κόσμον τοῦτον διδομένη γνῶσις εἶναι μερικὴ, καὶ ἀτελὴς (1), δείχνει δὲ καὶ β'. ὅτι καὶ αὐτὴν τὴν ἀτελῆ γνῶσιν ὁπῦ δίδεται πόρα, δὺν τὴν ἔχομεν ἀπὸ λόγυ μας· διότι, λέγει, ἐγὼ δὺν ἐγνώρισα τὸν Θεὸν, ἀλλ' ὁ Θεὸς ἐγνώρισεν ἐμένα, καὶ αὐτὸς ἔθραμε κατόπιν εἰς ἐμένα· ἔτζι καὶ ἐγὼ εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν, θέλω γνωρίσω, ἢ θέλω τρέξω κατόπιν εἰς τὸν Θεὸν περισσότερον, παρὰ ὁπῦ πόρα τὸν ἐγνώρισα, καὶ ἔτρεξα ὀπίσω αὐτῦ· καθὼς, χάριν παραδείγματος, ἢ ἐκεῖνος ὁπῦ κάθεται εἰς τὸ σκότος, ἕως μὺ ὁπῦ δὺν βλέπει τὸν ἥλιον, δὺν τρέχει αὐτὸς κατόπιν εἰς τὸ κάλλος τῆς ἀκτῖνος τῦ ἡλίυ, ἀλλ' ἡ ἀκτῖνα δείχνει τὸ κάλλος της εἰς αὐτὸν ὅταν τὸν φωτίσῃ· ἀφ' ἕ δὲ ἐκεῖνος ἰδῇ, καὶ δεχθῇ τὴν ἀκτῖνα, ἢ τὸ φῶς τῦ ἡλίυ εἰς τὰς ὀφθαλμύς τυ, τότε καὶ αὐτὸς τρέχει, καὶ κινηγᾷ τὸ φῶς τῦ ἡλίυ. Τοῦτο λοιπὸν δηλοῖ τὸ „ καθὼς ἢ ἐπεγνώσθην "· ὄχι πῶς τόσον ἀπαραλλάκτως θέλομεν γνωρίσομεν τὸν Θεὸν, καθὼς καὶ ὁ Θεὸς μᾶς ἐγνώρισεν, ἀλλ' ὅτι, καθὼς ὁ Θεὸς ἔτρεξε πόρα κατόπιν εἰς ἡμᾶς, ἢ μᾶς οἰκείωσε μὲ τὸν ἑαυτόν τυ, ἔτζι καὶ ἡμεῖς τότε θέλομεν ποθήσομεν νὰ οἰκειωθῶμεν μὲ τὸν Θεόν (2)· καὶ διὰ νὰ σαφηνίσω τὸ ῥητὸν τοῦτο μὲ σὰν παράδειγμα λέγω, ὅτι, καθὼς λόγυ χάριν, ἀνίσως τινὰς ἤθελεν εὕρῃ κανένα βρέφος δυγενῶν γονέων, ὡραῖον εἰς τὸ πρόσωπον, ἐρριμμένον εἰς τὸν δρόμον· ἢ αὐτὸς μὺ, ἤθελε τὸ γνωρίσῃ ποίων δυγενῶν γονέων εἶναι, καὶ ἤθελε τὸ πάρῃ νὰ τὸ ἀναθρέψῃ μὲ δυγενικὴν ἀνατροφήν, ἔπειτα εἰς ὅλον τὸ ὕστερον ἤθελε πλουτίσῃ αὐτὸ καὶ μὲ πλοῦτον, ἢ ἤθελεν ἐμβάσῃ αὐτὸ εἰς τὰ βασιλικὰ παλάτια· τὸ δὲ παιδίον ἐκεῖνο, ἕως μὺ εἶναι νήπιον ἄγνωστον, δὺν αἰσθάνεται κόμμίαν ἀπὸ τὰς τοιαύτας διεργεσίας, δὲ γνωρίζει τὴν φιλανθρωπίαν ὁπῦ ἔδειξεν εἰς αὐτὸ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος· ὅταν δὲ γένῃ ἄνδρας, καὶ ἔλθῃ εἰς γνῶσιν τελείαν, τότε ἤθελε γνωρίσῃ τὸν διεργέτην τυ, ἢ ἤθελεν ἀγαπήσῃ αὐτὸν ἀξίως, καὶ καθὼς τὸ ἔφερε· τοιουτρόπως ἡμεῖς ὁπῦ εἰς τὴν παρῦσαν ζωὴν δὺν ἐγνωρίσαμεν τὸ κάλλος ἢ τὴν δόξαν τῦ διεργέτυ ἢ πλάστυ μας Θεῦ, τότε θέλομεν γνωρίσομεν αὐτὴν κατὰ τὸ δυνατὸν ἀνθρώπῳ, ἢ θέλομεν οἰκειωθῶμεν, καὶ ἀγαπήσομεν αὐτόν (3). Διὰ τοῦτο λέγει ἢ ὁ Θεοδώρητος, ὅτι τὸ „ ἐπεγνώσθην " αὐτὶ τῦ, ᾠκειώθην, ὁ Παῦλος τέθεικεν.

13. „ Νυ-

---

(1) Διὰ ποῖον λόγον καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος· „ πασῶν δὲ ἀκούσομεν αὐτῦ Παύλυ λέγοντος, ὅτι „ ἐκ μέρους γινώσκομεν, καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν· „ τοῦτο καὶ τὸ πιαῦτα ὁμολογεῖ ὁ μὴ ἰδιώτης τὴν „ γνῶσιν... εἰ δ' ἢ πᾶσαν τὴν κάτω γνῶσιν, εὐδὲν „ ὑπὲρ τὸ ἐσόπτρα, ἢ τὰ αἰνίγματα τίθεται, ὡς ἐν „ μικροῖς τῆς ἀληθείας ἰσαμένης ἐνδάλμασιν ". (Λόγ. β'. περὶ Θεολογίας.) Ὁ δὲ θεσφόρος Μάξιμος ἀπορήσας, διὰ τί ὁ μὲν Παῦλος λέγει εἰδέναι, ὅτι ἐκ μέρους γινώσκει, ὁ δὲ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης ὅτι ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτῦ, ὡς μονογενὸς παρὰ Πατρὸς πλήρης χάριτος, ἢ ἀληθείας; ὕστερον λύων τὴν ἀπορίαν λέγει· „ Καὶ μήποτε, ὁ μὲν Ἅγιος Παῦλος „ τὴν ὡς Θεῦ Λόγυ γνῶσιν ἐκ μέρους ἔφη γινώσκειν· „ ἐκ γὰρ τῶν ἐνεργειῶν πεσῶς μόνον γινώσκεται· ἡ „ γὰρ ἐπ' αὐτῷ κατ' ἐσίαν πε ἢ ὑπόστασιν γνῶσις, ἐ-„ μοίως πᾶσιν Ἀγγέλοις τε καὶ ἀνθρώποις καθέστηκεν „ ἄβατος· ὁ δὲ Ἅγιος Ἰωάννης τέλειον ὡς ἐν ἀνθρώ-„ποις τὸν τῆς ἐνανθρωπήσεως τῦ Λόγυ μυηθεὶς λό-„γον, τὴν ὡς σάρκα λόγον δόξαν ἔφη θεασασθαι· „ πεπεισται τὸν λόγον, ἤγουν τὸν σκοπὸν, καθ' ὃν ὁ Θεὸς „ γέγονεν ἀνθρωπος πλήρης χάριτος, ἐθεάσατο, καὶ „ ἀληθείας· οὐ γὰρ καθ' ὃ κατ' οὐσίαν Θεὸς, καὶ τῷ „ Παρὶ ὁμοούσιος ὁ μονογενὴς κεχαρίσται· ἀλλὰ „ καθ' ὃ φύσει κατ' οἰκονομίαν γέγονεν ἄνθρωπος, καὶ „ ἡμῖν ὁμοούσιος, δι' ἡμᾶς κεχορήγηται τὰς χαρίτος „ τῆς χάριτος ". (Κεφ. εσ'. τῆς β'. Ἑκατοντ. τῦ Θεολογικ.)

(2) Συμφώνως ἑρμηνεύει τὸ ῥητὸν καὶ ὁ Φώτιος· „ πότε δὴς ἐπιγνώσεται καὶ πεδήσω, ὥσπερ καὶ αὐτός „ με ἐπέγνω· καὶ γὰρ, ἡμεῖς μὺ αὐτὸν οὐκ ἐγνώσ-„κεμεν, αὐτὸς δὲ καὶ ἐπέγνω, καὶ φῶς ἑαυτὸν ἐλλυ-„σε· πότε δὲ ἡμεῖς αὐτὸν ἐπιγνωσόμεθα, καὶ ἐπιδρα-„μύμεθα αὐτῷ, τῆς γλυκύτητος αὐτῦ βαυτέραν πεῖ-„ραν λαμβάνοντες ".

(3) Ὁ δὲ Θεολόγος Γρηγόριος λέγει, ὅτι καὶ εἰς τὴν παρῦσαν ἀκόμη ζωὴν, οἱ εἰς τὸ ἄκρον τῆς ἀπαθείας καὶ καθαρότητος φθάσαντες, γνωρίζουν τὸν Θεὸν,

κα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

13. „ Νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπὶς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μεί-
„ ζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη".

Εἶναι μὲν λέγει πῶρα, καὶ ἐνεργοῦσι τὰ χαρίσματα τῆς γλωσσῶν, καὶ τῆς προφητείας, καὶ τῆς γνώσεως, ἀγκαλὰ καὶ ἀμυδρᾶς· ἀφ' οὗ ὅμως ἡ πίστις χυθῇ εἰς ὅλους, καὶ πλατυνθῇ εἰς τὸν οἰκουμένην, τότε θέλουν παύσουν ὅλα αὐτὰ, ὡς περιττά· ἡ πίστις ὅμως, ἡ ἐλπὶς, καὶ ἡ ἀγάπη ἔχουν νὰ ἐνεργοῦν, καθ' ὅτι αὐταῖς εἶναι σταθερώτεραις, καὶ πολυχρονιώτεραις, ἀπὸ τὰς γλώσσας, καὶ προφητείας, καὶ γνώσεις· τοῦτο γὰρ φανερόνει μὲ τὸν λόγον ὁποῦ εἶπε „ νυνὶ δὲ μένει" τὴν μονιμότητα ἀπλοποιῶν τὴν ζωὴν αὐτῆς θεολογικῶν ἀρετῆς. Πλὴν ἀπὸ αὐτὰς τὰς τρεῖς πάλιν ἀρετὰς, μεγαλιτέρα λέγει εἶναι ἡ ἀγάπη· ἐπειδὴ αἱ μὲν δύω, ἡ πίστις, καὶ ἡ ἐλπὶς, εἰς τοῦτον τὸν αἰῶνα μόνον μένουσι, καὶ ὄχι εἰς τὸν μέλλοντα· ἡ δὲ ἀγάπη μόνη, ὄχι μόνον εἰς τοῦτον τὸν αἰῶνα μένει, καὶ ἐνεργεῖ, ἀλλὰ ἔχει νὰ διαμείνῃ, καὶ νὰ ἐνεργῇ καὶ εἰς ὅλον τὸν ἀπέραντον μέλλοντα αἰῶνα (1). Ὅρα καὶ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ ε'. Κεφ. στίχ. 8. τῆς πρὸς Θεσσαλονικεῖς ἐπιστολῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

1. „ Διώκετε τὴν ἀγάπην".

Ἐπειδὴ ἀνωτέρω ὁ Ἀπόστολος ἀπέδειξε τὴν ἀγάπην, πῶς εἶναι μεγάλη ἀρετή· καὶ πῶς διαμένει καὶ εἰς τοῦτον τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν μέλλοντα, διὰ τοῦτο παρακινεῖ τώρα εἰς αὐτὴν τοὺς Χριστιανούς· καὶ δὲν λέγει, ἀκολουθεῖτε, ὦ ἀδελφοί μου, τὴν ἀγάπην· ἀλλὰ λέγει, διώκετε, καὶ κυνηγᾶτε τὴν ἀγάπην· ζητῶντας ἀπὸ αὐτοὺς μὲ τὰ λόγια τοῦτα νὰ δείχνῃ ὑπερβολικὴν τὴν σπουδὴν, καὶ προθυμίαν εἰς τὴν ἀπόκτησιν τῆς ἀγάπης· ἔφυγε, λέγει, ἀδελφοὶ, ἀπὸ λόγου σας ἡ ἀγάπη, καὶ διὰ τοῦτο ἔχετε χρείαν νὰ τρέχετε πολλὰ, διὰ νὰ τὴν φθάσετε.

„ Ζη-

καθὼς ἐγνωρίσθησαν παρ' αὐτοῦ, διὰ τῆς θείας ἁρπαγῆς, καὶ τῆς ὑπὲρ ἡμῶν ἐλλάμψεως καὶ σώσεως· σπανιάκις ὅμως, καὶ κάποτε, ὅταν ὑπὲρ φύσιν γένωνται. διὰ τοῦτο λέγει διασταλτικῶς· „ἵνα τῷ λιπτῷ μὲν ἔλ-
„ κῃ (ὁ Θεὸς) φῶς ἑαυτοῦ· τὸ γὰρ τελείως ἄλιπτον, „ἀνέλπιστον καὶ ἀνεπιχείρητον· τῷ δὲ ἀλίπτῳ θαυμά-
„ ζηται, θαυμαζόμενον δὲ ποθῆται· ποθούμενον δὲ κα-
„ θαίρῃ· καθαῖρον δὲ θεοειδεῖς ἀπεργάζηται. τοιούτοις „δὲ γενομένοις, ὡς οἰκείοις ἤδη προσομιλῇ (τολμᾷ
„ τι νεανικὸν ὁ λόγος) Θεὸς θεοῖς ἑνούμενός τε καὶ
„ γνωριζόμενος, καὶ ποσοῦτον ἴσως, ὅσον ἤδη γινώσκει
„ τοὺς γινωσκομένους". (Λόγ. εἰς τὰ Γενέθλια.) Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „νῦν δὲ γνόντες τὸν Θεὸν,
„μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ τοῦ Θεοῦ" (Γαλ. δ'. 9.) ἵνα μάθῃς ὅτι διατὶ γνῶσις εἶναι ἐν τῷ Θεῷ.

(1) Τὸ ῥητὸν τοῦτο τοῦ Ἀποστόλου ὑψηλῶς καὶ διαβατικῶς ἑρμηνεύει ὁ θεῖος Νύσσης Γρηγόριος λέγων· „ἐπειδὴ ἔλθῃ τὸ ἐλπιζόμενον, τὴν ἄλλων ἡρεμούντων „πάντων, ἡ κατὰ τὴν ἀγάπην ἐνέργεια μένει, τὸ „διαδεχόμενον αὐτὴν οὐχ εὑρίσκουσαν· εἰ δὲ καὶ προ-
„βούλει, τὴν τε κατ' ἀρετὴν καταρθουμένων, καὶ τὴν „τοῦ Νόμου παραγγελμάτων· ἐν ὧν ἐπὶ τοῦτο πίπτει τὸ „τέλος φάσκειν ἡ ψυχὴ, οὐδενὸς ἔξω τῶν ἄλλων, „ἅτε δὴ τοῦ πληρώματος περιεσταλμένη τὴν ἕνωσιν. „καὶ ὀχεῖ μόνη πως, αὐτῆς τῆς θείας μακαριότητος ἐν „αὐτῇ σώζειν τὸν χαρακτῆρα· ἥπτε γὰρ ζωὴ τῆς οὐσιώ-
„δους φύσεως, ἀγάπη ἐστὶν· ἐπειδὴ τὸ καλὸν, ἀγαπητόν „πάντως ἐστὶ τοῖς γινώσκουσι· γινώσκει δὲ αὐτὸ τὸ „θεῖον· ἡ δὲ γνῶσις, ἀγάπη γίνεται, διὸ ὃ τὸ κα-
„λόν ἐστι τῇ φύσει τὸ γινωσκόμενον· τὸ δὲ ἀληθῶς „καλὸν, ὁ ὑβριστὴς οὐ προσάπτεται κόρος· κόρου δὲ „τὴν ἀγαπητικὴν φορᾶς τὸ καλὸν χέσιν· ὁ διακόπτον-
„τως, ἀεὶ ἡ θεία ζωὴ διὰ ἀγάπης ἐνεργηθήσεται· ἡ „καλή τε κατὰ φύσιν ἐστὶ, καὶ ἀγαπητικῶς φορᾶς τὸ „καλὸν ἐκ φύσεως ἔχει, καὶ ὅρον τῆς κατὰ τὴν ἀγά-
„πην ἐνεργείας οὐκ ἔχει· ἐπειδὴ οὐδὲ τὸ καλὸν τι πέ-
„ρας καταλαμβάνεται, ὡς σωματολήψει τῷ πέρατι „τοῦ καλοῦ τὴν ἀγάπην· μόνῳ γὰρ τῷ ἐναντίῳ „τὸ καλὸν περατοῦται· οὗ δὲ ἡ φύσις ἀνεπίδεκτός ἐστι „τοῦ χείρονος, φορᾶς τὸ ἀπέραντον τε, καὶ ἀόριστον, τὸ „ἀγαθὸν προελθύσεται". (Λόγ. περὶ ψυχῆς, Τόμ. γ'.) Λέγει δὲ καὶ ὁ Θεοδώριτος· „εἴθισε παυομένα „τὰ χαρίσματα, μόνην δὲ τὴν ἀγάπην μένουσαν· „περιττὴ γὰρ ἡ πίστις ἐν τῷ μέλλοντι βίῳ, τῆν „πραγμάτων ἐναργῶς φαινομένων· εἰ γὰρ „ἡ πίστις „ἐλπιζομένων ὑπόστασις". (Ἑβρ. ια'. 1.) τῆν πραγ-
„μάτων φαινομένων, οὐκ ἔτι χρεία τῆς πίστεως· ὅπου „καὶ ἐλπὶς ἐκεῖ περιττὴ· „ἐλπὶς γὰρ βλεπομένη οὐκ „ἔστιν ἐλπὶς· ὃ γὰρ βλέπει τις, τί καὶ ἐλπίζει"; „(Ῥωμ. η'. 24.) ἡ δὲ ἀγάπη ἐκεῖ μᾶλλον ἔχει τὸ „κράτος, τῶν παθῶν παυομένων· καὶ τὴν μὲν σωμά-
„των, ἀφθαρσίαν γενομένων, τὴν δὲ ψυχῶν οὐκ ἔστι, „νῦν μὲν, παῦται· νῦν δὲ, ἐκείνα πραυνομένων".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Ζηλῶτε δὲ τὰ πνεύματικὰ, μᾶλλον δὲ, ἵνα προφητεύητε “.

Διὰ νὰ μὴ νομίσουν οἱ Κορίνθιοι, πῶς διὰ τοῦτο ὕψωσε, καὶ ἐμεγάλωσε τὴν ἀγάπην, διὰ νὰ σβύσῃ, καὶ νὰ καταφρονήσῃ τὰ ἄλλα χαρίσματα, τοῦτο χάριν ἀκολουθεῖ ὁ Ἀπόστολος λέγων, ζηλῶτε ἀδελφοὶ τὰ πνεύματικὰ χαρίσματα, μάλιστα δὲ καὶ ἐξαιρέτως τὸ χάρισμα τῆς προφητείας (1)· τοῦτο δὲ εἶπε, διὰ νὰ δείξῃ καθότερον τὸ χάρισμα τῶν γλωσσῶν, εἰς τὸ ὁποῖον ὑπερηφανεύοντο.

2. „ Ὁ γὰρ λαλῶν γλώσσῃ, οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ, ἀλλὰ τῷ „ Θεῷ· οὐδεὶς γὰρ ἀκούει, πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια “.
3. „ Ὁ δὲ προφητεύων ἀνθρώποις λαλεῖ, οἰκοδομὴν, καὶ παρά- „ κλησιν, καὶ παραμυθίαν “.

Συγκρίνει ἐδῶ ὁ Παῦλος τὰς γλώσσας μὲ τὴν προφητείαν, καὶ δείχνει, πῶς αὐταῖς εἶναι, ἔτε παντελῶς ἄχρησαις καὶ ἀνωφελεῖς, ἔτε πάντη ὠφέλιμαις καθ' ἑαυτάς· ἐπειδὴ ὅποιος ἔχει τὸ χάρισμα τῶν γλωσσῶν, δὲν λαλεῖ μὲ τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ μὲ τὸν Θεὸν, ἤγουν δὲν λαλεῖ λόγια ὁπὸ νὰ ἦναι εὐκολονόητα ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ σαφῆ, ἀλλὰ λαλεῖ μυστήρια, μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· μυστηριώδη ὅμως λαλεῖ καὶ δυσκολονόητα ἀπὸ τοὺς ἀκούοντας, ὅθεν καὶ δὲν ὠφελεῖ αὐτοὺς (2), ὥστε ὁ λαλῶν διαφόρους γλώσσας, καθ' ὃ μὲν λαλεῖ διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, κατὰ τοῦτο μεγάλον ἔχει πρᾶγμα, καὶ χάρισμα· καθ' ὃ δὲ δὲν ὠφελεῖ τοὺς ἀνθρώπους, κατὰ τοῦτο εἶναι καθότερον ἀπὸ τὸν ἔχοντα τῆς προφητείας τὸ χάρισμα, ἐπειδὴ ἡ προφητεία, καὶ ἐκ Πνεύματος Ἁγίου ἐνεργεῖται, καὶ πλέον ὠφελιμωτέρα εἶναι ἀπὸ τὰς γλώσσας, διὰ τὶ οἰκοδομεῖ, καὶ στερέονει εἰς τὴν πίστιν καὶ ἀρετὴν τοὺς ἀσθενεῖς, διὰ τὶ παρακινεῖ καὶ θερμαίνει τοὺς ῥαθύμους καὶ ἀμελεῖς, καὶ διὰ τὶ παρηγορεῖ τοὺς ὀλιγοψύχους, καὶ λυπεμένους. Πάντοτε γὰρ, καὶ παντοχοῦ ὁ Παῦλος θέλει νὰ εἶναι χάρισμα μεγαλίτερον ἐκεῖνο, ὁπὸ εἶναι καὶ ὠφελιμώτερον.

4. „ Ὁ λαλῶν γλώσσῃ, ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ· ὁ δὲ προφητεύων, ἐκ- „ κλησίαν οἰκοδομεῖ “.

Πολλοὶ τῆ τότε καιρῷ, ἐλάλων μὲν γλώσσας διαφόρους, δὲν εἶχον ὅμως καὶ τὸ χάρισμα νὰ ἑρμηνεύσουν παύτας καὶ εἰς τοὺς ἄλλους· ἔτοι λοιπὸν, μόνον τὸν ἑαυτόν τους ὠφέλων, καὶ οὐχὶ τοὺς ἄλλους, ἐκεῖνος δὲ ὁπὸ ἐπροφήτευεν, ὠφελοῦσιν ὅλους ὁπὸ τὸν ἤκουον· διὰ τὶ αὐτοὶ, κατὰ τὸν Θεοδώρητον, βλέποντες νὰ φανερόνωνται οἱ λογισμοὶ των διὰ τῆς προφητείας, καὶ νὰ ἀποκαλύπτωνται τὰ ὑπ' αὐτῆ κρυφίως γινόμενα, μεγάλην διόρθωσιν ἐλάμβανον, καὶ ὠφέλειαν. Ὅσην λοιπὸν διαφορὰν ἔχει τὸ νὰ ὠφελῇ τινας εἷς μόνον, ἀπὸ τὸ νὰ ὠφελῇ μίαν ὁλόκληρον Ἐκ-

(1) Καὶ ὁ Φώτιος ἑρμηνεύων τὸ „ ζηλῶτε τὰ πνεύ- „ ματικὰ “ ἔτω λέγει· „ ἀντὶ τοῦ μηδὲ ἐκείνων ἀμελεῖ- „ τε· μᾶλλον μὲν γὰρ ἡ ἀγάπη, καὶ παύτην χρὴ διώ- „ κειν· ἃ δεῖ δὲ, μηδὲ τὰ ἄλλων ἀμελεῖν χαρισμάτων, „ ἃ μάλιστα τὸ περὶ τὴν προφητείαν χαρίσματος “.

(2) Τοῦτο τὸ ῥητὸν ἑρμηνεύων καὶ ὁ Θεοδώρητος λέγει· δύο πράγματα κάμνει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, καὶ τὴν καύχησιν τῶν Κορινθίων κατηγορεῖ, καὶ τὴν χρείαν διδάσκει τοῦ χαρίσματος τῶν γλωσσῶν· ἐπειδὴ τὸ χάρισμα τῶν γλωσσῶν ἐδόθη εἰς τοὺς κήρυκας τοῦ Εὐαγγελίου διὰ τὰς διαφόρους γλώσσας τῶν Ἐθνῶν, τοὺς τὰ ὁποῖα ἐκήρυττον, ἵνα θεσπέσιον, ὁμιλοῦντες μὲ τὴν γλῶσσαν τῶν Ἰνδῶν, ἐπιστρέψωσι τοὺς Ἰνδούς· ὁμιλοῦντες μὲ τὴν γλῶσσαν τῶν Περσῶν, ἐπιστρέψωσι τοὺς Πέρσας, καὶ ὁμιλοῦντες τὴν γλῶσσαν τῶν Ῥωμαίων, καὶ Αἰγυπτίων, ἐπιστρέψωσι τοὺς Ῥωμαίους, καὶ Αἰγυπτίους. Λοιπὸν περιττὸν ἦτον εἰς τοὺς Κορινθίους τὸ νὰ λαλοῦν μὲ τὴν γλῶσσαν τῶν Ἰνδῶν, καὶ Περσῶν, καὶ Ῥωμαίων, καὶ Αἰγυπτίων, εἰς καιρὸν ὁποῦ εἰς τὴν Κόρινθον δὲν ἦτον κανένας Ἰνδὸς, ἢ Πέρσης, ἢ Ῥωμαῖος, ἢ Αἰγύπτιος διὰ νὰ ἀκούσῃ, καὶ νὰ ἐπιστραφῇ. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἀπόστολος εἶπεν, ὅτι ὅποιος Κορίνθιος λαλεῖ διαφόρους γλώσσας, δὲν λαλεῖ μὲ τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ μὲ τὸν Θεόν· ἐπειδὴ καὶ εἰς τὴν Κόρινθον κανένας δὲν ἦναι νὰ τὸν ἀκούσῃ· πλὴν διὰ νὰ μὴ λογιάσῃ τινὰς, ὅτι τὸ χάρισμα τῶν γλωσσῶν εἶναι ματαιον καὶ περιττὸν, εἶπεν ἀκολούθως ὅτι „ ὁ λα- „ λῶν γλώσσῃ, πνεύματι λαλεῖ μυστήρια “.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐκκλησίαν, τόσην διαφορὰν ἔχει καὶ τὸ χάρισμα τῶν γλωσσῶν, ἀπὸ τὸ χάρισμα τῆς προφητείας.

5. Θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς γλώσσαις λαλεῖν (1), μᾶλλον δὲ, ἵνα „ προφητεύητε ".

Ἐπειδὴ κοντὰ εἰς τοὺς Κορινθίους ἐλάλουν πολλοὶ διαφόρους γλώσσας, διὰ νὰ μὴ φανῇ ὁ Παῦλος, ὅτι διὰ φθόνον ἐξουθενίζει τὰς γλώσσας ταύτας, διὰ τοῦτο λέγει, ὅτι Θέλω νὰ λαλῆτε, ὄχι μίαν, ἢ δύω, ἢ τρεῖς, ἀλλὰ ὅλοι διαφόρους γλώσσας· πλὴν Θέλω καὶ ἀγαπῶ περισσότερον, τὸ νὰ προφητεύετε ὅλοι, διὰ νὰ ὠφελῆτε καὶ περισσοτέρους.

„ Μείζων γὰρ ὁ προφητεύων, ἢ ὁ λαλῶν γλώσσαις, ἐκτὸς εἰ μὴ „ διερμηνεύει· ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ ".

Μεγαλίτερος, λέγει, εἶναι ἐκεῖνος ὁπού προφητεύει, ἀλλὰ μεγαλίτερος ἀπὸ ἐκεῖνον, ὁποῦ μόνον λαλεῖ μὲν διαφόρους γλώσσας, δὲν ἠξεύρει δὲ καὶ νὰ ἑρμηνεύσῃ ταύτας· ἐὰν ὅμως ἠξεύρῃ καὶ νὰ ἑρμηνεύσῃ τὰς γλώσσας ὁπού λαλεῖ, ἴσος εἶναι μὲ τὸν προφήτην· διὰ τί οἰκοδομεῖ καὶ αὐτὸς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ συμφέρει αὐτὴν εἰς τὸ ἀρετὴν, καθὼς καὶ ὁ Προφήτης, μὲ τὸ νὰ ἑρμηνεύσῃ, καὶ νὰ σαφηνίζῃ ἐκεῖνα, ὁπού λαλεῖ ἀσαφῶς μὲ μόνας τὰς γλώσσας· χάρισμα δὲ τὸ Ἁγίου Πνεύματος ἦτον καὶ ἡ ἑρμηνεία, καὶ εἰς ἄλλους μὲν, ἐδίδετο ἀπὸ τοὺς λαλοῦντας μὲ γλώσσας, εἰς ἄλλους δὲ, δὲν ἐδίδετο, καθὼς εἴπομεν πρότερον.

6. „ Νυνὶ δὲ ἀδελφοὶ (2) ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, „ τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει, ἢ „ ἐν γνώσει, ἢ ἐν προφητείᾳ, ἢ ἐν διδαχῇ ".

Θέλετε, λέγει, νὰ γνωρίσετε πόσον ἀνωφελεῖς εἶναι αἱ ἀνερμήνευτοι, καὶ ἀσαφεῖς γλῶσσαι; καταλάβετε αὐτὸ ἀπὸ τοῦτο· ἀνίσως, καθ' ὑπόθεσιν, ἐγὼ ὁ Παῦλος ὁ διδάσκαλός σας, ἤθελα ἔλθω εἰς ἐσᾶς, καὶ νὰ λαλήσω μὲ διαφόρους γλώσσας, βέβαια δὲν θέλει γένῃ καμμία ὠφέλεια εἰς ἐσᾶς τοὺς ἀκούοντας· πάρεξ τότε θέλετε ὠφεληθῆτε, ἀνίσως σᾶς λαλήσω τίποτε νοήματα μυστηριώδη, μὲ ἀποκάλυψιν Ἁγίου Πνεύματος, ἤτοι καθὼς συνηθίζουν νὰ λέγουν ἐκεῖνοι ὁπού τύχουν θεϊκὴν ἀποκάλυψιν· ἦτον δὲ καὶ τοῦτο εἶδος προφητείας, ὅταν, εἰς καιρὸν ὁπού ἐσέκοντο πολλοὶ, ἐφανερόνοντο ἐκ θείας ἀποκαλύψεως τὰ νοήματα ὁπού εἶχον εἰς τὴν καρδίαν τους· ἢ νὰ σᾶς λαλήσω μὲ γνῶσιν, ἤγουν καθὼς δύνανται νὰ λαλοῦν οἱ γνῶσιν ἔχοντες, καὶ διαλύοντες εἰς τοὺς ἀκούοντας τὰ μυστήρια τοῦ Θεοῦ· ἢ νὰ σᾶς λαλήσω μὲ προφητείαν, ἤγουν καθὼς λαλοῦν οἱ προφητείαν ἔχοντες, καὶ διαλεγόμενοι διὰ τὰ ἀπερασμένα, ἢ ἐνεστῶτα (3), ἢ μέλλοντα, διὰ ὅτι ἡ προφητεία καθολικωτέρα εἶναι ἀπὸ τὴν ἀποκάλυψιν· ἢ νὰ σᾶς λαλήσω μὲ διδαχὴν, ἤγουν μὲ εἶδος διδασκαλικοῦ λόγου, ὅταν ἡ ὁμιλία γίνεται περὶ ἀρετῆς, ἢ περὶ δογμάτων· διὰ τί καὶ ἡ διδαχὴ πρὸς ὠφέλειαν τῶν ἀκουόντων γίνεται. Μερικοὶ δὲ τὸ „ ἐν Ἀποκαλύψει " ἔτσι ἐνόησαν, τὸ νὰ λαλῇ τινας εὐλήπτα, καὶ φανερὰ, καὶ ἀνακεκαλυμμένα φράγματα· καὶ τὸ „ ἐν γνώσει " πάλιν ἐνόησαν, τὸ νὰ λέγῃ τινὰς ἐκεῖνα ὁπού δύνανται νὰ γνωρισθοῦν ἀπὸ τοὺς ἀκούοντας (4).

7. „ Ὅμως

(1) Ἐν ἄλλοις λαλεῖν γλώσσας.

(2) Ὁ δὲ Φώτιος ἑρμηνεύει ὕπως· „ νυνὶ δέ, φησὶ, βάλομαι ἐπὶ τοῦ ἐμοῦ προσώπου, (διὰ τὸ μὴ γενέσθαι ὑμῖν φορτικὸν) ταῦτα σχηματίσας, καὶ δείξω, ὅσον λείπει εἰς τελείωσιν τὸ γλώσσαις μόνον λαλεῖν· ἐὰν γάρ φησιν ἔλθω, καὶ τὰ ἑξῆς ".

(3) Σημείωσαι, ὅτι κατά τινας τῶν Πατέρων, ἐπὶ τῶν ἐνεστώτων προφητεία κυρίως οὐ λέγεται, ἀλλὰ διόρασις· ὅπου γὰρ τὰ εἰς ἐνεστῶτα μὲν χρόνον, εἰς πάντα δὲ μελλοντικὸν γινόμενα, ἢ ἐν τῷ βάθει τῆς καρδίας κεκρυμμένα ὄντα νοήματα, τῷ πνεύματι τῆς διοράσεως βλέπῃ, καὶ λέγῃ περὶ αὐτῶν· ὑποφητεία δὲ λέγεται ἐπὶ τῶν μετὰ ὀλίγον χρόνον μελλόντων γίνεσθαι· καὶ προφητεία, ἐπὶ τῶν μετὰ χρόνους πολλοὺς ἐσομένων· ὁ Ἀπόστολος ὅμως ἐμφαίνει, εἰχ. 25. λέγων, ὅτι εἶναι τῆς προφητείας ἴδιον τὸ νὰ γνωρίζῃ τινὰς τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας.

(4) Ὁ δὲ Φώτιος ἐν ἀποκαλύψει λέγει· „ τὸ ἑρμηνεύειν γλώσσας, ἢ καὶ τὰ λαλούμενα παρ' αὐτῶν ἀ„ποκαλύπτειν· ἢ καὶ σωφρόνως, καὶ γλώσσας λαλεῖν καὶ

„ ἀ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

7. „Ὅμως τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα, εἴτε αὐλὸς, εἴτε κιθάρα, „ἐὰν διαστολὴν τοῖς φθόγγοις μὴ δῶ, πῶς γνωσθήσεται τὸ „αὐλούμενον, ἢ τὸ κιθαριζόμενον“;

Καὶ τί νὰ λέγω, λέγει, ὅτι εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους ἀνωφελὲς μὲν εἶναι τὸ ἀσαφὲς, καὶ σκότεινὸν, ὠφέλιμον δὲ τὸ σαφὲς, καὶ καθαρόν; ἀπόμα καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἄψυχα ὄργανα τοῦ συραυλίου, καὶ τῶν λαβούτων, ἀνίσως διασολλὸν, ἤγουν διάκρισιν καὶ σαφήνειαν ἡ φωνὴ τῶν ὀργάνων τούτων δὲν ἔχει, ἀλλὰ εἶναι συγκεχυμένη, καὶ ἀδιάκριτος, βέβαια δὲν γνωρίζεται τί μέλος εἶναι ἐκεῖνο ὁποῦ κάμνει τὸ συραύλι, καὶ τί μέλος εἶναι ἐκεῖνο ὁποῦ κάμνει ἡ κιθάρα καὶ τὸ λαβοῦτον, οὐδὲ χαροποίησις, καὶ ἡδονὴ προξενεῖται εἰς τοὺς ἀκούοντας ταῦτα.

8. „Καὶ γὰρ ἐὰν ἄδηλον φωνὴν σάλπιγξ δῶ, τίς παρασκευάσε„ται εἰς πόλεμον“;

Ἀπὸ τὰ ἡδονικὰ, καὶ περιττὰ ὄργανα, ἦλθε τώρα εἰς τὰ ἀναγκαιότερα καὶ λέγει, ὅτι ἐὰν ἡ πολεμικὴ σάλπιγγα δὲν φανερώσῃ εἰς τοὺς στρατιώτας, καὶ πολεμισὰς μὲ τὴν φωνήν της, τὴν ἑτοιμασίαν τοῦ πολέμου, ἀλλὰ δώσῃ ἄδηλον καὶ ἄσημον φωνὴν, ποῖος στρατιώτης θέλει ἀκούσει, καὶ θέλει ἑτοιμασθῇ εἰς τὸν πόλεμον; βέβαια κανένας· ὅθεν ὠφέλεια θέλει γένῃ ἀπὸ τὸν ἄδηλον ἦχόν της· ἀλλ' ἐὰν μὲ τὸν δηλωτικὸν ἦχόν της, φανερώσῃ ἡ σάλπιγξ τὴν ἑτοιμασίαν τοῦ πολέμου, τότε καὶ οἱ στρατιῶται ἑτοιμάζονται διὰ νὰ πολεμήσουν, καὶ ἀκολούθως ὠφελοῦνται ἀπὸ τὴν φωνήν της· ἔχει γὰρ καὶ ἡ σάλπιγγα κάποιον μέλος, καὶ ῥυθμὸν, μὲ τὸν ὁποῖον, ποτὲ μὲν, παρακινεῖ, καὶ θερμαίνει τοὺς στρατιώτας εἰς τὸν πόλεμον, ποτὲ δὲ, τοὺς ἀναπαλεῖ, καὶ τοὺς γυμνάζει ἀπὸ τὸν πόλεμον.

9. „Οὕτω καὶ ὑμεῖς, διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ εὔσημον λόγον δῶ„τε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον; ἔσεσθε γὰρ εἰς ἀέρα „λαλοῦντες“.

Διὰ νὰ μὴν εἰπῶν οἱ Κορίνθιοι, καὶ τί ἁρμόζει εἰς ἡμᾶς τὸ παράδειγμα τοῦ αὐλοῦ, καὶ τῆς σάλπιγγος ὁποῦ ἔφερες ὦ μακάριε Παῦλε; διὰ τοῦτο λέγει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, ὅτι καὶ ἐσεῖς, ἀνίσως μὲ τὸ χάρισμα τῆς γλώσσης, δὲν δώσετε φωνὴν καθαρὰν, καὶ σαφῆ, ματαίως καὶ ἀνωφελῶς λαλεῖτε, ἐπειδὴ καὶ κανένας δὲν ἀκούει, οὐδὲ καταλαμβάνει τί λέγετε· δι' ὅτι ὅλον τὸ πρᾶγμα εἶναι, διὰ νὰ γένῃ τὸ χάρισμα ὁποῦ ἔχετε ὠφέλιμον εἰς τοὺς ἄλλους. Ἀλλ' ἤθελον εἰπῇ τινας· καὶ αὖ ἦναι ἀνωφελὲς τὸ χάρισμα τῆς γλώσσης, διὰ τί ἐδίδετο; καὶ εἰς τοῦτο ἀποκριμόμεθα, ὅτι διὰ τοῦτο ἐδίδετο, διὰ νὰ ὠφελῆται μόνος ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἔχει· εἰ δὲ καὶ τὸ χάρισμα αὐτὸ ἔμελλε νὰ ἦναι ὠφέλιμον εἰς τοὺς ἄλλους, ἔπρεπεν ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἔχει, νὰ ζητῇ ἀπὸ τὸν Θεὸν μὲ πολιτείαν ἁπλουστάτην, νὰ τοῦ χαρίσῃ καὶ τὸ νὰ ἑρμηνεύῃ ἐκείνας τὰς γλώσσας ὁποῦ λαλεῖ· ἢ νὰ πηγαίνῃ εἰς ἄλλον, ὁποῦ εἶχε τὸ χάρισμα τῆς τῶν γλωσσῶν ἑρμηνείας, καὶ νὰ τὸν παρακαλῇ νὰ ἑρμηνεύσῃ ἐκεῖνος τὴν γλῶσσαν ὁποῦ λαλεῖ· ὅθεν καὶ ὁ Παῦλος διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν λέγει ταῦτα, διὰ νὰ συγκολλήσῃ, καὶ νὰ σύρῃ αὐτὰς σὰν μὲ τὸν ἄλλον, καὶ νὰ μὴ νομίζουν πῶς αὐτοὶ μόνοι οἱ λαλοῦντες γλώσσας, εἶναι αὐτάρκεις εἰς τὸν ἑαυτόν τους, καὶ δὲν χρειάζονται ἀπὸ ἄλλον· ἀλλὰ νὰ πέρνουν μαζί των καὶ ἐκείνους ὁποῦ ἐδύνανται νὰ ἑρμηνεύουν ὅσα αὐτοὶ ἐλάλουν μὲ διαφόρους γλώσσας, διὶ ὅτι τότε ἐγίνετο ὠφελιμώτερον τὸ τῶν γλωσσῶν χάρισμά τους.

10. „Το-

„ἀποκαλύπτειν· ὃ καὶ γνῶσιν καλεῖ, ὅτι λαλεῖ καὶ „ἑρμηνεύει, ὡς ἰδοὺ ὁ λέγει“. Τί δὲ διαφέρει ἡ ἀποκαλυψις ἀπὸ τὴν ὁπτασίαν, ὅρα εἰς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ „Καυχᾶσθαι δὴ οὐ συμφέρει μοι· ἐλεύσομαι γὰρ „εἰς ὁπτασίας, καὶ ἀποκαλύψεις Κυρίου“. (β'. Κορ. ιβ'. 1.) καὶ εἰς τὴν ὑποσημείωσιν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

10. „ Τοσαῦτα, εἰ τύχοι, γένη φωνῶν εἰσιν ἐν Κόσμῳ, καὶ οὐδὲν „ αὐτῶν ἄφωνον".

Ἤτοι τόσαις φωναῖς, καὶ τόσαις γλώσσαις ἔτυχον νὰ εἶναι εἰς τὸν Κόσμον, Ἑβραίων, Ἑλλήνων, Σκυθῶν, Ἰνδῶν, Περσῶν, καὶ ἄλλων Ἐθνῶν, καὶ ὅλαι αἱ φυλαὶ μὲ τὰς γλώσσας ὁποῦ λαλοῦσι, λέγουσι καὶ δηλοῦσιν ὅ,τί τι νόημα· ἐπειδὴ αἱ γλῶσσαι αὐτῶν, δὲν εἶναι ἄφωνοι, ἤγουν ἄσημοι, καὶ νὰ μὴ φανερόνουσι τίποτε πρᾶγμα, ἀλλ' εἶναι πραγμάτων, καὶ νοημάτων σημαντικαὶ, καὶ δηλωτικαὶ, καὶ πάλισα εἰς τὰς ὁμογενεῖς των, καὶ ὁμογλώσσους (1).

11. „ Ἐὰν μὴ εἰδῶ οὖν (2) τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ „ λαλοῦντι βάρβαρος· καὶ ὁ λαλῶν, ἐν ἐμοὶ βάρβαρος".

Ἀνίσως λέγει δὲν γνωρίσω τὴν δύναμιν μιᾶς, θετέου, φωνῆς καὶ γλώσσης τῶν Ἑλλήνων, ἢ τῶν Ἰνδῶν, βέβαια θέλει φανῇ εἰς ἐμένα ἐκεῖνος ὁποῦ λαλεῖ τὴν Ἑλληνικὴν, ἢ τὴν Ἰνδικὴν γλῶσσαν, πῶς εἶναι βάρβαρος, ἤγουν πῶς αὐόητα, καὶ ἄσημα λόγια λαλεῖ· ὁμοίως δὲ καὶ ἐγὼ, θετέον, ὁποῦ λαλῶ ἄλλην γλῶσσαν τὴν τῶν Ἑβραίων, θέλω φανῶ κοντὰ εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ λαλεῖ τὴν γλῶσσαν τῶν Ἑλλήνων, ἢ τῶν Ἰνδῶν, πῶς εἶμαι βάρβαρος, καὶ ἄσημα καὶ αὐόητα φθεγγόμενος· ὄχι διὰ τὶ εἶναι κακαὶς ἡ γλῶσσαις, ὁποῦ λαλοῦσιν ἐκεῖνοι, καὶ ἐγὼ, ἀλλὰ διὰ τὶ ὅτε ἐκεῖνοι καταλαμβάνει τὴν Ἑβραϊκὴν γλῶσσαν, ὁποῦ ἐγὼ λαλῶ, ὅτε ἐγὼ καταλαμβάνω τὴν Ἑλληνικὴν, καὶ Ἰνδικὴν γλῶσσαν, ὁποῦ ἐκεῖνοι λαλοῦν.

12. „ Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταί ἐστε πνευμάτων, πρὸς τὴν οἰκο- „ δομὴν τῆς Ἐκκλησίας ζητεῖτε ἵνα περισσεύητε".

Μερικοὶ κάμνουσι σιγμὴν εἰς τὸ „ ὕπω καὶ ἡμεῖς". καὶ τὸ ἑρμηνεύουσιν ἔτζι· ὅτι ἔτζι καὶ ἐσεῖς, ἐπειδὴ λαλεῖται μὲ γλώσσας ἀσαφεῖς, καὶ ἀδήλες, φαίνεσθε εἰς τὰς ἀκροάτας πῶς εἶσθε βάρβαροι, καὶ πῶς λαλεῖτε αὐόητα· ἔπεται ἀπὸ ἄλλην ἀρχὴν ἀναγινώσκουσι τὸ „ ἐπεὶ „ ζηλωταί ἐστε". ὁ δὲ μακάριος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἀνέγνωσε τὸ ῥητὸν ἑνωμένως. Καὶ ἐσεῖς, λέγει, ἐπειδὴ ζηλεῖτε, καὶ ἀγαπᾶτε τὰ πνευματικὰ χαρίσματα, θέλω τοῦτο καὶ ἐγὼ ὁ Παῦλος, καὶ τὸ ἐπαινῶ, καθὼς προεῖπον· πλὴν ζητεῖτε διὰ νὰ περισσεύετε εἰς τὴν οἰκοδομὴν, καὶ τὴν ὠφέλειαν τῆς Ἐκκλησίας· δι' ὅ,τι τόσον δένσας ἐμποδίζω ἀπὸ τὸ νὰ λαλῆτε γλώσσας, ὥστε καὶ θέλω ἀκόμη νὰ περισσεύετε εἰς αὐτὰς, μόνον ἀνίσως πρὸς τὸ κοινὸν συμφέρον τῶν ἀδελφῶν σας πὰς μεταχειρίζεσθε.

13. „ Διὸ ὁ λαλῶν γλώσσῃ, προσευχέσθω, ἵνα διερμηνεύῃ".

Εἰδὲ λέγει ὁ Ἀπόστολος εἰς τὰς Κορινθίους τὸν τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον θέλει γένῃ εἰς ὠφέλειαν τῶν πολλῶν, τὸ χάρισμα τῶν γλωσσῶν· ἂς προσεύχεται, λέγει, ὅποιος λαλεῖ γλώσσας, καὶ ἂς παρακαλῇ, διὰ νὰ λάβῃ ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ τὸ χάρισμα τῆς ἑρμηνείας τῶν γλωσσῶν. Λοιπὸν μὲ τοῦτο δείχνει, ὅτι αὐτοὶ ἦτον αἴτιοι, τὰ νὰ μὴ λαμβάνων τὸ χάρισμα τῆς ἑρμηνείας τῶν γλωσσῶν· ἐπειδὴ καὶ δὲν τὸ ἐζήτων ἀπὸ τὸν Θεόν.

14. „ Ἐὰν

(1) Τὸ γὰρ ἄφωνον ἰσχῶς νοεῖσαι, κατὰ τὸν Φώτιον· ἢ τὸ παντελῶς ἄφωνον καὶ ἄσημον, καὶ μηδὲν ἐκλύον, καθὼς εἶναι τὸ βλίτυρι· ἢ τὸ δηλοῦν μὲν καθ' ἑαυτὸ, ἄσημον δὲ καὶ ἀδιάγνωστον εἰς τοὺς ὁμογενεῖς καὶ ὁμογλώσσους· καὶ εἰ μὲν κατὰ τὸ πρῶτον σημαινόμενον νοηθῇ, καὶ ὁ λαλῶν τὴν μηδὲν δηλοῦσαν φωνὴν, καὶ ὁ ἀκούων, ὅμοιος εἰς τὸν ἄλλον φαίνονται βάρβαροι καὶ αὐόητοι καὶ εἰ δύο, ἐκ τῆς φωνῆς μηδὲν συνιέντες· εἰ δὲ κατὰ τὸ δεύτερον σημαινόμενον ἐκλη-φθῇ, λέγει ὁ Παῦλος „ ὅτι πολλὰ γένη φωνῶν ἐστιν ἐν „ Κόσμῳ, καὶ οὐδὲν πάντων τοῖς ὁμογενέσιν ἄσημον καὶ „ ἀνεπίγνωστον, πῶς ἂν ὑμᾶς οἱ εἰς ἀέρα λαλοῦντες, „ καὶ ἄσημα τοῖς ὁμογενέσι φθεγγόμενοι, ὡς μέγα τι „ καπηλεύοντες ἐπαίρεσθε, καὶ οὐχὶ σπουδάζετε μᾶλλον „ καὶ ἐπιμελεῖσθε, ἵνα καὶ τὸ διερμηνεύειν τὰς γλώσσας „ προσλαβόντες, εἰς κοινὴν ὠφέλειαν χρήσησθε τῷ χα- „ ρίσματι";

(2) Ἐὰν ἄλλως, ἐκὶ ἂν μὴ εἴδω.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

14. „ Ἐαὶ γὰρ προσεύχωμαι γλώσσῃ, τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται, „ ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός ἐστι “.

Τὸν παλαιὸν καιρὸν ἦσαν μερικοὶ Χριστιανοὶ, οἱ ὁποῖοι ἐλάμβανον χάρισμα προσευχῆς μὲ γλώσσας, καὶ ἐλάλουν μέν, ἄλλον, μὲ τὴν γλῶσσαν τῶν Περσῶν, ἢ τῶν Λατίνων, ὁ δὲ νοῦς των δὲν ἤξευρεν ἐκεῖνα ὁπού ἐλάλει τὸ στόμα (1). Λέγει λοιπὸν ὁ Παῦλος, ὅτι τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται, ἤγουν τὸ πνευματικὸν χάρισμα, τὸ ὁποῖον τὴν γλῶσσαν μου, ὁ δὲ νοῦς μου μένει ἄκαρπος, ἐπειδὴ δὲν καταλαμβάνει κανένα ἀπὸ τὰ λεγόμενα. Βλέπε δὲ πῶς ὁ Παῦλος καὶ τάξιν πηγαίνοντας εἰς τὸ ἐμπροσθεν, ἔδειξεν, ὅτι ἐκεῖνος ὁπού γλώσσας μόνον διαφόρους λαλεῖ, δὲν εἶναι ἄχρηστος, καὶ ὠφελὴς μόνον εἰς τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ εἶναι καὶ ὠφελὴς εἰς τὸν ἑαυτόν του· ἔτζι μὲν ἠρμήνευσε τὸ ῥητὸν ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος. Μερικοὶ δὲ ἔτζι τὸ ἑρμηνεύουσιν· (ὁποῖος εἶναι ὁ μέγας Βασίλειος, καὶ ὁ Φώτιος, ὡς προεῖπομεν)· ἴσως ἐγὼ λαλῶ γλώσσας διαφόρους, δὲν ἑρμηνεύω δὲ καὶ τὰς γλώσσας αὐτὰς, τὸ μὲν πνεῦμά μου, ἤτοι ἡ ψυχή μου, αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ὠφελεῖται· ὁ δὲ νοῦς μου εἶναι ἄκαρπος, διὰ τί δὲν ὠφελεῖ καὶ τοὺς ἄλλους. Οἱ δὲ τοιουτρόπως ἑρμηνεύοντες τὸ ῥητὸν, ἐφοβήθησαν τὴν φλυαρίαν, ὁπού ἔλεγεν ὁ αἱρετικὸς Μοντανός· διότι αὐτὸς εἶχε τοιαύτην αἵρεσιν καὶ ἔλεγεν, ὅτι ὅλοι ἁπλῶς οἱ Προφῆται δὲν ἐκαταλάμβαναν ἐκεῖνα ὁπού ἐλάλουν· ἀλλὰ κυριευόμενοι ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἔλεγον μέν τινα λόγια, δὲν ἤξευραν ὅμως, οὐδὲ ἐκαταλάμβαναν τί ἔλεγον· ἀλλ' ὅμως αὐτὴ ἡ φλυαρία δὲν ἔχει χώραν εἰς τὸ ῥητὸν τοῦτο, οὐδὲ πρέπει ἐδῶ νὰ φοβῆται τινας διὰ αὐτήν· ἐπειδὴ ὁ Ἀπόστολος ἐδῶ, δὲν εἶπε τὸν λόγον τοῦτον διὰ τοὺς Προφήτας, λέγω δή, τὸ νὰ μὴ καταλαμβάνουν τὰ ὑπ' αὐτῶν λεγόμενα· ἀλλὰ λέγει τοῦτο διὰ τοὺς λαλοῦντας διαφόρους γλώσσας, καὶ ὄχι διὰ ὅλους αὐτούς, ἀλλὰ μόνον διὰ μερικούς (2).

15. „ Τί οὖν ἐστι; προσεύξομαι τῷ Πνεύματι, προσεύξομαι δὲ καὶ τῷ „ νοΐ· ψαλῶ τῷ Πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοΐ “.

Τί λοιπὸν, λέγει, εἶναι ὠφελιμώτερον, καὶ τί πρέπει νὰ ζητῇ τινὰς ἀπὸ τὸν Θεὸν; τὸ νὰ προσεύχεται μὲν μὲ τὸ Πνεῦμα, ἤγουν μὲ τὸ πνευματικὸν χάρισμα, ἀλλὰ καὶ τὸ νὰ προσεύχεται μὲ τὸν νοῦν, ἤγουν μὲ τὴν διάνοιαν νὰ νοῇ, καὶ νὰ καταλαμβάνῃ ἐκεῖνα, ὁπού προσεύχεται, καὶ νὰ τὰ ἑρμηνεύῃ εἰς τοὺς ἄλλους· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ νὰ ψάλλῃ μέν, μὲ τὸ πνευματικὸν χάρισμα, ὁπού τὸ ἔδόθη, νὰ ψάλλῃ δὲ, καὶ μὲ τὸν νοῦν, καὶ νὰ νοῇ τὰ ψαλλόμενα, καὶ νὰ τὰ ἑρμηνεύῃ εἰς τοὺς ἄλλους (3).

16. „ Ἐ-

---

(1) Ὁ δὲ Φώτιος λέγει, ὅτι τὸ προσεύχομαι ἐξῶ δηλοῖ, τὸ διὰ γλώσσης καὶ λόγου λαλεῖν τι καλὸν, καὶ ὠφέλιμον· ἐπειδὴ καὶ ἡ προσευχὴ ἔθος ἐστὶ τοῦ λόγου. Λέγει λοιπὸν, ὅτι ἐὰν τι ἐγὼ ἀναγκαίων λαλῶ, δεν διερμηνεύω δὲ καὶ εἰς τοὺς ἀκροατὰς τοῦτο, τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται, ἤτοι τὸν ἐμαυτόν μου ὠφελῶ μόνον, διὰ τί ἐγὼ ἀπολαμβάνω μόνον τὸ καλὸν ἐκεῖνο, καὶ ἀναγκαῖον ὁπού λέγω, ἄλλος δὲ, δεν ὠφελεῖται· ὅθεν καὶ ὁ νοῦς, ὑπὲρ τὸ θυμικὸν καὶ ἐπιθυμητικὸν μέρος τῆς ψυχῆς, καὶ ὑπὲρ τὰς ἄλλας δυνάμεις ἀγαπῶν τὴν ὠφέλειαν· ὁ νοῦς, λέγω, ὁ ἐδικός μου ἄκαρπος μένει ἀπὸ τὴν ὠφέλειαν τοῦ πλησίον. Καὶ ὁ μέγας δὲ Βασίλειος τὴν αὐτὴν σχεδὸν ἑρμηνείαν μὲ τὴν τοῦ ἱεροῦ Φωτίου κάμνει τοῦ ῥητοῦ τούτου, λέγων· „ ὅταν μὲν „ γὰρ ἄγνωστα ᾖ τοῖς παροῦσι τὰ ῥήματα τῆς προσευ„ χῆς, ἄκαρπός ἐστιν ὁ νοῦς τοῦ προσευχομένου, μηδε„ νὸς ὠφελουμένου· ὅταν δὲ οἱ παρόντες νοῶσι τὴν „ προσευχὴν ὠφελεῖν δυνάμενον τοὺς ἀκούοντας, τότε „ ὁ προσευχόμενος, καρπὸν ἔχει τῶν τῆς ὠφελουμένων „ βελτίωσιν· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ πάσης ἐκφωνήσεως „ τῆς τοῦ Θεοῦ ῥημάτων· γέγραπται γὰρ „ ἀλλ' ἔστις „ ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομήν “. (Ὁρ. κατ' ἐπιτομ. σοῆ.) Τὰ αὐτὰ σχεδὸν λέγει καὶ ὁ Θεοδώρητος ἑρμηνεύων τὸ ῥητὸν τοῦτο.

(2) Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „ οἴδατε ὅτι „ ὅτε Ἕλληνες ἦτε, πρὸς τὰ εἴδωλα τὰ ἄφωνα, ὡς ἂν „ ἤγεσθε ἀπαγόμενοι “. (α'. Κορ. ιβ'. 2.)

(3) Συμφώνως καὶ ὁ Θεσσαλονίκης πνεῦμα λέγει τὸ πνευματικὸν χάρισμα· νοῦν δὲ τὴν σαφήνειαν καὶ ἑρμηνείαν τῶν λεγομένων. Λέγει λοιπὸν ὁ Παῦλος ὅτι ὅποιος διαλέγεται μὲ ἄλλο ξένον γλῶσσαν, εἴτε ἐπὶ προσευχῆς, εἴτε ἐπὶ ψαλμῳδίας, εἴτε ἐπὶ διδασκαλίας· ἢ αὐτὸς πρέπει νὰ νοῇ τί λέγει, καὶ νὰ ἑρμηνεύῃ εἰς ὠφέλειαν τῶν ἀκουόντων· ἢ ἄλλον νὰ πέρνῃ συνεργὸν εἰς τὸ νὰ ἑρμηνεύῃ τοῦτο. Ὁ δὲ Θεολόγος Γρηγόριος τὸ ῥητὸν τοῦτο ἑρμηνεύων λέγει· „ προσεύξομαι „ τῷ Πνεύματι, προσεύξομαι δὲ καὶ τῷ νοΐ, τουτέστιν „ ἐν νοΐ καὶ πνεύματι. Τὸ οὖν προσκυνεῖν τῷ Πνεύμα„ τι, ἢ προσεύχεσθαι, οὐδὲν ἄλλο μοι εἶναι φαίνεται, „ ἢ αὐτὸ ἑαυτῷ τὸν ὕμνον προσάγειν, καὶ τὴν προσ„ κύνησιν “. (Λόγ. περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

16. „Ἐπεὶ ἐαμ̀ ἀ̓λογήσης τῷ πνεύματι, ὁ ἀ̓απληρῶν τὸν τόπον „τῦ ἰδιώτυ, πῶς ἐρεῖ τὸ, ἀμὴν, ἐπὶ τῇ σῇ ἀ̓χαριστίᾳ; ἐπει„δὴ τὶ λέγεις, ὐκ οἶδε".

Ὅταν, λέγει, ἐσὺ Χριστιανὲ φάλλῃς, ἐαν̀ ἀ̓λογήσῃς τὸν Θεὸν μὲ τὸ πνεῦμα, ἤγουν μὲ τὸ πνευματικὸν χάρισμα ὁπῦ ἔχεις, διὰ μέσυ ἄλλης γλώσσης, ἀδήλου εἰς τὰς ἀκούοντας, ἐκεῖνος ὁπῦ ἀναπληροῖ τὸν τόπον τῦ ἰδιώτυ, ἤγουν ὁ λαϊκὸς, πῶς θέλει εἰπῇ τὸ, ἀμὴν, ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐδικήν σου δύχήν; ὅταν γὰρ, λόγου χάριν, ἐσὺ μὲν εἰπῇς ἀσαφῶς, καὶ εἰς ἄλλην γλῶσσαν πρὸς τὸν Θεὸν „Εὐλογητὸς εἶ Κύριε, εἰς τὺς αἰῶνας τῦ αἰώνων" πῶς θέλει ἀποκριθῇ εἰς αὐτὸ ὁ λαϊκὸς τὸ συνειθισμένον ἀμὴν, ὁπῦ δὲν ἀκύει, ὅτε ἐννοεῖ τί λέγεις; ὥστε δὲ ὠφελεῖται ὅλως αὐτὸς ἀπὸ τὴν προσδύχήν, καὶ δύχαριστίαν τὴν ἐδικήν συ, τὴν εἰς ἄλλην γλῶσσαν λεγομένην.

17. „Σὺ μὲν γὰρ καλῶς ἀ̓χαριστεῖς, ἀ̓λλ' ὁ ἕτερος οὐκ οἰκο„δομεῖται".

Διὰ νὰ μὴ φανῇ ὁ Ἀπόστολος ὅτι παντελῶς ἐξυπελίζει, καὶ ἀτιμάζει τὸ χάρισμα τῆ διαφόρων γλωσσῶν, διὰ τῦτο λέγει· ὅτι ἐσὺ μὲν Χριστιανὲ καλῶς δύχαριστεῖς τὸν Θεὸν μὲ ἄλλην γλῶσσαν, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ὠφελεῖται ὁ ἀδελφός συ ὁπῦ ἀκύει, καὶ δὲν καταλαμβάνει τί λέγεις, διὰ τῦτο ἄχρηστος εἶναι ἡ δύχαριστία συ αὕτη.

18. „Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου, παύτων ὑμῶν μᾶλλον γλώσσαις „λαλῶν".

Διὰ νὰ μὴ νομίσουν οἱ Κορίνθιοι, ὅτι διὰ τῦτο ὁ Παῦλος ἐξυπελίζει τὸ χάρισμα τῆ γλωσσῶν, διὰ τὶ αὐτὸς δὲν εἶχεν αὐτό· τῦτον χάριν λέγει ἐδῶ, ὅτι ἐγὼ περισσότερον ἀπὸ ὅλυς ἐσᾶς λαλῶ γλώσσας διαφόρυς διὰ τῦ Θείυ Πνεύματος.

19. „Ἀλλ' ἐν Ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγυς διὰ τῦ μυός μυ λαλῆ„σαι, ἵνα καὶ ἄλλυς κατηχήσω, ἢ μυρίυς λόγυς ἐν γλώσσῃ".

Θέλω, λέγει, καὶ προτιμῶ ἐγὼ, ὁ περισσότερον ἀπὸ ἐσᾶς λαλῶν γλώσσας, τὸ νὰ λαλήσω πέντε μόνον λόγια εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ συνάξιν τῆ πιστῶν διὰ τῦ νυός μυ, ἤγουν νοῶν, καὶ ἐξυρώντας ἐκεῖνα ὁπῦ λέγω, καὶ ἠμπορῶντας νὰ τὰ ἑρμηνεύω, διὰ νὰ ὠφελήσω καὶ τὺς ἄλλυς ὁπῦ μυ ἀκύουν, παρὰ νὰ λαλήσω μὲν μυρίυς λόγους μὲ ἄλλην ξένην γλῶσσαν, νὰ μὴν ἠμπορῶ δὲ νὰ τὺς ἑρμηνεύσω, διὰ τὶ τότε εἰς ἐμένα μόνον ἡ ὠφέλεια μένει, καὶ εἰς τὺς ἄλλυς δὲν διαβαίνει. Πέντε δὲ λόγυς λέγει κάθε διδάσκαλος, μὲ τρόπον ἀλληγορικὸν, ὅποιος δηλαδὴ κατασκευάζει τὰ ἁρμόδια ἰατρικὰ διὰ τῆς διδασκαλίας τυ εἰς κάθε μίαν ἀπὸ τὰς πέντε αἰσθήσεις τῦ ἀνθρώπυ (1).

20. „Ἀ-

(1) Μερικοὶ δὲ ἀπὸ τὺς νηπτικὺς Πατέρας πέντε λόγυς ἐρμήνευσαν, τὴν ὑπὸ τῆ Ἁγίων Πατέρων παραδεδομένην, καὶ ἐν καρδίᾳ μελετωμένην μονολόγιστον παύτην δύχήν· ἤγουν τὸ, Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ, Υἱὲ τῦ Θεῦ ἐλέησόν με· τὸ, Υἱὲ τῦ Θεῦ, καὶ τῦ ἐλέησόν με, ἀντὶ ἑνὸς λόγου ἑκατέρου λαμβανομένου. Ὁ δὲ Θεοδώρητος οὕτως ἑρμηνεύει τὸ ῥητόν· „Πρῶτος ὑμῶν „τῦ δὲ τῦ χαρίσματος (τῆ γλωσσῶν) ἠξιώθην· δι' „ἐμοῦ καὶ ὑμεῖς τὴν δὲ τὴν χάριν ἐδέξασθε· ἀλ' ὅμως „ἐγὼ τῆς τῆ πολλῶν ὠφελείας κηδόμενος, τὴν σαφῆ „διδασκαλίαν τῆς ἀσαφῦς προτιμῶ".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

20. „Ἀδελφοὶ, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσὶν, ἀλλὰ τῇ κακίᾳ „νηπιάζετε· ταῖς δὲ φρεσὶ τέλειοι γίνεσθε".

Ἀφ' ὃ ἔδειξεν ὁ Ἀπόστολος ποῖον εἶναι τὸ χάρισμα τῆϛ γλωσσῶν, ἀκολούθως μεταχειρίζεται ἐδῶ ἐπιπληκτικώτερον τὸν λόγον, καὶ κατηγορεῖ τοὺς Κορινθίους, ὡς φρονοῦντας τὰ τῆϛ μικρῶν παιδίων· ἐπειδὴ τῇ ἀληθείᾳ τῆϛ νηπίων εἶναι ἴδιον, τὸ νὰ θαυμάζωσι μὲν τὰ μικρὰ θαύματα, καὶ χαρίσματα, μὲ τὸ νὰ φαίνωνται ταῦτα ἐκπληκτικὰ, καὶ παράδοξα εἰς τοὺς πολλοὺς, ὁποῖοι εἶναι κ' οἱ γλῶσσαι, νὰ καταφρονῶσι δὲ τὰ μεγάλα θαύματα, κ' χαρίσματα, μὲ τὸ νὰ μὴ δείχνωσιν αὐτὰ εἰς τοὺς πολλοὺς κάνενα καινοπρεπὲς κ' θαυμασιὸν, ὁποῖαι εἶναι αἱ προφητεῖαι. Παραινεῖ λοιπὸν, καὶ παραγγέλλει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος εἰς τοὺς ἐν Κορίνθῳ Χριστιανοὺς, νὰ μὴ ὑπερηφανεύωνται, μηδὲ νὰ ἠξεύρωσιν ἁπλῶς κ' μὲ τελειότητα τί εἶναι κακία, καθὼς καὶ τὸ νήπιον δὲν ἠξεύρει κακίαν, ἀπὸ τὴν ἁπλότητα ὁπού ἔχει· κατὰ τὰς φρονήσας ὅμως κ' τὸν νοῦν, παραγγέλλει εἰς αὐτοὺς νὰ εἶναι τέλειοι, ἤτοι νὰ διακρίνωσι ποῖα εἶναι τὰ μεγαλίτερα, κ' ὠφελιμώτερα χαρίσματα, κ' ἐκεῖνα νὰ ζητῶσι (1). Καὶ κατ' ἄλλον δὲ τρόπον νήπιος εἶναι εἰς τὴν κακίαν, ὁποιος δὲν κακοποιεῖ κάνενα ἄνθρωπον, ἀλλ' εἶναι ἄκακος ὡσὰν νήπιον· τέλειος δὲ εἶναι εἰς τὰς φρονήσας, ὅποιος, κοντὰ ὁπού δὲν κακοποιεῖ κάνενα, πρὸς τούτοις κ' τοὺς ἄλλους ὠφελεῖ· κ' ὅποιος, ὄχι μόνον ἀποφεύγει τὴν κακίαν, ἀλλὰ κ' ἐργάζεται τὴν ἀρετὴν, κ' φυλάττει τὸν ἑαυτόν τε ἀπὸ τὸ νὰ μὴ βλάπτεται εἰς τὰ καλὰ καὶ τὴν ψυχήν. Τοῦτο τὸ ῥητὸν τοῦ Παύλου εἶναι ὅμοιον μὲ τὸν λόγον ὁπού εἶπεν ὁ Κύριος· „γίνεσθε φρό„νιμοι ὡσεὶ ὄφεις, κ' ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί". (Ματθ. ί. 16.)

21. „Ἐν τῷ Νόμῳ γέγραπται, ὅτι ἐν ἑτερογλώσσοις, καὶ ἐν χεί„λεσιν ἑτέροις, λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακούσον„ταί μου, λέγει Κύριος". (Ἡσ. κή. 11.)

Πάλιν ἐδῶ συγκρίνει ὁ Παῦλος τὴν προφητείαν μὲ τὰς γλώσσας, κ' δείχνει αὐτὴν ὑπερέχουσαν· πῶς δὲ ὑπερέχει, λέγει ἀκολούθως. Νόμον δὲ συνηθίζει νὰ ὀνομάζῃ ὅλην τὴν παλαιὰν Γραφήν· διὰ τοῦτο καὶ τώρα ἐκεῖνα ὁπού εἶναι γεγραμμένα εἰς τὸν Προφήτην Ἡσαΐαν, λέγει πῶς εἶναι γεγραμμένα εἰς τὸν Νόμον. Λέγοντας δὲ ὁ Παῦλος, ὅτι οὐδὲ μὲ τὰς διαφόρους γλώσσας θέλουν μὲ εἰσακούσουν, λέγει Κύριος· δείχνει, ὅτι τὸ θαῦμα τῆϛ διαφόρων γλωσσῶν ὁπού ἐδόθη εἰς τοὺς Ἀποστόλους, κ' τοὺς τότε Χριστιανοὺς, εἶχε μὲν δύναμιν νὰ τοὺς κάμῃ νὰ ἐκπλαγοῦν, κ' νὰ ἑλκυθοῦν εἰς τὴν πίστιν· οἱ ἀκόντες ὅμως Ἰουδαῖοι, καὶ Ἐθνικοὶ, δὲν ἑλκύθησαν ἀπὸ αὐτὸ εἰς τὸ νὰ πιστεύσουν, ὥστε τὸ ἔγκλημα ἦτον τῆϛ ἀπειθῶν ἐκείνων, κ' ὄχι τοῦ θαύματος τῆϛ γλωσσῶν· διὰ τί ὁ Θεὸς παύτοτε κάμνει ἐκεῖνο ὁπού εἶναι ἐδικόν τε, καὶ δείχνει τὴν φρόνησιν ὁπού ἔχει διὰ νὰ σώσῃ τοὺς ἀνθρώπους· ἀγκαλὰ καὶ ἠξεύρῃ, πῶς ἐκεῖνοι δὲν ἔχουν νὰ πιστεύσουν, διὰ νὰ εἶναι ἀπαρολόγητοι ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως.

22. „Ὥ-

---

(1) Ὅθεν καὶ Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης ἀξιάγαστα περὶ τούτου λέγει· „ἡ φρόνησις τῇ ἁπλότητι κιρνωμέ„νη, θεῖόν τι χρῆμα, κ' συντελεστάτιον ἀρετῶν ἀποτε„λεῖ· εἰ δὲ θατέρα τῆϛ ἑτέρας χωρισθείη, ἡ μὲν, εἰϛ „πονηρίαν ἐμπίπτει, ἡ δὲ, εἰϛ μωρίαν τελευτᾷ· ἡ „μὲν γὰρ, εἰϛ τὸ κακουργεῖν, ἡ δὲ, εἰϛ τὸ ἀπαπαίδευ„τον ἐστὶν ἐπιτηδεία· καὶ διὰ τοῦτο ὁ θεῖος χρησμὸς διὰ „μιᾶϛ εἰκόνος τοῦτο ἐδήλωσεν· ὃ γάρ ἐστιν ἐν τοῖϛ „ἀλόγοις ζώοις φρόνησις μετὰ ἁπλότητος· ἀλλὰ τὰ „μὲν, τῇ πονηρίᾳ, τὰ δὲ, τῇ ἁπλότητι μεταδιώκει· ἀλλ' ἐφη· „γίνεσθε φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις, κ' „ἀκέραιοι, ὡς αἱ περιστεραί". ἐχ' ἵνα τὸ ὕπουλον, κ' πλησιαίτατον τοῦ ὄφεως μιμησώμεθα (κακιζόμεθα γὰρ „οἱ Ἰουδαῖοι ὡς ὄφεις, κ' γνώμηπα ἐχιδνῶν) ἐδ' ἵνα „τὸ ὕπουλον, κ' ὀλέθριον (ὃ γὰρ κατὰ πᾶσι τὸ πα„ράδειγμα λαμβάνεται, ἀλλ' ἐκ μέρους· ἐπεὶ οὐκ ἂν „εἴη ὑπόδειγμα, ἀλλὰ παντάσιν) ἀλλ' ἵνα τὸν παλαιὸν „ἄνθρωπον, τοῦτέστι τὴν κακίαν, ὥσπερ λεπρίδα ἀ„ποδυσώμεθα· καὶ τὴν μὲν πίστιν, ὥσπερ ἐκεῖνος τὴν „κεφαλὴν, φυλάττωμεν· τὸ δὲ σῶμασπ, ὀλίγα φρον„τίζωμεν· τὰ δὲ ἄλλα ἐῶμεν, καὶ κιρνῶμεν τούτοις „τὴν τῆϛ περιστερᾶϛ ἁπλότητα· οὐχ' ἵνα τὸ αἰσχρὸν „αὐτῆϛ ἀπομαστώμεθα (διαβάλλεται γὰρ Ἐφραὶμ, „ὡς περιστερὰ ἄνους, οὐκ ἔχουσα καρδίαν) (Ὡσ. ζ'. „11.) ἀλλὰ τὸ ὠφελὲς κ' ἀπόνηρον". (Ἐπιστολ. ροέ. Μαρτινιανῷ.) Ὅρα κ' τὸ „θέλω δὲ ὑμᾶϛ σοφοὺς μὲν „εἶναι εἰς τὸ ἀγαθὸν, ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ κακόν". (Ρωμ. ιϛ'. 19.) Λέγει δὲ κ' ὁ Θεοδώρητος ἑρμηνεύων τὸ ῥητὸν τοῦτο· „Μὴ αὐτισρέφητε, λέγει, τὴν πίστιν „ἀδελφοί· μηδὲ τῇ παιδίων τὴν ἀνοιαν, ἀλλὰ τὴν „ἀκακίαν ζηλώσατε· τῇ δὲ τελείων, (ἀνδρῶν δηλ.) „μὴ τὴν πονηρίαν, ἀλλὰ τὴν ἀγχίνοιαν ἴχετε".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

22. „Ὥστε αἱ γλῶσσαι εἰς σημεῖόν εἰσιν, ὐ τοῖς πιστεύουσιν, ἀλλὰ „τοῖς ἀπίστοις".

Τὸ νὰ λαλῇ τινας, λέγει, διαφόρως γλώσσας, τοῦτο εἶναι σημεῖον καὶ θαῦμα, ὄχι εἰς τοὺς πιστεύοντας, ἀλλὰ εἰς τοὺς ἀπίστους· διὰ τί ἐκπλήττει μὲν αὐτοὺς τοὺς ἀπίστους καὶ τοὺς κάμνει νὰ θαυμάζωνται, ὅμως δὲν διδάσκει καὶ ὠφελεῖ παντάπασιν αὐτούς, ὅτε τοὺς ὠφελεῖ, πολλαῖς φοραῖς δὲ καὶ τοὺς βλάπτει· βλάπτει γὰρ τοὺς ἀπίστους τὸ νὰ λαλῇ τινας γλώσσας μόνον, καὶ νὰ μὴ τοὺς ἑρμηνεύῃ, καθὼς ἔμπροσθεν ὁ ἴδιος Παῦλος λέγει, ὅτι οἱ ἄπιστοι ἀκούοντες τοὺς πιστοὺς λαλοῦντας μόνον γλώσσας, θέλουν εἰπεῖν, ὅτι μαίνεσθε. Πρὸς τούτοις δὲ, καὶ τὰ σημεῖα εἰς τοὺς ἀπίστους ἐδόθησαν (1)· διὰ τί ἐκεῖνοι ὁποῦ εἶναι πιστοὶ, δὲν χρειάζονται σημεῖα καὶ θαύματα, μὲ τὸ νὰ εἶναι σταθεροὶ εἰς τὴν πίστιν.

„Ἡ δὲ προφητεία, ὐ τοῖς ἀπίστοις, ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν".

Ἡ προφητεία, λέγει, ὠφελεῖ τοὺς πιστοὺς, μὲ τὸ νὰ κατηχῇ, καὶ νὰ διδάσκῃ αὐτούς· ἀράγε λοιπὸν καὶ ἡ προφητεία δὲν ἐδόθη διὰ τοὺς ἀπίστους, ἤτοι διὰ τὴν ὠφέλειαν τῶν ἀπίστων, καὶ πῶς παρακάτω λέγει ὁ Παῦλος· ὅτι ἐὰν ὅλοι προφητεύωσιν, ἔμβῃ δὲ κάνενας ἄπιστος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, θέλει ὠφεληθῇ; ὥστε ἰδοὺ ὁποῦ καὶ εἰς τοὺς ἀπίστους, καὶ διὰ τοὺς ἀπίστους, εἶναι ἡ προφητεία. Εἰς τοῦτο δὲ εἶναι νὰ ἀποκριθῇ τινας· ὅτι ὁ Ἀπόστολος δὲν εἶπεν, ὅτι δὲν εἶναι χρήσιμος, καὶ ὠφέλιμος ἡ προφητεία εἰς τοὺς ἀπίστους· ἀλλ' εἶπεν, ὅτι δὲν εἶναι εἰς σημεῖον ἀνωφελὲς, καθὼς εἶναι αἱ διάφοραι γλώσσαις· ὥστε διὰ νὰ περιλάβωμεν ἐν συντομίᾳ τὸ παῦ, ἡ μὲν διάφοραι γλώσσαις εἶναι σημεῖον, καὶ θαῦμα εἰς τοὺς ἀπίστους, καὶ διὰ τοὺς ἀπίστους, ἤτοι εἶναι εἰς τὸ νὰ κάμνῃ μόνον τοὺς ἀπίστους νὰ θαυμάσουν, καὶ νὰ ἐκπλαγοῦν· ἡ δὲ προφητεία εἶναι χρήσιμος, καὶ ἐπωφελὴς τόσον εἰς τοὺς πιστοὺς, ὅσον καὶ εἰς τοὺς ἀπίστους, μὲ τὸ νὰ ἐλέγχῃ, καὶ νὰ φανερόνῃ τὰ κεκρυμμένα αὐτῷ νοήματα, κἂν καὶ ἡ προφητεία αὔτη δὲν λέγεται πῶς εἶναι σημεῖον, καὶ θαῦμα εἰς τοὺς ἀπίστους.

23. „Ἐὰν ὖν συνέλθῃ ἡ Ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ πάντες λα„λῶσι γλώσσαις· εἰσέλθωσι δὲ ἰδιῶται, ἢ ἄπιστοι, ὐκ ἐροῦσιν „ὅτι μαίνεσθε";

Κα-

(1) Ἀπορίαν προτείνει ὁ σοφὸς Φώτιος, διά τι, ὁ μὲν Παῦλος λέγει ἐδῶ, ὅτι αἱ γλῶσσαι, αὐτὸν εἶπεν τὰ σημεῖα, δὲν γίνονται εἰς τοὺς πιστεύοντας, ἀλλὰ εἰς τοὺς ἀπίστους, ὁ δὲ Κύριος λέγει τὸ ἐναντίον· „Σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύσασι ταῦτα παρακολουθήσει". (Μάρκ. ιϛ'. 17.) Καὶ πάλιν· „Καὶ οὐκ ἐποίησεν „(ὁ Ἰησοῦς δηλ.) ἐκεῖ (εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ Να„ζαρὲτ) δυνάμεις πολλὰς διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν". (Ματθ. ιγ'. 58.) Λύει λοιπὸν τὴν ἀπορίαν μὲ τὴν διαίρεσιν ταύτην, καὶ λέγει, ὅτι τὰ σημεῖα καὶ θαύματα, ἀνωφελῆ μὲν, καὶ μάταια εἶναι, ὅσον εἰς ἐκείνους ὁποῦ πιστεύειν βεβαίως, καὶ κάμμίαν ἀμφιβολίαν δὲν ἔχειν διὰ τὸ τῆς δυσεβείας καὶ τὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ μυστήριον, ὅσον καὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ χειρόνουσι τελείως ἀπὸ τὴν ἀπιστίαν, καὶ δὲν θέλουν νὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν πίστιν καὶ εὐσέβειαν μὲ τὰ σημεῖα καὶ θαύματα· συμφέροντα δὲ, καὶ ὠφέλιμα εἶναι τὰ θαύματα εἰς ἐκείνους, ὁποῦ ἀπέβαλον μὲν εἰς τὴν ἀπιστίαν, ἀπὸ ὀλίγον ὀλίγον δὲ ἠρχίνησαν, καὶ τοὺς λογισμοὺς των ὑποπτεύουν εἰς τὴν εὐσέβειαν· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος, ὅτε ἀπὸ τοὺς παντελῶς ἀπίστους ζητεῖ πίστιν· ἐπειδὴ δὲν εὑρίσκει ταύτην εἰς αὐτούς· ὅτε ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ πιστεύουν εἰς τὸν Χριστὸν καθαρῶς· ἐπειδὴ αὐτὴν ἔφθασε καὶ ἔλαβε παρ' αὐτῶν, ἀλλὰ ζητεῖ πίστιν ἀπὸ ἐκείνους, ὁποῦ μετέβαλθησαν ἀπὸ τὴν ἀσέβειαν εἰς δυσέβειαν, καὶ κοιλοπονοῦσι τὴν πίστιν εἰς τὸν ἑαυτόν των. Εἰς τοὺς πιστοὺς λοιπὸν τὰ σημεῖα, καὶ θαύματα δὲν δίδονται, διὰ τί τοῦτο εἶναι περιττὸν· οὐδὲ δίδονται εἰς ἐκείνους ὁποῦ δὲν μεταβάλλονται ἀπὸ τὴν ἀπιστίαν εἰς τὴν πίστιν· ἀλλὰ δίδονται εἰς τοὺς τούτων μεσαίους, δηλαδὴ εἰς ἐκείνους ὁποῦ μεταβάλλονται ἀπὸ τὴν ἀπιστίαν εἰς τὴν πίστιν, τὴν ὁποίαν καὶ ἡ πίστις ζητεῖται διὰ νὰ τελειωθῇ, καὶ ἀφ' ὅ τελειωθῇ, γίνεται φρύξενος εἰς τὸ νὰ ἀπολαύσῃ τὰ σημεῖα καὶ θαύματα. Καὶ λοιπὸν δὲν εἶναι ἐναντία εἰς τὰ λόγια τοῦ Κυρίου, τὰ λόγια τοῦ Ἀποστόλου· ἐπειδὴ ὁ μὲν Κύριος, δὲν ἔκρινεν ἀξίους θαυμάτων τοὺς πεπωρωμένους τὴν καρδίαν, καὶ παντὴ ἀναιδήτους, ὁ διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων πάντα ποιῶν· οἱ δὲ καθαρῶς πιστεύοντες πάλιν, θαύματα δὲν ἐχρειάζοντο εἰς τὸ νὰ πιστεύσουν· ἀλλ' ἐθαυμαστήργει εἰς ἐκείνους ὁποῦ δὲν εἶχον μὲν πιστεύσουν ἀκόμη, ὅμως λαμβάνοντες τὰ σημεῖα, καὶ θαύματα, ὡσανεὶ σὰν ὁδηγόν, μετεβάλοντο εἰς τὴν πίστιν. (Ἀμφιλοχ. Ζητημ. μϛ'.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Κατ' ὀλίγον ὁ Παῦλος δείχνει, ὅτι ἡ διάφοραις γλώσσαις, ὄχι μόνον δὲν ὠφελοῦσιν, ἀλλὰ καὶ βλάπτουσιν, ἀνίσως καὶ δὲν ἔχουσι τινὰ νὰ τὰς ἐρμηνεύσῃ. Τοῦτο δὲ τὸ λέγει, διὰ νὰ κρημνίσῃ τελείως τὴν ὑπερηφάνειαν τῶν Κορινθίων, ὁποῦ ἐπαυχῶντο εἰς τὰς γλώσσας· ἐπειδὴ γὰρ ἐκεῖνον ἐνόμιζον, πῶς ἡ γλώσσαις εἶναι ὁποῦ κάμνουν αὐτοὺς νὰ θαυμάζωνται ἀπὸ τοὺς ἀπίστους, διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος ἀποδείχνει ὅλον τὸ ἐναντίον, ὅτι αἱ γλῶσσαι εἶναι εἰς ἀτιμίαν τόπων, καὶ παραφρόνησιν, μὲ τὸ νὰ κάμνῃ αὐτοὺς νὰ νομίζωνται ἀπὸ τοὺς ἀπίστους ὅτι εἶναι μαινόμενοι, καὶ ἔξω φρενῶν· πλὴν διὰ νὰ μὴ νομίσῃ τινάς, ὅτι τοῦτο τὸ ἔργον, ὅπου τὸ νὰ δυσφημοῦνται ὡς φρενήρεις οἱ τὰς γλώσσας λαλοῦντες, προέρχεται ἀπὸ τὸ χάρισμα τῶν γλωσσῶν, διὰ τοῦτο ὁ Ἀπόστολος λέγει, ὅτι οἱ ἄπιστοι, καὶ οἱ αὐτόπται θέλων εἰπεῖν, ὅτι μαίνεσθε, καὶ ἔξω φρενῶν εἶδε· ἰδιῶται ἦ, λέγει (1), ἢ ἄπιστοι εἶναι οἱ τοῦτο λέγοντες, τοιοῦτοι δηλαδή, ὁποῖοι ἦτον καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔλεγον διὰ τοὺς Ἀποστόλους, ὅτι εἶναι γεμάτοι ἀπὸ μοῦστον, ἤτοι μεθυσμένοι· „ἕτεροι γάρ φησι, χλευάζοντες ἔλεγον, ὅτι γλεύκους μεμεστωμένοι εἰσί“. (Πράξ. β'. 13.) ἐπειδὴ ὅσοι εἶναι φρόνιμοι, καὶ ἀπὸ τὸ χάρισμα τῶν γλωσσῶν ὠφελοῦνται, καθὼς ἦτον καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐθαύμαζον τοὺς Ἀποστόλους, πῶς ἐδιηγοῦντο τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ· „ἐξίσαντο γάρ φησι, καὶ ἐθαύμαζον, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους· οὐχὶ ἰδοὺ πάντες οἱ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι; καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν λαλούντων αὐτῶν ταῖς ἰδίαις ἡμῶν διαλέκτοις, „τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ“! (Πράξ. β'. 7.)

24. „Ἐὰν δὲ πάντες προφητεύωσιν, εἰσέλθῃ δέ τις ἄπιστος, ἢ ἰ-
„διώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων· ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων“.
25. „Καὶ οὕτω τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερὰ γίνεται· καὶ
„οὕτω πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, προσκυνήσει τῷ Θεῷ, ἀπαγγέλ-
„λων ὅτι ὁ Θεὸς ὄντως ἐν ὑμῖν ἐστι“.

Βλέπεις, ὦ ἀναγνῶστα, πῶς ἡ προφητεία εἶναι ὠφελιμωτέρα ἀπὸ τὰς γλώσσας; διὰ τί αὐτὴ φανερόνουσα τὰ κρύφια νοήματα, καὶ τὰς λογισμὰς τῆς καρδίας, κάμνει τὸν ἄπιστον νὰ γνωρίζῃ τὸν Θεόν, καὶ νὰ πίπτῃ ἐπὶ πρόσωπον νὰ προσκυνῇ, καὶ νὰ ὁμολογῇ ὅτι ὁ Θεὸς ἀληθῶς εὑρίσκεται εἰς ἐσᾶς· καθὼς σῶα τοιοῦτον ἔγινε καὶ εἰς τὸν Βασιλέα Ναβυχοδονόσορ· διότι, ἐπειδὴ ὁ Προφήτης Δανιὴλ ἀπεκάλυψε, καὶ ἐφανέρωσε τόσον τὸ ὅραμά τε, ὅσον καὶ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ ὁράματός τε, ἐπαρακινήθη ὁ Ναβυχοδονόσορ νὰ εἰπῇ τὰ λόγια ταῦτα· „ἐπ' ἀ-
„ληθείας ὁ Θεὸς ὑμῶν, αὐτός ἐστι Θεὸς ἀποκαλύπτων μυστήρια“. (Δαν. β'. 47.) (2) Μάθε λοιπὸν ἀγαπητὲ ἀπὸ τὰ λόγια ταῦτα τοῦ Ἀποστόλου, τί ἦτον ἐκεῖνο ὁποῦ εἶπεν αὐωτέρω ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος ἐν εἰχ. 6. ἤτοι ἐὰν ἔλθω εἰς ἐσᾶς ἐν Ἀποκαλύψει· διότι ἰδοὺ ἀπὸ ἐδῶ φανερόνεται, ὅτι ἡ Ἀποκάλυψις εἶναι σῶα εἶδος Προφητείας. Καὶ τοῦτο δὲ μάθε ἀκόμη, ὅτι καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἶναι Θεός· λέγει γὰρ ὅτι ὁ Θεὸς ὄντως ἐν ὑμῖν ἐστιν· εἰς ἐκείνους δὲ ὁποῦ προφητεύουν, βέβαια τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εὑρίσκεται, τὸ δεικνύον εἰς αὐτοὺς τὰ μέλλοντα, καὶ τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας· εἶπε γὰρ αὐωτέρω ὁ αὐτὸς Παῦλος, ὅτι αἱ προφητεῖαι δίδονται ἐν τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι· „ἄλλῳ δὲ προφητεία ἐν τῷ αὐτῷ Πνεύματι“. (α'. Κορινθ. ιβ'. 10.)

26. „Τί

---

(1) Ὁ Θεοδώρητος λέγει· ἰδιώτας ἐνταῦθα τοὺς ἀμυήτους ἐκάλεσεν, ἤτοι τοὺς μὴ εἰδότας τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον, τοὺς ἀμαθεῖς.

(2) Ἔτζι κατὰ τὸν Θεοδώρητον, καὶ ὅταν ὁ Ἀπόστολος Πέτρος διὰ τῶ Ἁγίου Πνεύματος ἐφανέρωσε τὴν κρυπτὴν κλεψίαν, ὁποῦ ἔκαμαν ὁ Ἀνανίας, καὶ ἡ Σαπφειρα, καὶ διὰ τοῦ ἐλέγχου ἔπεσον καὶ ἀπέθανον, ἐφοβήθησαν ὅλοι ὅσοι τὸ ἤκουσαν· „Καὶ ἐγένετο φό-
„βος μέγας ἐφ' ὅλην τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ἐπὶ πάντας
„τοὺς ἀκούοντας ταῦτα“. (Πράξ. ε'. 11.) Λέγω δὲ καὶ ὁ μέγας Βασίλειος· „ὁρῶσι δὲ οἱ Προφῆται, οὐ τὰ
„μέλοντα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ παρόντων τὰ λανθανόν-
„τα, ὡς φησι Παῦλος· „ἐὰν δὲ προφητεύητε, εἰσέλ-
„θῃ δέ τις ἄπιστος, ἢ ἰδιώτης, τὰ κρυπτὰ τῆς καρ-
„δίας αὐτοῦ φανερὰ γίνεται· οὕτως ὁ Ἐλισσαῖος (λέ-
„γων·) „οὐχὶ ἡ καρδία μου ἐπορεύετο μετὰ σοῦ, ἡ-
„νίκα ἀνέστρεψεν ὁ ἀνὴρ μετὰ τοῦ ἅρματος αὐτοῦ εἰς
„συναντησίν σοι“; (δ'. Βασιλ. ε'. 26.) Ἔστι δὲ προ-
„φητεία καὶ ἡ διὰ ὀνείρων φρόνησις· ὡς τῷ Ἰωσὴφ ἐν
„Αἰγύπτῳ, καὶ τῷ Δανιὴλ ἐπὶ τῆς Βαβυλωνίας ἐδεί-
„χνυτο. Πῶς δὲ καὶ Βαλαὰμ προφητεύει, καὶ Καϊάφας;
„ὅτι κἀκεῖνοι τοὺς πεισθομένους εἶχον· καὶ ὁ μὲν ὡς
„Ἀρχιερεύς, ὁ δὲ ὡς μάντις· ἡ γὰρ ψυχὴ καθα-
„ρὸς ἐνταῦθα.... ἀλλ' οἰκονομικῶς ἐν αὐτοῖς ὁ λό-
„γος, οὐ κατὰ τὴν ἀξίαν, ἀλλὰ ῥᾳδίως τὸν καιρόν“.
(Εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἑρμηνείας τοῦ Ἡσαΐου.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

26. „ Τί ὖν ἐστιν, ἀδελφοί; ὅταν συνέρχησθε, ἕκαστος ὑμῶν ψαλμὸν „ ἔχει, διδαχὴν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, γλῶσσαν ἔχει, ἑρ- „ μηνείαν ἔχει, πάντα πρὸς οἰκοδομὴν γινέσθω ".

Τί λοιπὸν, λέγει, εἶναι συμφέρον; ἢ τί πρέπει νὰ κάμνετε ἀδελφοί; ἀνίσως τινὰς ἀπὸ λόγους ἔχῃ ψαλμόν· παλαιόθεν γὰρ ἐσυνήθειον τινὲς Χριστιανοὶ ψαλμοὺς ἀπὸ χάρισμα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος (1), ἢ ἀνίσως ἔχῃ διδαχήν· ὁμοίως γὰρ ἐβλέπετο ἢ χάρισμα διδασκαλίας· ἢ αὖ ἔχῃ Ἀποκάλυψιν, ἤγουν προφητείαν, ὀνομάζοντας ἀπὸ τὸ εἶδος τὸ γένος, καὶ ἀπὸ τὸ μερικὸν τὸ καθολικὸν, ἢ αὖ ἔχῃ καὶ γλῶσσαν· ἀναφέρει γὰρ καὶ τὰς γλώσσας ὁ Παῦλος, διὰ νὰ μὴ φανῇ ὅτι εἶναι παντελῶς δύκολοκαταφρόνητον τὸ τῆς γλωσσῶν χάρισμα, ἢ πῶς δὲν εἶναι εἰς τάξιν χαρίσματος· ἢ ἀνίσως ἔχῃ ἑρμηνείαν γλωσσῶν· ὅλα, λέγω, τὰ χαρίσματα αὐτὰ ὅποιος τὰ ἔχει, ἂς τὰ μεταχειρίζεται εἰς οἰκοδομὴν καὶ ὠφέλειαν τῆς ἄλλων· διὰ τί αὐτὸ εἶναι ἴδιον τῶν Χριστιανῶν, τὸ νὰ οἰκοδομῇ καὶ νὰ ὠφελῇ τοὺς ἀδελφούς του. Πῶς δὲ ἠμπορεῖ νὰ ὠφελῇ ἐκεῖνος, ὁπού ἔχει μόνον τὸ χάρισμα τῆς γλωσσῶν; ἀνίσως συνέρχεται, ἢ σύνεται μαζὶ μὲ ἐκεῖνον ὁπού ἔχει τὸ χάρισμα τῆς ἑρμηνείας τῆς γλωσσῶν, ἢ ἰδωμεῖνοι ὁμοῦ ἢ οἱ δύω, δείχνουσι τὰ χαρίσματα ὁπού ἔχουν.

27. „ Εἴτε γλώσσῃ τις λαλεῖ, κατὰ δύω, ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς, ἐπὶ „ μέρους (2) ἐπὶ εἷς διερμηνευέτω ".

Δὲν ἐμποδίζω, λέγει, τὸ νὰ λαλῆτε ἀδελφοί μου μὲ διαφόρους γλώσσας, ἀλλὰ τὸ νὰ τὰς λαλῆτε χωρὶς νὰ ἦναι τινὰς νὰ τὰς ἑρμηνεύῃ. Ἂς μὴ λαλοῦν λοιπὸν ὅλοι μὲ γλώσσας, διὰ νὰ μὴ γίνεται σύγχυσις καὶ ἀκαταστασία, ἀλλὰ δύω ἢ τὸ πολὺ τρεῖς· καὶ ἂς μὴ λαλοῦν οἱ δύω, ἢ οἱ τρεῖς ὁμοῦ, ἀλλὰ ἀνὰ μέρος, ἤγουν κατὰ διαδοχὴν, καὶ ἀφ' ὁποῦ παύσῃ ὁ εἷς, ἂς ἀρχινᾷ ὁ ἄλλος· ἐξάπαντος δὲ, ἢ χωρὶς ἄλλο, πρέπει νὰ ἦναι εἷς, ὁπού νὰ ἑρμηνεύῃ τὰς γλώσσας, ὁπού ἤθελαν λαλήσειν ἢ οἱ δύω ἐκεῖνοι, ἢ οἱ τρεῖς.

28. „ Ἐὰν δὲ μὴ ᾖ διερμηνευτὴς, σιγάτω ἐν Ἐκκλησίᾳ, ἑαυτῷ δὲ „ λαλείτω, καὶ τῷ Θεῷ ".

Ὅποιος, λέγει, ἔχει τὸ χάρισμα τῆς γλωσσῶν, ὅταν εὑρίσκεται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ἑρμηνευτὴς τῆς γλωσσῶν δὲν εἶναι, ἂς μὴ λαλῇ γλώσσας, ἀλλὰ ἂς σιωπᾷ, διὰ νὰ μὴ φαίνεται βάρβαρος εἰς τοὺς πολλοὺς, ὡς ἀσυνέτου καὶ ἀδιανόητα λαλοῦν. Ἐὰν δὲ ἦναι τόσον κενόδοξος, ὥστε ὁπού δὲν ὑποφέρει νὰ σιωπᾷ, ἂς λαλῇ εἰς τὸν ἑαυτόν του, καὶ εἰς τὸν Θεὸν, ἤτοι ἂς λαλῇ ἡσυχα, καὶ χωρὶς φωνὴν μόνος εἰς τὸν ἑαυτόν του, ὥστε ὁπού εἰς μόνον τὸν Θεὸν νὰ ἦναι ἀκουστὰ τὰ ὑπ' αὐτοῦ λεγόμενα, καὶ ὄχι εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Βλέπε, ὦ ἀναγνῶστα, σοφίαν τοῦ πνευματοφόρου Ἀποστόλου, διὰ τί εἰς καιρὸν ὁπού φαίνεται πῶς παρακινεῖ τοὺς Κορινθίους νὰ λαλοῦν γλώσσας, εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ τοὺς ἐμποδίζει ἀπὸ αὐτάς.

29. „ Προφῆται δὲ δύω, ἢ τρεῖς λαλείτωσαν· καὶ οἱ ἄλλοι διακρι- „ νέτωσαν ".

Εἴπομεν προλαβόντως ὅτι μαζὶ μὲ τοὺς ἀληθεῖς Προφήτας τοῦ Θεοῦ, ἦτον καὶ ψευδοπροφῆται συνωμένοι, καὶ μάντεις τῆς δαιμόνων, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐγνωρίζοντο, διὰ τοῦτο, λέγει ὁ Ἀπό-

σο-

(1) Ὅθεν καὶ ὁ Θεοδώρητος εἶπε· „ τινὲς τῶν ἑρ- „ μηνευτῶν ἔφασαν, πνευματικῆς χάριτος ἀξιωθέντας „ τινὰς, ψαλμοὺς συγγράψαι, καὶ τοῦτο αἰνίττεσθαι τὸν „ θεῖον Ἀπόστολον ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους Ἐπιστολῇ· „ ἕκαστος ὑμῶν ψαλμὸν ἔχει.... ἐκ τῶν ψαλμῶν δὲ „ τούτων λέγει, ὅτι εἶναι καὶ τὸ ῥηθὲν ἐκεῖνο· „ διὸ „ λέγει ἔγειραι ὁ καθεύδων, καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, „ καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ Χριστός". (Ἑρμηνεία εἰς τὸ αὐτὸ ῥηθὲν τῆς πρὸς Ἐφεσίους, Κεφ. ε'. 14.)

(2) Ἐπιπὲς σχῆμα μεταχειρίζεται ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος· τὸ δὲ ἀνέλιπτες τυχὸν τοῦτό ἐστιν· „ εἴτε γλώσ- „ σῃ τις λαλεῖ, κατὰ δύω, ἢ τὸ πλεῖστον ἕως, λα- „ λείτωσαν, καὶ ἀνὰ μέρος ἕκαστος λαλείτω, καὶ εἷς διερ- „ μηνευέτω".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σπολος ἐδῶ, ὅτι τὲς Προφήτας τὲς ἀληθεῖς τὲ Θεῦ, ἂς τὲς διακρίνειν οἱ ἄλλοι, αὐίσως εἶναι ποιῶσι ἀληθεῖς, μήπως κρύπτεται ἀνάμεσα εἰς αὐτὲς κανενίας μαύτις, κ) ψευδοπροφήτης· ἦτον γὰρ χάρισμα διακρίσεως, ὡς προείπομεν, μὲ τὸ ὁποῖον ἐγνωρίζοντο οἱ ψευδεῖς Προφῆται, κ) οἱ ἀληθεῖς. Προσάζει δὲ νὰ προφητεύων δύω, ἢ τρεῖς Προφῆται, κ) ὄχι ὅλοι ὁμῦ, σῶα μεν διὰ τὸ εὔπακτότερον, κ) ἄλλο δὲ, διὰ νὰ μὴ τύχη νὰ κρυβεῦν κανὲ λάθος μέσα εἰς τὸ πλῆθος, οἱ μαύτεις, κ) ψευδοπροφῆται. "Ορα κ) τὴν ὑποσημείωσιν τὲ „ἄλλῳ δὲ, Προφη„τεία· ἄλλῳ δὲ, διακρίσεις πνευμάτων" (α'. Κορ. ιβ'. 10.) ἀναγκαίαν ἔσαν.

30. „Ἐαν δὲ ἄλλο ἀποκαλυφθῆ καθημένῳ, ὁ πρῶτος σιγάτω".
31. „Δύνασθε γὰρ καθ' ἕνα πάντες προφητεύειν, ἵνα πάντες μαν„θάνωσι, κ) πάντες παρακαλῶνται".

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα διδάσκει ὁ Ἀπόστολος ἀταξίαν, κ) ταπεινοφροσυνίαν, δι' ὅτι λέγει, ὅτι ὅταν εἰς ἄλλον ἐμπνεύσῃ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἔσωθεν τῆς καρδίας τὲ κάμμίαν Ἀποκάλυψιν, κ) προφητείαν (1), τότε ἐσὺ ὁπὲ ἄρχισες νὰ λαλῇς πρῶτος, σιώπα· διὰ τὶ ἐαν τὸ Πνεῦ-

(1) Τίνι τρόπῳ ἡ ἀποκάλυψις, κ) προφητεία, κ) ἐμπνεύσεις παρὰ Θεοῦ ἐγίνετο τοῖς ἁγίοις, οὐδεὶς πεζεύρει καπὰ ἀκρίβειαν, ἐ μὴ μόνος ὁ Θεὸς, καὶ οἱ τὰ τοιαῦτα ἐνεργούμενοι, ὡς λέγει ὁ Θεολόγος Γρηγόριος, ἐν οἷς ἐπῶν πρότερον περὶ Ἡσαΐου, κ) Ἰεζεκιὴλ, ὕστερον ἐπιφέρει· „Καὶ ταῦτα, ἢτε φαντασία „τις ἦν ἡμερινὴ, μόνοις θεωρητὰ τοῖς Ἁγίοις, ἢτε „νυκτὸς ἀψευδὴς ὄψις, ἢτε τὰ ἡγεμονικοῦ τύπωσις, „συγγενομένη τοῖς μέλλουσιν, ὡς παροῦσιν, ἢτε τι ἄλ„λο προφητείας εἶδος ἀπόρρητον, οὐκ ἔχω λέγειν· ἀλ„λ' οἶδεν ὁ τῷ Προφητῷ Θεὸς, κ) οἱ τὰ τοιαῦτα ἐ„νεργούμενοι". (Λόγ. β'. περὶ Θεολογίας.) Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος ἑρμηνεύει ὑπάρχουν μὲ ποῖον τρόπον ἡ παρὰ τὰ Θεῦ φωνὴ ἐγίνετο εἰς τὰς Προφήτας· λέγει γὰρ· „τίς ἂν ἡ φωνὴ τὰ Κυρίε; πότερον πληγὴ πε„ρὶ τὸν ἀέρα ποιῦσα, ἢ ἀὴρ πεπληγμένος, φθάνων „μέχρι τῆς ἀκοῆς τὸ ὠρὸς ὃν γίνεται ἡ φωνή; ἢ οὐ„δέτερον τούτων· ἀλλ' ἑτερογενής τις ἐστιν αὕτη, φαντα„ζομένη τῷ ἡγεμονικῷ τῷ ἀνθρώπου, ἃς ἂν ἐκείνη „βούληται τῆς ἰδίας φωνῆς ὁ Θεός· ὥστε ἀναλογίαν „ἔχειν τινὰ φαντασίαν ταύτην ὠρὸς τινὰ ἐν ὀνείροις „γινομένην πολλάκις· ὥσπερ γὰρ ἐ πληττομένου τοῦ „ἀέρος λαμβάνομέν τινα ἐν ταῖς καθ' ὕπνον φαντα„σίαις ῥήματων τινῶν, κ) φθόγγων μνήμην, οὐ διὰ „τῆς ἀκοῆς δεξάμενοι τὴν φωνὴν, ἀλλ' αὐτῆς τῆς καρ„δίας ἡμῶν τυπωθείσης· τοιαύτην τινα χρὴ νομίζειν „καὶ τὴν παρὰ τοῦ Θεῦ φωνὴν ἐγγίνεσθαι τοῖς Προ„φήταις". (Ἑρμην. εἰς τὸν ιθ'. Ψαλμόν.) Ὁ αὐτὸς δὲ Βασίλειος ἑρμηνεύει ἀμυδρῶς, κ) μὲ ποῖον τρόπον ἐγίνετο ἡ τὰ Θεῦ ἐμφάνεια εἰς τὰς Προφήτας, κ) δείχνει ὅτι ἀπαστοῦνται εἰς αὐτὴν δύω φάγματα· καθαρότης ψυχῆς, κ) καρδίας, κ) λειότης, ὅπου ὁμαλότης, ὁποίαν ἔχει ὁ καθρέπτης· διὰ τὶ καθὼς ἡ εἰκὼν τὰ ἀνθρώπε δεῦ τυπόνεται εἰς τὴν χιόνα, κ) μ' ἔλεγεν ὅπου εἶναι καθαρὰ, διὰ τὴν ὁμαλότητα θέσιν ὅπου ἔχει τὰ μεσίδια τῆς χιόνος, ἀλλὰ ἐντυπόνεται εἰς τὸν καθαρὸν καθρέπτην διὰ τὴν ὁμαλότητα, κ) λειότητα ὅπου ἔχει· ἐτζὶ καὶ ὁ Θεὸς ἐμφανίζεται εἰς τοὺς ἔχοντας καρδίαν, ἐχὶ μόνον καθαρὰν, ἀλλὰ καὶ ὁμαλὴν, κ) ἁπλῆν· ἔλεγε γὰρ λέγων· „Πῶς „προφητεύσω ἐ καθαρὸς, κ) διακεχυμένης ψυχῆς; οἱονεὶ „κάποιόν τι γινόμενος, τῆς θείας ἐνεργείας τὴν ἐμφα„σιν ἐαυτῷ, κ) ἀσυγχυτον, κ) εὐσὲ ἐπιδεχομένῳ „ἐκ τῶν παθῶν τῆς σαρκὸς ἐπεδείκνυντο· πᾶσι μεν „γὰρ πάρεστι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἀλλὰ τοῖς μεν κα„θαιρόμενοι τῶν παθῶν τὴν ἰδίαν ἐμφαίνει δύναμιν· „τοῖς δὲ τὸ ἡγεμονικὸν συγκεχυμένον ἔχουσιν ἀπὸ „τῆς τῶν ἁμαρτίας ἐκ ἐστὶ δεῖ γὰρ φῶς τῇ καθα„ρότητι, κ) τὸ ἐμφανὲς τῆς θεωρίας ἐπι„δέκνυθαι... ὥσπερ γὰρ αἱ τῶν προσώπων ἐμφάσεις, „ἐκ ἐν πάσαις ταῖς ὕλαις γίνονται· ἀλλὰ ἐν ταῖς „λειοτάταις τινα, κ) διαφανέσι κεκτημέναις· ὅπως οὐκ „ἐν πάσαις ταῖς ψυχαῖς ἡ τὰ Πνεύματος ἐνέργεια, „ἀλλ' ἐν ταῖς μηδὲν σκολιὸν ἐχούσαις, μηδὲ στραγ„γαλιῶδες ἢ χιὼν λαμπρὰ, ἀλλ' εἰκόνας τῆς ἐγκυ„πτόντων ἀ δείκνυσι· δι' ὃ, ὅτι βαχεῖά ἐστιν ἐκ πεπηγό„των ἀφρῶν συγκειμένη· τὸ γάλα λευκὸν, ἀλλ' ἀ πα„ραδέχεται ταῖς εἰκόνας· δι' ὅτι καὶ αὐτῷ μικραί τι„νες εἰσὶ πομφολυγες· ὕδατι, κ) μέλανα μορφὴ ἐμ„φαίνεται διὰ λειότητα· οὕτως ἁγιασμὸν τοῦ „βίου φῶς ὑπεδοχὴν θείας ἐνεργείας ἀνεπιστόβιον". (εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἑρμηνείας τὲ Ἡσαΐε.) Ἁρμόζει δὲ εἰς τοῦτο καὶ ἐκεῖνο ὁπού λέγει ὁ Ἰωάννης ὁ Κλίμακος· „ὅτι ἐν ἁπλότητι, κ) ταπεινώσει ἐμφανίζεται „ὁ Θεός". (Λόγ. κε'. περὶ διακρίσεως.) Προσθέτει δὲ κ) ταῦτα ὁ μέγας Βασίλειος· „ὅταν ἐν ψυχὴ „πάσῃ ἀσκήσει ἀρετῆς ἑαυτὴν ἐπιδοῦσα, τῷ σφοδρῷ „περὶ Θεὸν φιλτρῷ, διλωσικῶς μνήμην Θεῦ ἐντυπω„θεῖσαν αὐτῇ διασώζῃ, κ) τούτῳ τῷ βάθρῳ οἱονεὶ ἐ„νοικον αὐτῇ τὸν Θεὸν εἶναι κατασκευάσῃ, ἐκ τῆς „φρὸς Θεὸν σφοδρότητος ἐναστενίσεως, κ) τὰ ἀρρήτου „φιλτρου θεοφορουμένη, ἀξία τὰ καπὰ τὴν προφητείαν „χαρίσματος γίνεται, οἱονόπερ θείαν δύναμιν τοῦ „Θεῦ, κ) τὰ ὀφθαλμὰ τῆς ψυχῆς διανοίγοντος, εἰς „κατανόησιν ὧν βούλεται θεαμάτων". (Αὐτόθ.) Λέγει δὲ κ) ὁ μέγας τῆς Θεσσαλονίκης Γρηγόριος· „ὡς „περ ἐπὶ τοῦ ὁρᾶν φῶς τελείαν ἀκτῖνα, καὶ τῆς θε„είων ἀσμάτων ἀκούειν ἐσται, κἂν μὴ τὰ αὐτῷ τυγχά„νῃ σκοπός· ἔστω ἐκείνοις τοῖς μακαριωτάτοις ἀνδρά„σι ταῖς θείαις ἀκοῆσι καθαρῶς ὁμιλοῦσιν, εἰς φώ„τισι προσεῖναι τὰ πάντων ἀποκάλυψις, ἐχὶ τῆς ὄντων „μόνων, ἀ κ) γεγενημένων, ἀλλὰ καὶ τῆς ἔσεσθ' ἐσο„μένων, οὐ παρεργον ὡς ἀληθῶς, ἡ πάντων προσγί„νεται γνῶσις, καπὰ ἀναλογίαν τῆς καθαρότητος". (Λόγ. ὡρὸς τὸν Ξενίαν.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἤθελε νὰ λαλῇς ἀκόμη ἐσύ, δὲν ἔφερε νὰ κινήσῃ ἐκεῖνον. Ἔπειτα διὰ νὰ παρηγορήσῃ καὶ ἐκεῖνον ὁπῦ σιωπᾷ, λέγει· ὅτι ἠμπορεῖτε ὅλοι κατὰ διαδοχὴν νὰ προφητεύετε, ἤτοι μὴ λυπῆσαι ἐσὺ ὁπῦ ἐσιώπησες; διὰ τί, τι ἠμπορεῖς καὶ σὺ, καὶ ἄλλος, καὶ ὅλοι χωρὶς χωρὶς καὶ κατὰ διαδοχὴν νὰ προφητεύετε· μήπως γὰρ εἰς ἕνα μόνον περικλείεται τὸ χάρισμα τῆς προφητείας; ὄχι, ἀλλὰ εἰς ὅλες δίδεται, διὰ νὰ μανθάνῃ ὅλη ἡ Ἐκκλησία, καὶ σωάζεις τὴν Χριστιανῶν, καὶ διὰ νὰ λαμβάνῃ, ἐκ τῆς προφητείας παντὸς παρακίνησιν εἰς τὴν ἀρετήν.

32. „Καὶ Πνεύματα Προφητῶν, Προφήταις ὑποτάσσεται".

Καὶ τοῦτον τὸν λόγον πρὸς παρηγορίαν εἶπεν ὁ Ἀπόστολος ἐκεῖνα, τὸν ὁποῖον ἐπρόσαζεν ἀνωτέρω νὰ σιωπᾷ, ὅταν ἄλλος ὑπὸ τὸ Πνεύματος κινηθῇ. Τὸ δὲ νόημα τοῦ λόγου τούτου εἶναι τοιοῦτον. Μὴ φιλονεικῇς, λέγει, μηδὲ μάχου Χριστιανὲ πῶς ἐσὺ ἐσιώπησες, καὶ ἄλλος ἐκινήθη ὑπὸ τὸ Πνεύματος νὰ λαλήσῃ· διότι αὐτὸ τὸ Πνεῦμα, ἤτοι τὸ δόθεισπόμενον εἰς ἐσὲ χάρισμα, καὶ ἡ ἐνέργεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὑποτάσσεται εἰς τὸ πνευματικὸν χάρισμα τοῦ ἄλλου ὁπῦ ἐκινήθη εἰς τὸ νὰ προφητεύῃ. Καὶ αὖ τὸ Πνεῦμα, ἤτοι τὸ πνευματικὸν χάρισμα ὑποτάσσεται, πόσῳ μᾶλλον χρεωστεῖς νὰ ὑποτάσσεσαι ἐσύ, ὁποῦ ἔχεις τὸ χάρισμα αὐτὸ τὸ πνευματικὸν, καὶ νὰ μὴ φιλονεικῇς (1); Μερικοὶ δὲ ἔτζι ἐνόησαν τὸ ῥητόν· οἱ μὲν μάντεις τῆς Ἑλλάδων, ἀφ' ἧς μίαν φορὰν ἐκινοῦντο ἔσωθεν ὑπὸ τοῦ δαίμονος, δὲν ἐδύνοντο πλέον νὰ σιωπήσουν, κἂν καὶ ἤθελον νὰ σιωπήσουν· οἱ δὲ ἐδικοί μας Ἅγιοι Προφῆται, δὲν πάσχουσι τοῦτο, ἀλλὰ εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν εἶναι, ἢ νὰ σιωπῶν, ἢ νὰ λαλῶν, καὶ τοῦτο εἶναι τὸ νόημα, ὁπῦ λέγει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, ὅτι τὰ πνεύματα τῶν Προφητῶν, ἤτοι τὰ πνευματικὰ χαρίσματα τῶν Προφητῶν, ὑποτάσσονται εἰς αὐτοὺς τοὺς ἰδίους Προφήτας, καὶ εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Προφητῶν εἶναι τὸ νὰ σιωπήσουν, ἢ τὸ νὰ μὴ σιωπήσουν· ὅθεν διὰ νὰ μὴ λέγῃ ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει τὸ χάρισμα τῆς Προφητείας, ὅτι πῶς ἠμπορῶ νὰ σιωπήσω, καθὼς μὲ προστάζεις ὦ μακάριε Παῦλε, εἰς καιρὸν ὁπῦ ἐγὼ λαλῶ κινούμενος ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον; διὰ τοῦτο ἀποκρίνεται εἰς αὐτὸν ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ναὶ κινούμενος ὑπὸ τοῦ Πνεύματος λαλεῖς· ἀλλ' αὐτὸ τὸ Πνεῦμα ὁπῦ σε κινεῖ, ὑποτάσσεται εἰς ἐσὲ, καὶ λοιπὸν εἰς τὴν ἐδικήν σου ἐξουσίαν ἔχει τὸ νὰ σιωπᾷς, καὶ μὴ ματαίως προφασίζεσαι πῶς σε κινεῖ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον (2).

33. „Οὐ γάρ ἐστιν ἀκαταστασίας ὁ Θεὸς, ἀλλ' εἰρήνης, ὡς ἐν πάσαις „ταῖς Ἐκκλησίαις τῶν Ἁγίων". (3)

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα δείχνει ὁ Παῦλος ὅτι καὶ εἰς τὸν Θεὸν εἶναι ἀρεστὸν, τὸ νὰ σιωπᾷ ὁ πρῶτος, ὅταν ὁ ἄλλος κινηθῇ ὑπὸ τὸ Πνεύματος εἰς τὸ νὰ λαλῇ· λέγει γὰρ ὅτι ὁ Θεὸς δὲν εἶναι Θεὸς συγχύσεως καὶ ἀταξίας (ἥτις ἀκολουθεῖ, ὅταν δὲν σιωπᾷ ὁ εἷς, ἀλλὰ ὅλοι προφητεύουσιν) ἀλλ' εἶναι εἰρήνης, καὶ εὐταξίας Θεός. Αὕτη δὲ ἡ εἰρήνη, καὶ εὐταξία πολιτεύεται εἰς ὅλας τὰς Ἐκκλησίας τῶν Ἁγίων, ἤτοι τῶν Χριστιανῶν· διότι εἶναι καὶ Ἐκκλησίαι, εἴτ' ἐν σωαθροίσεις, τῶν Ἑλλήνων, καὶ τῶν Ἰουδαίων. Ἐνταῦθα λοιπὸν λέγει ἐσεῖς οἱ Κορίνθιοι, ὁπῦ πολιτεύεσθε ἔξω ἀπὸ τὴν εἰρήνην, καὶ εὐταξίαν τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν τῶν Χριστιανῶν.

34. „Αἱ

---

(1) Ἔστζι καὶ παρὰ τὸν Θεοδώρητον, ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ ὑπεπάσετο εἰς τὸν Μωϋσῆν, ὁ Ἐλισσαῖος εἰς τὸν Ἠλίαν, καὶ τὸ πλῆθος τῶν Προφητῶν, εἰς τὸν Ἐλισσαῖον· ἔτζι εἰς τὸν Ἀπόστολον Παῦλον ὑπεπάσετο ὁ Τιμόθεος, καὶ ὁ Τίτος, καὶ οἱ λοιποί.

(2) Ἀλλ' ἐδῶ δικαίως ἤθελεν εἰπῇ τινάς· διὰ τί ὁ Προφήτης Ἱερεμίας, ἐπειδὴ καὶ ἔπε νὰ μὴν ὀνομάσῃ πλέον τὸ ὄνομα Κυρίου, ἐδὲ νὰ λαλήσῃ εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἐκαίετο ἔσωθεν ἡ καρδία του ὑπὸ τῆς ἐνεργείας τοῦ Πνεύματος, καὶ δὲν ἐδύνετο νὰ ὑποφέρῃ ἕως οὗ νὰ λαλήσῃ; „Καὶ εἶπα· οὐ μὴ ὀνομάσω τὸ ὄνομα Κυ„ρίου, καὶ οὐ μὴ λαλήσω ἔτι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ· „καὶ ἐγένετο ὡς πῦρ καιόμενον, φλέγον ἐν τοῖς ὀστοῖς „μου· καὶ παρεθήμαι παύσασθαι, καὶ οὐ δύναμαι φέρειν". (Ἱερ. κ'. 9.) Καὶ εἰς τοῦτο ἀποκρινόμεθα· ὅτι ναὶ ἡ ἐνέργεια τοῦ Πνεύματος ἔκαιε τὸν Ἱερεμίαν, καὶ ἐκίνει αὐτὸν ἔσωθεν νὰ λαλῇ· ἐπειδὴ καὶ ἀπὸ μιᾶς ἐσιώπησε, καὶ δὲν ἤθελε νὰ λαλῇ, καὶ νὰ προφητεύῃ ἐπὶ τῷ ὀνόματι Κυρίου· ἀλλ' ὄχι καὶ ἐκίνει αὐτὸν νὰ λαλῇ, ὅταν οἱ ἄλλοι Προφῆται ἐλάλουν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Κυρίου, καὶ προεφήτευον, ὡς λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος.

(3) Ἐπίστευε τὸ, ἡ εἰρήνη πολιτεύεται.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

34. „ Αἱ γυναῖκες ὑμῶν ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις σιγάτωσαν· οὐ γὰρ ἐ-
„ πιτέτραπται αὐταῖς λαλεῖν, ἀλλ' ὑποτάσσεσθαι, καθὼς καὶ
„ ὁ Νόμος λέγει “.

Ἐπειδὴ ὅλα καλῶς διετάξατο, καὶ ἐδίδαξεν ὁ οὐρανοβάμων Ἀπόστολος, καὶ περὶ τῆς γλωσσῶν, καὶ περὶ τῆς Προφητείας, διὰ νὰ μὴ προφητεύσι πολλοὶ καὶ γίνεται σύγχυσις, καὶ ἀπατασία· τώρα παραφαύνει καὶ τινὰ ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις παραχλὴ τῆς γυναικῶν, καὶ λέγει, ὅτι αἱ γυναῖκες πρέπει νὰ σιωπῶν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ νὰ μὴ λαλῶν τίποτε, ἔτε νὰ φάλλων, ἔτε νὰ διδάσκων· ἔπειτα λέγει καὶ τὸ μεγαλίτερον, ὅτι εἶναι ἁρμοδιώτερον εἰς αὐτὰς τὸ νὰ ὑποτάσσωνται· διότι, ἡ ὑποταγὴ δηλοῖ τινὰ μετὰ φόβε σιωπὴν, καὶ ἐυταξίαν, καθὼς γίνεται καὶ εἰς τὰς δεήσεις, αἱ ὁποῖαι ὅταν εἶναι ὁ αὐθεντὴς των παρὼν, φοβῶνται, καὶ σιωπῶσι, καὶ ἐντρέπονται. Λέγει δὲ ὅτι εἶναι γεγραμμένον εἰς τὸν Νόμον νὰ ὑποτάσσωνται αἱ γυναῖκες, Νόμον ὀνομάζων τὸ βιβλίον τῆς Γενέσεως τοῦ Μωϋσέως, εἰς τὸ ὁποῖον εἶναι γεγραμμένον διὰ τὴν γυναῖκα Εὔαν ταῦτα· „ πρὸς τὸν ἄνδρα σε ἡ ἀποστροφή σε, καὶ αὐτός σου
„ κυριεύσει “. (Γεν. γ'. 16.) Ἀνίσως λοιπὸν ἐπροσάχθη ἡ γυναῖκα νὰ ὑπατάσσεται εἰς τὸν ἄνδρα της, πολλῷ μᾶλλον πρέπει νὰ ὑποτάσσεται εἰς τοὺς πνευματικοὺς Διδασκάλους τῆς Ἐκκλησίας (1);

35. „ Εἰ δέ τι μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄνδρας ἐπερωτά-
„ τωσαν “.

Ὡσὰν νὰ ἤθελεν εἰπῇ τινας· καὶ ἂν αἱ γυναῖκες δὲν λαλῶσιν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, πῶς ἠμπορῶν νὰ μάθων ἐκεῖνα ὁπὸ δὲν ἠξεύρων; διὰ τοῦτο ἀποκρινόμενος ὁ Παῦλος λέγει, ὅτι εἰς τὸ σπίτιον ἂς ἐρωτῶν τοὺς ἄνδρας αὐτῶν διὰ νὰ μανθάνων. Αὕτη δὲ ἡ παραγγελία τῦ Ἀποστόλε, καὶ τὰς γυναῖκας κάμνει σεμνοτέρας, καὶ κοσμιωτέρας, καὶ τοὺς ἄνδρας αὐτῶν κάμνει προσεκτικωτέρους, ἤγουν εἰς τὸ νὰ ἀκόυν μὲ περισσοτέραν προσοχὴν τὰ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ διδασκόμενα, καὶ λεγόμενα, ἐπειδὴ χρεωστοῦν νὰ παραδίδουν εἰς τὰς γυναῖκάς των ὅταν τὰς ἐρωτῶσιν ἐν τῷ οἴκῳ, ὅσα ἤκουσαν, καὶ ἔμαθον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Σημείωσαι δὲ ἀπὸ τοῦτο, ὅτι εἰς τὰς γυναῖκας δὲν εἶναι συγκεχωρημένον νὰ λαλῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὄχι μόνον διὰ τὰ μάταια, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ ἀναγκαῖα, καὶ ψυχωφελῆ εἰς αὐτὰς πράγματα.

„ Αἰσχρὸν γάρ ἐστι γυναιξὶν ἐν Ἐκκλησίᾳ λαλεῖν “.

Ἐπειδὴ αἱ γυναῖκες ἴσως τὸ εἶχον εἰς καλλωπισμὸν, καὶ καύχημά των τὸ νὰ λαλῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ πνευματικὰ τάχα, καὶ θεῖα λόγια, διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος τὸ ἐναντίον λέγει, ὅτι τοῦτο ὁπὸ νομίζων αὐταῖς καύχημα, εἶναι ἀληθῶς ἀτιμία, καὶ ἐντροπή των.

36. „ Ἢ ἀφ' ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθεν, ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους κα-
„ τήντησεν “;

Ὁ λόγος ἔτος ἐχματίσθη παρὰ τῦ Ἀποστόλε ὡσὰν νὰ λέγεται ἐναντίον πρὸς ἐκείνους, ὁπὸ ἀντιλέγων εἰς τὰς ἀνωτέρω νομοθεσίας. Καὶ τί, λέγει, ἐναντιόνεσθε εἰς τοῦτο Χριστιανοί, καὶ δὲν νομίζετε πῶς εἶναι καλὸν τὸ νὰ σιωποῦν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ αἱ γυναῖκές σας; μήπως ἐσεῖς οἱ Κορίνθιοι εἶδε πρῶτοι διδάσκαλοι τῆς δυσεβείας, καὶ ἀπὸ λόγε σας δύγηκε πρῶτον τὸ κήρυγμα τῦ Εὐαγγελίε τῦ Χριστῦ, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὰ ἄλλα Ἔθνη; ἢ εἰς ἐσᾶς μόνους ἐσά-

Θη

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει, ὅτι ἐπειδὴ καὶ εἰς τὰς γυναῖκας ἐδίδετο τότε ἡ χάρις τῦ Πνεύματος, καὶ ἄλλαι μὲν προεφήτευον, ἄλλαι δὲ γλώσσας διαφόρυς ἐλάλων· „ ἐκχεῶ γάρ φησιν ἀπὸ τῦ Πνεύματός με ἐπὶ
„ πᾶσαν σάρκα, καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν, καὶ
„ αἱ θυγατέρες ὑμῶν ὁράσεις ὀφθονται “· (Ἰωὴλ, γ'. 1.) διὰ τοῦτο ἤθελον καὶ αἱ σοισαῦται γυναῖκες νὰ παρρησιάζωνται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ νὰ λαλοῦσι τὰς δοθείσας γλώσσας, καὶ προφητείας· ὅθεν ἐχρειάσθη ὁ Ἀπόστολος νὰ διατάξῃ καὶ περὶ τύτων.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θη ἡ πίσις, ϗ δεν πρέπει νὰ δέχεσθε ϗ ἐσεῖς ἐκεῖνα, ὁπὲ ἐδέχθηκαν τόσοι ἄλλοι Χρισιανοί; ὄχι βέβαια δεν εἶσε πισοὶ· ϗ λοιπὸν, ἔπε ἐσεῖς πρῶτοι εἶσε Χρισιανοὶ, ἔπε μόνοι· ὅθεν πρέπει νὰ σέργετε ϗ ἐσεῖς ἐκεῖνα, ὁπὲ σέργει ὅλη ἡ Οἰκεμένη· ϗ καθὼς εἰς τὰς ἄλλας Ἐκκλησίας τῆ Χρισιανῶν σιωπᾶν αἱ γυναῖκες, ἔτζι πρέπει νὰ σιωπᾶν ϗ εἰς τὴν ἐδικήν σας Ἐκκλησίαν.

37. „ Εἴ τις δοκεῖ Προφήτης εἶναι, ἢ πνευματικὸς, ἐπιγινωσκέτω ἃ „ γράφω ὑμῖν, ὅτι τῦ Κυρίυ εἰσὶν ἐντολαί".

Τὸ δυνατώτερον ἀπὸ ὅλα ἐπιχείρημα ἐφύλαξεν ὁ Παῦλος, ϗ τὸ ἔβαλεν ὕσερον, ἤτοι αὐτὰ ὁπὲ σᾶς γράφω εἶναι τῦ Κυρίυ ἐντολαί· διατὶ ὁ Κύριος παῦτα σᾶς προσάζει διὰ μέσου ἐμῦ (1), ϗ ὅτι τῦτο εἶναι ἀληθινὸν, ϗ αὐτὰ ὁπὲ σᾶς γράφω τὰ προσάζει ὁ Κύριος, βέβαια θέλει τὸ γνωρίσει ὅποιος ἤθελε φανῆ πῶς εἶναι Προφήτης κοντὰ εἰς ἐσᾶς, ἢ πῶς ἔχει ἄλλο τι πνευματικὸν χάρισμα γνώσεως.

38. „ Εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, ἀγνοείτω".

Ἤτοι ἐγὼ εἶπον, ϗ ὅποιος θέλει, ἂς πείθεται εἰς τὰ λόγιά μου· τὸ δὲ νὰ λαλῆ μὲ τοιῦτον τρόπον παπεινὸν ὁ Ἀπόσολος, τῦτο εἶναι σημεῖον αὐθρὸς, ὁπὲ δεν θέλει νὰ σπάση τὸ ἐδικόν τε θέλημα· ἀλλὰ σοχάζεται, ϗ ἀφορᾷ εἰς τὸ κοινὸν συμφέρον. Συνειθίζει δὲ ὁ Παῦλος νὰ κάμνῃ τῦτο, ὅταν δεν ἔχῃ πολλὰ ἀναγκαῖον τὸ νὰ αὐτισέκῃ εἰς τὰς αὐτιλέγοντας (2), ἐπειδὴ τί ἀναγκαῖον ἦτον εἰς τὸν Παῦλον νὰ αὐτισέκεται, ϗ νὰ πείθῃ τὰς ἄλλας, ὅτι εἶναι Θεῦ ἐντολαὶ ἐκεῖνα ὁπὲ λέγει; ϗ μάλισα ὁπὲ εἶπον εἰς τὰς μαθητάς τε, ὅτι ὅποιος εἶναι πνευματικὸς, θέλει γνωρίσει, ὅτι τὰ λόγιά του εἶναι θεῖκά; φανερὸν γὰρ εἶναι, πῶς ὅλοι συμφώνως ἤθελαν ὁρμήσει νὰ εἰπῶν, ὅτι εἶναι θεῖκὰ, διὰ νὰ φανῶν πῶς εἶναι πνευματικοί.

39. „ Ὥσε ἀδελφοί μυ ζηλῦτε τὸ προφητεύειν, ϗ τὸ λαλεῖν γλώσ- „ σαις μὴ κωλύετε".

Ἀφ' ὲ ἐδίδαξεν αὐτὰς περὶ χαρισμάτων ὁ θεῖος Ἀπόσολος, ἔπειτα εἰς τὸ μέσον παρενέβαλε τὸν περὶ τῆ γυναικῶν λόγον· διατῦτο τώρα πάλιν λέγει διὰ τὰ πνευματικὰ χαρίσματα, ϗ δίδει τὰ πρωτεῖά εἰς τὸ χάρισμα τῆς Προφητείας, λέγωντας· ζηλῦτε, ϗ ἀγαπᾶτε ἀδελφοί μυ τὸ νὰ προφητεύετε· εἰς δὲ τὸ χάρισμα τῆ γλωσσῶν δίδει τὰ δεύτερεῖα. Δεν εἶπε δὲ, συγχωρεῖτε, ϗ παρακινεῖτε τὰς ἄλλας νὰ λαλῶν γλώσσας, ἀλλὰ μὴ τὰς ἐμποδίζετε ἀπὸ τὸ νὰ τὰς λαλῶν· τὸ ὁποῖον τῦτο ἡμεῖς συνειθίζομεν νὰ λέγωμεν εἰς πράγματα, ὁπῦ δεν εἶναι ἀναγκαῖα, τὰ ὁποῖα ὅτε παρακινᾶμεν νὰ γίνωνται, οὔτε πάλιν ἐμποδίζομεν ἀπὸ τὸ νὰ μὴ γίνωνται.

40. „ Παῦ-

(1) Ὅτι δὲ οἱ Νόμοι τῦ Ἀποσόλυ, εἶναι Νόμοι τῦ Χρισῦ, ὅρα εἰς τὰς ὑποσημειώσεις τῶ „ ἐγὼ λέγω, „ οὐχ ὁ Κύριος" (ά. Κορ. ζ'. 12.) ϗ τῦ „ ἐπεὶ „ δοκιμὴν ζητεῖτε τῦ ἐν ἐμοὶ λαλῦντος Χρισῦ". (β'. Κορ. ιγ'. 3.) Ὅρα ϗ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Βίβλυ φρὸς τὰς ἐντυξομένυς.

(2) Ὁ δὲ Χρυσόσομος λέγει· „ ὅτι δεν κάμνει παῦτο ὁ Παῦλος παντοχῦ, ἤτοι τὸ νὰ ὁμιλῆ μὲ τοιῦτον παπεινὸν τρόπον· ἀλλ' ὅταν δεν εἶναι πολλὰ μεγάλα τὰ ἁμαρτανόμενα παρὰ τῆ πισῶν· διατί ὅταν διὰ ἄλλα ἁμαρτήματα μεγάλα ὁμιλῆ, δεν λαλεῖ ἔτζι· ἀλλὰ πῶς; „ μὴ πλανᾶσε· ὅτε πόρνοι ὅτε μα- „ λακοὶ, Βασιλείαν Θεῦ ὐ κληρονομήσυσι". (ά. Κορ. ς'. 9.) Καὶ πάλιν· „ ἴδε ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν, „ ὅτι ἐὰν περιτέμνησε, Χρισὸς ὑμᾶς ὐδὲν ὠφελήσει". (Γαλ. ε'. 2.) Ἐδῶ δὲ, ἐπειδὴ περὶ σιωπῆς γυναικῶν ἦτον ὁ λόγος, διατῦτο δεν ἐναντιῶται, οὔτε ἐπιπλήττει αὐτὰς σφοδρῶς. Ὁ δὲ Θεοδώριτος οὕτω τὸ ῥηθὲν ἑρμηνεύει· „ τὰς εἰκὸν ἔχοντας τὸ θεῖον Πνεῦ- „ μα, Πνευματικὰς προσηγόρευσεν· ὁ δὲ τῆς χάρι- „ τος παύσης ἐστερημένος, σωπᾶν ἐδώκατε". ὅθεν ϗ εἶπεν· „ εἰδέ τις ἀγνοεῖ, ἀγνοείτω". Ὅρα ϗ τὴν ὑποσημείωσιν τῶ „ ὁ δὲ Πνευματικὸς ἀνακρίνει μὲν, παῦ- „ ται". (ά. Κορ. β'. 15.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

40. „ Πάντα ἀσχημόνως, καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω ".

Μὲ τὸν λόγον τοῦτον, κεφαλαιωδῶς, καὶ περιληπτικῶς διορθόνει ὁ Θεῖος Παῦλος ὅλα τὰ πράγματα, περὶ τῶν ὁποίων ἐλάλησε προλαβόντως, τόσον διὰ τὰς λαλούσας μὲ γλώσσας, ὅσον καὶ διὰ τὰς γυναῖκας ὁπῶ ὠμίλειν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν· καὶ ἁπλῶς διὰ ὅλα ἐκεῖνα, ὁπῶ δὲν ἐγίνοντο κατὰ τάξιν κοντὰ εἰς τὸς Κορινθίους. Εὐσχημόνως δὲ, καὶ κατὰ τάξιν ἤθελαν γένειν ταῦτα πάντα, ἀνίσως καὶ ἐκεῖνοι ὁπῶ ἐλάλουν τὰς γλώσσας, τὰς ἐλάλειν μὲ τὴν ἑρμηνείαν αὐτῶν, καὶ ἐξήγησιν· καὶ ἀνίσως ἐκεῖνοι ὁπῶ ἐπροφήτευαν, ἔδιδαν τόπον, καὶ καιρὸν καὶ εἰς τὸς ἄλλους νὰ προφητεύωσι· καὶ ἀνίσως αἱ γυναῖκες ἐσιώπων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

1. „ Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοὶ, τὸ εὐαγγέλιον, ὁ εὐηγγελισά-
„ μην ὑμῖν ".

Ἐδῶ ἐμβαίνει ὁ Ἀπόστολος εἰς τὸν περὶ ἀναστάσεως λόγον, ὅς τις εἶναι τὸ κεφάλαιον τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν Πίστεως· διότι, ἂν ἀνάστασις τῶν σωμάτων δὲν ἦναι, οὐδὲ ὁ Χριστὸς ἀνέστη· καὶ εἰ δὲ ὁ Χριστὸς δὲν ἀνέστη, οὐδὲ ἐσαρκώθη, καὶ ἔτζι χάνεται τελείως καὶ σβυνει ὅλη ἡ πίστις ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν. Ἐπειδὴ λοιπὸν τὸ περὶ ἀναστάσεως δόγμα ἐκίτζαινε, καὶ δὲν ὠρθοπόδει, ἤτοι δὲν ἐφρονεῖτο ὀρθῶς, καὶ τελείως κοντὰ εἰς τὸς Κορινθίους· (διότι οἱ ἔξω σοφοὶ, ὁποῖοι ἦσαν οἱ ἐν Κορίνθῳ Χριστιανοὶ, ὅλα τὰ ἄλλα δόγματα ἐδέχοντο, ἔξω ἀπὸ τὴν ἀνάστασιν, μὲ τὸ νὰ ἐφαίνετο εἰς αὐτὺς ἀδύνατος.) (1) διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος ἀγωνίζεται περὶ τούτου ἐδῶ· (2) Σοφώτατα δὲ ἐνθυμίζει αὐτὺς ἐκεῖνα τὰ εὐαγγελικὰ δόγματα, ὁπῶ ἤδη ἔφθασαν νὰ πιστεύσιν· δὲν σᾶς γράφω, λέγει, ἀδελφοί μου καινούργιον δόγμα, καὶ εὐαγγέλιον, ἀλλὰ ἐκεῖνο τὸ ἴδιον ὁπῶ σᾶς εὐηγγέλισα πρώτερον, τὸ ὁποῖον μὲ τὸ νὰ ἀλησμονήσετε, πάλιν σᾶς τὸ ἐνθυμίζω· τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ γνωρίζω. Ὀνομάσας δὲ αὐτὺς ἀδελφὺς, ἐν παντὶ καὶ τὺς παραφραύνει, καὶ τὺς ἐνθυμίζει ἀπὸ ποίαν αἰτίαν ἐγίναμεν ἀδελφοὶ, ἤγουν ἀπὸ τὴν σύναρκον Παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία κινδυνεύει πώρα νὰ μὴ πιστεύεται· καὶ ἀπὸ τὸ Βάπτισμα ὁπῶ ἐβαπτίσθημεν, τὸ ὁποῖον εἶναι τύπος τῆς ταφῆς, καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, ἡ ὁποία ἀνάστασις ἀπιστεῖται ἀπὸ λόγου σας· ἀλλὰ καὶ εὐαγγέλιον ὀνομάσας, ἐνθύμισεν αὐτὺς τὰ μυρία ἀγαθὰ, ὁπῶ ἀπολαύσαμεν διὰ τῆς ἐνσάρκου τοῦ Χριστοῦ Παρουσίας, καὶ ἀναστάσεως· καθ' ὅτι εὐαγγέλιον θέλει νὰ εἰπῇ, χαροποιὸν μήνυμα ἀγαθῶν, ὡς καὶ ἄλλοτε εἴπομεν, καὶ ὅρα τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „ εἰς εὐαγγέλιον Θεοῦ ". (Ῥωμ. ά. 1.)

„ Ὃ καὶ παρελάβετε ".

Δὲν εἶπεν ἐκεῖνο τὸ εὐαγγέλιον ὁπῶ ἠκούσατε, ἀλλὰ ἐκεῖνο ὁπῶ παρελάβετε· ὄχι δηλαδὴ μὲ λόγον μόνον, ἀλλὰ καὶ μὲ ἔργα καὶ θαύματα· εἶπε δὲ τοῦτο ὁ Ἀπόστολος διὰ νὰ καταπείσῃ τὺς ἐν Κορίνθῳ Χριστιανὺς, νὰ κρατῶν ἀσφαλῶς τὸ εὐαγγέλιον αὐτὸ, ὁπῶ παρέλαβον, ὡσὰν ἕνα θησαυρὸν, καὶ μίαν παρακαταθήκην.

„ Ἐν

(1) Διὰ τοῦτο λέγει ὁ Θεῖος Διονύσιος, ἐν ᾧ περὶ τῆς θείας ζωῆς ποιεῖται τὸν λόγον· „ καὶ τὸ δὴ θειότε-
„ ρον, καὶ ὅλως ἡμᾶς, ψυχὰς φημι καὶ συζυγῆ σώματι,
„ φῶς παντελῆ ζωῆς καὶ ἀθανασίαν ἐπήγγελται μετα-
„ δῶσειν, πρᾶγμα τῇ παλαιότητι μὲν ἴσως παρὰ φύ-
„ σιν δοκοῦν, ἐμοὶ δὲ, καὶ σοὶ, καὶ τῇ ἀληθείᾳ, καὶ
„ θεῖον, καὶ ὑπὲρ φύσιν· ὑπὲρ φύσιν δὲ τὸ καθ' ἡ-
„ μᾶς φημι, τῷ ὁρωμένῳ, ἐν τῇ παυδευτῇ τῆς θείας
„ ζωῆς· αὐτῇ γὰρ ὡς πασῶν ὅση περὶ ζωῶν φύσει, καὶ
„ μάλιστα περὶ θειοτέρων, οὐδεμία ζωὴ παρὰ φύσιν, ἢ
„ ὑπὲρ φύσιν· ὥστε οἱ περὶ τοῦτο τῆς παρανοίας Σί-
„ μωνος αὐτιῤῥητικοὶ λόγοι, πόῤῥω θείου χορεῦ, καὶ
„ τῆς σῆς ψυχῆς ἀπεληλάσθωσαν ". (Κεφ. ς'. περὶ θείων ὀνομάτων.)

(2) Λέγει δὲ ὁ Θεῖος Χρυσόστομος ὅτι, ἐπειδὴ καὶ ὅλη ἡ ἐλπὶς τῶν Χριστιανῶν εἰς τὴν ἀνάστασιν, σέκεται· διὰ τοῦτο καὶ ὁ διάβολος ἐκίνησε πολὺς κατ' αὐτῆς, οἵτινες, ποτὲ μὲν ἀναιροῦσαν τελείως τὴν ἀνάστασιν· ποτὲ δὲ ἔλεγον, ὅτι ἡ ἀνάστασις ἤδη ἔγινε, καθὼς ἦσαν ὁ Ὑμεναῖος καὶ ὁ Φιλητᾶς, περὶ ὧν ἔγραφεν ὁ Παῦλος· „ ὅτι περὶ τὴν ἀλήθειαν ἠστόχη-
„ σαν, λέγοντες τὴν ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι, καὶ ἀνα-
„ τρέ-

„ Ἐν ᾧ καὶ ἑστήκατε, δι' οὗ καὶ σώζεσθε "·

Ἀγκαλὰ καὶ οἱ Κορίνθιοι ἐσαλεύοντο εἰς τὸ τῆς Πίστεως εὐαγγέλιον, ὁ Παῦλος ὅμως λέγει ἐδῶ, ὅτι ἐστέκοντο εἰς αὐτό· προσωποιεῖται γὰρ θελητικῶς, ὅτι δὲν ἠξεύρει τίποτε, καὶ προφθαίνοντας τὸς πιάνει μὲ τὰ τοιαῦτα λόγια· διὰ τί; διὰ νὰ μὴν ἠμπορῶν νὰ ἀρνηθοῦν τὸ σφάλμα των ὕστερον, κἂν καὶ πολλὰ ἤθελον· ποῖον δὲ εἶναι τὸ κέρδος τῶ νὰ στέκωνται εἰς τὸ εὐαγγέλιον; εἶναι τὸ νὰ σώζωνται δι' αὐτῆ.

2. „ Τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν "·

Τὸ νόημα τῶ λόγω τούτω εἶναι τοιοῦτον· ὅτι μὲν εἶναι ἀνάστασις, περὶ τούτου, λέγει, δὲν σας ἐνθυμίζω, ἐπειδὴ εἰς τοῦτο δὲν ἐπαρασταλδύθητε· τοῦτο δὲ ἴσως χρειάζεσθε τώρα νὰ μάθετε, μὲ ποῖον τρόπον σᾶς διαγγέλισα πρότερον, ὅτι γίνεται ἡ ἀνάστασις· ὅθεν καὶ τοῦτο σᾶς ἐνθυμίζω τώρα, δηλαδὴ τὸ πῶς γίνεται ἡ ἀνάστασις.

„ Εἰ κατέχετε, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῆ ἐπιστεύσατε "·

Ἐπειδὴ ἀνωτέρω εἶπεν ὁ Παῦλος ὅτι ἑστήκατε εἰς τὸ εὐαγγέλιον, διὰ νὰ μὴ τὸς κάμῃ ἀμελεξέρους, λέγει ἐδῶ· ἀνίσως καὶ κρατῆτε τὸ Εὐαγγέλιον αὐτὸ ὁποῦ παρελάβετε· κρατεῖτε δὲ τοῦτο βέβαια, ἀνίσως δὲν ἐπιστεύσατε ματαίως εἰς τὸν Χριστὸν, ἤτοι ἀνίσως δὲν ὀνομάζεθε ματαίως Χριστιανοί· διότι ὅλον τὸ κεφάλαιον τῶ Χριστιανισμοῦ εἰς τὸ δόγμα τῆς ἀναστάσεως θεμελιοῦται, καὶ ὅποιος εἰς τοῦτο ἀπιστεῖ, αὐτὸς ματαίως πιστεύει. (1)

3. „ Παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις, ὃ καὶ παρέλαβον "·

Ἐπειδὴ τὸ περὶ τῆς ἀναστάσεως δόγμα εἶναι μεγάλον, διὰ τοῦτο λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος ὅτι ἐν πρώτοις αὐτὸ σᾶς παρέδωκα· διότι αὐτὸ εἶναι, ὡσὰν θεμέλιον ὅλης τῆς Πίστεως· παρέλαβον δὲ καὶ ἐγὼ τὸ δόγμα αὐτὸ, ἀπὸ τὸν Χριστὸν δηλαδή. Καθὼς λοιπὸν ἐγὼ τοῦτο κρατῶ, ἔτζι καὶ ἐσεῖς χρεωστεῖτε νὰ τὸ κρατῆτε· καὶ ἐπειδὴ τὸ δόγμα αὐτὸ παρελάβετε πρῶτον, διὰ τοῦτο εἶναι δίκαιον νὰ μὴν ἀμφιβάλλετε τώρα περὶ αὐτῆ, ἂν ὄχι διὰ ἄλλο, ἀλλὰ κἂν διὰ τὸν χρόνον, ἤτοι διὰ τὶ ἀπὸ πρώτου ἀρχῆς αὐτὸ ἐδιδάχθητε.

„ Ὅτι Χριστὸς ἀπέθανε ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, κατὰ τὰς Γραφάς "·

Φανερῶς τῶ Χριστῶ εἶναι τὰ λόγια αὐτὰ, τῶ ὃν τῶ Παύλῳ λαλοῦντος· ἐπειδὴ γὰρ οἱ αἱρετικοὶ Μανιχαῖοι ἔμελλον νὰ λέγουν, ὅτι ὁ Παῦλος θάνατον λέγει τὰς ἁμαρτίας, καὶ ἀνάστασιν τὴν ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν ἐλευθερίαν· διὰ τοῦτο ἐβούλησεν ὁ Κύριος νὰ ἐλέγχωνται, καὶ νὰ ἐπισομίζωνται ἀπὸ τὰ λόγια αὐτὰ· ἀπέθανε, λέγει, ὁ Χριστός· ποῖον θάνατον; σωματικὸν βέβαια· (2) διὰ τὶ δὲν ἀπέθανε τὸν θάνατον τῶν ἁμαρτιῶν· ἐπειδὴ „ ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίη-

---

„ τρέπουσι τὴν τινῶν πίστιν "· (β'. Τιμ. β'. 17.) καὶ ἄλλοτε ἔλεγον, ὅτι τὸ σῶμα δὲν ἀνασταίνεται, ἀλλὰ τῆς ψυχῆς ὁ καθαρμός, αὐτὸν εἶναι ἡ ἀνάστασις.

(1) Ὅθεν καὶ ὁ Θεοδώρητος ἑρμηνεύει· „ τῆς γὰρ „ τῶν σωμάτων ἀπιστουμένης ἀναστάσεως, περιττὸν τὸ „ Εὐαγγελίου τὸ κήρυγμα "· ἤτοι ἂν ἐσὺ ἀπιστῆτε εἰς τὴν ἀνάστασιν τῶν σωμάτων, λοιπὸν ματαίως κρατεῖτε τὸ Εὐαγγέλιον· ματαίως δὲ καὶ πιστεύετε εἰς τὸν Χριστόν.

(2) Ἀξιάγαστα δὲ εἶναι καὶ τὰ λόγια τοῦ θείου Πατρὸς Χρυσοστόμου, μὲ τὰ ὁποῖα ἀποδεικνύει τὰ τρία αὐτὰ, ὁποῦ λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος, ἤτοι ὅτι ὁ Χριστὸς ἀπέθανε, καὶ ἐτάφη, καὶ ἀνέστη· ἑρμηνεύων γὰρ οὗτος τὸ, „ τῇ ἐπαύριον, ἥτις ἐστὶ μετὰ τὴν Παρασκευήν "· ἔτω λέγει· „ Παντοιοτρόπως ἡ πλάνη ἑαυτῇ περιπίπτει, καὶ „ τῇ ἀληθείᾳ ἄκουσα συμπαρεῖται· σκόπει δὲ, εἰδὲ πῶς „ σβεννύουσι τὴν ἀνάστασιν· οὐ γὰρ εἶπεν, ὅτι ἀπέθανε, καὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι ἀνέστη, καὶ πάντα ἁπλῶς τὰ τῆς ἐκκλησίας ἐχθρῶν γίνεται πιστά. Ὅρα γοῦν „ τὰ ῥήματα πάντα, πάντοις μαρτυρήσαντα ἅπασιν· „ ἐμνησθημεν φησὶν, ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι „ ζῶν "· ἐκεῖνος ἀπέθανεν· „ ὅτι μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι· κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον "· ἐκεῖνος ἐτάφη· „ μήποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς, „ κλέψωσιν αὐτόν "· ἐκεῖνος ὁ τάφος ἐσὺ σφραγιζῇ, ἐκ „ τούτου τὴν κακουργίαν ἔμεινεν· ἐκεῖνος ἀναστήρηται ἢ ἀπο-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ". (Ἡσ. νγ'. 9.) Εἰ δὲ καὶ ἀναμαρτήτως λέγουσιν, ὅτι ἀπέθανε τὸν θάνατον τῶν ἁμαρτιῶν καὶ αὐτὸς, πῶς ὁ Παῦλος λέγει ἐδῶ ὅτι ἀπέθανε διὰ τὰς ἐδικάς μας ἁμαρτίας; δι' ὅτι αὐ ᾖ ἦτον ἁμαρτωλὸς, πῶς ἤθελον ἀποθάνῃ διὰ τὰς ἡμῶν ἁμαρτίας; Ἀλλὰ ᾖ λέγωντας ὁ Παῦλος, ὅτι ὁ Χριστὸς ἀπέθανε κατὰ τὰς Γραφὰς, φανερώτατα ἐντροπιάζει τότες· δι' ὅτι παντοχοῦ αἱ Θεῖαι Γραφαὶ μαρτυροῦσιν, ὅτι ὁ Χριστὸς σωματικὸν ἀπέθανε θάνατον, ᾖ ὄχι νοητὸν τῶν ἁμαρτιῶν, καθὼς οἱ αἱρετικοὶ φλυαροῦσιν· „ὤρυξαν γὰρ, λέγει ὁ Δαβὶδ, χεῖράς μου ᾖ πόδας μου". (Ψαλμ. κά. 18.) Καὶ ὁ Ζαχαρίας· „ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν". (Ζαχ. ιβ'. 20.) Καὶ ὁ Ἡσαΐας· „αὐτὸς „δὲ ἐτραυματίσθη διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν". (Ἡσ. νγ'. 5.) Καὶ πάλιν· „ὑπὲρ τῶν ἁμαρ„τιῶν τοῦ λαοῦ μου ἦκεν εἰς θάνατον". (αὐτόθ. 6.)

4. „Καὶ ὅτι ἐτάφη".

Ἐπειδὴ δὲ ἐτάφη ὁ Χριστὸς, λοιπὸν εἶχε ᾖ σῶμα· διότι ἐκεῖνο ὁποῦ θάπτεται, σῶμα εἶναι· δεν ἐπροόθεσε δὲ ἐδῶ ὁ Παῦλος τὸ „κατὰ τὰς Γραφὰς" ἢ διὰ τί ὁ τάφος του ἦτον φανερὸς εἰς ὅλους· ἢ ὅτι ἀπὸ κοινοῦ νοεῖται ᾖ ἐδῶ τὸ „κατὰ τὰς Γραφάς"· γράφει γοῦν ὁ Ἡσαΐας· „ἀπὸ προσώπου ἀδικίας ἦρται ὁ δίκαιος· καὶ ἔσαι ἐν εἰρήνῃ ἡ ταφὴ αὐτοῦ· ἦρται ἐκ τοῦ μέ„σου". (Ἡσ. νζ'. 1.)

„Καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, κατὰ τὰς Γραφάς".

Καὶ πῶς αἱ Γραφαὶ λέγουσιν ὅτι τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀνέστη ὁ Κύριος; τοῦτο προεδηλώθη διὰ μέσου τοῦ τύπου τοῦ γενομένου εἰς τὸν Ἰωνᾶν, ὅς τις μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐβγῆκεν ἀβλαβὴς ἀπὸ τοῦ κοιλίαν τοῦ κήτους (1)· „ὥσπερ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας, ᾖ τρεῖς „νύκτας, ὕτως ἔσαι ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας, καὶ τρεῖς νύ„κτας". (Ματθ. ιβ'. 40.) (2) καὶ προ τοῦ Ἰωνᾶ εἰκονίσθη ἡ τελήμερος ἀνάστασις τοῦ Κυρίου,

---

„ἀπόδειξις τῆς ἀναστάσεως, δι' ὧν ὑμεῖς προετείνατε, „γέγονεν· ἐπειδὴ γὰρ ἐσφραγίσθη, εὐθέμιος γέγονε κα„κουργία· εἰδὲ εὐθέμιος γέγονε κακουργία, εὕρηται δὲ ὁ „τάφος κενός, εὔδηλον ὅτι ἀνέστη σαφῶς, ᾖ ἀναντιρ„ρήτως". (παρὰ τῇ σειρᾷ τοῦ κατὰ Ματθαῖον.)

(1) Διὰ τοῦτο ᾖ ὁ θεῖος Ἐπιφάνιος εἶπεν, ὅτι ὁ Κύριος ἀνέστη μὲ ἐκεῖνο τὸ ἴδιον σῶμα, ὁποῦ εἶχε προ τῆς ἀναστάσεως· „ὁ Κύριος ἡμῶν ἀνέστη ἐκ τῶν νε„κρῶν, οὐκ ἄλλο σῶμα ἐγείρας, ἀλλ' αὐτὸ τὸ ὄν, καὶ „οὐκ ἕτερον παρὰ τὸ ὄν, αὐτὸ δὲ τὸ ἓν εἰς λεπτότη„τα μεταβαλὼν πνευματικήν". (Αἱρέσ. μδ'. κατὰ Ὠριγενίτας.) Καὶ ὁ Ἀμφιλόχιος Ἰκονίου· „μετὰ τὴν „ἀνάστασιν ὁ Κύριος τὰ σωματικώτερα δείκνυσι, ᾖ ὅτι „ἐ πιθὸν τὸ σῶμα, ᾖ ὅτι πᾶν, ἀνιστάμενον· δι' ὧν „μὲν τὰς τύπους τῶν ἥλων δείκνυσι, παραδίδωσιν ὅτι „πᾶν· δι' ὧν δὲ κεκλεισμένων τῶν θυρῶν εἰσεισι, δεί„κνυσιν, ὅτι ἐ πιθὸν· τοῦτο μὲν, ἵνα πληρώσῃ τὸν „τρόπον τῆς οἰκονομίας, ἐγείρας τὸ νενεκρωμένον· ᾖ „ποιοῦσιν δὲ, ἵνα μὴ πάλιν ὑποπέσῃ φθορᾷ, μηδὲ „πάλιν ὑποσῇ θάνατον". (παρὰ τῷ Θεοδωρίτῳ βιβλίου. β'. εἰς τὸν ἐρανιστήν.)

(2) Τὸν ἀριθμὸν τῶν τριῶν ἡμερῶν τῆς ταφῆς ᾖ τῆς ἀναστάσεως τὸ Κυρίου, διαφόρως μὲν ἄλλοι Πατέρες ἐνόησαν· ἡ δὲ καταμέτρησις ὁποῦ κάμνει τούτων ὁ θεῖος Ἀνασάσιος ὁ Σιναΐτης ἐν τῇ Βίβλῳ τῇ καλουμένῃ Ὁδηγῷ, (ἐρωτήσει ρνβ'.) παρὰ τὸ Σθύρα ἐρανισάμενος, προσφυέστερα ᾖ ἁρμοδιότερα ὑπάρχει παντῶν τῶν ἄλλων· διὰ τί εἶναι σύμφωνος ἁ. μὲ τὴν Θείαν Γραφὴν· β'. μὲ τὴν Οἰκουμενικὴν ς'. Σύνοδον· γ'. μὲ τὴν τάξιν τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας· ᾖ δ'. μὲ τὴν κοινὴν τῶν ἀνθρώπων συνήθειαν. Λέγει λοιπὸν ἕνας, ὅτι κάθε ἡμέραν συνειδίζομεν νὰ ἀριθμοῦμεν ἀπὸ τὸ ἑσπέρας, ἕως τὸ ἄλλο ἑσπέρας, ὥσε ὁποῦ ἡ ἡμέρα νὰ συναπτεται μὲ τὴν προηγουμένην νύκτα, ᾖ ὄχι μὲ τὴν ἀκόλουθον· ᾖ νὰ γίνεται ἡ προλαβοῦσα νύκτα ᾖ ἡ ἀκόλουθος ἡμέρα, εἷ νυχθήμερον, ᾖ εἷς σῶμα, ᾖ μία ἡμέρα, ἤγουν αἱ εἰκοσιτέσσαρες ὧραι τῆς προλαβούσης νυκτὸς ᾖ τῆς ἀκολούθου ἡμέρας, νὰ γίνωνται ᾖ νὰ ὀνομάζωνται μία ἡμέρα· ὅθεν ὅποιος ἤθελε κάμῃ κάνενα ἔργον εἰς μίαν ἀπὸ τὰς εἰκοσιτέσσαρας ὥρας, ὁποία ᾖ ἂν τύχῃ ἡ ὥρα ἐκείνη, αὐτὸς λέγεται, ὅτι ἔκαμε τὸ ἔργον ἐκεῖνο εἰς ὅλην τὴν ἡμέραν ἐκείνην.

Τούτων οὕτω προεγνωσμένων, ἐπειδὴ ὁ Κύριος ἀφ' οὗ ἐξέψυχησε κατὰ τὴν ἐννάτην ὥραν τῆς Παρασκευῆς ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, κατέβη εἰς τὴν καρδίαν τῆς γῆς ἤγουν τῆς Θεοῦποστάτου αὐτοῦ ψυχῆς, καθὼς αὐτὸς ὡρείπε, ᾖ εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς, ὡς λέγει ὁ Ἀπόστολος, ἀπὸ τότε μετρῶνται τὰ βία ἡμερονύκτια τῆς αὐτοῦ ταφῆς ᾖ ἀνασάσεως. Καὶ λοιπὸν, ἐπειδὴ ἡ μεγάλη Παρασκευὴ, (ὅτις ἀκόμη ἐστέκετο, ὅταν ὁ Κύριος ἐξέπνευσε, ᾖ ἄλλη δεν ἦτον· ἐννάτη γὰρ ὥρα αὐτὴ ἦν) ἐπειδὴ, λέγω, ἡ μεγάλη Παρασκευὴ συναπτεται μὲ τὴν προλαβοῦσαν νύκτα, αἱ δύω ὁμοῦ, μία εἰκοσιτεσσάρος ἡμέρα ἐστί. Διὰ τοῦτο λέγομεν, ὅτι ὁ Κύριος ἐποίησεν ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς ὅλην τὴν ἡμέραν τῆς Παρασκευῆς, ᾖ ὅλην τὴν προλαβοῦσαν νύκτα τὴν μετὰ τῆς Παρασκευῆς συναπτομένης, ἀπὸ τὰ μέρη τὸ ὅλον λαμβάνοντες. Πάλιν μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ἀρχὴν λαμβάνει τὸ Σάβ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρίε, διὰ μέσε τῶ Ἰσαάκ, ὅς τις μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐσώθη, ἤγεν ἐδόθη ζῶν εἰς τὸν Μητέρα τε, χωρὶς νὰ σφαγῇ. Προεικονίσθη δὲ καὶ μὲ ἄλλες μυρίες τύπες, καὶ λόγια τῆς παλαιᾶς Γραφῆς· ὁ μὲν γὰρ Ἡσαΐας λέγει· „Καὶ Κύριος βέλεται καθαρίσαι αὐτὸν ἀπὸ τῆς πληγῆς, „δεῖξαι αὐτῷ φῶς". (Ἡσ. νγ'.) Καὶ ὁ Δαβὶδ· „ἐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν με εἰς ᾅ„δου". (Ψαλμ. ς'. 16.) Καὶ ὁ Ὡσηέ· ὑγιάσει ἡμᾶς μετὰ δύο ἡμέρας, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ „τρίτῃ ἀναστησόμεθα, καὶ ζησόμεθα ἐνώπιον αὐτῦ". (Ὡσ. ε'. 2.)

5. „Καὶ

Σάββατον, καὶ ἡ τῦ Σαββάτε νύξ, κατὰ τὸν ὁποῖον ὅλην νύκτα τῦ Σαββάτε, καὶ κατὰ τὴν ἀκολέθως συναπτομένην ὅλην ἡμέραν τῦ Σαββάτε, ὁ Κύριος ἐποίησεν ὑπὸ τὸν γῆν μετὰ τῆς θείας αὐτῦ ψυχῆς καὶ τῦ σώματος. Ἀφ' ὗ δὲ τὸ Σάββατον ἐτελείωσε, μετὰ τὴν δύσιν τῦ ἡλίου ἀρχίσεν ἡ νύξ τῆς Κυριακῆς· μὲ τὴν νύκτα δὲ πάλιν σωάπτεται καὶ ἡ ἡμέρα τῆς Κυριακῆς, ὡς ἓν σῶμα καὶ μία ὅσα ἡμέρα, κατὰ τὴν ἀνωτέρω καταμέτρησιν τῦ νυχθημέρου· ἐν τῷ τρίτῳ λοιπὸν τάτῳ νυχθημέρῳ ἀνέστη ὁ Κύριος. Καὶ κατὰ μὲν τὴν Παρασκευὴν, ἐν τῷ δευτέρῳ μόνον μέρει τῦ νυχθημέρε κατέβη εἰς τὴν καρδίαν τῆς γῆς· κατὰ δὲ τὸν Κυριακὴν, εὑρίσκετο εἰς τὴν καρδίαν τῆς γῆς ἐν τῷ τρίτῳ μόνον μέρει τῦ νυχθημέρε· κατὰ δὲ τὸ Σάββατον ὅλον, δι' ὅλων τῶν εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν αὐτῦ, ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς ὁ Κύριος εὑρίσκετο, πεύθος ἡμέρων, καὶ νυχθήμερον ἀποτελῶν, ὅλον τὸ δράσημα τῆς Ἰουδαϊκῆς ἑορτῆς.

Ὁ αὐτὸς δὲ θεῖος Ἀνασπάσιος (ὅς τις ἐχρημάτισε καὶ Ἱερομάρτυς, καὶ ὅρα σελ. 111. τῦ α'. Τόμε Ἀδὰμ τῦ Ζοιρκαβίου, ἐν ταῖς ὑποσημειώσεσι τῦ κυροῦ Εὐγενίου) κατὰ τὸν πζ'. ἐρώτησιν, ἐρωτηθεὶς ποία προτερεύει, ἡ ἡμέρα ἢ ἡ νύξ; ἔτως αὐτὸς ἀφ' ἑαυτῦ ἀποκρίνεται· „Καὶ μὲν τὸν Μωσαϊκὸν τῦ „Κόσμου κοσμοποιίαν, ἀδυνατόν ἐστιν εἰπεῖν τὴν νύκτα προτερεύειν τῆς ἡμέρας· πρώτην γὰρ τὴν ἀληθινὴν φωτὸς φύσιν ἐδημιέργησε. Καὶ λοιπὸν ἐγένετο ἑσπέρα, δύσαντος τὸ φωτὸς· καὶ ἐγένετο νύξ, καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα μία· ἐπειδὴ δὲ, εἶτις ἐν Χριστῷ „καινὴ κτίσις, ὡς φησιν ὁ Ἀπόστολος, ἡ Χριστῦ Ἐκ„κλησία οὐκέτι τῇ Μωσαϊκῇ ἐπισήμῃ ἀκολουθεῖ· ἐ„πειδὴ εὑρεθήσεται ὁ Χριστὸς Σαββάτῳ αἰκάσας ἐκ „νεκρῶν, πρώτῃ κατὰ τὸ Σάββατον· διὸ ὠκειόμησε, „καὶ προσέταξεν ὁ Θεός, καὶ Ἰουδαίως ἀπὸ ἑσπέρας ἀρ„χεῖσθαι τῦ Σαββάτε· πρώτην ἀπὸ ἡλίε δυσμῶν τῆς „Παρασκευῆς, ἵνα μὴ εὔλογον ἔχωσι προφάσιν καθ' „ἡμῶν, ἀρχομένων ἀπὸ ἑσπέρας τῦ Σαββάτε, τῆς „Κυριακῆς· τῦτο δὲ πεποίηκεν ὁ Θεός, ἵνα μάθῃς, „ὅτι ἀπὸ σκότες εἰς φῶς ἤλθομεν· διὰ τῦτο ἀπὸ „σκότες μὲν ἀρχόμεθα, εἰς φῶς δὲ καταπαύομεν τῆς „ἡμέρας".

Ἀλλὰ καὶ ὁ μέγας Ἀθανάσιος ἐρωτήσει νβ'. λέγει· „Ἀναμφιβόλως συῦ τὸ φῶς προτερεύει τῦ σκότες· ὅ„μως ἵνα μὴ εὕρωσι πρόφασιν ἡμᾶς λέγειν Ἰουδαίων παῖ„δες, ὅτι ἐν Σαββάτῳ κάνει ὁ Χριστὸς, τῦτο χά„ριν προαπεφήμωσεν αὐτοὺς ὁ Θεός, νομοθετήσας καὶ „αὐτοῖς ἀφ' ἑσπέρας ἄρχεσθαι τὰς ἡμέρας τῦ Σαββά„του". Καὶ νγ'. ἐρωτήσει λέγει· „ἐπειδὴ ὁ Θεὸς τὰ „Ἔθνη ἐκ τῦ σκότες τῆς ἀγνωσίας, καὶ ἐκ τῦ Νό„με, εἰς τὸ φῶς τῆς θεογνωσίας καὶ τῦ Εὐαγγελίου „ἐκάλεσε, πρεπόντως ἄρα ἡμῖν τὸν αἰκασίμιον αὐτὸν „ἡμέραν ἀφ' ἑσπέρας ἄρχεσθαι, καὶ εἰς φῶς τελειῦσαι „προσέταξεν· ἀφεπὶς γὰρ ἦν καὶ ἀκάρμοσον, ἀπὸ φω„τὸς ἄρχεσθαι, καὶ εἰς νύκτα καὶ σκότος καταλήγειν φὰς „τῦ Χριστῦ".

Αὕτη μὲν ἔναι ἡ θαυμασὴ ἀληθῶς, καὶ πασῶν τῶν ἄλλων ὑπερέχεσα καταμέτρησις καὶ ἀριθμησις τῶν βίων νυχθημέρων τῆς τριημέρε ταφῆς, καὶ αἰκασέσεως τῦ Κυρίε, ἡ ὑπὸ τῦ μεγάλε Ἀθανασίε καὶ τῦ Ἀνασπασίε ἀναφερομένη. Ὅτι δὲ ἡ καταμέτρησις αὕτη ἔναι σύμφωνος Α'. μὲ τὰς θείας Γραφὰς, φανερόν ἐστιν ἀπὸ πολλά· προσάζει καὶ γὰρ ἡ ἁγία Γραφὴ, ἐπ' ἀν ὁ Θεὸς διὰ Μωϋσέως, νὰ ἑορτάζωσι οἱ Ἰουδαῖοι, ὄχι μόνον τὴν τῦ Πάσχα ἑορτὴν, ἥτις ἦτον τύπος καὶ εἰκὼν τῦ ἡμετέρε καὶ ἀληθῦς Πάσχα, καὶ τῆς αἰκασέσεως τῦ Κυρίε· ἀλλὰ καὶ τὰ Σάββατα καὶ τὰς ἄλλας ἑορτὰς αὐτῆς, ἀπὸ ἑσπέρας ἕως ἑσπέραν, καὶ ὄχι ἀπὸ πρωῒ ἕως πρωΐ· καὶ περὶ μὲν τῆς ἑορτῆς τῦ Πάσχα ἔτω φησίν· „ἐναρχόμενοι τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ τῦ μηνὸς „τῦ πρώτε, ἀφ' ἑσπέρας ἔδεσθε ἄζυμα, ἕως ἡμέρας „μιᾶς καὶ εἰκάδος τῦ μηνὸς ἕως ἑσπέρας". (Ἔξοδ. ιβ'. 18.) Περὶ δὲ τῆ θυσιαζομένε ἐν τῷ Πάσχα προβάτε οὕτω φησί· „Καὶ σφάξεσιν αὐτὸ πᾶν τὸ πλῆθος „σωαγωγῆς υἱῶν Ἰσραὴλ πρὸς ἑσπέραν". (Ἔξοδ. ιβ'. 6.) ὅτε δηλαδὴ ἀρχίζει ἡ ἑπταημερος ἑορτὴ τῦ Πάσχα. Περὶ δὲ τῶν ἄλλων ἑορτῶν ἔτω γέγραπται ἐν τῷ Λευϊτικῷ· „ἀπὸ ἑσπέρας ἕως ἑσπέρας σαββατιεῖ„τε τὰ Σάββατα ὑμῶν". (Λευϊτικ. κγ'. 32.) Φανερὸν δὲ ἔναι, ὅτι ὁ Θεὸς εὐθὺς ἀριθμεῖ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐρχομένης ἡμέρας, ἤτοι τὴν ἡμερονυκτίαν, ἀπὸ τῆς προηγεμένης ἑσπέρας· ὅθεν καὶ τὴν ἀργίαν καὶ τὴν χαλὴν τῦ Σαββάτε, ἀπὸ τῆς ἑσπέρας τῆς Παρασκευῆς παρέδωκε· καὶ δηλόσιν οἱ Ἰουδαῖοι ἕως τῆς σήμερον τῦτο φυλάτοντες· διὰ τί ὅταν ἔλθῃ ἡ τῆς Παρασκευῆς ἑσπέρα, εὐθὺς χολάζουσιν ἀπὸ κάθε ἔργον, καὶ τιμῶσιν αὐτὴν μὲ τὴν ἀργίαν· ὃν τρόπον καὶ ὁ Ἀμάρανθος ἐκεῖνος Ἰουδαῖος, τὴν ἀργίαν τῦ Σαββάτε τιμῶν, δὲν ἤθελε νὰ πιάσῃ τὸ τιμάριον τῦ πλοίου κατὰ τὰ ἑσπέρας τῆς Παρασκευῆς, ὡς γράφει ὁ Συνέσιος.

Β'. Εἶναι σύμφωνος ἡ ἀριθμησις αὕτη τῶν τριῶν ἡμερονυκτίων τῆς ταφῆς καὶ τῆς αἰκασέσεως τῦ Κυρίε, μὲ τὴν ἁγίαν καὶ οἰκουμενικὴν ς'. Σύνοδον· διὰ τί καὶ αὐτὴ ἀκολουθοῦσα ταῖς ἀνωτέρω ῥήσεσι τῶν θείων Γραφῶν, προσπάζει νὰ παπγεύζεται ἡ αἰκάσεσις τῦ Κυρίε ἀπὸ τὴν ἑσπέραν τῦ Σαββάτε, ἕως τὴν ἑσπέραν τῆς Κυριακῆς, καὶ νὰ σωαριθμᾶται ἡ φολαβοῦσα νύκτα μὲ τὴν ἀκόλυθον ἡμέραν τῆς Κυριακῆς, ὡς ἓν νυχθήμερον· ὥστε ἀρχινῶντες ἡμεῖς ἀπὸ σκότες, τὰ τελειόνωμεν εἰς φῶς· „δηλόν φησι τοῖς πιστοῖς καθιστῶ„μεν, ὥστε μετὰ τὴν ἐν τῷ Σαββάτῳ ἑπτερινὴν καὶ „Ἱερωμενων φρὸς τὸ δυσιαστήριον εἰσόδων, κατὰ τὸ „κραπὸν ἔθος, μηδένα γόνυ κλίνειν, μήτε τοῖς ἑξῆς κατὰ τὴν Κυριακὴν ἑσπέρας.... τῶν γὰρ τοῦ „Σωτῆρος ἡμῶν ἐγέρσεως πρόλογον τὴν μετὰ τὸ „Σάββατον νύκτα παραλαμβάνοντες, καὶ ὕμνων ἐκτεί„νειν πνευματικῶς ἀπερχόμεθα, εἰς φῶς ἐκ σκότους

„τὴν

5. „ Καὶ ὤφθη Κηφᾶ".

Πρῶτον εἰς τὴν τάξιν βάλλει τὸν ἀξιοπιστότερον ἀπὸ ὅλους Ἀπόστολον Πέτρον, καὶ μ' ὅλον ὁποῦ τὸ Εὐαγγέλιον λέγει, ὅτι πρῶτον ἐφάνη εἰς τὴν Μαρίαν ὁ Κύριος, ἀφ' οὗ ἀνέστη (Ματθ.

„ τὴν ἑορτὴν καταλήγοντες, ὡς ἐν ὁλοκλήρῳ ἐντεῦ„ θεν νυκτὶ καὶ ἡμέρᾳ πανηγυρίζειν ἡμᾶς τὴν ἀνάστασιν". (Κεφ. ά.)

Γ'. Εἶναι σύμφωνος ἡ ἀριθμησις αὕτη τῶν βίων ἡμερῶν μὲ τὴν τάξιν ὅλης τῆς κοινῶς τῆς τοῦ Χριστοῦ Καθολικῆς Ἐκκλησίας· αὕτη γὰρ ἀκολουθοῦσα εἰς παύτας τὰς χρησμὰς τῆς Ἁγίας Γραφῆς, καὶ εἰς τὸν Κανόνα τῆς παλαιτέρας Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἀπὸθεν καὶ ὅλη ἡ ἀρχὴ τῆς σωτηρίας νὰ ἑορτάζῃ ὅλας τὰς ἑορτάς της ἀπὸ τὸ σῶμα ἑπτέρας ἕως τὸ ἄλλο ἑπτέρας· καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, τὸ κάθε νυχθήμερον τὸ ἀρχινᾷ ἀπὸ τὴν ἑπτέραν. Πρόδρομον τῆς κάθε ἑορτῆς καὶ ἡμέρας τὴν προηγουμένην ἑπτέραν ἕως τοῦ μεσονυκτίου παραλαμβάνουσα, καθὼς θεσπίζει ἡ Ἁγία Σύνοδος· τὸν ὄρθρον δὲ ἀρχίζουσα τῆς κάθε ἑορτῆς καὶ ἡμέρας ἀπὸ τὰ μεσονύκτια. Εἰδὲ καὶ εἰπῇ τινας, ὅτι ὁ θεῖος Διονύσιος ὁ Ἀλεξανδρείας νύκτα τοῦ Σαββάτου ὀνομάζει τὴν πρὸ τῆς Κυριακῆς, ἢ καὶ ἄλλοι τινες, ἀποχεμνόμεθα, ὅτι παύτην ἔπως ὀνομάζει, διατί φυλάττεται αὕτη νηστιμος μέχρι τῆς ς'. ὥρας· ἀπὸ δὲ τῆς ς'. ὥρας, ὅπου τὸ Κυρίου ἀνάστασις γέγονε, καὶ ὁ ὄρθρος τῆς Κυριακῆς ψάλλεται, καὶ μετὰ παύτην ἡ νηστεία λύεται.

Δ'. Εἶναι σύμφωνος ἡ καταμέτρησις αὕτη καὶ μὲ τὴν κοινὴν τῶν ἀνθρώπων σωτηρίαν, διατί καὶ ἡ κοινὴ σωτηρία ἔπως μετρεῖ τὰς ἡμέρας· καὶ ἐὰν θέτον τινὰς ἀποδείξῃ, εἰς ὅπειαν ὥραν τύχῃ τῆς ἡμέρας, συνάπτομεν τὴν ἡμέραν ἐκείνην μὲ τὴν προλαβοῦσαν νύκτα, καὶ λογιζόμεθα μίαν ἡμέραν· ἔπου ἀφίνοντες μίαν μόνην ἡμέραν τὴν ἀναμεταξύ, τὴν ἄλλην ἡμέραν καμνομεν τὰ τρία αὐτὰ· ὁμοίως ποιοῦμεν καὶ ἐὰν τινας γεννηθῇ, ἐν ὁποίᾳ ὥρᾳ τύχῃ τῆς νυκτὸς· συνάπτομεν γὰρ τὴν νύκτα ἐκείνην μὲ τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν, καὶ καμνομεν αὐτὴν ἀρχὴν τῆς γεννήσεώς τυ, καθὼς παῦτα λέγει ὁ θεῖος Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης (παρὰ τῇ σειρᾷ τῶ κατὰ Ματθ. Κεφ. κζ'.) Ἀλλὰ γὰρ καὶ ἡ ἁγία Γραφὴ ποιᾷκις τὸ νυχθήμερον ἀρχικᾷ, ὄχι ἀπὸ τὴν ἡμέραν, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν νύκτα, καὶ σὺν τῇ νυκτὶ σωάπτει καὶ τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν εἰς παμποῦλα μερη. Ὁ γὰρ Ἡσαΐας φησὶ· „νυκτὸς καὶ ἡ„μέρας ἀσβεσθήσεται". (Ἡσ. κδ'. 15.) Καὶ ἐν τῷ κατὰ Μάρκῳ γέγραπται· „καὶ ἐγείρεται νύκτα καὶ ἡ„μέραν". (Μάρκ. δ'. 27.) Καὶ ἐν τῷ Λουκᾷ· „κα„τρύδουσα νύκτα καὶ ἡμέραν". (Λουκ. β'. 37.) Καὶ ὁ Παῦλος ἔλεγε· „νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην". (Πραξ. κ'. 31.) Καὶ πάλιν· „νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐρ„γαζόμενοι". (α'. Θεσσαλ. β'. 9.) καὶ ἄλλα πάμπολλα, ἀφ' ὧν μὴ τὰ ἀπαριθμῶ ὅλα.

Τί λέγω παῦτα; καὶ κατ' αὐτὴν ἀκόμη τὴν πρώτην ἀρχὴν τῆς αἰδίυτης δημιυργίας τοῦ Κόσμυ, δείκνυται ἐκ περιεκαίας, ὅτι σκότος ἦτον τὸ σκότος, καὶ ἔπεσε τὸ φῶς· ἀναχινώσκομεν γὰρ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Γενέσεως παῦτα· „ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν· „ἡ δὲ γῆ ἦν ἀόρατος καὶ ἀκατασκεύαστος, καὶ σκότος „ἐπάνω τῆς ἀβύσσυ· καὶ Πνεῦμα Θεῦ ἐπεφέρετο ἐπά„νω τυ ὕδατος". (Γεν. ά. 1.) Ἴδεν οἱ Θεολόγοι δοξάζυσιν, ὅτι τὸ πρωτόγονον ἐκεῖνο σκότος, ἐκράτησεν ἕως τῆς ς'. ὥρας τῆς πρώτης ἐκείνης ἡμέρας, ἤτοι ἕως μεσημβρίας, συμάγοντες τοῦτο ἀπὸ τὴν λέξιν παῦ „ἐπεφέρετο", παρατατικοῦ ὑπάρχοντος χρόνυ· τὸ ὁποῖον δὲν σημαίνα σωάτομον καιρόν, ἀλλὰ βραδύτατα καὶ ἀργοπορίαν καὶ παράτασιν καιρῦ· ἀπὸ δὲ τὴν μεσημβρίαν λέγυσιν, ὅτι ἄρχισεν ἡ δημιργία τῶ φωτός· ἐπειδὴ δὲ ὁ Θεὸς τὸ σκότος ἐκάλεσε νύκτα, καὶ τὸ φῶς ἐκάλεσεν ἡμέραν, καθὰ τὸ πρῶτον κεφάλαιον τῆς Γενέσεως, κατὰ τοῦτο καὶ ἡ νὺξ προτερεύει τῆς ἡμέρας.

Ἐὰν δὲ ἀξιναντίας εἰποῦμεν, ὅτι τὸ νυχθήμερον ἄρχεται ἀπὸ τὸ πρωΐ, καὶ ὄχι ἀπὸ τὸ ἑσπέρας, ἀκολυθοῦν παῦτα τὰ δύω μεγάλα ἄτοπα· πρῶτον, εὑρεθήσεται ὁ Χριστὸς ἀνάστας ἐκ νεκρῶν κατὰ τὸ Σαββάτον, ὡς εἶπεν ὁ θεῖος Ἀναστάσιος· καὶ ἀκολυθως δίημερος ἔσαι ἡ ἀνάστασις τοῦ Χριστῦ, καὶ ἀδέτοτε τριήμερος· ἐπειδὴ γὰρ τὸ νυχθήμερον ἄρχεται ἀπὸ τὸ πρωΐ, ἀκολυθεῖ, ὅτι ἀπὸ τὸ πρωΐ τῆς μεγάλης Παρασκυῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀπέθανεν ὁ Κύριος, ἕως τὸ πρωΐ τοῦ μεγάλου Σαββάτου, εἶναι μία ἡμέρα· ὁμοίως καὶ ἀπὸ τὸ πρωΐ τοῦ μεγάλυ Σαββάτου, ἕως τὸ πρωΐ τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα, εἶναι ἄλλη μία ἡμέρα· ἰδὲ δύω ἡμέραι· ἐπειδὴ δὲ ὁ Κύριος ἔμεινε μεσα τὴν ς'. ὥραν τῆς νυκτὸς, λοιπὸν ἐν τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ ἀνέστη, (καὶ μ' ὅλον ὁποῦ καὶ ἐὰν τὸ μέρος λαμβάνεται ὡς ὅλον, τόσον ἐν τῇ πρώτῃ, ὅσον καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ) καὶ ἀδέτοτε ἐν τῇ τρίτῃ, κἂν καὶ λεπτύνῃ ὅσον θέλῃ τινὰς τὴν διανοιάν τυ. Ἐκ παῦτα δὲ τί ἀκολυθεῖ; τὸ νὰ ψεύδεται ὁ Κύριος, ὁπὰ εἶπε περὶ ἑαυτῦ, ὅτι μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγερθήσεται, καὶ ὁ Ἀπόστολος ἐδῶ, ὁπὰ εἶπεν, ὅτι ἐγήγερται τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ τὸ σύμβολον τῆς Πίστεως, ὁπὰ λέγει· „καὶ „ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ"· τὸ ὁποῖον πόσον εἶναι ἄτοπον, τίς δὲν τὸ βλέπει;

Δεύτερον δὲ, ἐὰν δώσωμεν, ὅτι ἀπὸ τὸ πρωΐ ἀρχίζει τὸ νυχθήμερον, ἀκολουθεῖ, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ φρέπει νὰ ἀρχίζῃ, καθ' ὑπόθεσιν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, νὰ ποιῇ τὸ πρωΐ τὴν Λειτυργίαν τοῦ Ἁγίου· κατὰ δὲ τὸ ἑσπέρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας, νὰ ψάλλῃ τὸν ὄρθρον τυ, καὶ ἔπω νὰ πελειώνῃ τὴν ἑορτὴν τῶ Ἁγίυ· παῦτον εἰπεῖν, νὰ ἀρχίζῃ μὲν ἀπὸ τὸ φῶς, νὰ πελειώνῃ δὲ εἰς τὸ σκότος. Τοῦτο δὲ καθ' ἑαυτὸ βλέπει, ὅτι εἶναι μία ἀναστροπὴ καὶ αὐαίρεσις καὶ ἀναποδογύρισμα ὅλης τῆς τάξεως τῆς Ἀκολυθιῶν τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστῦ Ἐκκλησίας. Ὅστις βάλεται, ἂς ἀναγνώσῃ εἰς τὸν ὁ. Τόμον τῆς Ἐκκλησ. Ἱστορίας τοῦ Μελετίυ, ὅτι φρόνημα τῶν Ἀρμενίων ἐστὶ, τὸ λέγειν, ὅτι ἐν τῷ Σαββάτῳ ἀνέστη ὁ Κύριος· καὶ ὅτι ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίυ εἶναι δίημερος· ἔπου γὰρ αὐτοπλεξὶ ἐκεῖ γράφεται· „ἐ„λεγον (οἱ Ἀρμένιοι δηλ.) πῶς ὁ Χριστὸς δὲν ἀ„νέστη τῇ Κυριακῇ, ἀλλὰ τῷ Σαββάτῳ· ὅθεν ὄχι „τῇ βʹ ἡμέρᾳ μετὰ τὸν σαυρωσιν, ἀλλὰ ἀνέστη τῇ „δευτέρᾳ". (Τόμ. δ'. Κεφ. λδ'. σελ. 316.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

(Ματθ. κή.) ἀλλὰ ἀπὸ τὰς ἄνδρας, πρῶτον ἐφάνη εἰς τὸν Πέτρον, ὡς ὑπερέχοντα τῶν ἄλλων μαθητῶν (1), διὰ τί ἔπρεπεν ἐκεῖνος, ὅπου ὡμολόγησε πρῶτος τὸν Χριστὸν, αὐτὸς νὰ ἰδῇ καὶ πρῶτος τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ· ἀλλὰ καὶ διατί ἀρνήθη ὁ Πέτρος τὸν Κύριον, διὰ τοῦτο φαίνεται πρῶτον εἰς αὐτὸν ὁ Κύριος μετὰ τὴν ἀνάστασιν, διὰ νὰ δείξῃ ὅτι δὲν τὸν ἀπέβαλεν.

„Εἶτα τοῖς δώδεκα".

Ὁ Ἀπόστολος Ματθίας μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου ἐκληρώθη, καὶ ἐμβῆκεν εἰς τὸν τόπον τοῦ Ἰούδα, καὶ ὄχι μετὰ τὴν ἀνάστασιν εὐθύς· πῶς λοιπὸν λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος ὅτι ὁ Κύριος ἐφάνη εἰς τοὺς δώδεκα; Λέγομεν ὅτι εἰς τοῦτο, ὅτι ἀκόλουθον εἶναι νὰ ἐφάνη ὁ Κύριος μετὰ τὴν ἀνάληψιν καὶ εἰς τὸν Ματθίαν· ἐπειδὴ καὶ εἰς τὸν Παῦλον, ὁποῦ ἐκλέθη μετὰ τὴν ἀνάληψιν, ἐφάνη ὁ Κύριος, ὡς λέγει ὁ ἴδιος Παῦλος παρακάτω· ὅθεν ἐδὲ τὸν καιρὸν ἐφανέρωσεν ὁ Παῦλος, κατὰ τὸν ὁποῖον ἐφάνη ὁ Κύριος εἰς τοὺς δώδεκα, ἀλλ' ἀορίστως τοῦτο ἔβαλε.

Μερικοὶ δὲ λέγουσιν, ὅτι εἰς τὸ δώδεκα ἔγινε γραφικὸν σφάλμα, καὶ αὐτὶ νὰ γραφῇ ἕνδεκα, ἐγράφη δώδεκα (2), ἢ καὶ ὅτι ὁ Κύριος, γινώσκοντας μὲ τὸν προγνωστικὸν ὀφθαλμὸν, ὅτι ὁ Ματθίας ἔχει νὰ συναριθμηθῇ μὲ τοὺς δώδεκα, ἐφάνη καὶ εἰς αὐτὸν μετὰ τὴν ἀνάστασιν, διὰ νὰ μὴν ἦναι κατὰ τοῦτο κατώτερος τῶν λοιπῶν Ἀποστόλων. Ἕνα τοιοῦτον νόημα δηλοῖ ἐκ μέρους καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης μὲ ἐκεῖνο ὁποῦ λέγει· „Θωμᾶς δὲ εἷς ἐκ τῶν δώδεκα". (Ἰωάν. κ΄. 24.) διότι ἀληθέστερον ἤθελον εἰπῆ τινας, ὅτι ὁ Ἰωάννης ἐσυναρίθμησεν ἐδῶ κατὰ πρόγνωσιν τὸν Ματθίαν μὲ τοὺς λοιποὺς ἕνδεκα, παρὰ ὅτι ἐσυναρίθμησε μὲ αὐτοὺς τὸν Ἰούδαν, ὕστερα ἀφ' ὅ ἐπροδωκε τὸν Κύριον, καὶ ἐκρεμάθη.

6. „Ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ".

Ἀφ' ὅ ἀπέδειξεν ἀπὸ τὰς Γραφὰς τὴν ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου ὁ μέγας Παῦλος, πόρα φέρει καὶ μάρτυρας τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ τοὺς ἰδίους Ἀποστόλους, καὶ ἄλλους πιστοὺς ἀνθρώπους· τὸ δὲ ἐπάνω, μερικοὶ μὲν ἐνόησαν, ὅτι δηλοῖ τὸ ἄνωθεν ἐκ τῶν οὐρανῶν· ἐπειδὴ ἐπάνω ἀπὸ τὰς κεφαλὰς των ἐφάνη εἰς αὐτοὺς, διὰ νὰ πιστώσῃ ὄχι μόνον τὴν ἀνάστασίν του, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀνάληψίν του. Μερικοὶ δὲ ἐνόησαν τὸ ἐπάνω πεντακοσίοις, αὐτὶ τοῦ ἐφάνη εἰς περισσοτέρους ἀπὸ πεντακοσίους.

„Ἐξ ὧν οἱ πλείους μένουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ καὶ ἐκοιμήθησαν".

Ἔχω, λέγει, μάρτυρας τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀνθρώπους ὁποῦ ζῶσιν ἀκόμη. Λέγοντας δὲ ὁ Ἀπόστολος ἐκοιμήθησαν, ἔβαλεν ἀρχὴν νὰ λέγῃ περὶ τῆς ἀναστάσεως, διατί ὁποιος κοιμᾶται, ἐκεῖνος καὶ ἀνίσταται.

7. „Ἔ-

---

(1) Ὁ γὰρ θεῖος Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς γράφει, ὅτι ὁ Κλεόπας καὶ ὁ μετ' αὐτοῦ ἄλλος· „ἀναστάντες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὑπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλὴμ, καὶ εὗρον συνηθροισμένους τοὺς ἕνδεκα, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς λέγοντας· „ὅτι ἠγέρθη ὁ Κύριος ὄντως, καὶ ὤφθη Σίμωνι". (Λουκ. κδ΄. 55.) Ὁ δὲ Ἡγήσιππος (Βιβλ. περὶ τῆς ἐκπτώσεως τῆς Ἱερουσαλὴμ) λέγει, ὅτι ὁ Κύριος ἐφάνη ἀκόμη εἰς τὸν Πέτρον, καὶ ὅταν ἐβγήκασιν εἰς τὴν Ῥώμην.

(2) Διὰ τοῦτο καὶ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ τῆς Ἐπιστολῶν τοῦ Παύλου, αὐτὶ τῶν, δώδεκα, ἔχει ἕνδεκα· ἐμοὶ δὲ δοκεῖ, ὅτι ὁ θεῖος Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστὴς, καὶ μετὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ Ἰούδα λέγει πάλιν, δώδεκα· „Θωμᾶς δὲ εἷς ἐκ τῶν δώδεκα", διὰ τὸν τιμιώτερον, καὶ διὰ τὸ σεβάσμιον τοῦ ἀριθμοῦ, ὃν ὁ Κύριος ἀπ' ἀρχῆς ἐξελέξατο, καὶ ἠθέλησε νὰ ἦναι πάντοτε οἱ μαθηταί του· διὰ τοῦτο καὶ οἱ ἄλλοι Εὐαγγελισταὶ βλέπομεν, ὅτι λέγουν τὸν Ἰούδαν ἐκ τῶν δώδεκα, καὶ ἀφ' ὅ ἐκεῖνος ἀπῆλθεν εἰς τοὺς Ἀρχιερεῖς, καὶ συνεφώνησε περὶ τῆς προδοσίας τοῦ Κυρίου· „Ἰδοὺ Ἰούδας εἷς τῶν δώδεκα". (Ματθ. κς΄. 47.) Καὶ μετὰ τὴν προδοσίαν βλέπομεν, ὅτι ὁ Κύριος προνοεῖται τοὺς δώδεκα καὶ λέγει, ὅτι ἠδύνατο νὰ παρακαλέσῃ τὸν Πατέρα, καὶ νὰ ἀποστείλῃ αὐτῷ εἰς βοήθειαν περισσοτέρους, ὄχι ἀπὸ ἕνδεκα, ἀλλὰ ἀπὸ δώδεκα λεγεῶνας Ἀγγέλων· (Ματθ. κς΄. 53.) καὶ διὰ νὰ διαφυλαχθῇ ὁλόκληρος καὶ ἀπαραμείωτος αὐτὸς ὁ ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἐκλεχθεὶς δωδέκατος ἀριθμὸς τῶν Ἀποστόλων, ἐφρόντισαν οἱ ἕνδεκα Ἀπόστολοι νὰ ψηφίσουν τὸν Ματθίαν μετὰ τὴν ἀνάληψιν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

7. „Ἔπειτα ὤφθη Ἰακώβῳ".

Ἰάκωβον λέγει ἐδῶ τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου, ὅς τις κατεσάθη ἀπὸ αὐτὸν τὸν Κύριον Ἐπίσκοπος τῆς Ἱεροσολύμων, καθὼς καὶ ὁ Χρυσόστομος τοῦτο μαρτυρεῖ (1).

„Εἶτα τοῖς Ἀποστόλοις πᾶσιν".

Ἦσαν γὰρ καὶ ἄλλοι Ἀπόστολοι, καθὼς ἦσαν οἱ ἑβδομήκοντα.

8. „Ἔσχατον δὲ πάντων, ὡσπερεὶ τῷ ἐκτρώματι ὤφθη κἀμοί".

Ἀπὸ παπεινοφροσύνης εἶναι γεμάτος ὁ λόγος ἔτος τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου· μὲ σοφίαν δὲ μεταχειρίζεται καὶ προλέγει ἐδῶ τοῦτο παπεινοφροσύνης ταύτην, ἵνα ὅταν εἰπῇ τὸν μεγάλον ἐκεῖνον λόγον, τὸ „περισσότερον πάντων ἐκοπίασα" μὴ ἀπιστηθῇ ὡς ὑπερήφανος, καὶ ἀλαζών. Ἔκτρωμα δὲ λέγεται κυρίως, τὸ ἀτελὲς, καὶ κολοβὸν ἔμβρυον, ὁποῦ ἀποβάλλει πρὸ τοῦ καιροῦ ἡ ἐγγαστρωμένη γυναῖκα. Ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ ὁ Ἀπόστολος ἀνάξιον, καὶ ἀπόβλητον νομίζει τὸν ἑαυτόν του τοῦ νὰ ἦναι Ἀπόστολος τοῦ Κυρίου, διὰ τοῦτο καὶ ἔκτρωμα τὸν ἑαυτόν του ὠνόμασεν, ὡς ἀτελῆ, καὶ κολοβὸν εἰς τὸ τοῦ Ἀποστόλου ἀξίωμα. Μερικοὶ δὲ ἔκτρωμα λέγουσιν ὅτι εἶναι, τὸ ὕστερον γένημα τῆς γυναικὸς, τὸ λεγόμενον κοινῶς ἄλαλον· ὅθεν ὁ Παῦλος ἔτζι ὀνομάζει τὸν ἑαυτόν του, διὰ τὶ ὕστερον ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους εἶδε τὸν Κύριον (2).

9. „Ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν Ἀποστόλων· ὃς οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς „καλεῖσθαι Ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ".

Διὰ λόγου του ὁμιλεῖ ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, καὶ λέγει πῶς δὲν εἶναι, ὄχι μόνον ἀπὸ τὸν ἀριθμὸν τῶν δώδεκα Ἀποστόλων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸν ἀριθμὸν ὅλων τῶν ἄλλων ἑβδομήκοντα Ἀποστόλων, οὐδὲ ὅλως εἶναι ἄξιος νὰ ὀνομάζεται Ἀπόστολος. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, πῶς ἐδῶ ὁ Παῦλος ἐνθυμεῖται τὰς ἁμαρτίας ἐκείνας, (ἤτοι τὰς κατὰ Χριστιανῶν διωγμὰς) ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐλυτρώθη διὰ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος, διὰ νὰ δείξῃ μὲ τοῦτο ἐνθύμησιν αὐτοῦ ποίαν μεγάλην χάριν ἔπαμεν εἰς αὐτὸν ὁ Θεός (3). Διὰ ποίαν δὲ αἰτίαν ὁ Ἀπόστολος, εἰς καιρὸν ὁποῦ φέρει τὸν ἑαυτόν του μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, καὶ λέγει ὅτι ἐφάνη εἰς αὐτὸν ὁ Χριστὸς, ἀπαριθμεῖ τὰ ἐλαττώματά του; διὰ νὰ γένῃ μὲ τοῦτο περισσότερον ἀξιοπιστότερος· διότι ἐκεῖνος ὁποῦ μὲ ἀλήθειαν λέγει τὰς ἐδικάς του ἁμαρτίας, καὶ ἐλαττώματα, καὶ δὲν κάμνει χάριν εἰς τὸν ἑαυτόν του, αὐτὸς βέβαια καὶ εἰς τὸν Χριστὸν δὲν ἤθελε κάμῃ χάριν ἀωφελῶς καὶ ματαίως, καὶ νὰ εἰπῇ τίποτε παραπάνω ἀπὸ τοῦ ἀληθείαν.

10. „Χά-

---

(1) Σημείωσαι ὅτι Κλήμης ὁ Στρωματεὺς βιβλίῳ ἑβδόμῳ τῆς ὑποτυπώσεων, ἐπαίρων τὸν Ἀδελφόθεον φησὶν Ἰάκωβον λέγει· „Ἰακώβῳ τῷ δικαίῳ, καὶ Ἰωάννῃ, καὶ Πέτρῳ μετὰ τοῦ ἀνάσασιν, παρέδωκε τοῦ „γνῶσιν ὁ Κύριος, καὶ οὗτοι τοῖς λοιποῖς Ἀποστόλοις „παρέδωκαν· οἱ δὲ λοιποὶ πάλιν Ἀπόστολοι, παρε„δωκαν πᾶσιν τοῖς ἑβδομήκοντα· ἔθεν ὁ Ἡσύχιος „ἔλεγεν, ὅτι ὁ Πέτρος δημηγορεῖ, ἀλλ' ὁ Ἰάκωβος „νομοθετεῖ". Ὅρα καὶ τὴν ὑπεσημείωσιν τοῦ „ἕτερον δὲ „τῶν Ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελ„φὸν τοῦ Κυρίου" (Γαλ. α. 19.) ἵνα μάθῃς τὰς ἐμπαιξεις, καὶ χαρίσματα τοῦ θεοῦ Ἰακώβου πάντα.

(2) Ὁ δὲ Κορέσιος λέγει ὅτι διὰ τοῦτο ὠνόμασεν ἔκτρωμα τὸν ἑαυτόν του ὁ Παῦλος, διὰ τὶ ἐτυφλώθη ἐν τῇ ἐπιστροφῇ του· διὰ τὶ παρὰ καιρὸν, καὶ ἀφ' οὗ ἀνελήφθη ὁ Κύριος ἔγινεν Ἀπόστολος· διὰ τὶ ἦσαν ἔξω ἀπὸ τὸν ἀριθμὸν τῶν δώδεκα Ἀποστόλων· ἐπειδὴ καθὼς λέγει ὁ Σβετώνιος ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ὀκταβιανοῦ Αὐγούστου, οἱ Ῥωμαῖοι εἶχον συνήθειαν νὰ ὀνομάζουν ἐκτρώματα, τοὺς κατὰ χάριν γινομένους συμβόλους τῆς Βασιλείας· ὁ δὲ Θεοδώρητος ἔτως ἑρμηνεύει· „Πάντων „ἀνθρώπων ἑαυτὸν εὐτελέστερον ἀποκαλέσαι θελήσας, „πάντας καταλιπὼν τοὺς ἐν τῇ μήτρᾳ τελεσιουργηθέν„τας, εἶτα κατὰ τὸν Νόμον τῆς φύσεως γεννηθέντας, „ἀμβλωθρίῳ ἑαυτὸν ἀπεκάλεσεν ἐμβρύῳ, ὃ τῷ τῶν „ἀνθρώπων ἐκ ἐγκατέλεκται καταλόγῳ".

(3) Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς ὅλοι οἱ ἁμαρτίας ποιήσαντες, ἃς ἐνθυμούμεθα πάντας, καὶ ἃς μετανοοῦμεν εἰς τὸν Θεὸν, λυπούμενοι, καὶ ἀναστενάζοντες, κἂν καὶ ἐξομολογήθημεν αὐτὰς, καὶ ἐλάβωμεν τοῦ ἀρμόζουσαν εἰς αὐτὰς ἐπιτίμησιν παρὰ τῶν Πνευματικούμας, ἔχοντες παράδειγμα τὸν Ἀπόστολον Παῦλον, ὁ ὁποῖος ἀγκαλὰ καὶ ἔλαβε τοῦ συγχώρησιν παρὰ Θεοῦ, ὅμως τοὺς διωγμοὺς, ὁποῦ ἐφοξενησεν εἰς τοῦ Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, μ' ὅλον τοῦτο πάλιν ἐνθυμεῖτο αὐτὰς· ὅπως γὰρ καὶ ὁ ἴδιος Θεὸς μᾶς προσάζει ὅμως τῷ Ἡσαΐᾳ νὰ κάμω-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

10. „Χάριτι δὲ Θεῦ, εἰμὶ ὅ εἰμι“.

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα δείχνει ὁ μέγας Παῦλος, ὅτι τὰ μὲν ἐλαττώματα, τὰ ἀποδίδει εἰς τὸν ἑαυτόν τε, τὰ δὲ κατορθώματα, τὰ ἀποδίδει εἰς τὴν χάριν τῦ Θεῦ.

„Καὶ ἡ χάρις αὐτῦ ἡ εἰς ἐμὲ, οὐ κενὴ ἐγενήθη· ἀλλὰ περισσότε-„ρον πάντων ἐκοπίασα“.

Καὶ τῶτον τὸν λόγον μὲ συσολὴν, ἢ ταπείνωσιν εἶπον ὁ μακάριος Παῦλος· δι' ὅ,τι δὲν εἶπεν, ὅτι ἔκαμα ἔργα ἄξια τῆς Θείας χάριτος, ἀλλ' ὅτι δὲν ἐφάνη ματαία, ἢ ἀνωφελὴς ἡ δοθεῖσα εἰς ἐμένα χάρις τῦ Θεῦ. Πῶς; ἢ μὲ τί τρόπον; διὰ τί, λέγει, περισσότερον ἀπὸ ὅλυς τὺς Ἀποστόλυς ἐκοπίασα. Καὶ δὲν εἶπεν ὅτι ἐκινδύνευσα, ἀλλὰ εἶπε ταπεινότερον λόγον, ὅτι ἐκοπίασα, ἢ ἔτζι μὲ τὸ ὄνομα τῦ κόπυ, ἐσύσειλε τὸ ἐδικόν τε ἐγκώμιον· διὰ νὰ φανῇ δὲ ἀξιόπιστος, διὰ τῶτο ἔτζι ταῦτα λέγει ὁ Θεῖος Ἀπόστολος, ἐπειδὴ ὁ διδάσκαλος πρέπει νὰ ἦναι ἀξιόπιστος κοντὰ εἰς τὺς ἀκροατὰς, ἢ μαθητάς τε.

„Οὐκ ἐγὼ δὲ, ἀλλ' ἡ χάρις τῦ Θεῦ ἡ σὺν ἐμοί“.

Καὶ αὐτὸ, λέγει, τὸ νὰ κοπιάσω ἐγὼ τόσον, τῆς χάριτος τῦ Θεῦ ἦτον ἔργον, καὶ ὄχι ἐδικόν μυ κατόρθωμα. (1)

11. „Εἴτε οὖν ἐγὼ, εἴτε ἐκεῖνοι, ὕτω κηρύσσομεν, καὶ οὕτως ἐπι-„στεύσατε“.

Εἴτε, λέγει, ἐγὼ ἐκοπίασα περισσότερον ἀπὸ τὺς ἄλλους, εἴτε οἱ ἄλλοι συναπόστολοί μου ἐκοπίασαν περισσότερον ἀπὸ λόγυ μυ, ὅμως εἰς τὸ κήρυγμα συμφωνοῦμεν ὅλοι. Καὶ δὲν εἶπεν, ἂν δὲν πιστεύετε εἰς ἐμένα, πιθῆτε εἰς ἐκείνυς· διὰ τί ἂν ἔλεγεν ἔτζι, ἤθελεν ἐξυπελίσῃ τὸν ἑαυτόν τε, ἢ δὲν ἤθελεν ἀποδείξῃ ἑαυτὸν ἀξιόπιστον μάρτυρα τῆς ἀληθείας· ἀλλὰ λέγει, ὅτι ἢ αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν εἶναι ἀρκετὸς εἰς τὸ νὰ πιστευθῇ· ὁμοίως δὲ καὶ ἐκεῖνοι εἶναι καθ' ἑαυτὺς ἀρκετοὶ εἰς τὸ νὰ πιστευθῶν. Ἀλλὰ καὶ τὸ νὰ εἰπῇ, ὅτι ἔτζι κηρύσσομεν, ἐφανέρωσε πῶς εἶναι ἀληθῆ τὰ παρ' αὐτῦ λεγόμενα· δι' ὅ,τι δὲν λαλοῦμεν, λέγει, εἰς κάμμίαν

μωμεν· „ἐγώ εἰμι ὁ ἐξαλείφων τὰς ἁμαρτίας σε, καὶ „ἐ μὴ μνησθήσομαι· σὺ δὲ μνήσθητι, καὶ κριθῶμεν, „λέγει Κύριος· λέγε σὺ τὰς ἁμαρτίας σε πρῶτος, ἵ-„να δικαιωθῇς“. (Ἡσ. μγ'. 25.) Διὰ τῦτο καὶ ὁ χρυσῦς Ῥήτωρ τῆς Ἐκκλησίας ὕτω μᾶς παραγγέλ-λει· „δεῖ δὲ ἡμᾶς καθαιρομένυς ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν, „πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχειν αὐτὰ τὰ ἁμαρτήματα, κἂν ὁ „Θεὸς διὰ φιλανθρωπίαν συγχωρήσῃ σοι τὴν ἁμαρ-„τίαν, ἀλλὰ σὺ πρὸς τὸ ὠφέλειαν τῆς σεαυτοῦ ψυ-„χῆς, πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχε τὴν ἁμαρτίαν· ἡ γὰρ „μνήμη τῶν προλαβόντων, ἀποχὴ γίνεται τῶν μελ-„λόντων· καὶ ὁ ἐπὶ τοῖς πρωτέροις δακνόμενος, περὶ „τὰ δεύτερα ἀσφαλέστερον τὴν γνώμην δείκνυσι“. Διὰ τῶτο καὶ ὁ Δαβὶδ· „Καὶ ἡ ἁμαρτία μυ, φησὶν, ἐνώ-„πιόν μυ ἐστὶ διαπαντός· ἵνα πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχων τὰ „προλαβόντα, μὴ περιπέσῃ τοῖς μέλλυσι“. (Λόγ. β'. περὶ Μετανοίας, Τόμ. ς'. τῆς ἐν Ἐπωνῇ Ἐκδόσεως.)

Καὶ ἀλαχῦ λέγει· „τὸ γὰρ ἐσιν ὀκ ἐστι μικρὸν εἰς „διόρθωσιν, τὸ παῦσαι σωσαγαγόντας τὰ ἁμαρτήματα, „κατ' εἶδος αὐτὰ σρέφειν σωεχῶς καὶ ἀκολογίζεσθαι· ὁ „γὰρ τῦτο ποιῶν ὕτω κατανυγήσεται, ὡς μήτε τοῦ „ζῆν ἑαυτὸν ἄξιον εἶναι νομίζειν· ὁ δὲ τῦτο νομίζων, „κηρὸς πάντος ἀπαλώτερος ἔσαι· μὴ γάρ μοι πορνείας „εἴποις μόνον, μηδὲ παῦσαι τὰ δῆλα· ἀλλὰ καὶ τὰς λα-„θραίας ἐπιβυλὰς, καὶ τὰς συκοφαντίας, καὶ τὰς κατα-„γελίας, καὶ τὰς κενοδοξίας, καὶ τὸν φθόνον, καὶ πάντα „τὰ τοιαῦτα σωάγειν χρή· ἐδὲ γὰρ ταῦτα μικρὰ οἴσα „κόλασιν... μὴ τοίνυν μικρὰ ταῦτα εἶναι νόμιζε, ἀλλὰ „σωάγαγε πάντα, καὶ ὡς ἐν βιβλίῳ γράφε· ἂν γὰρ σὺ „γράψῃς, ὁ Θεὸς ἐξαλείφει· ὥσπερ ἂν, ἂν μὴ σὺ γρά-„ψῃς, ὁ Θεὸς καὶ ἐγγράφει, καὶ δίκλω ἀπαιτεῖ· πολὺ „τοίνυν βέλτιον παρ' ἡμῶν αὐτὰ γραφῆναι, καὶ ἀνῶσεν „ἐξαλιφθῆναι· ἢ τἀναντίον, ἡμῶν ἐπιλανθανομένων, „τὸν Θεὸν αὐτὰ πρὸ ὀφθαλμῶν ἐνεγκεῖν τῆς ἡμετέ-„ρων, κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην“. (Ἐν τῇ Ἐκλογῇ Λόγ. μς'. Τόμ. ζ'.) Ὅρα καὶ εἰς τὸ ἡμέτερον Ἐξομολογηθῆναι ἐν τῇ πρὸς τὸν μετανοοῦντα συμβουλῇ, πῶς φέπει, καὶ ποίας πρέπει ἁμαρτίας νὰ ἐνθυμῆται ὁ ἁμαρτωλός.

(1) Ὅσον καὶ ὁ Θεοδώρητος ἠρμήνυσε· „καὶ οὐδὲ „αὐαγκασθεὶς τὰ καθ' ἑαυτὸν γυμνῶσαι, τῦ εἰκείου „(ἤγυν τῦ ταπεινῦ) φρονήματος ἐμνήσθη· κρύπτει γὰρ „τὰ θαύματα, καὶ τὸν πόνον δείκνυσι, καὶ πᾶσαν τῆς „θείας χάριτος εἶναι λέγει“.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μίαν γωνίαν, ϗ κρυφὸν τόπον, ἀλλὰ φανερὰ, ϗ παῤῥησίᾳ εἰς ὅλους· ϗ ὄχι πρότερον μόνον, ἀλλὰ ϗ τώρα. Εἶπε δὲ, ϗ ὅτι ἔτζι ἐπιςεύσατε· διὰ νὰ φανερώσῃ, ὅτι τώρα δὲν πιςεύουν ἔτζι, ἐπειδὴ ϗ ἐσαλεύοντο εἰς τὴν πίςιν, ϗ μάλιςα εἰς τὸ δόγμα τῆς ἀναςάσεως. Κοντὰ δὲ εἰς τὰ ἄλλα, φέρει ϗ μάρτυρα τῆς ἀληθείας αὐτὴν τὴν ἰδίαν πίςιν τὴν ἐδικήν τους, μὲ τὴν ὁποίαν ἐπίςευσαν· ἐπειδὴ, λέγει, ἐσεῖς, ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε δὲν ἠθέλετε πιςεύσετε εἰς λόγους ψευδεῖς, ϗ πεπλασμένους, ἀνίσως ϗ δὲν ἠθέλετε πειθῆτε, ὅτι εἶναι ἀληθινὰ τὰ παρ' ἡμῶν τῶν Ἀποςόλων κηρυττόμενα.

12. „Εἰ δὲ Χριςὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς λέ-„γουσί τινες ἐν ὑμῖν, ὅτι ἀνάςασις νεκρῶν οὐκ ἔςιν“;

Ἄριςον συλλογισμὸν κάμνει ἐδῶ ὁ Ἀπόςολος· ἀφ' ἑαυτοῦ γὰρ ἀπέδειξε πρότερον, ὅτι ὁ Χριςὸς ἀνέςη, ϗ ὅτι ἔτζι κηρύττεται ἀπὸ αὐτὸν, ϗ ἀπὸ τοὺς ἄλλους Ἀποςόλους ὅτι ἀνέςη· ἀκολούθως ἀπὸ τὴν ἀνάςασιν τοῦ Χριςοῦ, καταςκεύάζει, ϗ συμπεραίνει, καὶ τὴν κοινὴν ἀνάςασιν τῶν νεκρῶν ἀνθρώπων· ὡσαὐτως ὁπού εἰς τὴν κεφαλὴν, ἤτις ἐςὶν ὁ Χριςὸς, καὶ τὸ λοιπὸν σῶμα, ἤτοι ἡ Ἐκκλησία· (1) δὲν κατηγορεῖ δὲ τοὺς Κορινθίους ὅλους πῶς ἔλεγον, ὅτι δὲν ἐλπίζεται ἀνάςασις νεκρῶν, διὰ νὰ μὴ τοὺς κάμῃ πλέον ἀναιςχύντους, ϗ τολμηρούς· ἀλλὰ λέγει, ὅτι μερικοὶ ἀπὸ λόγους τους τὸ λέγουσι.

13. „Εἰ δὲ ἀνάςασις νεκρῶν οὐκ ἔςιν, οὐδὲ Χριςὸς ἐγήγερται“.

Διὰ νὰ μὴ λέγουν οἱ Κορίνθιοι, ὅτι, ναὶ ὁ Χριςὸς ἀνέςη, καθολικὴν ὅμως, ϗ κοινὴ ἀνάςασις ὅλων τῶν νεκρῶν, δὲν θέλει γένῃ· διὰ τοῦτο ἀπὸ τὸν λόγον τους συλλογίζεται καὶ λέγει, ὅτι ἂν ἀνάςασις δὲν ἦναι, καθὼς ἐσεῖς λέγετε, λοιπὸν οὐδὲ ὁ Χριςὸς ἀνέςη· διότι τὸ σῶμα, εἶναι τοῦ ἄλλου καταςκευαςικὸν, καὶ ἀποδεικτικόν· ἐπειδὴ διὰ ποίαν αἰτίαν ὁ Χριςὸς ἤθελον ἀναςηθῇ, ἀνίσως ϗ ἡ ἀνάςασις αὐτοῦ δὲν ἔμελλε νὰ γένῃ ἀπαρχὴ τῆς ἐδικῆς μας ἀναςάσεως;

14. „Εἰ δὲ Χριςὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα τὸ κήρυγμα ἡμῶν· „κενὴ δὲ καὶ ἡ πίςις ὑμῶν“.

Διότι ἂν ἀπέθανε, λέγει, ὁ Χριςὸς, ϗ ἔπειτα δὲν ἐδυνήθη νὰ ἀναςηθῇ, λοιπὸν ὅτε ἡ ἁμαρτία ἐθανατώθη, ὅτε ὁ θάνατος ἐκαταργήθη· ϗ λοιπὸν κενὸν, ϗ μάταιον ἦτον ἐκεῖνο τὸ κήρυγμα ὁποῦ ἡμεῖς ἐκηρύξαμεν εἰς ἐσᾶς, εἰς κενὰ δὲ, ϗ μάταια καὶ ἐσεῖς ἐπιςεύσατε. (2)

15. „Εὑρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν „κατ' αὐτοῦ ὅτι ἤγειρε τὸν Χριςὸν, ὃν οὐκ ἤγειρεν, εἴ περ νε-„κροὶ οὐκ ἐγείρονται“.

Ἀνόσιοι, λέγει, ϗ ψευδομάρτυρες εὑρισκόμεθα ἡμεῖς οἱ Ἀπόςολοι οἱ κηρύξαντες, καὶ ἐσεῖς οἱ πιςεύσαντες, διὰ τί ἐσυκοφαντήσαμεν τὸν Θεόν· ϗ ψευδῶς ἐμαρτυρήσαμεν, ὅτι ἀνέ-

(1) Λέγει δὲ καὶ ὁ Θεοδώρητος, ὅτι ὁ Ἀπόςολος βάλωντας θεμέλιον τὴν Ἀνάςασιν τοῦ Χριςοῦ, ἐπάνω εἰς αὐτὴν οἰκοδομεῖ τὸν περὶ τῆς κοινῆς ἀναςάσεως λόγον, ϗ μεταχειρίζεται πολλὰ δυνατοὺς συλλογισμούς.

(2) Λέγει δὲ καὶ ὁ Νύσσης Γρηγόριος· „ὅτι ὁ Ἀ-„πόςολος δεῖ τῆς τῶν σωμμενῶν ἀπίςου πλοκῆς, „καταςκευάζει τὸ ἐν τοῖς συμπεράσμασιν ἄφυκτον, „λέγων· „ὅτι εἰ ἀνάςασις νεκρῶν οὐκ ἔςτιν, οὐδὲ „Χριςὸς ἐγήγερται, εἰδὲ ὁ Χριςὸς οὐκ ἐγήγερται· „ματαία ϗ ἡ εἰς αὐτὸν πίςις ἐςί· τῆς γὰρ ὑποπτάσεως „ἀληθὰς ὔσης, ὅτι Χριςὸς ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, καὶ „τὸ σωμμενὸν αὖτῳ, πάντως ἀληθὲς εἶναι χρή, ὑπὸ „νεκρῶν εἶναι ἀνάςασιν· τῇ γὰρ μερικῇ ἀποδείξει, ϗ „τὸ καθόλου συναποδείκνυται· (τοῦτο δὲ νοεῖται, καθ' „ὃ ὁ Χριςὸς νέος Ἀδὰμ ὢν, ἐν ἑαυτῷ περιέχει τὸν „καθόλου ἀνθρωπότητα) ϗ τὸ ἐμπαλιν, εἴτις τὸ καθόλου „ψεῦδος εἶναι λέγοι, τὸ νεκρῶν εἶναι ἀνάςασιν, οὐδὲ τὸ „ἐπὶ μέρους πάντως ἀληθὲς ὑπενθήσεται, τὸν τὸν Χρι-„ςὸν ἐκ νεκρῶν ἐγηγέρθαι· τὸ γὰρ καθόλου ἀδυνατον, „οὐδέ τινι δυνατὸν ἔσαι πάντως· ἀλλαμοῦ τοῦτο τοῖς πα-„ραδεξαμένοις τὸν λόγον πιςὸν ἐςι καὶ ἀνυπέρβατον, „ὅτι Χριςὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀναγκαίως ἄρα „ἐν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νέσησε τὸν Χριςὸν, τὸν ὁποῖον δὲν ἀνέσησε· τοῦτο δὲ ἀπολυθεῖ, δηλαδὴ ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἀνέσησε τὸν Χριςὸν, ἀνίσως καὶ νεκροὶ δὲν ἀνασαίνωνται· ὥςε, ἐπειδὴ εἶναι ἄτοπον ἐκεῖτο ὁπῦ ἀπολυθεῖ, ἤτοι τὸ νὰ εἰπῶμεν ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἀνέσησε τὸν Χριςὸν, λοιπὸν ἐδὲ τοῦτο φρέπει τὰ πιςεύσωμεν, ἤγουν ὅτι οἱ νεκροὶ δὲν ἀνασαίνονται.

16. „Εἰ γὰρ νεκροὶ ὐκ ἐγείρονται, ὐδὲ Χριςὸς ἐγήγερται".
17. „Εἰ δὲ ὁ Χριςὸς ὐκ ἐγήγερται, ματαία ἡ πίςις ὑμῶν".

Πάλιν καὶ ἐδῶ μὲ τὸν ἴδιον συλλογισμὸν ἀγωνίζεται, καὶ λέγει· ὅτι διὰ τοῦτο ὁ Χριςὸς ἀνέση, διὰ νὰ κάμῃ καθολικῶ ἀνάσασιν ὅλων τῶν νεκρῶν· ἀνίσως δὲ ἀνάσασις δὲν γίνεται τῶν νεκρῶν, λοιπὸν ὅτε ὁ Χριςὸς ἀνέση· δοθέντος δὲ τούτου, ὅτι ὁ Χριςὸς δὲν ἀνέση, λοιπὸν ματαία, καὶ εὔκερος εἶναι ἡ πίςις σας, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀποπώτατον.

„Ἔτι ἐςὲ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν".

Ἂν ὁ Χριςὸς, λέγει, δὲν ἀνέση, λοιπὸν ἐδὲ ἀπέθανεν· ἂν δὲ ὐκ ἀπέθανε, λοιπὸν ἐδὲ τὴν ἁμαρτίαν ἔλυσε· διότι ὁ θάνατος τοῦ Χριςοῦ, ἦτον λύσις τῆς ἁμαρτίας· „ἴδε γάρ φησιν ὁ „Ἰωάνης ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ Κόσμου". (Ἰωάνν. ά. 29.) Ἀμνὸν δὲ ὠνόμασε τὸν Χριςὸν, διὰ τὴν σφαγὴν ὁπῦ ἔμελλε νὰ λάβῃ ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ Κόσμου· ἀνίσως δὲ ἡ ἁμαρτία δὲν ἐλύθη, λοιπὸν ἀκόμη δύρίσκεσθε ἐσεῖς εἰς αὐτὴν· καὶ πῶς ἐπιςεύσατε, ὅτι ἐλευθερωθήκετε ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν διὰ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος, τοῦ εἰς τὸν θάνατον, καὶ τὴν ἀνάσασιν τοῦ Κυρίου γινομένου;

18. „Ἄρα γε οἱ κοιμηθέντες ἐν Χριςῷ ἀπώλοντο".

Λοιπὸν, λέγει, καὶ οἱ διὰ Χριςὸν ἀποθνόντες καὶ μαρτυρήσαντες ἀδελφοὶ, ἐχάθησαν ἀπὸ μιᾶς, ἀνίσως καὶ ἀνάσασις νεκρῶν δὲν ἦναι· καὶ ὅλοι δὲ κοινῶς οἱ κοιμηθέντες ἐν τῇ πατὰ Χριςὸν πίςει, καὶ ἐν τῇ ζωῇ τῇ ςενῇ καὶ τεθλιμμένῃ, καὶ αὐτοὶ ἐχάθησαν· ἐπειδὴ αὐτοὶ, ματαίως ὑςερήθησαν ἀπὸ τὰ τερπνὰ, καὶ χαροποιὰ τοῦ Κόσμου πράγματα, καὶ μηδὲ μετὰ θάνατον ἐλπίζουν νὰ ἀπολαύσουν κἀνένα ἀγαθὸν, ἀνίσως ἀνάσασις νεκρῶν δὲν εἶναι.

19. „Εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ἠλπικότες ἐσμὲν ἐν Χριςῷ μόνον, ἐ„λεεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν".

Ἀνίσως, λέγει, ἕως εἰς τὴν παροῦσαν πρόσκαιρον ζωὴν τελειόνει ἡ Χριςιανικὴ ἡμῶν πίςις, καὶ ἂν εἰς ταύτην μόνην τὴν ζωὴν ἀποβλέπωμεν ἡμεῖς οἱ ἐλπίζοντες εἰς τὸν Χριςὸν, καὶ ἐκεῖ δὲν εἶναι ἄλλη αἰώνιος ζωὴ, βέβαια ἀθλιώτεροι, καὶ δυσυχέςεροι εἴμεθα ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς ἀπίςους, καὶ ἀσεβεῖς· διὰ τί, μήτε τὰ παρόντα ἀγαθὰ ἀπολαμβάνομεν ἐδῶ ὡς οἱ ἀσεβεῖς, καθὼς καὶ ἀνωτέρω εἴρηται, μήτε τὰ μέλλοντα θέλομεν ἀπολαύσομεν ἐκεῖ, ἐπειδὴ καὶ δὲν θέλομεν ἀνασηθῆμεν, καθὼς λέγουσί τινες ἀπὸ λόγου σας.

Ἀλλ' ἤθελον εἰπῇ τινας· ὅτι, ἂν καὶ τὸ σῶμα δὲν ἀνασαίνεται, ὅμως ἡ ψυχὴ μὲ τὸ νὰ ἦναι ἀθάνατος, θέλει ἀπολαύσει μόνη τὰ αἰώνια ἀγαθά· ἡμεῖς δὲ ἀποκρινόμεθα, ὅτι κἀνένα λογαριασμὸν καὶ ἀλήθειαν δὲν ἔχει ὁ λόγος ἔτος, διὰ τί δὲν ἐκοπίασε μοναχὴ ἡ ψυχὴ, „ἀλλὰ ἐκοπίασε καὶ τὸ σῶμα. (1) Καὶ λοιπὸν ποία δικαιοσύνη εἶναι αὐτὴ, τὸ μὲν σῶμα,

„ἐν τῇ μερικῇ τῆς ἀνασάσεως τοῦ Χριςοῦ πίςει, καὶ „ἡ καθόλου τὰ ςεῖον ἔξει. (Ὁμιλ. εἰς τὰ „ὅταν δὲ „αὐτῷ ὑποταγῇ τὰ πάντα". Τόμ. β.)

(1) Συμφώνως καὶ ὁ θεῖος Χρυσόςομος λέγει· „τί „λέγεις ὦ Παῦλε; πῶς ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ μόνοι ἠλ„πικότες ἐσμέν, εἰ σώματα οὐκ ἐμίσησαν, τὴν ψυ„χὴν μεμόσησε, καὶ ἀθανάτου ὄσης, ὅτι κἂν μείνῃ φη„σὶν ἡ ψυχὴ, κἂν μυριάκις ἀθάνατος ᾖ, ὥσπερ ἐκεῖ „καὶ ἔςι, τῆς σαρκὸς χωρὶς, οὐκ ἀπολήψεται τὰ ἀ„πορρήτα ἀγαθὰ ἐκεῖνα, ὥσπερ ἂν εἰδὲ κολασθήσεται, „παύτα γὰρ φανερωθήσεται ἐμφρόσθεν τοῦ βήματος τοῦ „Χριςοῦ, ἵνα ἕκαςος κομίσηται τὰ ἴδια τὰ σώματος „πρὸς ἃ ἐφαύλιζε, εἴτε ἀγαθὰ, εἴτε κακά· (β'. Κορ.) „ἴδε πάντα φησὶν, εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ἠλπικότες ἐσ„μὲν ἐν Χριςῷ μόνον, ἐλεεινότεροι πάντων ἀνθρώπων „ἐσμέν· εἰ γὰρ ὐκ ἀνίσαται τὸ σῶμα, ἀσεφώπως ἡ „ψυ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μα, ὅπε ἔκαμε τὸν περισσότερον κόπον, νὰ πηγαίνῃ εἰς τὸ μὴ ὄν, καὶ νὰ μὴν ἀνασταίνεται, μηδὲ νὰ ἀπολαμβάνῃ κανένα ἀγαθὸν, μόνη δὲ ἡ ψυχὴ νὰ τέφωσται καὶ νὰ ἀπολαμβάνῃ; αὐτὴ εἶναι μία φανερὰ ἀδικία.

20. „ Νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμη-
„ μένων ἐγένετο ". (1)

Ἀφ' ὧν ἔδειξεν ὁ Ἀπόστολος πόσα ἄτοπα ἀκολουθεῖν ἀπὸ τὸ νὰ μὴ πιστεύῃ τινὰς πῶς δὲν εἶναι ἀνάστασις, ἀναλαμβάνει πάλιν τὸν περὶ ἀναστάσεως λόγον ἐδῶ, καὶ λέγει· ὅτι αὐτὰ μὲν ἀκολουθοῦν, ἴσως δὲν γένῃ ἀνάστασις κοινὴ, ὡσὰν ὅπε ἐκ τούτων ἀκολουθεῖ, ὅτι οὐδὲ ὁ Χριστὸς νὰ ἀνέστη· τώρα δὲ ἐπειδὴ βεβαίως ὁ Χριστὸς ἀνέστη, λοιπὸν καὶ ἀνάστασις κοινὴ βεβαίως θέλει γένῃ, καὶ τὰ ἄτοπα αὐτὰ δὲν θέλουν ἀκολουθήσουν· συχνάκις δὲ λέγει τὸ „ ἐκ νεκρῶν " διὰ νὰ ἐμφράξῃ τὰ στόματα τῶν αἱρετικῶν Μανιχαίων, οἵτινες ἔλεγον, ὅτι ὁ Χριστὸς σωματικῶς δὲν ἀπέθανεν, ἀλλὰ νοητῶς, ὡς προεῖπομεν. Ἀνίσως δὲ ὁ Χριστὸς ἔγινεν ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων, λοιπὸν πρέπει ὅλοι καὶ οἱ κεκοιμημένοι νὰ ἀναστηθοῦν· διότι ἡ ἀπαρχὴ ἔχει καὶ τοὺς ἐπακολουθοῦντας εἰς αὐτήν· ὡσὰν, χάριν λόγου, ἀπαρχὴ λέγεται, ὅταν εὕρῃς ἀπὸ τὰς πολλὰς, ἀρχίσῃ νὰ κάμῃ πρῶτος εὖα ἔργον, τὸ ὁποῖον μέλλουν καὶ οἱ λοιποὶ νὰ κάμουν ἀκολούθως, ὕστερα ἀπὸ ἐκεῖνον.

21. „ Ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου ὁ θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις
„ νεκρῶν ".

22. „ Ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτως ἐν τῷ
„ Χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται ".

Τὴν αἰτίαν λέγει ἐδῶ, μὲ τὴν ὁποίαν βεβαιόνει τὰ ἄνω εἰρημένα ὁ θεῖος Ἀπόστολος· ἔφθειρε, λέγει, νὰ νικήσῃ ἐν τῷ Χριστῷ ἡ φύσις ὅπε ἐνικήθη ἐν τῷ Ἀδὰμ, καὶ ὁ ἄνθρωπος ὅπε ἔπεσε, καὶ ἐνικήθη, αὐτὸς πάλιν νὰ νικήσῃ, καὶ νὰ ἀναστηθῇ (2), ἐπειδὴ καθὼς ἐν τῷ Ἀ-

---

„ ψυχὴ μένει, ἔξω τῆς μακαριότητος ἐκείνης τῆς ἐν
„ οὐρανοῖς· εἰ δὲ τοῦτο, οὐδενὸς ἀπολαυσόμεθα ὅτε κα-
„ θόλου, εἰδὲ ὅτε οὐδενός, ἐν τῷ παρόντι τὰ τῆς ἀμοι-
„ βῆς ". (Ὁμιλ. λδ'. εἰς τὴν α'. πρὸς Κορινθ.)

Σημείωσαι δὲ ὅτι ἀπὸ τὰ λόγια ταῦτα, καὶ τὰ Παύλου, καὶ τὰ Χρυσοστόμου, καὶ Θεοφυλάκτου, ἀναιρεῖται ἡ γνώμη τῶν Δυτικῶν ἡ περὶ τῆς τῶν ἀγαθῶν καὶ κακῶν ἤδη γενομένης ἀπολαύσεως. Ὅρα καὶ τὸ „ λοιπὸν ἀπό-
„ κειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος ". (β'. Τιμοθ.) καὶ τὸ „ οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως
„ οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν ". (Ἑβρ. ια'. 39.)

(1) Δὲν δύναμαι ἐδῶ νὰ σιωπήσω τὸ γλαφυρὸν θεώρημα, ὅπε κάμνει ὁ σοφὸς Εὐσράτιος ὁ Ἀργεντὴς ἐν τῷ περὶ Μυστηρίων· (σελ. 21.) λέγει γὰρ οὕτως ἐκεῖ, ὅτι ἡ Κυριακὴ ἡμέρα, ἐν ᾗ ἀνέστη ὁ Κύριος, αὐτὴ δηλονότι ἡμέρα τῆς ἀζύμων ὠνομάζετο, κατὰ τὸν Φίλωνα, καὶ Ἰώσηπον, ἐπαύοντο δὲ τότε τῆς θρώσης κατὰ τὸ Λευϊτικὸν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐγίνετο ἡ προσφορὰ τῶν δραγμάτων, ἥτις καὶ ἑορτὴ τοῦ δράγματος ὠνομάζετο, ὅτι ἀπαρχὴ τοῦ θερισμοῦ, καθὼς λέγει ὁ Θεὸς ἐν τῷ Λευϊτικῷ· „ ὅταν οἱς ὑμεῖς Ἰσραηλ.... ὅταν
„ εἰσέλθητε εἰς τὴν γῆν, ἣν ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν, καὶ
„ θερίζητε τὸν θερισμὸν αὐτῆς· καὶ οἴσετε τὸ δράγμα
„ ἀπαρχὴν τοῦ θερισμοῦ ὑμῶν πρὸς τὸν Ἱερέα.... τῇ
„ ἐπαύριον τῆς ἑβδόμης ἀναστήσει αὐτὸ ὁ Ἱερεύς ". (Λευ. κγ'. 10.)

Ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ ὁ Χριστὸς ἀνέστη κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐφοσφέρετο ἡ ἀπαρχὴ τοῦ δράγματος, τότε χάριν ὁ θεῖος Ἀπόστολος εἰς τὰ νόημα τοῦτο ἀφορῶν, λέγει ὅτι ὁ Χριστὸς ἐγένετο ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων· ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ἐφοσφέρθη εἰς τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα δῶρον τῆς ἀναστάσεώς του, ὡσὰν μία ἀπαρχὴ ἁγία πάντων τῶν μελλόντων μετὰ ταῦτα ἀναστηθῆναι· ἐπιτελεῖτο δὲ ἡ προσφορὰ τοῦ δράγματος μετὰ μεγάλης ἑορτῆς, καὶ πανηγύρεως, χαρᾶς τε πολλῆς καὶ ἀγαλλιάσεως· ὅθεν καὶ τῷ Φίλωνι „ Πα-
„ νήγυρις ἐπὶ τῷ δράγματι προσαγορεύεται· τύπος
„ δὲ ἦν ἡ χαρὰ αὕτη, τῆς χαρᾶς τῆς ἀναστάσεως τοῦ
„ Κυρίου ".

(2) Διὰ τοῦτο εἶπεν ὁ Νύσσης Γρηγόριος· „ οὐδὲ
„ γὰρ ἄλλο τί ἐστὶν ἡ ἀνάστασις, εἰ μὴ πάντως ἡ εἰς τὸ
„ ἀρχαῖον ἀποκατάστασις ". (Ὁμιλ. ἀ. εἰς τὸν Ἐκ-
„ κλησιαστήν.) Διὰ τοῦτο καὶ ἄλλοι ὁρίζουσι τὴν ἀνάστα-σιν, ὅτι εἶναι δεύτερα σύστασις τοῦ πεπτωκότος· ὁ δὲ Θεοδώρητος οὕτω τὸ ῥητὸν ἑρμηνεύει· „ ἀποβλέψατε,
„ λέγει, εἰς τὴν κριτικὴν τῶν γενῶν, καὶ βλέπετε τῶν
„ προγόνων τὰς ἀπογόνους ἀκολουθήσαντας, καὶ δυνα-
„ πάντας γενομένους, ἐπειδὴ περ ἐκεῖνος ἐδέξατο τὴν
„ δυνάστασιν· ὅπως ἅπασα τῆς ἀνθρώπων ἡ φύσις ἀκο-
„ λουθήσῃ τῷ Δεσπότῃ Χριστῷ, καὶ κοινωνήσῃ τῆς ἀνα-
„ στάσεως· φιλόστοργος γὰρ καὶ ὑπὲρ τῶν νεκρῶν, ὥσπερ
„ ἐκεῖνος φιλάνθρωπος· εἰκότως δὲ τὸν Χριστὸν νῦν προσ-
„ ηγόρευσεν ἄνθρωπον, εἰδὼς αὐτὸν καὶ Θεόν, ἵνα τὸ
„ ὁμοφυὲς δείξας, τὸν περὶ ἀναστάσεως βεβαιώσῃ λό-
„ γον ".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Α'δάμ· ἦγεν διὰ τὴν ἁμαρτίαν τοῦ Ἀδάμ, ἔπεσαν οἱ ἄνθρωποι ὅλοι οἱ ἐξ αὐτοῦ γεννηθέντες εἰς τὸν θάνατον· ἔτζι καὶ ἐν τῷ Χριστῷ, ὅλοι θέλουν ἀνασηθῆν, ἦγεν διὰ τί ἀρέσει ὁ Χριστὸς ἀναμάρτητος, καὶ ἀπολύθως, διὰ τί δὲν ἦτον ὑπόχρεος εἰς τὸν θάνατον, καὶ διὰ τί θελήματικῶς μὲν ἀπέθανεν, ἀνέστη δὲ πάλιν, ἐπειδὴ δὲν ἦτον δυνατὸν νὰ κρατηθῇ ἀπὸ τὸν θάνατον ὁ ἀρχηγὸς τῆς ζωῆς, καθὼς εἰσημηγόρησεν ὁ Κορυφαῖος Πέτρος· „ὃν ὁ Θεὸς ἀνέ„στησε, λύσας τὰς ὠδῖνας τοῦ θανάτου· καθ' ὅτι οὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ". (Πράξ. β'. 24.) Ταῦτα δὲ πᾶσα εἶναι καὶ κατὰ τῆν αἱρετικῶν Μανιχαίων, τῆν μὴ ὁμολογούντων ὅτι ἀνέστη σωματικῶς ὁ Χριστός· ἀλλὰ νοητῶς, ὡς προείπομεν.

23. „Ἕκαστος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι".

Ἐπειδὴ εἶπεν ἀνωτέρω ὁ θεῖος Ἀπόστολος, ὅτι ὅλοι θέλουν ζωοποιηθῆν, διὰ νὰ μὴ νομίσῃς ἐσὺ ὁ ἀναγνώστης, ὅτι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἔχουν νὰ σωθῆν, διὰ τοῦτο ἀπολύθως λέγει· ὅτι ὅσον μὲν κατὰ τὸ ἀνασῆναι, ὅλοι καὶ ἁμαρτωλοὶ, καὶ δίκαιοι θέλουν ζωοποιηθῆν· ὅμως ὁ κάθε εἷς θέλει ταχθῆ εἰς τὸ ἴδιον τάγμα του, καὶ εἰς τὴν μερίδα ἐκείνην, τῆς ὁποίας εἶναι ἄξιος. (1)

„Ἀπαρχὴ Χριστὸς, ἔπειτα οἱ τοῦ Χριστοῦ, ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, εἶ„τα τὸ τέλος".

Ἀπαρχὴ, λέγει, καὶ σπάτα τῆς ἀνασάσεως ἔγινεν ὁ Χριστός· μετὰ τὸν Χριστὸν δὲ, θέλουν ἀνασηθῆν καὶ οἱ τοῦ Χριστοῦ, ἤγουν οἱ πιστοί τοῦ Χριστιανοὶ, ὅσοι ἐπρόκοψαν εἰς τὰς ἀρετὰς, αὐτοὶ θέλουν ἀνασηθῆν ἐν τῷ Χριστῷ πρῶτοι, ὅταν ὁ Χριστὸς ἔρχεται ἐξ οὐρανοῦ (2)· τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ „ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ"· ἐπειδὴ οἱ δίκαιοι θέλουν ἔχειν προνόμιόν τι, καὶ ἀξίωμα, καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ἀνάστασιν, ὁποῦ μέλλουν νὰ λάβουν. Τοῦτο δὲ τὸ προνόμιον εἶναι, τὸ νὰ ἀνασηθῆν αὐτοὶ πρῶτοι ἀπὸ τοὺς ἄλλους· διὰ ὅ,τι ἐπειδὴ οἱ δίκαιοι μέλλουν νὰ ἁρπαγῆν ἐν νεφέλαις, εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου εἰς ἀέρα, ὡς λέγει ὁ αὐτὸς Παῦλος· (α'. Θεσσαλ. δ'. 17.) διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν, πρῶτοι καὶ ἀνασαίνονται· οἱ γὰρ ἁμαρτωλοὶ δὲν ἁρπάζονται ἐν νεφέλαις, ἀλλὰ κάτω θέλουν προσμένειν τὸν Κριτὴν, ὡς κατάδικοι ὁποῦ εἶναι· ἔπειτα θέλει ἀκολουθήσει τὸ τέλος ὅλων τῶν ἀνθρώπων, καὶ αὐτῆς τῆς ἀνασάσεώς των, ὡσὰν ὁποῦ ὅλοι κοινῶς ἔχουν νὰ ἀνασηθῆν· διότι δὲν θέλει ἀκολουθήσει τότε καθὼς τώρα ἠκολούθησε, καὶ ὁ μὲν Χριστὸς ἀνέστη, οἱ δὲ ἄνθρωποι, καὶ τὰ ἀνθρώπινα φράγματα ἔμειναν εἰς τὸν τόπον τους ἀμετάβλητα· ἀλλὰ τότε θέλουν λάβειν τέλος ὅλα τὰ ἀνθρώπινα.

24. „Ὅταν παραδῷ τὴν βασιλείαν τῷ Θεῷ καὶ Πατρί".

Δύο βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἠξεύρει ἡ Ἁγία Γραφὴ, τὴν μίαν, κατὰ οἰκείωσιν, τὴν δὲ ἄλλην, κατὰ δημιουργίαν· διότι ὁ Θεὸς, βασιλεύει μὲν εἰς ὅλους καὶ Ἕλληνας, καὶ Ἑβραίους, καὶ εἰς

---

(1) Οὕτω καὶ ὁ Κύριος (λέγει ὁ Θεοδώρητος) ἐν τοῖς ἱεροῖς Εὐαγγελίοις διδάσκει, ὡς τοὺς μὲν ἀμνοὺς, εἰπὼν ἐκ δεξιῶν, τοὺς δὲ ἐρίφους, ἐξ ἀριστερῶν.

(2) Οὕτω καὶ ὁ θεῖος Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρέας ἑρμηνεύει τὸ ῥηθὲν τοῦτο· „τοὺς πιστεύσει χρεωστέμε„να φρεπωδέστερον ὅλη δωρεῖται τῇ φύσει· ἐξ ἀρχῆς γάρ τοι „τοῦτο καὶ ὁ θεσπέσιος ἡμῖν Ἀπόστολος Παῦλος τὸ πε„ρὶ τῆς ἐσομένης ἀνασάσεως ἀποκαλύπτων μυστήριον, „ἀπαρχὴν μὲν τὸν Χριστὸν ἀνασήσεσθαι λέγει· καὶ „γὰρ δὴ καὶ ἐγήγερται πρῶτος ἐκ νεκρῶν· ἀλ' ἑπειτα „φησὶν οἱ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ· πρὸ γὰρ „τῶν ἄλλων ἁπάντων τοὺς οἰκειωθέντας αὐτῷ ἐξ πί„στεως ἀνασήσεσθαι λέγει· χρεωστομένην αὐτῆς δὴ μά„λιστα, κυρίως τε καὶ ἰδικῶς ἐπιδεικνύων τὴν ἀνάστα„σιν· ἢ τῇ εἰς ἴλεων διηνεκῶς τὴν φύσιν, ἐξ ἀγα„θότητος δηλονότι καὶ φιλανθρωπίας τοῦ παντελῶς κα„ταργῆσαι τὸν θάνατον ἐπενεγκόντος Θεοῦ". (Βιβλ. δ'. Κεφ. ζ'. περὶ τῆς ἐν ὀγδόῃ Περιτομῆς.)

Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει· „τοῦ δὲ Χριστοῦ καλῶς, οὐ „μόνον τοὺς μετὰ τὴν ἐνανθρώπησιν εἰς αὐτὸν πεπιστευ„κότας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν Νόμῳ, καὶ πρὸ τοῦ Νόμου ἐν „δυσεβείᾳ, καὶ ἀρετῇ ἐξηλαμψάσας· ὅσοι δηλαδὴ ἐξ „τῆς εἰς τὸν ἐλθόσμενον Χριστὸν πίστεως ἐτελειώθησαν". Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „Καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χρι„στῷ ἀνασήσονται πρῶτον". (α'. Θεσσαλ. δ'. 16.) Λέγει δὲ καὶ ὁ Νύσσης Γρηγόριος „ὥσπερ ἐπὶ τοῦ καθ' ἡμᾶς „σώματος ἡ τοῦ εἴδους ἐξ ἀδιαιρέτων ἐνέργεια, φησὶ πά„ντων τῶν σωμάτων ἄγει τὸ ἡνωμένον τῷ μέρει· „ὅπω καθάπερ τινος ὄντος ζώου πάσης τῆς ἀνθρωπίνης „φύσεως ἡ τοῦ μέρους (ἤτοι τοῦ Χριστοῦ) ἀνάστασις ἐ„κά

εἰς αὐτὰς τὰς ἰδίας δαίμονας, καὶ χωρεῖς νὰ θέλῃ, κατὰ τὸν λόγον τῆς Δημιουργίας, καθ' ὃ δηλαδὴ ὅλοι εἶναι δημιουργήματα, καὶ κτίσματα ἐδικά τε, καὶ ὑποτάσσονται, καὶ χωρεῖς νὰ θέλῃ εἰς τὴν βασιλείαν τε· βασιλεύει δὲ ὁ Θεὸς καὶ εἰς τὰς Χριστιανὰς, καὶ Ἁγίας, οἵτινες ὑποτάσσονται θεληματικῶς εἰς αὐτὸν, κατὰ τὸν τῆς οἰκειώσεως λόγον, ἤτοι καθ' ὃ ἔτοι εἶναι πιστοὶ, καὶ οἰκεῖοι, καὶ φίλοι τὰ Θεοῦ. Διὰ τὴν βασιλείαν ταύτην τὴν κατὰ οἰκείωσιν τῶν πιστῶν, λέγει ὁ Πατὴρ πρὸς τὸν Υἱὸν διὰ τὸ Δαβίδ· „Αἴτησαι παρ' ἐμοῦ, καὶ δώσω σοι Ἔθνη „τὴν κληρονομίαν σε". (Ψαλμ. β΄. 8.) Καὶ πάλιν περὶ αὐτῆς λέγει ὁ Χριστὸς μετὰ τὸ ἀνασῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· „ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ γῆς" (Ματθ. κή. 18.) Ταύτην λοιπὸν τὴν κατὰ οἰκείωσιν βασιλείαν τῶν πιστῶν, παραδίδει ὁ Υἱὸς πρὸς τὸν Πατέρα, ὡς λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος, ἤτοι κατορθόνοι, καὶ τελειόνοι αὐτὴν, καθὼς χάριν παραδείγματος, εἶχας βασιλεῖς ἐσχοίνισεν εἰς τὸν ὑόντα τὸ νὰ κάμῃ πόλεμον εἰς Ἔθνη, ὁπὰ ἀποσάτησαν ἀπὸ λόγου τε, διὰ νὰ οἰκονομήσῃ καλῶς τὸν πόλεμον αὐτὸν, καὶ νὰ νικήσῃ τὰς ἀποσάτας. Ὅταν λοιπὸν ὁ ὑὸς τελειώσῃ τὸν πόλεμον ἐκεῖνον, καὶ νικήσῃ, καὶ ὑποτάξῃ τὰ ἀποσατήσαντα Ἔθνη, τότε λέγεται ὅτι παραδίδει τὸν πόλεμον εἰς τὸν Πατέρα τε, ἤτοι ὅτι ἔδειξεν εἰς τὸν Πατέρα τε τὸ παραδοθὲν ἔργον, καὶ πῶς ἐτελείωσεν αὐτό. (1) Λέγει λοιπὸν ὁ Παῦλος ἐδῶ, ὅτι ὅταν ὁ ὑὸς ὑποτάξῃ ὅλα, τότε θέλει γένῃ τὸ τέλος· διότι τότε ὁ Χριστὸς θέλει βασιλεύσει εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστοὺς μὲ ὅλην τὴν τελειότητα· ἐπειδὴ τότε δὲν ἔχομεν πλέον νὰ μοιραζώμεθα μέρος εἰς τὸν Θεὸν, καὶ μέρος εἰς τὸν κοσμοκράτορα διάβολον, καθὼς τώρα, ἀλλ' ὅλοι θέλομεν γένομεν τοῦ Θεοῦ οἰκεῖοι, ὡς λέγει ὁ Θεολόγος Γρηγόριος· (Λόγ. β΄. περὶ Υἱοῦ) παεισᾷ γὰρ καὶ παραδίδει ὁ Υἱὸς εἰς τὸν Πατέρα, ἐλθυθέραν ὅλην τὴν βασιλείαν, ἤτοι τοὺς βασιλευομένους ὑπ' αὐτὸν πιστοὺς, ἡ ὁποία βασιλεία ἦτον πρότερον διαρπαγμένη, καὶ σκλαβωμένη ἀπὸ τὸν ἀποσάτην διάβολον, καθὼς λέγει ὁ Ἀλεξανδρείας Θεῖος Κύριλλος, ἐν τῷ κατὰ Ἰουλιανοῦ βιβλίῳ τεσσαρτῳ.

„Ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν, καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν, καὶ δύναμιν".

Ἤτοι τότε θέλει γένῃ τὸ τέλος, ὅταν νικήσῃ, καὶ καταπαύσῃ ὁ ὑὸς ὅλας τὰς πονηρὰς δυνάμεις τῶν ἀποσατῶν δαιμόνων· διότι τώρα μὲν οἱ δαίμονες ἐνεργοῦσιν ἀκόμη, καὶ ἐξουσιάζουσι κατὰ μέρος πολλοὺς ἀνθρώπους· τότε δὲ θέλει παύσει τελείως ἡ τῶν ἐνέργεια, καὶ ἐξουσία· περὶ ὧν εἶπεν ὁ αὐτὸς Παῦλος· „οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ „πρὸς τὰς ἀρχὰς, πρὸς τὰς ἐξουσίας". (Ἐφεσ. ς΄. 12.) Καὶ ἀλλαχοῦ ὁ αὐτὸς ἔγραφεν· „ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ, ἐπουρανίων, καὶ ἐπιγείων, καὶ καταχθονίων". (Φιλίππ. β΄. 10.)

25. „Δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν, ἄχρις οὗ ἂν θῇ πάντας τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ". (2)

26. „Ἔσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος".

Ἐπειδὴ εἶπεν ὁ Παῦλος ὅτι ὁ Χριστὸς μέλλει νὰ καταργήσῃ τὰς ἀποσατικὰς δυνάμεις τῶν δαιμόνων, καὶ νὰ κάμῃ νίκας καὶ τρόπαια, ἀκόλουθον δὲ ἦτον νὰ εἰπῇ τινας· ὅτι ἴσως θέ-

---

„πὶ τὸ πᾶν διεξέρχεται, κατὰ τὸ συνεχές τε καὶ ἡ-„νωμένον τῆς φύσεως, ἐκ τῶν μερῶν ἐπὶ τὸ ὅλον συ-„διοικεῖν". (Λόγ. κατηχητικὸν, Κεφ. λβ΄.)

(1) Παραδίδει δὲ ὁ Υἱὸς εἰς τὸν Πατέρα τὴν Βασιλείαν, οὐχὶ πῶς τὴν ὑστερῆται αὐτός· (διότι τί τοῦτο ἦναι δυνατὸν ποτὲ, καὶ νὰ τὸ τοιοῦτόν τινας δηλαδὴ, ὅταν μὲν ἐπολεμεῖτο, καὶ ἀποσατεῖ ἡ ταύτην Βασιλείαν νὰ ἦναι ἐδικήτου, ὅταν δὲ τὴν εἰρήνευσε, τότε νὰ τὴν ὑστερηθῇ) ἀλλὰ τὴν παραδίδει διὰ νὰ κάμῃ συγκοινωνὸν τὸ ἐδικόν του κατορθώματος καὶ τὸν Πατέρα· ἐπειδὴ κοινὰ εἶναι ὅλα τὰ τοῦ Πατρὸς, καὶ σωτηρία τὸ Ἁγίου Πνεύματος σεσαρκῶται· διότι τοῦτο κοινὰ εἶναι τῆς Ἁγίας Τριάδος καὶ τὰ κατορθώματα, ὁπὰ ἔκαμεν ὁ Υἱὸς σαρκωθεὶς, καὶ σταυρωθεὶς, καὶ ἀνάσας. Λέγεται δὲ ὅτι παραδίδει ὁ Υἱὸς τὴν Βασιλείαν τῷ Πατρὶ, καθ' ὃ ἀφραίνει αὐτὸν τὸ κατορθώματα· καθ' ὃ δὲν ἔχει πλέον νὰ παλαιπωρήσῃ δι' αὐτὴν, μήτε νὰ συμμαχήσῃ καὶ νὰ νικᾷ δι' αὐτὴν· καὶ ὄχι διότι νὰ τὴν ὑστερῆται, καὶ νὰ μὴ τὴν ἔχῃ πλέον αὐτὸς, κατὰ τὸν σοφὸν Φώτιον· „ἢ παραδίδει ὁ Υἱὸς τὴν Βασιλείαν τῷ Πατρὶ, κατὰ τὸν Θεοδώρητον· „οὐκ αὐτὸς ὡς Βασι-„λέως γυμνωμένος, ἀλλὰ τὸν σύμπαντον ἀφανίζων ὄγκον, καὶ „τὰς ἐκείνου συνεργὰς ὑποτάττων, καὶ πᾶσαν ὑποκύψασαν „παρασκευάζων, καὶ τῶν τῆς ὅλων ἐπιγνώσει Θεοῦ".

(2) Τὸ ῥητὸν τοῦτο ἑρμηνεύων ὁ Θεοδώρητος, λέ-

γει,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θέλει ἀδυνατήσει ἕως ὅ νὰ κάμῃ ὅλα αὐτὰ, καὶ δὲν θέλει δυνηθῇ νὰ τὰ τελειώσῃ· διὰ τοῦτο λέγει ὁ Παῦλος ἐδῶ, ὅτι δὲν θέλει ἀδυνατήσει· ἀλλὰ πρέπει νὰ βασιλεύῃ, ἤγουν νὰ ἀναπαύεται ὡς βασιλεὺς, καὶ δυνατὸς, ἕως ὅ νὰ ὑποτάξῃ τοὺς ἐχθρούς του, καὶ ὕστερον ἀπὸ ὅλους νὰ ὑποτάξῃ τὸν θάνατον· διότι ἐκεῖνος ὁποῦ θέλει ὑποτάξει τὸν διάβολον, φανερὸν ὅτι θέλει ὑποτάξει καὶ τὸ ἔργον καὶ ἀποτέλεσμα τοῦ διαβόλου, τὸ ὁποῖον εἶναι ὁ θάνατος. Πῶς δὲ ὁ θάνατος θέλει φανῇ ὅτι ὑπετάχθη, ἀνίσως δὲν ξεράσῃ τὰ σώματα τῶν νεκρῶν, τὰ ὁποῖα ἐκράτει εἰς τὴν ἐξουσίαν του; τότε γὰρ νικᾶται ὁ θάνατος, ὅταν καὶ τὰ κέρδη ὁποῦ εἶχε παρμένα, διαρπαχθῶσιν ἀπ' αὐτὸν, ἤτοι τὰ νεκρὰ σώματα, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος· „Πῶς δύναταί τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ, καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ διαρπάσαι, ἐὰν „μὴ δήσῃ πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει"; (Ματθ. ιβ'. 29.) Ἀκούωντας λοιπὸν ἐσὺ ὦ ἀναγνώστα, ὅτι ἔχει νὰ καταργήσῃ ὁ Χριστὸς κάθε ἀρχὴν, καὶ ἐξουσίαν, μὴ φοβηθῇς ὅτι θέλει ἀδυνατήσει, καὶ δὲν θέλει δυνηθῇ νὰ κατορθώσῃ ταῦτα· διότι αὐτὸς θέλει κάμῃ ὅλα, βασιλεύωντας, καὶ κυβερνῶντας τὸν πόλεμον, ἕως ὅ νὰ ὑποτάξῃ ὅλους τοὺς ἐχθρούς. Βλέπεις ἀγαπητὲ, ὅτι τὸ „ἕως" ὁποῦ λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος, δὲν τὸ λέγει εἰς αἵρεσιν τοῦ μετὰ ταῦτα, ἀλλὰ διὰ τὴν προρρηθεῖσαν αἰτίαν, ἤγουν διὰ τὶ ἡ βασιλεία τοῦ Χριστοῦ κρατεῖ, καὶ ἐξουσιάζει, καὶ δὲν θέλει ἀδυνατήσει, ἕως ὁποῦ νὰ τὰ καταρθώσῃ ὅλα· ἀφ' οὗ δὲ καταρθώσῃ ταῦτα, πολλῷ μᾶλλον τότε θέλει βασιλεύσει, διὶ ὅτι „τῆς βασιλείας „αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος"· καθὼς ὁ Ἀρχάγγελος εἶπε πρὸς τὴν Παρθένον. (Λουκ. α'. 33.) Ὁ δὲ Θεολόγος Γρηγόριος λέγει, ὅτι ὁ υἱὸς λέγεται πῶς βασιλεύει εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, ἤτοι πῶς ἐνεργεῖ τὴν εἰς αὐτὴν ὑπακοὴν ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων τῶν βασιλευομένων, καὶ πῶς βάλλει ἡμᾶς ὑποκάτω εἰς τὴν βασιλείαν του· (Λόγ. β'. περὶ υἱοῦ) ὅθεν καὶ ἀφ' ὅ ἡμεῖς οἱ βασιλευόμενοι ὑποταχθῶμεν εἰς αὐτὸν, τότε παύεται ἡ τοιαύτη βασιλεία του, ἤγουν ἡ ἀνοδὴ, καὶ ἐνέργεια ὁποῦ κάμνει εἰς τὸ νὰ βασιλεύωμεθα ἡμεῖς ἀπὸ αὐτόν· διότι καθὼς ὁ οἰκοδόμος οἰκοδομεῖ τὸν οἶκον, ἕως ὅ νὰ βάλῃ τὴν σκέπην τοῦ οἴκου, καὶ μετὰ ταῦτα παύει ἀπὸ τὸ ἔργον τῆς οἰκοδομῆς· τοιουτοτρόπως καὶ ὁ υἱὸς βασιλεύει, ἤτοι ἐνεργεῖ τὴν εἰς ἡμᾶς βασίλευσιν αὐτοῦ, ἕως ὅ ἡμεῖς νὰ βασιλευθῶμεν τελείως ἀπὸ αὐτόν. (1)

27. „Πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ· ὅταν δὲ εἴπῃ, „ὅτι πάντα ὑποτέτακται, δῆλον ὅτι ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος αὐ„τῷ τὰ πάντα".

Ἐπειδὴ εἶπε περὶ τοῦ υἱοῦ ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ἔχει νὰ καταργήσῃ τοὺς ἐχθρὺς, καὶ νὰ κάμῃ νίκην, ἐφοβήθη μήπως νομισθῇ ὁ υἱὸς, ὅτι εἶναι ἄλλη ἀρχὴ ἀσύνητος, ἔξω ἀπὸ τὸν Πατέρα· διὰ τοῦτο λοιπὸν ἀναφέρει τὰ πάντα εἰς τὸν Πατέρα λέγωντας· ὅτι ὁ Πατὴρ ὑπέταξε τοὺς ἐχθρὺς εἰς τὸν υἱόν· ἐπειδὴ δὲ πάλιν ἔγραφε πρὸς Ἕλληνας, οἵτινες ἐδόξαζον ὅτι ὁ Ζεὺς ἐσηκώθη ἐναντίον τοῦ Πατρός του Κρόνου, καὶ ἐπῆρεν ἀπ' αὐτὸν τὴν βασιλείαν, ἐφοβήθη, μήπως ὑποπτεύσωσιν οἱ Κορίνθιοι καὶ διὰ τὸν υἱὸν σύα πιστὸν· ὅτι δηλαδὴ ἐσηκώθη ἐναντίον τοῦ Πατρός του· διὰ τοῦτο ἀπολύθως λέγει, ὅτι ὅλα ὑπετάχθησαν εἰς τὸν υἱὸν, ἔξω μόνον ἀπὸ

γα, ὅτι ἀνίσως οἱ τοῦ Ἄρειου, καὶ Εὐνομίου φρονοῦντες λέγουσιν, ὅτι ἐπὶ μόνου τοῦ Υἱοῦ εὑρίσκεται αὐτὸ τὸ φωνὴ, τὸ „ἄχρις οὗ" δηλαδὴ, ὡς ἀκούσαν καὶ αὐτὸν τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα ὁποῦ λέγει· „ἐγὼ εἰμὶ, καὶ ἕως αὖ„καπιγνράσητε ἐγώ εἰμὶ". (Ησ. μς'. 4.) οὕτω δὲ νομεύει τὸν λόγον, καθὼς οἱ αἱρετικοὶ θέλουσι, θέλει εὑρεθῇ ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ νὰ ἔχῃ τὸ εἶναι συμμετρον μὲ τὸ γυρατεῖον τοῦ ἀνθρώπου· ἀλλὰ τὸ νὰ φλυαρήσῃ τινὰς τοῦτο, εἶναι ἴδιον τῶν τρελῶν ἀνθρώπων. Λοιπὸν καθὼς ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ εἶναι ἀΐδιος καὶ ἀτελεύτητος, ἔτζι ἀΐδιος καὶ ἀτελεύτητος εἶναι καὶ ὁ Υἱός· ἔχει δὲ καὶ τὴν Βασιλείαν αἰώνιον, καθὼς εἶπε φανερὰ ὁ Προφήτης Δανιήλ· „ἡ Βασιλεία αὐτοῦ, Βα„σιλεία αἰώνιος, ἥτις οὐ καταλυθήσεται εἰς τὸν αἰῶ„να". (Δαν. ζ'. 14.)

Ὁ δὲ Νύσσης Γρηγόριος „τὸ βασιλεύειν" ἐκλαμβάνει αὐτὶ τοῦ ἀρεσεύειν ἐνόησεν· οὕτω γάρ φησι· „τὸ δὲ „δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν ἕως ἂν θῇ πάντας ἐχθροὺς „ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, δύσεβὲς, ὡς οἶμαι, παρα„δεξόμεθα, τὸ ἀρεσκεύειν αὐτὸν ἡμῖν τοῦ βασιλεύειν „νοήσαντες· τότε γὰρ παύεται τῆς ἀρεσκείας ὁ δυνα„τὸς ἐν πολέμῳ, ὅταν ἀφανισθῇ πᾶν τὸ τῷ ἀγαθῷ „ἀντικείμενον· ὅταν πᾶσαν τὴν ἑαυτοῦ Βασιλείαν „σωναγαγὼν, προσαγάγῃ τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ, φησὶ „ἑαυτὸν ἐνώσας τοῖς πᾶσι". (Ὁμιλ. εἰς τὸ „ὅταν „δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα". Τόμ. β'.)

(1) Ὅρα εἰς τὴν πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολὴν, Κεφ. εἰκ. 13. ὁποῦ λέγομεν, ὅτι ὁ Πατὴρ θέτει τοὺς ἐχθροὺς ὑποκάτω εἰς τοὺς πόδας τοῦ Υἱοῦ, διὰ νὰ δώξῃ τιμὴν πρὸς τὸν Υἱόν του, καθὼς ἑρμηνεύει ὁ Θεοφύλακτος, ἀγκαλὰ καὶ ἐδῶ παρακάτω λέγει ὁ Παῦλος, ὅτι ὁ Πατὴρ ὑπέταξε τὰ πάντα εἰς τὸν Υἱόν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πὸ τὸν Πατέρα· (1) διότι ὁ Πατὴρ μᾶλλον ὑπέταξεν εἰς τὸν υἱὸν ὅλα τὰ ἄλλα. Σημείωσαι δὲ ὅτι ἡ ὑποταγὴ αὕτη, σωτηριώδης ἐστὶ πρὸς τὰς ὑποπασσομένας, κατὰ τὸν Νύσσης Γρηγόριον λέγοντα· „σαφῶς ἐπ' αὐτῶν ἡ σωτηρία τῷ ὀνόματι τῆς ὑποταγῆς ἑρμηνεύεται". (Ὁμιλ. εἰς τὸ „ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ". Τόμ. β'.)

28. „Ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε καὶ αὐτὸς ὁ Υἱὸς ὑ-„ποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα".

Διὰ νὰ μὴν εἰπῇ τινας, ὅτι ἀγκαλὰ καὶ δὲν ὑπετάχθη ὁ Πατὴρ εἰς τὸν Υἱὸν, ἀλλ' ὅμως δὲν ἐμποδίζει τίποτε, τὸ νὰ ἦναι ὁ Υἱὸς δυνατώτερος ἀπὸ τὸν Πατέρα· διὰ τοῦτο ὁ Ἀπόστολος ταύτην τὴν ὑπόνοιαν ἀναιρῶντας μὲ ὑπερβολὴν, λέγει· ὅτι καὶ ὁ Υἱὸς θέλει ὑποταχθῇ εἰς τὸν Πατέρα, διὰ νὰ δείξῃ μὲ τὸν λόγον τοῦτον, τὴν πολλὴν ὁμόνοιαν ὁποῦ ἔχει ὁ Υἱὸς μὲ τὸν Πατέρα· ὥστε, ἤξεύρε σὺ ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι ὁ Πατὴρ εἶναι ἡ αἰτία, καὶ πηγὴ τῆς δυνάμεως ταύτης εἰς τὸν Υἱὸν, καὶ ὅτι ὁ Υἱὸς δὲν εἶναι ἄλλη τις δύναμις ἐναντία μὲ τὸν Πατέρα. Ἀνίσως δὲ καὶ ὁ Παῦλος ἐμεταχειρίσθη λέξιν παρειμένην τῆς ὑποταγῆς περισσότερον ἀπὸ τὸ πρέπον, μὴ θαυμάσῃς ὦ ἀναγνῶστα, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ἔχει συνήθειαν, καὶ ὅταν μέλλῃ νὰ ἀναπαύσῃ ἀπὸ τὴν ῥίζαν κάνενα αἱρετικὸν φρόνημα, μεταχειρίζεται πολλὴν ὑπερβολήν.

Χάριν παραδείγματος, αὐτὸς θέλοντας διὰ νὰ δείξῃ ὅτι ἡ πιστὴ γυναῖκα δὲν βλάπτεται ἀπὸ τὴν συγκατοίκησιν τοῦ ἀπίστου ἀνδρὸς, εἶπεν ὅτι· „ἡγίασαι ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ „γυναικί". (α'. Κορινθ. ζ'. 14.) ὄχι πῶς λέγει τοῦτο, ὅτι ὁ ἄνδρας ἄπιστος ὢν τας, γίνεται ἅγιος· ἀλλὰ δείχνοντας μὲ τὴν ὑπερβολικὴν αὐτὴν λέξιν, ὅτι δὲν βλάπτεται ἡ πιστὴ γυνὴ, ἐὰν συγκατοικῇ μὲ τὸν ἄπιστον ἄνδρα της· ἔτζι καὶ ἐδῶ μὲ τὸ ὄνομα τῆς ὑποταγῆς, ἀναπαύει ἀπὸ τὴν ῥίζαν τὴν πονηρὰν ὑπόνοιαν, τὴν ὁποίαν ἤθελον ὑπονοήσῃ τινὰς, ὅτι ἴσως ὁ Υἱὸς εἶναι δυνατώτερος ἀπὸ τὸν Πατέρα, μὲ τὸ νὰ ἐδυνήθη νὰ κατορθώσῃ τόσα μεγάλα πράγματα. Ὁ δὲ Θεολόγος Γρηγόριος λέγει· (Λόγ. β'. περὶ υἱοῦ) ὅτι ὁ υἱὸς μὲ τὸ νὰ οἰκειοποιῆται ὅλα τὰ ἐδικά μας ἀνθρώπινα, διὰ τοῦτο καὶ τὴν ἐδικήν μας ὑποταγὴν, ἐδικήν του τὴν νομίζει· πόρε γὰρ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν μαχώμεθα, καὶ ἀνταιρώμεθα μὲ τὸν Θεὸν, οἱ μὲν ἄπιστοι, ἀρνούμενοι αὐτὸν, ἡμεῖς δὲ οἱ πιστοὶ Χριστιανοὶ, δηλοῦντες εἰς τὰ πάθη, καὶ κατὰ τοῦτο αὐτοπάσχομεν εἰμεθα εἰς τὸν Θεόν· ὅταν δὲ, οἱ μὲν ἄπιστοι, γνωρίσωσι τὸν Θεὸν, τὸν ὁποῖον πόρα ἀρνοῦνται· ἡμεῖς δὲ οἱ πιστοὶ, μεταβληθῶμεν ἀπὸ τὰ πάθη ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ, τότε βέβαια λέγεται ὅτι ὁ Υἱὸς ὑπετάχθη εἰς τὸν Πατέρα· ἐπειδὴ ὁ υἱὸς ἐνδυόμενος τὸ ἐδικόν μας ἀνθρώπινον πρόσωπον, ἐδικά του νομίζει καὶ τὰ ἐδικά μας ἀνθρώπινα ἐλαττώματα. (2)

„Ἵνα

(1) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ μέγας ἐν Ὁσίοις Βαρσανούφιος εἰς τὴν τοῦ ῥητοῦ τούτου ἑρμηνείαν φέρει τὴν ἱστορίαν ταύτην λέγων· „Ἔθος ἦν παράτισι τῶν Ἑλλήνων ὅπως „ὅταν ἤρχετο ὁ υἱὸς τοῦ Βασιλέως αὐτῶν εἰς ἡλικίαν, „ἠγείροντο, καὶ ἐφόνευε τὸν ἴδιον πατέρα. Καὶ ἵνα μὴ „οἱ δεχόμενοι τὸ κήρυγμα τοῦ Ἀποστόλου, ἔχωσι κα-„τὰ τὸ ἔθος αὐτῶν, καὶ περὶ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ τὸ αὐ-„τὸ ὑπολαβὼν, ἐξώρισε τὴν κοινωνίαν ταύτην (ἤ-„τοι τὴν εὔνοιαν, καὶ ὑποφίαν ταύτην) ἀπ' αὐτῶν, „λέγων αὐτοῖς· „ὅταν ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε „καὶ αὐτὸς ὑποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ „πάντα". Τὰ αὐτὰ μὲ τὸν ἱερὸν Θεοφύλακτον, καὶ Θεῖον Βαρσανούφιον λέγει φεδὸν καὶ ὁ Θεοδώρητος ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ τῶν ῥητῶν τούτων.

(2) Διὰ τοῦτο λέγει ὁ Θεοφόρος Μάξιμος παρὰ τοῦ Θεολόγου Γρηγορίου ἐκ τῶν εἰς τὸν Υἱὸν β'. Λόγου ἐρανισάμενος· „ὅσον ἐγὼ ἐμὶ ἀτελὴς, καὶ ἀνυπόπακτος, „μὴ ὑπακούων τῷ Θεῷ διὰ τὰς ἐργασίας τοῦ ἐντο-„λῶν, μήτε γινόμενος κατὰ τὴν γνῶσιν τελείως ταῖς „φρεσὶν, ἀτελὴς, καὶ ἀνυπόστακτος τὸ κατ' ἐμὲ, καὶ ὁ „Χριστὸς νομίζεται δι' ἐμέ· μεῖν γὰρ αὐτὸν, καὶ κο-„λοβῶ, μὴ σωαυξάνων αὐτῷ κατὰ Πνεῦμα, ὡς σῶ-„μα Χριστοῦ συγκαίων, καὶ μέλος ἐκ μέρους". (Κεφ. λ'. τῆς β'. Ἐκατονταετ. τῆς Θεολογικ.) Ἀκούεις ἀδελφέ μου Χριστιανέ, ἐσὺ ὁποῦ ἀναγινώσκεις τοῦτα, τί φοβερὸν λόγον λέγει ἐδῶ ὁ Ἅγιος Μάξιμος; ὅποιος λέγει δὲν ὑποτάσσεται εἰς τὸν Θεὸν, οὐδὲ φυλάττει τὰς ἐντολάς του, αὐτὸς ἀπὸ μέρος ἐδικόν του κάμνει καὶ τὸν Δεσπότην Χριστὸν ἀνυπότακτον εἰς τὸν Θεόν. Βλέπεις πῶς ἀναφέρεται ἡ βλασφημία καὶ ἡ ἀνυποταξία ἀγαπητέ; διὰ τοῦτο σπούδαζε ὅσον δύνασαι νὰ ὑποτάσσεσαι εἰς τὸν Θεὸν, καὶ νὰ φυλάττῃς τὰς ἁγίας του ἐντολὰς, ἵνα μὴ δι' αὐτὰς ἐδικηθῇς, ἀτιμάζεται καὶ ὑβρίζεσαι ἢ κεφαλιάσῃς, ὅς τις ἦναι ὁ Δεσπότης Χριστός.

Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος λέγει· „καὶ δείκνυσιν ὁ Υἱὸς „τῷ Πατρὶ ὑποτασσόμενος, διὰ ἀρχὴν οὐ ὑπετάγη, „διὰ δὲ καὶ Θεὸς ὢν· καὶ διὰ τοῦτο ὑποτέτακται, ἀλλ' ὕστερον „ὑποταγήσεται, ἀνθρωπίνως ὑπὲρ ἡμῶν (ὑποταγήσε-„ται) καὶ ὑπὲρ δείκνυσιν ὑπὲρ ἑαυτοῦ". (Λόγ. δ'. κατ' Εὐνομίου.) Ὁ δὲ μέγας Ἀθανάσιος, Τόμ. β'. περὶ τῆς ἐνσάρκου ἐπιφανείας τοῦ Θεοῦ Λόγου κατὰ Ἀρειανῶν, ὅπως ἑρμηνεύει τὸ „ὁ Υἱὸς ὑποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι „αὐτῷ τὰ πάντα". „τοῦτο δὲ ἐστιν, ὅταν, φησὶν, ὑπο-„ταγῶμεν οἱ πάντες τῷ Υἱῷ, καὶ θυρεδῶμεν αὐτοῦ „μέ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Ἵνα ᾖ ὁ Θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσιν".

Ἤτοι διὰ νὰ ἦναι, λέγει, ὅλα κρεμασμένα ἀπὸ τὸν Πατέρα, καὶ διὰ νὰ μὴ νομίσῃ τινὰς δύω ἀρχὰς ἐν τῇ Θεότητι, ἀνάρχους, καὶ χωρισμένας μίαν ἀπὸ τὴν ἄλλην· διὸ ὅ, τι, ὅταν οἱ μὲν ἐχθροὶ βαλθῶσιν ὑποκάτω εἰς τὰς πάδας τοῦ Υἱοῦ, ὁ δὲ Υἱὸς δὲν ἐναντιῆται μὲ τὸν Πατέρα, ἀλλὰ ὑποτάσσεται, καθὼς πρέπει νὰ ὑποτάσσεται ὁ Υἱὸς καὶ Θεὸς, εἰς τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα· τότε βέβαια ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ, θέλει εἶναι τὰ πάντα ἐν πᾶσι. Μερικοὶ δὲ εἶπον (ὁποῖος εἶναι ὁ Νύσσης Γρηγόριος.) ὅτι διὰ τῶν λόγων τούτων, δηλοῦται ἡ τελεία τῆς κακίας ἀναίρεσις καὶ ἀφανισμός, μὲ τὸ νὰ ὑποταχθοῦν εἰς τὸν Θεὸν ὅλα· διὶ ὅτι, ὅταν ἁμαρτία δὲν ἦναι, φανερὸν ὅτι ὁ Θεὸς θέλει εἶναι τὰ πάντα ἐν πᾶσιν· ὅταν δηλαδὴ, καθὼς εἶπεν ὁ Θεολόγος Γρηγόριος, δὲν θέλωμεν ἐμεῖς πολλοὶ κατὰ τὰ κινήματα, καὶ τὰ πάθη, εἰς τὰ ὁποῖα μοιραζόμεθα πόρα, χωρὶς νὰ ἔχωμεν εἰς τὸν ἑαυτόν μας καμμίαν ἀπορροὴν τοῦ Θεοῦ, εἰ μὴ μόνον ὀλίγην· ἀλλὰ θέλομεν εἶμεθα ὅλοι θεοειδεῖς, ὅλοι χωρητικοὶ μόνε τοῦ Θεοῦ· (Λόγ. β'. περὶ Υἱοῦ.) ἐπειδὴ τότε ὁ Θεὸς θέλει εἶναι εἰς ἡμᾶς ὅλα, καὶ φαγητὸν, καὶ ποτὸν, καὶ ἔνδυμα, καὶ νόημα, καὶ κίνημα (1).

29. „Ἐ-

μελη, καὶ γενώμεθα αὐτῷ εἰς ὑμᾶς Θεὸ· ὑμᾶς γὰρ, φησιν, εἶς ἐσε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ὥστε καὶ αὐτὸς ὑποταγήσεται μετ' ὑμῶν τῷ Πατρὶ, ὡς κεφαλὴ ὑπὲρ τῶν ἰδίων μελῶν· τῶν γὰρ μελῶν αὐτῷ, μηδέπω ὑποταγέντων παντων, αὐτὸς ἡ κεφαλὴ αὐτῶν, οὔπω ὑποτέτακται τῷ Πατρὶ, αἰαμενῶν τι ἰδίων μελῶν· ἐὰν δὲ ἴω εἰς τῶν ὑποτεταγμένων, ἤδη ἀρχῆς αὐτὸς ὑπετάσσετο τῷ Πατρὶ, καὶ οὐκ ἐπὶ τῷ τέλας τοῦτο ἐποίει· ἡμεῖς γὰρ ἐσμεν σωὶ αὐτῷ ὑποτασσόμενοι τῷ Πατρὶ, καὶ ἡμεῖς ἐσμεν οἱ ἐν αὐτῷ βασιλεύοντες". Καὶ ὁ Θεοδώρητος λέγει· „ὁ Χριστὸς ὥσπερ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἔλαβε, καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν, ὡς ἀπαρχὴ γεγενημένος τῆς φύσεως· διὸ καὶ τῷ νῷ ἡμῶν ἀπείθησαν, καὶ τῷ τότε ὑποταγῶ οἰκεῖται, καὶ ἡμῶν μετὰ τῶ τῆς φθορᾶς ἀπαλλαγῶ ὑποτασσομένων, αὐτὸς λέγεται ὑποτάσσεσθαι".

Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος ἔλεγε· „τοῦτο γὰρ ἡ ὑποταγὴ Χριστοῦ, κατὰ γε τὸν ἐμὸν λόγον, ἡ τοῦ παντελοῦς θελήματος πλήρωσις". (Λόγ. β'. περὶ Υἱοῦ.) Καὶ ὁ Νύσσης Γρηγόριος· „ὅταν ἐν ἡμῖν πάντων ἔλθῃ τὸ ἀγαθὸν, τότε ὅλον αὐτοῦ σῶμα (ἤτοι ἡ Ἐκκλησία) ὑποταγήσεται τῇ ζωοποιῷ ἐξουσίᾳ· καὶ ἔστω ἡ τοῦ σώματος τούτου ὑποταγὴ, αὐτὸ λέγεται εἶναι τὸ Υἱοῦ ὑποταγὴ, τὸ ἀνακεκραμένον τοῖς τὸ ἴδιον σῶμα, ὅπερ ἐστὶν ἡ Ἐκκλησία". (Ὁμιλία εἰς τὸ „ὅταν ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα". Τόμ. β'.) Καὶ πάλιν· „ὁ νοήσας τοῖς ἑαυτὸν ἡμᾶς ἐνώσας, καὶ ἡμῖν ἐνώσεις, καὶ ἐξ ἑνὸς ἐν τοῖς ἡμᾶς γενόμενος, τὰ ἡμέτερα οἰκειώσατο πάντα· κεφάλαιον δὲ τῶν ἡμετέρων ἀγαθῶν, ἡ τοῖς τὸ θεῖον ἐστὶν ὑποταγή". (αὐτόθ.)

(1) Τὰ ἡηλῶς δὲ, καὶ διαβατικῶς τὸ ῥητὸν τοῦτο ἑρμηνεύει ὁ ῥηθεὶς Νύσσης Γρηγόριος· „τῆς ἐν τῷ παρόντι ζωῆς ποικίλως τε καὶ πολυειδῶς ἡμῖν ἐνεργουμένης, πολλὰ μέν ἐστιν, ὧν μετέχομεν, οἷον λιθος, καὶ ἀὴρ, καὶ πόα, βρώσεως τε, καὶ πόσεως, καὶ σκεπασμάτων, καὶ ἡλίου, καὶ λύχνου, καὶ ἄλλων τοῖς τὸν χεῖμαν τοῦ βίου πολλῶν, ὧν οὐκ ἔστιν ὁ Θεός· ἡ δὲ προσδοκωμένη μακαριότης, οὐσιώδης μέν ἐστιν ἐπίδοσις, πᾶσα δὲ ἡμῖν, καὶ αὐτὴ πόσις, ἡ θεία γενήσεται φύσις, ἥτις πᾶσαν χρείαν τῆς ζωῆς ἐλίνης, ἑαυτῇ ἁρμοδίως ἐπιμερίσασα· καὶ τοῦτο ὅλον ἐστὶν ἐκ τῶν θείων λόγων, ὅτι καὶ πῶς γίνεται ὁ Θεὸς τοῖς ἀξίοις, καὶ οἶκος, καὶ ἔνδυμα, καὶ βοσκὴ, καὶ πόσις, καὶ φῶς, καὶ πλοῦτος, καὶ βασιλεία, καὶ πᾶν νοημάτων καὶ ὄνομα, ἵνα πρὸς τὴν ἀγαθὴν ἡμῖν συντελούμενον ζωὴν· ὁ δὲ πάντα γινόμενος (Θεὸς δηλαδὴ), καὶ ἐν πᾶσι γίνεται" ἐν τούτῳ δέ μοι δοκεῖ τὸν παντελῆ τῆς κακίας ἀφανισμὸν δογματίζειν ὁ λόγος· εἰ γὰρ ἐν πᾶσι τοῖς οὖσιν ὁ Θεὸς ἔσται, ἡ κακία δηλαδὴ ἐν τοῖς οὖσιν οὐκ ἔσται. εἰ γάρ τις ὑπόθοιτο κακίαν εἶναι, πῶς σωθήσεται τὸ ἐν πᾶσι τὸν Θεὸν εἶναι"; (Λόγ. περὶ ψυχῆς, Τόμ. γ'.) Καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς· „τὸ δὲ πάντα γίνεσθαι τὸν Θεὸν τοῖς οὖσι, τὸ ἁπλοῦν καὶ μονοειδὲς τῆς ἐλπιζομένης ἡμῖν ζωῆς ὑποδείκνυσι· τὸ γὰρ μηκέτι διὰ πολλῶν, καὶ ποικίλων καθ' ὁμοιότητα τὰ νῦν βίου στοιχειοῦσθαι ἡμῖν σωτηρίζεσθαι, τῷ λόγῳ τούτῳ παρίστησι, τὸ πάντα ἡμῖν τὸν Θεὸν γίνεσθαι, ὅσα τῇ ζωῇ ταύτῃ ἀναγκαῖα δοκεῖ, διά τινος ἀναλογίας ἑκάστου μεταλαμβανομένου πρὸς τὸ θειότερον· ὥστε καὶ βρῶσιν εἶναι τὸν Θεὸν ἡμῖν, ὡς εἰκὸς βρωθῆναι Θεὸν, καὶ πόσιν· ὡσαύτως ἐνδύματα, καὶ σκέπην, ἀέρα, πόρον, πλοῦτον, ἀπόλαυσιν, δόξαν, μακαριότητα· καὶ πᾶν ὅσον ἐν τῇ ἀγαθῇ κεῖνται μοίρᾳ, οὗ ἐπιδεὴς ἡ φύσις ἐστὶ, πρὸς τὸ θεοφορεῖσθαι ἀναγομένης τῆς σημασίας ἧδη εἰρημένων· ὡς διὰ τοῦτο μαθεῖν, ὅτι ὁ ἐν τῷ Θεῷ γενόμενος, πάντα ἔχει, ἐν τῷ ἐκεῖνον ἔχειν". (Ὁμιλ. εἰς τὸ, ὅταν ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα. Τόμ. β'.) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει, ὅτι ἐκεῖνο ὁποῦ ἐδῶ λέγει περὶ τοῦ Παθὸς ὁ Παῦλος „ἵνα ᾖ ὁ Θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσι"· τοῦτο καὶ ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ ἔθηκεν εἰπών· „ὅτε οὐκ ἦν Ἕλλην καὶ Ἰουδαῖος, περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία, βάρβαρος Σκύθης, ἀλλὰ τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσι Χριστός". (Κολ. γ'. 11.) διὰ νὰ φανερώσῃ πῶς ὁ Υἱὸς εἶναι ὁμότιμος μὲ τὸν Πατέρα. Καὶ πάλιν λέγει· „ὅπως ἔσται λοιπὸν ὁ Θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσι, πάντων τοῦ πταίειν ἀπηλλαγμένων, καὶ πρὸς αὐτὸν τεθαμμένων, καὶ τοῦ ἐπὶ τὰ χείρω ὁ δεχομένου ῥοπῆς". Ἐπειδὴ δὲ ὁ Θεὸς τότε θέλει εἶναι τὰ πάντα ἐν πᾶσι, πόθεν ἔχειν νὰ γνωρίζωνται οἱ δίκαιοι; Τοῦ λύσιν τῆς ἀπορίας ταύτης ὄρα εἰς τοῦ ὑποσημειώσιν τοῦ „οἴδαμεν ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήνους καταλυθῇ". (β'. Κορ. ε'. 1.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

29. „Ἐπεὶ, τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν, εἰ ὅ-„λως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται (1); τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ „τῶν νεκρῶν“;

Οἱ αἱρετικοὶ Μαρκιωνισταὶ εἶχον τοιαύτην αἵρεσιν, καὶ ὅταν τινὰς ἀπὸ αὐτοὺς ἤθελον ἀποθανῇ ἀβάπτιστος, ἔκρυπταν ὑποκάτω εἰς τὸ κλίνιον τοῦ ἀποθνήσκοντος ζωντανὸν ἄνθρωπον, καὶ ἔτζι πηγαίνοντες κοντὰ εἰς τὸ κλίνιον, ἐρωτοῦσαν τὸν νεκρὸν, ἀνίσως καὶ θέλῃ νὰ βαπτισθῇ· ὁ δὲ νεκρυμμένος ὑποκάτωθεν ζωντανὸς ἄνθρωπος ἀπεκρίνετο, ὅτι θέλει· καὶ ἔτζι ἐβάπτιζον τὸν ζῶντα ἐκεῖνον ἄνθρωπον αὐτὶ τοῦ ἀποθανόντος (2)· κατηγορούμενοι δὲ διὰ τί κάμνουσι τοῦτο, ἀπεκρίνοντο, ὅτι ὁ Ἀπόστολος τοῦτο εἶπε· καὶ φέρουσιν εἰς μαρτυρίαν τὸ ρητὸν τοῦτο, τὸ ὁποῖον δὲν ἐννοοῦνται ἔτζι, καθὼς ἐκεῖνοι οἱ κακόδοξοι ἐμωλύνθησαν. Πῶς δὲ ἐμωλύνθηται; ἄκουσον· ὅλοι ἐκεῖνοι ὁποῦ μέλλουν νὰ βαπτισθοῦν, εἶναι τάξις τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας νὰ λέγουν πρότερον τὸ Σύμβολον τῆς πίστεως· εἰς τοῦτο δὲ εὑρίσκεται γεγραμμένον, κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα, καὶ τὸ „πιστεύω εἰς ἀνάστασιν νεκρῶν“ (3). Λέγει λοιπὸν ὁ Παῦλος, ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐπίστευσαν εἰς τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν σωμάτων, ὅταν ἐβαπτίσθησαν, καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ μὲ τοιαύτας ἐλπίδας τῆς ἀναστάσεως ἐβαπτίσθησαν, τί θέλουν κάμνουν ὁποῦ ἀπατήθησαν; διὰ τί δὲ καὶ μὲ τελειότητα βαπτίζονται οἱ Χριστιανοὶ ὑπὲρ ἀναστάσεως; ἤτοι μὲ ἐλπίδα ὅτι ἔχουν νὰ ἀναστηθοῦν, ἀνίσως νεκροὶ δὲν ἀνίστανται (4);

30. „Τί ζ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πᾶσαν ὥραν“;

Ἀνίσως, λέγει, πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀναστάσεως, δὲν δέχεσθε τὴν διὰ τῶν ῥημάτων τοῦ Συμβόλου ὁμολογίαν, τὴν ὁποίαν ὁμολογοῦσιν ὅλοι οἱ βαπτιζόμενοι Χριστιανοὶ, κἂν δεχθῆτε τὴν διὰ τῶν πραγμάτων καὶ τῶν ἔργων ταύτην φωνὴν, καὶ ὁμολογίαν. Ποία δὲ εἶναι αὕτη; ὅτι δηλαδὴ ὅλοι ἡμεῖς οἱ Ἀπόστολοι παύτοτε κινδυνεύομεν εἰς κινδύνους· ἀνίσως δὲ ἀνάστασις δὲν ἦτον, διὰ τί νὰ κινδυνεύωμεν; ἢ τί ἠμποροῦμεν νὰ ἀπολαύσωμεν, εἰς ἀμοιβὴν τῶν τοιούτων κινδύνων μας; δι' ὅ, τι ἀν θέτεον, καὶ διὰ κενοδοξίαν πρότιμήσῃ τινὰς νὰ κινδυνεύῃ, δύναται ναὶ νὰ πρότιμήσῃ τοῦτο, ἀλλὰ μόνον μίαν φοράν, ἢ καὶ δύω· τὸ δὲ νὰ κινδυνεύῃ κάθε ὥραν„

---

(1) Ὁ δὲ Φώτιος τὸ ῥητὸν τοῦτο ἐρμηνεύων λέγει, ὅτι οἱ βαπτιζόμενοι μὲ τοιαύτας ἐλπίδας, διὰ νὰ ἀναστηθοῦν μετὰ θάνατον, τί θέλουν κάμνει, ἀνίσως καὶ ὅλως νεκροὶ δὲν ἐγείρονται; τί δὲ καὶ βαπτίζονται αὐτοὶ διὰ νὰ ἀναστηθῶσιν, ἐὰν δὲν ἀνίστανται; ὁ δὲ Παῦλος ἐπιπληκτικώτερον λέγει, τί βαπτίζονται ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; ἤτοι τί βαπτίζονται αὐτοὶ, τοὺς ὁποίους ἐσεῖς μὲ τὴν δόξαν ὁποῦ ἔχετε, τοὺς ἐδείξατε νεκροὺς παντοτινοὺς, καὶ οὐδέποτε ἀναστησομένους; δὲν εἶπε δὲ εἰς δεύτερον πρόσωπον· τί βαπτίζεσθε ἐσεῖς διὰ λόγου σας τοὺς νεκρούς, τοὺς οὐδέποτε ἀναστησομένους; διὰ νὰ μὴ τοὺς ἐγγίσῃ περισσότερον, καὶ τοὺς ξεχωρίσῃ· ἀλλὰ εἰς ῥίζαν προσώπου ἐσχημάτισε τὸν λόγον, διὰ νὰ κάμῃ αὐτὸν δυσπαράδεκτον.

(2) Τὴν αἱρετικὴν δὲ πρᾶξιν ταύτην τῶν Μαρκιωνιστῶν, καὶ τὸ φρόνημα, λέγει ὁ Κορέσιος, ὅτι ἀνεφέρουσι καὶ ὁ Θεῖος Ἀμβρόσιος, καὶ ὁ Εἰρηναῖος ἐν τῷ περὶ αἱρέσεων, καὶ ὁ Τερτυλλιανὸς ἐν τῷ περὶ ἀναστάσεως.

(3) Ποῖον σύμβολον τῆς πίστεως λέγει ἐδῶ ὁ ἱερὸς Θεοφύλακτος, εἰς τὸ ὁποῖον εἶναι γεγραμμένον τὸ „πιστεύω εἰς ἀνάστασιν νεκρῶν“; τὸ νῦν γινωσκόμενον παρὰ πᾶσι τοῖς ὀρθοδόξοις, τὸ ὁποῖον ἄρχισε μὲν ἡ Α'. Συνόδος, ἐτελείωσε δὲ ἡ Β'. ἀλλὰ τοῦτο εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Παύλου δὲν ἦτον. Φαίνεται λοιπὸν, ὅτι καὶ εἰς τὸν καιρὸν τῶν θείων Ἀποστόλων, ἦτον τι Πίστεως Σύμβολον, τὸ ὁποῖον ὁμολόγουν πρότερον ὅσοι ἤθελαν βαπτισθῆ, καὶ ἔπρεπε βαπτίζονται· εἰς τὸ ὁποῖον ἦτον γεγραμμένον, καὶ τὸ „πιστεύω εἰς ἀνάστασιν νεκρῶν“. τοῦτο δὲ τὸ σύμβολον θέλουσί τινες, ὅτι ἐσώθησαν οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι, ὅταν ἔμελλον νὰ χωρισθοῦν, καὶ νὰ ὑπάγουν εἰς τὸ κήρυγμα· καὶ διὰ τοῦτο ὀνομάζουσιν αὐτὸ ἀποστολικόν. Τοῦτο δὲ φαίνεται νὰ ἦναι ἐκεῖνο ὁποῦ περιέχεται εἰς τὰς ἀποστολικὰς διαταγὰς, Βιβλ. ζ'. Κεφ. μβ'. περὶ οὗ ὁρᾶς εἰς τὸν καθ' ἡμᾶς ἑρμηνείαν τοῦ ἀ. Κανόνος τῆς ς'. ἐν τῷ ἡμετέρῳ Κανονικῷ. Καὶ ὁ Θεολόγος δὲ Γρηγόριος φρονῶ ὅτι ἐγνώσμενος ὁλοκλήρου Συμβόλου, δεκάλογον νέαν σωτεθήκεν εἰς τὸν περὶ βαπτίσματος Λόγον φρονῶ τοὺς βαπτιζομένους, εἰς τὸ ὁποῖον τὸ τέλος λέγει καὶ τοῦτο· „δέχε „φρονῶ πᾶσαν ἀνάστασιν“.

(4) Ὁ δὲ Χρυσόστομος λέγει, ὅτι ἐκεῖνο ὁποῦ ὁ βαπτιζόμενος ὁμολογεῖ, πιστεύων ἀνάστασιν σώματος νεκροῦ, τοῦτο καὶ ὁ Ἱερεὺς διὰ τῶν πραγμάτων δείκνυσι· τίνι τρόπῳ; διὰ τοῦ ὕδατος· „τὸ γὰρ βαπτίζε-„σθαι, καὶ καταδύεσθαι, εἶπα ἀνανδύειν, τῆς εἰς ᾅδου κα-„ταβάσεως ἐστι σύμβολον, καὶ τῆς ἐκεῖθεν ἀνόδου· διὸ καὶ „ἄφεσιν τὸ βάπτισμα ὁ Παῦλος καλεῖ λέγων· „συν-„επαφθημεν ἐν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θά-„νατον· ἀπὸ πάντα καὶ τὸ μέλλον ἀξιόπιστον ποιεῖ, τῆς „σωμάτων λέγω τὴν ἀνάστασιν“. (Ὁμιλ. μ'. εἰς τὴν ἀ. πρὸς Κορινθ.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὥραν, καθὼς ἡμεῖς κινδυνεύομεν, τοῦτο εἶναι μεγαλωτάτη ἀπόδειξις, ὅτι ἐσμὲν πεπληροφορημένοι περὶ τῆς ἀναστάσεως.

31. „Καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω, μὴ τὴν ὑμετέραν καύχησιν, ἣν ἔ-„χω ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν!"

Λέγωντας μὲν ἀνωτέρω ὁ Παῦλος, ὅτι κινδυνεύομεν, ἐφανέρωσε τοὺς κινδύνους, ὁποῦ ὑπέμενε· τώρα δὲ λέγωντας καὶ ὅτι καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω, ἐφανέρωσε τοὺς καθημερινοὺς θανάτους ὁποῦ ἐδοκίμαζε. Πῶς δὲ ἀπέθνησκε καθ' ἡμέραν; μὲ τὴν προαίρεσιν δηλαδή, ἤγουν προθυμίαν, καὶ μὲ τὴν ἑτοιμασίαν ὁποῦ εἶχεν εἰς τὸν ἑαυτόν του νὰ λαμβάνῃ θανάτους, ἂν τοῦ ἐτύχαινον, καὶ μὲ τὸ νὰ πάσχῃ τοιαῦτα μεγάλα κακά, ὁποῦ ἐπροξενοῦσαν θάνατον. Λέγει δὲ εἰς βεβαίωσιν τῶν λόγων τε· „νὴ τὴν ὑμετέραν καύχησιν" ἤτοι μὰ τὴν ἐδικήν σας προκοπήν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐγὼ καυχῶμαι, ἀλήθειαν λέγω, ὅτι καθημερινῶς ἀποθνήσκω· καυχᾶται δὲ εἰς τὴν προκοπήν τους, ἐπειδὴ καύχησις τοῦ διδασκάλου εἶναι ἡ τῆς μαθητῆς του προκοπή (1)· ἔπειτα ἀριερόνωντας τὴν καύχησιν ταύτην εἰς τὸν Χριστόν, λέγει, τὴν ὁποίαν ἔχω ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ἐκείνη γὰρ ἔργον εἶναι τέτοιο, καὶ ὄχι ἐδικόν μου. Σοφώτατα δὲ ἐνθυμίζει αὐτοὺς, ὅτι καθὼς καυχῶμαι, ὅταν ἐσεῖς προκόπτετε, ἔτζι πάλιν ἐνδέπομαι, μήπως μέχρι τέλους ἔτζι ἀθλίως διέσητε, καὶ ἀπιστεῖτε εἰς τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν.

32. „Εἰ

---

(1) Ὁ δὲ Φώτιος λέγει, ὅτι τὸ „νὴ τὴν ὑμετέ-„ραν καύχησιν" ἤτοι ὀμνύωντας, ἤ λέγει, ὅτι διὰ τὴν ἐδικήν σας καύχησιν ἀποθνήσκω. Ἀπορία δὲ γεννᾶται ἐδῶ, διατί ὁ μὲν παλαιὸς Νόμος ἀπὸ τὸ σῶμα μέρος, φροσάζει νὰ μὴ λαμβάνῃ τινὰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ εἰς ματαῖον φράγμα· „οὐ λήψῃ τὸ ὄνομα „Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου ἐπὶ ματαίῳ". (Ἐξ. κ'.) τὸ δὲ Εὐαγγέλιον ἀπὸ τὸ ἄλλο, φροσάζει νὰ μὴν ὀμνύῃ τινὰς μὲ τὴν ὁλότητα, ἤτοι εἰς τὸν οὐρανόν, ἤτοι εἰς τὴν γῆν, ἤτοι εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ἤτοι εἰς τὴν ἐδικήν του κεφαλήν, ἀλλ' αὐτὸ διὰ κάθε ὅρκον νὰ λέγῃ μόνον τὸ, ναί, ναί, καὶ τὸ ὄ, ὄ, τι δὲ ἄλλο εἶπῆ παραπάνω ἔναι ἐκ τοῦ πονηροῦ; (Ματθ. ε. 34.) διατί, λέγω, ὁ παλαιὸς Νόμος, καὶ τὸ Εὐαγγέλιον ταῦτα λέγουσιν, ὁ δὲ Παῦλος ἐδῶ λέγει· „Νὴ τὴν ὑμετέραν καύ-„χησιν"; καὶ πρὸς Θεσσαλονικεῖς δὲ γράφει· „ὁρ-„κίζω ὑμᾶς τὸν Κύριον"; πρὸς λύσιν τῆς ἀποριᾶς ἀποκρίνεται ὁ μέγας Χρυσόστομος, ὅτι τὰ λόγια ταῦτα τοῦ Ἀποστόλου, καὶ ὅσα ἄλλα λέγει τοιαῦτα συμπαραλαμβάνωντας τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ πρὸς βεβαίωσιν, ταῦτα, λέγω, χίμαπα μὲν ἦναι ὅρκοι, ἀχὶ δὲ καὶ ὅρκος. Λέγομεν δὲ καὶ ἡμεῖς, ὅτι ἴσως ταῦτα ἔτσι λέγει ὁ Παῦλος, πρῶτον μὲν, ἐκ πολλῆς ἀνάγκης, καὶ βίας· δεύτερον δὲ, τὰ λέγει, ὄχι διὰ κάνενα φράγμα ἀνθρώπινον, ἢ ὅλως τοῦ Κόσμου τούτου, ἀλλὰ περὶ κινδύνων τῆς πίστεως, καὶ ἁπλῶς περὶ Θεοῦ, καὶ θείων φραγμάτων· καὶ κατ' οἰκονομίαν καὶ συγκατάβασιν, ἤ κατ' ἀκρίβειαν καὶ νομοθεσίαν. Ἐὰν δὲ διὰ ὅλας τὰς μυριάδας τοῦ χρυσίου, θέτον, ἤθελεν ὁρκιωθῆ τινας τὸν Θεόν, οὔτως ἐναντιώνεται εἰς τὴν ἀνωτέρω βίβλην ἐντολήν τοῦ Δευτερονομίου, ὅπου ὁρίζει νὰ μὴ λαμβάνῃ τινὰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ἐπὶ ματαίῳ· ἐπειδὴ ὁ Κόσμος ὅλος, καὶ τὰ ἐν Κόσμῳ, ματαιώσιν, ὡς ἀτελῆ, καὶ φθαρτὰ, ὡς λέγει ὁ Ἐκκλησιαστής· „μα-„ταιότης ματαιοτήτων τὰ πάντα ματαιότης". (Ἐκκλ. α. 1.) Ὅτι δὲ χίμαπα ὅρκοι μόνον, ὁ λόγος οὗτος τοῦ Ἀποστόλου ἐστὶ, συμφωνεῖ καὶ ὁ θεῖος Νύσσης Γρηγόριος λέγων· „Πᾶς ὁ τῷ Ἁγίῳ Παύλῳ κατὰ-„πεῖ ἀγαθοῦ θανάτου εὐκαίρως ἔλθοντος" βοᾷ γὰρ αὐτοῖς „ἰδίοις λόγοις ἐνορκοῦν, ἔστιν ὅτε, ποιούμενος ἐν οἷς „φησιν, ὅτι „καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω, νὴ τὴν ὑμετέ-„ραν καύχησιν· καὶ τὸ „ἕνεκα σὲ θανατούμεθα ὅλην „τὴν ἡμέραν". (Ὁμιλ. ε'. εἰς τὴν Ἐκκλησιαστήν.) Ὁ αὐτὸς δὲ Νύσσης Γρηγόριος ὑψηλότερον καὶ φυσικώτερον ἑρμηνεύει τὸ, καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω, λέγων· „οὐχ ὁ αὐτός ἐστι τῷ χθιζῷ ὁ σήμερον ἄνθρωπος, „κατὰ τὸ ὑλικὸν ὑποκείμενον· ἀλλὰ τι πάντως αὐτοῦ „διαπαντὸς νεκροῦται, καὶ ὄζει, καὶ διαφθείρεται, καὶ „ἐκβάλλεται καθάπερ οἰκίας τινὸς, τῆς τὰ σώματος, „λέγω, κατασκευῆς, τὴν νεκρώδη δυσωδίαν ἐκφερού-„σης τῆς φύσεως, καὶ τῇ γῇ παραδιδούσης τὸ ὕδωρ τῆς „ζωτικῆς δυνάμεως ἔξω γενόμενον· διὸ καὶ τὸν „τοῦ μεγάλου Παύλου φωνῶ, καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκο-„μεν· οὐχ οἱ αὐτοὶ διαπαντὸς ἐν τῷ αὐτῷ διαμέ-„νοντες οἴκῳ τὰ σώματα, ἀλλ' ἕκαστοτε ἄλλοι ἐξ ἄλλου „γινόμενοι διὰ φροδύκης τε καὶ ἀποποιήσεως, ὡς φησὶ „κανὼν σῶμα διαπαντὸς ἀλλοιούμενοι". (Ὁμιλ. φησὶ τοὺς Κεκοιμημένους.) Λέγει δὲ καὶ ὁ μέγας Βασίλειος ἑρμηνεύων τὸ „ὃ ὀμνύων τῷ πλησίον αὐτοῦ, καὶ οὐκ „ἀθετεῖ" τὸ ιδ'. Ψαλμοῦ· „εἰσὶ δέ τινες λόγοι, φησὶ, „μὴ ὅρκων ἔχοντες, οὐχ ὅρκοι δὲ ὄντες, ἀλλὰ „θεραπεία φησὶ τοὺς ἀκούοντας· ὡς ὁ Ἰωσὴφ τὸν Αἰ-„γύπτιον οἰκειούμενος, νὴ τὴν ὑγείαν ὀμνύει Φαραώ· „καὶ ὁ Ἀπόστολος τῷ φησὶ Κορινθίους ἀγαπῶν ἑαυ-„τοῦ παρίστησιν, ἐφ' „νὴ τὴν ὑμετέραν καύχησιν, „ἣν ἔχω ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, οὐ γὰρ „παρῆκεν τῆς διαγγελικῆς διδασκαλίας, ὁ τὸ διαγ-„γέλιον πεπισθυμένος· ἀλλὰ λόγον ψιλὸν ἐν χίμα-„τι παραδέδωκεν ὅρκου, τὴν ἐπ' αὐτοῖς καύχησιν, „ὡς τοῦ παντὸς αὐτῷ ἀξίαν οὖσαν διὰ τοῦ τοιού-„τοῦ δεικνύς".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

32. „Εἰ κατὰ ἄνθρωπον ἐθηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ, τί μοι τὸ ὄ-„φελος“;

Ὅσον εἰς τὴν κακίαν καὶ θηριότητα τῶν ἀνθρώπων, ἐγώ, λέγει, ἐπολέμησα μὲ θηρία, καὶ ὄχι μὲ ἀνθρώπους· ἀγκαλὰ καὶ ὁ Θεὸς μὲ ἐλύτρωσεν ἀπὸ τὸν πόλεμον τοῦτον καὶ μάχην. Τί λοιπὸν ὄφελος εἶναι εἰς ἐμένα πῶς ὑπέμεινα ταῦτα, ἀνίσως δὲν ἦναι ἀνάστασις; Θηριομαχίαν δὲ ὀνομάζει τὴν μάχην, ὁποὺ ἔλαβεν εἰς τὴν Ἔφεσον μὲ τοὺς Ἐβραίους, καὶ μὲ τὸν ἀργυροκόπον Δημήτριον· ἐπειδὴ αὐτοί, τί διαφορὰν εἶχον ἀπὸ τὰ θηρία εἰς τὴν κακίαν; βέβαια οὐδεμίαν. (Ὅρα Πράξ. ιθ΄.) (1) Ὅρα δὲ καὶ εἰς τὴν πρὸς Τιμόθεον δευτέραν, πῶς ὁ Παῦλος καλεῖ τὸν βασιλέα Νέρωνα, λέοντα, ὅς τις εἶναι βασιλεὺς τῶν θηρίων, καὶ πῶς ὁ Κύριος τὸν ἠλευθέρωσεν ἀπὸ αὐτόν. „Καὶ ἐρρύσθην ἐκ στόματος λέοντος“. (β΄. Τιμοθ. δ΄. 17.) Ὅτι δὲ θηριομαχία ὀνομάζεται ἡ μετὰ ἀνθρώπων μάχη, φανερῶς παρίστησιν ὁ Θεοφόρος Ἰγνάτιος, γράφων πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ταῦτα· „Ἀπὸ Συρίας μέχρι Ῥώμης θηριο-„μαχῶ διὰ γῆς, καὶ θαλάσσης, ἐνδεδεμένος δέκα λεοπάρδοις, ὅ ἐστι πάγμα στρατιωτικὸν, „οἱ καὶ εὐεργετούμενοι, χείρες γίνονται“.

„Εἰ μεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, φάγωμεν καὶ πίωμεν· αὔριον γὰρ ἀπο-„θνήσκομεν“. (Ἡσ. κβ΄. 13.)

Ἀνίσως, λέγει, νεκροὶ δὲν ἀνασταίνονται, καὶ αὖ ἀπόλαυσις ἄλλη ἐκεῖ δὲν ἦναι, λοιπὸν περιττὴ εἶναι ἡ νηστεία, καὶ ἡ ἐγκράτεια, καὶ ἡ τῶν ἡδονῶν ἀποχὴ, ὡς λέγει ὁ Θεοδώρητος. Λοιπὸν ἂς ἀπολαύσωμεν τὰ ἀγαθὰ τοῦ παρόντος Κόσμου, καὶ ἂς φάγωμεν, καὶ ἂς πίωμεν, καὶ ἂς ξεφαντόσωμεν· ἐπειδὴ αὐτὰ μόνον ἔχομεν νὰ κερδήσωμεν. Τοῦτον τὸν λόγον ἔφερεν ὁ Παῦλος ἀπὸ τὸν Ἡσαΐαν, διὰ νὰ πείσῃ τοὺς ἀγνωσίαν ἐκείνων, ὁποὺ λέγουν πῶς δὲν εἶναι ἀνάστασις· διὰ τί καὶ ὁ Ἡσαΐας ἀναφέρει πῶς τὰ λόγια ταῦτα, τὰ ἔλεγον μερικοὶ ἀπλησμόνοι· „αὐτοὶ δὲ ἐποιήσαντο εὐφροσύνην, καὶ ἀγαλλίαμα, σφάζοντες μόσχους, καὶ „θύοντες προβατα, ὥστε φαγεῖν κρέατα, καὶ πιεῖν οἶνον, λέγοντες· φάγωμεν, καὶ πίωμεν, „αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν“. (Ἡσ. κβ΄. 13.) ἀλλὰ καὶ παλαιὰ παροιμία ἦτον αὕτη, λεγομένη ἀπὸ τοὺς Λάκωνας, τὸ, φάγωμεν, λέγω, καὶ πίωμεν· αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν, ὡς λέγει ὁ κωμικὸς Φώτιος. (Ἀμφιλόχ. Ζητήματι, ροβ΄.) Ὅθεν καὶ ὅταν στρατηγὸς τῶν Λακεδαιμονίων, μέλλοντας νὰ συγκροτήσῃ τὸν πόλεμον μὲ τοὺς ἐχθροὺς τὸ πρωΐ, ἔλεγε παραθαρρύνων τοὺς στρατιώτας του· „φάγωμεν καὶ πίωμεν· αὔριον γὰρ μετὰ τοῦ Πλούτωνος „συνδειπνήσομεν“.

33. „Μὴ πλανᾶσθε· φθείρουσιν ἤθη χρηστὰ ὁμιλίαι κακαί“.

Εἰς συμβουλὴν, καὶ παραίνεσιν γυρίζει τὸν λόγον ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος· κατηγορεῖ δὲ τοὺς Κορινθίους μὲ ὅσον ἐπιδέξιον, ὡς αἰνίττεται, καὶ ἐλαφρὰς εἰς τὸν λογισμὸν, καὶ εὐκόλως δυναμένους νὰ πλανηθῶν· τοῦτο γὰρ δηλοῖ μὲ τὸ „μὴ πλανᾶσθε“. χρηστὰ δὲ ἤθη ὀνομάζει, κατὰ τὸν Χρυσόστομον, εὐφημότερον, τὰ εὐκολοαπάτητα καὶ εὐκολογέλαστα· δηλοῖ ὅμως, ὅτι καὶ ἄλλοι ἐξαβίζαν αὐτοὺς εἰς τὰ τοιαῦτα φρονήματα (2), καὶ αὐτοὶ ἀπὸ λόγου των δὲν ἔπεσαν εἰς τοιαύτας ἀπόνους δόξας.

34. „Ἐκ-

(1) Μερικοὶ δὲ λέγουν, ὅτι ὁ Ἀπόστολος καταδικάσθη εἰς τὴν Ἔφεσον νὰ πολεμήσῃ μὲ θηρία φραγματικῶς, καὶ ἐκ τοῦ θανάτου τούτου ἐλυτρώθη ὑπὸ Κυρίου.

(2) Τὸ „φθείρουσιν ἤθη χρηστὰ ὁμιλίαι κακαί“ εἶναι γνωμικὸν ἀπόφθεγμα Μενάνδρου τοῦ Κωμικοῦ Ποιητοῦ ἐν Θαΐδι. οὕτω δὲ παρὰ τοῖς ἀκριβολογοῦσι τὰ τῆς Γραμματικῆς γράφεται· „φθείρουσιν ἤθη χρη-„στ' ὁμιλίαι κακαί“. Ἐπειδὴ γὰρ ἀκολουθεῖ δασυόμενον φωνῆεν, τοῦτο χάριν μετρεύσεως τὸ ψιλὸν ταῦ, εἰς τὸ ἀντιστοιχοῦν δασύ, τὸ θῆτα· ἐπειδὴ δὲ πάλιν ἡ λέξις χρηστὰ, ὀξυτονουμένων ἐστι, καὶ οὐχὶ βαρυτονούμενον· διὰ τοῦτο ἀποβληθείσης τῆς α, διὰ τὸ ἀπόστροφον, δὲν ἀπεβλήθη καὶ ὁ τόνος, ὡς ἀποβάλλεται ἐν ταῖς βαρυτόνοις προθέσεσιν, ἀλλὰ μετετέθη εἰς τὴν παραλήγουσαν, καθὼς καὶ ἐπὶ τοῦ „ἔπι οἶνον ὀνόμα-„σεν“, καὶ ἄλλων ὀξυτονουμένων ἠκολούθησεν. Ὠφειλεν ὁ τόνος τῆς λέξεως εἶναι ὀξύς, ἀλλ' ἐπειδὴ ἠκολούθησε

νὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

34. „Ἐκνήψατε δικαίως, καὶ μὴ ἁμαρτάνετε, ἀγνωσίαν γὰρ Θεοῦ „τινες ἔχουσι".

Τὸ „ἐκνήψατε" εἶπον ὁ Παῦλος, ὡς ἐπὶ μεθυόντων· ἀνανήψατε, λέγει, Χριστιανοί, καὶ ἤλθετε εἰς αἴθησιν, καὶ προσοχλῶ, ἀπὸ τὴν μέθην ταύτην, ὅπου σᾶς ἐκυρίευσε· δικαίως δὲ εἶπον, ἤτοι συμφερόντως· διὸ ὅ,τι εἶναι δυνατὸν νὰ νήφῃ, καὶ νὰ προτέχῃ τινὰς ἀδίκως, διὰ νὰ κάμῃ κάνενα κακόν. „Καὶ μὴ ἁμαρτάνετε" λέγει, ὅτι ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας ὅπου κάμνετε, δὲν πιστεύετε καὶ εἰς τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν· διότι ὅσοι γνωρίζουν πῶς ἔχουν ἁμαρτίας, καὶ ἐλέγχονται ἀπὸ τὴν συνείδησίν τους, αὐτοὶ δὲν πείθονται πῶς εἶναι ἀνάστασις, φοβούμενοι νὰ μὴ κολασθῶν· ἀγνωσίαν δὲ Θεοῦ ἔχουσιν ἐκεῖνοι, ὅπου δὲν πιστεύουν εἰς τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν· διὰ τί δὲν ἠξεύρουσι τὴν ἄπειρον δύναμιν τοῦ Θεοῦ, μὲ τὴν ὁποίαν δύναται νὰ ἀναστήσῃ τὰ νεκρὰ καὶ διαλυθέντα σώματα. Δὲν εἶπε δὲ, ὅτι ἔχετε ἀγνωσίαν Θεοῦ, ἀλλ' ἔχουσι, διὰ νὰ κάμῃ τὴν κατηγορίαν ἐλαφροτέραν (1).

„Πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω".

Ἐπειδὴ ἄρχεται ἐπιτιμῶν τοὺς Κορινθίους ὁ θεῖος Ἀπόστολος, διὰ τοῦτο τώρα τοὺς παρηγορεῖ λέγων· ὅτι αὐτὰ σᾶς εἶπον, ἀδελφοί, ὄχι διὰ νὰ σᾶς ὀνειδίσω, ὡσὰν ἐχθρός σας· ἀλλὰ διὰ νὰ σᾶς κάμω νὰ ἐντραπῆτε, καὶ ἔτζι νὰ σᾶς φέρω εἰς διόρθωσιν μὲ τὴν ἐντροπὴν ταύτην, καὶ καταισχύνην, καὶ νὰ σᾶς κάμω νὰ φρονήσετε ἐκεῖνο ὁποῦ πρέπει.

35. „Ἀλλ' ἐρεῖ τις· πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; ποίῳ δὲ σώματι ἔρ- „χονται";

Δὲν εἶπεν ὁ Παῦλος, ὅτι ἐσεῖς λέγετε ταῦτα, ἀλλὰ ὅτι θέλει εἰπῇ τινας, διὰ νὰ μὴ γένῃ ὁ λόγος φορτικὸς καὶ βαρύς, ὡς ἐπὶ ἄλλων προσώπων θεωρούμενος. Δύω δὲ εἶναι τὰ ἄπορα. α'. ὁ τρόπος τῆς ἀναστάσεως, μὲ ποῖον τρόπον δηλαδὴ ἀνασταίνεται τὸ σῶμα, ὁποῦ διελύθη ὅλον; καὶ β'. μὲ ποῖον σῶμα ἀνασταίνεται τὸ διαλυθὲν σῶμα, μὲ τὸ ἐδικόν του, ἢ μὲ ἄλλο; Ταῦτα δὲ τὰ δύω λύει μὲ τὸ παράδειγμα τοῦ κόκκου τοῦ σπερμάτων ὁ θεῖος Ἀπόστολος.

36. „Ἄφρον, σὺ ὃ σπείρεις, οὐ ζωοποιεῖται, ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ".

Ὁ Ἀπόστολος ἐδῶ κάμνει τὴν λύσιν τῶν δύω ἀπόρων, ὁποῦ εἴπομεν ἀπὸ σὰν φανερὸν παράδειγμα, τὸ ὁποῖον γίνεται καθ' ἡμέραν· διὰ τοῦτο καὶ ἄφρονας, καὶ ἀνοήτας ὀνομάζει τοὺς Κορινθίους, ἐπειδὴ καὶ δὲν ἠξεύρουν τὸ τόσον φανερὸν πρᾶγμα. Ἐσύ, λέγει, ὁ φθαρτὸς ἄνθρωπος, ἐκεῖνο ὁποῦ σπείρεις, ἠξεύρεις ὅτι ζωντανεύει, καὶ πῶς περὶ τοῦ ἀφθάρτου Θεοῦ ἀμφιβάλλεις, ὅτι δὲν ἠμπορεῖ νὰ ζωντανεύσῃ τὰ σώματα, ὁποῦ εἰς τὴν γῆν θάπτονται; ἐσὺ ἐκεῖνο τὸ σπέρμα ὁποῦ σπείρεις, ἠξεύρεις ὅτι δὲν ζωντανεύει, ἀνίσως πρότερον δὲν ἀποθάνῃ, καὶ δὲν σαπίσῃ εἰς τὴν γῆν· καὶ πῶς δὲν πιστεύεις, ὅτι ζωντανεύουν καὶ τὰ σώματα, ὁποῦ μέσα εἰς τὸν τάφον σαπίσουν; ἐκεῖνο γὰρ ὁποῦ εἶναι τὰ αὐλάκια τοῦ χωραφίου εἰς τὰ σπέρματα, τοῦτο εἶναι καὶ οἱ τάφοι εἰς τὰ ἀνθρώπινα σώματα. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, πῶς

νὰ δυνηθῇ μακρὰν φύσιν φῶ βραχέως, διὰ τοῦτο ἡ ὀξεῖα φύσις μετεβλήθη εἰς περισσοτέρων. Καὶ ὁ Φώτιος δὲ λέγει ὅτι τὸ „φθείρουσιν ἤθη χρησταὶ ὁμιλίαι „κακαί", ἦναι γνωμικὸν ἐξωτερικόν. (Ἀμφιλοχ. Ζητήματι, ροβ'.)

(1) Ὁ δὲ σοφὸς Θεοδώρητος τοῦτο ἑρμηνεύων λέγει· „ἄγαν δὲ σοφῶς Θεοῦ ἄγνοιαν τῆς ἀναστάσεως, „τὴν ἀπιστίαν ἐκάλεσεν· ὁ γὰρ ὁμολογῶν εἰδέναι „Θεὸν, δίκαιον εἶναι τοῦτον πιστεύει· τῷ δὲ δικαίῳ ἡ „ἀντίδοσις πρέπει· τὴν δὲ δικαίαν ἀντίδοσιν, κατὰ „τὸν παρόντα βίον οὐ βλέπομεν. Δεῖ τοίνυν προσμέ„νειν τὴν ἀνάστασιν τὸν τῷ Θεῷ πιστεύειν ὁμολογοῦν„τα". Περὶ τῆς ἐχούσης ἀγνωσίαν τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ, καὶ καλυνόντων ἄγνωσα λόγια ῥηθήσεται ἐκεῖνο τὸ τοῦ Ἰὼβ· „ματαίως ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐν „ἀγνωσίᾳ ῥήματα βαρύνει". (Ἰὼβ, λέ. 16.) καὶ τὸ τοῦ Σολομῶντος· „μάταιοι μὲν γὰρ πάντες ἄνθρωποι „φύσει, οἷς παρὼν Θεοῦ ἄγνωσία". (Σοφ. ιγ'. 1.).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πῶς μεταχειρίζεται λέξεις ὁ Ἀπόστολος, ὁποῦ δὲν εἶναι οἰκείαις εἰς σπέρματα, ἀλλὰ εἰς σώματα· δι' ὃ, τι δὲν εἶπεν, ὅτι ἐσὺ ἐκεῖνο ὁπῦ σπείρεις δὲν βλασταίνει, ἐὰν δὲν διαλυθῇ· ἀλλὰ εἶπεν, ὅτι δὲν ζωντανεύει, ἴσως δὲν ἀποθάνῃ. Βλέπε δὲ ἀκόμη, καὶ ὅτι εἰς τὸ ἐναντίον ἐγύρισε τὸν λόγον ἀπὸ ἐκεῖνο, ὁποῦ ἐφράσουν οἱ Κορίνθιοι· δι' ὅτι, ἐκεῖνοι μὲν ἀπορῦσαν, πῶς εἶναι βρόπος νὰ ἀνασηθῶμεν, ἀφ' ἧ ἀποθάνωμεν; ὁ δὲ Παῦλος τὸ ἐναντίον λέγει· ὅτι διὰ τῦτο ἐγειρόμεθα, ἐπειδὴ καὶ ἀποθνήσκομεν· διότι καπὲ ἄλλον βρόπον δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ζωοποιηθῶμεν, ἴσως πρῶτον δὲν νεκροθῶμεν.

37. „Καὶ ὃ σπείρεις, δὲν τὸ σῶμα τὸ γυμνόμενον σπείρεις, ἀλλὰ „γυμνὸν κόκκον, εἰ τύχοι, σίτυ, ἢ τινος τῶν λοιπῶν“.

Ἐπειδὴ εἶπεν ὁ Παῦλος ἀνωτέρω πῶς δύω ἦτον τὰ ἄπορα περὶ τῆς ἀνασάσεως, τὸ ἕνα, μὲ ποῖον βρόπον ἀνασταίνονται οἱ νεκροὶ, καὶ τὸ ἄλλο, μὲ ποῖον σῶμα· διὰ τῦτο τὸ μὲν πρῶτον ἄπορον τὸ ἔλυσεν, εἰπών· ὅτι ἀνασταίνονται οἱ νεκροὶ μὲ τὸν βρόπον τοῦ θανάτου, καθὼς καὶ ὁ κόκκος τὸ σίτυ, καὶ τῶν λοιπῶν σπερμάτων, μὲ τὸν βρόπον τὸ ἐν τῇ γῇ θανάτυ βλασαίνουσι. Τώρα δὲ λύει καὶ τὸ δεύτερον ἄπορον, ἤγουν μὲ ποῖον σῶμα ἀνασταίνονται οἱ νεκροὶ, καὶ λέγει· ὅτι τὸ αὐτὸ μὲν σῶμα τὸ ἀποθανὸν ἀνασταίνεται, ἤτοι τὸ τῆς αὐτῆς ὑποστάσεως μὲ τὸ ἀποθανὸν, λαμπρότερον ὅμως, καὶ ὡραιότερον. Οἱ δὲ αἱρετικοὶ λέγουσιν, ὅτι δὲν ἀνασταίνεται τὸ αὐτὸ σῶμα, καὶ φέρουσι μαρτυρίαν τὸ ῥητὸν τῦτο τῦ Ἀποστόλυ τὸ λέγον· „οὐ „τὸ γενησόμενον σῶμα σπείρεις“· πλὴν ὁ Ἀπόστολος δὲν ἐννοεῖ τὸ ῥητὸν τοῦτο ἔτως· ἀλλὰ πῶς; ὅτι ἐσὺ δὲν σπέρνεις ἐκεῖνον τὸν ἴδιον σάχυν, ὁπῦ ἔχει νὰ γενηθῇ ἀπὸ τὸ σπέρμα, λαμπρὸν δηλαδὴ, καὶ ὡραῖον· ἀλλὰ σπέρνεις σῦα γυμνὸν κόκκον σίτυ (1)· ἀλ' ὅμως τὸ σάχυ ὁπῦ βλασαίνει ἀπὸ τὸν γυμνὸν κόκκον, ἐκεῖνο εἶναι ὡραιότερον, καὶ ἔτε καπὲ πῶπα εἶναι ὅμοιον μὲ τὸν σπαρέντα κόκκον· διὰ τί δὲν ἐσπάρθη στάχυ, μὲ τὴν καλαμίαν τυ δηλαδὴ, καὶ μὲ τὰς αὐθέκειας τυ ἄγανά τυ, καὶ μὲ τὴν ἄλλην τυ ὡραιότητα· ἀλλ' ἐσπάρθη κόκκος γυμνός· ἀλλ' ἔτε πάλιν τὸ βλαστῆσαν ἀσάχυ, εἶναι καπὲ πῶπα ἄλλο, ἀπὸ τὸν σπαρέντα κόκκον· διὰ τί δὲν ἐβλάστησεν ἀπὸ ἄλλον κόκκον, ἀλλὰ ἀπὸ ἐκεῖνον τὸν ἴδιον γυμνὸν κόκκον ὁποῦ ἐσπάρθη.

38. „Ὁ δὲ Θεὸς αὐτῷ δίδωσι σῶμα, καθὼς ἠθέλησε“.

Ἀνίσως λοιπὸν ὁ Θεὸς δίδῃ, λέγει, εἰς τὸ βλαστῆσαν ἀσάχυ, σῶμα ὡραιότερον ἀπὸ τὸν σπαρέντα κόκκον, καθὼς ἠθέλησε· τί πλέον ἐσὺ Χριστιανὲ περιεργάζεσαι μὲ ποῖον σῶμα οἱ νεκροὶ ἀνασταίνονται; καὶ ἀπώντας θέλησιν Θεῦ, καὶ δυνάμεν, τί πλέον ἀπιστεῖς εἰς τὴν ἀνάστασιν; δι' ὅ, τι ὁ Θεὸς ἀνασαίνει μὲν τὸ σῶμα ἐκεῖνο, ὁποῦ διελύθη, ὅμως τὸ ἀνασαίνει ὡραιότερον, καὶ πνευματικώτερον· ὅτι τῦτο τὸ ἴδιον σπείρομεν νὰ γίνεται καὶ εἰς τὰ σπέρματα· διὰ τί ἐκεῖνο, ὁπῦ βλασαίνει, εἶναι ὡραιότερον ἀπὸ τὸν κόκκον ὁπῦ σπέρνεται.

„Καὶ ἑκάστῳ τῶν σπερμάτων τὸ ἴδιον σῶμα“.

Θεῦ-

(1.) Σημείωσαι ὅτι διὰ τῦτο διωρισμένως καὶ ὀνομαστὶ ἐνθυμήθη ἐδῶ τὸν σῖτον ὁ Παῦλος, καὶ ὄχι κανένα ἄλλο σπέρμα· διὰ τί καὶ τὸ σῶμα τὸ ἀνθρώπου, ὡς ἐπιστρέψον διὰ τὸ σίτυ φέρεται, καὶ σωίζεται, καὶ σχεδὸν σῖτός ἐστιν· ὅθεν καὶ ὁ Κύριος παρομοίωσε τὸ ἅγιον σῶμά του μὲ τὸν σῖτον, εἰπών· „ἐὰν μὴ ὁ „κόκκος τυ σίτυ πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει, ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ πολὺ καρπὸν „φέρει“. (Ἰωάν. ιβ. 24.) Τοῦτο χαίρει καὶ ἡ τῦ Χριστῦ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τὰ μνημόσυνα, καὶ κόλυβα ποιῦσα τῶν κεκοιμημένων, ἃ διὰ ἄλλων σπερμάτων, ἀλλὰ διὰ τὸ σίτυ ταῦτα ποιεῖ, εἰς τύπον τῦ σώματος τῶν κεκοιμημένων, τὰ διὰ τὸ σίτυ βαφέντα, καὶ συναθέντας· τὸν σῖτον δὲ τῶτον, ὄχι ὁμοίως φροντίθεσαι διὰ τῶν κολύβων· ἀλλὰ βρασμένον ἐν ὕδατι, καὶ διαλελυμένον, ἕνα μὲν, τὸ φαγητώτερον, διὰ νὰ δώσατε νὰ φαγωθῇ ἀπὸ τὸς σωζομένυς Χριστιανὸς, τὸ δὲ μυστικώτερον, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι ἀγκαλὰ καὶ τὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἔτζι διαλελυμένα εἰσί, καὶ διεφθαρμένα ἐν τοῖς μνημείοις, τῇ δυνάμει ὅμως τῦ Θεῦ, ἔχει νὰ ἀνασταθῶν ἐκ τῶν μνημάτων, ὡς ἀσταμῶ, καὶ ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, καθὼς ὁ Φιλαδελφείας Γαβριὴλ περὶ τῶτων λέγει.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Οὗτος ὁ λόγος ἐμφράττει ἀναντιῤῥήτως τῇ αἱρετικῶν ἐκείνων τὰ στόματα, οἵ τινες λέγουσι, ὅτι δὲν ἀνασταίνεται τὸ αὐτὸ σῶμα, ἀλλὰ ἄλλο· διὶ ὅτι ἰδοὺ φανερὰ λέγει ὁ Παῦλος ἐδῶ, ὅτι εἰς κάθε σπέρμα δίδει ὁ Θεὸς τὸ ἐδικόν τε σῶμα (1).

39. „Οὐ πᾶσα σὰρξ, ἡ αὐτὴ σάρξ· ἀλλ' ἄλλη μὲν σὰρξ, ἀνθρώ„πων, ἄλλη δὲ σὰρξ, κτηνῶν· ἄλλη δὲ σὰρξ, πτηνῶν, ἄλλη „δὲ ἰχθύων" (2).

Ἐπειδὴ εἶπον ὁ Παῦλος ἀνωτέρω περὶ τῶν σίτου, διὰ νὰ μὴ νομίσῃ τινὰς, ὅτι καθὼς ἐπὶ τοῦ σίτου, ὅλα τὰ ἀσάχυα ὁποῦ βλασαίνει ἐξ αὐτοῦ εἶναι ἴσα, καὶ ὅμοια· ἔτζι καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων, ὅλοι ὅσοι ἀναστηθοῦν, θέλει εἶναι ὁμότιμοι, καὶ ἴσοι· διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος μὲ τὰ λόγια ταῦτα θέλει νὰ δείξῃ, ὅτι διαφορὰ εἶναι ἀνάμεσα εἰς ἐκείνους, ὁποῦ ἀνασταίνονται (τὸ ὁποῖον καὶ πρότερον ἐπρόλαβε, καὶ αἰνιγματωδῶς ἐφανέρωσεν εἰπών· „ἕκαστος δὲ ἐν τῷ „ἰδίῳ τάγματι" στίχ. 23.) καὶ λέγει, ὅτι, καθὼς κάθε σάρκα, δὲν εἶναι ἡ αὐτὴ σάρκα· ἔτζι καὶ ὅσοι ἀνασταίνονται, δὲν ἀνασταίνονται ὅλοι μὲ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν τιμὴν, ἀλλ' ἔχουσι διαφοράν· μίαν μὲν, ἐκείνην ὁποῦ ἔχουσιν οἱ δίκαιοι ἀπὸ τοὺς ἁμαρτωλοὺς, καθὼς καὶ τὰ οὐράνια σώματα ἔχουσι διαφορὰν ἀπὸ τὰ ἐπίγεια σώματα· δευτέραν δὲ, διὰ τὶ καὶ ἀνάμεσα πάλιν εἰς τοὺς δικαίους, εἶναι πολλῶν βαθμῶν διαφοραὶ, καθὼς παρακάτω θέλει εἰπῇ ὁ Ἀπόστολος φέρων τὸ ὁμοίωμα τῆ Ἡλίε, τῆς Σελήνης, καὶ τῶν ἀστέρων· καὶ ξίτζι, ὅτι καὶ ἀνάμεσα εἰς τοὺς ἁμαρτωλοὺς, πολλὴ θέλει εἶναι ἡ διαφορά· διὶ ὅ, τι, λέγει, καθὼς εἶναι διαφορὰ ἀνάμεσα εἰς τὸ σάρκα τῶν ἀνθρώπων, καὶ εἰς τὸ σάρκα τῶν κτηνῶν, καὶ εἰς τὸ σάρκα τῶν λοιπῶν ζώων· ἔτζι θέλει εἶναι διαφορὰ καὶ ἀνάμεσα εἰς τοὺς ἁμαρτωλὲς, κατὰ τὰς πολάσεις, καὶ τιμωρίας. Ὅλα λοιπὸν ὅσα πῶρα εἶπεν ὁ Παῦλος, τὰ εἶπε περὶ τῆς διαφορᾶς τῶν ἁμαρτωλῶν· περὶ δὲ τῆς διαφορᾶς τῶν δικαίων, παρακάτω θέλει εἰπῇ, ὅταν ἀπαειθμῇ τὰ οὐράνια σώματα.

40. „Καὶ σώματα ἐπουρανία, καὶ σώματα ἐπίγεια· ἀλλ' ἑτέρα μὲν ἡ „τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ, ἡ τῶν ἐπιγείων".

Μὲ τὰ λόγια τοῦτα φανερόνει ὁ Ἀπόστολος τὴν διαφορὰν, ὁποῦ θέλει ἔχειν τὰ σώματα τῶν δικαίων, ἀπὸ τὰ σώματα τῶν ἁμαρτωλῶν· τὰ μὲν γὰρ σώματα τῶν δικαίων, ὠνόμασεν ἐπουράνια, τὰ δὲ σώματα τῶν ἁμαρτωλῶν, ὠνόμασεν ἐπίγεια· καὶ ἄλλη μὲν εἶναι ἡ δόξα τῶν ἐπουρανίων σωμάτων τῶν δικαίων· ἄλλη δὲ εἶναι ἡ τῶν ἐπιγείων σωμάτων τῶν ἁμαρτωλῶν, οὐχὶ ἡ δόξα (ἐπειδὴ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ συμπαικάεται ἐδῶ) ἀλλ' ἡ διαγωγὴ μόνον· διότι δόξαν δὲν θέλει ἔχειν τὰ τῶν ἁμαρτωλῶν σώματα.

41. „Ἄλ-

(1) Διὰ τοῦτο λέγει καὶ ὁ Θεοδώριτος· καθὼς ἀπὸ τὸ σιτάρι, σιτάρι πάλιν φυτρόνει, καὶ ἀπὸ τὸν φακὸν, φακὸν, καὶ κάθε ἄλλο εἶδος σπορίων, ἀπὸ τὸ ἴδιον εἶδός του· ἔτζι καὶ τὰ ἐδικά μας σώματα, αὐτὰ μὲν τὰ ἴδια ἀνασταίνονται, μὲ περισσοτέραν ὅμως δόξαν, καὶ μὲ ἀφθαρσίαν καὶ ἀθανασίαν. Τοῦτο λοιπὸν τὸ ἴδιον σῶμα λέγεται, ὅμως οὐ ποιοῦσιν, καθὼς εἶπεν ὁ θεῖος Ἀμφιλόχιος, καὶ ὅρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τὴν φωτὶν τῶ „Καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ βίτῃ ἡμέ„ρα". (α. Κορ. ιέ. 4.)

(2) Ἐν ἄλλοις, ἄλλη δὲ, ἰχθύων, ἄλλη δὲ, πτηνῶν. Σημείωσαι ὅτι ὁ Νύσσης Γρηγόριος ἐνόησεν, ὅτι διὰ τοῦτο φέρει ἐδῶ ὁ Παῦλος τὰς σάρκας τῶν ἀνθρώπων, καὶ κτηνῶν, καὶ πετεινῶν, καὶ ἰχθύων, καὶ παρακάτω φέρει τὰ οὐράνια σώματα, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐδημιούργησεν αὐτὰ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι, αὐτὸς πολλῷ μᾶλλον δύναται νὰ ἀνασήσῃ καὶ τὰ σώματα εἰς τὸ πρῶτον εἶδός των· οὕτω γὰρ φησιν· „ὁ „Ἀπόστολος προτίθησιν αὐτοῖς... ὡς ἐκ ἠπόνησεν ἡ „τοῦ Θεοῦ σοφία μυρία σωμάτων εἴδη κατὰ τὸ παν „δέξυρὸν, λογικῶν, ἀλόγων, ἐναερίων, χερσαίων, „καὶ τῶν κατ' οὐρανὸν ἡμῖν προφαινομένων, ἥτε ἡλίε, „καὶ τῶν λοιπῶν ἀστέρων· ὧν ἕκαστον θεία δυνάμει γε„νόμενον, τῷ καὶ κατὰ τὸν ἀνάστασιν μὴ ἂν ἀπορῆσαι „τὸν Θεὸν ἡμετέρων σωμάτων ἡμᾶς ἀπόδειξις γίνε„ται· εἰ γὰρ τὰ ὄντα πάντα ἐκ ἐκτὸς ὑποκειμένης „ὕλης φοῦς τὸ φαινόμενον μετεσκεύασεν· ἀλλὰ τὸ θεῖον „βέλημα, ὕλη, καὶ ἀσία τῶν δημιουργημάτων ἐγένετο· „πολὺ μᾶλλον δυνατὸν ἐστὶ καταστάζει τὸ μὴ ὂν, „εἰς τὸ ἴδιον σχῆμα ἐπαναχθῆναι, ἢ τὸ ἐξ ἀρχῆς „μὴ ὂν, εἰς ὑποστάσεως καὶ ἀσίαν ἐλθεῖν". (Ὁμιλ. εἰς τὸ „ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, Τόμ. β.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

41. „Ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέ„ρων· ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ“ (1).

Καθὼς ὀλίγον πρότερα εἶπεν ὁ Ἀπόστολος τὰς διαφορὰς, ὅπου θέλων ἔχειν τὰ σώματα τῶν ἁμαρτωλῶν, ἀρχιώντας ἀπὸ τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἀριθμῶντας καθεξῆς τὰ σώματα τῶν πετεινῶν, καὶ τῶν κτηνῶν, καὶ τῶν ὀφεων· (διότι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ, ἄνθρωποι φύσει γενόμενοι ἀπὸ τὴν ἀρχὴν, ἔπεσαν ὕστερον κατὰ προαίρεσιν εἰς τὴν ὁμοίωσιν τῶν ἀλόγων ζώων) καθὼς, λέγω, ὁ Ἀπόστολος εἶπεν ἀνωτέρω τὰς διαφορὰς τῶν σωμάτων τῶν ἁμαρτωλῶν· ἔτζι καὶ ἐδῶ λέγει τὰς διαφορὰς, ὁποῦ θέλουν ἔχουν τῶν δικαίων τὰ σώματα· δι ὅτι ὅλοι μὲν οἱ δίκαιοι ἔχουν νὰ ἀναστηθοῦν μὲ δόξαν· ὅμως καθὼς ἄλλο εἶναι τὸ φῶς τοῦ Ἡλίου, ἤτοι λαμπρότερον καὶ ἐνδοξότερον, ἄλλο δὲ εἶναι τὸ φῶς τῆς σελήνης, ἤτοι κατώτερον ἀπὸ τὸ τοῦ Ἡλίου, καὶ ἄλλο εἶναι τὸ φῶς τῶν ἀστέρων, κατώτερον δηλαδὴ ἀπὸ τὸ φῶς τῆς σελήνης· ποιοτρόπως καὶ οἱ δίκαιοι θέλουν ἔχειν διαφορὰν ἀναμεταξύ των κατὰ τὸ φῶς, καὶ τὴν δόξαν· ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ οἱ ἀστέρες πάλιν διαφέρουσιν ἀπὸ ἄλλους ἀστέρας κατὰ τὴν δόξαν, ἤγουν κατὰ τὸ φῶς (δόξα γὰρ τῶν ἀστέρων εἶναι τὸ φῶς) καὶ ἄλλοι μὲν ἀστέρες εἶναι λαμπρότεροι ἀπὸ τοὺς ἄλλους· ἄλλοι δὲ εἶναι ἀμυδρότεροι κατὰ τὸ φῶς (2). Μερικοὶ δὲ σώ-

ματα

(1) Χάριν περιεργείας σημειοῦμεν ἐδῶ, ὅτι κατὰ τὴν κοινὴν δόξαν τῶν Ἀστρονόμων, ὅλοι οἱ ἀπλανεῖς ἀστέρες τὸ οὐρανοῦ δὲν ἔχουσιν σῶα καὶ τὸ αὐτὸ μέγεθος, οὐδὲ τὸ αὐτὸ φῶς, ἀλλὰ ποικίλον, καὶ διαφορετικόν· οἱ φανερώτεροι ὅμως καὶ εὐγνωστότεροι ἀστέρες, διαιροῦνται, εἰς ἓξ τάξεις, καὶ κλάσεις, καὶ βαθμούς· καὶ οἱ μὲν μεγαλίτεροι, καὶ λαμπρότεροι ἀστέρες, λέγονται τοῦ πρώτου μεγέθους ἀστέρες, καθὼς εἶναι ὁ μεγάλος σκύλος· ὁ σάχυς τοῦ παρδεύου, ἡ καρδία τοῦ λέοντος, καὶ ἄλλοι· οἱ δὲ ὀλίγον μικρότεροι ἀπὸ τοὺς πρώτους, ὀνομάζονται ἀστέρες τοῦ δευτέρου μεγέθους· οἱ δὲ ὀλίγον μικρότεροι ἀπὸ τοὺς δευτέρους, ὀνομάζονται ἀστέρες τοῦ τρίτου μεγέθους, καὶ καθεξῆς ἀκολουθεῖ ἕως εἰς τοὺς ἀστέρας τοῦ ἕκτου μεγέθους. Καθὼς λοιπὸν οἱ ἐν τῷ οὐρανῷ ἀπλανεῖς ἀστέρες εἰς ἓξ τάξεις, καὶ μεγέθη διαιροῦνται, ἔτζι καὶ οἱ ἐν τῷ νοητῷ οὐρανῷ λαμπροὶ Ἅγιοι εἰς ἓξ τάξεις μοιράζονται· εἰς Ἀποστόλους, εἰς Μάρτυρας, εἰς Προφήτας, εἰς Ἱεράρχας, εἰς Ὁσίους, καὶ εἰς Δικαίους, καθὼς τὸ φάσκει ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία „Ἀπόστολοι, Μάρτυρες, καὶ Προφῆται, Ἱεράρ„χαι, Ὅσιοι, καὶ Δίκαιοι“. Καὶ καθὼς πάλιν, οἱ τοῦ οὐρανοῦ μεγέθους ἀστέρες δὲν ἔχουσιν ὅλοι ἀπαράλλαχτον σῶα καὶ τὸ αὐτὸ μέγεθος, καὶ φῶς, ἀλλὰ διαφορετικόν, ὁμοίως καὶ οἱ τοῦ δευτέρου μεγέθους, καὶ οἱ τοῦ τρίτου καὶ τετάρτου, καὶ πέμπτου, καὶ ἕκτου· ἀναμεταξύσων συγκεκριμένοι ὁ καθ' εἷς εἰς τὴν ἰδικήν του τάξιν, διαφορετικὸν ἔχει τὸ φῶς· ἔτζι, καὶ ὅλοι οἱ Ἀπόστολοι ἀναμεταξύσων συγκεκριμένοι, διαφορετικὴν ἔχουσι τὴν δόξαν, καὶ τὸ φῶς· ὁμοίως καὶ οἱ Μάρτυρες δὲν εἶναι ὅλοι ἴσοι εἰς τὸ φῶς, οὔτε ὅλοι οἱ Προφῆται, οὔτε ὅλοι οἱ Ἱεράρχαι, οὔτε ὅλοι οἱ Ὅσιοι, οὔτε ὅλοι οἱ Δίκαιοι· ἀλλὰ ὁ καθ' εἷς ἔχει διαφορετικὸν φῶς ἀπὸ τοὺς ὁμοτιμῆς του. Καθὼς δὲ εὑρίσκονται εἰς τὸν οὐρανὸν καποῖοι ἀστέρες ὁποῦ εἶναι ἀλαμπεῖς, καὶ ὁμοιοι μὲ τὰς νεφέλας· δι ὃ καὶ νεφελοειδεῖς ὀνομάζονται, οἵτινες εἶναι ἑβδόμης τάξεως καὶ μεγέθους, κατὰ τοὺς Ἀστρονόμους· ἐτζὶ ἡμποροῦμεν νὰ εἰποῦμεν ὅτι εὑρίσκονται ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐκεῖνοι, ὁποῦ ἤμαρτον μὲν καὶ παρέβησαν τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, ἀπέθανον ὅμως ἐν ἐλπίδι μετανοίας. Ταύτας τὰς διαφορὰς τῆς δόξης τῶν Δικαίων, θέλοντας νὰ φανερώσῃ ὁ Κύριος ἔλεγεν· „ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Πατρός μου μοναὶ πολλαί εἰσιν“. (Ἰω. ιδ΄. 2.) ὅθεν καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος ἑρμηνεύων τὸ „ὁ Θεὸς ἔστη ἐν συναγωγῇ Θεῶν, ἐν μέσῳ „δὲ Θεοὺς διακρινεῖ“ λέγει· „ἴσασι Θεὸς ἐν μέ„σῳ Θεῶν τῶν σχιζομένων, διακρίνων, καὶ διασέμων, „τίνος ἕκαστος τιμῆς, καὶ μοίρης ἄξιος“. (Λόγ. β΄. περὶ Υἱὸ.) Λέγει δὲ καὶ ὁ μέγας Βασίλειος· „ἀστὴρ „ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ, φύσις δὲ πάντων ἀστέρων „μία· καὶ πολλαὶ μοναὶ παρὰ τῷ Πατρί, τοῦτέστιν ἀ„ξιωμάτων διαφοραί· φύσις δὲ ὁμοία τῶν δοξαζομέ„νων“. (Λόγῳ γ΄. κατ' Εὐνομίου.) Ἀλλὰ ἂς παρακαλέσωμεν καὶ ἡμεῖς ἀδελφοὶ τὸν Θεόν, καὶ ἂς ἀγωνισθῶμεν διὰ νὰ εὑρεθῶμεν ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἂς συναριθμηθῶμεν καὶ μὲ τὴν ζ΄. τάξιν τῶν ἁλαμπῶν ἀστέρων.

(2) Ὅτι δὲ φωτειναὶ θέλουν εἶναι τὰ σώματα τῶν Δικαίων εἰπώσεν ὁ Κύριος εἰπών· „τότε οἱ δίκαιοι „ἐκλάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος ἐν τῇ δόξῃ τοῦ Πατρὸς αὐ„τῶν“· (Ματθ. ιγ΄. 43.) ὅπερ ἑρμηνεύων ὁ Ἱεροσολύμων Κύριλλος λέγει· „προειδὼς τὴν τῶν ἀνθρώπων „ἀπιστίαν ὁ Θεὸς, σκώληξι μικροπάτοις ἐν τῷ θείῳ „φωτοειδεῖ δέδωκεν αὐγὰς λάμπειν ἐκ τοῦ σώματος, „ἵνα ἐκ τῶν φαινομένων, πιστωθῇ τὸ προσδοκώμενον· „ὁ γὰρ τὸ μέρος παράσχων, δώσεται καὶ τὸ ὅλον „παραχθέν· καὶ ὁ σκώληκα φῶς ἐκλάμπειν ποιήσας, „πολλῷ μᾶλλον φωσπατήσει δίκαιον ἄνθρωπον“. (Κατηχ. ιη΄.) Καὶ ὁ Θεολόγος λέγει Γρηγόριος· „μετὰ „τῶν ἑστώτων καὶ ῥεόντων ἐσόμεθα φῶτα μικρὰ, φῶς „τὸ μέγα περιχορεύοντες“. (Λόγ. παραμυθητικῷ εἰς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα.) Καὶ ὁ μέγας Μακάριος· „ἡ βασιλεία τοῦ φωτὸς, καὶ ἡ ἐπουράνιος εἰκὼν, Ἰησοῦς „Χριστὸς μυστικῶς νῦν τὴν ψυχὴν φωτίζει, καὶ βα„σιλεύει εἰς τὴν ψυχὴν τῶν ἁγίων, κεκριμμένος δὲ „ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν ἀνθρώπων, μόνοις ἐστὶ Χρι„στὸς τοῖς τῆς ψυχῆς ὀφθαλμοῖς θεωρούμενος ἐν ἀ„ληθείᾳ, ἕως ἡμέρας τῆς ἀναστάσεως, ὅτε καὶ αὐτὸ τὸ „σῶμα καλυφθήσεται, καὶ δοξασθήσεται τῷ τοῦ Κυ„ρίου φωτὶ, τῷ ὄντι ἀπὸ τοῦ νῦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ „εἰς τὴν ψυχὴν, ἵνα καὶ αὐτὸ τὸ σῶμα συμβασι„λεύσῃ τῇ ψυχῇ, τῇ ἀπὸ τοῦ νῦν λαμβανούσῃ τὴν „βασιλείαν τοῦ Χριστοῦ, ἀναπαυομένῃ τε, καὶ φωτιζο„μένῃ φωτὶ αἰωνίῳ“. (Ὁμιλ. β΄. Κεφ. ι΄.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μαπα ἐπιφανία ἐνόησαν τοὺς Ἀγγέλους, πλεῖον δὲν τὸ ἐνόησαν καλῶς· διὰ τί ὁ Ἀπόστολος ἀπολύτως εἶπεν Ἥλιον, καὶ Σελήνην, καὶ ἀστέρας· ὥστε, περὶ τούτων εἶναι ὁ λόγος του, καὶ ὄχι περὶ Ἀγγέλων.

42. „Οὕτω δὲ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν".

Ἔτζι, λέγει, θέλει εἶναι καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν· ἔτζι, πῶς; δηλαδὴ μὲ διαφορὰν πολλὴν, καθὼς ἐδηλώθη ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα, ἢ ὁμοιώματα τῶν ἐπιγείων, καὶ οὐρανίων σωμάτων.

„Σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ".

Ἀνωτέρω ὁμιλῶντας ὁ θεῖος Ἀπόστολος διὰ τὰ σπέρματα, ἐμεταχειρίσθη λέξεις, ὁπὸ ἁρμόζουν εἰς σώματα, καθὼς ὅταν ἔλεγε· „σὺ ὁ σπείρεις, δὲν ζωοποιεῖται, ἐὰν μὴ ἀποθανῇ"· τώρα δὲ ἐκ τοῦ ἐναντίου, ὁμιλῶντας διὰ σώματα, μεταχειρίζεται λέξεις, ὁποῦ ἁρμόζουν εἰς σπέρματα· „σπείρεται γὰρ λέγει ἐν φθορᾷ". σπορὰν δὲ ὀνομάζει τώρα ἐδῶ, ὄχι τὴν μήτρα, ἀλλὰ τὴν ἐν τῇ γῇ τῶν νεκρῶν σωμάτων κατάχωσιν· ὡσὰν νὰ ἔλεγε· βάλλεται εἰς τὴν γῆν τὸ νεκρὸν σῶμα, ἐν φθορᾷ, ἤγουν μὲ σκοπὸν διὰ νὰ φθαρῇ, καὶ ἔπειτα ἀνασταίνεται μὲ ἀφθαρσίαν. Καλῶς δὲ εἶπεν ἀνασταίνεται, καὶ ὄχι φυτρόνει, διὰ νὰ μὴ νομίσῃς ἐσὺ ὁ ἀναγινώσκων πῶς ἡ ἀνάστασις τοῦ νεκροῦ σώματος εἶναι ἔργον τῆς γῆς, καὶ τῆς φύσεως, καὶ ὄχι τῆς τοῦ Θεοῦ δυνάμεως.

43. „Σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ".

Ἄτιμον ὠνόμασεν ὁ Ἀπόστολος τὸ νεκρὸν σῶμα, ἐπειδὴ τί ἄλλο εἶναι ἀτιμότερον ἀπὸ τὸν νεκρόν; ἀλλ' ὅμως τὸ ἄτιμον αὐτὸ, ἀνασταίνεται μὲ τιμὴν, καὶ δόξαν τῆς ἀφθαρσίας, ἀγκαλὰ καὶ ὅλα τὰ σώματα τῶν δικαίων δὲν ἔχουν νὰ ἀπολαύσουν τὴν αὐτὴν τιμὴν, καὶ δόξαν, ὡς εἴπομεν.

„Σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει".

Τόσον γὰρ ἀσθενὲς εἶναι τὸ εἰς γῆν κατατιθέμενον νεκρὸν σῶμα τοῦ ἀνθρώπου, ὥστε ὁποῦ ἀπόμη δὲν περνοῦν πέντε ἡμέραι, καὶ ἡ σάρκα δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὴν φθοράν, ἀλλὰ διαλύεται· ἀνασταίνεται ὅμως τὸ διαλυθὲν αὐτὸ σῶμα, μὲ τὴν δύναμιν τῆς ἀφθαρσίας· ἐπειδὴ καὶ μένει αἰωνίως ἀβλαβὲς ἀπὸ τὴν φθοράν· ἀγκαλὰ καὶ ἡ ἀφθαρσία αὐτὴ, εἰς τοὺς ἁθλίους ἁμαρτωλοὺς ἔχῃ νὰ ᾖναι διὰ περισσοτέραν τους κόλασιν· μὲ τὸ νὰ μένουν γὰρ αὐτοὶ ἄφθαρτοι, διὰ τοῦτο ἔχουν καὶ αἰωνίως νὰ κολάζωνται.

44. „Σπείρεται σῶμα ψυχικὸν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν".

Ψυχικὸν σῶμα εἶναι τὸ κυβερνώμενον ἀπὸ τὰς ψυχικὰς δυνάμεις, καὶ εἰς τὸ ὁποῖον ἔχει τὴν ἡγεμονίαν, καὶ τὴν κυριότητα ἡ ψυχή (1)· πνευματικὸν δὲ σῶμα εἶναι, τὸ ὅλως διόλου ἔχον καὶ πλουτῆσαν τὴν ἐνέργειαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα κατὰ πάντα κυβερνώμενον (2)· δι' ὅ, τι ἀγκαλὰ καὶ τώρα ἐνεργῇ εἰς ἡμᾶς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα· ἀλλὰ

(1) Ὁ δὲ Φώτιος ψυχικὸν λέγει σῶμα, τὸ ἀνθρώπινον, καθ' ὅτι τοῖς ψυχικοῖς ὑπηρέτησε πάθεσιν· ἐπειδὴ εἶδεν καθαρὸς ἀπὸ ῥύπου, καθὼς λέγει ὁ Ἰώβ· (κε'.) καὶ καθ' ὅ, τι ὅσαι φράξεις τοῦ σώματος γίνονται, τὴν πηγὴν καὶ γένεσιν ἀπὸ τῆς ψυχῆς ἔχουσιν. Ὁ δὲ μέγας τῆς Θεσσαλονίκης Γρηγόριος, ψυχικὸν σῶμα θέλει νὰ ὀνομάζεται, καθ' ὅτι διοικεῖται, καὶ κινεῖται, καὶ αἰσθάνεται ἐν τῇ παρούσῃ ταύτῃ ζωῇ, διὰ τοῦ ψυχικοῦ καλουμένου πνεύματος, τὸ ὁποῖον καὶ νδυρώδης χυμὸς, καὶ πνεῦμα αὐγοειδὲς, καὶ ζωτικὸν ὀνομάζεται ἀπὸ τοὺς φυσικούς, καὶ μεταφυσικούς. Ὅρα καὶ τὴν ἑρμηνείαν τῶν „ψυχικὸς ἄνθρωπος δὲ δέχεται τὰ „τοῦ Πνεύματος" (ἰδ. Κορινθ. β'. 14.) καὶ τὴν ὡσὰν ὑποσημείωσιν.

(2) Ἔτζι καὶ ὁ Ἅγιος Μεθόδιος ἐν τῷ περὶ ἀναστάσεως λόγῳ ἑρμήνευσε τὸ πνευματικόν· „πνεύ-

„μα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀλλὰ δὲν ἐνεργεῖ τόσον, καθὼς τότε ἔχει νὰ ἐνεργήσῃ εἰς ἡμᾶς· ὅθεν καὶ ὅταν ἡμεῖς πάρα ἁμαρτάνωμεν, ἀναχωρεῖ ἀπὸ λόγισμας· ἀλλὰ καὶ ὅταν ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἶναι εἰς ἡμᾶς ἐν τῷ παρόντι βίῳ, ὅμως πάλιν ἡ ψυχὴ κυβερνᾷ τὸ σῶμά μας, καὶ ὄχι τὸ Πνεῦμα· τότε δὲ εἰς τὴν μέλλουσαν ἐξανάστασιν, θέλει παραμένει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον παντοτε εἰς τὰ σώματα τῶν δικαίων, κυβερνῶν αὐτὰ, καθὼς θέλει, καὶ βούλεται· ἢ πνευματικὸν ἁπλῶς λέγει, τὸ ἄφθαρτον, καὶ ἀθανάτον, ὡς λεπτομερέστερον, καὶ ἐλαφρὸν τόσον, ὁποῦ νὰ περιπατῇ ἐπάνω εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ ἀέρος· πλὴν ὄχι καθὼς ὁ Ὠριγένης ἐφρόνει, πῶς θέλει εἶναι ἀερῶδες καὶ αἰθέριον, ἤγουν ἀπὸ τὴν οὐσίαν καὶ φύσιν τοῦ ἀέρος, καὶ τοῦ αἰθέρος. Ἀνίσως δὲ καὶ δὲν πιστεύῃς πῶς ἔχει νὰ γενῇ ἄφθαρτον τὸ σῶμα, βλέπε τὰ οὐράνια σώματα, ἤγουν τὸ σῶμα τοῦ Οὐρανοῦ, τοῦ Ἡλίου, τῆς Σελήνης, καὶ τῶν ἄστρων, τὰ ὁποῖα κατὰ τὸ παρὸν εἶναι ἀεικίνητα, χωρὶς νὰ γηράζουν, ἢ νὰ κοπιάζουν· ἀγκαλὰ καὶ αὐτὰ ἔχουν νὰ ἀλλαχθοῦν, καὶ νὰ λάβουν ἀλλοίωσιν κρείττονα. Ὁ Θεὸς λοιπὸν, ὁποῦ ἐποίησε τοιαῦτα τὰ οὐράνια σώματα, αὐτὸς θέλει ἀφθαρτίσει καὶ τὰ ἐδικά μας φθαρτὰ σώματα.

„Ἔστι σῶμα ψυχικόν".

Ἐκεῖνο δηλαδὴ, ὁποῦ ἔχομεν εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν.

„Καὶ ἔστι σῶμα πνευματικόν".

Ἐκεῖνο δηλαδὴ, ὁποῦ μέλλομεν νὰ λάβωμεν ἐν τῇ ἀναστάσει εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα, τὸ ὁποῖον σῶμα θέλει εἶναι μὲν τὸ αὐτὸ, ὄχι ὅμως καὶ τοιοῦτον, ἀλλὰ πνευματικὸν, ἤτοι ἄφθαρτον. Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ· „Καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ". (Α'. Κορ. ιέ. 4.)

45. „Οὕτω καὶ γέγραπται· ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδὰμ εἰς „ψυχὴν ζῶσαν· (Γεν. Β'. 7.) ὁ ἔσχατος Ἀδὰμ, εἰς Πνεῦ„μα ζωοποιόν".

Καὶ πῶς λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος ὅτι εἶναι γεγραμμένα καὶ τὰ δύω ταῦτα, εἰς καιρὸν ὁποῦ μόνον εἶναι γεγραμμένον τὸ „ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν"; (Γεν. Β'. 7.) ἀλλ' ἀποκρινόμεθα ὅτι, ἂν καὶ νὰ μὴν ἦναι γεγραμμένον ὅτι ὁ ἔσχατος Ἀδὰμ ἐγένετο εἰς Πνεῦμα ζωοποιὸν, ἀλλ' ὅμως ἀπὸ τὴν ἀκολουθίαν τῶν γραμμάτων τοῦτο συμπεραίνεται· ὅθεν καὶ τὸ ἐν τῷ γραμμάτων συμπερασμένον, εἶπεν ὁ Παῦλος ὅτι γέγραπται· καθὼς καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας εἶπε πῶς ἡ Ἱερουσαλὴμ ἔχει νὰ ὀνομασθῇ πόλις δικαιοσυνῆς. „Καὶ „κληθήσῃ πόλις δικαιοσυνῆς". (Ἡσ. ά. 26.) ὁμοίως καὶ ὁ Ζαχαρίας εἶπεν ὅτι ἔχει αὖπα νὰ ὀνομασθῇ πόλις ἀληθινή. „Κληθήσεται ἡ Ἱερουσαλὴμ πόλις ἀληθινή". (Ζαχ. ή. 3.) καὶ μ' ὅλον ὁποῦ ῥητῶς ἡ Ἱερουσαλὴμ δὲν ὠνομάσθη, ὅτε πόλις δικαιοσυνῆς, ὅτε πόλις ἀληθινή. Καὶ ὁ Ἡσαΐας δὲ ὠνόμασε τὸν Κύριον Ἐμμανουὴλ· αὐτὸς ὅμως δὲν ὠνομάσθη ἔτζι· ἀλλ' αὐτὰ τὰ γράμματα ταύτῃ τὴν κλῆσιν τοῦ ἔδωκαν· ὅθεν εἶπε· „Καὶ καλέσουσιν (ἤγουν αὐτὰ τὰ γράμματα) τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ. (Ἡσ. ζ'. 14.) Ὁ πρῶτος λοιπὸν ἄνθρωπος ὁ Ἀδὰμ, ψυχικὸς ἦτον ἄνθρωπος, ἤτοι εἶχε σῶμα, ὁποῦ ἐκυβερνᾶτο ἀπὸ τὰς ψυχικὰς δυνάμεις· ὁ δὲ τελευταῖος Ἀδὰμ ὁ Κύριος, ἦτον εἰς Πνεῦμα ζωοποιόν. Δὲν εἶπεν εἰς Πνεῦμα ζῶν, ἀλλὰ εἰς Πνεῦμα ζωοποιοῦν τὰ ἄλλα, τὸ ὁποῖον εἶναι μεγαλίτερον ἀπὸ τὸ ζῶν· διότι, ὁ Κύριος εἶχεν ἀχώριστον τὸ κατ' οὐσίαν μὲ αὐτὸν ἡνωμένον Ἅγιον Πνεῦμα, διὰ μέσου τοῦ ὁποίου καὶ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα ἐζωοποίει, καὶ εἰς τὰ ἐδικά μας σώματα θέλει χαρίσει τὴν ἀφθαρσίαν· ὥστε τῆς μὲν φθαρτῆς ταύτης ζωῆς, τοὺς ἀρραβῶνας, καὶ τὰς ἀρχὰς ἐλάβομεν ἐν τῷ πρώτῳ Ἀδάμ· τῆς δὲ μελλούσης ἀφθαρσίας τοὺς ἀρραβῶνας, ἐλάβομεν ἤδη ἐν τῷ Χριστῷ, καὶ ὕστερον θέλομεν λάβομεν ταύτην πραγματικῶς καὶ πληρέστατα.

46.

„ματικόν φησι λέγεται, τὸ χωρὶν πᾶσαν τοῦ Ἁγίου „Πνεύματος τὴν ἐνέργειαν, καὶ κοινωνίαν, ὥσπερ οἰ„νηρὸν καὶ ἐλαφρὸν σκεῦος καλεῖται, τὸ τοῦτον χωρη„τικόν· ἀναλόγως οὖν καὶ ψυχικὸν ἐκάλεσε, τὸ τῇ „ψυχῇ, καὶ ὑ Πνεύματι Ἁγίῳ διοικούμενον. (παρὰ τῷ Οἰκουμενίῳ.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

46. „ Ἀλλ' ὐ πρῶτον τὸ πνευματικὸν, ἀλλὰ τὸ ψυχικὸν, ἔπειτα „ τὸ πνευματικόν ".

Διὰ νὰ μὴν εἰπῇ τινας, καὶ διὰ τί πρᾶ ἔχομεν τὸ ψυχικὸν, καὶ κατώτερον σῶμα, καὶ δὲν ἐλάβομεν πρᾶ τὸ πνευματικὸν καὶ ἄφθαρτον, ἀλλὰ μέλλομεν νὰ τὸ λάβωμεν, διὰ τοῦτο λέγει ὁ Ἀπόστολος, ὅτι καὶ ἡ ἀρχαία τῶν δύω αὐτῶν σωμάτων, τοῦ τε ψυχικοῦ, καὶ τοῦ πνευματικοῦ, ἔτζι διεπλάχθησαν· καὶ ὁ μὲν Ἀδὰμ, ὅπου ἦτον ψυχικὸς, ἐστάθη πρότερος· ὁ δὲ Χριστὸς, ὅπου ἦτον πνευματικὸς, ἐστάθη ὕστερος· ὥστε εἰς τὸ καλλίτερον προκόπτωσι πάντοτε τὰ ἐδικά μας πράγματα· ὅθεν πίστευε ἀγαπητὲ, ὅτι καὶ τὰ εἰς ἐσὲ διϊσκόμενα πρᾶ φθαρτὰ, καὶ χειρότερα τοῦ σώματος ἰδιώματα, ἔχουν τότε νὰ μεταβληθοῦν εἰς τὸ ἄφθαρτον, καὶ καλλίτερον.

47. „ Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκὸς, ὁ δεύτερος ἄνθρωπος, ὁ „ Κύριος ἐξ οὐρανοῦ ".

Διὰ νὰ μὴν ἀμελοῦσιν οἱ Χριστιανοὶ τὴν θεάρεστον πολιτείαν, διὰ τοῦτο ἔχει νὰ συμβουλεύσῃ ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος περὶ τούτης, καὶ λέγει· ὅτι ὁ Ἀδὰμ ἦτον ἀπὸ τὴν γῆν· ὅθεν καὶ ὡς τοιοῦτος, ἔτζι ὠνομάσθη· διὶ ὅ, τι Ἀδὰμ Ἑβραϊστὶ, θέλει νὰ εἰπῇ Ἐλληνικὰ, γήϊνος, καὶ χοϊκός. Ἀδαμὴ γὰρ ὠνομάζετο Ἑβραϊκὰ, ἡ γῆ ἐκείνη, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐπλάσθη (1). Ὁ δὲ δεύτερος ἄνθρωπος ὁ Κύριος, ἦτον ἀπὸ τὸν οὐρανόν· καὶ τὸν μὲν πρῶτον Ἀδὰμ ὀνομάζει ὁ Παῦλος ἀπὸ τὸ κατώτερον μέρος τοῦ ἀνθρώπου, ἤτοι ἀπὸ τὸ γήϊνον σῶμα, τὸν δὲ ὕστερον Ἀδὰμ τὸν Χριστὸν ὀνομάζει ἀπὸ τὸ καλλίτερον μέρος, ἤγουν ἀπὸ τὴν Θεότητα· διὶ ὅτι δὲν λέγει πῶς ὁ ἄνθρωπος, ἦγεν τὸ ἀνθρώπινον πρόσλημμα τοῦ Κυρίου, ἦτον ἀπὸ τὸν οὐρανὸν, καθὼς ἐφλυάρει ὁ ἄφρων Ἀπολλινάριος· ἄπαγε! ὁμοούσιον γὰρ τοῦτον ἦτον μὲ ἡμᾶς, ἂν καὶ νὰ ἐσυλλήφθη ἐκ Πνεύματος Ἁγίου· ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ πρόσωπον τοῦ Θεανθρώπου Λόγου, ἤτοι τοῦ Χριστοῦ, εἶναι ἕνα, ἔχον ἐν ἑαυτῷ τὰς δύω φύσεις, διὰ τοῦτο καὶ ὁ ἄνθρωπος, ἤγουν ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ἡ ἐν τῷ Χριστῷ, λέγεται πῶς εἶναι ἀπὸ τὸν οὐρανὸν, διὰ τὴν προσωπικὴν, καὶ καθ' ὑπόστασιν ἕνωσιν, ὅπου αὐτὴ ἔλαβε μὲ τὸν ἐπουράνιον Θεοῦ Λόγον, καθὼς καὶ ὁ Θεὸς λόγος λέγεται πῶς ἐσταυρώθη, διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, ἤτοι διὰ τὶ ἐν τῇ ἑαυτοῦ ὑποστάσει, εἶχον ἀνωμαλίαν τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, τὴν παθοῦσαν, καὶ σταυρωθεῖσαν. Τοῦτο δὲ, ἕνεκεν ἀντιδόσεως ὀνομάζει ὁ Θεῖος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός· καὶ ὅρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „ εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν Κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν ". (α. Κορ. β'. 8.) (2).

48. „ Οἷος ὁ χοϊκὸς, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί ".

Ἤγουν καθὼς ἀπέθανε, καὶ διεφθάρη ὁ γήϊνος Ἀδὰμ, ἔτζι θέλει ἀποθανεῖν, καὶ θέλει διαφθαρῆν καὶ οἱ τότε ἀπόγονοι καὶ γήϊνοι ἄνθρωποι· ἤ λέγει, ὅτι οἱ χοϊκοὶ, καὶ εἰς τὴν γῆν προσηλωμένοι, θέλει ἀποθανεῖν τὸν θάνατον τῆς ἁμαρτίας.

„ Καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι ".

Ἤτοι καθὼς ὁ νέος καὶ ἐπουράνιος Ἀδὰμ ὁ Χριστὸς, λάμπει, καὶ διαμένει ἀθάνατος, ἔτζι θέλει λάμπειν, καὶ θέλει διαμένειν ἀθάνατοι καὶ ἐκεῖνοι, ὅπου ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν, καὶ ἔγι-

(1) Ὅθεν καὶ ὁ Νύσσης Γρηγόριος λέγει· „ τὸ γὰρ „ γήϊνον πλάσμα, κατά τινα ἐτυμολογικὴν ὀνομασίαν „ λέγεται Ἀδὰμ, καθὼς φασιν οἱ τῆς Ἑβραίων φω„ νῆς ἐπίστορες· διὸ καὶ ὁ Ἀπόστολος διαφερόντως τὴν „ πάτριον τῆς Ἰσραηλιτῶν πεπαιδευμένος φωνὴν, τὸν „ ἐκ γῆς ἄνθρωπον χοϊκὸν ὀνομάζει, οἱονεὶ μεταβά„ λων τὸν τοῦ Ἀδὰμ κλῆσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα φωνήν ". (Ὁμιλ. περὶ κατασκευῆς ἀνθρώπου, Κεφ. κβ'. Τόμ. α'.) ὁ δὲ Ζωναρᾶς ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ τῆς Ὀκταήχου λέγει, ὅτι ὁ χοῦς ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον ἔλαβεν ὁ Θεὸς ἀπὸ τὴν γῆν, καὶ ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον, ἦτον τὸ καθαρώτερον, καὶ λεπτότερον χῶμα τῆς γῆς· καὶ ὡσὰν νὰ εἰπῇ τινας, τὸ σεμιδάλι τῆς γῆς, καὶ ἡ πάσπαλις· ὅθεν καὶ οἱ Λατῖνοι, Ὅμο τὸν ἄνθρωπον ὀνομάζουσιν, ἀπὸ τὸ ὅμος· τὸ ὁποῖον σημαίνει τὴν γῆν.

(2) Ἄλλοι δὲ Πατέρες λέγουσιν, ὅτι ὁ Κύριος ἐξ οὐρανοῦ ὠνομάσθη, διὰ τὸ οὐράνιον αὐτοῦ πολίτευμα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἔγιναν κατὰ χάριν αὐτῶ ὑοί· δὶ ὅτι ἀγκαλὰ κ᾽ ὁ δεύτερος Ἀδὰμ, ὁ Κύριος, ἀπέθανε κατὰ τὸ ἀνθρώπινον, ἀλλ᾽ ἀπέθανε διὰ νὰ καταργήσῃ τὸν θάνατον· ἢ νοεῖται καὶ ἔτζι τὰ ῥητὰ· ὅτι παρομοίως μὲ τὸν Χριστὸν θέλων δοξασθῆν κ᾽ ἐκεῖνοι, ὁπῶ ἔζησαν θεοειδῶς, κ᾽ καθ᾽ ὁμοιότητα τῶ Χριστῶ, ὡσαὐ ὁπῶ ἐφρόνευν τὰ ἐπουράνια, κ᾽ ὄχι τὰ ἐπίγεια (1).

49. „ Καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τῶ χοϊκῶ, φορέσομεν καὶ „ τὴν εἰκόνα τῶ ἐπουρανίου “.

Ἐδῶ καθαρώτερα φανερόνει ὁ Ἀπόστολος πῶς εἶναι συμβουλδυτικὸν καὶ ἠθικὸν τὸ σχῆμα τῶ λόγου τε, καὶ ὄχι δογματικόν· εἰκόνα δὲ τῶ χοϊκῶ καὶ γνῶσιν ὀνομάζει τὰ κακὰ ἔργα· εἰκόνα δὲ τῶ ἐπουρανίου, τὰ καλὰ ἔργα (2). Καθὼς λοιπὸν ἐζήσαμεν μὲ τὴν κακίαν, ὡς ὑοὶ τῶ χοϊκῶ Ἀδὰμ, καὶ ὡς τὰ γνῶσιν φρονοῦντες· ἔτζι πάλιν θέλομεν ζήσομεν μὲ ἀρετὴν, ὡς φυλάττοντες τὴν εἰκόνα καὶ μίμησιν τῶ ἐπουρανίου Ἀδὰμ, τῶ Κυρίου ἡμῶν. Εἰκὼν δὲ τῶ χοϊκῶ εἶναι τὸ „ γῆ εἶ, κ᾽ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ “. (Γεν. γ΄. 19.) εἰκὼν δὲ τοῦ ἐπουρανίου εἶναι „ ἡ ἐκ νεκρῶν ἀνάστασις, καὶ ἀφθαρσία, καθὼς λέγει ὁ Ἅγιος Μεθόδιος ἐν τῷ περὶ ἀναστάσεως Λόγῳ· ὥστε αὖ αὐτὰ τὰ λόγια λέγωνται περὶ τῆς ἀναστάσεως δογματικῶς, δὲν πρέπει νὰ τὰ νοήσῃ τινὰς περὶ πολιτείας· ἀκολούθως δὲ κ᾽ τὸ, ὅτι θέλομεν φορέσομεν τὴν εἰκόνα τῶ ἐπουρανίου, δὲν πρέπει νὰ τὸ νοήσωμεν πῶς λέγεται συμβουλδυτικῶς, καὶ ἠθικῶς περὶ θεαρέστου πολιτείας· ἀλλὰ πρέπει νὰ τὸ νοήσωμεν πῶς εἶναι δηλωτικὸν μέλλοντος πράγματος τῆς ἀναστάσεως· ὅτι δηλαδὴ ἡμεῖς οἱ κατὰ μίμησιν Χριστῶ ζήσαντες, θέλομεν φορέσομεν τὴν εἰκόνα τῶ ἐπουρανίου Χριστοῦ· ἐπειδὴ ἔχομεν νὰ ἀναστηθῶμεν ἄφθαρτοι, καὶ μὲ ἐπουράνιον δόξαν τοῦ Χριστοῦ λελαμπρυσμένοι.

50. „ Τοῦτο δέ φημι ἀδελφοί· ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα, βασιλείαν Θεοῦ „ κληρονομῆσαι οὐ δύνανται “ (3).

Ἐπειδὴ ἀνωτέρω εἶπεν ὁ Ἀπόστολος εἰκόνα τῶ χοϊκοῦ, τώρα ὡσαὐ νὰ ἐρμηνεύσῃ τί θέλει νὰ εἰπῇ ἡ εἰκὼν αὕτη, λέγει, ὅτι εἶναι ἡ σάρκα καὶ τὸ αἷμα, ἤτοι αἱ σαρκικαὶ φράξεις, ὁποῦ εἶναι οἰκείαις εἰς τὴν παχύτητα τοῦ σώματος, ἢ ὁποίαις βασιλείαν Θεοῦ νὰ κληρονομήσῃ οὐ δύνανται.

„ Οὐ-

(1) Ὁ δὲ Κορέσιος λέγει, ὅτι ὁ Χριστὸς καλεῖται οὐράνιος, διὰ τὴν ἀναμαρτησίαν· διὰ τί ἀπόρως ἐπέχθη ἐκ Παρθένου, κατὰ τὸν Ἀμβρόσιον, καὶ τὸν Γλάρεον, καὶ ἄλλους· διὰ τί ἡνώθη τῷ Θεῷ Λόγῳ ἡ ἀνθρώπινος φύσις, καὶ διὰ τί ἀφθαρτὸς ἐστι. Καὶ ὁ Θεολόγος δὲ Γρηγόριος ἐν τῇ πρὸς Κλεδόνιον Ἐπιστολῇ, λέγει· „ τὸ γὰρ ὁ δεύτερος ἄνθρωπος ἦν οὐρανὸς, καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι, καὶ „ οὐδεὶς ἀνέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐ„ ρανοῦ καταβὰς ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ οὗτοι ἄλλοι τοιοῦ„ τοι, νομιστέον λέγεσθαι διὰ τὴν πρὸς τὸν οὐράνιον ἕνω„ σιν “. (Ἐπιστολ. ά. πρὸς Κληδόν.) Ὁ δὲ Θεοδώριτος τὸ „ ὁ δεύτερος ἄνθρωπος, ὁ Κύριος ἐξ οὐρανοῦ “ ἑρμηνεύει πῶς δηλοῖ τὴν δευτέραν παρουσίαν τοῦ Κυρίου· ἐκεῖθεν γὰρ, ἤτοι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἡμῖν ἐπιφανήσεται ὁ Κύριος.

(2) Ὁ δὲ Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου, ὅπως ἑρμηνεύει „ ἤτοι τὴν ἐν ἁγιασμῷ „ ζωὴν, καὶ τὴν πρὸς πάντα ὁ, τιοῦν ἀμώμητον πολιτείαν “. Ὁ δὲ Θεοδώριτος λέγει· „ τὸ φορέσομεν, προῤῥητι„κῶς, ἀ παραινετικῶς εἴρηκε “· καθὼς παρακάτω λέγει καὶ ὁ Θεοφύλακτος τὸ αὐτό. Ὁ δὲ Θεοφόρος Μάξιμος ἔτω φησίν· „ ὁ τὴν εἰκόνα φορέσας τοῦ ἐπουρανίου, τῷ „ Πνεύματι διὰ παίτων ἕπεσθαι σπεύδει τῆς Ἁγίας „ Γραφῆς· ἐν ᾧ δὴ ἀρετῆς, καὶ γνώσεως, ἢ τῆς ψυ„ χῆς ὑπάρχει σωτήρησις· ὁ δὲ τὴν εἰκόνα φορῶν „ τοῦ χοϊκοῦ, τὸ γράμμα μόνον περιέπει, ἐν ᾧ ἡ „ κατ᾽ αἴσθησιν φρὸς σῶμα λαβρία σωρέπηκε τὰ πάθη „ δημιουργήσασα “. (Κεφ. πς΄. τῆς δ΄. Ἑκατοντ. τῷ Θεολογικ.) Ὅρα κ᾽ τὸ ῥητὸν τοῦ Ἀλεξανδρείας Κυρίλλου εἰς τὰς ὑποσημειώσεις τῶ „ ὅσα δὲ φρείγνα, κ᾽ φραύ„ σεισε “. (Ῥωμ. ἰ. 29.)

(3) Ὁ δὲ Φώτιος ἑρμηνεύων τὸ ῥητὸν τοῦτο λέγει· συλλογιστικώτερον τὸ „ τοῦτο δέ φημι, τὴν σάρκα καὶ τὸ αἷμα κλη„ ρονομῆσαι βασιλείαν τῶ Θεῶ· ἐπειδὴ „ τὸ ἀποθνῆσκον κληρονομῆσαι, τὸ δὲ ζῶν κληρονο„ μεῖ· δι᾽ ὃ, ἐπὶ τὸ ἀποθνῆσκον σῶμα κληρονομεῖ τὴν „ ἀφθαρσίαν, κ᾽ βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν, ἀλλ᾽ οὐκ ἐπὶ „ τοῦτων κληρονομήσας, εἰς τὸ γενέσθαι ἄφθαρτον, κ᾽ „ δεκτικὸν τῆς βασιλείας “.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ “.

Ἤτοι ἡ κακία, ἥτις καταφθείρει τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς, δὲν ἠμπορεῖ νὰ κληρονομήσῃ τὴν δόξαν ἐκείνην τὴν ἐπουράνιον, καὶ τὰ ἀφθαρτα ἀγαθά. Ἠμπορεῖς δὲ νὰ νοήσῃς ὅλα αὐτὰ πῶς λέγονται, ὄχι περὶ πολιτείας μόνον ἠθικῶς, ἀλλὰ καὶ περὶ ἀναστάσεως δογματικῶς. Καὶ τὸ μὲν „ σὰρξ καὶ αἷμα “ νοεῖται, ὅτι δὲν θέλει ἀπολαύσει τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι, σῶμα τοιοῦτον, ὁποῦ εἶναι συμπεπιεσμένον ἀπὸ σάρκας, καὶ αἵματα· διὰ τί τότε εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ οὐρανοῦ δὲν εἶναι φαγητά, καὶ πιστά, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐξ ἀνάγκης ζέφεται τὸ τοιοῦτον παχυλὸν σῶμα· οὐδὲ ἡ φθορά, ἤγουν οὐδὲ τὸ φθαρτὸν τοῦτο σῶμα, μόνον φθαρτὸν, θέλει κληρονομήσει τὰ ἄφθαρτα· ὥστε ἀνάγκη εἶναι νὰ γένῃ πνευματικὸν τὸ σῶμά μας, καὶ ἄφθαρτον, ἵνα τὸ ὅμοιον ἀπολαύσῃ τὰ ὅμοια, τὰ πνευματικὰ δηλονότι, καὶ ἄφθαρτα ἀγαθά (1). Ἤξερε ὅμως ὅτι ὁ μέγας Χρυσόστομος ἐξέλαβεν, ὅτι ὁ Ἀπόστολος εἶπε ταῦτα συμβουλευτικῶς, καὶ ἠθικῶς περὶ πολιτείας ἀρίστης, καὶ οὐχὶ περὶ ἀναστάσεως δογματικῶς.

51. „ Ἰδὲ μυστήριον ὑμῖν λέγω “.

Πάλιν ἐπαναλαμβάνει ὁ Ἀπόστολος εἰς τὸν περὶ ἀναστάσεως λόγον, καὶ λέγει· ὅτι ἔχει νὰ εἰπῇ εἰς τοὺς Κορινθίους σἷα φοβερὸν, καὶ ἀπόρρητον μυστήριον· φανερόνει δὲ μὲ τοῦτον τὸν λόγον, ὅτι δείχνει εἰς αὐτοὺς πολλὴν τιμὴν, καὶ ἀγάπην, μὲ τὸ νὰ τοὺς λέγῃ τὰ ἀπόρρητα μυστήρια τοῦ Θεοῦ· „ μυστήριον γὰρ λέγεται, κατὰ τὸν Θεοδώρητον, τὸ μὴ πᾶσι δηλούμενον, „ ἀλλὰ μόνοις τοῖς φίλοις θαῤῥούμενον “· ὅθεν καὶ ὁ Κύριος εἶπε τοῖς Ἀποστόλοις· „ ὑμᾶς δὲ „ εἴρηκα φίλους, ὅτι πάντα ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ Πατρός μου ἐγνώρισα ὑμῖν “. (Ἰωαν. ιε. 15.)

„ Πάντες μὲν οὐ κοιμηθησόμεθα, πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα “.

Ὅλοι, λέγει, δὲν θέλουν ἀποθάνει· ὅλοι ὅμως θέλουν ἀλλαχθῆν, καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἀπέθανον, ἤτοι εἰς ἀφθαρσίαν ἔχουν νὰ μεταβληθῆν (2). Λοιπὸν ἐπειδὴ καὶ ἐσὺ Χριστιανὲ ἀποθνήσκεις, μὴ φοβηθῇς διὰ τοῦτο, ὅτι δὲν θέλεις ἀναστηθῇς· διότι, τί ἰδοὺ λέγω σοι ὦ Χριστιανὲ, ὅτι μερικοὶ (ὅσοι δηλαδὴ εὑρεθοῦν ζωντανοὶ εἰς τὸν καιρὸν τῆς συντελείας τοῦ Κόσμου) δὲν θέλουν ἀποθάνει, ὥστε νὰ χρειασθῆν παρὰ, καὶ διαλύσεως χρονικῆς· πλὴν δὲν εἶναι εἰς αὐτὲς τοῦτο ἀρκετὸν εἰς τὸ νὰ ἀναστηθῆν· ἀλλ' ἔχουν νὰ ἀλλαχθοῦν, καὶ ἔτζι νὰ ἔλθουν εἰς ἀθανασίαν ἀπὸ τὴν θνητότητα ἐκείνου, ὁποῦ ἔχουν τὰ σώματά των. Καθὼς λοιπὸν ἐκείνους τοὺς ἔτι ζῶντας δὲν ὠφελεῖ τὸ νὰ μὴν ἀποθάνουν, ἀλλὰ νὰ εὑρεθῆν ζωντανοὶ κατὰ τὸν τότε καιρόν· διὰ τί καὶ εἰς ἐκείνους, ἡ ἀλλαγὴ, ὡς θανάτου εἶναι, ἐπειδὴ εἰς αὐτοὺς ἀποθνήσκει ἡ φθορὰ, καὶ ἀλλάζεται εἰς ἀφθαρσίαν (3)· ἔτζι οὐδὲ ἐσᾶς θέλει βλάψει τὸ νὰ

---

(1) Ἔτζι ἐνόησε τὰ ῥηθέντα ταῦτα καὶ ὁ Θεοδώρητος, δογματικῶς περὶ ἀναστάσεως, καὶ οὐχὶ περὶ πολιτείας ἠθικῶς, ἀφ' ὧν καὶ ὁ Θεοφύλακτος τὰ ἠρμήνευσεν.

(2) Ὁ δὲ σοφὸς Γεννάδιος ὁ Σχολάριος, τὸ ῥηθὲν τοῦτο ἑρμηνεύων τοῦ Παύλου ἐν τῇ περὶ τῆς ἐνδόξου παρουσίας χειρογράφῳ Λόγῳ αὐτοῦ, τοῦτον λέγει· „ μυστήριον τοῦτο καλεῖ ὁ Παῦλος, ὡς μὴ φανερῶς ἐν „ ταῖς λόγοις τοῦ Κυρίου ἐγκείμενον (ταῖς λέγουσι δηλ. „ ἔρχεται ὥρα, ὅτε εἰ γενοίμεθα ἀκούσονται τῆς φωνῆς „ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσονται) ἀλλ' ἀ- „ νακαλυφθὲν αὐτῷ· σωφρονεῖ δὲ καὶ ἑαυτὸν ταῖς „ ζωαῖν ὁ Παῦλος, ὅτι φησὶ τοὺς ἐκ ζησομένους ἄχρι „ τῆς συντελείας, τὸν λόγον τοῦτον ποιήσεσθαι, καὶ ὡς „ παρὰ πᾶσι διαλεγόμενος “. Λέγει δὲ ὡσαύτως καὶ ταῦτα, ὅτι τὰ σώματα τῶν ζώντων, καὶ τεθνεώτων, ἀναστάσει, καὶ ἀλλαγῇ μόνῃ ἔχειν νὰ διαφέρον· καθὼς δὲ ἡ ἀνάστασις τῶν τεθνεώτων θέλει εἶναι διπλῆ, δικαίων τε, καὶ ἁμαρτωλῶν· ἔτζι καὶ ἡ ἀλλαγὴ τῶν ζώντων θέλει εἶναι διπλῆ, τῶν μὲν δικαίων, εἰς ζωὴν ἐλάσσονείων, τῶν δὲ ἁμαρτωλῶν, εἰς κόλασιν· ἐν τῷ ἅμα δὲ ἔχειν καὶ τὰ σώματα νὰ ἀναστηθῆν, καὶ ἐν τῷ ἅμα νὰ ἔμβουν αἱ ψυχαὶ εἰς αὐτά.

(3) Εἰς μερικὰ δὲ ἀντίγραφα εὑρίσκεται ἐναλλαγμένον τὸ ῥηθὲν τοῦτο ὕστ· „ Πάντες μὲν κοιμηθη- „ σόμεθα, οὐ πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα “. πλὴν καὶ ἔτζι ὀρθῶς ἔχει· δηλοῖ γὰρ ὅτι ὅλοι μὲν θέλουν ἀποθάνει, καθ' ὅτι καὶ ὅσοι τότε ζῶντες, ἔχουν νὰ ἀλλαχθοῦν· ἡ δὲ ἀλλαγὴ αὕτη, αἰτία θανάτου λογίζεται· ὅλοι ὅμως δὲν θέλουν ἀλλαχθῆν, ἤγουν μετὰ δίξης δηλονότι καὶ παῤῥησίας ἀλλαγὴν· ἐπειδὴ μόνοι οἱ δίκαιοι ἔχουν τοῦτο νὰ λάβουν, καὶ ὄχι οἱ ἁμαρτωλοί. (παρὰ Οἰκουμενίῳ.) Καὶ ὁ Αὐγουστῖνος δὲ ἐν τῇ περὶ Πόλεως Θεοῦ λέγει· ὅτι βούλεται ὁ Παῦλος, κατὰ τὴν παλαιὰν αἰάγνωσιν εἰπεῖν· „ πάντες κοιμηθησόμεθα, ἀλ-

„ λ' οὐ

νὰ ἀποθάνετε πρὸ πολλοῦ, καὶ νὰ διαλυθῆτε· διὰ τί ἡ ἐσεῖς παρομοίως μὲ ἐκείνους θέλετε ἀλλαχθῆτε, ἤτοι θέλετε ἀναστηθῆτε ἄφθαρτοι ἢ ἀθάνατοι εἰς τὴν αὐτὴν στιγμήν.

52. „Ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι".

Αὐτὰ ὅλα, λέγει, θέλει γένει εἰς ὅλα ἄτμητον καὶ ἀδιαίρετον χρόνον, εἰς μίαν στιγμήν, καὶ εἰς ὅσον νὰ κλείσῃ τινὰς τὰ βλέφαρα τῶν ὀφθαλμῶν τε· τὸ ὁποῖον πρᾶγμα εἶναι τῇ ἀληθείᾳ γεμάτον ἀπὸ μέγαν θαυμασμόν, καὶ ἔκπληξιν· διὶ ὅ, τι δὲν εἶναι μόνον νὰ θαυμάζῃ τινὰς, πῶς τὰ πρὸ τόσων χρόνων σαπίσαντα, καὶ διαλυθέντα σώματα, ἔχει νὰ ἀναστηθοῦν, ἢ πῶς κάθε ἄνθρωπος ἔχει νὰ λάβῃ τὸ ἐδικόν τε σῶμα· ἀλλὰ πῶς ἔχει νὰ ἀναστηθοῦν καὶ τόσον ὀλίγωρα, ὥστε ὁποῦ οὐδὲ ἠμπορεῖ τινας νὰ εἰπῇ τὴν ὀλιγωράδα ἐκείνην (1). Μεγικρὶ δὲ τὸ „ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι" ὁπὲ λέγει ὁ Παῦλος ἐδῶ, ἔτζι ἐνόησαν, καθὼς μαρτυρεῖται ἀπὸ τὸν Ἀποκάλυψιν τὸ Εὐαγγελιστὲ Ἰωάννε· (Κεφ. ἡ'.) διὶ ὅ, τι μὲ τὸ νὰ λέγῃ ὁ Εὐαγγελιστὴς ἐκεῖ ὅτι εἶναι ἑπτὰ σάλπιγγες, αἱ μὲν πρῶται σάλπιγγες, κάμνουσι, καὶ ἐνεργοῦσι τὴν σωτέλειαν, καὶ τὸν ἀφανισμὸν τῶν ἀνθρώπων· ἐπειδὴ δὲν ἔχει νὰ ἀφανισθῆν ὅλοι ὁμοῦ, ἀλλὰ ὀλίγοι ὀλίγοι κατὰ διαδοχήν· καὶ τοῦτο, λέγουσι, γίνεται κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ, ἵνα βλέποντες οἱ ὕστεροι τοὺς πρώτους ἀνθρώπους, πῶς θανατόνονται, καὶ ἀφανίζονται, μετανοήσωσιν ἀπὸ τὰ κακά των· ἡ τελευταία ὅμως, καὶ ὁλοϋστερινὴ σάλπιγξ, ἐνεργεῖ τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν, καὶ τὴν ἀλλαγὴν (2) ἐκείνων, ὁποῦ ἦσαν ἀνέστησαν „ἐν ἀτόμῳ χρόνῳ, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ".

„Σαλπίσει γάρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἄφθαρτοι".

Διὰ νὰ μὴν ἀπιστήσῃ τινὰς πῶς τὰ τόσον μεγάλα, καὶ θαυμαστὰ ἔργα, ἔχουν νὰ γένουν ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, δείχνει ὁ Παῦλος πῶς εἶναι ἀξιόπιστος ὁ λόγος τε, ἀπὸ τὴν δυνάμιν τοῦ παντοκράτορος Θεοῦ, καὶ λέγει· ὅτι θέλει σαλπίσει, καὶ αὐθυς ὅλα παύουν θέλων γένουν. Ὅμοιον τοῦτο εἶναι μὲ ἐκεῖνο ὁποῦ λέγει ὁ Δαβίδ· „αὐτὸς εἶπε καὶ ἐγενήθησαν" (Ψαλμ. ρμή. 5.) διὶ ὅτι ἡ σάλπιγξ δὲν φανερόνει ἄλλο, παρὰ τὴν προσταγὴν, καὶ τὸ νεῦμα τοῦ Θεοῦ, ὁπὲ φθάνει αὐθυς εἰς ὅλα. Περὶ τῆς σαλπίγγων ὅρα τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „ἐν σάλπιγγι „Θεοῦ καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ". (α'. Θεσσαλ. δ'. 16.)

„Καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα".

Δὲν λέγει τοῦτο διὰ λόγου τε ὁ Παῦλος, ἀλλὰ διὰ ἐκείνους, ὁπὲ θέλει εὑρεθῆν ζωντανοὶ εἰς τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τῆς σωτελείας, ἐπειδὴ συναριθμεῖ καὶ αὐτὸς μὲ ἐκείνους τὸν ἑαυτόν τε, καὶ ὡς παρὼν πᾶσι διαλέγεται.

53.

„λ' οὐ πάντες ἀλλαγησόμεθα· ἤγουν πάντες ἀναστησό-„μεθα, ἀλλ' οὐ πάντες κατὰ δόξαν ἀλλαγησόμεθα" (παρὰ Κορεσσίῳ.) ἡ πρωτέρα ὅμως γραφὴ τοῦ ῥητοῦ, εἶναι ἀληθεστέρα, καὶ τῶν περισσοτέρων δεκτή.

(1) Ὅθεν καὶ Γεννάδιος ὁ Σχολάριος ἀξιόγνωστα εἶναι ἐκεῖνα, ὁπὲ λέγει διὰ τὴν ὀλιγωράδα ταύτην· ἑρμηνεύων γὰρ τὸ „ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐστιν, ὅτε „οἱ νεκροὶ ἀκούσονται τῆς φωνῆς τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ „οἱ ἀκούσαντες ζήσονται" καὶ τὸ „πάντες οἱ ἐν τοῖς „μνημείοις ἀκούσονται τῆς φωνῆς αὐτοῦ, καὶ ἐκπορεύσον-„ται". (ἐκ τῶν μνημείων δηλαδή.) τοῦτο, λέγω, ἑρμηνεύων φησί· „τινὲς μὲν ἀναστήσονται τῇ τῆς φωνῆς δυ-„νάμει, ἐν μιᾷ ῥοπῇ τε, καὶ ἅμα τῇ φωνῇ γινομέ-„νῃ, καὶ τῇ αὐτῇ ἀνάστασις· ὥστε καὶ τῇ φωνῇ, αὖ-„θις δεύτερον ἀναστῶσι, καὶ ἀναστάντες, τῆς φωνῆς ἐπα-„κούσαι". (ἐκ τοῦ χειρογράφου Δόγμα αὐτοῦ περὶ τῆς δευτέρας Παρουσίας, τὸ περιεχόμενον εἰς βιβλίον ὁλόκληρον χειρόγραφον τοῦ αὐτοῦ Γενναδίου, σῳζόμενον εἰς τὴν ἱερὰν Μονὴν τοῦ Παντοκράτορος.) Ὅρα καὶ τὴν ἑρμήνειαν τοῦ ις'. στίχ. τοῦ δ'. Κεφ. τῆς πρὸς Θεσσαλ. πρώτης.

(2) Ἔτζι τὸ ἔχει ἡ ἑρμήνεια τοῦ Θεοφυλάκτου, ἀλλ' ἴσως φρονεῖ νὰ ἦναι· καὶ τὴν ἀλλαγὴν ἐκείνων ὁπὲ ἤδη ζῶν· ἡ ἀλλαγὴ γὰρ εἰς τοὺς ζῶντας ἐστι, καὶ εἰς τοὺς πρὸ πολλοῦ ἀποθανόντας γενήσεται· (πάντες γὰρ φησιν ἀλλαγησόμεθα, οἱ ζῶντες δηλαδὴ καὶ τεθνεῶτες) καὶ οὐχὶ εἰς τοὺς ἀναστάντας· ἔξω μόνον αὖ θέλῃ νὰ εἰπῇ τινάς, ὅτι νοεῖται ἡ ἑρμήνεια τοῦ Θεοφυλάκτου, κατὰ τὴν παλαιὰν ἀνάγνωσιν τοῦ ῥητοῦ τοῦ Παύλου, ἤγουν· „Πάντες μὲν κοιμηθησόμεθα, οὐ πάντες δὲ ἀλλαγησό-„μεθα" καὶ αὐτὴν γὰρ, ἡ ἀλλαγὴ δοθήσεται καὶ „τοῖς ἀναστᾶσιν, ἡ μετὰ δόξης δηλαδή".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

53. „Δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν· καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν". (1)

Ἐπειδὴ εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Ἀπόστολος ὅτι ἡ σὰρξ, καὶ τὸ αἷμα βασιλείαν Θεοῦ δὲν θέλουσι κληρονομήσει· καὶ πάλιν, ὅτι οἱ νεκροὶ θέλουν ἀνασταθῆ ἄφθαρτοι· διὰ νὰ μὴν ἀπόσῃ ταῦτά τινας, καὶ νομίσῃ, ὅτι τὰ σώματα δὲν ἀνασαίνονται, ἐπειδὴ αὐτὰ ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ εἶναι συντεθειμένα ἀπὸ σάρκα, καὶ αἷμα· διὰ τοῦτο λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος, ὅτι ἀνασαίνονται μὲν τὰ σώματα, ἀλλὰ δὲν εἶναι σὰρξ, καὶ αἷμα, παχυλὰ ἐνλαδὴ καὶ φθαρτὰ, ἀλλ' ἔχουν νὰ μεταβληθοῦν εἰς λεπτότητα, καὶ ἀφθαρσίαν. Σημείωσαι δὲ τὰ ῥητὰ ταῦτα διὰ ἐκείνους, ὁποῦ λέγουν, ὅτι δὲν ἀνασαίνονται τὰ αὐτὰ σώματα, ἀλλὰ ἄλλα· λέγει γὰρ ὁ Ἀπόστολος, ὅτι θέλει ἀνασταθῇ τὸ φθαρτὸν τοῦτο σῶμα, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο, καὶ ὄχι ἄλλο, ἀλλὰ τοῦτο δακτυλοδεικτῶς· ὥστε τὸ μὲν σῶμα, τὸ αὐτὸ μένει, (ἐπειδὴ αὐτὸ εἶναι ὁποῦ ἔχει νὰ ἐνδυθῇ, τὴν ἀφθαρσίαν, καὶ τὴν ἀθανασίαν) ἡ δὲ φθαρτότης, καὶ ἡ θνητότης τῶν σωμάτων ἀφανίζεται, μὲ τὸ νὰ περικρατήσῃ ὅλως διόλου τὰ σώματα, ἡ ἀφθαρσία, καὶ ἡ ἀθανασία. Διαφέρει δὲ ἡ θνητότης ἀπὸ τὴν φθορὰν, καθ' ὅ,τι, ἡ μὲν θνητότης, λέγεται εἰς μόνα τὰ ἔμψυχα, καὶ αἰσθητικὰ ζῶα, ἡ δὲ φθορὰ, λέγεται καὶ εἰς τὰ ἄψυχα, καὶ ἀναίσθητα. Ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ εἰς τὰ σώματα τὰ ἐδικά μας εὑρίσκονταί τινα, ὁποῦ εἶναι ὅμοια μὲ τὰ ἄψυχα, καὶ ἀναίσθητα, καθὼς εἶναι αἱ τρίχες, καὶ τὰ ὀνύχια, διὰ τοῦτο καὶ αὐτὰ θέλει λάβει τὴν ἀφθαρσίαν.

54. „Ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος „κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος". (Ὡσ. ιγ'. 15.)

Ὅταν, λέγει, γένουν αὐτὰ ὅλα, τότε θέλει πληρωθῇ ὁ λόγος, ὁποῦ εἶναι γεγραμμένος εἰς τὸν Προφήτην Ὡσηέ· διὶ ὅτι, ἐπειδὴ εἶπεν ὁ Ἀπόστολος παράδοξα πράγματα, βεβαιόνει, καὶ πιστόνει ταῦτα μὲ τὴν μαρτυρίαν τῆς Ἁγίας Γραφῆς· τὸ δὲ „εἰς νῖκος" δηλοῖ, ὅτι εἰς τέλος, καὶ μὲ ὅλην τὴν τελειότητα ἔχει νὰ καταποθῇ ὁ θάνατος, ὥστε ὁποῦ, ἀφ' ὧν νικηθῇ, καὶ ἀφανισθῇ τελείως, πλέον ἐλπίδα δὲν τὸ μένει, πῶς ἔχει νὰ δυναμώσῃ ὅλως εἰς τὸ ἑξῆς.

55. „Ποῦ σου θάνατε τὸ κέντρον; ποῦ σου ᾅδη τὸ νῖκος"; (Ὡσ. αὐτόθ.)

Ὡσὰν νὰ βλέπῃ τὰ πράγματα γενόμενα ἐμπροσθέντα, ἔτζι ἐνθουσιᾷ ἐδῶ ὁ θεῖος Ἀπόστολος, καὶ φωνάζει, καὶ ἀλαλάζει τὸ ἐπινίκιον ᾆσμα τοῦ αὐτοῦ Προφήτου Ὡσηέ· καὶ ὡσὰν νὰ ἔχῃ ὑποκάτω τὸν θάνατον ἐρριμμένον τὸν πατεῖ μὲ τοὺς πόδας του, λέγοντας· τί ἔγινε τὸ κέντρον σου θάνατε; ποῦ δὲ ἠφανίσθη ἡ νίκη σου ᾅδη; (2) διαφέρει δὲ ὁ ᾅδης ἀπὸ τὸν θάνατον, καθ' ὅ,τι, ὁ μὲν ᾅδης, κρατεῖ τὰς ψυχὰς, ὁ δὲ θάνα-

---

(1) Δὲν ἠμπόρεσα νὰ σιωπήσω ἐδῶ τὸ ὡραῖον καὶ γλαφυρὸν ὑπόδειγμα, ὁποῦ φέρει ὁ θεῖος Νύσσης Γρηγόριος· καθὼς, λέγει, ὁ χονδρὸς βῶλος τοῦ σιδήρου χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ ἤναι ἀμόνι τοῦ χαλκέως· ὅταν δὲ τὸ χονδρὸν ἀμόνι ἐκεῖνο χρειασθῇ εἰς τὸ νὰ γένῃ ἄλλο τι λεπτὸν ἐργαλεῖον, τότε βάλλεται εἰς τὸ χωνευτήριον τοῦ πυρὸς καὶ καμίνι· καὶ ἐκεῖ ἀποβάλλει τὸν τῶν σκωρίων ὄγκον ὁποῦ ἔχει, καὶ ἔπειτα τὸ ποτὲ χονδρὸν καὶ ἀνεπεργαστον σίδηρον γίνεται, ἢ περικεφαλαία, ἢ σκεπάρι, ἢ ἄλλο λεπτὸν ἐργαλεῖον· καὶ ἡ φορτερὰ χονδρότης του, δὲν ἐνομίζετο ὡς περίττωμα καὶ ὡς ἄχρηστος, μὲ τὸ νὰ ἦτον χρήσιμος καὶ ἐκείνη εἰς τὸ νὰ γίνεται ἀμόνι φορὸς τὸν χαλκέα· ποικιλοτρόπως καὶ τὸ σῶμα τοῦτο, ἔχει μὲν πολλὰς χονδρὰς ποιότητας καὶ ἰδιώματα, καὶ ὁποῖα χρησιμεύουσιν εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, καὶ ὡς φορὸς αὐτῆς, δὲν εἶναι περιττὰ, ὡς φορὸς τῶν ἄλλων δὲ ζωῆς, εἶναι ἄχρηστα καὶ περιττὰ· ὅθεν ταῦτα διὰ τῶν χωνευτηρίων τοῦ θανάτου ἀποβάλλονται ἐκ τοῦ σώματος ὡσὰν σκωρία· καὶ ἔτζι τὸ ὡραῖον χονδρὸν, καὶ γεώδες, καὶ μεμιγμένον μὲ περιττώματα σῶμα, γίνεται λεπτὸν, καὶ ἀφθαρτον, καὶ χρησιμεῦον εἰς ἐκείνην τὴν ζωὴν· „Πολλὰς ἔχει νῦν σκωρίωδεις ποιότητας ἡ τοῦ „σώματος φύσις, αἳ κατὰ μὲν τὴν παροῦσαν ζωὴν, „φορός τι χρήσιμον συμπελοῦσιν· ἀχρήστως δὲ πάντα „πασι, καὶ ἀλυσιτελῶς ἔχουσι φορὸς τῆς μετὰ ταῦτα „προσδοκωμένης μακαριότητος. Ὅπερ ἂν ἐν τῷ πυρὶ „περὶ τὸν σίδηρον γίνεται, τὸ ἄχρηστον ἅπαν τῆς „χωνείας ἀποποιήσης, τοῦτο δηλ. τὸ θανάτου καταδοῦ„ναι τῷ σώματι, παντὸς περιττώματος ἀποποιημέ„νου, δηλ. τῆς ἐν τῇ νεκρότητι λύσεως". (Ὁμιλ. εἰς τοὺς κεκοιμημένους.)

(2) Καὶ ὁ Θεολόγος δὲ Γρηγόριος ἐνθουσιῶντος καὶ αὐ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θανάτος, κρατεῖ τὰ σώματα· ἐπειδὴ αἱ ψυχαὶ εἶναι ἀθάνατοι, καὶ δὲν κραπωῦται ἀπὸ τὸν οἰκεῖον τοῖς σώμασι θάνατον.

56. „Τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου ἡ ἁμαρτία".

Κέντρον τοῦ θανάτου εἶναι ἡ ἁμαρτία, ἐπειδὴ διὰ μέσου τῆς ἁμαρτίας εἶχε τὴν δύναμιν ὁ θάνατος, καὶ ἐκυρίευε τοὺς ἀνθρώπους, μεταχειριζόμενος αὐτὴν ὡσὰν σῦλα κέντρον, καὶ ἅρμα, μὲ τὸ ὁποῖον ἐκτύπα τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τοὺς ἐθανάτονε φρῶτον κατὰ τὴν ψυχὴν, καὶ ὕστερον τοὺς ἐθανάτονε καὶ κατὰ τὸ σῶμα· διότι, καθὼς ὁ σκορπίος, εἶναι μὲν ζωύφιον μικρὸν, καὶ δύτελὲς, ἔχει δὲ τὴν δύναμιν εἰς τὸ κέντρον τε· ἔτζι καὶ ὁ θάνατος, ἔχοντας κέντρον τε τὴν ἁμαρτίαν, ἴχνε καὶ σύνα· χωρὶς δὲ τὴν ἁμαρτίαν ἦτον παντὴ ἀδύνατος, καὶ ἀνενέργητος· καὶ δηλοῖ τοῦτο ὁ Κύριος, διότι, ἐλθὼν ὁ θάνατος εἰς αὐτὸν, καὶ μὴ δύρὼν ἁμαρτίαν, ἐνικήθη, καὶ ἔμεινεν ἀνενέργητος (1).

„Ἡ δὲ δυνάμις τῆς ἁμαρτίας ὁ Νόμος".

Πῶς, καὶ μὲ τί τρόπον εἶναι δυνάμις τῆς ἁμαρτίας ὁ Νόμος; διότι, ὅταν μὲν ὁ Νόμος δὲν ἦτον, ὁποῦ φροσάζει νὰ μὴ κάμνωμεν τὴν ὀδεῖνα, καὶ τὴν ὀδεῖνα ἁμαρτίαν, δὲν ἐκαπαχεινόμεθα τόσον πολλὰ μὲ τὸ νὰ ἐκάμναμεν τὴν ἁμαρτίαν ἐν ἀγνοίᾳ· ἀφ' οὗ δὲ ὁ Νόμος ἦλθεν, ἐφανέρωσε τὸ βάρος τῆς ἁμαρτίας, καὶ κατέκρινεν ἡμᾶς περισσότερον, διὰ τὶ ἐν γνώσει ἁμαρταίνομεν, παραβαίνοντες τὸν τοῦ Θεοῦ Νόμον· καὶ ἀκολούθως ἔκαμε τὴν ἁμαρτίαν δυνατὴν, ὄχι ἀπὸ τὴν ἐδικήν του φύσιν, (διὰ τὶ ὁ Νόμος εἶναι καλὸς, καὶ ἅγιος, ὡς δῶρον Θεοῦ) ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἐδικήν μας ἀμέλειαν, οἱ ὁποῖοι ἡμεῖς δὲν ἐμεταχειρίσθημεν καλῶς τὸ ἰατρικὸν ὁποῦ μᾶς ἐχάρισεν ὁ Θεὸς, διὰ νὰ ἰατρευθῶμεν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν· ἀλλὰ τὸ ἐμεταχειρίσθημεν κακῶς, καὶ αὐξήσαμεν περισσότερον τὸ βάρος καὶ τὴν ποινὴν τῆς ἁμαρτίας, καθὼς τοῦτο ἀποδεικνύει πλατύτερον ὁ Ἀπόστολος ἐν τῇ πρὸς Ῥωμαίους Ἐπιστολῇ. (Κεφ. ζ'.) Μὴν ἀμφιβάλης λοιπὸν ὦ ἄνθρωπε περὶ τῆς ἀνασάσεως, βλέποντας, ὅτι καὶ ἡ ἁμαρτία ἀσηκώθη ἀπὸ τὸ μέσον, ἤτις ἦτον τὸ ἅρμα τοῦ θανάτου· καὶ ὁ Νόμος κατηργήθη, ὁ ὁποῖος, ὅσον ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος, ἀπέβη νὰ χαθῇ δυνάμις τῆς ἁμαρτίας· φανερὸν δὲ εἶναι, ὅτι καὶ ὁ θάνατος, μὲ τὸ νὰ ἐξαρματώθη, καὶ ἔχασε τὰ ὅπλα του, καὶ αὐτὸς πλέον δὲν ἔχει δυνάμιν, ἀλλὰ ἔμεινεν ἀνενέργητος.

57. „Τῷ δὲ Θεῷ χάρις, τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νῖκος διὰ τοῦ Κυρίου „ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ".

Ὁ μὲν ἀγῶνας, καὶ ὁ πόλεμος, λέγει, ἦτον τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἡ δὲ νίκη τοῦ πολέμου ἐδόθη εἰς ἡμᾶς τοὺς Χριστιανοὺς, ὄχι διὰ καμμίαν ἀνταμοιβὴν τῶν καλῶν μας ἔργων, οὐδὲ κατὰ χρέος· ἀλλὰ κατὰ χάριν, καὶ φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, ὁ ὁποῖος ἔκαμε νὰ νικῶμεν ἡμεῖς καὶ τὸν θάνατον, καὶ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ τὸν διάβολον, διὰ μέσου τοῦ πολέμου ὁποῦ ἔκαμεν ὁ Υἱὸς αὐτοῦ, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

58.

αὐτὸς, συμφώνως μὲ τὸν μακάριον Παῦλον ἀλαλάζει τὸ κατὰ τοῦ νοητοῦ ὄφεως διαβόλου ἐπινίκιον ᾆσμα καὶ ἐπισάφιον, τοῦ τὸν θάνατον ἐνεργήσαντος, καὶ ἐν τῷ ᾅδῃ τὰς ψυχὰς κατέχοντος, τοιαῦτα λέγων πρὸς αὐτόν· „Καὶ τίς ὁ φρέπων αὐτῷ παρ' ἡμῶν ἐπισύ„φιος; ποῦ σου θανάτε τὸ κέντρον; ποῦ σε ᾅδη τὸ νῖ„κος; τῷ Σωτῆρι βέβλησαι· τῷ ζωοποιῷ πεθανάτω„σαι· ἅπανθ' ἁ, νεκρὸς, ἀκίνησας, ἀνενέργητος, καὶ ἡ „τὸ χῆμα σῴζεις ὄφεως ἐν ὕλῃ στηλιτεύομενος". (Λόγ. εἰς τὸ Πάσχα.) Σημείωσαι, ὅτι τὸ νῦν σῳζόμενον κάμνουν τὸν Ὡσηέ, ἔπως ἔχη τὸ ῥητόν· „ποῦ „ἡ δίκη σου θανάτε; ποῦ τὸ κέντρον σου ᾅδη";

(1) Διὰ τοῦτο λέγει καὶ ὁ ῥητορικώτατος θεῖος Νύσσης Γρηγόριος· „ἐπειδὴ τοίνυν ἐν ἐκείνῳ (τῷ Χρι„στῷ δηλ.) πᾶσα κακίας φύσις ἐξηφανίσθη· „ὃς ἁ„μαρτίαν οὐκ ἐποίησε, καθὼς φησιν ὁ Προφήτης, οὐδὲ „εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ· (Ἡσ. νγ'. 9.) „σωτηρίδη δὲ μετὰ τῆς ἁμαρτίας ἐν τῷ αὐτῷ καὶ „ὁ ἐπακολουθῶν αὐτῇ θάνατος· οὐ γάρ ἐστιν ἄλλη θα„νάτου γένεσις, ἢ ἁμαρτία· ἀρχὴν ἔλαβεν ἀπ' ἐκεί„νου ὅτε τῆς κακίας ἀφανισμὸς, καὶ ἡ τοῦ θανάτου κα„τάλυσις". (Ὁμιλ. εἰς τὸ „ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐ„τῷ τὰ πάντα". Τόμ. β'.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

58. „Ὥϛε ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ, ἑδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, „περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ Κυρίου πάντοτε".

Ἐπειδὴ, λέγει, καὶ ἐγνωρίσατε ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ, ἀπὸ ὅσα εἶπον, ὅτι θέλει γενῇ ἀνάστασις, καὶ πληρωμὴ τῶν καλῶν ἔργων, διὰ τοῦτο γίνεσθε στερεοί· (ἐσαλεύοντο γὰρ εἰς τὸ περὶ ἀναστάσεως δόγμα.) ἐπειδὴ δὲ ἀμελεῖσαν τὴν καλὴν, καὶ θεάρεστον ζωὴν, μὲ τὸ νὰ μὴν ἤλπιζον ἀνάστασιν, κατὰ τὸ αὐτῶν ἐσφαλμένον φρόνημα· διὰ τοῦτο ὁ Ἀπόστολος ἀκολούθως λέγει εἰς αὐτὸς, νὰ περισσεύσιν, καὶ νὰ αὐξάνωσι πάντοτε εἰς τὸ ἔργον τοῦ Κυρίου, ὄχι μόνον αὐτὸ ἐργαζόμενοι ἁπλῶς, ἀλλὰ καὶ μὲ ὑπερβολὴν, καὶ περίσσειαν κοπιάζοντες εἰς αὐτό· ἔργον δὲ τοῦ Κυρίου, τὸ ὁποῖον ἀγαπᾷ ὁ Κύριος, καὶ τὸ ὁποῖον χρεωστικῶς ζητεῖ ἀπὸ λόγου μας, εἶναι ἡ ἀρετὴ, καὶ ἡ φύλαξις τῶν ἐντολῶν του. (1)

„Εἰδότες, ὅτι ϛὶ ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔϛι κενὸς ἐν Κυρίῳ".

Ἤτοι ἐσεῖς λέγει Χριϛιανοὶ ἐλπίζοντες πῶς θέλει γενῇ ἀνάστασις, ὅσα καὶ ἂν κοπιάσητε μὲ τοιαύτην ἐλπίδα, νὰ ἠξεύρετε πῶς δὲν θέλετε τὰ χάσετε, ἀλλὰ διὰ ὅλα θέλετε πληρωθῆτε ὑπὸ Κυρίου· προλαβόντως γὰρ ἀμελεῖτε τὴν ἀρετὴν, καὶ τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου, μὲ τὸ νὰ μὴν ἐπιϛεύετε πῶς εἶναι ἀνάστασις, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἠθέλετε νὰ κοπιάζετε κενῶς καὶ ματαίως· πόσω δὲ ὀπίσω ἐπληροφορήθητε ὅτι ἔϛαι ἀνάστασις, ἔτι καὶ ἂν κοπιάσετε, δὲν εἶναι κενὸν καὶ ματαιον· τὸ δὲ „ἐν Κυρίῳ" ἤ δηλοῖ πῶς ὁ κόπος σας εἶναι ἐν Κυρίῳ, ἤτοι γίνεται μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Κυρίου, διὰ τὴν κάμνετε εἰς ἔργα θεάρεσα· ἢ δηλοῖ, ὅτι παρὰ τῷ Κυρίῳ δὲν θέλει ματαιωθῇ ὁ κόπος σας, ἀλλὰ θέλετε λάβῃ ἀπὸ ἐκεῖνον τὰς ἀμοιβάς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙϚ'.

1. „Περὶ δὲ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς Ἁγίους, ὥσπερ διέταξα ταῖς „Ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, οὕτω ϛὶ ὑμεῖς ποιήσατε".

Ἀφ' οὗ ἐτελείωσεν ὁ μακάριος Παῦλος τὸν περὶ τοῦ δόγματος τῆς ἀναστάσεως λόγον, θέλωντας νὰ ἔμβῃ εἰς τὸν ἠθικὸν λόγον, ἀφῆκεν ὅλα τὰ ἄλλα, καὶ ἦλθεν εἰς τὸ κεφάλαιον τῶν ἀρετῶν, τὴν ἐλεημοσύνην. Λογίαν δὲ ὀνομάζει τὴν συλλογὴν καὶ συμμάζωξιν τῶν ἄσπρων, τῶν διδομένων ἐλεημοσύνην εἰς τοὺς πτωχοὺς Χριϛιανοὺς, ὅτι λογῆς εἶναι τὸ σήμερον καλούμενον κατεῖον. Δείχνει δὲ ὁ Ἀπόστολος, διὰ τοὺς ἀπὸ τὸ προοίμιον καὶ ἀπὸ αὐτὸ τὸ ὄνομα, τὴν δυκολίαν τοῦ πράγματος· διὰ τὶ ἐκεῖνο ὁποῦ συμμαζόνεται ἀπὸ πολλοὺς, δὲν φαίνεται βαρὺ, ἀλλ' εἶναι ἐλαφρὸν εἰς τὸν κάθε ἕνα· ἔπειτα κινεῖ αὐτοὺς εἰς ζῆλον τῆς ἐλεημοσύνης, μὲ τὸ νὰ διηγῆται ἐκεῖνα ὁποῦ οἱ ἄλλοι ἐκατόρθωσαν· καθὼς, λέγει, οἱ Γαλάται συμμαζόνουσιν ἐλεημοσύνην διὰ τοὺς Ἁγίους, ἤτοι διὰ τοὺς πτωχοὺς Χριϛιανοὺς τοὺς διεϛαλμένους εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα (2), ἔτζι συμμαζόνετε αὐτὴν καὶ ἐσεῖς. Δὲν εἶπε δὲ, ἐσυμβούλευσα τοὺς Γαλάτας νὰ κάμνουσι τοῦτο, ἀλλὰ εἶπε, διέταξα· αὐθεντικώτερα δηλαδὴ παρήγγειλα εἰς αὐτούς· διὰ νὰ μάθῃς ἐσὺ ὁ Χριϛιανὸς ὁποῦ ἀκούεις, ὅτι ἡ συμμάζωξις αὕτη τῆς ἐλεημοσύνης διὰ τοὺς πτωχοὺς Χριϛιανοὺς, εἶναι διάταγμα βασιλικὸν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ τὸ καταφρονῇς, ἀλλὰ χρεωστικῶς νὰ τὸ κάμνῃς. (3)

2. „Κα-

(1) Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος, ἐρωτηθεὶς πῶς περισσεύει τινὰς ἐν τῷ ἔργῳ Κυρίου πάντοτε, ἀποκρίνεται, πῶς ὅτε περισσεύει, ὅταν, ἡ πολυπλασιάζῃ τὸ δοθὲν εἰς αὐτὸν χάρισμα τοῦ Θεοῦ, μὲ τὸ νὰ ὠφελῇ καὶ νὰ φέρῃ εἰς προκοπὴν τοὺς ὑπ' αὐτὸν διεργεσμένους, ἢ ὅταν κατὰ σύγκρισιν τῶν ἀνθρωπίνων ἀναδασμάτων, δείχνῃ τὴν περισσοτέραν σπουδὴν εἰς τὸ ἔργον τοῦ Κυρίου. (Ὅρα κατ' ἐπιτομ. σή.) Λέγει δὲ καὶ ὁ Ὅσιος Μάρκος ὅτι „ἡ κατὰ Θεὸν ἐργασία, ἀρετὴ λέγεται". (Κεφ. σβ'. περὶ τῶν ὁμοίων ἐξ ἔργων δικαιοῦσθαι.)

(2) Ὅρα καὶ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ „μόνον τῶν πτω„χῶν ἵνα μνημονεύωμεν". (Γαλ. β'. 10.)

(3) Σημείωσαι ὅτι καὶ ἐν τῇ παλαιᾷ Διαθήκῃ τόπος ἦτον διωρισμένος καὶ ξεχωρισμὸς ἐν τῷ Ναῷ τοῦ Θεοῦ, ὁποῦ ἔβαλλον οἱ Ἰουδαῖοι ἀργύριον καὶ χρυσίον, ὁποῦ ἦτον τὴν ἀνακαίνισιν τῶν σαθρωθέντων μερῶν τοῦ Ναοῦ, ὅσον καὶ διὰ τὰς ἄλλας χρείας τῶν Ἱερέων, καὶ τὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

2. „Κατὰ μίαν Σαββάτων ἕκαστος ὑμῶν, παρ' ἑαυτῷ τιθέτω, θη-
„σαυρίζων, ὅ,τι ἂν εὐοδῶται".

Μίαν Σαββάτων τὴν Κυριακὴν ὀνομάζει, ἀντὶ τοῦ, τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς τῶν Σαββάτων, ἤτοι τῆς ἑβδομάδος, ἡμερῶν· (Σάββατον γὰρ ὀνομάζεται, ὄχι μόνον ἡ ἑβδόμη ἡμέρα, ἀλλὰ καὶ ὅλαι αἱ ἡμέραι τῆς Ἑβδομάδος, συνεκδοχικῶς ἀπὸ τοῦ μέρους τὸ ὅλον·) παραινεῖ δὲ αὐτοὺς εἰς τὴν ἐλεημοσύνην, καὶ ἀπὸ τὴν ἡμέραν αὐτὴν τῆς Κυριακῆς, καθ' ἣν συμμαζόνεται ἡ ἐλεημοσύνη· ἐνθυμίζει γὰρ ὁ Ἀπόστολος διὰ τῆς Κυριακῆς, τὰ ζωοποιὰ μυστήρια ἀπου εἰς αὐτὴν κοινωνοῦν οἱ Χριστιανοί· ἀνίσως γὰρ οἱ Χριστιανοὶ μεταδίδωνται εἰς τὴν Κυριακὴν τὸ ἄφθαρτον σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου, πῶς δὲν εἶναι δίκαιον νὰ μεταδίδωμεν καὶ αὐτοὶ φθαρτὸν ἔλεος εἰς τὰς πτωχὰς Χριστιανὰς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων μας; Προσάζει δὲ ὁ Ἀπόστολος μὲ πολλὴν φροντίδα, καὶ φρόνιμον, νὰ θησαυρίζῃ κάθε εἷς Χριστιανὸς, ὅπερ ἂν εὐοδῶται, ἤγουν ἐκεῖνο ὁπου ἤθελε τοῦ δώσῃ ὁ Θεὸς, καὶ ἐκεῖνο ὁπου ἔχῃ εὔκολον· διότι, ὅτι δὲν εἶπεν, εὐθὺς φέρε, διὰ νὰ μὴν ἐντρέπεται τινας, ἀνίσως ἤθελε φέρῃ ὀλίγον, ἀλλὰ εἶπε· βάλλε εἰς ἕνα μέρος Χριστιανὲ κάθε Κυριακὴν τὴν κατὰ δύναμιν ἐλεημοσύνην σου, καὶ συμμάζωνε αὐτὴν εἰς τὸν οἶκόν σου (1), καὶ ὅταν γένῃ ἀρκετὴ ποσότης, τότε φέρε αὐτήν.

„Ἵνα μὴ ὅταν ἔλθω, τότε λογίαι γίνωνται".

Πρὸ καιροῦ, λέγει, μαζόνετε Χριστιανοὶ τὴν εἰς τὰς πτωχὰς ἐλεημοσύνην, ἵνα μὴ τότε τὴν μαζόνετε, ὅταν ἤναι χρεία νὰ πεμφθῇ εἰς τὰς πτωχὰς ἐν Ἱερουσαλήμ. Λέγωντας δὲ ὁ Παῦλος ὅτι ὅταν ἔλθω, τὰς κάμνει προθυμοτέρας εἰς τὴν συμμάζωξιν τῆς ἐλεημοσύνης, ὡσὰν ὁπου ἡ τοῦ κάθε ἑνὸς ἐλεημοσύνη, ἔχει νὰ δοθῇ ἔμπροσθεν του, καὶ νὰ μετρηθῇ.

3. „Ὅ-

τῷ λαῷ· ὁ τόπος δὲ εὗπος ὠνομάζετο Θησαυρὸς οἴκου Κυρίου, ὡς γέγραπται εἰς τὸν Ἰησοῦν· „Καὶ παῦ ἀρ-
„γύριον, ἢ χρυσίον, ἢ χαλκὸς, ἢ σίδηρος, ἅγιον
„ἔσαι τῷ Κυρίῳ· εἰς θησαυρὸν Κυρίου εἰσενεχθήσε-
„ται". (Ἰησ. ς'. 19.) ὠνομάζετο κιβωτός. „Καὶ ἔ-
„λαβεν Ἰωδαὲ ὁ Ἱερεὺς κιβωτὸν μίαν, καὶ ἔτρησε
„τρώγλιον ἐπὶ τῆς σανίδος αὐτῆς, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν
„παρὰ Ἀμμαζιβὶ ἐν τῷ οἴκῳ ἀνδρὸς οἴκου Κυρίου·
„καὶ ἔδωκαν οἱ Ἱερεῖς οἱ φυλάσσοντες τὸν σταθμὸν πᾶν
„τὸ ἀργύριον τὸ εὑρεθὲν ἐν οἴκῳ Κυρίου". (δ'. Βασιλ. ιβ'. 9.) ὠνομάζετο Γαζοφυλάκιον· „Καὶ Ἐλια-
„σὶβ ὁ Ἱερεὺς ἐποίησεν ἑαυτῷ Γαζοφυλάκιον μέγα,
„καὶ ἐκεῖ ἦσαν πρότερον διδόντες τὴν μανασὰ, καὶ τὸν
„λίβανον καὶ τὰ σκεύη". (Νεεμ. ιγ'. 5.) Καὶ πάλιν· „Καὶ καθίσας ὁ Ἰησοῦς κατέναντι τοῦ Γαζοφυ-
„λακίου, ἐθεώρει πῶς ὁ ὄχλος βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ
„Γαζοφυλάκιον". (Μάρκ. ιβ'. 41.) Ὠνομάζετο ἀκόμη καὶ Κορβανᾶς, ἤτοι τὸ τὰ δῶρα δεχόμενον Κιβωτίον, κορβαν γὰρ θέλει νὰ εἰπῇ Ἑλληνιστὶ δῶρον·
„οἱ δὲ Ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ ἀργύρια εἶπεν· οὐκ ἔξε-
„στι βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν Κορβανᾶν". (Ματθ. κζ'. 6.) Οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ Παλαιᾷ τόπος ἦτον διωρισμένος ποιῶτος, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Νέᾳ ἐσω τοῦ Ναοῦ· ὅθεν ὁ θεῖος Χρυσόστομος λέγει· „Καὶ τὸ κιβώτιον δὲ τοῦ-
„το, ἐκεῖνο τὸ κιβωτίον πολλῷ βέλτιον (τοῦ ἐν τῇ κοι-
„νῇ οἰκίᾳ δηλ.) καὶ ἀναγκαιότερον· οὐ γὰρ ἁμάρτια,
„ἀλλ' ἐλεημοσύνη ἐκεῖ συγκεκλεισμένη, εἰ καὶ ὀλί-
„γοι εἰσὶν οἱ κεκτημένοι ἐνταῦθα". (Ὁμιλ. λβ'. εἰς τὸ κατὰ Ματθ.) Ὁ τόπος δὲ αὐτὸς ἦναι ὅμοιος, μὲ τὸ κοινῶς λεγόμενον τὴν σήμερον Παγγάρι.

(1) Ἄμποτε δὲ νὰ ἤθελεν ἐνεργῆται καὶ εἰς τοὺς πωρινοὺς καιροὺς ἀπὸ τὰς Χριστιανὰς ἡ παραγγελία αὐτη τοῦ Ἀποστόλου, καὶ νὰ γίνεται ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ κάθε ἑνὸς ἡ συμμάζωξις τῆς ἐλεημοσύνης τῶν πτωχῶν, καὶ ὄχι νὰ γίνεται μέσα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἐν τῷ φρικτῷ καιρῷ τῆς θείας Λειτουργίας, καὶ τῆς ἀναμάκτου Ἱερουργίας· ἐπειδὴ εἰ τὰ κυτία βασάζοντες τῆς ἐλεημοσύνης, καὶ περιερχόμενοι ὅλον τὸν Ναὸν, χύζοντες καὶ παραγκωνιζόμενοι τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ, προξενοῦσι τῇ ἀληθείᾳ μεγάλην παραχὴν εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαν, καὶ ὅτε αὐτοὶ ἀκούν τὰ ἐν τῇ θείᾳ Λειτουργίᾳ λεγόμενα, ὅτε τοὺς ἄπους ἀφίνουν νὰ ἀκούσουν σπου-δαίαν μὲ ἡσυχίαν καὶ προσοχὴν, διὰ τὰ ἀπανταχοῦ παύουν παραγκωνίσματα, καὶ τὰς παραχώδεις φωνάς των, τὸ ὁ-ποῖον πόσον εἶναι ἄπρεπον, ὁ καθ' ἕνας τὸ βλέπει. Σημείωσαι, ὅτι παύτην τὴν συνήθειαν ἀναφέρει καὶ ὁ θεῖος Ἰουστῖνος εἰς τὴν ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν ἀπολογίαν, δηλαδὴ, ὅτι κάθε Χριστιανὸς ἐκαμνεν ἐλεημοσύνην κα-τὰ τὴν δύναμίν του εἰς τοὺς πτωχούς, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς Κυριακῆς. Προσθέτομεν δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι ἐκεῖνοι οἱ Χρι-στιανοὶ δὲν θέλουν νὰ φυλάξουν τὴν παραγγελίαν παύτην τοῦ Ἀποστόλου, καὶ ὁ καθ' ἕνας νὰ συμμαζόνῃ εἰς τὸ σπιτί του τὴν κατὰ δύναμιν ἐλεημοσύνην τῶν πτω-χῶν ἐν ταῖς Κυριακαῖς καὶ ἑορταῖς, κἂν ἂς μὴ συμ-μαζόνεται ἡ ἐλεημοσύνη αὐτὴ μέσα εἰς τὴν Ἐκκλη-σίαν τοῦ Θεοῦ· ἀλλοὶ οἱ τὰ κυτία βασάζοντες Χριστια-νοί, ἂς σέκωσαι ἔξω τῆς πόρτας τῆς Ἐκκλησίας· καὶ ὅταν σύγαίνουν οἱ Χριστιανοὶ ἔξω, μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς θείας Λειτουργίας, ἂς βάλλῃ κάθε Χριστιανὸς τὸ κατὰ δύναμιν ἔλεος εἰς τὰ κυτία, ἢ εἰς τὰς δίσκους.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

3. „Ὅταν δὲ παραγένωμαι, ὃς ἂν δοκιμάσητε, δι' ἐπιστολῶν, τούτους „πέμψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς Ἰερουσαλήμ".

Ὅταν δὲ ἔλθω, λέγει, τότε θέλω πέμψω με ἐπιστολὰς τὴν συμμαζωχθεῖσαν ἐλεημοσύνην σας εἰς τὴν Ἰερουσαλήμ, μὲ τὸ μέσον ἐκείνων τῶν ἀδελφῶν, ὁποὺ εὑρῆτε δοκίμους εἰς τοῦτο. Καλῶς δὲ εἶπεν ὁ Θεῖος Ἀπόστολος, ὅτι θέλω πέμψω ἐκείνους, ὁποὺ εὑρῆτε δοκίμους εἰς τοῦτο, φεύγοντας παντελῶς τὰ σκάνδαλα, ὁποὺ ἐκ τούτου ἀπολεθοῦν, διὰ νὰ μὴν ὑποπτεύσουν, πῶς αὐτὸς θέλει νὰ κρατήσῃ τίποτε ἀπὸ τὰ συναγόμενα ἄπορα. Κάμε σιγμὴν λοιπὸν, ὦ ἀναγνῶστα, εἰς τὸ „δοκιμάσητε" νὰ ἔπεται ἀνάγνωθι „δι' ἐπιστολῶν τούτους πέμψω". διὰ νὰ ἦναι τὸ νόημα τοῦ λόγου τοιοῦτον· ἐκείνους ὁποὺ ἐσεῖς δοκιμάσετε, τούτους ἐγὼ θέλω πέμψω διὰ γραμμάτων μου· ὡσὰν νὰ λέγῃ, ὅτι δὲν ἐγὼ θέλω ὑπάγω μαζί των, δὲν θέλω συγκοινωνήσω μὲ αὐτοὺς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην διὰ τῶν ἐδικῶν μου γραμμάτων. Χάριν δὲ ὠνόμασε τὴν ἐλεημοσύνην, ἤτοι φιλοτιμίαν τῆς προαιρέσεως, διὰ νὰ δείξῃ, πῶς οἱ ἐλεοῦντες, κάμνουσι μέγα τι καλόν· δὲν πῶς τὸ κάμνουν μὲ προθυμίαν, δὲν ὄχι ἀπὸ λύπην, ἢ ἀνάγκην· τοιοῦτον γὰρ εἶναι ἡ χάρις, δι' ὅτι τὸ νὰ ὀνομάσῃ ταύτην ἐλεημοσύνην, ἐσοχάθη πῶς εἶναι ἀνάξιον εἰς ἐκείνους τοὺς ἁγίους Χριστιανοὺς, ὁποὺ ἔμελλον νὰ τὴν λάβουν.

4. „Ἐὰν δὲ ᾖ ἄξιον τοῦ κἀμὲ πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύσονται".

Ἀνίσως, λέγει, ἡ συναχθησομένη ἐλεημοσύνη σας εἶναι τόσον πολλὴ, ὥστε ὁποὺ εἶναι ἀξία νὰ διακονήσω δὲν ἐγὼ εἰς τὴν κομιδήν της, μετὰ χαρᾶς καὶ ἐγὼ θέλω τὴν ὑπάγω εἰς Ἰερουσαλήμ· μὲ τοῦτον δὲ τὸν λόγον παρακινεῖ αὐτοὺς ὁ Ἀπόστολος εἰς τὸ νὰ κάμουν πλουσιωτέραν τὴν ἐλεημοσύνην. Πλὴν αὐ δὲν ὁ Παῦλος ἔχῃ νὰ ὑπάγῃ αὐτοπροσώπως, ὅμως πάλιν θέλει νὰ ἔχῃ μάρτυρας, πῶς αὐτὸς δὲν ἔχει νὰ λάβῃ ἀπὸ τὰ συναχθέντα τίποτε, διὰ τοῦτο καὶ λέγει, ὅτι ἐγὼ δὲν πηγαίνω μόνος, ἀλλὰ θέλουν ἔλθουν μαζί μου καὶ ἐκεῖνοι, ὁποὺ ἐσεῖς δοκιμάσετε.

5. „Ἐλεύσομαι δὲ πρὸς ὑμᾶς, ὅταν Μακεδονίαν διέλθω". (Μακεδονίαν γὰρ διέρχομαι (1).

6. „Πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν παραμενῶ, ἢ καὶ παραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖς „με προπέμψητε, ὅ ἂν πορεύωμαι".

7. „Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἄρτι ἐν παρόδῳ ἰδεῖν, ἐλπίζω δὲ χρόνον „τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ Κύριος ἐπιτρέπῃ".

Διὰ εἶπεν ὁ Ἀπόστολος ὅτι πηγαίνω εἰς Μακεδονίαν, διὰ νὰ μὴν εἰποῦν οἱ Κορίνθιοι, ὅτι προτιμᾷς καλλίτερα τοὺς Μακεδόνας ἀπὸ ἡμᾶς, ἀλλὰ εἶπεν, ὅτι διαπερνῶ τὴν Μακεδονίαν, ἤτοι μὲ σπουδὴν καὶ ὀγλιγωρότητα, καὶ περαστικὰ βλέπω τοὺς ἐν Μακεδονίᾳ Χριστιανοὺς, κοντὰ δὲ εἰς ἐσᾶς τοὺς Κορινθίους θέλω παραμείνω εἰς διάστημα καιρὸν. Μὲ τὸν λόγον δὲ τοῦτον δείχνει, ὅτι δὲν προτιμᾷ αὐτοὺς ὡσὰν μαθητάς του γνησιωτέρους, δὲν ἀξιολογωτέρους περισσότερον ἀπὸ τοὺς Μακεδόνας· (μεγάλη γὰρ ἦτον ἡ ἐν Κορίνθῳ Ἐκκλησία) δὲν φοβίζει ἐν παντῷ τοὺς ἁμαρτάνοντας ἀνάμεσα εἰς τοὺς Κορινθίους. Προσθέττει δὲ τὸ „τυχὸν" διὰ τὸ ἄδηλον· ἐπειδὴ δὲν ἠξεύρει αὐ συγχωρηθῇ ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, νὰ παραμείνῃ εἰς αὐτοὺς, ἢ νὰ μὴ παραμείνῃ, δι' ὅτι ὅπου ἤθελε τὸ Πνεῦμα, ἐκεῖ δὲν αὐτὸς ἐπήγαινεν· εἰς τὴν Ἔφεσον δὲ τότε διερισκόμενος, ἔμελλε νὰ ὑπάγῃ εἰς Μακεδονίαν, δὲν νὰ διαπεράσῃ αὐτὴν ὀγλίγωρα, ἐπει-

(1) Ἐν ἄλλοις „διελεύσομαι"· ὃ δὲν ὀρθότερον, ἢ δὲν τὸ διέρχομαι, ἀντιχρονικῶς λαμβάνεται, αἰτί τοῦ διελεύσομαι, καθὼς καὶ τὸ ἔρχομαι, ὡς ἐπιπολῆσον, αἰτί τοῦ ἐλεύσομαι λαμβάνεται, τοῦ μέλοντος ὡς ἐνεστῶτος προφερομένου, διὰ τὸ βέβαιον· ἐν Ἐφέσῳ γὰρ ἦν ὅτε τὴν Ἐπιστολὴν ἔγραφεν, ὡς δηλοῖ ἐν τῷ ἀκολούθῳ 8. Ἐδαφίῳ λέγων· „ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ". Πῶς δὲ λέγεται ἐν τισιν ὅτι ἡ Ἐπιστολὴ αὕτη ἐγράφη ἀπὸ Φιλίππων; ἢ τὸ ἐγράφη, σφάλμα ἴσως ἐστὶ, καὶ αἰτί τοῦ πρέπει νὰ γράφεται, ἐπέμφθη· τυχὸν γὰρ ἀφ' ὅ ἐπῆγεν εἰς Φιλίππους τῆς Μακεδονίας, τότε νὰ ἀπέστειλε τὴν Ἐπιστολὴν ἀπὸ ἐκεῖ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πειτα νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Κόρινθον. Μὲ πολλὰ δὲ σημεῖα δείχνει ὁ Παῦλος τὴν ἀγάπην ὁποῦ ἔχει πρὸς τοὺς Κορινθίους, καὶ μάλιστα μὲ δύω· μὲ ἕνα μὲν, ὅτι δὲν θέλει νὰ ἰδῇ αὐτοὺς περαστικά· μὲ ἄλλο δὲ, ὅτι θέλει νὰ πεμφθῇ ἀπὸ αὐτοὺς ἐκεῖ, ὅπου μέλλει νὰ ὑπάγῃ.

8. „ Ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως τῆς Πεντηκοστῆς ".

Καὶ ἔτος ὁ λόγος εἶναι ἴδιος ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου, ὁποῦ πολλὰ ἀγαπᾷ τοὺς ἠγαπημένους του, τὸ νὰ λέγῃ δηλαδὴ εἰς αὐτοὺς, πῶς ἔχει νὰ προσμείνῃ, καὶ ἕως πότε· πρὸς τούτοις δὲ σημεῖον ἀγάπης εἶναι, καὶ τὸ νὰ τοὺς λέγῃ, διὰ ποίαν αἰτίαν ἔχει νὰ προσμείνῃ εἰς Ἔφεσον ἕως τῆς Πεντηκοστῆς· ἀκολουθᾷ γάρ.

9. „ Θύρα γάρ μοι ἀνέῳκται μεγάλη, καὶ ἐνεργὴς, καὶ οἱ ἀντικείμενοι „ πολλοί ". (1)

Ἤτοι πολλοὶ μέλλουσι νὰ ἔλθωσιν εἰς τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ, καὶ νὰ πιστεύσωσιν, διὰ τοῦτο ἀνοίχθη εἰς ἐμένα μία πλατεῖα πόρτα, διὰ νὰ ἐμβαίνουσιν οὗτοι· ἀλλὰ ἡ πόρτα αὕτη, εἶναι μὲν ἐνεργητικὴ, ἐπειδὴ οἱ ἐνταῦθα εὑρισκόμενοι, ἔχουσι τὴν διάνοιαν καὶ προθυμίαν αὐτῶν, δραστικὴν καὶ ἀκμάζουσαν εἰς τὴν πίστιν· (διότι εἰς τὸν καλὸν διδάσκαλον, συνοχωρεῖα μὲν λογίζεται, ὅταν δὲν ἔχῃ προθύμους μαθητὰς, ἀρυχωρεῖα δὲ καὶ πλατυσμὸς, ὅταν εὑρίσκῃ μαθητὰς ἐπιμελεῖς.) οἱ ἐναντίοι δὲ, λέγει, εἶναι πολλοὶ διὰ τοῦτο, ἤγουν διὰ τί δέχονται τὴν πίστιν πολλοί· διότι ὁ διάβολος, βλέποντας τὸν ἑαυτόν του πῶς ξεγυμνόνεται ἀπὸ τοὺς προτέρους του δούλους καὶ λατρεύτας, περισσότερον παράττεται, καὶ σκηνοῖ πολλὰς ἐναντίον τοῦ εὐαγγελικοῦ μου κηρύγματος.

10. „ Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, βλέπετε ἵνα ἀφόβως γένηται πρὸς „ ὑμᾶς ".

Ἐπειδὴ ὁ Τιμόθεος ἔμελλε νὰ ὑπάγῃ εἰς Κόρινθον, ἀκόλουθον ἦτον, ὅτι ἤθελε νὰ κατηγορήσῃ τοὺς ἁμαρτάνοντας, καὶ νὰ τοὺς ἐπιτιμήσῃ· διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος προασφαλίζεται τοὺς Κορινθίους, καὶ τοὺς λέγει, νὰ μὴ σκανδαλισθῶσι κατ' ἐπάνω τοῦ Τιμοθέου οἱ πλούσιοι, καὶ σοφοί· ὄχι πῶς ἦτον ὁ Τιμόθεος ἄνανδρος, καὶ μικρόψυχος, καὶ ἤθελε νὰ καταπέσῃ ἀπὸ τὸν φόβον του, ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ βλαβῶν ἐκεῖνοι, ὁποῦ ἔμελλον νὰ τοῦ ἀντισταθοῦν· ὁ γὰρ Τιμόθεος ἦτον πολλὰ ἑτοιμασμένος, καὶ πρόθυμος εἰς τὸ νὰ λάβῃ κινδύνους. Καλῶς δὲ εἶπεν ὁ Παῦλος ὅτι νὰ γένῃ ἄφοβος ὁ Τιμόθεος εἰς ἐσᾶς· ἂς ἀφήσω, λέγει, τοὺς ἔξω Ἕλληνας, οἵτινες ἐνδέχεται νὰ τοῦ ἀντισταθῶν· ἐγὼ τὸ ἐδικόν σας μέρος ζητῶ, νὰ δεχθῆτε τοῦ Τιμοθέου τὰς ἐλεγμοὺς, καὶ ἐπιτιμήσεις, μετὰ πραότητος, καὶ ταπεινοφροσύνης, καὶ ὑπακοῆς.

„ Τὸ γὰρ ἔργον Κυρίου ἐργάζεται, ὡς κἀγώ· μή τις οὖν αὐτὸν ἐξου- „ θενήσῃ ".

Ἤγουν ὁ Τιμόθεος κηρύττει, καὶ διδάσκει, καὶ ὄχι ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν, ἀλλὰ καθὼς καὶ ἐγὼ κηρύττω, καὶ διδάσκω· ὁ ὁποῖος λόγος ἔτος, εἶναι μέγας ἔπαινος εἰς τὸν Τιμόθεον. Ἐπειδὴ λοιπὸν τοιοῦτος εἶναι ὁ Τιμόθεος, διὰ τοῦτο, λέγει, ἂς μὴ τὸν καταφρονήσῃ τινὰς ἀπὸ λόγου σας, ὡς παραμικρὸν, καὶ νεώτερον· διότι μὲ τὸ νὰ ἦτον νέος, καὶ μοναχὸς ὁ Τιμόθεος, καὶ ἐδέχθη τὴν φροντίδα, καὶ διόρθωσιν τόσου λαοῦ, καὶ λαοῦ ὑπερηφάνου, διὰ τοῦτο ἀκόλουθον ἦτον νὰ καταφρονηθῇ ἀπὸ αὐτόν.

11. „ Προ-

(1) Ἐν ἄνοιξις, καὶ ἀντικείμενοι πολλοί.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

11. „ Προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρός με· ἐκδέχο-
„ μαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν “.

Ὄχι μόνον, λέγει, μὴ καταφρονήσετε τὸν Τιμόθεον, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ τιμήσατε αὐτόν· τὸ γὰρ προπέμψατε τοῦτο δηλοῖ· ἐν εἰρήνῃ δὲ αὐτὸν προπέμψατε, ἤγουν χωρὶς κανένα φόβον, καὶ χωρὶς μάχην καὶ φιλονεικίαν, ἀλλὰ μὲ κάθε ὑποταγήν. Λέγοντας δὲ ὁ Παῦλος ὅτι ἐκδέχομαι, καὶ προσμένω τὸν Τιμόθεον νὰ γυρίσῃ, φοβίζει αὐτούς, μὲ σκοπὸν διὰ νὰ ἠξεύρωσιν, ὅτι ὁ Τιμόθεος ἔχει νὰ τοὺς ἀναγγείλῃ ὅλα εἰς τὸν Παῦλον, καὶ διὰ τοῦτο νὰ μὴ λυπήσουν αὐτὸν εἰς κανένα τρόπον. Πρὸς τούτοις δὲ, μὲ τὸν λόγον τοῦτον ἀποδείχνει τὸν Τιμόθεον αἰδεσιμώτερον, καὶ σεβασμιώτερον εἰς τοὺς Κορινθίους, ἐπειδὴ ἔχει αὐτὸν τόσον ἀναγκαῖον ὁ Παῦλος, ὥστε ὁπού τὸν προσμένει νὰ ὑπάγῃ ὀπίσω, διὰ τὸ τὸν χρειάζεται.

12. „ Περὶ δὲ Ἀπολλὼ τοῦ ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν, ἵ-
„ να ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ παντως οὐκ ἦν θέ-
„ λημα ἵνα νῦν ἔλθῃ “.

Ὁ Ἀπολλὼς ἦτος ἦτον καὶ μεγαλίτερος εἰς τὴν ἡλικίαν ἀπὸ τὸν Τιμόθεον, καὶ λόγιος ἀνὴρ, καθὼς αἱ Πράξεις τὸν φανερόνει. (Πράξ. ιή.) Διὰ νὰ μὴ λέγουν λοιπὸν οἱ Κορίνθιοι, καὶ διὰ τί δὲν ἔστειλε τὸν παλαιότερον Ἀπολλὼ, ἀλλὰ ἔστειλε τὸν νεώτερον Τιμόθεον; διὰ τοῦτο λέγει ὁ Παῦλος, ὅτι πολλὰ παρεκάλεσα τὸν Ἀπολλὼ νὰ ἔλθῃ· καὶ δὲν εἶπεν, ὅτι αὐτισάθη εἰς ἐμὲ, καὶ δὲν ἠθέλησε νὰ ἔλθῃ, ἀλλὰ διὰ νὰ ἐλευθερώσῃ ἐκεῖνον ἀπὸ κατηγορίαν, λέγει, ὅτι βέβαια δὲν ἦτον θέλημα Θεοῦ νὰ ἔλθῃ τώρα.

„ Ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήσῃ “.

Διὰ νὰ μὴ λέγουν οἱ Κορίνθιοι, ὅτι πρόφασις εἶναι αὐτὴ, ὦ μακάριε Παῦλε, πῶς παρακάλεσες τὸν Ἀπολλὼ νὰ ἔλθῃ· διὰ τοῦτο λέγει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ὁ Ἀπολλὼ θέλει ἔλθῃ, ὅταν λάβῃ καιρὸν ἁρμόδιον· σύα μὲν, διὰ νὰ ἀπολογηθῇ, καὶ νὰ δεφενδεύσῃ ἐκεῖνον πῶς δὲν ἐπῆγε, καὶ ἄλλο δὲ, διὰ νὰ παρηγορήσῃ καὶ αὐτὸς μὲ τὴν ἐλπίδα τῆς παρουσίας του, ἐπειδὴ ἐπεθύμουν νὰ τὸν ἰδῶ καὶ νὰ τὸν ἀπολαύσω.

13. „ Γρηγορεῖτε “.

Πάλιν ἐδῶ εἰς τὸ τέλος τῆς Ἐπιστολῆς συμβουλεύει τοὺς ἐν Κορίνθῳ Χριστιανοὺς ὁ μέγας Ἀπόστολος, καὶ τοὺς λέγει νὰ εἶναι ἔξυπνοι πάντοτε, δείχνοντας μὲ τοῦτο, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἔχουν τὰς ἐλπίδας τῆς σωτηρίας των μόνον εἰς τοὺς διδασκάλους, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἰδικήν τους προθυμίαν καὶ ἐπιμέλειαν. Τοὺς εἶπε δὲ νὰ εἶναι ἔξυπνοι, ὡσὰν ὁπού ἐκοιμοῦντο, καὶ ἀμελοῦσαν, καὶ διὰ τοῦτο ἔπρεπε νὰ εἶναι προσεκτικοὶ, διὰ νὰ μὴ τοὺς ἀπατᾷ σύα καὶ ἄλλος μὲ τὰς ψεύδεις δόξας καὶ πονηρὰ δόγματα, καθὼς εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἐπιστολῆς ταύτης εἴπομεν. Στοχάσου δὲ ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι καὶ ἀπὸ τὸν λόγον τοῦτον δείχνει ὁ Παῦλος, πῶς ἐλάλει ὁ Χριστὸς μέσα εἰς τὴν καρδίαν του· διὰ τί ἐκεῖνο ὁπού ὁ Χριστὸς ἔλεγεν εἰς τοὺς μαθητάς του, καὶ εἰς ὅλους ὁμοῦ· „ ἃ δὲ ὑμῖν λέγω, πᾶσι λέγω· γρηγορεῖτε “· (Μάρκ. ιγ'. 37.) τοῦτο λέγει καὶ αὐτὸς εἰς τοὺς μαθητάς του Χριστιανούς.

„ Στήκετε ἐν τῇ Πίστει “.

Εἰς τὴν Πίστιν, λέγει, στέκεσθε στερεοὶ, Ἀδελφοὶ, καὶ ὄχι εἰς τὴν ἔξω σοφίαν, διότι εἰς τὴν ἔξω σοφίαν, δὲν εἶναι στάσις, καὶ στερέωσις, ἀλλὰ κλόνος, καὶ σάλδμα, καὶ κρημνισμός· τοῦτο δὲ τὸ εἶπε, διὰ τὶ οἱ ἐν Κορίνθῳ Χριστιανοὶ ἐσαλδεύοντο εἰς τὴν Πίστιν, καὶ τὰ τῆς Πίστεως δόγματα, καθὼς μάλιστα ἦτον τὸ περὶ ἀναστάσεως δόγμα.

„ Ἀν-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Ἀνδρίζεσθε, καὶ κραταιοῦσθε ".

Τοῦτο τὸ εἶπεν ὁ Ἀπόστολος διὰ ἐκείνους, ὁποῦ ἐπιβάλλοντο νὰ τοὺς κακοποιήσουν, πάμενρπες αὐτοὺς νὰ παραβαίνωσι τὰς παραδόσεις, τὰς ὑπὸ τοῦ Παύλου παραδεδομένας, ὁποία μάλιστα ἦτον, ὅτι οἱ ἄνδρες πρέπει νὰ προσεύχωνται μὲ ἀσκέπαστον κεφαλήν, αἱ δὲ γυναῖκες μὲ σκεπασμένην, καθὼς εἴπομεν εἰς τὸ ια'. Κεφάλαιον. Εἶπε δὲ εἰς αὐτοὺς νὰ ἀνδρειόνωνται, διὰ τί ἦτον μικρόψυχοι· καὶ διὰ τί, κατὰ τὸν Θεοδώρητον, εἶχον φανερὸς ἐχθροὺς, καὶ ἐδιώκοντο ἀπὸ τοὺς ἀσεβεῖς· ὅθεν ἦτον χρεία νὰ δείχνωσι μεγαλοκαρδίαν εἰς τὰς διωγμὸς καὶ τὰ δεινὰ ταῦτα.

14. „ Πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω ".

Τοῦτο τὸ εἶπεν ὁ Παῦλος διὰ ἐκείνους, ὁποῦ εἶχον διχονοίας, καὶ χίσματα εἰς τὴν Κόρινθον, καὶ ἐχώριζον εἰς πολλὰ μέρη τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, ὡς εἴπομεν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Ἐπιστολῆς· διὰ ὅ,τι εἴτε διδάσκει, λέγει, τινὰς, εἴτε μανθάνει, εἴτε ἐλέγχει, καὶ ἐπιτιμᾷ, ὅλα πρέπει νὰ γίνωνται μὲ ἀγάπην· ὅταν δὲ ἡ ἀγάπη ἦναι εἰς τὸ μέσον, βέβαια ἔτε ὑπερηφάνεια θέλει προχωρέσει, ἔτε διχόνοια, ἔτε χίσματα.

15. „ Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς ἀδελφοί ".

Σχῆμα ὑπερβατὸν μεταχειρίζεται ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, διότι τὸ „ παρακαλῶ " δὲν συνάπτεται μὲ τὸ „ οἴδατε τὴν οἰκίαν Στεφανᾶ " ὁποῦ λέγει παρακάτω· ἀλλὰ μὲ τὸ „ ἵνα καὶ ὑμεῖς ὑ„ ποτάσσησθε τοῖς τοιούτοις "· τὸ δὲ οἴδατε τὴν οἰκίαν, καὶ τὰ λοιπὰ ἐβάλθησαν διὰ μέσου.

„ Οἴδατε τὴν οἰκίαν Στεφανᾶ, ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας ".

Ἐσεῖς, λέγει, ἠξεύρετε, ἀδελφοὶ, καὶ δὲν χρειάζεσθε νὰ μάθετε ἀπὸ λόγου μου, ὅτι τὸ σπήτιον τοῦ Στεφανᾶ, εἶναι ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας· ὀνομάζει δὲ τὸ σπήτιον τοῦ Στεφανᾶ ἀπαρχὴν, ἢ διὰ τί πρῶτοι αὐτοὶ ἀπὸ ὅλες τὰς Κορινθίες ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστὸν, ἢ καὶ διὰ τί εἶχον ἀρίστην, καὶ πλέον ἐνάρετον πολιτείαν, ἀπὸ τὴν πολιτείαν τῶν ἄλλων· διότι ἡ ἀπαρχὴ πάντοτε, τὸ ἐξαίρετον δηλοῖ, καὶ χρεωστεῖ νὰ ἔχῃ σύνα τι διαφορετικὸν προνόμιον, παραπαίω ἀπὸ τὰ ἄλλα, τῶν ὁποίων εἶναι, καὶ λέγεται ἀπαρχή. Ποῖον δὲ μέρος τῆς Μορέως ὀνομάζεται Ἀχαΐα, ὅρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „ εὐδόκησαν γὰρ Μακεδονία, καὶ Ἀχαΐα ". (Ῥωμ. ιέ. 26.) (1)

„ Καὶ εἰς διακονίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν ἑαυτούς ".

Αὐτὴ, λέγει, ὅλη ἡ εὐλογημένη φαμιλία, καὶ οἱ οἰκιακοὶ τοῦ Στεφανᾶ, ἐδιώρισαν καὶ ἀφιέρωσαν τὸν ἑαυτόν τους, εἰς τὸ νὰ ὑποδέχωνται τοὺς πτωχοὺς Χριστιανοὺς, καὶ νὰ ὑπηρετῶν αὐτοὺς εἰς ὅλα τὰ χρειώδη καὶ ἀναγκαῖα. Καὶ τὸ θαυμαστὸν εἶναι, ὅτι οἱ μακάριοι οὗτοι δὲν κατεσάθησαν ἀπὸ ἄλλους εἰς τοῦτο μὲ ἀνάγκην καὶ βίαν· ἀλλὰ θελληματικῶς, καὶ αὐτοπροαιρέτως αὐτοὶ ἑαυτοὺς εἰς τοῦτο ἐδιώρισαν, διὰ τὴν τοῦ ἀδελφῶν, καὶ τὴν τοῦ Κυρίου ἀγάπην.

16. „ Ἵνα καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσησθε τοῖς τοιούτοις, καὶ παντὶ τῷ συνερ„ γοῦντι, καὶ κοπιῶντι ".

Ἤτοι παρακαλῶ σας ἀδελφοί μου νὰ ὑποτάσσεσθε καὶ ἐσεῖς οἱ Κορίνθιοι εἰς αὐτοὺς, καὶ νὰ συμβοηθῆτε αὐτοὺς, καὶ μὲ ἔξοδα ἄσπρων, καὶ μὲ ὑπηρεσίαν σωματικήν. Καὶ δὲν εἶπεν ἁπλῶς νὰ συνεργῆτε εἰς αὐτοὺς, ἀλλὰ δείχνωντας ὑπερβολικὴν καὶ ἐπιτεταμένην ὑπακοὴν, εἰ-

(1) Περὶ τοῦ Στεφανᾶ πόσου ὅρα εἰς τὸ α'. Κεφ. τῆς παρούσης Ἐπιστολῆς στίχ. 16. ἐν τῇ ὑποσημειώσει.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἶπεν ὅτι νὰ ὑποτάσεσθε εἰς αὐτούς. Διὰ νὰ μὴ φανῇ ὅμως ὁ Ἀπόστολος ὅτι ὁμιλεῖ πρὸς χάριν μόνε τε Στεφανᾶ, λέγει ἀπολύτως νὰ ὑποτάσσωνται οἱ Χριστιανοὶ καὶ εἰς κάθε ἄλλον ὁπε συνεργεῖ, καὶ κοπιάζει εἰς τὰ τοιαῦτα καλὰ, ἤτοι εἰς τὴν διακονίαν, καὶ ὑπηρεσίαν τῶν πτωχῶν Χριστιανῶν· δι ὅτι ὅλοι ὅπου, λέγει, εἶναι ἄξιοι νὰ λαμβάνωσι ἀπὸ τὰς ἄλλας τιμὴν, ἵνα μὲ τὴν τιμὴν αὐτὴν, ὑποφέρωσι γενναίως καὶ τὸν κόπον, ὁπε κάμνουσι διὰ τὰς πτωχοὺς ἀδελφούς.

17. „ Χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ Στεφανᾶ, καὶ Φορτυνάτε, καὶ Ἀ-
„ χαϊκε· ὅτι τὸ ὑμῶν ὑστέρημα, ὗτοι ἀνεπλήρωσαν".

Οὗτοι οἱ τρεῖς ἦτον, ὁπε ἀνήγγειλαν καὶ ἐδιηγήθησαν εἰς τὸν Παῦλον τὰς διχονοίας καὶ χίσματα, ὁπε εἶχον οἱ Κορίνθιοι ἀναμεταξύ των, καὶ τὰ ἄλλα ἄτοπα καὶ ἁμαρτίας ὁπε ἐκαμναν, καθὼς εἴπομεν εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἐπιστολῆς ταύτης· καὶ ἴσως ἡ φαμιλία, καὶ οἱ οἰκιακοὶ τῆς Χλόης οἰκίας (περὶ ἧς εἶπεν ἐν τῷ α'. Κεφ. στιχ. 11.) διὰ τῶν τειῶν τέτων ἐφανέρωσαν εἰς τὸν Παῦλον τὴν τῶν Κορινθίων ἀπαστασίαν· ἐπειδὴ δὲ ἦτον ἀκόλουθον νὰ παραχθῶν, καὶ νὰ θυμωθῶν οἱ Κορίνθιοι πρὸς τὸν Στεφανᾶν τέτον, καὶ Φορτυνάτον, καὶ Ἀχαϊκὸν, διὰ τὶ ἀνήγγειλαν ταῦτα εἰς τὸν Παῦλον, διὰ τέτο καὶ ὁ Παῦλος συνισᾷ τέτες εἰς αὐτὺς διὰ τε γράμματός τε. Λέγει λοιπὸν, ὅτι τὴν ἐδικήν σας ἔλειψιν ἀδελφοί μου αὐτοὶ ἀνεπλήρωσαν, ἤτοι αὐτὶ διὰ ὅλες ἐσᾶς ἦλθον εἰς ἐμέ· καὶ διὰ τὴν ἐδικήν σας ἀγάπην, ἐδοκίμασαν ποιᾶτον κοπιασικὸν ταξείδιον.

18. „ Ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα, καὶ τὸ ὑμῶν".

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα φανερόνει ὁ Παῦλος, ὅτι ἡ ἀνάπαυσις ὁπε ἐπροξένησαν εἰς τὸν Παῦλον οἱ ἀνωτέρω ἀποσαλντες, αὐτῶν τῶν ἰδίων Κορινθίων εἶναι ἀνάπαυσις· ὥστε ἐπειδὴ, λέγει, καὶ ἐγὼ ἀναπαύθηκα ἀπὸ αὐτὺς, καὶ ἐσεῖς ὁμοίως νομίζετε ὡς ἐδικόν σας κέρδος καὶ ἀνάπαυσιν, τὴν παρ' αὐτῶν γνωμικήν ἐδικήν με ἀνάπαυσιν, διὰ τοῦτο μὴ δείξητε κανένα ἄγριον, καὶ ὀργίλον ἦθος εἰς αὐτούς, οἵτινες ἐπροξένησαν καὶ εἰς ἐμένα, καὶ εἰς ἐσᾶς ποιᾶτον καλόν.

„ Ἐπιγινώσκετε οὖν τὺς τοιύτυς".

Ἤτοι ἔχετε αὐτὺς εἰς κάθε τιμὴν, καὶ οἰκειότητα, καὶ δεξίωσιν.

19. „ Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Ἀσίας".

Μὲ τὸν ἀσπασμὸν καὶ χαιρετισμὸν τέτον συγκολλᾷ ὁ Ἅγιος Ἀπόστολος τὰ μέλη τε Χριστοῦ σῶα μὲ τὸ ἄλλο, καθὼς συνειθίζει παύποτε νὰ κάμνῃ εἰς τὸ τέλος ὅλων τε τῆς Ἐπιστολῶν.

„ Ἀσπάζονται ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ πολλὰ Ἀκύλας καὶ Πρίσκιλλα, σὺν
„ τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν Ἐκκλησίᾳ".

Ἐπειδὴ εἰς τὸν οἶκον τε Ἀκύλα καὶ τῆς Πρισκίλλης τὴν τζαδιροποιῶν, ἔμεινεν ὁ Παῦλος ὅταν ἦτον εἰς Κόρινθον, καὶ εἰργάζετο μαζὶ μὲ αὐτὺς τὴν τέχνην τῶν τζαδιρίων· καὶ ἐπειδὴ ὁ αὐτὸς Ἀκύλας καὶ ἡ Πρίσκιλλα ἦτον τότε εἰς Ἔφεσον· (ὡς μαρτυρῶν αἱ Πράξεις ἐν Κεφ. ιή. στιχ. 16.) διὰ τέτο στέλλει καὶ ἀπὸ μέρος αὐτῶν χαιρετισμὸς εἰς τὺς Κορινθίους. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, τὴν ἀρετὴν τε θείε Ἀκύλα τότε καὶ τῆς Πρισκίλλης, ὅτι τὴν οἰκίαν αὐτῶν ἀπέδειξαν Ἐκκλησίαν οἱ τελειμακάριοι, μὲ τὸ νὰ ἐσυναθροίζοντο εἰς αὐτὴν τὸ πλῆθος τῶν Χριστιανῶν.

20. „ Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες· ἀσπάσασθε ἀλλήλους
„ ἐν φιλήματι ἁγίῳ".

Αὐ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Αὐτῷ τῷ προθήκῃ τῆ ἁγίᾳ φιλήματος, ἤγων τὸ νὰ λέγῃ ὁ Παῦλος εἰς τὰς Κορινθίους νὰ φιληθῶν ὅλοι ἀναμεταξύτων μὲ φίλημα ἅγιον, αὐτὸ, λέγω, εἰς τῷ Ἐπιστολῇ ταύτῃ μόνῃ τὸ γράφει ὁ Ἀπόστολος, καὶ ὄχι εἰς κἀμμίαν ἄλλην· τοῦτο δὲ τὸ ἔκαμε διὰ τὰς πολλὰς διχονοίας, καὶ χίσματα ὁποῦ εἶχον ἀναμεταξύτων οἱ Κορίνθιοι. Ἐπειδὴ λοιπὸν πολλὰ τὰς παρήγγειλεν εἰς ὅλῃ τῇ Ἐπιστολῇ, περὶ σώσεως, καὶ ἀγάπης, καὶ ὁμονοίας, διὰ τοῦτο καὶ εἰς τὸ τέλος ταύτης τὰς σύνοιδε μὲ τὸ φίλημα τὸ Ἅγιον, ἤγων τὸ ἄδολον καὶ ἀνυπόκριτον. (1)

21. „Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου".

Ὅλας τὰς Ἐπιστολάς του ὁ μακάριος Παῦλος τὰς ὑπαγόρευεν, ἤγουν ἔλεγεν εἰς ἄλλον γραμματικὸν καὶ τὰς ἔγραφε· μόνον δὲ τὸν ἀσπασμὸν ἐσυνείθιζε νὰ γράφῃ μὲ τὰς ἰδίας ἁγίας του χεῖρας· τῷ δὲ φῶς Γαλάτας Ἐπιστολῇ ἠναγκάσθη νὰ γράψῃ ὅλην ἰδιοχείρως, καθὼς θέλομεν εἰπῆ σωὺ Θεῷ, εἰς τῷ ἐρμηνείαν ἐκείνης, ὁμοίως καὶ τῷ φῶς Φιλήμονα. Διὰ νὰ δείξῃ λοιπὸν ὁ Ἀπόστολος πῶς τιμᾷ, καὶ ἀγαπᾷ τῷ Ἐπιστολὴν ταύτην, καὶ πῶς τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα εἶναι ὅλα ἐδικά του, διὰ τοῦτο καὶ ἰδιόχειρον ἔγραψεν εἰς αὐτὴν τὸν ἓν μέρους του ἀσπασμόν.

22. „Εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, ἤτω ἀνά-„θεμα".

Μὲ τὸν σῶν τοῦτον λόγον ὅλους τοὺς ἐν Κορίνθῳ ἁμαρτανόντας ἐφόβισεν ὁ Ἀπόστολος, καὶ τοὺς φιλονεικοῦντας καὶ χίσματα ποιοῦντας, καὶ τοὺς τὰ εἰδωλόθυτα ἐσθίοντας, καὶ τοὺς μὴ προσδυχομένους ἄνδρας μὲ ἀσκέπασον κεφαλὴν, καὶ τοὺς μὴ προσμένοντας τοὺς πτωχοὺς εἰς τὰς ἐν Ἐκκλησίᾳ γινομένας κοινὰς τραπέζας, καὶ τοὺς ἀπιστοῦντας εἰς τῷ ἀνάστασιν, καὶ ἁπλῶς ὅλους ἐκείνους, ὁποῦ ἐπεριπάτων ἔξω ἀπὸ τῷ ἀποστολικῇ αὐτῶ διδασκαλίαν, καὶ παράδοσιν· διὰ τί ὅλοι αὐτοὶ δὲν ἀγαποῦσιν ἐν ἀληθείᾳ τὸν Κύριον· ὅλοι δὲ ὅσοι δὲν ἀγαποῦν ἐν ἀληθείᾳ τὸν Κύριον, αὐτοὶ εἶναι ἀνάθεμα, ἤγουν εἶναι χωρισμένοι ἀπὸ τὸν Κύριον. (2) Ὦ λόγος φοβερός! διὰ τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ φείξωμεν, καὶ νὰ τρομάξωμεν ἀδελφοί.

„Μα-

(1) Περὶ τοῦ φιλήματος ὅρα ὡραιοπάτῳ ἑρμηνείαν εἰς τὸ ιγ'. Κεφ. τῆς β'. πρὸς Κορινθ. στίχ. 12. Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει, ὅτι ἐπειδὴ καὶ ὁ Παῦλος ἦτον μακρὰν ἀπὸ τοὺς Κορινθίους, καὶ δὲν ἐδύνετο νὰ τοὺς ἀσπασθῇ ὅλους, διὰ τοῦτο τοὺς προσάζει ἐδῶ νὰ ἀσπασθοῦν αὐτοὶ ὅλοι σῶας τὸν ἄλλον μὲ φίλημα ἅγιον, καὶ ἔτζι διὰ μέσου τοῦ κοινοῦ αὐτοῦ ἀσπασμοῦ καὶ φιλήματος, ἀσπάζεται πάντας καὶ αὐτὸς, καὶ καταφιλεῖ ἐν ἁγίῳ φιλήματι. Ἀπὸ τῷ παραγγελίαν δὲ ταύτην τοῦ Ἀποστόλου μανθάνομεν, ὅτι καὶ ὅλοι ἁπλῶς οἱ Χριστιανοὶ, ὁποῦ κατὰ συμπεργίαν τοῦ διαβόλου ἐσυγχύθησαν ἀναμεταξύτων, καὶ ἐγίναν ἐχθροὶ διὰ τῷ οἱανδήποτε ὑπόθεσιν· αὐτοὶ πρέπει ὀγλίγωρα νὰ ἀγαλύνουν τὴν ἔχθραν, καὶ βάλοντες μετάνοιαν σῶας εἰς τὸν ἄλλον, νὰ προσδέξουν καὶ τὸ ἅγιον φίλημα, ὁποῦ παραγγέλει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, ἤγουν πρέπει μετὰ τῷ μετάνοιαν, καὶ νὰ ξεναγκαλίζωνται, καὶ νὰ φιλοῦνται μὲ φίλημα ἄδολον καὶ ἀδελφικὸν, λέγοντες σῶας εἰς τὸν ἄλλον· „συγχώρησόν μοι ἀδελφὲ, καὶ ὁ Θεὸς συγχωρήσαι σοι". ἐπειδὴ διὰ μέσου τοῦ ἁγίου φιλήματος, φανερόνουσιν, ὅτι σύνοιδε μὲ τῷ καρδίαν των, καὶ σύγνωσιν ἀπὸ αὐτῷ κάθε μνησικακίαν καὶ ἔχθραν.

(2) Ὅτι δὲ ὅποιος δὲν ἀγαπᾷ ἐν ἀληθείᾳ τὸν Κύριον, ἔπος γίνεται ἀνάθεμα, ἤγουν χωρίζεται ἀπὸ τὸν Κύριον, μαρτυρεῖ ὁ ἴδιος Κύριος, ὅταν εἶπεν εἰς τοὺς Ἰουδαίους, ὅτι διὰ τοῦτο δὲν ἔχουσι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν ἐαυτόν τους, ἀλλ' ἐχωρίσθησαν ἀπ' αὐτὸν διὰ τί δὲν ἀγαποῦν τὸν Θεόν· „Καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ „οὐκ ἔχετε μένοντα ἐν ὑμῖν, ὅτι ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖ-„νος, τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε... Καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν „πρός με, ἵνα ζωὴν ἔχητε... ἀλλ' ἔγνωκα ὑμᾶς, ὅ-„τι τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς". (Ἰωαν. ε. 39.) Καὶ πρὸς τοὺς Φαρισαίους δὲ ἔλεγεν αὐτὸς καὶ ἀλλοίμονον, διὰ τί ἐπαράβλεπαν καὶ ἐκαπαφρόνων τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ· „ἀλλ' οὐκ ἔγνωκα ὑμᾶς τοὺς Φαρι-„σαίους... ὅτι παρέρχεσθε τὴν κρίσιν, καὶ τὴν ἀγά-„πην τοῦ Θεοῦ". (Λουκ. ια. 42.)

Ὁ δὲ Θεοδώρητος τὸ ῥηθὲν τοῦτο τοῦ Ἀποστόλου ἑρμηνεύων λέγει· „ἂς ἦναι χωρισμένος ἀπὸ τὸ κοινὸν „σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, ὅποιος Χριστιανὸς δὲν ἔχει „θερμὴν ἀγάπην εἰς τὸν Δεσπότην Χριστόν. Μὲ τὸν „φοβερὸν δὲ τοῦτον λόγον, ἐφοβοῦνται φόβον, ὁ Ἀπόσο-„λος εἰς ὅλους ἐκείνους, ὁποῦ ἐκατηγόρησεν εἰς ὅλην τὴν „Ἐπιστολήν· καὶ ἐκεῖνοι μὲν ὅπου ἀγαπῶν καὶ ἐρῶσι τὰ „εὔμορφα πρόσωπα, αὐτοὶ δὲν θέλουν νὰ ἔχουν κανένα „ἄλλον σωτρόφον τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ ἔρωτος αὐτῶν· ὁ δὲ „θεῖος Ἀπόστολος, ἀγαπῶντας τὸν Χριστόν, θέλει νὰ „ἔχῃ καὶ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους σωτεραστάς, καὶ τῆς αὐτῆς ἀ-„γάπης σωτρόφους· ὅσους δὲ ἰδῇ πῶς δὲν ἀγαπῶν τὸν „ἐρωμένον του Χριστόν, πάντας χωρίζει, καὶ ἀφορίζει ἀπὸ „τὴν Ἐκκλησίαν". Οὕτω μὲν λέγει ὁ θεῖος Θεοδώρητος. Ἐγὼ δὲ ταῦτα γράφων, ἄλλο δὲν δύναμαι νὰ εἰπῶ, πά-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Μαραναθά ".

Ἤτοι ὁ Κύριος ἦλθε· (1) πῶτον δὲ τὸν λόγον εἶπον ὁ Ἀπόστολος, ἵνα μὲν, διὰ νὰ βεβαιώσῃ τὸ δόγμα τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τῦ Χριστῦ, καὶ διὰ μέσυ αὐτῆς νὰ βεβαιώσῃ καὶ τὴν ἀνάστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀπίστυν οἱ Κορίνθιοι, καὶ ἄλλο δὲ, διὰ νὰ τὺς ἐντροπιάσῃ, ὅτι ὁ Κύριος καὶ Δεσπότης ἡμῶν κατεδέχθη νὰ ἔλθῃ νὰ σαρκωθῇ, καὶ νὰ σταυρωθῇ καὶ νὰ ἀποθάνῃ διὰ τὴν ἀγάπην τὴν ἐδικήν σας, ἐσεῖς δὲ παροργίζετε αὐτόν· καὶ ἄλλοι μὲν ἀπὸ ἐσᾶς, ὀνομάζεσθε ἀπὸ τὸν ὁδηγόν, καὶ τὸν ὁδηγὸν διδάσκαλον, καὶ ὄχι ἀπὸ τὸν Χριστὸν, ὁπῦ ἦλθεν εἰς τὸν Κόσμον διὰ τὴν σωτηρίαν σας· ἄλλοι δὲ, κάμνετε κακίας, καὶ δὲν φυλάττετε τὰς ἐντολάς τυ. Δὲν ἐμπαχειρίθη δὲ ὁ Παῦλος Ἑλληνικὴν γλῶσσαν διὰ νὰ εἰπῇ πῶς ἦλθεν ὁ Κύριος, ἀλλὰ Ἑβραϊκὴν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἐμπαχειρίθη Συριακὴν γλῶσσαν· Μαραναθὰ γὰρ, Συριακὴ γλῶσσα εἶναι, ἥτις ἔχει πολλὴν συγγένειαν μὲ τὴν Ἑβραϊκὴν, ὡς λέγει ὁ μέγας Βασίλειος. (Ὁμιλ. ά. εἰς τὴν Ἑξαήμερον.) Ἐμπαχειρίθη δὲ τὴν Συριακὴν παύτην λέξιν, ἐπειδὴ ἔγραφε πρὸς τὺς Κορινθίυς, οἱ ὁποῖοι ἐκαυχῶντο, καὶ ὑπερηφανεύοντο εἰς τὴν ἔξω σοφίαν, καὶ εἰς τὴν εὐφράδειαν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, διὰ νὰ δείξῃ εἰς αὐτὺς, πῶς αὐτὸς δὲν καυχᾶται, ἔτε χρειάζεται πόσον τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν· ἀλλὰ χαίρει, καὶ καυχᾶται εἰς τὴν ἁπλότητα καὶ ἰδιωτείαν τόσον, ὥσε ὁπῦ καὶ μὲ τὴν βαρβαρικὴν γλῶσσαν θέλει νὰ γράφῃ, καὶ νὰ ὁμιλῇ (2).

23. „ Ἡ χάρις τῦ Κυρίυ ἡμῶν Ἰησῦ Χριστῦ μεθ' ὑμῶν ".

Τῦτο εἶναι ἴδιον ἀληθῦς διδασκάλυ τὸ νὰ μὴ διδάσκῃ μόνον, καὶ νὰ συμβυλεύῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ εὔχεται τὺς μαθητάς τυ, καὶ τὸ νὰ σηκόζῃ αὐτὺς μὲ διπλὸν τρόπον, ἤτοι τόσον μὲ τὴν διδασκαλίαν τυ, ὅσον καὶ μὲ τὴν διὰ τῆς εὐχῆς τυ βοήθειαν, τῆς ὁποίας χάριτος τῦ Κυρίυ. (3)

24. „ Ἡ ἀγάπη μυ μετὰ πάντων ὑμῶν, ἐν Χριστῷ Ἰησῦ ". Ἀμήν.

Ἐπειδὴ ὁ Παῦλος ἦτον μακρὰν ἀπὸ τὺς Κορινθίυς κατὰ τὸν τόπον, διὰ τῦτο ὡσὰν νὰ ἁπλόνῃ τὰς δύο τυ χεῖρας, καὶ μὲ αὐτὰς, ὡσὰν μὲ χεῖρας ἀγάπης, περιλαμβάνει ὅλους αὐτὺς, καὶ ἐναγκαλίζεται, λέγων· ἡ ἀγάπη μυ ἂς ἦναι μὲ ὅλες ἐσᾶς τὰ τέκνα μυ· τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ ἴδιον ὡσὰν νὰ εἰπῇ, ἐγὼ εἶμαι μαζὶ μὲ ὅλες ἐσᾶς ἀδελφοί μυ, καὶ δὲν λείπω ἀπὸ λόγυ σας κατὰ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ἀγάπην, ἀγκαλὰ καὶ κατὰ τὸν τόπον νὰ εἶμαι χωρισμένος. Διὰ τῦτο δὲ τῦ λόγυ, δείχνει, ὅτι ὅλα ἐκεῖνα ὁπῦ ἔγραφεν εἰς αὐτὺς, δὲν τὰ ἔγραφεν ἀπὸ θυμὸν καὶ μῖσος, ἀλλὰ ἀπὸ ἀγάπην, καὶ πατρικὴν φρόνοιαν· ἀγκαλὰ καὶ νὰ εἶχον εἰς τὸ ἔξω, καὶ τὸ φαινόμενον κάποιαν πικρίαν. Διὰ νὰ μὴ νομίσῃ δὲ, ὅτι κολακεύωντας αὐτὺς λέγει ταῦτα, ἐπρόσθεσε τὸ „ ἐν Χριστῷ Ἰησῦ " · ἡ ἀγάπη μυ, λέγει, ἡ πρὸς ἐσᾶς, δὲν ἔχει κάμνα ἀνθρώπινον, ἢ σαρκικὸν φρᾶγμα, καὶ τέλος, ἀλλ' ὅλη εἶναι πνευματικὴ, ὅλη θεία, καὶ κατὰ Χριστόν.

Ἂς

πάρεξ, καὶ καὶ ἀλλοίμονον εἰς ἡμᾶς τὺς πονηρὺς Χριστιανύς! διὰ τί καὶ ἡμεῖς, ἐπειδὴ δὲν ἀγαπῶμεν ἐν ἀληθείᾳ τὸν Χριστὸν, διὰ τῦτο ἀμέσα ἀξιοι τῦ ἀναθέματος πάντα, ὁπῦ λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος· καὶ ἀκολύθως, ἀμέσα ἀξιοι νὰ χωρισθῶμεν καὶ νὰ ἀφορισθῶμεν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, ὡς λέγει ὁ Θεοδώρητος. Ὅρα περὶ τῦ ἀναθέματος τὸ θ'. Κεφ. τῆς πρὸς Ῥωμ. στιχ. 3.

(1) Ὁ δὲ Κορέσσιος λέγει, ὅτι ἄλλοι εἶπεν πῶς θέλει νὰ εἰπῇ „ ὁ Κύριος ἡμῶν ἐλύσεται εἰς κρίσιν " · καθὼς καὶ ὁ Κλήμης τῦτο θέλει νὰ δηλοῖ τὸ Μαραναθά. (Ἐπιστολ. β'.)

(2) Σημείωσαι, ὅτι εὑρίσκεται ἀντιγραφεῖς εὗρηται τῦτο, ὅτι λέγοντος τῦ Παύλου τὸ „ εἴτις ἐ φιλεῖ τὸν „ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, ἤτω ἀνάθεμα " δύθις ἦλθε, καὶ ἐφυλὴ εἰς αὐτὸν ὁ Κύριος, ἐπισφραγίζων τὸν λόγον τυ· ὅθεν καὶ ὁ Παῦλος μετὰ τῦτο, ἔγραψε τὸ, Μαρανα θά, ἤτοι ὁ Κύριος ἦλθεν, ἢ ἔρχεται. Τῦτο ἐνταῦθα ἔγραψα, καθὼς τὸ εὗρον, καὶ ὅποιος θέλει ἂς τὸ δεχθῇ· ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει, ὅτι διὰ τῦτο ἔπε τὸ Μαραναθὰ εἰς γλῶσσαν Συριακὴν ὁ Ἀπόστολος, διὰ νὰ διδάξῃ τὺς Κορινθίυς, ὅτι δὲν εἶναι χρεία τῆς ἔξωθεν παιδείας, ἀλλὰ τῆς πίστεως.

(3) Σημείωσαι ὅτι κατὰ τὸν Θεοδώρητον, ἀπασμὸς τὸν ὁποῖον ἰδιοχείρως ὁ Παῦλος ἐσωμάτιζε νὰ γράφῃ ἦτος ἐστὶ τὸ „ ἡ χάρις τῦ Κυρίυ ἡμῶν Ἰησῦ Χριστῦ „ μεθ' ὑμῶν " · ἁμοίως καὶ τὸ κατωτερω· „ ἡ ἀγάπη μυ „ μετὰ πάντων ὑμῶν, ἐν Χριστῷ Ἰησῦ, Ἀμήν ". Εἶναι δὲ ὁ ἀπασμὸς ἦτος αὐτὶ ἐκείνε, ὁπῦ ἡμεῖς σωματίζομεν τώρα νὰ γράφωμεν εἰς τὸ τέλος τῆς Ἐπιστολῶν, ἤγουν αὐτὶ τῦ, ἐρρῶσο, ἢ ὑγίαινε, καθὼς τὸν αὐτὸν Θεοδώρητον. (Ὅρα εἰς τὴν β'. πρὸς Θεσσαλ. γ'. 18.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἂς παρακαλέσωμεν λοιπὸν τὸν Θεὸν καὶ ἡμεῖς οἱ ἀναγινώσκοντες, καὶ ἀκούοντες τὴν Ἐπιστολὴν ταύτην, ἵνα ἀγαπῶμεν σφᾶς τὸν ἄλλον ἐν Χριστῷ, καὶ νὰ μὴν ἔχωμεν εἰς τὸν ἑαυτόν μας κἀνενα σημάδι τῆς κοσμικῆς καὶ σαρκικῆς ἀγάπης, ἥτις εἶναι ἐναντία, καὶ πολεμία εἰς τὸν Θεόν· διότι μὲ τοιοῦτον τρόπον, θέλομεν ἀξιωθῶμεν νὰ ἀπολαύσωμεν καὶ τὰ ἀγαπητὰ Σκηνώματα τοῦ Θεοῦ· ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, τῷ ἀγαπήσαντι ἡμᾶς, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ἡ πρὸς Κορινθίους αὕτη πρώτη Ἐπιστολή, ἐγράφη, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἐπέμφθη, ἀπὸ Φιλίππων, διὰ Στεφανᾶ, καὶ Φερτυνάτου, καὶ Ἀχαϊκοῦ, καὶ Τιμοθέου· καὶ ὅρα περὶ τούτων εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „ἐλεύσομαι γὰρ πρὸς ὑμᾶς, ὅταν Μακεδονίαν διέλθω“. (α. Κορ. ις΄. 5.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΑΝΩΝ ΠΑΡΑΚΛΗΤΙΚΟΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΙΒ'. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥΣ.

Ἀπὸ μὲν τῆς ἀ. Ὠδῆς ἕως τῆς ε'. τὰς ἑρμηνείας τῶν ὀνομάτων ἑνὸς ἑκάστου αὐτῶν περιέχων, ἀπὸ δὲ ε'. μέχρις Θ'. ἐντίσιν ἕκαστος τόποις ἐκήρυξε, καὶ ποῖον εἴληφε τέλος, μετὰ τῆς ἀναλόγου ἱκεσίας, διαλαμβάνων.

Εὐλογήσαντος τοῦ Ἱερέως, λέγομεν, τὸ, Κύριε ἐλέησον τρὶς δεκάκις. Εἶτα λέγομεν τὸ παρὸν Τροπάριον.

Ἦχος δ'. Πρὸς, τὴν Θεοτόκον ἐκτενῶς.

Τῶν Ἀποστόλων τὸν Ναὸν νῦν προσδράμωμεν, καὶ τὴν εἰκόνα τὴν αὐτῶν προσκυνήσωμεν, ἐπικατῳδύνοντες κράζοντες καρδίας αὐτοῖς· πάσης ἡμᾶς ῥύσασθε, ἐπηρείας καὶ βλάβης, ὁρατῶν ἁπάντων τε, καὶ ἐχθρῶν ἀοράτων, τοὺς μετὰ πόθου σπένδοντας τῇ ὑμῶν, προστασίᾳ Ἀπόστολοι σύνδοξοι.

Δόξα. Τὸ αὐτό. Καὶ νῦν.

Τὴν Θεοτόκον ἐκτενῶς νῦν προσδράμωμεν, καὶ τὰ λοιπά.

Ὠδὴ ἀ. Ἦχος Πλ. δ'. Ἁρματωλάτῳ Φαραώ.

Πέτρα ὁ πέτραν ἀρραγῆ τῆς Πίστεως, φερωνυμίαν πλουτῶν· τὴν ἐμὴν καρδίαν, κλονουμένην παντοτε, τοῦ βίου ἀντιπνεύσεσιν, ἑδρασθῆναι ἐν πέτρᾳ, ὑπομονῆς καθικέτευε, πέτραν Ἰησοῦν τὸν φιλάνθρωπον.

Παῦλε, ἡ παῦλα, καὶ τερπνὴ ἀνάπαυσις, τῆς Ἐκκλησίας Χριστοῦ, ἀνιέρῳ σάλῳ, κινουμένῳ ἱδρυσις, γενοῦ μοι καὶ ἀσφάλεια, ἱερὰ καὶ εἰς πάντων, τῶν λογισμῶν τὴν κατάπαυσιν, θείαις σε προσβεύουσι εἰσάγαγε.

Ἀνδρέα θεῖε τοῦ Χριστοῦ Ἀπόστολε, ὁ δυνάμεις ὑπερεπὴς, ἐλληνίδι γλώσσῃ, μεθερμηνευόμενος· ἐμὲ τὸν πολλοῖς πταίσμασιν, ἀσθενῆ γεγονότα, καὶ δυσεῖδῆ ἐνδυνάμωσον, καὶ θείαν ὑπόπτειαν ἔνδυσον.

Θεοτοκίον.

Ἄνθρακος θείου φλογοφόρον ὄχημα, ἀναδειχθεῖσα Ἁγνὴ, ἐξ ὧσπερ ἄλλοι, ἄνθρακες ἀνήφθησαν, οἱ ἱεροὶ Ἀπόστολοι· τῆς ψυχῆς μου τὸν ὕλην, ἐν τῷ πυρὶ τῷ σῷ, φλέξον Μήτροπάρθενε Δέσποινα.

Ὠδὴ γ'. Οὐρανίας ἀφίδος.

Περιστερᾶς ἀνεδείχθης, σὺ τῶν παθῶν ἔνδοξε, γόνε Ζεβεδαίου βροντῆς τε θεῖε Ἰάκωβε, κλῆσιν καπάλληλον, πεπλουτηκὼς δι' ὃ πάντα, τῆς σαρκὸς τὰ πάθη με νικᾶν ἐνίσχυσον.

Θείαν χάριν σημαίνει, ἡ ἱερὰ κλῆσίς σου, μάκαρ Ἰωάννη Παρθενίε, ἣν περ ἀπείληφας, πλουσίαν ὤφθη, ὡς Θεολόγος Κυρίου· δι' ὃ θείας χάριτος δεῖξόν με σκεῦωμα.

Στόμα ἔπος λαμπάδος, σὸν ἱερὸν ὄνομα, Φίλιππε βρισμάκαρ δηλοῖ μεθερμηνευόμενον· δι' ὃ νυμφῶνα Χριστοῦ, μὴ φαιδρᾶς τῆς λαμπάδος, κατοικεῖν με παντοτε πρέσβευε ἔνδοξε.

Θεοτοκίον.

Πηγὴν ἀπαθείας, σὺ μὲν Ἁγνὴ ἔτεκες, μῦσαι δὲ ἐκήρυξαν κόσμῳ δι' ὃ τοῦ σώματος, τῆς ἐμπαθείας με, ἡδυπαθείας ψυχῆς τε, ἰοὺς προσπαθείας τε Κόρη ἀπάλλαξον.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Διάσωσον ὡ ἐκλεκτὴ δωδεκὰς Ἀποστόλων, ἀπὸ πάσης ἀνάγκης ἡμᾶς καὶ κακώσεως, τοὺς πόθῳ σε, δυφημοῦντας καὶ πίστει.

Ἐπίβλεψον ἐν δυμνοφδίᾳ πανύμνητε.

Εἶτα μνημονδεύει ὁ Ἱερεὺς, καὶ οὕτω λέγομεν τὸ παρόν.

Ἦχος β'. Πρεσβείᾳ θερμή.

Πρεσβείαν θερμὴν, ποιήσατε πρὸς Κύριον, Χριστοῦ μαθηταὶ, καὶ εὔδοξοι Ἀπόστολοι, ὅπως λάβωμεν ἄφεσιν, ὧν περ ἐν βίῳ ᾧδε ἡμάρτομεν, καὶ βασιλείας τῆς ἐν Οὐρανῷ, οἱ ὑμῶν δοῦλοι ἐκεῖ ἐπιτύχωμεν.

Ὠδὴ δ'. Σύ μου ἰσχύς.

Κλῆσις ἡ σὴ, μεθερμηνδεύεται Δίδυμος· τῇ ἐγέρσει γὰρ Χριστοῦ ἐδίσασας, Θωμᾶ ψυχὴν, δι' ὃ τῷ ἐμῷ, τῇ ἐγέρσει λόγε, τοῦ ἐν ἐμοὶ ἀμφιβάλλουσαν, ταῖς μνήμαις τῶν πλανῶν με, ἀπαθῶς τυπουμέναις, ὡς ἐν τύπῳ τῶν ἥλων βεβαίωσον.

Ὄνομα σὸν, ὑδὼρ κρεμάσαντα ὕδατα, ὑπεμφαίνει· τῆς γὰρ θείας χάριτος, ῥεῖθρα σαφῶς, ἔβλυσας βροτοῖς, ἄνωθεν κρεμάσας, Βαρθολομαῖε Ἀπόστολε· δι' ὃ με τὸν διψῶντα, ὑπερῴων ὑδάτων, ἀτμοσφαῖρᾳ σῆς χάριτος ἄρδευσον.

Παρὰ Θεοῦ, δεδωρημένον αἰνίττεται, σὲ Ματθαῖε, τὸ σεπτόν σου ὄνομα, πᾶσι βροτοῖς· δι' ὃ τῷ Χριστῷ, ἐμὲ ἀντιστρόφως, ἐκ τῶν ἀνθρώπων προσάγαγε, δεδωρημένον ὅλον, ψυχῇ πνεῦμα καὶ σῶμα· ἵνα πόθῳ γεραίρω σου μνήμην σε.

Θεοτοκίον.

Τῷ Οὐρανῷ, τὸν Ποιητὴν ἡ γεννήσασα, τὸν ὡς ἄλλος, Οὐρανὸς ἐπεῖπατο, τοὺς μαθητὰς, εἰς πᾶσαν τὴν γῆν· ποίησον τὸν νοῦν μου, παρεμφερῆ Μητροπάρθενε, χώματι ἐρωτικῷ, προσδυχῆς δι' αὐλῆς, γυμνωθέντα προσύλων ἐμφάσεων.

Ὠδὴ ε'. Ἵνα τί με ἀπώσω.

Τῆς μαθήσεως γόνος, ἥτοι τῆς ζωῆς ἑρμηνδύῃ Ἰάκωβε, τοῦ Ἀλφαίου γόνος, χρηματίσας δι' ὃ ἱκετδύσε, τῆς ζωῆς τὰς θείας, καὶ ἱερᾶς με μαθητείας, καὶ μαθεῖν καὶ παθεῖν καταξίωσον.

Ὑπακοῇ ὦ Σίμων, ζηλωτὰ Ἀπόστολε δηλοῖ σὸν ὄνομα. Καὶ γὰρ ἀδιστάκτως, τῷ Δεσπότῃ Χριστῷ καθυπήκουσας· τὸ Κυρίου πάσας, ταῖς ἐντολαῖς δι' ὃ παμμάκαρ, ὑπακούειν κἀμὲ ἐνδιαπαμωσον.

Ἰούδα Ἰακώβου, ὁ ἐξομολόγησις ἑρμηνδόμενος· ἐξομολογεῖσθαι, τῷ Κυρίῳ δυκαίως σου ἐνίσχυσον, καὶ μετανοεῖν με, ἀπὸ ψυχῆς τε καὶ καρδίας, στεναγμοῖς προσδυκαῖς τε καὶ δάκρυσιν.

Θεοτοκίον.

Τεθαπλῆς ἀπαθείας, σώματι ψυχῇ τε καὶ ἐπιθυμίᾳ τε, ἐνθεωρουμένης, ὡς οἱ θεῖοι Πατέρες διδάσκουσι, καὶ τῇ διανοίᾳ, ἐμὲ ἀξίωσον Παρθένε, δραστικαῖς Ἀποστόλων ἐντεύξεσιν.

Ὠδὴ ς'. Τῷ δέησιν ἐκχεῶ.

Ἐφώτισας, τῷ φωτὶ τῆς πίστεως, Ἀντιόχειαν καὶ Ῥώμην ὦ Πέτρε· καὶ ἐν σταυρῷ, ἀντιστρόφως ἐπάγης, ἀλλὰ κἀμοῦ τὸ ζοφῶδες ἐκλάμψαιον, καὶ σάρκα μετὰ τῶν παθῶν, διὰ πόνων σαυρῶσαι ἀξίωσον.

Πεπλήρωκας, Εὐαγγέλιον θεῖον, ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ τε καὶ μέχρι, Ἰλλυρικοῦ· ἐν δὲ Ῥώμῃ ὦ Παῦλε, τῷ κεφαλῷ ἀπετμήθης· ἀλλ' ἔκτεμε, ψυχῆς μου εἵπνιον δεινὸν, τὸ Σατᾶν κεφαλὴν τὸν ἀκέφαλον.

Λιέδραμες, ὦ Ἀνδρέα εὔδοξε, Βυζαντίδα καὶ τὸν Ἤπειρον πᾶσαν, ἕως Σκυθῶν, καὶ Ἑλλάδος κηρύττων, καὶ ἐν αὐτῇ σαυρωθεὶς τετελείωσαι· δι' ὃ κἀμὲ τῶν σῶν παθῶν, καὶ τῆς δόξης σε μέτοχον ποίησον.

Θεοτοκίον.

Ὑπέραγνε, ὑπὲρ νοῦν ἡ τέξασα, καὶ ἀγνῶς τὸν τῆς ἀγνείας πορέα, τοῦ πατρὸς, τῆς λαγνείας πορίσω, τοὺς λογισμούς τοῦ νοός μου ἐκρίζωσον, ἐμφύτευσον δὲ τοὺς ἀγνοὺς, ἱεραῖς Ἀποστόλων δεήσεσιν.

Διά-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Διάσωσον ὦ ἐκλεκτὴ δωδεκὰς Ἀποστόλων, ἀπὸ πάσης ἀνάγκης ἡμᾶς καὶ κακώσεως, τοὺς πόθῳ σε δοξημοῦντας καὶ πίστει.

Ἄχραντε ἡ διὰ λόγου τὸν λόγον.

Εἶτα μνημονεύει ὁ Ἱερεὺς, καὶ δοξολογεῖ λέγων

Τὸ Κοντάκιον. Ἦχος β'. Προσασία τῆς Χριστιανῶν.

Φῶς τοῦ Κόσμου καὶ ἅλας ἡδὺ ὡς ὑπάρχοντες, γεωργοὶ καὶ ποιμένες Κυρίου Ἀπόστολοι, ἐνεργείας τούτων παύσασθε ἡμῖν, ἐκλαμπρύνοντες τὸν νοῦν, καὶ σπεδόνας τῆς παθῶν, ἡμῶν ἀποξηραίνοντες· φρόρριζον ἀνασπῶντες, ἄκανθαν ἁμαρτίας, καὶ ταῖς νομαῖς τῆς ἀρετῆς, ἡμᾶς ἀεὶ διαθέφοντες.

Προκείμενον. Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης.

Στίχ. Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ.

Εὐαγγέλιον τὸ εἰς τοὺς δώδεκα Ἀποστόλους.

Δόξα. Ταῖς τῆς Ἀποστόλων πρεσβείαις. Καὶ νῦν. Ταῖς τῆς Θεοτόκου.

Ἐλέησον ἐλέησόν με ὁ Θεός. Καὶ τὸ Τροπάριον.

Ἦχος πλ. β'. Μὴ παπισθῶσι με.

Δώδεκα Ἀπόστολοι, ὅταν ἐν δώδεκα θρόνοις, καθίσητε κρίνοντες, τὰς φυλὰς τὰς δώδεκα, τότε δείξατε, οἰκιστὰς πόλεως, τῆς ἐπουρανίου, ἡμᾶς πάντας πανευφήμους, τῆς θεμελίους τε, δώδεκα ἐχούσης ἐκ δώδεκα, λίθων καὶ πύλας δώδεκα, ἐκ μαργαρίτου δωδεκαίδεκα· καὶ δωδεκαεἴδμα, καρπὸν μεταλαβεῖν τοῦ τῆς ζωῆς, ξύλου ἡμᾶς ἀξιώσατε, ταῖς ὑμῶν δεήσεσιν.

Ὠδὴ ζ'. Παῖδες Ἑβραίων.

Πᾶσαν διδάσκων Ἰουδαίαν, ὦ Ἰάκωβε Ζεβεδαίου μαχαίρα, πίνεις τὸ τοῦ Χριστοῦ, ποτήριον δι' ὅ με, τῆς πειρασμῶν ἐνίσχυσον, τὸ ποτήριον λαμβάνειν.

Σπέρματα πονηρεύεσθε ἀσεβείας, ἐν τῇ Πάτμῳ τε καὶ Ἀσίᾳ κηρύττων· καὶ κοίμησιν φερώνυμον, ὑπέρευ Ἰωάννη· δι' ὅ μου κατακοίμησον, τῆς σαρκὸς ἄγρια πάθη.

Ἔλκεις εἰς πίστιν τῆς Τριάδος, τὰ ἀνώτερα μέρη τὰ τῆς Ἀσίας, καὶ τέλεις σταυρικῷ Φίλιππε ἐκοιμήθης· δι' ὃ κἀμὲ ἀξίωσον, τοῖς ἐν κόσμῳ σταυρωθῆναι.

Θεοτοκίον.

Φῶς ἡ τεκοῦσα Θεοτόκε, τὸ ἀπρόσιτον ὅπερ εἰς πᾶσι κόσμον, οἱ Θεῖοι Μαθηταὶ, ἐκήρυξαν προθύμως· τὸν νοῦν μου φωταγώγησον, ἁμαρτίαις σκοτιζόντα.

Ὠδὴ ἡ. Τὸν ἐν ὄρει ἁγίῳ.

Ἐκκαθαίρεις, βαπτίσματι τῷ Θείῳ, Πάρθους Μήδους, Ἰνδούς τε καὶ τὰς Σήρας· καὶ λογχοδοθεὶς Θωμᾶ τὸ σέφος εἴληφας· ἀλλὰ δέομαί σου, καὶ τὴν ῥυπωθεῖσαν καθάρισον ψυχήν μου.

Τῷ Κυρίῳ, Ναοὺς σεπτοὺς δεικνύεις, Ἀρμενίους, Θεῖε Βαρθολομαῖε· καὶ σταυρωθεὶς τὸν δρόμον ἐκτετέλεκας· ὅθεν κἀμὲ δεῖξον, Πνεύματος τὸ Θεῖον Ναὸν ἡγιασμένον.

Ἰδιόπων, τὰ πρόσωπα λαμπαίνεις, ταῖς ἀκτῖσι, τῆς πίστεως Ματθαῖε· καὶ ἐκδημεῖς διὰ πυρὸς πρὸς Κύριον, ἀλλὰ δέομαί σου, κἀμὲ πυρὶ φλέξον τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀγάπης.

Θεοτοκίον.

Ἐκενώθη, ὁ πλήρης ἐν γαστρί σου, ἀκενώτως, καὶ κενώσιν τιὼ τότε, οἱ Μαθηταὶ τοῖς πέρασιν ἐκήρυξαν· ὅθεν κενὸν ὄντα, χάριτος τῆς τότων, πλήρη με δεῖξον Κόρη.

Ὠδὴ θ'. Ἐξέστη ἐπὶ τούτῳ.

Ἱεροσολυμίτας καὶ Καισαρεῖς, τοῦ Ἁλφαίου Ἰάκωβε ὁδόξε, υἱοὺς Θεοῦ, διὰ τοῦ βαπτίσματος ἐπτελεῖς· καὶ σταυρωθεὶς ἀνέδραμες, ἵνα βασιλεύσῃ σωῷ τῷ Χριστῷ· δι' ὃ κἀμὲ δυσώπει, τὸν ἀποκηρυχθέντα, Υἱὸν Θεοῦ πάλιν ἀφθήσεσθαι.

Ὡς ἅλας τιὼ σοφίαν σου ἐμβαλὼν, Ἀφρικῇ καὶ Περσίᾳ ἐξήραυας, πλανίῳ αὐτῷ, Σίμων Κανανῖτα καὶ ζηλωτά· καὶ σταυρωθεὶς ἐσκιώσας, ἅπαν τῆς Ἀγγέλων αἱ στρατιαί· δι' ὃ ἐνδυσωπῶσε, καὶ τῆς ψυχῆς μου πάσας, τὰς σπεδόνας ἀποξήρανον.

Δροσίζεις Ἀραβίας ἀυχμώσαν γῆν, Ἰακώβε Ἰούδα Ἀπόστολε, ζωοποιῷ, Θείας ἐπιγνώσεως δροσισμῷ, καὶ τοξευθεὶς ἀνέλυσας, εἶναι σωὶ Χριστῷ τῷ παμβασιλεῖ· δι' ὃ κἀμὲ ῥανίσι, τῆς Θείων πρεσβειῶν σου, ἀυχμῷ πάντοτε καταβρόσισον.

Χο-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Χορὲ δωδεκασιύθετε μαθητῦ· δωδεκάφωτε κύκλε ὑραίε, ζωδιακέ· λύρα δωδεκάχορδε λιγυρά· πηγὴ ἡ δωδεκάπρυνος· ἄμπελε πυφρίζουσα δὐθαλὴς, δωδεκακλημαῖσα· τὸν ὕμνον τῶτον δέχε, κὴ σωτηρίας με ἀξίωσον.

Θεοτοκίον.

Πηγὴ πασῶν χαρίτων ὁ σὸς Υἱός· σὺ δὲ Μήτηρ Θεῦ τῶτων θάλασσα· οἱ δὲ κλειτοὶ, μῦσαι κὴ Ἀπόστολοι ἀληθῶς, ῥύακες τούτων πέλουσι, κὴ ὥσπερ ἀσύναυοι ποταμοί· δι' ὃ ὅπε πιγήτε, θάλασσα ποταμοί τε, ἐκεῖ σκιρτῶσαί με ἀξίωσον.

Τὰ παρόντα Μεγαλωνύμια.

Πέτρον, Παῦλον μέλψωμεν κὴ Θωμᾶν, Φίλιππον, Ἀνδρέαν, Ἰωάννην κὴ τὸν κλεινὸν, Σίμωνα, Ματθαῖον, Ἰούδαν, Ἰακώβε, Βαρθολομαῖον, ἅμα κὴ τὸν Ἰάκωβον. Πᾶς δὴ χὲς σάλπιγγας τὸ Χριςῦ, θεῖοι Ἀπόστολοι, ἀφημήσωμεν οἱ πιστοὶ, τοῦς διαφθορεῖς, κηρύξαντας ἐν Κόσμῳ, τὴν σάρκωσιν τὸ Λόγε, κὴ τὴν ἀνάστασιν.

Πᾶσαι τῆ Ἀγγέλων αἱ στρατιαί. Τὸ Τρισάγιον, κὴ τὰ λοιπά.

Ἐν δὲ τῇ προσκυνήσει τῆς Ἁγίας Εἰκόνος τῆ Ἀποστόλων ψάλλεται τὸ παρόν.

Ἦχος β'. Πρὸς τὸ, Παύτων προσατεύεις ἀγαθὴ.

Πάντας τὰς τὴν θείαν κὴ σεπτὴν, καταπαλζομένες εἰκόνα ὑμῶν Ἀπόστολοι, πάσης ἐλυτρώσασθε ὀργῆς κὴ θλίψεως, ἀλλοφύλων ἐφόδε τε, σεισμῦ ἐμφησμῦ τε, λιμῦ λοιμῦ φόνε τε, κὴ παντὸς ἄλλε κακῦ· ὅπως ἐν γαλήνῃ βιῶντες, κὴ εἰρηνικῇ κατασάσει, χάριν τὴν ὑμῶν ἀεὶ γεραίρωμεν.

Ἕτερον. Ὅμοιον.

Ποίμνιον τὸν γεραίρσαν ὑμᾶς, κὴ ἀεὶ τιμῶσαν ἐκ πόθε θεῖοι Ἀπόστολοι, Πέτρε, Παῦλε, Φίλιππε, Θωμᾶ, Ἀνδρέα τε, Ἰωάννη, Ἰάκωβε, κὴ Βαρθολομαῖε, Ματθαῖε, Ἰάκωβε, ὁ τοῦ Ἀλφαίου υἱὸς, Σίμων, Ἰακώβου, Ἰούδα, σὺν τοῖς ἑβδομήκοντα πάσης θλίψεως κὴ βλάβης διασώσατε.

Ἐκ παντοίων κινδύνων τὸς δούλες σε φύλαττε Θεοτόκε, ἵνα σε δοξάζωμεν, τὴν ἐλπίδα τῆς ψυχῶν ἡμῶν.

Καὶ Ἀπόλυσις.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΟΙΚΟΙ ΕΙΚΟΣΙΤΕΣΣΑΡΕΣ

ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΚΟΡΥΦΑΙΟΥΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ, ΠΕΤΡΟΝ, ΚΑΙ ΠΑΥΛΟΝ.

Κοντάκιον. Ἦχος Πλ. δ'. Τῇ ὑπερμάχῳ.

Τοὺς συῶ ἀθρώποις φρὶν φανέντας ἀγγελόφρονας,
Καὶ συῶ Ἀγγέλοις Θεοὺς ἤδη χρηματίζοντας,
Ἀγγελικοῖς ἄσμασι καὶ θεοφρεπέσιν,
Ἀποστόλων τοὺς ἐξάρχους διφημήσωμεν,
Ὡς σωτῆρας τῶν ψυχῶν ἡμῶν ὑπάρχοντας,
Χαῖρε κράζοντες, Πέτρε, Παῦλε Ἀπόστολοι.

Ἄναρχος ὢν τῷ χρόνῳ, ἀρχὴν εἴληφε χρόνου, ὁ χρόνων Ποιητὴς Θεὸς Λόγος· καὶ πεμφθεὶς ἡμῖν φρὸς τὸν Πατέρα, Ἀπόστολος ἄκρος σὲ Πέτρε δείκνυσι, φρωτόθρονον Ἀπόστολον· διὸ σὲ φροσαγορεύομεν.
Χαῖρε χοροῦ, μαθητῶν ἀκρότης.
Χαῖρε Χριστοῦ, ἀπορρήτων μύστης.
Χαῖρε Θεολόγων, ἁπάντων ὑπέρτατε.
Χαῖρε οἰκονόμων, τοῦ Πνεύματος φρώτιστε.
Χαῖρε ὅτι ἀπεκάλυψεν, ὁ Πατήρ σοι τὸν Χριστόν.
Χαῖρε ὅτι ἀνεκήρυξας, τοῦτον ἀληθῆ Θεόν.
Χαῖρε ἀῤῥαγεστάτη, πέτρα τῆς Ἐκκλησίας.
Χαῖρε βασιμωτάτη, κριτὴς ὁμολογίας.
Χαῖρε ἀρχὴ, στοιχειώδης πίστεως.
Χαῖρε φωστὴρ, οὐρανίου γνώσεως.
Χαῖρε δι' οὗ, ὁ Χριστὸς ἐδοξάσθη.
Χαῖρε δι' οὗ, ὁ Σατὰν κατησχύνθη.
Χαῖρε Πέτρε Ἀπόστολε.

Βλέμμα τὸ νοερόν σου, ἐκκαθάρας εἰσέδυς, εἰς κόλπους τοὺς παῤῥησίους· ὦ θαῦμα! καὶ εἶδες ἐν αὐτοῖς τὸν Χριστὸν, ἀνομμάτως Πέτρε Θεὸν συναίαρχον, Παῤῥησίᾳ τε κὴ τῷ Πνεύματι, κηρύττων τοῦτον καὶ κραυγάζων.

Ἀλληλούϊα.

Γνώσεως ἀφροσίτοις, ἐλλαμφθεὶς φρυκτωρίαις, φωτὸς ἐν Οὐρανῷ σοι ὀφθέντος, καὶ νικῶντος ἡλίου φῶς, ἀνειλκύσθης Παῦλε φρὸς πίστιν σύθερον· καὶ σκεῦος ἐχρημάτισας, τῆς ἐκλογῆς· διὸ σὲ ἀκούεις.
Χαῖρε φωτὸς, ἁπλέτου διόπτρα.
Χαῖρε Χριστοῦ, μυστηρίων μῦστα.
Χαῖρε Ἐκκλησίας, ὁ ῥήτωρ ὁ εὔλαλος.
Χαῖρε οἰκουμένης, ὁ κήρυξ ὁ παύσοφος.
Χαῖρε, ᾧ Κόσμος ἐσταύρωται, ὅτι ἐν σοὶ ζῇ Χριστός.
Χαῖρε, ᾧ Κόσμῳ ἐσταύρωσαι, ὅτι σὺ ζῇς ἐν Χριστῷ.
Χαῖρε ὅτι ἀνέβης, οὐρανοῦ ἕως τρίτου.
Χαῖρε ὅτι ἡρπάγης, εἰς πλάτος Παραδείσου.
Χαῖρε Ἐθνῶν, ὁ μέγας Διδάσκαλος.
Χαῖρε πιστῶν, πατὴρ διὰ Πνεύματος.

Χαῖ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Χαῖρε δι' οὗ, ὁ Κόσμος ἐφωτίσθη.
Χαῖρε δι' οὗ, τὸ σκότος ἀπηλάθη.

Χαῖρε Παῦλε Ἀπόστολε.

Λιαβὰς τῷ τῷ ὄντων, φύσιν πᾶσαν ὦ Παῦλε, Χριστῷ σῷ ἐραστῷ ἐκολλήθης, καὶ ὥφθης μετ' αὐτοῦ Πνεῦμα σύ, Χριστῷ ζῶν μόνῳ, Χριστοῦ ἐρῶν, Χριστὸν ἡγούμενος, πολλὰ καὶ φῶς καὶ ἔρωτα, καὶ ψάλλων τούτῳ.

Ἀλληλούϊα.

Εἰσελθὼν θεωρίας, τὸν ὑπέρφωτον γνόφον, ἐνέβαψας τὰ χείλη σου Πέτρε· καὶ θεώσεως πρῶτος πλησθείς, τοῦ ἐνθέου δώρου ἡμῖν μετέδωκας, σοῖς θεογράφοις ῥήμασι· δι' ὧν σε προσφωνοῦμεν ταῦτα·
Χαῖρε Θεὲ, Θεῷ ἡνωμένε.
Χαῖρε φωτὸς, ἀνεσπέρου γόνε.
Χαῖρε ἁλιεῦ, τῷ ἁλιέων ὄρχαμε.
Χαῖρε Οὐρανὲ, τῷ Οὐρανῶν ἀνώτερε.
Χαῖρε ὅτι θείας φύσεως, ἀνεδείχθης κοινωνός.
Χαῖρε ὅτι Θεοὺς ἔδειξας, τῷ ἀνθρώπων τοὺς Υἱούς.
Χαῖρε τῆς Ἐκκλησίας, σύμβουλε ἀναγκαῖε.
Χαῖρε τῆς Χριστοῦ ποίμνης, προστάτα γηραλέε.
Χαῖρε νοῶν, περιπόθητον ἄθυσμα.
Χαῖρε βροτῷ, τὸ θεῖον ἐνδύφημα.
Χαῖρε δι' οὗ, ἡ πίστις ἐφωπλώθη.
Χαῖρε δι' οὗ, ἡ πλάνη κατηργήθη.

Χαῖρε Πέτρε Ἀπόστολε.

Ζωῆς ῥήματα ἔχεις, αἰωνίου ὁ Πέτρος, τῇ Πέτρᾳ τῆς ζωῆς ἀνεβόα· καὶ ἡμεῖς πρὸς τίνα ἐκτὸς σέ, ἀπελευσόμεθα καὶ ζησόμεθα; τὸ φίλτρον ἐνδεικνύμενος τὸ περὶ τὸν Δεσπότην, κράζων.

Ἀλληλούϊα.

Ἥρπαγης εἰς τὸ ὕψη, αἰωνίων ὀρέων, καὶ ἔξω πάντων γέγονας Παῦλε, αἰσθητῷ ὁμοῦ καὶ νοητῷ, οὐκ ἐν διανοίᾳ ἀλλ' ἐν τῷ Πνεύματι· σοὶ ὕλη ἢ ὡς ἄυλος, ὁ Θεὸς οἶδε· δι' ὃ κράζω.
Χαῖρε Χριστοῦ, ὁ μανικὸς ἔρως.
Χαῖρε Θεοῦ, ὁ γνήσιος φίλος.
Χαῖρε ἁρπαγῆς, ὁ γνωρίσας μυστήριον.
Χαῖρε σιωπῆς, νοερᾶς ἐργαστήριον.
Χαῖρε ὅτι πάντα σκύβαλα, ἡγήσαι διὰ Χριστόν.
Χαῖρε ὅτι πάντα γέγονας, ἵνα σώσῃς τοὺς πολλούς.
Χαῖρε Θεοῦ σοφίας, πολυχώρητον σκεῦος.
Χαῖρε κύκλον ἐν κύκλῳ, δείξας χαίειν ἐν Νόμῳ.
Χαῖρε πυκνὸν, Χριστοῦ ἀδολέσχημα.
Χαῖρε γλυκὺ, Ἰησοῦ μελέτημα.
Χαῖρε οἷς μὲν, ὀσμὴ ζωηφόρος.
Χαῖρε οἷς δὲ, ὀσμὴ τοῦ θανάτου.

Χαῖρε Παῦλε Ἀπόστολε.

Θεουργεῖ καθ' ἑκάστην, τοὺς ἀνθρώπους ὦ Παῦλε, σεπτῇ ἐπιστολῶν σου τὰ φῶτα· δι' ὧν οἱ γνωστικοὶ ἀληθῶς, μεταμορφούμενοι πρὸς ξένην θέωσιν, τὴν δόξαν ὡς τις ἔφη, καταπτήσσονται Θεοῦ, βοῶντες.

Ἀλληλούϊα.

Ἴδιον οὐκ ἐκτήσω, ἐπὶ γῆς Σίμων Πέτρε, χρυσὸν οὐκ ἄργυρον εἰς τὴν ζωήν. Ἰησοῦ δὲ ὄνομα φέριστον, ἔχων διεδίδους πρόῤῥησις μακάριε, καὶ δι' αὐτοῦ τὰ θαύματα, ἐνήργεις τοῖς βοῶσι πάλαι·

Χαῖ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Χαῖρε ψυχῆς, ξενίη ἀμβροσία.
Χαῖρε σαρκὸς, νεκταρῶδες πόμα.
Χαῖρε ἀβλεπτούντων, τὸ θεῖον κολλούριον.
Χαῖρε ἀσθενούντων, ξενήκουστον φάρμακον.
Χαῖρε ὅτι ζῶσαν ἤγειρας, τὴν θανοῦσαν Ταβιθᾶν.
Χαῖρε ὅτι νεκρὰν ἔδειξας, τὴν Σάπφειραν παραυτᾶ.
Χαῖρε ὁ Ἀνανίαν, νεκρὸν ἄφνω ποιήσας.
Χαῖρε ὁ λόγῳ μόνῳ, τὸν παράλυτον σφίγξας.
Χαῖρε πηγὴ, ὑγείαν προχέουσα.
Χαῖρε προῤῥὲ, βλυσταίνων ἰάματα.
Χαῖρε σκιᾷ, ὁ νόσους ἀπελάσας.
Χαῖρε δύχῃ, ὁ Σίμωνα νεκρώσας.
Χαῖρε Πέτρε Ἀπόστολε.

Κατεθέλχθης τῷ κάλλει, τῆς Θεότητος Πέτρε, Χριστοῦ τῆς ἀστραπῆσης ἐν ὄρει. διὸ ὁ ἐσολισμένῳ ὁρῶν, νυμφικῶς ἀπείρου φωτὸς ἐλάμψεσι, καλόν ἐστιν ὧδε μένειν, ἐκστατικῶς ἐβόας, φάλλων·

Ἀλληλούϊα.

Τόγους τοὺς ἀποκρύφους, τῆς ὑψίστων δογμάτων, Χριστοῦ οἰκονομίας ὦ Παῦλε, ἐκ τῆς ἀδύτων προσενεγκὼν, ἐρμηνεύεις τούτους ὑπερφέστατα, τοὺς πιστοὺς διεγείρων, σοὶ θαύματι ἀναβοᾶν σοι.
Χαῖρε κλεινὸν, θαῦμα Ἀποστόλων.
Χαῖρε καινῆς, γραφῆς καλλιστεῖον.
Χαῖρε θεοπνεύστων, λογίων ἡ ἄβυσσος.
Χαῖρε θεοσόφων, νοημάτων πέλαγος.
Χαῖρε θείας ἐνσαρκώσεως, ὑψηγόρε ἑρμηνεῦ.
Χαῖρε βίβλε θεοχάρακτε, δυσαντίβλεπτε νοΐ.
Χαῖρε θεῖε ταμία θησαυρῶν οὐρανίων.
Χαῖρε ἡ ἀναγκαία, ὕλη τῆς Διδασκάλων.
Χαῖρε λαβὼν, τὰ Ἔθνη εἰς σχοίνισμα.
Χαῖρε πυκνὰ, τελέσας περάστια.
Χαῖρε Χριστοῦ, ὄνομα ὁ βαστάσας.
Χαῖρε σκιωῆς, ἀρχιτέκτων τῆς νέας.
Χαῖρε Παῦλε Ἀπόστολε.

Μέγα θαῦμα ὡράθη, ἐν τῷ τέλει τῆς θείας, ζωῆς σου ὦ μακάριε Παῦλε· τμηθεῖσα γάρ σου ἡ κεφαλὴ, τετραχοῦ εἰς ὕψος ἀπὸ γῆς ἥλατο, τοῖς ἅγιασιν ὡς ἅγιασιν, αἰνοῦσα τὴν Τριάδα ἔτως.

Ἀλληλούϊα.

Νέον λαὸν εἰργάσω, διὰ Πνεύματος θείου, λαὸν τὸν παλαιὸν Ἰουδαίων, θεογενεσίας τῆς λιθῴῳ, ἐγκαινίσας τάχις Πέτρε ἀοίδιμε, ᾧ οἴκοις ἐνδεξάμενος τῆς χάριτος, ἔτω βοῶντας·
Χαῖρε σκιᾶς, Νόμου καθαιρέτα.
Χαῖρε στερρὰ, στήλη ἀληθείας.
Χαῖρε Ἰσραὴλ, ὁ ἐκστήσας τοῦ γράμματος.
Χαῖρε ὁ Χριστῷ, τοῦτον δήσας ἐν Πνεύματι.
Χαῖρε ὅτι τῆς Θεότητος, τὸ φῶς εἶδες ἐν Θαβώρ.
Χαῖρε ὅτι ἄλλος γέγονας, ἥλιος ὁλολαμπής.
Χαῖρε φωτὸς νεφέλης, ἔνδον ὁ εἰσχωρήσας.
Χαῖρε φωνῆς πατρῴας, ἀκουστὴς χρηματίσας.
Χαῖρε λαβὼν, τὸν Νόμον τοῦ Πνεύματος.
Χαῖρε πληθεὶς, ὡρὸς Χριστοῦ μακάριος.
Χαῖρε πλουτῆσι, αὐθεντίαν ἐν λόγοις.
Χαῖρε πιστοὺς, ἐν ὑπομονῇ σώσας.
Χαῖρε Πέτρε Ἀπόστολε.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ζηνὸς ἐπὶ τοῦ ὄρους, διπλοῦν ἔπαθες πάθος, κατ' αἴσθησιν καὶ νόησιν Πέτρε· νικηθεὶς γὰρ φωτὸς τῇ προσβολῇ, σῶν φυσικῶν μόνος Θεὸς ἐφείσατο, διὰ ψυχῆς καὶ σώματος· ᾧ καὶ πρώτης ἔβοας σὺ θεός.

Ἀλληλούϊα.

Οὐρανὸς ἀνεδείχθης, νοητὸς Θεοῦ δόξαν, τοῖς πᾶσι διηγούμενος Παῦλε· καὶ ὁ φθόγγος σου εἰς πᾶσαν γῆν, ἐξῆλθε κηρύττων Τριάδα ἄπιστον, καὶ Θεοῦ Υἱὸν τὸν Χριστὸν, τοῖς Ἔθνεσιν οὕπω βοῶσι.

Χαῖρε πλουτῶν, Πνεύματος τὰ βάθη.
Χαῖρε αὐχῶν, τὸν ἄληστον γνῶσιν.
Χαῖρε τῆς Τριάδος, ὁ οἶκος ὁ παύσεπτος.
Χαῖρε τῆς δυάδος, τῶν φύσεων τέμενος.
Χαῖρε πλάτος ἀπερίληπτον, τῆς ἀγάπης τῆς διπλῆς.
Χαῖρε μῆκος προαιώνιον, τοῦ Θείου Προορισμοῦ.
Χαῖρε θεολογίας, τὸ ἀπρόσιτον ὕψος.
Χαῖρε οἰκονομίας, ἀθεώρητον βάθος.
Χαῖρε βουλῶν, Θεοῦ τελεσκόπιον.
Χαῖρε ξαχὺ, ὄρος ἀποκαλύψεων.
Χαῖρε τὸ πῦρ, ὅλης τῆς θεοπτίας.
Χαῖρε βαθὺ, φρέαρ θεοσοφίας.

Χαῖρε Παῦλε Ἀπόστολε.

Πόθῳ τοὺς ἀπυθμαίνους, ψηλαφήσας κλιθμῶνας, βυθοῦ τοῦ ἀκατάπτω ὦ Παῦλε, εὗρες μαργαρίτας ἐν αὐτοῖς, σιγλῷ νοερῷ ἔκπληξίν τε ἔκστασιν, κατάπαυσιν, ἀνάπαυσιν, χαρὰν μετὰ τὸ ὑποψάλλειν ὅτι.

Ἀλληλούϊα.

Ῥήτορας κενολόγους, καὶ σοφοὺς ὡς ἀσόφους, ἔδειξεν ὁ ἰδιώτης Πέτρος, τῇ θεοσοφίᾳ σοφωθεὶς, καὶ πυρίνῃ γλώσσῃ τοῦ Θείου Πνεύματος· ἐγείρων τοὺς πιστεύοντας, βοᾶν αὐτῷ ἀπὸ καρδίας.

Χαῖρε σεπτὸν, Παρακλήτου στόμα.
Χαῖρε πυρὶ, στομωθεῖσα γλῶσσα.
Χαῖρε τῆς σοφῶν, σοφίας ἡ καταργησις.
Χαῖρε σωτῆρ, σωτέσεως ἀθέτησις.
Χαῖρε Πέτρε χαριέστατε, ἡ λευκὴ περιστερά.
Χαῖρε πίναξ θεομόρφωτε, πάντων τῶν μακαρισμῶν.
Χαῖρε τῆς βασιλείας, οὐρανῶν ὁ κλειδοῦχος.
Χαῖρε τῶν μυστηρίων, τοῦ Χριστοῦ ταμιοῦχος.
Χαῖρε πιστῶν, τὸ πολιὸν φρόνημα.
Χαῖρε κλεινὸν, τῆς χάριτος ἄγαλμα.
Χαῖρε πυρὸς, ἔξαλμα οὐρανίου.
Χαῖρε φωτὸς, μύημα ἀδιδάκτου.

Χαῖρε Πέτρε Ἀπόστολε.

Σύμβολον τῆς ἀγάπης, ὁ Χριστὸς τῆς ἰδίας, νομίσας τὴν τῶν προβάτων ποιμανσιν, εἰ φιλεῖς με Πέτρε ἔφη σοὶ, ποίμαινε προθύμως τὰ ἐμὰ πρόβατα· ἃ καὶ χαίρων ἐποίμανας, δι' ἀγάπησιν θείαν, κράζων.

Ἀλληλούϊα.

Τί μοι πλοῦτος καὶ δόξα, καὶ τρυφὴ φθειρομένη; βοᾷ ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία· ἐμοὶ πλοῦτος καὶ δόξα καὶ τρυφὴ, ὁ Παῦλος ὑπάρχει ἡδὺ φθεγγόμενος, καὶ ῥηπτοδύων ὕψιστα· ὃν ᾗ καπασαζομένη κράζω.

Χαῖρε ἡ σάλπιγξ τῆς ἀληθείας.
Χαῖρε κιθάρα θεολογίας.
Χαῖρε ἀηδὼν, οὐρανοῦ ἡ ἡδύλαλος.
Χαῖρε χελιδὼν, τοῦ Χριστοῦ ἡ πολύφωνος.
Χαῖρε λύρα μελῳδήσασα, Εὐαγγέλιον Λουκᾶ.

Χαῖ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Χαῖρε ὄργανον πνεόμενον, Παρακλήτου ταῖς πνοαῖς.
Χαῖρε γλῶσσα πυρίπνους, ἡ τὰ θεῖα βροντῶσα.
Χαῖρε νᾶβλα κιννύρα, καὶ τοῦ Πνεύματος Μοῦσα.
Χαῖρε σεμνὸν, ὠτίων μου ἥδυσμα.
Χαῖρε ἐμῶν, κροτάφων ἀνάπαυλα.
Χαῖρε δι' οὗ, τῷ εἰδώλων ἐρρύσθην.
Χαῖρε δι' οὗ, τῷ Χριστῷ προσηρμόσθην.

Χαῖρε Παῦλε Ἀπόστολε.

Ὑπερβὰς τὸν τῆς ὕλης, ἀπακτῶσαν Δυάδα, δυάδα Χριστῷ φύσεως ἔγνως· καθαρθεὶς δὲ ψυχῆς τὸ ξιμερὲς, τῆς Τριάδος ὤφθης ἐπόπτης ἄϋλος, ἀύλως συγγινόμενος, καὶ ψάλλων Παῦλε ἐκ καρδίας παύτῃ.

Ἀλληλούϊα.

Φῶς τὸ πρῶτόν σε Πέτρε, ἐκ Παρθένου ἐκλάμψαν, φῶς δεύτερον ἀνέδειξε κόσμῳ, ταῖς φαεινοπάταις ἀστραπαῖς, τῆς θεογνωσίας, αὐγάζον ἅπαντας, καὶ διεγεῖρον ὕμνοις σε, χαεισηείοις ἀναμέλπειν.
Χαῖρε τὸ φῶς, τῷ ἐσκοτισμένων.
Χαῖρε ὁδὸς, τῷ πεπλανημένων.
Χαῖρε τῷ θαυμάτων, Χριστὸν κήρυξ πρώτισε.
Χαῖρε παθημάτων, αὐτοῦ μάρτυς ἄριστε.
Χαῖρε ὅτι ᾅδου κάθοδον, σαφηνίζεις μόνος σύ.
Χαῖρε ὅτι τὴν ἀνάστασιν, πρῶτος ἤγγειλας λαοῖς.
Χαῖρε δημηγορήσας, τὴν χύσιν Παρακλήτου.
Χαῖρε ὑπαγορεύσας, Εὐαγγέλιον Μάρκου.
Χαῖρε λαμπτὴρ, Ἐθνῶν ὁ πρωτόφωτος.
Χαῖρε Χριστοῦ, ἵππος ὁ ἀγιόλεκτος.
Χαῖρε λαμπρὲ, παρήλιε Ἡλίου.
Χαῖρε Θεοῦ, μίμημα ἀμιμήτου.

Χαῖρε Πέτρε Ἀπόστολε.

Χαίρεις ἀνεκλαλήτως, ἐν ὑψίστοις ὦ Πέτρε, Χριστῷ τῷ ποθητῷ Διδασκάλῳ, οἷα θεὸς ἀμέσως Θεῷ, τῷ φύσει ὁ θέσει νυῖ παριστάμενος, καὶ δόξης ἐμφορούμενος θεαρχικῆς, βοᾶν ἀπαύστως.

Ἀλληλούϊα.

Ψάλλεις παναρμονίως, τῷ Θεῷ τῇ Τριάδι, τὸν ὕμνον τὸν Τρισάγιον Παῦλε· καὶ Πνεύματι Λόγῳ καὶ νοΐ, ἡνωμένοις βλέπεις νοῦν Λόγον Πνεῦμά τε, εἰκόνι τὸ ἀρχέτυπον, Θεὸς Θεόν· δι' ὃ ἀκμάζεις.
Χαῖρε εἰκὼν, ἀρχετύπου κάλλους.
Χαῖρε Θεοῦ, δογμάτων τὸ κράτος.
Χαῖρε νοητοῦ, κόσμου ἡ ἀνακάλυψις.
Χαῖρε νοερῶν, Ταγμάτων ἡ φανέρωσις.
Χαῖρε στόμα τὸ χριστόλαλον, Χρυσοστόμου ἡ πνοή.
Χαῖρε νοῦ θεοειδέστατε, Διονυσίου αὐγή.
Χαῖρε τῷ ἀθεάτων, θεατὰ θεαμάτων.
Χαῖρε τῷ ἀνηκούστων, ἀκουστὰ ἀκουσμάτων.
Χαῖρε καρπῶν, τοῦ Πνεύματος ἔμπλεως.
Χαῖρε αὐτοῦ, χαρίτων ἀνάμεστος.
Χαῖρε δι' οὗ, ἡ Τριὰς ἐκηρύχθη.
Χαῖρε δι' οὗ, ἡ Μονὰς ἐδοξάσθη.

Χαῖρε Παῦλε Ἀπόστολε.

Ὦ γλυκύτατε Πέτρε, καὶ παμφίλτατε Παῦλε, Πατέρες τῆς ἡμῶν δυσεβείας, ἐφύμνιον τοῦτο τὸ βραχὺ, ὡς μικρῶν νηπίων ψελλισμὸν δέξασθε, καὶ δόξης αἰωνίου ἀξιώσατε, τοὺς μελῳδοῦντας.

Ἀλληλούϊα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΤΡΟΠΑΡΙΑ

Ψαλλόμενα ἐν τῷ μεγάλῳ Ἑσπερινῷ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, μετὰ τὸ, Ποίοις εὐφημιῶν.

Ἦχος ἀ. Τῶν οὐρανίων πανηγύρεων.

Τῶν φιλεόρτων τὰ πλήθη, δεῦτε συνδράμωμεν, τῇ μνήμῃ τῶν ἐνδόξων, καὶ σεπτῶν Ἀποστόλων· Πέτρος γὰρ καὶ Παῦλος, πάντας ἡμᾶς, συνεκάλεσαν σήμερον, τρὸς ὠχίαν ἀθάνατον τὰς αὐτῶν, ἀεισείας προτιθέμενοι.

Καθάπερ δύω φωστῆρες, σήμερον λάμπουσι, Χριστοῦ τὴν Ἐκκλησίαν, δυσσεβείας ἀπτῖσι, Πέτρος τε καὶ Παῦλος, ὁ μὲν εἰς ἀρχὰς, Ἰουδαίων πεπομπὸς· ὁ δὲ εἰς ἀρχὰς τῶν ἀπίστων καὶ Ἐθνικῶν· καὶ Χριστὸν ὁμῶ κηρύττουσιν.

Πέτρος καὶ Παῦλος ἡ θεία, δυὰς καὶ πανσεπτος, τῆς ὑλικῆς δυάδος, ὑπεραίρω ἀρθέντες, ἄϋλοι ἀΰλως, ἄϋλον νοῦν, τῆς Τριάδος ἐχώρησαν, τὴν ἐνιαίαν ἀκτῖνα λῶ ἐκτενῶς, ὑπὲρ κόσμου ἱκετεύουσιν.

Ἐν Πέτρῳ Παῦλος ἐν Παύλῳ, Πέτρος εὑρίσκεται· τῇ γὰρ Χριστοῦ ἀγάπῃ, συνημμένοι ἀλλήλοις, μίαν τε καρδίαν, μίαν ψυχὴν, κατὰ πάντα ἐκτήσαντο· ἀλλ' ἐν ἀγάπῃ φυλάττεσθαι καὶ ἡμᾶς, Μαθηταὶ Χριστῦ παρεκελεύσατε.

ΗΡΩΕΛΕΓΕΙΟΝ.

„Τοις τῦ πονέσαντι Ἀποστολέων Δυὰς ἄπρι„
„Οὐρανόθεν χύσιν, θεσπεσίης χάριτος.

ΙΑΜΒΙΚΟΝ.

„Χεὶρ ἡ χάραξε, τὴν γραφὴν ἔσται κόνις,
„Γραφὴ δὲ ἔσται, εἰς ἀεὶ ἀλλ' οὐ κόνις.
„Εἵληφε τέρμα, ᾧ δε ὁ πρῶτος Τόμος.
„Ἀρχῆς χορηγῶ, καὶ τέλους δόξα πρέπει.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΠΙΝΑΞ ΤΟΠΟΛΟΓΙΚΟΣ

ΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΠΡΩΤΩ ΤΟΥΤΩ ΤΟΜΩ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΑΞΙΟΜΝΗΜΟΝΕΥΤΩΝ ΚΑΤΑ ΑΛΦΑΒΗΤΟΝ.

Α

Α᾽ββᾶ ὁ Πατὴρ πῶς ἑρμηνεύεται. Σελ. 88
Α᾽βραὰμ ἐκ πίστεως καὶ οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη. 46
Πατὴρ ἦτον καὶ τῶν περιτετμημένων Ἰουδαίων καὶ τῶν ἀπεριτμήτων Ἐθνῶν. 48
Οὐ διὰ Νόμου ἔλαβε τὴν ἐπαγγελίαν. 48
Καὶ οἱ Ἐθνικοὶ σπέρμα αὐτοῦ εἶναι κατὰ τὴν πίστιν. 49
Διττὰς ἐπαγγελίας ἔδωκεν εἰς αὐτὸν ὁ Θεός. 107
Οἱ κατὰ τὸν τρόπον τῆς τοῦ Ἰσαὰκ γεννήσεως γεννηθέντες ἔπρεπε εἶναι σπέρμα του. 107
Α᾽παρχὴ καὶ ῥίζα ἐστί. 128
Διὰ τῶν ὁρωμένων κτισμάτων ἐπίστευσε. 132
Α᾽γαθὰ τὰ ἡτοιμασμένα ὑπὲρ νοῦν καὶ αἴσθησιν εἶναι. 213
Α᾽γάπαι αἱ γινόμεναι εἰς τὰς Ἐκκλησίας τί ἦτον, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 312
Α᾽γάπη τοῦ Θεοῦ ποία ἐκκέχυται εἰς τὰς καρδίας μας. 53
Οὐδὲν παύσης χωρίσαι ἡμᾶς δύναται. 102
Α᾽γάπῶ τελείαν ὁ ἔχων λέγει Κύριον Ἰησοῦν ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 324
Στράπα εἶναι εἰς ὅλα τὰ χαρίσματα. 337
Α᾽νωτέρα εἶναι πάντων τῶν χαρισμάτων. 337
Χωρὶς αὐτῆς τὰ ἄλλα χαρίσματα εἶναι ἔργα ἀνομίας, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 339
Ὁ ἔχων τὴν ἀγάπῶ, ἄπτωτος εἶναι. 340
Αὐτὴ γεννᾷ τὰς ἄλλας ἀρετὰς, καὶ πάλιν γεννᾶται ἀπ᾽ αὐτᾶς, εἰς τὴν ὑποσημ. 342
Χωρὶς αὐτὴν, ὅλοι πίπτουσιν οἱ ἀνάρετοι, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 343
Α᾽γάπης ἐπιστολὴ διὰ τί ὀνομάζεται καινή. 157
Ὁμοίωμα ἀγάπης ὡραῖον, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 157
Καὶ εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα ἔχει νὰ μείνῃ. 347
Α᾽γαπῶσι τὸν Θεὸν καὶ τὰ ἁμαρτήματα συνεργοῦσιν εἰς τὸ ἀγαθὸν, εἰς τὴν β᾽. ὑποσημ. 96
Ὁ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον, Νόμον πληροῖ. 157
Α᾽γγελοι σκανδάζουσι διὰ τὰς ἁμαρτίας τῶν ἀνθρώπων, εἰς τὴν β᾽. ὑποσημ. 92. καὶ 93
Βλέπουσι τοὺς ὑπὲρ Χριστοῦ ἀγῶνας τῶν Ἁγίων. 231
Διὰ τῶν νοημάτων μόνον συνομιλοῦσι, εἰς τὴν ὑποσημ. 338
Ἠκούσθησαν ὁμιλοῦντες. 338
Πῶς γόνυ κάμπτουσι. 338
Α᾽γιοι δὲν ἠξεύρουν τί νὰ προσεύχωνται. 94
Τυφλοὶ εἶναι εἰς τὸν κάτω βίον, καὶ βλέποντες εἰς τὰ ἄνω, εἰς τὴν ὑποσημ. 232
Ἀσθενεῖς καὶ ἄτιμοι. 232
Πῶς θέλουν κρίνει τὸν Κόσμον. 244
Α᾽γίων τάξεις ἓξ εἶναι, εἰς τὴν ά. ὑπ. 384
Α᾽γνωσία Θεοῦ ποία εἶναι. 381
Α᾽γῶνες πόσοι ἦτον, εἰς τὴν ὑποσημ. 288
Α᾽γῶνας διεύκεται εἰς τοὺς Χριστιανούς. 288
Α᾽γωνιζομένους ποῖον κάμνει νὰ ἀγωνίζωνται, εἰς τὴν β᾽. ὑποσημ. 289
Α᾽δὰμ πῶς ἦτον τύπος τοῦ Χριστοῦ. 56
Τῆς ἁμαρτίας αὐτῷ πλησιωτέρα ἔγινεν ἡ ἰκανοποίησις καὶ χάρις τοῦ Χριστοῦ. 57 καὶ 58
Δὲν εἶχε σῶμα θνητὸν, οὔτε μέσον θνητότητος καὶ ἀθανασίας, εἰς τὴν γ᾽. ὑποσημ. 64
Διὰ τί ἔρραψε φύλλα συκῆς καὶ περιεζώσθη, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 333
Ἐν αὐτῷ πάντες ἀποθνήσκουσι. 372
Εἰς ψυχὴν ζῶσαν ἐγένετο. 386
Τί θέλει νὰ εἰπῇ Ἀδάμ. 387
Α᾽δελφοὶ τοῦ Κυρίου δὲν ἔφθασαν εἰς τὰ μέρη τῶν ἄλλων Ἀποστόλων. 279
Α᾽δελφότης Πνευματικὴ κατὰ τὶ ὑπερτερεῖ τῆς σαρκικῆς, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 332
Α᾽δελφοῦ συμφέρον πρέπει νὰ ζητῶμεν

πε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

περισσότερον ἀπὸ τὸ ἐδικόν μας, καὶ πότε. 301
Αἱρέσεις ὅτι δεῖ εἶναι πῶς ἑρμηνεύεται. 313
Αἰώνων τὰ τέλη πῶς ἐκατέλυσαν εἰς ἡμᾶς. 296
Ἀκάθαρτα διὰ τί ὀνομάζει ἡ Γραφή, εἰς τὸν ὑποσημ. 166
Ἀκαρναῖες διὰ τί λέγονται, εἰς τὴν γ'. ὑποσημ. 305
Ἀκροβυσίαι δύω εἶναι καὶ τίνες. 35
Ἀκύλας, καὶ Πρίσκιλλα πῶς ἐπαινοῦνται παρὰ τοῦ Παύλου. 185
Ἐκκλησίαν ἐποίησαν τὸν οἶκόν τους. 185
Ἀλαζὼν ποῖος εἶναι. 23
Ἀλήθεια πῶς κατέχεται ἐν ἀδικίᾳ. 28
Ἀλλαγὴ διπλῆ ἔσαι, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 389
Ἀλλαγήσονται τίνες ἐν τῇ συντελείᾳ. 389
Ἁμαρτία μία καὶ ἡ αὐτὴ διαφόρως κολάζεται διὰ τὸν καιρὸν, καὶ διὰ ἄλλα, εἰς τὸν β'. ὑποσημ. 30
Κόλασις καὶ παιδεία εἶναι ἐκείνων τῶν ἰδίων, ὅπου τὸν ἐργάζονται. 21
Ἁμαρτίαι αἱ δύτεραι, ποιαὶ εἶναι τῶν φροτέρων. 23
Κάθε ἁμαρτία ὕβρις εἶναι. 25
Μία ἀπὸ τὸν ἄλλον κρέμεται, εἰς τὸν β'. ὑποσημ. 24
Ἁμαρτία, καύχημα μὲν φροξενεῖ εἰς τὸν διάβολον, ἀτιμίαν δὲ καὶ βλασφημίαν εἰς τὸν Θεὸν, εἰς τὸν γ'. ὑποσημ. 34
Συνήθιμμα εἶναι καὶ παλαιπωρία. 41
Ἁμαρτίαι τίνων ἀφίονται, τίνων ἐπικαλύπτονται, καὶ τίνων δὲ λογίζονται, εἰς τὸν ὑποσημ. 47
Ἀσθένεια εἶναι. 53
Διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος ἐμβῆκεν εἰς τὸν Κόσμον. 54
Ποῖα εἶναι τὰ αὐτῆς ὀφώνια. 68
Διὰ τῆς ἡδονῆς ἕλκει τοὺς ἀνθρώπους. 73
Πῶς ποιεῖ τὸ κακὸν ἡ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ κατοικοῦσα ἁμαρτία. 76 καὶ 77
Οὐκ ἔστι θέλημα Θεοῦ. 137
Πρέπει νὰ μισῆται ἀπὸ καρδίας. 142
Ἁμαρτία κοινὸν εἶναι τοῦ θανάτου. 392
Δυνάμεις τῆς ἁμαρτίας ποῖα εἶναι. 392
Ἁμαρτία φροπατορικὴ ποία εἶναι, καὶ ὅτι φραγματικῶς μεταδόθη εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, εἰς τὸν ἀ. ὑποσημ. 55
Ἁμαρτίας ποία εἶναι ἡ μήτηρ, καὶ ὁ πατὴρ καὶ τὰ τέκνα, εἰς τὴν ἀ. ὑποσ. 58
Πῶς βασιλεύει. 64
Πρὸ τοῦ Χριστοῦ ἐτυράννει, μετὰ τὸν Χριστὸν ἐνικήθη, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 65
Ἁμαρτίαν ἄλλου ὁ λέγων πότε δὲν ἁμαρτάνει, εἰς τὸν ὑποσημ. 229
Ἡ αὐεξέλεκτος χειρότερη γίνεται, εἰς τὸν ὑποσημ. 242
Ἁμαρτία ἡ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς, εἰς τὸν Χριστὸν ἀναφέρεται κατὰ πόσους τρόπους. 276 καὶ 277
Ἁμαρτίας πρέπει νὰ ἐνθυμούμεθα, κἂν καὶ τὰς ἐξομολογήθημεν, καὶ διὰ τί, εἰς τὸν γ'. ὑποσημ. 368
Ἁμαρτία θέλει ἀφανισθῆ. 377
Ἁμαρτωλὸς ὁ ἐπαινῶν χειρότερα ἀπὸ ὅλους ἁμαρτάνει, εἰς τὸν ὑποσημ. 25
Ἁμαρτωλὸς πῶς κάμνει τὰ μέλητα ὄργανα εἰς τὸν ἁμαρτίαν, εἰς τὸν ἀ. ὑποσημ. 65
Οὐ κατακαίσεται ἐν τῷ πυρὶ, ἀλλὰ μενεῖ ἐν αὐτῷ παντοτε. 223
Ἁμαρτωλοὶ ἀπὸ τὰς νεφέλας δὲν ἁρπάζονται, ἀλλὰ κάπου μένουσι. 373
Οἱ μὴ ἐδῶ παιδευόμενοι, ἐκεῖ θέλουν παιδευθῆν περισσότερον, εἰς τὸν γ'. ὑποσημ. 321
Ἁμὸν εἰς πόσα μέρη διαίρεται τῆς παλαιᾶς Γραφῆς, εἰς τὸν ς'. ὑποσημ. 20 καὶ 21
Ἀνάγνωσις τῶν Γραφῶν φέρει τὸν γνῶσιν αὐτῶν. 1
Ἀνάθεμα τί εἶναι. 104
Πῶς ἑρμηνεύεται τὸ, κυχόμην αὐτὸς ἀνάθεμα εἶναι. 104
Ἀνάθεμα εἶναι ὅποιος δὲν ἀγαπᾷ ἀληθῶς τὸν Χριστὸν, εἰς τὴν β'. ὑπ. 400
Ἀνάστασιν οἱ Κορίνθιοι δὲν ἐδέχοντο. 362
Πῶς εἶναι ὑπὲρ φύσιν, εἰς τὴν ἀ. ὑπ. 362
Ὅλη ἡ ἐλπὶς εἶναι τῶν Χριστιανῶν, εἰς τὸν β'. ὑποσημ. 362
Δυνατὸς συλλογισμὸς κάμνει δι' αὐτὴν ὁ Παῦλος. 370
Ἂν αὐτὴ δὲν ἦναι, ἔπε ὁ Χριστὸς ἀνέστη. 370
Ἀνασήσεται ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι. 373
Ἀπιστία αὐτῆς, ἀγνωσία ἐστὶ Θεοῦ. 381
Ἀνάστασις ὁμοιοῦται μὲ τὰ φυτρόνοντα σπέρματα. 383
Ἀνάστασις Χριστοῦ πῶς εἶναι ξεχώρισμος εἰς τὸν β'. ὑποσημ. 364 καὶ 365
Ἐν ὁλοκλήρῳ νυκτὶ καὶ ἡμέρᾳ ἐγείρεται. 364 καὶ 365
Ἀνάστασις τί εἶναι, εἰς τὴν β'. ὑποσ. 372
Ἐν τῇ ἀναστάσει φωτεινὰ θέλουν εἶναι τὰ σώματα τῶν δικαίων, εἰς τὸν β'. ὑποσημ. 384
Θαυμαστὴ εἶναι ἡ ὀλιγωράδα τῆς ἀναστάσεως. 390

Τῆς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Τῆς ἐν τῇ ἀναστάσει τῶ Κυρίω χαρᾶς, ποῖον ἦτον τύπος, εἰς τὴν ά. ὑποσ. 372
Ἄνδρας δὲν πρέπει νὰ σκεπάζῃ τὴν κεφαλήν του ὅταν προσεύχεται. 307
Φαλακρὸς γίνεται μόνος. 307
Δὲν πρέπει νὰ ἔχῃ μαλλία. 307
Δόξα εἶναι τῶ Θεῶ. 308
Διὰ τῆς γυναικὸς εἶναι. 310
Ἄνδρες πότε, ἢ διὰ τί πρέπει νὰ σμίγεν μὲ τὰς γυναῖκάς των, εἰς τὴν ὑποσημ. 253
Ἄνδρας τί πρέπει νὰ λέγῃ ὅταν ζητῇ αὐτὸν κάμμία γυνὴ νὰ τὴν πορνεύσῃ, εἰς τὸ β. ὑποσημ. 254
Καὶ ὄχλος εἶναι καὶ αὐθεντία τῆς γυναικός. 254
Ἀνδρόγυνα δὲν πρέπει νὰ χωρίζωνται, εἰ μὴ ἐκτὸς λόγου πορνείας. 257
Ἄνδρας δὲν χωρίζεται ἀπὸ τὴν ἄπιστον γυναῖκά του. 258
Καὶ διὰ τί. 258
Πῶς εἶναι κεφαλὴ τῆς γυναικός. 306
Ἀνδρόγυνα δὲν πρέπει νὰ σμίγουν ἐν καιρῷ νηστείας ἢ προσευχῆς. 254 ἢ 255
Καλὸν εἶναι μὲ συμφωνίαν νὰ μὴ σμίγων· καλλίτερον ὅμως εἶναι νὰ γίνωνται καὶ Μοναχοί, εἰς τὴν ἑ. ὑποσημ. 255
Τὸ νὰ σμίγουν αὐτὰ μετὰ τὴν νηστείαν καὶ προσευχὴν, συγκαταβαίνωντας εἶπεν ὁ Παῦλος, καὶ ὄχι νομοθετῶντας. 255
Μὲ συμφωνίαν πρέπει νὰ γίνωνται Καλόγηροι. 255
Ἀνδρόνικος πῶς ἐπαινεῖται. 185
Ἀνθρώπινον ποῖον ὀνομάζει ὁ Παῦλος. 66
Ἀντιλήψεων χάρισμα τί ἦτον. 337
Ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων διὰ τί ὁ Χριστὸς ὀνομάζεται. 372
Ἀποβατικῶς ποῖα λόγια τῆς Γραφῆς ἑρμηνεύονται, καὶ οχὶ αἰτιολογικῶς. 17 καὶ 18
Ἀποδώσει ἑκάστῳ ὁ Θεὸς πῶς ἑρμηνεύεται. 26
Ἀποκάλυψις μεγαλωτέρα εἶναι τῆς Προφητείας. 349
Ποία εἶναι αὕτη. 349
Τίνι τρόπῳ γίνεται, εἰς τὸ ὑποσ. 358
Διαφέρει τῆς ὁράσεως, εἰς τὴν γ. ὑπ. 349
Ἀπολλὼς τί ἦτον, εἰς τὴν β. ὑποσημ. 199
Ἀποστολικὸν χάρισμα ὁ ἔχων, πόλεμον κάρνει. 280
Ἀποστόλοις τρισὶ ποίοις παρέδωκε τὸ γνῶσιν ὁ Κύριος μετὰ τὴν ἀνάστασιν, εἰς τὸ ά. ὑποσημ. 368
Ἀποστόλων διὰ τί ὡραῖοι οἱ πόδες. 120
Πῶς ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. 121
Τίνι τρόπῳ ἐκήρυξαν καὶ ἐνίκησαν ὅλας τὰς ἀνθρώπους. 204
Ἀπόστολοι διὰ τί εἶχον γυναῖκας μαζί των. 279
Καὶ οἱ Ἀπόστολοι ἐδιάλυον, εἰς τὸ β. ὑποσημ. 279
Ἀπόστολοι πρῶτοι εἶναι τῆς Προφητῆς. 336
Ἀπόστολοι δώδεκα, εἶχον ὁ καθ' εἷς ὅλα τὰ χαρίσματα, εἰς τὸ γ'. ὑποσημ. 336
Ἔργον μὲν οἰκεῖον Ἀποστόλων, τὸ νὰ περιέρχωνται κηρύττοντες, ἔργον δὲ Θεῦ τὸ νὰ πείθῃ τοὺς ἀκούοντας. 7
Ἀποστολία Θεῦ ποία εἶναι, εἰς τὸ ά. ὑποσημ. 130
Ἀργὰς πρέπει νὰ μὴ συναναστρέφεταί τινας, εἰς τὸ β. ὑποσημ. 241
Ἀρεταὶ μία ἀπὸ τὸ ἄλλο κρέμονται, εἰς τὸ β. ὑποσημ. 24
Ἀρετὴ ποία λέγεται. 393
Ἀρχιερεῖς νὰ γίνεταί τινας δὲν εἶναι ἴδιον τῦ κάθε ἑνὸς, εἰς τὴν β. ὑπ. 227
Ἀρχιερεῖς δὲν πρέπει νὰ ζητοῦν τὸ ἐδικόν τους συμφέρον, ἀλλὰ τὸ τῦ λαῦ, εἰς τὸ ά. ὑποσημ. 305
Ἄρχοντες τῦ αἰῶνος τούτου ποῖοι εἶναι, εἰς τὸ ὑποσημ. 212
Ἄρχων ἀληθὴς ποῖος εἶναι, εἰς τὸ ά. ὑποσημ. 152
Ἀσέβεια κυρίως ποία εἶναι, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 16
Ἀσασμὸς ὃν ἔγραφεν ὁ Παῦλος ἰδιοχείρως τίς ἦτον. 400
Ἀστέρων τάξεις καὶ βαθμοὶ ἦξ εἶναι, εἰς τὸ ά. ὑποσημ. 384
Ἀθύρεια ποία ὀνομάζεται ὑπὸ τῦ Παύλου. 210 καὶ 232
Ἀταξία πόσα κακὰ γεννᾷ, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 329
Ἄφρων ποῖος εἶναι, εἰς τὸ ά. ὑποσ. 147
Ἀχαΐα ποία ὀνομάζεται, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 180

Β

Βάαλ τί ἦτον, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 123
Βαλαὰμ ὁ μαντις ἐσυμβούλευσε καὶ ἐφάνησαν αἱ γυναῖκες τῆς Μαδιανίτης εἰς τὸς Ἑβραίους. 295
Βαπτίζειν διὰ τί δὲν ἀπεστάλη ὁ Παῦλος. 202
Ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸν Μωϋσῆν πῶς ἐννοεῖται. 291
Ἐβαπτίσθημεν εἶπεν ὁ Παῦλος, διὰ τί δὲν εἶπε καὶ παρὰ τίνων. 60

Βά-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Βάπτισμα ὑπὲρ τῶν νεκρῶν τίνες ἐλάμβανον. 378
Βάπτισμα εἰκονίζει τὸν θάνατον καὶ τὴν ταφὴν τοῦ Χριστοῦ. 60
Διὰ τί λέγει ὁ Παῦλος ὅτι ἐβαπτίσθημεν εἰς τὸν Χριστὸν, εἰς καιρὸν ὅπου ὁ Κύριος εἶπε νὰ βαπτιζώμεθα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εἰς τὴν δ'. ὑποσημ. 60
Ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ τοῦ Βαπτίσματος, πρέπει νὰ σκεπάζεται ὅλον τὸ σῶμα τοῦ βαπτιζομένου, εἰς τὴν ὑποσ. 61
Βάπτισμα δεύτερον δὲν εἶναι. 63
Βαπτίσματος τοῦ Χριστιανῶν τύπος ἦτον τὰ εἰς τὴν Ἐρυθρὰν θαλασσαν. 292
Βασιλεία τοῦ θείου φωτὸς μυστικῶς πόρα τὴν ψυχὴν φωτίζει, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 384
Βασιλεία ποία εἶναι, τὴν ὁποίαν παραδίδει ὁ Υἱὸς εἰς τὸν Πατέρα. 374
Δὲν θέλει ὑστερηθῇ αὐτὴν ὁ Υἱὸς καὶ ἀφ' ἧς ὑποτάξῃ τοὺς ἐχθρούς του. 375
Βασιλεία τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι φαγητὸν καὶ ποτόν. 167
Δύω βασιλεῖαι τοῦ Θεοῦ εἶναι. 373
Βασιλεύειν πῶς νοεῖται, εἰς τὴν ὑποσ. 375
Βασάζειν τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων πῶς νοεῖται. 172
Βεελφεγὼρ τί θέλει νὰ εἰπῇ, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 295
Βιβλίον Ποιμένος τίς συνέγραψε, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 187
Βιβλία Προφητῶν πόσα νῦν δὲν σῴζονται, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 213
Βίος πονηρὸς, καὶ πονηρὰ δόγματα γονᾶ, καὶ ἀντιστρόφως, εἰς τὴν ὑποσ. 22
Βοῶν ὁ μέλει τῷ Θεῷ πῶς ἑρμηνεύεται. 281

Γ

Γάϊος πῶς ἐπαινεῖται. 190
Τίς ἦτον, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 201
Γάμος διὰ τί ἐσυγχωρήθη νὰ γίνεται. 253
Διὰ τί λέγεται τίμιος. 253
Διὰ τί ὀνομάζεται χάρισμα. 256
Δεσμὸς εἶναι. 265
Ἀρχὴ καὶ ῥίζα εἶναι τῆς ασουδῆς τῶν ματαίων, καὶ τῶν ἀτόπων τοῦ βίου, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 265
Γάμου ἡ ἡδονὴ σύντομος εἶναι καὶ ὀδύνη. 266
Γάμος ἐν Κυρίῳ πρέπει νὰ γίνεται. 271
Τί δηλοῖ τὸ, ἐν Κυρίῳ, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 271
Γάμος δεύτερος ὑποκάτω εἰς ἐπιτίμιον εἶναι, εἰς τὴν ὑποσημ. 272
Γνωρίζεταί τινας ἀπὸ τὸν Θεὸν πῶς. 273
Γλῶσαι εἰς σημεῖον τῶν ἀπίστων εἶναι καὶ ὄχι τῶν πιστῶν. 355
Γλῶσας νὰ λαλῇ τινας ἄλλο χάρισμα εἶναι ἀπὸ τὸ νὰ ἑρμηνεύῃ αὐτάς. 328
Γνῶσις τοῦ εἶναι Θεὸν ἁπλουστάτη εἶναι εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. 16
Ἡ γνῶσις δὲν λογίζεται εἰς δικαιοσύνην, ἀλλ' ἡ πίστις. 45
Γνῶσις τί εἶναι; 197
Χωρὶς τὴν ἀγάπην φυσιοῖ. 272
Τελείαν δὲν λαμβάνει τινας ἐν τῷ παρόντι βίῳ. 373
Γνῶσις τῆς παρέσης ζωῆς ἀμυδρὰ εἶναι καὶ ἐν ἐσόπτρῳ. 345
Γνῶσις ἐκ μέρους πῶς ἑρμηνεύεται. 346
Γογγυσμὸν ὁ Θεὸς δὲν ὑποφέρει, ἐὰν δὲν παιδεύσῃ τὸν γογγύζοντα, εἰς τὴν δ'. ὑποσημ. 295
Γογγυστοῦ ἐργόχειρον ἐν τῷ Κοινοβίῳ, δὲν πρέπει νὰ δέχεται, εἰς τὴν ὑπ. 296
Γραφῶν ἡ παρηγορία πόση εἶναι. 173
Γραφῆς ἰδίωμα ποῖον πρέπει νὰ προσέχωμεν, δηλαδὴ τὸ λύειν πολλὰ ἐν τῇ Γραφῇ λεγόμενα, οὐχὶ αἰτιολογικῶς, ἀλλὰ ἀποφατικῶς. 17 καὶ 18
Γυμνὸς κατὰ τὴν ψυχὴν ἀποστρέφεται ὁ Θεὸς, εἰς τὴν ὑποσημ. 160
Γυνὴ ποῦ ἐμποδίζεται νὰ διδάσκῃ, καὶ πῶς συγχωρεῖται. 185
Δὲν ὁρίζει τὸ σῶμά της, ἀλλ' ὁ ἀνδρας· εἰς τὴν κατὰ φύσιν ὅμως σμίξιν, καὶ οὐχὶ εἰς τὴν παρὰ φύσιν. 254
Γυνὴ τί πρέπει νὰ λέγῃ εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ ζητεῖ νὰ τὴν μοιχεύσῃ, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 254
Καὶ δύλη εἶναι καὶ δέσποινα τοῦ ἀνδρός. 254
Οὐ χωρίζεται ἀπὸ τὸν ἄπιστον ἀνδρα της. 258
Καὶ διὰ τί. 258
Δόξα εἶναι τοῦ ἀνδρός. 309
Διὰ τὸς Ἀγγέλους πρέπει νὰ σκεπάζῃ τὴν κεφαλήν. 309
Γυναῖκες διὰ τί ἠκολούθων μὲ τὸς Ἀποστόλους. 279
Ποῖαι ἐπροφήτευον. 305
Φαλακραὶ δὲν γίνονται. 307
Δὲν πρέπει νὰ προσεύχωνται μὲ ἀσκέπαστον κεφαλήν. 308
Σκεπασμὸν πρέπει νὰ ἔχουν τὸ πρόσωπον ὅταν ὁμιλοῦν ἀπὸ τὸν οἶκον αὐτῶν, εἰς τὴν ὑποσημ. 308
Δὲν πρέπει νὰ ξυρίζωνται. 308

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Γυναῖκες αἱ προφητεύουσαι ἤθελον νὰ παῤῥησιάζωνται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, εἰς τὸ ὑποσημ. 360
Εἰς τὰς Ἐκκλησίας πρέπει νὰ σιωπῶσι. 360

Δ

Δαίμονες ἔξω φρενῶν ποιοῦσι τοὺς ὑπ' αὐτῶν ἐμπνεομένους. 322
Διαζόμενοι Κύριον λέγουσι τὸν Ἰησοῦν, καὶ τὸ ἀλήθειαν. 323
Δεῖπνον Κυριακὸν ποῖον εἶναι. 314
Ἐν τῷ μυστικῷ δείπνῳ πολλάκις ἐνέργειαι ἐγένοντο, εἰς τὸ γ'. ὑποσημ. 316
Δεξιὰ τοῦ Θεοῦ ποῖα εἶναι. 100
Διὰ πρόθεσις καὶ ἐπὶ τοῦ Παῦλος τίθεται. 194
Διόρασις ποία εἶναι, εἰς τὴν γ'. ὑποσ. 349
Διάβολος ὄρον λαμβάνει νὰ μὴ παιδεύῃ τὸ ψυχικόν. 239
Διαθήκη νέα μὲ τὶ ἐσφραγίθη. 317
Διακονία τί εἶναι. 140
Διακόνε λόγον τὶς ἐπέχει, εἰς τὸ ά. ὑποσημ. 136
Διδασκαλία μεγαλήτερα εἶναι τῆς διακονίας. 140
Διδασκαλίαν ποίαν, τοῦ Κυρίε ἔγραψέ τις ἐπὶ τῆς θύρας τοῦ οἴκε τε, εἰς τὸ ὑποσημ. 31
Διδάσκαλος ὁ τὰ προσήκοντα διδάξας, σωθήσεται, εἰς τὸ ὑποσημ. 224
Τὰ χρειώδη μόνον πρέπει νὰ ζητῇ, καὶ ὄχι τὰ ὑπὲρ τὸ χρεία. 280
Πρέπει νὰ ζέφεται ἀπὸ τοὺς μαθητάς του. 282
Δίδει πνευματικὰ καὶ πέρνει σωματικά. 282
Κἂν οὐδὲ ἕνα σώσῃ, τὸν μισθὸν τέλειον ἔχει, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 287
Διδάσκαλοι, ζίπι εἶναι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. 336
Διδάσκων τις ἕτερον διὰ λόγου, πρέπει νὰ διδάσκῃ καὶ διὰ τοῦ ἔργε, εἰς τὸ ά. ὑποσημ. 34
Δίκαιος πῶς ἐκ πίσεως ζῇ, εἰς τὸν β'. ὑποσημ. 14
Πῶς κάμνει τὰ μέλη του ὄργανα εἰς τὸ ἀρετεύ. 65
Δικαιώσεως ποῖα εἶναι τὰ αἴτια, εἰς τὸ γ'. ὑποσημ. 42
Διχοστασίαι ὅσον εἶναι κακόν. 188
Δόγματα πονηρὰ γεννῶσι βίον πονηρόν, καὶ ἀντιστρόφως, εἰς τὸ ὑποσημ. 22
Δοκῶν ἑστάναι βλεπέτω μὴ πέσῃ πῶς ἐρμηνεύεται. 296
Δόξα ἡ οὐρανίος διὰ τὶ τότε μέλλει νὰ ἀποκαλυφθῇ. 90
Δόξαν εἰς τὸν τοῦ Θεοῦ πρέπει πάντα νὰ κάμνωμεν. 304
Δυλείας πόσοι ζόποι εἶναι. 3
Δυλεία ἡ τῆς δικαιοσύνης ἀληθὴς εἶναι ἐλευθερία. 67
Δυλεύοντες εἰς τὸν Θεὸν ποίους καρποὺς λαμβάνει, καὶ ποίους οἱ δυλεύοντες εἰς τὸ ἁμαρτίαν. 68
Δοῦλος λέγεται τῆς ἁμαρτίας, ἢ τῆς ἀρετῆς, ὁ ὑπακούων εἰς αὐτάς. 65
Ὁμοίως καὶ ὁ πράττων τὴν ἁμαρτίαν. 67
Πόσων λογιῶν γίνεταί τις δοῦλος, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 262
Δοῦ πρέπει τινὰς νὰ γίνεται δοῦλος ἀνθρώπων. 263
Δοῦλος τοῦ Θεοῦ ζιῶν λογιῶν εἶναι τινας. 3
Δυνάμεις ὄνομα, ὅλας τὰς τάξεις τῶν Ἀγγέλων σημαίνει, καὶ διὰ τὶ, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 102
Δυνάμεως χάρισμα τὶ ἦτον. 336
Δώδεκα Ἀποστόλοις διὰ τὶ λέγει ὁ Παῦλος ὅτι ἐφάνη ὁ Κύριος. 367

Ε

Ἐθνικοὶ ἀχριέλαιος ἦσαν καὶ ἐνεκεντρίσθησαν. 128
Μὴ ὄντα ὠνομάθησαν, καὶ διὰ τί. 207
Εἰδωλολάτρης ποῖος εἶναι. 241
Εἰδωλόθυτα ποῖοι ἔζωγαν ἐν Κορίνθῳ. 272
Διὰ τὶ οἱ ταῦτα ζώγοντες ἔζωγαν ἀπὸ τὸ ζάπεζαν τῶν δαιμονίων. 300
Διὰ τὶ δοῦ ζώγονται ταῦτα. 302
Εἴδωλον κανὲν εἰς τὸν Κόσμον δοὺ εἶναι. 373
Εἰκὼν τοῦ χοϊκοῦ, καὶ τοῦ ἐπουρανίου ποίαις εἶναι. 388
Εἰρήνη πόσων λογιῶν εἶναι, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 51
Καὶ τὶ εἶναι. 51
Ἐκδίκησιν οἱ Χριστιανοὶ δοὺ πρέπει νὰ κάμνεν. 149
Οὐδὲ πρέπει νὰ ῥίπτεν εἰς τὸν Θεὸν τὰς ἐχθρύς των διὰ νὰ τὰς ἐκδικήσῃ ἐκεῖνος. 149
Ἐκδίκησις ἡ παρὰ Θεοῦ, χειροτέρα εἶναι τῆς παρὰ τῶν ἀνθρώπων. 149
Ἔκζωμα τὶ εἶναι, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 368
Ἐκκλησίας ὄνομα τὶ δηλοῖ. 195
Ἐκκλησίας ἔξω οἱ γενόμενοι, ὑπὸ τοῦ δυνασείαν πίπτουσι τοῦ σατανᾶ, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 238
Πρέπει νὰ χωρίζωνται ἀπὸ αὐτοῦ οἱ φανερῶς ἁμαρτάνοντες. 241

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐκκλησίαν ὁ βλέπων, αὐτὸ βλέπει τὸ τῦ Κυρίυ σῶμα. 335
Ἐκκλησία πότε ἀρχίζει τὸ νυχθήμερον, εἰς τὴν ὑποσημ. 366
Ἐκλογὴ τῇ ἐκλεκτῇ χάριτι ἐκλέγεται, εἰς τὴν γ'. ὑποσημ. 108
Ἐλεημοσυνὴ μὲ πλησιόπικρα πρέπει νὰ γίνεται. 141
Καὶ μὲ ἱλαρόπικρα κὴ χαρά. 142
Ἐλεημοσύνη ἡ εἰς τοὺς Ἁγίους, πόσον καλὸν εἶναι. 180
Κοινωνία ὀνομάζεται. 181
Οἱ ταύτην λαμβάνοντες πρέπει νὰ προσδύχωνται ὑπὲρ τῶν διδόντων, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 181
Ἡ εἰς τὰς Ἁγίας, λειτυργία ὀνομάζεται. 181
Εὐλογία ὀνομάζεται. 182
Πότε ἡ ἐλεημοσυνὴ εἶναι ἄδεκτος. 182
Ἐλεημοσυνῆς σύναξις, ὂν τῷ οἴκῳ πρέπει νὰ γίνεται κὴ ὄχι ὂν τῇ Ἐκκλησίᾳ, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 394
Ἡ ἔξω τῆς πόρτας τῆς Ἐκκλησίας. 394
Ἐλδιθεῖαι ξῶες εἶναι, εἰς τὴν β'. ὑποσ. 66
Ἐλπὶς πρώτη κὴ ἐλπὶς τελεία ποία εἶναι, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 52
Παύει ὂν τῷ μέλλοντι. 347
Ἔλλυες διὰ τὶ ἀφῆναν τὸ παῦ εἰς τοὺς λογισμύς των. 19
Ἑλλήνων σοφοὶ ἐστάθησαν κακοὶ, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 24
Εἶχον τὰς ἀρετὰς συμπεπλεγμένας μὲ τὰς κακίας, εἰς τὴν ά. ὑποσ. 149
Ἔμπνδσις τίνι ξόπῳ γίνεται, εἰς τὴν ὑποσημ. 358
Ἐξυσίας τὸ πρᾶγμα, ἀπὸ τὸν Θεὸν εἶναι. 152
Διὰ πόσα αἴτια πρέπει οἱ Χριστιανοὶ νὰ ὑποτάσωνται εἰς αὐτὰς, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 151
Ἐξυσιασταὶ οἱ νόμιμοι, ἀπὸ προηγύμενον τῦ Θεῦ θέλημα δίδονται, οἱ δὲ παράνομοι ἀπὸ τὸ ἐπόμενον αὐτῦ θέλημα, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 152
Φόβος εἶναι τῶν κακῶν. 153
Δὺ πρέπει τινὰς νὰ κακολογῶ αὐτὰς, εἰς τὴν ὑποσημ. 153
Οἱ κακοὶ πῶς ὀνομάζονται. 153
Λειτυργοὶ εἶναι τῦ Θεῦ. 155
Φόβον πρέπει νὰ προσφέρωμεν εἰς αὐτὰς, κὴ ποῖον φόβον. 155
Ἑορτὴ ποία εἶναι, εἰς τὴν ὑποσημ. 319
Ἑορτὰς πότε ἀρχίζει ἡ Ἐκκλησία, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 366
Ἐπιθυμίαν κὴ ἴδεαν, πῶς ἑρμηνεύεται. 71
Προηγεῖται τῦ αὐτεξυσίυ κὴ ἕπεται, εἰς τὴν ὑποσημ. 71
Ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν προέρχεται πάθε κακία. 294
Ἔρως πῶς ἐπαινεῖται. 191
Ἔργα καλὰ, κὴ κακὰ ἔχυσι βαθμὺς κὴ διαφορά. 222
Τὰ μὲν κακὰ παπαπήσονται, τὰ δὲ καλὰ, ὦ, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 222
Ἔργον εἰς τὸ τῦ Κυρίυ, πῶς περιυσιάει τινας. 393
Ποῖον εἶναι αὐτό. 393
Ἐθεία τί εἶναι. 28
Ἑρμᾶς τὶ ἦτον. 187
Ποῖον Βιβλίον συνέγραψε, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 187
Εὐαγγέλιον διὰ τὶ λέγεται, κὴ τὶ ἔχει νὰ εἰπῇ. 5
Καὶ τῦ Παῦλυ ἐσιν. 5
Πῶς εἶναι δυνάμις Θεῦ ὂν αὐτῷ. 13
Πῶς ὂν αὐτῷ δικαιοσύνη εἶναι τῦ Θεῦ. 14
Εὐαγγέλιον τῦ Παύλυ, ποῖον εἶναι. 171
Εὐαγγέλιον ἐξ οὗ ζῶσιν οἱ τοῦτο καταγγέλλοντες, πῶς ἐννοεῖται. 283
Ὁ εἰς τὸ Εὐαγγέλιον κοπιάζων χρεωσεῖ νὰ πέρνῃ τὴν χρείαν τε· κὴ ὄχι ὁ μὴ κοπιάζων. 285
Εὐχαριστίας πρέπει νὰ προσφέρωμεν τῷ Θεῷ, κὴ διὰ τὰ ἀγαθὰ τῶν ἄλλων. 9
Χρεωσῦμεν νὰ εὐχαριστοῦμεν ἐξίσυ τὸν Πατέρα, κὴ τὸν Υἱὸν, κὴ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα διὰ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 43
Ἐχθρύς των οἱ Χριστιανοὶ πρέπει νὰ ξέφυν μὲ σκοπὸν καλόν. 149 κὴ 150

Ζ

Ζέων τῷ Πνεύματι ποῖος εἶναι. 143 κὴ 144
Ζωὴ ἡ θεία δι' ἀγάπης ἐνεργηθήσεται. 347
Οὐκ ἔχει πέρας. 347
Ζωὴ αἰώνιος χάρισμα εἶναι τῦ Θεῦ, κὴ διὰ τί. 68
Ζωὴ ἀληθὴς ὁ Θεὸς εἶναι. 68
Ζωῆς δύω ποίαις εἶναι, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 86
Ζωὴ τῶν ἁμαρτωλῶν, δὺ εἶναι ζωὴ, εἰς τὴν ὑποσημ. 87
Ζωὴ ἡ παροῦσα, εἶναι τὸ στάδιον, ἡ δὲ μέλλυσα, εἶναι τῶν στεφάνων ὑπόθεσις. 288 κὴ 289
Ζωὴ κατὰ τὴν παρῦσαν, δὺ ἐλπίζομεν μόνον εἰς τὸν Χριστὸν, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 371
Ζωὴ πονηρὰ, κὴ πονηρὰ δόγματα γενᾷ κὴ ἀντιστρόφως, εἰς τὴν ὑποσημ. 22

Ἡδο-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Η

Ἡδονὴ πόσων κακῶν αἰτία εἶναι, εἰς τὸν γ'. ὑποσημ. 73
Πῶς ἀποδιώκει τινὰς τὰς τῶ σώματος ἡδονὰς, εἰς τὸν ὑποσημ. 74
Διὰ τῆς ἡδονῆς ἕλκει τὸς ἀνθρώπους ἡ ἁμαρτία, εἰς τὸν γ'. ὑποσημ. 73
Ἡμέρα ποία ὀνομάζεται. 158
Ἡμέρα ἀνθρώπε ποία ἐννοεῖται. 228
Ἡμέραν πότε ἀρχίζει ἡ Ἐκκλησία, εἰς τὸν β'. ὑποσημ. 364
Ἠλίας δὲν ἤξιδρε τὰς ἑπτακισχιλίας τὰς μὴ προσκυνήσαντας τὰ εἴδωλα εἰς τὸν καιρόν τε. 123
Ἀπὸ ποίας ἔπεφτον τὰς ἄρτυς καὶ τὸ κρέας οἱ κόρακες, καὶ τὰ ἔφερον εἰς αὐτὸν; εἰς τὸν γ'. ὑποσημ. 123
Ἐλδύσεται καὶ κηρύξει, εἰς τὸν γ'. ὑπ. 131
Ἡσαῦ τύπος ἦτον τῶ Ἰσραηλιτικῶ λαῶ, εἰς τὸν ά. ὑποσημ. 109
Μὲ δικαιοσύνην ἐπῆρε τὸν εὐλογίαν τε ὁ Ἰακώβ. 109

Θ

Θάνατος πῶς λέγεται ὅτι ἐβασίλδσε, καὶ ἀπὸ πότε. 55 καὶ 56
Θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται. 52
Ὁμοιάζει μὲ τὰ θαμιάματα, εἰς τὸν ά. ὑποσημ. 52
Εἰς αὐτὰς πρέπει νὰ καυχώμεθα. 52
Τροφαὶ εἶναι ἀθλητικαὶ, εἰς τὸν ὑπ. 52
Θανάτος καταργηθήσεται ἐν τῷ τέλει. 375
Ὡσαὰ χωνευτῆρι εἶναι καὶ ἀποβάλλει τὰ περιττὰ τῶ σώματος, εἰς τὸν ά. ὑπ. 391
Θανάτε τὸ κεύτρον ποῖον εἶναι. 392
Θανάτε ἐν τῷ καιρῷ οἱ βραχὺ δειλιῶντες ὑπὸ κρίσιν εἰσι, εἰς τὸν γ'. ὑπ. 222
Θαύματα εἰς ποίας εἶναι ἀνωφελῆ, καὶ εἰς ποίας εἶναι ὠφέλιμα. 355
Θέλημα Θεῦ πρέπει νὰ ζητῶμεν νὰ γίνεται εἰς ὅλα μας τὰ αἰτήματα. 11
Ποῖον εἶναι τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεσον, καὶ τέλειον. 137
Εἰς δύω διαιρεῖται, εἰς τὸν ά. ὑποσ. 137
Ὅλα μας τὰ ἔργα πρέπει νὰ τὰ κρεμῶμεν ἀπὸ αὐτὸ, εἰς τὸν ά. ὑποσ. 236
Θεοὶ πολλοὶ διὰ τί εἶπεν ὁ Παῦλος πῶς λέγονται. 274
Θεὸς πῶς τί εἶναι ἄλυπος, δύσλυπος, καὶ παλυπὸς, εἰς τὸν γ'. ὑποσημ. 17
Θεῦ, ἄλλο μὲν, εἶναι τὸ γνωσὸν, ἄλλο δὲ, τὸ ἄγνωσον. 16 καὶ 17
Καὶ τί εἶναι τὸ καθ' ὕλα. 16 καὶ 17
Θεὸς πῶς δικαιοῦται, καὶ νικᾷ εἰς τὸν κείσιν τε. 38
Ἀληθής ἐστι. 38
Πῶς καλεῖ τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα. 49
Τίνας νεκρὸς ζωοποιεῖ. 49
Οὐ πρώτως σκληρύνει, ἀλλὰ δεύτερως, εἰς τὸν γ'. ὑποσημ. 17
Πῶς ἀποδίδει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. 26
Θεῦ τὸ παῦ ἐστὶ τῆς σωτηρίας τῶ ἀνθρώπε, καὶ διὰ τί. 109
Πῶς ἐννοεῖται ὅτι πλατεῖ εἰς πάντας. 119
Πῶς συνέκλεισε τὸς πάντας εἰς ἀπείθειαν, ἵνα πάντας ἐλεήσῃ. 132
Ἐξ αὐτῦ καὶ δι' αὐτὸ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα πῶς νοεῖται. 134
Θεῦ παραχώρησις καὶ ἐγκατάλειψις, ὡς αἰτία παρὰ τῇ Γραφῇ ὀνομάζεται καὶ παράδοσις, εἰς τὸν β'. ὑποσημ. 19
Παραδόσεως Θεῦ παράδειγμα νόσιμον. 22
Θεῦ τὸ ὑπέρσοφον ἄσοφον λέγεται ὑπεροχικῶς. 206
Μεγαλίτερος εἶναι ὁ Θεὸς τῆς παρδίας καὶ συνειδήσεώς μας, εἰς τὸν β'. ὑπ. 228
Θεὸς δύω γνώσεις ἔχει, εἰς τὸν β'. ὑπ. 273
Θεὸς εἷς, ἐξ οὗ τὰ πάντα ὁ Πατήρ ἐστι. 274
Καὶ διὰ τὰ βόδια φρονοεῖται. 281
Ἐν τῷ Θεῷ τὰ πάντα πῶς ἐννοεῖται. 310
Θεὸς πῶς θέλει εἶναι τὰ πάντα ἐν πᾶσι. 377
Θεωρητικοὶ πῶς πόρα βλέπουσι τὸν Θεὸν, εἰς τὸν ὑποσημ. 345
Καὶ πῶς τότε. 345
Θεωρητικοὶ οἱ εἰς ἄπρον ἀπαθείας φθάσαντες, γνωρίζουν τὸν Θεὸν, καθὼς ἐγνωρίσθησαν παρ' αὐτῦ ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ, εἰς τὸν γ'. ὑποσημ. 346
Θηριομαχία τῦ Παύλε ποία ἦτον. 380
Θυσία τῦ Χριστιανικῶν σωμάτων ζητεῖται ἀπὸ τὸν Θεόν. 136
Τριπλῆ εἶναι, εἰς τὸν ὑποσημ. 136
Θυσίαι εἰδώλων ἐπωλεῖτο εἰς τὸ μακελλεῖον, εἰς τὸν ὑποσημ. 302
Πότε πρέπει νὰ ξώγωνται αὗται, καὶ πότε ὄχι. 302

Ι

Ἰακώβῳ τῷ Ἀδελφοθέῳ παρέδωκε τὸν γνῶσιν ὁ Κύριος, εἰς τὸν ά. ὑποσ. 368
Ἰαμάτων χάρισμα εἰς ποῖον δίδοται, εἰς τὸν β'. ὑποσημ. 327
Ἰατρικὰ δὲν πρέπει νὰ μεταχειρίζωμε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Θα εἰς κάθε ἀσθένειαν, εἰς τὸ ἀ. ὑποσημ. 320
Πότε πρέπει νὰ τὰ μεταχειριζώμεθα. 320
Ἱερεῖς ὀργανικῶς συνδέχονται εἰς τὰ μυστήρια, καὶ ὄχι ποιητικῶς, εἰς τὸν ἀ. ὑποσημ. 219
Διὰ τὰς Χειροτονίας, δίδεται τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον καὶ εἰς τὰς ἀναξίους, εἰς τὸ ἀ. ὑποσημ. 226
Ἱερεὺς νὰ γίνεται τινὰς, δὲν εἶναι ἴδιον τῶ καθ' ἑνὸς, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 227
Ἱερεῖς ἀπὸ τὰ ἱερὰ ἐθίμου. 283
Ἱκανοποίησις τῦ Χριστοῦ πλουσία ἔγινε διὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, εἰς τὸν β'. ὑποσημ. 57
Ἱλαστήριον τί ἦτον. 43
Τύπος ἦτον τῦ Χριστῦ. 43
Ἵνα, ἀποβατικῶς, ἐκ αἰτιολογικῶς ἑρμηνεύεται. 58 καὶ 313
Ἰουδαῖοι ἀπιστήσαντες δὲν ἐπροξένησαν ἀπιστίαν εἰς τὸν Θεόν. 37
Διὰ αὐτὸς ὁ Παῦλος ἤυχετο νὰ χωρισθῇ ἀπὸ τὸν Χριστόν. 104
Τράπεζα αὐτῇ ποία εἶναι, καὶ πῶς ἔγινεν αὐτοῖς εἰς ἀνταπόδοσιν, εἰς τὸ ἀ. ὑποσημ. 126
Πῶς τὸ παράπτωμα αὐτῶν πλοῦτος Κόσμυ· καὶ πῶς ἡ πρόσληψις ζωὴ ἐκ νεκρῶν. 127
Κλάδοι εἰσὶ τζακισθέντες. 128
Κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον, ἐχθροὶ, κατὰ τὴν ἐκλογὴν, ἀγαπητοὶ διὰ τὸς Πατέρας. 131
Σωθήσονται οἱ ἄξιοι ἐν τῇ συντελείᾳ διὰ τῆς Πίστεως. 131
Γαστέμαργοι εἶναι. 188
Διὰ τί ἔπεσαν εἰς σαρκικὰς ἐπιθυμίας, εἰς τὸ γ'. ὑποσημ. 248
Τύπος ἦτον τῶν βαπτιζομένων, εἰς τὸ ἀ. ὑποσημ. 292
Τί ἐπεθύμησαν. 294
Πολλαῖς φοραῖς ἐγόγγυσαν ἐν τῇ ἐρήμῳ, εἰς τὸ δ'. ὑποσημ. 295
Φιλόνεικοι ἦτον, εἰς τὸ ἀ. ὑποσημ. 311
Ἰουδαῖος ὁ φανερὸς καὶ κρυπτὸς ποῖος εἶναι. 36
Ἰούδας ἐκοινώνησε τὰ θεῖα μυστήρια, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 316
Οὐκ ἐκοινώνησε διὰ τί δὲν ἦτον παρών. 316
Ἰωνία πῶς ἐπαινεῖται. 185
Ἰωάνης παρέδωκε τὸ γνῶσιν ὁ Κύριος, εἰς τὸ ἀ. ὑποσημ. 368

Κ

Καιρὸς τῦ ῥῆξαι καὶ καιρὸς τῦ ῥάψαι πότε φυλάττεται, εἰς τὸν ἀ. ὑποσ. 243
Κακίαι μία ἀπὸ τὸ ἄλλο πρέμονται, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 24
Κακοήθεια τί εἶναι. 23
Κακὸς ποῖος ὀνομάζεται. 240
Κακοὶ παρομοιάζει μὲ τοὺς πωκλιασμένους, ὅθεν πρέπει νὰ τὸς ἀποφεύγωμεν, εἰς τὸ δ'. ὑποσημ. 241
Κακῶν καὶ μόνη ἡ θεωρία βλάπτει, εἰς τὸ ὑποσημ. 242
Οἱ κακοὶ δὲν πρέπει νὰ μεταλαμβάνωσι. 242
Κακοὶ ὅλοι ἐξίσου θέλουσι ὑστερηθοῦν τὸ Βασιλείαν τῦ Οὐρανῦ. 247
Κακῶν ἐφεύρεταὶ ποῖοι εἶναι, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 24
Καλόγηροι πολυμέριμνοι, δὲν εἶναι τῇ ἀληθείᾳ καλόγηροι. 369
Καλογραία πρέπει νὰ ἦναι καθαρὰ κατὰ τὸ σῶμα, καὶ κατὰ τὸ ψυχή. 268
Ἡ τὰ τῦ Κόσμυ μεριμνῶσα, δὲν εἶναι καλογραία. 369
Καρδία πλοῖον εἶναι, εἰς τὸν δ'. ὑπ. 31 καὶ 32
Ἐν αὐτῇ ἔθετο ὁ Θεὸς τὸ ἑαυτῦ βῆμα καὶ κριτήριον, εἰς τὸ β'. ὑποσ. 31
Ποία εἶναι ἡ ἐν πνεύματι καρδίας περιτομή. 36
Δὲν πρέπει νὰ πιστεύωμεν ὅτι εἶναι καθαρὰ ἀπὸ τὰ πάθη, εἰς τὸν β'. ὑποσημ. 228
Μόνος ὁ Θεὸς ἐξέρει τὸ καρδίαν. 228
Κατάκρισιν δὲν πρέπει νὰ κάμνουν οἱ Χριστιανοὶ διὰ πόσα αἴτια, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 162
Πότε πρέπει νὰ κρίνῃ τινὰς τὸν ἄλλον, καὶ πότε δὲν πρέπει, εἰς τὸ ὑποσ. 229
Κατὰ δύω αἰτίας δὲν ἁμαρτάνει τινας, ὅταν κρίνῃ ἄλλον. 229
Κατάνυξις τί θέλει νὰ εἰπῇ. 125
Κατηχούμενοι ἐν προθύροις εἰσὶ τῆς δυσεβείας, ὅθεν οὐ δυσφημοῦσι τὸν Ἰησῦν, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 323
Κιβώτιον ἐλεημοσυνῆς καὶ παλαιὰ ἦτον εἰς τὸν Ναὸν, εἰς τὸν γ'. ὑπ. 393 καὶ 394
Κλαίειν μετὰ κλαιόντων πῶς ἐννοεῖται. 146
Κοιλίαν ποίαν ὀνομάζει ὁ Παῦλος. 248
Πῶς καταργήσει αὐτὴν ὁ Θεός. 248
Κοιλιοδουλεία τὰς αἱρέσεις γεννᾷ. 189
Κοινωνία τῦ Υἱῦ ποία εἶναι. 198
Κοινωνῶν ἀναξίως πῶς εἶναι ἔνοχος τῦ σώματος καὶ αἵματος τῦ Κυρίε. 318

Πρό-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Πρέπει νὰ κοινωνῶν οἱ Χρισιανοὶ ὄχι μόνον εἰς τὰς ἑορτὰς, ἀλλὰ καὶ παντοτε μετὰ ἔργων ἀγαθῶν. 319
Κόλακες ἀ ζητῶσι τὸ ἀλλότριον, ἀλλὰ τὸ οἰκεῖον συμφέρον, εἰς τὸ ἀ. ὑποσ. 305
Κολαφισμὸς τί ἦτον. 232
Κόλυβα τῶν κεκοιμημένων διὰ τί μὲ σῖτον γίνονται, εἰς τὸ ὑποσημ. 382
Κόπος εἰς τὰ καλὰ τῆς χάριτος εἶναι ἔργον. 369
Κόσμος ποῖος δὲν ἐγνώρισε τὸν Θεόν. 204
Κόσμε τὸ χῆμα παρέρχεται. 266
Κτεῖα τῆς ἐλεημοσυνῆς οἱ βασάζοντες, ἔξω τῆς Ἐκκλησίας πρέπει νὰ στέκωνται, εἰς τὸ ἐ. ὑποσημ. 394
Κρέατα χοίρεια ποῖοι ἀπεστρέφοντο ὡς ἀκάθαρτα. 160
Κρῆτες διὰ τί λέγονται, εἰς τὴν γ'. ὑπ. 305
Κριθεία εἰς ἐξωτερικὰ δὲν πρέπει νὰ κρίνωνται οἱ Χρισιανοὶ, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 243
Οὔτε οἱ Ἱερωμένοι, καὶ Μοναχοί. 243
Κρίσις τίς ἦτον, εἰς τὸ ἀ. ὑποσημ. 201
Κτίσματα δὲν εἶναι ἰσότιμα τῇ κτίσῃ, εἰς τὸ γ'. ὑποσημ. 16
Ἐκ τίνων θεωρεῖται ὁ Κτίσης. 16
Βιβλίον, καὶ ἔσοπτρον, καὶ Ναὸς εἶναι τῆς Θεότητος, εἰς τὸ ὑποσημ. 17
Ἐνδεικτικὰ εἶναι, ὄχι τῆς ὑσίας τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τῶν περὶ τὸ ὑσίαν, εἰς τὸ ἀ. ὑποσημ. 18
Διὰ ποίας αἰτίας ἔγιναν. 18
Κυβερνήσεως χάρισμα τί ἦτον, εἰς τὸ ὑποσημ. 326
Κυριακὴ διὰ τί μία τῶν σαββάτων λέγεται. 394
Εἰς αὐτὴν πρέπει νὰ γίνεται ἐλεημοσυνὴ εἰς τοὺς πτωχούς. 394
Εἰς αὐτὴν μετελάμβανον οἱ Χρισιανοί. 394
Εἰς αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ κλίνῃ γόυ τινας, εἰς τὸ ὑποσημ. 365
Κύριος τῆς δόξης διὰ τί λέγεται ὅτι ἐσαυρώθη. 212
Κύριος εἷς, ὁ Χριστὸς εἶναι. 274
Κῶμοι ποῖοι λέγονται. 159

Λ

Λατρεία τί εἶναι, καὶ εἰς πόσα διαιρεῖται. 10
Πολλοὶ τρόποι αὐτῆς. 10
Λάχανα ποῖοι ἔτρωγαν. 161
Καὶ πῶς ταῦτα νοοῦνται, εἰς τὸ γ'. ὑποσημ. 161
Λεῖμμα τί θέλει νὰ εἰπῇ. 124
Λογισμοὶ πῶς κατηγοροῦν, καὶ ἀπολογοῦνται. 32
Λόγοι πόσοι ποῖοι εἶναι. 353
Λόγος ὁ τοῦ Θεοῦ διὰ τί ἔγινε σὰρξ, εἰς τὸ ἀ. ὑποσημ. 86
Λόγος σωτετμημένος ποῖος εἶναι. 114
Λόγος σοφίας ποῖος εἶναι. 326
Λόγος γνώσεως ποῖος εἶναι. 327
Λόγος τί εἶναι. 197
Εἶναι καὶ χωρὶς γνῶσιν. 197

Μ

Μακροθυμία τί εἶναι. 340
Μακρόθυμος ποῖος εἶναι. 340
Μαλακοὶ ποῖοι εἶναι. 246
Μάνα τίνος ἦτον τύπος. 292
Κατὰ πόσους τρόπους ἦτον τύπος τοῦ Κυριακοῦ Σώματος, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 292
Μαραναθὰ τί θέλει νὰ εἰπῇ. 400
Μεσάμ ὡς κοπιῶσα ἐπαινεῖται. 185
Μαρτύριον Χριστοῦ ποῖον λογίζεται, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 197
Μέθη, ἀσελγείας, καὶ ἄλλα κακὰ προξενεῖ. 159
Καὶ διὰ τί, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 159
Μέλη σώματος δὲν ἐνεργοῦν τὴν πονηρίαν. 70
Κιθάρα εἶναι. 70
Χρείαν ἔχει τὸ ἕνα τοῦ ἄλλου. 330
Τὰ ἀθενέσερα καὶ ἀχρημότερα, εἶναι ἀναγκαιότερα. 333
Μέλη τοῦ σώματος ἐνοῦνται εἰς ὅλους τοὺς πιστούς. 333
Τὰ καπότερα μέλη λαμβάνουν περισσοτέραν τιμήν. 334
Συμπάσχουν τὸ ἕνα μὲ τὸ ἄλλο, καὶ συγχαίρουσι. 335
Μέμφεσθαι ἑαυτὸς πόσον καλὸν εἶναι. 320
Μετανοεῖν παντοτε νίκην εἶναι τοῦ ἐχθροῦ, εἰς τὸ ἀ. ὑποσημ. 289
Μηζυαὴλ διὰ τί ὁ Παῦλος δὲν ὠνόμασε τὸν σμίγουσαν μὲ τὸν τοῦ ἀνδρός της υἱὸν, ἀλλὰ γυναῖκα τοῦ πατρός. 237
Μὴ ὄντα διὰ τί ὀνομάζονται. 207
Μοναστήρια Καλογραίων εἶναι καλὸν νὰ οἰκοδομῶνται εἰς κάθε τόπον, καὶ νὰ γίνωνται Κοινόβια, εἰς τὴν β'. ὑποσ. 270
Ὁ βοηθῶν εἰς τὰς Καλογραίας, καὶ ἐλεῶν αὐτὰς, ἀμείμνες ποιῶν, ὑπὲρ πᾶσας τὰς ἐλεοῦντας μισθὸν ἔχει περισσότερον, εἰς τὸ ὑποσημ. 271
Μοναχοὶ καὶ Μοναχαὶ δὲν πρέπει νὰ ἔ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

χουν φροντίδας γνίνων πραγμάτων, εἰς τὸν ὑποσημ. 266
Διατὶ κίνδυνος ἀκολουθεῖ εἰς αὐτοὺς νὰ χωρισθῶν ἀπὸ τὸν Χριστόν. 266
Μερίμνας αὐτοὶ ἔχουν, ἀλλὰ διὰ νὰ ἀρέσων τῷ Χριστῷ. 267
Μοναχὸς γογγύσῃ ἐργόχειρον τὶ νὰ γίνεται, εἰς τὸν ὑποσημ. 296
Μοναχοὶ δὲν πρέπει νὰ κείνωνται εἰς ἀπίστις, εἰς τὸν β'. ὑποσημ. 243
Οὔτε νὰ ἔχωντι, διὸ νὰ ἀδικεῖται. 243
Μοντανὸς ἐφλυάρει ὅτι οἱ Προφῆται δὲν ἐκαταλάμβανον ἐκεῖνα ὁπὸ ἔλεγον. 352
Μυσίεια τῆς χάριτος, αὐράπα ἦτον τοῖς πρὸ τῆς χάριτος. 213
Μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας ὅλης τῆς ἐνσάρκου Οἰκονομίας εἶναι ἀνάμνησις, κυρίως δὲ τὸ θανάτω τῦ Κυρίυ, εἰς τὸν ά. ὑποσημ. 318
Μυστηριωδῶς ἢ πνευματικῶς ἐν αὐτῷ ὁ θάνατος γίνεται τῦ Κυρίυ, ἐν αἰσθητῶς. 318
Διὰ τὸ μυστήρια πάντα γίνονται οἱ Χριστιανοὶ σῶμα Χριστῦ κατὰ παντότητα πράγματος, εἰς τὸν ὑποσημ. 320
Οὐ τελεσιουργεῖται διὰ τῆς κυριακῶν λογίων, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐπικλήσεως ἢ εὐλογίας τῦ Ἱερέως, εἰς τὸν β'. ὑποσημ. 298 ἢ 316
Μωρὸν τῦ Θεῦ πῶς εἶναι σοφώτερον τῆς ἀνθρώπων. 206
Μωϋσῆς τίνος τύπος ἦτον. 292

N

Νέκρωσες δύω, ποίαις εἶναι, εἰς τὸν β'. ὑποσημ. 86
Νεφέλη τίνος ἦτον τύπος, εἰς τὸν ά. ὑπ. 292
Νόμοι ξεῖς, τὸς ὁποίυς ἀναφέρα ὁ Παῦλος, ποῖοι εἶναι. 31
Νόμοι τέσσαρες ποῖοι εἶναι. 78 ἢ 79
Νόμος φυσικὸς ἔχει γενικὰ ἀξιώματα ἔχει, εἰς τὸν ὑποσημ. 31
Νόμος Πνεύματος ποῖος εἶναι. 80
Ὑπὸ Νόμων ποῖοι ὀνομάζωνται. 286
Νόμος ὁ γραπτὸς πρὸς βοήθειαν ἐδόθη τῷ Νόμῳ τῷ φυσικῷ. 29
Διὰ τί ὀνομάζεται γράμμα, εἰς τὸν β'. ὑποσημ. 36
Τὸ μὲν πλεπεργικὸν αὐτοῦ μέρος, ἔπαυσε μετὰ Χριστὸν, τὸ δὲ ἠθικὸν ἢ νῦν κρατεῖ, εἰς τὸν β'. ὑποσημ. 41
Δι' αὐτῷ ἐγνωρίζετο ἡ ἁμαρτία. 42 ἢ 70
Διὰ τί ὀνομάζεται Νόμος τῆς ἔργων, εἰς τὸν ά. ὑποσημ. 44
Δὲν καταργεῖται διὰ τῆς Πίστεως. 45
Ὀργὴν κατεργάζεται. 48
Ἀνὴρ εἶναι τῆς ψυχῆς, εἰς τὸν ά. ὑπ. 69
Δὲν εἶναι ἁμαρτία. 70
Νόμυ χωρὶς ἔζων, πῶς ἐρμηνεύεται. 72
Ἅγιος εἶναι. 73
Πνευματικὸς εἶναι, ἢ διὰ τί. 74
Δύναμις εἶναι τῆς ἁμαρτίας, ἢ διὰ τί. 392
Νῆς ποῖος λέγεται. 352
Νὲν Χριστῦ πῶς ἔχομεν. 217
Νύπτα ποία ὀνομάζεται. 157
Νυχθήμερον πότε ἀρχίζει ἡ Ἐκκλησία, εἰς τὸν ὑποσημ. 366

Ξ

Ξενοδοχοῦντες τὰς Ἁγίας πῶς ἐπαινῶνται. 190
Ξύλον θεμέλιον ποῖον ὀνομάζει ὁ Παῦλος. 179

O

Ὅδοὶ Θεῦ διὰ τί λέγονται ἀνεξιχνίαστοι. 133
Οἰκονόμυ μυστηρίων ἄδιον τί εἶναι. 227
Ζητεῖται τὰ ἦναι πιστός. 227
Ὅρκυ χρήματα, ἢ ὄχι ὅρκοι εἶναι ἐκεῖνα ὁπῦ λέγει ὁ Παῦλος, εἰς τὸν ὑπ. 379
Διὰ ὅλας τὰς μυριάδας τῦ Κόσμυ δὲν πρέπει τινὰς νὰ κάμνῃ ὅρκον. 379
Ὀφίδια τὰ δαγκάσοντα τοὺς Ἑβραίους πόσα ἦτον, εἰς τὸν β'. ὑποσημ. 295

Π

Παγγάει τὸ κοινῶς τὸν σήμερον λεγόμενον, ἢ παλαιὰ ἦτον, ἢ πῶς ὠνομάζετο, εἰς τὸν ὑποσημ. 394
Πάθη κεκρυμμένα εἶναι ὁπῦ δὲν τὰ ἠξεύρει ἄλλος ἐκεῖνος ὁπῦ τὰ ἔχει, εἰς τὸν β'. ὑποσημ. 228
Πάθη σαρκικὰ πρέπει νὰ φεύγωμεν, ἢ ὄχι νὰ τὰ πολεμῶμεν, εἰς τὸν ὑπ. 250
Πάθη σῶα ἀπὸ τὰ ἄλλα χρέμονται, εἰς τὸν β'. ὑποσημ. 24
Παίζειν τὶ δηλοῖ, εἰς τὸν β'. ὑποσημ. 294
Παλαιὸς ἄνθρωπος ποῖος εἶναι, εἰς τὸν γ'. ὑποσημ. 62
Παράδοσις Θεῦ, ἡ ἐγκαπάλειψις ἢ παραχώρησις λέγεται. 20
Πῶς παραδειγματίζεται. 22
Παρακαλῶ πῶς ἐκλαμβάνεται, εἰς τὸν ά. ὑποσημ. 233
Παρέλαβον τί δηλοῖ. 315
Παρέσησε τί δηλοῖ, εἰς τὸν δ'. ὑποσ. 135

Παρ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Παρθενίαν νὰ φυλάττῃ, καὶ νὰ μὴ ὑπανδρεύεται, εἶναι καλὸν εἰς κάθε ἄνθρωπον. 253 καὶ 264
Χάρισμα θεῖον εἶναι. 256
Μέγα καὶ ἐπικίνδυνον εἶναι. 263
Εὐκολωτέρα εἶναι ἀπὸ τὸν γάμον. 265
Παρθενίας φρονήματα ποῖα εἶναι, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 267
Τί διαφορὰν ἔχει ἀπὸ τὸν γάμον, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 268
Παρθένοι εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Παύλου χωρὶς ὑποχρεώσεων ἦτον, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 269
Παροιμία Λακώνων ποία ἦτον. 380
Παῦλος ὑπερέλαβε τοὺς ἄλλους Ἀποστόλους κατὰ τὴν διδασκαλίαν. 1
Διὰ τί Ἑρμῆς ὠνομάσθη. 1
Διὰ τί προσγράφει τὸ ὄνομά του εἰς τὰς Ἐπιστολάς του. 3
Διὰ τί μετωνομάσθη Παῦλος. 3
Διὰ τί γράφει τὸν ἑαυτόν του δοῦλον, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 4
Ἐδικόν του λέγει τὸν κοινὸν Θεόν. 9
Διὰ τί ἐμποδίσθη καὶ δὲν ἐπῆγεν εἰς Ῥώμην, εἰς τὴν γ'. ὑποσημ. 12
Διὰ τῆς λέξεων ὅπου θέλει παρασύνει τὸ νόημά του, εἰς τὴν β'. ὑποσ. 28
Διὰ τί ηὔχετο νὰ γένῃ ἀνάθεμα. 104
Πότε συνειθίζει νὰ δοξολογῇ τὸν Θεόν. 135
Τὰ τῆς μεγάλων Ῥητόρων μεταχειρίζεται σχήματα, εἰς τὴν ὑποσημ. 140
Συγκαταβατικῶς ὁμιλεῖ εἰς τοὺς τὰ κρέα μὴ ἐσθίοντας ὡς ἁμάρτια, καὶ διὰ τί. 163 καὶ 164
Εὐαγγέλιον αὐτοῦ ποῖον εἶναι. 171
Εἰς πόσας ἐπαρχίας ἐκήρυξε. 178
Δὲν ἠδύνετο νὰ χορτάσῃ τοὺς Χριστιανούς. 180
Δὲν ἐφρόντιζε διὰ τὰς θλίψεις ὁποῦ ἔμελλε νὰ λάβῃ, εἰς τὴν γ'. ὑποσ. 181
Ἐχρειάζετο τὰς τῆς ἄλλων δυχάς. 182
Συνειθίζει νὰ κάμνῃ δυχὴν εἰς κάθε μέρος τῆς Ἐπιστολῶν του. 183
Χειρότερα ἔπαθεν ἀπὸ σκλάβον. 186
Πόσους χρόνους εἶχεν εἰς τὸ κήρυγμα ὅταν ἔγραψε τὴν πρὸς Κορινθίους πρώτην, εἰς τὴν ὑποσημ. 193
Διὰ τί λέγει ὅτι δὲν τὸν ἀπέστειλεν ὁ Χριστὸς νὰ βαπτίζῃ. 202
Διὰ τί ἄφρονα ὀνομάζει ἑαυτὸν ἐπειδὴ ἐπαυχήθη ἐν Κυρίῳ, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 209
Εἶχεν ὀλιγωτίαν, ἀλλ' ὄχι κατὰ μάθησιν, εἰς τὴν γ'. ὑποσημ. 209
Δέρματα ἔκοπτε καὶ τζαδίρια καποκόλαζε. 225
Δὲν ἐνόμιζε δίκαιον τὸν ἑαυτόν του. 228
Πῶς ἦτον μωρὸς διὰ Χριστόν. 231
Παραγγέλλει νὰ τὸν μιμῶνται. 234
Εἶχε γυναῖκα, εἰς τὴν δ'. ὑποσημ. 256
Δὲν εἶχεν. 256
Οἱ Νόμοι του, εἶναι Νόμοι Χριστοῦ, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 258
Παῦλος διὰ ποίαν φρόνησιν καὶ κυρίαν αἰτίαν ἐκ τοῦ ἐργοχείρου του ἔζέφευγε, εἰς τὴν γ'. ὑποσημ. 277
Εἰς τὰ συγκεχωρημένα φαγήματα δὲν ἐφοβοῦτο σκάνδαλον. 278
Πάντοτε ἐδέλλασεν, ἔξω μόνον ὅταν ἦτον εἰς τὴν φυλακὴν, εἰς τὴν ὑποσ. 280
Καὶ σχοινοχωρίαν ἔχων ἐκ ἐλάμβανε. 283
Καύχημα εἶχε τὸ νὰ διαγγελίζεται χωρὶς μισθόν. 284
Εἰς ὅλους ἐδουλώθη. 285
Συκοφαντεῖται ὅτι μετεβάλλετο κατὰ τοὺς καιρούς, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 287
Δὲν ἐζήτει τὸ ἐδικόν του συμφέρον. 304
Τὸν Χριστὸν ἐμιμεῖτο. 305
Τὰ λόγιά του εἶναι ἐντολαὶ τοῦ Κυρίου. 361
Διὰ τί καλεῖ τὸν ἑαυτόν του ἔκτρωμα. 368
Τὰ θαύματα κρύπτει, καὶ τὰς κόπους δείχνει, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 369
Πῶς ἀπέθνησκε καθ' ἡμέραν. 379
Πότε ἐφάνη ὁ Χριστὸς εἰς αὐτὸν, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 401
Διὰ τί μὲ Ἑβραϊκὴν γλῶσσαν εἶπε τὸ, Μαραναθά. 401
Πατὴρ, καὶ Θεὸς, καὶ Κύριος ἀδιαφόρως λέγεται. 274
Διὰ τί λέγεται εἷς Θεός. 275
Πειρασμὸν δὲν ἀφίνει ὁ Θεὸς ὑπὲρ τὴν δύναμιν τοῦ ἀνθρώπου. 297
Περιτομαὶ δύω εἶναι καὶ τίνες. 36
Περιτομὴν ποῖος διὰ τέχνης μετέβαλλεν εἰς ἀκροβυσίαν, εἰς τὴν β'. ὑποσ. 261
Οὐδὲν ἐστιν ἄυτη. 262
Τειχῶν φραγμάτων ἦτον σημεῖον, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 36
Περίψημα τί θέλει νὰ εἰπῇ. 233
Περπέρεια ποία εἶναι, εἰς τὴν ά. ὑποσ. 341
Πέτρα δὲν ἠκολούθει τοὺς Ἰουδαίους εἰς τὴν ἔρημον, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 293
Πέτρῳ παρέδωκεν ὁ Κύριος τὴν γνῶσιν μετὰ τὴν ἀνάστασιν, εἰς τὴν ά. ὑπ. 368
Ἐξ ἐπιταγῆς αὐτοῦ ὁ Κλήμης ἐδίδαξε νὰ μὴν εἰσέρχεται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν γυναῖκα ἀσκέπαστος, εἰς τὴν ὑποσ. 308
Πίστις εἶναι δύω λογιῶν. 327
Παύει ἐν τῷ μέλλοντι. 347
Πίστιν ἀπὸ ποίους ζητεῖ ὁ Θεός. 355
Πίστις ἐκ πίστεως ποία εἶναι. 14

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἡ πίστις δεν καταργεῖ τὸν Νόμον. 45
Καὶ ἡ πίστις ἐ χωρὶς κόπον γίνεται. 50
Πίστεως ῥῆμα, πῶς ἐγγύς ἐστιν ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ στόματι. 117
Καὶ καρδίᾳ πιστεύεται, καὶ στόματι ὁμολογεῖται. 118
Ἐξ ἀκοῆς ἐστι. 120
Τὸ ἐκτὸς αὐτῆς, ἐκτός ἐστι τῶ Θείω ῥήματος, εἰς τὸν ὑποσημ. 121
Πίστεως τὸ ἔξω γινόμενον, ἁμαρτία εἶναι καὶ διὰ τί, εἰς τὸν β'. ὑποσημ. 170
Πίστις τὸν ἀρχὸν ἔχει ἀπὸ τὸν Θεόν. 195
Πίστις δεν ὠφελεῖ χωρὶς ἀγαθὰ ἔργα. 223
Πίστεως σύμβολον Ἀποστολικὸν, ποῖον εἶναι, εἰς τὸν γ'. ὑποσημ. 378
Πίστις ἰσχυροτέρα εἶναι τῶν λογικῶν ἀποδείξεων. 210
Πίστις ἡ τῆς ἀγάπης κεχωρισμένη, ἐκπίπτει, εἰς τὸν ά. ὑποσημ. 339
Πλέσιος εἰς τὰ ἔξω μαθήματα, δυσκόλως δύναται νὰ σωθῇ, εἰς τὸν ά. ὑποσημ. 225
Πλῆτος Θεῦ τί εἶναι. 133
Πνεῦμα χρίσμα καλεῖται καὶ Χρισός. 4
Συμπληρωτικόν ἐστι τῆς Τριάδος, εἰς τὸν γ'. ὑποσημ. 4
Διὰ τὶ λέγεται Χρισῦ Πνεῦμα. 84
Ἡ ζωὴ ὁποῦ δίδει δεν χωρίζεται ἀπὸ αὐτό. 85
Πνεῦμα πῶς ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν. 94
Διὰ τὶ παῦπα ἐρεύνᾳ. 214
Δι' αὐτῦ τῦ Πνεύματος ἀποκαλύπτονται τὰ Μυσήρια. 94
Θεὸς εἶναι διὰ τὸ ἔχειν Ναὸν ἡμᾶς. 224
Διὰ τὶ ὁ Παῦλος δεν ἀναφέρει τὸ Πνεῦμα. 275
Οὐκ ἔξω φρενῶν ποιεῖ τὺς ἐμπνεομένυς. 323
Οὐκ ἄλλα διδάσκει παρὰ τὰ τῦ μονογενῦς, εἰς τὸν ά. ὑποσημ. 324
Καὶ Κύριος καὶ Θεὸς λέγεται, εἰς τὸν ά. ὑποσημ. 325
Διὰ τὶ λέγεται φανέρωσις αὐτῦ. 326
Πῶς τὸ αὐ Πνεῦμα διάφορα χαρίσματα δίδει. 328
Πνεῦμα καὶ τὸ πνευματικὸν χάρισμα λέγεται. 353
Πνευματικὸς ποῖος εἶναι. 217 καὶ 377
Ποιμὴν λογικῶν προβάτων εἰς μόνην πρέπει νὰ ἁρμῆται τὸν ἀναγκαίαν ζοφλύτα. 280
Ποιμένος βιβλίον τὶς συνέγραψε, εἰς τὸν ά. ὑποσημ. 187
Πολλοὶ, λαμβάνεται ἀντὶ τῦ παῦτες, εἰς τὸν ά. ὑποσημ. 56
Πονηρία, ἀρκετὴ καταδίκη τῦ πονηροῦ εἶναι. 21
Πονηρὸς ποῖος ὀνομάζεται. 240
Πορνείαν διὰ τὶ εἶπεν ὁ Παῦλος νὰ φεύγωμεν. 250
Πορνεύων πῶς εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει. 250 καὶ 251
Ποτήριον τῆς εὐλογίας διὰ τὶ ὀνομάζεται. 298
Πρεσβυτέρυ λόγον τὶς ἐπέχει, εἰς τὸν ά. ὑποσημ. 136
Πείσκιλλα τὶς ἦτον καὶ πῶς ἐπαινεῖται. 184
Ὀνομάζεται καὶ Πείσκα, εἰς τὴν ὑπ. 184
Προαίρεσις πονηρὰ, φράττει τὸν ἁμαρτίαν, καὶ ἔτε ἡ ψυχὴ, ἔτε τὸ σῶμα. 75
Προαίρεσις ἀνθρώπυ χρειάζεται εἰς σωτηρίαν. 109
Πρόγνωσις προτέρα ἐστὶ τῦ προορισμῦ κατὰ τάξιν. 96
Δι' αὐτῆς πάντα προγνωρίζει ὁ Θεὸς, εἰς τὸν β'. ὑποσημ. 96
Προεσώτων καιρία ὀγλιγωρότερα ἀπὸ τὴν πανσέκλαν μεταδίδεται εἰς τὺς ὑπηκόυς, εἰς τὸν ὑποσημ. 242
Προθέσεις ἐξ, καὶ διὰ, καὶ ἐν, ἀδιαφόρως τίθενται ἐπὶ τῆς Τριάδος, εἰς τὸν ά. ὑποσημ. 135
Πρόθεσις ποία εἶναι. 96
Προορισμὸς τί εἶναι. 96
Τῆς προγνώσεως ἐστι μεσικώτερος. 96
Διττῶς νοεῖται καθολικῶς καὶ μεσικῶς, εἰς τὸν ὑποσημ. 97
Προηγεμενόν ἐστι θέλημα Θεῦ, καὶ ἐχὶ ἑπόμενον. 97
Προφῆται ἤξυρον τὶ ἐλάλων, εἰς τὴν ὑπ. 323
Δεν ἤξυρον τὰς βαθυτέρας λόγυς τῶν ὁραμένων πνευματικῶς. 323
Δύτροι εἶναι τῶν Ἀποστόλων. 336
Προφήτης μεγαλήτερος εἶναι τῦ λαλῦντος γλώσσας. 349
Πνεύματα αὐτῶν πῶς ὑποτάσσονται. 359
Προφῆται πόσοι εἶχον Βιβλία καὶ νῦν δεν σώζονται, εἰς τὸν ά. ὑποσημ. 213
Προφητεία ἄλλο εἶναι ἀπὸ τὸν στοχασμόν, εἰς τὸν γ'. ὑποσημ. 336
Ἐπὶ τίνων λέγεται. 349
Καθολικωτέρα εἶναι τῆς ἀποκαλύψεως. 349
Εἰς τὰς πιστὰς εἶναι, καὶ ὄχι εἰς τὺς ἀπίστυς. 355
Τίνι ζόπῳ γίνεται. 356
Προσευχὴ πρέπει νὰ γίνεται μὲ τὸ πνεῦμα, καὶ τὸν νῦν. 352
Προσόντα τῦ Θεῦ δεν εἶναι κατὰ παῦπα καταληπτὰ, εἰς τὸν γ'. ὑποσημ. 17
Πῶς ἄλλως ὀνομάζονται. 17

Πῦρ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Πῦρ ὃ δοκιμάσει τὸ ἑκάστε ἔργον ποῖον εἶναι. 222
Πῦρ καὶ αἱ θλίψεις λέγονται, εἰς τὴν ὑποσημ. 222
Πύρωσιν ποίαν ὀνομάζει ὁ Παῦλος, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 257
Πώρωσις τί θέλει νὰ εἰπῇ. 125

P

Ῥάβδον ποίαν ὀνομάζει ὁ Παῦλος. 236
Ῥωμαίων ἡ πίστις διὰ τί ἐκηρύττετο εἰς ὅλον τὸν κόσμον, εἰς τὴν γ'. ὑποσ. 9

Σ

Σάλπιγγες πολλαὶ ἠχήσουσιν ἐν τῇ σωτελείᾳ. 390
Ἐν τῇ τελυταίᾳ γενήσεται ἡ ἀνάστασις. 390
Σαὺλ τί δηλοῖ, εἰς τὴν δ'. ὑποσημ. 4
Σαρκικὸς ποῖος εἶναι, εἰς τὴν β'. ὑποσ. 216
Σαρκὸς φρόνημα θανάτου, καὶ ἔχθρα εἰς τὸν Θεόν. 83
Αὐτὴ ὀνομάζεται μὲ δύσφημα ὀνόματα, εἰς τὴν ὑποσημ. 290
Σημεῖον τί διαφορὰν ἔχει ἀπὸ τὸ τέρας. 178
Εἰς ποίας εἶναι ὠφέλιμα τὰ σημεῖα, καὶ εἰς ποίας ἀνωφελῆ. 355
Σιβύλλαι πόσαι ἦτον, καὶ πῶς ἐχρησμώδων, εἰς τὴν ὑποσημ. 322
Δὲν ἤξδυραν τὶ ἐλάλων. 322
Διὰ τί αὐταὶ ὑπὸ τὸ θείου Πνεύματος ἐμπνεόμεναι ἔξω ἑαυτῆς ἐγίνοντο. 322
Σίτῳ διὰ τί παρωμοίασεν ὁ Παῦλος τὰ ἐδικά μας σώματα, εἰς τὴν ὑποσ. 382
Σκάνδαλον δὲν πρέπει νὰ προξενοῦν οἱ Χριστιανοὶ εἰς τὰς πιστές. 165 καὶ 166
Οὔτε εἰς τὰς ἀπίστες. 304
Σκάνδαλον ποῖον πρέπει νὰ καταφρονῇ τινας, καὶ ποῖον δὲν πρέπει νὰ καταφρονῇ, εἰς τὴν ὑποσημ. 169
Σκληρότης τῆς ἁμαρτωλῶν πόθεν προέρχεται. 27
Σκληρυνῶ τὴν καρδίαν Φαραὼ πῶς ἐρμηνεύεται. 27 καὶ 110
Σοδομῖται διὰ τί ἔπεσαν εἰς ἀρσενοκοιτίαν, εἰς τὴν γ'. ὑποσημ. 248
Σοφία τοῦ Κόσμου διὰ τί εἶναι μωρία κοντὰ εἰς τὸν Θεόν. 225
Σοφία Θεὲ κατὰ πόσες βόπες ὑπερέχει τῆς σοφίας τῆς ἄλλων, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 133
Σοφίαν Θεοῦ ποίαν ὀνομάζει ὁ Παῦλος, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 204
Σοφία τοῦ Θεοῦ πόσων λογιῶν εἶναι, εἰς τὴν γ'. ὑποσημ. 204
Σοφοὶ πρέπει νὰ ἀφιερόνων τὴν σοφίαν τες εἰς τὸν Θεόν. 208
Σταυρὸς πῶς κτυᾶται. 203
Λόγος τὲ σταυρὲ ποῖος εἶναι. 203
Δωάμις αὐτὲ τὶ ἔκαμεν. 203
Στενάζειν ὲ δεῖ τινα κατά τινος, εἰς τὴν ὑποσημ. 150
Καὶ διὰ τί. 150
Στεφανᾶς τί ἦτον. 201
Στεφάνων ἐλπὶς κάμνει τὲς ἀγωνισὰς νὰ ἀγωνίζωνται. 289
Στοργὴ τί εἶναι. 143
Στοχασμὸς διαφέρει τῆς Προφητείας, εἰς τὴν γ'. ὑποσημ. 336
Συζητητὴς ποῖος εἶναι. 204
Συμφέρον τοῦ ἀδελφοῦ μας πότε πρέπει νὰ ζητῶμεν περισσότερον ἀπὸ τὸ ἐδικόν μας. 301
Σύμβολον πίστεως ὡμολογεῖτο ἐπὶ τῆς Ἀποστόλων, καὶ ποῖον εἶναι, εἰς τὴν γ'. ὑποσημ. 378
Συνείδησις αὐτίδικός ἐστι καὶ κριτήριον, εἰς τὴν ὑποσημ. 32
Ὁ Νόμος αὐτῆς ποῖος εἶναι, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 78
Συνειδήσει ἑαυτοῦ δὲν πρέπει τινὰς νὰ ἐμπιστεύεται, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 228
Ποῖα εἶναι. 228
Πῶς μολυσμένη. 275
Διὰ τὴν συνείδησιν τὲ ἄλλε, πρέπει νὰ ἀπέχωμεν τῆς Θυσιῶν. 303
Συνείδησις πῶς ὁρίζεται, εἰς τὴν ὑποσ. 32
Τέλειος συλλογισμὸς εἶναι. 32
Σφραγὶς τί θέλει νὰ εἰπῇ. 278
Σχίζοντι τὴν Ἐκκλησίαν ὁ ἀκολυθῶν, Βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομεῖ, εἰς τὴν ὑποσημ. 188
Πρέπει νὰ χωρισθώμεθα ἀπὸ αὐτόν. 188
Σχίσματα πάσον εἶναι κακόν. 188
Σῶμα ψυχικὸν, καὶ σῶμα πνευματικὸν, ποῖον λέγεται. 385
Σῶμα καὶ τὰ μέλη τὲ σώματος δὲν εἶναι κακὰ φυσικά. 64
Σῶμα θανάτε διὰ τί λέγεται. 79
Τέσσαρά τινα σύρισκονται ἐν αὐτῷ, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 139
Ὅλεθρος σώματος σωτηρία εἶναι ψυχῆς. 239
Σῶμα Χριστε μέλη εἶναι Χριστὲ. 249
Καὶ Ναὸς τὲ Ἁγίε Πνεύματος. 251
Μέγας ἐχθρὸς εἶναι καὶ διὰ τὸτο πρέπει νὰ σκληραγωγῆται. 290
Δὲν πρέπει διὲ καὶ νὰ θανατόνεται. 290

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἓν σῶμα πολλὰ μέλη ἔχει. 329
Τὰ μέλη αὐτοῦ χρείαν ἔχει ἕνα τοῦ ἄλλου. 330
Σῶμα τὸ μυστηριῶδες τοῦ Κυρίου ἐτζακίζεται, τζακιζομένου τῶ ἄρτου, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 299
Καὶ πρὸ τῆς χρήσεως, καὶ μετὰ τὴν χρῆσιν σῶμά ἐστι Χριστῦ, εἰς τὴν γ'. ὑποσημ. 316
Ἄφθαρτον εἶναι, εἰς τὴν ὑποσημ. 318
Πῶς εἶναι σύοχος τῶ σώματος καὶ αἵματος τῶ Κυρίου ὁ ἀναξίως αὐτὰ κοινωνῶν. 318
Σωθούης τὶς ἦτον, εἰς τὴν ὑποσημ. 194
Σωτηρία ἐν τῷ πυρὶ ποία εἶναι. 223
Σωτηρία οὐκ ἐξ ἡμῶν ἐστιν, ἀλλὰ δι' ἡμῶν ἐκ τῆς χάριτος, εἰς τὴν ὑποσ. 252

Τ

Τάξιν τὴν ἐδικήν τε πρέπει νὰ φυλάττη κάθε σύας, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 329
Πόσα καλὰ γεννᾷ. 329
Κατὰ τάξιν πρέπει νὰ γίνωνται ὅλα τὰ τῆς Χριστιανῶν. 362
Ταπεινόφρων σώας ἔχει τὰς φρονίας. 138
Ταπείνωσις σημεῖόν ἐστι τοῦ Χριστιανισμοῦ, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 291
Τελειότης ἐν τῷ μέλλοντι δίδεται. 230
Τελείως ποίως ὀνομάζει ὁ Παῦλος. 211
Τέρας τὶ διαφέρει ἀπὸ τὸ σημεῖον. 178
Τέρτιος διὰ τὶ λέγει ὅτι ἔγραψε τὴν πρὸς Ῥωμαίους Ἐπιστολήν. 190
Τιμόθεος πῶς ἐπαινεῖται. 190
Τραγῳδία δὲν πρέπει νὰ λέγεν οἱ Χριστιανοί, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 159
Τράπεζαι κοιναὶ ποῖαι ἦτον, καὶ διὰ τὶ ἐγίνοντο. 312
Τειάδος τάξις ἐναλλάσσεται ὑπὸ τῶ Ἀποστόλου, καὶ διὰ τὶ, εἰς τὴν γ'. ὑποσ. 325
Δὲν πρέπει νὰ ἐναλλάσσεται. 325
Τὰ τῆς Τειάδος ὅλα κοινὰ εἶναι, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 374
Τειὰς πλεία πῶ παρασαίνεται. 324
Τειὰς τὴν ὑοθεσίαν εἰς ἡμᾶς ἐπροξένησε. 88
Ἐπ' αὐτῆς αἱ προθέσεις, ἡ ἐξ, ἡ διὰ, καὶ ἐν, διαφορὰν ἃ προξενοῦσιν, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 134
Πρὸς τὰ ἔξω ἀπαραλλάκτως ἐνεργεῖ. 134
Καὶ ἐπὶ τῆς μιᾶς αὐτῆς ἐνεργείας αἱ προθέσεις αἱ εἰρημέναι τίθενται. 134
Αὐτὴ ἡγίασεν ἡμᾶς καὶ ἐδικαίωσεν. 247
Τρυφὴ γεννᾷ τὰς σαρκικὰς ἐπιθυμίας. 239
Καὶ ἀποτέλεσμα ταύτης εἶναι ἡ πορνεία, καὶ τὰ ἄλλα πάθη τῆς σαρκός. 239

Υ

Ὑιοθεσία τῆ Χριστιανῶν πόσην διαφορὰν ἔχει ἀπὸ τὴν τῆ Ἰουδαίων. 88
Ἡ Τειὰς αὐτὴν εἰς ἡμᾶς ἐπροξένησε. 88
Υἱοὶ Θεῦ ποῖοι εἶναι. 87
Μεμορφωμένας πρέπει νὰ ἔχουν ἐν ἑαυτοῖς τὰς ἀρετὰς τῶ ἐρανίου Παζρός των, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 90
Υἱὸς, Κύριος εἷς, καὶ Θεὸς εἶναι. 274
Διὰ τὶ ὁ Παῦλος εἰς τὴν πρὸς Κορινθίους δὲν εἶπεν αὐτὸν Θεόν. 275
Πῶς ὑποτάγήσεται τῷ Πατρί. 376
Ὑπανδρόμενοι θλίψεις ἔχουσι. 265
Δὲν πρέπει νὰ εἶναι προσηλωμένοι εἰς τὸν γάμον καὶ τὰς γυναῖκάς των, ἀλλὰ νὰ εἶναι ὡσὰν νὰ μὴ τὰς ἔχεν. 266
Τὰ τῶ Κόσμου μεριμνῶσι. 267
Ὑπερβολὰς πῶ μεταχειρίζεται ὁ Παῦλος. 260 103 340 καὶ 376
Ὑπερήφανος βελὸς εἶναι. 138
Ποῖος εἶναι ὁ ὑπερήφανος. 23
Ὑποφητεία ποία εἶναι, εἰς τὴν γ'. ὑπ. 349
Ὑπώπια ποῖα λέγονται. 290
Ὑψηλόφρων, καὶ πεφυσιωμένος σύας εἶναι, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 237

Φ

Φαγητὸν κάνενα δὲν εἶναι ἀκάθαρτον καθ' ἑαυτό. 166
Δὲν μᾶς οἰκειόνει μὲ τὸν Θεόν. 275
Φαγητὸν ἐὰν σκανδαλίζη τὸν ἄλλον, δὲν πρέπει τινὰς νὰ τὸ βρώγη. 277
Φαγητὰ ἡδονικὰ δὲν πρέπει νὰ ἐπιθυμῶμεν, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 294
Φαγητὰ τὰ παρατιθέμενα ὑπὸ τῶν ἀπίστων πρέπει νὰ βρώγωμεν. 302
Φαγητὰ πρέπει νὰ σέλλουν οἱ Χριστιανοὶ ἐν ταῖς ἑορταῖς εἰς τὰς πτωχὰς, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 312
Φαγητὰ ἡδονικὰ δὲν εἶναι συμφέροντα εἰς ὅλες, εἰς τὴν ὑποσημ. 247
Φθαρτότης καὶ ἀνυπότης τῶ σώματος, δὲν εἶναι ἀχρηση εἰς τὴν παρῦσαν ζωὴν, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 391
Τότε ὅμως ἐν τῇ ἀναστάσει ὡς σκουρία τῶ σιδήρου ἀποβληθήσονται, ὡς ἄχρηστα. 391
Φθείρεσιν ἤθη χρηστὰ, τίνος εἶναι ἀπόφθεγμα, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 380
Φθόνος φιλονεικίας γεννᾷ. 159
Δὲν εἶναι ἐνέργεια ψυχῆς, ἀλλὰ πάθος. 251

Φι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Φίλημα ἅγιον πρέπει νὰ μεταχειρίζωνται ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ, ἀφ' ὧ συγχωρηθῶν μὲ τοὺς ἐχθρές των, εἰς τὸ ἀ. ὑποσημ. 400
Φιλονεικία δὲν εἶναι ἴδιον τῆ Χριστιανῶν, ἀλλὰ τῆ Ἰουδαίων, εἰς τὴν ὑπ. 311
Φιλοξενίαν πρέπει νὰ κτησῶσιν οἱ Χριστιανοί. 145
Φιλόσοφοι, πατέρες ἐξάθησαν τῆ αἱρετικῶν, εἰς τὸ γ'. ὑποσημ. 225
Τίνες δὲν ἔκοπτον τὰ μαλλία καὶ γένεια, εἰς τὸ γ'. ὑποσημ. 305
Φόβον παντοτε πρέπει νὰ ἔχη τινας, καὶ νὰ μὴ ξεθαρρύνη, εἰς τὴν ἀ. ὑποσ. 291
Φοίβη τίς ἦτον, καὶ πῶς ἐπαινεῖται παρὰ Παύλε. 183
Φόρες καὶ δοσίματα διὰ τὶ πληρόνομεν. 155
Φρόνησις πρέπει νὰ ἦναι σύμμυσα μὲ τὸ ἁπλότητα, εἰς τὸ ὑποσημ. 354
Φρόνιμος δὲν πρέπει νὰ ἦναι τινὰς εἰς τὸν ἑαυτόν τε, καὶ ποῖος εἶναι ἔτος. 147
Φυσίωσις διὰ τὶ λέγεται ἡ ὑπερηφάνεια. 230

Χ

Χάρις ὑμῖν, καὶ εἰρήνη, πῶς ἐξηγεῖται. 8
Χάρις καὶ ἄφεσιν τῆ ἀπερασμένων ἁμαρτιῶν δίδει, καὶ βοήθειαν εἰς τὸ νὰ μὴ κάμνωμεν ἄλλας ἁμαρτίας, εἰς τὸ γ'. ὑποσημ. 65
Ἀρχὴ ἐστὶ τῆς σωτηρίας, καὶ οὐχὶ τὰ ἔργα τῶ ἀνθρώπε, εἰς τὸ β'. ὑπ. 108
Οὐκ ἐξ ἔργων. 124
Οὐ δίδεται ἁπλῶς εἰς τὸν καθ' ἕνα ἡ χάρις. 140
Ἀρχὴ καὶ τέλος εἶναι τῆς πρὸς Ῥωμαίους Ἐπιστολῆς. 191
Τὸ, ἡ χάρις τοῦ Κυρίε ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῶ τί ἦτον. 191
Χάρις τῶ Πνεύματος καὶ νοῦ μυστικῶς δίδοται τοῖς βαπτιζομένοις, εἰς τὴν ὑπ. 326
Πόσα εἶναι ἀναγκαῖα διὰ νὰ λάβῃ τινὰς τὸ χάριν τῶ Πνεύματος. 326
Χαρίσματα πῶς λέγονται ἀμεταμέλητα, καὶ ὅτι λαμβάνονται πάλιν ὀπίσω, εἰς τὸ δ'. ὑποσημ. 131
Διὰ τὶ χαρίσματα λέγονται αἱ ἀρεταί. 139
Διὰ τὶ δὲν ὑστερεῖ ὁ Θεὸς τὸς ἔχοντας ταῦτα. 140
Χάρισμα Πνευματικὸν σβύνει, ὅταν ἁμαρτήσῃ ὁ ἄνθρωπος. 239
Διακονίαι ὀνομάζονται καὶ ἐνεργήματα. 325
Διαφέρουσι τὰ χαρίσματα τοῖς ὀνόμασι. 325
Διὰ τὶ τὰ χαρίσματα τῶ Πνεύματος δὲν εἶναι ἴσα, εἰς τὸ ὑποσημ. 326
Χάρισμα ἰαμάτων χωρὶς τῆς φυσικῆς φιλανθρωπίας οὐ δίδοται, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 327
Χάρισμα Προφητείας πρῶτον εἶναι, καὶ δεύτερον τὸ τῆς διακρίσεως. 328
Διὰ τὶ περισσότερον χάρισμα δίδει ὁ Θεὸς καὶ μικρότερον. 334
Χήρα μακαριωτέρα εἶναι ἐὰν δὲν δευτεροϋπανδρευθῆ. 271
Κατὰ συγχώρησιν εἶπεν ὁ Παῦλος νὰ δευτεροϋπανδρεύεται. 271
Διὰ τὶ δὲν πρέπει νὰ δευτεροϋπανδρεύεται. 271
Χλόη τὶ ἦτον. 199
Χρηματισμὸς τὶ θέλει νὰ εἰπῆ. 124
Χρησολογία ποία λέγεται. 189
Χριστιανισμοῦ σημεῖον ποῖον εἶναι, εἰς τὸ ἀ. ὑποσημ. 291 καὶ 296
Χριστιανοὶ πρέπει νὰ σέβων φαγητὰ εἰς τὰς πτωχὰς ἐν ταῖς Ἑορταῖς, εἰς τὴν ἀ. ὑποσημ. 312
Πότε πρέπει νὰ κοινωνῶσι. 319
Διὰ τὶ παιδεύει ἐδῶ ὁ Θεὸς τὰς πεισασοτέρας Χριστιανάς. 321
Ἡ τῆ Χριστιανῶν σύνωσις μὲ τὶ ὁμοιάζει, εἰς τὸ ἀ. ὑποσημ. 332
Πῶς γίνονται σῶμα Χριστῶ καὶ μέλη. 321
Πῶς κάμνουσιν ἀνυπόπτακτον τὸν Χριστὸν, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 376
Πρέπει νὰ φιλῶνται σύας μὲ τὸν ἄλλον, ἀφ' ὧ συγχωρηθῶσι μὲ τὰς ἐχθρές των, εἰς τὸ ἀ. ὑποσημ. 400
Ἀνάθεμα γίνονται, ὅσοι δὲν ἀγαπῶν ἐν ἀληθείᾳ τὸν Χριστὸν, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 400
Χριστιανὸς ὅταν βαπτίζεται μὲ τὶ ὁμοιάζει, εἰς τὸ ἀ. ὑποσημ. 61
Ὁ βαπτισθεὶς πρέπει νὰ ἦναι νεκρὸς κατὰ τὸ ἁμαρτίαν, καὶ ζωντανὸς κατὰ τὸ ἀρετὴ. 62
Τί πρέπει νὰ λέγῃ μετὰ τὸ βαπτισθῆναι εἰς τὸν διάβολον, εἰς τὴν ἀ. ὑπ. 63
Ἁμαρτία δὲν πρέπει νὰ βασιλεύῃ εἰς αὐτόν. 64
Ὅποιος δὲν ἔχει Πνεῦμα Χριστῶ, αὐτὸς δὲν εἶναι τῶ Χριστῶ. 284
Χριστιανοὶ παντοτε πρέπει νὰ ἀνακαινίζωνται. 136
Πρέπει νὰ ἐνδυθῶν τὸν Χριστόν. 159 καὶ 160
Δὲν πρέπει νὰ κατακρίνωμεν. 163
Χριστιανοὶ, σοφοὶ πρέπει νὰ εἶναι εἰς τὸ καλὸν, καὶ ἁπλοῖ εἰς τὸ κακόν. 189
Πρέπει νὰ μιμῶνται τὸν Παῦλον. 234
Δὲν πρέπει νὰ στωμασρέφωνται μὲ τὰς φανερὰ ἁμαρτάνοντας. 241

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Χειστιανοὶ δὲν πρέπει νὰ κρίνωνται εἰς ἐξωτερικὰς κρίσεις. 243
Ἅγιοι ὀνομάζονται. 243
Καὶ τὰς δαίμονας ἔχειν νὰ καπαπείνειν. 244
Πρέπει νὰ νομίζειν τοὺς ἀδελφούς των ὡς τὸν ἴδιον ἑαυτόν τες. 245
Κάλλιον πρέπει νὰ ἀδικῶνται παρὰ νὰ ἀδικῶν. 246
Ἀγορασμένοι εἶναι μὲ τὸ αἷμα τοῦ Χειστοῦ, καὶ δὲν ὀρίζειν τὸν ἑαυτόν τες. 251
Ὁ Χειστὸς μόνον ὁρίζει αὐτές. 25 καὶ 252
Δὲν πρέπει νὰ ὑπανδρεύωνται μὲ ἄπιστον πρόσωπον. 259
Δοῦλοι εἶναι τοῦ Χειστοῦ. 263
Πρέπει νὰ γνωρίζουν τὸ ἀξίωμά των ἀπὸ τὴν τιμὴν ὁπού ἐδόθη δι' αὐτές. 263
Ποῖος εἶναι ὁ ἀγὼν τῆς Χειστιανῶν. 288
Παύποτε πρέπει νὰ ζέχειν. 288
Χειστιανοὶ περισσοτέρας τιμωρίας ἔχουν νὰ λάβειν ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους. 294
Δὲν πρέπει νὰ ἐπιθυμοῦν ἡδονικὰ φαγητὰ, εἰς τὴν ἀ. ὑποσημ. 294
Ὅλοι οἱ Χειστιανοὶ ἓν σῶμα εἶναι Χειστοῦ. 299
Χειστιανοὶ δὲν πρέπει νὰ ζώγουν ἀπὸ τὰ κρεμπαΐα καὶ θυσίας τῆς Ἀγαρηνῶν, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 300
Δὲν πρέπει νὰ ζητοῦν τὸ ἐδικόν τους συμφέρον, εἰς τὴν ὑποσημ. 305
Χειστὸς δὲν ὠνομάσθη Θεὸς μὲ ἀνθρωπίνην ψῆφον, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 4
Διὰ τὶ ὠνομάσθη Χειστός. 4
Διὰ τὶ λέγεται Ἀπόστολος. 5
Πῶς ὠρίσθη Υἱὸς Θεοῦ. 6
Διχῶς δύσκολεται μεσίτης, εἰς τὴν ὑπ. 7
Πῶς ἐφάνη ἡ πρὸς ἡμᾶς ἀγάπη τε. 53
Ἀνώτερος ἦτον προπατορικοῦ ἁμαρτήματος, εἰς τὴν ἀ. ὑποσημ. 55
Περισσότερον ὁ Χειστὸς μᾶς ὠφέλησε, παρὰ ὁ Ἀδὰμ μᾶς ἔβλαψε. 56
Διὰ τὶ τὸ σῶμά τε λέγεται ὁμοίωμα σαρκὸς ἁμαρτίας. 81
Μὲ δικαιοσύνην μᾶς ἠλευθέρωσε, καὶ ὄχι μὲ δύναμιν τυραννικήν. 81
Πῶς ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν. 100
Διὰ τὶ λέγεται λίθος προσκόμματος. 115
Πῶς ἔγινε διάπορος περιτομῆς. 174
Δὲν ἤρεσεν εἰς τὸν ἑαυτόν τε. 172
Δύναμις εἶναι καὶ σοφία Θεοῦ εἰς τοὺς πιστεύοντας. 206
Διὰ τὶ λέγεται ὅτι ἔγινεν εἰς ἡμᾶς σοφία καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις. 208
Παύποτε πνευματικῶς πάσχει δι' ἡμᾶς, εἰς τὴν ἀ. ὑποσημ. 210
Κύριος τῆς δόξης ἐσταυρώθη διὰ τὶ λέγεται, εἰς τὴν ὑποσημ. 212
Θεμέλιον εἶναι. 222
Ὁ Πατὴρ αὐτὸν ἀνέστησε. 249
Καὶ αὐτὸς ἑαυτόν. 249
Κύριος καὶ Θεὸς εἶναι. 274
Διὰ τὶ λέγεται εἷς Κύριος. 275
Πέτρα Πνευματικὴ ἦτον ἀκολουθοῦσα τοῖς Ἰουδαίοις. 293
Τετραχῶς εἶναι κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας. 307
Χειστὸς καὶ Ἐκκλησία εἷ σῶμα ἐστι. 329
Ἡ ἀνάστασις τοῦ Χειστοῦ πῶς λέγεται τριήμερος, εἰς τὴν β'. ὑποσ. 364 καὶ 365
Χειστὸς ἀνέστη πῶς ἀπαρχὴ ἔγινε τῶν κεκοιμημένων. 372
Πῶς παραδίδει τὴν βασιλείαν τῷ Πατρὶ, εἰς τὴν ἀ. ὑποσημ. 374
Χειστοῦ λέγονται, καὶ οἱ πρὸ τοῦ Χειστοῦ πιστεύσαντες αὐτῷ, εἰς τὴν β'. ὑποσ. 373
Πῶς ὁ Χειστὸς λέγεται ἀνυπόπτατος τῷ Πατρὶ, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 376
Διὰ τὶ καλεῖται ἐπουράνιος. 387
Ἐν αὐτῷ γέγονεν ἡ τοῦ θανάτε κατάλυσις, εἰς τὴν ἀ. ὑποσημ. 392
Χειστὸς πότε ἐφάνη εἰς τὸν Παῦλον. 278
Χωρισμὸς ὁ ἀπὸ τῆς Χειστιανῶν φοβερὸς εἶναι, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 241

Ψ

Ψαλμὸς ὁ ιγ'. ἐσφαλμένως ἐξεδόθη παρά τισι, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 40
Ψάλλων τις, πρέπει νὰ ψάλλῃ μὲ τὸ πνεῦμα καὶ μὲ τὸν νοῦν. 352
Ψευδοπροφήτης ἔξω φρενῶν ἐγίνετο ὅταν ἐμαίνετο. 322
Δὲν ἤξερε τί λαλεῖ, εἰς τὴν ὑποσ. 322
Ψεύστης πᾶς ἄνθρωπος πῶς ἐρμηνεύεται, εἰς τὴν ἀ. ὑποσημ. 38
Ψυχὴ κτιστὴ εἶναι. 70
Ὡσαὶ καρότζα εἶναι, καὶ ποῖα εἶναι τὰ ἄλογα ὁπού τὴν τραβίζειν, καὶ ὁ κυβερνήτης ὁπού τὴν ἡνιοχεῖ ταῦτα, εἰς τὴν ὑπ. 76
Ζωὴ αὐτῆς καὶ ψυχὴ, εἶναι τὸ Πνεῦμα, ἤτοι ἡ χάρις τοῦ Πνεύματος. 84
Χωρὶς τοῦ Πνεύματος νεκρὰ εἶναι. 85
Τὸ, τὴν ψυχὴν αὐτῆς διαφύλαξον πῶς ἐρμηνεύεται. 239
Πῶς δοξάζει τὸν Θεόν. 252
Ψυχικὸς ἄνθρωπος ποῖος εἶναι. 216

„ Εἴληφεν ὧδε τέρμα ὁ πρῶτος Τόμος,
„ Θεῷ δὲ δόξαν τέρματος χωρὶς φέρει.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας